

NOVUM TESTAMENTUM
GRAECE ET LATINE

curis elaboratum



LIBRERIA EDITRICE VATICANA

NOVUM TESTAMENTUM

GRAECE ET LATINE

APPARATU CRITICO INSTRUCTUM EDIDIT

AUGUSTINUS MERK S. J.

EDITIO UNDECIMA



ROMAE

SUMPTIBUS PONTIFICII INSTITUTI BIBLICI

1992

Editio prima	anno 1933
editio secunda	anno 1935
editio tertia	anno 1938
editio quarta	anno 1942
editio quinta	anno 1944
editio sexta	anno 1948
editio septima	anno 1951
editio octava	anno 1957
editio nona	anno 1964
editio decima	anno 1984
editio undecima	anno 1992

IMPRIMI POTEST

Romae, die 30 aprilis 1991

R.P. KLEMENS STOCK S.J.
Rector Pontificii Instituti Biblici

OMNIA IURA RESERVANTUR

© 1992 - Editrice Pontificio Istituto Biblico
Piazza della Pilotta, 35 - 00187 Roma

ISBN 88-7653-597-7

Codices secundum ordinem apparatus

de numeris et signis cfr. pag. 38*-47*

Codices Evangeliorum

- H** BSCΨ(Mc-J) Z(Mt) 33 L 892 579(Mc-J) Δ 1241
T(LJ) 054(J) 059(Mc) 060(J) 065(J) 070(LJ) 078
(MtLJ) 083(J) 084(Mt) 085(Mt) 099(Mc) 0112(Mc)
0124(LJ) 0125(J) 0139(L) 0162(J) 0177(L) 0178(L)
0179(L) 11596 P^{1.4.5.22.28.39.45.52} | W(MtLJ) |
- D** D vi syv sylm (P²⁵) |
- Ca** W(Mc) Θ 700 372 (Mt-L) 565 28 399 (Mt) 21 544 1542
(McL)-1654(Mc) 1342(Mc) 067(MtMc) 0188(Mc) P²⁷ |
- Cη^a** 1 1582 2193(Mc-J) | η^b 872(Mc) 22 118 209 131 (McL)
- Cι** 13 788 69 174(Mt) | 1639 983 | 826 543 346 230 828 |
124 |
- Cφ^a** 1424 517 1675 954 349 1188(J) | φ^b 7 267 659 1606
(Mt-L) 1402(MtMc) 1391(MtMc) 115 179-827-1082
(Mc) 185(J) | φ^c 1293 1010-1223 945 1207(LJ) 990 |
φ^r M 1194 27(MtMc) 71 692(Mc) |
- Cβ^a** 348 1279 477 | β^b 1216 1579 16 1588(MtMc) |
- C^o** UX 213 1071 2145 1574 443 1321(J) |
- Cπ** Σ(MtMc) Φ(MtMc) N O(Mt) |
- Cσ** 157 713 1012 245 291 235(J) |
- C^l** Γ 047 1295 273 4 998 472 1515(MtMc) 1093 1604 1355
1396 1047-1038(McL) 660 251 2430 1229(L) 716(L)
485 440 162 1170(MtJ) 495(Mc) 1242(J) PQ(LJ) R(L)
064(Mt) 074(MtMc) 079(L) 090(MtMc) 0106(Mt) 0116
(Mt-L) 0130(McL) 0131(Mc) 0138(Mt) |
- Kx^a** A KΠΥ 1346 1219 265 489 | x^b 270 1375 1200 726 |
x^c 280 229 482 473 1354 |
- K^r** Λ 1137 262 1573 1555 545(Mt) |
- K^l** V 461 Ω 399(Mc-J) 028 655 661 476 | Ξ(L)X^b | K^l
EFGH |
- Comment. in J* Cyrillus 850 1820 | Ć (anonym.) 397 0141
869 138 994 821 | Nicetas 249 430 317 743 423 |

Codices Actuum

- H** BSCAΨ 33 104 326 81 1175 048 076 096 0165 0175
G P^{3.45} |
- D** DE P^{38.41.48} 1) 1611 1108 2138 1518 1245 | 614 2147
383 257 913 1765 255 378
2) 1891 242 522 206 1758 1831 429 536 491 | 1739
2298 323 440 216 066
vi syv(Ef) sa Ip Lcf Ambst Aug |
- Ca^l** 917 1874 1898 181 88 915 1829 431 307 36 610 453 |

N. B. In hoc catalogo libri N. T. caracteribus cursivis indicantur.

a² 623 5 1827 1838 467 1873 927 489 2143 |
a³ 920 1835 1845 919 226 547 241 1319 256 38 1311 436
 1837 808 642 218 1 209 460 337 69 794 1525 1522 |
K LPH |

Codices Paulini

H P⁴⁶ BSCA 1739 6 424^c 1908 33 PΨ 104 326 1175 81
 1852(R) HIM(1 2 CHb) 048 062(G) 081(2 C) 082(E)
 088(1C) 0142 P^{10,13,15,16,27,30,40} |
Ca¹ D(E)G(F) 917 1836 1898 181 88 915 1912 |
a² 623 5 1827 1838 467 1873 927 489 2143 |
a³ 920 1835 1845 919 226 547 241 1 460 337 177 1738
 321 319 69 462 794 330 999 1319 2127 256 263 38
 1311 436 1837 255 642 218 |
Cb¹ 206 429 1831 1758 242 1891 522 2 635 941 1099 |
b² 440 216 323 2298 1872 1149 491 823 35 336 43 |
Cc¹ 1518 1611 1108 2138 1245 2005 |
c² 257 383 913 378 1610 506 203 221 639 1867 876 385
 2147 |
K KL |

Epistulae catholicae

H BSCA†323 1739,2298 424^c 33 PΨ 104 326 1175,81
 048 056 0142 0156(2P) P^{20,23} |
Ca¹ 917 1874 1829 1836 1898 181 88 915 431 307 36 610
 453 |
a² 623 5 1827 1838 467 1873 927 489 2143 |
a³ 920 1835 1845 919 226 547 241 1 209 460 337 1738
 69 794 1525 1522 1319 256 38 1311 436 1837 808
 642 218 321 384 |
Cb 206 1758 429 1831 242 1891 522 440 216 |
Cc¹ 1518 1611 1108 2138 1245 1852 |
c² 614 383 2147 913 1765 255 378 |
K KL 42 398 |

Apocalypsis

H CAS 2344 P^{47,18,24} 0169 0207 |
M P 2329 2351 219⁽¹⁾ | Q 69 61 | 1854 1611 | 1006 1841
 240 | 94 254 |
O F 262 253 258 220 280 1778 1678 |
An¹ 259 281 181 1 2186 2259¹ 598 260 2302 2286 | 257 226 265
² E 223 231 256 273 | 209 205 245 |
³ 214 215 234 236 243 282 1876 247 274 237 1732¹ 242 |
⁴ 267 251 255 264 743 |
⁵ 228 229 233 244 254 283 |
Ar 314 216 664 1094 275 | 91 175 242 617 256 | 217 792 250 |

(1) In apparatu Apocalypseos scribitur 219 loco 2019 et ita porro.

PO 172 218 1888 1862 | 616 284 250 424 |
An^r 104 459 680 922 | 336 628 582 620 |
K 469 82 93 699 | 110 627 248 |
K¹ 385 429 1955 522 2349 | 18 239 1835 2200 2138 |
 141 935 1728 1734 |
 2 227 920 1872 1859 | 808 386 149 368 201 1597 | 180
 337 177 |
 3 452 203 506 42 367 | 325 517 456 |
K^c 35 60 432 1957 824 757 261 986 1075 2352 1740 |

Codices Vulgatae

- Evangelia*: 1. SAYFH*MPOX^cZEp*St familia italica
 2. BBeIJUGMa familia gallica
 3. DELQRHe familia insularis (hibernica)
 4. KV codices Alcuini
 5. H^cTh codices Theodulfiani
 6. CT codices hispanici | W

Actus: 1. GCAFD Codices sunt variarum regionum et saepius in varias partes abeunt.

2. IMSUTO 3. KBVR Th 4. W

Paulus: 1. AFDGHLMORUWiZ

2. CT 3. Th KBV

Epistulae catholicae: 1. AFDGHJMZ 2. CT 3. BV

Apocalypsis: 1. AFDGJMZ 2. C 3. BV

Signa et Abbreviationes

- D*** prima manus, **D^p** manus posterior
D^c correctores
B^r tota recensio **H** (aegyptiaca)
1^r tota familia **C η**
1^s sola classis **C η ^s**
B-545: omnes codices a B usque ad finem **K^r**, uno alteroque forte excepto; **Bs**: B et sequens, **Bss**: B et *duo* seq.
348 rel.: omnes codices a 348 qui enumerari solent.
+ addit, addunt
1[~]2 omissio ex homoeoteleuto
> omittit, omittunt
~ ordinem invertunt
(B) B cum aliis quoad substantiam convenit, sed in levioribus discrepat
***** lectio in apparatu sic notata aequae aut fere aequae probabilis est ei quae in textu legitur
pr. praemittit,-tunt; *inc.* incipit versus
al. alii
rel. reliqui
pl. plerique
m. multi

- vl vetus latina; vl(-a) omnes codices vl excepto a
 vg vulgata
 lat versiones latinae
 sy vers. syriacae, in a et p sy significat syp et syh
 syc syrus curetonianus
 sys syrus sinaiticus
 syv syra vetus, syc et sys
 syp syra pešitta
 syi syropalaestinensis
 syh syra harclensis
 syh* eiusdem lectio, si in margine alia lectio
 syh^m lectio marginalis
 syh⁺ lectio in textu asterisco notata
 syf textus a J. Gwynn editus in Ap et epistulis cath.
 minoribus
 sy³ = syvph
 sy⁴ = syvpih
 ar versio armenia, ar^v armenia vetus
 ar^m cod. mosquensis, ar^o cod. Etschmiatzin 229
 Apoc. ar¹ Conybeare, ar² Zohrab, ar³ Nerses
 gg versio georgica
 sa versio sahidica
 bo versio bohairica
 co versiones copticae sa et bo
 ach vers. subachmimica, in J sa⁺ est sa + ach, similiter
 bo⁺ co⁺.
 vg¹ sy¹ etc. lectio non ab omnibus codicibus tradita
 D¹ F¹ G¹, si in his codd. paulinis graeco-latinis solus textus
 graecus lectionem aliquam testatur.
 g¹ est una ex versionibus *latinis* codicis paulini G
 Tert¹ Tert, si non semper eadem lectio.
 Hier^o, si Hier loquitur de codicibus qui hanc lectionem
 tradunt.
codd. in apparatu latino, si omnes codices qui in appa-
 ratu allegari solent a textu clementino recedunt.
 O' = LXX, additur locis parallelis VT¹, si allegatio ad
 versionem graecam magis quam ad textum hebrai-
 cum accedit, e. g. Hb 8, 2.
¹ in textu indicat initium versiculi, si interpunctio est
 aliquomodo incerta aut nulla.

Libri sacri

Gn Ex I, v Nu Dt Jos Jdc Ru 1 2 Sm 3 4 Rg 1 2 Par
 Esd Neh Tob Jdt Est Job Ps Pr Eccl Ct Sap Sir Is Jr Lam
 Bar Ez Dn Os Jl Am Abd Jon Mi Na Hab So Agg Zch
 Ma 1 2 Mach
 Mt Mc L J A R 1 2 C G E Ph C 1 2 Th 1 2 T Tt Phm
 Hb Ja 1 2 P 1 2 3 J Jud Ap.

**IOHANNI PAULO II
SUMMO PONTIFICI
FILIALIS OBSEQUII
ET
GRATI ANIMI
PIGNUS**

PRAEFATIO

AD QUINTAM EDITIONEM

Quinta haec Novi Testamenti editio a quarta in paucis differt. Sola Apocalypsis profundius retractata est. Praeterea in indice Corrigendorum aliqua adduntur. Quoniam autem in editione quarta permulta mutata sunt, praefationem huius editionis paucis mutatis iuvat denuo perscribere.

Recensiones et familias ab Herm. von Soden stabilitas aliquomodo retinuimus, cum multa recte definita sint, quod Sanders, Kirsopp Lake, Blake, S. New, alii suis inquisitionibus comprobaverunt. Alia vero emendatione indigent et historia textus magis illustrata emendari possunt. Etiam de indole quorundam codicum iure disceptari posse facile concedimus.

A recensione palaestinensi (C) in evangeliiis et Actibus separavimus codicem D cum suis asseclis, eique secundum locum attribuimus, et in Actibus integras familias Cb et Cc eidem adscribimus, quamvis non omnes codices semper lectiones D proprias tradant. Familias K^x et K^r cum recensione Koine coniungimus, quia K in ipsis valde praevallet. In recensione H codices qui magis ad K accedunt ad finem relegavimus, codices vero 1739 6 424^c 1908, qui maiorem inter se affinitatem habent, immediate post codices principales posuimus. Codex X, qui saepissime cum 213 congruit, suum locum iam habet in familia Co ante 213. Codicem evangeliorum 1342 (Jerusalem, S. Saba 411), ex quo von Soden aliquas lectiones commemorat, secundum collationem a S. New factam (Harvard Theol. Studies XVII, Cambridge 1932) in evangelio Marci allegamus. Lectiones praecipuae capitum 1-7 inveniuntur in Appendice. Codex est indolis mixtae, habet enim multas lectiones cum B, sed non minus frequenter cum C congruit. In apparatu legitur in familia C^a.

In apparatu critico quantum fieri potuit, familiae ordinantur secundum fidelitatem, qua exhibent earum archetypos.

In apparatu evangeliorum allegationes ex *harmonia Tatiani* magnopere auctae sunt. Cum mihi constet ex consensu veteris syriacae et veteris latinae plerumque lectionem primitivam restitui posse, has versiones constanter allegavi. Praeterea commentarium S. Ephraem secundum textum armenum denuo comparavi et alios scriptores syros, Aphraaten, Librum Graduum, versionem syriacam Theophaniae Eusebii consului. Deinde accedunt harmoniae *neerlandicae* a Bergsma et Plooiij-Phillips editae, quarum altera copiosissimam materiam proponit. Allegantur codices leodiensis et stuttgartianus. Harmonias vero *italicas* a V. Todesco et A. Vaccari recenter editas (Il Diatessaron in volgare italiano, Studi e Testi 81, Città del Vat. 1938) iuxta suam duplicem formam, venetam et toscanam, semper inspeximus et constanter laudamus. Uterque enim textus, quamvis codices sint saeculi demum 13-14, multas lectiones veteres conservavit. Alia non pauca recenter investigata e. g. harmonia pepysiana et persica¹ propter spatii angustias omissa sunt.

Apparatus *Apocalypseos* novas mutationes easque non leves subiit. Examinato denuo magno opere Hoskier et ratione habita inquisitionum quas J. Schmid instituit, ordo familiarum earumque distinctio aptior proponitur. In recensione **H** primum locum obtinent codices **C** et **A**, deinde **S** et 2344, qui recenter a Schmid denuo in lucem eductus est, cum *P*⁴⁷ et fragmento 0207. Codicibus indolis mixtae, illis maxime qui lectiones veteres frequentius exhibent, proprium locum tribuimus (**M**). Sequitur textus *Oecumenii* (**O**), qui antiquior est Andrea et retinet non paucas lectiones veteres, textus *Andreae* Caesareensis (**An**), textus ex **An** et **K** mixti, *Arethae* (**Ar**), *Pseudo-Oecumenii* (**PO**) et **An**^r, tandem recensio **K** cum codicibus complutensibus **K**^c.

In evangeliiis **Mc**, **L**, **J** additi sunt in margine externo typis cursivis sectiones et canones Eusebii, ad **Mt** inveniuntur in fine.

¹ G. MESSINA S. J., *Notizia su un Diatessaron persiano*, R. 1943.

Lectiones quae in apparatu graeco et latino notatae sunt asterisco, possunt haberi aequae aut fere aequae probabiles ac lectio in ipsum textum recepta.

Saepius in apparatu notantur *textus paralleli*.

Textus *latinus* complures mutationes subiit. Primo orthographiam plerumque ad codices antiquos adaptavimus, secuti fere editionem factam ab A. Gramatica (Città del Vat. 1929) et modum scribendi, quem tenet collegium correctorum Vulgatae. Apparatus non leviter auctus est, maxime quoad veterem latinam. In evangeliiis additae sunt lectiones quaedam ex quattuor codicibus Wirceburgensibus. Ubi textus latinus obscurus aut erroneus est, saepius in primo apparatu lectio vel versio alia proponitur. In apparatu aliquando occurrunt lectiones asterisco notatae, ut insinuemus aliquam lectionem a quibusdam testibus latinis propositam melius respondere textui graeco. Accedunt in apparatu lectiones codicis Sarzanensis (j). Codicem e, palatinum, Tridenti conservatum et optime in officina Vaticana restauratum ex integro examinare potui. Directioni Castelli Boni Consilii pro maxima quam expertus sum humanitate summas gratias ago. Praefecto Bibliothecae Vaticanae eiusque adiutoribus pro tanta facilitate, qua accessum ad omnes codices permiserunt, quam maxime debitor sum. Monachii praefecti bibliothecae Status et Universitatis non minorem benevolentiam demonstrarunt.

In plagulis corrigendis indefesso labore et sollertia adstiterunt R. P. Adalbertus Metzinger O.S.B., Aemilius Bürgi S. J., alii collegae. Emendationes suggesterunt Rev. C. A. Phillips, R. P. Benno Gut O.S.B., St. Lyonnet S. J., Aem. de Strycker S. J., R. D. B. Wambacq O. Pr. Dubia de versionibus copticis non semel solvit J. Simon S. J.

Gratias denique agimus dirigentibus et operariis typographiae Pio X qui in hac editione paranda desideriiis editoris inexhausta cum patientia obsecundabant.

AD UNDECIMAM EDITIONEM

Quinta huius operis editione terminata, P. A. Merk die 3 aprilis 1945 Romae vita functus est. Editio sexta (1947) eundem textum reproduxit. Editionem septimam (1951) curavit P. S. Lyonnet S.J., octavam (1956) P. J. Smith S.J. In nona editione textus et apparatus ulterius emendatus erat et appendix appositae, in qua recensentur lectiones variantes alicuius momenti ex papyris his ultimis annis inventis (ad earum catalogum nostro tempore aequatum, cfr. p. 857). Additae erant aliquae lectiones ex Protoevangelio Jacobi (Prtev) secundum editionem criticam ab E. de Strycker curatam. Ad appendicem (sicut et ad lectiones cod. 1342 pro Mc 1-7) remittit asteriscus * in margine apparatus appositus.

Regulariter non notantur nisi lectiones papyrorum quae a textu ipsius Merk discrepant (sed propter delectum in editione manuali necessarium et propter lacunas crebro occurrentes in testimoniis, conclusiones e silentio per se deducere non licebit). Attamen non raro etiam lectiones cum textu Merk concordantes explicite laudantur, praesertim ubi de lectione agitur alicuius momenti exegetici (v.g. Jo 1,13), vel supra pauciores testes fundata (v.g. Lc 8,6), vel ubi papyrus fragmentaria est (v.g. Mt 11,25). In his enim et similibus casibus claritati potius quam brevitati consulere visum fuit. Si qua lectio tribuitur primae manui (*P⁶⁶**), vel correctori (*P^{66c}*), et nihil aliud additur, tunc deducere licet lectionem alteram papyri concordare cum textu Merk (v.g. Lc 10,31 *P⁷⁵** legit *κατα συγχυρ.*). *P⁶⁶* vid. significat lectionem non esse certam. Testimonia aliorum codicum aliquando addita erant, quo melius pateret condicio textualis lectionis recensitae.

Editionis nonae praefationem P. C. M. Martini S.J. anno 1964 subscripsit. Cum autem ab editione decima, quae nonam ad amussim reddit, numerus papyrorum haud exiguum incrementum habuerit, opportunum nunc videtur recentius editas papyros in hac nova editione includere. Ultimus papyrorum numerus in anteriore fuit *P⁷⁶*. Iam vero in hac undecima editione, papyri a numero 77 ad 95 usque perpensae sunt, quod quidem eadem methodo eodemque criterio peractum est. Notetur tamen oportet alias duas iam dudum numero insignitas papyros deinde vulgatas esse, quarum una pars est *P⁷⁰* (M. Naldini, *Prometheus* 1 [1975] 195-200), altera autem *P⁷³* = *P* Bodmer 50 (C. P. Thiede, *Museum Helveticum* 47 [1990] 35-40). Variantes ipsarum lectiones — si quae sunt — hic quoque recensentur.

Romae, die 31 iulii 1991

JOSEPH O'CALLAGHAN S.J.

PROLEGOMENA

Pauca de ratione huius editionis Novi Testamenti, de eius textu et apparatu iuvat praefari.

I. DE TEXTU GRAECO

1. Ex inquisitionibus criticis ultimorum temporum videtur constare saeculo quarto ineunte duas praecipue exstisse formas vel recensiones textus graeci Novi Testamenti. Quarum altera appellari solet *Lucianea* (vel antiochena, byzantina, Koine, **K**), quae in ecclesia graeca paulatim praevaluit et postea ex codicibus deterioris notae in editiones recepta longo tempore primatum obtinuit. In evangeliiis repraesentatur codicibus A (in Evv) ΚΠΕΩV, aliis codicibus maiusculis et permultis codicibus minusculis, ex parte versione syriaca pešitta, harclensi, armenia, bohairica. Altera forma quae habetur in codicibus BSCA (in Apostolo) LΨ 33 1241, in aliis paucis minusculis, in versionibus copticis ex parte et in vulgata latina, dicitur *Hesychiana* (alexandrina, aegyptiaca, **H**). Praeterea habentur variae familiae codicum quae neutri ex his recensioibus attribui possunt, sed inter se aliquam ostendunt affinitatem: codices familiae **1** (Lake), fam. **13** (Ferrar), fam. **1424** et aliarum, quas H. v. Soden sub una recensione collocat, ab ipso *Palaestinensis* nomine (**I**) appellata. Eius auctorem habet S. Pamphilum martyrem, Eusebii magistrum. Neque negari potest aliqua Eusebiana textus cum illis familiis affinitas. Sed quaeritur, num textus sit ineuntis saeculi quarti, non potius saeculi tertii. Similis enim forma textus iam medio saeculo tertio Caesareae videtur fuisse in vigore (textus Caesareensis). Insuper dubitare licet, num omnes illae familiae deriventur ab una veri nominis recensione; nam vestigia huius formae iam vertente saeculo secundo inveniuntur non

solum in Palaestina sed etiam in Aegypto (Papyri Chester Beatty) et alibi. Multae ex his lectionibus nomine « occidentaliū » notae sunt et ad saeculum secundum ascendunt. Ex parte a Tatiano derivantur, ex parte ipso sunt antiquiores. Tamen quoniam omnes illae familiae in haud paucis lectionibus conveniunt, sub una appellatione recensiois *Caesareensis* (C) colligi possunt.

Codici D vero, quem v. Soden testem principalem recensiois Palaestinensis habet, cum aliis quibusdam testibus tum in Evangeliiis tum in Actibus locum proprium adsignamus. Quamquam enim magnam affinitatem cum textu C ostendit, propria eius indoles non in illa reponenda est, sed potius in quibusdam additionibus et omissionibus. Allegamus hanc formam textus in Evangeliiis et Actibus secundo loco (D). In Evangeliiis similem textum exhibent potissimum vetus latina, syriaca, sahidica et lectiones asterisco notatae et marginales syrae harclensis. In Actibus accedit codex Laudianus (E) et omnes fere codices minusculi, quos v. Soden sub littera **Ib** et **c** notavit, praeterea aliqua fragmenta papyracea, Irenaeus et Ephraem.

Alias familias a v. Soden recensioi **I** adscriptas (**I_x** et **I^r**) ad **K** trahimus, utpote quae perpauca tantum lectiones cum C communes habent.

Recensio Lucianea (**K**) plerumque a criticis non sine ratione inferioris notae habetur, quia lectionibus harmonisticis infecta est et eius modus dicendi magis linguae litterariae conformatus censetur. Nihilominus hodie constat in ea multas lectiones antiquas superstites esse, id quod ex papyris Chester Beatty comprobatur. J. H. Vogels recensioem Lucianeam aliis superiorem habet et in ea magni facit imprimis Vulgatam Hieronymi, utpote qui asserat se antiquos adhibuisse codices (graecos). At altera ex parte etiam constat Hieronymum in corrigenda vetere latina mul-

ta intacta reliquisse. Ostendi enim potest certos codices veteris latinae saepe inter se contra Vulgatam convenire et eosdem codices aliis in locis cum Vulgata eandem lectionem tueri. Non est autem verisimile omnes illos codices in his lectionibus aequae a Vulgata dependere. Quapropter in diiudicando valore critico Vulgatae magna circumspectione opus est.

2. In *textu constituendo* partes primarias tribuimus recensione Aegyptiacae (Hesychianae) et Caesareensi. Minime tamen consentimus iis, qui in una aliqua forma (potissimum Hesychiana) textum primitivum se invenisse putant. Multo minus ulli codici singulari tantam tribuimus auctoritatem, ut eum tamquam ducem sequamur, cum manifestum sit singulos codices suis laborare defectibus et optimum quemque saepe deformatum esse. Hoc demonstrari potest vel ex ipso codice Vaticano, cuius librarius tam saepe in scribendo aberravit committendo haplographias, ditto-graphias, similia, ut iure quis suspicetur brevitatem dicendi, quae in hoc codice tantopere laudatur, non primitivae eius indoli adscribendam, sed potius ex omissionibus (haplographiis) repetendam esse. Quapropter primo unumquemque codicem secundum suam propriam indolem examinare oportet.

Sed ne ex eo quidem, quod e. g. codex Sinaiticus ad Vaticanum accedit, iam de genuinitate alicuius lectionis constat, cum testimonium utriusque codicis plerumque solum unum sit. Conveniunt enim hi duo codices toties in lectionibus erroneis, ut hoc non possit explicari nisi ex communi fonte. Neque testimonium aliorum quorundam codicum qui saepe cum Vaticano congruunt nimis urgeri potest, cum non sint omnino independentes. His adnumeramus codices 1739 (α 78), 6 (δ 356), 1908 ($O^{\pi 103}$), 424^c (O^{12}), qui omnes simul cum Vaticano exhibent fere textum Origenis, saltem in epistulis.

3. *Principia* in textu constituendo et lectionibus eligendis secuti sumus eadem quae hodie passim admittuntur et enuntiantur regulis quae omnibus notae sunt. Regula generalis recte enuntiari potest his fere verbis: Illa lectio praeferenda est, quae magis respondet contextui et indoli linguae, ideis auctoris, et ex qua aliae lectiones facilius derivantur. Sed quoniam de harum regularum practica applicatione alii aliter sentire possunt et revera sentiunt, textus uniformitas vix umquam obtinebitur.

a) *Lectio brevior* per se est probabilior. Quapropter lectiones pleniores et ad similes locos conformatae, quae in omnibus libris, potissimum in evangeliiis, iam saeculo secundo invaluerunt, recte respuuntur. Nihilominus quaeritur, num influxum harmonicum vel textum amplificatum admittere oporteat ubicumque ab aliquibus editoribus statuitur. Nobis hoc non semel admodum incertum neque sufficienter probatum esse videtur.

Westcott-Hort et B. Weiss secuti regulam de lectione breviori praeferenda non solum textum magis concisum codicis Vaticani fere semper sequuntur, sed etiam codicem Bezae (D), si brevior lectionem exhibet, saepius contra Vaticanum et alios fere omnes recipiunt. Vocant hos textus lectiones *occidentales non interpolatas*.

Qua in re nobis videntur a recta via saepe aberrasse. Nam principium illud de lectione breviori, quamvis in se consideratum sanum esse videatur, si ad codices nostros applicatur, centies exceptiones admittit, immo non pauci librarii multo magis proni sunt ad textus omittendos quam ad addendos. Sufficit inspicere codicem Sinaiticum, qui tot omissionibus deformatus est, ut eius testimonium hac in re, nisi aliis testibus fulcitur, nullius fere sit auctoritatis; neque multo aliter iudicandum est de codicibus saeculi tertii recens inventis, de ipso codice Bezae et eius

negamus auctoritatem testium huic omissioni favere. Nihilominus textum propter versum 14 potius retinere placuit. Alibi textum uncis inclusimus, quando non omnis dubitatio excludi potuit. Pluries textum damus nulla apposita parenthesi, aut lectionem in apparatus reiecimus quae non minus probabilis est quam lectio admissa in textu, e. g. Ap 2,1 et in locis parallelis, ubi disputatur sitne legendum τῶ ἐν an τῆς ἐν. Priorem lectionem meliorem habemus, at quia testes qui eam propugnant adeo fluctuant, alteram damus. Ceterum in hac editione complures lectiones in apparatu (graeco) *asterisco* (*) notamus, quo significatur aliquam lectionem aequae aut fere aequae probabilem esse ei quae in textu legitur.

II. DE APPARATU CRITICO

Iam de *apparatu critico* dicamus. Qua in re tria videntur tractanda: de delectu lectionum variantium, de testibus, de ordine quo testes allegantur.

1. *Lectionum delectus* in editione manuali semper habet aliquid difficultatis, cum quaeratur, quid in tanta copia eligendum sit, quid reiciendum, et alii alia desiderare soleant. Multa ex iis quae collegeramus omisimus, ne volumen nimis excresceret. *Primo* autem loco illos textus consideravimus, qui maioris sunt momenti vel de quibus controversiae aguntur. Deinde illas lectiones selegimus quae propter antiquitatem testium maiore attentione dignae esse videbantur; *exinde* illas quae a certis quibusdam codicibus aut familiis exhibentur, ut hac ratione saltem aliquis detur *conspectus historiae textus* et propagationis variarum lectionum et testium inter se relationum. Singulorum vero codicum lectiones tantum praecipuas adnotamus, cum impossibile sit in editione minore omnia afferre, neque utile sit omnia librorum menda commemorare. Proinde ne Vaticani quidem aut

Sinaitici aut codicis Bezae lectiones variantes omnes in nostra editione inveniuntur. Praeterea permultas correctiones omittimus, illas praecipue quae in codices SCD et alios ex textu antiocheno passim relatae sunt.

2. *Testes.* a) *Graeci.* Fere sunt illi, quos H. von Soden in suo apparatu allegare solet. Accedunt aliqui recentius inventi.

Apparatum *Apocalypseos* ad magnum opus a H. G. Hoskier editum (London 1929) accommodavimus simul ratione habita recentiorum investigationum. Textum mixtum post recensionem H ponimus, deinde sequitur textus Oecumenii, Andreae, Aretae, denique Koine. Placet hic notare novam familiarum distinctionem codicibus omnibus denuo examinatis fieri et ex parte iam propositam esse a J. Schmid (cf. *Biblica* 17 [1936]).

Codices unciales designamus litteris maiusculis usitatis, omittentes hebraicas quibus plerumque numerales substitui-mus. Codex *Sinaiticus* nobis cum aliis recentioribus est S, codicem autem ε1027 qui antea littera S signabatur cum R. Gregory 028 appellamus. *Minusculos* vero codices et frag-menta papyracea numeris a Gregory et E. von Dobschütz electis et hodie communiter receptis exhibemus.

Complures codices catalogi nostri utpote saepe minoris momenti, placuisset omittere, eos tamen admisimus quando cum aliis brevi signo afferri poterant aut si frequentius cum paucis testibus in lectionibus gravioribus conveniunt.

b) *Ex versionibus antiquis* quae hodie magna ex parte in editionibus criticis evulgatae sunt, constanter allegantur vetus latina, vulgata, syriacae versiones, armenia, copticae, in evangeliiis etiam georgica. Armeniam et georgicam versionem ea de causa allegamus, quia saepe cum Tatiano, vetere latina et syriaca versione concordant, in hac re aliquomodo secuti recentiorum studia eaque continuantes.

De versionibus *syriacis* pauca notanda. *Pešittam* allegamus secundum editionem a G. B. Gwilliam paratam syp (1905-20), epistulas catholicas minores et Apocalypsim se-

cundum editionem J. Gwynn (1909, 1897), quam appella-
 syf mus *syf*; *veterem syriacam* ex ultima editione A. Smith Lew-
 syv is (1910), hinc inde adscita editione phototypica (A. Hjelt
 syi 1930); versionem *syropalaestinensem*, quam *syi* appellamus,
 in evangeliis damus secundum editionem Lewis-Gibson
 (1899), in aliis libris ex variis editionibus oportebat haurire
 lectiones, cum nondum habeatur editio, quae omnia frag-
 syh menta collegerit. Textum *harclensem* hausimus ex editione
 syh* J. White et ita allegamus, ut *syh** sit nobis lectio ipsius tex-
 syh^m tus, si ei respondet in margine alia lectio; ipsam marginalem
 syh⁺ lectionem significamus cum *syh^m*; *syh⁺* est lectio textus aste-
 risco notata. Eiusmodi lectiones frequentius notavimus,
 cum dent aliquod indicium codicum qui praeter textum
 communem in Apostolo adhibiti sunt.

Ordinem in allegandis syris hunc tenemus: *syc*(ureton)
 syc *sys*(inait.) (utraque simul *syv*) *syp* *syi* *syh*; *sy³* est *syv* + *syp*
 sys + *syh*, *sy⁴*, si praeterea accedit *syi*.

Versionis armeniae editio critica omni ex parte absoluta
 ar nondum habetur; sed cum lectiones variantes non adeo
 multae nec discrepantes sint, licebat sequi in plerisque edi-
 tionem a Zohrab paratam (Venetiis 1805) quae a recentiori-
 bus aliquomodo emendata est. Praeterea in *evangeliiis* adiu-
 mento erant Macler (Le texte arménien de l'Évangile d'a-
 près Matthieu et Marc, Paris 1919), editiones phototypicae
 codicum Mosquensis Instituti Lazarew (anni 887) et codicis
 Etschmiadzin 226 (anni 989), collationes codicum Mus. Bri-
 tann. Addit. Ms 21932, Paris arm. 15 et 16. Tubing. arm. 1,
 Vatic. Chigi arm. 1, duo codices bibliothecae Mechitarista-
 rum S. Lazzaro, excerpta e codice antiquissimo Hierosoly-
 mitano S. Iacobi, et fragmenta permulta. Lectiones cod.
 ar^m Mosquensis et Etschmiadzin afferuntur signo ar^m et ar^e.
 ar^e Ceterorum librorum codices pauciores vidi, eosque fere om-
 nes recentiores excepto codice Paulino Havniensi et frag-
 mentis Paulinis Mechitaristarum Vindobonensium. Sed
 haec omnia satis accedunt ad textum typis vulgatum. *Apo-*
 calypsis exhibetur secundum F. C. Conybeare (Lond. 1907)
 ar¹ et Fr. Murad (Ierus. 1911, in 5 ed. ar¹, et Zohrab, a quo de-
 ar² pendet editio Societatis Bibl. Brit. ar², et sec. Nerson
 ar³ Lampr. (Murad 1911) ar³.

gg *Georgicam* versionem evangeliorum examinavit Fr. Zo-
 rell S. J. et quidem in Mt et Mc ex editione Benešević (Pe-

trop. 1909/11) et ex editione R. P. Blake (Mc Mt, *Patrol. orientalis* 20, 24, Paris 1929, 1933), in L et J ex codice Vaticano iberico 1, sed hic codex magis ad textum recentiore accedit.

Copticas versiones (co), sahidicam (sa) et bohairicam (bo), post editiones a G. Horner paratas supplevimus in Actuum libro et epistulis S. Pauli ex H. Thompson (1932); eiusdem editionem versionis *subachmimicae*, quam appellant, evangelii S. Iohannis (Lond. 1924) adiecimus et brevitatis causa *ach* scribimus. Textus vicinus est sahidico. *Versionem aethiopicam* interim omisimus, cum nondum adsit editio critica et constet codices antiquiores textum satis discrepantem ab editionibus hucusque factis continere.

c) *Tatiani diatessaron*, quod hodie magna ex parte restitui potest, propter eius antiquitatem frequenter allegamus. Praeter textum arabicum laudamus commentarium S. Ephraem (Ef, si vero Ta arabicus et Ef concordant scribimus Ta⁺); accedunt harmoniae neerlandicae (Taⁿ) ex cod. Leodiensi (Ta^l) et Stuttgartiano (Ta^s); harmoniae italicae Ta^l (nuper editae ab A. Vaccari et V. Todesco C. Vat. 1938) in duplici sua forma, veneta (Ta^v) et toscana (Ta^t).

Quoniam textus arabicus Tatiani multas lectiones communes cum syp habet, quaeritur num hae lectiones Tatiano attribui possint an potius syp propriae sint. Primo notamus Tatianum frequenter a syp discedere et proinde in multis a syp esse independentem. Deinde ubi Tatianus et syp conveniunt, saepissime accedunt syv, vetus latina, armenia, georgica versio, ex codicibus graecis DWΘΦ vel alii codices, qui a syp sunt independentes. Unde patet has lectiones esse syp antiquiores et recte Tatiano attribui. Quam frequenter hoc accidat, ex apparatu nostro facile agnoscitur. Ceterum minime infitiamur textum arabicum in multis a forma primitiva deficere. Syp a nobis allegatur, etiam si de textu Tatiani iam aliunde constat, non ut lectio tatiana ex ea demonstretur, sed ut ostendatur quam frequenter syp conservaverit lectiones antiquas.

Si Tatianus cum syp contra syram veterem vel alios testes concordat, Tatianum plerumque omittimus, nisi forte in casu particulari, in quo hi duo testes soli vel fere soli con-

veniunt. Si syra vetus vacat et Tatianus cum syp lectionem insolitam fert, eum allegamus, quia probabile est, talem lectionem esse syp antiquiorem, cum constet syp in permultis a syra vetere et Tatiano dependere et quia fere semper in eiusmodi lectionibus alii testes, e. g. vetus latina, DΦ accedunt.

A versionibus allegandis plerumque abstinemus, si versionis indoles id postulat, sive quod aliquando vocem omittere solet vel addere, sicut in syriacis versionibus obtinet, et aliquatenus etiam in copticis et armenia, sive quod lingua ipsa certam rationem interpretandi exigit.

d) *Scriptores ecclesiasticos* copiosius addimus tum quia saepe aetate excellunt, tum quia — aliter ac in plerisque codicibus — de eorum aetate et patria constat. Ut lectionum pervulgatio innotescat auctores variarum provinciarum afferimus. Si vero agitur de lectionibus maioris momenti, testimonia cumulavimus, ut demonstramus, quousque aliqua lectio fuerit propagata.

S. Irenaei textus, ex quo versio armenia libri IV et V adv. haer. innotuit, melius agnoscitur et fere semper ex versione armenia cum certitudine determinari potest. Quapropter plerumque eum allegamus tamquam textum primitivum, Iρ Iρ. Idem signum adhibetur, si fragmenta graeca conservata sunt, aut si ex contextu de lectione graeca constat. Si Irenaei Ir textus ex sola versione latina habetur, signatur Ir, si vero latina lectio a graeca vel armenia differt, Ir scribitur. Similis Ωρ distinctio in *Origene* adhibetur: Ωρ significat traditionem Or graecam, Or versiones latinas, quae saepe textum adaptaverunt. Ωρ in apparatu epistolae ad Romanos omittitur, si Origenes eandem lectionem tuetur ac codex 1739 (α 78), cuius textus ex Origene derivatur. Commentarium S. Ef *Ephraem* in Actus Apostolorum passim exscribimus, cum sit eximius testis veteris syriacae versionis. Testimonia e commentario in epistulas Paulinas minus certa sunt, cum textus armenius aliquomodo sequatur versionem armeniam epistularum Paulinarum. Immo interpret armenius pluries videtur ipsum commentarium ad versionem armeniam textus biblici

accommodasse. Quae signo Eφ traduntur, ex voluminibus Eφ graecis editionis romanae S. Ephraem desumpta sunt eaque plerumque non sunt doctoris syri.

Plura placuisset apponere ex operibus *Aphraatis* et ex *Libro Graduum* recenter editio (M. Kmosko, *Patrol. syriaca* III, Par. 1926), sed textus Apostoli videtur nimis incertus aut peregrinus esse, ita ut speciali inquisitione opus sit; in manuali autem editione non est locus haec tractandi.

In universum autem de allegationibus scriptorum observare iuvat, eas caute esse accipiendas, cum non semper ad litteram allegent, sive quod — maxime in initio citationum — eas contextui accommodant sive quod aliqua omittunt, quae ad finem propositum minus faciunt. Sed si longiores textus exscribunt, si ex voce argumentum desumunt, si de lectionibus variantibus loquuntur, dubium de lectione esse non potest. Si autem in lectionibus sibi non semper constant, sed alibi alias lectiones sequuntur, hoc significatur apposita lineola in hunc modum: Aug^l. Si loquuntur de codicibus, qui aliam lectionem ab ipsis non receptam tuentur, apponitur littera c(odices), e. g. Hier^c.

3. De *ordine*, quo testes allegantur. Generatim sequimur ordinem ab Herm. von Soden electum. Distinctio quidem sodeniana in recensiones et familias non in omnibus approbari potest, et collationes codicum saepe sunt aut imperfectae aut erroneae. Sed nefas esset ea quae v. Soden tam ingenti cum labore collegit et quae fere primus in distinguendis codicibus perfecit omnino neglegere. Atque revera recentiorum studia plerumque confirmant classes sodenianas. Multi sane codices quos von Soden alicui classi attribuit sunt codices indolis mixtae, e. g. codices ΨLP in multis a textu Hesychiano recedunt. Etiam in ipsis classibus non raro ordo minus aptus est. Attamen manifestum est quosdam codices in certis lectionibus inter se convenire et ab aliis distingui. Hoc autem sufficere videtur, ut recte statuatur aliqua familia,

etiamsi hi codices in aliis lectionibus inter se discordant. Commodum practicum in admittendis familiis (sodenianis) in eo est quod servato ordine determinato lectores facilius codices memoria retinent et in apparatu multi codices paucis signis notari possunt.

De pluribus codicibus minusculis quos von Soden recensione I attribuit quaeri potest, num eorum lectiones ex ipsa hac recensione deriventur an potius alia via conservatae sint, cum saltem ex parte iam saeculo tertio in Aegypto notae fuerint, e. g. lectiones permultae codicis 157 (ε 207). Sed quoniam certum est Palaestinam multum valuisse in textu propagando in regiones septentrionales et occidentales, probabile est eiusmodi lectiones revera a recensione Palaestinensi exortas esse, nisi forte agitur de codicibus qui indolem mixtam prae se ferunt, ut e. g. 372 (ε 600) aut 1604 (ε 1353) aut 1342, qui similiter ut *P*⁴⁵ lectiones codicum B et D proprias conservaverunt.

Codices qui ex alio nobis noto descripti sunt, v. g. E epistularum Paulinarum, omittuntur, nisi forte archetypus D deficit. Ubi non habetur immediata dependentia ut in Paulinis G et F et textus in omnibus fere concordat, codex F omittitur, nisi habet lectionem propriam. In hac ergo editione Gs non est G et F, sed G 917. Eadem quaestio recurrit in codicibus veteris latinae f et l, qui multas lectiones cum vulgata communes habent. Si hae lectiones occurrunt in sectionibus, quae fere ex integro exhibent textum vulgatae, hi codices nullam merentur considerationem. At alia est ratio, si iidem codices cum paucis dumtaxat codicibus vulgatae congruunt. Deinde ad codices f l saepe accedunt alii veteris latinae testes, v. g. a b c e f f² i q r. Quo plures autem codices aliquam lectionem tuentur, eo minus est probabile hos omnes eodem loco a vulgata pendere. Accedit quod iidem codices frequenter cum f et l in suis lectionibus contra vulgatam concordant. Eo magis supponere licet multas horum codicum lectiones non ex vulgata derivari, sed ab ea esse receptas.

Aliquos autem codices alio modo ordinavimus, cum indoles codicum hoc postulare videretur.

124 (ε 1211) ad finem totius classis C_i reiecit, cum saepissime solus ab aliis omnibus discedat. In codicibus

Paulinis codices 1739 6 424^e 1908, qui maiorem inter se et cum B-A affinitatem habent, immediate post A leguntur, similiter omnes codices Ca³ a 1319-218 (δ180-δ300) ad finem relegantur. Codex W (ε014), qui triplicem saltem formam exhibet, post recensionem aegyptiacam ante codicem D legitur. Praeterea ab initio familiarum damus codices qui integri aut fere integri sunt et ex integro examinati sunt. Alia commoditatis causa mutavimus, ut numeros millenarios ab initio ex parte removeremus. Codices mutili et fragmenta in fine familiarum ponuntur, etiamsi forte aliis codicibus sunt antiquiora. Plura mutare non expediebat, quia forma textus in iisdem codicibus saepe non est constans, et quia aliquos codices nondum licuit denuo examinare.

Ordo codicum idem est qui in catalogo II codicum graecorum (pag. 38*-40*) legitur. *Versiones* quoque certo ordine tradimus, et quae inter se aliquomodo affines sunt, secundum earum affinitatem ordinamus, primo loco latinas, sequuntur syriacae, armenia, georgica. Ultimum locum tenent versiones copticae.

De *modo enumerandi* codices in apparatu. Bs, Bss, Bsss ^{Bs}
significat codicem B et eum qui in serie immediate sequitur, ^{Bss}
vel duos aut tres codices immediate sequentes. B^r (id est reliqui) ^{B^r}
codices omnes, uno fortasse excepto, totius recensionis cuius B est caput. 917^s = codices classis C_α; 1^r = codices classis C_η; 1^s = codices C_η^a, id est familiae unius tantum ^{1^s}
huius classis.

Si post litteram vel numerum, e. g. 348, legitur rel., ^{rel.}
indicatur ab hoc codice omnes, vel fere omnes usque ad finem catalogi nostri simul cum testibus recensionis K in lectione convenire. Ut ex apparatu appareat, quam late aliqua lectio propagata fuerit, quam plurimas classes et familias codicum allegamus, etsi non omnes codices singularum familiarum adscribere possibile sit. Saepius placuisset notare certos codices minusculos, sed propter spatii angustiam eos omisimus.

B-892 significat: omnes codices recensionis aegyptiacae usque ad 892 inclusive, B-235: omnes codices usque ad ultimum codicem familiae C^σ et ita porro.

Si testes alicuius lectionis in textum receptae pauciores sunt, plerumque hanc lectionem in apparatu primo loco ponimus cum suis testibus, alteram deinde addimus apposita

voce rel., id est alii codices omnes, qui in nostro catalogo continentur, cum recensione K, e. g. Mt 1,24 εγερθ. BSC*Z 399 1^r Ep] διεγερθεις rel.

- > *Omissiones* indicantur signo >, aut non raro signo ^, quod ponitur post vocem (1^2), e. g. Mt 10,19 λαλησητε 1^2 LD 954 k: librarius a voce λαλησητε priore transiit ad alteram in eodem versu (vel in versu cuius numerus additur) occurrentem (homoeoteleuton) omittendo intermedia.

Si *complures* lectiones variantes notantur, distinguuntur virgula, et plerumque illa praecedit quae minore numero testium fulcitur, maxime si secunda a plurimis testimonium habet. Mt 14,21 ωσει] ως 33 ΔDs 1 1604 al., > W 0106 lat syvp co: testes primo loco allegati habent ως, qui secundo loco leguntur omittunt vocem ωσει vel ως. Si post numerum versus legitur > nulla voce addita, e. g. Mt 10,38, testes qui sequuntur omittunt totum versum.

Mc 15,39 ουτως BS^ψLs] κραξας W^θ 565 1542 sys ar gg, + κραξας rel., id est codex W... habent κραξας loco ουτως, reliqui *addunt* hanc vocem post ουτως.

Si alicui additioni ab aliquibus codicibus alia verba *adduntur*, notantur signo] + e. g. J 3,6 εστιν² + οτι ο θς πνα εστιν e affjrz syc] + κ. εκ θυ εγεννηθη aj syc; si vero aliqui codices loco additionis prioris aliam habent, ponitur virgula aut], e. g. A 18,28 δημοσια + διαλεγομενος και D 614ss, και κατ οικον E.

Mt 1,23 καλεσουσι] -εσεις D... id est καλεσεις, pars prior facile suppletur, et ita in similibus.

Aliter Mt 26,51 επαταξεν... και αφ.: verbis intermediis punctis indicata nullam continent lectionem variantem, sed sola verba notata, loco παταξας... αφειλεν. Loco punctorum saepe sola virgula ponitur.

L 22,47 ηγγισ. - αυτον: loco totius incisi quod his verbis includitur, alii testes habent alteram lectionem.

- ~ *Inversio* verborum indicatur signo ~.
 () Testes *parenthesi* () inclusi cum aliis quoad substantiam conveniunt, sed in levioribus discrepant. Si in lectione ipsa vox aliqua uncis includitur, non omnes testes eam tradunt.

Aliquoties legitur in apparatu verbum, cui non respondet eadem prorsus forma in textu, e. g. Ap 13,12 εποiei¹, dum in textu solum legitur ποιει. Sensus est: verbo ποιει quod in textu legitur, in aliis testibus respondent forma εποiei.

Saepius lectioni in textum receptae adduntur in apparatu aliqui tantum testes patristici vel fortasse unicus, aut aliqua tantum versio vel codex, e. g. I C 2,13 πνευματος Mn Cl Ωρ Ep Ef] + αγίου P 104s 88s 623-263 206 rel. Ex testibus qui additionem αγίου habent patet omnes fere codices in catalogo nostro antecedentes i. e. codices recensiois H, familiae Ca¹ et aliquos familiae Ca³ omittere αγίου. Testes patristici allegantur, quia de eorum testimonio non constat nisi explicite laudantur. Idem valet, si agitur de codicibus mutilis. E. g. L 6,37 και ου¹ P⁴⁵] ινα Mn Ta ΨWD 348 etc. Pro lectione in textum recepta P⁴⁵ explicite allegatur, quia fragmentum est. Vel: 2 C 10,10 επιστολαι μεν BS*33 326s H r] ~ I rel. Codex I explicite laudatur, quia est valde mutilus.

Testibus *latinis* (lat vl) in evangeliiis saepe additur (–a vel –e vel –a e), quo indicatur omnes testes exceptis his duobus vel uno stare pro lectione notata. Codices *vulgatae* in apparatu graeco rarius notamus. Si vero occurrunt, adhibentur abbreviationes apud C. Tischendorf et alios usitatae, am cav dubl fu harl (vel z) tol (cf. catalogum codicum vulgatae pp. 42*-43*).

Deinde in apparatu aliquae occurrere solent *abbreviations*, quae plerumque facile intelleguntur; si e. g. articulus abbreviatur, ex substantivo sequenti nullo negotio suppletur. Nomina aliqua sacra usitatis compendiis scribuntur omissa lineola superposita: Kς Θς Ις Χς Ιηλ Ιλημ πνα.

Reliquum est ut pauca dicamus de *ratione scribendi*. Cum nullus codex aptam rationem tradat neque ullo modo de ipsorum sacrorum auctorum ratione scribendi constet, praesertim cum plerumque amanuensibus usi sint, tenemus generatim orthographiam grammaticorum admittentes tamen quasdam formas hellenisticas, quibus aliae possent addi.

III. DE TEXTU LATINO

Textum *latinum* damus secundum editionem Sixto-Clementinam anni 1592 mutata tamen orthographia et sententiarum versuumque distinctione. A textu tantum recedimus, si agitur de aperto mendo. In apparatu critico eas potissimum lectiones notavimus quae maioris momenti esse videntur, sive quod textum a Wordsworth-White electum confirmant, sive

quod cum vetere latina versione conveniunt, sive quod relationem cum codicibus graecis manifestant. Omnes lectiones variantes codicum amiatini et fuldensis adnotare non placuit neque licuit; variantes orthographicas codicum raro afferimus, maxime si agitur de constanti ratione scribendi qua codices antiquiores a vulgata clementina differunt. Praeterea complura omisimus quae frequentius recurrunt; non semper notamus variantes *hic vel is et ille*, nam iidem codices maxime fluctuant et si codex uno loco scribit *is*, ubi alter habet *ille*, fortasse in sequenti versu contrarium obtinet. Codices in libris, qui a Wordsworth-White iam editi sunt, fere eosdem sequimur, quos angli editores adhibuerunt, paucis tantum codicum signis mutatis.

Omisimus fragmenta Ultraiectensia evangelii Mt et Jo littera U signata, et eâdem littera designamus codicem Vaticanum latinum 7223, veteris latinae in evangelio Mt (notum ut h), in aliis vero evangeliiis vulgatae editionis (saec. 6). S nobis est codex sangallensis 1395 (s. 6 ineuntis) a Turner editus (1931) et a Paul Lehmann et Albano Dold O. S. B. novis fragmentis auctus.

Codices secundum familias ordinamus, ita ut primo loco ponantur illi qui meliorem formam textus exhibent: amiatinus, fuldensis et affines, cui familiae in evangeliiis adnumeramus etiam codicem S, a Turner fortasse nimis aestimatum. Plerumque textum sat bonum habet, sed non semper primae familiae suffragatur et in ultimis partibus magis lectiones veteris latinae retinuit. Codex U generatim cum familia gallica concordat, sed saepe lectiones optimas habet. In ipsa familia maiorem affinitatem prodit cum codicibus IJG, omnibus autem videtur esse vetustior, uno fortasse excepto J, foroiuliensi, Italiae superioris.

Ab epistula ad Hebraeos deinceps notavimus codices amiatinum, fuldensem, dublinensem (J. Gwynn, *The Book of Armagh* 1913), harleianum (E. S. Buchanan 1912, quae editio videtur satis accurata esse), bambergensem A I 5, s. 9, qui inter Alcuinos primum locum obtinet (phototypiae mihi a bibliothecario benigne transmissae sunt), vallicella-

num B VI, item codicem Alcuinum. Accedunt saepius sangermanensis (G) s. 9, cavensis s. 9, in epistulis Paulinis codices Vat. Reg. lat. s. 9, Wirceburgensis Mp. th. f. 12 (L. Stern, Epistolae B. Pauli glosatae, Irisch-latein. Codex der Würzburger Universitätsbibliothek in Lichtdruck, Halle 1910), codex monac. lat. 6229 s. 8, cuius textum examinaverunt G. Schleich S. J. et J. B. Wiedenmann S. J. Iidem codicem monacensem lat. 6230 epistularum catholicarum et apocalypseos exscripserunt. In apocalypsi praeterea tabulis photographiis usi sumus. In epistulis catholicis et apocalypsi accedit codex iuvenianus (Vallicellan. B. 25², s. 8/9).

Codices dublinensem et harleianum inter vulgatae codices adnumeramus, etsi in epistulis Paulinis, et magis in epistulis catholicis et apocalypsi non paucas lectiones veteris latinae praebent.

Selectas lectiones veteris latinae ex quattuor codicibus Wirceburgensibus s. 6-8 dedit G. Schepps (Die ältesten Evv-Handschriften der Würzburger Universitätsbibl. 1887). Aliquas notavimus in apparatu signis w^1 w^2 w^3 w^4 , ut attentionem ad hos codices antiquos dirigamus.

Si in apparatu ad aliquam lectionem legitur *codd.*, omnes codices a nobis examinati hanc lectionem tuentur eaque est admittenda. Lectiones in apparatu *asterisco* * notatae plerumque sunt praefereendae.

Catalogus codicum graecorum I

1. columna signa nostra, 2. signa sodeniana, 3. quo tempore codices scripti sint, 4. ubi asserventur, 5. quid contineant: e Evv, a Actus + Ep. cath, A Actus soli, p Paulus, r Apocalypsis. Libri qui parenthesi includuntur in apparatu non allegantur. Ubi — legitur, aut totum NT habetur aut Evv, prout in 2. columna δ aut ε legitur, 6. recensioni.

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Codices unciales

A	δ4	s. 5	London	—	K ^x H
B	δ1	s. 4	Roma Vat.	e a p	H
C	δ3	s. 5	Paris	—	H
D	δ5	s. 6	Cambridge	e A	D
D	α1026	s. 6	Paris	p	C ^a
E	ε55	s. 8	Basel	—	K ⁱ
E	α1001	s. 6	Oxford	A	D
E	α1027	s. 9	Petersburg	p	C ^a
E	A ^v 2	s. 10	Athos	r	An
F	ε86	s. 9	Utrecht	—	K ⁱ
F	α1029	s. 9	Cambridge	p	C ^a
F	A ^v 3	s. 10	Athos	r	O
G	ε87	s. 10	London	—	K ⁱ
G	α1002	s. 7	Petersburg	A	H
G	α1028	s. 9	Dresden	p	C ^a
H	ε88	s. 9	Hamburg	—	K ⁱ
H	α6	s. 9	Modena	A	K
H	α1022	s. 6	Paris, Athos	p	H
I	—	s. 5	Washington	p	H
K	ε71	s. 9	Paris	—	K ^x
K	A ^π ρ ¹	s. 9	Moskwa	a p	K
L	ε56	s. 8	Paris	—	H
L	α5	s. 9	Roma Angel.	a p	K
M	ε72	s. 9	Paris	—	C ^φ
M	1031	s. 9	Ld., Hamburg	1 2 C H ^b	H
N	ε19	s. 6	Pet., Patmos	—	C ^π
O	ε21	s. 6	Paris, Mariupol.	Mt	C ^π
P	ε33	s. 6	Wolfenbüttel	—	C ⁱ
P	α3	s. 9	Petersburg	a p r	CH
Q	ε4	s. 5	Wolfenbüttel	LJ	HC ⁱ
Q	α1070	s. 8	Roma Vat.	r	M
R	ε22	s. 6	London	L	C ⁱ
S	δ2	s. 4/5	London	—	H

1	2	3	4	5	6
T	ε5	s. 5	Roma Propag.	LJ	H
U	ε90	s. 9/10	Venezia	—	C ^o
V	ε75	s. 9	Moskwa	—	K ^t
W	ε014	s. 4/5	Washington	—	HC ^a
X	A ³	s. 9/10	München	JL.(Mc)Mt	CK
X ^b	A ⁴	978	München	J(MtL)	K
Y	ε073	s. 9	London	—	K ^x
Z	ε26	s. 5/6	Dublin	Mt	H
Γ	ε70	s. 10	Oxford, Pet.	—	C ⁱ
Δ	ε76	s. 9	St. Gallen	—	H
Θ	ε050	s. 9	Tiflis	—	C ^α
Λ+566	ε77	s. 9	Oxford, Pet.	—	K ^r
Ξ	A ¹	s. 8	London	L	K
Π	ε73	s. 9	Petersburg	—	K ^x
Σ	ε18	s. 6	Rossano	MtMc	C ^π
Φ	ε17	s. 6	Berat	MtMc	C ^π
Ψ	δ6	s. 8/9	Athos	Mc-Hb	H
Ω	ε61	s. 8	Athos	—	K ^t
028(S)	ε1027	949	Roma Vat.	—	K ^t
047	ε95	s. 9	Athos	—	C ⁱ
048	α1	s. 5	Roma Vat.	a p	H
049	α2	s. 8 9	Athos	a p	CK
054	ε59	s. 8	Roma Vat.	J	H
056	O ⁷	s. 9/10	Paris	a p	K
059	ε09	s. 4	Wien	Mc	H
060	ε13	s. 5/6	Berlin	J	H
062	α1038	s. 4/5	Damascus	G	H
064	ε10	s. 6	Kiew	Mt	C ⁱ
065	ε1	s. 5	Petersburg	J	H
066	α1000	s. 5	Petersburg	A	D
067	ε2	s. 5	Petersburg	MtMc	C ^a
070	ε6	s. 8	Oxford	LJ	H
074	ε8	s. 5	Sinai	MtMc	C ⁱ
076	α1008	s. 5/6	Didlington Hall	a	H
078	ε15	s. 6	Petersburg	MtLJ	H
079	ε16	s. 6	Petersburg	L	C ⁱ
081	α1023	s. 6	Petersburg	2 C	H
082	α1024	s. 6	Moskwa	E	H
083	ε31	s. 6	Petersburg	J	H
084	ε24	s. 6	Petersburg	Mt	H
085	ε23	s. 6/7	Petersburg	Mt	H
088	α1021	s. 5	Petersburg	1 C	H
090	ε29	s. 6	Petersburg	MtMc	C ⁱ
096	α1004	s. 6	Petersburg	A	H
099	ε47	s. 7	Paris	Mc	H
0106	ε40	s. 7	Pet., Leipzig	Mt	K

1	2	3	4	5	6
0109	ε52	s. 7/8	Berlin	J	H
0112	ε46	s. 7	Sinai	Mc	H
0116	ε58	s. 8/9	Napoli	Mt-L	C ¹
0122	α1030	s. 9	Petersburg	G Hb	C ^a
0124	ε78	s. 9	Paris	Lj	H
0125	ε99	s. 9	Paris	J	H
0130	ε80	s. 9	St. Gallen	Mc L	C ¹
0131	ε81	s. 9	Cambridge	Mc	C ¹
0138	α075	s. 9	Athos	Mt	K
0139	ε1002	s. 10/11	Paris	L	H
0141	C ¹²	s. 10	Paris	J	K
0142	O ⁶	s. 10	München	(a) p	H
0156	α1006	s. 7	Damascus	2 P	H
0162	ε023	s. 4	N. York	J	H
0165	α1011	s. 5/6	Berlin	A	H
0169	α1075	s. 4	Princeton	r	H
0171	—	s. 4	Firenze	L	H
0175	—	s. 4	Firenze	A	H
0177	—	s. 6	Wien	L	H
0178	—	s. 6	Wien	L	H
0179	—	s. 6	Wien	L	H
0188	—	s. 4	Berlin	Mc	C ^a
0189	—	s. 4	Berlin	A	H
0206	—	s. 4	Dayton	1 P	H
0207	—	s. 4	Firenze	r	H

Papyrorum fragmenta ⁽¹⁾

P ¹	ε01	s. 3/4	Philadelphia	Mt	H
P ⁴	ε34	s. 4	Paris	L	H
P ⁵	ε02	s. 3	London	J	H
P ⁸	α8	s. 4	Berlin	A	H
P ¹⁰	α1032	s. 4	Cambr. Mass.	R	H
P ¹³	α1034	s. 4	London	Hb	H
P ¹⁵	α1044	s. 4	Cairo	1 C	H
P ¹⁶	—	s. 4	Cairo	Ph	H
P ¹⁸	α1074	s. 3/4	London	r	H
P ²⁰	α1019	s. 3	Princeton	Ja	H
P ²²	—	s. 3/4	Glasgow	J	H
P ²³	—	s. 4	Urbana	Ja	H
P ²⁴	—	s. 4	Newton	r	H
P ²⁵	—	s. 5/6	Berlin	Mt	D
P ²⁷	—	s. 3	Worcester	R	H
P ²⁸	—	s. 4	Berkeley	J	H
P ²⁹	—	s. 3/4	Oxford	A	H
P ³⁰	—	s. 3/4	Gent	1 2 Th	H
P ³⁷	—	s. 3	Ann Arbor	Mt	C ^a

(1) Pro novis papyris cfr appendicem.

1	2	3	4	5	6
<i>P</i> ³⁸	—	s. 4	Ann Arbor	A	D
<i>P</i> ³⁹	—	s. 4	Chester Pennsylv.	J	H
<i>P</i> ⁴⁰	—	s. 5/6	Heidelberg	R	H
<i>P</i> ⁴¹	—	s. 5	Wien	A	D
<i>P</i> ⁴⁵	—	s. 3	London	e A	H-C
<i>P</i> ⁴⁶	—	s. 3	Ld. Ann Arbor	p	H-C
<i>P</i> ⁴⁷	—	s. 3	London	r	H
<i>P</i> ⁴⁸	—	s. 3	Firenze	A	D
<i>P</i> ⁵¹	—	s. 4	London	G	H
<i>P</i> ⁵²	—	s. 2	Manchester	J	H

Codices minusculi

1	δ254	s. 12	Basel	e a p	CηC ^a
1	Av ²⁰	s. 12	Maihingen	r	An ^t
2	α253	s. 13	Basel	a p	C ^b
4	ε371	s. 13	Paris	—	C ^t
5	δ453	s. 14	Paris	(e) a p	C ^a
6	δ356	s. 13	Paris	e a p	H
7	ε287	s. 12	Paris	—	Cφ
13	ε368	s. 13	Paris	—	C ^t
16	ε449	s. 14	Paris	Mt-L	Cβ
17	ε525	s. 15	Paris	—	Cβ
18	δ411	s. 14	Paris	(e a p) r	K ^t
21	ε286	s. 12	Paris	—	C ^a
22	ε288	s. 12	Paris	—	C ⁿ
27	ε1023	s. 10	Paris	Mt Mc	Cφ
28	ε168	s. 11	Paris	—	C ^a
33	δ48	s. 9/10	Paris	—	H
35	δ309	s. 11/12	Paris	(e a) p r	C ^b K ^e
36	Aπρ ²⁰	s. 12	Oxford	a	C ^a
38	δ355	s. 13	Paris	(e) a p	C ^a
42	α107	s. 11	Frankfurt O.	(a p) r	K ³
43	α270	s. 12	Paris	a p	C ^b
60	α1594	s. 15	Cambridge	r	K ^e
61	δ603	s. 16	Dublin	(e p a) r	M
69	δ505	s. 15	Leicester	—	CM
71	ε253	s. 11	London	—	Cφ
81	α162	1044	Ld., Cairo	a p	H
82	O ^t	s. 10	Paris	(a p) r	K
83	ε1218	s. 12	München	e	C ^t
88	α205	s. 12	Napoli	a p (r)	C ^a
91	O ¹⁴	s. 11	Paris	(a p) r	Ar
93	α51	s. 10	Paris	a p r	CK
94	O ³¹	s. 13	Paris	(a p) r	M
102	α499	1345	Moskwa	(a) p	K
103	O ²⁸	s. 11	Moskwa	a p	K

1	3	3	4	5	6
104	α103	1087	London	a p r	HAn ^r
110	α204	s. 12	London	(a p) r	K
115	ε1096	s. 10/11	London	—	C ^φ
118	ε346	s. 13	Oxford	—	C ^η
124	ε1211	s. 12	Wien	—	C ^ι
131	δ467	s. 14	Roma Vat.	e (a p)	C ^η
138	C ¹²⁴	s. 12	Roma Vat.	J	K
141	δ408	s. 14	Roma Vat.	(e a p) r	K ^ι
149	δ503	s. 15	Roma Vat.	(e a p) r	K ²
157	ε207	s. 12	Roma Vat.	—	C ^σ
162	ε214	1153	Roma Vat.	L	C ^ι
172	α404	s. 14/15	Berlin	(a p) r	PO
174	ε109	1052	Roma Vat.	Mt	C ^ι
175	δ95	s. 10/11	Roma Vat.	(e a p) r	Ar
177	α106	s. 11	München	a p r	C ^α K ²
179	ε211	s. 12	Roma Angel.	—	C ^φ
180	ε1498	s. 14	Roma Prop.	(e)	—
	α300	s. 13		(a p) r	K ²
181	α101	s. 11	Roma Vat.	a p	C ^α
	α1578	s. 15		r	An ^ι
185	ε410	s. 14	Firenze	—	C ^φ
201	δ403	1359	London	—	K
203	α203	1111	London	a p r	C ^α K ³
205	δ500	s. 15	Venezia	r	An ²
206	α365	s. 13	London	a p	C ^b
209	δ457	s. 15	Venezia	e a p	C ^η C ^α
	α1581	s. 15		r	An ²
213	ε129	s. 11	Venezia	—	C ^ο
216	α469	1358	London	a p	C ^b
218	δ300	s. 12	Wien	(e) a p (r)	C ^α
221	α69	s. 10	Oxford	(a) p	C ^ο
226	δ156	s. 11	Escorial	(e) a p	C ^α
229	ε1206	1140	Escorial	—	K ^x
230	ε173	1013	Escorial	—	C ^ι
235	ε456	1314	Kopenhagen	—	C ^σ
238	A ¹⁴⁵	s. 11	Moskwa, Dresd.	LJ	K
241	δ507	s. 11	Dresden	—	C ^α
242	δ206	s. 12	Moskwa	(e) a p r	C ^b Ar
245	ε1226	1199	Moskwa	—	C ^σ
249	N ¹¹⁰	s. 11	Moskwa	J	K
250	O ¹⁰	s. 11	Paris	(a p) r	PO
251	ε192	s. 11	Moskwa	—	C ^ι
254	OΘ ⁴²	s. 14	Athenae	(a p) r	M
255	α174	s. 11	Berlin	a p	C ^α
256	α216	s. 11	Paris	a p r	C ^α Ar
257	α466	s. 14	Berlin	a p	DC ^ο

1	2	3	4	5	6
262	ε1020	s. 10	Paris	—	C ^r
263	δ372	s. 13	Paris	(e) a p	C ^a
265	ε285	s. 12	Paris	—	K ^x
267	ε1289	s. 12/13	Paris	—	C ^φ
270	ε291	s. 12	Paris	—	K ^x
273	ε370	s. 12	Paris	Mt-L	C ^l
280	ε294	s. 12	Paris	—	K ^x
291	ε377	s. 13	Paris	—	C ^σ
307	A ^{πρ11}	s. 10/11	Paris	a	C ^a
314	O ¹¹	s. 11	Oxford	(a p) r	Ar
317	N ¹³¹	s. 12	Paris	J	K
321	α254	s. 12	London	a p	C ^a
323	α157	s. 11/12	Genève	a p	H
325	α111	s. 11	Oxford	(a p) r	K ³
326	α257	s. 12	Oxford	a p	H
327	O ³⁶	s. 13	Oxford	a p	K
330	δ259	s. 12	Petersburg	(e a) p	C ^a
336	α500	s. 15	Hamburg	(a) p r	C ^b An ^r
337	α205	s. 12/13	Paris	a p r	C ^a K ²
346	ε226	s. 12	Milano	—	C ^l
348	ε121	1022	Milano	—	C ^β
349	ε413	s. 14	Milano	—	C ^φ
367	δ400	1331	Firenze	(e a p) r	K ³
368	ε521	s. 15	Firenze	(e)	—
	α1571			r	K ²
372	ε600	s. 16	Roma Vat.	—	C ^a
378	α258	s. 13	Oxford	a p	C ^c
383	α353	s. 14	Oxford	a p	DC ^c
385	α506	s. 15	London	(a p) r	K ¹
386	δ401	s. 14	Roma Vat.	(e a p) r	K ²
397	C ¹¹⁰	s. 11/12	Roma Vall.	J	K
398	α189	s. 11	Cambridge	a p	K
399	ε94	s. 9/10	Petersburg	—	C ^a K ¹
421	α259	s. 12	Wien	a p	K
423	N ¹⁶⁰	1556	München	J	K
424 ¹	O ¹²	s. 11	Wien	a p r	HPO
429	α398	s. 13	Wolfenbüttel	a p	DC ^b
	α1471	s. 14		r	K ¹
430	N ¹¹¹	s. 11	München	J	K
431	δ263	s. 12	Strassburg	(e) a (p)	C ^a
432	α501	s. 15	Roma Vat.	(a p) r	K ^c
436	α172	s. 11	Roma Vat.	a p	C ^a
440	δ260	s. 12	Cambridge	e a p	C ^l DC ^b

¹ 424^c sunt lectiones secundi correctoris quae ad H accedunt.

1	2	3	4	5	6
443	ε270	s. 12	Cambridge	—	C ^o
452	α206	s. 12	Roma Vat.	(a p) r	K ³
453	A ^{πρ40}	s. 14	Roma Vat.	a	C ^a
456	α52	s. 10	Firenze	(a p) r	K ³
459	α104	1092	Firenze	(a p) r	An ^r
460	α397	s. 13	Venezia	a p	C ^a
461	ε92	s. 9	Petersburg	—	K ⁱ
462	α359	s. 13	Moskwa	a p	C ^a
467	α502	s. 15	Paris	a p (r)	C ^a
469	α306	s. 13	Paris	(a p) r	K
472	ε1386	s. 13/15	London	—	C ⁱ
473	ε1390	s. 13	London	—	K ^x
476	ε1126	s. 11	London	—	K ⁱ
477	ε350	s. 13	Cambridge	—	C ^β
480	δ462	s. 14	Lond., Metz	e a p	K
482	ε329	s. 13	London	—	K ^x
485	ε247	s. 12	London	—	C ⁱ
489	δ459	s. 14	Cambridge	e a p	K ^x C ^a
495	ε243	s. 12	London	—	C ⁱ
506	δ101	s. 11	Oxford	(e) a p r	C ^o K ³
517	ε167	s. 11	Oxford	e (a p) r	C ^φ
	α214	s. 12			K ³
522	δ602	1516	Oxford	(e) a p r	C ^b K ⁱ
536	δ264	s. 12	London	A p	D
543	ε257	s. 12	Ann Arbor	—	C ⁱ
544	ε337	s. 13	Ann Arbor	—	C ^a
545	ε511	1430	London	Mt	K ^r
547	δ157	s. 11	London	(e) a p	C ^a
565	ε93	s. 9/10	Petersburg	—	C ^a
566	cf. Λ	—	—	—	—
579	ε376	s. 13	Paris	(Mt)Mc-J	H
582	δ410	1334	Ferrara	(e p a) r	An ^r
598	A ^{v31}	s. 15	Venezia	r	An ⁱ
610	A ^{πρ21}	s. 12	Paris	a	C ^a
614	α364	s. 13	Milano	a p	DC ^o
616	α503	s. 15	Milano	a p r	C ^o PO
617	O ¹³	s. 12/13	Venezia	r	Ar
620	α207	s. 12	Firenze	(c p) r	An ^r
623	α173	s. 11	Roma Vat.	a p	C ^a
627	α53	s. 10	Roma Vat.	(a p) r	K
628	α400	s. 14	Roma Vat.	(a p) r	An ^r
635	α161	s. 11	Napoli	(a) p	C ^b
639	α169	s. 11	Oxford	a p	C ^o
642	α552	s. 15	London	a p	C ^a
655	ε177	s. 11	Berlin	—	K ⁱ
659	ε1216	s. 12	Berlin	—	C ^φ

1	2	3	4	5	6
660	ε178	s. 11	Berlin	—	C ¹
661	ε179	s. 11	Berlin	—	K ¹
664	δ502	s. 15	Zittau	(e a p) r	Ar
680	δ103	s. 11	Cheltenham	(e-p) r	An ^r
692	ε1284	s. 12	London	Mc(MtLJ)	C ^φ
699	δ104	s. 11	London	(e a p) r	K
700	ε133	s. 11	London	—	C ^a
713	ε351	s. 13	Wisbech	—	C ^σ
716	ε448	s. 14	London	L	C ¹
726	ε384	s. 13	Bruxelles	—	K ^x
743	Av ⁴³	s. 14	Paris	r	An ^d
757	δ304	s. 13	Athenae	(e a p) r	K ^o
783	ε462	s. 14	Athenae	—	K ^x
788	ε1033	s. 10	Athenae	—	C ¹
792	α1575	s. 15	Athenae	r	Ar
794	δ454	s. 14	Athenae	(e) a p	C ^a
808	δ203	s. 12	Athenae	(e) a p r	C ^a K ²
821	C ¹⁶⁰	s. 16	Madrid	J	K
823	δ368	s. 13	Berlin	(e a) p	C ^b
824	δ404	s. 14	Grottaferrata	(e a p) r	K ^o
826	ε218	s. 12	Grottaferrata	—	C ¹
827	ε309	s. 13	Grottaferrata	(MtLJ)Mc	C ^φ
828	ε219	s. 12	Grottaferrata	—	C ¹
850	K ¹²⁰	s. 12	Roma Vat.	J	H
869	C ¹²¹	s. 12	Roma Vat.	J	K
872	ε203	s. 12	Roma Vat.	—	C ⁿ
876	α356	s. 13	Ann Arbor	(a) p	C ^o
892	ε1016	s. 10	London	—	H
913	α470	s. 14	London	a p	DC ^o
915	α382	s. 13	Escorial	a p	C ^a
917	α264	s. 12	Escorial	a p	C ^a
919	α113	s. 11	Escorial	a (r)	C ^a
920	α55	s. 11	Escorial	a p r	C ^a K ²
922	δ200	1112	Athos	(e a p) r	An ^r
927	δ251	s. 12	Athos	(e) a p	C ^a
935	δ361	s. 12	Athos	(e a p) r	K ¹
941	δ369	s. 13	Athos	(e a) p	C ^b
945	δ362	s. 13	Athos	e (a p)	C ^φ
954	ε1454	s. 14	Athos	—	C ^φ
983	ε3017	s. 13	Athos	—	C ¹
986	δ508	s. 15	Athos	(e a p) r	K ^o
990	ε1260	s. 12	Athos	—	C ^φ
994	C ¹³³	s. 10	Athos	J	K
998	ε1385	s. 13	Athos	—	C ¹
999	δ353	s. 13	Athos	(e a) p	C ^a
1006	{ ε1156 α1174	s. 11	Athos	(e) r	M

1	2	3	4	5	6
1010	ε1266	s. 12	Athos	—	C ^φ
1012	ε1132	s. 11	Athos	—	C ^σ
1038	ε1493	s. 14	Athos	McL	C ^l
1047	ε1354	s. 13	Athos	McL	C ^l
1071	ε1279	s. 12	Athos	—	C ^o
1075	δ506	s. 15	Athos	(e a p) r	K ^o
1082	ε3015	s. 13	Athos	L	C ^φ
1093	ε1443	s. 14	Athos	—	C ^l
1094	δ307	s. 13	Athos	(e a p) r	Ar
1099	α368	s. 13	Athos	a p	C ^b
1108	α370	s. 13	Athos	a p	DC ^o
1149	δ370	s. 13	Chalki	(e a) p	C ^b
1170	ε541	s. 15	Patmos	J	C ^l
1175	α74	s. 10	Patmos	—	H
1187	ε1083	s. 12	Sinai	—	K ^r
1188	ε1114	s. 12	Sinai	(Mt-L)J	C ^φ
1194	ε1094	s. 12	Sinai	—	C ^φ
1200	ε1250	s. 12	Sinai	—	K ^x
1207	ε1098	s. 10	Sinai	(MtMc)LJ	C ^φ
1216	ε1043	s. 11	Sinai	—	C ^β
1219	ε1121	s. 11	Sinai	—	K ^x
1223	ε1091	s. 11	Sinai	—	C ^φ
1229	ε1317	s. 13	Sinai	L	C ^l
1241	δ371	s. 12	Sinai	e (a p)	K
1242	δ169	s. 13	Sinai	(e a p) J	C ^l
1245	α158	s. 12	Sinai	a p	DC ^o
1279	ε1178	s. 11/12	London	—	C ^β
1293	ε190	s. 11	Paris	—	C ^φ
1295	ε96	s. 10	Paris	—	C ^l
1311	α170	s. 11	Berlin	a p	C ^a
1319	δ180	s. 11	Ierusalem	(e) a p	C ^a
1321	ε1110	s. 11	Ierusalem	J	C ^o
1328	α1470	s. 14	Ierus. S. Saba	(e) r	K ^o
1342	ε1311	s. 13	Ierusalem	(e) Mc	C ^a
1346	ε1089	s. 10	Ierusalem	—	K ^x
1354	δ470	s. 14	Ierusalem	e (a p)	K ^x
1355	ε1246	s. 12	Ierusalem	—	C ^l
1365	ε381	s. 13	Ierusalem	Mt	C ^l
1375	ε1225	s. 12	Moskwa	—	K ^x
1391	ε1413	s. 14	Athos	MtMc	C ^φ
1396	ε1416	s. 14	Athos	Mt-L	C ^l
1402	ε1333	s. 13	Athos	MtMc	C ^φ
1424	δ30	s. 9	Kosinitza	e (a p)	C ^φ
1515	ε1442	s. 14	Athos	MtMc	C ^l
1518	α551	s. 15	Istambul	a p	DC ^o
1522	α464	s. 14	Istambul	a (p)	C ^a

1	2	3	4	5	6
1525	α361	s. 13	Berlin	a (p)	C ^a
1542	ε1337	s. 13	Athos	McL	C ^a
1555	ε1341	s. 13	Athos	—	K ^r
1573	δ398	s. 13	Athos	e (a p)	K ^r
1574	ε551	s. 15	Athos	—	C ^o
1579	ε1349	s. 13	Athos	—	C ^β
1582	ε183	s. 11	Athos	—	C ^η
1588	ε1435	s. 14	Athos	MtMc	C ^β
1597	δ308	s. 13	Athos	(e a p) r	K ³
1604	ε1353	s. 13	Athos	Mt-L	C ⁱ
1606	ε1441	s. 14	Athos	Mt-L	C ^φ
1610	α468	s. 14	Athenae	a p	C ^o
1611	α208	s. 12	Athenae	a p r	DC ^o M
1626	δ305	s. 13	Athos	(e a p) r	K ³
1654	ε1468	s. 14	Athos	—	C ^a
1675	ε1444	s. 14	Athos	—	C ^φ
1678	Av ⁴⁰²	s. 15/16	Athos	r	O
1689	ε1054	s. 10	Serres	—	C ⁱ
1728	α301	s. 13	Athos	a p r	K ⁱ
1732	α405	1385	Athos	(a p) r	An ³
1734	α105	s. 11	Athos	(a p) r	K ⁱ
1738	α164	s. 11	Athos	(a) p	C ^a
1739	α78	s. 10	Athos	a p	HD
1740	α304	s. 13	Athos	(a p) r	K ^o
1758	α396	s. 13	Lesbos	a p	C ^b
1765	α486	s. 14	London	a p	DC ^b
1778	O ⁴¹	s. 14/15	Saloniki	r	O
1820	K ¹⁵⁰	s. 16	Roma Vat.	J	H
1827	α367	s. 13	Athenae	a p	C ^a
1828	α202	s. 13	Athenae	a p r	C ^a PO
1829	α1100	s. 11	Athenae	a	C ^a
1831	α472	s. 14	Athenae	a p	DC ^b
1835	α56	s. 10	Madrid Escor.	a p r	C ^a K ⁱ
1836	α65	s. 10	Grottaferrata	a p	C ^a
1837	α192	s. 11	Grottaferrata	a p	C ^a
1838	α175	s. 11	Grottaferrata	a p	C ^a
1841	α47	s. 9/10	Lesbos	(a p) r	M
1845	α64	s. 10	Roma Vat.	a p	C ^a
1849	α110	s. 11	Venezia	(a p) r	K ⁱ
1852	α114	s. 11	Uppsala	a p (r)	HC ^c
1854	α115	s. 11	Athos	(a p) r	M
1859	α402	s. 14	Athos	(a) r	K ²
1862	O ²¹	s. 9	Athos	(a p) r	PO
1867	α154	s. 11	Cairo	(a) p	C ^c
1872	α209	s. 12	Chalki	(a) p r	C ^b K ²
1873	α252	s. 12	Saloniki	a p	C ^a

1	2	3	4	5	6
1874	α7	s. 10	Sinai	a (p)	C ^a
1876	α504	s. 15	Sinai	(a p) r	An ³
1888	α118	s. 11	Ierusalem	(a p) r	PO
1891	α62	s. 10	Ierusalem	a p	DC ^b
1893	α117	s. 11	Ierusalem	(a p) r	K ²
1898	α70	s. 10	Athenae	a p	C ^a
1908	O ^{π103}	s. 11	Oxford	p	H
1912	α1066	s. 11	Napoli	p	C ^a
1913	Θ ^{π32}	s. 13	Leipzig	p	K
1934	O ¹⁵	s. 12	Paris	(p) r	Ar
1955	α119	s. 11	Ierusalem	(p) r	K ¹
1957	α1574	s. 15	Roma Vat.	r	K ^c
2005	α1436	s. 14	Escorial	p	C ^c
2014	Av ⁵¹	s. 15	Roma Vall.	r	An ³
2015	α1580	s. 15	Oxford	r	An ³
2016	α1579	s. 15	London	r	Ar
2017	α1582	s. 15	Dresden	r	Ar
2018	Av ⁴⁶	s. 13	Wien	r	PO
2019	Av ³⁰	s. 13	Napoli	r	M
2020	α1573	s. 14/15	Roma Vat.	r	O
2023	Av ⁵⁶	s. 13/14	Moskwa	r	An ²
2026	Av ⁵⁰¹	s. 15	Paris	r	An ¹
2027	α1374	s. 13	Paris	r	K ²
2028	Av ⁵⁴	1422	Paris	r	An ⁵
2029	Av ⁶⁶	s. 16	Paris	r	An ⁵
2031	Av ⁴¹	s. 14	Roma Vat.	r	An ²
2033	Av ⁶⁰	s. 15/16	Roma Vat.	r	An ⁵
2034	Av ⁵⁰	s. 15	Roma Corsini	r	An ³
2036	Av ⁴⁰	s. 14	Roma Vat.	r	An ³
2037	Av ⁴⁵	s. 13/14	München	r	An ³
2039	α1271	s. 13	Dresden	r	K ¹
2040	Aq ¹¹	s. 11/12	London	r	M
2042	Av ⁴⁰⁰	s. 14	Napoli	r	An ³
2043	Av ⁵⁷	s. 15	Petersburg	r	An ³
2044	Av ⁶⁰¹	1560	Wien	r	An ⁵
2045	Av ⁵⁵	s. 14/15	Wien	r	An ²
2047	Av ⁶⁷	s. 16	Paris	r	An ³
2048	α1172	s. 11	Paris	r	K
2050	α1273	1107	Escorial	r	Ar
2051	Av ⁶⁸	s. 16	Madrid	r	An ⁴
2053	O ^{α31}	s. 12	Messina	r	O
2054	Av ⁵⁰⁰	s. 15	Modena	r	An ⁵
2055	Av ⁵³	s. 15	Modena	r	An ⁴
2056	Av ⁴⁹	s. 15	Roma Angel.	r	An ²
2057	α1576	s. 14/15	Roma Angel.	r	An ¹
2058	O ^{α40}	s. 14	Roma Chigi	r	O

1	2	3	4	5	6
2059	Av ¹⁰	s. 11	Roma Vat.	r	An ^t
2060	Av ⁴²	1331	Roma Vat.	r	An ^t
2061	α1588	s. 15	Roma Vat.	r	K ^c
2062	O ^{α30}	s. 13	Roma Vat.	r	O
2064	Av ⁶²	s. 16	Roma Vat.	r	An ^t
2065	Av ⁵⁰³	s. 15	Roma Vat.	r	An ^t
2067	Av ⁵²	s. 15	Roma Vat.	r	An ^t
2073	Av ⁴⁷	s. 14	Athos	r.	An ²
2074	Av ⁴	s. 11	Athos	r	An ³
2075	Av ⁴⁸	s. 15	Athos	r	Ar
2080	α406	s. 14	Patmos	(a p) r	O
2081	Av ²¹	s. 12	Patmos	(a p) r	An ^t
2082	α1682	s. 15/16	Dresden	r	An ³
2083	Av ⁶⁰²	1560	Leyden	r	An ⁵
2084	α1586	s. 15	Constantia	r	DC ^c
2127	δ202	s. 12	Palermo	(e) a p	C ^a
2138	α116	1072	Moskwa	a p r	DC ^c K ^t
2143	α184	s. 11	Petersburg	a p	C ^a
2145	ε1222	s. 12	Petersburg	e	C ^o
2147	δ299	s. 12	Petersburg	(e) a p	DC ^c
2180	α394	s. 13	Petersburg	a (p)	C ^a
2186	Av ²³	s. 12	Athos	r	An ^t
2193	ε1131	1018	Athos	(Mt)Mc-J	C ⁿ
2200	δ414	s. 14	Elasson	(e a p) r	K ^t
2259	Av ¹²	s. 12	Athos	r	An ^t
2286	Av ²²	s. 14	Athos	r	An ^t
2293	α171	s. 11	Paris	a p	DC ^b
2302	—	s. 14/15	Ierusalem	r	An ^t
2329	α1073	s. 10	Meteora	r	M
2344	—	s. 11	Paris	(a p) r	H
2349	—	s. 11	New York	r	K ^t
2351	α1072	s. 10	Meteora	r	M
2352	—	s. 11	Meteora	r	K ^c
2430	—	s. 12	Roma Inst. B.	(e) Mc	C ^t
/961	—	s. 9	Paris	Mc 16	—
/1566	—	s. 9	Freiburg i. Br.	Mc 16	—
/1596	—	s. 5	Wien	—	H

CATALOGUS II

Codices secundum ordinem apparatus

*(Libri N. T. characteribus cursivis indicantur)**Codices Evangeliorum*

- H** BSCΨ(*Mc-J*) Z(*Mt*) 33 L 892 579(*Mc-J*) Δ 1241
T(*LJ*) 054(*J*) 059(*Mc*) 060(*J*) 065(*J*) 070(*LJ*) 078
(*MtLJ*) 083(*J*) 084(*Mt*) 085(*Mt*) 099(*Mc*) 0112(*Mc*)
0124(*LJ*) 0125(*J*) 0139(*L*) 0162(*J*) 0177(*L*) 0178(*L*)
0179(*L*) 11596 *P*^{1,4,5,22,28,39,45,52} | W(*MtLJ*) |
- D** D vi syv syh^m (*P*²⁵) |
- Ca** W(*Mc*) Θ 700 372 (*Mt-L*) 565 28 399 (*Mt*) 21 544 1542
(*McL*)-1654(*Mc*) 1342(*Mc*) 067(*MtMc*) 0188(*Mc*) *P*³⁷ |
- Cη^a** 1 1582 2193(*Mc-J*) | η^b 872(*Mc*) 22 118 209 131 (*McL*)
- Cι** 13 788 69 174(*Mt*) | 1689 983 | 826 543 346 230 828 |
124 |
- Cφ^a** 1424 517 1675 954 349 1188(*J*) | φ^b 7 267 659 1606
(*Mt-L*) 1402(*MtMc*) 1391(*MtMc*) 115 179-827-1082
(*Mc*) 185(*J*) | φ^c 1293 1010-1223 945 1207(*LJ*) 990 |
φ^r M 1194 27(*MtMc*) 71 692(*Mc*) |
- Cβ^a** 348 1279 477 | β^b 1216 1579 16 1588(*MtMc*) |
- C°** UX 213 1071 2145 1574.443 1321(*J*) |
- Cπ** Σ(*MtMc*) Φ(*MtMc*) N O(*Mt*) |
- Cσ** 157 713 1012 245 291 235(*J*) |
- C¹** Γ 047 1295 273 4 998 472 1515(*MtMc*) 1093 1604 1355
1396 1047-1038(*McL*) 660 251 2430 1229(*L*) 716(*L*)
485 440 162 1170(*MtJ*) 495(*Mc*) 1242(*J*) PQ(*LJ*)R(*L*)
064(*Mt*) 074(*MtMc*) 079(*L*) 090(*MtMc*) 0106(*Mt*) 0116
(*Mt-L*) 0130(*McL*) 0131(*Mc*) 0138(*Mt*) |
- Kx^a** A KΠΥ 1346 1219 265 489 | x^b 270 1375 1200 726 |
x^c 280 229 482 473 1354 |
- K^r** Λ 1187 262 1573 1555 545(*Mt*) |
- K¹** V 461 Ω 399(*Mc-J*) 028 655 661 476 | Ξ(*L*)X^b | K¹
EFGH |

II. Catalogus sec. ordinem apparatus 39*

Comment. in J Cyrillus 850 1820 | C (anonym.) 397 0141
869 138 994 821 | Nicetas 249 430 317 743 423 |

Codices Actuum

- H** BSCA Ψ 33 104 326 81 1175 048 076 096 0165 0175
G $P^{8,48}$ |
- D** DE $P^{38,41,48}$ 1) 1611 1108 2138 1518 1245 | 614 2147
383 257 913 1765 255 378
2) 1891 242 522 206 1758 1831 429 536 491 | 1739
2298 323 440 216 066
vl syv(Ef) sa Ip Lcf Ambst Aug |
- Ca**¹ 917 1874 1898 181 88 915 1829 431 307 36 610 453 |
a² 623 5 1827 1838 467 1873 927 489 2143 |
a³ 920 1835 1845 919 226 547 241 1319 256 38 1311 436
1837 808 642 218 1 209 460 337 69 794 1525 1522 |
- K** LPH |

Codices Paulini

- H** P^{48} BSCA 1739 6 424^c 1908 33 $P\Psi$ 104 326 1175 81
1852(R) HIM(1 2 CHb) 048 062(G) 081(2 C) 082(E)
088(1C) 0142 $P^{10,13,15,16,27,30,40}$ |
- Ca**¹ D(E)G(F) 917 1836 1898 181 88 915 1912 |
a² 623 5 1827 1838 467 1873 927 489 2143 |
a³ 920 1835 1845 919 226 547 241 1 460 337 177 1738
321 319 69 462 794 330 999 1319 2127 256 263 38
1311 436 1837 255 642 218 |
- Cb**¹ 206 429 1831 1758 242 1891 522 2 635 941 1099 |
b² 440 216 323 2298 1872 1149 491 823 35 336 43 |
- Cc**¹ 1518 1611 1108 2138 1245 2005 |
c² 257 383 913 378 1610 506 203 221 639 1867 876 385
2147 |
- K** KL |

Epistulae catholicae

- H** BSCA 323 1739 2298 424^c 33 $P\Psi$ 104 326 1175 81
048 056 0142 0156(2P) $P^{20,23}$ |

40* II. Catalogus sec. ordinem apparatus

Ca¹ 917 1874 1829 1836 1898 181 88 915 431 307 36 610
453 |
a² 623 5 1827 1838 467 1873 927 489 2143 |
a³ 920 1835 1845 919 226 547 241 1 209 460 337 1738
69 794 1525 1522 1319 256 38 1311 436 1837 808
642 218 321 384 |
Cb 206 1758 429 1831 242 1891 522 440 216 |
Cc¹ 1518 1611 1108 2138 1245 1852 |
c² 614 383 2147 913 1765 255 378 |
K KL 42 398 |

Apocalypsis

H CAS 2344 P^{47.18.24} 0169 0207 |
M P 2329 2351 ²19 (1) | Q 69 61 | 1854 1611 | 1006 1841
²40 | 94 254 |
O F ²62 ²53 ²58 ²20 ²80 1778 1678 |
An¹ ²59 ²81 181 1 2186 2259¹ 598 ²60 2302 2286 | ²57 ²26 ²65
² E ²23 ²31 ²56 ²73 | 209 205 ²45 |
² ²14 ²15 ²34 ²36 ²43 ²82 1876 ²47 ²74 ²37 1732¹ ²42 |
⁴ ²67 ²51 ²55 ²64 743 |
⁵ ²28 ²29 ²33 ²44 ²54 ²83 |
Ar 314 ²16 664 1094 ²75 | 91 175 242 617 256 | ²17 792 ²50 |
PO 172 ²18 1888 1862 | 616 ²84 250 424 |
An^r 104 459 680 922 | 336 628 582 620 |
K 469 82 93 699 | 110 627 ²48 |
K¹ 385 429 1955 522 2349 | 18 ²39 1835 2200 2138 |
141 935 1728 1734 |
² ²27 920 1872 1859 | 808 386 149 368 201 1597 | 180
337 177 |
² 452 203 506 42 367 | 325 517 456 |
K^c 35 60 432 1957 824 757 ²61 986 1075 2352 1740 |

(1) In apparatu Apocalypseos scribitur ²19 loco 2019 et ita porro.

Codices veteris versionis latinae

Evangelia

a vercellensis s. 4
a² curiensis s. 5/6, L
b veronensis s. 4/5

- c colbertinus** s. 12. Paris
d textus lat D
e palatinus s. 4/5, Trento
f brixianus s. 6, Brescia
ff¹ corbeiensis I s. 11, Mt, Petersburg
ff² corb. II s. 5 Paris
g¹ sangermanensis I s. 7, Mt, Paris
g² sangerm. II s. 10, Paris
h claromontanus s. 5, Mt, Roma Vat.
i vindobonensis s. 7. LMc, Napoli
j sarzanensis s. 6, J, Sarezzano
k bobiensis s. 4/5, McMt, Torino
l rehdigeranus s. 8, Breslau
m Speculum s. 8/9, Roma Sessor.
n sangallensis s. 5/6, (o), MtMcJ, St. Galler.
p sangall. s. 7/8, J, St. Gallen
q monacensis s. 7, München
r¹ usserianus I s. 6/7, Dublin
r² usserianus II s. 9, Mt, Dublin
s ambrosianus s. 7/8, L, Milano
t bernensis s. 5/6, Mc, Bern
t^{pl} teplensis s. 15, Tepl
w¹ wirceburg. s. 7, Würzburg
w² wirc. s. 6/7, Würzburg
w³ wirc. s. 7/8, Würzburg
w⁴ wirc. s. 8, Würzburg
z aureus s. 8, Stockholm

Actus et epistulae catholicae

- d m cf. Evv.**
e textus lat cod. E Actuum s. 6, Oxf.
ff corbeiens. s. 10, Petersburg
g gigas s. 13, Stockholm
h floriacensis s. 6/7, Paris
p perpinianus s. 13. Paris
q monac. s. 6, 1 2 P 1 J, München
r s. 7/8, A, Schlettstadt
r fragm. frising. s. 7. cath, München

s bobiensis s. 5/6, Napoli
 t liber comicus tolet. s. 11, Paris
 tpl teplensis s. 15
 w wernigerode s. 15

Epistulae paulinae

d e f g textus latinus codd. DEFG
 m cf. supra
 r fragm. frising. s. 7, München, Göttweig
 t liber com. tol. s. 11, Paris
 w guelferbytanus s. 6, Wolfenbüttel

Apocalypsis

g gigas s. 13, Stockholm
 h floriac. s. 6/7, Paris
 m Speculum s. 8/9, Roma Sessor.
 t liber comicus tolet. s. 11, Paris

Codices Vulgatae

A	am(iatinus)	s. 7/8	Firenze
B	bigotianus e	s. 8/9	Paris
B	bambergensis a p r	s. 9	Bamberg
Be	beneventanus e	s. 8	London
C	cav(ensis)	s. 9	La Cava
D	dubl(inensis)	s. 8/9	Dublin
E	egertonensis e	s. 8/9	London
Ep	epternacensis e	s. 9	Paris
F	fu(ldensis)	s. 6	Fulda
G	sangermanensis Mc-J	s. 9	Paris
H	hubertianus	s. 9/10	London
He	herefordensis L	s. 8/9	Hereford
I	ingolstadiensis e	s. 7	München
J	foroiuliensis e	s. 6/7	Cividale
J	iuv(enianus) a r	s. 8/9	Roma Vall.
K	karolinus	s. 9	London

L	lichfeldensis Mt-L 3	s. 7/8	Lichfield
M	mediolanensis e	s. 6	Milano
M	monacensis a r	s. 9	München
M	monacensis p	s. 8	München
Ma	martini-turonensis e	s. 8	Tours
O	ox(oniensis) e	s. 7	Oxford
O	seldenianus a	s. 7/8	Oxford
P	perusinus L	s. 6	Perugia
Q	kenanensis e	s. 7/8	Dublin
R	rushworthianus e	s. 8/9	Oxford
R	de ros(as) (e) a (p r)	s. 10	Paris
R	reginae Sueciae p	s. 8	Roma Vat.
S	sangallensis e	s. 6	St. Gallen
S	sangallensis a	s. 8	St. Gallen
St	stonyhurstensis J	s. 7	Stonyhurst
T	tol(etanus)	s. 8	Madrid
Th	theodulfianus	s. 9	Paris
U	claromontanus Mc-J	s. 6	Roma Vat.
U	ulmensis a p (r)	s. 9	London
V	vallicellanus	s. 9	Roma
W	Willelmi	1245	London
Wi	wirceburgensis p	s. 8/9	Würzburg
X	cantabrigiensis e	s. 7	Cambridge
Y	lindisfarnensis e	s. 8	London
Z	harl(eianus) e	s. 6/7	London
Z	harl(eianus) p-r	s. 8	London
gat	gatianus e	s. 8/9	Paris

In apparatu codices hoc ordine leguntur:

- Evangelia*: 1. SAYFH*MPOX^eZEp*St familia italica
 2. BBeIJUGMa familia gallica
 3. DELQRHe familia insularis (hibernica)
 4. KV codices Alcuini
 5. H^eTh codices Theodulfiani
 6. CT codices hispanici | W

Codex W a. 1245 allegatur non solum quia textum aetatis scholasticae exhibet, sed etiam quia eius lectiones in vulgata Clementina frequenter recurrunt.

Actus: 1. GCAFD Codices sunt variarum regionum et saepius in varias partes abeunt.

2. IMSUTO 3. KBVR Th 4. W

Paulus: 1. AFDGHLMORUWIZ

2. CT 3. Th KBV

Epistulae catholicae: 1. AFDGHJMZ 2. CT 3. BV

Apocalypsis: 1. AFDGJMZ 2. C 3. BV

Cum hunc ordinem teneamus, dubium esse non potest, si legitur Sss, vel S-Z, S-R. In evangeliiis, ubi numerus maior codicum habetur, S^r significat familiam primam, B^r familiam secundam. In aliis libris vero plerumque omnes codices sequentes.

Scriptores

- | | |
|---------------------------------------|--|
| Ad Adamantius c. 300 | Cy Cyrillus Alex. † 444 |
| adNov(ationum) c. 255 | Cy ^l Cyrillus Hieros. † 386 |
| Af Aphraates † 367 | Cyr Cyrillonas c. 400 |
| Af ^a Afr. armenus | Dam Jo. Damasc. c. 740 |
| Ag Agathangelus c. 450 | Did Didymus † c. 395 |
| Amb Ambrosius † 397 | Didasc(alia) Apostol. c. 250 |
| Ambst Ambrosiaster c. 360 | Diod Diodorus Tars. † 394 |
| Amm(onium Alex.) s. 3 | Dion Dionysius Alex. † 264 |
| Ap Apringius c. 540 | Ef Ephraem † 373 |
| Arist Aristides c. 130 | Eφ Opera graeca |
| Ath Athanasius † 373 | Ep Epiphanius † 403 |
| Aug Augustinus † 430 | Ep Apost. Epistula Apostolorum c. 140 |
| Bars Dionysius bar Salibi † 1171 | Eug(enius Carth.) 484 |
| Bas Basilius † 379 | Eus Eusebius C. † c. 340 |
| Beatus c. 776 | Eus ^a Theoph. syriaca |
| Can(ones) Ap(ostol.) c. 400 | Euth Euthalius c. 350 |
| Cass Cassiodorus † c. 570 | Ev. Eb(ionitarum) c. 150 |
| Cl Clemens Alex. † c. 210 | Ev. Hebr. Evang. sec. Hebraeos c. 100 |
| Cl ^b Clem. homiliae c. 300 | Ev. Naz(araeorum) c. 100 |
| Cl ^r Clemens Rom. c. 95 | Fulg(entius) Rusp. † 533 |
| Cyp Cyprianus † 258 | |

- Fil Filastrius † c. 390
 Genn Gennadius C. † 471
 Heg Hegesippus c. 165
 Her Heracleon c. 160
 Hier Hieronymus † 420
 Hil Hilarius † 366
 Hila(rius Arelat.) c. 440
 Hipp Hippolytus † 235
 Iq Irenaeus † c. 202
 Ir Iren. latine
 Ir Iren. lat. contra Iq
 Iust Iustinus † c. 165
 Iuv Iuvenius c. 330
 Laz(arus) Pharpensis c. 500
 Lcf Lucifer Calarit. † c. 370
 LG Liber graduum (syr)
 c. 320
 Max Maximus Taur. c. 465
 Mel(etius Ant.) † 381
 Meth Methodius † 311
 Mn Marcion c. 145
 Na Gregor Naz. † 390
 Naass Naasseni c. 150
 Nic Niceta Remes. c. 375
 Nov Novatianus c. 250
 Ny Gregor Nyss. † 395
 Oec Oecumenius c. 550
 OI Opus imperfectum in
 Mt c. 400
 Opt Optatus Milevit. c. 370
 Ωq Or Origenes † c. 254
 Pac Pacianus † c. 390
 Pel Pelagius c. 410
 Pol Polycarpus c. 110
 Pr Primasius † c. 565
 Prisc Priscillianus † 386
 Ps.Aug Pseudo-Augustin.
 Ptol Ptolemaeus c. 160
 Rebapt Liber de rebaptis-
 mate c. 250
 Ruf Rufinus † 410
 Sar Sarapion † c. 360
 Sed Sedulius c. 430
 Sev Severianus Gab. † 408
 Sing de Singularitate Cler.
 c. 270
 SiSi de montibus Sina et
 Sion c. 250
 Socr Socrates c. 440
 Ta Tatianus arab. c. 170
 Ta[†] arab. et Ta^{*} (Ef)
 Ta¹ italice
 Ta^v venetus
 Ta[†] toscanus
 Ta^f fuldensis
 Taⁿ neerland.
 Ta¹ cod. leodiens.
 Ta^{*} cod. stuttgart.
 Ta³ arab. ital. neerl.
 Ta⁴ Ta³ + Ta^{*}
 Tert Tertullianus † c. 220
 Thd Theodorus Mops. † 428
 Thdot Theodotus c. 150
 Thdt Theodoreus † 458
 Theoph(ilus) Ant. c. 180
 Tit Titus Bostrenus c. 363
 Ty Tyconius c. 375
 Val(entinus -tiniani) c. 150
 Var c. Varimadum c. 380
 VictV Victor Vitensis 486
 Vict Victorinus c. 300
 Vig Vigilius Taps. c. 486
 Voc. gent. de vocatione
 omnium gentium c. 450
 Xq Chrysostomus † 407
 Zeno (Veronensis) † c. 375

Signa et Abbreviationes

- D* prima manus, D^p manus posterior
 D^c correctores
 B^r tota recensio H (aegyptiaca)
 1^r tota familia C_η
 1^a sola classis C_η^a
 B-545: omnes codices a B usque ad finem K^r, uno alteroque forte excepto; Bs: B et sequens, Bss: B et *duo* seq.
 348 rel.: omnes codices a 348 qui enumerari solent.
 + addit, addunt
 1~2 omissio ex homoeoteleuto
 > omittit, omittunt
 ~ ordinem invertunt
 (B) B cum aliis quoad substantiam convenit, sed in levioribus discrepat
 * lectio in apparatu sic notata aequae aut fere aequae probabilis est ei quae in textu legitur
 pr. praemittit, -tunt; *inc.* incipit versus
 al. alii
 rel. reliqui
 pl. plerique
 m. multi
 vl vetus latina; vl(-a) omnes codices vl excepto a
 vg vulgata
 lat versiones latinae
 sy vers. syriacae, in a et p sy significat syp et syh
 syc syrus curetonianus
 sys syrus sinaïticus
 syv syra vetus, syc et sys
 syp syra pešitta
 syi syropalaestinae
 syh syra harclensis
 syh* eiusdem lectio, si in margine alia lectio
 syh^m lectio marginalis
 syh[†] lectio in textu asterisco notata
 syf textus a J. Gwynn editus in Ap et epistulis cath. minoribus

- sy³ = syvph
 sy⁴ = syvpih
 ar versio armenia, ar^v armenia vetus
 ar^m cod. mosquensis, ar^e cod. Etschmiatzin 229
 Apoc. ar¹ Conybeare, ar² Zohrab, ar³ Nerses
 gg versio georgica
 sa versio sahidica
 bo versio bohairica
 co versiones copticae sa et bo
 ach vers. subachminica, in J sa⁺ est sa + ach, similiter
 bo⁺ co⁺.
 vg¹ sy¹ etc. lectio non ab omnibus codicibus tradita
 D¹F¹G¹, si in his codd. paulinis graeco-latinis solus textus
 graecus lectionem aliquam testatur.
 g¹ est una ex versionibus *latinis* codicis paulini G
 Tert¹ Tert, si non semper eadem lectio.
 Hier^e, si Hier loquitur de codicibus qui hanc lectionem
 tradunt.
codd. in apparatu latino, si omnes codices qui in appa-
 ratu allegari solent a textu clementino recedunt.
 O' = LXX, additur locis parallelis VT¹, si allegatio ad
 versionem graecam magis quam ad textum hebrai-
 cum accedit, e. g. Hb 8, 2.
¹ in textu indicat initium versiculi, si interpunctio est
 aliquomodo incerta aut nulla.

Libri sacri

Gn Ex Lv Nu Dt Jos Jdc Ru 1 2 Sm 3 4 Rg 1 2 Par
 Esd Neh Tob Jdt Est Job Ps Pr Eccl Ct Sap Sir Is Jr Lam
 Bar Ez Dn Os Jl Am Abd Jon Mi Na Hab So Agg Zch
 Ma 1 2 Mach

Mt Mc L J A R 1 2 C G E Ph C 1 2 Th 1 2 T Tt Phm
 Hb Ja 1 2 P 1 2 3 J Jud Ap.

NOVUM
TESTAMENTUM

SANCTUM
IESU CHRISTI EVANGELIUM
SECUNDUM MATTHAEUM

1,1-17 *Christi genealogia* (L 3,23-38)

- 1 LIBER generationis Iesu Christi filii David,
filii Abraham.
- 2 Abraham genuit Isaac. Isaac autem genuit
Iacob. Iacob autem genuit Iudam et fratres
3 eius. Iudas autem genuit Phares et Zaram de
Thamar. Phares autem genuit Esron. Esron
4 autem genuit Aram. Aram autem genuit Ami-
nadab. Aminadab autem genuit Naasson. Naas-
5 son autem genuit Salmon. Salmon autem genuit
Booz de Rahab. Booz autem genuit Obed ex
Ruth. Obed autem genuit Iesse. Iesse autem
6 genuit David regem. David autem rex genuit
7 Salomonem ex ea, quae fuit Uriae. Salomon
autem genuit Roboam. Roboam autem genuit
8 Abiam. Abias autem genuit Asa. ¹Asa autem
genuit Iosaphat. Iosaphat autem genuit Ioram.
9 Ioram autem genuit Oziam. ¹Ozias autem ge-
nuit Ioatham. Ioatham autem genuit Achaz.
10 Achaz autem genuit Ezechiam. ¹Ezechias au-
tem genuit Manassen. Manasses autem genuit
11 Amon. Amon autem genuit Iosiam. ¹Iosias au-

2 Gn 21,3; 25,25; 29,35

3 Gn 38,29s; 1 Par 2,4s.9s.11ss; Rth 4,13-22

6 2 Sm 12,24

7 1 Par 3,10-16

ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ

Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ υἱοῦ Δαυίδ 1 1-17:
 υἱοῦ Ἀβραάμ. L 3,23-38
 Ἀβραάμ ἐγέννησεν τὸν Ἰσαάκ, Ἰσαάκ δὲ 2 Gn 21,3;
 ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ, Ἰακώβ δὲ ἐγέννησεν τὸν 25,25; 29,
 Ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, Ἰούδας δὲ 3 35; 38,29s
 ἐγέννησεν τὸν Φαρὲς καὶ τὸν Ζαρά ἐκ τῆς Θάμαρ, 1 Par 2, 4s. 9s
 Φαρὲς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐσρώμ, Ἐσρώμ δὲ
 ἐγέννησεν τὸν Ἀράμ, Ἀράμ δὲ ἐγέννησεν τὸν 4
 Ἀμιναδάβ, Ἀμιναδάβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ναασ-
 σών, Ναασσών δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαλμών, Ἰ Σαλ- 5 1 Par 2,10ss
 μών δὲ ἐγέννησεν τὸν Βοὺζ ἐκ τῆς Ῥαχάβ, Βοὺζ Rth 4,13-22
 δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωβηδ ἐκ τῆς Ῥούθ, Ἰωβηδ
 δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεσσαί, Ἰεσσαί δὲ ἐγέννησεν 6 2 Sm 12,24
 τὸν Δαυίδ τὸν βασιλέα. Δαυίδ δὲ ἐγέννησεν
 τὸν Σολομῶνα ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου, Σολομών δὲ 7 1 Par 3,10-15
 ἐγέννησεν τὸν Ῥοβοάμ, Ῥοβοάμ δὲ ἐγέννησεν
 τὸν Ἀβιά, Ἀβιά δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀσάφ, Ἰ Ἀσάφ 8
 δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσαφάτ, Ἰωσαφάτ δὲ ἐγέννη-
 σεν τὸν Ἰωράμ, Ἰωράμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ὀζίαν,
 Ἰ Ὀζίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωάθαμ, Ἰωάθαμ δὲ 9
 ἐγέννησεν τὸν Ἀχαζ, Ἀχαζ δὲ ἐγέννησεν τὸν
 Ἐζεκίαν, Ἐζεκίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Μανασσῆ, 10
 Μανασσῆ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμώς, Ἀμώς δὲ

Μαθθ. B*SW D sa | 1,3 Ζαρε BP¹ | 5 Βοεζ BSP¹
 k co | Ἰωβηδ B^r 788 pl. 71 157s syi¹ co] Ωβηδ rel. |
 6 δε² BSP¹ 700 1^r 788-828 Γ Λ s k g synpi ar co] + ο
 βασιλευς rel. | 7 Αβιουδ^{bi*} (1,13) 788-543 c g q syh^m
 (713 k syi¹) | 7s Ασαφ B-LΔ 700 1^r 788 pl. 157 k c g q z
 syh^m ar gg co] Ασα rel. 8 εγενν.³ + Ochoziam, Och.
 genuit loas, Ioas gen. Amaziam, Amaz. gen. syc Af |
 9 Αχαζ SC k g q | 10 Μανασση² BS^c 517 sa | Αμωζ B-33
 Δ Θ 399s 1^r M 157 ΓΠss k c g ff q co] Αμων rel. |

11 ἐγέννησεν τὸν Ἰωσίαν, Ἰωσίας δὲ ἐγέννησεν
 τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς
 12 μετοικεσίας Βαβυλῶνος. Μετὰ δὲ τὴν μετοικε-
 1 Par 3,17.19 σίαν Βαβυλῶνος Ἰεχονίας ἐγέννησεν τὸν Σαλα-
 θιήλ, Σαλαθιήλ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ζοροβάβελ,
 13 Ἰ Ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιούδ, Ἀβιούδ
 δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιακίμ, Ἐλιακίμ δὲ ἐγέννη-
 14 σεν τὸν Ἀζώρ, Ἀζώρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαδώκ,
 Σαδώκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχίμ, Ἀχίμ δὲ ἐγέν-
 15 νησεν τὸν Ἐλιούδ, Ἐλιούδ δὲ ἐγέννησεν τὸν
 Ἐλεάζαρ, Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ματθάν,
 16 Ματθάν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ, Ἰακώβ δὲ
 ἐγέννησεν τὸν Ἰωσήφ τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἕξ ἧς
 27,17.22 ἐγεννήθη Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Χριστός.

17 Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραάμ ἕως Δαυίδ
 γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ Δαυίδ ἕως τῆς
 μετοικεσίας Βαβυλῶνος γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ
 ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως τοῦ Χριστοῦ
 γενεαὶ δεκατέσσαρες.

L 1,35 18 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γένεσις οὕτως ἦν.
 μνηστευθείσης τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰω-
 σήφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοὺς εὗρέθη ἐν γαστρὶ
 19 ἔχουσα ἕκ πνεύματος ἁγίου. Ἰωσήφ δὲ ὁ ἀνὴρ
 αὐτῆς, δίκαιος ὢν καὶ μὴ θέλων αὐτὴν δειγματί-
 20 σαι, ἐβουλήθη λάθρα ἀπολῦσαι αὐτήν. ταῦτα δὲ
 αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος, ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου κατ'
 ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ λέγων· Ἰωσήφ υἱὸς Δαυίδ, μὴ
 φοβηθῆς παραλαβεῖν Μαρίαν τὴν γυναῖκά σου·

11 εγενν.† τ. Ιωακιμ, Ιωακ. δε εγενν. 33 Θ 1^r M 348^r U
 al. syih (Iq) | 12¹⁻² 13¹ γεννα B | 16 Ιωσηφ ω μνηστευθεισα
 παρθ. Μαριαμ εγενν. Ιν τ. λεγ. Χν Θ 788 983-828 vl syc
 (ar) | Ios., Ios. cui desponsata erat M. virgo genuit I. qui
 voc. Chr. sys (Bars) | 18 ~ Χυ Ιυ Β Ω ρ¹ | Ιυ > 71 lat syn
 Ι^r | γενεσ. Bss ΔW Θ 372 1^r ΣΡ 1604 028] γεννησ. rel. |
 μνηστευθ. B-Z 700s 1^r | lat sy ar co] † γαρ rel. gg | 19 Ιωσηφ
 δε ανηρ δικαιος syc Ef | δειγμ. BS^cZP¹ 1^r Eus] παραδειγ.
 rel. | 20 κατ οναρ] εν οραματι νυκτος syn(i ar gg) |

tem genuit Iechoniam et fratres eius in transmigratione Babylonis. Et post transmigrationem 12 Babylonis Iechonias genuit Salathiel. Salathiel autem genuit Zorobabel. Zorobabel autem genuit 13 Abiud. Abiud autem genuit Eliacim. Eliacim autem genuit Azor. Azor autem genuit 14 Sadoc. Sadoc autem genuit Achim. Achim autem genuit Eliud. Eliud autem genuit Eleazar. 15 Eleazar autem genuit Mathan. Mathan autem genuit Iacob. Iacob autem genuit Ioseph virum 16 Mariae, de qua natus est Iesus, qui vocatur Christus.

Omnes itaque generationes ab Abraham 17 usque ad David generationes quattuordecim, et a David usque ad transmigrationem Babylonis generationes quattuordecim; et a transmigratione Babylonis usque ad Christum generationes quattuordecim.

1,18-25 *Christi generatio*

Christi autem generatio sic erat: Cum es- 18 set desponsata mater eius Maria Ioseph, antequam convenirent, inventa est in utero habens de Spiritu sancto. Ioseph autem vir eius cum 19 esset iustus et nollet eam traducere, voluit occulte dimittere eam. Haec autem eo cogitante, 20 ecce angelus Domini apparuit in somnis ei dicens: Ioseph fili David, noli timere accipere Mariam coniugem tuam, quod enim in ea na-

1,20 ~ in somnis apparuit *codd.* | nascetur MaV°
abfgq | ex ea MELV abc fg |

12 1 Par 3,17.19 | 16 Mt 27,17.22

18 L 1,35

20 Mt 1,18

- 21 tum est, de Spiritu sancto est. Pariet autem
 filium, et vocabis nomen eius IESUM; ipse
 enim salvum faciet populum suum a peccatis
 22 eorum. Hoc autem totum factum est, ut adim-
 pleretur quod dictum est a Domino per pro-
 phetam dicentem:
- 23 *Ecce virgo in utero habebit et pariet filium,
 et vocabunt nomen eius Emmanuel,*
- 24 quod est interpretatum Nobiscum Deus. Ex-
 surgens autem Ioseph a somno fecit sicut prae-
 cepit ei angelus Domini, et accepit coniugem
 25 suam. Et non cognoscebat eam donec peperit
 filium suum primogenitum, et vocavit nomen
 eius Iesum.

2,1-12 *Magorum adventus*

- 2 Cum ergo natus esset Iesus in Bethleem
 Iuda in diebus Herodis regis, ecce Magi ab
 2 oriente venerunt Hierosolymam ¹dicentes: Ubi
 est qui natus est rex Iudaeorum? Vidimus enim
 stellam eius in oriente et venimus adorare eum.
- 3 Audiens autem Herodes rex turbatus est, et
 4 omnis Hierosolyma cum illo. Et congregans om-
 nes principes sacerdotum et scribas populi sci-
 5 scitabatur ab eis, ubi Christus nasceretur. At
 illi dixerunt ei: In Bethleem Iudae; sic enim
 scriptum est per prophetam:
- 6 *Et tu Bethleem terra Iuda,
 nequaquam minima es in principibus Iuda;*

22 adimpl. + id AYHMBQKTh
 2,1 Iudaeae A-HZ*JT vi pl.

21 L 1,31; 2,21; A 4,12 | 22 Is 7,14 | 25 L 2,7
 2,1 L 2,1-7 | 2 Nu 24,17 | 5 J 7,42; Mi 5,2

τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ πνεύματος ἔστιν ἁγίου.
 τέξεται δὲ υἷόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰη- 21 L 1,31; 2,21
 σοῦν. αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν A 4,12
 ἁμαρτιῶν αὐτῶν. Τοῦτο δὲ ὄλον γέγονεν, ἵνα 22
 πληρωθῆ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου Is 7,14
 λέγοντος·

Ἴδου ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἷόν, 23
καὶ καλέσουσιν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ,
 ὃ ἔστιν μεθερμηνευόμενον· μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός. ἔγερ- 24
 θεις δὲ ὁ Ἰωσήφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἐποίησεν ὡς προσ-
 ἔταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος Κυρίου, καὶ παρέλαβεν τὴν
 γυναῖκα αὐτοῦ· καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν ἕως οὗ 25
 ἔτεκεν υἷόν· καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. L 2,7

Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς 2 L 2,1-7
 Ἰουδαίας ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ
 μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυ-
 μα λέγοντες· ποῦ ἔστιν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν 2
 Ἰουδαίων; εἶδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστὴρα ἐν τῇ Nu 24,17
 ἀνατολῇ καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ. ἀκού- 3
 σας δὲ ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης ἐταράχθη, καὶ πᾶσα
 Ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ, καὶ συναγαγὼν πάντας 4
 τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ ἐπυν-
 θάνετο παρ' αὐτῶν ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται. οἱ 5
 δὲ εἶπαν αὐτῷ· ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας· J 7,42
 οὕτως γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου· Mi 5,2

Καὶ σὺ Βηθλεὲμ, γῆ Ἰούδα, 6
οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα·

20 εν αυτη] εξ αυτης abc fgr^s vg^l syvi ar^v gg Cyp | γεν- *
 νηθεν] conceptum ar^v (syc), concepit Ta^{v1} | 22 δια + 21 *
 Ησαιου D 954 267 vl syvi ar Ef Ir¹ | 23 εξει] ληψεται
 1606 vl pl. Ir Eus | καλεσεις Ta³ D¹ 1391 d^c Eus Ep Cyp¹,
 -σετε d^{*} Cyp¹, κληθησεται syc Ir¹ Tert¹ | 24 εγερθ.
 BSC*Z 399 1^r Ep] διεγερθ. rel. | 25 inc. et vixit sancte
 cum ea syc Ef | ουκ-ου > k sys | τ. υιον αυτ. τ. πρωτοτο-
 κων (L 2,7) CAs WD Θ^r 174 rel. q vg syph ar Ef | 2,5 αυ-
 τω > Ta S^o a c g q r^s | γαρ > Ta L 983-543 1675 251 |
 6 γη Ιουδα] τ. Ιουδαιας D vl synri | ουδαμ.] μη Ta D vl |

ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος,

οἷς ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ.

- 7 Τότε Ἡρώδης λάθρα καλέσας τοὺς μάγους
 ἠκριβώσεν παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου
 8 ἀστέρος, καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλεὲμ εἶπεν·
 πορευθέντες ἐξετάσατε ἀκριβῶς περὶ τοῦ παιδίου·
 ἐπὰν δὲ εὔρητε, ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως καὶ γὼ
 9 ἔλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ. οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ
 βασιλέως ἐπορεύθησαν· καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστήρ, ὃν εἶδον
 ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτοὺς ἕως ἔλθων ἐστάθη
 10 ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον. ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα
 11 ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα. καὶ ἔλθόντες
 εἰς τὴν οἰκίαν εἶδον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς
 μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ,
 καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγ-
 12 ναν. καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ ἀνακάμ-
 ψαι πρὸς Ἡρώδη, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν
 εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.
 13 Ἄναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ ἄγγελος
 Κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσήφ λέγων·
 ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα
 αὐτοῦ, καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως
 14 ἂν εἶπω σοι· μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παι-
 15 δίον τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλα-
 βεν τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς καὶ
 ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς
 τελευτῆς Ἡρώδου· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ
 Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· ἐξ Αἰγύ-
 πτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου.

De 23,7

Os 11,1

6 ἐξ ου SC (D) 565 al. Ass | γαρ + μοι C 28 1675 443 157

- 9 * ΓΚ ar | 8 εἶπεν + αυτοῖς Ta D 713 synp | 9 ἀνατολή +
 apparuit eis Ta^{ovl} syn ar^v | ἐστάθη Bss 33 D 399 1^r Ωρ
 Eus] ἐστη gel. | 12 κατ' ὄναρ] ἐν ὄραματι syn ar Ef | 13 αυ-
 των + εἰς τ. χώραν αυτων B | εφανη B 372 lat sy ar gg
 co | 14 δε + Ἰωσηφ Ta^{al} vl pl. synp | διεγερεθ. 83 D k vg |

*ex te enim exiet dux,
qui regat populum meum Israhel.*

Tunc Herodes clam vocatis Magis diligenter 7
didicit ab eis tempus stellae quae apparuit eis.
¹Et mittens illos in Bethleem dixit: Ite et inter- 8
rogate diligenter de puero, et cum inveneritis,
renuntiate mihi, ut et ego veniens adorem eum.
¹Qui cum audissent regem, abierunt. Et ecce 9
stella quam viderant in oriente, antecede-
bat eos, usquedum veniens staret supra ubi erat
puer. Videntes autem stellam gavisii sunt gau- 10
dio magno valde. Et intrantes domum invenerunt 11
puerum cum Maria matre eius, et procidentes
adoraverunt eum; et apertis thesauris suis ob-
tulerunt ei munera, aurum, tus et murram.
Et responso accepto in somnis ne redirent ad 12
Herodem, per aliam viam reversi sunt in re-
gionem suam.

2,13-23 *Fuga in Aegyptum et reditus*

Qui cum recessissent, ecce angelus Domini 13
apparuit in somnis Ioseph dicens: Surge et
accipe puerum et matrem eius et fuge in Ae-
gyptum, et esto ibi usquedum dicam tibi. Futu-
rum est enim ut Herodes quaerat puerum ad per-
dendum eum. Qui consurgens accepit puerum 14
et matrem eius nocte, et secessit in Aegyptum.
Et erat ibi usque ad obitum Herodis, ut adim- 15
pleretur quod dictum est a Domino per pro-
phetam dicentem: *Ex Aegypto vocavi filium
meum.*

2,6 dux] rex E, iudex F | *reget A-H*ZBMaD
LQKV ff | 11 invenerunt *codd.* b c ff g z] *viderunt k
a f q | 14 secessit JDLR] recessit *rel.*

16 Tunc Herodes videns quoniam illusus esset
a Magis, iratus est valde et mittens occidit
omnes pueros qui erant in Bethleem et in
omnibus finibus eius a bimatu et infra, secundum
17 tempus quod exquisierat a Magis. Tunc adim-
pletum est quod dictum est per Ieremiam pro-
phetam dicentem:

18 *Vox in Rama audita est,
ploratus et ululatus multus.
Rachel plorans filios suos,
et noluit consolari, quia non sunt.*

19 Defuncto autem Herode, ecce angelus Do-
mini apparuit in somnis Ioseph in Aegypto
20 ¹dicens: Surge et accipe puerum et matrem
eius, et vade in terram Israhel; defuncti sunt
21 enim, qui quaerebant animam pueri. Qui con-
surgens accepit puerum et matrem eius, et
22 venit in terram Israhel. Audiens autem quod
Archelaus regnaret in Iudaea pro Herode patre
suo, timuit illo ire, et admonitus in somnis
23 secessit in partes Galilaeae. Et veniens habitavit
in civitate quae vocatur Nazareth, ut adimple-
retur quod dictum est per prophetas: Quoniam
Nazaraeus vocabitur.

3,1-12 *Iohannis Baptistae praedicatio* (Mc
1,2-8; L 3,3-18)

3 In diebus autem illis venit Iohannes Baptista
2 praedicans in deserto Iudaeae ¹et dicens: Pae-
nitentiam agite, appropinquavit enim regnum

19 angel. D. app. RW] ~ app. ang. D. rel. | 21 sur-
gens A-HXsC | 22 illo X*ZJMaVCW] illuc rel.

17 Jr 31,15 | 20 Ex 4,19

23 L 1,26; 2,39; Is 11,1; 53,2; 3,2 Mt 4,17

Τότε Ἡρώδης ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν 16
 μάγων ἐθυμώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλεν
 πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ καὶ ἐν πᾶσι
 τοῖς ὄρτοις αὐτῆς ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω κατὰ
 τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσεν παρὰ τῶν μάγων. τότε 17
 ἐπληρώθη τὸ ρηθὲν διὰ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου Jr 31,15
 λέγοντος·

Φωνὴ ἐν Ῥαμὰ ἠκούσθη, 18

κλαυθμὸς καὶ ὄδυρμὸς πολὺς·

Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς,

καὶ οὐκ ἠθέλεν παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσίν.

Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρώδου, ἰδοὺ ἄγγελος 19
 Κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ
 ἰλέγων· ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν 20
 μητέρα αὐτοῦ καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραήλ· τεθνή- Ex 4,19
 κασιν γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου.
 ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον καὶ τὴν μη- 21
 τέρα αὐτοῦ καὶ εἰσῆλθεν εἰς γῆν Ἰσραήλ. ἀκού- 22
 σας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ
 τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἡρώδου ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελ-
 θεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ' ὄναρ ἀνεχώρησεν εἰς
 τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἔλθων κατώκησεν εἰς 23 L 1,26; 2,39
 πόλιν λεγομένην Ναζαρέτ· ὅπως πληρωθῆ τὸ ρη-
 θὲν διὰ τῶν προφητῶν ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.
 Is 11,1; 53,2

Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται 3
 Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ 1-12 :
 τῆς Ἰουδαίας, ἰ[καὶ] λέγων· μετανοεῖτε, ἥγγικεν 2 Mc 1,18
 γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. οὗτος γὰρ ἐστὶν 3 L 3,3-18
 4,17

16 παντας + quos invenerunt Ta¹ ar^v | 18 ηκουσθη 16*
 Ta³ BSZ 372 1^r lat syri co Iust] + θρηνος κ. (Jr31,
 15) rel. synh ar gg | 21 εισηλθ. Bss 399 157 273] ηλθεν
 rel. | 23 Ναζαρεθ CΔ 565s 1^r 788 174ss 230ss Σ 291 *
 ΓΚ pl. V^r lat sy ar co | του προφητου Ta^{als} k a b fffl
 synp gg sa¹ | 3,1 δε > LΔs D 565s 788 828 7s al. Ms
 348^a 213 Σ 713s K pl. V^r E k b ffg q sysi ar | 2 και >
 BS q co Hil | 3 γαρ > Ta^{ava} 1^r sys |

ὁ ῥηθεις διὰ Ἡσαίου τοῦ προφήτου λέγοντος·

Is 40,3
J 1,23

Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ·

ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου,

εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.

4 Rg 1,8

4 Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχεν τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ· ἡ δὲ τροφή ἦν αὐτοῦ ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον. Τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ περὶχωρος τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῳ ποταμῷ ὑπ' αὐτοῦ ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

7 Ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν φαρισαίων καὶ σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς· Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυ-

R 2,28s; 4,12
J 8,33.39

8 γεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; ποιήσατε οὖν καρπὸν ἄξιον τῆς μετανοίας, καὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ Θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖ-

10 ραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. ἤδη δὲ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλ-

J 1,15.24-28
A 1,5; 13,25;
19,4

11 λεται. Ἐγὼ μὲν ὑμᾶς βαπτίζω ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν· ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μου ἔστιν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι. αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρὶ· 12 οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἄλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖτον αὐτοῦ

3 αυτου] τ. θυ ημων (Is 40,3) Ta b syc Ir | 4 αγριον] τ. ορειων sysi Ef | 5 αυτον + πασα η (Mc 1,5) 892 1^r 1424^a k ar | 6 ποταμω > Ta^m Ls D Θ-28 13-543 230ss 517^r 27 U pl. 713 al. 273 al. K pl. lat ar gg | 7 αυτου > BS*sa Ωρ Hil | 9 δοξ.] αρξησθε 1689s 1424^a syi | 10 τ. ριζας Ta^m vl pl. sys gg Cl | καλον > sys Iq Tit^a | 11 κ. πυρι > 892 28 1424s al. 213^r 273 al. 270^a Vss E rel. | 12 αυτου³ > Ls 399s 13s 1689s 1424 1675s 7 al. U 157 1604 1375^a E a sy ar gg Iust Iq |

caelorum. Hic est enim, qui dictus est per 3
Isaiam prophetam dicentem :

Vox clamantis in deserto :

Parate viam Domini, rectas facite semitas eius.

Ipse autem Iohannes habebat vestimentum de 4
pilis camelorum et zonam pelliceam circa lum-
bos suos, esca autem eius erat locustae et mel
silvestre. Tunc exhibat ad eum Hierosolyma et 5
omnis Iudaea et omnis regio circa Iordanem ;
et baptizabantur ab eo in Iordane confitentes 6
peccata sua.

Videns autem multos pharisaeorum et sad- 7
ducaeorum venientes ad baptismum suum dixit
eis : Progenies viperarum, quis demonstravit
vobis fugere a ventura ira ? Facite ergo fructum 8
dignum paenitentiae. Et ne velitis dicere intra 9
vos : Patrem habemus Abraham ; dico enim vo-
bis quoniam potens est Deus de lapidibus istis
suscitare filios Abrahae. Iam enim securis ad 10
radicem arborum posita est. Omnis ergo arbor
quae non facit fructum bonum excidetur et in
ignem mittetur. Ego quidem baptizo vos in 11
aqua in paenitentiam ; qui autem post me ventu-
rus est fortior me est, cuius non sum dignus cal-
ceamenta portare ; ipse vos baptizabit in Spiritu
sancto et igni. Cuius ventilabrum in manu sua, 12
et permundabit aream suam, et congregabit

6 ab eo in Iord. DEK] ~ in Iord. ab eo *rel.* flz

7 ventura W a c f] futura *rel.*

9 pot. est] potest A-H*ZDL^rCT vl(-g)

11 bapt. vos YDELRT] ~ vos bapt. *rel.* vl.

3 Is 40,3 ; J 1,23 | 4 4 Rg 1,8

9 R 2,28s ; 4,12 ; J 8,33-39

11 J 1,15. 24-28 ; A 1,5 ; 13,25 ; 19,4

triticum suum in horreum, paleas autem comburet igni inextinguibili.

3,13-17 *Christus baptizatur* (Mc 1,9ss; I. 3,21s; J 1,31-34)

13 Tunc venit Iesus a Galilaea in Iordanem
 14 ad Iohannem, ut baptizaretur ab eo. Iohannes
 autem prohibebat eum dicens: Ego a te de-
 15 beo baptizari, et tu venis ad me? Respondens
 autem Iesus dixit ei: Sine modo; sic enim
 decet nos implere omnem iustitiam. Tunc di-
 16 misit eum. Baptizatus autem Iesus confestim
 ascendit de aqua, et ecce aperti sunt ei caeli,
 et vidit spiritum Dei descendentem sicut co-
 17 lumbam et venientem super se. Et ecce vox
 de caelis dicens: Hic est *Filius meus dilectus,*
in quo mihi complacui.

4,1-11 *Christus in deserto* (Mc 1,12s; L 4,1-13)

4 Tunc Iesus ductus est in desertum a Spi-
 2 ritu, ut tentaretur a diabolo. Et cum ieiunasset
 quadraginta diebus et quadraginta noctibus,
 3 postea esuriit. Et accedens tentator dixit ei:
 Si filius Dei es, dic ut lapides isti panes fiant.
 4 Qui respondens dixit: Scriptum est: *Non in solo*
pane vivit homo, sed in omni verbo, quod pro-
cedit de ore Dei.

5 Tunc assumpsit eum diabolus in sanctam
 civitatem, et statuit eum super pinnaculum

16 et³ HMBMaKVW'd fl] > rel. | 17 mihi + bene
 JDEQW vl pl.

4,4 solo pane W a z] ~ pane solo rel.

5 *assumit FMEp*

17 Mt 17,5; Ps 2,7; Is 42,1

4,1 Hb 4,15; Ex 34,28 | 3 Gn 3,1-7

4 Dt 8,3; Sap 16,26

εις την αποθήκην, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστω.

Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλι- 13 13-17:
 λαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην τοῦ Mc 1,9^{aa}
L 3,21s
 βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰωάννης διεκώλυεν 14 J 1,31-34
 αὐτὸν λέγων· ἐγὼ χρεῖαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆ-
 ναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρὸς μέ; ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰη- 15
 σοῦς εἶπεν αὐτῷ· ἄφες ἄρτι, οὕτως γὰρ πρέπον
 ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. τότε
 ἀφίησιν αὐτόν. βαπτισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εὐθύς 16
 ἀνέβη ἀπὸ τοῦ ὕδατος. καὶ ἰδοὺ ἠνεώχθησαν
 αὐτῷ οἱ οὐρανοί, καὶ εἶδεν πνεῦμα Θεοῦ κατα-
 βαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν καὶ ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν.
 καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα· οὗτός 17 17,5
Ps 2,7
Is 42,1
 ἐστὶν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα.

Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ 4 1-11:
 τοῦ πνεύματος πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου. Mc 1,12s
L 4,1-13
 καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ τεσσα- 2 Hb 4,15
Ex 34,28
 ράκοντα νύκτας ὕστερον ἐπεινάσεν. καὶ προσελ- 3 Gn 3,1-7
 θῶν ὁ πειράζων εἶπεν αὐτῷ· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ,
 εἰπέ ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. ὁ δὲ ἀπο- 4
 κριθεὶς εἶπεν· γέγραπται· οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνῳ
 ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκ-
 πορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ. Dt 8,3
Sap 16,26

Τότε παραλαμβάνει αὐτόν ὁ διάβολος εἰς 5
 τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἔστησεν αὐτόν ἐπὶ τὸ πτε-
 αποθηκ. + αυτου BLSW 372 691s 1424 659 U 157 1604
 270 E b g sy ar gg | 14 Ιωανν. > BS*sa Eus | 15 αυτον + 15 *
 et cum baptizaretur lumen ingens circumfulsit de aqua
 ita ut timerent omnes qui advenerant a (g Ev. Eb. lust
 Ef) | 16 αυτω > BS* syn sa Ir | και³ > BS* lat pl. bo |
 17 λεγ. + προς αυτον D 372 vl syn | συ ει (Mc 1,11) D a
 syni | 4,1 ο > BΔ 700 U | πνς + αγιου Τα^{ov} sycr | 2 κ. τεσ-
 σαρ νυκτας > (Mc 1,13) 1 pl. 1606 27 348 1573 syc Ef |
 3 ~ αυτω ο πειραζ. ειπ. CL D Θ 1424 rel. pl. synih] +
 αυτω D vl(-k) syni sa | 4 επι] εν CD 399s 13 pl. 517s 27
 348^r 1012 1604 | 5 τ. αγ. πολ.] Ιερουσαλημ Ev. Naz. |
 εστησ. B-Z D 372 1^r P lat co] ιστησιν rel. |

- 6 ρύγιον τοῦ ἱεροῦ, ¹καὶ λέγει αὐτῷ· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ
 Ps 90,11s Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω· γέγραπται γὰρ ὅτι
*Τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ,
 καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσίν σε,
 μή ποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου.*
- Dt 6,16 7 ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· πάλιν γέγραπται· οὐκ ἐκ-
 πειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου.
- 17,1 8 Πάλιν παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς
 ὄρος ὑψηλὸν λίαν, καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς
 9 βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, καὶ
 εἶπεν αὐτῷ· ταῦτά σοι πάντα δώσω, ἔὰν πεσῶν
 10 προσκυνήσῃς μοι. τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὕ-
 Dt 6,13 αγε, Σατανᾶ· γέγραπται γάρ· *Κύριον τὸν Θεόν
 σου προσκυνήσεις καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.*
- 11 Τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ διάβολος, καὶ ἰδοὺ ἄγγε-
 J 1,51
 Hb 1,6.14 λοι προσῆλθον καὶ διηκόνουν αὐτῷ.
- 12-17: 12 Ἀκούσας δὲ ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη ἀνεχώ-
 Mc 1,14s
 L 4,14s 13 ρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. καὶ καταλιπὼν τὴν Να-
 ζαρεὲτ ἐλθὼν κατώκησεν εἰς Καφαρναοὺμ τὴν
 παραθαλασσίαν ἐν ὄρτοις Ζαβουλῶν καὶ Νεφθα-
 J 2,12; 4,43
 Is 8,23; 9,1 14 λίμ, ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ
 προφήτου λέγοντος·
 15 *Γῆ Ζαβουλῶν καὶ γῆ Νεφθαλίμ,
 ὁδὸν θαλάσσης, πέραν τοῦ Ἰορδάνου,
 Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν,
 L 1,78s
 J 1,9 16 ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει
 φῶς εἶδεν μέγα,*

6 σεαυτον + εντευθεν (L 4,9) Ta ** C* ΘΣ sysih^m ar co Eus | σου¹ + του διαφυλαξαι σε a sysh⁺ Ef [χειρων] bra-
 chiis Ta ** syn ar^v | 8 εδειξεν Ta D 372 lat sy co | 10 υπα-
 γε + οπισω μου Zss 1241 D al. 1689s 346 al. Ms Ur
 rel. vl synh⁺ ar gg sa Iust Ef LG | 13 Ναζαρα B*C^cZs k
 Ωρ¹, -ρεθ S*C W D al. Is 788 pl. M 27 al. | Καπερν. CΔs
 W 372 rel. pl. | 15 γη² > 1241 W D 1194 71 Λ | 16 σκοτια
 BS^c D | ~ ειδεν φως LΔs D Θ^r 346 1424-443 157 rel. |

templi, ¹et dixit ei: Si filius Dei es, mitte te 6
deorsum. Scriptum est enim:

*Quia angelis suis mandavit de te,
et in manibus tollent te,
ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.*

Ait illi Iesus: Rursum scriptum est: *Non ten- 7
tabis Dominum Deum tuum.*

Iterum assumpsit eum diabolus in montem 8
excelsum valde, et ostendit ei omnia regna
mundi et gloriam eorum, ¹et dixit ei: Haec 9
omnia tibi dabo, si cadens adoraveris me. Tunc 10
dicit ei Iesus: Vade, Satana; scriptum est enim:
*Dominum Deum tuum adorabis, et illi soli
servies.* Tunc reliquit eum diabolus, et ecce 11
angeli accesserunt et ministrabant ei.

4,12-25 **Prima praedicatio in Galilaea**
(Mc 1,14-20; L 4,14s; 5,1-10)

Cum autem audisset Iesus quod Iohannes 12
traditus esset, secessit in Galilaeam, ¹et relicta 13
civitate Nazareth venit et habitavit in Caphar-
naum maritima, in finibus Zabulon et Neph-
thalim, ut adimpleretur quod dictum est per 14
Esaiam prophetam:

*Terra Zabulon et terra Nephthalim, 15
via maris trans Iordanem,
Galilaea gentium,
populus qui sedebat in tenebris, 16
vidit lucem magnam,*

8 *assumit AY*FM, BC | 10 vade + retro Z*s D^r |
enim > A-MXssTh | 13 maritimam pl. | 14 impleret.
A-HOB al. | 16 vidit lucem D] ~ luc. vidit rel. pl.]

6 Ps 90,11s | 7 Dt 6,16 | 8 Mt 17,1. | 10 Dt 6,13 |
11 J 1,51; Hb 1,6.14 | 12s J 2,12; 4,43 | 14 Is 8,23;
9,1 | 16 L 1,78s

*et sedentibus in regione umbrae mortis
lux orta est eis.*

- 17 Exinde coepit Iesus praedicare et dicere: Paenitentiam agite; appropinquavit enim regnum caelorum.
- 18 Ambulans autem Iesus iuxta mare Galilaeae vidit duos fratres, Simonem qui vocatur Petrus et Andream fratrem eius, mittentes rete in mare;
- 19 erant enim piscatores. Et ait illis: Venite post
20 me, et faciam vos fieri piscatores hominum. At
21 illi continuo relictis retibus secuti sunt eum. Et procedens inde vidit alios duos fratres, Iacobum Zebedaei et Iohannem fratrem eius, in navi cum Zebedaeo patre eorum reficientes retia
22 sua, et vocavit eos. Illi autem statim relictis retibus et patre secuti sunt eum.
- 23 Et circuibat Iesus totam Galilaeam, docens in synagogis eorum, et praedicans evangelium regni, et sanans omnem languorem et omnem
24 infirmitatem in populo. Et abiit opinio eius in totam Syriam, et obtulerunt ei omnes male habentes variis languoribus et tormentis comprehensos, et qui daemonia habebant, et lunaticos et paralyticos, et curavit eos.
- 25 Et secutae sunt eum turbae multae de Ga-

16 *regione et umbra AYMxsJMaQKCT*W
18 Iesus EpBDER] > *rel.*

17 Mt 3,2; 10,7 | 20 Mt 19,27

22 3 Rg 19,19ss

23 Mc 1,39; L 4,15. 44; A 10,38

24 Mc 6,55s | 25 Mc 3,7s; L 6,17ss

καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρα καὶ σκιᾷ θανάτου
φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.

Ἐκ τούτου ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρῦσαι καὶ 17 3,2
λέγειν· μετανοεῖτε, ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν
οὐρανῶν.

Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλι- 18 18-22 :
λαίας εἶδεν δύο ἀδελφούς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Mc 1,16-20
Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλ- L 5,1-11
λοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν γὰρ J 1,40s
ἄλεις. καὶ λέγει αὐτοῖς· δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ 19
ποιήσω ὑμᾶς ἄλεις ἀνθρώπων. οἱ δὲ εὐθέως 20 19,27
ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ προ- 21
βὰς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς, Ἰάκω-
βον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελ-
φὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πα-
τρὸς αὐτῶν καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν, καὶ
ἐκάλεσεν αὐτούς. οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον 22 3 Rg 19,19ss
καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν ἠκολούθησαν αὐτῷ.

Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν, 23 Mc 1,39
διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κη- L 4,15.44
ρῦσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ θερα- A 10,38
πεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ
λαῷ. καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν 24 Mc 6,55s
Συρίαν· καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κα-
κῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις καὶ βασάνοις συνε-
χομένους καὶ δαιμονιζομένους καὶ σεληνιαζομέ-
νους καὶ παραλυτικούς, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς.

Καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς 25 Mc 3,7s
L 6,17ss

17 μετανοεῖτε, γαρ > k syv Cl Ωρ¹ Eus | 18 παραγων D vl
sysi Eus^a | λεγομ.] καλουμ. Ta^{a1} S^c 28 21 27 348^r 726 1604
syh^m (892 E) | 20 δικτυα + αυτων (4,21) Ta 565 544 16
443 K^s 280^s Λ^r vl pl. sy co | 22 το πλοιον] τα δικτυα Taⁱⁿ
lat pl. syc gg sa | 23 ο Ις > B k syc sa | εν ολη τη Γαλ. B
(S*) C 157 co | 24 εξηλθ. (Mc 1,28) SC 33 1^r 713 273 998
al. Λ^r syh^m ar co Ωρ, ηκουσθη Ta sycp | και⁴ > BC* 892
13 pl. co Eus | και⁷ + ενι εκαστω αυτων τ. χειρας επιθεις
(L 4,40) Ta syv | εθερ. αυτ.] παντας εθ. Taⁱⁿ D vl pl. sy vi |

- Γαλιλαίας και Δεκαπόλεως και Ἱεροσολύμων και Ἰουδαίας και πέραν τοῦ Ἰορδάνου.
- c. 5-7:
L 6,20-49 5 Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος· και καθίσαντος αὐτοῦ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· και ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς λέγων·
- Is 57,15 3 Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.
- Ps 125,5
Is 61,3
Ap 7,17; 21,4 4 μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται.
- Ps 36,11 5 μακάριοι οἱ πραεῖς, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσιν τὴν γῆν.
- 6 μακάριοι οἱ πεινῶντες και διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται.
- 7 μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται.
- Ps 23,4; 72,1
1 J 3,2s
Ap 22,4 8 μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται.
- Sir 4,11 9 μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται.
- 1 P 3,14 10 μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.
- 1 P 4,14 11 μακάριοί ἐστε, ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς και διώξωσιν και εἴπωσιν πᾶν πονηρὸν καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι ἕνεκεν ἑμοῦ. χαίρετε και ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· οὕτως γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας τοὺς πρὸ ὑμῶν.
- Ja 5,10s 12 μενοὶ ἕνεκεν ἑμοῦ. χαίρετε και ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· οὕτως γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας τοὺς πρὸ ὑμῶν.
- Mc 9,50
I. 14,34s 13 Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀλισθήσεται; εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι, εἰ μὴ βληθὲν ἔξω καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν
- 5,1 αυτω > B 1093 Δ^r Ωρ¹ | 4 πενθουντ. + νυν S^o 33 399 713 syi¹ bo | 5.4 ~ Ta^{o1n} 33 Δ D 700 565-544 543 lat pl. syc Cl Ωρ | 5 γην + vitae Af LG | 9 αυτοι > SC D 13ss 826 pl. lat pl. syr gg | 11 ~ διωξ. ονειδ. Ta 33 D k h syc bo Eus | πονηρ. Ta³ BS D lat pl. syvi¹ co Tert Eus] + ρημα rel. | ψευδομ. > Ta^r D b c g sys Tert Eus Hil] εμου] δικαιοσυνης D k a b c g | 12 υμων² + οι πατερ. αυτων (L 6,23) Ta^u U (k) * b c syn Tert | 13 ετι > Ta W D k a b g h q synp sa Cyp |

lilaea et Decapoli et de Hierosolymis et de Iudaea et de trans Iordanem.

5-7 *Sermo montanus* (L 6,20-49)

5,3-12 *Beatitudines* (L 6,20-23)

Videns autem Iesus turbas ascendit in montem, et cum sedisset, accesserunt ad eum discipuli eius, et aperiens os suum docebat eos dicens:

Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum caelorum.

Beati *miles*, quoniam ipsi *possidebunt terram*.

Beati *qui lugent*, quoniam ipsi *consolabuntur*.

Beati qui esuriunt et sitiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur.

Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur.

Beati *mundo corde*, quoniam ipsi Deum videbunt.

Beati pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur.

Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum caelorum.

Beati estis cum maledixerint vobis, et persecuti vos fuerint, et dixerint omne malum adversum vos mentientes, propter me: gaudete et exultate, quoniam merces vestra copiosa est in caelis; sic enim persecuti sunt prophetas, qui fuerunt ante vos.

5,13-16 *Sal terrae, lux mundi* (L 11,33ss)

Vos estis sal terrae; quod si sal evanuerit, in quo salietur? Ad nihilum valet ultra, nisi ut mittatur foras et conculcetur ab hominibus. Vos

5,1 Iesus DLQR] > rel. | 5 lugent + nunc EpDELRL | 9 quon. + ipsi AYMaQV kf | 11 propter me > F | 13 ultra > DEL | mittatur] proiciatur F

5,3 Is 57,15; 61,1 | 4 Ps 125,5; Is 61,3; Ap 7,17; 21,4 | 5 Ps 36,11 | 8 Ps 23,4; 72,1; 1 J 3,2s | 9 Sir 4,11 | 10 1 P 3,14 | 11 1 P 4,14 | 12 Ja 5,10s | 13 Mc 9,50; L 14,34s | 14 J 8,12

estis lux mundi. Non potest civitas abscondi
 15 supra montem posita, neque accendunt lucer-
 nam et ponunt eam sub modio, sed super can-
 delabrum, ut luceat omnibus qui in domo sunt.
 16 Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut vi-
 deant opera vestra bona et glorificent patrem
 vestrum qui in caelis est.

5,17-48 *Legis perfectio.*

17 Nolite putare quoniam veni solvere legem
 aut prophetas; non veni solvere, sed adimplere.
 18 Amen quippe dico vobis, donec transeat caelum
 et terra, iota unum aut unus apex non praeteri-
 19 bit a lege, donec omnia fiant. Qui ergo solverit
 unum de mandatis istis minimis et docuerit sic
 homines, minimus vocabitur in regno caelorum;
 qui autem fecerit et docuerit, hic magnus voca-
 20 bitur in regno caelorum. Dico enim vobis, quia
 nisi abundaverit iustitia vestra plus quam scri-
 barum et pharisaeorum, non intrabitis in re-
 gnum caelorum.
 21 Audistis quia dictum est antiquis: *Non oc-*
 22 *cides*; qui autem occiderit, reus erit iudicio. Ego
 autem dico vobis, quia omnis qui irascitur fratri
 suo reus erit iudicio. Qui autem dixerit fratri
 suo: Raca, reus erit concilio. Qui autem dixerit:
 23 Fatue, reus erit gehennae ignis. Si ergo offers
 munus tuum ad altare, et ibi recordatus fueris
 quia frater tuus habet aliquid adversum te, re-
 24 linque ibi munus tuum ante altare, et vade prius

15 ut luceat] *et lucet (Y)O^mk | 16 opera vestra bona
 OEpEssTW] ~ vest. b. opera *rel.* | 22 suo + sine
 causa OBE vl(-z) | 23 offers H^eVW] offeris EpDR,
 offeres *rel.* | 24 ante] ad AssO*EpT*

15 Mc 4,21 | 16 E 5,8s; Ph 2,15; 1 P 2,12 | 17 R 3,
 31; 10,4 | 18 L 16,17; 21,33 | 19 Ja 2,10 | 21 Ex 20,13;
 21,12 | 22 Lv 24,17; Dt 17,8-13 | 23 Mc 11,25

ἀνθρώπων. Ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου. 14
οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη·
οὐδὲ καίουσιν λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ 15 Mc 4,21
τὸν μῶδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει
πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ. οὕτως λαμψάτω τὸ φῶς 16 E 5,8s
ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν Pb 2,15
ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσιν τὸν πατέρα I P 2,12
ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον 17 (R 3,31; 10,4)
ἢ τοὺς προφήτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι ἀλλὰ
πληρῶσαι. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως ἂν παρέλθῃ 18 L 16,17;21,33
ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἐν ἡ μία κεραία οὐ
μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἕως ἂν πάντα γένη-
ται. ὅς ἐάν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων 19 Ja 2,10
τῶν ἐλαχίστων καὶ διδάξῃ οὕτως τοὺς ἀνθρώ-
πους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν
οὐρανῶν· ὅς δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέ-
γας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.
Λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ἐάν μὴ περισσεύσῃ ὑμῶν ἡ δι- 20
καιοσύνη πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ φαρισαίων,
οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

Ἐκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις· οὐ φονεύ- 21 Ex 20,13;
σεις, ὅς δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει. ἐγὼ 22 21,12
δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ
αὐτοῦ [εἰκῆ] ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει. ὅς δ' ἂν εἶπῃ
τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ῥακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ.
ὅς δ' ἂν εἶπῃ μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέεν-
ναν τοῦ πυρός. Ἐάν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν 23 Mc 11,25
σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κάκει μνησθῆς ὅτι ὁ
ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶ- 24
ρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὑπαγε

14 κειμ.] aedificata Ta^a synp ar^v gg | 18 ἰωτα-κεραία]
una littera Ta^{va} | ἐν ἡ > sys Af Ef LG (ar) | νόμου + κ.
τ. προφητων Θ 565 13^r 348^r Σ syi ar gg Jr Af LG | 22 ει-
κη Iq pl.] > BS^a Δ^o 372 2430^p vg Ev. Naz. Iust Ωq Bas
Tert Hier | 24 εκει > Ta^{av} ar gg^l Iq Xq |

- πρωτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἔλ-
 L 12,58^s 25 θῶν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. Ἴσθι εὐνοῶν τῷ
 ἀντιδίκῳ σου ταχύ, ἕως ὅτου εἶ μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ
 ὁδῷ· μήποτε σε παραδῶ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ
 καὶ ὁ κριτῆς τῷ ὑπηρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν βληθῆ-
 26 σῃ· ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, ἕως
 Ex 20,14
 18,34 27 ἂν ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην.
 Job 31,1 28 Ἴκούσατε ὅτι ἐρρέθη· οὐ μοιχεύσεις. Ἐγὼ
 2 P 2,14 δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ
 Sir 9,15;41,27
 18,8s ἐπιθυμῆσαι αὐτήν ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτήν ἐν τῇ
 Mc 9,43.47 29 καρδίᾳ αὐτοῦ. εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμὸς σου ὁ δεξιὸς
 σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ·
 συμφέρει γάρ σοι, ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν μελῶν σου
 30 καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῆ εἰς γέενναν. καὶ
 εἰ ἡ δεξιὰ σου χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐ-
 τήν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπό-
 ληται ἐν τῶν μελῶν σου καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά
 σου εἰς γέενναν ἀπέλθῃ.
 19,3-9
 Dt 24,1 31 Ἐρρέθη δέ· ὅς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐ-
 L 16,18 32 τοῦ, ὁὐτως αὐτῇ ἀποστάσιον. ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι
 1 C 7,10s πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ παρεκτὸς λό-
 γου πορνείας ποιεῖ αὐτὴν μοιχευθῆναι, καὶ ὅς
 ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήσῃ, μοιχᾶται.
 Ex 20,7
 Lv 19,12 33 Πάλιν ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις· οὐκ
 Nu 30,3 23,16-22 34 ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ Κυρίῳ τοὺς ὄρκους
 Is 66,1 σου. ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὀμόσαι ὅλως· μήτε
 A 7,49 Sir 23,9 35 ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶν τοῦ Θεοῦ· μήτε ἐν
 Ps 47,3 35 τῇ γῆ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστιν τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε
 εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶν τοῦ μεγάλου βα-

24 προσφέρεις D* lat(-k ff) Ir | 27 ερρεθη + τ. αρχαιοις
 Ta^{1s} 33s Δ Θ 372 399s 13^r M 348^r 713ss 4s al. Ass lat pl.
 * sycih* gg Iq Eus | 28 εμβλεψας 1606 477 157 1093 K Cl
 (372 Γ Iust Ωρ¹ Eus) | ηδη > Ta^{el} syn | 29 βληθη] απελθη
 Ta^{ans} D 21 vl syvi gg bo | 30 > D sys | 31 αποστασ.] βι-
 βλιον αποστασιου Ta³ 1604 1170 vg synri co | 32 κ. ος-μοι-
 χαται > D k a b Aug^c | γαμηση] λαβη Ta³ synp | 33 πα-
 λιν > Ta^{1s} fu sys Iq | τ. αρχαιοις > k sys Iq |

reconciliari fratri tuo, et tunc veniens offeres munus tuum. Esto consentiens adversario tuo 25 cito, dum es in via cum eo; ne forte tradat te adversarius iudici, et iudex tradat te ministro, et in carcerem mittaris. Amen dico tibi, non exies 26 inde, donec reddas novissimum quadrantem.

Audistis quia dictum est antiquis: *Non moe-* 27 *chaberis*. Ego autem dico vobis, quia omnis 28 qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, iam moechatus est eam in corde suo. Quod si 29 oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum et proice abs te; expedit enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum, quam totum corpus tuum mittatur in gehennam. Et si dextra manus tua 30 scandalizat te, abscide eam et proice abs te; expedit enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum, quam totum corpus tuum eat in gehennam.

Dictum est autem: *Quicumque dimiserit* 31 *uxorem suam, det ei libellum repudii*. Ego au- 32 tem dico vobis, quia omnis qui dimiserit uxorem suam, excepta fornicationis causa, facit eam moechari, et qui dimissam duxerit adulterat.

Iterum audistis quia dictum est antiquis: 33 *Non periurabis, reddes autem Domino iuramenta tua*. Ego autem dico vobis non iurare 34 omnino, neque *per caelum, quia thronus Dei est*; neque *per terram, quia scabellum est pe-* 35 *dum eius*; neque per Hierosolymam, quia *civitas*

24 reconciliari FH^cOEp^{*}RW] -liare *rel.* | offeres HMaDEVThTW] offers AO*XZ*J a b f *g, offer FM EpBC k ff | 33 iterum > F | peierabis AFMZ*JVTh

25 L 12,58s | 27s Ex 20,14; Job 31,1; Sir 9,5; 41, 27; 2 P 2,14 | 29 Mt 18,8s; Mc 9,43.47 | 31 Mt 19,3-9; Dt 24,1; L 16,18; 1 C 7,10s | 33 Ex 20,7; Lv 19,12; Nu 30,3; Mt 23,16-22 | 34s Is 66,1; A 7,49; Sir 23,9; Ps 47,3

36 *est magni regis*; neque per caput tuum iura-
 veris, quia non potes unum capillum album
 37 facere aut nigrum. Sit autem sermo vester, est,
 est; non, non; quod autem his abundantius est,
 a malo est.

38 Audistis quia dictum est: *Oculum pro oculo*,
 39 et *dentem pro dente*. Ego autem dico vobis non
 resistere malo; sed si quis te percusserit in
 dexteram maxillam tuam, praebe illi et alteram;
 40 et ei qui vult tecum iudicio contendere et tu-
 41 nicam tuam tollere, dimitte ei et pallium; et
 quicumque te angariaverit mille passus, vade
 42 cum illo et alia duo. Qui petit a te, da ei; et
 volenti mutuari a te ne avertaris.

43 Audistis quia dictum est: *Diliges proximum*
 44 *tuum*, et odio habebis inimicum tuum. Ego au-
 tem dico vobis: Diligite inimicos vestros, be-
 nefacite his qui oderunt vos, et orate pro per-
 45 sequentibus et calumniantibus vos, ut sitis filii
 patris vestri qui in caelis est, qui solem suum
 oriri facit super bonos et malos, et pluit super
 46 iustos et iniustos. Si enim diligitis eos qui vos
 diligunt, quam mercedem habebitis? nonne et
 47 publicani hoc faciunt? Et si salutaveritis fratres
 vestros tantum, quid amplius facitis? nonne et

37 abundant.] amplius R k a c d g h | 38 et > EpDL^r |
 39 dexteram max. tuam OMaDssKVW] dextera m.
 tua *rel.* | 40 tecum + in EpMaW | dimitte Ep*EQ
 RW] remitte *rel.* | 41 et² HOX*ZDLK] > *rel.* | et alia
 * > L f | 43 odio habebis] odies MBJD^rW | 46 dili-
 gitis H^cEL^cTh] -gatis *rel.* | 47 et² > AYHXJRVTh

37 2 C 1,17; Ja 5,12 | 38 Lv 24,19s | 39 1 C 6,7;
 J 18,22s | 43 Lv 19,18 | 44 Ex 23,4s; R 12,14. 19s;
 L 23,34; A 7,60 | 45 E 5,1

σιλέως· μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὁμόσης, ὅτι οὐ 36
δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ποιῆσαι ἢ μέλαιναν.

Ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν ναὶ ναί, οὐ οὐ· τὸ δὲ 37 ^{2 C 1,17}
^{Ja 5,12}
περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστίν.

Ἐκούσατε ὅτι ἐρρέθη· ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλ- 38 ^{Lv 24,19a}
μοῦ καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος. ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν 39 ^{39-48:}
μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ· ἀλλ' ὅστις σε ῥαπίζει ^{L 6,27-36}
εἰς τὴν δεξιὰν σιαγόνα σου, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ^{J 18,22s}
ἄλλην· καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χι- 40
τῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον· καὶ 41
ὅστις σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἓν, ὑπάγε μετ' αὐτοῦ
δύο. τῷ αἰτοῦντί σε δός, καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ 42
σοῦ δανίσασθαι μὴ ἀποστραφῆς.

Ἐκούσατε ὅτι ἐρρέθη· ἀγαπήσεις τὸν πλη- 43 ^{Lv 19,18}
σίον σου καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου. ἐγὼ δὲ 44 ^{Ex 23,4s}
λέγω ὑμῖν, ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθρούς ὑμῶν καὶ προσ- ^{R 12,14.19s}
εύχεσθε ὑπὲρ τῶν διωκόντων ὑμᾶς, ὅπως γένη- ^{L 23,34s}
σθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ὅτι τὸν 45 ^{A 7,60}
ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς
καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. ἐὰν γὰρ ἀγα- 46
πήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε;
οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν; καὶ ἐὰν 47
ἀσπάσησθε τοὺς ἀδελφούς ὑμῶν μόνον, τί περισ-
σὸν ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ οἱ ἐθνικοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν;

37 εσται B 700 Σ 245 1375 998 Eus | το ναι ναι κ. το ου ου
(Ja 5,12) Ta¹ Θ 213 ar gg Iust Iq Ci Eus | 39 ραπίζει BS33
700 399s 1424 348-1579 Σ]-σει rel. | δεξιαν > (L 6,29) D k
syn Ci Ωρ Af Ef | 41 αυτου + επι αλλα D 372 lat pl. sys
(Taⁿ c gg¹) Iq | 44 υμων BS 1^r 660 k syn co] + ευλογειτε
τ. καταρωμενους υμας, καλως ποιειτε τ. μισουσιν υμας
rel. pl. | 45 οτι] ος Ta³ 372 lat (-k) synp Mn Iust Iq Ωρ
Tert Hil | ~ αγαθ. πονηρους Ta^{ais} lat pl. synp sa Ωρ
Tert | 46 εξετε Ta^{ai} D 372 13^r lat (-ffg) | το αυτο] ουτως
Zs D k h syn bo | ποιουσιν ~ 47 Ta k sys | αδελφ. BSZs
892 D 372 1-124 660 lat pl. sycr] φιλους rel. | εθνικοι]
τελωναι LΔW Θs al. 1^r 13 pl. 954^r 16s rel. pl h synp gg¹ |
το αυτο BSZs 892 W D 700s 28 21 1-1424 Ms 348^r UΣ
1012 4s Λ^r syri¹ ar (22 660s al. lat sa)] ουτως rel. h |

Lv 19,2 48 Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι ὡς ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τέλειός ἐστιν.

6 Προσέχετε δὲ τὴν δικαιοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

23,5 2 Ὅταν οὖν ποιῆς ἔλεημοσύνην, μὴ σαλπίσσης ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ρύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν,

R 12,8 3 ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. σοῦ δὲ ποιούντος ἔλεημοσύνην μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιὰ σου, ὅπως ἡ σου ἡ ἔλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι.

5 Καὶ ὅταν προσεύχησθε, οὐκ ἔσεσθε ὡς οἱ ὑποκριταί· ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἐστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις· ἀμὴν λέγω

4 Rg 4,33
Is 26,20 6 ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. σὺ δὲ ὅταν προσεύχη, εἴσελθε εἰς τὸ ταμεῖόν σου καὶ κλείσας τὴν θύραν σου πρόσευξαι τῷ πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι.

Is 1,15
Sir 7,15 7 Προσευχόμενοι δὲ μὴ βατταλογήσητε ὥσπερ οἱ ἔθνηκοί· δοκοῦσιν γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ
8 αὐτῶν εἰσακουσθήσονται. μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε

48 ουρανιος B^r W D^c 372 399ss 1-7 348-Σ 157s al. 4s al. 1604 Δ^r a [ffl vg ar] εν τοις ουρ. rel | 6, 1 δε¹ > BΔW D 700-399 13^r rel. pl. f sycph ar gg | 4 κρυπτω + αυτος 892-W D Θ-21 517^s rel. pl. h q syp | σοι + εν τω φανερω L-W Θ-21 13ss 826 rel. vl pl. sypih ar gg | 5 > sys | οταν προσευχη ουκ εση 33s ΔW D Θs 565^r 13^r rel. pl. k q sycph* ar gg | φιλουσ. + στηναι Ta^{av} D vl sycp | εστωτες > Ta³ K sycp ar | προσευχ.] κ. προσευχομενοι D 13 713 h | 6 σοι + εν τω φανερω 33^r WΘ-21 13 rel. vl pl. syp h ar gg | 7 εθνηκ.] υποκριται Taⁿ B 1424 syc |

ethnici hoc faciunt? *Estote ergo vos perfecti*, 48
sicut et Pater vester caelestis perfectus est.

6,1-18 *Iustitia melior*

Attendite ne iustitiam vestram faciatis co- 6
ram hominibus, ut videamini ab eis; alioquin
mercedem non habebitis apud Patrem vestrum
qui in caelis est.

Cum ergo facis eleemosynam, noli tuba ca- 2
nere ante te, sicut hypocritae faciunt in syna-
gogis et in vicis, ut honorificentur ab homi-
nibus. Amen dico vobis, receperunt mercedem
suam. Te autem faciente eleemosynam nesciat 3
sinistra tua quid faciat dextera tua, ut sit elee- 4
mosyna tua in abscondito, et Pater tuus, qui
videt in abscondito, reddet tibi.

Et cum oratis, non eritis sicut hypocritae, 5
qui amant in synagogis et in angulis platea-
rum stantes orare, ut videantur ab hominibus.
Amen dico vobis, receperunt mercedem suam.
Tu autem cum oraveris, *intra in cubiculum* 6
tuum, et clauso ostio ora Patrem tuum in abs-
condito, et Pater tuus, qui videt in abscondito,
reddet tibi.

Orantes autem nolite multum loqui sicut 7
ethnici; putant enim quod in multiloquio suo
exaudiantur. Nolite ergo assimilari eis; scit enim 8

6, 1 habebitis] *habetis .

6,2 facies AYFOZ*JD^rV | 4.6.18 absconso MB*
JDLss a b ff g | 6 oraveris H^eETW] orabis *rel.* |
ostio Z*T] + tuo *rel.* fl z (d f q)

48 Lv 19,2

6,2 Mt 23,5s

3 R 12,8

6 4 Rg 4,33; Is 26,20

7 Is 1,15; Sir 7,15

Pater vester, quid opus sit vobis, antequam petatis eum.

9 Sic ergo vos orabitis:

Pater noster, qui es in caelis,
sanctificetur nomen tuum,

10 adveniat regnum tuum,
fiat voluntas tua,
sicut in caelo, et in terra.

11 Panem nostrum supersubstantialem da nobis hodie,

12 et dimitte nobis debita nostra,
sicut et nos dimittimus debitoribus nostris,

13 et ne nos inducas in tentationem,
sed libera nos a malo. Amen.

14 Si enim dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet et vobis Pater vester caelestis delicta vestra. Si autem non dimiseritis hominibus, nec Pater vester dimittet vobis peccata vestra.

16 Cum autem ieiunatis, nolite fieri sicut hypocritae tristes; exterminant enim facies suas, ut appareant hominibus ieiunantes. Amen dico vobis, quia receperunt mercedem suam. Tu autem cum ieiunas, unge caput tuum et faciem tuam
18 lava, ¹ne videaris hominibus ieiunans, sed Patri

8 quid OZJMaDQRKVCTW] quibus *rel.*

11 supersubst.] cotidianum S^mDssCTW

12 dimisimus Ep*Z*B*JD

13 amen > *codd.*

15 vester † caelestis DLW(R) | vobis D^rW] > *rel.*

16 exterminant] demoliuntur O*EpE(Q)RK Hier | appareant DW] pareant *rel.*

9 L 11,2ss; J 17,6

12 Mt 18,21-35

13 J 17,11. 15

15 Mc 11,25s; Sir 28,1s

16 Is 58,5-9

αὐτοῖς· οἶδεν γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὧν χρεῖαν ἔχετε
πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν. οὕτως οὖν προσεί- 9
χεσθε ὑμεῖς·

L 11,2ss
J 17,6

Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς·

ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου·

ἔλθέτω ἡ βασιλεία σου· 10

γενηθήτω τὸ θέλημά σου,

ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς·

τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν 11

σήμερον·

καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, 12

18,21-35

ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφήκαμεν τοῖς ὀφειλέταις

ἡμῶν·

καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, 13

J 17,11.15

ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.

Ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώμα- 14

τα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐ-

ράνιος· ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις, οὐδὲ 15

Mc 11,25s
Sir 28,1s

ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὡς οἱ 16

Is 58,5-9

ὑποκριταὶ σκυθρωποὶ· ἀφανίζουσιν γὰρ τὰ

πρόσωπα αὐτῶν, ὅπως φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις

νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν

μισθὸν αὐτῶν. σὺ δὲ νηστεύων ἀλειψαί σου 17

τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι, ὅπως 18

μὴ φανῆς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων ἀλλὰ τῷ

8 γὰρ + ο θς BS* sa Ωρ¹ | αιτησ. αυτον] ανοιξει το στο-

μα D¹ h | 10 ως > D¹* k a b c Tert | επι γης ως εν ουρ.

Γα* syc | 12 αφηκαμ. BS*Z 1s 660 Ωρ¹ Bas] -ιεμεν

rel. pl. | 13 πονηρου + οτι σου εστιν η βασιλεια κ. η δυνα-

μις κ. η δοξα εις τ. αιωνας αμην 33^r W Θs 565^r 13^r rel. k

f g | q sy ar gg sa | 14 γαρ > L D* 399 788 713 482 Λ gg |

ουραν. + τα παραπτωματα υμων L 13 1689-828 1093s vg

sy¹ sa¹ bo | 15 ανθρωπ. + τα παραπτ. αυτων B 33s ΔW

Θs 565ss 13 rel. pl. b f syc ar gg sa | υμων¹ + ο επουρα-

νιος 267 1391 1012 660 485s | αφησει + υμιν Γα³ 1241 D¹

399s 1606 1293 713 v1 sycr¹ ar gg¹ co | 16 ως BSA D¹ 1^r] ωσπερ rel. | αυτων¹] εαιτων B 1093 485 Ω |

- πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυφαίῳ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυφαίῳ ἀποδώσει σοι.
- L 12,16-21 19 J^a 5,2 Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σῆς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται
- J 12,33^a 20 I T 6,19 διορύσσουσιν καὶ κλέπτουσιν· θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σῆς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν· ὅπου γὰρ ἔστιν ὁ θησαυρός σου, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία σου.
- L 11,34^{ss} 22 Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός. ἐὰν οὖν ἦ ὁ ὀφθαλμός σου ἀπλοῦς, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται· ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἦ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν, τὸ σκότος πόσον.
- L 16,13 24 Οὐδεὶς δύναται δυοὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἓνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ ἑνὸς ἀντιθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει· οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ.
- 25-33 :
L 12,22-31
Ph 4,6 25
Hb 13,5 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί φάγητε ἢ τί πίητε, μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν τί ἐνδύσησθε· οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστιν τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος; ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπεύρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς
- 10,29^{ss} 26 μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ

18 κρυφαιῶ^{bis} BS D 372 Is 22 660] κρυπτῶ rel. | σοι + εν τῷ φανερῷ Δs 372 21 118s 788 543s 157 348 pl. 1093s 655 E vl pl. ar gg Ef | 19 θησαυρίζετε] ponite Ta³ k syc ar^v gg¹ Af | κλέπται] λησται Iust Cl Bas Ep | 21 σου^{bis} BS 372 1^r lat (-f) co Tert Bas] υμων rel. | 22 οφθαλμ.¹ + σου Ta B 372 vl | 24 ουδεις + οικετης (L 16,13) LΔs 399s Φ 245 | ανεξεται lat syci Aug, honorabit Ta syp ar | 25 ἢ B 33 W 118s 13 1689 pl. Φ 1093 c f g h q z ar gg bo] και rel. | η τι πιητε > S 892 372 Is 174 Σ 660 k a b ff l vg syci sa Ωρ Bas Xρ | 27 μεριμνων > 1293 k a b h syc Hil Xρ |

tuo, qui est in abscondito; et Pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi.

6,19-34 *Unica cura*

Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra, 19
ubi aerugo et tinea demolitur, et ubi fures effo-
diunt et furantur. Thesaurizate autem vobis the- 20
sauros in caelo, ubi neque aerugo neque tinea
demolitur, et ubi fures non effodiunt nec furantur.
Ubi enim est thesaurus tuus, ibi est et cor tuum. 21

Lucerna corporis tui est oculus tuus. Si 22
oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum
lucidum erit. Si autem oculus tuus fuerit ne- 23
quam, totum corpus tuum tenebrosum erit. Si
ergo lumen, quod in te est, tenebrae sunt,
ipsae tenebrae quantae erunt?

Nemo potest duobus dominis servire; aut 24
enim unum odio habebit et alterum diligit;
aut unum sustinebit et alterum contemnet. Non
potestis Deo servire et mammonae.

Ideo dico vobis, ne solliciti sitis animae 25
vestrae quid manducetis, neque corpori vestro
quid induamini. Nonne anima plus est quam
esca, et corpus plus quam vestimentum? Re- 26
spicite volatilia caeli, quoniam non serunt neque
metunt neque congregant in horrea; et Pater
vester caelestis pascit illa. Nonne vos magis
pluris estis illis? Quis autem vestrum cogitans 27
potest adicere ad staturam suam cubitum unum?

19 et² > A^sHXE^pBDR | 21 est² *erit EpD^r gat vl |
22 tui > AYFME^p*JVC | tuus > A-H*sZJV | 23 ipsae
HBJMaDLKV ff g h | > rel. | 25 plus² MaEQKW |
plus est A-O*Th b c g Hier, > rel.

19 L 12,16-21; Ja 5,2 | 20 J 12,33s; 1 T 6,19 |
22 L 11,34ss | 23 Mt 20,15 | 24 L 16,13 | 25 L 12,
22-31; Ph 4,6; Hb 13,5 | 26 Mt 10,29ss

28 ¹ Et de vestimento quid solliciti estis? Considerate
 lilia agri quomodo crescunt; non laborant ne-
 29 que nent. Dico autem vobis, quoniam nec Sa-
 lomon in omni gloria sua coopertus est sicut
 30 unum ex istis. Si autem faenum agri, quod
 hodie est et cras in clibanum mittitur, Deus
 sic vestit, quanto magis vos modicae fidei?
 31 Nolite ergo solliciti esse dicentes: Quid man-
 ducabimus aut quid bibemus aut quo operie-
 32 mur? ¹ Haec enim omnia gentes inquirunt. Scit
 enim pater vester, quia his omnibus indigetis.
 33 Quaerite ergo primum regnum Dei et iustitiam
 34 eius, et haec omnia adicientur vobis. Nolite
 ergo solliciti esse in crastinum. Crastinus enim
 dies sollicitus erit sibi ipsi; sufficit diei malitia sua.

7,1-12 *Praecepta varia*

72 Nolite iudicare, ut non iudicemini. ¹ In quo
 enim iudicio iudicaveritis, iudicabimini; et in qua
 3 mensura mensi fueritis, remetietur vobis. Quid
 autem vides festucam in oculo fratris tui, et
 4 trabem in oculo tuo non vides? Aut quomodo
 dicis fratri tuo: Sine, eiciam festucam de oculo
 5 tuo, et ecce trabs est in oculo tuo? Hypocrita,
 eice primum trabem de oculo tuo, et tunc vi-
 debis eicere festucam de oculo fratris tui.

30 quanto] *nonne multo

30 modicae DELR] minimae *rel.* | 33 ergo DEQR]
 autem *rel.* | Dei > AO*Z* | 34 ~esse solliciti AZBJDT
al. | ipsi H^cMMaE^cKVW] ipse *rel.* | sufficit + enim
 EpDE^cQRK | 7,2 *metietur A-HZ*JVCT | 4 tuo +
 frater EpW

29 3 Rg 10

7,1 R 2,1; 1 C 4,5

2 Mc 4,24

πῆχυν ἕνα; καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; κα- 28
 ταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ πῶς αὐξάνουσιν·
 οὐ κοπιῶσιν οὐδὲ νήθουσιν· ἰλέγω δὲ ὑμῖν ὅτι 29 3 Rg 10
 οὐδὲ Σολομῶν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβά-
 λετο ὡς ἐν τούτων. εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ 30
 σήμερον ὄντα καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλ-
 λόμενον ὁ Θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσιν, οὐ πολλῶ
 μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; μὴ οὖν μεριμνήσητε 31
 λέγοντες· τί φάγωμεν; ἢ· τί πίωμεν; ἢ· τί περι-
 βαλώμεθα; πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητοῦ- 32
 σιν· οἶδεν γὰρ ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρή-
 ζετε τούτων ἀπάντων. ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βα- 33
 σιλείαν [τοῦ Θεοῦ] καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ,
 καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. μὴ οὖν με- 34
 रिμνήσητε εἰς τὴν αὔριον, ἢ γὰρ αὔριον μεριμνή-
 σει ἑαυτῆς· ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.

Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε· ἰ ἐν ᾧ γὰρ 72 R 2,1
 κρίματι κρίνετε κριθήσεσθε, καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ 1 C 4,5
 μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν. Mc 4,24
 L 6,37s. 41s

Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ 3
 τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῶ ὀφθαλμῷ δο-
 κὸν οὐ κατανοεῖς; ἢ πῶς ἔρεις τῷ ἀδελφῷ σου· 4
 ἄφες ἐκβάλλω τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ
 ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου; ὑποκριτά, ἔκ- 5
 βαλε πρῶτον ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου τὴν δοκὸν,
 καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ
 ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου.

28 αυξανουσιν, κοπιωσιν, νηθουσ. Bs 33 Θ 1^r 273 660] αυξανει, κοπια, νηθει rel. | 30 ου πολλω] ποσω (L 12,28) Ta^{av} Δ lat syc ar co | 32 ~ ταυτα γ. παντα (L 12,30) S 892s Θ 544 13^r Σ 157s 047 al. vg syc ar gg | εθνη + τ. κοσμου Ta 713 syc Xq | ο ουραν. > S 28 lat (-fh) syc gg¹ bo Cl | 33 ~ δικαιοσυν. βασιλειαν B | τ. θυ > BS sa Tert¹ Eus | 7,2 αντιμετρηθησ. Θ 372 544 22 13^r 659 1194 477 Σ 157 273 1093 al. Δ^r c f ff g h z vg¹ syi | 4 ερεις] λεγεις S* Θs lat (-ffg) ar | εκ τ. οφθ. σου τ. δοκ. Bss] ~ τ. δ. εκ τ. οφθ. σου (L 6,42) rel. |

- 6 Μὴ δώτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσίν, μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μήποτε καταπατήσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσίν αὐτῶν καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς.
- Mc 11,24
L 11,9-13
J 14,13;
15,7,16;
16,23-26
- 7 Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὗ-
8 ρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. πᾶς γὰρ
ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὕρισκει, καὶ τῷ
9 κρούοντι ἀνοιγήσεται. ἢ τίς ἐστὶν ἐξ ὑμῶν ἄνθρω-
πος, ὃν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπι-
10 δώσει αὐτῷ; ἢ καὶ ἰχθὺν αἰτήσῃ, μὴ ὄφιν ἐπιδώ-
11 σει αὐτῷ; εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὄντες οἴδατε δό-
ματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ
μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει
ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν.
- Ja 1,17
22,39s
R 13,8ss
- 12 Πάντα οὖν ὅσα ἐὰν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γὰρ ἐστὶν ὁ νόμος καὶ οἱ προφηταί.
- L 13,24
- 13 Εἰσελθάτε διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πλατεῖα ἡ πύλη καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοὶ εἰσὶν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς· τί στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὕρισκοντες αὐτήν.
- A 19,24
A 14,22
- 14
- 24,4s, 24
A 20,29
- 15 Προσέχετε ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασιν προβάτων, ἔσωθεν δὲ εἰσὶν λύκοι ἄρπαγες. ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐ-
- Ja 3,12
- 16

6 καταπατησουσ. BC 33s W Θ 13r Xs ΣN 157 273 1604 | εν > 33 399s 1r 1606 71 660 lat Cl Bas | 9 εστιν > B*L 1241 565s 118 1424 al. 1342 Xs 713 al. 998 al. | ον αιτησει BS*C Θ a b c g h sy ar gg co]ον εαν αιτηση rel. | 10 η και Bss 33 (892) 372-544 1r 13-828 1293* M 348r 713ss 4s 998 al. K-545 Ω 028 ar gg] κ. εαν rel. pl. | 11 δοματα > L fl vg | 12 ουτος] -τως L 372 13r 954s al. 348r Xs 157r 660 al. 270 Λ syh^m ar gg | 13 η πυλη > S* 1355 k a b c h Cl Ωρ Hipp Eus | 14 τι] οτι B*S* 372 1r 1010 477 X 157 ar co Ωρ | η πυλη > 544 482 k a h Cl Tert Hipp Eus |

Nolite dare sanctum canibus, neque mittatis 6
margaritas vestras ante porcos, ne forte concul-
cent eas pedibus suis et conversi dirumpant vos.

Petite, et dabitur vobis; quaerite, et inve- 7
nietis; pulsate, et aperietur vobis. Omnis enim 8
qui petit accipit, et qui quaerit invenit, et
pulsanti aperietur. Aut quis est ex vobis homo, 9
quem si petierit filius suus panem, numquid
lapidem porriget ei? Aut si piscem petierit, 10
numquid serpentem porriget ei? Si ergo vos, 11
cum sitis mali, nostis bona data dare filiis ve-
stris, quanto magis Pater vester qui in caelis
est dabit bona petentibus se?

Omnia ergo quaecumque vultis ut faciant 12
vobis homines, et vos facite illis. Haec est enim
lex et prophetae.

7,13-29 *Epilogus*

Intrate per angustam portam, quia lata 13
porta et spatiosa via est, quae ducit ad per-
ditionem, et multi sunt qui intrant per eam.
Quam angusta porta et arcta via est, quae du- 14
cit ad vitam, et pauci sunt qui inveniunt eam!

Attendite a falsis prophetis, qui veniunt ad 15
vos in vestimentis ovium, intrinsecus autem sunt
lupi rapaces; a fructibus eorum cognoscetis eos. 16

10 petet AsMZ*BCT, petit FHO*DL abfghq |
11 data BMaEKW vl] > *rel.* | 12 homines + *ita
BJDEQ, bona ita Ep^mLRW | 13 est > *codd.* | 15 at-
tendite + vobis DLR

7 Mc 11,24; L 11,9-13; J 14,13; 15,7.16; 16,23-26

11 Ja 1,17

12 L 6,31; Tob 4,16; Mt 22,39s; R 13,8ss

13 L 13,24

14 Mt 19,24; A 14,22

15 Mt 24,4s.24; A 20,29

16 Ja 3,12; G 5,19-23

Numquid colligunt de spinis uvas aut de tri-
 17 bulis ficus? Sic omnis arbor bona fructus bonos
 18 facit, mala autem arbor malos fructus facit. Non
 potest arbor bona malos fructus facere, neque
 19 arbor mala bonos fructus facere. Omnis arbor,
 quae non facit fructum bonum, excidetur et in
 20 ignem mittetur. Igitur ex fructibus eorum co-
 gnoscetis eos.

21 Non omnis qui dicit mihi: Domine, Domine,
 intrabit in regnum caelorum; sed qui facit vo-
 luntatem Patris mei qui in caelis est, ipse in-
 22 trabit in regnum caelorum. Multi dicent mihi
 in illa die: Domine, Domine, nonne *in nomine*
tuo prophetavimus, et in nomine tuo daemonia
 eiecimus, et in nomine tuo virtutes multas fe-
 23 cimus? ¹Et tunc confitebor illis: Quia numquam
 novi vos, *discedite a me qui operamini ini-*
quitatem.

24 Omnis ergo, qui audit verba mea haec et
 facit ea, assimilabitur viro sapienti, qui aedifi-
 25 cavit domum suam supra petram; et descendit
 pluvia, et venerunt flumina, et flaverunt venti
 et irruerunt in domum illam, et non cecidit;
 fundata enim erat super petram.

26 Et omnis, qui audit verba mea haec et non

17 malos fruct. EQR] ~ fr. malos *rel.*

18 malos fr. QR, bon. fr. BK] ~ fr. mal., fr. bon. *rel.*

19 *exciditur, mittitur AsMEp*B

22 ~ in tuo nomine ^{ter} EQR

23 me + omnes EQW

17 Mt 12,33

19 Mt 3,10; J 15,6

21 R 2,13; Ja 1,22.25; 2,14

22 Jr 14,14; L. 13,25ss

23 Mt 13,41; 25,41; 2 T 2,19; Ps 6,9

τῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ
 ἀκανθῶν σταφυλὰς ἢ ἀπὸ τριβόλων σῦκα; οὕτως 17 12,33
 πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖ, τὸ δὲ
 σαπρὸν δένδρον καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ. οὐ δύ- 18
 ναται δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς πονηροὺς ἐνεγ-
 κεῖν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ἐνεγ-
 κεῖν. πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκ- 19 3,10
 κόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. ἄραγε ἀπὸ τῶν 20 J 15,6
 καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς.

Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι· Κύριε Κύριε, εἰσελεύ- 21 R 2,13
 σεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ J^a 1,22.25;
 ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν τοῖς οὐ- 2,14
 ρανοῖς. πολλοὶ ἐροῦσίν μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· 22 J^r 14,14
 Κύριε Κύριε, οὐ τῷ σῶ ὀνόματι ἐπροφητεύσαμεν, L 13,25^{ss}
 καὶ τῷ σῶ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ
 σῶ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν; καὶ τό- 23 13,41; 25,41
 τε ὁμολογήσω αὐτοῖς ὅτι οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς· 2 T 2,19
 ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. cf Ps 6,9

Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τού- 24
 τους καὶ ποιεῖ αὐτούς, ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ φρο-
 νίμῳ, ὅστις ᾠκοδόμησεν αὐτοῦ τὴν οἰκίαν ἐπὶ τὴν
 πέτραν. καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποτα- 25
 μοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέπεσαν τῇ
 οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσεν· τεθεμελίωτο γὰρ
 ἐπὶ τὴν πέτραν.

Καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους 26

16 σταφυλας Ta³ BS(C) 892 372 1^r 4s Ass lat sy co Tert Bas] -λην rel. | 18 ενεγκ.¹⁻² Ta^{a1} B¹ S syi gg Ωρ Tert] ποιειν rel. | 19 παν + ουν C^z Zss 13^r 7 Φ 157 998 al. Λ al. c h syc sa | 21 ουρανοῖς + ουτος εισελευσ. εις τ. βασιλ. τ. ουρ. Ta^{ln} C^c 33 1241 Θ 713 lat (- f) syc (WΦ) | 22 ονοματι¹ + εφαγομεν κ. επιομεν κ. τω σω ονομ. (L 13,26) syc Iust Ωρ Ep Hier Aug | 23 ομολογ.] ερω Tasm k a c g h syc ar gg Iust | εμου + παντες L Θ 13 pl. 1424 al. U 047 476 ar gg | 24 ουν > Ta^{a1} 517 X 713 245 K k a syc ar gg | τουτ. > Ta^{an} B* 544 1424 Σ* k a g syi | ομοιωθ. Ta¹ BS 33 892 565-124 Φ al. 660 Ass vg syrih^m ar sa] ομοιος εστιν a b c g, ομοιωσω αυτον rel. | 26 τουτ. > Ta^{rn} 700 k f syi |

- καὶ μὴ ποιῶν αὐτοὺς ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ,
 ὅστις ὠκοδόμησεν αὐτοῦ τὴν οἰκίαν ἐπὶ τὴν ἄμ-
 μον. καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ
 καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ
 ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσεν, καὶ ἦν ἡ πτώσις αὐτῆς μεγάλη.
- Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς
 λόγους τούτους, ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ
 διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς
 ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς αὐτῶν.
- Καταβάντος δὲ αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ὄρους ἠκολού-
 θησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί. καὶ ἰδὼν λεπρὸς
 προσελθὼν προσεκύνει αὐτῷ λέγων· Κύριε, ἐὰν
 θέλῃς, δύνασαι με καθαρίσαι. καὶ ἐκτείνας τὴν
 χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ λέγων· θέλω, καθαρίσθητι.
 καὶ εὐθέως ἐκαθαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. καὶ λέγει
 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὄρα μηδενὶ εἶπης, ἀλλὰ ὑπαγε
 σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ καὶ προσένεγκον τὸ δῶρον,
 ὃ προσέταξεν Μωϋσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.
- Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς Καφαρναοὺμ προσ-
 ἦλθεν αὐτῷ ἑκατόνταρχος παρακαλῶν αὐτὸν καὶ
 λέγων· Κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ
 παραλυτικός, δεινῶς βασανιζόμενος. καὶ λέγει
 αὐτῷ· ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν. ἀποκρι-
 θείς δὲ ὁ ἑκατόνταρχος ἔφη· Κύριε, οὐκ εἰμὶ

ομοιος εστιν Τα^m a b c h q, ομοιωσω αυτον k | 27 προσερ-
 ρηξ. (L 6,49) C*Θ 1^r M 348^r 1012 660 k c Bas Xp | μεγαλη
 + σφοδρα 33 Θ 399s 13 pl. Σ 713ss syi ar gg | 28 συνετε-
 λεσ. LΔs Θ 28^r 1689s ε26^s 7^r rel. pl. | Ις + παντας 399 M
 713s 660 ar gg | 29 αυτων + κ. οι φαρισαιοι Τα^{ala} C* 33
 W 399s 713 lat pl. sycph gg¹ | 8,1 καταβαντι δε αυτω S*
 LΔs 565^r 1424 rel pl. | 2 ελθων Css 28 983 174 1424^s al.
 27^s Uss Γ^{ss} al. K^s al. Δ^r rel. pl. lat sycp | 3 χειρα + αυ-
 του S* 124 synpi ar gg¹ sa Xp | αυτου¹ + ο Ις C^oLΔs
 W Θ^r 346 517^r U rel. pl. b h q sy ar gg, ~ a c f | 4 τ. ιερου-
 σι (L 17,11) Τα⁴ h synpi | 5 εισελθοντι δε αυτω LΔW Θ
 565s 346s rel pl. | 5. 8 εκατονταρχης S* 892* W 1424 71,
 χιλιαρχος sysh^m Eus Hil | 7 και > B 700 k b g h q synp
 ar gg¹ sa | αυτω BS 892 1375s k sys bo] + ο Ις Τα³ rel. |

facit ea, similis erit viro stulto, qui aedificavit domum suam super arenam; et descendit pluvia, et venerunt flumina, et flaverunt venti et irruerunt in domum illam, et cecidit, et fuit ruina illius magna.

Et factum est, cum consummasset Iesus verba haec, admirabantur turbae super doctrina eius. Erat enim docens eos sicut potestatem habens, et non sicut scribae eorum et pharisaei.

8,1-4 *Leprosi sanatio* (Mc 1,40-45; L 5,12ss)

Cum autem descendisset de monte, secutae sunt eum turbae multae. Et ecce leprosus veniens adorabat eum dicens: Domine, si vis, potes me mundare. Et extendens Iesus manum tetigit eum dicens: Volo, mundare. Et confestim mundata est lepra eius. Et ait illi Iesus: Vide, nemini dixeris; sed vade, ostende te sacerdoti et offer munus, quod praecepit Moyses, in testimonium illis.

8,5-13 *Puer centurionis* (L 7,1-10)

Cum autem introisset Capharnaum, accessit ad eum centurio rogans eum et dicens: Domine, puer meus iacet in domo paralyticus et male torquetur. Et ait illi Iesus: Ego veniam, et curabo eum. Et respondens centurio ait:

28 doctrina FZB^rVCT] -nam *rel.*

29 et^t EpJEss] > *rel.*

8,3 ~ manum tetig. eum Iesus A-MX^cBEssThW

4 praecipit EpDLss

7 et^t > AssMs

27 Ez 13,10-15

28 Mc 1,22; L 4,32

29 J 7,46

8,4 Mt 9,20; Mc 7,36; Lv 14,2-32; L 17,14

Domine, non sum dignus ut intres sub tectum
 meum; sed tantum dic verbo, et sanabitur puer
 9 meus. Nam et ego homo sum sub potestate
 constitutus habens sub me milites; et dico huic:
 Vade, et vadit; et alii: Veni, et venit; et servo
 10 meo: Fac hoc, et facit. Audiens autem Iesus
 miratus est et sequentibus se dixit: Amen dico
 11 vobis, non inveni tantam fidem in Israhel. Dico
 autem vobis, quod multi ab oriente et occi-
 dente venient et recumbent cum Abraham et
 12 Isaac et Iacob in regno caelorum; filii autem
 regni eicientur in tenebras exteriores; ibi erit
 13 fletus et stridor dentium. Et dixit Iesus cen-
 turioni: Vade, et sicut credidisti, fiat tibi. Et
 sanatus est puer in illa hora.

8,14-17 *Sanationes in Capharnaum* (Mc 1,
 29-34; L 4,38-41)

14 Et cum venisset Iesus in domum Petri, vidit
 15 socrum eius iacentem et febricitantem. Et te-
 tigit manum eius, et dimisit eam febris, et sur-
 16 rexit et ministrabat eis. Vespere autem facto,
 obtulerunt ei multos daemonia habentes, et ei-
 ciebat spiritus verbo et omnes male habentes
 17 curavit, ut adimpleretur quod dictum est per

9 constitutus DEQRTh z] > *rel.*

meo + dico D^r

12 regni + huius EpD^r

13 in] ex OLR gat abcghq

16 spirit. + immundos OEpbDEKW abc h q z

10 Mt 15,28

11 L 13,28s; Is 49,12; 59,19; Ma 1.11

12 Mt 22,13; 24,51; 25,30

13 Mt 9,29; 15,28

17 Is 53,4

ἰκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς· ἀλλὰ
 μόνον εἶπέ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου.
 καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν, ἔχων 9
 ὑπ' ἑμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ· πο-
 ρεύθητι, καὶ πορεύεται, καὶ ἄλλῳ· ἔρχου, καὶ
 ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ μου· ποιήσον τοῦτο, καὶ
 ποιεῖ. ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν καὶ εἶπεν 10 15,28
 τοῖς ἀκολουθοῦσιν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, παρ' οὐδενὶ
 τοσαύτην πίστιν ἐν τῷ Ἰσραὴλ εὔρον. λέγω δὲ 11 I. 13,23s
 ὑμῖν ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἤξου-
 σιν καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ
 καὶ Ἰακώβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· οἱ δὲ 12 22,13; 24,51;
 υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος
 τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγ-
 μὸς τῶν ὀδόντων. καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἑκα- 13 9,29
 τοντάρχη· ὑπάγε [καὶ] ὡς ἐπίστευσας γενηθήτω
 σοι. καὶ ἰάθη ὁ παῖς ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.
 Καὶ ἔλθων ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου 14 14-16 :
 εἶδεν τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσ-
 σουσαν. καὶ ἤψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀρῆκεν 15
 αὐτὴν ὁ πυρετός, καὶ ἠγέρθη καὶ διηκόνει αὐτῷ.
 Ὅψις δὲ γενομένης προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονι- 16
 ζομένους πολλούς· καὶ ἐξέβαλεν τὰ πνεύματα
 λόγῳ, καὶ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθερά-
 πευσεν· ὅπως πληρωθῆ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου 17

8 μονον > Ta^a, ~ sys ar Ol | 9 υπο εξουσι.] εξουσι. εχων
 sys, + τασσομενος (L 7,5) BS 372 4s vl pl. Xp | εμαυτ.] τ.
 εμαυτου εξουσιαν f syi Iq | 10 παρ-ευρον Ta^a B 892 W 4s
 ka q (1^r, syri) co Eus Ol] ουδε εν τω I. τοσ. π. ευρ.
 (L 7,9) rel. | 12 εκβληθ.] εξελευσσονται Ta S* k (a b c g h
 Aug) synri ar Iq Cyp Eus^a | 13 και² > BSW 372 544 Φ
 1012 al. 251 vl synr co Eus Xp | ωρα] ημερα W 700 1424
 ar gg | εκεινη + κ. υποστρεψας ο εκατονταρχ. εις τ. οι-
 κον αυτου (εν αυτη τη ωρα) ευρεν τ. παιδα υγαινοντα
 (L 7,10) Ta^{an} S*C 33 Θ 399ss 1^r 1689s 124 al. Ms 348-N
 713ss al. 998 al. E g syih | 15 αυτω] αυτοις (L 4,39) S^c
 33-Δ 372s 1-1424 7 M 348^r al. 4s 1093 al. lat pl. syn bo |

- Is 53,4 τοῦ προφήτου λέγοντος· αὐτὸς τὰς ἀσθενείας
 ἡμῶν ἔλαβεν καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν.
- Mc 4,35
L 8,22 18 Ἴδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὄχλον περὶ αὐτὸν ἐκέ-
 19-22: 19 λευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν. Καὶ προσελθὼν
 L 9,57-60 εἰς γραμματεὺς εἶπεν αὐτῶ· διδάσκαλε, ἀκολου-
 20 θήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ. καὶ λέγει αὐτῶ
 ὁ Ἰησοῦς· αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν καὶ τὰ
 πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις, ὁ δὲ υἱὸς
 τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνει.
- 3 Rg 19,20 21 ἕτερος δὲ τῶν μαθητῶν εἶπεν αὐτῶ· Κύριε, ἐπί-
 22 τρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν πα-
 23 τέρα μου. ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτῶ· ἀκολούθει
 μοι, καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν
 νεκρούς.
- 23-27: 23 Καὶ ἐμβάντι αὐτῶ εἰς [τὸ] πλοῖον, ἠκολού-
 Mc 4,36-41
L 8,23ss 24 θησαν αὐτῶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. καὶ ἰδοὺ σεισμὸς
 μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον κα-
 λύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων αὐτὸς δὲ ἐκάθευδεν.
 25 καὶ προσελθόντες ἤγειραν αὐτὸν λέγοντες· Κύριε,
 14,31 26 σῶσον, ἀπολλύμεθα. καὶ λέγει αὐτοῖς· τί δειλοὶ
 ἐστε, ὀλιγόπιστοι; τότε ἐγερωθεὶς ἐπειτίμησεν τοῖς
 ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσῃ, καὶ ἐγένετο γαλήνη με-
 27 γάλῃ. οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν λέγοντες· ποτα-
 πὸς ἐστὶν οὗτος, ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα
 αὐτῶ ὑπακούουσιν;
- 28-34:
Mc 5,1-17 28 Καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν
 I. 8,26-37
- 17 νοσους + ημων Ta³ vl pl synp ar gg¹ co | 18 πολυν
 οχλον W 514 1689s 1424 348^r cg syn gg (Bsa) | 20 κα-
 τασκην. + ubi requiescant Ta^(v)l a b c h q (ffg) | κλιναι
 118s 1689s 1424 al. N 157 Γ 1093s | 21 μαθητ. BS 33 vl
 pl. sa] + αυτου rel. | 22 Is > S 33 k b c q sys | 23 το >
 BS^{ess} 565 1-124 659s al. 1375^s 047 1093 | 24 κυματων +
 ην γαρ ο ανεμος εναντιος αυτοις (Mc 6, 48) 4s 1093s Δ^r
 g² syi | 25 προσελθοντ. BS 33 892 lat pl. co] + οι μα-
 θηται rel. | σωσον + ιδου Ta sysi ar^v gg | 26 ολιγοπι-
 στοι > Ta sys | τω ανεμω Ta^{aev} S* 1-124 660 vl pl. sysp
 sa | 28 ελθοντι αυτω I.ΔW 700-399 1424 pl. rel. pl. | εις
 το περαν > 565 Λ* sys |

Esaiam prophetam, dicentem: *Ipse infirmitates nostras accepit et aegrotationes nostras portavit.*

8,18-22 *Condiolones sequelae Christi* (L 9, 57-60)

Videns autem Iesus turbas multas circum 18
se iussit ire trans fretum. Et accedens unus 19
scriba ait illi: Magister, sequar te, quocumque
ieris. Et dicit ei Iesus: Vulpes foveas habent 20
et volucres caeli nidos, Filius autem hominis
non habet ubi caput reclinet. Alius autem de 21
discipulis eius ait illi: Domine, permitte me
primum ire et sepelire patrem meum. Iesus 22
autem ait illi: Sequere me et dimitte mortuos
sepelire mortuos suos.

8,23-34 *Tempestat sedata, Geraseni sanati* (Mc 4,36-5,17; L 8,23-37)

Et ascendente eo in naviculam secuti sunt 23
eum discipuli eius. Et ecce motus magnus fac- 24
tus est in mari, ita ut navicula operiretur flucti-
bus, ipse vero dormiebat. Et accesserunt ad 25
eum discipuli eius et suscitaverunt eum dicen-
tes: Domine, salva nos, perimus. ¹Et dicit eis 26
Iesus: Quid timidi estis, modicae fidei? Tunc
surgens imperavit ventis et mari, et facta est
tranquillitas magna. Porro homines mirati sunt 27
dicentes: Qualis est hic, quia venti et mare
oboediunt ei?

Et cum venisset trans fretum in regionem 28

17 nostras² X*EpDR] > rel. | 20 et¹ > XZMaKV |
nidos] tabernacula OZEpBD^oL lz, + ubi requiescant
FERT vl pl. | 23 navicula YFHME^r | 25 ad eum disc.
eius Ep^mDER] > rel. | 26 Iesus HERT^hTW b cffh]
> rel. | imperav.] increpavit AsH*XB* | 27 quia +
et AsHssZ*JTh

Gerasenorum, occurrerunt ei duo habentes daemonia, de monumentis exeuntes, saevi nimis, ita
 29 ut nemo posset transire per viam illam. Et ecce clamaverunt dicentes: Quid nobis et tibi, Iesu fili Dei? Venisti huc ante tempus torquere nos?
 30 Erat autem non longe ab illis grex multorum
 31 porcorum pascens. Daemones autem rogabant eum dicentes: Si eicis nos hinc, mitte nos in
 32 gregem porcorum. ¹ Et ait illis: Ite. At illi exeuntes abierunt in porcos, et ecce impetu abiit totus grex per praeceps in mare, et mortui sunt
 33 in aquis. Pastores autem fugerunt; et venientes in civitatem nuntiaverunt omnia et de eis qui
 34 daemonia habuerant. Et ecce tota civitas exiit obviam Iesu, et viso eo rogabant, ut transiret a finibus eorum.

9,1-8 *Paralyticus sanatus* (Mc 2,1-12; L 5, 17-26)

9 Et ascendens in naviculam transfretavit et
 2 venit in civitatem suam. Et ecce offerebant ei paralyticum iacentem in lecto. Et videns Iesus fidem illorum dixit paralytico: Confide fili, remittuntur tibi peccata tua. Et ecce quidam de
 3 scribis dixerunt intra se: Hic blasphemat. ¹ Et

28 duo + homines EpD^r b c f f g l q z

29 Iesu BMaDLssKV] > rel. k f l

30 pascentium DEL^e gat k a b c d f g h q

31 hinc B] > rel. v l

33 habuerunt YMZs*JEI., habebant QR a b c f g h q z

34 rogabant + eum ERC b g h

9,2 videns autem X^rBMaV a

29 Mc 1,24; L 4,41; 2 P 2,4

9,4 Mt 12,25

τῶν Γαδαρηνῶν ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι, χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης. καὶ ἰδοὺ ἔκραξαν λέγοντες· τί ἡμῖν 29 ^{L 4,41}
καὶ σοί, υἱὲ τοῦ Θεοῦ; ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ 2 ^{P 2,4}
βασανίσαι ἡμᾶς; ἦν δὲ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη 30
χοίρων πολλῶν βοσκομένη. οἱ δὲ δαίμονες παρ- 31
εκάλουν αὐτὸν λέγοντες· εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ἀπό-
στειλὸν ἡμᾶς εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων. καὶ 32
εἶπεν αὐτοῖς· ὑπάγετε. οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλ-
θον εἰς τοὺς χοίρους· καὶ ἰδοὺ ὥρμησεν πᾶσα
ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν,
καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασι. οἱ δὲ βόσκοντες 33
ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγει-
λαν πάντα καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομένων. καὶ 34
ἰδοὺ πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς ὑπάντησιν τῷ
Ἰησοῦ, καὶ ἰδόντες αὐτὸν παρεκάλεσαν ὅπως
μεταβῆ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.

Καὶ ἐμβὰς εἰς πλοῖον διεπέρασεν καὶ ἦλθεν εἰς 9 ^{1-8:}
τὴν ἰδίαν πόλιν. Καὶ ἰδοὺ προσέφερον αὐτῷ παρα- 2 ^{Mc 2,1-12}
λυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον. καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς ^{L 5,17-26}
τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπεν τῷ παραλυτικῷ· θάρσει, τέκ-
νον, ἀφένονται σου αἱ ἁμαρτίαι. καὶ ἰδοὺ τινες τῶν 3
γραμματέων εἶπαν ἐν ἑαυτοῖς· οὗτος βλασφημεῖ.

Γαδαρ. BS*C* 33 Δs Θ 399s 174 1010^r MΣ 713s 4s 489
Δs Ω^c sysp] Γερασ. lat syh^m sa, Γεργεσ. Τα^e rel. ar gg |
29 ἰδου > Τα^{aa} 1424 vl syspi gg | σοι + Iv ΔW Θ^r 22
13s 983 826^a 1424 pl. M^r rel. pl. lat syph ar gg | 30 μα-
κραν] ου μακρ. lat(-k d q), εκει Τα³ syi(s) | πολλων > Ταⁿ
Θ 565 1093 ar gg | 31 αποστ. ημ.] επιτρεψον ημιν απελ-
θειν Ταⁿ CLΔW 565^r 13 rel. pl. fh q syph ar gg | 32 τ.
χοιρ.] τ. αγελην των χ. LΔW Θs 565s 13^r rel. pl. lat syih
ar gg | αγελη + τ. χοιρων L 700-28 954 pl. rel. pl. gg |
34 υπαντησ. BS 33 Θ 399 1^r] συναντησ. rel. | τω] του S^{*ss}
892 118s 1606 157 gg¹ | 9, 2 ἰδου > a q syspi | 2.5 αφιεν-
ται (Mc 2.5) BS 372 (D 13 1689s) k fff lz vg | σοι αι αμαρτ.
σου (L 5,21) L Θ-28 1424 rel. pl. | 3 βλασφημ. + τις δυνα-
ται αμαρτιας αφιεναι ει μη μονος ο θς (L 5,21) Τα³ a h |

4 καὶ εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν·
 ἵνα τί ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν;
 5 τί γάρ ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν· ἀφέωνταί σου
 6 αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· ἔγειρε καὶ περιπάτει; ἵνα
 δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
 ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας, τότε λέγει τῷ παρα-
 λυτικῷ· ἔγερθεὶς ἄρῶν σου τὴν κλίνην καὶ ὑπάγε
 7 εἰς τὸν οἶκόν σου. καὶ ἔγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν
 8 οἶκον αὐτοῦ. ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι ἐφοβήθησαν καὶ
 ἐδόξασαν τὸν Θεὸν τὸν δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην
 τοῖς ἀνθρώποις.

9-13 :
 Mc 2,13-17
 L 5,27-32

9 Καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄνθρω-
 πον καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, Ματθαῖον λεγό-
 μενον, καὶ λέγει αὐτῷ· ἀκολούθει μοι. καὶ ἀναστὰς
 10 ἠκολούθησεν αὐτῷ. Καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνακειμέ-
 νου ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἰδοὺ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρ-
 τωλοὶ ἐλθόντες συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς
 11 μαθηταῖς αὐτοῦ. καὶ ἰδόντες οἱ φαρισαῖοι ἔλεγον
 τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ
 12 ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν; ὁ δὲ ἀκού-
 σας εἶπεν· οὐ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ
 13 ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. πορευθέντες δὲ μάθητε τί
 ἐστιν· ἔλεος θέλω καὶ οὐ θυσίαν· οὐ γὰρ ἤλθον
 καλέσαι δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς.

Os 6,6
 1 Sm 15,22
 Sir 35,4
 L 10,10
 Mt 10,11

4 ειδως B Θ 565 1^r 1424 al. Ms 71 1216 2145s Σ 4 1093s al.
 Π^a 280 al. As syph ar gg sa] ιδων rel. | τι B-33 892 D 1^r
 1604 660 lat bo] + υμεις rel. | 5 γαρ > 565 118s 1606
 1010 945 MU Kss al. lat pl. sys ar gg | 6 εγειρε (κ.) B 372
 D vl pl. Tert | 8 εφοβηθ. Bs 33 892 WD 372 1^r 1424^a syspi
 lat co] εθαυμασ. rel. | 9 εκειθεν > S^{*l} 71 1574 472 | ηκο-
 λουθει S 892 D 21 1^r 1010 1093s gg | 10 inc. κ. ανακει-
 μενων εν S^{*l} 892 syspi | και² > S 892 D 700 544 230 1579
 lat pl. syp co | ιδου > 700 sysp gg | ελθοντες > S^{*l} a sys
 gg^l sa Eus | 11 εσθιει + κ. πινει (Mc 2,19) I^a 565 544
 1689 346 M 1346s al. 273 al. gg^l | εσθιετε κ. πινετε sys
 (k) | 12 ειπεν + αυτοις 33s Δ Θs 565^r 517 rel. gg | 13 αμαρτ.
 BS 33 ΔW D 372s 1^r 174 990 Σ Γ 1604 V pl. lat pl. syph^{*}
 ar gg] + εις μετανοιαν (L 5,22) rel. Eus |

cum vidisset Iesus cogitationes eorum, dixit:
 Ut quid cogitatis mala in cordibus vestris? ¹Quid 5
 est facilius dicere: Dimittuntur tibi peccata tua,
 an dicere: Surge et ambula? Ut autem sciatis, 6
 quia Filius hominis habet potestatem in terra
 dimittendi peccata, tunc ait paralytico: Surge,
 tolle lectum tuum et vade in domum tuam. Et 7
 surrexit et abiit in domum suam. Videntes au- 8
 tem turbae timuerunt et glorificaverunt Deum,
 qui dedit potestatem talem hominibus.

9,9-17 *Matthaei vocatio* (Mc 2,13-22; L 5,
 27-38)

Et cum transiret inde Iesus, vidit hominem 9
 sedentem in telonio, Matthaeum nomine. Et ait
 illi: Sequere me. Et surgens secutus est eum.
 Et factum est, discumbente eo in domo, ecce 10
 multi publicani et peccatores venientes discum-
 bebant cum Iesu et discipulis eius. Et videntes 11
 pharisaei dicebant discipulis eius: Quare cum
 publicanis et peccatoribus manducat magister
 vester? ¹At Iesus audiens ait: Non est opus 12
 valentibus medicus, sed male habentibus. Eun- 13
 tes autem discite quid est: *Misericordiam volo
 et non sacrificium*. Non enim veni vocare iustos,
 sed peccatores.

5 quid + *enim DL d, k f g h | tua HMaDEQKV
 ThTj > *rel.* bdz

an FBL] aut *rel.* vl

6 ~ sciatis autem *codd.* vl(-d)

12 valentib.] sanis HB vl pl.

medico AsM^rJQR d

13 peccator. + ad paenitentiam HQTh cg

6 J 5,8 | 11 L 15,2

13 Os 6,6; 1 Sm 15,22; Sir 35,4; Mt 12,7; 18,11;
 L 15,4; 19,10

14 Tunc accesserunt ad eum discipuli Iohannis
dicentes: Quare nos et pharisaei ieiunamus fre-
15 quenter, discipuli autem tui non ieiunant? Et
ait illis Iesus: Numquid possunt filii sponsi lu-
gere, quamdiu cum illis est sponsus? Venient au-
tem dies, cum auferetur ab eis sponsus, et tunc
16 ieiunabunt. Nemo autem immittit commissuram
panni rudis in vestimentum vetus; tollit enim
plenitudinem eius a vestimento, et peior scis-
17 sura fit. Neque mittunt vinum novum in utres
veteres, alioquin rumpuntur utres, et vinum ef-
funditur, et utres pereunt. Sed vinum novum in
utres novos mittunt, et ambo conservantur.

9,18-26 *Filia Iairi, mulier curata* (Mc 5,
22-43; L 8,14-56)

18 Haec illo loquente ad eos, ecce princeps
unus accessit et adorabat eum dicens: Domine,
filia mea modo defuncta est; sed veni, impone
19 manum tuam super eam, et vivet. Et surgens
Iesus sequebatur eum et discipuli eius.
20 Et ecce mulier, quae sanguinis fluxum pa-
tiebatur duodecim annis, accessit retro et te-
21 tigit fimbriam vestimenti eius. Dicebat enim
intra se: Si tetigero tantum vestimentum eius,
22 salva ero. At Iesus conversus et videns eam

15 sponsi]thalami | 16 plenitudinem]-tudo

15 ieiunabunt + in illis diebus D-Q

16 committit EpDLQ

17 effundetur HD-QTh

18 adoravit X*Z*BW

Domine HZsBMaERKVThW] > rel.

tuam EpBD^r] > rel.

15 J 3,29; Mt 22,2

21 Mt 14,36

Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου 14 14-17 :
 λέγοντες· διὰ τί ἡμεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι νηστεύομεν 14 Mc 2,18-22
 [πολλά], οἱ δὲ μαθηταὶ σου οὐ νηστεύουσιν; καὶ 15 L 5,33-38
 εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ J 3,29
 νυμφῶνος πενθεῖν ἐφ' ὅσον μετ' αὐτῶν ἐστὶν ὁ
 νυμφίος; ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ'
 αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν. Οὐδεὶς 16
 δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ ἱμα-
 τίῳ παλαιῷ· αἶρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ
 ἱματίου, καὶ χειρὸν σχίσμα γίνεται. οὐδὲ βάλλου- 17
 σιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε,
 ῥήγνυνται οἱ ἀσκοί, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται καὶ οἱ
 ἀσκοὶ ἀπόλλυνται· ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον νέον
 εἰς ἀσκοὺς καινοὺς, καὶ ἀμφοτέροι συντηροῦνται.
 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, ἰδοὺ ἄρχων εἰς 18 18-26 :
 προσελθὼν προσεκύνει αὐτῷ λέγων ὅτι ἡ θυγάτηρ 18 Mc 5,22-43
 μου ἄρτι ἐτελεύτησεν· ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθες τὴν χει-
 Ͼά σου ἐπ' αὐτήν, καὶ ζήσεται. καὶ ἐγερθεὶς ὁ Ἰη- 19
 σοῦς ἠκολούθησεν αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
 Καὶ ἰδοὺ γυνὴ αἰμορροοῦσα δώδεκα ἔτη 20
 προσελθοῦσα ὀπισθεν ἤψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ
 ἱματίου αὐτοῦ. Ἐλέγεν γὰρ ἐν ἑαυτῇ· ἐὰν μό- 21
 νον ἄψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθήσομαι. 14,36
 ὁ δὲ Ἰησοῦς στραφεὶς καὶ ἰδὼν αὐτήν εἶπεν· 22

14 πολλά] πυκνα S^c lat(-k d) sys, > BS* 1194 71 | 15 νυμ-
 φίου D lat gg bo | πενθεῖν] νηστευεῖν (Mc 2,19) W D 1279
 16 vl(-k) syrh^m sa | νηστευσ. + εν εκειναις τ. ημεραις
 (L 5,35) D vl pl. syh^m | 17 ρησσει ο οινος ο νεος τ. ασκουσ
 κ. ο οινος απολλυται κ. οι ασκοι (Mc 2,22) D (k, Ta g sys) |
 απολουντ. C^r 1424 rel. pl. gg | 18 εις] τις C^c L 544 13 1689^r
 7^s U 713 245 Γ 1604 al. Λ^r GH kg h, > S* 788 348s 273
 al. q | ελθων C*^s 892^r W D Θs 788 rel. pl., εισελθ. 700
 544 713 4 Λ^r | προσελθων + τω Ιυ C^c L Θ^c 13 1689^r U 440
 FG | 19 ηκολουθει Ss 33 D 399s 1604 lat pl | 20 ετη +
 εχουσα εν τη ασθενεια L | 21 μονον > S* 1574 a h |
 αφωμαι + του κρασπεδου 1689s 1391 157 4s Λ 262 sa |
 22 Ις > S* D 1555 k a b c q sys | επιστραφεις CLΔW
 Θ-28 1^r 1424 pl. Φ rel. pl. |

θάρσει, θύγατερ· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

23 Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος καὶ ἰδὼν τοὺς αὐλητάς καὶ τὸν ὄχλον θορυβούμενον ἔλεγεν· ἀναχωρεῖτε· οὐ γὰρ ἀπέθανεν τὸ κοράσιον ἀλλὰ καθεύδει. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ.

J 11,11sa 24 μενον ἔλεγεν· ἀναχωρεῖτε· οὐ γὰρ ἀπέθανεν τὸ κοράσιον ἀλλὰ καθεύδει. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ.
25 ὅτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν ἐκράτησεν τῆς
26 χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἠγέρθη τὸ κοράσιον. καὶ ἐξηλήθεν ἡ φήμη αὕτη εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην.

20,29-34 27 Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ ἠκολούθησαν [αὐτῷ] δύο τυφλοὶ κράζοντες καὶ λέγοντες·

28 ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὸς Δαυίδ. ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοὶ, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι;

8,13 29 λέγουσιν αὐτῷ· ναί, Κύριε. ἰ τότε ἤψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν λέγων· κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν
8,4 30 γενηθήτω ὑμῖν. καὶ ἠνεώχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί. καὶ ἐνεβριμήθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς

31 λέγων· ὁρᾶτε, μηδεὶς γινωσκέτω. οἱ δὲ ἐξεληθέντες διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλη τῇ γῇ ἐκείνῃ.

32 Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων, ἰδοὺ προσήνεγκαν αὐτῷ κωφὸν δαιμονιζόμενον. καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου ἐλάλησεν ὁ κωφός, καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι λέγοντες· οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσ-

12,24 34 ραήλ. οἱ δὲ φαρισαῖοι ἔλεγον· ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

εσωθη] ιαθη (L 8 47) 892 1424 713 k gg¹ | 24 ελεγ.] λεγει αυτοις CLΔW Θ^r 1424 rel. pl. sysph ar gg | 25 ελθων D 1424 1675 k a b q | ηγεθη] ηγειρεν 13-954 syi | 26 φημη αυτης Ss 33 Θ 1 118s 124 Σ 157 syi bo, φ. αυτου D 1424 71 348 655 sa | 27 αυτω > B D k | κ. λεγοντες > C*L 13s 983^r k a sys | ημας + Ke 13 1689-543 1010 1579s N 713 472 al. gg¹ | 28 εισελθ. S*ΣN gg | οι + δυο Ta S*D 1579 a b h syi | 29 υμων, υμιν] σου, σοι Iq Cl Ωρ | 30 και¹ + παραρημα Ta^{av} 124 Φ 1093 a g h syspi gg¹ | ενεβριμησατο B^c 33s ΔsWD Θ^r 13 rel. | 32 ιδου > Ta^{al} 700 440 sys gg¹ | αυτω Ta^{al} BS 892s 788 71 sysp co] + ανθρωπον rel. | κωφ. + κ. μογιλαλον a b f g h q | 34 > D k a sys Hil |

dixit: Confide, filia, fides tua te salvam fecit.
Et salva facta est mulier ex illa hora.

Et cum venisset Iesus in domum principis 23
et vidisset tibicines et turbam tumultuantem,
dicebat: Recedite; non est enim mortua puella 24
sed dormit. Et deridebant eum. Et cum eiecta 25
esset turba, intravit et tenuit manum eius, et
surrexit puella. Et exiit fama haec in universam 26
terram illam.

9,27-34 *Caeci, mutus*

Et transeunte inde Iesu, secuti sunt eum 27
duo caeci clamantes et dicentes: Miserere
nostri, fili David. Cum autem venisset domum, 28
accesserunt ad eum caeci. Et dicit eis Iesus:
Creditis quia hoc possum facere vobis? Dicunt
ei: Utique, Domine. Tunc tetigit oculos eorum 29
dicens: Secundum fidem vestram fiat vobis. Et 30
aperti sunt oculi eorum, et comminatus est illis
Iesus dicens: Videte ne quis sciat. Illi autem 31
exeuntes diffamaverunt eum in tota terra illa.

Egressis autem illis, ecce obtulerunt ei ho- 32
minem mutum daemonium habentem. Et eiecto 33
daemonio, locutus est mutus, et miratae sunt tur-
bae dicentes: Numquam apparuit sic in Israhel.
Pharisaei autem dicebant: In principe daemo- 34
niorum eicit daemones.

28 vobis > *

28 eum + duo DLRT abdh | hoc possum W] ~
poss. hoc rel. | 31 totam terr. illam X*BMALrKV
acglz | 32 mutum + et surdum Ep^mD^r abc f* g¹⁻² hq |
33 daemonio EpBDERW] daemone rel. fgqz

24 J 11,11-14

27 Mt 20,29-34

28 Mc 9,23; A 14,9

29 Mt 8,13ss

30 Mt 8,4 | 34 Mt .12,24

9,35-11,1 *Apostolorum missio* (Mc 6,7-13;
L 9,1-5)

35 Et circuibat Iesus omnes civitates et ca-
stella, docens in synagogis eorum et praedi-
cans evangelium regni, et curans omnem lan-
36 guorem et omnem infirmitatem. Videns autem
turbas, misertus est eis, quia erant vexati et
37 iacentes *sicut oves non habentes pastorem*. Tunc
dicit discipulis suis: Messis quidem multa, ope-
38 rarii autem pauci. Rogate ergo Dominum
messis, ut mittat operarios in messem suam.

10 Et convocatis duodecim discipulis suis, dedit
illis potestatem spirituum immundorum, ut eice-
rent eos et curarent omnem languorem et omnem
infirmitatem.

2 Duodecim autem apostolorum nomina sunt
haec: Primus Simon, qui dicitur Petrus, et An-
dreas frater eius, Iacobus Zebedaei et Iohannes
3 frater eius, ¹Philippus et Bartholomaeus, Tho-
mas et Matthaeus publicanus, Iacobus Alphaei
4 et Thaddaeus, ¹Simon Cananaeus et Iudas Isca-
5 riotes, qui et tradidit eum. Hos duodecim misit
Iesus praecipiens eis dicens:

In viam gentium ne abieritis, et in civita-
6 tes Samaritanorum ne intraveritis; sed potius ite

35 omnes civit. B (h) | ~ civ. omnes *rel.*

38 mittat] eiciat AsH*MZsJGsQV d l

10,2 apost.] discipulorum OssBJR*

4 Sca^riot(h)es *codd.* | et² > DrW

5 eis + et *codd.*

35 Mt 4,23

36 Mt 14,14; Mc 6,34; Nu 27,17; Ez 34,5; Jdt
11,15 | 37 L 10,2

10,2ss Mc 3,14-19; L 6,13-16; J 1,40-49; A 1,13

6 Mt 15,24; A 13,46; Jr 50,6

Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ 35 4,23
 τὰς κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν
 καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ
 θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν.
 Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν, 36 14,14
 ὅτι ἦσαν ἐσκυλμένοι καὶ ἐρριμμένοι ὡσεὶ πρόβατα 36 Mc 6,34
 μὴ ἔχοντα ποιμένα. τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐ- 37 Nu 27,17
 τοῦ· ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἔργαται ὀλίγοι. 37 Ex 34,5
 δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκ- 38 L 10,2
 βάλη ἔργατας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. J 4,35

Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς 10 1-15 :
 αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκα- Mc 6,7-13
 θάρτων ὥστε ἐκβάλλειν αὐτά, καὶ θεραπεύειν L 9,1-5
 πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν.

Τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὀνόματά ἐστιν 2 2-4 :
 ταῦτα· πρῶτος Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος καὶ Mc 3,14-19
 Ἄνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζε- L 6,13-16
 βεδαίου καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, Φίλιππος 3 J 1,40-49
 καὶ Βαρθολομαῖος, Θωμᾶς καὶ Ματθαῖος ὁ τελώ- A 1,13
 νης, Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου καὶ Θαδδαῖος, Ἰσί- 4
 μων ὁ Καναναῖος καὶ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης ὁ 5
 καὶ παραδοὺς αὐτόν. Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέ-
 στειλεν ὁ Ἰησοῦς παραγγείλας αὐτοῖς λέγων·

Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, καὶ εἰς πόλιν
 Σαμαριτῶν μὴ εἰσέλθητε· πορεύεσθε δὲ μᾶλλον 6 15,24
 A 13,46

35 μαλακ. + εν τω λαω S*L. Θss 28^r 13-1010 M-U 713^a
 1093^a K-270 280ss Λ^r E rel. pl. gg, κ. πολλοι ηκολουθη-
 σαν αυτω (S)L 1689^r 1424^a al. 348 Φ 713 273 Ass a b g h |
 36 οχλους + ο Ις C 399s 1689^r 1293 MΣN 157 1012 G g
 syrih* [εσκυλμ.] εκλελυμεν. L 1424^a 7 1194 V | 10,1 προσ-
 καλεσ. + ο Ις C^eL Θ^c al. h | εξουσ. + κατα L 1689 954
 27s 348^r 1012s 998s al. 1375^a al. Es al. syrih gg bo | 2 απο-
 στολ.] μαθητων sys | 3 Θαδδ. Bss 892 788 c ff l g co] Λεβ-
 βαιος D k Or, Λεββ. ο επικληθεις Θαδδ. rel. pl. syrih ar
 gg, ~ Θαδδ. ... Λεβ. 826^a, Iudas zelotes a b g h q, Iud.
 filius Iacobi Ta^{an} sys | 4 Κανανιτης SΔW Θs 565s 13^r
 rel. pl. sa | Ισκαριωθ C 1424, Scar. a b c ff g h, Σκαριωτης
 D k fi vg sysp | 5 Ις + iuxta similitudinem suam Ta^e |

- πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ.
 L 10,2-12 4,17 7 πορευόμενοι δὲ κηρύσσετε λέγοντες ὅτι ἤγγικεν
 8 ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ἀσθενοῦντας θερα-
 πεύετε, νεκροὺς ἐγείρειτε, λεπροὺς καθαρίζετε,
 δαιμόνια ἐκβάλλετε· δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν
 9 δότε. Μὴ κτήσησθε χρυσὸν μηδὲ ἄργυρον μηδὲ
 L 10,4 10 χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν, μὴ πήραν εἰς ὁδὸν
 I T 5,18 μηδὲ δύο χιτῶνας μηδὲ ὑποδήματα μηδὲ ῥάβδον·
 ἀξίος γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ.
 11 Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθῃτε, ἐξετά-
 σατε τίς ἐν αὐτῇ ἀξίος ἐστίν· κάκει μείνατε ἕως ἂν
 12 ἐξέλθῃτε. εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν ἀσπάσ-
 13 σθε αὐτήν· καὶ ἐὰν μὲν ἦ ἡ οἰκία ἀξία, ἐλθάτω ἡ
 εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ἦ ἀξία, ἡ εἰρήνη
 A 13,51; 18,6 14 ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐπιστραφήτω. καὶ ὅς ἂν μὴ δέξη-
 ται ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχό-
 15 μενοι ἔξω τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκεῖνης ἐκτινά-
 11,24 15 ξατε τὸν κονιορτὸν ἐκ τῶν ποδῶν ὑμῶν. ἀμὴν
 λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται γῆ Σοδόμων καὶ
 Γομόρρων ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ τῇ πόλει ἐκεῖνη.
 16 Ἴδου ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν
 μέσῳ λύκων· γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις
 17-22 : 17 καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί. Προσέχετε δὲ ἀπὸ
 Mc 13,9-13

7 ὅτι + μετανοεῖτε 1604 251 sa | 8 νεκρ. ἐγείρετε > Ta^{a1}
 L Θss 118s 788 rel. pl. f syr ar gg¹ sa | 9 μητε bis L D
 13r 7 157 (Θs 565 1424 Σ 4s) | 10 ραβδους CLΔ 700
 565-21 13r M^rU rel. pl.] + in manibus vestris Ta¹ a h
 c g h q | τ. τροφ.] τ. μισθοῦ (L 10,7) Ta^{rn} 892 565 1675*
 1402 M 1012 1093 al. K pl. vl pl. gg¹ | 11 ἡ κωμην >
 (L 10,8) D 700 1r k a b ff' h sys | 12 αὐτην + λεγοντες εἰ-
 ρηνη τω οικω τουτω S* LW D Θ 1r 346 1424-7 1402s al.
 Φ 713s 4ss al. 265s al. vl(- k) syi ar gg | 13 εἰσελθετω
 28 245 235 998 1375^s V^r | εαν-αξια] εἰ δε μηγε Taⁿ D sys |
 προς] εφ BS 892 372 174 1293s 1604 | 14 οσοι, δεξον-
 ται, ακουσωσιν I. Σ k b c g h | εξω > CLΔW 700 565s
 21s rel. pl. | πολεως + η κωμης S 892 983 826^s 348 pl.
 co | εκ > BI.ΔW I) Θ-28 rel. pl. | 15 και + γη SC 399
 1293s 157 | 16 εἰς μεσον B | ὡς οἱ] ὡσει L 700 1689
 1207 213ss 245 998 1093 |

ad oves, quae perierunt domus Israhel. Euntes 7
autem praedicate dicentes: Quia appropinqua-
vit regnum caelorum. Infirmos curate, mortuos 8
suscitate, leprosos mundate, daemones eicite;
gratis accepistis, gratis date. Nolite possidere 9
aurum neque argentum neque pecuniam in
zonis vestris, non peram in via neque duas 10
tunicas neque calceamenta neque virgam; di-
gnus enim est operarius cibo suo.

In quamcumque autem civitatem aut castel- 11
lum intraveritis, interrogate, quis in ea dignus
sit, et ibi manete donec exeatis. Intrans au- 12
tem in domum salutate eam dicentes: Pax huic
domui. Et si quidem fuerit domus illa digna, 13
veniet pax vestra super eam; si autem non
fuerit digna, pax vestra revertetur ad vos. Et 14
quicumque non receperit vos neque audierit
sermone vestros, exeuntes foras de domo vel
civitate excutite pulverem de pedibus vestris.
Amen dico vobis: Tolerabilius erit terrae So- 15
domorum et Gomorrhaeorum in die iudicii,
quam illi civitati.

Ecce ego mitto vos sicut oves in medio 16
luporum. Estote ergo prudentes sicut serpen-
tes et simplices sicut columbae. Cavete autem 17

7 adpropinquabit HThT, KV | 10 virgam + in ma-
nibus vestris QR a al. Hil|~ est enim YHEpEJKCT |
11 autem HThW kc fffh] > rel. pl. | 12 dicentes -
domui > AMO*Ep* k | 13 illa OssBMaEQKVW] >
rel. k ff | *veniat, revertatur AssMOEp*]CT k | 14 ve-
stris + in testimonium eorum A-MXBQ

7 Mt 4,17 | 8 L 10,2-12

10 1 T 5,18 | 14 A 13,51 ; 18,6

15 Mt 11,24

17-22 Mc 13,9-13; L 21,12-17; Mt 24,9-14; A 25,
23; 27,24

ab hominibus. Tradent enim vos in conciliis,
 18 et in synagogis suis flagellabunt vos; et ad
 praesides et ad reges ducemini propter me in
 19 testimonium illis et gentibus. Cum autem tra-
 dent vos, nolite cogitare quomodo aut quid lo-
 quamini; dabitur enim vobis in illa hora quid
 20 loquamini. Non enim vos estis qui loquimini,
 sed Spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis.
 21 Tradet autem frater fratrem in mortem, et pa-
 ter filium, et *insurgent filii in parentes* et morte
 22 eos afficient; et eritis odio omnibus propter
 nomen meum; qui autem perseveraverit usque
 23 in finem, hic salvus erit. Cum autem perse-
 quentur vos in civitate ista, fugite in aliam.
 Amen dico vobis, non consummabitis civitates
 Israhel, donec veniat Filius hominis.

24 Non est discipulus super magistrum nec ser-
 25 vus super dominum suum. Sufficit discipulo, ut
 sit sicut magister eius; et servo sicut dominus
 eius. Si patremfamilias Beelzebub vocaverunt,
 26 quanto magis domesticos eius? Ne ergo timue-
 ritis eos. Nihil enim est opertum, quod non
 27 revelabitur, et occultum, quod non scietur. Quod
 dico vobis in tenebris dicite in lumine, et quod
 28 in aure auditis praedicate super tecta. Et no-

18 ad² > OX*ZsBJMaDKVTW Hier | 22 omnibus
 + hominibus ZMaDERKVTTh | usque > A-FMsZ*J |
 23 amen + *enim AssOMaE | 25 servo JDCT] ser-
 vus *rel.* | 26 ne] nec OEpDL, non RCT | est H X*
 BETh, JT] > *rel.* | 27 audistis EpMaEL |

20 J 14,26 | 21 Mi 7,6
 22 Mt 24,9.13; J 15,18.21; 16,1s
 24 L 6,40; J 13,16; 15,20
 25 Mt 12,24
 26-33 L 12,2-9; Mc 4,22
 27 L 8,17

τῶν ἀνθρώπων· παραδώσουσιν γὰρ ὑμᾶς εἰς συν- L 21,12-17
 ἑδρία, καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώ- 24,9
 σουσιν ὑμᾶς, καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς 18 24,14
 ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἑμοῦ εἰς μαρτύριον αὐτοῖς καὶ A 25,23:
 τοῖς ἔθνεσιν. ὅταν δὲ παραδῶσιν ὑμᾶς, μὴ μεριμ- 27,24
 νήσητε πῶς ἢ τί λαλήσητε· δοθήσεται γὰρ ὑμῖν 19
 ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί λαλήσητε· οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε 20 J 14,26
 οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν
 τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν. παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελ- 21 Mt 7,6
 φὸν εἰς θάνατον καὶ πατὴρ τέκνον, καὶ ἐπαναστή-
 σονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς καὶ θανατώσουσιν αὐτούς.
 καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά 22 24,9.13
 μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. J 15,21; 16,
 ὅταν δὲ διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύ- 23
 γετε εἰς τὴν ἑτέραν· ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ
 μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ, ἕως ἂν ἔλθῃ
 ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

Οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον 24 I. 6,40
 οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ. ἀρκετὸν 25 J 13,16; 15,;
 τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐ-
 τοῦ, καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ. εἰ τὸν
 οἰκοδεσπότην Βεελζεβούλ ἐπεκάλεσαν, πόσω μᾶλ- 12,24
 λον τοὺς οἰκιακοὺς αὐτοῦ. μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐ- 26 26-33:
 τοὺς· οὐδὲν γάρ ἐστιν κεκαλυμμένον ὃ οὐκ ἀπο- I. 12,2-9
 κλυφθῆσεται, καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ γνωσθήσεται. Mc 4,22
 ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἶπατε ἐν τῷ φωτί· 27 I. 8,17
 καὶ ὃ εἰς τὸ οὐρανὸν ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωμά-

18 ἀχθησ. | σταθησεσθε (Mc 13,3) D 485 vl sys 1r Nov
 OI, αξουσιν υμας ar gg | 19 παραδωσουσιν 33s W D 788
 230 1424 al. Xs Φss 157 251ss al. G lat pl. | πως η > Ta
 ka b sysi¹ | λαλησητε 1 2 L D 954 k | 21 επαναστησε-
 ται BΔ 70J 1093 | 23 εκ τ. πολεως ταυτης Ta^{aaa} 54+ 157
 1012 660 gg | ετεραν + καν εκ ταυτης διωκ. υμας φευγ.
 εις τ. αλλην Ta^{ei} D Θ 565 1-124 vl sys ar gg | γαρ > Ta^{aa}
 D 700 565s 659 al. M 157 vg¹ vl ar gg co | τελεσητε | δυ-
 νησεσθε τελεσαι Ef I.az | αν > BS* X | 25 βελζεβ. L D
 16 XΛ* k b g h z gg bo, βεεζ. BS 349, βεελζεβουβ c vg
 sysp | απεκαλεσ. 267 U 713s 291 998 270 473 | 27 ηκου-
 σατε 1^r 1424 954s 157 d g gg¹ Xq |

- 28 των. και μη φοβηθητε ἀπο τῶν ἀποκτεννόντων
τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι.
φοβεῖσθε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον και ψυχὴν και
29 σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννη. οὐχὶ δύο στρουθία ἀσ-
σαρίου πωλεῖται; και ἐν ἑξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται
30 ἐπὶ τὴν γῆν ἀνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν. ὑμῶν δὲ και αἱ
31 τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσίν. μη
οὖν φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς.
32 Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν
τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω καὶ ἐν αὐτῷ ἔμπρο-
L 9,26 33 σθεν τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ὅστις
δ' ἂν ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων,
ἀρνήσομαι καὶ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς
μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
- 34-36: 34 Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν
L 12,51ss γῆν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἀλλὰ μάχαιραν.
Mi 7,6 35 ἦλθον γὰρ διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐ-
τοῦ και θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς και νύμ-
36 φην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς, και ἐχθροὶ τοῦ ἀν-
L 14,26s 37 θρώπου οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ. Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μη-
τέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος, και ὁ φιλῶν
16,24s 38 υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος· και
ὁς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ και ἀκολουθεῖ
L 17,33
J 12,25 39 ὀπίσω μου, οὐκ ἔστιν μου ἄξιος. ὁ εὐρὼν τὴν
ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν, και ὁ ἀπολέσας τὴν
ψυχὴν αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοῦ εὐρήσει αὐτήν.

28 φοβηθητε B 892 W D Θ 372 28 1^r 124 1424 al. Σs 245
1093 al. 1375*] -βεισθε rel. | φοβεισθε Bss 892 W 21 349
348 713 Cl Eus] -βηθητε rel. | βαλειν εις γεεν. (L 12,5)
Ta^{el}n sys Ir Hil | 29 ανευ + τ. βουλης Ta^{vn} vl(-kl) sa
Ir Ωρ^l Tert Cyp | υμων + του εν τ ουρανοις Ta^{avn} 892
544 16 998 251 bffg hz Iρ Ωρ^l | 31 φοβηθητε CΔ Θ^r 13^r
rel. pl | πολλω 83 vl Bas | 32 ουν > Ta^s 399^c 788 Xs 713
sys ar gg bo | τοις BC 565 399s 788s XΣ 1604 K al. Vs
655] > rel. | 33 δ'αν] δε BCL 1424s | τοις B 788 828s
1424* 1579s X Vs] > rel. | ουραν. + et coram angelis
eius Ta^{ln} syc Nov | 35 ανθρωπ.] υιον Ta^{vl} D vl(-k f)
syn | 37 αξιος I² B* D 544 983 16 K-726 655 | 38 αξιος²
37² 38 M 1574 |

lite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere; sed potius timete eum qui potest et animam et corpus perdere in gehennam. Nonne duo passeret assere veneunt, 29 et unus ex illis non cadet super terram sine Patre vestro? Vestri autem capilli capitis omnes 30 numerati sunt. Nolite ergo timere; multis pas- 31 seribus meliores estis vos.

Omnis ergo qui confitebitur me coram homi- 32 nibus, confitebor et ego eum coram Patre meo qui in caelis est. Qui autem negaverit me co- 33 ram hominibus, negabo et ego eum coram Patre meo qui in caelis est.

Nolite arbitrari quia pacem venerim mittere 34 in terram; non veni pacem mittere, sed gladium. Veni enim separare hominem *adversus* 35 *patrem suum, et filiam adversus matrem suam, et nurum adversus socrum suam; et inimici* 36 *hominis, domestici eius.* Qui amat patrem aut 37 matrem plus quam me, non est me dignus, et qui amat filium aut filiam super me, non est me dignus. Et qui non accipit crucem suam 38 et sequitur me, non est me dignus. Qui invenit 39 animam suam perdet illam, et qui perdiderit animam suam propter me inveniet eam.

28 et¹ > BETK abcghmqz

29 cadit SEpDEQR | 30 autem + *et codd. pl.

31 timere + eos D-Q

32s in caelis est EpD^rW] ~ est in cael. rel.

34 ~ venerim mittere pacem (~ pac. mitt.) codd.

37 aut¹] et AssMEp*RC

33 L 9,26; 2 T 2,12

34ss L 12,51ss; Mi 7,6

37 L 14,26s

38 Mt 16,24s | 39 L 17,33; J 12,25

40 Qui recipit vos me recipit, et qui me re-
 41 cipit recipit eum qui me misit. Qui recipit pro-
 phetam in nomine prophetae, mercedem pro-
 phetae accipiet, et qui recipit iustum in nomine
 42 iusti, mercedem iusti accipiet. Et quicumque po-
 tum dederit uni ex minimis istis calicem aquae
 frigidae tantum in nomine discipuli, amen dico
 vobis, non perdet mercedem suam.

11 Et factum est, cum consummasset Iesus
 praeciens duodecim discipulis suis, transiit
 inde, ut doceret et praedicaret in civitatibus
 eorum.

11,2-30 *Iohannis Baptistae legatio* (L 7,
 18-35)

2 Iohannes autem cum audisset in vinculis
 3 opera Christi, mittens duos de discipulis suis ¹ait
 illi: Tu es, qui venturus es, an alium expecta-
 4 mus? ¹Et respondens Iesus ait illis: Euntes re-
 5 nuntiate Iohanni quae audistis et vidistis. *Caeci*
vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi
 audiunt, mortui resurgunt, *pauperes evangeli-*
 6 *zantur*: et beatus est qui non fuerit scandali-
 7 zatus in me. Illis autem abeuntibus, coepit Iesus
 dicere ad turbas de Iohanne: Quid existis in de-
 8 sertum videre? harundinem vento agitatam? ¹Sed
 quid existis videre? hominem mollibus vestitum?

11,1 Iesus † verba haec Ep^mLQR(EW) b
 7 deserto FZ*EL ag lz

40 Mt 18,5; L 10,16; J 12,44; 13,20

42 Mt 25,40; Mc 9,41

11,2 Mt 14,3

3 Ma 3,1; Da 9,26; J 11,57

5 Is 35,5s; 61,1; L 4,18

6 Mt 13,57; 26,31

7 Sap 4,4

Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται, καὶ ὁ ἐμὲ δε- 40 18,5; L 10
 χόμενος δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. ὁ δεχόμενος 41 J 12,44; 13
 προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου μισθὸν προφήτου
 λήμψεται, καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα
 δικαίου μισθὸν δικαίου λήμψεται. καὶ ὅς ἐάν 42 25,40
 ποτίσῃ ἓνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον ψυχροῦ
 μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ
 ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσ- II
 σων τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν
 τοῦ διδάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν
 αὐτῶν.

Ὁ δὲ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ 2 2-19;
 τὰ ἔργα τοῦ Χριστοῦ πέμψας διὰ τῶν μαθητῶν
 αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον 3 L 7,18-35
 προσδοκῶμεν; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν 4 Ma 3,1
 αὐτοῖς· πορευθέντες ἀπαγγεῖλατε Ἰωάννη ἃ Dn 9,26
 ἀκούετε καὶ βλέπετε· τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν καὶ 5 Is 35,5a; 61
 χωλοὶ περιπατοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται καὶ
 κωφοὶ ἀκούουσιν, καὶ νεκροὶ ἐγείρονται καὶ
 πτωχοὶ εὐαγγελίζονται· καὶ μακάριός ἐστιν 6 (13,57; 26,3
 ὅς ἐάν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. Τούτων δὲ πο- 7
 ρευσμένων ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις
 περὶ Ἰωάννου· τί ἐξήλθατε εἰς τὴν ἔρημον θεά-
 σασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; ἢ ἀλλὰ 8
 τί ἐξήλθατε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἡμφιε-

41 λημψ. 1^o 2 D 482 1093 | 42 μικρ.] ελαχιστων I) lat
 (1424 157) | ποτηρ. + υδατος D lat(-k) syvi¹ ar gg¹
 sa Cl Cyp | μονον > (Mc 9,41) Taⁿ D 544 1675 E* syn
 Cl Cyp | αποληται ο μισθος D vl pl. syn bo Cyp | 11,1 δω-
 δεκα > 1s 1194 1579 280 | 2 Xu] Iv D 517s 349 7 348
 262 047 1604 syc Xp | δια BSC* 43 ΔW D Θ 788 ΣP q
 syph* ar gg¹ sa] > vl pl. syn, δυο rel. fl|z vg | 4 ~ βλεπ.
 ακουετε (L 7,22) I. syvi bo Ωρ | 5 και¹ > Z 892s 1675
 1355 lat pl. ar gg¹ bo Ωρ Cy | κ. χωλοι περιπ. > D 1675
 2145 1355 1346 | ~ πτ. ευαγγ. κ. νεκρ. εγειρ. Θ 13^r syc |
 κ. πτ. ευαγγ. > Ta* k sys | 6 εστιν > Xs a b g Xp |

- σμένον; ἰδοὺ οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες ἐν τοῖς οἴ-
 L 1,76 9 κοῖς τῶν βασιλέων εἰσίν. Ἰ ἀλλὰ τί ἐξήλθαιτε; προ-
 φήτην ἰδεῖν; ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον
 Ma 3,1 10 προφήτου. οὗτός ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται
 Mc 1,2; J3,28 Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσ-
 ὄπου σου,
 ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου.
 11 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγεραται ἐν γεννητοῖς
 γυναικῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ· ὁ δὲ
 μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων
 L 16,16 12 αὐτοῦ ἐστιν. ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ
 βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
 13 βιάζεται, καὶ βιασταὶ ἀρπάζουσιν αὐτήν. πάντες
 γὰρ οἱ προφήται καὶ ὁ νόμος ἕως Ἰωάννου ἐπρο-
 Ma 3,23 14 φήτευσαν· καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν
 17,10-13 15 Ἡλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι. ὁ ἔχων ὄτα ἀκουέτω.
 16 Τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεάν ταύτην; ὁμοία
 ἐστὶν παιδίοις καθημένοις ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἃ
 Pr 29,9 17 προσφωνοῦντα τοῖς ἐτέροις ἰλέγουσιν·
 ἠυλήσαμεν ὑμῖν καὶ οὐκ ὠρχήσασθε,
 ἐθρηνήσαμεν καὶ οὐκ ἐκόψασθε.
 3,4 18 ἦλθεν γὰρ Ἰωάννης μήτε ἐσθίων μήτε πίνων, καὶ
 9,14s 19 λέγουσιν· δαιμόνιον ἔχει. ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀν-
 θρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγουσιν· ἰδοὺ

8 μαλακ. Ta^v BSZ D lat pl.] + ιματιοῖς rel. | βασιλειῶν 21 1;8s 517 1223^s 27s 348^r Xs N 713 998ss al. Kss rel. gg | εἰσιν > BS* | 9 προφ. ἰδεῖν BS*Z 892 1305 Ωρ] ~ ἰδ. προφ. rel. | 10 οὗτος Ta^{av} BSZ 892 Dk b g s y n Ωρ] + γὰρ rel. | ἐγὼ > Z 1402 c ff gg Xρ | 11 ἀμὴν + γὰρ Ta¹ 565 348 1187 syi | 12 δε > Ta^v D¹* sys co¹ Amb | βιάζ.] διαρπάζεται Ev.Naz. | 15 ὄτα B D 700 174 k sys] + ἀκουεῖν rel. | 16 ἀγορα Ta³ D 28 544 174 349 1293s al. 047 al. 1375^s al. lat synp | προσφωνοῦσιν... καὶ CLΔ 700^r 22^s 954s rel pl | εταῖροις αὐτῶν Ta^{av} (CLΔW Θ) 700s 544 22^s 1293s al. U 443 Φ 998 al. 229ss V 028 al. sy ar sa (vg) | 17 ἠυλήσαμ.] cantavimus Ta³ vl (vg) sy co | ἐθρηνησ. BSZ D 372 1^s lat pl. co] + ὑμῖν rel. | 18 γὰρ + πρὸς ὑμᾶς L Θ 13^r 517s 659 al. 2145s sych |

Ecce qui mollibus vestiuntur, in domibus regum
sunt. ¹Sed quid existis videre? prophetam? ⁹
Etiam dico vobis, et plus quam prophetam. Hic ¹⁰
est enim de quo scriptum est: *Ecce ego mitto*
angelum meum ante faciem tuam, qui praeparabit
viam tuam ante te. Amen, dico vobis, non ¹¹
surrexit inter natos mulierum maior Iohanne
Baptista; qui autem minor est in regno caelo-
rum, maior est illo. A diebus autem Iohannis ¹²
Baptistae usque nunc regnum caelorum vim
patitur, et violenti rapiunt illud. Omnes enim ¹³
prophetae et lex usque ad Iohannem propheta-
verunt, ¹et si vultis recipere, ipse est Elias qui ¹⁴
venturus est. Qui habet aures audiendi audiat. ¹⁵

Cui autem similem aestimabo generationem ¹⁶
istam? Similis est pueris sedentibus in foro,
qui clamantes coaequalibus ¹dicunt: 17

Cecinimus vobis, et non saltastis;
lamentavimus, et non planxistis.

Venit enim Iohannes neque manducans neque ¹⁸
bibens, et dicunt: Daemonium habet. Venit Fi ¹⁹
lius hominis manducans et bibens, et dicunt:

¹⁶ coaequalibus] ceteris

¹⁰ ~ enim est S-OJC | ego > SHZ*BMaDsV c ff

¹² rapiunt] diripiunt O^rBMaVT k a b c d g h l z

¹⁴ et > AsH*O*Ep

¹⁷ vobis-lamentav. > F(R)

⁹ L 1,76

¹⁰ Ma 3,1; Mc 1,2; J 3,28

¹² L 16,16

¹⁴ Ma 3,23; Mt 17,10-13

¹⁷ Pr 29,9

¹⁸ Mt 3,4 | ¹⁹ Mt 9,14s.

Ecce homo vorax et potator vini, publicanorum et peccatorum amicus. Et iustificata est sapientia a filiis suis.

- 20 Tunc coepit exprobrare civitatibus, in quibus factae sunt plurimae virtutes eius, quia non
 21 egissent paenitentiam. Vae tibi Corozain, vae tibi Bethsaida; quia si in Tyro et Sidone factae essent virtutes quae factae sunt in vobis, olim
 22 in cilicio et cinere paenitentiam egissent. Verumtamen dico vobis: Tyro et Sidoni remissius
 23 erit in die iudicii quam vobis. Et tu Capharnaum, numquid *usque in caelum exallaberis; usque in infernum descendes;* quia si in Sodomis factae fuissent virtutes, quae factae sunt in te, forte mansissent usque in hanc diem.
 24 Verumtamen dico vobis, quia terrae Sodomorum remissius erit in die iudicii quam tibi.
 25 In illo tempore respondens Iesus dixit: Confiteor tibi, Pater, Domine caeli et terrae, quia abscondisti haec a sapientibus et
 26 prudentibus et revelasti ea parvulis. Ita Pater, quoniam sic fuit placitum ante te. Omnia mihi tradita sunt a Patre meo. Et nemo novit Filium nisi Pater; neque Patrem

21 vae tibi Coroz. > LQ*
 essent] fuissent FEpMaER fh
 23 hanc W] hunc *rel.* flz
 24 tibi flz] vobis DL
 25 quia] qui SZ*DETW k d f h z

20-24 L 10,12-15

21 Jon 3,6

23 Mt 4,13; 8,5; 9,1; Is 14,13.15

24 Mt 10,15

25ss L 10,21s; 1C 1,26-29; Sir 51,1

27 Mt 28,18; J 3,35; 13,3; 17,2

ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος
καὶ ἁμαρτωλῶν. καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ
τῶν ἔργων αὐτῆς.

Τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς πόλεις ἐν αἷς 20 20-24 :
ἐγένοντο αἱ πλεῖσται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ L 10,12-15
μετενόησαν. Οὐαὶ σοι, Χοραζίν· οὐαὶ σοι, Βηθ 21 Jon 3,6
σαϊδάν· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο
αἱ δυνάμεις αἱ γινόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν
σάκκῳ καὶ σποδῶ μετενόησαν. πλὴν λέγω ὑμῖν, 22
Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ
κρίσεως ἢ ὑμῖν. καὶ σύ, Καφαρναούμ, μὴ ἕως 23 4,13; 8,5; 9,1
οὐρανοῦ ὑψωθῆσῃ; ἕως ἄβου καταβῆσῃ· ὅτι
εἰ ἐν Σοδόμοις ἐγενήθησαν αἱ δυνάμεις αἱ γε-
νόμεναι ἐν σοί, ἔμεινεν ἂν μέχρι τῆς σήμερον.
πλὴν λέγω ὑμῖν ὅτι γῆ Σοδόμων ἀνεκτότερον 24 10,15
ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ σοί.

Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς 25 25-27 :
εἶπεν· Ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ, Κύριε τοῦ L 10,21s
οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἔκρυψας ταῦτα ἀπὸ I C 1,26-29
σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νη- Sir 51,1
πίοις· ναί, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως εὐδοκία ἐγένετο 26
ἔμπροσθέν σου. Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ 27 28,18
πατρός μου, καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν υἱὸν εἰ J 3,35; 13,3;
μὴ ὁ πατήρ, οὐδὲ τὸν πατέρα τις ἐπιγινώσκει 17,2

19 απο+παντων (L 7,35) Ta^{ss} 13^rk | εργων B*SW 788
2145 syrh^{bo}] τεκνων rel. | 21 Βηθσαιδαν BSA Θ-399
788^r 267 M 348^r Uss Φ Γ al. Ks al. Δ^r 461s E^s | -δα rel |
σποδω+καθημενοι (L 10,13) SC 33 2145, -ναι 892s 1 22
1424ss 7 U 713 998 al. 265 Δ^r gg | 23 μη... υψωθηση Taⁱ
BssW D Θ 1ss Φ 660 lat pl. syc ar gg co Iq] η... υψω-
θεισα rel. pl., -θης 22^a 826^a al. V^a E^a | ιψωθηση + ἡ L
D a b, αλλα syc ar gg | καταβηση B 579 W D 372 lat syn
ar gg Iq] καταβιβασθηση rel. | 24 υμιν] σοι Ta^{ss} syrh,
>k syn | σοι] υμιν D 124 1424 659 vl pl. | 25 εξομολογ.] *
ευχαριστω Ev. Naz. | εκρυψ. BS 33 1241 D] απεκρυψ. Iq
Cl Ωq rel. | κ.συνετων >syn Hil | 26 πατηρ + μου synp
sa Iq (k) | 27 επιγιν.] εγνω Iustⁱ Iqⁱ Or Eus, γινωσκειⁱ *
C 71 Δ^r | ~ τ. πατερα ... ο υιος, τ. υιον... ο πατηρ Ta^{ss}
XN Iust Iqⁱ Eus [τ. υιον] τις εστιν ο υιος Ta 1293s |

εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ᾧ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψει.

12,18^{ss}
Jr 31,25

Is 28,12
Jr 6,16

Sir 51,27
1 J 5,3

1-8: 12

Mc 2,23-28
L 6,1-5
Dt 5,14;23,25

Ex 20,10

1 Sm 21,1-6

Lv 24,5-9

Num 28,9

9,13; Os 6,6

28 Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. ἄρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὑμᾶς καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πραῦς εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν· ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστός καὶ τὸ φορτίον μου ἕλαφρόν ἐστιν.

12 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς σάββασιν διὰ τῶν σπορίμων· οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπέινασαν, καὶ ἤρξαντο τίλλειν στάχνας καὶ ἐσθίειν. οἱ δὲ φαρισαῖοι ἰδόντες εἶπαν αὐτῷ· ἰδοὺ οἱ μαθηταὶ σου ποιοῦσιν ὃ οὐκ ἔξεστιν ποιεῖν ἐν σαββάτῳ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν Δαυὶδ ὅτε ἐπέινασεν καὶ ἐσθίεν μετ' αὐτοῦ; πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἔξόν ἦν αὐτῷ φαγεῖν οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσιν μόνοις; ἢ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ, ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦσιν καὶ ἀναίτιοί εἰσιν; λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι τοῦ ἱεροῦ μεῖζόν ἐστιν ὧδε. εἰ δὲ ἐγνώκετε τί ἐστίν· ἔλεος θέλω καὶ οὐ θυσίαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναίτιους. κύριος γάρ ἐστιν τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

ω] οἱς Iust Iq¹ | βουλ. αποκ.] αποκαλυψη Iust Iq¹ Tert Ωρ Eus | 28 οἱ κοπ. κ. πεφ.] qui fatigati estis et laboratis et qui habetis onera gravia Ef Ag Laz Af^a (syc) | 12,1 τίλλειν + τους W D 700 28 118 U 1093 251 726 | σταχνας + et confricantes eas manibus suis (L 6,1) Ta⁴ c syc | 2 ἰδόντες + αὐτοὺς Taⁱⁿ C 33s Δ D Θ 13^r 517s 713s a b f f g h synp | ἐν σαββάτῳ > k ff syn | 3 δε + Is (L 6,3) Ta³ Θ 544 346 477 472 660 270 ff h | ἐπέινασεν + αὐτός * L Θ 372 399s 13 pl. 1424 pl. Φ 157 472 al. 473 gg | 4 ἐφαγον BS | οὓς] ο BW D 22 13^r k b ff² q | ἐξεστιν C 33 28 1675 1010 1579s 726 | μόνον LA 1424^s 713 k, > (Mc 2,26) Ta^{av} Is 22 1396 a | 6 δε] γὰρ D k ff syn | μεῖζων Ta^{at} LA 13s 346 1010 Φss 440 lat pl. | τ. ἱεροῦ] sabbato b ff² g h |

quis novit nisi Filius, et cui voluerit Filius revelare.

Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos. Tollite iugum meum super vos, et discite a me, quia mitis sum et humilis corde; et *invenietis requiem* animabus vestris. Iugum enim meum suave est et onus meum leve.

12,1-45 *Christus impugnatur, blasphemia, signum Ioniae* (Mc 2,23-3,25; L 6,1-11; 12,14-32)

In illo tempore abiit Iesus per sata sabbato, discipuli autem eius esurientes coeperunt velere spicas et manducare. Pharisei autem videntes dixerunt ei: Ecce discipuli tui faciunt quod non licet facere sabbatis. At ille dixit eis: Non legistis quid fecerit David, quando esuriit et qui cum eo erant; quomodo intravit in domum Dei et *panes propositionis* comedit, quos non licebat ei edere neque his qui cum eo erant, nisi solis sacerdotibus? Aut non legistis in lege quia sabbatis sacerdotes in templo sabbatum violant et sine crimine sunt? Dico autem vobis, quia templo maior est hic. Si autem sciretis, quid est: *Misericordiam volo, et non sacrificium*, numquam condemnassetis innocentes. Dominus enim est Filius hominis etiam sabbati.

30 leve SJDLRCTWff] + est *rel.* | 12,1 per sata sabb. LR (bcg)z] ~ sabb. per sata *rel.* | 8 enim est J k c d ff q] ~ est enim *rel.*

28ss Sir 51,34s | 29s Mt 12,18ss; Jr 6,16; 21,25; Is 28,12; 1 J 5,3 | 12,1 Dt 5,14; 23,25; Ex 20,10 | 3 1 Sm 21,1-6 | 4 Lv 24,9 | 5 Nu 28,9 | 7 Os 6,6; Sir 35,4; Mt 9,13

9 Et cum inde transisset, venit in synagogam
 10 eorum. Et ecce homo manum habens aridam,
 et interrogabant eum dicentes: Si licet sabba-
 11 tis curare? ut accusarent eum. Ipse autem dixit
 illis: Quis erit ex vobis homo qui habeat ovem
 unam, et si ceciderit haec sabbatis in foveam,
 12 nonne tenebit et levabit eam? Quanto magis
 melior est homo ove? Itaque licet sabbatis be-
 13 nefacere. ¹ Tunc ait homini: Extende manum
 tuam. Et extendit, et restituta est sanitati sicut
 14 altera. Exeuntes autem pharisaei consilium fa-
 ciebant adversus eum, quomodo perderent eum.
 15 Iesus autem sciens recessit inde, et secuti sunt
 16 eum multi, et curavit eos omnes. Et praecepit
 17 eis ne manifestum eum facerent, ut adimple-
 retur quod dictum est per Esaiam prophetam
 dicentem:

18 *Ecce puer meus, quem elegi,
 dilectus meus, in quo bene complacuit animae
 meae.*

*Ponam spiritum meum super eum,
 et iudicium gentibus nuntiabit.*

19 *Non contendet neque clamabit,
 neque audiet aliquis in plateis vocem eius;
 20 harundinem quassalam non confringet,*

10 homo + erat RpDLQ(R) vl(-kl)

11 habet H*EpI)QVCT vl pl.

13 sicut + et FZ*s|DEQ a fff^l.sh

14 perd. eum W] ~ eum perd. rel. vl(-fff)

15 secessit A-HOXD^rTh vl

18 placuit S-OJTh ab

10 L 14,3

11 L 14,5

16 Mt 8,4

17-21 Is 42,1-4; 41,9

18 Mt 3,17; 17,5

Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς τὴν συνα- 9 9-14 :
 γωγὴν αὐτῶν. καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος χεῖρα ἔχων 10 Mc 3,1-6
 ξηράν· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες· εἰ ἔξε- L 6,6-11
 στιν τοῖς σάββασιν θεραπεύειν; ἵνα κατηγορή- L 14,3
 σωσιν αὐτοῦ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· τίς ἔσται ἐξ 11
 ὑμῶν ἄνθρωπος ὃς ἔξει πρόβατον ἓν, καὶ ἐὰν
 ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βόθυνον, οὐχὶ
 κρατήσῃ αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ; πόσω οὖν διαφέρει 12
 ἄνθρωπος προβάτου. ὥστε ἔξεστιν τοῖς σάββα- L 14,5
 σιν καλῶς ποιεῖν. τότε λέγει τῷ ἀνθρώπῳ· 13
 ἔκτεινόν σου τὴν χεῖρα. καὶ ἐξέτεινεν, καὶ ἀπε-
 κατεστάθη ὑγιής ὡς ἡ ἄλλη. ἐξελθόντες δὲ οἱ 14
 φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐτοῦ, ὅπως
 αὐτὸν ἀπολέσωσιν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς γνοὺς ἀνεχώ- 15 Mc 3,7-12
 ρησεν ἐκεῖθεν. καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ [ὄχλοι]
 πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς πάντας, ¹καὶ 16 8,4
 ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα μὴ φανερόν αὐτὸν ποιή-
 σωσιν· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαίου 17 Is 42,1-4;
 τοῦ προφήτου λέγοντος· 41,9
Ἴδοὺ ὁ παῖς μου ὃν ἠρέτισα, 18 3,17; 17,5
ὁ ἀγαπητός μου ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχὴ μου.
θῆσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ' αὐτόν,
καὶ κρίσει τοὺς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ.
οὐκ ἐρίσει οὐδὲ κραυγᾶσει, 19
οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φω-
νὴν αὐτοῦ.
κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει 20

10 ανθρ. + ην εκει (Mc 3,1) 33s Δ D Θ^r 1s 13^r 1424 7 al.
 Ms 349-1012 4s al. Λ^r E v l pl. syr ar pg | χειρα + δεξιαν
 (L 6,6) Ta^{sin} syn + ita ut non posset cum ea operari
 Taⁿ (Ev. Hebr.) | θεραπευσαι Sl. D 1574 | 11 εστιν 33 D
 565 399ss 517^s 157 245 476 k f q gg. > CL 788 pl. 213 v l
 pl. gg¹ | 12 ουν + μαλλον Ta 33 Θ 565 13^r 659 157s syn
 gg | 13 εξειτειν. + τ. χειρα αυτου Ta^{v l} v l pl. synp gg (co) |
 15 οχλοι > BS 372 lat pl. | 16 παντας δε ους εθεραπ. επε-
 πληξεν αυτοις W D 1^s v l | 18 ον² BS* 892 Eus¹] εν ω C*
 33 D 1s 1424 lat, εις ον rel. | 19 εν τ. πλατ. > 1424 1579 sys |

καὶ λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει,
ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νίκος τὴν κρίσιν.

- 21 καὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιούσιν.
- 22-45: 22 Τότε προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος τυ-
Mc 3,22-30 φλὸς καὶ κωφός· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν, ὥστε
L 11,14-26 23 τὸν κωφὸν λαλεῖν καὶ βλέπειν. καὶ ἐξίσταντο
πάντες οἱ ὄχλοι καὶ ἔλεγον· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ
9,34 24 υἱὸς Δαβὶδ; οἱ δὲ φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον·
οὗτος οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια εἰ μὴ ἐν τῷ
25 Βεελζεβούλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων. Εἰδὼς δὲ
τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς· Πᾶσα βα-
σιλεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς ἐρημοῦται, καὶ
πᾶσα πόλις ἢ οἰκία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς οὐ
26 σταθήσεται. καὶ εἰ ὁ σατανᾶς τὸν σατανᾶν
ἐκβάλλει, ἕφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη, πῶς οὖν σταθή-
27 σεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; καὶ εἰ ἐγὼ ἐν Βεελζεβούλ
ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκ-
βάλλουσιν; διὰ τοῦτο αὐτοὶ κριταὶ ἔσονται ὑμῶν·
28 εἰ δὲ ἐν πνεύματι Θεοῦ ἐγὼ ἐκβάλλω τὰ δαι-
μόνια, ἄρα ἔφθασεν ἕφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ
Is 49,24 29 Θεοῦ. ἢ πῶς δύναται τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν
οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἀρπάσαι,
ἔὰν μὴ πρῶτον δήσῃ τὸν ἰσχυρόν, καὶ τότε τὴν
Mc 9,40 30 οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει; ὁ μὴ ὦν μετ' ἐμοῦ κατ'
ἐμοῦ ἔστιν, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει.
- Hb 6,4ss; 31 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασ-
10,26 φημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις, ἢ δὲ τοῦ
1 J 5,16

21 καὶ + εν D 517, ἐπι (Is 42,40 O') W 157 4s Δ^r | 22 προσ-
ηνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζόμενον κωφον κ. τυφλον Τα^{em}
1424 1675 synp gg. B cO | κωφον + κ. τυφλον LΔW
Θs Is 13s 174^r 517s Xs al. Σ 4 1093s syr ar (33 372^r
22* rel. pl.) | βλεπ. + κ. ακουειν 1093 b syc (ff h sys Ef) |
23 κ. ελεγ.] λεγοντες UΣN h syr sa Xp] 28 εγω > 21 983
1402 M 16 047 726s k a b d g | 29 αρπασ. BC* 892 Is 22
517 7s Xs ΣN 440] διαρπασ. rel. | 30 σκορπιζει + με
S 33 1582* ho | 31 αφεθησ. + υμιν B Is 22 1355
syi sa Ath |

*et linum fumigans non extinguet,
donec eiciat ad victoriam iudicium;
et in nomine eius gentes sperabunt.* 21

Tunc oblatus est ei daemonium habens, cae- 22
cus et mutus, et curavit eum, ita ut loqueretur
et videret. Et stupebant omnes turbae et di- 23
cebant: Numquid hic est filius David? ¹ Pha- 24
risaei autem audientes dixerunt: Hic non eicit
daemones nisi in Beelzebub principe daemo-
niorum. Iesus autem sciens cogitationes eorum 25
dixit eis: Omne regnum divisum contra se de-
solabitur, et omnis civitas vel domus divisa
contra se non stabit. Et si satanas satanam 26
eicit, adversus se divisus est; quomodo ergo
stabit regnum eius? Et si ego in Beelzebub 27
eicio daemones, filii vestri in quo eiciunt?
Ideo ipsi iudices vestri erunt. ¹ Si autem ego in 28
spiritu Dei eicio daemones, igitur pervenit in
vos regnum Dei. Aut quomodo potest quisquam 29
intrare in domum fortis et vasa eius diripere,
nisi prius alligaverit fortem? et tunc domum
illius diripiet. Qui non est mecum, contra me 30
est, et qui non congregat mecum, spargit.

Ideo dico vobis: Omne peccatum et blas- 31
phemia remittetur hominibus, Spiritus autem

22 ei kdq] + homo Ep^mDLQRW

24 daemoniorum]-num AsHssZ^cJ

25 desolatur SMO*Z*sMa d ff² Hier

27 vestri erunt MaDEThc g²] ~ erunt vest. *rel.*

29 diripiat S-HOssBJK l

24 Mt 9,34

29 Is 49,24

30 Mc 9,40

31 L 12,10; Hb 6,4ss; Mt 10,26; 1 J 5,16

- 32 blasphemia non remittetur. Et quicumque dixerit
verbum contra Filium hominis, remittetur ei; qui
autem dixerit contra Spiritum sanctum, non re-
mittetur ei neque in hoc saeculo neque in futuro.
- 33 Aut facite arborem bonam et fructum eius bo-
num, aut facite arborem malam et fructum eius
malum; siquidem ex fructu arbor agnoscitur.
- 34 Progenies viperarum, quomodo potestis bona
loqui, cum sitis mali? ex abundantia enim cor-
35 dis os loquitur. Bonus homo de bono thesauro
profert bona, et malus homo de malo thesauro
36 profert mala. Dico autem vobis quoniam omne
verbum otiosum quod locuti fuerint homines,
37 reddent rationem de eo in die iudicii. Ex verbis
enim tuis iustificaberis et ex verbis tuis con-
demnaberis.
- 38 Tunc responderunt ei quidam de scribis et
pharisaeis dicentes: Magister, volumus a te
39 signum videre. Qui respondens ait illis: Gene-
ratio mala et adultera signum quaerit, et si-
gnum non dabitur ei, nisi signum Ioniae pro-
40 phetae. Sicut enim *fuit Ionas in ventre ceti tribus
diebus et tribus noctibus*, sic erit Filius ho-

31 blasphemiae^s AYM^rMaEKThCT k c q

36 de] pro JELQ

33 Mt 7,17; L 6,43ss

34 Mt 3,7

38 L 11,29-32; Mt 16,1; 1 C 1,22

40 Jon 2,1s

πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται. καὶ 32 L 12,10
 ὃς ἐὰν εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου,
 ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύ-
 ματος τοῦ ἁγίου, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ οὔτε ἐν
 τούτῳ τῷ αἰῶνι οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι. Ἡ ποιήσατε 33 L 6,43ss
 τὸ δένδρον καλὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν,
 ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρὸν καὶ τὸν καρπὸν
 αὐτοῦ σαπρὸν· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον
 γινώσκειται. γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς δύνασθε 34 3,7
 ἀγαθὰ λαλεῖν πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ τοῦ περισ-
 σεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ. ὁ ἀγα- 35
 θὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ ἐκβάλ-
 λει ἀγαθὰ, καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ
 πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει πονηρά. λέγω δὲ ὑ- 36
 μῖν ὅτι πᾶν ῥῆμα ἀργὸν ὃ ἐὰν λαλήσωσιν οἱ ἄν-
 θρωποι, ἀποδώσουσιν περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ
 κρίσεως· ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ 37
 καὶ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ.

Τότε ἀπεκρίθησαν αὐτῷ τινες τῶν γραμμα- 38 16,1
 τέων καὶ φαρισαίων λέγοντες· διδάσκαλε, θέλομεν 1 C 1,22
 ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐ- 39
 τοῖς· Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζη-
 τεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ ση-
 μεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. ὥσπερ γὰρ ἦν Ἰωνᾶς 40 Jon 2,1s
 ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς

ος δ'αν κατα πνε βλασφημηση (Mc 3,29) Ta^{a1} b ff h syn |
 αφεθησ.² BS 892 1^r 1424^a k vg co] + αυτω Ta^v W b ff h
 syn, τ. ανθρωποις rel. pl. | 32 ουκ] ου μη BS* | τουτω
 τω] τω νυν L 700 565s 22^a 7 rel. pl. | 33 εκ τ καρπου]
 εκ τ. καρπων αυτου synp Eus^a Aug | 34 λαλει] εκβαλ-
 λει k syn | 35 θησαυρ.¹ + τ. καρδιας (αυτου) Ta^{a^vs} 33s
 372 1ss 1689 517 157s 1093 [ffsyn] ar | θησαυρ.² + τ.
 καρδ. αυτ. Ta^{a^vs} 33s 1689 1424^a 1574 713 1604 syn] ar |
 36 εαν > (et -ουσιν) BS D 1355 lat | 37 κατακριθηση
 33s 700 565s 118s 983 1424^a 245s Γ 4s 1355s al. Δ^r | 38 αυ-
 τω > ΔW 700^r 1^r 517 pl. 1194^a UssΦN 713 rel. pl. | 40 ην]
 εγενετο Θ 1424^a 7 1391, > D 472 |

- νύκτας, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ
 καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας.
 Jon 3,5 41 Ἄνδρες Νινευῖται ἀνυστήσονται ἐν τῇ κρίσει
 μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινοῦσιν αὐ-
 τήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ,
 3 Rg 10,1-10 42 καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε. βασιλίσα νότου
 ἐγεροθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης
 καὶ κατακρινεῖ αὐτήν· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων
 τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος, καὶ
 ἰδοὺ πλεῖον Σολομῶνος ὧδε.
 43 Ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ
 τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων ζη-
 44 τοῦν ἀνάπασιν, καὶ οὐχ εὐρίσκει. τότε λέγει· εἰς
 τὸν οἶκόν μου ἐπιστρέψω ὅθεν ἐξῆλθον· καὶ ἐλ-
 θὼν εὐρίσκει σχολαῖζοντα σεσαρωμένον καὶ κεκοσ-
 45 μημένον. τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει μεθ'
 ἐαυτοῦ ἐπὶ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἐαν-
 2 P 2,20 τοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ
 ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χεῖρονα τῶν πρώ-
 των· οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ.
 46-50: 46 Ἐτι αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδοὺ ἡ
 Mc 3,31-35 μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰστήκεισαν ἔξω
 L 8,19-21 47 ζητοῦντες αὐτῷ λαλῆσαι. εἶπεν δὲ τις αὐτῷ·
 ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ἐστή-
 L 2,49 48 κασιν ζητοῦντές σοι λαλῆσαι. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶ-
 πεν τῷ λέγοντι αὐτῷ· τίς ἐστὶν ἡ μήτηρ μου, καὶ

εσται + και (L 11,30) LW D 544 1424 al. 1293s al. 1574s
 Σ 245 440s al. 270^s 482^s Es al. vi pl. syc ar bo | 42 εκ]
 απο 700 13s 983^r 1279 lat | Σολομωντος CΔ 399s 118s
 1402-945 477 Φ 157 998 al. 1375^s | 44 τότε > (Ta) 544 sys
 Xq | υποστρεψω (L 11,24) Z 28 544 1s 13^r 71 348s al. 213
 Σ 1604 al. | σχολαζ. + και SC* 544 118s 174 1424^s 348^r Φ
 245 4 1093 al. A^r vi pl. synr gg¹ | 45 μεθ εαυτου > Tast
 291 fHsys | και^d > Ta^{ain} 945 U 2145 1187 1093 vi pl. synr
 co | 46 ετι > Ta ZLs D ff | 47 > (λαλησαι) BS*L 443
 Γ 1093 k ff syn sa | σοι λαλησ.] σε ιδειν 892 1424ss 7 a
 Or | 48 και] η W D Θ 1012 k a ff¹⁻² h q syy ar gg bo |

minis in corde terrae tribus diebus et tribus
 noctibus. Viri Ninivitae surgent in iudicio cum 41
 generatione ista et condemnabunt eam, quia
 paenitentiam egerunt in praedicatione Ionae;
 et ecce plus quam Ionas hic. Regina austri 42
 surget in iudicio cum generatione ista et con-
 demnabit eam, quia venit a finibus terrae audire
 sapientiam Salomonis; et ecce plus quam Sa-
 lomon hic.

Cum autem immundus spiritus exierit ab 43
 homine, ambulat per loca arida quaerens re-
 quietem, et non invenit. ¹ Tunc dicit: Revertar in 44
 domum meam, unde exivi. Et veniens invenit
 eam vacantem, scopis mundatam et ornatam.
 Tunc vadit et assumit septem alios spiritus 45
 secum nequiores se, et intrantes habitant ibi; et
 fiunt novissima hominis illius peiora prioribus.
 Sic erit et generationi huic pessimae.

12,46-50 *Christi cognati* (Mc 3,31-35; L 8,
 19ss)

Adhuc eo loquente ad turbas, ecce mater 46
 eius et fratres stabant foris quaerentes loqui
 ei. ¹ Dixit autem ei quidam: Ecce mater tua et 47
 fratres tui foris stant quaerentes te. At ipse 48
 respondens dicenti sibi ait: Quae est mater
 mea, et qui sunt fratres mei? Et extendens 49

47 te] tibi loqui

41s ista \cap ista F

44 eam > S-OEp*JDQ vl(-c ff² h)

45 et⁴ > a b ff^{1.2} g h l

48 ipse] ille Ass X^cD(H) k f ff

41 Jon 3,5 | 42 3 Rg 10,1-10

45 2 P 2,20 48 L 2,49

manum in discipulos suos dixit: Ecce mater
50 mea et fratres mei. Quicumque enim fecerit
voluntatem Patris mei qui in caelis est, ipse
meus frater et soror et mater est.

13,1-52 *Parabola*e (Mc 4,1-34; L 8,4-18)

13 In illo die exiens Iesus de domo sedebat
2 secus mare. Et congregatae sunt ad eum tur-
bae multae, ita ut in naviculam ascendens se-
3 deret; et omnis turba stabat in litore. Et lo-
cutus est eis multa in parabolis dicens: Ecce
4 exiit qui seminat seminare. Et dum seminat,
quaedam ceciderunt secus viam, et venerunt
5 volucres caeli et comederunt ea. Alia autem
cecidit in petrosa, ubi non habebant terram
multam; et continuo exorta sunt, quia non habe-
6 bant altitudinem terrae. Sole autem orto aestua-
verunt; et quia non habebant radicem, aruerunt.
7 Alia autem ceciderunt in spinas, et creverunt
8 spinae et suffocaverunt ea. Alia autem ceci-
derunt in terram bonam et dabant fructum,
aliud centesimum, aliud sexagesimum, aliud tri-
gesimum. Qui habet aures audiendi audiat.
9 Et accedentes discipuli dixerunt ei: Quare
10 in parabolis loqueris eis? Qui respondens ait
11 illis: Quia vobis datum est nosse mysteria regni

49 suos > AsH*ssQC Hier | 50 meus + et Sc-
X*EpMaRVThe bffh | 13,2 navicula HD^r agq | 3 se-
minare + semen suum Q bffh | 5 habebant¹ EpJMa
ELRKT^cW] -hebat *rel.* | 8 autem L] vero *rel.* ff |
10 eis > AsH*O*Ep*C

50 J 15,14

13,2 Mc 3,9

7 Job 31,40

10 Mt 13,34s

τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου; καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα 49
αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν· ἰδοὺ ἡ
μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου· ὅστις γὰρ ἂν ποι- 50
ήσῃ τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς,
αὐτός μου ἀδελφός καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.

J 20,17

Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξεληθὼν ὁ Ἰησοῦς [ἀπὸ] 13
τῆς οἰκίας ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν. καὶ 2
συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοί, ὥστε
αὐτὸν εἰς πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι, καὶ πᾶς ὁ
ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν εἰστήκει. καὶ ἐλάλησεν 3
αὐτοῖς πολλὰ ἐν παραβολαῖς λέγων·

1-23:
Mc 4,1-20
L 8,4-15

Ἴδου ἐξηλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν. καὶ 4
ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ἃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν
ὁδὸν, καὶ ἐλθόντα τὰ πετεινὰ κατέφαγεν αὐτά.
ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη ὅπου οὐκ εἶχεν 5
γῆν πολλήν, καὶ εὐθέως ἐξανέτειλεν διὰ τὸ μὴ
ἔχειν βάθος γῆς. ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυμα- 6
τίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη. ἄλλα 7
δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἀκαν-
θαι καὶ ἀπέπνιξαν αὐτά. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν 8
γῆν τὴν καλὴν καὶ ἐδίδου καρπὸν, ὃ μὲν ἑκατόν, ὃ
δὲ ἐξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα. ὃ ἔχων ὠτα ἀκουέτω. 9

Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ εἶπαν αὐτῷ· 10
διὰ τί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς; ὃ δὲ ἀποκρι- 11
θεὶς εἶπεν αὐτοῖς· ὅτι ὑμῖν δέδοται γινῶναι

49 αυτου¹ > S*D 1574 Σ 998 270 lat pl. | και²+ ιδου Ta
e ff sycr | 50 μου²+ και Θs 544 983^r 1424^a 1391 348s 16
b e ff h Ωρ¹ | 13,1 απο] εκ SZ 33, > B Θ 1s 788^a 1424^a 7
Ωρ | τ. οικιας > D vl pl. sys | 3 ιδου > Ta^avn 348^r 280 ff |
σπειραι S 33ss W D Θss 28 21s 1s 22 13-267 al. M 71 348-
Φ 713^r 4s al. 726 al. Ω al. | σπειρ. + τ. σπορον αυτου
(L 8,5) Ta^(e)vn 28 477 1012 1093 b ff h (sys) | 4 οδον+κ.
κατεπατηθη (L 8,5) Ta^avn 346 726 | πετ. + τ. ουρανου
1241 Θ 565^r 13-954 al. M 2145-Σ 157ss 4s 1604 al. K^r
Λ^r b ff h sych ar gg co | 6 ριζαν] βαθος ριζης Θ 13^r 348^r |
7 επι] εις D 13^r lat, εν μεσω (L 8,7) Ta⁴ synr ar | επνιξαν
S D Θ 565 13^r Φ | 9 ωτα + ακουειν C 33 892s rel. lat pl.
sycr ar gg co | 11 αυτοις > SCZ 892 399^s 1093s al. k ff |

- 25,29; Mc 4,25 12 δὲ οὐ δέδοται. ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ
 L 8,18
 13 καὶ περισσευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ
 D 29,4
 14 ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. διὰ τοῦτο ἐν πα-
 ραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέ-
 πουσιν καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν οὐδὲ συν-
 14 ίουσιν. καὶ ἀναπληροῦται αὐτοῖς ἡ προφητεία
 Is 6,9a
 J 12,40
 A 28,26s
 Ἡσαΐου ἢ λέγουσα·
 Ἄκοῦν ἀκούσετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε,
 καὶ βλέποντες βλέπετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε.
 15 ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου,
 καὶ τοῖς ὠσίν βαρέως ἤκουσαν,
 καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν,
 μή ποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς
 καὶ τοῖς ὠσίν ἀκούσωσιν
 καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν,
 καὶ ἰάσομαι αὐτούς.
 L 10 23s 16 ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ ὅτι βλέπουσιν,
 17 καὶ τὰ ὠτα ὑμῶν ὅτι ἀκούουσιν. ἀμὴν γὰρ λέγω
 ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφηῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμη-
 σαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε καὶ οὐκ εἶδον, καὶ ἀκοῦσαι
 ἃ ἀκούετε καὶ οὐκ ἤκουσαν.
 18 Ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ σπει-
 19 ραντος. παντὸς ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς βασι-

το μυστηριον Ta^m vl synp Ig | 13 οτι βλεπ.-συνιουσιν] ινα
 βλ. μη βλεπωσιν, μη ακουωσιν κ. μη συνιωσιν (D) Θ 372
 Is 22 13-1424 7 660 vl syn gg¹ Tert] + μηποτε επιστρε-
 ψωσ. (Mc 4,12) D Θ Is 13^r ek b c ff² g h syn | 14 και¹ +
 ποτε Ta D Is 1424 1675 7 vl | πληρωθησεται D 1424-7 485
 ek c ff¹⁻² g h syc co, ινα πληρωθη Ta^o (f) | sys Ig | λε-
 γουσα + πορευθητι κ. ειπε τω λαω τουτω D vl pl. | 15 επα-
 χυνθη γαρ] incrassa k a (Iq) | βαρ. ηκουσ.] obtura k (b)
 Ir (Iq) | εκαμμ.] grava k a b (e), excaeca Ir (Iq) | ωσιν¹
 + αυτων Ta SCs 477 Φ 157s 1604s k b c h r² synp ar
 (Iq) | κ. επιστρ.-αυτους > sys (kl) | 16 υμων² > B 1424
 659 1194 291 a c ff g q | 17 γαρ > Γαst S 1241 1689s X Φ
 1170 vl pl. argg bo | δικαιοι + κ. βασιλεις Ta^{o(n)} | 18 σπειρ.
 BS 33 W 544 346s 517s Xss Φ 1604 Λs Xq] -ροντος rel. |

caelorum, illis autem non est datum. Qui enim 12
habet, dabitur ei, et abundabit; qui autem non
habet, et quod habet auferetur ab eo. Ideo in 13
paraboliis loquor eis, quia videntes non vident,
et audientes non audiunt neque intellegunt. Et 14
adimpletur in eis prophetia Esaiiae dicentis:

Auditu audietis et non intellegetis,

et videntes videbitis et non videbitis.

Incrassatum est enim cor populi huius, 15

et auribus graviter audierunt

et oculos suos clauserunt;

nequando videant oculis

et auribus audiant

et corde intellegant et convertantur,

et sanem eos.

Vestri autem beati oculi quia vident, et aures 16
vestrae quia audiunt. Amen quippe dico vobis, 17
quia multi prophetae et iusti cupierunt videre
quae videtis et non viderunt, et audire quae
auditis et non audierunt.

Vos ergo audite parabolam seminantis. ¹⁸Om-
¹⁹nis qui audit verbum regni et non intellegit,

13 audient A-H*X*Z*BQ

14 *inc.* ut adimpleatur AssX^oZMaV

in FZ^cEp^mCTW | > *rel.* q

*dicens SF^rMaKThTW k

15 vid. oculis R d ff²hq] ~ ocul. vid. *rel.*

17 quippe > O*RCTabc *al.*

audistis OX^{*}EpBJECbcffghz

12 Mt 25,29; Mc 4,25; L 8,18; 19,26

13 Dt 29,4; Jr 5,21

14 Is 6,9s; J 12,40; A 28,26s | 16 L 10,23s

venit malus et rapit quod seminatum est in corde eius; hic est qui secus viam seminatus
 20 est. Qui autem super petrosa seminatus est, hic est qui verbum audit et continuo cum gaudio
 21 accipit illud. Non habet autem in se radicem, sed est temporalis; facta autem tribulatione et persecutione propter verbum, continuo scanda-
 22 lizatur. Qui autem seminatus est in spinis, hic est qui verbum audit, et sollicitudo saeculi istius et fallacia divitiarum suffocat verbum, et sine
 23 fructu efficitur. Qui vero in terram bonam seminatus est, hic est qui audit verbum et intellegit et fructum affert, et facit aliud quidem centesimum, aliud autem sexagesimum, aliud vero trigesimum.

24 Aliam parabolam proposuit illis dicens: Simile factum est regnum caelorum homini qui
 25 seminavit bonum semen in agro suo. Cum autem dormirent homines, venit inimicus eius et superseminavit zizania in medio tritici et abiit.
 26 Cum autem crevisset herba et fructum fecisset,
 27 tunc apparuerunt et zizania. Accedentes autem servi patrisfamilias dixerunt ei: Domine, nonne bonum semen seminasti in agro tuo? unde
 28 ergo habet zizania? Et ait illis: Inimicus homo hoc fecit. Servi autem dixerunt ei: Vis, imus

21 et] aut

22 seminatus est Ep]D-Q] ~ est semin. *rel.* ff²]

23 terra bona SssHXsBJThC(e)k
 centum, sexaginta, triginta S-ZBMaV
 aliud vero CTW] porro aliud *rel.* ffz

22 Mt 6,19-34; 1 T 6,9

24 Mt 13,36-43

λείας καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρὸς καὶ
 ἀρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ·
 οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρεῖς. ὁ δὲ ἐπὶ 20
 τὰ πετρώδη σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον
 ἀκούων καὶ εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν·
 ἴσχυς ἔχει δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ, ἀλλὰ πρόσκαιρός 21
 ἐστιν, γενομένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν
 λόγον εὐθὺς σκανδαλίζεται. ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας 22 6,19-34
 σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ ἡ
 μέριμνα τοῦ αἰῶνος [τούτου] καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ
 πλούτου συμπνίγει τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γί-
 νεται. ὁ δὲ ἐπὶ τὴν καλὴν γῆν σπαρεῖς, οὗτός 23
 ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ συνιείς, ὃς δὴ
 καρποφορεῖ καὶ ποιεῖ ὁ μὲν ἑκατόν, ὁ δὲ ἑξή-
 κοντα, ὁ δὲ τριάκοντα.

Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων· 24 13, 36 43
 Ὁμοιωθή ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ
 σπείραντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. ἐν 25
 δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους ἦλθεν αὐτοῦ ὁ
 ἐχθρὸς καὶ ἐπέσπειρεν ζιζάνια ἀνα μέσον τοῦ
 σίτου καὶ ἀπῆλθεν. ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος 26
 καὶ καρπὸν ἐποίησεν, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια.
 προσελθόντες δὲ οἱ δούλοι τοῦ οἰκοδεσπότου 27
 εἶπον αὐτῷ· κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἔσπειρας
 ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; πόθεν οὖν ἔχει ζιζάνια; ὁ δὲ 28
 ἔφη αὐτοῖς· ἐχθρὸς ἀνθρώπου τοῦτο ἐποίησεν.
 οἱ δὲ δούλοι αὐτῷ λέγουσιν· θέλεις οὖν ἀπελ-

20 λογον + μου ΔW 2145 X 245 (q | 21 γενομ. δε] ειτα
 γεν. 1241 Θ G | 22 τουτου > BS D e k a ff² g h ar Eus |
 23 συνιεις BS 892 D Θ 372 Φ Ω ρ] -των rel. | ος δη] και
 Ta¹² ff^g vg sycr ar bo. τότε D e a b c ff² h q (k sys) |
 24 σπειροντι CL D pl. 1 pl. 1424^r UΦΠ rel. pl. | 25 αυ-
 του > 1574 e k h syv I ρ | εσπειρ. Cl.ss W D 700 565^r
 118s rel. pl. I ρ | 26 και² > W D Θ 13^r 1424 1293s Φ vl
 syv sa | 27 σω > 1241 700 565 118s 1424^a 485 K 280 k^{*} |
 28 δουλοι > B 157 co (1424 1555 Eus) | ~ λεγ. αυτω οι δ.
 D vl syvp ar | ουν > Ta³ D lat(-f q) syvp ar gg¹ bo |

29 θόντες συλλέξωμεν αὐτά; Ἴό δέ φησιν· οὐ, μή-
ποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια ἐκριζώσητε ἅμα
30 αὐτοῖς τὸν σῖτον. ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμφό-
τερα μέχρι τοῦ θερισμοῦ· καὶ ἐν καιρῷ τοῦ θε-
ρισμοῦ ἐρῶ τοῖς θερισταῖς· συλλέξατε πρῶτον τὰ
ζιζάνια καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δέσμιαις πρὸς τὸ
κατακαῦσαι αὐτά, τὸν δὲ σῖτον συναγάγετε εἰς
τὴν ἀποθήκην μου.

31-32: 31

Mc 4,30ss
L 13,18s

Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων·
Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ
σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ
ἄγρῳ αὐτοῦ· ὃ μικρότερον μὲν ἐστὶν πάντων
τῶν σπερμάτων, ὅταν δὲ αὐξηθῆ, μεῖζον τῶν
λαχάνων ἐστὶν καὶ γίνεται δένδρον, ὥστε ἐλθεῖν
τὰ πτερινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς
κλάδοις αὐτοῦ.

L 13,20s 33

Ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς· Ὁμοία
ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα
γυνὴ ἐνέκρουσεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ
ἐξυμώθη ὅλον.

Mc 4,33s 34

Ps 77,2 35

Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παρα-
βολαῖς τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐδὲν
ἐλάλει αὐτοῖς· ὅπως πληρωθῆ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ
προφήτου λέγοντος·

29 φησιν Bss 399s 1293s 1396 lat(-a) εφη rel. pl., + αυ-
τοις Ta^{a1} 33 D Θ Σ Ν ka h c (h synp ar gg sa | τον] και τον
Ta D (372) 28 1365 1573 lat synph ar gg co | 30 αχει S*L
Xp, εως BD 1424^s | εις¹ > 33s Δs D 700 399s 1s 1424^s Xs
Φ lat pl. Xp | συναγετε B 372 399 1 1689 348 Γ 440 |
31 παρεθηκε.]ελαλησεν l.* D Θ 1s 13^r 1424^s 1574 Σ Ν ka h
ch syn gg | 32 μειζον + παντων (Mc 4,32) Ta 565 544
1424 1574 157 245s 998 485s K pl. lat synp ar gg | κατα-
σκηνοιν B* D | 33 ελαλ.] παρεθηκε. Ta C 1241 1279 1375
1604 726 sa | ελαλ. αυτοις > D k syn | αυτοις + λεγων
SCL 1241 Θ 565 209 13^r MUs 157s 1219ss 661s hq vg¹
ar gg¹ sa | 35 δια + Ησαιου S* 33 Θ 1s 13^r 713 1573 |

et colligemus ea? ¹Et ait: Non, ne forte colligen- 29
tes zizania eradicetis simul cum eis et triticum.
Sinite utraque crescere usque ad messem, et in 30
tempore messis dicam messoribus: Colligite pri-
mum zizania et alligate ea in fasciculos ad
comburendum, triticum autem congregate in
horreum meum.

Aliam parabolam proposuit eis dicens: Si- 31
mile est regnum caelorum grano sinapis, quod
accipiens homo seminavit in agro suo; quod 32
minimum quidem est omnibus seminibus; cum
autem creverit, maius est omnibus holeribus et
fit arbor, ita ut *volucres caeli veniant et habitent
in ramis eius.*

Aliam parabolam locutus est eis: Simile est 33
regnum caelorum fermento, quod acceptum mu-
lier abscondit in farinae satis tribus, donec fer-
mentatum est totum.

Haec omnia locutus est Iesus in parabolis 34
ad turbas et sine parabolis non loquebatur eis,
ut impleretur quod dictum erat per prophetam 35
dicentem :

34 parabolis]-bola

30 *inc.* sed sinite D^r a b c f f² g^{1.2} h z
in² > *codd.* vl

32 omnibus 1 ∩ 2 S*F

35 adimpleretur AsX^cEpJDLRWa f g q
erat S-MEp^cLCT] est *rel.* e k b c d f f² g h l

32 Ez 17,23 ; 31,6

33 L 13,20s

35 Ps 77,2

*Aperiam in parabolis os meum,
eructabo abscondita a constitutione mundi.*

- 36 Tunc dimissis turbis venit in domum, et
accesserunt ad eum discipuli eius dicentes:
37 Edissere nobis parabolam zizaniorum agri. ¹Qui
respondens ait illis: Qui seminat bonum semen
38 est Filius hominis. Ager autem est mundus.
Bonum vero semen, hi sunt filii regni. Zizania
39 autem filii sunt nequam. Inimicus autem, qui
seminavit ea, est diabolus. Messis vero con-
summatio saeculi est, messorum autem angeli
40 sunt. Sicut ergo colliguntur zizania et igni com-
buruntur, sic erit in consummatione saeculi.
41 Mittet Filius hominis angelos suos, et colligent
de regno eius omnia *scandala et eos qui fa-*
42 *ciunt iniquitatem*, et mittent eos in caminum
43 ignis. Ibi erit fletus et stridor dentium. ¹Tunc
iusti fulgebunt sicut sol in regno Patris eorum.
Qui habet aures audiendi audiat.
44 Simile est regnum caelorum thesauro abs-
condito in agro; quem qui invenit homo, abs-
condit et prae gaudio illius vadit et vendit
universa quae habet et emit agrum illum.

36 edissere E^oTh [W] dissere *rel.* cfflz

37 illis gat cffg²(fh)] > *codd.*

40 conburentur FDR

42 mittunt YF-X^oed

43 eorum] sui AssMOEp^{*}cd fgh

audiendi > S-FMXsJMaVCT^{*} ekab)

36 Mt 13,24-30

38 1 C 3,9

41 So 1,3; Mt 7,23; 25,31-46

42 Mt 8,12; 24,51; 25,30

43 Dn 12,3; Sap 3,7

44 L 14,33; Pr 2,4

*Ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου,
ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.*

Τότε ἀφείς τοὺς ὄχλους ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν. 36 24-30
καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες·
διασάφησον ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων
τοῦ ἀγροῦ. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ὁ σπείρων 37
τὸ καλὸν σπέρμα ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου· ὁ 38 1 J 3,9
δὲ ἀγρός ἐστὶν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, (1 C 3,9)
οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνια
εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ, ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπείρας 39
αὐτὰ ἐστὶν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς συντέλεια
αἰῶνός ἐστιν, οἱ δὲ θεριστὰὶ ἄγγελοί εἰσιν. ὡσπερ 40 (J 15,6)
οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια καὶ πυρὶ κατακαίεται,
οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος. ἀποστε- 41 So 1,3
λεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, 25,31-46
καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα 7,23
τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν, 8,12
καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· 42
ἐκεῖ ἔσται ὁ κλωνισμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόν-
των. τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμπουσιν ὡς ὁ ἥλιος 43 D^a 12,3
ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν. ὁ ἔχων ὧτα
ἀκουέτω.

Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θη- 44 19,29
σανρωῦ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὐρῶν ἄν- L 14,33
θρωπος ἔκρυψεν, καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ Pr 2,4
ὑπάγει καὶ πωλεῖ πάντα ὅσα ἔχει καὶ ἀγοράζει
τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον.

καταβολ.] αρχης Ta^{1a} k h syn gg | κοσμου > Ta¹ BS^o 1s
22 e k syn gg¹ | 36 διασαφησ. BS* Θ 1424^a lat pl. Ωρ¹]
φρασον rel. | 40 κατακαιεται BS 892 D 399s 1s 22 1293s
472 Cy] καιεται rel. | αιωνος BS 892 372 1582 22 945 Γ
1604 lat pl. syn ar sa Ιρ] + τουτου Ta rel. | 42 βαλλου-
σιν S* D* 565 1424 X e, εμβαλ. 700 1604 | 43 ωτα BS*
Θs e k a b Hil] + ακουειν (Mc 4,9) Ta^{1a} rel. | 44 ομοια
BS 892 D 1555 lat pl. syni co Ωρ] παλιν ομ. rel. | παντα
> (Mc 10,21) B 28 348^r Ωρ |

- 45 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν
 Pr 8,10a ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας.
 46 εὐρῶν δὲ ἓνα πολύτιμον μαργαρίτην ἀπελθὼν
 πέπρακεν πάντα ὅσα εἶχεν καὶ ἠγόρασεν αὐτόν.
 47 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρα-
 νῶν σαγήνη βληθείση εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐκ
 48 παντὸς γένους συναγαγούση· ἦν ὅτε ἐπληρώθη
 ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν καὶ καθίσαντες
 συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἄγγη, τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω
 25,32 49 ἔβαλον. οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος·
 ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι καὶ ἀφοριοῦσιν τοὺς πο-
 50 νηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων, καὶ βαλοῦσιν αὐ-
 τοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ
 κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.
 51 Συνήκατε ταῦτα πάντα; λέγουσιν αὐτῷ· ναί.
 52 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς
 μαθητευθεὶς τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν ὁμοίος
 ἐστὶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότη, ὅστις ἐκβάλλει ἐκ
 τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά.
 53-58 : 53 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παρα-
 Mc 6,1-6 54 βολὰς ταύτας, μετήρην ἐκεῖθεν. καὶ ἐλθὼν εἰς
 L 4,16-30 τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συνα-
 γωγῇ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήσσεσθαι αὐτοὺς καὶ
 λέγειν· πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνά-
 55 μεις; Ὁὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; οὐχ
 ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαριὰμ καὶ οἱ ἀδελφοί

45 ανθρωπω > BS* 1424 1012s 1555 Ath Xc Amb |
 46 ευρων δε Ta³ BS 33s D Θ 1s 788 lat synpi ar gg sa |
 ος ευρων rel. | ενα > D Θ 788 e k a b ff² g h syc | παντα
 > D c ff² h | 47 γενους + ιχθυων Ta^{1a} 1689s vl vg¹ sa |
 48 καλα] καλλιστα Ta^{2a} D 700 vl pl. syn ar Amb Aug |
 50 βαλλουσα. S* D* 565 788^r 1424 X 713 al. | 51 συνηκ.
 Ta^{1a} BS D 348 1555 lat pl. sys co Ωρ] inc. λεγει αυτοις
 ο Ις rel. | ναι Ta¹¹ BS D Θ 372 1s 13s 174-349 kvg syni |
 + Ke rel. | 52 εκβαλλ.] προφερει (L 6,45) 1 1424ss 659
 Ωρ | 54 Αντιπατριδα S* | τουτω + πασα 892 D 230 517s
 sys Eus | 55 ο + του Ιωσηφ Taⁿ a b ff² g h syn |

Iterum simile est regnum caelorum homini 45
negotiatori quaerenti bonas margaritas. Inventa 46
autem una pretiosa margarita, abiit et vendidit
omnia quae habuit et emit eam.

Iterum simile est regnum caelorum sagenae 47
missae in mare et ex omni genere piscium con-
greganti. Quam cum impleta esset educentes 48
et secus litus sedentes elegerunt bonos in vasa,
malos autem foras miserunt. Sic erit in con- 49
summatione saeculi; exhibunt angeli et separa-
bunt malos de medio iustorum et mittent eos 50
in caminum ignis; ibi erit fletus et stridor
dentium. ¹ Intellexistis haec omnia? Dicunt ei: 51
Etiam. ¹ Ait illis: Ideo omnis scriba doctus in 52
regno caelorum similis est homini patrifamilias,
qui profert de thesauro suo nova et vetera.

13,53-58 *Nazarenorum incredulitas* (Mc 6,
1-6; L 4,15-30)

Et factum est, cum consummasset Iesus pa- 53
rabolas istas, transiit inde. Et veniens in pa- 54
triam suam docebat eos in synagogis eorum,
ita ut mirarentur et dicerent: Unde huic sa-
pientia haec et virtutes? Nonne hic est fabri 55
filius? Nonne mater eius dicitur Maria, et fra-

48 educentes ad litus et sedentes
54 synagogis]-goga e

47 et > A-HOsR | piscium > SF-O*JLC k d z
51 inc. dicit eis (Iesus) fhq (DEQ a g)
54 virtutes] virtus A-H*OsEp*
55 filius + Ioseph EpDQs

46 Pr 8,10s; Sap 7,9 | 49 Mt 25,32

tres eius Iacobus et Ioseph et Simon et Iudas? Et sorores eius nonne omnes apud nos sunt? Unde ergo huic omnia ista? ¹ Et scandalizabantur in eo. Iesus autem dixit eis: Non est propheta sine honore nisi in patria sua et in domo sua. Et non fecit ibi virtutes multas propter incredulitatem illorum.

14,1-12 *Herodes de Christo, Iohannis mors*
(Mc 6,14-30; L 9,7ss)

14 In illo tempore audivit Herodes tetrarcha
2 famam Iesu, ¹ et ait pueris suis: Hic est Iohannes Baptista; ipse surrexit a mortuis, et ideo
3 virtutes operantur in eo. Herodes enim tenuit Iohannem et alligavit eum et posuit in carcerem propter Herodiam uxorem fratris sui.
4 Dicebat enim illi Iohannes: Non licet tibi habere eam. Et volens illum occidere timuit populum, quia sicut prophetam eum habebant.
6 Die autem natalis Herodis saltavit filia Herodidis in medio et placuit Herodi. Unde cum iuramento pollicitus est ei dare quodcumque
8 postulasset ab eo. At illa praemonita a matre sua, Da mihi, inquit, hic in disco caput Iohannis

Ioseph] Iohannes DR (Ep^mEQ)

58 et + ideo EpDEQR

14,2 suis + numquid EpDEQR

Bapt. + quem ego decollavi Ep^mDEQT

3 carcere SHQThT^kd

6 medio + triclinio H^eEpDEQRThTW a-hqz

8 hic] hoc ka, > DERCT bcff^{1.2}g

56 J 7,15.52

57 J 4,44

14,3 Mt 11,2

4 Lv 18,16; 20,21

5 Mt 21,26

αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωσήφ καὶ Σίμων καὶ
 Ἰούδας; καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς 56
 ἡμᾶς εἰσιν; πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα; ἰκαὶ 57 J 7,15; 4,44
 ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν
 αὐτοῖς· οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ
 πατρίδι καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. καὶ οὐκ ἐποίησεν 58
 ἐκεῖ δυνάμεις πολλὰς διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρώδης ὁ τε- 14 1-12 :
 τραάρχης τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ, καὶ εἶπεν τοῖς παισὶν 2 Mc 6,14.17 3X
 αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν Ἰωάννης ὁ βαπτιστής· αὐτὸς L 9,7ss;
 ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνά- 3,19a
 μεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ. Ὁ γὰρ Ἡρώδης κρα- 3 11,2
 τήσας τὸν Ἰωάννην ἔδησεν αὐτὸν καὶ ἐν φυλακῇ
 ἀπέθετο διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου
 τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ· ἔλεγεν γὰρ ὁ Ἰωάννης 4 Lv 18,16 ;
 αὐτῷ· οὐκ ἔξεστίν σοι ἔχειν αὐτήν. καὶ θέλων 5 20,21
 αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς 21,26
 προφήτην αὐτὸν εἶχον. γενεαίσις δὲ γενομένοις 6
 τοῦ Ἡρώδου ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρω-
 διαδος ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἤρρεσεν τῷ Ἡρώδῃ,
 ὅθεν μεθ' ὄρκου ὠμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ 7
 ἐὰν αἰτήσεται. ἡ δὲ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς 8
 μητρὸς αὐτῆς· δός μοι, φησὶν, ὧδε ἐπὶ πίνακι

Ἰωση(ς) Ta LAW al. 22^a rel. pl. k q ar co, Ἰωαννης S*
 D 565 1424 1207 MUss 472 280 Ass V^r | 56 ουχι > 1093
 ff h syn ar | 57 τη¹ + ιδια S 892 13^r 1223s 990 ar gg sa |
 πατριδι + αυτου CW 372^r 7^a rel. pl. | 58 τας απιστιας 892
 D k | 14,2 αυτου + μητι D Φ b f h | βαπτιστ. + ον εγω
 απεκεφαλιασα (Mc 6,16) D Φ a b ff h | εν > Z 990 71 1279
 16 1574 245 1295ss Λ^r | 3 Ηρωδ. + τοτε B Θs 13^r 1293s
 1295 1604 gg sa | αυτον > BS* 700 1555 ff h Ωρ | και,
 απεθετο > Z D e k Ωρ¹ | Φιλιππ. > D 372 lat pl. | 4 αυ-
 τω > S* 565ss | αυτην + γυναικα k syrp gg | 6 γενεασις
 γενομ. BSZL D 1s 22 262] γενεσιων αγομεν. 33 ΔW 700ss
 7^a al. pl., -ων γενομ. rel. | Ηρωδου + εισηλθεν (Mc 6,
 22) syn | μεσω + τ. συμποσιου Ta^{an} vl pl. syc ar | 7 ωμο-
 λογ.] ωμοσεν (Mc 6,23) Ta^{an} Z 13^r 1604 syp Xρ | 8 δος
 μοι | iube afferri Ef | ωδε > (Mc 6,25) vl pl. vg¹ | επι
 πινακι > D |

9 τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. καὶ ἔλυ-
πήθη ὁ βασιλεύς, διὰ δὲ τοὺς ὄρκους καὶ τοὺς
17,12 10 συνανακειμένους ἐκέλευσεν δοθῆναι, καὶ πέμ-
11 ψας ἀπεκεφάλισεν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. καὶ
ἠνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίδακι καὶ ἐδόθη
12 τῷ κορασίῳ, καὶ ἠνεγκεν τῇ μητρὶ αὐτῆς. καὶ
προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν τὸ πτῶμα
καὶ ἔθαψαν αὐτό, καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ
Ἰησοῦ.

13-21: 13 Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν
Mc 6,31-44
L 9,10-17
J 6,1-13
ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν. καὶ ἀκού-
σαντες οἱ ὄχλοι ἠκολούθησαν αὐτῷ περὶ τὸ
9,36 14 τῶν πόλεων. καὶ ἐξελθὼν εἶδεν πολὺν ὄχλον,
καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς καὶ ἐθεράπευσεν
15 τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν. ὁψίας δὲ γενομένης
προσηλθὼν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ λέγοντες· ἔρημός
ἐστὶν ὁ τόπος καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρήλθεν· ἀπό-
λυσον [οὖν] τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες εἰς
16 τὰς κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα. ὁ δὲ
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· οὐ χρειαν ἔχουσιν ἀπελ-
17 θεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. οἱ δὲ λέγουσιν
αὐτῷ· οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους καὶ
18 δύο ἰχθύας. ὁ δὲ εἶπεν· φέρετέ μοι ὧδε αὐ-
19 τούς. καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ

9 λυπηθεις, > δε B D Θs 1s 13^r 1424 1675 a | δοθηναι +
αυτη Θ 565 1s 13^r 1424^s synp ar gg sa | 10 απεκεφαλ.
BS*Z 1s 0106] + τον rel. | 11 επι] εν 892 Θs 1s 983 543|
και³+το κορασιον (Mc 6,28) Ta^am 1424^s e b c f ff² h syc
bo | 12 πτωμα] σωμα ZΔW 28 118^s 1689 7^s 1223 rel. sa |
πτωμα + αυτου Ta^a S*L D 565 544 954 477 213 Σ 157s
1093s al. 1375^s 1555 c f ff h | q vg¹ synp sa | αυτο] αυτον
BS* a ff | 13 περσοι SZL 544 1689 157 245 4s 1093 al.
lat pl. | 14 εξελθ. + ο Iς CAW 565s 543-71 U rel. f h q
syrih gg, > a b ff² syv | 15 ουν SCZ 892 399 1s Σ syh^m
co | τας + κυκλω (Mc 6,36) Ta^a C* 33 Θs 399s 348
1579s Σ 713 1396 syi ar gg | 16 Iς > S* D 1424^s 1604s
k synp co | 18 ωδε > Ta^a D Θs 1s vl syv Xq | 19 εκε-
λευσεν SZ 1012s 1295 ff ar co Ωq |

Baptistae. Et contristatus est rex; propter iu- 9
 ramentum autem et eos qui pariter recumbe-
 bant iussit dari. Misitque et decollavit Iohan- 10
 nem in carcere. Et allatum est caput eius in 11
 disco et datum est puellae, et attulit matri
 suae. Et accedentes discipuli eius tulerunt cor- 12
 pus eius et sepelierunt illud, et venientes nun-
 tiaverunt Iesu.

14,13-36 *Populus cibo refectus* (Mc 6,31-56;
 L 9,10-17; J 6,1-21)

Quod cum audisset Iesus, secessit inde in 13
 navicula in locum desertum seorsum; et cum
 audissent turbae, secutae sunt eum pedestres
 de civitatibus. Et exiens vidit turbam multam 14
 et misertus est eis et curavit languidos eorum.
 Vespere autem facto accesserunt ad eum di- 15
 scipuli eius dicentes: Desertus est locus, et hora
 iam praeteriit; dimitte turbas, ut euntes in
 castella emant sibi escas. Iesus autem dixit 16
 eis: Non habent necesse ire; date illis vos man-
 ducare. Responderunt ei: Non habemus hic nisi 17
 quinque panes et duos pisces. ¹Qui ait eis: Af- 18
 ferte mihi illos huc. Et cum iussisset turbam 19

9 iusiurandum OX*ss*BJMaV k c d ffz

11 attulit JQ vl(-z)] tulit *rel.*

12 eius² EpJMaDEQRKThTW c d f ff l q] > *rel.*

13 naviculam HRTThT

14 eis MX*Ep*BJDEQR fff] illis vl pl., eius *rel. z*

18 ~ illos mihi *codd. e* (vl pl.)

discumbere super faenum, acceptis quinque panibus et duobus piscibus, aspiciens in caelum benedixit et fregit et dedit discipulis panes,
 20 discipuli autem turbis. Et manducaverunt omnes et saturati sunt. Et tulerunt reliquias, duodecim
 21 cophinos fragmentorum plenos. Manducantium autem fuit numerus quinque milia virorum, exceptis mulieribus et parvulis.
 22 Et statim compulit Iesus discipulos ascendere in naviculam et praecedere eum trans fretum,
 23 donec dimitteret turbas. Et dimissa turba ascendit in montem solus orare. Vespere autem
 24 facta solus erat ibi. Navicula autem in medio mari iactabatur fluctibus; erat enim contrarius
 25 ventus. Quarta autem vigilia noctis venit ad eos ambulans super mare. Et videntes eum super
 26 mare ambulantem turbati sunt dicentes: Quia phantasma est, et prae timore clamaverunt.
 27 ¹ Statimque Iesus locutus est eis dicens: Habete fiduciam; ego sum, nolite timere. Respondens
 28 autem Petrus dixit: Domine, si tu es, iube me ad te venire super aquas. At ipse ait: Veni.

19 discip. + suis S J D^r e a b c f f² z

autem + dederunt Q T^o (b)

22 compulit Iesus] iussit *codd.* vl(-d)

discip. + suos H^o O Z B J M a R K V Th vl pl.

28 autem + ei DER (e) b d f f¹⁻² h q z

ad te venire' M E p E T] ~ ven. ad te *vel.* vl

20 4 Rg 4,44

23 L 6,12; 9,18

26 L 24,37

τοῦ χόρτου, λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς
 δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλό-
 γησεν, καὶ κλάσας ἔδωκεν τοῖς μαθηταῖς τοὺς
 ἄρτους, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. καὶ ἔφαγον 20
 πάντες καὶ ἔχορτάσθησαν, καὶ ἦσαν τὸ περισ- 4 Rg 4,44
 σεῦον τῶν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις.
 οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχί- 21
 λιοι χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων.

Καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν τοὺς μαθητὰς ἐμβῆναι 22 22-36 :
 εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, Mc 6,45-56
 ἕως οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους. καὶ ἀπολύσας τοὺς J 6,15-21
 ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν προσεύξα- L 6,12; 9,18
 σθαι. ὀψίας δὲ γενομένης μόνος ἦν ἐκεῖ. Ἰτὸ δὲ 24
 πλοῖον ἤδη σταδίους πολλοὺς ἀπὸ τῆς γῆς ἀπειχεν,
 βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων, ἦν γὰρ ἐναντί-
 ος ὁ ἄνεμος. τετάρτη δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς ἦλθεν 25
 πρὸς αὐτοὺς περιπατῶν ἐπὶ τὴν θάλασσαν. οἱ δὲ 26
 μαθηταὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπα-
 τοῦντα ἐταράχθησαν λέγοντες ὅτι φάντασμα ἐστίν, (L 24,37)
 καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. εὐθύς δὲ ἐλάλησεν ὁ 27
 Ἰησοῦς αὐτοῖς λέγων· θαρσεῖτε, ἐγὼ εἰμι· μὴ φο-
 βεῖσθε. Ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν· Κύ- 28
 ριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με ἐλθεῖν πρὸς σὲ ἐπὶ τὰ

τ. χορτον 892 D 348^r, τους χορτ. Δs 565s 13-828 M^r
 348 pl. Uss 713 Γ pl. K rel. e | τ. αρτους² > Ta^{1a} e b ff h
 syr | μαθηται + εδωκαν Ta^{an} b synp gg co | 21 ωσει]
 ως 33 D Θ 1 1604 al., > Ta^{as} W 0106 lat synp bo |
 ~ παιδ. κ. γυν. D Θ 1s vl sys co | 22 ευθεως] postea
 Taⁿ, tunc ff, > Ta^r S^{*C*} 892 syn | 24 ηδη > (Mc 6,47)
 Ta^{at} D 28 047 1093 a fff lz vg synp co | σταδιοις -
 απειχεν B 13^r, ~ Θs synp i ar gg co (Φ) μεσον της θα-
 λασσ. ην rel. | ανεμος + αυτοις Ta^{at} Θ Φ vl pl. syni(p) |
 25 ηλθεν BSC^cZs 892 Θss 1s 13^r 659 al. 348^r Σ 1295ss
 Λ^r lat syrih^m ar co Ωρ Eus] απηλθ. rel. | 26 οι δε μαθ.
 ιδ. Ta BS^c D 372 13^r syi gk] κ. ιδ. αυτ οι μαθ. rel. pl.
 sycp ar, > οι μαθ. Ta^{1a} S^{*} Θs 1s 22 1424^a lat(-f) co Eus |
 27 ο Ις > S^{*} 892 084 D 983 1293s ff syc co Eus | 28 αυ-
 τω > Ta^{1a} Δ 118s 174 1574s 157 273 489 270 a c vg |
 με] μοι CΔ 485 sycp ar sa |

- 29 ὕδατα. Ἴδὲ δὲ εἶπεν· ἔλθέ. καὶ κατυβὰς ἀπὸ
 τοῦ πλοίου Πέτρος περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα
 30 καὶ ἦλθεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. βλέπων δὲ τὸν
 ἄνεμον ἰσχυρὸν ἐφοβήθη, καὶ ἀρξάμενος κατα-
 8,25 ποντίζεσθαι ἔκραξεν λέγων· Κύριε, σῶσόν με.
 31 εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἐπελάβετο
 αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτῷ· ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστα-
 32 σας; καὶ ἀναβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον ἐκό-
 33 πασεν ὁ ἄνεμος. οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ προσε-
 16,16 κύνησαν αὐτῷ λέγοντες· ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς εἶ.
 34 Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν εἰς
 35 Γεννησαρέτ. καὶ ἐπιγνόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες
 τοῦ τόπου ἐκείνου ἀπέστειλαν εἰς ὅλην τὴν πε-
 ρίχωρον ἐκείνην, καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας
 9,21; L 6,19 36 τοὺς κακῶς ἔχοντας ἵνα παρεκάλουν αὐτόν, ἵνα
 μόνον ἄψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐ-
 τοῦ· καὶ ὅσοι ἤψαντο διεσώθησαν.
 1-20 : 15 Τότε προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ Ἱεροσο-
 Mc 7,1-23 2 λύμων φαρισαῖοι καὶ γραμματεῖς λέγοντες· διὰ
 L 11,38 τί οἱ μαθηταὶ σου παραβαίνουνσιν τὴν παράδο-
 σιν τῶν πρεσβυτέρων; οὐ γὰρ νίπτονται τὰς
 3 χεῖρας, ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
 εἶπεν αὐτοῖς· Διὰ τί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε
 τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν;
 Ex 20,12; 4 ὁ γὰρ Θεὸς εἶπεν· τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν
 21,17

29 δε + I_c Ta^{av}n 348^r 2145 E syp | κ. ηλθεν BC* 700
 399s 1293s 1604s syn ar sa | ελθειν Ta^{al} rel.. ηλθεν ουν
 S* | 30 ισχυρον + σφοδρα W, > B*S 33 co | εφοβηθη
 + ελθειν W | 32 αναβαντ. Ta^{aei} BS 33 892 D Θss 13-
 954 1579 synri ar sa Ωρ] εμβαντ. rel. | 33 πλοιω +
 (προσ)ελθοντες Ta^{ae}vⁿ 33s ΔsW D Θ 372sss 118s 13^r
 517-71 Φ rel. pl. lat sy ar gg | 34 Γεννησαρ D* 700
 lat synri | 36 ινα + καν 33 1241 Θ 1s 22 13-954 Φ 713ss
 660 al. syp ar | 15,1 τω Ιυ] προς αυτον D 372 lat pl. syn,
 αυτω 1s 1424^s 1295 Ωρ | 3 και > S* 1012 1187 1365 q ar
 gg^l co Iρ Xρ | 4 ειπεν (Mc 7,10) BS^c 892 084 D Θss 1s
 788 lat(-f) synrih* ar gg co Iρ] ενετειλατο λεγων rel. |

Et descendens Petrus de navicula ambulabat
super aquam ut veniret ad Iesum. Videns vero 30
ventum validum timuit et cum coepisset mergi,
clamavit dicens: Domine, salvum me fac. ¹ Et 31
continuo Iesus extendens manum, apprehendit
eum et ait illi: Modicae fidei, quare dubitasti?
Et cum ascendissent in naviculam, cessavit ven- 32
tus. Qui autem in navicula erant, venerunt et 33
adoraverunt eum dicentes: Vere filius Dei es.

Et cum transfretassent, venerunt in terram 34
Gennesar. Et cum cognovissent eum viri loci 35
illius, miserunt in universam regionem illam et
obtulerunt ei omnes male habentes ¹et rogabant 36
eum, ut vel fimbriam vestimenti eius tangerent.
Et quicumque tetigerunt salvi facti sunt.

15,1-20 *De vera munditie* (Mc 7,1-23)

Tunc accesserunt ad eum ab Hierosolymis 15
scribae et pharisaei dicentes: Quare discipuli 2
tui transgrediuntur traditionem seniorum? non
enim lavant manus suas cum panem manducant.
¹Ipse autem respondens ait illis: Quare et vos 3
transgredimini mandatum Dei propter traditio-
nem vestram? Nam Deus dixit: *Honora patrem* 4

32 ascendisset X*ERT^h vl(-a)

15,2 traditiones ZMaKVW q Hier

4 patrem + tuum AsHX^cZ^cMaQRKTh vl pl.

31 Mt 8,26

36 Mt 9,21; L 6,19

15,4 Ex 20,12; 21,17; Dt 5,16

et matrem, et: Qui maledixerit patri vel matri,
 5 *morte moriatur.* Vos autem dicitis: Quicumque
 dixerit patri vel matri: Munus quodcumque est
 6 ex me, tibi proderit; et non honorificabit pa-
 trem suum aut matrem suam, et irritum fecistis
 mandatum Dei propter traditionem vestram.
 7 Hypocritae, bene prophetavit de vobis Esaias
 dicens:

8 *Populus hic labiis me honorat,*
cor autem eorum longe est a me.

9 *Sine causa autem colunt me,*
docentes doctrinas et mandata hominum.

10 Et convocatis ad se turbis dixit eis: Au-
 11 dite et intellegite. Non quod intrat in os coin-
 quinat hominem; sed quod procedit ex ore, hoc
 12 coinquat hominem. Tunc accedentes discipuli
 eius dixerunt ei: Scis quia pharisaei audito
 13 verbo hoc scandalizati sunt? At ille respon-
 dens ait: Omnis plantatio, quam non plantavit
 14 Pater meus caelestis, eradicabitur. Sinite illos,
 caeci sunt et duces caecorum, caecus autem
 si caeco ducatum praestet, ambo in foveam ca-
 15 dunt. Respondens autem Petrus dixit ei: Edis-
 16 sere nobis parabolam istam. At ille dixit: Adhuc

matrem + tuam Ep^mQRK^c a b fff²q

6 suam > A-O*Ep*QW b ff²

9 et > *YFHGX*Z* d q

14 *cadent EpLQ

7ss Is 29,13

11 1 T 4,4

14 Mt 23,24; L 6,39; R 2,19

μητέρα, καί· ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανα-
 τῶν τελευτάτω· ἵμεῖς δὲ λέγετε· ὅς ἂν εἴπη 5
 τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ· δῶρον ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ
 ὠφελῆθῃς, οὐ μὴ τιμήσει τὸν πατέρα αὐτοῦ ἢ 6
 τὴν μητέρα αὐτοῦ· καὶ ἠκυρώσατε τὸν λόγον
 τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν. ὑποκριταί, 7 **Is 29,13**
 καλῶς ἐπροφήτευσεν περὶ ὑμῶν Ἡσαίας λέγων·

Ὁ λαὸς οὗτος τοῖς χεῖλεσίν με τιμᾷ, 8

ἢ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ.

μάτην δὲ σέβονται με 9

διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων.

Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον εἶπεν αὐ- 10
 τοῖς· Ἀκούετε καὶ συνίετε· οὐ τὸ εἰσερχόμενον 11 **12,34**
 εἰς τὸ στόμα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸ ἐκ-
 πορευόμενον ἐκ τοῦ στόματος, τοῦτο κοινοῖ τὸν
 ἄνθρωπον. Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ λέ- 12
 γουσιν αὐτῷ· οἶδας ὅτι οἱ φαρισαῖοι ἀκούσαντες
 τὸν λόγον ἐσκανδαλίσθησαν; ὃ δὲ ἀποκριθεὶς 13 **J 15,2**
 εἶπεν· Πᾶσα φυτεία, ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ
 μου ὁ οὐράνιος, ἐκριζωθήσεται. ἄφετε αὐτούς· 14 **23,24; L 6,39**
 τυφλοὶ εἰσιν ὄδηγοὶ τυφλῶν· τυφλὸς δὲ τυφλὸν
 ἐὰν ὀδηγῇ, ἀμφοτέροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται. **R 2,19**

Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· φρά- 15
 στον ἡμῖν τὴν παραβολὴν [ταύτην]. ὃ δὲ εἶπεν· 16

5 μητρι + κορβαν ο εστιν (Mc 7,11) ΦΓ' b | ωφεληθ. +
 ουδεν εστιν S* | 6 αυτου 1~2 BS D 544 174 e a syc co |
 λογον BS^c 892 D Θs e a b ff¹⁻² sy ar gg co Iρ Ωρ¹] νομον
 S*C 084 399s 13^r 1293s, τ. εντολην rel. | 7 Ησαι. + ο
 προφητης Ta 1424^a ff syn bo | 8 inc. εγγιζει μοι ο λ. ουτ.
 τω στομ. αυτων κ. CΔs W 565^r rel. pl. f syh | τη καρδια
 syn | απεχει] εστιν D 372 1424 lat | 11 τουτο] εκεινο D
 1293, > Ta^r 1241 22 440 e a ff | τουτο-ανθρ. > Is 124 Cl
 Ωρ Tert Amb | 12 μαθητ. Ta^{rs} BS D Θs 13^r 348^r 1604 e]
 + αυτου rel. | λογον + τουτον Ta³ vl synr co | 14 τυ-
 φλοι > 477 1515 syn co | εισιν + και Taⁱⁿ gg | τυφλων >
 BS*W D 209 co | εαν οδηγη] οδηγων σφαλῃσεται κ. Θ
 13^r ar gg¹ | βοθυνον] βοθρον D 21 Is Cl Ωρ Ath Did |
 15 αυτω + Κε 1574 e syp | ταυτην > (Mc 7,17) BSZ 892
 700 1 gg co Ωρ |

- 17 Ἄκμῃν καὶ ὑμεῖς ἄσύνετοί ἐστε; Ἰού νοεῖτε ὅτι
 πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα εἰς τὴν
 18 κοιλίαν χωρεῖ καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται; τὰ
 δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόματος ἐκ τῆς καρ-
 δίας ἐξέρχεται, κἀκεῖνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.
- Gn 8,21 19 ἐκ γὰρ τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πο-
 νηροί, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, κλοπαί, ψευ-
 20 δομαρτυρίαι, βλασφημίαι. ταῦτά ἐστὶν τὰ κοι-
 νοῦντα τὸν ἄνθρωπον· τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶν
 φαγεῖν οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.
- 21-28 : 21 Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν
 Mc 7,24-30 22 εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος. καὶ ἰδοὺ γυνή
 Χαναanaία ἀπὸ τῶν ὀρίων ἐκείνων ἐξελθοῦσα
 ἔκραζεν λέγουσα· ἔλέησόν με, Κύριε υἱὸς Δαυὶδ,
 23 ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται. ὁ δὲ οὐκ
 ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. καὶ προσελθόντες οἱ μα-
 θηταὶ αὐτοῦ ἠρώτουν αὐτὸν λέγοντες· ἀπόλυσον
 10,6 24 αὐτήν, ὅτι κράζει ὀπισθεν ἡμῶν. ὁ δὲ ἀποκρι-
 θείς εἶπεν· οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρό-
 25 βата τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ. ἡ δὲ ἐλ-
 θοῦσα προσεκύνει αὐτῷ λέγουσα· Κύριε, βοήθει
 26 μοι. ὁ δὲ ἀποκριθείς εἶπεν· οὐκ ἔστιν καλὸν
 λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ βαλεῖν τοῖς
 27 κυναρίοις. ἡ δὲ εἶπεν· ναί, Κύριε· καὶ γὰρ
 τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πι-
 πτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν.
- 8,10.13 28 τότε ἀποκριθείς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ· ὦ γύναι,

17 ου Τα¹ BZ 33 D Θ 372s 788 1515 lat(-q) synpi ar gg sa] ουπω rel. | 22 εκραζεν BS^c 1241 D Θs 1s ΣO 1012s gg] -ξεν S[#]Z 892 13^r Ωρ, εκραυγασ. rel. | εκραζ. + οπισω αυτου Τα^{aev} D 372 | 23 ηρωτουν BSC D Xs] -των rel. pl. | 24 προβατα + ταυτα D syn | 25 προσελθ. Δ 1223 990 71 1365 syn ar sa, απελθ. 118s Π 1219 489 Vss al. | 26 εστ. καλον] εξεστιν (Τα¹) D vl pl. Ωρ¹ Ps. Cl | 27 γαρ > (Mc 7,27) Τα⁴ B e syspi sa | αυτων + και ζη Τα synpi | 28 ο Ις > D 990 Γ 1093 syn sa | αυτη > Θ 1604 a b c ff² sys |

et vos sine intellectu estis? Non intellegitis quia 17
 omne, quod in os intrat, in ventrem vadit et
 in secessum emittitur? Quae autem procedunt 18
 de ore, de corde exeunt, et ea coinquinant homi-
 nem. De corde enim exeunt cogitationes malae, 19
 homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa
 testimonia, blasphemiae. Haec sunt quae coin- 20
 quinant hominem. Non lotis autem manibus
 manducare, non coinquinat hominem.

15,21-28 *Mulier Chananaea* (Mc 7,24-30)

Et egressus inde Iesus secessit in partes 21
 Tyri et Sidonis. Et ecce mulier Chananaea a 22
 finibus illis egressa clamavit dicens ei: Mise-
 rere mei Domine, fili David; filia mea male a
 daemone vexatur. Qui non respondit ei ver- 23
 bum. Et accedentes discipuli eius rogabant eum
 dicentes: Dimitte eam, quia clamat post nos.
¹Ipse autem respondens ait: Non sum missus 24
 nisi ad oves, quae perierunt domus Israhel. At 25
 illa venit et adoravit eum dicens: Domine,
 adiuva me. Qui respondens ait: Non est bonum 26
 sumere panem filiorum et mittere canibus. At 27
 illa dixit: Etiam, Domine; nam et catelli edunt
 de micis, quae cadunt de mensa dominorum
 suorum. ¹Tunc respondens Iesus ait illi: O mu- 28

17 secessu AsM a

22 ei > AFB*C eadlqz

18s Mt 12,34s

24 Mt 10,6

28 Mt 8,10.13

lier, magna est fides tua; fiat tibi sicut vis. Et sanata est filia eius ex illa hora.

15,29-39 *Quattuor millia saturati* (Mc 7,31; 8,1-10)

29 Et cum transisset inde Iesus, venit secus
mare Galilaeae, et ascendens in montem se-
30 debat ibi. Et accesserunt ad eum turbae multae
habentes secum mutos, caecos, claudos, debiles
et alios multos, et proiecerunt eos ad pedes
31 eius, et curavit eos; ita ut turbae mirarentur
videntes mutos loquentes, claudos ambulantes,
caecos videntes, et magnificabant Deum Israhel.
32 Iesus autem convocatis discipulis suis dixit:
Misereor turbae, quia triduo iam perseverant
mecum et non habent quod manducent, et di-
33 mittere eos ieiunos nolo, ne deficiant in via. Et
dicunt ei discipuli: Unde ergo nobis in deserto
34 panes tantos, ut saturemus turbam tantam? Et
ait illis Iesus: Quot habetis panes? At illi di-
35 xerunt: Septem et paucos pisciculos. Et prae-
36 cepit turbae, ut discumberent super terram. Et
accipiens septem panes et pisces, et gratias
agens fregit et dedit discipulis suis, et disci-
37 puli dederunt populo. Et comederunt omnes, et

29 venit + iterum Q R a b c f f f² g

30 caecos claud. X*J c g r Hier] ~ clodos caecos
rel. pl. a b d f f f²

33 ut saturentur turbae tantae L(EQs) d f g

35 discumberet S-X^cZ*BKVC

36 accipiens + Iesus Z^cLsThW a b c f f f² g

30 Mc 3,10

31 Mt 9,33; Mc 7,37

32 Mt 14,14

μεγάλη σου ἡ πίστις· γενηθήτω σοι ὡς θέλεις.
καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἦλθεν παρὰ 29 29-31 :
τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἀναβὰς εἰς Mc 7,31-37
τὸ ὄρος ἐκάθητο ἐκεῖ. καὶ προσῆλθον αὐτῷ 30
ὄχλοι πολλοὶ ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν χωλούς, κυλ-
λούς, τυφλούς, κωφούς, καὶ ἑτέρους πολλούς,
καὶ ἔρριψαν αὐτοὺς παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ.
καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς· ὥστε τοὺς ὄχλους 31
θαυμάσαι βλέποντας κωφούς λαλοῦντας, κυλλοὺς
ὑγιεῖς καὶ χωλούς περιπατοῦντας καὶ τυφλοὺς
βλέποντας· καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεὸν Ἰσραήλ.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς 32 32-39 :
αὐτοῦ εἶπεν· σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι Mc 8,1-10
ἤδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσίν μοι καὶ οὐκ 14,14
ἔχουσιν τί φάγωσιν· καὶ ἀπολύσαι αὐτοὺς νή-
στες οὐ θέλω, μή ποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ.
καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί· πόθεν ἡμῖν ἐν 33
ἔρημίᾳ ἄρτοι τοσοῦτοι ὥστε χορτάσαι ὄχλον
τοσοῦτον; καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πόσους 34
ἄρτους ἔχετε; οἱ δὲ εἶπαν· ἑπτὰ, καὶ ὀλίγα
ἰχθύδια. καὶ παραγγείλας τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν 35
ἐπὶ τὴν γῆν ἔλαβεν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους καὶ τοὺς 36
ἰχθύδας καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἐδίδου
τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. καὶ 37

30 κωφους > D 1207 472 l | κ. ετερ. πολλους > L Θ
1689 71 | αυτους + παντας Ta^{as} D 945 b c ff² g r sa |
31 τ. οχλον SC 33 Δ D Θs 399s 1s 13-954 UΦ 157s | λα-
λουντ.] ακουοντας B 115 Φ 1604 e | κυλλ. υγιεις > S 892
700 1s 22 1216 lat pl. syn Ωρ | εδοξαζον S 33s 399 544
1^r 1424^s 1293ss Ms 713 291 273 al. Λ lat ar gg Ωρ Χρ |
32 οχλον + τουτον Ta^{as} D 372 544 713 472 al. b c ff
synri gg co | ηδη] ιδου synrh(i) co, > Ta^{al} B l | ημερας
S 892 Θ 544 13s 983-954 348s 2145s 157 1012 4s 1604
al. 482^s Λ^r Ωρ | 33 ποθεν + ουν Ta^l D Θ 1^r lat pl. syi
ar | τοσουτοι > Ta^{al} e k ff synp | 35s παραγγειλας, ελα-
βεν BS 33 D Θ 372 1s 13^r 291 1604 Ωρ] εκελευσεν, κ. λα-
βων rel. pl. | 36 τους² + δυο S^{*} 399 174 124 4s ff q gg^l |

ἔφαγον πάντες καὶ ἔχορτάσθησαν, καὶ τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων ἦσαν ἑπτὰ σφυρίδας πλή-
 38 ρεις. οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν [ὡς] τετρακισχίλιοι
 39 ἄνδρες χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων. Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἐνέβη εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὄρια Μαγαδάν.

- 1-12: 16 Καὶ προσελθόντες οἱ φαρισαῖοι καὶ σαδ-
 Mc 8,11-21 12,38 δουκαῖοι πειράζοντες ἐπηρώτησαν αὐτὸν ση-
 L 12,54ss 2 μείον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδειξαι αὐτοῖς. ὁ δὲ
 ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· ὀψίας γενομένης λέ-
 11,4 3 γετε· εὐδία, πυρράζει γὰρ ὁ οὐρανός· ¹ καὶ
 πρωτὶ σήμερον χειμῶν, πυρράζει γὰρ στυγνάζων
 ὁ οὐρανός. τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γι-
 νώσκετε διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν
 Jon 2,1 12,39s 4 οὐ δύνασθε; γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς ση-
 μείον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ
 εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωανᾶ. καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς
 5 ἀπῆλθεν. Καὶ ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ εἰς τὸ πέ-
 6 ραν ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν. ὁ δὲ Ἰησοῦς
 εἶπεν αὐτοῖς· ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης
 L 12,1 7 τῶν φαρισαίων καὶ σαδδουκαίων. οἱ δὲ διε-
 λογιζόντο ἐν ἑαυτοῖς λέγοντες· ὅτι ἄρτους οὐκ
 8 ἐλάβομεν. γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Τί διαλο-
 γίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγόπιστοι, ὅτι ἄρτους οὐκ
 14,17-21 9 ἐλάβετε; οὐπω νοεῖτε, οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς

38 ὡς(ει) BS 33 Θ 1s 22 13^r 1402 1293 157s 1604 ff syih
 ar | 39 Μαγαδαν BS* D 1365 syv(p) lat sa Eus] Μαγ-
 δαλα(v) rel. pl. | 16,1 ἐπηρωτων S* Θ 565 1s 13-954 348
 713 ar Xq | 2s οψίας-δυνασθε > BS 788-543 230ss 267
 X 157 al. Γ 472 2430 V syv ar¹ sa bo¹ Hier² | 3 ουρανος
 + υποκριται 892s 700-399 118s 7^r M^r 348 pl. rel. pl. e b
 fff¹⁻² g syv | 4 ζητει D Θ, αιτει B* | Ιωνα BSL D 700 565
 Δ^r ff g vg¹ sa] + τ. προφητου (Mt 12,39) rel. | 5 ~ λα-
 βειν αρτους B 892 1424^s 348^r 1295 1093 Kss e | 6 ορατε
 και > Taⁿ a b c ff² syv | 7 οι δε] τοτε D vl sys | λεγοντ.
 > Ta K syv | ελαβον Ta^{an} syv | 8 ελαβετε] εχετε (Mc
 8,17) Ta^{ai} BS 892 1241 D Θss 13^r 1295 1604 lat(-f)ar gg¹
 bo, εχομεν gg¹ | 9 μνημονευετε + οτε (Mc 8,19) Δ D |

saturati sunt. Et quod superfuit de fragmentis, tulerunt septem sportas plenas. Erant autem qui 38 manducaverunt, quattuor milia hominum extra parvulos et mulieres. Et dimissa turba ascendit 39 in naviculam et venit in fines Magedan.

16,1-12 *De fermento pharisaeorum et sadducaeorum* (Mc 8,11-21)

Et accesserunt ad eum pharisaei et saddu- 16 caei tentantes et rogaverunt eum, ut signum de caelo ostenderet eis. At ille respondens ait illis: 2 Facto vespere dicitis: Serenum erit, rubicundum est enim caelum. Et mane: Hodie tem- 3 pestas, rutilat enim triste caelum. Faciem ergo caeli diiudicare nostis, signa autem temporum non potestis scire. Generatio mala et adultera 4 signum quaerit; et signum non dabitur ei, nisi signum Ionae prophetae. Et relictis illis abiit. Et cum venissent discipuli eius trans fretum, 5 obliti sunt panes accipere. Qui dixit illis: In- 6 tuemini et cavete a fermento pharisaeorum et sadducaeorum. At illi cogitabant intra se di- 7 centes: Quia panes non accepimus. Sciens au- 8 tem Iesus dixit: Quid cogitatis intra vos, modicae fidei, quia panes non habetis? Nondum 9 intellegitis neque recordamini quinque panum

38 manducaverant S-XELRCb d f f z

16,2 erit + cras ELR ff

3 scire HO^eZMaKVW] > rel. d f g q

4 prophetae E^rK] > rel. d f f g l z

8 Iesus + cogitationes eorum L^r(a b f f²g) L.cf

16,2s L 12,54ss

4 Mt 12,39s; Jon 2,1

6 L 12,1

8 Mt 6,30

9 Mt 14,17-21

in quinque milia hominum, et quot cophinos
 10 sumpsistis? neque septem panum in quattuor
 milia hominum, et quot sportas sumpsistis?
 11 Quare non intellegitis, quia non de pane dixi
 vobis: Cavete a fermento pharisaeorum et sad-
 12 ducaeorum? Tunc intellexerunt quia non dixerit
 cavendum a fermento panum, sed a doctrina
 pharisaeorum et sadducaeorum.

16,13-20 *Petri confessio* (Mc 8,27-30; L 9,18-21)

13 Venit autem Iesus in partes Caesareae Phi-
 lippi et interrogabat discipulos suos dicens:
 14 Quem dicunt homines esse Filium hominis? ¹At
 illi dixerunt: Alii Iohannem Baptistam, alii au-
 tem Heliam, alii vero Hieremiam, aut unum ex
 15 prophetis. Dicit illis Iesus: Vos autem quem
 16 me esse dicitis? Respondens Simon Petrus di-
 17 xit: Tu es Christus, Filius Dei vivi. ¹Respondens
 autem Iesus dixit ei: Beatus es Simon Bar
 Iona, quia caro et sanguis non revelavit tibi,
 18 sed Pater meus qui in caelis est. Et ego dico
 tibi quia tu es Petrus, et super hanc petram
 aedificabo ecclesiam meam, et portae inferi non
 19 praevallebunt adversus eam. Et tibi dabo claves
 regni caelorum. Et quodcumque ligaveris super
 terram, erit ligatum et in caelis, et quodcum-

11 cavete + autem

9s in > AsH*MO*XZ*RC vl pl. | 13 quem + me
 S^oOZ*BJE*LRT | 15 Iesus > S-O*Ep*JsDQKVCT
 ea dff | 18 inferni HX*ssBMaE^rKTh a fff²lz | 19 et³⁻⁵
 > SsMZBJMaDI.KVCT a dffq

10 Mt 15,34-38 | 14 Mt 14,2 | 16 Mt 14,33; J 1-49;
 6,69 | 17 Mt 17,4s | 18 J 1,42; 21,1ss; E 2,20 (Job
 38,10.17; Ps 9,15; 106,18; Sap 16,13) | 19 Mt 18,18;
 J 20,23; Ap 1,18

πέντε ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων καὶ πόσους
κοφίνους ἐλάβετε; οὐδὲ τοὺς ἑπτὰ ἄρτους τῶν 10 15,34-38
τετρακισχιλίων καὶ πόσας σφυρίδας ἐλάβετε;
πῶς οὐ νοεῖτε ὅτι οὐ περὶ ἄρτων εἶπον ὑμῖν; 11
προσέχετε δὲ ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν φαρισαίων
καὶ σαδδουκαίων. τότε συνῆκαν ὅτι οὐκ εἶπεν 12
προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν ἄρτων, ἀλλὰ ἀπὸ
τῆς διδαχῆς τῶν φαρισαίων καὶ σαδδουκαίων.

Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας 13 13-20:
τῆς Φιλίππου ἠρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέ- Mc 8,27-30
γων· τίνα λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι τὸν υἱὸν L 9,18-21
τοῦ ἀνθρώπου; οἱ δὲ εἶπαν· οἱ μὲν Ἰωάννην 14 14,2; 17,10
τὸν βαπτιστήν, ἄλλοι δὲ Ἡλίαν, ἕτεροι δὲ Ἰερε-
μίαν ἢ ἓνα τῶν προφητῶν. λέγει αὐτοῖς· ὑμεῖς 15
δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων 16 J 6,69
Πέτρος εἶπεν· σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ
τοῦ ζῶντος. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· 17 G 1,15^{ab}
Μακάριος εἶ, Σίμων Βαριωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα 17,4^a
οὐκ ἀπεκάλυψέν σοι ἀλλ' ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς
οὐρανοῖς. καὶ γὰρ δέ σοι λέγω ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, 18 J 1,42
καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκ- E 2,20
κλησίαν, καὶ πύλαι ᾄδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς.
[καὶ] δώσω σοι τὰς κλεῖδας τῆς βασιλείας τῶν 19 18,18
οὐρανῶν, καὶ ὃ ἐὰν δήσης ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται

9^a των-χιλιων] εις τους-χιλιους Ta^{ais} c f g² vg¹ ar (D) Σ
157, + qui comederunt ex eis Ta¹ syv | 11 πως > Θ
1424 1675 | προσεχετε δε] προσεχειν ΔsW 700 565-21
22^a 7^a M-Σ rel. pl. sy(v)h ar | 12 > (∩) 1402 990 1279 047
440 | τ. ζυμης > 1s 517s e Ωρ | τ. αρτων] τ. φαρισ. κ.
σαδδουκ. Ta^r S* (33) 349 ff syc, > Ds 565 788 a b
ff¹⁻² sys ar gg¹ | σαδδ.+ ην εκαλ. ζυμην Ta⁽ⁿ⁾ | 13 εξελ-
θων (Mc 8,27) W 346 1194 2145s 1604 H ar Xρ | τινα
BS 700s 1582 1515 c syi co]+με (Mc 8,27) Ta^{oo} rel. Eφ|
14 αλλοι] οι B 372 Xρ | 15 αυτοις+ο Ις C 33 399s 1293s
348^r 713 1515s vl pl. | 17 υιε Ιωαννου Εν. Naz. 1424 | οτι
> Ta B* Θ Xρ | 18 δε > Tα³ L 1424^a lat sycp Xρ | πυ-
λαι] vectes Ef Eus^a Tit^a | 19 και¹ > Ta B*SC^c 33 D 1s e
ff sycph^m | ~ σοι δωσω Ta^{ai} L D lat pl. sycp Tert |
κλειδας B*S*LW Θ 174 Ωρ Sar] κλεις rel. |

δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ ὃ ἐὰν λύσης ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

20 τότε διεστειλάτο τοῖς μαθηταῖς, ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ Χριστός.

21-28: 21
Mc 8,31-9,1
L 9,22-27

Ἐκ τούτου ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς [Χριστός] δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι δεῖ αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπελθεῖν καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν

12,40

J 2,19

πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι.

22 καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ λέγων· Ἰλεώς σοι, Κύριε· οὐ μὴ

23 ἔσται σοι τοῦτο. ὁ δὲ στραφεὶς εἶπεν τῷ Πέτρῳ· ὕπαγε ὀπίσω μου, σατανᾶ· σκάνδαλον εἶ ἐμοῦ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν

10,38s

24 ἀνθρώπων. Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ,

25 καὶ ἀκολουθείτω μοι. ὃς γὰρ ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὕρησει

26 αὐτήν. τί γὰρ ὠφελήσεται ἄνθρωπος, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα

25,31ss

J 5,29

R 2,6

Ps 61,13

Pr 24,12

27 τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ, καὶ τότε ἀποδώσει

οσα...δεδεμενα, οσα...λελυμενα (33) Θ 1s Φ vi (-a | z) Ωρ Tert Xρ | 20 διεστ.] επετιμησεν (Mc 8,30) Ta B* D e syc ar Ωρ^c | 21 ο Ις + Χς B*S* 1279, > S^c 892 1604 Ωρ Ir Xρ | γραμματ.+τ. λαου (Θ) 1s 13^r 1675 349 Φ ar Ωρ | 22 λεγει αυτω επιτιμων B 346 (syc) | σοι²> e a b ff¹⁻² r² syc gg | 23 επιστραφ. L D Θ 565 544 13-349 Σ 1355 K pl. | 24 ο Ις > B* 565 118s 349 348 157 | ελθειν] ακολουθειν (Mc 8,34) 16 213s 713 251 gg | 25 ευρησει] ουτος σωσει Ta 33 1^r 1365 Ωρ (Ir¹) | 26 ωφελειται (L 9,25) CΔsW D 372^r 118s 517-1216 U^r 1012 rel. pl. | ολον > Θ 124 e b c q r¹⁻² gg | 27 των+αγιων (l. 9,26) Ta D 047 syp Xρ (C 1365 b) |

que solveris super terram, erit solutum et in caelis. Tunc praecepit discipulis suis, ut nemini 20 dicerent quia ipse esset Iesus Christus.

16,21-28 *Passionis praedictio* (Mc 8,31-9,1; L 9,22-27)

Exinde coepit Iesus ostendere discipulis suis, 21 quia oporteret eum ire Hierosolymam, et multa pati a senioribus et scribis et principibus sacerdotum et occidi et tertia die resurgere. Et 22 assumens eum Petrus coepit increpare illum dicens: Absit a te, Domine; non erit tibi hoc. Qui conversus dixit Petro: Vade post me sa- 23 tana, scandalum es mihi: quia non sapis ea quae Dei sunt, sed ea quae hominum.

Tunc Iesus dixit discipulis suis: Si quis 24 vult post me venire, abneget semetipsum et tollat crucem suam et sequatur me. Qui enim 25 voluerit animam suam salvam facere, perdet eam, qui autem perdiderit animam suam propter me, inveniet eam. Quid enim prodest homini, 26 si mundum universum lucretur, animae vero suae detrimentum patiatur? Aut quam dabit homo commutationem pro anima sua? Filius 27 enim hominis venturus est in gloria Patris sui cum angelis suis, et tunc *reddet unicuique se-*

22 dicens] et dicere ELR a b c d ff²g

26 ~ univers. mund. X*ssBMaQKV g(a d f f¹⁻²)

20 Mt 17,9

21 Mt 17,22s; 20,18s

24 Mt 10,38s

27 J 5,29; Mt 25,31s; 1 Th 4,16; 2 Th 1,7-10; R 2,7s; 2 C 5,10; G 6,7s; Pr 24,12; Sir 35,24

28 *cundum opera eius*. Amen dico vobis, sunt quidam de hic stantibus, qui non gustabunt mortem, donec videant Filium hominis venientem in regno suo.

17,1-13 *Transfiguratio* (Mc 9,2-12; L. 9,28-36)

17 Et post dies sex assumit Iesus Petrum et Iacobum et Iohannem fratrem eius, et ducit illos
 2 in montem excelsum seorsum, et transfiguratus est ante eos, et resplenduit facies eius sicut sol, vestimenta autem eius facta sunt alba sicut nix.
 3 Et ecce apparuerunt illis Moyses et Helias cum
 4 eo loquentes. Respondens autem Petrus dixit ad Iesum: Domine, bonum est nos hic esse; si vis, faciamus hic tria tabernacula, tibi unum,
 5 Moysi unum et Heliae unum. Adhuc eo loquente ecce nubes lucida obumbravit eos, et ecce vox de nube dicens: Hic est *Filius meus dilectus*,
 6 *in quo mihi bene complacui, ipsum audite*. Et audientes discipuli ceciderunt in faciem suam
 7 et timuerunt valde. Et accessit Iesus et tetigit

27 opera JE^rThTW] opus *rel.* lz

17,1 et † factum est E^re a b c d ff^{1.2} gr

assumit VC | Hier] *assumsit rel.*

4 nos] nobis HO^cEpE^rTh lrz

5 complacuit A-O*XThCT bfgq

17,2 2 P 2,16ss; Ap 1,16

5 Mt 3,17; 16,16s; Dt 18,15; Is 42,1

ἐκάστῳ κατὰ τὴν πράξιν αὐτοῦ. ἀμὴν λέγω 28 10,23
 ὑμῖν ὅτι εἰσὶν τινες τῶν ὧδε ἐστώτων, οἵτινες
 οὐ μὴ γεύσονται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσιν τὸν
 υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ
 αὐτοῦ.

Καὶ μεθ' ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς 17 1-13 :
 τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν Mc 9,2-13
 ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος L 9,28-36
 ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν. καὶ μετεμορφώθη ἔμπρο- 2 2 P 1,16ss
 σθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ
 ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ
 ὡς τὸ φῶς. καὶ ἰδοὺ ὤφθη αὐτοῖς Μωϋσῆς 3
 καὶ Ἡλίας συλλαλοῦντες μετ' αὐτοῦ. ἀποκρι- 4
 θεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν τῷ Ἰησοῦ· Κύριε, καλὸν
 ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· εἰ θέλεις, ποιήσω ὧδε
 τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν καὶ Μωϋσεῖ μίαν καὶ
 Ἡλίᾳ μίαν. ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ νεφέλη 5
 φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς, καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ
 τῆς νεφέλης λέγουσα· οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου 3,17 ; 16,16a
 ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· ἀκούετε αὐτοῦ. Dt 18,19
 καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ἔπεσαν ἐπὶ πρόσω- 6
 πον αὐτῶν καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. καὶ πρόσ- 7
 ῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀψάμενος αὐτῶν εἶπεν·

τ. πράξ.] τα εργα Ta³ S* 28 1s 22 1424^a 1194 291 al. 660
 F vl(-e z) vg¹ sy ar co | 28 των... εστωτων] εστωτες ΔW
 517 1402s 27s Xss Φ 713 Γ al. Λ pl. rel. pl. gg¹ | βασιλ.]
 δοξη τ. πατρος S^c 892 1279 245 (a) sy(c)h^m bo Eφ | 17,1
 και¹ + εγενετο (L 9,28) D Θ 399s 517s Φ vl pl. | αναγει
 D¹ 1s Ωρ | κατ ιδιαν] liαν D Eus | 2 μετεμορφ + ο Ις
 Ta D vl pl. syri | το φως] χιων Ta³ D 372 lat(-q) syc |
 3 ιδου]ευθυς gg¹, > (Mc 9,4) Ta^{av1} 28 syc^{ri} gg¹ | ωφθη
 BS 33 D Θ 21 1s 22 13s 826^a 945 al. lat pl. syc] ωφθησαν
 rel. | 4 αποκριθ. > Ta^v syc ff | ποιησω BSC* 700 174 b
 ff¹⁻²] ποιησωμεν rel. | 5 ετι + δε Θ 245, και Ta^{ei} e z syc^{ri}
 ar | φωνη + ηκουσθη Ta syc (a n, Taⁱⁿ ar gg) | ακουετε
 αυτου BS 33 D 1s ff co Ωρ Hipp] ~ αυτου ακ. rel. |
 7 προσηλθεν... κ. αψαμ. BS 892 (D Θss 13^r)] προσελ-
 θων... ηψατο αυτων κ. rel. |

- 8 ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε. ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν οὐδένα εἶδον εἰ μὴ [αὐ]τὸν
 16,20 9 Ἰησοῦν μόνον. Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ ὄρους ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· μηδενὶ εἶπητε τὸ ὄραμα, ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ. Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν ὅτι Ἡλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ἡλίας μὲν ἔρχεται
 11,14; Μα 4,5 10 καὶ ἀποκαταστήσει πάντα. λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι Ἡλίας ἤδη ἦλθεν, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτόν, ἀλλ' ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν. οὕτως καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ' αὐτῶν.
 14,9s 12 τότε συνῆκαν οἱ μαθηταὶ ὅτι περὶ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς.
 14-21: 14 Καὶ ἐλθόντων πρὸς τὸν ὄχλον προσῆλθεν
 Mc 9,14-29 15 αὐτῷ ἄνθρωπος γονυπετῶν αὐτόν ἰκαὶ λέγων· Κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιάζεται καὶ κακῶς ἔχει· πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ
 L 9,37-42 16 καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ. καὶ προσήνεγκα αὐτόν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτόν θεραπεῦσαι. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε μεθ' ὑμῶν ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; Dt 32,5 J 14,9 17 φέρετέ μοι αὐτόν ὧδε. ἰκαὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον,

8 αυτον B*S Θs] τον rel. | 9 εγερθη B D 1604 | 10 αυτου > S 33s W Θs 1s 124 lat pl. syi ar gg co Ωρ|ουν > Ta^{1a} 700 syci ar gg¹ bo | 11 ερχετ. BS 33s D Θs 1s 22 788 1424* 659 1194 lat pl. syci ar gg co] + πρωτον rel. | κ. αποκατ.] αποκαταστησαι Ta D a b c ff² g n sycp Hipp| παντα + καθως γεγραπται (Mc 9,12) syh⁺ | 12 εν > SW D 700s 28 544 13 1424ss al. 348 pl. U 213ss 047s 1604 F vl pl. syih* gg | ουτως-αυτων post v. 13 D vl pl. | 14 ελθοντ.] ελθων D lat(-q) syvi | αυτον] εμπροσθεν αυτου D 372 a b c g n z vg syh gg¹, > e fff l r^{1.2} synpi ar gg¹ co | 15 εχει BSL ΘΣΟ sysp] πασχει rel. | πολλακις²] ενιοτε D Θ 1s 22 vl pl. ar Ωρ, > Ta^{ai} | 17 φερε Ta^{av} synp ar |

eos dixitque eis: Surgite et nolite timere.¹ Le- 8
 vantes autem oculos suos neminem viderunt
 nisi solum Iesum. Et descendentibus illis de 9
 monte praecepit eis Iesus dicens: Nemini dixe-
 ritis visionem, donec Filius hominis a mortuis
 resurgat. Et interrogaverunt eum discipuli di- 10
 centes: Quid ergo scribae dicunt quod Heliam
 oporteat primum venire? At ille respondens 11
 ait eis: Helias quidem venturus est et restituet
 omnia. Dico autem vobis, quia Helias iam venit, 12
 et non cognoverunt eum, sed fecerunt in eo
 quaecumque voluerunt. Sic et Filius hominis
 passurus est ab eis. Tunc intellexerunt discipuli, 13
 quia de Iohanne Baptista dixisset eis.

17,14-20 *Puer lunaticus* (Mc 9,14-29; L 9,37-42)

Et cum venisset ad turbam, accessit ad eum 14
 homo genibus provolutus ante eum¹ dicens: 15
 Domine, miserere filio meo, quia lunaticus est
 et male patitur; nam saepe cadit in ignem et
 crebro in aquam. Et obtuli eum discipulis tuis, 16
 et non potuerunt curare eum. Respondens au- 17
 tem Iesus ait: O generatio incredula et per-
 versa, quousque ero vobiscum? usquequo patiar
 vos? afferte huc illum ad me. Et increpavit 18
 illum Iesus, et exiit ab eo daemonium, et cu-

9 eis O^cX^cLR vl pl.] > rel | 13 eis > A-H*O*X
 Ep*J e ff² | 14 provolutis S*-FM^rBQThCT (vl pl.) |
 15 filii mei SssOZ*sJE dq | 17 autem ER e c d f ff² q |
 > rel. | 18 illum] daemonium OEpLRW, ei SX*Z*J
 CT d f f g z

10s Mt 11,14; Ma 4,5

12 L 1,17

17 Dt 32,5

19 ratus est puer ex illa hora. Tunc accesserunt
discipuli ad Iesum secreto et dixerunt: Quare
20 nos non potuimus eicere illum? Dixit illis Iesus:
Propter incredulitatem vestram. Amen quippe
dico vobis, si habueritis fidem sicut granum
sinapis, dicetis monti huic: Transi hinc illuc, et
21 transibit, et nihil impossibile erit vobis. Hoc
autem genus non eicitur nisi per orationem et
ieiunium.

17,21-27 *Passionis altera praedictio, didrachma* (Mc 9,30ss; L 9,43ss)

22 Conversantibus autem eis in Galilaea dixit
illis Iesus: Filius hominis tradendus est in ma-
23 nus hominum, ¹ et occidetur eum, et tertia die
resurget. Et contristati sunt vehementer.
24 Et cum venissent Capharnaum, accesserunt
qui didrachma accipiebant ad Petrum et dixe-
runt ei: Magister vester non solvit didrachma?
25 ¹Ait: Etiam. Et cum intrasset in domum, prae-
venit eum Iesus dicens: Quid tibi videtur, Si-
mon? Reges terrae a quibus accipiunt tributum
26 vel censum, a filiis suis an ab alienis? Et
ille dixit: Ab alienis. Dixit illi Iesus: Ergo li-

20 dixit QR] dicit *rel.*

Iesus > AsMEpJDL^rVCT ad ff¹⁻²glnz

illuc LQ vl(-lz)] > *rel.*

21* > e ff

24 ei > SHJD-QThCTe fff¹⁻²lnr

25 in > S-HOsThCT* c ff

20 L 17,6; 1 C 13,2; Mt 21,21; Mc 11,23

22 Mt 16,21

24 Ex 30,13

καὶ ἐθεραπεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.
 Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ' 19
 ἰδίαν εἶπον· διὰ τί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκ-
 βαλεῖν αὐτό; ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· διὰ τὴν ὀλιγο- 20
 πιστίαν ὑμῶν· ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε
 πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει
 τούτῳ· μετάβα ἔνθεν ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται,
 καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσῃ ὑμῖν. [τοῦτο δὲ τὸ γένος 21
 οὐκ ἐκπορεύεται εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ].

21,21; L 17,6
 Mc 11,23

Συστρεφομένων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ 22 22-23:
 εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀν-
 θρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων,
 ἵνα ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ 23
 ἐγερθῆσεται καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα.

Mc 9,30^{ss}
 L 9,43^{ss}
 16,21

Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καφαρναοὺμ προσ- 24 Ex 30,13
 ἦλθον οἱ τὰ δίδραγμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ
 καὶ εἶπαν· ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ δίδραχ-
 μα; ἵλέγει· ναί. καὶ ἐλθόντα εἰς τὴν οἰκίαν 25
 προέφθασεν αὐτόν ὁ Ἰησοῦς λέγων· τί σοι
 δοκεῖ, Σίμων; οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων
 λαμβάνουσιν τέλη ἢ κῆνσον, ἀπὸ τῶν υἱῶν
 αὐτῶν ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων; εἰπόντος δέ· ἀπὸ 26
 τῶν ἀλλοτρίων, ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἄραγε

19 τω Ιυ] αυτου Ta 1424 655 sy(c)s Xq | εκβαλ.] θερα-
 πευσαι Ta^{aei} sysp | 20 δε BS 33 D Θss 788 174ss 348^r a
 ff¹⁻² g l syvi ar co] + Ις rel. | λεγει BS 33 D Θss 1s 13^r
 348^r e a b c ff¹⁻² g l u r ar] ειπεν rel. | ολιγοπιστ. Ta^{ei}
 BS 33 892 Θs 1s 22 13^r syci ar gg co Ωρ] απιστιαν rel. |
 μεταβα BS Θs 1s 788^r] μεταβηθι rel. | ενθεν BS D 700
 1s Ωρ¹] εντευθεν rel. | εκει > Ta^{ai} 33 892 1424ss 945
 713 vg synp Xq | 21 > BS* 33 892* Θ 1604 e ff syvi gg
 co | εκπορ.] εξερχεται 399 544 118s 1355s 270^s | 22 συ-
 στρεφομ. BS 892 1s lat pl.] αναστρ. rel. e c ff co | εις την
 Γαλ. e b ff¹⁻² g n co | 23 μετα τρεις ημερ. (Mc 9,31) D e a
 b c sys bo | κ. ελυπηθ. σφοδρα > Ta^s KΛ* syi | 25 ελθοντα
 BS^e 892 1s co (S* D b ff² n r, 33 Θ 13^r)] οτε εισηλθεν(-ον)
 rel. | τ. γης] τ. εθνων 700 ar | τινος B 945 1579 1574 4s 280
 ar | 26 inc. λεγει αυτω ο Π. απο τ. αλλ. ΔW 372^r 22^s rel.
 pl. (D syvi) f q sycph gg, + ειποντ. δε (S)CL 1241 |

- 27 ἑλεύθεροί εἰσιν οἱ υἱοί. ἵνα δὲ μὴ σκανδαλί-
σωμεν αὐτούς, πορευθεὶς εἰς θάλασσαν βάλε
ἄγκιστρον καὶ τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθὺν ἄρον,
καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ εὐρήσεις στατήρα.
ἐκεῖνον λαβὼν δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἑμοῦ καὶ σοῦ.
- 1-9: 18 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ
Mc 9,33-47 τῷ Ἰησοῦ λέγοντες· τίς ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν
L 9,46ss 2 τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν; καὶ προσκαλεσάμε-
19,14 3 νος παιδίον ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν ἰκαὶ
εἶπεν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ
J 3,3,5 4 γένησθε ὡς τὰ παιδία, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν
βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ὅστις οὖν ταπεινώ-
σει ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν
10,40 5 ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. καὶ ὃς
(J 13,20) 6 ἐὰν δέξηται ἐν παιδίῳ τοιοῦτο ἐπὶ τῷ ὀνόματί
μου, ἐμὲ δέχεται. ὃς δ' ἂν σκανδαλίση ἓνα τῶν
L 17,1s 6 μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, συμ-
φέρει αὐτῷ, ἵνα κρεμασθῆ μύλος ὀνικὸς περὶ
τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ καταποντισθῆ ἐν τῷ
7 πελάγει τῆς θαλάσσης. οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν
σκανδάλων· ἀνάγκη γὰρ ἔλθειν τὰ σκάνδαλα,
πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ, δι' οὗ τὸ σκάνδαλον
ἔρχεται.

υιοι + εφη Σιμων· ναι. λεγει ο Ις· δος ουν κ. συ ως αλ-
λοτριος αυτων Ta⁺ 713 (b ff) | 27 αναβαινοντα ZΔsW
28 788 pl. 71 348 pl. Γs al. 270 280^s Ω pl. al. | ευρησεις
+ εκει Ta^{vn} D 713 vl syv gg | αυτοις > Ta^{ss} 544 990
213 1012 n r syc sa | 18,1 εκεινη + δε Ta B M 1515s e
syc sa¹ bo | ωρα] ημερα 33 Θs 1s 1424^s 713 vl syv¹ ar Ωr
Hil | 2 προσκαλ. + ο Ις ΔW D Θ 372^s 22^s 13-71 rel. pl.
lat syrih ar gg sa | παιδιον + εν D e f syv ar | 3 τα παιδ.]
το παιδιον τουτο O e c ff r bo (syc) | 4 ουν] γαρ W g syv
gg, > 713 G syi¹ | 5 εν > Δ 124^{*} 1010 X 1574 Σ 157 245
472 1604 489 al. e r² syv | 6 περι BS 33s 28 544 1574
ΣO 157s 1093 al.] επι 892 D 565 230 1424^s al. 348 U 213
ΦN al. 661s, εις rel. | 7 γαρ + εστιν S 892ss W D 372ss
22^s rel. pl. | ανθρ. SC1. D 1s 22 Σ F g r² syv¹ bo | +
εκεινω rel. |

beri sunt filii. Ut autem non scandalizemus eos, 27
vade ad mare et mitte hamum et eum pisces,
qui primus ascenderit tolle, et aperto ore eius
invenies staterem; illum sumens da eis pro
me et te.

18,1-35 *Apostolorum institutio* (Mc 9,33-50;
L 9,46ss; 15,4-7)

In illa hora accesserunt discipuli ad Iesum 18
dicentes: Quis putas, maior est in regno cae-
lorum? Et advocans Iesus parvulum statuit eum 2
in medio eorum ¹ et dixit: Amen dico vobis, 3
nisi conversi fueritis et efficiamini sicut par-
vuli, non intrabitis in regnum caelorum. Qui- 4
cumque ergo humiliaverit se sicut parvulus iste,
hic est maior in regno caelorum. Et qui susce- 5
perit unum parvulum talem in nomine meo, me
suscipit. Qui autem scandalizaverit unum de 6
pusillis istis, qui in me credunt, expedit ei, ut
suspendatur mola asinaria in collo eius et de-
mergatur in profundum maris.

Vae mundo a scandalis; necesse est enim 7
ut veniant scandala; verumtamen vae homini
illi, per quem scandalum venit. Si autem ma- 8

27 invenies + ibi LQRabcgn(df)

18,3 regno S-HOB*MaEW ea-gn*q

5 suscipit] -cepit HO*X*Z*EQ

7 illi HLrT] > rel. dgz

18,3 Mt 19,14

5 Mt 10,40; J 13,20

6 L 17,1s

8 Mt 5,29s

nus tua vel pes tuus scandalizat te, abscide eum et proice abs te; bonum tibi est ad vitam ingredi debilem vel claudum, quam duas manus vel duos pedes habentem mitti in ignem
 9 aeternum. Et si oculus tuus scandalizat te, erue eum et proice abs te; bonum tibi est cum uno oculo in vitam intrare, quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis.

10 Videte ne contemnatis unum ex his pusillis; dico enim vobis, quia angeli eorum in caelis semper vident faciem Patris mei qui in caelis
 11 est. Venit enim Filius hominis salvare quod perierat. Quid vobis videtur? si fuerint alicui centum oves, et erraverit una ex eis, nonne relinquit nonagintanovem in montibus, et vadit
 12 quaerere eam quae erravit? Et si contigerit ut inveniatur eam, amen dico vobis, quia gaudet super eam magis quam super nonagintanovem, quae non erraverunt. Sic non est voluntas ante Patrem vestrum qui in caelis est, ut pereat unus de pusillis istis.

15 Si autem peccaverit in te frater tuus, vade et corripe eum inter te et ipsum solum. Si te

9 cum > AsL.Th | uno oculum H, unoculum Hier?, unum oculum habentem MRCsW a b c ff^{1.2} g q r^{1.2} intrare] regnare F

11 > e ff

12 relinquit FJff Hier] -quet *rel.*

vadet FMaEssKC gat e h

13 gaudet W e d] -debit *rel.*

15 corripe] argue EQ d Hil

eris] es SQsCT e d fffg h l q r

10 Hb 1,14 | 12 1 P 2,25

15 Lv 19,17; L 17,3; G 6,1

Εἰ δὲ ἡ χεὶρ σου ἢ ὁ πούς σου σκανδαλίζει 8 5,29^a
 σε, ἔκκοψον αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλὸν
 σοὶ ἐστὶν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν κυλλὸν ἢ χω-
 λὸν, ἢ δύο χεῖρας ἢ δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι
 εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμὸς σου 9
 σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ·
 καλὸν σοὶ ἐστὶν μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν
 εἰσελθεῖν, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι
 εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.

Ὅρατε μὴ καταφρονησητε ἑνὸς τῶν μικρῶν 10
 τούτων· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν
 οὐρανοῖς διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ
 πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. [ἦλθεν γὰρ ὁ υἱὸς 11 L 9,56; 19,10
 τοῦ ἀνθρώπου σῶσαι τὸ ἀπολωλός.] Τί ὑμῖν δο- 12 12-14:
 κεῖ; ἐὰν γένηται τινὶ ἀνθρώπῳ ἑκατὸν πρόβατα L 15,4-7
 καὶ πλανηθῆ ἓν ἐξ αὐτῶν, οὐχὶ ἀφήσει τὰ ἐνε-
 νήκοντα ἐννέα ἐπὶ τὰ ὄρη καὶ πορευθεὶς ζητεῖ
 τὸ πλανώμενον; καὶ ἐὰν γένηται εὑρεῖν αὐτό, 13
 ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι χαίρει ἐπ' αὐτῷ μᾶλλον ἢ
 ἐπὶ τοῖς ἐνενήκοντα ἐννέα τοῖς μὴ πεπλανημέ-
 νοις. οὕτως οὐκ ἔστιν θέλημα ἔμπροσθεν τοῦ 14
 πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ἵνα ἀπόληται
 ἓν τῶν μικρῶν τούτων.

Ἐὰν δὲ ἁμαρτήσῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ὕπα- 15 Lv 19,17
 γε ἔλεγξον αὐτὸν μεταξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου. L 17,3
 G 6,1

8 αυτον] αυτα Taⁿ 33 892ss W 700 565^r 22^a 7s rel. pl.
 syh bo | καλον + γαρ Ta^{am} 1424 U 1295 ff² syn(h) co |
 ~ χωλον η κυλλον L rel. q sy co | 9 καλον + γαρ Ta^{am}
 e fff sys(h) co | 10 τουτων + τ. πιστευοντων εις εμε (18,6)
 Ta D Φ b c ff¹⁻² g¹⁻² r syc sa Hil | εν ουραν.¹ > Ta^{av} 1s
 22 13 Ns 245s Γ 1093 e ff sys sa Cl Ωρ Eus | 11 > BS
 33ss Θ 1s 13-826 230s e ff sysi¹ gg¹ co Ωρ Eus Hil Hier |
 12 τι + δε D 372 Φ a n syc co | αφησει, και BLs D Θ 21 826
 230s lat(-q) ar] αφεις rel. | εννεα + προβατα B Θ 13-954
 ar sa | πορευεται ζητειν Ta^{ll} vl(-q) synri | 14 εμπρο-
 σθεν > Ta^{am} S 990 syn gg bo Ωρ | υμων] μου B 33 Θs
 544 13-1424 1293^a 348^r Σss 157s Γ 472 1604 al. FH r²
 sysh* ar gg co Ωρ | 15 εις σε > BS 544 1s 22 Ωρ Cy Bas¹ |

- ἐάν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου.
 Dt 19,15 16 ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σοῦ ἓτι ἓνα
 ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν
 17 σταθῇ πᾶν ῥῆμα. ἐὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν,
 εἰπὸν τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐὰν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας
 παρακούσῃ, ἔστω σοι ὡσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ
 16,19 18 τελώνης. Ἄμην λέγω ὑμῖν, ὅσα ἐὰν δήσητε ἐπὶ
 J 20,23 τῆς γῆς ἔσται δεδεμένα ἐν οὐρανῶ, καὶ ὅσα ἐὰν
 λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται λελυμένα ἐν οὐρανῶ.
 Mc 11,24 19 Πάλιν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν δύο συμ-
 φωνήσωσιν ἐξ ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς
 πράγματος οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς
 20 παρὰ τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. οὐ
 γάρ εἰσιν δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἕμὸν
 ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν.
 21 Τότε προσελθὼν ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ·
 Κύριε, ποσάκις ἁμαρτήσῃ εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός
 L 17,4 22 μου καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἐπτάκις; ἰλέγει αὐ-
 τῷ ὁ Ἰησοῦς· Οὐ λέγω σοι ἕως ἐπτάκις, ἀλλὰ
 23 ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά. Διὰ τοῦτο ὡμοι-
 ώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασι-
 λεῖ, ὃς ἠθέλησεν συναῖραι λόγον μετὰ τῶν δούλων
 24 αὐτοῦ. ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν, προσ-
 ηνέχθη αὐτῷ εἰς ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων.
 25 μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι, ἐκέλευσεν αὐ-

16 ακουση + σου Ta³ 33s Δ 517* 1293s N 713 1604 lat(-q) synri ar gg co Bas | σου] σεαυτου S 33s Θ 565s 21 22* 13 pl. 1424 pl. M 348* U Σ-713 1295ss 1604 al. | σταθη-
 σεται 33 Δ 565 174 7 1293* M 348* U 213 713ss 4s 1604
 Λ^r Ωρ | 17 σοι + λοιπον 1s 22 660 1365 Bas | και² + ως
 D ff synp | 18 αμην + γαρ NO 157s 047 syh^m | 19 παλιν
 > Θ 565 13-828 1424* 1194 ff | αμην > Ta³ SLssW D 1s
 MΣs 1012s al. Γ 1604 al. e vg syp ar gg¹ bo Ωρ | 20 inc.
 ουκ εισιν γαρ... παρ οισ ουκ ειμι D (g) sys Cl | εκει + και
 a b c ff² g h Ef | 21 ~ ο αδ. μου εις εμε B 1241 Θ 13^r (co) |
 22 ο Ις > ff syn Ef Lcf | επτα + επτα Ta³⁰ sycp Af |
 24 προσηχθη B D 1579 Ωρ¹ | ~ εις αυτω BS* | εις >
 1402 245 e sys | μυριων] πολλων S* co Ωρ Jun |

audierit, lucratus eris fratrem tuum. Si autem 16
 te non audierit, adhibe tecum adhuc unum vel
 duos, ut *in ore duorum vel trium testium stet*
omne verbum. Quod si non audierit eos, dic 17
 ecclesiae. Si autem ecclesiam non audierit, sit
 tibi sicut ethnicus et publicanus. Amen dico 18
 vobis, quaecumque alligaveritis super terram,
 erunt ligata et in caelo, et quaecumque solve-
 ritis super terram, erunt soluta et in caelo.
 Iterum dico vobis, quia si duo ex vobis con- 19
 senserint super terram de omni re quamcum-
 que petierint, fiet illis a Patre meo qui in caelis
 est. Ubi enim sunt duo vel tres congregati in 20
 nomine meo, ibi sum in medio eorum.

Tunc accedens Petrus ad eum dixit: Do- 21
 mine quoties peccabit in me frater meus, et
 dimittam ei? usque septies? Dicit illi Iesus: 22
 Non dico tibi usque septies, sed usque septua-
 gies septies. Ideo assimilatum est regnum cae- 23
 lorum homini regi, qui voluit rationem ponere
 cum servis suis. Et cum coepisset rationem po- 24
 nere, oblatus est ei unus, qui debebat ei de-
 cem milia talenta. Cum autem non haberet 25

16 vel trium test. O^eEpE^rThW e ff¹⁻²g¹⁻²h q] ~ test.
 vel trium *rel.*

17 autem SZ^{*}s]LsW] + *et *rel.* d ff h l

19 quacumque SXsBRT b f, quaec. A*YHMO^eETH
 a ff g h l q

24 ei² W] > *rel.* vl

16 Dt 19,15

18 Mt 16,19; J 20,23

19 Mc 11,24

20 J 14,23

22 L 17,4 (Gn 4,24)

unde redderet, iussit eum dominus eius venun-
 dari, et uxorem eius et filios et omnia quae
 26 habebat, et reddi. Procidens autem servus ille
 orabat eum dicens: Patientiam habe in me, et
 27 omnia reddam tibi. Misertus autem dominus
 servi illius dimisit eum et debitum dimisit ei.
 28 Egressus autem servus ille invenit unum de
 conservis suis, qui debebat ei centum denarios,
 et tenens suffocabat eum dicens: Redde quod
 29 debes. Et procidens conservus eius rogabat
 eum dicens: Patientiam habe in me, et omnia
 30 reddam tibi. Ille autem noluit, sed abiit et
 misit eum in carcerem, donec redderet debitum.
 31 Videntes autem conservi eius quae fiebant con-
 tristati sunt valde, et venerunt et narraverunt
 32 domino suo omnia quae facta fuerant. Tunc
 vocavit illum dominus suus et ait illi: Serve
 nequam, omne debitum dimisi tibi, quoniam
 33 rogasti me; nonne ergo oportuit et te misereri
 conservi tui, sicut et ego tui misertus sum?
 34 Et iratus dominus eius tradidit eum tortoribus,

25 eius¹ E] > *rel.* b c f ff² g h l q

reddi + debitum AsX^oBMaE^r vl pl.

26 procedens AsO*X*EpBL*QR ff l z

orabat] rogabat MBMaE^rKVCT c ff Hier

29 procedens YO*ssBEsR l z

31 fuerant] erant S-HO* a b ff² h l

33 nonne YJEsRTW cz] non *rel.*

32 L 6,36ss

34 Mt 5,26

τὸν ὁ κύριος πρᾶτῃναι καὶ τὴν γυναῖκα καὶ
 τὰ τέκνα καὶ πάντα ὅσα εἶχεν, καὶ ἀποδοθῆναι.
 πεσὼν οὖν ὁ δοῦλος προσεκύνη αὐτῷ λέγων· 26
 κύριε μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ πάντα ἀποδώ-
 σω σοι. σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου 27
 ἐκείνου ἀπέλυσεν αὐτόν, καὶ τὸ δάνειον ἀφῆ-
 κεν αὐτῷ. ἐξελθὼν δὲ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος εὗρεν 28
 ἓνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ, ὃς ὄφειλεν αὐτῷ
 ἑκατὸν δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτόν ἐπνιγεν
 λέγων· ἀπόδος εἴ τι ὀφείλεις. πεσὼν οὖν ὁ 29
 σύνδουλος αὐτοῦ παρεκάλει αὐτόν λέγων· μα-
 κροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ ἀποδώσω σοι. ὁ δὲ 30
 οὐκ ἤθελεν, ἀλλὰ ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτόν εἰς
 φυλακὴν, ἕως οὗ ἀποδῶ τὸ ὀφειλόμενον. ἰδόντες 31
 οὖν οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γενόμενα ἐλυπήθη-
 σαν σφόδρα, καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν τῷ κυ-
 ρίῳ ἑαυτῶν πάντα τὰ γενόμενα. τότε προσκα- 32
 λεσάμενος αὐτόν ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει αὐτῷ·
 δοῦλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφῆ-
 κά σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με· οὐκ ἔδει καὶ σὲ 33
 ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὡς καὶ γὰρ σὲ ἠλέησα;
 καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτόν 34 5,26

25 κυριος Ta^{1a} BSL D 1s a g¹⁻³ r¹⁻³ vg] † αυτου rel. |
 εχει B Θ 1s 124 1555 ar Ωρ¹ | 26 ουν] δε D 2145 lat pl.
 syh* sa, και Ta sycpi ar | δουλ. † εκεινος Ta^{at} S^c 33sss
 D Θ 21 174 267 al. 2145^s Σ 1515ss lat(-q) synpi gg bo |
 Κε > Ta^{1a} B D Θs 270 440* e a c ff vg pl. syn ar gg | σοι
 > D 700 e b ff¹⁻³ r² sys | 27 εκεινου > Ta^s B Θ 1s 124
 syi | το δανειον] πασαν τ. οφειλην Ta^u 1s 1424^s ff co Ωρ |
 28 αποδος † μοι Ta^{at} C 1241 28^r 22^s rel. pl. f r² sy ar
 gg | 29 αυτου † εις τ. ποδας αυτου 33 ΔsW 372^r 22^s rel.
 pl. f q syrh ar | εμοι] εμε CL 1241 D | και † παντα Ta^{1a}
 S^cC^c 33s Θ 565 1s 13-954 al. 1579s 2145^r 157 1012^r Γ
 al. 1604s K pl. c ff q vg sypih^m ar co | 30 οὐ > BSCL
 Ωρ | 31 ουν BS 33 892 D 21 e] δε rel. | ~ αυτου οι συν-
 δουλοι B | γινομενα¹ S^cLs D 1689s 4 1170 280 1555 |
 σφοδρα > e a b ff¹⁻² r sys | 32 αυτω > D Θs 22 1424 954
 047 ar | 33 εδει † ουν Ta^{at} D P²⁵ Θ lat pl. syi ar sa | και
 σε > P²⁵ sys (c g¹ r¹) |

- τοῖς βασανισταῖς, ἕως οὗ ἀποδοῦναι πᾶν τὸ ὀφει-
 6,14s 35 λόμενον αὐτῷ. οὕτως καὶ ὁ πατήρ μου ὁ οὐ-
 ράνιος ποιήσει ὑμῖν, εἰ μὴ ἀφήτε ἕκαστος τῷ
 ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν.
- 1-9: 19 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λό-
 Mc 10,1-12 γους τούτους, μετήρην ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ
 Mt 11,1; ἦλθεν εἰς τὰ ὄρια τῆς Ἰουδαίας πέραν τοῦ
 13,53; 26,1 2 Ἰορδάνου. καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολ-
 λοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς ἐκεῖ.
- 3 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ φαρισαῖοι πειράζοντες
 5,31s αὐτὸν καὶ λέγοντες· εἰ ἔξεστιν ἀνθρώπῳ ἀπολύ-
 4 σαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν; ὁ δὲ
 Gn 1,27 ἀποκριθεὶς εἶπεν· Οὐκ ἀνέγνωτε ὅτι ὁ κτίσας
 Gn 2,24 5 ἀπ' ἀρχῆς ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν· αὐτοὺς ἰκαὶ
 E 5,31 εἶπεν· ἕνεκα τούτου καταλείπει ἄνθρωπος τὸν
 πατέρα καὶ τὴν μητέρα καὶ κολληθήσεται τῇ γυ-
 ναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σὰρκα μίαν;
- 1 C 7,10s 6 ὥστε οὐκέτι εἰσὶν δύο ἀλλὰ σὰρξ μία. ὁ οὖν
 ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω.
 Dt 24,1 7 λέγουσιν αὐτῷ· τί οὖν Μωϋσῆς ἐνετείλατο δοῦ-
 8 ναι βιβλίον ἀποστασίου καὶ ἀπολύσαι αὐτήν; λέγει
 αὐτοῖς· ὅτι Μωϋσῆς πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν
 ὑμῶν ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολύσαι τὰς γυναῖκας
 L 16,18 9 ὑμῶν· ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτως. λέγω
 δὲ ὑμῖν ὅτι ὅς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ

οὗ > B 990 Ωρ | παν > D 1689s sys Xρ | το οφειλ.] quod
 debebat Ta^{al} sysp | αὐτω > Ta^{al} BS^c D Θs 788 174
 1424s lat syn ar gg¹ co | 35 επουραν. C*Δ Θss 399^r 1s
 22 13^r 517-1391 al. Mss U 213s 713^a K*Λ^r V-H rel. |
 υμων + τα παραπτωματα αυτων Ta^{al} C 33 ΔsW 565^r 118s
 rel. f h syrih ar | 19,1 ετελ.] ελαλησ. D vl(-h) | 2 εκει >
 Ta^v 472 h sys Xρ | 3 ανθρωπω] ανδρι 1424 4s syn, τιτι
 Ta^l 700 ar, > BS*ΛΔ 28 517 Γ Cl Aug | 4 κτισος B 33
 Θs 1s 22 124 660 e syi ar gg Ωρ Meth] ποιησας rel. |
 5 προσκολληθ. (Mc 10,7) S^r 700s 1689s 124 rel. pl. Λ^r
 V-H | 6 συνεζευξ. + εις εν Taⁿ D e a ff¹⁻² h r | 7 αυτην]
 τ. γυναικα b c ff² syn Iρ, > (Mc 10,4) SZL D Θss 1s 22
 1295 lat pl ar gg Ωρ | 8 λεγει + ο Iς Ta³ S MΦ a b c gg¹ |

quoadusque redderet universum debitum. Sic 35
et Pater meus caelestis faciet vobis, si non
remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus
vestris.

19,1-15 *De matrimonio et virginitate, par-
vuli* (Mc 10,1-16 ; L. 16,18 ; 18,15ss)

Et factum est, cum consummasset Iesus ser- 19
mones istos, migravit a Galilaea et venit in
fines Iudaeae trans Iordanem, et secutae sunt 2
eum turbae multae, et curavit eos ibi.

Et accesserunt ad eum pharisaei tentantes 3
eum et dicentes: Si licet homini dimittere uxore-
rem suam quacumque ex causa? Qui respon- 4
dens ait eis: Non legistis quia qui fecit ho-
minem ab initio *masculum et feminam fecit*
eos? ¹ et dixit: *Propter hoc dimittet homo pa-* 5
trem et matrem et adhaerebit uxori suae, et
erunt duo in carne una. Itaque iam non sunt 6
duo, sed una caro. Quod ergo Deus coniunxit,
homo non separet. Dicunt illi: Quid ergo Moy- 7
ses mandavit *dare libellum repudii et dimit-*
tere? Ait illis: Quoniam Moyses ad duritiam cor- 8
dis vestri permisit vobis dimittere uxores vestras,
ab initio autem non fuit sic. Dico autem vobis, 9
quia quicumque dimiserit uxorem suam nisi ob

19,4 hominem Z*] > rel. | 5 dimittit AsH*s, relin-
quet E b c d fff*(gh) | 7 dare HXTh e d fffh q] dari
rel. | 8 inc. et ait H^cZBMaEKVTh

35 Mt 6,14 ; Mc 11,25s

19,3 Mt 5,31s

4 Gn 1,27

5 Gn 2,24 ; E 5,31

6 1 C (6,17) 7,10s

7 Dt 24,1 | 9 L 16,18

fornicationem et aliam duxerit, moechatur; et
 10 qui dimissam duxerit, moechatur. Dicunt ei
 discipuli eius: Si ita est causa hominis cum
 11 uxore, non expedit nubere. Qui dixit illis: Non
 omnes capiunt verbum istud, sed quibus datum
 12 est. Sunt enim eunuchi, qui de matris utero sic
 nati sunt; et sunt eunuchi, qui facti sunt ab
 hominibus; et sunt eunuchi, qui seipsos castra-
 verunt propter regnum caelorum. Qui potest
 capere capiat.

13 Tunc oblatis sunt ei parvuli, ut manus eis
 imponeret et oraret. Discipuli autem increpa-
 14 bant eos. Iesus vero ait eis: Sinite parvulos
 et nolite eos prohibere ad me venire; talium
 15 est enim regnum caelorum. Et cum imposuisset
 eis manus, abiit inde.

19,16-39 *Adolescens dives* (Mc 10,17-31 ;
 L 18,18-30)

16 Et ecce unus accedens ait illi: Magister
 bone, quid boni faciam ut habeam vitam ae-
 17 ternam? Qui dixit ei: Quid me interrogas de
 bono? Unus est bonus, Deus. Si autem vis ad

10 homini S^rMaQKVThCTW Hier
 uxore] muliere A-HOX^cEp*Q d

11 illis W vl pl.] > *rel.*

12 castrav.] eunuchizaverunt ZBJMaKVC al z

13 eos] eis Z*BELCT d g

11 1 C 7,7.28.37s.40

17 1 C 7,19

μη ἐπι πορνεία καὶ γαμήση ἄλλην, μοιχᾶται,
καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμῶν μοιχᾶται. λέγουσιν 10
αὐτῷ οἱ μαθηταί· εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ
ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικός, οὐ συμφέρει γα-
μήσαι. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· οὐ πάντες χωροῦσιν 11 I C 7,7.17.40
τὸν λόγον τοῦτον, ἀλλ' οἷς δέδοται. εἰσὶν γὰρ εὐ- 12
νοῦχοι, οἵτινες ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν
οὕτως, καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνουχίσθησαν
ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι, οἵτινες
εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐ-
ρανῶν. ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρεῖτω.

Τότε προσηνέχθησαν αὐτῷ παιδία, ἵνα τὰς χει- 13 13-15:
ρας ἐπιθῆ αὐτοῖς καὶ προσεύξηται· οἱ δὲ μαθηταί Mc 10,13-16
ἐπετίμησαν αὐτοῖς. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· ἄφετε τὰ 14 18,2s
παιδία καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἔλθειν πρὸς με· τῶν
γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.
καὶ ἐπιθεῖς τὰς χεῖρας αὐτοῖς ἐπορεύθη ἐκεῖθεν. 15

Καὶ ἰδοὺ εἷς προσελθὼν αὐτῷ εἶπεν· δι- 16 16-19:
δάσκαλε, τί ἀγαθὸν ποιήσω, ἵνα σχῶ ζωὴν Mc 10,17-31
αἰώνιον; ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· τί με ἐρωτᾷς περὶ L 18,18-30
τοῦ ἀγαθοῦ; εἷς ἐστὶν ὁ ἀγαθός· εἰ δὲ θέλεις 17

μη επι πορν.] παρεκτος λογου πορνειας (5,32) B 33 D 1s
13^r (Φ) 291 4s Λs e c ff h syci co Ωρ Eus | κ. γαμηση
αλλην > B 33 1s Ns 4s Λ ff bo Ωρ | μοιχεται¹] ποιει
αυτην μοιχηθηναι (5,32) BC* 33 P²⁵ 1s 1402 1279^r Ns 4s
Λss ff syi Ωρ | μοιχεται 1[~]2 SC^cL D 69 7 485 028 e ff²
g h l r syn sa | 10 η αιτια] culpa (inter virum ad mul.)
Ta synrh^m ar gg (Ta^v P²⁵) | ανθρωπ.] ανδρος Ta³ D vl
pl. synr ar | 11 τουτον > B 1s 22 1574 e syi Ωρ | 14 κω-
λυσητε D 13-513 230ss | 15 αυτοις + ευλογησεν αυτα κ.
(Mc 10,16) 713 | 16 διδασκ. BSl.s D 565 1s 22 1293s
1574 e a ff Ωρ¹] + αγαθε Ta⁴ rel. Iust (Iq) | αγαθον >
(Mc 10,17) Σ 1093 ff² syci¹ sa Cy¹ | ποιησω ινα] ποιησας
(L 18,18) S 33ss 28 157 Iq Bas Xq | σχω BC* D Θss 1365
gg] κληρονομησω S 33ss 28 1293^s 157 1515 synrh^m bo
Iq, εχω rel. | 17 τι με λεγεις αγαθον (Mc 10,18) Ta^{asi} C *
33 Δs 372^r 118^s rel. pl. fq syrh* sa Iust Iq | αγαθος +
ο θς Ta^{astn} C 33 Δs 565^r 118s rel. lat pl., + ο πατηρ e
Iust Iq Cl Ωρ Ef + (μου) ο εν τοις ουρ. Iust Naass Iq Ef |

- εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, τήρησον τὰς ἐντολάς.
 Ex 20,12-16 18 ἰλέγει αὐτῷ· ποίας; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη· τὸ οὐ φο-
 Dt 5,17-20 νεύσεις, οὐ μοιχεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐ ψευδομαρ-
 Lv 19,18 19 τυρήσεις, ἰτίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καὶ
 Dt 5,16 20 ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. λέγει
 αὐτῷ ὁ νεανίσκος· πάντα ταῦτα ἐφύλαξα· τί
 6,20; L 12,33 21 ἔτι ὑστερῶ; ἰἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· εἰ θέλεις
 τέλειος εἶναι, ὑπάγε πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα
 καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρα-
 22 νῷ, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι. ἀκούσας δὲ ὁ
 νεανίσκος τὸν λόγον ἀπῆλθεν λυπούμενος· ἦν
 23 γὰρ ἔχων κτήματα πολλά. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν
 τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι
 πλούσιος δυσκόλως εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασι-
 24 λείαν τῶν οὐρανῶν. πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, εὐκο-
 πώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ τρυπήματος ῥαφί-
 δος εἰσελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ
 25 Θεοῦ. ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἔξεπλήσσοντο
 σφόδρα λέγοντες· τίς ἄρα δύναται σωθῆναι;
 Job 42,2 26 ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· παρὰ ἀν-
 θρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστιν, παρὰ δὲ Θεῷ
 27 πάντα δυνατά. Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν

τηρει B D 565 | 18 ποίας φησιν SL (13 c f r, 892 e) |
 19 εαυτον Θs 544 118s 69 1424 267 al. 16 2145s Σ 1012s
 157 660s al. 489 al. 461s | 20 εφυλ. BS*L Θs 1s 22 ff vg
 Cyp] + εκ νεοτητος μου (Mc 10,20) Ta³ rel. | 21 εφη] |
 λεγει B Θ 13^r lat ar | σου + παντα (L 18,22) Ta^v b c f
 ff¹⁻² q sysi /r Cyp | ουρανοις BC D 230 1402s 1194 2145
 Γ 1355*s e g Cy Xρ | και³ + αρας τ. σταυρον σου (Mc
 10,21) Ta syc Ath | 22 τ. λογον + τουτον B 372 1093 a b
 c ff n synp gg¹ bo¹, > SZL Xρ (gg¹) | χρηματα B Cl
 Xρ | 24 τρηματος BS*, τρυμαλιας C Θs 565 124 1223s
 MU ΦΣΟ 4s 1604 K^o Λ^r | διελθειν B D Θ-565 124 7^o 348^r
 Γs al. lat | πλουσ. + εισελθειν B D Θs 124 lat syr, post θυ
 CΔs 28^r 13 rel. pl. gg | τ. θυ] τ. ουρανων Taⁱⁿ Z 33 1^r
 124 157 1295 440 lat syn Cl Eus Xρ | 25 εξεπλησσ. +
 κ. εφοβηθησαν D e a b c ff² n r syc | σφοδρα > (Mc
 10,24) Ta 990 2145 syih⁺ | 26 ~ δυνατα παντα SZL
 1293s | ο θς παντα δυναται ποιειν Ta syn |

vitam ingredi, serva mandata. ¹Dicit illi: Quae? 18
Iesus autem dixit: *Non homicidium facies, non
 adulterabis, non facies furtum, non falsum
 testimonium dices, ¹ honora patrem tuum et 19
 matrem tuam, et diliges proximum tuum sicut
 teipsum.* Dicit illi adulescens: Omnia haec cu- 20
 stodivi a iuventute mea, quid adhuc mihi deest?
¹Ait illi Iesus: Si vis perfectus esse, vade, vende 21
 quae habes, et da pauperibus, et habebis the-
 saurum in caelo, et veni, sequere me. Cum 22
 audisset autem adulescens verbum, abiit tristis;
 erat enim habens multas possessiones. Iesus 23
 autem dixit discipulis suis: Amen dico vobis,
 quia dives difficile intrabit in regnum caelorum.
 Et iterum dico vobis: Facilius est camelum per 24
 foramen acus transire, quam divitem intrare in
 regnum caelorum. Auditis autem his discipuli 25
 mirabantur valde dicentes: Quis ergo poterit
 salvus esse? Aspiciens autem Iesus dixit illis: 26
 Apud homines hoc impossibile est, apud Deum
 autem omniaabilia sunt.

Tunc respondens Petrus dixit ei: Ecce nos 27

19 tuum¹ > S*ssMEpB-JEssV ecdlqz
 tuam ER] > rel. vl pl.

20 a iuvent. mea FEp^mERTWJ > rel. ffglz

21 vende + omnia Ep^mEssW ebcff^{1.2}

25 mirab. + et timebant EpLss (e)abcdff²nr
 valde > A*E

18s Ex 20,12-16; Lv 19,18; Dt 5,16-20; L. 10,27

27 Mt 4,20. 22; L 5,11

reliquimus omnia et secuti sumus te; quid ergo
 28 erit nobis? Iesus autem dixit illis: Amen dico
 vobis, quod vos, qui secuti estis me, in rege-
 natione cum sederit Filius hominis in sede
 maiestatis suae, sedebitis et vos super sedes
 29 duodecim iudicantes duodecim tribus Israel. Et
 omnis, qui reliquerit domum vel fratres aut
 sorores aut patrem aut matrem aut uxorem
 aut filios aut agros propter nomen meum, cen-
 tuplum accipiet et vitam aeternam possidebit.

20,1-16 *Parabola operariorum*

30 Multi autem erunt primi novissimi, et no-
 vissimi primi.

20 Simile est regnum caelorum homini patri-
 familias, qui exiit primo mane conducere ope-
 2 rarios in vineam suam. Conventionem autem facta
 cum operariis ex denario diurno, misit eos in
 3 vineam suam. Et egressus circa horam tertiam
 4 vidit alios stantes in foro otiosos ¹ et dixit illis:
 Ite et vos in vineam meam, et quod iustum
 5 fuerit dabo vobis. ¹ Illi autem abierunt. Iterum
 autem exiit circa sextam et nonam horam et

29 reliquerit JEQR*Th] -liquit *rel.* dl

20,1 est X*Z*JE^rC] † *enim *rel.* aff³lqr^{1.2}

2 suam > Ass

4 meam > S-FMXsBEV bdlq

28 L 22,30; Dn 7,9s; Ap 3,21

30 Mt 20,16

20,1 Mt 21,28.33ss

2 Tob 5,15 O'

αὐτῶ· ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολου-
 θήσαμεν σοι· τί ἄρα ἔσται ἡμῖν; Ἴ ὁ δὲ Ἰη- 28 L 22,30
 σοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὑμεῖς
 οἱ ἀκολουθήσαντές μοι, ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ,
 ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου 25,31
 δόξης αὐτοῦ, καθήσεσθε καὶ αὐτοὶ ἐπὶ δώδεκα
 θρόνους κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσ-
 ραήλ. καὶ πᾶς ὅστις ἀφήκεν οἰκίας ἢ ἀδελ- 29 Hb 10,34
 φούς ἢ ἀδελφὰς ἢ πατέρα ἢ μητέρα ἢ γυναῖκα
 ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου,
 ἑκατονταπλασίονα λήμψεται καὶ ζωὴν αἰώνιον
 κληρονομήσει.

Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι καὶ ἔσχα- 30 20,16; L13,30
 τοι πρῶτοι. Ὅμοία γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν 20
 οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐξῆλθεν
 ἅμα πρῶτ' μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπε-
 λῶνα αὐτοῦ. συμφωνήσας δὲ μετὰ τῶν ἐργατῶν 2
 ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς 30b 5,15 O'
 τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. καὶ ἐξεληθὼν περὶ τρίτην 3
 ὥραν εἶδεν ἄλλους ἐστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργούς,
 ἰκαὶ ἐκείνοις εἶπεν· ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν 4
 ἀμπελῶνά μου, καὶ ὃ ἐὰν ἦ δίκαιον δώσω ὑμῖν.
 Ἴ οἱ δὲ ἀπηλθον. πάλιν δὲ ἐξεληθὼν περὶ ἕκτην 5
 καὶ ἑνάτην ὥραν ἐποίησεν ὡσαύτως. περὶ δὲ 6

28 καθήσεσθε BSLAW D^c 13ss 174ss 230ss MUss 1574
 Σ 1295 ΩG] καθισσεσθε rel. pl. | αυτοι SLs D 1s 124 Ωρ¹]
 υμεις rel. | 29 ~ αγρους η οικιας S^cC* Ls 1s 1295 syi bo
 Ωρ Χρ [πατερα η μητ.] γονεις 1s e (Ιρ) Ωρ | η πατερα >
 D b ff¹⁻² r² syn | η γυναικα > B D 1s 1604 e a b n ff¹⁻²
 sysi Ιρ Ωρ | πολλαπλασ. (L 18,30) BL 1293^a syi sa Ωρ
 Cy, διπλα Ta, επταπλασιονα Ef | και² + εν τω ερχομενω
 (L 18,30) Ta^{a1a} e syc | 30 δε] γαρ 174 713 245 E* ff sys
 bo | ~ εσχ. πρωτοι, πρ. εσχ. SLs 21 157 | 20,1 γαρ >
 Ta³ 1588 713 4s e b c ff g sys bo Ωρ¹ | 3 ειδεν] ευρεν
 Ta^a D 700 565 1582* 1424^a 245 vl pl. | 4 μου Ta³ Sss
 Θs 565-21 13ss 983^r 945s 71 Σ 713 1295 al. Π pl. vl ar
 gg co] > al. | 5 οι δε απηλθ. > 21 349 1606 sys | δε² S
 33 Ls D 544 1293^a 16 al. 1604 vg synpih⁺ ar sa] > rel.]

τὴν ἑνδεκάτην ἐξεληθῶν εὗρεν ἄλλους ἐστῶτας,
 καὶ λέγει αὐτοῖς· τί ὧδε ἐστήκατε ὅλην τὴν
 7 ἡμέραν ἄργοι; ἰλέγουσιν αὐτῷ· ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς
 ἐμισθώσατο. λέγει αὐτοῖς· ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς
 8 τὸν ἀμπελῶνα. ὀψίας δὲ γενομένης λέγει ὁ κύ-
 ριος τοῦ ἀμπελῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ· κάλε-
 σον τοὺς ἐργάτας καὶ ἀπόδος αὐτοῖς τὸν μισθόν,
 ἀρχάμενος ἀπὸ τῶν ἔσχατων ἕως τῶν πρώτων.
 9 καὶ ἔλθόντες οἱ περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ἔλαβον
 10 ἀνὰ δηνάριον. καὶ ἔλθόντες οἱ πρώτοι ἐνόμι-
 σαν ὅτι πλεῖον λήμψονται· καὶ ἔλαβον τὸ ἀνὰ
 11 δηνάριον καὶ αὐτοί. λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον
 12 κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου ἰλέγοντες· οὗτοι οἱ
 ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν, καὶ ἴσους ἡμῖν
 αὐτοὺς ἐποίησας τοῖς βαστάσασι τὸ βάρος τῆς
 13 ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ἐνὶ
 αὐτῶν εἶπεν· ἑταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηνά-
 14 ρίου συνεφώνησάς μοι; ἄρον τὸ σὸν καὶ ὑπάγε·
 θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἔσχατῳ δοῦναι ὡς καὶ σοί.
 R 9,16.21 15 ἢ οὐκ ἔξεστίν μοι ὃ θέλω ποιῆσαι ἐν τοῖς ἐμοῖς;
 6,23 ἢ ὁ ὀφθαλμὸς σου πονηρὸς ἐστίν, ὅτι ἐγὼ ἀγα-
 16 θός εἰμι; Οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρώτοι καὶ
 οἱ πρώτοι ἔσχατοι.

6 ενδεκατ. BSLs D Θ lat pl.] + ωραν rel. | εστωτας
 BSC^o 33 Ls D Θ-565 lat pl. syn gg co Ωρ] + αργους rel. |
 7 υμεις + εργαζεσθε· e f f h | αμπελ. Taⁱⁿ BSLs D Θ 372
 1s lat pl. sysi co Ωρ] + κ. ο εαν η δικαιον ληψεσθε rel. |
 8 αυτοις > SCZL 085 gg¹ Ωρ | μισθον + αυτων Ta³ f h
 synpi co Χρ | 9 και] ουν 33 D Θ 13^r lat, δε B r² syci sa |
 10 και BC 33 085 D Θ 13^r 273 e synpi bo (ar sa)] δε και
 Σss 713 473 lat pl., δε rel. | πλειον BC*Z 085 W Θ 1-124
 Σss 1012 1093 482 Ωρ] πλειονα rel. | το SCZ 33s ΘΣss] >
 rel. | 12 ~ αυτους ημιν SZLs 085 D 13-983 1279 16 157s
 lat(-c) synp co | 13 συνεφωνησα σοι Z 33s Σ 713 sys gg
 sa¹ bo | 14 θελω] ει θελω syn ar | δε + και 118s 1424 E
 lat pl. Χρ | 15 η¹ > BZL D Θs r² syni | 16 ~ πρωτ. εσχ.,
 εσχ. πρ. Ta^v 28 1424^s 1606 1295 q syi gg¹ sa | εσχατ.²
 BSLss 1424^s 4 1093 co] + πολλοι γαρ εισι κλητοι, ολι-
 γοι δε εκλεκτοι Ta³ C-Δ D Θ-124 7 rel. lat sy ar gg |

fecit similiter. Circa undecimam vero exiit et 6
 invenit alios stantes et dicit illis: Quid hic
 statis tota die otiosi? Dicunt ei: Quia nemo 7
 nos conduxit. Dicit illis: Ite et vos in vineam
 meam. Cum sero autem factum esset, dicit do- 8
 minus vineae procuratori suo: Voca operarios
 et redde illis mercedem incipiens a novissimis
 usque ad primos. Cum venissent ergo qui circa 9
 undecimam horam venerant, acceperunt singu-
 los denarios. Venientes autem et primi arbitrati 10
 sunt quod plus essent accepturi, acceperunt
 autem et ipsi singulos denarios. Et accipientes 11
 murmurabant adversus patremfamilias ¹ dicen- 12
 tes: Hi novissimi una hora fecerunt, et pares
 illos nobis fecisti, qui portavimus pondus diei
 et aestus. At ille respondens uni eorum dixit: 13
 Amice, non facio tibi iniuriam; nonne ex de-
 nario convenisti mecum? Tolle quod tuum est 14
 et vade; volo autem et huic novissimo dare
 sicut et tibi. Aut non licet mihi quod volo fa- 15
 cere? an oculus tuus nequam est, quia ego bo-
 nus sum? Sic erunt novissimi primi, et primi 16
 novissimi; multi enim sunt vocati, pauci vero
 electi.

7 meam > S-MZJsDCV cfflmq

15 facere † de meis ac (fqr¹⁻², O* eff, QR, E)

16 ~ sunt enim S-FMX^rBJMaLRV bcn

vero HEQs ff¹⁻²z] autem *rel.*, > c

20,17-34 *Iter hierosolymitanum* (Mc 10,32-52;
L 18,31-43)

- 17 Et ascendens Iesus Hierosolymam assump-
sit duodecim discipulos secreto et ait illis:
18 ¹Ecce ascendimus Hierosolymam, et Filius ho-
minis tradetur principibus sacerdotum et scri-
19 bis, et condemnabunt eum morte, ¹et tradent
eum gentibus ad illudendum et flagellandum
et crucifigendum, et tertia die resurget.
20 Tunc accessit ad eum mater filiorum Zebe-
daei cum filiis suis adorans et petens aliquid
21 ab eo. ¹Qui dixit ei: Quid vis? Ait illi: Dic ut
sedeant hi duo filii mei, unus ad dexteram tuam
22 et unus ad sinistram in regno tuo. Respondens
autem Iesus dixit: Nescitis quid petatis. Po-
testis bibere calicem, quem ego bibiturus sum?
23 Dicunt ei: Possumus. ¹Ait illis: Calicem quidem
meum bibetis; sedere autem ad dexteram meam
vel sinistram non est meum dare vobis, sed
24 quibus paratum est a Patre meo. Et audientes
25 decem indignati sunt de duobus fratribus. Iesus
autem vocavit eos ad se et ait: Scitis quia

17 discip. + suos H^cOBJEQs eacffgnz

19 illudend. J e f] delud. *rel.*

21 sinistr. + tuam OssRTW afg hlnq

22 ei > AHTh d

23 vel] *et *codd.* dffgqr, aut eabcn

17ss Mt 16,21; 17,22s

21 Mt 19, 28

22 Mt 26,39; J 18,11

23 A 12,2

24 L 22,24-27

Καὶ ἀναβαίνων ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα 17 17-19:
 παρέλαβεν τοὺς δώδεκα κατ' ἰδίαν, καὶ ἐν Mc 10,32as
 τῇ ὁδῷ εἶπεν αὐτοῖς· ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς 18 L 18,31as
 Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παρα-
 δοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ γραμματεῦσιν,
 καὶ κατακρινούσιν αὐτὸν εἰς θάνατον, ¹καὶ πα- 19
 ραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαῖξαι
 καὶ μαστιγῶσαι καὶ σταυρῶσαι, καὶ τῇ τρίτῃ
 ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται.

Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν 20 20-28:
 Ζεβεδαίου μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς προσκυνούσα Mc 10,35-45
 καὶ αἰτοῦσά τι παρ' αὐτοῦ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· 21 19,28
 τί θέλεις; λέγει αὐτῷ· εἰπέ ἵνα καθίσωσιν οὗτοι
 οἱ δύο υἱοί μου εἰς ἓκ δεξιῶν καὶ εἰς ἓξ εὐω-
 νύμων σου ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ 22
 Ἰησοῦς εἶπεν· οὐκ οἶδατε τί αἰτεῖσθε. δύνασθε 26,39
 πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν; λέγουσιν J 18,11
 αὐτῷ· δυνάμεθα. ¹λέγει αὐτοῖς· τὸ μὲν ποτή- 23
 ριόν μου πίεσθε, τὸ δὲ καθίσαι ἓκ δεξιῶν μου
 ἢ ἓξ εὐωνύμων οὐκ ἔστιν ἐμὸν τοῦτο δοῦναι,
 ἀλλ' οἷς ἠτοίμασται ὑπὸ τοῦ πατρός μου. καὶ 24 L 22,24
 ἀκούσαντες οἱ δέκα ἠγανάκτησαν περὶ τῶν δύο
 ἀδελφῶν. ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐ- 25
 τοὺς εἶπεν· οἶδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν

17 inc. μελλων δε ο Ις αναβαινειν (B) 1s syp Ωρ¹ |
 δωδεκα SZLs D* Θ 1s 788 syn ar bo Ωρ] + μαθητ.
 rel. | κατ ιδιαν > 1293* b ff¹⁻²r² | 19 εγερθησ. SC^c 33 Δs
 085 Σs 1295 1604 Ωρ¹ Χρ] αναστησ. rel. | 20 παρ] απ Β
 D 700 | 21 η δε ειπεν Β 118s (565 M 348 pl. Σss 1604) |
 αυτω > Β ec ff^h n r gg | 22 μελλω πινειν] πινω (Mc 10,38)
 118s 1424* 1579 4s Ωρ¹ Χρ | πινειν + η το βαπτισμα ο
 εγω βαπτιζομαι βαπτισθηναι (Mc 10,38) Τα^{ain} C 33
 892ss W 700^r rel. pl. sypⁱ ar gg | 23 πιεσθε + κ. το β. -
 βαπτισθησεσθε cf. 22 | η Β 33s W Θ 1s 1424* e a b c f f² n
 co Ωρ] και rel. | τουτο C 33 Δs* 085 W D 565 21 174
 346 al. UΦ 1093s Π* al. 270s V al. q synh] > rel. |
 αλλ οις] αλλοις 225 d | 24 ηρξαντο αγανακτειν (Mc 10,41)
 S 1207 473 | 25 ειπεν + αυτοις Τα D e sycp co |

- κατακυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι κατεξου-
 23,11 26 σιάζουσιν αὐτῶν. οὐχ οὕτως ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ'
 ὅς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι, ἔσται ὑμῶν
 Mc 9,35 27 διάκονος, καὶ ὅς ἂν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος,
 L 22,27 28 ἔσται ὑμῶν δοῦλος· ὡσπερ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ-
 Ph 2,7
 I T 2,6 που οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι
 καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.
 29-34:
 Mc 10,46-52 29 Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἱεριχῶ ἠκο-
 L 18,35-43 30 λούθησεν αὐτῷ ὄχλος πολὺς. καὶ ἰδοὺ δύο
 τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδόν, ἀκούσαντες
 15,22 ὅτι Ἰησοῦς παράγει, ἔκραξαν λέγοντες· Κύριε,
 31 ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὸς Δαυὶδ. ὁ δὲ ὄχλος ἐπετί-
 μησεν αὐτοῖς, ἵνα σιωπήσωσιν· οἱ δὲ μείζον
 ἔκραξαν λέγοντες· Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὸς
 32 Δαυίδ. καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτοὺς καὶ
 33 εἶπεν· τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν; ἠλέγουσιν αὐτῷ·
 34 Κύριε, ἵνα ἀνοιγῶσιν οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν. σπλαγ-
 χνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἤψατο τῶν ὀμμάτων αὐτῶν,
 καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

κατακυριευσουσιν B 209 124 349 659 16 1574 1604 Π Xρ|
 μεγαλοι + αυτων (Mc 10,42) Ta^{an} 1424 348 sycph bo|
 26 εσται¹] εστιν BZ D r² | 27 εν υμιν] υμων B 085
 X 1574 gg | εστω B 892 28^r 1424^s al. 27 348 pl. 245 1375
 al. Δ pl. rel. pl. | 28 πολλων + υμεις δε ζητετε εκ μι-
 κρου αυξησαι κ. εκ μειζονος ελαττον ειναι. εισερχομε-
 νοι δε κ. παρακληθεντες δειπνησαι μη ανακλινεσθε εις
 τ. εξεχοντας τοπους, μηποτε ενδοξοτερος σου επελθη
 κ. προσελθων ο δειπνοκλητωρ ειπη σοι· ετι κατω χω-
 ρει κ. καταισχυνηθη. εαν δε αναλεσης εις τ. ηττονα
 τοπον κ. επελθη σου ηττων, ερει σοι ο δειπνοκλητωρ·
 συναγε ετι ανω κ. εσται σοι τουτο χρησιμον D (Φ vl
 syc) | 29 ηκολουθησαν, οχλοι πολλοι D 1424^s 659 2145s
 047 e c ff q r² syh ar | 30 Ke > S D Θs 118s 13 pl. 348
 157 655 A b ff¹⁻² n r² syc ar gg | ημας + Iv SLs Θs
 788ss 983 Σss 1365 e c h n syi ar gg bo | 31 > 1689s 1574
 157s 273 al. r | μειζον] πολλω μαλλον Ta^{1s} S | 32 θελετε
 + ινα S^oZL 565 1391 1293ss 2145 lat pl. ar bo | 33 ημων
 + κ. βλεπωμεν σε (Ta) syc | 34 ομματων BZLs D Θ
 13^r Ωρ¹] οφθαλμων rel. | ανεβλεψ. + αυτων οι οφ-
 θαλμοι CΔsW 372ss al. 118s 69 rel. pl. lat(-q) syph |

principes gentium dominantur eorum, et qui maiores sunt potestatem exercent in eos. Non 26 ita erit inter vos, sed quicumque voluerit inter vos maior fieri, sit vester minister; et qui vo- 27 luerit inter vos primus esse, erit vester servus, ¹sicut Filius hominis non venit ministrari, sed 28 ministrare et dare animam suam redemptionem pro multis.

Et egredientibus illis ab Hiericho secuta est 29 eum turba multa, et ecce duo caeci sedentes 30 secus viam audierunt, quia Iesus transiret; et clamaverunt dicentes: Domine, miserere nostri, fili David. Turba autem increpabat eos ut ta- 31 cerent. At illi magis clamabant dicentes: Domine, miserere nostri, fili David. Et stetit Iesus 32 et vocavit eos et ait: Quid vultis ut faciam vobis? ¹Dicunt illi: Domine, ut aperiantur oculi 33 nostri. Misertus autem eorum Iesus tetigit 34 oculos eorum. Et confestim viderunt et secuti sunt eum.

28 multis + vos aut. quaeritis de modico crescere et de maximo minui. cum aut. introieritis ad cenam, nolite recumbere in superioribus locis, ne forte dignior te superveniat et accedens qui te invitavit dicat tibi: adhuc inferius accede, et confundaris. si aut. recubueris in inferiori loco et advenerit humilior te, dicet tibi qui te invitavit: accede adhuc superius, et erit tibi hoc utilius H^mOTh vl(-flq, g)

29 secutae sunt eum turbae multae OX*RTW ec dffqz

26 Mt 23,11; J 13,15s

28 Ph 2,7; R 5,6; 8,34; 1 T 2,6

30 Mt 15,22

21,1-22 *Ingressus in Hierusalem, ficulnea*
(Mc 11,1-24; L 19,28-46; J 12,12-19; cf. 2,13.16)

21 Et cum appropinquassent Hierosolymis et
venissent Bethphage ad montem Oliveti, tunc
2 Iesus misit duos discipulos ¹dicens eis: Ite in
castellum quod contra vos est, et statim inve-
nietis asinam alligatam et pullum cum ea; sol-
3 vite et adducite mihi; et si quis vobis aliquid
dixerit, dicite quia Dominus his opus habet,
4 et confestim dimittet eos. Hoc autem totum
factum est, ut adimpleretur quod dictum est
per prophetam dicentem:

5 *Dicite filiae Sion:*

Ecce rex tuus venit tibi mansuetus

sedens super asinam et pullum filium subiugalis.

6 Euntes autem discipuli fecerunt sicut praecepit
7 illis Iesus. Et adduxerunt asinam et pullum,
et imposuerunt super eos vestimenta sua, et
8 eum desuper sedere fecerunt. Plurima autem
turba straverunt vestimenta sua in via; alii au-
tem caedebant ramos de arboribus et sterne-
9 bant in via; turbae autem quae praecedebant
et quae sequebantur, clamabant dicentes:

Hosanna filio David,

benedictus qui venit in nomine Domini,

hosanna in altissimis.

21,1 adpropinquasset MX*Q(E) e b ff² | 3 dicite]
*dicetis d | 4 totum ERW gat q] > rel. | impleret.
S-MZEsCs b ff² q | 5 mansuet. SW] + et rel. c f g q z |
7 eos Oss*BsVThW cg] eum MaDQK vl pl., eis
rel. | 9 venit vl pl.] venturus est SssHsXZ^s*B^rLV|
altissim.] excelsis D^rT^c c d f g h

21,4s Zch 9,9; Is 62,11 | 8 4 Rg 9,13

9 Ps 117,25s; 2 Sm 14,4

Καὶ ὄτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἦλθον 21 1-11:
 εἰς Βηθφαγὴ πρὸς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, τότε Mc 11,1-10
 Ἰησοῦς ἀπέστειλεν δύο μαθητὰς ἰλέγων αὐτοῖς· 2 L 19,29-38
 πορεύεσθε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν,
 καὶ εὐθὺς εὐρήσετε ὄνον δεδεμένην καὶ πῶλον
 μετ' αὐτῆς· λύσαντες ἀγάγετέ μοι. καὶ ἐάν τις 3 26,18
 ὑμῖν εἴπῃ τι, ἐρεῖτε ὅτι ὁ Κύριος αὐτῶν χρεῖαν
 ἔχει· εὐθὺς δὲ ἀποστελεῖ αὐτούς. ἰτοῦτο δὲ γέ- 4
 γονεν, ἵνα πληρωθῆ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφή-
 του λέγοντος·

Εἶπατε τῇ θυγατρὶ Σιών·

5 Zch 9,9
Is 62,11

*Ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται σοι
 πραῦς καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον
 καὶ ἐπὶ πῶλον υἱὸν ὑπόζυγιου.*

πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταὶ καὶ ποιήσαντες, 6
 καθὼς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ἠγάγον τὴν 7
 ὄνον καὶ τὸν πῶλον, καὶ ἐπέθηκαν ἐπ' αὐτῶν
 τὰ ἱμάτια, καὶ ἐπεκάθισεν ἐπάνω αὐτῶν. ὁ δὲ 8 4 Rg 9,13
 πλεῖστος ὄχλος ἔστρωσαν φαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν
 τῇ ὁδῷ, ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν
 δένδρων καὶ ἔστρώννυον ἐν τῇ ὁδῷ. οἱ δὲ 9
 ὄχλοι οἱ προάγοντες αὐτὸν καὶ οἱ ἀκολουθοῦν-
 τες ἔκραζον λέγοντες·

Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυίδ·

Ps 117,25s

*εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου·
 ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.*

21, 1 ηγγισεν, ηλθεν Ta^{si} C^o 399ss 1689s 713 1604 028
 e ff² syc^{ri} (S*ΔW 28 348 U 157) | Βηθφ. + κ. Βηθανιαν
 (Mc 11,1) C^o 33 826* 1293s Φ syi gg¹ | προς] εἰς BC 33
 372 71 vl pl. Ωρ | 2 πορευθητε CΔ 565^r 13 517 al. 7 pl.
 rel. pl. | κατεναντι B-L D Θss 28 13-828 267 348s Φ 157
 1604 Ωρ] απεναντι rel. | 3 τι+ποιεῖτε D 157 Ωρ¹ | αυ-
 τους + ωδε Ta Φ syr | 4 δε SC*¹Ls D Θ 372 lat(-q)
 syc^p bo] + ολον rel. | δια] υπο ZLss Θs 544 13^r 482 syc |
 6 συνεταξεν BC 33 D 700 372 1604] προσεταξεν rel. |
 8 εστρωσαν² S*Δ D e c ff¹⁻² q Ωρ | 9 υψιστοις+απηντων
 δε αυτω πολλοι χαιροντες κ. δοξαζοντες τον θν περι
 παντων ων ειδον (cf. L 19,37) Ta⁽ⁱⁿ⁾ Φ syc |

10 ἰκαὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐσεισθη
11 πᾶσα ἡ πόλις λέγουσα· τίς ἐστὶν οὗτος; ἰοὶ δὲ
ὄχλοι ἔλεγον· οὗτός ἐστιν ὁ προφήτης Ἰησοῦς
ὁ ἀπὸ Ναζαρεθ τῆς Γαλιλαίας.

12-22:
Mc 11,11-24
L 19,45-48
J 2,14ss

Καὶ εἰσῆλθεν Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν καὶ ἐξέ-
βαλεν πάντας τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας
ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν
κατέστρεψεν καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων

Is 56,7
Jr 7,11

13 τὰς περιστεράς, ἰκαὶ λέγει αὐτοῖς· γέγραπται·
ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται, ὑμεῖς
14 δὲ αὐτὸν ποιεῖτε σπήλαιον ληστῶν. Καὶ προσ-
ῆλθον αὐτῷ τυφλοὶ καὶ χωλοὶ ἐν τῷ ἱερῷ,
15 καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. Ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιε-
ρεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίη-
σεν καὶ τοὺς παῖδας τοὺς κράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ
καὶ λέγοντας· Ὁσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυὶδ, ἠγανά-

Ps 8,3

16 κτησαν, ἰκαὶ εἶπαν αὐτῷ· ἀκούεις τί οὗτοι λέ-
γουσιν; ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· ναί· οὐδέ-
ποτε ἀνέγνωτε ὅτι ἐκ στόματος νηπίων καὶ
17 θηλαζόντων κατηρτίσω αἴνον; καὶ καταλιπὼν
αὐτούς ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως εἰς Βηθανίαν,
καὶ ἠύλισθη ἐκεῖ.

18 Πρωτὰς δὲ ἐπανάγων εἰς τὴν πόλιν ἐπείνα-
L 13,6 19 σεν. καὶ ἰδὼν συκῆν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἦλθεν
ἐπ' αὐτήν, καὶ οὐδὲν εὔρεν ἐν αὐτῇ εἰ μὴ φύλλα

11 οχλοι] πολλοι D 22 157 vl (1s) | 12 ιερων BS 33ss
Θs 13s 826s 1424^s 1293^s 1012 al. Ω b syi ar gg^l co
Ωρ Χρ] + τ. θυ rel. | 13 εποιησατε C 33 ΔsW D 700^r
rel. pl. lat ar gg sa Iq | 14 εν τω ιερω > Ta^{an} 13-
543 1402 660 e Χρ | 15 γραμμ.] φαρισαιοι Ta^{an} syr |
~ γραμματ. αρχιερ. Θ 13ss 983^r syc | εποιησ. + ο Is
28 1424 1223 vl vg^l syi | 16 αυτω Iq + ουκ Ta 28s
544 347 230 1424 157 245 4ss al. 270^s 655 FH syc
bo Χρ | οτι > S D 399 544 1689s 659 348s 1093 028
e b ff¹⁻² h r² Iq Χρ | 18 πρωι BS* D Θ | δε + γενομενης
Ta^s 544 1424 213 2145 472 251 a bo | επαναγαγων B*
S* L 565 1295, παραγων D vl syci |

Et cum intrasset Hierosolymam, commota est 10
 universa civitas dicens: Quis est hic? ¹ Populi 11
 autem dicebant: Hic est Iesus propheta a Na-
 zareth Galilaeae.

Et intravit Iesus in templum Dei et eiciebat 12
 omnes vendentes et ementes in templo, et men-
 sas nummulariorum et cathedras vendentium
 columbas evertit ¹ et dicit eis: Scriptum est: 13
Domus mea domus orationis vocabitur, vos au-
 tem fecistis illam *speluncam latronum*. Et ac- 14
 cesserunt ad eum caeci et claudi in templo,
 et sanavit eos. Videntes autem principes sacer- 15
 dotum et scribae mirabilia quae fecit, et pue-
 ros clamantes in templo et dicentes: Hosanna
 filio David, indignati sunt ¹ et dixerunt ei: 16
 Audis quid isti dicunt? Iesus autem dixit eis:
 Utique, numquam legistis: Quia *ex ore infan-*
tium et lactentium perfecisti laudem? Et re- 17
 lictis illis, abiit foras extra civitatem in Betha-
 niam ibique mansit.

Mane autem revertens in civitatem esuriit. 18
 Et videns fici arborem unam secus viam venit 19
 ad eam, et nihil invenit in ea nisi folia tan-

16 dicunt Ep*JD-QKTW] -cant *rel.* g z

dixit EpEsRC] dicit *rel.* d

lactent. W] -tantium *rel.* vl

19 videns] vidit DL^r | viam † et LR e

13 Is 56,7; Jr 7,11

16 Ps 8,3

19 L 13,6

tum et ait illi: Numquam ex te fructus nascatur
 in sempiternum. Et arefacta est continuo ficul-
 20 nea. Et videntes discipuli mirati sunt dicentes:
 21 Quomodo continuo aruit? ¹ Respondens autem
 Iesus ait eis: Amen, dico vobis, si habueritis
 fidem et non haesitaveritis, non solum de ficul-
 nea facietis, sed et si monti huic dixeritis: Tolle
 22 et iacta te in mare, fiet. Et omnia quaecum-
 que petieritis in oratione credentes, accipietis.

21,23-23,39 *Disputationes cum adversariis*
 (Mc 11,27-12,40; L. 20,1-47)

21,23-27 *De Christi potestate* (Mc 11,27-33;
 L 20,1-8)

23 Et cum venisset in templum, accesserunt ad
 eum docentem principes sacerdotum et seniores
 populi dicentes: In qua potestate haec facis,
 24 et quis tibi dedit hanc potestatem? ¹ Respon-
 dens Iesus dixit eis: Interrogabo vos et ego
 unum sermonem, quem si dixeritis mihi, et ego
 25 vobis dicam, in qua potestate haec facio. Bap-
 tismus Iohannis unde erat? e caelo an ex ho-
 minibus? At illi cogitabant inter se dicentes:
 Si dixerimus: E caelo, dicet nobis: Quare ergo
 26 non credidistis illi? ¹ Si autem dixerimus: Ex ho-
 minibus, timemus turbam; omnes enim habebant
 27 Iohannem sicut prophetam. Et respondentes Iesu
 dixerunt: Nescimus. Ait illis et ipse: Nec ego
 dico vobis, in qua potestate haec facio.

20 aruit + *ficulnea DLss d f h q

21 tolle + te FMD^r TW e a f f² g l

23 docentem > HR e b c f f h l r^{1,2}

25 baptismus TW Hier] -tismum *rel.* vl pl.

26 *habent S-MZB Ma e b d f f² g | 27 faciam A-O*

μόνον, καὶ λέγει αὐτῇ· οὐ μηκέτι ἐκ σοῦ καρ-
 πὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ ἐξηράνθη πα-
 ραχρῆμα ἢ συκῆ. καὶ ἰδόντες οἱ μαθηταὶ ἐθαύ- 20
 μασαν λέγοντες· πῶς παραχρῆμα ἐξηράνθη ἡ
 συκῆ; ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· 21
 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν καὶ μὴ δια- 17,20
 κριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ
 κἂν τῷ ὄρει τούτῳ εἴπητε· ἄρθητι καὶ βλήθητι
 εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται· καὶ πάντα ὅσα 22 7,7; 1 J 3,22
 ἂν αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ πιστεύοντες λήμ-
 ψεσθε.

Καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ εἰς τὸ ἱερὸν προσήλθον 23 23-27:
 αὐτῷ διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτε- Mc 11,27-33
 ροὶ τοῦ λαοῦ λέγοντες· ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα L 20,1-8
 ποιεῖς; καὶ τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην; J 2,18
 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἐρωτήσω 24
 ὑμᾶς κἀγὼ λόγον ἓνα, ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι, κἀγὼ
 ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ· τὸ βᾶ- 25
 πτισμα τὸ Ἰωάννου πόθεν ἦν; ἐξ οὐρανοῦ ἢ ἐξ
 ἀνθρώπων; οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς λέ-
 γοντες· ἐὰν εἴπωμεν· ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν·
 διὰ τί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ἴ ἐὰν δὲ εἴ- 26
 πωμεν· ἐξ ἀνθρώπων, φοβούμεθα τὸν ὄχλον·
 πάντες γὰρ ὡς προφήτην ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην. 14,5
 καὶ ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ εἶπαν· οὐκ οἶδαμεν. 27
 ἔφη αὐτοῖς καὶ αὐτός· οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν, ἐν
 ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

19 ου BLO] > rel. | 20 συκη + αυτη 713 1093 syn gg bo |
 21 ποιησητε 399 1689 124 16 1574 713 1093 H | 23 ελ-
 θοντος αυτου B-892 D Θss 1s 13^r Φ] ελθοντι αυτω rel. |
 διδασκ. > 7 e a b c f f h l r syn gg | ποιεις + ειπε ημιν Ta
 sys | 24 δε > ZL lat(-d f q) synp co | 25 το² > L^r W D^l
 rel. pl. | εν B 33 Ls 372 1402 1279^r 157ss 1295] παρ rel. |
 ουν > (L 20,5) Ta^{as} L D 700 al. 828 945 al. 348^r 2145s
 245 al. 4 al. Λ Ω syi | 26 εχουσ.] ειχον (Mc 11,32) Ta^{at}
 372 1ss a c f f f l q r^l z gg |

- 28 Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; ἄνθρωπος εἶχεν τέκνα δύο· προσελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπεν· τέκνον, ὕπαγε
 7,21 29 σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνι. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ὑπάγω, κύριε, καὶ οὐκ ἀπῆλθεν.
 30 Ἐπιπροσελθὼν δὲ τῷ δευτέρῳ εἶπεν ὡσαύτως. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· οὐ θέλω, ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς ἀπῆλθεν.
 31 τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησεν τὸ θέλημα τοῦ πατρός; λέγουσιν· ὁ ἔσχατος. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρνοι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. ἦλθεν γὰρ Ἰωάννης πρὸς ὑμᾶς ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ· οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρνοι ἐπίστευσαν αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ ἰδόντες οὐδὲ μετεμελήθητε ὕστερον τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ.
- 33-46: 33 Ἄλλην παραβολὴν ἀκούσατε. Ἄνθρωπος ἦν οἰκοδεσπότης, ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκεν καὶ ὠρυξεν ἐν αὐτῷ ληνὸν καὶ ὠκοδόμησεν πύργον, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν. ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλεν τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς λαβεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ. καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν. πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους

33-46:
 Mc 12,1-12
 L 20,9-19
 Is 5,1s
 Jr 2,21
 25,14

28 ~ δυο τεκ. B 544 1424 1606s 1012 lat syvi ar Ef | αμπελ. SC* 33ss D Θs al. 1ss 788ss M Σ 713^r K^s al. vl pl. sy ar bo] + μου rel. | 29s υπαγω κυριε κ. ουκ απηλθ., ου θελω, υστερον δε μεταμελ. B Θs 13ss 983^r 4s Λ^r syi ar gg co Ef] ~ ου θελω, υστερον δε μεταμελ. απηλθ., εγω κυριε κ. ουκ απηλθεν Ta^s S^rW D 372^r rel. lat synph Iq Ωq Hil | 31 εσχατος D Θs 13ss 983^r Λ^r vl sysi ar gg co Iq Hil] υστερος B 565, δευτερος 4s Ef, πρωτος rel. | 32 ουδε B 33 Θsss 1ss 13ss 826^r 348^r Φss 157s lat pl. syncph ar bo] ου rel. | του] τω W, + μη e a b c ff² h r | 33 οστις] και Ta syspi Ir, > 124 sync sa | 34 ut mitterent ipsi de fructibus Ta^{s(6)} synp | 35 ~ ελιθοβολ., απεκτ. Ta vl pl. sync Eus^s Cy |

21,28-32 *De duobus filiis*

Quid autem vobis videtur? Homo quidam 28
 habebat duos filios, et accedens ad primum
 dixit: Fili, vade hodie, operare in vinea mea.
 Ille autem respondens ait: Nolo. Postea au- 29
 tem paenitentia motus abiit. Accedens autem 30
 ad alterum dixit similiter. At ille respondens
 ait: Eo, domine, et non ivit. Quis ex duobus 31
 fecit voluntatem patris? Dicunt ei: Primus. Dicit
 illis Iesus: Amen, dico vobis, quia publicani et
 meretrices praecedent vos in regnum Dei. Venit 32
 enim ad vos Iohannes in via iustitiae, et non
 credidistis ei; publicani autem et meretrices
 crediderunt ei; vos autem videntes nec paeni-
 tentiam habuistis postea ut crederetis ei.

21,33-46 *De malis agricolis* (Mc 12,1-12; L 20,
 9-19)

Aliam parabolam audite: Homo erat pater- 33
 familias, qui *plantavit vineam, et septem circum-*
dedit ei, et fodit in ea torcular, et aedificavit
turrim, et locavit eam agricolis, et peregre
 profectus est. Cum autem tempus fructuum ap- 34
 propinquasset, misit servos suos ad agricolas,
 ut acciperent fructus eius. Et agricolae, appre- 35
 hensis servis eius, alium ceciderunt, alium oc-
 ciderunt, alium vero lapidaverunt. Iterum misit 36

28 quidam > A-H*OZ*s*BJL d z

31 ei > S-HO^r]LsThCs d g l

primus H^csZ^oMaDsVThW c f q Hier^o] novissimus
rel.

praecedent A-H*X^csDQsW]-dunt *rel.* ea c f f² g q z

32 L 7,29

33 Is 5,1s; Mt 25,14

alios servos plures prioribus, et fecerunt illis
 37 similiter. Novissime autem misit ad eos filium
 38 suum dicens: Verebuntur filium meum. ¹Agri-
 colae autem videntes filium dixerunt intra se:
 Hic est heres, venite, occidamus eum, et ha-
 39 bebimus hereditatem eius. Et apprehensum eum
 40 eiecerunt extra vineam et occiderunt. Cum ergo
 venerit dominus vineae, quid faciet agricolis
 41 illis? ¹Aiunt illi: Malos male perdet et vineam
 suam locabit aliis agricolis, qui reddant ei fruc-
 42 tum temporibus suis. Dicit illis Iesus: Num-
 quam legistis in Scripturis:

*Lapidem, quem reprobaverunt aedificantes,
 hic factus est in caput anguli:
 a Domino factum est istud,
 et est mirabile in oculis nostris?*

43 Ideo dico vobis, quia auferetur a vobis regnum
 44 Dei et dabitur genti facienti fructus eius. Et
 qui ceciderit super lapidem istum, confringetur,
 45 super quem vero ceciderit, conteret eum. Et
 cum audissent principes sacerdotum et pha-
 risaei parabolas eius, cognoverunt quod de
 46 ipsis diceret. Et quaerentes eum tenere, timue-

37 dicens + forsitan FE ebcff²(h)

38 *habeamus DE d(ffq)

41 suam O*Ep^mEThW] > rel. bh

42 Ps 117,22s; A 4,11; R 9,33; 1 P 2,6ss

44 Dn 2,34s.44s

πλείονας τῶν πρώτων, καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς
 ὡσαύτως. ὕστερον δὲ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς 37
 τὸν υἱὸν αὐτοῦ λέγων· ἐντραπήσονται τὸν υἱὸν
 μου. οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν υἱὸν εἶπον ἐν 38
 ἑαυτοῖς· οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε ἀπο-
 κτείνωμεν αὐτὸν καὶ σχῶμεν τὴν κληρονομίαν
 αὐτοῦ. καὶ λαβόντες αὐτὸν ἐξέβαλον ἔξω τοῦ 39
 ἀμπελῶνος καὶ ἀπέκτειναν. ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ 40
 κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσῃ τοῖς γεωργοῖς
 ἐκείνοις; λέγουσιν αὐτῷ· κακοὺς κακῶς ἀπο- 41
 λέσει αὐτούς, καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται ἄλ-
 λοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς
 καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν. λέγει αὐτοῖς ὁ 42
 Ἰησοῦς· οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς·

Δίθρον δὲν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες,

οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας.

παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη,

καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν;

διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν ὅτι ἀρθήσεται ἀρ^ρ ὑμῶν ἡ 43
 βασιλεία τοῦ Θεοῦ καὶ δοθήσεται ἔθναι ποιοῦντι
 τοὺς καρποὺς αὐτῆς. καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λί- 44
 θρον τοῦτον συνθλασθήσεται· ἐφ^ρ δὲν δ^ρ ἂν πέσῃ,
 λικμήσει αὐτόν. καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς 45
 καὶ οἱ φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ ἔγνωσαν
 ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει· καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρα- 46

Ps 117,22s
 A 4,11
 R 9,33
 I P 2,6ss

37 αὐτου + τ. αγαπητον (L 20,13) Ta, τ. μονογενη v1
 pl. | λεγων + ισως (l. 20,13) Ta³ 1216 e b c ff² h synri
 ar Iq Eus^s Xq | 38 εν εαυτοις > 16 V sys ar Iq Ef |
 σχωμεν BS 33s D Θ 372 1ss lat pl. Ωq] κατασχωμ. rel.
 pl., ημων εσται η κληρονομ. Ta^{av} Φ e syni Eus^s |
 39 ~ απεκτειν. κ. εξεβαλ. D Θ e a b c h r Iq | απεκτειν.
 + αυτον Ta e c f sy co Iq | 41 αυτους > Θ lat pl. ar
 Ir | 42 εν τ. γραφ. > 1588 1555 eg (ff) Iq | υμων D*
 544 1^r 13ss 983ss 1402 1293 1093 251 sa | 43 οτι > B*
 892 Θs 565 118s 660 | αυτης] αυτου S* Ωq^l | 44 >
 Ta^v 33 D e b ff¹⁻² r¹⁻² sysi Iq Ωq | 45 inc. ακουσ. δε
 SZ 33s syn sa | αρχιερ. + κ. οι γραμματεις 998 ar |

- 21,11.26 τῆσαι ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους, ἐπεὶ εἰς προφήτην αὐτὸν εἶχον.
- 22 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἶπεν ἐν
 2-14: 2 παραβολαῖς αὐτοῖς λέγων· Ὁμοιώθη ἡ βασι-
 L 14,16-24 24
 J 3,29 29
 Ap 19,9 9 3 ἐποίησεν γάμους τῷ υἱῷ αὐτοῦ. καὶ ἀπέστειλεν
 τοὺς δούλους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους
 21,36 4 εἰς τοὺς γάμους, καὶ οὐκ ἤθελον ἔλθειν. πάλιν
 ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους λέγων· εἶπατε τοῖς
 κεκλημένοις· ἰδοὺ τὸ ἄριστόν μου ἠτοιμάκα, οἱ
 ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα, καὶ πάντα
 5 ἔτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς γάμους. οἱ δὲ ἀμελή-
 σαντες ἀπῆλθον, ὃς μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρὸν,
 6 ὃς δὲ ἐπὶ τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ· οἱ δὲ λοιποὶ
 κρατήσαντες τοὺς δούλους αὐτοῦ ὕβρισαν καὶ
 7 ἀπέκτειναν. ὁ δὲ βασιλεὺς ὠργίσθη, καὶ πέμψας
 τὰ στρατεύματα αὐτοῦ ἀπόλεσεν τοὺς φονεῖς
 8 ἐκείνους καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησεν. τότε
 λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ· ὁ μὲν γάμος ἔτοιμός
 21,43 9 ἔστιν, οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι· πορεύ-
 εσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους
 10 ἂν εὑρητε καλέσατε εἰς τοὺς γάμους. καὶ ἐξελ-
 θόντες οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι εἰς τὰς ὁδοὺς συνή-
 γαγον πάντας οὓς εὔρον, πονηροὺς τε καὶ ἀγα-
 θοὺς· καὶ ἐπλήσθη ὁ νυμφῶν ἀνακειμένων.

46 τ. οχλον Ta³ S^{*}C 1574 495 syp bo | επειδη CΔs 700-28 13 rel. | εις BSL Θ 1s 22] ως rel. | 22, 1 παλιν > W 945 990 F r² bo | λεγων > Ta 1402 945 990 348 1093 h syp ar Xq | 2s εποιησεν... και] ποιων Θ 1s 118 Ωq | 4 ητοιμασται 954 1391 1579 291 r² sy | 5 αμελησ. + αυτον Iq | οι μεν, οι δε, αυτων D (954 7*) e b c ff¹⁻² h r¹⁻² Iq | 6 αυτου > L Iq Ωq¹ | 7 ο δε βασ. BS 33ss 700 1^r 1604 1187 syp co] + ακουσας D Θ 372 13^r lat pl. syi ar Iq Xq, κ. ακουσ. ο β. Ta³ rel. | βασιλ. + εκεινος CΔsW 565^r 1424 rel. pl. syh ar, ~ D vi pl. | το στρατευμα D 1^r 990 vi syc bo Ωq Lcf | 9 καλεσ.] εισαγαγετε Ta^{an} Ir | 10 ους B^{*}S D 406 124 472 440 vg] οσους rel. | νυμφ. B^{*}SLs 1293s 0138] γαμος rel. |

runt turbas, quoniam sicut prophetam eum habebant.

22,1-14 *Parabola nuptiarum* (L 14,16-24)

Et respondens Iesus dixit iterum in parabolis eis dicens: ¹ Simile factum est regnum ² caelorum homini regi, qui fecit nuptias filio suo. Et misit servos suos vocare invitatos ad nuptias, ³ et nolebant venire. Iterum misit alios servos ⁴ dicens: Dicite invitatis: Ecce prandium meum paravi, tauri mei et altilia occisa sunt, et omnia parata: venite ad nuptias. Illi autem ⁵ neglexerunt et abierunt, alius in villam suam, alius vero ad negotiationem suam; reliqui vero ⁶ tenuerunt servos eius, et contumeliis affectos occiderunt. Rex autem cum audisset, iratus est ⁷ et missis exercitibus suis perdidit homicidas illos et civitatem illorum succendit. Tunc ait ⁸ servis suis: Nuptiae quidem paratae sunt, sed qui invitati erant non fuerunt digni. Ite ergo ⁹ ad exitus viarum, et quoscumque inveneritis vocate ad nuptias. Et egressi servi eius in vias, ¹⁰ congregaverunt omnes quos invenerunt, malos et bonos; et impletae sunt nuptiae discumben-

22, 2 factum > DQsW vl pl.

4 servos + suos ZJsKV(E*) c

sunt Q(r²) > rel. e d f ff² g l

6 contumeliis H^oBTh fhz] -lia rel.

affectos] adflictos OBEQR* (ff)r²

10 ~ bonos et malos OX*EpER c f (ff) h l r²

22, 4 Mt 21,36

7 Mt 24,2

9 Mt 21,43

11 tium. Intravit autem rex, ut videret discumben-
 tes, et vidit ibi hominem non vestitum veste
 12 nuptiali. ¹ Et ait illi: Amice, quomodo huc in-
 trasti non habens vestem nuptialem? At ille
 13 obmutuit. ¹ Tunc dixit rex ministris: Ligatis
 manibus et pedibus eius mittite eum in tene-
 bras exteriores; ibi erit fletus et stridor den-
 14 tium. Multi enim sunt vocati, pauci vero electi.

22,15-22 *De censu* (Mc 12,13-17; L 20,20-26)

15 Tunc abeuntes pharisaei consilium inierunt
 16 ut caperent eum in sermone. Et mittunt ei di-
 scipulos suos cum Herodianis dicentes: Ma-
 gister, scimus quia verax es et viam Dei in
 veritate doces, et non est tibi cura de aliquo;
 17 non enim respicis personam hominum. Dic ergo
 nobis quid tibi videtur: Licet censum dare Cae-
 18 sari, an non? Cognita autem Iesus nequitia
 19 eorum ait: Quid me tentatis, hypocritae? ¹ Osten-
 dite mihi numisma census. At illi obtulerunt ei
 20 denarium. ¹ Et ait illis Iesus: Cuius est imago
 21 haec et superscriptio? ¹ Dicunt ei: Caesaris.
 Tunc ait illis: Reddite ergo quae sunt Caesa-

13 manib. et ped. BDELR c ff² hr²] ~ ped. et man.
rel.

14 enim R W e d f ff¹⁻² q] autem *rel.*

16 respicis + ad DLss, in h r¹⁻²

17 videatur S^{*}:MXI

dari A-MXs^cEpJLThCW vl pl. Hier

anj aut SBEssCs vl pl.

20 suprascriptio A-O^{*}EpJ g l

13 Mt 8,12

14 Mt 20,16

21 R 13,7

εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνα- 11
 κειμένους εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον
 ἔνδυμα γάμου. καὶ λέγει αὐτῷ· ἑταῖρε, πῶς 12
 εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; ὁ δὲ
 ἐφिमώθη. τότε ὁ βασιλεὺς εἶπεν τοῖς διακό- 13
 νοις· δῆσαντες αὐτοῦ πόδας καὶ χεῖρας ἐκβά- 8,12; 25,30
 λετε αὐτὸν εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται
 ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. Πολ- 14
 λοὶ γάρ εἰσιν κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

Τότε πορευθέντες οἱ φαρισαῖοι συμβούλιον 15 15-22:
 ἔλαβον, ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ. καὶ 16 Mc 12,13-17
 ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ I. 20,20-26
 τῶν Ἡρῳδιανῶν λέγοντες· διδάσκαλε, οἴδιαμεν Mc 3,6
 ὅτι ἀληθῆς εἶ καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ ἐν ἀλη- J 3,2
 θεία διδάσκεις, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός,
 οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων. εἶπε 17
 οὖν ἡμῖν, τί σοι δοκεῖ; ἔξεστιν δοῦναι κῆνσον
 Καίσαρι ἢ οὐ; γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονη- 18
 ρίαν αὐτῶν εἶπεν· τί με πειράζετε, ὑποκριταί;
 ἔπιδειξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ κῆνσου. οἱ δὲ 19
 προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον. καὶ λέγει αὐτοῖς· 20
 τίνος ἢ εἰκῶν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; ἔλεγονσιν 21
 αὐτῷ· Καίσαρος. τότε λέγει αὐτοῖς· ἀπόδοτε R 13,7
 οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ

11 ενδεδυμ.] εχοντα 1424^a sa Eus Xq | 12 ηλθες D e b c
 ff¹⁻² g z syc Iq | 13 δησ. αυτου ποδ. κ. χ. Ta³ BSLs Θss
 1-124 1604 vg syri ar gg co Ωρ Xq] αρατε αυτον πο-
 δων κ. χειρων κ. βαλ. D vl Iq Lcf, + αρατε αυτον κ. εκ-
 βαλ. C 33 ΔW rel. pl. | βαλετε 1241 D 28s 13^r 954 al. 71
 1579s 713s al. lat Iq | 14 > 33 | 15 ελαβ. + κατ αυτου
 C^o 33 Δ Θ 22^s Σ 1012 ar gg bo (M 348^r syi) | 16 λεγον-
 τας BSL 085 700 27 | ανθρωπου Ta^{an} Θs 565s 1^r 1424s
 1606 1194 157s 047 489 280 G z sycp ar gg Ωρ Eus |
 17 ειπε ουν ημιν > (Mc 12,14) D 1424 1093 e a b ff² q r¹⁻²
 sys | 18 ειπεν + αυτοις Taⁱ Z 33ss e syvi¹ gg¹ sa |
 20 αυτοις + ο Iς Ta Z 33s D Θ 372 13^r 1093 lat(-f) synpi
 gg bo | 21 αυτω > Ta^{vn} BS 1604 syp ar gg | ουν > (Mc
 12,17) Ta D 945 990 157 e a b c ff^r syvi¹ ar gg bo |

(I 8,9) 22 Θεῶ. καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν, καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

23-33:

Mc 12,13-27

L 20,27-40

A 23,6ss

Gn 38,8

Dt 25,5s

23 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ σαδ-
 δουκαῖοι, λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν, καὶ ἐπι-
 24 ρώτησαν αὐτὸν ἰ λέγοντες· διδάσκαλε, Μωϋσῆς
 εἶπεν· ἐάν τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγαμ-
 βρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ
 25 ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ἦσαν δὲ
 παρ' ἡμῖν ἑπτὰ ἀδελφοί· καὶ ὁ πρῶτος γήμας
 26 ἔτελεύτησεν, καὶ μὴ ἔχων σπέρμα ἀφῆκεν τὴν
 27 γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ· ὁμοίως καὶ
 28 ὁ δεύτερος καὶ ὁ τρίτος, ἕως τῶν ἑπτὰ. ὕστε-
 29 ρον δὲ πάντων ἀπέθανεν ἡ γυνή. ἐν τῇ ἀνα-
 στάσει οὖν τίνος τῶν ἑπτὰ ἔσται γυνή; πάντες
 30 γὰρ ἔσχον αὐτήν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς
 εἶπεν αὐτοῖς· πλανᾶσθε μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς
 31 μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ. ἐν γὰρ τῇ ἀνα-
 στάσει οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται, ἀλλ' ὡς
 32 ἄγγελοι Θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ εἰσιν. περὶ δὲ τῆς
 ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ρηθὲν
 ὑμῖν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ λέγοντος· ἐγὼ εἰμι ὁ Θεὸς
 Ἀβραὰμ καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ;
 οὐκ ἔστιν ὁ Θεὸς [Θεὸς] νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων.

Ex 3,6

23 inc. καὶ ἐν Ta S* s' si' bo | σαδδουκ. + οἱ Ls Θsss
 69^r 954 7s 27 U 713 al. E^r | μὴ εἶναι ἀνάστασιν] οὐκ
 ἐστὶν ἀνάστασις νεκροῖς syi (Ta**), ζῶν νεκρῶν sysp |
 24 εἶπεν + ἡμῖν (Mc 12,19) Ta e synp bo | 25 γαμησας
 ΔsW D 372^r 13-828 rel. pl. | αὐτοῦ^l > L Θ 047 | 27 ἀπε-
 θαν. + καὶ Ta^v 33 892 D pl. 13 rel. pl. syn ar gg bo |
 28 ἀναστήσει + τ. νεκρῶν syi Ef] ζῶν τ. v. sys | παντες
 γ.] οἱ γ. ἑπτὰ (Mc 12,23) Ta^v 267 eb syc | αὐτήν + Taⁿ
 γυναῖκα 33 28 2145 443 713 G syh ar | 30 ἀναστήσει (ζῶν
 syn) + τ. νεκρῶν r² synpi | γαμιζ. BSLs D Θss 1^r 1424^a
 1293 348^r 047s 660 Λ^r Cl Ωρ¹] γαμισκ. 33 W Θs 788^a
 267 157s 1295, ἐγαμιζ. rel. pl. | θυ > B D Θs 1 118s
 vl syc ar gg sa | θυ ἐν τῷ ουρ.] caelorum e syn | 31 ὑμῖν
 > Δ Θ 565 544 788 1606 al. 2145s 1012 291 251 K^a al.
 e synh gg Iq | 32 [Θς] > B-LΔW D 372 28 1^r 1194 1295
 lat synpi co Iq |

ris Caesari, et quae sunt Dei Deo. Et audien- 22
tes mirati sunt, et relicto eo abierunt.

22,23-33 *De resurrectione mortuorum* (Mc 12,
18-27; L 20,27-40)

In illo die accesserunt ad eum sadducaei, 23
qui dicunt non esse resurrectionem, et inter-
rogaverunt eum ¹ dicentes: Magister, Moyses 24
dixit: *Si quis mortuus fuerit non habens filium,*
ut ducat frater eius uxorem illius et suscitet
semen fratri suo. Erant autem apud nos sep- 25
tem fratres; et primus, uxore ducta, defunctus
est, et non habens semen reliquit uxorem suam
fratri suo. Similiter secundus et tertius usque 26
ad septimum. Novissime autem omnium et mu- 27
lier defuncta est. In resurrectione ergo cuius 28
erit de septem uxor? omnes enim habuerunt
eam. ¹ Respondens autem Iesus ait illis: Erratis 29
nescientes Scripturas neque virtutem Dei. In 30
resurrectione enim neque nubent neque nubentur,
sed erunt sicut angeli Dei in caelo. De re- 31
surrectione autem mortuorum non legistis quod
dictum est a Deo dicente vobis: *Ego sum Deus* 32
Abraham et Deus Isaac et Deus Iacob? Non

24 ut ducat, suscitet] ducet, suscitabit

30 erunt JDEQR e l z] *sunt *rel.*

31 Deo vl] Domino EpJDssRTh

23 A 23,6ss

24 Gn 38,8; Dt 25,5s

32 Ex 3,6; Mt 8,11

33 est Deus mortuorum, sed viventium. Et audientes turbae mirabantur in doctrina eius.

22,34-40 *De magno mandato* (Mc 12,28-34; L 10,25-28)

34 Pharisaei autem audientes quod silentium imposuisset sadducaeis convenerunt in unum,
35 ¹et interrogavit eum unus ex eis legis doctor
36 tentans eum: Magister, quod est mandatum
37 magnum in lege? Ait illi Iesus: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo et in tota anima tua et in tota mente tua.* Hoc est maximum et primum mandatum. Secundum autem simile est huic: *Diliges proximum tuum sicut teipsum.* In his duobus mandatis universa lex pendet et prophetae.

22,41-46 *Christus dominus David* (Mc 12,35ss; L 20,41-44)

41 Congregatis autem pharisaeis, interrogavit eos Iesus ¹ dicens: Quid vobis videtur de Christo? cuius filius est? Dicunt ei: David. ¹Ait illis: Quomodo ergo David in spiritu vocat eum Dominum dicens:

44 *Dixit Dominus Domino meo: sede a dextris meis,
donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum?*

45 Si ergo David vocat eum Dominum, quomodo
46 filius eius est? Et nemo poterat ei respondere

36 magnum] maius OJTh d | 37 ex] in EpBDLss Cs | in ¹] ex S-FOE e fl z | 38 est + enim AsO^cX^cZ^c MaK | 43 illis + Iesus H^cOBDsQsTh ffr¹⁻² | 45 David e ffg q z] + in spiritu SFEp^mDsQW

33 Mt 7,28 | 37 Dt 6,5 | 39 Lv 19,18; Mt 7,12; R 13,9s; G 5,14; Ja 2,8; Sir 13,19 | 42 J 7,42 | 44 Ps 109,1; A 2,34s; Mt 26,64; Hb 1,3; Mc 16,19

Ἰκαὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ 33
 διδαχῇ αὐτοῦ.

Οἱ δὲ φαρισαῖοι ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσεν 34 34-40:
 τοὺς σαδδουκαίους, συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό, Mc 12,28-34
 L 10,25-28
 Ἰκαὶ ἐπηρώτησεν εἰς ἕξ αὐτῶν νομικὸς πειράζων 35
 αὐτόν· διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ 36
 νόμῳ; ὁ δὲ ἔφη αὐτῷ· ἀγαπήσεις Κύριον τὸν 37 Dt 6,5
 Θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ Sir 7,31ss
 ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου. αὕτη ἐστὶν 38
 ἡ μεγάλη καὶ πρώτη ἐντολή. δευτέρα δὲ ὁμοία 39 Lv 19,18
 αὐτῇ· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. Sir 13,19
 ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος 40 7,12; R 13,10
 κρέματα καὶ οἱ προφῆται. G 5,14; Ja 2,8

Συνηγμένων δὲ τῶν φαρισαίων ἐπηρώτησεν 41 41-46:
 αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς ἰλέγων· τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ 42 Mc 12,35ss
 τοῦ Χριστοῦ; τίνος υἱὸς ἐστίν; λέγουσιν αὐτῷ· L 20,41-44
 τοῦ Δαυίδ. ἰλέγει αὐτοῖς· πῶς οὖν Δαυίδ ἐν 43 J 7,42
 πνεύματι καλεῖ αὐτὸν Κύριον λέγων·

Ἐλεπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου· κάθου ἐκ 44 Ps 109,1
 δεξιῶν μου, A 2,34
 ἵως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποκάτω τῶν I C 15,25s
 ποδῶν σου; Hb 1,13

εἰ οὖν Δαυίδ καλεῖ αὐτὸν Κύριον, πῶς υἱὸς 45
 αὐτοῦ ἐστίν; καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἀποκριθῆναι 46

34 ακουσα.] ιδοντες Ta^{am} e syn | επι το αυτο] επ αυτον
 Ta^{an} D 362 e a b c f f f² h syn | 35 νομικος > 1^r e sys ar
 gg | 37 σου³ + κ. εν ολη τη ισχυι σου Ta^{am} Θ 13^r 1391 Σ
 syri | 38 μεγ. κ. πρωτη Ta^{av} B-892 D Θ 1^r 13^r 1093 lat
 pl. synri ar gg co] ~ πρωτη κ. μ. Iq Ef rel. | 39 δε >
 Taⁱⁿ BS 157 4 495 | εαυτον Θ 544 1^r 69 124 1424 al. 2145s
 Φ 157 1012s 1604 al. VH* | 40 ολος > Ta S* 1424 synp
 co | 42 υμιν δοκει] λεγετε υμεις Ta sycp | 43 αυτοις + ο
 Ις Ta^{il} Z 33ss 1^r 1424^s 157 f f f r¹⁻² syi ar gg bo | πνι +
 αγω Ta 1579 syc gg¹ | 44 ο > BSZ D | υποκατω BSLs
 D Θ 22 788-346 al. UΓ's 472 G e b h q r synp gg co]
 υποποδιον rel. | 45 Δαυ. + εν πνι Δs D Θ 565 13^r 1424
 7-1010 M 71 245s 1515s K^r vl pl. syih Eus Thdt |

αὐτῷ λόγον, οὐδὲ ἐτόλμησέν τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι.

- 1-36: 23 Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν τοῖς ὄχλοις καὶ
 Mc 12,38ss; L 20,45ss; 11,39-52 2 τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἰ λέγων· Ἐπὶ τῆς Μωϋ-
 σέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ
 Ma 2,7s 3 φαρισαῖοι. πάντα οὖν ὅσα ἐὰν εἴπωσιν ὑμῖν
 ποιήσατε καὶ τηρεῖτε, κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν
 μὴ ποιεῖτε· λέγουσιν γὰρ καὶ οὐ ποιοῦσιν.
 A 15,10 4 δεσμεύουσιν δὲ φορτία βαρέα καὶ δυσβάστακτα
 καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων,
 αὐτοὶ δὲ τῷ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσιν κινή-
 6,1s 5 σαι αὐτά. πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσιν
 Nu 15,38s Ex 13,9 6 πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις· πλατύνουσιν
 γὰρ τὰ φυλακτήρια αὐτῶν καὶ μεγαλύνουσιν τὰ
 L 14,7 6 κράσπεδα, φιλοῦσιν δὲ τὴν πρωτοκλισίαν ἐν
 τοῖς δείπνοις καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς
 7 συναγωγαῖς ἰ καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγο-
 ραῖς καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ῥαββί.
 Ja 3,1 8 Ἰ ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε ῥαββί· εἰς γὰρ ἐστὶν ὑμῶν
 ὁ διδάσκαλος, πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε.
 Ma 1,6 9 ἰ καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· εἰς
 10 γὰρ ἐστὶν ὑμῶν ὁ πατὴρ ὁ οὐράνιος. μηδὲ

46 ημερας]ωρας Ta^{ab} W D 1^r 267 27 472 a q syn | 23,1 o
 > BW 251 V | 3 υμιν BSLs D Θ 1^r 124 lat pl. syni ar
 gg¹ co Iq Eus Xq] + τηρειν rel. | κ. τηρειτε > S^{*} 544 Γ
 sys Xq | 4 δε¹ B^rW 1^r 174 659 M 71 348sss Σ 291 4s 998
 Π^a al. lat pl. sy co Iq] γαρ Ta^a rel. | κ. δυσβαστ. > Ta
 SLs 1^r e a b ff² synp bo Iq] αυτοι δε τω B-892 D 1293s
 157 1093 synpi gg co Iq OI] τω δε rel. | τω δακτ.] ενι
 των δακτ. (L 11,46) Ta 1093 syc sa | 5 κρασπ. BS D Θ
 22^a lat pl. sa] + τ. ιματιων αυτων Ta^{a1} rel. | ff² h q | 6 τ.
 πρωτοκλισιας Ta³ S^c 33ss 1^r 157s lat pl. synpi ar co |
 7 ραββι Ta³ B^r Θ 544 1^r 13 828 1293s Σ 1012 4s 1093
 0138 lat syp ar] + ραββι rel. | 8 μηδενα καλεσητε Θ syni
 ar gg | διδασκ. BS^c 33 892* 565 1675 al. 348^r U 245 998
 1604 270s al. synpi co] καθηγητης rel. | διδ. + ο Xς Taⁿ
 Δs 700s 28^r 1689-27 Γ rel. pl. lat pl. sych⁺ gg | 9 υμων¹]
 υμιν Ta D Θ lat pl. synpi ar (gg) co |

verbum, neque ausus fuit quisquam ex illa die eum amplius interrogare.

23,1-39 *Castigatio pharisaeorum* (Mc 12,38ss; L 11,39-52; 20,45ss)

Tunc Iesus locutus est ad turbas et ad discipulos suos ¹dicens: Super cathedram Moysi ²sederunt scribae et pharisaei. Omnia ergo ³quaecumque dixerint vobis, servate et facite; secundum opera vero eorum nolite facere; dicunt enim et non faciunt. Alligant enim onera ⁴gravia et importabilia et imponunt in umeros hominum; digito autem suo nolunt ea movere. Omnia vero opera sua faciunt ut videantur ab ⁵hominibus; dilatant enim phylacteria sua et magnificent fimbrias. Amant autem primos ⁶recubitus in cenis et primas cathedras in synagogis ¹ et salutationes in foro, et vocari ab ⁷hominibus rabbi. Vos autem nolite vocari rabbi; ⁸unus est enim magister vester, omnes autem vos fratres estis. Et patrem nolite vocare ⁹vobis super terram; unus est enim Pater vester,

23, 1 ad² > SO*ZBJMaKV e a b ff

4 enim EpID^refh} autem *rel.*

et importabilia > e a b ff²h

6 autem] enim EpEQsT e l

8 ~ enim est SssMXBCLsTh a ff g

23, 3 Ma 2,7s

5 Mt 6,1; Ex 13,9; Nu 15,38s

6 L 14,7; J 5,44

10 qui in caelis est. Nec vocemini magistri; quia
 11 magister vester unus est, Christus. Qui maior
 12 est vestrum erit minister vester. Qui autem se
 exaltaverit humiliabitur, et qui se humiliaverit
 exaltabitur.

13 Vae autem vobis scribae et pharisaei hy-
 pocritae, quia clauditis regnum caelorum ante
 homines, vos enim non intratis, nec introeuntes
 sinitis intrare.

14 Vae vobis scribae et pharisaei hypocritae,
 quia comeditis domos viduarum, orationes lon-
 gas orantes; propter hoc amplius accipietis iu-
 dicio.

15 Vae vobis scribae et pharisaei hypocritae,
 quia circuitis mare et aridam, ut faciatis unum
 proselytum, et cum fuerit factus, facitis eum
 filium gehennae duplo quam vos.

16 Vae vobis duces caeci, qui dicitis: Quicum-
 que iuraverit per templum, nihil est; qui autem
 17 iuraverit in auro templi, debet. Stulti et caeci,
 quid enim maius est, aurum an templum quod
 18 sanctificat aurum? Et quicumque iuraverit in
 altari, nihil est; quicumque autem iuraverit in
 19 dono, quod est super illud, debet. Caeci, quid
 enim maius est, donum an altare, quod sanctifi-
 20 cat donum? Qui ergo iurat in altari, iurat in
 21 eo et in omnibus, quae super illud sunt; ¹ et

14 S^mFH^mQsThT] > *rel.* e a d ff g
 orat. longas] occasione longa H(FRT) b c ff²r
 15 quia] qui Z*JsDsQVT h z
 16 aurum S^rBDLRThC c f ff g l
 debet e b g l z] debitor est OX*Z*MaD^r Hier
 18 quicumque²] qui A*ERTh e d (f) g

κληθῆτε καθηγηταί, ὅτι καθηγητῆς ὑμῶν ἔστιν
εἰς ὁ Χριστός. ὁ δὲ μείζων ὑμῶν ἔσται ὑμῶν 11 20,26s
διάκονος. ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτὸν ταπεινω- 12
θήσεται, καὶ ὅστις ταπεινώσει ἑαυτὸν ὑψωθή-
σεται.

Pr 29,23
Job 22,29
Ex 21,31
L 14,11;18,14
1 P 5,5

Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι 13
ὑποκριταί, ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρα-
νῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων ὑμεῖς γὰρ
οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε
εἰσελθεῖν.

Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑπο- 15
κριταί, ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν
ξηρὰν ποιῆσαι ἓνα προσήλυτον, καὶ ὅταν γέ-
νηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης διπλότερον
ὑμῶν.

Οὐαὶ ὑμῖν, ὀδηγοὶ τυφλοὶ οἱ λέγοντες· ὅς 16 15,14
ἂν ὁμόση ἐν τῷ ναῷ, οὐδέν ἐστιν· ὅς δ' ἂν
ὁμόση ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ, ὀφείλει. μωροὶ 17
καὶ τυφλοί, τίς γὰρ μείζων ἐστίν, ὁ χρυσὸς ἢ ὁ
ναὸς ὁ ἀγιάσας τὸν χρυσόν; ¹καί· ὅς ἂν ὁμόση 18
ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, οὐδέν ἐστιν· ὅς δ' ἂν ὁμόση
ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει. τυφλοί, 19
τί γὰρ μείζον, τὸ δῶρον ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ
ἀγιάζον τὸ δῶρον; ὁ οὖν ὁμόσας ἐν τῷ θυ- 20
σιαστηρίῳ ὁμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς
ἐπάνω αὐτοῦ· καὶ ὁ ὁμόσας ἐν τῷ ναῷ ὁμνύει 21

10 εἰς > Θs 1^r 788s 1012 e a d r¹⁻² syv ar | 11 ὑμων¹
εν ὑμιν Ta^{an} Θ 348^r a c h r¹⁻² syv pi ar co | 14 ουαι (δε)
υμιν, γραμματεις κ. φαρισαιοι υποκριται, οτι κατεσθιετε
τ. οικιας τ. κηρων κ. προφασει μακρα προσευχομενοι.
δια τουτο λημψεσθε περισσοτερον κριμα Taⁱⁿ 0138
1187 b c ff² h r¹⁻² syci¹ | > Ta^v B-892* D Θ 21 1s 118 4s
e a ff g z v g pl. sys ar¹ gg co, post v. 12 Ta ΔsW 700-399
22 rel. pl. | 15 ξηραν + του Δ Θ 13^r Φ, ινα ποιησητε D Σ
lat pl. (syv pi) | 17 τι ... μειζον Ta Z 1574 1295 lat syv
ar co | αγιασας BSZ 892 D] αγιαζων rel. | 19 τυφλοι
Taⁱⁿ SZLs D Θ 1 118s lat pl. syv] μωροι κ. τυφλ. rel. |

- 22 ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ κατοικοῦντι αὐτόν· καὶ ὁ
 5,34 ὁμόσας ἐν τῷ οὐρανῷ ὁμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ
 Θεοῦ καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ.
- Lv 27,30 23 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑπο-
 κριταί, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ
 ἄνηθον καὶ τὸ κύμινον, καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύ-
 Mi 6,8 τερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ τὸ ἔλεος καὶ
 τὴν πίστιν· ταῦτα δὲ ἔδει ποιῆσαι κἀκεῖνα μὴ
 24 ἀφιέναι. ὁδηγοὶ τυφλοί, οἱ διῦλλίζοντες τὸν κῶ-
 νωπα, τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες.
- Mc 7,4 25 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑπο-
 κριταί, ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου
 καὶ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ ἀρ-
 Ti 1,15 26 παγῆς καὶ ἀκρασίας. φαρισαῖε τυφλέ, καθά-
 J 9,40 ρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου, ἵνα γέ-
 νηται καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτοῦ καθαρόν.
- A 23,3 27 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑπο-
 κριταί, ὅτι παρομοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις,
 οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται ὠραῖοι, ἔσωθεν
 δὲ γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρ-
 L 16,15 28 σίας. οὕτως καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε
 τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δὲ ἔστε μεστοὶ
 ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας.

21 κατοικουντι BS Θ 399 1-954 348^r Φ 245s al. 1604 al. V^rH] -οικησαντι rel. | 23 κ. το κυμ. + κ. παν λαχανον Ta^{an} 998, >0138 e a Xq | δε BC-LΔ 565 1424^s 1293s M 27s ΦsO 157ss 1295 0138 K^s al. A a d h r¹⁻² synph sa] > rel. | αφειναι BSl. 565s | 24 οι > BS^c D* | 25 παροψιδ. + του πινακος (l. 11,39) Ta³ 565 124 1293s M 348^r 1515s 1346^r syh⁺ | εξω D 0138 1573 Cl | εξ > C D 157 245 1093s Cl | ακρασ.] αδικιας Ta C 700s 7 pl. M^r UsK rel. pl. (W syh⁺), ακαθαρσιας Taⁿ 71 Σ 1295 1515 vg sysi gg co | 26 ποτηριου D Θs 1^r e ff² r¹⁻² sys lq Cl Xq] + και τ. παροψιδος rel. | αυτου B* D Θs 28 1 118s 13-954 1194 1574 157 1355 al. E* e a sysi gg¹ lq] αυτων rel., > 659 c fffgh l r¹⁻² Cl Jr | 27 ομοιας. B 1s | οιτινες... γεμουσιν] εξωθεν ο ταφος φαινεται ωραιος... γεμει D lq Cl Cy | 28 ανθρωπ. + ως e sysp lq |

quicumque iuraverit in templo, iurat in illo et in eo, qui habitat in ipso; et qui iurat in caelo, 22 iurat in throno Dei et in eo, qui sedet super eum.

Vae vobis scribae et pharisaei hypocritae, 23 qui decimatis mentham et anethum et cuminum, et reliquistis quae graviora sunt legis, iudicium et misericordiam et fidem. Haec oportuit facere et illa non omittere. Duces caeci 24 excolantes culicem, camelum autem glutientes.

Vae vobis scribae et pharisaei hypocritae, 25 quia mundatis quod deforis est calicis et paropsidis, intus autem pleni estis rapina et immunditia. Pharisaee caece, munda prius quod 26 intus est calicis et paropsidis, ut fiat id quod deforis est mundum.

Vae vobis scribae et pharisaei hypocritae, 27 quia similes estis sepulcris dealbatis, quae aforis parent hominibus speciosa, intus vero plena sunt ossibus mortuorum et omni spurcitia. Sic 28 et vos aforis quidem paretis hominibus iusti, intus autem pleni estis hypocrisi et iniquitate.

21 inhabitat S-FMss^cEEp e ff l

23 qui SFX^oDRVW c] quia *rel.*

25 parapsidis *codd.* vl

estis XDRThCTW e c [ff] *sunt *rel.*

26 fiat Ep^mL e c ff h] † et *rel.*

22 Mt 5,34

23 Lv 27,30; Mi 6,8

25 Mc 7,4

27 A 23,3

28 L 16,15

- 29 Vae vobis scribae. et pharisaei hypocritae,
 qui aedificatis sepulcra prophetarum et orna-
 30 tis monumenta iustorum ¹ et dicitis: Si fuis-
 semus in diebus patrum nostrorum, non essemus
 31 socii eorum in sanguine prophetarum. Itaque
 testimonio estis vobismetipsis, quia filii estis
 32 eorum qui prophetas occiderunt. Et vos im-
 33 plete mensuram patrum vestrorum. Serpentes,
 genimina viperarum, quomodo fugietis a iudicio
 34 gehennae? Ideo ecce ego mitto ad vos pro-
 phetas et sapientes et scribas, et ex illis oc-
 cidetis et crucifigetis, et ex eis flagellabitis in
 synagogis vestris et persequemini de civitate
 35 in civitatem, ut veniat super vos omnis san-
 guis iustus, qui effusus est super terram, a san-
 guine Abel iusti usque ad sanguinem Zachariae,
 filii Barachiae, quem occidistis inter templum
 36 et altare. Amen, dico vobis, venient haec omnia
 super generationem istam.
- 37 Hierusalem, Hierusalem, quae occidis pro-
 phetas et lapidas eos, qui ad te missi sunt, quoties
 volui congregare filios tuos quemadmodum gal-
 lina congregat pullos suos sub alas, et noluisti!

30 dicitis + quia D^r a b c ff² h q r²

33 genimina] progenies OX*Z*J c ff z

34 persequimini A·HOBJMaV*T b ff^{1.2} g l q

37 alas + suas HEpD-QThT e a b c d g h q z r²

31 A 7,52

33 Mt 3,7

34 Mt 10,23; 13,52; 1 Th 2,15

35 Gn 4,8; 2 Par 24,20s; Mt 27,25

37 L 13,34s; A 7,59; Ap 11,7s (Mt 22,6)

Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑπο- 29
 κριταί, ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προ-
 φητῶν καὶ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων,
 ἰ καὶ λέγετε· εἰ ἡμεῖθα ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πι- 30
 τέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ἡμεῖθα αὐτῶν κοινωνοὶ ἐν
 τῷ αἵματι τῶν προφητῶν. ὥστε μαρτυρεῖτε 31 A 7,52
 ἑαυτοῖς ὅτι υἱοὶ ἐστε τῶν φονευσάντων τοὺς
 προφήτας. καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν 32
 πατέρων ὑμῶν. ὄφεις, γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς 33 3,7
 φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης; διὰ τοῦτο 34
 ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προφήτας καὶ
 σοφοὺς καὶ γραμματεῖς. ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε
 καὶ σταυρώσετε, καὶ ἐξ αὐτῶν μαστιγώσετε ἐν
 ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως 10,23
 εἰς πόλιν, ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον 35 Gn 4,8
 ἐκχυννόμενον ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἀβελ
 τοῦ δικαίου ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ
 Βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ 2 Par 24,20st
 τοῦ θυσιαστηρίου. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἦξει ταῦτα 36
 πάντα ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην.

Ἰερουσαλήμ Ἰερουσαλήμ, ἡ ἀποκτείνουσα 37 L 13,34s
 τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλ- A 7,59
 μένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυνα- 1 Th 2,15
 γαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ὄρνις ἐπισυνάγει
 τὰ νοσσία αὐτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἦθε-

30 αυτων κοινοιοι B D 700 1r 13ss 826* 1295 1604 Xq] *
 ~ κοιν. αυτ. rei. | αυτων > ΘΣΟ g ar | 32 πληρωσατε B*
 e sys sa, επληρωσατε D 544 1675 7 4s 1604 al. 280 Λr
 H | 33 πως δυνασθε φυγειν απο τ. μελλουσης κρισεως
 syh^m (1402, Taⁿ 1391*) | 34 ιδου > Ta^v 544 22 788 826* *
 1424 348* 4 1355 482 E* | εγω > D 788 13 251 Iq¹ | προφ.
 + κ. αποστολους (L 11,49) Ta^{si(n)} | ~ σοφ. κ. γραμμ. κ. δι-
 δασκαλους Iq | διωξετε + αυτους Ta^{vn} h sysp Eus⁶ Hil |
 35 δικαιων Ta^{sovs} sysp Eus⁶ Hil Lcf | Βαραχ.] Ιωδασ Ev.
 Naz. | υιου Βαρ. > S* | 36 ~ παντα ταυτα B 33 Δs372 1r al.
 0138 Iq | 37 αυτην] σε D lat sys ar¹ gg Ir Ωq Eus OI | *
 αυτης] εαυτης 1295 0138, > B* 700 Iq Cl Ωq¹ Eus¹ | πτε-
 ρυγας + αυτης Ta^{sn} Δ 28 1424 213 273 vl sy co Cl Eus |

- Jr 22,5
 3 Rg 9,7s
 Ps 117,26
 38 λήσατε. Ἴδου ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἐρημος.
 39 Ἴλέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μὴ με ἴδητε ἀπ' ἄρτι, ἕως ἂν εἴ-
 πητε· εὐλόγημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.
 1-36 : 24
 Mc 13,1-32
 L 21,5-36
 L 19,44
 2 Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐπο-
 ρεύετο, καὶ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπι-
 2 δεῖξαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ. ὁ δὲ
 ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· οὐ βλέπετε ταῦτα πάν-
 τα; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀφελθῆ ὧδε λίθος
 3 ἐπὶ λίθον ὃς οὐ καταλυθήσεται. Καθημένου
 δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν προσῆλ-
 θον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ' ἰδίαν λέγοντες· εἶπέ
 ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς
 4 σῆς παρουσίας καὶ συντελείας τοῦ αἰῶνος; καὶ
 ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς·
 24,24 5 Βλέπετε μὴ τις ὑμᾶς πλανήσῃ. Ἰ πολλοὶ γὰρ
 ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες· ἐγώ
 J 5,43
 A 5,36a
 1 J 2,18
 6 εἰμι ὁ Χριστός, καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. μελ-
 λήσετε δὲ ἀκούειν πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων.
 ὁρᾶτε, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ [πάντα] γενέσθαι,
 2 Par 15,6 7 ἀλλ' οὐπω ἔστιν τὸ τέλος. ἐγεγνήσεται γὰρ
 ἔθνος ἐπὶ ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, καὶ
 ἔσονται λιμοὶ καὶ λοιμοὶ καὶ σεισμοὶ κατὰ τό-
 8 πους. Ἰ πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὠδίνων. Ἰ τότε πα-
 9
 38 υμιν > 28 1689s 1424* al. 1194s 1574 245 1093 0138
 sys Cl Eus | ἐρημος > (L 13,35) BL ff² sys sa Iq Ωρ¹ |
 39 γαρ] δε 1424* 157s 0138 vl pl. | υμιν+οτι Ta D Θ 1-124
 348s 1574 998 vl pl. syspi ar | 24,1 απο] εκ B 372 1295s
 1093s | προσηλθ. + αυτω Ta^{1a} 892 1424* 1293 1574 245
 998 1604 F al. a c f gg Xq | τ. οικοδομην Ta^{av} a ff¹⁻² | r¹⁻²
 syspi gg | 2 αποκριθ.] Iς CΔW 565 al. 1424^r rel. pl. f syh
 (gg) | ου^t > (Mc 13,2) Ta³ 33ss D 700s 954 659 X 443
 245 1093 473s lat pl. sys ar gg co | 3 κατ ιδιαν > 1675
 sys | 4 και > Ta e h syspi ar gg | 6 μελλετε D 372 544
 Φ 482 Ωρ | παντα] ταυτα Ta 372s 1574 4s lat pl. syi, >
 BS 33ss D Θ 1^r 1604 gg¹ Cyp Eus, + ταυτα 1241 1216
 1574 syph | 7 κ. λοιμ. > Ta^v BS 892 D e a b ff² r¹⁻² sys
 sa | 8 ~ ταυτα δε παντα Ta W 1-124 954 1574 (Σ)O
 lat pl. sysp ar Hipp | αρχαι 1579 1574 Σ 1515 lat |
 οδυνων D* 1093 lat |

Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta. 38
 Dico enim vobis: Non me videbitis amodo, do- 39
 nec dicatis: *Benedictus qui venit in nomine
 Domini.*

24,1-25,46 *Sermo eschatologicus* (Mc 13,1-37; L 21,5-38)

24,1-35 *De templi et urbis excidio, mundi fine*
 (Mc 13,1-31; L 21,5-33)

Et egressus Iesus de templo ibat: Et ac- 24
 cesserunt discipuli eius, ut ostenderent ei ae-
 dificationes templi. Ipse autem respondens dixit 2
 illis: Videtis haec omnia? Amen, dico vobis,
 non relinquetur hic lapis super lapidem, qui
 non destruat. Sedente autem eo super mon- 3
 tem Oliveti, accesserunt ad eum discipuli se-
 creto dicentes: Dic nobis, quando haec erunt?
 et quod signum adventus tui et consummatio-
 nis saeculi? Et respondens Iesus dixit eis: 4

Videte ne quis vos seducat; ¹multi enim ve- 5
 nient in nomine meo dicentes: Ego sum Christus,
 et multos seducent. Audituri enim estis proelia 6
 et opiniones proeliorum. Videte ne turbemini;
oportet enim haec fieri, sed nondum est finis.
consurget enim gens in gentem et regnum in 7
regnum, et erunt pestilentiae et fames et ter-
raemotus per loca. Haec autem omnia initia sunt 8

24,2 illis + non q

38 *relinquitur AssOX^cT* a b c ff² z

24,1 aedificationem X*B1DsQsCsW ffgl

3 discip. + eius H^cOssBDsQsTh c ff h r¹⁻²

6 enim e g h r¹⁻²] autem HOssDLCs

38 3 Rg 9,7ss; Jr 12,7; 22,5 | 39 Mt 21,9; Ps 117,26

24,4s Mt 24, 11. 24; J 5,43; A 5,36s; 1 J 2,18.26

6 Dn 2,28 | 7 2 Par 15,6; Is 19,2

9 dolorum. Tunc tradent vos in tribulationem et
 occident vos, et eritis odio omnibus gentibus
 10 propter nomen meum. Et tunc *scandalizabuntur*
multi, et invicem tradent et odio habebunt
 11 invicem. Et multi pseudoprophetae surgent et
 12 seducent multos. Et quoniam abundavit iniqui-
 13 tas, refrigescet caritas multorum. Qui autem
 perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.
 14 Et praedicabitur hoc evangelium regni in uni-
 verso orbe in testimonium omnibus gentibus;
 et tunc veniet consummatio.

15 Cum ergo videritis *abominationem desola-*
tionis, quae dicta est a Daniele propheta, stan-
 16 tem in loco sancto, qui legit intellegat, ¹tunc
 17 qui in Iudaea sunt, fugiant ad montes; et qui
 in tecto, non descendat tollere aliquid de domo
 18 sua; et qui in agro, non revertatur tollere tu-
 19 nicam suam. Vae autem praegnantibus et nu-
 20 trientibus in illis diebus. Orate autem ut non
 21 fiat fuga vestra in hieme vel sabbato. Erit enim

18 tunicam] pallium

12 abundavit OZ*Ma] -dabit *rel.* b f h

13 perseverav. [g h l r] permanserit Z*JsDLsCsV

15 Daniele W] Dani(h)elo *rel.* f l, ff g z

19 praegnatib. AssXVTh

20 in > *codd.* vl

9 Mt 10,17.21s; J 16,2 | 10 Dn 11,41

11 Mt 7,15; 2 P 2,1; 1 J 4,1 | 13 Mt 10,22

14 Mt 28,19; Mc 16,15

15 Dn 9,27; 11,31; 12,11; 1 Mach 1,57 | 16 L 17.31

ραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλίψιν καὶ ἀποκτενοῦσιν 10,17-22
 ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων τῶν J 16,2
 ἔθνῶν διὰ τὸ ὄνομά μου. καὶ τότε σκανδαλισθή- 10 Dn 11,41
 σονται πολλοὶ καὶ ἀλλήλους παραδώσουσιν καὶ
 μισήσουσιν ἀλλήλους· καὶ πολλοὶ ψευδοπρο- 11 7,15; 1 J 4,1
 φῆται ἐγεροθήσονται καὶ πλανήσουσιν πολλούς·
 καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν ψυγήσε- 12 2 Th2,10
 ται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν. ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς 13 2 T3,1-5
 τέλος, οὗτος σωθήσεται. καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο 14 Ap 13,10
 τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκου-
 μένῃ εἰς μαρτύριον πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν, καὶ τότε
 ἔξει τὸ τέλος.

Ὅταν οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώ- 15 Dn 9,26s;
 σεως τὸ ρηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου ἐστὸς 12,11
 ἐν τόπῳ ἁγίῳ, ὁ ἀναγινώσκων νοεῖτω, ἵ τότε 16
 οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη, ὁ 17 L 17,31
 ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβάτω ἄραι τὰ ἐκ τῆς
 οἰκίας αὐτοῦ, καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ μὴ ἐπισκερ- 18
 ψάτω ὀπίσω ἄραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ. οὐαὶ δὲ 19
 ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις
 ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ 20
 γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος μηδὲ σαββάτῳ·

9 θλιψεις Ls 1^r 1606 1293s 1200 047 4s 1604 f syr^hm
 ar | τ. εθνων > C 1^r 1424 1606 al. 348 16 213ss ΣO
 1012 998 al. 482 461 sysh⁺ | ο δε υπομεινας εις τελος
 ουτος σωθησεται C^o 713 Γ | 10 παραδωσ. † εις θανα-
 τον (Mc 13,12) Γa 124 Φ 1093 495* | 11 ~ πολλους
 πλανησ. Ta¹ S 33ss 348^r 157s 1093 h r¹⁻² Eφ | 14 τουτο > *
 22 1402 1194 1574 Φ 1012s Γss 280 a ar | 16 εις B
 892s D Θss 28 1^r 124 1424^a 1194 1574 Σ 1295 1604 r
 Cyp Hipp] επι rel. | 17 καταβατω B-892 D Θs 124
 1424^a 1402 al. 443 Σ 157s 998 1604] καταβαινετω rel. |
 τα] τι Ta 33 D Θ 28 544 1^r 1424s al. 348^r 245 1295
 lat ar gg Iq Ωq | 18 εις τα οπισω 33 700 983 517ss
 1194 Φs 713ss 1093s al. | το ιματιον B-892 D Θ-565
 1-349 71 Σ 157s 1604ss K^a al. lat pl. syspi gg co] τα
 ιματια rel. | 20 μηδε † εν 28 544 1424 al. 1194 348
 273 472s E^r | σαββατου L D 372 21 945 M 348^r 1574
 Φ 047 998 1093s Hipp |

- Dn 12,1 21 ἔσται γὰρ τότε θλίψις μεγάλη, ὅσα οὐ γέγονεν
 J1 2,2 ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ νῦν οὐδ' οὐ μὴ γένη-
 22 ται. καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι,
 οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σὰρξ. διὰ δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς
 23 κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι.
 24 Τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ· ἰδοὺ ὧδε ὁ Χρι-
 24,5.11 24 στός, ἢ· ὧδε, μὴ πιστεύσητε· ἔγερθήσονται γὰρ
 Dt 13,1ss 2 Th 2,8 ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται, καὶ δώσουσιν
 σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα, ὥστε πλανῆσαι, εἰ
 25 δυνατόν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. ἰδοὺ προεῖρηκα
 26 ὑμῖν. ἐὰν οὖν εἴπωσιν ὑμῖν· ἰδοὺ ἐν τῇ ἐρήμῳ
 ἐστίν, μὴ ἐξέλθῃτε· ἰδοὺ ἐν τοῖς ταμείοις, μὴ πι-
 L 17,24 27 στεύσητε. ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπή ἐξέρχεται ἀπὸ
 ἀνατολῶν καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν, οὕτως ἔσται
 Job 39,30 28 ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου· ὅπου ἐὰν ᾖ
 Hab 1,8 L 17,37 τὸ πτώμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἄετοί.
 29 Εὐθέως δὲ μετὰ τὴν θλίψιν τῶν ἡμερῶν
 ἐκείνων ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ
 Is 13,10; 34,4 2 P 3,10 δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται
 ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν
 Ap 1,7; 19,11 30 σαλευθήσονται. καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον
 Dn 7,13s τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ τότε
 κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς καὶ ὄψονται τὸν
 26,64 υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν
 τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς·

21 ουκ εγενετο S D Θs Hipp Eus Xp | αρχης + κτισεως
 348r ar | 23 η ωδε] ιδου εκει (Mc 13,21) 348r 157s ebqr¹⁻²
 sys | ωδε²] εκει Ta³ D 372 1293s lat ar gg | 24 μεγαλα >
 (Mc 13,22) Ta^{av} S W* 273 ff r | πλανηθησαι S D, πλα-
 νασθαι Z 33s Θ 372 1r 157 lat pl. Ωρ Cyⁱ | εκλεκτ. + μου
 c ff h co Cl | 26 ουν > S 1606 1574 (sys) gg | 27 φαινει
 D Θs 1r G | εσται + και ΔW Θ 118s 13r 1424 pl. M 348r
 213r Φ 713s al. 4-1604 655 al. lat pl. syih Cyⁱ Εφ |
 28 οπου BS 33ss D Θs 399* 1r 788 1295 lat pl. syspi
 co] + γαρ rel. | πτωμα] σωμα (L 17,37) S* lat syspi
 sa | 29 απο] εκ (Mc 13,25) S D Hipp | 30 τω > BSL
 D Θs | ~ κοψοντ. τοτε 892 D Θs Is 209 13r a | τοτε²
 > S* 13 1604 e |

tunc *tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi usque modo* neque fiet. Et nisi breviati 22 fuissent dies illi, non fieret salva omnis caro; sed propter electos breviabuntur dies illi. Tunc 23 si quis vobis dixerit: Ecce hic est Christus aut illic, nolite credere. Surgent enim pseudochristi 24 et *pseudoprophetae et dabunt signa magna et prodigia*, ita ut in errorem inducantur, si fieri potest, etiam electi. ¹ Ecce praedixi vobis. ¹ Si 25 ergo dixerint vobis: Ecce in deserto est, nolite 26 exire; ecce in penetralibus, nolite credere. Sicut 27 enim fulgur exit ab oriente et paret usque in occidentem, ita erit et adventus Filii hominis. Ubicumque fuerit corpus, illic congregabuntur 28 et aquilae.

Statim autem post tribulationem dierum il- 29 lorum *sol obscurabitur, et luna non dabit lumen suum, et stellae cadent de caelo, et virtutes caelorum commovebuntur*; et tunc parebit signum 30 Filii hominis in caelo, et *tunc plangent omnes tribus terrae*, et videbunt *Filium hominis venientem in nubibus caeli* cum virtute multa

23 est O^cX*Z*BETHTW] > *rel.* a b c d ff² l q

26 penetrabilibus YsOZsBMaEsRVThW*

28 illic LW] illuc *rel.* ff r z

et H^cETHT l] > *rel.*

30 apparebit EpDsQs e f l r¹⁻²

plangent + se FDss(QsW) a b c ff² h q r²

21 Dn 12,1

23 L 17,23

24 Jr 6,13; Zch 13,2; Dt 13,1s; Mt 7,22

27 L 17,24

28 L 17,37; Job 39,30

29 Is 13,10; 34,4; 2 P 3,10

30 Dn 7,13s; Zch 12,10ss; Mt 26,64; Ap 1,7

31 et maiestate. Et mittet angelos suos *cum tuba et voce magna, et congregabunt electos eius a quattuor ventis, a summis caelorum usque ad*
 32 *terminos eorum.* Ab arbore autem fici discite parabolam: cum iam ramus eius tener fuerit
 33 et folia nata, scitis quia prope est aestas; ita et vos cum videritis haec omnia, scitote quia
 34 prope est in ianuis. Amen, dico vobis, quia non praeteribit generatio haec, donec omnia haec
 35 fiant. Caelum et terra transibunt, verba autem mea non praeteribunt.

24,36-25,13 *Admonitio vigilantiae* (Mc 13,32-37; L 21,34-36)

36 De die autem illa et hora nemo scit, neque
 37 angeli caelorum, nisi solus Pater. Sicut autem in diebus Noe, ita erit et adventus Filii homi-
 38 nis; sicut enim erant in diebus ante diluvium comedentes et bibentes, nubentes et nuptui tra-
 dentes, usque ad eum diem, quo intravit Noe
 39 in arcam, ¹ et non cognoverunt, donec venit di-

37 in diebus] dies d ff

34 gener. haec ERW(e)d ff] ~ haec gen. *rel.*

35 autem BDsR] vero *rel.* blq

36 caelor. gl(r²)] + neque filius OX*BJ Var solus pater FC c ff] ~ pater solus *rel.* Var

38 nuptui JTh] tu S g h, -tum *rel.*

Noe in arc. EQs] ~ in arc. N. *rel.* g

31 1 Th 4,16; 1 C 15,52; Ap 8,1s; Is 27,13; Zch 2,6; Dt 30,4 | 36 1 Th 5,1s

37s L 17,26s; Gn 6,11ss; 7,7; 2 P 3,5s

καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλ- 31
πιγγοσ φωνῆσ μεγάλησ, καὶ ἐπισυνάξουσιν τοὺς
ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ’
ἄκρων οὐρανῶν ἕωσ ἀκρων αὐτῶν.

1 C 15,52
1 Th 4,16
Is 27,13
Dt 30,4

Ἐκ τῆσ συκῆσ μάθετε τὴν παραβολήν· 32
ὅταν ἤδη ὁ κλάδοσ αὐτῆσ γένηται ἀπαλὸσ καὶ
τὰ φύλλα ἐκφύη, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺσ τὸ θέροσ.
οὕτωσ καὶ ὑμεῖσ ὅταν ἴδητε πάντα ταῦτα, γι- 33
νώσκετε ὅτι ἐγγὺσ ἐστίν ἐπὶ θύραισ. ἀμὴν λέγω 34
ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, ἕωσ ἂν
πάντα ταῦτα γένηται. ὁ οὐρανὸσ καὶ ἡ γῆ παρ- 35 5,18
ελεύσεται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθουσιν.

Περὶ δὲ τῆσ ἡμέρασ ἐκείνησ καὶ ὥρασ οὐδεὶσ 36
οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν, εἰ μὴ ὁ
πατήρ μόνοσ. ὥσπερ δὲ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, 37
οὕτωσ ἐστὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώ-
που. ὡσ γὰρ ἦσαν ἐν ταῖσ ἡμέραισ ταῖσ πρὸ 38
τοῦ κατακλισμοῦ τρώγοντεσ καὶ πίνοντεσ, γα-
μοῦντεσ καὶ ἐγκαμίζοντεσ, ἄχρι ἧσ ἡμέρασ εἰσ-
ἦλθεν Νῶε εἰσ τὴν κιβωτόν, καὶ οὐκ ἔγνωσαν, 39

1 Th 5,1s
A 1,7

Gn 6,11ss
L 17,26-29

2 P 3,5s
Gn 7,7

31 σαλπγγ. + και D 544 1689 1293s 348r 1295 1375 482
lat(-e) | φωνησ > Ta SLsΔ Θs 22* 1424* 2145 e sysph⁺
ar gg | αυτων + αρχομενων δε τουτ. γενεσθαι ανακυ-
ψατε κ. επαρατε τ. κεφαλασ υμων, διοτι εγγιζει η απο-
λυτρωσισ υμων (L 21,28) Ta^{at} D 1093 bchqr⁴⁻⁵ | 32 εγγυ-
σ] ευθυσ W | 33 παντα ταυτα BLD Θ 399s 22 174 517
7 al. M 27 Xs 713s 4s al. Π* al. Λ 262 V^r al.] ~ rel., +
γινομενα Ta^{at} 33 1574 1515s acfhr | 34 ταυτα >
(L 21,32) 21s 1424* al. 1579 1375s 229s Λ pl. b fffrz |
35 > S* | παρελευσεται B-892 D 544 517* al. 348r 998
al. 270* al. Eus Cy] -σονται Ta^{at} rel. gg Iq Tert Ωρ |
36 και] η (Mc 13,32) 33 1424 1293s 2145 Σbr² syih | ου-
ρανων Ωρ Did] + ουδε ο υιοσ (Mc 13,32) BS* D Θ 28
788 174r 1194 443* Φ 1295 1604 vl syi ar gg Xρ | πατηρ
+ μου 1241 W 372 21s 124 517 pl. MUΦ 713 Γ 4-472
al. K 270 pl. V^r rel. f | 37 δε] γαρ B D 067 er sysih^m
co | αι ημερ.] (ην) εν τ. ημεραισ (L 17,26) Ta³ lat sysi
gg | 38 ημερ. + εκειναισ B D 1295 472s bcfh²hz syi |
γαμιζοντ. S 33 892 D 1355s, γαμισκ. B 1424 1675 (W),
εγγαμιζ. 1241 13 pl. 348 Σ 1515s |

40 ἕως ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἦρεν ἅπαντας,
 οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀν-
 41 θρώπου. τότε ἔσονται δύο ἐν τῷ ἀγρῷ, εἰς πα-
 42 ραλαμβάνεται καὶ εἰς ἀφίεται· δύο ἀλήθουςαι
 43 ἐν τῷ μύλῳ, μία παραλαμβάνεται καὶ μία ἀφίε-
 44 ται. γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποία ἡμέρα
 45 ὁ Κύριος ὑμῶν ἔρχεται.
 46 Ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε ὅτι, εἰ ἦδει ὁ οἰκο-
 47 δεσπότης, ποία φυλακῆ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρη-
 48 γόρησεν ἂν καὶ οὐκ ἂν εἴασεν διορυχθῆναι τὴν
 49 οἰκίαν αὐτοῦ. διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἔτοι-
 50 μοι, ὅτι ἡ οὐ δοκεῖτε ὥρα ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
 51 ἔρχεται. Τίς ἄρα ἔστιν ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ
 52 φρόνιμος, ὃν κατέστησεν ὁ κύριος ἐπὶ τῆς οἰ-
 53 κειίας αὐτοῦ τοῦ δοῦναι αὐτοῖς τὴν τροφήν ἐν
 54 καιρῷ; μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ
 55 κύριος αὐτοῦ εὐρήσει οὕτως ποιοῦντα. ἀμὴν λέγω
 56 ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ κα-
 57 ταστήσει αὐτόν. ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ κακὸς δοῦλος ἐκεῖ-
 58 νος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· χρονίζει μου ὁ κύριος,
 59 καὶ ἄρξεται τύπτειν τοὺς συνδούλους αὐτοῦ,

39 εως + οὐ 33 Δ 372 157 Γ (346) | και³ > Ta^{ai} B D a b
 h q r^{1,2} sysp gg co | 41 αφιεται + δυο επι κληνης μιας,
 εις παραλαμβανεται κ. εις αφιεται (L 17,34) (Ta³) D 13
 69-828 vl pl. | 42 ημερα BS 33 892s W D Θ 1s 13^r 1675s
 2145 Σ 157 Λ^r fff² syih gg] ωρα Ta^{ai} rel. Iq Ωq (r) |
 43 φυλακη] ωρα Ta^{ai} 33 Θ 13^r M 1515 lat syi gg bo |
 διορυχθηναι S 33s D 372 067 1s 124] -γηναι rel. | 44 δο-
 κειτε] γινωσκ. Taⁱⁿ 1s 209 157 lat pl. | 45 δουλος + ο
 οικονομος Ta^{ain} 174 (Iq), + ο αγαθος Iq Ef | καταστησει
 (L 12,42) S 1424 al. MΣ 157s 1295 1093 Iq Xq | κυριος
 B-L D 067 1s 22 1295 1200 ea h r^{1,2}] + αυτου rel. | οικε-
 τειας B 33s ΔsW Θ 372 067 13 pl. 1293s 348 Σ 4 Π^{*ss}Δ
 lat pl.] οικιας S 892 565 69 828 71 2145 157s 1295 265s
 al. q Ωq Εφ, θεραπειας rel. e | 48 εκεινος > Taⁱⁿ S* Θ
 1689s 348 473 Γ sys ar sa Iq Hipp Εφ | κυριος BS 33
 700 Iq] + ερχεσθαι 1^r Φs 157, ελθειν rel. | 49 αυτου
 Ta³ B-892 D Θs 544 067 1^r 13 pl. 1424 pl. 348^r 1574 Φ
 157 pl. 1295s 998sss al.] > rel. Iq |

luvium et tulit omnes: ita erit et adventus
 Filii hominis. Tunc duo erunt in agro, unus 40
 assumetur et unus relinquetur; duae molentes 41
 in mola, una assumetur et una relinquetur.
 Vigilate ergo, quia nescitis qua hora Dominus 42
 vester venturus sit. Illud autem scitote, quoniam 43
 si sciret paterfamilias qua hora fur venturus
 esset, vigilaret utique et non sineret perfodi
 domum suam. Ideo et vos estote parati, quia 44
 qua nescitis hora, Filius hominis venturus est.
 Quis, putas, est fidelis servus et prudens, quem 45
 constituit dominus suus super familiam suam,
 ut det illis cibum in tempore? Beatus ille ser- 46
 vus, quem cum venerit dominus eius, invenerit
 sic facientem. Amen, dico vobis, quoniam super 47
 omnia bona sua constituet eum. Si autem di- 48
 xerit malus servus ille in corde suo: Moram
 facit dominus meus venire; et coeperit per- 49

41 † duo in lecto, unus adsumetur et unus relin-
 quetur H^cOssBERT^hT v1

43 perfodi X^{*}CsW] -diri *rel.* v1 pl.

44 ~ nescitis qua hora Z^cMaD^rVThT a b c ff¹⁻² h r² z

45 putas] nam LR (X^{*}Q) v1 pl., ergo e

40 L 17,34s

42 Mt 25,13

43 L 12,39-46; Ap 16,15

47 Mt 25,21ss

48 Eccl 8,11

cutere conservos suos, manducet autem et bibat
 50 cum ebriosis, veniet dominus servi illius in die
 51 qua non sperat, et hora qua ignorat, ¹et di-
 videt eum partemque eius ponet cum hypocritis;
 illic erit fletus et stridor dentium.

25 Tunc simile erit regnum caelorum decem
 virginibus, quae accipientes lampades suas exie-
 2 runt obviam sponso et sponsae. Quinque au-
 tem ex eis erant fatuae et quinque prudentes.
 3 Sed quinque fatuae, acceptis lampadibus, non
 4 sumpserunt oleum secum; prudentes vero ac-
 ceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus.
 5 Moram autem faciente sponso, dormitaverunt
 6 omnes et dormierunt. Media autem nocte cla-
 mor factus est: Ecce sponsus venit, exite ob-
 7 viam ei. Tunc surrexerunt omnes virgines illae
 8 et ornaverunt lampades suas. Fatuae autem sa-
 pientibus dixerunt: Date nobis de oleo vestro,
 9 quia lampades nostrae extinguuntur. Responde-
 runt prudentes dicentes: Ne forte non sufficiat

25, 3 sed (ergo d ff²) enim

49 ebriosis O*-EpMaRV d fffg h r¹⁻²] ebriis *rel.*

25, 3s lampad. g l z] + suis Ep^mDsR vl pl.

51 Mt 8,12

25,1 Ap 19,7; L 12,35s

ἐσθίη δὲ καὶ πίνη μετὰ τῶν μεθύοντων, ἤξει 50
ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ἣ οὐ
προσδοκᾷ καὶ ἐν ᾧρᾳ ἣ οὐ γινώσκει, καὶ διχο- 51
τομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν
ὑποκριτῶν θήσει. ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ 8 12
βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρα- 25 L. 12,35s
νῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμ-
πάδας ἑαυτῶν ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν τοῦ νυμ-
φίου. πέντε δὲ ἐξ αὐτῶν ἦσαν μωραὶ καὶ πέντε 2
φρόνιμοι. αἱ γὰρ μωραὶ λαβοῦσαι τὰς λαμ- 3
πάδας αὐτῶν οὐκ ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν ἔλαιον·
αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις 4
μετὰ τῶν λαμπάδων αὐτῶν. χρονίζοντος δὲ τοῦ 5
νυμφίου ἐνύσταξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον. μέσης 6
δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν· ἰδοὺ ὁ νυμφίος, 7 Ap 19,7ss
ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ. τότε ἠγέρθησαν 7
πᾶσαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι καὶ ἐκόσμησαν τὰς
λαμπάδας ἑαυτῶν. αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις 8
εἶπαν· δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἔλαιου ὑμῶν, ὅτι αἱ
λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται. ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ 9
φρόνιμοι λέγουσαι· μή ποτε οὐ μὴ ἀρκέση

εσθιειν, πινειν Ta W 700 565r 1689s 1424 pl. Σ al. pl. 4s
al. | δε] τε Γα³ C 33 892 W 700 1r 477 713 655 al. |
51 υποκριτ.] απιστων 1012 1295 r Iq¹, + κ. απιστ. Τα^{astm} |
25,1 ωμοιωθη W 1295 syh^m | υπαντησ. BSCZ 892 1s Φs]
απαντησιν rel. | νυμφιου + κ. τ. νυμφης Ta D Θ 372 399
1s 209 174 X* 2145 Σ 251 Λ 262 lat sysph⁺ ar gg |
2 μωραι, φρον. Τα^{ein} B-892 D Θ 1r Σ 157 lat pl. sysi ar
gg] ~ φρον., μωραι rel. | και + αι Δ 372 28r 13r rel. pl. |
δ αι γαρ] αιτινες Δs W 700r 118 rel. pl. | αυτων] εαυτων
1r Φs, > Τα^t SL Θs 517 vg ar | ελαιον + εν τ. αγγειοις
αυτων D 372 945 713. (ff) | 4 αυτων] εαυτων BS 21 659
655, > Τα CZ 372 1424 lat pl. | 6 νυμφιος + ερχεται
Τα^{avn} ΔsW Θ 372 rel. lat sy ar gg¹ | εξερχ.] εγειρεσθε Θ
1s 209 157s b c ff² syi ar gg¹ bo | αυτου > BS 700 Σ
Cy | 9 ου μη BC 892s W D 372 399s 1s 22 174 7 al. M
71 Usss Φs 1012 047s al. K* Λ V^r E^r] ουκ rel. pl. |

- ἡμῖν καὶ ὑμῖν· πορεύεσθε μᾶλλον πρὸς τοὺς
 10 πωλοῦντας καὶ ἀγοράσατε ἑαυταῖς. ἀπερχομέ-
 νων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι ἦλθεν ὁ νυμφίος, καὶ
 αἱ ἑτοιμοὶ εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους,
 L 13,25.27 11 καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα. ὕστερον δὲ ἔρχονται καὶ
 αἱ λοιπαὶ παρθένοι λέγουσαι· κύριε κύριε, ἀνοι-
 7,23 12 ξον ἡμῖν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ἀμὴν λέγω
 24,42 13 ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς. Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ
 οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν.
 14-30: 14 Ὡσπερ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσεν
 L 19,12.27
 Mc 13,34 τοὺς ἰδίους δούλους καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ
 R 12,6 15 ὑπάρχοντα αὐτοῦ, καὶ ᾧ μὲν ἔδωκεν πέντε τά-
 λαντα, ᾧ δὲ δύο, ᾧ δὲ ἓν, ἐκάστῳ κατὰ τὴν
 16 ἰδίαν δύναμιν, καὶ ἀπεδήμησεν. εὐθέως ἰπο-
 ρευθεὶς ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν ἤργάσατο
 17 ἐν αὐτοῖς καὶ ἐκέρδησεν ἄλλα πέντε. ὡσαύτως
 καὶ ὁ τὰ δύο ἐκέρδησεν καὶ αὐτὸς ἄλλα δύο.
 18 Ὁ δὲ τὸ ἓν λαβὼν ἀπελθὼν ὠρυξεν γῆν καὶ
 19 ἔκρυψεν τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. μετὰ
 δὲ πολὺν χρόνον ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων
 18,23 20 ἐκείνων καὶ συναίρει λόγον μετ' αὐτῶν. καὶ
 προσελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν προσή-
 νεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα λέγων· κύριε, πέντε

~ υμιν κ. ημ. Ta^v S 700 1675s 1391 1012 | 10 inc. εως
 υπαγουσιν Ta³ D lat(-q) | αι > L 399* 788ss 826s 16 4s
 472s 265 al. | 11 ερχονται] ηλθον Ta³ W D 273 c fff¹⁻² l r²
 ar gg | και > Ta¹¹ Z D H vi pl. sysi bo | κυριε² > 213 713
 sa | 13 ωραν + εν η ο υιος τ. ανθρ. (L 24,44) ερχεται 1241
 700 13 pl. rel. pl. | 14 γαρ > Ta W D ar gg | 16 πορευθεις
 BS* 21 1216 655 1187 b g] δε πορ. Θs 1^r 124 713 1295
 1170 c f h q r (ff) sa OI, ~ rel. | εκερδ. Ta^{ai3} BS^c C* 33ss
 D Θ 1^r 13 pl. 1424* al. Σ 157s 1295ss al. 074 Λ^r lat(-q)
 syrih^m ar gg sa] εποιησεν rel. | πεντε² Ta^{ai3} B: 33ss Θ
 372 1582 124 1293s 1375 lat pl. syri ar gg co] + τα-
 λαντα rel. | 17 και > S-LΔ Θ 565 b ffg² vg gg | και
 αυτος > B-892 372 1424 1675 1293s lat(-d) syr(i) ar |
 18 γην B-L. 700ss ar bo] εν τη γη rel. | εκρυψ. B-L D
 700 1293s 348^r 1093 A] απεκρυψ. rel. | 20 ταλαντα² >
 Ta^{ai3} ΔW ffhr sysp |

nobis et vobis, ite potius ad vendentes et emite
vobis. Dum autem irent emere, venit sponsus, 10
et quae paratae erant intraverunt cum eo ad
nuptias, et clausa est ianua. Novissime vero 11
veniunt et reliquae virgines dicentes: Domine.
Domine, aperi nobis. At ille respondens ait: 12
Amen, dico vobis, nescio vos. ¹ Vigilate itaque, 13
quia nescitis diem neque horam.

25,14-30 *Parabola talentorum* (cf. L. 19,12-27)

Sicut enim homo peregre proficiscens vo- 14
cavit servos suos et tradidit illis bona sua. Et 15
uni dedit quinque talenta, alii autem duo, alii
vero unum, unicuique secundum propriam vir-
tutem, et profectus est statim. Abiit autem qui 16
quinque talenta acceperat, et operatus est in
eis, et lucratus est alia quinque. Similiter et 17
qui duo acceperat, lucratus est alia duo. Qui 18
autem unum acceperat, abiens fodit in terram
et abscondit pecuniam domini sui. Post multum 19
vero temporis venit dominus servorum illorum,
et posuit rationem cum eis. Et accedens qui 20
quinque talenta acceperat, obtulit alia quin-
que talenta dicens: Domine, quinque talenta

11 vero W ff Hier] autem DsQs c f ff², > *rel.*
venerunt O^cEpRW c d f ff¹⁻² l

14 peregre > SFH*XZ*JC g l

15s ~ statim autem abiit R fq (cff¹⁻² hr)

17 et HD[sW] > *rel.* b ff² r²

18 in] > X*ff | terra S-FMXEpBMaDQsVC d r z

11 L 13,25ss

12 Mt 7,23

13 Mt 24,42.50; Mc 13,34s

14 Mt 21,33

19 Mt 18,23

tradidisti mihi, ecce alia quinque superlucratus
 21 sum. ¹Ait illi dominus eius: Euge serve bone
 et fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super
 multa te constituam, intra in gaudium domini
 22 tui. Accessit autem et qui duo talenta acceperat
 et ait: Domine, duo talenta tradidisti mihi,
 23 ecce alia duo lucratus sum. Ait illi dominus eius:
 Euge serve bone et fidelis, quia super pauca
 fuisti fidelis, super multa te constituam, intra
 24 in gaudium domini tui. Accedens autem et qui
 unum talentum acceperat ait: Domine, scio
 quia homo durus es, metis ubi non seminasti,
 25 et congregas ubi non sparsisti; et timens abii
 et abscondi talentum tuum in terra; ecce habes
 26 quod tuum est. Respondens autem dominus
 eius dixit ei: Serve male et piger, sciebas quia
 meto ubi non semino, et congrego ubi non
 27 sparsi; oportuit ergo te committere pecuniam
 meam nummulariis, et veniens ego recepissem
 28 utique quod meum est cum usura. Tollite itaque
 ab eo talentum et date ei qui habet decem
 29 talenta; omni enim habenti dabitur, et abunda-

20 trad. mihi EpRTW] ~ mihi trad. *rel.* vl (dedisti b ff q r)

ecce] et ecce AssMsEpBJMa

24 es + et A-HOEpQTh c h q

25 timens + ego DLQR, ergo ff h r¹⁻²

27 committere] mittere SssHX^cEpBJMaEKT d g l,
 dare ff h r

21 Mt 24,45ss; L 16,10; 12,44

29 Mt 13,12

τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε ἄλλα πέντε τά-
 λαντα ἐκέρδησα. ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· ²¹ 24,45ss
 εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός,
 ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χα-
 ρὰν τοῦ κυρίου σου. προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὰ ²²
 δύο τάλαντα εἶπεν· κύριε, δύο τάλαντά μοι παρ-
 ἔδωκας· ἴδε ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρδησα. ἔφη ²³
 αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πι-
 στέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε κατα-
 στήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου.
 προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἓν τάλαντον εἰληφώς ²⁴
 εἶπεν· κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρω-
 πος, θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας, καὶ συνάγων
 ὄθεν οὐ διεσκόρπισας· καὶ φοβηθεὶς ἀπελθὼν ²⁵
 ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῆ· ἴδε ἔχεις
 τὸ σόν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπεν ²⁶
 αὐτῷ· πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρέ, ἦδεις ὅτι θε-
 ρίζω ὅπου οὐκ ἔσπειρα, καὶ συνάγω ὄθεν οὐ
 διεσκόρπισα. ἔδει σε οὖν βαλεῖν τὰ ἀργύριά ²⁷
 μου τοῖς τραπεζίταις, καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκομισά-
 μην ἂν τὸ ἐμὸν οὖν τόκῳ. ἄρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ ²⁸
 τὸ τάλαντον καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα.
 τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται καὶ περισσευθή- ²⁹ 13,12

ταλ.⁴ > Ta^{a1} C* Ls lat(-q) syri¹ sa | επεκερδησα D Θss
 lat pl. ar | 20. 22 εκερδ. + επ αυτοις Ta CΔs W 372 rel.
 pl. syri, εν αυτ. 28 544 1424* al. 27 273 al. EG | 21 εφη
 Ta B-892 D Θs 544 124 1391 al. Mss 348-Σ Γ al. 998 al.
 Π E lat syri ar gg] + δε rel. | 21. 23 πιστε + επει Taⁱⁿ
 D 372 lat ar sa Iq Lcf | 22 δε > BS* 1573 syi¹ ar gg sa |
 ταλαντα¹ BC*-W Θ 544 1^r 788ss 826s 2145 Σ 1355 ΑΠ-
 726 al. syph] + λαβων rel., ειληφως Φ 157 | ταλ.³ >
 Ta^{a1} 892 544 22 Γ V al. lat pl. syri | επεκερδ. D Θ f ar |
 24 και¹ > Taⁱ D 372 1 1675 a b c r¹⁻² sa | σε > Taⁱ D
 Θ 1391 1207 lat pl. ar gg sa Ωρ | σκληρος] αυστηρος
 (L 19,21) S 1s 209 | 26 οτι + εγω ανθρ. αυστηρος ειμι
 (L 19,22) W | 27 τα αργυρ. BS*W Θs syh sa] το αργ.
 rel. | 29 παντι > Ta W D 990* 047 syri Cl Cy¹ Xq |

- σεται· τοῦ δὲ μὴ ἔχοντος καὶ ὁ ἔχει ἀρθήσεται
 8,12 30 ἀπ' αὐτοῦ. καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλετε
 εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθι-
 μὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.
- 16,27 31 Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ
 Zch 14,5
 Ap 20,11ss
 32 δόξῃ αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ,
 32 τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ· καὶ συν-
 αχθήσονται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη,
 καὶ ἀφορίσει αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ὥσπερ ὁ
 Ez 34,17 ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων,
 33 ἰκαὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ,
 34 τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων. Τότε ἐρεῖ ὁ βασι-
 λεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ· δεῦτε οἱ εὐλογημένοι
 τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμα-
 σμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.
- Is 58,7 35 ἐπέινασα γὰρ καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα
 καὶ ἐποτίσατέ με, ξένος ἦμην καὶ συνηγάγετέ
 Sir 7,39 36 με, ἰγυμνὸς καὶ περιεβάλετέ με, ἠσθένησα καὶ
 ἐπεσκέψασθέ με, ἐν φυλακῇ ἦμην καὶ ἦλθατε
 37 πρὸς με. τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δί-
 καιοὶ λέγοντες· Κύριε, πότε σε εἶδομεν πει-
 νῶντα καὶ ἐθρέψαμεν, ἢ διψῶντα καὶ ἐποτίσα-
 38 μεν; πότε δέ σε εἶδομεν ξένον καὶ συνηγάγομεν,
 39 ἢ γυμνὸν καὶ περιεβάλομεν; πότε δέ σε εἶδομεν
 Pr 19,17 40 ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ καὶ ἦλθομεν πρὸς σε; καὶ

του δε Bs 33s D Θ 372 Is 209 124 sypī ar] απο δε του
 rel. | εχει] δοκει εχειν (L 8,18) 33^r 372 69 1689s 1391
 al. 443 Φ 1012 660s al. vg syh Ωρ Χρ | 30 βαλετε εξω
 D 700 118* vl pl. | 31 οι B-L Θ 565 1^r 124 1579 157
 273 074 Π* al. lat pl. syī ar gg co Ωρ Eus] + αγιοι Ta
 rel. Εφ | 32 εριφων B | 33 αυκου > Ta^v SA 4s | ευω-
 νυμων + αυτου S sypī co | 34 απο καταβ. κοσμ. > Ιρ |
 37 εθρεψ. + σε Ta³ b c ff² r¹⁻² vg¹ sypī gg co | εποτισαμεν
 + σε Ta³ 157 a b c ff¹⁻² | r¹⁻² vg sypī gg co | 38 συνηγαγ.
 + σε Ta³ 472 a b ff² | r¹⁻² vg sypī gg co | περιεβαλ. + σε
 Ta³ 157 b c ff² g vg¹ sypī gg co | 39 ποτε δε] η ποτε Ta^{1s}
 D lat pl. sypī bo Cl | ασθενουντα B D Θ 124 Cl Cyp |

bit; ei autem qui non habet, et quod videtur
habere auferetur ab eo. Et inutilem servum 30
eicite in tenebras exteriores; illic erit fletus
et stridor dentium.

25,31-46 *Ultimum iudicium*

Cum autem venerit Filius hominis in maie- 31
state sua et *omnes angeli cum eo*, tunc sedebit
super sedem maiestatis suae, et congregabun- 32
tur ante eum omnes gentes, et separabit eos
ab invicem, sicut pastor segregat oves ab hae-
dis, ¹et statuet oves quidem a dextris suis, hae- 33
dos autem a sinistris. Tunc dicet rex his qui 34
a dextris eius erunt: Venite, benedicti Patris
mei, possidete paratum vobis regnum a consti-
tutione mundi. Esurivi enim, et dedistis mihi 35
manducare; sitivi, et dedistis mihi bibere; hos-
pes eram, et collegistis me; ¹nudus, et coo- 36
peruistis me; infirmus, et visitastis me; in car-
cere eram, et venistis ad me. Tunc respondebunt 37
ei iusti dicentes: Domine, quando te vidimus
esurientem et pavimus te, sitientem et de-
didimus tibi potum? quando autem te vidimus 38
hospitem et collegimus te, aut nudum et coo-
peruimus te? aut quando te vidimus infirmum 39
aut in carcere et venimus ad te? Et respon- 40

30 illic] ibi JEW b d ff q

36 operuistis S-XEp*BJDLsCsW a b d g (q) r

37 te² YB(EQs) b c ff² r²] > rel.

38 te³ > S*-MLR a d f ff h l q r

30 Mt 8,12; Ps 111,10

31 Mt 16,27; 19,28; Jud 14

32 Ez 34,17

35 Is 58,7; Ja 1,27; 2,15s

40 Pr 19,17; Mt 10,42; Hb 2,11

dens rex dicet illis: Amen, dico vobis, quamdiu fecistis uni ex his fratribus meis minimis, mihi
 41 fecistis. Tunc dicet et his qui a sinistris erunt: Discedite a me maledicti in ignem aeternum,
 42 qui paratus est diabolo et angelis eius. Esurivi enim, et non dedistis mihi manducare; sitivi,
 43 et non dedistis mihi potum; hospes eram, et non collegistis me; nudus, et non cooperuistis me; infirmus et in carcere, et non visitastis
 44 me. Tunc respondebunt ei et ipsi dicentes: Domine, quando te vidimus esurientem aut sitientem aut hospitem aut nudum aut infirmum aut in carcere, et non ministravimus tibi?
 45 Tunc respondebit illis dicens: Amen, dico vobis: Quamdiu non fecistis uni de minoribus his, nec
 46 mihi fecistis. Et ibunt *hi in supplicium aeternum, iusti autem in vitam aeternam.*

26,1-27,66 *Passio Christi* (Mc 14,1-15,47; L 22,1-23,56; J 13,1-19,42)

26,1-16 *Principes sacerdotum, Bethania, Iudas* (Mc 14,1-11; L 22,1-6; J 12,1-8)

26 Et factum est, cum consummasset Iesus
 2 sermones hos omnes, dixit discipulis suis: ¹ Scitis quia post biduum Pascha fiet, et Filius hominis
 3 tradetur ut crucifigatur. Tunc congregati sunt principes sacerdotum et seniores populi in atrium principis sacerdotum qui dicebatur Cai-
 4 phas, ¹ et consilium fecerunt, ut Iesum dolo te-

40 ex QsTW ffh l] de *rel.* f z

41 qui praeparatus est A-HXEpMal.sKVT l q, quem (prae)paravit a b c ff¹⁻² g h q r^{1 2}

43 operuistis S^rB^rDLCsV a b d ff² g

44 ei H^cThCsW f h] > *rel.*

aut⁵] vel *codd.* g h l r

26,3 Caiaphas AssMQ q

41 Iud 6s; Ap 14,10s; 20,10.15 | 42 1 J 3,17 | 46 Dn 12,2; J 5,29 | 26,1 Mt 7,28; 19,1

ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἔρει αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω
 ὑμῖν, ἕφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελ-
 φῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. Τότε 41 7,23
 ἔρει καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων· πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ
 οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἠτοι-
 μασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ.
 Ἐπείνασα γὰρ καὶ οὐκ ἔδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδί- 42
 ψησα καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με, ξένος ἤμην καὶ οὐ 43
 συνηγάγετέ με, γυμνὸς καὶ οὐ περιεβάλετέ με,
 ἀσθενὴς καὶ ἐν φυλακῇ καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ
 με. τότε ἀποκριθήσονται καὶ αὐτοὶ λέγοντες· 44
 Κύριε, πότε σε εἶδομεν πεινῶντα ἢ διψῶντα ἢ
 ξένον ἢ γυμνὸν ἢ ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ καὶ οὐ
 διηκονήσαμεν σοι; τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς 45
 λέγων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἕφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε
 ἐνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε.
 καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ 46 J 5,29
 δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον. Dn 12,2

Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντα 26 7,28; 11,1;
 τοὺς λόγους τούτους, εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐ-
 τοῦ· οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα 2 2-5:
 γίνεται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται Mc 14,1s
 εἰς τὸ σταυρωθῆναι. Τότε συνήχθησαν οἱ ἀρχ- L 22,1s
 3 ιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν αὐ-
 λὴν τοῦ ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου Καϊάφα, καὶ 4
 4 συνεβουλεύσαντο, ἵνα τὸν Ἰησοῦν δόλω κρατή- J 11,53

40 τ. ἀδελφ. μου > Ta^v B* 1424 16 ff¹⁻² syi Cl | 41 οἱ >
 B·L P⁴⁵ 372 1355 | το ἠτοιμασμ. P⁴⁵ | *ο ἠτοιμασεν ο
 πατηρ μου D 1^r v1 pl. Iust Iq Cl Ωρ Tert Hipp Aug |
 42 φαγεῖν + καὶ Ta B*L syri | 43 γυμνος κ. ου περιεβ.
 με > S* 21 124 1424 1194 1604 | 45 ἀποκριθ. + καὶ Θ
 124 U c | τούτων + τ. ἀδελφῶν μου 124 954* 1293s 348
 157 Γ al. syi Xq | 26,1 παντας > Ta^t 565 544 1689s
 124* 7 157 Γ 4s al. Λ E al. sys Xq | 2 παραδοθησεται
 Ta³ Θs 1223 1207 lat pl. gg | 3 ἀρχιεφ. + κ. οἱ γραμ-
 ματαις Ta^(vn) Δs 28^r 1689s 346 1675 pl. rel. pl. c fff² g²
 h q r syph ar, κ.οι φαρισαιοι W |

- 5 σωσιν καὶ ἀποκτείνωσιν. ἔλεγον δέ· μὴ ἐν τῇ
 ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ.
- 6-13: 6 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ ἐν οἰ-
 Mc 14,3-9 7 κίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ
 J 12,1-8 8 ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου βαρυτίμου καὶ κατέ-
 L 7,36-50 9 χεεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἀνακειμένου. ἰδόντες
 δὲ οἱ μαθηταὶ ἠγανάκτησαν λέγοντες· εἰς τί ἡ
 10 ἀπώλεια αὕτη; ἐδύνατο γὰρ τοῦτο πραθῆναι
 11 πολλοῦ καὶ δοθῆναι πτωχοῖς. γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς
 εἶπεν αὐτοῖς· τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί;
 12 ἔργον γὰρ καλὸν ἠργάσατο εἰς ἐμέ· ἵπάντοτε
 13 γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ
 14 πάντοτε ἔχετε· βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον
 15 τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός μου πρὸς τὸ ἐνταφιά-
 16 σαι με ἐποίησεν. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν
 κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ,
 λαληθήσεται καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη εἰς μνημό-
 17 σιν αὐτῆς. Τότε πορευθεὶς εἰς τῶν δώδεκα,
 18 ὁ λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχ-
 19 ιερεῖς εἶπεν· τί θέλετέ μοι δοῦναι, καὶ γὰρ ὑμῖν
 20 παραδώσω αὐτόν; οἱ δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα
 21 ἀργύρια. καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν, ἵνα
 αὐτὸν παραδῷ.
- 17-19: 17 Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων προσῆλθον οἱ
 Mc 14,12-16 18 μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ λέγοντες· ποῦ θέλεις ἐτοι-
 L 22,7-13 19 αῖναι τὸ πάσχα; ἵνα φάγωμεν.
 Ex 12,14-20 20

4 κ. αποκτειν. > B* 174 r² gg | 6 του² + λεγομενου P⁴⁵ |
 7 εχ. αλαβ. μυρου B-892 D Θss 13^r 1295 lat sy ar] ~ αλ. εχ.
 μ. P⁴⁵ 157, ~ αλαβ. μ. εχ. rel. | πολυτιμ. (J 12,3) S-892
 D Θ 565 230 1424^a 7 al. M 71 157 A Π^a syph^m | 9 τουτο + το
 μυρον 33 1241 700 28ss 13^r 1424 rel. pl. c q syi | 10 γαρ
 > Ta³ S^e 1s 543 1573 lat pl. syspi ar bo | 11 ~ τ. πτωχ.
 γαρ παντ. (J 12,8) Ta^{av} 700s 28s 69 1424 pl. M 348 pl. 213
 al. 157s Γss al. 270^a ff² sys gg bo | γαρ > Ta^{al} Θ 209 syi
 ar | εχετε² + μεθ υμων Ta ff² h syspi ar gg co | 14 σκα-
 ριωτ. Taⁱⁿ D lat syspi ar gg | 15 αργυρια] στατηρας D
 a b q r (1^r h) | 16 παραδω + αυτοις (L 22,6) Ta^{av} 892 D
 Θ 372 b c h q r² syi ar gg bo Eus | 17 λεγοντ. + αυτω
 Ta^{av} 1241 28^r 22s 543^a 157 A rel. pl. fg syspi gg |

nerent et occiderent. ¹ Dicebant autem: Non in 5
die festo, ne forte tumultus fieret in populo.

Cum autem Iesus esset in Bethania in domo 6
Simonis leprosi, accessit ad eum mulier habens 7
alabastrum unguenti pretiosi et effudit super
caput ipsius recumbentis. Videntes autem disci- 8
puli indignati sunt dicentes: Ut quid perditio
haec? potuit enim istud venundari multo et 9
dari pauperibus. Sciens autem Iesus ait illis: 10
Quid molesti estis huic mulieri? opus enim bo-
num operata est in me; nam semper pauperes 11
habetis vobiscum, me autem non semper habetis.
Mittens enim haec unguentum hoc in corpus 12
meum ad sepeliendum me fecit. Amen, dico 13
vobis, ubicumque praedicatum fuerit hoc evan-
gelium in toto mundo, dicetur et quod haec
fecit in memoriam eius. Tunc abiit unus de 14
duodecim, qui dicebatur Iudas Iscariotes, ad
principes sacerdotum ¹ et ait illis: Quid vultis 15
mihi dare, et ego vobis eum tradam? At illi
constituerunt ei triginta argenteos. Et exinde 16
quaerebat opportunitatem ut eum traderet.

26,17-29 *Ultima cena* (Mc 14,12-25; L 22,7-38;
J 13,1-38)

Prima autem die azymorum accesserunt di- 17
scipuli ad Iesum dicentes: Ubi vis paremus

6 ~ esset Iesus *codd.* vl

7 recumbentis] -bente ipso OX*Dr a-(ff² h g r² z

10 huic > Sr]DL^rCs vl pl. | enim Z^cV] > *rel.* a c
ff g r² z

11 habetis^{bis} SssZ*s(JVW)] habebitis *rel.* b q (a c
ff q) r²

14 dicebatur AsHJ ff r Hier] dicitur *rel.*

17 die > Sss*H*sZIVT c d ff^{1,2} g q

11 Dt 15,11 | 15 Zch 11,12

17 Ex 12,14-20; 1 C 5,7

18 tibi comedere Pascha? ¹At Iesus dixit: Ite in civitatem ad quemdam et dicite ei: Magister dicit: Tempus meum prope est, apud te facio
19 Pascha cum discipulis meis. Et fecerunt discipuli sicut constituit illis Iesus, et paraverunt Pascha.

20 Vespere autem facto, discumbebat cum duodecim discipulis suis. Et edentibus illis dixit: Amen, dico vobis quia unus vestrum me traditurus est. Et contristati valde coeperunt singuli dicere: Numquid ego sum, Domine? ¹At ipse respondens ait: Qui intingit mecum manum
24 in paropside, hic me tradet. Filius quidem hominis vadit, sicut scriptum est de illo; vae autem homini illi per quem Filius hominis tradetur; bonum erat ei, si natus non fuisset homo
25 ille. Respondens autem Iudas, qui tradidit eum, dixit: Numquid ego sum, Rabbi? Ait illi: Tu dixisti.

26 Cenantibus autem eis, accepit Iesus panem et benedixit ac fregit deditque discipulis suis

20 suis > SssHsEpDQs fffglqr¹

24 traditur S-FMsX^cZ*Cs a b d . f g z

25 illi + Iesus JD^r vl pl.

μάσωμέν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα; ὁ δὲ εἶπεν· 18
 ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα καὶ εἶ-
 πατε αὐτῷ· ὁ διδάσκαλος λέγει· ὁ καιρὸς μου
 ἐγγύς ἐστιν· πρὸς σὲ ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν
 μαθητῶν μου. καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς 19
 συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἠτοίμασαν τὸ
 πάσχα.

Ἐψίας δὲ γενομένης ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώ- 20 20-29:
 δεκα [μαθητῶν]. καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν εἶπεν· 21 Mc 14,17-25
 ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰς ἕξ ὑμῶν παραδώσει με. L 22,14-23
 καὶ λυπούμενοι σφόδρα ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ εἰς J 13,21-26
 22
 ἕκαστος [αὐτῶν]· μήτι ἐγὼ εἰμι, Κύριε; ὁ δὲ ἀπο- 23
 κριθεὶς εἶπεν· ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ τὴν χεῖρα ἐν
 τῷ τρυβλίῳ, οὗτός με παραδώσει. ὁ μὲν υἱὸς 24
 τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ
 αὐτοῦ, οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ ὁ
 υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ,
 εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. ἀποκρι- 25
 θεὶς δὲ Ἰούδας ὁ παραδιδούς αὐτὸν εἶπεν· μήτι
 ἐγὼ εἰμι, ῥαββί; λέγει αὐτῷ· σὺ εἶπας.

Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν λαβὼν ὁ Ἰησοῦς ἄρ- 26 L 24,30
 τον καὶ εὐλογήσας ἔκλασεν καὶ δούς τοῖς μα- I C 11,23^{ss}
 14,19

18 δε+ I^c Ta^{1a} 33s Θ 13^r M a f f g l z v g g g | ειπεν+ αυτοις
 Ta^{1a} Θ 13^r 1424^a M Φ Γ al. K a b c r² sysp i ar gg co | δει-
 να] dinan h | 19 i^{nc}. ποιησ. ουν W | προσεταξ. 1689s
 1293s M^a 348s U 660 | 20 μαθητων Ta³ S^r W Θ 372 174
 1424^a M 71 2145 Φs 157 074 4s al. A Π^a al. lat syph ar
 co | 22 αυτω > Taⁱ P³⁷⁻⁴⁵ D Θs 13^r 1424^a 1604 lat sys gg *
 ho | εις B-892 P³⁷⁻⁴⁵ D Θ 372 13^r 517s M 473 al. syih^m] >
 rel. | αυτων > Ta^{1a} B-892 372 lat sa | 23 ~ τ. χειρα μετ
 εμου Ta^{1a} P³⁷⁻⁴⁵ D Θs sysp i h | ουτος] αυτος 1424^a 157
 sysph^a | 24 αυτω] τω ανθρ. εκεινω Ta^{1a} sysp | ο ανθρ.
 εκεινος > Ta^{1a} h r sysp l r | 25 αυτω + ο I^c Ta^{1a} S P⁴⁵
 13 124 1675^a 440 vl pl. sys gg | 26 I^c Ta^{1a} P³⁷⁻⁴⁵ D Θs
 1^r 1424s al. 1194s 1574 157 1012s 074 4 al. G] + τον
 rel. | καιⁱ > W 1010 245 472 Λs fq | ευλογησ. Ta B-892
 P⁴⁵ D Θs 1675 1402 2145^a Φ 157 245 074 998 Λ^r G al.
 sysp i h^m ar co] ευχαριστησ. (L 22,19) rel. Iust Cl |

- θηταῖς εἶπεν· λάβετε φάγετε· τοῦτό ἐστιν τὸ
 27 σῶμά μου. καὶ λαβὼν ποτήριον καὶ εὐχαρι-
 στήσας ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων· πῖετε ἐξ αὐτοῦ
 Ex 24,8 28 πάντες· τοῦτο γάρ ἐστιν τὸ αἷμά μου τῆς δια-
 Jr 31,31
 Zch 9,11
 Hb 9,12, 20^{as} 29 ἁμαρτιῶν. λέγω δὲ ὑμῖν, οὐ μὴ πῖω ἀπ' ἄρτι
 ἐκ τούτου τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως τῆς
 ἡμέρας ἐκείνης, ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ' ὑμῶν και-
 νὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς μου.
 Ps 112-117
 L 22,39
 J 18,1 30 Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν
 31-35: 31 Ἐλαιῶν. τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πάντες
 Mc 14,27-31
 L 22,31-34
 Zch 13,7
 J 16,32
 28,7 32 ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἑμοί ἐν τῇ νυκτὶ
 ταύτῃ· γέγραπται γάρ· πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ
 διασκορπισθήσονται τὰ πρόβατα τῆς ποιμνῆς.
 33 μετὰ δὲ τὸ ἐγερευθῆναί με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν
 Γαλιλαίαν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ·
 εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἐγὼ οὐ-
 J 13,38 34 δέποτε σκανδαλισθήσομαι. ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς·
 ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ πρὶν ἀλέ-
 35 κτορα φωνῆσαι τρεῖς ἀπαρνήσῃ με. λέγει αὐτῷ
 ὁ Πέτρος· κἂν δέῃ με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ
 μὴ σε ἀπαρνήσομαι. ὁμοίως καὶ πάντες οἱ μα-
 θηταὶ εἶπαν.

27 λαβων Ta BS 33-Δ Θs 28 1^r 13 346 1424-7 477* Σ 074
 al. 1375s Ess] + το P³⁷⁻⁴⁵ Taⁱⁿ rel. Iust | και² > C-Δ 1^r 1194
 Σ 1295s | λεγων + λαβετε Ta bgh sysp gg¹ bo Cl |
 28 γαρ > (Mc 14,24) Ta C^c 1241 700 1^r 7 al. 1012 291 4s
 1375 482 ac sysp gg Ir Cl | μου BS 33s D Θ 544] + το
 rel. | της P³⁷⁻⁴⁵ BS 33s Θ sa Iq Cyp] + καινης rel. Ωq Ir |
 29 τουτου > Ta¹ 892s 1689s 659 1010 1579 Φ 157 485 sys
 ar | αμπελου + ταυτης 251* b gg co Cl Xq Ir | πινω] πω
 Ta³ P³⁷ D Θ 565 1375* lat sy ar co Iq Cl | ~ καινον μεθ
 * υμων C-L 28 1^r 1293^s 472 440 syi Iq Eus | 31 διασκορ-
 πισθησεται P³⁷⁻⁴⁵ ΔW D Θ 372-21 al. pl. | 32 Γαλιλ. + κα-
 κει με οψεσθε (28,7.10) 565 a | 33 αυτω > Taⁿ P³⁷ 700
 1424^s bc ff² sys gg¹ | ει + και C^c 1241 174 1424^s 1293s 71
 1279^r 443 291 1093 K^s al. E al. syih ar | 34 ~ με απαρ-
 νηση S* 33 157 074 lat | 35 ομοιως + δε 892ss W Θ
 372^r rel. pl. |

et ait: Accipite, et comedite; hoc est corpus
 meum. Et accipiens calicem gratias egit et 27
 dedit illis dicens: Bibite ex hoc omnes. ¹Hic 28
 est enim *sanguis* meus novi testamenti, qui pro
 multis effundetur in remissionem peccatorum.
 Dico autem vobis: Non bibam amodo de hoc 29
 genimine vitis usque in diem illum, cum illud
 bibam vobiscum novum in regno Patris mei.

26,30-56 *Gethsemani* (Mc 14,26-52; L 22,39-53;
 J 18,1-11)

Et hymno dicto, exierunt in montem Oliveti. 30
¹Tunc dicit illis Iesus: Omnes vos scandalum 31
 patiemini in me in ista nocte. Scriptum est
 enim: *Percutiam pastorem, et dispergentur oves*
gregis. Postquam autem resurrexero, praecedam 32
 vos in Galilaeam. Respondens autem Petrus 33
 ait illi: Et si omnes scandalizati fuerint in te,
 ego numquam scandalizabor. Ait illi Iesus: 34
 Amen, dico tibi quia in hac nocte, antequam
 gallus cantet, ter me negabis. Ait illi Petrus: 35
 Etiamsi oportuerit me mori tecum, non te ne-
 gabo. Similiter et omnes discipuli dixerunt.

26 est + enim EpJDsQs a b f h r

28 effunditur A-O a d ff²

29 illud] illum AsH*sXT* a d ff^{1.2} g l

28 Ex 24,8; Jr 31,31; Hb 7,22

30 Ps 112-117

31 Zch 13,7; J 16,32

32 Mt 28,7.16; Mc 16,7; J 21,1ss

33ss J 13,36ss

36 Tunc venit Iesus cum illis in villam, quae
 dicitur Gethsemani, et dixit discipulis suis:
 37 Sedete hic donec vadam illuc et orem. ¹Et as-
 sumpto Petro et duobus filiis Zebedaei, coepit
 38 contristari et maestus esse. ¹Tunc ait illis: *Tri-*
stis est anima mea usque ad mortem, sustinete
 39 hic et vigilate mecum. Et progressus pusillum
 procidit in faciem suam orans et dicens: Pater
 mi, si possibile est, transeat a me calix iste;
 verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu.
 40 Et venit ad discipulos suos et invenit eos dor-
 mientes et dicit Petro: Sic non potuistis una
 41 hora vigilare mecum? Vigilate et orate, ut non
 intretis in tentationem. Spiritus quidem promp-
 42 tus est, caro autem infirma. Iterum secundo
 abiit et oravit dicens: Pater mi, si non potest
 hic calix transire, nisi bibam illum, fiat voluntas
 43 tua. Et venit iterum et invenit eos dormientes,

39 mi > AssLR* a

~ mi pater SMIDsThCsW g

a me > AsH*Ep*

tu + vis Y^cH^cOssBD^rThT a b c ff h r

40 suos > SssHsX*QCskVW r

42 transire + a me DQs f ff² q

37 Hb 4,15

38 Ps 42,5; J 12,27

39 Hb 5,7; Mt 20,22; J 18,11

Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χω- 36 36-46:
 ρίον λεγόμενον Γεθσημανί, καὶ λέγει τοῖς μα- Mc 14,32-42
 θηταῖς· καθίσατε αὐτοῦ ἕως οὗ ἀπελθῶν ἐκεῖ L 22,40-46
 προσεύξωμαι. καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ 37
 τοὺς δύο υἱοὺς Ζεβεδαίου ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ
 ἀδημονεῖν. τότε λέγει αὐτοῖς· *περίλυπός ἐστιν* 38 Ps 41,6; 42,5
ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρη- J 12,27
 γορεῖτε μετ' ἐμοῦ. καὶ προελθὼν μικρὸν ἔπεσεν Hb 4,15
 ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ προσευχόμενος καὶ λέγων· 39 J 18,11
 πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστιν, παρελθέτω ἀπ' Hb 5,7
 ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλήν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω
 ἀλλ' ὡς σύ. καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητάς καὶ 40
 εὗρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέ-
 τρω· οὕτως οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι
 μετ' ἐμοῦ; γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ 41
 εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦμα πρό-
 θυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. πάλιν ἐκ δευτέρου 42
 ἀπελθὼν προσηύξατο λέγων· πάτερ μου, εἰ οὐ
 δύναται τοῦτο παρελθεῖν, ἐὰν μὴ αὐτὸ πῖω, γε-
 νηθήτω τὸ θέλημά σου. καὶ ἐλθὼν πάλιν εὗρεν 43
 αὐτοὺς καθεύδοντας, ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὄφ-

36 ~ ο Ις μετ αυτων (Ta^{ab}) W D Θ 713 lat pl. | Γεσσημ. *
 Δ 124 ΔVsEG q, Γεσσαμ. P⁴⁵ ch, Γετσ. 565 al., Γεθσαμ.
 D fr (a b ff²) | ου] αν LΔ D Θ 565 1^r 13-828 al. 71 2145
 157 074 Γ 4s A^a al, > Ss 33 700 22s 1424s M* 1200 |
 39 προελθων P³⁷ B 892 399^c 22 346 517s 1391 945 Ms *
 71 443 Φs^c 1396 Π⁶ al. 661 al. lat ar gg co] προσελθ. rel. |
 μου> Ta^{ev} Lss 1^r Σ vg¹ gg¹ Iq Cyp | ου + L 22,43s C^m
 13sss 983^r 348 713 | 40 inc. κ. αναστας απο τ. προσευχης
 ερχ.(L 22,45) Taⁱⁿ C^m 700 1223s 990 348^r 713 Γ 998 655 |
 τω Πετρω] αυτοις 13-828 M 348s 1579 1604 A^r E syh^m |
 ισχυσας (Mc 14,37) Ta¹ A 1396 gat ff² g² syh^m ar¹ bo |
 42 προσηυξ. + ο Ις S^oLs Θ 1-349 1012 ar gg | τουτο P³⁷
 B-LΔW 565 067 1s 209 174 1293s 71 2145 1355 AΠ^a 280^a
 b ff² q syh sa] + το ποτηριον rel. | παρελθειν Ta^{ai} BS
 33ss D Θs 1s 209 788s 1424 lat pl. sysp] + απ εμου
 rel. | 43 ευρεν Ta³ B-892 D Θs 565 544 067 1-349 1402
 2145s Φ-291 472sss al. A^r ar co] ευρισκει rel. |

- 44 θαλμοὶ βεβαρημένοι. καὶ ἀφείς αὐτοὺς πάλιν
ἀπελθὼν προσηύξατο ἐκ τρίτου τὸν αὐτὸν λό-
45 γον εἰπὼν πάλιν. τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς μα-
θητὰς καὶ λέγει αὐτοῖς· καθεύδετε λοιπὸν καὶ
ἀναπαύεσθε· ἰδοὺ ἤγγικεν ἡ ὥρα, καὶ ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀμαρ-
J 14,31 46 τωλῶν. Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ ἤγγικεν ὁ πα-
ραδιδούς με.
- 47-56: 47 Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ Ἰούδας εἰς
Mc 14,43-50 τῶν δώδεκα ἦλθεν, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς
L 22,47-53 μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων
J 18,3-11
- 48 καὶ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ. ὁ δὲ παραδιδούς
αὐτὸν ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον λέγων· ὃν ἂν φι-
49 λήσω, αὐτός ἐστιν· κρατήσατε αὐτόν. καὶ εὐθέως
προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ εἶπεν· χαῖρε, ῥαββί, καὶ
50 κατεφίλησεν αὐτόν. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· ἔται-
ρε, ἐφ' ὃ πάρει. τότε προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς
51 χεῖρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. καὶ
ἰδοὺ εἰς τῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπέ-
σπασεν τὴν μάχαιραν αὐτοῦ, καὶ πατάξας τὸν
δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως ἀφείλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον.
- Gn 9,6 52 Ἴ τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀπόστρεψον τὴν μά-
Ap 13,10 χαιράν σου εἰς τὸν τόπον αὐτῆς· πάντες γὰρ οἱ
53 λαβόντες μάχαιραν ἐν μαχαίρῃ ἀπολοῦνται. ἢ
δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι παρακαλέσαι τὸν πατέρα

44 ~ απελθ. παλιν Ta Δ Θss al. 1^r 1424^a rel. pl. | παλιν¹
> Taⁱⁿ P³⁷ Θs 1^r 124 UΣ a sysi¹ ar | εκ τριτου > D 565
1s 1424 71 Φ 157 A^s a b n² r | παλιν² BSL Θ 124 543 sys
ar bo] > Ta³ rel. | 45 ιδου+γαρ B 482 E sys ar (Θ 1^r) |
46 αγωμεν+εντευθεν (J 14,31) 251 G a sys ar gg|49 ει-
πεν+αυτω Ta^v C 1396 sysi bo Eus | κατεφιλ.] προσεκυ-
νησεν 713 | 50 ~ εφ ο παρει εταιρε Ta⁺ D a c fff² sysp|
ō] ω 33 892 700s 1^r 1689s 7^s al. M 27 U al. 157 047s al.
270^s | 51 επαταξεν... κ. αφ. D vl | 52 σου > Ta 33 1241
Θs 565 230s 71 al. U 713 472^{*} 660 K^r syspi | τ. τοπον]
τ.θηκην (J 18,11) Ta^{ain} 700 1689s 485 sa|απολουν.] απο-
θανουνται 1241 W 372s 399ss 13-828 7 pl. rel. pl. syph|
53 δοκει σοι C^{*} 700 1 22^s 517s Σ 998 1355s syspih^{*}|

erant enim oculi eorum gravati. ¹Et relictis illis, 44
iterum abiit et oravit tertio eundem sermonem
dicens. Tunc venit ad discipulos suos et dicit 45
illis: Dormite iam et requiescite; ecce appropin-
quavit hora, et Filius hominis tradetur in manus
peccatorum. Surgite, eamus; ecce appropinqua- 46
vit qui me tradet.

Adhuc eo loquente, ecce Iudas unus de duo- 47
decim venit, et cum eo turba multa cum gla-
diis et fustibus, missi a principibus sacerdotum
et senioribus populi. Qui autem tradidit eum 48
dedit illis signum dicens: Quemcumque oscu-
latus fuero, ipse est, tenete eum. Et confestim 49
accedens ad Iesum dixit: Ave, Rabbi. Et oscu-
latus est eum. ¹Dixitque illi Iesus: Amice, ad 50
quid venisti? Tunc accesserunt et manus inie-
cerunt in Iesum et tenuerunt eum. Et ecce unus 51
ex his, qui erant cum Iesu, extendens manum
exemit gladium suum, et percutiens servum
principis sacerdotum amputavit auriculam eius.
¹Tunc ait illi Iesus: Convertite gladium tuum in 52
locum suum; omnes enim qui acceperint gla-
dium gladio peribunt. An putas, quia non pos- 53
sum rogare Patrem meum, et exhibebit mihi

46 tradit SssHsX^c r²

47 eo BQs a d f q r²] ipso *rel.* | missi * > FM dg

50 amice + fac DQ, venisti fac r²

quid TW Hier c] quod *rel.*

51 percussit ... et amputavit H^cO*ssEQsTh vl pl.

44 2 C 12,8

49 2 Sm 20,9

52 Gn 9,6; Ap 13,10

53 J 1,51

modo plusquam duodecim legiones angelorum?
 54 Quomodo ergo implebuntur Scripturae, quia sic
 55 oportet fieri? In illa hora dixit Iesus turbis:
 Tamquam ad latronem existis cum gladiis et
 fustibus comprehendere me; cotidie apud vos
 sedebam docens in templo, et non me tenuistis.
 56 Hoc autem totum factum est, ut adimplerentur
 Scripturae prophetarum. Tunc discipuli omnes,
 relicto eo, fugerunt.

26,57-75 *Iesus coram synedrio, Petri negatio* (Mc
 14,53-72; L 22,54-71; J 18,12-27)

57 At illi tenentes Iesum duxerunt ad Cai-
 pham principem sacerdotum, ubi scribae et
 58 seniores convenerant. Petrus autem sequebatur
 eum a longe usque in atrium principis sacer-
 dotum. Et ingressus intro sedebat cum mi-
 59 nistris, ut videret finem. Principes autem sa-
 cerdotum et omne concilium quaerebant falsum
 testimonium contra Iesum, ut eum morti tra-
 60 derent; et non invenerunt, cum multi falsi testes
 accessissent. Novissime autem venerunt duo
 61 falsi testes ¹ et dixerunt: Hic dixit: Possum de-
 struere templum Dei et post triduum reaedifi-
 62 care illud. Et surgens princeps sacerdotum ait
 illi: Nihil respondes ad ea, quae isti adver-
 63 sum te testificantur? ¹ Iesus autem tacebat. Et

53 duodecim + milia SOssBJ b c ff¹⁻² g h r²

56 implerentur A·MBILsCsW ff g h l q r¹⁻²

58 finem + rei H^cXs*Ep^mEssThT b d fw¹, exitum
 rei a ff² h n q r¹⁻²

61 templum + hoc Ep^mDs(~ Qs ff²) a fffglq
 reaedific. H^cEp^mDThW b ff² h r¹⁻²] aedif. rel. pl.

55 J 18,20 | 61 Mt 27,40; J 2,19ss | 63 Mt 27,12

μου, καὶ παραστήσει μοι ἄρτι πλείους ἢ δώδεκα
 λεγιῶνας ἀγγέλων; πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ 54
 γραφαὶ ὅτι οὕτως δεῖ γενέσθαι; ἐν ἐκείνῃ τῇ 55
 ὥρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις· ὡς ἐπὶ ληστὴν
 ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν
 με. καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ ἐκαθεζόμεν διδά-
 σκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με. τοῦτο δὲ ὅλον 56 1,22
 γέγονεν, ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προ-
 φητῶν. τότε οἱ μαθηταὶ πάντες ἀφέντες αὐτὸν
 ἔφυγον.

Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον 57 57-75:
 πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς 58 Mc 14,53-72
 καὶ οἱ πρεσβύτεροι συνήχθησαν. ὁ δὲ Πέτρος 58 J 18,12-27
 ἠκολούθει αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν ἕως τῆς αὐλῆς
 τοῦ ἀρχιερέως, καὶ εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ
 τῶν ὑπηρετῶν ἰδεῖν τὸ τέλος. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς 59
 καὶ τὸ συνέδριον ὅλον ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν
 κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὅπως αὐτὸν θανατώσωσιν, ἵ καὶ 60
 οὐχ εὗρον πολλῶν προσελθόντων ψευδομαρ-
 τύρων. ὕστερον δὲ προσελθόντες δύο ἵ εἶπαν· 61
 οὗτος ἔφη· δύνυμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ J 2,19as
 Θεοῦ καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομῆσαι. καὶ 62
 ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ· οὐδὲν ἀπο-
 κρίνη, τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; ἵ ὁ δὲ 63 27,12s

μοι + ὡδε S* Θ 1^r syi ar gg Ωρ | ἀρτι > Ta^u 4s Λ^r a b
 cf al. sysi | πλειω BS* D Ωρ | η² > BSL D Θs | λεγεω-
 νων S-LΔ Θs 565 788 13 826s Φs Ass | ἀγγελους S^o 565
 399 ΦΑΠ* | 54 εδει C 1 22^s 047 | 55 ημεραν BS 33ss
 700 1424 sys co] + προς υμας (Mc 14,49) rel. | διδασκ.
 > Ta¹ 1^r 1424^s 1207 273 | 56 μαθητ. + αυτου B 1194 157
 a h n r¹⁻² sys sa | 58 απο > S-LΔ 28 399* 1^r Π*Ω 028 F |
 59 αρχιερ. BSLss D Θ 372 788s 157 lat pl. ar gg co Ωρ]
 + κ. οι πρεσβυτεροι rel. f q | 60 ευρον + το εξης κ. πολ-
 λοι προσηλθον ψευδομαρτυρες κ. ουκ ευρον το εξης D
 (a cf ff² h | r¹⁻²) | προσελθ. ψευδομ. BS 33s Θ 124 A] ~rel. |
 δυο + τινες 1241 W 348 1579 ΣN 157 1295 sys, ψευδο-
 μαρτυρες Ta³ C 33 al. W D 700^r 13-828 rel. lat sysh ar |
 61 οικοδ. B Θs 1s 983 788s 543 ar gg Ωρ] + αυτον rel. |

- Ἰησοῦς ἐσιώπα. καὶ ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ·
 ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν
 εἴπῃς, εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ.
^{Ps 109,1 64} ^{16,27; 24,30} ^{Dn 7,13} ἰ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· σὺ εἶπας· πλὴν λέγω
 ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου
 καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχό-
⁶⁵ μενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. τότε ὁ ἀρχ-
^{9,3; J 10,33} ιερεὺς διέρρηξεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ λέγων· ἐβλασ-
 φήμησεν· τί ἔτι χρεῖαν ἔχομεν μαρτύρων; ἴδε
^{J 19,7 66} ^{Lv 24,16} νῦν ἠκούσατε τὴν βλασφημίαν [αὐτοῦ]· τί ὑμῖν
 δοκεῖ; οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπαν· ἔνοχος θα-
^{Is 50,6 67} νάτου ἐστίν. Τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον
 αὐτοῦ καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν, οἱ δὲ ἐράπισαν
⁶⁸ ἰ λέγοντες· προφήτευσον ἡμῖν, Χριστέ, τίς ἐστίν
 ὁ παίσας σε;
⁶⁹ Ὁ δὲ Πέτρος ἐκάθητο ἔξω ἐν τῇ αὐλῇ· καὶ
 προσῆλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη λέγουσα· καὶ σὺ
⁷⁰ ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου. ὁ δὲ ἠρνή-
 σατο ἔμπροσθεν πάντων λέγων· οὐκ οἶδα τί
⁷¹ λέγεις. ἔξελθόντα δὲ εἰς τὸν πυλῶνα εἶδεν αὐτόν
 ἄλλη καὶ λέγει τοῖς ἐκεῖ· οὗτος ἦν μετὰ Ἰησοῦ
⁷² τοῦ Ναζωραίου. καὶ πάλιν ἠρνήσατο μετὰ ὄρ-
⁷³ κου ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. μετὰ μικρὸν

63 και Ta^{av} BsZsss Θ 372s 1^r 13 pL 1424^a al. G vg syi gg
 Ωρ] + αποκριθεις rel. | ορκίζω LD Θ 565 788^a 71 1219^a
 al. | θυ²+τ. ζωντος Ta^{av} C*ΔsW 209 348s 2145^a Σ^a 157ss
 al. 090 4s al. ff²r² syi¹h gg | 64 ειπας + οτι εγω ειμι
 Ta^{aa} ΔΦ | 65 αυτου² ρr. εκ τ. στοματος (L 22,71) Ta^{atn}
 Φ sys, > BSZL D 700 Φ lat pl. co | 66 οι δε απεκριθη-
 σαν παντες κ. Ta^{atn} D a b c h r² sys | 67 οι] αλλοι D
 372 lat sy sa | εραπισαν + αυτον Ta^a 1241 D 700 Is
 2145 Φ 1295 1604 G lat syrih, + εις τ. σιαγονας αυ-
 του Ta^{a(1a)} (c fff g h l q z) | 70 εμπροσθ. + αυτων C*
 ΔsW 372^r 124 rel. pl. bo | λεγεις + ουδε επισταμαι (Mc
 14,68) Ta^{atn} Δ D 1^r 090 a b n r¹⁻² syi | 71 αλλη + παι-
 δισκη Ta^{atn} D v l pl. ar | τοις BSW D Θ 565 399^a 13s 983ss
 1010 al. 2145 Φ 1012 4s K^a 280^a 1187 al. Ω 028 G] αυ-
 τοις rel. | εκει BS D 700 1355 sys gg¹ sa] + και Ta^{ai} rel. |

princeps sacerdotum ait illi: Adiuuro te per Deum vivum, ut dicas nobis, si tu es Christus Filius Dei. ¹Dicit illi Iesus: Tu dixisti; verumta- 64
men dico vobis, amodo videbitis *Filium hominis* *sedentem a dextris virtutis Dei et venientem in nubibus caeli*. Tunc princeps sacerdotum scidit 65
vestimenta sua dicens: Blasphemavit; quid adhuc egemus testibus? ecce nunc audistis blasphemiam; ¹quid vobis videtur? At illi respon- 66
dentes dixerunt: Reus est mortis. ¹Tunc exspue- 67
runt in faciem eius et colaphis eum ceciderunt, alii autem palmas in faciem eius dederunt ¹di- 68
centes: Prophetiza nobis, Christe, quis est qui te percussit?

Petrus vero sedebat foris in atrio, et ac- 69
cessit ad eum una ancilla dicens: Et tu cum Iesu Galilaeo eras. At ille negavit coram om- 70
nibus dicens: Nescio quid dicis. Exeunte autem 71
illo ianuam, vidit eum alia ancilla et ait his qui erant ibi: Et hic erat cum Iesu Nazareno.
¹Et iterum negavit cum iuramento: Quia non 72
novi hominem. Et post pusillum accesserunt qui 73

63 Dei + vivi DQsCs ff² r²

64 Dei FT] * > rel.

67 eius² FD^rh] ei rel.

71 ancilla > SsH*sX*EpJDLRCs fffg l

72 iuramento + dicens Ep^mDLss* a b c f ff² h r^{1.2}

64 Dn 7,13; Mt 16,27; J 19,7; A 7,56

66 Lv 24,16

67 Mt 27,30; Is 50,6

stabant et dixerunt Petro: Vere et tu ex illis
 74 es; nam et loquela tua manifestum te facit. Tunc
 coepit detestari et iurare, quia non novisset ho-
 75 minem. Et continuo gallus cantavit. ¹ Et recor-
 datus est Petrus verbi Iesu quod dixerat: Prius-
 quam gallus cantet, ter me negabis. Et egressus
 foras flevit amare.

27,1-31 *Iesus coram Pilato* (Mc 15,1-20; L 23,1-5.
 17-25; J 18,28-19,16)

27 Mane autem facta, consilium inierunt omnes
 principes sacerdotum et seniores populi adver-
 2 sus Iesum, ut eum morti traderent. Et vinctum
 adduxerunt eum et tradiderunt Pontio Pilato
 3 praesidi. Tunc videns Iudas qui eum tradidit,
 quod damnatus esset, paenitentia ductus, ret-
 tulit triginta argenteos principibus sacerdotum
 4 et senioribus ¹ dicens: Peccavi tradens san-
 guinem iustum. At illi dixerunt: Quid ad nos?
 5 tu videris. Et proiectis argenteis in templo, re-
 6 cessit et abiens laqueo se suspendit. Principes
 autem sacerdotum, acceptis argenteis, dixerunt:
 Non licet eos mittere in corbonam, quia pre-
 7 tium sanguinis est. Consilio autem inito, eme-
 runt ex illis agrum figuli in sepulturam peregri-

75 flevit fffg r² z] ploravit SssHX^cThC

27,3 quod] quia SEpBDLssCs vl pl.

esset] est SX*BDLRC vl pl.

6 eos mitt. JlsT(DR)] ~ mitt. eos *rel.* b c ff g q
 corbanan S-ZB^rECsVW l (ff)

75 Mt 26,34

27,3 Mt 26,15

5 A 1,18; 2 Sm 17,23

6 Mc 12,41

δὲ προσελθόντες οἱ ἑστῶτες εἶπον τῷ Πέτρῳ· ἀληθῶς καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ, καὶ γὰρ ἡ λαλιά σου δῆλόν σε ποιεῖ. τότε ἤρξατο καταθεματίζειν 74 καὶ ὁμνύειν ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέ- 75 34 τρος τοῦ ῥήματος Ἰησοῦ εἰρηκότος ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι τρεῖς ἀπαρνήθη με· καὶ ἐξελθὼν ἔξω ἔκλαυσεν πικρῶς.

Πρωτὰς δὲ γενομένης συμβούλιον ἔλαβον 27 Mc 15,1
L 22,66
J 18,28 πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὥστε θανατῶσαι αὐτόν. καὶ 2 L 23,1
J 18,31a δῆσαντες αὐτὸν ἀπήγαγον καὶ παρέδωκαν Πιλάτῳ τῷ ἡγεμόνι.

Τότε ἰδὼν Ἰούδας ὁ παραδιδούς αὐτόν ὅτι 3 26,15 κατεκρίθη, μεταμεληθεὶς ἀπέστρεψεν τὰ τριακοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ πρεσβυτέροις λέγων· ἡμαρτον παραδούς αἷμα ἀθῶνον· οἱ 4 δὲ εἶπαν· τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ ὄψη. ¹ καὶ ῥίψας τὰ 5 A 1,18
2 Sm 17,23 ἀργύρια εἰς τὸν ναὸν ἀνεχώρησεν, καὶ ἀπελθὼν ἀπήγγατο. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ ἀργύρια 6 εἶπαν· οὐκ ἔξεστιν βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν, ἐπεὶ τιμὴ αἵματός ἐστιν. συμβούλιον δὲ λα- 7 βόντες ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν ἀγρὸν τοῦ κερα-

73 δε+παλιν 1^r 1424^a 157 | κ. συ > Ta^{atn} D Θ 1s n sys | δηλον σε ποιει] ομοιαζει (Mc 14,70) Ta D vl pl. sys | 74 τοτε - ομνυειν] κ. ηρηησατο κ. ωμοσε κ. καταηρασατο Ev. Naz. 1424^m 4s | 75 ειρηκοτος BS 33ss D 372 4s lat pl. sa Xq] + αυτω rel. b f q | 27,1 ελαβον] εποιησαν D a c f r² ar | 2 παρεδωκ. B-L 22^a 1689s 119; 348 213s Σ 1012 1604 al. KΛ^r 476 lat ar] + αυτον rel. | Πιλατω Ta BS 33s Σ sysp gg co Ωq] ρr. Ποντιω Ta^{va} rel. | 3 παραδους B 33s lat ar co | εστρεψ. BSL 544 1375 Ωq | 4 αθων] δικαιον Ta^{eis} B^m 33s Θ lat syi ar gg co, του δικαιου Ta^l sys | ειπαν + αυτω Ta^{se} 348s c h sysp co^l | τι] ουδεν ar sa Ef | οψη] novetis Ta⁺ sysp ar gg | 5 τα + τριακοντα Ta^a S 047 | 6 κορβαν B^{*} fg q r² ar (a d h r), κορβοναν 544 22 13^r 517s 1293^a Ms 346^r 1574 713 4s 472sss al. K al. Λ^r E ff l vg Cy^l | 7 δε] τε 1689 M 047 1604 H |

- A 1,19 8 μέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις. διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς
 Zch 11,12a 9 ἐκεῖνος ἄγρὸς αἵματος ἕως τῆς σήμερον. τότε
 Jr 32,6-10 ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἰερεμίου τοῦ προφή-
 του λέγοντος· καὶ ἔλιβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια,
 τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου, ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ
 10 υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν
 τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέν μοι Κύριος.
 11-14:
 Mc 15,2-5 11 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐστάθη ἔμπροσθεν τοῦ ἡγε-
 L 23,2a μόνου· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμὼν λέγων·
 J 18,29-38 σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ Ἰησοῦς
 26,64; Is 53,7 12 ἔφη· σὺ λέγεις. ἰ καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐ-
 τὸν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων οὐδὲν
 13 ἀπεκρίνατο. τότε λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος· οὐκ
 J 12,9 14 ἀκούεις, πόσα σου καταμαρτυροῦσιν; καὶ οὐκ
 ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ ἓν ῥῆμα, ὥστε θαυ-
 μάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν.
 15-26:
 Mc 15,6 15 Κατὰ δὲ ἑορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν
 L 23,13-25 16 ἓνα τῷ ὄχλῳ δέσμιον ὃν ᾔθελον. εἶχον δὲ τότε
 J 18,39-19,1 17 δέσμιον ἐπίσημον λεγόμενον Βαραββᾶν. συνηγ-
 μένων οὖν αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· τίνα
 θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν, Βαραββᾶν ἢ Ἰησοῦν τὸν
 J 11,47; 12,19 18 λεγόμενον Χριστόν; ἥδει γὰρ ὅτι διὰ φθόνον
 19 παρέδωκαν αὐτόν. Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ
 τοῦ βήματος ἀπέστειλεν πρὸς αὐτόν ἡ γυνὴ αὐ-
 τοῦ λέγουσα· μηδὲν σοὶ καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ·
 20 πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν.
 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεισαν τοὺς

9 Ἰερεμ.] Ζαχαρ. 22 syh^m, > Ta^{al} 33 Φ 157 a b sysp |
 10 ἔδωκα Ta SW 983 213^o Φ 1604 229 sy | 11 ἐσταθῆ
 B-L Θ Is Σ Ωρ] ἐστῆ rel. | ἡγεμῶν > W Θ sys | 13 κα-
 ταμαρτ.] κατηγοροῦσ. 1^r Φ | 16s Ἰησοῦν Βαραββ. Θ 1^r
 241* sysi ar gg^l | Βαρ. + οστις ἦν δια στασιν τίνα γενο-
 μενῆν ἐν τῇ πόλει κ. φονὸν βεβλημένος εἰς φυλακὴν (L
 23.19) Ta^m 124 (1689s 543s Φ 443 sys) | 17 οὐν] δε D
 Θ 13^r Φ 064 472 1200 229 vl syspi sa | θέλετε + τῶν
 δυο Δ ΘΦ 1012 064 gg (1^r 945 a, 544 713 al.) | ὑμῖν +
 τον B 1^r 1012 Ωρ | 19 σήμερον > Θ 1675 2145 482 syh^t |

norum. Propter hoc vocatus est ager ille Ha- 8
 celdama, hoc est ager sanguinis, usque in ho-
 diernum diem. Tunc impletum est quod dictum 9
 est per Hieremiam prophetam dicentem: *Et*
acceperunt triginta argenteos pretium appretiali,
quem appretiaverunt a filiis Israel, et dederunt 10
eos in agrum figuli, sicut constituit mihi Do-
minus.

Iesus autem stetit ante praesidem, et inter- 11
 rogavit eum praeses dicens: Tu es Rex Iu-
 daeorum? Dicit illi Iesus: Tu dicis. ¹ Et cum 12
 accusaretur a principibus sacerdotum et senio-
 ribus, nihil respondit. Tunc dicit illi Pilatus: 13
 Non audis quanta adversum te dicunt testimo-
 nia? Et non respondit ei ad ullum verbum, ita 14
 ut miraretur praeses vehementer. Per diem au- 15
 tem sollemnem consueverat praeses populo di-
 mittere unum vinctum, quem voluissent. Habe- 16
 bat autem tunc vinctum insignem, qui dicebatur
 Barabbas. Congregatis ergo illis, dixit Pilatus: 17
 Quem vultis dimittam vobis: Barabbam, an
 Iesum qui dicitur Christus? Sciebat enim quod 18
 per invidiam tradidissent eum. Sedente autem 19
 illo pro tribunali, misit ad eum uxor eius di-
 cens: Nihil tibi et iusto illi; multa enim passa
 sum hodie per visum propter eum. Principes 20
 autem sacerdotum et seniores persuaserunt po-

8 Acheldemach S^rBIMaDQsVCW Hier vi pl. | hoc
 est > S-H*X^cDC | 9 *inc.* et tunc AsHss*Th | a filiis |
 filii SEp^mDLsCs g h w¹⁻⁴ | 13 dicant A-MXEp*J g h |
 16 *habebantME LKTh a-ff²h q w²⁻³⁻⁴ | tunc + unum
 O^c X^csBMaERKV w² | 20 princeps S-MXC fh q

8 A 1,19 | 9 Jr 32,6-11; Zch 11,12s | 12 Is 53,7 |
 14 J 19,9 | 18 J 11,47s; 12,19

pulis ut peterent Barabbam, Iesum vero per-
 21 derent. Respondens autem praeses ait illis:
 Quem vultis vobis de duobus dimitti? At illi
 22 dixerunt: Barabbam. ¹ Dicit illis Pilatus: Quid
 igitur faciam de Iesu, qui dicitur Christus? Di-
 23 cunt omnes: Crucifigatur. ¹ Ait illis praeses: Quid
 enim mali fecit? At illi magis clamabant di-
 24 centes: Crucifigatur. Videns autem Pilatus quia
 nihil proficeret, sed magis tumultus fieret, ac-
 cepta aqua, lavit manus coram populo dicens:
 Innocens ego sum a sanguine iusti huius; vos
 25 videritis. Et respondens universus populus di-
 xit: Sanguis eius super nos et super filios
 26 nostros. Tunc dimisit illis Barabbam, Iesum au-
 tem flagellatum tradidit eis, ut crucifigeretur.
 27 Tunc milites praesidis suscipientes Iesum
 in praetorium congregaverunt ad eum univer-
 28 sam cohortem. Et exuentes eum, clamydem
 29 coccineam circumdederunt ei, et plectentes co-
 ronam de spinis posuerunt super caput eius
 et harundinem in dextera eius, et genu flexo

22 igitur fffg l z] ergo FE
 faciemus E (a) b c ff² h q r²

27 praetorium Ds d r²] -torio *rel.*

28 eum + tunicam purpur. et Q(Y*, Ep^mE) vl pl.

29 *inposuerunt Q d h

22 A 3,13s

24 Dt 21,6; Ps 72,13; Mt 27,4

25 Mt 23,35; A 5,28; 1Th 2,15s

ὄχλους, ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ
 Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὸν 21
 εἶπεν αὐτοῖς· τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν δύο ἀπο-
 λύσω ὑμῖν; οἱ δὲ εἶπαν· τὸν Βαραββᾶν. ἡ λέγει 22
 αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν τὸν
 λεγόμενον Χριστόν; λέγουσιν πάντες· σταυρω-
 θήτω. ὁ δὲ ἔφη· τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; οἱ 23
 δὲ περισσῶς ἔκραζον λέγοντες· σταυρωθήτω.
 ἰδὼν δὲ ὁ Πιλάτος ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ ἀλλὰ μᾶλ- 24 D: 21,6
 λον θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ ἀπενίψατο
 τὰς χεῖρας κατέναντι τοῦ ὄχλου λέγων· ἀθῶός
 εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου τούτου· ὑμεῖς
 ὄψεσθε. καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπεν· τὸ 25 A 5,28
 αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν·
 τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰη- 26
 σοῦν φραγελλώσας παρέδωκεν, ἵνα σταυρωθῇ.

Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος παραλα- 27 27-31:
 βόντες τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον συνήγα- Mc 15,16-20
 γον ἐπ' αὐτὸν ὄλην τὴν σπεῖραν. καὶ ἐκδύσαντες J 19,2s
 αὐτὸν χλαμύδα κοκκίνην περιέθηκαν αὐτῷ, καὶ 28
 πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν ἐπὶ
 τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ κάλαμον ἐν τῇ δεξιᾷ
 αὐτοῦ, καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ

21 τον > ΔsW D 700 565^r 13^r rel. pl. | 22 λεγουσ. Ta^{1a} B-
 33 Δs D Θ 372s 1^r 788s 1424^a 71 Φs 157 al. 1295ss 064 A^a
 lat (c f) sy ar co] + αυτω rel. | σταυρωθητω^{bls} 565 Ksss
 489s | 23 δε¹ BS 33 Θ 788s sysi ar gg¹ sa] + ηγεμων
 rel. | λεγοντες > 565 544 1^r 1424^a 71 348 273 A^r a b r¹⁻² |
 24 τ. δικαίου > B D Θ 229 a b ff²r sys gg sa Hipp Xq |
 οψεσθε] scietis Ta sysp ar | 26 παρεδωκ. + αυτοις S^o
 L D Θ 1^r 517s ΣN 245 1295 F lat pl. sysi gg sa | σταυρ.]
 σταυρωσωσιν αυτον D Θ Φ a b c ff² h r¹⁻² syi sa | 28 εκ-
 δυσ.] ενδυσ. BS^o D 348 157 a b c ff² h q sys | αυτον + (κ.)
 ενεδυσαν αυτον ιματιον πορφυρουν (J 19,2) κ. χλ. κοκκ.
 περιεθ. Ta^{1a} (D 348 157 > ενεδ. αυτ.) f h, ενεδ. αυτ. χλ.
 κοκκ. κ. ιματια πορφ. περιεθ. Ta^a (sys) | 29 εθηκαν ΔW
 Θ 22^a 69s 1424 1402 71 2145 Φs 291 064 4 al. K pl. lat
 (-d h), περιεθ. B |

- ἐνέπαιξαν αὐτῷ λέγοντες· χαῖρε, βασιλεῦ τῶν
 Is 50,6 30 Ἰουδαίων, καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτὸν ἔλαβον τὸν
 κάλαμον καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.
 31 Ἴκαὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν
 χλαμύδα καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ,
 καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι.
 32-56: 32 Ἐξερχόμενοι δὲ εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον,
 Mc 15,21-41
 L 23,26.33-49
 J 19,17-37 33 ὄνόματι Σίμωνα· τοῦτον ἠγγάρευσαν, ἵνα ἄρῃ
 τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. Καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λε-
 γόμενον Γολγοθᾶ, ὃ ἔστιν Κρανίου τόπος λε-
 Ps 68,22 34 γόμενος, ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν οἶνον μετὰ χολῆς
 μεμιγμένον· καὶ γευσάμενος οὐκ ἠθέλησεν πιεῖν.
 Ps 21,19 35 σταυρώσαντες δὲ αὐτὸν διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια
 36 αὐτοῦ βάλλοντες κλῆρον, καὶ καθήμενοι ἐτήρουν
 37 αὐτὸν ἐκεῖ. καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐ-
 τοῦ τὴν υἱτίαν αὐτοῦ γεγραμμένην· οὗτός ἐστιν
 Is 53,12 38 Ἰησοῦς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. Τότε σταυ-
 ροῦνται σὺν αὐτῷ δύο λησταί, εἰς ἐκ δεξιῶν
 Ps 21,8; 39 καὶ εἰς ἐξ εὐωνύμων. Οἱ δὲ παραπορευόμενοι
 108,25 ἔβλασφήμουν αὐτὸν κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐ-

ενεπαιξαν B-892 D 1375 1555 Γ 4s] -παιζον rel. | βασιλευ
 BΔ D Θ 399s 1^r 7 2145 Φ 4s al. Π 265 482 1187s] ο βασι-
 λευς rel. | 31 χλαμ + κ. το ιματ. πορφ. Τα^(a)ta h | 32 Κυ-
 ρην. +ερχομενον απ αγρου (Mc 15,21) Τα³ 33, ερχ. εις
 απαντησιν αυτου (D¹) a b c d ff² g² h q vg¹ | 33 τον τοπον
 τον λ. B (372) | ο] ος Δ Θ 565 124 517s al. 71 443 Φ 245s
 ΑΠ⁶ 545 V 028 E* | λεγομ.²] μεθερμηνευομ. Τα^{ta} 7^a M
 348 713 1604 476 r syr, > S^c 1241 D Θs 565 124 1424
 213 4s 1093 lat pl. ar co | 34 οινον B-L D Θ 372 1^r 788s
 826s K^a lat pl. sysih^m ar co] οξος Τα^(a) rel. | ηθειεν Δs
 W 700^r 22s rel. pl. ar | 35 βαλοντ. S 892 D Θ 565 1^r
 1675 al. 291 4s ΑΠ⁶ Eus | κληρον + ινα πληρωθη - κλη-
 ρον (J 19,24) Δ Θ 1^r 13 pl. 1424^a 348s 1579 Φ 4s Λ^r v1
 pl. syi(h⁺) ar gg | 37 και - γεγραμμ.] et sedentes scrip-
 serunt culpam, posuerunt super caput eius sys | γε-
 γραμ. + haebreice graece et latine h | Is > (Mc 15,26)
 700 544 118 983 346 1424 1293^a 1194 213 245 al. 472
 a b ff q r co |

ante eum, illudebant ei dicentes: Ave, rex Iudaeorum. Et exspuentes in eum acceperunt harundinem et percutiebant caput eius. Et postquam illuserunt ei, exuerunt eum clamyde et induerunt eum vestimentis eius et duxerunt eum ut crucifigerent.

27,32-56 *Jesus in cruce moriens* (Mc 15,21-41; L 23,26-49; J 19,17-37)

Exeuntes autem invenerunt hominem Cyrenaeum nomine Simonem; hunc angariaverunt ut tolleret crucem eius. Et venerunt in locum, qui dicitur Golgotha, quod est Calvariae locus. Et dederunt ei vinum bibere cum felle mistum, et cum gustasset, noluit bibere. Postquam autem crucifixerunt eum, diviserunt vestimenta eius sortem mittentes, ut impleretur quod dictum est per prophetam dicentem: *Diviserunt sibi vestimenta mea, et super vestem meam miserunt sortem.* Et sedentes servabant eum. Et imposuerunt super caput eius causam ipsius scriptam: HIC EST IESUS REX IUDAEORUM. Tunc crucifixi sunt cum eo duo latrones, unus a dextris et unus a sinistris. Praetereuntes autem blasphemabant eum *moventes capita sua* et di-

29 ei D Hier] eum a c f ff² h q r², > *rel.*

32 Cyren + venientem obviam sibi Y^cO^cX*ss^m BIL R(EQ) a b c (d) ff² h r¹⁻² w¹

35 ut impl — sortem > SH*sO^cEp*]DLRVCs d f ff¹⁻² g l w¹ | 36 eum + *ibi d(f)

37 Iesus > HEp^mDsQW a b ff q r

38 crucifixerunt FEpDLR c (f) g h q r¹⁻²

30 Mt 26,67 | 34 Ps 68,22

35 Ps 21,19 | 38 Is 53,12

39 Ps 21,8; 108,25

centes: Vah, qui destruis templum Dei et in
 triduo illud reaedificas, salva te ipsum; si Fi-
 41 lius Dei es, descende de cruce. Similiter et
 principes sacerdotum illudentes cum scribis et
 42 senioribus dicebant: Alios salvos fecit, seipsum
 non potest salvum facere; si rex Israel est,
 43 descendat nunc de cruce, et credimus ei: ¹ *con-*
fidit in Deo; liberet nunc, si vult eum; dixit
 44 *enim: Quia Filius Dei sum.* ¹ Id ipsum autem et
 latrones, qui crucifixi erant cum eo, imprope-
 rabant ei.

45 A sexta autem hora tenebrae factae sunt
 super universam terram usque ad horam nonam.
 46 Et circa horam nonam clamavit Iesus voce
 magna dicens: *Heli, Heli, lama sabachani?*
 hoc est: Deus meus, Deus meus, ut quid de-
 47 reliquisti me? Quidam autem illic stantes et
 48 audientes dicebant: Heliam vocat iste. ¹ Et con-
 tinuo currens unus ex eis acceptam spongiam
 implevit aceto et imposuit harundini et dabat
 49 ei bibere. ¹ Ceteri vero dicebant: Sine videamus

40 vah > SssH*sXEp*JQCsf ff g w¹*

destruis, reaedificas H^cThT Hier (X*Ep^mE^r b ff h
 r²)] destruebat, -cabat AsX^c a c^{ff}* q r,d estruit, -ficat
rel.

Dei > SF.O^s*BJLRThCs d g h l

43 si vult eum X^c] eum si vult eum YFMB vl pl.,
 eum si vult *rel.* ff z

~ Dei filius S-MXsJEssCV vl pl.

46 Helibis S-MXEp^mJQsCsW] Heloi *rel.* pl.

lama X^cEpMaDL^rKTW, lema *rel.*

40 Mt 26,61; J 2,19; A 6,14

43 Ps 21,9; Sap 2,13.18ss

46 Ps 21,2 | 48 Ps 68,22

τῶν¹ καὶ λέγοντες· ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ 40 26,61; J 2,19
 ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτόν,
 εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ.
 ὁμοίως καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες μετὰ τῶν 41
 γραμματέων καὶ πρεσβυτέρων ἔλεγον· ἄλλους 42
 ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι· βασιλεὺς Ἰσ-
 ραήλ ἐστίν, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ καὶ
 πιστεύσομεν ἐπ' αὐτόν. *πέποιθεν ἐπὶ τὸν Θεόν,* 43 Ps 21,9
 Sap 2,13.18ss
 ῥυσάσθω νῦν εἰ θέλει αὐτόν· εἶπεν γὰρ ὅτι
 Θεοῦ εἰμι υἱός. τὸ δ' αὐτὸ καὶ οἱ λησταὶ οἱ 44
 συσταυρωθέντες σὺν αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν.

Ἀπὸ δὲ ἕκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ παῖ- 45
 σαν τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης. περὶ δὲ τὴν ἐνάτην 46 Ps 21,2
 ὥραν ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ λέγων·
 Ἥλι Ἥλι λεμὰ σαβαχθανί; τοῦτ' ἐστίν Θεέ μου
 Θεέ μου, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες; τινὲς δὲ τῶν 47
 ἐκεῖ ἐστηκότων ἀκούσαντες ἔλεγον ὅτι Ἥλιαν
 φωνεῖ οὗτος. καὶ εὐθέως δραμῶν εἰς ἕξ αὐτῶν 48 Ps 68,22
 καὶ λαβῶν σπόγγον πλήσας τε ὄξους καὶ περι-
 θεῖς καλάμφ ἐπότιζεν αὐτόν. οἱ δὲ λοιποὶ εἶπαν· 49

40 λεγοντ. + ονα (Mc 15,29) Ta³ Δ D Θ (372) M 2145 Φs
 1604 vl pl. syih ar gg Eus | ναον+τ. θυ Φ lat pl. syi bo
 Hil | θυ+και Ta S 892 D 700 1295 A a b c h(syipi) |
 41 και¹ > Ta SLW 1207 71 AΠ^o gg co | πρεσβυτ.] φα-
 ρισαίων W D 1424^o 4^o a b c ff² h q r¹⁻² sys, + κ. φαρισ.
 Ta Δs 700^r 1689s 1424 rel. pl. syph bo¹ | 42 σωσαι B-
 892 D Δ syi¹ sa] + ει Ta³ rel. | σταυρου + ινα ιδωμεν (Mc
 15,32) Ta 1574 f | 43 *inc.* ει πεποιθ. D Θ 1^r 1010 Φ 713
 a b h l syi ar gg co | τω θω B 372 213 lat pl. | νυν > 565
 69 1424^o 1293^o 1574 157 472ss al. AΠ^o 280 pl. H ff² gg
 bo | 44 σταυρωθ. L D Θ lat | συν BSLs D Θ lat] > rel. |
 46 εβρησεν B 33s W 700 788s 828s 2145 Σ 4s Λ^r lat pl. |
 ελωι BS 33 co | λεμα Ta³ B-L 700 4s a c vg (sa) bo] λαμα
 Ta^{1o} D Θ 1s 22 b g ff¹⁻² h ar gg Eus, λιμα rel. | σαβακ-
 τανει Ta³ B 22 1402 713, ζαφθ. D^o ff² h (b) | 47 εστη-
 κωτων B-892 Θs 124 1295 1555] εσωτων rel. | οτι > S
 33-Δ D Θs 1424^o 659 lat(-fq) syipi ar gg¹ |

ἄφες ἴδωμεν, εἰ ἔρχεται Ἡλίας σώσων αὐτόν.
 50 ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν κράξας φωνῇ μεγάλῃ ἀφή-
 κεν τὸ πνεῦμα.

Ex 26,31 51 Καὶ ἰδοὺ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη
 Hb 9,3;
 10,20 ἀπ' ἄνωθεν ἕως κάτω εἰς δύο, καὶ ἡ γῆ ἐσει-
 52 σθη, καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν, ἰκαὶ τὰ μνημεῖα
 Dn 12,2 ἀνεψύχθησαν καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμη-
 53 μένων ἁγίων ἠγέρθησαν· καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν
 μνημείων μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ εἰσῆλθον εἰς
 τὴν ἁγίαν πόλιν καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς.
 54 Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τηροῦντες
 τὸν Ἰησοῦν ἰδόντες τὸν σεισμόν καὶ τὰ γινόμε-
 να ἐφοβήθησαν σφόδρα λέγοντες· ἀληθῶς Θεοῦ
 L 8,2s 55 υἱὸς ἦν οὗτος. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ γυναῖκες πολλαὶ
 ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, αἵτινες ἠκολούθη-
 σαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας διακονοῦσαι
 56 αὐτῷ· ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ Μα-
 20,20 ρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ μητρε, καὶ ἡ
 μητρε τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.

57-61: 57 Ὀψίας δὲ γενομένης ἦλθεν ἄνθρωπος πλού-
 Mc 15,42-47
 L 23,50-56
 J 19,38 42
 Ex 34,25 58 σιος ἀπὸ Ἀριμαθαίας, τοῦνομα Ἰωσήφ, ὃς καὶ
 αὐτὸς ἐμαθήτευσεν τῷ Ἰησοῦ· οὗτος προσελ-
 θὼν τῷ Πιλάτῳ ἠτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.

49 αφετε (Mc 15,36) Ta 33 157s 090 | syspi gg | σωσαι
 S* 1241 Θs 69 1293s f syph ar gg sa, κ. σωσει D 1s 209
 vl sys | αυτον+αλλος δε λαβων λογχην ενυξεν αυτου τ.
 πλευραν κ. εξηλθεν υδωρ κ. αιμα BssL 1293s U Γ 1555
 r² vg¹ syi | 50 παλιν> (Mc 15,37) L 1402 213 Φ 280 F
 h sys Xp | 51 ιδου] ευθυς Ta^{am} syspi | απ ανωθ. ε. κ.
 εις δυο Ta¹ BC* 33s co Ωρ] ~ εις δυο απ αν. ε. κ. rel. |
 απ> SL Θ | εις δυο > 1424 1170 sys | δυο + μερη Ta
 D 372 lat | 52 κ. τα μν. ανεωχθ. > S* 27 273 Λ* | 53 ηλ-
 θον D lat(-fq) sysi | κ. ενεφαν. πολλοις> S* 4 | 54 γι-
 νομ. B 33 D 28 1689s Ωρ] γενομ. rel. | 55 εκει+και 33s
 1391 1223ss 27 1355 K^r F syi gg | απο¹ > ΔW 1424
 1675s 2145 1012 472s A-229 Xp | 56 Μαρια¹⁻²] -ιαμ CΔ
 713 ar gg (L 1s sa) | Ιωσηφ S*L.W D* Θ 157 lat sysih^m
 gg sa¹ bo | 57 εμαθητευθη Ss 33 D Θs 1s 118s Σ 4s
 syph ar |

an veniat Helias liberans eum. Iesus autem ite- 50
rum clamans voce magna emisit spiritum.

Et ecce velum templi scissum est in duas 51
partes a summo usque deorsum, et terra mota
est, et petrae scissae sunt, ¹et monumenta aperta 52
sunt, et multa corpora sanctorum, qui dormie-
rant, surrexerunt. Et exeuntes de monumentis 53
post resurrectionem eius venerunt in sanctam
civitatem et apparuerunt multis. Centurio au- 54
tem, et qui cum eo erant, custodientes Iesum,
viso terraemotu et his quae fiebant, timuerunt
valde dicentes: Vere Filius Dei erat iste. ¹Erant 55
autem ibi mulieres multae a longe, quae se-
cutae erant Iesum a Galilaea ministrantes ei,
¹inter quas erat Maria Magdalene et Maria 56
Iacobi et Ioseph mater, et mater filiorum Ze-
bedaei.

27,57-66 *Iesus sepulcro mandatus* (Mc 15,42-47;
L 23,50-56; J 19,38-42)

Cum autem sero factum esset, venit qui- 57
dam homo dives ab Arimathaea nomine Ioseph,
qui et ipse discipulus erat Iesu. Hic accessit ad 58
Pilatum et petiit corpus Iesu. Tunc Pilatus

49 eum + alius autem accepta lancea pupugit latus
eius et exiit aqua et sanguis Ep^ml) r² w⁴

52 qui dormier.] dormientium O*s*EpDQs* a-d ff²
h q r¹⁻²

54 fil. Dei OEpDRW b h l r²] ~ Dei fil. *rel.*

55 longe + *videntes Ds a-ff² h q r² w², ~ LR,
aspicientes H^cMTh

57 autem sero D^rCs f h r¹⁻²] ~ sero autem *rel.*

Arimathia *codd. pl.*, -tia HZ*Cs b h q r

58 petiit H^cXs^cMaVThTW a c ff Hier] petit *rel.*

51 Ex 26,31; Hb 9,3; 10,19s | 53 Dn 12,2

55 L 8,2 | 56 Mt 13,55; 20,20; J 19,25 | 58 Ex 34,25

59 iussit reddi corpus. Et accepto corpore, Io-
60 sèph involvit illud in sindone munda ¹ et posuit
illud in monumento suo novo, quod exciderat in
petra, et advolvit saxum magnum ad ostium
61 monumenti et abiit. Erat autem ibi Maria Mag-
dalene et altera Maria sedentes contra sepul-
crum.

62 Altera autem die, quae est post Parasceven,
convenerunt principes sacerdotum et pharisaei
63 ad Pilatum ¹ dicentes: Domine, recordati su-
mus, quia seductor ille dixit adhuc vivens: Post
64 tres dies resurgam. Iube ergo custodiri sepul-
crum usque in diem tertium, ne forte veniant
discipuli eius et furentur eum et dicant plebi:
Surrexit a mortuis; et erit novissimus error
65 peior priore. ¹ Ait illis Pilatus: Habetis custo-
66 diam, ite, custodite sicut scitis. Illi autem abeun-
tes munierunt sepulcrum signantes lapidem
cum custodibus.

28,1-15 *Christi resurrectio, synedrui fraus*
(Mc 16,1-8; L 24,1-12; J 20,1-18)

28 Vespere autem sabbati, quae lucescit in prima
sabbati, venit Maria Magdalene et altera Maria
2 videre sepulcrum. Et ecce terraemotus factus
est magnus. Angelus enim Domini descendit
de caelo et accedens revolvit lapidem et se-

58 reddi] dari D^r gat f h r^{1.2} w¹

63 tres dies] tertium diem D^r gat a b f ff² h g r

65 custodes] a - f ff² g q w², milites DLQs gat h r

66 custod. + et discesserunt DsQs

60 Is 53,9 | 61 Mt 28,1

63 Mt 12,40; 16,21; 17,23; 20,19; 27,40

66 Dn 6,17; 14,13

τότε ὁ Πιλάτος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι. ¹ καὶ λα- 59
βῶν τὸ σῶμα ὁ Ἰωσήφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι
καθαρᾶ, καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ 60 ^{Is 53,9}
μνημείῳ ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ, καὶ προσκυ-
λίσας λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου ἀπῆλ-
θεν. ἦν δὲ ἐκεῖ Μαριὰμ ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ 61
ἄλλη Μαρία, καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου.

Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἣτις ἐστὶν μετὰ τὴν παρα- 62
σκευήν, συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρι-
σαῖοι πρὸς Πιλάτον ¹ λέγοντες· κύριε, ἐμνήσθη- 63 ^{12,40}
μεν ὅτι ἐκεῖνος ὃ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν· μετὰ
τρεις ἡμέρας ἐγείρομαι. κέλευσον οὖν ἀσφαλι- 64
σθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας, μή 28,13
ποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ κλέψωσιν αὐ-
τὸν καὶ εἴπωσιν τῷ λαῷ· ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νε-
κρῶν, καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χειρῶν τῆς
πρώτης. ἔφη αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· ἔχετε κουστω- 65
δίαν· ὑπάγετε ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε. οἱ δὲ 66 ^{Dn 6,17}
πορευθέντες ἠσφαλίσαντο τὸν τάφον σφραγί-
σαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς κουστωδίας.

Ὅψὲ δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς 28 1-10:
μίαν σαββάτων, ἦλθεν Μαριὰμ ἡ Μαγδαληνὴ ^{Mc 16,1-12}
καὶ ἡ ἄλλη Μαρία θεωρῆσαι τὸν τάφον. καὶ 2 ^{L 24,1-10}
^{J 20,1-18}
ἰδοὺ σεισμὸς ἐγένετο μέγας, ἄγγελος γὰρ Κυρίου
καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ καὶ προσελθὼν ἀπεκύλισεν

58 τότε+ουν Θ 1^r | αποδοθ. BS 33ss 1^r sysi] + το σωμα
Ta³ rel. | 59 παραλαβων D 372 | αυτο + εν B D Θ 372
399 27 lat(-g) | 60 αυτο > SLs Θ 13-543 230s syi¹ ar | ο
ην λελατομημενον Ta^{an} sysh^m | 61 εκει > Γ 1515 | Xρ |
Μαριαμ BssLΔ Θs 1^r 713 ar gg] -ια rel. | 62 δε > L 124^{*}
1574 047 489 | 64 της > L D 700 1402s al. 1574 Φ 251
Xρ | αυτου > BS ar gg¹ | κλεψ. B-33 ΔsW D Θ 565 1^r
788 174^r al. Φ A^{*} al. n ρg] ρr. νυχτος (28,13) rel. | 65 εφη
Ta B 33s Θs 21s 13 pl. 7 al. 1194ss 2145^{*} 245s Γ 4s al. K
270s al. E^r al. lat sy] + δε rel. | ασφαλισασθαι SCW D
Θ 544 990 213 Σ 047 1573 | 28,1 δε > Taⁱⁿ 33s 346 1424
al. 348 245 al. 047sss H Ωρ | Μαριαμ SCLΔ Θ 1582 ar
gg] -ια rel. |

- 17,2; A 1,10 3 τὸν λίθον καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. ἦν δὲ ἡ εἰδέα αὐτοῦ ὡς ἄστραπή, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ
 4 λευκὸν ὡς χιῶν. ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες καὶ ἐγενήθησαν ὡς νεκροί.
 5 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος εἶπεν ταῖς γυναῖξιν· μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν
 12,40; 16,21; 17,23; 20,19 6 ἑσταυρωμένον ζητεῖτε. Ἰ οὐκ ἔστιν ὧδε. ἠγέρθη
 A 2,36 γὰρ καθὼς εἶπεν· δεῦτε ἴδετε τὸν τόπον ὅπου
 26,32 7 ἔκειτο. καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἶπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἰδοὺ προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε. ἰδοὺ εἶπον ὑμῖν. Ἰ Καὶ ἀπελθοῦσαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. καὶ ἰδοὺ Ἰησοῦς ὑπήντησεν αὐταῖς λέγων· χαίρετε. αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἔκράτησαν αὐτοῦ
 8 τὸν ὄψεσθε. ἰδοὺ εἶπον ὑμῖν. Ἰ Καὶ ἀπελθοῦσαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. καὶ ἰδοὺ Ἰησοῦς ὑπήντησεν αὐταῖς λέγων·
 9 χαίρετε. αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἔκράτησαν αὐτοῦ
 10 τοὺς πόδας καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. τότε λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς· μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε ἀπαγγεῖλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κακεῖ με ὄψονται.

J 20,17

Hb 2,11

- 11 Πορευομένων δὲ αὐτῶν ἰδοὺ τινες τῆς κουστωδίας ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν τοῖς
 12 ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ γενόμενα. καὶ συναθροθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων συμβούλιόν τε

2 λιθον + απο τ. θυρας Ta 33s ΔsW Θ 372-21 rel. pl. f h q syrh ar gg, + τ. μνημείου Taⁿ 33s Θ 372ss 1^r 13 1689-828 7 1293s al. 1194s 348s U^rΣ 157 Γs 4s 1604ss 482 syih gg | 4 ἐγενήθησαν B-L D 372] ἐγενοντο rel. | 5 Ἰν + τ. Ναζαρηνον (Mc 16.6) Ta syh⁺ | 6 γαρ > Ta^{av} 33 Δ 1424^a 1293^a 1194 348s 213 245s 4s 1604 229s al. Λ^r ff² sys (gg) | 7 εκειτο Taⁿ BS 33 Θ 517 1604 e sys ar gg co Xq] + ο Ks rel. | 7 απο τ. νεκρων > Ta^{vn} D 565 lat pl. sys ar gg Ωq | 8 απελθουσ. B-L Θ 13^r 1402 2145^a 1604 e syrih] εξελθ. rel. | 9 inc. ως δε επορευοντο απαγγειλαι τ. μαθηταις αυτου κ. ιδου Ta^{a(tn)} CLΔs 372^r 1^r 13 pl. 1424 pl. rel. pl. f q syh | υπηνησ. BS* Θs 565s 1^r 13 pl. 1424 pl. Σ 1604s Π 270^a 482^a] απηνησ. rel. | 10 κακει] εκει a b c ff η z vg sa | οψεσθε D e h | 11 ανηγγελ. S D Θ 565 Ωq Xq |

debat super eum. Erat autem aspectus eius sicut 3
fulgur et vestimentum eius sicut nix. Prae ti- 4
more autem eius exterriti sunt custodes et facti
sunt velut mortui. Respondens autem angelus 5
dixit mulieribus: Nolite timere vos; scio enim,
quod Iesum qui crucifixus est quaeritis. Non 6
est hic; surrexit enim, sicut dixit. Venite et vi-
dete locum, ubi positus erat Dominus. Et cito 7
euntes dicite discipulis eius quia surrexit; et
ecce praecedit vos in Galilaeam, ibi eum vide-
bitis; ecce praedixi vobis. Et exierunt cito de 8
monumento cum timore et gaudio magno cur-
rentes nuntiare discipulis eius. Et ecce Iesus 9
occurrit illis dicens: Avete. Illae autem acces-
serunt et tenuerunt pedes eius et adoraverunt
eum. ¹ Tunc ait illis Iesus: Nolite timere; ite, 10
nuntiate fratribus meis ut eant in Galilaeam, ibi
me videbunt.

Quae cum abiissent, ecce quidam de custo- 11
dibus venerunt in civitatem et nuntiaverunt
principibus sacerdotum omnia, quae facta fue-
rant. Et congregati cum senioribus consilio ac- 12

28,3 vestimenta HX*ssMaDssRVT vl pl., vesti-
tus e

5 angelus + Domini H^cOss*BETH

6 et * > S*ssMsZsBJV d g l q

7 surrexit + *a mortuis FJDI.ss gat c f ff² q z

praedixi] *dixi S^cIEsR*Cs^c e a-d ff^{1.2} h l q

8 ~ magno gaudio A-M

28,3 A 1,10; 10,30 | 6 Mt 27,63

7 Mt 26,32; J 14,19; 16,16.22

10 J 20,17; Hb 2,11

cepto, pecuniam copiosam dederunt militibus
 13 ^l dicentes: Dicite quia discipuli eius nocte ve-
 nerunt et furati sunt eum nobis dormientibus.
 14 Et si hoc auditum fuerit a praeside, nos sua-
 15 debimus ei et securos vos faciemus. At illi
 accepta pecunia fecerunt sicut erant edocti. Et
 divulgatum est verbum istud apud Iudaeos
 usque in hodiernum diem.

28,16-20 *Apostolorum missio* (Mc 16,14-20 ;
 L 24,44-49 ; J 20,21)

16 Undecim autem discipuli abierunt in Gali-
 laeam in montem, ubi constituerat illis Iesus.
 17 Et videntes eum adoraverunt, quidam autem
 18 dubitaverunt. Et accedens Iesus locutus est eis
 dicens: Data est mihi omnis potestas in caelo
 19 et in terra. Euntes ergo docete omnes gentes
 baptizantes eos in nomine Patris et Filii et
 20 Spiritus sancti, docentes eos servare omnia quae-
 cumque mandavi vobis. Et ecce ego vobiscum
 sum omnibus diebus usque ad consummatio-
 nem saeculi.

15 edocti Q e q] docti *rel.* 19 ergo] nunc a b d h
 n z, + nunc D^r | 20 observare X*EpD^r gat e | saeculi
 + amen AsHOss^c]Q a b c f ff²

13 Mt 27,64 | 16 Mt 28,7.10 | 18 Mt 11,27; J 13,3;
 17,2; E 1,20ss; Ap 12,10; Dn 7,14 | 19 Mc 16,15s;
 Mt 24,14; J 3,5 | 20 J 14,23

λαβόντες ἀργύρια ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώ-
 ταις ἰ λέγοντες· εἶπατε ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ 13 27,64
 νυκτὸς ἔλθόντες ἔκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμέ-
 νων. καὶ ἐὰν ἀκουσθῆ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, 14
 ἡμεῖς πείσομεν αὐτὸν καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους
 ποιήσομεν. οἱ δὲ λαβόντες τὰ ἀργύρια ἐποίη- 15
 σαν, ὡς ἐδιδάχθησαν. καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος
 οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι τῆς σήμερον.

Οἱ δὲ ἔνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν 16
 Γαλιλαίαν, εἰς τὸ ὄρος, οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ 26,32; 28,7
 Ἰησοῦς, ἰ καὶ ἰδόντες αὐτὸν προσεκύνησαν, οἱ 17
 δὲ ἐδίστασαν. καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλά- 18 11,27
 λησεν αὐτοῖς λέγων· ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία Dn 7,14
 ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς. πορευθέντες οὖν μαθη- 19 Mc 16,15s
 τεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς
 τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ
 ἁγίου πνεύματος, διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν 20 18,20; J 14,21
 πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν· καὶ ἰδοὺ ἐγὼ
 μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συν-
 τελείας τοῦ αἰῶνος.

12 ἀργυριον ἱκανον D 372 lat | 14 ἰησ. κ. εαν ακουση τ.
 ο ηγεμων Ta³ h | επι] υπο B 892 D 372 lat | αυτον >
 BS 33 Θ e syi gg Ωρ | 15 τα > B³S³W 1574 | εφημισθη
 S 33 Δ Ωρ | μεχρι] εως S³ D 1424 213 Xρ | σημερον +
 ημερας BL D Θ 372 lat(-e ff²) syi gg | 17 προσεκυν. B-
 L D 372 lat (-q) syi¹ Eus] + αυτω rel. | 18 μοι + a pa-
 tre (meo) Tert Eus³ Af | επι + της B D 1295 bo Eus |
 γης + καθως απεσταλκεν με ο πατηρ καγω αποστελλω
 υμας (J 20,21) Ta Θ 1604 syp ar Iuv | 19 ουν] νυν Ta D
 a b h n z, > Ta³¹² S³ 700s 28ss 13 pl. rel. pl. gg Ir Hipp
 Ωρ Eus Cy¹ | βαπτισαντ. B D | 20 ~ ειμι μεθ υμων S D
 syi Ωρ Eus | εσομαι Ta³ Eus | αιωνος + αμην 892^r Θ^r
 22^a rel. pl. a b c f ff² | vg¹ syri¹ h gg¹ bo |

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ

- 1,2 1 Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ υἱοῦ
τοῦ Θεοῦ.
- 2-8 : 2 Καθὼς γέγραπται ἐν τῷ Ἑσαΐα τῷ προφήτῃ·
Mt 3,1-12 L 3,8-18 J 1,19-35 Ma 3,1 Mt 11, 0 J 3,28 2,1
Is 40,3 3 Ἴδου ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου
πρὸ προσώπου σου,
ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν σου.
3 φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ·
ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου,
εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ,
- 3,6 4 ἐγένετο Ἰωάννης βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ κη-
A 13,24; 19,4 ρύσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρ-
5 τιῶν. καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ
Ἰουδαία χώρα καὶ οἱ Ἱεροσολυμίται πάντες,
καὶ ἐβαπτίζοντο ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ πο-
ταμῷ ἑξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.
- 4 Rg 1,8 6 καὶ ἦν ὁ Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμή-
λου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐ-
7 τοῦ, καὶ ἔσθων ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον. καὶ
A 13,25 4,7 ἐκήρυσσεν λέγων· ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου

1,1 υἱου (τ.) θυ B W rel. pl. Iq¹] > S* Θ 28 1555* syi
ar gg¹ Ωρ Sar Bas Vict Hier | του > BS^cL D W | 2 τω¹
> D Θ 1^r 115 348s Λ Iq Ωρ¹ Tit | τω Ησ. τω προφ. B^r
D Θ-565 1^r 115 348s Λ lat syrih^m ar gg¹Iq¹Ωρ Sar Tit]
τ. προφηταις rel. (r) | εγω > B D Θ 56⁵s vl gg¹|οδον σου
BsL D W-372 Φ PK^a al. lat pl. syrih Ωρ Tert] + εμπρο-
4 * σθεν σου rel | β αυτου + L 3,5s et Is 40,5-8 W c|4 inc.
και εγεν. S*W ar gg¹|Ιωανν. + ο B-Δ Λ bo | και > B 33
* 892 | 5 παντ. κ. B^r D 28 213s lat pl. ar Ωρ Eus] ~ κ. εβαπτ.
παντες rel. pl., > παντες Θ 69 827s Φ 028 sz | υπ αυτ.—
ποτ. B-892 lat pl. syi ar gg¹ co Ωρ Eus] ~ ποτ. υπ αυτου
rel | ποταμω > D Wss 565s vl(-fl) syr Eus | 6 εσθων
B-L*Δ] εσθων rel. | 7s κ. ελεγεν αυτοις· εγω μεν βαπτιζω
υμας εν υδ. ερχεται δε οπισω μου ο ισχυροτ. μου ου
ουκ ειμι ικανος λυσαι τ. ιμαντα τ. υποδηματων αυτου
κ. αυτος υμας βαπτιζει εν πν. αγ. (Mt 3,11; L 3,16) D ar |

SANCTUM
IESU CHRISTI EVANGELIUM
SECUNDUM MARCUM

1,1-8 *Praedicatio Iohannis Baptistae*
(Mt 3,1-12; L 3,3-18; J 1,19-31)

Initium Evangelii Iesu Christi Filii Dei. 1

Sicut scriptum est in Esaia propheta: 2

*Ecce ego mitto angelum meum
ante faciem tuam,
qui praeparabit viam tuam ante te.*

Vox clamantis in deserto: 3

*Parate viam Domini,
rectas facite semitas eius.*

Fuit Iohannes in deserto baptizans et praedi- 4
cans baptismum paenitentiae in remissionem
peccatorum. Et egrediebatur ad eum omnis 5
Iudaeae regio et Hierosolymitae universi, et
baptizabantur ab illo in Iordanis flumine con-
fitentes peccata sua. Et erat Iohannes vestitus 6
pilis cameli et zona pellicea circa lumbos eius,
et locustas et mel silvestre edebat. Et prae- 7
dicabat dicens: Venit fortior me post me:

1,1 Iesu Chr. > Z* | 2 ego W] > rel. vl | ante te
> S-XB^rLRVCs fffl | 5 egrediebantur Z*BU*G*Cs*
b q r t | Iordanis DsR] * -dane rel. (vl)

1,2 Mt 11,10; L 1,76; J 3,28; Ma 3,1 | 3 Is 40,3 |
4 A 13,24; 19,4 | 6 4Rg 1,8 | 7 A 13,25

cuius non sum dignus procumbens solvere co-
8 rigiam calceamentorum eius. Ego baptizavi vos
aqua, ille vero baptizabit vos Spiritu Sancto.

1,9-13 *Christus baptizatur, tentatur* (Mt 3,
13-4,11; L 3,21s; 4,1-13; J 1,32ss)

9 Et factum est, in diebus illis venit Iesus a
Nazareth Galilaeae et baptizatus est a Iohanne
10 in Iordane. Et statim ascendens de aqua vidit
caelos apertos et Spiritum tamquam colum-
11 bam descendentem et manentem in ipso. Et
vox facta est de caelis: Tu es Filius meus di-
12 lectus, in te complacui. Et statim Spiritus
13 expulit eum in desertum. Et erat in deserto
quadraginta diebus et quadraginta noctibus
et tentabatur a satana eratque cum bestiis, et
angeli ministrabant illi.

1,14-20 *Initia ministerii in Galilaea* (Mt 4,
12-22; L 4,14s; 5,1-11)

14 Postquam autem traditus est Iohannes, venit
Iesus in Galilaeam, praedicans evangelium re-
15 gni Dei ¹ et dicens: Quoniam impletum est
tempus, et appropinquavit regnum Dei; pae-
nitentini et credite evangelio.

8 baptizo BUGsDCs vl(-az)

9 a Iohan. in Iord. E c f] * ~ in Iord. a I. *rel.*

10 ~ apert. caelos *codd.* vl | adaperiri a(c)

et man. in ipso* > Ma a c d f

12 *expellit SssH*rBUQ

15 et¹ > UG vl(-lz)

11 Mc 9,7; Ps 2,7; Is 42,1

13 Ps 90,11s; J 1,51 | 15 G 4,4

ὀπίσω μου, οὐ οὐκ εἰμι ἱκανὸς κύψας λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ. ἐγὼ ἐβάπτισα 8 ὑμᾶς [ἐν] ὕδατι, αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἦλθεν 9 ^{5,7} 9-11 :
 Ἰησοῦς ἀπὸ Ναζαρεθ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐβα- ^{Mt 3,13-17}
 πτίσθη εἰς τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Ἰωάννου. καὶ 10 ^{L 3,21a}
 εὐθύς ἀναβαίνων ἐκ τοῦ ὕδατος εἶδεν σχιζομέ-
 νους τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὸ πνεῦμα ὡς περιστερὰν
 καταβαῖνον εἰς αὐτόν καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῶν 11 ^{9,7}
 οὐρανῶν· σὺ εἶ ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ ^{Ps 2,7; Is 42,1}
 εὐδόκησα. Καὶ εὐθύς τὸ πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει 12 12-15 :
 εἰς τὴν ἔρημον· καὶ ἦν ἐν τῇ ἐρήμῳ τεσσαεράκον- 13 ^{Mt 4,1-17}
 τα ἡμέρας πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ σατανᾶ, καὶ ἦν ^{L 4,1-15}
 μετὰ τῶν θηρίων, καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ. ^{6,2}
^{Ps 90,11a}
^{7,6}

Μετὰ δὲ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάννην ἦλ- 14 ^{8,4}
 θεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν κηρύσσων τὸ ^{9,6}
 εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ¹ καὶ λέγων ὅτι πεπλήρωται 15 ^{G 4,4}
 ὁ καιρὸς καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ·
 μετανοεῖτε καὶ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.

οπισω μου > Δ 1689s 1424 4s fff | κυψας > D Θ 565s
 1071 vl | 8 εγω B-L 565 788s b cr²t vg syp | + μεν rel. | *
 εν¹ > BS 33 Δ Θ 348^r H vg Ωρ | εν² > BL vg | αγιω
 + κ. πυρι (Mt 3,11) Ta^{a1a} 1241 827 Φ 1187 P syh⁺ |
 9 και¹ > B 472 | Ναζαρεθ 579 D¹ Ws l 13s 826^a 1424 al.
 M 348s U al. 4s al K al. Λs V-E lat pl., -ρατ ΣΡ Α |
 10 ευθυς > D a b ffr | εκ B-579 D Ws 372ss 13^r 4s] απο
 rel. | σχιζ.] ηνοιγμεν. (Mt 3,16) l) lat syi sa | πνα +
 τ. θυ 700 348 pl. Λs 476 ar gg¹ | καταβαιν.+κ. μενον
 (J 1,32) Ta^a S 33 W 179 M^r al. 4 lat pl. | εις B D 13
 pl. a] επ rel | 11 εγεν.] ηκουσθη Θ 565s gg¹, > S* D *
 1574 028 fff | σοι B^r D Θ pl. 1^r 13-828 7s al. Σ 713 P lat
 pl. syrih* ar gg] ω rel | 12 πνα + το αγιον D Ef | 13 ην¹ 13 *
 B-579 D Θ 28 826^a A lat Ωρ] + εκει rel. | ημερας
 + κ. τεσσαρ. νυκτας Ta 33-579 69^r | r¹⁻² z vg (M 443
 047 al. c syh^m bo) | 14 inc. κ. μετα B D¹ a c ff sys gg¹ | *
 του θυ B-579 Θ 565s 1^a 209 788s 1012 b ff sysh ar
 gg co] τ. βασιλειας τ. θυ rel. | 15 κ. λεγων > S* c sys Ωρ |

- 16-20: 16 Καὶ παράγων παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γα-
 Mt 4,18-22
 L 5,1-11
 λιλαίας εἶδεν Σίμωνα καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελ-
 φὸν Σίμωνος ἀμφιβάλλοντας ἐν τῇ θαλάσῃ·
 10,2 17 ἦσαν γὰρ ἄλεις. καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς·
 δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι
 18 ἄλεις ἀνθρώπων. καὶ εὐθὺς ἀφέντες τὰ δίκτυα
 11,6 19 ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ προβάς ὀλίγον εἶδεν
 Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν
 ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ καταρ-
 20 τίζοντας τὰ δίκτυα, καὶ εὐθὺς ἐκάλεσεν αὐτούς.
 καὶ ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαῖον ἐν
 τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν μισθωτῶν ἀπῆλθον ὀπίσω
 αὐτοῦ.
 12,8 21 Καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καφαρναούμ· καὶ
 21-28:
 L 4,31-37
 Mt 4,13
 13,2 22 εὐθὺς τοῖς σάββασιν εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγω-
 Mt 7,28s
 γὴν ἐδίδασκεν. καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ
 αὐτοῦ· ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν
 23 ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς. Καὶ εὐθὺς ἦν
 ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν πνεύματι
 14,8 24 ἀκαθάρτῳ, καὶ ἀνέκραξεν ἰλέγων· [ἔα,] τί ἡμῖν
 5,7
 καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς.
 25 οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ. ἰ καὶ ἐπετί-
 μησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· φιμώθητι καὶ ἐξέλθε ἐξ
 9,26 26 αὐτοῦ. καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκά-
 L 9,39

* 16 *inc.* περιπατων δε (Mt 4,18) 579ss W 21s 1424 rel. sysph* | αμφιβαλλ. B-L gg¹ | + τα δικτυα D Θ 565s 13^r lat pl. sysp ar, αμφιβληστρον rel. pl. | 17 γενεσθαι > (Mt 4,19) 579 700 28 1^s 118s 13 69 1424^s al. br sysp co | 18 δικτυα] παντα D a b c ffr | 19 προβας+εκειθεν (Mt 4,21) SCΔs 700s 21s 13 pl. 7 rel. lat pl. syh ar | 20 απηλθ. οπ. αυτου] ηκολουθησαν αυτω (Mt 4,22)
 * Τα³ D W 1424 lat | 21 εισελθων > SsLsΔ 565s 788^r sysp bo | εδιδασκ. + αυτους D Θs lat pl. syh⁺ ar |
 * 22 γραμματ. + αυτων Cs 579^r M 1279^r 443 Σ 472ss
 * cf sy ar gg sa | 23 ευθυς > CΔs 872ss rel. lat sy ar gg | αυτων > L 579 D 245 4 e b c ffr co | 24 εα > BS* D Ws 372s Λ lat syspi bo | οιδαμεν SLsΔ ar gg¹ bo Iq Ωq Tert Eus Sar Bas Cy |

Et praeteriens secus mare Galilaeae vidit 16
 Simonem et Andream fratrem eius mittentes
 retia in mare; erant enim piscatores. Et dixit 17
 eis Iesus: Venite post me, et faciam vos fieri
 piscatores hominum. Et protinus relictis reti- 18
 bus secuti sunt eum. Et progressus inde pu- 19
 sillum vidit Iacobum Zebedaei et Iohannem
 fratrem eius, et ipsos componentes retia in
 navi. ¹ Et statim vocavit illos. Et relicto pa- 20
 tre suo Zebedaeo in navi cum mercennariis, se-
 cuti sunt eum.

**1,21-39 Praedicatio in Capharnaum et
 Galilaea, miracula** (Mt 8,14ss; L 4,31-44)

Et ingrediuntur Capharnaum, et statim 21
 sabbatis ingressus in synagogam docebat eos.
 Et stupebant super doctrina eius; erat enim 22
 docens eos quasi potestatem habens et non
 sicut scribae. Et erat in synagoga eorum homo 23
 in spiritu immundo, et exclamavit ¹ dicens: 24
 Quid nobis et tibi, Iesu Nazarene; venisti per-
 dere nos, scio qui sis, Sanctus Dei. Et com- 25
 minatus est ei Iesus dicens: Obmutesce et exi
 de homine. Et discerpens eum spiritus immun- 26

19 ~ in navi compon. retia *codd.* (vl)

21 in > A-MB^rDE | z

22 doctrinam MsZsUGD^rVs vl(-b)

24 qui sis Zs^mIUGEKVCT*] quis es *rel. pl.* (q)

25 homine] * eo f

21 Mt 4,13

22 Mt 7,28s

24 Mc 5,7

26 Mc 9,26; L 9,39

27 dus et exclamans voce magna exiit ab eo. Et
 mirati sunt omnes, ita ut conquirerent inter
 se dicentes: Quidnam est hoc? quaenam doctrina
 haec nova? quia in potestate etiam spiritibus
 28 immundis imperat, et oboediunt ei. Et processit
 rumor eius statim in omnem regionem Gali-
 laeae.

29 Et protinus egredientes de synagoga ve-
 nerunt in domum Simonis et Andreae cum
 30 Iacobo et Iohanne. Decumbebat autem socrus
 Simonis febricitans, et statim dicunt ei de illa.
 31 Et accedens elevavit eam, apprehensa manu
 eius; et continuo dimisit eam febris, et mini-
 32 strabat eis. Vespere autem facto, cum occidisset
 sol, afferebant ad eum omnes male habentes et
 33 daemonia habentes; et erat omnis civitas con-
 34 gregata ad ianuam. Et curavit multos, qui ve-
 xabantur variis languoribus, et daemonia multa
 eiciebat et non sinebat ea loqui, quoniam

27 quaenam] quae *codd.* b fl q z

quia > vl(- fl z) | etiam W] et *rel.*

29 egrediens S fl

34 ea loqui GDsR] ~ loqui eo *rel.* l (ef)

quoniam S al.] quia ZUQV z

30 A 28,8

34 A 16,17s

θαρτον και φωνησαν φωνη μεγάλη εξηλθεν εξ
 αυτου. και εθαμβηθησαν απαντες, ωστε συν- 27
 ζητειν προς εαυτους λεγοντας· τι εστιν τουτο ;
 διδαχη καινη κατ' εξουσιαν· και τοις πνευμασι
 τοις ακαθαρτοις επιτάσσει, και υπακούουσιν
 αυτω. και εξηλθεν η ακοη αυτου ευθυς παν- 28
 ταχου εις ολην την περιχωρον της Γαλιλαιας.

Και ευθυς εκ της συναγωγης εξελθων ηλ- 29 15,2
 θεν εις την οικίαν Σίμωνος και Ανδρέου μετα 29-34:
 Ιακώβου και Ιωάννου. η δε πενθερα Σίμωνος 30 Mt 8,14ss
 κατέκειτο πυρέσσουσα, και ευθυς λεγουσιν αυτω L 4,38-41
 περι αυτης. και προσελθων ηγειρεν αυτην κρα- 31
 τήσας της χειρός· και αφηκεν αυτην ο πυρετός,
 και διηκόνει αυτοις. Οψίας δε γενομένης, οτε 32
 εδυσεν ο ηλιος, εφερον προς αυτον παντας τους
 κακως εχοντας και τους δαιμονιζομενους. και 33
 ην ολη η πόλις επισυνηγμένη προς την θύραν.
 και εθεράπευσεν πολλους κακως εχοντας ποικί- 34 A 16,17s
 λαις νόσοις, και δαιμόνια πολλά εξέβαλεν, και 16,8

26 inc. κ. εξηλθ. το πνα το ακαθ. σπαραξας αυτον κ.
 κραξας φωνη μεγ. εξηλθ. απ αυτου D W vl pl.) | φωνησαν BS 33-579 1071 Ωρ] κραξαν rel. | 27 απαντες BS *
 L 892s U 1071 Ωρ] παντες rel. | αυτους, > προς BS | λεγοντες Cs W 372 544 543s 1402 179 M 348 1216* U^r 713
 047s 1604s A al. Δ^r E* | τι εστι τουτο > D W 7 vl |
 τις η διδαχη η καινη αυτη οτι C 892^r (DW) 21s 872s rel. pl. sysp ar gg bo | κατ εξουσιαν] εξουσιαστικη W |
 28 ευθυς > S* 33 579 Wss 565s 1^a 118s 1424* 213 *
 vl pl. sysi ar gg | πανταχου > S* 33 Δs D 1^r 1424-U
 1071 rel. pl. lat pl. sysph ar gg | 29 ευθυς > D W *
 e c ff r z sysp gg^l | εξελθων ηλθεν (Ta) B 579 D Wss
 565 1^a 22 788 - 349 Σ 245 4s vl (sysi) ar] -θοντες ηλθον
 rel. | 31 εκτεινας τ. χρισα κρατησας ηγ. αυτην D b q r
 (W, sys) | πυρετ. B-L Wss 565s 1^r 1424* e b q ar gg^l |
 †ευθυς rel. | και³ † ηγεροθη κ. 1391 348 pl. c(e) sysh^f
 gg | 33 ~ η πολις ολη Δ W 700^r 7 pl. rel. pl. | συνηγ-
 μενη W 700 565s 788^r 692 | 34 ποικ. νοσοις > S*L 892 *
 1574 (sys) |

- οὐκ ἤφιεν λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι ἤδεισαν αὐτόν.
^{17,8} 35 Καὶ πρῶτ' ἐννυχα λίαν ἀναστὰς ἐξῆλθεν καὶ ἀπ-
 L 4,42^{ss} 36 ἦλθεν εἰς ἔρημον τόπον κάκει προσηύχετο. καὶ
 37 κατεδίωξεν αὐτόν Σίμων καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, καὶ
 εὐρόντες αὐτόν λέγουσιν αὐτῷ ὅτι πάντες ζητοῦ-
 38 σίν σε. καὶ λέγει αὐτοῖς· ἄγωμεν ἀλλαχοῦ εἰς
 εἰς τοῦτο γὰρ ἐξῆλθον. καὶ ἦλθεν κηρύσσων εἰς
 τὰς συναγωγὰς αὐτῶν εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν
 καὶ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων.
^{18,2} 40 Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτόν λεπρὸς παρακαλῶν
 40-45: αὐτόν καὶ γονυπετῶν λέγων αὐτῷ ὅτι ἐὰν θέλῃς
 Mt 8,2^{ss} 41 δύνασαι με καθαρίσαι. καὶ σπλαγχνισθεὶς ἐκ-
 L 5,12-16 42 τεῖνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἤψατο καὶ λέγει αὐτῷ·
 42 θέλω, καθαρῶσθητι. καὶ εὐθὺς ἀπῆλθεν ἀπ' αὐ-
 3,12; 5,43; 7,36; 8,26 43 τοῦ ἢ λέπρα, καὶ ἐκαθαρίσθη. καὶ ἐμβριμησά-
 44 μενος αὐτῷ εὐθὺς ἐξέβαλεν αὐτόν, καὶ λέγει αὐ-
 Lv 13,49; 14,2-32 45 τῷ· ὄρα μηδενὶ μηδὲν εἶπης, ἀλλὰ ὑπαγε σεαυ-
 τὸν δείξον τῷ ἱερεῖ καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ
 καθαρισμοῦ σου ἃ προσέταξεν Μωϋσῆς εἰς μαρ-
 19,10 45 τύριον αὐτοῖς. ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν
 πολλὰ καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι

αυτον+(τ.)Χν ειναι (L 4,41) Τα^{ss} BS^o 33s W-28 1-1082
 M 1279^r Σ 1012s al. syh⁺ ar gg bo (C 892 al. 4s Λ^r) |
 35 εννυχα B-892 D W 372 28 1^o 209 1424s al. 713 495]
 -χον rel. | 36 κατεδιωξεν BS Θs 565s MU 1012 273 270^s
 al. vg syi ar gg¹] -ξαν rel. | 37 κ. ευρον αυτ. κ. BSLs e |
 * 38 αλλαχου B-L 579 ar gg¹co] > rel. | εξηλθ. B-579 Θ
 828 179 1207] εληλυθα Δ W 565s 872 788^r 1424^s 71s 348^s
 291 998 al. 270^s Λ^r lat syph^m ar bo¹, εξεληλ. rel. |
 40 * 39 ηλθεν BS 33ss Θ syi co] ην rel. | 40 κ. γονυπετ. +αυτον
 33 Δ 700 pl. 872s 788-828 rel. pl. syi, > B D W 124 659 348
 713 Γ 273 al. G abcff rz sa | οτι] Ke Cl.sss WsΣ e cff
 syi ar gg¹ sa (B, 565s Φ 713) | 41 σπλαγχ.] οργισθεις
 D affr* Ef | 42 και^t BSL D W 565 788-543 230s 827
 348^r vl pl. sysp co] +ειποντος αυτου rel | κ. εκαθαρ. >
 44 * W eb | 43 > W bcz | 44 μηδεν > S 33ss Δs D W 700
 565 788^r 1424^s al. 348^r 998 al. A lat syri co | αρχιερει
 33 892^m 69^r 1588 vg |

sciebant eum. Et diluculo valde surgens egres- 35
sus abiit in desertum locum ibique orabat. Et 36
prosecutus est eum Simon et qui cum illo
erant. Et cum invenissent eum, dixerunt ei: 37
Quia omnes quaerunt te. ¹Et ait illis: Eamus 38
in proximos vicos et civitates, ut et ibi prae-
dicem; ad hoc enim veni. Et erat praedicans 39
in synagogis eorum et in omni Galilaea et
daemonia eiciens.

1,40-45 *Leprosi sanatio* (Mt 8,2ss; L 5,12-16)

Et venit ad eum leprosus deprecans eum 40
et genu flexo dixit ei: Si vis, potes me mun-
dare. Iesus autem misertus eius extendit ma- 41
num suam et tangens eum ait illi: Volo,
mundare. Et cum dixisset, statim discessit ab 42
eo lepra, et mundatus est. Et comminatus est 43
ei, statimque eiecit illum ¹et dicit ei: Vide ne- 44
mini dixeris; sed vade, ostende te principi sa-
cerdotum, et offer pro emundatione tua, quae
praecepit Moyses in testimonium illis. At ille 45
egressus coepit praedicare et diffamare ser-

38 veni] * exivi

36 prosecut. K] persecut. S *rel. pl.*

38 exeamus S

39 in² OGMaW] > *rel.*

40 ei W1] > *rel.* | si] Domine, si HOMaEQ e fi

43 est > S*-MVsd

statimque H^oOX*ThW] statim *rel.* d ff1

39 Mt 4,23; 9,35

43s Mc 3,12; 5,43; 7,36; 8,26; Mt 9,30

44 Lv 13,49; 14,2-32

monem, ita ut iam non posset manifeste introire in civitatem, sed foris in desertis locis esset, et conveniebant ad eum undique.

2,1-12 *Paralyticus* (Mt 9,1-8; L. 5,17-26)

2 Et iterum intravit Capharnaum post dies,
2 et auditum est quod in domo esset, ¹ et con-
venerunt multi, ita ut non caperet neque ad
3 ianuam, et loquebatur eis verbum. Et venerunt
ad eum ferentes paralyticum, qui a quattuor
4 portabatur. Et cum non possent offerre eum
illi prae turba, nudaverunt tectum ubi erat
et patefacientes submiserunt grabattum, in quo
5 paralyticus iacebat. Cum autem vidisset Iesus
fidem illorum, ait paralytico: Fili, dimittuntur
6 tibi peccata tua. Erant autem illic quidam de
scribis sedentes et cogitantes in cordibus suis:
7 ¹Quid hic sic loquitur? blasphemat. Quis potest
8 dimittere peccata, nisi solus Deus? Quo statim
cognito Iesus spiritu suo quia sic cogitarent
intra se, dicit illis: Quid ista cogitatis in cor-
9 dibus vestris? Quid est facilius dicere paraly-

2,3 venerunt] veniunt a b

45 introire in civ. QW] ~ in civ. intr. *rel.*:

esset O] esse *rel.* vl pl.,* erat a

2,1 dies + octo W

3 ad eum fer. Th] ~ fer. ad eum *rel.* z

5 ~ vidiss. autem *codd. pl.* vl

tua OBGDss a c d f q] > *rel.*

8 suo] sancto UEsW gat g²

2,2 Mc 3,20; 6,31

7 Is 43,25

8 L 6,8; 9,47; J 16,19

αὐτὸν δύνασθαι φανερώς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν, ἀλλ' ἔξω ἐπ' ἐρήμοις τόποις ἦν· καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν πάντοθεν.

Καὶ εἰσελθὼν πάλιν εἰς Καφαρναοῦμ δι' 2
 ἡμερῶν ἠκούσθη ὅτι εἰς οἶκόν ἐστιν. καὶ συνήχ- 2
 θησαν πολλοί, ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς
 τὴν θύραν, καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. καὶ 3
 ἔρχονται φέροντες πρὸς αὐτὸν παραλυτικὸν αἰ-
 ρόμενον ὑπὸ τεσσάρων. καὶ μὴ δυνάμενσι προσ- 4
 ενέγκαι αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον ἀπεστέγασαν τὴν
 στέγην ὅπου ἦν, καὶ ἐξορούξαντες χαλῶσι τὸν κρά-
 βαττον, ὅπου ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο. καὶ ἰδὼν 5
 ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν λέγει τῷ παραλυτι-
 κῷ· τέκνον, ἀφίενται σου αἱ ἁμαρτίαι. ἦσαν δέ 6
 τινες τῶν γραμματέων ἐκεῖ καθήμενοι καὶ δια-
 λογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν· ¹ τί οὗτος 7
 οὕτως λαλεῖ; βλασφημεῖ· τίς δύναται ἀφιέναι
 ἁμαρτίας εἰ μὴ εἰς ὁ Θεός; καὶ εὐθύς ἐπιγνοὺς 8
 ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ ὅτι οὕτως διαλο-
 γίζονται ἐν ἑαυτοῖς λέγει αὐτοῖς· τί ταῦτα δια-
 λογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; τί ἐστὶν εὐ- 9

20,1
1-12:
Mt 9,1-8
L 5,17-26
3,20;6,31

Is 43,25

L 6,8
J 16,19

45 ~ εἰς πολ. φανερ. S-892 565s 124 348^r gg¹ | επ BSLs Δ W 565 124] εν rel. | πανταχοθεν 700s 21s 788^r 7^r 1194^r rel. pl. | 2,1 inc. κ. εισηλθεν... κ. C 892^r 372 21 rel. pl. | εἰσελθ. + ο Iς Ta 124 179 al. 348^r 245 Γ al. Λ F syri | εν οικω BS 33ss D Ws 1071 Σ lat | 2 και¹ Bs 33ss Wss * b l r² z vg syih ar gg co] + ευθεως rel. | 3 φεροντ.-τεσσαρ.] βασταζοντες εν κραβαττω W | 4 προσενεγκαι Ta BS 33ss Θ 372 vg syih co] προσεγγισαι rel. | ην + ο Iς Δ D Wss 1424^a 115 473 262 vl pl. syri¹ ar | εξορουξ.> D W vl pl. syr | οπου² BSLs D a] εφ ω(ου) rel. pl. | 5 αφιενται B 33 Δs Θ 565s lat pl.] αφεωνται rel. | σοι C* 700s 21s 872s 1689s 124 7^r rel. pl. verss. | αμαρτ. σου 700s 28^r 13 pl. 7^r rel. pl. a c d f q ar gg | 7 ουτως > Ta 565 346 1391s 71 348^r 472s al. 482 e q r ar gg¹ | βλασφημει BSl. D 372 lat pl. (sa)] -μας rel. | 8 ευθυς > (Mt 9,4) Ta D W 565s vl pl. syri ar gg¹ | ουτως + αυτοι Cs Δs 21s 872s 13s 69^r 1424 rel.pl. syih gg¹ |

κοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ· ἀφιένται σου
 αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· ἔγειρε καὶ ἄρον τὸν κρά-
 10 βαττόν σου καὶ περιπάτει; ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι
 ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀφιέναι ἁμαρ-
 J 5,8 11 τίας ἐπὶ τῆς γῆς, - λέγει τῷ παραλυτικῷ· ἰ σοὶ
 λέγω, ἔγειρε ἄρον τὸν κράβαττόν σου καὶ ὑπάγε
 12 εἰς τὸν οἶκόν σου. καὶ ἠγέρθη καὶ εὐθύς ἄρας
 τὸν κράβαττον ἐξῆλθεν ἔμπροσθεν πάντων, ὥστε
 ἐξίστασθαι πάντας καὶ δοξάζειν τὸν Θεὸν λέγον-
 τας ὅτι οὕτως οὐδέποτε εἶδομεν.
 21,2 13 Καὶ ἐξῆλθεν πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ
 13-17: πᾶς ὁ ὄχλος ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ ἐδίδασκεν
 Mt 9,9-13 14 αὐτούς. Καὶ παράγων εἶδεν Λευὶν τὸν τοῦ
 L 5,27-32 14 *Αλφαίου καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ λέγει
 J 1,43 αὐτῷ· ἀκολούθει μοι. καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν
 22,2 15 αὐτῷ. Καὶ γίνεται κατακεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ
 οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτω-
 λοὶ συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς
 αὐτοῦ· ἦσαν γὰρ πολλοί, καὶ ἠκολούθουν αὐ-
 16 τῷ. καὶ οἱ γραμματεῖς τῶν φαρισαίων ἰδόντες

* 9 αφιενται BS 565s lat(-b) (ar sa)] αφεωνται rel. | σου¹] σοι Ta³ CΔ D 372 1689s 1606 al. 348s 16 Φ Γ al. A 265 al. 028 lat(-b) syrih ar gg co | αμαρτ. + σου Ta³ 544 13 1194 al. 713 047 al. lat(-d r) syrih ar gg co | εγειρου BL Θ 372 28 | κ. αρον - κραβ. > W 1689s 692 e b c | περιπατει] *υπαγε S 33ss Δ D 0130 a ff r ar, †εις τ. οικον σου 33 D 1588 a ff r ar | 10 αφιεναι-γης B Θ 1194 Φ 489 273s] ~ επι τ. γ. αφ. αμ. S^r D 700 544 118s 1424^s 7s al. M 348^r 1071 Σ 090 0130 472s 1038 270^s H al. lat syri ar co | * > επι της γης W b q | 11 σοι λεγω > W 1093 e c b (579)] * 12 κ. ευθυς B 892 r ar] ~ ευθ. κ. rel. pl. | ευθ. > W e b c q | εμπροσθ. BSLss W 700 1606] ενωπιον 33 Θ 28 1424^s Φ 090 472s, εναντιον rel. | 13 παλιν > D¹ 13 945 998 bo¹ | 14 Λευ.] Ιακωβον D Θ 565 13ss 983^r * vl pl. | 15 γινεται BS 33s W 700 565] εγενετο rel., > Θ | γιν. †εν τω C 579^r W 28^r rel. pl. ar | κατακειμενων αυτων D (W)Θ e a b ff r(q) | ηκολουθουν BS LsΔ 565 * vg ar] -θησαν rel. | 16 των φαρισ. BS 33s Δ W 565s 124 b (syi) gg¹] κ. οι φαρ. rel. |

tico: Dimittuntur tibi peccata; an dicere: Surge, tolle grabattum tuum et ambula? Ut autem 10 sciatis quia Filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata, ait paralytico: ¹tibi 11 dico: Surge, tolle grabattum tuum et vade in domum tuam. Et statim surrexit ille et, sub- 12 lato grabatto, abiit coram omnibus, ita ut mirarentur omnes et honorificarent Deum dicentes: Quia numquam sic vidimus.

2,13-22 *Vocatio Levi publicani* (Mt 9,9-17; L 5,27-39)

Et egressus est rursus ad mare omnisque 13 turba veniebat ad eum, et docebat eos. Et 14 cum praeteriret, vidit Levi Alphaei sedentem ad telonium et ait illi: Sequere me. Et surgens secutus est eum. Et factum est, cum ac- 15 cumberet in domo illius, multi publicani et peccatores simul discumbabant cum Iesu et discipulis eius; erant enim multi qui et sequebantur eum. Et scribae et pharisaei videntes 16

15 qui * >

9 an] aut SIGEssC vl(-z)

surge + et SsBUW^e e a b c d ff r z

10 fil. hom. habet potest. Q] ~ pot. habet f. h. *rel.*

12 ~ ille surrexit *codd.*

mirarentur ML^rW] admirarent. *rel.* vl(-b)

14 Levi G^oDW l q z] Levin *rel.*

15 simul > S e | et⁴ > MaQV.e a c l q z.

11 J 5,8

14 J 1,43

quia manducaret cum publicanis et peccatoribus, dicebant discipulis eius: Quare cum publicanis et peccatoribus manducat et bibit
 17 magister vester? Hoc audito Iesus ait illis: Non necesse habent sani medico, sed qui male habent; non enim veni vocare iustos, sed peccatores.

18 Et erant discipuli Iohannis et pharisaei ieiunantes, et veniunt et dicunt illi: Quare discipuli Iohannis et pharisaeorum ieiunant, tui
 19 autem discipuli non ieiunant? Et ait illis Iesus: Numquid possunt filii nuptiarum, quamdiu sponsus cum illis est, ieiunare? Quanto tempore habent secum sponsum, non possunt ieiunare.
 20 Venient autem dies cum auferetur ab eis sponsus, et tunc ieiunabunt in illis diebus.
 21 Nemo assumentum panni rudis assuit vestimento veteri; alioquin aufert supplementum
 22 novum a veteri, et maior scissura fit. Et nemo

16 publ. et peccat.⁴ W f ff l j ~ pecc. et publ. *rel.*

17 medico EpMaD^rW] -dicum *rel.* d f i l r

18 quare AsMX^cIGL v l j cur *rel.*

19 ieiunare 1 ∩ 2 FBGD

20 *illa die S*ssHsXEp*DQ d ff i l q

21 nemo + enim Ep^mMaD^r, autem a c d ff
 auferet AsH-X^eEpDsR d i

ὅτι ἐσθίει μετὰ τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ τελωνῶν,
 ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· τί, ὅτι μετὰ τῶν
 τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει καὶ πίνει; καὶ 17 23,2
 ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, ὅτι οὐ χρεῖαν
 ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχον-
 τες. οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρ-
 τωλοῦς.

Καὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ φα- 18 18-22;
 ρισαῖοι νηστεύοντες. καὶ ἔρχονται καὶ λέγουσιν Mt 9,14-17
 αὐτῷ· διὰ τί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ μα- L 5,33-39
 θηταὶ τῶν φαρισαίων νηστεύουσιν, οἱ δὲ σοὶ
 μαθηταὶ οὐ νηστεύουσιν; καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ 19
 Ἰησοῦς· Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος J 3,29
 ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστὶν νηστεύειν;
 ὅσον χρόνον ἔχουσιν τὸν νυμφίον μετ' αὐτῶν,
 οὐ δύνανται νηστεύειν. ἔλεύσονται δὲ ἡμέραι, 20 J 16,20
 ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε
 νηστεύουσιν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. Οὐδεὶς ἐπί- 21
 βλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπιράπτει ἐπὶ ἱμάτιον
 παλαιόν. εἰ δὲ μή, αἶρει τὸ πλήρωμα ἀπ' αὐτοῦ
 τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ χειρὸν σχίσμα γί-

οτι εσθιει B 33 579 Θ 565 b d ffr (ησθιεν SL D c z vg) |
 αυτον εσθιοντα rel. | τι οτι] διατι S D W co, τι > B 33s
 1424 213 | κ. πινει > BS D W 213 e a b ffr z | εσθιετε κ.
 πινετε (Θ)s 565 124 517* Σ 495 G syi ar gg | πινει + ο
 διδασκαλος υμων (Mt 9,11) Ta^m SLΔ 788s 827 al. 348^r
 al. vg co | 17 οτι BΔ Θs 565 1071 713] > rel. | ουκ] ου *
 γαρ CL 1424s al. 1071 245 1396 c f h l r² z vg | αμαρτ.
 BSL-Δ D W 28 1* 118s 1424s 213 Φs 047 al. A-726 lat
 pl. syph ar gg co] + εις μετανοιαν rel. a cr | 18 οι φαρισ. *
 Ta Bss D Θ 565 13^r 1424 al. M al. 713 A* al. lat pl. syph*
 ar sa] των φαρ. rel. | μαθηται³ B-892 565 1071 e syh*
 gg sa] > rel. | μαθ. των φαρ.] φαρισαιοι Θ 1424 a ff ar |
 19 νηστευειν 1 (2 33 D W 700 1* 118s 1689s 827s U 291
 vl pl. (syp) | 20 εκειναις τ. ημεραις (L 5,35) 700s 21s *
 22ss 124 1424^r M^r U al. 157 al. Γ pl 482s Δss rel. vl pl.
 gg co | 21 ιματιω παλαιω 579s Wss 565ss 1 rel. | απ > *
 C W^r 22s U 443 Φ 1012^r Δ rel. pl. | απ αυτου > D 28 13^r
 1424^s lat(-l) | καινον + απο D Θss 13-349 lat syph ar gg |

22 νεται. και ουδεις βαλλει οϊνον νεον εις ασκουσ
 Job 32,19 παλαιουσ· ει δε μη, ρηξει ο οϊνος τουσ ασκουσ,
 και ο οϊνος απολλυται και οι ασκοι. αλλα οϊνον
 νεον εις ασκουσ καινουσ.

24,2 23 Και εγενετο αυτον εν τοις σαββασιν παρα-
 23-28: πορευεσθαι δια των σποριμων· και οι μαθηται
 Mt 12,1-8 αυτου ηρξαντο οδον ποιειν τιλλοντες τουσ στα-
 L 6,1-5
 Dt 23,26

24 χυασ. και οι φαρισαιοι ελεγον αυτω· ιδε τι
 25 ποιουσιν τοις σαββασιν ο ουκ εξεστιν; και λεγει
 1 Sm 21,1-6 αυτοις· ουδεποτε ανεγνωτε τι εποιησεν Δαυιδ,
 οτε χρεϊαν εσχεν και επεινασεν αυτος και οι μετ'
 26 αυτου; πως εισηλθεν εις τον οικον του Θεου
 επι Αβιαθαρ αρχιερωσ και τουσ αρτουσ της
 Lv 24,5-9 προθεσεωσ εφαγεν, ουσ ουκ εξεστιν φαγειν ει
 μη τοις ιερευσιν, και εδωκεν και τοις συν αυτω
 25,2 27 ουσιν; και ελεγεν αυτοις· το σαββατον δια
 Dt 5,14 τον ανθρωπον εγενετο, και ουχ ο ανθρωποσ δια
 28 το σαββατον· ωστε κυριος εστιν ο υιοσ του αν-
 θρωπου και του σαββατου.

Και εισηλθεν παλιν εις την συναγωγην, και
 ην εκει ανθρωποσ εξηραμμενην εχων την χειρα.

1-6: 3
 Mt 12,9-14
 L 6,6-11

* 22 ρηξει B-892 D Θ 565 a b i r z vg gg¹ sa] ρησσει rel. |
 οινοσ¹ + ο νεοσ 33 Δs W 21s 1^r 124 rel. pl. ft syspi | απολλυ-
 ται B 892 bo] εκχειται rel., > D vl pl. | ασκοι BLS 489 bo] |
 + απολουνται (L 5,37) rel. | αλλα-καινουσ > D a b f f i r t |
 καινουσ BS* 892] + βαλλουσιν (Mt 9,17) W e f sysp bo,
 βλητεον (L 5,38) rel., + κ. αμφοτεροι συντηρουνται
 * (Mt 9,17) 115 e fr² | 23 διαπορ. BC D, πορευεσθ. W 13
 pl. | οδοιοπορουντες, τιλλειν (13^r) 346 a f q r sy(p)h ar gg
 co | τιλλειν, > οδον ποι. D W e b c f f i t z (sys) | σταχ. + κ.
 εσθιειν 1241 e a c f f ar | 25 και¹ B-892 D W ss 565s 13^r
 1355 lat pl. sysp] + αυτοσ rel. pl. | 26 πως > B D r t |
 επι Αβ. αρχ. > D W e a b f f i r t sys | τ. ιερεισ BSLs | ιερευσ.
 + μονοισ 33 579 179 al. 443 Φ 251 r syico, ~ 13^r vl pl. ar |
 27 inc. λεγω δε υμιν οτι W b t | εγενετο] εκτισθη Ta W
 700 1^s 118s sysp | > 27 De a c f f i r, κ. ουκσαββ.² > W
 sys | 28 ωστε] οτι b, λεγω δε υμιν (οτι) D e a c f f i r | 3,1 inc.
 κ. εισελθοντοσ αυτου εις τ. σ. ερχεται ανθρ. προς αυτον
 W (e b c i) | εξηρ.] ηξαν D W | την¹ > BS |

mittit vinum novum in utres veteres; alioquin
disrumpet vinum utres, et vinum effundetur, et
utres peribunt; sed vinum novum in utres novos
mitti debet.

2,23-3,6 *Dominus sabbati* (Mt 12,1-14; L 6,
1-11)

Et factum est iterum, cum Dominus sab- 23
batis ambularet per sata, et discipuli eius coe-
perunt progredi et vellere spicas. Pharisei 24
autem dicebant ei: Ecce, quid faciunt sabbatis
quod non licet? ¹ Et ait illis: Numquam legi- 25
stis quid fecerit David, quando necessitatem
habuit et esuriit ipse et qui cum eo erant?
¹ quomodo introivit in domum Dei sub Abiathar 26
principe sacerdotum et panes propositionis
manducavit, quos non licebat manducare nisi
sacerdotibus, et dedit eis qui cum eo erant?
¹ Et dicebat eis: Sabbatum propter hominem 27
factum est, et non homo propter sabbatum. Ita- 28
que Dominus est Filius hominis etiam sabbati.

Et introivit iterum in synagogam, et erat **3**
ibi homo habens manum aridam. Et observa- 2

22 novum¹ SFXGW] novellum *rel.* d l
effunditur A-ZBC, > e a b d ff i

23 Dominus] * > *codd.* vl

progredi DW] praegredi *rel.* w²*, * iter facien-
tes a f q (r)

24 faciunt + discipuli tui H^oOssBGMaLsV vl pl.

26 in > AsH*ss*EpMa l Hier

* licet S*ssO*Ep

nisi + solis Ep^mGMaD^rCs(OB) a b c f l q t z

3,1 in > SssH*sEp*LV^o l

bant eum, si sabbatis curaret, ut accusarent
 3 illum. Et ait homini habenti manum aridam:
 4 Surge in medium. ¹ Et dicit eis: Licet sab-
 batis benefacere an male, animam salvam
 5 facere an perdere? At illi tacebant. ¹ Et cir-
 cumspiciens eos cum ira, contristatus super
 caecitate cordis eorum dicit homini: Extende
 manum tuam. Et extendit, et restituta est ma-
 6 nus illi. Exeuntes autem pharisaei statim cum
 Herodianis consilium faciebant adversus eum,
 quomodo eum perderent.

3,7-19 *Populi concursus, Apostolorum
 vocatio* (Mt 4,23ss; 12,15s; 10,1-4; L 6,17ss; 13-16)

7 Iesus autem eum discipulis suis secessit
 ad mare; et multa turba a Galilaea et Iudaea
 8 secuta est eum, ¹ et ab Hierosolymis et ab Idu-
 maea et trans Iordanem, et qui circa Tyrum
 et Sidonem, multitudo magna, audientes quae
 9 faciebat venerunt ad eum. Et dixit discipulis
 suis ut navicula sibi deserviret propter turbam,

4 eis + si OZ*UGsK

5 illi] *illius OXZLQKVT*(G) vl pl.

6 pharisaei stat. T] ~ stat. phar. *rel.* (vl)

statim > GMaLR b c d i q

quomodo] * ut e a b c ff i q

7 Iesus aut. G] et Ies. *rel.* l

9 in navicula sibi deservirent S*Y^cH^cXs^cI(U)G
 E^cKThW a i r w^{2c}

6 Mc 12,13; Mt 22,16

7 Mt 4,25

ἰκαὶ παρετήρουν αὐτόν, εἰ τοῖς σάββασιν θερα- 2
 πεύσει αὐτόν, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. καὶ 3
 λέγει τῷ ἀνθρώπῳ τῷ τὴν χεῖρα ἔχοντι ξηράν·
 ἔγειρε εἰς τὸ μέσον. καὶ λέγει αὐτοῖς· ἔξεστιν 4
 τοῖς σάββασιν ἀγαθὸν ποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι,
 ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀποκτεῖναι; οἱ δὲ ἐσιώπων. ἰκαὶ 5
 περιβλεψάμενος αὐτούς μετ' ὀργῆς, συλλυπού-
 μενος ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς καρδίας αὐτῶν, λέ-
 γει τῷ ἀνθρώπῳ· ἔκτεινον τὴν χεῖρα. καὶ ἐξέ-
 τεινεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ. καὶ 6
 ἐξελθόντες οἱ φαρισαῖοι εὐθύς μετὰ τῶν Ἑρω-
 διανῶν συμβούλιον ἐδίδουν κατ' αὐτοῦ, ὅπως
 αὐτὸν ἀπολέσωσιν.

Καὶ ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀνε- 7
 χώρησεν πρὸς τὴν θάλασσαν· καὶ πολὺ πλῆ-
 θος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἠκολούθησεν· καὶ ἀπὸ
 τῆς Ἰουδαίας ἰκαὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καὶ ἀπὸ 8
 τῆς Ἰδουμαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου καὶ περὶ
 Τύρον καὶ Σιδῶνα, πλῆθος πολὺ, ἀκούοντες ὅσα
 ἐποίει, ἦλθον πρὸς αὐτόν. καὶ εἶπεν τοῖς μαθη- 9
 ταῖς αὐτοῦ, ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῇ αὐτῷ διὰ

2 παρετηρουντο (L 6,7) C* 579ss D Wss 565 1* 118s Σ 443 *
 713 074 al. A | ει+εν SC D Θ 21 1689 827 M 047ss Δ^r
 Η | θεραπευει SΔ WΣ 713 | δ ξηραν B-892 Ws 372s *
 1675] εξηραμμεν. rel.] εγειρε+ (κ.) στηθι (L 6,8) D 372
 e c f ar gg¹ | 4 σωσαι+μαλλον D 28 124] αποκτειν.] απο- *
 λεσαι Ta Ls Δ Wss 565s 1^r 828s 1424* 047ss 251 lat syspi
 ar gg | 5 πωρωσει] νεκρωσει D c f i r sys | χεира B
 544 1424 Mss U Φ 440s Γ P 482 V^r E] + σου rel.] αυτου
 +υγιης ως η αλλη Ls 700 21s 13-U 713^r Γ-472 1093s
 al. 270* 482s V^r rel. (a b c sysi gg¹) | 6 ευθυς > L W 267
 827 1574 1604s b q t p l gg¹ | εδιδουν BL 700 565s 13^r
 495] εποιουν rel. pl. | κατ' αυτου > 267 b c sys | 7 προς]
 παρα 28 13-349, εις D 209 1391 945 245 998 P 485 Ω Η |
 ~, Ιουδ. ηκολ. Ss 33 Δ 1071 vg] ηκολουθ.> D W 28 788
 vl sys bo gg | 8 και²-Ιδουμ.> S* Ws 1* 118 788 828 348
 472 c sys ar gg¹ | και⁴ B-892 Δ W 1689s 495* vl pl. sysp
 sa] +οι rel. a lz vg | Σιδωνα+ηκολουθουν αυτω W b c,
 >ηλθ. πρ. αυτον | πληθ. πολυ > W a b c sys | ποιει BL |

26,4
 12,13
 Mt 22,16

7-12:
 Mt 12,15s
 L 6,17ss
 27,1
 Mt 4,25

- Mt 15,30 10 τὸν ὄχλον, ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν· πολλοὺς
 γὰρ ἐθεράπευσεν, ὥστε ἐπιπίπτειν αὐτῷ, ἵνα αὐ-
 11 τοῦ ἀψωνται ὅσοι εἶχον μάλιστα. καὶ τὰ πνεύ-
 L 4,41 ματα τὰ ἀκάθαρτα, ὅταν αὐτὸν ἐθεώρουν, προσ-
 28,3 ἐπιπτον αὐτῷ καὶ ἔκραζον λέγοντα ὅτι σὺ εἶ
 1,34 12 ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. καὶ πολλὰ ἐπέτιμα αὐτοῖς, ἵνα
 μὴ αὐτὸν φανερὸν ποιήσωσιν.
 29,2 13 Καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος, καὶ προσκαλεῖται
 13-19: οὓς ἠθέληεν αὐτός, καὶ ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν.
 Mt 10,1-4 14 καὶ ἐποίησεν δώδεκα, ἵνα ὦσιν μετ' αὐτοῦ, καὶ
 L 6,12-16 15 ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτοὺς κηρύσσειν¹ καὶ ἔχειν ἐξου-
 16 σίαν ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια. καὶ ἐποίησεν τοὺς
 J 30,2 δώδεκα, καὶ ἐπέθηκεν ὄνομα τῷ Σίμωνι Πέτρον·
 J 1,42 17 ἰκαὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην
 L 9,54 τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώβου, καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς
 18 ὀνόματα Βοανηργές, ὃ ἐστὶν υἱοὶ βροντῆς· καὶ
 Ἀνδρέαν καὶ Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον καὶ
 Ματθαῖον καὶ Θωμᾶν καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλ-
 φαίου καὶ Θαδδαῖον καὶ Σίμωνα τὸν Καναναῖον
 19 ἰκαὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώθ, ὃς καὶ παρέδωκεν αὐτόν.

11 λεγοντες S D W 28 69 1515 K|ει+ο Xς C 1424* 7 M
 Φ 4s P syh⁺ | 12 πολλα > W 1424 e bo ffirt | ποιωσιν
 B=Lss D W 872 13 pl. P 1355 Ks|ποιησ. + οτι ηδεισαν τ.
 Χν αυτον ειναι (L 4,41) Φ 1012 1047 a (C, b ffqt) |
 13 και²] οι δε SC*Δ|ηλθον Τα^{1a} D 1604 485 lat syr (co)|
 14 εποιησ.] εξελεξατο Τα^{av} sysp sa|δωδεκα+ους κ. απο-
 στολους ωνομασεν (L 6,13) Τα BSC*Δ Θ 28 13^r syh^m co
 (W, Φ gg¹) | κηρυσσ. + το ευαγγελιον D W 372 vl pl.
 vg¹ | 15 εχειν] εδωκεν αυτοις D W 372 lat pl. | εξουσ. +
 θεραπευειν τ. νοσους κ. Τα^{av} 33 579s rel. pl. lat sysph
 ar | δαιμον. + κ. περιαγοντας κηρυσσειν το ευαγγ. W
 e c a vg¹ | 16 κ. εποιησ. τ. δωδεκα BSC* 579s 565] πρω-
 τον Σιμωνα 13^r sa, > rel. | ονομα] ονοματα 33 892 Θ 213s
 713 r | 16-19 Πετρον+κοινως δε αυτους εκαλεσεν βοα-
 νηργε ο εστιν υιοι βροντης, ησαν δε ουτοι Σιμ. κ. Ανδρ.
 Ιακ. κ. Ιω. Φιλ. κ. Μαρθολ. - Ισκαριωτης ο κ. παραδους
 αυτον W (e c, b q) | 17 επεθ. αυ. ον.] vocavit eos Τα^{1a}
 e b c q sys | ονοματα] ονομα B D¹ 28 syr | 18 Ματθ. +
 τ. τελωνην Θs 565 13^r 348^r 1071 syh^m gg | Θαδδ.] Λεββ.

19* D a b f f i q r, > W e |

ne comprimerent eum. Multos enim sanabat, 10
 ita ut irruerent in eum, ut illum tangerent
 quotquot habebant plagas. Et spiritus im- 11
 mundi, cum illum videbant, procidebant ei et
 clamabant dicentes: Tu es Filius Dei. ¹ Et 12
 vehementer comminabatur eis ne manifestarent
 illum.

Et ascendens in montem vocavit ad se quos 13
 voluit ipse; et venerunt ad eum. Et fecit ut 14
 essent duodecim cum illo, et ut mitteret eos
 praedicare. Et dedit illis potestatem curandi 15
 infirmitates et eiciendi daemonia. Et imposuit 16
 Simoni nomen Petrus, ¹ et Iacobum Zebedaei 17
 et Iohannem fratrem Iacobi, et imposuit eis
 nomina Boanerges, quod est filii tonitru: ¹
¹et Andream et Philippum, et Bartholomaeum 18
 et Matthaeum, et Thomam et Iacobum Al-
 phaei, et Thaddaeum et Simonem Cananaeum,
¹et Iudam Iscariotem, qui et tradidit illum. 19

14 praedic. + evangelium AsHBEpGMaDL vl pl.
 15 daemonia + et ut circumeuntes praedicarent
 evangelium D^rT (gat e a c g²).
 16 Petrum EpD^r e a ff q
 17 boanerg.] bene reem S^m

10 Mt 15,30

11 L 4,41

16 J 1,42

3,20-35 *Blasphemia Spiritus Sancti, cognati Iesu* (Mt 12,24-32.46-50; L 11,15-22; 8,19 ss)

20 Et veniunt ad domum; et convenit iterum
 turba, ita ut non possent neque panem man-
 21 ducare. Et cum audissent sui, exierunt tenere
 eum; dicebant enim: Quoniam in furorem
 22 versus est. Et scribae, qui ab Hierosolymis de-
 scenderant, dicebant: Quoniam Beelzebub habet,
 et quia in principe daemoniorum eicit daemo-
 23 nia. Et convocatis eis in parabolis dicebat illis:
 24 Quomodo potest satanas satanam eicere? ¹Et
 si regnum in se dividatur, non potest regnum
 25 illud stare. Et si domus super semetipsam dis-
 26 pertiatur, non potest domus illa stare. Et si
 satanas consurrexerit in semetipsum, disperti-
 tus est et non poterit stare, sed finem habet.
 27 Nemo potest vasa fortis ingressus in domum
 diripere, nisi prius fortem alliget, et tunc do-
 28 mum eius diripiet. Amen, dico vobis, quoniam
 omnia dimittentur filiis hominum peccata et
 29 blasphemiae, quibus blasphemaverint; ¹ qui
 autem blasphemaverit in Spiritum Sanctum,

21 sui]scribae et ceteri vl(-l z)|in fur. v. est] demens
 factus est G, exsentiat eos vl pl. | dicebant 21[∩]22 e c

22 daemonum AsHsEpBGC

24 ~ stare regn. ill. *codd.* vl, > regn. ill. e b

25 potest AQW e a c f] poterit *rel.*

26 consurrexit AsM^rUMaDQsT

potest FX*sBUI.^rTV e a c d f ff q z

Καὶ ἔρχεται εἰς οἶκον· καὶ συνέρχεται πάλιν 20 31,10
 ὁ ὄχλος, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς μηδὲ ἄρτον
 φαγεῖν. καὶ ἀκούσαντες οἱ παρ' αὐτοῦ ἐξῆλθον 21 J 7,20;
 κρατῆσαι αὐτόν· ἔλεγον γὰρ ὅτι ἐξέστη. καὶ οἱ 22 32,2
 γραμματεῖς οἱ ἀπὸ Ἱερουσολύμων καταβάντες ἔλε- 22-30:
 γον ὅτι Βεελζεβούλ ἔχει, καὶ ὅτι ἐν τῷ ἄρχοντι Mt 12,24-32
 τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. καὶ προσ- 23 33,2
 καλεσάμενος αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐ-
 τοῖς· Πῶς δύναται σατανᾶς σατανᾶν ἐκβάλλειν;
 ἢ καὶ ἐὰν βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῆ, οὐ δύ- 24
 ναται σταθῆναι ἢ βασιλεία ἐκείνη· καὶ ἐὰν οἰκία 25
 ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῆ, οὐ δυνήσεται ἢ οἰκία ἐκεί-
 νη στῆναι. καὶ εἰ ὁ σατανᾶς ἀνέστη ἐφ' ἑαυτὸν 26
 καὶ ἐμερίσθη, οὐ δύναται στῆναι, ἀλλὰ τέλος
 ἔχει. ἀλλ' οὐ δύναται οὐδεὶς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ 27
 ἰσχυροῦ εἰσελθὼν τὰ σκεύη αὐτοῦ διαρπάσαι,
 ἐὰν μὴ πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν δῆσῃ, καὶ τότε τὴν
 οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει. Ἄμην λέγω ὑμῖν ὅτι 28 34,2
 πάντα ἀφεθήσεται τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τὰ
 ἁμαρτήματα καὶ αἱ βλασφημίαι, ὅσα ἐὰν βλασ-
 φημήσωσιν· ὅς δ' ἂν βλασφημήσῃ εἰς τὸ πνεῦ- 29
 L 12,10
 J 5,16

20 ερχεται BS 1241 W 1223 Γ 1355 b r sys co] ερχοντ. *
 rel. | συνερχονται, οχλοι Ta (Θ 954 713 Π*) 827 2145r
 syrh* (sa) | 21 οι παρ αυτου] περι αυτου οι γραμματ. κ.
 οι λοιποι D W (ec) a b f f i q r, οι αδελφοι αυτου sys,
 συγγενεις Ta syrh|κ. εκρατησαν 2145s syh*|εξεσταται
 (αυτους) D* Θ 565 13 pl. a b f f i q, εξηρητηνται αυτου W|
 22 κ. οτι - δαιμονιων] τ. αρχοντα τ. δαιμονιων, κ. δι
 αυτου W vl pl. | 23 αυτοις+ο Kς Ις D U a f f i r (Θ 1071)|
 25 δυνησεται B^r 700 565 1071 a i l v g g g¹ sa] δυναται *
 rel. | 26 ανεστη - εμερισθη] σαταναν εκβαλλει μεμερι-
 σται εφ εαυτον (Mt 12,26) Ta D 544 vl gg, εφ εαυτον
 μερισθη W sys | στηναι] σταθηναι η βασιλεια αυτου
 D W 1689s vl | 27 αλλ B-Δ 700 28 1* 209-124 a d f f
 syh^m ar bo (Θ 945 sa)] > rel. | εις-αυτου¹ Ta B-Δ Θ 565
 1071 sysp co] τα σκ. τ. ισχ. εισελθ. εις τ. οικ. αυτ. rel. |
 τ. οικιαν²] τα σκευη W 348s 1216 e sys| 28 οσα BSD D Θ
 13ss 983^r 348^r 0741604 Π* 262 E^r] οσας rel. | οσα-βλασφ.
 > W vl pl. sys | 29 εις¹ > D W a b i q ar Cyp| *

- μα τὸ ἅγιον, οὐκ ἔχει ἄφεισιν εἰς τὸν αἰῶνα,
 3,22 (J 10,20) 30 ἀλλὰ ἔνοχός ἐστιν αἰωνίου ἁμαρτήματος. ὅτι
 ἔλεγον· πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει.
- 35,2
 31-35: 31 Καὶ ἔρχονται ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελ-
 Mt 12,46-50 φοὶ αὐτοῦ, καὶ ἔξω στήκοντες ἀπέστειλαν πρὸς
 I. 8,19^{as} 32 αὐτὸν καλοῦντες αὐτόν. καὶ ἐκάθητο περὶ αὐτὸν
 ὄχλος, καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου
 33 καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ζητοῦσίν σε. καὶ ἀπο-
 κριθεὶς αὐτοῖς λέγει· τίς ἐστὶν ἡ μήτηρ μου
 34 καὶ οἱ ἀδελφοί μου; καὶ περιβλεψάμενος τοὺς
 περὶ αὐτὸν κύκλω καθημένους λέγει· Ἴδε ἡ
 35 μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. ὅς γὰρ ἂν
 ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, οὗτος ἀδελφός
 μου καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.
- 36,2
 1-20: 4 Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θά-
 Mt 13,1-23 λασσαν. καὶ συνάγεται πρὸς αὐτὸν ὄχλος πλει-
 L 8,4-15 στος, ὥστε αὐτὸν εἰς πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι
 ἐν τῇ θαλάσῃ, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος πρὸς τὴν θά-
 2 λασσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἦσαν. καὶ ἐδίδασκεν αὐ-
 τοὺς ἐν παραβολαῖς πολλά, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν

εἰς τ. αἰωνα > Wss 565s 1^s 22 vl pl. sys | εσται Ta S 33^r
 D 945 Σ 713 4s lat(-b) ar gg¹ | αμαρτ.] κρισεως 700 21s
 31 * rel. pl. fr syph | 30 εχει] εχειν αυτον D W vl(-fl) | 31 και¹
 ουν 33 21s 7^r rel. pl. syh | στηκοντες BC*Δ 28] εστηκοτες
 C^sLs 700s 1^s 118s 124 495 G, σταντες S, εστωτες rel. |
 32 κ. λεγ. αυτω] ειποντων δε αυτων Θ 565s sys ar gg¹ |
 σου² B^r Ws 372ss 1-230 1424^s 115^s 213^r Φs 291 4s 1604s
 K^s al. G e l r z vg sysph* ar co] + κ. αι αδελφαι σου rel. |
 ζητους.] στηκουσιν ζητουντες W e a b c fr tpl sys ar
 gg¹] + σε ιδειν e c, σοι λαλησαι b | 33 και¹] ος δε W e b c |
 34 κυκλω + μαθητας Θs 565 13^r gg sa (W ar), > 1279
 35 * 1216ss sysp | 35 γαρ > B e b bo | 4,1 συνηχθη 33 1241 Ws
 21s 1424 rel. pl. | πλειστος BssL-Δ W] πολυς rel. | εν τη
 θαλ.] περαν της θ. D, παρα τ. αιγιαλον W vl pl. | προς
 την θ.] περαν της θ. D, εν τω αιγ. W e b c ffr syr ar |
 επι τ. γης > D W vl sys sa | ησαν] stabat (Mt 13,2)
 Ta^{an} c f ffr z sysp (Ta^te) | 2 πολλα > W 28 e b c z | και
 ελεγ. - αυτου] λεγων W e b c |

non habebit remissionem in aeternum, sed reus erit aeterni delicti. ¹Quoniam dicebant: Spiritum immundum habet.

Et veniunt mater eius et fratres, et foris stantes miserunt ad eum vocantes eum. Et sedebat circa eum turba, et dicunt ei: Ecce mater tua et fratres tui foris quaerunt te. Et respondens eis ait: Quae est mater mea et fratres mei? Et circumspiciens eos, qui in circuitu eius sedebant, ait: Ecce mater mea et fratres mei. Qui enim fecerit voluntatem Dei, hic frater meus et soror mea et mater est.

4,1-34 *Parabola* (Mt 13,1-23. 31s; L 8,4-18; 13,18s)

Et iterum coepit docere ad mare; et congregata est ad eum turba multa, ita ut navim ascendens sederet in mari, et omnis turba circa mare super terram erat. Et docebat eos in parabolis multa et dicebat illis in doctrina sua:

29 habet *codd.* vl(-c)

32 tui † et sorores tuae a c d f ff q

33 et² † qui sunt OsBMaETW e a c f (ff)

4,1 ut V l] † in *codd.* vl

30 J 10,20

34 J 20,17

- 3 Audite: ecce exiit seminans ad seminandum.
 4 Et dum seminat, aliud cecidit circa viam, et
 venerunt volucres caeli et comederunt illud.
 5 Aliud vero cecidit super petrosa, ubi non habuit
 terram multam; et statim exortum est, quo-
 6 niam non habebat altitudinem terrae; et quando
 exortus est sol, exaestuavit, et eo quod non
 7 habebat radicem, exaruit. Et aliud cecidit in
 spinas; et ascenderunt spinae et suffocaverunt
 8 illud, et fructum non dedit. Et aliud cecidit
 in terram bonam; et dabat fructum ascenden-
 tem et crescentem, et afferebat unum triginta,
 9 unum sexaginta et unum centum. Et dicebat:
 Qui habet aures audiendi audiat.
 10 Et cum esset singularis, interrogaverunt
 eum hi qui cum eo erant duodecim parabo-
 11 lam. ¹ Et dicebat eis: Vobis datum est nosse
 mysterium regni Dei; illis autem qui foris
 12 sunt in parabolis omnia fiunt, ¹ ut

4 et + *factum est a

4 caeli > *codd.* e b c f f l z

6 aestuavit O^rBUE f i r

et² > AsHOs d f l q r z | haberet *codd.* (e) f z

8 triginta + et *codd.* vl(-c)

10 erant + *cum SssHssBDL^r f

parabolam W]*-bolas *rel.* (z)

11 nosse] scire AsH^rBIUMaDV fl, > S

τῆ διδαχῇ αὐτοῦ · ἰ *Ακούετε · ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ 3
 σπείρων σπείραι. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπείρειν ὁ 4
 μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἦλθεν τὰ πε-
 τεινὰ καὶ κατέφαγεν αὐτό. καὶ ἄλλο ἔπεσεν ἐπὶ 5
 τὸ πετρῶδες, ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν, καὶ
 εὐθύς ἐξανέτειλεν διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς·
 ἰ καὶ ὅτε ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ 6
 τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη. καὶ ἄλλο ἔπε- 7
 σεν εἰς τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι
 καὶ συνέπνιξαν αὐτό, καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκεν.
 ἰ καὶ ἄλλα ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν καλήν, καὶ 8
 ἐδίδου καρπὸν ἀναβαίνοντα καὶ αὐξανόμενον,
 καὶ ἔφερον εἰς τριάκοντα καὶ ἐν ἑξήκοντα καὶ
 ἐν ἑκατόν. καὶ ἔλεγεν · ὅς ἔχει ὦτα ἀκούειν 9
 ἀκουέτω.

Καὶ ὅτε ἐγένετο κατὰ μόνας, ἠρώτων αὐτὸν 10
 οἱ περὶ αὐτὸν σὺν τοῖς δώδεκα τὰς παραβολάς.
 ἰ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· ὑμῖν τὸ μυστήριον δέδοται 11
 τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ· ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω 37.1
 ἐν παραβολαῖς τὰ πάντα γίνεται, ἰ ἵνα 12

3 σπειραι BS* W 2145 074 v1] > D¹, του σπ. rel.] + τ.
 σπορον αυτου 1424 179 M^r 1071 047 F | 4 εγενετο > *
 D W 1082 E lat(-e a) sysp sa | 5 αλλα 33 D¹ W 565s 13ss *
 983^r e sa | τα πετρωδη (Mt 13,5) S* 33 D Ws 372s 1*
 118s 1424* al. lat pl. | οπου, και²] κ. οτι D W v1 pl. | εξ-
 ανετειλ.] εξεβλαστησεν 700 28 1-124 | 6 και¹ - ηλιος B-Δ *
 D Θ 372s 1424* 1071 lat pl.] ηλιου δε ανατειλαντος rel.
 e a f | 7 απεπνιξ. (L 8,7) 33 al. 700 1424-659 179 1194 *
 348^r Σ | εδωκεν] εποιησ. Θ 565 1424* | 8 αλλα B-892 *
 Wss 28 124 e] αλλο rel. | αυξανομενον LΔ D W A 238]
 -μενα BS 1071, -νοντα rel. | φερει D Wss 565 124 | εις¹
 BL 1071] εις^{10r} SC* 892 Δ 700 565s, το εν^{10r} rel. pl., εν^{10r}
 W | 9 ακουετω + κ. ο συνιων συνιετω D 2145 a b ffir
 syh^m | 10 ηρωτησαν W 372 28ss 1^r 7-291 K rel. lat pl. *
 ar | περι αυτ. - δωδεκα] μαθηται αυτου Ta D Wss 565s
 13^r v1 sys (ar) | 11 υμιν δεδοται γνωσαι το μυστ. τ. β. *
 (Mt 13,11) 33 579^r D Θ 291 047^r Λ rel. lat syph ar gg |
 εξωθεν B 1424s Σ | γινετ.] λεγεται D Θ 565s 124 1424*
 213s Σ 1515 v1 pl. sa (gg) |

Is 6,9s
J 12,40
A 28,26s

βλέποντες βλέπωσιν και μη ἴδωσιν,
και ἀκούοντες ἀκούωσιν και μη συνίωσιν,
μήποτε ἐπιστρέψωσιν και ἀφεθῆ αὐτοῖς.

- 13 ἰ και λέγει αὐτοῖς· Οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν
ταύτην, και πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνώ-
38,2 14 σεσθε; ὁ σπείρων τὸν λόγον σπείρει. ἰ οὗτοι δέ
15 εἰσιν οἱ παρὰ τὴν ὁδόν, ὅπου σπείρεται ὁ λό-
γος, και ὅταν ἀκούσωσιν, εὐθὺς ἔρχεται ὁ σα-
τανᾶς και αἶρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον ἐν
16 αὐτοῖς. και οὗτοί εἰσιν ὁμοίως οἱ ἐπὶ τὰ πε-
τρῶδη σπειρόμενοι, οἱ ὅταν ἀκούσωσιν τὸν λό-
17 γον, εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνουσιν αὐτόν, ἰ και
οὐκ ἔχουσιν ῥίζαν ἐν ἑαυτοῖς, ἀλλὰ πρόσκαιροί
εἰσιν, εἶτα γενομένης θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ
18 τὸν λόγον εὐθὺς σκανδαλίζονται. και ἄλλοι
εἰσιν οἱ εἰς τὰς ἀκάνθας σπειρόμενοι· οὗτοί
19 εἰσιν οἱ τὸν λόγον ἀκούσαντες, και αἱ μέριμναι
τοῦ αἰῶνος και ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου και αἱ
περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰσπορευόμεναι συμ-
20 πνίγουσιν τὸν λόγον, και ἄκαρπος γίνεται. ἰ και

10,23s
(2 Th 2,10;
Hb 3,13)

12 βλέποντες + μη Δ 28 1082s 1604 1200 229ss E^r |
βλεπωσι κ. > W sys | ακουωσι κ. > W 28 a Ωρ¹ | αφε-
θησομαι D*, αφησω D^c. d ffi q r | αυτοις + τα αμαρτη-
ματα 33 892^r D Θsss 21s 13 rel. lat (-b) sysph, + αυτων
Δ 700 syph⁺ | 14 ο σπειρων] qui loquitur a b c q r |
* 15 οπου] οις D 69^c ff syp | οπου σπ. ο λογος] qui neg-
legenter verbum suscipiunt a b c f q r, > sys | ευθυς >
579 1^a 118s 827 sys ar gg | αιρει] αρπαζει (Mt 13,19) Ta
SsΔ | αυτοις] τ. καρδιαις αυτων 33 1241 D Θsss 827s
12⁴ rel. lat pl. ar syh* bo¹ (b q r sysp) | 16 ομοιως > 579 D
Wss 565 1^a 118s 13-230 vl sysp ar gg co | ευθυς >
579 D 349 267 c ffi q sys bo | λαμβαν.] δεχονται (L
8,13) 579 1^r 280 | αυτον > 579 Θ 565s 1^r 13^r ar gg Ωρ |
* 18 αλλοι εισ. BSC* LΔ D 372 b c ffi lz vg bo] > 892
* Wss 565s 1-349 syp ar gg sa | 19 η μεριμνα 827 i q syp
bo¹ | αιωνος] βιου D Wss 565 517s 472 vl | αι απαται
D Ws 565 1424^a i q ar (e c ff) | πλουτου] κοσμου D Θ
565 c ffi q (e b) | και³ - εισπορ. > Θs 565 (D 28 1^r vl
pl. ar) |

*videntes videant et non videant,
et audientes audiant et non intellegant,
nequando convertantur et dimittantur eis
peccata.*

Et ait illis: Nescitis parabolam hanc? et quo- 13
modo omnes parabolas cognoscetis? Qui semi- 14
nat verbum seminatur. Hi autem sunt qui circa 15
viam, ubi seminatur verbum, et cum audierint,
confestim venit satanas et aufert verbum, quod
seminatum est in cordibus eorum. Et hi sunt 16
similiter qui super petrosa seminantur, qui
cum audierint verbum, statim cum gaudio acci-
piunt illud, ¹et non habent radicem in se, sed 17
temporales sunt; deinde orta tribulatione et
persecutione propter verbum, confestim scan-
dalizantur. Et alii sunt qui in spinis seminan- 18
tur; hi sunt qui verbum audiunt, ¹et aerum- 19
nae saeculi et deceptio divitiarum et circa
reliqua concupiscentiae introeuntes suffocant
verbum, et sine fructu efficitur. Et hi sunt 20

17 et²] * aut (a) b

12 remittatur b, dimittam G i q r (d, ff) | pec-
cata > b

15 cordibus VW] -de SX²Z^oGCs, -da *rel.*

19 efficiuntur OGMaEsCs(Q) vl(-l z)

12 Is 6,9s; J 12,40; A 28,26s

19 Mc 10,23s (2 Th 2,10; Hb 3,13)

- qui super terram bonam seminati sunt, qui audiunt verbum et suscipiunt et fructificant, unum triginta, unum sexaginta et unum centum.
- 21 Et dicebat illis: Numquid venit lucerna ut sub modio ponatur aut sub lecto? nonne ut
- 22 super candelabrum ponatur? Non est enim aliquid absconditum quod non manifestetur, nec factum est occultum, sed ut in palam veniat. Si quis habet aures audiendi, audiat.
- 23
- 24 ¹Et dicebat illis: Videte quid audiatis. In qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis et
- 25 adicietur vobis. Qui enim habet, dabitur illi; et qui non habet, etiam quod habet auferetur ab eo.
- 26 Et dicebat: Sic est regnum Dei, quemadmodum si homo iaciat sementem in terram,
- 27 ¹et dormiat, et exurgat nocte et die, et semen
- 28 germinet et increscat dum nescit ille. Ultro enim terra fructificat, primum herbam, deinde spicam, deinde plenum frumentum in spica.
- 29 Et cum produxerit fructus, statim mittit falcem, quoniam adest messis.

20 triginta X*Ep] + et *rel.* vl(-f)

22 est enim L] ~ enim est *rel.*

24 et adicietur vobis > GD gat e b l z

26 ~ iaciat homo BUVT

27 et³ G] ac *rel.* fl z

29 cum G] + se *rel.* z

fructum G a b c d f i q

21 Mt 5,15

22 Mt 10,26; L 8,17

24 Mt 7,2; L 6,38

25 Mt 13,12; L 8,18

27 Ja 5,7

29 Jl 3,13; Ap 14,15ss

ἐκεῖνοί εἰσιν οἱ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρέν-
τες, οἵτινες ἀκούουσιν τὸν λόγον καὶ παραδέ-
χονται, καὶ καρποφοροῦσιν ἐν τριάκοντα καὶ ἐν
ἐξήκοντα καὶ ἐν ἑκατόν.

Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Μήτι ἔρχεται ὁ λύχνος, 21 ^{39,2}
ἵνα ὑπὸ τὸν μόδιον τεθῆ ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην; ^{21-25:}
οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίαν τεθῆ; ^{L 8,16ss}
οὐ γάρ ἐστίν ^{Mt 5,15}
τι κρυπτόν, ἐὰν μὴ ἵνα φανερωθῆ· οὐδὲ ἐγέ- ²²
νετο ἀπόκρυφον, ἀλλ' ἵνα ἔλθῃ εἰς φανερόν. ^{40,2}
εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. ^{Mt 10,26}
^{L 12,2} 23

Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Βλέπετε τί ἀκούετε. ἐν 24 ^{41,2}
ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν, καὶ προσ- ^{Mt 7,2}
τεθήσεται ὑμῖν τοῖς ἀκούουσιν. ὃς γὰρ ἔχει, 25 ^{42,2}
δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὃς οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ^{Mt 13,12}
ἀρθηθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

Καὶ ἔλεγεν· Οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ 26 ^{43,10}
Θεοῦ, ὡς ἄνθρωπος βάλῃ τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς
γῆς, ¹ καὶ καθεύδῃ καὶ ἐγείρηται νύκτα καὶ 27 ^{Ja 5,7}
ἡμέραν, καὶ ὁ σπόρος βλαστᾷ καὶ μηκύνηται,
ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός. αὐτομάτῃ ἢ γῆ καρπο- 28
φορεῖ, πρῶτον χόρτον, εἶτεν στάχυν, εἶτεν πλήρη
σῖτον ἐν τῷ στάχυϊ. ὅταν δὲ παραδοῖ ὁ καρπός, 29 ^{Jl 3,13}
εὐθὺς ἀποστέλλει τὸ δρέπανον, ^{Ap 14,14-19}
ὅτι παρέστηκεν ὁ
θερισμός.

20 εκεινοι BssI.σΔ] ουτοι rel. pl., > Θ 565s | σπαρεντ.] *
πιπτοντες W e c f i q r, > 1* 118s | 21 αυτοις + οτι BLs *
(co), ιδετε 28 13r | ερχεται] απτεται D vl pl., καιεται
W 13r co | ουχ] αλλ W 544 e b c q | επι] υπο B*S 33 13-
230 7 al. 27 Σ 4s ΥΛ | 22 τι > B 579 D Wss 565s 1-124 23 *
7ss al. Ms U 713r 4-472 1604 | K^r H al. vl pl. gg¹ | ελθη
εις φανερ.] φανερωθη B syr sa gg¹ | 24 αντιμετρηθησ.
(L 6,38) 579 565 179 1194 485 lat pl. | και² - ακουουσ.
> 579 D W 565 983 495 Λ* e b l r² | τοις ακ. > BssL-Δ
700 lat pl. bo | 25 εχει²] δοκει εχειν (L 8,18) Ta 346 |
26 ως + εαν C 372 21s 1r 1424 rel. pl. | ανθρ. + οταν
W 1* 118s e | 28 αυτοματη + γαρ 33 Δ D W^r rel. pl. lat
syr gg | 29 πληρης (ο) σιτος B D W (C* 544) | παραδοι
BS*Δ D Θ 565s]-δω rel. |

- ^{44,2} 30 Καὶ ἔλεγεν· Πῶς ὁμοιώσωμεν τὴν βασιλείαν
^{30-34:} τοῦ Θεοῦ, ἢ ἐν τίνι αὐτὴν παραβολῇ θῶμεν;
 Mt 13,31ε. 34
 Lc 13,18s ³¹ ὡς κόκκῳ σινάπεως, ὃς ὅταν σπαρῆ ἐπὶ τῆς γῆς,
 μικρότερον ὄν πάντων τῶν σπερμάτων τῶν ἐπὶ
³² τῆς γῆς, ¹ καὶ ὅταν σπαρῆ, ἀναβαίνει καὶ γί-
 νεται μείζον πάντων τῶν λαχάνων, καὶ ποιεῖ
 κλάδους μεγάλους, ὥστε δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκι-
 ᾶν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν.
^{45,6} 33 Καὶ τοιαύταις παραβολαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐ-
^{46,10} 34 τοῖς τὸν λόγον, καθὼς ἠδύναντο ἀκούειν· χωρὶς
 δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς, κατ' ἰδίαν δὲ
 τοῖς ἰδίοις μαθηταῖς ἐπέλυεν πάντα.
^{47,2} 35 Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὀψίας
^{35-41:} 36 γενομένης· διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν. καὶ ἀφέντες
 Mt 8,18.23-27
 L 8,22-25 τὸν ὄχλον παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς ἦν ἐν τῷ
 Ion 1,3ss 37 πλοίῳ, καὶ ἄλλα πλοῖα ἦν μετ' αὐτοῦ. καὶ γίνε-
 ται λαῖλαψ μεγάλη ἀνέμου, καὶ τὰ κύματα ἐπέ-
 βαλλεν εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε ἤδη γεμίζεσθαι τὸ
³⁸ πλοῖον. καὶ αὐτὸς ἦν ἐν τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προσ-
 κεφάλαιον καθεύδων. καὶ ἐγείρουσιν αὐτὸν καὶ
 (L 10,40) λέγουσιν αὐτῷ· διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολ-

* 30 ποῖς] τινι (L 13,18) D Θsss 21s 1^r 1424^a 659 rel. lat
 pl. syph ar gg¹ co | τινι] ποῖα 33 D Θsss 21s 872s 124
 rel. pl. | παραβολῇ] ομοιωματι 565 1^a 118s b | θῶμεν Bss
 L-Δ 28 13^r b (W e) syh^m Ωρ] παραβαλωμεν rel. | 31 ὡς]
 ομοια εστι D (c) bo | κοκκῳ BSC^oΔ D 372s 124 1402s 1194
 348^r Φs Π^a al.] κοκκον rel. | 32 σπαρη] αυξηθη 1402s 1574s
 * 1396 251 | και¹ - αναβαινει] αυξει] W e b c q r gg¹ | 33 πολ-
 λαις > (Mt 13,34) C^{*}-Δ W 700 28 1^a 118s 1689s 1424 213
 Σ al. 4ss al. e b c syr ar gg bo¹ | 34 ιδιοις > 700 22 485
 i l r² gg¹ | παντα] αυτας D W e ff i q | 36 inc. κ. αφιου-
 σιν τ. οχλ. κ. P⁴⁵ D Ws 372ss 13^r vl(-e) | αλλα, ην] τα αλλα
 τα οντα πλ. Θs 565s 1^a 118s ar | πλοια + πολλα 33 D ff
 (i q r) | και² + αμα πολλοι ησαν μετ W e (b c ff) | 37 πλοιον
 i 2 S^{*}e | το πλοιον² > 826 Φ Ω syh^{*} | βυθιζεσθαι Ta 33
 1^r 7ss Σ 251 G sa, καταποντιζ. 1200 473 | 38 εγεριουσ. B^{*}
 SC^{*}Δ Π] διεγειρ. rel. | διεγειραντες αυτ. λεγ. D Wss 565
 (13^r) vl(-e a) | αυτω > W 1402 472 e ff q ar gg¹ |

Et dicebat : Cui assimilabimus regnum Dei, 30
aut cui parabolae comparabimus illud? Sicut 31
granum sinapis, quod cum seminatum fuerit in
terra, minus est omnibus seminibus quae sunt
in terra; ¹ et cum seminatum fuerit, ascendit 32
et fit maius omnibus holeribus et facit ramos
magnos, ita ut possint *sub umbra eius aves*
caeli habitare. Et talibus multis parabolis lo- 33
quebatur eis verbum, prout poterant audire;
¹ sine parabola autem non loquebatur eis; seor- 34
sum autem discipulis suis disserebat omnia.

4,35-5,20 *Tempestas sedata, Gerasenus sa-*
natus (Mt 8,18.23-9,1; L 8,22-39)

Et ait illis in illa die, cum sero esset fac- 35
tum: Transeamus contra. ¹ Et dimittentes tur- 36
bam assumunt eum ita ut erat in navi, et aliae
naves erant cum illo. Et facta est procella ma- 37
gna venti, et fluctus mittebat in navim, ita ut
impleretur navis. Et erat ipse in puppi super 38
cervical dormiens, et excitant eum et dicunt

35 in > AsH*sBECs

~ die illa OZsUsDV

36 erat] erant AsH^rDTh c l q z

32 Dn 4,9.18; Ez 17,23; 31,6; Ps 103,12

37 Jon 1,3ss

38 (L 10,40)

illi: Magister, non ad te pertinet quia peri-
 39 mus? Et exurgens comminatus est vento et
 dixit mari: Tace, obmutesce. Et cessavit ventus,
 40 et facta est tranquillitas magna. ¹ Et ait illis:
 41 Quid timidi estis? necdum habetis fidem? ¹ Et
 timuerunt timore magno et dicebant ad alter-
 utrum: Quis, putas, est iste, quia et ventus
 et mare oboediunt ei?

5 Et venerunt trans fretum maris in regio-
 2 nem Gerasenorum. Et exeunti ei de navi sta-
 tim occurrit de monumentis homo in spiritu
 3 immundo, qui domicilium habebat in monu-
 mentis, et neque catenis iam quisquam poterat
 4 eum ligare, quoniam saepe compedibus et ca-
 tenis vinctus dirupisset catenas et compedes
 comminuisset, et nemo poterat eum domare,
 5 ¹ et semper die ac nocte in monumentis et in
 montibus erat, clamans et concidens se lapi-

41 timore magno W vl pl.] ~ magno timore *rel.*

5,2 occurrit Z^cVW i r] + ei *rel.*

3 ~ eum poterat *codd.*, di z (c l)

5 die ac nocte Th] ~ nocte ac die *rel.* vl

erat + et AsHsX^cEpMaD l

39 Ps 88,10; 106,29s

41 Mc 1,27

λύμεθα; και διεγερθεις ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ 39
 και εἶπεν τῇ θαλάσῃ· σιώπα, πεφίμωσο. και Ps 88,10:
 ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, και ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. 106,29s
 και εἶπεν αὐτοῖς· τί δειλοί ἐστε οὕτως; πῶς οὐκ 40
 ἔχετε πίστιν; και ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, και 41
 ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους· τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι 1,27
 και ὁ ἄνεμος και ἡ θάλασσα ὑπακούει αὐτῷ;

Και ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης εἰς 5 1-21:
 τὴν χώραν τῶν Γερασηνῶν. και ἐξεληθόντος αὐ- 2 Mt 8,28-34
 τοῦ ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθύς ὑπήντησεν αὐτῷ ἐκ L 8,26-39
 τῶν μνημείων ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ;
 Ἰδὼς τὴν κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς μνήμασιν, και 3
 οὐδὲ ἀλύσει οὐκέτι οὐδεὶς ἐδύνατο αὐτὸν δῆσαι,
 Ἰδιὰ τὸ αὐτὸν πολλάκις πέδαις και ἀλύσεσιν δε- 4
 δέσθαι, και διεσπάσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς ἀλύσεις
 και τὰς πέδας συντετριφθαι, και οὐδεὶς ἴσχυεν
 αὐτὸν δαμάσαι. και διὰ παντὸς νυκτὸς και 5
 ἡμέρας ἐν τοῖς μνήμασιν και ἐν τοῖς ὄρεσιν
 ἦν κράζων και κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις. και 6

38 εγερθ. 579 D W 700 28s* 13r 954 1604 e | σιωπα >
 W e b c ff | πεφιμωσον 28 1689s, φιμωθητι D W | 40 ~ *
 ουτως δειλ. εστε Ta P⁴⁵ (28) 1-872 209 13-828 ar | ουτως
 > BSL-Δ D Θsss lat co | πως ουκ Ta C 33 579 21s
 872ss 124 rel. f sy(p)h] > W e q, ουπω BsLsΔs D Θ 28
 1^a 209 13-828 lat pl. | 41 τις, οτι και] ιδου πως e b | οι *
 ανεμοι S^c 33 D 700 565 1^a 118s 1424^a 477 Φ 472ss E
 vl(-e) syr gg bo | 5,1 τ. θαλασσ. > D 13-543 b f f i q r | *
 Γερασην. Ta^{na} B^s* D lat sa Tert] Γεργεσ. (L 8,26) S^c
 33s Δ (W) Θ-28 1^r 1424^a U 4s 251 sysh^m ar gg bo Ωρ,
 Γαδαρ. (Mt 8,28) Ta rel. | 2 εξελθ. αυτου B^r Θs 565s 1^r *
 13^r 7ss 179 660s b f] -οντων αυτων D W e c ff gg^l, -οντι
 αυτω rel. | ευθυς > Ta³ B W 998 e b c ff i sysp ar | υπ-
 ηνητησ. BSCL 579s D Ws 565s 1^a 118-828 1424^a al. 4-472
 al. 270^a G] απνητησ. rel. | 3 μνημειοις D W 1^a 118s 1424s *
 659 H | 4 οτι πολλακ. αυτον δεδεμενον πεδαις κ. αλυσ- *
 εσιν εν αις εδησαν διεσπακεναι κ. τ. πεδας συντετριφεναι
 κ. μηδενα αυτον ισχυειν (ετι) δαμασαι D gg^l (Ta^{na} W
 1^r e c ff i q | 5 και δια π. νυκτ.] νυκτος δε D (W) vl(-a f) | *
 μνημειοις D W 565s 1^a 118-124 |

1,24
3 Rg 17-18

ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν ἔδραμεν καὶ
 7 προσεκύνησεν αὐτόν, καὶ κράξας φωνῇ μεγάλῃ
 λέγει· τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ
 ὑψίστου; ὀρκίζω σε τὸν Θεόν, μὴ με βασανί-
 8 σης. ἔλεγεν γὰρ αὐτῷ· ἔξελθε τὸ πνεῦμα τὸ
 9 ἀκάθαρτον ἐκ τοῦ ἀνθρώπου. καὶ ἐπηρώτα αὐ-
 τόν· τί ὄνομά σοι; καὶ λέγει αὐτῷ· λεγιῶν ὄνο-
 10 μά μοι, ὅτι πολλοὶ ἐσμεν. καὶ παρεκάλει αὐ-
 τὸν πολλά, ἵνα μὴ αὐτοὺς ἀποστείλῃ ἔξω τῆς
 11 χώρας. ἦν δὲ ἐκεῖ πρὸς τῷ ὄρει ἀγέλη χοίρων
 12 μεγάλῃ βοσκομένη. καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν λέ-
 γοντες· πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους, ἵνα εἰς
 13 αὐτοὺς εἰσέλθωμεν. ἰ καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς. καὶ
 ἔξελθόντα τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα εἰσῆλθον
 εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὄρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ
 κρημοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, ὡς δισχίλιοι, καὶ
 14 ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσῃ. καὶ οἱ βόσκοντες αὐ-
 τοὺς ἔφυγον καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ
 εἰς τοὺς ἀγρούς· καὶ ἦλθον ἰδεῖν τί ἐστὶν τὸ γε-
 15 γονός. καὶ ἔρχονται πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ θεω-

- 6 προσεδραμ. W vl pl. | 7 εμοι] ημιν (Mt 8,29) Ta^{at} Θ
 2145 syh^{*} | Iv > 33 700 1^r 1689s 349 Φ 291 4s | υψιστ.]
 9 * ζωντος Σ A syh^m | 8 αυτω + ο Ις D ff q r gg¹ sa | 9 λεγει
 αυτω B^r Ws 28 1-828 1424^{*} 7^{*} M 213 Φs 713 A^r vg verss.]
 απεκριθη λεγων rel. pl. (D 565 477 vl) | μοι + εστιν B D
 * 372 13^r lat | 10 παρεκαλουν Ta Δ Θ 565s 1^r 1689s A c
 ffz sys ar gg¹ | πολλα > 892 827 1012 e sys | αυτους]
 * αυτα BCΔ Θ 565, αυτον SLs W K pl. e b syp | 11 προς
 τω ορει > 1^{*} 872 1689s r² | μεγαλη > Ta^{am} Ls D 1689s
 692 U 074 e b ff i r | βοσκομενων Ta^{at} S^o LΔ 1402 A b d q |
 * 12 παρεκαλουν D 372s 21s 827 M 348s 291 1093 A pl.
 lat(-c) | αυτον + τα δαιμονια Ta^{atm} D e f (579 872 M 291
 A-229, b sysp), παντες οι δαιμονες (Θs 565 a) rel. syh
 ar gg¹ | 13 ιησ. κ. ευθεως (ο) Kς Ις επεμψεν αυτους εις τ.
 χοιρους D c ff r (Θss H) | αυτοις BssL-Δ W 28 1^{*} 118s 788
 E e b sysp ar (gg) co] + ευθεως ο Ις rel. | ως] ησαν δε ως
 * 33 579 Θss 28^r 872^s rel. a (syh) ar gg bo | 14 απηγγ. B^r
 D Θs 1^{*} 209 1424^{*} 7^{*} M 348^{*} 213 Φs 4s al. 074 A | ανηγγειλ.
 rel. | 15 θεωρ.] ευρισκουσι (L 8,35) Ta^{at} W |

dibus. Videns autem Iesum a longe cucurrit 6
 et adoravit eum, ¹ et clamans voce magna 7
 dixit: Quid mihi et tibi, Iesu, fili Dei altis-
 simi? adiuro te per Deum, ne me torqueas. ¹Di- 8
 cebat enim illi: Exi spiritus immunde ab ho-
 mine. ¹Et interrogabat eum: Quod tibi nomen 9
 est? Et dicit ei: Legio mihi nomen est, quia
 multi sumus. Et deprecabatur eum multum, 10
 ne se expelleret extra regionem. Erat autem 11
 ibi circa montem grex porcorum magnus pas-
 cens. Et deprecabantur eum spiritus dicentes: 12
 Mitte nos in porcos, ut in eos introeamus. ¹Et 13
 concessit ei statim Iesus. Et exeuntes spiritus
 immundi introierunt in porcos, et magno im-
 petu grex praecipitatus est in mare ad duo
 milia, et suffocati sunt in mari. Qui autem 14
 pascebant eos fugerunt et nuntiaverunt in ci-
 vilitatem et in agros. Et egressi sunt videre
 quid esset factum; ¹ et veniunt ad Iesum et 15

6 occurrit F^scZ*UTh r w²z

7 dixit SEpMaD^rTW] dicit *rel.* vl
 altiss. Wb] summi *rel.*

9 mihi nomen Ls b f w²] ~ nom. mihi *rel.* e d
 c (b z)

13 ei] eis *codd.* (vl)

14 factum XEp^m] facti *rel.* i z w²

vident illum, qui a daemone vexabatur, sedentem, vestitum et sanae mentis, et timuerunt.
 16 Et narraverunt illis, qui viderant, qualiter factum esset ei, qui daemone habuerat, et de
 17 porcis. Et rogare coeperunt eum ut discederet
 18 de finibus eorum. Cumque ascenderet navim, coepit illum deprecari, qui a daemone vexatus
 19 fuerat, ut esset cum illo; ¹et non admisit eum sed ait illi: Vade in domum tuam ad tuos et annuntia illis quanta tibi Dominus fecerit
 20 et misertus sit tui. Et abiit et coepit praedicare in Decapoli, quanta sibi fecisset Iesus, et omnes mirabantur.

5,21-43 *Filia Iairi, mulier haemorrhoeissa*
 (Mt 9,18-26; L 8,41-56)

21 Et cum transcendisset Iesus in navi rursus trans fretum, convenit turba multa ad eum, et
 22 erat circa mare. Et venit quidam de archisynagogis nomine Iairus; et videns eum proci-
 23 dit ad pedes eius, et deprecabatur eum multum dicens: Quoniam filia mea in extremis est; veni, impone manum super eam, ut salva

15 mentis + qui habuerat legion. H^cO B M a Th W^z z

17 ~ eum coeper. *codd.* W^z z

de SHssBICs] a *rel.* e b c f ff W^z

18 a SEp^mMaDsKVCsW] > *rel.* b*q*

19 ~ fecerit Dom. UMa

21 Iesus > UL

23 manum UGQW] manus *rel.*

ροῦσιν τὸν δαιμονιζόμενον καθήμενον ἱματισμέ-
 νον καὶ σωφρονοῦντα, τὸν ἐσχηκότα τὸν λεγιῶ-
 να, καὶ ἐφοβήθησαν. καὶ διηγήσαντο αὐτοῖς οἱ 16
 ἰδόντες, πῶς ἐγένετο τῷ δαιμονιζομένῳ καὶ περὶ
 τῶν χοίρων. καὶ ἤρξαντο παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελ- 17
 θεῖν ἀπὸ τῶν ὄριων αὐτῶν. καὶ ἐμβαίνοντος 18 48.8
 αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον παρεκάλει αὐτὸν ὁ δαιμο-
 νισθεὶς ἵνα μετ' αὐτοῦ ᾗ. καὶ οὐκ ἀφῆκεν αὐτόν, 19
 ἀλλὰ λέγει αὐτῷ· ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς
 τοὺς σούς, καὶ ἀπάγγειλον αὐτοῖς, ὅσα ὁ Κύριός
 σοι πεποίηκεν καὶ ἠλέησέν σε. καὶ ἀπῆλθεν καὶ 20 7,31
 ἤρξατο κηρῦσσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει, ὅσα ἐποί-
 ησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ πάντες ἐθαύμαζον.

Καὶ διαπεράσαντος τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ πλοίῳ 21 49,2
 πάλιν εἰς τὸ πέραν συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ' 21-43:
 αὐτόν, καὶ ἦν παρὰ τὴν θάλασσαν. καὶ ἔρχεται 22 Mt 9,18-26
 εἰς τῶν ἀρχισυναγῶγων, ὀνόματι Ἰαίρος, καὶ
 ἰδὼν αὐτὸν πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ,
 καὶ παρακαλεῖ αὐτὸν πολλὰ λέγων ὅτι τὸ θυγά- 23 7,32
 τριόν μου ἐσχάτως ἔχει, ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῆς τὰς

τ. δαιμονιζ.] eum ex quo daem. eiecerat sys | καθήμεν.
 > Δ W 472 e | τ. εσχηκ. τ. λεγ. > D lat sys bo¹ | 16 ιδοντ.]
 ειδοτες Δ W | εγεν. τω δαιμονιζ.] εσωθη ο δαιμονισθεις
 (L 8,36) Ta 1^r 660 | 17 ηρξ. παρακαλ.] παρακαλουν Ta³
 D 700ss 1424^a | 18 εμβαντος Θ^r 22-828 115 al. 1194-1071
 Φ 245s Γss rel. pl. | παρεκαλει] ηρξατο παρακαλειν D
 lat(-e b) | δαιμονισθ.] ιαθεις 1082 syh^m | 19 απαγγ. Bss
 579s Θ 827 Σ 1555] διαγγ. P⁴⁵ D W 700 28 1^a 118s 13ss
 983^r, αναγγ. rel. | Κς] υς 1241 D | 20 οσα] α Ta CΔ* |
 21 εν τω πλοιω > P⁴⁵ D Θs 565s 1^r 788 e f f i q r sys ar gg | *
 παλιν > Θ c f f sys sa | ~ περαν παλιν S* D 700 565
 e a b i q syr | εις το περαν > P⁴⁵ | κ. ην > D e b c f f i q r z
 sys | 22 και¹ BS 33ss Δ-D Θ lat pl. sysp gg¹ co] + ιδου
 P⁴⁵ rel. | ονοματι] ω ονομα Wss 565, > D e a f f i | προσ-
 πιπτει W 13^r lat(-e) (D) | 23 παρακαλων αυτον κ. λ. D *
 e a b f f i q r | πολλα > D 1689s 1093s vl pl. | επιθη U ar
 (827 1071 71) | ινα¹-αυτη] ελθε αφαι αυτης εκ τ. χειρων
 σου D b f f i q r (sys) |

24 χειρας αὐτῆς, ἵνα σωθῆ καὶ ζήσῃ. καὶ ἀπῆλθεν μετ' αὐτοῦ. καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολὺς, καὶ συνέθλιβον αὐτόν.

25 Καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος δώδεκα ἔτη,

26 ἰ καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν καὶ δαπανήσασα τὰ παρ' αὐτῆς πάντα, καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ χειρόν ἐλθοῦσα,

27 ἰ ἀκούσασα [τὰ] περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ

6,56 28 ὄχλῳ ὄπισθεν ἤψατο τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· ἔλεγεν γὰρ ὅτι ἐὰν ἄψωμαι κἄν τῶν ἱματίων αὐτοῦ

29 σωθήσομαι. καὶ εὐθὺς ἐξηράνθη ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς, καὶ ἔγνω τῷ σώματι ὅτι ἴται

L 6,19 30 ἀπὸ τῆς μάστιγος. καὶ εὐθὺς ὁ Ἰησοῦς ἐπιγνούς ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐξ αὐτοῦ δύναμιν ἐξελθοῦσαν,

ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ ἔλεγεν· τίς μου ἤψατο τῶν ἱματίων;

31 καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· βλέπεις τὸν ὄχλον συνθλίβοντά

32 σε, καὶ λέγεις· τίς μου ἤψατο; ἰ καὶ περιεβλέ-

33 πετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο ποιήσασαν. ἡ δὲ γυνὴ φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα, εἰδυῖα ὃ γέγονεν αὐτῆς, ἦλθεν καὶ προσέπεσεν αὐτῷ καὶ εἶπεν

34 αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ·

ἵνα σωθῆ > e c sys sa | ζήσεται 33 Ws 28^r 1^r 1424 rel. e c z sysph sa | 24 ἀπῆλθεν] υπηγεν D 124 | ἠκολούθησεν CLs 1675 16 472 | 25 γυνὴ B-892 Δ W 1^s 209 A lat pl. syi co] + τις rel. | 26 καὶ¹] η D bc fff i syp sa | παρ > D Wss 565s 1^r 1424^s 291 495 verss.(-e) | 27 τα BS*C*Δ] > rel. | ἤψατο + τ. κρασπεδου 33 579 1^s 118s M 1071 gg¹ | 28 ελεγ. γαρ] λεγουσα D 700ss vl(-e), + εν εαυτη (Mt 9,21) Τα^{atn} 33 D Θsss 1^r 346 1424-1402 477 ΣN 713 1604 K-229 a c fff i q r ar gg | κἄν > B* 954 e c z | τ. ἱματιου S 33 D lat(-q) syp | 30 εν εαυτω > D 1194 vl(-af) sa¹ | 31 inc. οι δε μαθ. αυτου λεγουσιν αυτω D 700 565 e a i q | 32 πεποιηκυιαν Ws 372 28 1^s 209 | 32s κ. περιβλεψαμενου αυτου η γυνη φοβ. e c (b) | 33 τρεμουσα + διο πεποιηκει λαθρα D Θs 565s 124 348 1071 495 affi r ar gg | γεγον. BssLsΔ D 544 1675 syi] + επ rel. pl. | αυτω + εμπροσθεν παντων W 13ss 826^s 827 sa | αληθειαν] αιτιαν (L 8,47) W 28 1s 788-828 gg¹ sa |

sit et vivat. Et abiit cum illo, et sequebatur 24
eum turba multa, et comprimebant eum.

Et mulier, quae erat in profluvio sanguinis 25
annis duodecim ¹et fuerat multa perpessa a 26
compluribus medicis et erogaverat omnia sua
nec quidquam profecerat, sed magis deterius
habebat, ¹cum audisset de Iesu, venit in turba 27
retro et tetigit vestimentum eius; ¹dicebat 28
enim: Quia si vel vestimentum eius tetigero,
salva ero. Et confestim siccatus est fons san- 29
guinis eius, et sensit corpore quia sanata esset
a plaga. Et statim Iesus in semetipso cognos- 30
cens virtutem, quae exierat de illo, conversus
ad turbam aiebat: Quis tetigit vestimenta mea?
¹Et dicebant ei discipuli sui: Vides turbam 31
comprimentem te et dicis: Quis me tetigit?
Et circumspiciebat videre eam, quae hoc fece- 32
rat. Mulier vero timens et tremens, sciens quod 33
factum esset in se, venit et procidit ante eum
et dixit ei omnem veritatem. Ille autem dixit 34

29 quia] quod *codd.* c f f l q z

30 ~ cognosc. in semetipso *codd.* (a) f l w²

31 sui] eius BGE vl, illius SZs^mUL^rKVCs w²

33 vero] autem *codd.* a d f i l r z

34 ille S e l z] Iesus OEp*MaDTh

ei: Filia, fides tua te salvam fecit, vade in pace et esto sana a plaga tua.

35 Adhuc eo loquente, veniunt ab archisynagogo dicentes: Quia filia tua mortua est, quid
 36 ultra vexas magistrum? Iesus autem audito verbo, quod dicebatur, ait archisynagogo: Noli
 37 timere, tantummodo crede. Et non admisit quemquam se sequi nisi Petrum et Iacobum
 38 et Iohannem fratrem Iacobi. Et veniunt in domum archisynagogi, et videt tumultum et
 39 flentes et eiulantes multum. Et ingressus ait illis: Quid turbamini et ploratis? puella non
 40 est mortua, sed dormit. ¹ Et irridebant eum. Ipse vero eiectis omnibus assumit patrem et matrem puellae et qui secum erant, et ingreditur ubi puella erat iacens. Et tenens manum puellae ait illi: Talitha cumi, quod est interpretatum: Puella, tibi dico, surge; ¹ et confestim surrexit puella et ambulabat; erat autem annorum duodecim; et obstupuerunt stupore

42 autem] enim

35 ad archisynagogum KW ff (b c z)

36 ~ verbo quod dic. audito *codd.* w²

37 ~ sequi se *codd.* vl(-d)

38 vidit H^oX^oEpUGErVTW fffl

40 adsumpsit ZsGDLThT a c (e, b d al.)

ingrediuntur OZIUsDsRVW l w² z

~ erat puella *codd.* vl

iacens > a b ffi

42 obstipuer. SAF-ZBrVT a d i q z

34 L 7,50 | 39 A 20,10; J 11,4.11 | 40 A 9,40 |

41 L 7,14

θυγάτηρ, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· ὕπαγε εἰς εἰρήνην, καὶ ἴσθι ὑγιῆς ἀπὸ τῆς μάστιγός σου. L 7,50

Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου λέγοντες ὅτι ἡ θυγάτηρ σου ἀπέθανεν· τί ἔτι σκύλλεις τὸν διδάσκαλον; ὁ δὲ Ἰησοῦς παρακούσας τὸν λόγον λαλούμενον λέγει τῷ ἀρχισυναγώγῳ· μὴ φοβοῦ, μόνον πίστευε. καὶ οὐκ ἀφῆκεν οὐδένα μετ' αὐτοῦ συνακολουθῆσαι εἰ μὴ τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβου. καὶ ἔρχονται εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχισυναγώγου, καὶ θεωρεῖ θόρυβον καὶ κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας πολλά, καὶ εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς· τί θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε; τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν ἀλλὰ καθεύδει. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. αὐτὸς δὲ ἐκβάλων πάντας παραλαμβάνει τὸν πατέρα τοῦ παιδίου καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύεται ὅπου ἦν τὸ παιδίον [ἀνακείμενον]. καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ παιδίου λέγει αὐτῇ· ταλιθὰ κούμ, ὃ ἔστιν μεθερμηνευόμενον· τὸ κοράσιον, σοὶ λέγω, ἔγειρε. καὶ εὐθὺς ἀνέστη τὸ κοράσιον καὶ περιεπάτει· ἦν γὰρ ἑτῶν δώδεκα. καὶ ἐξέστησαν εὐθὺς ἐκστασεῖ

34 θυγατ. + θαρρει (Mt 9,22) Ta^{av} 047, ~ C^o 1194 1200 q | υπαγε] πορευου Θs 565 1223 1279 1574 ΣN | 35 λεγοντ. + αυτω Ta^{al} 33 579 D b i sa | 36 Ις + ευθεως Cs 579 372 21s 872s 13 pl. 7ss rel. pl. a syh | ακουσας Cs 579 D Θss 28 rel. verss. (-e) | λαλουμ. > D 372 544 vl | 37 παρακολουθ. D^l W 700 565s 1^a 118s 124, ακολουθ. 33 1241 872 346 al. A-229 4s | 38 εθεωρει Ta³ D^l fffl co | θορυβ. * κλαιοντων κ. αλαλαζοντ. D^l a (565, e b ffi q) | 39 και² + τι D Θ 28 b ffi q r z | 40 αυτου^l + ειδοτες οτι απεθανεν (L 8,53) W 13^r 174 sa | ανακειμ. > BSLs Δ D 1689s e a b ffi co | 41 ταβιθα W 28 349 245 vl pl. (D ραββι. θαβιτα, e) | * κουμι 579s D 872s 13^r 7 pl. rel. pl., > W a r | 42 γαρ * + ωσει Ta SCA Θ 1582s 124 954 al. 1604 ar gg^l sa (33 700 1 al.) | εξεστ. + οι γονεις αυτης 1402 348^r, παντες D e c ffi q r | ευθυς² > Ta^{ln} 1241 P⁴⁵ rel. lat syph ar gg sa |

- 1,43^a 43 μεγάλη. και διεστειλατο αυτοις πολλα, ινα μη-
 δεις γνω τουτο, και ειπεν δοθηναι αυτη φαγειν.
- 50,1 6 Και εξηλθεν εκειθεν, και ερχεται εις την
 1-6:
 Mt 13,53-58
 L 4,16-30
 2 πατριδα αυτου, και ακολουθουσιν αυτω οι μα-
 3 θηται αυτου. και γενομενου σαββατου ηρξατο
 4 διδασκειν εν τη συναγωγη. και οι πολλοι
 J 7,15 ακουοντες εξεπλησσοντο λεγοντες· ποθεν τουτω
 5 ταυτα, και τις η σοφια η δοθεισα τουτω; και
 6 αι δυναμεις τοιαυται δια των χειρων αυτου γι-
 7 νομεναι; ουχ ουτος εστιν ο τεκτων, ο υιός της
 L 2,34^a 8 Μαρίας και αδελφός Ιακώβου και Ιωσητος και
 9 Ιούδα και Σίμωνος; και ουκ εισιν αι αδελφαι
 10 αυτου ωδε προς ημας; και εσκανδαλιζοντο εν
 11 αυτω. και ελεγεν αυτοις ο Ιησους οτι ουκ
 12 εστιν προφητης ατιμος ει μη εν τη πατριδι αυ-
 13 του και εν τοις συγγενευσιν αυτου και εν τη
 14 οικια αυτου. και ουκ εδυνατο εκει ποιησαι ου-
 15 δεμian δυναμιν, ει μη ολιγοις αρρωστοις επι-
 16 θεις τας χειρας εθεραπευσεν. και εθαυμαζεν
 17 δια την απιστιαν αυτων.
- 52,2 Και περιηγεν τας κωμας κυκλω διδασκων.
- 53,2 7 Και προσκαλειται τους δωδεκα, και ηρξατο αυ-
 7-13:
 Mt 10,1,9-15
 L 9,1-6; 10,1
 8 σιαν των πνευματων των ακαθαρτων, ¹ και παρηγ-
 43 πολλα > (L 8,56) Ta^a D 1424 vl(-a) | γνοι BL 579 P⁴⁵
 ** D W A | 6,1 ερχετ.] ηλθεν 579 D W 700 rel. | 2 γενομ.]
 ημερα D ff i q r | οι BL 28 13-828 sa] > rel. | εξεπλησσ.
 † επι τη διδαχη αυτου P⁴⁵ D Θ sss 115 443 Φ 1093 lat(-e)
 syh ar gg | ταυτα † παντα SC*Δ 1071 vg | γινομεν. BS
 33-Δ] γινονται rel. | 3 τεκτων υιος του τεκτ. Ta, ο του
 τεκτονος υιος κ. P⁴⁵ 33 700 69ss 1375 (579 565 1194 e)
 a b c i r ar gg¹ | Ιωση C 892 W 28 69 826^a 1424 rel., Ιωσηφ
 S 827 lat pl. | 4 αυτοις > W 28 544 1^a 13-828 gg | τη †
 ιδια (Mt 13,57) S^a Ls 273 A | 5 εδυν.] noluit a fi q r, non
 faciebat (Ta^{1a}) e b c fi sa | εκει ουδεμ.] ουκει W | 6 εθαυ-
 μασεν BS* 565 179 1515 1355 E* | 7 προσκαλεσαμενος τ.
 δ. ηρξ. D 565 1^a 118s 472 vl | ηρξ. αποστ.] απεστειλεν D
 565 e a b c ff i sys | 8 παρηγγελλ. W 543s 1424 al. 27 348
 16 U 213s 291 440 A V al. Es |

magno. Et praecepit illis vehementer ut nemo 43
id sciret, et dixit dari illi manducare.

6,1-6 *Iesus in Nazareth*

(Mt 13,53-58; L 4,16-30)

Et egressus inde abiit in patriam suam, et 6
sequebantur eum discipuli sui. Et facto sab- 2
bato coepit in synagoga docere, et multi audien-
tes admirabantur in doctrina eius dicentes:
Unde huic haec omnia? et quae est sapientia,
quae data est illi, et virtutes tales, quae per
manus eius efficiuntur? Nonne hic est faber, 3
filius Mariae, frater Iacobi et Ioseph et Iudae
et Simonis? nonne et sorores eius hic nobis-
cum sunt? Et scandalizabantur in illo. ¹Et dice- 4
bat illis Iesus: Quia non est propheta sine ho-
nore nisi in patria sua et in domo sua et in co-
gnatione sua. Et non poterat ibi virtutem ullam 5
facere, nisi paucos infirmos impositis manibus
curavit; et mirabatur propter incredulitatem 6
eorum; et circuibat castella in circuitu docens.

6,7-13 *Apostolorum missio*

(Mt 10,1.9-15; L 9,1-6)

Et vocavit duodecim et coepit eos mittere 7
binos et dabat illis potestatem spirituum im-

2 in doctrina eius > e

magno GR] maximo *rel.* c i l w² | 43 dixit] iussit X*W
a b f z | 6,1 sui] illius SOZBUET i ff, eius GL^r d f q z |
3 hic X*] iste *rel.* f i l q r w² | fabri fil. et Mariae O^cX*
EpBGD^rT a b c i z | 4 domo s. et in cognat. sua Ma
W^e] ~ *cogn. sua et in domo s. *rel.* f l w² z | 5 virtu-
tes ullas O*U(X*sV) | 7 convocavit *codd.* f l

8 mundorum. Et praecepit eis ne quid tollerent
 in via nisi virgam tantum, non peram, non
 9 panem, neque in zona aes, ¹sed calceatos san-
 10 daliis, et ne induerentur duabus tunicis. Et di-
 cebat eis: Quocumque introieritis in domum,
 11 illic manete donec exeatis inde; ¹et quicumque
 non receperint vos nec audierint vos, exeuntes
 inde excutite pulverem de pedibus vestris in
 12 testimonium illis. Et exeuntes praedicabant ut
 13 paenitentiam agerent, et daemonia multa eicie-
 bant et ungebant oleo multos aegros et sa-
 nabant.

6,14-29 *Herodes de Christo, Iohannis mors*

(Mt 14,1-12; L 9,7ss)

14 Et audivit rex Herodes, manifestum enim
 factum est nomen eius, et dicebat: Quia Iohan-
 nes Baptista resurrexit a mortuis, et propterea
 15 virtutes operantur in illo. Alii autem dicebant:
 Quia Helias est; alii vero dicebant: Quia pro-

12 et > YH*Ep*Dss

13 aegros OZBIUMaErV] aegrotos *rel.* q

14 ~ Herod. rex *codd.* vl

dicebant BUMa a b d ff

inoperantur virt. Z*s*U(AsX^e)

15 quia² > A-XBssUD^rCsK c d i r

13 Ja 5,14s

15 Mc 8,28

γειλεν αὐτοῖς ἵνα μηδὲν αἴρωσιν εἰς ὁδὸν εἰ
 μὴ ῥάβδον μόνον, μὴ ἄρτον, μὴ πήραν, μὴ εἰς
 τὴν ζώνην χαλκόν, ἁλλὰ ὑποδεδεμένους σανδά- 9
 λια, καὶ μὴ ἐνδύσησθε δύο χιτῶνας. καὶ ἔλε- 10 54,2
 γεν αὐτοῖς· ὅπου ἐὰν εἰσέλθῃτε εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ
 μένετε, ἕως ἂν ἐξέλθῃτε ἐκεῖθεν. καὶ ὅς ἂν τό- 11 55,2
 πος μὴ δέξῃται ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσωσιν ὑμῶν,
 ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν ἐκτινάξατε τὸν χοῦν τὸν
 ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν εἰς μαρτύριον αὐ-
 τοῖς. καὶ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν, ἵνα μετανοήσω- 12 56,8
 σιν, ἁ καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλλον, καὶ ἤλει- 13 Ja 5,14s
 φον ἔλαιφ πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευον.
 Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης, φανερόν 14 57,2
 γὰρ ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν ὅτι 14-19:
 Ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, καὶ Mt 14,1-12
 διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ. ἄλλοι L 9,7ss;3,19s
 δὲ ἔλεγον ὅτι Ἡλίας ἐστίν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον 15 58,10

εν τη οδω 544 K lat pl. | τας ζωνας Ta e b c ff sysp ar
 co | 9 ενδυσασθε B* 33 1579 1574, -σασθαι B^c 372 348s
 2145 1012 Π* 280s 028 e a | 10 εις οικιαν > D a ff i ar¹ |
 11 και - δεξητ.] κ. οσοι εαν μη δεξωνται 33 892 D Θsss *
 21 872s 1689s 1424 rel. lat pl. syrh* ar | τοπος > C* 879
 544 1* 118s ff sys | ακουση W 1* 118s sys | ακουσ. + τ.
 λογους (Mt 10,14) Ta³ 1* 209 2145 443 (1375) syh | χουν]
 κονιορτον 33 1241 1^r | τ. υποκατω > Ta³ 33 D 700 565
 1515 lat sys ar | αυτοις + αμην λεγω υμιν ανεκτοτερον
 εσται Σοδομ. η Γομορροις εν ημερα κρισεως η τη πολει
 εκεινη (Mt 10,15) Ta⁴ 33 579 700s 21s rel. a f q syrh |
 12 εκηρυσσον 33 579 W rel. lat(-c) ar | μετανοωσιν BL *
 D Ws | 13 ηλειφ. και] αλειψαντες D b c ff i q r z | εθερα-
 πευον] -πευοντο 179s 1071 ΣN 245 440 H f g g, + αυτους
 Ta^{an} W 700 565s 13^r M 348s ar bo (1606 16) | 14 Ηρωδ.
 + τ. ακοην Iu (Mt 14,1) Ta^{an} 892 372 21 13 69-230 349-
 945 Ms 348^r 213 pl. 713 4s 472ss Λ^r 028 (1038 syp, sa) |
 ελεγον B D W a b c ff | βαπτιστης 33 574 D Wss 28 13 pl.
 Ω 028 lat | εγηγερετ.] ανεστη 28 1038 A-229 | εν αυτω]
 αυτου W* 4s | 15 ελεγον 1 2 33 579 1689s 485 1082 al. |
 Ηλιας + ο προφητης syh⁺ | ελεγον² > S Θs 565s 1* 118s
 213 al. a b ff r syp ar sa |

16 ὅτι προφήτης ὡς εἰς τῶν προφητῶν. ἀκούσας δὲ ὁ Ἡρώδης ἔλεγεν· ὅν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα Ἰωάννην, οὗτος ἠγέρθη.

59,2 17 Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἡρώδης ἀποστείλας ἐκράτησεν τὸν Ἰωάννην καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν φυλακῇ διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ

60,6
Lv 18,16 18 αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν· ἔλεγεν γὰρ ὁ Ἰωάννης τῷ Ἡρώδῃ ὅτι οὐκ ἔξεστίν σοι ἔχειν τὴν

Sir 25,23-26 19 γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου. ἡ δὲ Ἡρωδιάς ἐνεῖχεν αὐτῷ καὶ ἠθέλεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι, καὶ οὐκ

20 ἠδύνατο. ὁ γὰρ Ἡρώδης ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἅγιον, καὶ

A 24,24 συνετήρει αὐτόν, καὶ ἀκούσας αὐτοῦ πολλὰ ἠπό-

21 ρει, καὶ ἠδέως αὐτοῦ ἤκουεν. καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαιροῦ, ὅτε Ἡρώδης τοῖς γενεσίοις αὐτοῦ

22 δεῖπνον ἐποίησεν τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ καὶ τοῖς

χιλιάρχοις καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας, καὶ εἰσελθούσης τῆς θυγατρὸς αὐτῆς τῆς Ἡρωδιά-

δος καὶ ὀρχησαμένης ἤρρεσεν τῷ Ἡρώδῃ καὶ τοῖς συνανακειμένοις. ὁ δὲ βασιλεὺς εἶπεν τῷ

κορασίῳ· αἰτησόν με ὃ ἐὰν θέλῃς, καὶ δώσω σοι. καὶ ὤμοσεν αὐτῇ ὅτι ὃ ἐὰν με αἰτήσῃς δώσω

Esth 5,3.6; 23
7,2

προφητ. ὡς > D b ff i | προφητης + η (Ta^v) Δ 372 28 1^a 118s Φ 251 syih ar sa | τῶν + ἀρχαίων Ta¹ 291 bo (33) | 16 οὗτος BS 33s Δ D Ws 372 28 544 788sss vg sysph* bo Ωρ] + ἐστὶν αὐτός rel. | ἠγέρθη + ἐκ νεκρῶν Ta^{av} C 1241 rel. pl., ~ D Θs 565s 13^r a il r¹⁻² vg | 17 inc. ο γὰρ Ἡρ. (Mt 14,3) S^cLs bo | ἐν φυλακῇ κ. εἰσῆλθεν εἰς φυλ.

* Ta^{v(n)} D Θs 565s 13^r vl(-cz) ar sa | 18 γυν. + Φιλίππου (Mt 14,3) Γa³ 1689 115 348 213 047 998s 1200s | 19 ἠθέλεν] ἐζητεῖ C* vl pl. | 20 ἀνδρα δικ.] προφητην syh^m | πολλα + α 28 13ss 983^r 485 Ω (sys) | ἠπορεῖ BSL / 1596 (W) Θ co] ἐποιεῖ rel. | 21 οτε > D lat sys sa | γενεθλίοις

* D | τ. πολέως Γαλ. 174 (syh^m) | 22 αὐτῆς τῆς] αὐτοῦ BSL Δ D 565, αὐτῆς > 1^r 827 b c f z syspi ar gg co | ἠρρεσ. -εἶπεν B-L Δ / 1596 cff syspi ar co] ἀρεσασθῆς...εἶπ. ο βασιλ. P¹⁵ rel. | εἶπεν δε ο β. A | 22s δώσω 1^a 2 W 1^a 22 517^a Γ 4s (r) sy(s)i | 23 αὐτῆ + πολλα D Θs 565s ff i q (a b) ar | ο > B 33* Δ / 1596 P¹⁵ 124 1279 245 |

pheta est, quasi unus ex prophetis. Quo au- 16
dito Herodes ait: Quem ego decollavi Iohan-
nem, hic a mortuis resurrexit.

Ipse enim Herodes misit ac tenuit Iohan- 17
nem et vinxit eum in carcere propter Herodiam
uxorem Philippi fratris sui, quia duxerat eam.
¹ Dicebat enim Iohannes Herodi: Non licet tibi 18
habere uxorem fratris tui. Herodias autem in- 19
sidiabatur illi et volebat occidere eum, nec po-
terat. Herodes enim metuebat Iohannem sciens 20
eum virum iustum et sanctum, et custodiebat
eum, et audito eo multa faciebat et libenter
eum audiebat. Et cum dies opportunus acci- 21
disset, Herodes natalis sui cenam fecit prin-
cipibus et tribunis et primis Galilaeae. Cumque 22
introisset filia ipsius Herodiadis et saltasset
et placuisset Herodi simulque recumbentibus,
rex ait puellae: Pete a me quod vis, et dabo
tibi. Et iuravit illi: Quia quidquid petieris 23
dabo tibi, licet dimidium regni mei. Quae 24

17 carcerem UGDRCsW vl(-c z)

18 tibi > U

21 natali suo Z*UV a b d

18 Lv 18,16

19 Sir 25,23-26

20 A 24,24

23 Esth 5,3.6; 7,2

cum exisset, dixit matri suae: Quid petam? At
 25 illa dixit: Caput Iohannis Baptistae. ¹Cumque
 introisset statim cum festinatione ad regem, pe-
 tivit dicens: Volo ut protinus des mihi in disco
 26 caput Iohannis Baptistae. Et contristatus est rex;
 propter iusiurandum et propter simul discum-
 27 bentes noluit eam contristare; sed misso spe-
 culatore, praecepit afferri caput eius in disco.
 28 Et decollavit eum in carcere, ¹et attulit caput
 eius in disco et dedit illud puellae, et puella
 29 dedit matri suae. Quo audito, discipuli eius
 venerunt et tulerunt corpus eius et posuerunt
 illud in monumento.

6,30-56 *Apostolorum reditus, turbae refectae*

(Mt 14,13-36; L 9,10-17; J 6,1-21)

30 Et convenientes apostoli ad Iesum renun-
 tiaverunt ei omnia, quae egerant et docuerant.
 31 ¹Et ait illis: Venite seorsum in desertum locum
 et requiescite pusillum. Erant enim qui venie-
 bant et redibant multi, et nec spatium man-

27 et + cum abiisset a c d ff i (f, b)

24 at OX^oEpUDs] et *rel.* a d f i

26 est > SssHOX^oU b i l

recumbentes *codd.* b c d f f l w² z

27 speculat. vl] spiculat. EpCKV

31 ~ manducandi spat. *codd.* vl(-a)

30 L 9,10; 10,17

31 Mc 2,2

σοι ἕως ἡμῖσους τῆς βασιλείας μου. καὶ ἐξελ- 24
 θούσα εἶπεν τῇ μητρὶ αὐτῆς· τί αἰτήσωμαι; ἡ δὲ
 εἶπεν· τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτίζοντος.
 καὶ εἰσελθοῦσα εὐθύς μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βα- 25
 σιλέα ἠτήσατο λέγουσα· θέλω ἵνα ἐξαυτῆς δῶς
 μοι ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπ-
 τιστοῦ. καὶ περίλυπος γενόμενος ὁ βασιλεὺς διὰ 26
 τοὺς ὄρκους καὶ τοὺς ἀνακειμένους οὐκ ἠθέλησεν
 ἀθετῆσαι αὐτήν. καὶ εὐθύς ἀποστείλας ὁ βασι- 27
 λεὺς σπεκουλάτορα ἐπέταξεν ἐνέγκαι τὴν κεφα-
 λὴν αὐτοῦ. καὶ ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν
 τῇ φυλακῇ, καὶ ἤνεγκεν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ 28
 πίνακι καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κορασίῳ, καὶ τὸ
 κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς. καὶ 29
 ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦλθον καὶ ἦραν
 τὸ πτῶμα αὐτοῦ καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ἐν μνημείῳ.

Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰη- 30 ^{61,8}
 σοῦν, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ πάντα ὅσα ἐποί-
 ησαν καὶ ὅσα ἐδίδαξαν. ¹ καὶ λέγει αὐτοῖς· δεῦτε 31 ^{62,10}
 ὑμεῖς αὐτοὶ κατ' ἰδίαν εἰς ἔρημον τόπον καὶ
 ἀναπαύσασθε ὀλίγον. ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι 2,2
 καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοί, καὶ οὐδὲ φαγεῖν εὐ-

24 ἐξελθ. + το κορασιον Ta^a b f sys | βαπτίζ. BSLΔ / 1596
 Θ 565s syh] βαπτιστου rel. | 25 μετα σπουδ. > Ta¹ D v1
 (-fl) sys | ητησ. λεγ.] ειπεν Ta^{aa} Δ D Θ 565s 1^a 118s v1
 pl. sysp ar | θελω ινα δωσ] δοσ D Θ 565 v1 pl. | εξαυτης
 > 1241 D W 4s c fff gg¹ | 26 βασιλ. + ως ηκουσε Taⁿ D
 c fff r | δια + δε Ta^{an} 179 1071 485 726 c fff syspi ar gg
 sa bo¹ | ηθελεν 1^a 22 209 1675 1071 998 Π* | ανακειμεν.
 BLD W] συνανακειμ. rel. | 27 ο βασιλ. > D W 700 565s *
 1^r 251 lat sysi gg¹ | ενεγκαι Taⁿ B-Ψ 892 Δ / 1596 syspi
 ar co]-χθηται rel. | αυτου] Ιωαννου Ta³ 1396 485 sy, +
 επι πινακι CΔ / 1596 33 vg bo | αυτον] τ. Ιωαννην Ta Θ
 998 syr | 28 αυτην¹ > LsΔ W 1^a 118s b c q z syr ar | εδωκ.²
 ηνεγκεν C 33 sys gg¹ (ar sa) | 29 κ. ηραν] κηδευσαι W
 28 | 30 οσα² > Ta S^aC^{*} 579 W 565 1ss 209 lat sysi gg
 sa | εποισησεν, εδιδασκεν W sys | 31 αυτοι > Wss 565s 1^a
 118s 16 lat | υμεις αυτοι υπαγωμεν Ta^{a(n)} D a c fff i r sysp |

63,6 32 **καίρουν.** και ἀπῆλθον ἐν τῷ πλοίῳ εἰς ἔρημον
 32-44: 33 **τόπον κατ' ἰδίαν.** και εἶδον αὐτοὺς ὑπάγοντας
 Mt 14,13-21 και ἐπέγνωσαν [αὐτοὺς] πολλοί, και πεζῆ ἀπὸ
 L 9,10-17 πασῶν τῶν πόλεων συνέδραμον ἐκεῖ και προῆλ-
 J 6,1-13 θον αὐτούς.

34 **Και ἐξελθὼν εἶδεν πολὺν ὄχλον,** και ἐσπλαγ-
 Nu 27,17 χνίσθη ἐπ' αὐτούς, ὅτι ἦσαν ὡς πρόβατα μὴ
 Ex 34,5 ἔχοντα ποιμένα, και ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς
 Mt 9,36 64,4 35 **πολλά.** Και ἦδη ὥρας πολλῆς γενομένης προσελ-
 8,1-9 θόντες αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἔλεγον ὅτι ἔρη-
 36 **μός ἐστιν ὁ τόπος,** και ἦδη ὥρα πολλή· ἀπό-
 λυσον αὐτούς, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τοὺς κύκλω
 ἀγροὺς και κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς τί φά-
 37 **γωσιν.** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· δότε αὐ-
 τοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. και λέγουσιν αὐτῷ· ἀπελθόν-
 τες ἀγοράσωμεν δηναρίων διακοσίων ἄρτους,
 38 **και δώσωμεν αὐτοῖς φαγεῖν;** ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς·
 πόσους ἄρτους ἔχετε; ὑπάγετε ἴδετε. και γνόν-
 39 **τες λέγουσιν· πέντε,** και δύο ἰχθύας. και ἐπέ-
 ταξεν αὐτοῖς ἀνακλιθῆναι πάντας συμπόσια
 40 **συμπόσια ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτῳ.** και ἀνέπεσαν

32 *inc.* κ. αναβαντες εις το πλοιον απηλθ. D lat(-b) sa |
 33 *εγνωσ.* B* D 1^r | αυτους² S 33s 579ss 1424-659 MUΣN
 1012^r 998 al. A^r al. fq sy bo] > B D Wss 1^r 827 4s lat,
 αυτον rel. | προσηλθ. LΔs Θ 13ss 517 115 71 Σ713 Γ ar |
 προηλθ. αυτους] συνηλθ. αυτου D 700 565s 209 788 bc
 (i r syr), + κ. συνηλθ. πρ. αυτον 1689 pl. rel. pl. | 34 ει-
 δεν κ.] κ. ιδων D 700 (565) ff i q | 35 πολλη] παρηλθεν
 (Mt 14,15) Ta^{av} W b c f i l r² z vg sys co (gg) | 36 απολυσ.
 + ουν Θs 565 28 a sa | κυκλω] εγγιστα D 700 lat gg |
 φαγωσ.] φαγειν 1241 D¹ 565 4s sysp, + (οτι) ουκ εχουσιν
 33 700ss 21s 13 69 rel. syph ar | 37 αυτοις¹ + ου χρεϊαν
 εχουσιν απελθειν (Mt 14,16) Ta^{av} 1194 | φαγειν² + ινα
 εκαστος (αυτων) βραχυ τι λαβη (J 6,7) Ta³ P¹⁵ W 13^r sa |
 38 ~ εχετε αρτους B I Δ Θ | πεντε + αρτους 579 D 565
 * 827 vl(-b) sysp bo | 39 ανακλιθηναι B* S 892^o Θs 565s
 1^o 118s 13-828 al. Φ 047 G Ωρ] ανακλιναι rel. | συμπο-
 σια¹⁻² > a sys, συμπ.² > L 579 Ws 372s 983 4s 482 al.,
 κατα τ. συμποσιαν D (b c f i l r¹⁻² vg bo) |

ducandi habebant. Et ascendentes in navim 32
abierunt in desertum locum seorsum. Et vide- 33
runt eos abeuntes, et cognoverunt multi, et
pedestres de omnibus civitatibus concurrerunt
illuc et praevenierunt eos.

Et exiens vidit turbam multam Iesus, et 34
misertus est super eos, quia erant sicut oves
non habentes pastorem, et coepit illos docere
multa. Et cum iam hora multa fieret, acces- 35
serunt discipuli eius dicentes: Desertus est
locus hic, et iam hora praeteriit; dimitte illos, 36
ut euntes in proximas villas et vicos emant
sibi cibos, quos manducant. Et respondens ait 37
illis: Date illis vos manducare. Et dixerunt ei:
Euntes emamus ducentis denariis panes et da-
bimus illis manducare. ¹Et dicit eis: Quot panes 38
habetis? ite et videte. Et cum cognovissent,
dicunt: Quinque et duos pisces. ¹Et praecepit 39
illis ut accumbere facerent omnes secundum
contubernia super viride faenum. Et discubue- 40

32 navim] navi SssHOX^cZ*sBUGD^r a c f f i l

33 pedestre SBUQs a b d f f i

de] et de SssHOX^cZsIUDDLsKVThC i

34 ~ multam turb. SMBssUQCsbcdilq

quia]qui UGE^r a b d

~ docere illos *codd.* vl, eos a c f f r

37 vos > AsHEpIUDDLsCW a i

ducent. denar. DsW d(cffz)] ~ den. duc. *rel.*

38 dicunt + ei E^rThT^c vl(-c)

quinque + panes EpDLs^r vl(-b)

33 Mc 6,54s

34 Mt 9,36; Nu 27,17; Ez 34,5

35 Mc 8,1-9

- runt in partes per centenos et quinquagenos.
 41 Et acceptis quinque panibus et duobus piscibus, intuens in caelum benedixit et fregit panes et dedit discipulis suis, ut ponerent ante eos,
 42 et duos pisces divisit omnibus. Et manducaverunt omnes et saturati sunt. Et sustulerunt reliquias fragmentorum duodecim cophinos plenos,
 43 et de piscibus. Erant autem qui manducaverunt quinque milia virorum.
 45 Et statim coegit discipulos suos ascendere navim, ut praecederent eum trans fretum ad
 46 Bethsaidam, dum ipse dimitteret populum. Et cum dimisisset eos, abiit in montem orare. Et cum sero esset, erat navis in medio mari, et
 48 ipse solus in terra. Et videns eos laborantes in remigando, erat enim ventus contrarius eis, et circa quartam vigiliam noctis venit ad eos ambulans supra mare et volebat praeterire eos.
 49 At illi ut viderunt eum ambulans supra mare, putaverunt phantasma esse et exclamaverunt.
 50 Omnes enim viderunt eum et conturbati sunt.

45 ut praecederent] et praecedere a b

40 et² GMaE a c i l r] + per *rel.*

41 et dedit - eos > U

43 plenos > U i f q

50 ~ eum viderunt *codd.*

πρασιαὶ πρασιαὶ κατὰ ἑκατὸν καὶ κατὰ πενή-
 κοντα. καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς 41
 δύο ἰχθύας ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν 7,34
 καὶ κατέκλασεν τοὺς ἄρτους καὶ ἐδίδου τοῖς μα-
 θηταῖς, ἵνα παρατιθῶσιν αὐτοῖς, καὶ τοὺς δύο
 ἰχθύας ἐμέρισεν πᾶσιν. καὶ ἔφαγον πάντες καὶ 42
 ἔχορτάσθησαν· καὶ ἦσαν κλάσματα δώδεκα κοφί- 43
 νων πληρώματα καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων. καὶ ἦσαν 44
 οἱ φαγόντες τοὺς ἄρτους πεντακισχίλιοι ἄνδρες.

Καὶ εὐθὺς ἠνάγκασεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ 45 65,6
 ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν εἰς τὸ πέραν 45-56:
 πρὸς Βηθσαϊδάν, ἕως αὐτὸς ἀπολύει τὸν ὄχλον. Mt 14,22-36
 καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος 46 66,2
 προσεύξασθαι. καὶ ὀψίας γενομένης ἦν τὸ πλοῖον 47 67,4
 ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης, καὶ αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς
 γῆς. καὶ ἰδὼν αὐτοὺς βασανιζομένους ἐν τῷ 48
 ἐλαύνειν, ἦν γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος αὐτοῖς, περὶ
 τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχεται πρὸς αὐ-
 τοὺς περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης· καὶ ἠθέληεν
 παρελθεῖν αὐτούς. οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν ἐπὶ τῆς 49
 θαλάσσης περιπατοῦντα ἔδοξαν ὅτι φάντασμα
 ἔστιν, καὶ ἀνέκραξαν πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδον 50

40 πρασιαὶ² > SI, Δ 0149 [κατα^{bi*} BS D 21 bo] ανα rel. |
 κατα² > 33 1689s 245s 485 a c i l r sys | κατα¹-πεντηκ. >
 P⁴⁵ | 41 πέντε, δυο > P⁴⁵ | κατεκλ. και] κλασας S* 33 892 *
 1424* | παρατιθ. BssLsΔ W M* 1047 Π** 229] παραθωσ.
 P⁴⁵ rel. | [αυτοις] κατεναντι αυτων D lat(-c) co | 43 κλασμ.] *
 περισσευματα των κλασμ. 33 1424* 659 lat pl. gg | κοφι-
 νους πληρεις 579 D Θs 22s 1424 rel. gg¹ | των+δυο Ta^{av}
 13^r sys | 44 τ. αρτους > (Mt 14,21) Ta^{av} S P⁴⁵ W-28 1*
 118s lat pl. (sys) ar sa | ωσ(ει) πεντ. (Mt 14,21) S 892 Θ-28
 1* 118s 4s ar sa | 45 ευθ. + εξεγερωθεις D vl(-c) | εις το
 περαν > Ta¹ P⁴⁵ W 1* 118s q sys gg¹ | 46 ανηλθ. Ta¹ 1*
 118s 1402 gg | 47 ην + παλαι P⁴⁵ D 28 1* 118s 1402 251
 a b ff i | μεση τη θαλ. D 565 lat(-c) | 48 βασανιζ. εν τω
 ελανν.] ελαννοντας κ. βασ. (D) Θs 565 vl | αυτοις + σφο-
 δρα P⁴⁵ Wss 565s 13^r 472s | πρ. αυτους > D Ws 565 a b
 c ff i r | 49 φαντ.] δαιμονιον sys Ef | οτι φαντ. εστιν B-Δ] *
 φ. ειναι rel. | 50 γαρ αυτ. ειδ. > D Θs 565 vl |

καὶ ἐταράχθησαν. ὁ δὲ εὐθύς ἐλάλησεν μετ' αὐ-
 τῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς· θαρσεῖτε, ἐγὼ εἰμι, μὴ
 68,6 51 φοβεῖσθε. καὶ ἀνέβη πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον,
 4,39 καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος· καὶ λίαν ἐκ περισσοῦ ἐν
 8,17; Mt 16,9 52 ἑαυτοῖς ἐξίσταντο· οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς
 ἄρτοις, ἀλλ' ἦν αὐτῶν ἡ καρδία πεπωρωμένη.
 53 Καὶ διαπεράσαντες ἐπὶ τὴν γῆν ἦλθον εἰς
 69,2 54 Γεννησαρὲτ καὶ προσωρμίσθησαν. καὶ ἐξελθόν-
 6,33 των αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου εὐθύς ἐπιγνόντες αὐτὸν
 55 ἰπεριέδραμον ὅλην τὴν χώραν ἐκείνην καὶ ἤρ-
 ξαντο ἐπὶ τοῖς κραβάττοις τοὺς κακῶς ἔχοντας
 56 περιφέρειν, ὅπου ἤκουον ὅτι ἐστίν. καὶ ὅπου ἂν
 εἰσεπορεύετο εἰς κώμας ἢ εἰς πόλεις ἢ εἰς ἀγρούς,
 5,27^a
 A 5,15;
 19,11^a ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτίθεσαν τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ
 παρεκάλουν αὐτόν, ἵνα κἄν τοῦ κρασπέδου τοῦ
 ἱματίου αὐτοῦ ἄψωνται. καὶ ὅσοι ἂν ἤψαντο
 αὐτοῦ ἐσώζοντο.
 70,10 7 Καὶ συνάγονται πρὸς αὐτόν οἱ φαρισαῖοι
 1-23:
 Mt 15,1-20 καὶ τινες τῶν γραμματέων ἐλθόντες ἀπὸ Ἱερο-
 L 11,38 2 σολύμων. καὶ ἰδόντες τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ

* θαρσειτε > 440 495 G | 51 λιαν > D Wss 565s 1^a b sys |
 εκ περισσου > BSLsΔ sysp | λιαν-εαυτοις] περιεσωσεν
 αυτους κ. Θ(Φ) | εξιστ. + κ. εθανμαζον 33 579 D W-565
 * 21s 13 rel. pl. (a) b f q r z syph ar | 52 αλλ'ην] ην γαρ D
 * W 700-124 1223 rel. pl. lat(-b r) sysph* ar | 53 Γεννησαρ
 D b c f r z sysp, - εθ B* Θ al. V^r E^r ar co | κ. προσωρμισθ.
 * > D Wss 565s 1^a 118s 1689s vl sysp ar gg¹ | 54 εξελθοντος
 αυτου c f i q r z sys | επεγνωσαν D 700 565s ver. ss. (-sys) |
 αυτον + οι ανδρες τ. τοπου (εκεινου) (Mt 14, 35) Ta³ 33
 Δ Wss 565s 1-124 827 348^r 1071 Φ 4-1515 A G c syp ar
 * gg sa | 55 χωραν] περιχωρον D W 700-124 7 rel. b q syh
 sa | κραβ. + παντας D 700 565 472 a b f f q xg¹ | περιφερ.]
 φερειν D Ws 565 1^a 118s M 472s f f i r (b q) | οπου - εστιν]
 περιεφερον γαρ αυτους οπου αν ηκουσαν τ. Ιν ειναι D 472s
 * a b f f i q | οτι + εκει 33 579 W 700 rel. pl. ar syh | 56 εισε-
 πορευοντο L W 565 Ms 1574s A 476 | η εις αγρ. > Ta L*
 1^a 118s syp | αγορ.] πλαταιαις D 700 565 lat(-a c f f z) |
 ηψαντο B^r D Ws 565s 1^a 209 13 pl. 1574] ηπτοντο rel. |
 διεσωζοντο 700 1^a 209 13^r ΣΝ 1012 (Δ) | 7,1 οι > Ta
 700 565 1^a 118s 659 |

Et statim locutus est cum eis et dixit eis:
 Confidite, ego sum, nolite timere. ¹Et ascendit 51
 ad illos in navim, et cessavit ventus. Et plus
 magis intra se stupebant; non enim intellexe- 52
 runt de panibus, erat enim cor eorum obcae-
 catum.

Et cum transfretassent, venerunt in terram 53
 Genesareth et applicuerunt. Cumque egressi 54
 essent de navi, continuo cognoverunt eum; et 55
 percurrentes universam regionem illam coepe-
 runt in grabatis eos, qui se male habebant,
 circumferre, ubi audiebant eum esse. Et quo- 56
 cumque introibat, in vicos vel in villas aut
 civitates, in plateis ponebant infirmos et de-
 precabantur eum, ut vel fimbriam vestimenti
 eius tangerent; et quoquot tangebant eum
 salvi fiebant.

7,1-23 *De vera munditie* (Mt 15,1-20)

Et conveniunt ad eum pharisaei et quidam 7
 de scribis venientes ab Hierosolymis. Et cum vi- 2
 dissent quosdam ex discipulis eius communibus

53 ~ transfret. in terram, venerunt in Gen.

52 intellexerant SssOssBUThW b f l q

53 venerunt G b f q z] perven. *rel.*

56 aut SZUMaRKVCsW] † in *rel.* a d ff l

51 Mc 4,39

52 Mc 8,17; Mt 16,9

54 Mc 6,33

56 Mc 5,27s; A 5,15; 19,11s

7,2 L 11,38

manibus, idest non lotis, manducare panes, vi-
 3 tuperaverunt. Pharisei enim et omnes Iudaei,
 nisi crebro laverint manus, non manducant, te-
 4 nentes traditionem seniorum, et a foro nisi bap-
 tizentur non comedunt, et alia multa sunt,
 quae tradita sunt illis servare, baptismata ca-
 licum et urceorum et aëramentorum et lec-
 5 torum; et interrogabant eum pharisei et scri-
 bae: Quare discipuli tui non ambulant iuxta
 traditionem seniorum, sed communibus manibus
 6 manducant panem? At ille respondens dixit eis:
 Bene prophetavit Esaias de vobis hypocritis,
 sicut scriptum est:

*Populus hic labiis me honorat,
 cor autem eorum longe est a me;*

7 *in vanum autem me colunt,
 docentes doctrinas et praecepta hominum.*

8 Relinquentes enim mandatum Dei tenetis tradi-
 tionem hominum, baptismata urceorum et ca-
 9 licum, et alia similia his facitis multa. ¹Et

4 tradita sunt] acceperunt

2 vituperaverunt > ff

3 laverint A a b c d f i r] lavent *rel.*

4 a foro + cum venerint H^cThT(OB) vl
 sunt¹ > X^ssUMaKV d r z

5 *interrogant SssH^{*}BUQC d ff l

6 est] abest BIUMa, habetis ff

7 et * > SssH^{*}OZBIU b d ff l q r

8 mandatum]— data As^{*}H^{*}X^cEpDK a r² (b c)

ὅτι κοιναῖς χερσίν, τοῦτ' ἔστιν ἀνίπτοις, ἐσθίουσιν
 τοὺς ἄρτους, — οἱ γὰρ φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ 3
 Ἰουδαῖοι ἐὰν μὴ πυγμῇ νίψωνται τὰς χεῖρας οὐκ
 ἐσθίουσιν, κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσ-
 βυτέρων, καὶ ἀπ' ἀγορᾶς ἐὰν μὴ ῥαντίσωνται 4
 οὐκ ἐσθίουσιν, καὶ ἄλλα πολλά ἐστὶν ἃ παρέ-
 λαβον κρατεῖν, βαπτισμοὺς ποτηρίων καὶ ξεστῶν
 καὶ χαλκίων, — καὶ ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ φαρι- 5 71,6
 σαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς· διὰ τί οὐ περιπατοῦ-
 σιν οἱ μαθηταί σου κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν
 πρεσβυτέρων, ἀλλὰ κοιναῖς χερσίν ἐσθίουσιν τὸν
 ἄρτον; ¹ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· καλῶς ἐπροφήτευσεν 6 Is 29,13
 Ἡσαΐας περὶ ὑμῶν τῶν ὑποκριτῶν, ὡς γέγραπ-
 ται ὅτι οὗτος ὁ λαὸς τοῖς χεῖλεσίν με τιμᾷ,
 ἢ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ.
 μάτην δὲ σέβονται με, 7
 διδάσκοντες διδασκαλίας
 ἐντάλματα ἀνθρώπων.
 ἀφέντες τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ κρατεῖτε τὴν πα- 8
 ράδοσιν τῶν ἀνθρώπων [βαπτισμοὺς ξεστῶν
 καὶ ποτηρίων καὶ ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα πολλά

2 κοιναῖς, τουτ' ἐστιν > Τα^{atn} b c z syp sa | αρτους + κατ- *
 εγνωσαν D¹, εμεψαντο 33 579 W-28 1-124 517sss al.
 rel. pl. lat(-b) syph ar gg | 3 πυγμη B 33^r rel. pl. cff i q *
 r z syh^m ar] πυκνα S W b vg bo, momento a, diligenter
 syph*, > Δ sys sa | 4 αγορ. + οταν ελθωσιν D W (472s)
 vl vg¹ ar gg | ραντισωντ. BS 179 71s] βαπτισωντ. rel. Ωρ|
 α παρελ.] απερ ελαβ. B 579 1515 | κρατ.] τηρειν D lat
 (-b) syp | χαλκ. BSLΔ P⁴⁵ 28* 440 sys bo] + κ. κλινων
 Τα^{atn} rel. | 5 και¹ B-579 D 700ss 1* 118s lat(-f) syp sa *
 (ho)] επειτα rel. | γραμματ. + λεγοντες Δ P⁴⁵ D Wss
 565s 13^r a c ff i r z vg¹ sys sa | κοιναῖς] ανιπτοις LsΔs 21s
 1424 4s rel. b c ff l z syph gg¹ (P⁴⁵ 13^r) | 6 δε + αποκρι-
 θεις 1241 P⁴⁵ Ws 372 rel. lat syh ar gg | γεγραπ.] ειπεν
 Θ 565 1* 118s a b c ff ar (D i) | τιμα] αγαπα D¹ W a b c
 Cl | απεχει] απεστιν Ls Θ 565 Cl | 8 αφεντες + γαρ 33 *
 892s Θss rel. pl. fl z vg syph | παραδοσ.] εντολην P⁴⁵ |
 βαπτισμ.-ποιειτε ροσι 7 D Θ 565s 0131 vl, > BssLΔ P⁴⁵
 W 1* 22 209 ar gg co | πολλα + α D a ff i q r |

- 9 ποιεῖτε]. καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· καλῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὴν παράδοσιν ὑμῶν
- Ex 20,12; 21,17 Dt 5,16 10 τηρήσητε. Μωϋσῆς γὰρ εἶπεν· τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, καὶ· ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω. ὑμεῖς δὲ λέγετε· ἐὰν εἴπῃ ἄνθρωπος τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ· κορβᾶν, ὃ ἐστὶν δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφελῆ-
12 θῆς, οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ
13 ἢ τῇ μητρὶ, ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ τῇ παραδόσει ὑμῶν ἢ παρεδώκατε καὶ παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε.
- 14 Καὶ προσκαλεσάμενος πάλιν τὸν ὄχλον ἔλεγεν αὐτοῖς· ἀκούσατέ μου πάντες καὶ σύνετε.
- R 14,14 I T 4,3ss Tt 1,15 15 οὐδὲν ἐστὶν ἔξωθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον εἰς αὐτὸν ὃ δύναται κοινῶσαι αὐτόν· ἀλλὰ τὰ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενά ἐστὶν τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον. εἴ τις ἔχει ὄτα ἀκούειν, 72,6 16 ἀκουέτω. Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὴν 17 παραβολήν. ἰ καὶ λέγει αὐτοῖς· οὕτως καὶ ὑμεῖς ἀσύνητοί ἐστε; οὐ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ ἔξωθεν εἰσπορευόμενον εἰς τὸν ἄνθρωπον οὐ δύναται 19 αὐτὸν κοινῶσαι, ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς

αφεντες - αυτοις (9) > sys | 9 τηρησ.] στησητε D¹ Ws 565s 1^a 209 vl sysp ar gg Cyp | 11 πατρι + αυτου Ta^{an} D 945 a c f i q sysp gg¹ co | μητρι + αυτου Ta^{an} Θs 565 872 945 477 al. KY pl. sysp gg¹ co | 12 inc. και ουκειτι 33 579 P⁴⁵ W 21s 872ss 124 rel. pl. vg syh ar gg | ουκειτι > sysp co | πατρι, μητρι BSL D Wss 28 13-230 al. (lat)]
* + αυτου^{bls} rel. pl. sy co | 13 λογον] εντολην 1^r, + κ. τ. εντ. W | υμων + τη μωρα D vl pl. syh^m | και + αλλα
* 1424^a ar gg sa | κ. - ποιειτε > W | 14 παλιν] παντα 33 579 Ws rel. fsysph* ar gg sa | παντες > SI.sΔ 1555 gg¹ bo |
* 15 τα εκπορευομ. απ αυτου εστ. Ta 21s rel. syph ar gg |
* εκπορ. Bssl. 579^r Θ 1424^a syh^m bo] + εκεινα rel. | 16 > BS
* LΔ* 28 gg¹ bo | 17 επηρωτησαν 33 579 Θ 1^a 209 ar | τ. πα-
* ραβολ. B-Δ D lat] περι της παρ. rel. | 18 ου] ουπω SI.sΔ 700 1^a 118s 659 179s M^rU 047 472 (syh^m | δυναται κοι-
νωσ.] κοινοι S sys | 19 οτι ουκ] ου γαρ D vl pl. |

dicebat illis: Bene irritum facitis praeceptum Dei, ut traditionem vestram servetis. Moyses 10 enim dixit: *Honora patrem tuum et matrem tuam*. Et: *Qui maledixerit patri vel matri, morte moriatur*. ¹Vos autem dicitis: Si dixerit 11 homo patri aut matri Corban, quod est donum, quodcumque ex me tibi profuerit; et ultra 12 non dimittitis eum quidquam facere patri suo aut matri ¹rescindentes verbum Dei per tradi- 13 tionem vestram quam tradidistis; et similia huiusmodi multa facitis.

Et advocans iterum turbam dicebat illis: 14 Audite me omnes et intellegite. ¹Nihil est extra 15 hominem introiens in eum, quod possit eum coinquinare; sed quae de homine procedunt, illa sunt, quae communicant hominem. Si quis 16 habet aures audiendi, audiat. Et cum introisset 17 in domum a turba, interrogabant eum discipuli eius parabolam. ¹Et ait illis: Sic et vos 18 imprudentes estis? Non intellegitis quia omne extrinsecus introiens in hominem non potest eum communicare; quia non intrat in cor eius, 19

10 vel RW] aut *rel.* v l

12 et * > a b c d ff i q

13 vestram + stultam Xs a b c d ff i n q

15 communic. SssHIUssCW] coinquant *rel.* a b d n q

19 intrat Q c ff] introi(i)t *rel.*

10 Ex 20,12; 21,17; Dt 5,16

15 A 10,14s

sed in ventrem vadit et in secessum exit,
 20 purgans omnes escas? Dicebat autem, quoniam
 quae de homine exeunt, illa communicant ho-
 21 minem. Ab intus enim de corde hominum malae
 cogitationes procedunt, adulteria, fornicationes,
 22 homicidia, ¹ furta, avaritiae, nequitiae, dolus,
 impudicitiae, oculus malus, blasphemia, super-
 23 bia, stultitia. Omnia haec mala ab intus pro-
 cedunt et communicant hominem.

7,24-30 *Mulier Syrophoenissa* (Mt 15,21-28)

24 Et inde surgens abiit in fines Tyri et Si-
 donis, et ingressus domum neminem voluit
 25 scire, et non potuit latere. Mulier enim statim
 ut audivit de eo, cuius filia habebat spiritum
 immundum, intravit et procidit ad pedes eius.
 26 Erat enim mulier gentilis, Syrophoenissa ge-
 nere. Et rogabat eum ut daemonium eiceret
 27 de filia eius. ¹Qui dixit illi: Sine prius saturari
 filios; non est enim bonum sumere panem fi-
 28 liorum et mittere canibus. At illa respondit
 et dixit illi: Utique Domine, nam et catelli

19 vadit * > S-OEpB^rD^rVC vl

21 ~ cogitat. malae *codd.* vl

22 impudicitiae TW] -tia *rel.* vl

24 surgens + Iesus UG c ff

25 filia hab. X*] ~ hab. filia *rel.* b d i l z

26 enim MaLsW c ff ij *autem *rel.*

28 dicit ei *codd.*

22 Mt 6,23; 20,15

28 L 16,21

τὴν καρδίαν ἀλλ' εἰς τὴν κοιλίαν, καὶ εἰς τὸν
 ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται, καθαρίζων πάντα τὰ
 βρώματα; ἔλεγεν δὲ ὅτι τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου 20
 ἐκπορευόμενον, ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.
 ἔσωθεν γὰρ ἐκ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων οἱ 21
 διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται, πορνεῖαι,
 κλοπαί, φόνοι, ¹μοιχεῖαι, πλεονεξίαι, πονηρίαι, 22 Mt 6,23;20,15
 δόλος, ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς πονηρός, βλασφημία,
 ὑπερηφανία, ἀφροσύνη· πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ 23
 ἔσωθεν ἐκπορεύεται καὶ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

Ἐκεῖθεν δὲ ἀναστὰς ἀπῆλθεν εἰς τὰ ὄρια Τύ- 24 24-30:
 ρου καὶ Σιδῶνος. καὶ εἰσελθὼν εἰς οἰκίαν οὐδένα Mt 15,21-28
 ἤθελεν γνῶναι, καὶ οὐκ ἠδυνήθη λαθεῖν. ἀλλ' 25
 εὐθὺς ἀκούσασα γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἧς εἶχεν τὸ
 θυγάτριον αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, ἐλθοῦσα
 προσέπεσεν πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ. ἡ δὲ γυνὴ 26
 ἦν Ἑλληνίς, Συροφοινίκισσα τῷ γένει· καὶ ἠρώτα 73,6
 αὐτόν, ἵνα τὸ δαιμόνιον ἐκβάλῃ ἐκ τῆς θυγα-
 τρὸς αὐτῆς. καὶ ἔλεγεν αὐτῇ· ἄφες πρῶτον χορ- 27
 τασθῆναι τὰ τέκνα· οὐ γάρ ἐστιν καλὸν λαβεῖν
 τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ τοῖς κυναρίοις βαλεῖν.
¹ἡ δὲ ἀπεκρίθη καὶ λέγει αὐτῷ· ναί, Κύριε, καὶ 28
 τὰ κυνάρια ὑποκάτω τῆς τραπέζης ἐσθίουσιν L 16,21

αφεδρ.] οχετον D, εξω sys ar | εκπορευ.] εκβαλλεται Ta²¹
 S 1424 1194 348 1579^a Φ 047 472s sysp, εξερχ. D, χωρει
 W | βρωμ. + et exit in rivum a n | 21 τ. ανθρωπων >
 1^a 118s | 22 πλεονεξια πονηρια D W 28 vl sysp | ασελγεια
 βλασφημια υπερηφανια (D¹) Θ 565 485 al. (1200 b) gg |
 23 τα πονηρα > 700 565 1^a 209 | 24 εκειθεν > W a b c i n 24 *
 sys | ορια B-Δ D Wss 565s 1 22s 13-828 1402 Ωρ] μεθο-
 ρια rel. | κ. Σιδων. > LΔ D Ws 565s a b f f i n r sysi |
 ηδυνασθη BS 399 | 25 αλλ ευθ. ακουσ. B-Δ 372 f syih^m
 co] ακουσασα γαρ rel. pl. | αυτης > SΔ P⁴⁵ D Wss 28 1-
 828 179 713 4s | εν πν. ακαθαρω P⁴⁵ W 28 13-828 | προς
 τ. ποδ. αυτου] αυτω Ta 28 1^a 209 13-828 (b c i) sys ar sa |
 26 ελληνης] χηρα sys | Συρα φοιν. B P⁴⁵ W 21^r 13^r 7 pl. *
 M^rU 213 ΣΝ 1012^r Γ pl. 482s, > συρα D¹ i | 27 λαβειν] *
 αραι Θ 565 | 28 ναι > P⁴⁵ D Wss 565 13-543 230s b c f f i *
 sys ar gg |

- 29 ἀπὸ τῶν ψυχίων τῶν παιδίων. καὶ εἶπεν αὐτῇ
 διὰ τοῦτον τὸν λόγον ὑπαγε, ἐξελήλυθεν ἐκ τῆς
 30 θυγατρὸς σου τὸ δαιμόνιον. καὶ ἀπελθοῦσα εἰς
 (J 4,51) τὸν οἶκον αὐτῆς εὗρεν τὸ παιδίον βεβλημένον
 ἐπὶ τὴν κλίνην καὶ τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθός.
 74,10 31 Καὶ πάλιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὄριων Τύρου
 Mt 15,29ss ἦλθεν διὰ Σιδῶνος εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Γα-
 5,23 32 λιλαίας ἀνὰ μέσον τῶν ὄριων Δεκαπόλεως. καὶ
 Mt 9,18 φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν καὶ μογιάλον, καὶ πα-
 8,23 33 ρακαλοῦσιν αὐτόν, ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν χεῖρα.
 καὶ ἀπολαβόμενος αὐτόν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ'
 ἰδίαν ἔβαλεν τοὺς δακτύλους αὐτοῦ εἰς τὰ ὦτα
 αὐτοῦ καὶ πτύσας ἤψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ,
 6,41 34 ἰκαὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ἐστέναξεν, καὶ
 J 11,41; 17,1 35 λέγει αὐτῷ· ἐφραθά, ὃ ἐστὶν διανοίχθητι. καὶ
 εὐθέως ἠνοιγήσαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαί, καὶ ἐλύθη ὁ
 δεσμὸς τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρθῶς.
 1,43ss 36 καὶ διεστείλατο αὐτοῖς, ἵνα μηδενὶ λέγωσιν.
 75,8 ὅσον δὲ αὐτοῖς διεστέλλετο, αὐτοὶ μᾶλλον περισ-
 1s 35,5 37 σότερον ἐκήρυσσον. καὶ ὑπερπερισσῶς ἐξεπλήσ-
 76,6 σοντο λέγοντες· καλῶς πάντα πεποίηκεν, καὶ

ψυχίων + τ. πιπτοντων απο τ. τραπεζης 472s sys Ef (sa 1689 1012, ar) | παιδ. + et vivunt Ta syi¹ | 29 ~ υπαγε δια Ta D 700 565 1^r 998 vl syr | 30 αυτης > P⁴⁵ D W 28 1^a 209 1574 b c ff i l r syi¹ | ~ ευρ. το δαιμ. εξελ. κ. το π. P⁴⁵ W 372 28^r 13^r 7^r rel. pl. a n sy(s)h ar gg | τ. θυ-

- 31 * γατερα βεβλημενην Ta P⁴⁵ D W 13^r 954s rel. pl. a f n q
 * sysph ar sa | 32 και² BSD Ta³ W-565 1574 0131 lat syi
 ar] > P⁴⁵ rel. | μογιλαλ. B*S P⁴⁵ D W-372 1^r 983 543 al.
 M 27 348^r U 213 Φs 4s A pl. V^rG] μογγιλ. rel. | παρε-
 * καλουν 33 0131 vl vg¹ ar gg co | 33 επιλαβομ. 700 118s
 1689s 1606s 1579s 213 Γ 0131 al. E* | εβαλ.] επιτυσεν εις
 τ. δακτυλους αυτου κ. εβαλ. εις τα Ta⁺ 0131 (sys) | αυ-
 του¹ > SLs W ci | 34 ανεστεναξ. D 13^r Σ 0131 | εφφεθα
 * S^c D W lat sa | 35 ευθεως > B-Δ D 0131 vl(-c) bo | και²
 + ευθυς SLΔ syi | ορθως + ωστε παντας εξιστασθαι 472s
 a | 36 μηδενι + μηδεν D 700 565s | οσον-διστελλ.] οι δε b
 c ff i (D*) | περισσοτερωσ D 700 945 0131 | 37 υπερεκπε-
 ρισσ. D 700 1^a 118s U | και²] > Ta^{an} Θ 565s 0131 syr |

comedunt sub mensa de micis puerorum. Et 29
ait illi: Propter hunc sermonem vade, exiit
daemonium a filia tua. Et cum abiisset domum 30
suam, invenit puellam iacentem supra lectum
et daemonium exiisse.

7,31-37 *Surdus mutusque*

Et iterum exiens de finibus Tyri venit per 31
Sidonem ad mare Galilaeae inter medios fines
Decapoleos. Et adducunt ei surdum et mutum, 32
et deprecabantur eum, ut imponat illi manum.
Et apprehendens eum de turba seorsum misit 33
digitos suos in auriculas eius et exspuens te-
tigit linguam eius ¹et suspiciens in caelum 34
ingemuit et ait illi: Ephphetha, quod est ada-
perire. Et statim apertae sunt aures eius, et 35
solutum est vinculum linguae eius, et loque-
batur recte. Et praecepit illis ne cui dicerent. 36
Quanto autem eis praecipiebat, tanto magis
plus praedicabant ¹et eo amplius admiraban- 37

28 ~ sub mensa comed. *codd.* vl

29 illi + Iesus H^cOsEp^mGDQTh r
a Z*G] de *rel.* d fil z

32 deprecantur AH*X^cUQ l

33 eius¹ > A^rBssUDsRCs b c ff il

34 aperire EpDQW c

30 J 4,51

32 Mt 9,18

33 Mc 8,23

34 Mc 6,41; J 11,41; 17,1

36 Mc 1,43s

tur, dicentes: Bene omnia fecit, et surdos fecit audire et mutos loqui.

8,1-10 *Turbæ denuo refectæ* (Mt 15,32-39)

8 In diebus illis iterum cum turba multa
 esset nec haberent quod manducarent con-
 2 vocatis discipulis, ait illis: ¹ Misereor super
 turbam, quia ecce iam triduo sustinent me
 3 nec habent quod manducent, ¹ et si dimisero
 eos ieiunos in domum suam, deficient in via;
 4 quidam enim ex eis de longe venerunt. Et
 responderunt ei discipuli sui: Unde illos quis
 5 poterit hic saturare panibus in solitudine? Et
 interrogavit eos: Quot panes habetis? Qui
 6 dixerunt: Septem. ¹ Et praecepit turbæ discum-
 bere super terram. Et accipiens septem panes
 gratias agens fregit et dabat discipulis suis
 7 ut apponerent, et apposuerunt turbæ. Et ha-
 bebant pisciculos paucos, et ipsos benedixit
 8 et iussit apponi. Et manducaverunt et saturati
 sunt, et sustulerunt quod superaverat de frag-

37 facit¹ LR i l | facit² FEpULssC a fl, praestat
 (auditum) b c d ff i r

8,1 ~ illis dieb. *codd.* vl

2 turba AsHZ*sUTh

4 illos] istos *codd.* vl, tantos a, eos q

~ poterit quis *codd. pl.* l (a q ff)

8 superfuera(n)t EpD (k)

37 Is 35,5

8,2 Mc 6,34-44

τούς κωφούς ποιεῖ ἀκούειν καὶ τοὺς ἀλάλους
λαλεῖν.

Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις πάλιν πολλοῦ ὄχλου 8
ὄντος καὶ μὴ ἐχόντων τί φάγωσιν, προσκαλεσά- 1-10:
μενος τοὺς μαθητὰς λέγει αὐτοῖς· σπλαγχνίζομαι 2 Mt 15,32-39
ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς προσμέ- 6,34-44
νουσίν μοι καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν· καὶ ἐὰν 3
ἀπολύσω αὐτοὺς νήστευσι εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυ-
θήσονται ἐν τῇ ὁδῷ· καὶ τινες αὐτῶν ἀπὸ μα-
κρόθεν ἦκασιν. καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθη- 4
ται αὐτοῦ ὅτι πόθεν τούτους δυνήσεται τις ὧδε
χορτάσαι ἄρτων ἐπ' ἐρημίας; καὶ ἠρώτα αὐτούς· 5
πόσους ἔχετε ἄρτους; οἱ δὲ εἶπαν· ἑπτὰ. ἰ καὶ παρ- 6
αγγέλλει τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ λα-
βῶν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ
ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα παρατιθῶσιν,
καὶ παρέθηκαν τῷ ὄχλῳ. καὶ εἶχον ἰχθύδια ὀλί- 7
γα· καὶ εὐλογήσας αὐτὰ εἶπεν καὶ ταῦτα πα-
ρατιθέναι. καὶ ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ 8
ἦσαν περισσεύματα κλασμάτων ἑπτὰ σφυρίδας.

τους³ > B-892 Δs 1194 713 | τ. αλαλους > W 28 sys |
8,1 παλιν πολλ.] παμπολλ. 700s 21s 13-230 954-115 rel.
pl. (q syh sa) | 2 οχλον + τουτον Τα^{av} L 1241 (D) 1424^a
348^r 1071 vl sysp gg co | ημερας Δ 372s 1^r 13 69^r 1424
115s 348 4ss al. q | προσμεν. μοι] εισιν απο ποτε ωδε εισιν
D vl pl. (ar gg) | 3 ἰnc. κ. απολυσαι αυτ. νηστ. εις οικ. ου
θελω, μη εκλυθωσιν (Mt 15,32) Τα^{at} D Θs 565 c fl vg
syi (1689s, 1515) | εις οικ. αυτ. > Τα^{atn} Θs 565 1402 1515
bz syi | ηκασιν] εισιν BLSΔ bo¹ | 4 τουτους] τοσουτ. Θs
565 a (syp), αυτους W 1^a 209 q sys | δυνησετ. τις]* δυ-
νασαι W sys ar gg (z) | ωδε > D 565 1342 69 1424^a 1071
H cff i q rz gg¹ | 5 ηρωτα BssL-Δ (W)] επηρωτα rel. |
αυτους + λεγων Θs 565 472s sys | ποσους + ωδε W (sa) |
6 παρηγγειλε C 33 579 W 0131 rel. pl. lat(-l) ar gg co |
7 ευλογ.] ευχαριστησας D 472s q | αυτα > 33 579 D 700s
7 rel. pl. | ειπεν] εκελευσεν (D¹) lat ar gg sa | ειπεν...
παρατιθ.] παρεθηκεν S* | κ. ταυτα > Ws 565s 1^a 209 124
348 pl. Σ 0131 lat sy ar | παρατιθ.] παραθετε C 33 579 |
8 εφαγ. + παντες Τα³ S 33 213 gg¹, ~579 348^r 1071 472s
K^r | σφυριδ. + πληρεις Τα^{an} 33 1241 W 13^r ir gg¹ sa |

- 9 ἦσαν δὲ ὡς τετρακισχίλιοι. καὶ ἀπέλυσεν αὐ-
 10 τούς. καὶ εὐθὺς ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν
 μαθητῶν αὐτοῦ ἦλθεν εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθά.
 11 Καὶ ἐξῆλθον οἱ φαρισαῖοι καὶ ἤρξαντο συν-
 12 ζητεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ
 τοῦ οὐρανοῦ, πειράζοντες αὐτόν. καὶ ἀναστε-
 13 νάξας τῷ πνεύματι αὐτοῦ λέγει· τί ἡ γενεὰ αὕτη
 ζητεῖ σημεῖον; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰ δοθήσεται
 14 τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον. καὶ ἀφείς αὐτοὺς πάλιν
 ἐμβὰς ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν.
 15 Καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτους, καὶ εἰ μὴ
 ἓνα ἄρτον οὐκ εἶχον μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ.
 16 καὶ διεστέλλετο αὐτοῖς λέγων· ὁρᾶτε, βλέπετε ἀπὸ
 τῆς ζύμης τῶν φαρισαίων καὶ τῆς ζύμης Ἡρώ-
 17 δου. καὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους, ὅτι ἄρτους
 οὐκ ἔχουσιν. καὶ γνοὺς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· τί
 διαλογίζεσθε, ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; οὐπω νοεῖτε

9 δε Bs 33^r 1424ss bo¹] + οι φαγοντες Ta^{ais} rel. lat sy ar gg sa | ως > S 827 k ffz co | 10 εμβας, ηλθεν] ανεβη, κ. ηλθ. D Θs (565) k a fq sy sa | το > 33s 579 W 700 28 544 1342 1^a 118s 13^r 348 472s 229 | μερη] ορη Ta^{av} 1241 D¹ 1424^a U^rΣ (k) c fz, ορη 1071 N, το ορος W 28 sys | Μαγδαλα Θ 1^a 209-230 4s syi, Μαγεδα Ta 565s k c (Taⁿ P⁴⁵ a d z, b ffir, sys), Μελεγαδα D*, Δαλμουσαι W (ar) | 11 inc. κ. ηρξ. οι φαρισ. σ. 33 k c | ζητ. τι σημειον παρ αυτου Θ 565s q | 12 ει] ου (Mt 16,4) Δ W 13^r 1223 1071 713 sysp gg sa | 13 παλιν > Ta 477 713 291 1515 b c syp bo | εμβας + εις (το) πλοιοιου P⁴⁵ 33 892s rel. vl vg¹ sy⁴ ar gg co | 14 επελαθ. + οι μαθηται (αυτου) Ta³ P⁴⁵ D W 372 28 13^r 179 1194 348-UΦ 1012^r 4s al. 0131 Δ^r cr gg¹ sa | και²-ειχον] ενα μονον αρτον εχοντες P⁴⁵ (W) Θ 565 1-828 4s k (ar) | 15 διεστειλατο 28 13ss 826-828 517 713 495 Es vl | ορατε > D Θ 565 1^a 118s k a sys ar gg¹ (Δ 700 b ffir) | Ηρωδ.] τ. Ηρωδιανων P⁴⁵ W Θ 565s 1-828 251 G k i ar gg sa | 16 αλληλ. + λεγοντες (Mt 16,7) Ta¹ Cr Θ 21s 872ss rel. vg sy ar gg bo | εχουσιν B P⁴⁵ W 700 565s 1342 1^a 209 k c co (D a b i q r)] εχομεν Ta^t rel. pl. | 17 ο Ις > Ta BS^o 892 Δ* iz bo | διαλογιζ. + εν εαυτ. ολιγοπιστοι Ta³ P⁴⁵ W 13ss 826^a sa (Θs 565s Φ 472s syh⁺ ar gg) |

mentis septem sportas. Erant autem qui man- 9
ducaverant, quasi quattuor milia, et dimisit
eos. Et statim ascendens navim cum discipulis 10
suis venit in partes Dalmanutha.

8,11-21 *Signi petitio, de fermento phari-
saeorum et Herodianorum* (Mt 16,1-12; L 11,
16.29)

Et exierunt pharisaei et coeperunt conqui- 11
rere cum eo quaerentes ab illo signum de
caelo tentantes eum. Et ingemiscens spiritu 12
ait: Quid generatio ista signum quaerit? Amen
dico vobis, si dabitur generationi isti signum.
Et dimittens eos ascendit iterum navim et 13
abiit trans fretum. Et obliti sunt panes sumere, 14
et nisi unum panem non habebant secum in
navi. ¹ Et praecipiebat eis dicens: Videte et 15
cavete a fermento pharisaeorum et fermento
Herodis. Et cogitabant ad alterutrum dicentes: 16
Quia panes non habemus. ¹ Quo cognito, ait 17
illis Iesus: Quid cogitatis quia panes non ha-

8 sportas + plenas Ep^mL^ri

9 manducaverunt AsHX^essB^rDLsVCs k a f i l q r

10 Dalman.] Mageda k c, -gedam b i f f r, -gedan
a d z

12 signum quaer. G] ~ quaer. sign. *rel.* (vl)

13 ascendit iter. navim et] ascendens iterum As
HZs*UGRCs fl z, ascendens S b (> iterum)

14 sunt + discipuli eius ML^rTh r (c d)

~ sumere panes *codd.* vl(-q)

15 et² > AsH*sZ*sBIUDRCW vl pl.

17 ~ Ies. ait illis *codd.* a c d f f l q r

11 Mt 12,38s; L 11,16.29s; J 2,18; 6,40; 1 C 1,22

15 L 12,1

betis? nondum cognoscitis nec intellegitis? adhuc
 18 caecatum habetis cor vestrum? *oculos habentes
 non videtis, et aures habentes non auditis?*
 19 nec recordamini, ¹quando quinque panes fregi in
 quinque milia quot cophinos fragmentorum ple-
 20 nos sustulistis? Dicunt ei: Duodecim. ¹Quando
 et septem panes in quattuor milia, quot spor-
 tas fragmentorum tulistis? Et dicunt ei: Septem.
 21 ¹Et dicebat eis: Quomodo nondum intellegitis?

8,22-26 *Caecus sanatus*

22 Et veniunt Bethsaidam, et adducunt ei
 caecum et rogabant eum ut illum tangeret.
 23 Et apprehensa manu caeci, eduxit eum extra
 vicum et exspuens in oculos eius impositis
 manibus suis, interrogavit eum si quid videret.
 24 ¹Et aspiciens ait: Video homines velut arbo-
 25 res ambulantes. Deinde iterum imposuit manus
 super oculos eius et coepit videre et restitui-
 26 tus est ita ut clare videret omnia. Et misit

25 ita ut videret] et videbat

19 milia + et AsIDW d fl z

20 sustulistis FZ*sUGDV a i

22 Bethsaidam QW] -da *rel.* c z

23 adprehendens manum AHssDQ f fl l

quid D d] aliquid *rel.*

25 clare videret GW^c] ~ vid. clare *rel.* vl

18 Is 6,9ss; Jr 5,21; Ez 12,2

19 Mc 6,41-44

20 Mc 8,6-9

22 Mc 6,56

23 Mc 7,32s; J 9,6

οὐδὲ συνίετε; πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν 6,52
 ὑμῶν; ὀφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε, καὶ ὠτα 18 Is 6,9s; Jr 5,21
 ἔχοντες οὐκ ἀκούετε; καὶ οὐ μνημονεύετε, ὅτε 19 6,41-44
 τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακισχι-
 λίους, πόσους κοφίνους κλασμάτων πλήρεις
 ἤρατε; λέγουσιν αὐτῷ· δώδεκα. ὅτε τοὺς ἑπτὰ 20 8,6-9
 εἰς τοὺς τετρακισχιλίους, πόσων σφυρίδων πλη-
 ρώματα κλασμάτων ἤρατε; καὶ λέγουσιν· ἑπτὰ.
 Ἰκαὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· οὐπω συνίετε; 21
 Καὶ ἔρχονται εἰς Βηθσαϊδάν. καὶ φέρουσιν 22 8,10
 αὐτῷ τυφλόν, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτόν, ἵνα αὐτοῦ 6,56
 ἄψηται. καὶ ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυ- 23 7,32s; J 9,6
 φλοῦ ἐξήνεγκεν αὐτόν ἔξω τῆς κώμης, καὶ πτύσας
 εἰς τὰ ὄμματα αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ,
 ἐπηρώτα αὐτόν· εἴ τι βλέπεις; Ἰκαὶ ἀναβλέψας 24
 ἔλεγεν· βλέπω τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι ὡς δένδρα
 ὁρῶ περιπατοῦντας. εἶτα πάλιν ἐπέθηκεν τὰς 25
 χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ διέβλεψεν
 καὶ ἀπεκατέστη, καὶ ἐνέβλεπεν τηλαυγῶς ἅπαντα.

ετι πεπωρ. 700s 21s 872ss 13 69r 954-2145 Φ 157 rel. pl.
 lat sy | πεπωρ. - υμων] πεπωρ. υμων εστιν η καρδια Τα⁴¹
 D Θ 565 a q z gg sa (b c ffi) | 18 ακουετε + ουπω νοειτε
 P⁴⁵ Θ 565 ΣΝ ar gg¹ | 20 επτα¹ + αρτους SC P⁴⁵ W 21
 13-349 827s M^oΦ 713 c fl q r vg ar gg¹ sa | ποσων-κλασμ.]
 ποσας σφυριδας κλασματων πληρεις Τα Θs 565 c f syrh
 ar gg¹ sa (D lat pl. sys, k bo) | 21 αυτοις + πως B 33 579
 D W^r 13^r al. m. ver. ss. pl. | ουπω] ου B 579 28^r 115^r 27^r
 348^r 713ss 229ss Λ^r rel. pl. gg | συνιετε] νοειτε B D^c 372
 1207 al. | 22 Βηθσαιδα Cs 579ss 28 1^a 118s 13s al. ΣΝ
 1012 al. 251ss 655s k vg, Βηθανιαν D Λ 262* vl(-k c) |
 23 τ. τυφλου] αυτου P⁴⁵ Wss 565s 1^a 118s 788 | εξηγαγεν
 892 D W 700^r rel. pl. | ει > Τα sysp gg co | βλεπεις Τα
 B^c 579s D¹ Θ 372s 1342 sys gg co | βλεπει rel. | 24 οτι,
 ορω > Τα C^c 892 D Wss 565s 1^a 118s 1424* 7^a 348^r 1071s
 713s 4s 472ss Λ^r ver. ss. | 25 ειτα] και D k b c ffi q r sys |
 εθηκεν BLs 1093 | διεβλ.] εποιησεν αυτον αναβλεψαι 33
 Θss 21s 22s rel. pl. syh, ηρξατο αναβλ. D lat pl., > Τα
 sysp | απεκατεστη BssL-Δ] απεκατεσταθη rel. | κ. ενεβλ.]
 ωστε αναβλεψαι D lat | απαντας 579 700 21s 872ss 1-828
 rel. pl., > 33 k c |

- 1,43s; 7,36 26 ἰκαὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς οἶκον αὐτοῦ λέγων·
μηδὲ εἰς τὴν κώμην εἰσελθῆς.
- 27-9,1: 82,1 27 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐ-
Mt 16,13-28 τοῦ εἰς τὰς κώμας Καισαρείας τῆς Φιλίππου.
L 9,18-27 καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ
λέγων αὐτοῖς· τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι
6,14s 28 εἶναι; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ λέγοντες· Ἰωάννην τὸν
βαπτιστὴν, καὶ ἄλλοι Ἡλίαν, ἄλλοι δὲ ὅτι εἰς
J 6,67ss 29 τῶν προφητῶν. καὶ αὐτὸς ἐπηρώτα αὐτούς·
83,2 ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; ἀποκριθεὶς ὁ Πέ-
30 τρος λέγει αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ Χριστός. καὶ ἐπετί-
9,9 μησεν αὐτοῖς, ἵνα μηδενὶ λέγωσιν περὶ αὐτοῦ.
31 Καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς ὅτι δεῖ τὸν
9,31; 10,32ss υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδο-
L 9,22 κιμασθῆναι ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν ἀρχ-
ιερέων καὶ τῶν γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι
32 καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι. καὶ παρρησίᾳ
84,6 τὸν λόγον ἐλάλει. καὶ προσλαβόμενος ὁ Πέτρος
33 αὐτὸν ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ. ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς
καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐπετίμησεν Πέτρῳ
καὶ λέγει· ὕπαγε ὀπίσω μου, σατανᾶ, ὅτι οὐ
φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.

26 λεγων + υπαγε εις τ. οικον σου D Θ 565s 13^r 348^r 1071
Φ 1012 lat(-k c) | μηδε-εισελθ.] κ. εαν εις τ. κωμ. εισελθης
μηδενι ειπης εν τη κωμη Θ 565s 13^r 348^r 1071 Φ 1012
lat(-k) syh^m ar (Ta CsΔ al. Θ^r 124 rel. pl. syp), >εαν-
εισελθ. D k c | 27 τ. κωμας Καισ.] Καισαρειαν D a b ff i
q r | 28 λεγοντ. + οτι BS* 1342, οι μεν Ta C* 579s W
13-1675 al. 713 1396 (sys sa) | οτι εις] ενα 33 Δs W rel.
pl. k, ως ενα D 1194 1515s lat pl. | 29 κ. αυτος > Ws 1^a
118s (579 544 lat pl.) | Xς + ο υιος τ. θυ SL 544 157 syi,
+ του ζωντος (Mt 16,16) W 13^r b r syp i¹ sa | 31 και¹
+ απο τοτε Ta³ W 13^r co¹ | τη τριτη ημερα Ta 33 579
W 565s 1342 1-124 k a d syp ar | 32 ο Πετρ. αυτον BL
892 a] ~ αυτ. ο Π. rel. | αυτον > D¹ 1579 1038 gg¹ |
αυτω + dicens dñe propitius esto, nam hoc non erit
a b n, ne cui illa diceret k c | 33 στραφεις 33 1241 1342
1424ss 827 443 713s |

illum in domum suam dicens: Vade in domum tuam et si in vicum introieris, nemini dixeris.

8,27-39 Petri confessio, passio

(Mt 16,13-28; L 9,18-27).

Et egressus est Iesus et discipuli eius in 27
castella Caesareae Philippi, et in via interro-
gabat discipulos suos dicens eis: Quem me
dicunt esse homines? Qui responderunt illi di- 28
cetes: Iohannem Baptistam, alii Heliam, alii
vero quasi unum de prophetis. Tunc dicit illis: 29
Vos vero quem me esse dicitis? Respondens
Petrus ait ei: Tu es Christus. ¹Et comminatus 30
est eis, ne cui dicerent de illo.

Et coepit docere eos, quoniam oportet Filium 31
hominis pati multa et reprobari a senioribus
et a summis sacerdotibus et scribis et occidi
et post tres dies resurgere. Et palam verbum 32
loquebatur. Et apprehendens eum Petrus coepit
increpare eum. Qui conversus et videns dis- 33
cipulos suos comminatus est Petro dicens:
Vade retro me satana, quoniam non sapis quae
Dei sunt, sed quae sunt hominum.

29 esse dicitis MaQ ff] ~ dic. esse *rel.*

31 ~ multa pati *codd.* vl

33 satanas OX*EpIMaDQsK gat k b c ff i q

26 Mc 1,43s

28 Mc 6,14ss

29 J 6,68s

30 Mc 9,9

31 Mc 9,31; 10,32ss

34 Et convocata turba cum discipulis suis,
 dixit eis: Si quis vult me sequi, deneget se-
 metipsum et tollat crucem suam et sequatur
 35 me. Qui enim voluerit animam suam salvam
 facere, perdet eam; qui autem perdiderit ani-
 mam suam propter me et evangelium, salvam
 36 faciet eam. Quid enim proderit homini, si lu-
 cretur mundum totum et detrimentum animae
 37 suae faciat? Aut quid dabit homo commuta-
 38 tionis pro anima sua? Qui enim me confusus
 fuerit et verba mea in generatione ista adultera
 et peccatrice, et Filius hominis confundetur
 eum, cum venerit in gloria Patris sui cum
 9 angelis sanctis. ¹Et dicebat illis: Amen dico
 (39) vobis quia sunt quidam de hic stantibus, qui
 non gustabunt mortem donec videant regnum
 Dei veniens in virtute.

9,2-12 *Transfiguratio* (Mt 17,1-13; L 9,28-36)

2 Et post dies sex assumit Iesus Petrum et
 (9,1) Iacobum et Iohannem et ducit illos in montem
 excelsum seorsum solos et transfiguratus est
 3 coram ipsis. Et vestimenta eius facta sunt

34 vult + post SsH-X^cBI*L^rCs vl(-a)
 semet W] se *rel.* b i

35 faciet eam G] ~ eam fac. *rel.* l

36 faciet AHBUCsK

~ fac. animae suae *codd.* vl

37 commutationem S-OBssGD^rCs vl

38 confus.] confessus HEp^mMaQKV*TW b d l r

verba mea Q q (c)] ~ mea verba *rel.*

confitebitur TW(Y l)

9,2 adsumpsit SZ*sGD^rKVTW vl

solus SAHO^rIMaD^rCs gat a d ff l n q

Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς 34 85,2
 μαθηταῖς αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς· Εἴ τις θέλει ὀπίσω
 μου ἔλθειν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν
 σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι. ὃς γὰρ ἐὰν 35 Mt 10,39
 θέλη τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν·
 ὃς δ' ἂν ἀπολέσει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ
 καὶ τοῦ εὐαγγελίου, σώσει αὐτήν. τί γὰρ ὠφελεῖ 36
 ἄνθρωπον κερδησαὶ τὸν κόσμον ὅλον καὶ ζημιω-
 θῆναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; τί γὰρ δώσει ἄνθρω- 37
 πος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; ὃς γὰρ ἐὰν ἐπ- 38 86,2
 αισχυνθῆ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ Mt 10,33
 ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἁμαρτωλῶ, καὶ ὁ υἱὸς
 τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτόν, ὅταν
 ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἁγ-
 γέλων τῶν ἁγίων. Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· ἄμην λέγω 9 87,2
 ὑμῖν ὅτι εἰσὶν τινες ὧδε τῶν ἐστηκότων οἵτινες
 οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσιν τὴν
 βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει.

Καὶ μετὰ ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς 2 2-13:
 τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, Mt 17,1-13
 καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν L 9,28-36
 μόνους. καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν,
 ἰκαὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο στίλβοντα λευκὰ 3

34 ει τις B-Δ D W 700 565s 1^a 209 13^r 827 348^r 1071 lat syh^m ar Ωρ] οστις rel. | 35 ψυχην αυτου³ B^r P⁴⁵ D^{*} 372s 1^a 872 1424^a 1071s Φs 1012 472s al. ΑΛ] εαυτου ψ. rel. | εμου κ. > P⁴⁵ D 700 28 k a b i n r sys ar | κ. του ευαγγ. > 33 579 ff | ευαγγ. + μου Γa sysp dubl | ευαγγ. + ουτος 892 700s 21s 872ss 517 pl. 1194^r rel. pl. gg | 36 ωφελει Γa^{atn} BSLs W 1424 349 a n q syi ar gg] -λησει rel. | κερδησαι, ζημιωθηναι BSLs 1424 954] εαν κερδηση, ζημιωθη P⁴⁵ rel. | 37 τι γαρ] η τι C 33 (D) Θss 21s 954s rel. | δωσει] δοι BS*, δω S^cL | 38 λογους > W k (Tert) | ταυτη > P⁴⁵ W a d i n r² Ωρ | 9,1 εστωτων S 33 579 1047 | εστηκοτ. + μετ εμου Γa⁺ D 565 a b ff n q r | 2 αναφερ.] αναγει D 565 0131 | υψηλ. + λιαν S 124 174 (b c ff i n r) | και⁵ + εν τω προσευχεσθαι αυτους Γa P⁴⁵ W 13^r, αυτον Γaⁿ Θ 565s 472s | αυτων + κ. ελαμψε το προσωπον αυτου ως ο ηλιος Γa³ 1038 (sys) | 3 στιλβ. > Γa^{atn} 209 346 l (sys) |

- λίαν, οἷα γναφεὺς ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται οὕτως
 4 λευκᾶναι. καὶ ὤφθη αὐτοῖς Ἡλίας σὺν Μωϋσεῖ,
 5 καὶ ἦσαν συλλαλοῦντες τῷ Ἰησοῦ. καὶ ἀποκρι-
 θεὶς ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ· ῥαββί, καλόν
 ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι, καὶ ποιήσωμεν τρεῖς σκη-
 νάς, σοὶ μίαν καὶ Μωϋσεῖ μίαν καὶ Ἡλίᾳ μίαν.
 (14,40) 6 Ἰοὺ γὰρ ἦδει τί ἀποκριθῆ· ἔκφοβοι γὰρ ἐγένοντο.
 1.11; 2 P 1,17 7 καὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς, καὶ
 Dt 18,15 ἐγένετο φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης· οὗτός ἐστιν ὁ
 A 3,22 8 υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἀκούετε αὐτοῦ. καὶ ἐξά-
 πινα περιβλεψάμενοι οὐκέτι οὐδένα εἶδον ἀλλὰ
 τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθ' ἑαυτῶν.
 9 Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ ὄρους
 8,30 διεστέλατο αὐτοῖς, ἵνα μηδενὶ ἄ εἶδον διηγῆ-
 σωνται, εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ
 88,10 10 νεκρῶν ἀναστῆ. καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν πρὸς
 89,6 11 στήναι. καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες· ὅτι λέ-
 γουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι Ἡλίαν δεῖ ἔλθειν

λίαν > Δ 372 544 1424 713 1047 b c l r² sys | λίαν + ως
 χίων Γα³ 33 579 D¹ 700^r 872ss rel. lat(-k) sysph bo |
 ουτως > P⁴⁵ D W 700 21s 1^r 7 rel. pl. lat(-k ff) syph|οια-
 λευκαναι] ως ου δυναται τις λευκ. επι τ. γ. D b i syr, > X
 a n sys | 4 και¹ + ιδου (Mt 17,3) W 700 565s 13-828 |
 ωφθησαν 700 1689s 124 1424 174 M 1093 E sysp gg¹ bo |
 συναλαουν D Θ 565 1-872 209 a n q | 5 και² + ει θελεις
 ποιησωμεν Γα 700 28 a c f q, θελεις ποιησω D W (Θ 565
 13^r) 1071 b ff i | ποιησ. + ωδε C P⁴⁵ Ws 565 1093 c ff gg¹ |
 6 αποκριθη] λαλησει Γα 1241 D 21s 872ss rel. pl. lat(-k)
 bo (P⁴⁵ W, Θ sysph ar sa) | 7 και¹ + ιδου Wss 565s 13^r
 1071 | εγενετο² BssL-Δ 1342 syh^m ar gg bo] ηλθεν rel.
 pl., > (Mt 17,5) W 1^r 7s Y k syr | αγαπ. + εν ω ευδοκησα
 Γαⁱⁿ S^cΔ 1689s, ον εξελεξαμην Γα 1093 0131 | 8 εξα-
 πινα] ευθεως D Θ 565s 788s 1093 0131 sysph ar | αλλα]
 ει μη (Mt 17,8) BS 33 892s D 544 1424ss 348^r ΣΝ 1093
 0131 | μεθ εαυτων > 544 348^r 0131 a k l sys | 9 εκ¹ BΨs
 D 477] απο rel. | 10 το εκ ν. αναστ.] οταν-αναστη Γα D W
 1^r 118s 1689-828 lat sysp | 11 οτι¹] τι ουν Ws a r² vg syr
 (13^r) | οι + φαρισαιοι κ. οι SL 1342 4s 1093 vg |

splendentia et candida nimis velut nix, qualia fullo non potest super terram candida facere: Et apparuit illis Helias cum Moyse, et erant ⁴ loquentes cum Iesu. Et respondens Petrus ait ⁽³⁾ ⁵ Iesu: Rabbi, bonum est nos hic esse, et faciamus tria tabernacula, tibi unum et Moysi unum et Heliae unum. Non enim sciebat quid ⁶ diceret; erant enim timore exterriti. Et facta est ⁷ nubes obumbrans eos, et venit vox de nube dicens: Hic est Filius meus carissimus, audite illum. Et statim circumspicientes neminem ⁸ amplius viderunt, nisi Iesum tantum secum.

Et descendentibus illis de monte, praecepit ⁹ illis, ne cuiquam quae vidissent narrarent, nisi cum Filius hominis a mortuis resurrexerit. Et ¹⁰ verbum continuerunt apud se conquirentes, quid esset: Cum a mortuis resurrexerit. ¹¹ Et interrogabant eum dicentes: Quid ergo dicunt pharisaei et scribae, quia Heliam oportet venire pri-

3 potest + sic k

3 et² H^cGThW q r] > rel.

~ super terr. non potest *codd.* q

5 ~ hic nos SAsH-X^esBURTh

6 quid] quod Z*U a n

9 cuiquam] cui *codd.* vl

11 oporteat SAsH-XEpIMaThW

~ prim. venire OZsUDV vl

6 (Mc 14,40)

7 Mc 1,11; 2 P 1,17; Ps 2,7; Dt 18,15; A 3,22

9 Mc 8,30

12 mum? ¹Qui respondens ait illis: Helias cum
 (11) venerit primo, restituet omnia; et quomodo
 scriptum est in Filium hominis, ut multa pa-
 13 tiatur et contemnatur. Sed dico vobis quia et
 Helias venit, et fecerunt illi quaecumque volue-
 runt sicut scriptum est de eo.

9,14-29 *Puer daemoniacus*

(Mt 17,14-21; L 9,37-43)

14 Et veniens ad discipulos suos vidit tur-
 bam magnam circa eos et scribas conquiren-
 15 tes cum illis. Et confestim omnis populus vi-
 dens Iesum stupefactus est, et expaverunt et
 16 accurrentes salutabant eum. Et interrogavit
 17 eos: Quid inter vos conquiritis? ¹Et respondens
 unus de turba dixit: Magister, attuli filium
 18 meum ad te habentem spiritum mutum, ¹qui
 ubicumque eum apprehenderit allidit illum, et
 spumat et stridet dentibus et arescit; et dixi
 discipulis tuis ut eicerent illum, et non potue-
 19 runt. Qui respondens eis dixit: O generatio
 incredula, quamdiu apud vos ero? quamdiu
 20 vos patiar? afferte illum ad me. ¹Et attu-
 lerunt eum. Et cum vidisset eum, statim spi-
 ritus conturbavit illum; et elisus in terram

15 > et expaverunt

15 Iesum MaW] eum *rel.* a fil q z

et² > S-H*Ep* vl

accurrentesque O*ssULKV

17 mutum] inmundum EpD^r gat a b q

19 dicit AHssZsB^rDsKVCs

20 terra ZBMaL^rVTW d i l

12 Ma 4,5s; Is 53,3 | 13 Mt 11,14 (3 Rg 19,2.10) |
 19 (L 24,25)

πρῶτον; ἰδὲ δὲ ἔφη αὐτοῖς· Ἡλίας μὲν ἐλθὼν 12 Ma 4,5
Is 53,3
πρῶτον ἀποκαθιστάνει πάντα. καὶ πῶς γέγρα-
πται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πολλὰ πά-
θη καὶ ἐξουδενηθῆ; ἀλλὰ λέγω ὑμῖν ὅτι καὶ 13 Mt 11,14
(3Rg 19,2.10)
Ἡλίας ἐλήλυθεν, καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ἤθε-
λον, καθὼς γέγραπται ἐπ' αὐτόν.

Καὶ ἐλθόντες πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶδον ὄχλον 14 90,10
14-29:
Mt 17,14-21
L 9,37-43
πολὺν περὶ αὐτοὺς καὶ γραμματεῖς συζητοῦντας
πρὸς αὐτούς. καὶ εὐθύς πᾶς ὁ ὄχλος ἰδόντες αὐ- 15
τὸν ἐξεθαμβήθησαν, καὶ προστρέχοντες ἠσπά-
ζοντο αὐτόν. καὶ ἐπηρώτησεν αὐτούς· τί συζη- 16
τεῖτε πρὸς αὐτούς; καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ εἷς ἐκ τοῦ 17 91,2
ὄχλου· διδάσκαλε, ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρὸς σε,
ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον· καὶ ὅπου ἐὰν αὐτόν κα- 18
ταλάβῃ, ῥήσσει αὐτόν, καὶ ἀφρίζει καὶ τρίζει τοὺς
ὀδόντας καὶ ξηραίνεται. καὶ εἶπα τοῖς μαθηταῖς
σου, ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσιν, καὶ οὐκ ἴσχυσαν. ὁ δὲ 19 (L 24,25)
ἀποκριθεὶς αὐτοῖς λέγει· ὦ γενεὰ ἄπιστος, ἕως
πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν;
φέρετε αὐτόν πρὸς με. ἰ καὶ ἤνεγκαν αὐτόν πρὸς 20
αὐτόν. καὶ ἰδὼν αὐτόν τὸ πνεῦμα εὐθύς συν-
εσπάραξεν αὐτόν, καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκυλίετο

12 εφη Ta B-ΨL-Δ 1342 1093] αποκριθεις ειπεν rel. | αυ-
τοις + ει D 565 syh^m | αποκαταστησει C 579 Θ 565 1093
lat(-k)(sysh) ar gg co | 13 Ηλιας + ηδη (Mt 17,12) Taⁱⁿ
C 700 1^a 22 945 ΣN 1093 fi, ~ W | 14 ελθοντες, ειδον
Ta BSΨLsΔ W 1342 k sy(s)h^m ar sa] ελθων, ειδεν rel. |
πολυν > W 28 1^a 209 1047 ar gg | 15 αυτον¹] τ. In Ta
D k b c ff r | προστρεχ.] προσχαιροντ (Ta) D k b c ff i |
16 αυτους¹] τ γραμματεις C 33 Θss 21s 872ss rel. a syph |
αυτους²] εαυτους S*Ψ^{cs} 892s W 1424^a 7s al. M 1071 Γ
251 A al. Λ al. G, αλληλους Θ 565 472s sa bo¹, εν υμιν
D lat pl. | 18 ισχυσ.] εδυνηθησαν Ta W 700 115, + εκβα-
λειν αυτο D Ws 565 a b r ar gg¹ sa (Taⁱⁿ) | 19 απιστος
+ κ. διεστραμμενη Ta^{actn} P⁴⁵ W 544 13^r 1574 157 | προς
με] ωδε Ta^{av} 1012 (565 c syh⁺) | 20 συνεσπαρ. Bss 33-Δ
372 1342] εταραξεν D, εσπαραξ. P⁴⁵ rel. | αυτον⁴] το
παιδιον (L 9,42) Θ 565s 13-828 k a b c ff i q r (sa), > W |

- 21 ἀφρίζων. καὶ ἐπηρώτησεν τὸν πατέρα αὐτοῦ·
 πόσος χρόνος ἐστὶν ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; ὁ δὲ
 22 εἶπεν· ἐκ παιδιότηεν, ¹ καὶ πολλάκις καὶ εἰς πῦρ
 αὐτὸν ἔβαλεν καὶ εἰς ὕδατα, ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν.
 ἀλλ' εἴ τι δύνη, βοήθησον ἡμῖν σπλαγχνισθεῖς
 11,22s 23 ἐφ' ἡμᾶς. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· τὸ εἰ δύνη,
 L 17,5 24 πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι. εὐθύς κράξας ὁ
 πατὴρ τοῦ παιδίου ἔλεγεν· πιστεύω, βοήθει μου
 25 τῇ ἀπιστίᾳ. ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει
 ὄχλος, ἐπετίμησεν τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ
 λέγων αὐτῷ· τὸ ἄλαλον καὶ κωφὸν πνεῦμα, ἐγὼ
 ἐπιτάσσω σοι, ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ καὶ μηκέτι εἰσέλ-
 1,26 26 θῆς εἰς αὐτόν. καὶ κράξας καὶ πολλὰ σπαράξας
 ἐξῆλθεν· καὶ ἐγένετο ὡσεὶ νεκρός, ὥστε τοὺς
 92,10 27 πολλοὺς λέγειν ὅτι ἀπέθανεν. ὁ δὲ Ἰησοῦς κρα-
 5,41 τήσας τῆς χειρὸς αὐτοῦ ἤγειρεν αὐτόν, καὶ ἀν-
 10,10 28 ἔστη. καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς οἶκον οἱ μαθηταὶ
 αὐτοῦ κατ' ἰδίαν ἐπηρώτων αὐτόν· ὅτι ἡμεῖς οὐκ
 Tob 12,8s 29 ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; καὶ εἶπεν αὐτοῖς·
 τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελθεῖν εἰ
 μὴ ἐν προσευχῇ [καὶ νηστείᾳ].

21 επηρωτ. + ο Ις Τα 1241 Θ 565s 1^r 124 1424 1675ss Φss
 713 1396 a c fr syspi gg¹ | αυτου + λεγων Wb 565s 13^r
 a f syi | ως S C^o D 1^r 7-692 U-Γ 998 rel. (B P⁴⁵ 1342)]
 εξ ου C^{*r} | εκ παιδος D W 565 | 22 και² > Τα 579 P⁴⁵
 D Ws 565 1-828 7 4s Λ^r vl(-c f) vg¹ syspi ar gg co | ημιν
 + Ke D Θ 565 G a b ffi q syi ar gg¹ (1071 4s Λ^r, 067
 sys) | ημας] mei Τα syspi¹ | 23 το > P⁴⁵ D Θ 565s 872
 13^r 16 U pl. Φ 4s K^a al. Λ^r | δυνα + πιστευσαι Τα⁴ Ψs
 D Θ^r Φ rel. lat(-k) sy(s)pi¹ h | 24 παιδιου B-ΨL 579s P⁴⁵
 W 700 1654 267 A^{*} k sys ar sa bo¹] + μετα δακρυων
 Τα³ rel. | 25 οχλος + πολυς 1^r | τω ακαθαρτω > P⁴⁵ W
 1^r sys gg | 26 εξηλθ. + απ αυτου Δ D 565 827 1279 476
 lat(-q) sysi gg¹ sa | 27 κ. ανεστη > W k l sysp | ανεστη
 + κ. απεδωκεν αυτ. τ. πατρι αυτου (L 9,42) Τα^{atn} sys |
 28 οικον + προσηλθον αυτω .. κ. επηρ. Τα P⁴⁵ Wss 565s
 13-828 | οτι] δια τι 33 D 872 115 al. 348^r (U)Φ 291 998ss
 A^r verss. | 29 εν - εξελθ.] ουκ εκπορευεται 33 579 7 1574
 (ar) gg (1542 827) | ~ νηστ. κ. προσευχη Τα^{atn} syspi ar |
 κ. νηστεια > BS^{*} k gg¹ |

volutabatur spumans. Et interrogavit patrem 21
 eius: Quantum temporis est, ex quo ei hoc ac-⁽²⁰⁾
 cidit? At ille ait: Ab infantia, ¹ et frequenter 22
 eum in ignem et in aquas misit, ut eum per-
 deret; sed si quid potes, adiuva nos misertus
 nostri. ¹ Iesus autem ait illi: Si potes credere, 23
 omniaabilia sunt credenti. Et continuo 24
 exclamans pater pueri cum lacrimis aiebat:
 Credo, Domine, adiuva incredulitatem meam.
 Et cum videret Iesus concurrentem turbam, 25
 comminatus est spiritui immundo dicens illi:
 Surde et mute spiritus, ego praecipio tibi:
 Exi ab eo, et amplius ne introeas in eum.
 Et exclamans et multum discerpens eum 26
 exiit ab eo, et factus est sicut mortuus, ita ut
 multi dicerent: Quia mortuus est. Iesus autem 27
 tenens manum eius elevavit eum, et surrexit.
 Et cum introisset in domum, discipuli eius 28
 secreto interrogabant eum: Quare nos non po-
 tuimus eicere eum? ¹ Et dixit illis: Hoc genus 29
 in nullo potest exire, nisi in oratione et ieiunio.

21 ~ hoc ei *codd.* vl pl.

at] et YL k^c r

22 eum¹ + et A-MEpBssGMaD^rTh c f

23 sunt > A-MZsl-GD^rKVC k c f l

24 Domine > AsH^{*}sEpUGD^rC d i l r

25 ~ tibi praec. *codd.* vl(-k) Var, impero k Var¹ |
 exi] ut exeas Var |

26 clamans MZB^rl.KVCs d f i l q z

23 Mc 11,22s

24 L 17,5

26 Mc 1,26

27 Mc 5,41

28 Mc 10,10

29 Tob 12,8s

9,30-32 *Altera passionis praedictio*

(Mt 17,22s; L 9,43ss)

30 Et inde profecti praetergrediebantur Gali-
 (29) 31 laeam, nec volebat quemquam scire. Docebat
 autem discipulos suos et dicebat illis: Quo-
 niam Filius hominis tradetur in manus homi-
 num, et occident eum, et occisus tertia die re-
 32 surget. At illi ignorabant verbum et timebant
 interrogare eum.

9,33-50 *Apostolorum institutio*

(Mt 18,1-9; L 9,46-50)

33 ¹Et venerunt Capharnaum. Qui cum domi
 essent, interrogabat eos: Quid in via tracta-
 34 batis? At illi tacebant, siquidem in via inter
 35 se disputaverant, quis eorum maior esset. Et
 residens vocavit duodecim et ait illis: Si quis
 vult primus esse, erit omnium novissimus et
 36 omnium minister. Et accipiens puerum statuit
 eum in medio eorum; quem cum complexus
 37 esset, ait illis: Quisquis unum ex huiusmodi
 pueris receperit in nomine meo, me recipit;
 et quicumque me susceperit, non me suscipit,
 sed eum qui misit me.

38 Respondit illi Iohannes dicens: Magister,
 vidimus quemdam in nomine tuo eicientem
 daemonia, qui non sequitur nos, et prohibui-

32 ~ eum interrog. *codd.* vl(-c)

33 esset AF-ZUGsKV e d i q (f)

34 in via inter se BT] ~ inter se in via *rel.*
 disputaverunt OMaI.^rCs

~ esset illorum maior *codd.* vl pl.

36 cum] ut AsHssEplDTh

37 ~ me misit *codd.* vl(-a)

Κάκειϋθεν ἐξελθόντες παρεπορεύοντο διὰ τῆς Γα- 30 ^{93,2}
 λιλαίας, καὶ οὐκ ἤθιλεν, ἵνα τις γνοι· ἐδίδασκεν 30 -32:
 γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι 31 ^{Mt 17,22a}
 ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀν- ^{L 9 43ss}
 θρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ ἀποκταν- ^{J 7,1}
 θεῖς μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστήσεται. οἱ δὲ ἠγνό- 32 ^{8,31; 10,32a}
 ον τὸ ῥῆμα, καὶ ἐφοβοῦντο αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.

Καὶ ἦλθον εἰς Καφαρναούμ, καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ 33 ^{94,10}
 γενόμενος ἐπηρώτα αὐτούς· τί ἐν τῇ ὁδῷ διελο- ^{33-50:}
 γίζεσθε; ¹ οἱ δὲ ἐσιώπων· πρὸς ἀλλήλους γὰρ 34 ^{Mt 18,1-9}
 διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ τίς μείζων. καὶ καθίσας 35 ^{L 9,46-50}
 ἐφώνησεν τοὺς δώδεκα καὶ λέγει αὐτοῖς· εἴ τις 35 ^{95,2}
 θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχατος καὶ ^{10,44}
 πάντων διάκονος. καὶ λαβὼν παιδίον ἔστησεν 36 ^{10,16}
 αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὸ ³⁷
 εἶπεν αὐτοῖς· ὅς ἂν ἐν τῶν τοιούτων παιδίων ^{Mt 10,40}
 δέξηται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὅς ^{J 13,20}
 ἂν ἐμὲ δέχεται, οὐκ ἐμὲ δέχεται ἀλλὰ τὸν ἀπο- ^{96,1}
 στείλαντά με.

Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰωάννης· διδάσκαλε, εἶδομέν 38 ^{97,8}
 τινὰ ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, ^{Nu 11,27ss}
 ὅς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν, καὶ ἐκωλύομεν αὐτόν,

30 επορευοντο B* D¹ 1402 a c f z | γνοι BssL D] γνω rel. |
 31 παραδοθησεται Ta Θs 565s 13-230 115 827 lat(-k) ar
 gg co | αποκτανθ. > D k a c z bo | τη τριτη ημερα 1241
 Wss 565 rel. k vg sysph* ar gg | εγερωθησεται 1* 209 13-
 230 (W 28 1542) | 33 ηλθον BS D W 565 1* 118s 1424
 al. 1355s lat pl. syp sa] ηλθεν rel. | διελογιζ. διελεχθητε
 W 28 1542 1* 209 | 34 διελογιζοντο k b f f q ar gg co |
 εν τη οδω > Ta^{atn} Δ D A 265 a b f i q sys | μειζων +
 γενηται D Θ 565 (sysih), ειη W 13-230 2145 443 lat ar,
 εστιν S gg co | 35 και¹] τοτε D b f f i, > W | εστω Δ 700
 28 1654 13 349 al. 1574 472 1355s gg, a b f f i q r | 36 αυ-
 το¹ > Ws 565s 1* 118s 267 ar gg¹ Ωρ | 37 εν] εκ Ws
 565 13^r a b c d f f i q ar gg co, > D¹ 124 827 XΓ 4 (sysp)|
 παιδ. τουτων SCD 1342 179 047 co | δεχεται² + μονον
 αλλα και Θ 565s 13-828 (713)| 38 ος ουκ ακολουθει ημιν
 > (L 9,49) Ta^{atn} B-Δ Θ 115 1071 f syspi co |

- 1 C 12,3 39 ὅτι οὐκ ἠκολούθει ἡμῖν. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Μὴ
 κωλύετε αὐτὸν· οὐδεὶς γάρ ἐστιν ὃς ποιήσει
 δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου καὶ δυνήσεται
 Mt 12,30 40 ταχὺ κακολογήσαί με· ὃς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ'
 98,6 41 ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐστιν. ὃς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς
 Mt 10,42 ποτήριον ὕδατος ἐν ὀνόματι, ὅτι Χριστοῦ ἐστε,
 99,2 42 αὐτοῦ. Καὶ ὃς ἂν σκανδαλίσῃ ἓνα τῶν μικρῶν
 τούτων τῶν πιστευόντων, καλὸν ἐστὶν αὐτῷ μᾶλ-
 λον, εἰ περὶκεῖται μύλος ὀνικὸς περὶ τὸν τράχη-
 100,6 43 λον αὐτοῦ καὶ βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν. καὶ
 Mt 5,30 εἰ ἂν σκανδαλίξῃ σε ἡ χεὶρ σου, ἀπόκοψον αὐτήν·
 καλὸν ἐστὶν σε κυλλὸν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν, ἢ
 τὰς δύο χεῖρας ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν,
 45 εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον. καὶ εἰ ἂν ὁ πούς σου
 σκανδαλίξῃ σε, ἀπόκοψον αὐτόν· καλὸν ἐστὶν σε
 εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλόν, ἢ τοὺς δύο πόδας
 Mt 5,29 47 ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν. καὶ εἰ ἂν ὁ
 ὀφθαλμός σου σκανδαλίξῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν·
 καλὸν σέ ἐστιν μονόφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς τὴν

οτι ουκ ηκολ. ημ. > D W 700 565s 1* 209 13^r 1424 al. Xs al. 273 lat(-f) syh⁺ ar gg | ηκολουθει BSD Θ] ακολ. rel. | 39 ταχυ > W 565s 1s 209 F* vl sys ar gg | 40 ημων^{1,2} B-579 Wss 565s 1* 209-828 267 al. 348 X 1071 245s al. 273 al. (270^a) k sysih^m ar gg co] υμων rel. | 41 ος γαρ] κ. ος Θs 565 k ar (syp gg¹) | ονομ. + μου S*Δ D W^r 872^a rel. pl. lat syih^m co | 42 τουτων B-L 579^r D Wss 565s al. 1-983 124 1424 al. 348^r Φs 1012s 273 al. A lat sysp co] > rel. | πιστευοντ.] πιστιν εχοντων C*D a | πιστ. S*C*Δ D k a h ff i bo] + εις εμε rel. | λιθος μυλικος 700 28^r 124 rel. pl. q syh co (Θ 565 13-828) | 43 σκανδαλιση BSΨ-Δ W 1342 1012 H k a fr^{1,2} z vg | τας > Ψ D 1071 440 | απελθειν] βληθηται D 348 1579s 4ss k a f | γεενν. πυρος τ. ασβεστου Ta 1515 (F) q syh | εις³] οπου εστιν D k b c ff i r | 44.46 (cf. 48) οπου ο σκοληξ αυτων ου τελευτα κ. το πυρ ου σβεννυται (Ta) 579 D W-372 21 13^r rel. lat(-k) syph ar¹ | 45 καλον + γαρ 872 945s 1071 291 A^r c sysh sa | ζωην + αιωνιον D lat pl. ar | βληθηται] απελθειν W 28 1^r 4s sys | γεενν. + εις το πυρ το ασβεστον 892s D W-565 13 rel. syh ar |

mus eum. ¹ Iesus autem ait: Nolite prohibere ³⁹
 eum; nemo est enim qui faciat virtutem in no- ⁽³⁸⁾
 mine meo et possit cito male loqui de me.
 Qui enim non est adversum vos, pro vobis est. ⁴⁰
 Quisquis enim potum dederit vobis calicem ⁴¹
 aquae in nomine meo, quia Christi estis, amen
 dico vobis, non perdet mercedem suam. Et ⁴²
 quisquis scandalizaverit unum ex his pusillis
 credentibus in me, bonum est ei magis, si cir-
 cumdaretur mola asinaria collo eius et in mare
 mitteretur. Et si scandalizaverit te manus tua, ⁴³
 abscide illam; bonum est tibi debilem introire
 in vitam, quam duas manus habentem ire in
 gehennam, in ignem inextinguibilem, ⁴⁴
*ubi ver-
 mis eorum non moritur, et ignis non extin-*
guitur. Et si pes tuus te scandalizat, amputa ⁴⁵
 illum; bonum est tibi claudum introire in vi-
 tam aeternam, quam duos pedes habentem
 mitti in gehennam ignis inextinguibilis, ubi ⁴⁶
vermis eorum non moritur, et ignis non extin-
guitur. Quod si oculus tuus scandalizat te, ⁴⁷
 eice eum; bonum est tibi luscum introire in

³⁹ facit H*Ep*BDLsW

⁴¹ aquae + frigidae OBT b f

⁴³ in³ > YH*QsV

^{44. 46. 48} extinguet. (Z)MaQTK, k > ^{44. 46}

^{45s} > R

⁴⁶ morietur ZMaRK a d ff i q (b)

^{47s} > Z*

³⁹ Nu 11,27s

⁴¹ Mt 10,42

⁴³ Mt 5,30 | ⁴⁷ Mt 5,29

regnum Dei, quam duos oculos habentem mitti
 48 in gehennam ignis, *ubi vermis eorum non mo-*
 (47) *49 ritur, et ignis non extinguitur.* Omnis enim
 igne salietur, et omnis victima sale salietur.
 50 Bonum est sal; quod si sal insulsum fuerit, in
 quo illud condietis? Habete in vobis sal et
 pacem habete inter vos.

10,1-16 *De matrimonio, parvuli*

(Mt 19,1-15; L 18,15ss)

10 Et inde exsurgens venit in fines Iudaeae
 ultra Iordanem, et conveniunt iterum turbae
 ad eum, et sicut consueverat iterum docebat
 2 illos. Et accedentes pharisaei interrogabant
 eum, si licet viro uxorem dimittere, tentan-
 3 tes eum. ¹At ille respondens dixit eis: Quid
 4 vobis praecepit Moyses? ¹Qui dixerunt: Moyses
 permisit *libellum repudii scribere et dimittere.*
 5 ¹Quibus respondens Iesus ait: Ad duritiam
 cordis vestri scripsit vobis praeceptum istud;
 6 ab initio autem creaturae *masculum et femi-*
 7 *nam fecit eos Deus, propter hoc relinquet homo*

49 sale FGW] > *rel.* | 10,5 istud] illud Ep*QW
 Var, hoc Ep^mR a ff, + Moyses b Var (G) | 6 Deus
 > U | 7 *inc.* et dixit: propter OssBMaLKThW gat
 b c d ff q r

48 Jdt 16,21; Is 66,24

49 Lv 2,13

50 Mt 5,13; L 14,34s; C 4,6; R 12,18; Hb 12,14

10,4 Dt 24,1; Mt 5,31s

6 Gn 1,27

βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἣ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα
 βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν, ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν 48 *101,10*
Jdt 16,21
Is 66,24
 οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. Πᾶς γὰρ 49 *I.v 2,13*
 πυρὶ ἀλισθῆσεται. καλὸν τὸ ἄλλας· εἰ δὲ τὸ 50 *102,2*
Mt 5,13
L 14,34
R 12,18
Hb 12,14
 ἄλλας ἀναλον γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε;
 ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἄλλα καὶ εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις.
 Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς ἕρχεται εἰς τὰ ὄρια τῆς 10 *103,6*
 Ἰουδαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, καὶ συμπο-
 ρεύονται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν, καὶ ὡς εἰώθει
 πάλιν ἐδίδασκεν αὐτούς. καὶ προσελθόντες φα- 2
 ρισαῖοι ἐπηρώτων αὐτόν, εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖ-
 κα ἀπολῦσαι, πειράζοντες αὐτόν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς 3
 εἶπεν αὐτοῖς· τί ὑμῖν ἐνετείλατο Μωϋσῆς; ἵ οἱ 4 *Dt 24,1*
Mt 5,31s
 δὲ εἶπαν· ἐπέτρεψεν Μωϋσῆς βιβλίον ἀποστασίου
 γράψαι καὶ ἀπολῦσαι. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· 5
 πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν
 ἐντολὴν ταύτην. ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως ἄρσεν καὶ 6 *Gn 1,27*
 θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς ὁ Θεός. ἐνεκεν τούτου κα- 7 *Gn 2,24*

47 η + τους Θ 565 517 713 | βληθῆναι] ἀπελθῆναι D 1^r
 1424ss7 al. k c i sys(p) | γεενναν + τ. πυρος C Θ 21^r 872s
 rel. fi q vg syrh | 48 αὐτῶν > 27s 348s 1579^s X 485 262
 V 628 al. G c | τελευτησῆσεται 1^s 209 c d ff i q sa | πυρ + αυ-
 των Ta Ψ 565 692 472 Λs b sy co | 49 inc. πασα γ. θυσια
 D vl(-fiq) | αλισθησ. BSLΔ W 700 565 28* 1^r 788 1012
 485 229 sysi co] ἀναλωθησεται Θ (k), + κ. πασα θυσια
 αλι αλισθησεται rel. | 50 αυτο αρτυσετε] αρτυθησεται
 1241 1^r K d f sys ar, αλισθησεται syr (bo) | εχετε] υμεις
 ουν εχετε W 565 13-828 (28) | 10,1 και² B-Ψ Lss co] >
 D Ws 565s 1^s 118s 13^r 517* al. 472 G lat sysp ar, δια
 του rel. syih | συμπορευεται, οχλος W 28 1542s 1^s 118s
 13-828 vl sys ar gg sa | παλιν¹ > Ta 892 W 13^r 1579
 b ff i r syr gg | παλιν² > Ta 348 k sysi gg¹ sa bo¹ | 2 inc.
 οι δε φαρισ. προσελθον. Ws 565 1542s | προσελθ. φαρισ.
 > D k a b sys | 4 επετρεψ.] ενετειλατο 1^r 472 k q gg]
 + ημιν Ta^f c ff sysp | αποστασ. + δουναι D c ff q (sys,
 998 b r gg¹ sa) | 5 ε/ραψ. + Μωουσης D k c (~ 945 sys
 sa, Ψ 579 1542s 1574 f, b r) | υμιν > D W 28 13^r 349
 k b c r | 6 κτισεως > D b ff q sysp | ο θς > Ta^{at} Bss 33s
 579s 1342 827 c gg¹ co | 7 inc. κ. ειπεν ενεκεν Ta D
 W^r 13^r 7 1579s ΣN 4s 262 b c ff q r ar gg |

- ταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν
 1 C 6,16 μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα
 E 5,31 8 αὐτοῦ, ¹ καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν· ὥστε
 9 οὐκέτι εἰσὶν δύο ἀλλὰ μία σὰρξ. ὁ οὖν ὁ Θεὸς
 104,10 10 συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. καὶ εἰς τὴν
 οἰκίαν πάλιν οἱ μαθηταὶ περὶ τούτου ἐπηρώτων
 L 105,2 11 αὐτόν. καὶ λέγει αὐτοῖς· ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν
 L 16,18 12 αὐτήν· καὶ ἔαν αὐτὴ ἀπολύσασα τὸν ἄνδρα αὐ-
 τῆς γαμήσῃ ἄλλον, μοιχᾶται.
 106,2 13 Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδιά, ἵνα αὐτῶν ἄψη-
 13-16: 14 ται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. ἰδὼν δὲ
 Mt 19,13ss ὁ Ἰησοῦς ἠγανάκτησεν καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ἄφετε
 L 18,15ss τὰ παιδιά ἔρχεσθαι πρὸς με, μὴ κωλύετε αὐτά·
 τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.
 Mt 18,3 15 ἄμην λέγω ὑμῖν, ὃς ἂν μὴ δέξηται τὴν βασι-
 λείαν τοῦ Θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς
 9,36 16 αὐτήν. καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὰ κατευλόγει
 τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτά.
 107,2 17 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδὸν προσδρα-
 17-31: μῶν εἰς καὶ γονυπετήσας αὐτόν ἐπηρώτα αὐτόν·
 Mt 19,16-30 διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσω, ἵνα ζωὴν αἰώνιον
 L 18,18-30 18 κληρονομήσω; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· τί με
 λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς ὁ Θεός.

κ. προσκολλ.-αυτου > BSΨ 892* sys | 9 ουν > D¹ A k* syh | εξευξεν D W 1424* 1200 4s c fl | 10 περι τουτου > W 544 346 1093 KΛs | 11s εαν απολυση γυνη τ. ανδ. αυτης κ. γαμ. αλλον, μοιχ. κ. εαν ανηρ απολ. γυν., μοιχ. W 1542s 1* 872 (sys) gg¹ | επ αυτην > Ws 565s 1542s 1* 872 sysp ar gg | 12 απολ. τ. ανδρα αυτ.] εξελθη απο (του) ανδρος D Θs 565s 13^r a b ff q ar | 13 αφητ.] τ. χειρα αυτου επιθη (Mt 19,13) sys ar gg sa | επιτιμησ. B-Δ sys] -τιμων rel. | αυτοις B-Δ 1342 k c bo] τ.προσφερουσιν rel. | 14 κ. + επιτιμησας Ws 565s 1542s 13^r sysh^m ar (gg) | τ. θυ] τ. ουρανων 579 W 1424* 179 al. 1574 1355s gg¹ | 16 εναγκαλισ.] προσκαλεσαμ. D c f ff q r sys | 17 οδον ιδου τις πλουσιος πρ. Wss 565s 1542s 872 13^r M 16 1071 472s A^r ar gg¹ (348^r syh^m sa) | 18 εις ο] μονος εις D ff (b, gg co) |

patrem suum et matrem, et adhaerebit ad uxorem suam; ¹et erunt duo in carne una. Itaque ⁸iam non sunt duo, sed una caro. Quod ergo ⁹Deus coniunxit, homo non separet. Et in domo ¹⁰iterum discipuli eius de eodem interrogaverunt eum. ¹Et ait illis: Quicumque dimiserit uxorem suam et aliam duxerit, adulterium committit super eam. Et si uxor dimiserit virum ¹²suum et alii nupserit, moechatur.

Et offerebant illi parvulos, ut tangeret illos. ¹³Discipuli autem comminabantur offerentibus. Quos cum videret Iesus, indigne tulit et ait ¹⁴illis: Sinite parvulos venire ad me, et ne prohibueritis eos; talium enim est regnum Dei. ¹Amen dico vobis: Quisquis non receperit regnum Dei velut parvulus, non intrabit in illud. Et complexans eos et imponens manus super ¹⁶illos benedicebat eos.

10,17-31 *Adulescens dives, de periculis divitiarum* (Mt 19,16-30; L 18,18-30)

Et cum egressus esset in viam; procurrens ¹⁷quidam, genu flexo ante eum, rogabat eum: Magister bone, quid faciam ut vitam aeternam percipiam? ¹Iesus autem dixit ei: Quid me dicis ¹⁸bonum? Nemo bonus, nisi unus Deus. ¹Prae- ¹⁹

⁹ iun(c)xit AsH*rBIUQCs c f l z

¹¹ ait G a] dicit *rel. pl.*

¹⁴ enim est Q] ~ est enim *rel. a z*

¹⁵ quisque AMs*EpDLRCs

¹⁷ via SZIKVW b d l q z

eum + dicens H^cOssMaLKVCsW vl

7s Gn 2,24 | 8 1 C 6,16; E 5,31 | 11 L 16,18

15 Mt 18,3 | 16 Mc 9,36

cepta nosti: *ne adulleres, ne occidas, ne fure-
ris, ne falsum testimonium dixeris, ne frau-
dem feceris, honora patrem tuum et matrem.*

20 ¹At ille respondens ait illi: Magister, haec
21 omnia observavi a iuventute mea. Iesus autem
intuitus eum, dilexit eum et dixit ei: Unum
tibi deest, vade, quaecumque habes vende et
da pauperibus et habebis thesaurum in caelo
22 et veni, sequere me. Qui contristatus in verbo
abiit maerens; erat enim habens multas pos-
sessiones.

23 Et circumspiciens Iesus ait discipulis suis:
Quam difficile qui pecunias habent in regnum
24 Dei introibunt! Discipuli autem obstupesce-
bant in verbis eius. At Iesus rursus respondens
ait illis: Filioli, quam difficile est, confidentes
25 in pecuniis in regnum Dei introire! Facilius
est camelum per foramen acus transire, quam
26 divitem intrare in regnum Dei. Qui magis ad-
mirabantur dicentes ad semetipsos: Et quis

20 at] et SAsHssGLRCs b l

illi > AsMs*EpG k c q z

magister + bone OZMaK

~ omnia haec SOZsIUDLsKV b d q (k)

21 dilexit] osculatus est b q

22 mult. possess. MaDR] ~ poss. mult. *rel.*

24 in³ > SX*sULKCs

19 Ex 20,12-16; Dt 5,16-20; 24,14

21 Mc 8,34; Mt 10,38

23s Mc 4,19; Ps 61,11; 1 T 6,17

ἵ τὰς ἐντολὰς οἶδας· μὴ φονεύσης, μὴ μοιχεύσης, 19 Ex 20,12-17
 μὴ κλέψης, μὴ ψευδομαρτυρήσης, μὴ ἀποστερή- Dt 5,16-20;
 σης, τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα. ὁ δὲ 20 24,14
 [ἀποκριθεὶς] ἔφη αὐτῷ· διδάσκαλε, ταῦτα πάντα
 ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐμ- 21 8,34; Mt 10,3
 βλέψας αὐτῷ ἠγάπησεν αὐτὸν καὶ εἶπεν αὐτῷ·
 ἔν σε ὑστερεῖ· ὕπαγε, ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ δὸς 108,2
 τοῖς πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ,
 καὶ δεῦρο ἀκολουθεῖ μοι ἄρας τὸν σταυρόν. ὁ 22 109,2
 δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ ἀπῆλθεν λυπούμενος,
 ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά.

Καὶ περιβλεψάμενος ὁ Ἰησοῦς λέγει τοῖς μα- 23
 θηταῖς αὐτοῦ· πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχον- 4,19
 τες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελεύσονται. οἱ 24
 δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ.
 ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς·
 τέκνα, πῶς δύσκολόν ἐστιν τοὺς πεποιοῦντας ἐπὶ 1 T 6,17
 χρήμασιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν.
 εὐκοπώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ τῆς τρυμαλιᾶς 25
 τῆς ῥαφίδος διελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλεί-
 αν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. οἱ δὲ περισσῶς ἐξεπλήσ- 26
 σοντο λέγοντες πρὸς ἑαυτούς· καὶ τίς δύναται

19 μη φονευσ. > D¹ 1^s 118s Γ Λ κ f | μοιχ. + μη πορνευ-
 σης D¹ 1654 k c, ~ Γ | μη αποστερ. > B*Ψ 579s W 700
 28 544s 1^s 118s 69*ss 267 16 Σ 713^r 4s K^s r sys ar gg |
 20 αποκριθ. > BSΨ-Δ 1342 co | εφυλ.] εποιησα 565 1542s
 1^s 118s sys ar gg | μου + τι ετι υστερω (Mt 19,20) Ta⁴ Ws
 565s 872 13^r M 1071 ΣN 998ss K pl. a c syh⁺ ar gg¹ |
 21 αυτω² + ει θελεις τελειος ειναι Ws 565s 872 13-7 al. M
 1071 ΣN(Φ 713) 998ss K^r syh⁺ ar gg sa | αρας τ. σταυρ.
 > Taⁱⁿ B-Δ D Θ 565 1342 1187* lat(- a q) bo¹ | 22 επι +
 τουτω Ta D Θ 565s 13ss 826* vl sysp gg¹ | 24 τεκνια Ψ
 700 1-872 118s 115 213s ΣN 1604 A al. lat(- q), > 544 872
 477 440s K pl. EG k c z | τ. πεποιθ. επι χρ. ... εισελθ.] οι
 τα χρημ. εχοντες εισελευσ. (L 18,24) Taⁱⁿ , > BSΨ*
 Δ k sa (Wc) | 25 ante 24 D a b ff | ταχειον καμηλ. δια τρυ-
 μαλιδος ραφ. διελευσεται η πλουσιος D¹ | εισελθειν > 579
 D Θ k a ff sys | 26 εαυτους] αυτον B-892 Δ 1555 co |

- Gn 18,14 27 σωθῆναι; ἐμβλέψας αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγει· παρὰ
 Job 42,2
 Zch 8,6 ἀνθρώποις ἀδύνατον, ἀλλ' οὐ παρὰ Θεῶ· πάντα
 L 1,37 28 γὰρ δυνατὰ παρὰ τῷ Θεῷ. ἤρξατο λέγειν ὁ Πέ-
 110,2 29 λουθῆσαμέν σοι. ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν·
 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδεὶς ἐστὶν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ
 ἀδελφούς ἢ ἀδελφὰς ἢ μητέρα ἢ πατέρα ἢ τέκνα ἢ
 30 ἀγροὺς ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ ἕνεκεν τοῦ εὐαγγελίου, εἰὰν
 μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα νῦν ἐν τῷ καιρῷ
 τούτῳ οἰκίας καὶ ἀδελφούς καὶ ἀδελφὰς καὶ μη-
 τέρας καὶ τέκνα καὶ ἀγροὺς μετὰ διωγμῶν, καὶ
 111,2 31 ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον. πολλοὶ
 δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι καὶ οἱ ἔσχατοι πρῶτοι.
 112,2 32 Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱερο-
 32-34:
 Mt 20,17ss
 L 18,31-34 σόλυμα, καὶ ἦν προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ
 ἐθαμβοῦντο, οἱ δὲ ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο.
 καὶ παραλαβὼν πάλιν τοὺς δώδεκα ἤρξατο αὐτοῖς
 8,31; 9,31 33 λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν, ὅτι ἰδοὺ
 ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀν-
 θρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς
 γραμματεῦσιν, καὶ κατακρινούσιν αὐτὸν θανάτῳ
 34 καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν,¹ καὶ ἐμ-

27 εμβλεψ.] αποκριθεις δε Θs 565 | π. ανθρ. τουτο αδυν. εστιν, παρα δε τω θω δυνατον D (Θ 13^r 157) k a fff (b c r z sys) | θω 1[∧]2 ΨΔ D 1 209 69 1082 348s 157 4s k a b c fff l r ar | 28 inc. τοτε ηρξ. 1689s syh^m | ηκολουθηκαμ. BC D W 1216 | σοι + τι αρα εσται ημιν (Mt 19,27) T a⁴ S b | 29 inc. εφη ο Ις BSΨ-Δ 1093 co | μητερα + η γυναικα T a³ C-579 372 28^r rel. pl. f q syph | η πατερα > D k a f f r | ενεκεν² > B* 700s 544 1654 1424ss 7 213 1012 273 al. A 473 028* al. k c z (S*) | 30 εαν] ος ου (D) Θs 565s lat syh sa | νυν > D¹ 544 1012 1038 k a q sys gg¹ | τουτω + ος δε αφηκεν οικιαν και ... μητερα ... μετα διωγμου, εν τω αι. τω ερχ. ζωην αι. λημψεται D a b f f (k c l q) | 31 οι > S Ψ L Δ D W^r 1-22 209 124 1424 pl. rel. pl. | 32 οι δε ακολουθ. εφοβ. > D 700 28 1342 872 788 1402 157 440 K 399* a b | παλιν > T a^{an} 267 713 b c sys p i sa | 33 παραδιδοται Ψ 892 K | κ. τ. γραμματ. > S* 700 1689s 1012 sa |

potest salvus fieri? Et intuens illos Iesus ait: 27
 Apud homines impossibile est, sed non apud
 Deum; omnia enimabilia sunt apud Deum.
¹Et coepit ei Petrus dicere: Ecce nos dimisi- 28
 mus omnia et secuti sumus te. Respondens 29
 Iesus ait: Amen dico vobis: Nemo est, qui
 reliquerit domum aut fratres aut sorores aut
 patrem aut matrem aut filios aut agros prop-
 ter me et propter evangelium, ¹qui non acci- 30
 piat centies tantum nunc in tempore hoc,
 domos et fratres et sorores et matres et filios
 et agros cum persecutionibus, et in saeculo
 futuro vitam aeternam. Multi autem erunt primi 31
 novissimi, et novissimi primi.

10,32-45 *Tertia passionis praedictio, filii
 Zebedaei* (Mt 20,17-28; L 18,31-34)

Erant autem in via ascendentes Hierosoly- 32
 mam, et praecedebat illos Iesus, et stupebant,
 et sequentes timebant. Et assumens iterum duo-
 decim coepit illis dicere quae essent ei even-
 tura: Quia ecce ascendimus Hierosolymam, et 33
 Filius hominis tradetur principibus sacerdotum
 et scribis et senioribus, et damnabunt eum
 morte et tradent eum gentibus, ¹et illudent 34

28 et¹ > SA^rBsUMaEQsCs

ei Petr. Wj ~ Petr. ei *rel.* b l z c (d f, a q)

29* ~ matr. aut patr. SA-MXsIUL^rKVCs c f q z

32 ventura OZ*GsQsKVC*sW gat b c f q r

33 et senioribus > AsH*sXEpBGDR c l z

27 Gn 18,14; Zch 8,6; L 1,37

33 Mc 8,31; 9,31

ei et conspuent eum et flagellabunt eum et interficient eum, et tertia die resurget.

35 Et accedunt ad eum Iacobus et Iohannes filii Zebedaei dicentes: Magister, volumus ut
36 quodcumque petierimus facias nobis. At ille
37 dixit eis: Quid vultis ut faciam vobis? ¹Et dixerunt: Da nobis ut unus ad dexteram tuam et alius ad sinistram tuam sedeamus in gloria
38 tua. ¹Iesus autem ait eis: Nescitis quid petatis: potestis bibere calicem, quem ego bibo, aut
39 baptismo, quo ego baptizor, baptizari? At illi dixerunt ei: Possumus. Iesus autem ait eis: Calicem quidem, quem ego bibo, bibetis; et
40 baptismo, quo ego baptizor, baptizabimini; sedere autem ad dexteram meam vel ad sinistram non est meum dare vobis, sed quibus paratum
41 est. Et audientes decem coeperunt indignari de
42 Iacobo et Iohanne. Iesus autem vocans eos ait illis: Scitis quia hi qui videntur principari gen-

34 eum^{1,2} > XsUMaKV c z

36 dixit] ait OEpBMaD

38 bibiturus sum GW gat vl(-k) Var

38s baptismo MEp^mMaQsTh Var] -mum *rel.* vl

40 vobis * > SAsH*sZIUMaD^r a b d ff i z

41 coep. indign.] indignati sunt D gat q

38 Mc 14,36; L 12,50

39 A 12,2; Ap 1,9

42 L 22,25ss; 1 P 5,3

παίξουσιν αὐτῷ καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ καὶ μαστιγώσουσιν αὐτὸν καὶ ἀποκτενοῦσιν, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστήσεται.

Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ 35 ^{113,6}
 Ἰωάννης οἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου λέγοντες αὐτῷ· δι- ^{35-45:}
 δάσκαλε, θέλομεν ἵνα ὃ ἐὰν αἰτήσωμέν σε ποιή- ^{Mt 20,20-28}
 σης ἡμῖν. ὃ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· τί θέλετε ποιῆσαί 36
 με ὑμῖν; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· δὸς ἡμῖν, ἵνα εἷς σου 37
 ἐκ δεξιῶν καὶ εἷς ἐξ ἀριστερῶν καθίσωμεν ἐν
 τῇ δόξῃ σου. ὃ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· οὐκ 38 14,36;L.12,50
 οἴδατε τί αἰτεῖσθε. δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον
 ὃ ἐγὼ πίνω, ἢ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι
 βαπτισθῆναι; ³⁹ οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· δυνάμεθα. ὃ δὲ ^{A 12,2}
 Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω ^{Ap 1,9}
 πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπ-
 τισθῆσεσθε· τὸ δὲ καθίσει ἐκ δεξιῶν μου ἢ ἐξ 40
 εὐωνύμων οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἠτοι-
 μασται. Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἤρξαντο ἀγα- 41 ^{114,2}
 νακτεῖν περὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. καὶ προσ- 42 ^{I. 22,25ss}
 καλεσάμενος αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· οἴ-
 दाτε ὅτι οἱ δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν κατακυ-

34 κ. εμπτυσ. αυτω > 28 2193 872 346 115 1279^r 1093 al. k |
 κ. μαστιγωσ. αυτον > D 115 1038 k ff r² | τη τριτη ημ. W
 rel. vg syspih* ar gg | 35 οι + δυο BC 579 1241 1342 co
 Ωρ | ινα > D¹ 1654 118s 1689s 1574 245 4s 270 k i r |
 36 τι θελετε > D Ef (a b i) | ποιησαι με] ποιησω C D Θ
 565 1^a 118s 13-230 827s 348^r 251 q, με ποιησω BS*Ψ |
 37 εις¹⁻² > 1^a 209 sys gg¹ | δοξη] βασιλεια τ. δοξης W
 13^r (Ta, sa) | 38 Ις > Δ Θ 998 syr | πινω] μελλω πινειν
 Ta⁺ 1515 vl(-kl) ar gg sa | η B^r D Ws 28 1542ss 1s 209
 13 pl. 1424s 348^r Σ 713 lat sysh^m ar co] και rel. | μελλω
 βαπτιζ. Ta³ cz ar gg sa | 39 αυτω > 892 D Wss 565s 1^a
 209 1424 al. 4s al. vl syi gg¹ bo | 40 αλλ οισ] αλλοις
 k a b d ff sys sa | ητοιμ. + υπο τ. πατρος μου (Mt 20,23)
 Ta³ S* Θ 544 1^r 1606 1071 Φ 1604 ar syh^m | 41 οι +
 λοιποι D Θ vl(-k f) syi bo | ηρξ. αγαν.] ηγανακτησαν Ta
 579 1^a 118s 1588 A q | 42 αυτοις + ουκ 13 pl. | κατακυ-
 ριευσουσ. 579 D¹ 209 954 472 al. Y 270 |

9,35 43 ριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατεξ-
ουσιάζουσιν αὐτῶν. οὐχ οὕτως δέ ἐστιν ἐν
ὑμῖν. ἀλλ' ὅς ἂν θέλῃ μέγας γενέσθαι ἐν ὑμῖν,
44 ἔσται ὑμῶν διάκονος, καὶ ὅς ἂν θέλῃ ἐν ὑμῖν
115,4 45 εἶναι πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος· καὶ γὰρ ὁ
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι ἀλ-
λὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύ-
τρον ἀντὶ πολλῶν.

Is 53,10ss

116,2
46-52 :
Mt 20,29-34
L 18,35-43

46 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἰεριχώ. καὶ ἐκπορευο-
μένου αὐτοῦ ἀπὸ Ἰεριχώ καὶ τῶν μαθητῶν
αὐτοῦ καὶ ὄχλου ἱκανοῦ ὁ υἱὸς Τιμαίου Βαρτι-
μαῖος, τυφλὸς προσαίτης, ἐκάθητο παρὰ τὴν
47 ὁδόν. καὶ ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζαρηνός
ἐστιν ἤρξατο κράζειν καὶ λέγειν· υἱὲ Δαυὶδ Ἰη-
48 σοῦ, ἐλέησόν με. καὶ ἐπετίμων αὐτῷ πολλοὶ ἵνα
σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῶ μᾶλλον ἔκραζεν· υἱὲ Δαυίδ,
49 ἐλέησόν με. καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· φωνήσατε
αὐτόν. καὶ φωνοῦσιν τὸν τυφλὸν λέγοντες αὐτῷ·
50 θάρσει, ἔγειρε, φωνεῖ σε. ὁ δὲ ἀποβαλὼν τὸ ἱμά-
τιον αὐτοῦ ἀναπηδήσας ἦλθεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν.
51 καὶ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· τί σοι θέ-
λεις ποιήσω; ὁ δὲ τυφλὸς εἶπεν αὐτῷ· ῥαββουνί,

J 20,16

μεγαλοι] βασιλεις SC*, principes b fff i vg | 43 εστιν] εσται 892s 372r rel. ffq sy ar gg | εσται B Ψ-579 D Wsss 28ss rel. pl. ver. ss.] εστω SCA 565 al. | 44 εν υμιν] υμων D W 372s 21 1r 13 pl. 7-692 U rel. syh | παντων] υμων D 700 565 1342 a gg¹ (W syih ar¹ sa) | 45 κ. γαρ] ωσπερ (Mt 20,28) c sys | 46 ερχεται D 788 a b fff i r sys Ωρ | απο Ιερ.] εκειθεν D (Θs 565) a b fff i q r Ωρ | και³] μετα Ψ D vl ar gg¹ sa | ικανου + ιδου 700 28 13r 472s cfl (a) | Βαριτιμιας D b fff q r | ~ εκαθ. π. τ. οδ. προσαιτων C^c 579 (D Θ 565) rel. sysph gg¹ sa | 47 Ιυ > ΨL 579 Θ 1542s 267 al. 16 1093 i sysp | 48 > 1241 W 1654 1402 | εκραζ. + Ke (Mt 20,31) 28 124 1606 1071 4s Ass | 49 ει- πεν] εκελευσ. 472 lat(-k d) syr ar gg¹ sa | φωνησ. αυτον B^r 1424^s 7 1391 1515 k syh^m bo] αυτον φωνηθηναι rel. | 50 επιβαλων 565 | αναπηδησ. BSΨ-Δ D Θ 565 1342 M^c 1071 lat syih^m sa¹ bo] αναστας rel. | 51 Ke ραββι Ta D a b fff i, Ke 409 gg¹, ραββι 1241 kq |

tibus, dominantur eis, et principes eorum potestatem habent ipsorum. Non ita est autem in 43 vobis, sed quicumque voluerit fieri maior, erit vester minister; et quicumque voluerit in vobis 44 primus esse, erit omnium servus. Nam et Fi- 45 lius hominis non venit, ut ministraretur ei, sed ut ministraret et daret animam suam redemptionem pro multis.

10,46-52 *Bartimaeus sanatus*

(Mt 20,29-34; L 18,35-43)

Et veniunt Hiericho, et proficiscente eo de 46 Hiericho et discipulis eius et plurima multitudine, filius Timaei, Bartimaeus, caecus, sedebat iuxta viam mendicans. Qui cum audisset quia 47 Iesus Nazarenus est, coepit clamare et dicere: Iesu fili David, miserere mei. ¹Et comminabantur 48 ei multi ut taceret. At ille multo magis clamabat: Fili David, miserere mei. ¹Et stans Iesus 49 praecepit illum vocari. Et vocant caecum dicentes ei: Animaequior esto, surge, vocat te. Qui proiecto vestimento suo, exsiliens venit ad 50 eum. Et respondens Iesus dixit illi: Quid tibi 51 vis faciam? Caecus autem dixit ei: Rabboni,

43 autem > UT vl(-ff'l)

43s voluerit 1^2 D

47 Iesu fili Dav. G] ~ fili Dav. Iesu *rel.* b c d l q

51 ~ illi Ies. dix. OZsBUMaLRVCs d i q, illi > S tibi vis W] ~ vis tibi *rel.* l q

43 Mc 9,35

45 Is 53,10ss

51 (J 20,16)

52 ut videam. ¹Iesus autem ait illi: Vade, fides tua te salvum fecit. Et confestim vidit et sequebatur eum in via.

11,1-26 *Ingressus in Hierusalem, ficulnea*
(Mt 21,1-22; L. 19,28-46)

11 Et cum appropinquarent Hierosolymae et Bethaniae ad montem Olivarum, mittit duos ex
2 discipulis suis ¹et ait illis: Ite in castellum, quod contra vos est, et statim introeuntes illuc invenietis pullum ligatum, super quem nemo adhuc hominum sedit; solvite illum et adducite. ¹Et si quis vobis dixerit: Quid facitis? dicite, quia Domino necessarius est, et continuo
4 illum dimittet huc. Et abeuntes invenerunt pullum ligatum ante ianuam foris in bivio et
5 solvunt eum. Et quidam de illic stantibus dicebant illis: Quid facitis solventes pullum? ¹Qui dixerunt eis sicut praeceperat illis Iesus, et
7 miserunt eis. Et duxerunt pullum ad Iesum et imponunt illi vestimenta sua, et sedit super
8 eum. Multi autem vestimenta sua straverunt in via, alii autem frondes caedebant de arboribus

11,1 et Bethan.] in Bethphage et Bethaniam
3 facitis + hoc, ~ q
8 de arboribus] ex agris

52 ait] dixit OssMaRKV c ff q z
11,2 contra vos est SMaDLRW c ff] ~ est c. vos *rel.*
illuc (f) l z] illud AsMss^cEpDQs gat k
3 dimittit UGQ c b l z
7 inponentes Os*sUMaKV z | eum] eo SZ*BUK

52 Mt 9,22

11,2 (L 23,53) | 3 Mc 14,14 | 8 4 Rg 9,13

ἵνα ἀναβλέψω. ¹ καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· ὕπα- 52
γε, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. καὶ εὐθὺς ἀνέβλε- Mt 9,22
ψεν, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ἐν τῇ ὁδῷ.

Καὶ ὅτε ἐγγιζουσιν εἰς Ἱεροσόλυμα εἰς Βηθ- 11 117,2
φαγὴ καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, 1-10:
ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ¹ καὶ λέγει 2 Mt 21,1-9
αὐτοῖς· ὑπάγετε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι L 19,29-38
ὑμῶν, καὶ εὐθὺς εἰσπορευόμενοι εἰς αὐτὴν εὗρή- J 12,12-16
σετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς οὐπω ἀν-
θρώπων ἐκάθισεν· λύσατε αὐτὸν καὶ φέρετε.
¹ καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπη· τί ποιεῖτε τοῦτο; εἶπατε· 3
ὁ Κύριος αὐτοῦ χρεῖαν ἔχει, καὶ εὐθὺς αὐτὸν
ἀποστέλλει πάλιν ὧδε. καὶ ἀπῆλθον καὶ εὔρον 4 118,3
πῶλον δεδεμένον πρὸς θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ ἀμφ-
όδου, καὶ λύουσιν αὐτόν. καὶ τινες τῶν ἐκεῖ 5
ἐστηκότων ἔλεγον αὐτοῖς· τί ποιεῖτε λύοντες τὸν
πῶλον; οἱ δὲ εἶπαν αὐτοῖς καθὼς εἶπεν ὁ Ἰη- 6
σοῦς· καὶ ἀφῆκαν αὐτούς. καὶ φέρουσιν τὸν 7
πῶλον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπιβάλλουσιν αὐτῷ
τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐπ' αὐτόν. καὶ 8 4 Rg 9,13
πολλοὶ τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἔστρωσαν εἰς τὴν ὁδόν,

52 αυτω² B^r D W 700 565s 1^a 209-349 M^c 1071 713 A al.
lat sysh^m ar gg co] τω Iv rel. | 11,1 ηγγιζον Σ 713 vg,
-ζεν D vl syp, -σαν 788 pl. M 472 ar gg sa | Βηθφ. κ. >
D 700 lat pl. | και² + εις SC Θ ar | απεστειλεν 1^a 118s
1207 477 440 FH a b c f z gg co | 2 ουπω > D Θ 1 pl. 7 pl.
rel. pl. k a c r² syp ar gg | εκαθισ. B^r Θs 565 1342 1424^a
7 713 4 ar] κεκαθικ. rel. | λυσαντες αυτ. φερ. 892 1241
rel. (L D^{*} 28) | φερετε B-Δ Ωρ] αγαγετε rel., + μοι Ta³
544 115 1574 1588 472 1604 gg | 3 ποιειτε τουτο] λυετε
τ. πωλον (Ta) D Θs 565s 13^r 1071 vl(-k) ar, > W 1542
1^a 118s sysi | 5 εκει > 565 c syp | 6 αυτοις > D 1574 k
b c ff i gg | ειπεν] ενετειλατο 1241 Θsss 21 22s rel. pl. lat
pl. syp gg, + αυτοις 579 D Wss 565s 1-826 230ss 1424
7s M 348^r 213s Φ 1093s 245 lat syp gg co | 7 φερ.] αγου-
σιν S^{*}s Ws 28 1542ss 1^a 118-124 ar Ωρ, ηγαγον 579 D
700ss 21s 1424 rel. | αυτων > W 28 1^a 209 k b ff i q ar
gg¹ | καθιζει D¹ W 700 565s 1^a 118s | 8 εστρωννουον D
Wss 565s 21^r 1^a 209 vl syp ar gg |

^{119,1} Ps 117,25s 9 ἄλλοι δὲ στιβάδας, κόψαντες ἐκ τῶν ἀγρῶν. ¹καὶ οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον·
᾿Ωσαννά·

εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου·
L1,32; A 2,30 10 εὐλογημένη ἢ ἐρχομένη βασιλεία
τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δαυίδ·
᾿ωσαννά ἐν τοῖς ὑψίστοις.

^{120,6} 11-24 : Mt 21,12-22 L 19,45-48 11 Καὶ εἰσῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα εἰς τὸ ἱερόν· καὶ περιβλεψάμενος πάντα, ὁψὲ ἤδη οὔσης τῆς ὥρας, ἐξῆλθεν εἰς Βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα.

12 Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξελθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθ-
L 13,6-9 13 ανίας ἐπείνασεν. καὶ ἰδὼν συκῆν ἀπὸ μακρόθεν ἔχουσαν φύλλα ἦλθεν, εἰ ἄρα τι εὐρήσει ἐν αὐτῇ, καὶ ἐλθὼν ἐπ' αὐτὴν οὐδὲν εὗρεν εἰ μὴ φύλλα·

11,20 14 ὁ γὰρ καιρὸς οὐκ ἦν σύκων. καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῇ· μηκέτι εἰς τὸν αἰῶνα ἐκ σοῦ μηδεὶς καρπὸν φάγοι. καὶ ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

^{121,1} J 2,14ss 15 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερόν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας καὶ τοὺς ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστραῖς κατέστρεψεν, καὶ οὐκ ἤφιεν ἵνα τις διενέγκῃ σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ.

κοψαντ.] εκοπτον εκ τ. δενδρων κ. εστρωννου εις τ. οδον (Mt 21,8) Ta³ 579 D Θ rel. lat syph ar gg bo | 9 ωσαννα + τω υψιστω Θs 565s 13^r 1071 k ar (a ci gg), > D W b ffr | 10 ερχομενη > 579s 1^a 209 a Ωρ|ωσαννα] ειρηνη W 700 28 sys, ειρ. εν ουρανω κ. δοξα Θ 1^r syh^r ar gg | 11 οψε Ss 33ss Δ 1342 1093 Ωρ] οψιας rel. | ηδη > W sysp ar gg sa | τ. ωρας] τ. ημερας 28 13^r, > B 1424ss (sys)|13 συκην + μιαν Ta S 230 M 472s K^r syp ar|ηλθεν + εις αυτην Ta^{ata} W 13 pl. sysp gg^l sa (1689s, 1093)| ει αρα τι ευρ.] ιδειν εαν τι εστιν D k b c ffr, ως ευρησων τι Θs 565 0188 a f q | φυλλα² + μονον C^o 33 579 W 700 565 1542s 13^r 1606 1071 Φss 1093 1573s b c q r ar gg sa | 14 inc. κ. κατηρασατο λεγων 1093 k Ef | 15 ερχοντ. + παλιν 892 1424^a al. ΣN 713 b ffr z | ερχεται 700 birz sys gg | κολλυβ. + εξεχεεν (J 2,15) Ta Wss 565s 13^r ΣN ar | κατεστρεψ.] ανεστρεψ. 0188, > D^l k sys |

et sternebant in via. Et qui praeibant et qui 9
sequebantur clamabant dicentes:

Hosanna,

Benedictus qui venit in nomine Domini; 10

benedictum quod venit regnum patris nostri

David;

hosanna in excelsis.

Et introivit Hierosolymam in templum, et cir- 11
cumspectis omnibus, cum iam vespera esset
hora, exiit in Bethaniam cum duodecim.

Et alia die cum exirent a Bethania, esuriit. 12
Cumque vidisset a longe ficum habentem folia, 13
venit, si quid forte inveniret in ea, et cum ve-
nisset ad eam, nihil invenit praeter folia; non
enim erat tempus ficorum. Et respondens dixit 14
ei: Iam non amplius in aeternum ex te fruc-
tum quisquam manducet. Et audiebant disci-
puli eius.

¹Et veniunt Hierosolymam. Et cum introisset 15
in templum, coepit eicere vendentes et ementes
in templo, et mensas nummulariorum et cathe-
dras vendentium columbas evertit. Et non si- 16
nebat, ut quisquam transferret vas per templum,

11 vespere AsHXEp*I

12 Bethania + cum duodecim EpDQ

14 ~ quisq. fruct. ex te S *codd. pl. vl(-ff, d)*

15 veniunt + iterum OBMa b fff i r z

in^t WJ > *rel. l*

16 ~ vas transferret O^rBUDLKVCs (c) l

9 Ps 117,25s

10 L 1,32; A 2,29s

13 L 13,6-9

15 J 2,14ss

- 17 ^let docebat dicens eis: Nonne scriptum est:
 Quia *domus mea domus orationis vocabitur*
omnibus gentibus? Vos autem fecistis eam *spe-*
 18 *luncam latronum*. Quo audito, principes sacerdo-
 tum et scribae quaerebant quomodo eum per-
 derent; timebant enim eum, quoniam universa
 19 turba admirabatur super doctrina eius. Et cum
 vespera facta esset, egrediebatur de civitate.
 20 Et cum mane transirent, viderunt ficum
 21 aridam factam a radicibus. Et recordatus Pe-
 trus dixit ei: Rabbi, ecce ficus cui maledixisti
 22 aruit. Et respondens Iesus ait illis: Habete
 23 fidem Dei. Amen dico vobis quia quicumque
 dixerit huic monti: Tollere et mittere in mare,
 et non haesitaverit in corde suo, sed crediderit
 24 quia quodcumque dixerit fiat, fiet ei. Prop-
 terea dico vobis, omnia quaecumque orantes pe-
 titis, credite quia accipietis, et evenient vobis.
 25 Et cum stabitis ad orandum, dimittite si quid
 habetis adversus aliquem, ut et Pater vester
 qui in caelis est dimittat vobis peccata vestra.
 26 Quod si vos non dimiseritis, nec Pater vester
 qui in caelis est dimittet vobis peccata vestra.

17 nonne] non SAs*H*sX^{ess}IQCl, > vl pl.

21 dixit MThW] dicit *rel.* l

23 quia > ZsBURKVCs k d

24 evenient SZIUKVW b] venient OsB^cMaThCs
 d fl, veniet *rel.* z

17 Is 56,7; Jr 7,11

18 Mc 1,22; 6,2; 7,37

23 Mt 17,20; Ja 1,6

24 Mt 7,7; 18,19; J 14,13; 15,7.16; 16,23s

25 Mt 5,23; 6,14s; Sir 28,1

¹καὶ ἐδίδασκεν καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· οὐ γέγραπται 17 Is 56,7
Jr 7,11
ὅτι ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται πᾶ-
σιν τοῖς ἔθνεσιν; ὑμεῖς δὲ πεποιήκατε αὐτὸν σπή-
λαιον ληστῶν. καὶ ἤκουσαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ 18 122,1
γραμματεῖς, καὶ ἐζήτουν πῶς αὐτὸν ἀπολέσωσιν·
ἐφοβοῦντο γὰρ αὐτόν, πᾶς γὰρ ὁ ὄχλος ἐξεπλήσ- 1,22
σετο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. καὶ ὅταν ὀψὲ ἐγέ- 19 123,10
νετο, ἐξεπορεύοντο ἔξω τῆς πόλεως.

Καὶ παραπορευόμενοι πρωτὶ εἶδον τὴν συκῆν 20 11,14
ἐξηραμμένην ἐκ ῥιζῶν. καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ Πέτρος 21
λέγει αὐτῷ· ῥαββί, ἴδε ἡ συκῆ ἦν κατηράσω
ἐξήρανται. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· 22 124,6
J 14,1
Ἔχετε πίστιν Θεοῦ. Ἄμην λέγω ὑμῖν ὅτι ὅς ἂν 23 Mt 17,20
L 17,6
Ja 1,26
I C 13,2
εἴπῃ τῷ ὄρει τούτῳ· ἄρθῃτι καὶ βλήθῃτι εἰς
τὴν θάλασσαν, καὶ μὴ διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ
αὐτοῦ, ἀλλὰ πιστεύῃ ὅτι ὁ λαλεῖ γίνεται, ἔσται
αὐτῷ. διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, πάντα ὅσα προσεύ- 24 125,4
Mt 7,7
J 14,13; 16,2
χεσθε καὶ αἰτεῖσθε, πιστεύετε ὅτι ἐλάβετε, καὶ ἔσ-
ται ὑμῖν. καὶ ὅταν στήκετε προσευχόμενοι, ἀφίετε 25 126,6
Mt 5,23; 6,14
Sir 28,1
εἴ τι ἔχετε κατὰ τινος, ἵνα καὶ ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ ἐν
τοῖς οὐρανοῖς ἀφῇ ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

17 ου > D Θs 565s 1542ss 0188 1^a 118s 69 k b c ff i ar gg
co | πεποιεηκ. BΨI, sΔ 1342 Ωρ] εποιησατε rel. | 18 οχλος]
λαος Θs k sysp Ωρ | εξεπλησσοντο S 892ss 1542s 1424
267 945 M 473 c sysp co | 19 εγιν ετοW 21 13 69 X 440
al. A 270 Λ Gs ar | εξεπορευοντο BΨΔ W 700 565s 1542s
872 124 115 M* 472s A pl. c d r z syph^m ar gg¹] -ετο rel. |
21 εξηρανθη (Mt 21,20) Ψss 579s D Θs 565s 1^a 118s 1424^a
al. ΣN 245s ar | 22 αυτοις + ει S 33 D Θ 565s 13^r al. 1071
a b i r sysi¹ ar gg¹ Ef | θυ > 28* k a c r¹ * | 23 αμην +
γαρ Ta¹ C-892 Δs W 372 21 69^r rel. pl. q syph⁺ bo | αρθη-
ναι, βληθηναι W 28 1^a 209 124 gg¹ | πιστευση το μελλον,
ο αν ειπη γενησεται αυτω D b c ff i (Ψs 579 Θss 872s rel.
pl.) | 24 ελαβ.] λημψεσθε D Θs 565 544 1^r lat ar gg, λαμ-
βανετε 33 579 372 rel. | 25 αφη] αφησει D Θs 565 346
1574 998 1093s 265 | 26 ει δε υμεις ουκ αφιετε, ουδε ο
πατηρ υμων ο εν τοις ουραν. αφησει τα παραπτωματα
υμων (Mt 6,15) C 33 579 D Θ 372 28^r 1-659 827-692 1279
pl. rel. pl. lat(-kl) syph ar¹ bo¹ Cyp |

127,2 27
27-33 :
Mt 21,23-27
L 20,1-8

Καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ ἐν
τῷ ἱερῷ περιπατοῦντος αὐτοῦ ἔρχονται πρὸς αὐ-
τὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσ-
βύτεροι, ¹ καὶ ἔλεγον αὐτῷ· ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦ-
τα ποιεῖς; ἢ τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην,
ἵνα ταῦτα ποιῆς; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἐπε-
ρωτήσω ὑμᾶς ἓνα λόγον, καὶ ἀποκριθῆτε μοι,
καὶ ἐρῶ ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.
τὸ βάπτισμα τὸ Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν ἢ ἐξ
ἀνθρώπων; ἀποκριθῆτέ μοι. ¹ καὶ διελογίζοντο
πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντες· ἐὰν εἴπωμεν· ἐξ οὐρανοῦ,
ἔρει· διὰ τί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ¹ ἀλλὰ
εἴπωμεν· ἐξ ἀνθρώπων; ἐφοβοῦντο τὸν ὄχλον·
ἅπαντες γὰρ εἶχον τὸν Ἰωάννην ὄντως ὅτι προ-
φήτης ἦν. καὶ ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ λέγουσιν·
οὐκ οἶδαμεν. καὶ ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· οὐδὲ
ἐγὼ λέγω ὑμῖν, ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

128,2 12
1-12 :
Mt 21,33-46
L 20,9-19
Is 5,1s

Καὶ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λαλεῖν.
ἀμπελῶνα ἀνθρώπος ἐφύτευσεν, καὶ περιέθηκεν
φραγμὸν καὶ ὠρυξεν ὑπολήνιον καὶ ὠκοδόμησεν
πύργον, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδή-

27 ερχεται D 565 544 X k b c f f i q r z | 28 ποιεις (ποιης
D 28 544ss k | ινα ταυτα ποιης > Ws 565s a h f f r sys ar
gg | 29 υμας + καγω S 33 892s P⁴⁵ D W^r 1^r (13^r) 517
pl. rel. pl. | και¹ > D Ws 565s vl syp ar | και²) καγω
S^cΨsss 1424^s (D) c f f syp ar gg¹ co | 30 το² Bss 33s Δ D
Θ A] > rel. | Ιωανν. ποθεν ην εξ ουρ. η Ss 33 579 1342
1424^s 827 1071 Φ 713 Λ* k r² syp sa | 31 λεγοντ. + τι ει-
πωμεν D Θs 565s 13^r Φ k a c (f f i r, b) , ερει + ημιν Ta
D^c Wss 565 1542s 13^r M vl syp ar gg sa | ουν > C*s
LsΔs W 565s 21s 872 346s 517s 179 M 348^r X 1071 A al.
028 vl syp gg bo | 32 οχλον] λαον ΨLsΔs D W-124 7
rel. pl. k a c f f l q v g syp h* sa | ειχον] ηδεισαν D Wss
565 1542s vl ar gg¹ | οντως] αληθως D, > S* 579 Θs 565s
544 1^s 118s 788s 1424-7 16 ΣN 273 al. k c sys ar | οτι
προφ. ην] ως προφητην Δ 544 ΣN 273 495, προφητην ει-
ναι b c f f i | 33 και¹ Ta B-Δ 1342 954 659 Σs 1012 Γ 4s
399* k a c f syp sa¹ bo] + αποκριθεις rel. | 12,1 ανθρ. +
τις Ws 565 13-230 c syp ar gg¹ Ωρ |

11,27-12,40 *Disputationes cum adversariis*

(Mt 21,23-23,39; L 20,1-47)

11,27-33 *Christi potestas* (Mt 21,23-27; L 20,1-8)

Et veniunt rursus Hierosolyman. Et cum 27
ambularet in templo, accedunt ad eum summi
sacerdotes et scribae et seniores ¹et dicunt ei: 28
In qua potestate haec facis? et quis dedit tibi
hanc potestatem ut ista facias? Iesus autem re- 29
spondens ait illis: Interrogabo vos et ego unum
verbum, et respondete mihi, et dicam vobis
in qua potestate haec faciam. Baptismus Iohan- 30
nis de caelo erat an ex hominibus? Respon-
dete mihi. At illi cogitabant secum dicentes: 31
Si dixerimus: de caelo, dicet: Quare ergo non
credidistis ei? ¹Si dixerimus: ex hominibus, ti- 32
memus populum; omnes enim habebant Iohan-
nem quia vere propheta esset. Et respondentes 33
dicunt Iesu: Nescimus. Et respondens Iesus ait
illis: Neque ego dico vobis in qua potestate
haec faciam.

12,1-12 *Mali agricolae* (Mt 21,33-46; L 20,9-19)

Et coepit illis in parabolis loqui: *Vineam* 12
pastinavit homo et circumdedit sepem et fodit
lacum et aedificavit turrim et locavit eam
agricolis et peregre profectus est. Et misit ad 2

28 dedit tibi W z] ~ tibi dedit *rel.* | 31 dicet AsHs
X^cEp*IGDRW] + nobis *rel.* | 32 si]*sed Z*k*, + au-
temc fff(bl, a i r)] dixerimus AsX^cRW] dicim. Os*U c,
dicem. *rel.* k] timebant A-ZBIUE^cKVCs (k l) | 33 dixe-
runt O^rBUMaD^rKVCs vl pl. | Iesu] ad Iesum XsMa
KVCs | et² OBMaTh] > *rel.* cd lz

agricolas in tempore servum, ut ab agricolis ac-
 3 ciperet de fructu vineae. Qui apprehensum eum
 4 ceciderunt et dimiserunt vacuum. Et iterum
 misit ad illos alium servum, et illum in capite
 5 vulneraverunt et contumeliis affecerunt. Et rur-
 sum alium misit, et illum occiderunt, et plures
 alios, quosdam caedentes, alios vero occidentes.
 6 Adhuc ergo unum habens filium carissimum
 et illum misit ad eos novissimum dicens: Quia
 7 verebuntur filium meum. Coloni autem dix-
 erunt ad invicem: Hic est heres: venite, occi-
 8 damus eum, et nostra erit hereditas. Et ap-
 prehendentes eum occiderunt et eiecerunt extra
 9 vineam. Quid ergo faciet Dominus vineae? Ve-
 niet et perdet colonos et dabit vineam aliis.
 10 Nec scripturam hanc legistis:

*Lapidem, quem reprobaverunt aedificantes,
 hic factus est in caput anguli;*

11 *a Domino factum est istud,
 et est mirabile in oculis nostris?*

7 autem † illi c q

3 dimiserunt † eum D L a

4 in > O*X*Z*BULKCs z

6 unum] unicum X* a q | verebuntur OGL^rW d i r

11 admirabile AMX^cC (k d ff i)

6 Hb 1,1s

8 Hb 13,12s

10 Ps 117,22s; A 4,11; R 9,33; 1 P 2,6ss

μησεν. καὶ ἀπέστειλεν πρὸς τοὺς γεωργοὺς τῷ 2
 καιρῷ δοῦλον, ἵνα παρὰ τῶν γεωργῶν λάβῃ
 ἀπὸ τῶν καρπῶν τοῦ ἀμπελῶνος. καὶ λαβόντες 3
 αὐτὸν ἔδειραν καὶ ἀπέστειλαν κενόν. καὶ πάλιν 4
 ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς ἄλλον δοῦλον. κάκεινον
 ἐκεφαλίωσαν καὶ ἠτίμασαν. καὶ ἄλλον ἀπέστει- 5
 λεν, κάκεινον ἀπέκτειναν, καὶ πολλοὺς ἄλλους,
 οὓς μὲν δέροντες, οὓς δὲ ἀποκτένοντες. ἔτι ἓνα 6 Hb 1.1s
 εἶχεν, υἱὸν ἀγαπητόν· ἀπέστειλεν αὐτὸν ἔσχατον
 πρὸς αὐτοὺς λέγων ὅτι ἐντραπήσονται τὸν υἱόν
 μου. ἐκεῖνοι δὲ οἱ γεωργοὶ πρὸς ἑαυτοὺς εἶπαν 7
 ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε ἀποκτεί-
 νωμεν αὐτόν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία.
 Ἔκαὶ λαβόντες ἀπέκτειναν αὐτόν, καὶ ἐξέβαλον 8 Hb 13.12s
 αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος. τί οὖν ποιήσει ὁ κύριος 9
 τοῦ ἀμπελῶνος; ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς
 γεωργοὺς, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. οὐδὲ 10 Ps 117,22s
 τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε·
 A 4,11
 1 P 2,6ss

*Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες,
 οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας·
 παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη,
 καὶ ἔστιν θαυμασιῆ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν;*

11

2 παρα τ. γ. λαβῃ] δωσωσιν αὐτῷ (L 20,10) Ta D vl sys|
 απο τ. καρπ.] τ. καρπους (Mt 21,34) Taⁱⁿ 579 Θ k (h c ff ir)
 gg | 3 εδειρ. + κ. απεκτειναν W 346 | κενον + προς αυτον
 D a b ff | 4 > sys | κακειν. + λιθοβολησαντες (Mt 21,35)
 C 892 Θ 21^r 872s rel. syrh | ητιμασ.] απεστειλαν ητιμασ-
 μενον Ta W 565s 1s 118s, ητιμωμεν. Ta C Θss 21^r 13^r
 rel. syrh ar gg sa | 5 και¹ + παλιν W rel. q vg sy ar gg |
 6 inc. υστερον δε ενα εχων (Mt 21,37) Ta Wss 565s 13^r
 472s syr gg¹ | ετι + ουν C D W 21^r 872ss rel. q vg syh,
 > Ws 565 k sysp | εσχατον > 544 788 1606 sys gg¹ | πρ.
 αυτους > D 544 vl | οτι] ισως (L 20,13) Ta³ a b ff (q) sysp
 ar | 7 γεωργ. + ιδοντες αυτον 544 267 348^r Σs c, θεασα-
 μενοι αυτ. ερχομενον Θs 565s 13-7 659s 713 472s 270^s
 syh⁺ ar gg | 8 κ. εξεβαλ. αυτον > 1606 115 1396 1573 b |
 9 ουν > BLs* 1342 sys co | γεωργους + τουτους C^c 33
 579 7 al., εκειν. 1^r 1424^s al. Σs 472 270^s G c syr | 11 υμων
 1342 983 1402 1071 1093 sa |

- 129,1 12 ^{14,1} καὶ ἐζήτουν αὐτὸν κρατῆσαι, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν ὄχλον· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν εἶπεν. καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.
- 130,2 13 ^{13-17:} Καὶ ἀποστέλλουσιν πρὸς αὐτὸν τινὰς τῶν φαρισαίων καὶ τῶν Ἡρῳδιανῶν, ἵνα αὐτὸν φραρισαίων καὶ τῶν Ἡρῳδιανῶν, ἵνα αὐτὸν
- Mt 22,15-22 L 20,20-26 3,6 14 ἀγρεύσωσιν λόγῳ. καὶ ἐλθόντες λέγουσιν αὐτῷ· διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ διδάσκεις. ἔξεστιν δοῦναι κῆνσον Καίσαρι ἢ οὐ;
- 15 δῶμεν ἢ μὴ δῶμεν; ἰὸ δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὴν ὑπόκρισιν εἶπεν αὐτοῖς· τί με πειράζετε; φέρετέ μοι δηνάριον, ἵνα ἴδω. ἰοὶ δὲ ἤνεγκαν. καὶ λέγει αὐτοῖς· τίνος ἢ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; οἱ
- 16 δὲ εἶπαν αὐτῷ· Καίσαρος. ἰὸ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· τὰ Καίσαρος ἀπόδοτε Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ. καὶ ἐξεθαύμαζον ἐπ' αὐτῷ.
- R 13,7 18 Καὶ ἔρχονται σαδδουκαῖοι πρὸς αὐτὸν, οἵτινες λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι, καὶ ἐπηρώτων
- 18-27: Mt 22,23-33 L 20,27-38 19 αὐτὸν λέγοντες· Διδάσκαλε, Μωϋσῆς ἔγραψεν

12 παραβαλ. + ταυτην 115 1071 1038 1200 Λ^r k b l z vg sysp gg co | 13 αγρευσ.] παγιδευσ. (Mt 22,15) D Θs 565 1093 | 14 ελθοντ. > D k sys | λεγ. αυτω B^r 372 21s 1424-1354 Γss rel. pl. vg syh co] επηρωτων αυτον εν δολω λεγοντες Θs 565 472s Λ^r syr ar (D vl), ηρξαντο ερωταν αυτ. εν δ. λ. (W) 28 1-124 251 495 G sys gg^l | διδασκεις + ειπε ουν ημιν (Mt 22,17) Ta C* D Wss 565s 124 1424ss 7s M 348^r Φss 713 472-1604 vl syh⁺ ar gg, + τι σοι δοκει Ta 544 1604 k | κηνσ.] επικεφαλαιον D Θ 565 124 k (1071) | δωμεν η μη δωμεν > D 1346 a b c ff ilz, η 1 ~ 2 vg sys gg^l | 15 inc. ο δε Ις Ta D Θs 565s 1^r 13sss 983^r 495 G vl(-k) ar | ειδως] ιδων S* D 565s 13-826 346-828 1342 b c ff i q r z | πειραζ. + υποκριται Ta 33 579 P⁴⁵ Ws 565s 1542 1-124 ΣN 495 Fs q syh⁺ ar gg sa | 16 οι δε² > 579 D 1342 ΑΛ vl(-k c ff) vg | 17 ο δε B-Δ 1424 1093 k c r syr co] κ. αποκριθεις ο P⁴⁵ rel | αποδοτε + ουν (Mt 22,21) 579 Θs 565 514 13^r 267 al. M 348^r al. 472s al. lat pl. syh | 18 ανα-στασις ουκ εστιν 28 1s 209 13^r |

Et quaerebant eum tenere, et timuerunt turbam; 12
cognoverunt enim quoniam ad eos parabolam
hanc dixerit. Et relicto eo abierunt.

12,13-17 *De censu* (Mt 22,15-22; L 20,20-26)

Et mittunt ad eum quosdam ex pharisaeis 13
et Herodianis, ut eum caperent in verbo. Qui 14
venientes dicunt ei: Magister, scimus quia ve-
rax es et non curas quemquam; nec enim vi-
des in faciem hominum, sed in veritate viam
Dei doces. Licet dari tributum Caesari, an non
dabimus? Qui sciens versutiam illorum ait illis: 15
Quid me tentatis? afferte mihi denarium ut vi-
deam. ¹At illi attulerunt ei. Et ait illis: Cuius 16
est imago haec et inscriptio? Dicunt ei: Cae-
saris. ¹Respondens autem Iesus dixit illis: Red- 17
dite igitur quae sunt Caesaris Caesari, et quae
sunt Dei Deo. Et mirabantur super eo.

12,18-27 *De resurrectione mortuorum*

(Mt 22,23-33; L 20,27-40)

Et venerunt ad eum sadducaeii, qui dicunt 18
resurrectionem non esse, et interrogabant eum
dicentes: Magister, Moyses nobis scripsit, ut 19

14 an non dabimus] demus aut non demus q

14 quia] quoniam ZBUMaDLRKVT b i
Dei] Domini AsH-X^cDThC k d r
doces + dic ergo nobis DLsT gat vl
trib. dare ff(a i) Var | dabimus > X*G vl Var
16 ei > A-OEp*GET vl(-kz)
17 igitur] ergo DLsCs c ff q r z

12 Mc 14,1

13 Mc 3,6

17 R 13,7

si cuius frater mortuus fuerit et dimiserit uxorem et filios non reliquerit, accipiat frater eius uxorem ipsius et resuscitet semen fratri suo.
 20 Septem ergo fratres erant, et primus accepit
 21 uxorem et mortuus est non relicto semine. Et secundus accepit eam et mortuus est, et nec
 22 iste reliquit semen. Et tertius similiter. Et acceperunt eam similiter septem et non reliquerunt semen. Novissima omnium defuncta est et
 23 mulier. In resurrectione ergo cum resurrexerint, cuius de his erit uxor? septem enim ha-
 24 buerunt eam uxorem. Et respondens Iesus ait illis: Nonne ideo erratis non scientes Scri-
 25 turas neque virtutem Dei? Cum enim a mortuis resurrexerint, neque nubent neque nubentur, sed sunt sicut angeli in caelis. De mortuis autem quod resurgant, non legistis in libro Moysi super rubum, quomodo dixerit illi Deus in-
 26 quiens: *Ego sum Deus Abraham et Deus Isaac et Deus Iacob?* Non est Deus mortuorum sed vivorum. Vos ergo multum erratis.

19 reliquerit + ut H^oEp^mBGQsThCs a b d ff i

22 et³ > AsH*ssEpBJUMaD^r

24 nonne] non AsH*sEpGRC b d l*q

25 nubunt OZBJULR vl(- c l)

sunt] erunt Ep^mLsTW gat b d ff i r

19 Dt 25,5s; Gn 38,8

26 Ex 3,2.6 (Mt 8,11; L 16,22)

ἡμῖν ὅτι ἐάν τις ἀδελφὸς ἀποθάνῃ καὶ κατα-
 λῖπῃ γυναῖκα καὶ μὴ ἀφῆ τέκνον, ἵνα λάβῃ ὁ
 ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα καὶ ἐξαναστήσῃ
 σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ἑπτὰ ἀδελφοὶ ἦσαν· 20
 καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβεν γυναῖκα, καὶ ἀποθνήσκων
 οὐκ ἀφῆκεν σπέρμα. καὶ ὁ δεύτερος ἔλαβεν 21
 αὐτήν, καὶ ἀπέθανεν μὴ καταλιπὼν σπέρμα,
 καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως, ἵκαὶ οἱ ἑπτὰ οὐκ ἀφῆ- 22
 καν σπέρμα. ἔσχατον πάντων καὶ ἡ γυνὴ ἀπέ-
 θανεν. ἐν τῇ ἀναστάσει, ὅταν ἀναστῶσιν, τίνος 23
 αὐτῶν ἔσται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτήν
 γυναῖκα. ἔφη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οὐ διὰ τοῦτο 24
 πλανᾶσθε μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς μηδὲ τὴν δύ-
 ναμιν τοῦ Θεοῦ; ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστῶ- 25
 σιν, οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται, ἀλλ' εἰσὶν
 ὡς ἄγγελοι ἐν τοῖς οὐρανοῖς. περὶ δὲ τῶν νε- 26
 κρῶν ὅτι ἐγείρονται, οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ
 Μωϋσέως ἐπὶ τοῦ βάρτου, πῶς εἶπεν αὐτῷ ὁ Θεὸς
 λέγων· ἐγὼ ὁ Θεὸς Ἀβραάμ καὶ Θεὸς Ἰσαὰκ
 καὶ Θεὸς Ἰακώβ; οὐκ ἔστιν Θεὸς νεκρῶν ἀλλὰ 27
 ζώντων. πολὺ πλανᾶσθε.

Dt 25,5s
Gn 38,8

26 Εκ 3,2-6
Mt 8,11
L 16,22

19 καταλιπη] εχη D Ws 28 vl sys gg (700) | 20 ησαν
 ουν παρ ημιν επτα αδ. (Mt 22,25) D a b ff i q r (S° Θs 565s
 al. 13^r 348^r syh^m ar gg^l bo, cz) | 21 μη καταλιπ. B-579
 1342 1071 1093] κ. ουδε αυτος αφηκεν rel. | κ. ο τριτος
 > D b ff r | τριτος + ελαβ. αυτ. Θs 565 1^a 118s 1689 115
 ar | 22 και^l + ωσαυτως D 2145s A lat pl. syh, + ελαβον
 αυτην D 372 21^r 22s 124 rel. pl. a b ff q r vg syh|επτα B^r
 Θ Δ] + και rel. | κ. ουκ αφηκ. σπερ. > k b q | 23 αναστα-
 σει + ουν (Mt 22,28) Ta 892 D Wss 565s 1^r 1071 Σ 495 G
 lat pl. sysph⁺ ar gg^l sa, ~ 33 579 124 1424 al. | οταν
 αναστωσιν > B^r D W 544 280 k c r syr co | οι γαρ επτα|
 παντες γαρ 1^a 209 472 r | 24 ου > Δs 544 1342 495 ka
 c i r sys gg^l|ειδοτ.] γινωσκοντες D b c ff i r Ωρ | 25 αγγελ.
 + θυ (Mt 22,30) 33 544 13 1689-828 348^r 472s l | 26 δε
 + τ. αναστασεως Ta 33 13^r Φ ar | πως] ως 33 579 D W^r
 1^r 983-517 1223^a rel. pl. | 27 αλλα+θς 372 21s 517 1223-
 71 348 al. ΦΓ's Λss V pl. al. | ζωντων B-ΨLsΔ W 1093
 1047 k] + υμεις ουν rel. lat pl. syph ar gg^l |

- 131,6 28 Καὶ προσελθὼν εἰς τῶν γραμματέων, ἀκού-
 28-34: σας αὐτῶν συζητούντων, εἰδὼς ὅτι καλῶς ἀπε-
 Mt 22,34-40 κρίθη αὐτοῖς, ἐπηρώτησεν αὐτόν· ποία ἐστὶν ἐν-
 L 20,39s τολὴ πρώτη πάντων; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς ὅτι
 10,25-28 29 πρώτη ἐστίν· ἄκουε, Ἰσραήλ, Κύριος ὁ Θεὸς
 Dt 6,4s; 4,35 30 ἡμῶν Κύριος εἰς ἐστίν, καὶ ἀγαπήσεις Κύριον τὸν
 Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης
 τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου καὶ
 J 15,12 31 ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου. δευτέρα αὕτη· ἀγαπήσεις
 Lv 19,18 τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. μείζων τούτων ἄλλη
 132,10 32 ἐντολὴ οὐκ ἔστιν. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεὺς·
 καλῶς, διδάσκαλε, ἐπ' ἀληθείας εἶπες ὅτι εἰς
 33 ἐστίν καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ· καὶ τὸ
 ἀγαπᾶν αὐτόν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας καὶ ἐξ ὅλης τῆς
 συνέσεως καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος, καὶ τὸ ἀγαπᾶν
 τὸν πλησίον ὡς ἑαυτόν περισσότερόν ἐστιν πάντων
 1 Sm 15,22 τῶν ὀλοκαυτωμάτων καὶ θυσιῶν. καὶ ὁ Ἰησοῦς,
 (A 26,27ss) 34 ἰδὼν αὐτόν ὅτι νουνεχῶς ἀπεκρίθη, εἶπεν αὐτῷ·
 133,2 οὐ μακρὰν εἶ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ.
 καὶ οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα αὐτόν ἐπερωτῆσαι.

28 εἰδως] *ιδων Ta S*sL D W-28 1542ss 1* 118s 13ss
 983-828 7 1071s Φs 713s 472s lat syrih ar gg¹ | αυτον +
 λεγων διδασκαλε D k b c f f i | παντων > Ta D W-28 1*
 209 13-828 vl sys ar sa | 29 πρωτη BSΨL-Δ] + παντων
 τ.εντολων Ta^{an} rel. pl. | εστιν+ αυτη C ff syi bo | ημων]
 σου Ψ 659 827 1200 1038 cr² z vg¹ syi gg¹ co Cyp, υμων
 565 349 1093 280 i | 30 κ. εξ ολ. τ. ψυχ. σου > 472 440
 K-229 kr² | κ. εξ ολ. τ. διανοιας σου > D 157 1515 H
 k cr² syi Cl Eus Cyp | ισχ. σου + αυτη πρωτη εντολη
 33 892s rel. pl. lat(-a) sy⁴ ar | 31 inc. δευτερα δε ομοια
 ταυτη D 13-826 lat(-a) (αυτη 33 al. pl.), et secundum
 quod est simile ei Ta^{as} sysph | μειζων + δε SLs b i r |
 32 εστιν¹ + (o) θς Ta³ D W-28 13^r 954 al. 71 348^r al. 4s
 al. E^r vl(-k) vg¹ sysih⁺ ar gg¹ co | 33 συνεσ.] δυναμεως
 D Θ 565 a q r, + κ. εξ ολης τ. ψυχης 33 D (> εξ. ολ. τ.
 ισχ.) 21s 872s rel. pl. c f f l z (b i q r) vg syph | κ. εξ ολης
 τ. συνεσ. > 33 579 179 1574 4s b c f f i sys | ~ ισχυος,
 συνεσ. 1542 1^r ar gg bo | περισσοτερ. B^r 1342]πλειον
 rel. pl. | 34 ιδων] ειδως Ψ 579 700 28 692 4 1515 H* Xp |
 επερωτ. + τι 28 b q ar |

12,28-34 *De primo mandato*
(Mt 22,34-40; L 10,25-28)

Et accessit unus de scribis, qui audierat 28
illos conquirentes, et videns quoniam bene illis
responderit, interrogavit eum quod esset pri-
mum omnium mandatum. Iesus autem respondit 29
ei: Quia primum omnium mandatum est: *Audi*
Israhel, Dominus Deus tuus Deus unus est:
et diliges Dominum Deum tuum ex toto corde 30
tuo et ex tota anima tua et ex tota mente
tua et ex tota virtute tua. Hoc est primum
mandatum. Secundum autem simile est illi, 31
diliges proximum tuum tamquam teipsum. Ma-
ius horum aliud mandatum non est. Et ait illi 32
scriba: Bene magister, in veritate dixisti, quia
unus est Deus et non est alius praeter eum.
Et ut diligatur ex toto corde et ex toto in- 33
tellectu et ex tota anima et ex tota fortitu-
dine; et diligere proximum tamquam seipsum
maius est omnibus holocaustomatibus et sacri-
ficiis. Iesus autem videns quod sapienter respon- 34
disset, dixit illi: Non es longe a regno Dei.
Et nemo iam audebat eum interrogare.

28 esset] est MaDLs vl

29 tuus X*IGDLVThW] noster *rel.* vl pl.

31 est¹ > MsJUGL^rThC k b d fil q

32 Deus OEp^mGMaQsVTW] > *rel.*

33 holocaustom. M*JUQ] holocaust. *rel.* vl pl.

34 es] est UG ff

29s Dt 6,4s

31 Lv 19,18; J 13,34s; 15,12

32 L 20,39; Dt 4,35

33 1 Sm 15,22

12,35-37 *Christus Dominus David*

(Mt 22,41-46; L 20,41-44)

- 35 Et respondens Iesus dicebat docens in templo: Quomodo dicunt scribae Christum filium
 36 esse David? Ipse enim David dicit in Spiritu sancto:

*Dixit Dominus Domino meo,
 sede a dextris meis,
 donec ponam inimicos tuos
 scabellum pedum tuorum.*

- 37 Ipse ergo David dicit eum Dominum, et unde est filius eius? Et multa turba eum libenter audivit.

12,38-40 *Castigatio scribarum* (Mt 23,5ss; L 20,45ss)

- 38 Et dicebat eis in doctrina sua: Cavete a scribis, qui volunt in stolis ambulare et salu-
 39 tari in foro ¹et in primis cathedris sedere in
 40 synagogis et primos discubitus in cenis; qui devorant domos viduarum sub obtentu prolixae orationis, hi accipient prolixius iudicium.

12,41-44 *Viduae oblatio* (L 21,1-4)

- 41 Et sedens Iesus contra gazophylacium aspicebat, quomodo turba iactaret aes in gazophylacium, et multi divites iactabant multa. Cum venisset autem vidua una pauper, misit duo

37 audiebat OBGMaLThT vl

40 accipiunt EpJsMaDLR ci

42 ~ una vidua *codd.* vl(-r)

36 Ps 109,1

37 L. 19,48; 21,38

39 L 14,7 (J 5,44)

41 4 Rg 12,10; J 8,20

Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔλεγεν διδασκων 35 ^{134,2}
 ἐν τῷ ἱερῷ· πῶς λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι ὁ 35-37:
 Χριστὸς υἱὸς Δαυὶδ ἐστίν; αὐτὸς Δαυὶδ εἶπεν 36 ^{Mt 22,41-46}
 ἐν τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ· ^{L 20,41-44}
^{Ps 109,1}

*εἶπεν Κύριος τῷ Κυρίῳ μου·
 κάθου ἐκ δεξιῶν μου,
 ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου
 ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.*

αὐτὸς Δαυὶδ λέγει αὐτὸν Κύριον, καὶ πόθεν 37
 αὐτοῦ ἐστίν υἱός; Καὶ ὁ πολὺς ὄχλος ἤκουεν ^{L 19,48}
 αὐτοῦ ἠδέως.

Καὶ ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ ἔλεγεν· Βλέπετε 38 ^{135,2}
 ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν θελόντων ἐν στολαῖς 38-40:
 περιπατεῖν καὶ ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς ^{Mt 23} καὶ 39 ^{L 20,45ss}
 πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ πρω-
 τοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις. οἱ κατεσθίοντες τὰς 40 ^{136,8}
 οἰκίας τῶν χηρῶν καὶ προφάσει μακρὰ προσευ-
 χόμενοι, οὗτοι λήμψονται περισσότερον κρίμα.

Καὶ καθίσας κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου 41 ^{41-44:}
 ἐθεώρει πῶς ὁ ὄχλος βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γα- ^{L 21,1-4}
 ζοφυλάκιον· καὶ πολλοὶ πλούσιοι ἔβαλλον πολλά· ^{4 Rg 12,10}
 καὶ ἔλθοῦσα μία χήρα πτωχὴ ἔβαλεν λεπτὰ δύο, 42 ^{J 8,20}

36 αυτος + γαρ (L 20,42) 33 892 Θss 21ss 1^r 124 346 rel.
 pl. lat pl. syrih gg¹, και 579 D sys ar| εν > B 1342 273|
 υποποδ.] υποκατω BΨ D W 28 1542 sys gg co| 37 αυτος|
 ει (Mt 22,45) Σ b c ff sysi ar] + ουν 33 892s 700 21ss rel.
 pl. bz syri ar| λεγει] καλει Ψs 579 565 1424^a M^c 348^r UΦ
 713s c sysri ar bo¹ | ποθεν] πως S*Ψs 579 Ws al 1-230
 M 1071 Σ 1038 b sysri ar gg sa | 38 inc. ο δε διδασκων
 D Θ 565 (k) a b ff i r sys (ar)] + αμα D¹ a | στοαις sysi¹ |
 και² + φιλουντων Ta 346 115 al. 270^a 329s (c) sysp sa
 (Ψ syih ar) | αγορ. + ποιεισθαι D Θ 565 Φ | 39 πρωτο-
 κλησιας 33s 579 565s 13 69ss 543sss 1424ss 348^r Us Γsss
 As 280s ΔV 399^a 661 FH | 40 κατεσθιουσιν D 1^a 118s
 1689s 827 | τ. οικιας] panem b | χηρων + κ. ορφανων D
 W 565s 13ss 826^a vl(-e k) syi | 41 καθισας] εστως Ws 565s
 1^a 209 13-230 sysih^m ar gg Ωρ, + ο Ις 33 579 rel. lat pl.
 sysph ar gg sa | 42 πτωχη > D Θ 565 1396 vl ar| λεπτα|
 χαλκους c d i q Cl Meth (b ffz) |

43 ὃ ἐστὶν κοδρανῆς. καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς
 μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν
 ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἡ πτωχὴ πλεῖον πάντων ἔβαλεν
 2 C 8,12 44 τῶν βαλλόντων εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· πάντες γὰρ
 ἔκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον, αὕτη δὲ
 ἔκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν ἔβα-
 λεν, ὅλον τὸν βίον αὐτῆς.

137,2
 Mt 24
 L 21,5-36

13 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ λέγει
 αὐτῷ εἰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ· διδάσκαλε, ἴδε πο-
 2 ταποὶ λίθοι καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί. καὶ ὁ Ἰησοῦς
 εἶπεν αὐτῷ· βλέπεις ταύτας τὰς μεγάλας οἰκοδο-
 μάς; οὐ μὴ ἀφεθῆ λίθος ἐπὶ λίθον ὃς οὐ μὴ κα-
 138,2 3 ταλυθῆ. Καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ ὄρος τῶν
 ἔλαιων κατέναντι τοῦ ἱεροῦ, ἐπηρώτα αὐτὸν κατ'
 ἰδίαν Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης καὶ
 4 Ἀνδρέας· εἶπὸν ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ
 σημεῖον, ὅταν μέλλῃ ταῦτα συντελεῖσθαι πάντα;
 5 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἤρξατο λέγειν αὐτοῖς· Βλέ-
 6 πετε μὴ τις ὑμᾶς πλανήσῃ. πολλοὶ ἐλεύσονται
 ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες ὅτι ἐγὼ εἰμι, καὶ

ο ἐστὶν κοδρανῆς > Ta 1574 gg¹ | 43 προσκαλεσ. + Ic
 Ta^{av(n)} 1424 827 348^r Λs k sysp gg¹ | εβαλ. B-Δ D Θ 372s
 1342 13 1424-7 al. 1574 Σ 245 1093 1396s A] βεβληκεν
 rel. | τ. βαλλοντων > Ta³ W 28 1^a 118s 13s 1515 bc ffi qz
 sys gg | 44 γαρ + ουτοι (L 21,4) Ta^{au} 33 579 D 1^r 213
 gg¹ sa | περισσευματος αυτων Ta Δ W 1424^a 7 659 827s
 U 1012 Γ 998 gg Cl (348) | ολον τ. β. αυτης > Ta sys |
 13,1 αυτου⁴] τ. Iu Ta³ 713 sysp | οικοδομ. + τ. ιερου D
 k b c ff | q r | 2 αυτω βλ.] αυτοις· βλεπετε Ta^{at} D (1555,
 659 713) vl gg | αυτω + ου Θ 565 k b c ff | r | οικοδ. +
 αμην λεγω σοι (υμιν οτι) Ta^{ain} D Θs 565s 1-124 267 115
 348^r Σ 495 G vl ar gg¹ | αφευη + ωδε Ta^{at} B-Δ D Wss
 565s 1^a 118s 13s 1689^r 1424 al. UΣ 713 495 al. G a b q z
 (k c) sysph⁺ ar co] > rel. | καταλυθη + κ. δια τριων ημερ.
 αλλος αναστησεται ανευ χειρων D W vl Cyp | 4 παντα >
 579s Ws 565 544 118s 13 1424^a 495 280* s k sys gg¹ |
 5 πλανηση] απατηση 1424s 349 k | 6 πολλοι BSΨL W
 372 Cyp] + γαρ rel. | ειμι + ο Xς (Mt 24,5) Ta³ 579
 Wss 565s 13^r 267 115 1279 Λ b c l ar gg¹ co Cyp |

minuta, quod est quadrans, ¹et convocans dis- 43
cipulos suos ait illis: Amen dico vobis, quo-
niam vidua haec pauper plus omnibus misit,
qui miserunt in gazophylacium. Omnes enim 44
ex eo quod abundabat illis miserunt; haec
vero de penuria sua omnia quae habuit misit
totum victum suum.

13,1-37 *Sermo eschatologicus*

(Mt 24,1-51; L 21,5-36)

13,1-23 *Templi excidium, tribulationes*

(Mt 24,1-28; L 21,5-24)

Et cum egrederetur de templo, ait illi unus 13
ex discipulis suis: Magister, aspice quales la-
pides et quales structurae. Et respondens Ie- 2
sus ait illi: Vides has omnes magnas aedifi-
cationes? Non relinquetur lapis super lapidem
qui non destruat. Et cum sederet in monte 3
Olivarum contra templum, interrogabant eum
separatim Petrus et Iacobus et Iohannes et
Andreas: ¹Dic nobis, quando ista fient? et quod 4
signum erit, quando haec omnia incipient con-
summari?

Et respondens Iesus coepit dicere illis: 5
Videte ne quis vos seducat; ¹multi enim ve- 6
nient in nomine meo dicentes, quia ego sum,

13,1 lapides + sint Os*sBUMa (z)

struct. + templi Os*sBMA^sThT gat b c d fffl q

3 montem A*sMZJUGQC^sW vl(-d)

6 sum + Christus HEPDQTh gat b c l

43 1 Par 29,9.17

44 2 C 8.12

- 7 et multos seducent. Cum audieritis autem bella
 et opiniones bellorum, ne timueritis; *oportet*
 8 enim haec *feri*, sed nondum finis. *Exsurget*
 enim *gens contra gentem et regnum super*
regnum, et erunt terraemotus per loca et fa-
 mes. Initium dolorum haec.
- 9 ¹Videte autem vosmetipsos. Tradent enim
 vos in conciliis, et in synagogis vapulabitis,
 et ante praesides et reges stabitis propter me
 10 in testimonium illis. Et in omnes gentes pri-
 11 mum oportet praedicari evangelium. Et cum
 duxerint vos tradentes, nolite praecogitare quid
 loquamini, sed quod datum vobis fuerit in illa
 hora, id loquimini; non enim vos estis loquen-
 12 tes, sed Spiritus sanctus. Tradet autem frater
 fratrem in mortem et pater filium, et *consur-*
gent filii in parentes et morte afficient eos.
 13 Et eritis odio omnibus propter nomen meum.
 Qui autem sustinuerit in finem hic salvus erit.
- 14 Cum autem videritis *abominationem deso-*

8 fames] erunt fames q

7 haec C b ff z] > rel.

8 enim OZUMaDW a c d ff n z] autem rel.
 contra b c d] super M-ZIJUI.RKVCW

9 in¹ > AsH*Ep*BJCs

11 cogitare OX*Ma b c d fff i l q z Var

vos estis EpMaDRTW] ~ estis vos rel. k i l Var

8 Is 19,2; 2 Par 15,6

10 Mc 16,15

12 Mi 7,6

13 J 15,18-25; 16,1-4

14 Dn 9,27; 12,11

πολλοὺς πλανήσουσιν. ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέ- 7
 μους καὶ ἀκοὰς πολέμων, μὴ θροεῖσθε. δεῖ γὰρ
 γενέσθαι, ἀλλ' οὐπω τὸ τέλος· ἐγεροθήσεται γὰρ 8 ^{1s 19,2}
 ἔθνος ἐπ' ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν. ^{2 Par 15,6}
 ἔσονται σεισμοὶ κατὰ τόπους, ἔσονται λιμοί·
 ἀρχὴ ὠδίνων ταῦτα.

Βλέπετε δὲ ὑμεῖς ἑαυτοὺς· παραδώσουσιν 9 ^{139,1}
 ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ εἰς συναγωγὰς δαρήσεσθε, ^{9-13:}
 καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ βασιλέων σταθήσεσθε ^{Mt 10,17-22}
 ἕνεκεν ἑμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. καὶ εἰς πάντα 10 ^{140,6}
 τὰ ἔθνη πρῶτον δεῖ κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέλιον. ^{16,15}
 καὶ ὅταν ἄγωσιν ὑμᾶς παραδιδόντες, μὴ προ- 11 ^{141,2}
 μεριμνᾶτε τί λαλήσητε, ἀλλ' ὃ ἐὰν δοθῇ ὑμῖν ἐν
 ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, τοῦτο λαλεῖτε· οὐ γὰρ ἔστε ὑμεῖς 12
 οἱ λαλοῦντες ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. καὶ
 παραδώσει ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον καὶ
 πατὴρ τέκνον, καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γο- ^{Mi 7,6}
 νεῖς καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. καὶ ἔσεσθε μι- 13 ^{J 15,18.25;}
 σούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὃ δὲ ^{16,1-4}
 ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται.

Ὅταν δὲ ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως 14 ^{142,6}

7 πολέμων + ορατε Ta S* 700 1588 | γαρ > BS*Ψ W
 syr co | 8 εσονται¹ BsΨL D W co] και εσ. rel. | εσονται²
 > D Wss 565 1402 213 1093 1396 lat(-q) sys ar gg¹ |
 λιμοι + κ. λοιμοι (L 21,11) Ta⁴ 1542 Σ 1093 ar (Θ 827
 495 1573), κ. ταραχαι Ta 33 579^r Ws rel. q sy³ ar (gg) |
 αρχη B-Δ D Θ 565s 13s 1689^r 1424^s 7^s U pl. 713s 998
 al. K-726 lat pl. sy³ ar gg co] αρχαι rel. | 9 inc. ειτα
 υμας αυτους παραδωσ. D(Θ)s 565 k a b ff i n r, κ. παρα-
 δωσ. (W) 28 1-22 sys ar gg | σταθησ.] αχθησεσθε 33 579
 1^r 1424ss al. U 213 1574 713 495 G al. sa | 10 ευαγγελ.
 + εν πασιν τ. εθνεσιν (Mt 24,14) D ff syr (sa) | 11 προ-
 μεριμ. + μηδε προμελετατε Θs 565s a n ar Ωρ (Ψ 047) |
 τι] πως η τι Ta 13^r 827 | λαλησ. + μηδε μελετατε Δs 372-
 544 872s rel. pl. syph | τουτο] εκεινο W 565s 1542 13^r
 k Ωρ | 13 παντων + τ. ανθρωπων c ff q r² (477 r) | 14 ερη-
 μωσ. + το ρηθεν υπο Δανιηλ τ. προφητου (Mt 24,15)
 579^r Θ 372 28ss rel. (k) c l n^e z syph bo¹ |

- Dn 9,27
12,4-11
143,2 15 ἑστηκότα ὅπου οὐ δεῖ, ὁ ἀναγινώσκων νοεῖτω,
τότε οἱ ἐν Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη, ἵνα
ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβάτω μηδὲ εἰσελθέτω
16 τι ἄραι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, καὶ ὁ εἰς τὸν
ἀγρὸν μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω ἄραι τὸ
144,2 17 ἱμάτιον αὐτοῦ. οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις
L 23,39 καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.
145,6 18 Ἰπροσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται χειμῶνος· ἔξον-
146,2 19 ται γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκείναι θλίψεις, οἷα οὐ γέγονεν
Dn 12,1 τοιαύτη ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως, ἣν ἔκτισεν ὁ Θεός,
147,6 20 ἕως τοῦ νῦν καὶ οὐ μὴ γένηται. καὶ εἰ μὴ ἐκο-
λόβωσεν Κύριος τὰς ἡμέρας, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα
σάρξ· ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς οὓς ἐξελέξατο
148,2 21 ἐκολόβωσεν τὰς ἡμέρας. καὶ τότε εἰάν τις ὑμῖν
εἴπη· ἴδε ὧδε ὁ Χριστός, ἴδε ἐκεῖ, μὴ πιστεύετε·
149,6 22 ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπρο-
Dt 13,1
Ap 13,13s φῆται καὶ δώσουσιν σημεῖα καὶ τέρατα πρὸς τὸ
J 16,1.4 23 ἀποπλανᾶν εἰ δυνατόν τοὺς ἐκλεκτούς. ὑμεῖς δὲ
βλέπετε· ἰδοὺ προεἶρηκα ὑμῖν πάντα.
150,2 24 Ἄλλὰ ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις μετὰ τὴν

εστηκ. + εν τοπω Ta³ 1241 Θ 544 1424^a al. 1071 (sys) ar
sa | οπου ου δει] αγιω Ta^{alio} 1241 544 1555 | νοειτω + τι
αναγινωσκει D a (n) | 15 καταβ. + εις την οικιαν 579 692
U rel. lat pl. sysh ar | μηδε εισελθετω > (565 1082 1071
kc | 16 αγρον + ων 579 Ws 21^r 118 13^r rel. pl. | εις τα
> S 579 D 1047 | 18 γενηται + η φυγη υμων Ψs 892^r 700s
28 rel. pl. k r² syph gg¹ co | χειμων. + μηδε (εν) σαββα-
τω Ta 1542 1675 al. 348^r (892 346 1424^a 270^a k n^c, Σ
1342) | 19 inc. εσται γ. εν τ. ημεραις εκειν. Ta (1012) Γ
vl sysp sa | θλιψεις οικαι ουκ εγενοντο τοιαυται D Θ 565
872 115 Φ 1012 1047 lat pl. ar (gg) | ην εκτισ. ο θς > D
Θ 565 1093 265 vl(-b q) ar gg¹ | και + παλιν sys gg bo
(ar sa) | γενηται + post haec b d ff q z (c) | 20 ημερας¹
+ δια τ. εκλεκτους αυτου D 565 vl pl. ar | εκολοβωθησαν
αι ημεραι εκ. 1241 544s sys (b) | 21 Xς + η Δ D Θ 28ss
1^r 124 267 pl. Mss 213-Φ rel. pl. a bc ff q syh ar gg bo
(B r syp sa) | 22 γαρ] δε Ss 2145 | ψευδοχριστ. κ. > D
124 1573 ki | δωσ.] ποιησουσιν Ta D Θ 565s 13^r a gg¹ |
23 ιδου > BΨL W 28 1342 a co |

lationis stantem ubi non debet — qui legit intellegat — tunc qui in Iudaea sunt, fugiant in montes,¹ et qui super tectum, ne descendat in domum nec introeat ut tollat quid de domo sua; et qui in agro erit, non revertatur retro tollere vestimentum suum. Vae autem praegnantibus et nutrientibus in illis diebus. Orate vero ut hieme non fiant. Erunt enim dies illi *tribulationes tales, quales non fuerunt ab initio creaturae*, quam condidit Deus, usque nunc neque fient. Et nisi breviasset Dominus dies, non fuisset salva omnis caro; sed propter electos quos elegit breviavit dies. Et tunc si vobis dixerit: Ecce hic est Christus, ecce illic, ne credideritis. Exsurgent enim pseudochristi et pseudoprophetae et dabunt signa et portenta ad seducendos, si fieri potest, etiam electos. ¹Vos ergo videte: ecce praedixi vobis omnia.

13,24-37 *Adventus Filii hominis, admonitio vigilantiae* (Mt 24,29-51; I 21,25-36)

Sed in illis diebus post tribulationem illam sol contenebrabitur, et luna non dabit splendo-

15 ne]non YH^cX*Epl*UGDLRTh a c fi n
 16 retro > QR a i *
 17 praegnatibus AHZUTh
 18 vero] autem OEp*GMaDQT k q
 19 tribulationis AsOsZ^sGMaDKVT gat c ffilz
 20 dies¹ + illos OBGMaT c]electos] illos U
 22 fieri potest DR] ~ pot. fieri *rel.* d ffilr

17 L 23,29

19 Dn 12,1

22 Dt 13,1ss; Ap 13,13s

23 J 16,1-4

24 Is 13,10

25 *rem suum: et stellae caeli erunt decidentes, et*
 26 *virtutes quae in caelis sunt movebuntur. Et*
 tunc videbunt *Filium hominis venientem in nu-*
 27 *bibus* cum virtute multa et gloria. Et tunc
 mittet angelos suos et *congregabit* electos suos
a quattuor ventis, a summo terrae usque ad
 28 *summum caeli.* A ficu autem discite parabolam.
 Cum iam ramus eius tener fuerit, et nata fue-
 rint folia, cognoscitis quia in proximo sit ae-
 29 stas; sic et vos cum videritis haec fieri, scitote
 30 quod in proximo sit in ostiis. Amen dico vobis
 quoniam non transibit generatio haec, donec
 31 omnia ista fiant. Caelum et terra transibunt,
 verba autem mea non transibunt.

32 De die autem illo vel hora nemo scit, neque
 angeli in caelo neque Filius, nisi Pater.

33 Videte, vigilate et orate; nescitis enim
 34 quando tempus sit. Sicut homo, qui peregre
 profectus reliquit domum suam et dedit ser-

25 ~ erunt stell. caeli OX*ssBJUMaLKVCs z

~ sunt in cael. *codd.* l

commoveb. DQ k

28 cognoscetis HJULsKTh d

29 sit + et XEpBMaD (k r)

32 filius + hominis EpDLQ| neque filius > JU

25 Is 34,4

26 Dn 7,13; 1 Th 4,16; 2 Th 1,7-10

27 Zch 2,6

32 Mt 24,36

34 Mt 25,14; L 19,12

θλίψιν ἐκείνην ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σε- Is 13,10;
 λήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες 25 Is 34,4
 ἔσονται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πίπτοντες, καὶ αἱ δυνά-
 μεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς σαλευθήσονται, καὶ τότε 26 151,2
 ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν Dn 7,13
 νεφέλαις μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ δόξης. καὶ 27 Zch 2,6
 τότε ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους καὶ ἐπισυνάξει
 τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων
 ἀπ' ἄκρου γῆς ἕως ἄκρου οὐρανοῦ. Ἀπὸ δὲ τῆς 28
 συκῆς μάθετε τὴν παραβολὴν· ὅταν ἤδη ὁ κλά-
 δος αὐτῆς ἀπαλὸς γένηται καὶ ἐκφύη τὰ φύλλα,
 γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν. οὕτως καὶ 29
 ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε ὅτι
 ἐγγὺς ἐστὶν ἐπὶ θύραις. ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ 30
 μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, μέχρις οὗ ταῦτα πάν-
 τα γένηται. ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ 31
 δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρελεύσονται. Περὶ δὲ τῆς 32 152,6
 ἡμέρας ἐκείνης ἢ τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ Mt 24,36
 ἄγγελοι ἐν οὐρανῶ οὐδὲ ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατήρ.
 Βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε· οὐκ οἴδατε γάρ, πότε 33 153,6
 ὁ καιρὸς ἐστίν, ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος ἀφείς 34 154,2
 τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ δούς τοῖς δούλοις αὐτοῦ Mt 25,14
L 19,12

24 εκεινην] τ. ημερων εκ. Ta 69 346 827 Σ 270* 473 gg¹ |
 25 αστερ. του ουρ. εσ. LsΔs 372^r 1-124 7-291 pl. Γ pl. K
 270 rel. pl. syh* | εσονται πιπτ.] πεσονται W 700 565
 213 Δ^c e br² sysp ar gg¹ sa | αι εν τ. ουραν.] των ουρ.
 D 1424 115 1093 K a cffⁱ | 26 νεφελη Ws 565s 1-230 k
 gg¹ | 27 αποστελλει SLsΔs 28 1424 213 Σ 713 1515s | z]
 αγγελ. + μετα σαλπιγγος φωνης μεγαλης (Mt 24,31)
 Ta^{ain} 579 544 1588 482 | ακρων ουρανων W 1^r 1200 |
 28 ηδη > W 1424* U 713 998s sysp sa | 29 ταυτα + παν-
 τα 579 cff^q r ar, ~ D i sa (544 348^r) | 31 μη > B D* |
 παρελευσ.²] παρελθωσιν C ss 579-700 565-124 517 al. rel.
 pl. | 32 οι αγγελοι] αγγελος B bo | πατηρ + μονος Taⁱⁿ
 Δ Θ 565 13s 1689^r 348s 16 Φ Λ k a c ar gg sa | 33 αγρυπν.
 B D ka c] + κ. προσευχεσθε rel. | 34 ως] ωσ(περ) γαρ
 Ws 565s 1* 118-124 1071 Σ 472 c sysp sa | αποδημων
 D Θ 565s 1342 1^r 1424* X 245 472 ek sysp ar gg co |

- 155,2 35 τὴν ἐξουσίαν, ἐκάστῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ τῷ
 L 12,38ss
 Ap 3,20;
 16,15
 θυρωρῷ ἐνετείλατο, ἵνα γρηγορῇ. γρηγορεῖτε
 οὖν· οὐκ οἴδατε γάρ, πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας
 ἔρχεται, ἢ ὀψὲ ἢ μεσονύκτιον ἢ ἄλεκτοροφωνίας
 36 ἢ πρωτῆ· μὴ ἐλθὼν ἐξαίφνης εὖρη ὑμᾶς καθεύ-
 37 δοντας. ὁ δὲ ὑμῖν λέγω, πᾶσιν λέγω, γρηγορεῖτε.
 156,1 14 Ἦν δὲ τὸ πάσχα καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο
 1-2:
 Mt 26,1-5
 L 22,1s
 157,6
 ἡμέρας. καὶ ἐζήτησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμ-
 ματεῖς, πῶς αὐτὸν ἐν δόλῳ κρατήσαντες ἀποκτεί-
 2 νωσιν. ἔλεγον γάρ· μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μήποτε
 ἔσται θόρυβος τοῦ λαοῦ.
 158,1 3 Καὶ ὄντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ ἐν τῇ οἰκίᾳ
 3-9:
 Mt 26,6-13
 J 12,1-8
 L 7,36ss
 Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, κατακειμένου αὐτοῦ ἦλθεν
 γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου νάρδου πιστικῆς
 πολυτελοῦς· συντρίψασα τὴν ἀλάβαστρον κατέχε-
 4 εν αὐτοῦ τῆς κεφαλῆς. ἦσαν δὲ τινες ἀγανακτοῦν-
 τες πρὸς ἑαυτούς· εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη τοῦ μύ-
 5 ρου γέγονεν; ἠδύνατο γὰρ τοῦτο τὸ μύρον πραθῆ-
 ναι ἐπάνω δηναρίων τριακοσίων καὶ δοθῆναι
 τοῖς πτωχοῖς· καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ. ὁ δὲ Ἰη-
 6 σοῦς εἶπεν· ἄφετε αὐτήν· τί αὐτῇ κόπους παρέχε-
 (L 11,7) 7 τε; καλὸν ἔργον ἠργάσατο ἐν ἐμοί. ἅπαντοτε γὰρ
 Dt 15,11 τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, καὶ ὅταν θέλητε
 δύνασθε αὐτοῖς εὖ ποιῆσαι, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε

35 ηⁱ B-892 Δ Θ 1424^a 827 k sysh^m co] > rel. | μεσονυκ-
 τιου (L 11,5) D Θ-1424 7 rel. pl., μεσαν. B* W | 36 ἐξελ-
 θων Dⁱ 1689 1574 Γ 4s | 37 εγω (δε) λεγω υμιν γρηγ. D
 (Θ 565) a ffi | 14,1 κ. τα αζυμα > D a b ff ggⁱ | εν δολω
 > Dⁱ a i r² | πως] το πως (L 22,2) Σ 1200, οπως 1424^r
 MX ggⁱ | 2 μη-εσται] μηποτε εν τη ε. εστ. D 273 a ffi q |
 ne cum venerit turba ad diem festum fiat k(c) | εν τω
 λαω (Mt 26,5) 579 1093 c fffi r syph ar co | 3 πολυτιμου
 Ws 565s 1-124 179s 213s 251 AG syh|ναρδ. π. πολ. > D |
 συντριψ.] θραυσασα D Θ 565 | 4 inc. οι δε μαθηται αυτου
 διεπονουντο κ. ελεγον D Θ 565 a b ffi r ar | τ. μυρου > W
 544 1^a 118s a c l sys | 5 τουτο > S W | το μυρ. > D 700-21
 13^r 517 al. MU rel. pl. c ggⁱ bo | 6 καλον+γαρ S 579 W
 565s 13^r G c sysh^t ar gg bo | 7 αυτοις+παντοτε BS^cΨ Ls |

vis suis potestatem cuiusque operis, et ianitori
 praecepit ut vigilet. Vigilate ergo; nescitis 35
 enim quando dominus domus veniat, sero an
 media nocte an galli cantu an mane; ne cum 36
 venerit repente, inveniat vos dormientes. Quod
 autem vobis dico omnibus dico: Vigilate. 37

14,1-15,47 *Christi passio*

(Mt 26,1-27,66; L 22,1-23,56; J 13,1-19,42)

14,1-11 *Summi sacerdotes, Maria, Iudas*

(Mt 26,1-16; L 22,1-6; J 12,1-8)

Erat autem Pascha et azyma post biduum; 14
 et quaerebant summi sacerdotes et scribae
 quomodo eum dolo tenerent et occiderent.
¹Dicebant autem: Non in die festo, ne forte tu- 2
 multus fieret in populo.

Et cum esset Bethaniae in domo Simonis 3
 leprosi et recumberet, venit mulier habens
 alabastrum unguenti nardi spicati pretiosi, et
 fracto alabastro, effudit super caput eius. Erant 4
 autem quidam indigne ferentes intra semetipsos
 et dicentes: Ut quid perditio ista unguenti
 facta est? Poterat enim unguentum istud ve- 5
 nundari plus quam trecentis denariis et dari
 pauperibus. Et fremebant in eam. ¹Iesus autem 6
 dixit: Sinite eam, quid illi molesti estis? Bo-
 num opus operata est in me; semper enim 7
 pauperes habetis vobiscum, et cum volueritis
 potestis illis benefacere; me autem non semper

34 praecipiat S-MZBJsURC ffilz | 14,2 autem]
 *enim *codd.* | in populo HEPussDRV] *populi *rel.* |
 3 esset + Iesus OXsBMaVT cf *al.* | 5 venund.] ve-
 niri SssHsX^eJURC k a d i q | 7 habebitis^{bis} HOs(BJ)
 MaDI.sCsW qz

8 habetis. Quod habuit haec fecit: praevenit
 9 ungere corpus meum in sepulturam. Amen dico
 vobis: Ubicumque praedicatum fuerit evange-
 lium istud in universo mundo, et quod fecit
 10 haec narrabitur in memoriam eius. Et Iudas
 Iscariotes unus de duodecim abiit ad summos
 11 sacerdotes, ut proderet eum illis. Qui audien-
 tes gavisi sunt et promiserunt ei pecuniam
 se daturos. Et quaerebat quomodo illum op-
 portune traderet.

14,12-25 *Ultima cena*

(Mt 26,17-29; L. 22,7-38; J 13,1-38)

12 Et primo die azymorum quando pascha
 immolabant, dicunt ei discipuli: Quo vis eamus
 13 et paremus tibi ut manduces pascha? Et mittit
 duos ex discipulis suis et dicit eis: Ite in ci-
 vitem, et occurret vobis homo lagoenam aquae
 14 baiulans; sequimini eum, et quocumque introie-
 rit, dicite domino domus, quia magister dicit: Ubi
 est refectio mea, ubi pascha cum discipulis meis
 15 manducem? Et ipse vobis demonstrabit ce-
 naculum grande stratum; et illic parate nobis.
 16 Et abierunt discipuli eius et venerunt in civi-
 tatem et invenerunt sicut dixerat illis, et para-
 verunt pascha.

10 Scariotis AsHs(JDLW) (vl)

13 occurrit AsH*-XJGTh ff1 | eum > S

14 est + diversorium meum et HOBMaTh

15 illic] illud S

16 praeparaverunt O^rBUMaDRC d fl z (i)

ἔχετε. Ἴδ' ἔσχεν ἐποίησεν· προέλαβεν μυρίσαι τὸ 8 159,4
 σῶμά μου εἰς τὸν ἔνταφιασμόν. ἀμὴν δὲ λέγω 9
 ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῆ τὸ εὐαγγέλιον εἰς ὅλον
 τὸν κόσμον, καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη λαληθήσεται
 εἰς μνημόσυνον αὐτῆς. Καὶ Ἰούδας Ἰσκαριώθ, ὃ 10 160,2
 εἰς τῶν δώδεκα, ἀπῆλθεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, ἵνα 10-11:
 αὐτὸν παραδοῖ αὐτοῖς. οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐχάρη- Mt 20,14ss
 σαν καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι. L 22,3-6
 καὶ ἐζήτηι, πῶς αὐτὸν εὐκαίρως παραδοῖ.

Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἄζύμων, ὅτε τὸ 12 12-16:
 πάσχα ἔθνον, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Mt 26,17ss
 ποῦ θέλεις ἀπελθόντες ἐτοιμάσωμεν, ἵνα φάγης L 22,7-13
 τὸ πάσχα; καὶ ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν 13
 αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτοῖς· ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν,
 καὶ ἀπαντήσῃ ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος
 βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ, ἵκαὶ ὅπου ἐὰν 14 11,3
 εἰσέλθῃ εἶπατε τῷ οἰκοδεσπότῃ ὅτι ὁ διδάσκαλος
 λέγει· ποῦ ἔστιν τὸ κατάλυμά μου, ὅπου τὸ
 πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; καὶ αὐτὸς 15
 ὑμῖν δείξει ἀνάγαιον μέγα ἐστρωμένον ἑτοιμον·
 καὶ ἐκεῖ ἐτοιμάσατε ἡμῖν. καὶ ἐξῆλθον οἱ μα- 16
 θηταὶ καὶ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν καὶ εὔρον καθὼς
 εἶπεν αὐτοῖς, καὶ ἠτοίμασαν τὸ πάσχα.

8 ειχεν W 28 1-230 Φ 251 ar gg | 9 ευαγγελ. BSL D W 565s
 13-230 k a ffi] + τουτο rel., μου sys (Ta syp) | 10 και +
 ιδου W 13-230 gg¹ sa¹ | Ισκαριωθ B-C* 33ss Θ 372s ff |
 Σκαρ. Ta^{tn} a b ff syp, -tes D k c l q vg ar gg¹, ο Ισκα-
 ριωτης rel. co | αυτοις > D Ws 565s 1542 k a c ffi r sys
 gg¹ | 11 ακουσαντ. > D vl gg¹ Eus¹ | επηγγ.] συνεθεντο
 (L 22,5) 1^r | 12 αυτου > D 1542 lat pl. ar gg¹ | ετοιμασ.
 + σοι (Mt 26,17) Ta^{avn} Ψ 579s D Θ 565 544 1689s 1424ss
 251 229 lat(-a) syp gg¹ sa | ινα φαγ.] φαγειν 579 544
 1424ss r | 13 και³ + εισελθοντων υμων εις τ. πολιν (W) Θ
 565s 1542 13^r Σ ar gg¹ (sa) | 14 και > 579 W ffi r sys
 gg¹ | διδασκ. + ημων Ta^(v) k c i syp | λεγει + ο και-
 ρος μου εγγυς εστιν (Mt 26,18) Ta³ sys | 15 μεγα > 1689s
 346 827 713 273 229 c | ετοιμον > Δ 565 M* 2145s 1012s
 998 485 A l r² vg syh⁺ ar gg¹ | 16 εξελθ. + ετοιμασαι
 (αυτω) Ws 565 28 124 1071 ar gg sa |

- 17-25: ^{161,4} 17 Καὶ ὀψίας γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δώ-
 Mt 26,20-29 18 δεκα. καὶ ἀνακειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων
 I. 22,14-22 ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ
 J 13,21-26 ὁ ὑμῶν παραδώσει με, ὁ ἐσθίων μετ' ἐμοῦ. ἤρ-
 Ps 40,10 19 ξαντο λυπεῖσθαι καὶ λέγειν αὐτῷ εἰς κατὰ εἷς·
 162,1 μῆτι ἐγώ; ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· εἷς τῶν δώδεκα, ὁ
 163,2 20 ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ τρύβλιον. ὅτι ὁ
 21 μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπ-
 164,6 δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν
 ἦν αὐτῷ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἀνθρώπος ἐκεῖνος.
 165,1 22 Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν λαβὼν ἄρτον εὐλογή-
 I C 11,23ss σας ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς καὶ εἶπεν· λάβετε,
 166,2 23 τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου. καὶ λαβὼν ποτήριον
 εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ
 Ex 24,8 24 πάντες. καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτό ἐστιν τὸ αἷμά
 Zch 9,11 μου τῆς διαθήκης τὸ ἐκχυννόμενον ὑπὲρ πολλῶν.
 25 ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ πῖω ἐκ τοῦ
 167,6 γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης,
 26-31: ὅταν αὐτὸ πίνω καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ.
 Mt 26,30-35 26 Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν
 L 22,31-34.39 27 ἔλαιων. καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι πάντες
 Ps 112-117
 J 18,1
 168,4

18 ο Ις > 700 544 1588 a c ff | ο εσθίων] τ. εσθιοντων B
 co | 19 εγω B-LΔ W 1606 2145s al. P vg sysph* co] +
 ειμι Ke Ta³ 892 1424* 713 (28 13^r 213s Σ, ραββι 267s A),
 + κ. αλλος μητι εγω 892s D Θ-659 115 rel. pl. | 20 εἷς +
 εκ 579^r D 700-124 517 pl. U rel. pl. | εμου + τ. χειρα Ta³
 579 A a c f ff q vg¹ sys gg co] το + ἐν BC* Θ 565 | 21 υπα-
 γει] παραδιδοται D (W) a c i | ο υιος τ. ανθρ.² > D 700
 a | ην > BLs W c ff i l q | 22 λαβων B D W 565 489 1355
 k a ff i r² gg¹ sa (sys)] + ο Ις rel. | αρτον + κ. ευχαριστη-
 σας 1424ss 348 713 | λαβετε + φαγετε 579 28^r 872ss 13
 69^r 7^r 1194-291 pl. 270^r rel. pl. ff | 24 της + καινης Ta³
 892^r 700s 28 rel. lat(-k) sy ar gg¹ bo¹ | πολλων + εις
 αφεσιν αμαρτιων W 13^r 1071 472s a bo | 25 ουκετι > Ss
 Ls D W 1342 1574 1093 k a c f bo | πιω] προσθω πιειν
 D Θ 565 a f ar | 27 και¹] τοτε Ta D b c ff z |

Vespere autem facto, venit cum duodecim. 17
 Et discumbentibus eis et manducantibus ait 18
 Iesus: Amen dico vobis quia unus ex vobis
 tradet me, *qui manducat mecum*. At illi coepe- 19
 runt contristari et dicere ei singulatim: Num-
 quid ego? Qui ait illis: Unus ex duodecim, 20
 qui intingit mecum manum in catino. Et Filius 21
 quidem hominis vadit sicut scriptum est de eo;
 vae autem homini illi, per quem Filius hominis
 tradetur; bonum erat ei, si non esset natus
 homo ille. Et manducantibus illis, accepit Iesus 22
 panem et benedicens fregit et dedit eis et
 ait: Sumite, hoc est corpus meum. Et accepto 23
 calice, gratias agens dedit eis, et biberunt ex
 illo omnes. Et ait illis: Hic est *sanguis* meus 24
 novi *testamenti*, qui pro multis effundetur. Amen 25
 dico vobis quia iam non bibam de hoc geni-
 mine vitis usque in diem illum, cum illud bi-
 bam novum in regno Dei.

14,26-52 *Gethsemani*

(Mt 26,30-56; L 22,39-53; J 18,1-11)

Et hymno dicto exierunt in montem Oliva- 26
 rum. Et ait eis Iesus: Omnes scandalizabimini 27

18 discumbentibus + cum AsHTh z
 tradet me Z*K] ~ me trad. *rel.* fil q

19 ei > FO*ssJUDKVCs c f f i

20 manum > S-MZ*sIJUGRCs k d i l

21 traditur SssMZGCs k a i l z

erat ZILKsTW a d f] > SJDRC c f f i l q z, est *rel.*

24 effunditur SssMB*G^cQ k d l z

25 quia L] quod *rel.* vl pl.

hoc > *codd.* pl.

in me in nocte ista, quia scriptum est: *Per-*
 28 *cutiam pastorem, et dispergentur oves.* Sed
 postquam resurrexero, praecedam vos in Gali-
 29 laeam. Petrus autem ait illi: Et si omnes scan-
 30 dalizati fuerint in te, sed non ego. Et ait illi
 Iesus: Amen dico tibi quia tu hodie in nocte
 hac, priusquam gallus vocem bis dederit, ter
 31 me es negaturus. At ille amplius loquebatur:
 Et si oportuerit me simul commori tibi, non
 te negabo. Similiter autem et omnes dicebant.
 32 Et veniunt in praedium, cui nomen Gethse-
 mani. Et ait discipulis suis: Sedete hic donec
 33 orem. Et assumit Petrum et Iacobum et Iohan-
 34 nem secum, et coepit pavere et taedere. Et
 ait illis: *Tristis est anima mea* usque ad mor-
 35 tem, sustinete hic et vigilate. Et cum pro-
 cessisset paululum, procidit super terram et ora-
 bat, ut si fieri posset, transiret ab eo hora,
 36 ¹et dixit: Abba, Pater, omnia tibi possibilia

27 in me ZLVW b c d ff q j > *rel.*

in nocte ista > vl(-c)

dispergentur SssMXsB*J^eLT vl(-c)

28 surrexero AsHssGDLW k a d i f

29 in te * > *codd.* vl(-b)

30 ~ bis gallus voc. *codd.* fl q z

36 ~ possib. tibi SOZBJUMaRKVC f q

27 Zch 13,7

28 Mc 16,7

30 J 13,36ss; Mc 14,68-72

32 J 18,1

34 J 12,27; Ps 41,6; 42,5

σκανδαλισθήσεσθε, ὅτι γέγραπται· πατάξω τὸν 169,6
 ποιμένα, καὶ τὰ πρόβατα διασκορπισθήσονται. Zch 13,7
 ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναί με προάξω ὑμᾶς εἰς 28 16,7
 τὴν Γαλιλαίαν. ὁ δὲ Πέτρος ἔφη αὐτῷ· εἰ καὶ 29 170,1
 πάντες σκανδαλισθήσονται, ἀλλ' οὐκ ἐγώ. καὶ 30
 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω σοι ὅτι σὺ 14,68-72
 σήμερον ταύτη τῇ νυκτὶ πρὶν ἢ δις ἀλέκτορα J 13,36ss
 φωνῆσαι τρίς με ἀπαρνήσῃ. ὁ δὲ ἐκπερισσῶς 31 171,6
 ἐλάλει· ἐὰν δέη με συναποθανεῖν σοι, οὐ μὴ J 11,16
 σε ἀπαρνήσομαι. ὡσαύτως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον.
 Καὶ ἔρχονται εἰς χωρίον οὗ τὸ ὄνομα Γεθση- 32 172,1
 μανί, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· καθίσατε 32-42:
 ὧδε, ἕως προσεύξωμαι. καὶ παραλαμβάνει τὸν Mt 26,36-46
 Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν Ἰωάννην μετ' L 22,40-46
 αὐτοῦ, καὶ ἤρξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν, 33 173,6
 ἰκαὶ λέγει αὐτοῖς· περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχὴ μου 34 174,4
 ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε. ἰκαὶ J 12,27
 προελθὼν μικρὸν ἔπιπτεν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ προσ- 35 Ps 41,6; 42,5
 ηὔχετο, ἵνα εἰ δυνατόν ἐστιν παρέλθῃ ἀπ' αὐ- 175,1
 τοῦ ἢ ὥρα, ἰκαὶ ἔλεγεν· Ἄββα ὁ πατήρ, πάντα 36

σκανδαλισθ.] + εν μοι τη νυκτι ταυτη (Mt 26,31) 892s
 W^r 1-115 1223-M 348-291 472 rel. c syph ar gg (kafi l
 sys) | προβατα + τ. ποιμνης Ta 579 1689 M 1216 1071
 291 1093 al. K^a 280ss 262s Es a cz (b) gg¹ | 29 εφη] απο-
 κριθεις λεγει Ta Wss 565 13-230 kc sys ar gg sa¹ | σκαν-
 δαλ. + εν σοι Ta 1^a 118s 1689s 1424^a U 713^a 472s al. E
 G b gg¹ | εγω + σκανδαλισθησομαι Ta D b ffqrz | 30 συ
 > Ta Ss 892 Δ D 544 7 1391s 348^r Φ 245 472s al. vl(-k cz)
 gg¹ | σημερον > D Θs 565 544 á b fffi q ar | δις > Taⁱ
 SC* 579 D W 1689s vl ar | 31 ελαλει BSΨ-579 D lat(-a)]
 δισχυριζετο κ. ελεγ. ar (sa), ελεγεν rel. | ελαλει + μαλλον
 579^r 28^r 954s rel. pl. (~ W 1-124) | 32 αυτου > ΦA ar |
 εως + απελθων 892s 372 28 544 118 13 69-230 1424ss al.
 M 348 pl. UΣN 713 472s al. | 33 εκθαμβ.] λυπεισθαι 1^r
 115 | αδημον.] ακηδεμονειν D* (472s) | 34 και¹] τοτε
 (Mt 26,39) D Θs 565 13ss 983-230 a b ar | 35 προελθ. BS
 0112 W 1582-22 267s 1223 M 443 N K^a 280s F lat(-ff)
 sys ar gg co] προσελθ. rel. | επιπτ. + επι προσωπον Ta^{an}
 D Θs 565s 1^a 118-7 Σ 713 472s G vl sys ar | ωρα + αιτη
 Ta^{av} D b c fffi q r syh gg sa |

- 10,38; R 8,15; G 4,6 37 δυνατά σοι· παρένεγκε τὸ ποτήριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ· ἀλλ' οὐ τί ἐγὼ θέλω, ἀλλὰ τί σύ. καὶ ἔρχεται καὶ εὐρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· Σίμων, καθεύδεις; οὐκ ἴσχυ-
177,2 38 σας μίαν ὥραν γρηγορῆσαι; γρηγορεῖτε καὶ
178,4 39 προσεύχεσθε, ἵνα μὴ ἔλθῃτε εἰς πειρασμόν· τὸ
179,6 40 μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. καὶ
πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο τὸν αὐτὸν λόγον
41 εἰπὼν. καὶ πάλιν ἐλθὼν εὗρεν αὐτοὺς καθεύδον-
9,6 42 τας, ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ καταβαρυν-
όμενοι, καὶ οὐκ ἤδεισαν τί ἀποκριθῶσιν αὐτῷ.
180,4 43 καὶ ἔρχεται τὸ τρίτον καὶ λέγει αὐτοῖς· καθεύ-
δετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε· ἀπέχει, ἦλθεν
ἡ ὥρα, ἰδοὺ παραδίδεται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
J 14,31 44 εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἁμαρτωλῶν. ἐγείρεσθε, ἄγω-
μεν· ἰδοὺ ὁ παραδιδούς με ἤγγικεν.
131,1 45 Καὶ εὐθὺς ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος παραγίνεται
43-54: ὁ Ἰούδας εἰς τῶν δώδεκα, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος
Mt 26,47-58 μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων παρὰ τῶν ἀρχιερέων
L 22,47-55 καὶ τῶν γραμματέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων.
J 18,2-18 46 δεδώκει δὲ ὁ παραδιδούς αὐτὸν σύσημον αὐ-
182,2 47 τοῖς λέγων· ὃν ἂν φιλήσω αὐτός ἐστιν· κρατή-

36 ου τι] ουχ ως (D)Θ 565 13^r c d ff ar co τι²] ως Θ 565 13-230 472s b c ff co, D 1^r 71 1071 Σ 251 G | συ + θελεις D Θ 565 472s vl pl. ar gg¹ co | 37 ισχυσατε Ta³ D Θ 565 1-124 7 al. k b ff r² | 38 ελθητε BS* 788 826^a q] εισελθ. rel. | 39 τον αυτ. λ. ειπ. > D k a b c ff i r | 40 παλιν ελθ. BSΨ-892 co (D vl sys)] υποστρεψας ευρεν αυτ. παλ. rel.] καταβαρυν.] βεβαρημεν. C Θ^rM^r 348^r al., + υπνω 713 d q sys gg¹ | λεγωσιν Ta sysp sa | 41 το³ > CsL D W 28^r 7ss al. 348 pl. 213 047 al. A Ω^r rel. pl. | απεχει + το τελος Ta D Ws 565 13^r 348s 1071 Φ 713s 472s a b c f ff q r sy(s)ph ar gg. ηλθεν] et D c q | 43 Ιουδ. + (ο) Ισακαιοτης 579 D Θ 565 872 543s 1424ss al. M 348 pl. U 1071ss Φ 998 al. A^r Λ^r lat syph ar gg¹ | εις + ων 28ss 1^r 69 7ss M^r 213 al. Γ-998 al. rel. pl. | ξυλων + απεσταλμενοι 1^r 7 al. 251 b ff l z | 44 συσημ.] σημειον D Θ 565 1342 1424 348^r 472 |

sunt, transfer calicem hunc a me; sed non quod
 ego volo, sed quod tu. Et venit et invenit eos 37
 dormientes. Et ait Petro: Simon, dormis? non
 potuisti una hora vigilare? Vigilate et orate, 38
 ut non intretis in tentationem. Spiritus qui-
 dem promptus est, caro vero infirma. Et iterum 39
 abiens oravit eundem sermonem dicens. Et 40
 reversus denuo invenit eos dormientes; erant
 enim oculi eorum gravati, et ignorabant quid
 responderent ei. Et venit tertio et ait illis: 41
 Dormite iam et requiescite. Sufficit; venit
 hora: ecce Filius hominis tradetur in manus
 peccatorum. Surgite, eamus, ecce qui me tra- 42
 det prope est.

Et adhuc eo loquente, venit Iudas Isca- 43
 riotus unus de duodecim, et cum eo turba
 multa cum gladiis et lignis a summis sacer-
 dotibus et scribis et senioribus. Dederat au- 44
 tem traditor eius signum eis dicens: Quem-
 cumque osculatus fuero ipse est, tenete eum
 et ducite caute. Et cum venisset, statim acce- 45

38 est OEp^mMaDLR] > *rel.* vl(-a c)

40 ingravati S-MZUL l

41 traditur SssH-X^cZJURCs k a d fl q

~ tradetur filius hom. *codd.* vl

42 tradit SssUC

43 de D] ex *rel.* a d fl r z

lignis + missi OBMa(HTh c fl l)

et^{4.5} + a SssHsXBIDQsT(ZUC) d fl

44 caute > SZJUQsKCT k l z

36 Mc 10,38; R 8,15; G 4,6

40 Mc 9,6

42 I 14.31

dens ad eum ait: Ave Rabbi; et osculatus
 46 est eum. At illi manus iniecerunt in eum et
 47 tenuerunt eum. Unus autem quidam de cir-
 cumstantibus educens gladium percussit ser-
 vum summi sacerdotis et amputavit illi auri-
 48 culam. ¹Et respondens Iesus ait illis: Tamquam
 ad latronem existis cum gladiis et lignis com-
 49 prehendere me? cotidie eram apud vos in
 templo docens, et non me tenuistis; sed ut
 50 impleantur Scripturae. Tunc discipuli eius re-
 51 linquentes eum omnes fugerunt. Adulescens
 autem quidam sequebatur eum amictus sindone
 52 super nudo, et tenuerunt eum. At ille reiecta
 sindone, nudus profugit ab eis.

14,53-72 *Iesus coram synedrio, Petri negatio*

(Mt 26,57-75; L. 22,54-71; J 18,12-27)

53 Et adduxerunt Iesum ad summum sacer-
 dotem et convenerunt omnes sacerdotes et
 54 scribae et seniores. Petrus autem a longe se-
 cutus est eum usque intro in atrium summi
 sacerdotis et sedebat cum ministris ad ignem
 55 et calefaciebat se. Summi vero sacerdotes et
 omne concilium quaerebant adversus Iesum
 testimonium, ut eum morti traderent, nec inve-

45 ave LT a b c z] > *rel.*

49 impleantur Z*JQs(I.)] adimpl. *rel.* d ff

53 convenerunt X*Ep*GCsW] -veniunt *rel.* a l

54 intro SOZB-UMaRKsThCs gat] > *rel.* k a d l

~ calefaciebat se ad ignem *codd.* (k q r)

σατε αὐτὸν καὶ ἀπάγετε ἀσφαλῶς. καὶ ἐλθὼν 45
 εὐθύς προσελθὼν αὐτῷ λέγει ῥαββί, καὶ κατε-
 φίλησεν αὐτόν. οἱ δὲ ἐπέβωλον τὰς χεῖρας αὐτῷ 46
 καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. εἰς δὲ τις τῶν παρεστη- 47 183.1
 κόντων σπασάμενος τὴν μάχαιραν ἔπαισεν τὸν
 δούλον τοῦ ἀρχιερέως καὶ ἀφείλεν αὐτοῦ τὸ ὠτά-
 ριον. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ὡς 48 184.1
 ἐπὶ ληστὴν ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων
 συλλαβεῖν με· καθ' ἡμέραν ἤμην πρὸς ὑμᾶς ἐν 49
 τῷ ἱερῷ διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με
 ἀλλ' ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί. ἰκαὶ ἀφέντες 50 J 16.32
 αὐτὸν ἔφυγον πάντες. Καὶ νεανίσκος τις συνη- 51 185.6
 κολούθει αὐτῷ περιβεβλημένος σινδόνα ἐπὶ γυμ- 186.10
 νοῦ, καὶ κρατοῦσιν αὐτόν· ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν 52
 σινδόνα γυμνὸς ἔφυγεν ἀπ' αὐτῶν.

Καὶ ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιε- 53 187.1
 ρέα, καὶ συνέρχονται πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
 πρεσβύτεροι καὶ οἱ γραμματεῖς. καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ 54 188.1
 μακρόθεν ἠκολούθησεν αὐτῷ ἕως ἔσω εἰς τὴν
 αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως. καὶ ἦν συγκαθήμενος μετὰ
 τῶν ὑπηρετῶν καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς.
 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν 55 189.2
 κατὰ τοῦ Ἰησοῦ μαρτυρίαν εἰς τὸ θανατῶσαι

45 ελθων (ευθυς) > D Θs 565 1^r 2145s 047 k a b c fⁱ q sysp
 ar gg | λεγει + χαιρε 892 W 565 1-1675 348^r Φ 713 998
 a c syh^m gg^l sa | ραββι B-Θ 1342 1-1675 M 348^r 1574 Φ
 713 998 al. lat sys co] + ραββι rel. | 47 τις > (Mt 26,51)
 SL 700 827 M A k c fⁱ q r | ωταριον BSΨ D 1342 1^r] ωτιον
 rel. | 49 γραφαι + τ. προφητων Ws 565 13^r 2145^r ΦX
 472s syh⁺ ar gg sa^l | 50 και] τοτε οι μαθηται Ws 565 13^r
 2145^r ΣN 472s c l z vg syph ar gg | 51 νεανισκ. τις B-892
 D 1342 lat ar] εις τις νεαν. rel. | επι γυμνου > W 1^s 118s
 k c sys sa] αυτον B-892 Δ D 372 544 872 lat(-q) syr] + οι
 νεανισκοι rel. (sys) | 52 απ αυτων > B-892 565* 544 k c
 syr co | 53 αρχιερεα + Καιαφαν Wss 565 118s 13^r M 348^r
 1071^r 472ss A^s syph ar | 54 εσω > D 544s 1^r 13 472 al. k a
 vg sys | εις τ. αυλην] τ. αυλης 544s 1^s 118s 827 472 | προς
 το φως > 1^r 251 sys | 55 ψευδομαρτυριαν 544 1574 1047
 A 028* k sa | ινα θανατωσωσιν D Θ 565 1424s 1071 |

55-65:
 Mt 26,59-68
 L 22,63-71
 J 18,19-24

- 56 αὐτόν, καὶ οὐχ ἠύρισκον· πολλοὶ γὰρ ἐψευδα-
μαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, καὶ ἴσαι αἱ μαρτυρίαι
190,6 57 οὐκ ἦσαν. καὶ τινες ἀναστάντες ἐψευδομαρτύρουν
J 2,19ss 58 κατ' αὐτοῦ λέγοντες ἴδι ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐ-
τοῦ λέγοντος ὅτι ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον
τὸν χειροποίητον καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον
59 ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω. καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση
60 ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν. Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς
εἰς μέσον ἐπηρώτησεν τὸν Ἰησοῦν λέγων· οὐκ
ἀποκρίνη οὐδέν; τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν;
15,5; 1s 53,7 61 Ἰὸ δὲ ἐσιώπα καὶ οὐκ ἀπεκρίνατο οὐδέν. πάλιν
ὁ ἀρχιερεὺς ἐπηρώτα αὐτὸν καὶ λέγει αὐτῷ· σὺ εἶ
191,1 62 ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ; ὁ δὲ Ἰησοῦς
εἶπεν· ἐγὼ εἰμι, καὶ ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώ-
που ἐκ δεξιῶν καθήμενον τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχό-
μενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. ὁ δὲ ἀρχιε-
192,6 63 ρεὺς διαρῆξας τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ λέγει· τί ἔτι
193,2 ρεὺς διαρῆξας τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ λέγει· τί ἔτι
J 19,7 64 χρεῖαν ἔχομεν μαρτύρων; ἠκούσατε τῆς βλασφη-
194,1 μίας· τί ὑμῖν φαίνεται; οἱ δὲ πάντες κατέκριναν
65 αὐτὸν ἔνοχον εἶναι θανάτου. Καὶ ἤρξαντό τινες
ἐμπτύειν αὐτῷ καὶ περικαλύπτειν αὐτοῦ τὸ πρόσ-
ωπον καὶ κολαφίζειν αὐτὸν καὶ λέγειν αὐτῷ·

Dn 7,13
Ps 109,1

57 τινες] αλλοι D Θ 565 13^r v1 ar gg¹ | αυτου 56~57 W |
58 ημεις-λεγ.] ειπεν S kc | αναστησω αχειροποιητον D
k a c ff, faciam Ta⁽¹⁾ sys | 59 ισαι ησαν αι μαρτυριαι a
(d) ff sys | 60 τι] οτι BΨ W (co) | 61 ουκ απεκριν. ουδεν
B-592 544 1342 1071] ουδεν απεκρ. rel. ver. | αυτον +
εξ δευτερου Wss 565 13^r Φ 472s sys ar gg¹ Ωρ | ο Χς >
ΦΓ 251 k | υιος + τ. θυ 346 827 251 A^s 280ss vg¹ ar (S^{*}
579 Λ^e) | 62 ειπεν + συ ειπας οτι (Mt 26,64) Ta^{ss} Θs 565
13^r 1071 472s ar gg Ωρ | μετα] επι 33 579 28 1^r 1424-7
348 1574 al. 472 G a r² sysp sa | 63 αρχιερ. + ευθυς W
sa¹ (sys) ~ 700 565 124 a ar Ωρ | 64 ιησ. ιδε νυν S, ιδου
sysp ar | ηκουσ. + παντες W 565 1^r 124 348s ΣΝ 472s
al. G d sys ar gg sa¹, παντως 7 16 | βλασφ. + εκ τ. στο-
ματος αυτου W (Θ) 13ss 826^s al. 472 syph^m ar gg¹ sa¹ |
65 αυτω¹] τω προσωπω αυτου D a f sysp ar gg, ~ Θs
565 |

niebant. Multi enim testimonium falsum dice- 56
 bant adversus eum, et convenientia testimonia
 non erant. Et quidam surgentes falsum testimo- 57
 nium ferebant adversus eum dicentes: Quoniam 58
 nos audivimus eum dicentem: Ego dissolvam
 templum hoc manu factum et per triduum aliud
 non manu factum aedificabo. Et non erat conve- 59
 niens testimonium illorum. Et exsurgens sum- 60
 mus sacerdos in medium interrogavit Iesum
 dicens: Non respondes quidquam ad ea quae
 tibi obiciuntur ab his? Ille autem tacebat et 61
 nihil respondit. Rursum summus sacerdos in-
 terrogabat eum et dixit ei: Tu es Christus
 filius Dei benedicti? Iesus autem dixit illi: Ego 62
 sum; et videbitis *Filium hominis sedentem a*
dextris virtutis Dei et venientem cum nubibus
caeli. Summus autem sacerdos scindens vesti- 63
 menta sua ait: Quid adhuc desideramus testes?
 I Audistis blasphemiam; quid vobis videtur? Qui 64
 omnes condemnaverunt eum esse reum mortis.
 Et coeperunt quidam conspuere eum et velare 65
 faciem eius et colaphis eum caedere et dicere

59 non] nec sic k a d q

58 dissolvo OZV

per] post FH^oThW vl

61 dixit MThW] dicit *rel.* q

Dei > SssH*sXrIJUGDKVC vl

62 ~ a dextr. sed. *codd.* | Dei W] > *rel.* vl(-ff)

64 blasph. + eius Ep^mMaDL d q

58 J 2,19ss; Mc 15,29

61 Mc 15,5; Is 53,7

62 Ps 109,1; Dn 7,13

64 J 19,7

ei: Prophetiza; et ministri alapis eum caedebant.

66 Et cum esset Petrus in atrio deorsum, ve-
 67 nit una ex ancillis summi sacerdotis, et cum
 vidisset Petrum calefacientem se, aspiciens illum
 68 ait: Et tu cum Iesu Nazareno eras. ¹At ille
 negavit dicens: Neque scio neque novi quid
 dicas. Et exiit foras ante atrium, et gallus can-
 69 tavit. Rursus autem cum vidisset illum ancilla,
 coepit dicere circumstantibus: Quia hic ex illis
 70 est. ¹At ille iterum negavit. Et post pusillum
 rursus qui adstabant dicebant Petro: Vere ex
 71 illis es; nam et Galilaeus es. Ille autem coepit
 anathematizare et iurare: Quia nescio homi-
 72 nem istum, quem dicitis. Et statim gallus ite-
 rum cantavit. Et recordatus est Petrus verbi,
 quod dixerat ei Iesus: Priusquam gallus can-
 tet bis, ter me negabis. Et coepit flere.

68 ante atrium] in exterius atrium (k)

69 ~ coepit rursus dicere

65 ministri + libenter l, cum voluntate ff q

66 deorsum k fl z] seorsum SEp^mGQs, > vl pl.

67 aspiciens + in EpD

Nazoreno (Z)U k d l q (ff)

69 rursus FZBUGKVCs c, iterum k a d ff q

72 ~ iterum gall. *codd.* fl q (k a d)

66 J 18,17

72 Mc 14,30

προφήτευσον, καὶ οἱ ὑπηρεταὶ ῥαπίσμασιν αὐ-
τὸν ἔλαβον.

Καὶ ὄντος τοῦ Πέτρου κάτω ἐν τῇ αὐλῇ 66 ^{195,1}
ἔρχεται μία τῶν παιδισκῶν τοῦ ἀρχιερέως, καὶ 67 ^{66-72:}
ἰδοῦσα τὸν Πέτρον θερμαινόμενον ἐμβλέψασα ^{Mt 26,69-75}
αὐτῷ λέγει· καὶ σὺ μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ ἦσθα ^{L 22,56-62}
τοῦ Ἰησοῦ. ὁ δὲ ἠρνήσατο λέγων· οὔτε οἶδα οὔ- 68
τε ἐπίσταμαι σὺ τί λέγεις. καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ ^{J 18,17a. 25ss}
προαύλιον, καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. καὶ ἡ παιδισ- 69
κη ἰδοῦσα αὐτὸν ἤρξατο πάλιν λέγειν τοῖς παρ-
εστῶσιν ὅτι οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστιν. ὁ δὲ πάλιν ἠρ- 70
νεῖτο. καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ παρεστῶτες ἔλε-
γον τῷ Πέτρῳ· ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ Γα-
λιλαῖος εἶ. ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν καὶ ὀμνύ- 71
ναι ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὃν λέγετε.
ἰκαὶ εὐθύς ἐκ δευτέρου ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. καὶ 72 ^{197,2}
ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος τὸ ῥῆμα, ὡς εἶπεν αὐτῷ ^{14,30}
ὁ Ἰησοῦς ὅτι πρὶν ἀλέκτορα δις φωνῆσαι τρίς
με ἀπαρνήσῃ· καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαιεν.

προφητ. + νυν W 1-124 495 G sys, ~ bo, + (ημιν) Χε
τις ἐστιν ο παισας σε (Mt 26,68) 33 892ss Wss 565 067 13-7
al. 348^r Us Σ-1012 998ss al. (z) gat syh ar gg bo | υπη-
ρεται + cum voluntate (f) ff q | 66 κάτω > Ψ D 700 565
067 69 472s a c ff q sys gg Eus* | 68 εἰς τ. ἐξω αὐλην W(s)
1^r k sys ar, τ. προαυλην D Θ 13 69 230 Eus* | κ. αλεκτ.
ειρων. > BSΨ*-579 W c sys gg¹ co | 69 η] αλλη Τα^{1a}
c bo¹ | παλιν > B 579 W MX co | ~ παλιν δε ιδ. αυτ.
η παιδ. D Θs 565 1542 1355 lat syp ar gg¹ Eus* | 70 ηρ-
νησατο 579s D W 700 565 1342 1-124 179s MXΣN 245
472 al. Fs lat ar gg | περιεστωτες (W) 1^a 495 G a ar gg |
ει² + κ. η λαλια σου ομοιαζει (Mt 26,73) 33 892^r Θ 372
28s 872s rel. q syph ar bo¹ | κ. γ. Γαλ. ει > 579 W 543
1675 273 Λ a | 71 ομνυναι] λεγειν D q Eus* (a, ar) | τουτον
> D¹ 118s 1207 ΣN K r², τουτ. ον λεγ. > S 544 1588 (k) |
72 ευθυς BSL 559 D W-565 1542s 13^r 472s G lat syp ar
Eus*] > rel. | εκ δευτερ. > Τα^{1a} SL 579 c | αναμνησθεις,
> και³ W 1^r (13^r) 495 G | ως B-Δ 372 1342 230 1071^r
1047 A 1346^a 280^a] ο rel. pl. [δις > Τα¹ SC* 579s WΣ
c ff l q gg | επιβαλ. εκλ.] ηρξατο κλαιειν D Θ 565 lat sy³
ar gg sa |

- 199,2 15 Καὶ εὐθὺς πρῶτ' συμβούλιον ἐτοιμάσαντες οἱ
 Mt 27,1s ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων
 I. 22,66; 23,1 καὶ ὄλον τὸ συνέδριον, δῆσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπ-
 J 18,28
 199,1
 200,1 2 ἤνεγκαν καὶ παρέδωκαν Πιλάτῳ. καὶ ἐπηρώτη-
 2-20: σεν αὐτὸν ὁ Πιλάτος· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰου-
 Mt 27,11-31 δαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ λέγει· σὺ λέγεις.
 L 23,2-25
 J 18,29-19,16
 201,4 3 ἰ καὶ κατηγοροῦν αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς πολλά. ἰ ὁ δὲ
 4 Πιλάτος πάλιν ἐπηρώτα αὐτὸν λέγων· οὐκ ἀπο-
 14,61; Is 53,7 5 κρίνη οὐδέν; Ἴδε πόσα σου κατηγοροῦσιν. ἰ ὁ δὲ
 202,2 6 τὸν Πιλάτον. Κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυεν αὐτοῖς ἓνα
 203,4 7 δέσμιον ὃν παρητοῦντο. ἦν δὲ ὁ λεγόμενος Βαρ-
 8 ἄββᾶς μετὰ τῶν στασιαστῶν δεδεμένος, οἵτινες
 8 ἐν τῇ στάσει φόνον πεποιήκεισαν. καὶ ἀναβὰς ὁ
 9 ὄχλος ἤρξατο αἰτεῖσθαι καθὼς αἰεὶ ἐποίει αὐτοῖς.
 J 11,48; 12,19 10 ὁ δὲ Πιλάτος ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων· θέλετε ἀπο-
 Mt 21,38 λύσω ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; ἐγίνωσκ-
 204,1 11 οἱ ἀρχιερεῖς. οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον,

15,1 ευθυς + επι το (τω) 33 579^r W 700 28ss rel. pl., >
 a cz sys sa | ετοιμασ. SCLs 1342] ποιησαντ. rel. pl. | απη-
 γαγον C 892 D Wss 565 1^r 124 517s 213 ΣΝ 495 G, +
 εις τ. αυλην D 872 k a c ffq | 2 Πιλατ. + λεγων Ta 579
 W-565 13^r k c z ar gg sa¹ | 3 πολλα + αυτος δε ουδεν
 απεκρινατο Ta Ψs 579s Ws 565 1542s 13-1675 7^s 348-
 1579 U 1071^r ΣΝ 713 998ss a c sysih ar gg | 4 ιδε] vides
 d l q, non vides sys | κατηγορ.] καταμαρτυρουνσιν 33
 579^r Θ 565^r 13^r rel. pl. sy³ gg¹ sa | 5 ουκετι > 16 1574 ff
 sysp ar^m sa | 6 απελυεν] ειωθει (ο ηγεμων) απολυειν
 (Mt 27,15) Ta³ W 13^r lat syri sa | ον παρητ. B^sS^{*}Δ A
 1346 1354] ονπερ ητ. rel. pl. | 7 δε + τοτε W 13^r sa¹ | συ-
 στασιαστ. 33 892 Δs 28ss 872ss 124 rel. pl. | ος... πεποι-
 ηκει Ta^s a c d ffz vg (sys) | 8 αναβας BS^{*} 892 D lat(-k)
 co] -βοησας rel. | καθ. αιε εποιει αυτ.] καθ. εθος ην ινα
 τ. Βαρ. απολυση αυτ. (Ta) Θs 565 ar | αιε > BSΨL-Δ
 W 1342 1424ss 1396 | 10 οι αρχιερ. > (Mt 27,18) Ta³ B
 579 372 544 1^s 872 349 al. sys bo | 11 οι δε αρχιερ.] οιτι-
 νες και Θs 565 a ar (118s gg) | ανεσεισ.] επεισαν D 565
 k a c ff r sys ar sa (Θ εποιησαν) |

15,1-20 *Jesus coram Pilato*

(Mt 27,1s. 11-31; L. 23,1-5.13-25; J 18,28-19,16)

Et confestim mane consilium facientes summi sacerdotes cum senioribus et scribis et universo concilio, vincientes Iesum duxerunt et tradiderunt Pilato. Et interrogavit eum Pilatus: Tu es rex Iudaeorum? At ille respondens ait illi: Tu dicis. ¹Et accusabant eum summi sacerdotes in multis. Pilatus autem rursus interrogavit eum dicens: Non respondes quidquam? vide in quantis te accusant. Iesus autem amplius nihil respondit, ita ut miraretur Pilatus. Per diem autem festum solebat dimittere illis unum ex vinctis, quemcumque petissent. Erat autem qui dicebatur Barabbas, qui cum seditiosis erat vinctus, qui in seditione fecerat homicidium. Et cum ascendisset turba, coepit rogare, sicut semper faciebat illis. Pilatus autem respondit eis et dixit: Vultis dimittam vobis regem Iudaeorum? Sciebat enim quod per invidiam tradidissent eum summi sacerdotes. Pontifices autem concitaverunt turbam, ut magis

1 vincient.] vinctum OEpMaD a c d ff q r z

4 interrogabat OZMaLsV k a z

6 soleb. dimittere L] ~ dim. sol. *rel.* (k) ff

ex vinctis] vinctum R (k) c ff z

7 fecerant S^cH*ss k

9 respondens, > et SOBCs (a) d ff

1 J 18,28

10 Mt 21,38; J 11,48; 12,19

12 Barabbam dimitteret eis. Pilatus autem iterum
 respondens ait illis: Quid ergo vultis faciam
 13 regi Iudaeorum? At illi iterum clamaverunt:
 14 Crucifige eum. ¹Pilatus vero dicebat illis: Quid
 enim mali fecit? At illi magis clamabant: Cru-
 15 cifige eum. Pilatus autem volens populo satis-
 facere dimisit illis Barabbam et tradidit Iesum
 flagellis caesum ut crucifigeretur.

16 Milites autem duxerunt eum in atrium prae-
 17 torii et convocant totam cohortem. Et induunt
 eum purpura et imponunt ei plectentes spineam
 18 coronam. Et coeperunt salutare eum: Ave, rex
 19 Iudaeorum. Et percutiebant caput eius harundine
 et conspuebant eum et ponentes genua ado-
 20 rabant eum. Et postquam illuserunt ei, exue-
 runt illum purpura et induerunt eum vesti-
 mentis suis.

15,21-41 *Iesus in cruce moriens*

(Mt 27,32-56; L 23,26-49; J 19,17-37)

21 Et educunt illum ut crucifigerent eum. ¹Et
 angariaverunt praetereuntem quempiam Simo-
 nem Cyrenaeum venientem de villa, patrem

14 clamaverunt Z*U

15 tradidit + eis ZV(X* gat c)

16 eum + intro SZs^mBIJUMaL^rKVCsW (d)

17 (20) purpuram SHXBJUGQs vl(-k)

14 A 3,13

21 R 16,13

ἵνα μᾶλλον τὸν Βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς. ὁ δὲ 12 205,1
 Πιλάτος πάλιν ἀποκριθεὶς ἔλεγεν αὐτοῖς· τί οὖν
 ποιήσω ὃν λέγετε τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; οἱ 13 A 3,13
 δὲ πάλιν ἔκραξαν· σταύρωσον αὐτόν. ὁ δὲ Πιλά- 14
 τος ἔλεγεν αὐτοῖς· τί γὰρ ἐποίησεν κακόν; οἱ
 δὲ περισσῶς ἔκραξαν· σταύρωσον αὐτόν. ὁ δὲ 15 206,1
 Πιλάτος βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι
 ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν, καὶ παρέδωκεν
 τὸν Ἰησοῦν φραγελλώσας, ἵνα σταυρωθῇ.

Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν ἔσω τῆς 16 207,4
 αὐλῆς, ὃ ἐστὶν πραιτώριον, καὶ συγκαλοῦσιν
 ὄλην τὴν σπεῖραν. καὶ ἐνδιδύσκουσιν αὐτόν 17
 πορφύραν καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ πλέξαντες
 ἀκάνθινον στέφανον. καὶ ἤρξαντο ἀσπάζεσθαι 18
 αὐτόν· χαῖρε, βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων. καὶ ἔτυπ- 19
 τον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλύμῳ καὶ ἐνέπτυνον
 αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ.
 καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτόν τὴν 20 208,6
 πορφύραν καὶ ἐνέδυσαν αὐτόν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ.

Καὶ ἐξάγουσιν αὐτόν, ἵνα σταυρώσωσιν αὐ-
 τόν. καὶ ἀγγαρεύουσιν παράγοντά τινα Σίμωνα 21 209,1
 Κυρηναῖον ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ, τὸν πατέρα

μαλλον > Θ 565 sys ar gg (sa) | 12 ουν + θελετε 579 D
 Θ^r 872^a 124 rel. pl. lat sy ar | ον λεγετε > D Wss 565 1^a
 118s 13^r pl. A lat sys ar gg sa | 13 εκραζον 1^a 13^r 1675s
 713 495 G vg¹ ar gg, εκραυγαζον 700 565 1542s 1071
 472s, + ανασειομενοι υπο τ. αρχιερεων κ. ελεγον 1542s
 13^r 472s G syh^m ar gg | 14 περισσως B^r D Θs 565 1542s
 1-230 1424 al. M 213 472 al. A^rGs] περισσοτερωσ rel.
 pl. | 15 βουλομ. - ποιησαι > D k ff r | 16 αυτον] τ. Iν C^c
 213 1093 c | 17 αυτον + χλαμυδα κοκκινην κ. Θs 565
 1542s 13^r 1606 al. 1071 Λ syi ar (co) | επιτιθεασ. D lat
 syih ar gg co | 18 αυτον+κ. λεγειν Ss^c 33 579 118s 346
 UΣ-291 4ss 270^a al. ar gg (M 213 al. c) | 19 ετυπτ. αυτον
 καλαμω εις τ. κεφαλην D 565 k c ff syi sa (sy³ gg) | αυ-
 τω¹] εις το προσωπον αυτου Τα^{asm} sysp ar bo | 20 αυτον¹
 +τ. χλαμυδα και (Mt 27,31) Τα^{a^{ta}} Θs 565 1542s 13^r 1579s
 1071 syi ar (co)] ινα σταυρ.] ωστε σταυρωσαι 1542s 1^a 872
 k (gg¹) | 21 εγγαρ. B^aS^a | παραγοντα > Τα^a ΣN sys |

21-41:
 Mt 27,32-56
 L 23,26-49
 J 19,17-37

- R 16,13 Ἀλεξάνδρου καὶ Ῥούφου, ἵνα ἄρῃ τὸν σταυ-
 210,1 22 ρὸν αὐτοῦ. καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ τὸν Γολ-
 γοθάν τόπον, ὃ ἐστὶν μεθερμηνεύμενος Κρου-
 211,4 23 νίου τόπος. καὶ ἐδίδουν αὐτῷ ἐσφυρισμένον
 Ps 68,22 212,1 24 οἶνον, ὃς δὲ οὐκ ἔλαβεν. καὶ σταυροῦσιν αὐτόν,
 Ps 21,19 καὶ διαμερίζονται τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες
 213,10 25 κλῆρον ἐπ' αὐτὰ τίς τί ἄρῃ. ἦν δὲ ὥρα τρίτη
 214,1 26 καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφὴ τῆς
 215,1 27 Ἰουδαίων. Καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσιν δύο λη-
 στάς, ἓνα ἐκ δεξιῶν καὶ ἓνα ἐξ εὐωνύμων αὐτοῦ.
 216,8 28 [καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἣ λέγουσα· καὶ μετὰ
 Is 53,12 217,6 29 ἀνόμων ἐλογίσθη.]
 L 22,37
 Ps 21,8; 108,25 217,6 29 Καὶ οἱ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐ-
 τὸν κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ λέγοντες·
 14,58 οὐὰ ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ οἰκοδομῶν ἐν
 30 τρισὶν ἡμέραις, σῶσον σεαυτὸν καταβάς ἀπὸ
 218,2 31 τοῦ σταυροῦ. ὁμοίως καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαί-
 ζοντες πρὸς ἀλλήλους μετὰ τῶν γραμματέων
 ἔλεγον· ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶ-
 32 σαι. ὁ Χριστὸς ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ καταβάτω
 νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύ-
 219,2 σωμεν. καὶ οἱ συνεσταυρωμένοι σὺν αὐτῷ ὠνεΐ-
 220,2 33 διζον αὐτόν. Καὶ γενομένης ὥρας ἕκτης σκό-
 Am 8,9 τος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης.

22 φερ.] αγουσιν D 565 13-230 cfflz vg | 23 αυτω + πιειν (Mt 27,34) Ta³ 33 892s D Ws 372^r rel. pl. lat(-n) syrih gg¹ sa | ος BS 33 579 517s Σ] ο rel. | δε + γευσάμενος Ta³ 1^r G | 24 σταυροῦσιν BΨLs ar¹] σταυρωσαντες, > και² rel. | κληρους Ta 13 826^a sysi ar | τις τι αρη > D 157 k ff n r sys | 25 τριτη] εκτη Θ syh^m | και] οτε 544 13ss 826^a syp | 26 επιγεγρ. + ουτος εστιν D r z syspi gg (33 1071), > 477 213 476* k c | 27 εσταυρωσαν B 372s k c ff n ar co | 28 > B-Ψ D 21s 179 71 047 AY k sys sa bo¹ | 29 ουα > S^cΨL*Δ 1424ss k d bo¹ | 31 ομοιως > D k c ff n | προς αλληλ. > 28 13-543 1606 485 k c | 32 inc. ει ο Χς εστιν 348 1216s 1071 1093 (c) bo¹ | συν αυτω > D 1424 1402 827 |

Alexandri et Rufi, ut tolleret crucem eius. Et 22
 perducunt illum in Golgotha locum, quod est
 interpretatum Calvariae locus. Et dabant ei bi- 23
 bere murratum vinum, et non accepit. Et cru- 24
 cifigentes eum *diviserunt vestimenta eius mit-*
tentes sortem super eis, quis quid tolleret. Erat 25
 autem hora tertia, et crucifixerunt eum. Et erat 26
 titulus causae eius inscriptus: REX IUDAEORUM.
 Et cum eo crucifigunt duos latrones, unum a 27
 dextris et alium a sinistris eius. Et impleta 28
 est Scriptura quae dicit: *Et cum iniquis re-*
putatus est.

Et praetereuntes blasphemabant eum mo- 29
 ventes capita sua et dicentes: Vah, qui destruis
 templum Dei et in tribus diebus reaedificas, sal- 30
 vum fac te ipsum descendens de cruce. Simi- 31
 liter et summi sacerdotes illudentes ad alteru-
 trum cum scribis dicebant: Alios salvos fecit,
 seipsum non potest salvum facere. Christus rex 32
 Israhel descendat nunc de cruce, ut videamus
 et credamus. Et qui cum eo crucifixi erant, con-
 viciabantur ei. Et facta hora sexta, tenebrae 33
 factae sunt per totam terram usque in horam

26 scriptus HMaD*W z (ff)

27 duo AsH-XBjsQC k d ff l n z

28 > k d | impleta Ep*DR n] adimpl. rel.

deputatus OEpGDQsKVT c ff l z

29 destruis H^cX*LThT(Ep^m)] destruit rel. d l (k)

Dei > codd. vl

aedificas X*L(Ep^m) n, aedificat rel. pl. k d

31 ludentes SssMEp*BssUKVCsW l

33 per] super MBUQTh^oW gat c ff i n

34 nonam. Et hora nona exclamavit Iesus voce magna dicens: *Heloi, heloi, lama sabachthani?* quod est interpretatum: *Deus meus, Deus meus,*
 35 *ut quid dereliquisti me?* Et quidam de circumstantibus audientes dicebant: Ecce Heliam vocat.
 36 Currens autem unus et implens spongiam aceto circumponensque calamo potum dabat ei dicens: Sinite, videamus si veniat Helias ad deponendum eum. Iesus autem emissa voce magna
 37 expiravit. Et velum templi scissum est in duo
 38 a summo usque deorsum. Videns autem centurio, qui ex adverso stabat, quia sic clamans expirasset, ait: Vere hic homo Filius Dei erat.
 40 Erant autem et mulieres de longe aspicientes, inter quas erat Maria Magdalene et Maria Iacobi Minoris et Ioseph mater et Salome; et cum esset in Galilaea, sequebantur eum et ministrabant ei, et aliae multae, quae simul cum eo ascenderant Hierosolymam.

15,42-47 *Iesus sepulcro mandatus*

(Mt 27,57-61: L 23,50-56; J 19,38-42)

42 Et cum iam sero esset factum, quia erat
 43 parasceve, quod est ante sabbatum, ¹ venit

34 heloi S-OZsBrDsQsVC] heli X*L k c d ff

lema S°MX^sJUC(I) c l

~ me dereliqu. OZDQsKV vl(-c)

38 summo] sursum SssH*MXEp^mB-GRC l

39 ~ homo hic *codd.* l

40 de] a OEpMaDL c d ff i n z

erat] et SssH*sX^cEp^mBURCsV

34 Ps 21,2

36 Ps 68,22

40 L 8,28

1 και τη ενάτη ὥρα ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῆ 34 221,6
 μεγάλη· Ἐλωὶ Ἐλωὶ λαμὰ σαβαχθανί; ὃ ἐστιν Ps 21,2
 μεθερμηνευόμενον· ὁ Θεός μου ὁ Θεός μου, εἰς
 τί ἐγκατέλιπές με; καὶ τινες τῶν παρεστηκότων 35
 ἀκούσαντες ἔλεγον· Ἴδε Ἥλιαν φωνεῖ. δραμῶν 36 222,2
 δέ τις καὶ γεμίσας σπόγγον ὄξους περιθεῖς κα- Ps 68,22
 λάμῳ ἐπότιζεν αὐτὸν λέγων· ἄφρατε, ἴδωμεν, εἰ
 ἔρχεται Ἥλιος καθελεῖν αὐτόν. ὁ δὲ Ἰησοῦς 37 223,1
 ἀφείδως φωνὴν μεγάλην ἐξέπνευσεν. Καὶ τὸ κατα- 38 224,2
 πέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπ' ἄνωθεν
 ἕως κάτω. Ἰδὼν δὲ ὁ κεντυρίων ὁ παρεστηκώς 39 225,2
 ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ ὅτι οὕτως ἐξέπνευσεν, εἶπεν·
 ἀληθῶς οὗτος ὁ ἄνθρωπος υἱὸς Θεοῦ ἦν. Ἦσαν 40 226,6
 δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, ἐν αἷς L 8,2s
 καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ Ἰακώ-
 βου τοῦ μικροῦ καὶ Ἰωσήτος μήτηρ καὶ Σαλώ-
 μη, αἱ ὅτε ἦν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ ἠκολούθουν αὐτῷ 41
 καὶ διηκόνουν αὐτῷ, καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ συνα-
 ναβᾶσαι αὐτῷ εἰς Ἱεροσόλυμα.

Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, ἐπεὶ ἦν παρα- 42

227,1

42-47:

Mt 27,57-61

L 23,50-55

J 19,38-42

34 ανεβοησ. 118s 827 MN 1200 998 1047, εφωνησ. D | ο
 Ις > D Θ 349 ki sys | ηλει D Θ 565 vl ar | λαμα B 059
 D Θ 565 1582 22 ΣN in vg¹ ar gg¹] λεμα SssL-Δ 495
 cl (sysp) bo, λιμα rel. | σαβαχτ. S* 1342 472 cl (vg) ar
 gg sa, ζαβαφθ. B 0112 (vg¹) | εις] ινα 1241 1424 349 713
 cl vg Eus | εγκατελ.] ωνειδισας D¹ ci | 35 περιεστωτων
 c d ff lnz vg ar | ιδε] οτι C 565 124 659 1574 sys ar sa,
 > D Θs kc ff syp | φωνει + ουτος D c ff | 36 κ. δραμον-
 τες εγεμισαν. περιτιθεντες εποτιζον, λεγοντες 1542 13^r
 gg | και > BΨL cff i sysh ar co | γεμισ.] πλησας D Θs
 565 495 | αφες (Mt 27,49) S 579 D Θs 565s 544 1^s 22 13^r
 al. Vs kc in z ar | 38 δυο + μερη Ta³ D vl | 39 εξ εναντ.
 αυτου] αυτω W 1542 1^s 22 (sysp ar) gg | ουτως BSΨLs |
 κραξας Ws 565 1542 sys ar gg, + κραξας rel. | 40 δε +
 εκει C 16 713 gg¹ | Μαριαμ¹ BC Ws, -ιαμ^{1.2} Θ 1^s 118s
 sy ar gg | Ιωση S*sΨ^c 892 W 28ss 1^r 124 1424 rel. syph
 ar gg sa, Ιωσηφ c d ff q vg sys | 41 αι¹] και CL 579^r W
 2145 047 A, + και D 1-124 rel. pl. n | 42 ηδη > kc syp
 ar gg sa |

- 43 σκευή, ὃ ἐστὶν προσάββατον, ἔλθων Ἰωσήφ ὁ
ἀπὸ Ἀριμαθαίας, εὐσχήμων βουλευτής, ὃς καὶ
αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ,
ταλμήσας εἰσῆλθεν πρὸς τὸν Πιλάτον καὶ ἠτή-
44 σατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. ὃ δὲ Πιλάτος ἐθαύ-
μασεν, εἰ ἤδη τέθνηκεν, καὶ προσκαλεσάμενος
τὸν κεντυρίωνα ἐπηρώτησεν αὐτόν, εἰ πάλοι ἀπέ-
45 θανεν· καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος ἐδωρή-
228,1 46 σατο τὸ πτώμα τῷ Ἰωσήφ. καὶ ἀγοράσας σιν-
δόνα καθελὼν αὐτὸν ἐνείλησεν τῇ σινδόνι καὶ
κατέθηκεν αὐτὸν ἐν μνημείῳ ὃ ἦν λελατομημέ-
νον ἐκ πέτρας, καὶ προσεκύλισεν λίθον ἐπὶ τὴν
229,6 47 θύραν τοῦ μνημείου. ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ
καὶ Μαρία ἡ Ἰωσήτος ἐθεώρουν ποῦ τέθειται.
- 230,8 16 Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου Μαρία ἡ
1-8:
Mt 28,1-10
L 24,1-12
Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ
Σαλώμη ἠγόρασαν ἀρώματα, ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλεί-
231,1 2 ψωσιν αὐτόν. καὶ λίαν πρωτὶ τῇ μιᾷ τῶν σαββά-
των ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ἀνατείλαντος τοῦ

προσσαβ. B^cLs 700^r 13 pl. rel. pl. | 43 Αριμαθιας Taⁱⁿ
1241 D W 13 69 983 124 267 348s 1071 1515 lat | τον
BSΨssΔ W 2145 4s 265] > rel. | σωμα] πτωμα D k sys
gg¹ | 44 εθαυμαζεν S D lat(-n) gg | ηδη, παλαι] tam
cito ar (gg), > Ta^v | παλαι] ηδη B D Ws 372 1342 472.
ante tempus Ta syr, > Taⁿ sys | 45 πτωμα BSL D Θ
565 sys gg¹] σωμα rel. | 46 και¹] ο δε Ιωσηφ Ta^{av} D Θ
565 2145s Σ 1573 lat syrih ar | εθηκεν Bss^cΨ-892 Δ D
Ws 565 1342 1^a 118-1424 al. Σ lat [μνημειω] μνηματι BS
1342|μνημειου+ κ. απηλθεν D 267 157 495 (1^rG)|47 Μα-
ριαμ¹⁻² Θ 1^a 209 ar (33 1542)|Ιωσηφ C 33 892s D W 28ss
872s 124 rel. pl.] Ιωσηφ 1675 Σ A vg, Ιακωβου D 1342
472s ff n q sys bo (Θs 13^r c syi ar gg¹), + μητηρ W 1542
13^r syi¹, θυγατηρ sysi¹ | εθεωρ.] εθεασαντο D Θ 565,
notaverunt c d ff q | που] τ. τοπον οπου D c ff q z ar sa |
16,1 inc. κ. πορευθεισαι ηγορ. αρ. ινα αυτον αλειψωσιν
D n (k c ff ar) | ηγορασ.] ητοιμασαν Ta³ Θ 565 ar (k c) |
2 inc. κ. ερχ. D k ff q, cz | τη μια (B)SΨ-892 Δ W Θ 372s
1342 1-22 1071] της μιας rel. | σαββατου D 1012 489 k c
ff q | μνημειον] μνημα S^{*}C^{*} W Θ 565 | μνημ. + ετι W
Θ 565 1^a 209 Ks 489 229 vg | ανατελλοντ. D c q n ar gg |

Ioseph ab Arimathaea nobilis decurio, qui et ipse erat exspectans regnum Dei, et audacter introivit ad Pilatum et petiit corpus Iesu. Pilatus 44 autem mirabatur si iam obiisset. Et accersito centurione, interrogavit eum si iam mortuus esset. Et cum cognovisset a centurione, donavit corpus Ioseph. Ioseph autem mercatus sindonem et deponens eum involvit sindone et posuit eum in monumento, quod erat excisum de petra, et advolvit lapidem ad ostium monumenti. Maria autem Magdalene et Maria Ioseph 47 aspiciebant ubi poneretur.

16,1-8 *Resurrectionis nuntius*

(Mt 28,1-10; L 24,1-11; J 20,1-18)

Et cum transisset sabbatum, Maria Magdalene et Maria Iacobi et Salome emerunt aromata, ut venientes ungerent Iesum. Et valde 2 mane una sabbatorum veniunt ad monumen-

43 Arimathia *codd.* v1

audenter n, constanter c d ff q z

petit SssH*ssZ^sBJGMaL^r d ff n q z

44 accersito] advocato k (ff), vocans c d ff z

46 mercatus] emens c, empti palla k (n) | involv. †
in OX*EpMaDQC c d ff n z

advolvit] adposuit ThCT

16,1 Iesum] eum *codd.* v1

2 una] prima OsEpGD k q

3 tum, orto iam sole. Et dicebant ad invicem: Quis
 revolvit nobis lapidem ab ostio monumenti?
 4 Et respicientes viderunt revolutum lapidem;
 5 erat quippe magnus valde. Et introeuntes in
 monumentum viderunt iuvenem sedentem in
 dextris coopertum stola candida, et obstupue-
 6 runt. ¹Qui dicit illis: Nolite expavescere. Iesum
 quaeritis Nazarenum crucifixum: surrexit, non
 7 est hic, ecce locus ubi posuerunt eum. Sed
 ite, dicite discipulis eius et Petro quia prae-
 cedit vos in Galilaeam; ibi eum videbitis, sicut
 8 dixit vobis. At illae exeuntes fugerunt de mo-
 numento; invaserat enim eas tremor et pavor;
 et nemini quidquam dixerunt; timebant enim.

2 orto] oriente c d n q Tyc Aug

3 revolvit O^rI-GL^rT d l q

4 vident A-MX^oEp^{*}BJsDLCs k l^{*} z

5 monumento AsHss^oX^{*}sJUL^rV n q

obstupuerunt MX^rB^rCs l, expaverunt c d ff n q z

7 ite + et X^rBJUMaDLRTh k

quia + ecce LQ (ff) n

praecedit c ff l n z] praecedet HThW

8 ~ pavor et tremor OEpMaD, timor et pavor
c ff n q z

5 A 1,10; 10,30

7 Mc 14,28

ἡλίου. καὶ ἔλεγον πρὸς ἑαυτάς· τίς ἀποκυλίσει 3
 ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου; καὶ 4
 ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι ἀνακεκύλισται ὁ
 λίθος· ἦν γὰρ μέγας σφόδρα. καὶ εἰσελθοῦσαι 5
 εἰς τὸ μνημεῖον εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν
 τοῖς δεξιοῖς περιβεβλημένον στολὴν λευκὴν, καὶ
 ἐξεθαμβήθησαν. ὁ δὲ λέγει αὐταῖς· μὴ ἐκθαμ- 6 232,2
 βεῖσθε. Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηνὸν τὸν
 ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε ὁ
 τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. ἀλλὰ ὑπάγετε, εἶπατε 7
 τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ ὅτι προάγει 14,28
 ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε,
 καθὼς εἶπεν ὑμῖν. καὶ ἐξελθοῦσαι ἔφυγον ἀπὸ 8 233,2
 τοῦ μνημείου. εἶχεν γὰρ αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστα-
 σις· καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶπαν· ἐφοβοῦντο γάρ.

3-4 ab osteo subito autem ad horam tertiam tenebrae diei factae sunt per totum orbem terrae et descendunt de caelis angeli et surgent in claritate vivi dei. simul ascenderunt cum eo et continuo lux facta est. tunc illae accesserunt ad monumentum et vident revol. lapidem k | **3** εκ τ. θυρας > sys | **4** inc. ην γαρ μεγας σφοδρα κ. ερχονται κ. ευρισκουσιν αποκεκυλισμ. τ. λιθον (Ta^{atn}) D Θ 565 cffnz sysi Eus | ανακεκυλ. BSL] αποκεκ. rel. | ανακεκυλισμενον τ. λιθον (L 24,2) S k c d ffq vg, αποκ. τον λ. D Θ 565 n (Eus) | **6** inc κ. λεγει αυταις ο αγγελος Ta D ff | εκθαμβ.] φοβεισθε D Ws 565 115 n syspi ar gg¹, + οιδα γαρ οτι W | ιδε] ιδετε εκει D¹ W (Θ 565 c), videte ecce ff n q gg¹ | εθηκ. αυτ.] εκειτο Ta k ff n q sysp | **7** οτι + ιδου Ta D Ws 565 1542 1^r ff n syspi ar gg¹ | προαγει] προαγω D W k syi | αυτον] με D k syi¹ | ειπεν] ειρηκα D k ffq | **8** inc. κ. ακουσασαι εξηλθον κ. W (Θ 565) sysph^m ar gg sa | γαρ¹ BS D W 21 115 Λ^{*} lat syrih ar gg bo] δε rel. | τρομος] φοβος D W 1375 c ff n q |

- L 8,2 9 Ἀναστὰς δὲ πρωτὶ πρώτη σαββάτου ἐφάνη
 J 20,11-18 πρῶτον Μαρία τῇ Μαγδαληνῇ, παρ' ἧς ἐκβε-
 10 βλήκει ἑπτὰ δαιμόνια. ἐκείνη πορευθεῖσα ἀπήγ-
 γειλεν τοῖς μετ' αὐτοῦ γενομένοις πενθοῦσι καὶ
 11 κλαίουσιν. κακεῖνοι ἀκούσαντες ὅτι ζῆ καὶ ἐθε-
 L 24,13-35 12 ἀθη ὑπ' αὐτῆς ἠπίστησαν. Μετὰ δὲ ταῦτα δυ-
 σὶν ἕξ αὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφανερώθη ἐν ἐτέ-
 13 ρα μορφῇ πορευομένοις εἰς ἀγρόν. κακεῖνοι ἀπ-
 ελθόντες ἀπήγγειλαν τοῖς λοιποῖς· οὐδὲ ἐκεῖ-
 νοις ἐπίστευσαν.
 14 Ὑστερον δὲ ἀνακειμένοις αὐτοῖς τοῖς ἑνδεκα
 L 24,36-49 ἐφανερώθη, καὶ ὠνείδισεν τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν
 J 20,19-23 καὶ σκληροκαρδίαν, ὅτι τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν
 I C 15,5
 Mt 28,18ss 15 ἐξηγερούμενον ἐκ νεκρῶν οὐκ ἐπίστευσαν. καὶ εἶπεν
 αὐτοῖς· Πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα κηρύ-
 A 2,38; 16 ξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει· ὁ πιστεύσας
 16,31ss καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπιστήσας κατα-
 A 2,4,11; 17 κριθήσεται. σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύουσιν ταῦτα
 10,46; 19,6

9-20 Iust Iq Ta⁴ Tert Af al. pl. sycpih] > BS k sys ar¹ gg¹
 sa¹ Ammon Eus^c Hier^c | 9 δε + ο Iq 1241 28s 118s 13^r
 1675ss al. 1279 1071ss 047 al. c ff r² vg¹ ar¹ | πρωτον >
 W syi¹ ar Eus | παρ C* -579 D W] αφ rel. | 10 πορευθ.]
 απελθουσα 892s 1424^a K^a 280s 1047 n ar gg, praecur-
 gens c ff z (q), videns l | 13 απελθ.] πορευθεντες Θ c ff l
 n q vg | 14 εκ νεκρων > Ψ Ls D W-372 21^r 118s 517s rel.
 pl. c ff l o q z vg syri gg | επιστευσαν + κακεινοι απελο-
 γουντο λεγοντες οτι ο αιων ουτος τ. ανομιας και τ. απι-
 στιας υπο τον σαταναν εστιν, ο μη εων τα υπο των πνευ-
 ματων ακαθαρτα την αληθειαν του θεου καταλαβεσθαι
 δυναμιν· δια τουτο αποκαλυψον σου την δικαιοσυνην
 ηδη, εκεινοι ελεγον τω Χριστω. και ο Χριστος εκεινοις
 προσελεγεν· οτι πεπληρωται ο ορος των ετων της εξου-
 σιας του σατανα, αλλα εγγιζει αλλα δεινα· και υπερ
 ων εγω αμαρτησαντων παρεδοθην εις θανατον, ινα
 υποστρεψωσιν εις την αληθειαν και μηκετι αμαρτη-
 σωσιν, ινα την εν τω ουρανω πνευματικην και αφιθαγ-
 τον της δικαιοσυνης δοξαν κληρονομησωσιν. αλλα πο-
 ρευθεντες W (Hier^c, c. Pel. 2,15) |

16,9-13 *Apparitiones Christi*

(Mt 28,9s; L. 24,13-35; J 20,11-18)

Surgens autem mane, prima sabbati, appa- 9
ruit primo Mariae Magdalene, de qua eiecerat
septem daemonia. Illa vadens nuntiavit his, qui 10
cum eo fuerant, lugentibus et flentibus. Et illi 11
audientes quia viveret et visus esset ab ea,
non crediderunt. Post haec autem duobus ex 12
his ambulantis ostensus est in alia effigie
euntibus in villam; et illi euntes nuntiaverunt 13
ceteris; nec illis crediderunt.

16,14-20 *Apostolorum missio, ascensio*

(Mt 28,16-20; L. 24,36-53; J 20,21)

Novissime recumbentibus illis undecim ap- 14
paruit, et exprobravit incredulitatem eorum et
duritiam cordis, quia iis qui viderant eum re-
surrexisse non crediderunt. ¹Et dixit eis: Euntes 15
in mundum universum praedicate evangelium
omni creaturae. Qui crediderit et baptizatus 16
fuerit salvus erit; qui vero non crediderit con-
demnabitur. Signa autem eos qui crediderint 17

9 autem + Iesus H^cOssBGsQsKVCW c ff z

11 et¹] at c ff q, > YEpD

12 his Ep^mI.R ff n z] eis *rel.* c l

14 noviss. + autem GsDQ c ff o q z

cordis + illorum YLs(D) ff o q (c)

iis] his *codd.* l z, > ff q

resurrex. + et nuntiantibus illis OZMa(X*B, Ls o q)

15 eis + Iesus OZBMaV o^c

9 L 8,2 | 10 J 20,18; L. 24,10s; J 16,20

14 1 C 15,5; L. 24,25 | 15 Mt 28,18ss; C 1,23

16 J 3,18; A 2,38; 16,31ss

haec sequentur: In nomine meo daemonia ei-
 18 cient: linguis loquentur novis, ¹serpentes tol-
 lent, et si mortiferum quid biberint, non eis
 nocebit, super aegros manus imponent, et bene
 19 habebunt. Et Dominus quidem Iesus postquam
 locutus est eis, *assumptus est in caelum* et
 20 *sedet a dextris Dei*. Illi autem profecti praedi-
 caverunt ubique, Domino cooperante et sermo-
 nem confirmante sequentibus signis.

18 eis HX*Z^oVThW] eos *rel.* z, illos c ff o
 aegros OX*sBssUDQsVW] aegrotos *rel.* l
 19 Iesus > AsH*MEpI-GDQsC l
 sedet BLKW c] sedit *rel.* ff l o q z
 20 sermone ZJUG o z
 signis + amen A-XJsD c o

17 A 2,4.11; 10,46 | 18 A 28,3-6; Ja 5,14s | 19 I. 24,50-53;
 A 1,4-11; 1 T 3,16; Ps 109,1; A 7,55 | 20 Hb 2,3s; A 2,43;
 5,12; 14,3

παρακολουθήσει· ἐν τῷ ὀνόματί μου δαιμό-
 νια ἐκβαλοῦσιν, γλώσσαις λαλήσουσιν καιναῖς,
 ἰῶφεις ἄροῦσιν, κἄν θανάσιμόν τι πίωσιν οὐ μὴ 18 L 10,19
 αὐτοὺς βλάβῃ. ἐπὶ ἄρρώστους χεῖρας ἐπιθήσου- A 28,3-6
 σιν καὶ καλῶς ἔξουσιν. Ὁ μὲν οὖν Κύριος Ἰη- Ja 5,14s
 σοῦς μετὰ τὸ λαλήσαι αὐτοῖς ἀνελήμφθη εἰς τὸν 19 19:
 οὐρανὸν καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ. ἐκεῖνοι L 24,50-53
 δὲ ἐξεληθόντες ἐκήρυξαν πανταχοῦ, τοῦ Κυρίου A 1,4-11
 συνεργοῦντος καὶ τὸν λόγον βεβαιοῦντος διὰ 20 Ps 109,1
 τῶν ἐπακολουθούντων σημείων. (A 7,55)
 Hb 2,3s
 A 2,43; 5,12

17 παρακολουθησει] ακολουθ. C*sI.-Δ] | καιναις pl. lat
 sycrph gg¹ Amb Aug] > C*sLΔ 1424* ar co | 18 inc. x.
 εν τ. χειρσιν οφ. C-Δ 565 1-22 al X 713 sych⁺ | 19 ουν >
 C*L W o syi¹ ar gg sa Iq | μεν ουν] δε sycrph¹ gg|
 Iς C* 33s 892*τ W 565 872s 1689s 124 1424 al. 1571
 K al. Δ cffo q vg¹ sycrph ar co Iq] > rel. | εν δεξια CΔ
 179 047 270^s 482s | ihu] πατρος 544 1* 472s syi¹ ar¹ bo¹ |
 20 επακολουθ.] α εποιησαν Ta sycr | σημειων C^c 33
 1582s 22 2145 713 A c o q vg¹ sycrph ar gg sa] + αμην
 rel.] *post* 16,8 (φερεται που και ταυτα) παντα δε τα παρ-
 ηγγελμενα τοις περι τον Πετρον συντομως εξηγγειλαν.
 μετα δε ταυτα και αυτος ο Ις (εφανη) απο ανατολης
 και αχρι δυσσεως εξαπεστειλεν δι αυτων το ιερον και
 αφθαρτον κηρυγμα της αιωνιου σωτηριας ΨL 579 0112
 099 1961 11566 k syh^m sa¹, *post* 16,20 274^m |

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ

1,10 1 Ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι
 διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν
 (J 15,27) 2 πραγμάτων, καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς
 A 1,1 3 αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου, ἔδοξε
 καμοὶ παρηκολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς
 4 καθεξῆς σοι γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε, ἵνα ἐπι-
 γνῶς περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν.

5 Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρώδου βασιλέως
 τῆς Ἰουδαίας ἱερεὺς τις ὀνόματι Ζαχαρίας ἐξ
 1 Par 24,10 6 ἑφημερίας Ἀβιά, καὶ γυνὴ αὐτῷ ἐκ τῶν θυγα-
 τέρων Ἀαρών, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐλισάβετ.
 7 ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμφοτέρωθεν ἐναντίον τοῦ Θεοῦ,
 πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιοῦ-
 8 μασι τοῦ Κυρίου ἀμεμπτοὶ. καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς
 τέκνον, καθότι ἦν ἡ Ἐλισάβετ στεῖρα, καὶ ἀμφο-
 9 τεροὶ προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν.
 10 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερατεῦσιν αὐτὸν ἐν τῇ
 τάξει τῆς ἑφημερίας αὐτοῦ ἐναντι τοῦ Θεοῦ,
 Ex 30,7 11 κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας ἔλαχε τοῦ θυμιᾶσαι
 12 εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου, καὶ πᾶν τὸ
 πλῆθος ἦν τοῦ λαοῦ προσευχόμενον ἔξω τῆ ὥρᾳ
 13 τοῦ θυμιάματος. ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος Κυρίου
 14 ἐστῶς ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιά-

1 επεχειρ. | voluerunt scribere sysp(h) ar | εν > W 28
 983 1424 al. 660 F syp | 2 καθα D syp Eus | γενομένου
 C Ωρ Eus | 3 καμοι + κ. τω πνι τω αγιω (A 15,28) b q |
 5 Ελισαβεθ D Θ lat pl., -bel b | 6 εναντ. B-C* 892s X
 lat pl. Cy] ενωπιον rel. | 8 εναντιον SCΔs Θs 544 13r
 1424 al. MX 713 245s 047 472s al. A^r F | 9 Κυ] θυ
 C*Ψ 579 D 1424* 1194 1071 1604 syi | 10 εξω + stabat
 et Ta^u sys, > 1355 eblq sys |

SANCTUM
IESU CHRISTI EVANGELIUM
SECUNDUM LUCAM

1,1-4 Praefatio

Quoniam quidem multi conati sunt ordina- 1
re narrationem, quae in nobis completae sunt,
rerum, ¹sicut tradiderunt nobis, qui ab initio 2
ipsi viderunt et ministri fuerunt sermonis, vi- 3
sum est et mihi, assecuto omnia a principio
diligenter, ex ordine tibi scribere, optime Theo-
phile, ¹ut cognoscas eorum verborum, de qui- 4
bus eruditus es, veritatem.

1,5-25 Annuntiatio nativitatis Iohannis

Fuit in diebus Herodis, regis Iudaeae, sa- 5
cerdos quidam nomine Zacharias de vice Abia,
et uxor illius de filiabus Aaron, et nomen eius
Elisabeth. Erant autem iusti ambo ante Deum, 6
incedentes in omnibus mandatis et iustifica-
tionibus Domini sine querela, et non erat illis 7
filius eo quod esset Elisabeth sterilis, et ambo
processissent in diebus suis.

Factum est autem, cum sacerdotio funge- 8
retur in ordine vicis suae ante Deum, secun- 9
dum consuetudinem sacerdotii, sorte exiit ut in-
censum poneret, ingressus in templum Domini;
et omnis multitudo populi erat orans foris hora 10
incensi. Apparuit autem illi angelus Domini 11

3 mihi + et spiritui sancto OBG b q | omnia As
X^es^eK e c ff r | omnibus *rel.* | ~ a principio omn. *codd.*
c ff q z | **5** illius e b f | *illi *codd.* | **8** funger. + Zacharias
H^cOssBl^sMaD^rCsW b c ff l z | **10** populi erat Z* gat |
~ erat pop. *rel.*

12 stans a dextris altaris incensi. Et Zacharias tur-
 13 batus est videns, et timor irruit super eum. Ait
 autem ad illum angelus: Ne timeas, Zacharia,
 quoniam exaudita est deprecatio tua, et uxor
 tua Elisabeth pariet tibi filium, et vocabis no-
 14 men eius Iohannem, et erit gaudium tibi et exsul-
 15 tatio, et multi in nativitate eius gaudebunt. Erit
 enim magnus coram Domino, et *vinum et si-*
ceram non bibet, et Spiritu sancto replebitur
 16 adhuc ex utero matris suae, et multos filiorum
 Israhel convertet ad Dominum Deum ipsorum,
 17 ¹et ipse praecedet ante illum in spiritu et vir-
 tute Heliae, *ut convertat corda patrum in filios*
 et incredulos ad prudentiam iustorum, parare
 18 Domino plebem perfectam. Et dixit Zacharias
 ad angelum: Unde hoc sciam? ego enim sum
 19 senex, et uxor mea processit in diebus suis. Et
 respondens angelus dixit ei: Ego sum Gabriel,
 qui adsto ante Deum, et missus sum loqui ad
 20 te et haec tibi evangelizare. Et ecce eris tacens
 et non poteris loqui usque in diem, quo haec
 fiant, pro eo quod non credidisti verbis meis,
 21 quae implebuntur in tempore suo. Et erat plebs
 exspectans Zachariam, et mirabantur quod tar-
 22 daret ipse in templo. Egressus autem non po-
 terat loqui ad illos, et cognoverunt quod vi-

15 sicera AssMssBsL a d fl* q

17 incredul. O^cEp^mKW r z] incredibiles *rel.*

15 Nu 6,3; Jdc 13,4s; 1 Sm 1,11

17 Mt 17,12s; Ma 3,1; 4,5s

18 Gn 18,11

19 Dn 8,16; 9,21; Hb 1,14

ματος. καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἰδὼν, καὶ φόβος 12
 ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν. εἶπεν δὲ πρὸς αὐτόν ὁ 13
 ἄγγελος· Μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία, διότι εἰσηκούσθη
 ἡ δέησίς σοι, καὶ ἡ γυνή σου Ἐλισάβητ γεννή-
 σει υἱόν σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάν-
 νην. καὶ ἔσται χαρά σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ 14
 πολλοὶ ἐπὶ τῇ γενέσει αὐτοῦ χαρήσονται. ἔσται 15 Nu 6,3
 γὰρ μέγας ἐνώπιον Κυρίου, καὶ οἶνον καὶ σίκερα Jdc 13,4s
 οὐ μὴ πῖνῃ, καὶ πνεύματος ἁγίου πλησθήσεται 1 Sm 1,11
 ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πολλοὺς τῶν 16
 υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ Κύριον τὸν Θεὸν
 αὐτῶν. καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ 17 Mt 17,12s
 ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἡλίου, ἐπιστρέψαι καρ- Ma 3,1; 4,2
 δίας πατέρων ἐπὶ τέκνα καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονή-
 σει δικαίων, ἐτοιμάσαι Κυρίῳ λαὸν κατεσκευασ-
 μένον. καὶ εἶπεν Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον· 18 Gn 18,11s
 κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύ-
 της καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέ-
 ραις αὐτῆς. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐ- 19 Dn 8,16; 9,2
 τῷ· ἐγὼ εἰμι Γαβριήλ ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ Hb 1,14
 Θεοῦ, καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρὸς σε καὶ εὐαγ-
 γελίσασθαί σοι ταῦτα· καὶ ἰδοὺ ἔση σιωπῶν 20
 καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι, ἄχρι ἧς ἡμέρας γένη-
 ται ταῦτα, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις
 μου, οἵτινες πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν.
 Καὶ ἦν ὁ λαὸς προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν, καὶ 21
 ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν ἐν τῷ ναῷ αὐτόν. ἐξ- 22
 ελθῶν δὲ οὐκ ἐδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς, καὶ ἐπέ-

13 αγγελ. + Ku Θs 1604 cff | ar | διοτι] ιδου γαρ sys,
 + ιδου a cff | q r (syi) | 14 γενεσει B-CL-Δ W A* 280* 262
 V-655] γεννησ. rel. | 15 Ku] θυ Ψ Θs 13-954 1071 157
 1604 716 F | εν κοιλια Τα³ W Π* e c | r z sy co Amb Xp |
 17 προσελευσεται B*CL 372 1689 543s 1071 047 V | Ηλια
 BSLW | 20 αχρι ης] αχρις W Θ, ~ αχρις ημ. ης D 461 |
 πλησθησont. Ψ(W) D Ξ Ω ρ | 21 προσδεχομενος D |

γνωσαν ὅτι ὄπτασίαν ἐώρακεν ἐν τῷ ναῷ. καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς, καὶ διέμενε κωφός.

23 Καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

24 Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ἐλισάβετ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας

Gn 30,23 25 πέντε, λέγουσα ἴδι οὕτως μοι πεποίηκεν Κύριος ἐν ἡμέραις αἷς ἐπεῖδεν ἀφελεῖν ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις.

26 Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος

2,5;Mt 1,16⁹⁸ 27 Γαβριὴλ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας ἣ ὄνομα Ναζαρέθ, πρὸς παρθένον ἐμνηστευμένην ἀνδρὶ, ᾧ ὄνομα Ἰωσήφ, ἐξ οἴκου Δαυὶδ, καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου Μαριάμ.

Jdc 5,24 28 καὶ εἰσελθὼν πρὸς αὐτὴν εἶπεν· χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ [εὐλογημένη σὺ ἐν

29 γυναιξίν]. ἡ δὲ ἐπὶ τῷ λόγῳ διεταράχθη, καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἶη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος.

30 Ἰκαὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ· Μὴ φοβοῦ, Μαριάμ·

Jdc 13,3
Is 7,14
Mt 1,21⁹⁸ 31 εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ. Ἰκαὶ ἰδοὺ συλλήμψῃ ἐν γαστρὶ καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ

Is 9,7
2 Sm 7,12-16 32 ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. οὗτος ἔσται μέγας καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται, καὶ δώσει αὐτῷ Κύ-

22 διεμειν. 579 D¹ 118 788 543s 124 1279 lat gg|23επληρωθησ. 1-22 1279s F | 24 αυτου] Ζαχαριου 544 1424 1012 1093 | 25 οτι] quid a b ff l q ar, hoc Ta^{al} syp | ουτως > Ta^{al} syp ar | 26 η ονομα Ναζ. > D 990 | 27 οικου + κ. πατριας SCL 700 28 1-22 517^a 1194s 16 U^r 245 660s al. * gg Eus Xp | 28 πρ. αυτην + ο αγγελος Ta S 579s 700 69 1574 713 F fff l q r syri, ~ C 33 892 D 28^r 22^a 13 pl. rel. pl. e c vg syh gg, + ευηγγελισατο αυτην κ. 565 2145 1555 e a b ff l r lq | χαιρε] deus te salvet Ta¹ | ευλογημενη-γυναιξιν Ta⁴ Af LG lat syph gg bo¹ Tert Eus rel. pl.] > BSΨL 579 W 700 565 1^a syi ar sa | 29 δε BSΨL 579 W D 565 1^a 22 348^r X 1604 syi ar co] + ακουσασα Taⁱⁿ 1194 vg¹, ιδουσα rel. lat syph gg Amb Aug | επι τω λογω] in introitu eius e a b ff l q z Amb | διελογιζ. + εν εαυτη (λεγουσα) Ψs 892 1241 Xs F syh^m (Ta¹ D 28 1604 ar sa) | ποταπ.-ουτος] quod sic benedixisset eam e a b (f) ff l q r z |

sionem vidisset in templo. Et ipse erat innuens illis et permansit mutus.

Et factum est, ut impleti sunt dies officii 23 eius, abiit in domum suam; post hos autem 24 dies concepit Elisabeth uxor eius et occultabat se mensibus quinque dicens: Quia sic fecit 25 mihi Dominus in diebus, quibus respexit auferre opprobrium meum inter homines.

1,26-56 *Annuntiatio Virgini facta, visitatio*

In mense autem sexto missus est angelus 26 Gabriel a Deo in civitatem Galilaeae, cui nomen Nazareth, ¹ad virginem desponsatam viro, cui 27 nomen erat Ioseph, de domo David, et nomen virginis Maria. Et ingressus angelus ad eam 28 dixit: Ave gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus. Quae cum audisset, tur- 29 bata est in sermone eius et cogitabat qualis esset ista salutatio. ¹Et ait angelus ei: Ne timeas, 30 Maria, invenisti enim gratiam apud Deum; ecce 31 concipies in utero et paries filium et vocabis nomen eius Iesum. Hic erit magnus et Filius 32 Altissimi vocabitur, et dabit illi Dominus Deus

25 fecit mihi AsIQsKW] ~ mihi fec. *rel.* vl

27 viro > ZU

29 audiss. AsPBe-JMaL^rW] *vidisset *rel.* ec (vl pl.) qualis-salutatio] quod sic benedixisset eam vl pl.

(G f)

32 Deus > A-H r

25 Gn 30,23 | 27 L. 2,5; Mt 1,16ss | 28 Jdc 5,24

31 Jdc 13,3; Is 7,14; Mt 1,21ss

32 Is 9,7; 2 Sm 7,12-16

- 33 *sedem David patris eius, et regnabit in domo
Iacob in aeternum, et regni eius non erit finis.*
- 34 ¹Dixit autem Maria ad Angelum: Quomodo fiet
35 istud, quoniam virum non cognosco? Et respon-
dens angelus dixit ei: Spiritus sanctus super-
veniet in te, et virtus Altissimi obumbrabit tibi.
Ideoque et quod nascetur ex te sanctum vo-
36 cabitur Filius Dei. Et ecce Elisabeth cognata
tua et ipsa concepit filium in senectute sua,
et hic mensis sextus est illi, quae vocatur ste-
37 rilis, *quia non erit impossibile apud Deum omne
38 verbum.* ¹Dixit autem Maria: Ecce ancilla Do-
mini, fiat mihi secundum verbum tuum. Et
discessit ab illa angelus.
- 39 Exsurgens autem Maria in diebus illis abiit
in montana cum festinatione in civitatem Iuda.
40 Et intravit in domum Zachariae et salutavit
41 Elisabeth. Et factum est ut audivit salutatio-
nem Mariae Elisabeth, exsultavit infans in utero
eius, et repleta est Spiritu sancto Elisabeth,
42 ¹et exclamavit voce magna et dixit: Benedicta
tu inter mulieres, et benedictus fructus ventris
43 tui. Et unde hoc mihi ut veniat mater Domini

35 ex te Hss^eBUssDT^eW gat e a c r | * > *rel.*

36 senecta AsHsZ^esPBeGL^r a b c l r z

sextus est Cs c] ~ est sext. *rel.*

38 dixit-tuum > e b] Maria † ad angelum HKTh

33 Mi 4,7; Dn 7,14

35 Mt 1,18ss

37 Gn 18,14

38 L 1,45

41 L 1,15,80

42 Jdc 5,24; Jdt 13,23

ριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐ-
 τοῦ, καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακώβ εἰς 33 Mi 4,7
Dn 7,14
 τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται
 τέλος. εἶπεν δὲ Μαριάμ πρὸς τὸν ἄγγελον· 34
 πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; ἰκαί 35 2,5
 ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ· πνεῦμα ἅγιον Mt 1,18ss
 ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύνάμις ὑψίστου ἐπισκιά-
 σει σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἅγιον κληθή-
 σεται υἱὸς Θεοῦ. καὶ ἰδοὺ Ἑλισάβετ ἡ συγγε- 36 3,10
 νίς σου καὶ αὐτὴ συνείληφεν υἱὸν ἐν γήρει αὐ-
 τῆς, καὶ οὗτος μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλου-
 μένῃ στείρα· ὅτι οὐκ ἀδυνατήσῃ παρὰ τοῦ Θεοῦ 37 Gn 18,14
 πᾶν ῥῆμα. ἰεἶπεν δὲ Μαριάμ· ἰδοὺ ἡ δούλη 38
 Κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. καὶ
 ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.

Ἄναστασα δὲ Μαριάμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύ- 39
 ταις ἐπορεύθη εἰς τὴν ὄρεινὴν μετὰ σπουδῆς
 εἰς πόλιν Ἰούδα, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον 40
 Ζαχαρίου καὶ ἠσπάσατο τὴν Ἑλισάβετ. καὶ ἐγένε- 41
 νετο ὡς ἤκουσεν τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας ἡ
 Ἑλισάβετ, ἐσκίρτησεν τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ
 αὐτῆς, καὶ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου ἡ Ἑλισά-
 βετ, καὶ ἀνεφώνησεν κραυγῇ μεγάλη καὶ εἶπεν· 42 Jdc 5,24
Jdt 13,23
Dt 28,4
2 Sm 24,21
 Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν, καὶ εὐλογημένος ὁ
 καρπὸς τῆς κοιλίας σου. καὶ πόθεν μοι τοῦτο, 43
 ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ Κυρίου μου πρὸς ἐμέ;

34 εσται + μοι B^cC^e 33 892 Θ 28 1542 1-22 13-954 al. Ms
 16 X^r 713 al. 660 F syi ar gg Xq Cy | vir non cognovit me
 Ta | b loco v. 34 habet 38a | 35 γεννωμ. + εκ σου Ta⁴ C* 33 *
 Θ 372 544 1-22 124 517* 4s 660s e a c r syri¹ ar Val Mn
 I^r Tert¹ Ad | αγιον + εστιν και Ta^{av} syp ar (co) Iq Ep |
 36 συνειληφεν BsLW 372s 157 E] -φωια rel. | 37 παρα
 > 788 1194 1093 476 e b c ff] q syp | τ. θυ BS* LW D 565
 E] τω θω rel. | 38a > e(b) | 41 βρεφος + εν αγαλλιασει
 Ta^v S* 565^c 1579 2145s 1012 syh^m | 42 ανεβοησ. SC 33
 892 Θ 28 544 13-954 348 213s 157ss 1093 sys | κραυγη
 BL 579 W 565 E Ωq] φωνη rel. | 43 εμε BS* Θ] με rel. | *

- 44 ἰδὸν γὰρ ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου
εἰς τὰ ὦτά μου, ἐσκίρτησεν ἐν ἀγαλλιάσει τὸ
11,27s 45 βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ μου. καὶ μακαρία ἡ πιστεύ-
σασα ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ
1 Sm 2,1-10 46 παρὰ Κυρίου. Καὶ εἶπεν Μαριὰμ·
Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον,
47 καὶ ἠγαλλίασεν τὸ πνεῦμά μου
ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ σωτῆρί μου·
1 Sm 1,11 48 ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δού-
Ps 112,5s
L 11,27 λης αὐτοῦ.
ἰδὸν γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσιν με
πᾶσαι αἱ γενεαί·
49 ὅτι ἐποίησέν μοι μεγάλα ὁ δυνατός,
Ps 110,9 καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ,
Ps 102,17 50 καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς καὶ γενεὰς
τοῖς φοβουμένοις αὐτόν.
Ps 88,11 51 ἐποίησεν κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ,
2 Sm 22,28 διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοίᾳ καρ-
δίας αὐτῶν.
Ps 146,6 52 καθεῖλεν δυνάστας ἀπὸ θρόνων
Job 12,19; 5,11 καὶ ὕψωσεν ταπεινούς,
1 Sm 2,7s 1 Sm 2,5 53 πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν
Ps 33,11; 106,9 καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλεν κενούς.
Is 41,8 54 ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ,
Ps 97,3 μνησθῆναι ἐλέους,
Mi 7,20 55 καθὼς ἐλάλησεν πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν,
Gn 17,7; 18,18; 22,17s τῷ Ἀβραάμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς
τὸν αἰῶνα.

46 Μαρ.] Ελισαβετ a b1* Iq¹ Or-Hier^c Niceta | 47 ἐπι] εν D 983 lat(-e) sy ar | 49 μεγαλα BS* LW D* lat(-e) | μεγαλεια rel. | 50 γενεας κ. γ. BC* LW Ξ d vg syp bo Aug] γενεαν κ. γ. SΨ 579 700 28 1-1424 Ms 348 pl. 213s 472ss 660ss 270 F ffl¹ sysi¹, απο γενεας εις γενεαν 1241 565 ar gg sa, γενεας γενεων D A rel. b c syh | 51 υπερηφανων 565 1689s 1223 251 716 | διανοιας S^c 579 118s 1689s 1071 047 472ss EH | 55 εως αιωνος Cs 700 544 1-230 1424 al. Ms 348s 16 213s 245 al. 472sss |

mei ad me? Ecce enim ut facta est vox salu- 44
 tationis tuae in auribus meis, exsultavit in gaudio
 infans in utero meo, ¹et beata, quae credidisti, 45
 quoniam perficientur ea, quae dicta sunt tibi a
 Domino. Et ait Maria: 46

Magnificat anima mea Dominum
et exsultavit spiritus meus in Deo salutari 47
meo.

Quia respexit humilitatem ancillae suae; 48
 ecce enim ex hoc beatam me dicent
 omnes generationes.

Quia fecit mihi magna qui potens est; 49
et sanctum nomen eius.

Et misericordia eius a progenie in progenies 50
timentibus eum.

Fecit potentiam in brachio suo, 51
dispersit superbos mente cordis sui.

Deposuit potentes de sede 52
et exaltavit humiles.

Esurientes implevit bonis 53
et divites dimisit inanes.

Suscepit Israhel puerum suum, 54
recordatus misericordiae suae,

sicut locutus est ad patres nostros, 55
Abraham et semini eius in saecula.

45 credidisti v] credidit AssMEp*BeIULCsW | tibi] ei AssEp*ILRCsW d r² | 50 a progenie in prog. (H) | in progenies et progen. *rel. pl.* | 54 recordat. X*W a z] *memorari *rel.* | suae * > AFZ*s*IUQsC ff* | q | 55 eius + usque XB_sGDQsC* gat r² z

44 J 3,29 | 45 L 1,48; 11,27s | 46-55 1 Sm 2,1-10 | 47 Hab 3,18 | 48 L 1,25.38; 1 Sm 1,11; Ps 112,6; L 1,45; Gn 30,13; Jdt 13,22-31 | 49 Ps 110,9 | 50 Ps 102, 13.17 | 51 Ps 88,11; 2 Sm 22,28 | 52 Ps 146,6; Job 12,19 | 53 Ps 33,11; 106,9 | 54 Is 41,8; Ps 97,3 | 55 Gn 17,7; 18,18; 22,17; Mi 7,20

56 Mansit autem Maria cum illa quasi mensibus
tribus, et reversa est in domum suam.

1,57-80 *Nativitas et circumcisio Iohannis*

57 Elisabeth autem impletum est tempus pa-
58 riendi, et peperit filium. Et audierunt vicini et
cognati eius quia magnificavit Dominus mise-
ricordiam suam cum illa, et congratulabantur
59 ei. Et factum est in die octavo venerunt circum-
cidere puerum et vocabant eum nomine patris
60 sui Zachariam. Et respondens mater eius dixit:
61 Nequaquam, sed vocabitur Iohannes. Et dixerunt
ad illam: Quia nemo est in cognatione tua,
62 qui vocetur hoc nomine. Innuebant autem patri
63 eius, quem vellet vocari eum. Et postulans pu-
gillarem scripsit dicens: Iohannes est nomen
64 eius. Et mirati sunt universi. ¹Apertum est autem
illico os eius et lingua eius, et loquebatur be-
65 nedicens Deum. Et factus est timor super omnes
vicinos eorum, et super omnia montana Iu-
66 daeae divulgabantur omnia verba haec; et po-
suerunt omnes, qui audierant, in corde suo di-
centes: Quis, putas, puer iste erit? Etenim
manus Domini erat cum illo.

59 vocaverunt G gaꝥ bfflqrz. vocant As
sui] eius A-MX^oBJGQsC ebcfflqr
61 quia > Ep*GDLR c
66 quis I] quid *rel.* vl

58 L 1,14; R 12,15

59 Gn 17,12; Lv 12,3; L 2,21

66 L 9,44; A 11,21

Ἐμεινεν δὲ Μαριάμ σὺν αὐτῇ ὡς μῆνας τρεῖς, 56
καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

Τῇ δὲ Ἐλισάβητ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ 57
τεκεῖν αὐτήν, καὶ ἐγέννησεν υἷόν. καὶ ἤκουσαν 58
οἱ περίοικοι καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς ὅτι ἐμεγά-
λυνεν Κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετ' αὐτῆς, καὶ
συνέχαιρον αὐτῇ. Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ 59 Gn 17,12
Lv 12,3
ὀγδόῃ ἦλθον περιτεμεῖν τὸ παιδίον, καὶ ἐκάλουν
αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ζαχαρίαν.
Ἴκαὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπεν· οὐχί, 60 1,13
ἀλλὰ κληθήσεται Ἰωάννης. καὶ εἶπαν πρὸς αὐ- 61
τήν ὅτι οὐδεὶς ἐστὶν ἐκ τῆς συγγενείας σου ὃς
καλεῖται τῷ ὀνόματι τούτῳ. ἐνένευον δὲ τῷ 62
πατρὶ αὐτοῦ, τὸ τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι αὐτό. καὶ 63
αἰτήσας πινακίδιον ἔγραψεν λέγων· Ἰωάννης
ἐστὶν τὸ ὄνομα αὐτοῦ. καὶ ἐθαύμασαν πάντες.
ἀνεψόχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα καὶ 64
ἡ γλῶσσα αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν Θεόν.
Καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος τοὺς περιοικοῦν- 65
τας αὐτούς, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ὄρεινῃ τῆς Ἰουδαίας
διελαλεῖτο πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἔθεντο 66
πίντες οἱ ἀκούσαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, λέ-
γοντες· τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἐστὶ; καὶ γὰρ
χεὶρ Κυρίου ἦν μετ' αὐτοῦ.

56 ὡς > Ta^v D 69 e a b ff l q z co | 59 ἐν > 33s D 213
1555 e | 60 κληθησ. + το ονομα αυτου C* D 213 syi bo |
61 οτι > 1-22 1574 1573 vl(-f) sys | ἐν τη συγγενεια Ta^{am}
D Θs 21 1-1606 M-157 1012^r Γ pl. AΠ pl. rel. pl. lat sy³
ar gg co | 62 δε + και (a) fqr sys | 63 λεγων > D 4s e
sys | εσται C 1241 1^r 1223 348-443 U^r 660 syh^m | το >
B*L 579 700 565 Ξ Ω ρ | 63s και² + παραχρημα ελυθη η
γλωσσα αυτου κ. εθ αυμ. π., ανεωχθη δε το στ. αυτ. κ. ελ.
D a b r (ff) | 64 inc. κ. παραχρ. Ta^{ai} sysr | η γλωσ.] ελυθη
ο δεσμος της γλ. 1-22 1071 sys | 65 φοβος + μεγας D
bc | φοβ. + τ. ακουοντας ταυτα κ. Θ ar | παντα > S*L
1424^a 348 (r) | 66 τ. καρδιας Ta^{av} L 892s W D Θ e syi¹
ar | γαρ > Ta^{av} 33 892^r Θss 28^r rel. pl. syph² ar | ην
> D ff q sys |

- 67 Καὶ Ζαχαρίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου καὶ ἐπροφήτευσεν λέγων·
- 7,16; Ps 40,14; 71,18; 105,48; 110,9 68 *Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ,*
ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησεν λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ,
- 1 Sm 2,10 69 καὶ ἤγειρεν κέρας σωτηρίας ἡμῖν
Ps 131,17; 17,3 ἐν οἴκῳ Δαυὶδ παιδὸς αὐτοῦ,
- 70 καθὼς ἐλάλησεν διὰ στόματος τῶν ἁγίων ἀπ' αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ,
- Ps 105,10 71 σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν
καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν μισούντων ἡμᾶς,
- Ps 104,8; 105,45 72 ποιῆσαι ἔλεος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν
καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ,
Gn 17,7
Lv 26,42
Gn 22,16s; 26,3 73 ὄρκον ὃν ὤμοσεν πρὸς Ἀβραάμ, τὸν πατέρα ἡμῶν, τοῦ δοῦναι ἡμῖν
Mi 7,20
- Tt 2,12.14 74 ἰαφόβως ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν ῥυσθέντις
Jr 11,5 75 λατρεύειν αὐτῷ ἰεν ὀσιότητι καὶ δικαιοσύνη ἐνώπιον αὐτοῦ πάσαις ταῖς ἡμέραις ἡμῶν.
- Ma 3,1 76 Καὶ σὺ δέ, παιδίον, προφήτης ὑψίστου κληθήσῃ·
Mt 3,3 προπορεύσῃ γὰρ ἐνώπιον Κυρίου ἐτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ,
- Jr 31,34 77 τοῦ δοῦναι γινῶσιν σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν,
- Nu 24,17 78 διὰ σπλάγχνα ἐλέους Θεοῦ ἡμῶν,
Is 60,1s
Ma 4,2 ἐν οἷς ἐπισκέψεται ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους,

68 K_s > W P⁴ a b c f f' q r v g¹ s y s a C y p E u s | τ. λαων W b f f' q r | 70 ~ αγ. προφητ. αυτου των απ αι. D v l s y³ (co) | 71 σωτηριαν] ut liberaret nos T a³ s y p, et liberavit nos T a¹ b c f f' l q r¹⁻² z (gat) s y s | ~ εκ χειρ. εχθρ. ημ. κ. π. D s y s | 74 εχθρ. + ημων T a³ C s s 579^r D Θ s s 28^r 118 s s 13 pl. rel. pl. verss. | 75 πασαις τ. ημ. B L 579 W P⁴ 565 lat(-a)] πασας τ. ημ. rel. | ημερ. + τ. ζωης Θ s s 28^r 1^a 118 s 13-16 348-291 pl. Γ pl. 489-726 rel. pl. s y s a r g g | 76 ενωπιον B s W P⁴ co Ω ρ] προ προσωπου rel. | 77 αυτων] ημων C s 579 Θ 28 21 1^r 1689 1424^a M s s U 998 s R a l. A g g | 78 επισκεψεται B S* 0177 W P⁴ Θ s y s p a r co]* επεσκεψατο rel. g g I ρ |

Et Zacharias pater eius repletus est Spiritu 67
sancto, et prophetavit dicens:

Benedictus Dominus Deus Israhel, 68

quia visitavit et fecit *redemptionem plebis suae,*
et *erexit cornu salutis nobis* 69

in domo David pueri sui,
sicut locutus est per os sanctorum, 70

qui a saeculo sunt, prophetarum eius;
salutem ex inimicis nostris 71

et de manu omnium qui oderunt nos:
ad faciendam *misericordiam cum patribus* 72

nostris, et memorari testamenti sui sancti;
iusiurandum, quod iuravit ad Abraham pa- 73

trem nostrum daturum se nobis,
ut sine timore de manu inimicorum nostro- 74

rum liberati,
serviamus illi ¹in sanctitate et iustitia co- 75

ram ipso omnibus diebus nostris.
Et tu, puer, propheta Altissimi vocaberis; 76

praeibis enim *ante faciem Domini*
parare vias eius,

ad dandam scientiam salutis plebi eius 77
in remissionem peccatorum eorum,

per viscera misericordiae Dei nostri, 78
in quibus visitavit nos oriens ex alto,

67 repletus W ff] impletus *rel.* | 68 Dominus > A
FsZs*JUGCs a b c *al.* Cyp | plebi A*-OZs*BIUGTh|
70 ~ proph. suorum qui ab aevo sunt GDQs | 71 sa-
lutem] et liberavit nos GDQR (gat) a b c ff l q.r² z |
~ nos oderunt AXGL^r e| 77 remissione FZ^cMaUThT

68 Ps 40,14; 71,18; 105,48; L 7,16; 19,44; A 15,14;
L 2,38; 24,21; Ps 110,9 | 69 1 Sm 2,10; Ps 17,3; 131,17|
70 L 24,25.44; A 3,18.21.24; 10,43; 13,27; 28,23; R 1,2;
16,26; Hb 1,1; 1 P 1,10; 2 P 3,2 | 71 Ps 105,10 | 72 Ps
104,8s; 105,45s; Gn 17,6s; Lv 26,42 | 73 Gn 22,16ss;
26,3; Mi 7,20 | 74s Is 2,3s; 9,7; 11,4ss; 35,4ss; 42,1ss;
Jr 30,8ss | 76 Ma 3,1; Mt 11,10; J 3,28 | 77 Jr 31,34 |
78 Nu 24,17; Is 60,1s; Jr 23,5s; Zch 3,8

79 *illuminare his qui in tenebris et in umbra
mortis sedent,*

ad dirigendos pedes nostros in viam pacis.

80 Puer autem crescebat et confortabatur spiritu, et erat in desertis usque in diem ostensionis suae ad Israhel.

2,1-21 *Nativitas et circumcisio Christi*

2 Factum est autem in diebus illis, exiit edictum a Caesare Augusto ut describeretur unius versus orbis. Haec descriptio prima facta est
3 a praeside Syriae Cyrino; et ibant omnes ut
4 profiterentur singuli in suam civitatem. Ascendit autem et Ioseph a Galilaea de civitate Nazareth in Iudaeam in civitatem David, quae vocatur Bethleem, eo quod esset de domo
5 et familia David, ¹ut profiteretur cum Maria
6 desponsata sibi uxore praegnante. Factum est autem, cum essent ibi, impleti sunt dies ut pareret. Et peperit filium suum primogenitum et
7 pannis eum involvit et reclinavit eum in praesepio, quia non erat eis locus in diversorio.
8 Et pastores erant in regione eadem vigilantes et custodientes vigiliis noctis super gregem suum. Et ecce angelus Domini stetit iuxta

79 in² > MEpJDL | 80 confort. + in EpD^r gat | deserto A-XEpPGDTh b z | 2,2 a > AFMXPBeJs fl^{*} q r | Quirino ZsL Hier | 4 in² a b al.] > codd. | 5 praegnate AsXPBMa b | 7 reclin.] posuit PG b c ffl q r² z | eis f] ei EpBeDLKW gat z, > e a b c ffl q r²

79 Is 9,2; 42,7; Mt 4,16 | 80 L 2,40.52; Jdc 13,24s; L 3,2; Mt 3,1 | 2,2 A 5,37 | 5 L 1,27 | 6 L 1,57; Mi 5,2 | 7 Mt 1,25; G 4,4 | 9 A 9,3; 16,13

ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει
καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις,
τοῦ κατευθῦναι τοὺς πόδας ἡμῶν
εἰς ὁδὸν εἰρήνης.

79 Mt 4,16
Is 9,2; 58,1

Τὸ δὲ παιδίον ἠϋξανεὺς καὶ ἐκραταιοῦτο 80 Mt 3,1
πνεύματι, καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἕως ἡμέρας
ἀναδειξέως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραήλ.

Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκεῖναις ἐξῆλ- 2
θεν δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου ἀπογρά-
φεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. αὕτη ἡ ἀπογραφή 2
πρώτη ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρη-
νίου. καὶ ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκασ- 3
τος εἰς τὴν ἑαυτοῦ πόλιν. ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσήφ 4
ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐκ πόλεως Ναζαρέθ εἰς τὴν
Ἰουδαίαν εἰς πόλιν Δαυίδ, ἣτις καλεῖται Βηθ-
λεέμ, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς
Δαυίδ, ἀπογράψασθαι σὺν Μαριὰμ τῇ ἐμνηστευ- 5 1,27
μένη αὐτῷ, οὔσῃ ἐγκύφ. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ 6
εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ
τεκεῖν αὐτήν, καὶ ἔτεκεν τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρω- 7 Mt 1,25
τότοκον, καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν καὶ ἀνέκλι-
νεν αὐτὸν ἐν φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος
ἐν τῷ καταλύματι.

Καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ 8
ἀγραυλοῦντες καὶ φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκ-
τὸς ἐπὶ τὴν ποίμνην αὐτῶν. καὶ ἄγγελος Κυρίου 9

2,1 απογραψασθ. /1596 700 1^a 13-230 1579 Eus | απο- *
γραφ. 1^a 3 e | 2 η > BS* 0177 /1596 D Θ 543 482 Eus |
Κυρινου BW /1596 lat syspi sa | 3 παντες > S* 1574
1375 | εαυτου] ιδιαν C 33 892 Δs Θss 28^r rel. syh^m | πο-
λιν] πατριδα D 1689s, χωραν C* sys | 4 τ. Ιουδ.] γην Ιουδα
Ta¹ D e a r | αυτον] αυτους 348 1216 e (sys) Ef | δια το
-Δαυ. post v. 5 D sys | 5 αυτω Ta BsC*L 0177 /1596 W
D 700 565 1^r e a fr syi ar co] + γυναικι rel. | ~ εγκυω
απογρ. εκει Ta sysp | 6 inc. ως δε παρεγενοντο επλ. Ta^(v)
D (sys) | αυτους] αυτην Ta e b gat | 7 αυτης > b c ff l r |
τ. πρωτοτοκ. > Ta¹ W | 8 τη αυτη] ταυτη Ta^{al} D* vl syi
ar co | 9 και¹ + ιδου ΨsΔ D Θ 28^r rel. lat(-e) syph gg |

- ἐπέστη αὐτοῖς καὶ δόξα Κυρίου περιέλαμψεν
 10 αὐτοῖς, καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν. καὶ
 εἶπεν αὐταῖς ὁ ἄγγελος· μὴ φοβεῖσθε· ἰδοὺ
 γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἣτις
 La 4,20 11 ἔσται παντὶ τῷ λαῷ, ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον
 Σωτὴρ, ὃς ἔστιν Χριστὸς Κύριος, ἐν πόλει Δα-
 12 υίδ. καὶ τοῦτο ὑμῖν σημεῖον· εὗρήσετε βρέφος
 Dn 7,10 13 ἔσπαργανωμένον καὶ κείμενον ἐν φάτνῃ. καὶ ἐξ-
 αἴφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἄγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς
 οὐρανόυ αἰνούντων τὸν Θεὸν καὶ λεγόντων·
 19,38; Is 57,19 14 Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ
 E 2,14-17 καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνῃ ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίας.
 15 Καὶ ἐγένετο ὡς ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν
 οὐρανὸν οἱ ἄγγελοι, οἱ ποιμένες ἐλάλουν πρὸς
 ἀλλήλους· διέλθωμεν δὴ ἕως Βηθλεὲμ καὶ ἴδω-
 μεν τὸ ῥῆμα τοῦτο τὸ γεγονός· ὁ δὲ Κύριος ἐγνώ-
 16 ρισεν ἡμῖν. καὶ ἦλθον σπεύσαντες, καὶ ἀνεῦ-
 ρον τὴν τε Μαριάμ καὶ τὸν Ἰωσήφ καὶ τὸ βρέ-
 2,10^{ss} 17 φρος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ. ἰδόντες δὲ ἐγνώρισαν
 περὶ τοῦ ῥήματος τοῦ λαληθέντος αὐτοῖς περὶ
 18 τοῦ παιδίου τούτου. καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες
 ἐθαύμασαν περὶ τῶν λαληθέντων ὑπὸ τῶν ποι-
 2,51 19 μένων πρὸς αὐτούς. ἡ δὲ Μαρία πάντα συνε-
 Dn 7,28 τήρει τὰ ῥήματα ταῦτα συμβάλλουσα ἐν τῇ καρ-

επεστη] εφανη 990 ar sa Iq (Ta^v sys) | Κυ²] θυ S* Ξ e vg syh^m Eus, > D 990 bffl | 10 λαω] κοσμοω Ta^{a(i)} sysp | 11 ος εστ. > 118s Ωρ | ~ Kς Xς W sysp, Xς Iς d (e) | Kς] Ky syi Ef | 12 κ. κειμ. > S* D 1375 280 1187 | 13 ουρα- νιου] caelestium e b | 14 εν²] και Ta⁺ sy co, > 372 vl pl. vg¹ sysp Iq Ef Aug | ευδοκίας B*S*W D 28 A lat sa Iq Ωρ¹ Cy¹] ευδοκια Ta⁺ /1596 rel. sy ar gg bo Eus Cy | 15 αγγελοι Ta³ BsL 579 /1596 W Θsss 1^a 22 1071 472 660 lat(-q) syspi ar gg co Eus] + κ. οι ανθρωποι rel. | ελαλ. Ta³ BS /1596 W 565 lat pl. sy co] ειπον rel. r | αλληλ. + λεγοντες Ta^{a(i)} S a b ffl sy bo | ο] ως Ta e a c r sysp | 17 ιδοντ. > b c ffl r z sys ar | διεγνωρ. ΨsΔ Θss 28s 1^a 22 rel. pl. | τουτου > Ta^{an} D Θss 1^a 124 348 pl. 440 al. Λ e a fr (sysp) ar gg co | 19 παντα > 565 990 348 gg |

illos, et claritas Dei circumfulsit illos, et timue-
 runt timore magno. Et dixit illis angelus: Nolite 10
 timere; ecce enim evangelizo vobis gaudium
 magnum, quod erit omni populo: quia natus 11
 est vobis hodie Salvator, qui est Christus Do-
 minus, in civitate David. Et hoc vobis signum: 12
 Invenietis infantem pannis involutum et posi-
 tum in praesepio. Et subito facta est cum an- 13
 gelo multitudo militiae caelestis laudantium
 Deum et dicentium:

Gloria in altissimis Deo, 14

et in terra pax hominibus bonae voluntatis.

Et factum est, ut discesserunt ab eis an- 15
 geli in caelum, pastores loquebantur ad invi-
 cem: Transeamus usque Bethleem et videamus
 hoc verbum, quod factum est, quod Dominus
 ostendit nobis. Et venerunt festinantes et in- 16
 venerunt Mariam et Ioseph et infantem positum
 in praesepio. Videntes autem cognoverunt de 17
 verbo, quod dictum erat illis de puero hoc.
 Et omnes qui audierunt mirati sunt, et de his 18
 quae dicta erant a pastoribus ad ipsos. Maria 19
 autem conservabat omnia verba haec conferens

11 vobis] nobis YX*GD^cW

14 altiss.] excelsis OEp*PGDL gat a fl q r z

pax + in AFMOssBIsGVC d

15 usque + in YOssEp^mJDR q r z

quod²-nobis] quod fecit Dominus et ostendit nobis

AssMX^cEpPGLK

11 J 7,42

13 Mt 25,31; 2 Th 1,7; Ap 5,11ss; 1 P 1,12

14 L 19,38; J 14,27; Is 57,19; E 2,14-17

19 L 2,51; Dn 7,28

- 20 in corde suo. Et reversi sunt pastores glorificantes et laudantes Deum in omnibus, quae audierant et viderant, sicut dictum est ad illos.
- 21 Et postquam consummati sunt dies octo, ut circumcideretur puer, vocatum est nomen eius Iesus, quod vocatum est ab angelo prius quam in utero conciperetur.

2,22-40 *Praesentatio in templo*

- 22 Et postquam impleti sunt dies purgationis eius secundum legem Moysi, tulerunt illum in
- 23 Hierusalem, ut sisterent eum Domino, ¹sicut scriptum est in lege Domini: Quia *omne masculinum adaperiens vulvam sanctum Domino voca-*
- 24 *bitur*; et ut darent hostiam, secundum quod dictum est in lege Domini, *par turturum aut duos pullos columbarum.*
- 25 Et ecce homo erat in Hierusalem, cui nomen Simeon, et homo iste iustus et timoratus expectans consolationem Israel, et Spiritus sanctus erat in eo. Et responsum acceperat a Spiritu sancto, non visurum se mortem, nisi prius videret Christum Domini. Et venit in spiritu in templum. Et cum inducerent puerum Iesum parentes eius, ut facerent secundum consuetudinem

20 Deum] Dominum ZMaLs gat e l

21 puer HEp^mDLssThTW] > rel.

24 Domini > AssMX^cEp*PGD

26 responsum autem G b c d ff l q r z

20 L 5,25s; 7,16; 13,13; 17,15; 18,43; Mt 9,8; 15,31; Mc 2,12; A 4,21; 11,18; 21,20; G 1,24; Ap 4,9ss; 15,4 | 21 L 1,59; 1,31; G 4,4 | 22 Lv 12,2-8; Nu 6,9 | 23 Ex 13,2.12.15 | 24 Lv 12,8 (5,11); Nu 6,10 | 25 Gn 49,18; L 2,38; 6,24; Jr 17,6; Is 40,1; 49,13

δία αὐτῆς. καὶ ὑπέστρεψαν οἱ ποιμένες δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν Θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον, καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς.

Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτῶ τοῦ περιτεμεῖν αὐτόν, καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλλημφθῆναι αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ. 21 1,31-59
Lv 12,3^{ss}

Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν κατὰ τὸν νόμον Μωϋσέως, ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα παραστῆσαι τῷ Κυρίῳ, καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ Κυρίου ὅτι πᾶν ἄρσεν διανοῖγον μήτραν ἅγιον τῷ Κυρίῳ κληθήσεται, καὶ τοῦ δοῦναι θυσίαν κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν τῷ νόμῳ Κυρίου, ζευγὸς τρυγόνων ἢ δύο νοσησὺς περιτερωῶν. 22 Lv 12
23 Ex 13,2.12.15
24 Lv 12,8; 5,11

Καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος ἦν ἐν Ἱερουσαλήμ ᾧ ὄνομα Συμεών, καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβής, προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ, καὶ πνεῦμα ἦν ἅγιον ἐπ' αὐτόν· καὶ ἦν αὐτῷ κεχηματισμένον ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου μὴ ἰδεῖν θάνατον, πρὶν ἢ ἂν ἴδῃ τὸν Χριστὸν Κυρίου. καὶ ἦλθεν ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν. καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν τοῦ ποιῆσαι αὐτούς κατὰ τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας καὶ εὐλόγησεν τὸν Θεὸν καὶ εἶπεν· 25
26 Is 51,3
Gn 49,18
27
28

21 συνετελεσθ. D 565 1012 | αυτον¹] το παιδιον Ta 33 892* D 544 13^r 7^s al. Ms 1574 157s 4s al. V al. EGs e vg¹ syi | κληθεν] λεχθεν S* e f sys | 22 αυτων] αυτου D 21 209 lat(-q) sys sa¹ | αυτον] οι γονεις το παιδιον Xss 4s | 24 του] το 348 047 1093s | ειρημ.] γεγραμμενον Ta¹ 1047 z sys | 25 ιδου > Ta^{su} D N syspi¹ | ευλαβ.] ευσεβης S* 700 565 2193* 1424 al. 1071 713 Γ al. K pl. | 26 ιησ. κεχηματισμενος δε ην D lat(-a) sa {πριν η] εως αν Ta S* e syspi ar Did, πριν αν 372 | ιδη] ιδειν 1241 565 544 13ss 983^r N 713 K^s al. | 27 ειθισμ.] εθος D lat sa, > e | 28 αγκαλας BS^c LW 565 Πs 265s al. a b l z Ie Ωρ Did | † αυτου rel. |

- Gn 46,30 29 Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα,
Tob 11,9 O' κατὰ τὸ ῥῆμά σου ἐν εἰρήνῃ·
- Is 40,5; 52,10 30 ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου,
31 ὃ ἠτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν
λαῶν,
- Is 42,6; 49,6; 32 φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν
46,13 καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραήλ.
- 33 Καὶ ἦν ὁ πατήρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ θαυμάζοντες
- Is 8,14 34 ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ. καὶ εὐλόγη-
Mt 21,42 σεν αὐτούς Συμεὼν καὶ εἶπεν πρὸς Μαριὰμ τὴν
I C 1,23 μητέρα αὐτοῦ· ἰδοὺ οὗτος κεῖται εἰς πτώσιν καὶ
I P 2,8 ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ καὶ εἰς σημεῖον
- (Is 11,10) 35 ἀντιλεγόμενον — καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν
διελεύσεται ῥομφαία —, ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶ-
σιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί.
- 36 Καὶ ἦν Ἄννα προφῆτις, θυγάτηρ Φανουήλ,
ἐκ φυλῆς Ἀσήρ· αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις
πολλαῖς, ζήσασα μετὰ ἀνδρὸς ἔτη ἑπτὰ ἀπὸ τῆς
- I T 5,5 37 παρθενίας αὐτῆς, καὶ αὕτη χήρα ἕως ἑτῶν ὀγδο-
ήκοντα τεσσάρων, ἣ οὐκ ἀφίστατο τοῦ ἱεροῦ
νηστείαις καὶ δεήσεσιν λατρεύουσα νύκτα καὶ
- Is 52,9 38 ἡμέραν. καὶ αὕτῃ τῇ ὥρᾳ ἐπιστάσα ἀνθωμο-
λογεῖτο τῷ Θεῷ καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσιν
τοῖς προσδεχομένοις λύτρωσιν Ἱερουσαλήμ.
- 39 Καὶ ὡς ἐτέλεσαν πάντα τὰ κατὰ τὸν νόμον
Κυρίου, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς τὴν

32 ἐθνῶν > D | 33 πατήρ αὐτοῦ BsLW D 700 1^a 990 vg
sys(h^m) ar co Ωρ Cyⁱ Aug] Ἰωσηφ Ta^{atm} rel. | 35 δε >
Ta BΨL 579 W Ξ lat(-a) sysi ar co | εκ > D 4s vl(-e)
sa | 36 Ἀσηρ + και Ta S^c D 1424 syspi | ετη] ημερας
sys Ef|in virginitate sua Ta^a | 37 εως Taⁱⁿ BS*Ψss 579
N 713 AΞ vg co] > D e a b c ff|q r z sys, ως rel. | 38 καιⁱ
+ αὕτη Ta 892 Θsss 21^r 1-828 1424-16 348^r Xs Γ pl. K
280s rel. pl. lat sy ar | λυτρ. + εν Ψ^r D Θ^r 22^a rel. pl.
syih gg | Ἱερουσ.] Ἰσραηλ Ta^{is} 348 a r sangerm lichf |
δϑ επεστρεψ. BS* 579 W Ξ | την² > BsW D* 1^a 346 |

legis pro eo, et ipse accepit eum in ulnas suas 28
et benedixit Deum et dixit:

Nunc dimittis servum tuum, Domine, 29
secundum verbum tuum in pace,
quia *viderunt oculi mei salutare tuum,* 30
quod parasti *ante faciem omnium populorum,* 31
lumen ad revelationem gentium, 32
et gloriam plebis tuae Israhel.

Et erat pater eius et mater mirantes super his, 33
quae dicebantur de illo. Et benedixit illis Si- 34
meon et dixit ad Mariam matrem eius: Ecce
positus est hic in ruinam et in resurrectionem
multorum in Israhel, et in signum, cui contra-
dicetur; — et tuam ipsius animam pertransibit 35
gladius —, ut revelentur ex multis cordibus cogi-
tationes. Et erat Anna prophetissa, filia Pha- 36
nuel, de tribu Aser; haec processerat in diebus
multis, et vixerat cum viro suo annis septem
a virginitate sua. Et haec vidua usque ad an- 37
nos octoginta quattuor, quae non discedebat
de templo, ieiuniis et obsecrationibus serviens
nocte ac die. Et haec ipsa hora superveniens 38
confitebatur Domino; et loquebatur de illo om-
nibus, qui expectabant redemptionem Israhel.

Et ut perfecerunt omnia secundum legem 39
Domini, reversi sunt in Galilaeam in civitatem

29 dimitte Ep^mDLss gat e b r, -ttes HZ*Th

31 praeparasti H^cEpDLssThT gat a f z
gentium] oculorum e b Ir

34 illos MBIssQs (e q) a b c f f l z

37 serviens † Deo EpDLR gat (e)

38 Israhel G (L) a r] Hierusalem *rel.*

29 Gn 46,30 | 30 Is 40,5; 52,10 | 32 Is 42,6; 49,6;
46,13; A 13,47 | 34 Is 8,14; Mt 21,42; J 9,39; A 28,22;
1 C 1,23; Hb 12,3; 1 P 2,8 | 35 J 19,25 | 37 1 T 5,5 |
38 L 1,25; 23,51; 24,21; Is 52,9

40 suam Nazareth. Puer autem crescebat et confortabatur plenus sapientia, et gratia Dei erat in illo.

2,41-52 *Puer in templo, in Nazareth*

41 Et ibant parentes eius per omnes annos in
 42 Hierusalem in die solemni Paschae. Et cum factus esset annorum duodecim, ascendentibus illis Hierosolymam secundum consuetudinem diei
 43 festi, ¹consummatisque diebus, cum redirent, remansit puer Iesus in Hierusalem, et non cognoverunt parentes eius. Existimantes autem illum esse in comitatu, venerunt iter diei et requirabant eum inter cognatos et notos. Et non inveniētes, regressi sunt in Hierusalem requirētes eum. Et factum est, post triduum invenerunt illum in templo sedentem in medio doctorum audientem illos et interrogantem eos.
 47 Stupebant autem omnes qui eum audiebant super prudentia et responsis eius. Et videntes admirati sunt. Et dixit mater eius ad illum: Fili, quid fecisti nobis sic? ecce pater tuus et
 49 ego dolentes quaerebamus te. Et ait ad illos: Quid est quod me quaerebatis? nesciebatis quia

41,43 parent. eius] Ioseph et Maria G (a) b c ff l r

42 esset] fuisset YssEpl.

esset + Iesus LT c ff

46 eos CsW] illos Z*BDQs e f q r, > rel.

48 sic > AssMsEp*LCs a r

dolent. + et tristes GD^mL gat a d al.

40 L 1,80; 2,52

41 Ex 23,14-17

47 Mt 7,28; J 7,15

49 J 2,16; Ps 26,4; 121,1

πόλιν ἑαυτῶν Ναζαρέθ. Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανεν 40
καὶ ἐκραταιοῦτο πληρούμενον σοφία, καὶ χάρις 2,52; 1,80
Θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό.

Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος 41 Ex 23,14-17
εἰς Ἱερουσαλήμ τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα. καὶ ὅτε ἐγένετο 42
νέο ἐτῶν δώδεκα, ἀναβαινόντων αὐτῶν κατὰ τὸ
ἔθος τῆς ἑορτῆς, καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, 43 Ex 12,18
ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ
παῖς ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἔγνωσαν οἱ γο-
νεῖς αὐτοῦ· νομίσαντες δὲ αὐτὸν εἶναι ἐν τῇ 44
συνοδίᾳ ἦλθον ἡμέρας ὁδὸν καὶ ἀνεζήτησαν αὐ-
τὸν ἐν τοῖς συγγενεῦσιν καὶ τοῖς γνωστοῖς, καὶ 45
μὴ εὐρόντες ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ ἀναζη-
τοῦντες αὐτόν. καὶ ἐγένετο μετὰ ἡμέρας τρεῖς 46
εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ
τῶν διδασκάλων καὶ ἀκούοντα αὐτῶν καὶ ἐπε-
ρωτῶντα αὐτούς. ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκού- 47 4,2
οντες αὐτοῦ ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσε-
σιν αὐτοῦ. καὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐξεπλάγησαν, καὶ εἶ- 48 5,10
πεν πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ· τέκνον, τί ἐποί-
ησας ἡμῖν οὕτως; ἰδοὺ ὁ πατήρ σου καὶ γὰρ ὀδυ-
νώμενοι ἐζητοῦμέν σε. καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· 49

Ναζ. + καθως ερρεθη δια τ. προφητων οτι Ναζωρ. κλη-
θησεται (Mt 2,23) D a : 40 εκρατ. + πνι Ψs 892^r Θ rel.
f q r z syph gg | αυτω 579 D Θ 372 28 13 69 1424 7ss
348s U^r 157 998-1604 al. | 41 οι γον. αυτ.] ο τε Ιωσηφ κ. η
Μαριαμ 1012 a b c ff l r | 42 εγενετο αυτω ετη L 579 D 273
a b l q ar | ανεβησαν οι γον. αυτ. εχοντες αυτον D e (1012) |
αυτων + εις Ιεροσολ. C^{ss} 892 Δ Θ^r rel. lat syih ar ggl
εορτης + τ. αζυμων D Xs e a c | 43 απεμειν. 33 D 1 22
X 1071* N 1047s Cyⁱ | εγνωσ. οι γον.] εγνω(σαν) Ιωσηφ κ.
η μητηρ Cs 565^r 13 69 rel. pl. b f ff l q r syph* gg | 44 εζη-
τουν 544 MΓ^r 472 1093 e a | 45 ζητουντ. S*Ψ 892 Δ 700
565^r 1424 rel. pl. ea | 46 καθημεν. D 1^r 1424* | και² >
Ta D lat syi ar co | 47 οι ακου. αυτου > BΨW | 48 inc.
et cum invenissent eum parentes eius sys | ο πατηρ σου
καγω] ημεις syc | οδυνωμ. + κ. λυπουμ. D vl pl. Ef, cum
anxietate multa sycp (Ta sys) | ζητουμεν BS* 69 co gg |

τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; οὐκ ἤδειτε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ
 50 πατρός μου δεῖ εἶναι με; καὶ αὐτοὶ οὐ συνῆκαν
 51 τὸ ῥῆμα δ' ἐλάλησεν αὐτοῖς. καὶ κατέβη μετ' αὐ-
 τῶν καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρέθ, καὶ ἦν ὑποτασσόμε-
 νος αὐτοῖς. καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει πάντα τὰ
 2,19 ῥήματα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. καὶ Ἰησοῦς προέκοπ-
 1 Sm 2,26 52 τεν ἐν τῇ σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ καὶ χάριτι παρὰ Θεῶ
 Pr 3,4 καὶ ἀνθρώποις.

6,3 3 Ἐν ἔτει δὲ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας
 Τιβερίου Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος Ποντίου Πι-
 λάτου τῆς Ἰουδαίας, καὶ τετρααρχοῦντος τῆς
 Γαλιλαίας Ἡρώδου, Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ
 αὐτοῦ τετρααρχοῦντος τῆς Ἰτουραίας καὶ Τραχω-
 νίτιδος χώρας, καὶ Λυσανίου τῆς Ἀβιληνῆς τε-
 2 τρααρχοῦντος, ἐπὶ ἀρχιερέως Ἄννα καὶ Καϊάφα,
 ἐγένετο ῥῆμα Θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην τὸν Ζαχαρίου
 7,1 3 υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ. καὶ ἦλθεν εἰς πᾶσαν τὴν
 3-18: 3-18: 3-18: 3-18: 3-18: 3-18: 3-18: 3-18: 3-18: 3-18:
 Mt 3,1-12 Mt 3,1-12 Mt 3,1-12 Mt 3,1-12 Mt 3,1-12 Mt 3,1-12 Mt 3,1-12 Mt 3,1-12 Mt 3,1-12 Mt 3,1-12
 Mc 1,1-8 Mc 1,1-8 Mc 1,1-8 Mc 1,1-8 Mc 1,1-8 Mc 1,1-8 Mc 1,1-8 Mc 1,1-8 Mc 1,1-8 Mc 1,1-8
 Is 40,3ss Is 40,3ss Is 40,3ss Is 40,3ss Is 40,3ss Is 40,3ss Is 40,3ss Is 40,3ss Is 40,3ss Is 40,3ss
 4 μετανοίας εἰς ἄφεςιν ἁμαρτιῶν, ὡς γέγραπται
 ἐν βίβλῳ λόγων Ἡσαίου τοῦ προφήτου·

Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ·

ἔτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου,

εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.

5 πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται

καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται,

49 ζητετε S*W 346 1207 1279 b syc gg co | οἰδατε Τα^{av}
 W D 1424 660 vl gg sa lq Tert | εν - μου] in domo patris
 mei Τα⁺ synp ar gg¹ Did Thdt, apud patrem meum syi
 gg¹ | 50 ελαλησ.] ειπεν Τα^{av} 1^r d synp | 51 κ. ηλθεν > C*
 D 28 F co | ρηματα + ταυτα C^r Θs 565 rel. lat(-e) sych co
 gg | 52 ~ ηλικ. κ. σοφ. Τα L 579 D 1012 vl syspi bo Ωq
 Ep | 3,1 ηγεμον.] επιτροπευοντος D lat Eus¹ | Τετραχω-
 νι. S^o 565 13 69ss 346 828 1574 1093 e bo | Αβιλλιαν. D*
 e a b ff r | 2 αρχιερεων 13 1689-828 517 lat pl. bo Thdt,
 -ρωσυνης synpi ar gg | Καιφα C D 990 lat(-q) sa | επι²
 προς Δ Θ 28 1012 1038 | 3 την > BΨL 579 W N A Ωq |
 4 προφητ. + λεγοντος C^{ss} Θ 372^r 69ss 517 rel. fq r syrih
 gg, λεγων 13 826s 828 | Κυ] Κω a synp | αυτου] υμων
 D¹, θω ημων synp, τ. θυ ημ. r |

in his, quae Patris mei sunt, oportet me esse?
 Et ipsi non intellexerunt verbum, quod locutus 50
 est ad eos.. Et descendit cum eis et venit Na- 51
 zareth et erat subditus illis. Et mater eius
 conservabat omnia verba haec in corde suo.
 Et Iesus proficiebat sapientia et aetate et gra- 52
 tia apud Deum et homines.

3,1-20 *Iohannis Baptistae praedicatio*

(Mt 3,1-12; Mc 1,1-8; J 1,19-31)

Anno autem quintodecimo imperii Tiberii 3
 Caesaris, procurante Pontio Pilato Iudaeam, te-
 trarcha autem Galilaeae Herode, Philippo autem
 fratre eius tetrarcha Ituraeae et Trachonitidis
 regionis, et Lysania Abilinae tetrarcha, ¹sub prin- 2
 cipibus sacerdotum Anna et Caipha, factum
 est verbum Domini super Iohannem Zachariae
 filium in deserto. Et venit in omnem regio- 3
 nem Iordanis praedicans baptismum paeniten-
 tiae in remissionem peccatorum, sicut scriptum 4
 est in libro sermonum Esariae prophetae:

Vox clamantis in deserto:

Parate viam Domini,

rectas facite semitas eius;

omnis vallis implebitur,

et omnis mons et collis humiliabitur:

5

52 et² > AFssX*sBeGQKVThC

3,2 Dom.] Dei AFMsZEp*UQCs e a b f

50 L 9,45; 18,34

51 L 2,19

52 1 Sm 2,26; Pr 3,4; R 14,18

3,4ss Is 40,3ss

*et erunt prava in directa
et aspera in vias planas;*

6 *et videbit omnis caro salutare Dei.*

7 Dicebat ergo ad turbas quae exhibant ut baptizarentur ab ipso: Genimina viperarum, quis
8 ostendit vobis fugere a ventura ira? Facite ergo fructus dignos paenitentiae, et non coeperitis dicere: Patrem habemus Abraham. Dico enim vobis quia potens est Deus de lapidibus istis
9 suscitare filios Abrahae. Iam enim securis ad radicem arborum posita est. Omnis ergo arbor non faciens fructum bonum excidetur et in ignem mittetur.

10 Et interrogabant eum turbae dicentes: Quid
11 ergo faciemus? Respondens autem dicebat illis: Qui habet duas tunicas det non habenti, et
12 qui habet escas similiter faciat. Venerunt autem et publicani ut baptizarentur et dixerunt ad
13 illum: Magister, quid faciemus? At ille dixit ad eos: Nihil amplius quam quod constitutum
14 est vobis faciatis. Interrogabant autem eum et milites dicentes: Quid faciemus et nos? Et ait illis: Neminem conculcatis neque calumniam faciatis et contenti estote stipendiis vestris.

7 genim.] generatio GLs bfflqr

ventura] futura Ep^mDLQR

8 pot. est HsXKTh e a c d al.] potest rel. gat

9 ergo] enim OZUX gat

bonum > AsH*ssXPGQ a ff* z

exciditur AMXsUGL d

mittitur AsM-Z*UG d

13 quod > A-HOEpQTh gat

καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθείαν
καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας.

καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ. 6 A 28,28
8,5

Ἔλεγεν οὖν τοῖς ἐκπορευομένοις ὄχλοις βαπ- 7 Mt 23,39
J 3,36
τισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ· Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπ-
έδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς;
ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας· 8
καὶ μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· πατέρα ἔχομεν
τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ
Θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβ-
ραάμ. ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν 9
δένδρων κεῖται. πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν
καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.

Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχλοι λέγοντες· τί 10 9,10

οὖν ποιήσωμεν; ἀποκριθεὶς δὲ ἔλεγεν αὐτοῖς· 11

ὁ ἔχων δύο χιτῶνας μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι, Tob 4,17

καὶ ὁ ἔχων βρώματα ὁμοίως ποιεῖτω. ἦλθον 12

δὲ καὶ τελῶναι βαπτισθῆναι καὶ εἶπαν πρὸς

αὐτόν· διδάσκαλε, τί ποιήσωμεν; ὁ δὲ εἶπεν 13

πρὸς αὐτούς· μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμέ-

νον ὑμῖν πράσσετε. ἐπηρώτων δὲ αὐτόν καὶ 14

στρατευόμενοι λέγοντες· τί ποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς;

καὶ εἶπεν αὐτοῖς· μηδένα διασεῖσητε μηδὲ συ-

κοφαντήσητε, καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὄψωνίοις ὑμῶν.

5 ευθειας B 892 D Ξ a b c ffz vg | 6 *inc.* αποκαλυφθησεται η δοξα τ. Κυ κ. (Is 40,5) r syn sa | το σωτηρ. τ. θυ] οτι ελαλησ. το στομα τ. Κυ syc, > sys | 7 ουν] δε D 700 28 1^r 13^r 1071 e fr synp ar | υπ] ενωπιον D e b | q r | 8 καρπον αξιον W D 2145 1012 e r syh* bo | αρξησθε] δοξητε ΨL 713s 1200 Γ | 9 ηδη] ιδε Ta 13 sy³ ar Or | και¹ > (Mt 3,10) Ta³ D 713 lat(-c) synp ar co | ριζας Ta^{an} e c f r 1² z vg¹ | δενδρου Ta^{1a} 579 | καρπους καλους D¹ synp | καλον > P⁴ aff* z vg¹ Iq Ωq | 10 επηρωτησ. W D e b c ff | q | ουν > D N 713 1396 e b c ff | q syn bo | ποιησ. + ινα σωθωμεν D (*it.* 12.14) b q syc sa | 12 τελωναι + ομοιως D a (bo) | βαπτισθ. + υπ αυτου C 544 1424^a al. 348^r Xss 047 472sss K pl. syih⁺ sa | 14 επηρωτησαν C D b c ff q r z | μηδε] μηδενα S* 1241 348 1012 726 H synp ar sa |

- J 1,19-28 15 Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ καὶ διαλογιζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ τοῦ
- A 13,25 16 Ἰωάννου, μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ Χριστός, ἄπε-
10,1 κρίνατο λέγων πᾶσιν ὁ Ἰωάννης· Ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν
- .11,5 17 πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρὶ. οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ διακαθαῖραι τὴν ἄλωνα αὐτοῦ καὶ συναγαγεῖν τὸν σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.
- 18 Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν εὐηγε-
12,2 19 γελίζετο τὸν λαόν. ὁ δὲ Ἡρώδης ὁ τετραάρχης, ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ περὶ Ἡρωδιάδος τῆς γυναικὸς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ περὶ πάντων
- 20 ὧν ἐποίησεν πονηρῶν ὁ Ἡρώδης, προσέθηκεν καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσιν, κατέκλεισεν τὸν Ἰωάννην ἐν φυλακῇ.
- 13,1 21 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαὸν καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου ἀνεωχθῆναι τὸν οὐρανόν, καὶ καταβῆναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον σωματικῶς εἶδει ὡς περιστερὰν ἐπ' αὐτόν, καὶ φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι· σὺ εἶ ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα.
- 21-22: 21 13,1
Mt 3,13-17
Mc 1,9ss
J 1,32 22 9,35
Ps 2,7
Is 42,1

15 *inc.* κ. τινες ακουοντες αυτον διελογιζοντο εν τ. κ. (Ta^v) syn | 16 επιγνους τα διανοηματα αυτων ειπεν· εγω D | πασιν > 1241 Γ 1093 1038 sycr¹ | υμας + εις μετανοιαν (Mt 3,11) C 892 D 1424ss 1071 vl | μου+οπισω μου (Mc 1,7) L 1424 1574 1604, ~ syn | ικανος+κυψας 579 13^r M X 1071 1047 | 17 διακαθαραι, συναγαγ. BS e (a) ar co] κ. διακαθαριει, συναξει rel. | 19 γυναικ.+ Φιλιππου Ta C^{ss} 579 W 565 544 1-22 1424^s al. 213ss 713s 1604 A^r syph gg bo | 22 συ ει, εν σοι] ουτος εστιν, εν ω Ta^{aei} 1574 (X 1375 229 f) | συ-ευδοκ.] υιος μου ει συ· εγω σημερ. γεγεννηκα σε (Ps 2,7) D a b c ff l r Ev. Eb. Iust Cl Ωρ Meth Hil Aug al. |

Existimante autem populo et cogitantibus 15
omnibus in cordibus suis de Iohanne, ne forte
ipse esset Christus, respondit Iohannes dicens 16
omnibus: Ego quidem aqua baptizo vos; veniet
autem fortior me, cuius non sum dignus solvere
corrigiam calceamentorum eius; ipse vos bap-
tizabit in Spiritu sancto et igni; cuius ventila- 17
brum in manu eius, et purgabit aream suam
et congregabit triticum in horreum suum, pa-
leas autem comburet igni inextinguibili.

Multa quidem et alia exhortans evangelizabat 18
populo. Herodes autem tetrarcha cum corripere- 19
tur ab illo de Herodiade uxore fratris sui et de
omnibus malis, quae fecit Herodes, ¹adiecit et 20
hoc super omnia et inclusit Iohannem in carcere.

3,21-38 *Christi baptismus, genealogia*

(Mt 3,13-17; 1,1-17; Mc 1,9ss)

Factum est autem cum baptizaretur omnis 21
populus, et Iesu baptizato et orante, apertum
est caelum, et descendit Spiritus sanctus cor- 22
porali specie sicut columba in ipsum, et vox
de caelo facta est: Tu es Filius meus dilectus,
in te complacui mihi.

16 vos¹ + in paenitentia GMaQs gat a b c d ff l q r

venit MZBIsGsDQsKV gat e a d i ff* l r²

18 populo OGQThCsW f] -lum *rel.*

20 carcerem OZBIsGsDQsKVV gat e a c q

22 complacui Z^cDKVW] -placuit *rel.* gat z

tu es-mihi] filius meus es tu, ego hodie genui te

a b c d ff* l r Hil Aug^c

23 Et ipse Iesus erat incipiens quasi annorum
 triginta, ut putabatur, filius Ioseph, qui fuit Heli,
 24 'qui fuit Mathat, qui fuit Levi, qui fuit Melchi,
 25 qui fuit Ianne, qui fuit Ioseph, 'qui fuit Ma-
 thathiae, qui fuit Amos, qui fuit Nahum, qui
 26 fuit Hesli, qui fuit Nagge, 'qui fuit Mahath,
 qui fuit Mathathiae, qui fuit Semei, qui fuit Io-
 27 seph, qui fuit Iuda, 'qui fuit Ioanna, qui fuit
 Resa, qui fuit Zorobabel, qui fuit Salathiel, qui
 28 fuit Neri, 'qui fuit Melchi, qui fuit Addi, qui
 29 fuit Cosan, qui fuit Elmadam, qui fuit Her, 'qui
 fuit Iesu, qui fuit Eliezer, qui fuit Iorim, qui fuit
 30 Mathat, qui fuit Levi, 'qui fuit Simeon, qui fuit
 Iuda, qui fuit Ioseph, qui fuit Iona, qui fuit Elia-
 31 kim, 'qui fuit Melea, qui fuit Menna, qui fuit
 32 Mathatha, qui fuit Nathan, qui fuit David, 'qui
 fuit Iesse, qui fuit Obed, qui fuit Booz, qui fuit
 33 Salmon, qui fuit Naasson, 'qui fuit Aminadab,
 qui fuit Aram, qui fuit Esron, qui fuit Phares,
 34 qui fuit Iudae, 'qui fuit Iacob, qui fuit Isaac,
 qui fuit Abrahae, qui fuit Thare, qui fuit Na-
 35 chor, 'qui fuit Sarug, qui fuit Ragau, qui fuit
 36 Phaleg, qui fuit Heber, qui fuit Sale, 'qui fuit
 Cainan, qui fuit Arphaxad, qui fuit Sem, qui fuit
 37 Noe, qui fuit Lamech, 'qui fuit Mathusale, qui
 fuit Henoch, qui fuit Iared, qui fuit Malaleel, qui
 38 fuit Cainan, 'qui fuit Henos, qui fuit Seth, qui
 fuit Adam, qui fuit Dei.

4,1-13 *Dominus in deserto*

(Mt 4,1-11; Mc 1,12s)

4 Iesus autem plenus Spiritu sancto regressus
 est a Iordane et agebatur a Spiritu in deser-
 2 tum 'diebus quadraginta et tentabatur a dia-
 bolo. Et nihil manducavit in diebus illis et

23 putabatur + esse GD e b c d f f l q | 25 Naum *pl.* |
 26 Maath *pl.* | 28 Cosam *pl.* | 31 Melcha Ep* J Q s T z |
 33 Esrom *pl.* | 35 Seruch *codd.* | 4,1 a² D(C) } in *rel.* |
 deserto HO² I G M a C s a b d f f q r z

23 L 4,22 | 27 1 Par 3,17; Esd 3,2 | 31 1 Sm 16,1-13;
 2 Sm 5,14 | 32 Ru 4,22 | 33 1 Par 2,1ss; Gn 29,35 |
 34 Gn 21,2s; 11,10-26; 1 Par 1,24-27 | 36s Gn 5,9-22;
 1 Par 1,1-4; Gn 11,10; 4,25 | 38 Gn 5,1ss

Καὶ αὐτὸς ἦν Ἰησοῦς ἀρχόμενος ὡσεὶ ἐτῶν 23 ^{14,2}
 τριάκοντα, ὧν υἱός, ὡς ἐνομιζέτο, Ἰωσήφ, τοῦ ^{23-38 :}
 Ἡλὶ τοῦ Ματθαῖ τοῦ Λευὶ τοῦ Μελχὶ τοῦ 24 ^{Mt 1,1-16}
 Ἰανναὶ τοῦ Ἰωσήφ τοῦ Ματταθίου τοῦ Ἀμῶς 25 ^{L 4,22}
 τοῦ Ναοῦμ τοῦ Ἐσλὶ τοῦ Ναγγαὶ τοῦ Μααθ 26
 τοῦ Ματταθίου τοῦ Σεμεῖν τοῦ Ἰωσήφ τοῦ Ἰωδὰ
 τοῦ Ἰωανάν τοῦ Ῥησὰ τοῦ Ζοροβάβελ τοῦ 27 ^{1 Par 3,17}
 Σαλαθιήλ τοῦ Νηρὶ τοῦ Μελχὶ τοῦ Ἀδδὶ τοῦ 28 ^{Esd 3,2}
 Κωσάμ τοῦ Ἐλμαδάμ τοῦ Ἡρ τοῦ Ἰησοῦ 29
 τοῦ Ἐλιέζερ τοῦ Ἰωρίμ τοῦ Ματθαῖ τοῦ Λευὶ
 τοῦ Συμεὼν τοῦ Ἰούδα τοῦ Ἰωσήφ τοῦ Ἰωνάμ 30
 τοῦ Ἐλιακίμ τοῦ Μελεὰ τοῦ Μεννὰ τοῦ Ματ- 31 ^{1 Sm 16,1.1}
 ταθὰ τοῦ Ναθὰμ τοῦ Δαυὶδ τοῦ Ἰεσσαὶ τοῦ 32 ^{2 Sm 5,14}
 Ἰωβὴδ τοῦ Βοὸς τοῦ Σαλὰ τοῦ Ναασσῶν τοῦ 33 ^{Ru 4,22}
 Ἀμιναδάβ τοῦ Ἀδμὶν τοῦ Ἀρνὶ τοῦ Ἐσρῶμ
 τοῦ Φαρὲς τοῦ Ἰούδα τοῦ Ἰακῶβ τοῦ Ἰσαὰκ 34 ^{1 Par 2,1ss}
 τοῦ Ἀβραάμ τοῦ Θάρα τοῦ Ναχώρ τοῦ Σε- 35 ^{Gn 29,35}
 ροῦχ τοῦ Ῥαγαῦ τοῦ Φάλεκ τοῦ Ἐβερ τοῦ Σαλὰ
 τοῦ Καϊνὰμ τοῦ Ἀρφαξὰδ τοῦ Σὴμ τοῦ Νῶε 36 ^{Gn 5,9-22}
 τοῦ Λάμεχ τοῦ Μαθουσαλὰ τοῦ Ἐνώχ τοῦ 37 ^{1 Par 1,1-4}
 Ἰάρετ τοῦ Μαλελεήλ τοῦ Καϊνὰμ τοῦ Ἐνώς 38 ^{Gn 11,10;4,2}
 τοῦ Σὴθ τοῦ Ἀδάμ τοῦ Θεοῦ.

Ἰησοῦς δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου ὑπέ- 4 ^{15,2}
 στρεψεν ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἤγετο ἐν τῷ ^{1-13 :}
 πνεύματι ἐν τῇ ἐρήμῳ ἡμέρας τεσσαράκοντα 2 ^{Mt 4,1-11}
 πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου. καὶ οὐκ ἔφαγεν ^{Mc 1,12a}
 οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ συντελεσθει-

23-38 (τ. Ηλι - τ. θυ) > 579 W | 23 inc. ην δε Ις Τα D
 sysi¹ sa (bo) Ir Cl Hipp | αρχομ.] ερχομ. 700 Iust Iq Cl
 Ef, > Τα^{av} 1555 ef sysp sa, + ειναι 13^r 443 syih^m (Θ) |
 ων > D 700 13^r N 472 | ενομιζ. + ειναι D 1223 e b c ff | q |
 23-31 D (Af Τα^{ts}) *nomina sec.* Mt 1,16-6; Ιεχονιου
 (Mt 1,12) + του Ιωακειμ, τ. Ελιακειμ, τ. Ιωσεια; Οζεια
 + τ. Αμασιου, τ. Ιωας, τ. Οχοζιου, τ. Ιωραμ | 36 τ. Κα-
 ναμ > D | 4,1 ηγετο] εγενετο 544 346, ηγεν αυτον το πνα
 sysp bo | υπο τ. πνς (Mt 4,1) 700 N a c | 2 διαβολ.] σατα-
 να D e sys | ουδεν + ουδε επειν 13^r 1279s 16 0116 Ass ar |

- 3 σῶν αὐτῶν ἐπείνασεν. εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ διάβολος· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, εἰπέ τῷ λίθῳ τούτῳ,
 Dt 8,3 4 ἵνα γένηται ἄρτος. καὶ ἀπεκρίθη πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς· γέγραπται ὅτι οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνῳ
 5 ζήσεται ὁ ἄνθρωπος. Καὶ ἀναγαγὼν αὐτὸν ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τῆς οἰκουμένης
 6 ἐν στιγμῇ χρόνου. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος· σοὶ δώσω τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἅπασαν καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται καὶ ἢ εἰάν
 7 θέλω δίδωμι αὐτήν. σὺ οὖν εἰς προσκυνήσεως
 Dt 6,13s 8 ἐνώπιον ἐμοῦ, ἔσται σοῦ πᾶσα. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· γέγραπται· προσκυνήσεις
 Κύριον τὸν Θεόν σου καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύ-
 9 σεις. Ἦγαγεν δὲ αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ καὶ ἔστησεν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, καὶ εἶπεν
 αὐτῷ· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ἐντεῦ-
 Ps 90,11s 10θεν κάτω· γέγραπται γὰρ ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐ-
 11 τοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ τοῦ διαφυλάξαι σε, καὶ ὅτι ἐπὶ χειρῶν ἄρουσιν σε, μήποτε προσκόψῃς
 Dt 6,16 12 πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι εἴρηται· οὐκ ἐκπειράσεις Κύ-

αυτων BsL 579 W D Θ 788 990 lat pl. sys ar co] + υστερον rel. fffqr | 3 τω λιθω-αρτος] ινα οι λιθ. ουτ. αρτοι γενωνται D r | αρτος + modo Ef | 4 Is + λεγων Ψ 579s D Θ-13 69 rel. pl. (1424 1012 abfflq syp ar gg) | ανθρ. + αλλ επι παντι ρηματι θυ Ψs 892ss rel. pl. lat syph ar gg, ρηματι + εκπορευομενω δια στοματος θυ (Mt 4,4) 544 118s 1424s 213s 157s | 5-8 post 12 abcflqr | 5 αυτον + ο διαβ. εις ορος υψηλον (Mt 4,8) Ψs 892ss Θ pl. rel. pl. lat pl. syph ar (W e sys ar) | 6 διαβ. + haec omnia regna et gloriam eorum, quae mihi tradita sunt, tibi dabo sys Ef | 7 εαν + πεσων (Mt 4,9) 700 1-22 346 348r 157 1093s 270s vl ar | 8 αυτω + υπαγε οπισω μου σατανα (Mt 4,10) Ta⁴ ΨΔ Θ 565r 1r 13 69r rel. pl. eblqr syh gg | γεγρ. + γαρ Ta^{as} Ψ 579s 372 13 pl. 1424-267 1279r U 213s 713s 472 1604 0116 Λ al. bq | 9 εντευθ. > Ta^{as} 28 544 7s 1194 477 998 EGs z | κατω > acI sys | 10 σε + εν πασ. τ. οδοις σου (Ps 90,11) 579 544 1r 291 660 | 12 ειρητ.] γεγραπται Ta W D 1012 472 vl |

consummatis illis esuriit. Dixit autem illi dia- 3
 bolus: Si Filius Dei es, dic lapidi huic ut panis
 fiat. ¹Et respondit ad illum Iesus: Scriptum est: 4
*Quia non in solo pane vivit homo, sed in omni
 verbo Dei.* Et duxit illum diabolus in montem 5
 excelsum et ostendit illi omnia regna orbis
 terrae in momento temporis ¹et ait illi: Tibi 6
 dabo potestatem hanc universam et gloriam
 illorum, quia mihi tradita sunt, et cui volo do
 illa. Tu ergo si adoraveris coram me, erunt 7
 tua omnia. ¹Et respondens Iesus dixit illi: Scrip- 8
 tum est: *Dominum Deum tuum adorabis et
 illi soli servies.* Et duxit illum in Hierusalem, et 9
 statuit eum super pinnam templi et dixit illi:
 Si Filius Dei es, mitte te hinc deorsum. ¹Scrip- 10
 tum est enim quod *angelis suis mandavit de
 te, ut conservent te, et quia in manibus tollent 11
 te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.*
¹Et respondens Iesus ait illi: Dictum est: *Non 12*

4 solo pane ThT ff] ~ pane solo *rel.*

vivet AsH^rBssUGKV a b c d f f l q r z

5-8 *post* 12 G b c f l r Amb

5 in montem excels. W f l q] in m. altissimum Hs
 Th c Hil Amb, > *rel.*

7 si + procidens G(Qe) a b f f l q r Ir, procid. si As

10 mandabit AsHKVThCT b d

4 Dt 8,3

8 Dt 6,13s

10 Ps 90,11s

12 Dt 6,16

13 *tentabis Dominum Deum tuum.* Et consummata
omni tentatione, diabolus recessit ab illo usque
ad tempus.

4,14-30 *Praedicatio in Galilaea, Nazareth*

(Mt 4,12-17; 13,53-58; Mc 1,14s; 6,1-6)

14 Et regressus est Iesus in virtute Spiritus in
Galilaeam, et fama exiit per universam regio-
15 nem de illo. Et ipse docebat in synagogis eo-
rum, et magnificabatur ab omnibus.

16 Et venit Nazareth, ubi erat nutritus, et in-
travit secundum consuetudinem suam die sab-
17 bati in synagogam et surrexit legere. Et tra-
ditus est illi liber Esaiiae prophetae. Et ut
revolvit librum, invenit locum ubi scriptum erat :

18 *Spiritus Domini super me ;
propter quod unxit me,
evangelizare pauperibus misit me,
sanare contritos corde,
praedicare captivis remissionem,
et caecis visum,
dimittere confractos in remissionem,
19 praedicare annum Domini acceptum
et diem retributionis.*

20 Et cum plicuisset librum, reddidit ministro,
et sedit. Et omnium in synagoga oculi erant
21 intendentes in eum. Coepit autem dicere ad illos:
Quia hodie impleta est haec scriptura in auribus
22 vestris. Et omnes testimonium illi dabant et
mirabantur in verbis gratiae, quae procedebant
de ore ipsius, et dicebant: Nonne hic est filius
23 Ioseph? ¹Et ait illis: Utique dicetis mihi hanc

14 egressus AsBR b r Amb

17 Esaiiae proph. W ff r² z] ~ proph. Esaiiae *rel. pl.*

18 sanare contr. corde GQVW f r² Ir] * > *rel.*

22 est fil. Ep]GsT b c f f q r z] ~ fil. est *rel.*

23 dicitis HXE p Be UD Qs c

ριον τὸν Θεόν σου. Καὶ συντελέσας πάντα πειρασ- 13
μὸν ὁ διάβολος ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ.

Καὶ ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει 14 ^{17,1}
τοῦ πνεύματος εἰς τὴν Γαλιλαίαν· καὶ φήμη 14-15 :
ἐξῆλθεν καθ' ὅλης τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ. Mt 4,12-17
καὶ αὐτὸς ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, 15 Mc 1,14s
δοξαζόμενος ὑπὸ πάντων.

Καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρά, οὗ ἦν τεθραμμένος, 16 ^{18,10}
καὶ εἰσῆλθεν κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρα 16-30 :
τῶν σαββάτων εἰς τὴν συναγωγὴν, καὶ ἀνέστη Mt 13,53-58
ἀναγνῶναι. καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον τοῦ προ- Mc 6,1-6
φήτου Ἡσαίου, καὶ ἀνοίξας τὸ βιβλίον εὔρεν 17
τὸν τόπον οὗ ἦν γεγραμμένος· Is 61,1s; 58,6

Πνεῦμα Κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὗ εἵνεκεν ἔχρισέν με, 18

εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς ἀπέσταλκέν με,

κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἄφειν

καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν,

ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει,

κηρύξαι ἐνιαυτὸν Κυρίου δεκτόν. 19 Lv 25,10

καὶ πτύξας τὸ βιβλίον ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ ἐκά- 20

θισεν· καὶ πάντων οἱ ὀφθαλμοὶ ἐν τῇ συναγωγῇ

ἦσαν ἀτενίζοντες αὐτῷ. ἤρξατο δὲ λέγειν πρὸς 21

αὐτοὺς ὅτι σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη

ἐν τοῖς ὠσίν ὑμῶν. καὶ πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ 22 ^{19,1}

καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος τοῖς

ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ

ἔλεγον· οὐχὶ υἱὸς ἐστὶν Ἰωσήφ οὗτος; ¹καὶ εἶπεν 23 ^{20,10}

πρὸς αὐτούς· Πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν

14 περιχωρ.] χωρας S lat(-e a) (sys) | 16 ανατεθραμμ. S
33sss W Θ 1^a 13ss 826^a 157 1012 FΞ q* Eus | 17 βιβλ.
τ. προφ. Ησ.] ο προφητης Ησ. D 1654 | ανοιξ. BΨ-579
W 788 990 2145 440 A Ξ sy⁴ ar co | αναπτυξ. rel. | το
βιβλ.² > D 1654 659ss | 18 με² + ιασασθαι τ. συντετριμ-
μένους τ. καρδιαν Ta^{ai} ΨΔs Θ^r 1^r 346 124 rel. fr² syph
ar gg Iq | 19 δεκτον + κ. ημεραν ανταποδοσεως τω θω
ημων (Is 61,2) 579 1071ss (1012 lat) syh | 21 οτι > Ta
W D 544 sysi Ωq | αυτη > 13 69 826^a 517s |

- ταύτην· ἰατρέ, θεράπευσον σεαυτόν. ὅσα ἤκούσαμεν γενόμενα εἰς τὴν Καφαρναούμ, ποιήσον
- 21,1 J 4,44 24 καὶ ὧδε ἐν τῇ πατρίδι σου. Ἔλεπεν δέ· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς προφήτης δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ. ἐπ' ἀληθείας δὲ λέγω ὑμῖν, 22,10 3 Rg 17,9; 18,1 Ja 5,17 25 πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἑλίου ἐν τῷ Ἰσραήλ, ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὡς ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶσαν 26 τὴν γῆν, καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη Ἑλίας εἰ μὴ εἰς Σάρεπτα τῆς Σιδωνίας πρὸς 4 Rg 5,14 27 γυναικα χήραν. καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐν τῷ Ἰσραήλ ἐπὶ Ἐλισαίου τοῦ προφήτου, καὶ οὐδεὶς 28 αὐτῶν ἐκαθαρίσθη εἰ μὴ Ναιμὰν ὁ Σύρος. καὶ ἐπλήσθησαν πάντες θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ ἀκούοντες ταῦτα, καὶ ἀναστάντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἕως ὄφρυος τοῦ ὄρους ἐφ' οὗ ἡ πόλις ὠκοδόμητο αὐτῶν, ὥστε 29 κατακρημνίσαι αὐτόν. αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν ἐπορεύετο.
- 23,8 31-37 : 31 Καὶ κατήλθεν εἰς Καφαρναούμ πόλιν τῆς Γαλιλαίας. καὶ ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς 32 σάββασιν. καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ. καὶ ἐν 33 τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα δαιμονίου ἀκαθάρτου, καὶ ἀνέκραξεν φωνῇ μεγάλῃ· 34 Ἔα, τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες

23 εἰς (την) Bsl.sW D 700 544 13ss 826^a] ἐν (τη) rel. | 24 ἀμην^{bls} D 700 1012 047 1604 ffr | εαυτου SW D 22 954 | 25 ἐπιⁱ > B D 1223 990 245 lat(-a) sypsi ar | μεγάλη W 13ss 826s 230s, > 579 e l | 26 Σαρεπτα W 7s b q r | Σιδωνίας B-Ψ LssW D Θs 1-828 Xss 157 Γ lat co Ωρ] -ωνος rel. | 27 Νεεμαν 33 579 565^r 22^s 13s al. 7-291 pl. 270^s Λ rel. pl., Ναιμας D*, Ναιμαν bc Tert | 28 ακουσαντ. D 1 1012 e syp | 29 ὡστε BS 33-579 W D Θs 1^r 13 pl. 990 660 Ωρ] εἰς το rel. pl. | 31 Γαλιλ. + τ. παραθαλασσιον ἐν οριοις Ζαβ. κ. Νεφθ. D | 32 δαιμονιον ἀκαθαρτον 579 D 2145 (lat) | 34 εα > 33 D vl sysi co Tert | ἦλθες + προ καιρου (Mt 8,29) 1071 e b c r |

similitudinem : Medice cura teipsum ; quanta au-
 divimus facta in Capharnaum, fac et hic in patria
 tua. ¹Ait autem : Amen dico vobis, quia nemo ²⁴
 propheta acceptus est in patria sua. In veritate ²⁵
 dico vobis, multae viduae erant in diebus Heliae
 in Israhel, quando clausum est caelum annis tri-
 bus et mensibus sex, cum facta esset fames
 magna in omni terra ; et ad nullam illarum ²⁶
 missus est Helias, nisi in *Sarepta Sidoniae ad*
mulierem viduam. Et multi leprosi erant in ²⁷
 Israhel sub Helisaeo propheta ; et nemo eorum
 mundatus est nisi Naaman Syrus. Et repleti sunt ²⁸
 omnes in synagoga ira haec audientes. Et sur- ²⁹
 rexerunt et eiecerunt illum extra civitatem et
 duxerunt illum usque ad supercilium montis,
 super quem civitas illorum erat aedificata, ut
 praecipitarent eum. Ipse autem transiens per ³⁰
 medium illorum ibat.

4,31-44 Praedicatio et miracula in Capharnaum (Mt 8,14-17; Mc 1,21-39)

Et descendit in Capharnaum civitatem Ga- ³¹
 lilaeae ibique docebat illos sabbatis. Et stu- ³²
 pebant in doctrina eius, quia in potestate erat
 sermo ipsius. Et in synagoga erat homo habens ³³
 daemonium immundum et exclamavit voce
 magna ¹dicens: Sine, quid nobis et tibi Iesu ³⁴

²⁵ esset] est A-MJUGDQsThCT e a b d ffl q r

²⁷ Naaman H^cThW] Neman *rel. pl.* e b ffl q r² z

³² ipsius] eius Ep^mPQ e b d ffl r z

³⁴ sine > GDQT vl

²³ Mt 4,13 | ²⁴ J 4,44 | ²⁵ 3 Rg 17,9; 18,1; Ja 5,17 |
²⁷ 4 Rg 5,14 | ³¹ Mt 4,13; J 2,12 | ³² Mt 7,28s; J 7 46

Nazarene? venisti perdere nos? scio te qui sis,
 35 Sanctus Dei. Et increpavit illum Iesus dicens:
 Obmutesce et exi ab eo. Et cum proiecisset
 illum daemonium in medium, exiit ab illo ni-
 36 hilque illum nocuit. Et factus est pavor in om-
 nibus, et colloquebantur ad invicem dicentes:
 Quod est hoc verbum, quia in potestate et vir-
 tute imperat immundis spiritibus, et exeunt?
 37 Et divulgabatur fama de illo in omnem locum
 regionis.
 38 Surgens autem Iesus de synagoga introivit
 in domum Simonis. Socrus autem Simonis tene-
 batur magnis febribus, et rogaverunt illum pro
 39 ea. Et stans super illam imperavit febrim et di-
 misit illam. Et continuo surgens ministrabat
 40 illis. Cum autem sol occidisset, omnes qui
 habebant infirmos variis languoribus, ducebant
 illos ad eum. At ille singulis manus imponens
 41 curabat eos. Exibant autem daemones a multis
 clamantia et dicentia: Quia tu es Filius Dei;
 et increpans non sinebat ea loqui, quia sciebant
 42 ipsum esse Christum. Facta autem die egressus
 ibat in desertum locum, et turbae requirebant
 eum et venerunt usque ad ipsum et detine-

te > OssBeUD

qui sis] quis sis tu es G b r (e)

35 illum¹ H^cMThW] illi *rel.* r²

38 Iesus OssBMAV z] > *rel.*

Simonis¹ + et Andreae GQ b c d ff l r Amb

40 autem sol f] ~ sol autem *rel.*

41 autem] etiam SsHssX^cPTh gat

34 Mc 1,24 | 41 Mt 8,29; Mc 3,11s

ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ,
 'καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς λέγων· φιμώθητι 35
 καὶ ἐξελθε ἀπ' αὐτοῦ. καὶ ῥῖψαν αὐτὸν τὸ δαι-
 μόνιον εἰς τὸ μέσον ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ μηδὲν
 βλάψαν αὐτόν. καὶ ἐγένετο θάμβος ἐπὶ πάντας, 36
 καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες· τίς
 ὁ λόγος οὗτος, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπι-
 τάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασιν καὶ ἐξέρχον-
 ται; καὶ ἐξεπορεύετο ἦχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα 37
 τόπον τῆς περιχώρου.

Ἄναστας δὲ ἀπὸ τῆς συναγωγῆς εἰσῆλθεν 38 26,2
 εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος. πενθερὰ δὲ τοῦ Σί- 38-44:
 μωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ μεγάλῳ, καὶ ἠρώ- Mt 8,14-17
 τησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς. καὶ ἐπιστὰς ἐπάνω Mc 1,29-39
 αὐτῆς ἐπετίμησεν τῷ πυρετῷ, καὶ ἀφῆκεν αὐτήν· 39
 παραχρῆμα δὲ ἀναστᾶσα διηκόνει αὐτοῖς. Δύ- 40
 νοντος δὲ τοῦ ἡλίου ἅπαντες ὅσοι εἶχον ἀσθε-
 νοῦντας νόσοις ποικίλαις ἤγαγον αὐτοὺς πρὸς
 αὐτόν· ὁ δὲ ἐνὶ ἐκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας ἐπι-
 τιθεὶς ἐθεράπευεν αὐτούς. ἐξήρχετο δὲ καὶ δαι- 41 27,8
 μόνια ἀπὸ πολλῶν, κραυγάζοντα καὶ λέγοντα Mt 8,29
 ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ. καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ Mc 3,11s
 εἶα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ἤδεισαν τὸν Χριστὸν αὐτὸν
 εἶναι. Γενομένης δὲ ἡμέρας ἐξελθὼν ἐπορεύθη 42
 εἰς ἔρημον τόπον· καὶ οἱ ὄχλοι ἐπεζήτουν αὐτόν,
 καὶ ἦλθον ἕως αὐτοῦ, καὶ κατεῖχον αὐτόν τοῦ μὴ

35 εἰς το μέσον > a b ff l q | μέσον + ανακραυγασαν τε
 D | 36 θαμβος + μεγας Ta D b r¹⁻² syr bo | πνευμασι]
 δαιμοσι 659 1574 713 Γ | 37 inc. κ. ἐξῆλθεν η ἀκοη D
 a (e) | 38 ἦλθεν D 465 1223s 4 251 Π^s 280s | Σίμων.¹ +
 κ. Ἀνδρεου Ta D e b c ff l r Amb | 39 στας 124 lat pl. |
 αὐτην + ο πυρετος S 1012 e | δε - διηκονει] ωστε ανα-
 στασαν αὐτην διακονειν D | 40 δυναντ. (D) 230 659 al.
 16 U 245s 047 998 Λ al. lat pl. bo | απαντ. BC 579 Θs
 1^r 990 157] παντες rel. | εθεραπευεν BΨ W D 21 1355
 lat ar] -σεν rel. | 41 απο > SW 28 1^r 1424 1194 047 4
 1604 270^s b | κραυγαζοντα ΛW D 700 565 118 13ss 983^r
 7s 348^r U 157 ΓsQ al. A al. | κραζοντα rel. |

- 8,1 43 πορεύεσθαι ἀπ' αὐτῶν. ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς
 ὅτι καὶ ταῖς ἑτέραις πόλεσιν εὐαγγελίσασθαι με
 δεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἐπὶ τοῦτο ἀπε-
 Mt 4,23 44 στάλην. καὶ ἦν κηρύσσων εἰς τὰς συναγωγὰς
 τῆς Ἰουδαίας.
- 29,10 5 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ
 1-11: καὶ ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ αὐτὸς ἦν
 Mt 4,18-22 2 ἑστῶς παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ, καὶ εἶδεν
 Mc 1,16-20 2 πλοῖα δύο ἑστῶτα παρὰ τὴν λίμνην· οἱ δὲ ἄλλοι
 3 ἀπ' αὐτῶν ἀποβάντες ἔπλυναν τὰ δίκτυα. ἐμβὰς
 δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων, ὃ ἦν Σίμωνος, ἠρώτησεν
 αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον· καθίσας
 30,9 4 δὲ ἐκ τοῦ πλοίου ἐδίδασκεν τοὺς ὄχλους. ὡς δὲ
 J 21,6 4 ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπεν πρὸς τὸν Σίμωνα· ἐπ-
 ανάγαγε εἰς τὸ βάθος, καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα
 5 ὑμῶν εἰς ἄγραν. καὶ ἀποκριθεὶς Σίμων εἶπεν·
 ἐπιστάτα, δι' ὅλης νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδὲν ἐλά-
 βομεν· ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὰ δίκτυα.
 6 καὶ τοῦτο ποιήσαντες συνέκλεισαν πλῆθος ἰχθύων
 7 πολὺ· διερρήσσετο δὲ τὰ δίκτυα αὐτῶν. καὶ
 κατένευσαν τοῖς μετόχοις ἐν τῷ ἑτέρῳ πλοίῳ τοῦ
 ἐλθόντος συλλαβέσθαι αὐτοῖς. καὶ ἦλθον, καὶ

43 ἀπεσταλην B-C 33-579 W D 372 1-124 990 Xs ar | -λμαι
 rel. | 44 εἰς τὰς συν. Bs^ψ 579 W D¹ 13^r 1424 al. 990 1038
 Q] εν ταις συν. rel. | Ιουδ. B-CLss 1^r 990 157 QR sysh^o sa
 * bo¹ (W 713)] Γαλιλ. rel. | 5,1 και¹ BSLss W 1^r 990 Xs
 660 c ar sa bo¹] του rel. | και αυτ. ην εστως] εστωτος αυ-
 * του Ta^{av} D e | 2 πλοιαρια C*.L 1424^o 7 1071 713 047 1047
 al. QR A a f | απ αυτων > 1038 R lat pl. | επλυναν SCLss
 372 X 1396 Q (BW D)] απεπλ. rel. | 3 inc. κ. το εν αυτων
 ην τ. Σιμωνος κ. ενεβη Ις εκαθισεν Ta sysp | ολιγον]
 οσον οσον D, + in aquam Ta sysp | 4 επαναγαγετε Ta^{av}
 W 660 sy⁴ sa | 5 ολης + της C 892 rel. pl. | ελαβ.] ευρο-
 μεν sys Eus^o, profecimus e | χαλασωμεν Ψ 1 118s 346
 1207 348 713 1396 K pl. sys ar gg¹ bo | 5s χαλ.-ποιησαν-
 τες] ου μη παρακουσομαι κ. ευθυς χαλασαντες D e | 6 δι-
 ερρησσετο BS 33ss 990 (CW)] -γνυτο rel. | διερρ.-αυτων]
 ωστε τα δικτυα ρησσεσθαι Ta^{1a} D e f r ar | αυτων + ωστε
 μη δυνασθαι αναγαγειν αυτο 28 348^r 1093 Ω 399^os |

bant illum ne discederet ab eis. Quibus ille ait: 43
 Quia et aliis civitatibus oportet me evange-
 lizare regnum Dei; quia ideo missus sum.
 Et erat praedicans in synagogis Galilaeae. 44

5,1-11 *Captura piscium miraculosa, disci-
 pulorum vocatio* (Mt 4,18-22; Mc 1,16-20)

Factum est autem, cum turbæ irruerent in 5
 eum ut audirent verbum Dei, et ipse stabat
 secus stagnum Genesareth. Et vidit duas naves 2
 stantes secus stagnum; piscatores autem de-
 scenderant et lavabant retia. Ascendens autem 3
 in unam navim, quae erat Simonis, rogavit eum
 a terra reducere pusillum. Et sedens docebat
 de navicula turbas. Ut cessavit autem loqui, 4
 dixit ad Simonem: Duc in altum, et laxate retia
 vestra in capturam. Et respondens Simon dixit 5
 illi: Praeceptor, per totam noctem laborantes
 nihil cepimus, in verbo autem tuo laxabo rete.
 Et cum hoc fecissent, concluserunt piscium mul- 6
 titudinem copiosam, rumpebatur autem rete eo-
 rum. Et annuerunt sociis, qui erant in alia navi, 7
 ut venirent et adiuvarent eos. Et venerunt et

5,3 ut a terra reduceret OssEp^mHs(U)D(Q)KVTh
 TW (vl pl.)

4 laxa A*sMB e c, laxare U

43 L 8,1

44 Mt 4,23

5,4 J 21,6

impleverunt ambas naviculas, ita ut pene mer-
 8 gerentur. Quod cum videret Simon Petrus, pro-
 cidit ad genua Iesu dicens: Exi a me, quia
 9 homo peccator sum, Domine. Stupor enim cir-
 cumdederat eum et omnes qui cum illo erant
 10 in captura piscium, quam ceperant; similiter
 autem Iacobum et Iohannem, filios Zebedaei,
 qui erant socii Simonis. Et ait ad Simonem Ie-
 sus: Noli timere; ex hoc iam homines eris
 11 capiens. Et subductis ad terram navibus, re-
 lictis omnibus secuti sunt eum.

5,12-26 *Leprosi, paralytici sanatio*

(Mt 8,1-4; 9,1-8; Mc 1,40-2,12)

12 Et factum est, cum esset in una civitatum,
 et ecce vir plenus lepra et videns Iesum et
 procidens in faciem, rogavit eum dicens: Do-
 13 mine, si vis, potes me mundare. Et extendens
 manum tetigit eum dicens: Volo, mundare.
 14 Et confestim lepra discessit ab illo. ¹Et ipse prae-
 cepit illi ut nemini diceret; sed vade, ostende
 te sacerdoti et offer pro emundatione tua, sicut
 15 praecepit Moyses, in testimonium illis. Peram-
 bulabat autem magis sermo de illo, et conve-

7 pene W e c d r] > *rel.*

8 ~ Domine quia h. GQ a b c z

10 capiens] vivificans a b ff r

12 faciem † et A s H X e Th

10 Mt 13,47

11 Mt 19,27; Mc 10,28

14 Lv 13,49; 14,2-32

ἔπλησαν ἀμφοτέρω τὰ πλοῖα ὥστε βυθίζεσθαι
 αὐτά. ἰδὼν δὲ Σίμων Πέτρος προσέπεσεν τοῖς 8 31,10
 γόνασιν Ἰησοῦ λέγων· ἐξελθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι
 ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι, Κύριε. θάμβος γὰρ περι- 9
 ἔσχεν αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ ἐπὶ τῇ
 ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων ἢ συνέλαβον, ὁμοίως δὲ καὶ 10 Mt 13,47
 Ἰακώβον καὶ Ἰωάννην υἱοὺς Ζεβεδαίου, οἳ ἦσαν
 κοινωνοὶ τῷ Σίμωνι. καὶ εἶπεν πρὸς τὸν Σί- 32,2
 μονα ὁ Ἰησοῦς· μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώ-
 πους ἔσῃ ζωγρῶν. καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα 11 Mt 19,27
 ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες πάντα ἠκολούθησαν αὐτῷ. Mc 10,28

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν 12 33,2
 πόλεων καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ πλήρης λέπρας· ἰδὼν δὲ 12-16 :
 τὸν Ἰησοῦν, πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον ἐδεήθη αὐτοῦ
 λέγων· Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαι με καθαρί-
 σαι. καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἤψατο αὐτοῦ λέ- 13
 γων· θέλω, καθαρίσθητι. καὶ εὐθέως ἡ λέπρα
 ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς παρήγγειλεν 14 Lv 13,49;
 αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν, ἀλλὰ ἀπελθὼν δεῖξον σεαυ-
 τὸν τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισ-
 μοῦ σου, καθὼς προυσέταξεν Μωϋσῆς, εἰς μαρ-
 τύριον αὐτοῖς. διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ 15 34,1

7 ἐπλησθησαν Ψ 579 W 1574 713 998 al. ar | ἀμφοτεροί
 S* 33 544 69 M 482 661 | ὥστε + ἡδη Ta^{av} C*, παρα τι
 D e c r sysph^m ar bo | 8 Πέτρος > W D 13ss 983-543 e a
 b r sys(h) | γόνασιν] ποσιν Ta^{al} 579 D 1^r e c sysp co | λέγων
 + παρακαλῶ Ta D e c f r syr | 9 ἡ] ὦν B D X s z, ἡν 579 Θ *
 lat pl. | 10 ζωγρῶν] vivificans a b ffr (Ta syspi ar Eus*) |
 10s ἦσαν δε κοινωνοὶ αὐτοῦ Ἰακωβ. κ. Ἰωαν. υἱοὶ Ζεβ.
 ο δε εἶπεν αὐτοῖς· δευτε κ. μη γινεσθε αλιεῖς ἰχθυῶν·
 ποιησω γαρ υμας αλιεῖς ἀνθρώπων· οἱ δε ἀκουσαντες
 παντα κατελειψαν ἐπὶ τ. γῆς κ. ἡκ. D (e) | 12 ἐν τῷ >
 13ss 983-543 | πληρ. λεπρας] λεπρος D | 13 κ. εὐθ.
 ἐκαθαρίσθη (Mt 8,3) D e (syr) | 14 εἰς μαρτ. αὐτ.] ἵνα εἰς
 μ. ἡ υμῖν τουτο Mn D a b c ffr g (e l sys) | 15s ο δε ἐξε-
 λθων ἠρξάτο κηρυσσ. κ. διαφημιζειν τ. λογον ὥστε μηκετι
 δυνασθαι αὐτον φανερωσ εἰς πολιν εἰσελθῆν. ἀλλὰ ἐξῶ
 ἡν ἐν ἐρημοῖς τοποῖς κ. συνηρχοντο πρὸς αὐτον κ. ἦλθεν
 παλιν εἰς Καφαρν. (Mc 1,45) (Ta^{al}) D |

- αὐτοῦ, καὶ συνήρχοντο ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν καὶ
 35,2 16 θεραπεύεσθαι ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν. αὐτὸς
 Mc 1,35 δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις καὶ προσευ-
 χόμενος.
- 36,2 17 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς
 17-26: ἦν διδάσκων, καὶ ἦσαν καθήμενοι φαρισαῖοι καὶ
 Mt 9,1-8 νομοδιδάσκαλοι οἱ ἦσαν ἐληλυθότες ἐκ πάσης
 Mc 2,1-12 κώμης τῆς Γαλιλαίας καὶ Ἰουδαίας καὶ Ἰερου-
 σαλήμ· καὶ δύναμις Κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι
 37,1 18 αὐτόν. καὶ ἰδοὺ ἄνδρες φέροντες ἐπὶ κλίνης
 ἄνθρωπον ὃς ἦν παραλελυμένος, καὶ ἐζήτουν
 19 αὐτὸν εἰσενεγκεῖν καὶ θεῖναι ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ
 μὴ εὐρόντες ποίας εἰσενέγκωσιν αὐτόν διὰ τὸν
 ὄχλον, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα διὰ τῶν κεράμων
 καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ κλινιδίῳ εἰς τὸ μέσον
 20 ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ. καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν
 αὐτῶν εἶπεν· ἄνθρωπε, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρ-
 7,49 21 τίαί σου. καὶ ἤρξαντο διαλογίζεσθαι οἱ γραμ-
 Is 43,25 ματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι λέγοντες· τίς ἐστὶν οὗτος
 ὃς λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύναται ἁμαρτίας ἀφεῖ-
 22 ναι εἰ μὴ ὁ μόνος ὁ Θεός; ἐπιγνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς
 τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς
 αὐτούς· τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν;
 23 ἵτις ἐστὶν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν· ἀφέωνταί σοι αἱ
 ἁμαρτίαι σου, ἢ εἰπεῖν· ἔγειρε καὶ περιπάτει;
 24 ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔξου-
 σίαν ἔχει ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἶπεν

17 και²-διδασκ.] διδασκωντος αυτου συνελθειν τους φαρ.
 D (ec sysp sa) | συνεληλυθοτ. D 1^r 13ss 983^r 660 A* a
 (ec) ar | κ. δυν. Κυ ην > D Xs | αυτον Bs L 579 W 544
 sys sa] αυτους rel. | 19 ποιας] πως 118s 517 al. 157 1012s
 1093 al. syph | δια τ. κεραμ.] αποστεγασαντες τ. κερα-
 μους οπου ην (Mc 2,4) D (b), > sys | τ. κραβ. συν τω
 παραλυτικω D | 20.23 σοι] σου, > σου S 579 W D 1675
 al. 1071 713 1047 ΩF al. | 21 φαρισ. + εν τ. καρδιας
 αυτων D b ff1q(c) | μονος] εις C^s D^l 28 Xs 1012 ar
 syh^m (ho) | 22 διαλογιζ. + πονηρα 828^o e c l r syi (D) |

niebant turbae multae ut audirent et curarentur
ab infirmitatibus suis. Ipse autem sedebat 16
in desertum et orabat.

Et factum est in una dierum, et ipse se- 17
debat docens. Et erant pharisaei sedentes et
legis doctores, qui venerant ex omni castello
Galilaeae et Iudaeae et Hierusalem; et virtus
Domini erat ad sanandum eos. Et ecce viri 18
portantes in lecto hominem, qui erat paralyti-
cus, et quaerebant eum inferre et ponere ante
eum. Et non inuenientes qua parte illum infer- 19
rent prae turba, ascenderunt supra tectum et
per tegulas summiserunt eum cum lecto in me-
dium ante Iesum. Quorum fidem ut vidit, dixit: 20
Homo, remittuntur tibi peccata tua. ¹Et coepe- 21
runt cogitare scribae et pharisaei dicentes:
Quis est hic, qui loquitur blasphemias? Quis
potest dimittere peccata, nisi solus Deus? Ut 22
cognovit autem Iesus cogitationes eorum, re-
spondens dixit ad illos: Quid cogitatis in cor-
dibus vestris? ¹Quid est facilius dicere: Dimit- 23
tuntur tibi peccata, an dicere: Surge et ambula?
Ut autem sciatis quia Filius hominis habet po- 24
testatem in terra dimittendi peccata, ait pa-

16 seded.] sedebat A*sZ*Cs gat
deserto A*sHssZsPB-JUHeKThT gat b c *al.*
17 ~ erat Domini *codd.* vl
19 ~ per tegulas et AsHsBeTh
24 habet pot. Ma fir] ~ pot. hab. *rel.*
dimittendi MEp^mPCs fff] -ttare *rel.*

16 Mc 1,35

21 L. 7,49; Is 43,25

24 Mt 28,18

ralytico: Tibi dico, surge, tolle lectum tuum
 25 et vade in domum tuam. Et confestim consur-
 gens coram illis tulit lectum, in quo iacebat,
 et abiit in domum suam magnificans Deum.
 26 Et stupor apprehendit omnes, et magnificabant
 Deum. Et repleti sunt timore dicentes: Quia
 vidimus mirabilia hodie.

5,27-39 *Vocatio Levi publicani*

(Mt 9,9-17; Mc 2,13-22)

27 Et post haec exiit et vidit publicanum no-
 mine Levi sedentem ad telonium et ait illi:
 28 Sequere me. ¹Et relictis omnibus, surgens secu-
 29 tus est eum. Et fecit ei convivium magnum Levi
 in domo sua; et erat turba multa publicanorum
 et aliorum, qui cum illis erant discumbentes.
 30 Et murmurabant pharisaei et scribae eorum
 dicentes ad discipulos eius: Quare cum publi-
 31 canis et peccatoribus manducatis et bibitis? Et
 respondens Iesus dixit ad illos: Non egent qui
 32 sani sunt medico, sed qui male habent. Non veni
 vocare iustos, sed peccatores ad paenitentiam.
 33 At illi dixerunt ad eum: Quare discipuli
 Iohannis ieiunant frequenter et obsecrationes

surge + et OZBeUGDCs a b d r Amb

25 surgens *codd.* vl

lectum W b] > *rel.*

27 telonium PJJ -neum *rel.*

29 ei > ZJW

32 non + enim DKVW f

ad W] in *rel.* vl

30 L 15,2; 19,7

31 L 4,23

τῷ παραλελυμένῳ· σοὶ λέγω, ἔγειρε καὶ ἄρας τὸ κλινίδιον σου πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου. καὶ 25 J 5,8
 παραχρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν, ἄρας ἐφ' ὃ κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ δοξάζων τὸν Θεόν. καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας, 26
 καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεόν, καὶ ἐπλήσθησαν φόβου λέγοντες ὅτι εἶδομεν παράδοξα σήμερον.

Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθεν, καὶ ἐθεάσατο τελώνιον ὀνόματι Λευὶν καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον. 27 38,2 27-32: Mt 9,9-13 Mc 2,13-17
 καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀκολούθει μοι. ἰ καὶ καταλιπὼν 28
 πάντα ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. Καὶ ἐποίησεν 29 39,2
 δοχὴν μεγάλην Λευὶς αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ· καὶ ἦν ὄχλος πολὺς τελωνῶν καὶ ἄλλων οἳ ἦσαν μετ' αὐτῶν κατακείμενοι. καὶ ἐγόγγυζον οἱ φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς αὐτῶν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγοντες· διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε; καὶ ἀποκριθεῖς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτούς· οὐ χρεῖαν 30 15,2;19,7
 ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες ἰατροῦ, ἀλλὰ οἱ κακῶς ἔχοντες· οὐκ ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους ἀλλὰ 31 40,2 4,23
 ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν. 32

Οἱ δὲ εἶπαν πρὸς αὐτόν· οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου νηστεύουσιν πυκνὰ καὶ δεήσεις ποιοῦνται. 33 33-39: Mt 9,14-17 Mc 2,18-22

24 παραλυτικῶ S-L 579 W D Θs 13-954 al. Xss N 157 273 1396s al. FZ | 25 αὐτῶν] παντῶν (Mc 2,12) Ta^{an} W* 13ss 983^r 213 157 1604 a ar (124 1038) | ἐφ' ο κατεκειτο] τ. κλινῆν Ta^{aii} D e syp sa, pr. τ. κλιν. a b c r syih | 25s τ. ὄν 1 2 Ψ 579 D 544 13ss Ms al. Xs 157 4s 028 e | 27 inc. κ. ἐλθὼν παλιν παρα τ. θαλάσσαν τ. επακολουθούντα αὐτῷ οχλοῦ ἐδιδασκεν κ. παραγῶν εἶδεν Λευεὶ τον του Αλφ. καθ. D | 28 παντας S*C* | ἠκολούθει BLsW D 700 69 E a gg | 29 ἄλλων] ἁμαρτωλῶν W 1424* Xss N 1396 262 | αὐτῶν] αὐτοῦ Taⁱ B* 579 1 118s 660 syh^m | οἱ-κατακειμ.] ἀνακείμενων Ta D e | 30 αὐτῶν > Ta S D 118s 788 Xss F e fffl syp co | 31 υγιαίνοντ.] ἰσχυοντες (Mt 9,12) Ψ 13-828 1424 1093s 1346* | 33 αὐτον + δια τι S*ss 579s D Θss 28^r rel. pl. lat syph ar gg |

- ὁμοίως καὶ οἱ τῶν φαρισαίων, οἱ δὲ σοὶ ἐσθίου-
 J 3,29 34 σιν καὶ πίνουσιν. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐ-
 τοὺς· μὴ δύνασθε τοὺς υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος, ἐν
 ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστίν, ποιῆσαι νηστεύ-
 J 16,20 35 ειν; ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, καὶ ὅταν ἀπαρθῇ
 ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκεί-
 36 ναις ταῖς ἡμέραις. Ἔλεγεν δὲ καὶ παραβολὴν
 πρὸς αὐτοὺς ὅτι οὐδεὶς ἐπίβλημα ἀπὸ ἱματίου
 καινοῦ σχίσας ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν·
 εἰ δὲ μήγε, καὶ τὸ καινὸν σχίσει καὶ τῷ παλαιῷ
 οὐ συμφωνήσει τὸ ἐπίβλημα τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ.
 Job 32,19 37 καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς·
 εἰ δὲ μήγε, ῥήξει ὁ οἶνος ὁ νέος τοὺς ἀσκοὺς,
 καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦν-
 38 ται· ἀλλ' οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον.
 39 Ἴκαὶ οὐδεὶς πιὼν παλαιὸν θέλει νέον· λέγει γάρ·
 ὁ παλαιὸς χρηστός ἐστίν.
- 41,2
 1-5: 6 Ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ διαπορεύεσθαι
 αὐτὸν διὰ σπορίμων, καὶ ἔτιλλον οἱ μαθη-
 ται αὐτοῦ καὶ ἤσθιον τοὺς στάχνας ψώχοντες
 2 ταῖς χερσίν. τινὲς δὲ τῶν φαρισαίων εἶπαν· τί

1-5:
 Mt 12,1-8
 Mc 2,23-28

ομοίως > 1241 D 700 vl(-er) syp sa | σοι + μαθηται Ta¹¹ⁿ
 (D) 1424 1675s e b c f f r g g bo | εσθ. κ. πιν.] ουδεν τουτων
 ποιουσιν D e, ου νηστεουσιν 1424* | 34 μη δυνανται οι
 υιοι, > ποιησαι S* D (348) vl | εν ω -εστιν] εφ οσον εχου-
 σιν τ. νυμφιον μεθ εαυτων (Mc 2,19) D e | νηστευσαι BS^c
 1241 28 Xs 1093 Ξ | 36 απο^t > Cs 579s 372^r 1424 rel.
 pl. gg | σχισας > CA 700^r 13 rel. pl. syh | το επιβλημα
 > ΨΔ 372^r 118s 517 al. M^rU al. 713 245 Γ pl. A^rV rel. |
 37 ρησσει CA 2145 Γ b fl q syph ar bo | 38 βλητ.] βαλ-
 λουσιν Ta S* D vl syp co, + κ. αμφοτεροι συντηρονται
 (Mt 9,17) CsΔ D Θ 372^r 22s rel. pl. lat syph ar gg | 39 >
 D vl | παλαιον BsC^{*}LW 1^r 157 ar co] + ευθεως rel. |
 χρηστος Bsl. 1241 W P⁴ 157 syp co] -στοτερος rel. |
 * 6,1 σαββατω Ta³ Bs 33s 579 W 700 1^r 788s 157 660 b c |
 q r syp h^m] + δευτεροπρωτω rel. Amb Ep, mane e | και^t-
 χερσιν] οι δε μαθ. αυτ. ηρξαντο τιλλειν τ. σταχ. κ. ψωχ.
 τ. χ. ησθιον D (Ta³ e a b f q syp ar gg co) | 2 ειπον· ιδε τι
 ποιουσιν οι μαθ. σου τοις σαββ. ο ουκ εξεστιν Ta²⁷ D |

faciunt, similiter et pharisaeorum; tui autem edunt et bibunt? ¹ Quibus ipse ait: Numquid ³⁴ potestis filios sponsi, dum cum illis est sponsus, facere ieiunare? Venient autem dies, cum abla- ³⁵ tus fuerit ab illis sponsus; tunc ieiunabunt in illis diebus. Dicebat autem et similitudinem ad ³⁶ illos: Quia nemo commissuram a novo vestimento immittit in vestimentum vetus; alioquin et novum rumpit, et veteri non convenit commissura a novo. Et nemo mittit vinum novum ³⁷ in utres veteres; alioquin rumpet vinum novum utres, et ipsum effundetur, et utres peribunt. Sed vinum novum in utres novos mittendum ³⁸ est, et utraque conservantur. Et nemo bibens ³⁹ vetus statim vult novum; dicit enim: Vetus melius est.

6,1-11 *Dominus sabbati*

(Mt 12,1-14; Mc 2,23-3,6)

Factum est autem in sabbato secundo primo, ⁶ cum transiret per sata, vellebant discipuli eius spicas et manducabant confricantes manibus. Quidam autem pharisaeorum dicebant illis: ²

³⁵ dies + et HOssB-JUMaThCs gat a d

³⁶ ~ vestim. novo *codd.* vl

³⁷ effunditur AssMsQ a l r²

³⁴ J 3,29

³⁵ L 17,22; J 16,20

³⁷ Job 32,19

- 3 Quid facitis quod non licet in sabbatis? ¹Et re-
spondens Iesus ad eos dixit: Nec hoc legistis
quod fecit David, cum esurisset ipse et qui cum
4 illo erant? quomodo intravit in domum Dei et
panes propositionis sumpsit et manducavit et
dedit his qui cum ipso erant, quos non licet
5 manducare nisi tantum sacerdotibus? Et dicebat
illis: Quia Dominus est Filius hominis etiam
sabbati.
- 6 Factum est autem et in alio sabbato, ut in-
traret in synagogam et doceret. Et erat ibi
7 homo, et manus eius dextra erat arida. Obser-
vabant autem scribae et pharisaei, si in sab-
bato curaret, ut invenirent unde accusarent eum.
- 8 Ipse vero sciebat cogitationes eorum et ait
homini, qui habebat manum aridam: Surge et
9 sta in medium. Et surgens stetit. ¹Ait autem
ad illos Iesus: Interrogo vos, si licet sabbatis
benefacere, an male; animam salvam facere, an
10 perdere? Et circumspectis omnibus, dixit homi-

4 ipso] eo FZVW q r²
licebat FGDQHeVCs gat e b c d f l q r
6 et¹ > OUGDQ e b c f f l r z
erat > A-H*XEpBe
7 in > AsHsEpBeGHe e b c d f f l q z
unde accus.] accusare AssMJssQHe gat c q r²
(EpD, H*C)
9 sabbatis Ma] -to *rel.* e b f f l q z

3 1 Sm 21,1-6

4 Lv 24,9

6 I. 14,1

ποιεῖτε ὃ οὐκ ἔξεστιν ποιεῖν τοῖς σάββασιν; καὶ 3
ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· οὐδὲ
τοῦτο ἀνέγνωτε ὃ ἐποίησεν Δαβὶδ, ὅποτε ἐπείνα- 1 Sm 21,1-6
σεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες; ὡς εἰσῆλθεν 4
εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προ-
θέσεως λαβὼν ἔφαγεν καὶ ἔδωκεν τοῖς μετ' αὐ-
τοῦ, οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ μόνους τοὺς ἱε-
ρεῖς; καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ 5
ἄνθρωπου καὶ τοῦ σαββάτου.

Ἐγένετο δὲ ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐ- 6 42,2
τὸν εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ διδάσκειν· καὶ ἦν
ἄνθρωπος ἐκεῖ καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν
ξηρά. παρετηροῦντο δὲ αὐτὸν οἱ γραμμα- 7 14,1
τεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι, εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ θερα-
πεύει, ἵνα εὕρωσιν κατηγορίαν κατ' αὐτοῦ· αὐτὸς 8
δὲ ἴδεις τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, εἶπεν δὲ τῷ ἄν-
δρὶ τῷ ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα· ἔγειρε καὶ στήθι
εἰς τὸ μέσον· καὶ ἀναστὰς ἔστη. Ἐἶπεν δὲ ὁ 9
Ἰησοῦς πρὸς αὐτούς· ἐπερωτῶ ὑμᾶς, εἰ ἔξεστιν
τῷ σαββάτῳ ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι,
ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀπολέσαι; καὶ περιβλεψάμενος 10

ποιεῖν > Ta^{at} B D 700 788s R lat(-q) ar gg sa | 3 οντες
> Bs 33sss W D Θs 1^r 788s Xs 157s syri¹ | 4 ως| πως
S^c 33s Θs 1^r 13ss 983-954 Xs 157 R, > B D | λαβων >
S 579 W D 700 565 1-124 1223s 16 1574 157 047 K pl. syi
ar gg | εξον ην D 713 1047 e b c f q r syp ar co Iq | post
4 add. τη αυτη ημερα θεασαμενος τινα εργαζομενον τω
σαββατω ειπεν αυτω· ανθρωπε ει μεν οιδας τι ποιεις μα-
καριος ει, ει δε μη οιδας επικαταρατος κ. παραβατης ει
τ. νομου D | 5 post 10 D | ~ εστιν του σαββ. ο υιος τ. α.
BsW syri bo (sa) | 6s κ. εισελθοντος αυτου παλιν εις τ.
συναγ. σαββατω εν η ην ανθρωπος ξηραν εχων τ. χειρα
παρετηρ. αυτον οι φ. D | 7 κατηγορειν αυτου BS* Θ 28
1^r 124 X 2145s 1604 Ω 399*s lat(-r) syrih* sa (D) | 8 ηδει,
ειπεν δε] γνωσκων, λεγει D b f (1424, 1675s) | 9 επερω-
τω Ta^{atn} BSLW e vg syi bo] -τησω rel. | απολεσαι Ta^{atn}
B-579 W D 1-124 X 1071 157 1093s 660s lat(-e) syrih^m
ar co Tert] αποκτειναι rel., + οι δε εσιωπων (Mc 3,4)
Ta^{atn} D 124 346 954 al. 348^r 1093 Λ al. |

πάντας αὐτοὺς εἶπεν αὐτῷ· ἔκτεινον τὴν χειρὰ
 σου. ὁ δὲ ἐποίησεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ
 11 αὐτοῦ. αὐτοὶ δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας, καὶ διελά-
 λουν πρὸς ἀλλήλους, τί ἂν ποιήσαιεν τῷ Ἰησοῦ.
 12 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐξελθεῖν
 αὐτὸν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι, καὶ ἦν διανυκ-
 13 τερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ Θεοῦ. καὶ ὅτε
 ἔγένετο ἡμέρα, προσεφώνησεν τοὺς μαθητὰς
 αὐτοῦ, καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδεκα, οὓς
 14 καὶ ἀποστόλους ὠνόμασεν, Ἰσίμωνα, ὃν καὶ
 ὠνόμασεν Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν
 αὐτοῦ, καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, καὶ Φίλιπ-
 15 πον καὶ Βαρθολομαῖον, καὶ Ματθαῖον καὶ
 Θωμᾶν, καὶ Ἰάκωβον Ἀλφαίου καὶ Σίμωνα
 16 τὸν καλούμενον ζηλωτὴν, καὶ Ἰούδαν Ἰακώ-
 βου, καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώθ, ὃς ἐγένετο προδό-
 17 της. καὶ καταβὰς μετ' αὐτῶν ἔστη ἐπὶ τόπου
 πεδινοῦ, καὶ ὄχλος πολὺς μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ
 πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας
 καὶ Ἱερουσαλήμ καὶ τῆς παραλίου Τύρου καὶ
 18 Σιδῶνος, οἱ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ καὶ ἰαθῆναι

43,2
 12-16:
 Mc 3,13-19
 44,2
 Mt 10,2ss
 A 1,13
 J 6,70

45,1
 17-19:
 Mt 4,23-5,1
 Mc 3,7-12

10 αὐτους + εν οργη (Mc 3,5) Ta D Θ 1-124 348s 16 X
 1071s 157 1604 660s A^r vl syih ar | εποιησ.] εξετεινεν SW
 D 1-230 1424^r 157s 1604 lat syph^m ar gg co | αὐτου +
 υγιης 892s W 28^r 13 pl. 1424-1606 M 71 rel. pl.] + ως
 η αλλη Ta^m ΨΔs rel. b c f q r syrih gg | 11 τι-Ιυ] πως
 απολεσωσιν αὐτον (Mt 12,14) Ta D | 12 ἐξελθειν αὐτ.
 B-L 579 W D 348^r Xs 1604 e ar sa] εξηλθεν rel. | 13 εφοι-
 νησ. D 1^r 157 lat(-c) ar | ωνομασ.] εκαλεσεν D 1223s
 990 | 14 πρωτον Σιμωνα D r | Ιωανν. + τ. αδελφον αυ-
 του, ους επωνομασεν Βοαηργες, ο εστιν υιοι βροντης D |
 15 Θωμαν + τ. επικαλουμενον Διδυμον (J 11,16) D | Ιακωβ.
 + τον του Ψ 892 Δ D Θ 565^r 124 rel. pl. | 16 Ισκαριωθ BS*
 C 33s 579 gg] Σκαρ. D lat sysp, Ισκαριωτην Mn rel., >
 a br | 17 τοπου] του 33 Δ 22 2145 291 Γs al. Q E sysp |
 πολυς BsLssW 1^r 1346 syri sa] > rel. | Ιερουσ. + κ. Πε-
 ραιας S*W lat(-e) ar | Σιδων. + κ. αλλων πολεων
 ec (D) |

ni: **Extende manum tuam. Et extendit, et restituta est manus eius. Ipsi autem repleti sunt 11 insipientia et colloquebantur ad invicem quidnam facerent Iesu.**

6,12-16 *Apostolorum vocatio*

(Mt 10,1-4; Mc 3,7-19)

Factum est autem in illis diebus, exiit in 12 montem orare et erat pernoctans in oratione Dei. Et cum dies factus esset, vocavit disci- 13 pulos suos et elegit duodecim ex ipsis, quos et apostolos nominavit: Simonem, quem cog- 14 nominavit Petrum, et Andream fratrem eius, Iacobum et Iohannem, Philippum et Bartholomaeum, ¹ Matthaeum et Thomam, Iacobum 15 Alphaei et Simonem, qui vocatur zelotes, ¹ et 16 Iudam Iacobi et Iudam Iscariotem, qui fuit proditor.

6,17-49 *Sermo montanus* (Mt 5-7)

Et descendens cum illis stetit in loco cam- 17 pestri, et turba discipulorum eius et multitudo copiosa plebis ab omni Iudaea et Hierusalem et maritima et Tyri et Sidonis, ¹qui venerant 18 ut audirent eum et sanarentur a languoribus

11 facerent + de FEp^mPGDQHe b c ff l q r z

15 ~ Thom. et Matth. OZK VW z

16 et¹ DHeW] > rel.

traditor BeU c f f r z

17 descendens] descendit... et Q e b f f l q

18 venerunt AsM^rBUGDK^{*}Cs e f f l r

suis. Et qui vexabantur a spiritibus immundis
 19 curabantur. Et omnis turba quaerebat eum tan-
 gere, quia virtus de illo exibat et sanabat omnes.

20 Et ipse, elevatis oculis in discipulos suos,
 dicebat:

Beati pauperes quia vestrum est regnum Dei.

21 Beati qui nunc esuritis quia saturabimini.

Beati qui nunc fletis quia ridebitis.

22 Beati eritis cum vos oderint homines et cum
 separaverint vos et exprobraverint et eiecerint
 nomen vestrum tamquam malum propter Filium
 23 hominis. Gaudete in illa die et exsultate; ecce
 enim merces vestra multa est in caelo; secundum
 haec enim faciebant prophetis patres eorum.

24 Verumtamen vae vobis divitibus, quia ha-
 betis consolationem vestram.

25 Vae vobis qui saturati estis, quia esurietis.

Vae vobis qui ridetis nunc, quia lugebitis
 et flebitis.

26 Vae cum benedixerint vobis homines; se-
 cundum haec enim faciebant pseudoprophetis
 patres eorum.

19 quaerebant AsXBGV e b f f l r

23 est > AsHsX^cEpPBeIGDHe d f l q

24 quia] qui MEpUDQW gat q r

26 ~ bene vobis dixer. *codd. pl.*

homines X*D] omnes hom. *rel. vl*

enim W f f r] > *rel.*

*pseudoproph. OEpQV] prophet. *rel. fl'*

21 Ap 7,16s; Ps 125,5s; Is 61,3; 65,13s

22 J 15,19; 16,2

24 Ja 5,1

25 Ja 4,4; Mi 2,11

ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν, καὶ οἱ ἐνοχλούμενοι ἀπὸ
πνευμάτων ἀκαθάρτων ἐθεραπεύοντο. καὶ πᾶς 19
ὁ ὄχλος ἐζήτουν ἄπτεσθαι αὐτοῦ, ὅτι δύναμις
παρ' αὐτοῦ ἐξήρχετο καὶ ἰᾶτο πάντας.

Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ 20 ^{46,5}
εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἔλεγεν· ^{20-23:}
^{Mt 5,3-12}

Μακάριοι οἱ πτωχοί, ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ
βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν, ὅτι χορτασθήσεσθε. 21 ^{47,5}
μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν, ὅτι γελίσετε. ^{Ap 7,16s}
^{48,5}

μακάριοί ἐστε ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄν- 22 ^{Is 61,3}
θρωποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς καὶ ὄνειδί- ^{49,5}
σωσιν καὶ ἐκβάλωσιν τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρὸν ^{J 15,19; 16,2}
ἐνεκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. χάριτε ἐν ἐκείνῃ 23
τῇ ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε· ἰδοὺ γὰρ ὁ μισθὸς
ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ τὰ αὐτὰ γὰρ
ἐποιοῦν τοῖς προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.

Πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις, 24 ^{50,10}
ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν. ^{Ja 5,1}
^{L 16,25}

οὐαὶ ὑμῖν, οἱ ἐμπεπλησμένοι νῦν, 25 ^{Is 5,22}
ὅτι πεινάσετε.

οὐαὶ, οἱ γελῶντες νῦν,
ὅτι πενθήσετε καὶ κλαύσετε.

οὐαὶ ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσιν πάντες οἱ 26 ^{51,10}
ἄνθρωποι· κατὰ τὰ αὐτὰ γὰρ ἐποιοῦν τοῖς ^{Ja 4,4}
ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. ^{Mt 2,11}

18 οχλουμενοι Ψs 892 Δs rel. pl. | 20 πτωχοι + τω πνευ-
ματι (Mt 5,3) S^o 33 579 D 544 1-954 1123s 348^r Xs 713
4s 1604 Q al. a c fr¹⁻² gg | τ. θυ] των ουραν. 544 118s 69
1424s X 157 al. c f sys sa | 21 νυν¹ + κ. διψωντες τ. δι-
καιουσνην (Mt 5,6) e c l r (a b ff q z) | χορτασθησονται Mn
S^{*} 69 Xs e b ff l q r sys ar | γελασσονται Mn e sys ar Ωq
Eus (W) | 23 χαριτε-σκιρτησ.> Mn | ημερα] ωρα 579 a 22 *
sys | γαρ¹ > 565 544 Ks 1219^a 280 482s | γαρ² > Mn D
1424^a a ff l ar | 25 τ. εμπεπλησμενοις 124 F a | 26 παντες * *
> Mn LsΔW D 565^r 71 348^r 1012s Γs 251ss al. Λss V
pl. al. sysp gg | γαρ > Mn D lat pl. | οι πατερ. αυτων >
B 700 sys sa | αυτων] υμων 69 1574 251 Ir |

- ^{52,5} 27 Ἄλλα ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν· ἀγαπάτε
^{27-36:}
^{Mt 5,39-48} τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦ-
 28 σιν ὑμᾶς, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς,
^{53,5} 29 προσεύχεσθε περὶ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς. τῷ
 τύπτοντί σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα πάρεχε καὶ τὴν
 ἄλλην, καὶ ἀπὸ τοῦ αἵροντός σου τὸ ἱμάτιον
 30 καὶ τὸν χιτῶνα μὴ κωλύσης. παντὶ αἰτοῦντί σε
 δίδου, καὶ ἀπὸ τοῦ αἵροντος τὰ σὰ μὴ ἀπαίτει.
^{54,5} 31 καὶ καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι,
^{Mt 7,12}
^{Tob 4,16} 32 ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. καὶ εἰ ἀγαπάτε τοὺς ἀγα-
^{55,5}
 πῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; καὶ γὰρ οἱ
 ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσιν.
 33 καὶ [γὰρ] ἐὰν ἀγαθοποιῆτε τοὺς ἀγαθοποιοῦντας
 ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; καὶ οἱ ἁμαρτω-
^{Lv 25,35s} 34 λοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν. καὶ ἐὰν δανίσητε παρ'
 ὧν ἐλπίζετε λαβεῖν, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; καὶ
 ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανίζουσιν, ἵνα ἀπολά-
 35 βωσιν τὰ ἴσα. πλὴν ἀγαπάτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν
 καὶ ἀγαθοποιεῖτε καὶ δανίζετε μηδὲν ἀπελπί-
 ζοντες· καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς, καὶ
 ἔσεσθε υἱοὶ ὑψίστου, ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστιν
 36 ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηροὺς. Γίνεσθε οἰκ-
 τήμονες, καθὼς ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρων ἐστίν.
^{56,2}
^{37-42:} 37 Ἔτι καὶ μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῆτε· καὶ μὴ κα-
^{Mt 7,1-5}

28 υμας² + κ. διωκοντων υμας (Mt 5,44) Ta 13-826 828s
 (co) | 29 την¹ + δεξιαν (Mt 5,39) Ta³ S* 579 28 1689s
 1424* 1604 E* r² | παρεχε] στρεψον 13^r | 31 ανθρ. B 579
 700 affl rz sys Iq] + κ. υμεις rel. | ομοιως > D e sa Iq
 * Cl | 33 γαρ BS* 700] > rel. | και² BS* 892* W Λ sys co]
 * + γαρ rel. | 34 λαβειν BSL 579 W 157 1573] απολαβ.
 Mn rel. Iust | τα ισα > D vl sys | 35 πλην + λεγω υμιν
 1194 U (e) | μηδενα SW X 1071 Π* 489 sysp (ar) | πολυς
 + εν τοις ουραν. 1424* 213s A a c l rz sys | 36 γινεσθε
 Bs 33s W P⁴⁵ D 700 1^r 713 660 Ξ e a b l q sys ar co Iust
 Tert Ωq] + ουν (Mt 5,48) rel. | υμων + ο ουρανιος S^c
 * 579 13^r 954 Iust¹ Cl¹ Xq | 37 και ου¹ P⁴⁵] ινα Mn Ta
 ΨW D 348 AL eac fr² gat sys sa Amb |

Sed vobis dico, qui auditis: Diligite inimicos 27
 vestros, benefacite his qui oderunt vos. Bene- 28
 dicite maledicentibus vobis et orate pro ca-
 lumniantibus vos. Et qui te percutit in maxillam, 29
 praebe et alteram, et ab eo, qui aufert tibi
 vestimentum, etiam tunicam noli prohibere. Omni 30
 autem petenti te tribue, et qui aufert quae tua
 sunt ne repetas. Et prout vultis ut faciant vobis 31
 homines, et vos facite illis similiter. Et si di- 32
 ligitis eos qui vos diligunt, quae vobis est gratia?
 nam et peccatores diligentes se diligunt. ¹Et si 33
 benefeceritis his qui vobis benefaciunt, quae
 vobis est gratia? siquidem et peccatores hoc
 faciunt. Et si mutuum dederitis his a quibus 34
 speratis recipere, quae gratia est vobis? nam
 et peccatores peccatoribus faenerantur, ut re-
 cipiant aequalia. Verumtamen diligite inimicos 35
 vestros, benefacite et mutuum date nihil inde
 sperantes, et erit merces vestra multa, et eritis
 filii Altissimi, quia ipse benignus est super
 ingratos et malos. Estote ergo misericordes, 36
 sicut et Pater vester misericors est. Nolite iudi- 37
 care, et non iudicabimini; nolite condemnare, et

27 oderunt vos XW a b ff} ~ vos oder. *rel.* e q z

28 et > *codd.* vl

29 et¹ ei Ep*U

praebe + illi PDW (X e a b z)

auferet AsHOZPJGDC e a b ff z

30 auferet AFMZBeJUG e b ff z

32 diligenter UT

35 vestros W} + et *rel.* e a b ff q z

sperant.] desperant. F-Ep^mBeJUGQV*Cs vl pl.

- non condemnabimini. Dimittite, et dimittimini.
 38 Date, et dabitur vobis; mensuram bonam et
 confertam et coagitatam et supereffluentem da-
 bunt in sinum vestrum. Eadem quippe mensura,
 qua mensi fueritis, remetietur vobis.
 39 Dicebat autem illis et similitudinem: Num-
 quid potest caecus caecum ducere? nonne ambo
 40 in foveam cadunt? Non est discipulus super
 magistrum; perfectus autem omnis erit, si sit
 41 sicut magister eius. Quid autem vides festucam
 in oculo fratris tui, trabem autem, quae in oculo
 42 tuo est, non consideras? Aut quomodo potes di-
 cere fratri tuo: Frater, sine eiciam festucam de
 oculo tuo, ipse in oculo tuo trabem non videns?
 Hypocrita, eice primum trabem de oculo tuo, et
 tunc perspicies ut educas festucam de oculo
 43 fratris tui. Non est enim arbor bona, quae facit
 fructus malos; neque arbor mala faciens fruc-
 44 tum bonum. Unaquaeque enim arbor de fruc-
 tu suo cognoscitur. Neque enim de spinis col-
 ligunt ficus, neque de rubo vindemiant uvam.
 45 Bonus homo de bono thesauro cordis sui pro-

37 dimittim. A^cssMIG, dimittetur vobis OssJU
 KV e c r z

38 et² OW] > *rel.* b c f ff

39 cadent A-HOEpPBssUGD^rCs b f ff

40 si sit * > AssMsX^eEpB-JDQHeCs e d Ir

42 aut] et *codd.*

videns] vides MsZBeG*DKVCsW

ipse-videns] et ecce in oculo tuo trabes subiacet
 a b c ff * l q z (e d)

perspicies] respic. AsMEpPDHe b q

45 bonus + enim GDHe a b c f l r z

38 Mc 4,24 | 40 Mt 10,24s; J 15,20 | 45 Mt 12,34s

ταδικάζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε. ἀπολύετε,
καὶ ἀπολυθήσεσθε· δίδοτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· 38 ^{Mt 6,14}
μέτρον καλὸν πεπεισμένον σεσαλευμένον ὑπερ- ^{Mc 4,24}
εκχυννόμενον δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν·
ὃ γὰρ μέτρον μετρεῖτε ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν.

Εἶπεν δὲ καὶ παραβολὴν αὐτοῖς· Μήτι δύ- 39 ^{57,5}
ναται τυφλὸς τυφλὸν ὀδηγεῖν; οὐχὶ ἀμφοτέρω ^{Mt 15,14;}
εἰς βόθυνον ἐμπεσοῦνται; οὐκ ἔστιν μαθητῆς ^{23,16,24}
ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον· κατηρτισμένος δὲ πᾶς ⁴⁰ ^{58,3}
ἔστιν ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ. Τί δὲ βλέπεις τὸ ^{Mt 10,24s}
κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, ^{J 15,20}
τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κα-
τανοεῖς; πῶς δύνασαι λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου· 42
ἀδελφέ, ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ
ὀφθαλμῷ σου, αὐτὸς τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου
δοκὸν οὐ βλέπων; ὑποκριτά, ἐκβαλε πρῶτον
τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε δια-
βλέψεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελ-
φοῦ σου ἐκβαλεῖν. Οὐ γὰρ ἔστιν δένδρον καλὸν 43 ^{60,5}
ποιοῦν καρπὸν σαπρὸν, οὐδὲ πάλιν δένδρον σα- ^{Mt 7,16-20}
πρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν. ἕκαστον γὰρ δέν- 44
δρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκεται. οὐ γὰρ ^{61,5}
ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσιν σῦκα, οὐδὲ ἐκ βάτου
σταφυλὴν τρυγῶσιν. ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ 45 ^{62,5}
ἀγαθοῦ ἠθισαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προφέρει ^{Mt 12,34s}

κ. ου²] ινα Mn W* D e a c f f r² sys sa Tert Bas | 38 πε-
πεισμ. > e c r sys(p) bo | γαρ > Ta² Θs 13s5s 826s a b ff
| q r z sys ar Tert | μετρηθησ. Ta²¹ B* 33 28 1093 P e b q |
39 πεσοῦνται SsΨs 565² 124 517 rel. pl. lat(-a) | 40 πας
> S 157 716 b | εσται] -τω S Θ F co Ωρ | 41 ιδιω] σω
Ta²¹ D 13² P lat | 42 πως B e ff sys] + δε S 892s, η πως *
rel. | αδελφε > D 157 047 vl | εν τω οφθ.¹²] εκ του οφθ.
D lat sysp ar gg bo (348, 33 sa) | αυτος - βλεπων] κ. ιδου
η δοκος εν τω σω οφθαλ. υποκειται D vl sys | 43 καρ-
πους σαπρους, καρ. καλους Ta²¹ D sysp (lat) | 44 γαρ¹
> D 700 209 348 16 1038 vl sys | γαρ² > a b ff q r z sys |
συλλεγ.] εκλεγονται D e | 45 αυτου¹ > BS 579 Cl | *

- τὸ ἀγαθόν, καὶ ὁ πονηρὸς ἐκ τοῦ πονηροῦ προ-
φέρει τὸ πονηρόν· ἐκ γὰρ περισσεύματος καρδί-
63,3 46 ας λαλεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ. τί δέ με καλεῖτε· Κύ-
Ma 1,6 ριε Κύριε, καὶ οὐ ποιεῖτε ἃ λέγω;
- 64,5 47 Πᾶς ὁ ἐρχόμενος πρὸς με καὶ ἀκούων μου
Mt 7,24-27 τῶν λόγων καὶ ποιῶν αὐτούς, ὑποδείξω ὑμῖν
48 τίνι ἔστιν ὅμοιος. ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰ-
κοδομοῦντι οἰκίαν, ὃς ἔσκαψεν καὶ ἐβάθυνεν
καὶ ἔθηκεν θεμέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν. πλημμύ-
ρης δὲ γενομένης προσέρρηξεν ὁ ποταμὸς τῇ
οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσεν σαλεῦσαι αὐτήν
διὰ τὸ καλῶς οἰκοδομηθῆσθαι αὐτήν.
- Sap 4,4 49 Ὁ δὲ ἀκούσας καὶ μὴ ποιήσας ὅμοιός ἐστιν
ἀνθρώπῳ οἰκοδομήσαντι οἰκίαν ἐπὶ τὴν γῆν
χωρὶς θεμελίου, ἣ προσέρρηξεν ὁ ποταμὸς, καὶ
εὐθὺς συνέπεσεν, καὶ ἐγένετο τὸ ῥῆγμα τῆς οἰ-
κίας ἐκείνης μέγα.
- 65,3 7 Ἐπειδὴ ἐπλήρωσεν πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ
1-10: εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, εἰσῆλθεν εἰς Καφαρ-
Mt 8,5-13 ναούμ. Ἐκατοντάρχου δὲ τινος δοῦλος κακῶς
J 4,46ss 2 ἔχων ἡμελλεν τελευτᾶν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος.
3 ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀπέστειλεν πρὸς αὐ-
τὸν πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων, ἐρωτῶν αὐτόν,
4 ὅπως ἐλθὼν διασώσῃ τὸν δοῦλον αὐτοῦ. οἱ δὲ
παραγενόμενοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, παρεκάλουν
αὐτὸν σπουδαίως, λέγοντες ὅτι ἄξιός ἐστιν ὁ
πονηροῦ + θησαυροῦ τ. καρδιας αὐτοῦ Ta⁽¹⁾ C^{ss}Δ Θ
565^r 22 rel. q r sy³ gg (co) | 46 δε > 826s 828 syp ar sa
* Iq | καλεῖτε] λεγετε D 28 syp gg Iq Cl Ωρ Did | 48 δια
το· αὐτην Bs 33sss W 157 Ξ syh^m co] τεθεμελιωτο γαρ
επι τ. πετραν CsΔ rel. syph* ar gg bo¹, γαρ + θεμελιως
αυτης Ta syp ar, > P⁴⁵ 700 sys (1689s) | 49 επεσεν
CsΔW 565^r | 424* 1606-1574 713 rel. a c ff r vg | 7,1 επειδη
BC* 892s W 124 1606 Xs A* sa] επει δε rel. pl. | inc. και
εγενετο οτε ετελεσεν D a b ff l q (e c syh^m)|εις-λαου] λαλων
D (e)| 2 ημελλεν] proximus erat Ta c sysph^m ar gg | 3 πρ.
αυτον > D 700 13 69-543 1093 vl ar | 4 προς τ. Iy > D
a c ff l r | παρεκαλ.] ηρωτων SL 579s D 700 l* 13-230 Ξ lat|

fert bonum, et malus homo de malo thesauro profert malum; ex abundantia enim cordis os loquitur. Quid autem vocatis me Domine, Do- 46 mine, et non facitis quae dico?

Omnis qui venit ad me et audit sermones 47 meos et facit eos, ostendam vobis cui similis sit. Similis est homini aedificanti domum, qui 48 fodit in altum et posuit fundamentum super petram; inundatione autem facta, illisum est flumen domui illi et non potuit eam movere; fundata enim erat super petram.

Qui autem audit et non facit similis est 49 homini aedificanti domum suam super terram sine fundamento; in quam illisus est fluvius, et continuo cecidit, et facta est ruina domus illius magna.

7,1-10 *Centurionis servus* (Mt 8,5-13)

Cum autem implexisset omnia verba sua in 7 aures plebis, intravit Capharnaum. Centurionis 2 autem cuiusdam servus male habens erat moriturus, qui illi erat pretiosus. Et cum audis- 3 set de Iesu, misit ad eum seniores Iudaeorum rogans eum, ut veniret et salvaret servum eius. At illi cum venissent ad Iesum, rogabant eum 4 sollicite dicentes ei: Quia dignus est ut hoc illi

thesauro² > AssX^eJUGCs a d ff l

46 autem] enim ZBeUMaV

47 sit] est YOssBIUGHeKVCs b c d f ff z

48 fundamentum PTh] -ta *rel.* b c ff

49 audivit, fecit AsH^{*}ssZs^mPBJUQKVC d f

*concidit ZBM(U)DQCsw e b d l q

7,1 intravit + in OrBIUGDHeK a

3 sanaret HGMaKV gat a c r, liberaret e ff l

5 praestes; diligit enim gentem nostram et syn-
 6 agogam ipse aedificavit nobis. Iesus autem
 ibat cum illis. Et cum iam non longe esset a
 domo, misit ad eum centurio amicos dicens:
 Domine noli vexari; non enim sum dignus ut
 7 sub tectum meum intres. Propter quod et meip-
 sum non sum dignum arbitratus ut venirem ad
 8 te; sed dic verbo, et sanabitur puer meus; ¹nam
 et ego homo sum sub potestate constitutus
 habens sub me milites, et dico huic: Vade, et
 vadit; et alii: Veni, et venit; et servo meo: Fac
 9 hoc, et facit. Quo audito Iesus miratus est
 et conversus sequentibus se turbis dixit: Amen
 dico vobis, nec in Israhel tantam fidem inveni.
 10 Et reversi qui missi fuerant domum invenerunt
 servum, qui languerat, sanum.

7,11-17 *Iuvenis resuscitatus*

11 Et factum est, deinceps ibat in civitatem
 quae vocatur Naim, et ibant cum eo discipuli
 12 eius et turba copiosa. Cum autem appropin-
 quaret portae civitatis, ecce defunctus effereba-
 tur filius unicus matris suae, et haec vidua
 13 erat, et turba civitatis multa cum illa. Quam
 cum vidisset Dominus, misericordia motus su-

6 ~ dignus sum *codd.* b ff l q r z

8 alij] alio *codd.* vl pl.

12 adpropinquarent OssBeUK

civitatis¹ + et A*-XEplGQ e a b c f ff l q r z

*matri AHOEpBeIsHe c f

παρέξῃ τοῦτο· ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν καὶ 5
 τὴν συναγωγὴν αὐτὸς ὀποδόμησεν ἡμῖν. ὁ δὲ 6
 Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς. ἤδη δὲ αὐτοῦ
 οὐ μακρὰν ἀπέχοντος ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἔπεμψεν
 φίλους ὁ ἑκατοντάρχης λέγων αὐτῷ· Κύριε, μὴ
 σκύλλου· οὐ γὰρ ἱκανὸς εἰμι, ἵνα ὑπὸ τὴν στέ-
 γην μου εἰσέλθῃς, διὸ οὐδὲ ἑμαυτὸν ἤξιωσα 7
 πρὸς σὲ ἔλθειν. ἀλλὰ εἶπέ λόγῳ, καὶ ἰαθήτω
 ὁ παῖς μου. καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ 8
 ἕξουσίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπ' ἑμαυτὸν στρα-
 τιώταις, καὶ λέγω τούτῳ· πορεύθητι, καὶ πορεύε-
 ται, καὶ ἄλλῳ· ἔρχου, καὶ ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ
 μου· ποιήσον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. ἀκούσας δὲ 9
 ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν αὐτόν, καὶ στραφεὶς
 τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπεν· λέγω ὑμῖν,
 οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὔρον. καὶ 10 66,5
 ὑποστρέψαντες εἰς τὸν οἶκον οἱ πεμφθέντες εὔ-
 ρον τὸν δούλον ὑγιαίνοντα.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἕξῃς ἐπορεύθη εἰς πόλιν 11 67,10
 καλουμένην Ναῖν, καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ
 μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ὄχλος πολὺς. ὡς δὲ ἤγγισεν 12 3 Rg 17,17.2
 τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ ἕξεκομίζετο τε-
 θνηκῶς μονογενῆς υἱὸς τῆ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὕτη
 ἦν χήρα, καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς ἦν σὺν
 αὐτῇ. καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ Κύριος ἐσπλαγχνίσθη 13 4 Rg 4,33-37

6 ~ επορ. δε μετ αυτ. ο Ις D e a c l r z sys | απο > SD *
 1-124 [επεμψ. BS* 892s 1241] + προς αυτον rel. pl. | αυτω
 > S* Θs b q z vg sa | 7 διο-ελθειν > D 700 vl sys | αλλα *
 + μονον (Mt 8,8) Ta^{ala} Cs 372 13^r l r syh⁺ gg | ιαθητω
 BL 1241 sa] -θησεται rel. | 9 αυτον > D Θss 1689s Xs
 440 R lat(-q) ar | λεγω] αμην λεγω (Mt 8,10) Ta³ Ψ D
 Θ 13^r X 472 lat pl. ar gg | 10 τον² BsLss 1241 W 700
 1^r 157 716 vl pl. sysi co] + ασθενουντα Ta^{ala} rel. | 11 εγε-
 νετο > Ta^{avn} D e sys | (εν) τη εξης S*C D 372 al. 124
 1424s 7s Ms 213ss 157ss K^r al. e c f syph ar bo | αυτου
 Ta³ BsL 579 W D 1604 al. FΞ lat pl. syspi ar co] +
 ικανοι rel. | 12 ιησ. εγενετο δε ως D vl | ηγγιζεν 579 W
 D 13sss 826-828 e a b ffq vg |

14 ἐπ' αὐτῇ καὶ εἶπεν αὐτῇ· μὴ κλαῖε. καὶ προσ-
 ελθὼν ἤψατο τῆς σοροῦ, οἱ δὲ βιαστάζοντες
 ἔστησαν, καὶ εἶπεν· νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρ-
 15 θητι. καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς καὶ ἤρξατο
 16 λαλεῖν, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ. ἔλα-
 βεν δὲ φόβος πάντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεὸν
 λέγοντες ὅτι προφήτης μέγας ἠγέρθη ἐν ἡμῖν,
 καὶ ὅτι ἐπεσκέψατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ.

1,08; 19,44

68,10 17 καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ
 περὶ αὐτοῦ καὶ πάσῃ τῇ περιχώρῳ.

69,5 18

18-35:
Mt 11,2-19Ma 3,1 19
Dn 9,26

Καὶ ἀπήγγειλαν Ἰωάννη οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
 περὶ πάντων τούτων. καὶ προσκαλεσάμενος δύο
 τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης ἔπεμψεν
 πρὸς τὸν Κύριον λέγων· σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ
 20 ἄλλον προσδοκῶμεν; παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐ-
 τὸν οἱ ἄνδρες εἶπαν· Ἰωάννης ὁ βαπτιστῆς ἀπέ-
 στειλεν ἡμᾶς πρὸς σέ λέγων· σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος,
 21 ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐθερά-
 πευσεν πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων καὶ
 πνευμάτων πονηρῶν, καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρί-
 22 σατο βλέπειν. καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· πορευ-
 θέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννη ἃ εἶδετε καὶ ἠκού-
 σατε, τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν, χωλοὶ περιπατοῦσιν,

Is 35,5; 61,1

14 νεανισκε^{bis} D a ff Iq | 15 εκαθισεν B 1555 e c Ir, ere-
 xit se et sedit Ta¹ⁿ c sy. ar | απεδωκεν 33 1675s 713
 A cf | 16 θς] Kς 1^r Γ c γ, αυτου + εις αγαθον 544 788^r
 1207s Ms 348^r X 1071s 1093 660s Λs vl syh ar | 17 περι
 αυτου > S* 1574 ff | 18 inc. εν οισ κ. μεχρι Ιωαννου τ.
 βαπτιστου ος κ. προσκαλ. D (e) | τινας > Ta³ D 565 1223
 472 lat(-e a z) sysp co | 18s ο Ιω.-λεγων] λεγει πορευθεν-
 τες ειπατε αυτω (Ta⁴) D (e) | 19 Kν B 33s 13ss 826s 157
 R Ξ a ff vg ar co] Iν rel. (syi)|αλλον Ωρ pl.] ετερον B-579
 W 28 1689s 124 1424-1223 16 Xss 157 1083 1355s R Ξ|
 20 προς σε > 28 1093 K a | ετερον S-578 W D 1^r 1689s
 Xss 157 273 Ξ | 21 εκεινη Bsl.SsW 700 1-124 157 1604
 e c q co] αυτη rel. | ωρα] ημερα S*L 69 Cy | τυφλους
 εποιει βλεπειν Ta⁴ D e c | 22 απαγγ.] ειπατε 892s W D | α
 ειδον υμων οι οφθ. κ. α ηκουσαν υμων τα ωτα D e |

per eam, dixit illi: Noli flere. Et accessit et 14
 tetigit loculum. Hi autem qui portabant ste-
 terunt. Et ait: Adulescens, tibi dico, surge.
 Et resedit qui erat mortuus et coepit loqui; et 15
 dedit illum matri suae. Accepit autem omnes 16
 timor, et magnificabant Deum dicentes: Quia
 propheta magnus surrexit in nobis, et quia
 Deus visitavit plebem suam. Et exiit hic sermo 17
 in universam Iudaeam de eo et in omnem circa
 regionem.

7,18-35 *Iohannis Baptistae legatio*

(Mt 11,2-30)

Et nuntiaverunt Iohanni discipuli eius de 18
 omnibus his. Et convocavit duos de discipulis
 suis Iohannes ¹ et misit ad Iesum dicens: Tu 19
 es qui venturus es, an alium exspectamus? Cum 20
 autem venissent ad eum viri, dixerunt: Iohan-
 nes Baptista misit nos ad te dicens: Tu es
 qui venturus es, an alium exspectamus? In ipsa 21
 autem hora multos curavit a languoribus et
 plagis et spiritibus malis, et caecis multis do-
 navit visum. Et respondens dixit illis: Euntes 22
 renuntiate Iohanni quae audistis et vidistis,
 quia caeci vident, claudi ambulant, leprosi mun-

13 eam] ea AsMXEp*BeIDKC f

15 erat] fuerat AsHTh

17 in² G a f q r z] > rel.

19 Iesum MssIsMaKVW b c f l q r z] Dominum rel.

21 multos curav. He e c] ~ curav. mult. rel.

22 nuntiate A-MBeIsQC b f q z

~ vidistis et aud. codd. vl pl.

16 L 1,68; 19,44

19 Ma 3,1; Dn 9,26

22 Is 35,5; 61,1

dantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, *pa-*
 23 *peres evangelizantur*; et beatus est quicumque
 non fuerit scandalizatus in me.

24 Et cum discessissent nuntii Iohannis, coepit
 de Iohanne dicere ad turbas: Quid existis in
 desertum videre? harundinem vento agitatam?
 25 Sed quid existis videre? hominem mollibus
 vestimentis indutum? Ecce qui in veste pretiosa
 26 sunt et deliciis, in domibus regum sunt. Sed
 quid existis videre? prophetam? Utique dico
 27 vobis, et plus quam prophetam. Hic est, de quo
 scriptum est:

*Ecce mitto angelum meum ante faciem tuam,
 qui praeparabit viam tuam ante te.*

28 Dico enim vobis: Maior inter natos mulierum
 propheta Iohanne Baptista nemo est; qui autem
 29 minor est in regno Dei, maior est illo. Et omnis
 populus audiens et publicani iustificaverunt
 30 Deum baptizati baptismo Iohannis. Pharisei
 autem et legisperiti consilium Dei spreverunt
 31 in semetipsos, non baptizati ab eo. Ait autem
 Dominus: Cui ergo similes dicam homines ge-

24 ~ dicere de Iohanne *codd.* vl(-ff)

agitatam] moveri *codd.*, agitare e c

25 et + in OssBeUMaDQK VW a b q r z

29 baptismum ZGK e a b c ff l q z

31 ait autem Dom. * > *codd.* -vl(-f)

26 L 1,76

27 Ma 3,1

28 L 1,15

29 L 3,7.12; Mt 21,32

30 A 13,46

λεπροὶ καθαρίζονται, καὶ κωφοὶ ἀκούουσιν, νε-
κροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγγελίζονται· καὶ μα- 23
κίριός ἐστιν ὡς ἐὰν μὴ σκαινδαλισθῆ ἐν ἐμοί.
Ἐπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων Ἰωάννου ἦρ- 24
ξατο λέγειν πρὸς τοὺς ὄχλους περὶ Ἰωάννου·
Τί ἐξήλθατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλα-
μον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; ἀλλὰ τί ἐξήλθατε 25
ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἡμφιεσμέ-
νον; ἴδου οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ
ὑπάρχοντες ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν. ἀλλὰ τί 26 1,76
ἐξήλθατε ἰδεῖν; προφήτην; ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ
περισσότερον προφήτου. οὗτός ἐστιν περὶ οὗ 27
γέγραπται·

70,2

Ἴδου ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσ-
ώπου σου,

Ma 3,1

ὡς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν σου ἔμπροσθέν σου.

λέγω γὰρ ὑμῖν, μείζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν 28 71,5
Ἰωάννου οὐδεὶς ἐστιν· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βα-
σιλείᾳ τοῦ Θεοῦ μείζων αὐτοῦ ἐστιν. καὶ πᾶς 29 72,10
ὁ λαὸς ἀκούσας καὶ οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν
Θεόν, βαπτισθέντες τὸ βάπτισμα Ἰωάννου. οἱ 30 A 13,46
δὲ φαρισαῖοι καὶ οἱ νομικοὶ τὴν βουλήν τοῦ Θεοῦ
ἠθέτησαν εἰς ἑαυτούς, μὴ βαπτισθέντες ὑπ' αὐ-
τοῦ. Τίνι οὖν ὁμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς 31 73,5

24 ἀγγελ.] μαθητων Ta 565s 1^r 346 1424 7ss 990 Xsss
713 1604 K-280 sysph* | 25 υπαρχ.] διαγοντες D 565s
544 1223^a 291 K-280 Cl | 26 προφητου + οτι ουδεις μει-
ζων εν γεννητοις γυν. προφητης Ιωαννου τ. βαπτιστου D
a (cf. 28) | 27 ουτος + γαρ Ta^{1a} Ψs 892 Θ 1-659 348^r U
pl. 713ss 472ss 660ss e b syh ar gg bo¹ | εμπρ. σου >
Mh D a l r z | 28 inc. αμην λεγω υμιν Ta SLss Xs 157 *
syi ar | γαρ > BΨs 700 7ss 1604s sysp | γυναικ. Ta³ Bs
33s W 700 565 1^a 22 1207s M 477 Xs 157 pl. 1604 660
K-726 Z vl co] + προφητης rel. syh* Cl | Ιωανν. B-Ψ
LssW 700 1^a 22 157 660 Z sysi ar sa bo¹] + τ. βαπτι-
στου rel. | 29 βαπτισθ. + εις 892s l 118s ar sa bo¹ | 30 εις
εαυτους > S D 659 1574 sa |

32 γενεᾶς ταύτης, καὶ τίνι εἰσὶν ὅμοιοι; ὅμοιοί εἰ-
σιν παιδίοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθημένοις καὶ
προσφωνοῦσιν ἀλλήλοις ἃ λέγει·

ἠυλόησαμεν ὑμῖν καὶ οὐκ ὤρχήσασθε·

ἐθρηνήσαμεν καὶ οὐκ ἐκλαύσατε.

33 ἐλήλυθεν γὰρ Ἰωάννης ὁ βαπτιστῆς μὴ ἐσθίων
ἄρτον μήτε πίνων οἶνον, καὶ λέγετε· δαιμόνιον

15.2 34 ἔχει. ἐλήλυθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ
πίνων, καὶ λέγετε· ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ οἶ-

35 νοπότης, φίλος τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν. καὶ
ἐδικαιώθη ἢ σοφία ἀπὸ πάντων τῶν τέκνων
αὐτῆς.

74,1 36 Ἡρώτα δέ τις αὐτὸν τῶν φαρισαίων, ἵνα
11,37 φάγη μετ' αὐτοῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν οἶκον τοῦ

37 φαρισαίου κατεκλίθη. καὶ ἰδοὺ γυνὴ ἣτις ἦν ἐν
τῇ πόλει ἁμαρτωλός, καὶ ἐπιγνοῦσα ὅτι κατακει-
ται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβα-

Μτ 26,7-13 38 στρον μύρου ἰκαὶ σταῖσα ὀπίσω παρὰ τοὺς πόδας
Μτ 14,3-9
J 12,3-8 αὐτοῦ κλαίουσα, τοῖς δάκρυσιν ἤρξατο βρέχειν
τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ταῖς θριξίν τῆς κεφαλῆς

αὐτῆς ἐξέμασεν, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐ-

39 τοῦ καὶ ἤλειφεν τῷ μύρῳ. ἰδὼν δὲ ὁ φαρισαῖος
ὁ καλέσας αὐτὸν εἶπεν ἐν ἑαυτῷ λέγων· οὗτος

εἰ ἦν προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν τίς καὶ ποταπὴ
ἢ γυνὴ ἣτις ἄπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἁμαρτωλός ἐσ-

40 τιν. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν·

32 α λέγει BS* 700 1-22] λεγοντες L D 13^r vl syp co (S^eW 157 Σ), κ. λεγουσιν rel. | ἐθρηνησ. BsLsW D Θ 13s 1689-230 1012 1038 Σ e cl r ar co] + υμιν rel. | 33 αρτον, οινον > Taⁱⁿ D 700 1-22 13-230 1200 660 vl(-r) syn ar | 35 παντων > S^eΨL D Θs 28 1^r 13 990 Ms 477 Xs 1604s al. F (r) syc ar | τεκν.] εργαων S | 37 ιδου > Ta synp ar gg [ητις] τις 1241 700 13ss 983^r 1071 synp ar | 38 κλαιουσα > Ta^r 440 F b fl q r² z vg | ηρξ. βρεχ.] εβρεξε D 700 vl syn | εξεμαξ. S^e-L 579 W D 990 Xsss 1604 A | 39 ο καλεσας αυτ.] παρ ω κατεκειτο D e, > syi | λεγων > W D 21 69 X 4s al. 262 e r syih* ar sa |

nerationis huius? et cui similes sunt? ¹ Similes 32
sunt pueris sedentibus in foro et loquentibus
ad invicem et dicentibus:

Cantavimus vobis tibiis, et non saltastis;
lamentavimus, et non plorastis.

Venit enim Iohannes Baptista neque manducans 33
panem neque bibens vinum, et dicitis: Dae-
monium habet. Venit Filius hominis manducans 34
et bibens, et dicitis: Ecce homo devorator et
bibens vinum, amicus publicanorum et pec-
catorum. Et iustificata est sapientia ab omnibus 35
filiis suis.

7,36-8,3 *Peccatrix, mulierum ministerium*

Rogabat autem illum quidam de pharisaeis 36
ut manducaret cum illo. Et ingressus domum
pharisaei discubuit. Et ecce mulier, quae erat 37
in civitate peccatrix, ut cognovit quod accu-
buisset in domo pharisaei, attulit alabastrum
unguenti ¹ et stans retro secus pedes eius la- 38
crimis coepit rigare pedes eius et capillis ca-
pitis sui tergebat et osculabatur pedes eius et
unguento ungebat. Videns autem pharisaeus, 39
qui vocaverat eum, ait intra se dicens: Hic si
esset propheta, sciret utique quae et qualis
est mulier quae tangit eum, quia peccatrix
est. Et respondens Iesus dixit ad illum: Simon, 40

32 tibiis > GMaKW a b c d f f l q r

37 accubuisset OssBeUMaV] buit *rel.* vl pl.

39 est¹ > JDsC gat d f f l, ~ mulier est HXTh b
c f, mulier esset AssMsEpPGQ

33 L 1,15 | 34 L 5,30

36 L 11,37

38 Mt 26,7-13; Mc 14,3-9; J 12,3-8

habeo tibi aliquid dicere. At ille ait: Magister,
 41 dic. Duo debitores erant cuidam faeneratori:
 unus debebat denarios quingentos et alius quin-
 42 quaginta. Non habentibus illis unde redderent,
 donavit utrisque. Quis ergo eum plus diligit?
 43 Respondens Simon dixit: Aestimo quia is cui
 plus donavit. At ille dixit ei: Recte iudicasti.
 44 Et conversus ad mulierem dixit Simoni: Vides
 hanc mulierem? Intravi in domum tuam, aquam
 pedibus meis non dedisti; haec autem lacrimis
 45 rigavit pedes meos et capillis suis tersit. Osculum
 mihi non dedisti; haec autem ex quo intravit,
 46 non cessavit osculari pedes meos. Oleo caput
 meum non unxisti; haec autem unguento unxit
 47 pedes meos. Propter quod dico tibi: Remit-
 tuntur ei peccata multa, quoniam dilexit mul-
 tum. Cui autem minus dimittitur minus diligit.
 48 Dixit autem ad illam: Remittuntur tibi peccata.
 49 Et coeperunt qui simul accumbebant dicere intra
 se: Quis est hic, qui etiam peccata dimittit?
 50 Dixit autem ad mulierem: Fides tua te salvam
 fecit; vade in pace.

41 et OssPDQKVW a ffflqrzj > rel.

42 diliget AssMXUG a (r)

45 *intravi YBDHeW bflqr (cd)

47 remittentur S-MXEpBUGQThCs e d

48 peccata + tua E gat ffl

49 discumbebant AsHGC a f

44 Gn 18,4

48 L 5,20s

50 L 8,48; 17,19; 18,42

Σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν. ὁ δέ· διδάσκαλε,
 εἰπέ. φησὶν· ἴδύο χρεοφειλέται ἦσαν δανιστῆτινι· 41
 ὁ εἰς ὄφειλεν δηνάρια πεντακόσια, ὁ δὲ ἕτερος
 πεντήκοντα. μὴ ἐχόντων αὐτῶν ἀποδοῦναι ἀμι- 42
 φροτέροις ἐχαρίσατο. τίς οὖν αὐτῶν πλεῖον ἀγα-
 πῆσει αὐτόν; ἀποκριθεὶς Σίμων εἶπεν· ὑπολαμι- 43
 βάνω ὅτι ὧ τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο. ὁ δὲ εἶπεν
 αὐτῷ· ὀρθῶς ἔκρινας. καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν 44
 γυναῖκα τῷ Σίμωνι ἔφη· βλέπεις ταύτην τὴν γυ-
 ναῖκα; εἰσηλθὼν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδωρ μοι Gn 18.4
 ἐπὶ τοὺς πόδας οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ τοῖς δάκρυσιν
 ἔβρεξέν μου τοὺς πόδας καὶ ταῖς θριξίν αὐτῆς
 ἐξέμαξεν. ἴφιλημά μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ ἀφ' 45
 ἧς εἰσηλθὼν οὐ διέλειπεν καταφιλοῦσά μου τοὺς
 πόδας. ἐλαίῳ τὴν κεφαλὴν μου οὐκ ἤλειψας· 46
 αὕτη δὲ μύρῳ ἤλειψεν τοὺς πόδας μου. οὐ χάριν 47
 λέγω σοι, ἀφέωνται αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς αἱ πολλαί,
 ὅτι ἠγάπησεν πολὺ· ὧ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον
 ἀγαπᾷ. εἶπεν δὲ αὐτῇ· ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρ- 48 5.20s
 τία. καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι λέγειν ἐν 49
 ἑαυτοῖς· τίς οὗτός ἐστιν, ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφίη-
 σιν; εἶπεν δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα· ἡ πίστις σου 50 8.48: 17,19:
 σέσωκέν σε· πορεύου εἰς εἰρήνην. 18,42

41 *inc.* ο δε Ις ειπεν Xss e b c f r (Ta^{av}n 892s, synpi¹ h^m, D 157 ar gg bo) | ετερος + δηναρια Ta D cr synp (69 syi) |
 42 αυτων² B-ΨLssW D 1^r 990 157 E (lat) synp co] + ειπε
 rel. | 43 αποκριθ. > Ta¹ W 700 1^r 079 syn ar | 44 μοι
 Ta^{all} BΨs 892s W D X e a ff q syvi sa] μου rel. | τους¹
 > BW D | θριξιν + τ. κεφαλης 33 Δ 28s 1582 517-1279 M^r
 Us 245s Γ^{ss} 229s Λ^r al. syn | 45 μοι + αγαπης 13 1689^r
 348 pl. 1071 Λ | εισηλθεν Ta^{an} L* 544 13-828 7 348 pl.
 713s 4ss 1604 e a ff r² vg syrih* gg sa bo¹ | 46 τ. κεφ.]
 τ. ποδας e a ff l syi¹ | τ. ποδας μου > W D 079 vl(-r) ar |
 47 αι αμ. -πολλα] αυτη πολλα D ff l | οτι-αγαπα > D
 (e) | πολυ + cui enim plus dimittitur plus diligit ar Iq
 Cyp Amb¹ (346) | ω δε-αμαρτιαι (48) > Ta^v | 48 αυτη] αυ-
 τη τη γυν. Ta^{an} e r synp | 50 γιναικα + γιναι D |

- 75,10 8 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς καὶ αὐτὸς διώδευ-
 εν κατὰ πόλιν καὶ κώμην κηρύσσων καὶ εὐαγ-
 4,43 γελιζόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ οἱ δώ-
 δεκα σὺν αὐτῷ, καὶ γυναῖκες τινες αἱ ἦσαν τεθε-
 Mt 27,55s 2 ραπευμέναι ἀπὸ πνευμάτων πονηρῶν καὶ ἀσθε-
 Mc 15,40s; 16,9 νειῶν, Μαρία ἡ καλουμένη Μαγδαληνὴ, ἀφ' ἧς
 3 δαιμόνια ἑπτὰ ἐξεληλύθει, καὶ Ἰωάννα γυνὴ
 Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρώδου καὶ Σουσάννα καὶ
 ἕτεραι πολλαί, αἵτινες διηκόνουν αὐτοῖς ἐκ τῶν
 ὑπαρχόντων αὐταῖς.
- 76,2 4 Συνιόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ καὶ τῶν κατὰ πό-
 4-15: λιν ἐπιπορευομένων πρὸς αὐτὸν εἶπεν διὰ παρα-
 Mt 13,1-23 5 βολῆς· Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν τὸν
 Mc 4,1-20 σπόρον αὐτοῦ. καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ὁ μὲν
 6 ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδὸν, καὶ κατεπατήθη, καὶ τὰ
 7 πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτό. καὶ ἕτε-
 8 ρον κατέπεσεν ἐπὶ τὴν πέτραν, καὶ φυὲν ἐξηράνθη
 9 διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα. καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐν
 μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ συμφυεῖσαι αἱ ἀκανθαὶ
 10 ἀπέπνιξαν αὐτό. καὶ ἕτερον ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν
 τὴν ἀγαθὴν, καὶ φυὲν ἐποίησεν καρπὸν ἑκατον-
 ταπλασίονα. ταῦτα λέγων ἐφώνει· ὁ ἔχων ὠτα
 ἀκούειν ἀκουέτω.
- 77,1 9 Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, τίς
 10 αὕτη εἶη ἡ παραβολή. ὁ δὲ εἶπεν· Ὑμῖν δέδο-
 77,1 1 τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς, ἵνα βλέποντες μὴ

Is 6,9s

2 απο + νοσων κ. μαστιγων κ. 1424 al. 267s 1071 713 |
 επτα] πολλα 579 544 1582s H, duodecim c | εκβεβληκει
 Ta 1424 1555 syc bo | 4 συνοντος S* 579 544 1424 16 157
 251 gg, -ελθοντος D 13^r 1604 | δια παραβ.] παραβολην
 * τοιαυτην προς αυτους D l q r z (Ta^r e b c) | 5 inc. ιδου
 εξηλθ. vl syni | τ. ουρανου > W D 544* e a b f l q synr |
 6 * 7 * 6 κατεπεσ. BL 700 R E] επεσεν rel. | 8 αγαθ. + κ. καλην
 Ta D Θ 1424 e a c r sycr ar | ταυτα - ακουετω > 69-828
 267s 348^r 1071 Ω | 10 το μυστηριον lat sy³ gg | παρα-
 βολ. + λαλω 13 826* 348^r 1071 1574 Λ h (syp) sa |

Et factum est deinceps, et ipse iter faciebat 8
per civitates et castella praedicans et evange-
lizans regnum Dei, et duodecim cum illo, ¹ et 2
mulieres aliquae, quae erant curatae a spiritibus
malignis et infirmitatibus, Maria, quae vocatur
Magdalene, de qua septem daemonia exierant,
et Iohanna uxor Chusae procuratoris Herodis 3
et Susanna et aliae multae, quae ministrabant
ei de facultatibus suis.

8,4-18 *Parabola* (Mt 13,1-23; Mc 4,1-25)

Cum autem turba plurima conveniret et de 4
civitibus properarent ad eum, dixit per simi-
litudinem: Exiit qui seminat seminare semen 5
suum; et dum seminat, aliud cecidit secus viam
et conculcatum est, et volucres caeli comederunt
illud. Et aliud cecidit supra petram, et natum 6
aruit, quia non habebat umorem. Et aliud ce- 7
cidit inter spinas, et simul exortae spinae suf-
focaverunt illud. Et aliud cecidit in terram bo- 8
nam, et ortum fecit fructum centuplum. Haec
dicens clamabat: Qui habet aures audiendi
audiat.

Interrogabant autem eum discipuli eius, quae 9
esset haec parabola. Quibus ipse dixit: Vobis 10
datum est nosse mysterium regni Dei, ceteris
autem in parabolis, *ut videntes non videant*,

1 civitatem et castellum SssH^rBJUDsThCs d

2 ~ daemonia septem *codd.* vl

3 Chuza *pl.* a d

eis SssH-X^cZ*sBJUGQHeCs gat e c f

4 conveniret *pl.*

1 L 4,43

2 Mt 27,55s; Mc 15,40s; 16,9

10 Is 6,9s

- 11 *et audientes non intellegant.* Est autem haec
 12 parabola: Semen est verbum Dei. ¹Qui autem
 secus viam hi sunt qui audiunt, deinde venit
 diabolus et tollit verbum de corde eorum, ne
 13 credentes salvi fiant. Nam qui supra petram,
 qui cum audierint cum gaudio suscipiunt ver-
 bum, et hi radices non habent, qui ad tempus
 credunt et in tempore tentationis recedunt.
 14 Quod autem in spinas cecidit hi sunt qui au-
 dierunt et a sollicitudinibus et divitiis et vo-
 luptatibus vitae euntes suffocantur et non re-
 15 ferunt fructum. Quod autem in bonam terram
 hi sunt qui in corde bono et optima audientes
 verbum retinent et fructum afferunt in patientia.
 16 Nemo autem lucernam accendens operit
 eam vase aut subtus lectum ponit, sed supra
 candelabrum ponit, ut intrantes videant lumen.
 17 Non est enim occultum quod non manifestetur,
 nec absconditum quod non cognoscatur et in
 18 palam veniat. Videte ergo quomodo audiatis;
 qui enim habet dabitur illi; et quicumque non
 habet, etiam quod putat se habere auferetur
 ab illo.

8,19ss *Cognati Iesu* (Mt 12,46-50; Mc 3,31-35)

- 19 Venerunt autem ad illum mater, et fratres
 20 eius et non poterant adire eum prae turba. Et

12 viam + sunt OBeMaKV l
 hi sunt X^sTh e a l q] ~ sunt hi A^cX^{*}JUMaV z,
 hi > *rel.*

13 radicem AsE gat e d
 qui³] quia HX^seEQKVTh b f f l q^c r z

14 spinas GW a d f l] -nis *rel.*

17 ~ enim est *codd.* a b f f l q z

18 audiatis G a b q] auditis *rel. pl.*, -distis HOHe e

19 adire HsEp^{*}HeTh e f l q z] + ad *rel.*

16 Mt 5,15 | 17 Mt 10,26 | 18 L 19,26

βλέπωσιν και ἀκούοντες μὴ συνιῶσιν. ἔστιν δὲ 11 78,2
 αὕτη ἡ παραβολή. ὁ σπόρος ἔστιν ὁ λόγος τοῦ 1 P 1,23
 Θεοῦ. οἱ δὲ παρὰ τὴν ὁδὸν εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, 12
 εἶτα ἔρχεται ὁ διάβολος καὶ αἶρει τὸν λόγον ἀπὸ
 τῆς καρδίας αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶ-
 σιν. οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πέτρας, οἱ ὅταν ἀκούσωσιν μετὰ 13
 χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον, καὶ οὗτοι ῥίζαν οὐκ
 ἔχουσιν, οἱ πρὸς καιρὸν πιστεύουσιν καὶ ἐν και-
 ρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται. τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας 14
 πεσόν, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μερι-
 μνῶν καὶ πλούτου καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου πορευό-
 μενοι συμπνίγονται καὶ οὐ τελεσφοροῦσιν. τὸ δὲ 15
 ἐν τῇ καλῇ γῆ, οὗτοί εἰσιν οἵτινες ἐν καρδίᾳ κα-
 λῇ καὶ ἀγαθῇ ἀκούσαντες τὸν λόγον κατέχουσιν
 καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ.

Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἄψας καλύπτει αὐτὸν σκεύ- 16 79,2
 ει ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθησιν, ἀλλ' ἐπὶ λυχνίας 16-18:
 τίθησιν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσιν τὸ Mc 4,21-25
 φῶς. οὐ γάρ ἐστιν κρυπτὸν ὃ οὐ φανερόν γενή- Mt 5,15
 σεται, οὐδὲ ἀπόκρυφον ὃ οὐ μὴ γνωσθῆ καὶ εἰς 17 80,2
 φανερόν ἔλθῃ. Ἰβλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε· ὃς Mt 10,26
 ἄν γὰρ ἔχη, δοθήσεται αὐτῷ, καὶ ὃς ἂν μὴ ἔχη, 18 81,5
 καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. 19,26

Παρεγένετο δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ καὶ οἱ 19 82,2
 ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠδύναντο συντυχεῖν αὐτῷ 19-21:
 Mt 12,46-50
 Mc 3,31-35

βλεπωσιν] ιδωσιν LW D 700 1* Ξ | ακου. + ακου(σ)ωσι
 x. Ta S 579 Θ 13^r 348^r 1071 R F syh^m | 12 ακουσαντ. +
 τ. λογον Ta^{ln} 124 213 472 e cr syspi (X b syc) | 13 ουτοι]
 αυτοι B* 1241 2145 a cr, οι ar, > D e synpi | 14 οι + τ.
 λογον Ta^{ln} Θ 1^r 1689 472, *prosi* ακουσ. a c f q r sycp ar gg]
 πορευομ.] occupati syn ar, > e r syp | 15 καλη²] καθαρα
 Ta^{sv} synpi (ar) | υπομονη + πολλη 1241 788s 826-828
 1093s] + ταυτα λεγων εφωνει· ο εχων ωτα ακουετω 579
 13 69^r 7^s M 348^r X^r 713 Γ 4s al. Λ al. Η al. (syi) | 16 επι *
 τιθησ. ΨsΔW 565^r 13 826^s 517 pl. rel. pl. | 17 εστιν +
 τι 477 Uss synph ar co | 18 ακουετε + x. προστεθησε- *
 ται υμιν τ. ακουουσιν 13^r (syc) | 19 παρεγενετο B 579 D *
 X 1574 273] - γενοντο rel. |

20 διὰ τὸν ὄχλον. ἀπηγγέλη δὲ αὐτῷ· ἡ μήτηρ σου
καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἐστήκασιν ἔξω ἰδεῖν θέλοντές
21 σε. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς· μήτηρ
μου καὶ ἀδελφοί μου οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον
τοῦ Θεοῦ ἀκούοντες καὶ ποιῶντες.

83,2
22-25:
Mt 8,18.23-27
Mc 4,35-41

22 Ἐγένετο δὲ ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς
ἐνέβη εἰς πλοῖον καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπεν
πρὸς αὐτούς· διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης·
23 καὶ ἀνήχθησαν. πλεόντων δὲ αὐτῶν ἀφύπνωσεν.
καὶ κατέβη λαῖλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην, καὶ
24 συνεπληροῦντο καὶ ἐκινδύνευον. προσελθόντες δὲ
διήγειραν αὐτὸν λέγοντες· ἐπιστάτα ἐπιστάτα,
ἀπολλύμεθα. ὁ δὲ διεγερθεὶς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέ-
μῳ καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος· καὶ ἐπαύσαντο,
25 καὶ ἐγένετο γαλήνη. εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ποῦ ἡ πί-
στις ὑμῶν; φοβηθέντες δὲ ἐθαύμασαν, λέγοντες
πρὸς ἀλλήλους· τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ τοῖς
ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούου-
σιν αὐτῷ;

26-39:

Mt 8,28-34
Mc 5,1-20

26 Καὶ κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν Γεργε-
27 σηνῶν, ἧτις ἐστὶν ἀντιπέρα τῆς Γαλιλαίας. ἐξελ-
θόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν ὑπήντησεν ἀνὴρ τις
ἐκ τῆς πόλεως ἔχων δαιμόνια, καὶ χρόνῳ ἰκανῶ
οὐκ ἐνεδύσατο ἱμάτιον, καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν

* 20 αυτω B^r D Θ 1^r 157 Ξ lat co Bas] + λεγοντων rel. pl. |

* 22 και αυτος > S^{*} D e syn(p) sa | ανεβη L Θ 544 118-124
7^{*} M 348 157 al. 4 998 al. 489 al. F (D) | 23 συνεπληρουτο
το πλοιον b c fffl q r z syn gg (1689s 251, ar) | εκινδυν.]
το πλοι. ημελλε βυθιζεσθαι Ta synp | 24 επιστατα² >
(Ta²) S^c 579 372 13 124 1424 348 al. X 157 Γ 716 al.
lat(-q) syc bo] επιστ. + σωσον (Mt 8,25) 124 U 998 1093 |
γαληνη + μεγαλη (Mc 4,39) Ta² ΨΔ Θ 565s 1^r 124 1424^{*}

* al. 348^r 157 al. 1604 251ss K-280 b syh⁺ gg bo | 25 τω
υδατι] τη θαλασση Ta² 1424 lat pl. synp | και² και 26 B

* 700 | 26 κατεπλευσεν W Θ R 472 sa | Γεργεσ. S 33s 579
Θs 1^r 990 Xs 157 1093ss al. Ξ syi ar bo] Γερασην. B D
lat syh^m sa Tert, Γαδαρ. Ta rel. synph^{*} gg | 27 εκ τ. πολ.
> Ta affr¹⁻² z vg syc |

nuntiatur est illi: Mater tua et fratres tui stant foris volentes te videre. Qui respondens dixit 21 ad eos: Mater mea et fratres mei hi sunt, qui verbum Dei audiunt et faciunt.

8,22-39 *Tempestas sedata, Gerasenus sanatus* (Mt 8,18.23-34; Mc 4,35-5,20)

Factum est autem in una dierum, et ipse 22 ascendit in naviculam et discipuli eius et ait ad illos: Transfretemus trans stagnum. Et ascenderunt. Et navigantibus illis obdormivit, et 23 descendit procella venti in stagnum, et complebantur et periclitabantur. Accedentes autem 24 suscitaverunt eum dicentes: Praeceptor, perimus. At ille surgens increpavit ventum et tempestatem aquae, et cessavit, et facta est tranquillitas. ¹ Dixit autem illis: Ubi est fides 25 vestra? Qui timentes mirati sunt ad invicem dicentes: Quis putas hic est, quia et ventis et mari imperat, et oboediunt ei?

Et navigaverunt ad regionem Gerasenorum, 26 quae est contra Galilaeam. Et cum egressus 27 esset ad terram, occurrit illi vir quidam, qui habebat daemonium iam temporibus multis et vestimento non induebatur neque in domo ma-

23 *inc.* navigantibus autem *codd.* vl(-e)

obdormit U, dormivit gat

25 ad invicem dic. B e b c ff l q r] ~ dic. ad inv. *rel.*

~ imperat et mari *codd.* (a) c f ff l q z

26 et navig. OB*UsHe] enavig. autem *rel.* a c f ff l q z

28 nebat, sed in monumentis. Is ut vidit Iesum
 procidit ante illum et exclamans voce magna
 dixit: Quid mihi et tibi est, Iesu Filii Dei al-
 29 tissimi? obsecro te, ne me torqueas. Praecipiebat
 enim spiritui immundo ut exiret ab homine.
 Multis enim temporibus arripiebat illum, et vin-
 ciebatur catenis et compedibus custoditus et
 ruptis vinculis agebatur a daemonio in deserta.
 30 Interrogavit autem illum Iesus dicens: Quod
 tibi nomen est? At ille dixit: Legio; quia intra-
 31 verant daemonia multa in eum. Et rogabant
 illum, ne imperaret illis ut in abyssum irent.
 32 Erat autem ibi grex porcorum multorum pa-
 scentium in monte; et rogabant eum, ut per-
 mitteret eis in illos ingredi. Et permisit illis.
 33 Exierunt ergo daemonia ab homine et intra-
 verunt in porcos; et impetu abiit grex per prae-
 34 ceptum in stagnum et suffocatus est. Quod ut
 viderunt factum qui pascebant, fugerunt et nun-
 35 tiaverunt in civitatem et in villas. Exierunt
 autem videre quod factum est, et venerunt ad
 Iesum et invenerunt hominem sedentem, a quo
 daemonia exierant, vestitum ac sana mente ad

29 deserto OZ^oBeEHeKW (a) c f ff z

30 intraverant HPBQW] -verunt *rel.* q

32 in montem UG, > a b c ff l q z

eis] eos HOssBJUG*D_sC_s f

illis] illos H*X_sB_sJUG*D_sQ f q

33 suffocati sunt b c ff l q z

34 civitate MBJUMaVCs c q z

ἀλλ' ἐν τοῖς μνήμασιν. ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν ἀνα- 28
 κράξας προσέπεσεν αὐτῷ καὶ φωνῇ μεγάλῃ εἶπεν·
 τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου;
 δέομαί σου, μή με βασανίσῃς. Ἰπαρήγγελλεν γὰρ 29
 τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀν-
 θρώπου. πολλοῖς γὰρ χρόνοις συνηρπάκει αὐτόν,
 καὶ ἐδεσμεύετο ἀλύσεσιν καὶ πέδαις φυλασσόμε-
 νος, καὶ διαρῆσσω τὰ δεσμὰ ἠλαύνετο ἀπὸ τοῦ
 δαιμονίου εἰς τὰς ἐρήμους. ἐπηρώτησεν δὲ αὐτόν 30
 ὁ Ἰησοῦς· τί σοι ὄνομά ἐστιν; ὁ δὲ εἶπεν· λε-
 γιών, ὅτι εἰσῆλθεν δαιμόνια πολλὰ εἰς αὐτόν.
 καὶ παρεκάλουν αὐτόν, ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς 31
 τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν. ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων 32
 ἱκανῶν βοσκομένη ἐν τῷ ὄρει· καὶ παρεκάλεσαν
 αὐτόν, ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς ἐκείνους εἰσελ-
 θεῖν· καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς. ἐξελθόντα δὲ τὰ 33
 δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου εἰσῆλθον εἰς τοὺς
 χοίρους, καὶ ὤρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημοῦ
 εἰς τὴν λίμνην καὶ ἀπεπνίγη. ἰδόντες δὲ οἱ βό- 34
 σκοντες τὸ γεγονός ἔφυγον καὶ ἀπήγγειλαν εἰς
 τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. ἐξῆλθον δὲ ἰδεῖν 35
 τὸ γεγονός, καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ
 εὔρον καθήμενον τὸν ἄνθρωπον ἀφ' οὗ τὰ δαι-
 μόνια ἐξῆλθεν ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα

μνημ. + κ. εν τ. ορεσιν ην κραζων κ. κατακοπτων εαυ-
 τον λιθοις (Mc 5,5) Ta^{at} 1424^a X 1071 (syc) | 28 τ. θυ *
 > 802 D 1^a 1424 al. 1375 Ξ | | 29 εξελθε Ta^{at} D e | διερ- *
 ρησσε τα δ. ηλαυν. γαρ D e c | τ. δαιμονιων 1093 As syh^m |
 30 Ις Bs 579 1^r 990 νl pl. syr gg co] + λεγων rel. r z | *
 λεγιων + ονομα μοι D 990 c syi | οτι - αυτον] πολλα γαρ
 ησαν δαιμονια D a c fff, οτι πολλοι εσμεν εν αυτω syn
 (bl) | 31 παρεκαλει ΨΔ Θs 565 21s 7-1207 M^rUss 245s
 Γs al. A pl. V al. E | 32 βοσκομενη BS D^l 565 69 *
 828s 1223^a U 713 660ss al. Ks al. a syri gg] - νων rel. |
 33 απο του ανθρ. > 28 1 209 659 | ωρμ. + πασα (Mt 8,32)
 Θ 69 Xs 1396 synri gg | 35 inc. παραγενομενων δε εκ *
 τ. πολεως κ. θεωρησαντων καθημενον τ. δαιμονιζομενον
 σωφρον. κ. ιματισμ. καθημενον D | εξηλθ. BS* 990*
 716] εξεληλυθει rel. |

- παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐφοβήθησαν.
 36 ἀπήγγειλαν δὲ αὐτοῖς οἱ ἰδόντες, πῶς ἐσώθη ὁ
 37 δαιμονισθεῖς. καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν ἅπαν τὸ πλῆ-
 84,8 αὐτῶν, ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο· αὐτὸς δὲ
 38 ἐμβὰς εἰς πλοῖον ὑπέστρεψεν. ἔδειτο δὲ αὐτοῦ
 ὁ ἀνὴρ ἄφ' οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια εἶναι σὺν
 39 αὐτῷ· ἀπέλυσεν δὲ αὐτὸν λέγων· Ἔποστρεφε
 εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ διηγοῦ ὅσα σοι ἐποίησεν
 ὁ Θεός. καὶ ἀπῆλθεν καθ' ὅλην τὴν πόλιν κη-
 ρύσσων ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.
 85,2 40 Ἐν δὲ τῷ ὑποστρέφειν τὸν Ἰησοῦν ἀπεδέ-
 40-56: ξατο αὐτὸν ὁ ὄχλος· ἦσαν γὰρ πάντες προσδο-
 Mt 9,18-26 κῶντες αὐτόν. καὶ ἰδοὺ ἦλθεν ἀνὴρ ᾧ ὄνομα
 Mc 5,21-43 41 Ἰαίρος, καὶ οὗτος ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρ-
 χεν· καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ,
 7,12 42 παρεκάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ,
 ὅτι θυγάτηρ μονογενῆς ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα,
 καὶ αὕτη ἀπέθνησκεν. Ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτόν
 43 οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν. καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύ-
 σει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ἣτις ἰατροῖς προσ-
 αναλώσασα ὅλον τὸν βίον οὐκ ἴσχυσεν ἀπ' οὐδε-
 44 νὸς θεραπευθῆναι, προσελθοῦσα ὀπισθεν ἤψατο
 τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, καὶ παραχρῆ-

36 οι ιδοντ. > 579 13 440 syn | ο δαιμον.] a legione fff

* I q r z vg, > c syn | 37 τ. περιχωρου > Ta 579 472 440
synp | Γεργεσ. cf. 26 | 38 απελυσ.] απεστειλεν L 1071
syh^m Cy | 39 θς + κ. ελεησεν σε (Mc 5,19) C* 1^r 124 | I₆]

* θς 579 544 1^r 472 251s 270^a r² bo¹ Cy | 40 εν δε τω B 33s

* 579 700 1^r R synp ar co] εγενετο δε εν τω gel. | 41 ιδου >
Ta D 1675 c synp i | του > BS* 472 P 028 | 42 inc. ην
γαρ θυγ. αυτω μονογενης ετων ιβ αποθνησκουσα D |
proxima morti Ta synp i ar | κ. εγενετο εν τω υπ. C* D

* 1071 251 P lat | 43 ιατροις-βιον > B D sysi¹ ar sa | εις
ιατρους 372 lat pl. sysp i¹ gg bo | θεραπ. + κ. διελογι-
ζετο εν εαυτη λεγουσα· καν τ. ιματιων τ. Iu ελθουσα
αψωμαι ιαθησομαι (cf. Mt 9,21) (Ta^{aa}) syc | 44 οπισθεν
> Ψ D 1071 |

pedes eius et timuerunt. Nuntiaverunt autem 36
 illis et qui viderant, quomodo sanus factus esset
 a legione; et rogaverunt illum omnis multitudo 37
 regionis Gerasenorum ut discederet ab ipsis,
 quia magno timore tenebantur: Ipse autem
 ascendens navim reversus est. Et rogabat illum 38
 vir, a quo daemona exierant, ut cum eo esset.
 Dimisit autem eum Iesus dicens: 'Redi in do- 39
 mum tuam et narra quanta tibi fecit Deus. Et
 abiit per universam civitatem praedicans quanta
 illi fecisset Iesus.

8,40-56 *Filia Iairi, mulier haemorrhoiſsa*

(Mt 9,18-26; Mc 5,21-43)

Factum est autem cum rediisset Iesus, ex- 40
 cepit illum turba; erant enim omnes expectantes
 eum. Et ecce venit vir, cui nomen Iairus, et 41
 ipse princeps synagogae erat; et cecidit ad pedes
 Iesu rogans eum ut intraret in domum eius,
 quia unica filia erat ei fere annorum duodecim, 42
 et haec moriebatur.

Et contigit, dum iret, a turbis comprime-
 batur. Et mulier quaedam erat in fluxu san- 43
 guinis ab annis duodecim, quae in medicos ero-
 gaverat omnem substantiam suam nec ab ullo
 potuit curari, accessit retro et tetigit fimbriam 44
 vestimenti eius; et confestim stetit fluxus san-

37 regionis > SOZUT*

~ timore magno *codd.* v1

39 in HessDsHeThW c f ff q r z] > *rel.*

fecerit HOZsBGsEKVW a b

42 unica filia E_j ~ fil. unica *rel.* v1

43 medicis Zs^eBJUMaDRsKV gat a fr

45 guinis eius. ¹Et ait Iesus: Quis est, qui me tetigit?
 Negantibus autem omnibus, dixit Petrus et qui
 cum illo erant: Praeceptor, turbae te compri-
 46 munt et affligunt, et dicis: Quis me tetigit? ¹Et
 dixit Iesus: Tetigit me aliquis; nam ego novi
 47 virtutem de me exiisse. Videns autem mulier
 quia non latuit, tremens venit et procidit ante
 pedes eius, et ob quam causam tetigerit eum
 indicavit coram omni populo, et quemadmo-
 48 dum confestim sanata sit. At ipse dixit ei: Filia,
 fides tua salvam te fecit, vade in pace.
 49 Adhuc illo loquente, venit quidam ad prin-
 cipem synagogae dicens ei: Quia mortua est
 50 filia tua, noli vexare illum. Iesus autem, audito
 hoc verbo, respondit patri puellae: Noli timere,
 51 crede tantum, et salva erit. Et cum venisset
 domum, non permisit intrare secum quemquam,
 nisi Petrum et Iacobum et Iohannem et patrem
 52 et matrem puellae. Flebant autem omnes et
 plangebant illam. At ille dixit: Nolite flere; non
 53 est mortua puella, sed dormit. Et deridebant
 54 eum scientes quod mortua esset. Ipse autem
 tenens manum eius clamavit dicens: Puella,

45 est qui > FOssBeUE a c d l q z

46 nam S^oYOZJT a c] + et *rel.*

48 at b ff l q z] et OUR

49 quidam EpDsHeW e c f ff r] > *rel.*

a principe SssM-PBeJUGTh a b r, princeps e

51 venisset + ad OssBeJUMaDKVCsW z

~ Iohan. et Iac. SOZsBeJUQssKVCsW. vl pl.

52 est + enim HOssPGEKVTh gat vl pl.

puella > AsMssEpPUMaD^oCs e a b f ff q r z

53 quod FW b f q] quia *rel.*

48 L 7,50

52 L 7,13

μα ἔσθη ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς. καὶ εἶπεν 45
 ὁ Ἰησοῦς· τίς ὁ ἀψάμενός μου; ἀρνούμενων δὲ
 πάντων εἶπεν ὁ Πέτρος· ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέ-
 χουσίν σε καὶ ἀποθλίβουσιν. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· 46
 ἦψατό μου τις, ἐγὼ γὰρ ἔγνων δύναμιν ἐξελη-
 λυθυῖαν ἀπ' ἐμοῦ. ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ὅτι οὐκ 47
 ἔλαθεν, τρέμουσα ἦλθεν καὶ προσπεσοῦσα αὐτῷ
 δι' ἣν αἰτίαν ἦψατο αὐτοῦ ἀπήγγειλεν ἐνώπιον
 παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ὡς ἰάθη παραχρηῖμα. ὁ δὲ 48 7,50
 εἶπεν αὐτῇ· θυγάτηρ, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε·
 πορεύου εἰς εἰρήνην.

Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἔρχεταιί τις παρὰ τοῦ 49
 ἀρχισυναγώγου λέγων ὅτι τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ
 σου, μηκέτι σκύλλε τὸν διδάσκαλον. ὁ δὲ Ἰησοῦς 50
 ἀκούσας ἀπεκρίθη αὐτῷ· μὴ φοβοῦ· μόνον
 πίστευε, καὶ σωθήσεται. ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν οἰ- 51
 κίαν οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν τινα σὺν αὐτῷ εἰ
 μὴ Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον καὶ τὸν
 πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα. ἔκλαιον δὲ 52 7,13
 πάντες καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν. ὁ δὲ εἶπεν· μὴ
 κλαίετε· οὐ γὰρ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει. καὶ 53
 κατεγέλων αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν. αὐτὸς δὲ 54
 κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς ἐφώνησεν λέγων· ἡ

45 *inc.* ο δε Ις γνους τ. εξελθουσαν εξ αυτου δυναμιν επη- *
 ρωτα (Mc 5,30) D c(a)|ο Πετρος B 700 1207s 1047s Π-
 473 al. syri sa] + κ. οι συν αυτω rel. | αποθλιβ. + κ. λεγεις·
 τις ο αψαμενος μου (Mc 5,31) Ta⁴ C^{ss} 892^{ss} W (D) Θs
 565^r 13 rel. pl. lat sy gg|47 ελαθ. + φοβηθεις κ. Ta^{aa}
 syci¹ | 48 αυτη + θαρσει CΔW Θ^r 13^r rel. pl. q syrh ar
 gg | 49 ερχονται, λεγοντες D c syn | μηκετι Ta^{fin} BS *
 579 D syih⁺ sa] μη rel. | 50 ακουσ. + τ. λογον Ta^{f(ian)}
 D lat (syc) | αυτω] τω πατρι της παιδος Ta^{a(fin)} 1229s
 lat syri | πιστευσον BL Ξ | 51 εισελθων D 372 245 V ar
 (q) | συν αυτω > ΨΔW 700^r 1^r 1424-M 71 Us rel. pl. |
 52 γαρ > 892 700^r 22 7^r al. M 71 U 2145 rel. pl. e b syh⁺ |
 απεθ. + το κορασιον Ta³ 33s Θ 1^r 13 69 1424 M X^{ss}
 1012 F cr sycih⁺ gg bo | 54 δε BSL 579 D 700 1s 118s *
 Xs lat pl. syri] + εκβαλων εξω παντας κ. rel.

- 55 παῖς, ἔγειρε. καὶ ἐπέστρεψεν τὸ πνεῦμα αὐτῆς,
καὶ ἀνέστη παραχρῆμα, καὶ διέταξεν αὐτῇ δο-
56 θῆναι φαγεῖν. καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς· ὁ
Mc 5,14 7,36 δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός.
- 86,2 9 Συγκαλεσάμενος δὲ τοὺς δώδεκα ἔδωκεν
1-6: αὐτοῖς δύναμιν καὶ ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαι-
Mt 10,1,7-14 6,7-13 2 μόνια καὶ νόσους θεραπεύειν. καὶ ἀπέστειλεν
αὐτοὺς κηρῦσσειν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ
87,2 3 ἰᾶσθαι τοὺς ἀσθενεῖς. καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς·
Μηδὲν αἶρετε εἰς τὴν ὁδόν, μήτε ῥάβδον μήτε
πήραν μήτε ἄρτον μήτε ἀργύριον μήτε ἀνὰ δύο
10,3ss 4 χιτῶνας ἔχειν. καὶ εἰς ἣν ἂν οἰκίαν εἰσέλθητε,
88,2 5 ἐκεῖ μένετε καὶ ἐκεῖθεν ἐξέρχεσθε. καὶ ὅσοι ἂν
10,11 μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως
ἐκείνης τὸν κονιορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν
89,8 6 ἀποτινάσσετε εἰς μαρτύριον ἐπ' αὐτούς. ἐξερ-
χόμενοι δὲ διήρχοντο κατὰ τὰς κώμας εὐαγγε-
λιζόμενοι καὶ θεραπεύοντες πανταχοῦ.
- 90,2 7 Ἦκουσεν δὲ Ἡρώδης ὁ τετραάρχης τὰ γινό-
7-9: μενα πάντα, καὶ διηπόρει διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπό
Mt 14,1s 8 τινων ὅτι Ἰωάννης ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἢ ὑπό τι-
Mc 6,14ss 8 νων δὲ ὅτι Ἡλίας ἐφάνη, ἄλλων δὲ ὅτι προφήτης
9 τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. εἶπεν δὲ Ἡρώδης·
23,8 Ἰωάννην ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· τίς δὲ ἐστὶν οὗτος
περὶ οὗ ἀκούω τοιαῦτα; καὶ ἐζήτει ἰδεῖν αὐτόν.

1 δωδεκα] + αποστολους S-579 Θ 372 544 13^r 1424 348^r
Xss 713s Λs Ξ e a c v g sy^h ar bo, μαθητας αυτου (Mt 10,1)
Ta³ C^c 7^a U 157 4 1604 al. E^r b ff l q r gg | 2 τ. ασθενεις
SΨss 579 D 1^r 1071 157 AΣ] - ουντας rel., > B syn Ad |
3 ανα > BSC*L 579 1241 372 FΞ (lat synpⁱ ar co) | εχετε
Ta S^c 33s 892 1071 157 F lat sy³ ar bo | 5 της + οικιας
η απο τ. Ta^{a1n} 13^r 713] αποτινασσετε BS 579 372 1^r 157]
-αξατε rel. | 6 κωμας] πολεις D Xs, + κ. πολεις b c q synp,
~ 1071 ff l ar sa¹ Ad | 8 τις] εις (Mc 6,15) W Θ^r 124
* 1424 pl. M rel. pl., > D 69 346 Ω e a synp | 9 τοιαυτα]
ταυτα ΨL D 69 Xs 713 FΞ e synp sa | περι-τοιαυτα] ουκ
οιδα· πολλα γαρ ακουω περι αυτου 28 |

surge. Et reversus est spiritus eius, et surrexit 55
 continuo. Et iussit illi dari manducare. Et stu- 56
 puerunt parentes eius, quibus praecepit ne alicui
 dicerent quod factum erat.

9,1-9 *Apostolorum missio, Herodes*

(Mt 10,1s.7-14; Mc 6,7-16)

Convocatis autem duodecim apostolis, dedit 9
 illis virtutem et potestatem super omnia dae-
 monia, et ut languores curarent. Et misit illos 2
 praedicare regnum Dei et sanare infirmos. Et 3
 ait ad illos: Nihil tuleritis in via neque vir-
 gam neque peram neque panem neque pecu-
 niam neque duas tunicas habeatis. Et in quam- 4
 cumque domum intraveritis, ibi manete et inde
 ne exeatis. Et quicumque non receperint vos, 5
 exeuntes de civitate illa etiam pulverem pedum
 vestrorum excutite in testimonium supra illos.
 Egressi autem circuibant per castella evange- 6
 lizantes et curantes ubique.

Audivit autem Herodes tetrarcha omnia 7
 quae fiebant ab eo et haesitabat eo quod di-
 ceretur a quibusdam quia Iohannes surrexit a
 mortuis, a quibusdam vero quia Helias ap- 8
 paruit, ab aliis autem quia propheta unus de
 antiquis surrexit. Et ait Herodes: Iohannem ego 9
 decollavi. Quis est autem iste, de quo ego talia
 audio? Et quaerebat videre eum.

55 dare HsBeGI)*sW fff r | 56 eius > YMEpUDHe |
 9,5 recipit: OZsUERs l | 9 ~ autem est *codd.* vl |
 ego audio R] ~ audio ego *codd.* a c z

56 L. 5,14; Mc 1,44; 7,36 | 9,3 L. 10,4 | 4 L. 10,
 5ss | 5 L. 10,10s; A. 13,51; 18,6 | 7ss Mt 14,1s;
 Mc 6,14ss | 8 Mt 16,14 | 9 L. 23,8

9,10-17 *Turbae cibo refectae*

(Mt 14,13-21; Mc 6,30-44; J 6,1-13)

- 10 Et reversi apostoli narraverunt illi quaecumque fecerunt, et assumptis illis, secessit seorsum in locum desertum, qui est Bethsaida.
- 11 Quod cum cognovissent turbae, secutae sunt illum, et excepit eos et loquebatur illis de regno Dei, et eos qui cura indigebant sanabat.
- 12 Dies autem coeperat declinare, et accedentes duodecim dixerunt illi: Dimitte turbas, ut euntes in castella villasque quae circa sunt divertant et inveniant escas; quia hic in loco deserto sumus.
- 13 Ait autem ad illos: Vos date illis manducare. At illi dixerunt: Non sunt nobis plus quam quinque panes et duo pisces; nisi forte nos eamus et emamus in omnem hanc turbam
- 14 escas.¹ Erant autem fere viri quinque milia. Ait autem ad discipulos suos: Facite illos discumbere per convivia quinquagenos. Et ita fecerunt, et discumbere fecerunt omnes. Acceptis autem quinque panibus et duobus piscibus, respexit in caelum et benedixit illis et fregit et distribuit discipulis suis, ut ponerent ante
- 17 turbas. Et manducaverunt omnes et saturati sunt. Et sublatum est quod superfuit illis, fragmentorum cophini duodecim.

9,18-27 *Petri confessio, passionis praedictio* (Mt 16,13-28; Mc 8,27-9,1)

- 18 Et factum est cum solus esset orans, erant cum illo et discipuli; et interrogavit illos di-

10 Bethsaida Z^oJUKCs] -da *rel.* | 12 devertant A-XBGMaDQsCs | 13 duos A^{cs}OEpJURs | 15 discumbere fecerunt] discubuerunt G c

10 Mc 6,30; L 10,17 | 16 J 11,41; 17,1 | 17 4 Rg 4,43s

Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγήσαντο 10 ^{91,8} 10-17:
 αὐτῶ ὅσα ἐποίησαν. καὶ παραλαβὼν αὐτούς· ^{Mt 14,13-21}
 ὑπεχώρησεν κατ' ἰδίαν εἰς πόλιν καλουμένην ^{Mc 6,30-44}
 Βηθσαϊδά. οἱ δὲ ὄχλοι γνόντες ἠκολούθησαν 11 ^{J 6,1-13}
 αὐτῶ· καὶ ἀποδεξάμενος αὐτούς ἐλάλει αὐτοῖς
 περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς χρεῖαν
 ἔχοντας θεραπείας ἰᾶτο. Ἡ δὲ ἡμέρα ἤρξατο 12 ^{93,1}
 κλίνειν· προσελθόντες δὲ οἱ δώδεκα εἶπαν αὐτῶ·
 ἀπόλυσον τὸν ὄχλον, ἵνα πορευθέντες εἰς τὰς
 κύκλω κώμας καὶ ἀγροὺς καταλύσωσιν καὶ εὐρω-
 σιν ἐπισιτισμόν, ὅτι ὧδε ἐν ἐρήμῳ τόπῳ ἐσμέν.
 εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· δότε αὐτοῖς φαγεῖν ὑμεῖς. 13
 οἱ δὲ εἶπαν· οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλεῖον ἢ ἄρτοι πέντε
 καὶ ἰχθύες δύο, εἰ μήτι πορευθέντες ἡμεῖς ἀγο-
 ράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦτον βρώματα.
 Ἦσαν γὰρ ὡσεὶ ἄνδρες πεντακισχίλιοι. εἶπεν δὲ 14
 πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· κατακλίνατε αὐτούς
 κλισίας ὡσεὶ ἀνὰ πεντήκοντα. καὶ ἐποίησαν οὐ- 15
 τως καὶ κατέκλιναν ἅπαντας. λαβὼν δὲ τοὺς 16
 πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς
 τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν αὐτούς καὶ κατέκλασεν,
 καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς παραθεῖναι τῷ ὄχλῳ.
 καὶ ἔφαγον καὶ ἔχορτάσθησαν πάντες, καὶ ἦρθη τὸ 17 ^{4 Rg 4,43s}
 περισσεῦσαν αὐτοῖς κλασμάτων κόφρινοι δώδεκα.
 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμε- 18 ^{94,1} 18-27:
 νον κατὰ μόνας συνῆσαν αὐτῶ οἱ μαθηταί, καὶ ^{Mt 16,13-28}
^{Mc 8,27-9,1}

10 αυτω + παντα (Mc 6,30) Ta^{ain} 579 Θ 659 1071 f sy³
 ar | πολ.] κωμην D Θ r | εις τοπον ερημον πολεως καλου-
 μενης C 892^r W (700) 372^r rel. pl. ar co | πολ. καλ. > S*
 1241 69 lat pl. sycr | Βηθσ. + εις τοπον ερημον Θ r, > S*
 1241 69 syc | 12 η δε] ηδη B e (659 fl r) | cum autem coe-
 pisset declinare dies e c sycp gg sa | 14 ωσει³ Bss 33sss
 D 157 1012 K Ξ e Ωρ] > rel. | 15 κ. κατεκλιν. απ. > D Xs |
 16 ευλογ. + επ Mn D a b fl q r syn | 17 ηρθη] ηραν Ta^{av(n)}
 Ψ 1675s 1071 716 028 f sy ar gg co | περισσευμα, > αυτοις
 D 13sss 826-828 e (579, W) | δωδ. + Mt 14,21 syc | 18 προσ-
 ευχ. > D e a c syc | συνηντησαν B* 213 157 245 1396 f |

- ἐπηρώτησεν αὐτοὺς λέγων· τίνα με οἱ ὄχλοι
 9,7^s 19 λέγουσιν εἶναι; οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπαν· Ἰωάν-
 νην τὸν βαπτιστὴν, ἄλλοι δὲ Ἡλίαν, ἄλλοι δὲ
 J 6,69^s 20 ὅτι προφήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. εἶπεν
 δὲ αὐτοῖς· ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Πέτρος
 δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· τὸν Χριστὸν τοῦ Θεοῦ.
 95,2 21 ὁ δὲ ἐπιτιμήσας αὐτοῖς παρήγγειλεν μηδενὶ λέ-
 9,44; 18,32^s 22 γειν τοῦτο, εἰπὼν ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώ-
 που πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ
 τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμμα-
 τέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ
 ἐγερθῆναι.
 96,7 23 Ἐλεγεν δὲ πρὸς πάντας· Εἴ τις θέλει ὀπίσω
 μου ἔρχεσθαι, ἀρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω
 τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν, καὶ ἀκολου-
 17,33 24 θείτω μοι. ὃς γὰρ ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
 Mt 10,39
 J 12,25 σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν
 ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος σώσει αὐτήν.
 25 τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος κερδήσας τὸν κόσμον
 97,2 26 ὅλον, ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας ἢ ζημιωθεὶς; ὃς γὰρ
 Mt 10,33 ἂν ἐπαισχυνηθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, τοῦτον
 ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνηθήσεται, ὅταν
 ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν
 98,2 27 ἀγίων ἀγγέλων. λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσὶν

οχλοι] ἀνθρωποι (Mt 16,13) Ta³ 579 1424^s 659 245 047
 660^{ss} A e bo Ad | 19 Ηλιαν + αλλοι δε [ερεμιαν 1-124
 660 syh⁺ | αλλοι²-ανεστη] η ενα τ. προφητων D e, > syn |
 20 Xv + (τον) υιον D 28 1675 213 e r | τ. Xv] συ ει ο Xς
 fl syn co, + ο υιος τ. θυ τ. ζωντος (f) | 22 μεθ ημερ. τρεις
 Mn D vl Ad [εγερθ.] αναστηναι (Mc 8,31) Ta³ C D 372s
 al. 1^s 118s 13 69^r 517 al. 990 71 1574s 157 245 047s al.
 * A^r | 23 καθ ημερ. > Ta¹ S^{*}C 579s W D 372^r 1424^s 1223^s
 1194^s U-291 pl. Γ-1093 al. 280^s rel. pl. vl pl. sysh⁺ gg | και
 1^o 2 D a l | 24 ουτος > Mn lat pl. syn ar co | 25 ωφελει
 SC 579 D 700 1396 syn | ανθρωπον κερδησαι, απολεσαι,
 ζημιωθηναι D^{*} a c, -πος εαν κερδηση, απολεση, ζημιωθη
 Ta D^c lat sy³ ar co | 26 λογους > D e a l syc Ωρ | και³]
 μετα (Mt 16,27) Ta^s(in) 1574 1093 sysp |

cens: Quem me dicunt esse turbae? ¹At illi re- 19
sponderunt et dixerunt: Iohannem Baptistam,
alii autem Heliam, alii vero quia unus propheta
de prioribus surrexit. Dixit autem illis: Vos au- 20
tem quem me esse dicitis? Respondens Simon
Petrus dixit: Christum Dei. At ille increpans il- 21
los praecepit ne cui dicerent hoc ¹dicens: Quia 22
oportet Filium hominis multa pati et reprobari
a senioribus et principibus sacerdotum et scri-
bis et occidi et tertia die resurgere.

Dicebat autem ad omnes: Si quis vult post 23
me venire, abneget semetipsum et tollat cru-
cem suam cotidie et sequatur me. Qui enim 24
voluerit animam suam salvam facere, perdet
illam; nam qui perdiderit animam suam propter
me, salvam faciet illam. Quid enim proficit homo, 25
si lucretur universum mundum, se autem ipsum
perdat et detrimentum sui faciat? Nam qui me 26
erubuerit et meos sermones, hunc Filius ho-
minis erubescet cum venerit in maiestate sua
et Patris et sanctorum angelorum. Dico autem 27

19 vero a c ff q z] autem OEpBsT, > *rel.*

~ propheta unus *codd.* a b f ff(l) q z

21 praecipit AsEpBEQsCs z

23 semet TW d f m] se *rel.*

25 sui > GDR e a b c ff q r

19 L 9,7s

20 J 6,69s

22 L 9,31; 18,31-34

23 L 14,27

24 L 17,33; Mt 10,39; J 12,25

26 Mt 10,33

vobis vere: Sunt aliqui hic stantes, qui non gustabunt mortem, donec videant regnum Dei.

9,28-36 *Transfiguratio* (Mt 17,1-9; Mc 9,2-13)

28 Factum est autem post haec verba fere dies
 octo, et assumpsit Petrum et Iacobum et Iohan-
 29 nem et ascendit in montem ut oraret. Et facta
 est, dum oraret, species vultus eius altera et
 30 vestitus eius albus et refulgens. Et ecce duo
 viri loquebantur cum illo. Erant autem Moyses
 31 et Helias ¹visi in maiestate et dicebant exces-
 sum eius, quem completurus erat in Hierusalem.
 32 Petrus vero et qui cum illo erant gravati erant
 somno. Et evigilantes viderunt maiestatem eius
 33 et duos viros qui stabant cum illo. Et factum
 est, cum discederent ab illo, ait Petrus ad Iesum:
 Praeceptor, bonum est nos hic esse, et facia-
 mus tria tabernacula, unum tibi et unum Moysi
 34 et unum Heliae; nesciens quid diceret. Haec
 autem illo loquente, facta est nubes et obum-
 bravit eos; et timuerunt intransibus illis in nu-
 35 bem. Et vox facta est de nube dicens: Hic
 36 est Filius meus dilectus, ipsum audite. Et dum

28 ~ *Iohan. et Iac. OrBsJUMaRsKsCs gat vl(-d r)

29 facta J^cTh e b c ff q] factum *rel.*

et³ > *codd.* a b c f ff q w² z

32 erant¹ Z^cGVW e a c d [r] > *rel.* w²

33 faciemus EpU

35 *electus BUDR gat a ff l z

τινες τῶν αὐτοῦ ἐστηκότων, οἳ οὐ μὴ γεύσονται
θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὡσεὶ 28 28-36:
ἡμέραι ὀκτώ, καὶ παραλαβὼν Πέτρον καὶ Ἰωάν- ^{Mt 17,1-9}
νην καὶ Ἰάκωβον ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύξα- ^{Mc 9,2-10}
σθαι. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προσεύχεσθαι αὐτὸν 29
τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον καὶ ὁ ἱμα-
τισμὸς αὐτοῦ λευκὸς ἕξαστραπτῶν. καὶ ἰδοὺ ἄν- 30
δρες δύο συνελάλουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωϋσῆς
καὶ Ἡλίας, οἳ ὀφθέντες ἐν δόξῃ ἔλεγον τὴν ἔξ- 31 9,22
οδον αὐτοῦ, ἣν ἡμελλεν πληροῦν ἐν Ἱερουσαλήμ.
ὁ δὲ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι 32 ^{2 P 1,16ss}
ὑπνῶ. διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδον τὴν δόξαν αὐ- ^{J 1,14}
τοῦ καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ.
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ' αὐ- 33
τοῦ εἶπεν ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν· ἐπιστάτα,
καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι, καὶ ποιήσωμεν σκη-
νάς τρεῖς, μίαν σοὶ καὶ μίαν Μωϋσεῖ καὶ μίαν
Ἡλίᾳ, μὴ εἰδῶς ὃ λέγει. ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγον- 34
τος ἐγένετο νεφέλη καὶ ἐπεσκίαζεν αὐτούς· ἐφο-
βήθησαν δὲ ἐν τῷ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν νεφέ-
λην. καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· 35 3,22
οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἐκλελεγμένος, αὐτοῦ

27 αὐτοῦ BSL 1^a Ξ Cy¹] ὡδε rel. | τ. βασ. τ. θυ + ερχομ. *
εν δυναμει (Mc 9,1) Ta 213, syc] τον υιον τ. ανθρ. ερχομ.
εν τη δοξη αυτου (Mt 16,28) Ta³ D Ωρ| 28 οκτω] εξ 1071 | *
~ Ιακ. Ιωανν. C^o 33s 892 P⁴⁵ D Ms 348 pl. Xs 157 Ξ r
vg¹ synp ar gg bo| 29 η ιδεα του προσωπ. αυτου ηλλοι-
ωθη D e a c sy¹ ar (Ωρ) | και² + ηλλοιωθη ο ιματ. αυτ.
κ. εγενετο Θ syh⁺ ar Ωρ| εξαστρ. + ως χιων Ta³ e syc|
31 οι > D lat ar| εν δοξη-Ιερ.] εδοξαν τ. καιρον τ. εξοδου
αυτου ην... Ιερ. εληλυθεναι Τα|εξοδ.] δοξαν 954 990 270⁺
33 ποιησ.] (ει) θελεις ποιησωμεν ωδε Ta⁴ D bo (ff 1093
syc) | 34 εγενετο, και > Ta 700 N 1604| νεφ. + φωτεινη
Ta³ N 1604 | εν τω εισελθ. αυτ.] ιδοντες τ. Μ. κ. τ. Ηλ.
εισελθειν Τα sy(v)p| 35 εγενετο] ηκουσθη Τα syn| εκλε- *
λεγμ. BSLss 22^{*} Ξ a ff| sys ar co (Θs 1^a 660 syh^m)| αγα-
πητος rel. (syc), + εν ω ευδοκησα (Mt 17,5) Ta^(a) C^os
D 544 1689 7^a Ms 1574 |

36 ἀκούετε, καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν εὐρέθη Ἰησοῦς μόνος. καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις οὐδὲν ὧν ἑώρακαν.

99,2
37-45:
Mt 17,14-23
Mc 9,14-32

37 Ἐγένετο δὲ τῇ ἑξῆς ἡμέρα κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους συνήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολ-

38 λύς. καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου ἐβόησεν λέγων· διδάσκαλε, δέομαί σου ἐπιβλέψαι ἐπὶ τὸν

39 υἱόν μου, ὅτι μονογενῆς μοί ἐστιν, ἵνα καὶ ἰδοὺ πνεῦμα λαμβάνει αὐτόν, καὶ ἑξαίφνης κράζει καὶ σπαράσσει αὐτόν μετὰ ἀφροῦ, καὶ μόλις ἀποχω-

40 ρεῖ ἀπ' αὐτοῦ συντριβὸν αὐτόν. καὶ ἐδεήθη τῶν μαθητῶν σου, ἵνα ἐκβάλωσιν αὐτό, καὶ οὐκ

41 ἠδυνήθησαν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ὧ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν; προσάγαγε

7,15 42 ὧδε τὸν υἱόν σου. ἔτι δὲ προσερχομένου αὐτοῦ ἔρρηξεν αὐτόν τὸ δαιμόνιον καὶ συνεσπάραξεν. ἐπετίμησεν δὲ ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἴασατο τὸν παῖδα καὶ ἀπέ-

100,8 43 δωκεν αὐτόν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. ἐξεπλήσσοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι τοῦ Θεοῦ.

101,2
9,22; 21,14

Πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν οἷς 44 ἐποίησε εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· ἴθεσθε

37 τη εξ. ημ.] δια τ. ημερας D e a b f f l r syv, > δια P⁴⁵ |

* κατελθοντα αυτον... συνελθειν αυ. οχλον πολ. D | 38 εβωησ. B-ΨLss P⁴⁵ D 700s 13-230 157 245 1355] ανεβο.

* rel. | 39 ιδου > Ta³ S D syvp gg (e) | κ. εξαιφν. κραζ. > D (e a f l r syv) | και³ + ρησσει κ. Ta¹ S 892s D Θ 1^r 348^r 157 1604 lat sys ar gg (sa) bo | μολις BW Θs 21 1 118s 1424^a 1071 157 R] μογις rel. | 40 εκβαλ.] απαλλαξωσιν D e | 41 κ. διεστραμμ. > Mn Ta^v e | και²] εως ποτε Ψ 21 1 118-124 7^r 348 Xs 157 998 al. K-280 (e) sa | προσ. αγ. + μοι Taⁱⁿ S^cΨsss Xs 660s Ξ r sych⁺ gg co | 42 ετι > e f l r vg syvp ar | τ. παιδα] αυτον Ta^{al} 1689s e | 43 εποιει + dixit (ei) Petrus: dne quare nos non potuimus eicere illum. quibus dixit, quoniam huiusmodi orationibus et ieiuniis eicitur e c f f r (f) |

fieret vox, inventus est Iesus solus. Et ipsi tacerunt et nemini dixerunt in illis diebus quidquam ex his quae viderant

9,37-42 *Puer daemoniacus*

(Mt 17,14-23; Mc 9,14-27)

Factum est autem in sequenti die, descen- 37
dentibus illis de monte, occurrit illis turba multa.
¹Et ecce vir de turba exclamavit dicens: Ma- 38
gister, obsecro te, respice in filium meum, quia
unicus est mihi, et ecce spiritus apprehendit 39
eum, et subito clamat, et elidit et dissipat eum
cum spuma et vix discedit dilanians eum. Et 40
rogavi discipulos tuos ut eicerent illum, et non
potuerunt. Respondens autem Iesus dixit: O 41
generatio infidelis et perversa, usquequo ero
apud vos et patiar vos? Adduc huc filium tu-
um. Et cum accederet, elisit illum daemonium 42
et dissipavit. Et increpavit Iesus spiritum im-
mundum et sanavit puerum et reddidit illum
patri eius.

9,43-62 *Passionis praedictio, apostolorum
institutio, condiciones sequelae Christi*

(Mt 17,22s; 18,1-5; 8,19-22; Mc 9,30-41)

Stupebant autem omnes in magnitudine Dei, 43
omnibusque mirantibus in omnibus, quae fa-
ciebat, dixit ad discipulos suos: ¹Ponite vos 44

37 illis² OZsBJUHe a z] illi *rel.*

41 huc > AsMX^cPR d r

in cordibus vestris sermones istos: Filius enim
 hominis futurum est ut tradatur in manus ho-
 45 minum. At illi ignorabant verbum istud, et erat
 velatum ante eos, ut non sentirent illud, et time-
 46 bant eum interrogare de hoc verbo. Intravit au-
 47 tem cogitatio in eos, quis eorum maior esset. At
 Iesus videns cogitationes cordis illorum ap-
 48 prendit puerum et statuit illum secus se ¹et
 ait illis: Quicumque susceperit puerum istum
 in nomine meo me recipit, et quicumque me
 receperit recipit eum qui me misit. Nam qui
 minor est inter vos omnes hic maior est.

49 Respondens autem Iohannes dixit: Prae-
 ceptor, vidimus quendam in nomine tuo eici-
 entem daemona et prohibuimus eum, quia
 50 non sequitur nobiscum. Et ait ad illum Iesus:
 Nolite prohibere; qui enim non est adversum
 vos, pro vobis est.

51 Factum est autem, dum complerentur dies
 assumptionis eius, et ipse faciem suam firmavit
 52 ut iret in Hierusalem. Et misit nuntios ante con-

45 eum interrogare W] interr. illum *rel.* b (c) ff w²

47 apprehendit puer. et e b] adprehendens p. *codd.*

48 ~ omnes vos *codd.* (e) b f l w²

51 in > AssMX*sB^rCV b c ff w²

44 L 9,22

45 L 18,34

47 L 6,8; Mt 9,4

48 Mt 10,40; L 22,26

51 Mt 19,1; Mc 10,32

ὕμεις εἰς τὰ ὄτα ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους· ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων. οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα ⁴⁵ 18,34 τοῦτο, καὶ ἦν παρακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν, ἵνα _{Mc 9,32} μὴ αἰσθωνται αὐτό, καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτὸν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου.

Εἰσηλθεν δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς ⁴⁶ 102,2 ἂν εἴη μείζων αὐτῶν. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἰδὼς τὸν ⁴⁷ 46-50: _{Mt 18,1-5} διαλογισμὸν τῆς καρδίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενος _{Mc 9,33-40} παιδίον ἔστησεν αὐτὸ παρ' ἑαυτῶ, καὶ εἶπεν αὐ- ⁴⁸ _{Mt 10,40} τοῖς· ὅς ἐάν δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὅς ἐάν ἐμὲ δέξηται, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με· ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων, οὗτός ἐστιν μέγας. Ἐπο- ⁴⁹ 103,8 κριθεὶς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶπεν· ἐπιστάτα, εἶδομέν τινα ἐν τῷ ὀνόματι σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, καὶ ἐκωλύομεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ μεθ' ἡ- ⁵⁰ 11,23 μῶν. εἶπεν δὲ πρὸς αὐτόν ὁ Ἰησοῦς· μὴ κωλύετε· ὅς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ' ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν ἔστιν.

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας ⁵¹ 104,10 _{Mt 19,1} τῆς ἀναλήμψεως αὐτοῦ καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον ἔστήρισεν τοῦ πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου αὐτοῦ. καὶ ⁵² _{Mc 10,32}

44 ὑμων + κ. τ. καρδιας ὑμων Ta r (544 vg) | ανθρ. + αμαρτωλων 1241 544 1012 660s (V) syh | 45 επερωτησαι C D 1207s Ms 1071 713 K-280 | 46 το > 28 1^r | 47 ει- ⁴⁷ * δως BS 700 565 124 1424 1574s 291 1604 K-280 Λ^r F sy³ ar sa] γνους 1^r, ιδων rel. | τ. καρδιας > 28 544 Γ 472 | syc sa | 48 εστιν BS 33s 579 P⁴⁵ 700 1^r 7^a Xs 713 472 lat pl. * syv gg co Ωρ] εσται Ta^{an} rel. e | ο μεγας P⁴⁵ 1093 syh co | 49 επιστατα] διδασκαλε CLs P⁴⁵ 157 1093 Ξ e a d r * syh^m | εκωλυομ. BSLss 157 Ξ e a b l ar] -σαμεν rel. | μεθ ημων] ημιν 1241 28 69 213 F | 50 ο > BS* co | ος γ. ουκ] ου γαρ Ψ-892 P⁴⁵ (7^a) 1194 476 Ξ syh⁺ bo, | ὑμωνⁱ + ουδε, > εστιν² P⁴⁵ | εστιν² + nemo est enim qui non faciat virtutem in nomine meo e a b c l, + et poterit male loqui de me a b, ροσι κωλυετε Ta³ | 51 εστηρισ. BCLΔ P⁴⁵ 700 X 1071 1604 V] -ριξεν rel.

- πορευθέντες εἰσῆλθον εἰς κώμην Σαμαριτῶν,
 J 4,4 53 ὥστε ἐτοιμάσαι αὐτῷ. καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτόν,
 ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς
 4 Rg 1,10-14 54 Ἱερουσαλήμ. Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ Ἰάκωβος
 καὶ Ἰωάννης εἶπαν· Κύριε, θέλεις εἶπωμεν πῦρ
 καταβῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀναλῶσαι αὐ-
 55 τούς; Ἰστραφεὶς δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖς. Ἰκαὶ
 56 ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν κώμην.
 106,5 57 Καὶ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ εἶπεν
 57-60: Μτ 8,19-22 τις πρὸς αὐτόν· ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἐὰν
 58 ἀπέρχῃ. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· αἱ ἀλώπε-
 κες φωλεοὺς ἔχουσιν καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρα-
 νοῦ κατασκηνώσεις, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
 59 οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνει. Εἶπεν δὲ πρὸς
 ἕτερον· ἀκολούθει μοι. ὁ δὲ εἶπεν· Κύριε, ἐπί-
 τρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθόντι θάψαι τὸν πατέρα
 60 μου. εἶπεν δὲ αὐτῷ· ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι
 τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς, σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε
 61 τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Εἶπεν δὲ καὶ ἕτερος·
 3 Rg 19,20 ἀκολουθήσω σοι, Κύριε· πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν
 62 μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου. εἶ-
 πεν δὲ πρὸς αὐτόν ὁ Ἰησοῦς· οὐδεὶς ἐπιβαλὼν

52 κωμην] πολιν (Mt 10,5) S*Ψ 28 544 13-954 348^r 1012s
 Γ al. Λ 262s lat pl. Tert | ὥστε] ὡς BS* P⁴⁵ e a b l q |
 53 πορευομένου P⁴⁵ b l q r² z vg | 54 απο] εκ CP⁴⁵ D Θs
 1^r 157 Bas Χρ|αυτους + ὡς κ. Ηλιας εποίησεν Ta^{aa} Css
 892 ΔW D Θ 21 rel. pl. a b c f q syrh bo Bas Aug | 55 αυ-
 τοις + κ. ειπεν ουκ οιδατε (π)οιου πνευματος εστε υμεις·
 ο γαρ υιος τ. ανθρ. ουκ ηλθεν ψυχας ανθρωπων απολεσαι
 αλλα σωσαι Ta^{aa} 579(D)Θs 1-124 517-U 1012^r K^r Ass
 rel. pl. lat pl. sycrh ar bo | 57 κ. πορευομένου τ. Iu C^o
 16 1093 E | απερχη] υπαγης P⁴⁵ D, + Ke Css 892^r W Θ-21
 13-213 rel. pl. b f q syrh | 59 Ke > B* D 1574 998 V sys
 Ωρ | πρωτον > Ta^v W 69 440 1187 | απελθειν 579 544 2430
 1-983 1424^s 213s 1604 A^r Ωρ | μου + et veniam syc Af |
 60 αυτω BS 33s 892s P⁴⁵ D 990 1574 Σ a sys co] + ο Ις
 rel. | 61 μοι + απελθειν κ. Ta^{av} a r synri sa | επιταξασθ.
 440 e a b q r syn (Ta^{vn}) | μου + et veniam Ta synr |
 * 62 προς αυτον > B P⁴⁵ 700 | επιβαλλων LW D A |

spectum suum, et euntes intraverunt in civi-
tatem Samaritanorum, ut pararent illi. Et non 53
receperunt eum, quia facies eius erat euntis in
Hierusalem. Cum vidissent autem discipuli eius 54
Iacobus et Iohannes, dixerunt: Domine, vis di-
cimus ut *ignis descendat de caelo et consumat*
illos? Et conversus increpavit illos dicens: Ne- 55
scitis cuius spiritus estis. Filius hominis non 56
venit animas perdere, sed salvare. Et abierunt
in aliud castellum.

Factum est autem, ambulans illis in via, 57
dixit quidam ad illum: Sequar te quocumque
ieris. Dixit illi Iesus: Vulpes foveas habent, et 58
volucres caeli nidos; Filius autem hominis non
habet ubi caput reclinet. Ait autem ad alterum: 59
Sequere me; ille autem dixit: Domine, permittite
mihi primum ire et sepelire patrem meum.
Dixitque ei Iesus: Sine ut mortui sepeliant 60
mortuos suos; tu autem vade et annuntia re-
gnum Dei. Et ait alter: Sequar te Domine, sed 61
permittite mihi primum renuntiare his quae domi
sunt. Ait ad illum Iesus: Nemo mittens ma- 62

53 eius > Xs*JUG

in H*Z*sD^rKTW e a d f r] > *rel.*

55 dicens MIETH a] et dixit *rel.*

dicens — salvare 56 e a b c f] * > YFEpUGDQHe gat

58 dixit e a c d] et ait *codd. w²*

caput + suum H^cOZBMAKVThW e b r z

59 et > MZBUssKVThCs c l

60 et EpHe e d z] > *rel.*

61 ~ primum permittite mihi *codd. (e) a b c*

quae HJECs] qui *rel. e a b d f l q r z*

num suam ad aratrum et respiciens retro aptus est regno Dei.

10,1-24 *Discipulorum missio et reditus*

(Mt 10,7-16; 11,21-27; 13,16s)

10 Post haec autem designavit Dominus et alios septuaginta duos et misit illos binos ante faciem suam in omnem civitatem et locum, quo
2 erat ipse venturus. Et dicebat illis: Messis quidem multa, operarii autem pauci. Rogate ergo dominum messis, ut mittat operarios in messem
3 suam. Ite: ecce ego mitto vos sicut agnos inter
4 ter lupos. Nolite portare sacculum neque peram neque calceamenta et neminem per viam saluta-
5 veritis. In quamcumque domum intraveritis
6 primum dicite: Pax huic domui. Et si ibi fuerit filius pacis, requiescet super illum pax vestra;
7 sin autem, ad vos revertetur. In eadem autem domo manete edentes et bibentes quae apud illos sunt; dignus est enim operarius mercede
8 sua. Nolite transire de domo in domum. ¹Et in quamcumque civitatem intraveritis, et susceperint vos, manducate quae apponuntur vobis
9 ¹et curate infirmos, qui in illa sunt, et dicite
10 illis: Appropinquavit in vos regnum Dei. ¹In

62 ad] in *codd.* b q z

respiciens GR a b f l q] aspiciens *rel.* gat w²

10,2 suam > MZs*Be-MaDR*Ks*Cs* w²

4 nolite + ergo OZBeMaKW w² z

6 illum PHeT^c [q] illam *rel.* w² z, eam e c, ea l

7 ~ enim est SssHsPBQ m

10,1 Ex 24 1; Nu 11,16 | 2 Mt 9,37s; J 4,35 | 4 4 Rg 4,29 | 6 1 P 4,14 | 7 1 C 9,14; 1 T 5,18 | 9s L 9,2-5

τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον καὶ βλέπων εἰς τὰ
ὀπίσω εὐθετός ἐστιν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ Κύριος ἑτέρους 10 107,10
ἑβδομήκοντα δύο καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο 1-12:
πρὸ προσώπου αὐτοῦ εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τό- Mt 10,7-16
πον οὗ ἤμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι. ἔλεγεν δὲ πρὸς 2 Mc 6,7
αὐτούς· Ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἔργαται Ex 24,1
ὀλίγοι· δεήθητε οὖν τοῦ Κυρίου τοῦ θερισμοῦ, Nu 11,6
ὅπως ἔργατας ἐκβάλη εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. 108,5
ὑπάγετε, ἰδοὺ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ 3 109,9
λύκων. μὴ βαστάζετε βαλλάντιον, μὴ πήραν, 4 110,2
μὴ ὑποδήματα· καὶ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπά- 9,3ss
σησθε. εἰς ἣν δ' ἂν εἰσέλθητε οἰκίαν, πρῶτον 4 Rg 4,29
λέγετε· εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ. Ἴκαὶ ἐὰν ἐκεῖ ἦ 5 111,5
υἱὸς εἰρήνης, ἐπαναπαήσεται ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρή- J 20,19
νη ὑμῶν· εἰ δὲ μήγε, ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει. Ἴἐν 6 1 P 4,14
αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε, ἐσθίοντες καὶ πίνοντες 7 112,2
τὰ παρ' αὐτῶν· ἄξιός γάρ ὁ ἔργατης τοῦ μισθοῦ 1 T 5,18
αὐτοῦ. μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν. 1 C 9,5-14
καὶ εἰς ἣν ἂν πόλιν εἰσέρχησθε καὶ δέχωνται 8 113,10
ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν, Ἴκαὶ θερα- 9
πεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε αὐτοῖς·
ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ἴεἰς ἣν 10 114,2

~ εἰς τα οπ. βλ. κ. επιβ. τ. χ. P⁴⁵ D e a b c q Cl | βλεπων] *
στραφεις 892 7^a Ωρ Χρ Cy | 10,1 inc. απεδειξ. δε D e a c |
ανεδειξ. 1] elegit Ta^{aeon} ea(c) syn sa | δυο¹ Mn Ta^{ein} B P⁴⁵
D 372 M 1604s R e a c l r² vg syn ar Ad Ep] > rel. Iq Or |
αυτους > B 579 700 713 e Eus | δυο² bis B Θ 2430 13ss
826-828 al. 713 1047s K-726 syh⁺ | εισερχ. Θ 1^r 1071 713
A e a syh^m (157) | 2 δε¹ Bss 33-579 D Θs 1-124 16 1071
Ξ e a c q syh^m] και b fr vg syri ar, > syn co, ουν rel. | ουν
> D¹ e sysi | 3 αρνας] προβατα (Mt 10,16) 28 M 348 1012
1604s al. A | 5 ~ πρωτον οικιαν D¹* a, πρωτην c syn |
πρωτ. > Mn 579 D^c d r Ωρ | 6 επαναπαησ. BS* 579] -παυ-
σεται rel. | εφ] προς Ta^{aeon} 13-828 1424^a e vg gat syi ar co |
ανακαμ.] επιστρεψει η ειρηνη υμων Ta D, ~ 1604 R syi
bo Ωρ | 7 εσθοντες B 579 D | τα > Δ 565 69 485 G ar *
gg sa | αυτου BSLss D 700 544 Xs 157s Ξ i] + εστιν
rel. | 9 ασθενουντας D 565 e c sy³ ar co |

- δ' ἂν πόλιν εἰσέλθῃτε καὶ μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξ-
 A 13,51; 18,6 11 ελθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς εἶπατε · καὶ τὸν
 κονιορτὸν τὸν κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως
 ὑμῶν εἰς τοὺς πόδας ἡμῶν ἀπομασσόμεθα ὑμῖν.
 πλην τοῦτο γινώσκειτε, ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία
 Mt 11,24 12 τοῦ Θεοῦ. λέγω ὑμῖν ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ
 ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἔσται ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.
 Oυαὶ σοι, Χοραζὶν, οὐαὶ σοι, Βηθσαϊδά ·
 Mt 11,21ss 13 ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγενήθησαν αἱ δυ-
 Jon 3,6
 Job 42,6 νάμεις αἱ γινόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ
 14 καὶ σποδῶ καθήμενοι μετενόησαν. πλην Τύρῳ
 καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει ἢ
 Is 14,13.15 15 ὑμῖν. καὶ σύ, Καφαρναούμ, μὴ ἕως οὐρανοῦ
 116,1 16 ὑψωθήσῃ; ἕως τοῦ ἄβυθου καταβιβασθήσῃ. Ὁ
 Mt 10,40
 J 5,23; 15,23 ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει, καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς
 ἐμὲ ἀθετεῖ · ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀπο-
 στείλαντά με.
 117,10 17 Ὑπέστρεψαν δὲ οἱ ἑβδομήκοντα δύο μετὰ
 χαρᾶς λέγοντες· Κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσ-
 Ap 12,8s 18 σεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου. εἶπεν δὲ αὐτοῖς·
 Ἐθεώρουν τὸν σατανᾶν ὡς ἄστραπὴν ἐκ τοῦ
 Mc 16,18 19 οὐρανοῦ πεσόντα. Ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν τὴν ἐξου-
 Ps 90,13 σίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων,

* 11 inc. ἰδου και syn (e)|τ. κολληθ. > P⁴⁵|εις τ. ποδ. ημων
 > Δs 3⁷²s 21s 788 346 7^s 1194-16 1012^r Γ-998 1604 Λ^r
 rel. pl. vg. ημων > BS P⁴⁵ D 157 R 399* vl(-f)|12 εκεινη¹]
 κρισεως Ta 1424 157 lr syn sa¹, in regno Dei De (a b)]
 14 * 13 ουαι σοι²] και D e a b c i l | 14 εν τη κρισει] εν ημερα
 κρισεως (Mt 11,24) Ta³ 13-828 1424^s 157 1093 c fr¹⁻² sycp¹
 * sa¹, > 1241 P⁴⁵ D 472 e l | 15 μη... υψωθηση Ta^r BS l.
 579 P⁴⁵ D 700 1071 E vl pl. syn gg co (1^s)] η... υψωθεις
 rel. |εως²] η εως C D* 1^s 22 a b i r | καταβηση Ta¹ B 579 D
 syn ar gg | 16 εμε²-με] εμου ακουων ακουει του αποστειλ.
 με D 1582 2145 i l r | με+κ. ο εμου ακ. ακ. τ. α. με Ta Θ 13s
 * 1689^r 1012 1604 a b sy(s)cih ar | 17 δυο B P⁴⁵ D 1604 lat
 pl. sysh^m ar sa] > rel. |χαρας + μεγαλης Ta^{av} Ψ 13 sy p |
 19 δεδωκα B-C* LssW 700s 1^s 209 1424^s Xss lat(-c) syih^m
 ar co Ωρ Bas] διδωμι Ta P⁴⁵ rel. Iq|του¹ > W 1^r Ωρ¹ Ep|

quamcumque autem civitatem intraveritis, et non susceperint vos, exeuntes in plateas eius dicite: ¹Etiam pulverem, qui adhaesit nobis de 11 civitate vestra, extergimus in vos; tamen hoc scitote, quia appropinquavit regnum Dei. Dico 12 vobis, quia Sodomis in die illa remissius erit quam illi civitati. Vae tibi Corozain, vae tibi 13 Bethsaida, quia si in Tyro et Sidone factae fuissent virtutes, quae factae sunt in vobis, olim in cilicio et cinere sedentes paeniterent. Verum- 14 tamen Tyro et Sidoni remissius erit in iudicio quam vobis. Et tu Capharnaum *usque ad cae-* 15 *lum exaltata, usque ad infernum demergeris.* Qui vos audit me audit et qui vos spernit 16 me spernit. Qui autem me spernit, spernit eum qui misit me.

Reversi sunt autem septuaginta duo cum 17 gaudio dicentes: Domine, etiam daemonia subiciuntur nobis in nomine tuo. Et ait illis: 18 Videbam satanam sicut fulgur de caelo cadentem. Ecce dedi vobis potestatem *calcandi supra* 19 *serpentes* et scorpiones et super omnem vir-

10 autem QW e a b c f i l q r^e] > *rel.*
 receperint SssMXEpBJGMaDQssCs v1
 13 ~ in vob. factae sunt *codd.* b l q z
 14 in iudicio > U e d l
 15 ad¹ Ep^mJE] in *rel.*
 ad²] in SBR b q
 16 ~ me misit *codd.* v1
 18 fulgor YEpBUGD^rCs e r² z

11 A 13,51; 18,6 | 13 Mt 11,21ss; Jon 3,6 | 15 Is 14,13ss | 16 Mt 10,40; J 5,23; 12,48; 15,23; 1 Th 4,8 | 18 Ap 12,8s | 19 Mc 16,18; Ps 90,13

20 tutem inimici, et nihil vobis nocebit. Verum-
 tamen in hoc nolite gaudere, quia spiritus vobis
 subiciuntur, gaudete autem quod nomina ve-
 21 stra scripta sunt in caelis. In ipsa hora exsul-
 tavit Spiritu Sancto et dixit: Confiteor tibi
 Pater, Domine caeli et terrae, quod abscondisti
 haec a sapientibus et prudentibus et revelasti
 ea parvulis. Etiam Pater, quoniam sic placuit
 22 ante te. Omnia mihi tradita sunt a Patre meo.
 Et nemo scit quis sit Filius nisi Pater, et quis
 sit Pater nisi Filius et cui voluerit Filius re-
 23 velare. Et conversus ad discipulos suos dixit:
 24 Beati oculi qui vident quae vos videtis. Dico
 enim vobis quod multi prophetae et reges vo-
 luerunt videre quae vos videtis, et non viderunt;
 et audire quae auditis, et non audierunt.

10,25-37 *De magno mandato, Samaritanus*
 (cf. Mt 22,35-40; Mc 12,28-34)

25 Et ecce quidam legisperitus surrexit ten-
 tans illum et dicens: Magister, quid faciendo
 26 vitam aeternam possidebo? At ille dixit ad
 eum: In lege quid scriptum est? quomodo

21 quoniam E e] quia *rel.* vl pl.

22 meo > AsH*sEpPJUGDQHe a c d l

quis^{1.2} P(Y)] qui *rel.*

23 vos > SssH*sXEpJUGDQC b c d f i l q r

24 audistis HsEpUGEHe e b

20 Ex 32,32; Is 4,3; Ph 4,3; Hb 12,23; Ap 3,5;
 20,12.15 (22,19)

23 Mt 13,16s

24 1 P 1,10s

25 L 18,18ss

καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσει. πλὴν ἐν τούτῳ μὴ ²⁰ χαίρετε ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται, χαίρετε δὲ ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγγέγραπται ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ex 32,32 Ph4,3;Ap3,5 Mt 7,22

Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἠγαλλιάσατο τῷ πνεύματι ²¹ τῷ ἁγίῳ καὶ εἶπεν· Ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ, Κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις. ναί, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως εὐδοκία ἐγένετο ἔμπροσθέν σου. πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ ²² τοῦ πατρὸς μου. καὶ οὐδεὶς γινώσκει τίς ἐστίν ὁ υἱὸς εἰ μὴ ὁ πατήρ, καὶ τίς ἐστίν ὁ πατήρ εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ᾧ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. 178,5 21-22: Mt 11,25ss

Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς κατ' ἰδίαν εἶπεν· μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε. λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφηῆται καὶ ²³ βασιλεῖς ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε καὶ οὐκ εἶδον, καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε καὶ οὐκ ἤκουσαν. 120,5 Mt 13,16s

Καὶ ἰδοὺ νομικός τις ἀνέστη ἐκπειράζων αὐτὸν λέγων· διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; Ἦ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν· ἐν τῷ ²⁴ νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀναγινώσκεις; Ἦ δὲ 1 P 1,10

οὐ μὴ > S* D Ωρ¹ | ²⁰ πνευμ.] δαιμονια Ta^{ss} D 565 1^a 209 157 e f syrp Eus | δε + μαλλον Ψ 1574 X Cy | ²¹ τω αγιω Ta^{ss} Bss 33s 579 700^r 1 X 1223 1071 1604 Ks 265s 1375^r Ξ lat pl. sy ar co] suo Ef, > P⁴⁵ rel | κ. της γης > Mn P⁴⁵ | ²² inc. κ. στραφεις-ειπεν cf. 23 Cs Δ Θ 372^r 13s 543 230^s 954^r 1194^s 16-291 Γ pl. Π^s 1375 rel. cffil q syph gg | παραδεδοται Ks 489 482s Iust Hipp | επιγιν. C 33 579s 0124 700 al. 1689s 124 1424^s 1071 291 1604 660sss FH | τις εστ. ο υιος] τ. υιον 544 1604 b sys | τις εστ. ο πατ.] τ. πατερα b l sys | ²³ κατ ιδιαν > Ta^{ss} D 1424 157 lat pl. syv | βλέπετε + κ. ακουοντες α ακουετε D, et aures quae audiunt e c f | ²⁴ βασιλ.] δικαιοι (Mt 13,17) Ta b q, + δικ. 1424 Ef | κ. βασ. > Mn D e a ffil | ²⁵ inc. κ. ταυτα ειποντος αυτου ιδου b c ffil r (syv) | ανεστη] προσηλθεν C^o 33 1093 syv | αιωνιον > Mn |

25 ^{121,2} 25-28: Mt 22,35-40 Mc 12,28-34 26 18,18ss 27 Dc 6,5

ἀποκριθεὶς εἶπεν· ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν
 σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ
 σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχύϊ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ δια-
 νοίᾳ σου, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν. εἶπεν
 δὲ αὐτῷ· ὀρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποιεὶ καὶ ζήση.
 ὁ δὲ θέλων δικαιῶσαι ἑαυτὸν εἶπεν πρὸς τὸν
 30 Ἰησοῦν· καὶ τίς ἐστίν μου πλησίον; ὑπολαβὼν
 ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ
 Ἱερουσαλήμ εἰς Ἱεριχώ, καὶ λησταῖς περιέπεσεν,
 οἱ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες
 31 ἀπῆλθον ἀφέντες ἡμιθανῆ. κατὰ συγκυρίαν δὲ
 ἱερεὺς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ ἰδὼν
 32 αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν. ὁμοίως δὲ καὶ Λευίτης
 κατὰ τὸν τόπον ἔλθων καὶ ἰδὼν ἀντιπαρῆλθεν.
 33 Σαμαρίτης δέ τις ὁδεύων ἦλθεν κατ' αὐτὸν καὶ
 34 ἰδὼν ἐσπλαγχνίσθη, καὶ προσελθὼν κατέδησεν
 τὰ τραύματα αὐτοῦ ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον,
 ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος ἤγαγεν
 35 αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. καὶ
 ἐπὶ τὴν αὔριον ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκεν τῷ
 πανδοχεῖ καὶ εἶπεν· ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ ὅ τι ἂν
 προσδαπανήσης ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀπο-
 36 δώσω σοι. τίς τούτων τῶν τριῶν πλησίον δοκεῖ
 σοι γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς ληστές;

* 27 ἐν ὅλῃ τῇ καρ. D 1^a 209 157 vl(-e) sa | κ. ἐν ὅλῃ τῇ
 διαν. σου > Mn 1241 D Γ a b ffil | 28 ζήση]σωζή 21 267s
 713s 485 (Cl) | 30 ἐξεδυσαν Δ 0124 21 1^r U 4 998s Δ^r V-H
 lat pl. | ἡμιθανῆ BS 33s 579 P⁴⁵ D Θss 1^r 1012 660 Ξ lat
 * syri ar Xq] + τυγχανοντα rel. | 31 κατὰ συγκυρ.] κατατυχα
 D, de repente e, > bcil | καταβαινων W D e | ἐν > B
 579 1 213 lat pl. | 32 Λευ. + γενομενος C Θ 579s W P⁴⁵
 D Θ 565^r 13 rel. pl. | ἐλθων > P⁴⁵ D 990 Π 1219-726 al.
 * e b ffiqr vg | 33 ἰδων BsΨ-892 P⁴⁵ 700 1^r Ξ bcil q] +
 αυτον rel. | 34 προσελθ. > 544 a b ffil | 35 αυριον Ta³
 BS 33ss (P⁴⁵) D 372 1^r 1424 Xss 157 Ξ lat pl. synp bo]
 + ἐξελθων rel. q | o] ει Ta 1689s X 1574 syph | 36 τις
 BSΨLs P⁴⁵ 1^r Ξ lat pl. syn sa] + ουν rel. | τινα ουν
 δοκεισ πλησ. γεγ. D e | τουτ. τ. τριων > D (a Bas) |

legis? Ille respondens dixit: *Diliges Dominum* 27
Deum tuum ex toto corde tuo et ex tota
anima tua et ex omnibus viribus tuis et ex
omni mente tua et proximum tuum sicut teip-
sum. Dixitque illi: Recte respondisti: *hoc fac,* 28
et vives. Ille autem volens iustificare seipsum 29
dixit ad Iesum: Et quis est meus proximus?
Suscipiens autem Iesus dixit: Homo quidam de- 30
scendebat ab Hierusalem in Hiericho et incidit
in latrones, qui etiam despoliaverunt eum et,
plagis impositis, abierunt semivivo relicto. Ac- 31
cidit autem ut sacerdos quidam descenderet ea-
dem via et, viso illo, praeterivit. Similiter et 32
Levita, cum esset secus locum et videret eum,
pertransiit. Samaritanus autem quidam iter fa- 33
ciens venit secus eum et videns eum, miseri-
cordia motus est. Et appropians alligavit vul- 34
nera eius infundens oleum et vinum et impo-
nens illum in iumentum suum duxit in stabu-
lum et curam eius egit. Et altera die protulit 35
duos denarios et dedit stabulario et ait: Curam
illius habe et quodcumque supererogaveris ego
cum rediero reddam tibi. Quis horum trium 36
videtur tibi proximus fuisse illi, qui incidit in

27 diligis HOsUGCs z

30 suscip. YHOEpPUDQHe] suspiciens *rel.* b c i

33 iter faciens] (iter) transiens A*sH*OX^e z

27 Dt 6,5; Lv 19,18

28 Lv 18,5; Mt 19,17 | 34 Is 1,6

37 latrones? At ille dixit: Qui fecit misericordiam in illum. Et ait illi Iesus: Vade et tu fac similiter.

10,38-42 *Maria et Martha*

38 Factum est autem, dum irent, et ipse intravit in quoddam castellum, et mulier quaedam Martha nomine excepit illum in domum suam.
39 Et huic erat soror nomine Maria, quae etiam sedens secus pedes Domini audiebat verbum
40 illius. Martha autem satagebat circa frequens ministerium; quae stetit et ait: Domine, non est tibi curae, quod soror mea reliquit me solam
41 ministrare? dic ergo illi ut me adiuvet. Et respondens dixit illi Dominus: Martha, Martha,
42 sollicita es et turbaris erga plurima. Porro unum est necessarium. Maria optimam partem elegit, quae non auferetur ab ea.

11,1-13 *Oratio dominica, orationis efficacia* (Mt 6,9-13; 7,7-11)

11 Et factum est cum esset in quodam loco orans, ut cessavit, dixit unus ex discipulis eius ad eum: Domine, doce nos orare, sicut docuit et Iohannes discipulos suos. Et ait illis: Cum oratis dicite: Pater, sanctificetur nomen tuum,

38 iret EpDsQHe gat r² | 40 cura Ep^mPJD^rTe gat d ff l | 41 erga XsBsJUMaDsVTW cz] circa *rel.* | 42 porro unum est] cum unum sit U | Maria + autem GMaEQs fq | 11,1 quod. loco E a b f i l q r] ~ loco quod. *rel.* | et² > FOZs*BsJUssDsRsKsCsW a b c f i l q r z | ~ (et) Ioh. docuit *codd.* | 2 pater + noster qui es in caelis PR(Z*D) vl(-z)

38 J 11,1; 12,2s | 40 1 C 7,35 | 42 Mt 6,33 | 11,1 L 6,12; 9,29; 5,33

Ἰδὲ δὲ εἶπεν· ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ. εἶπεν 37
δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· πορεύου καὶ σὺ ποίει ὁμοίως.

Ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι αὐτοὺς αὐτὸς εἰσῆλθεν 38 J 11,1; 12,2a
εἰς κώμην τινά· γυνὴ δὲ τις ὀνόματι Μάρθα ὑπε-
δέξατο αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν. καὶ τῆδε ἦν ἀδελφὴ 39
καλουμένη Μαριάμ, ἣ καὶ παρακαθεσθεῖσα πρὸς
τοὺς πόδας τοῦ Κυρίου ἤκουεν τὸν λόγον αὐτοῦ.
ἡ δὲ Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν. 40
ἐπιστᾶσα δὲ εἶπεν· Κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ
ἀδελφὴ μου μόνην με κατέλειπεν διακονεῖν; εἶ-
πόν οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται. ἀπο- 41
κριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ Κύριος· Μάρθα Μάρ-
θα, μεριμνᾷς καὶ θορυβάζῃ περὶ πολλά, ἑνὸς 42 Mt 6,33
δέ ἐστὶν χρεία. Μαριάμ γὰρ τὴν ἀγαθὴν με-
ρίδα ἐξελέξατο, ἣτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται αὐτῆς.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινι II 123,5
προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέν τις τῶν μα- 5,33
θητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτόν· Κύριε, δίδαξον ἡμᾶς
προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάννης ἐδίδαξεν τοὺς
μαθητὰς αὐτοῦ. εἶπεν δὲ αὐτοῖς· Ὅταν προσ- 2 2-4 :
εύχησθε, λέγετε· Πάτερ, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά Mt 6,9-13

37 ὁμοίως + κ.ζηση Θ^r 1012 c (1093) | 38 εν δε Bs 33- 38 *
579 P⁴⁵ 213 1012 Ξ syn co] εγενετο δε εν rel. | εις τ. οι-
κίαν > B* P⁴⁵ (l) sa | 39 η > B^cS*L 579 P⁴⁵ Ξ synp bo | *
και² + venit Ta^{ast} synp ar | παρακαθεσθεισα BSC* 33s
579 399* 661 A Ξ]-καθισασα P⁴⁵ rel. | 40 πολλην > Ta^t
b ffi sys | επιστασα] ηλθεν Ta^{ast} r synp | σοι + pro me
Ta^a syn | 41 Kς B*SC*L 579 P⁴⁵ 157 affilr² z vg syh^m *
sa] Ις rel., > syc | μεριμν. - πολλα > e a b ffi l r sys (D
Aug) | θορυβαζη B-C 33s W P⁴⁵ D Θ* 1^a 22 Bas] τυρβαζη
rel. | 42 ενος P⁴⁵ pl. vg sycph* gg sa] ολιγων syi ar, ολιγ. *
δε εστ. χρ. η ενος BS 33s 579 1^a syh^m bo, > ενος-χρεια D
vl(-q z) sys | γαρ > D 372 270 lat pl. syn ar | 11,1 και²
> Ta S*Δ 700 1^r 69 251 vl(-e) syn co | 2 προσευχ. +
μη βαττολογειτε ως οι λοιποι· δοκουσιν γαρ τινες οτι εν τη
πολυλογια αυτων εισακουσθησονται· αλλα προσευχομε-
νοι D | λεγετε + ουτως Ta^{ast} S* syn | πατερ Mn BS 700
1^a 22 vg sys Ωρ] + ημων rel., + ο εν τ. ουρανοις Css
579^r W D Θ 372^r 118s rel. vl sycph gg co |

3 σου· ἔλθέτω ἡ βασιλεία σου· ἵ τὸν ἄρτον ἡμῶν
4 τὸν ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέραν· καὶ
ἄφες ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ γὰρ αὐτοὶ
ἀφίομεν παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν· καὶ μὴ εἰσενέγ-
κης ἡμᾶς εἰς πειρασμόν.

124,10 5 Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Τίς ἐξ ὑμῶν ἔξει

φίλον, καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου

καὶ εἶπη αὐτῷ· φίλε, χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους,

6 ἐπειδὴ φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρὸς με,

7 καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ· κάκεινος ἔσωθεν

Μτ 26,10 ἀποκριθεὶς εἶπη· μή μοι κόπους πάρεχε· ἤδη

ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδιά μου μετ' ἐμοῦ

εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναί

18,5 8 σοι. λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς

διὰ τὸ εἶναι φίλον αὐτοῦ, διὰ γε τὴν ἀναίδειαν

125,5 9 αὐτοῦ ἐγεργηθεὶς δώσει αὐτῷ ὅσων χρήζει. Καγὼ

9-13: ὑμῖν λέγω, αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε,

Μτ 7,7-11 καὶ εὐρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν.

10 πᾶς γὰρ ὃ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὃ ζητῶν εὐρίσ-

11 κει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. τίνα δὲ ἐξ

η βασιλ. σου] το πνα σου το αγιον εφ ημας κ. καθαρισατω
ημας 700 162 Ny Max, ρr. Mn | σου² + γεννηθητω το θε-
λημα σου ως εν ουρανω κ. επι τ. γης S-33 892^r W D Θ^r
118s rel. pl. vl(-a) syph gg bo (sa) | 3 δος S D 28 1675
71 1071s 472 | το καθ ημερ.] σημερον D 28 2430 71 1071s
vl(-q) syh* co | 4 τ. αμαρ.] τα οφειληματα D b c ff^r | κ.
γαρ] ως κ. S* D vl(-ez) | αυτοι] ημεις D b c ff^r l r sy³ ar
gg sa | παντι + τω Ψsss 544 1424 X 1071 713 472 485
Ωρ | παντι οφ. ημ.] τ. οφειλεταις ημων D b c ff^r l r sy³ gg
bo | πειρασι. + αλλα ρυσαι ημας απο τ. πονηρου C^{ss}
892^r W D Θ 372^r 118s rel. vl sy³ syph gg bo¹ | 5 πρ. αυτους
> Mn D c Ep | ειπη] ερει Ψ 892 W D¹ 13-230 1424-M
713s 998s 251ss R A pl. lat pl. sy³ | 6 παρεγεν. εξ οδ.]
παρεστιν απ αγρου D | προς με > Ta^r D 1574 b i Bas |
7 ηδη] γαρ Ta^{ai} sy³ ar gg bo, + γαρ Θ 13ss 826^a 1574
1604 F Bas | 8 inc. et ille si perseveraverit pulsans
10 * dico Ta^{ia} (b) cffilmr^z vg¹ | φιλ. αυτου] φιλιαν Ta^{avn}
* sy³ ar | 11 τινα Mn P⁴⁵ pl. Tert] τις S 33s 892 1241
D X 157 cr² vg Ωρ |

adveniat regnum tuum. ¹Panem nostrum coti- 3
dianum da nobis hodie. Et dimitte nobis pec- 4
cata nostra, siquidem et ipsi dimittimus omni
debenti nobis. Et ne nos inducas in tenta-
tionem.

Et ait ad illos: Quis vestrum habebit ami- 5
cum, et ibit ad illum media nocte et dicet illi:
Amice, commoda mihi tres panes, ¹ quoniam 6
amicus meus venit de via ad me, et non habeo
quod ponam ante illum; et ille deintus respon- 7
dens dicat: Noli mihi molestus esse, iam ostium
clausum est, et pueri mei mecum sunt in cu-
bili; non possum surgere et dare tibi. Et si 8
ille perseveraverit pulsans, dico vobis, etsi non
dabit illi surgens eo quod amicus eius sit, prop-
ter improbitatem tamen eius surget et dabit
illi quotquot habet necessarios. Et ego dico 9
vobis: Petite, et dabitur vobis; quaerite, et in-
venietis; pulsate, et aperietur vobis. Omnis enim 10
qui petit accipit, et qui quaerit invenit, et
pulsanti aperietur. Quis autem ex vobis patrem 11
petit panem, numquid lapidem dabit illi? aut

tuum² + fiat voluntas tua sicut in caelo et in terra
Os*Ep*PBsDQssT(H^eZ a) vl

3 hodie] cotidie AsHsBsUsKVCW q

4 tentat. + sed libera nos a malo ODQs b c d ff
l q r z (B i f)

5 dicet] dicit Fs*Ms*UQs d f ff

8 et si ille (HW, ~ ille si *rel.*) - pulsans > YFM
EpPB*JUGHe b d f q

quotquot] quot AFXPTh(YG), quantos Ma a b *al.*

9 dico vobis He] ~ vobis dico *rel.* a b

11 petet BUCs gat b ff il

aut + si AssPMaDsRsKV gat a b c f r z

piscem, numquid pro pisce serpentem dabit
 12 illi? Aut si petierit ovum, numquid porriget
 13 illi scorpionem? Si ergo vos cum sitis mali,
 nostis bona data dare filiis vestris, quanto magis
 Pater vester de caelo dabit spiritum bonum
 petentibus se?

11,14-36 *Beelzebub, laudes matris, signi
 petitio* (Mt 12,22-45; Mc 3,22-27)

14 Et erat eiciens daemonium, et illud erat
 mutum. Et cum eiecisset daemonium, locutus
 15 est mutus, et admiratae sunt turbae. Quidam
 autem ex eis dixerunt: In Beelzebub principe
 16 daemoniorum eicit daemona. Et alii tentantes
 17 signum de caelo quaerebant ab eo. Ipse autem
 ut vidit cogitationes eorum, dixit eis: Omne
 regnum in seipsum divisum desolabitur, et do-
 18 mus supra domum cadet. Si autem et satanas
 in seipsum divisus est, quomodo stabit regnum
 eius? quia dicitis in Beelzebub me eicere dae-

12 porrigit A-H*XsUGQCs a² i l r

13 dabit bonum datum (E) b c d f f i l r w²

15 principem AsHOBsQCs b f f i q r

17 ipsum] ipso AsH-X^cEpBeMaHeTh z

desolatur AssM-X^csBeUCs b f i q r w²*

18 eius YEp^mBeE b c d f i q r] ipsius *rel.*

~ eicere me *codd.*

ὑμῶν τὸν πατέρα αἰτήσῃ ὁ υἱὸς ἄρτον, μὴ λίθον
ἐπιδώσει αὐτῷ; ἢ ἰχθύν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν
αὐτῷ ἐπιδώσει; ἢ καὶ αἰτήσῃ ὄνον, μὴ ἐπιδώσει 12
αὐτῷ σκορπίον; εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχον- 13
τες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις
ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατήρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ δώ-
σει πνεῦμα ἅγιον τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν.

Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, καὶ αὐτὸ ἦν 14 126,5
κωφόν. ἐγένετο δὲ τοῦ δαιμονίου ἐξελθόντος 14-26:
ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι. Mt 12,22-30.
Ἰτινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπαν· ἐν Βεελζεβούλ τῷ 43ss
ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. Mc 3,22-27
ἄλλοι δὲ πειράζοντες σημεῖον ἐξ οὐρανοῦ ἐζή- 15 127,2
τουν παρ' αὐτοῦ. αὐτὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὰ 16 128,5
διανοήματα εἶπεν αὐτοῖς· Πᾶσα βασιλεία ἐφ' Mc 8,11
ἑαυτὴν διαμερισθεῖσα ἐρημοῦται, καὶ οἶκος ἐπὶ 17 129,2
οἶκον πίπτει. εἰ δὲ καὶ ὁ σατανᾶς ἐφ' ἑαυτὸν 18
διεμερίσθη, πῶς σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ;
ὅτι λέγετε ἐν Βεελζεβούλ ἐκβάλλειν με τὰ δαιμό-

ο υἱος > SL 892* 1241 157 cr² vg | αρτον-η > Mn B 1241
(P⁴⁵) 440 ffil sys ar sa Ωρ | ιχθυον + αιτησει Ta² D 124
a b fr sycp gg bo | 12 και Bs 33s 579 W 1* 209 1071 ar *
co Ad] + εαν Ta²¹ P⁴⁵ rel. | μη > BL 892 P⁴⁵ sa | 13 υπαρ-
χοντ.] οντες Mn S D 22 1424* Ms 477 Xs 157 472 al. K-
473 Ad | πνα αγ.] δοματα αγαθα (Mt 7,11) Ta¹¹ W Θ, αγα-
θον δομα D b c ffil r, αγαθα sys ar | αγιον] αγαθον L
P⁴⁵ 267s 1093 vg syh^m | 14 ταυτα δε ειποντος αυτου προσ-
φερεται αυτω δαιμονιζομ. κωφος κ. εκβαλοντος αυτου *
παντες εθαυμαζον D (cf) | εξελθ.] εκβληθεντος C 33ss
1241 13^r Xss 713 1604 A | 15 εξ αυτων] εκ τ. φαρισαιων
b ffil r syn | ειπαν] ελαλησαν οχυροι λεγοντες P⁴⁵ | δαι-
μονια + ο δε αποκριθεις ειπεν· πως δυναται σατανας σα-
ταναν εκβαλλειν 579 D 544 346 al. Ms Xss 157 pl. 1093sss
485 al. 661s A^r r | 16 σημειον-αυτου] ελεγον· δος ημιν
σημ. εξ ουρανου 28 | 17 ειδως] ιδων 21 Xs 157 472 lat
pl. | ερημωθησεται 1424* a² c ffil r² synp (sa) | 18 εμερι-
σθη S²s 579 W (P⁴⁵) 28 544 174 124 348^r 213 Ass Γ 472
al. | Βεελζ. + τω αρχοντι τ. δαιμονιων 544 2145 b ffil q
syh ar (Θ 251ss c, r) | εκβαλλειν με] εκβαλλω 565 1675
213 291 b ffil q, -βαλλει W P⁴⁵ |

- 19 νια. εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεελζεβούλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; διὰ τοῦτο
 Ex 8,19 20 αὐτοὶ ὑμῶν κριταὶ ἔσονται. εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ
 Θεοῦ ἐγὼ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν
 21 ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. ὅταν ὁ ἰσχυρὸς
 καθωπλισμένος φυλάσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλήν, ἐν
 22 εἰρήνῃ ἔστιν τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ· ἐπὶ δὲ ἰσχυ-
 C 2,15 ρότερος αὐτοῦ ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτόν, τὴν πανο-
 πλίαν αὐτοῦ αἶρει ἐφ' ἧ ἐπεποιθεῖ, καὶ τὰ σκυ-
 9,50 23 λα αὐτοῦ διαδίδωσιν. Ὁ μὴ ὦν μετ' ἐμοῦ κατ'
 ἐμοῦ ἔστιν, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορ-
 130,5 24 πίζει. Ὅταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ
 τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων ζη-
 τοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ μὴ εὐρίσκον λέγει· ὑπο-
 25 στρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου ὅθεν ἐξῆλθον· καὶ
 ἐλθὼν εὐρίσκει σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον.
 26 τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει ἕτερα πνεύ-
 J 5,14 ματα πονηρότερα ἑαυτοῦ ἑπτὰ, καὶ εἰσελθόντα
 κατοικεῖ ἐκεῖ, καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώ-
 131,10 27 που ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων. Ἐγένετο δὲ ἐν
 1,28.42.48 τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα ἐπάρασά τις φωνὴν γυ-
 νῆ ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπεν αὐτῷ· μακαρία ἡ κοιλία
 ἡ βαστάσασά σε καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας.
 8,15.21 28 Ἄυτὸς δὲ εἶπεν· μενοῦν μακάριοι οἱ ἀκούοντες
 τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ φυλάσσοντες.

19 εἰ δε-δαιμονια > (∩) 1241 W 372s 1579s | οἱ > D
 2193 213* Γs 1038 A | 21 εἶπεν S 2193 1012 485 R sa |
 * 22 σκυλα] σκευη 1223s 990 660 Ks 1219-473 F syh* | δια-
 δωσει 1^r b c fff i r ar sa, διδωσι P⁴⁵ 1279 | 23 σκορπ. +
 * με S*Ψ-579 Θ 1071 sys bo | 24 ζητουν] ut inveniatur Ta⁺
 syn | ευρισκ. S*ss Δs W D 700-U al. 245 rel. pl. lat pl.
 * synp ar gg] + τότε rel. | 25 ευρισκ. + σχολαζοντα BC
 33-579 565 544 1s 22^r 13^r 477 16 Γ 1604 R Ξ fl r syh*
 bo | 26 παραλαμβ. + μεθ εαυτου Ta^{am} C^{ss} 69 X^{ss} l r |
 εκει] εν αυτω Ta syn sa (1071), > C* 33 D 372 vl gg |
 * 27 εγενετο δε > Ta³ synp | επαρσα... φωνην] φωνη μεγα-
 λη syn | 28 μενουν BsLΔW A 489 Ξ] μενουγες rel., > Ta⁺
 a b fff i q synp i | φυλασσ.] ποιουντες Mn 2145 q syh⁺ ar |

monia. Si autem ego in Beelzebub eicio dae- 19
 monia, filii vestri in quo eiciunt? Ideo ipsi
 iudices vestri erunt. Porro si in digito Dei ei- 20
 cio daemonia, profecto pervenit in vos regnum
 Dei. Cum fortis armatus custodit atrium suum, 21
 in pace sunt ea quae possidet. Si autem for- 22
 tior eo superveniens vicerit eum, universa arma
 eius auferet, in quibus confidebat, et spolia eius
 distribuet. Qui non est mecum, contra me est; 23
 et qui non colligit mecum, dispergit. Cum im- 24
 mundus spiritus exierit de homine, ambulat per
 loca inaquosa quaerens requiem et non inve-
 niens dicit: Revertar in domum meam unde
 exivi. Et cum venerit, invenit eam scopis mun- 25
 datam et ornatam. Tunc vadit et assumit sep- 26
 tem alios spiritus secum nequiores se, et in-
 gressi habitant ibi. Et fiunt novissima hominis
 illius peiora prioribus.

Factum est autem, cum haec diceret, extol- 27
 lens vocem quaedam mulier de turba dixit illi:
 Beatus venter qui te portavit, et ubera quae
 suxisti. At ille dixit: Quinimmo beati qui au- 28
 diunt verbum Dei et custodiunt illud.

20 praevenit SssH*sB*sUEQssCs b f q r w¹ | 23 con-
 tra D d r] adversum *rel.* | 24 ambulat P Ma DW b f]
 perambul. *rel. pl.* | 25 eam EpE b c ff i l r] > *rel.* | *et
 ornatam ERsW (e) a² b f ff i q r] > *rel.* | 26 secum G
 l r] > *codd.* | fiunt P Ma Ds R] sunt *rel.* z | et fit hu-
 iusmodi hominis vita multo peior prioris b ff i (q) w³ |
 28 quinimmo (e)] quippini AsMss Ep*PUTh(SMaHe
 z, F), manifestissime Cs, > a b ff i q | illud HB^oV
 ThW] > *rel.* vl

22 J 12,31; 16,33; C 2,15; 1 J 3,8; 4,4

24ss Mt 12,43ss

26 J 5,14; 2 P 2,20s

27 L 1,28.42.48

28 L 8,15.21; Mt 12,50; Ja 1,22-25

- 29 Turbis autem concurrentibus coepit dicere :
 Generatio haec generatio nequam est ; signum
 quaerit, et signum non dabitur ei, nisi signum
 30 Iona^e prophetae. Nam sicut fuit Iona signum
 Ninivitis, ita erit et Filius hominis generationi
 31 isti. Regina austri surget in iudicio cum viris
 generationis huius et condemnabit illos, quia
 venit a finibus terrae audire sapientiam Salo-
 32 monis, et ecce plus quam Salomon hic. Viri
 Ninivitae surgent in iudicio cum generatione
 hac et condemnabunt illam, quia paenitentiam
 egerunt ad praedicationem Iona^e, et ecce plus
 quam Iona hic.
- 33 Nemo lucernam accendit et in abscondito
 ponit neque sub modio sed supra candelabrum,
 34 ut qui ingrediuntur lumen videant. Lucerna
 corporis tui est oculus tuus. Si oculus tuus
 fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit ;
 si autem nequam fuerit, etiam corpus tuum
 35 tenebrosum erit. Vide ergo ne lumen, quod in te
 36 est, tenebrae sint. Si ergo corpus tuum totum

29 prophetae RW e f q r] > *rel.*

30 fuit Iona MaDHeW vl(-z)] ~ Ion. fuit *rel.*

31 quam Salomon PETW b d q z] Salomone *rel. pl.*

32 quam Iona(s)] Iona SsMEpJGDQHeC gat e ff i

36 totum¹ > Z^cBeDsK gat z | > *v.* vl pl.

29 Mt 12,38-42 ; 1 C 1,22

31 3 Rg 10,1

32 Jon 3,5

33 L 8,16 ; Mt 5,15

34ss Mt 6,22s

Τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροισομένων ἤρξατο λέ- 29 132,5
γειν· Ἡ γενεὰ αὕτη γενεὰ πονηρὰ ἐστίν· ση- 29-32:
μεῖον ζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ Mt 12,38-42
μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ. καθὼς γὰρ ἐγένετο Ἰωνᾶς 30 1 C 1,22
τοῖς Νινευίταις σημεῖον, οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου τῇ γενεᾷ ταύτῃ. βασίλισσα νότου 31 3 Rg 10,1
ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς
γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτούς· ὅτι ἦλθεν
ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν
Σολομῶνος, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Σολομῶνος ὧδε.
ἄνδρες Νινευῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει 32 Jon 3,5
μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινοῦσιν αὐ-
τήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ, καὶ
ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε.

Οὐδεὶς λύχνον ἄψας εἰς κρύπτην τίθησιν 33 133,2
οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα 8,16; Mt 5,15
οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ φέγγος βλέπωσιν. ὁ λύχνος 34 134,5
τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμὸς σου. ὅταν ὁ ὀφ- 34-36:
θαλμὸς σου ἀπλοῦς ᾖ, καὶ ὅλον τὸ σῶμά σου φω- Mt 6,22a
τεινόν ἐστίν· ἐπὶ δὲ πονηρὸς ᾖ, καὶ τὸ σῶμά σου
σκοτεινόν. σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκό- 35

29 γενεα² > C 579s W 372r 1424^a 1223^a rel. pl. syph⁺ |
Ιωνα + τ. προφητου (Mt 12,39) Ta^a C^{ss} 579s W Θ 372r
rel. f q r¹⁻² sysph gg bo | 30 γαρ > S 544 267 245 Ω syc
g^z | ταυτη + κ. καθως Ιωνας εν τη κοιλια τ. κητους εγε-
νετο τρεις ημερας κ. τρ. νυκτας, ουτως εσται ο υιος του
ανθρ. εν τη καρδια τ. γης D a ff r (ei) | 31 των ανδρ. >
(Mt 12,42) Ta^a C 1424 245 4 1093 syn | αυτους] -την
P⁴⁵ 1424 245 | Σολομωντος^{bis} CLs 700 22^a 990 1194 U
157s al. Γ 1355-251 K^a al. (W Θ 1^a) | 32 > D (ωδε ◊) |
Νινευη 892 Δ V^r E^a H al. syh⁺ (syi co) | μετα + τ. ανδρων
MsU 1093 | 33 ουδε υπο τ. μοδ. > L 0124 P⁴⁵ 700 1^r 69
1012 Γ 660 Ξ sys sa | φεγγος] φως (L 8,16) Bss 33 892
D Θ 1-1424 1194 348^r Xss 157 1012 4 472 1396s gg |
34 οταν + ουν C^{ss} Δ Θ^r I-U 1071-291 Γ^r A^r sy³ | δε +
οφθαλμος σου (Mt 6,23) Ta³ Xs 713 1229s a syn ar gg
sa | σκοτειν. + ει ουν το φως το εν σοι σκοτος, το σκο-
τος ποσον (Mt 6,23) Ta^a (in) 1241 D e a b ff i (r), syc *post*
35 | 35s > D e a b ff i, 35 > 1241, 36 > syc |

- 36 τος ἔστιν. εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὄλον φωτεινόν,
 μὴ ἔχον μέρος τι σκοτεινόν, ἔσται φωτεινὸν
 ὄλον ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίζη σε.
 135,5 37 Ἐν δὲ τῷ λαλήσαι ἐρωτᾷ αὐτὸν φαρισαῖος
 7,36; 14,1 ὅπως ἀριστήσῃ παρ' αὐτῷ· εἰσελθὼν δὲ ἀνέπε-
 Mt 15,2 38 σεν. ὁ δὲ φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν ὅτι οὐ
 39-52: 39 πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου. εἶπεν δὲ
 Mt 23,1-36 ὁ Κύριος πρὸς αὐτόν· Νῦν ὑμεῖς οἱ φαρισαῖοι
 τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος καθα-
 ρίζετε, τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἀρπαγῆς καὶ
 40 πονηρίας. ἄφρονες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν
 Sir 3,33 41 καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίησεν; πλὴν τὰ ἐνόντα δότε
 ἐλεημοσύνην, καὶ ἰδοὺ πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἔστιν.
 136,5 42 ἀλλὰ οὐαὶ ὑμῖν τοῖς φαρισαίοις, ὅτι ἀποδεκα-
 τοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ πήγανον καὶ πᾶν λά-
 χανον, καὶ παρεύχεσθε τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγά-
 πην τοῦ Θεοῦ· ταῦτα δὲ ἔδει ποιῆσαι ἀκεῖνα
 137,2 43 μὴ παρεῖναι. οὐαὶ ὑμῖν τοῖς φαρισαίοις, ὅτι ἀγα-
 20,46 πᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς
 138,5 44 καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς. οὐαὶ ὑμῖν,
 ὅτι ἔστε ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα, καὶ οἱ ἀν-
 θρωποι οἱ περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ οἶδασιν.

36 τι > CsL Θs 713 291 Γ 495 | si ergo corpus tuum
 lucernam non habens lucidam obscurum est, quanto
 magis cum lucerna luceat inluminat te q sys (*add. post*
 36 f) | 37 *inc.* εδεηθη δε αυτ. τις φαρισ. Ta¹⁸ D syv | λαλη-
 σαι + αυτον ταυτα Θ 1^r 13ss 826^a 267s 348 al. 245 1604
 660s al. e c f f i | 38 ιδων εθαυμ.] ηρξατο διακρινομενος
 εν αυτω λεγειν Ta^{(1)vn} D 251ss lat (syc) | οτι] δια τι Mn
 Ta¹¹ D lat pl. syv h | προτερον 69ss a c f f r | 39 Κς] Ις Ta¹¹ⁿ
 16 U 1071 472 sysp bo | φαρισ. + υποκριται D b | καθαρ.
 + et putatis vos esse mundos Ta | 40 ~ εσωθεν, εξωθεν
 C P⁴⁵ D 700 1574 291 Γ 251ss e c | 41 ενοντα] οντα L b d q
 syrh, quod superest Ta¹⁸ a c f f i l vg + υμιν Mn Ta¹¹ (syv |
 42(s) γραμματαις κ. φαρ. b gat syc | κρισιν] κλησιν Mn |
 43 υμιν φαρισαιοι S D vl gg | αγορ. + κ. τ. πρωτοκλισιας
 εν τ. δειπνοις (Mc 12,39) Ta³ C D 13^r 1071 b l q r | 44 υμιν
 BSC 33ss P⁴⁵ 1^r e a f f l q syv ar co] + γραμματ. κ. φαρισ.
 υποκριται (Mt 23,27) rel. | ως τα > D e a c f f syv |

lucidum fuerit, non habens aliquam partem tenebrarum, erit lucidum totum et sicut lucerna fulgoris illuminabit te.

11,37-54 *Pharisaeorum et legisperitorum correptio* (Mt 23,1-36)

Et cum loqueretur, rogavit illum quidam 37 pharisaeus ut pranderet apud se. Et ingressus recubuit. Pharisaeus autem coepit intra se re- 38 putans dicere, quare non baptizatus esset ante prandium. Et ait Dominus ad illum: Nunc vos 39 pharisaei quod deforis est calicis et catini, mundatis, quod autem intus est vestrum, plenum est rapina et iniquitate. Stulti, nonne qui fecit 40 quod deforis est, etiam id quod deintus est fecit? Verumtamen quod superest date eleemo- 41 synam, et ecce omnia munda sunt vobis. Sed 42 vae vobis pharisaeis, quia decimatis mentham et rutam, et omne holus et praeteritis iudicium et caritatem Dei; haec autem oportuit facere et illa non omittere. Vae vobis pharisaeis, quia 43 diligitis primas cathedras in synagogis et salutationes in foro. Vae vobis, quia estis ut mo- 44 numenta, quae non apparent, et homines ambulantes supra nesciunt.

40 de² > ZJUDsQsKCs e c d i z

42(43) pharisaei AsX*sBeUEHeK e c i q r z

44 apparent X*Z*PBeUW i q r² z] parent *rel.*

37 L 7,36

38 Mt 15,2

41 L 12,33

42 J 5,42

43 L 20,46

45 Respondens autem quidam ex legisperitis
ait illi: Magister, haec dicens etiam contume-
46 liam nobis facis. At ille ait: Et vobis legispe-
ritis vae, quia oneratis homines oneribus, quae
portare non possunt, et ipsi uno digito vestro
47 non tangitis sarcinas. Vae vobis, qui aedificatis
monumenta prophetarum; patres autem vestri
48 occiderunt illos. Profecto testificamini quod con-
sentitis operibus patrum vestrorum; quoniam
ipsi quidem eos occiderunt, vos autem aedifi-
49 catis eorum sepulcra. Propterea et sapientia
Dei dixit: Mittam ad illos prophetas et apo-
50 stolos, et ex illis occident et persequentur, ¹ut
inquiratur sanguis omnium prophetarum, qui
effusus est a constitutione mundi, a generatione
51 ista, a sanguine Abel usque ad sanguinem Za-
chariae, qui periit inter altare et aedem. Ita,
52 dico vobis, requiretur ab hac generatione. Vae
vobis legisperitis, quia tulistis clavem scientiae,
ipsi non introistis et eos qui introibant pro-
53 hibuistis. Cum autem haec ad illos diceret, coe-

45 ~ nobis contumeliam *codd.* (e) vl

46 quia] qui MMAHeV, quin U
portare HOBeU b q z] -tari *rel.*

47 qui MZJD-RKVW] quia *rel.* e a

48 testamini U

ipsi quidem Ma di (a b f q)] ~ quid. ipsi *rel.*

53 autem > *codd.* b f i l q z

47 A 7,52

48 (A 8,1; R 1,32)

49 Mt 11,19

50 Ap 18,24

51 Gn 4,8.10; 2 Par 24,20ss

52 Mt 23,13

Ἐποκριθεὶς δὲ τις τῶν νομικῶν λέγει αὐτῷ· 45 139,5
 διδάσκαλε, ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις. ὁ 46
 δὲ εἶπεν· Καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαί, ὅτι φορ-
 τίζετε τοὺς ἀνθρώπους φορτία δυσβάστακτα, καὶ
 αὐτοὶ ἐνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσψιύετε
 τοῖς φορτίοις. οὐαί ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ 47 140,5
 μνημεῖα τῶν προφητῶν, οἱ δὲ πατέρες ὑμῶν
 ἀπέκτειναν αὐτούς. ἄρα μάρτυρές ἐστε καὶ συν- 48
 ευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν, ὅτι
 αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτούς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδο-
 μεῖτε. διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ εἶπεν· 49 141,5
 ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς προφήτας καὶ ἀποστόλους,
 καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσιν καὶ διώξουσιν, ἵνα 50
 ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν τὸ
 ἐκκεχυμένον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἀπὸ τῆς
 γενεᾶς ταύτης, ἀπὸ αἵματος Ἄβελ ἕως αἵματος 51 Gn 4,8
 Ζαχαρίου τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστη- 2 Par 24,20
 ρίου καὶ τοῦ οἴκου. ναί, λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθή-
 σεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. οὐαί ὑμῖν τοῖς νο- 52 142,5
 μικοῖς, ὅτι ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ
 οὐκ εἰσήλθατε καὶ τοὺς εἰσερχομένους ἐκωλύσα-
 τε. Κακεῖθεν ἐξελθόντος αὐτοῦ ἤρξαντο οἱ γραμ- 53 143,10

46 φορτια + βαρεα κ. (Mt 23,4) Ta^m Cs 28 Xs 998 716 *
 syh^m (e c synp sa) | δυσβαστ. + κ. επιτιθετε επι τ. ωμους
 τ. ανθρωπων Ta^m syc | 47 προφητ. + κ. κοσμετε τα μνη-
 μεια τ. δικαιων (Mt 23,29) Ta³ l | οι δε... αυτους] ους οι
 Ta synp | 48 μαρτ. εστε BSLs 1241 Ωρ] μαρτυρειτε rel. | *
 κ. συνευδοκ.] μη συνευδοκειν D e (a b f q) | αυτοι-οικο-
 δομ.] υμεις υιοι εστε τ. φονευσαντων τ. πρ. (Mt 23,31)
 Ta³ syc | οικοδομ. BSL 579 D e a b i l sys co] + τ. τα-
 φους αυτων 1-124 157 c i r² v g g g, αυτων τα μνημεια rel. |
 49 κ. η σοφια τ. θυ ειπεν > D b l c f | 50 εκζητ.] εκδικηθη 50 *
 S^cΨLss 713 syh^m bo | εκκεχυμ. B 33 P⁴⁵ 372 13ss 826-
 230] εκχυν(ν)ομ. rel. | απο²] εως D a b c i l q syn (473)|
 51 Αβελ + τ. δικαιου Ta 1689s 346 124 990 Ms 348^r 157
 Γ 1604 660s K^rF e'c i r¹⁻² syh⁺ | Ζαχ. + υιου Βαραχιου D
 4 251 716 | του απολομεν. μετ.] ον εφονευσαν ανα μεσον
 (Ta) D a (synp, co) | οικου] ναου (Ta) D 659 e r² synp ar
 g g | 52 ηρατε] εκρυψατε Ta D 157 e a b c q syn ar g g (Θ) |

- ματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι δεινῶς ἐνέχουν καὶ ἀπο-
 20,20 54 στοματίζουσι αὐτὸν περὶ πλειόνων, ἐνεδρεύοντες
 αὐτὸν θηρεύσαι τι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ.
- Μτ 16,6 12 Ἐν οἷς ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων τοῦ
 Μτ 8,15 ὄχλου, ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλους, ἤρξατο λέγειν
 144,2 πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πρῶτον· Προσέχετε
 ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης, ἣτις ἐστὶν ὑπόκρισις,
 145,5 2 τῶν φαρισαίων. οὐδὲν δὲ συγκεκαλυμμένον ἐσ-
 2-9: τὴν δ' οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτὸν δ' οὐ
 Μτ 10,26-33 8,17 3 γινώσθήσεται. ἀνθ' ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἶ-
 πατε ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται, καὶ ὃ πρὸς
 τὸ οὐρανὸν ἐλάλησατε ἐν τοῖς ταμίαις κηρυχθήσεται
 4 ἐπὶ τῶν δωματίων. Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις
 μου, μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεννόντων τὸ
 σῶμα καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἔχόντων περισσώτερόν
 5 τι ποιῆσαι. ὑποδείξω δὲ ὑμῖν τίνα φοβηθῆτε·
 φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ ἀποκτεῖναι ἔχοντα ἐξου-
 σίαν ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν. ναί, λέγω ὑμῖν,
 6 τοῦτον φοβήθητε. οὐχὶ πέντε στρουθία πωλοῦν-
 ται ἀσσαρίων δύο; καὶ ἐν ἑξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπι-
 21,18 7 λελησμένον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. ἀλλὰ καὶ αἱ
 τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ἠριθμῆνται. μὴ
 8 φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε. ἰλέγω

538 λεγοντος δε ταυτα προς αυτους ενωπιον παντος τ.
 λαου ηρξαντο οι φαρισ. κ. οι νομικοι δεινως (εν)εχειν κ.
 συνβαλλειν αυτω περι πλειονων ζητουντες αφορμην τινα
 λαβειν αυτου ινα ευρωσιν κατηγορησαι αυτου D (Ta W
 Θ al. 348^r Xs 157 al. vi synh* ar) | 12,1 inc. πολλων δε
 οχλων συντρεχοντων κυκλω D lat synh^m | πρῶτον > Mn
 Ta b z vg sys Lcf | 2 δε P⁴⁵] γαρ Ta D a synh^m ar, > S
 565 13-230 245 280 r bo | κεκαλυμ. SC* P⁴⁵ | 3 ανθ ων]
 quoniam lat pl., γαρ synp, > Ta a c | ελαλησατε] mussi-
 * tastis Ta^{a(v)} synp | 4 κ. μετα τ. μη] τ. δε ψυχην μη δυνα-
 μενων αποκτειναι μηδε εχ. Ta D (157) | περισσον Ψs D Θ
 1194 348sss R Asss 482 | 5 φοβηθ.² > S D 372 69 157*
 1573 a syp | βαλειν Mn W P⁴⁵ D Iust Thdot Cl | 6 ουχι]
 * γαρ sys, > syc | 7 μη BCL 579 157 R a b ff il syi ar co]
 † ουν rel. | πολλων † γαρ D 1424 1675 synp ar gg |

perunt pharisaei et legisperiti graviter insistere et os eius opprimere de multis, insidiantes ei et quaerentes aliquid capere de ore eius, ut accusarent eum.

12,1-12 *Libera confessio* (Mt 10,26-33)

Multis autem turbis circumstantibus, ita ut 12 se invicem conculcarent, coepit dicere ad discipulos suos: Attendite a fermento pharisaeorum, quod est hypocrisis. Nihil autem opertum est, 2 quod non reveletur; neque absconditum, quod non sciatur. Quoniam quae in tenebris dixistis, 3 in lumine dicentur; et quod in aurem locuti estis in cubiculis, praedicabitur in tectis. Dico 4 autem vobis amicis meis: Ne terreamini ab his, qui occidunt corpus et post haec non habent amplius quid faciant. Ostendam autem vobis 5 quem timeatis: timete eum qui, postquam occiderit, habet potestatem mittere in gehennam; ita, dico vobis, hunc timete. Nonne quinque 6 passeret veneunt dipondio, et unus ex illis non est in oblivione coram Deo? Sed et capilli capitis vestri omnes numerati sunt. Nolite ergo 7 timere, multis passeribus pluris estis vos. Dico 8

54 ei > AsHsXBeGDsV

aliquid capere MaDs (e a b ff i)] ~ cap. aliq. *rel.* z de b] ex *codd.* f z

12,1 quod a fi] quae Zs^mBeJUDsRT* gat

2 autem] enim MaE a d, > X*ssUK r z

4 quid PQT] quod *rel.* a b fil z

6 dipondio XsUsCs(AsHsE) e fi z

7 plures AsH-XEpBsUMaDsRsT e b c l r z

vos E gat e d] > *rel.*

autem vobis: Omnis quicumque confessus fuerit me coram hominibus, et Filius hominis
 9 confitebitur illum coram angelis Dei; qui autem negaverit me coram hominibus, negabitur
 10 coram angelis Dei. Et omnis qui dicit verbum in Filium hominis, remittetur illi; ei autem, qui in Spiritum sanctum blasphemaverit, non remittetur.
 11 Cum autem inducent vos in synagogas et ad magistratus et potestates, nolite solliciti esse qualiter aut quid respondeatis aut quid
 12 dicatis. Spiritus enim sanctus docebit vos in ipsa hora quid oporteat vos dicere.

12,13-34 *Vana sollicitudo, fiducia in Deum*

(Mt 6,25-33)

13 Ait autem ei quidam de turba: Magister, dic fratri meo ut dividat mecum hereditatem.
 14 ¹At ille dixit illi: Homo, quis me constituit iudicem aut divisorem super vos? Dixitque ad illos: Videte et cavete ab omni avaritia, quia non in abundantia cuiusquam vita eius est ex
 16 his quae possidet. Dixit autem similitudinem ad illos dicens: Hominis cuiusdam divitis uberes fructus ager attulit, et cogitabat intra se dicens: Quid faciam, quia non habeo quo congregem fructus meos? Et dixit: Hoc faciam: destruam horrea mea et maiora faciam et illuc

8 fuerit + in AsHsX^eEpBGDRs gat di q | illum] in illo AsM-X^eBs(U)GDsRs ffi q z | 9 negabitur] dene gab. *codd.* fi q | 11 synagogis Z*UD b f l q | 12 quid gat ff] quae *rel.* | vos > *codd.* | 13 ei quidam BGsD RW e f q] ~ quid. ei *rel.* | 17 quia c f m] quod *codd.*

9 L 9,26 | 10 Mt 12,32; Mc 3,28s | 11s Mt 10,19s; Mc 13,11; L 21,12-15 | 15 1 T 6,9s

δὲ ὑμῖν, πᾶς ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ἐν ἑμοὶ ἔμπρο-
 σθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
 ὁμολογήσει ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τῶν ἀγγέλων
 τοῦ Θεοῦ· ὁ δὲ ἀρνησάμενός με ἐνώπιον τῶν 9 146,2
 ἀνθρώπων ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέ- 9,26
 λων τοῦ Θεοῦ. καὶ πᾶς ὃς ἔρεῖ λόγον εἰς τὸν 10 147,2
 υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· τῷ δὲ Mt 12,32
 εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα βλασφημήσαντι οὐκ ἀφε- Mc 3,28s
 θήσεται. ὅταν δὲ εἰσφέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συν- 11 148,2
 αγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, μὴ 21,12-15
 μεριμνήσητε πῶς ἢ τί ἀπολογήσησθε ἢ τί εἴ- Mt 10,19s
 πητε· τὸ γὰρ ἅγιον πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν 12
 αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἃ δεῖ εἰπεῖν.

Εἶπεν δὲ τις ἐκ τοῦ ὄχλου· αὐτῷ· διδάσκαλε, 13 149,10
 εἶπέ τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ' ἑμοῦ τὴν
 κληρονομίαν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ἄνθρωπε, τίς με 14 A 7,27
 κατέστησεν κριτὴν ἢ μεριστὴν ἐφ' ὑμᾶς; εἶπεν 15 I T 6,9s
 δὲ πρὸς αὐτούς· ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ πά-
 σης πλεονεξίας, ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ
 ἢ ζωῇ αὐτοῦ ἐστὶν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ.
 Εἶπεν δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτούς λέγων· Ἀνθρώ- 16
 που τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα. καὶ διε- 17
 λογίζετο ἐν ἑαυτῷ λέγων· τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω
 ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου; καὶ εἶπεν· τοῦτο 18
 ποιήσω· καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας καὶ μείζονας

8 τ. αγγελων > Mn | 9 > P⁴⁵ 245 e sys (∩) | απαρνησομαι
 καγω αυτον Xs h syi | 10 βλασφημ.] ειποντι Mn e c i r,
 > D | αφεθ.² + ουτε εν τω αιωνι τουτω ουτε εν τω μελλ-
 λοντι D e c Laz | 11 εισφερ Bss 33sss 700s 1^a 22 124 348^r
 Xs 157 1604 e f f i r v g] προσφερ. rel. | και¹] ante Ta^{12a}
 synp(i), et ad lat pl. | η τι¹ > D 157 vl sycp sa Cl Ωρ
 (r ar) | η τι ειπητε > Ta^{12a} 21 1574 1093 | 12 αυτη] εκεινη
 700 c f f co | 14 κριτην Bss 33sss D 700 1-230 1579s] δι-
 καστην rel., αρχοντα κ. δικ. 157 | η μεριστ. > Mn 33 D
 28 c syn | 15 ορατε κ. > Ta synp | 17 συναξαι Ta^{12a} W*
 13ss 826-230 Λ (1093) | 18 μειζ. οικοδομ.] ποιησω αυτας *
 μειζονας Ta^{12a} D lat pl., οικοδ. κ. ποιησω αυτ. μ. Ta synp|

- οικοδομήσω, καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα τὸν σῖτον
 Sir 11,19 19 καὶ τὰ ἀγαθὰ μου, ἵ καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου· ψυχῇ,
 ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύ-
 20 ου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Θεός·
 ἄφρων, ταύτη τῇ νυκτὶ τὴν ψυχὴν σου ἀπαιτοῦσιν
 Mt 6,20 21 ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἠτοίμασας, τί νι ἔσται; ἴ οὕτως ὁ
 θεσαυρίζων ἑαυτῷ καὶ μὴ εἰς Θεὸν πλουτῶν.
 150,5 22 Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· Διὰ
 22-31:
 Mt 6,25-33 τοῦτο λέγω ὑμῖν· μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ τί
 23 φάγητε, μηδὲ τῷ σώματι τί ἐνδύσησθε· ἡ γὰρ
 ψυχὴ πλεῖόν ἐστιν τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ
 Ps 146,9 24 ἐνδύματος. κατανοήσατε τοὺς κόρακας, ὅτι οὔτε
 σπεύρουσιν οὔτε θερίζουσιν, οἷς οὐκ ἔστιν τα-
 μεῖον οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ Θεὸς τρέφει αὐτούς.
 πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν;
 25 τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται ἐπὶ τὴν ἡλι-
 26 κίαν αὐτοῦ προσθεῖναι πῆχυν; εἰ οὖν οὐδὲ ἐλά-
 χιστον δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε;
 27 κατανοήσατε τὰ κρίνα, πῶς αὐξάνει, οὐ κοπιᾷ
 οὐδὲ νήθει· λέγω δὲ ὑμῖν, οὐδὲ Σολομῶν ἐν πάσῃ
 28 τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων. εἶ-
 δὲ ἐν ἀγρῷ τὸν χόρτον ὄντα σήμερον καὶ αὔ-
 ριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον ὁ Θεὸς οὕτως

τον σιτον Ta^{a(s)} BS^eLssW P⁴⁵ 1-124 X 157 syri ar co] τα
 γεννηματα rel. | κ. τα αγαθα > Ta^u S* D vi syn | 19 απο-
 κειμ. 348s N 1093 Cl Ωρ Bas | κειμενα-πιε > D e a b c
 * (ffil) | 20 αιτουσ. B 33s 579 070 Q d, auferetur Ta^{all} e | δε²
 * ουν D e a b i | ar | 21 > D a b | εαυτω] αυτω BS* L 1241,
 * εν εαυτω LW 1689 124 477 Γ 1093 1573 F | 22 αυτου >
 B 1241 P⁴⁵ e c | 23 γαρ > ΨΔW 070 P⁴⁵ 372s 21s 1424-
 990 U al. 713 Γss al. A^r A^r E^r syh⁺ | 24 τ. κορακ.] τα πε-
 τεινα τ. ουρανου Ta D e fl r (P⁴⁵) | θεριζ. + ουδε συνα-
 γουσιν εις αποθηκας (Mt 6,26) Ta³ 157 | ποσω + ουν 124
 * 1093 synr | ποσω μαλλον] ουχι D e c ffil, > sa | 25 πηχυν
 BS* P⁴⁵ D ffil co] + ενα rel. | 26 inc. κ. περι τ. λοιπων
 * τι D vl(-qz) | 27 κρινα + τ. αγρου Ta 1424 Xs e a b c ir
 syc | αυξ.-νηθει P⁴⁵ pl.] ουτε νηθει ουτε υφαινει Mn D
 * a c syn Cl | 28 εν αγρω] του αγρου D 22 1424^a 7s 16 Xs
 229 H e (syc) |

congregabo omnia quae nata sunt mihi et bona
 mea. ¹ Et dicam animae meae: Anima, habes 19
 multa bona posita in annos plurimos: requies-
 ce, comede, bibe, epulare. Dixit autem illi 20
 Deus: Stulte, hac nocte animam tuam repetunt
 a te; quae autem parasti, cuius erunt? Sic est 21
 qui sibi thesaurizat et non est in Deum dives.

Dixitque ad discipulos suos: Ideo dico vobis: 22
 Nolite solliciti esse animae vestrae quid man-
 ducetis neque corpori quid induamini. Anima 23
 plus est quam esca, et corpus plus quam ve-
 stimentum. Considerate corvos quia non se- 24
 minant neque metunt, quibus non est cella-
 rium neque horreum, et Deus pascit illos.
 Quanto magis vos pluris estis illis? ¹ Quis autem 25
 vestrum cogitando potest adicere ad staturam
 suam cubitum unum? Si ergo neque quod mi- 26
 nimum est potestis, quid de ceteris solliciti estis?
 Considerate lilia quomodo crescunt, non labo- 27
 rant neque nent; dico autem vobis, nec Salo-
 mon in omni gloria sua vestiebatur sicut unum
 ex istis. Si autem faenum, quod hodie est in 28
 agro et cras in clibanum mittitur, Deus sic

22 vestrae QW e (a)] > *rel.*

induamini Ma a b f] vestiamini *rel.*

23 plus² ER a b f r Amb] + est M*ZHeV, > *rel.*

24 plures AsO*sBsUDsHeT e h i f l q r

27 neque He e a b i f q] non *codd.*

28 est in agro D] ~ in agro est *rel.* vl

19s Sir 11,19s; 1 C 15,32

20 Sap 15,8

21 Mt 6,20; 1 T 6,17ss

24 Ps 103,24s; 146,9

29 vestit, quanto magis vos pusillae fidei? Et vos
 nolite quaerere quid manducetis aut quid bi-
 30 batis, et nolite in sublime tolli; ¹ haec enim
 omnia gentes mundi quaerunt. Pater autem
 31 vester scit quoniam his indigetis. Verumtamen
 quaerite primum regnum Dei et iustitiam eius,
 32 et haec omnia adicientur vobis. Nolite timere
 pusillus grex, quia complacuit Patri vestro dare
 33 vobis regnum. Vendite quae possidetis et date
 eleemosynam. Facite vobis sacculos, qui non
 veterascunt, thesaurum non deficientem in caelis,
 quo fur non appropriat neque tinea corrumpit.
 34 Ubi enim thesaurus vester est, ibi et cor ve-
 strum erit.

12,35-59 *Admonitio fidelitatis et vigilan-
 tiae* (cf. Mt 24,42-25,13; 10,34ss)

35 Sint lumbi vestri praecincti et lucernae ar-
 36 dentes in manibus vestris, et vos similes ho-
 minibus expectantibus dominum suum, quando
 revertatur a nuptiis, ut cum venerit et pul-
 37 saverit confestim aperiant ei. Beati servi illi,
 quos cum venerit dominus, invenerit vigilantes;
 amen dico vobis, quod praecinget se et faciet
 illos discumbere et transiens ministrabit illis.
 38 Et si venerit in secundá vigilia et si in tertia

31 primum W i] > *rel.*

et iustitiam eius > *codd.* vi

35 in manibus vestris EW c] > *rel.*

36 ut] et FX^{cs}*U*G e a c

32 I. 22,29 (Is 41,14) | 33s Mt 6,20s; L 16,9; 18,22 |
 35 I P 1,13 | 36 Mt 25,1-13 | 37 J 13,4ss | 38 Mc 13,35

ἀμφιάζει, πῶσω μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι. καὶ 29
 ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε τί φάγητε καὶ τί πίνητε, καὶ μὴ
 μετεωρίζεσθε· ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσ- 30
 μου ἐπιζητοῦσιν· ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι χρή-
 ζετε τούτων. πλὴν ζητεῖτε τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, 31
 καὶ ταῦτα προστεθήσεται ὑμῖν. Μὴ φοβοῦ, τὸ 32 *151,10*
 μικρὸν ποίμνιον· ὅτι εὐδόκησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν *22,29*
 δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν. πωλήσατε τὰ ὑπάρχον- *Is 41,14*
 τα ὑμῶν καὶ δότε ἐλεημοσύνην· ποιήσατε ἑαυ- *152,2*
 τοῖς βαλλάντια μὴ παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκ- 33 *33-34:*
 λειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅπου κλέπτῃς οὐκ ἐγγί- *Mt 6,20s*
 ζει οὐδὲ σῆς διαφθείρει· ὅπου γὰρ ἔστιν ὁ θη- 34 *153,5*
 σαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία ὑμῶν ἔσται. *18,22*

Ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες περιεζωσμέναι καὶ 35 *154,10*
 οἱ λύχνοι καιόμενοι· καὶ ὑμεῖς ὅμοιοι ἀνθρώ- 36 *35-46:*
 ποῖς προσδεχσμένοις τὸν κύριον ἑαυτῶν, πότε *Mt 24,42-51*
 ἀναλύσῃ ἐκ τῶν γάμων, ἵνα ἐλθόντος καὶ κρού- *Ex 12,11*
 σαντος εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτῶ. μακάριοι οἱ 37 *155,5*
 δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος εὕρησει γρη- *J 13,4*
 γοροῦντας. ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι περιζώσεται καὶ
 ἀνακλινεῖ αὐτοὺς καὶ παρελθὼν διακονήσει αὐ-
 τοῖς. κἂν ἐν τῇ δευτέρᾳ κἂν ἐν τῇ τρίτῃ φυ- 38 *Mc 13,35*

ἀμφιεννυσιν SΨs 892 W Θ rel. | 29 μετεωριζ.] turbetur
 piens vestra in istis Ta sycp (vl, abalienetis vos d, ar
 co), + voluptate syh⁺ | 30 τ. κοσμου > Ψ 579 W* N
 1093 270s l | υμων-οιδεν] οιδ. γ. ο πατ. υμων Mn D vl
 Cl | τουτων + απαντων (Mt 6,32) Ta³ Θ 28 13^r Xs N 157
 472 al. a b f gg Cl Ath | 31 ζητετε + πρωτον Ta³ 1241 *
 28 13^r i Ath | ταυτα + παντα Ta³ Ψs 579 070 D Θsss
 1 118-1675 1223-291 pl. Γ 273-1396 485 Q A^rF lat(-e a)
 syh⁺ ar gg bo | 33 διαφθερει Δ D¹ | 35 καιομ. + εν τ.
 χειρσιν υμων Ta¹ⁿ c ff vg¹ Cyp¹ | 36 κρουσαντος + αυ-
 του 1241 251 716 A | 38 κ. εαν ελθη τη εσπερινη φυλακη *
 κ. ευρη ουτως ποιουντας, μακαριοι εισιν, οτι ανακλινει
 αυτους κ. διακονησει αυτοις καν εν τη δ. 1^r b ff i l syc
 Iq (D e c q) | inc. καν ελθη ΨΔW D 700-1279 U rel. pl.
 co | δευτερα + φυλακη ΨΔ 13-71 U 1071 rel. lat sy⁴
 gg sa |

156,2 39
1 Th 5,2 λακῆ ἔλθῃ καὶ εὖρη οὕτως, μακάριοί εἰσιν ἐκεῖ-
νοι. τοῦτο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ἦδει ὁ οἰκο-
δεσπότης ποία ὥρα ὁ κλέπτης ἔρχεται, οὐκ ἂν
40 ἀφῆκεν διορυχθῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ. καὶ ὑμεῖς
γίνεσθε ἕτοιμοι, ὅτι ἡ ὥρα οὐ δοκεῖτε ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

157,5 41 Εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος· Κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν
παραβολὴν ταύτην λέγεις ἢ καὶ πρὸς πάντας;
2 T 2,15 42 Ἰκαὶ εἶπεν ὁ Κύριος· Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς
οἰκονόμος ὁ φρόνιμος, ὃν καταστήσει ὁ κύριος
ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ τοῦ διδόναι ἐν καιρῷ
43 τὸ σιτομέτριον; μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν
ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὕρησει ποιοῦντα οὕτως·

Mt 25,21 44 ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχου-

158,5 45 σιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ δοῦ-
λος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· χρονίζει ὁ κύ-
ριός μου ἔρχεσθαι, καὶ ἄρξῃται τύπτειν τοὺς
παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας, ἐσθίειν τε καὶ πίνειν
46 καὶ μεθύσκεσθαι, ἤξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκεῖ-
νου ἐν ἡμέρᾳ ἢ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ἢ οὐ
γινώσκει, καὶ διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος

159,10 47 αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει. ἐκεῖνος δὲ ὁ
Ja 4,17
Sap 6,7 δοῦλος ὁ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου αὐτοῦ
καὶ μὴ ἐτοιμάσας ἢ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα

εἰσιν BSL D e b ff il syn gg bo] + οἱ δούλοι Ta³ rel. |
* 39 ωρα] φυλακη 998 1093 1555 syph|ερχετ. Mn S* D e i
* syn ar sa] + εγρηγορησεν αν κ. Ta³ rel. | 40 > 1^r | υμεις
BSΨL 579 Θ 28 157 Q lat syn i ar gg co] + ουν rel. | 41 η-
παντας > D | 42 εσται 1223 477 Ass 1219s 482s Iq | οικο-
νομ.] δούλος S* 1573, ρr. δούλος Ta³(⁶)^{tn} c | φρονιμ. +
κ. αγαθος D 157 e c syc Ef | κατεστησεν Ta³ S* 070 124
990 1038 lat pl. ar Eφ | θεραπ.] οικετειας 1^a 22 124 syn
Ωρ | 44 αληθως] αμην D 1038 251s c gg¹ | αυτου] αυτω
* 070 W P⁴⁵ M 2145 157 ΓP al. Λ | 45 ο¹ + κακος Ta³^{tn}
579 13^r Ms Xss 1012 1093 251s | εσθιων, πινων, μεθυσ-
κομενος D¹ e | 46 τ. δουλου εκ.] αυτου 1241 D e c Iq |
απιστ.] υποκριτων (Mt 24,51) 579 1^r 1424 X 1574 Iq, ρr.
υποκρ. κ. Ta⁴ | 47 ετοιμασας η > P⁴⁵ D 69 Iq Ωρ Ad Xq
Bas | η ποιησας > Ta³ LW 13s 1689s 543 v l syn p ar gg |

vigilia venerit et ita invenerit, beati sunt servi illi. Hoc autem scitote, quoniam si sciret pater- 39 familias qua hora fur veniret, vigilaret utique et non sineret perfodi domum suam. Et vos 40 estote parati, quia qua hora non putatis Filius hominis veniet.

Ait autem ei Petrus: Domine, ad nos dicis 41 hanc parabolam an et ad omnes? Dixit autem 42 Dominus: Quis, putas, est fidelis dispensator et prudens, quem constituit dominus supra familiam suam, ut det illis in tempore tritici mensuram? Beatus ille servus quem 43 cum venerit dominus invenerit ita facientem. Vere dico vobis, quoniam supra omnia quae 44 possidet constituet illum. Quod si dixerit servus 45 ille in corde suo: Moram facit dominus meus venire, et coeperit percutere servos et ancillas et edere et bibere et inebriari, veniet dominus 46 servi illius in die qua non sperat et hora qua nescit et dividet eum partemque eius cum infidelibus ponet. Ille autem servus, qui cognovit 47 voluntatem domini sui et non praeparavit et non fecit secundum voluntatem eius, vapulabit

38 sunt > A-MEp*GHeTh

39 quoniam] quia OZsBJUssDsRsKsCs
perfodiri A*HssEpBsJUEQHeKs gat

40 venit H*ssZsUMaHe e c d z

41 et > AsHEpDsRTh fi q

42 constituet AsMsEpBsMaERs fir

43 inveniet Ep^mBUDsQs b d fil q

44 quoniam r] quia *codd.*

45 servos Ma f Ir] pueros *rel.*

39-46 Mt 24,43-51; 1 Th 5,2

42 1 C 4,2; 1 P 4,10

45 Mt 25,21

47 Ja 4,17; 2 P 2,21

48 multis; qui autem non cognovit et fecit digna
plagis, vapulabit paucis. Omni autem cui multum
datum est, multum quaeretur ab eo; et cui com-
mendaverunt multum, plus petent ab eo.

49 Ignem veni mittere in terram, et quid volo
50 nisi ut accendatur? Baptismo autem habeo
baptizari, et quomodo coartor usquedum per-
51 ficiatur? Putatis quia pacem veni dare in ter-
52 ram? Non, dico vobis, sed separationem. ¹Erunt
enim ex hoc quinque in domo una divisi, tres
53 in duos et duo in tres ¹dividentur; pater in
filium et *filius in patrem* suum, mater in filiam
et *filia in matrem*, socrus in nurum suam et
nurus in socrum suam.

54 Dicebat autem et ad turbas: Cum videritis
nubem orientem ab occasu, statim dicitis:
55 Nimbus venit; et ita fit. ¹Et cum austrum flan-
56 tem, dicitis: Quia aestus erit; et fit. ¹Hypocritae,
faciem caeli et terrae nostis probare, hoc autem
57 tempus quomodo non probatis? Quid autem et
58 a vobis ipsis non iudicatis quod iustum est? Cum
autem vadis cum adversario tuo ad principem,

47 multas YsMEpUGDRs d i l Cyp

48 paucas M b d i

49 nisi] si YMsZs*JUQ b ff i q r
ut FVThTW] > rel. f

50 baptisma *pl.* [coartor] turbor F e b ff i l q

52 duos ZUQHeKsT] duo rel.

54 fiet H^csZBeMaKsTh* b d q z

55 aestus] ventus AsBCs

56 ~ terrae et caeli A-ZUDQsKVTh

57 a > XU

50 Mc 10,38; J 12,27 | 51ss Mt 10,34ss | 53 Mi 7,6 |
54 Mt 16,2s | 55 Mt 5,25s

αὐτοῦ δαρήσεται πολλάς· ὁ δὲ μὴ γνούς, ποιή- 48
 σας δὲ ἄξια πληγῶν, δαρήσεται ὀλίγας. παντὶ
 δὲ ὧ ἐδόθη πολὺ, πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐ-
 τοῦ, καὶ ὧ παρέθεντο πολὺ, περισσότερον αἰτή-
 σουσιν αὐτόν.

Πῦρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ τί θέλω 49 160,5
 εἰ ἤδη ἀνήφθη. βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτισθῆ- 50 Mt 20,22
 ναι, καὶ πῶς συνέχομαι ἕως ὅτου τελεσθῆ. δο- J 12,27
 κεῖτε ὅτι εἰρήνην παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῇ γῆ; 51 51-53 :
 οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἡ διαμερισμόν. ἔσονται 52 Mt 10,34ss
 γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐν ἐνὶ οἴκῳ διαμεμερισ-
 μένοι, τρεῖς ἐπὶ δυσὶν καὶ δύο ἐπὶ τρισὶν ἰδιαμε- 53 Mt 7,6
 ρισθῆσονται, πατὴρ ἐπὶ υἱῷ καὶ υἱὸς ἐπὶ πατρί,
 μήτηρ ἐπὶ θυγατέρα καὶ θυγάτηρ ἐπὶ τὴν μη-
 τέρα, πενθερὰ ἐπὶ τὴν νύμφην αὐτῆς καὶ νύμφη
 ἐπὶ τὴν πενθεράν.

Ἔλεγεν δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις· Ὅταν ἴδητε 54 161,5
 νεφέλην ἀνατέλλουσαν ἐπὶ δυσμῶν, εὐθέως λέ- Mt 16,2s
 γετε ὅτι ὄμβρος ἔρχεται, καὶ γίνεται οὕτως· καὶ 55
 ὅταν νότον πνέοντα, λέγετε ὅτι καύσων ἔσται,
 καὶ γίνεται. ὑποκριταί, τὸ πρόσωπον τῆς γῆς 56
 καὶ τοῦ οὐρανοῦ οἴδατε δοκιμάζειν, τὸν καιρὸν
 δὲ τοῦτον πῶς οὐ δοκιμάζετε; Τί δὲ καὶ ἀφ' 57
 ἑαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον; ὡς γὰρ ὑπάγεις 58 162,5
 μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ' ἄρχοντα, ἐν τῇ ὁδῷ Mt 5,25s

48 ολιγα 1241 W 983 | πολυ²] περισσοτερον D e f | ω²-
 αυτον] cui plus dignitatis adscribitur, plus de illo exi-
 getur servitutis | Cyp | 49 ουκ οιδατε οτι πυρ Τα^{fn} Xs
 e b ff g | | 51 δουναι] βαλειν Τα^{sin} 1424 1093 b l q r¹⁻²
 sysp gg bo, ποιησαι D e syc | επι τ. γην 1424 157 1093
 lat syh^m bo (P⁴⁵) | 53 πατρι + διαμερισθησονται D vl
 pl. (Τα^{sin}) | μητηρ] γυνη e syc | 54 επι BSL 1241 716 *
 sa] απο P⁴⁵ rel. | 55 οταν + ιδητε e b ff il q, post πνε-
 οντα P⁴⁵ | εσται] ερχεται S*W P⁴⁵ 157 l | γινεται + ου-
 τως Θ 13^r 348sss 1071 157 vl vg^l ag gg | 56 τ. γης κ. *
 > 983 1424 1675 | πως > 1241 D 1573 e c ff il syv | ου
 δοκιμαζετε P⁴⁵ pl.] ουκ οιδατε δοκιμαζειν Τα BS 33ss
 Θ 213 1574 ff l sy(s)h^m co | 57 τι δε > D syc |

δὸς ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι ἀπ' αὐτοῦ, μήποτε
κατασύρη σε πρὸς τὸν κριτὴν, καὶ ὁ κριτὴς σε
παραδώσει τῷ πράκτωρι, καὶ ὁ πράκτωρ σε βα-
59 λει εἰς φυλακὴν. λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖ-
θεν, ἕως καὶ τὸ ἔσχατον λεπτὸν ἀποδῶς.

163,10
A 5,37

13 Παρηΐσαν δέ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγ-
γέλλοντες αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων ὧν τὸ αἷμα

J 9,2

2 Πιλάτος ἔμιξεν μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν. καὶ
ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλι-
λαῖοι οὗτοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γα-

Ps 7,13

3 λιλαίους ἐγένοντο, ὅτι ταῦτα πεπόνθασιν; οὐχί,
λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοῆτε, πάντες ὁμοίως

4 ἀπολεισθε. ἢ ἐκεῖνοι οἱ δέκα ὀκτῶ ἐφ' οὓς ἔπε-
σεν ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλωὰμ καὶ ἀπέκτεινεν αὐ-
τούς, δοκεῖτε ὅτι αὐτοὶ ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ
πάντας τοὺς ἀνθρώπους τοὺς κατοικοῦντας Ἰε-
5 ρουσαλήμ; οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ με-
τανοήσητε, πάντες ὡσαύτως ἀπολεισθε.

Sir 2,22

164,10

3,9

Mt 3,10;21,19

Mc 11,13

6 Ἔλεγεν δὲ ταύτην τὴν παραβολὴν· Συκῆν
εἶχέν τις πεφυτευμένην ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ,
καὶ ἦλθεν ζητῶν καρπὸν ἐν αὐτῇ καὶ οὐχ εὗρεν.

7 Ἐἶπεν δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργόν· Ἴδου τρία ἔτη
ἀφ' οὗ ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ
καὶ οὐχ εὗρισκω. ἔκκοψον αὐτήν· ἵνα τί καὶ

58 απ > B 892 1241 Ωρ Bas | κατασυρη] κατακρινη D
b ffil q r syv | παραδωσει Mn BS 1241 070 P⁴⁵ D Θ 13^r
157 A Ep] -δω rel. | 59 inc. αμην λεγω L 1279 Ig | εως
+ ου Ψs 579s W D Θ^r 22^a rel. pl. | και > D 713 4 e fi
syv ar co | λεπτ.] κοδραντην Mn D vl syv Ir | 13,1 παρ-
* ησαν] ηλθον Ta^{av} vl (-z) syv rh^m ar bo Ep | 2 ταυτα
Ta^{av} BSLss D Θ 348^r 1071 157 291 er co] τοιαυτα rel. |
3 παντως Ψ 21s 1689 990 M 348 251 440 A | ομοιως BS
33-579 D Θ 1-230 1071,157 1604 al. lat(-e) syh^m] ωσαυ-
τως rel. | 4 δεκα οκτω + milia e | αυτοι > Ta^{atn} D e
* syv sa | 5 αλλ > Ta^{an} 13 826s ec ffi l q | ωσαυτ. Bs 33-
579 1^r M^r 1071 251ss e syv Bas] ομοιως rel. | 6s ουχ ευ-
ρεν, δε] μη ευρων D 157 e l | 7 αφ ου > ΨΔW 700-21 1^r
1424 rel. pl. sysph co l q | ευρισκω + φερε τ. αξινην D |

in via da operam liberari ab illo, ne forte trahat
te ad iudicem, et iudex tradat te exactori, et
exactor mittat te in carcerem. Dico tibi, non 59
exies inde, donec etiam novissimum minutum
reddas.

**13,1-9 *Necessitas paenitentiae, ficulnea
infructuosa***

Aderant autem quidam ipso in tempore, 13
nuntiantes illi de Galilaeis, quorum sanguinem
Pilatus miscuit cum sacrificiis eorum. Et respon- 2
dens dixit illis: Putatis quod hi Galilaei prae
omnibus Galilaeis peccatores fuerint, quia talia
passi sunt? Non, dico vobis; sed nisi paeniten- 3
tiam habueritis, omnes similiter peribitis. Sicut 4
illi decem et octo, supra quos cecidit turris in
Siloae et occidit eos, putatis quia et ipsi de-
bitores fuerint praeter omnes homines habitan-
tes in Hierusalem? Non, dico vobis; sed si pae- 5
nitentiam non egeritis, omnes similiter peribitis.

Dicebat autem et hanc similitudinem: Arbo- 6
rem fici habebat quidam plantatam in vinea sua
et venit quaerens fructum in illa et non invenit.
Dixit autem ad cultorem vineae: Ecce anni tres 7
sunt ex quo venio quaerens fructum in ficulnea
hac et non invenio, succide ergo illam; ut quid

58 trahat] tradat Os*BJGsDsCs | ad² OssUKs d
[z] apud *rel.* | 13,2.5 fuerint] -runt *codd.* | 4 *inc.* et
sicut OZBUKsW z | Siloae ZMaKsW, -oam *rel. pl.*
vl(-b l) | 5 ~ non paenitentiam *codd.* | egeritis] ha-
bueritis X*sUMaKs q r | 6 et¹ > *codd.* vl | illa] illam
UG c f i

8 etiam terram occupat? At ille respo. dens dicit
 illi: Domine, dimitte illam et hoc anno, usque
 9 dum fodiam circa illam et mittam stercora; et
 siquidem fecerit fructum, sin autem, in futurum
 succides eam.

13,10-21 *Mulieris sanatio, parabolae graui
 sinapis et fermenti* (Mt 13,31ss; Mc 4,30ss)

10 Erat autem docens in synagoga eorum sab-
 11 batis. Et ecce mulier, quae habebat spiritum
 infirmitatis annis decem et octo et erat incli-
 12 nata nec omnino poterat sursum respicere. Quam
 cum videret Iesus, vocavit eam ad se et ait
 13 illi: Mulier, dimissa es ab infirmitate tua. ¹Et
 imposuit illi manus, et confestim erecta est et
 14 glorificabat Deum. Respondens autem archisyn-
 agogus, indignans quia sabbato curasset Iesus,
 dicebat turbae: Sex dies sunt, in quibus oportet
 operari; in his ergo venite et curamini et non
 15 in die sabbati. Respondens autem ad illum Do-
 minus dixit: Hypocritae, unusquisque vestrum
 sabbato non solvit bovem suum aut asinum a
 16 praesepio et ducit adquare? Hanc autem fi-
 liam Abrahae, quam alligavit satanas ecce de-
 cem et octo annis, non oportuit solvi a vinculo
 17 isto die sabbati? Et cum haec diceret, erubes-
 cebant omnes adversarii eius, et omnis popu-

8 dixit *codd.* vl(-b)

12 videret SMZ*s^mIJUDQsCs b ff i l] vidisset *rel.*
 eam QHe (e) a b ff q r] > *rel.*

14 in³ > MZ^csBJGsEQss e a d ff r

15 respondens AsOs^cB ff i r² z] -dit ... et *rel.* .

τὴν γῆν καταργεῖ; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ · 8 2 P 3,9.15
 κύριε, ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου
 σκάψω περὶ αὐτὴν καὶ βάλω κόπρια, καὶ μὲν 9
 ποιήσῃ καρπὸν· εἰ δὲ μήγε, εἰς τὸ μέλλον ἐκ-
 κόψεις αὐτήν.

Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν 10
 τοῖς σάββασιν. καὶ ἰδοὺ γυνὴ πνεῦμα ἔχουσα 11
 ἀσθενείας ἔτη δέκα ὀκτώ, καὶ ἦν συγκύπτουσα
 καὶ μὴ δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελές. ἰδὼν 12
 δὲ αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς προσεφώνησεν καὶ εἶπεν αὐ-
 τῇ· γύναι, ἀπολέλυσαι τῆς ἀσθενείας σου, ¹καὶ ἐπ- 13 Mc 7,32
 ἔθηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας· καὶ παραχρῆμα ἄνωρ-
 θώθη, καὶ ἐδόξαζεν τὸν Θεόν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ 14 165,2
 ἀρχισυνάγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι τῷ σαββάτῳ ἐθε- Ex 20,9
 ράπευσεν ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγεν τῷ ὄχλῳ ὅτι ἕξ ἡμέραι Dt 5,13
 εἰσὶν ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν αὐταῖς οὖν ἐρχόμε-
 νοι θεραπεύεσθε καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου.
 ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ ὁ Κύριος καὶ εἶπεν· ὑποκρι- 15 14,5
 ταί, ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βοῦν
 αὐτοῦ ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης καὶ ἀπαγαγὼν
 ποτίζει; ταύτην δὲ θυγατέρα Ἀβραὰμ οὖσαν, 16 19,9; A 3,25
 ἦν ἔδησεν ὁ σατανᾶς ἰδοὺ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ
 ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ τοῦ
 σαββάτου; καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ κατησχύνον- 17 166,10
 το πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος

τ. γην] τ. τοπον B* | 8 inc. λεγει αυτω ο αμπελουργος Ta^{act}
 synp (Θ) | κοφινον κοπριων D vl(-e) | 9 καν-καρπον >
 1s 209 | ει-μελλον Ta ΨΔW P⁴⁵ D-71 U rel. lat sy ar gg
 (Eφ)] ~ εις το μελλον· ει δε μηγε al. co | εκκοψον Ta^{all}
 1241 P⁴⁵ 69 157 Ep | 11 εν ασθενεια ην πης D | 12 απολελ.
 + απο S 33 892 070 D X 1012 1047s AΠ* | 13 ανωρθ.]
 ιαθη Ta^v 1279^r | 14 τ. οχλοις Ta 251 c q r synp i^l sa^l | ουν
 > U482 synp ar gg | 15 υποκριτα Ta^{all} 579 P⁴⁵ D 544
 1^r 7s al. X^r N 1012s 998 al. Vs fl synp i gg | απο τ. φατνης
 > 69 Iρ | απαγων B*S* Θ 1s, υπαγων Ta synp | 17 ταυτα
 λεγ. αυτ. > D e | παντες > P⁴⁵ D e bffil q | οχλ.] λαος
 Ta ΨL 579 348^r 1012 G synp h^m |

ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γινομένοις ὑπ' αὐτοῦ.

- 167,2 18 Ἔλεγεν οὖν· Τίνι ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία
 18-21: τοῦ Θεοῦ, καὶ τίνι ὁμοιώσω αὐτήν; ὁμοία ἐστὶν
 Mt 13,31ss 19 κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν
 Mc 4,30ss εἰς κῆπον ἑαυτοῦ, καὶ ἠΰξησεν καὶ ἐγένετο εἰς
 Dn 4,9.18 δένδρον μέγα, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατ-
 Ez 17,23;31,6 εσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. Καὶ πάλιν
 168,5 20 εἶπεν· Τίνι ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ;
 21 ὁμοία ἐστὶν ζύμη, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἔκρουσεν εἰς
 ἄλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.
 169,2 22 Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας δι-
 δάσκων καὶ πορείαν ποιούμενος εἰς Ἱεροσόλυμα.
 170,5 23 Ἐἶπεν δέ τις αὐτῷ· Κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμε-
 Mt 7,13s 24 νοι; ὃ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ἰσχυροὶ εἰσελ-
 Ph 3,12 24 θεῖν διὰ τῆς στενῆς θύρας, ὅτι πολλοί, λέγω ὑμῖν,
 1 T 6,12 24 ζητήσουσιν εἰσελθεῖν καὶ οὐκ ἰσχύσουσιν. ἀφ'
 Mt 25,11s 25 οὗ ἂν ἐγερθῇ ὁ οἰκοδεσπότης καὶ ἀποκλείσῃ τὴν
 θύραν, καὶ ἄρξῃσθε ἔξω ἐστάναι καὶ κρούειν τὴν
 θύραν λέγοντες· Κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν· καὶ ἀποκρι-
 Mt 7,22s 26 θεὶς ἐρεῖ ὑμῖν· οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ. τότε ἄρ-
 ξεσθε λέγειν· ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου καὶ ἐπίομεν,
 27 καὶ ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν ἐδίδαξας. καὶ ἐρεῖ· λέ-
 Ps 6,9 γω ὑμῖν· οὐκ οἶδα πόθεν ἐστέ· ἀπόστητε ἀπ'

18 ουν BSΨ-579 P⁴⁵ 372 13-230 990 157 lat pl. syih^m

* bo] > sys ar gg sa, δε rel. | 19 εις² > D 1^s vl(-e) synp ar co | μεγα > PS 892 D 990 251s vl(-c) syni ar co | 20 inc.

η τινι ομοια εστ. η βασ. τ. θυ κ. τινι ομοιωσω αυτην D

* a a² | 21 εκρουσ. BL P⁴⁵ 21 22^s 124 954-990 16 U 1071-

* N 047 4ss al.K^r] ενεκρ. rel. | 22 ~κωμας, πολεις Ta 544

69 443 synp | Ιεροσ. BS 33-579 990 a a²] Ιερουσαλημ rel. |

24 * 23 inc. κ. τις ηρωτησεν αυτον Ta sy(v)p | 24 θυρας BSL

P⁴⁵ D Θ 1s 209 990 vl pl. Ωρ] πυλης rel. | ουκ ισχυσ.] ουχ

* ευρησουσιν Ta D 1093 | 25 εγερθη] (εισ)ελθη Ta^{ia} D 13-

230 lat pl. ar Bas | Ke Ta^{ia} BSLs 157 lat pl. sys co] Ke

* Ke rel. | 27 λεγω] -γων B 892 070, > Ta^{ia} S 579 lat sy

co | οιδα BL 1241 070 346 157 R b ffil] + υμας rel. |

ουκ-εστε] ουδεποτε ειδον υμας D e |

lus gaudebat in universis, quae gloriose fiebant ab eo.

Dicebat ergo: Cui simile est regnum Dei, 18
et cui simile aestimabo illud? Simile est grano 19
sinapis, quod acceptum homo misit in hortum
suum, et crevit et factum est in arborem mag-
nam, et *volucres caeli requieverunt in ramis*
eius. Et iterum dixit: Cui simile aestimabo re- 20
gnum Dei? Simile est fermento, quod acceptum 21
mulier abscondit in farinae sata tria, donec fer-
mentaretur totum.

13,22-35 *Porta angusta, Hierusalem in-
durata*

Et ibat per civitates et castella docens et iter 22
faciens in Hierusalem. Ait autem illi quidam: 23
Domine, si pauci sunt qui salvantur? Ipse au-
tem dixit ad illos: Contendite intrare per an- 24
gustam portam; quia multi, dico vobis, quae-
rent intrare et non poterunt. Cum autem 25
intraverit paterfamilias et cluserit ostium, in-
cipietis foris stare et pulsare ostium dicentes:
Domine, aperi nobis; et respondens dicet vobis:
Nescio vos unde sitis. ¹Tunc incipietis dicere: 26
Manducavimus coram te et bibimus, et in plateis
nostris docuisti. Et dicet vobis: Nescio vos 27

18 simile² SX*GKT^o c ff l] + esse *rel.*

aestimabo E c ff z] existimabo *rel.*

21 *inc.* et cui AsHX^oEp

24 quaerent JERW e a a² b l r] - runt *rel.*

25 ostium¹ + et A-HX^oBeIGDQsCs e a b c ff i l q

19 Dn 4,9,18; Ez 17,23; 31,6; Ps 103,12 | 22 L 9,51 |
24 Mt 7,13s; Ph 3,12ss; 1 T 6,12 | 25 Mt 25,11s |
26 Mt 7,22s | 27 Ps 6,9

- unde sitis; *discedite a me omnes operarii ini-*
 28 *quitatis*. Ibi erit fletus et stridor dentium, cum
 videritis Abraham et Isaac et Iacob et omnes
 prophetas in regno Dei, vos autem expelli fo-
 29 ras. Et venient *ab oriente et occidente* et
 aquilone et austro et accumbent in regno Dei.
 30 Et ecce sunt novissimi qui erunt primi, et sunt
 primi qui erunt novissimi.
 31 In ipsa die accesserunt quidam pharisaeo-
 rum dicentes illi: Exi et vade hinc, quia
 32 Herodes vult te occidere. Et ait illis: Ite et
 dicite vulpi illi: Ecce eicio daemonia et sa-
 nitates perficio hodie et cras, et tertia die
 33 consummor. Verumtamen oportet me hodie et
 cras et sequenti die ambulare, quia non capit
 prophetam perire extra Hierusalem.
 34 Hierusalem, Hierusalem, quae occidis prophe-
 tas et lapidas eos, qui mittuntur ad te, quoties
 volui congregare filios tuos quemadmodum avis
 35 nidum suum sub pennis, et noluisti. Ecce *relin-*
quetur vobis domus vestra deserta. Dico autem

30 erunt¹⁻²] erant XsBeJUMaQssKTW e w¹⁻² z

32 et² MaER e fffir] > rel.

die > S-MEp*GQC d (ffi)

33 die GD] > rel. e qz

35 relinquitur AsMsEp*QW a

deserta X*EpB^oUssD^rW a b c d fl q r] > rel.

28s Mt 8,11s

29 Is 49,12; 59,19; Ps 106,3

30 Mt 19,30

33 Mt 16,21

34s Mt 23,37ss; Ap 11,7s

35 Jr 22,5; Ps 68,26; 117,26; L 19,38

ἐμοῦ πάντες ἐργάται ἀδικίας. ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθι- 28 28-29:
 μός και ὁ βρυγμός τῶν ὀδόντων, ὅταν ὄψησθε Mt 8,11s
 Ἄβραάμ και Ἰσαὰκ και Ἰακώβ και πάντας τοὺς 172,5
 προφήτας ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκ-
 βαλλομένους ἔξω. και ἤξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν και 29 Ma 1,11
 δυσμῶν και ἀπὸ βορρᾶ και νότου, και ἀνακλιθή- Is 49,12;59,19
 σονται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ. και ἰδοὺ εἰσὶν Ps 106,3
 ἔσχατοι οἱ ἔσονται πρῶτοι, και εἰσὶν πρῶτοι 30 173,2
 οἱ ἔσονται ἔσχατοι. Mt 19,30

Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ προσῆλθόν τινες φαρι- 31 174,10
 σαῖοι λέγοντες αὐτῷ· ἔξελθε και πορεύου ἐν-
 τευθεν, ὅτι Ἡρώδης θέλει σε ἀποκτεῖναι. και 32
 εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες εἶπατε τῇ ἀλώπεκι
 ταύτῃ· ἰδοὺ ἐκβάλλω δαιμόνια και ἰάσεις ἀπο-
 τελῶ σήμερον και αὔριον, και τῇ τρίτῃ τελειοῦ-
 μαι. πλην δεῖ με σήμερον και αὔριον και τῇ 33
 ἔχομένη πορεύεσθαι, ὅτι οὐκ ἐνδέχεται προφή-
 την ἀπολέσθαι ἔξω Ἰερουσαλήμ.

Ἰερουσαλήμ Ἰερουσαλήμ, ἡ ἀποκτείνουσα 34 175,5
 τοὺς προφήτας και λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλ- 34-35:
 μένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυνάξει Mt 23,37ss
 τὰ τέκνα σου ὃν τρόπον ὄρνις τὴν ἑαυτῆς νοσ-
 σιὰν ὑπὸ τὰς πτέρυγας, και οὐκ ἠθέλησατε.
 Ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν. λέγω δὲ ὑμῖν, 35

28 οψεσθε B* 1241 D 1582ss 13^r 1579 X 998 1229ss al., *
 ἰδητε Mn S Θ | προφητ. + (dei) introeuntes Ta¹ (a) b c
 ff1 q (Iq) | υμας-εξω > Ta⁷⁰ 13 69 826s sys | 31 ταυτη
 Ta⁷⁰ 579 070 W D ΘM 71 2145 157 047 660 Ks 661 xg |
 ωρα B*SI.ss D 700 1-124 Xss 157s RA syh^m sa] ημερα
 Ta⁷⁰ rel. | τ. φαρισαιων Ta⁷⁰ D 1604 lat synp | θελει]
 ζητει Ta D N 1355 syn gg sa | 32 αποτελω BS 33s 1241
 (D) 372 124 1355 Cl] επιτελω rel. | τριτη + ημερα Ta⁷⁰
 B 346 vl vg¹ synp ar bo Ωρ | 33 πλην-πορευ.] (ab)ite *
 b ff1 (c), > i | αυριον-πορ.] cras operari et die alio abibo
 Ta syr sa (bo) | ερχομ. S D 69ss 71 1279s al. 1574 157
 al. 4 1038ss Ass | 34 ορνιξ SW D | 35 υμων BsL 579 * *
 W P⁴⁵ 565s 1^r 788s 7^a al. 71 348s 713 ΓsR al. A-262 V^r
 e ff1 vg¹ sys ar co Iq] + ερημος (Mt 23,38) Ta³ rel. |

οὐ μὴ ἴδητέ με ἕως [ἤξει ὅτε] εἴπητε· *Εὐλογη-
μένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.*

176,10 14
6,6-11; 11,37

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν
τινος τῶν ἀρχόντων τῶν φαρισαίων σαββάτω
φαγεῖν ἄρτον, καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι
2 αὐτόν. καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικός
3 ἔμπροσθεν αὐτοῦ. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶ-
πεν πρὸς τοὺς νομικοὺς καὶ φαρισαίους λέγων·
4 ἔξεστιν τῷ σαββάτῳ θεραπεῦσαι ἢ οὐ; ὁ δὲ ἡσύ-
χασαν. καὶ ἐπιλαβόμενος ἴασατο αὐτὸν καὶ ἀπ-
5 ἔλυσεν. καὶ πρὸς αὐτοὺς εἶπεν· τίνας ὑμῶν υἱὸς
ἢ βοῦς εἰς φρέαρ πεσεῖται, καὶ οὐκ εὐθέως ἀνα-
6 σπάσει αὐτὸν ἐν ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; καὶ οὐκ
ἴσχυσαν ἀνταποκριθῆναι πρὸς ταῦτα.

177,2
13,15
Mt 12,11

7 Ἔλεγεν δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβο-
λήν, ἐπέχων πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο,
8 λέγων πρὸς αὐτούς· Ὅταν κληθῆς ὑπὸ τινος
εἰς γάμους, μὴ κατακλιθῆς εἰς τὴν πρωτοκλι-
σίαν μήποτε ἐντιμότερός σου ἢ κεκλημένος ὑπ'
9 αὐτοῦ, καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας ἐρεῖ
σοι· δὸς τούτῳ τόπον, καὶ τότε ἄρξῃ μετὰ αἰ-
10 σχύνης τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν. ἀλλ' ὅταν

178,10
Mt 23,6

Pr 25,6s

με + απαρτι Ta^{ai} Δs Θ gg sa^l bo | ηξει οτε > BS 33ss
P⁴⁵ Θ 1582-828 M 71 X 1071 157s 1604s Re i syp ar (K^o),

* ηξει + η ημερα a b f sych⁺ | 14,1 εν τω > 13ss 826-828
1038 b c ff il | εισελθειν Ta^{ai} 579 D Θ 28 13ss 826-828
1223s M 71 1071 157 1093 al. | αυτον + quid faceret
Ta^{ai(1)} syn | 2 ιδου > Ta^{avn} syn sa | τις > D 1^r 1689s 124*

* 472 b ff i l q sys | 3 λεγων > Ta³ D e a b f q r syn p ar gg]
+ει 579s W P⁴⁵ 700^r rel. pl. lat(-f) sy³ ar gg sa | η ου >
Ta³ ΨΔW P⁴⁵ 700^r 1424-213 rel. pl. a vg sysph⁺ ar | 4 ε-

* πιλαβομ. + αυτου Ta³ 1-124 1093 e (f) sy⁴ ar | 5 υιος P⁴⁵]
ονος SΨ-579 Θ 1-828 1223 al. Xsss 157 291 1093s 1355ss
K^r lat pl. sycph ar bo | εμπεσειται ΨΔs D Θ 1424-945
M-1071 1012ss Γ-998 al. A pl. Λ rel. | ~ τη ημ. τ. σαβ-
βατου κ. ουκ Ta⁽ⁿ⁾ D synp(e a) | ανασπασει]elevat(et)

8 * extrahit Ta sy⁴ | 7 δε + και D 660 a ff i r¹⁻² z vg ar | 8 κλη-
θη τις a c ff(i) l r, καλεση σε τις Ta ar gg co | υπο τινος
> Taⁱⁿ D lat pl. syn | 9 αρξη] εση D^f e syn(p) |

vobis, quia non videbitis me donec veniat cum dicetis: *Benedictus qui venit in nomine Domini.*

14,1-14 *Apud principem pharisaeorum*

Et factum est cum intraret Iesus in domum 14
cuiusdam principis pharisaeorum sabbato man-
ducare panem, et ipsi observabant eum. Et ecce 2
homo quidam hydropicus erat ante illum. Et 3
respondens Iesus dixit ad legisperitos et pha-
risaeos dicens: Si licet sabbato curare? At 4
illi tacuerunt. Ipse vero apprehensum sanavit
eum ac dimisit. Et respondens ad illos dixit: 5
Cuius vestrum asinus aut bos in puteum cadet,
et non continuo extrahet illum die sabbati? Et 6
non poterant ad haec respondere illi.

Dicebat autem et ad invitatos parabolam, 7
intendens quomodo primos accubitus eligerent,
dicens ad illos: Cum invitatus fueris ad nuptias, 8
non discumbas in primo loco, ne forte hono-
rator te sit invitatus ab illo, et veniens is, 9
qui te et illum vocavit, dicat tibi: Da huic lo-
cum; et tunc incipias cum rubore novissimum

1 intrasset SO^cX*EpHe a r z

Iesus W [r] > rel.

3 dicens > AsXEPEHe e a d f r

4 apprehens. + hominem Ep^mMaDQs gat f

7 et > OZMaDsRKVT e b c f i l q

1 L 7,36; 6,6-11

5 L 13,15; Mt 12,11

7 L 20,46; Mc 12,39; Mt 23,6

8ss Pr 25,6s

10 locum tenere; sed cum vocatus fueris, vade re-
 cumbe in novissimo loco, ut cum venerit qui
 te invitavit dicat tibi: Amice, ascende supe-
 rius. Tunc erit tibi gloria coram simul discum-
 11 bentibus. Quia omnis qui se exaltat humilia-
 12 bitur, et qui se humiliat exaltabitur. Dicebat
 autem et ei qui se invitaverat: Cum facis pran-
 dium aut cenam, noli vocare amicos tuos ne-
 que fratres tuos neque cognatos neque vicinos
 divites, ne forte te et ipsi reinvitent, et fiat tibi
 13 retributio. Sed cum facis convivium, voca pau-
 14 peres, debiles, claudos et caecos. Et beatus eris,
 quia non habent retribuere tibi; retribuetur enim
 tibi in resurrectione iustorum.

14,15-24 *Cena magna* (Mt 22,1-10)

15 Haec cum audisset quidam de simul discum-
 bentibus, dixit illi: Beatus qui manducabit pa-
 16 nem in regno Dei. ¹At ipse dixit ei: Homo
 quidam fecit cenam magnam et vocavit multos.
 17 Et misit servum suum hora cenae dicere in-
 vitatis ut venirent, quia iam parata sunt omnia.
 18 ¹Et coeperunt simul omnes excusare. Primus
 dixit ei: Villam emi et necesse habeo exire et
 19 videre illam; rogo te habe me excusatum. Et
 alter dixit: Iuga boum emi quinque et eo pro-

12 vicinos + neque MaHe e a b c d ffil Cyp

~ et ipsi te *codd.* a b c ffil q z

13 et gat a] > *codd.*

14 habent + unde HOX*s* a c ffil r z Cyp

resurrectione] retributione ZBeUKV

κληθῆς, πορευθεὶς ἀνάπεσε εἰς τὸν ἔσχατον τόπον, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκληκὼς σε ἔρεῖ σοι· φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον. τότε ἔσται σοι δόξα ἐνώπιον πάντων τῶν συνανακειμένων σοι, ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. 11 179,5
18,14
Mt 23,12

Ἔλεγεν δὲ καὶ τῷ κεκληκώτι αὐτόν· Ὅταν ποιῆς ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ φώνει τοὺς φίλους σου μηδὲ τοὺς ἀδελφούς σου μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου μηδὲ γείτονας πλουσίους, μήποτε καὶ αὐτοὶ ἀντικαλέσωσίν σε καὶ γένηται ἀνταπόδομά σοι. ἀλλ' ὅταν δοχὴν ποιῆς, κάλει πτωχοὺς, ἀναπήρους, χωλοὺς, τυφλοὺς· καὶ μακάριος ἔσθι, ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι· ἀνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων. 13 Dt 14,29
Tob 4,7
14 J 5,29

Ἀκούσας δὲ τις τῶν συνανακειμένων ταῦτα εἶπεν αὐτῷ· μακάριος ὅστις φάγεται ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ἄνθρωπός τις ἐποίησε δεῖπνον μέγα, καὶ ἐκάλεσεν πολλούς, καὶ ἀπέστειλεν τὸν δούλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δεῖπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις· Ἔρχεσθε, ὅτι ἤδη ἔτοιμά ἐστιν. καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς πάντες παραιτεῖσθαι. ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ· ἄγρὸν ἠγόρασα, καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελθῶν ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. καὶ ἕτερος εἶπεν· ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε, καὶ πορεύομαι δοκι- 15 13,29
16 187,5
16-24:
Mt 22,2-10
17
18
19

10 πορευθ. > Ta¹ D 251 e Cl | παντων > Ta^v ΨΔW D 700^r 1424-71 U 713^r Γ-472 1047^r K^r rel. lat(-r) sys ar | 12 σου¹ > D a r Iq | σου 1[~]2 L 1s 22^a 69ss 1194 157 al. 4 (Iq) | σου 2[~]3 D 713 e a Cyp | γειτον. + μηδε τους D vl ar (Iq) | 15 αρτον Ta³ B-1241 D Θ 1 2193^r 348^r Xss N 157ss 1093s 251s PR As*Ass E^r lat syph gk sa Eus Bas] αριστον rel. | 16 εποιει BS 1^r R] εποιησεν Mii Cl * Eus rel. gg | μεγα > X e ar | 17 ερχεσθε BΨs 892 Θss * 21s 13-291 pl. Γ-472 al. 270^a Λ^r rel. vl syph ar sa] -σθαι rel. | ηδη] ιδε synp(h) ar gg | εστιν B P⁴⁵ vl pl. (S*L 579 ΘR)] + παντα rel. | 18 αυτω > D 1^r 1574 vl Bas|

μάσαι αὐτά. ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον.
 1 C 7,33 20 ἰ καὶ ἕτερος εἶπεν· γυναῖκα ἔγημα, καὶ διὰ τοῦτο
 21 οὐ δύναμαι ἐλθεῖν. καὶ παραγενόμενος ὁ δοῦλος
 ἀπήγγειλεν τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. τότε ὀργι-
 σθεῖς ὁ οἰκοδεσπότης εἶπεν τῷ δούλῳ αὐτοῦ·
 ἔξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς
 πόλεως, καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπήρους καὶ
 22 τυφλοὺς καὶ χωλοὺς εἰσάγαγε ὧδε. καὶ εἶπεν
 ὁ δοῦλος· κύριε, γέγονεν δ' ἐπέταξας, καὶ ἔτι
 23 τόπος ἐστίν. καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δοῦλον·
 ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμοὺς καὶ ἀνάγκα-
 24 σον εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ μου ὁ οἶκος. λέγω
 γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν
 κεκλημένων γεύσεται μου τοῦ δείπνου.

182,5 25 Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ
 26-27: 26 στραφεῖς εἶπεν πρὸς αὐτούς· Εἴ τις ἔρχεται
 Mt 10,37s πρὸς με καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν
 Dt 33,9s μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ τοὺς
 L 18,29s ἀδελφοὺς καὶ τὰς ἀδελφάς, ἔτι δὲ καὶ τὴν ψυχὴν
 J 12,25 ἑαυτοῦ, οὐ δύναται εἶναί μου μαθητής. ὅστις
 9,23 27 οὐ βαστάζει τὸν σταυρὸν ἑαυτοῦ καὶ ἔρχεται
 ὀπίσω μου, οὐ δύναται εἶναί μου μαθητής.
 183,10 28 Τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν θέλων πύργον οἰκοδομῆσαι
 οὐχὶ πρῶτον καθίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ

19 ἐρωτω - παρητημ.] διο ου δυναμαι ελθειν D vl(-e f z) |
 20 εγημα] ελαβον Taⁿ D lat synri bo | δια τουτο > 157
 e a b i q syn | 21 δουλος B-579 W D Θ 1^r 788s 1207s 1012
 472 al. PR A^r lat ar co] + εκεινος rel. | κ. χωλους > 69-
 543 828 A syi bo | 22 κε > D 209 1071 e c syi¹ | δ BSΨss
 579 D Θ 1^r R e synh^m ar co] ως rel. | προσεταξ. 579 28
 1 22^a 13^r 4 472s al. | τοπος] locutus e b ff¹ * r vg¹ gat |
 23 αναγκ.] ποιησον Ta¹ P⁴⁵ 157 syn ar | 24 ανδρων] αν-
 θρωπων S D e bo, > Taⁿ ar sa | δειπνου + πολλοι γαρ
 εισιν κλητοι, ολιγοι δε εκλεκτοι (Mt 22,14) Ta³ 579 700-
 517 al. Xss 713ss Γ 4s 1187^a Qss Gs al. gg | 25 πολλοι
 26 * > D Θ e a b c l syc | 26 δε P⁴⁵ pl.] τε B 33s Δ R | 27 >
 * (μαθ. ^) 544 69 659 M 71 1279 213 ΓR 482 sys | 28 γαρ]
 δε D e, > Ta a b ff¹ q ar |

bare illa; rogo te habe me excusatum. Et alius 20
 dixit: Uxorem duxi et ideo non possum ve-
 nire. Et reversus servus nuntiavit haec domino 21
 suo. Tunc iratus paterfamilias dixit servo suo:
 Exi cito in plateas et vicos civitatis et pau-
 peres ac debiles et caecos et claudos introduc
 huc. Et ait servus: Domine, factum est ut im- 22
 perasti, et adhuc locus est. Et ait dominus 23
 servo: Exi in vias et sepes et compelle in-
 trare, ut impleatur domus mea. Dico autem 24
 vobis, quod nemo virorum illorum, qui vocati
 sunt, gustabit cenam meam.

14,25-35 *Conditiones sequelae Christi*

Ibant autem turbae multae cum eo, et con- 25
 versus dixit ad illos: Si quis venit ad me et 26
 non odit patrem suum et matrem et uxorem
 et filios et fratres et sorores, adhuc autem et
 animam suam, non potest meus esse discipulus.
 Et qui non baiulat crucem suam et venit post 27
 me, non potest meus esse discipulus. Quis enim 28
 ex vobis volens turrim aedificare non prius
 sedens computat sumptus, qui necessarii sunt,

19 illa + et ideo venire non possum DQ b c ff i q r
 22 locus] locutus YsZ*sUGERs(D) gat e a ff l*r
 24 gustabunt SHOZBeJMaEQ*Ks a b c f ff l q r z
 26 ~ meus disc. esse SHZBsJUDKs a b c d f ff l q,
 esse meus disc. FMs
 27 ~ esse meus disc. SA°-X°BsJUThC e b f ff q
 28 non] nonne A*sX°MaEKs a d f ff r

20 1 C 7,33 | 21 1 C 1,26ss | 26s Mt 10,37s | 26 Dt
 33,9; L 18,29s; J 12,25 | 27 L 9,23; G 6,14

29 si habeat ad perficiendum; ne posteaquam po-
 suerit fundamentum et non potuerit perficere,
 30 omnes qui vident incipiant illudere ei ¹dicentes:
 Quia hic homo coepit aedificare et non potuit
 31 consummare? Aut quis rex iturus committere
 bellum adversus alium regem non sedens prius
 cogitat, si possit cum decem milibus occurrere
 32 ei, qui cum viginti milibus venit ad se? Alio-
 quin adhuc illo longe agente, legationem mit-
 33 tens rogat ea quae pacis sunt. Sic ergo omnis
 ex vobis, qui non renuntiat omnibus quae pos-
 34 sidet, non potest meus esse discipulus. Bonum
 est sal; si autem sal evanuerit, in quo con-
 35 dietur? Neque in terram neque in sterquilinum
 utile est, sed foras mittetur. Qui habet aures
 audiendi audiat.

15,1-32 *Parabola misericordiae divinae*
 (Mt 18,12ss)

15 Erant autem appropinquantes ei publicani
 2 et peccatores ut audirent illum. Et murmurabant
 pharisaei et scribae dicentes: Quia hic pec-
 3 catores recipit et manducat cum illis. Et ait
 4 ad illos parabolam istam dicens: Quis ex vobis
 homo, qui habet centum oves, et si perdiderit

habeat OZsBJUMaKs a] habet *rel.*

29 ne] et U

31 quis] qui S-FM°BERT h e

34 sal² MaE e d f f i] + quoque *rel.*

33 L 9,61s

34 Mt 5,13; Mc 9,50

15,2 L 5,30; 19,7; Mt 9,11

ἔχει εἰς ἀπαρτισμόν; ἵνα μήποτε θέντος αὐτοῦ 29
 θεμέλιον καὶ μὴ ἰσχύοντος· ἐκτελέσαι πάντες οἱ
 θεωροῦντες ἀρξονται αὐτῷ ἐμπαίξειν ἰλέγοντες 30
 ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο οἰκοδομεῖν καὶ
 οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι. Ἡ τὶς βασιλεὺς πορευό- 31
 μενος ἐτέρῳ βασιλεῖ συμβαλεῖν εἰς πόλεμον οὐχὶ
 καθίσας πρῶτον βουλευέσεται, εἰ δυνατός ἐστιν
 ἐν δέκα χιλιάσιν ὑπαντῆσαι τῷ μετὰ εἴκοσι
 χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ' αὐτόν; εἰ δὲ μήγε, ἔτι 32
 αὐτοῦ πόρρω ὄντος πρεσβείαν ἀποστείλας ἐρωτᾷ
 τὰ πρὸς εἰρήνην. οὕτως οὖν πᾶς ἐξ ὑμῶν ὅς 33 184,5
 οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσιν τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν
 οὐ δύναται εἶναι μου μαθητής. Καλὸν [οὖν] 34 185,2
 τὸ ἄλλας· ἐὰν δὲ καὶ τὸ ἄλλας μωρανθῇ, ἐν τίνι Mt 5,13
 ἀρτυθήσεται; οὔτε εἰς γῆν οὔτε εἰς κοπρίαν Mc 9,50
 εὐθετόν ἐστιν· ἔξω βάλλουσιν αὐτό. ὁ ἔχων 35
 ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω.

Ἦσαν δὲ αὐτῷ ἐγγίζοντες πάντες οἱ τελῶ- 15 186,2
 ναι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀκούειν αὐτοῦ. καὶ διε- 2 5,29a
 γόγγυζον οἱ τε φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς
 λέγοντες ὅτι οὗτος ἁμαρτωλοὺς προσδέχεται Mt 9,11
 καὶ συνεσθίει αὐτοῖς. εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοὺς 3 187,5
 τὴν παραβολὴν ταύτην λέγων· Τίς ἄνθρωπος 4 4-7:
 ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα καὶ ἀπολέσας Mt 18,12ss
 19,10

29 ισχυσαντ. LΔ 1^r 124 7s Usss 713 472 660 1200s Εφ|
 ισχυση οικοδομησαι κ. παν. D e | αρξωνται - λεγοντες|
 μελλουσιν λεγειν D e (a b c f i l q) | 31 καθισας > Ta^{2t} *
 synp| προτερον 659 1555 1038 lat(-e)| βουλευσ. BS 1241
 Θ 1604 vl(-e) co] - ευεται rel. | υπαντησ. BSΨs 892^r D
 1-828 X 157 1604 660 R A] απαντησ. rel. | 32 ετι > Ta *
 Δ 476 | τα > BS* 1241 Γ 660 482 vl(-f) synp ar bo (sa)|
 33 ουν > W 713 Α synp gg | πασιν > D 251 R | 34 ουν 34 *
 BSLss Θ 13ss 983^r X 1604 gg] > rel. | και > ΔW 700-443
 713 rel. pl. fff i r synh ar gg co| αλισθησ. Ta³ 33 1^r 1579
 synp gg co | 35 εστιν + αλλ Ta 1012 lat syn ar gg bo|
 15,1 παντες > Ta^{2v} W 251 b c l q vg synp | 2 οτι] δια τι
 1071 ar | 3 λεγων > Ta D Θ 28 13-230 1194 713s e b
 synp ar | 4 απολεση B* D |

- ἐξ αὐτῶν ἐν οὐ καταλείπει τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα
 ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλός
 10,11s.16 5 ἕως εὗρη αὐτό; καὶ εὗρὼν ἐπιτίθεισιν ἐπὶ τοὺς
 6 ὤμους αὐτοῦ χαίρων, καὶ ἔλθων εἰς τὸν οἶκον
 συγκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας λέγων
 αὐτοῖς· συγχάρητέ μοι, ὅτι εὗρον τὸ πρόβατόν
 7 μου τὸ ἀπολωλός. λέγω ὑμῖν ὅτι οὕτως χαρὰ
 ἐν τῷ οὐρανῷ ἔσται ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετα-
 νοοῦντι ἢ ἐπὶ ἐνενήκοντα ἐννέα δικαίοις οἴτι-
 νες οὐ χρεῖαν ἔχουσιν μετανοίας.
 189,10 8 Ἡ τίς γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα, εἰάν ἀπο-
 λήσει δραχμὴν μίαν, οὐχὶ ἀπτεῖ λύχνον καὶ σα-
 ροῖ τὴν οἰκίαν καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς ἕως οὗ
 9 εὗρη; καὶ εὗροῦσα συγκαλεῖ τὰς φίλας καὶ
 189,5 10 τὴν δραχμὴν ἣν ἀπώλεσα. οὕτως, λέγω ὑμῖν,
 γίνεται χαρὰ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ
 ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι.
 190,10 11 Εἶπεν δέ· Ἄνθρωπός τις εἶχεν δύο υἱούς.
 12 Ἰκαὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρὶ· πάτερ,
 δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας. ὁ δὲ
 Pr 29,3 13 διεἶλεν αὐτοῖς τὸν βίον. καὶ μετ' οὐ πολλὰς
 ἡμέρας συναγαγὼν ἅπαντα ὁ νεώτερος υἱὸς ἀπ-
 εδήμησεν εἰς χώραν μακράν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρ-

ἐν + montibus vel in (Mt 18,12) Ta^{(e)stn} c ff(l gg^l) | πο-
 ρευεται - απολωλ. | απελθων το απολωλ. ζητει Ta³ D synp
 co (e a) | απολωλος | πλανωμενον Ta^{astn} b c f f l i q r | 5 ευ-
 ρων + αυτο Ta³ 157 lat pl. synp co | επιτιθ. + αυτο Ta³
 700 1093 e a b f i q r synp ar gg | χαιρων > Ta^a b f i l |
 6 ελθων] portans Ta⁽ⁿ⁾ | 6.9 συγκαλεται D 1 124 71
 348^r N al. Meth Bas | 7 οτι + χαιρει επ αυτω μαλλον
 2145 157 251s syh | 8 δραχμην > Ta^{ast} D 157 vl synp gg
 co | 10 χαρα + εν ουρανω Ta^{tn} 1241 13^r N 1604 | μετανο.
 + (μαλλον) η επι ενενηκ. εννεα δικαιους οιτινες ου χρεϊαν
 εχ. μετανοιας Ta^{at} 1071 | 12 αυτων > Ta^{avl} 1038 vl synp |
 επιβαλλ. + μοι Ta³ D Θ 826^a 2145 lat sy⁴ gg co | ουσιας
 * + σου Ta synp i h⁺ (e) | 13 ~ ου μετα D (Θ) 157 lat(-e) |
 παντα B 1241 D 1093 716 P |

unam ex illis, nonne dimittit nonagintanovem
 in deserto et vadit ad illam quae perierat,
 donec inveniatur eam? Et cum invenerit eam, 5
 imponit in humeros suos gaudens, et veniens 6
 domum convocat amicos et vicinos dicens illis:
 Congratulamini mihi quia inveni ovem meam,
 quae perierat? Dico vobis quod ita gaudium 7
 erit in caelo super uno peccatore paenitentiam
 agente, quam super nonagintanovem iustis, qui
 non indigent paenitentia.

Aut quae mulier habens drachmas decem, 8
 si perdidit drachmam unam, nonne accendit
 lucernam et everrit domum et quaerit diligen-
 ter, donec inveniatur? Et cum invenerit, convocat 9
 amicas et vicinas dicens: Congratulamini mihi,
 quia inveni drachmam quam perdideram? Ita, 10
 dico vobis, gaudium erit coram angelis Dei
 super uno peccatore paenitentiam agente.

Ait autem: Homo quidam habuit duos filios, 11
 et dixit adolescentior ex illis patri: Pater, da 12
 mihi portionem substantiae, quae me contingit.
 Et divisit illis substantiam. Et non post multos 13
 dies, congregatis omnibus, adolescentior filius
 peregre profectus est in regionem longinquam

4 dimittet EpBeMaEQV c ff

vadet HOMA ffi (cl)

7 agente] habente AH^{cs}BJssCs bi (YH*ODQ ff*q)

iustos XUDQTh* e a c fr

8 everrit] evertit *codd.* z, scopis mundabit ffi l q
 (a c r, e d)

10 agentem YGH*Os^oUD a fl

4-7 Mt 18,12ss; J 10,11s; L 19,10; Ez 34,11-16

11 (Mt 21,28)

13 Pr 29,3

et ibi dissipavit substantiam suam vivendo luxu-
 14 riose. Et postquam omnia consummasset, facta
 est fames valida in regione illa, et ipse coepit
 15 egere. Et abiit et adhaesit uni civium regionis
 illius. Et misit illum in villam suam, ut pasceret
 16 porcos. Et cupiebat implere ventrem suum de
 siliquis, quas porci manducabant; et nemo illi
 17 dabat. In se autem reversus dixit: Quanti mer-
 cennarii in domo patris mei abundant panibus,
 18 ego autem hic fame pereo. Surgam et ibo ad
 patrem meum et dicam ei: Pater, peccavi in
 19 caelum et coram te; iam non sum dignus
 vocari filius tuus, fac me sicut unum de mer-
 20 cennariis tuis. Et surgens venit ad patrem suum.
 Cum autem adhuc longe esset, vidit illum pater
 ipsius et misericordia motus est et accurrens
 cecidit super collum eius et osculatus est eum.
 21 Dixitque ei filius: Pater, peccavi in caelum et
 coram te, iam non sum dignus vocari filius
 22 tuus. Dixit autem pater ad servos suos: Cito
 proferte stolam primam et induite illum et

14 per regionem illam a b c d ff i l q r

17 in se] ipse H*U c (gat)

in domo W] > *rel.*

19 iam BEQ vl(-z)] et iam *rel.*

20 autem > DHeCs i (e a)

occurrens EpBMaDHe d z

16 L 16,21

17 (A 12,11)

18 Jr 3,12s; Os 14,3; Ps 50,6

πισεν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ζῶν ἀσώτως. δαπα- 14
 νήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὰ
 κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρξατο
 ὑστερεῖσθαι. καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἐνὶ τῶν 15
 πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης, καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν
 εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους. καὶ 16 Pr 23,21
 ἐπεθύμει γεμίσει τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἐκ τῶν κε-
 ρατίων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι, καὶ οὐδεὶς ἐδίδου
 αὐτῷ. εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν ἔφη· πόσοι μισθιοὶ 17
 τοῦ πατρός μου περισσεύονται ἄρτων, ἐγὼ δὲ
 λιμῷ ὧδε ἀπόλλυμαι. ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς 18 Jr 3,12
 τὸν πατέρα μου καὶ ἐρῶ αὐτῷ· πάτερ, ἤμαρ- Ps 50,5s
 τον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, οὐκ- 19
 ἔτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱὸς σου· ποιήσον
 με ὡς ἓνα τῶν μισθίων σου. καὶ ἀναστὰς 20
 ἦλθεν πρὸς τὸν πατέρα ἑαυτοῦ. ἔτι δὲ αὐτοῦ
 μακρὰν ἀπέχοντος εἶδεν αὐτὸν ὁ πατήρ αὐτοῦ
 καὶ ἐσπλαγχνίσθη, καὶ δραμῶν ἐπέπεσεν ἐπὶ
 τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ κατεφίλησεν αὐτόν.
 Ἔλεπεν δὲ ὁ υἱὸς αὐτῷ· πάτερ, ἤμαρτον εἰς τὸν 21
 οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κλη-
 θῆναι υἱὸς σου. εἶπεν δὲ ὁ πατήρ πρὸς τοὺς 22
 δούλους αὐτοῦ· ταχὺ ἐξενέγκατε στολὴν τὴν
 πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε δακτύλιον

14 ἰσχυρὸς ΨΔsW Θ^r 22s rel. pl., > b ff i l sys | και-υστερ.
 > syn | 15 αὐτον + ο πολιτης 1229 Λ 262 1555 | τ. αγρον
 Ta³ 1689s 659 251ss lat sy⁴ ar gg co | 16 γεμισ.-αυτου] *
 χορτασθηται BSL 579 D 1^a 13^r 1604 251ss R e f syci, +
 κ. χορτ. W | 17 ποσοι] πως οι 28 69 348 477 16s X 1071
 1038 1555, + αρτι Ta L synp | μισθιοι + εν τη οικια Ta³
 vg¹ synp¹ ar Aug | ωδε BSΨ-579 e ff syh, ~ωδε λ. Ta⁴ D
 Θs 1-13 69^r 348 UN 1012 1604 R lat synp¹ ar gg co] >
 rel. | 19 οικετι-σου¹ > 1 118s R* (∩) | 20 απηλθεν 1604
 e f | αυτου² + ου Ψs XP | εσπλ.] ευσπλαγχ. 13s 826 346
 348 Γ] + επ αυτω Ta³ synp¹ sa | 21 σου² + ποιησον με *
 ως ενα τ. μισθίων σου BS 33 1241 D 700 1689s 348s
 1216 Uss 998 482*s al. vg¹ syh | 22 ταχυ > Ta³ ΨΔW
 Θ-209 788^r rel. pl. syph⁺ gg |

εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς
 23 πόδας, καὶ φέρετε τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν,
 1. 2,1,5; 5,14 24 θύσατε, καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν, ὅτι οὗτος
 ὁ υἱός μου νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησεν, ἦν ἀπο-
 λωλὸς καὶ εὐρέθη. καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι.
 25 Ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ.
 καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισεν τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσεν
 26 συμφωνίας καὶ χορῶν, καὶ προσκαλεσάμενος
 ἓνα τῶν παιδῶν ἐπυνθάνετο τί ἂν εἴη ταῦτα.
 27 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἤκει, καὶ
 ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν,
 15,2 28 ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. ὠργίσθη δὲ
 καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν. ὁ δὲ πατήρ αὐτοῦ
 29 ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
 εἶπεν τῷ πατρί· ἰδοὺ τοσαῦτα ἔτη δουλεύω
 σοι καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρήλθον, καὶ
 ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον, ἵνα μετὰ τῶν
 30 φίλων μου εὐφρανθῶ. ὅτε δὲ ὁ υἱὸς σου οὗτος
 ὁ καταφαγὼν σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν ἦλθεν,
 31 ἔθυσας αὐτῷ τὸν σιτευτὸν μόσχον. ὁ δὲ εἶπεν
 (J 17,10) αὐτῷ· τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ
 32 πάντα τὰ ἐμὰ σά ἐστιν· εὐφρανθῆναι δὲ καὶ
 χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς
 ἦν καὶ ἔζησεν, καὶ ἀπολωλὸς καὶ εὐρέθη.

23 φερετε BS 33s 579 X R lat sa] ενεγκατε D 1675 1355,
 ενεγκαντες rel. | 24 εζησεν B 579 | και² + αρτι Ta^v D |
 ανευρεθη Ta^u | 25 ηγγιζ. Θ 13 1689 826 M 71 1071 472
 A | 26 τι αν] τινα L 124 348^r Ass b c fff i l q vg | ειη ταυ-
 τα] θελει τουτο ειναι D | 28 παρεκαλ.] ηρξατο παρακα-
 λειν Ta^u (D¹) lat(-e) | 29 ιδου > Ta^u X ar | εριφιον B
 1355] + εξ αιγων D [ευφρανθω] αριστησω Ta^u D | 30 inc.
 τω δε υιω σου τω καταφαγοντι παντα μετα τ. πορν. κ. ελ-
 θοντι εθυσ. τον D e syr(v) | σου²] αυτου Ta^u lat pl.bo |
 31 δε + πατηρ Ta 13^r syr | τεκνον > D a | ει] fuisti et
 * es a b l q r (c, Amb) | 32 χαρηναι] αγαλλιαθ. K^s, + σε Ta
 1071 1604 l r¹⁻² syci¹ | δει Ta^u L 472 H fff i l q r gg sa |
 εζησεν BS* 33s 579s 1355 R] ανεζησ. rel. |

date anulum in manum eius et calceamenta
in pedes eius ¹et adducite vitulum saginatum 23
et occidite, et manducemus et epulemur; quia 24
hic filius meus mortuus erat et revixit, per-
ierat et inventus est. Et coeperunt epulari.

Erat autem filius eius senior in agro, et cum 25
veniret et appropinquaret domui, audivit sym-
phoniam et chorum ¹et vocavit unum de servis 26
et interrogavit quid haec essent. Isque dixit 27
illi: Frater tuus venit, et occidit pater tuus
vitulum saginatum, quia salvum illum recepit.
¹Indignatus est autem et nolebat introire. Pater 28
ergo illius egressus coepit rogare illum. At ille 29
respondens dixit patri suo: Ecce tot annis
servio tibi et numquam mandatum tuum prae-
terivi, et numquam dedisti mihi haedum ut cum
amicis meis epularer. Sed postquam filius tuus 30
hic, qui devoravit substantiam suam cum me-
reticibus, venit, occidisti illi vitulum sagma-
tum. At ipse dixit illi: Fili, tu semper mecum 31
es, et omnia mea tua sunt; epulari autem et 32
gaudere oportebat, quia frater tuus hic mor-
tuus erat et revixit, perierat et inventus est.

22 manu MBeGsEThCsW a b c f i l q r z

pedibus OMaE a b c f f l r z

eius² OB vl pl.] > *rel.*

26 quid] quae *codd.*, quidnam e a f r

32 gaudere + te FOs l

24 E 2,1-5

28 L 15,2

31 (J 17,10)

32 L 15,24

16,1-15 *Parabola villici iniqui*

16 Dicebat autem et ad discipulos suos: Homo
 quidam erat dives, qui habebat vilicum, et hic
 diffamatus est apud illum quasi dissipasset bona
 2 ipsius. Et vocavit illum et ait illi: Quid hoc
 audio de te? redde rationem vilicationis tuae;
 3 iam enim non poteris vilicare. Ait autem vi-
 licus intra se: Quid faciam, quia dominus meus
 aufert a me vilicationem? fodere non valeo,
 4 mendicare erubesco. Scio quid faciam, ut, cum
 amotus fuero a vilicatione, recipiant me in
 5 domos suas. Convocatis itaque singulis debito-
 ribus domini sui, dicebat primo: Quantum de-
 6 bes domino meo? At ille dixit: Centum cados
 olei. Dixitque illi: Accipe cautionem tuam et
 7 sede cito, scribe quinquaginta. Deinde alii dixit:
 Tu vero quantum debes? Qui ait: Centum coros
 tritici. Ait illi: Accipe litteras tuas et scribe
 8 octoginta. Et laudavit dominus vilicum iniqui-
 tatis, quia prudenter fecisset; quia filii huius
 saeculi prudentiores filiis lucis in generatione
 9 sua sunt. Et ego vobis dico: Facite vobis ami-
 cos de mamona iniquitatis; ut, cum defeceritis,

3 auferet A-HOEpGHeVC a b c ff i

7 alii ZJUEKC a q r] alio *rel.*

8 generatione] vita Ep^mE gat

9 ~ dico vobis OZsBeUEQHeKsTh a c d ff z

8 (L 20,34; E 5,8; 1 Th 5,5)

9 L 14,14; Mt 6,20; 19,21; L. 12,33 (Ap 13,6)

Ἔλεγεν δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητάς· Ἄν- 16
 θρωπός τις ἦν πλούσιος ὃς εἶχεν οἰκονόμον,
 καὶ οὗτος διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπίζων τὰ
 ὑπάρχοντα αὐτοῦ. καὶ φωνήσας αὐτὸν εἶπεν 2
 αὐτῷ· τί ταῦτο ἀκούω περὶ σοῦ; ἀπόδος τὸν
 λόγον τῆς οἰκονομίας σου· οὐ γὰρ δύνη ἔτι
 οἰκονομεῖν. εἶπεν δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος· 3
 τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαιρεῖται τὴν
 οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ; σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαι-
 τεῖν αἰσχύνομαι. ἔγνων τί ποιήσω, ἵνα ὅταν 4
 μετασταθῶ ἐκ τῆς οἰκονομίας δέξωνταί με εἰς
 τοὺς οἴκους ἑαυτῶν. καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα 5
 ἕκαστον τῶν χρεοφειλετῶν τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ
 ἔλεγεν τῷ πρώτῳ· πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ
 μου; ὁ δὲ εἶπεν· ἑκατὸν βάτους ἐλαίου. ὁ δὲ 6
 εἶπεν αὐτῷ· δέξαι σου τὰ γράμματα καὶ καθ-
 ίσας ταχέως γράψον πενήτηκοντα. ἔπειτα ἑτέρῳ 7
 εἶπεν· σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις; ὁ δὲ εἶπεν· ἑκατὸν
 κόρους σίτου. λέγει αὐτῷ· δέξαι σου τὰ γράμ-
 ματα καὶ γράψον ὀγδοήκοντα. καὶ ἐπήνεσεν 8
 ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας ὅτι φρο-
 νίμως ἐποίησεν· ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου
 φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτός εἰς
 τὴν γενεὰν τὴν ἑαυτῶν εἰσιν. Καὶ ἐγὼ ὑμῖν 9
 λέγω, ἑαυτοῖς ποιήσατε φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ
 τῆς ἀδικίας, ἵνα ὅταν ἐκλίπη δέξωνται ὑμᾶς

E5,8; 1Th5,1

14,14
Mt 6,20;
10,40

2 αυτον + ο κς αυτου Ta^{al} a c r synp | σου² > L D 990
 1012 291 1093sss PR A^r | 3 ισχυω + και Ta^{a111} B synp
 co | 4 εκ > Ψ 892 ΔW 700^r 1689 1424^a 1223 rel. pl. |
 6 καθους 1241 D* (124, 713) e fl z vg | αυτω > Ta¹ W
 1^r e bo | καθισ. ταχ. > D Ωρ, ταχ. > 267s 270 syh⁺ |
 7 οφειλ. + τω κω μου Ta^{av} 28 1375 a c syc(s)p | το γραμ-
 ματειον Xs | και + καθισας Ta 33 1^r 124 N 1038 c syp
 ar Or, + ταχεως 33 N sy(s)p | 8 οτι²] διο λεγω υμιν D,
 dixit autem ad discipulos suos vl | γενεαν + ταυτην Ta
 S* 472 (vl) synp | 9 εκλιπη Ta^{aa} BS*ΨL 579 D 1s 22^a *
 69 X 1071s N AΠ 265 a (el) synph^m ar co] εκλιπητε Ta¹¹
 rel. Iq Cl Meth Bas Xq |

- 19,17 10 εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς. ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ
καὶ ἐν πολλῷ πιστὸς ἔστιν, καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ
(Sir 7,5) 11 ἄδικος καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός ἐστιν. εἰ οὖν ἐν
τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾷ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀλη-
12 θινὸν τίς ὑμῖν πιστεύσει; καὶ εἰ ἐν τῷ ἄλλοτρίῳ
πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ὑμέτερον τίς δώσει
191,5 13 ὑμῖν; Οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυοῖς κυρίοις δου-
Mt 6,24 λεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἓνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον
ἀγαπήσει, ἢ ἐνὸς ἀντιέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου κα-
ταφρονήσει. οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ μα-
192,10 14 μωνᾷ. Ἦκουον δὲ ταῦτα πάντα οἱ φαρισαῖοι
Mt 23,14 φιλάργυροι ὑπάρχοντες, καὶ ἐξεμυκτήριζον αὐτόν.
18,9-14 15 Ἴκαὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὑμεῖς ἐστε οἱ δικαιοῦντες
Mt 23,28
Ps 7,9s
Pr 6,16s ἑαυτοὺς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ Θεὸς γι-
νώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις
ὑψηλὸν βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.
193,5 16 Ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται μέχρι Ἰωάννου·
Mt 11,12s ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίζεται
194,5 17 καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται. εὐκοπώτερον δέ
Mt 5,18 ἔστιν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν ἢ τοῦ
195,2 18 νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν. Πᾶς ὁ ἀπολύων
Mt 5,32; 19,9 τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμῶν ἑτέραν μοιχεύει,
καὶ ὁ ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν μοιχεύει.
196,10 19 Ἄνθρωπος δέ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδι-
δύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον εὐφραινόμενος

σκηνας + αυτων Ta^{as1} 33 1396 b syrp Af Amb | 10 ελα-
χιστω¹] ολιγω Ta^{all} e d f sy⁴ ar gg | ελ.²] ολιγω Ta^{all} D

12 * 1^r lat(-a) sy⁴ ar gg | 11 αδικω] fluxo Ta^{evn} | 12 εγενεσθε]
ευρεθητε Mn Ta sysp | υμετ.] ημετερ. BL 1574 Ωρ, εμον
Mn 157 e i l Ta⁴ | 14 παντα + και ΔW Θ·1279 1216-2145
N Γ pl. A-229 rel. gg, > Ta^{evn} 579 D 544 7-1223 1012s

16 * 1038 i syih | 15 τ. θυ] Κυ B | 16 μεχρι BS 33-579 1-124
Xs 1604 R Cl] εως rel. | κ. πας - βιαζετ. > S* 788 716
G | 17 τ. νομου] τ. λογων μου Mn | πεσειν] παρελθειν W
472 sysp | 18 και² + πας SΨ 892 ΔW Θ^r 1^r 788 826^s rel.

* syrh ar co | απο ανδρος > D 28 sysp ar | 19 ιης ειπεν
δε κ. ετεραν παραβολην (Ta^{an}) D | πλουσιος + ονομα-
τι Νινευη sa |

recipiant vos in aeterna tabernacula. Qui fidelis 10
 est in minimo, et in maiori fidelis est; et qui
 in modico iniquus est, et in maiori iniquus est.
 Si ergo in iniquo mamona fideles non fuistis, 11
 quod verum est, quis credet vobis? Et si in 12
 alieno fideles non fuistis, quod vestrum est, quis
 dabit vobis? Nemo servus potest duobus do- 13
 minis servire; aut enim unum odiet et alterum
 diliget; aut uni adhaerebit et alterum contem-
 net; non potestis Deo servire et mamonae.
 Audiebant autem omnia haec pharisaei, qui 14
 erant avari, et deridebant illum. Et ait illis: 15
 Vos estis, qui iustificatis vos coram hominibus;
 Deus autem novit corda vestra, quia quod
 hominibus altum est, abominatio est ante Deum.

16,16-18 *De lege*

Lex et prophetae usque ad Iohannem; ex 16
 eo regnum Dei evangelizatur, et omnis in illud
 vim facit. Facilius est autem caelum et terram 17
 praeterire, quam de lege unum apicem cadere.
 Omnis qui dimittit uxorem suam et alteram 18
 ducit moechatur; et qui dimissam a viro ducit
 moechatur.

16,19-31 *Parabola divitis et Lazari*

Homo quidam erat dives, qui induebatur 19
 purpura et bysso et epulabatur cotidie splen-

11 in >GUDs | verum] vestrum FX*Z*B^cDsQ qz |
 15 ante] apud YEpMaD*sHe gat | 18 inc. et omnis
 ZUKs | ~ ducit alteram codd. | 19 qui e a b i q] et codd.

10 L 19,17; Mt 25,21 | 13 Mt 6,24 | 14 Mt 23,14 |
 15 L 18,9-14; Mt 23,28; Ps 7,10; 112,6; Pr 6,16s |
 16 Mt 11,12s | 17 Mt 5,18 | 18 Mt 5,32; 19,9 | 19 Ja
 5,5; L 12,19

20 dide. Et erat quidam mendicus nomine Lazarus,
 qui iacebat ad ianuam eius ulceribus plenus,
 21 ^lcupiens saturari de micis, quae cadebant de
 mensa divitis, et nemo illi dabat; sed et canes
 22 veniebant et lingeabant ulcera eius. Factum est
 autem ut moreretur mendicus et portaretur ab
 angelis in sinum Abrahae. Mortuus est autem
 23 et dives et sepultus est in inferno. Elevans
 autem oculos suos, cum esset in tormentis, vidit
 24 Abraham a longe et Lazarum in sinu eius; et
 ipse clamans dixit: Pater Abraham, miserere
 mei et mitte Lazarum, ut intingat extremum
 digiti sui in aquam, ut refrigeret linguam meam,
 25 quia crucior in hac flamma. Et dixit illi Abraham:
 Fili, recordare quia recepisti bona in vita tua,
 et Lazarus similiter mala; nunc autem hic con-
 26 solatur, tu vero cruciaris. Et in his omnibus inter
 nos et vos chaos magnum firmatum est, ut hi
 qui volunt hinc transire ad vos non possint, ne-
 27 que inde huc transmeare. Et ait: Rogo ergo
 te, pater, ut mittas eum in domum patris mei;

21 et nemo illi dabat HeKTW [m] > *rel.*

23 autem > MZBUDQCs ffq

videbat A-HXBJDQCs c

sinum AsXU fffil

24 aqua FM^rBIVThCsW

26 ~ vos et nos A-OEpBUEQs e b m

27 domo BeUMaT

21 L 15,16 (Mt 15,27; Mc 7,28)

24 L 3,8

25 L 6,24

καθ' ἡμέραν λαμπρῶς. πτωχὸς δέ τις ὀνόματι 20
 Λάζαρος ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ
 εἰλκωμένος ¹καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν 21 15,16
 πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ ^{Μτ} 15,27
 καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι ἐπέλειχον τὰ ἔλκη αὐτοῦ.
 ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν καὶ ἀπενεχ- 22
 θῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον Ἀβ-
 ραάμ. ἀπέθανεν δὲ καὶ ὁ πλούσιος καὶ ἐτάφη. ¹καὶ 23
 ἐν τῷ ἄδη ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρ-
 χων ἐν βασάνοις, ὄρᾳ Ἀβραάμ ἀπὸ μακρόθεν
 καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς 24
 φωνήσας εἶπεν· πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με καὶ
 πέμψον Λάζαρον, ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύ-
 λου αὐτοῦ ὕδατος καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν
 μου, ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ. εἶπεν δὲ 25
 Ἀβραάμ· τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες τὰ ἀγα- 6,24
 θά σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος ὁμοίως τὰ
 κακά· νῦν δὲ ὧδε παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι.
 καὶ ἐν πᾶσι τούτοις μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν 26
 χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆ-
 ναι ἐνθεν πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, μηδὲ [οἱ] ἐκεῖ-
 θεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν. εἶπεν δέ· ἐρωτῶ 27
 σε οὖν, πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον

20 προς] εις Γ 472 P Cl Ad Xp | αυτου] τ. πλουσιου Ta^{all}
 syr | 21 χορτασθ.] γεμισαι τ. κοιλιαν αυτου (l. 15,16) Ta
 sysp bo Af | απο¹ + τ. ψιχιων Ta³ Ψs 892^r W rel. afz
 vg syrh ar gg Cl | πλουσιου + κ. ουδεις εδιδου αυτω Ta^{1a}
 13^r 1071 vg¹ syi¹ Af | απειλειχ. 892ss W 700^r 13-U 1071-
 291 Γ^r K rel. | 22 αποθαν. + Λαζαρον b cff i l q | οι αγ-
 γελοι ηνεγκαν αυτον Ta^{aei} syspi ar co¹ Af | 23 αυτου² +
 αναπαυομενον D Θ e b c q r ar Tert Ωρ¹ Aug¹ | 24 αυ-
 τος] φωνη μεγαλη Ta m syr Af | οτι + ιδου Ta sy⁴ | 25 απ-
 ελαβ. + συ Mn Ψ 892 ΔW 700-21 124 M 348 rel. pl. b
 syh | σου¹ > 1355 E lat Or Ad | ομοιως > Ta^{aeu} 482
 e syr Cyr Af | 26 εν Bs 33s 579 1355 lat pl. bo] επι *
 rel. Ta^{an} e am Eφ | θελοντες ενθεν] veniunt hoc a b c
 (ff) i l q | ενθεν] εντευθεν 1^r 346 990 440 K-473, > W D
 ec | οι² > BS* D lat syi ar gg sa | 27 οιν > 579 W e
 flr syi gg bo | πατερ + Αβρααμ 579 D XN syi |

- 28 τοῦ πατρὸς μου· ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφούς·
 ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ
 29 ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου. λέγει
 δὲ Ἀβραάμ· ἔχουσι Μωϋσέα καὶ τοὺς προφήτας·
 30 ἀκουσάτωσαν αὐτῶν. ὁ δὲ εἶπεν· οὐχί, πάτερ
 Ἀβραάμ, ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῆ ἢ πρὸς
 31 αὐτούς, μετανοήσουσιν. εἶπεν δὲ αὐτῷ· εἰ Μωϋ-
 σέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ
 ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῆ πεισθήσονται.
- 197,2 17 Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· Ἀνέν-
 δεκτὸν ἔστιν τοῦ τὰ σκάνδαλα μὴ ἔλθειν, οὐαὶ
 Mt 18,6 2 δὲ δι' οὗ ἔρχεται. λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ λίθος μυ-
 λικὸς περὶκεῖται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ
 ἔρριπται εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ἵνα σκανδαλίση
 198,5 3 τῶν μικρῶν τούτων ἕνα. ἵ προσέχετε ἑαυτοῖς. ἐάν
 Mt 18,15 ἁμάρτη ὁ ἀδελφός σου, ἐπιτίμησον αὐτῷ, καὶ
 199,5 4 ἐάν μετανοήσῃ, ἀφες αὐτῷ. καὶ ἐάν ἐπτάκις τῆς
 Mt 18,21 ἡμέρας ἁμαρτήσῃ εἰς σέ καὶ ἐπτάκις ἐπιστρέψῃ
 200,5 5 πρὸς σέ λέγων· μετανοῶ, ἀφήσεις αὐτῷ. Καὶ εἶ-
 Mc 9,24 παν οἱ ἠπόστολοι τῷ Κυρίῳ· πρόσθετες ἡμῖν
 Mt 17,20; 21,21 6 πίστιν. εἶπεν δὲ ὁ Κύριος· εἰ ἔχετε πίστιν ὡς
 κόκκον σινάπεως, ἐλέγετε ἂν τῇ συκαμίνῳ ταύτῃ·

28 ὅπως - ἵνα] vadat testetur ne et ipsi peccent et Ta
 * * Af | 30 απο] εκ D 28 1^r 157 245 1093s F lat(-e) Ef | 31 ἀ-
 ναστη] απελθη Mn W e b c q, πορευθη 245 vl pl. sys ar^m
 Af, + προς αυτους vl pl. ar^m Af, + κ. απελθη πρ. αυτ.
 D Iq | πεισθησ.] πιστευσουσιν Ta^s (W) D 157 lat(-e)
 syspi¹ ar gg Iq Af Ef, + αυτω Tast cil vg¹ sysp sa Iq
 * Af | 17,1 ουαι δε] πλην ουαι (Mt 18,7) BSΨsss D 1-124
 157 998 1604 vl sysh^m | 2 λυσιτελ.] συμφερει D e | ει +
 ουκ εγεννηθη κ. Mn vl(-e) Ad Or | λιθ. μυλ. Mn BS 33sss
 D Θ 1-828 7^a 1071 157 660s lat ar] μυλος ονικος Tast
 rel. | 3 αμαρτη + εις σε Ψ 579s D 700^r 22s 13-291 Γ^r Ks
 270^r rel. e q gg | 4 επτακις 1^o 2 13 1689s 954 al. 348
 270 E | επτακ.² + τ. ημερας Ta 579s W Θ rel. pl. e syph
 sa bo¹ | προς σε > ΔW Θ^r 13-346 990-U 1071-291 Γ-1093
 rel. pl. K^r V rel. fi gg | αφες Ta D 157 ΛΗ lat pl. synpi
 gg bo | 5 τω Kw] Ke e b c ffqr | 6 αν¹ + τω ορει (τουτω)
 6 * μεταβα εντευθεν εκει κ. μετεβαινε κ. D sys |

¹habeo enim quinque fratres, ut testetur illis, ne 28
et ipsi veniant in hunc locum tormentorum.

¹Et ait illi Abraham: Habent Moysen et pro- 29
phetas; audiant illos. At ille dixit: Non, pater 30
Abraham; sed si quis ex mortuis ierit ad eos,
paenitentiam agent. Ait autem illi: Si Moysen 31
et prophetas non audiunt, neque si quis ex
mortuis resurrexerit, credent.

17,1-10 *Monitiones et praecepta*

(Mt 18,6s.15.21s; 17,20)

Et ait ad discipulos suos: Impossibile est 17
ut non veniant scandala; vae autem illi per
quem veniunt. Utilius est illi, si lapis molaris 2
imponatur circa collum eius et proiciatur in
mare, quam ut scandalizet unum de pusillis
istis. Attendite vobis: si peccaverit in te frater 3
tuus, increpa illum, et si paenitentiam egerit,
dimitte illi. Et si septies in die peccaverit in te 4
et septies in die conversus fuerit ad te dicens:
Paenitet me, dimitte illi.

Et dixerunt apostoli Domino: Adauge no- 5
bis fidem. Dixit autem Dominus: Si habue- 6
ritis fidem sicut granum sinapis, dicetis huic

28 hunc locum BGKCs e a c d ff r] ~ loc. hunc *rel.*

31 surrexerit AsHsGD f m

17,1 ~ ad discipulos suos ait *codd.*

3 in te FDsW e c d q r Amb] > *rel.*

4 et² + si OssJU b

6 haberetis AsMZIUGVCs c d f Aug

dicetis W gat a i r z] diceretis *rel. pl.*

29 2 T 3,15s | 31 J 5,45s; 11,45-53 | 17,1 Mt 18,6s |
3 Mt 18,15 | 4 Mt 18,21s | 5 Mc 9,24 | 6 Mt 13,31;
17,20; 21,21

arbori moro: Eradicare et transplantare in mare, et oboediet vobis.

- 7 Quis autem vestrum habens servum arantem aut pascentem, qui regresso de agro dicat
8 illi: Statim transi, recumbe, ¹et non dicat ei: Para quod cenem et praecinge te et ministra mihi, donec manducem et bibam, et post haec
9 tu manducabis et bibes? Numquid gratiam habet servo illi, quia fecit quae ei imperaverat?
10 ¹Non puto. Sic et vos, cum feceritis omnia quae praecepta sunt vobis, dicite: Servi inutiles sumus, quod debuimus facere fecimus.

17,11-19 *Decem leprosi*

- 11 Et factum est, dum iret in Hierusalem, transibat per mediam Samariam et Galilaeam. Et cum ingrederetur quoddam castellum, occurrunt ei decem viri leprosi, qui steterunt a longe
13 ¹et levaverunt vocem dicentes: Iesu praecceptor, miserere nostri. Quos ut vidit, dixit: Ite, *ostendite vos sacerdotibus*. Et factum est, dum
15 irent, mundati sunt. Unus autem ex illis, ut vidit quia mundatus est, regressus est cum

oboediet JW i l r] -diret *rel.*

7 aut † oves MaDQssKT^c gat vl pl., boves Z*T* (Os*Z^cW)

dicat EpIsEQsCs e c d, dicet AsHsG^cDHeTh

8 dicat OZUKsW z] -cit IsEQ e, dicet *rel.*

9 ei ZJUMaVW a d l z Cyp] sibi *rel.*

imperaverit OZUV

11 L 9,51s

12 Lv 13,45s

14 L 5,14; Lv 13,49; 14,2s

ἐκριζώθητι καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσῃ, καὶ ὑπήκουσεν ἄν ὑμῖν.

Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν δοῦλον ἔχων ἀροτριῶντα ἢ 7 201,10
ποιμαίνοντα, ὃς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἐρεῖ
αὐτῷ· εὐθέως παρελθὼν ἀνάπεσε, 'ἀλλ' οὐχὶ ἐρεῖ 8
αὐτῷ· ἐτοίμασον τί δειπνήσω, καὶ περιζωσάμε-
νος διακόνει μοι ἕως φάγω καὶ πίω, καὶ μετὰ
ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι σύ; μὴ ἔχει χάριν 9
τῷ δούλῳ ὅτι ἐποίησεν τὰ διαταχθέντα; οὕτως 10
καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέντα
ὑμῖν, λέγετε ὅτι δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν, ὃ ὠφεί-
λομεν ποιῆσαι πεποιήκαμεν.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὸν εἰς 11 9,51a
Ἱερουσαλήμ, καὶ αὐτὸς διήρχετο διὰ μέσον Σα-
μαρείας καὶ Γαλιλαίας. καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ 12 Lv 13,45a
εἰς τινα κώμην ἀπήντησαν δέκα λεπροὶ ἄνδρες,
οἳ ἔστησαν πόρρωθεν, 'καὶ αὐτοὶ ἤραν φωνὴν λέ- 13
γοντες· Ἰησοῦ ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. καὶ ἰδὼν 14 5,14
εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς
τοῖς ἱερεῦσιν. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς
ἐκαθαρίσθησαν. εἰς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη, 15
14,2s

τη συκαμ.] τω δενδρω ec fls | μεταφυτευθ. D b ffilq
vg | 7 ποιμαιν. + τα προβατα Ta⁽ⁿ⁾ vl(-e) synrh⁺ | αγρου
+ μη D e syni | ~ παρελ. ευθ. ar^m | ευθεως > Xs b ffilq
syi | 8 ουχι + μαλλον syh⁺ > Ta D vl synp | ετοιμασ.
+ μοι Ta^{an} S a b fqr synrh⁺ gg | πιεσαι + και Ta Θ 1s
22^a 788 826^a synp gg co | 9 εποιησ. + παντα Θ 13^r ar |
διαταχθ. + αυτω Ta D 13^r Xs 472 lat(-e) sy³ co] + ου
δοκω Ta Ψ 892ss W D Θ-565 21^r 13^r rel. pl. lat pl. syph
gg | 10 παντα > S* 579 vl syc | παντα - υμιν] οσα λεγω
D | δουλοι αχρειοι εσμ. > Mn | 11 δια] ανα 1^r 13^r, > D | *
διηρχ. + τ. Ιεριχω κ. 28, Γαλ. + κ. τ. Ιερ. vl, εις Ιερ.
syc | 12 απηνητησ. BS^cΔW D 700-21 124 rel. pl.] υπηνητησ. *
S*Ψ-579 Θ 1-828 N 157 1604, οπου ησαν D e | ανεστη-
σαν B 579 157 F | 13 αυτοι > Ta³ D lat synp ar co | εκρα-
ξαν φωνη μεγαλη D e (sa) | 14 αυτοις + τεθεραπευ(ε)σθε *
D | αυτοις + ευθυς ar | 15 ιαθη] εκαθαρισθη Ta^{an} 892
D 124 1424^a 157 b vg synp ar^m sa |

- ὑπέστρεψεν μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν
 16 Θεόν, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πό-
 δας αὐτοῦ εὐχαριστῶν αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἦν Σα-
 17 μαρίτης. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· οὐχ οἱ
 18 δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ ἐννέα ποῦ; ἰούχ εὐρέ-
 7,50 19 μὴ ὁ ἄλλογενὴς οὗτος; καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀνα-
 σταὶς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε.
 202,5 20 Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν φαρισαίων, πότε
 J 18,36; 3,3 ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀπεκρίθη αὐτοῖς
 καὶ εἶπεν· οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ
 Mt 24,23 21 μετὰ παρατηρήσεως, ἰούδὲ ἐροῦσιν· ἰδοὺ ὧδε ἡ·
 J 1,26; 12,35 ἐκεῖ· ἰδοὺ γὰρ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν
 203,10 22 ἐστίν. ἰεἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς· Ἐλεύ-
 σονται ἡμέραι ὅτε ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν ἡμε-
 ρῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν καὶ οὐκ
 204,7 23 ὄψεσθε. ἰκαὶ ἐροῦσιν ὑμῖν· ἰδοὺ ἐκεῖ, ἡ· ἰδοὺ ὧδε·
 21,8 24 μὴ ἀπέλθῃτε μηδὲ διώξητε. ὥσπερ γὰρ ἡ ἀσ-
 Mt 24,26s 24 τραπὴ ἀστράπτουσα ἐκ τῆς ὑπὸ τὸν οὐρανὸν
 εἰς τὴν ὑπ' οὐρανὸν λάμπει, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς
 206,2 25 τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ. πρῶτον δὲ
 9,22 δεῖ αὐτὸν πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι
 207,5 26 ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν
 16 ἐπι πρόσωπον > Ta¹¹ 69 482 Δ ff l gg | ευχαριστων
 αυτω > D | 17 ουχ οι] ουτοι D vl syn | δεκα + ουτοι W
 1207 157 AΠ al. 270^s syph ar sa | 18 ουχ - δουναι] εξ αυ-
 των ουδεις ευρεθη υποστρεφων ος δωσει Ta^{11(vn)} D (lat)
 syn | 19 η π. - σε > B sa¹ | 20 *inc.* επηρωτων δε αυτον οι
 φαρισ. κ. ελεγον αυτω (Ta³) syn(p gg bo) | 21 η + ιδου
 Ta Ψ 892ss W D 700^r rel. pl. a b c f q v g sycph | εκει +
 μη πιστευσητε D | 22 οτε επιθυμ.] του επιθυμησαι υμας
 * D 13-230 157 ar (synp vl) | 23 και + εαν 659 348 477^r
 Γ synph⁺ ar | η > 33s W D¹ 28 22 69ss 71 348 X 1012^r
 472 al. K^s 280^s e q r² | ιδου² > 69 826^s 1375 ar co | ~ ωδε...
 εκει Ψs 892 ΔsW rel. lat syph ar sa | ιδου ωδε μη διωξ.
 * η ιδου εκει ο Χς· μη πιστευσητε 1^r (N syh^m) | 24 ουρανον
 1∩2 D 700 1279 1579 213s 1573s ff l r s | λαμπει > (a c)
 ff l r syn | ο υιος - αυτου] ημερα τ. υιου τ. ανθρ. syn | εν τη
 ημ. αυτου > B D e a b c i (ff) sa |

magna voce magnificans Deum, et cecidit in 16
 faciem ante pedes eius gratias agens; et hic
 erat Samaritanus. Respondens autem Iesus dixit: 17
 Nonne decem mundati sunt? et novem ubi sunt?
 Non est inventus qui rediret et daret gloriam 18
 Deo, nisi hic alienigena. Et ait illi: Surge, vade, 19
 quia fides tua te salvum fecit.

17,20-37 De adventu regni Dei

Interrogatus autem a pharisaeis: Quando 20
 venit regnum Dei? respondens eis dixit: Non
 venit regnum Dei cum observatione, neque 21
 dicent: Ecce hic aut ecce illic. Ecce enim re-
 gnum Dei intra vos est. Et ait ad discipulos 22
 suos: Venient dies quando desideretis videre
 unum diem Filii hominis, et non videbitis. Et 23
 dicent vobis: Ecce hic et ecce illic. Nolite ire
 neque sectemini. Nam, sicut fulgur coruscans 24
 de sub caelo in ea quae sub caelo sunt fulget,
 ita erit Filius hominis in die sua. Primum au- 25
 tem oportet illum multa pati et reprobari a
 generatione hac. Et sicut factum est in diebus 26

17 sunt¹] estis U

20 respondens... dixit JT] -dit... et dixit *rel.*

22 suos > AsMEp*BeJUGTh e d f

23 et² O^cJMaRKCs b f f i r s] aut DE a c d l z,
 > *rel.*

19 L 7,50

21 Mt 24,23; J 1,10s.26; 3,19; 12,35

23 L 21,8

24 Mt 24,26s

25 L 9,22

26 Mt 24,37ss

- 27 Noe, ita erit et in diebus Filii hominis: edebant et bibebant, uxores ducebant et dabantur ad nuptias usque in diem, qua *intravit Noe in arcam*; et venit diluvium et perdidit omnes.
- 28 Similiter sicut factum est in diebus Lot: edebant et bibebant, emebant et vendebant, plantabant et aedificabant; qua die autem exiit Lot a Sodomis, *pluit ignem et sulphur de caelo*
- 29 et omnes perdidit. Secundum haec erit qua die
- 30 Filius hominis revelabitur. In illa hora qui fuerit in tecto et vasa eius in domo, ne descendat tollere illa, et qui in agro similiter
- 31 non redeat retro. Memores estote uxoris Lot.
- 32 Quicumque quaesierit animam suam salvam facere perdet illam.; et quicumque perdidit
- 33 illam vivificabit eam. Dico vobis: in illa nocte erunt duo in lecto uno: unus assumetur, et
- 34 alter relinquetur; duae erunt molentes in unum: una assumetur, et altera relinquetur; duo in agro: unus assumetur, et alter relinquetur.
- 37 ¹ Respondentes dicunt illi: Ubi, Domine? Qui

27 bibebant + et Z^csDsRsKs

28 sicut > X^ssUMa b c ff q s

et³ > YMsZs^{*}BeIUGDHeVC vl pl.

33 quicumque¹] qui X^{*}Z^{*}U e c

salvam facere] salvare ZJUDQKs e ff

quic.²] qui ZUMaVCs e a d i l

34 in¹ > S^{*}ssHsX^cssBeUGEQCs e b

27 Gn 7,7-23

28 Gn 18,20; 19,14

29 Gn 19,15.24s

31 Mt 24,17s; Gn 19,17.26

33 L 9,24

35 Mt 24,41

37 Job 39,30; Mt 24,28

ταῖς ἡμέραις Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἐν ταῖς ἡμέ-
 ραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου· ἤσθιον, ἔπινον, 27 Gn 7,7-23
 ἐγάμουν, ἐγαμίζοντο, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσηλθεν
 Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, καὶ ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς
 καὶ ἀπόλεσεν πάντας. ὁμοίως καθὼς ἐγένετο 28 208,10
 ἐν ταῖς ἡμέραις Λῶτ· ἤσθιον, ἔπινον, ἠγόραζον, Gn 18,20;
 ἐπώλουν, ἐφύτευον, ὠκοδόμουν· ἡ δὲ ἡμέρα 29 Gn 19,15.24s
 ἐξηλθεν Λῶτ ἀπὸ Σοδόμων, ἔβρεξεν πῦρ καὶ
 θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ καὶ ἀπόλεσεν πάντας. κατὰ 30
 τὰ αὐτὰ ἔσται ἡ ἡμέρα ὃ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
 ἀποκαλύπτεται. ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὃς ἔσται 31 209,2
 ἐπὶ τοῦ δώματος καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ Mt 24,17s
 οἰκίᾳ, μὴ καταβάτω ἄραι αὐτά, καὶ ὁ ἐν ἀγρῷ Gn 19,17.26
 ὁμοίως μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω. μνη- 32 210,10
 μονεύετε τῆς γυναικὸς Λῶτ. ὃς ἐὰν ζητήσῃ τὴν 33 211,3
 ψυχὴν αὐτοῦ περιποιήσασθαι, ἀπολέσει αὐτήν, 9,24
 καὶ ὃς ἂν ἀπολέσει, ζωογονήσῃ αὐτήν. λέγω 34 212,5
 ὑμῖν, ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνης
 μιᾶς, ὃ εἷς παραλημφθήσεται, καὶ ὁ ἕτερος ἀφε-
 θήσεται. ἔσονται δύο ἀλήθουσαι ἐπὶ τὸ αὐτό, 35 Mt 24,40s
 ἡ μία παραλημφθήσεται, ἡ δὲ ἕτερα ἀφεθήσε-
 ται. ἰκαὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ· ποῦ, 37 213,5

26 εν τ. ημερ.²] παρουσια 213 syh^m | 27 inc. εν γαρ τ.
 ημεραις τ. προ τ. κατακλυσμου 33 (sa) | ηλθεν] εγενετο
 D e | απωλεσ.] ηρεν (Mt 24,39) S 1194 71 477 1093 syn |
 28 καθως BSΨ^{ss} 579 13-828 X 1071 157 R vg syc gg co] *
 και ως rel., > bcffq | 29 δε > D e a s I q | κ. θειον >
 vl syc I q | 30 η ημ. - αποκαλ.] εν τη ημ. τ. υιου τ. ανθρ.
 η αποκαλυφθη D a c ff i l q | 31 ημερα] ωρα lat pl. syn |
 εσται] εστιν Ta^{am} W 1012s sy³ ar co | 33 ζητηση] θεληση *
 Ta D syn p gg | περιποιησ. BL 579 b c i q] ζωογονησαι
 D, σωσαι rel. | ζωογον.] ζωοποιησει 477 1574 1093 1573
 V 028s, σωσει 1^r 69 vl pl. ar, ευρησει l syc | 34 μιας >
 B 291 c | παραλαμβανεται D^l 990 K-280 G | αφιεται D
 K | αφεθησ. 34 35 S* 1279 1216 2145 1375 | αληθουσ.
 † εν ενι μυλωνι Ta^{am} syn (K*) | 36 δυο εσονται εν τω
 αγρω, ο εις παραλειφθ. κ. ο ετερος αφεθησ. (Mt 24,40)
 Ta³ 579 D 700 13 1689^r 7^s 348^r U^r 1012 al. 4 998 al. Λ^r
 476 lat pl. sy³ (ar) |

- Job 39,30 Κύριε ; ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ
 Mt 24,28 καὶ οἱ ἄστοι ἐπισυναχθήσονται.
 214,10 18 Ἔλεγεν δὲ παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν
 Sir 18,22 πάντοτε προσεύχεσθαι αὐτοὺς καὶ μὴ ἐγκα-
 R 12,12 κεῖν, ἰλέγων· Κριτὴς τις ἦν ἐν τινὶ πόλει τὸν
 C 4,2 2 Θεὸν μὴ φοβούμενος καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐντρέ-
 1 Th 5,17 3 πόμενος. χήρα δὲ ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνη καὶ
 4 ἤρχετο πρὸς αὐτὸν λέγουσα· ἐκδίκησόν με ἀπὸ
 5 τοῦ ἀντιδίκου μου. καὶ οὐκ ἤθελεν ἐπὶ χρόνον·
 11,7a 6 μετὰ ταῦτα δὲ εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· εἰ καὶ τὸν Θεὸν
 7 οὐ φοβοῦμαι οὐδὲ ἄνθρωπον ἐντρέπομαι, διὰ
 8 γε τὸ παρέχειν μοι κόπον· τὴν χήραν ταύτην
 9 ἐκδικήσω αὐτήν, ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὑπ-
 10 ωπιάξῃ με. Εἶπεν δὲ ὁ Κύριος· ἀκούσατε τί ὁ
 11 κριτὴς τῆς ἀδικίας λέγει· ὁ δὲ Θεὸς οὐ μὴ ποιή-
 12 σῃ τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ τῶν βιών-
 13 των αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτός, καὶ μακροθυμεῖ
 14 ἐπ' αὐτοῖς; λέγω ὑμῖν ὅτι ποιήσει τὴν ἐκδίκη-
 15 σιν αὐτῶν ἐν τάχει. πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
 16 ἐλθὼν ἄρα εὕρησει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;
 Sir 8,6 9 Εἶπεν δὲ καὶ πρὸς τινὰς τοὺς πεποιθότας
 10 ἐφ' ἑαυτοῖς ὅτι εἰσὶν δίκαιοι καὶ ἐξουθενούν-
 11 τας τοὺς λοιποὺς τὴν παραβολὴν ταύτην.

37 σωμα] πτωμα 579 Θ 28 13-230 659 71 16 213 1093 al.
 280s E^r e syh^m Bas | επισυναχθησ. BSL 7 1071 4 Q 262]
 συναχθησ. rel. | 18,1 δε + και Ta^t ΨΔW D Θ-124 983 1424
 M rel. pl. synh ar gg | αυτους > D 700s 28s 1^a 118s 1424^a
 al. 213 al. 157s 047ss al. Λ^r rel. pl. gg | 2 λεγων > Ta D
 1^r 348 synp gg | τινι] τη ΨL 579 D 1194s X 047 sys |
 4 χρονον + πολυν Ta³ lat(-a) sy(c)pih ar sa, τινα D | ειπεν
 εν εαυτω] ηλθεν εις εαυτον κ. λεγει D Vig | 5 το + μη 716
 440 655 | ταυτην + απελθων D | εις τελος] εν παντι χρο-
 νω Ta | sycp gg, in novissimo Ta^t b ff i z, + die Ta^a q |
 6 ηκουσατε 157 Γ 998 1604 e Vig | 7 μη + μαλλον Ta
 synp | εκλεκτ.] δουλων 124 ar Vig | μακροθυμων ΔW
 700^r 13-U 291 Γ pl. K rel. sysih | 8 εις. ναι λεγω ΨΘ 565s
 13^r M 71 1071 N 713 RG syi ar bo Iq | οτι > Ta D 69ss
 1038 G vl(-e) Iq | 9 εισιν + οι 713 syc (Ta^t) | εξουθε-
 νουντες B 543 71 1071 1047 | λοιπους] πολλους syn ar |

dixit illis: Ubi cumque fuerit corpus, illuc congregabuntur et aquilae.

18,1-8 *Parabola iudicis iniqui*

Dicebat autem et parabolam ad illos, quoniam oportet semper orare et non deficere
 1 dicens: Iudex quidam erat in quadam civitate, qui Deum non timebat et hominem non
 2 reverebatur. Vidua autem quaedam erat in civitate illa et veniebat ad eum dicens: Vin-
 3 dica me de adversario meo. Et nolebat per multum tempus. Post haec autem dixit intra
 4 se: Etsi Deum non timeo nec hominem revereor, tamen quia molesta est mihi haec vidua,
 5 vindicabo illam, ne in novissimo veniens sugillet me. Ait autem Dominus: Audite quid
 6 iudex iniquitatis dicit. Deus autem non faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se
 7 die ac nocte, et patientiam habebit in illis? Dico vobis quia cito faciet vindictam illorum.
 8 Verumtamen Filius hominis veniens, putas, inveniet fidem in terra?

18,9-14 *Parabola pharisaei et publicani*

Dixit autem et ad quosdam, qui in se confidebant tamquam iusti et aspernabantur ceteros,

37 et OE b d z] > *rel.*

18,2 verebatur SFssZ*sUDQss r

1 R 12,12; C 4,2; 1 Th 5,17; 1 T 2,1ss

5 L 11,7s (Mt 26,10)

7 L 21,36; Ps 21,3

8 L 7,9; Jr 5,3

9 R 2,19; 10,2s

- 10 parabolam istam: Duo homines ascenderunt in
 templum ut orarent: unus pharisaeus et alter
 11 publicanus. Pharisaeus stans haec apud se ora-
 bat: Deus gratias ago tibi, quia non sum sicut
 ceteri hominum, raptōres, iniusti, adulteri, velut
 12 etiā hic publicanus; ieiuno bis in sabbato,
 13 decimas do omnium quae possideo. Et publi-
 canus a longe stans nolebat nec oculos ad cae-
 lum levare, sed percutiebat pectus suum dicens:
 14 Deus propitius esto mihi peccatori. Dico vobis,
 descendit hic iustificatus in domum suam ab
 illo, quia omnis qui se exaltat humiliabitur,
 et qui se humiliat exaltabitur.

18,15-30 *Parvuli, pericula divitiarum*

(Mt 19,13-30; Mc 10,13-31)

- 15 Afferebant autem ad illum et infantes, ut
 eos tangeret. Quod cum viderent discipuli, in-
 16 crepabant illos. Iesus autem convocans illos
 dixit: Sinite pueros venire ad me et nolite ve-
 17 tare eos; talium est enim regnum Dei. Amen
 dico vobis: Quicumque non acceperit regnum
 Dei sicut puer, non intrabit in illud.
 18 Et interrogavit eum quidam princeps dicens:
 Magister bone, quid faciens vitam aeternam
 19 possidebo? Dixit autem ei Iesus: Quid me dicis

11 homines SX*MaDsHeT e b c f i l r z

14 inc. amen dico O*rBsMaEKVThT gat z

15 quod] quos ZBsMaDHeKTW cr² z

16 ~ eos vetare codd. b i q z (e c f f l r²)

~ enim est OZsBsJUEHe e d i

Ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερόν προσ- 10
 εὔξασθαι, ὁ εἷς φαρισαῖος καὶ ὁ ἕτερος τελώ-
 νης. ὁ φαρισαῖος σταθεὶς ταῦτα πρὸς ἑαυτὸν 11 16 15
 προσηύχετο· ὁ Θεός, εὐχαριστῶ σοι ὅτι οὐκ εἰμι 1s 58,2s
 ὡσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄρπαγες, Sir 7,5
 ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης· νη- 12
 στεύω δις τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα Mt 23,23
 ὅσα κτῶμαι. ὁ δὲ τελώνης μακρόθεν ἕστως οὐκ 13 Ps 50,3-19
 ἠθέλεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπάραι εἰς τὸν
 οὐρανόν, ἀλλ' ἔτυπεν τὸ στήθος αὐτοῦ λέγων·
 ὁ Θεός, ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. λέγω ὑμῖν, 14 14,11
 κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ Mt 23,12
 παρ' ἐκεῖνον· ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινω- Ex 21,31
 θήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. 215,5

Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη, ἵνα 15 216,2
 αὐτῶν ἄπτηται· ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐπετί- 15-17:
 μων αὐτοῖς. ὁ δὲ Ἰησοῦς προσεκαλέσατο αὐτὰ 16 Mt 19,13-14
 λέγων· ἄφετε τὰ παιδιά ἔρχεσθαι πρὸς με καὶ Mc 10,13-16
 μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ
 βασιλεία τοῦ Θεοῦ. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅς ἂν 17 217,2
 μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ὡς παι- Mt 18,3
 δίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.

Καὶ ἐπηρώτησέν τις αὐτὸν ἄρχων λέγων· 18 218,2
 διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον 18-30:
 κληρονομήσω; ἔειπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· τί με 19 Mt 19,16-29
 Mc 10,17-30

10 ο¹ > B D 71 XsR | ο ετερος] εις D e c ff q | 11 φαρι-
 σαιος + ουν N vl(-e Cyp) | σταθεις + seorsum d synp
 ar | προς εαυτον > T^a S* 1071 vl pl. sa | προσευχεται
 W | 12 αποδεκατευω BS* | 13 τελων. + απο Θs 124 157s 12*
 270s 280s^{es} | ηθελεν] audebat T^a g² syc Aug¹ Vict,
 ηδυνατο W | λεγων + Ke b c ff l (T^a Sⁿ) | 14 αυτου] εαυ-
 του BL^c 945 157] + μαλλον T^a D vl synri | παρ εκειν.]
 η γαρ εκεινος ΨΔs 700^r 13 rel. (W Θ 69), + τ. φαρισαιον
 T^a D vl syr gg | 15 απηται X 1093 P, ευλογη syc, επιθη
 τ. χειρα αυτ. sys | 16 προσεκαλ., λεγων BSLss D 1^r 1071 *
 G ar syr co] - καλεσαμενος, ειπεν rel. pl. | τ. θυ] τ. ουρα-
 νων 579 1689s 157 1604 Λs a b c synp | 17 αμην + γαρ D 346
 N | 18 αρχων + πειραζων αυτον 213 472s, > Mn vl pl.]

- λέγεις ἀγαθόν; οὐδεις ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς ὁ Θεός.
 Ex 20,12-16 20 ἵ τὰς ἐντολάς οἶδας· μὴ μοιχεύσης, μὴ φονεύσης,
 Dt 5,16-20 μὴ κλέψης, μὴ ψευδομαρτυρήσης, τίμα τὸν πα-
 21 τέρα σου καὶ τὴν μητέρα. Ἰὸ δὲ εἶπεν· ταῦτα
 219,2 22 πάντα ἐφύλαξα ἐκ νεότητός μου. ἀκούσας δὲ ὁ
 Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· ἔτι ἔν σοι λείπει· πάντα
 ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ διάδος πτωχοῖς, καὶ ἔξεις
 Mt 6,20 23 θησαυρὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ δεῦρο ἀκο-
 220,2 23 λούθει μοι. ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα περίλυπος
 24 ἐγενήθη, ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα. ἰδὼν δὲ
 αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· πῶς δυσκόλως οἱ τὰ
 χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ
 25 εἰσπορεύονται. εὐκόπωτερον γὰρ ἔστιν κάμη-
 λον διὰ τρήματος βελόνης εἰσελθεῖν ἢ πλούσιον
 26 εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν. εἶπαν
 27 δὲ οἱ ἀκούσαντες· καὶ τίς δύναται σωθῆναι; Ἰὸ
 δὲ εἶπεν· τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις δυνατὰ
 28 παρὰ τῷ Θεῷ ἔστιν. Εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος· ἰδοὺ
 221,2 29 ἡμεῖς ἀφέντες τὰ ἴδια ἠκολουθήσαμεν σοι. ὁ δὲ
 εἶπεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδεις ἔστιν ὃς
 ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ γυναῖκα ἢ ἀδελφούς ἢ γονεῖς ἢ
 30 τέκνα ἕνεκεν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ὃς οὐχὶ

19 θς + ο πατηρ Mn Ωρ¹ | 20 οιδας] οίδα Mn, + ο δε
 ειπεν· ποιας Ta³ D e a | 21 ειπεν + αυτω 157 G c ff il
 sycr¹ | μου > Mn B D l | 22 ετι] οτι S* 700 229 VFH |
 λειπει + υπαγε (Mc 10,21) Ta⁴ 346 1207 270* syr | δος S
 33s Δs D 1* 209 Ms N 157s R al. A Ω | 24 Ις + περιλυπον
 γενομ. Ta ΨΔW D Θ^r 22s rel. lat sy³ ar gg | 25 γαρ >
 579 69 1279 N Π* b syr ar gg | τρηματ. BS D 157 Ωρ]
 τρυπηματ. L Θ 22 R, τρυμαλιας rel. | βελονης BS 33s 579
 D Θ 1-124 157 660s] ραφιδος rel. | εισελθ.¹] διελθ. Taⁿ D
 1^r 13s 826* 954 M 1071 713 472 P A lat pl. synh* ar |
 εισελθ.² > Ta¹ Ψ 579 e a ff ir² sysp | 28 αφηκαμεν... και
 S* Ψs 579^r W 700^r 124 rel. | τα ιδια] παντα Ta³ S* Ψs
 579^r W 700 rel. syph* gg, παντα τα ιδια 1-124 e a c l q
 syn ar | σοι + τι αρα εσται ημιν (Mt 19,27) Ta³ S^c X 472
 l r² | 29 αδελφ. + η αδελφας Ta³ ΨΔs D 477* Xs 485 1346
 gg¹ | τεκνα + εν τω καιρω τουτω D | 30 ος] και Ta a ff q
 vg Cyp | ος ουχι] εαν μη D e b c il ar, ος ου rel. pl. |

bonum? nemo bonus nisi solus Deus. Mandata 20
 nosti: *non occides, non moechaberis, non fur-*
tum facies, non falsum testimonium dices; ho-
nora patrem tuum et matrem. Qui ait: Haec 21
 omnia custodivi a iuventute mea. Quo audito, 22
 Iesus ait ei: Adhuc unum tibi deest: omnia
 quaecumque habes vende et da pauperibus et
 habebis thesaurum in caelo, et veni sequere
 me. His ille auditis contristatus est, quia dives 23
 erat valde. Videns autem Iesus illum tristem 24
 factum dixit: Quam difficile qui pecunias ha-
 bent in regnum Dei intrabunt. Facilius est 25
 enim camelum per foramen acus transire, quam
 divitem intrare in regnum Dei. Et dixerunt 26
 qui audiebant: Et quis potest salvus fieri? Ait 27
 illis: Quae impossibilia sunt apud homines, pos-
 sibilia sunt apud Deum. Ait autem Petrus: 28
 Ecce nos dimisimus omnia et secuti sumus te.
 Qui dixit eis: Amen dico vobis, nemo est, qui 29
 reliquit domum aut parentes aut fratres aut
 uxorem aut filios propter regnum Dei, et non 30

28 omnia] *nostra (ff i q r)

24 ~ illum Iesus *codd. gat z*

27 *inc. et ait X*EplE c fff i l*

29 relinquit X*BeUDQ q (Z*He c fff i*r)

20 Ex 20,12-16; Dt 5,16-20

22 Mt 6,20

27 L 1,37

29 L 14,26s

recipiat multo plura in hoc tempore et in saeculo venturo vitam aeternam.

18,31-43 *Tertia praedictio passionis, caecus sanatus* (Mt 20,17ss.29-34; Mc 10,32ss.46-52)

31 Assumpsit autem Iesus duodecim et ait illis:
Ecce ascendimus Hierosolymam, et consummabuntur omnia, quae scripta sunt per prophetas
32 de Filio hominis. Tradetur enim gentibus et
33 illudetur et flagellabitur et conspuetur; et postquam flagellaverint, occident eum, et tertia die
34 resurget. Et ipsi nihil horum intellexerunt, et erat verbum istud absconditum ab eis, et non intellegebant quae dicebantur.

35 Factum est autem, cum appropinquaret Hiericho, caecus quidam sedebat secus viam mendicans. Et cum audiret turbam praetereuntem,
36 dicans. Et cum audiret turbam praetereuntem,
37 interrogabat quid hoc esset. Dixerunt autem
38 ei, quod Iesus Nazareus transiret. Et clamavit
39 dicens: Iesu, fili David, miserere mei. Et qui praebant increpabant eum ut taceret. Ipse vero multo magis clamabat: Fili David, miserere mei.
40 Stans autem Iesus iussit illum adduci ad se. Et cum appropinquasset, interrogavit illum
41 dicens: Quid tibi vis faciam? At ille dixit: Domine ut videam. Et Iesus dixit illi: Respice.
42

30 venturo] futuro YZs^mMaRKW e a r²

33 ~ die tertia S^rBr^rHeVCsW e a r² z

34 et erat] erat autem OssUVW z

31 L 9,22.31.43s; 12,50s; 13,33; 22,37

34 L 9,45

42 Mt 9,22

μη λάβη πολλαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ
καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.

Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα εἶπεν πρὸς αὐ- 31 222,2
τούς· ἴδου ἀναβαίνομεν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ 31-34:
τελεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν Mt 20,17^{ss}
προφητῶν τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου· παραδοθή- Mc 10,32^{ss}
σεται γὰρ τοῖς ἔθνεσιν καὶ ἐμπαιχθήσεται καὶ 32 9,22
ὑβρισθήσεται καὶ ἐμπτυσθήσεται, καὶ μαστιγώ- 33
σαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ
τρίτῃ ἀναστήσεται. καὶ αὐτοὶ οὐδὲν τούτων 34 223,10
συνῆκαν, καὶ ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο κεκρυμμένον Mc 9,22
ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα.

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίσειν αὐτόν εἰς Ἱε- 35 224,2
ριχὼ τυφλὸς τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν ἐπαι- 35-43:
τῶν. ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομένου ἐπυν- Mt 20,29-34
θάνετο τί εἶη τοῦτο. ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ ὅτι Mc 10,46-52
Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος παρέρχεται. καὶ ἐβόησεν 38
λέγων· Ἰησοῦ υἱὲ Δαβὶδ, ἐλέησόν με. καὶ οἱ 39
προάγοντες ἐπετίμων αὐτῷ ἵνα σιγήσῃ. αὐτὸς
δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν· υἱὲ Δαβὶδ, ἐλέησόν
με. σταθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτόν ἀχ- 40
θῆναι πρὸς αὐτόν. ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπη-
ρώτησεν αὐτόν· τί σοι θέλεις ποιήσω; ὁ δὲ 41
εἶπεν· Κύριε, ἵνα ἀναβλέψω. ἰκαὶ ὁ Ἰησοῦς 42

επταπλασ. Τα^{sta} D vl syh^m Cyp Amb Aug¹, εκατονταπλ.
1241 472 syn, + νυν Τα^s 1194 Xs | αιωνιον + κληρονο-
μησει Τα^{all} ΘN vl(-f) syn ar | 31 περι τ. υιου Τα³ D(Θ)
13^r 348^r 229^c 1093 lat sy³ ar gg bo Ep | 32 κ. υβρισθησ.
> L D 700 1582s 716s vl syh⁺ ar | κ. εμπτυσθ. > 2193
1229s PR ar | 34 και²] αλλ Τα D 1^s 209 291 vl synp ar
gg sa | τουτο > D 1^s 209 291 vl syn ar bo | 35 εις] τη
Mn 13ss 983^r] επαιτων BSL 579 D 157 ΩQ Ad] προσαιτων
rel. | 37 απηγγειλ.] ειπον Τα^{svs} lat(-e) synp | 38 Iv >
Τα^{ta} 579 348^r A-280 al. E ΩQ | με 38~39 33 659 2145
157 485 b Ad | 39 παραγοντ. 477 291 1355 A-270 1200-
280 ar syi | πολλω > Τα^{(e)ta} D c synp ar gg sa | εκραζ.
+ Iv S 1s 13^r U 1396 gg | 40 πρ. αυτον > Τα^{at} D 1^r
660 e affil s syn gg Ad | 41 ινα + ανοιχθωσιν μου οι
οφθαλμοι κ. Τα syc ar gg |

εἶπεν αὐτῷ· ἀνάβλεψον· ἡ πίστις σου σέσωκέν
 43 σε. καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεψεν, καὶ ἠκολούθει
 αὐτῷ δοξάζων τὸν Θεόν. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν
 ἔδωκεν αἶνον τῷ Θεῷ.

19 Καὶ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἰεριχά. ¹καὶ ἰδοὺ
 2 ἄνθρωπος ὀνόματι καλούμενος Ζακχαῖος, καὶ αὐτὸς
 3 ἦν ἀρχιτελώνης, καὶ αὐτὸς πλούσιος. καὶ ἐζήτη
 4 ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν τίς ἐστίν, καὶ οὐκ ἠδύνατο
 5 ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. καὶ
 προδραμῶν εἰς τὸ ἔμπροσθεν ἀνέβη ἐπὶ συκο-
 μορέαν, ἵνα ἴδῃ αὐτόν, ὅτι ἐκείνης ἡμελλεν δι-
 6 ἐρχεσθαι. καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀνα-
 βλέψας ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν· Ζακχαῖε,
 σπεύσας κατάβηθι· σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου
 6 δεῖ με μεῖναι. καὶ σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπεδέ-
 15,2 7 ξαιτο αὐτόν χαίρων. καὶ ἰδόντες πάντες διεγόγγυ-
 ζον λέγοντες ὅτι παρὰ ἁμαρτωλῶ ἀνδρὶ εἰσῆλ-
 8 θεν καταλῦσαι. σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος εἶπεν πρὸς
 τὸν Κύριον· ἰδοὺ τὰ ἡμίσειά μου τῶν ὑπαρχόν-
 των, Κύριε, τοῖς πτωχοῖς δίδωμι, καὶ εἴ τι νό-
 9 τι ἔσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν. εἶπεν
 δὲ πρὸς αὐτόν ὁ Ἰησοῦς ὅτι σήμερον σωτη-
 ρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς

Ex 22,1
 Nu 5,6s

A 3,25; 16,31

42 αὐτῷ > Ψ*W 1200 | 43 ἰδων > 047s 998 K^s 280 | αι-
 νον] δοξαν D | 19,2 ονοματι > 13s 1689ss 1093 sa | καλουμ.
 > Ta³ 892 D 4 262 G lat pl. synp gg | 4 προσδραμ. Ψ
 LW 21s 1689s 346 267 al. 213 1012s Γ 4 1604 al. ΠΛ
 VE^r al. gg | 5 ὡς - τοπον] εγενετο εν τω διερχεσθ. αυτον
 D 157 vl (syc) | αναβλεψ. ο Ις BS 33s 579 Θ 1^r 1071 1093
 ar co] ειδεν αυτον κ. Ta D synp, + ειδ. αυτ. κ. rel. | γαρ
 > Ta^{as} 1675 348 047 1093 H* | 6 χαιρων] laete Ta syn,
 cum gaudio (magno) Ta^{vn} ar | 7 ιδοντ. + αυτον Ms 1047
 440 K^s 280 473, τουτο Ta³ sycp | λεγοντ. > Taⁿ D e a
 flilr¹⁻²s syc | 8 Ky] Iv Ta^{al} 13^r 7^s Ms 348 713 047 660s
 al. K^r ΩF e syspih^m | ημισια B*SI. Θ 1579 Q Ass] ημισυ
 ΔsW 544 69 7s 213s 4 R A, ημιση rel. | μου] μοι D* 28
 945 1194 al. | 9 τω] εν τω D A syn sa^l bo |

fides tua te salvum fecit. Et confestim vidit 43
et sequebatur illum magnificans Deum. Et omnis
plebs ut vidit dedit laudem Deo.

19,1-10 *Zachaeus*

Et ingressus perambulabat Hiericho. ¹Et ecce 19
vir nomine Zachaeus, et hic princeps erat pu- ²
blicanorum et ipse dives, et quaerebat videre 3
Iesum, quis esset, et non poterat prae turba,
quia statura pusillus erat. Et praecurrens ascen- 4
dit in arborem sycomorum ut videret eum, quia
inde erat transiturus. Et cum venisset ad locum, 5
suspiciens Iesus vidit illum et dixit ad eum:
Zachae, festinans descende, quia hodie in domo
tua oportet me manere. Et festinans descendit 6
et excepit illum gaudens. Et cum viderent om- 7
nes, murmurabant dicentes quod ad hominem
peccatorem divertisset. Stans autem Zachaeus 8
dixit ad Dominum: Ecce dimidium bonorum
meorum, Domine, do pauperibus, et si quid ali-
quem defraudavi, reddo quadruplum. Ait Iesus 9
ad eum: Quia hodie salus domui huic facta
est, eo quod et ipse filius sit Abrahae. Venit 10

19,2 ~ erat princeps *codd.*

5 suscipiens YODR r²

8 Dominum] Iesum. MaDR^cV e

43 L 2,20; 19,37

19,3 J 12,21

7 L 5,30; 15,2

8 Ex 22,1

9 L 3,8; A 3,25; 16,31

enim Filius hominis *quaerere* et salvum facere
quod perierat.

19,11-27 *Parabola mnarum* (cf. Mt 25,14-30)

11 Haec illis audientibus adiciens dixit para-
bolam, eo quod esset prope Hierusalem, et quia
existimarent quod confestim regnum Dei mani-
12 festaretur. Dixit ergo: Homo quidam nobilis
abiit in regionem longinquam accipere sibi re-
13 gnum et reverti. Vocatis autem decem servis
suis, dedit eis decem mnas et ait ad illos: Ne-
14 gotiamini dum venio. Cives autem eius oderant
eum et miserunt legationem post illum dicen-
15 tes: Nolumus hunc regnare super nos. Et factum
est ut rediret accepto regno, et iussit vocari
servos, quibus dedit pecuniam, ut sciret quan-
16 tum quisque negotiatus esset. Venit autem primus
dicens: Domine, mna tua decem mnas acqui-
17 sivit. Et ait illi: Euge bone serve, quia in
modico fuisti fidelis, eris potestatem habens
18 super decem civitates. Et alter venit dicens:
19 Domine, mna tua fecit quinque mnas. Et huic
20 ait: Et tu esto super quinque civitates. Et alter
venit dicens: Domine, ecce mna tua, quam
21 habui repositam in sudario; timui enim te, quia
homo austerus es, tollis quod non posuisti, et

10 salvum facere] salvare AsHTh e d i

13.16-25 minas FO^rBJUG^{*}R e r

17 fuisti fidelis BHe e i] ~ fid. fuisti *rel.*

18 mna] minuta U

21 te > A-MEp^{*}Ma

21s austeris A^cHXsB^csIUD^{*}rCs b f ff q r z (e d l)

10 Ez 34,16; L 5,32; J 3,17; 1 T 1,15 | 11 L 24,21;
A 1,6 | 12 Mc 13,34; L 15,13 | 14 Ps 2,1ss | 17 L 16,10

υἱὸς Ἀβραάμ ἐστίν· ἦλθεν γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀν- 10 ^{226,5}
 θρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός. ^{Ex 34,16}
^{J 3,17}
^{1 T 1,15}
 Ἀκούοντων δὲ αὐτῶν ταῦτα προσθεῖς εἶ- 11 ^{227,10}
 πεν παραβολήν, διὰ τὸ ἐγγὺς εἶναι Ἰερου- ^{11-27:}
 σαλήμ αὐτὸν καὶ δοκεῖν αὐτοὺς ὅτι παραχρη- ^{Mt 25,14-30}
 μα μέλλει ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἀναφαίνεσθαι. ^{24,21; A 1,6}
 Ἐἶπεν οὖν· Ἄνθρωπός τις εὐγενῆς ἐπορεύθη 12 ^{228,2}
 εἰς χώραν μακρὰν λαβεῖν ἑαυτῷ βασιλείαν καὶ ^{Mc 13,34}
 ὑποστρέψαι. καλέσας δὲ δέκα δούλους ἑαυτοῦ 13 ^{229,5}
 ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μναῖς, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς·
 πραγματεύσασθε ἐν ᾧ ἔρχομαι. οἱ δὲ πολῖται 14
 αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτόν, καὶ ἀπέστειλαν πρεσβείαν
 ὀπίσω αὐτοῦ λέγοντες· οὐ θέλομεν τοῦτον βασι-
 λεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπανελθεῖν 15
 αὐτὸν λαβόντα τὴν βασιλείαν καὶ εἶπεν φωνηθῆ-
 ναι αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους οἷς δεδώκει τὸ
 ἀργύριον, ἵνα γνοῖ τίς τί διεπραγματεύσατο. παρ- 16
 ἐγένετο δὲ ὁ πρῶτος λέγων· κύριε, ἡ μναῖ σου δέ-
 κα προσηργάσατο μναῖς. καὶ εἶπεν αὐτῷ· εὖγε, 17 ^{16,10}
 ἀγαθὲ δουλε, ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸς ἐγένου,
 ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα πόλεων. καὶ ἦλ- 18
 theoretical ὁ δεύτερος λέγων· ἡ μναῖ σου, κύριε, ἐποίησεν
 πέντε μναῖς. εἶπεν δὲ καὶ τούτῳ· καὶ σὺ ἐπάνω 19
 γίνου πέντε πόλεων. καὶ ὁ ἕτερος ἦλθεν λέγων· 20
 κύριε, ἰδοὺ ἡ μναῖ σου, ἣν εἶχον ὑποκειμένην
 ἐν σουδαρίῳ· ἐφοβούμην γάρ σε, ὅτι ἄνθρωπος 21

11 αὐτοὺς] αὐτοῖς S* 1207 291 482s | 12 τις + ἡν ευγεν.
 καὶ Τα^m W 1573 e*c sa | εαυτῷ > Τα³ D vl syn ar^m bo |
 13 πραγματευεσθε W 579 D Θ 1^r 230 71 U 291 472 Δ |
 εν ω] εως 892ss Θ^r 13-477 U^r 713 Γss al. 270^s 482s Δ^r
 rel. pl. | 15 ἐγένετο > Τα^{an} synp | εν τῷ > Δ D (sys) ar |
 τις τι διεπραγματευσατο (Ψ 892) Δs Θ^r rel. pl. lat pl. syph
 ar] τις >, -τευσαντο al. pl. e | 16 προσηργ.] ἐποίησεν
 1012s (71) ar bo | 17 εὖγε B 892 D lat Ωρ] εν rel. | δουλε
 + πιστε Τα^{an} 1241 f, ~ ar | 17.19 eris; praefectus super
 Τα synp | 18 δευτερο.] ἕτερος Τα^u D 157 lat sys | Κε >
 1241 716 ff ar |

- 22 αὐστηρὸς εἶ, αἴρεις ὁ οὐκ ἔθηκας, καὶ θερίζεις
 σου κρινῶ σε, πονηρὸν δοῦλε. ἦδεις ὅτι ἐγὼ ἄν-
 23 θρωπος αὐστηρὸς εἶμι, αἴρων ὁ οὐκ ἔθηκα,
 καὶ θερίζων ὁ οὐκ ἔσπειρα; καὶ διὰ τί οὐκ
 ἔδωκάς μου τὸ ἀργύριον ἐπὶ τράπεζαν; καὶ γὰρ
 24 ἐλθὼν σὺν τόκῳ ἄν αὐτὸ ἔπραξα. καὶ τοῖς
 παρεστῶσιν εἶπεν· ἄρατε ἀπ' αὐτοῦ τὴν μνᾶν
 25 καὶ δότε τῷ τὰς δέκα μνᾶς ἔχοντι. καὶ εἶπαν
 26 αὐτῷ· κύριε, ἔχει δέκα μνᾶς. λέγω ὑμῖν ὅτι παν-
 27 τὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται, ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχον-
 τος καὶ ὁ ἔχει ἀρθήσεται. πλὴν τοὺς ἐχθρούς
 μου τούτους τοὺς μὴ θελήσαντάς με βασιλεῦ-
 σαι ἐπ' αὐτοὺς ἀγάγετε ὧδε καὶ κατασφάξατε
 αὐτοὺς ἔμπροσθέν μου.
 28 Καὶ εἰπὼν ταῦτα ἐπορεύετο ἔμπροσθεν ἀνα-
 29 βαίνων εἰς Ἱεροσόλυμα. Καὶ ἐγένετο ὡς ἤγγισεν
 εἰς Βηθφαγή καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος τὸ κα-
 λούμενον Ἐλαιῶν, ἀπέστειλεν δύο τῶν μαθητῶν
 30 ἰλέγων· ὑπάγετε εἰς τὴν κατέναντι κώμην, ἐν ἣ
 εἰσπορευόμενοι εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν

230,2
 8,18;Mt13,12
 232,2
 29-38:
 Mt 21,1-9
 Mc 11,1-10
 J 12,12-16

21 εσπειρ. + συναγεις οθεν ου διεσκορπισας Θ 13^r 7^a
 348^r UN 716 Λ^r 476 | 22 αυτω + ο Κς αυτου Τα^{avm} 13^r
 047 syc | πονηρε] απιστε b c ff i l q r sys ar, + κ. απιστε
 syc, ~ a, + κ. οκνηρε Τα (+ κ. απιστε) f q | εσπειρα +
 κ. συναγων οθεν ου διεσκορπισα Θ 13^r 7^a U 1071 N 716
 Λ 476 | 23 διατι ουν D e r | ανεπραξα Θ A 1047 | 24 τ.
 μναν > D e a s | δοτε] απενενκατε D a r^l | 25 > W D
 69 1675 047 e b ff syv L c f | 26 λεγω + γαρ ΨΔW D Θ^r
 13 69-713 245-1093 al. A^r rel. syv h | δοθησ.] προστιθε-
 ται D sys, + κ. περισσευθησεται Τα^v 579 544 13^r 213 syc
 Cy, κ. προστιθεται syc | εχει] δοκει εχειν Mn Τα^l Θ 69
 346 1093 sych⁺ | 27 θελοντας D^l 1 118-346 7s 1071 al.
 R e | κατασφαξετε S 579 69 Ms 028 | μου² + κ. τ. αχρειον
 δουλ. εκβαλετε εις το σκοτος το εξωτερων. εκει εσται ο
 κλαυθμ. κ. ο βρυγμ. τ. οδοντων D | 28 εμπροσθ. > D
 vl, εκειθεν syv | 29-46 > Mn | 29 Βηθανια BS^{*} D^{*} | το
 καλουμ.] των 69 659 1579 213 K^a 473 sysi ar^m, + των
 Τα sycph ar co | ελεωνα W | 30 εν η] και Τα D syv r |

metis quod non seminasti. Dicit ei: De ore tuo 22
 te iudico, serve nequam; sciebas quod ego ho-
 mo austerus sum tollens quod non posui et
 metens quod non seminavi; et quare non de- 23
 disti pecuniam meam ad mensam, ut ego veniens
 cum usuris utique exegissem illam? Et adstan- 24
 tibus dixit: Auferte ab illo mnam et date illi,
 qui decem mnas habet. Et dixerunt ei: Domine, 25
 habet decem mnas. Dico autem vobis, quia 26
 omni habenti dabitur, et abundabit; ab eo autem,
 qui non habet, et quod habet auferetur ab eo.
 Verumtamen inimicos meos illos, qui noluerunt 27
 me regnare super se, adducite huc et interfici-
 cite ante me.

19,28-46 *Ingressus in Hierusalem, tem-
 plum emundatum* (Mt 21,1-16; Mc 11,1-11.15ss;
 J 12,12-16; cf. 2,13-17)

Et his dictis, praecedebat ascendens Hiero- 28
 solymam. Et factum est, cum appropinquasset 29
 ad Bethphage et Bethaniam ad montem, qui vo-
 catur Oliveti, misit duos discipulos suos ¹di- 30
 cens: Ite in castellum quod contra est; in quod
 introeuntes invenietis pullum asinae alligatum,
 cui nemo unquam hominum sedit; solvite illum

22 homo aust. ERK] ~ aust. homo *rel.* f

23 ut ff] *et *codd.*

illam] illud A-MZ*BssUGDsQCs gat e d

26 et abundabit Be^cUEQW Hil] > *rel.*

28 ascendens + in MZsBeJUDQssK d ff q r

30 contra + vos OEp^mBMaDsQsKTW q r z

22 Mt 12,37

26 L 8,18; Mt 13,12

27 Ps 2,9; Is 63,4ss; Ap 19,15

28 L 9,51

31 et adducite. Et si quis vos interrogaverit: Quare
 solvitis? sic dicetis ei: Quia Dominus operam
 32 eius desiderat. Abierunt autem qui missi erant
 et invenerunt, sicut dixit illis, stantem pullum.
 33 Solventibus autem illis pullum, dixerunt domini
 34 eius ad illos: Quid solvitis pullum? At illi dixe-
 runt: Quia Dominus eum necessarium habet.
 35 Et duxerunt illum ad Iesum, et iactantes ve-
 stimenta sua supra pullum imposuerunt Iesum.
 36 Eunte autem illo, substernebant vestimenta sua
 37 in via. Et cum appropinquaret iam ad descen-
 sum montis Oliveti, coeperunt omnes turbae
 discipulorum gaudentes laudare Deum voce
 magna super omnibus quas viderant virtutibus
 38 ¹dicentes:

*Benedictus, qui venit rex in nomine Domini,
 pax in caelo, et gloria in excelsis.*

39 Et quidam pharisaeorum de turbis dixerunt ad
 40 illum: Magister, increpa discipulos tuos. Qui-
 bus ipse ait: Dico vobis, quia si hi tacuerint,
 lapides clamabunt.

31 opera AsH-XBeIGKThT c

35 sua > U

pullum] illum ZUC e c d q

37 discipulorum V e d q r] discentium MG(Ep) f d,
 discumbentium He, descendentium AHOXsB-UQK
 ThCsW gat z (FDsR)

Deum] Dominum ZBeUK c

36 4 Rg 9,13

38 Ps 117,26; Mt 3,11; J 1,15.27; L 2,14

οὐδείς πώποτε ἀνθρώπων ἐκάθισεν, καὶ λύσαντες
αὐτὸν ἀγάγετε. καὶ ἐάν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ· διὰ τί 31
λύετε; οὕτως ἐρεῖτε· ὅτι ὁ Κύριος αὐτοῦ χρει-
αν ἔχει. ἀπελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι εὗρον 32 233,2
καθὼς εἶπεν αὐτοῖς. λυόντων δὲ αὐτῶν τὸν 33
πῶλον εἶπαν οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς αὐτούς· τί
λύετε τὸν πῶλον; οἱ δὲ εἶπαν ὅτι ὁ Κύριος 34
αὐτοῦ χρειαν ἔχει. καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν 35
Ἰησοῦν, καὶ ἐπιρίψαντες αὐτῶν τὰ ἱμάτια ἐπὶ
τὸν πῶλον ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν. πορευο- 36 234,1
μένου δὲ αὐτοῦ ὑπεστρώννουν τὰ ἱμάτια ἑαυ-
τῶν ἐν τῇ ὁδῷ. ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ ἤδη πρὸς 37
τῇ καταβάσει τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν ἤρξαντο
ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν χαίροντες αἰ-
νεῖν τὸν Θεὸν φωνῇ μεγάλῃ περὶ πασῶν ἧν
εἶδον δυνάμεων, λέγοντες· 38 Ps 117,26

Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος,

ὁ βασιλεὺς ἐν δνόματι Κυρίου.

ἐν οὐρανῷ εἰρήνη, καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις. 2,14
καὶ τινες τῶν φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπαν 39 235,5
πρὸς αὐτόν· διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς μαθη-
ταῖς σου. καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν· λέγω ὑμῖν, ἐὰν 40
οὗτοι σιωπήσουσιν, οἱ λίθοι κράξουσιν.

πωποτε> D 1012s H v| syn | αγαγ. + μοι (Mt 21,2) Ta³
1241 1194 213 1187 G gg | 31 δια τι λυετε > D e c f l s |
ουτως> Ta^{1s} a c f l s y c sa | 32 αυτοις+εστωτα τ. πωλον
7^s U 1071 713ss vg ar Ωρ, ~ a c f f (e i l q r) sy i | καθως-
αυτοις] ουτως e s y c | οι απεστ. - ειπαν 34] απεκριθησαν D |
οι απεσταλμ.] οι (δυο) μαθηται Ta³ | 33 ειπαν 34 ειπαν
e s y (c) s | 35 αυτον] τ. πωλον Ta³ D e s y p | πρ. τ. I v >
D e | 36 εαυτων B Ψ W Θ 124 1223 U N 713 660-485 R
A-280] αυτων rel. | 37 εγγιζοντων δε αυτων D s y n | ηδη
> Ta^{an} D M s Γ's al. ea s y n p gg sa | πασων... δυναμεων]
παντων... γινομενων D r (s y n), + δυναμ. Θ 13-230 ar, >
Taⁱⁿ v l p l. | 38 ο ερχομεν.> S* H e l* Ωρ | ο ερχομ. εν ονομ.
Κυ, ευλογημεν. ο βασιλευς D c f f i s, + του Ιηλ 157 s y h⁺ |
ο βασιλ. > W 579 1216 1038 Λ | 39 επιτιμησ. + ινα μη
κραξουσιν s y n | 40 ειπεν B S 33s 1241 ar co Ωρ] + αυτοις
rel. | αμην λεγω Ta^{an} N G s y n |

- 236,10 41 Καὶ ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν ἐκλαυσεν
 4 Rg 8,11 42 ἐπ' αὐτήν, λέγων ὅτι εἰ ἔγνωσ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύ-
 J 11,35 42 τη καὶ σὺ τὰ πρὸς εἰρήνην · νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ
 Dt 32,29 43 ὀφθαλμῶν σου. ὅτι ἤξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σὲ καὶ
 Mt 13,14 43 παρεμβαλοῦσιν οἱ ἐχθροί σου χάρικά σοι καὶ
 21,6; Ps 136,9 44 θεν, καὶ ἐδαφιοῦσίν σε καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί,
 237,2 44 καὶ οὐκ ἀφήσουσιν λίθον ἐπὶ λίθον ἐν σοί, ἀνθ'
 238,1 45 Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερόν ἤρξατο ἐκβάλλειν
 45-48: 46 τοὺς πωλοῦντας, λέγων αὐτοῖς· γέγραπται· καὶ
 Mt 21,12-16 46 ἔσται ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς· ὑμεῖς δὲ
 Mc 11,15-18 46 αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον ληστῶν.
 J 2,13-16
 Is 56,7; Jr 7,11
 239,1 47 Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱε-
 21,37; 22,53 47 ρῷ· οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐζήτουν
 J 18,20 48 αὐτὸν ἀπολέσαι καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ, καὶ
 240,2 οὐκ εὔρισκον τὸ τί ποιήσωσιν· ὁ λαὸς γὰρ ἄπισ-
 1-8: 20 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν διδάσκον-
 Mt 21,23-27 20 τος αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εὐαγγελι-
 Mc 11,27-33

42 εγνωσ+κ. σου καιγε ΨΔsW 700-M 71-N 713 al. rel. a ff
 Eus* Ef | εν-ειρηνην] tu quoque fleres, nam in hoc die
 habes pacem Ta^{v(1)} | ημερα+σου Ta^{at} ΔsW 700s 28^r
 13-828 1424-N 713 I^r pl. K^r rel. a c ff | vg syvh] νυν> e a
 i l syv Iq] 43 περιβαλ. BΔW(D)700-213 al. 157ss Γ rel.
 Eus|σοι> D e a | σε² > S*L 472 Ωρ | παρεμβαλ. -σοι>
 Ta^r 954 Ωρ | χαρακα > Ta^{an} synp Eus | κ. περικυκ. σε>
 Ta^{av} a vg¹ synp | συναξουσ. 13ss 983-230 1279 Ks al. gg |
 κ. συνεξ. σε > W e c i l q ar^m | 44 εκδαφ. 565 1279s 213 |
 εν²+ολη D Θ 1^r (e) c i r²s ar | 45 πωλουντας+εν αυτω κ.
 αγοραζοντας (Cs) 33 892 ΔW D Θ^r rel. pl.,+κ. τ. τραπε-
 ζας τ. κολλυβιστων εξεχεεν κ. τ. καθηδρας τ. πωλουντων
 τ. περιστερας D 443 4 716 Δs e a i l s syh⁺ (ar),+κατεστρε-
 ψεν 262 c ff q | 46 εσται] κληθησεται (Is 56,7) C^o 1241
 21 1071 713 251s 440 655 e, > S* 579 28 | 47 το > L 579
 69 983 124 71 N | πρωτοι] πρεσβυτεροι (Mt 21,23) 1071
 157 1012 f syph* Ωρ | 48 το > Δ D 700 565 1^r 69 U I*
 472 660 Ωρ | ακουειν D 69 M 348^r 1093ss 1555 sy³ ar gg |
 20,1 ημερ. + εκεινων C 33 892 Δ W Θ^r 13-230 1424-U
 291 rel. pl. syh ar | εν τω ιερω > Ms K^s 280 473 262 |

Et ut appropinquavit, videns civitatem fle- 41
vit super illam ¹dicens: Quia si cognovisses 42
et tu, et quidem in hac die tua, quae ad pacem
tibi, nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis.
Quia venient dies in te, et circumdabunt te 43
inimici tui vallo et circumdabunt te et coan-
gustabunt te undique, et ad terram proster- 44
nent te et filios tuos, qui in te sunt, et non
relinquent in te lapidem super lapidem, eo
quod non cognoveris tempus visitationis tuae.

Et ingressus in templum coepit eicere ven- 45
dentes in illo et eementes ¹dicens illis: Scrip- 46
tum est: Quia *domus mea domus orationis est*,
vos autem fecistis illam *speluncam latronum*.

19,47-20,47 *Disputationes cum Iudaeis*

(Mt 21,23-23,29; Mc 11,27-12,40)

Et erat docens cotidie in templo. Prin- 47
cipes autem sacerdotum et scribae et prin-
cipes plebis quaerebant illum perdere, et non 48
inveniebant quid facerent illi. Omnis enim po-
pulus suspensus erat audiens illum.

20,1-8 *Christi potestas* (Mt 21,23-27; Mc 11,27-33)

Et factum est in una dierum, docente illo 20
populum in templo et evangelizante, conve-

43 et circumdabunt te² > OEp*BDQHe cilr^{1.2}

44 et¹ > AFsBGTh

tuos > A-MX^oEpJUGThCs c ffils

47 et scribae > U

48 quid] quod AsHMaTh

nerunt principes sacerdotum et scribae cum
 2 senioribus¹ et aiunt dicentes ad illum: Dic nobis,
 in qua potestate haec facis? aut quis est, qui
 3 dedit tibi hanc potestatem? Respondens autem
 Iesus dixit ad illos: Interrogabo vos et ego
 4 unum verbum. Respondete mihi: ¹ Baptismus
 5 Iohannis de caelo erat an ex hominibus? At
 illi cogitabant intra se dicentes: Quia si dix-
 erimus de caelo, dicet: Quare ergo non cre-
 6 didistis illi? Si autem dixerimus ex hominibus,
 plebs universa lapidabit nos; certi sunt enim
 7 Iohannem prophetam esse. Et responderunt se
 8 nescire unde esset. Et Iesus ait illis: Neque
 ego dico vobis in qua potestate haec facio.

20,9-19 *Parabola malorum agricolarum*
 (Mt 21,33-46; Mc 12,1-12)

9 Coepit autem dicere ad plebem parabolam
 hanc: Homo *plantavit vineam* et locavit eam
 colonis, et ipse peregre fuit multis temporibus.
 10 Et in tempore misit ad cultores servum, ut de
 fructu vineae darent illi. Qui caesum dimise-
 11 runt eum inanem. Et addidit alterum servum

3 Iesus MaEK ffilq] > *rel.*

unum > ZJURKsCs (e) c q

4 baptismum *codd.* vl (-e c d)

5 dicet + nobis OBGE^r a c l q r¹⁻² z

ergo > Z*sMaE c ffil r¹⁻²

9 homo + quidam GHeTh* r

6 Mt 11,9; L 7,26

9 Is 5,1

10 4 Rg 17,13s; 2 Par 36,15s

ζομένου ἐπέστησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς σὺν τοῖς πρεσβυτέροις, καὶ εἶπαν λέγον· 2
 τε, πρὸς αὐτόν· εἰπὸν ἡμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ
 ταῦτα ποιεῖς, ἢ τίς ἐστὶν ὁ δούς σοι τὴν ἐξουσίαν
 ταύτην; ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· 3
 ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ λόγον, καὶ εἴπατέ μοι·
 ἴτὸ βάπτισμα Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν ἢ ἐξ ἀν- 4
 θρώπων; οἱ δὲ συνελογίσαντο πρὸς ἑαυτοὺς λέ- 5
 γοντες ὅτι ἐὰν εἴπωμεν· ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ· διὰ
 τί οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ἐὰν δὲ εἴπωμεν· ἐξ ἀν- 6
 θρώπων, ὁ λαὸς ἅπας καταλιθάσει ἡμᾶς· πε-
 πεισμένος γάρ ἐστιν Ἰωάννην προφήτην εἶναι.
 καὶ ἀπεκρίθησαν μὴ εἰδέναί ποθεν. καὶ ὁ 7
 Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν 8
 ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

Ἦρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν τὴν πα- 9
 ραβολὴν ταύτην. Ἄνθρωπος ἐφύτευσεν ἀμπε-
 λῶνα, καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδί-
 μησεν χρόνους ἱκανούς. καὶ καιρῷ ἀπέστειλεν 10
 πρὸς τοὺς γεωργοὺς δούλον, ἵνα ἀπὸ τοῦ καρ-
 ποῦ τοῦ ἀμπελῶνος δώσουσιν αὐτῷ· οἱ δὲ
 γεωργοὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν δείραντες κενόν.

241,2

9-19:

Mt 21,33-46

Mc 12,1-12

Is 5,1

2 Par 36,15

αρχιερ. Ta³ B-579 D Θ 1-1424 7 Ms 213s N 157s 4 1604s
 QR lat sy⁴ ar gg co] ιερεις rel. | 2 λεγοντ. > Ta³ C D
 1071 1093 efg synri ar co | ειπον ημιν > Ta^{1a} S^{*C} 4
 sys | εστιν - σοι] σοι δεδωκεν Ta^{1a} Ψ 1241 1424 1071 c
 syn ar^m gg bo] 3 επερωτησω D 713 1604 440 661 | λογον
 Bs 33s W 1^r 788s 1216 157 1012 1229 R al. vl pl. synrh⁺
 ενα λογον rel. (~), > ea ffi syc gg | 5 διελογισ. 1^r N 713
 245 472, συνελογιζοντο SsW D Θ N 157 472 lat(-e) | ερει
 + ημιν (Mt 21,25) Ta^{1a} C^{*} N 716 vl pl. synri gg sa |
 δια τι + ουν Ta^{1a} C 33 D 1^r 346 MsN 472 1604ss al. Q
 A^r ea ffi q vg syh ar sa | 6 λιθασει ημ. ο λαος απας D
 syncr (e, 713 4) | 7 ποθεν > Ta^{1a} 1194 213 KE cf | 9-18 >
 Mn | 9 προς τ. λαον > D ea | ανθρ. + τις W Θ 544 13^r
 7^a 477 1071 157s 1093s 660s A r synrh⁺ ar gg | αυτος δε
 απεδημ. D e (lat pl. ar) | 10 και + quodam a ffi q syn |
 καιρω + τ. καρπων | sa | οι γεωργοι > D ea cl vg syn |

11 ἰκαὶ προσέθετο ἕτερον πέμψαι δοῦλον· οἱ δὲ
 κάκεινον δείραντες καὶ ἀτιμάσαντες ἐξαπέστει-
 12 λαν κενόν. καὶ προσέθετο τρίτον πέμψαι· οἱ δὲ
 13 καὶ τοῦτον τραυματίσαντες ἐξέβαλον. εἶπεν δὲ
 ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος· τί ποιήσω; πέμψω
 τὸν υἱόν μου τὸν ἀγαπητόν· ἴσως τοῦτον ἐντρα-
 14 πήσονται. ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ διελο-
 γίζοντο πρὸς ἀλλήλους λέγοντες· οὗτός ἐστιν ὁ
 κληρονόμος· ἀποκτείνωμεν αὐτόν, ἵνα ἡμῶν
 15 γένηται ἡ κληρονομία. καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν
 ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος ἀπέκτειναν. τί οὖν ποιήσει
 16 αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; ἐλεύσεται καὶ
 ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τούτους, καὶ δώσει τὸν
 ἀμπελῶνα ἄλλοις. ἀκούσαντες δὲ εἶπαν· μὴ γέ-
 17 νοιτο. ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς εἶπεν· τί οὖν ἐστιν
 τὸ γεγραμμένον τοῦτο·

*λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες,
 οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας;*

18 πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λίθον συνθλασθή-
 19 σεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν. Καὶ
 ἐζήτησαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐπιβα-
 λεῖν ἐπ' αὐτόν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, καὶ
 ἐφοβήθησαν τὸν λαόν· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς
 αὐτοὺς εἶπεν τὴν παραβολὴν ταύτην.

20 Καὶ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν ἐγκαθέτους
 ὑποκρινομένους ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι, ἵνα ἐπι-
 λάβωνται αὐτοῦ λόγου, ὥστε παραδοῦναι αὐτόν

243,2
 20-26:
 Mt 22,15-22
 Mc 12,13-17
 11,54

11s προσεθ. πεμψαι] επεμψεν D e (sys) | 12 εξεβαλ.] εξ-
 απεστειλ. κενον 1241 D f q | 13 τουτον B-579 D 1^r 157 Q
 vl(-e) synh^m ar co] + ιδοντες rel. | 14 κληρονομ. + δευτε
 SC 33^r D Θ^r 1424^r 71-443 157 pl. 270 473 Λ rel. pl. e
 synrh^t gg bo | ινα γεν.] κ. εσται Ta⁴ C 1^r c i l q (e ff) synp |
 16 ελευσ. κ.] λεγουσιν (Mt 21,41) sys | δε-γενοιτο] ταυτα
 εγνωσαν γαρ-ταυτην (19 b) sys | 19 τ. λαον > 700ss 544
 1424-945 71 348^r 443 713 Γss al. Λ^r G rel. | 20 και¹ +
 τοτε (Mt 22,15) Ta^{ai} syn ar | παρατηρ.] αποχωρησαντ.
 D Θ 213 vl (W) | ειναι > D e a c q z vg synp gg |

mittere. Illi autem hunc quoque caedentes et
 afficientes contumelia dimiserunt inanem. Et 12
 addidit tertium mittere; qui et illum vulne-
 rantes eiecerunt. Dixit autem dominus vineae: 13
 Quid faciam? mittam filium meum dilectum,
 forsitan, cum hunc viderint, verebuntur. Quem 14
 cum vidissent coloni, cogitaverunt intra se di-
 centes: Hic est heres, occidamus illum, ut
 nostra fiat hereditas. Et eiectum illum extra 15
 vineam occiderunt. Quid ergo faciet illis do-
 minus vineae? Veniet et perdet colonos istos 16
 et dabit vineam aliis. Quo audito, dixerunt illi:
 Absit. ¹Ille autem adspiciens eos ait: Quid est 17
 ergo hoc, quod scriptum est:

*Lapidem, quem reprobaverunt aedificantes,
 hic factus est in caput anguli?*

Omnis, qui ceciderit super illum lapidem, con 18
 quassabitur; super quem autem ceciderit, com-
 minuet illum. Et quaerebant principes sacer- 19
 dotum et scribae mittere in illum manus illa
 hora et timuerunt populum; cognoverunt enim
 quod ad ipsos dixerit similitudinem hanc.

20,20-26 *De censu* (Mt 22,15-22; Mc 12,13-17)

Et observantes miserunt insidiatores, qui 20
 se iustos simularent, ut caperent eum in ser-
 mone, ut traderent illum principatui et pote-

19 manus AH^oXssBeIUQVThCsW] + in *rel.*
 hanc a d] istam *codd.*

20 ut² a d r] et *codd.*

21 stati praesidis. Et interrogaverunt eum dicentes: Magister, scimus quia recte dicis et doces et non accipis personam, sed viam Dei in veritate doces; licet nobis tributum dare Caesari an non? Considerans autem dolum illorum dixit ad eos: Quid me tentatis? Ostendite mihi denarium. Cuius habet imaginem et inscriptionem? Respondentes dixerunt ei: Caesaris.¹ Et ait illis: Reddite ergo quae sunt Caesaris Caesari, et quae sunt Dei Deo. Et non poterunt verbum eius reprehendere coram plebe, et mirati in responso eius tacuerunt.

20,27-40 *De mortuorum resurrectione*

(Mt 22,23-33; Mc 12,18-27)

27 Accesserunt autem quidam sadducaeorum, qui negant esse resurrectionem, et interrogaverunt eum ¹dicentes: Magister, Moyses scripsit nobis: *Si frater alicuius mortuus fuerit habens uxorem, et hic sine liberis fuerit, ut accipiat eam frater eius uxorem et suscitet*
29 *semen fratri suo.* Septem ergo fratres erant, et primus accepit uxorem et mortuus est sine
30 filiis. Et sequens accepit illam et ipse mortuus est sine filio. Et tertius accepit illam, similiter

21 ~ in veritate viam Dei *codd.* vl

22 trib. dare Caesari MZ*GVs a d i q z*] ~ dare tributum Caes. *rel.*

24 ei ZBeUKVW] > *rel.*

25 sunt Caes. SEpJsHeV gat a d q r¹⁻², sunt Dei r²] ~ Caes. sunt, Dei sunt *rel.*

26 responsis AsH-XEp*BeIMaETh gat

28 liberis e] filiis *codd.*

30 filio c l q r] filiis H^cOETH gat a f i r

τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος. καὶ ἐπη- 21
 ρώτησαν αὐτὸν λέγοντες· διδάσκαλε, οἶδαμεν
 ὅτι ὀρθῶς λέγεις καὶ διδάσκεις καὶ οὐ λαμβά-
 νεις πρόσωπον, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ
 Θεοῦ διδάσκεις. ἔξεστιν ἡμᾶς Καίσαρι φόρον 22
 δοῦναι ἢ οὐ; κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν παν- 23
 ουργίαν εἶπεν πρὸς αὐτούς· δείξατέ μοι δη- 24
 νάριον· τίνος ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπιγραφὴν; οἱ δὲ
 εἶπαν· Καίσαρος. ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· 25
 τοῖνυν ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ
 τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ. καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέ- 26
 σθαι αὐτοῦ ῥήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ, καὶ
 θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ ἐσίγησαν.

Προσελθόντες δὲ τινες τῶν σαδδουκαίων, οἱ 27 27-40:
 ἀντιλέγοντες ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ἐπηρώτησαν Mt 22,23-3:
 αὐτὸν λέγοντες· διδάσκαλε, Μωϋσῆς ἔγρα- 46
 ψεν ἡμῖν, ἐάν τις ἀδελφὸς ἀποθάνῃ ἔχων γυ- Mc 12,18-2
 ναῖκα, καὶ οὗτος ἄτεκνος ᾗ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελ- 34
 φὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα Gn 38,8
 τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ἔπτα οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ 28 Dt 25,5s
 ὁ πρῶτος λαβὼν γυναῖκα ἀπέθανε ἀτεκνος·
 ἡ καὶ ὁ δεύτερος ἡ καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν αὐτήν, 30
 31

τη¹ - ηγεμονος] τω ηγεμονι D e syc | 21 ου] ουδενος (Mt 22,16) D syn Aug | 23 κατανοησ.] επιγνους Ta³ D e (sy³) gg sa | πονηριαν (Mt 22,18) Ta^{v1} C* D 7^s e a l r syn h^m | αυτους BSLss 1^r 1424 157 e ar co] + τι με πειραζετε rel.] + υποκριται Ta³ C 1071 l | 24 δηναρ. + οι δε εδειξαν κ. ειπεν SC 33-579 21 1-124 1194s 213s 157 1604 270^s c syh ar gg co | οι BS 33-579 213 N 157 synp co] αποκριθεντες rel. | 25 τοινυν > Ta^{ss} D 2145 e a ffil syn | 26 αυτου¹] του BSLss (Θ) | 27 αντιλεγ.] λεγοντ. B-579 D Θ 565 1^r 7^s N 660 e synp co | επηρωτων B 579 13^r 1071 a | 28 αποθανη ατεκνος εχ. γυν. ινα D e (synp) | η] αποθανη D Θ^r 13-71 U 1012^r rel. pl. cfi | 29 ησαν + παρ ημιν (Mt 22,25) Ta S D M 245 c ffil q sys gg | 30 ελαβ. ο δευτ. τ. γυναικα κ. ουτος απεθανεν ατεκνος Ψs 579s W Θ-U 1071^r 713 245s rel. sy³ ar^m gg (a c f i l q ar) | 31 αυτην + ωσαυτως Θss 28s 1675s 7^s 71 348^r 245 Γ-1093 al. ALss rel. lat(-e) syph ar co |

- ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἑπτὰ οὐ κατέλιπον τέκνα καὶ
 32 ἀπέθανον. Ἕστερον καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν. Ἡ γυ-
 33 νὴ οὖν ἐν τῇ ἀναστάσει τίνος αὐτῶν γίνεται γυνή;
 34 οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα. Ἐκεῖνοι εἶπεν
 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου
 35 γαμοῦσιν καὶ γαμίσκονται, οἱ δὲ καταξιοθέντες
 τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν καὶ τῆς ἀναστάσεως
 τῆς ἐκ νεκρῶν οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται.
 1 J 3,1s 36 οὐδὲ γὰρ ἀποθανεῖν ἐτι δύνανται, ἰσαγγελοὶ γὰρ
 εἰσιν, καὶ υἱοὶ εἰσιν Θεοῦ τῆς ἀναστάσεως υἱοὶ
 37 ὄντες. ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροί, καὶ Μωϋ-
 Ex 3,2-6 σῆς ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆς βάρου, ὡς λέγει Κύριον τὸν
 Θεὸν Ἀβραὰμ καὶ Θεὸν Ἰσαὰκ καὶ Θεὸν Ἰακώβ·
 R 14,8 38 Ἐκεῖνος δὲ οὐκ ἔστιν νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων· πάντες
 244,2 39 γὰρ αὐτῷ ζῶσιν. ἀποκριθέντες δὲ τινες τῶν
 40 γραμματέων εἶπαν· διδάσκαλε, καλῶς εἶπας. οὐκ
 ἐτι γὰρ ἐτόλμων ἐπερωτᾶν αὐτὸν οὐδέν.
 245,2
 41-44: 41 Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· πῶς λέγουσιν τὸν
 Mt 22,41-45 42 Χριστὸν εἶναι Δαυὶδ υἱόν; αὐτὸς γὰρ Δαυὶδ
 Mc 12,35ss λέγει ἐν βίβλῳ ψαλμῶν·
 Ps 109,1
 Εἶπεν Κύριος τῷ Κυρίῳ μου· κάθου ἐκ
 43 δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου
 ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.

ὡσαυτ. -οι] εως των 1241 e gg | επτα + και Ta^{atn} 1241
 W Θ 1^r 13 pl. Ms 713s Γ 660sss al. K^r lat pl. sy³ ar |
 κ. απεθανον > 1^r c ff i l ar | 32 υστερον > ci syv ar | 33 η
 γυνη - ανυστ. BLss syh^m] εν τη ουν αναστ. rel. | 34 γαμ.
 κ. γαμισκ.] γεννωνται κ. γεννωσιν ff i q gat*, ~ e c l Cyp
 Aug, p^r. D a r¹⁻² syv h^m Ωρ (1093) | 35 τυχειν > Ta^{atn}
 lat pl. sysp bo Ep | της εκ] των 1689 267s 1574 998 440 |
 36 γαρ¹ > Ta^{atn} 579 660 440 H syv gg | ετι > W 1s 22^s
 1424 e c ff i l q | δυναντ.] μελλουσιν Mn W D¹ Θ vl pl.
 syh^m Cyp | ισαγγελ.] ως αγγελ. 579 1675 157 | εισιν 1^o 2
 D 157 1573 vl pl. sys | θυ] τ. θω D | 37s > Mn | 37 εμη-
 νυσ.] εδηλωσεν W D e | 41 λεγουσ. + τινες 1223 Ms 291
 1047s 440 A^r syh⁺, οι γραμματεις 13^r 1093 syv p | 42 αυ-
 τος γαρ BS 33-579 Θ 1^r 124 1071 157 R l ar co] κ. αυ-
 τος rel. | 43 υποκατω D vl(-f) sycp gg bo |

et omnes septem, et non reliquerunt semen
 et mortui sunt. Novissime omnium mortua est 32
 et mulier. In resurrectione ergo cuius eorum 33
 erit uxor? siquidem septem habuerunt eam
 uxorem. Et ait illis Iesus: Filii huius saeculi 34
 nubunt et traduntur ad nuptias, illi vero, qui 35
 digni habebuntur saeculo illo et resurrectione
 ex mortuis, neque nubent neque ducent uxores;
 neque enim ultra mori poterunt; aequales 36
 enim angelis sunt et filii sunt Dei, cum sint
 filii resurrectionis. Quia vero resurgant mortui, 37
 et Moyses ostendit secus rubum, sicut dicit
Dominum, Deum Abraham et Deum Isaac et
Deum Iacob. Deus autem non est mortuorum, 38
 sed vivorum; omnes enim vivunt ei. Respon- 39
 dentes autem quidam scribarum dixerunt ei:
 Magister, bene dixisti. Et amplius non aude- 40
 bant eum quidquam interrogare.

20,41-44 *Dominus David* (Mt 22,41-46; Mc 12,35ss)

Dixit autem ad illos: Quomodo dicunt 41
 Christum filium esse David? et ipse David 42
 dicit in libro Psalmorum:

*Dixit Dominus Domino meo: sede a dextris
 meis,*

*donec ponam inimicos tuos scabellum pedum
 tuorum?*

32 *inc.* et novissime ZU | novissime V d ff l q r |
 -ma *rel.* | 34 huius saeculi KHe vl pl.] ~ saec. huius
rel. e z | nubent FXsUE | 35 vero] autem S·MMa e
 a d i r | nubunt, ducunt S^rB^rD^rCs i | 37 resurgunt O
 Z*sBeJT, -gent DsRs gat i r | dicit + vidi c f ff i l q r
 (D Q r²) | 39 respondens, dixit ZBU i z (d ff q) | ei G
 D | > *rel.* | 41 esse David ER] ~ Dav. esse *rel.* a c f
 ff i l q r² z

34 L 16,8 | 35 Ph 3,11 | 37 Ex 3,2.6 | 38 R 14,8 |
 41 J 7,42 | 42 Ps 109,1

44 David ergo Dominum illum vocat, et quomodo
filius eius est?

20,45ss *Scribae correpti* (Mt 23,5ss; Mc 12,38ss)

45 Audiente autem omni populo, dixit disci-
46 pulis suis: Attendite a scribis, qui volunt am-
bulare in stolis et amant salutationes in foro
et primas cathedras in synagogis et primos
47 discubitus in conviviis, qui devorant domos
viduarum simulantes longam orationem. Hi
accipient damnationem maiorem.

21,1-4 *Viduae oblatio* (Mc 12,41-44)

21 Respiens autem vidit eos, qui mittebant
2 munera sua in gazophylacium, divites. Vidit
autem et quandam viduam pauperculam mit-
3 tentem aera minuta duo. Et dixit: Vere dico
vobis, quia vidua haec pauper plus quam omnes
4 misit. Nam omnes hi ex abundantia sibi miserunt
in munera Dei, haec autem ex eo quod deest
illi omnem victum suum quem habuit misit.

21,5-38 *Sermo eschatologicus*

(Mt 24,1-22.29-36; Mc 13,1-20.24-37)

21,5-24 *Initia, urbis excidium*

(Mt 24,1-22; Mc 13,1-20)

5 Et quibusdam dicentibus de templo quod
bonis lapidibus et donis ornatum esset, dixit:
6 Haec quae videtis, venient dies, in quibus non
relinquetur lapis super lapidem, qui non de-
7 struatur. Interrogaverunt autem illum dicentes:
Praeceptor, quando haec erunt, et quod signum

47 percipient XsKW

21,3 paupercula Ep^mGDRs c ffilm q r^{1.2}

4 abundantia A*-HOX^cEpBeGsDsRKTh gat d q

5 ~ lapidibus bonis *codd.* vl

46 L 11,43 | 21,3 2 C 8,11 | 4 L 12,15 | 6 L 19,44

Ἰ Δαυίδ οὖν αὐτὸν Κύριον καλεῖ, καὶ πῶς αὐτοῦ 44
υἱός ἐστιν ;

Ἐκκούοντος δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ εἶπεν τοῖς 45 ^{246,2}
μαθηταῖς αὐτοῦ· Προσέχετε ἀπὸ τῶν γραμμα- 46 ^{45-47:}
τέων τῶν θελώντων περιπατεῖν ἐν στολαῖς καὶ ^{Mt 23,1.53a}
φιλοῦντων ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ πρω- ^{Mc 12,38aa}
τοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ πραιτοκλι- ^{11,43}
σίας ἐν τοῖς δείπνοις, οἱ κατεσθίουσιν τὰς οἰ- 47 ^{247,8}
κίας τῶν χηρῶν καὶ προφάσει μακρὰ προσεύ-
χονται· οὗτοι λήμψονται περισσότερον κρίμα.

Ἐναβλέψας δὲ εἶδεν τοὺς βάλλοντας εἰς τὸ 21 ^{1-4:}
γαζοφυλάκιον τὰ δῶρα αὐτῶν πλουσίους. εἶδεν 2 ^{Mc 12,41-44}
δὲ τινα χήραν πενιχρὰν βάλλουσαν ἐκεῖ λεπτὰ
δύο, ἰ καὶ εἶπεν· ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα 3 ^{2 C 8,2.12}
αὕτη ἢ πτωχὴ πλεῖον πάντων ἔβαλεν· πάντες 4
γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον
εἰς τὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ, αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερή-
ματος αὐτῆς πάντα τὸν βίον ὃν εἶχεν ἔβαλεν.

Καὶ τινῶν λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι 5 ^{248,2}
λίθοις καλοῖς καὶ ἀναθήμασιν κεκόσμηται, εἶπεν· ^{5-24:}
Ἰ ταῦτα ἃ θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν αἷς 6 ^{Mt 24,1-21}
οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ λίθῳ, ὃς οὐ καταλυ- ^{Mc 13,1-19}
θήσεται. ἐπηρώτησαν δὲ αὐτὸν λέγοντες· δι- ^{19,44}
δάσκαλε, πότε οὖν ταῦτα ἔσται ; καὶ τί τὸ ση- 7 ^{249,2}

44 inc. ει (Mt 22,45) Ta³ 157 1093s e cffqr² synp ar|oun
> D eai Cy | και > D 544 157 251 e cffil synp ar sa|
45 αυτου> B D l ar|46 στοαις syn (cf. Mc 12,38)|47 κατε-
εσθιοντες D 348^a XP | και > Ta^{a1a} D lat(-e) synp|μα-
κραν L 13 X A* (579)|μακρας προσευχης Ta^{(a)1a} lat pl.|
προσευχομενοι 579 D Θ 13^r 213 472 PR eqr synp |
21,2 πενιχραν> Xs 251ss|λεπτα+ο εστιν κοδραντης D|
3 πλειω Ψ W D Θ Xs 157 1604 Q | 4 τ. θυ> BSL 579 1^r
Xs syni co|παντα - ειχεν] omnia quae possidebat synpi
sa | εβαλ. + ταυτα λεγων εφωνει· ο εχων ωτα ακουετω
MΓ AV 028 E^r al.|5 αναθεμασ. S 579 W D 1^a X A sa|
6 α> Ψ*L D vl syn gg | αφεθ. + ωδε 33 579 1s Xs 660
e s syn ar, > rel. | λιθω+ωδε BSLs 13^r 4 co, εν τοιχω
ωδε D ai, ~ c | 7 ουν > Ta 579 D 544 1^r 13 267s 713
al. lat synp ar co |

- Dn 7,22 8 μείον, ὅταν μέλλῃ ταῦτα γίνεσθαι; ὁ δὲ εἶπεν·
 Βλέπετε μὴ πλανηθῆτε· πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται
 ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες· ἐγὼ εἰμι, καὶ·
 ὁ καιρὸς ἤγγικεν· μὴ πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν.
- Dn 2,28 9 ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκαταστασίας,
 μὴ πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ ταῦτα γενέσθαι πρῶτον,
 ἀλλ' οὐκ εὐθέως τὸ τέλος.
- Is 19,2 10 Τότε ἔλεγεν αὐτοῖς· Ἐγερθήσεται ἔθνος ἐπ'
 2 Par 15,6 11 ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, σεισμοὶ τε με-
 γάλοι καὶ κατὰ τόπους λιμοὶ καὶ λοιμοὶ ἔσονται,
 φόβητρά τε καὶ ἀπ' οὐρανοῦ σημεῖα μεγάλα
 250,1 12 ἔσται. πρὸ δὲ τούτων πάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ'
 12,11 ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ διώξουσιν, παραδιδόν-
 τες εἰς τὰς συναγωγὰς καὶ φυλακάς, ἀπαγομένους
 ἐπὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός
 Mt 10,19 13 μου· Ἄποβήσεται δὲ ὑμῖν εἰς μαρτύριον· ἴθετε
 14 οὖν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν μὴ προμελετᾶν ἀπα-
 A 6,10 15 λογηθῆναι· ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σο-
 φίαν, ἣ οὐ δυνήσονται ἀντιστῆναι ἢ ἀντειπεῖν
 16 πάντες οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν. παραδοθήσεσθε δὲ
 καὶ ὑπὸ γονέων καὶ ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ
 Mt 10,21s 17 φίλων, καὶ θανατώσουσιν ἕξ ὑμῶν, ἰκαὶ ἔσεσθε
 12,7 18 μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. καὶ
 1 Sm 14,45 19 θρῖξ ἕκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται.
 2 Par 15,7 19 ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσεσθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν.
 Hb 10,36

οταν - γινεσθαι] τ. σης ελευσεως (cf. Mt 24,3) (Ta) D |
 8 ειμι + ο Xς (Mt 24,5) Mn Ta³ 157 vl pl. syr | 10 inc.
 εγερθησ. γαρ D 1689s e a ffilr syrp | 11 ~ κατα τοπους
 και Ta^{a(tn)} ΨΔW D rel. pl. lat syc(s)pih | ~ λοιμοι κ.
 λιμ. Mn B 1241 157 lat(-e)syn | φοβηθρα BW D Θ^e | εσται
 + κ. χειμωνες Ta 1012 vl(-e) sycrh^m, + μεγαλοι Ta sycr |
 13 αποβησ.] εσται Ta syrp ar gg co (a) | δε > BS* 579 D
 348 sa | μαρτ. κ. εις σωτηριαν Mn | 14 θετε B*sΨss D
 MX 713s AΠ^s 280ss] θεσθε rel. | 15 η αντειπ.> Ta D 1229
 a c ffilr syrp Cyp | απαντες BLss | 16 κ. αδελφ. > 157
 476 G a | κ. συγγεν.> 118s 13 157 e | 17 δια-μου > Δ 229*
 399*s | 18 > Mn syc | 19 κτησεσθε B 33 Θ 1582 13^r(-69)
 AΩ lat sy³ ar gg co Ωρ] -σασθε rel., σωσετε εαυτους Μη

cum fieri incipient? Qui dixit: Videte ne se- 8
 ducamini; multi enim venient in nomine meo
 dicentes quia ego sum, et tempus appropin-
 quavit; nolite ergo ire post eos. Cum autem au- 9
 dieritis proelia et seditiones, nolite terreri; *opor-*
tel primum haec *fieri*, sed nondum statim finis.

Tunc dicebat illis: *Surget gens contra gen-* 10
tem et regnum adversus regnum. Et terrae- 11
 motus magni erunt per loca et pestilentiae
 et fames terroresque de caelo, et signa magna
 erunt. Sed ante haec omnia incipient vobis 12
 manus suas et persequentur tradentes in syn-
 agogas et custodias, trahentes ad reges et
 praesides propter nomen meum; continget au- 13
 tem vobis in testimonium. Ponite ergo in cor- 14
 dibus vestris non praemeditari quemadmodum
 respondeatis. Ego enim dabo vobis os et sa- 15
 pientiam, cui non poterunt resistere et con-
 tradicere omnes adversarii vestri. Trademini 16
 autem a parentibus et fratribus et cognatis
 et amicis, et morte afficient ex vobis, ¹et eritis 17
 odio omnibus propter nomen meum, et capillus 18
 de capite vestro non peribit. In patientia ve- 19
 stra possidebitis animas vestras.

9 audieritis] videritis UD q (e)

oportet + enim DQ e a c d f q r^{1.2}

nondum G a f] non *rel.*

11 et¹ > SssHsJGsHeKTh d

12 synagogis SOssBURsKCs e*a fffilqr²

et² + in OZBU qr²

13 contingent BUGD ilr^{1.2}

15 poterint AsXBG(D)HeC d (e)

17 omnibus + hominibus QHe gat (c) fff^c i q r^{1.2}

19 *inc.* et in A-MXGsTh a l

8 Dn 7,22; L 17,23 | 9 Dn 2,28 | 10 Is 19,2; 2 Par
 15,6 | 12ss L 12,11 | 15 A 6,10 | 17 Mt 10,22 | 18 L
 12,7 | 19 L 8,15; Hb 10,36

20 Cum autem videritis circumdari ab exercitu
 Hierusalem, tunc scitote quia appropinquavit
 21 desolatio eius; tunc qui in Iudaea sunt, fugiant
 ad montes, et qui in medio eius, discedant,
 22 et qui in regionibus, non intrent in eam; ¹quia
dies ultionis hi sunt, ut impleantur omnia quae
 23 scripta sunt. Vae autem praegnantibus et nu-
 trientibus in illis diebus, erit enim pressura
 24 magna super terram et ira populo huic. Et
 cadent in ore gladii et captivi ducentur in
 omnes gentes, et *Hierusalem calcabitur a gen-
 tibus*, donec impleantur tempora nationum.

21,25-36 *Parusia, admonitio vigilantiae*
 (Mt 24,29-36; Mc 13,24-37)

25 Et erunt signa in sole et luna et stellis,
 et in terris pressura *gentium* prae confusione
 26 *sonitus maris et fluctuum*, arescentibus homi-
 nibus prae timore et expectatione, quae su-
 pervenient universo orbi; nam *virtutes caelo-
 rum movebuntur*. Et tunc videbunt *Filium ho-
 minis venientem in nube* cum potestate magna
 28 et maiestate: His autem fieri incipientibus, re-
 spicite et levate capita vestra, quoniam ap-
 propinquat redemptio vestra.

21 ad] in *codd.* vl
 descendant BeJT c (DQss r¹⁻²)
 23 praegnatibus SsFX*BUTH
 25 et³ + in A-XBeMa e d f r²
 sonitus + et SH*sJUQs r²
 27 nubibus HZBeTh e c f f i l q r Amb

22 Dt 32,35; Os 9,7 | 23 L 23,29; 1 C 7,26; 1 Th
 2,16 | 24 Dt 28,64; Zch 12,3 O'; Is 63,18; Dn 9,26;
 12,7; Tob 14,4 O'; Ap 11,2 | 25ss Mt 24,29; Mc 13,
 24ss; Ps 64,8 | 26 Is 34,4; Hb 12,26s | 27 Dn 7,13;
 Mt 26,64

Ὄταν δὲ ἴδητε κυκλουμένην ὑπὸ στρατοπέ- 20 252,10
 δων Ἱερουσαλήμ, τότε γνῶτε ὅτι ἤγγικεν ἡ
 ἐρήμωσις αὐτῆς. τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευ- 21 253,2
 γέτωσαν εἰς τὰ ὄρη, καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς
 ἐκχωρεῖτωσαν, καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις μὴ εἰσερ-
 χέσθωσαν εἰς αὐτήν, ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεως αὐ- 22 Dt 32,35
 ταί εἰσιν τοῦ πλησθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα. Os 9,7
 οὐαὶ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλα- Jr 5,29
 ζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις· ἔσται γὰρ 23 254,2
 ἀνάγκη μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὀργὴ τῷ λαῷ τού- 1 C 7,26
 τῳ, καὶ πεσοῦνται στόματι μαχαίρης καὶ αἰχμα- 24 256,10
 λωτισθήσονται εἰς τὰ ἔθνη πάντα, καὶ Ἱερου- Dt 28,64
 σαλήμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρι οὗ Is 63,18
 πληρωθῶσιν καιροὶ ἐθνῶν. R 11,25
 Ap 11,2

Καὶ ἔσονται σημεῖα ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ 25 257,2
 ἀστροῖς, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συνοχὴ ἐθνῶν ἐν ἀπο- 25-28:
 ρία ἤχους θαλάσσης καὶ σάλου, ἀποψυχόντων Mt 24,29s
 ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερ- Mc 13,24ss
 χομένων τῇ οἰκουμένῃ· αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν οὐ- Ps 64,8
 ρανῶν σαλευθήσονται. καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν Is 34,4
 τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνά- 27 258,2
 μεως καὶ δόξης πολλῆς. ἀρχομένων δὲ τούτων Dn 7,13
 γίνεσθαι ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς Mt 26,64
 ὑμῶν, διότι ἐγγίξει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν. 28

20 γνωσεσθε D Xss 229* 716 e r ar, γνωσκετε W 1^r R
 Eus¹ | 21-24 > Mn | 21 αὐτης + μη D | 22 πληρωθην. C
 33 892 Θs 565 21s 1-124 7^a 1194-16 Xss 157^r 660-485 270^a
 al. | 23 γαρ + τοτε (Mt 24,21) Taⁿ 1^r 7^a 713 291 660 gg |
 24 τα εθνη παντα] παντα τ. τοπον Ta^{a(n)} sysp | καιροι
 + κ. εσονται καιροι BLs 1241 bo | 25 εσται C^rW Θ rel. |
 εθνων + et tremor manuum Ta synp | ηχους Ta³ B-579
 Θ 1-230 M Xs N 713 R A al. lat sy⁴ ar co] ηχουσης rel.,
 + ως syc ar, ante ηχουσ. W | ~ κ. σαλου θαλ. Ta¹ sa |
 26 κ. προσδοκ. > Ta synp | 27 επι τ. νεφελων τ. ουρανου
 N 1, > Mn | μετα - πολλης] κ δυναμει πολλη κ. δοξη D
 e syn(p) | 28 ερχομεν. D¹ 13 826 4 | ανακαλυψατε W 1
 118s | ηγγικεν Mn 1 118s f m r ar sy³ sa Tert Hipp |

- 29-33: 29 Καὶ εἶπεν παραβολὴν αὐτοῖς· Ἴδετε τὴν συ-
 Mt 24,32-35 30 κῆν καὶ πάντα τὰ δένδρα· ὅταν προβάλωσιν ἤδη,
 Mc 13,28-31 30 βλέποντες ἀφ' ἑαυτῶν γινώσκετε ὅτι ἤδη ἐγγὺς
 31 τὸ θέρος ἐστίν. οὕτως καὶ ὑμεῖς ὅταν ἴδητε
 ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς ἐστὶν ἡ βα-
 32 σιλεία τοῦ Θεοῦ. ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρ-
 16,17 33 ἔλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, ἕως ἃν πάντα γένηται. ὁ οὐ-
 ρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου
 259,10 34 οὐ μὴ παρελεύσονται. Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς μὴ
 17,27; Mc 4,19 34 ποτε βαρηθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ
 Mt 24,49 καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς, καὶ ἐπιστῇ
 Is 24,17 35 ἐφ' ὑμᾶς αἰφνίδιος ἡ ἡμέρα ἐκείνη ὡς παγίς·
 1 Th 5,3 35 ἐπεισελεύσεται γὰρ ἐπὶ πάντα τοὺς καθημένους
 Mc 13,33 36 ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς. ἀγρυπνεῖτε δὲ
 Ap 6,17 36 ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι, ἵνα κατισχύσητε ἐκ-
 φυγεῖν ταῦτα πάντα τὰ μέλλοντα γίνεσθαι, καὶ
 σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.
 19,47 37 Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων,
 J 8,1a 37 τὰς δὲ νύκτας ἐξερχόμενος ἠυλίζετο εἰς τὸ ὄρος
 38 τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὠρθηρι-
 ζεν πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ.
 260,1 22 Ἦγγιζεν δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἄζύμων ἡ λεγο-
 1-2: 22 μένη Πάσχα. καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
 Mt 26,1-5 2 γραμματεῖς τὸ πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν· ἐφοβοῦντο
 Mc 14,1a 2
 261,1 20,19

30 προβαλ. τ. καρπον αυτων γινωσκ. ηδη Mn Ta⁽ⁿ⁾ D 348^r 157 713 1093s lat pl. (syn) ar | βλεπ. αφ·εαυτων > (Mt 24,32) Ta^{am} S^c D 348^r 1093 lat syn (gg) | 31 ταυτα + παντα Δ 13^r 348s al. r ar gg Cyp, ~ Mn 1216 e | γινομ. > D a | 32 αν+ ταυτα Ta 579 D 13^r 1093 | syn ar gg, ~ Ψ 1071 syp bo | 33 παρελευσ.² BS 33ss W 0139 D 157] παρελθωσι rel. | 34 βαρυνθ. D 544 69ss 346s 71 157s 472 al. H Meth Bas | αιφνιδιος 33 1 22-124 659 al. 472s al. Π al. gg | 35 επεισελευσ. BS* D (e a, Iq)] επελευσ. rel. pl. | πασης > Ta^m 1^a ff syn Iq | 36 κατισχυσ. BSΨ-579 1^r Xs 157 syi co] καταξιωθητε rel. | στησεσθε Ta^{av} D vi sy³ Tert | 37 τας δε ν. εξερχομ. > D, εξερχ. > W | το καλουμεν.] των Mn Ta^m 1^r X 1574 e | 38 + | 7,53-8,11 13ss 983^r | 22,1 ηγγισεν L D e ff il q r ar |

Et dixit illis similitudinem: Videte ficul- 29
 neam et omnes arbores: cum producunt iam 30
 ex se fructum, scitis quoniam prope est aestas.
 Ita et vos cum videritis haec fieri, scitote quo- 31
 niam prope est regnum Dei. Amen dico vobis, 32
 quia non praeteribit generatio haec, donec omnia
 fiant. Caelum et terra transibunt, verba autem 33
 mea non transibunt. Attendite autem vobis, ne 34
 forte graventur corda vestra in crapula et
 ebrietate et curis huius vitae, et superveniat
 in vos repentina dies illa; tamquam *laqueus* 35
 enim superveniet in omnes, *qui sedent super*
faciem omnis terrae. Vigilate itaque omni tem- 36
 pore orantes, ut digni habeamini fugere ista
 omnia, quae futura sunt, et stare ante Filium
 hominis.

Erat autem diebus docens in templo; noc- 37
 tibus vero exiens morabatur in monte, qui vo-
 catur Oliveti. Et omnis populus manicabat ad 38
 eum in templo audire eum.

22,1-23,56 *Passio Christi*

(Mt 26,1-27,66; Mc 14,1-15,47; J 13,1-19,42)

22,1-6 *Iudae proditio*

(Mt 26,1-5.14ss; Mc 14,1s.10s)

Appropinquabat autem dies festus azymo- 22
 rum, qui dicitur Pascha; et quaerebant prin- 2
 cipes sacerdotum et scribae, quomodo Iesum

37 montem Fs*GE e ff r²

22,1 azymorum > U

2 Iesum W l] eum *rel.* e

30 L 12,57; J 4,35 | 33 Mt 5,18 | 34 L 17,27; Mt
 24,49; R 13,13; 1 Th 5,3.7; E 5,18; Is 5,11ss | 35 Is
 24,17 | 36 Mc 13,33; 1 P 4,7; Ap 6,17 | 37 L 19,47s;
 J 8,1s; 18,2 | 38 Mc 12,38 | 22,2 L 20,19

3 interficerent; timebant vero plebem. Intravit
 autem satanas in Iudam, qui cognominabatur
 4 Iscariotes, unum de duodecim. Et abiit et lo-
 cutus est cum principibus sacerdotum et ma-
 gistratibus, quemadmodum illum traderet eis.
 5 Et gavisi sunt et pacti sunt pecuniam illi dare.
 6 ¹Et spondit. Et quaerebat opportunitatem
 ut traderet illum sine turbis.

22,7-38 *Ultima cena*

(Mt 26,17-29; Mc 14,12-25; J 13,1-38)

7 Venit autem dies azymorum, in qua ne-
 8 cesse erat occidi pascha. Et misit Petrum et
 Iohannem dicens: Euntes parate nobis pascha,
 9 ut manducemus. At illi dixerunt: Ubi vis pa-
 10 remus? Et dixit ad eos: Ecce introeuntibus
 vobis in civitatem occurret vobis homo qui-
 dam amphoram aquae portans, sequimini eum
 11 in domum, in quam intrat, ¹et dicetis patri-
 familias domus: Dicit tibi Magister: Ubi est
 diversorium, ubi pascha cum discipulis meis
 12 manducem? Et ipse ostendet vobis cenaculum
 13 magnum stratum, et ibi parate. Euntes autem
 invenerunt sicut dixit illis et paraverunt pascha.

3 cognominatur SZs^mUMaERV gat e a i l r, voca-
 batur HsEp*Be(G.AsXe). vocatur d

10 occurrit A-MXI*

quidam > *codd.* vl

12 ostendet vobis ER c(r)] ~ vob. ost. *rel.*

3 J 6,70s; 13,2.27

7 Ex 12,14-20

10 1 Sm 10,3

11 L 2,7

13 L 19,32

γὰρ τὸν λαόν. Εἰσηλθεν δὲ σατανᾶς εἰς Ἰού- 3 262,9
 δαν τὸν καλούμενον Ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ τοῦ 3-6:
 ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα. καὶ ἀπελθὼν συνελάλη- 4 Mt 26,14ss
 σεν τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ στρατηγοῖς τὸ πῶς αὐ- Mc 14,10s
 τοῖς παραδῶ αὐτόν. καὶ ἐχάρησαν, καὶ συνέ- 5 J 13,2.27
 θεντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι. καὶ ἐξωμολόγη- 6 263,2
 σεν, καὶ ἐζήτηει εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι αὐτὸν
 ἄτερ ὄχλου αὐτοῖς.

Ἦλθεν δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ἧ ἔδει 7 7-23:
 θύεσθαι τὸ πάσχα. καὶ ἀπέστειλεν Πέτρον καὶ 8 Mt 26,17-29
 Ἰωάννην εἰπὼν· πορευθέντες ἐτοιμάσατε ἡμῖν τὸ Mc 14,12-25
 πάσχα, ἵνα φάγωμεν. οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· ποῦ 9 Ex 12,18ss
 θέλεις ἐτοιμάσωμεν; ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἰδοὺ 10
 εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν συναντήσῃ ὑ-
 μῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκο-
 λουθήσατε αὐτῷ εἰς τὴν οἰκίαν εἰς ἣν εἰσπορεύ-
 εται, καὶ ἔρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότη τῆς οἰκίας· λέ- 11
 γει σοι ὁ διδάσκαλος· ποῦ ἐστὶν τὸ κατάλυμα
 ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω;
 κάκεινος ὑμῖν δείξει ἀνάγαιον μέγα ἐστρωμένον· 12
 ἐκεῖ ἐτοιμάσατε. ἀπελθόντες δὲ εὔρον καθὼς 13
 εἰρήκει αὐτοῖς, καὶ ἠτοίμασαν τὸ πάσχα.

2 γαρ] δε D 124 b c ff q r² z vg ar gg | 3 καλουμ. Bs 33s
 579 W D 69 X 1071 1012 1093 660] επικαλ. rel. | Sca-
 rioth lat (D, -tha syspnh) | 4 αρχιερ. + κ. (τ.) γραμμα-
 τευσιν Ta^{al} C 579 700 346 7^a N 1093s P vl sy³ ar gg Eus |
 κ. στρατηγ. + τ. ιερου Ta C Θ 157 660s P syph, τ. λαου
 1071 ar gg, > D vl syn | το πως Mn pl.] οπως 13^r 1071
 ar Ωρ Eus | 5 κ. εχαρησ. > 1^r 348 b ff il q | 6 κ. εξωμο-
 λογ. > S^{*C} N vl pl. sys Eus | ατερ οχλου > 13ss 826s
 828 1194 sa | 7 τ. αζυμων] του πασχα D e a b ff il syn, +
 εν SΔsW Θ rel. Eus | 9 ετοιμασ. + σοι Ta^{av} B D 1071
 P e c ff gg | 10 υπαντησ. CLs 1241 X 1071, απαντησ. D *
 124 1194 71 Ωρ | εις ην B-579 372 713 lat (Xs)] ου rel.,
 + εαν 1689s 346 1424^r M 472ss 716s 2430 PR A^r | εισ-
 πορευσεται 1093 2430 co | 11 σοι > 892s D Uss N 476 q
 synp | καταλυμα + μου SC 124 ar sa | 12 μεγα > D 1194
 1229 | εστρωμ. + ετοιμον Ta^{av} 13^r 348^r Xs 1229, > Ta^{la}

- 14 Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσεν, καὶ οἱ
 264,10 15 ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ. καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς·
 ἐπιθυμία ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πάσχα φαγεῖν
 265,2 16 μεθ' ὑμῶν πρὸ τοῦ με παθεῖν· λέγω γὰρ ὑμῖν
 ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ φάγω αὐτό, ἕως ὅτου πληρωθῆ
 17 ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ. καὶ δεξάμενος ποτή-
 ριον εὐχαριστήσας εἶπεν· λάβετε τοῦτο καὶ δια-
 18 μερίσατε εἰς ἑαυτούς· λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μὴ
 πῖω ἀπὸ τοῦ νῦν ἀπὸ τοῦ γενήματος τῆς ἀμ-
 266,1 19 πέλου, ἕως οὐ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἔλθῃ. καὶ
 I C 11,23^{ss} λαβῶν ἄρτον εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν
 αὐτοῖς λέγων· Τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου τὸ
 ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν
 267,2 20 ἑμὴν ἀνάμνησιν. καὶ τὸ ποτήριον ὡσαύτως
 Ex 24,8
 Jr 31,31
 Zch 9,11 μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων· Τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ
 καινὴ διαθήκη ἐν τῷ αἵματί μου τὸ ὑπὲρ ὑμῶν
 268,2 21 ἐκχυννόμενον. πλὴν ἰδοὺ ἡ χεὶρ τοῦ παραδιδόν-
 J 13,21^s 22 τος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης. ὅτι ὁ υἱὸς
 μὲν τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὸ ὠρισμένον πορεύεται,
 πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ παραδίδο-
 269,1 23 ται. καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο συζητεῖν πρὸς ἑαυτούς τὸ
 τίς ἄρα εἶη ἐξ αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλλων πράσσειν.
 270,2 24 Ἐγένετο δὲ καὶ φιλονεικία ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς
 9,46 25 αὐτῶν δοκεῖ εἶναι μείζων. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς·

14 οἱ Τα^v BS* D 157 vl syv sa] + δωδεκα rel. | αποστολ. > S^cL 1241 1223 X^{ss} 1012 | 16 ουκει τα^{av} ΨΔW D 700^r 1582-713 245s K rel. pl. gg] > al. | πληρωθη] καινον βρωθη D | 17s > syp, ~19. 17s (eb) syc, sys hoc ordine 16. 19. 20a. 17. 20b. 18 | 17 εις εαυτ. BS^cCL 1241 372 1-124 M 440 2430 Π^s 280s lat syvi ar co] εαυτοις rel. | 18 απο τ. υν (Mt 26,29) Τα^{atn} BS 33-579 788 Ms 1071 245 K^s 280 al. e syh^m gg co (D 1^r syv ar)] > rel. | η βασ. ελθη] καινον πινω εν τη β. syh^m | 19s το υπερ-εκχυννομ. > D a ff i | 20 > eb syc | αιματι] ονοματι 700 348 1216s 245 1604 | το⁴-εκχ. > sys | 21 μετ εμου > Τα D syp | 22 ωρισμ.] γεγραμμ. (Mt 26,24) Τα^{atn} 472 vl(-a), + περι αυτου Τα^{atn} 348^r syc gg | τω ανθρ. > Mn D e syv | 23 αυτοι > Τα W c syvp bo | το > L D Ωρ | εξ αυτων > D 047 e a b ff i | q | 24 δοκει ειναι] ειη D a [q syvp gg co |

Et cum facta esset hora, discubuit et duo- 14
 decim apostoli cum eo. Et ait illis: Desiderio 15
 desideravi hoc pascha manducare vobiscum,
 antequam patiar. Dico enim vobis, quia ex hoc 16
 non manducabo illud, donec impleatur in regno
 Dei. Et accepto calice gratias egit et dixit: 17
 Accipite et dividite inter vos; ¹dico enim vobis, 18
 quod non bibam de generatione vitis, donec
 regnum Dei veniat. Et accepto pane gratias 19
 egit et fregit et dedit eis dicens: Hoc est
 corpus meum, quod pro vobis datur; hoc fa-
 cite in meam commemorationem. Similiter et 20
 calicem, postquam cenavit, dicens: Hic est calix
 novum *testamentum* in *sanguine meo*, qui pro
 vobis fundetur. Verumtamen ecce manus tra- 21
 dentis me mecum est in mensa. Et quidem 22
 Filius hominis, secundum quod definitum est,
 vadit; verumtamen vae homini illi, per quem
 tradetur. Et ipsi coeperunt quaerere inter se, 23
 quis esset ex eis, qui hoc facturus esset.

Facta est autem et contentio inter eos, quis 24
 eorum videretur esse maior. Dixit autem eis: 25

20 qui] quod SssHsXEpBsGsEQHeTh q

funditur SMsEpCs z

21 me > BeERsC e q

22 homini illi ET a b f] ~ illi hom. *rel.*

16 L 13,29

19 1 C 11,23ss; L 24,30; A 2,46; 27,35; Ex 12,14

20 Ex 24,8; Jr 31,31; 32,40; Zch 9,11

21 J 13,21s

24ss L 9,46ss

25ss Mt 20,25-28; Mc 10,42-45

Reges gentium dominantur eorum, et qui potestatem habent super eos, benefici vocantur.
 26 Vos autem non sic, sed qui maior est in vobis, fiat sicut minor; et qui praecessor est, sicut
 27 ministrator. Nam quis maior est, qui recumbit, an qui ministrat? nonne qui recumbit? Ego autem in medio vestrum sum, sicut qui ministrat;
 28 vos autem estis, qui permansistis mecum
 29 in tentationibus meis. Et ego dispono vobis
 30 sicut disposuit mihi Pater meus regnum, ut edatis et bibatis super mensam meam in regno meo et sedeatis super thronos iudicantes duodecim tribus Israel.

31 Ait autem Dominus: Simon, Simon, ecce satanas expetivit vos ut cribraret sicut triticum; ego autem rogavi pro te ut non deficiat fides tua, et tu aliquando conversus confirma fratres tuos. Qui dixit ei: Domine, tecum paratus sum et in carcerem et in mortem ire. At ille dixit: Dico tibi Petre, non cantabit hodie gallus, donec ter abneges nosse me. Et dixit eis: Quando misi vos sine sacculo et pera et calcamentis, numquid aliquid defuit vobis? At illi dixerunt: Nihil. Dixit ergo eis: Sed nunc

26 minor a c ff i] iunior *codd.*, adulescentior b q
 minister O^rUV l r z

30 meo > SsMEpIsUssRs e d l

31 Simon^l] Simoni HXEp^mEQsV gat r^{l-3}(e a ff il)

34 at Ep^{*}l d ff r z] et *rel.*

27 J 13,4-14 | 28 J 6,67; Hb 4,15 | 29 L 12,32 |
 30 L 13,29; Ap 3,20; Mt 19,28 | 32 2 C 2,11; 11,3;
 J 17,11-20 | 34 L 22,60s | 35 L 9,3; 10,4

οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν κυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ 25-27:
οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτῶν εὐεργέται καλοῦνται. Mt 20,25-28
Mc 10,42-45
ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ' ὁ μείζων ἐν ὑμῖν γι- 26 Sir 32,1ss
νέσθω ὡς ὁ νεώτερος, καὶ ὁ ἡγούμενος ὡς ὁ
διακονῶν. τίς γὰρ μείζων, ὁ ἀνακείμενος ἢ ὁ 27 271,10
διακονῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; ἐγὼ δὲ ἐν μέσῳ
ὑμῶν εἰμι ὡς ὁ διακονῶν. ὑμεῖς δὲ ἐστε. οἱ 28
διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς
μου· καὶ γὰρ διατίθεμαι ὑμῖν καθὼς διέθειτό μοι 29 12,32
ὁ πατήρ μου βασιλείαν, ἵνα ἔσθητε καὶ πίνητε 30 Mt 19,28
ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου, καὶ
καθήσεσθε ἐπὶ θρόνων τὰς δώδεκα φυλάς κρί-
νοντες τοῦ Ἰσραήλ. Mt 26,31-35
Mc 14,27-31
J 13,36ss
2 C 2,11
Am 9,9
Σίμων Σίμων, ἰδοὺ ὁ σατανᾶς ἐξητήσατο 31
ὑμᾶς τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον. ἐγὼ δὲ ἐδεήθην 32 273,10
περὶ σοῦ, ἵνα μὴ ἐκλίπη ἡ πίστις σου. καὶ σύ πο-
τε ἐπιστρέψας στήρισον τοὺς ἀδελφούς σου. ὁ δὲ 33 274,9
εἶπεν αὐτῷ· Κύριε, μετὰ σοῦ ἔτοιμός εἰμι καὶ εἰς
φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι. ὁ δὲ εἶ- 34 275,1
πεν· λέγω σοι, Πέτρε, οὐ φωνήσει σήμερον ἀλέκ-
τωρ, ἕως τρίς με ἀπαρνήσῃ μὴ εἰδέναί. Καὶ εἶπεν 35 276,10
αὐτοῖς· ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ βαλλαντίου καὶ
πήρας καὶ ὑποδημάτων, μή τινος ὑστερήσατε; οἱ
δὲ εἶπαν· οὐθένός. Ἐἶπεν δὲ αὐτοῖς· ἀλλὰ νῦν ὁ 36

25 κατακυριεύουσ. Θ 13sss 826* UsN 1093s Ωρ | κ. εξου-
σιαζουσιν αυτ. (κ.) ευεργ. W(S* 1241) | αυτων² + bene
agentes e c ff syn | 26 νεωτερο.] μικροτερο. D a c ff i l synp
sa | 27 ουχι] μαλλον η D | in gentibus quidem qui re-
cumbit, in vobis autem non sic, sed qui ministrat e a
c ff i l r¹·² | 27s εγω γαρ εν μεσω υμων ηλθον ουχ ως ο
ανακειμενος, αλλ ως ο διακονων (c Ωρ) κ. υμεις ηυξηθητε
εν τη διακονια μου ως ο διακονων οι διαμεμ. D | 30 κα-
θησθε B*ΔT 1093, καθισσεσθε al. m. | επι² + δωδεκα (Mt
19,28) Ta³ S° 579 D 348s Xss 157 472 1047 660s a b ff l q
synih ar gg (~ 13^r c fr² z) | 31 Σιμων BLT 1241 sys co *
Bas] ειπ. δε ο Κς· Σ. rel. | 32 εδεηθην + patrem Ef ar¹ |
επιστρεψον + et fidere et e | σου³ + et rogate ne intretis
in temptationem e a b c ff i l q ken | 34 εως] πριν η ΨsΔW
D 700^r 1^r 1424^s 7^s al. pl. AA^r rel. syh* | 35-38 > Mn |

- ἔχων βαλλάντιον ἀράτω, ὁμοίως καὶ πήραν, καὶ
 ὁ μὴ ἔχων πωλησάτω τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ καὶ ἀγο-
 1s 53,12 37 ρασάτω μάχαιραν. λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι τοῦτο τὸ
 22,52 γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν ἐμοί, τό· καὶ με-
 τὰ ἀνόμων ἐλογίσθη· καὶ γὰρ τὸ περὶ ἐμοῦ τέλος
 38 ἔχει. οἱ δὲ εἶπαν· Κύριε, ἴδου μάχαιραι ὧδε δύο·
 39-46: ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἱκανόν ἐστιν.
 Mt 26,30. 36-46 39 Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ
 Mc 14,26. 32-42 ὄρος τῶν ἐλαιῶν· ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ
 21,37; J 18,1 40 μαθηταί. γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου εἶπεν αὐ-
 τοῖς· προσεύχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν.
 41 καὶ αὐτὸς ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτῶν ὡσεὶ λίθου βο-
 42 λήν, καὶ θείς τὰ γόνατα προσηύχετο ἰλέγων· πά-
 τερ, εἰ βούλει παρένεγκε τοῦτο τὸ ποτήριον ἀπ'
 ἐμοῦ· πλήν μὴ τὸ θέλημά μου ἀλλὰ τὸ σὸν γινέ-
 3 Rg 19,5 43 σθῶ. ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ' οὐρανοῦ ἐνισ-
 J 12,29 44 χύων αὐτόν. καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ ἐκτενέστε-
 ρον προσηύχετο. καὶ ἐγένετο ὁ ἰδρῶς αὐτοῦ ὡσεὶ
 45 θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν. καὶ
 ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς, ἐλθὼν πρὸς τοὺς
 μαθητὰς εὗρεν κοιμωμένους αὐτοὺς ἀπὸ τῆς λύ-
 46 πης, ἰκαὶ εἶπεν αὐτοῖς· τί καθεύδετε; ἀναστάντες
 προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν.

36 πωλησει, αγορασει D 700^r 13^r 7^{*} 348^r U 2145-291 Γ
 pl. Λ rel. ar | 37 οτι + ετι ΨΔ Θ-21 22 rel. pl. lat (-bfr)
 sy⁴ ar | τελεσθ.] πληρωθην. W* 124 348 1579 Λ^r lat(-r)|
 38 Ke > S* 1574 1229 i sys | ικανον εστ.] αρκει D, suffi-
 ciunt Ta synp ar co | εστιν + εγειρεσθε αγωμεν (J 14,31)
 Ta^{ai} syc | 39 ειωθος 579 713 F | 40 εισελθητε D, εμπε-
 * σειν Taⁿ 2193 13^r, > B* | 41 απεσπ.] απεστη Θ* 157 G
 * c d fl r (D) | 42 ~ πατερ, μη το θελ. -γενεσθω· ει βουλει
 παρενεγκε τουτο D e c ff | ει βουλει > 1^r 660 a | παρενεγ-
 * και SLss 13^r M 1071 1012 R K^r | 43s Iust Ta⁴ Iq Hipp
 Dion Eus Ath Did Ep Xq Hil Aug LG lat sycpih ar¹
 gg bo¹] > BS^cT 579 W 1071* NR A f sys sa Cy Amb.
 post Mt 26,39 13ss 983^r 348 713 | 44 καταβαινοντος S
 565 X a c ff r vg, κατεβαινεν Ta sycp (η) |

qui habet sacculum tollat, similiter et peram,
 et qui non habet, vendat tunicam suam et
 emat gladium. Dico enim vobis quoniam adhuc 37
 hoc, quod scriptum est, oportet impleri in me:
Et cum iniquis deputatus est. Etenim ea, quae
 sunt de me, finem habent. At illi dixerunt: 38
 Domine, ecce duo gladii hic. At ille dixit eis:
 Satis est.

22,39-53 *Gethsemani*

(Mt 26,30-56; Mc 14,26-50; J 18,1-11)

Et egressus ibat secundum consuetudinem 39
 in montem Olivarum. Secuti sunt autem illum
 et discipuli. Et cum pervenisset ad locum, dixit 40
 illis: Orate ne intretis in tentationem. Et ipse 41
 avulsus est ab eis quantum iactus est lapidis,
 et positus genibus orabat ¹dicens: Pater si vis, 42
 transfer calicem istum a me: verumtamen non
 mea voluntas sed tua fiat. Apparuit autem illi 43
 angelus de caelo confortans eum. Et factus in
 agonia prolixius orabat. Et factus est sudor 44
 eius sicut guttae sanguinis decurrentis in ter-
 ram. Et cum surrexisset ab oratione et ve- 45
 nisset ad discipulos suos, invenit eos dormientes
 prae tristitia. Et ait illis: Quid dormitis? sur- 46
 gite, orate, ne intretis in tentationem.

37 enim] autem A-HBsJGsC

et OssUKs b q z] + quod *rel.* gat f, ~ e a c d ff l
 iniquis OX*ssUVW d ff q z] iniustus *rel.*38 duo gladii BR (d) ff] ~ gladii duo *rel.*43 factus + est SIEHeT e i q, est... et prolixius
 A-HOsEpBsJMaQsKs a b (c) r

43a > f

44 decurrentes JU e bil (E d), -currens DV*TW q

37 Is 53,12; L 12,50; 18,31; 22,52 | 39 L 21,37;
 J 18,1s | 42 Mt 6,10 | 43 3 Rg 19,5ss; Mt 4,11; J 12,29

47 Adhuc eo loquente ecce turba, et qui vocabatur Iudas, unus de duodecim, antecedebat eos et appropinquavit Iesu ut oscularetur eum.
 48 Iesus autem dixit illi: Iuda, osculo Filium hominis tradis? Videntes autem hi, qui circa ipsum erant, quod futurum erat, dixerunt ei: Domine,
 49 si percutimus in gladio? Et percussit unus ex illis servum principis sacerdotum et amputavit
 50 auriculam eius dexteram. Respondens autem Iesus ait: Sinite usque huc. Et cum tetigisset
 51 auriculam eius, sanavit eum. Dixit autem Iesus ad eos, qui venerant ad se, principes sacerdotum et magistratus templi et seniores: Quasi ad latronem existis cum gladiis et fustibus?
 52 Cum cotidie vobiscum fuerim in templo, non extendistis manus in me; sed haec est hora vestra et potestas tenebrarum.

22,54-71 *Petri negatio, Christi condemnatio*

(Mt 26,57-75; Mc 14,53-71; J 18,12-27)

54 Comprehendentes autem eum duxerunt ad domum principis sacerdotum. Petrus vero sequebatur a longe. Accenso autem igne in medio atrii et circumsedentibus illis, erat Petrus in
 55 medio eorum. Quem cum vidisset ancilla quae-

51 ait ihs: sine, sic implebuntur scripturae | et cum - eum] et extendens (ihs) manum (suam) tetigit eum et redintegrata est auris(-ricula) eius e a d
 If r, post 53 i l

53 ~ in me manus O^tBeV e b c f f i q r

55 atrii J] atrio *rel.* vl

49 L 22,36-38 | 52 A 4,1; L 22,37

53 L 19,47; J 7,30; 18,20; 19,11 | 56 A 4,13

Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἰδοὺ ὄχλος, καὶ ὁ λε- 47 285,1
 γόμενος Ἰούδας εἰς τῶν δώδεκα προήρχετο αὐ- 47-53:
 τούς, καὶ ἤγγισεν τῷ Ἰησοῦ φιλησαι αὐτόν. Mt 26,47-50
 Ἰησοῦς δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ἰούδα, φιλήματι τὸν 48 Mc 14,43-45
 υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδως; ἰδόντες δὲ οἱ 49 J 18,2-11
 περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον εἶπαν· Κύριε, εἰ πα- 286,2
 τάξομεν ἐν μαχαίρῃ; καὶ ἐπάταξεν εἰς τις ἐξ 50
 αὐτῶν τοῦ ἀρχιερέως τὸν δοῦλον καὶ ἀφείλεν
 τὸ οὖς αὐτοῦ τὸ δεξιόν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰη- 51 288,10
 σοῦς εἶπεν· ἔατε ἕως τούτου· καὶ ἀψάμενος
 τοῦ ὠτίου ἰάσατο αὐτόν. Εἶπεν δὲ Ἰησοῦς πρὸς 52 289,1
 τοὺς παραγενομένους ἐπ' αὐτὸν ἀρχιερεῖς καὶ
 στριατηγούς τοῦ ἱεροῦ καὶ πρεσβυτέρους· ὡς ἐπὶ
 ληστήν ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων;
 καθ' ἡμέραν ὄντος μου μεθ' ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ 53 J 7,30; 8,20
 οὐκ ἐξετείνετε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ· ἀλλ' αὕτη
 ἐστὶν ὑμῶν ἡ ὥρα καὶ ἐξουσία τοῦ σκότους. 290,1; 291,1
 Συλλαβόντες δὲ αὐτὸν ἤγαγον καὶ εἰσήγα- 54 54-62:
 γον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀρχιερέως, ὃ δὲ Πέτρος Mt 26,57a.
 ἠκολούθει μακρόθεν. περιψάντων δὲ πῦρ ἐν 55 69-75
 μέσῳ τῆς αὐλῆς καὶ συγκαθισάντων ἐκάθητο ὁ Mc 14,53s.
 Πέτρος μέσος αὐτῶν. ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παιδί- 56 66-72
 25ss
 J 18,12-18.

47 οχλος + πολυς (Mt 26,47) Ta³ D 544 syn | ηγγισ. - *
 αυτον] εγγισας επιλησεν τ. In D vi pl. syn(p bo) ar| αυ-
 τοx + τουτο γαρ σημειον δεδωκει αυτοις· ον αν φιλησω
 αυτος εστιν D Θs 13^r 7s 348-1579 Xss 713s 998 al. EH
 al. b c r syph ar gg] + κρατησατε αυτον Xs b c ar| 49 πε-
 ρι αυτ.] μαθηται αυτου Ta³(^{vn}) | sys | εσομεν.] γενομεν.
 Ta³ D ff syph^m ar gg bo, > 71 e bil q | 49ss > Mn |
 50 ους] ωτιον D K 1047 660 2430 lat pl. | 51 αψαμ. -
 αυτον] εκτεινας τ. χειρα ηψατο αυτου κ. απεκατεσταθη
 το ους αυτου (Taⁿ) D e a ff i (l) r | 52 ξυλων + συλλαβειν
 με Ta³ 579 Xss 713s 472s 2430 syph^t | 54 κ. εισηγαγ. >
 579 D Θ 1 118s 71 713 245s Γ 472 lat(-c) synp | απο μα-
 κροθεν 579 D 544 0171 983^r 1194s 047 al. Λ | 55 περιψα- *
 ψαντ. BS 33s 579 Eus] αψαντ. 0171 rel. | πυραν 892 1
 22^a 1424^a | περικαθισαντ. Ta D 1^r 291 G lat(-a) synp ar
 gg | αυτων + θερμαινομενος Ta³in D |

σκη τις καθήμενον πρὸς τὸ φῶς καὶ ἀτενίσασα
 57 αὐτῷ εἶπεν· καὶ οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν. ὁ δὲ ἠρνή-
 292,1 58 σατο λέγων· οὐκ οἶδα αὐτόν, γύναι. καὶ μετὰ βρι-
 χὺ ἕτερος ἰδὼν αὐτὸν ἔφη· καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ.
 59 ὁ δὲ Πέτρος ἔφη· ἄνθρωπε, οὐκ εἰμί. ἰκαὶ δια-
 στάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς ἄλλος τις διῖσχυρίζετο
 λέγων· ἐπ' ἀληθείας καὶ οὗτος μετ' αὐτοῦ ἦν,
 60 καὶ γὰρ Γαλιλαῖός ἐστιν. εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος· ἄν-
 θρωπε, οὐκ οἶδα ὃ λέγεις. καὶ παραχρῆμα ἔτι λα-
 293,2 61 λοῦντος αὐτοῦ ἐφώνησεν ἀλέκτωρ. καὶ στριφείς
 22,34 ὁ Κύριος ἐνέβλεψεν τῷ Πέτρῳ, καὶ ὑπεμνήσθη
 ὁ Πέτρος τοῦ λόγου τοῦ Κυρίου, ὡς εἶπεν αὐ-
 τῷ ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι σήμερον ἀπαρ-
 62 νήση με τρίς. καὶ ἐξελθὼν ἔξω ἔκλαυσεν πικρῶς.
 294,1 63 Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες αὐτὸν ἐνέπαι-
 63-65:
 Mt 26,67s 64 ζον αὐτῷ δέροντες, καὶ περικαλύψαντες αὐτὸν
 Mc 14,65 ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες· προφήτευσον, τίς
 65 ἐστὶν ὁ παῖσας σε; καὶ ἕτερα πολλὰ βλασφη-
 μοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν.
 295,2 66 Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσβυ-
 66-71:
 Mt 26,59-66 τέριον τοῦ λαοῦ, ἀρχιερεῖς τε καὶ γραμματεῖς,
 Mc 14,55-64 καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν,

58* 56 ην + αει e b ff i l q | 57 γυναι > 0124 D | 58 εφη¹ - ει] ειπεν το αυτο D syc | εξ αυτων ει] cum illo eras semper b f f i l q r | Πέτρος > D (a) b f f i l q s y s | 59 ωσει > 1424^a Ms 047 476 vl sycp ar gg bo | 60 ο²] τι S D 157 1038 716 lat(-ff) synp | ετι > Ta 472 V ff l, ετι - αυτου > Ta^u syn | * 61 Ks] Is Ta^{av} D 1s 22^a 124* 472 1604 sysph* | λογου] ρηματος (Mt 26,75) BSLss 1241 124 348s 1216 Xs 1012 4 | ως] ον Ta 157 synp ar gg | σημερον > ΨΔW D Θ^r 1^r 1424-945 71-U al. N 1012^r Γ pl. A 1187 rel. sycp ar gg | με + μη ειδεναι με D a (bl), ~ 71 1604 ar | 62 > 0171 e a b f f i l r | εξω + ο Πέτρος Ta^{av} ΔW. Θ^r 13-828 1424 267 71-U 1071^r 713ss Γs 4 pl. K^r rel. vl syph | 63 δε- * ροντες > D 0171 69 vl syp | 64 αυτον¹] αυτου το προσω- πον D 1 270^a al. a q syn ar, + ετυπον αυτου το προσω- πον κ. Ψs 892s W Θ^r 1-1207 157 rel. pl. ai q r² z vg syph (ar) gg | αυτον² > BL 0124 T M X 1355 K^a | προφητ. + ημιν Xe Ta 348s 1579 Xs 1093 1r² |

dam sedentem ad lumen et eum fuisset intuita,
 dixit: Et hic cum illo erat. At ille negavit eum 57
 dicens: Mulier, non novi illum. Et post pusil- 58
 lum alius videns eum dixit: Et tu de illis es.
 Petrus vero ait: O homo, non sum. ¹Et inter- 59
 vallo facto quasi horae unius, alius quidam
 affirmabat dicens: Vere et hic cum illo erat;
 nam et Galilaeus est. Et ait Petrus: Homo, 60
 nescio, quid dicis. Et continuo adhuc illo lo-
 quente cantavit gallus. Et conversus Dominus 61
 respexit Petrum. Et recordatus est Petrus verbi
 Domini, sicut dixerat: Quia prius quam gallus
 cantet, ter me negabis. Et egressus foras Pe- 62
 trus flevit amare.

Et viri, qui tenebant illum, illudebant ei 63
 caedentes. Et velaverunt eum et percutiebant 64
 faciem eius et interrogabant eum dicentes:
 Prophetiza, quis est qui te percussit? Et alia 65
 multa blasphemantes dicebant in eum.

Et ut factus est dies, convenerunt seniores 66
 plebis et principes sacerdotum et scribae, et
 duxerunt illum in concilium suum dicentes:

57 eum* > a b c f i l

58 o > GER

60 quid] quod SOZBeUR ff

~ gallus cant. O^rBeUEK VW a b c d f l r z

61 dixerat z] dixit SssOsBsJDQssCs vl

62 > e a b ff i l * r

61 L 22,34

62 Ps 50,19

67 Si tu es Christus, dic nobis. ¹Et ait illis: Si
 68 vobis dixero, non credetis mihi; si autem et
 interrogavero, non respondebitis mihi neque
 69 dimittetis. Ex hoc autem erit *Filius hominis*
 70 *sedens a dextris virtutis Dei*. Dixerunt autem
 omnes: Tu ergo es Filius Dei? Qui ait: Vos
 71 dicitis, quia ego sum. At illi dixerunt: Quid
 adhuc desideramus testimonium? ipsi enim au-
 divimus de ore eius.

23,1-5 *Christus coram Pilato*

(Mt 27,1s.11-14; Mc 15,1-5; J 18,28-38a)

23 Et surgens omnis multitudo eorum duxe-
 2 runt illum ad Pilatum. Coeperunt autem illum
 accusare dicentes: Hunc invenimus subver-
 tentem gentem nostram et prohibentem tributa
 dare Caesari et dicentem se Christum regem
 3 esse. Pilatus autem interrogavit eum dicens:
 Tu es rex Iudaeorum? At ille respondens ait:
 4 Tu dicis. Ait autem Pilatus ad principes sa-
 cerdotum et turbas: Nihil invenio causae in
 5 hoc homine. At illi invalescebant dicentes: Com-
 movet populum docens per universam Iudaeam
 incipiens a Galilaea usque huc.

67 creditis SssMsZsBssUssQs vl(-d q)

68 respondetis SEpBD^rCs gat b d ff i l q

23,2 illum accusare AsMKTh] ~ acc. ill. *rel.* vl
 dare GEQ e a d f f z] dari *rel.*

5 commovit ERW

Iudaeam W vl] + et *rel.* r² z

67 | 10,24; 8,45

69 Dn 7,13; Ps 109,1

23,2 l. 20,25

3 1 T 6,13 | 4 A 10,37

ἰλέγοντες· εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, εἰπὸν ἡμῖν. 67 J 3,12; 8,45:
 εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ἐὰν ὑμῖν εἴπω, οὐ μὴ πιστεύ- 10,24
 σητε· ἐὰν δὲ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀποκριθῆτε. 68 296,10
 ἀπὸ τοῦ νῦν δὲ ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου 69 297,1
 καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ. Dn 7,13
 Ps 109,1
 ἰεῖπαν δὲ πάντες· σὺ οὖν εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ; ὁ 70 298,10
 δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη· ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐγὼ εἰμι.
 οἱ δὲ εἶπαν· τί ἔτι ἔχομεν μαρτυρίας χρεῖαν; αὐ- 71 299,1
 τοὶ γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ.
 Καὶ ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν ἤγα- 23 300,1
 γον αὐτὸν ἐπὶ τὸν Πιλαῶτον. ἤρξαντο δὲ κατη- 2 1-25:
 γορεῖν αὐτοῦ λέγοντες· τοῦτον εὗρομεν δια- Mc 27,2.11-31
 στρέφοντα τὸ ἔθνος ἡμῶν καὶ κωλύοντα φόρους J 18,28-19,16
 Καίσαρι διδόναι, καὶ λέγοντα ἑαυτὸν Χριστὸν 301,10
 βασιλέα εἶναι. ὁ δὲ Πιλαῶτος ἠρώτησεν αὐτὸν 3 302,1
 λέγων· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ 1 T 6,13
 ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη· σὺ λέγεις. ὁ δὲ Πιλαῶτος 4 303,9
 εἶπεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ὄχλους· οὐ-
 δὲν εὗρισκω αἷτιον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ. οἱ 5 304,10
 δὲ ἐπίσχυον λέγοντες ὅτι ἀνασεῖει τὸν λαόν, δι-
 δάσκων καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, καὶ ἀρξάμε-
 νος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως ὧδε.

67 εἰ> L D 1223 1375 | εἰπον ημιν> D | 68 ἀποκριθ. + 68 *
 μοι η ἀπολυσητε Ta³ ΨΔ 892 W D 700-21 13 rel. pl. lat
 sy³ ar gg | 69 εσται - καθημεν.] οψεσθε τ. υιον τ. ανθρ.
 καθημ. 579 157 | 70 δε¹] ουν W 1^r 69 124 M A* 280* |
 71 μαρτυρων (Mt 26,65) Ta³ Ψ D 28 118 69 983 659 1071
 713 472 1604 gg | 23,1 ἀνασταντες D Θ synp sa | αυτων
 > 346 713 e syn sa | 2 ημων > ΔW Θs 565^r 1s 22 209
 1424* 1194s Uss 157s Γss 998 al. ΑΛ^r | ημων + κ. κατα-
 λυοντα τ. νομον ημων κ. τ. προφητας Mn vl | κωλυοντα...
 διδον.] κελευοντα... μη δουναι κ. αποστρεφοντα τ. γυναι-
 κας κ. τα τεκνα Mn | 5 ενισχυον D 69 157 1229 H | δι- *
 δασκων > S* 270 e bilq | και BSL 579 T 0124 lat sy³ |
 > rel. | ωδε + et filios nostros et uxores avertit a no-
 bis, non enim baptizantur sicut et nos, nec se mun-
 dant e (c) cf. v. 2 |

- 6 Πιλᾶτος δὲ ἀκούσας ἐπηρώτησεν, εἰ ὁ ἄν-
 3.1 7 θρωπος Γαλιλαῖός ἐστιν, καὶ ἐπιγνοὺς ὅτι ἐκ
 τῆς ἐξουσίας Ἑρῴδου ἐστίν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν
 πρὸς Ἑρῴδην, ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν Ἱεροσολύμοις
 9.9 8 ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις. ὁ δὲ Ἑρῴδης ἰδὼν
 τὸν Ἰησοῦν ἐχάρη λίαν· ἦν γὰρ ἐξ ἱκανῶν χρό-
 νων θέλων ἰδεῖν αὐτὸν διὰ τὸ ἀκούειν περὶ αὐ-
 τοῦ, καὶ ἠλπίζεν τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ γινό-
 9 μενον. ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐ-
 305,2 10 τὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ. εἰστήκεισαν δὲ οἱ
 ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς εὐτόνως κατηγοροῦν-
 306,10 11 τες αὐτοῦ. ἐξουθενήσας δὲ αὐτὸν ὁ Ἑρῴδης σὺν
 τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ καὶ ἐμπαίξας, περιβαλὼν
 ἐσθῆτα λαμπρὰν ἀνέπεμψεν αὐτὸν τῷ Πιλᾶτῳ.
 12 ἐγένοντο δὲ φίλοι ὅ τε Ἑρῴδης καὶ ὁ Πιλᾶτος
 ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων· προὔπηρχον γὰρ
 307,9 13 ἐν ἐχθρᾷ ὄντες πρὸς αὐτούς. Πιλᾶτος δὲ συγκα-
 λεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ
 14 τὸν λαὸν ἔειπεν πρὸς αὐτούς· προσηνέγκατέ
 μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὡς ἀποστρέφοντα τὸν
 λαόν, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας οὐ-
 θέν εὔρον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ αἴτιον ὧν κατη-
 308,10 15 γορεῖτε κατ' αὐτοῦ. ἀλλ' οὐδὲ Ἑρῴδης ἀνέπεμ-

6 ακουσας BSL 1241 T 0124 bo] + noniinare Ta^{atn} (syp),
 Γαλιλαιαν Ta³ rel. | απο τ. Γαλιλαιας ο ανθρ. D vl syc(s)
 8 * ar gg | 7 προς + τον BT Θ 348s | 8 ικανων χρ. BS 33-579
 D Θ 1071 157 c ar sa] ικανου χρ. Ta³ W 1-124 Ms 348
 477s Xs N 291 1604 Π-473 H lat(-c) sy bo, > χρονου rel. |
 ακουειν BS 33s 579 D Θ 1^r 1689 M 157 K^s 280 661 syn
 gg co] + πολλα Ta^{all} rel. lat syph (ar) | 9 αυτω + quasi
 11 * non audiens c (syc) | 10-12 > sys | 11 λαμπραν] cocci-
 neam Ta syp | επεμψεν S*L 0124 047 472 R c | 12 οντες
 δε εν αηδια ο Πιλ. κ. ο Ηρ. εγενοντο φιλοι εν αυτη τη ημ.
 D c | ημερα] ωρα 579 713 a syh^m | εν εχθρα] εχθροι Taⁱⁿ
 lat(-a) syc ar | 13 κ. τ. λαον] τ. λαου Ta^{ais} 348^r e a b fffl r
 sa | 14 διαστρεφ. 1-124 945 270s 726 | 15 ανεπεμψα γ.
 υμας πρ. αυτ. Ta¹ ΨΔW D 700 565^r 1^r 346 124 1424^s 7^s
 Uss N 713^r Γ rel. ΑΔ^r rel. lat(-f) synph* ar gg, υμας]
 αυτον Ta^{ar} synp ar |

23,6-12 *Christus ab Herode illusus*

Pilatus autem audiens Galilaeam interro- 6
gavit, si homo Galilaeus esset. Et ut cognovit 7
quod de Herodis potestate esset, remisit eum
ad Herodem, qui et ipse Hierosolymis erat illis
diebus. Herodes autem viso Iesu gavisus est 8
valde; erat enim cupiens ex multo tempore vi-
dere eum, eo quod audierat multa de eo, et
sperabat signum aliquod videre ab eo fieri.
Interrogabat autem eum multis sermonibus. At 9
ipse nihil illi respondebat. Stabant autem prin- 10
cipes sacerdotum et scribae constanter accu-
santes eum. Sprevit autem illum Herodes cum 11
exercitu suo et illusit indutum veste alba et
remisit ad Pilatum. Et facti sunt amici Herodes 12
et Pilatus in ipsa die; nam antea inimici erant
ad invicem.

23,13-25 *Christus cruci addictus*

(Mt 27,15-26; Mc 15,6-15; J 18,38b-19,16)

Pilatus autem convocatis principibus sacer- 13
dotum et magistratibus et plebe, dixit ad 14
illos: Obtulistis mihi hunc hominem quasi
avertentem populum, et ecce ego coram vobis
interrogans nullam causam inveni in homine
isto ex his, in quibus eum accusatis. Sed neque 15
Herodes; nam remisi vos ad illum, et ecce

7 qui] quia MERT^h fff | 8 enim vl] autem Zs^mU
ER r² | audierat O c] audiret *rel.* | 9 at b ff l q r² z] et
X^{*ss}*BKW, autem d i r | 10 autem X^{*GD}ThCs a d
ff] etiam *rel.* | 14 et > Y^{*ZJ}UKs | invenio MXBe
GDsRsW e b c ff l q r z | 15 remisit eum ad nos H^{*}
O^{*He}Th f z (G)

7 L 3,1 | 8 L 9,9; J 12,21 | 9 J 19,10 | 10 A 25,7 |
11 L 18,32 | 12 A 4,27 | 14 A 28,18 | 15 L 23,22;
A 23,29

16 nihil dignum morte actum est ei. Emendatum
 17 ergo illum dimittam. Necesse autem habebat
 18 dimittere eis per diem festum unum. Excla-
 mavit autem simul universa turba dicens: Tolle
 19 hunc et dimitte nobis Barabbam, ¹ qui erat
 propter seditionem quandam factam in civitate
 20 et homicidium missus in carcerem. Iterum au-
 tem Pilatus locutus est ad eos volens dimit-
 21 tere Iesum. At illi succlamabant dicentes: Cru-
 22 cifige, crucifige eum. Ille autem tertio dixit ad
 illos: Quid enim mali fecit iste? nullam causam
 mortis invenio in eo; corripiam ergo illum et di-
 23 mittam. At illi instabant vocibus magnis postu-
 lantes ut crucifigeretur, et invalescebant voces
 24 eorum. Et Pilatus adiudicavit fieri petitionem
 25 eorum. Dimisit autem illis eum, qui propter
 homicidium et seditionem missus fuerat in
 carcerem, quem petebant, Iesum vero tradidit
 voluntati eorum.

23,26-49 *Christus moriens in cruce*

(Mt 27,32-56; Mc 15,21-41; J 19,17-37)

26 Et cum ducerent eum, apprehenderunt Si-
 monem quendam Cyrenensem venientem de
 villa et imposuerunt illi crucem portare post
 27 Iesum. Sequebatur autem illum multa turba po-

19 quandam] quondam A-HGQCs

21 crucifige² > E e a b ff l

22 inveni AsBUGTh gat a
 eo] eum MX*sUGE

25 quem petebant > e a b ff l.

25 Mt 17,12

26 Mt 27,32; Mc 15,21

ψεν γὰρ αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἰδοὺ οὐδὲν ἄξιον
 θανάτου ἐστὶν πεπραγμένον αὐτῷ. παιδεύσας οὖν 16
 αὐτὸν ἀπολύσω. ἀνάγκην δὲ εἶχεν ἀπολύειν αὐτοῖς 17 309,2
 κατὰ ἑορτὴν ἕνα. ἀνέκραγον δὲ παμπληθεὶ λέ- 18 310,1
 γοντες· αἶρε τοῦτον, ἀπόλυσον· δὲ ἡμῖν τὸν Βαρ-
 αββᾶν· ὅστις ἦν διὰ στάσιν τινὰ γενομένην ἐν 19
 τῇ πόλει καὶ φόνον βληθεὶς ἐν τῇ φυλακῇ. πάλιν 20 311,1
 δὲ ὁ Πιλαῖτος προσεφώνησεν αὐτοῖς, θέλων ἀπο-
 λύσαι τὸν Ἰησοῦν. οἱ δὲ ἐπεφώνουν λέγοντες· 21
 σταύρου σταύρου αὐτόν. ὁ δὲ τρίτον εἶπεν πρὸς 22 312,9
 αὐτούς· τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; οὐδὲν αἴτι-
 ον θανάτου εὔρον ἐν αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐ-
 τὸν ἀπολύσω. οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις 23 313,1
 αἰτούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι, καὶ κατίσχυον
 αἱ φωναὶ αὐτῶν καὶ Πιλαῖτος ἐπέκρινεν γενέσθαι 24 314,1
 τὸ αἶτημα αὐτῶν· ἀπέλυσεν δὲ τὸν διὰ στάσιν 25
 καὶ φόνον βεβλημένον εἰς φυλακὴν, ὃν ἤτοῦντο,
 τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέδωκεν τῷ θελήματι αὐτῶν.
 Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτόν, ἐπιλαβόμενοι Σί- 26 315,1
 μωνά τινα Κυρηναῖον ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ ἐπέ-
 θηκαν αὐτῷ τὸν σταυρὸν φέρειν ὀπισθεν τοῦ
 Ἰησοῦ. Ἠκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ 27 316,10

ἰδου > Taⁿ D syn | 17 *post* 19 D syn, > BL 1241 T 0124 *
 A^a a sa bo¹ | αναγκ.] ουνηθειαν N synp bo¹ (b) | ενα+
 δεσμιον (Mt 27,15) Ta³ 1194 348^r 472 1093 1047s 661
 c q sysh⁺ bo¹ | 18 αιρε τουτον^{bis} Ta^{av} D | 19 βληθ. B 19 *
 33-579] βεβλημενος rel., > S* | 21 σταυρου^{bis} BS 0124 *
 D F^o Ωρ Eus Cy] στ.² > W 21 U 157 1604 vl ar, -ρωσον^{bis}
 rel. | 22 ουδεν + γαρ 579 1-124 e b l q syn | αιτιον] αξιον
 ΨI.ss 7 1071 a c synh^m | ευρισχω D 1071 lat(-a) syn |
 23 σταυρωσαι Ta Bar (syp sa) | αυτων+κ. τ. αρχιερωων
 Ψ 892ss W rel. c f sy³ ar gg | 25 δε¹ + αυτοις Ta 1-13
 69^r 7s Ms al. 291 1604 660s al. K^r lat(-a) synph⁺ ar gg |
 τον¹ + Βαραββ. τον Ta³ 21 1-124 7 1223 1194s 291 1604
 660s 270^s ar gg, | 26 *inc.* suscepert ergo Iesum et *
 portans (sibi) crucem ducebatur fl r(c) | Σιμωνος τινος
 Κυρηναιου ερχομενου ΨΔW Θs 565^r 1^r 1424-U 1071
 rel. | 27 πολυ > D 1071 vl synp ar gg sa |

λαοῦ καὶ γυναικῶν αἱ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν
 28 αὐτόν. στραφεῖς δὲ πρὸς αὐτάς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν·
 θυγατέρες Ἱερουσαλήμ, μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμέ·
 πλὴν ἐφ' ἑαυτάς κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν,
 21,23 29 ὅτι ἰδοὺ ἔρχονται ἡμέραι ἐν αἷς ἐροῦσιν· μα-
 κάριαί αἱ στείραι, καὶ αἱ κοιλίαι αἱ οὐκ ἐγέν-
 30 νησαν, καὶ μαστοὶ οἱ οὐκ ἐθρεψαν. τότε ἄρξον-
 31 ται λέγειν τοῖς ὄρεσιν· πέσατε ἐφ' ἡμᾶς, καὶ τοῖς
 317,1 32 βουνοῖς· καλύψατε ἡμᾶς· ὅτι εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ ξύλω
 318,1
 33-49: 33 ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί γένηται; Ἦγον-
 34 το δὲ καὶ ἕτεροι κακοῦργοι δύο σὺν αὐτῷ ἀναιρε-
 35 θῆναι. Καὶ ὅτε ἦλθον ἐπὶ τὸν τόπον τὸν κα-
 λούμενον Κρανίον, ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτόν καὶ
 τοὺς κακούργους, ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν ὃν δὲ ἐξ ἀρι-
 320,1 34 στερῶν. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔλεγεν· πάτερ, ἄφες αὐ-
 35 τοῖς· οὐ γὰρ οἶδασιν τί ποιοῦσιν. *διαμεριζόμενοι*
 321,1 35 δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἔβαλον κλήρους. καὶ εἰστή-
 322,2 36 κει ὁ λαὸς θεωρῶν. *ἐξεμυκτηήριζον* δὲ καὶ οἱ ἄρ-
 323,2 37 χοντες λέγοντες· ἄλλους ἔσωσεν, σωσάτω ἑαυτόν,
 Ps 68,22 37 εἰ οὗτός ἐστιν ὁ Χριστὸς τοῦ Θεοῦ ὁ ἐκλεκτός.
 ἐνέπαιξαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται προσερχό-
 37 μενοι, ὄξος προσφέροντες αὐτῷ καὶ λέγοντες· εἰ
 σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυτόν.

* γυναικες Ta D 1071 cfr synp | 28 ο > BS*L | εμε + μηδε

* πενθειτε D | 29 ιδου > Ta^{abv} D 13^r 476 vl pl. syn ar | εθρεψ. BSC* Ls 1047 vl syh^m bo gg] εξεθρ. C^e Ψ 579 D Θ

30 * 1^r Γ 655 Fs, εθηλασαν rel. | 31 ει > L 579 2193 syn | τω¹ > BC 0124 1574 | 32 αυτω] τω Iu Ta^{ai} C^e 33 1241 69 1071 syi] ετεροι > ec sys co | 33 ηλθον (Mn) BSC^{ss} 579 D Θ 69 124 1071 157 251s Q lat synpih^m] απηλθ. rel. | αριστερ.] ευωνυμ. C^e-L 0124 28 13-954 N 157 1604 Q |

* 34 ο δε - ποιουσιν Mn Ta⁴ Heg Iq Cl Ωρ Eus I.G S* rel. pl.] > BS^c 579 1241 0124 W D* Θ ab sys sa bo¹ |

* 35 δε + αυτον Ta D 1-954 1071 157 1012 1604 661s 270^a lat sy ar gg sa | εσωσας, σεαυτον σωσον, ει υιος ει τ. θυ, ει Χς ει D (c) | Χς + ο υιος 579 0124 13^r 1071 472 1r

* syih ar (gg) co Eus | 36 ενεπαιξαν BSL 1241 0124] -ζον rel. | 37 λεγ. + χαιρε ο β. τ. Ιουδ. περιθεντες αυτω κ. ακανθινον στεφανον D c (syn) |

puli et mulierum, quae plangebant et lamentabantur eum. Conversus autem ad illas Iesus 28 dixit: Filiae Hierusalem, nolite flere super me, sed super vos ipsas flete et super filios vestros. Quoniam ecce venient dies, in quibus dicent: 29 Beatae steriles et ventres, qui non genuerunt, et ubera, quae non lactaverunt. Tunc incipient 30 *dicere montibus: Cadite super nos, et collibus: Operite nos.* Quia si in viridi ligno haec faciunt, in arido quid fiet? Ducebantur autem et 32 alii duo nequam cum eo, ut interficerentur. Et 33 postquam venerunt in locum, qui vocatur Calvariae, ibi crucifixerunt eum et latrones, unum a dextris et alterum a sinistris. Iesus autem 34 dicebat: Pater, dimitte illis; non enim sciunt quid faciunt: *Dividentes vero vestimenta eius miserunt sortes.* Et stabat populus spectans, et 35 deridebant eum principes cum eis dicentes: Alios salvos fecit, se salvum faciat, si hic est Christus Dei electus. Illudebant autem ei et milites accedentes et acetum offerentes ei ^l et 37 dicentes: Si tu es rex Iudaeorum, salvum te fac.

27 lamentabant SZ*BJD^rCs e a b d f f l

29 qui] quae MO*ZMaHeW b d f f z

34 > a d | faciant ZUV (ff) l

35 ex(s)pectans SM^rB-GERsKsCsW e a b f f l r z

37 et a c f] > *codd.*

28 Ap 1,7

29 L 21,23

30 Os 10,8; Ap 6,16; 9,6

31 l P 4,17s

34 Mt 5,44; Ps 21,19; Is 53,12

35 Ps 21,8

36 Ps 68,22

38 Erat autem et superscriptio scripta super
 eum litteris graecis et latinis et hebraicis:
 39 Hic est rex Iudaeorum. Unus autem de his qui
 pendebant latronibus blasphemabat eum di-
 cens: Si tu es Christus, salvum fac temetip-
 40 sum et nos. Respondens autem alter increpa-
 bat eum dicens: Neque tu times Deum, quod
 41 in eadem damnatione es. Et nos quidem iuste,
 nam digna factis recipimus; hic vero nihil mali
 42 gessit. Et dicebat ad Iesum: Domine, memento
 43 mei, cum veneris in regnum tuum. Et dixit
 illi Iesus: Amen dico tibi: Hodie mecum eris
 44 in paradiso. Erat autem fere hora sexta, et te-
 nebrae factae sunt in universam terram usque
 45 in horam nonam. Et obscuratus est sol, et ve-
 46 lum templi scissum est medium. Et clamans
 voce magna Iesus ait: Pater, *in manus tuas*
commendo spiritum meum. Et haec dicens ex-
 47 spiravit. Videns autem centurio quod factum
 fuerat, glorificavit Deum dicens: Vere hic ho-
 48 mo iustus erat. Et omnis turba eorum, qui si-
 mul aderant ad spectaculum istud et videbant
 quae fiebant, percutientes pectora sua reverte-

38 scripta O^eX*s^eVCs e a c ff l z] inscripta *rel.*

41 recepimus AssXI* a b (c) r

44 universa terra S-MXEpUMaEKsW e f ff q z

~ nonam hor. SssMBJUssDRTh (e) b q

47 erat] est AsMs*Ma c

39 Mt 27,44

42 (Gn 40,14) Mt 16,28

44 Am 8,9

45 Ex 36,35: Am 8,3 O'; 9,1

46 Ps 30,6: A 7,59; 1 P 4,19

48 L 18,13

Ἦν δὲ καὶ ἐπιγραφή ἐπ' αὐτῶν γράμμασιν 38 324,1
ἑλληνικοῖς καὶ ῥωμαϊκοῖς καὶ ἑβραϊκοῖς· ὁ βα-
σιλεὺς τῶν Ἰουδαίων οὗτος.

Εἰς δὲ τῶν κρεμισθέντων κακούργων ἐβλασ- 39 325,2
φήμει αὐτὸν λέγων· οὐχὶ σὺ εἶ ὁ Χριστός; σῶσον
σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος ἐπι- 40 326,10
τιμῶν αὐτῶ ἔφη· οὐδὲ φοβῆ σὺ τὸν Θεόν, ὅτι
ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ; καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως, 41
ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξομεν ἀπολαμβάνομεν· οὗτος
δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἐπράξεν. καὶ ἔλεγεν· Ἰησοῦ, 42 Mt 16,28
μνησθητί μου, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.
καὶ εἶπεν αὐτῶ· ἀμὴν σοι λέγω, οἴμερον μετ' 43
ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ. Καὶ ἦν ἤδη ὥσει 44 327,2
ᾠρα ἕκτη, καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν
ἕως ᾠρας ἐνάτης ἰ τοῦ ἡλίου ἐκλιπόντος· ἐσχί- 45 328,2
σθη δὲ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον. καὶ 46 329,1
φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· πάτερ,
εἰς χεῖράς σου παρατίθεμαι τὸ πνεῦμά μου.
τοῦτο δὲ εἰπὼν ἐξέπνευσεν. Ἰδὼν δὲ ὁ ἑκατοντ- 47 330,2
άρχης τὸ γινόμενον ἐδόξαζεν τὸν Θεὸν λέγων·
ὄντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν. ἰ καὶ πάν- 48 331,10
τες οἱ συμπαραγενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν
ταύτην, θεωρήσαντες τὰ γινόμενα, τύπτοντες τὰ

38 γραμμ. - εβραϊκοις > BS^cC^{*}L 579 a syn co | εβρ. † *
I₅ Ta³ 33 28 1^r XN | sa¹ (gg) | 39 λεγ. > BL 1241 | λεγων- *
ημας] Mt 27,40 |, > D e | ουχι BSC^{*}ΨL 1241 a b ff r syvi
ar co] ei rel. | 40 inc. et obiurgavit eum socius eius Ta
synp | ουδε] ου S^{*} D 1187 G c f syh ar sa Ωρ | ei] εσμεν
C^{*}W (D) syvi co Xρ | 42s κ. στραφεις προς τ. Κν ειπεν *
αυτω· μνησθητι μου εν τη ημερα τ. ελευσεως σου· απο-
κριθ. δε ο Ις ειπεν αυτω τω επιπλησσοντι· θαρσει σημ. D |
42 εις την βασ. BL 372 lat pl. | 43 > Mn | αυτω † cre-
dis c | παραδεισω † τ. θυ Ωρ, patris e | r | 44 ηδη BC^{*} *
Ls 1241 0124 syh bo] > rel. | 45 τ. ηλ. εκλιπ. BSC^{*}L 579 *
1012 syh^m co] κ. εσκοτισθη ο ηλιος rel. | εσχισθη - μεσον
ροσι 46 Ψ (D) | 46 παρατιθεμαι B-33 Θ 372 MUs 251ss
QP A pl. Iust Ωρ (892s D 1^r al.) verss.] -θησομαι rel. |
τουτο - εξεπν. > Xs | 47 εκατονταρχ. † et qui cum eo
erant quod fiebat magnificabant (Mt 27,54) Ta^{a(i)} e ff |

Ρs 87,9; 37,12 49 στήθη ὑπέστρεφον. εἰστήκεισαν δὲ πάντες οἱ
8,2 γνωστοὶ αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν, καὶ γυναῖκες αἱ
συνακολουθοῦσαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ὁρῶ-
σαι ταῦτα.

332,1 50 Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσήφ βουλευτῆς
50-56: ὑπάρχων, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, - οὗτος οὐκ
Mt 27,57-61 51 ἦν συγκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐ-
Mc 15,42-47 ἧν, - ἀπὸ Ἀριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων,
J 19,38-42

2,25.38 52 ὃς προσεδέχετο τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἰούτος
προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ ἠτήσατο τὸ σῶμα τοῦ

333,1 53 Ἰησοῦ. καὶ καθελὼν ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι,
καὶ ἔθηκεν αὐτὸν ἐν μνήματι λαξευτῷ, οὗ οὐκ ἦν

334,10 54 οὐδεὶς εὔπω κείμενος. καὶ ἡμέρα ἦν παρασκευῆς,

23,49 55 καὶ σάββατον ἐπέφωσκεν. Κατακολουθήσασι
δὲ αἱ γυναῖκες, αἵτινες ἦσαν συνεληλυθυῖαι
ἐκ τῆς Γαλιλαίας αὐτῷ, ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον

335,8 56 καὶ ὡς ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ. ὑποστρέψασαι
Ex 12,16; δὲ ἠτοίμασαν ἀρώματα καὶ μύρα. καὶ τὸ μὲν
20,10
Lv 23,8

336,1 24 Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων ὄρθρου βαθέως
1-12: ἐπὶ τὸ μνήμα ἦλθον φέρουσαι ἃ ἠτοίμασαν
Mt 28,1-10
Mc 16,1-8
20,1-18

48 στήθη] προσωπα 1047 c, + κ. τα μετωπα D | στήθη
+ dicentes vae erat nobis, (quae facta sunt hodie prop-
ter peccata nostra g¹ syn) filius dei erat iste, venerunt
ecce iudicia desolationis Hierusalem E f Af Addai |

* 49 αὐτω¹ B 33s 579 0124 348s 1574 4 P A Q 399*] αὐτου
* rel. | απο¹ > Cs 892 ΔW Θ^r 22 13 rel. pl. | 50 υπαρχων
+ και Ss 33s 1241 7 659 X 713 655* | ανηρ² > D Γ v l |
51 προσεδεχ. + κ. αυτος Ψs 892 ΔW Θ-209 124 rel. pl.
gg | 53 αυτο > ΨW Θ 544 1^r 7 X 1071 157s Γ al. H
lat ar | σινδ.+καθαρα 13-230 157 | κειμεν. + κ. προσε-
κυλισε λιθον μεγαυ επι τ. θυραν τ. μνημειου 700 13 1689^r
1194 348^r U 1043 co, κ. υεντος αυτου επεθηκεν τω μνη-
μειω λιθον (μεγαυ) ον μογις εικοσι (ανδρες) εκυλιον 0124
D c (1071) | 54 ην δε η ημερα προ σαββατου D (c) | πα-
ρασκευη C^e Ψs 892 ΔsW Θ-1689 1424 rel. gg | 55 κατη-
κολουθησαν... κ. εθεασ. D c r sa | αι] δυο D v l pl. |
και-σωμα > D | 56 κ. μυρα > 1-22 713 472 Eus | κατα
τ. εντολ. > D | 24,1 ηλθον + (αι) γυναικες C^e 892 1241
Θ 544 477 1574 1093 251 2430 Gs Eus |

bantur. *Stabant* autem omnes *noti* eius *a longe* 49
et mulieres, quae secutae eum erant a Galilaea,
haec videntes.

23,50-56 *Christus sepulcro mandatus*
(Mt 27,57-61; Mc 15,42-47; J 19,38-42)

Et ecce vir nomine Ioseph, qui erat decu- 50
rio, vir bonus et iustus, hic non consenserat 51
consilio et actibus eorum, ab Arimathaea ci-
vitate Iudaeae, qui expectabat et ipse regnum
Dei. Hic accessit ad Pilatum et petiit corpus 52
Iesu, et depositum involvit sindone et posuit 53
eum in monumento exciso, in quo nondum quis-
quam positus fuerat. Et dies erat parasceves, 54
et sabbatum illucescebat. Subsecutae autem mu- 55
lieres, quae cum eo venerant de Galilaea, vi-
derunt monumentum et quemadmodum posi-
tum erat corpus eius. Et revertentes parave- 56
runt aromata et unguenta, et sabbato quidem
siluerunt secundum mandatum.

24,1-12 *Resurrectionis nuntii*
(Mt 28,1-10; Mc 16,1-8; J 20,1-18)

Una autem sabbati valde diluculo venerunt 24
ad monumentum portantes, quae paraverant

49 ~ erant eum *codd.* (e, d) a b^c f f^l l q z
51 concilio AsM-ZBsUGHeKCs e b f f^l l z
52 petit SMZsBMAEr a b f f^l l z
53 involvit + in HO*X*Ep^mBeIQss vl
54 parasceve A^csX^cEpMaQ(He) f z, cenae purae
e b c (f^l) q
55 eo] ipso *codd.* e b f f^l q z
24,1 paraverunt YXGsDQs a d f f^l l q r (z)

49 Ps 37,12; 87,9; L 8,2 | 51 L 2,25.38 | 53 L 19,30 |
55 L 23,49 | 56 Ex 12,16; 20,10; Lv 23,8

2 aromata, et invenerunt lapidem revolutum a
 3 monumento. Et ingressae non invenerunt cor-
 4 pus Domini Iesu. Et factum est, dum mente
 consternatae essent de isto, ecce duo viri ste-
 5 terunt secus illas in veste fulgenti. Cum time-
 rent autem et declinarent vultum in terram,
 dixerunt ad illas: Quid quaeritis viventem cum
 6 mortuis? Non est hic, sed surrexit; recordamini
 qualiter locutus est vobis, cum adhuc in Gali-
 7 laea esset ¹dicens: Quia oportet Filium homi-
 nis tradi in manus hominum peccatorum et
 8 crucifigi et die tertia resurgere. Et recordatae
 9 sunt verborum eius ¹et regressae a monumento
 nuntiaverunt haec omnia illis undecim et ce-
 10 teris omnibus. Erat autem Maria Magdalene
 et Iohanna et Maria Iacobi et ceterae, quae
 cum eis erant, quae dicebant ad apostolos haec.
 11 Et visa sunt ante illos sicut deliramentum ver-
 12 ba ista, et non crediderunt illis. Petrus autem
 surgens cucurrit ad monumentum et procum-

4 ecce] et ecce SUDsR e b l q r

6 non - surrexit > e a b d ff l | resurrexit AsMsIC c
 est²] sit O*ssUK c ff z

11 credebant *codd.* e a b c d f ff l z

4 A 1,10; 10,30

5 Ap 1,18

7 L 9,22

9 L 24,22s

10 L 8,2s

11 Gn 45,26

15 Mt 18,20

ἀρώματα. εὗρον δὲ τὸν λίθον ἀποκεκυλισμένον 2
 ἀπὸ τοῦ μνημείου, εἰσελθοῦσαι δὲ οὐχ εὗρον 3
 τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. καὶ ἐγένετο ἐν 4
 τῷ ἀπορεῖσθαι αὐτὰς περὶ τούτου καὶ ἰδοὺ ἄν-
 δρες δύο ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν ἐσθῆτι ἀστραπ-
 τούση· ἐμφόβων δὲ γενομένων αὐτῶν καὶ κλι- 5 337,2
 νουσῶν τὰ πρόσωπα εἰς τὴν γῆν, εἶπαν πρὸς
 αὐτάς· τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν;
 Ἰούκ ἔστιν ἄθε, ἀλλὰ ἠγέρθη· μνήσθητε ὡς ἐλά- 6
 λησεν ὑμῖν ἔτι ὢν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, λέγων τὸν 7 Mt 17,22s;
 υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ὅτι δεῖ παραδοθῆναι εἰς 20,18s
 χεῖρας ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν καὶ σταυρωθῆ-
 ναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. καὶ ἐμνή- 8
 σθησιν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ, καὶ ὑποστρέψασαι 9 338.2
 ἀπὸ τοῦ μνημείου ἀπήγγειλαν ταῦτα πάντα τοῖς
 ἔνδεκα καὶ πᾶσιν τοῖς λοιποῖς. ἦσαν δὲ ἡ Μαγ- 10 339.10
 δαληνὴ Μαρία καὶ Ἰωάννα καὶ Μαρία ἡ Ἰακώ- 8,2s
 βου· καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς ἔλεγον πρὸς τοὺς
 ἀποστόλους ταῦτα. καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐτῶν 11
 ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἠπίστουν αὐ-
 ταῖς. Ὁ δὲ Πέτρος ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ μνη- 12
 μεῖον· καὶ παρακύψας βλέπει τὰ δθόνια μόνα·

1 αρωματα + κ. τινες συν αυταις Ta Ψ 892^rW rel. pl. f q
 sy⁴ ar gg sa bo¹, > D vl syn | 2 ipc. ελογιζοντο δε εν
 εαυταις τις αρα αποκυλισει τ. λιθον. ελθουσαι δε ευρον
 (Mc 16,3) Ta³ 0124 D c sa | 3 τ. Κυ Ιυ > D vl pl. (Ta
 579 1071 synp) | 4 απορεισθ. BSCL 0124 D 4] διαπορ. *
 rel. | εσθητι αστρ. (Mn) Ta⁴ BS 0124 D lat synp bo Eus]
 εσθησεσιν αστρ. rel. | 5 ενφοβοι δε γενομεναι εκκλιναν τα
 πρ. Ta⁴ D c r synp | 6 ουκ-αλλα > Mn co | ουκ-ηγερθη
 > D vl pl. | ως] οσα Mn Ta⁴ D c synp | 7 δει] μελλει
 synp^{ih} | ~ δει τ. υιον τ. ανθρ. ΨsΔsW rel. | αμαρτωλ.
 > D e b ff l r (Mn a) | 9 απο τ. μνημ. > D vl ar | 10 ησαν
 δε > 1241 W D 7 1194s 348^a 713 Γ 716 2430 A 661s
 synh⁺ | η² + μητηρ Ta syri¹ h, θυγατηρ syvi¹ | αυταις
 + αι S^cΨ 892 Θ^r 69 124 rel. pl. ea fr syph ar gg bo |
 12 > Mn Ta³ D e a b l r | οθονια BsW 0124 syvi co Eus] + *
 κειμενα rel. | μονα > (J 20,5) S^{*} 579 544 69 1012 A^a l. sa |

καὶ ἀπῆλθεν πρὸς ἑαυτὸν θαυμάζων τὸ γεγονός.

- 13-35: 13 Καὶ ἰδοὺ δύο ἐξ αὐτῶν ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ
 Mc 16,12s ἦσαν πορευόμενοι εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίους
 ἑκατὸν ἐξήκοντα ἀπὸ Ἱερουσαλήμ, ἣ ὄνομα Ἑμμα-
 14 μαούς, καὶ αὐτοὶ ὠμίλουν πρὸς ἀλλήλους περὶ
 Mt 18,20 15 πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων. καὶ ἐγένετο
 ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐτοὺς καὶ συζητεῖν, καὶ αὐτὸς
 16 Ἰησοῦς ἐγγίσας συνεπορεύετο αὐτοῖς· οἱ δὲ ὀφ-
 θάλμοι αὐτῶν ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι αὐ-
 17 τόν. εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· τίνες οἱ λόγοι οὗ-
 τοι οὕς ἀντιβάλλετε πρὸς ἀλλήλους περιπατοῦν-
 18 τες; καὶ ἐστάθησαν σκυθρωποί. Ἀποκριθεὶς δὲ
 εἰς ὄνοματι Κλεόπας εἶπεν πρὸς αὐτόν· σὺ μό-
 νος παροικεῖς Ἱερουσαλήμ καὶ οὐκ ἔγνωσ τὰ γε-
 19 νόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις; καὶ εἶ-
 πεν αὐτοῖς· ποῖα; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· τὰ περὶ
 Ἰησοῦ τοῦ Ναζαρηνοῦ, ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφή-
 Mt 21,11 τῆς δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐναντίον τοῦ Θεοῦ
 20 καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ, ὅπως τε παρέδωκαν αὐτόν
 οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν εἰς κρίμα θι-
 1,68; 2,38; 19,11 21 νάτου καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν
 A 1,6 ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ μέλλων λυτρωθῆναι τὸν
 Ἰσραήλ. ἀλλὰ γε καὶ σὺν πᾶσιν τούτοις τρί-
 την ταύτην ἡμέραν ἄγει ἀφ' οὗ ταῦτα ἐγένετο.

13 inc. ἦσαν δε δυο πορ. εξ αυτ. D e | εκατον S Θ N 158
 K*s 1219*s 1604 079 syi ar gg¹ Eus Hier] > rel. | Ουλαμ-
 μαους D, Ammaus e a b ff l r | 15 (κ.) αυτος > Ta^{am} D
 * e a c syn sa | 17 αμφιβαλλ. 33 1689 | εσταθησαν BS(L)
 579 0124 A* e syi co] εστε rel., > κ. εσταθησαν D Ω ρ Cy |
 18 παροικ. + εν 579 544 69ss 124 348^r 1574 1093 660s
 Λ gg, απο Ta¹ e c sy³ | και] ος Ta^(a)l¹ synp ar, > D vl(-f) |
 * 19 αυτω > l^r lat pl. ar gg | Ναζαρην. BSL 0124 372 079
 e a c (fr, bff) vg] -ζωραιου rel. | 20 οπως > Ta synp sa |
 * ημων > Ta a ff l syspi¹ co | 21 ελπίζομ. S 579s Θ 21 69s
 348 472 P Π 489s Λ eff gg | συν π. τουτ. > Ta a b c ff l r
 synp Aug | αγει Ta^{av} BSCL 579 1s synp ar gg bo |
 σημερον rel. |

bens vidit linteamina sola posita et abiit secum mirans quod factum fuerat.

24,13-35 *Christus manifestatur duobus discipulis* (Mc 16,12s)

Et ecce duo ex illis ibant ipsa die in ca- 13
 stellum, quod erat in spatio stadiorum sexaginta
 ab Hierusalem, nomine Emmaus. Et ipsi loque- 14
 bantur ad invicem de his omnibus, quae acci-
 derant. Et factum est, dum fabularentur et se- 15
 cum quaerent, et ipse Iesus appropinquans
 ibat cum illis; oculi autem illorum tenebantur 16
 ne eum agnoscerent. Et ait ad illos: Qui sunt 17
 hi sermones, quos confertis ad invicem ambu-
 lantes, et estis tristes? Et respondens unus, cui 18
 nomen Cleophas, dixit ei: Tu solus peregri-
 nus es in Hierusalem, et non cognovisti quae
 facta sunt in illa his diebus? Quibus ille di- 19
 xit: Quae? Et dixerunt: De Iesu Nazareno,
 qui fuit vir propheta, potens in opere et ser-
 mone coram Deo et omni populo; et quomo- 20
 do eum tradiderunt summi sacerdotes et prin-
 cipes nostri in damnationem mortis et crucifi-
 xerunt eum. Nos autem sperabamus quia ipse 21
 esset redempturus Israel; et nunc super haec
 omnia tertia dies est hodie quod haec facta

12 > e a b d l | sola > AsO*-EpMa

13 stadiorum + centum YsO*G

Emmaus + et Cleopas U e ff (b)

19 dixerunt + ei OEpBR^o lz

20 ~ trad. eum O^rBJUDQssVCsW z

sacerdotum S-FM-ZBeUGDQHeV

21 est > S-FMI-GDRC ff

19 Mt 21,11; A 2,22

21 L 1,68; 2,38; 19,11

22 sunt. Sed et mulieres quaedam ex nostris ter-
 ruerunt nos, quae ante lucem fuerunt ad mo-
 23 numentum, ¹et, non invento corpore eius, ve-
 nerunt dicentes se etiam visionem angelorum
 24 vidisse, qui dicunt eum vivere. Et abierunt qui-
 dam ex nostris ad monumentum et ita inve-
 nerunt sicut mulieres dixerunt, ipsum vero non
 invenerunt.

25 Et ipse dixit ad eos: O stulti et tardi cor-
 de ad credendum in omnibus, quae locuti sunt
 26 prophetae! Nonne haec oportuit pati Christum
 27 et ita intrare in gloriam suam? Et incipiens
 a Moyse et omnibus prophetis interpretabatur
 illis in omnibus scripturis, quae de ipso erant.
 28 Et appropinquaverunt castello quo ibant, et
 29 ipse se finxit longius ire. Et coegerunt illum
 dicentes: Mane nobiscum, quoniam advespera-
 scit, et inclinata est iam dies. Et intravit cum
 30 illis. Et factum est, dum recumberet cum eis,
 accepit panem et benedixit ac fregit et por-
 31 rigebat illis. Et aperti sunt oculi eorum, et cog-
 noverunt eum; et ipse evanuit ex oculis eo-

24 invenerunt²] viderunt SZBJUD^rCs gat a b c f ff
 r z, vidimus e d

28 se finxit] ~ finx. se. A*sHOR^c b c d f ff (l) z
 se > FMEpGsDsR*s

29 intravit + manere DR gat d r (e a c f, b)

30 ac] et ZBeUDQVCs e a c ff

22 L 24,1-11

24 L 24,12; J 20,3-10

27 Dt 18,15; Ps 21; Is 53

29 Jdc 19,8

30 L 22,19

31 4 Rg 6,17ss

ἀλλὰ καὶ γυναῖκες τινες ἐξ ἡμῶν ἐξέστησαν 22 24,1-11
 ἡμᾶς γενόμεναι ὀρθρῖναι ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ 23
 μὴ εὐροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ ἦλθον λέγουσαι καὶ
 ὄπτασίαν ἀγγέλων ἑωρακέναι, οἱ λέγουσιν αὐ-
 τὸν ζῆν. καὶ ἀπῆλθόν τινες τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ 24 24,12
 τὸ μνημεῖον, καὶ εὐρον οὕτως καθὼς καὶ αἱ J 20,3-10
 γυναῖκες εἶπον, αὐτὸν δὲ οὐκ εἶδον.

Καὶ αὐτὸς εἶπεν πρὸς αὐτούς· ὦ ἀνόητοι 25
 καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν
 οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται. οὐχὶ ταῦτα ἔδει πα- 26 A 3,18
 θεῖν τὸν Χριστὸν καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν
 αὐτοῦ; καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ Μωϋσέως καὶ ἀπὸ 27 Dt 18,15
 πάντων τῶν προφητῶν διηρμήνευσεν αὐτοῖς ἐν Ps 21; Is 53
 πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ ἑαυτοῦ. Καὶ ἤγγι- A 8,32-35
 σαν εἰς τὴν κώμην οὗ ἐπορεύοντο, καὶ αὐτὸς 28
 προσεποιήσατο πορρωτέρω πορεύεσθαι. καὶ παρ- 29 Jdc 19,8
 εβιάσαντο αὐτὸν λέγοντες· μεῖνον μεθ' ἡμῶν, A 16,15
 ὅτι πρὸς ἑσπέραν ἐστίν, καὶ κέκλικεν ἤδη ἡ
 ἡμέρα. καὶ εἰσῆλθεν τοῦ μεῖναι σὺν αὐτοῖς. ἰκαὶ 30 22,19
 ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν μετ' αὐτῶν
 λαβῶν τὸν ἄρτον εὐλόγησεν καὶ κλάσας ἐπεδί-
 δου αὐτοῖς. αὐτῶν δὲ διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλ- 31
 μοί, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἄφαντος
 ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν. καὶ εἶπαν πρὸς ἀλλήλους· 32

22 ἀλλα > Τα^v abcffl^r syv sa | 23 καὶ² > Ταⁱⁿ D e c
 syvp ar^m co | εωρακ. †εχει Τα syrh⁺ | 24 καὶ³ > Τα³ B *
 D lat syvri gg co¹ | εἰδομεν D e, invenerunt Ταⁱⁿ vg¹ |
 25 αὐτος] Ις Τα^{vi} syvri | ελαλησαν οἱ προφ.] ελαλησα
 προς υμας Mn | 26 ουχι] οτι Mn D Ad | 27 καὶ¹ †ην, (καὶ) 26 *
 ερμηνευων (D) e a b c ff syvp | αυτοις † τι ην S 33s Θ 1-
 22 syi ar bo | 28 προσεποιησ. BSL 579 D 565 1-22 983 A *
 a b c ff vg gg] -ποιεῖτο rel. | πορρωτερον B 579 A | 29 εστιν *
 και > Τα D vl syvp | ηδη Τα³ BSΨss 21 1-22 124 348
 1579 lat pl. syrih^m] > rel. | 30 μετ αυτων > D e syv |
 τον > Τα D 1093 sa | κλασας > D | 31 ιησ. λαβοντων δε
 αυτων τ. αρτον απ αυτου D e c Ωρ | δε †ευθεις Τα
 syvp sa | αφαντ. εγεν.] ηρθη syvp |

οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν, ὡς
 ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, ὡς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς
 33 γραφάς; Καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὑπέστρε-
 ψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ εὗρον ἠθροισμένους
 34 τοὺς ἕνδεκα καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἰλέγοντας ὅτι
 1 C 15,46 ὄντως ἠγέρθη ὁ Κύριος καὶ ὤφθη Σίμωνι.
 35 καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ὡς
 ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.
 340,9 36 Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων αὐτὸς ἔστη ἐν
 36-49: μέσῳ αὐτῶν καὶ λέγει αὐτοῖς· εἰρήνη ὑμῖν.
 Mc 16,14-18 J 20,19-23 37 πτοηθέντες δὲ καὶ ἔμφοβοι γενόμενοι ἐδόκουν
 1 C 15,5 38 πνεῦμα θεωρεῖν. καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τί τετα-
 Mt 14,26 ραγμένοι ἐστέ, καὶ διὰ τί διαλογισμοὶ ἀναβαί-
 39 νουσιν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; Ἴδετε τὰς χεῖράς
 μου καὶ τοὺς πόδας μου, ὅτι ἐγὼ εἰμι αὐτός.
 ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦμα σὰρκα
 καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει, καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα.
 40 καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ
 341,1 41 τοὺς πόδας. ἔτι δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ
 τῆς χαρᾶς καὶ θαυμαζόντων, εἶπεν αὐτοῖς· ἔχετε
 J 21,5-10 42 τι βρώσιμον ἐνθάδε; οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ

* 32 καιομ.] βεβαρημενη Ta synp ar sa¹, exterminatum e, excaecatam c, optusum l, κεκαλυμμενη D sa¹ | εν ημιν > B D ec syn Or | ως ελαλει ημιν > vl syn Ωρ | 33 ανα-
 σταντ. + λυπουμενοι D ec sa | ηθροισμ. BS 33 D Eus |
 συνηθρ. rel. | 34 οντως > W* e b l Cy | 35 ως] οτι D ec |
 * 36 λαλουντ. + και 565 1424* 945 716s 229 476 al. gg | αυ-
 τος BSL 1241 D vl syn co] + ο Ις rel. | κ. λεγει - υμιν >
 D vl pl. | υμιν + εγω ειμι. μη φοβεισθε Ta^s 579 1241 W
 * 713s 1604 P G c f vg syrih ar Amb Aug | 37 φοβηθεντ.
 SW, θροηθεντ. B 1241 | πνευμα] φαντασμα Mn D Ad |
 * 38 δια τι] ινα τι L D Ad, τι Mn B Λ^c, > vg Aug | τη καρ-
 * δια Mn B D vl sa | 39 ιπσ. ιδου ιδετε b ff syn | μου^s > 33s
 579 W Θ 1* 13s 983s 1071 e c f vg ar gg Eus Tert Hil Ep |
 ψηλαφ. - ιδετε, σαρκα κ. > Mn | με > Ta^{la} W D Θ lat syn h⁺ |
 * σαρκας S* D Iρ Ad | 40 > D ea b ff l syn | εδειξ. BS 33-
 579 1* 1689s 230 1194s 477 Xs N 1012 472s al. 489 482
 GH] επεδειξ. rel. | τ. ποδας] τ. πλευραν 1579 ar^m, +
 κ. τ. πλ. Ta^{ala} |

rum. Et dixerunt ad invicem: Nonne cor nos- 32
trum ardens erat in nobis, dum loqueretur in
via et aperiret nobis Scripturas? Et surgentes 33
eadem hora regressi sunt in Hierusalem et in-
venerunt congregatos undecim et eos, qui cum
illis erant, ¹dicentes: Quod surrexit Dominus 34
vere et apparuit Simoni. Et ipsi narrabant 35
quae gesta erant in via, et quomodo cogno-
verunt eum in fractione panis.

24,36-43 *Christus apparet Apostolis*

(J 20,19-23)

Dum autem haec loquuntur, stetit Iesus in 36
medio eorum et dicit eis: Pax vobis, ego
sum, nolite timere. Conturbati vero et conter- 37
riti existimabant se spiritum videre. Et dixit 38
eis: Quid turbati estis, et cogitationes ascen-
dunt in corda vestra? Videte manus meas et 39
pedes, quia ego ipse sum; palpate et videte,
quia spiritus carnem et ossa non habet, sicut
me videtis habere. Et cum hoc dixisset, os- 40
tendit eis manus et pedes. Adhuc autem illis 41
non credentibus et mirantibus prae gaudio, di-
xit: Habetis hic aliquid quod manducetur? ¹At 42

33 illis] ipsis *codd.* f

36 ~ haec autem *codd.* b d f ff z

~ Iesus stetit *codd.* fz, ipse stetit vl pl.

39 pedes † meos Ep^mDsRsW gat a b d ff l r

~ ipse ego *codd.* z

40 > e a b ff | hoc] haec FU

34 l C 15,4s

36 l C 15,5

37 Mt 14,26

39 J 20,25ss; l J 1,1

illi obtulerunt ei partem piscis assi et favum
43 mellis. Et cum manducasset coram eis, sumens
reliquias dedit eis.

24,44-53 *Apostolorum missio, Christi ascensio* (cf. Mt 28,18ss; A 1,4-14)

44 Et dixit ad eos: Haec sunt verba, quae
locutus sum ad vos, cum adhuc essem vobis-
cum, quoniam necesse est impleri omnia, quae
scripta sunt in lege Moysi et prophetis et
45 psalmis de me. Tunc aperuit illis sensum ut
46 intellegerent scripturas, ¹et dixit eis: Quoniam
sic scriptum est et sic oportebat Christum pati
47 et resurgere a mortuis tertia die ¹et praedi-
cari in nomine eius paenitentiam et remissio-
nem peccatorum in omnes gentes, incipientibus
48 ab Hierosolyma. Vos autem testes estis horum.
49 Et ego mitto promissum Patris mei in vos;
vos autem sedete in civitate, quoadusque in-
duamini virtute ex alto.

50 Eduxit autem eos foras in Bethaniam et
51 elevatis manibus suis benedixit eis. Et factum

44 ad vos > AsXMaC

46 ~ die tertia *codd.* d f z, > e ff l

48 ~ estis testes *codd.* e a b c f l q z

49 mittam XsBel^eUVTW a z

civitatem UGE a ff

virtutem S^rBUGD^rKsCs e a b c d f f l q

42 J 21,5-10

43 A 10,41

44 L 9,22.45; 18,31ss; 24,27; J 5,46

46 1 T 3,16

47 A 17,30

49 J 15,26; 16,7; A 1,4

Ιχθύος ὀπτοῦ μέρος· καὶ λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν 43
ἔφαγεν.

Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοῖς· Οὗτοι οἱ λόγοι μου 44 342,10
οὓς ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὧν σὺν ὑμῖν, ὅτι 9,22.45;
δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ 18,31^{ss}
νόμῳ Μωϋσέως καὶ τοῖς προφήταις καὶ ψαλ- 24,27
μοῖς περὶ ἐμοῦ, τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν 45
τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς· καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὅτι 46 1 T 3,16
οὕτως γέγραπται παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ ἀνα-
στῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ κηρυχ- 47
θῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν καὶ ἄφ-
εσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀρξάμενοι
ἀπὸ Ἱερουσαλήμ. ὑμεῖς ἐστε μάρτυρες τούτων, 48
καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐξαποστέλλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ 49 J 15,26; 16,7
πατρὸς μου ἐφ' ὑμᾶς· ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ
πόλει, ἕως οὗ ἐνδύσεσθε ἐξ ἰψους δύναμιν.
A 1,4

Ἐξήγαγεν δὲ αὐτοὺς ἕως πρὸς Βηθινίαν, 50 50-53:
καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐ- Mc 16,19
A 1,4-14

42 μέρος BSL 579 W D AII e sys sa Cl Ωρ Eus] + και *
ἀπὸ μελισσιου κηριου rel. lat sycpnh⁺ ar gg bo| 43 αυτων|
παντων A ar^m | εφαγεν + κ. τα επιλοιπα εδωκεν αυτοις
Θ 983r 348713 1047s Ks vgsycih⁺ ar gg bo Ath Ep Aug|
44 μου BΨss 579 D Xs N 157 A^s 4 1(47 rco Hil)] > rel. | *
τοις BSL 579 co] > rel. | κ. ψαλμοις > Ta^v 1s22 F|46 ου-
τως > e c r | γεγραπτ. BSC*L 579 D vl syi co Ir Hil] εδει
Ta^s sys ar Eus^s, + κ. ουτως εδει Ta^{all} rel. f q vg | εκ
νεκρων > Ta^s D 1194s sa | τη τριτη ημερα > b ff| Ir|
47 αυτου] μου 33 1375* sys | και^s] εις Ta^{all(i)v} BS syp(i¹) *
co|αρξαμενοι BSC*ss Xs N (rg) bo]-νος Ψ Θ 565 1279*
1071 1187 028 e a cl, -ων Taⁱ Δ^o D 2430 b fffq vg sa,
-νον rel., κ. αρχη Ta^(a) syp(i) Eus^s | 48 ημεις BSC*L 579 *
co]+δε ΨsΔs rel. (syri) ar Eus^s | εστε > B D 1355 661
syi(sp) Aug | 49 iuc. κιω Ta^s S 33s 579 D lat pl. syp *
bo. + ιδου W 1^s 1355 1346* 489 | εξιποστελλω BS^o 33
Δ X 157| -στελω L 472 a sy gg co, αποστελλω rel. | τ.
πατρος] > D e | πολει Ta^{ia} BSC*1. D lat pl. sys co]
+ Ιερουσαλ. rel. | 50 αυτους Ta BSC*L 579 1^s 157 ea *
sypri ar gg] + εξω rel. | εως > Ta^s D 157 1012 lat pl. |
προς BSC*-L 579 D 1^s a] εις rel. |

51 τούς. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτοὺς
 διέστη ἀπ' αὐτῶν καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν.
 J 16,22 52 καὶ αὐτοὶ προσκυνήσαντες αὐτὸν ὑπέστρεψαν
 53 εἰς Ἱερουσαλήμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης, καὶ ἦσαν
 διὰ παντὸς ἐν τῷ ἱερῷ [αἰνοῦντες καὶ] εὐλογοῦν-
 τες τὸν Θεόν.

-
- * 51 απεστη D, elevatus est sys | κ. ανεφ. - ουρ. > S* D
 * e a b ffj l sys | 52 προσκυνησ. αυτ. > D e a b c ffj l sys
 * Aug | μεγαλης > B* | 53 αιουντες κ. > BSC* L sysi co |
 κ. ευλογ. > D e a b ffj l r Aug | θν SC* 33s W D 1-22
 1355 Π* e a b ffq sysi ar sa bo¹ | † αμην rel. |
-

est, dum benediceret illis, recessit ab eis et
 ferebatur in caelum. Et ipsi adorantes regressi 52
 sunt in Hierusalem cum gaudio magno, et erant 53
 semper in templo laudantes et benedicentes
 Deum. Amen.

52 adorantes + eum OEpBR f q, > e a b d ff1

53 et benedicentes > e a b d ff1

Amen AsMXEplGsDQT gat c fl r] > rel.

51 Mc 16,19

52 J 14,28

SANCTUM
IESU CHRISTI EVANGELIUM
SECUNDUM IOHANNEM

1,1-18 Prologus

1 In principio erat Verbum, et Verbum erat
2 apud Deum, et Deus erat Verbum. Hoc erat
3 in principio apud Deum. Omnia per ipsum
facta sunt, et sine ipso factum est nihil, quod
4 factum est; in ipso vita erat, et vita erat lux
5 hominum; et lux in tenebris lucet, et tenebrae
eam non comprehenderunt.

6 Fuit homo missus a Deo, cui nomen erat
7 Iohannes. Hic venit in testimonium, ut testi-
monium perhiberet de lumine, ut omnes cre-
8 derent per illum. Non erat ille lux, sed ut te-
9 stimonium perhiberet de lumine. Erat lux vera,
quae illuminat omnem hominem venientem in
10 hunc mundum. In mundo erat, et mundus per
ipsum factus est, et mundus eum non cognovit.
11 In propria venit, et sui eum non receperunt.
12 Quotquot autem receperunt eum, dedit eis po-
testatem filios Dei fieri, his, qui credunt in
13 nomine eius, qui non ex sanguinibus neque ex
voluntate carnis neque ex voluntate viri, sed
ex Deo nati sunt.

1,3 nihil. quod *codd. pl.* | **4** erat¹] est Ep^mBeJdsRCs
gat e a b c f f q w² z Aug | **9** hunc > S-FM-ZStBsJssQK |
10 in + hoc FDsR e a b f f q Aug | **11** in + sua e b f f w⁴
Cyp Ir Aug

1,1 1 J 1,1s; J 17,5; Ap 19,13 | **2** Pr 8,22; Sap 9,9 |
3 C 1,16s; Hb 1,2 | **4** J 5,26 | **5** J 3,19 | **6** L 1,13-17.
57-80; Mt 3,1; Mc 1,4 | **7s** L 3,15ss; J 1,20-34 | **10** J 1,3ss |
12 G 3,26 | **13** J 3,5s

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ

<p>Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦν 1 πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος. οὗτος 2 ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν. πάντα δι' αὐτοῦ 3 ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέ- γονεν. ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς 4 τῶν ἀνθρώπων. καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαί- 5 νει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν.</p> <p>Ἐγένετο ἄνθρωπος, ἀπεσταλμένος παρὰ Θε- 6 οῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης· οὗτος ἦλθεν εἰς μαρ- 7 τυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσιν δι' αὐτοῦ. οὐκ ἦν ἐκεῖνος 8 τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός.</p> <p>Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα 9 ἄνθρωπον, ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. ἐν τῷ 10 κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν, καὶ 11 οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. ὅσοι δὲ ἔλαβον 12 αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γε- νέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ὅτι 13 οὐκ ἐξ αἱμάτων οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρὸς ἀλλ' ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν.</p>	<p>1,3 1 J 1,1s Ap 19,13 J 17,5 Sap 9,9 Pr 8,22 C 1,16s Hb 1,2</p> <p>2,3 L 1,13-17. 57-80; Mt 3,1 Mc 1,4 L 3,3</p> <p>3,3 1,3ss</p> <p>4,10</p> <p>G 3,26</p> <p>3,5s</p>
--	--

1,1 και² + ο LW Ny | 3 ουδε εν Ta⁸⁰ sycp ar gg sa 3*
 Val Thph Hipp] ουδεν S* D 1* 139 71 Thdot Ωρ¹
 Eus¹ | ἐν. Ta⁶¹ⁿ C* LW D Θ e a b f f f q syci sa Naass Val
 Her Thdot Thph Ptol Iq Cl Ωρ Eus Ath Tert Hil
 Amb Aug LG | ο + δε b syc Naass Iq Ef (Val) | 4 ην¹
 εστιν Ta¹ S D a b c f f f z vg¹ syc sa Naass Val Thdot¹ Iq
 Cl¹ Aug | ην²] εστιν Ta b sycp sa | τ. ανθρ. > B* | 5 ε-
 φαινεν Ef | κατελαβεν] vicit Ef | 6 ην ονομα S*W D*, 7*
 ~ lat syc | 9 ην] εστιν Ta e sycp] + δε f syc, γαρ b syp |
 ~ ερχομ. εις τ. κοσ. ο φωτ. π. ανθρ. Eus* | 11 ~ ηλθεν
 εις τα Ta³ co Ag | 13 οι > D* a | θεληματος 1 2 983 *
 1573 E* 96* | ουδε² - ανδρος > B* Eus Ath | ος... εγεν-
 νηθη b sycp¹ (Iust) Iq Ep. Apost. Tert |

- 5,3
 Is 7,14 14 Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν
 2 P 1,16s ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ,
 Is 60,1 δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός, πλήρης χάρι-
 L 9,32 τος καὶ ἀληθείας. Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐ-
 1 T 3,16 15 τοῦ καὶ κέκραγεν λέγων· οὗτος ἦν ὃν εἶπον· ὁ
 2,11 6,1 ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν,
 1,30; Mt 3,11 16 ὅτι πρῶτός μου ἦν. ὅτι ἐκ τοῦ πληρώματος αὐ-
 3,34; C 1,19 17 τοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάρι-
 R 6,14; 10,4 18 τος· ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωϋσέως ἐδόθη, ἡ χάρις
 Ex 34,6 καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο. Θεὸν
 Ps 24,10; 8,3 οὐδεὶς ἑώρακεν πώποτε· μονογενὴς Θεὸς ὁ ὢν
 6,46; 1 J 4,12 19 εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς, ἐκεῖνος ἐξηγήσατο.
 Mt 11,27 20 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου,
 L 10,22 21 ὅτε ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱερο-
 1 T 6,16 22 σολύμων ἱερεῖς καὶ Λευίτας, ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐ-
 9,10 23 τόν· σὺ τίς εἶ; καὶ ὡμολόγησεν καὶ οὐκ ἠρνή-
 A 13,25 24 σατο, καὶ ὡμολόγησεν ὅτι ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ὁ Χρι-
 Mt 17,10 25 στός. Ἰκαὶ ἠρώτησαν αὐτόν· τί οὖν; Ἡλίας εἶ
 Dt 18,15 26 σύ; καὶ λέγει· οὐκ εἰμὶ. ὁ προφήτης εἶ σύ; καὶ
 J 6,14; 7,40 27 ἀπεκρίθη· οὐ. Ἰεῖπαν οὖν αὐτῷ· τίς εἶ; ἵνα ἀπό-
 10,1 28 κρισιν δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς· τί λέγεις
 Is 40,3; Mt 3,3 29 περὶ σεαυτοῦ; ἔφη· ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ
 Mc 1,3; L 3,4 30 ἐρήμῳ· εὐθύνατε τὴν ὁδὸν Κυρίου, καθὼς εἶπεν
 31 Ἡσαΐας ὁ προφήτης.

15 * 14 πληρη D 1321 | 15 λεγων > S* D b Cy¹ | ον ειπον] ο
 * ειπων B*S^cC* | 16 οτι BSC 33s 579 D X vl syi ar co Ωρ
 17 * Hipp Ep Cy¹] και rel. | παντες + ζωνη W | και > Ta^{an}
 * vl vg¹ ar | 18 πωποτε BS*C*L bo Hipp Eus¹] + ει μη W
 vl ar Ir, + ο rel. | θς Ta BSC 33s 850 syph^m co Val Her
 Ptol Thdot Iq Cl Ωρ Did Bas¹ Ep Cy Hil] υιος rel., >
 * Ef Cy¹Vict Amph¹] εξηγησ. + ημιν Ta^{al} W c syci | 19 προς
 αυτ. Ta BC*ss 892s 954 185 al. X 713s 270s al. 249^r a b c
 21 * sy⁴ ar co Xp] > rel. | 20 κ. ωμολογ.² > S e l syc sa | 21 αυ-
 τον + παλιν Ta^{al} SW e a b c ff l r syr | ου ουν τι B, τι ουν
 ου Ηλ. ει C*Ψs (e) ff l syi ar gg Ωρ | ου¹ > SL 850s 0141
 * a (ar) | ου] ουκ ειμι 69 659 e c | 22 ει + ειπε ημιν 1071
 e l syc (ar, c ff ar gg) | 23 Κυ + ευθειας ποιειτε τ. τριβους
 αυτου W (e) | ευθυν.] ετοιμασατε 124 1188 713 c ff q |

Et Verbum caro factum est et habitavit in 14
nobis; et vidimus gloriam eius, gloriam quasi
Unigeniti a Patre, plenum gratiae et veritatis.

Iohannes testimonium perhibet de ipso et 15
clamat dicens: Hic erat quem dixi: Qui post
me venturus est, ante me factus est, quia prior
me erat. Et de plenitudine eius nos omnes ac- 16
cepimus, et gratiam pro gratia. Quia lex per 17
Moysen data est, gratia et veritas per Iesum
Christum facta est. Deum nemo vidit umquam: 18
unigenitus Filius, qui est in sinu Patris, ipse
enarravit.

1, 19-34 *Iohannis testimonia*

Et hoc est testimonium Iohannis, quando 19
miserunt Iudaei ab Hierosolymis sacerdotes et
Levitas ad eum ut interrogarent eum: Tu quis
es? Et confessus est et non negavit et con- 20
fessus est: Quia non sum ego Christus. Et 21
interrogaverunt eum: Quid ergo? Helias es tu?
Et dixit: Non sum. Propheta es tu? Et re-
spondit: Non. ¹Dixerunt ergo ei: Quis es ut 22
responsum demus his, qui miserunt nos? quid
dicis de teipso? Ait: Ego vox clamantis in de- 23
serto: *Dirigite viam Domini*, sicut dixit Esaias

18 Filius] *Deus, † Dei q Ir

15 clamabat UR | erat¹ est HsEp*MaDTh e a b c f q
r w¹z | dixi SZBJUDsRKsCsW vl pl. Aug] † vobis rel. |
16 et² > AsXEp^oStJUMaD^rCs a b c ff* j l r z | 18 um-
quam † nisi HJMaDsRThCsW gat e a b ff l r z Ir |
narravit A^ossOsRKCs | 19 est > SssH*Be e* | 21 et² |
qui ZUKs | dixit FStGsDCsW c f ff l q z] dicit rel.

14 Is 7,14; 60,1; 1 J 4,2.15; 5,5s.20; 2 P 1,16s; L 9,32;
1 T 3,16 | 15 J 1,30; Mt 3,11 | 16 J 3,34; C 1,19 | 17 R 6,14;
10,4; Ex 34,6; Ps 24,10; 39,11; 84,11 | 18 J 6,46;
1 J 4,12; Mt 11,27; L 10,22; 1 T 6,16 | 20 A 13,25 |
21 Dt 18,15; J 6,14; 7,40 | 23 Is 40.3; Mt 3,3

24 propheta. Et qui missi fuerant, erant ex pha-
 25 risaeis. Et interrogaverunt eum et dixerunt ei:
 Quid ergo baptizas, si tu non es Christus ne-
 26 que Helias neque Propheta? Respondit eis Io-
 hannes dicens: Ego baptizo in aqua, medius
 27 autem vestrum stetit, quem vos nescitis. Ipse
 est, qui post me venturus est, qui ante me
 factus est, cuius ego non sum dignus ut sol-
 28 vam eius corrigiam calceamenti. Haec in Be-
 thania facta sunt trans Iordanem, ubi erat Io-
 hannes baptizans.

29 Altera die vidit Iohannes Iesum venientem
 ad se et ait: Ecce agnus Dei, ecce qui tollit
 30 peccatum mundi. Hic est, de quo dixi: Post
 me venit vir, qui ante me factus est, quia
 31 prior me erat. Et ego nesciebam eum, sed ut
 manifestetur in Israhel, propterea veni ego in
 32 aqua baptizans. Et testimonium perhibuit Io-
 hannes dicens: Quia vidi Spiritum descenden-
 tem quasi columbam de caelo, et mansit super
 33 eum. Et ego nesciebam eum; sed qui misit
 me baptizare in aqua, ille mihi dixit: Super
 quem videris Spiritum descendentem et ma-
 nentem super eum, hic est qui baptizat in

24 erant > D^rThCs b ff* l r z

25 ei > A-MX*EpBe e c ff l q z

26 stat X*Ep^mDsRT gat vl pl. Cyp
 nescit. HGDsRCs c fl q z Aug] non scitis *rel.*

29 videt SssM^rBssGC e ff l

ecce² > SssMXY^cEp*BeI-GKV e f q

31 manifestaretur SssOStMaD^rCs vl Aug

in¹ * > SZBIJUEVCs gat b c fl Aug

25 Mt 21,25 | 26 Mt 3,11; Mc 1,7s | 27 J 3,26;
 A 13,25 | 28 Mt 3,6.13 | 29 J 1,36; Is 53,7 | 30 J 1,15.27 |
 32 Mt 3,16; Mc 1,10; L 3,22

Καὶ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν φαρισαίων. 24 11,10
καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν καὶ εἶπαν αὐτῷ· τί οὖν βαπ- 25 Mt 21,25
τίζεις, εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ Χριστὸς οὐδὲ Ἡλίας οὐδὲ ὁ
προφήτης; ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης λέγων· 26 12,1
ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι· μέσος ὑμῶν στήκει ὃν Mt 3,11
ὑμεῖς οὐκ οἴδατε, ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, οὗ Mc 1,7a
οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ἄξιός ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα
τοῦ ὑποδήματος. ταῦτα ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο πέραν 27 1,15; 3,26
τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν ὁ Ἰωάννης βαπτίζων. A 13,25
Τῇ ἐπαύριον βλέπει τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον 28 13,10
πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει· Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ Mt 3,6.13
ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. οὗτός ἐστιν 29
ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εἶπον· ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ ὃς
ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν.
κἀγὼ οὐκ ἤδειν αὐτόν, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ 30 14,1
Ἰσραήλ, διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν ὕδατι βαπτί- 1,15.27
ζων. Καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης λέγων ὅτι τε- 31
θέαμαι τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ὡς περιστερὰν ἐξ
οὐρανοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. κἀγὼ οὐκ ἤδειν 32 15,1
αὐτόν, ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, Mt 3,16
ἐκεῖνός μοι εἶπεν· ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα Mc 1,10
καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ' αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ L 3,22

24 και+οι Ta^{al}n S^cC 33 892^r W rel. pl. lat syrih ar gg |
25 και 1^o2 S e a syc | 26 εγω+μεν 13^r 659 1093 X^b b 26 *
c ff1 q syi Cyp | βαπτ.+υμας Ta^{la} Δ Θ 565 1010 1071 N
472 a b ff1 q syh^r ar co | 27 inc. αυτος εστιν ο οπ. Ta^{as} *
Ψ 892 Δ D 700^r 13-213 rel. pl. lat(-a) syph | ερχομ. B-L
579 W 1^r 1071 N 660 0141 bl syn ar co Ωρ]+ος εμπροσθ.
μου γεγονεν Ta^{av} rel.]+οι πρωτος μου ην 28 213 | εγω
> SCL P^s 565 1689ss* 185 1071 N 1170s 249^r q ar Her
Cl | υποδημ. +εκεινος υμας βαπτισει πνι αγιω κ. πυρι
(L 3,16) Ta^{av}n 954 71 N 251 Ess | 28 Βηθαν. Her al.] *
Βηθαβαρα C^oΨ^s 083 1-22 13s 983s 477 U 1093 0141 Π^r
Λ^r syn ar gg sa Ωρ Eus X^o Ep. -αραβα S^o syh^m | 29 βλε-
πει+ο Ιωανν. Ta G^c Θ 28^c 13 69^r 7^a 348^r 1071 713 Γ
660s al. Λ^r E^r al. lat pl. syp gg | αιρων] qui tollet Ta^r
co Cyp, qui venit tollere Ag | 30 υπερ BS^{*}C^{*}W P^s Ωρ^l]
περι rel. | ειπον + υμιν W 13^r 1188 2430 | 31 βαπτισειν
Ta W e q synp ar gg bo | 32 μενον SW e b q r ar X^o | 32 * 33 *

- Μτ 3,17 34 βαπτίζων ἐν πνεύματι ἁγίῳ. καὶ γὰρ ἑώρακα, καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ.
- 16,10 35 Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἰστίκει ὁ Ἰωάννης καὶ
- 36 ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο, καὶ ἐμβλέψας τῷ
- 1,29; 1s 53,7 Ἰησοῦ περιπατοῦντι λέγει· ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ
- 37 Θεοῦ. καὶ ἤκουσαν αὐτοῦ οἱ δύο μαθηταὶ λα-
- 38 λούντος καὶ ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. στραφεῖς δὲ ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολου-
- 39 θοῦντας λέγει αὐτοῖς· τί ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· ῥαββί, – ὃ λέγεται μεθερμηνευόμενον δι-
- Μτ 4,18ss 40 ἦν ὡς δεκάτη. Ἦν Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σί-
- μωνος Πέτρου εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων
- 17,1 41 παρὰ Ἰωάννου καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῷ. εὗ-
- ρίσκει οὗτος πρῶτον τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Σί-
- μωνα καὶ λέγει αὐτῷ· εὗρήκαμεν τὸν Μεσσίαν,
- Μτ 16,18 42 – ὃ ἐστὶν μεθερμηνευόμενον Χριστός. ἤγαγεν αὐ-
- Μτ 3,16
L 6,14 τὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. ἐμβλέψας αὐτῷ ὁ Ἰη-
- σοῦς εἶπεν· σὺ εἶ Σίμων ὁ υἱὸς Ἰωάννου, σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς, – ὃ ἐρμηνεύεται Πέτρος.
- 18,10 43 Τῇ ἐπαύριον ἠθέλησεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γα-
- λιλαίαν, καὶ εὗρίσκει Φίλιππον. καὶ λέγει αὐ-

35 * 34 υἱος] εκλεκτος S* e b ff syv (a syi¹ sa) | 35 παλιν >
 * Ta^{all} Γ 482 er synp ar | 36 ἴδε + ο Χς 788 124 ΛG syv ar sa | θυ + ο αιρων τ. αμαρτ. τ. κοσμου C* 892 1241 (W)
 * E^r a ff | 37 ~ μαθητ. αυτου BS 185 472 b sycr¹ bo, ~ αυτ. μ. C*-L 579 W P⁵ 083 Xs al. sa | 38 τι + vultis aut quem e | 39 σψεσθε BC*-I. 1^r X^b sy⁴ Ωρ] ιδετε rel. | ουν > Δs P⁵ D 700^r al. pl. syi¹ h⁺ ar | δεκατη] εκτη A | 40 ην + δε 579 W 28 1689^r al. A Λ^r 249^r lat pl. sy(v)ph⁺ | των δυο > 083 1071 713 synp | 41 πρωτον BS^c Ψs Θ 28 544 1s 22-230 M 348 X al. 713 472s AΠ^c 270s X^b 430 lat syph ar gg co] πρωτος rel. pl., mane e b r, + diei sys, > syc |
 * 42 inc. ουτος ηγαγ. 1^a 209 G ar gg bo | Ιωανν. B*S 33s a b ff | co] -ννα Ta^{all} Θ, Ιωνα rel. | 43 ηθελ. + ο Ις Ta^{all} 1241 28 7^a al. U 213 Γ 4 251ss 726 al. EsH syv gg |

Spiritu sancto. Et ego vidi et testimonium 34
perhibui quia hic est Filius Dei.

1,35-51 *Vocatio discipulorum*

Altera die iterum stabat Iohannes et ex 35
discipulis eius duo. Et respiciens Iesum ambu- 36
lantem dicit: Ecce agnus Dei. Et audierunt 37
eum duo discipuli loquentem et secuti sunt
Iesum. Conversus autem Iesus et videns eos 38
sequentes se dicit eis: Quid quaeritis? Qui
dixerunt ei: Rabbi (quod dicitur interpretatum
magister), ubi habitas? Dicit eis: Venite et 39
videte. Venerunt et viderunt ubi maneret et
apud eum manserunt die illo; hora autem erat
quasi decima. Erat autem Andreas frater Si- 40
monis Petri unus ex duobus, qui audierant a
Iohanne et secuti fuerant eum. Invenit hic pri- 41
mum fratrem suum Simonem et dicit ei: In-
venimus Messiam (quod est interpretatum Chri-
stus). ¹Et adduxit eum ad Iesum. Intuitus au- 42
tem eum Iesus dixit: Tu es Simon filius Iona,
tu vocaberis Cephas (quod interpretatur Petrus).

In crastinum voluit exire in Galilaeam et 43
invenit Philippum. Et dicit ei Iesus: Sequere

38 se * > SMXsBeJUGE gat c
39 autem] enim j
40 autem > SEpBJUEC b q
41 primum] mane e b c (j) r
42 Iohanna S^mAsM-XStDQsW(F)
43 Iesus > S-FX^cEpStBeE e

34 Mt 3,17

36 J 1,29; Is 53,7

40 Mt 4,18ss

42 Mt 16,18; Mc 3,16; L 6,14

43 Mt 8,22; 9,9; L 9,59

44 me. Erat autem Philippus a Bethsaida civi-
 45 tate Andreae et Petri. Invenit Philippus Na-
 thanael et dicit ei: Quem scripsit Moyses in
 lege et prophetae, invenimus Iesum filium Io-
 46 seph a Nazareth. Et dixit ei Nathanael: A Na-
 zareth potest aliquid boni esse? Dicit ei Phi-
 47 lippus: Veni et vide. Vidit Iesus Nathanael
 venientem ad se et dicit de eo: Ecce vere
 48 Israhelita, in quo dolus non est. Dicit ei Na-
 thanael: Unde me nosti? Respondit Iesus et
 dixit ei: Priusquam te Philippus vocaret, cum
 49 esses sub ficu, vidi te. Respondit ei Natha-
 nael et ait: Rabbi, tu es Filius Dei, tu es
 50 rex Israhel. Respondit Iesus et dixit ei: Quia
 dixi tibi: Vidi te sub ficu, credis; maius his
 51 videbis. Et dicit ei: Amen, amen dico vobis,
 videbitis caelum apertum et angelos Dei ascen-
 dentes et descendentes supra Filium hominis.

2,1-12 *Nuptiae in Cana, Capharnaum*

2 Et die tertia nuptiae factae sunt in Cana
 2 Galilaeae, et erat mater Iesu ibi. Vocatus est
 autem et Iesus et discipuli eius ad nuptias.

50 *maiora horum eabffflqrw¹z

51 ei] eis StEp^mDQsCs cffr w¹(e a)

2,1 tertia XZ^cl*QsKV .vl pl.] tertio *rel.*

2 autem † ibi S-EpStBsGsQTh

45 Dt 18,18; Is 7,14; 53,2; Jr 23,5; Ez 34,23

46 J 7,41.52

47 Gn 32,29

49 2 Sm 7,14; J 6,69; Ps 2,7; Mt 14,33; 16,16

51 Gn 28,12; Mt 4,11; Mc 1,13

2,1 J 1,43

τῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀκολουθεῖ μοι. ἦν δὲ ὁ Φίλιππος 44 Mt 8,22
 ἀπὸ Βηθσαιδά, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Mc 2,14
 Πέτρου. εὗρισκει Φίλιππος τὸν Ναθαναήλ καὶ 45 Dt 18,18
 λέγει αὐτῷ· ὃν ἔγραψεν Μωϋσῆς ἐν τῷ νόμῳ Is 7,14; 53,2
 καὶ οἱ προφήται εὗρήκαμεν, Ἰησοῦν υἱὸν τοῦ Jr 23,5
 Ἰωσήφ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ. καὶ εἶπεν αὐτῷ Ναθα- Ex 34,23
 ναήλ· ἐκ Ναζαρέτ δύναται τι ἀγαθὸν εἶναι; λέ- 46 7,41.52
 γει αὐτῷ ὁ Φίλιππος· ἔρχου καὶ ἴδε. εἶδεν Ἰη- 47 Gn 32,29
 σοῦς τὸν Ναθαναήλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν καὶ
 λέγει περὶ αὐτοῦ· ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλίτης, ἐν ᾧ
 δόλος οὐκ ἔστιν. λέγει αὐτῷ Ναθαναήλ· πόθεν με 48
 γινώσκεις; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· πρὸ
 τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι ὄντα ὑπὸ τὴν συκῆν
 εἰδόν σε. ἀπεκρίθη αὐτῷ Ναθαναήλ· ῥαββί, σὺ 49 2 Sm 7,14
 εἰ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, σὺ βασιλεὺς εἶ τοῦ Ἰσραήλ. J 6,69; Ps 2,7
 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὅτι εἰπόν σοι Mt 14,33;
 50 16,16
 ὅτι εἰδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις;
 μείζω τούτων ὄψη. ἰ καὶ λέγει αὐτῷ· ἀμὴν ἀμὴν 51 Gn 28,12
 λέγω ὑμῖν, ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεωγότα καὶ Mt 4,11
 τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ κα- Mc 1,13
 ταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν Κα- 2 1,43
 νᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ
 ἐκεῖ. ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ 2
 αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον. καὶ ὑστερήσαντος οἴνου 3

45 εν τω νομῳ > Ta' er sys | 46 και' > Ta S 71 ea b sysp 46 *
 ar sa | ειναι] εξελθειν sys Ef | 47 ειδεν... κ.] ιδων Ta' S* *
 124 ea b ff jr ar gg Ep | αυτου] του Ναθαναηλ Ta' S* a |
 λ. αυτω Ta' 1574s | 49 απεκριθη Ta' B 33s 579 1241 W *
 0141 249r eb sa] + κ. λεγει rel. | βασιλ. ει BΨss 579 W *
 Is A 850s 0141 Ep] ει ο βασ. rel. | 50 μειζονα S 1093 *
 0141, μειζων 579s 983 346 MX 1071 1170 | 51 υμιν] σοι *
 185 X 1170 syi* | οψεσθε Ta'm BsL 579 W 850s 0141 lat
 pl. ar co Ωρ Ep] pr. απ αρτι rel. | 2,1 ~ τη τριτη ημ. B *
 Θ 13r U 251 eb qf Ep | β υστερησ. οινου] οινον ουκ ειχον, 2 *
 οτι συνετελεσθη ο οινος τ. γαμου· ειτα S* a b ff jr syh^m,
 factum est per multam turbam vocitorum vinum
 consummari e |

- λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν· οἶνον
 19,26 4 οὐκ ἔχουσιν. καὶ λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· τί ἔμοι
 Mt 12,48 5 καὶ σοί, γύναι; οὐπω ἤκει ἡ ὥρα μου. Ἰλέγει
 Mc 1,24 ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις· ὅ τι ἂν λέγῃ
 Gn 41,55 6 ὑμῖν, ποιήσατε. ἦσαν δὲ ἐκεῖ λίθιναι ὑδρίαι
 Mc 7,3s 7 ἔξ κατὰ τὸν καθαρισμόν τῶν Ἰουδαίων κείμε-
 7 ναι, χωροῦσαι ἀνὰ μετρητάς δύο ἢ τρεῖς. λέ-
 γει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδα-
 8 τος. καὶ ἐγέμισαν αὐτὰς ἕως ἄνω. Ἰκαὶ λέγει
 αὐτοῖς· ἀντλήσατε νῦν καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρι-
 9 κλίῳ. οἱ δὲ ἤνεγκαν. Ἰὼς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχι-
 τρίκλιος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγεννημένον, καὶ οὐκ
 ἤδει πόθεν ἐστίν, οἱ δὲ διάκονοι ἤδειςαν οἱ
 ἠντληκότες τὸ ὕδωρ, φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχι-
 10 τρίκλιος Ἰκαὶ λέγει αὐτῷ· πᾶς ἄνθρωπος πρῶ-
 τον τὸν καλὸν οἶνον τίθησιν, καὶ ὅταν μεθυ-
 σθῶσιν τότε τὸν ἐλάσσω· σὺ τετήρηκας τὸν κα-
 11 λὸν οἶνον ἕως ἄρτι. Ταύτην ἐποίησεν ἀρχὴν
 τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας
 1,14; 11,40 καὶ ἐφανέρωσεν τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐπίστευ-
 σαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
 19,7 12 Μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς Καφαρναοῦμ αὐτὸς
 Mt 4,13 καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ καὶ οἱ μαθη-
 ται αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας.

4 * 5 * οἶνος ουκ εστιν Ta S* syrih|εχουσ. + fili e b ff| Ef| 5 inc.
 et advocatis ad se ministris mater Iesu dixit illis e |
 6 κειμεναι > Ta¹ S* 13 346 ea ar | 7 et Iesus vocitis ad
 se ministris dixit illis e (ff|l) | κ. εγεμ. αυτας > Ta^v syi|
 8 οι δε ηνεγκαν] et fecerunt sicut dixit eis (Iesus) Ta^{v(a)}
 e ff|, > Xs 1093 | 9 υδωρ² + quae vinum factum est e(l),
 * et videntes factum mirabantur abr syh⁺ | 10 τοτε|
 affert Ta^{a(in)}, > BS*L 573 W 1010 1279 0141 ea ff|q
 * co | συ + δε Ta S 28 13^r al. vl syrih⁺ gg co | 11 εποι. +
 την W-D 700^r 22-1071 713^r Γ rel. pl. | αρχην] primum
 Ta^{a(v)} b syp co | Γαλ. + πρωτην S* (fq) | και²] ουτως
 * syh^m | 12 κ. οι μαθ. αυτ. > SW 245 440 0141 249 423
 e a b ff| ar ach | εκει > W 047 280 | εμεινεν Ta^v 1241
 565 1^r 1689s 124 477 291 ALFsX^b b syi ar bo |

Et deficiente vino, dicit mater Iesu ad eum : 3
 Vinum non habent. ¹Et dicit ei Iesus : Quid 4
 mihi et tibi est, mulier ? nondum venit hora
 mea. Dicit mater eius ministris : *Quodcumque* 5
dixerit vobis, facite. Erant autem ibi lapideae 6
 hydriae sex positae secundum purificationem
 Iudaeorum, capientes singulae metretas binas
 vel ternas. Dicit eis Iesus : Implete hydrias 7
 aqua. Et impleverunt eas usque ad summum.
¹Et dicit eis Iesus : Haurite nunc et ferte ar- 8
 chitriclino. Et tulerunt. ¹Ut autem gustavit ar- 9
 chitriclinus aquam vinum factam et non scie-
 bat unde esset, ministri autem sciebant, qui
 hauserant aquam, vocat sponsum architricli-
 nus ¹et dicit ei : Omnis homo primum bo- 10
 num vinum ponit et, cum inebriati fuerint,
 tunc id quod deterius est ; tu autem servasti
 bonum vinum usque adhuc. Hoc fecit initium 11
 signorum Iesus in Cana Galilaeae et manifes-
 tavit gloriam suam, et crediderunt in eum dis-
 cipuli eius.

Post hoc descendit Capharnaum ipse et 12
 mater eius et fratres eius et discipuli eius, et
 ibi manserunt non multis diebus.

10 tunc > e a ff * j l q

autem * > S-FMXEpStJssDQCs c

12 hoc] haec TW b f q

4 J 19,26; Mt 12,48; Mc 1,24

5 Gn 41,55 | 6 Mc 7,3s

11 J 1,14; 11,40

12 Mt 4,13

2,13-25 *Templi emundatio, fides imperfecta*

- 13 Et prope erat pascha Iudaeorum et ascen-
 14 dit Iesus Hierosolymam et invenit in templo
 vendentes boves et oves et columbas et num-
 15 mularios sedentes. Et cum fecisset quasi fla-
 gellum de funiculis, omnes eiecit de templo,
 oves quoque et boves, et nummulariorum effu-
 16 dit aes et mensas subvertit. Et his qui co-
 lumbas vendebant dixit: Auferte ista hinc et
 nolite facere domum Patris mei domum ne-
 17 gotiationis. Recordati sunt vero discipuli eius
 quia scriptum est: *Zelus domus tuae comedit*
 18 *me*. Responderunt ergo Iudaei et dixerunt ei:
 Quod signum ostendis nobis quia haec facis?
 19 Respondit Iesus et dixit eis: Solvite templum
 20 hoc, et in tribus diebus excitabo illud. Dixe-
 runt ergo Iudaei: Quadraginta et sex annis
 aedificatum est templum hoc, et tu in tribus
 21 diebus excitabis illud? Ille autem dicebat de
 22 templo corporis sui. Cum ergo resurrexisset a
 mortuis, recordati sunt discipuli eius quia hoc
 dicebat, et crediderunt Scripturae et sermoni
 quem dixit Iesus.
- 23 Cum autem esset Hierosolymis in pascha in
 die festo, multi crediderunt in nomine eius vi-

13 prope erat] properabat AsX^cEp*StBe
 ~ hieros. Iesus *codd.*
 16 et² FMaEKVThW] > *rel.*
 17 sunt vero BJ] ~ vero sunt *codd.*
 18 ostendit HBGR
 20 in StDsRW e b fffj l q r] > *rel.*

14 Mt 21,12s; Mc 11,15ss; L 19,45s | 16 Zch 14,21;
 L 2,49 | 17 Ps 68,10 | 18 Mt 21,23 | 19 Mt 26,61; 27,40 |
 21.1 C 3,17; 6,19

Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ 13
 ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς. καὶ εὗρεν 14 14-16:
 ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα Mt 21,12s
 καὶ περιστεράς καὶ τοὺς κερματιστάς καθημέ- Mc 11,15ss
 νους. καὶ ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων πάν- L 19,45s
 τας ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τὰ τε πρόβατα καὶ 15
 τοὺς βόας, καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεεν τὸ κέρμα
 καὶ τὰς τραπέζας ἀνέστρεψεν, καὶ τοῖς τὰς πε- 16
 ριστεράς πωλοῦσιν εἶπεν· ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν,
 μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου οἶκον L 2,49
 ἐμπορίου. ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι 17 22,10
 γεγραμμένον ἐστίν· ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου κατα- Ps 68,10
 φάγεται με. ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ 18 23,4
 εἶπαν αὐτῷ· τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦ- Mt 21,23
 τα ποιεῖς; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· 19 24,10
 λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις Mt 26,61;
 ἐγερῶ αὐτόν. εἶπαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· τεσσαερά- 20 27,40
 κοντα καὶ ἐξ ἕτεσιν οἰκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος,
 καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν; ἐκεῖνος 21
 δὲ ἔλεγεν περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. 1 C 6,19
 ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσθησαν οἱ μα- 22
 θηταὶ αὐτοῦ ὅτι τοῦτο ἔλεγεν, καὶ ἐπίστευσαν
 τῇ γραφῇ καὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς.
 Ὡς δὲ ἦν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα 23
 ἐν τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα

15 ποιήσας+ως 33ss W 083 0162 565 1s 22* 1293s XNG 13 * 14 * *
 850s lat pl. syh^m Ωρ|τα κερματα B 33s W 0162 Xs 0141
 b q ar Ωρ Eus | ανετρεψ. BW 0162 X Π^c 251 430, κατε-
 στρεψ. S 13^r 1279 1093 | 16 εντευθ. + και Ta³ 33 W Θs *
 565s 1-124 1293s 348 Us al. 047 472s A al. Λ X^b e a b ff
 l q sy⁴ ar Eus | 17 εμνησθ. BSΨL 579 X co⁺ Ωρ Eus] κ. *
 εμν. Ta^{al} W 1293s e f ff l q z gg, τοτε εμν. Taⁿ a syi ar,
 εμν. δε rel. | κατεφαγεν Ta^{al} 1582s 69ss 71* 348^r 472s
 X^b 850s sy⁴ gg Eus | 18 ουν> Ta^{al} 33 579 1241 69 826- *
 828 1293s N 713 b fl sy^{si} ar co⁺| 22 ελεγ. + αυτοις 544
 1223 348 245 K^r | ω) ον BSL 083 0125 850s 0141 Ωρ|

- αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει.
 24 αὐτὸς δὲ ὁ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν αὐτὸν αὐτοῖς
 L 16,15 25 διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντα, καὶ ὅτι οὐ
 χρείαν εἶχεν ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀν-
 θρώπου· αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκεν τί ἦν ἐν τῷ ἀν-
 θρώπῳ.
 7,50; 19,39 3 Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν φαρισαίων, Νι-
 κόδημος ὄνομα αὐτῷ, ἀρχὼν τῶν Ἰουδαίων·
 2 οὗτος ἦλθεν πρὸς αὐτὸν νυκτὸς καὶ εἶπεν αὐτῷ·
 Mt 22,16 ῥαββί, οἶδαμεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐλήλυθας διδάσ-
 καλος· οὐδεὶς γὰρ δύναται ταῦτα τὰ σημεῖα ποι-
 εῖν ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ἦ ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ.
 Mt 18,3 3 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀμὴν ἀμὴν
 L 17,21
 1 P 1,23 λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύ-
 4 νатаι ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. λέγει πρὸς
 αὐτὸν ὁ Νικόδημος· πῶς δύναται ἄνθρωπος
 γεννηθῆναι γέροντων; μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλί-
 αν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δευτέρου εἰσελθεῖν καὶ γεν-
 5 νηθῆναι; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω
 σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος,
 οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.
 J,13; Gn 5,3 6 τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σὰρξ ἐστίν, καὶ
 τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος πνεῦμά ἐστιν.
 7 μὴ θαυμάσης ὅτι εἶπόν σοι· δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι
 Eccl 11,5 8 ἄνωθεν. τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φω-

23 αυτου² > Ta^{av} 565 1^r 1293s M 440 138 eabslr syp
 * ar co⁺ | 24 επιστευσεν 0125 565 482 Λ b r | παντα 13ss
 983^r 1223s 1194s 477 440 473 E^r | ar sa⁺ X^o | 25 οτι >
 083 A syp co⁺ | 3,1 δε + εκει Ta syp, τις M e syp i ar
 gg | 2 α συ ποι. > 565 1^a 047 | sys | 3 renatus fuerit de-
 * nuo Ta³ e a b ffq vg¹ (j syp co) | 4 γεννηθ.¹ + ανωθεν
 Ta^u H (e a qz) co⁺ | και + ανωθεν Ta⁴ a b j l q sys | 5 ανα-
 γεννηθη Taⁱⁿ lat pl. Tert¹ | πνευ + αγιου a ff m r z vg¹
 Or¹ | εισελθ. εις] ιδειν S* 1241 M 1093 z | τ. θυ] τ. ουρα-
 νων S* 245s 472 0141 e Iust Iq Tert Eus | 6 εστιν¹ + οτι
 εκ της σαρκος εγεννηθη vl pl. syc Tert | εστιν² + οτι ο θς
 πνα εστιν e a ff j r z syc] + κ. εκ θυ εγεννηθη a j syc |

24 dentes signa eius, quae faciebat. Ipse autem
 25 Iesus non credebat semetipsum eis, eo quod
 ipse nosset omnes, et quia opus ei non erat
 ut quis testimonium perhiberet de homine;
 ipse enim sciebat quid esset in homine.

3,1-21 *Nicodemus*

Erat autem homo ex pharisaeis, Nicodemus 3
 nomine, princeps Iudaeorum. Hic venit 2
 ad Iesum nocte et dixit ei: Rabbi, scimus
 quia a Deo venisti magister, nemo enim po-
 test haec signa facere, quae tu facis, nisi fuerit
 Deus cum eo. Respondit Iesus et dixit ei: 3
 Amen, amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit
 denuo, non potest videre regnum Dei. Dicit 4
 ad eum Nicodemus: Quomodo potest homo
 nasci, cum sit senex? numquid potest in ven-
 trem matris suae iterato introire et renasci?
 Respondit Iesus: Amen, amen dico tibi, nisi 5
 quis renatus fuerit ex aqua et Spiritu sancto,
 non potest introire in regnum Dei. Quod na- 6
 tum est ex carne, caro est, et quod natum est
 ex spiritu, spiritus est. Non mireris quia dixi 7
 tibi: oportet vos nasci denuo. Spiritus ubi vult 8

3,2 Iesum EW e a f z] eum *rel.*

Deus] Dominus OZ^cBIJUDQs c

3 renatus H^cZ*St*BeERTH e a b ff q] natus *rel.*

4 sit senex BIMaDsCsW e a b c f j l q r z] ~ senex
 sit *rel.*

intrare XJU, ingredi j

renasci OBQTh e a b ff j l q] nasci *rel.*

5 sancto DsRCsW a ff m r z] > *rel.*

6 est² + quia de carne natum est OXs*BsQ e a b
 ff j l q* r Tert Amb

est⁴ + quia Deus spiritus est X e ff j m r z Hil Amb

24s I. 16,15 | 3,1 J 7,50; 19,30 | 2 Mt 22,16 | 3 I P 1,23 |
 5 Ez 36,25ss; E 5,26; Tt 3,5; 1 J 3,9; 5,1 | 6 J 1,13;
 Gn 5,3 | 8 Eccl 11,5

spirat; et vocem eius audis, sed nescis unde
 veniat aut quo vadat; sic est omnis qui na-
 9 tus est ex Spiritu. Respondit Nicodemus et
 10 dixit ei: Quomodo possunt haec fieri? Re-
 spondit Iesus et dixit ei: Tu es magister in
 11 Israhel et haec ignoras? Amen, amen dico tibi,
 quia quod scimus loquimur et quod vidimus
 testamur, et testimonium nostrum non accipi-
 12 tis. Si terrena dixi vobis, et non creditis; quo-
 13 modo, si dixero vobis caelestia, credetis? Et
 nemo ascendit in caelum, nisi qui descendit
 de caelo Filius hominis, qui est in caelo.

14 Et sicut Moyses exaltavit serpentem in de-
 15 serto, ita exaltari oportet Filium hominis, ¹ut
 omnis, qui credit in ipsum, non pereat, sed
 16 habeat vitam aeternam. Sic enim Deus dilexit
 mundum, ut Filium suum unigenitum daret,
 ut omnis qui credit in eum non pereat, sed
 17 habeat vitam aeternam. Non enim misit Deus
 Filium suum in mundum, ut iudicet mundum,
 18 sed ut salvetur mundus per ipsum. Qui credit
 in eum, non iudicatur; qui autem non credit,
 iam iudicatus est, quia non credit in nomine
 19 unigeniti Filii Dei. Hoc est autem iudicium,

8 aspirat OUQ

nescis DR a b j l m q r Aug] non scis *rel.*

aut JW a b c f q] et *rel.*

10 in > A^cssMEpStJU, e b f f j l q

12 credetis] -ditis H*StUQs ff l z

15 ipsum JCs*) ipso *rel.*, eum e a b f j q

16 Deus dilex. W] ~ dil. Deus *rel.*

18 credit³ EpUDsRK*TW f f q] -didit *rel.*

11 J 7,16; 8,26ss; 12,49 | 12 Sap 9,16 | 13 Pr 30,4;
 E 4,9 | 14 Nu 21,8s; J 8,28; 12,32ss; 18,32 | 16 R 5,8;
 8,32; 1 J 4,9 | 17 J 5,22; 12,47; L 19,10; A 17,31 |
 18 J 3,36; 5,24

νήν αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει. οὕτως ἐστὶν πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ πνεύματος. ἀπεκρίθη Νικόδημος 9 καὶ εἶπεν αὐτῷ· πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις; ἀμὴν ἀμὴν 11 7,16; 8,26.28; 12,49 λέγω σοι ὅτι ὁ ὄψαμεν λαλοῦμεν καὶ ὁ ἔωράκαμεν μαρτυροῦμεν, καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς ἂν εἶπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια πιστεύσετε; καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν εἰ μὴ 13 Pr 30,4 ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

Καὶ καθὼς Μωϋσῆς ὑψώσεν τὸν ὄφιν ἐν τῇ 14 Nu 21,8s ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων ἐν αὐτῷ ἔχη ζωὴν αἰώνιον. οὕτως γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, 16 R 5,8; 8,32 ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα I J 4,9 πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον. οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν 17 5,22; 12,47 υἱὸν εἰς τὸν κόσμον, ἵνα κρίνη τὸν κόσμον, ἀλλ' L 19,10 A 17,31 ἵνα σωθῆ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. ὁ πιστεύων εἰς 18 αὐτὸν οὐ κρίνεται· ὁ δὲ μὴ πιστεύων ἤδη κέριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονο- 3,36; 5,24

8 και²] η Τα^ε Ψ X 472 A 0141 e a b f g syh^m ar | εκ+ του υδατος κ. S e a b ffj r z syn | 11 ου λαμβ.] ουδεις λαμβανει Τα^a 1241 700 1293s 1071 N Xq | 12 ουκ επιστευσατε Τα⁺ 1241 71 660 440 EH | πιστευσητε Δ^eW Θ 565s 1^r 69 124 945s M 348^r 213 713 Γ 472 al. K-229 al. | 13 ανθρ. Τα^{or} Bs 33s 1241 W 1293s sa⁺ Did Cy] + ο ων εν τω ουρανω rel. pl. lat syph ar gg bo Lcf, ος ην... e syci,.. εκ του ουρ. 0141 sys | 15 εν αυτω B083 W 1223 1194 N 1170 * 1200 0141 c vg¹] εις αυτον rel. pl., + μη αποληται αλλ Τα³ Ψ 892^r Θs 28^r 124 rel. pl. lat pl. sysph ar gg | 16 αυτου > BS^{*}W | ωστε] ως, >εδωκεν Ef (S^{*}) | εδωκ. * + εις τ. κοσμον 33 1010 1071 N e | 18 inc. διο ο πιστ. Τα^a a d Lcf | αυτον] τ. υιον 1689ss 346 828 348 Λ 850s 0141 249^r, εμε Iq Ωq | δε > BSW ff I Ωq Tert Cyp | πιστευων²+ εις αυτον Τα^{vl} 124 1675 1071 ff I sys ar Tert Lcf |

- 1,5.9^{ss}; 12,48 19 γενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκότος ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ
- E 5,13 20 αὐτῶν πονηρὰ τὰ ἔργα· πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσσωσιν μισεῖ τὸ φῶς καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς,
- 21 ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ· ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα ὅτι ἐν Θεῷ ἐστὶν εἰργασμένα.
- 4,1^s 22 Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν γῆν, καὶ ἐκεῖ διέτριβεν
- 25,3 23 μετ' αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν. ἦν δὲ καὶ Ἰωάννης βαπτίζων ἐν Αἰνῶν ἐγγὺς τοῦ Σαλίμ, ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν ἐκεῖ, καὶ παρεγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο·
- Mt 4,12 24 οὐπω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν ὁ
- L 3,19^s 25 Ἰωάννης. Ἐγένετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν
- 27,10 26 Ἰωάννου μετὰ Ἰουδαίου περὶ καθαρισμοῦ. καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰωάννην καὶ εἶπαν αὐτῷ· ῥαββί, ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὃ σὺ μαρτύρηκας, ἴδε οὗτος βαπτίζει, καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν. ἀπεκρίθη Ἰωάννης καὶ εἶπεν· Οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμβάνειν οὐδέν, ἐὰν μὴ ἦ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. αὐτοὶ ὑμεῖς μοι μαρτυρεῖτε ὅτι εἶπον· οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστός, ἀλλ' ὅτι ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου. Ὁ ἔχων τὴν νύμφην νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου, ὁ ἑστηκὼς καὶ
- 11b 5,4 27
- 28,1 28
- 1,20.23.27 Mc 1,2 Mt 11,10
- 29,10 29
- Mt 9,15; 22,2

19 * 20 * 20 γαρ > Ta¹¹ E a Ωρ Lcf | φως 1[∧]2 S* 579 185 1207 4 al. 270 X^b c | αυτου+οτι πονηρα εστιν Ψ-892^c Θ 13 346 185 al. 348s 213s N 4 472s al. 262 397 rco⁺ | 22 απηλθ. 23 * 33 X^b a d l (bj) syc | 23 και¹ + ο BW Θ 1293 N | 24 ο > * BS* 280 482 1187s Eus | 25 Ιουδαιων S* Θ 565 1-124 al. Πs 482 Δ^cs 850s 397^r G lat syci¹ ar gg co Ωρ | 26 βαπτιζ. * + κ. πλειονας ποιει μαθητας (J 4,1) 1187 sa | 27 λαμβαν. + αφ εαυτου Ta 33s D Θ 13^r 185 348 al. 213^r 245 472s * Δ^r 397 e c syrih ar gg co | 28 μοι > S D 28 1424^a al. M^r Γ-251 al. 489 al. | ειπον+υμιν 13 1689s 251 a fl ar bo, eis qui missi sunt ab Hierosolymis ad me e Cyp |

quia lux venit in mundum, et dilexerunt homines magis tenebras quam lucem; erant enim eorum mala opera. Omnis enim, qui male agit, 20 odit lucem et non venit ad lucem, ut non arguantur opera eius; qui autem facit veritatem, 21 venit ad lucem, ut manifestentur opera eius, quia in Deo sunt facta.

3,22-36 *Christus in Iudaea, Iohannis testimonium*

Post haec venit Iesus et discipuli eius in 22 terram Iudaeam, et illic demorabatur cum eis et baptizabat. Erat autem et Iohannes bapti- 23 zans in Aennon iuxta Salim, quia aquae multae erant illic; et veniebant et baptizabantur. Non- 24 dum enim missus fuerat Iohannes in carcerem.

Facta est autem quaestio ex discipulis Iohannis cum Iudaeis de purificatione. Et venerunt 25 ad Iohannem et dixerunt ei: Rabbi, qui erat tecum trans Iordanem, cui tu testimonium perhibuisti, ecce hic baptizat, et omnes veniunt ad eum. Respondit Iohannes et dixit: Non potest 27 homo accipere quidquam, nisi fuerit ei datum de caelo. Ipsi vos mihi testimonium perhibetis, 28 quod dixerim: Non sum ego Christus, sed quia missus sum ante illum. Qui habet sponsam, 29 sponsus est; amicus autem sponsi, qui stat et

20 male] mala FMEpIG Lcf Hier | 21 ~ eius opera A-MXsB-UMaDQVC | 22 ~ Iudaeam terram *codd.* | 23 veniebant OX*ssJUVTW] adven. *rel.* | 24 Iohann. in carc. KW z] ~ in c. Io. *rel.* | 25 autem OG] ergo *rel.* | 26 tu > OX*EpBJMaD a l r | 27 ~ ei fuerit Ass MXStGTh | 28 non sum ego MaEW e b f q] ~ ego non sum *rel.*

19 J 1,5.9ss; 12,48 | 20 E 5,13 | 22 J 4,1ss | 23 Mt 4,12 | 24 L 3,19s | 26 J 1,26-34 | 27 Hb 5,4 | 28 J 1,20.23.27; Mc 1,2; Mt 11,10 | 29 Mt 9,15; 22,2

- audit eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi.
 30 Hoc ergo gaudium meum impletum est. ¹ Illum oportet crescere, me autem minui.
 31 Qui desursum venit, super omnes est. Qui est de terra, de terra est et de terra loquitur.
 32 Qui de caelo venit, super omnes est. ¹ Et quod vidit et audivit, hoc testatur; et testimonium
 33 eius nemo accipit. Qui accepit eius testimonium,
 34 signavit quia Deus verax est. Quem enim misit Deus, verba Dei loquitur, non enim ad mensuram dat Deus Spiritum. Pater diligit Filium
 35 et omnia dedit in manu eius. Qui credit in Filium, habet vitam aeternam, qui autem incredulus est Filio, non videbit vitam, sed ira Dei manet super eum.

4,1-42 Dominus in Samaria

- 4 Ut ergo cognovit Iesus quia audierunt pharisaei quod Iesus plures discipulos facit et baptizat quam Iohannes, ¹ quamquam Iesus non baptizaret sed discipuli eius, reliquit Iudaeam et abiit iterum in Galilaeam. Oportebat autem eum transire per Samariam. Venit ergo in civitatem Samariae, quae dicitur Sichar, iuxta praedium, quod dedit Iacob Ioseph filio suo.

33 accepit HJUEKTh a d] -cipit *rel.*

36 incredulus est] non credit (e) b d fffl q r w² z

4,1 quod ER e a b fffl r z] quia *rel.*

fecit Ep*U

30 2 Sm 3,1 | 31 J 8,23 | 32 J 3,11 | 34 J 1,33s | 35 J 5,20; 17,2; Mt 11,27 | 36 J 1,18; 20,31; 1 J 5,12 | 4,1 J 3,22.26 | 2 1 C 1,17 | 4 L 9,52 | 5 Gn 48,22; Jos 24,32

ἀκούων αὐτοῦ, χαρᾶ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ
 νυμφίου. αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται.
 ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν; ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι. 30 2 Sm 3,1

Ὁ ἄνωθεν ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν, 31 8,23
 ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς ἐκ τῆς γῆς ἐστίν καὶ ἐκ τῆς
 γῆς λαλεῖ. ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος ἐπάνω
 πάντων ἐστίν· ὁ ἑώρακεν καὶ ἤκουσεν, τοῦτο μαρ- 32 3,11
 τυρεῖ, καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει.
 ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν ἐσφράγισεν ὅτι ὁ 33
 Θεὸς ἀληθῆς ἐστίν. ὃν γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς 34 1,33s
 τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ λαλεῖ· οὐ γὰρ ἐκ μέτρου
 δίδωσιν τὸ πνεῦμα. ὁ πατὴρ ἀγαπᾶ τὸν υἱόν, 35 30,3
 καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. ὁ πιστεύων 36 Mt 11,27
 εἰς τὸν υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν
 τῷ υἱῷ οὐκ ὄψεται ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ
 μένει ἐπ' αὐτόν. 31,10
 3,18
 1 J 5,12

Ὡς οὖν ἔγνω ὁ Κύριος ὅτι ἤκουσαν οἱ φα- 4 3,22.26
 ρισαῖοι ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ
 βαπτίζει ἢ Ἰωάννης, – καίτοιγε Ἰησοῦς αὐτὸς 2 1 C 1,17
 οὐκ ἐβάπτιζεν ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, – ἀφῆ- 3 32,7
 κεν τὴν Ἰουδαίαν καὶ ἀπῆλθεν πάλιν εἰς τὴν
 Γαλιλαίαν. Ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς 4 33,10
 Σαμαρείας. ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας 5 Gn 48,22
 λεγομένην Συχάρ, πλησίον τοῦ χωρίου ὃ ἔδωκεν
 Ἰακώβ Ἰωσήφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ· ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ 6 Jos 24,32

31 εκ¹] απο D Θ 13-230, επι S* e a | επανω παντων εστ.² *
 >S* D 565 1s 22¹ vl pl. syc ar sa | 32 inc. και ο Τα^{an}
 Δ Θs rel. pl. cfq sysph gg | τουτο > S D 565s 1^r 4 138
 e a b ffj synp ar | 33 ο¹+δε Τα³ bq synpi sa, γαρ e fffl | *
 34 διδωσ. Bss* 33s 579 W 565 1^a 209 213 850s 397^a e b fl] *
 +ο πατηρ syc(s), ο θς rel. | το πνα] τω υιω syc Ef, > Τα^v
 B* | 36 απειθων] απιστων 13-230 713 Iq | οψεται] εχει
 S^c e I^r | αυτον+κ. μετα ταυτα παρεδοθη ο Ιωαννης 2145
 e syh^m (Ταⁿ) | 4, 1 Kς] Ις Τα^{an} S D Θ 565 1^r al. 477 291 *
 472 Λss 138 al. lat pl. sycph* ar bo | η> B*ΨLss W ΓΑ
 G 850s 397 | 3 Ιουδ.+γην D 565 1-124 185 485 al. 270^a
 138 e a b ff l r ar | παλιν > BΨ 579s W 700 28^r 1424-659
 1194s UΓ pl. A^r rel. 249^r q syh | 5 Sichem sys | *

τοῦ Ἰακώβ. ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακῶς ἐκ τῆς
 ὁδοιπορίας ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ· ὥρα
 7 ἦν ὡς ἕκτη. ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας
 ἀντλήσαι ὕδωρ. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· δός μοι
 8 πιεῖν. οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς
 9 τὴν πόλιν, ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσιν. λέγει οὖν
 L 9,53 αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρίτις· πῶς σὺ Ἰουδαῖος
 ὢν παρ' ἐμοῦ πιεῖν αἰτεῖς γυναικὸς Σαμαρίτιδος
 οὔσης; οὐ γὰρ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρί-
 7,38s 10 ταις. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· εἰ ἤδεις
 τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ, καὶ τίς ἐστὶν ὁ λέγων σοι·
 δός μοι πιεῖν, οὐ ἂν ἤτησας αὐτόν, καὶ ἔδωκεν
 11 ἄν σοι ὕδωρ ζῶν. λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· Κύριε,
 οὔτε ἀντλημα ἔχεις, καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶν βαθύ·
 8,53 12 πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; μὴ σὺ μεῖζων
 εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν
 τὸ φρέαρ, καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιεν καὶ οἱ υἱοὶ
 6,58 13 αὐτοῦ καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ; ἀπεκρίθη Ἰη-
 σοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος
 6,27.35; 14 τούτου διψήσει πάλιν. ὃς δ' ἂν πίη ἐκ τοῦ
 7,37ss ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσει εἰς
 τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ γενή-
 σεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζωὴν
 15 αἰώνιον. λέγει πρὸς αὐτόν ἡ γυνή· Κύριε, δός
 μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ μηδὲ διέρχω-
 16 μαι ἐνθάδε ἀντλεῖν. λέγει αὐτῇ· ὕπαγε φώνη-
 17 σον τὸν ἄνδρα σου καὶ ἔλθ' ἐνθάδε. ἀπεκρίθη

6 ουν] δε Vs 655 d ff syri sa Iq | εκαθεζ.] venit et sedit
 Ta¹ syn | κεκοπιακ.] ut requiesceret, et cum sederet ihs
 (Ta¹) syn *post* πηγη | ουτως > Ta^{am} 565 1^r 788s 348s

* 213 138 ea b ff j l rz synri ar gg ach Iq | 7 *inc.* κ. ερχ. W
 vl synri | ερχ. + τις S 1187 b jr syvi ar | ~ 8.7 sys | 8 α-

* γορασ. + sibi synp co | 9 ουν > S* 579 565 1^a 209 1093 V

10 * 138 249^r j gg | ~ συ Ιουδ. ων πως Ta^{1a} D e a b ff j l q r

* syn ar sa⁺ | ου γ. - Σαμαρ. Ta⁴ Ωρ] > S* D e a b j | 11 η

* γυνη] εκεινη S*, > B sys | 12 φρεαρ + τουτο Ta³ 13^r
 1071 472 850s vl pl. synp ar bo Xq | 14 δωσω 1[~]2 C*

13 826s 477 1375^a 0141 | Ωρ Eus | 15 αντλειν + υδωρ

* Ta^{ol} ar co⁺ | 16 αυτη BC* 33 0141 a sa⁺ Her Ωρ¹] + ο

Iq Ta³ rel. | φωνησ. + μοι syn Ef |

1 Erat autem ibi fons Iacob. Iesus ergo fatigatus 6
 ex itinere, sedebat sic supra fontem. Hora erat
 quasi sexta. Venit mulier de Samaria haurire 7
 aquam. Dicit ei Iesus: Da mihi bibere. 1 Dis- 8
 cipuli enim eius abierant in civitatem, ut cibos
 emerent. Dicit ergo ei mulier illa Samaritana: 9
 Quomodo tu Iudaeus cum sis, bibere a me
 poscis, quae sum mulier Samaritana? Non enim
 coutuntur Iudaei Samaritanis. Respondit Iesus 10
 et dixit ei: Si scires donum Dei, et quis est,
 qui dicit tibi: Da mihi bibere, tu forsitan pe-
 tisses ab eo, et dedisset tibi aquam vivam. Dicit 11
 ei mulier: Domine, neque in quo haurias habes,
 et puteus altus est; unde ergo habes aquam
 vivam? Numquid tu maior es patre nostro Iacob, 12
 qui dedit nobis puteum, et ipse ex eo bibit et
 filii eius et pecora eius? Respondit Iesus et 13
 dixit ei: Omnis, qui bibit ex aqua hac, sitiet
 iterum; qui autem biberit ex aqua, quam ego 14
 dabo ei, non sitiet in aeternum; sed aqua, quam
 ego dabo ei, fiet in eo fons aquae salientis in
 vitam aeternam. Dicit ad eum mulier: Domine, 15
 da mihi hanc aquam, ut non sitiam neque ve-
 niam huc haurire. Dicit ei Iesus: Vade, voca 16
 virum tuum et veni huc. Respondit mulier, 17

6 fontem] puteum GCs ffflrz

8 enim] autem DsRCW qr

12 puteum † hunc HXThT(G,DR gat)

14 ego > SXsIUVCS

16 huc > A-HEpSt z

et dixit: Non habeo virum. Dicit ei Iesus: Bene
 18 dixisti, quia non habeo virum; quinque enim
 viros habuisti, et nunc quem habes non est
 19 tuus vir; hoc vere dixisti. Dicit ei mulier: Do-
 20 mine, video quia propheta es tu. Patres nostri
 in monte hoc adoraverunt, et vos dicitis, quia
 21 Hierosolymis est locus, ubi adorare oportet. Di-
 cit ei Iesus: Mulier, crede mihi, quia venit hora,
 quando neque in monte hoc neque in Hieroso-
 22 lymis adorabitis Patrem. Vos adoratis quod ne-
 scitis, nos adoramus quod scimus, quia salus
 23 ex Iudaeis est. Sed venit hora, et nunc est,
 quando veri adoratores adorabunt Patrem in
 spiritu et veritate. Nam et Pater tales quaerit,
 24 qui adorent eum. Spiritus est Deus, et eos,
 qui adorant eum, in spiritu et veritate oportet
 25 adorare. Dicit ei mulier: Scio quia Messias
 venit, qui dicitur Christus. Cum ergo venerit
 26 ille, nobis annuntiabit omnia. Dicit ei Iesus:
 Ego sum, qui loquor tecum.

27 Et continuo venerunt discipuli eius et mi-
 rabantur quia cum muliere loquebatur. Nemo
 tamen dixit: Quid quaeris aut quid loqueris

18 nunc] hunc GET e

20 quia OX*sBeIssMaDRVCsW c ff l r z] + in *rel.*

21 venit Z* b d Hil] veniet *rel.*

19 1 C 14,24s

20 Dt 12,5; Ps 121

22 4 Rg 17,29-41

24 R 12,1; 2 C 3,17

25 J 1,41

26 J 9,37; 10,25

ἡ γυνὴ καὶ εἶπεν αὐτῷ· οὐκ ἔχω ἄνδρα. λέγει
 αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· καλῶς εἶπες ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχω·
 πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες, καὶ νῦν ὃν ἔχεις οὐκ 18
 ἔστιν σου ἀνὴρ· τοῦτο ἀληθὲς εἶρηκας. λέγει 19 1 C 14,24s
 αὐτῷ ἡ γυνή· Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ
 σύ. οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσε- 20 D: 12,5
 κύνησαν· καὶ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις Ps 121
 ἔστιν ὁ τόπος ὅπου προσκυνεῖν δεῖ. λέγει αὐτῇ 21
 ὁ Ἰησοῦς· πίστευέ μοι, γύναι, ὅτι ἔρχεται ὥρα,
 ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις
 προσκυνήσετε τῷ πατρὶ. ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ 22 4 Rg 17,29-41
 οὐκ οἴδατε, ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἴδαμεν, ὅτι
 ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν. ἀλλὰ ἔρχεται 23
 ὥρα καὶ νῦν ἔστιν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ
 προσκυνήσουσιν τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀλη-
 θεία· καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς
 προσκυνοῦντας αὐτόν. πνεῦμα ὁ Θεός, καὶ τοὺς 24 R 12,1
 προσκυνοῦντας αὐτόν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ 2 C 3,17
 δεῖ προσκυνεῖν. λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· οἶδα ὅτι Μεσ- 25 1,41
 σίας ἔρχεται, ὃ λεγόμενος Χριστός· ὅταν ἔλθῃ
 ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν ἅπαντα. λέγει αὐτῇ ὁ 26 9,37; 10,25
 Ἰησοῦς· ἐγὼ εἰμι, ὃ λαλῶν σοι.

Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ 27
 ἐθαύμαζον ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει, οὐδεὶς μὲν-
 τοι εἶπεν· τί ζητεῖς ἢ λαλεῖς μετ' αὐτῆς; ἀφῆ- 28

17 αυτω > SΨL-ΔW D Θ-124 | εχω²] εχεις S D e a b c r
 syi Her | 18 αληθως S E 821 b c f q r v g | 19 Ke > S* 245 |
 θεωρω] videtur mihi Ta^{ov} ar | συ > D e a b l r | 20 ο τοπος
 > S 348, οικος syn | οπου πρ. δει] adorationis syn Ef |
 21 πιστευε Bs C* LW D 565 1-230 1293s 477 1071 850s
 Her Ωρ Ath] πιστευσον rel. | οτε] οτι Taⁿ 579 Θ 1675 Γ A
 ΔV (sy³) | 23 κ. γαρ-αυτον > 1^r 1207 660 | αυτον+ εν πνι
 W 124* a b (r) | 24 αυτον > S* D* ff Her Nov | κ. αληθ.]
 αληθειας S* syh^m | 25 οίδαμεν S^c 33s 69^r 213s N 713 A^r *
 GX^b 850s f syh^m co⁺, ιδου sys Ef | αναγγελλει S* WD^l,
 δωσει sys Ef | 27 επι τουτω] εν τω λαλησαι Ta synp (r ar
 gg), statim Ta^l bj v g (l) | επηλθον S* e q r | οτι + stabat
 et sys Ef | ειπεν+ τη γυναικι Ta^{vn} e] η] ουδε αυτω Ta^{vn} |

κεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἢ γυνὴ καὶ ἀπῆλθεν
 29 εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις· δεῦτε
 ἴδετε ἄνθρωπον ὃς εἶπέν μοι πάντα ἃ ἐποίησα·
 30 μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός; ἐξῆλθον ἐκ τῆς πό-
 31 λεως καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν. Ἐν τῷ μεταξὺ
 ἠρώτων αὐτόν οἱ μαθηταὶ λέγοντες· ῥαββί, φάγε.
 32 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἐγὼ βρωσιν ἔχω φαγεῖν ἦν
 33 ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. ἔλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ πρὸς
 17,4 34 ἀλλήλους· μή τις ἤνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν; λέγει
 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐμὸν βρωμά ἐστιν ἵνα ποι-
 ῆσω τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με καὶ τελειώσω
 Mt 9,37 35 αὐτοῦ τὸ ἔργον. οὐχ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἔτι τετρά-
 L 10,2 μηνός ἐστιν καὶ ὁ θερισμός ἔρχεται; ἰδοὺ λέγω
 ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν καὶ θεά-
 σασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαί εἰσιν πρὸς θερισμόν.
 36 ἤδη ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει καὶ συνάγει
 καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἵνα ὁ σπείρων ὁμοῦ
 Mi 6,15 37 χαίρη καὶ ὁ θερίζων. ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος
 ἐστὶν ἀληθινὸς ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων καὶ
 38 ἄλλος ὁ θερίζων. ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν
 ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε. ἄλλοι κεκοπιάκασιν,
 καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε.
 39 Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευ-
 σαν εἰς αὐτόν τῶν Σαμαριτῶν διὰ τὸν λόγον τῆς

29 * 28 απηλθ.] εδραμε Taⁿ sys, +τρεχουσα Θ | 29 α BSC*
 * e a d q Ωρ¹ gg] οσα rel. | 30 εξηλθ. +ουν S 892 700 565
 * 1-124 659^r N 270^a al. Λ^r | 34 ποιησω Her] ποιω S 892ss
 700 28^r 22s 13-828 1424^a 7^a M-1321 157^r Γ rel. pl. | και-
 * εργον > 213 Aug | 35 ετι > L D 28 13-230 1675s al. 348^r
 291 047s al. Π* pl. Ω 850s 138 249^r al. syc | ιδου-υμιν >
 1241 565 1^r 124 138 Ωρ Eus | ~ ηδη λευκαι Taⁱ, ηδη
 προς Ta ffz vg syh, > ηδη Taⁿ a m syi ar bo¹ | εισιν]
 et venerunt synp ar (Ta Iq) | θερισμον. ηδη S^cC* 33s D
 AE 850s e bi qr bo I^r Eus | 36 inc. και ο Ta^{ai} C^o 892^r
 Θ^r rel. pl. syri ar gg, κ. ηδη syn | ~ θεριζ. ομου χαιρη
 * Ta D synp ar gg sa⁺ I^r | 37 αληθ.] ο αληθ. C^o 892 D Θ
 28^r 13-230 1424 pl. U rel. pl. | 38 ὁ > LW D* e Iq |
 * 39 εις αυτον > S* 482 e a |

cum ea? Reliquit ergo hydriam suam mulier 28
et abiit in civitatem et dicit illis hominibus:

!Venite et videte hominem, qui dixit mihi om- 29
nia quaecumque feci, numquid ipse est Christus?

Exierunt ergo de civitate et veniebant ad eum. 30

Interea rogabant eum discipuli dicentes: 31
Rabbi, manduca. !Ille autem dicit eis: Ego ci- 32
bum habeo manducare, quem vos nescitis. Di- 33
cebant ergo discipuli ad invicem: Numquid ali-
quis attulit ei manducare? Dicit eis Iesus: Meus 34
cibus est ut faciam voluntatem eius, qui misit
me, ut perficiam opus eius. Nonne vos dicitis, 35
quod adhuc quattuor menses sunt, et messis
venit? Ecce dico vobis, levate oculos vestros
et videte regiones, quia albae sunt iam ad
messem. Et qui metit mercedem accipit et 36
congregat fructum in vitam aeternam, ut et
qui seminat simul gaudeat et qui metit. In hoc 37
enim est verbum verum: quia alius est qui se-
minat, et alius est qui metit. Ego misi vos 38
metere, quod vos non laborastis; alii laborave-
runt, et vos in labores eorum introistis.

Ex civitate autem illa multi crediderunt in 39
eum Samaritanorum propter verbum mulieris

29 et * > ZBeJGDC e a c d f f j q z

30 ergo Ma e f l q] > *rel.*

31 interea rog.] interrog. H*OEp l*

32 dixit *codd.*

nescitis SXss^mIsUssD^rKVCs a b c f l r z] non scit. *rel.*

38 *laborem A-XEpStGQs b d l Ir, -re S* a f f m

34 J 17,4

35 Mt 9,37; L 10,2

37 Mi 6,15

testimonium perhibentis: Quia dixit mihi omnia
 40 quaecumque feci. Cum venissent ergo ad illum
 Samaritani, rogaverunt eum ut ibi maneret. Et
 41 mansit ibi duos dies. Et multo plures credi-
 42 derunt in eum propter sermonem eius. Et mu-
 lieri dicebant: quia iam non propter tuam loque-
 lam credimus; ipsi enim audivimus et scimus
 quia hic est vere Salvator mundi.

4,43-54 *Reditus in Galilaeam, filius re-
 guli*

43 Post duos autem dies exiit inde et abiit
 44 in Galilaeam. Ipse enim Iesus testimonium per-
 hibuit, quia propheta in sua patria honorem
 45 non habet. Cum ergo venisset in Galilaeam,
 exceperunt eum Galilaei, cum omnia vidissent
 quae fecerat Hierosolymis in die festo; et ipsi
 enim venerant ad diem festum.

46 Venit ergo iterum in Cana Galilaeae, ubi
 fecit aquam vinum. Et erat quidam regulus,
 47 cuius filius infirmabatur Capharnaum. Hic cum
 audisset quia Iesus adveniret a Iudaea in Ga-
 lilaeam, abiit ad eum et rogabat eum ut de-
 scenderet et sanaret filium eius; incipiebat enim
 48 mori. Dixit ergo Iesus ad eum: Nisi signa et
 49 prodigia videritis, non creditis. Dicit ad eum
 regulus: Domine, descende prius quam moriatur

41 in eum f, illi b] * > codd.

42 ~ vere hic est A-MXStQTh

43 abiit] ivit S, fuit JUCs c (Galilaea), fugit D,
 venit E gat | et abiit > vl pl.

45 ad AMGsQKVThW a c r] in rel.

48 credetis UMaDKTh^c d

γυναικὸς μαρτυροῦσης ὅτι εἶπέν μοι πάντα ἃ
 ἐποίησα. ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμα- 40
 ρῖται, ἠρώτων αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς· καὶ
 ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. καὶ πολλῶ πλείους 41
 ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, τῇ τε γυναικὶ 42
 ἔλεγον ὅτι οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύο-
 μεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἶδαμεν ὅτι 1 J 4,14
 οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου.

Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν 43 34,7
 εἰς τὴν Γαλιλαίαν. αὐτὸς γὰρ Ἰησοῦς ἐμαρτύ- 44 35,1
 ρησεν ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν 45 Mi 13,57
 οὐκ ἔχει. ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, 45 Mc 6,4
 ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἑωρακότες 45 L 4,24
 ὅσα ἐποίησεν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ· 36,10
 καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς τὴν ἑορτήν. J 2,23

Ἦλθεν οὖν πάλιν εἰς τὴν Κανᾶ τῆς Γαλι- 46 2,1.9
 λαίας, ὅπου ἐποίησεν τὸ ὕδωρ οἶνον. καὶ ἦν 37,3
 τις βασιλικὸς οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει ἐν Καφαρναούμ.
 οὗτος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἦκει ἐκ τῆς Ἰουδαίας 47
 εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀπῆλθεν πρὸς αὐτὸν καὶ
 ἠρώτα, ἵνα καταβῆ καὶ λάσσηται αὐτοῦ τὸν υἱόν·
 ἤμελλεν γὰρ ἀποθνήσκειν. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς 48
 πρὸς αὐτόν· ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδητε, 2,18; 1 C 1,22
 οὐ μὴ πιστεύσητε. λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλικός· 49
 Κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον

40 inc. συνηλθον ουν B* (e) | εκει] παρ αυτοις Ta^a S
 1194s sycrī ar (ach) Iq | 42 οτι¹ > BW b fr syc Iq | λαλιαν] *
 μαρτυριαν S* D b l r | ακηκο. + ab eo syci ar sa⁺ (Ta^l) |
 οιδαμ.] εγνωκ. 2145 K* 280 | αληθως > 1241 W 71 K* 280
 ffr Her Vict | κοσμ. BSC*W 083 1170 850s lat pl. syc ar
 co⁺ Her Iq Ωρ] + ο Xς rel. | 43 τας > 1241 2145 047 660
 1170 | εκειθ. + κ. απηλθεν Ψs 579s Θ^r 1^r 124 1424-185
 rel. pl. vg syph ar gg | 45 παντα]-τες 2193 2145 G syh |
 εποιησεν + σημεια Ta 28 13^r syc ar | 46. 49 βασιλισκος l)
 (a), regulus lat | 47 απηλθ. BΨL-ΔW D Θs rel. pl.] ηλθ. *
 S*C 33 565 1-124 138 vl pl. syc ar gg co⁺ | ημελλ.] vici-
 nus erat Ta sycr ar | 49 πριν + η 570 Θ 118s 954 N X^b
 397^r Xρ | το παιδ.] τ. υιον Ta^a 13^r A cf vg gg sa⁺ |

50 μου. λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· πορεύου, ὁ υἱός σου
 ζῆ. ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ ὃν εἶπεν αὐ-
 51 τῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπορεύετο. ἤδη δὲ αὐτοῦ κα-
 ταβαίνοντος οἱ δοῦλοι ὑπήντησαν αὐτῷ λέγον-
 52 τες ὅτι ὁ παῖς αὐτοῦ ζῆ. ἐπύθετο οὖν τὴν ὥραν
 παρ' αὐτῶν ἐν ἣ κομψότερον ἔσχεν· εἶπαν οὖν
 αὐτῷ ὅτι ἐχθὲς ὥραν ἐβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ
 A 16,15.31^{ss} 53 πυρετός. ἔγνω οὖν ὁ πατήρ ὅτι ἐκείνη τῇ ὥρᾳ
 ἐν ἣ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὁ υἱός σου ζῆ· καὶ
 2,11 54 ἐπίστευσεν αὐτός καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. Τοῦτο
 δὲ πάλιν δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς
 ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.
 38,1 5 Μετὰ ταῦτα ἦν [ἡ] ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ
 2 ἀνέβη Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. ἔστιν δὲ ἐν
 τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμ-
 βήθρᾳ, ἡ ἐπιλεγομένη ἐβραϊστὶ Βηθεσδά, πέντε
 3 στοᾶς ἔχουσα. ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος τῶν
 ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν, ἐκδεχομέ-
 4 νων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν. ἄγγελος γὰρ κατὰ και-
 ρὸν κατέβαινε ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ καὶ ἐτάρασσε

* μου > Ta D 565 1^r 138 e b ff 1 r sycp | 50 ον BCsL 579 Θ
 * 4 A 850s] ῥ rel. | ον-Ις] τ. Iv Ta^r S* syc | 51 ἠδη > Ta
 ef sycp ar sa⁺ | καταβαιν. +ιδου 579 185 1071 N 245
 1093 | αυτω +κ. απηγγειλαν CsLssW rel. pl. (S D, 33
 565 544 1^r K pl.) lat sy³ ar gg sa⁺ | αυτου² BssW 185 A
 * 1170 lat pl. ar] σου rel. | 52 παρ αυτων > B 1194 | ωραν
 53* 54 * + εκεινην B 850s | εβδ.] tertia c, nona syc | 54 παλιν]
 * ἠδη 185 1170, > Ta syc bo | 5,1 η > Taⁿ BW 579 0125
 D Θ 565s 22 13ss 826* 71 343 al. UN 245s Γ al. As Λ^r
 V^r ar gg Ωρ | Ιουδαιων] αζυμων Λ, +η σκηνοπηγια 131 |
 * 2 επι τη] in inferiorem partem a b (ff), > S* e vg¹ Xp |
 επι τη προβ. > Ta^{an} sycpi | Βεθεσδα] Βηθζαθα S 33 713
 (D e a b d* ff* 1 r, L Eus), Βηθσαιδα Ta^a BΨW 0125 c z
 * gat vg¹ syh* co⁺ Tert Hier | 3 πληθος + πολυ Ta³ Ψ 892
 Δs Θ^r rel. pl. c vg syph ar | ξηρων + παραλυτικων Taⁿ D
 a b j l r z | εκδεχομ. - κινησιν > Ta¹ BSC* L 0125 A* 0141 q
 * syc ar co⁺ | 4 Ta⁴ Tert Did Cy Xp al. pl. syih* bo¹] * >
 BSC* 33 0125 W D 047° 0141 fl q vg¹ syc ar sa⁺ | στα-
 ρισσετο C^c 124 7s MU 713 251 al. Π 482s As VH cr vg |

filius meus. Dicit ei Iesus: Vade, filius tuus 50
 vivit. Credidit homo sermoni, quem dixit ei
 Iesus, et ibat. Iam autem eo descendente, servi 51
 occurrerunt ei et nuntiaverunt dicentes, quia
 filius eius viveret. Interrogabat ergo horam ab 52
 eis, in qua melius habuerit. Et dixerunt ei:
 Quia heri hora septima reliquit eum febris. Co- 53
 gnovit ergo pater, quia illa hora erat, in qua
 dixit ei Iesus: Filius tuus vivit; et credidit
 ipse et domus eius tota. Hoc iterum secundum 54
 signum fecit Iesus, cum venisset a Iudaea in
 Galilaeam.

5,1-18 *Languidus Hierosolymis sanatus*

Post haec erat dies festus Iudaeorum, et 5
 ascendit Iesus Hierosolymam. Est autem Hie- 2
 rosolymis probatica piscina, quae cognominatur
 Hebraice Bethesda, quinque porticus habens. In 3
 his iacebat multitudo magna languentium, caeco-
 rum, claudorum, aridorum expectantium aquae
 motum. Angelus autem Domini descendebat se- 4
 cundum tempus in piscinam, et movebatur aqua.

53 quia] quod A-MXEpStQ, quoniam a b d

5,2 Hierosol.+ super S-MXEpStBeIMaD^rKTh c f
 Bethzet(h)a Z*JUG ff(b, e l)

4 angelus - infirmitate H^cOZ^eBeIGEQVThCs gat
 (e a j) c z Amb] > SZ*UD fl q

movebatur aqua et qui prior] movebat aquam. qui
 ergo primus desc... motum, ~ quoc. languore tenebat.
 A-H*XEp*StMa | angel. a. sec. t. lavabatur in nata-
 toria, ... in natatoriam, ... a languore quoc. teneb.
 MEp^mJR r

Et qui prior descendisset in piscinam post motionem aquae, sanus fiebat a quacumque detinebatur infirmitate. Erat autem quidam homo ibi triginta et octo annos habens in infirmitate sua. Hunc cum vidisset Iesus iacentem et cognovisset quia iam multum tempus haberet, dicit ei: Vis sanus fieri? Respondit ei languidus: Domine, hominem non habeo, ut cum turbata fuerit aqua, mittat me in piscinam; dum venio enim ego, alius ante me descendit. Dicit ei Iesus: Surge, tolle grabatum tuum et ambula. Et statim sanus factus est homo ille et sustulit grabatum suum et ambulabat.

10 Erat autem sabbatum in die illo. ¹ Dicebant ergo Iudaei illi, qui sanatus fuerat: Sabbatum est, non licet tibi tollere grabatum tuum. Respondit eis: Qui me sanum fecit, ille mihi dixit: Tolle grabatum tuum et ambula. Interrogaverunt ergo eum: Quis est ille homo, qui dixit tibi: Tolle grabatum tuum et ambula? Is autem, qui sanus fuerat effectus, nesciebat quis esset. Iesus enim declinavit a turba constituta in loco. Postea invenit eum Iesus in templo et dixit illi: Ecce sanus factus es, iam noli

5 et > AsH*X*EpStBeUG l Aug

6 ~ mult. iam temp. SssHsXsStB^rRVW vl pl. habet S-XEpBsJssDQsV vl pl.

8 surge + et OXEpDsRC e a b d ff j r

9 ille > codd. e a c j

~ illo die codd. vl

10 ergo > S-H*O^rBeIssDQsCs c

sanatus] sanus FZsJUMaDsKsCsW c f z

11 ~ fecit sanum codd. e ff(a b d ff j q)

13 a * > SssH*OsJUG d r z (DR e b j q r)

τὸ ὕδωρ· ὁ οὖν πρῶτος ἐμβὰς μετὰ τὴν ταρα-
 χὴν τοῦ ὕδατος ὑγιῆς ἐγίνετο, ὃς δὴποτε κατεί-
 χετο νοσήματι. ἦν δέ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ τριά- 5
 κοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ αὐτοῦ.
 τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον, καὶ γνοὺς 6
 ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ· θέλεις
 ὑγιῆς γενέσθαι; ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν· Κύ- 7
 ριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω, ἵνα ὅταν ταραχθῇ τὸ
 ὕδωρ βάλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ
 ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει. λέγει 8 Mt 9,6
 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἔγειρε ἄρον τὸν κράβαττόν
 σου καὶ περιπάτει. καὶ εὐθέως ἐγένετο ὑγιῆς 9
 ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἦρεν τὸν κράβαττον αὐτοῦ καὶ
 περιπάτει.

Ἦν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. ἔλε- 10 9,14
 γον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ· σάββα- Jr 17,21
 τόν ἐστιν, καὶ οὐκ ἔξεστίν σοι ἄραι τὸν κράβα- l. 6,2
 ττον. ὃς δὲ ἀπεκρίθη αὐτοῖς· ὁ ποιήσας με ὑγιῆ, 11 39,10
 ἐκεῖνός μοι εἶπεν· ἄρον τὸν κράβαττόν σου καὶ
 περιπάτει. ἠρώτησαν οὖν αὐτόν· τίς ἐστιν ὁ ἄν- 12
 ῥωπος ὁ εἰπὼν σοι· ἄρον καὶ περιπάτει; ὁ δὲ 13
 ἰαθεὶς οὐκ ᾔδει τίς ἐστιν· ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευσεν
 ὄχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. μετὰ ταῦτα εὗρίσκει αὐ- 14
 τὸν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἴδε

5 τις > Ta³ S 1241 D 1293s a b ff | q | 6 ἠδη > Ta³ S 1321 6 *
 X^b e synri co⁺ | 7 ασθενων + ναι Ta C^c 33 892s Θ 21 124
 71 213 472 al. B^r 850s syrih Cyⁱ Xq | ανθρωπ.] custo-
 dem Ef | καταβ. + εγω δε ασθενων πορευομαι 69 | 8 πε-
 ριπατει + υπαγε εις τ. οικον σου (Mt 9,6) 33 1170s syc Iq
 Ef Aug (1071) | 9 ευθεως > S*W D | ar | και² + ηγερθη 10 *
 Ta S e a b c ffj syspih⁺ ach, D 1-124 | 11s περιπατει 1^o 2
 W 1675 Γ 1093 726 Λ* b sys | 12 ουν] δε 1241 q syri bo, *
 > BS D 544 e a f f l r syc ar sa | αρον BSC*L sa⁺ | + τ.
 κριβ. σου rel. | 13 ιαθεις] ασθενων D b l, > q | εξε-
 νευσεν] secessit ex loco in alium Ta syvi | declinavit a
 turba a c f f l z vg^l, devertit cum vidisset turbam b
 Ef | 14 ευρων ο Ις τ. τεθεραπευμεν. S* syci |

ὑγιῆς γέγονας· μηκέτι ἀμάρτανε, ἵνα μὴ χειρόν
 15 σοί τι γένηται. ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν
 τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ ποιήσας αὐτὸν
 Mt 12,14 16 ὑγιῆ. καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον οἱ Ἰουδαῖοι τὸν
 17 Ἰησοῦν, ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτῳ. ὁ δὲ Ἰη-
 9,4 σοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς· ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι
 7,30; 10,33 18 ἐργάζεται, καὶ γὰρ ἐργάζομαι. διὰ τοῦτο οὖν μᾶλλον
 ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι, ὅτι οὐ
 μόνον ἔλυεν τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδιον
 ἔλεγεν τὸν Θεόν, ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ Θεῷ.
 3,11.32 19 Ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔλεγεν αὐ-
 τοῖς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται ὁ υἱὸς
 ποιεῖν ἄφ' ἑαυτοῦ οὐδέν, ἂν μὴ τι βλέπη τὸν
 πατέρα ποιῶντα· ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνος ποιῇ, ταῦ-
 3,35 20 τα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ. ὁ γὰρ πατήρ φι-
 λεῖ τὸν υἱὸν καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ ἃ αὐ-
 τὸς ποιεῖ, καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐτῷ ἔργα,
 21 ἵνα ὑμεῖς θαυμάζητε. ὡσπερ γὰρ ὁ πατήρ
 ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτως καὶ
 ὁ υἱὸς οὓς θέλει ζωοποιεῖ. οὐδὲ γὰρ ὁ πατήρ
 κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκεν
 Dn 7,13s 22 τῷ υἱῷ, ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν υἱὸν καθὼς τι-
 A 17,31 μῶσι τὸν πατέρα. ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν οὐ τι-
 Ph 2,10s 23 μᾶ τὸν πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν. ἀμὴν
 40,1
 L 10,16
 41,10 24 μᾶ τὸν πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν. ἀμὴν
 3,16.18; 8,51 24 ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων
 1 J 3,14 καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με ἔχει ζωὴν αἰώ-

* χειρόν + τ. πρωτων Ta sycp(sī, sa⁺) | 15 αὐτον] με 579
 D 565 1^r 1093 Λ^e 138 e ffj | q syci ar co Ef | 16 Ἰν + κ.
 ἐζητουν αὐτον ἀποκτεναι ΨΔ Θs 28^r 22s 13s 1689^r rel.
 pl. f q r syrh | σαββ. + τα ιαματα 7 71 477 472 440 655
 * EsH | 17 Ις > Bs 892 1241 W 1071 0141 | εργαζεται]
 operatus est et nunc ego Ta^a, + δια τουτο syn Ef | 18 μαλ-
 λον > U f syn ach (Ef) | αλλα] αλλ οτι Θ 13 1689-828
 * 1279 1071 ΛX^b e a b j | r sy³ ho Tert Xq | 19 ο Ις > B
 472 Tert | υιος¹ + τ. ανθρωπου D 13ss 826^e 2145 ar |
 εκειν.] ο πατηρ Ta ej syn bo Ωq | 20 φιλει] αγαπα D
 lat(-a) Tert Ωq Xq |δειξει] δεικνυσιν D e ar |

peccare, ne deterius tibi aliquid contingat. Abiit 15
ille homo et nuntiavit Iudaeis quia Iesus esset,
qui fecit eum sanum.

Propterea persequebantur Iudaei Iesum, quia 16
haec faciebat in sabbato. Iesus autem respondit 17
eis: Pater meus usque modo operatur, et ego
operor. Propterea ergo magis quaerebant eum 18
Iudaei interficere, quia non solum solvebat
sabbatum, sed et patrem suum dicebat Deum,
aequalem se faciens Deo.

5,19-47 *Christi apologia*

Respondit itaque Iesus et dixit eis: Amen, 19
amen dico vobis: non potest Filius a se facere
quidquam, nisi quod viderit Patrem facientem ;
quaecumque enim ille fecerit, haec et Filius
similiter facit. Pater enim diligit Filium et 20
omnia demonstrat ei quae ipse facit et maiora
his demonstrabit ei opera, ut vos miremini.
Sicut enim Pater suscitatur mortuos et vivificat, 21
sic et Filius quos vult vivificat. Neque enim 22
Pater iudicat quemquam, sed omne iudicium
dedit Filio, ¹ut omnes honorificent Filium, sicut 23
honorificant Patrem; qui non honorificat Fi-
lium, non honorificat Patrem, qui misit illum.
Amen, amen dico vobis, quia qui verbum meum 24
audit et credit ei, qui misit me, habet vitam

19 ~ facere a se SIUMa c j l

22 omne iudic. GDs] ~ iud. omne *rel.*

16 Mt 12,14 | 17 J 9,4 | 18 J 7,1.19.30; 10,33.36 |
19 J 5,30; 3,11.32 | 20 J 3,35 | 22 Dn 7,10.13s; A 10,42 |
23 Ph 2,10s; 1 J 2,23; L 10,16 | 24 J 3,16.18; 8,51;
1 J 3,14

aeternam et in iudicium non venit, sed transiit
 25 a morte in vitam. Amen, amen dico vobis,
 quia venit hora et nunc est, quando mortui
 audient vocem Filii Dei; et qui audierint vi-
 26 vent. Sicut enim Pater habet vitam in semet-
 ipso, sic dedit et Filio habere vitam in se-
 27 metipso et potestatem dedit ei iudicium fa-
 28 cere, quia Filius hominis est. Nolite mirari hoc,
 quia venit hora, in qua omnes, qui in monu-
 29 mentis sunt, audient vocem Filii Dei; et pro-
 cedent qui bona fecerunt in resurrectionem
 vitae, qui vero mala egerunt in resurrectionem
 30 iudicii. Non possum ego a meipso facere quid-
 quam. Sicut audio iudico, et iudicium meum
 iustum est, quia non quaero voluntatem meam,
 sed voluntatem eius qui misit me.
 31 Si ego testimonium perhibeo de meipso,
 32 testimonium meum non est verum. Alius est,
 qui testimonium perhibet de me, et scio quia
 verum est testimonium, quod perhibet de me.
 33 Vos misistis ad Iohannem, et testimonium per-
 34 hibuit veritati. Ego autem non ab homine te-
 stimonium accipio, sed haec dico ut vos salvi
 35 sitis. Ille erat lucerna ardens et lucens. Vos
 autem voluistis ad horam exsultare in luce eius.

24 venit AsEp^mStDQ e b f f q r
 transiit V d f] transit OX*sBeJssEsKCs b c, -iet,
 A-MEpStIMaThW
 26 habet vit. Z* e b f f l r] ~ vit. hab. *rel.*
 27 ei E e b c d f f l r] † et *rel.*
 28 filii Dei z] eius *rel.*
 30 ipso > Z*Jss d r
 ~ me misit A-HXEpStQs e b d f f q r z
 31 ipso f f j l] > *codd.*
 35 ~ exsult. ad horam *codd.* e b c d f j l q

25 E 2,5s; 5,14 | 26 J 1,1-4; 6,53.57 | 27 Dn 7,13s.22 |
 29 Mt 16,27; J 6,40; Dn 12,2 | 30 J 5,19; 6,38 | 31 J 8,14 |
 32 J 5,36s; 1 J 5,9 | 33 J 1,19-34 | 35 L 1,17

νιον, καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται ἀλλὰ μεταβέ-
 βηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν. ἀμὴν 25 Mt 8,22
 ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστὶν E 2,5s
 ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσουσιν τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ
 τοῦ Θεοῦ καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσουσιν. ὥσπερ 26 1,1-4
 γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως καὶ τῷ
 υἱῷ ἔδωκεν ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ. καὶ ἐξουσίαν 27 Dn 7,13s. 22
 ἔδωκεν αὐτῷ κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου
 ἐστίν. μὴ θαυμάζετε τοῦτο, ὅτι ἔρχεται ὥρα 28
 ἐν ἣ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσουσιν
 τῆς φωνῆς αὐτοῦ, καὶ ἐκπορεύσονται οἱ τὰ 29 6,40; Dn 12,2
 ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ τὰ Mt 16,27
 φαῦλα πράξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως. Οὐ 30 5,19; 6,38
 δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἀπ' ἑμαυτοῦ οὐδέν· καθὼς
 ἀκούω κρίνω, καὶ ἡ κρίσις ἣ ἐμὴ δικαία ἐστίν,
 ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέ- 42,1
 λημα τοῦ πέμψαντός με.

Ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἑμαυτοῦ, ἡ μαρτυ- 31 43,10
 ρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής· ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρ- 32 8,14
 τυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστὶν 5,36s; 1 J 5,5
 ἡ μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. ὑμεῖς ἀπε- 33 1,19-34
 στάλκατε πρὸς Ἰωάννην, καὶ μεμαρτύρηκεν τῇ
 ἀληθείᾳ· ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρ- 34
 τυρίαν λαμβάνω, ἀλλὰ ταῦτα λέγω, ἵνα ὑμεῖς
 σωθῆτε. ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ 35 1,8
 φαίνων, ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε ἀγαλλιαθῆναι πρὸς L 1,17
 ὥραν ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ.

24 ερχ.] Ta^{all} ελευσετ. e b f l q r bo Tert | μεταβησεται
 Ta³ e f l q am Tert (bo) | 25 ελευσετ. Ta e b f q Tert | κ. *
 νων ἐστιν > S* a b Tert Amb | θυ] ἀνθρώπου 28 K-280
 482s Ω 399s syih^m | 27 ~ κρίσιν, ἐξουσίαν S* (Tert) |
 αὐτω+καὶ Ta 892 Δ D Θ-1321 713 rel. pl. syph | 28 αυ- *
 του] τ. θυ 1579 213 syc, τ. υίου τ. θυ Ta^{is} 33 N Tert Or
 Amb¹ (ἀνθρώπου Iq Amb¹) | 29 ἐξελευσονται W D e
 850s Iq | 30 ουδεν+ἀλλα Ta^{all} 1071 f q sycr ar | 32 οι-
 δατε S D e a q syc ar | μαρτυρεῖ] μεμαρτυρηκε 13-230 r
 syc ar bo | 34 ἀνθρώπων Ta¹ D 1604 Δ^c ar bo |

- 1,33; 3,2 36 Ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν μείζω τοῦ
1 J 5,9 Ἰωάννου· τὰ γὰρ ἔργα αἱ δέδωκέν μοι ὁ πα-
τὴρ ἵνα τελειώσω αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα αἱ ποιῶ,
μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὅτι ὁ πατήρ με ἀπέσταλ-
κεν. καὶ ὁ πέμψας με πατήρ, αὐτὸς μεμαρτύ-
ρηκεν περὶ ἐμοῦ. οὔτε φωνὴν αὐτοῦ πώποτε ἀκη-
κόατε οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἑώρακατε, καὶ τὸν λόγον
αὐτοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ὑμῖν μένοντα, ὅτι ὃν ἀπέ-
στειλεν ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. ἐραυ-
νάτε τὰς γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς
ζωὴν αἰώνιον ἔχειν· καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυ-
ροῦσαι περὶ ἐμοῦ· καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρὸς με
ἵνα ζωὴν ἔχητε. Δόξαν παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμ-
βάνω, ἀλλὰ ἔγνωκα ὑμᾶς ὅτι τὴν ἀγάπην τοῦ
Θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς. ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ
ὀνόματι τοῦ πατρὸς μου, καὶ οὐ λαμβάνετε με.
ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον
λήμψεσθε. πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦσαι, δόξαν
παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν
παρὰ τοῦ μόνου Θεοῦ οὐ ζητεῖτε; μὴ δοκεῖτε
ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα· ἔστιν
ὁ κατηγορῶν ὑμῶν Μωϋσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπί-
κατε. εἰ γὰρ ἐπιστεύετε Μωϋσεῖ, ἐπιστεύετε ἂν
ἐμοί· περὶ γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν. εἰ δὲ τοῖς

* 36 μειζων BΨs 579 W 13-230 M 213s N 713 472s AL

* 2430 E 397 | 37 αυτος] εκειν. BsL W D 213 397^r a ffj ar Ath|μαρτυρει D 1242 a b ff l q Ωρ Did|38 οτι-πιστευ.] misit enim unic. filium suum et hunc non audistis neque credidistis e | 39 οτι ... εν αυταις] εν αις Ta e a ff q Iq Tert | εμου+in quibus putatis vos vitam habere a b (ff) syc ar | 40 ζωην+αιωνιον Ta^{av1} D 69 e syp | 41 ανθρωπου 565 544 7 348^r. A-1375 280ss 850s Xq Cy | 42 ~ ουκ εχετε τ. αγαπην Taⁱ S* D e b q | 43 λαμβ.] ελαβετε

* Eus^o | 44 αλληλ.] unus ab alio Ta³ synp, ανθρωπων Δs 544 1675s 477 1071 245 1093 al. Ωρ Eus Hil | θυ > BW a b Ωρ Eus | ζητουντες S* 1675 213 X^b 397 249^s ei Bas Xq | 45 υμων² + προς τ. πατερα B | 46 αν + και Ta lat

* synp ar bo Iq | 47 δε] γαρ 251 e b l r¹⁻² ar |

Ego autem habeo testimonium maius Io- 36
 hane. Opera enim, quae dedit mihi Pater ut
 perficiam ea, ipsa opera, quae ego facio, tes-
 timonium perhibent de me, quia Pater misit
 me. Et qui misit me Pater, ipse testimonium 37
 perhibuit de me; neque vocem eius umquam
 audistis, neque speciem eius vidistis. Et verbum 38
 eius non habetis in vobis manens; quia quem
 misit ille, huic vos non creditis. Scrutamini 39
 Scripturas, quia vos putatis in ipsis vitam ae-
 ternam habere; et illae sunt, quae testimonium
 perhibent de me; et non vultis venire ad me, 40
 ut vitam habeatis. Claritatem ab hominibus 41
 non accipio. Sed cognovi vos quia dilectionem 42
 Dei non habetis in vobis. Ego veni in nomine 43
 Patris mei, et non accipitis me; si alius ve-
 nerit in nomine suo, illum accipietis. Quomodo 44
 vos potestis credere, qui gloriam ab invicem
 accipitis et gloriam, quae a solo Deo est, non
 quaeritis? Nolite putare quia ego accusaturus 45
 sim vos apud Patrem; est qui accusat vos Moyses,
 in quo vos speratis. Si enim crederetis Moysi, 46
 crederetis forsitan et mihi; de me enim ille

36 ~ me misit *codd.* vl

43 accipitis c fl] -cepistis A*HOZsI*JE*KThCW

44 ~ potestis vos *codd.* vl

Deo est HXJs^oER fj (z)] ~ est Deo *rel.*

45 sperastis H*Os*EpBeJUE gat b

46 enim²] autem FssBeKTh c fff q z

36 1 J 5,9, J 1,33; 3,2 | 37 Mt 3,17 | 39 L 24,27.44;
 2 T 3,15ss; 1 P 1,11 | 43 Mt 24,5 | 44 J 12,43; Mt 23,5ss |
 45 Dt 31,26 | 46 Gn 3,15; 49,10; Dt 18,15; J 7,19; L 16,31

47 scripsit. Si autem illius litteris non creditis,
quomodo verbis meis credetis?

6,1-21 *Turbae miraculose saturatae*
(Mt 14,13-33; Mc 6,30-52; L 9,10-17)

6 Post haec abiit Iesus trans mare Galilaeae,
2 quod est Tiberiadis. Et sequebatur eum mul-
tudo magna, quia videbant signa, quae fa-
3 ciebat super his, qui infirmabantur. Subiit ergo
in montem Iesus et ibi sedebat cum discipulis
4 suis. Erat autem proximum pascha, dies festus
5 Iudaeorum. Cum sublevasset ergo oculos Iesus
et vidisset quia multitudo maxima venit ad
eum, dixit ad Philippum: Unde ememus panes,
6 ut manducent hi? Hoc autem dicebat tentans
eum; ipse enim sciebat quid esset factururus.
7 Respondit ei Philippus: Ducentorum denario-
rum panes non sufficiunt eis, ut unusquisque
8 modicum quid accipiat. Dicit ei unus ex dis-
9 cipulis eius, Andreas frater Simonis Petri: Est
puer unus hic, qui habet quinque panes hor-
deaceos et duos pisces; sed haec quid sunt
10 inter tantos? Dixit ergo Iesus: Facite homines
discumbere. Erat autem faenum multum in loco.
Discubuerunt ergo viri numero quasi quinque
11 milia. Accepit ergo Iesus panes et, cum gratias

47 verb. meis OssBeUDrVW a b c ff j l q r¹⁻² z] ~
meis verb. *rel.*

6,3 subit AHU c, abiit D a d ff j l z

5 dicit *codd.* vl pl.

emimus OEpG e b ff

11 ~ panes Iesus AsHsStIGDQCs vl pl.

3 Mt 5,1 | 4 J 2,13; 11,55; L 22,1 | 9 4 Rg 4,42ss

ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἑμοῖς
ῥήμασιν πιστεύσετε;

Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς 6 46,1
θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας τῆς Τιβεριάδος. ἤκο- 2 1-15:
λούθει δὲ αὐτῷ ὄχλος πολὺς, ὅτι ἐθεώρουν τὰ Mt 14,13-21
σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. ἀνῆλθεν Mc 6,32-44
δὲ εἰς τὸ ὄρος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ L 9,10-17
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα, ἡ 4 48,1
ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων. ἐπάρας οὖν τοὺς ὀφθαλ- 5 2,13; 11,55
μοὺς ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος ὅτι πολὺς ὄχλος L 22,1
ἔρχεται πρὸς αὐτόν, λέγει πρὸς Φίλιππον· πό- 49,1
θεν ἀγοράσωμεν ἄρτους, ἵνα φάγωσιν οὗτοι; τοῦ- 6
το δὲ ἔλεγεν πειράζων αὐτόν· αὐτὸς γὰρ ᾔδει
τί ἔμελλεν ποιεῖν. ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Φίλιππος· 7
διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς,
ἵνα ἕκαστος βραχύ τι λάβῃ. λέγει αὐτῷ εἰς ἕκ 8
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σί-
μωνος Πέτρου· ἔστιν παιδάριον ὧδε ὃς ἔχει 9 4 Rg 4,42ss
πέντε ἄρτους κριθίνους καὶ δύο ὀψάρια· ἀλλὰ
ταῦτα τί ἐστὶν εἰς τοσοῦτους; εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς· 10
ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν. ἦν δὲ χόρ-
τος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ. ἀνέπεσαν οὖν οἱ ἄνδρες
τὸν ἀριθμὸν ὡς πεντακισχίλιοι. ἔλαβεν οὖν τοὺς 11
ἄρτους ὁ Ἰησοῦς καὶ εὐχαριστήσας διέδωκεν

πιστευσετε] -σητε 579^r W D Θ 565s 13^r al. 348^r 213 1093
al., -ετε B 1071 Π* 1604 V c ffl Xc Cy | 6,1 τ. Γαλιλ.
† εἰς τα μερη D Θ 2145 X^b 397 249^s e b j r Xc | 2 εωρων *
S 892 Δs 700^r 124 1424-659 U 213 al. 245s Γ rel. pl. |
3 απηλθ. S* D 565 1689 124 1093 1573 a ffl z | o > BS* *
W D | εκει] solus ach, > S* 71 047s 660s 2430 249 423 |
4 > 472 (850) | 7 ινα] εαν και ar (Ta^{av} synp) | εκαστος > 5 * 7 *
syn | τι > B D e b f j l r | 9 παιδαρ. † εν 579s Θs 28s 124
al. As rel. pl. j | ~ ωδε παιδαρ. 472 e b f j l sycp ar | 10 δε *
> BSL 397 a synp ar | Ις † ite syn | ανδρ.] pr. ανθρω-
ποι 544 1071 A 1375 726-482 a j ar | 11 εδωκ. S 579 P²⁸ *
D 69 185 1194s 1071 N Γs 850s 249^r e b q r Ωq (28 251
482) | διεδωκ. † τ. μαθηταις, οι δε μαθηται (Mt 14,19)
S^c Ψ 892 Δ D Θs 28^r 22s 13-954 al. pl. e b j sys |

τοῖς ἀνακειμένοις, ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ὄψαριων
 12 ὅσον ἤθελον. ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν, λέγει τοῖς
 μαθηταῖς αὐτοῦ· συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα
 13 κλάσματα, ἵνα μὴ τι ἀπόληται. συνήγαγον οὖν,
 καὶ ἐγέμισαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων ἐκ
 τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθίνων ἃ ἐπερίσσευσαν
 τοῖς βεβρωκόσιν.

50,10 14 Οἱ οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν σημεῖον
 Dt 18,15 ἔλεγον ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρ-
 18,36 15 χόμενος εἰς τὸν κόσμον. Ἰησοῦς οὖν γνοὺς ὅτι
 51,4 σωσιν βασιλέα, ἀνεχώρησεν πάλιν εἰς τὸ ὄρος
 16-21: 16 αὐτὸς μόνος. Ὡς δὲ ὄψια ἐγένετο, κατέβησαν οἱ
 Mt 14,22-33 17 μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν, καὶ ἐμβάντες
 Mc 6,45-52 εἰς πλοῖον ἤρχοντο πέραν τῆς θαλάσσης εἰς Κα-
 φαρναούμ. καὶ σκοτία ἤδη ἐγεγόνει καὶ οὐπω
 18 ἔληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, ἥ τε θάλασσα
 19 ἀνέμου μεγάλου πνέοντος διηγείρετο. ἔληλακότες
 οὖν ὡς σταδίους εἴκοσι πέντε ἢ τριάκοντα θεωροῦ-
 σιν τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης
 καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου γινόμενον, καὶ ἐφοβήθησαν.
 20 ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· ἐγὼ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. ἤθε-
 21 λον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ εὐθέως
 ἐγένετο τὸ πλοῖον ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἣν ὑπῆγον.

12 ἐπλησθ. Θ 565 1^r 485 E | περισσευοντα B 1194s 397* |
 ἀποληται + εξ αυτων D f bo (Ef), ~ Θ b l | 13 κριθιν.
 + κ. τ. δυο ιχθυων Ta sys | βεβρωκ. + κ. ησαν οι φα-
 γοντες (τ. αρτους) πεντακισχιλ. ανδρες χωρις γ. κ. π.
 * (Mt 14,21) Ta (sys) | 14 > e | ειδοτες L 1010 047 472 |
 αληθως > 579 D 1574 850s | 15 ινα ποιησ.] κ. αναδεικνυ-
 ναι S*, et facere Ta^{an} q syscri | ανεχωρ.] φευγει Ta^{ll} S
 a c ff | vg syc Aug | μονος+κακει προσηυχετο (Mt 16,23)
 * Ta^{an} l) | 17 ηρχον.+εις το D 13-230 713 1093 850s Xc |
 και σκοτ.-εγεγ.] κατελαβεν δε αυτους η σκοτια S D, et
 cum essent tenebrae e b sys ar | ουπω] ουκ 892 Δ P²⁸
 Θ^r 1^r 1424 rel. pl. sa⁺ | ~ πρ. αυτ. εληλ. BΨ 579 P²⁸
 N 1170 | 19 σταδια S* D 2145 1321 | τ. θαλασσ.] τ. υδα-
 των Ta^{an} syn | 21 τ. γην S* 579 28 13^r 1424 157 251 Ωq |

egisset, distribuit discumbentibus, similiter et
 ex piscibus quantum volebant. Ut autem im- 12
 pleti sunt, dixit discipulis suis: Colligite quae
 superaverunt fragmenta, ne pereant. Colle- 13
 runt ergo et impleverunt duodecim cophinos
 fragmentorum ex quinque panibus hordeaceis,
 quae superfuerunt his, qui manducaverant.

Illi ergo homines, cum vidissent quod Iesus 14
 fecerat signum, dicebant: Quia hic est vere
 propheta, qui venturus est in mundum. Iesus 15
 ergo, cum cognovisset quia venturi essent ut
 raperent eum et facerent eum regem, fugit ite-
 rum in montem ipse solus. Ut autem sero fac- 16
 tum est, descenderunt discipuli eius ad mare. Et 17
 cum ascendissent navim, venerunt trans mare
 in Capharnaum; et tenebrae iam factae erant,
 et non venerat ad eos Iesus. Mare autem, vento 18
 magno flante, exurgebat. Cum remigassent ergo 19
 quasi stadia viginti quinque aut triginta, vident
 Iesum ambulans supra mare et proximum
 navi fieri, et timuerunt. Ille autem dicit eis: 20
 Ego sum, nolite timere. Voluerunt ergo acci- 21
 pere eum in navim; et statim navis fuit ad
 terram, in quam ibant.

13 manducaverunt AF-OZ*EpBJGD^rThT e a ffr¹⁻²z

14 Iesus > *codd.* vl pl.

21 ~ in navi accipere eum OZsUK

~ fuit navis *codd.* c l z (e q)

14 Dt 18,15

15 J 12,13; 18,36

18 Mt 8,24

19 Job 9,8; Ps 76,20

6,22-71 *Sermo eucharisticus*

22 Altera die turba, quae stabat trans mare,
vidit quia navicula alia non erat ibi nisi una,
et quia non introisset cum discipulis suis Iesus
23 in navim, sed soli discipuli eius abiissent; aliae
vero supervenerunt naves a Tiberiade iuxta lo-
cum, ubi manducaverant panem, gratias agente
24 Domino. Cum ergo vidisset turba quia Iesus
non esset ibi neque discipuli eius, ascenderunt
in naviculas et venerunt Capharnaum quae-
25 rentes Iesum. Et cum invenissent eum trans
mare, dixerunt ei: Rabbi, quando huc venisti?
26 Respondit eis Iesus et dixit: Amen, amen
dico vobis, quaeritis me non quia vidistis sig-
na, sed quia manducastis ex panibus et sa-
27 turati estis. Operamini non cibum, qui perit,
sed qui permanet in vitam aeternam, quem
Filius hominis dabit vobis; hunc enim Pater
28 signavit Deus. Dixerunt ergo ad eum: Quid
29 faciemus ut operemur opera Dei? Respondit
Iesus et dixit eis: Hoc est opus Dei, ut cre-
30 datis in eum, quem misit ille. Dixerunt ergo

22 vidit] viderunt (e) a d f l q

23 *agente UGV] -tes *rel.* c z Aug

24 in IMaW c q] > *rel.*

27 dabit vobis JDT a b f f' j l q r] ~ vobis dab. *rel.*

23 J 6,11

26 J 6,36

27 J 4,14; 5,36; Mt 16,12

29 1 J 3,23

Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἐστηκὼς πέραν τῆς 22 52,10
 θαλάσσης εἶδον ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ
 εἰ μὴ ἓν, καὶ ὅτι οὐ συνεισηλθεν τοῖς μαθη-
 ταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοῖον, ἀλλὰ μόνοι
 οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον. ἀλλὰ ἦλθεν πλοιά- 23 6 11
 ρια ἐκ Τιβεριάδος ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἔφαγον
 τὸν ἄρτον εὐχαριστήσαντος τοῦ Κυρίου. ὅτε 24
 οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ
 οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν αὐτοὶ εἰς τὰ
 πλοιάρια καὶ ἦλθον εἰς Καφαρναοὺμ ζητοῦντες
 τὸν Ἰησοῦν. καὶ εὐρόντες αὐτὸν πέραν τῆς 25
 θαλάσσης εἶπον αὐτῶ· ῥαββί, πότε ὧδε γέγονας;
 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· Ἀμὴν 26
 ἰμὴν· λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με οὐχ ὅτι εἶδετε ση-
 μεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων καὶ ἐχορ-
 τάσθητε. ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρωσιν τὴν ἀπολ- 27 4,14
 λυμένην, ἀλλὰ τὴν βρωσιν τὴν μένουσαν εἰς
 ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν
 δώσει· τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφράγισεν ὁ Θεός.
 Ἐἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· τί ποιῶμεν, ἵνα ἐργα- 28
 ζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς 29
 καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτό ἐστιν τὸ ἔργον τοῦ
 Θεοῦ, ἵνα πιστεύητε εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος. 1 J 3,23

22 εἶδον] εἶδεν S D P²⁸ X^b lat pl., ιδων Ψ 892 Δs 700-
 185 M^rU pl. 245s Γ^rK^r rel. pl. lat pl., ειδως 1071 1231
 sy^m | ἓν+(εκεينو) εἰς ο ενεβησαν οι μαθηται αυτου (Iu)
 Ta^{an} S* 33 892 Δ D Θs 28^r 13-185 M-16 U al. 713^r Γ^r
 K 270 rel. pl. e a sy ar sa | απελθ.] εισηλθ. Θ 348s, > S*
 (b) ffj l, αλλα - απηλθ. > Ta^{al} synp | 23 αλλων πλοιαρ. *
 ελθοντων D^l b j r syc ar (S) | Ku] Iu 544 1346-229 1355
 sy^{rh} | ευχαρ. τ. Ku > Ta^{al} D 13-230 e a syn ar | 24 οτε *
 -εκει] κ. ιδοντες οτι ουκ ην εκει ο Ις S* syc | ανεβησ.
 Ta^{al} S* I. 579544 I^r 267 348s 245 485 al. e vg^l syri|ενεβ.
 αυτοι εἰς] ελαβον εαυτοις D bffl r (13^r ar) | 25 γεγον.]
 ηλθες S 28 (D) | 26 σημεια + κ. τερατα D a b fr | 27 τ.
 βρωσιν² > S 28 71 213s 245 1093 E^r c ff l r vg Cl Ep | δι-
 δωσι S D e ff j syc i | 28 ποιησωμ. Ta³ W D 69^r 1293s
 1093 G 397^r lat sy⁴ co⁺ |

- 53,4 30 ^{2,18; Mc 8,11} ἔειπον οὖν αὐτῷ· τί οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον,
 ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι; τί ἐργάζῃ;
 54,10 31 οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ,
 Ex 16,13s Ps 77,24s Sap 16,20 καθὼς ἐστὶν γεγραμμένον· ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρα-
 32 νοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰη-
 σουῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ Μωϋσῆς δέδω-
 6,49 κεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ' ὁ πατήρ
 μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
 6,51 33 τὸν ἀληθινόν· ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ Θεοῦ ἐστὶν ὁ κα-
 ταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ζωὴν διδούς τῷ
 34 κόσμῳ. εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· Κύριε, πάντοτε
 4,14; 55,1 35 δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον. εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς·
 56,10 Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος πρὸς
 ἐμὲ οὐ μὴ πεινάσῃ, καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ
 6,26.29 36 οὐ μὴ διψήσῃ πώποτε. ἀλλ' εἶπον ὑμῖν ὅτι καὶ
 17,6ss 37 ἑωράκατέ με καὶ οὐ πιστεύετε. Πᾶν ὃ δίδωσίν
 Mt 11,28 μοι ὁ πατήρ πρὸς ἐμὲ ἤξει, καὶ τὸν ἐρχόμενον
 57,1 38 πρὸς με οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω, ὅτι καταβέβηκα
 ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ
 58,10 39 ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. τοῦτο
 4,34 δέ ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα πᾶν ὃ
 Mt 26,39 10,28; 17,12 δέδωκέν μοι μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀναστή-
 5,29; 11,24 σω αὐτὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. τοῦτο γὰρ ἐστὶν τὸ
 40

30 ουν² > Ta³ S 33s 1424 1293^a 1194 213s 713 X^b 850s
 397s 430 | syspi ar bo | 32 εδωκ. BLW D al. 472 482 |
 35 ειπεν Ta BL 579 TW 1071 713 660 ea br synpi ar co⁺ |
 + ουν SΨs D Θ 13-828 213 Γ* al. 397^a 249^a q syh^a, δε
 rel. pl. | εμε¹ BST] με rel. | πωποτε] εις τ. αιωνα 33
 syspi | 36 και¹ > Ta³ 71 ΚΛ ef synp ar sa⁺ | με > S 1321
 A ea b q syn | πιστευετε + μοι Ta^a W All^c | 37 εξω
 > S* D 280 ea b syn | 38 ποιησω SL*W D 1010 Eus |
 με + πατρος 892 D 700 1689 71 713 047s 661 X^b ea b ff
 jr syvi Tert Ath Bas | 38s με ~ με S*C 565 1293 71 047
 399^a 850s (sys) | 39 με + πατρος 33 579^r Θ 28^r 22-659
 al. m. a c ffj z vg syih ar | μοι + ο πατηρ 348s 1093 430
 * ff syi¹ ar | 40 γαρ Bss 33sss W D 565 1-828 185 1223
 U 213s N 1093s al. A^r X^b 850-994 lat sy⁴ co⁺] δε rel. |

ei: Quod ergo tu facis signum, ut videamus
 et credamus tibi? quid operaris? Patres nostri 31
 manducaverunt manna in deserto, sicut scriptum
 est: *Panem de caelo dedit eis manducare*. Dixit 32
 ergo eis Iesus: Amen, amen dico vobis: Non
 Moyses dedit vobis panem de caelo, sed Pater
 meus dat vobis panem de caelo verum. Panis 33
 enim Dei est, qui de caelo descendit et dat
 vitam mundo. Dixerunt ergo ad eum: Domine, 34
 semper da nobis panem hunc. Dixit autem eis 35
 Iesus: Ego sum panis vitae; qui venit ad me
 non esuriet, et qui credit in me non sitiet
 umquam. Sed dixi vobis, quia et vidistis me 36
 et non creditis. Omne, quod dat mihi Pater, 37
 ad me veniet; et eum, qui venit ad me, non
 eiciam foras; quia descendi de caelo, non ut 38
 faciam voluntatem meam, sed voluntatem eius,
 qui misit me. Haec est autem voluntas eius 39
 qui misit me Patris, ut omne, quod dedit
 mihi, non perdam ex eo, sed resuscitem illud
 in novissimo die. Haec est autem voluntas Patris 40

31 mand. manna GD a ff l r z] ~ man. mand. *rel.*
 de caelo] caeli Ep^mEQs

33 de caelo desc. Ep e ff] ~ desc. de caelo *rel.*

35 veniet S-H*OX^eEp*StJC c

36 credidistis OEp^mStDQsCs f ffj Aug

37 venit] veniet MJUThC fj

39 illud XICW gat c d ffj] illum *rel.*

in > AHsZs*StIss e

40 autem] *enim *codd.* vl

30 J 2,18; Mc 8,11 | 31 Ex 16,13ss; Ps 77,24s;
 Sap 16,20 | 32 J 6,49 | 35 J 4,14; 7,37 | 36 J 6,26.29 |
 37 J 17,6ss; Mt 11,28 | 38 J 4,34; Mt 26,39 | 39 J 10,28s;
 17,12

mei qui misit me, ut omnis qui videt Filium, et credit in eum, habeat vitam aeternam; et ego resuscitabo eum in novissimo die.

- 41 Murmurabant ergo Iudaei de illo, quia dixisset: Ego sum panis vivus, qui de caelo descendi, ¹ et dicebant: Nonne hic est Iesus filius Ioseph, cuius nos novimus patrem et matrem? Quomodo ergo dicit hic: Quia de caelo descendi? Respondit ergo Iesus et dixit eis:
- 42 scendi, ¹ et dicebant: Nonne hic est Iesus filius Ioseph, cuius nos novimus patrem et matrem? Quomodo ergo dicit hic: Quia de caelo descendi? Respondit ergo Iesus et dixit eis:
- 43 descendi? Respondit ergo Iesus et dixit eis:
- 44 Nolite murmurare in invicem. Nemo potest venire ad me, nisi Pater qui misit me traxerit eum; et ego resuscitabo eum in novissimo die.
- 45 Est scriptum in prophetis: *Et erunt omnes docibiles Dei.* Omnis, qui audivit a Patre et
- 46 didicit, venit ad me. Non quia Patrem vidit quisquam, nisi is, qui est a Deo, hic vidit Patrem. Amen, amen dico vobis: Qui credit in
- 47 me, habet vitam aeternam.
- 48 Ego sum panis vitae. ¹ Patres vestri manducaverunt manna in deserto et mortui sunt.
- 49 Hic est panis de caelo descendens, ut, si quis
- 50 Hic est panis de caelo descendens, ut, si quis
- 51 ex ipso manducaverit, non moriatur. Ego sum
- (52) panis vivus, qui de caelo descendi. Si quis

ego resuscit. I* ffj m Aug] ~ resusc. ego *rel. pl.*,
resusc. eum ego S, > ego X*sCs b d z Tert

41 vivus E] * > *rel. vl*

43 in > ZsDQsT e ff* r

44 in > SsEMZs*StBeJUCs e z

45 audit O*EpDsRW gat e a b d q

49 manna in des. JQ a j m q] ~ in des. man. *rel.*

40 J 5,29; 11,24 | 42 L 4,22 | 44 J 6,65 | 45 Is 54,13;
Jr 31,33s | 46 J 1,18 | 47 J 3,16 | 48 J 6,35 | 49 J 6,31s;
1 C 10,3ss | 51 Hb 10,5-10

θέλημα τοῦ πατρὸς μου, ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν
υἷὸν καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν ἔχη ζωὴν αἰώνιον,
καὶ ἀναστήσω αὐτὸν ἐγὼ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

Ἐγὼ γινώσκω οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι 41
εἶπεν· ἐγὼ εἶμι ὁ ἄρτος ὁ καταβάς ἐκ τοῦ οὐ-
ρανοῦ, ἰκαὶ ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ 42
υἱὸς Ἰωσήφ, οὗ ἡμεῖς οἶδαμεν τὸν πατέρα καὶ
τὴν μητέρα; πῶς νῦν λέγει ὅτι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
καταβέβηκα; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· 43 60,10
Μὴ γογγύζετε μετ' ἀλλήλων. Ἰούδεις δύναται ἐλ- 44 6,65
θεῖν πρὸς με εἰ μὴ ὁ πατήρ ὁ πέμψας με ἐλκύ-
σῃ αὐτόν, καὶ γὰρ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ
ἡμέρᾳ. ἔστιν γεγραμμένον ἐν τοῖς προφήταις· 45 Is 54,13
καὶ ἔσονται πάντες διδασκοὶ Θεοῦ. πᾶς ὁ ἀκούσας
παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ μαθὼν ἔρχεται πρὸς ἐμέ.
οὐχ ὅτι τὸν πατέρα ἐώρακέν τις, εἰ μὴ ὁ ὢν πα- 46 61,3
ρὰ τοῦ Θεοῦ, οὗτος ἐώρακεν τὸν πατέρα. ἀμὴν 47 62,10
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων ἔχει ζωὴν αἰώνιον.
Ἐγὼ εἶμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. Ἰοὶ πατέρες 48 63,1
ὑμῶν ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ τὸ μάννα καὶ ἀπέ- 49 6,35
θανον· οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ 50 64,10
καταβαίνων, ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ φάγῃ καὶ μὴ ἀπο-
θάνῃ. ἐγὼ εἶμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν ὁ ἐκ τοῦ οὐ- 51 65,1
ρανοῦ καταβάς. εἰάν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ
Hb 10,5.10

πατρος μου B-Θ 565 1^r 1216s Uss N 1170s 661 850-994
e a b j q sycph ar co⁺] πεμψαντος με rel. pl., *pr.* ΨΔ 13ss
983^r 185 660s X^b 850s 9141 syi | 42 κ. τ. μητερα > S*W *
b syn | νυν BCTW Θ 850s syi bo] ουν rel. pl., > Γα 579
e a synp co⁺ | οτι ... καταβ.] εαυτον ... καταβεβηκεναι D
Xp (e c ff sys) | 44 ο πατηρ + μου 1675 G sa Xp Cy Hil, *
> A | αυτον¹ + προς με Γα^{ol} W e | 45 εστιν + γαρ e a b
f ff j r z synp | ακουων Δ D 700 28s 1424 pl. M^rU al. 157
Γ's al. Λ^rΩ rel. pl. e a b q ar | μαθων + τ. αληθειαν A |
46 πατερα²] θν S* D e a b r Cy¹ (sys) | 47 πιστευων + εις
εμε Γα³ C^{ss} 579^r D 700 rel. pl. lat(-j) syph ar¹ co, εις
τ. θν syn | 49 εφαγ. + τ. αρτον D e a b r (sys) Cl | 50 ινα]
εαν Γα^{vl} j, + εαν, > και D^c lat pl. sa (ar bo) | 51 τουτου
του] του εμου S e a r (b) sys Eus Cyp Hil |

52 ἄρτου, ζήσει εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ ὁ ἄρτος δὲ
 ὃν ἐγὼ δώσω ἢ σὰρξ μου ἐστὶν ὑπὲρ τῆς τοῦ
 κόσμου ζωῆς. Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους
 οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν
 δοῦναι τὴν σάρκα φαγεῖν;
 53 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν
 λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ
 τοῦ ἀνθρώπου καὶ πίνητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ
 54 ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα
 καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ γὰρ
 55 ἀναστήσω αὐτὸν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ἡ γὰρ
 σὰρξ μου ἀληθῆς ἐστὶν βρωσις, καὶ τὸ αἷμά
 56 μου ἀληθῆς ἐστὶν πόσις. ὁ τρώγων μου τὴν
 σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ μένει
 57 καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ. καθὼς ἀπέστειλέν με ὁ ζῶν
 πατήρ καὶ γὰρ ζῶ διὰ τὸν πατέρα, καὶ ὁ τρώγων
 58 με καὶ ἐγὼ ζήσει δι' ἐμέ. οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος
 ὁ ἐξ οὐρανοῦ καταβάς. οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ
 πατέρες καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώγων τοῦτον τὸν
 59 ἄρτον ζήσει εἰς τὸν αἰῶνα. Ταῦτα εἶπεν ἐν
 συναγωγῇ διδάσκων ἐν Καφαρναούμ.

60 Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐ-
 τοῦ εἶπαν· σκληρός ἐστὶν ὁ λόγος οὗτος· τίς δύ-

και> S* a b j r sa⁺ Ωρ¹ Λιη | ἐστὶν Ταⁱⁿ B-L 579 D 1071

251 850s lat pl. syn sa⁺] † ἢν ἐγὼ δώσω rel. f q syriah ar

* gg bo | 52 σαρκὰ + αὐτοῦ Τα³ B 892 T 1424 1675 1242 lat

pl. sy⁴ ar gg co⁺ | 53 φαγητε] λαβητε D a Vict | 54 μου¹⁻²]

* αὐτοῦ D e sys ach Vict | 55 γὰρ> Τα^{al} 700 565 1223 KF

e b ff syvi¹ | ἀληθῆς^{bi} Τα^(di) BC-L 579 W 565 1^r 13-828

1424 al. 213s 713 1093 K^a al. F 850-423 q ar gg co⁺ Ωρ

Eus] ἀληθῶς rel. | ποτον S* e | 56 αὐτῷ + καθὼς ἐν ἐμοὶ

ο πατήρ καγὼ ἐν τῷ πατρὶ, ἀμὴν ἀμ. λέγω ὑμῖν· ἐὰν μὴ

λαβητε τὸ σῶμα τ. υἱοῦ τ. ἀνθρ. ὡς τ. ἄρτου τ. ζωῆς, οὐκ

* ἔχετε ζωὴν ἐν αὐτῷ I) (a ff) | 57 τρώγων] λαμβανῶν D

* Vict | 58 καταβαινῶν S* | πατέρες B-ΨL 1241 W Ass 262

Ωρ] † ἡμῶν 579 69* Γ, ὑμῶν rel. e q syn sa⁺] † τὸ μαν-

να Τα^{al} Ψ 892^r Θ^r rel. pl. a b j q z vg syriah ar] † ἐν τῇ

ἐρημῷ Τα^r 348 245 X^b ff syi¹ ar^m bo¹ | 59 Καφαρν. †

σαββατῷ D a ff j r Aug | 60 ἀκούσαντ. > e b sys ach |

manducaverit ex hoc pane, vivet in aeternum ;
 et panis, quem ego dabo, caro mea est pro
 mundi vita. Litigabant ergo Iudaei ad invicem 52
 dicentes: Quomodo potest hic nobis carnem (53)
 suam dare ad manducandum?

Dixit ergo eis Iesus: Amen, amen dico vo- 53
 bis: Nisi manducaveritis carnem Filii hominis
 et biberitis eius sanguinem, non habebitis vi-
 tam in vobis. Qui manducat meam carnem et 54
 bibit meum sanguinem, habet vitam aeternam,
 et ego resuscitabo eum in novissimo die. Caro 55
 enim mea vere est cibus, et sanguis meus
 vere est potus. Qui manducat meam carnem 56
 et bibit meum sanguinem, in me manet, et
 ego in illo. Sicut misit me vivens Pater, et 57
 ego vivo propter Patrem, et qui manducat
 me, et ipse vivet propter me. Hic est panis, 58
 qui de caelo descendit. Non sicut manducave-
 runt patres vestri manna et mortui sunt. Qui
 manducat hunc panem, vivet in aeternum. Haec 59
 dixit in synagoga docens in Capharnaum.

Multi ergo audientes ex discipulis eius di- 60
 xerunt: Durus est hic sermo, et quis potest

52 ~ carnem s. nobis AsHsStGC Aug

53 *habetis. SH*Z*Q ff

55 vere¹⁻²] verus ET q

59 docens + sabbato HGTh ff] r z Aug

60 et a c d z] > rel.

52 J 6,60

56 J 15,4; 17,21ss.26; 1J 2,24; 3,24

61 eum audire? Sciens autem Iesus apud semet-
 (62) ipsum quia murmurarent de hoc discipuli eius,
 62 dixit eis: Hoc vos scandalizat? Si ergo vide-
 ritis Filium hominis ascendentem ubi erat prius?
 63 Spiritus est, qui vivificat, caro non prodest quid-
 quam. Verba, quae ego locutus sum vobis, spi-
 64 ritus et vita sunt. Sed sunt quidam ex vobis,
 qui non credunt. Sciebat enim ab initio Iesus
 qui essent non credentes, et quis traditurus es-
 65 set eum. Et dicebat: Propterea dixi vobis, quia
 nemo potest venire ad me, nisi fuerit ei datum
 a Patre meo.

66 Ex hoc multi discipulorum eius abierunt
 67 retro et iam non cum illo ambulabant. Dixit
 ergo Iesus ad duodecim: Numquid et vos vul-
 68 tis abire? Respondit ergo ei Simon Petrus:
 Domine, ad quem ibimus? verba vitae aeter-
 69 nae habes. Et nos credidimus et cognovimus
 70 quia tu es Christus Filius Dei. Respondit eis
 Iesus: Nonne ego vos duodecim elegi, et ex
 71 vobis unus diabolus est? Dicebat autem Iudam
 Simonis Iscariotem; hic enim erat traditurus
 eum, cum esset unus ex duodecim.

63 ego > YUDR c Tert

64 *non² V vl pl.] > rel. z

68 ei > FssEpThT e a b c l r

69 credimus Y*sOJGDsRKsCsW e c fflrz Tert Cyp

70 eis] ei Z^cJUDKC z, > e b c d j l r

71 de Iuda Xs^cQKsVThW e b c f l r w² (HOE z)

Scariot(h)is. SF^rStJUGDQsKsThW f

62 J 3,13 | 63 2C 3,6 | 64 J 13,11 | 65 J 6,44 |
 68 J 6,63 | 69 J 1,49; 11,27; 17,8

ναι αὐτοῦ ἀκούειν; εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν 61
 ἑαυτῷ ὅτι γογγύζουσιν περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ
 αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει;
 ἐὰν οὖν θεωρῆτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀνα- 62 69,1
 βαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον; τὸ πνεῦμά ἐστιν 63 3,13
 τὸ ζωοποιοῦν, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν. τὰ ῥή- 70,4
 ματα ἃ ἐγὼ λελάληκα ὑμῖν πνεῦμά ἐστιν καὶ 2 C 3,6
 ζωὴ ἐστιν. ἀλλ' εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες οἳ οὐ πισ- 71,10
 τεύουσιν. ἦδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς τίνες 64 13,11
 εἰσὶν οἳ μὴ πιστεύοντες καὶ τίς ἐστιν ὁ παρα- 72,4
 δώσων αὐτόν. καὶ ἔλεγεν· διὰ τοῦτο εἶρηκα 65 73,10
 ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς δύναται ἔλθειν πρὸς με, ἐὰν μὴ 6,44
 ἢ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρὸς.

Ἐκ τούτου πολλοὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀπῆλ- 66
 θον εἰς τὰ ὀπίσω καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περι-
 επάτουν. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα· μὴ 67
 καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν; ἀπεκρίθη αὐτῷ Σί- 68 74,1
 μων Πέτρος· Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; 6,63
 ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις· καὶ ἡμεῖς πεπισ- 69 1,49; 11,27
 τεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ ὁ ἅγιος τοῦ Mt 14,33;
 Θεοῦ. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οὐκ ἐγὼ 16,16
 ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην; καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς 70 75,10
 διάβολός ἐστιν. ἔλεγεν δὲ τὸν Ἰούδαν Σίμω- 71
 νος Ἰσκαριώτου· οὗτος γὰρ ἔμελλεν παραδιδό-
 ναι αὐτόν, εἷς ἐκ τῶν δώδεκα

61 inc. εγνω ουν ο Ις ... (κ.) ειπεν Ta* S* Θ 13^r e a r syi, ff | εν εαυτω > Ta^{v1} 185 1170s 397^r syv (D) | 62 ουν > * Ta^{ai} S* vl ach | θεωρητε] ιδητε W 28 | 63 λαλω 892ss 700 28s 1424 pl. M^r 348^r 713^r Γ-472 al. Λ^r rel. gg | 64 Ις] σωτηρ S | μη > S 27 1216s 1071 4 G 430 vg^l | 65 αυτω + ανωθεν c fl syi Xp | 66 τουτου + ουν S 892 D Θ * 13 b c f fl, τ. λογου Ta 348^r sysp | 67 δωδεκα + μαθηταις Ta^v Θ 13ss 983-230 U e c fl r ar, > δωδ. ar^m | 69 και εγνωκ. > 267 Γ 1093 G 0141 Tert | ο αγιος B-ΨLW D 850s 397 b syc sa⁺] ο Χς ο υιος (τ. θυ τ. ζωντος) Ta rel. pl. | 70 αυτοις > D e b c j r bo⁺ | 71 τον > S* D 565 1^r K | 71 * Σκαριωθ D a b ffj (e), απο Καρυωτου S* Θ 13^r syh^m |

- 4,1as 7 Καὶ μετὰ ταῦτα περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ
6,1
5,18 Γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ ἠθέλεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περι-
πατεῖν, ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀπο-
Lv 23,34 2 κτεῖναι. ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων
3 ἡ σκηνοπηγία. εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελ-
2,12
Mt 12,46 φοὶ αὐτοῦ· μετάρηθι ἐντεῦθεν καὶ ὑπάγε εἰς
A 1,14 τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταὶ σου θεω-
4 ρήσουσιν τὰ ἔργα σου ἃ ποιεῖς· οὐδεὶς γάρ τι
ἐν κρυπτῷ ποιεῖ καὶ ζητεῖ αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ
εἶναι. εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ
5 κόσμῳ. οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς
2,4 6 αὐτόν. λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ὁ καιρὸς ὁ
ἐμὸς οὐπω πάρεστιν, ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάν-
15,18 7 τὸτέ ἐστιν ἕτοιμος. οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν
Sap 2,14s ὑμᾶς, ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ
8 ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἐστίν. ὑμεῖς ἀνάβητε
εἰς τὴν ἑορτήν· ἐγὼ οὐπω ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορ-
τὴν ταύτην, ὅτι ὁ ἐμὸς καιρὸς οὐπω πεπλήρωται.
9 ταῦτα δὲ εἰπὼν αὐτοῖς ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ.
10 Ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰς τὴν
ἑορτήν, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη, οὐ φανερῶς ἀλλὰ
11 ὡς ἐν κρυπτῷ. οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν
12 ἐν τῇ ἑορτῇ καὶ ἔλεγον· ποῦ ἐστὶν ἐκεῖνος; καὶ
γογγυσμὸς περὶ αὐτοῦ ἦν πολὺς ἐν τοῖς ὄχλοις·

* 1 και > Ta¹ SC* 892 D 1293s al. v1 synp gg sa⁺ | ηθελ.]
ειχεν εξουσιαν W e a b ffj | r syc | 2 δε] εν εκεινω τ. καιρω

* Ta² in sys | 3 Ιουδ.] Γαλιλαιαν D¹ | σου² > Ta² in S* D Θ

* 565 1^r 7 U 1071 29 | 660 G 850s 138 al. v1 synp | 4 ποιει
κ.] ποιων S b r | αυτος] αυτο Taⁿ B D* | 5 γαρ + τοτε
Ta^{al} ac ffq syn, ~ αυτου τοτε X^b e fj | (b d r, 1241 D) |

8 * 6 εστιν] παρεστιν B | 7 μισει+ο κοσμος syn | 8 ουπω¹] ουκ
S D 185 M 1071 | 355 K* 482 850s lat pl. syn ar gg bo Ep |
εορτην 1 ~ 2 33 579 565 7 2145 4 280 1* (69 1574 249* q)]

* 9 αυτοις BCss 892ss Θs 28^r 13-659 1293ss M^r 348^r U al.
713^r 157 Γ pl. Δ^r rel. pl. r syih gg (a ffq)] αυτος rel. |
10 ως² > Ta² S D 1424 348 X^b 850s e a b r syn sa⁺ |

* 12 πολυς > D Θ. a ff l ar | τω οχλω Ta³ S 33 D lat synp
sa¹ bo] + τω πολλω τω ελθοντι εις τ. εορτην Ta sys |

7,1-10.21 *Festum scenopegiae*7,1-13 *Christus ascendit ad festum*

Post haec autem ambulabat Iesus in Galilaeam; non enim volebat in Iudaeam ambulare, quia quaerebant eum Iudaei interficere. Erat autem in proximo dies festus Iudaeorum Scenopegia. Dixerunt autem ad eum fratres eius: Transi hinc et vade in Iudaeam, ut et discipuli tui videant opera tua, quae facis. Nemo quippe in occulto quid facit et quaerit ipse in palam esse; si haec facis, manifesta te ipsum mundo. Neque enim fratres eius credebant in eum. Dicit ergo eis Iesus: Tempus meum nondum advenit, tempus autem vestrum semper est paratum. Non potest mundus odisse vos; me autem odit, quia ego testimonium perhibeo de illo quod opera eius mala sunt. Vos ascendite ad diem festum hunc, ego autem non ascendo ad diem festum istum, quia meum tempus nondum impletum est. Haec cum dixisset, ipse mansit in Galilaea. Ut autem ascenderunt fratres eius, tunc et ipse ascendit ad diem festum non manifeste, sed quasi in occulto. Iudaei ergo quaerebant eum in die festo et dicebant: Ubi est ille? Et murmur multum erat in turba de eo. Quidam enim di-

1 autem OEp] > *rel.*

Galilaea, Iudaea (Yss)MIUMa b q (a r)

4 quippe] enim Ss]GCs a b c d f j q r Aug

quid] aliquid AsO-ZMaQKsW a b d f q r

6 est] adest X^{es}cBeMaQKs7 quod a] quia *codd.*8 autem E fffq] enim ZKsW, > *rel.*

ascendam OssBeUKTW a b c

12 multus S-FMssEpBssUssVW Aug, magnus f q (b j r)

~ de eo erat in turba S-MXStB^rDsRC vl(-e) Aug

1 J 4,1ss; 5,18 | 2 L.v 23,34 | 3 J 2,12; Mt 12,46ss;
13,55; A 1,14 | 6 J 2,4 | 7 J 15,18; Sap 2,14s

cebant: Quia bonus est. Alii autem dicebant:
 13 Non, sed seducit turbas. Nemo tamen palam
 loquebatur de illo propter metum Iudaeorum.

7,14-53 *Acta in festo*

14 Iam autem die festo mediante, ascendit Iesus
 15 in templum et docebat. Et mirabantur Iudaei
 dicentes: Quomodo hic litteras scit, cum non
 16 didicerit? Respondit eis Iesus et dixit: Mea
 doctrina non est mea, sed eius qui misit me.
 17 Si quis voluerit voluntatem eius facere, co-
 gnoscet de doctrina, utrum ex Deo sit, an ego
 18 a me ipso loquar. Qui a semetipso loquitur,
 gloriam propriam quaerit; qui autem quaerit
 gloriam eius, qui misit eum, hic verax est, et
 19 iniustitia in illo non est. Nonne Moyses dedit
 vobis legem? et nemo ex vobis facit legem;
 20 quid me quaeritis interficere? Respondit turba
 et dixit: Daemonium habes, quis te quaerit
 21 interficere? Respondit Iesus et dixit eis: Unum
 22 opus feci, et omnes miramini. Propterea Moyses
 dedit vobis circumcisionem – non quia ex Moyse
 est sed ex patribus –, et in sabbato circumciditis
 23 hominem. Si circumcisionem accipit homo in
 sabbato, ut non solvatur lex Moysi, mihi in-

17 loquor YMEpGDsQ e d fl q

23 accepit SOUDs fflz

13 J 9,22; 12,42; 19,38 | 15 Mt 13,54; L 2,47 | 16 J 12,49 |
 18 J 5,41-44; 12,43 | 19 J 5,47; A 7,53; R 2,17-29 |
 20 Mc 3,21s; J 8,48.52; 10,20 | 21 J 5,16 | 22 Gn 17,10ss;
 Lv 12,3 | 23 J 5,8s

οἱ μὲν ἔλεγον ὅτι ἀγαθός ἐστιν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον· οὐ, ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον. οὐδεὶς μέντοι παρρησίᾳ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων.

Ἦδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσοῦσης ἀνέβη Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν καὶ ἐδίδασκεν. ἐθαύμαζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· πῶς οὗτος γράμματα οἶδεν μὴ μεμαθηκώς; ἀπεκρίθη οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· ἡ ἐμὴ διδασχὴ οὐκ ἔστιν ἐμὴ ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με. ἐάν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆς διδασχῆς, πρότερον ἐκ τοῦ Θεοῦ ἔστιν, ἢ ἐγὼ ἀπ' ἑμαυτοῦ λαλῶ. ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ λαλῶν τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ· ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτόν, οὗτος ἀληθῆς ἔστιν, καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. οὐ Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον; καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον. τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι; ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος· δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ἐν ἔργον ἐποίησα καὶ πάντες θαυμάζετε. διὰ τοῦτο Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομὴν, οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωϋσέως ἔστιν ἀλλ' ἐκ τῶν πατέρων, καὶ ἐν σαββάτῳ περιτέμνετε ἄνθρωπον. εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ, ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωϋσέως, ἐμοὶ χολᾶτε, ὅτι ὅλον ἄνθρωπον

μεν+γαρ Τα^m Θ 124 lat(-a) syp | 14 ηδη > 13 synri ar sa | εορτ. + τ. σκηνοπηγιας Τα syn | μεσαζουσης D Θ 565 1-124 Ep, μεσης ουσης W a b q r | 16 αυτοις > Τα^{a1} 544 13 245 Γ 485 K^a 1200-482 e b f syp | ο > BS 33 Cy | 17 διδαχ.+μου Τα^{a11} 157 sypri bo, ταυτης fl syn sa¹ | προτερ. 69 954 1279 1216 Λ^{cs} | 19 εδωκ. B D Π^cH | 20 inc. απεκριθησαν οι Ιουδαιοι κ. ειπ. αυτω 544 1355 K^r sy(v) h^m | 21 εποιησα + ante oculos vestros syn | 22 δια τουτο] ο S^{*} | περιτεμνεται ανθρωπος 28 118s 1194s 348^r 485 gg G | 23 ει + ουν D a f ar, και Τα syc | λαμβανει + ο B 33 D 2145 N 482 | ινα μη] και ου (λυεται) Τα^u | Μωυσ. + πως D, quid Τα^{ln} f sa |

- 8,15 24 ὑγιῆ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ; μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε.
- 5,18; 7,1 25 Ἔλεγον οὖν τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν·
- 26 οὐχ οὗτός ἐστιν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι; ἰκαὶ ἴδε παρρησίᾳ λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσιν. μήποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες ὅτι οὐ-
- 7,41 27 τός ἐστιν ὁ Χριστός; ἀλλὰ τοῦτον οἶδαμεν πόθεν ἐστίν· ὁ δὲ Χριστός ὅταν ἔρχηται, οὐδεὶς
- 76,3 28 γινώσκει πόθεν ἐστίν. ἔκραξεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησοῦς καὶ λέγων· καὶ οἶδατε καὶ οἶδατε πόθεν εἰμί· καὶ ἀπ' ἑμαυτοῦ οὐκ ἔληλυθα, ἀλλ' ἔστιν ἀληθινός ὁ πέμψας με, ὃν
- Mt 11,27 29 ὑμεῖς οὐκ οἶδατε. ἐγὼ οἶδα αὐτόν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμι καὶ κεῖνός με ἀπέστειλεν. Ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι, καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὴν χεῖρα, ὅτι οὐπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐ-
- 8,20; 13,1 30 τοῦ. ἐκ τοῦ ὄχλου δὲ πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, καὶ ἔλεγον· ὁ Χριστός ὅταν ἔλθῃ, μὴ πλείονα σημεῖα ποιήσει ὢν οὗτος ἐποίησεν;
- 77,1
L 22,53
- 78,10 31 Ἦκουσαν οἱ φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ ταῦτα, καὶ ἀπέστειλαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι ὑπηρέτας ἵνα πιάσωσιν αὐτόν. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· ἔτι χρόνον μικρὸν
- 8,30; 10,42;
11,45; 12,42
- 80,10
13,33 33

* 24 κρίνετε² BΨLT W D 700 7 al. N 713s 251 al. 850s | 25 ἀποκτείν.] πιάσαι 348^r | 26 ἀληθῶς > Ta¹ 33 544 4 473
27* 850s syr | ἀρχοντ.] ἀρχιερεῖς S 1293 71 a (sa), πρεσβυτε-
* ροὶ Ta synp | 28 ~ οἶδατε 1[~]2 1010 Xs | ὠρ Tert Xp |
* 29 ἀπεσταλκεν S D | ἀπεστ. + κ. εἰπὼ ὅτι οὐκ οἶδα
* αὐτὸν εἶσομαι ὁμοίος ὑμῶν ψευστῆς (J 8,55) 124 | 30 πια-
σαι + κ. ἐξηλθεν ἐκ τ. χειρὸς αὐτῶν Θ 13-230 Δ 1555 ar |
31 μὴ B-892 D 565 544 1^a 1424 al. 348^r Xss 713 K^r E
850-423] μητι rel. | σημεῖα + τούτων Ta 579s 700 28^a 124
1424-71 Γ pl. 280 V-655 E^r syc bo⁺ | ἐποίησ.] ποιεῖ Ta³
S* D Θ 13-230 lat pl. syr ar | 32 ἠκουσ. + οἱ ἀρχιερ.
κ. 713 485 482 e a b sys | οἱ ἀρχιερ. κ. οἱ φαρισ.² > 118s
X^b eb sys | 33 οἶν + αυτοῖς Ta^{atn} 892 T 565 1^r 348^r X^b
sys ar^m (c) |

dignamini quia totum hominem sanum feci in sabbato? Nolite iudicare secundum faciem, sed 24 iustum iudicium iudicate.

Dicebant ergo quidam ex Hierosolymis: Non- 25 ne hic est, quem quaerunt interficere? Et ecce 26 palam loquitur, et nihil ei dicunt. Numquid vere cognoverunt principes quia hic est Christus? Sed hunc scimus unde sit, Christus autem cum 27 venerit, nemo scit unde sit. Clamabat ergo Iesus 28 in templo docens et dicens: Et me scitis et unde sim scitis; et a me ipso non veni, sed est verus, qui misit me, quem vos nescitis. Ego 29 scio eum; quia ab ipso sum, et ipse me misit. Quaerebant ergo eum apprehendere; et nemo 30 misit in illum manus, quia nondum venerat hora eius. De turba autem multi crediderunt 31 in eum et dicebant: Christus cum venerit, numquid plura signa faciet quam quae hic facit? Audierunt pharisaei turbam murmurantem de 32 illo haec; et miserunt principes et pharisaei ministros, ut apprehenderent eum. Dixit ergo 33 eis Iesus: Adhuc modicum tempus vobiscum

25 *hierusolimitanis DR b r (e d f q, a), Iudaeis l z

28 ~ doc. in templo Iesus *codd.* a f f r z

nescitis]. non scit. SOXss^mUE^rKsCsW c ff

29 eum † et si dixero quia nescio eum ero similis vobis mendax et scio eum (J 8,55) FH^cOZ BeMaEsKCsW z (X)

33 eis KsW vl] > *rel.*

24 J 8,15 | 25 J 7,19 | 27 J 7,41 | 29 Mt 11,27 |
30 J 8,20; 12,27; 13,1; L 22,53 | 31 J 8,30; 10,42;
11,45; 12,42 | 33 J 13,33

34 sum, et vado ad eum qui me misit. Quaeritis
me et non invenietis; et ubi ego sum, vos non
35 potestis venire. Dixerunt ergo Iudaei ad se-
metipsos: Quo hic iturus est, quia non inve-
niemus eum? numquid in dispersionem gen-
36 tium iturus est et docturus gentes? Quis est
hic sermo quem dixit: Quaeritis me et non
invenietis; et ubi sum ego, vos non potestis
venire?

37 In novissimo autem die magno festivitatis
stabat Iesus et clamabat dicens: Si quis sitit,
38 veniat ad me et bibat. Qui credit in me, sicut
dicit Scriptura, flumina de ventre eius fluent
39 aquae vivae. Hoc autem dixit de Spiritu, quem
accepturi erant credentes in eum; nondum enim
erat Spiritus datus, quia Iesus nondum erat
40 glorificatus. Ex illa ergo turba, cum audissent
hos sermones eius, dicebant: Hic est vere pro-
41 pheta. ¹Alii dicebant: Hic est Christus. Quidam
autem dicebant: Numquid a Galilaea venit
42 Christus? Nonne Scriptura dicit: Quia ex se-
mine David et de Bethlehem castello, ubi erat

me misit E e a b c d f q r z] ~ mis. me *rel.* | 34 quae-
retis HsXMaVThC d Aug] -ritis *rel.* | ego sum E
e b l q r] ~ sum ego *rel.* | 35 se ipsos S-FMEpStBe
UDQThCs l q | 36 quaeritis SMXMaVThCW Aug]
-itis *rel.* | vos > S-MEpJssR e | 37 festi U a | si quis]
qui A-MEpStBeTh a c z | 38 dicit O-ZIssEVW c z]
dixit *rel.* | 39 nondum¹ OssI*JMaQKsCsW] non *rel.*
datus > SsFZ*St*UG | erat² l e b l r] fuerat *rel.* |
41 venit Chr. S] ~ Chr. venit *rel.*

34 J 8,21; 13,33; 16,16 | 37 Lv 23,36; J 4,10.14 |
38 Is 44,3; 55,1; 58,11; Ez 47,1ss; Jl 3,18; Zch 13,1;
14,8; Ap 22,1 | 39 J 16,7 | 40 J 6,14; Dt 18,15 | 41 J 1,46 |
42 2 Sm 7,12; Mi 5,2; Mt 2,5s; 22,42; L 2,4-11

μεθ' ὑμῶν εἶμι καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαν-
 τά με. ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὐρήσετε, καὶ ὅπου 34 81,10
 εἶμι ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. εἶπον οὖν 35 8,21; 13,36;
 οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἑαυτούς· ποῦ οὗτος μέλλει πο-
 ρεύεσθαι, ὅτι ἡμεῖς οὐχ εὐρήσομεν αὐτόν; μὴ
 εἰς τὴν διασπορὰν τῶν Ἑλλήνων μέλλει πορεύε-
 σθαι καὶ διδάσκειν τοὺς Ἑλληνας; τίς ἐστὶν ὁ λό- 36
 γος οὗτος ὃν εἶπεν· ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὐρήσε-
 τε, καὶ ὅπου εἶμι ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;
 Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορ- 37 4,10.14
 τῆς εἰστήκει ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔκραξεν λέγων· ἐάν 38 Lv 23,36
 τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρὸς με καὶ πινέτω. ὁ πισ-
 τεύων εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ 38 Is 44,3; 55,1;
 ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ρεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. 39 Ez 47,1.12
 τοῦτο δὲ εἶπεν περὶ τοῦ πνεύματος οὗ ἔμελλον 39 J1 3,18
 λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτόν· οὐπω γὰρ 40 Ap 22,1
 ἦν πνεῦμα, ὅτι Ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη. Ἐκ 40 Zch 13,1;
 τοῦ ὄχλου οὖν ἀκούσαντες τῶν λόγων τούτων ἔλε- 41 14,8
 γον· οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης. ἄλλοι ἔλε- 41 16,7
 γον· οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός· οἱ δὲ ἔλεγον· μὴ γὰρ 42 82,7
 ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ Χριστός ἐρχεται; οὐχὶ ἡ 42 6,14; Dt 18,15
 γραφή εἶπεν ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος Δαυὶδ, καὶ ἀπὸ 43 Mt 2,5s;
 Βηθλεὲμ τῆς κώμης ὅπου ἦν Δαυὶδ, ἐρχεται 43 22,42
 L 2,4-11

34 ζητεῖτε Ta^v 69 998 Π* vl vg¹ | ευρησ.+με Ta³ BT *
 565 1293s Xs N sy³ co⁺ | εἶμι] υπαγω 348s 1216 16 a c
 syn ar co⁺ | 35 προς αλληλους G b fr syc ar gg co⁺, >
 S* e | ημεις > S D 1188 249^r lat pl. | τ. Ἑλληνας] οτι
 ουχ ευρησ. ημεις αυτον syn | 36 ευρησ.+με Ta B 892 T *
 565 1^s 209 XG synrh⁺ co⁺ | 37 τη εσχατη > syn | *προς *
 με. (sine interp. post πινετω) Iq Pass. Mart. Lugd., Hipp 38 *
 Cyp Amb, > S* D e b | 39 πιστευσαντ. BLTW | πνα Ta^{at} *
 SLT Θ 157 K^s 280 lat pl. sy³ ar co⁺ | +αγιον rel., +δε-
 δομενον Ta³ B X^b lat pl. sy¹ gg (co⁺) | ουδεπω] ουπω BS
 D Θ Ω ρ | 40 inc. πολλοι ουν εκ Ta Ψs 892^r 700 28^r 22s rel. *
 pl. q syih sa⁺ (τινες Taⁿ syn ar co⁺, Θ) | ελεγ.+οτι B D
 X syc | 41 ελεγον 1 2 M Δ* b q sys | οι δε] αλλοι Ta³
 SΨΔ D 700 28^r 13^r rel. pl. | 42 ουχ BLT Θ N Ω ρ | οπου *
 ην Δαυιδ > 28 2193 (Ta³ e synp) |

- 84,10 43 ὁ Χριστός; σχίσμα οὖν ἐγένετο ἐν τῷ ὄχλῳ δι'
9,16
85,1 44 αὐτόν· τινὲς δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν,
7,30
ἀλλ' οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτόν τὰς χεῖρας.
- 86,10 45 Ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς
7,32
καὶ φαρισαίους, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι· διὰ
46 τί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν; ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέ-
Mt 7,28s ται· οὐδέποτε ἐλάλησεν οὕτως ἄνθρωπος, ὡς
47 οὗτος λαλεῖ ὁ ἄνθρωπος. ἀπεκρίθησαν οὖν αὐ-
τοῖς οἱ φαρισαῖοι· μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε;
12,42 48 μὴ τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτόν
49 ἢ ἐκ τῶν φαρισαίων; ἀλλὰ ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ
3,1s 50 γινώσκων τὸν νόμον ἐπάρατοί εἰσιν, λέγει Νι-
κόδημος πρὸς αὐτούς, ὁ ἐλθὼν πρὸς αὐτόν τὸ
Dt 1,16s; 51 πρότερον, εἰς ᾧν ἐξ αὐτῶν· μὴ ὁ νόμος ἡμῶν
19,15 κρίνει τὸν ἄνθρωπον ἐὰν μὴ ἀκούσῃ πρῶτον
7 41, 1,46 52 παρ' αὐτοῦ καὶ γινῶ τί ποιεῖ; ἀπεκρίθησαν καὶ
εἶπαν αὐτῷ· μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ;
ἐραύνησον καὶ ἴδε ὅτι ἐκ τῆς Γαλιλαίας προ-
φήτης οὐκ ἐγείρεται.

53 Καὶ ἐπορεύθησαν ἕκαστος εἰς τὸν τόπον
L 21,37s 8 αὐτοῦ. Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν
2 ἔλαιων. ὄρθρου δὲ πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ

- * * 44 εβαλεν BLT a b c ff q z vg | 46 ανθρωπ. 1~2 BS^cLT
W 850s bo Ωρ Χρ | λαλει Ta¹¹ S* D 495 c synri] > rel. |
47 αυτοις > Ta^r B Θ 13-828 660 K l r ar ach | 48 εκ^t >
W 13^r 185 K Χρ | πιστευει S* D Θ | 49 επικαταρατοι
* L^r D 700 28^r 118s rel. pl. | 50 ελθων BS^cLTW 1279
850s e a syi sa⁺] + νυκτος rel. | το προτερ. B-L.W D Θ
565 1-69 826* 213 vg synrih⁺ ar co⁺] > rel., το > BS^cT |
εις-αυτων > 71 e syn | 51 πρωτον] προτερον 579^r 700
565ss 1689s 1424 pl. M^rU 713^r Γ-1093 Λ^r Ω^r E^r, > e syn
* Eus | 52 εραυν. + τ. γραφας Ta¹ⁿ W vl sa⁺(D) | εγηγε-
ται l.ss 700 28^r 1 22-945 M-1071 157^r 472s al. 270^s rel.
* pl. synh^m gg | 7,53-8,11 579 D 700 28s 1582 118s 954
7-1579 U al. 245s Γ pl. K Λ rel. pl. e b^{*}c ff j r z vg syi ar^l
bo^l Ev Hebr. Hier^c Aug al., post J 21,25 1 al. ar^l, post
L 21,38 13ss 983-346 828, * > rel. a fl^{*} q ar^l | 53 τοπον]
οικον Ta^{1s} D 1071 164 e | 8,2 παραγινεται D, ηλθεν U
Λ 148 247 al. |

David, venit Christus? Dissensio itaque facta 43
est in turba propter eum. Quidam autem ex 44
ipsis volebant apprehendere eum, sed nemo
misit super eum manus.

Venerunt ergo ministri ad pontifices et 45
pharisaeos. Et dixerunt eis illi: Quare non
adduxistis illum? Responderunt ministri: Num- 46
quam sic locutus est homo, sicut hic homo.
Responderunt ergo eis pharisaei: Numquid et 47
vos seducti estis? Numquid ex principibus ali- 48
quis credidit in eum aut ex pharisaeis? Sed 49
turba haec, quae non novit legem, maledicti
sunt. Dixit Nicodemus ad eos, ille, qui venit 50
ad eum nocte, qui unus erat ex ipsis: ¹Num- 51
quid lex nostra iudicat hominem, nisi prius
audierit ab ipso et cognoverit quid faciat? Re- 52
sponderunt et dixerunt ei: Numquid et tu Ga-
lilaeus es? Scrutare Scripturas et vide quia a
Galilaea propheta non surgit.

Et reversi sunt unusquisque in domum suam. 53

8,1-11 *Mulier adultera*

Iesus autem perrexit in montem Oliveti. 8
Et diluculo iterum venit in templum, et omnis 2

48 ~ aliquis ex princ. *codd.* vl | credit YID d
50 dicit *codd.* a c ff l z
51 ~ aud. ab ipso prius *codd. pl.*, ~ prius ab ipso
EQs a d
52 scripturas H^oOssI^{*}MaQVThCsW e a c d ff l r z
Aug] ^{*}> *rel.*
~ propheta a Galilaea *codd.* vl
surgit ZMa^oERKsTh e (l r)
7,53-8,11 > a fl^{*} q

43 J 9,16 | 44s J 7,30s | 46 Mt 7,28s | 48 J 12,42 |
50 J 3,1s | 51 Dt 1,16s; 19,15 | 52 J 7,41 (1,46) | 8,1 L 21,37s

populus venit ad eum et sedens docebat eos.
 3 Adducunt autem scribae et pharisaei mulie-
 rem in adulterio deprehensam, et statuerunt
 4 eam in medio ¹et dixerunt ei: Magister, haec
 5 mulier modo deprehensa est in adulterio. In
 lege autem Moyses mandavit nobis huiusmodi
 6 lapidare. Tu ergo quid dicis? ¹Hoc autem di-
 cebant tentantes eum, ut possent accusare eum.
 Iesus autem inclinans se deorsum digito scri-
 7 bebat in terra. Cum ergo perseverarent inter-
 rogantes eum, erexit se et dixit eis: Qui sine
 peccato est vestrum, primus in illam lapidem
 8 mittat. Et iterum se inclinans scribebat in ter-
 9 ra. Audientes autem unus post unum exhibant,
 incipientes a senioribus, et remansit solus Ie-
 10 sus et mulier in medio stans. Erigens autem
 se Iesus dixit ei: Mulier, ubi sunt, qui te ac-
 11 cusabant? nemo te condemnavit? Quae dixit:

5 lapidaretur DsR (c ff)

6 hoc e] haec *codd.*

7 ergo e] autem *codd.*

9 audientes + hunc sermonem MaDR

Iesus M^cMaDRW e] > *rel.*

10 accusabant FsEp|MaD^cRKsThCsW* Amb] ac-
 cusant YOXJEs z, > *rel.*

5 Lv 20,10; Dt 22,22ss

6 Mt 22,15

7 Dt 17,7; R 2,1.22

9 Mt 22,22

ἱερόν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ
 καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς. ἄγουσιν δὲ οἱ γραμ- 3
 ματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι γυναῖκα ἐπὶ μοιχεία
 κατειλημμένην, καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ
 ἰλέγουσιν αὐτῷ· διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ κατ- 4
 εἴληπται ἐπ' αὐτοφώρῳ μοιχευομένη. ἐν δὲ τῷ 5 Lv 20,10
Dt 22,22as
 νόμῳ ἡμῖν Μωϋσῆς ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λι-
 θάζειν· σὺ οὖν τί λέγεις; τοῦτο δὲ ἔλεγον πει- 6 Mt 22,15
 ράζοντες αὐτόν, ἵνα ἔχωσιν κατηγορεῖν αὐτοῦ.
 ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας, τῷ δακτύλῳ κατέ-
 γραφεν εἰς τὴν γῆν. ὡς δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες 7 Dt 17,7
R 2,22
 αὐτόν, ἀνέκυψεν καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· ὁ ἀν-
 αμάρτητος ὑμῶν πρῶτος ἐπ' αὐτὴν βαλέτω λίθον.
 καὶ πάλιν κάτω κύψας ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. οἱ 8
 δὲ ἀκούσαντες ἐξήρχοντο εἰς καθ' εἰς, ἀρξάμε- 9 Mt 22,22
 νοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ἕως τῶν ἐσχάτων·
 καὶ κατελείφθη μόνος ὁ Ἰησοῦς καὶ ἡ γυνὴ ἐν
 μέσῳ ἐστῶσα. ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐ- 10
 τῇ· ἡ γυνή, ποῦ εἰσιν; οὐδεὶς σε κατέκρινεν;

κ. πας - αυτους > 69s 124 al. | κ. καθ. - αυτους > D |
 3 γραμματ.] αρχιερεις 1 48 71 al. ar bo¹ | φαρισ. + προς
 αυτον 262 829 al. KsEGs c ff ar¹ gg bo | επι] εν KsEGs
 al. | 4 αυτω + εκπειραζοντες αυτον οι ιερεις ινα εχωσι
 κατηγοριαν αυτου D 1071] ταυτην ευρομ. επ αυτοφ. μοι-
 χευομενην 118 al. U al. bo | 5 Μωυσ. δε εν τω νομω εκε-
 λευσ. D (1071) | λιθοβολεισθαι Ta¹ KsEGs al. | λεγεις
 + περι αυτης MUA 028 262 al. c ff ar Amb Aug | 6 τουτο
 - αυτου > D 1071 | κατηγορ.] κατηγοριαν κατ 69s 124
 al. 1188 262 al. Λ al. ar bo | εγραφεν 1 262 al. UΓ al.
 ΚΛ al. e gg | γην + μη προσποιουμενος KEGs al. (gg) |
 7 επερωτωντες 28 1 282 M al. 028 al. | 8 γην + ενος εκα-
 στου αυτων τ. αμαρτιας UΠ 331 782 1592 al. 73 364 al.
 ar¹ | 9 ιησ. εκαστος δε τ. Ιουδαιων εξηρχετο D 1071, +
 e templo Ta¹ ar¹ | ακουσ. + κ. υπο τ. συνειδησεως ελεγ-
 χομενοι K al. 028 EGs al. gg | πρεσβ. + ωστε παντας
 εξελθειν D 1071 (c ff bo) | 10 ανακυψας D 1071 69 al. Λ
 al.] αναβλεψας rel. | Ις + κ. μηδενα θεασαμενος πλην τ.
 γυναικος 118s 124 UΛ al. ar¹ gg, ειδεν αυτην κ. KEGs
 al. | εισιν + (εκαινοι) οι κατηγοροι σου Ta^{1a} 118s 262 al.
 ar¹ gg bo¹ (ff)

- 11 ἡ δὲ εἶπεν· οὐδεὶς, Κύριε. εἶπεν δὲ αὐτῇ ὁ
 5,14 Ἰησοῦς· οὐδὲ ἐγὼ σε κατακρίνω· πορεύου καὶ
 ἀπὸ τοῦ νῦν μηκέτι ἁμάρτανε.
- 1,5,9; 12,46 12 Πάλιν οὖν αὐτοῖς ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς λέ-
 Is 49,6 γων· ἐγὼ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολου-
 θῶν μοι οὐ μὴ περιπατήσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ’
 13 ἔξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς. εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ φα-
 ρισαῖοι· σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· ἡ μαρτυρία
 14 σου οὐκ ἔστιν ἀληθῆς. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ
 5,31 εἶπεν αὐτοῖς· κἂν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἑμαυτοῦ,
 ἀληθῆς ἔστιν ἡ μαρτυρία μου, ὅτι οἶδα πόθεν
 ἦλθον καὶ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε πό-
 7,24; 12,47 15 θεν ἔρχομαι ἢ ποῦ ὑπάγω. ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρ-
 8,29 16 κα κρίνετε, ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα. καὶ ἐὰν κρίνω
 δὲ ἐγὼ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθινὴ ἔστιν, ὅτι μό-
 Dt 17,6; 19,15 17 νος οὐκ εἰμί, ἀλλ’ ἐγὼ καὶ ὁ πέμψας με πατήρ. καὶ
 ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γέγραπται ὅτι δύο ἄν-
 1 J 5,9 18 θρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθῆς ἔστιν. ἐγὼ εἰμι
 ὁ μαρτυρῶν περὶ ἑμαυτοῦ, καὶ μαρτυρεῖ περὶ
 19 ἑμοῦ ὁ πέμψας με πατήρ. ἔλεγον οὖν αὐτῷ·
 87,3 14,7 ποῦ ἔστιν ὁ πατήρ σου; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· οὔτε
 ἐμὲ οἴδατε οὔτε τὸν πατέρα μου· εἰ ἐμὲ ᾔδειτε,
 88,1 20 καὶ τὸν πατέρα μου ἂν ᾔδειτε. Ταῦτα τὰ ῥή-
 7,30; 13,1 L 22,53 ματα ἐλάλησεν ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ διδάσκων ἐν
 τῷ ἱερῷ· καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτόν, ὅτι οὔπω
 ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.

* 11 κατακρίνω] κρίνω KEss al. e | ἀπο τοῦ νῦν ΚΛ 875

* al. E^r al.] > Ta^v rel. ez vg¹ | 12 οὖν] δε eBr¹⁻² syr, >
 ff^s syv ar bo | εχει S* e syi, inveniet Ta syv | 13 φαρισ.]
 Ιουδαιοι 1689s sysi | 14 inc. ειπεν αυτοις ο Ις S syv | ~
 η μαρτ. μου αλ. εστ. Ta^{av} BW P³⁹ 1424^r 157 047 998
 b syi ar sa⁺ Ωρ Did | ερχομ.] ηλθον Ta^{av} 348^r 1573 a b
 c f syh^m gg co | υπαγω 1^o 2 33 579s 28^r 69 230 1424^r 7

* M 713 Γs V^r E^r syi ach | 16 ἀληθινή B 33ss W D Xs 821]
 -θης rel. pl., δικαία Taⁿ 544 472 1170s 1200 850 syh^m |
 πατήρ > S* D syv | 19 Ις + κ. ειπεν (αυτοις) Ta S 1241
 D 700 28 543 713 1093 eb syri ar sa |

Nemo, Domine. Dixit autem Iesus: Nec ego te condemnabo; vade et iam amplius noli peccare.

8,12-59 *Christus lux mundi, Filius Dei*

Iterum ergo locutus est eis Iesus dicens: 12
Ego sum lux mundi; qui sequitur me, non
ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitae.
Dixerunt ergo ei pharisaei: Tu de te ipso tes- 13
timonium perhibes, testimonium tuum non est
verum. Respondit Iesus et dixit eis: Et si ego 14
testimonium perhibeo de meipso, verum est
testimonium meum, quia scio unde veni et
quo vado; vos autem nescitis unde venio aut
quo vado. Vos secundum carnem iudicatis, ego 15
non iudico quemquam. Et si iudico ego, iu- 16
dici-um meum verum est, quia solus non sum;
sed ego et qui misit me Pater. Et in lege 17
vestra scriptum est, quia duorum hominum
testimonium verum est. Ego sum, qui testi- 18
monium perhibeo de me ipso, et testimonium
perhibet de me, qui misit me Pater. Dice- 19
bant ergo ei: Ubi est Pater tuus? Respondit
Iesus: Neque me scitis neque Patrem meum;
si me sciretis, forsitan et Patrem meum sci-
retis. Haec verba locutus est Iesus in gazo- 20
phylacio docens in templo, et nemo apprehendit eum, quia necdum venerat hora eius.

11 ~ ampl. iam *pl.* | iam > O*ZUGRKsT e z

12 ambulat HOZJUKT c l] -abit *rel.*

lumen G*D^rW e b c f l r z Aug] lucem *rel.*

13 ei > UET

14 veniam, vadam XsBeJUQsKTh e (c b) z

16 misit me S*EpKW l] ~ me mis. *rel.*

20 Iesus OssBeMaERKsW d j q z Aug] * > *rel.*

11 J 5,14 | 12 Is 49,6; J 1,5,9; 12,46 | 14 J 5,31 |
15 J 7,24; 12,47 | 16 J 8,29 | 17 Dt 17,6; 19,15 | 18 1 J 5,9 |
19 J 14,7 | 20 J 7,30; 13,1; L 22,53

- 21 Dixit ergo iterum eis Iesus: Ego vado, et quaeritis me et in peccato vestro moriemini.
- 22 Quo ego vado, vos non potestis venire. ¹Dicebant ergo Iudaei: Numquid interficiet semetipsum, quia dixit: Quo ego vado, vos non
- 23 potestis venire? Et dicebat eis: Vos de deorsum estis, ego de supernis sum. Vos de mundo hoc estis, ego non sum de hoc mundo.
- 24 Dixi ergo vobis quia moriemini in peccatis vestris; si enim non credideritis quia ego sum,
- 25 moriemini in peccato vestro. Dicebant ergo ei: Tu quis es? Dixit eis Iesus: Principium, qui
- 26 et loquor vobis. Multa habeo de vobis loqui et iudicare. Sed qui me misit verax est, et ego quae audivi ab eo haec loquor in mundo.
- 27 Et non cognoverunt quia Patrem eius dicebat
- 28 Deum. Dixit ergo eis Iesus: Cum exaltaveritis Filium hominis, tunc cognoscetis quia ego sum et a meipso facio nihil, sed sicut docuit
- 29 me Pater, haec loquor. Et qui me misit, mecum est et non reliquit me solum, quia ego
- 30 quae placita sunt ei, facio semper. Haec illo loquente, multi crediderunt in eum.
- 31 Dicebat ergo Iesus ad eos, qui crediderunt ei, Iudaeos: Si vos manseritis in sermone meo,

21 *quaeritis SVThW d Aug] -itis *rel.*

22 dixit E e] dicit *rel.*

23 superius W, -rioribus a d ff q, susum e r

25 qui YMaVW] quod MEp^mGDsTh gat fffj | q,
quia *rel.*

26 me misit E e a b d f q Aug] ~ mis. me *rel.*

27 eius J] *eis *rel.*

Deum FO^cMaKCs e a c d ff l z] * > *rel.*

28 eis > U a

29 et² DThW e b c] > *rel.*

relinquit EpBelUss^cDRKsW l z

Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς· ἐγὼ ὑπάγω καὶ ζη- 21 89,10
 τήσετέ με, καὶ ἐν τῇ ἁμαρτία ὑμῶν ἀποθανεῖσθε· 7,34; 13,33
 ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. Ἐλε- 22 7,35
 γον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυτὸν ὅτι
 λέγει· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλ-
 θεῖν; καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐστέ, 23 3,31
 ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί· ὑμεῖς ἐκ τούτου τοῦ κόσ-
 μου ἐστέ, ἐγὼ οὐκ εἰμι ἐκ τοῦ κόσμου τούτου.
 εἶπον οὖν ὑμῖν ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρ- 24
 τίας ὑμῶν· ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγὼ εἰμι,
 ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. ἔλεγον 25
 οὖν αὐτῷ· σὺ τίς εἶ; εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· τὴν
 ἀρχὴν ὃ τι καὶ λαλῶ ὑμῖν; πολλὰ ἔχω περὶ 26 8,38; 12,49
 ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν· ἀλλ' ὁ πέμψας με ἀλη-
 θής ἐστιν, καὶ γὰρ ἡκουσα παρ' αὐτοῦ, ταῦτα λα-
 λῶ εἰς τὸν κόσμον. οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν πατέρα 27
 αὐτοῖς ἔλεγεν. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· ὅταν ὑψώ- 28 3,14; 12,32
 σητε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε
 ὅτι ἐγὼ εἰμι, καὶ ἀπ' ἑμαυτοῦ ποιῶ οὐδέν, ἀλλὰ
 καθὼς ἐδίδαξέν με ὁ πατήρ, ταῦτα λαλῶ. καὶ 29 8,16
 ὁ πέμψας με μετ' ἑμοῦ ἐστιν· οὐκ ἀφῆκέν με
 μόνον, ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε.
 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπίστευσαν 30 7,31; 10,42
 εἰς αὐτόν. Ἐλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πε- 31 12,11.42
 πιστευκότας αὐτῷ Ἰουδαίους· ἐὰν ὑμεῖς μεί-

21 με + κ. ουχ ευρησετε με Ta 700 1s 22* 1194 N 138 22 * 23 *
 syh⁺ bo | 24 ουν > Ta^{av} S 543 348 e a syspi¹ (ar) | γαρ *
 > Ta^{al} 945 661 sys gg | πιστευσ. + μοι S D Θ 13^r e gg |
 υμων 1 2 33 1241 118s 1424 71 1071ss 1355 ff | 25 ειπεν *
 + ουν S 892 D¹ 1071 397-423, pr. και Ta^u Ψ pl. fl q
 syh | 26 λαλω B^r D Θs 565 1-1424 UsssN 713s 1093s al. *
 K^r 1187^r 850-423 lat sy⁴ ar] λεγω rel. | 27 αυτοις] αυτου
 Taⁱⁿ D 28 71 1170 476 1 gg | ελεγ. + θν Taⁱⁿ S* D 1093
 ea ff | z vg¹ | 28 Ις] + παλιν Ta^{al} S 28, ~ D sy⁴ | ταυτα] *
 ουτως Ta³ S ea sysp Tert | 29 μονον Taⁱⁿ B-I. 579 W
 D Θ 565 1* 22 13-828 Xss 850-423 lat pl. sysi ar co⁺]
 + ο πατηρ rel. |

- νητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταὶ μου
 32 ἔστε, ἵνα καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλή-
 μι 3,9 33 θεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς. ἀπεκρίθησαν πρὸς αὐ-
 τόν· σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν, καὶ οὐδενὶ δεδου-
 λεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις ὅτι ἐλεύθεροι
 34 γενήσεσθε; ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν
 R 6,16,20 ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν
 G 4,30 35 δοῦλος ἐστὶν τῆς ἁμαρτίας. ὁ δὲ δοῦλος οὐ μέ-
 νει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ υἱὸς μένει εἰς
 R 6,18,22 36 τὸν αἰῶνα. ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ,
 37 ὄντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε. οἶδα ὅτι σπέρμα Ἀβ-
 ραάμ ἐστε· ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ὅτι ὁ
 38 λόγος ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. ἀ ἐγὼ ἐώρα-
 1 J 3,8 κα παρὰ τῷ πατρὶ λαλῶ· καὶ ὑμεῖς οὖν ἀ ἤκου-
 39 σατε παρὰ τοῦ πατρὸς ὑμῶν ποιεῖτε. ἀπεκρί-
 θησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀβραάμ
 ἐστίν. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· εἰ τέκνα τοῦ
 Ἀβραάμ ἐστε, τὰ ἔργα τοῦ Ἀβραάμ ἐποιεῖτε
 40 ἄν. νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ἄνθρωπον
 ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα, ἣν ἤκουσα
 παρὰ τοῦ Θεοῦ· τοῦτο Ἀβραάμ οὐκ ἐποίησεν.
 41 Ἵμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν. εἶπαν
 αὐτῷ· ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐ γεγεννημέθα, ἐνα
 πατέρα ἔχομεν τὸν Θεόν.
 42 Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· εἰ ὁ Θεὸς πατὴρ
 1 J 5,1 ὑμῶν ἦν, ἠγαπᾶτε ἄν ἐμέ· ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ
 * 33 αυτον+οι Ιουδαιοι Ta^m 33 579 13^r 347^r Xss N 4 Λ αλ.
 34 * 397 vl syih gg | 34 τ. αμαρτίας > D b sys ClCyp | 35 αιω-
 36 * να 1~2 SW 124 348s Xss Γ 0141 | ο²+δε Ta^{ai} 070 D
 * 118s a r¹⁻² syspih⁺ ar co⁺ Cyp | 38 πατρι BCLW 070
 XsX^b 850 138 lr vg Ωρ] + μου rel., ταυτα 33 892 W D
 1188 X^b bc q gg bo Xρ | ηκουσ. BS^c 33ss W Θ 565 1-22
 13-230 477 Xs 1170s K^r 850-423 f syh^m ar bo Ωρ Xρ] εω-
 * ρακατε Ta³ rel. | υμων > BL 070 850 Ωρ | 39 εστε BSL
 070 D 1321 ff vg Aug] ητε rel. | ποιεετε, > αν Ta^m B*
 (700) ff r² vg Ωρ Eus Aug | 40 ηκουσεν D* e sys sa Tert |
 θυ] πατρος μου 1241 Θ 13^r 1293 1071 655 syi ar Ωρ¹
 41 * 42 * Fp Xρ | 41 γεγεννηθημεν B D*, εγεννημεθα S* L 070 983 |

vere discipuli mei eritis ¹et cognoscetis veri- 32
 tatem, et veritas liberabit vos. Responderunt 33
 ei: Semen Abrahae sumus et nemini servivi-
 mus umquam; quomodo tu dicis: Liberi eritis?
 Respondit eis Iesus: Amen, amen dico vobis: 34
 quia omnis, qui facit peccatum, servus est pec-
 cati; servus autem non manet in domo in ae- 35
 ternum; Filius autem manet in aeternum. Si 36
 ergo vos Filius liberaverit, vere liberi eritis.
 Scio quia filii Abrahae estis; sed quaeritis me 37
 interficere, quia sermo meus non capit in vobis.
 Ego quod vidi apud Patrem meum, loquor; 38
 et vos quae vidistis apud patrem vestrum, fa-
 citis. Responderunt et dixerunt ei: Pater nos- 39
 ter Abraham est. Dicit eis Iesus: Si filii Abra-
 hae estis, opera Abrahae facite. Nunc autem 40
 quaeritis me interficere, hominem, qui verita-
 tem vobis locutus sum, quam audivi a Deo;
 hoc Abraham non fecit. Vos facitis opera pa- 41
 tris vestri. Dixerunt itaque ei: Nos ex forni-
 catione non sumus nati, unum patrem habe-
 mus Deum. Dixit ergo eis Iesus: Si Deus pa- 42
 ter vester esset, diligeretis utique me, ego

39 facite] *faceretis

35 autem² DsR a d r] * > rel.

36 vos filius GW b] ~ fil. vos rel.

38 meum vl(-b) Tert Aug (J)] * > rel.

33 Mt 3,9

34 R 6,16.20

35 G 4,30

36 R 6,18.20.22

42 I | 5,1

enim ex Deo processi et veni; neque enim a
 43 me ipso veni sed ille me misit. Quare loque-
 lam meam non cognoscitis? Quia non potestis
 44 audire sermonem meum. Vos ex patre diabolo
 estis et desideria patris vestri vultis facere.
 Ille homicida erat ab initio et in veritate non
 stetit, quia non est veritas in eo; cum loqui-
 tur mendacium, ex propriis loquitur, quia men-
 45 dax est et pater eius. Ego autem si veritatem
 46 dico, non creditis mihi. Quis ex vobis arguet
 me de peccato? Si veritatem dico vobis, quare
 47 non creditis mihi? Qui ex Deo est, verba
 Dei audit. Propterea vos non auditis, quia ex
 Deo non estis.

48 Responderunt ergo Iudaei et dixerunt ei:
 Nonne bene dicimus nos quia Samaritanus es
 49 tu et daemonium habes? Respondit Iesus: Ego
 daemonium non habeo, sed honorifico Patrem
 50 meum; et vos inhonorastis me. Ego autem non
 quaero gloriam meam; est qui quaerat et iu-
 51 dicet. Amen, amen dico vobis: si quis sermo-
 nem meum servaverit, mortem non videbit in
 52 aeternum. Dixerunt ergo Iudaei: Nunc cogno-
 vimus quia daemonium habes. Abraham mor-
 tuus est et prophetae; et tu dicis: Si quis

43 cognoscetis ZUER z

45 si] qui EpR, quoniam e q, *quia *rel.*

46 arguet SXJGCsKW vl] -uit *rel.*

vobis² r] * > *codd.*

quare Z* a r] + vos *rel.*

47 ex Deo est Qs a ff q r] ~ est ex Deo *rel.*

48 ergo q] igitur *codd.*, > e a b c d ff l z

49 *inhonoratis SssMX*StJssDQC fff (a b q)

50 quaerit et iudicat S-FMStBeJssDsR b d r

43 J 12,39; Mt 12,34 | 44 1 J 3,8ss; Gn 3,4; Sap 2,24;
 2 P 2,4 | 46 2 C 5,21; 1 P 2,22 | 47 J 18,37; 1 J 4,6 |
 48 J 7,20; Mc 3,21s | 50 J 5,41 | 51 J 5,24; 6,40.47; 11,25

Θεοῦ ἐξηλθον καὶ ἤκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἑμαντοῦ
 ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνός με ἀπέστειλεν. διὰ τί τὴν 43 12,39
 λαλιὰν τὴν ἐμὴν οὐ γινώσκετε; ὅτι οὐ δύνασθε Mt 12,34
 ἀκούειν τὸν λόγον τὸν ἐμὸν. ὑμεῖς ἐκ τοῦ πα- R 8,7
 τρός τοῦ διαβόλου ἐστὲ καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ
 πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. ἐκεῖνος ἀνθρωπο- Gn 3,4
 κτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐκ Sap 2,24
 ἔστηκεν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. ὅταν 2 P 2,4
 λαλῆ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ, ὅτι ψεύσ- Jud 6
 τῆς ἐστὶν καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν 45
 ἀλήθειαν λέγω, οὐ πιστεύετε μοι. τίς ἐξ ὑμῶν 46 2 C 5,21
 ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας; εἰ ἀλήθειαν λέγω, διὰ I P 2,22
 τί ὑμεῖς οὐ πιστεύετε μοι; ὁ ὢν ἐκ τοῦ Θεοῦ 47 18,37
 τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ ἀκούει· διὰ τοῦτο ὑμεῖς I J 4,6
 οὐκ ἀκούετε, ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἐστέ.

Ἐπεκρίθησαν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπαν αὐτῷ· 48 7,20
 οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς ὅτι Σαμαρίτης εἶ σὺ Mc 3,21s
 καὶ δαιμόνιον ἔχεις; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· ἐγὼ 49
 δαιμόνιον οὐκ ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ τὸν πατέρα μου,
 καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετε με. ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ τὴν δό- 50 5,41
 ξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων. ἀμὴν ἀμὴν 51
 λέγω ὑμῖν, εἴαν τις τὸν ἐμὸν λόγον τηρήσῃ, θά- 5,24; 6,40.4
 νατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα· εἶπαν αὐ- 11,25
 τῷ οἱ Ἰουδαῖοι· νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι δαιμόνιον
 ἔχεις. Ἀβραὰμ ἀπέθανεν καὶ οἱ προφῆται, καὶ σὺ
 λέγεις· εἴαν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ, οὐ μὴ γεύ-

43 δια τι] διοτι 1293, δια L 13 | λαλιαν] αληθειαν D¹ 850 | 44 πατρος¹ + υμων 544 124 348^r 1093 1170s Λ^c X^b 138 co⁺ Ωρ Did Bas Ep | ην] εστιν Ta⁺ 659 Iρ Ωρ¹ Did | εστιν² + καθως Ψ 850 v1 (syi gg co⁺) | 45 λεγω] λαλω D e sysp ar, + υμιν C* 13s 1689^r 1293s 1093 X^b 850 b f r bo | μοι 45 46 D | υμεις > W 71 ar ar gg | 47 του- 46 *
 το] τι 185 1194s | οτι - εστε > 579 D G | 48 συ > S* 1^r 826s 1293 1354 syh^m Ωρ | 49 Ις + κ. ειπεν Ta^{1s} S Θ 565 1-124 291 1093 440s G syi ar gg bo | ητιμασατε Ta¹¹ e I r vg¹ | 50 δε > 22 69 265 850 138 syi ar sa Ωρ Xρ | 51 εαν τις] ος αν Ta³ D sysp sa⁺ | 52 ειπαν Ta^{al} Bss 579 * *
 W Θ 850 e a b c syspi ar co⁺] + ουν rel. |

- 4,12 53 σηται θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα. μὴ σὺ μείζων εἶ
 τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ, ὅστις ἀπέθανεν;
 καὶ οἱ προφηταὶ ἀπέθανον· τίνα σεαυτὸν ποι-
 54 εἰς; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· ἐὰν ἐγὼ δοξάσω ἑμαυτόν,
 ἡ δόξα μου οὐδὲν ἐστίν· ἐστὶν ὁ πατήρ μου ὁ
 δοξάζων με, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι Θεὸς ἡμῶν
 7,28 55 ἐστίν, ἰκαὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν, ἐγὼ δὲ οἶδα αὐ-
 τόν. κἂν εἶπω ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσομαι ὅμοιος
 ὑμῖν ψεύστης· ἀλλὰ οἶδα αὐτόν καὶ τὸν λόγον αὐ-
 56 τοῦ τηρῶ. Ἀβραάμ ὁ πατήρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο
 ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν, καὶ εἶδεν καὶ ἐχά-
 57 ρη. εἶπαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν· πεντήκον-
 58 τα ἔτη οὕτω ἔχεις καὶ Ἀβραάμ ἐώρακας; εἶπεν
 αὐτοῖς Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν
 10,31 59 Ἀβραάμ γενέσθαι ἐγὼ εἰμί. ἦραν οὖν λίθους,
 ἵνα βάλωσιν ἐπ' αὐτόν· Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη καὶ
 ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ.
- A 3,2; 14,8 9 Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ
 L 13,2 2 γενετῆς. καὶ ἠρώτησαν αὐτόν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
 Ex 20,5 λέγοντες· ῥαββί, τίς ἡμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς
 11,4 3 αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῆ; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς·
 οὔτε οὗτος ἡμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ'

ου μη γ. θαν.] θανατον ου μη θεωρηση Ta¹ B 579 213
 * e(j)|εις τ. αιωνα> Ta¹ D b c f l sys sa¹⁺ | 53 οι προφηται
 τ. προφητων οι Ta¹ e j sysph⁺ (b f) | τινα + magnum
 * syh^m | 54 δοξασω BS^{*}C^{*} 579 W D Θ 1-124 713 v l Ωρ
 Χρ] δοξαζω rel. | μου² > W sysih⁺ ar Ωρ Tert | υμων
 Ta¹¹ B^{*}S^Ψ 892 D 346s 1424 7^r 1010s 348^r X^r 245 4 al.
 * 270 G 249^v l Tert | 55 υμιν BW D Θ 565 1^r 157 A 138 (lat)
 υμων rel. | 56 ιδη] ειδη B^{*}s W D^c 69ss A 1187s X Ωρ¹ |
 * 57 τεσσαρακοντα l' 262 1355 Χρ | εωρακας] εωρακεν σε
 S^{*} 0124 sys sa⁺ | 58 γενεσθαι > D v l Ps. Ignat | 59 inc. το-
 τε ηραν Ta^{1m} D sys | ιερου Ta^{1m} BS^{*} D Θ^{*} 850 lat pl. sys
 ar sa⁺] -κ. διελθων δια μεσου αυτων επορευετο κ. παρη-
 γεν ουτως rel. pl. | 9,1 παραγων + ο Ις Ta^{1m} C^c Θ 826^s 1424
 185 M^c 71 1071 713 291 4 al. F s c l syi gg | γενετ. + καθημε-
 νον D | 2 λεγοντ. > D e l r vg sys | τις ημαρτ.] τινος εστιν
 αμαρτια sys ar Ef | οι γονεις] πατηρ η μητηρ Ta¹ ar |

sermonem meum servaverit, non gustabit mortem in aeternum. Numquid tu maior es patre 53 nostro Abraham, qui mortuus est? et prophetae mortui sunt. Quem te ipsum facis? ¹Re- 54 spondit Iesus: Si ego glorifico me ipsum, gloria mea nihil est; est Pater meus, qui glorificat me, quem vos dicitis quia Deus vester est, ¹ et non cognovistis eum: ego autem novi 55 eum. Et si dixero quia non scio eum, ero similis vobis mendax. Sed scio eum et sermonem eius servo. Abraham pater vester exul- 56 tavit ut videret diem meum; vidit et gavisus est. Dixerunt ergo Iudaei ad eum: Quinqua- 57 ginta annos nondum habes, et Abraham vidisti? Dixit eis Iesus: Amen, amen dico vobis, 58 antequam Abraham fieret, ego sum. Tulerunt 59 ergo lapides, ut iacerent in eum; Iesus autem abscondit se et exivit de templo.

9,1-41 *Caecus sanatus*

Et praeteriens Iesus vidit hominem caecum 9 a nativitate. Et interrogaverunt eum discipuli 2 eius: Rabbi, quis peccavit, hic aut parentes eius, ut caecus nasceretur? Respondit Iesus: 3 Neque hic peccavit neque parentes eius, sed

54 vester RCW vl pl.] noster *rel.* f w²⁰ z, verax r

56 meum J c ff] + et *rel.*

59 iacerent] iactarent JGECs gat a ffj q z, lapidarent eum .U

9,1 Iesus HEW c l] > *rel.*

2 eius¹ Ep a c f fl q w²⁰ z Aug] sui *rel.*

53 J 4,12

55 J 7,28

59 J 10,31

9,1 A 3,2; 14,8

2 J 9,34; L 13,2; Ex 20,5

3 J 11,4

4 ut manifestentur opera Dei in illo. Me oportet
operari opera eius, qui misit me, donec dies
est; venit nox, quando nemo potest operari.
5 Quamdiu sum in mundo, lux sum mundi. Haec
6 cum dixisset, exspuit in terram et fecit lutum
ex sputo et linivit lutum super oculos eius
7 et dixit ei: Vade, lava in natatoria Siloe,
quod interpretatur Missus. Abiit ergo et la-
8 vit et venit videns. Itaque vicini et qui vi-
derant eum prius quia mendicus erat dice-
bant: Nonne hic est, qui sedebat et mendi-
9 cabat? Alii dicebant: Quia hic est. Alii autem:
Nequaquam, sed similis est ei. Ille vero di-
10 cebat: Quia ego sum. Dicebant ergo ei:
11 Quomodo aperti sunt tibi oculi? Respondit:
Ille homo, qui dicitur Iesus, lutum fecit et
unxit oculos meos et dixit mihi: Vade ad na-
tatoria Siloe et lava. Et abii et lavi et video.
12 Et dixerunt ei: Ubi est ille? Ait: Nescio.
13 Adducunt eum ad pharisaeos, qui caecus
4 fuerat. Erat autem sabbatum, quando lutum

3 manifestetur opera OX^cBGEQTh e a b c f ff* r z
(Tdq), manif. opus A-MX*Ep*StBe

5 ~ in mundo sum *codd.* c ff z

6 levit AssMXsU

7 vade + et Ep^mJDsR c r²

8 viderant H^cCsW b f] -debant *rel.*

9 ei ffflq (e a b c r)] eius *codd.*

vero HIMAthW f] autem GEKCs vl, > *rel.*

10 tibi oculi lMaEW e c d f ff l q z] ~ oculi tibi Ss
F-XEpBsJQsTh, *oc. tui YZStUGDKsCs b r^{1,2} Aug

11 natatoria j f] -iam *rel.* r² z, > vl pl.

video XI*T e a c f] *vidi *rel.*

12 et OZ*MaDQsC l] > *rel.*

dixerunt + ergo SE a d ff q z

ἵνα φανερωθῆ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ. ἡμᾶς 4 5,17.20; 11,9
 δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με ἕως
 ἡμέρα ἐστίν· ἔρχεται νῦν ὅτε οὐδεὶς δύναται
 ἐργάζεσθαι. ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ᾧ, φῶς εἰμι τοῦ 5 8,12; 12,35
 κόσμου. ταῦτα εἰπὼν ἔπτυσεν χαμαὶ καὶ ἐποίη- 6 Mc 8,23
 σεν πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέχρισεν αὐτοῦ
 τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ εἶπεν αὐτῷ· 7
 ὕπαγε νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ,
 ὃ ἐρμηνεύεται ἀπεσταλμένος. ἀπῆλθεν οὖν καὶ
 ἐνίψατο, καὶ ἦλθεν βλέπων. Οἱ οὖν γείτονες καὶ 8
 οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον, ὅτι προυσαίτης
 ἦν, ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ
 προσαιτῶν; ἄλλοι ἔλεγον ὅτι οὗτός ἐστιν· ἄλλοι 9
 ἔλεγον· οὐχί, ἀλλ' ὅμοιος αὐτῷ ἐστιν. ἐκεῖνος
 ἔλεγεν ὅτι ἐγὼ εἰμι. ἔλεγον οὖν αὐτῷ· πῶς οὖν 10
 ἠνεψύχθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί; ἀπεκρίθη ἐκεῖ- 11
 νος· ὁ ἄνθρωπος ὁ λεγόμενος Ἰησοῦς πηλὸν
 ἐποίησεν καὶ ἐπέχρισέν μου τοὺς ὀφθαλμούς καὶ
 εἶπέν μοι ὅτι ὕπαγε εἰς τὸν Σιλωάμ καὶ νίψαι·
 ἀπελθὼν οὖν καὶ νιψάμενος ἀνέβλεψα. καὶ εἶπαν 12
 αὐτῷ· ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; λέγει· οὐκ οἶδα.

Ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς φαρισαίους, τὸν 13
 ποτε τυφλόν. ἦν δὲ σάββατον ἐν ἧ ἡμέρᾳ τὸν 14 5,9

4 ημας BS*¹LW 0124 D 850 syi¹ co Ωρ] εμε rel. | με] η-
 μας S*¹LW 850 bo|εως]ως C* 33s W 0124 1071 b d|ερ-
 χεται] πριν ελθη ach | 6 επεχρισ.] επεθηκ. Ta¹ B 1093|
 αυτου] αυτω D 1010 l | τ. πηλον > Ta²(⁷ⁿ) 565 1^r 69 4
 1093 138 e a c f sysp bo | οφθαλμ.+τ. τυφλου Ta³ C*s
 579s W D 13^r rel. pl. e b f sy³ ar gg bo | 7 υπαγε+και
 Ta 1689 e cr² gg sa⁺ | νιψαι> A a b | 8 προσαιτ. Ta²]*
 τυφλος 892 Δs 700 28^r 13 1689 rel. pl. (Π* 489s, 69 e a
 b c l r syi) | 9 ελεγον² Ta³ B-892 W Θ 124 1293 71 1071 *
 vl syspih^m ar bo] > Ta^f rel. | ουχι αλλ Ta³ B-892 W Θ 10*
 565 1^r 124 213s X^b 850-994 423 vg syph^m ar gg co] οτι
 rel. | 11 μου τ. οφθαλμ.] με e b c ff r | οτι BSL 0124 1071 *
 co⁺] > rel. | τον] την κολυμβηθραν του Ta³ Ψs 892ss 700
 28^r 13^r rel. pl. e q r² sys(p)h gg | 12 λεγει+ αυτοις D Θ
 13^r N b r syspi ar gg | 14 inc. et hic dies sabb. erat sys|
 εν η ημ. Bs 33 W 213 850 397 a b c ff j r syih^m] οτε rel. |

15 πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀνέωξεν αὐτοῦ
 τοὺς ὀφθαλμούς. πάλιν οὖν ἠρώτων αὐτὸν καὶ
 οἱ φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεψεν. ὁ δὲ εἶπεν αὐ-
 τοῖς· πηλὸν ἐπέθηκέν μου ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς,
 9,31.33 16 καὶ ἐνιψάμην καὶ βλέπω. ἔλεγον οὖν ἐκ τῶν φα-
 ρισαίων τινές· οὐκ ἔστιν οὗτος παρὰ Θεοῦ ὁ ἄν-
 θρωπος, ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. ἄλλοι ἔλε-
 γον· πῶς δύναται ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς τοιαῦτα
 7,43 17 σημεῖα ποιεῖν; καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. Ἰλέγου-
 4,19 σιν οὖν τῷ τυφλῷ πάλιν· τί σὺ λέγεις περὶ αὐτοῦ,
 ὅτι ἠνέωξέν σου τοὺς ὀφθαλμούς; ὁ δὲ εἶπεν ὅτι
 18 προφήτης ἐστίν. οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖ-
 οὶ περὶ αὐτοῦ ὅτι ἦν τυφλὸς καὶ ἀνέβλεψεν,
 ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀνα-
 19 βλέψαντος ἰκαὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς λέγοντες· οὗ-
 τὸς ἐστὶν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφ-
 20 λὸς ἐγεννήθη; πῶς οὖν βλέπει ἄρτι; ἰἀπεκρίθη-
 σαν δὲ οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπαν· οἶδαμεν ὅτι
 οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννή-
 21 θη· πῶς δὲ νῦν βλέπει οὐκ οἶδαμεν, ἢ τίς ἤνοι-
 ξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς ἡμεῖς οὐκ οἶδαμεν.
 αὐτὸν ἐρωτήσατε, ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ
 7,13; 12,42; 22 λαλήσει. ταῦτα εἶπαν οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ὅτι ἐφο-
 16,2 βοῦντο τοὺς Ἰουδαίους· ἤδη γὰρ συνετέθειντο οἱ
 Ἰουδαῖοι ἵνα ἐάν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ Χριστόν,

* 15 ανεβλεψας Ta Θ 1093 1170 X^b 850 e c ff q sy(s) pi gg
 co⁺ (b j l r ar) | πηλον + εποιησεν κ. 1241 565 1^r 1424 N
 291 660 G 138 b j | 16 οτι] ος e c ff q | τηρει] reveretur
 * ar^m | 17 ουν > 33 892 Δ 700 28^r 124 rel. pl. q sysph⁺
 ar sa⁺ | τω + ποτε S gg (syi sa) | παλιν > D X^b a b c ff
 * | sys gg ach | 18 οτι - ανεβλεψ. > D l, κ. ανεβλ. > Ta^{v1} 28
 b sys | του αναβλεψ. > Taⁱⁿ 565 1^r 660 v1 sys bo Xq |
 * 19 λεγοντες + ει D sysp (Ta S*), > W a b c ff l syp ach |
 * ελεγετε M Fs ar gg | 20 δε] ουν BS 565 q, > Ta 33s W
 * D Θ 1^r al. | 21 ουκ οιδαμ. ¹ > Ta^{a(v)n} e (j) sysp Xq | αυτος
 + τα 565 1689 1194 348 U^r 157 al. 1093 138 | 22 Ιου-
 δαιοι] φαρισ. κ. γραμματαις e r sys |

fecit Iesus, et aperuit oculos eius. Iterum ergo 15
interrogabant eum pharisaei quomodo vidisset.
Ille autem dixit eis: Lutum mihi posuit super
oculos, et lavi et video. Dicebant ergo ex pha- 16
risaeis quidam: Non est hic homo a Deo, qui
sabbatum non custodit. Alii autem dicebant:
Quomodo potest homo peccator haec signa fa-
cere? Et schisma erat inter eos. ¹Dicunt ergo 17
caeco iterum: Tu quid dicis de illo, qui ape-
ruit oculos tuos? Ille autem dixit: Quia pro-
pheta est. Non crediderunt ergo Iudaei de illo, 18
quia caecus fuisset et vidisset, donec vocave-
runt parentes eius, qui viderat, ¹et interroga- 19
verunt eos dicentes: Hic est filius vester, quem
vos dicitis quia caecus natus est? Quomodo
ergo nunc videt? Responderunt eis parentes 20
eius et dixerunt: Scimus quia hic est filius
noster et quia caecus natus est; quomodo au- 21
tem nunc videat, nescimus; aut quis eius ape-
ruit oculos, nos nescimus, ipsum interrogate;
aetatem habet, ipse de se loquatur. Haec di- 22
xerunt parentes eius, quoniam timebant Iu-
daeos; iam enim conspiraverant Iudaei, ut si
quis eum confiteretur esse Christum, extra syn-

15 mihi posuit T] ~ pos. mihi *rel.* v1

16 qui SMZBelsGEKsCsW e c ff q Aug] *quia *rel.*
autem W c'd] > *rel.*

inter eos X*sUKs b c f q] in eis *rel.*

18 viderant SH*DsW gat

22 quoniam e a c d j r] quia *codd.* | esse * > *codd.*

16 J 9,31.33; 7,43

17 J 4,19

22 J 7,13; 12,42; 16,2

23 agogam fieret. Propterea parentes eius dixerunt: Quia aetatem habet, ipsum interrogate.
 24 Vocaverunt ergo rursus hominem, qui fuerat caecus, et dixerunt ei: Da gloriam Deo,
 25 nos scimus quia hic homo peccator est. Dixit ergo eis ille: Si peccator est, nescio; unum
 26 scio, quia caecus cum essem modo video. Dixerunt ergo illi: Quid fecit tibi? quomodo aperuit tibi oculos?
 27 Respondit eis: Dixi vobis iam, et audistis; quid iterum vultis audire?
 28 numquid et vos vultis discipuli eius fieri? Maledixerunt ergo ei et dixerunt: Tu discipulus illius sis; nos autem Moysi discipuli sumus.
 29 Nos scimus quia Moysi locutus est Deus, hunc autem nescimus unde sit. Respondit ille homo et dixit eis: In hoc enim mirabile est quia vos
 30 nescitis unde sit, et aperuit meos oculos. Scimus autem quia peccatores Deus non audit; sed si quis Dei cultor est et voluntatem eius
 31 facit, hunc exaudit. A saeculo non est auditum quia quis aperuit oculos caeci nati. Nisi esset
 32 hic a Deo, non poterat facere quidquam. Responderunt et dixerunt ei: In peccatis natus

23 quia > F e a c d l r z
 24 fuerat] erat S FER gat d
 25 eis > codd. vl
 28 ergo HTh c ff] > rel.
 sis] *es S-FMsEpSt(U)DQs d q
 32 quis aperuit G] ~ aper. quis rel. e b fffqz,
 aliquis a c j, quisquam b r

24 Jos 7,19

31 Is 1,15; Ps 67,18; Pr 15,29; A 10,35

33 J 9,16 | 34 J 9,2; Ps 50,7

ἀποσυνάγωγος γένηται. διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐ- 23
τοῦ εἶπαν ὅτι ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐπερωτήσατε.

Ἐφώνησαν οὖν τὸν ἄνθρωπον ἐκ δευτέρου 24
ὅς ἦν τυφλός, καὶ εἶπαν αὐτῷ· δὸς δόξαν τῷ Jos 7,19
Θεῷ· ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος
ἁμαρτωλός ἐστιν. ἀπεκρίθη οὖν ἐκεῖνος· εἰ 25
ἁμαρτωλός ἐστιν οὐκ οἶδα· ἐν οἶδα, ὅτι τυφ-
λός ὢν ἄρτι βλέπω. εἶπαν οὖν αὐτῷ πάλιν· 26
τί ἐποίησέν σοι; πῶς ἤνοιξέν σου τοὺς ὀφθαλ-
μούς; ἀπεκρίθη αὐτοῖς· εἶπον ὑμῖν ἤδη, καὶ 27
οὐκ ἠκούσατε· τί πάλιν θέλετε ἀκούειν; μὴ καὶ
ὑμεῖς θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι; καὶ ἔλοι- 28
δόρησαν αὐτὸν καὶ εἶπαν· σὺ μαθητῆς εἶ ἐκεί-
νου, ἡμεῖς δὲ τοῦ Μωϋσέως ἐσμέν μαθηταί.
ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι Μωϋσεὶ λελάληκεν ὁ Θεός· 29
τοῦτον δὲ οὐκ οἶδαμεν πόθεν ἐστίν. ἀπεκρίθη ὁ 30
ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ἐν τούτῳ γὰρ τὸ
θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἶδατε πόθεν
ἐστίν, καὶ ἠνοιξέν μου τοὺς ὀφθαλμούς. οἶδαμεν 31 Is 1,15
ὅτι ὁ Θεὸς ἁμαρτωλῶν οὐκ ἀκούει, ἀλλ' ἐάν τις Pr 15,29
θεοσεβῆς ἦ καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ, τούτου A 10,35
ἀκούει. ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη ὅτι ἠνέω- 32
ξέν τις ὀφθαλμούς τυφλοῦ γεγεννημένου· εἰ μὴ 33 9,16
ἦν οὗτος παρὰ Θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐ-
δέν. ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· ἐν ἁμαρτίαις 34 9,2; Ps 50,7

25 ων] ημην και Ta³ 33ss 1241 D 565 1s 22* 1010 1071 23 *
660 vl pl. syspi ar co⁺ | αρτι] propter eum sys, + ιδου
sysp(i) | 26 παλιν > BS*W D lat pl. sysi co⁺ | 27 ουκ > * *
Ta^{fin} 22 e b c ffj lz vg sys | ηκουσ.] επιστευσατε 892 13^r
954 472 (28 r) | 28 δε] γαρ 348 1216 syp, > l) e b c ff l r ar | *
29 ελαλησ. Θ AX^b | θς + και οτι θς αμαρτωλων ουκ *
ακουει D | 30 γαρ] ουν D e r syp ar ach, > Ta³ a b c *
ffj l q sys | 31 αμαρτωλον 1241 1194s UΓ 472 1170s
1200 E* syi^l gg sa Cyp, αμαρ. ανθρωπον 544 X*s |
33 π. θυ + ο ανθρωπος ΘN ar, ~ 1241 | ποιειν ουδεν] *
σημεια τοιαυτα ποιειν X^b | ουδεν] τουτο Ta^{av}l sysp |
34 αμαρτια Ta^{fin} e b l q co⁺ |

σὺ ἐγεννήθης ὄλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω.

- 35 Ἦκουσεν Ἰησοῦς ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω, καὶ εὐρών αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ· σὺ πιστεύεις εἰς
 36 τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπεν· καὶ τίς ἐστιν, Κύριε, ἵνα πιστεύσω εἰς
 4,26; 10,25 37 αὐτόν; εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἑώρακας αὐ-
 38 τὸν καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ ἐκεῖνός ἐστιν. ὁ δὲ ἔφη· πιστεύω, Κύριε· καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ.
 Mt 13,11-15 39 καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· εἰς κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσ-
 μον τοῦτον ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέ-
 Mt 23,26; 40 πωσιν καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται. ἤκου-
 15,14 σαν ἐκ τῶν φαρισαίων ταῦτα οἱ μετ' αὐτοῦ
 ὄντες, καὶ εἶπαν αὐτῷ· μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοὶ
 Pr 26,14 41 ἐσμεν; εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· εἰ τυφλοὶ ἦτε,
 οὐκ ἂν εἶχετε ἁμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε ὅτι βλέ-
 πομεν· ἡ ἁμαρτία ὑμῶν μένει.

- 10 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος
 διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλὴν τῶν προβάτων
 ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν, ἐκεῖνος κλέπτης
 2 ἐστὶν καὶ ληστής· ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ τῆς
 3 θύρας ποιμὴν ἐστὶν τῶν προβάτων. τούτῳ ὁ
 θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς
 αὐτοῦ ἀκούει, καὶ τὰ ἴδια πρόβατα φωνεῖ κατ'

- * ὄλος 1 118s 1010 1194 348 213 E* 850 al. gg co⁺ | 35 inc. κ. ηκουσ. Ta^{al} S* D sysp bo, ηκ. δε W Θ 788s 826* X^b b fffl | εξω > W D sys | αυτω > Ta¹ BS*W D e | ανθρωπ.
 * Bs 579* W D sys sa⁺ | θυ rel. | 36 inc. κ. τις εστιν εφη BW (sys, sa⁺) | εκεινος] ο ιαθεις Ta sysp | και² > Ta³
 * L 1241 Θ A 1346-229 lat sysp ar co⁺ Ωρ | 37 και¹ > syspi
 * co⁺ | 38 προσεκ.] procidens adoravit Ta^{al} c fl q^m z vg sys | 38s ο δε-Ις > S*W b (ffl*) ach | αυτω + κ. ειπεν· και Ke πεπιστευκα οτι συ ει ο Χς ο υιος τ. θυ ο εις τ. κοσμον
 * ερχομ. (J 11,27) 1187 | 39 Ις + illi Ta^a e, Iudaeis syi, illis Ta¹ | 40 εκ τ. φαρισ.] οι φαρισ. 1293s sysi | ταυτα > S* D 1293s lat pl. sys ar co⁺ | 41 νυν > Ta^a a b ff sys | βλεπ. + propterea Ta sysp | αι αμαρτιαι (ουν) υ. μενουσιν S^o 33s W D 1188 Xss 850 397 sysih^m gg | 10,2 ουτος
 * εστ. ο ποιμ. Ta³ (W D) b c fffl q Xρ | 3 φωνει B-L 579 W D 565 I* Xss 1170s 850 397 743] καλει rel. |

es totus et tu doces nos? Et eiecerunt eum foras.

Audivit Iesus quia eiecerunt eum foras; et 35 cum invenisset eum, dixit ei: Tu credis in Filium Dei? Respondit ille et dixit: Quis est, 36 Domine, ut credam in eum? Et dixit ei Iesus: 37 Et vidisti eum, et qui loquitur tecum, ipse est.

At ille ait: Credo, Domine. Et proci- 38 dens adoravit eum. Et dixit Iesus: In iudicium ego in 39 hunc mundum veni, ut qui non vident videant, et qui vident caeci fiant. Et audierunt quidam 40 ex pharisaeis, qui cum ipso erant, et dixerunt ei: Numquid et nos caeci sumus? Dixit eis 41 Iesus: Si caeci essetis, non haberetis peccatum, nunc vero dicitis: Quia videmus. Peccatum vestrum manet.

10,1-21 *Parabola boni pastoris*

Amen, amen dico vobis: qui non intrat per 10 ostium in ovile ovium, sed ascendit aliunde, ille fur est et latro. Qui autem intrat per os- 2 tium, pastor est ovium. Huic ostiarius aperit, 3 et oves vocem eius audiunt, et proprias oves

39 et¹ 'FsOZMaQsKThW e d f ff q z Aug] > rel.
dixit + ei *codd.* c f l^e z

40 quidam Q Aug] * > rel.

37 J 4,26; 10,25

39 Mt 13,11-15

40 Mt 15,14

41 Pr 26,12

4 vocat nominatim et educit eas. Et cum proprias oves emiserit, ante eas vadit; et oves
5 illum sequuntur, quia sciunt vocem eius. Alienum autem non sequuntur, sed fugiunt ab eo,
6 quia non noverunt vocem alienorum. Hoc proverbium dixit eis Iesus. Illi autem non cognoverunt quid loqueretur eis.

7 Dixit ergo eis iterum Iesus: Amen, amen
8 dico vobis, quia ego sum ostium ovium. Omnes quotquot venerunt, fures sunt et latrones,
9 et non audierunt eos oves. Ego sum ostium. Per me si quis introierit, salvabitur et ingredietur et egredietur et pascua inveniet. Fur non venit nisi ut furetur et mactet et perdat. Ego veni ut vitam habeant et abundantius habeant.

11 ¹Ego sum pastor bonus. Bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis. Mercennarius autem et qui non est pastor, cuius non sunt oves propriae, videt lupum venientem et dimittit oves et fugit, et lupus rapit et dispergit oves.

4 miserit UGD, eiecerit e a d q

5 *sequentur A-MStUGTh d

*fugient AFH^c-EpStBsUGT q d

8 et²] sed *codd.* vl

11 dat] tradit r (Eb), ponit OX*sQK e a fl

suis > A-MEp*StJsssRC a c d fl

12 autem T] > *rel.* a z

dimittet AssZStBeGD (e)

4 J 10,27 | 6 J 16,25

7 Ps 117,20; J 14,6

11 Ps 22,1; Is 40,11; L 15,4-7; J 15,13; 1 P 2,25

12 Ez 34,11-23; 37,24; A 20,29; 1 P 5,2s

ὄνομα καὶ ἐξάγει αὐτά. ὅταν τὰ ἴδια πάντα 4
 ἐκβάλῃ ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται, καὶ τὰ
 πρόβατα αὐτῶ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἶδασιν τὴν φω- 10,27
 νὴν αὐτοῦ. ἄλλοτρίω δὲ οὐ μὴ ἀκολουθήσου- 5
 σιν, ἀλλὰ φεύξονται ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι οὐκ οἶδα-
 σιν τῶν ἄλλοτρίων τὴν φωνήν. Ταύτην τὴν 6 16,25
 παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι δὲ
 οὐκ ἔγνωσαν τίνα ἦν ἃ ἐλάλει αὐτοῖς.

Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν 7 Ps 117,20
 ἄμην λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ εἶμι ἡ θύρα τῶν προ- 14,6
 βάτων. πάντες ὅσοι ἤλθον πρὸ ἐμοῦ κλέπται εἰ- 8 Jr 23,1a
 σιν καὶ λησταί· ἀλλ' οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ πρό-
 βата. ἐγὼ εἶμι ἡ θύρα· δι' ἐμοῦ εἰάν τις εἰσέλθῃ, 9
 σωθήσεται, καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται
 καὶ νομὴν εὕρησει. ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ 10
 ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ· ἐγὼ ἤλθον
 ἵνα ζωὴν ἔχωσιν καὶ περισσὸν ἔχωσιν.

Ἐγὼ εἶμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός. ὁ ποιμὴν ὁ 11 Ps 22,1s
 καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προ- L 15,4-7
 βάτων· ὁ μισθωτὸς καὶ οὐκ ὢν ποιμὴν, οὐ 12 Is 40,11
 οὐκ ἔστιν τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύ- Ex 34,11-23;
 κων ἐρχόμενον καὶ ἀφήσιν τὰ πρόβατα καὶ 37,24
 φεύγει, καὶ ὁ λύκος ἀρπάζει αὐτὰ καὶ σκορπίζει, 15,13
 Mt 10,16
 A 20,29
 Tt 1,11
 I P 2,25

4 ὅταν B-LW Θ 565 1^a Π^o 1170 850-423 sa⁺] + δε K^r 1355
 bcffl q bo. κ. ὅταν Ta³ rel. | πάντα B-LW D Θ 565
 1^a 22 Xss 713 1170s 850 al. ea ar co] πρόβατα rel. (b cff
 lr) | 5 τ. αλλοτρίου Ta^{2s} q syspi^l gg bo (ach) | 6 εγινωσ- 6 *
 κον Θ 788s 826^a 1170 ar | ην α> Ta³ 1170 lat(-q) sysp
 gg | 7 παλιν> S^o W P⁴⁵ 565 1^a 22 788s 1071 850 0141 *
 e ff r | αυτοις> B(S*) 1242 | 8 παντες> D b Did | προ *
 εμου E f] > Ta^{2s} S* Δ P⁴⁵ 28^r 1424 pl. MU al. Γ pl. Y rel.
 pl. syh^t sa^t | εισιν] ησαν Ta^{evl} 71 1093 1354 syi ar gg |
 ηκουσεν L P⁴⁵ 1071 Ω Q^l Did | 9 κ. εισελευσετ.> Δ W e a |
 10 περισσοτερον Ta^{2fv} 579 69 1010 348^r Xss 157 Γ X^b gg *
 Ath | εχωσιν 1 ~ 2 D 21 ff* | 11 τιθησ. | διδωσιν Ta^{2is} S*
 P⁴⁵ D e b ff j q vg sysi bo (Cl^l) | 12 ~ ιδια τα προβ. P⁴⁵
 Θ b ar co⁺ | λυκος + ερχεται κ. Ta sysp XQ | σκορπ. +
 τα πρόβατα Ta^{(al)fo} Ψ Δ 579 700 28^r 22^a rel. pl. lat syh gg |

- 13 ὅτι μισθωτός ἐστιν καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν
 2 T 2,19 14 προβάτων. Ἐγὼ εἶμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ γι-
 90,3 15 νώσκω τὰ ἐμὰ καὶ γινώσκουσὶ με τὰ ἐμά. καθὼς
 Mt 11,27 γινώσκει με ὁ πατὴρ καὶ γὼ γινώσκω τὸν πατέρα,
 97,4 καὶ τὴν ψυχὴν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων.
 92,10 16 καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐτῆς
 11,52 ταύτης· κακεῖνα δεῖ με ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φω-
 Ez 34,1ss.23 νῆς μου ἀκούσουσιν, καὶ γενήσονται μία ποίμνη,
 Mi 2,12 17 εἷς ποιμὴν. διὰ τοῦτό με ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ, ὅτι
 1 P 2,25 ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχὴν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐ-
 E 4,5 18 τήν. οὐδεὶς αἶρει αὐτὴν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ τίθημι
 Ph 2,8s αὐτὴν ἀπ' ἐμαυτοῦ. ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν,
 5,26; 18 καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν, ταύτην τὴν
 19,11 ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρὸς μου. Σχίσμα
 7,43; 9,16 19 πάλιν ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους
 7,20; 8,48 20 τούτους. ἔλεγον δὲ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν· δαιμόνιον ἔχει
 Mc 3,21s 21 καὶ μαίνεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε; ἄλλοι ἔλεγον·
 ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστιν δαιμονιζομένου· μὴ
 δαιμόνιον δύναται τυφλῶν ὀφθαλμοὺς ἀνοῖξαι;
 1 Mach 4,59 22 Ἐγένετο τότε τὰ ἐγκαίνια ἐν τοῖς Ἱεροσολύ-
 2 Mach 1,9 23 μοις· χειμῶν ἦν· ἰκαὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ
 A 3,11; 5,12 24 ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ τοῦ Σολομῶνος. ἐκύκλωσαν οὖν
 L 22,67 αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἔλεγον αὐτῷ· ἕως πότε
 τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἶρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός,

13 inc. ο δε μισθ. φευγει οτι Ta³ ΨΔ 700^r 2193 118s rel. pl. lat(-e) syph gg | 14 γινωσκουσι-εμα Ta³ BSLW P⁴⁵ D 850 lat sy(s)i gg co⁺ Eus^a] γινωσκομαι υπο τ. εμων
 * * rel. | 15 τιθημι] διδωμι Ta S^{*W} P⁴⁵ D | 16 α] απερ P⁴⁵] γενησεται Ta³ S^{*579^r} 700 28^r 22^a rel. pl. lat sysph^{*} Eus^a] ποιμνη + και Ta³ lat sysph⁺ ar gg Cl Eus^a] 17 μου + υπερ τ. προβατων Ta^{rn} 1689s 157 1093 743 e a c | 18 αιρει] ηρεν BS^{*} P⁴⁵, αρει Ta¹ | syi¹ | αλλ-εμαυτου > D 828 | Eus | μου > D a b ff r syi Tert Nov Hil Xp | 19 inc. et cum haec diceret Taⁿ sys | παλιν > 1241 D r sys bo⁺ | τ. Ιουδ.] τω οχλω Xs | 20 δε] ουν S^{*} D 700s 1^r 1293 270^a 138 r | 21 τυφλου Ta^{av} 1170 sy(s)ph ar gg sa¹⁺ | 22 τοτε] δε SΔs P⁴⁵ rel. pl., > Ta^{al} 565 1s 22^a 1010 251 138 a b | Ιεροσ. + και Ta^{ana} Δs 700 28^r 22 rel. pl. lat sy⁴ ar | χειμων + δε P⁴⁵ |

Mercennarius autem fugit, quia mercennarius est, 13
 et non pertinet ad eum de ovibus. Ego sum pas- 14
 tor bonus et cognosco meas, et cognoscunt
 me meae. Sicut novit me Pater, et ego agnosco 15
 Patrem; et animam meam pono pro ovibus
 meis. Et alias oves habeo, quae non sunt ex 16
 hoc ovili; et illas oportet me adducere, et vo-
 cem meam audient, et fiet unum ovile et unus
 pastor. Propterea me diligit Pater, quia ego 17
 pono animam meam, ut iterum sumam eam.
 Nemo tollit eam a me, sed ego pono eam a 18
 meipso; et potestatem habeo ponendi eam et
 potestatem habeo iterum sumendi eam. Hoc
 mandatum accepi a Patre meo.

Dissensio iterum facta est inter Iudaeos 19
 propter sermones hos. Dicebant autem multi 20
 ex ipsis: Daemonium habet et insanit; quid
 eum auditis? Alii dicebant: Haec verba non 21
 sunt daemonium habentis; numquid daemo-
 nium potest caecorum oculos aperire?

10,22-42 *Encaenia, Dominus in Peraea*

Facta sunt autem Encaenia in Hierosolymis, 22
 et hiems erat. Et ambulabat Iesus in templo, 23
 in porticu Salomonis. Circumdederunt ergo 24
 eum Iudaei et dicebant ei: Quousque animam
 nostram tollis? si tu es Christus, dic nobis

15 meis * > AssEpBeJss^eR a d | 16 fiet JU d f | et^b
 > YMU d | 17 ~ pater diligit *codd.* vl(-z) | ut H*sZ-
 BeGD^rCs vl(-c)] et *rel.* | 18 etⁱ > *codd.* vl

14 2 T 2,19 | 15 Mt 11,27 | 16 Ez 37,24; 34,23; Mi 2,12;
 J 11,52; 1 P 2,25; E 4,5 | 17 Ph 2,8s | 18 J 5,26; 19,11;
 19 J 7,43; 9,16 | 20 J 7,20; 8,48; Mc 3,21s | 22 1 Mach
 4,59; 2 Mach 1,9 | 23 A 3,11; 5,12 | 24 L 22,67

- 25 palam. Respondit eis Iesus: Loquor vobis, et non creditis. Opera, quae ego facio in nomine Patris mei, haec testimonium perhibent de me.
- 26 Sed vos non creditis, quia non estis ex ovibus
- 27 meis. Oves meae vocem meam audiunt; et ego
- 28 cognosco eas, et sequuntur me; et ego vitam aeternam do eis, et non peribunt in aeternum,
- 29 et non rapiet eas quisquam de manu mea. Pater meus quod dedit mihi, maius omnibus est; et nemo potest rapere de manu Patris mei.
- 30 Ego et Pater unum sumus.
- 31 Sustulerunt ergo lapides Iudaei, ut lapidarent eum. Respondit eis Iesus: Multa bona opera ostendi vobis ex Patre meo, propter
- 33 quod eorum opus me lapidatis? Responderunt ei Iudaei: De bono opere non lapidamus te, sed de blasphemia; et quia tu homo cum sis,
- 34 facis teipsum Deum. Respondit eis Iesus: Nonne scriptum est in lege vestra: quia *Ego dixi.*
- 35 *dii estis?* Si illos dixit deos, ad quos sermo

25 creditis + mihi K d

26 meis + sicut dixi vobis e a fff r

28 et³ > A-HStBe

rapit OGQCs e a c ff l r

31 ergo OBEsK vl] > *rel. z*

32 bona opera W] ~ op. bona *rel. vl*

25 J 4,26; 5,36

26 J 6,64; 8,45

27 J 10,3s

28 J 5,28; 6,39; 17,12; 18,9

31 J 8,59

33 J 5,18; Mt 26,65

34 Ps 81,6

35 Mt 5,17s

εἰπέ ἡμῖν παρρησία. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· 25 4,26; 5,36
 Εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε· τὰ ἔργα δὲ ἐγὼ
 ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς μου, ταῦτα μαρ-
 τυρεῖ περὶ ἐμοῦ· ἀλλὰ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε, ὅτι 26 6,64; 8,45
 οὐκ ἔστε ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν. τὰ πρόβατα 27 10,3ε; 8,47
 τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ἀκούουσιν, καὶ γὰρ γινώσ-
 κω αὐτά, καὶ ἀκολουθοῦσίν μοι, ἵνα γὰρ δίδωμι 28 5,28; 6,39
 αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον, καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται εἰς 17,12; 18,9
 τὸν αἰῶνα, καὶ οὐχ ἄρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρὸς
 μου. ὁ πατήρ μου ὃς δέδωκέν μοι πάντων μείζων 29
 ἐστίν, καὶ οὐδεὶς δύναται ἄρπάζειν ἐκ τῆς χειρὸς 1 J 4,4
 τοῦ πατρὸς μου. ἐγὼ καὶ ὁ πατήρ ἐν ἐσμεν. 30
 Ἐβάστασαν πάλιν λίθους οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα 31 8,59
 λιθάσωσιν αὐτόν. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· 32
 πολλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν καλὰ ἐκ τοῦ πατρὸς·
 διὰ ποῖον αὐτῶν ἔργον ἐμὲ λιθάζετε; ἵνα ἀπεκρί- 33 5,18
 θησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· περὶ καλοῦ ἔργου οὐ Mt 26,65
 λιθάζομέν σε ἀλλὰ περὶ βλασφημίας, καὶ ὅτι σὺ
 ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν Θεόν. ἀπεκρίθη 34
 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οὐκ ἔστιν γεγραμμένον ἐν τῷ Ps 81,6
 νόμῳ ὑμῶν ὅτι ἐγὼ εἶπα· θεοί ἐστε; εἰ ἐκείνους 35 Mt 5,17ε
 εἶπεν θεοὺς πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐγέ-

25 αυτοῖς > S* D r syi sa | εἶπον] λαλω Taⁿ D¹ Θ lat(-a) *
 sys Tert | ὑμῖν+ηδη Xs, + παρρησια 1170s c | πιστευ.]
 επιστευσατε B 1194s 157 4, + μοι Ta^u D Θ 13^r 1170 ar
 sa⁺ Xp | 26 ἐμῶν+καθως εἶπον ὑμῖν Ta Ψ 579s D 700- *
 954 1194-A Λ^r rel. e a b f f l r sy³ gg | 28 οὐ μὴ ἀρπαση 27 *
 SL D Xss 157 397 249* Bas | 29 μου¹ > Ta^{al} S* 13 vl sys *
 Tert Ad Bas | ο δεδ. μ. π. μειζον Ta^{vl} B* lat, ος... μειζον
 B^o Θ Xs A Tert, ο... μειζων SΨLW bo | μοι+αυτα Ta^l
 ar sa⁺ | ἀρπαζ. +αυτα Ta^l co⁺ | μου² > BSL 270 sysi Ωρ |
 31 ἐβαστ. Ta³ Bs 33s W P⁴⁵ Θ 660 ffjz vg sys ar sa⁺ *
 Ath]+ουν rel. | παλιν > Ta³ P⁴⁵ D Θ 28 788s 482* lat(-f)
 sys ar bo | 32 καλα > W b sys Thdt | εδειξα] εδιδαξα Θ | *
 πατρος BS* 579 P⁴⁵ D Θ e sys Ath]+μου rel. | 33 περι
 βλασφ.] οτι βλασφημεις Ta^{a(n)} sysp | και > S 1241 c co⁺ |
 34 γεγραμμ. +εν τη γραφη P⁴⁵ | 35 προς-εγενετο] η γραφη 34 *
 P⁴⁵ | ὑμῶν > S* P⁴⁵ D Θ 1170s vl pl. sys gg Tert Eus Hil |

5,17-20 36 νετο, και ου δυναται λυθῆναι ἡ γραφή, Ἴδν ὁ
 πατήρ ἠγάσεν και ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον,
 ὑμεῖς λέγετε ὅτι βλασφημεῖς, ὅτι εἶπον· υἱὸς
 37 τοῦ Θεοῦ εἰμι; εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρός
 38 μου, μὴ πιστεύετε μοι. εἰ δὲ ποιῶ, κἄν ἐμοὶ μὴ
 πιστεύητε, τοῖς ἔργοις πιστεύετε, ἵνα γνῶτε και
 γινώσκητε ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατήρ κἀγὼ ἐν τῷ πα-
 8,59; L 93,4 39 τρί. Ἐξήτουν οὖν αὐτὸν πάλιν πιάσαι· και
 4,30 ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν.

40 Καὶ ἀπῆλθεν πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου εἰς
 1,28 τὸν τόπον ὅπου ἦν Ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων,
 94,10 41 και ἔμεινεν ἐκεῖ. και πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν
 και ἔλεγον ὅτι Ἰωάννης μὲν σημεῖον ἐποίησεν
 οὐδέν, πάντα δὲ ὅσα εἶπεν Ἰωάννης περὶ τούτου
 8,30 42 ἀληθῆ ἦν. και πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν ἐκεῖ.

L 10,38 11 Ἦν δέ τις ἀσθενῶν, Λάζαρος ἀπὸ Βηθα-
 νίας, ἐκ τῆς κώμης Μαρίας και Μάρθας τῆς
 L 12,3 2 ἀδελφῆς αὐτῆς. ἦν δὲ Μαριάμ ἡ ἀλείψασα τὸν
 L 7,37a Κύριον μύρω και ἐκμάξασα τοὺς πόδας αὐτοῦ
 ταῖς θριξίν αὐτῆς, ἧς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἠσθέ-
 3 νει. ἀπέστειλαν οὖν αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν
 9,3 4 λέγουσαι· Κύριε, Ἴδε ὃν φιλεῖς ἀσθενεῖ. ἀκούσας
 δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστιν

* 36 βλασφημεῖ Ta ea b ff l r gg Eus, -φημω Ta^m c (Hil)|

* 38 ἵνα γνῶτε κ. γινώσκ.] et scitote ea (bc) Tert, et cognoscetis b ff sys| κ. γινώσκ.] κ. πιστευσητε Ta^b S^ψ 892^r 700 28^r rel. pl. vg syrh, > D | πιστευετε B^r D Θ 1^a U 047 al. K^a] σατε P⁴⁵ rel. | τω πατρι Bss 33ss D Xs X^b

* ea c vg syspi| αυτω P⁴⁵ rel. | 39 ουν] δε P⁴⁵ ach, και D syspi, > Ta^r B Θss 1^a M 477 U Γ al. 2430 473s Λ al. ar ho | τ. χειρων Ta^{al} 565 1 118s 291 660 138 lat syspi ar sa¹ bo | παλιν > S^{*} 579 P⁴⁵ D 69 477 138 Ωρ | 40 εἰς τ. τοπον > S^{*} 16 213 245 4 1354^{*} Xρ| το προτερον S 579s P⁴⁵ Θ 788sss 1071 ea f ff gg Xρ, > Ta¹ 33 1241 1293s 472| εμενεν B 21 vl ar | 41 ουδε εν W P⁴⁵ Θ 565 1-124 660 Ωρ syrih | 42 εκει > Ta³ P⁴⁵ 118s 16 1093 lat sysp ach|

2 * 11,1 κωμης + της S D | 2 δε + αυτη η Ta^(al) P⁴⁵ X^b e ar syspi | θριξ. + τ. κεφαλης ΘsU 1093 syh | 3 επιλεις L 983 ar | 4 ασθeneia + αυτου D 2193 69 |

Dei factus est, et non potest solvi Scriptura;
 1 quem Pater sanctificavit et misit in mundum, 36
 vos dicitis: Quia blasphemamas, quia dixi: Filius
 Dei sum? Si non facio opera Patris mei, no- 37
 lite credere mihi. Si autem facio; et si mihi 38
 non vultis credere, operibus credite, ut co-
 gnoscatis et credatis quia Pater in me est, et
 ego in Patre. Quaerebant ergo eum apprehen- 39
 dere, et exivit de manibus eorum.

Et abiit iterum trans Iordanem in eum lo- 40
 cum, ubi erat Iohannes baptizans primum, et
 mansit illic. Et multi venerunt ad eum et di- 41
 cebant: Quia Iohannes quidem signum fecit nul-
 lum. Omnia autem quaecumque dixit Iohannes
 de hoc, vera erant. Et multi crediderunt in eum. 42

11,1-44 *Lazari resuscitatio*

Erat autem quidam languens Lazarus a 11
 Bethania, de castello Mariae et Marthae so-
 roris eius. Maria autem erat, quae unxit Do- 2
 minum unguento et extersit pedes eius capil-
 lis suis, cuius frater Lazarus infirmabatur.
 Miserunt ergo sorores eius ad eum dicentes: 3
 Domine, ecce quem amas infirmatur. Audiens 4
 autem Iesus dixit eis: Infirmitas haec non est

38 vultis credere] *creditis

36 blasphemamat O^cEpD^r e a b ff l Cyp, -mo c

38 ~ in me est pater *codd.* vl

39 prendere AFMBEU(J)

41 veniebant AX^e b c ff l z

11,1 Lazarus + nomine GD a c, ~ b ff l

sororum ZG^mD^rW gat l Aug

3 eius > A-MEp(U)DQsThC

36 J 5,17-20 | 39 J 8,59; L 4,30

40 J 1,28 | 42 J 8,30

11,1 L 10,38s

2 J 12,3; L 7,37s | 4 J 9 3

ad mortem, sed pro gloria Dei, ut glorifice-
 5 tur Filius Dei per eam. Diligebat autem Iesus
 Martham et sororem eius Mariam et Laza-
 6 rum. Ut ergo audivit quia infirmabatur, tunc
 quidem mansit in eodem loco duobus diebus.
 7 Deinde post haec dixit discipulis suis: Eamus
 8 in Iudaeam iterum. Dicunt ei discipuli: Rabbi,
 nunc quaerebant te Iudaei lapidare, et iterum
 9 vadis illuc? Respondit Iesus: Nonne duode-
 cim sunt horae diei? Si quis ambulaverit in
 die, non offendit, quia lucem huius mundi vi-
 10 det; si autem ambulaverit in nocte, offendit,
 11 quia lux non est in eo. Haec ait et post haec
 dixit eis: Lazarus amicus noster dormit, sed
 12 vado ut a somno excitem eum. Dixerunt ergo
 discipuli eius: Domine, si dormit, salvus erit.
 13 Dixerat autem Iesus de morte eius; illi autem
 putaverunt quia de dormitione somni diceret.
 14 Tunc ergo Iesus dixit eis manifeste: Lazarus
 15 mortuus est; et gaudeo propter vos ut credatis,
 16 quoniam non eram ibi, sed eamus ad eum. Di-
 xit ergo Thomas, qui dicitur Didymus, ad con-
 discipulos: Eamus et nos, ut moriamur cum eo.
 17 Venit itaque Iesus et invenit eum quattuor

4 eam] eum A*sHOZsStBJURKsTh fff^el

6 *infirmatur XBJUDsRCs gat a b c d ffflr

7 dixit D] ait T e a, dicit *rel.*

8 ~ lapidare Iud. AFssStBeG e a b c d ffl

9 sunt horae ZV] ~ horae sunt *rel.* vl

10 in^t HBJKW c dz] > *rel.*

11 haec^t EplUsRCsW e a b ffflz] hoc *rel.*
dicit *codd.*

excitem *codd. pl.*, suscittem EpET e a b fffr

14 ~ dix. eis Iesus *codd.* vl

16 condiscipulos + suos F-MEpBsGDsThT
ut] et H*XBT c z Aug

8 J 8,59; 10,31 | 9 J 9,4s; 1 J 2,10s | 10 J 12,35 |
11 Mt 9,24; L 8,52 | 16 J 14,5; 20,24-28; 21.2 | 17 J 11,39

πρὸς θάνατον ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ,
 ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ δι' αὐτῆς. ἡγάπα 5
 δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐ-
 τῆς καὶ τὸν Λάζαρον. ὡς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθε- 6
 νεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπος δύο ἡμέρας.
 ἔπειτα μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς μαθηταῖς· ἄγωμεν 7
 εἰς τὴν Ἰουδαίαν πάλιν. λέγουσιν αὐτῷ οἱ μα- 8 8,59; 10,31
 θηταί· ῥαββί, νῦν ἐξήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰου-
 δαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ; ἀπεκρίθη Ἰη- 9 9,4a
 σοῦς· οὐχὶ δώδεκα ὥραί εἰσιν τῆς ἡμέρας; ἐάν
 τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει, ὅτι
 τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει· ἐὰν δέ τις 10 12,35
 περιπατῇ ἐν τῇ νυκτί, προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς
 οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. ταῦτα εἶπεν, καὶ μετὰ τοῦτο 11
 λέγει αὐτοῖς· Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμη- Mt 9,24
 ται· ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν. εἶπαν 12 L 8,52
 οὖν οἱ μαθηταὶ αὐτῷ· Κύριε, εἰ κεκοίμηται,
 σωθήσεται. εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θά- 13
 νάτου αὐτοῦ, ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς
 κοιμήσεως τοῦ ὕπνου λέγει. τότε οὖν εἶπεν 14
 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παρρησίᾳ· Λάζαρος ἀπέθανεν,
 ἰκαὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι οὐκ 15
 ἦμην ἐκεῖ· ἀλλὰ ἄγωμεν πρὸς αὐτόν. εἶπεν οὖν 16 14,5;
 Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος τοῖς συμμαθηταῖς· 20,24-28;
 ἄγωμεν καὶ ἡμεῖς, ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ. 21,2
 Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς εὗρεν αὐτόν τέσσαρας 17 11,39

τ. θυ²] αυτού P⁴⁵ c ff | sys sa | 5 ηγάπα] εφίλει D e a | ~ *
 Μαθ. κ. τ. αδ. αυτ. Μαρθαν Τα² Θ 565 1s 13ss 826² 138,
 hos tres fratres Mar. Marth. Laz. sys | 6 εμειν. + ο Ις D
 bff, ~ c | εν ω ην τ.] επι τω τ. P⁴⁵ (D) | 7 επειτα > Τα² *
 397 249² sysp | παλιν > Τα² S* sys ach | 8 λιθασ.] απο-
 κτειναι 579 1187 r Ef | 9 ωρας εχει η ημερα D | τη ημερα]
 τω φωτι Xs | 11s κοιμαται D lat pl. | ινα εξυπν.] του εξυπ- 12 *
 νισαι Τα² D Γ | 13 τ. κοιμησεως > Τα^{vb} e c sys gg | 14 ο
 Ις > 33 1321 047 1170 655 423 e a r | Λαζ. + ο φιλος ημων
 D p Ef | 16 συναποθαν. 826² G Ωρ | 17 inc. ηλθεν... κ.
 ευρ. Τα² D lat(-f) syspi | Ις + εις Βηθανιαν Τα² S² 33
 579 D 13 1689^r 348^r Xss 713 4 A² Ass 249² syspi gg |

- 19 ἤδη ἡμέρας ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ. ἦν δὲ ἡ
 Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων ὡς ἀπὸ στα-
 19 δίων δεκαπέντε. πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐλη-
 λύθεισαν πρὸς τὰς περὶ Μάρθαν καὶ Μαριάμ, ἵνα
 παραμυθῆσονται αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ [αὐ-
 20 τῶν]. ἡ οὖν Μάρθα ὡς ἤκουσεν ὅτι Ἰησοῦς ἔρχε-
 ται, ὑπήντησεν αὐτῷ· Μαριάμ δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἔκαθ-
 21 ἔζετο. εἶπεν οὖν ἡ Μάρθα πρὸς Ἰησοῦν· Κύριε,
 11,41 22 εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν ἀπέθιενεν ὁ ἀδελφός μου. καὶ
 νῦν οἶδα ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν Θεὸν δώσει σοι
 23 ὁ Θεός. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ἀναστήσεται ὁ ἀδελ-
 5,29; 6,40 24 φός σου. λέγει αὐτῷ ἡ Μάρθα· οἶδα ὅτι ἀναστή-
 25 σεται ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. εἶπεν
 αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή·
 5,24; 8,51 26 ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ καὶ ἀποθάνῃ ζήσεται, καὶ
 πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ ἀποθάνῃ
 6,69 27 εἰς τὸν αἰῶνα· πιστεύεις τοῦτο; λέγει αὐτῷ· ναί,
 Mt 16,16 Κύριε· ἐγὼ πεπίστευκα ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ
 υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος.
 28 Καὶ τοῦτο εἰποῦσα ἀληθῆν καὶ ἐφώνησεν
 Μαριάμ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς λάθρα εἰποῦσα·
 29 ὁ διδάσκαλος πάρεστιν καὶ φωνεῖ σε. ἐκείνη
 δὲ ὡς ἤκουσεν, ἐγείρεται ταχὺ καὶ ἔρχεται πρὸς
 11,20 30 αὐτόν· οὕτω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν κώ-

ηδη> Ta^{ab} D A* esysp ar gg co⁺ | εχοντα] οτι εθαψαν τ.

* Λαζ. sys (Ta¹) | 18 η> BS 1346 | ως> Ta¹ W* D sys |

* 19 Ιουδ] Ιεροσολυμων D | τας περι P⁴⁵] την Ta³ BSC*

33sss W D 1293s Xs 397 249s lat syri ar co⁺ | προς -

αυτων] προς Βηθανιαν ινα παραμ. Μαρθ. κ. Μαρ. sys |

20* αυτων> Bsl. W P⁴⁵ D Θ fl | ar | 21 Ke> B sys | απεθα-

γεν BSC* 33sss W P⁴⁵ D 565 544 1s 71 Xs 713 1093 Ks

* 280 s 397-423 Xp] ετεθνηκει rel. | 22 inc. αλλα κ. Ta³

ΨLrW P⁴⁵ D Θr 22s rel. pl. verss. | 24 εν 1 2 Ta^r Δ

27* 13 Xs Λ* 397 249s Xp | 25 κ. η ζωη> P⁴⁵ | sys (a) | 27 αυ-

τω+Μαρθα X^b a b c fl j l r sys gg | πιστευω Ta^{ab} B* 472

* ar¹ sysp gg co⁺ | θυ+τ. ζωντος Ta¹ 579 71 fl syi¹ | 28 λα-

* θρα] σιωπη Ta¹ D lat(-f) sys ar gg | 29 ηγερευθη, ηρχετο

Ta³ B-579 W (D) 1188 Xss 157 397 249s ab |

dies iam in monumento habentem. Erat au- 18
 tem Bethania iuxta Hierosolymam quasi stadiis
 quindecim. Multi autem ex Iudaeis venerant 19
 ad Martham et Mariam, ut consolarentur eas
 de fratre suo. Martha ergo ut audivit quia 20
 Iesus venit, occurrit illi: Maria autem domi
 sedebat. Dixit ergo Martha ad Iesum: Domi- 21
 ne, si fuisses hic, frater meus non fuisset mor-
 tuus. Sed et nunc scio quia quaecumque po- 22
 posceris a Deo, dabit tibi Deus. Dicit illi Ie- 23
 sus: Resurget frater tuus. Dicit ei Martha: 24
 Scio quia resurget in resurrectione in novis-
 simo die. Dixit ei Iesus: Ego sum resurrectio 25
 et vita; qui credit in me, etiam si mortuus
 fuerit, vivet; et omnis, qui vivit et credit in 26
 me, non morietur in aeternum. Credis hoc?
 Ait illi: Utique Domine, ego credidi, quia tu 27
 es Christus Filius Dei vivi, qui in hunc mun-
 dum venisti.

Et cum haec dixisset, abiit et vocavit Ma- 28
 riam sororem suam silentio dicens: Magister
 adest et vocat te. Illa ut audivit, surgit cito, 29
 et venit ad eum; nondum enim venerat Iesus 30

18 Hierosolyma AssM-ZBUGQ e a b ff l z

21 ~ non fuisset mort. fr. meus E a l p

25 dicit YH*StBeQW e d l r Aug

etsi Z*s^mJssl>RCs e a d f l p r

27 vivi X^eETW* ff] * > rel.

hunc * > AssMEp*StBs*JUC d Aug

28 et³ > AsHOZs*StBe*UV

29 surrexit Zs^mGDQsKsW vl(-l)

22 | 11,41s

24 | 5,25.29; 6,40

26 | 5,24; 8,51

27 | 6,69; Mt 16,16 | 30 | 11,20

in castellum; sed erat adhuc in illo loco, ubi
 31 occurrerat ei Martha. Iudaei ergo, qui erant
 cum ea in domo et consolabantur eam, cum
 vidissent Mariam, quia cito surrexit et exiit,
 secuti sunt eam dicentes: Quia vadit ad mo-
 32 numentum, ut ploret ibi. Maria ergo, cum ve-
 nisset ubi erat Iesus, videns eum cecidit ad
 pedes eius et dicit ei: Domine, si fuisses hic,
 33 non esset mortuus frater meus. Iesus ergo, ut
 vidit eam plorantem et Iudaeos, qui venerant
 cum ea, plorantes, infremuit spiritu et turba-
 34 vit seipsum ¹ et dixit: Ubi posuistis eum?
 35 Dicunt ei: Domine, veni et vide. ¹ Et lacrima-
 36 tus est Iesus. Dixerunt ergo Iudaei: Ecce quo-
 37 modo amabat eum. Quidam autem ex ipsis di-
 xerunt: Non poterat hic, qui aperuit oculos
 caeci nati, facere ut hic non moreretur?
 38 Iesus ergo rursus fremens in semetipso
 venit ad monumentum. Erat autem spelunca,
 39 et lapis superpositus erat ei. Ait Iesus: Tol-
 lite lapidem. Dicit ei Martha soror eius, qui
 mortuus fuerat: Domine, iam fetet, quatri-
 40 duanus est enim. Dicit ei Iesus: Nonne dixi
 tibi quoniam si credideris, videbis gloriam Dei?
 41 Tulerunt ergo lapidem; Iesus autem elevatis

31 ergo] igitur *codd.*, autem vl

32 dixit *codd.* e b c ff l z

33 fremuit A MZ*sBeIJGDsRKC s e a c f q

semet ipsum OssBsUMaKW b j z

37 ex ipsis dixer. G z Aug] ~ dix. ex ipsis *rel.*

potuit ZUW b | nati HC e] * > *rel.*

ut HZ*sIURT a ff] + *et *rel.*

39 est enim W a] ~ enim est *rel.*

quatrimum enim habet b c ff p r (z)

μην, ἀλλ' ἦν ἔτι ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ὑπήντησεν
 αὐτῷ ἡ Μάρθα. οἱ οὖν Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ' 31
 αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παραμυθούμενοι αὐτήν,
 ἰδόντες τὴν Μαριὰμ ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ
 ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ, δόξαντες ὅτι ὑπά-
 γει εἰς τὸ μνημεῖον ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ. ἡ οὖν 32 11,21
 Μαριὰμ ὡς ἦλθεν ὅπου ἦν Ἰησοῦς, ἰδοῦσα αὐ-
 τὸν ἔπεσεν αὐτοῦ πρὸς τοὺς πόδας, λέγουσα αὐ-
 τῷ· Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἴν μου ἀπέθανεν ὁ ἀδελ-
 φός. Ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτήν κλαίουσαν καὶ 33 13,21
 τοὺς συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας, ἐν-
 βριμήσατο τῷ πνεύματι καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν,
 ἰκαὶ εἶπεν· ποῦ τεθείκατε αὐτόν; λέγουσιν αὐ- 34
 τῷ· Κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε. ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς. 35 L 19,41
 ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν. 36
 τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπαν· οὐκ ἐδύνατο οὗτος ὁ 37
 ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ ποιῆσαι
 ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ;

Ἰησοῦς οὖν πάλιν ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ 38 Mt 27,60
 ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον· ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ
 λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ. λέγει ὁ Ἰησοῦς· ἄρατε 39
 τὸν λίθον. λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ τετελευ-
 τηκότος Μάρθα· Κύριε, ἤδη ὄζει· τεταρταῖος
 γάρ ἐστιν. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· οὐκ εἶπόν 40
 σοι ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς ὄψῃ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ;
 ἤρᾳν οὖν τὸν λίθον. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἤρᾳν τοὺς 41

30 ετι>LΔ P⁴⁵ D Θ^r 788s 124 rel. pl. | sy³ | 31 οι οντες * *
 -οικια κ.>(Ta^v)e sys|δοξαντ.] λεγοντες Taⁱⁿ ΨΔΘ 565^r
 788s 124 rel. pl. syih* sa⁺|εκει>Ta^{av} e sysp ach|32 αυ- *
 τω>Taⁱⁿ 579 D 28 Xs 397-423 a r ar | 33 εταραχθη τω *
 πνι ως εμβριμουμενος P⁴⁵ D Θ 1-22 131 660 p ar sa⁺|
 35 inc. και εδακρ. Ta^{ai(n)} S D Θ 788ss 346 828 1010 lat
 syspi ar gg bo|εδακρ.] lacrimae venerunt Iesu Ta sysp|
 38εμβριμησαμεν. C* 1241 954 Xs b ar |εις]επι Taⁿ D 28 4 |
 39 Ις+accedite et Ef(cf. sys 41)|αδελφη τ.τετελευτηκοτος *
 >Θ vl sys ach|Ke+cur tollunt lapidem sys|41 inc. οτε *
 ουν ηρ. D syi¹, κ. οτε Ta^v e syi¹ ar | λιθον+ου ην ο
 τεθνηκως κειμενος Δ 700-U 1071 rel. pl. gg (fsyh bo)|

- 12,30 42 ὁφθαλμοὺς ἄνω καὶ εἶπεν· Πάτερ, εὐχαριστῶ σοι
 3 Rg 18,36s 18,36s ὅτι ἤκουσάς μου. ἐγὼ δὲ ἤδειν ὅτι πάντοτέ μου
 ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα εἶ-
 43 πον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. καὶ
 ταῦτα εἰπὼν φωνῇ μεγάλη ἐκραύγασεν· Λάζα-
 44 ρε, δεῦρο ἕξω. ἐξηλθεν ὁ τεθνηκὼς δεδεμένος
 τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρίαις, καὶ ἡ ὄψις
 αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰη-
 σοῦς· λύσατε αὐτὸν καὶ ἄφετε αὐτὸν ὑπάγειν.
 45-53: 45 Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων, οἱ ἐλθόντες
 10,42 πρὸς τὴν Μαριὰμ καὶ θεασάμενοι ὃ ἐποίησεν,
 L 16,31 46 ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν· τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλ-
 θον πρὸς τοὺς φαρισαίους καὶ εἶπαν αὐτοῖς ἃ
 47 ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς. Συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιε-
 ρεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι συνέδριον, καὶ ἔλεγον·
 τί ποιούμεν, ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ ποιεῖ
 48 σημεῖα; ἐὰν ἀφῶμεν αὐτὸν οὕτως, πάντες πισ-
 τεύσουσιν εἰς αὐτόν, καὶ ἐλεύσονται οἱ Ῥω-
 μαῖοι καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ
 49 ἔθνος. εἷς δέ τις ἐξ αὐτῶν Καϊάφας, ἀρχιερεὺς
 ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς· ὑμεῖς
 18,14 50 οὐκ οἴδατε οὐδέν, οὐδὲ λογίζεσθε ὅτι συμφέρει
 ὑμῖν ἵνα εἷς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ

οφθαλ. †εις τ. ουρανον Ta¹ 544 1223 K-270 1200-473 a
 (b c f sysh^m sa) | 42 παρεστωτα Ta Θ 28 659 1093 A 397^a
 syrih sa | ειπον] λεγω Ta^{al} sysp Ef, ποιω Θ ar Ef¹ | 43 δευ-
 * ρο † ελθε P⁴⁵ sysi | 44 εξηλθ. BC*sL co⁺ Ωρ] και εξ.
 P⁴⁵ rel., και ευθυς Ta^{1a} D f p r z vg sysi | ~ χειρας, πο-
 δας Ta^{al} 579 28 118s 69 659 al. 348s 157 291 472s A
 45 * Ass 138 sy³ gg | αυτον³ Ta³ BC* 33-579 P⁴⁵ Θ 157 ff syi
 * co⁺] > rel. | 46 αυτων † ουκ επιστευον αλλα sys | τους
 † αρχιερεις κ. 13^r | ο > BCL D | 47 συνεδρ. † κατα τ. Ιυ
 Ta^{1a} 700 13^r 998 | ποιησωμ. Ta³ P⁴⁵ 28 1093 397 249^a
 e a b c f r sysp ar co⁺ | πολλα] τοιαυτα D e b c ff | 48 αι-
 ρουσιν P⁴⁵ Θ | τ. τοπον] τ. πολιν W 348s 16 2145 sys |
 * 49 Καιαφ. † ονοματι Taⁿ Θ c r sys, ~ Ta¹ 565 1^r 138
 * vl syri ar bo | 50 διαλογιζ. 579^r 700^r 124 rel. pl. | υμιν
 Taⁿ BL P⁴⁵ D 346 1188-1010 M 348 477 Xs Γ 4 1170s
 e a b ff l z bo] ημιν Ta^{an} rel., > S X^b Thdt |

sursum oculis, dixit: Pater, gratias ago tibi quoniam audisti me. Ego autem sciebam quia 42 semper me audis, sed propter populum, qui circumstat, dixi, ut credant quia tu me misisti. Haec cum dixisset, voce magna clamavit: 43 Lazare, veni foras. Et statim prodiit qui fuerat 44 mortuus ligatus pedes et manus institis, et facies illius sudario erat ligata. Dixit eis Iesus: Solvite eum et sinite abire.

11,45-56 *Concilium pontificum*

Multi ergo ex Iudaeis, qui venerant ad 45 Mariam et Martham et viderant quae fecit Iesus, crediderunt in eum. Quidam autem ex 46 ipsis abierunt ad pharisaeos et dixerunt eis quae fecit Iesus. Collegerunt ergo pontifices 47 et pharisaei concilium et dicebant: Quid facimus, quia hic homo multa signa facit? Si di- 48 mittimus eum sic, omnes credent in eum; et venient Romani et tollent nostrum locum et gentem. Unus autem ex ipsis Caiphas nomine, 49 cum esset pontifex anni illius, dixit eis: Vos nescitis quidquam nec cogitatis quia expedit 50 vobis ut unus moriatur homo pro populo, et

44 ligatis manib. et pedib. Ep^mD(Q)R gat e p r
dicit *codd.* vl(-a b)

~ Iesus eis A-MZB-UKCs (e) l

45 et Martham > *codd.* vl

Iesus > *codd.* (e) b c l z

47 faciemus H-XBJDsKTh e a b c f r z

48 credunt AX*sBeUGE ff

nostrum Z*JEW vl Aug] + *et *rel.*

49 nomine Z*G] * > *rel.* c ff z

50 vobis E e a b d ff l z] nobis *rel.*

51 non tota gens pereat. Hoc autem a semetipso
 non dixit; sed cum esset pontifex anni illius,
 prophetavit, quod Iesus moriturus erat pro
 52 gente, ¹et non tantum pro gente, sed ut filios
 53 Dei, qui erant dispersi, congregaret in unum. Ab
 illo ergo die cogitaverunt ut interficerent eum.
 54 Iesus ergo iam non in palam ambulabat
 apud Iudaeos, sed abiit in regionem iuxta de-
 sertum, in civitatem quae dicitur Ephrem, et
 55 ibi morabatur cum discipulis suis. Proximum
 autem erat Pascha Iudaeorum, et ascenderunt
 multi Hierosolymam de regione ante Pascha, ut
 56 sanctificarent se ipsos. Quaerebant ergo Iesum
 et colloquebantur ad invicem in templo stan-
 tes: Quid putatis, quia non venit ad diem fes-
 tum? Dederant autem pontifices et pharisaei
 mandatum, ut si quis cognoverit ubi sit, in-
 dicet, ut apprehendant eum.

12,1-19 *Cena in Bethania, sollemnis in-
 gressus in Hierusalem* (Mt 26,6-13; 21,1-11;
 Mc 14,3-9; 11,1-11; L 19,26-40)

12 Iesus ergo ante sex dies Paschae venit Be-
 thaniam, ubi Lazarus fuerat mortuus, quem
 2 suscitavit Iesus. Fecerunt autem ei cenam ibi,
 et Martha ministrabat, Lazarus vero unus erat

51 quod e a] quia *codd.*

52 sed Z*sBeMaDsT a b c {ff|z Aug] + et *rel.*

54 suis > A-H*XEp*UG d

56 venit MEp^mStIMaDRKCsW z] -iat *rel. pl.*

12,1 Laz. fuerat (EMa)Qs] ~ fuer. Laz. *rel.*

51 Nu 27,21

52 J 10,16; 1 J 2,2

55 2 Par 30,17; A 21,26; J 2,13

56 J 7,11

12,1 J 11,1.43s

2 L 10,40

καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται. τοῦτο δὲ ἀφ' 51 Nu 27,21
 ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυ-
 τοῦ ἐκείνου ἐπροφήτευσεν ὅτι ἔμελλεν Ἰησοῦς
 ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, καὶ οὐχ ὑπὲρ 52 10,16; 1 J 2,1
 τοῦ ἔθνους μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ
 Θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα συναγάγη εἰς ἓν. ἀπ' 53 95,4
 ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας ἐβουλεύσαντο ἵνα ἀπο-
 κτείνωσιν αὐτόν.

Ὁ οὖν Ἰησοῦς οὐκέτι παρρησίᾳ περιεπάτει 54 2 Par 30,17
 ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν
 χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραὶμ λεγομέ-
 νην πόλιν, κακεῖ διέτριβεν μετὰ τῶν μαθητῶν.
 ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέ- 55 96,1
 βησαν πολλοὶ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ
 τοῦ πάσχα, ἵνα ἀγνίσωσιν ἑαυτούς. ἐζήτουν οὖν 56
 τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔλεγον μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ
 ἐστηκότες· τί δοκεῖ ὑμῖν; ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν
 ἑορτήν; δεδώκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φα- 57
 ρισαῖοι ἐντολὰς ἵνα ἐάν τις γνῶ ποῦ ἐστὶν μη-
 νύση, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.

Ὁ οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἕξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα 12 1-8:
 ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος, ὃν ἤγει-
 ρεν ἐκ νεκρῶν ὁ Ἰησοῦς. ἐποίησαν οὖν αὐτῷ 2 Mt 26,6-13
 δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει, ὁ δὲ Λά- Mc 14,3-9
 11,1.43s
 98,1
 L 10,40s

51 αρχιερευς] αρχων W d | τ. ενιαυτου εκ. > P⁴⁵ e sys *
 Aug | 52 εσκορπισμ. P⁴⁵ D 700 | 53 ημερ.] ωρας L 1241 * *
 1293s X 1071 998 850s 397 249* syh* bo | εβουλευσ. BsW
 P⁴⁵ D Θ 13^r 1093 al. ΩQ¹ XQ] συνεβουλ. 065 rel., + οι
 Ιουδαιοι X^b 0141 317 e c f f f r | 54 εκειθεν > Ta^{an} 579 P⁴⁵ *
 D 1207 Γ V lat(-f) sys ach | χωραν + Σαμφουρειν D | διε-
 τριβ. P⁴⁵] εμεινεν BSLss 1241 W 397 249* syh^m ΩQ | τ.
 μαθητ.] αυτων κ. εβαπτισεν 33 | 55 του πασχα] τ. εορτης
 Ta V syr, προ τ. π. > 33 69 850s sys XQ | 56 δοκει υμιν]
 δοκειτε Ta D lat sysp bo⁺ | 57 εντολην Ta^fin Ψ-892 D *
 Θs 21s 13-1207 U^r rel. pl. lat syh* ar gg co⁺ | 12,1 Λα- *
 ζαρος Ta BsLW Xs e a c r syp i sa XQ] + ο τεθνηκως
 065 rel. | (o) Ic² Ta BsLΔ 065 W D 826^r 1188 2145 047
 472 al. A al. Λ^{ss} EG r vg syh co⁺] > rel. |

- 7.38 3 ζαρος εἷς ἦν ἐκ τῶν ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ. ἡ
οὖν Μαριὰμ λαβοῦσα λίτραν μύρου νάρδου πισ-
τικῆς πολυτίμου ἤλειψεν τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ
καὶ ἐξέμαξεν ταῖς θριξίν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐ-
τοῦ· ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ
4 μύρου. λέγει δὲ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης εἷς ἐκ
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ὁ μέλλων αὐτὸν παραδι-
5 δόναι· διὰ τί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τρια-
13,29 6 κοσίων δηναρίων καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; εἶπεν δὲ
L 8.3 τοῦτο οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ'
ὅτι κλέπτῃς ἦν καὶ τὸ γλωσσόκομον ἔχων τὰ βαλ-
7 λόμενα ἐβάσταζεν. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· ἄφες αὐ-
τήν, ἵνα εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου
Dt 15,11 8 τηρήσῃ αὐτό. τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε
99.10 9 μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε." Ἐγὼ οὖν
ὁ ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ἐκεῖ ἐστίν,
καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα
καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν ὃν ἠγειρεν ἐκ νεκρῶν.
10 ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ τὸν Λά-
7,31 11 ζαρον ἀποκτείνωσιν, ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆ-
γον τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν.
100,1 12 Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς
12-19: τὴν ἑορτήν, ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται Ἰησοῦς εἰς

100,1
12-19:
Mt 21,1-11
Mc 11,1-10
I. 19,29-40

- 2 εκ BS lat Ωρ] > rel. | συνακειμ. 33 28 71 348^r 1071
* 713 al. 397 249^s | 3 ναρδου > D 1194 e b c ff r | πολυτιμ.
+κ. κατεχεεν τ. κεφαλῆς τ. Ιυ κατακειμενου (Mt 26,7)
Ta^{si} sys, > e a b ff | θριξ. +τ. κεφαλῆς 065 Xs syi co⁺ |
τ. ποδ. αυτου > Ta^{sv} 565 1^r 291 1093 sys Or | οικια +
ολη Ta¹ Θ 565 1-124 660 1170s r sysi | 4 Ιουδ. + Σιμων-
νος ΨΔ 065 Θs 13 rel. pl. (U Fss vl) | Σκαρ. vl sy⁴,
απο Καρυωτου D | 5 επραθη + επανω 1241 Xs | διακοσ.
L 579 118s 13^r X^b 138 | 6 εχων Bs 33sss W D Θ 565 (1^r)
vg Ωρ] ειχεν κ. rel. | 7 αφετε 713 a syi¹ sa⁺ Amb Xρ |
ινα... τηρηση Ta^r B-579 W D Θ Xs 1170s Ks al. X^b
lat(-f) syih^m ar co⁺] τετηρηκεν rel. | ινα] οτι 13 826s
8 * 828 | 8 > D sys | γαρ > Ta^{si} L Θ syi ar | 9 inc. οχλ. δε
πολυς εκ τ. Ιουδ. ηκουσαν Ta^{si} D vl pl. co⁺ (sy^p) | μο-
11 * νον > D 245 e b sys | 12 πολυς > 33 X^b b |

ex discumbentibus cum eo. Maria ergo acce- 3
 pit libram unguenti nardi pistici pretiosi, et
 unxit pedes Iesu et extersit pedes eius ca-
 pillis suis; et domus impleta est ex odore un-
 guenti. Dixit ergo unus ex discipulis eius, Iu- 4
 das Iscariotes, qui erat eum traditurus: Quare 5
 hoc unguentum non venit trecentis denariis
 et datum est egenis? Dixit autem hoc, non 6
 quia de egenis pertinebat ad eum, sed quia
 fur erat et loculos habens ea quae mitteban-
 tur portabat. Dixit ergo Iesus: Sinite illam ut 7
 in diem sepulturae meae servet illud. Pauperes 8
 enim semper habetis vobiscum, me autem non
 semper habetis. Cognovit ergo turba multa ex 9
 Iudaeis quia illic est, et venerunt non prop-
 ter Iesum tantum, sed ut Lazarum viderent,
 quem suscitavit a mortuis. Cogitaverunt autem 10
 principes sacerdotum ut et Lazarum interfice-
 rent, quia multi propter illum abibant ex Iu- 11
 daeis et credebant in Iesum.

In crastinum autem turba multa, quae ve- 12
 nerat ad diem festum, cum audissent quia ve-

3 ~ capillis suis pedes eius *codd.* v1

4 dixit c f] dicit *codd.*

Scariot(h)is A^rI-GE^rThW z

6 exportabat I MaTW b ffz, auferebat E e a c

7 sinite M B J D R (a) Amb] *sine *rel.*

diem Ep J D^r V W v1 pl.] die *rel.*

8 habebitis^{bis} O^cX^{*}Z^{*}BD^rKCs e c z Aug

9 est] esset BssGsQ c d z

3 L 7,38

6 L 8,3; J 13,29

8 Dt 15,11

9 J 11,56s

11 J 7,31

13 nit Iesus Hierosolymam, acceperunt ramos palmarum et processerunt obviam ei et clamabant :

*Hosanna,
benedictus, qui venit in nomine Domini,
Rex Israhel.*

14 Et invenit Iesus asellum et sedit super eum, sicut scriptum est :

15 *Noli timere filia Sion :
ecce rex tuus venit
sedens super pullum asinae.*

16 Haec non cognoverunt discipuli eius primum ; sed quando glorificatus est Iesus, tunc recordati sunt quia haec erant scripta de eo, et
17 haec fecerunt ei. Testimonium ergo perhibebat turba, quae erat cum eo quando Lazarum vocavit de monumento et suscitavit eum a mortuis. Propterea et obviam venit ei turba, quia
18 tuis. Propterea et obviam venit ei turba, quia
19 audierunt eum fecisse hoc signum. Pharisei ergo dixerunt ad semetipsos : Videte quia nihil proficimus ? ecce mundus totus post eum abiit.

12,20-50 *Ultima verba Christi ad populum, epillogus evangelistae*

20 Erant autem quidam gentiles ex his, qui
21 ascenderant, ut adorarent in die festo. Hi ergo

12 Hierosolyma AssMsZStBeUQ e a b f r z
16 haec + autem a c d f r
17 quando] quia MG(E* r, e a d)
18 obvia U(Z)
20 ~ gentiles quidam *codd.* vl(-a r)

13 Lv 23,40; Ps 117,25s; Mt 23,39; J 1,49; 6,15; 18,33.36

15 Is 40,9; Zch 9,9

16 J 2,22; 7,39

19 J 3,26; 11,48; A 5,28

20 A 8,27; 24,11

Ἱεροσόλυμα, ἔλαβον τὰ βατὰ τῶν φοινίκων καὶ 13 Ps 117,25s
ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ, καὶ ἐκραύγαζον·

Ὡσαννά,

εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου,
καὶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ.

εὐρῶν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον ἐκάθισεν ἐπ' αὐτό, 14 101,7
καθὼς ἐστὶν γεγραμμένον·

Μὴ φοβοῦ, θυγάτηρ Σιών·

15 Is 40,9
Zch 9,9

Ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται,
καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου.

Ταῦτα οὐκ ἔγνωσαν αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ τὸ πρῶ- 16 102,10
τον, ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη Ἰησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν 2,22; 7,39
ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα καὶ ταῦτα
ἐποίησαν αὐτῷ. Ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ' 17
αὐτοῦ ὅτε τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημεί-
ου καὶ ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. διὰ τοῦτο καὶ 18
ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος, ὅτι ἤκουσαν τοῦτο αὐ-
τὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον. οἱ οὖν φαρισαῖοι 19 3,26; 11,48
εἶπαν πρὸς ἑαυτούς· θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε
οὐδέν· ἴδε ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν.

Ἦσαν δὲ Ἕλληνές τινες ἐκ τῶν ἀναβαινόν- 20 A 8,27; 24,11
των ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ· οὗτοι οὖν 21

13 απαντησ. 28 1194s Us 245 1093s 1170s Ar V al. Ωρ, *
συναπτησ. L D 13-828 X al. 397-423 | εκραυγ.+ λεγον-
τες Ta^{a(a)} S D 565 1-13 1689-828 348 Xss 4 al. Q A^a al.
X^b a ff syspi ar gg bo | 15 θυγατηρ BL 579s W D 565ss
659 X 047s al. Ass al. Ass] -τερ rel. | ερχετ.+ σοι Ta^a
565 138 249 423 e c sysp gg sa | 16 εγνωσ.] ενοησαν D Θ | *
Ic] ο υιος τ. ανθρωπου 213 | τοτε > Ta W e b c | sysp| επ
αυτω] περι αυτου 1241 D Θ ar | 17 οτε] οτι Ta L 579 D *
544 440 K^a E^a vl sysp ar co⁺ | 18 και > Ta^a Δ 185 1194 *
1279s 245 472 al. Λ ΕΗ vl gg bo (Ta syp ar) | υπηνητησαν
οι οχλοι Ta D c syspi bo | 19 φαρισ.+ συμβουλιον εποιη-
σαν κατ αυτου κ. 346 472 | ωφελουμεν Ta^{a1} c fr vg co,
ωφελει 477 028 ff | κοσμος+ολος Ta^{a1a} Ψsss D 13^r 954s
7 Xss 440 al. 397-249 lat syspih⁺ ar gg bo | 20 αναβαιν.
+ εις Ιεροσολ. 13 1689-230 348^a 251 |

- 1,44
L 19,3; 23,8 προσηλθον Φίλιππῳ τῷ ἀπὸ Βηθσαιῶν τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες· κύριε, θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν. ἔρχεται ὁ Φίλιππος καὶ λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ· καὶ πάλιν ἔρχεται Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος καὶ λέγουσιν τῷ Ἰησοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκρίνεται αὐτοῖς λέγων· Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσῶν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει. ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολλύει αὐτήν, καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. ἐὰν ἐμοὶ τις διακονῇ, ἐμοὶ ἀκολουθείτω, καὶ ὅπου εἰμι ἐγώ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται· ἐάν τις ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ.
- 103,4 23
104,10 24
R 14,9
1 C 15,36
105,8 25
Mt 10,39
L 14,26; 17,33
106,10 26
14,3; 17,24
107,4
108,10 27
Mt 26,38
108,10
5,37 28
Mt 3,17; 17,5
L 22,43 29
11,42 30
14,30; 16,11
L 10,18 31

* 22 παλιν > Ta^{ai} B1. Θ A 317 a syspi ar gg sa⁺ | ερχεται², και⁴ > Ta^{an} Ψs 892^r W-1242 K^r rel. lat(-e a) syph ar sa⁺ | λεγουσ. +αμφοτεροι Ta^v sys | 23 αποκριν. Bs 33s
* 579 W X] απεκριθη Θ 13^r 1170s, -νατο rel. | 25 απολλυει
* Ta^v B-LW 1170s ff ar ach] -λεσει rel. | 26 εσται] εστω 579 826^a 245 473 V 397-423 | 28 πατερ +αγιε 544 826^a 71^c 477 2430 A^r | σου] μου B | το ονομα] τ. υιον 33s 579 1 118s 826^a al. Xss 1187s X^b 317 syh^m gg Or, +εν τη δοξη η ειχον παρα σοι προ του τ. κοσμον γενεσθαι D | ονομα +κ. ευθυς sys | ηλθ ουν] κ. εγενετο D, κ. ηκουσθη Ta sysp | ουραν. +λεγουσα Taⁱⁿ 1241 D Π^cX^b 249^a e a c sysh | 29 βροντη γεγονεν Ta^{av} D vl | 30 γεγον.] ηλθεν Taⁱⁿ lat(-f) ar sa⁺, εληλυθ. 579 Θ, ηκουσθη sys |

accesserunt ad Philippum, qui erat a Beth-
 saida Galilaeae, et rogabant eum dicentes: Do-
 mine, volumus Iesum videre. Venit Philippus 22
 et dicit Andreae, Andreas rursus et Philip-
 pus dixerunt Iesu. Iesus autem respondit eis 23
 dicens: Venit hora, ut clarificetur Filius ho-
 minis. Amen, amen dico vobis, nisi granum 24
 frumenti cadens in terram mortuum fuerit,
 ipsum solum manet; si autem mortuum fuerit,
 multum fructum affert. Qui amat animam 25
 suam, perdet eam; et qui odit animam suam
 in hoc mundo, in vitam aeternam custodit eam.
 Si quis mihi ministrat, me sequatur, et ubi 26
 sum ego, illic et minister meus erit. Si quis
 mihi ministraverit, honorificabit eum Pater
 meus. ¹Nunc anima mea turbata est. Et quid 27
 dicam? Pater, salvifica me ex hac hora. Sed
 propterea veni in horam hanc. Pater, clari- 28
 fica nomen tuum. Venit ergo vox de caelo:
 Et clarificavi et iterum clarificabo. ¹Turba ergo 29
 quae stabat et audierat, dicebat tonitruum esse
 factum. Alii dicebant: Angelus ei locutus est.
 Respondit Iesus et dixit: Non propter me 30
 haec vox venit, sed propter vos. Nunc iudi- 31

22 dicunt A-MX^oEp*StBeGTh a b c d ff | Iesum
 HZU | 23 glorificetur A-XEpStGTh e d Aug | 26 mi-
 ministraverit] -strabit A-M(Ep* l), -strat Ep^mR a c d |
 27 salvum me fac OX*sUKs z (Q) | hac hora EpB
 GCW a b c f ff z* (e l r) Aug] ~ hora hac *rel.* | 28 no-
 men tuum BMaCW e a c f ff l Aug] ~ tuum nom. *rel.* |
 29 dicebat] -bant A-H^oOS^tEThT e c d l] ~ factum esse
codd. | 30 haec vox V ff l Tert Aug] ~ vox haec *rel.*

24 R 14,9; 1 C 15,36 | 25 Mt 10,39; L 14,26; 17,33 |
 26 J 14,3; 17,24 | 27 Ps 6,3s; 41,6s; Mt 26,38 | 28 J 5,37;
 Mt 3,17; 17,5 | 29 L 22,43 | 30 J 11,42

cium est mundi, nunc princeps huius mundi
 32 eicietur foras. Et ego, si exaltatus fuero a ter-
 33 ra, omnia traham ad me ipsum. Hoc autem
 dicebat significans qua morte esset moriturus.
 34 Respondit ei turba: Nos audivimus ex lege,
 quia Christus manet in aeternum, et quomodo
 tu dicis: Oportet exaltari Filium hominis? Quis
 35 est iste Filius hominis? Dixit ergo eis Iesus:
 Adhuc modicum lumen in vobis est. Ambu-
 late dum lucem habetis, ut non vos tenebrae
 comprehendant; et qui ambulat in tenebris,
 36 nescit quo vadat. Dum lucem habetis, credite
 in lucem, ut filii lucis sitis. Haec locutus est
 Iesus et abiit et abscondit se ab eis.

37 Cum autem tanta signa fecisset coram eis,
 38 non credebant in eum, ¹ut sermo Esaiiae pro-
 phetae impleteretur, quem dixit:

*Domine, quis credidit auditui nostro?
 et brachium Domini cui revelatum est?*

39 Propterea non poterant credere, quia iterum
 dixit Esaias:

40 *Excaecavit oculos eorum,
 et induravit cor eorum,*

34 oportet > Z*JU

35 eis > AssMX^cStK z*

~ tenebrae vos *codd.* gat

vadit EpD gat d, eat e a b m r

36 est + eis A·MX^cSt

40 cor eorum e a b c f i l q r Aug] ~ eorum cor *rel.*

31 J 14,30; 16,11; L 10,18

32 J 8,28

34 Ps 109,4; Is 9,6s; Dn 7,14

35 J 8,12; 9,5; 11,10

36 E 5,8; Mt 23,39

38 Is 53,1; R 10,16

39s Is 6,9s; Mt 13,1^s; A 28,26s

κόσμου τούτου. νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τού-
του ἐκβληθήσεται ἔξω· καὶ γὰρ ἐὰν ὑψωθῶ ἐν τῆς 32 8,28
γῆς, πάντας ἔλκυσω πρὸς ἐμυατίν. τοῦτο δὲ 33
ἔλεγεν σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἡμελλεν ἀποθνήσ-
κειν. ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ ὁ ὄχλος· ἡμεῖς ἠκού- 34 Ps 109,4
σαμεν ἐκ τοῦ νόμου ὅτι ὁ Χριστὸς μένει εἰς τὸν Is 9,7; Dn 7,14
αἰῶνα, καὶ πῶς λέγεις σὺ ὅτι δεῖ ὑψωθῆναι τὸν
υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; τίς ἐστιν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου; εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἔτι μι- 35 8,12; 9,5
κρὸν χρόνον τὸ φῶς ἐν ὑμῖν ἐστιν. περιπατεῖτε 11,10
ὡς τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβ-
ῃ· καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ οὐκ οἶδεν
ποῦ ὑπάγει. ὡς τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε εἰς τὸ 36 E 5,8
φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε. Ταῦτα ἐλάλησεν Mt 23,39
ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ' αὐτῶν.

Τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμι- 37
προσθεν αὐτῶν οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν, ἵνα ὁ 38 Is 53,1
λόγος Ἡσαίου τοῦ προφήτου πληρωθῆ ὃν εἶπεν R 10,16

*Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν;
καὶ ὁ βραχίων Κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη;*

διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο πιστεύειν, ὅτι πάλιν εἶ- 39 109,1
πεν Ἡσαίας Is 6,9s
Mt 13,14s

*Τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς,
καὶ ἐπώρρωσεν αὐτῶν τὴν καρδίαν,
ἵνα μὴ ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς*

40 A 28,26s

31 νυν 1[∞]2 Λ* syi | τουτου¹ > Ta^{an} W D 185 71 1093 *
b ff l r vg sys | τουτου 1[∞]2 S* 579 13 69 | εξω] κατω Θ
1093 e b ff l r sys sa Xq | 32 εαν] οταν Ta^{an} 1241 157 e a ff *
syspi ar gg Ωq Did Bas Xq | παντα Ta^{an} S* D 1355 lat |
34 ουν B-ΨL^{ss}W X^{ss} 1093 317 syih^m sa] > rel. | ανθρω- *
που 1[∞]2 28 788s 828* 71 1279 Ess | 35 εν υμιν] μεθ υμων *
Δ 700 28s 124 1424 pl. M^rU al. 245s Γ-1093 ΑΛ^r 850s
syspi gg co⁺] ως BΨLW D 565 1* X 291 A^r X^b 138] εως
rel. | 36 ως B-L 579 W D Θ ΑΙΙ^r 138 Ath] εως rel. | ο > *
BΨL D | 38 τ. προφητ > 13-828 245 r ach Did Xq | *
39 οτι παλιν] κ. γαρ D | 40 αυτων 1[∞]2 D | οφθαλμοις 40 *
+ κ. τ. ωσιν ακουσωσιν 544 13^r |

καὶ νοήσωσιν τῇ καρδίᾳ καὶ σιραφῶσιν,
καὶ λάσομαι αὐτούς.

- 110,10 41 ταῦτα εἶπεν Ἡσαΐας, ὅτι εἶδεν τὴν δόξαν αὐ-
Is 6,1
7,48; 9,22 42 τοῦ, καὶ ἐλάλησεν περὶ αὐτοῦ. ὅμως μέντοι
καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς
αὐτόν, ἀλλὰ διὰ τοὺς φαρισαίους οὐχ ὠμολό-
5,44 43 γουν, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται· ἠγάπη-
σαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἢ περ
τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ.
- 111,1 44 Ἰησοῦς δὲ ἔκραξεν καὶ εἶπεν· Ὁ πιστεύων εἰς
Mt 10,40 ἐμὲ οὐ πιστεύει εἰς ἐμὲ ἀλλὰ εἰς τὸν πέμψαντά
14,9 45 με, καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με.
112,10 46 ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πισ-
12,36; 8,12 47 τεύων εἰς ἐμὲ ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνη. καὶ ἐάν τις
3,15.17; 8,15 47 μου ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων καὶ μὴ φυλάξῃ, ἐγὼ οὐ
κρίνω αὐτόν· οὐ γὰρ ἦλθον, ἵνα κρίνω τὸν κόσ-
Hb 4,12 48 μον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον. ὁ ἀθετῶν ἐμὲ
Ap 19,15 καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου ἔχει τὸν κρί-
νοντα αὐτόν· ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα, ἐκεῖνος κρινεῖ
49 αὐτόν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ὅτι ἐγὼ ἐξ ἑμαυτοῦ
οὐκ ἐλάλησα, ἀλλ' ὁ πέμψας με πατήρ αὐτός μοι
8,26.28 50 ἐντολὴν δέδωκεν τί εἴπω καὶ τί λαλήσω. καὶ οἶδα
ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐστίν. ἃ οὖν ἐγὼ
λαλῶ, καθὼς εἶρηκέν μοι ὁ πατήρ, οὕτως λαλῶ.

καὶ²+μη D e a fl | τη καρδια συνωσιν S 544 1223 K-482
(ffl q) | σιραφ. B-L 579 W D*] επισιραφ. (-στρεψ.) rel. |
41 οτι B-L 579 Θ 28 1 M Xs 472 A 850s e syi ar co⁺ Ep |
επει W, οτε Ta³ rel. | αυτου¹] τ. θυ Θ 13-828 | syih* co⁺
43 * (D) | 42 και > Ta³ W 660 e c ffl sa⁺ | 43 ηπερ] υπερ S
33s 579 W 565 1-13 69 543-828 Xss 245 V | 44 εκραξεν
1241 D Θ 13ss 826* A* vl ar | ειπ.] ελεγεν D Θ 13^r 1170
46 * b c ffl q (e a r) ar | με 44 45 579 1216 U 713 472 b ach |
* 47 μου+μη 579 W e syi | μη > 1241 0124 D Θ 185 71
245 472 399s vl(-qz) sa | φυλαξη B-L 579 W D Θ 565
1-828 Xss Ass 280 660 al. 397-423 lat pl. sy⁴ ar co⁺] |
πιστευση rel. syh^m | κ. μη φυλαξη > e | 49 ελαλ.] εληλυ-
θα 892 0124 Θ^c 565 954 1071 Γ Xρ | 50 ειρηκ.] ενετει-
λατο 13^r sys ar^m gg |

*ut non videant oculis
et non intellegant corde et convertantur,
et sanem eos.*

Haec dixit Esaias, quando vidit gloriam 41
eius et locutus est de eo. Verumtamen et ex 42
principibus multi crediderunt in eum; sed prop-
ter pharisaeos non confitebantur, ut e synagoga
non eicerentur. Dilexerunt enim gloriam ho- 43
minum magis quam gloriam Dei.

Iesus autem clamavit et dixit: Qui credit 44
in me, non credit in me, sed in eum qui misit
me. Et qui videt me, videt eum qui misit me. 45
Ego lux in mundum veni, ut omnis, qui cre- 46
dit in me, in tenebris non maneat. Et, si quis 47
audierit verba mea et non custodierit, ego non
iudico eum; non enim veni, ut iudicem mun-
dum, sed ut salvificem mundum. Qui spernit 48
me et non accipit verba mea, habet qui iu-
dicet eum. Sermo, quem locutus sum, ille iudi-
cabit eum in novissimo die. Quia ego ex me 49
ipso non sum locutus, sed qui misit me Pa-
ter, ipse mihi mandatum dedit quid dicam et
quid loquar. Et scio quia mandatum eius vita 50
aeterna est. Quae ergo ego loquor, sicut dixit
mihi Pater, sic loquor.

non² * > *codd.* gat b c ff q r z

41 quando] quia e

42 et > X*BJGDsRKsW e c ff l

e] de *codd.* vl

47 salvum faciam OZUssV gat a c l r z Aug, sal-
vem e d f

41 Is 6,1 | 42 J 7,48; 9,22

43 J 5,44 | 44 Mt 10,40

45 J 14,9

46 J 12,35; 8,12

47 J 3,17; 8,15

48 Hb 4,12; Ap 2,16; 19,15

50 J 8,26.28

13-19 *Caritas Christi, Filii Dei et sacerdotis in passione* (Mt 26-27; Mc 14-15; L 22-23)

13,1-38 *Cena, lotio pedum, proditoris manifestatio, negatio Petri praedicta* (Mt 26,17-35; Mc 14, 12-25; L 22,7-38)

13 Ante diem festum Paschae, sciens Iesus quia venit hora eius ut transeat ex hoc mundo ad Patrem, cum dilexisset suos, qui erant
 2 in mundo, in finem dilexit eos. Et, cena facta, cum diabolus iam misisset in cor ut traderet
 3 eum Iudas Simonis Iscariotae, sciens quia omnia dedit ei Pater in manus et quia a Deo
 4 exivit et ad Deum vadit, surgit a cena et ponit vestimenta sua, et, cum accepisset lin-
 5 teum, praecinxit se. Deinde mittit aquam in pelvim et coepit lavare pedes discipulorum
 6 et extergere linteo, quo erat praecinctus. Venit ergo ad Simonem Petrum. Et dicit ei Pe-
 7 trus: Domine, tu mihi lavas pedes? Respondit Iesus et dixit ei: Quod ego facio, tu nescis
 8 modo, scies autem postea. Dicit ei Petrus: Non lavabis mihi pedes in aeternum. Respon-
 9 dit ei Iesus: Si non laverō te, non habebis partem mecum. Dicit ei Simon Petrus: Do-
 10 mine, non tantum pedes meos, sed et manus et caput. Dicit ei Iesus: Qui lotus est, non in-

1 diem T ff* z] †. *autem *rel.*

hora eius JE e a c f f z Aug] ~ eius hora *rel. pl.*

2 inmisisset ZBMaKsW a d z

cōr O^cIKsTW e b d ff m z Aug] corde *rel.*

5 misit O^rStBeUEKsCs a b ff l m q r z

7 dixit ECs vl(-e l)] dicit *rel.*

8 ei Iesus OXEplUssVCsW c f] ~ Iesus ei *rel.*

habes A-HXsStUsKC a b d l

1 J 7,30; 8,20; 15,13; G 2,20; 1 J 3,16 | 2 J 11,27;
 L 22,3 | 3 J 3,35; 16,28; 17,2 | 4 Mt 11,29; 20,28;
 L 12,37 | 7 J 13,12ss

Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα εἰδὼς ὁ Ἰη- 13 7,30; 8,20;
 σοῦς ὅτι ἦλθεν αὐτοῦ ἡ ὥρα ἵνα μεταβῆ ἐκ τοῦ 15,13
 κόσμου τούτου πρὸς τὸν πατέρα, ἀγαπήσας τοὺς G 2,20
 ἰδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τέλος ἠγάπησεν 1 J 3,16
 αὐτούς. καὶ δείπνου γινομένου, τοῦ διαβόλου 2 113,9
 ἤδη βεβληκότος εἰς τὴν καρδίαν ἵνα παραδοῖ L 22,3
 αὐτὸν Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης, εἰδὼς ὅτι 3 114,3
 πάντα ἔδωκεν αὐτῷ ὁ πατήρ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ 3,35; 16,28
 ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθεν καὶ πρὸς τὸν Θεὸν ὑπά- 17,2
 γει, ἐγείρεται ἐκ τοῦ δείπνου καὶ τίθησιν τὰ ἱμά- 115,10
 τια, καὶ λαβὼν λέντιον διέζωσεν ἑαυτὸν. εἶτα 4 Mt 11,29;
 βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα, καὶ ἤρξατο νίπ- 20,28
 τειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν καὶ ἐκμάσσειν τῷ 5 L 12,37
 λεντίῳ ᾧ ἦν διεζωσμένος. ἔρχεται οὖν πρὸς Σί- 6
 μωνα Πέτρον· καὶ λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος· Κύριε, 7
 σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς 7
 καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὁ ἐγὼ ποιῶ σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι, 13,12
 γνώση δὲ μετὰ ταῦτα. λέγει αὐτῷ Πέτρος· οὐ μὴ 8
 νίψης μου τοὺς πόδας εἰς τὸν αἰῶνα. ἀπεκρίθη
 Ἰησοῦς αὐτῷ· ἐὰν μὴ νίψω σε, οὐκ ἔχεις μέρος 9
 μετ' ἐμοῦ. λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος· Κύριε, μὴ 9
 τοὺς πόδας μου μόνον ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ
 τὴν κεφαλὴν. λέγει αὐτῷ Ἰησοῦς· ὁ λελουμένος 10
 οὐκ ἔχει χρεῖαν εἰ μὴ τοὺς πόδας νίψασθαι, ἀλλ'

I ηλθ. B- 892 W Θ 565 1-828 M X 1071 713 1093s al. A* *
 X^b 1820-423 Ωρ Χρ] εληλυθεν rel. | 2 γινομ. Ta BS* ΨL
 579 W 1582s 1293 X 713 d syi ar ach] γενομ. rel. | δευτ.
 γιν. > Ta^v | ηδη > Ta³ 482 a c sysp gg | Ιουδας > 2193
 13^r 047 1354 c | 2s > Ta^f | 3 ειδως + δε 13^r 477 713 1170
 Ω b syrh⁺, και Ta^{av} sysi bo | 5 inc. ειτα λαβων υδωρ βαλλ. *
 Ta^a D 13^r 1242 sys ar Af DAp | 6 inc. et cum venisset *
 Ta^{av} e sysp | και > BL D e | r syi co⁺ Ωρ | εκεινος] Petrus
 Taⁱⁿ e a c f q vg, Simon Ta sysp, > BS* 1820 b bo Ωρ |
 7 ποιω + σοι W sysh^m | αρτι > e b r sys | 8 Πετρ. + Ke D Θ 7 *
 Π^e | σε] τ. ποδας σου e a c f syi gg | 9 ~ Πετρ. Σιμ. BW, *
 Σιμων > D 2193 1293 1354 | μου > Ta D 69 185 71 213 472
 280 661 EGs vl(-f q) | 10 ει μη B-579 W D 1-230 348 1071 *
 K pl. 397 249^a lat Xρ] η rel. | ει μη τ. ποδ. > S c vg^l
 Ωρ^l Tert Aug Hier (579) | ποδ. + μονον D Θ sysp Χρ]

- 15,3 ἔστιν καθαρὸς ὅλος· καὶ ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε, ἀλλ'
 6,64.70s 11 οὐχὶ πάντες. ἦδει γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν·
 διὰ τοῦτο εἶπεν ὅτι οὐχὶ πάντες καθαροὶ ἐστε.
 12 Ὅτε οὖν ἔνιψεν τοὺς πόδας αὐτῶν καὶ ἔλα-
 βεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἀνέπεσεν πάλιν, εἶπεν
 116.3 13 αὐτοῖς· Γινώσκετε τί πεποίηκα ὑμῖν; Ἵμεῖς φω-
 Mt 23,8.10 νεῖτέ με· ὁ διδάσκαλος καὶ ὁ Κύριος, καὶ καλῶς
 117,10 14 λέγετε· εἰμὶ γάρ. Ἵ εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πό-
 Sir 32,1 δας ὁ Κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφεί-
 L 22,27 λετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας· ὑπόδειγμα γὰρ
 1 T 5,10 15 λετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας· ὑπόδειγμα γὰρ
 Ph 2,5; C 3,13 ἔδωκα ὑμῖν ἵνα καθὼς ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν καὶ
 1 P 2,21; 5,3
 118,3 16 ὑμεῖς ποιῆτε. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστιν
 Mt 10,24 δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ, οὐδὲ ἀπόστο-
 17 λος μείζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν. εἰ ταῦτα οἴδατε,
 Mt 7,24 Ja 1,25 18 μακάριοί ἐστε ἐὰν ποιῆτε αὐτά. οὐ περὶ πάν-
 119,10 Ps 40,10 των ὑμῶν λέγω· ἐγὼ οἶδα τίνας ἐξελεξάμην· ἀλλ'
 14,29 19 ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· ὁ τρώγων μου τὸν ἄρτον
 ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ τὴν πτέρναν αὐτοῦ. ἀπ' ἄρτι
 λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα πιστεύσητε
 120,1 20 ὅταν γένηται ὅτι ἐγὼ εἰμι. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
 Mt 10,40 ὁ λαμβάνων ἄν τινα πέμψω ἐμὲ λαμβάνει, ὁ δὲ
 121,4 ἐμὲ λαμβάνων λαμβάνει τὸν πέμψαντά με.
 21 Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς ἔταράχθη τῷ πνεύ-
 Mt 26,21-25 Mc 14,18-21 L 22,21ss 12,27 ματι καὶ ἔμαρτύρησεν καὶ εἶπεν· ἀμὴν ἀμὴν λέ-

αλλ. εστ.] εστ. γαρ Ta^{al} D | syspi ar | 11 οτι BC-LW 1582s
 213s 1170s 1820 397 317 vl syri ar co⁺] > rel. | δια-εστε

* > D | 12 και^l > Ta^{al} SΨss 348^r 213s 713 1093 A X^b al.
 vl(-c q) sysp ar gg co⁺ | αναπεσων Ta^v S^oΨss D Θ 1s 22
 rel. kat(-e ar) syh Bas X^o | 14 διδασκ.+ποσω μαλλον D

15 * 16 * Θ a fl r sysp | 15 και+ουτως 251 vg (bc ni) gg X^o | 17 οι-

* δατε+κ. ποιειτε sys | εαν ποιητε αυτα > e sys | 18 εγω
 +γαρ Ta S 28 544 13^r 213 291 998 2430 A^r 1820 397 c l
 q r syspi ar gg bo | τινας] ους Ψ 579s W rel. pl. | μου
 Ta^l BCLs 213s 1093 397-423 sa] μετ εμου (Mc 14,18)
 Ta^l rel. | επηρχεν SW Θ 1^r U All Hipp | 19 πιστευη-

20 * τε BC Ω^o | ειμι] ειπον υμιν 2193 13 1689^r 713 | 21 ο >
 BSL |

diget nisi ut pedes lavet, sed est mundus totus. Et vos mundi estis, sed non omnes. ¹Sciebat enim quisnam esset qui traderet eum; propterea dixit: Non estis mundi omnes.

Postquam ergo lavit pedes eorum et accepit vestimenta sua, cum recubisset iterum, dixit eis: Scitis quid fecerim vobis? ¹Vos vocatis me Magister et Domine, et bene dicitis; sum etenim. Si ergo ego lavi pedes vestros, Dominus et Magister, et vos debetis alter alterius lavare pedes. Exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodum ego feci vobis, ita et vos faciatis. Amen, amen dico vobis: Non est servus maior domino suo, neque apostolus maior est eo qui misit illum. Si haec scitis, beati eritis si feceritis ea. Non de omnibus vobis dico; ego scio quos elegerim; sed ut adimpleatur Scriptura: *Qui manducat mecum panem, levabit contra me calcaneum suum.* Amodo dico vobis, priusquam fiat, ut cum factum fuerit, credatis quia ego sum. Amen, amen dico vobis: Qui accipit si quem misero, me accipit; qui autem me accipit, accipit eum qui me misit.

Cum haec dixisset Iesus, turbatus est spiritu et protestatus est et dixit: Amen, amen

10 nisi, pedes > Y^rBsJU^cGKTh gat c z

12 et > BGET a b c ffl m z

sua † et .O^{*}BsDsT e a b c ffl m q

14 ~ vestros pedes OZBsJUMaKC b

16 est² > *codd.* vl

18 ego † enim EpDR c l q r

impleatur A-HO^rJUMaD^rKsCs fl q

levavit Ms^{*}XsGsR b ffl

19 ~ credatis cum fact. fuerit *codd.* e a b ffl

dico vobis: Quia unus ex vobis tradet me.
 22 Aspiciebant ergo ad invicem discipuli haesitan-
 23 tes de quo diceret. Erat ergo recumbens unus
 ex discipulis eius in sinu Iesu, quem diligebat
 24 Iesus. Innuit ergo huic Simon Petrus et dixit
 25 ei: Quis est, de quo dicit? Itaque cum recu-
 buisset ille supra pectus Iesu, dicit ei: Domi-
 26 ne quis est? Respondit Iesus: Ille est, cui ego
 intinctum panem porrexero. Et cum intinxisset
 27 panem, dedit Iudae Simonis Iscariotae. Et post
 buccellam introivit in eum satanas. Et dixit ei
 28 Iesus: Quod facis, fac citius. Hoc autem nemo
 29 scivit discumbentium ad quid dixerit ei. Qui-
 dam enim putabant, quia loculos habebat Iu-
 das, quod dixisset ei Iesus: Eme ea, quae opus
 sunt nobis ad diem festum; aut egenis ut ali-
 30 quid daret. Cum ergo accepisset ille buccellam,
 exivit continuo. Erat autem nox.
 31 Cum ergo exisset, dixit Iesus: Nunc clari-
 ficatus est Filius hominis, et Deus clarificatus

24 dicit *codd.* e a f f l z

26 *inc.* cui respondit A-XStBsGsTh

Simoni XsBIsUQsK b c f l r z

Scariot(h)is S-StBIMaEssThW

27 buccellam E] panem a b c l q r Aug] + *tunc *rel.*

f q z

et² IMaThT e d] > *rel.* | dicit *codd.* (F d)

29 quod FOXsUKsTW l q r] quia *rel.*

dixisset ZUKsW f l q r] dicit *rel.*

31 dicit *codd.* (-E) vl

23 J 19,26; 20,2; 21,7.20

27 J 13,2

29 J 12,6

γω ὑμῖν ὅτι εἰς ἕξ ὑμῶν παραδώσει με. ἔβλε- 22 122,1
 πον οὖν εἰς ἀλλήλους οἱ μαθηταὶ ἀπορούμενοι
 περὶ τίνος λέγει. ἦν δὲ ἀνακείμενος εἰς ἕκ τῶν 23 123,10
 μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ, ὃν 19,26; 20,2;
 ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς· νεύει οὖν τούτῳ Σίμων Πέ- 24
 τρος καὶ λέγει αὐτῷ· εἰπέ τίς ἐστίν περὶ οὗ λέ-
 γει. ἀναπεσὼν ἐκεῖνος οὕτως ἐπὶ τὸ στήθος τοῦ 25
 Ἰησοῦ λέγει αὐτῷ· Κύριε, τίς ἐστίν; ἀποκρίνε- 26
 ται οὖν ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνός ἐστιν ᾧ ἐγὼ βάψω τὸ
 ψωμίον καὶ δώσω αὐτῷ. βάψας οὖν τὸ ψωμίον 124,9
 λαμβάνει καὶ δίδωσιν Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώ-
 του. καὶ μετὰ τὸ ψωμίον τότε εἰσῆλθεν εἰς ἐκεῖ- 27 13,2
 νον ὁ σατανᾶς. λέγει οὖν αὐτῷ Ἰησοῦς· ὃ ποιεῖς 125,10
 ποίησον τάχιον. τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακει- 28
 μένων πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ· τινὲς γὰρ ἐδόκουν, 29 12,6
 ἔπει τὸ γλωσσόκομον εἶχεν Ἰούδας, ὅτι λέγει
 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀγόρασον ὧν χρεῖαν ἔχομεν εἰς
 τὴν ἑορτήν, ἣ τοῖς πτωχοῖς ἵνα τι δῶ. λαβὼν οὖν 30
 τὸ ψωμίον ἐκεῖνος ἐξῆλθεν εὐθύς· ἦν δὲ νύξ.
 Ὅτε οὖν ἐξῆλθεν, λέγει Ἰησοῦς· Νῦν ἔδο- 31
 ξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ Θεὸς ἔδο-

22 ουν > BS^cCs 245 e ar | 23 δε > BC^sLs 1188 sysh⁺
 Or|εκ>Θ-21 1 22⁺ 1424 pl. 1223 rel. | ον+και D 317 a |
 24 κ. λεγει - εστιν] πυθεσθαι τις αν ειη Ta^{av} Ψ 579s W *
 rel. pl. (e c) r sy⁴ ar gg co⁺] περι ου λεγει> bff | 25 ανα- *
 πεσ. BC^{*}-892 Xs 713 251 K-482 Ωρ] επιπεσων rel. | ου-
 τως> Ta S 892s W D Θ 565 544 1^r 788s 7 348^r 213 998
 1093sss A^rX^bV 397-423 verss.Ωρ | 26 ουν] και Taⁱⁱ, > Ta *
 S^{*}Ψs 579^r rel. pl. sysph^{*} ar co⁺] Ις+κ. λεγει Ta^{at} S 892
 D 13-230 1187 syri ar bo | βαψω... και] εμβαψας W D
 565 544 1s 118-13 1689-828 al. A^r al. (S 33 892ss Θ 7^{*}
 rel.) | δωσω BCLW 544 M Xss 713 al.] επιδωσω rel. |
 λαμβαν. κ.> Ta³ S^{*}Ψ 579s W rel. pl. lat syspih^{*} ar gg
 co⁺ | Σιμωνος> 788s ea ar | 27 μετα+ το λαβειν 1170
 vl(-e) sa⁺ | μετα το ψωμ.] statim e,> D | τοτε> Ta³ SL
 579 D 565 397^r vl sysi gg co⁺ | ποιεις] θελεις ποιειν Ta^{an}
 e ar co⁺ | 28 δε> BΨ 579 W 1194 713 | 29 ο> BS 1582
 Ωρ | 31 ουν> 892 Δs 700 28^r 22 1424 rel. pl. | ο⁺> *
 BSLΔ 28s 945 461s 661s |

- 12,23; 17,1-5 32 ξάσθη ἐν αὐτῷ. εἰ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ,
καὶ ὁ Θεὸς δοξάσει αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ, καὶ εὐθύς
7,33s; 8,21 33 δοξάσει αὐτόν. τεκνία, ἔτι μικρὸν μεθ' ὑμῶν
εἶμι· ζητήσετέ με, καὶ καθὼς εἶπον τοῖς Ἰου-
δαίοις ὅτι ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε
15,12s.17 34 ἔλθειν, καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι. Ἐντολὴν καινὴν
1 J 2,8ss δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς
ἠγάπησα ὑμᾶς, ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους.
35 ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ
ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις.
126,1 36 Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος· Κύριε, ποῦ ὑπά-
36-38: γεις; ἀπεκρίθη αὐτῷ Ἰησοῦς· ὅπου ὑπάγω οὐ
Mt 26,33ss δύνασαι μοι νῦν ἀκολουθῆσαι, ἀκολουθήσεις δὲ
Mc 14,29ss L 22,31-34
21,18s 37 ὕστερον. λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος· Κύριε, διὰ τί οὐ
δύναμαί σοι ἀκολουθῆσαι ἄρτι; τὴν ψυχὴν μου
38 ὑπὲρ σοῦ θήσω. ἀποκρίνεται Ἰησοῦς· τὴν ψυχὴν
18,27 σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, οὐ
μὴ ἀλέκτωρ φωνήσῃ ἕως οὗ ἀρνήσῃ με τρίς.
127,10 14 Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδιά· πιστεύετε
14,27
Mc 11,22 2 εἰς τὸν Θεόν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε. ἐν τῇ οἰ-
κίᾳ τοῦ πατρὸς μου μοναὶ πολλαὶ εἰσιν· εἰ δὲ μή,

32 * ἐν αὐτῷ 31~32 Taⁿ BS^{*}C*L 579 W D I 659s Xss 472
Πss 397* 317 a b c ff1* :* vg¹ sysi ach Tert Amb| εαυτῷ]
* αὐτῷ BS^{*} 1207 1194 4 Λ Η Ω ρ | 33 μικρ. + χρόνον Ta^{al}
SΨLs Θ 13 1689-828 al. Xss 713 Γ 461 c fl syh ar gg Eus
* Xρ | οτι > S^{*} 579 W D V 249* e b c ff1 vg | 34 inc. πλην
εντολ. 565 1s 1071 660 138 sysi sa⁺| αλληλους 1~2 13sss
1293s 1216 XΓ (Ta^r) e c ff sys | 35 τούτῳ + γαρ D 660 c
sys | αγαπην-αλληλοις] αγαπατε αλληλους 788s 124 185
047 1820 0141 syh^m ar co⁺ Did Xρ | 36 αὐτῷ > Ta^{al} B
C*L 1071 1093 1170s lat(-q) ar bo | νυν > Δ 348^r U* 1187
lat pl. ach | ακολουθησεις] venies Ta syr Eus* | 37 ο
Πετρος > D 22 660 | Ke > S^{*} 33 565 249* vg sys bo| ακο-
λουθ. αρτι] νυν ακολ. C*LWD 28 Xs 473 440 1820 397,
+αρτι W D ar (sysi gg ach) | 38 Ις + κ. ειπ. αὐτῷ D c ff
Iz gg | οὐ + συ W a b ff r ar | 14,1 inc. κ. ειπ. τ. μαθηταις
αυτου D 423 a c (Ta^{avi} sys) | καρδια + μηδε δειλια-
τω (J 14,27) Taⁿ 1689 185 Xss e | καρδια + αλλα ar |

est in eo. Si Deus clarificatus est in eo, et 32
 Deus clarificabit eum in semetipso, et con-
 tinuo clarificabit eum. Filioli, adhuc modicum 33
 vobiscum sum. Quaeritis me, et, sicut dixi Iu-
 daeis: Quo ego vado, vos non potestis venire,
 et vobis dico modo. Mandatum novum do vo- 34
 bis, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos, ut
 et vos diligatis invicem. In hoc cognoscent 35
 omnes quia discipuli mei estis, si dilectionem
 habueritis ad invicem.

Dicit ei Simon Petrus: Domine, quo vadis? 36
 Respondit Iesus: Quo ego vado, non potes me
 modo sequi, sequeris autem postea. Dicit ei 37
 Petrus: Quare non possum te sequi modo?
 animam meam pro te ponam. Respondit ei 38
 Iesus: Animam tuam pro me pones? Amen,
 amen dico tibi: Non cantabit gallus, donec
 ter me neges.

14,1-31 *Verbum consolationis*

Non turbetur cor vestrum. Creditis in Deum, 14
 et in me credite. In domo Patris mei man- 2
 siones multae sunt, si quo minus dixissem vobis,

32 si Deus - in eo > FH*X*sGE a b c d ff l* z* Tert
 Amb

33 quaeritis YssO^rBeIGD^rKCs vl

35 ~ mei discip. *codd.* (-E) a d f f r z

37 ~ sequi te SOZBJUMaDRKs cz

38 ei > *codd.* (-Th) vl pl.

ponis S^rBeIUss*CsW e a b d q z

ter me XDR(E) c e q r] ~ me ter *rel.*

32 J 12,23; 17,1-5

33 J 7,33; 8,21

36 J 21,18s

14,1 J 14,27; Mc 11,22

3 quia vado parare vobis locum. Et si abiero,
 et praeparavero vobis locum, iterum venio et
 accipiam vos ad meipsum, ut, ubi sum ego, et vos
 4 sitis. ¹Et quo ego vado scitis et viam scitis. ¹Dicit
 5 ei Thomas: Domine, nescimus quo vadis, et quo-
 6 modo possumus viam scire? Dicit ei Iesus:
 Ego sum via et veritas et vita, nemo venit
 7 ad Patrem, nisi per me. Si cognovissetis me,
 et Patrem meum utique cognovissetis, et amodo
 8 cognoscetis eum et vidistis eum. Dicit ei Phi-
 lippus: Domine, ostende nobis Patrem, et suf-
 9 ficit nobis. Dicit ei Iesus: Tanto tempore vo-
 biscum sum, et non cognovistis me? Philippe,
 qui videt me, videt et Patrem. Quomodo tu
 10 dicis: Ostende nobis Patrem? ¹Non creditis quia
 ego in Patre, et Pater in me est? Verba quae
 ego loquor vobis, a me ipso non loquor. Pater
 11 autem in me manens, ipse facit opera. Non
 creditis quia ego in Patre, et Pater in me est?
 12 Alioquin propter opera ipsa credite. ¹Amen,
 amen dico vobis, qui credit in me, opera, quae

11 non creditis] *credite mihi vl pl. Tert

3 ~ ego sum JETH b c d f ff q z

5 vadas ZU, eas e

6 et¹ > O*ZRKTW Tert

7 cognoscetis] -scitis S-HO^cZStGDC, nostis vl

9 vidit^{bis}. S^rBeIUGQKsCs vl

10 creditis AsStC c m] credis *rel.*

3 J 12,26; 17,24

6 Hb 10,20; Mt 11,27; J 11,25; R 5,1s

9 J 12,45; Hb 1,3; Mt 17,17

10 J 12,49

11 J 14,20; 10,25.38 | 12 Mc 16,19s

εἶπον ἂν ὑμῖν· ὅτι πορεύομαι ἐτοιμάσαι τόπον
 ὑμῖν. καὶ ἐὰν πορευθῶ καὶ ἐτοιμάσω τόπον ὑμῖν, 3 12,26; 17,24
 πάλιν ἔρχομαι καὶ παραλήμψομαι ὑμᾶς πρὸς
 ἑμαυτόν, ἵνα ὅπου εἶμι ἐγὼ καὶ ὑμεῖς ἦτε. καὶ 4
 ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οἴδατε τὴν ὁδόν. λέγει αὐτῷ 5
 Θωμᾶς· Κύριε, οὐκ οἶδαμεν ποῦ ὑπάγεις· καὶ
 πῶς δυνάμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέναί; λέγει αὐτῷ 6 Hb 10,20
 Ἰησοῦς· ἐγὼ εἶμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ Mt 11,27
 ζωὴ· οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα εἰ μὴ δι' R 5,1s
 ἐμοῦ. εἰ ἐγνώκειτέ με, καὶ τὸν πατέρα μου ἂν 7
 ἤδειτε. ἀπ' ἄρτι γινώσκετε αὐτὸν καὶ ἠρώκατε.
 λέγει αὐτῷ Φίλιππος· Κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πα- 8
 τέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν. λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· το- 9 12,45; Hb 1,3
 σοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἶμι καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, Mt 17,17
 Φίλιππε; ὁ ἠρώκαεν τὸν πατέρα· καὶ
 πῶς σὺ λέγεις· δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα; οὐ πισ- 10 12,49
 τεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατήρ ἐν ἐμοὶ
 ἐστίν; τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἀπ' ἑμαυ-
 τοῦ οὐ λαλῶ· ὁ δὲ πατήρ ὁ ἐν ἐμοὶ μένων ποι-
 εῖ τὰ ἔργα αὐτός. πιστεύετε μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πα- 11 14,20;
 τρὶ καὶ ὁ πατήρ ἐν ἐμοί· εἰ δὲ μή, διὰ τὰ ἔργα 10,25-38
 αὐτὰ πιστεύετε. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πισ- 12 Mc 16,19s

2 αν > S 579 W 2193 | οτι > Δs Θs 28s 1424-U 157 pl. Γ *
 pl. 280 Ω^r E Gs a f q | 3 και² > Tasm 892 Δs W D Θ pl.
 1424 pl. al. Γ pl. A pl. V 655ss EG syp sa⁺ [ετοιμασω] -σαι
 892 1241 D 700 21s 1424* al. 660^r 869-423 f sa⁺ | εγω
 †εκει 185 440 473, ~ Ta^s 13 1689^r ar gg co⁺ | 4 τ. οδον] *
 κ. τ. οδ. οιδατε Ta³ Ψ 892 Δs rel. pl. e b c f f' q z vg sy⁴
 ar gg co | 5 Θωμας †ο λεγομ. Διδυμος (J 11,17) D 76 | *
 και > BC* LW a b r sys sa⁺ [δυναμεθα - ειδεναι] οιδαμεν
 τ. οδον BC* a, ~ D e b Tert | 7 εγνωκειτε] -κατε Ta S *
 (W) D* 1207 1216 660 vl | αν ηδειτε BC* Ψss 565 1s Q*
 1820, ~ 22 Xs 660 0141] εγνωκειτε αν rel. pl., γνωσεσθε
 S 579 W D* (vl) Iq | 9 τοσουτω χρονω S* W D Q 1820 *
 lat(-ff) Tert Ωq Eus | και² > BS 579 W Q lat pl. | 10 λεγω *
 B^oL XN e q syh^m] > B*, λαλω rel. | ο³ > BL 1321 713
 1820 Ωq | αυτος] αυτου BS D co⁺, ταυτα Ta⁺ f sycph,
 > e syi Tert | 11 ιησ. ου πιστ. Tasm U 1093 vg | μοι > *
 Ta^s 700 291 1820 ff vg syp gg Tert Did Xq | ~ ο πατ.
 εν εμ. καγω εν τω πατρι Ta^r D Hil |

- τεύων εἰς ἐμὲ τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ κάκεινος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει, ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν πατέρα πορεύομαι· καὶ ὅ τι ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω ἵνα δοξασιῇ ὁ πατήρ ἐν τῷ υἱῷ. εἴαν τι αἰτήσητέ με ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐγὼ ποιήσω.
- 15,10; 1 J 5,3 15 Ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρήσετε. καὶ ἐρωτήσω τὸν πατέρα καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα ἦ μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα, ἡ τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ οὐδὲ γινώσκει [αὐτό]· ὑμεῖς γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ' ὑμῖν μένει καὶ ἐν ὑμῖν ἔσται. οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὄρφανούς, ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. ἔτι μικρὸν καὶ ὁ κόσμος με οὐκέτι θεωρεῖ, ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με, ὅτι ἐγὼ ζῶ καὶ ὑμεῖς ζήσεσθε. ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γνώσεσθε ὑμεῖς ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ μου καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ καὶ ἐγὼ ἐν ὑμῖν. ὁ ἔχων τὰς ἐντολὰς μου καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με· ὁ δὲ ἀγαπῶν με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου, καὶ ἐγὼ ἀγαπήσω αὐτὸν καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν. Λέγει αὐτῷ Ἰούδας, οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης· Κύριε, καὶ τί γέγονεν ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν καὶ οὐχὶ τῷ

128,4
15,7
Mc 11,24
1 J 5,14
16,23s

15,10; 1 J 5,3

14,26; 15,26;
16,7
1 J 2,1

16,13; 7,39
Mt 10,20
R 8,26

2 C 3,18
1 J 5,3

129,1

130,10
A 10,41

- 12 * 12 πατερα+μου 892 Δs 700-21 118s rel. pl. e syh sa+ | 13
* ποιησω 14 Ta^v 118s 245 Λ* 0141 | 14 εαν 15 Taⁿⁱ 565
1s 22 Xs b syvi ar | εγω] τουτο BΨss 060 124 1071 1093
AL^{ess} al. cr vg co+ | 15 τηρησετε BΨL 1293ss 1579 1071
713 1820 co+ Eus Ep Xp] -σητε S 33 579 060 69, -σατε
* rel. | 16 η] μενη Taⁿⁱ W 892^r rel. pl. vg syi^h h* ar gg |
* 17 αυτο² > Bs 579 W a | υμεις BsΨ 579 W 346 713 Q
a b sa+] + δε rel. | *εστιν BW D* 565 1s 22 69 291 660s
* vl sycpi | 19 θεωρησετε Taⁿⁱ e a b c f q z sycp ar boⁱ ζη-
* σετε Taⁿⁱ BL Xs lat(-e a) sy³ ar co+ | 21 αγαπων i^o 2
* Δ e ff | 22 Ιουδ. ουχ ο Ισκαρ.] Θωμας sys | ουχ ο Ισκαρ.]
Θωμας syc, ο κανανειτης sa+] + sed alius Ta¹ b c ff r | καιⁱ
> Ta³ B 33s D Θs 544 X 1071 AE al. 397 249^a lat(-q)
syvp ar gg co+ | γεγον.] εστιν D syvp gg Xp, facies Ta¹ syil

ego facio, et ipse faciet et maiora horum faciet,
quia ego ad Patrem vado. Et quodcumque pe- 13
tieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam, ut
glorificetur Pater in Filio. Si quid petieritis me 14
in nomine meo, hoc faciam.

Si diligitis me, mandata mea servate. ¹⁵Et ¹⁶
ego rogabo Patrem, et alium paraclitum dabit
vobis, ut maneat vobiscum in aeternum, ¹⁷Spi-
ritum veritatis, quem mundus non potest acci-
pere, quia non videt eum nec scit eum. Vos
autem cognoscetis eum, quia apud vos ma-
nebit et in vobis erit. Non relinquam vos or- 18
phanos, veniam ad vos. Adhuc modicum, et 19
mundus me iam non videt. Vos autem videtis
me, quia ego vivo, et vos vivetis. In illo die 20
vos cognoscetis quia ego sum in Patre meo,
et vos in me, et ego in vobis. Qui habet man- 21
data mea et servat ea, ille est qui diligit me.
Qui autem diligit me, diligetur a Patre meo;
et ego diligam eum et manifestabo ei me ip-
sum. Dicit ei Iudas, non ille Iscariotes: Do- 22
mine, quid factum est, quia manifestaturus es

13 patrem > *codd.*(-J) vl

14 me > DsRTW e a d ff r z Aug

17 vidit JQVTh ff q

cognoscitis S-OStBI^r b f q

19 videtis] -bitis EpBeJGDCW e a b c f q z

20 sum > X*ZJDsRCs vl

21 diligitur O*JUQKsCs a f r z

22 ~ nobis manifest. *codd.*

13 J 15,7; Mc 11,24; 1J 5,14

14 J 16,23s | 15 J 15,10; 1J 5,3

16 J 14,26; 15,26; 16,7ss; 1J 2,1

17 J 16,13; 7,39; Mt 10,20; R. 8,26

19 J 16,16 | 20 J 17,21ss

21 2C 3,18; 1J 5,3

22 A 10,41

- 23 nobis teipsum, et non mundo? Respondit Iesus et dixit ei: Si quis diligit me, sermonem meum servabit, et Pater meus diliget eum, et ad eum veniemus et mansionem apud eum faciemus.
- 24 Qui non diligit me, sermones meos non servat. Et sermonem quem audistis non est meus, sed eius, qui misit me, Patris.
- 25 Haec locutus sum vobis apud vos manens.
- 26 Paraclitus autem Spiritus sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia et suggeret vobis omnia, quaecumque dixerō
- 27 vobis. Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis; non, quomodo mundus dat, ego do vobis. Non turbetur cor vestrum neque formidet.
- 28 Audistis quia ego dixi vobis: Vado et venio ad vos. Si diligeretis me, gauderetis utique, quia vado ad Patrem, quia Pater maior me
- 29 est. Et nunc dixi vobis prius quam fiat, ut,
- 30 cum factum fuerit, credatis. Iam non multa loquar vobiscum; venit enim princeps mundi
- 31 huius et in me non habet quidquam. Sed ut cognoscat mundus quia diligo Patrem, et sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio. Surgite, eamus hinc.

23 mansiones S^c-StBsThT z

24 sermonem] sermo EpDQs*VT^c a Aug

26 mittit HStT

27 pacem^l + meam GZ^cBsMaE gat e a ff z

23 J 14,21; 13,34; Pr 8,17; Sir 2,18; Mt 18,20; 28,20; E 3,17; 2 C 6,16

24 J 7,16; 1 J 2,5

26 J 14,16; Mt 10,19s

27 J 14,1; 16,33; Ph 4,7

28 J 14,3.18; L 24,52

29 J 13,19

30 J 12,31; E 2,2

31 J 10,18; Mt 26,46; Mc 14,42

κόσμῳ; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἐάν 23 14,21; 13,34
 τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ 24 Pr 8,17
 πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτὸν 25 Sir 2,18
 ἐλευσόμεθα καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιησόμεθα. 26 E 3,17
 ὁ μὴ ἀγαπῶν με τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ· 27 7,16
 καὶ ὁ λόγος ὃν ἀκούετε οὐκ ἔστιν ἐμὸς ἀλλὰ 28 1 J 2,4s
 τοῦ πέμψαντός με πατρός. 29 13,1

Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ' ὑμῖν μένων· ἰὸ 25
 δὲ παράκλητος, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὃ πέμψει 26 132,10
 ὁ πατήρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς δι- 14,16
 δάξει πάντα καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶπον 27 Mt 10,19s
 ὑμῖν ἐγώ. Εἰρήνην ἀφήμι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν 28 Ph 4,7
 ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν. οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν 14,1; 16,33
 ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρ-
 δία μηδὲ δειλιάτω. ἤκούσατε ὅτι ἐγὼ εἶπον 29 14,3-18
 ὑμῖν· ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. εἰ ἠγα- L 24,52
 πᾶτέ με, ἐχάρητε ἂν ὅτι πορεύομαι πρὸς τὸν
 πατέρα, ὅτι ὁ πατήρ μεῖζων μου ἔστιν. καὶ νῦν 30 13,19
 εἰρηκα ὑμῖν πρὶν γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται
 πιστεύσητε. οὐκέτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν, ἔρ- 31 12,31; E 2,2
 χεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου ἄρχων, καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ
 ἔχει οὐδέν, ἀλλ' ἵνα γινῶ ὁ κόσμος ὅτι ἀγαπῶ 32 10,18
 τὸν πατέρα, καὶ καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ πατήρ, 33 Mt 26,46
 οὕτως ποιῶ. Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντευθεν. 34 Mc 14,42

23 ελευσομαι, ποιησομαι D e syc ach Af | 24 λογος + ο 23 *
 εμος D 2145 660 e a syih ar | πατρος > 13ss 826* 472 sys
 Did Xq | 26 πατηρ + μου Ta D Π^c synp Eus | παντα 1 2 *
 1241 Δ 0141 b syc | ειπον] ανειπω Ta^{al} D 2145 291 1355
 Π^a 1375 synrh* | 28 αγαπατε Ta^a 33s 579 D* 13^r 1207
 1071 660 280 1187s H | οτι² + ειπον Δ 700 28^r 118s 1424
 pl. 348^r al. Γ pl. Λ^r rel. | 29 πιστευσ. + μοι Ta^l D ar^m,
 + οτι εγω ειπον υμιν 33 2193 13 1689^r 713 | 30 γαρ >
 Ta^{al} 69 ar | κοσμου + τουτου (J 12,31) Ta^{ru} 579 565 1s
 13s 1689-828 1820 138 c vg syi ar co⁺ Ωq Hipp | ουκ
 εχει] ευρησει 544 1355 2430 K-726 229ss 397 f syh^m ar
 gg ach (Ωq) Hipp Ath Bas Hil (D a) | 31 και > A* 4 E
 bf sys sa | ενετειλ.] εντολην εδωκεν B 33 L 565 1s Xss
 1321 397^a lat ach |

- Jr 2,21 15 Ἐγὼ εἶμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ πα-
 Ps 79,9-16 2 τήρ μου ὁ γεωργὸς ἐστίν. πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ
 Sir 24,23 μὴ φέρον καρπὸν, αἶρει αὐτό, καὶ πᾶν τὸ καρ-
 πὸν φέρον καθαίρει αὐτό, ἵνα καρπὸν πλείονα
 3 φέρῃ. ἤδη ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε διὰ τὸν λόγον
 4 ὃν λελάληκα ὑμῖν. μείνατε ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν
 ὑμῖν. καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν
 φέρειν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἐὰν μὴ μένη ἐν τῇ ἀμπέλῳ,
 1 C 12,12.27 5 οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ μένητε. ἐγὼ
 2 C 3,5 εἶμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα. ὁ μένων ἐν
 ἐμοὶ κἀγὼ ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολύν,
 Mt 3,10; 13,40 6 ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. ἐὰν
 μὴ τις μένη ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα
 καὶ ἐξηράνθη, καὶ συνάγουσιν αὐτὰ καὶ εἰς τὸ
 133,4 7 πῦρ βάλλουσιν, καὶ καίεται. ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοὶ
 Mc 11,24 καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μείνη, ὃ ἐὰν θέλητε
 134,10 8 αἰτήσασθε, καὶ γενήσεται ὑμῖν. ἐν τούτῳ ἔδο-
 Mt 5,16 ξάσθη ὁ πατήρ μου, ἵνα καρπὸν πολὺν φέρητε
 9 καὶ γενήσεσθε ἐμοὶ μαθηταί. καθὼς ἠγάπησέν
 με ὁ πατήρ, κἀγὼ ὑμᾶς ἠγάπησα· μείνατε ἐν
 14,15: 8,29 10 τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ. ἐὰν τὰς ἐντολάς μου τηρή-
 1 J 2,4.8 σητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου, καθὼς ἐγὼ τοῦ
 πατρὸς μου τὰς ἐντολάς τετήρηκα καὶ μένω αὐ-
 17,13 11 τοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ. Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἡ
 χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν ᾗ καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ.

1 ο αμπελων Ta¹ Af Ef Cyr | αληθ. + υμεις τα κλημ.
 1820 syi¹ Ωρ Χρ Hil | 2 αρει Ta^{na} er vg co⁺ | καθαριει
 4 * Ta^{na} D lat pl.co⁺ | 2ss φερη φερειν D* | 4 μενη BS 33*
 L 579 213 ar] μεινη rel. | ουδε] και Xs, a b c ff r ar syih
 co⁺ Eus | μεινητε BSL 579 Θ* A d] μεινητε rel. | 5 εγω+
 * γαρ D* a sys | 6 μενη BS* 579 D Θ 2145 A] μεινη rel. | κ.
 καιεται] κ. καιουσι 21 2430 397, ut uratur Ta⁽¹⁾ sysp |
 * 7 αιτησασθε κ.] αιτησασθαι Ta a c f sysp gg | γενησεται] δο-
 * θησεται 118s 251 syi¹ | υμιν > Ta^v D* e | 8 γενησθε BL
 D Θ 565 544 1 1223 Ms Xs 713 Γ 1355 1346-Λ 262 | 9 αγα-
 * πη 10 αγαπη¹ S* c | 10 τ. πατρ. μ.τ. εντολ. BS a b ff vg Eus
 Χρ] ~τ. εντ. τ. π. μου rel. | 11 η BCs 892s W D Θ 565 1* 22
 1071s 713 1093 A 1346^r 397^r lat pl. sy⁴ ar sa] μεινη rel. |

15,1-7 *Necessitas unionis cum Christo, praeceptum caritatis*

Ego sum vitis vera, et Pater meus agricola est. Omnem palmitem in me non ferentem fructum tollet eum, et omnem, qui fert fructum, purgabit eum, ut fructum plus afferat. Iam vos mundi estis propter sermonem, quem locutus sum vobis. Manete in me, et ego in vobis. Sicut palmes non potest ferre fructum a semetipso, nisi manserit in vite, sic nec vos, nisi in me manseritis. Ego sum vitis, vos palmites; qui manet in me, et ego in eo, hic fert fructum multum, quia sine me nihil potestis facere. Si quis in me non manserit, mittetur foras sicut palmes et arescet, et colligent eum et in ignem mittent, et ardet. Si manseritis in me, et verba mea in vobis manserint, quodcumque volueritis petetis, et fiet vobis. In hoc clarificatus est Pater meus, ut fructum plurimum afferatis et efficiamini mei discipuli. Sicut dilexit me Pater, et ego dilexi vos. Manete in dilectione mea. Si praecepta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea, sicut et ego Patris mei praecepta servavi et maneo in eius dilectione. Haec locutus sum vobis, ut gaudium meum in vobis sit, et gaudium vestrum impleatur.

4 nec] et X*ERT a b c ff r

6 inc. et si ZUK (a b)

arescit HZ^cGDT r Aug, aruit AsM^rB^rC b ff (a f)

eum DsRTVW r z] eos *rel.* b ff

mittunt A-StBsJ-Ma e b f ff

ardent A^rB^rQsC b f ff (a)

1 Jr 2,21; Ps 79,9-16; Sir 24,23 | 5 1 C 12,12s.27;
2 C 3,5 | 6 Mt 3,10; 13,40 | 7 Mc 11,24 | 8 Mt 5,16 |
10 J 14,15; 8,29; 1 J 2,4.8 | 11 J 17,13

12 Hoc est praeceptum meum, ut diligatis in-
 13 vicem, sicut dilexi vos. Maiorem hac dilectio-
 nem nemo habet, ut animam suam ponat quis
 14 pro amicis suis. Vos amici mei estis, si fece-
 15 ritis quae ego praecipio vobis. Iam non dicam
 vos servos, quia servus nescit quid faciat do-
 minus eius. Vos autem dixi amicos, quia om-
 nia, quaecumque audivi a Patre meo, nota feci
 16 vobis. Non vos me elegistis, sed ego elegi vos
 et posui vos, ut eatis et fructum afferatis, et
 fructus vester maneat; ut quodcumque petie-
 17 ritis Patrem in nomine meo, det vobis. Haec
 mando vobis, ut diligatis invicem.

15,18-16,15 *Mundi odium, Spiritus sancti testi-
 monium et auxilium*

18 Si mundus vos odit, scitote quia me prio-
 19 rem vobis odio habuit. Si de mundo fuissetis,
 mundus quod suum erat diligeret; quia vero
 de mundo non estis, sed ego elegi vos de
 20 mundo, propterea odit vos mundus. Memen-
 tote sermonis mei, quem ego dixi vobis: Non
 est servus maior domino suo. Si me persecuti
 sunt, et vos persequentur; si sermonem meum
 21 servaverunt, et vestrum servabunt. Sed haec
 omnia facient vobis propter nomen meum, quia
 22 nesciunt eum qui misit me. Si non venissem
 et locutus fuissetis eis, peccatum non haberent;
 nunc autem excusationem non habent de pec-

13 hac] hanc FH^sZ*StIGD^rKThT e a q z
 ponat quis MGTh Aug] ~ quis pon. *rel.*
 15 dicam Y*StW q] dico *rel.*
 facit AsHssEp*StBeIUssD b d ff z
 21 ~ me misit OZsUMaKs vl(-z)

12 J 13,34; 1 J 3,11; Mc 12,31 | 13 J 10,11; 1 J 3,16 |
 14 J 8,31; Mt 12,50 | 16 J 13,18 | 18 J 7,7; 1 J 3,13 |
 19 1 J 4,5; J 17,14 | 20 J 13,16; Mt 10,24 | 21 J 10,22;
 16,3; Mt 5,11; Mc 13,13

Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἣ ἐμή, ἵνα ἀγαπᾶτε 12 13,34; 1J 3,11
 ἀλλήλους καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς. μείζονα ταύ- 13 Mc 12,30
 της ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐ- 135,4
 τοῦ θῆ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ. ὑμεῖς φίλοι μου 136,10
 ἐστε, ἐὰν ποιῆτε ἃ ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν. οὐκέτι 14 8,31; Mt 12,50
 λέγω ὑμᾶς δούλους, ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδεν τί 15
 ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἴρηκα φίλους, ὅτι
 πάντα ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρός μου ἐγνώρι-
 σα ὑμῖν. οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξε- 16 13,18; 6,70
 λεξάμην ὑμᾶς, καὶ ἔθηκα ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς ὑπά-
 γητε καὶ καρπὸν φέρητε καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν
 μένη, ἵνα ὅτι ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ 137,4
 ὀνόματί μου δῶ ὑμῖν. ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, 17
 ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους.

Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ 18 138,10
 πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν. εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, 19 7,7; 1J 3,13
 ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσ-
 μου οὐκ ἐστέ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ
 κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. μνη- 20 139,3
 μονεύετε τοῦ λόγου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· οὐκ ἔστιν
 δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ. εἰ ἐμὲ ἐδίω-
 ξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου ἐτή-
 ρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν. ἀλλὰ ταῦ- 21 141,1
 τα πάντα ποιήσουσιν εἰς ὑμᾶς διὰ τὸ ὄνομά μου,
 ὅτι οὐκ οἶδασιν τὸν πέμψαντά με. εἰ μὴ ἦλθον 22 16,3; 15,10
 καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον· νῦν
 δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσιν περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐ-

13 τις > T^a 1^o S* D* Θ^o vl(-qz) syi ar sa⁺ | 14 υμεις + γαρ * *
 S* 579 D* | α (B) SLssW 700 28^r 22-828 Xss 1093 440 397
 423 lat pl. gg] oσα rel. syh* | 15 μου > 565 1s 0141 138 Iq |
 16 υμιν + τουτο ποιησω ινα δοξασθη ο πατηρ εν τω νιω *
 13^r | 18 υμων > S* 579 D e a b c ff ar gg bo | 20 λογου 17* 18*
 + μου T^a 1^o Δ 065 124 Γ ΛΕΓ q syh, τ. λογους ους D
 (e b ff) | αυτου + 13,16b-18a a | 21 παντα > 579 D 71 X *
 251 ar | εις υμας] υμιν ΨΔs 065 700^r 22^s rel. pl. e a f q
 syh* gg bo | 22.24 ειχουσαν Bs 33s 1s N Π^o] ειχον rel. | 22*

- 144,10 23 τῶν. ἵ ἔμὲ μισῶν καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ. ἵ εἰ
 5,23; 1 J 2,23 24 τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς ἃ οὐδεὶς ἄλλος
 L 10,16 ἐποίησεν, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχσαν· νῦν δὲ καὶ ἐω-
 145,10
 14,11 ράκασιν καὶ μεμισήκασιν καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέ-
 Ps 34,19; 25 ρα μου. ἀλλ' ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ ἐν τῷ νό-
 68,5 μῳ αὐτῶν γεγραμμένος ὅτι ἐμίσησάν με δωρεάν.
 14,26; 1.24,49 26 Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ παράκλητος ὃν ἐγὼ πέμ-
 ψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρὸς, τὸ πνεῦμα τῆς ἀλη-
 θείας ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος
 1. 1,2 27 μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ· καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε,
 A 1,8; 5,32 ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἐστε.
 14,29 16 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε.
 146,1 2 ἀποσυναγώγους ποιήσουσιν ὑμᾶς· ἀλλ' ἔρχεται
 9,22 ὥρα ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνων ὑμᾶς δόξῃ λατρείαν
 Mt 5,11; 24,9 3 προσφέρειν τῷ Θεῷ. καὶ ταῦτα ποιήσουσιν
 I. 6,22 [ὑμῖν], ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν πατέρα οὐδὲ ἐμέ.
 15,21 4 ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα
 I. 22,53 αὐτῶν μνημονεύητε αὐτῶν, ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν.
 17,12 ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον, ὅτι μεθ'
 147,10 ὑμῶν ἦμην.
 7,33 5 Νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ
 6 οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με· ποῦ ὑπάγεις; ἀλλ' ὅτι
 ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν
 14,16,26 7 τὴν καρδίαν. ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν·
 συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω. εἰάν γὰρ μὴ ἀπ-
 ἐλθῶ, ὁ παράκλητος οὐκ ἐλεύσεται πρὸς ὑμᾶς·

24 * 24 και¹ > Ta^{al} 71 clr sysi ar¹ co⁺ | 26 δε* > BS 579s
 P²² 565 e l syi co⁺ Did Xq Nov Hil | πεμπω D ff Ep |
 πατρος¹⁻² + μου D ac sysp gg sa Nov (33 Π* bo Did, b
 Hil) | 27 δε > D 565 185* 138 lat sy³ ar | 16,8 > sys | ποιου-
 σιν Θ c q | υμιν > Ta^{af} BΔs Θs 28s 2193 1424-1010 M 71
 U 245* Γ pl. A pl. Λ 262ss rel. pl. e b l q syph⁺ | 4 αλλα
 > Ta^{a(l)} D* e a l sysp sa⁺ Xq | αυτων¹ > Ta¹ SΨ 579ss
 W D 700^r 1s 1689s 1424 rel. pl. a sysi ar gg co⁺ | αυτων²
 > Ta^{an} S^cL D 788-828 270* 1820 397 lat sys ar sa⁺ bo¹ |
 * 7 ουκ ελευσ.]² ου μη ελθη BΨss 1071 1820 Xq |

cato suo. Qui me odit et Patrem meum odit. 23
 Si opera non fecissem in eis, quae nemo alius 24
 fecit, peccatum non haberent; nunc autem et
 viderunt et oderunt et me et Patrem meum.
 Sed ut adimpleatur sermo, qui in lege eorum 25
 scriptus est: *Quia odio habuerunt me gratis.*

Cum autem venerit Paraclitus, quem ego 26
 mittam vobis a Patre, Spiritum veritatis, qui
 a Patre procedit, ille testimonium perhibebit
 de me. Et vos testimonium perhibebitis, quia 27
 ab initio mecum estis.

Haec locutus sum vobis, ut non scandali- 16
 zemini. Absque synagogis facient vos; sed ve- 2
 nit hora, ut omnis, qui interficit vos, arbitretur
 obsequium se praestare Deo. Et haec fa- 3
 cient vobis, quia non noverunt Patrem neque
 me. Sed haec locutus sum vobis, ut, cum ve- 4
 nerit hora eorum, reminiscamini quia ego dixi
 vobis. Haec autem vobis ab initio non dixi,
 quia vobiscum eram.

Et nunc vado ad eum qui misit me, et 5
 nemo ex vobis interrogat me: Quo vadis? Sed 6
 quia haec locutus sum vobis, tristitia implevit
 cor vestrum. Sed ego veritatem dico vobis: 7
 expedit vobis ut ego vadam; si enim non abie-

25 impleatur *codd.* vl | ~ odio me habuer. S-MB-
 GRCs b ff, oderunt me OX*ss*UMaKs e a d q r z |
 27 perhibetis AssM^rBssUssDQsV a c fl z | 16,2 veniet
 GKs e c fl q r Cyp | ~ se obseq. SXssBJUMaDKsTz |
 3 vobis XIDW a c d f ff Aug] >rel. | 5 etⁱ] at S-M
 EpBUssDRKsCs lz | ~ me misit *codd. pl.* | 7 enim
 † ego OBMaQ f q

23 J 5,23; 1 J 2,23 | 24 J 9,41 | 25 Ps 34,19; 68,5 |
 26 J 14,16s.26; L 24,49 | 27 L 1,2; A 1,8.21; 5,32 |
 16,1 J 14,29 | 2 J 9,22; Mt 5,11; 24,9; L 6,22 | 3 J 15,21 |
 4 J 17,12 | 5 J 7,33 | 7 J 14,16.26

ro, Paraclitus non veniet ad vos; si autem
 8 abiero, mittam eum ad vos. Et cum venerit
 ille, arguet mundum de peccato et de iustitia
 9 et de iudicio. De peccato quidem, quia non
 10 crediderunt in me. De iustitia vero, quia ad
 11 Patrem vado, et iam non videbitis me. De
 iudicio autem, quia princeps huius mundi iam
 12 iudicatus est. Adhuc multa habeo vobis dicere,
 13 sed non potestis portare modo. Cum autem
 venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos om-
 nem veritatem; non enim loquetur a semet-
 ipso; sed quaecumque audiet loquetur, et quae
 14 ventura sunt annuntiabit vobis. Ille me clari-
 ficabit, quia de meo accipiet et annuntiabit
 15 vobis. Omnia quaecumque habet Pater, mea
 sunt. Propterea dixi: Quia de meo accipiet et
 annuntiabit vobis.

16,16-33 *Epilogus*

16 Modicum, et iam non videbitis me; et ite-
 rum modicum, et videbitis me, quia vado ad
 17 Patrem. Dixerunt ergo ex discipulis eius ad
 invicem: Quid est hoc, quod dicit nobis: Mo-
 dicum, et non videbitis me, et iterum modi-
 cum, et videbitis me, et quia vado ad Patrem?
 18 Dicebant ergo: Quid est hoc, quod dicit: Mo-
 19 dicum? nescimus quid loquitur. Cognovit au-
 tem Iesus quia volebant eum interrogare et

9 credunt S-MXEpStBssGER b ff r | 10 videtis *Z
 IUE d | 11 huius mundi SM*EpDQsK a c f ff q r Aug]
 ~ mundi h. *rel.* | iam W b q] > *rel.* | 13 vos+in S-
 FMXEpStUGDQs a c f l q r z | 17 ex discip.] disci-
 puli X*Ep^mBJErT^c a b c f ff r | 18 loquatur S*X*sJU z

8 1 C 14,24; Hb 4,12 | 9 J 3,18; R 1,18 | 10 A 5,31;
 R 4,25 | 11 J 12,31; 14,30 | 12 1 C 3,1; Hb 5,11s |
 13 J 14,26; 1 J 2,27 | 15 J 17,10 | 16 J 14,19

ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς. καὶ 8 1 C 14,24
 ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἁμαρτίας Hb 4,12
 καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως. περὶ 9 3,18; R 1,18
 ἁμαρτίας μὲν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμέ· περὶ 10 A 5,31
 δικαιοσύνης δέ, ὅτι πρὸς τὸν πατέρα ὑπάγω καὶ R 4,25
 οὐκέτι θεωρεῖτέ με· περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων 11 12,31; 14,30
 τοῦ κόσμου τούτου κέκριται. Ἔτι πολλὰ ἔχω ὑμῖν 12 1 C 3,1
 λέγειν, ἀλλ' οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι. ὅταν 13 14,26
 δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγή- 1 J 2,27
 σει ὑμᾶς εἰς τὴν ἀλήθειαν πᾶσαν· οὐ γὰρ λαλή-
 σει ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα ἀκούει λαλήσει, καὶ τὰ
 ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν. ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι 14 17,10
 ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήμψεται καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. πάντα 15 148,3
 ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ ἐμὰ ἔστιν· διὰ τοῦτο εἶπον 149,10
 ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λαμβάνει καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν.

Μικρὸν καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν 16 14,19
 μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με. Εἶπαν οὖν ἐκ τῶν μαθη- 17
 τῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους· τί ἔστιν τοῦτο ὃ λέγει
 ἡμῖν· μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μι-
 κρὸν καὶ ὄψεσθέ με; καὶ· ὅτι ὑπάγω πρὸς τὸν πα-
 τέρα; ἔλεγον οὖν· τοῦτο τί ἔστιν ὃ λέγει τὸ μι- 18
 κρὸν; οὐκ οἶδαμεν τί λαλεῖ. Ἔγνω Ἰησοῦς ὅτι ἤθε- 19
 λον αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Περὶ τούτου

9 επιστευσαν Ta^{av} 659 e a c f q z v g¹ sys gg | 10 πατερα
 Ta^{an} B-579 W D 1s 213 1321 1820 lat pl. syi co Xc] +
 μου rel. | 12 δυνασθε + αυτα Ta^{all} D e a b c f f r bo⁺ Tert |
 13 εν τη αληθεια παση (S) 33s 579 W D Θ 565 1s 1071
 b c f f l Vict | οδηγησ.-αληθειαν] διηγησεται υμιν τ. αλη-
 θειαν Ta³ e m v g g g Eus Cy¹ Aug | *ακουσει Ta³ BΨ
 579 054 D Θ 1s 1689 1010 213s YE*H lat pl. sy³ ar co 14*
 Ωρ Eus Cy¹ Vict | 15 λημψεται Ta³ S^c 054 544 13 69 543 *
 124 954 348^c 213 4 A^r lat(-a ff) sysp ar¹ gg co⁺ | 16 με² + *
 οτι υπαγω προς τ. πατερα Ta³ Ψs 892^r Θ-213 rel. pl. c q
 v g sy⁴ ar gg | 17 ου] ουκατι Ψs W D¹ 1582 124 713 syi gg
 Xc | θεωρ.] οψεσθε Ta³ D lat sysph gg bo | 18 ελεγ. *
 ουν > Ta^{vi} D* 71 e a b r sys | ο λεγει Ta³ BΨ-892 Δs Θs
 28^r 22^s 1424 pl. rel. pl. lat pl. sy³ bo⁺] > rel. | το > BS^c
 ΨL 054 D 124 954 348-1216 213s 397 Ωρ | τι λαλει >
 B 213 397 | 19 ηθειλ.] ημελλον S 579 W 69 c f f sa¹ + | *

- ζητείτε μετ' ἀλλήλων ὅτι εἶπον· μικρὸν καὶ οὐ θε-
 20 ωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; ἀμὴν
 ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνήσετε
 ὑμεῖς, ὁ δὲ κόσμος χαρήσεται· ὑμεῖς λυπηθή-
 1s 26,17 21 σεσθε, ἀλλ' ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται. ἡ
 γυνὴ ὅταν τίκτη λύπην ἔχει, ὅτι ἤλθεν ἡ ὥρα αὐ-
 τῆς· ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ παιδίον, οὐκέτι μνημο-
 νεύει τῆς θλίψεως διὰ τὴν χαρὰν ὅτι ἐγεννήθη
 1s 66,14 22 ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον. καὶ ὑμεῖς οὖν νῦν μὲν
 λύπην ἔχετε· πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς, καὶ χαρήσε-
 ται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς
 150,4 23 αἶρει ἀφ' ὑμῶν. καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ
 14,20.13s
 1 | 5,14
 Mt 7,7
 Mc 11,24
 ἐρωτήσετε οὐδέν. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἂν τι
 αἰτήσητε τὸν πατέρα δώσει ὑμῖν ἐν τῷ ὀνόματί
 24 μου. ἕως ἄρτι οὐκ ἠτήσατε οὐδέν ἐν τῷ ὀνόματί
 15,11 μου· αἰτεῖτε, καὶ λήμψεσθε, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾖ
 πεπληρωμένη.
- 151,10 25 Ταῦτα ἐν παροιμίαις λελάληκα ὑμῖν· ἐρ-
 10,6 χεται ὥρα ὅτε οὐκέτι ἐν παροιμίαις λαλήσω
 ὑμῖν, ἀλλὰ παρησιᾶ περὶ τοῦ πατρὸς ἀπαγ-
 26 γελῶ ὑμῖν. ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὀνόματί
 μου αἰτήσεσθε, καὶ οὐ λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ ἐρω-
 27 τήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν· αὐτὸς γὰρ ὁ πα-
 14,21 τὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε καὶ
 πεπιστεύκατε ὅτι ἐγὼ παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐξηλθον.

20 υμεῖς² Ta¹ BS* 054 D 1s Ass vl sysi ar co Tert] +
 * δε rel.] 21 ωρα] ημερα Ta D vl sysp ach, +partus Ta²¹
 * sysp|θλιψ.] λυπης 579 D c | 22 εχετε Ta³ BS* 892^r P²²
 Θ^r 1s 22^a rel. pl. sy⁴ ar sa⁺] εξετε S^cΨssW* D N 157s
 A 397^r e a b r vg¹|αρει Ta³ B P²² D Γ a c f f r z vg¹sy⁴ ar
 gg co⁺ Ωρ Hil | 23 αν τι Ta^{fin} BΨLsW D 1820^r lat Ωρ]
 ο αν S 33 Θ X 2145 N Πss 270 482s co⁺, οσα αν rel.] ~
 εν τω ον. μ. δωσει υμ. Ta³ Ψs 579 W rel. pl. lat sy⁴ ar bo]
 25 υμιν¹+αλλ Ta³ ΨΔs Θ^r 22-788 1689-U N rel. cf q r
 sy³ gg bo¹ ach|αναγγελω Ta³ Ψ Δ 700 1-1071 pl. N 157^r
 * Γ pl. 270 rel. verss. | 26 αιτησασθε SW 1s 397 a] περι
 υμων > P⁵ 0141 e b c Xρ Cy Aug| 27 θυ] πατρος Ta²¹
 BS^cC*L D X 1321 397^r co⁺ Cy|εξηλθ.+ x. ηκω 13^r Xs|

dixit eis: De hoc quaeritis inter vos quia dixi: Modicum, et non videbitis me, et iterum modicum, et videbitis me. Amen, amen dico vobis, quia plorabitis et flebitis vos, mundus autem gaudebit; vos autem contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium. Mulier, cum parit, tristitiam habet, quia venit hora eius; cum autem pepererit puerum, iam non meminit pressurae propter gaudium, quia natus est homo in mundum. Et vos igitur nunc quidem tristitiam habetis; iterum autem videbo vos, et gaudebit cor vestrum, et gaudium vestrum nemo tollet a vobis. Et in illo die me non rogabitis quidquam. Amen, amen dico vobis: si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Usque modo non petistis quidquam in nomine meo: Petite et accipietis, ut gaudium vestrum sit plenum.

¹Haec in proverbii locutus sum vobis. Venit hora, cum iam non in proverbii loquar vobis, sed palam de Patre annuntiabo vobis. In illo die in nomine meo petetis; et non dico vobis quia ego rogabo Patrem de vobis. Ipse enim Pater amat vos, quia vos me amastis et credidistis quia ego a Deo exivi. Exivi a

21 peperit ZsStMaD^rVCsW b c q z

22 habebitis A-HOsStBsGsDQ e a b d r
tollit AssM-XStBUG b

23 interrogab. me OX*ssBsUMaDRKsW a b c ff'q z

26 in¹ EpMaDsRT* a c d f ff'q r] > rel.

petitis SYsXBGQs b ff

27 amastis SXsBJUEVCs a q z] amatis rel.

creditur HsEp^mRTh b c ff r

Patre et veni in mundum, iterum relinquo
 29 mundum et vado ad Patrem. Dicunt ei disci-
 puli eius: Ecce nunc palam loqueris et pro-
 30 verbium nullum dicis. Nunc scimus quia scis
 omnia et non opus est tibi ut quis te inter-
 31 roget, in hoc credimus quia a Deo existi. Re-
 32 spondit eis Iesus: Modo creditis? Ecce venit
 hora et iam venit, ut dispergamini unusquis-
 que in propria et me solum relinquatis; et
 33 non sum solus, quia Pater mecum est. Haec
 locutus sum vobis, ut in me pacem habeatis.
 In mundo pressuram habebitis, sed confidite,
 ego vici mundum.

17,1-26 *Precatio sacerdotalis*

17 Haec locutus est Iesus et, sublevatis oculis
 in caelum, dixit: Pater venit hora, clarifica Fi-
 2 lium tuum, ut Filius tuus clarificet te; sicut
 dedisti ei potestatem omnis carnis, ut omne,
 3 quod dedisti ei, det eis vitam aeternam. Haec
 est autem vita aeterna: ^a Ut cognoscant te, so-
 lum Deum verum et quem misisti Iesum Chris-
 4 tum. Ego te clarificavi super terram, opus con-
 5 summavi, quod dedisti mihi ut faciam; et nunc
 clarifica me tu, Pater, apud te ipsum clari-
 tate, quam habui prius, quam mundus esset,
 apud te.

33 habetis SH*BeJUE z

17,3 ~ verum Deum SOZsBeJ-MaDKsThCsW vl
 5 claritatem F-OZStUGDsKTh e b
 esset] fieret G a d l r Cyp

29 J 16,25 | 30 J 2,25 | 32 Zch 13,7; Mt 26,31.56;
 Mc 14,27.50; J 8,29 | 33 J 14,27; R 5,1; 1 J 5,4 |
 17,1 J 11,41; 13,31s | 2 Mt 11,22 | 3 1 J 5,20; 1 Th 1,9 |
 4 J 4,34 | 5 J 17,24; 1,1; Ph 2,6

ἐξηλθον ἐκ τοῦ πατρὸς καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσ- 28
 μον· πάλιν ἀφήμι τὸν κόσμον καὶ πορεύομαι
 πρὸς τὸν πατέρα. Λέγουσιν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· 29 16,25
 ἴδε νῦν ἐν παρρησίᾳ λαλεῖς, καὶ παροιμίαν οὐ-
 δεμίαν λέγεις. νῦν οἶδαμεν ὅτι οἶδας πάντα καὶ 30 2,25
 οὐ χρείαν ἔχεις ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ· ἐν τούτῳ
 πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξηλθες. ἀπεκρίθη 31 152,4
 αὐτοῖς Ἰησοῦς· ἄρτι πιστεύετε; ἰδοὺ ἔρχεται 32 Zch 13,7
 ὥρα καὶ ἐλήλυθεν ἵνα σκορπισθῆτε ἕκαστος εἰς Mt 26,31.56
 τὰ ἴδια καὶ μὴ μόνον ἀφήτε· καὶ οὐκ εἰμι μό- Mc 14,27.50
 νος, ὅτι ὁ πατήρ μετ' ἐμοῦ ἐστίν. ταῦτα λελά- 8,29
 ληκα ὑμῖν, ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε. ἐν τῷ
 κόσμῳ θλίψιν ἔχετε· ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενί-
 κηκα τὸν κόσμον.

Ταῦτα ἐλάλησεν Ἰησοῦς, καὶ ἐπάρας τοὺς 17 11,41
 ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν εἶπεν· Πάτερ,
 ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σου τὸν υἱόν, ἵνα ὁ
 υἱὸς δοξάσῃ σέ, καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν 2 Mt 11,27
 πάσης σαρκός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ δώσει
 αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. αὕτη δέ ἐστίν ἡ αἰώνιος 3 1 J 5,20
 ζωή, ἵνα γινώσκωσιν σὲ τὸν μόνον ἀληθινὸν 1 Th 1,9
 Θεὸν καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. ἐγὼ 4 4,34
 σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς, τὸ ἔργον τελειώσας ὃ
 δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω· καὶ νῦν δόξασόν με 5 17,24; 1.1
 σύ, πάτερ, παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ ἣ εἶχον πρὸ
 τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί. Pl 2,6

28 ἐξηλθ.-πατρ.> W D b ff sys ach (e a r gat) | εκ BC*.L
 D 1689 X 1321 1820^r Ep] παρα P^{5,22} rel. | 29 εν BSCW
 D 1321] > rel. | 30 νυν οιδ.] εγνωκαμεν νυν 13^r | 32 και¹ 32 *
 Bss^c 33ss D* Xs A sysi co⁺] + νυν Ta³ rel. | 33 εχετε] εξετε *
 Ta³ D 13^r 477ss 998s 1820 0141 249^a vl(-ez) vg¹ sysp ar |
 θαρσειτε + οτι Ta³ 1071 vl sysi ar gg sa | 17,1 λελαληκ. S *
 579 W | ινα + και C^{ss} Δs 054 700^r 22^a rel. pl. e q ar gg
 Aug [υιος BSC* 0109 W 1820 e d ff Ωρ] + σου Ta³ rel. |
 2 δωσει αυτ] εχη D | 3 Xv + εις τουτ. τ. κοσμον D | 4 τε- 3 *
 λειωσ.] ετελειωσα Ta³ ΨΔs 054 Θ rel. pl., και... ετελ. Ta⁴
 D sysh⁺ | 5 ειναι] γενεσθαι Ta³ D Ir Cyp Thdt |

- 17.9; Mt 6.9 6 Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις
οἷς ἔδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου. σοὶ ἦσαν κά-
μοὶ αὐτοὺς ἔδωκας, καὶ τὸν λόγον σου τετήρη-
7 καν. νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς μοι
16.30 8 παρὰ σοῦ εἰσιν· ὅτι τὰ ῥήματα ἃ ἔδωκάς μοι
δέδωκα αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ ἔλαβον, καὶ ἔγνωσαν
ἀληθῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἐξήλθον, καὶ ἐπίστευσαν
6.37.44.65 9 ὅτι σύ με ἀπέστειλας. Ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ·
οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέ-
16.15 10 δωκάς μοι, ὅτι σοὶ εἰσιν, ἰκαὶ τὰ ἐμὰ πάντα
I. 15.31 σὰ ἐστίν καὶ τὰ σὰ ἐμὰ, καὶ δεδόξασμαι ἐν
11 αὐτοῖς. καὶ οὐκέτι εἶμι ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ αὐτοὶ
ἐν τῷ κόσμῳ εἰσίν, κἀγὼ πρὸς σὲ ἔρχομαι.
10.30 πάτερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί
σου ᾧ δέδωκάς μοι, ἵνα ὦσιν ἐν καθῶς ἡμεῖς.
6.39 12 ὅτε ἤμην μετ' αὐτῶν, ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν
Ps 40,10
2 Th 2,3 τῷ ὀνόματί σου ᾧ δέδωκάς μοι, καὶ ἐφύλαξα,
καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς
13 ἀπωλείας, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ. Νῦν δὲ πρὸς
15.11 σὲ ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ, ἵνα

* 6 εδωκας¹⁻² Bs 579 W D Θ 185 N Ass Eus Did Xp (ΨI. 28 1s 826* 1071s 1355) | δεδωκ. rel. | τετηρηκαν BWI. 0109 D] -κα e ff, -κασιν rel. | 7 inc. και νυν b c ff z vg¹ sys gg bo | εγνωκα Ta 579 W 1188 7 2145* 138* vl sysph^m sa[†] | 8 εδωκας BC 579 W D 1194 AΠ* 482] δεδωκ. rel. | ελαβ. + αυτα Taⁱⁿ a b c q r sys co[†], + a me sys (e) | κ. εγνωσ. > S* W D A e a q | 10 και I[∩]3 S | δεδοξασμ.] εδοξασας * με D | II αυτοι Ta^{at} BS 1241 2145 998 1242 d f] ουτοι rel. | ερχομ. + ουκετι ειμι εν τω κοσμω κ. εν τω κοσμω ειμι D r (a c) | σου + κ. οτε ημην μετ αυτων (εν τ. κοσμω), εγω ετηρουν αυτους εν τω ονοματι σου D | ω] ο D* 7 UX 661, ους Taⁱ I^o 209 69 N 440 655 f q vg gg | καθως + και B* 579 W 054 Θs 69 1010 MU 713 1093 028 vg syh ar | ημεις + εν εσμεν Taⁿ Ψs 348 477s 2145 0141 syh ar (Θs syi, co) | μοι II[∩]12 Ta^r | ω δεδ. - ημεις > (Ta^r) sys ach Hil vl(-q z) | 12 αυτωνⁱ + εν τω κοσμω Ψs 892^r Θ 2193 rel. pl. f q sy⁴ ar gg | ω BSC* 33-579 W 7 1820 syi ar] ους rel. | ω δεδ. μοι > S* sys | κ. εφυλαξα > sys | καιⁱ Ta^{at} BSC* 33 579 1820 d syi sa[†] Hil] > rel. | εφυλασ- σον S* d r |

Manifestavi nomen tuum hominibus, quos 6
 dedisti mihi de mundo. Tui erant, et mihi eos
 dedisti, et sermonem tuum servaverunt. Nunc 7
 cognoverunt quia omnia, quae dedisti mihi, abs
 te sunt, ¹quia verba, quae dedisti mihi, dedi 8
 eis; et ipsi acceperunt et cognoverunt vere
 quia a te exivi, et crediderunt quia tu me mi-
 sisti. Ego pro eis rogo; non pro mundo rogo, 9
 sed pro his, quos dedisti mihi, quia tui sunt.
 Et mea omnia tua sunt, et tua mea sunt; et 10
 clarificatus sum in eis. Et iam non sum in 11
 mundo, et hi in mundo sunt, et ego ad te
 venio. Pater sancte, serva eos in nomine tuo,
 quos dedisti mihi, ut sint unum sicut et nos.
 Cum essem cum eis, ego servabam eos in no- 12
 mine tuo. Quos dedisti mihi, custodivi; et
 nemo ex eis periit, nisi filius perditionis, ut
 Scriptura impleatur. Nunc autem ad te venio 13
 et haec loquor in mundo, ut habeant gaudium

6 tui] hi X*JU

7 *inc.* et nunc Z*Be^oMMaE b c ff z

cognoverunt] -novi e a b c f ff q

11 conserva Ep^mQs f ff q r

quos] quod YF d

12 eis² JR (a)] his *rel.*

peribit AsOZStBJUET (Ep*)

13 in + hoc a b c d f ff r

6 J 17,9; Mt 6,9

8 J 16,30

9 J 6,37.44.65

10 J 16,15; L 15,31

11 J 10,30

12 J 6,39; Ps 40,10; 2 Th 2,3

13 J 15,11

- 14 meum impletum in semetipsis. Ego dedi eis sermonem tuum, et mundus eos odio habuit, quia non sunt de mundo, sicut et ego non sum de mundo. Non rogo ut tollas eos de mundo, sed ut serves eos a malo. De mundo non sunt, sicut et ego non sum de mundo.
- 17 ¹Sanctifica eos in veritate. Sermo tuus veritas est. Sicut tu me misisti in mundum, et ego misi eos in mundum. Et pro eis ego sanctifico meipsum, ut sint et ipsi sanctificati in veritate.
- 20 Non pro eis autem rogo tantum, sed et pro eis, qui credituri sunt per verbum eorum in me, ¹ut omnes unum sint, sicut tu, Pater, in me, et ego in te, ut et ipsi in nobis unum sint; ut credat mundus quia tu me misisti. Et ego claritatem, quam dedisti mihi, dedi eis, ut sint unum, sicut et nos unum sumus.
- 23 Ego in eis, et tu in me, ut sint consummati in unum, et cognoscat mundus quia tu me misisti et dilexisti eos, sicut et me dilexisti.
- 24 Pater, quos dedisti mihi, volo ut ubi sum ego, et illi sint mecum, ut videant claritatem meam.

14 eos odio X* c Aug] > odio eos *rel.*

15 a H^eEp^eBeGRTh b c f f r z] ex *rel.*

16 et > E*ssX*R e a b q

18 tu ZIKsCsW f q] > *rel.*

19 ego > MD e b c q r

20 eis¹] his *rel.*

autem > OBe*JMaER a b q

21 ~ mundus cred. *codd.* vl

22 et² > AssMsBsDsR c f f q

23 dilexisti¹] dilexi ZV gat a b d z

24 ~ ego sum *codd.*

14 J 15,19 | 15 2 Th 3,3; 1 J 5,18s; Mt 6,13; L 22,32 |
 17 J 16,13 | 18 J 20,21 | 19 Hb 2,11; 10,20 | 20 J 17,9 |
 21 G 3,28 | 22 A 4,32 | 23 1 C 6,17; G 2,20 | 24 J 10,29;
 12,26; E 1,4

ἔχωσιν τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν
 ἑαυτοῖς. ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, καὶ 14 15,19
 ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐτούς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ
 κόσμου καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου.
 οὐκ ἔρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτούς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' 15 2 τ^h 3,3
 ἵνα τηρήσῃς αὐτούς ἐκ τοῦ πονηροῦ. ἐκ τοῦ 16 1 J 5,18
 κόσμου οὐκ εἰσὶν καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ 16 Mt 6,13
 κόσμου. Ἀγιάσον αὐτούς ἐν τῇ ἀληθείᾳ· ὁ λό- 17
 γος ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστιν. καθὼς ἐμὲ ἀπέστει- 18
 λας εἰς τὸν κόσμον, καὶ γὰρ ἀπέστειλα αὐτούς εἰς 20,21
 τὸν κόσμον· καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἀγιάζω ἐμαν- 19 Hb 10,10
 τόν, ἵνα ᾧσιν καὶ αὐτοὶ ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ. 1 C 1,30
 Οὐ περὶ τούτων δὲ ἔρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ 20 17,9
 περὶ τῶν πιστευόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς
 ἐμέ, ἵνα πάντες ἐν ᾧσιν, καθὼς σύ, πατήρ, ἐν 21 G 3,28
 ἐμοὶ καὶ ἐν σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἐν
 ᾧσιν, ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ ὅτι σύ με ἀπέστει-
 λας. καὶ γὰρ τὴν δόξαν ἣν δέδωκάς μοι δέδωκα 22 A 4,32
 αὐτοῖς, ἵνα ᾧσιν ἐν καθὼς ἡμεῖς ἐν· ἐγὼ ἐν 23
 αὐτοῖς καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ᾧσιν τετελειωμένοι 1 C 6,17
 εἰς ἐν, ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σύ με ἀπέ- G 2,20
 στειλας καὶ ἠγάπησας αὐτούς καθὼς ἐμὲ ἠγά-
 πησας. πατήρ, ὁ δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἰ- 24 10,29; 12,26
 μὶ ἐγὼ καὶ κεῖνοι ᾧσιν μετ' ἐμοῦ, ἵνα θεωρῶσιν

13 εαυτοῖς B^cS^ψ 579 W 477 XN 1355 AΠ 482] αυτοῖς *
 rel. | 14 δεδωκα] δε εδωκα D Θ | κοσμου 1[~]2 D¹ (d) *
 13-826 230s Π* e b c r sys | 15 εκ 1[~]2 B* | 17 inc. πατερ
 αγιε αγ. Δ 1820 Did (Ta syr) | αληθεια¹+ σου Ta Ψs
 892 700^r 13-235 Γ^r Π* rel. 397^r q sy³ ar | σος + η Ta^{vn}
 B 579 W | 19 εγω > S 579 W 700 788 71 1093 A e b c *
 q r gg Ath Xc | 20 περι²+ παντων 700 565 1^a X 998 al.
 Π^a 270 482 syh^m ar gg (sa⁺) Or | πιστευσοντ. Ta³ D^c al.
 lat(-b) ar gg sa⁺ | 21 ημιν] μοι Ta^r sys | ἐν² > BC*W D *
 e a b c r sys ar sa⁺ Cl | πιστευη BS* C W 1820 Cl Eus |
 22 καθως+ και 047 998 e a b f vg¹ ar sa | ἐν² BS* C* 33-
 579 W D 1s 397 e syspi Cl Eus Cy] + εσμεν Ta³ rel. |
 23 ηγαπησας¹] -πησα Ta¹ D 1689ss 954 al. 251 0141 138
 423 a b r syh* ar | 24 ο Bs 579 W D Θ sysi] ους Ta³ rel. | *

- τὴν δόξαν τὴν ἐμήν, ἣν δέδωκάς μοι ὅτι ἠγά-
 154,3 25 πησάς με πρὸ καταβολῆς κόσμου. πατὴρ δίκαιε,
 155,10 καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δέ σε ἔγνω, καὶ
 26 οὗτοι ἔγνωσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. καὶ ἐγνώρι-
 σα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου καὶ γνωρίσω, ἵνα ἡ ἀγά-
 πη ἣν ἠγάπησάς με ἐν αὐτοῖς ἦ καὶ ἐν αὐτοῖς.
 156,1 18 Ταῦτα εἰπὼν Ἰησοῦς ἐξῆλθεν σὺν τοῖς μα-
 Mt 26,36
 Mc 14,32
 L 22,39
 2 Sm 15,23
 157,10 2 θηταῖς αὐτοῦ. ἦδει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδι-
 2-11: δους αὐτὸν τὸν τόπον, ὅτι πολλάκις συνήχθη ὁ
 Mt 26,47-56
 Mc 14,43-52
 I. 22,47-53
 21,37
 158,1
 8,1 3 Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ὁ οὖν Ἰού-
 159,10 4 δας λαβὼν τὴν σπεῖραν καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων
 19,28 καὶ ἐκ τῶν φαρισαίων ὑπηρέτας ἔρχεται ἐκεῖ
 5 μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὄπλων. Ἰησοῦς
 οὖν εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτὸν ἐξῆλ-
 6 θεν καὶ λέγει αὐτοῖς· τίνα ζητεῖτε; ἀπεκρίθησαν
 αὐτῷ· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. λέγει αὐτοῖς
 ὁ Ἰησοῦς· ἐγὼ εἰμι. εἰστήκει δὲ καὶ Ἰούδας
 7 ὁ παραδιδούς αὐτὸν μετ' αὐτῶν. ὡς οὖν εἶπεν
 αὐτοῖς· ἐγὼ εἰμι, ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἔπε-
 8 σαν χαμαί. πάλιν οὖν ἐπηρώτησεν αὐτούς· τίνα
 ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπαν· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον.
 8 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· εἶπον ὑμῖν ὅτι ἐγὼ εἰμι·
 εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν·

* τ. ἐμην > Ta¹ D sys Cyp¹ Eus | 25 καὶ > Ta¹⁵ D b c f
 q r sa | 18,1 του² Ta²⁴ S²⁴ ΔW DAY 028 sysp ar co⁺] των
 rel. | Κεδρου S²W D a b r sa⁺, † εἰς τ. ορος Ta sys |
 * 2 συνήχθη † καὶ Δ 054 28 21 954-1223 M 71 348 pl. 713
 al. 1187^r Γ pl. rel. pl. | ο² > BSL X Λ | 3 παραλαβων 565
 * 1 N 1820 138 sys ar | καὶ > e syi | 4 εἰδως] ιδων D 13^r
 1188 213 157 0141 sysi ar | ἐπερχομενα Δ 1689 954 1071
 655s 397 | ἐξῆλθ. κ. λεγει BC^{*} D 565 Is 22^s 1820 397^s
 * lat(-f)] ἐξελθων εἶπεν rel. | 5 ἀπεκριθησ. † κ. εἶπον Xs
 f syi bo (477 sysp) | ο Iς > B (~ εἰμι Iς) D 1689 1170 e
 (a) b r sysi¹ | αυτω † ζητουμεν sa⁺ | 7 ουν > 1241 209
 1207 157 e a syp ar co⁺ |

quam dedisti mihi, quia dilexisti me ante constitutionem mundi. Pater iuste, mundus te non 25 cognovit; ego autem te cognovi, et hi cognoverunt quia tu me misisti. Et notum feci eis 26 nomen tuum et notum faciam, ut dilectio, qua dilexisti me, in ipsis sit, et ego in ipsis.

18,1-11 *Christus sua sponte se tradit*
(Mt 26,36-56; Mc 14,32-49; L. 22,40-53)

Haec cum dixisset Iesus, egressus est cum 18 discipulis suis trans torrentem Cedron, ubi erat hortus, in quem introivit ipse et discipuli eius. Sciebat autem et Iudas, qui tradebat eum, 2 locum; quia frequenter Iesus convenerat illuc cum discipulis suis. Iudas ergo cum accepisset 3 cohortem et a pontificibus et pharisaeis ministros, venit illuc cum lanternis et facibus et armis. Iesus itaque sciens omnia, quae ventura 4 erant super eum, processit et dixit eis: Quem quaeritis? Responderunt ei: Iesum Nazare- 5 num. Dicit eis Iesus: Ego sum. Stabat autem et Iudas, qui tradebat eum, cum ipsis. Ut ergo 6 dixit eis: Ego sum, abierunt retrorsum et ceciderunt in terram. Iterum ergo interrogavit 7 eos: Quem quaeritis? Illi autem dixerunt: Iesum Nazarenum. Respondit Iesus: Dixi vobis, 8 quia ego sum; si ergo me quaeritis, sinite hos

25 iuste MsZ*MaKC^sW b c d f q z Aug] + et *rel.*

26 qua] quam O d Aug, quia YG*ERV*

18,2 eum] ipsum e c, + ipsum Z*Cs b f

3 lanternis] lanternis JEW f

4 dicit *codd.* vl pl.

quem] quid SBUGDsRCs e gat

7 interrog. eos OEpMaT e f q r] ~ eos interr. *rel.*

1 2 Sm 15,23

2 L 21,37; J 8,1

4 J 19,28

9 abire. ¹Ut impleretur sermo, quem dixit: Quia
 quos dedisti mihi, non perdidisti ex eis quem-
 10 quam. Simon ergo Petrus habens gladium edu-
 xit eum et percussit pontificis servum et ab-
 scidit auriculam eius dexteram. Erat autem no-
 11 men servo Malchus. Dixit ergo Iesus Petro:
 Mitte gladium tuum in vaginam. Calicem, quem
 dedit mihi Pater, non bibam illum?

18,12-27 *Christus coram Anna et Caipha, Petri negatio*
 (Mt 26,57-75; Mc 14,53-72; L 22,54-71)

12 Cohors ergo et tribunus et ministri Iudaeo-
 rum comprehenderunt Iesum et ligaverunt eum.
 13 Et adduxerunt eum ad Annam primum; erat
 enim socer Caiphae, qui erat pontifex anni il-
 14 lius. Erat autem Caiphas, qui consilium dederat
 Iudaeis, quia expedit unum hominem mori
 15 pro populo. Sequebatur autem Iesum Simon
 Petrus et alius discipulus. Discipulus autem
 ille erat notus pontifici et introivit cum Iesu
 16 in atrium pontificis. Petrus autem stabat ad
 ostium foris. Exivit ergo discipulus alius, qui
 erat notus pontifici, et dixit ostiariae et in-
 17 trodixit Petrum. Dicit ergo Petro ancilla os-
 tiaria: Numquid et tu ex discipulis es hominis

9 eis IGW b c ff] illis e q. ipsis *rel.*

10 auricul. eius FO]MaE e b ffr] ~ eius auric. *rel.*
 servi + illius e a r, illi ff

11 tuum Ep^mER e] > *rel.*

non + vis Ep^mDsRK(Z*) a b q r z

12 alligaverunt JR a ff q

13 enim] autem OZBs*MaDsKs gat

14 dederat] dedit X*sBJDsRCsW b c fff q z

16 alius] ille AsX^eSt q, ille alius JsECs abc ffr

9 J 17,12; 6,39

11 Mt 26,39

14 J 11,49s

15 J 20,2s (13,23; 19,26; 21,7.20; A 3,1)

ἵνα πληρωθῆ ὁ λόγος ὃν εἶπεν, ὅτι οὓς δέδω- 9 17,12
 κάς μοι, οὐκ ἀπόλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα. Σίμων 10 160,1
 οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν εἴλκυσεν αὐτὴν καὶ
 ἔπαισεν τὸν τοῦ ἀρχιερέως δούλον καὶ ἀπέκοψεν
 αὐτοῦ τὸ ὠτάριον τὸ δεξιόν· ἦν δὲ ὄνομα τῷ
 δούλῳ Μάλχος. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ· 11 Mt 26,39
 βάλε τὴν μάχαιραν εἰς τὴν θήκην· τὸ ποτήριον
 ὃ δέδωκέν μοι ὁ πατήρ, οὐ μὴ πῖω αὐτό;

Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλιάρχος καὶ οἱ ὑπη- 12 162,1
 ρέται τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν καὶ 12-27:
 ἔδησαν αὐτόν, καὶ ἤγαγον πρὸς Ἄνναν πρῶ- Mt 26,57-75
 τον· ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχ- 13 Mc 14,53-72
 ιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου. ἦν δὲ Καϊάφας ὁ L 22,54-71
 συμβουλεύσας τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι συμφέρει ἓνα 14 11,49a
 ἄνθρωπον ἀποθανεῖν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ. Ἦκολού- 15 164,4
 θει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος καὶ ἄλλος μα- 20,3; 19,26;
 θητής. ὁ δὲ μαθητής ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ 21,7,20
 ἀρχιερεῖ καὶ συνεισηλθεν τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐ- A 3,1
 λὴν τοῦ ἀρχιερέως, ὁ δὲ Πέτρος εἰστήκει πρὸς 165,10
 τῆ θύρα ἔξω. ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητής ὁ ἄλλος 16 166,1
 ὁ γνωστὸς τοῦ ἀρχιερέως καὶ εἶπεν τῆ θυρωρῶ, 167,10
 καὶ εἰσήγαγεν τὸν Πέτρον. λέγει οὖν τῷ Πέτρῳ 17 168,1
 ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρός· μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μα-

10 *inc.* τότε Σίμων Π. Taⁿ D | ~ δουλ. τ. αρχ. S D 1424 *
 945 v1 | ωταρ. Bss^{*}LW X 1187* syh^m] ωτιον rel. | τω
 δουλῳ] τ. δουλου Ta D e a q r sy⁴ co⁺] †εκεινου Ta D 13
 e a r (ff)] 11 μαχαιρ. †σου Ta^m 579 700 1 13-185 71 213
 157s 4s al. 270s e sys sa⁺ | τ. θηκην] τ. τοπον Ta^r 1689
 sysi | θηκην· παντες γαρ οι λαβοντες μαχαιραν εν μα-
 χαιρα απολουνται (Mt 26,52) Ta³ Θ 238 | 13 απηγαγ. Ψ-
 892 Θ-983 826 rel. pl. | εκεινου †18,24 sysi¹ Cy | 14 απο-
 θαν.] απολεσθαι ΨΔs 054 700 28^r 1424^r 348^r U al. N 157^r
 Γ pl. A rel. pl. syh^m] 15 Simon autem P. et unus ex aliis *
 discip. secuti sunt Ies. Ta^{a(n)} sy(s)p | και †ο Ta^{av} C 33^r
 Θ rel. pl. gg | 16ss *post* 18,23 sys | 16 εισηλθεν Ta^a 13ss *
 826^a | ο αλλος] εκεινος 1241 13^r 1424 185 1194s N 157
 q (Ta^{ai} a b fff r) | ος ην γνωστος τω αρχιερ. Ta³ SΨs 892
 Δs W rel. pl. lat(-q) syrih ar | 17 *inc.* κ. ως ειδεν η
 παιδ. η θυρωρ. τ. Σ. ατενισασα λεγει αυτω Ta^{a(i)n} sys |

- θητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; λέγει ἐκεῖνος·
 169,10 18 οὐκ εἰμί. εἰστήκεισαν δὲ οἱ δούλοι καὶ οἱ ὑπη-
 ρέται ἀνθρακιὰν πεποιηκότες, ὅτι ψῦχος ἦν, καὶ
 ἐθερμαίνοντο· ἦν δὲ καὶ ὁ Πέτρος μετ' αὐτῶν
 ἐστῶς καὶ θερμαινόμενος.
- 19 Ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησεν τὸν Ἰησοῦν περὶ
 τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐ-
 170,1 20 τοῦ. ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἐγὼ παρρη-
 7,14.26 σία λελάληκα τῷ κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα
 ἐν συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου πάντες οἱ
 Ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα
 171,10 21 οὐδέν. ἵ τί με ἐρωτᾷς; ἐρώτησον τοὺς ἀκηκοότας
 τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε οὗτοι οἴδασιν ἃ εἶπον
 172,1 22 ἐγώ. ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος εἰς παρεστηκώς
 19,3
 A 23,2 τῶν ὑπηρειῶν ἔδωκεν ῥάπισμα τῷ Ἰησοῦ εἰ-
 173,10 23 πῶν· οὕτως ἀποκρίνη τῷ ἀρχιερεῖ; ἀπεκρίθη
 αὐτῷ Ἰησοῦς· εἰ κικῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον
 174,1 24 περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις; ἀπ-
 ἔστειλεν οὖν αὐτὸν ὁ Ἄννας δεδεμένον πρὸς
 Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα.
- 175,1 25 Ἦν δὲ Σίμων Πέτρος ἐστῶς καὶ θερμαινό-
 μενος. εἶπον οὖν αὐτῷ· μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μα-
 θητῶν αὐτοῦ εἶ; ἠρνήσατο ἐκεῖνος καὶ εἶπεν·
 26 οὐκ εἰμί. λέγει εἰς ἐκ τῶν δούλων τοῦ ἀρχιε-
 ρέως, συγγενῆς ὧν οὐ ἀπέκοψεν Πέτρος τὸ
 ὄτιον· οὐκ ἐγὼ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐ-

18 κ. εθερμαιν.] του θερμαινεσθαι Ta sysp, > 565 1s 22*
 * a b ff | 20 ο > BSL D Θ 440 Ω | παντες] -τοτε ΨΔs 054 700
 28^r 1689s 1424 rel. pl. q | συνηρχοντο Taⁱⁿ 33 1675 Ms
 2145 ar | 21 ειπον] ελαλησα X sys | 22 δε > Taⁱⁿ 788s
 Xs 440 ar sys ar bo | τ. παρεστωτων υπηρετιων Ta S^cC*.
 L 579 054 700 Xss 397* b c f r sys | 23 inc. ο δε Ις ειπεν
 αυτω Ta^t S 579 W 13^r 1170s r sys i ar gg sa⁺ | ει¹ - καλωσ]
 * καλωσ ελαλησα sys | 25 Σιμων > Xs Xq | ηρνησατο +
 ουν C^Δ 054 28^r 13 pl. 1424 pl. 348^r Γ^r pl. K 270^s Λ^r Ω
 pl. EG | 26 λεγει + ουν 579 565 1s 22* 659 998 397*
 (syspi ar) | ων > Ta Ψss XsN lat pl. sysp ar Xq |

istius? Dicit ille: Non sum. ¹ Stabant autem 18
servi et ministri ad prunas, quia frigus erat,
et calefaciebant se; erat autem cum eis et Pe-
trus stans et calefaciens se.

Pontifex ergo interrogavit Iesum de disci- 19
pulis suis et de doctrina eius. Respondit ei 20
Iesus: Ego palam locutus sum mundo, ego
semper docui in synagoga et in templo, quo
omnes Iudaei conveniunt, et in occulto locutus
sum nihil. Quid me interrogas? interroga eos, 21
qui audierunt quid locutus sim ipsis; ecce hi
sciunt quae dixerim ego. Haec autem cum di- 22
xisset, unus adsistens ministrorum dedit alapam
Iesu dicens: Sic respondes pontifici? Respon- 23
dit ei Iesus: Si male locutus sum, testimo-
nium perhibe de malo; si autem bene, quid
me caedis? Et misit eum Annas ligatum ad 24
Caipham pontificem.

Erat autem Simon Petrus stans et calefa- 25
ciens se. Dixerunt ergo ei: Numquid et tu ex
discipulis eius es? Negavit ille et dixit: Non
sum. Dicit ei unus ex servis pontificis, cogna- 26
tus eius, cuius abscidit Petrus auriculam: Non-

18 prunas] carbones a b ff r z

calefiebant, > se S-HZStBeIGEKs

19 suis] eius MaD* vl pl., > AFMXEp*Be

21 sim] sum *codd.* vl

24 ligatum] vinctum a b c f ff q r z

26 ei J c] > *rel.*

20 J 7,14.26

22 J 19,3; A 23,2

25 J 18,18

27 ne ego te vidi in horto cum illo? Iterum ergo negavit Petrus, et statim gallus cantavit.

18,28-19,16 *Christus coram Pilato, morti addictus*
(Mt 27,1-31; Mc 15,1-20; L 23,1-25)

28 Adducunt ergo Iesum a Caipha in praetorium. Erat autem mane; et ipsi non introierunt in praetorium, ut non contaminarentur,
29 sed ut manducarent pascha. Exivit ergo Pilatus ad eos foras et dixit: Quam accusationem
30 affertis adversus hominem hunc? Responderunt et dixerunt ei: Si non esset hic malefactor,
31 non tibi tradidissemus eum. Dixit ergo eis Pilatus: Accipite eum vos et secundum legem vestram iudicate eum. Dixerunt ergo ei Iudaei: Nobis non licet interficere quemquam.
32 Ut sermo Iesu impleretur, quem dixit, significans qua morte esset moriturus.

33 Introivit ergo iterum in praetorium Pilatus et vocavit Iesum et dixit ei: Tu es rex Iudaeorum?
34 Respondit Iesus: A temetipso hoc dicis, an alii dixerunt tibi de me? Respondit Pilatus: Numquid ego Iudaeus sum? Gens tua et pontifices tradiderunt te mihi; quid fecisti?
36 Respondit Iesus: Regnum meum non est de hoc mundo. Si ex hoc mundo esset regnum meum, ministri mei utique decertarent ut non

28 ad Caiphan^{SH} ^cO^c-StBssMaDsKW gat e a c ffz Aug | ut² ET^cW e a f ff q r] > rel. | 31 ei > S-HOEps* MaRKsTW gat c ff r z | 32 morte esset XGDTW a c f ff q] ~ esset morte rel. | 34 inc. et respond. SA^r B-C | ~ tibi dixer. codd. | 35 pontif. + tui OBMa | 36 ~ mundo hoc A-MStBeGRTh b | utique > Ass MXEpStBeJGRC e a b z

31 J 19.6s; A 18,15 | 32 J 3,14; 12,32s; Mt 20,19 | 34 Mt 16,13 | 35 Mt 20,19; Mc 10.33; L 18,32

τοῦ; πάλιν οὖν ἠρνήσατο Πέτρος, καὶ εὐθέως 27
ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.

* Ἀγουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς 28 ^{176,1}
τὸ πραιτώριον· ἦν δὲ πρωτὶ· καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλ- ^{177,10}
θον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μianθῶσιν ἀλ- ^{28-19,15:}
λὰ φάγωσιν τὸ πάσχα. ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πιλαῶτος 29 ^{Mt 27,2,11-30}
ἔξω πρὸς αὐτοὺς καὶ φησὶν· τίνα κατηγορίαν ^{Mc 15,1-19}
φέρετε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; ἀπεκρίθη- 30 ^{L 23,1-25}
σαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· εἰ μὴ ἦν οὗτος κακὸν ποιῶν,
οὐκ ἂν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν. εἶπεν οὖν αὐ- 31 ^{19,6s}
τοῖς ὁ Πιλαῶτος· λάβετε αὐτόν ὑμεῖς, καὶ κατὰ ^{A 18,15}
τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. εἶπον αὐτῷ
οἱ Ἰουδαῖοι· ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐ-
δένα· ἵνα ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῆ ὃν εἶπεν 32 ^{3,14; 12,32s}
σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν. ^{Mt 20,19}

Εἰσῆλθεν οὖν πάλιν εἰς τὸ πραιτώριον ὁ 33 ^{178,1}
Πιλαῶτος καὶ ἐφώνησεν τὸν Ἰησοῦν καὶ εἶπεν αὐ-
τῷ· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ἀπεκρίθη 34 ^{179,10}
Ἰησοῦς· ἀπὸ σεαυτοῦ σὺ τοῦτο λέγεις, ἢ ἄλλοι ^{Mt 16,13}
εἰπόν σοι περὶ ἐμοῦ; ἀπεκρίθη ὁ Πιλαῶτος· μήτι 35 ^{Mt 20,19}
ἐγὼ Ἰουδαῖός εἰμι; τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχ-
ιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί· τί ἐποίησας; ἀπεκρίθη 36
Ἰησοῦς· ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσ-
μου τούτου· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ βασι-
λεία ἡ ἐμὴ, οἱ ὑπηρέται ἂν οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο,

28 απο του] ad e a c ffz (b q) | αλλα] αλλ ινα Ψss 054 Θs
28r 13-1321 Γ 4r Kr rel. | 29 εξω > ΨΔs 054 Θ 28s 13-
1010 M-U Γ pl. As al. rel. pl. | κατα > BS* 579 e q | 30 κα-
κον ποιων BsLW e r sa+] κακοποιων C*Ψs, -ποιος rel. |
31 ο > BC* 945 | αυτον > S* 579 W 565s 1s 118s 348r *
087 1820 138 c ar | 32 Ιυ] θυ LΔ 348 | 33 παλιν εις το 33 *
πραιτ. P⁵² Taⁱⁿ BC 33-Δ W D 13r 71 Xss 1170s 1820r lat
syi ar] ~πρ. παλιν rel. | παλιν > Ta C^o 33 syp sa+ | 34 απ-
εκρινατο ΨsW D 565 1r UN 157 087 AΠss 270 138 | απο
σεαυτ. Bss*ΨLss N 1820 Cy¹ Xp] αφ εαυτου rel. | συ >
Ta S* D 472 lat pl. ar gg | αλλος σοι ειπεν M 71 N Π*
270 028 | 35 μητι] μη S*W 565 1s 118s | ο αρχιερευς *
S* e b syi¹ | 36 αν > B* 1424 713 eab | *

- 180,4 37 σιλεία ἢ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν. εἶπεν οὖν αὐ-
 1 T 6,13 τῷ ὁ Πιλᾶτος· οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ; ἀπεκρί-
 8,47; 10,27 θη ὁ Ἰησοῦς· σὺ λέγεις ὅτι βασιλεὺς εἰμι [ἐγώ].
 181,10 ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυ-
 θα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ·
 πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς.
 182,9 38 Ἰλέγει αὐτῷ ὁ Πιλᾶτος· τί ἐστιν ἀλήθεια; καὶ
 τοῦτο εἰπὼν πάλιν ἐξῆλθεν πρὸς τοὺς Ἰουδαί-
 ους, καὶ λέγει αὐτοῖς· ἐγὼ οὐδεμίαν εὕρισκω ἐν
 183,4 39 αὐτῷ αἰτίαν. ἔστιν δὲ συνήθεια ὑμῖν ἵνα ἕνα
 ἀπολύσω ὑμῖν ἐν τῷ πάσχα· βούλεσθε οὖν ἀπο-
 184,1 40 λύσω ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; ἐκραύ-
 A 3,14 γασαν οὖν πάλιν λέγοντες· μὴ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν
 Βαραββᾶν. ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς ληστής.
 185,4 19 Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ Πιλᾶτος τὸν Ἰησοῦν καὶ
 2 ἐμαστίγωσεν. καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέ-
 φανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ,
 18,22 3 καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον αὐτόν, ἰ καὶ
 ἤρχοντο πρὸς αὐτόν καὶ ἔλεγον· χαῖρε ὁ βασι-
 λεὺς τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἐδίδοσαν αὐτῷ ῥαπίσμα-
 186,9 4 τα. Ἐξῆλθεν οὖν πάλιν ἔξω ὁ Πιλᾶτος καὶ λέ-
 γει αὐτοῖς· ἴδε ἄγω ὑμῖν αὐτόν ἔξω, ἵνα γνῶτε
 187,4 5 ὅτι οὐδεμίαν αἰτίαν εὕρισκω ἐν αὐτῷ. ἐξῆλθεν
 οὖν ὁ Ἰησοῦς ἔξω, φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέ-

* 37 εγω¹ > B-892 W D 544 1-124 213s 4 1820^r e a c ff r
 * ar Xp Amb | 39 υμιν¹] υμων L N ar bo, > Ta^{atn} 544
 1321 1093 482 e | ουν + ινα Ta S 054 W 700 1223 U 245
 * K^s 270s | 40 παλιν > Ψs 1241 700ss 1-124 UN 713 1170
 K^s 720 X^b G v1 syri ar co⁺ | παλιν + παντες Δ Θ
 Γ A m. vg | Βαραββας + ουτος Ta Θ 1s 22^s syr
 * ar gg bo | 19,1 λαβων, > και S 33s 579 W Xss 397 249^s a |
 2 επι την κεφ. 2193 U 1170s AΠ^r G 0141 c q r | 3 και 1 ~ 2
 * ΨΔs 054 D¹ 21 1s 22^s 1424 pl. rel. pl. f q syr | 4 εξηλ-
 θεν ουν] και εξ. B 33s 2193 544 X 1071s Ass 270 1820
 * syri | εν αυτω ουχ ευρ. αιτιαν 13^r (579 v1) | 5 φορων]
 εχων 565 1s 138 v1 ar |

traderer Iudaeis; nunc autem regnum meum non est hinc. Dixit itaque ei Pilatus: Ergo rex 37 es tu? Respondit Iesus: Tu dicis quia rex sum ego. Ego in hoc natus sum et ad hoc veni in mundum, ut testimonium perhibeam veritati: omnis, qui est ex veritate, audit vocem meam. ¹Dicit ei Pilatus: Quid est veritas? Et, cum hoc 38 dixisset, iterum exivit ad Iudaeos et dicit eis: Ego nullam invenio in eo causam. ¹Est autem 39 consuetudo vobis ut unum dimittam vobis in Pascha; vultis ergo dimittam vobis regem Iudaeorum? Clamaverunt ergo rursus omnes di- 40 centes: Non hunc, sed Barabbam. Erat autem Barabbas latro.

Tunc ergo apprehendit Pilatus Iesum et 19 flagellavit. Et milites plectentes coronam de 2 spinis imposuerunt capiti eius et veste purpurea circumdederunt eum. Et veniebant ad 3 eum et dicebant: Ave rex Iudaeorum; et dabant ei alapas. Exivit ergo iterum Pilatus fo- 4 ras et dicit eis: Ecce adduco vobis eum foras, ut cognoscatis quia nullam invenio in eo causam. Exivit ergo Iesus portans coronam spi- 5

37 vocem meam OBMAW e a c f f j q z] ~ meam vocem *rel.*

39 vobis¹ > Z^cGMaDV e z

40 ergo b c f f j q z, > *codd.*

19,1 flagellavit + eum OGMaD e a c r

3 alapas] palmas Os*ssBJMaDsRKsThCs vl

4 ergo ff (h r) > *codd.*

~ in eo nullam c. invenio *codd.* (-G)

5 Iesus + foras JTh e a b c f f j q r

coronam spin. W] ~ spin. cor. *rel.*

37 1 T 6,13; J 8,47; 10,27

19,3 J 18,22; Is 50,6

neam et purpureum vestimentum. Et dicit
 6 eis: Ecce homo. Cum ergo vidissent eum
 pontifices et ministri, clamabant dicentes: Cru-
 cifige, crucifige eum. Dicit eis Pilatus: Acci-
 pite eum vos, et crucifigite; ego enim non in-
 7 venio in eo causam. Responderunt ei Iudaei:
 Nos legem habemus, et secundum legem debet
 mori, quia Filium Dei se fecit.

8 Cum ergo audisset Pilatus hunc sermonem,
 9 magis timuit. Et ingressus est praetorium ite-
 rum et dixit ad Iesum: Unde es tu? Iesus
 10 autem responsum non dedit ei. Dicit ergo ei
 Pilatus: Mihi non loqueris? nescis quia potes-
 tatem habeo crucifigere te, et potestatem habeo
 11 dimittere te? Respondit Iesus: Non haberes
 potestatem adversum me ullam, nisi tibi da-
 tum esset desuper. Propterea qui me tradidit
 12 tibi maius peccatum habet. Et exinde quae-
 rebat Pilatus dimittere eum. Iudaei autem cla-
 mabant dicentes: Si hunc dimittis, non es ami-
 cus Caesaris; omnis enim, qui se regem facit,
 contradicit Caesari.

13 Pilatus autem cum audisset hos sermones,
 adduxit foras Iesum et sedit pro tribunali, in
 loco, qui dicitur Lithostrotos, hebraice autem
 14 Gabbatha. Erat autem parasceve Paschae hora

6 eum² EW b c f ffj q] > *rel.*

9 dixit C b r] dicit *rel.*

10 habeo² > YssX^cEp e

11 datum esset OEpMaDR Aug] ~ esset dat. *rel.*
 me trad. ERW e j (a)] ~ trad. me *rel.*

12 et > A-M*XE^pB^rDQsVCs e b ffj q r
 enim HKThCs a f q] > *rel.*

13 autem¹ XBEW] ergo *rel.*

locum AssM^cXStBeIG a b ffj q w² z
 gabbatha] gennatha e (j w²)

φανον και τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον. και λέγει αὐ-
 τοῖς· ἰδοὺ ὁ ἄνθρωπος. ὅτε οὖν εἶδον αὐτὸν οἱ 6 188,1
 ἀρχιερεῖς και οἱ ὑπηρέται, ἐκραύγασαν λέγοντες·
 σταύρωσον σταύρωσον. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλᾶ- 189,10
 τος· λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς και σταυρώσατε· ἐγὼ 190,9
 γὰρ οὐχ εὐρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν. ἀπεκρίθησαν 7 191,10
 αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, και κατὰ 5,18; 10,33
 τὸν νόμον ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι υἱὸν Θεοῦ 14
 ἔαυτὸν ἐποίησεν.

Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλᾶτος τοῦτον τὸν λό- 8 192,7
 γον, μᾶλλον ἐφοβήθη. και εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραι- 9
 τώριον πάλιν και λέγει τῷ Ἰησοῦ· πόθεν εἶ σύ;
 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ. ἰλέγει 10 193,10
 οὖν αὐτῷ ὁ Πιλᾶτος· ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; οὐκ οἶδας
 ὅτι ἐξουσίαν ἔχω ἀπολύσαι σε και ἐξουσίαν ἔχω
 σταυρῶσαί σε; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· οὐκ εἶχες ἐξου- 11 10,18; A 2,23
 σίαν κατ' ἐμοῦ οὐδεμίαν, εἰ μὴ ἦν δεδομένον σοι
 ἄνωθεν· διὰ τοῦτο ὁ παραδούς μέ σοι μείζονα
 ἁμαρτίαν ἔχει. ἐκ τούτου ὁ Πιλᾶτος ἐζήτει ἀπο- 12 A 17,7
 λύσαι αὐτόν· οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἐκραύγασαν λέγον-
 τες· ἐὰν τοῦτον ἀπολύσης, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καί-
 σαρος· πᾶς ὁ βασιλέα ἑαυτὸν ποιῶν ἀντιλέγει
 τῷ Καίσαρι. Ὁ οὖν Πιλᾶτος ἀκούσας τῶν λό- 13
 γων τούτων ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν, και ἐκάθ-
 ισεν ἐπὶ βήματος εἰς τόπον λεγόμενον Λιθό-
 στρωτον, ἑβραϊστὶ δὲ Γαββαθα. ἦν δὲ παρα- 14

κ. λεγ.-ανθρ.> e a ff* r ach | ἰδου B-579 W 565 1s 118s
 Xss Π^o 1820 138] ἰδε rel. | 6 λεγοντες> S e a b ff | σταυ- *
 ρωσον² > 7 1010 713 V e r | 7 νομον² BsΨL-ΔW D N *
 lat(-q) syi Ωρ] + ημων Ta¹ rel. | 10 ουν > Ta S* 28 13^r
 655 1194 71 A 270* V q r syp ar co⁺ | απολ., σταυρωσ.
 Ta BS N AE* 821 e j syp] ~ rel. | 11 ειχες] εχεις S-579
 D 565 544 2193 X 1071s N 660 A Πss 270-229 As | παρα-
 δους BSA Θ 1346 ΛE verss.] παραδιδους rel. | 12 εκραυ- *
 γασ. BΨ D 700 544 1071 157 270s 397^r a] -γαζον LW
 054 065 Θ 565s 1-124 As al., εκραζον rel. | πας + γαρ
 Ta³ D¹ a f q vg¹ syri bo Aug | 13 Καφαθα 565 1s 22
 (gg), Χιφβαθα Θ, Γολγοθα Ta⁴ S* 579, gennatha e (j)]

- σκευή τοῦ πάσχα, ὥρα ἦν ὡς ἕκτη· καὶ λέγει τοῖς
 194,1 15 Ἰουδαίοις· Ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. ἐκραύγασαν
 19,6 οὖν ἐκεῖνοι· ἄρον ἄρον, σταύρωσον αὐτόν. λέγει
 195,10 αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώ-
 σω; ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς· οὐκ ἔχομεν βα-
 196,1 16 σιλέα εἰ μὴ Καίσαρα. τότε οὖν παρέδωκεν αὐ-
 16-30: τὸν αὐτοῖς ἵνα σταυρωθῇ.
 Mt 27,31-50 17 Παρέλαβον οὖν τὸν Ἰησοῦν·¹ καὶ βαστά-
 Mc 15,20-37 ζων ἑαυτῷ τὸν σταυρὸν ἐξῆλθεν εἰς τὸν λεγό-
 L 23,26-46 μενον Κρανίου τόπον, ὃ λέγεται ἑβραϊστὶ Γολ-
 197,1 γοθᾶ,¹ ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν, καὶ μετ' αὐτοῦ
 198,1 18 ἄλλους δύο ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν
 199,1 19 Ἰησοῦν. ἔγραψεν δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλάτος καὶ
 ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· ἦν δὲ γεγραμμένον
 Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.
 200,10 20 τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν
 Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν ὁ τόπος τῆς πόλεως
 ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμέ-
 21 νον ἑβραϊστὶ, ῥωμαϊστὶ, ἑλληνιστί. ἔλεγον οὖν τῷ
 Πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων· μὴ γράφει
 ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος εἶπεν·
 22 βασιλεὺς εἰμι τῶν Ἰουδαίων. ἀπεκρίθη ὁ Πιλά-
 201,1 23 τος· ὃ γέγραφα, γέγραφα. Οἱ οὖν στρατιῶται,
 ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν, ἔλαβον τὰ ἱμάτια
 αὐτοῦ καὶ ἐποίησαν τέσσερα μέρη, ἑκάστῳ στρα-

* * 14 ἕκτη] τριτῆ (Mc 15,25) S^cΨLΔ D¹X X^b | 15 ἐκραυ-
 γασον 1241 054 D Θ 2145 N 1170s A-1219 vg ar, ελεγον
 * S^wW syi | 16 Ἰν + κ. ηγαγον Δs 054 065 rel. pl., απηγαγ.
 SW 700 1 209 MÜN 713 A vg syph ar sa⁺] +εις το πραι-
 τωρ. Ta 700 7 Ms 348 UΓ 998 | ηγαγ. + κ. επεθηκαν
 * αυτω τ. σταυρον 13^r syi Ωρ | 17 ο λεγ. εβρ.] εβρ.(δε) Ψss
 X db co⁺ | Γολγοθ B sa | 18 δυο + ληστας (L 23,33)
 Ta^{an} 1071 1321 a bo | εντευθεν¹⁻² + ενα Ta^{an} 348 1579,
 ~ syrih^m sa⁺ | 19 τιτλον] tabulam (Ta) syri ar | γεγραμμ.
 + εβρ. ρωμ. ελλην. 579 13^r | 20 κ. ην - ελλην. > 13^r, ~
 ελλην. ρωμ. Ta³ Δs 065 054 D Θ rel. pl. lat(-eff) syph |
 ελλην. +supra arsm | 22 γεγραφα²] scriptum est Ta^{an}(^v) |
 * 23 οτε εσταυρ.] οι σταυρωσαντες S 579 1170 gg bo |

quasi sexta, et dicit Iudaeis: Ecce rex vester.

¹ Illi autem clamabant: Tolle, tolle, crucifige eum. 15
Dicit eis Pilatus: Regem vestrum crucifigam?
Responderunt pontifices: Non habemus regem
nisi Caesarem. Tunc ergo tradidit eis illum ut 16
crucifigeretur.

19,17-37 *Opus redemptionis in cruce consummatum* (Mt 27,32-56; Mc 15,21-41; L 23,26-49)

Susceperunt autem Iesum et eduxerunt.
Et baiulans sibi crucem exivit in eum, qui 17
dicitur Calvariae, locum, hebraice autem Golgotha, ¹ubi crucifixerunt eum, et cum eo alios 18
duos hinc et hinc, medium autem Iesum. Scripsit 19
autem et titulum Pilatus et posuit super crucem. Erat autem scriptum: Iesus Nazarenus,
Rex Iudaeorum. Hunc ergo titulum multi Iudaeorum 20
legerunt, quia prope civitatem erat locus, ubi crucifixus est Iesus. Et erat scriptum hebraice, graece et latine. Dicebant ergo 21
Pilato pontifices Iudaeorum: Noli scribere Rex Iudaeorum, sed quia ipse dixit: Rex sum Iudaeorum. Respondit Pilatus: Quod scripsi, 22
scripsi.

Milites ergo cum crucifixissent eum, acceperunt 23
vestimenta eius et fecerunt quattuor partes, unicuique militi partem, et tunicam.

15 dicit StEC b e j n] dixit *rel.*, ait a c ff q r z
pontif. + nos HM^cGTh e a r

16 et duxerunt AsHStMaDTh f c (q), > vl

17 locum] -cus OBMaT e a b f q r

autem AM^cDTh] > *rel.*

18 ~ eum crucif. *codd.* (a)

hinc²] inde Y*StX^cGVW e c, illinc a f r z

20 Iudaeor. leger. J r] ~ leg. Iud. *rel.* (e) a b c ff z

23 et tunicam > a b c ff* r w^{3*} z

Erat autem tunica inconsutilis desuper con-
 24 texta per totum. Dixerunt ergo ad invicem:
 Non scindamus eam, sed sortiamur de illa cuius
 sit; ut Scriptura impleretur dicens: *Partiti sunt*
vestimenta mea sibi, et in vestem meam mise-
runt sortem. Et milites quidem haec fecerunt.
 25 Stabant autem iuxta crucem Iesu mater
 eius et soror matris eius Maria Cleophae et
 26 Maria Magdalene. Cum vidisset ergo Iesus
 matrem et discipulum stantem, quem dilige-
 bat, dicit matri suae: Mulier, ecce filius tuus.
 27 Deinde dicit discipulo: Ecce mater tua. Et ex
 28 illa hora accepit eam discipulus in sua. Postea
 sciens Iesus quia omnia consummata sunt, ut
 29 consummaretur Scriptura, dixit: Sitio. Vas
 ergo erat positum aceto plenum. Illi autem spon-
 30 giam plenam aceto hyssopo circumponentes
 obtulerunt ori eius. Cum ergo accepisset Iesus
 acetum, dixit: Consummatum est. Et inclinato
 capite tradidit spiritum.

24 impleretur ZIKsCsW [r] -pleatur *rel.*

in] super FJE c fff q r z

27 in suam HOZ*s*MaDsRTh, > c

28 quia J e a c n r Aug] + iam *rel.*

dicit *codd.* vl pl.

29 ~ positum erat *codd.* (e a q) b c fff z

30 spiritum + cum autem exspirasset velamentum
 templi scissum est medium a summo usque deor-
 sum Ep^m (DR r)

24 Ps 21,19

26 J 13,23

28 J 18,4; L 12,50; 18,31; Mt 26,54

29 Ps 21,16; 68,22

30 Job 19,26s U'

τιώτη μέρος, καὶ τὸν χιτῶνα. ἦν δὲ ὁ χιτῶν
 ἄραφος, ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι' ὄλου. εἶπαν 24
 οὖν πρὸς ἀλλήλους· μὴ σχίσωμεν αὐτόν, ἀλλὰ
 λάχωμεν περὶ αὐτοῦ τίνος ἔσται· ἵνα ἡ γραφή
 πληρωθῇ [ἡ λέγουσα]· διμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου 25
 ἐαυτοῖς καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν μου ἔβαλον
 κλῆρον. Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν. 202,10

Εἰστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰη- 25
 σοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς
 αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ καὶ Μαρία ἡ Μαγ-
 δαληνῆ. Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα καὶ τὸν 26
 μαθητὴν παρεσιῶτα ὃν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρί· 13,23
 γύναι, ἴδε ὁ υἱός σου. εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ· ἴδε 27
 ἡ μήτηρ σου. καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν ὁ
 μαθητῆς αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια. Μετὰ τοῦτο εἰδὼς ὁ 28 203,4
 Ἰησοῦς ὅτι ἤδη πάντα τετέλεσται, ἵνα τελειωθῇ 13,3; 18,4
 ἡ γραφή, λέγει· διψῶ. σκεῦος ἔκειτο ὄξους μεσ- 29 1's 21,16;
 τὸν· σπόγγον οὖν μεστὸν τοῦ ὄξους ὑσσώπῳ πε- 68,22
 ριθέντες προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι. ὅτε 30 Job 19,26s O'
 οὖν ἔλαβεν τὸ ὄξος ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· τετέλεσται, 204,1
 καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκεν τὸ πνεῦμα.

κ. τ. χιτῶνα > Ta^{an} S* a b ff rz syp gg | και² - χιτων] τον
 δε χιτῶνα επει ην 788s c ar Eus Cyp | 24 η λεγουσα >
 BS vl(-f q z) gg sa⁺ Eus¹ | 25 αυτου² + και Ta sypⁱ | *
 Κλεοπα lat ar(-ar^{em}) gg bo | 26 ουν] δε S vl sypⁱ co, et
 Ta^{av} | παρεσιῶτα > Ta^v W 348^a Λ* | 27 ωρας] ημερας 33
 Θ^c 544 13^r 1194 71 1170s A 2430 Y 655 syi sa⁺ | 28 ει- *
 δως] ιδων Ta^l ΨΔ 054 565ss 13^r 1424 pl. 213 713s
 Γss al. K 726ss a syi gg | ηδη] ιδου syi ar, > Ta^{av} 579
 W 700 565 1^r 71 280 397^r a b c r vg syp gg sa⁺ | τετελ.
 + (τα) περι αυτου Θs 7 M^mU 473 4s 0141 | τελειωθη]
 πληρωθη Ta^{al} S D Θ 565 1s 118s 788s al. 157 1093 660
 X^b 397^a e b c f ff n q r | 29 οι δε πλησαντες σπ. οξ. και 1241
 054 D Θs 28ss 22^a rel. pl. cfq sypⁱh ar bo | οξους² +
 μετα χολης Θ 13^r 348s 2145 c syi^h ar Eus | 30 οξος +
 μετα χολης 13^r syi ar | ειπεν + παντα Ta^{an} n syi ar | πνα
 + ως δε εξεπνευσεν εσχισθη το καταπετασμα τ. ναου με-
 σον απο ανωθεν εως κατω 2145 235 1820 r syi^h |

205,10 31
Dt 21,23

Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἐπεὶ παρασκευῆ ἦν, ἵνα μὴ
 μείνη ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββά-
 τῳ, ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνου τοῦ σαββά-
 του, ἠρώτησαν τὸν Πιλάτον ἵνα κατεαγῶσιν αὐ-
 32 τῶν τὰ σκέλη καὶ ἀρθῶσιν. ἦλθον οὖν οἱ στρα-
 τιῶται, καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη
 33 καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συσταυρωθέντος αὐτῷ· ἐπὶ δὲ
 τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς εἶδον ἤδη αὐτὸν τε-
 34 θνηκότε, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη, ἄλλ' εἰς
 τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυ-
 35 ξεν, καὶ ἐξηλθεν εὐθὺς αἷμα καὶ ὕδωρ. καὶ ὁ ἑω-
 ρακῶς μεμαρτύρηκεν, καὶ ἀληθινὴ αὐτοῦ ἐστὶν
 ἡ μαρτυρία, καὶ ἐκεῖνος οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει,
 36 ἵνα καὶ ὑμεῖς πιστεύητε. ἐγένετο γὰρ ταῦτα ἵνα
 ἡ γραφὴ πληρωθῆ· *ὅσοῦν οὐ συντριβήσεται αὐ-*
 37 *τοῦ. καὶ πάλιν ἕτερα γραφὴ λέγει· ὄψονται εἰς*
δὴν ἐξεκέντησαν.

Ex 12,46 36
Nu 9,12
Ps 33,21Zch 12,10 37
Ap 1,7206,1 38
38-42:
Mt 27,57-61
Mc 15,42-47
L 23,50-55

Μετὰ δὲ ταῦτα ἠρώτησεν τὸν Πιλάτον Ἰω-
 σήφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, ὢν μαθητῆς τοῦ Ἰη-
 σοῦ, κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰου-
 δαίων, ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐπέ-
 38 τρεψεν ὁ Πιλάτος. ἦλθεν οὖν καὶ ἤρεν τὸ σῶ-
 μα αὐτοῦ. ἦλθεν δὲ καὶ Νικόδημος, ὁ ἐλθὼν
 39 πρὸς αὐτὸν νυκτὸς τὸ πρῶτον, φέρων μίγμα
 208,1 40 σμύρνης καὶ ἀλόης ὡς λίτρας ἑκατόν. ἔλαβον
 οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἔδησαν αὐτὸ ὀθο-

207,10 39
3,2; Mt 2,11

31 ἵνα μὴ .. σαββατω] λεγουσιν μὴ μείνη ταυτα τα σωμ.
 επι τ. σταυρ. αυτων επει σαββ. επιφωσκει Ta syp | εκει-
 νη B* 33 69 348 477s al. 157 1346 482 4 2430 1820 138
 317 c f vg syh | 32 αλλου+ομοιως (Ta¹⁰) Θ a c f n q ar gg |
 33 ως> S* syp co+ | ειδον] ευρον S* f co | 34 ηνοιξεν Taⁿ
 2145^c 56 68 fr z vg syh Aug | ευθυς> e Iq | ~ υδωρ κ.
 αιμα 579 054 e bo Ωρ Eus Xρ | 35> Ta^f e | οιδεν] ειδεν
 69s 346 | πιστευητε BS*Ψ Ωρ] -σητε rel. | 36 συντριβ.+
 * απ S 33 565^r 69ss al. pl. | 38 ο¹> BΨL 579 D A 1346* |
 ηλθον, ηραν Ta S* W N vl(-f) syi ar sa | σωμα 1[~]2 1s
 209 1689s A 973 | 39 φερων] εχων S* W bo | μιγμα] ελιγ-
 μα BS* W, σμιγμα 1689s 348^s 262 1093 | 40 Ιυ] θυ A |

Iudaei ergo, quoniam parasceve erat, ut 31
 non remaneret in cruce corpora sabbato, erat
 enim magnus dies ille sabbati, rogaverunt Pi-
 latum, ut frangerentur eorum crura et tolle-
 rentur. Venerunt ergo milites, et primi qui 32
 dem fregerunt crura et alterius, qui crucifixus
 est cum eo. Ad Iesum autem cum venissent, 33
 ut viderunt eum iam mortuum, non fregerunt
 eius crura, sed unus militum lancea latus eius 34
 aperuit, et continuo exivit sanguis et aqua. Et 35
 qui vidit testimonium perhibuit, et verum est
 testimonium eius. Et ille scit quia vera dicit,
 ut et vos credatis: Facta sunt enim haec ut 36
 Scriptura impleretur: *Os non comminuetis ex*
eo. Et iterum alia Scriptura dicit: *Videbunt 37*
in quem transfixerunt.

19,38-42 *Christus in sepulcro conditus*

(Mt 27,57-61; Mc 15,42-47; L 23,50-55)

Post haec autem rogavit Pilatum Ioseph 38
 ab Arimathaea, eo quod esset discipulus Iesu,
 occultus autem propter metum Iudaeorum, ut
 tolleretur corpus Iesu. Et permisit Pilatus. Venit
 ergo et tulit corpus Iesu. Venit autem et Ni- 39
 codemus, qui venerat ad Iesum nocte primum,
 ferens mixturam murrae et aloes, quasi libras
 centum. Acceperunt ergo corpus Iesu et liga- 40

31 tollerentur + de cruce H^mZ*Th a n

33 ut] et XGET gat a q z

34 aperuit *codd.* f r z Aug] inseruit e, pupugit b,
 percussit a ff n, perfodit c (q)

35 testim. eius OEpMaET vl Aug] ~ eius test. *rel.*

36 impleretur Ep^mIKsCsW [q] -eatur *rel.*

confringatis a b c ff j n w² z

38 Arimat(h)ia *codd.* vl

31 Dt 21,23

36 Ex 12,46; Nu 9,12; Ps 33,21

37 Zch 12,10; Ap 1,7

39 J 3,1s; Mt 2,11

verunt illud linteis cum aromatibus, sicut mos
 41 est Iudaeis sepelire. Erat autem in loco, ubi
 crucifixus est, hortus, et in horto monumen-
 tum novum, in quo nondum quisquam positus
 42 erat. Ibi ergo propter parasceven Iudaeorum,
 quia iuxta erat monumentum, posuerunt Iesum.

20,1-18 *Petrus et Iohannes, Maria Mag-
 dalene.*

20 Una autem sabbati Maria Magdalene venit
 mane, cum adhuc tenebrae essent, ad monu-
 mentum et vidit lapidem sublatum a monu-
 2 mento. Cucurrit ergo et venit ad Simonem
 Petrum et ad alium discipulum, quem amabat
 Iesus, et dicit illis: Tulerunt Dominum de mo-
 3 numento, et nescimus ubi posuerunt eum. Exiit
 ergo Petrus et ille alius discipulus, et vene-
 4 runt ad monumentum. Currebant autem duo
 simul, et ille alius discipulus praecurrit ci-
 tius Petro et venit primus ad monumentum.
 5 Et cum se inclinasset, vidit posita linteamina,
 6 non tamen introivit. Venit ergo Simon Petrus
 sequens eum et introivit in monumentum et
 7 vidit linteamina posita ¹ et sudarium, quod
 fuerat super caput eius, non cum linteamini-
 bus positum, sed separatim involutum in unum
 8 locum. Tunc ergo introivit et ille discipulus,
 qui venerat primus ad monumentum, et vidit

40 illud Cs r Aug] eum *rel.*

est Iud. J(E) b f j r z Aug] ~ Iud. est *rel.*

20,1 videt AssM-ZStJBsGsKsCs (a) b q r

2 currit Z*Bsj d

4 praecurrit YsEpR a q z

5s videt AsMX-StBsGCs e d

νίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶν
τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν. ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ 41
ὅπου ἐσταυρώθη κήπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνη-
μεῖον καινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἦν τεθειμένος.
ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, 42
ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν.

Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων Μαρία ἡ Μαγδα- 20 209,1
ληνὴ ἔρχεται πρῶτῃ σκοτίας ἔτι οὔσης εἰς τὸ μνη- 1-18:
μεῖον, καὶ βλέπει τὸν λίθον ἠρμένον ἐκ τοῦ μνη- Mt 28,1-10
μεῖου. τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα 2 Mc 16,1-11
Πέτρον καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν ὃν ἐφίλει L 24,1-12
ὁ Ἰησοῦς, καὶ λέγει αὐτοῖς· ἦραν τὸν Κύριον 2 210,10
ἐκ τοῦ μνημεῖου, καὶ οὐκ οἶδαμεν ποῦ ἔθηκαν 13,23
αὐτόν. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μα- 3
θητῆς, καὶ ἦρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον. ἔτρεχον 4
δὲ οἱ δύο ὁμοῦ· καὶ ὁ ἄλλος μαθητῆς προέ-
δραμεν τάχιον τοῦ Πέτρου καὶ ἦλθεν πρῶτος
εἰς τὸ μνημεῖον. καὶ παρακύψας βλέπει κείμενα 5
τὰ ὀθόνια, οὐ μέντοι εἰσῆλθεν. ἔρχεται οὖν 6
καὶ Σίμων Πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλ-
θεν εἰς τὸ μνημεῖον· καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια
κείμενα, ¹ καὶ τὸ σουδάριον, ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κε- 7 11,44
φαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον
ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἓνα τόπον. τότε 8
οὖν εἰσῆλθεν καὶ ὁ ἄλλος μαθητῆς ὃ ἐλθὼν
πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδεν καὶ ἐπίστευ-

εστιν] ἦν Ta^{av1} S^{*}W sys ar Ny | 41 κηπω] τοπω 1s 22^a
71 157 | ουδεποτε Θ 1279s 1187 1355s V X^b | ἦν τεθειμ.
Bs 579 W 1071 1820] ετεθη rel.] 42 δια τ. παρασκ.] quia
sabbatum inceperat Ta sysp | τ. Ιουδ.> e b ffj n r sysp |
20,1 πρωι> W a b c | ημεν. απο τ. θυρας (εκ) του μν.
(S) 579 W 565 1s 22^a (157) 660 138 d fr sysi ar gg | 2 Kν
+ μου Taⁿ Δ 348 X r syi¹ Eus Xρ, ημων Ta^{al} sysp bo |
οιδα Ta^{at} 348 477 028 X^b e r sysp ar¹ (-ar^{em}) gg | 3 κ. ηρχ.-
μνημ.> S^{*} | 4 ο αλλος] ille Ta a j sysp, ille alius Ta^{an}
e b c f f q r v g syh | πρωτος > (Ta^v) X^b e sys | 5 οθονια
+ μονα 1223 397 gg (Ta^{vn}), ~ Ψ 245 | 6 εισηλθεν
+ πρωτος X 713 | 8 ειδον, επιστεισαν 69 124 sysi gg |

- ^{1 C 15,4} 9 σεν · οὐδέπω γὰρ ἤδεισαν τὴν γραφήν, ὅτι δεῖ
^{A 2,24-32} 10 αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. ἀπῆλθον οὖν πά-
 λιν πρὸς ἑαυτοὺς οἱ μαθηταί.
 211,1 11 Μαρία δὲ εἰστήκει πρὸς τῷ μνημείῳ ἔξω
 κλαίουσα. ὡς οὖν ἔκλαιεν, παρέκυψεν εἰς τὸ
 12 μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν λευκοῖς
 καθεζομένους, ἓνα πρὸς τῇ κεφαλῇ καὶ ἓνα
^{212,10} 13 πρὸς τοῖς ποσίν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰη-
 σοῦ. καὶ λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι· γύναι, τί κλαί-
 εις; λέγει αὐτοῖς ὅτι ἦραν τὸν Κύριόν μου,
 14 καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. ταῦτα εἰποῦσα
 ἔστράφη εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν
 15 ἑστῶτα, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν. λέγει
 αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· γύναι, τί κλαίεις; τίνα ζητεῖς;
 ἐκείνη δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπουρός ἐστίν, λέγει αὐ-
 τῷ· κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτόν, εἰπέ μοι ποῦ
 16 ἔθηκαν αὐτόν, καὶ γὰρ αὐτόν ἀρῶ. λέγει αὐτῇ ὁ
 Ἰησοῦς· Μαριάμ. στραφεῖσα ἐκείνη λέγει αὐτῷ
 17 ἑβραϊστί· ῥαββουνί, ὃ λέγεται διδάσκαλε. λέγει
 αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· μή μου ἄπτου, οὐπω γὰρ ἀνα-
 βέβηκα πρὸς τὸν πατέρα. πορεύου δὲ πρὸς τοὺς
^{Hb 2,11s} ^{R 8,29} 18 καὶ Θεὸν ὑμῶν. ἔρχεται Μαριάμ ἡ Μαγδαλη-
 νὴ ἀγγέλλουσα τοῖς μαθηταῖς ὅτι ἐώρακα τὸν
 Κύριον, καὶ ταῦτα εἶπεν αὐτῇ.

9 ηδει S* e b c f f j q r z | 10 αυτους BS* L 661 | 11 εξω >
 Ta^{11s} S* A vl pl. sysp | 12 δυο > S* e | 13 κλαιεις + τινα
 ζητεις 579 D 544 69 954 713 397 sys | οιδαμεν Θ 565 1s
 * 22^a ar^m sa¹ | 15 ο¹ > Bs L W | εκεινη + δε Ta^{11s} S* 2145 c f
 sy⁴ co⁺ | εβαστασ.] ηρες D lat(-a q) | 16 ο¹ > B L D Θ 1187 |
 εβραιστι > Ta^{11s} 1241 700^r 1s 22^a rel. pl. a qz vg¹ sys | δι-
 δασκ. + κ. προσεδραμεν αφασθαι αυτου S^o Ψ Θ 13 1689^r
 * 1093 1820 sysih gg | 17 ο > B Ψ L D M* | πατερα¹ Bs
 W D 348 473 1820 e b syi /r Ω ρ¹ Ep] + μου Ta¹ rel. I ρ |
 * μου² > S* W D 348 e | 18 εωρακα Bs W X 1071 N a vg
 sys co⁺] -καμεν 33 028, -κεν rel. | αυτη] μοι ff vg co⁺ |
 κ. α ειπεν αυτη εμηνυσεν αυτοις D e c sys |

et credidit; nondum enim sciebant Scripturam, 9
quia oportebat eum a mortuis resurgere. Abie- 10
runt ergo iterum discipuli ad semetipsos.

Maria autem stabat ad monumentum foris 11
plorans. Dum ergo fleret, inclinavit se et pro-
spexit in monumentum, et vidit duos angelos 12
in albis sedentes, unum ad caput et unum
ad pedes, ubi positum fuerat corpus Iesu. Di- 13
cunt ei illi: Mulier, quid ploras? Dicit eis:
Quia tulerunt Dominum meum, et nescio ubi
posuerunt eum. Haec cum dixisset, conversa 14
est retrorsum et vidit Iesum stantem, et non
sciebat quia Iesus est. Dicit ei Iesus: Mulier, 15
quid ploras? quem quaeris? Illa existimans
quia hortulanus esset dicit ei: Domine, si tu
sustulisti eum, dicito mihi ubi posuisti eum,
et ego eum tollam. Dicit ei Iesus: Maria. 16
Conversa illa dicit ei: Rabboni, quod dicitur
magister. Dicit ei Iesus: Noli me tangere; 17
nondum enim ascendi ad Patrem meum; vade
autem ad fratres meos et dic eis: Ascendo
ad Patrem meum et Patrem vestrum, Deum
meum et Deum vestrum. Venit Maria Mag- 18
dalene annuntians discipulis: Quia vidi Do-
minum, et haec dixit mihi.

9 sciebat AHZ*sStDsKsCsV gat b c ff j q z
oporteret AsHEp^mStIsDsRTh

10 ~ ad semetipsos disc. A-MXStIsKsCs (vl)

13 *inc.* et dicunt e c q z

14 videt SssO-StBG^cC e a b d f ff j r

15 esset] est X*sJDsRKT b c d ff z

17 et² + ad EpMaET a c ff q r

vestrum² EThC e a f Aug] + et *rel.*

12 J 1,51; Hb 1,14

14 J 21,4

16 Mc 10,54

17 Hb 2,11s; R 8,29; Mt 12,49 (Ps 21,23)

20,19-29 *Christus manifestatur apostolis,
Thomas* (L 24,36-49)

- 19 Cum ergo sero esset die illo una sabbatorum, et fores essent clausae, ubi erant discipuli congregati propter metum Iudaeorum, venit Iesus et stetit in medio et dixit eis:
20 Pax vobis. Et cum hoc dixisset, ostendit eis manus et latus. Gavisi sunt ergo discipuli,
21 viso Domino. Dixit ergo eis iterum: Pax vobis. Sicut misit me Pater, et ego mitto vos.
22 Haec cum dixisset, insufflavit et dixit eis:
23 Accipite Spiritum sanctum, ¹ quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, et quorum retinueritis, retenta sunt.
- 24 Thomas autem unus ex duodecim, qui dicitur Didymus, non erat cum eis, quando venit Iesus. Dixerunt ergo ei alii discipuli: Vidimus Dominum. Ille autem dixit eis: Nisi videro in manibus eius fixuram clavorum, et mittam digitum meum in locum clavorum, et mittam manum meam in latus eius, non credam.
26 Et post dies octo iterum erant discipuli eius intus, et Thomas cum eis. Venit Iesus ianuis clausis et stetit in medio et dixit: Pax
27 vobis. Deinde dicit Thomae: Infer digitum tuum huc et vide manus meas, et affer ma-

19 ~ esset ergo sero *codd. pl.* | congregati > Ass M*Z*ssBeGDRCs gat a d q z | 20 ~ hoc cum A-O StBIGsDQsThCs b z | 22 haec Bel e c f ff q z] hoc *rel.* | dicit *codd. pl.* vl(-fq) | 23 remittentur AXStMa DR gat e ff q r | detenta FssEpBsGDRTThC gat e b c d | 25 figuram YsM*-StBssMaDR e b c d z Hil

19 J 14,27 | 20 1 J 1, 1; J 20,25.27; L 24,39; J 16,22 | 21 J 17,18; Mt 28,18s | 22 Gn 2,7; J 7,39 | 23 Mt 16,19; 18,18; 9,6 | 24 J 11,16; 14,5 | 25 J 19,34; 1 J 1,1 | 26 J 20,19 | 27 Mc 16,44; L 24,25

Οὔσης οὖν ὀψίας τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ σαβ- 19 ^{213,9}
 βάτων, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν 19-23:
 οἱ μαθηταὶ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλ- Mc 16,14-18
 θεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει L 24,36-49
 αὐτοῖς· εἰρήνη ὑμῖν. καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν καὶ 20 | J 1,1
 τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῖς. ἐχάρησαν οὖν
 οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν Κύριον. εἶπεν οὖν αὐτοῖς 21 ^{214,10}
 ὁ Ἰησοῦς πάλιν· εἰρήνη ὑμῖν. καθὼς ἀπέσταλ- 17,18
 κέν με ὁ πατήρ, καὶ γὰρ πέμπω ὑμᾶς. καὶ τοῦτο 22 Gn 2,7
 εἰπὼν ἐνεφύσησεν καὶ λέγει αὐτοῖς· λάβετε πνεῦ-
 μα ἅγιον. ἂν τινῶν ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφέων- 23 ^{215,7}
 ται αὐτοῖς· ἂν τινῶν κρατῆτε, κεκράτηνται. Mt 16,19;
 18,18
 Θωμᾶς δὲ εἰς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Δί- 24 ^{216,10}
 δυμος, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς. 11,16; 14,5
 ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί· ἐωράκαμεν 25
 τὸν Κύριον. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἐὰν μὴ ἴδω ἐν
 ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων καὶ βάλω
 τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τόπον τῶν ἥλων καὶ
 βάλω μου τὴν χεῖρα εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ 19,34
 μὴ πιστεύσω. Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἦσαν 26 ^{217,9}
 ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ Θωμᾶς μετ' αὐτῶν.
 ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ
 ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν· εἰρήνη ὑμῖν. εἶτα 27
 λέγει τῷ Θωμᾷ· φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε

19 μαθητ. Ta^{af} BS*W 078 D 1216* AL* a q z vg^l syp
 sa^{l+}] + συνηγμενοι rel. syh⁺ | 20 χειρας + κ. τ. ποδας
 (L 24,39) Ta^{afm} 983^r ar^l | 21 ο Ις] > S^ψLW D X 1820
 0141 lat pl. sys ar co⁺ | πεμπω S* c, αποστελλω S^c 33s
 D* 489 270 492 1820 | 22 ενεφυσ. + αυτοις Ta^{av} W D
 syp ar gg co | 23 τινος¹⁻² Ta^(v) B e a f syp Ωρ Eus|
 αφεωνται B*S^cΨL D 565 1s 118s 13s 1689^r X 157 A 660
 1820] αφεθησεται Ta³ S*Δ q syi gg (e a d r co⁺ Nov),
 αφιενται rel. | κρατηθησονται Ta^{avm} e a b f q syi ar co⁺
 Cyp Nov | 24 ην + εκει Ta^{al} L sysph⁺ bo|o³ > BS* D|
 25 αλλοι > Ta S* sy(s)p bo⁺ | τ. τυπον] τ. τυπους Ta³ *
 565 22 ar^m sa⁺, τ. τοπον f q sysi(p) | τ. τοπον Ta^{fo} 078
 ΘA lat(-e) syih(sp) ar gg Ωρ] τ. τοπους Ta^(al) sys(p, f r
 Aug) ar] τ. τυπον rel. (sa) | ηλων²] ποδων syc^l |

- καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου, καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου
 218,10 καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου, καὶ μὴ γίνου
 28 ἄπιστος ἀλλὰ πιστός. ἀπεκρίθη Θωμᾶς καὶ εἶ-
 29 πεν αὐτῷ· ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου. λέγει
 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὅτι ἐώρακάς με, πεπίστευκας;
 1 Γ 1,8 μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες.
 30 Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν
 ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν, ἃ οὐκ ἔστιν
 1,12 31 γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· ταῦτα δὲ
 1 J 5,13 γέγραπται ἵνα πιστεύητε ὅτι Ἰησοῦς ἔστιν ὁ
 Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες
 ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.
 219,9 21 Μετὰ ταῦτα ἐφάνερωσεν ἑαυτὸν πάλιν ὁ Ἰη-
 σοῦς τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τι-
 2 βεριάδος· ἐφάνερωσεν δὲ οὕτως. ἦσαν ὁμοῦ Σί-
 1,45 μων Πέτρος καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος
 καὶ Ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας καὶ οἱ
 τοῦ Ζεβεδαίου καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐ-
 3 τοῦ δύο. λέγει αὐτοῖς Σίμων Πέτρος· ὑπάγω ἀλι-
 εῦειν, λέγουσιν αὐτῷ· ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν
 σοί. ἐξῆλθον οὖν καὶ ἐνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον,
 20,14 4 καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν. πρωίας δὲ
 1. 24,16 ἤδη γινομένης ἔστη Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλόν· οὐ
 μέντοι ἤδειςαν οἱ μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἔστιν.

28 inc. κ. απεκριθη Δs 700^r 2193s 1689 pl. rel. pl. | 29 I_c
 +νυν Ta^{a1} sysp ar | ιδοντες+με Ta^{a^vn} S* 1582 209 788
 * 983^r 1187 sy³ | 30 μαθητ. +αυτου Ta³ S-579 rel. pl. | 31 πι-
 στευητε BS* Θ] -σητε rel. | ζωην + αιωνιον Ta^{a^vi} SC*-
 579 W D 13ss 826* 1071 262 1820 423 e b f q r syph⁺ ar
 co Xp | 21,1 ο I_c > D M e Xp | μαθητ. +εγερθεις εκ νε-
 κρων 13^r 713 Γ 472 X^b | 2 ο²] ος ην Ta^{(a^v)ia} D b c f r z v g |
 οι+υιοι SC D Θs 28 1689s 4 472s E 1820 397 | 3 ουν] >
 BW al.m. | ανεβησ. Ta^{nv} Δ 544 1689 346 245 472 270 Δ
 1820 397 lat sy sa | πλοιον+ευθυς 1241 700 28^r 826 124
 rel. pl. syh | 4 ηδη > Ta^{an} S* 565 209 788^r 4 al. e a c q r
 sysp ar xg sa | γινομεν. Taⁿ BC*I. 21 2193 71 A 1219s
 655 E gg bo] γενομ. rel. | ηδεις.] εγνωσαν SΨss X
 1071 1820 397 |

num tuam et mitte in latus meum, et noli
esse incredulus, sed fidelis. Respondit Thomas 28
et dixit ei: Dominus meus et Deus meus. Di- 29
xit ei Iesus: Quia vidisti me, Thoma, credidisti;
beati, qui non viderunt et crediderunt.

20,30-31 *Evangelistae epilogus*

Multa quidem et alia signa fecit Iesus in 30
conspectu discipulorum suorum, quae non sunt
scripta in libro hoc. Haec autem scripta sunt, 31
ut credatis quia Iesus est Christus Filius Dei,
et ut credentes vitam habeatis in nomine eius.

21,1-23 *Manifestatio Christi in Galilaea*

Postea manifestavit se iterum Iesus disci- 21
pulis ad mare Tiberiadis. Manifestavit autem
sic: Erant simul Simon Petrus et Thomas, qui 2
dicitur Didymus, et Nathanael, qui erat a Cana
Galilaeae, et filii Zebedaei et alii ex discipu-
lis eius duo. Dicit eis Simon Petrus: Vado 3
piscari. Dicunt ei: Venimus et nos tecum. Et
exierunt et ascenderunt in navim et illa nocte
nihil prendiderunt. Mane autem facto, stetit 4
Iesus in littore; non tamen cognoverunt disci-
puli quia Iesus est. Dixit ergo eis Iesus: Pueri, 5

29 dicit *codd.* b f q z, ait e a c

me > R e a m r Cyp | Thoma > *codd.*

31 vitam + aeternam OZBDsRK e b f q r Ir

21,1 discipulis > *codd.* e

4 autem + iam *codd.* b f z

5 dicit *codd.* e b c f q

29 1 P 1,8; J 1,50

30 J 2,11; 21,25

31 1 J 5,13; J 1,12; R 1,17

21,2 J 11,16; 20,26-29; 1,45-49

3 L 5,5

4 J 20,14; L 24,16

numquid pulmentarium habetis? Responderunt
 6 ei: Non. Dicit eis: Mittite in dexteram navi-
 gii rete et invenietis. Miserunt ergo et iam
 non valebant illud trahere prae multitudine pis-
 7 cium. Dixit ergo discipulus ille, quem dilige-
 bat Iesus, Petro: Dominus est. Simon Petrus
 cum audisset quia Dominus est, tunica succin-
 xit se, erat enim nudus, et misit se in mare.
 8 Alii autem discipuli navigio venerunt; non
 enim longe erant a terra, sed quasi cubitis du-
 centis, trahentes rete piscium.
 9 Ut ergo descenderunt in terram, viderunt
 prunas positas et piscem superpositum et pa-
 10 nem. Dicit eis Iesus: Afferte de piscibus, quos
 11 prendidistis nunc. Ascendit Simon Petrus et
 traxit rete in terram plenum magnis piscibus,
 centum quinquaginta tribus. Et cum tanti es-
 12 sent, non est scissum rete. Dicit ei Iesus: Ve-
 nite, prandete. Et nemo audebat discumben-
 tium interrogare eum: Tu quis es? scientes
 13 quia Dominus est. Et venit Iesus et accipit
 14 panem et dat eis et piscem similiter. Hoc
 iam tertio manifestatus est Iesus discipulis suis,
 cum resurrexisset a mortuis.

6 dixit YsM-ZBssGMaDsVCsW e a d f q
 prae OX*sBVThW e a b f q z] a *rel.*

7 dicit *codd. pl.* a b q z

tunica A^oIRCs Aug] -cam *rel.* e a f q z

10 prendidistis AssOssBsRC, cepistis e a f ff

12 discumb.] discentium H*sG b ff(e a r)

est vl] esset A-XBeGD^r

13 accipit EpR d Aug] -epit *rel.* e b c z

14 suis OEpBssRTW b c d f r Aug] > *rel.*

surrexisset Y-OZsBsGKs

λέγει οὖν αὐτοῖς Ἰησοῦς· παιδία, μή τι προσφά- 5 L 24,41
 γιον ἔχετε; ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· οὐ. Ἴό δὲ εἶπεν 6 I. 5,4-7
 αὐτοῖς· βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ
 δίκτυον, καὶ εὐρήσετε. ἔβαλον οὖν, καὶ οὐκέτι
 αὐτὸ ἐλκύσαι ἴσχυον ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχ-
 θύων. λέγει οὖν ὁ μαθητῆς ἐκεῖνος ὃν ἠγάπα 7 220,10
 ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ· ὁ Κύριός ἐστιν. Σίμων 13,23
 οὖν Πέτρος, ἀκούσας ὅτι ὁ Κύριός ἐστιν, τὸν
 ἐπενδύτην διεζώσατο, ἦν γὰρ γυμνός, καὶ ἔβα-
 λεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν. οἱ δὲ ἄλλοι μα- 8
 θηταὶ τῷ πλοιαρίῳ ἦλθον, οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν
 ἀπὸ τῆς γῆς ἀλλὰ ὡς ἀπὸ πηχῶν διακοσίων,
 σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων.

Ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέπουσιν ἀν- 9 221,9
 θρακιὰν κειμένην καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον καὶ
 ἄρτον. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν 10
 ὀψαρίων ὧν ἐπιάσατε νῦν. ἀνέβη οὖν Σίμων 11 222,9
 Πέτρος καὶ εἴλκυσεν τὸ δίκτυον εἰς τὴν γῆν μεσ-
 τὸν ἰχθύων μεγάλων ἑκατὸν πενήκοντα τριῶν·
 καὶ τοσούτων ὄντων οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον. λέ- 12 223,9
 γει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· δεῦτε ἀριστήσατε. οὐδεὶς 224,10
 δὲ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτόν· οὐ τίς
 εἶ; εἰδότες ὅτι ὁ Κύριός ἐστιν. ἔρχεται Ἰησοῦς 13 225,9
 καὶ λαμβάνει τὸν ἄρτον καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ 6,11
 τὸ ὀψάριον ὁμοίως. τοῦτο ἤδη τρίτον ἐφανερώ- 14 226,10
 θη Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς ἐγεγρθεὶς ἐκ νεκρῶν. 20,19.26

5 τι > B^W | 6 ο δε ειπεν] λεγει S^W b c r vg syspi ar | 6 *

ευρησετε + οι δε ειπον δι ολης τ. νυκτος κοπιασαντες ουδεν ελαβομεν επι δε τω σω ρηματι βαλουμεν (L 5,5) 1820 sa | ουκετι] ουκ Ta¹ e a c f q sysp ar co | 7 εβαλ. εαυτον] ηλατο Ta¹ D sa (sys) | θαλασσαν + ut veniret ad ihm Ta sy(s)p | 9 ανεβησ. Ta S^W 1071 H sysp ar | βλεπ.] ειδον Ta³ P b c f vg sy(s)pi ar^m co | καιομενην a b c f r z (sysi ar) | 11 ενεβη S^W L^W 565 1s 1820 138 | ουν > Ta^r Δs D 700 28^r 209 rel. pl. lat pl. (sysp) ar | 12 δε > BC sa | 13 ερχεται >, ~ κ. Ις Ta¹ c sys | διδωσ.] ευχαριστησας εδωκεν D f r sysi | 14 ηδη > Ta^m N sysp ar gg co Xp | εφανερωσεν εαυτον Ta¹ⁿ 71 X e a b c r co (346 472) |

- 1,42 15 "Οτε οὖν ἠρίστησαν, λέγει τῷ Σίμωνι Πέ-
 τρω ὁ Ἰησοῦς· Σίμων Ἰωάννου, ἀγαπᾷς με
 πλέον τούτων; λέγει αὐτῷ· ναί, Κύριε, σὺ οἶδας
 227,9 ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ· βόσκει τὰ ἀρνία μου.
 228,10 16 λέγει αὐτῷ πάλιν δεύτερον· Σίμων Ἰωάννου,
 1 P 5,2.4 ἀγαπᾷς με; λέγει αὐτῷ· ναί, Κύριε, σὺ οἶδας
 229,9 ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ· ποιμαίνε τὰ πρόβα-
 230,10 17 τά μου. λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον· Σίμων Ἰωάννου,
 13,38 ; 16,30 φιλεῖς με; ἔλυπήθη ὁ Πέτρος ὅτι εἶπεν αὐτῷ
 τὸ τρίτον· φιλεῖς με; καὶ εἶπεν αὐτῷ· Κύριε,
 πάντα σὺ οἶδας, σὺ γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε. λέγει
 231,9 18 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· βόσκει τὰ πρόβατά μου. ἀμὴν
 232,10 ἀμὴν λέγω σοι, ὅτε ἦς νεώτερος, ἐζώννυες σε-
 Mt 16,22; 26,39 αυτὸν καὶ περιεπάτεις ὅπου ἤθελες· ὅταν δὲ γη-
 ράσης, ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου, καὶ ἄλλος ζώσει
 13,36 19 σε καὶ οἴσει ὅπου οὐ θέλεις. τοῦτο δὲ εἶπεν ση-
 μαίνων ποίῳ θανάτῳ δοξάσει τὸν Θεόν. καὶ
 τοῦτο εἰπὼν λέγει αὐτῷ· ἀκολουθεῖ μοι.
 13,23 20 Ἐπιστραφεὶς ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν
 ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς ἀκολουθοῦντα, ὃς καὶ ἀν-
 ἔπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ στήθος αὐτοῦ καὶ
 21 εἶπεν· Κύριε, τίς ἐστίν ὁ παραδιδούς σε; τοῦ-
 τον οὖν ἰδὼν ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ· Κύ-
 22 ριε, οὗτος δὲ τί; λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἐὰν
 αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ;

15ss Ιωαννου Τα^{an} BS^cC*^cLW D lat co] Ιωνα rel. | πλεον
 τουτων > 565 1s 22s 660 e a b c ffr sys | 15s συ-σε> (e)
 ar sys | αρνια] προβατα C* D e a b c r Xq | 16 παλιν>
 D¹ e c | δευτερ.> Τα¹ S* a b d f ffr z vg sys ar | προβατια
 BC 1582 22 b | 17 ο Ις> S 33 W D 565 1s 118s 1071 138
 lat(-f) sysi | προβατια BCW^c 1582 22 A, αρνια 1188
 * 945 Λ | 18 αλλοι ζωσουσι, (απ)οισουσιν S^cC^c 33 W (D)
 565 1s 22s 660 Π 1219 489 1820 0141 423 syih^m ar (bo)
 Eus Xs | οισει + σε Τα S^cΨsW D 565 A 1820 a c ffr sy⁴
 co | 20 ακολουθ. > S* W ffr bo | εν τω δειπνω > 472 ar |
 και²-σε > Τα^v, και²-Πετρος (21) > e | 21 Πετρ. + ακο-
 λουθουντα X sys | 22 εαν] sic Τα^{an} c b r vg¹, + sic ff
 vg¹ | μενειν + ουτως D vg¹ |

Cum ergo prandissent, dicit Simoni Petro 15
 Iesus: Simon Iohannis, diligis me plus his? Di-
 cit ei: Etiam, Domine, tu scis quia amo te.
 Dicit ei: Pasce agnos meos. ¹Dicit ei iterum: 16
 Simon Iohannis, diligis me? Ait illi: Etiam, Do-
 mine, tu scis quia amo te. Dicit ei: Pasce
 agnos meos. Dicit ei tertio: Simon Iohannis, 17
 amas me? Contristatus est Petrus, quia dixit
 ei tertio: Amas me? et dixit ei: Domine, tu
 omnia nosti; tu scis, quia amo te. Dixit ei:
 Pasce oves meas. ¹Amen, amen dico tibi: cum 18
 esses iunior, cingebas te et ambulabas ubi vo-
 lebas; cum autem senueris, extends manus
 tuas, et alius te cinget et ducet quo tu non
 vis. Hoc autem dixit significans qua morte cla- 19
 rificaturus esset Deum. Et, cum hoc dixisset,
 dicit ei: Sequere me.

Conversus Petrus vidit illum discipulum, 20
 quem diligebat Iesus, sequentem, qui et recu-
 buit in cena super pectus eius et dixit: Do-
 mine, quis est qui tradet te? Hunc ergo cum 21
 vidisset Petrus, dixit Iesu: Domine, hic autem
 quid? Dicit ei Iesus: Sic eum volo manere, do- 22
 nec veniam, quid ad te? tu me sequere. Exiit 23

22 sic] *si

17 et > AsHStBMaDT a b r

dixit²⁻³] dicit *codd.* vl pl.

nosti e a c f m r z] scis *codd.*

18 tu GDs e b c d z Aug] > *rel.*

19 cum hoc ZBeEKsW b z] ~ hoc cum *rel.*

20 tradit AsEpStB (q) r

21 dicit *codd.* b c f ff q z

22 Iesus + si F*H*BeV *al.* ff q (> sic) Hier

ergo sermo iste inter fratres quia discipulus ille non moritur. Et non dixit ei Iesus: Non moritur, sed: Sic eum volo manere, donec veniam, quid ad te?

Epilogus alter

- 24 Hic est discipulus ille, qui testimonium perhibet de his et scripsit haec, et scimus
25 quia verum est testimonium eius. Sunt autem et alia multa, quae fecit Iesus; quae si scribantur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere posse eos, qui scribendi sunt, libros.

23 sic] *si

23 inter] in AssMStBeIGDCs* e a

sed + si MGV

venio A-M*X^cEpStBsRTh e a b c d f f q z

24 ille E Aug] > *rel.*

25 posse H^mThW a q] > *rel.*

libros + Amen AsMXEpStGRV c f r

24 J 15,27; 19,35; 3 J 12 | 25 J 20,30

σύ μοι ἀκολουθήει. ἐξῆλθεν οὖν οὗτος ὁ λόγος 23
εἰς τοὺς ἀδελφούς ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ
ἀποθνήσκει· οὐκ εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι
οὐκ ἀποθνήσκει, ἀλλ'· ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν
ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ;

Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ 24 15,27
τούτων καὶ ὁ γράψας ταῦτα, καὶ οἶδαμεν ὅτι
ἀληθῆς αὐτοῦ ἡ μαρτυρία ἐστίν. Ἔστιν δὲ 25 20,30
καὶ ἄλλα πολλὰ ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα
ἐὰν γράφηται καθ' ἓν, οὐδ' αὐτὸν οἶμαι τὸν
κόσμον χωρήσειν τὰ γραφόμενα βιβλία.

23 ἀδελφ.] μαθητας Ta¹ 713 423 sys, + κ. εδοξαν D ar |
αποθνησκεις² D er | εαν] sic Ta^{fin} abc r vg¹, + sic
vg¹ | τι προς σε > S^{*} 565 1s 22s 660 138 423 e a sys ar |
24 ο²+ και BW 1820 Ωρ | τουτων] τουτου 472 440 1242,
τ. Iv ea | 25 > S^{*} | α BSC^{*} Ψ-579 X 998 440 1820 423 Ωρ |
οσα rel., > εστιν, α Ta^(v)n ea b ff r sys Aug | Ις + ενω-
πιον τ. μαθητων αυτου 346 713 472 | χωρησειν BS^cC^{*}
1219 Ωρ¹] -σαι rel. | βιβλια + αμην ΨΔς Θ^r rel. pl.
cfr vg¹ gg |

ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

- L 1,3 1 Τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποιησάμην περὶ πάντων, ὦ Θεόφιλε, ὧν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς ποι-
 J 20,22 2 εἶν τε καὶ διδάσκειν, ἄχρι ἧς ἡμέρας ἐντειλά-
 3 μενος τοῖς ἀποστόλοις διὰ πνεύματος ἁγίου οὓς
 4 ἐξελέξατο ἀνελήμφθη· οἷς καὶ παρέστησεν ἑαυ-
 τὸν ζῶντα μετὰ τὸ παθεῖν αὐτὸν ἐν πολλοῖς
 5 τεκμηρίοις, δι' ἡμερῶν τεσσαράκοντα ὀπτανό-
 6 μενος αὐτοῖς καὶ λέγων τὰ περὶ τῆς βασιλείας
 7 τοῦ Θεοῦ. Καὶ συναλιζόμενος παρήγγειλεν αὐ-
 8 τοῖς ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ
 9 περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς ἣν ἠκού-
 10 σατέ μου· ὅτι Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι,
 11 ὑμεῖς δὲ ἐν πνεύματι βαπτισθήσεσθε ἁγίῳ οὐ
 12 μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας. Οἱ μὲν οὖν συν-
 13 ελθόντες ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες· Κύριε, εἰ ἐν τῷ
 14 χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν τῷ
 15 Ἰσραὴλ; εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· οὐχ ὑμῶν ἐστὶν
 16 γινῶναι χρόνους ἢ καιροὺς οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο
 17 ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ, ἀλλὰ λήμψεσθε δύναμιν
 18 ἐπελθόντος τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς, καὶ
 19 ἔσεσθέ μου μάρτυρες ἐν τε Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν

1 ο > B D | 2 ~ ημερ. ανελημφθη εντειλ. D tpi syrh^m sa | εξελεξ. + κ. εκελευσε κηρυσσειν τ. ευαγγελιον D syh^m (sa) Barn Ef Aug | 4 συναλιζομ. 1518s 614 522 323 917-915 226s al. Eus, cum conversaretur e*gp*t (d) Aug, συναλ(ισκομ.)μετ αυτων D syr ar co Ef Aug | ηκουσ. φησι δια τ. στοματος μου D* vl tpi vg^l | 5 αγιω βαπτισθ. κ. ο μελλετε λαμβανειν D* gt Hil Aug | ημερας + εως τ. πεντηκοστης D* sa Ef Aug | 6 τω²] του D* E gg | 7 δε > B* syr ar co | 8 μου B-A 1175 D 2147] μοι Ψ-326 81 rel. | εν² > C* A 81 D 1611 522s 323 547* |

ACTUS APOSTOLORUM

1,1-11 *Exordium, Domini ascensio*

Primum quidem sermonem feci de omnibus, 1
o Theophile, quae coepit Iesus facere et do-
cere ¹ usque in diem, qua praecipiens apostolis 2
per Spiritum sanctum, quos elegit, assumptus
est; quibus et praebuit seipsum vivum post 3
passionem suam in multis argumentis, per dies
quadraginta apparens eis et loquens de regno
Dei. Et convescens praecepit eis ab Hieroso- 4
lymis ne discederent, sed expectarent pro-
missionem Patris, quam audistis, inquit, per os
meum; quia Iohannes quidem baptizavit aqua, 5
vos autem baptizabimini Spiritu sancto non
post multos hos dies. Igitur qui convenerant, 6
interrogabant eum dicentes: Domine, si in
tempore hoc restitues regnum Israhel? Dixit 7
autem eis: Non est vestrum nosse tempora vel
momenta, quae Pater posuit in sua potestate;
sed accipietis virtutem supervenientis Spiritus 8
sancti in vos, et eritis mihi testes in Hierusalem

2 sanctum + praedicare evangelium DO (d)gt
4 inquit G^sD^{ss}T^sR^W c d mp Hil Aug]* >rel.
6 convenerunt ADOV

1 L 1,3

2 Mt 28,20; L 24,47ss; J 20,22; L 6,13

4 A 10,41; Mc 16,19; L 24,50-53; J 14,16

5 A 11,16; Mt 3,11

6 L 19,11

7 Mt 24,36

8 A 10,39

et in omni Iudaea et Samaria et usque ad
 9 ultimum terrae. Et cum haec dixisset, viden-
 tibus illis, elevatus est; et nubes suscepit eum
 10 ab oculis eorum. Cumque intuerentur in caelum
 euntem illum, ecce duo viri adstiterunt iuxta
 11 illos in vestibus albis, ¹ qui et dixerunt: Viri
 Galilaei, quid statis adspicientes in caelum? hic
 Iesus, qui assumptus est a vobis in caelum, sic
 veniet quemadmodum vidistis eum euntem in
 caelum.

1, 12-26 *Acta in cenaculo*

12 Tunc reversi sunt Hierosolymam a monte,
 qui vocatur Oliveti, qui est iuxta Hierusalem,
 13 sabbati habens iter. Et cum introissent in ce-
 naculum, ascenderunt ubi manebant Petrus et
 Iohannes, Iacobus et Andreas, Philippus et
 Thomas, Bartholomaeus et Matthaeus, Iacobus
 14 Alphaei et Simon Zelotes, et Iudas Iacobi. Hi
 omnes erant perseverantes unanimiter in ora-
 tione cum mulieribus et Maria matre Iesu et
 fratribus eius.

15 In diebus illis exurgens Petrus in medio
 fratrum dixit, erat autem turba hominum si-
 16 mul fere centum viginti: Viri fratres, oportet

12 sunt + in DI* ep Aug

13 Zelotis G*DSV

15 *inc.* *et in GFsSsORTH g Aug

homin.] *nominum G°F*

9 J 6,62

10 1 P 3,22

11 Mt 26,64; A 1,7

12 Ex 16,29

13 Mt 10,1ss; L 6,14ss

14 L 8,2; Mt 13,55; J 7,3ss

16 L 22,47

πάση τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ καὶ ἕως ἑσχάτου
 τῆς γῆς. καὶ ταῦτα εἰπὼν βλέπόντων αὐτῶν 9 Mc 16,19
 ἐπήρθη, καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν Lc 24,51
 ὀφθαλμῶν αὐτῶν. Καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς 10
 τὸν οὐρανὸν πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἄν-
 δρες δύο παρειστήκεισαν αὐτοῖς ἐν ἐσθήσεσι
 λευκαῖς, ἃ οἱ καὶ εἶπαν ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί 11 I T 3,16
 ἐστήκατε βλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν; οὗτος ὁ Ap 1,7
 Ἰησοῦς ὁ ἀναλημφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐ-
 ρανὸν οὕτως ἐλεύσεται ὃν τρόπον ἐθεάσασθε
 αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν.

Τότε ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους 12
 τοῦ καλουμένου Ἑλαιῶνος, ὃ ἐστὶν ἐγγὺς Ἱε-
 ρουσαλὴμ σαββάτου ἔχον ὁδόν. καὶ ὅτε εἰσῆλ- 13 Mt 10,2ss
 θον, εἰς τὸ ὑπερῶνον ἀνέβησαν οὐ ἦσαν κατα-
 μένοντες, ὃ τε Πέτρος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἰάκω-
 βος καὶ Ἀνδρέας, Φίλιππος καὶ Θωμᾶς, Βαρ-
 θολομαῖος καὶ Ματθαῖος, Ἰάκωβος Ἀλφαίου
 καὶ Σίμων ὁ ζηλωτῆς καὶ Ἰούδας Ἰακώβου.
 οὗτοι πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμα- 14 L 8,2; J 7,3.5
 δὸν τῇ προσευχῇ σὺν γυναιξὶν καὶ Μαριὰμ τῇ
 μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ καὶ σὺν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.

Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέ- 15
 τρος ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν εἶπεν ἦν τε ὄχλος
 ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὡσεὶ ἑκατὸν εἴκοσι ἄν- 16
 δρες ἀδελφοί, ἔδει πληρωθῆναι τὴν γραφὴν ἣν

9 κ. ταυτα ειποντος αυτου νεφ. υπεβαλ. αυτ. κ. απηρθη
 απο οφθ. D sa (syph) | ~ αυτων βλεπ. B | 10 εσθητι λευκη
 33s D-255 917sss 623ss rel. pl. syph Ωρ Aug | 11 βλε-
 ποντες BS* 33 E 1518ss 257 1739 623* 808ss Eus] εμβλεπ.
 rel. | 14 προσευχη + κ. τη δησει Ψss 1611 917 rel. pl. | τ.
 γυναιξι κ. τεκνοις D | του > B | συν² > SC*ss D 1765 876
 88s al. 547s 1758 lat ar co | 15 αδελφ.] μαθητων Ψ 326 *
 81 Ds 1611^r 917 al. 623s al. 920 pl. rel. sy | ωσει S-Ψ
 104ss 1891 917 1898sss 1827s] ως rel. | 16 δει D lat bo
 Ir Aug | γραφην + ταυτην Ψs D-255 917 623 1873-226
 al. rel. vl sy Ir |

- προεῖπεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ στόματος Δα-
 L 22,47 υῖδ περιῖ Ἰούδα τοῦ γενομένου ὀδηγοῦ τοῖς συλ-
 17 λαβοῦσιν τὸν Ἰησοῦν, ὅτι κατηριθμημένος ἦν ἐν
 ἡμῖν καὶ ἔλαχεν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύ-
 Mt 27,3-10 18 τῆς. οὗτος μὲν οὖν ἐκτῆσατο χωρίον ἐκ μισθοῦ
 τῆς ἀδικίας, καὶ πρηνῆς γενόμενος ἐλάκησεν μέ-
 19 σος, καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ· καὶ
 γνωστὸν ἐγένετο πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν Ἰερουσα-
 λήμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῇ ἰδίᾳ δια-
 λέκτῳ αὐτῶν Ἀκελδαμάχ, τοῦτ' ἔστιν χωρίον
 Ps 68,26 20 αἵματος. γέγραπται γὰρ ἐν βίβλῳ ψαλμῶν
*γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτοῦ ἔρημος,
 καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ.*
 Ps 108,8 καί· τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λαβέτω ἕτερος.
 21 δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ
 χρόνῳ ᾧ εἰσῆλθεν καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ
 10,37 22 Κύριος Ἰησοῦς ἄρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσμα-
 τος Ἰωάννου ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήμφθη
 ἀφ' ἡμῶν, μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ σὺν
 23 ἡμῖν γενέσθαι ἓνα τούτων. Καὶ ἔστησαν δύο,
 Ἰωσήφ τὸν καλούμενον Βαρσαββᾶν, ὃς ἐπε-
 24 κλήθη Ἰοῦστος, καὶ Ματθίαν. καὶ προσευξά-
 μενοι εἶπαν· σὺ Κύριε καρδιογνώστα πάντων,
 ἀνάδειξον ὃν ἐξελέξω ἐκ τούτων τῶν δύο ἓνα
 25 ἵλαβεῖν τὸν τόπον τῆς διακονίας ταύτης καὶ
 ἀποστολῆς, ἀφ' ἧς παρέβη Ἰούδας πορευθῆναι
 26 εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον. καὶ ἔδωκαν κλήρους
 αὐτοῖς, καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ Ματθίαν, καὶ
 συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἑνδεκα ἀποστόλων.

16 τον > BSC*s Eus Did | 18 αδικίας + αὐτοῦ D t syh⁺
 sa Eus Aug | 19 inc. ο και S* D¹ t Aug (syp sa) | ἰδία
 * > B*S D lat syh ar co Aug | 20 αὐτοῦ¹] αὐτῶν 81 440
 1838 69* t vg syh^m | 22 εως] αχρι SA 104 1175s 1739s
 307 | 23 εστησεν D* g Aug | Βαρναβ. D 1831 gptw |
 25 τοπον¹ BC*As D 915 lat syh^m gg co Aug] κληρον
 rel. | 26 ενδεκα] δωδεκα D Eus |

impleri Scripturam, quam praedixit Spiritus
 sanctus per os David de Iuda, qui fuit dux
 eorum, qui comprehenderunt Iesum; qui con- 17
 numeratus erat in nobis et sortitus est sortem
 ministerii huius. Et hic quidem possedit agrum 18
 de mercede iniquitatis et suspensus crepuit
 medius, et diffusa sunt omnia viscera eius. Et 19
 notum factum est omnibus habitantibus Hieru-
 salem, ita ut appellaretur ager ille lingua eo-
 rum Haceldama, hoc est ager sanguinis. Scrip- 20
 tum est enim in libro Psalmorum:

*Fiat commoratio eorum deserta,
 et non sit qui inhabitet in ea;
 et episcopatum eius accipiat alter.*

Oportet ergo ex his viris, qui nobiscum sunt 21
 congregati in omni tempore, quo intravit et
 exivit inter nos Dominus Iesus, incipiens a 22
 baptismo Iohannis usque in diem, qua assump-
 tus est a nobis, testem resurrectionis eius no-
 biscum fieri unum ex istis. Et statuerunt duos, 23
 Ioseph, qui vocabatur Barsabas, qui cognomi-
 natus est Iustus, et Matthiam. Et orantes dixe- 24
 runt: Tu Domine, qui corda nosti omnium,
 ostende, quem elegeris ex his duobus unum
 accipere locum ministerii huius et aposto- 25
 latus, de quo praevaricatus est Iudas, ut abiret
 in locum suum. Et dederunt sortes eis, et ce- 26
 cidit sors super Matthiam, et adnumeratus est
 cum undecim apostolis.

17 qui] quia GA^sISOThK^r e | 19 Acheldemach
 CDl-UBssW(AsOKT) | 20 commor.] habitatio AIss^c
 OV dgp*t Ir | inhabitet GAsMUTHV cdgt Ir Aug]
 habit. rel. | alter ADThVW egpt Ir^l] alius rel. |
 21 sunt congr. FSsKsW] ~ congr. sunt rel.

18 Mt 27,3-10; 2 P 2,15; Sir 10,9 | 20 Ps 68,26; 108,9 |
 21 J 15,27 | 22 A 10,37; 2,32; 3,15; 4,33; 5,32; 10,41;
 13,31; 26,22s | 24 1Sm 16,7 | 26 Pr 16,33

2,1-47 *Festum Pentecostes, Ecclesiae initia*

2 Et cum complerentur dies Pentecostes, erant
 2 omnes pariter in eodem loco; et factus est repente de caelo sonus tamquam advenientis spiritus vehémentis et replevit totam domum
 3 ubi erant sedentes. Et apparuerunt illis dispersitae linguae tamquam ignis, seditque supra
 4 singulos eorum. Et repleti sunt omnes Spiritu sancto et coeperunt loqui variis linguis, prout
 5 Spiritus sanctus dabat eloqui illis. Erant autem in Hierusalem habitantes Iudaei viri religiosi
 6 ex omni natione, quae sub caelo est. Facta autem hac voce, convenit multitudo et mente confusa est, quoniam audiebat unusquisque lingua sua illos loquentes. Stupebant autem omnes et mirabantur dicentes: Nonne ecce omnes isti,
 8 qui loquuntur, Galilaei sunt? Et quomodo nos audivimus unusquisque linguam nostram, in
 9 qua nati sumus? Parthi et Medi et Elamitae, et qui habitant Mesopotamiam, Iudaeam et
 10 Cappadociam, Pontum et Asiam, ¹ Phrygiam, et Pamphyliam, Aegyptum et partes Libyae, quae est circa Cyrenen, et advenae Romani,
 11 ¹Iudaei quoque et proselyti, Cretes et Arabes:

1 omnes + discipuli UW, apostoli p*t

4 omnes > D Var

variis] *aliis GCFSUÓKsR d dm e g Leo
 sanctus * > DR* d t Aug

5 religiosi] timorati d e t Hier

est] sunt G*sITTh d e Hier

7 mirabantur + ad invicem GI*W e g p*t S

~ omnes ecce GA°IO

8 lingua nostra AsISKV

9 Mesopot. MW c d dm g p t Aug] + et pl.

1 Lv 23,15-21; A 4,31 | 2 1 P 1,12; J 3,8 | 3 Mt 3,11
 4 A 10,44ss; 19,6; Mc 16,17; 1 C 12-14

Καὶ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς 2 I.v 23,15-21
 πεντηκοστῆς ἦσαν πάντες ὁμοῦ ἐπὶ τὸ αὐτό.
 καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὡσπερ 2 Mt 3.11
 φερομένης πνοῆς βιαίας καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον
 τὸν οἶκον οὗ ἦσαν καθήμενοι, καὶ ὤφθησαν 3 4,31; 10,44; 19,6
 αὐτοῖς διαμεριζόμενοι γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός,
 καὶ ἐκάθισεν ἐφ' ἓνα ἕκαστον αὐτῶν, ¹καὶ ἐπλήσ- 4
 θησαν πάντες πνεύματος ἁγίου, καὶ ἤρξαντο
 λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις, καθὼς τὸ πνεῦμα ἐδί-
 δου ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς.

²Ἦσαν δὲ ἐν Ἱερουσαλὴμ κατοικοῦντες Ἰου- 5
 δαῖοι ἄνδρες εὐλαβεῖς ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν
 ὑπὸ τὸν οὐρανόν. γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύ- 6
 τῆς συνῆλθεν τὸ πλῆθος καὶ συνεχύθη, ὅτι ἤκουον
 εἰς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων αὐτῶν.
 ἐξίσταντο δὲ καὶ ἐθαύμαζον λέγοντες· οὐκ ἰδοὺ 7
 ἅπαντες οὗτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι; καὶ 8
 πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ
 ἡμῶν ἐν ἧ ἔγεννήθημεν, Πάρθοι καὶ Μῆδοι καὶ 9
³Ἐλαμίται, καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποτα-
 μίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καππαδοκίαν; Πόντον
 καὶ τὴν Ἀσίαν, ⁴Φρυγίαν τε καὶ Παμφυλίαν, 10
 Αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυ-
 ρήνην, καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι, ⁵Ἰουδαῖοί 11

1 κ. εγεν. εν τ. ημερ. εκειναις του συνπληρ. την ημ. τ. πεντ. οντων αυτων παντων επι D] τας ημερας lat trl syr ar Aug¹ | παντες > S* E Xp | ομου B-A 81 323 P lat] ομοθυμαδον rel. | 2 βιαίας + et odor suavitatis effusus est Ef (LG Isod) | 3 εκαθισαν S*D¹ syph sa Eus | 4 παντες B*SA 81 Ds 88s] απαντ. rel. Did | 5 εν] εις SA* 1175 88s 241 | 6 ηκουσεν BS E 614 917s 241 | τη ιδ. δ. λαλ.] λαλουντας τ. γλωσσαις D syph^m Aug | 7 δε + παντες Sss 33^r E 1611^a 257 1891 1739s 181ss 1838^a 919 al. lat pl. syph ar gg co | λεγοντ. + προς αλληλους 33s D-614 2147-226 rel. vl sy ar gg Aug | ουχι B | 9 Ιουδαιαν] Ιουδαιοι syr Aug¹, Συριαν Hier, Armeniam Tert Aug¹ |

τε καὶ προσήλυτοι, Κρήτες καὶ Ἄραβες, ἀκούομεν λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις
 12 τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ; ἐξίσταντο δὲ πάντες· καὶ
 διηποροῦντο, ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες· τί
 13 θέλει τοῦτο εἶναι; ἕτεροι δὲ διαχλευάζοντες ἔλεγον ὅτι γλεύκους μεμεστωμένοι εἰσίν.

14 Σταθεὶς δὲ ὁ Πέτρος σὺν τοῖς ἔνδεκα ἐπῆρεν τὴν φωνὴν αὐτοῦ καὶ ἀπεφθέγγετο αὐτοῖς·

Ἄνδρες Ἰουδαῖοι καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλήμ πάντες, τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω, καὶ
 15 ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά μου. οὐ γὰρ ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε οὗτοι μεθύουσιν, ἔστιν γὰρ ὥρα
 16 τρίτη τῆς ἡμέρας, ἀλλὰ τοῦτό ἐστιν τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου Ἰωήλ·

17 Καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει ὁ Θεός, ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα,
 καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν,
 καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὄρασεις ὄψονται,
 καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν ἐνυπνίους ἐνυπνιασθήσονται·

18 καί γε ἐπὶ τοὺς δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου
 ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου, καὶ προφητεύσουσιν.

12 διηποροῦντο BSA 076] -πορουν rel. | αλλον+επι τω γεγονοτι D syh^m Aug¹ | 13 γλεύκους + ουτοι D t, (~ vg syri bo Aug¹) | 14 ενδεκα + αποστολοις D g p r t t p l s y p sa¹ Aug¹ | επηρεν + πρωτος D*(E) t p l | αυτοις > D g p r Aug | 15 ουσης ωρας τ. ημ. τριτης D¹* e p t v g I r | 16 Ιωηλ > D r I r Rebapt Hil Aug¹ | 17 και⁴ > D g p r s y p c o I r Hil Aug | εν - ημερ.] μετα ταυτα B syi sa Cy¹ (C 467 1319 ar) | ο θς] K s D s 242 467 1845 lat t p l I r | 18 εν τ. ημ. εκ. > D g r Rebapt | κ. προφητευσ. > D p r Tert Rebapt Prisc |

audivimus eos loquentes nostris linguis magna-
 nalia Dei. Stupebant autem omnes et mira- 12
 bantur ad invicem dicentes: Quidnam vult hoc
 esse? Alii autem irridentes dicebant: Quia 13
 musto pleni sunt isti.

Stans autem Petrus cum undecim levavit 14
 vocem suam et locutus est eis:

Viri Iudaei, et qui habitatis Hierusalem uni-
 versi, hoc vobis notum sit, et auribus percipite
 verba mea. Non enim, sicut vos aestimatis, hi 15
 ebrii sunt, cum sit hora diei tertia; sed hoc est, 16
 quod dictum est per prophetam Ioel:

*Et erit in novissimis diebus, dicit Dominus, 17
 effundam de Spiritu meo super omnem
 carnem,*

*et prophetabunt filii vestri et filiae vestrae,
 et iuvenes vestri visiones videbunt,
 et seniores vestri somnia somniabunt.*

*Et quidem super servos meos et super 18
 ancillas meas
 in diebus illis effundam de Spiritu meo,
 et prophetabunt;*

11 ~ loquentes eos GssITV d e g t

12 ~ hoc vult FI^cSK^rW dm Aug

13 pleni] repleti D d e g p t Aug¹

14 elevavit CFSTOKBRW c d p t Aug

18 super² > CFMKBRW g Hier

13 Job 32,18s O'; 1 C 14,23

15 Job 32,11 O'

16 Jl 2,28-32 (3,1-5)

17 R 5,5; Tt 3,6

- 19 *et dabo prodigia in caelo sursum,
et signa in terra deorsum,
sanguinem et ignem et vaporem fumi.*
- 20 *Sol convertetur in tenebras,
et luna in sanguinem,
antequam veniat dies Domini magnus et
manifestus.*
- 21 *Et erit: omnis, quicumque invocaverit nomen
Domini, salvus erit.*
- 22 Viri Israhelitae, audite verba haec: Iesum
Nazarenum, virum approbatum a Deo in vobis
virtutibus et prodigiis et signis, quae fecit
Deus per illum in medio vestri, sicut et vos
23 scitis, hunc definito consilio et praescientia
Dei traditum per manus iniquorum affligentes
24 interemistis; quem Deus suscitavit, solutis do-
loribus inferni, iuxta quod impossibile erat te-
25 nerī illum ab eo. David enim dicit in eum:
*Providebam Dominum in conspectu meo
semper,
quoniam a dextris est mihi, ne commovear.*
- 26 *Propter hoc laetatum est cor meum,
et exsultavit lingua mea,
insuper et caro mea requiescet in spe,*
- 27 *quoniam non derelinques animam meam
in inferno,
nec dabis Sanctum tuum videre corruptio-
nem.*

21 erit¹ > IsTOTH t | 22 verba + mea DTh (Ir) | ~
per illum Deus codd. | 23 affligent. DW] *adfig. rel.
pl. c e g p* t | 25 in consp. meo IsTTh d pt Ir] coram
me rel. | est mihi AMUsVW cpt] meis est rel. |
26 laetatum] delectatum AIsV pt | requiescit GAs
ISOV | 27 nec].neque GsFSsOTHKsKW c d e g t

19 A 5,12 | 20 Ap 6,12 | 21 R 10,13 | 22 J 3,2;
5,36 | 23 A 4,28; J 19,11; 1 P 1,20 | 24 A 3,15;
Ps 17,6 O' | 25 Ps 15,8-11 | 27 A 13,35

καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω 19 5,12
καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω,
αἷμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα καπνοῦ.
ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκοτός 20 Ap 6,12
καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα,
πρὶν ἔλθειν ἡμέραν Κυρίου
τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ.
καὶ ἔσται πᾶς ὃς ἐὰν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα 21 R 10,13
Κυρίου σωθήσεται.

Ἄνδρες Ἰσραηλίται, ἀκούσατε τοὺς λόγους 22
τούτους· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄγδρα ἀποδε-
δειγμένον ἀπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς ὑμᾶς δυνάμεσι καὶ
τέρασι καὶ σημείοις, οἷς ἐποίησεν δι' αὐτοῦ ὁ
Θεὸς ἐν μέσῳ ὑμῶν, καθὼς αὐτοὶ οἴδατε, ἰτοῦ- 23
τον τῇ ὠρισμένῃ βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ Θεοῦ
ἐκδοτον διὰ χειρὸς ἀνόμων προσπῆξαντες ἀνεί-
λατε, ὃν ὁ Θεὸς ἀνέστησεν λύσας τὰς ὠδῖνας τοῦ 24 Ps 17,6; 114,3
θανάτου, καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι
αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ. Δαυὶδ γὰρ λέγει εἰς αὐτόν· 25 Ps 15,8-11

Προωρώμην τὸν Κύριον ἐνώπιόν μου διὰ
παντός, ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἐστίν, ἵνα μὴ
σαλευθῶ.

διὰ τοῦτο ηὐφράνθη μου ἡ καρδία 26
καὶ ἠγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου,
ἔτι δὲ καὶ ἡ σὰρξ μου κατασκηνώσει ἐπ' ἑλ-
πίδι,

ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχὴν μου εἰς ἄδην, 27
οὐδὲ δώσεις τὸν ὄσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν.

19 αιμα - καπνου > D gpr Prisc | 20 πριν + η BΨ 104
1518s 257^a 917ss rel. pl. | κ. επιφανη > S D gpr Prisc |
21 > S* | εαν B E 255 1891 1739 1827 547] αν rel. | 22 η-
μας D* 1518 1831 876 489 547 Eus | 23 εκδοτον + λαβοντες
Ψs 1175 D-536 440-1898 1829 rel. syh | 24 θανατ.] αδου
D lat tpi syp bo Pol Ir Ef Ep | 25 Kν + μου S D syp |
27.31 αδου Ψss E-255 pl. 431 623s 920-226 al. P^r |

- 28 ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς,
 πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου.
- 29 Ἄνδρες ἀδελφοί, ἔξὸν εἶπεῖν μετὰ παρη-
 σίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου Δαβὶδ, ὅτι
 καὶ ἐτελεύτησεν καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ μνήμα αὐτοῦ
- 30 ἔστιν ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. προφή-
 της οὖν ὑπάρχων καὶ εἰδὼς ὅτι *ὄρκω ὤμοσεν*
 αὐτῷ ὁ Θεὸς *ἐκ καρποῦ τῆς δσφύος αὐτοῦ καθ-*
- 31 *ίσαι ἐπὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, προΐδων ἐλάλησεν περὶ*
 τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅτι οὔτε *ἐγκατε-*
λείφθη εἰς ἄδην οὔτε ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶδεν δια-
- 32 *φθοράν.* τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ Θεός,
 33 οὗ πάντες ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες. τῇ δεξιᾷ οὖν
 τοῦ Θεοῦ ὑψωθείς τὴν τε ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύ-
 ματος τοῦ ἁγίου λαβὼν παρὰ τοῦ πατρὸς ἐξέχεεν
- 34 τοῦτο ὃ ὑμεῖς καὶ βλέπετε καὶ ἀκούετε. οὗ γὰρ
 Δαβὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανοὺς, λέγει δὲ αὐτός·
- Ps 109,1 *εἶπεν Κύριος τῷ Κυρίῳ μου·*
κάθου ἐκ δεξιῶν μου,
ἕως ἄν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου
ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.
- 35 ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.
- 36 ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ ὅτι
 καὶ Κύριον αὐτὸν καὶ Χριστὸν ἐποίησεν ὁ Θεὸς
 τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε.
- 37 Ἀκούσαντες δὲ κατενύγησαν τὴν καρδίαν,
 εἰπόν τε πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς
 ἀποστόλους· τί ποιήσωμεν, ἄνδρες ἀδελφοί;

30 *οσφ.*] κοιλίας 1311 gr r syri ar gg Ir Vict, καρδιας
 D*|αυτου¹ B·A D^c lat syr ar co Ir Eus] + το κατα σαρκα
 * αναστησειν τ. Χν (E 1739) rel.] 31 *εγκατελ.* + η ψυχη αυ-
 του Ψss E rel. syh ar | 32 *τουτον + ουν* D*s 241 491
 g pr | 33 *τουτο + το δωρον* E p r t syph* sa Ir Amb Did |
 ο + νυν Ψss E 1765 1891 pl. 917s 623s 467 P^r syih Ir |
 36 * και¹ B D 88s p] > rel.] 37 *inc.* τοτε παντες οι συνελθοντες
 κ. ακ. D syh^m | ειπον τε] ειποντες S D^{1c} 1611* 876 917s
 467 al. | λοιπους > D 241 gr Aug | τι + ουν D g sa Ir
 Aug | αδελφ. + υποδειξατε ημιν Ds vl pr tpl syh^m Aug |

Notas mihi fecisti vias vitae, 28

et replebis me iucunditate cum facie tua.

Viri fratres, liceat audenter dicere ad vos de 29
patriarcha David quoniam defunctus est et
sepultus, et sepulcrum eius est apud nos
usque in hodiernum diem. Propheta igitur cum 30
esset et sciret quia iureiurando *iurasset illi*
Deus de fructu lumbi eius sedere super se-
dem eius, providens locutus est de resurrec- 31
tione Christi, quia *neque derelictus est in in-*
ferno, neque caro eius vidit corruptionem. Hunc 32
Iesum resuscitavit Deus, cuius omnes nos testes
sumus. Dexteram igitur Dei exaltatus, et pro- 33
missione Spiritus sancti accepta a Patre, effu-
dit hunc, quem vos videtis et auditis. Non 34
enim David ascendit in caelum; dixit autem
ipse:

Dixit Dominus Domino meo: sede a dex-
tris meis,

donec ponam inimicos tuos scabellum pedum 35
tuorum.

Certissime sciat ergo omnis domus Israhel, quia 36
et Dominum eum et Christum fecit Deus
hunc Iesum, quem vos crucifixistis.

His autem auditis, compuncti sunt corde 37
et dixerunt ad Petrum et ad reliquos apos-

28 ~ fecisti mihi GFIOKR d t | 29 quoniam + *et
GssIsTsV et Fulg | sepultus CT p Ir] + est *rel.* |
30 lumbi] ventris AV g p Ir Vict | 32 cuius] cui G
FISsOThB | 33 hunc quem] hoc donum quod CDM
TThW c dm e p t tpl Amb (Ir) | 34 caelum IsTR c]
caelos *rel.* | dixit^t T d g] dicit *rel.* | 36 fecit Deus g]
~ Deus fecit *codd.* | 37 *autem AI] > *rel.*

29 A 13,36; J 8,52; 3 Rg 2,10 | 30 Ps 131,11; 88,4s;
2 Sm 7,12s | 31 Ps 15,10 | 32 A 1,22 | 33 A 5,31;
Phil 2,9; A 1,4 | 34 Ps 109,1; Mt 22,44

38 tolos: Quid faciemus, viri fratres? ¹Petrus vero
ad illos: Paenitentiam, inquit, agite, et bap-
tizetur unusquisque vestrum in nomine Iesu
Christi in remissionem peccatorum vestrorum,
39 et accipietis donum Spiritus sancti. Vobis enim
est repromissio et filiis vestris et omnibus,
qui longe sunt, quoscumque advocaverit Domi-
40 *nus Deus noster.* Aliis etiam verbis plurimis
testificatus est et exhortabatur eos dicens:
41 Salvamini a generatione ista prava. Qui ergo
receperunt sermonem eius baptizati sunt, et
appositae sunt in die illa animae circiter tria
milia.

42 Erant autem perseverantes in doctrina apos-
tolorum et communicatione fractionis panis et
43 orationibus. Fiebat autem omni animae timor,
multa quoque prodigia et signa per apostolos
in Hierusalem fiebant, et metus erat magnus in
44 universis. Omnes etiam, qui credebant, erant
45 pariter et habebant omnia communia. Posses-
siones et substantias vendebant et dividebant
46 illa omnibus, prout cuique opus erat. Cotidie
quoque perdurantes unanimiter in templo et
frangentes circa domos panem sumebant ci-

38 vestrum > FISO Var
vestrorum > d e g p* It Cyp Lcf Amb Aug
Spirit. sancti RTh c dm g p t] ~ sancti Sp. *rel.*
40 plurimis AIsOV e p Aug] pluribus *rel.*
43 ~ fiebant in Ierus. *codd.*
44 etiam] enim AOV
45 *inc.* *et poss. C e g m p

38 A 3,19; Mc 16,16; A 8,16; 10,48

39 JI 2,32; Is 57,19

40 Dt 32,5; Ph 2,15

41 A 4,4; 5,14; 6,7

42 A 20,7; 27,35

43 A 5,12-16 | 44 A 4,32

Πέτρος δὲ πρὸς αὐτούς· μετανοήσατε, φησίν, καὶ 38
 βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ
 Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν, καὶ
 λήμψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ ἁγίου πνεύματος.
 ὑμῖν γάρ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία καὶ τοῖς τέκνοις 39 Is 57,19
 ὑμῶν καὶ πᾶσιν τοῖς εἰς μακρὰν, ὄσους ἂν προσ-
 καλέσῃται Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν. ἑτέροις τε 40
 λόγοις πλείοσιν διεμαρτύρατο καὶ παρεκάλει
 αὐτούς λέγων· σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκο-
 λιᾶς ταύτης. οἱ μὲν οὖν ἀποδεξάμενοι τὸν λό- 41
 γον αὐτοῦ ἐβαπτίσθησαν, καὶ προσετέθησαν ἐν
 τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ τρισχίλιαι.

Ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν 42
 ἀποστόλων καὶ τῇ κοινωνίᾳ, τῇ κλάσει τοῦ ἄρ-
 του καὶ ταῖς προσευχαῖς.

Ἐγένετο δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος· πολλὰ δὲ 43
 τέρατα καὶ σημεῖα διὰ τῶν ἀποστόλων ἐγένετο.
 πάντες δὲ οἱ πιστεύσαντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ 44
 εἶχον ἅπαντα κοινά, καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς 45
 ὑπάρξεις ἐπίπρασκον καὶ διεμέριζον αὐτὰ πᾶσιν,
 καθότι ἂν τις χρεῖαν εἶχεν. καθ' ἡμέραν τε 46
 προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ,
 κλῶντές τε κατ' οἶκον ἄρτον, μετελάμβανον τρο-

38 φησιν Sss 81s 1739s 88s 307 226 al. vg (D p Ir), ~
 εφη προς rel. pl., > B 36 218 | επι] εν BC D 1891s 1739s
 lat Cy Ep | ονομ. + τ. Κυ Ds 614 1891s al. 1739 241 pr
 sy ar gg sa Cy Thdt | υμων² > Ψss 1175 D rel. pl. gr r
 sy ar gg Cyp Lcf | 39 ημιν, ημων D Aug | 41 ουν+ ασμε-
 νως Ψss E rel. pl. sy ar Aug | αποδεξ.] πιστευσαντες D
 (pr) syh^m Aug | 42 προσκαρτ.] + ομοθυμαδον 614 257
 307s | αποστ. + εν ιλημ D | 43s εγενετο² + εν Ιερ. φοβος *
 τε ην μεγας επι παντας κ. παντ. S-Ψ 326s 242 88 307^a
 5 460 t vg | 44 πιστευοντες C-E 383 917sss 623s 467-
 241 al. rel. | ησαν, και > B g m p r Ωρ | 45 ιησ. κ. οσοι κτ.
 ειχον η υπ. D (syp) | 45s ~ αυτα καθ ημερ. D* gr r |
 46 παντες τε προσεκαρτερουεν εν τω ιερω κ. κατ οικους
 επι το αυτο κλωντες τε αρτ. D |

47 φῆς ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἀφελότητι καρδίας, αἰ-
νοῦντες τὸν Θεὸν καὶ ἔχοντες χάριν πρὸς ὅλον
τὸν λαόν. ὁ δὲ Κύριος προσετίθει τοὺς σωζο-
μένους καθ' ἡμέραν ἐπὶ τὸ αὐτό.

- 3 Πέτρος δὲ καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινον εἰς τὸ
ἱερόν ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς τὴν ἐνάτην.
2 καὶ τις ἀνὴρ χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ
ὑπάρχων ἐβαστάζετο, ὃν ἐτίθουν καθ' ἡμέραν
πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην ὠραίαν
τοῦ αἰτεῖν ἐλεημοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομέ-
3 νων εἰς τὸ ἱερόν. ὃς ἰδὼν Πέτρον καὶ Ἰωάν-
νην μέλλοντας εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερόν ἠρώτα ἐλε-
14,9 4 μοσύνην λαβεῖν. ἀτενίσας δὲ Πέτρος εἰς αὐτὸν
5 σὺν τῷ Ἰωάννῃ εἶπεν· βλέψον εἰς ἡμᾶς. ὁ δὲ ἐπ-
6 εἶχεν αὐτοῖς προσδοκῶν τι παρ' αὐτῶν λαβεῖν. εἶ-
πεν δὲ Πέτρος· ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρ-
χει μοι, ὃ δὲ ἔχω, τοῦτό σοι δίδωμι· ἐν τῷ ὀνό-
ματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου περιπάτει.
9,34 7 καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρεν αὐ-
τόν· παραχρῆμα δὲ ἐστερεώθησαν αἱ βάσεις αὐ-
8 τοῦ καὶ τὰ σφυδρά, ¹καὶ ἐξαλλόμενος ἔστη, καὶ πε-

47 λαον] κοσμον D | τοις σωζομενοις 33 syrh ar bo | ημερ.
B-A 33 326^s lat ar co] + (εν) τη εκκλησια (D 181 1838
1311 209) rel. syrh | 3,1 inc. επι το αυτο δε Π. (cf. 2,47)
Ψss D-255 206 pl. 917-241 rel. pl., εν δε τ. ημεραις ταυ-
ταις D p r, κ. εγενετο οτε syr | ιερον + το δειλινον D |
2 και + ιδου D* syr | υπαρχων > D vl | θυραν] πυλην
E 1891s 323ss 181 460 | 3 inc. ουτος ατενισας τ. οφθαλ-
μοις αυτου κ. D h | μελλ. εισ.] εισερχομενους g p r syr ar
bo Lcf | ηρωτα + αυτους D hp syr co | λαβειν + παρ
αυτων E 1845^c gg bo, > Ψ D 1611^s 917s 383 al. 623 pl.
920 pl. P^r h vg syh Lcf | 4 ατενισας, βλεψον] εμβλεψ.,
ατενισον D | 5 επειχεν] ατενισας D¹ (h) | 6 ~ Π. δε ειπεν
CA G 2147 88s 307 610s t vg co | Πετρο. + προς αυτον
hp r syrh^m co | τ. Ναζωρ. BS D sa Ath] + εγειρε κ. rel.
Ωρ Eus Bas | 7 κ. παραχρ. εσταθη κ. D h | σφυδρα B*
S*C*A 1827] σφυρα rel. | 8 περιεπατ. + χαιρομενος
D(s) h |

bum cum exultatione et simplicitate cordis
 1 collaudantes Deum et habentes gratiam ad 47
 omnem plebem. Dominus autem augebat qui
 salvi fierent cotidie in idipsum.

3,1-26 *Sanatio claudi, Petri sermo*

Petrus autem et Iohannes ascendebant in 3
 templum ad horam orationis nonam. Et qui- 2
 dam vir, qui erat claudus ex utero matris suae,
 baiulabatur; quem ponebant cotidie ad por-
 tam templi, quae dicitur speciosa, ut peteret
 elemosynam ab introeuntibus in templum. Is 3
 cum vidisset Petrum et Iohannem incipientes
 introire in templum, rogabat ut elemosynam
 acciperet. Intuens autem in eum Petrus cum 4
 Iohanne dixit: Respice in nos. At ille intende- 5
 bat in eos sperans se aliquid accepturum ab
 eis. Petrus autem dixit: Argentum et aurum 6
 non est mihi; quod autem habeo, hoc tibi do:
 in nomine Iesu Christi Nazareni surge et am-
 bula. Et apprehensa manu eius dextera, alle- 7
 vavit eum et protinus consolidatae sunt bases
 eius et plantae. Et exsiliens stetit et ambula- 8
 bat et intravit cum illis in templum ambulans

2 et † ecce C d p^c

3 incipient. introire] ingressuros CT (g p r Lcf)

4 aspice CT d g p r Lcf

6 ~ do tibi FM-UKss dm g h r Ir Amb Prisc

7 eius^t] ei GADIsTh

manu eius CFT ch Cyp] ~ eius manu *rel.*

bases] gressus CT e h p Ir, pedes g r Lcf

1 A 10,3.9.30

2 A 14,8; J 9,1

4 A 14,9

6 A 3,16

7 A 9,34.41; 14,10

8 J 5,14

- 9 et exsiliens et laudans Deum. Et vidit omnis
 populus eum ambulans et laudans Deum.
 10 Cognoscebant autem illum, quod ipse erat, qui
 ad elemosynam sedebat ad speciosam portam
 templi, et impleti sunt stupore et extasi in eo,
 quod contigerat illi.
 11 Cum teneret autem Petrum et Iohannem,
 cucurrit omnis populus ad eos ad porticum,
 12 quae appellatur Salomonis, stupentes. Videns
 autem Petrus respondit ad populum: Viri Is-
 rahelitae, quid miramini in hoc aut nos quid
 intuemini, quasi nostra virtute aut potestate
 13 fecerimus hunc ambulare? *Deus Abraham et*
Deus Isaac et Deus Iacob, Deus patrum nos-
trorum glorificavit Filium suum Iesum, quem
 vos quidem tradidistis et negastis ante faciem
 14 Pilati, iudicante illo dimitti. Vos autem sanc-
 tum et iustum negastis et petistis virum ho-
 15 micidam donari vobis, auctorem vero vitae in-
 terfecistis, quem Deus suscitavit a mortuis,
 16 cuius nos testes sumus. Et in fide nominis
 eius hunc, quem vos vidistis et nostis, con-
 firmavit nomen eius; et fides, quae per eum

-
- 8 saliens CT g p Ir Lcf
 Deum] dominum GssITTh
 9 ~ eum omnis populus CTR e g h p Lcf
 10 quodⁱ] quoniam *codd.*
 11 tenerent AlsOVs g
 quae] qui GssDIssT c d e
 12 aut potestate > I Ir, potestate W h p^o] pie-
 tate *rel.*
 16 vidistis I d] *videtis *rel.*
-

11 A 5,12; J 10,23

12 A 14,15

13 Ex 3,6.15; A 3,26

14 Mt 27,20s; L 23,15

15 A 2,23s; 5,31; 13,31; Hb 2,10

ριεπάτει, καὶ εἰσῆλθεν σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερὸν περιπατῶν καὶ ἀλλόμενος καὶ αἰνῶν τὸν Θεόν. καὶ εἶδεν πᾶς ὁ λαὸς αὐτὸν περιπατοῦντα καὶ αἰ- 9 νοῦντα τὸν Θεόν· ἐπεγίνωσκον δὲ αὐτόν, ὅτι 10 οὗτος ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθήμενος ἐπὶ τῇ ὥρα ἰατρικῆ τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ.

Κρατοῦντος δὲ αὐτοῦ τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰω- 11 ἀννην συνέδραμεν πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλουμένῃ Σολομῶντος ἔκθαμβοι. ἰδὼν δὲ ὁ Πέτρος ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λαόν· 12 ^{5,12} ^{J 10,23} Ἄνδρες Ἰσραηλίται, τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε ὡς ἰδίᾳ δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πεποιηκόσιν τοῦ περιπατεῖν αὐτόν; ὁ Θεὸς Ἄβ- 13 ραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ἐδόξασεν τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς μὲν παρεδώκατε καὶ ἠρνήσασθε κατὰ πρόσωπον Πιλάτου, κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν· ὑμεῖς δὲ 14 τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον ἠρνήσασθε, καὶ ἠτήσασθε ἄνδρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν, τὸν δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτείνατε, ὃν ὁ Θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, οὗ ἡμεῖς μάρτυρές ἐσμεν. καὶ ἐπὶ τῇ 16 πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ τοῦτον, ὃν θεωρεῖτε καὶ οἶδατε, ἐστερέωσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἡ πίσ-

Ex 3,6.15
Is 53,11

περιπατων κ. αλλομ. κ. > D h | 10 αυτον > S* 1311 g p r syp Lcf | 11 inc. εκπορευομενου δε τ. Π. κ. Ι. συνεξεπορευετο κρατων αυτους· οι δε θαμβηθεντες εστησαν εν τη στοα D (h) | αυτου] τ. ιαθεντος χωλου 33s D 614-470 206 pl. 440ss 917ss 623^r c p^e trl gg | 12 inc. αποκριθεις δε ο Π. ειπεν πρ. αυτ. D (g syp sa) | ως + ημων τη ... τουτο πεποιηκοτων D g h p syh (co) | 13 Ιν + Χν D h | παρεδωκ. + εις κρισιν D(s) h p syh^m Ir | κριναντ.] θελοντος h Ir Ef | απολυειν + αυτον θελοντος D* | 14 ηρνησασθε] εβαρυνατε D Ir, onerastis et neg. Aug, sprevisstis et neg. Ef | ητησασθε + μαλλον E syh^m | φονεα + ζην κ. E h Aug | 16 επι > BS* 81 | ον >, οιδατε + οτι D¹* | εστερεωσ. - αυτου ipse confirmavit et sanavit syp (bo) |

- τις ἢ δι' αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὀλοκληρίαν
 17 ταύτην ἀπέναντι πάντων ὑμῶν. Καὶ νῦν, ἀδελ-
 φοί, οἶδα ὅτι κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξατε, ὡσπερ καὶ
 18 οἱ ἄρχοντες ὑμῶν. ὁ δὲ Θεὸς ἃ προκατήγγειλεν
 I. 24,27 διὰ στόματος πάντων τῶν προφητῶν, παθεῖν τὸν
 19 Χριστὸν αὐτοῦ, ἐπλήρωσεν οὕτως. μετανοήσατε
 οὖν καὶ ἐπιστρέψατε εἰς τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν
 20 τὰς ἁμαρτίας, ὅπως ἂν ἔλθωσιν καιροὶ ἀναψύξε-
 ως ἀπὸ προσώπου τοῦ Κυρίου καὶ ἀποστείλῃ
 21 τὸν προκεχειρισμένον ὑμῖν Χριστὸν Ἰησοῦν, ὃν
 δεῖ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι ἄχρι χρόνων ἀπο-
 καταστάσεως πάντων ὧν ἐλάλησεν ὁ Θεὸς διὰ
 στόματος τῶν ἁγίων ἀπ' αἰῶνος αὐτοῦ προφητῶν.
 Dt 18,15,19 22 Μωϋσῆς μὲν εἶπεν ὅτι προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει
 7,37 Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς
 ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ πάντα ὅσα ἂν λαλή-
 23 ση πρὸς ὑμᾶς. ἔσται δὲ πᾶσα ψυχὴ ἣτις ἐὰν μὴ
 Lv 23,29 ἀκούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου ἐξολεθρευθήσεται
 24 ἐκ τοῦ λαοῦ. Καὶ πάντες δὲ οἱ προφῆται ἀπὸ
 Σαμουὴλ καὶ τῶν καθεξῆς ὅσοι ἐλάλησαν καὶ
 Gn12,3;22,18 25 κατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύτας. ὑμεῖς ἔστε οἱ
 G 3,8 υἱοὶ τῶν προφητῶν καὶ τῆς διαθήκης ἧς ὁ Θεὸς
 διέθετο πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν, λέγων πρὸς
 Ἀβραάμ· καὶ ἐν τῷ σπέρματί σου ἐνευλογηθή-

17 ανδρες αδελ. επισταμεθα D h p w (ar¹ Ef) | επραξατε
 +το πονηρον D g h p w syh^m Ir Ambst, τουτο syp co Ef]
 18 α] ο D¹ h, ως syp ar | παθειν τ. Xv > A 431 | 19 εις]
 προς BS | 20 επελθωσ. D¹ h, +υμιν syph⁺ bo Ir Ef, ~
 E h Tert|του> E 1611 614 431 36 927s 226*ss 69|21 στο-
 ματ.+παντων Ψs E 255 1522 al. 917 P^r syh|απ αιωνος
 > D 1108 467 g h p ar gg Ir|22 μεν+γαρ 1611 pl. 1891^s
 917s al. 623s 920^s p syp | ειπ. B-A 326ss 2298 307^s
 syp bo]+προς τ. πατερας ημων 33 D 255 88s 642 g h p
 trl ar gg sa Ir, ~ Ψ 104 P al. (syh), (υμων S^oA 81 D 917
 307^s 927s 808s al.) | 24 προκατηγγειλ. C^o 206 255 1891s
 1739^s al. 5-467 226 al. | 25 υμων] ημων S^sΨs 0165 D
 1611-383 al. 623 467s 920ss al. P^r vl sy ar¹ gg bo Ir |
 ευλογ. BA^s 383 1758ss 1739s 307 1610s |

est, dedit integram sanitatem istam in con-
 spectu omnium vestrum. Et nunc, fratres, scio 17
 quia per ignorantiam fecistis, sicut et princi-
 pes vestri. Deus autem, quae praenuntiavit per 18
 os omnium prophetarum pati Christum suum
 sic implevit. Paenitemini igitur et converti- 19
 mini, ut deleantur peccata vestra, ¹ ut, cum 20
 venerint tempora refrigerii a conspectu Do-
 mini, et miserit eum, qui praedicatus est vo-
 bis Iesum Christum, ¹ quem oportet qui- 21
 dem caelum suscipere usque in tempora re-
 stitutionis omnium, quae locutus est Deus per
 os sanctorum suorum a saeculo prophetarum.
 Moyses quidem dixit: Quoniam *prophetam sus-* 22
citabit vobis Dominus Deus vester de fratri-
bus vestris tamquam me, ipsum audietis iuxta
omnia quaecumque locutus fuerit vobis. Erit 23
autem, omnis anima, quae non audierit pro-
phetam illum, exterminabitur de plebe. Et om- 24
 nes prophetae a Samuel et deinceps, qui lo-
 cuti sunt, annuntiaverunt dies istos. Vos estis 25
 filii prophetarum et testamenti, quod disposuit
 Deus ad patres nostros dicens ad Abraham:
Et in semine tuo benedicentur omnes familiae

16 dedit + illi GT g p (d e h Ir)

18 quae] qui OV^oRW c g Vig

19 peccata vestra CDT d g h m p Ir Tert] ~ ves-
 tra peccata *rel.*

20 praedicatus] *praedestinitus D e p* (g, d Tert,
 h Ir)

21 quidem caelum Ir] ~ caelum quidem *codd.*

22 suscitavit AFMsOTh*B d e p*

23 quae GADIsTh c dm] quaecumque *rel.*

25 nostros] vestros GFISUOTh e

17 A 13,27; L 23,34; 1 T 1,13 | 18 L 24,27

19 A 2,38 | 21 A 1,11; Ap 10,7

22 Dt 18,15.19; A 7,37 | 23 Lv 23,29

24 A 10,43; Hb 11,32

25 R 15,8; Gn 22,18; G 3,8

26 *terrae*. Vobis primum Deus suscitans Filium suum misit eum benedicientem vobis, ut convertat se unusquisque a nequitia sua.

4,1-31 *Petrus et Iohannes coram synedrio, fidelium fiducia*

4 Loquentibus autem illis ad populum, supervenerunt sacerdotes et magistratus templi
2 et sadducaei ¹ dolentes quod docerent populum et annuntiarent in Iesu resurrectionem
3 ex mortuis, et iniecerunt in eos manus et posuerunt eos in custodiam in crastinum, erat
4 enim iam vespera. Multi autem eorum, qui audierant verbum, crediderunt; et factus est numerus virorum quinque milia.

5 Factum est autem in crastinum, ut congregarentur principes eorum et seniores et scribae in Hierusalem ¹ et Annas princeps sacerdotum et Caiphas et Iohannes et Alexander, et
7 quotquot erant de genere sacerdotali. Et stantes eos in medio interrogabant: In qua virtute aut in quo nomine fecistis hoc vos?
8 Tunc repletus Spiritu sancto Petrus dixit ad
9 eos: Principes populi et seniores, audite: ¹ Si nos hodie diiudicamur in benefacto hominis
10 infirmi, in quo iste salvus factus est, ¹ notum

2 dolentes] indignantes, e p
Iesum FI^rThKRW h p Lcf

3 in eos DMUTh c g Lcf] eis *rel.*

4 virorum + circiter CT, fere g p, ad d h (e)

6 sacerdotali] pontificali d h

8 ~ Petrus repletus Sp. s. *codd.*

audite ThW c e g p^o Cyp] > *rel.*

9 iudicamur FsSU*K^r e p^o

26 A 13,46; 4,27.30 | 4,1 A 5,24ss; L 22,4.52 |
2 A 23,3.8 | 3 A 3,1 | 4 A 2,41.47; 6,7 | 5 A 5,21 |
7 Mt 21,23 | 8 A 2,4; Mt 10,19s

σονται πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῆς γῆς. ὑμῖν πρῶτον 26 13,46
 ἀναστήσας ὁ Θεὸς τὸν παῖδα αὐτοῦ ἀπέστειλεν
 αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἕκασ-
 τον ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν.

Λαλούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαόν, ἐπέσ- 4 L 22,4.52
 τησαν αὐτοῖς οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱε-
 ροῦ καὶ οἱ σαδδουκαῖοι, διαπονούμενοι διὰ 2 23,8
 τὸ διδάσκειν αὐτοὺς τὸν λαὸν καὶ καταγγέλλειν
 ἐν τῷ Ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν, καὶ 3 3,1
 ἐπέβαλον αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ ἔθεντο εἰς τή-
 ρησιν εἰς τὴν αὔριον· ἦν γὰρ ἑσπέρα ἤδη. πολ- 4 2,41.47
 λοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων τὸν λόγον ἐπίστευσαν,
 καὶ ἐγενήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν ὡσεὶ χι-
 λιάδες πέντε.

Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συναχθῆναι αὐ- 5
 τῶν τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ
 τοὺς γραμματεῖς ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ Ἄννας ὁ 6
 ἀρχιερεὺς καὶ Καϊάφας καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀλέξ-
 ανδρος καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ.
 καὶ στήσαντες αὐτοὺς ἐν τῷ μέσῳ ἐπυνθάνοντο· 7 Mt 21,23
 ἐν ποίᾳ δυνάμει ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι ἐποιήσατε τοῦ-
 το ὑμεῖς; τότε Πέτρος πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου 8 Mt 10,19
 εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ἄρχοντες τοῦ λαοῦ καὶ πρεσ-
 βύτεροι, εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ εὐ- 9
 εργεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθενοῦς, ἐν τίνι οὗτος σέ-

26 αυτου Bss 326^r Ds lat syph ar co Ir] + Iv rel. | εξ-
 απεστειλ. D | αυτον > D 2138 gph Ir | 4,1 λαον] οχλον
 0165. + τα ρηματα ταυτα Ds 1611 2138 sg h p syph^m | αρχ-
 ιερ. BC 467 ar | οι στρατηγοι syph ar co, > D | 2 αναγγ.
 τ. Iv εν τη αναστασει D (Ψ) | την εκ] των Ψ 0165 D 1611^r
 206s 440 431 917 920 pl. P^r v^l ar sa | 3 επιβαλοντες D^l
 (h) | επαυριον D 181 | 4 εγενετο 0165 1874 1827 | ο >
 BS D | ως B 0165 D 1611ss, > SA 81s t vg bo Ef | 5 αυρ.
 ημεραν συνηχθησαν οι αρχ. κ. οι πρ. κ. οι D (syp, bo) |
 6 Ιωανν.] Ιωναθας D 0165 tpl, -than gp | ιερατικ. 1311
 69* e tpl vg ar | 8 πρεσβυτ. BSA 1175 0165 88 vg co |
 + του Ιηλ rel.] + ακουσατε E 88 307* 1319 g syp Cyp |
 9 ανακρινομ. + αφ υμων D-2138 88s g h p sy Cyp |

- 3,6.13-16 10 σωσται, γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ
λαῷ Ἰσραήλ, ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ
τοῦ Ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε, ὃν ὁ
Θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος πυρ-
Mi 21,42 11 ἔστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιής. αὐτός ἐστιν ὁ λί-
Ps 117,22 θος ὁ ἐξουθενηθεὶς ὑφ' ὑμῶν τῶν οἰκοδόμων,
12 ὁ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας. καὶ οὐκ ἔστιν
Mi 1,21 ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἢ σωτηρία. οὐδὲ γὰρ ὄνομά
ἐστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν
ἀνθρώποις ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς.
13 Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου πυρρησίαν
καὶ Ἰωάννου, καὶ καταλαβόμενοι ὅτι ἄνθρωποι
ἀγράμματοί εἰσιν καὶ ἰδιῶται, ἐθαύμαζον, ἐπε-
γίνωσκόν τε αὐτοὺς ὅτι σὺν τῷ Ἰησοῦ ἦσαν,
3,8s 14 ἴόν τε ἄνθρωπον βλέποντες σὺν αὐτοῖς ἐστῶτα
15 τὸν τεθεραπευμένον, οὐδὲν εἶχον ἀντειπεῖν. κε-
λεύσαντες δὲ αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου ἀπελ-
16 θεῖν, συνέβαλλον πρὸς ἀλλήλους ἰλέγοντες· τί
J 11,47 ποιήσωμεν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; ὅτι μὲν
γὰρ γνωστὸν σημεῖον γέγονεν δι' αὐτῶν, πᾶ-
σιν τοῖς κατοικοῦσιν Ἰερουσαλήμ φανερόν, καὶ
5,28 17 οὐ δυνάμεθα ἀρνεῖσθαι· ἀλλ' ἵνα μὴ ἐπὶ
πλεῖον διανεμηθῆ ἑἰς τὸν λαόν, ἀπειλησώμεθα
αὐτοῖς μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ
18 μηδενὶ ἀνθρώπων. καὶ καλέσαντες αὐτοὺς

10 ονομ.+τ. Κυ E h | υμεις+μεν 0165 sa | υμων+σημε-
ρον E | υγιης+κ. εν αλλω ουδενι E h syh^m Cyp | 11 οικο-
δομουντ. Ψss E614* 206ss 440 -431 623 920 pl. P^r | 12 και
-σωτηρια > h Ir Cyp (D p) | ημας> syp bo | 13 δε+οι
Ιουδαιοι 1758 917-181 1311 69 | κ. ιδιωται > D | τε] δε
0165* D 307ss | 14 βλεποντ.] θεωρουντες 33s 440s 917-181
5s 460 | ειχον+ποιησαι η D¹ h | 15 απελθ.] απαχθηναι
D¹ h sa (bo) | 17 πλεον+τι D p | λαον+τα ρηματα ταυτα
E g (h) Lcf (syh^m) | απειλησ. BSA 326ss 1739s D 1891s
242 g h pt tpi vg syp ar co Lcf | απειλη απειλ. rel. |
ανθρωπω Ψs 383 206 1898 88s co | 18 inc. συνκατατι-
θεμενων δε αυτων τη γνωμη φωνησαντες αυτους παρηγ-
γειλαντο κατα το μη D syh^m (g h Lcf) |

sit omnibus vobis et omni plebi Israhel: quia in nomine Domini nostri Iesu Christi Nazareni, quem vos crucifixistis, quem Deus suscitavit a mortuis, in hoc iste adstat coram vobis sanus. Hic est *lapis, qui reprobatus est a vobis aedificantibus, qui factus est in caput anguli*. Et non est in alio aliquo salus; nec enim aliud nomen est sub caelo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri.

Videntes autem Petri constantiam et Iohannis, comperto quod homines essent sine litteris et idiotae, admirabantur et cognoscebant eos quoniam cum Iesu fuerant. Hominem quoque videntes stantem cum eis, qui curatus fuerat, nihil poterant contradicere. Iusserunt autem eos foras extra concilium secedere et conferebant ad invicem ¹dicentes: Quid faciemus hominibus istis? quoniam quidem notum signum factum est per eos, omnibus habitantibus Hierusalem manifestum est, et non possumus negare. Sed *ne* amplius divulgetur in populum, comminemur eis, ne ultra loquantur in nomine hoc ulli hominum. Et vocantes eos

10 Domini nostri] * > *codd.*

adstat + hodie CT e

12 aliud nomen D g] ~ nomen aliud *rel.*

oportet GsFsU*OKW d e g p* Cyp

16 habitantibus + in GsFsIUsTh c

10 A 3,6.13-16

11 Ps 117,22; Mt 21,42

12 Mt 1,21; 12,21; J 1,12; 14,6

14 A 3,8s | 15 A 5,34

16 J 11,47 | 17 A 5,28

denuntiaverunt ne omnino loquerentur neque
 19 docerent in nomine Iesu. Petrus vero et Iohan-
 nes respondentes dixerunt ad eos: Si iustum
 est in conspectu Dei vos potius audire quam
 20 Deum, iudicate; non enim possumus quae vi-
 21 dimus et audivimus non loqui. At illi commi-
 nantes dimiserunt eos non inveniētes, quo-
 modo punirent eos propter populum, quia om-
 nes clarificabant id, quod factum fuerat, in eo
 22 quod acciderat. Annorum enim erat amplius
 quadraginta homo, in quo factum fuerat signum
 istud sanitatis.

23 Dimissi autem venerunt ad suos et annun-
 tiaverunt eis quanta ad eos principes sacerdo-
 24 tum et seniores dixissent. Qui cum audissent,
 unanimiter levaverunt vocem ad Deum et di-
 xerunt: Domine, tu es qui *fecisti caelum et*
 25 *terram, mare et omnia, quae in eis sunt,* ¹qui
 Spiritu sancto per os patris nostri David pueri
 tui dixisti:

*Quare fremuerunt gentes,
 et populi meditati sunt inania?*

26 *Adstiterunt reges terrae,
 et principes convenerunt in unum
 adversus Dominum et adversus Christum
 eius.*

21 id] *Deum CT d dm e g p Lcf
 id quod factum fuerat, in eo quod acciderat *codd.*
 pl. cp^o] in eo quod factum erat D p* (d e g Lcf)
 23 eis] * > d e g
 24 Deum] Dominum Fsl*UOKVsW p Lcf
 es > *codd.*

19 A 5,29

20 A 22,15; 1 P 5,1; 2 P 1,16ss

24 Ex 20,11; Ps 145,6; Is 37,16; Jr 32,17; Ap 10,6

25 Ps 2,1s

παρήγγειλαν καθόλου μὴ φθέγγεσθαι μηδὲ δι-
 δάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. ὁ δὲ Πέ- 19
 τρος καὶ Ἰωάννης ἀποκριθέντες εἶπον πρὸς αὐ-
 τούς· εἰ δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὑμῶν 5,29
 ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ Θεοῦ, κρίνατε· οὐ δυ- 20
 νάμεθα γὰρ ἡμεῖς ἃ εἶδομεν καὶ ἤκούσαμεν 1 P 5,1
 μὴ λαλεῖν. οἱ δὲ προσαπειλησάμενοι ἀπέλυσαν 21 1 J 1,1ss
 αὐτούς, μηδὲν εὐρίσκοντες τὸ πῶς κολάσονται
 αὐτούς, διὰ τὸν λαόν, ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν
 Θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι· ἐτῶν γὰρ ἦν πλειόνων 22
 τεσσεράκοντα ὁ ἄνθρωπος ἐφ' ὃν ἐγεγόνει τὸ
 σημεῖον τοῦτο τῆς ἰάσεως.

Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς ἰδίους καὶ 23
 ἀπήγγειλαν ὅσα πρὸς αὐτούς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ
 οἱ πρεσβύτεροι εἶπαν. οἱ δὲ ἀκούσαντες ὁμο- 24 Ex 20,11
 θυμαδὸν ἤραν φωνὴν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ εἶπαν Ps 145,6
 Δέσποτα, σὺ ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν Is 37,16
 καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, ὁ διὰ Jr 32,17
 πνεύματος ἁγίου διὰ τοῦ στόματος Δαυὶδ παιδός L 2,29
 σου εἰπών· Ap 6,10
 Ps 2,1s

*Ἴνα τί ἐφρούραξαν ἔθνη,
 καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά·
 παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, 26
 καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ
 κατὰ τοῦ Κυρίου καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ.*

παρηγγ. B-33 326^r D-2138 614 pl. 242 1739s 181ss 307^a
 1873ss] + αυτοις g syr co Lcf | 19 ει τουτο υμιν δικ. φαι-
 νεται E | 20 μη > D* | 21 μη ευρισκ. αιτιαν D p trl syr
 bo | δια] φοβουμενοι E | 22 γεγονει B D | τουτο > D¹
 g p trl Lcf | 23 απηγγελ. S 206 1838 209] + αυτοις 1874
 p vg syrh⁺ co | 24 ακουσ. + κ. επιγοντες την τ. θυ ενεργ-
 γειαν D | συ BSA trl vg bo] Ke 33 917-181 915 5s 460,
 + ο θς rel. | 25 ο + τ. πατρος ημ. B^r E 1108 1891s 1739ss
 88s 307^a 467 | δια τ. στοματ. τ. πατρος ημ. Δαυ. (D syr
 lat) ar co Ig | ~ δια τ. στομ. ... δια πνς αγ. syh ar | πνς
 αγιου > 2138^r 206^a 470s 917-181 623s 489s 920^a P^r Ef |
 εν στοματι syrh ar co | Δαυ. + περὶ bo |

- L 23,12 27 *συνήχθησαν* γὰρ ἐπ' ἀληθείας ἐν τῇ πόλει ταύτῃ
ἐπὶ τὸν ἅγιον παῖδά σου Ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας,
Ἡρώδης τε καὶ Πόντιος Πιλάτος σὺν ἔθνεσιν
2,23 28 καὶ λαοῖς Ἰσραήλ, ποιῆσαι ὅσα ἡ χεὶρ σου καὶ
29 ἡ βουλή προώρισεν γενέσθαι. καὶ τὰ νῦν, Κύριε,
E 6,19 ἔπιδε ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν, καὶ δὸς τοῖς δού-
λοις σου μετὰ παρρησίας πάσης λαλεῖν τὸν λό-
30 γον σου, ἐν τῷ τὴν χεῖρα ἐκτείνειν σε εἰς ἴασιν
καὶ σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τοῦ ὀνό-
2,2.4 31 ματος τοῦ ἁγίου παιδός σου Ἰησοῦ. καὶ δεη-
16,26 θέντων αὐτῶν ἐσαλεύθη ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν
συνηγμένοι, καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες τοῦ ἁγίου
πνεύματος, καὶ ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ
μετὰ παρρησίας.
2.44 32 Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν καρ-
δία καὶ ψυχὴ μία, καὶ οὐδὲ εἰς τι τῶν ὑπαρ-
χόντων αὐτῷ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς
2.47 33 πάντα κοινά. καὶ δυνάμει μεγάλη ἀπεδίδουν
τὸ μαρτύριον οἱ ἀπόστολοι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ
τῆς ἀναστάσεως, χάρις τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάν-
2.45 34 τας αὐτούς. οὐδὲ γὰρ ἐνδεής τις ἦν ἐν αὐτοῖς·
ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον,
πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπρασκομένων
35 ἰκαὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων.
διεδίδετο δὲ ἐκάστῳ καθότι ἂν τις χρεῖαν εἶχεν.
Ἰωσήφ δὲ ὁ ἐπικληθεὶς Βαρνάβας ἀπὸ τῶν
11,22.24 36
13,4; 15,39

27 εν τη πολει τ. Ir Tert pl.] > 614sss 206* 917-431 920 pl.
Pr | λαος E¹ Hil Aug, λαω e tpi syph sa | 28 βουλη BA*
1175 242 1739 323 467 e* g ar Hil Lcf Aug] + σου rel. |
30 χειρα BA 1175 d g] + σου rel. | 31 παρρησ. + παντι
τω θελοντι πιστευειν Ds Iq Ef Aug | 32 μια + κ. ουκ ην
διακρισις εν αυτοις ουδεμια D(E) Cyp Amb | η καρδ. κ.
η ψ. Ψss 81s E rel. pl. | 33 Iu Xu τ. Ku SA 1175 307*
vg (Ds 1891 pl. 467 al.) | 34 ην] υπηρχεν Ψss P* D-255
917-1100 623 pl. 920 pl. | κτητορ. + ησαν D tpi ar | υπηρ-
χον > S* D* ar | 35 διεδιδοντο 1108 t tpi ar co | δε + ενι
D¹ e g p | καθο 1611 255 522 226* 1319s 69 Eus | 36 Ιω-
σηφ Ψs 326 1611^r 522* 440* 623ss al. 920* Pr syh sa |

convenerunt enim vere in civitate ista adver- 27
sus sanctum puerum tuum Iesum, *quem un-*
xisti, Herodes et Pontius Pilatus cum *genti-*
bus et populis Israhel, facere quae manus tua 28
et consilium tuum decreverunt fieri. Et nunc, 29
Domine, respice in minas eorum et da servis
tuis cum omni fiducia loqui verbum tuum, in 30
eo quod manum tuam extendas ad sanitates
et signa et prodigia fieri per nomen sancti
Filii tui Iesu. Et cum orassent, motus est lo- 31
cus, in quo erant congregati, et repleti sunt
omnes Spiritu sancto et loquebantur verbum
Dei cum fiducia.

4,32-5,16 *Unio caritatis, Ananias et Sa-*
phira, ecclesiae incrementa

Multitudinis autem credentium erat cor 32
unum et anima una, nec quisquam eorum,
quae possidebat, aliquid suum esse dicebat,
sed erant illis omnia communia. Et virtute mag- 33
na reddebant apostoli testimonium resurrec-
tionis Iesu Christi Domini nostri; et gratia
magna erat in omnibus illis. Neque enim quis- 34
quam egens erat inter illos. Quotquot enim
possessores agrorum aut domorum erant ven-
dentes afferebant pretia eorum, quae vende-
bant et ponebant ante pedes apostolorum. Di- 35
videbatur autem singulis prout cuique opus
erat. Ioseph autem, qui cognominatus est Bar- 36

28 tuum > GA*DITTh c e* g Hil Lcf Aug
decreverunt] praefinivit e g p* Lcf (d Ir Aug)
32 possidebant, dicebant GsIsOR d m
33 nostri Th] * > *rel.*
35 dividebantur GsFIssOThKB*R c (DT tpl)

27 L 23,12 | 28 A 2,23 | 29 E 6,19 | 31 A 2,2ss;
16,26; 5,42 | 32 A 2,14; J 17,21 | 33 A 1,22; 2,47 |
34 A 2,45 | 35 A 5,2 | 36 A 9,27; 11,22.30; 12,25;
13,1-15,39; I C 9,6; G 2,1-13; C 4,10

nabas ab apostolis, quod est interpretatum
Filius consolationis, Levites, Cyprius genere,
37 ¹cum haberet agrum, vendidit eum¹ et attulit
pretium et posuit ante pedes apostolorum.

5 Vir autem quidam nomine Ananias cum
2 Saphira uxore sua vendidit agrum et fraudavit
de pretio agri, conscia uxore sua, et afferens
partem quamdam ad pedes apostolorum
3 posuit. Dixit autem Petrus: Anania, cur tentavit
satanas cor tuum, mentiri te Spiritui
4 sancto et fraudare de pretio agri? Nonne manens
tibi manebat et venundatum in tua erat potestate?
Quare posuisti in corde tuo hanc rem? Non es
mentitus hominibus, sed Deo.
5 Audiens autem Ananias haec verba cecidit et
exspiravit. Et factus est timor magnus super
6 omnes, qui audierunt. Surgentes autem iuvenes
amoverunt eum et efferentes sepelierunt.
7 Factum est autem quasi horarum trium spatium,
et uxor ipsius nesciens quod factum fuerat
8 introivit. Dixit autem ei Petrus: Dic mihi
mulier, si tanti agrum vendidistis? At illa dixit:
9 Etiam tanti. ¹Petrus autem ad eam: Quid utique
convenit vobis tentare Spiritum Domini? Ecce
pedes eorum, qui sepelierunt virum

1(3.5) Annanias ADITTh*BW

3 agri] praedii dg Lcf Var

5 super c d e g Lcf] in *codd.*

8 dixit¹ CTR dg p Lcf] respondit *rel.*

mulier FSsK^rW p^e] * > *rel.*

vendidisti TB p* Lcf

9 autem † ait DTRTh c(ep)

2 A 4,35.37

5 A 5,11; 19,17

6 Lv 10,4s

ἀποστόλων, ὃ ἔστιν μεθερμηνευόμενον υἱὸς παρακλήσεως, Λευίτης, Κύπριος τῷ γένει, ἕπαρχοντος αὐτῷ ἀγροῦ, πωλήσας ἤνεγκεν τὸ χρήμα καὶ ἔθηκεν πρὸς τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων.

Ἄνῆρ δέ τις Ἀνανίας ὀνόματι σὺν Σαπφί-
 ρῃ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ ἐπώλησεν κτῆμα, καὶ ἔνοσ-
 φίσατο ἀπὸ τῆς τιμῆς, συνειδυῖης καὶ τῆς γυναι-
 κός, καὶ ἐνέγκας μέρος τι παρὰ τοὺς πόδας τῶν
 ἀποστόλων ἔθηκεν. εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος· Ἀνανία,
 διὰ τί ἐπλήρωσεν ὁ σατανᾶς τὴν καρδίαν σου,
 ψεύσασθαι σε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ νοσφίσα-
 θαι ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου; οὐχὶ μένον σοὶ ἔμε-
 νεν καὶ πραθὲν ἐν τῇ σῆ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχεν; τί ὅτι
 ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ πρᾶγμα τοῦτο; οὐκ
 ἐψεύσω ἀνθρώποις ἀλλὰ τῷ Θεῷ. ἀκούων δὲ ὁ
 Ἀνανίας τοὺς λόγους τούτους πεσὼν ἐξέψυξεν. καὶ
 ἐγένετο φόβος μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας.
 ἀναστάντες δὲ οἱ νεώτεροι συνέστειλαν αὐτὸν καὶ
 ἐξενέγκαντες ἔθαψαν. Ἐγένετο δὲ ὡς ὠρῶν τριῶν
 διάστημα καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ εἰδυῖα τὸ γεγο-
 νὸς εἰσηλθεν. ἀπεκρίθη δὲ πρὸς αὐτὴν Πέτρος·
 εἰπέ μοι, εἰ τοσούτου τὸ χωρίον ἀπέδοσθε; ἡ δὲ
 εἶπεν· ναί, τοσούτου. ὁ δὲ Πέτρος πρὸς αὐτήν·
 τί ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν πειράσαι τὸ πνεῦμα
 Κυρίου; ἰδοὺ οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄν-

~ Κυπρ. Λευ. D sa¹ | 37 αγρου] χωριου D | 5,1 Σαπ-
 φειρα B D 1611s 257 206 pl. 307^a 919-241 al., Παμ-
 φιορη S* 491 | 3 δε + προς αυτον E syr, ~ 1611 pl. p
 syh⁺ co | Αναν.] προς Αν. Ψ D vg¹ | επληρ.] επειρασεν
 vg Ath Did Ep | νοσφισ. + σε Ψ D 206 242s 216 467 920
 pl. P^r | 4 σου + ποιησαι πονηρον τουτο D tpl sa | 5 inc.
 κ. ευθεως ακ. E | τουτους + παραχημα D p | ακουοντ.
 + ταυτα Ψ 104 E 1611^r 522 pl. 440s 623 pl. 920^a P^r
 syh ar bo | 6 δε + παραχημα E | 8 απεκρ.] ειπεν Ds
 gprt tpl syr co | ειπε μοι] επερωτησω σε ει αρα D¹ |
 9 Πετρ. + ειπεν A-326 81s E-1891 536ss 917^r P^r r tpl
 vg¹ syph ar co |

- 10 δρα σου ἐπὶ τῇ θύρᾳ καὶ ἐξοίσουσίν σε. ἔπεσεν
δὲ παραχρῆμα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἐξέ-
ψυξεν· εἰσελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι εὗρον αὐτὴν
νεκράν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν πρὸς τὸν ἄνδρα
11 αὐτῆς. καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ' ὅλην τὴν ἐκ-
κλησίαν καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.
3,11 12 Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων ἐγένετο
σημεῖα καὶ τέρατα πολλὰ ἐν τῷ λαῷ· καὶ ἦσαν
ὁμοθυμαδὸν ἅπαντες ἐν τῇ στοᾷ Σολομῶντος·
13 τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς,
2,47; 6,7 14 ἀλλ' ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός· μᾶλλον δὲ προσ-
21,20
19,11s 15 τε καὶ γυναικῶν· ὥστε καὶ εἰς τὰς πλατείας ἐκ-
Mc 6,56
16 φέρειν τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τιθέναι ἐπὶ κλιναρίων
καὶ κραβάττων, ἵνα ἐρχομένου Πέτρου κἂν ἡ
17 σκιά ἐπισκιάσῃ τινὶ αὐτῶν. συνήρχετο δὲ καὶ
τὸ πλῆθος τῶν πέριξ πόλεων Ἰερουσαλήμ, φέ-
ροντες ἀσθενεῖς καὶ ὀχλουμένους ὑπὸ πνευμά-
των ἀκαθάρτων, οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες.
4,1.6 17 Ἄναστὰς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν
αὐτῷ, ἡ οὐσα αἵρεσις τῶν σαδδουκαίων, ἐπλήσ-
18 θησαν ζήλου ἵ καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς
ἀποστόλους καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει δη-
12,7 19 μοσίᾳ. ἄγγελος δὲ Κυρίου διὰ νυκτὸς ἤνοιξε

σου + ειστανται E r(gt tpi Lcf) | 10 προς¹ BSA 1175 D 2147 915 623 1838] παραrel.[αυτου]τ.αποστολων 1611sss 1765 (syp, syh*) | εξενεγκ.] συνστειλαντες εξηνεγκαν D¹ syp | 12 δε] τε B 0189 syp ar | παντες BA E 0189] + εν τω ιερω D(E) sa | 14 προσετιθ. + οι A 33 88 623 syp sa | 15 και¹ > Ψ 104 D 1611^s 364 206 440^s 917s 920 pl. P^r ver^{ss}. Lcf | ασθεν. + αυτων D 307^s p tpi | τιθεν. + εμπροσθεν αυτων E | σκια + αυτου 33 E 1891 t tpi vg sy ar co | αυτων+ατηλλασσοντο γαρ απο πασης ασθε- νειας ως ειχεν εκαστος αυτων D p (E g vg¹ Lcf) | 16 Ιε- ρουσ. BSA 0189 2147 927s vg¹ sy co] εις Ιερ. rel. c | οι- τινες] και D¹ 206 226^o g p t syp co Lcf | 17 inc. κ. ταυτα βλεπων αναστας ο E | 18 δημοσια + κ. επορευθη εις εκαστος εις τα ιδια D | 19 inc. τοτε δια νυκτος αγγ. D syp (ar) | ανοιξας SA 1175 1898s 307^s 460 |

tuum ad ostium et efferent te. Confestim ce- 10
cidit ante pedes eius et expiravit. Intrans
autem iuvenes invenerunt illam mortuam, et
extulerunt et sepelierunt ad virum suum. Et 11
factus est timor magnus in universa ecclesia
et in omnes, qui audierunt haec.

Per manus autem apostolorum fiebant sig- 12
na et prodigia multa in plebe. Et erant una-
nimiter omnes in porticu Salomonis. Cetero- 13
rum autem nemo audebat se coniungere illis,
sed magnificabat eos populus. Magis autem 14
augebatur credentium in Domino multitudo vi-
rorum ac mulierum, ita ut in plateas eice- 15
rent infirmos et ponerent in lectulis ac gra-
batis, ut, veniente Petro, saltem umbra illius
obumbraret quemquam illorum et liberarentur
ab infirmitatibus suis. Concurrebat autem et 16
multitudo vicinarum civitatum Hierusalem affe-
rentes aegros et vexatos a spiritibus immun-
dis; qui curabantur omnes.

5,17-42 *Apostolorum constantia*

Exsurgens autem princeps sacerdotum et 17
omnes qui cum illo erant, quae est haeresis
sadducaeorum, repleti sunt zelo ¹et iniecerunt 18
manus in apostolos et posuerunt eos in cus-
todia publica. Angelus autem Domini per noc- 19

13 se coniungere AMs t] ~ coniungere se *rel.*

14 augeb. cred.] addebantur credentes g p Lcf (de)

15 ac] et *codd.*

saltem FM^oB^oW] saltim *rel.*, vel de g p Lcf

et liberarentur - suis T^oThW(MR^c,ADO c g Lcf)]

* > *rel.*

11 A 5,5; 19,17 | 12 A 2,19; 4,30; 6,8; 8,7; 14,3;
19,11s | 13 A 3,11 | 14 A 2,47 | 15 A 19,12 | 17 A 4,1-6;
13,45 | 19 A 12,7

tem aperiens ianuas carceris et educens eos
 20 dixit: Ite, et stantes loquimini in templo plebi
 21 omnia verba vitae huius. Qui cum audissent,
 intraverunt diluculo in templum et docebant.
 Adveniens autem princeps sacerdotum et qui
 cum eo erant convocaverunt concilium et om-
 nes seniores filiorum Israhel, et miserunt ad
 22 carcerem ut adducerentur. Cum autem venis-
 sent ministri, et aperto carcere non invenissent
 23 illos, reversi nuntiaverunt ¹ dicentes: Carce-
 rem quidem invenimus clausum cum omni di-
 ligentia et custodes stantes ante ianuas, ape-
 24 rientes autem neminem intus invenimus. Ut
 autem audierunt hos sermones magistratus tem-
 pli et principes sacerdotum, ambigebant de illis
 25 quidnam fieret. Adveniens autem quidam nun-
 tiavit eis: Quia ecce viri, quos posuistis in car-
 cerem, sunt in templo stantes et docentes po-
 pulum.

26 Tunc abiit magistratus cum ministris et
 adduxit illos sine vi; timebant enim populum
 27 ne lapidarentur. Et cum adduxissent illos, sta-
 tuerunt in concilio. Et interrogavit eos prin-
 28 ceptus sacerdotum ¹ dicens: Praeciando prae-

20 ~ in templo loquimini DSss g Lcf

21 adveniens] audiens FSTK^r

24 ~ audierunt autem GssMTs g p

fieret] factum esset D, esset CS*T g h p Lcf] +
 istud CT, hoc p (e h, g Lcf)

20 A 7,38

21 A 4,5

24 A 4,1

28 A 4,18; Mt 27,25

τὰς θύρας τῆς φυλακῆς ἐξαγαγών τε αὐτοὺς εἶ-
 πεν· πορεύεσθε καὶ σταθέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ἱε- 20
 ρῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης.
 ἀκούσαντες δὲ εἰσῆλθον ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ 21
 ἱερὸν καὶ ἐδίδασκον. Παραγενόμενος δὲ ὁ ἀρχιε-
 ρεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον
 καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ
 ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀχθῆναι αὐτούς.
 οἱ δὲ παραγενόμενοι ὑπηρέται οὐχ εὗρον αὐ- 22
 τοὺς ἐν τῇ φυλακῇ. ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγγει-
 λαν ἰλέγοντες ὅτι τὸ μὲν δεσμωτήριον εὗρομεν 23
 κεκλεισμένον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ καὶ τοὺς φύλα-
 κας ἐστῶτας ἐπὶ τῶν θυρῶν, ἀνοίξαντες δὲ ἔσω
 οὐδένα εὗρομεν. ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους 24
 τούτους ὁ τε στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιε-
 ρεῖς, διηπόρουν περὶ αὐτῶν τί ἂν γένοιτο τοῦτο.
 παραγενόμενος δὲ τις ἀπήγγειλεν αὐτοῖς ὅτι 25
 ἰδοὺ οἱ ἄνδρες, οὓς ἐθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ, εἰσὶν
 ἐν τῷ ἱερῷ ἐστῶτες καὶ διδάσκοντες τὸν λαόν.
 Τότε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρέ- 26
 ταις ἤγαγεν αὐτούς, οὐ μετὰ βίας, ἐφοβοῦντο γὰρ
 τὸν λαόν, μὴ λιθασθῶσιν· ἀγαγόντες δὲ αὐτοὺς 27
 ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ. καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς
 ὁ ἀρχιερεὺς ἰλέγων· οὐ παραγγελία παρηγγείλα- 28 4,18

21 *inc.* ἐξεληθοντες δε εκ τ. φυλακης εισηλθον E (syr) |
 συνεκαλ.] εγερθεντ. το πρωι κ. συναλεσαμενοι D (E1) |
 22 υπηρετ. + κ. ανοιξαντες τ. φυλακην D 1611 2138 p t
 tpi vg syh⁺ | εν τη φυλ.] εσω D, > vg | 23 μεν > BSA
 D 917s* 1611 sss 1765 242 917s 1838 e[επι] προ Ψsss E
 623-209 P^r syh | 24 τε + ιερεις κ. ο Ψsss (E) 1611-614
 257* 1831* 440* 917s 623-69 al. P^r syh | αρχιερ. + εθαυ-
 μαζον κ. E tpi | γενοιτο] θελοι ειναι E | 25 αυτοις +
 λεγων 1891 242 917 307* vl tpi | 26 απηλθον οι στρ. syr |
 στρατηγ. + εν τω ιερω E | ηγεν BS D^c 88s, ηγαγον syr
 co | φοβουμενοι D^l | λαον + ινα As 10^l 614-913 917s
 307* 1891^r 467* 920* P^r sy ar | 27 ιερεις D* g l.cf, prae-
 tor h | 28 ου > BS* 81s dg tpi vg bo |

- μεν ὑμῖν μὴ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ,
καὶ ἰδοὺ πεπληρώκατε τὴν Ἱερουσαλήμ τῆς διδα-
χῆς ὑμῶν, καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς τὸ
Mt 27,25 αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου. ἀποκριθεὶς δὲ Πέ-
4,19; Dn 3,18 29 τρος καὶ οἱ ἀπόστολοι εἶπαν· πειθαρχεῖν δεῖ
Dc 21,22 30 Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις. ὁ Θεὸς τῶν πατέ-
3,15 ρων ἡμῶν ἤγειρεν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχειρίσασ-
Hb 2,10; 12,2 2,33 31 θε κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου. τοῦτον ὁ Θεὸς ἀρχη-
γὸν καὶ σωτῆρα ὑψωσεν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ τοῦ δοῦ-
ναι μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.
L 24,48 32 καὶ ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες τῶν ῥημάτων τούτων,
J 15,26s καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὃ ἔδωκεν ὁ Θεὸς τοῖς
7,54 33 πειθαρχοῦσιν αὐτῷ. Οἱ δὲ ἀκούσαντες διεπρί-
οντο καὶ ἐβουλεύοντο ἀνελεῖν αὐτούς.
22,3 34 Ἄναστὰς δέ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ φαρισαῖος
ὀνόματι Γαμαλιήλ, νομοδιδάσκαλος τίμιος παντὶ
τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἔξω βραχὺ τοὺς ἀνθρώπους
35 ποιῆσαι, ἔειπέν τε πρὸς αὐτούς· ἄνδρες Ἰσραη-
λίται, προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τού-
21,38 36 τοις τί μέλλετε πράσσειν. πρὸ γὰρ τούτων τῶν
ἡμερῶν ἀνέστη Θεοδᾶς, λέγων εἶναί τινα ἑαυτόν,

διδασκ.] λαλεῖν A Xc Thdt Cy | ἐπληρώσατε SA 2147
307^s 467 Xc | 29 inc. πειθαρχ. - ἀνθρώποις, ο δε Π. ειπεν
πρ. αυτους D* | cui obaudire oport. deo an hom. ille
autem ait deo. et dixit P. ad eum h (g w pr Lcf) | 30 ηγειρ.
+ τ. παιδα αυτου E 1522 Beda | 31 δεξια] δοξη D* g p sa
Ir Aug | του B S* 915 Xc] > rel. | αμαρτιων + εν αυτω
D* h p sa | 32 ημεις + εν αυτω B 1765 1891s 1758s 242
1739s Ir | μαρτυρ. + παντων D* h p | πειθαρχ.] πιστευ-
ουσιν g h syp Ir | 33 ακουσα. + ταυτα E g vg co, τα ρη-
ματα ταυτα 1611 614 431 h p syp h⁺ | εβουλοντο BAs 104
E¹ 2138 614s 431 1838 co | 34 εκ τ. συνεδριου D¹s h p
bo | εν τ. συν. > syp | βραχυ + τι 33s 1518 353sss 206s
440s 1874 1873^r ar | ανθρωπ. BSA P⁴⁵ 5 p tpl vg ar bo |
αποστολους rel. | 35 αυτους] τ. αρχοντας κ. τ. συνεδριους
D sa, totum concilium h | απο τ. ανθρωπων τουτων E
g h p vg¹ | 36 εαυτον + μεγαν A^c 326s 1175 Ds 614 440
255 522 1758as 307^s 623 g h syp Ωc Cy Ef |

cepimus vobis ne doceretis in nomine isto, et
 ecce replestis Hierusalem doctrina vestra et
 vultis inducere super nos sanguinem hominis
 istius. Respondens autem Petrus et apostoli 29
 dixerunt: Oboedire oportet Deo magis quam
 hominibus. Deus patrum nostrorum suscitavit 30
 Iesum, quem vos interemistis, *suspendentes in*
ligno. Hunc principem et salvatorem Deus 31
 exaltavit dextera sua ad dandam paenitentiam
 Israheli et remissionem peccatorum. Et nos su- 32
 mus testes horum verborum et Spiritus sanc-
 tus, quem dedit Deus omnibus oboedientibus
 sibi.

Haec cum audissent, dissecabantur et co- 33
 gitabant interficere illos. Surgens autem qui- 34
 dam in concilio pharisaeus nomine Gamaliel,
 legisdoctor honorabilis universae plebi, iussit
 foras ad breve homines fieri ¹dixitque ad illos: 35
 Viri Israhelitae attendite vobis super hominibus
 istis quid acturi sitis. Ante hos enim dies ex- 36
 stitit Theodas dicens se esse aliquem, cui con-
 sensit numerus virorum circiter quadringento-

32 omnibus * > d e g h lr Var

28 introducere FK-R*W Lcf

29 hominibus + at illi dixerunt Deo DTh^m (g h)

34 Gamalihel CFI-UK^rTh e

fieri] secedere CDTs g

36 ~ enim hos ADMO p

~ esse se GAIOT^h p

aliquem + magnum G^cCDIB^oTh d e g h Hier (W)

29 A 4,19; Dn 3,18

30 A 2,23; G 3,13; Dt 21,22

31 A 2,33; 10,43; 13,38

32 A 1,22; L 24,48; J 7,39; 15,26s

33 A 7,54

34 A 22,3; 4,15

36 A 21,38

rum; qui occisus est, et omnes, qui credebant
 37 ei, dissipati sunt et redacti ad nihilum. Post
 hunc exstitit Iudas Galilaeus in diebus profes-
 sionis et avertit populum post se; et ipse per-
 iit et omnes, quotquot consenserunt ei, dis-
 38 persi sunt. Et nunc itaque dico vobis, disce-
 dite ab hominibus istis et sinite illos; quoniam
 si est ex hominibus consilium hoc aut opus,
 39 dissolvetur; si vero ex Deo est, non poteritis
 dissolvere illud, ne forte et Deo repugnare in-
 40 veniamini. Consenserunt autem illi. ¹Et convo-
 cantes apostolos, caesis denunciaverunt, ne om-
 nino loquerentur in nomine Iesu, et dimiserunt
 41 eos. Et illi quidem ibant gaudentes a conspectu
 concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine
 42 Iesu contumeliam pati. Omni autem die non
 cessabant in templo et circa domos docentes
 et evangelizantes Christum Iesum.

6,1-8,3 *Diaconorum electio, Stephanus,
 persecutio*

6 In diebus autem illis, crescente numero dis-
 cipulorum, factum est murmur Graecorum ad-

39 illud G^m Ss c] *eos *rel.*

41 Iesu] Christi CFT p, > d e g Lcf

42 ~ Iesum Christum ASsO c e p

6,1 factum CAF^oITsW c g] factus *rel.*

37 L 2,2

38 Mt 15,13

41 Mt 5,10ss; 1 Th 2,13s; Hb 10,33s; 1 P 4,13

42 A 18,5

6,1 A 4,35

ᾧ προσεκλίθη ἀνδρῶν ἀριθμὸς ὡς τετρακοσί-
 ων· ὃς ἀνηρέθη, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ
 διελύθησαν καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν. μετὰ τοῦτον 37 1. 2,2
 ἀνέστη Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς
 ἀπογραφῆς καὶ ἀπέστησεν λαὸν ὀπίσω αὐτοῦ·
 κἀκεῖνος ἀπώλετο, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐ-
 τῷ διεσκορπίσθησαν. καὶ τὰ νῦν λέγω ὑμῖν, ἀπό- 38 Mt 15,13
 στητε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων καὶ ἄφετε αὐ-
 τοὺς· ὅτι ἐὰν ἦ ἕξ ἀνθρώπων ἡ βουλή αὕτη ἢ τὸ
 ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται· εἰ δὲ ἐκ Θεοῦ ἐστίν, 39 9,5; Sap12.14
 οὐ δυνήσεσθε καταλῦσαι αὐτούς, μή ποτε καὶ θεο-
 μάχοι εὐρεθῆτε. ἐπείσθησαν δὲ αὐτῷ. 1 καὶ προσ- 40 22,19
 καλεσάμενοι τοὺς ἀποστόλους δείραντες παρήγ-
 γειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ καὶ
 ἀπέλυσαν. οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ 41 Mt 5,10ss
 προσώπου τοῦ συνεδρίου, ὅτι κατηξιώθησαν 1 P 4,13
 ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος ἀτιμασθῆναι. πᾶσάν τε ἡμέραν 42 18,5
 ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ' οἶκον οὐκ ἐπαύοντο διδάσ-
 κοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν.
 Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων 6 4,35
 τῶν μαθητῶν ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνισ-

προσεκλήθη (C*) Ψ D 383 522s 623 al. 920ss 1s, -εκολ-
 ληθη 33s 1611-614 257s 1891 323s 1827s al. 226 al. | ανη-
 ρεθη] διελυθη αυτος δι αυτου D¹ | διελυθησ. > D* | 37 λαον
 + ικανον A^{cs} 326s 307* al. m. g p sy ar (bo), ~ 33s E
 1611ss 614 623s al. h w, πολυν C D¹ | παντες > P⁴⁵ D
 209* g h p | 38 τα > B* E | νυν + εισιν D*, αδελφοι D h |
 αφετε B-Ψ 81s 88s] εασατε rel. | αυτους + μη μιαναντες
 τ. χειρας D(s) h | 39 δυνασθε A 104 1518 383sss 536-216
 431 920 pl. P^r sy ar bo | αυτους] αυτο C* Ψ sss 1518 353sss
 206* 440s 1874s 623ss 920 pl. sy bo, + ουτε υμεις ουτε
 βασιλευς ουτε τυραννος, απεχεσθε ουν απο τ. ανθρωπ.
 τουτων D 1611ss 614 h syh⁺, E | και > D* 2138 1311
 p sy co | 40 δειραντ. + αυτους E d sy co Lcf | λαλειν +
 τινη E h (g) Lcf | απελυσαν + αυτους Ψ ss rel. | 41 ουν +
 αποστολοι D 1611 614 1765 431 p syh Ambst | ονοματ.
 του Ιυ Ψ s 1611^r 242 pl. 623 pl. 920 pl. (E), αυτου 1518
 255 917-915 808s Ef (bo) | 42 τον + Κν 1175 D 1898 g h p
 sy sa Lcf | Χν] Κν C 33 257 489s |

- τῶν πρὸς τοὺς Ἑβραίους, ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν. προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν εἶπαν· οὐκ ἀρεστόν ἐστιν ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ διακονεῖν τραπέζαις. ἐπισκέψασθε δέ, ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἑπτὰ πλήρεις πνεύματος καὶ σοφίας, οὓς καταστήσομεν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης· ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσκαρτερήσομεν. καὶ ἤρρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους, καὶ ἐξελέξαντο Στέφανον, ἄνδρα πλήρη πίστεως καὶ πνεύματος ἁγίου, καὶ Φίλιππον καὶ Πρόχορον καὶ Νικάνορα καὶ Τίμωνα καὶ Παρμενᾶν καὶ Νικόλαον προσήλυτον Ἀντιοχέα, οὓς ἔστησαν ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων, καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας.
- Καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἠΰξανεν, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ σφόδρα, πολὺς τε ὄχλος τῶν ἱερέων ὑπήκουον τῇ πίστει.
- Στέφανος δὲ πλήρης χάριτος καὶ δυνάμεως ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ.

1 αυτων + εν τη διακονια τ. Εβραιων D* (h) | 2 ειπον + προς αυτους D h syr co | 3 inc. τι ουν εστιν αδελφοι επισκ. D h p | δε BS] δη A, ουν rel. | επισκεψωμεθα B, επιλεξασθε 257 307 g (syr) ar Ωρ|αδελφ. > A 33 Or|πνς Bss 1175 P^s D 1611ss 614 913 g vg^l sy(p)h bo] + αγιου rel. | 4 δε + εσομεθα ... προσκαρτερουντες Ds lat syr ar|διακ. τ. λ.] τω λογω t | 5 λογος + ουτος D g h t sy sa|πληθ. + τ. μαθητων D h | πληρη BC^o 1611 257ss 1891-1831 307^s 623ss al. 226ss 808s 209] πληρης rel. | 6 inc. ουτοι εσταθησαν D^l p (syr) | 7 θυ] Κυ Ψ Ds 2138 431 h p t tpl syh Χρ|μαθητ.] μανθανοντ. E h t | ιερων] Ιουδαιων S* 255 440 1827 547s syr, εν τω ιερω h | 8 χαριτ.] πιστεως 206 440s 1108^s al. 917s 920 pl. syh (E) | μεγαλα] πολλα 1898s 460, > 1765 h syr | λαω + δια τ. ονοματος (τ.) Κυ Ιυ Χυ 33 Dss 614 257ss 88s 623ss al. vl syh[†] Did Bas |

versus Hebraeos, eo quod despicerentur in ministerio cotidiano viduae eorum. Convocantes 2 autem duodecim multitudinem discipulorum dixerunt: Non est aequum nos derelinquere verbum Dei et ministrare mensis. Considerate 3 ergo, fratres, viros ex vobis boni testimonii septem plenos Spiritu sancto et sapientia, quos constituamus super hoc opus. Nos vero 4 orationi et ministerio verbi instantes erimus. Et placuit sermo coram omni multitudine, et 5 elegerunt Stephanum, virum plenum fide et Spiritu sancto, et Philippum et Prochorum et Nicanorem et Timonem et Parmenam et Nicolaum advenam antiochenum. Hos statuerunt ante conspectum apostolorum, et orantes imposuerunt eis manus.

Et verbum Domini crescebat, et multiplicabatur numerus discipulorum in Hierusalem valde; multa etiam turba sacerdotum oboediebat fidei.

Stephanus autem plenus gratia et fortitudine faciebat prodigia et signa magna in po-

eo > GsFSssK-R* c d g p*

3 sancto DSsT°K-RW c e h t j * > rel.

5 Timonem] Timotheum FS*Kss(R*)

7 Domini] Dei GssDI*MTsTh g

2 Ex 18,17-23

3 1 T 3,7s

4 A 2,42

5 A 8,5-40; 21,8

6 A 8,17ss; 13,3; 14,23; 19,8; 1 T 4,14; 2 T 1,6

9 pulo. Surrexerunt autem quidam de synagoga,
 quae appellatur Libertinorum et Cyrenensium
 et Alexandrinorum et eorum qui erant a Ci-
 10 licia et Asia disputantes cum Stephano ¹et
 non poterant resistere sapientiae et Spiritui
 11 qui loquebatur. Tunc summiserunt viros, qui
 dicerent se audivisse eum dicentem verba blas-
 12 phemiae in Moysen et in Deum. Commove-
 runt itaque plebem et seniores et scribas, et
 concurrentes rapuerunt eum et adduxerunt in
 13 concilium, ¹et statuerunt falsos testes, qui di-
 cerent: Homo iste non cessat loqui verba ad-
 14 versus locum sanctum et legem; audivimus
 enim eum dicentem, quoniam Iesus Nazareus
 hic destruet locum istum et mutabit traditio-
 15 nes, quas tradidit nobis Moyses. Et intuentes
 eum omnes, qui sedebant in concilio, viderunt
 faciem eius tamquam faciem angeli.

7 Dixit autem princeps sacerdotum: Si haec
 2 ita se habent? Qui ait: Viri fratres et patres,
 audite: *Deus gloriae* apparuit patri nostro

10 qui] quo GsDT d e h

11 in² D d e t p] > *rel.*

se audivisse] *audivimus d e g h p

12 adduxer. + eum DU* g t

13 qui dicerent GAI s h t] dicentes *rel.*

locum + hunc CT t (h, p)

7,1 sacerdotum + Stephano CDTThW d e g h p
 t w Beda

habeant A(R*), haberent Fls h p t

2 et patres > DI*O

10 L 21,15

11 Mt 26,59ss

12 Mt 10,17

13 Jr 26,11; A 21,28

14 Mc 14,58; J 11,48

7,1 A 17,11; 24,9

2 Ps 28,3; Gn 11,31; 15,7

ἀνέστησαν δέ τινες τῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς τῆς 9
 λεγομένης Λιβερτίνων καὶ Κυρηναίων καὶ Ἀλεξ-
 ανδρέων καὶ τῶν ἀπὸ Κιλικίας καὶ Ἀσίας συζη-
 τοῦντες τῷ Στεφάνῳ, καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι 10 L 21,15
 τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ πνεύματι ᾧ ἐλάλει. τότε ὑπέβα- 11 Mt 26,59-66
 λον ἄνδρας λέγοντας ὅτι ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λα-
 λούντος ῥήματα βλάσφημα εἰς Μωϋσῆν καὶ τὸν
 Θεόν· συνεκίνησάν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς πρεσ- 12
 βυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς, καὶ ἐπιστάντες συν-
 ἤρπασαν αὐτὸν καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον, ἔστη- 13 Jr 26,11
 σάν τε μάρτυρας ψευδεῖς λέγοντας· ὁ ἄνθρωπος
 οὗτος οὐ παύεται λαλῶν ῥήματα κατὰ τοῦ τόπου
 τοῦ ἁγίου τούτου καὶ τοῦ νόμου· ἀκηκόαμεν γὰρ 14
 αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗτος
 καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθνη
 ἃ παρέδωκεν ἡμῖν Μωϋσῆς. καὶ ἀτενίσαντες εἰς 15
 αὐτὸν πάντες οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ εἶ-
 δον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέ-
 λου. Ἐἶπεν δὲ ὁ ἀρχιερεὺς· εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει; 7
 ὁ δὲ ἔφη· 2

Ps 28,3
 Gn11,31;15,7

*Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατε. ὁ
 Θεὸς τῆς δόξης ὤφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραὰμ

9 inc. καθο ανεστησ. E¹ (et) | τ. λεγομενων SA 33 326
 0175 1898s 5ss g | κ. Ασιας > A D* | 10 και¹] οιτινες A
 ht | σοφια + τη ουση εν αυτω Ds h | πνε + τω αγιω Ds
 88s vl | ελαλει + δια το ελεγχεσθαι αυτους υπ αυτου μετα
 πασης παρρησιας. μη δυναμενοι συν αντοφθαλμειν τη
 αληθεια D(E) h t tpl syh^m | 11 λεγοντες SA 0175 D* | λα-
 λουντ.] λεγοντος S* 623 t vg syp | βλασφημιας S* D¹
 ver^{ss}. | 12 κ. ταυτα ειποντες συνεκιν. E | επισταντες > S* |
 13 ψευδεις + κατ αυτου D h | λεγοντες S 0175 | ρημ. +
 βλασφημα Ψ-326 E-257 206^s 440-5 920 pl. P^r t tpl ar |
 τουτου > SAs 1175 0175 Ds 1611^r 206 440ss 920s al. P^r
 vg ar | 15 inc. κ. ητενιζον δε αυτω παντ. οι καθημ .. κ.
 ειδον D* | απαντες Ψsss D^o 1108 614 913s 522^s 440s
 917-915 623 pl. 920^s P^r | αγγελ. + εστωτος εν μεσω αυτων
 D h t | 7,1 ειπεν] interrogavit h syp | αρχιερ. + τω Στε-
 φανω Ds vl tpl (syp, co) | ει + αρα Ψ-1175 D -913 242^s
 440s 1898-431 5 pl. 920^s P^r syh ar |

- ὄντι ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐ-
 τὸν ἐν Χαρράν, ¹ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν· ἔξελθε ἐκ
 τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦ-
 ρο εἰς τὴν γῆν ἣν ἄν σοι δείξω. τότε ἔξελθὼν ἐκ
 γῆς Χαλδαίων κατώκησεν ἐν Χαρράν. κάκειθεν
 μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ μετώκι-
 σεν αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ταύτην εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατ-
 οικεῖτε. καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν
 αὐτῇ οὐδὲ βῆμα ποδός. καὶ ἐπηγγείλατο δοῦναι
 αὐτῷ εἰς κατάσχεσιν αὐτὴν καὶ τῷ σπέρματι αὐ-
 τοῦ μετ' αὐτόν, οὐκ ὄντος αὐτῷ τέκνου. ἐλάλησεν
 δὲ οὕτως ὁ Θεός, ὅτι ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ
 πάροικον ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ
 καὶ κακώσουσιν ἔτη τετρακόσια· καὶ τὸ ἔθνος ᾧ
 ἔάν δουλεύσουσιν κρινῶ ἐγώ, ὁ Θεὸς εἶπεν, καὶ
 μετὰ ταῦτα ἐξελεύσονται καὶ λατρεύσουσίν μοι
 ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην
 περιτομῆς· καὶ οὕτως ἐγέννησεν τὸν Ἰσαὰκ καὶ
 περιέτεμεν αὐτόν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ, καὶ Ἰσαὰκ
 τὸν Ἰακώβ, καὶ Ἰακώβ τοὺς δώδεκα πατριάρχας.
 Καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώσαντες τὸν Ἰωσήφ
 ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον· καὶ ἦν ὁ Θεὸς μετ' αὐ-
 τοῦ, καὶ ἐξείλατο αὐτόν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων
 αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν ἐναν-
 τίον Φαραὼ βασιλέως Αἰγύπτου, καὶ κατέστησεν
 αὐτόν ἡγούμενον ἐπ' Αἴγυπτον καὶ ὄλον τὸν οἶ-

Gn 12,7;
13,15; 17,8;
48,4
Dt 2,5

Gn 15,13
Ex 2,22;12,40

Ex 3,12

Gn 7,10; 21,4

Gn 37,11.28;
39, 1s 21; 45,4

Sap 10,14
Gn 39,21;
41,38-45

3 εκ² > B D¹ sa | σου² + κ. εκ τ. οικου τ. πατρος σου
 (Gn 12,1) E 218 Aug | την B-A 1175s Ds 1765 181 623
 467] > rel. | 4 τοτε + Αβρααμ D syr | εν] εις Ψ 383 913
 440 917 88s 1827s 218s 69 P | κατοικ. + κ. οι πατερες
 υμων προ υμων (Ds) 1611 2138 913s syh⁺ | 5 και²] αλλ
 D g sa Ir | 6 ουτως] αυτω S 2147 917 623s 489 H gr
 vg¹, φρ. αυτω E 1898sss syr sa, ~ 383 216 d Ir | αυ-
 του] σου S 88s 307* tpl syr co | κακωσ. + αυτο C 33
 syph⁺, -τους gr tpl vg co | 7 εξελουσ. + εκειθεν E |
 8 Ισαακ², Ιακωβ² + εγεννησεν (E) p syr ho | 10 Αιγυπ-
 του + κ. ην ο θς Αιγυπτου 242 |

Abrahae cum esset in Mesopotamia, prius quam moraretur in Charran, ¹et dixit ad illum: *Exi 3 de terra tua et de cognatione tua, et veni in terram, quam monstravero tibi.* Tunc exiit de ⁴terra Chaldaeorum et habitavit in Charran. Et inde, postquam mortuus est pater eius, trans-tulit illum in terram istam, in qua nunc vos habitatis. Et *non dedit illi hereditatem in ea 5 nec passum pedis, sed repromisit dare illi eam in possessionem et semini eius post ipsum,* cum non haberet filium. Locutus est autem ei Deus: ⁶Quia erit semen eius accola in terra aliena, et servituti eos subicient et male tractabunt eos annos quadringentis, ⁷et gentem, cui servierint, ⁷iudicabo ego, dixit Dominus; et post haec exi-bunt et servient mihi in loco isto. Et dedit illi ⁸testamentum circumcisionis; et sic genuit Isaac et circumcidit eum in die octavo, et Isaac Iacob, et Iacob duodecim patriarchas.

Et patriarchae aemulantes Ioseph vendi- ⁹derunt in Aegyptum, et erat Deus cum eo; ¹et eripuit eum ex omnibus tribulationibus ¹⁰eius: et dedit ei gratiam et sapientiam in con-spectu Pharaonis regis Aegypti, et constituit

2.4 Charram CssIOB

⁵ sed ADIsRThW c d g Ir] et *rel.*

⁶ ei CI^cSU*TRW c dm g] > *rel.*

Deus + sic D g (~ d e p Ir), ita CT

⁷ ~ ego iudicabo GAI^sOW dm

Dominus CAIsOV^sTh^cW c d g p w Ir] Deus *rel.*

servient FSU^cK-R*W g Ir] *deserv. rel.* c d dm p

¹¹ Aegypti] -tiorum AIM

³ Gn 12,1; 48,4 | ⁴ Gn 11,32; 12,5 | ⁵ Gn 12,7; 13,15; 17,8; 48,4; Dt 2,5 | ⁶ Gn 15,13s; Ex 2,22; 12,40 | ⁷ Ex 3,12 | ⁸ Gn 17,10; 21,4 | ⁹ Gn 37,11.28; 39,1s.21; 45,4; Sap 10,14 | ¹⁰ Gn 39,21; 41,38-45

- eum praepositum super Aegyptum et super*
 11 *omnem domum suam. Venit autem fames in*
universam Aegyptum et Chanaan et tribulatio
magna; et non inveniebant cibos patres nostri.
 12 *Cum audisset autem Iacob esse frumentum in*
 13 *Aegypto, misit patres nostros primum; ¹et in*
secundo cognitus est Ioseph a fratribus suis,
 14 *et manifestatum est Pharaoni genus eius. Mit-*
tens autem Ioseph accersivit Iacob patrem suum
et omnem cognationem suam in animabus sep-
 15 *tuagintaquinque. Et descendit Iacob in Aegyptum*
et defunctus est ipse et patres nostri.
 16 *Et translati sunt in Sichem et positi sunt in*
sepulcro, quod emit Abraham pretio argenti
a filiis Hemor filii Sichem.
 17 *Cum autem appropinquaret tempus promiss-*
ionis, quam confessus erat Deus Abrahae,
crevit populus et multiplicatus est in Aegypto,
 18 *¹quoadusque surrexit alius rex in Aegypto, qui*
 19 *non sciebat Ioseph. Hic circumveniens genus*
nostrum afflixit patres nostros, ut exponerent
 20 *infantes suos, ne vivificarentur. Eodem tempore*
natus est Moyses et fuit gratus Deo, qui nu-
tritrus est tribus mensibus in domo patris sui.

11 aegyptum] terram aegypti GI e g p

12 aegypto] -tum CB e p

13 in > CMTB p

14 arcessivit CADTsBTh

16 sunt* > K*

Hemor] Emmor (Emor) *codd.* d dm e

Sichem] qui erat in Sich. CT (e Beda)

17 promissionis W d g] repromissionis *rel.*

19 nostros > A*sIOTh d

11 Gn 41,54; 42,5 | 12 Gn 42,2 | 13 Gn 45,3.16 |
 14 Gn 45,9ss; 46,27; Ex 1,5; Dt 10,22 | 15 Gn 46,6;
 49,33; Ex 1,6 | 16 Gn 23,16s; 33,19; 45,9; 50,13;
 Jos 24,32 | 17 Ex 1,7 | 19 Gn 24,7; Ex 1,9ss.22 |
 20 Ex 2,2; Hb 11,23

κον αἰτοῦ. ἦλθεν δὲ λιμὸς ἐφ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον καὶ Χαναάν καὶ θλίψις μεγάλη, καὶ οὐχ ἠϋ-
 ρισκον χορτάσματα οἱ πατέρες ἡμῶν. ἀκούσας δὲ Ἰακώβ ὄντα σιτία εἰς Αἴγυπτον ἐξαπέστειλεν
 τοὺς πατέρας ἡμῶν πρῶτον· καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ ἀνεγνωρίσθη Ἰωσήφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ
 φανερόν ἐγένετο τῷ Φαραῶ τὸ γένος τοῦ Ἰωσήφ, ἀποστείλας δὲ Ἰωσήφ μετεκαλέσατο Ἰακώβ τὸν
 πατέρα αὐτοῦ καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν ἐν ψυχαῖς ἑβδομήκοντα πέντε. καὶ κατέβη Ἰακώβ εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἐτελεύτησεν αὐτὸς καὶ οἱ πα-
 τέρες ἡμῶν, καὶ μετετέθησαν εἰς Συχέμ καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ μνήματι ᾧ ὠνήσατο Ἀβραάμ τιμῆς ἀργυρίου παρὰ τῶν υἱῶν Ἐμμώρ ἐν Συχέμ.
 Καθὼς δὲ ἤγγιζεν ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας ἡς ὠμολόγησεν ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραάμ, ἠϋξήσεν ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτῳ, ἄχρι οὗ ἀνέστη βασιλεὺς ἕτερος ἐπ' Αἴγυπτον, ὃς οὐκ ᾔδει τὸν Ἰωσήφ. οὗτος κατασοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν ἐκάκωσεν τοὺς πατέρας τοῦ ποιεῖν τὰ βρέφη ἔκ-
 θετα αὐτῶν εἰς τὸ μὴ ζωογονεῖσθαι. ἐν ᾧ καιρῷ ἐγεννήθη Μωϋσης, καὶ ἦν ἀστείος τῷ Θεῷ· ὃς ἀνετράφη μῆνας τρεῖς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς·

11 Gn 41,54;42,

12 Gn 42,2

13 Gn 45,3.16

14 Gn 45,9ss
46,27; Ex 1,
Dt 10,2215 Gn 46,6;49,;
Ex 1,616 Gn 23,16s
33,19; 45,9;
50,13
Jos 24,32

17

Ex 1,7

18 Ex 1,8

19 Ex 1,10.22

20 Ex 2,2
Hb 11,23

11 Αἴγυπτον B-A 81s P⁴⁵ 257 383 88s vg syp co (D*)] γην Αἴγυπτου rel. | 12 δε] ουν D¹ g | σιτα Ψ^{sss} 1611-257 206s 440ss 917s 1873* 920* P^r | 13 εγνωρίσθη BA p tpl vg | του Ιωσ.] αυτου SA E 1898s tpl vg ar | 15 εἰς Αἴγυπτ. > B | ετελευτ. + εκει E syp | 16 μετετεθησ.] μετηχθησαν D | Αβρ. + ο πατηρ ημων E p tpl | εν²] του Ψ^{sss} D 1611-470 1831-323 431 623 pl. 920 pl. P^r p tpl vg, του εν S^cA E syh | εν Συχ. > syp | 17 ωμολογ.] επηγγειλατο P⁴⁵ Ds p syh^m, ωμοσεν Ψ^{sss} 81 1611 rel. g syh* bo | 18 αχρι B* C D] -ρις rel. | επ Αιγ. > Ψs 326s Ds 1611-913 206 216 431 623ss 920 pl. P^r syh* | ηδει τον] εμνησθη του Ds g p | 19 πατερας BS 1175 D vg¹] + ημων rel. | ζωογον. + τα αρρενα E g | 20 πατρ. + αυτου 33s D-364 257ss 522 1758ss 2298ss 1898* 623 pl. 808 460 verss. |

Ex 2,5.10 21 ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ ἀνείλατο αὐτὸν ἡ θυγά-
τηρ Φαραὼ καὶ ἀνεθρέψατο αὐτὸν ἑαυτῇ εἰς
22 υἷόν. καὶ ἐπαιδεύθη Μωϋσῆς πάσῃ σοφίᾳ Αἴ-
γυπτίων, ἣν δὲ δυνατὸς ἐν λόγοις καὶ ἔργοις

Ex 2,11 23 αὐτοῦ. ὡς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ τεσσαρακονταέ-
της χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐπι-
σκέψασθαι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοὺς υἱοὺς

Ex 2,12 24 Ἰσραήλ. καὶ ἰδὼν τινα ἀδικούμενον ἡμύνατο,
καὶ ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπονουμένῳ πα-
25 τάξας τὸν Αἰγύπτιον. ἐνόμιζεν δὲ συνιέναι τοὺς
ἀδελφοὺς αὐτοῦ ὅτι ὁ Θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δί-

Ex 2,14 26 δωσιν σωτηρίαν αὐτοῖς· οἱ δὲ οὐ συνῆκαν. τῇ
τε ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὤφθη αὐτοῖς μαχομένοις, καὶ
συνήλλασεν αὐτοὺς εἰς εἰρήνην εἰπὼν· ἄνδρες,

L 12,14 27 ἀδελφοί ἐστε· ἵνα τί ἀδικεῖτε ἀλλήλους; ὁ δὲ
ἀδικῶν τὸν πλησίον ἀπόσατο αὐτὸν εἰπὼν· τίς
σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ' ἡμῶν;

28 μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις ὃν τρόπον ἀνεῖλες ἐχθρὸς

Ex 3,2; 18,3s 29 τὸν Αἰγύπτιον; ἔφυγεν δὲ Μωϋσῆς ἐν τῷ λόγῳ
τούτῳ, καὶ ἐγένετο πάροιχος ἐν γῆ Μάδιαν, οὗ
ἐγέννησεν υἱοὺς δύο.

Di 33,16 30 Καὶ πληρωθέντων ἐτῶν τεσσαράκοντα ὤφθη

αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὄρους Σινᾶ ἄγγελος ἐν
31 φλογὶ πυρὸς βάτου. ὁ δὲ Μωϋσῆς ἰδὼν ἐθαύμα-
σεν τὸ ὄραμα· προσερχομένου δὲ αὐτοῦ κατα-

21 inc. εκτεθεντα αυτον Ψs 326 E-614 431 623 rel. pl. | αυ-
του + παρα τ. ποταμον D 88s trl, εις E vg¹ syh⁺, υπο τ.
μητρος αυτου syr | εις>B|22 Μωυσ. + εν Sss E g p Ωρ
Thdt | πασαν τ. σοφίαν D* Cl Xρ | 24 αδικουμ. + εκ τ.
γενους (αυτου) Ds syrh⁺ | Αιγυπτ. + κ. εκρυψεν αυτον εν
τη αμμω D | 25 αυτου¹ + τ. υιους Ιηλ syrh^m, > Bss 915
g vg | 26 μαχομεν. + κ. ειδεν αυτους αδικουντας D* |ει-
πων + τι ποιειτε D | 27 και] η E g p bo | 29 inc. (ουτως
και) εφυγαδευσεν δε Μωυσην E(D, g) | 30 inc. κ. μετα
ταυτα πλησθεντων αυτω ετη D* | αγγελ. B-A 81s 2298
g vg co] + Κυ rel. | ~ πυρι φλογος CA 81 E 1758-323
88s vg syr | 31 εθαυμασεν] -ζεν SΨ 104 81 D-2138 614
913s-1827 al. 920 pl. P^r |

Exposito autem illo, *sustulit eum filia Pha-* 21
raonis et nutrit eum *sibi in filium*. Et eru- 22
 ditus est Moyses omni sapientia Aegyptiorum
 et erat potens in verbis et in operibus suis.
 Cum autem impleretur ei quadraginta annorum 23
 tempus, ascendit in cor eius ut visitaret *fratres*
suos filios Israhel. Et cum vidisset quendam in- 24
 iuriam patientem, vindicavit illum et fecit ul-
 tionem ei, qui iniuriam sustinebat, *percusso*
Aegyptio. Existimabat autem intellegere fratres, 25
 quoniam Deus per manum ipsius daret salutem
 illis; at illi non intellexerunt. Sequenti vero 26
 die apparuit illis litigantibus et reconciliabat
 eos in pace dicens: Viri, fratres estis, ut quid
 nocetis alterutrum? *Qui autem iniuriam faciebat* 27
proximo, reppulit eum dicens: *Quis te consti-*
tuit principem et iudicem super nos? numquid 28
interficere me tu vis, quemadmodum interfecisti
heri Aegyptium? Fugit autem Moyses in verbo 29
 isto et factus est advena in terra Madian, ubi
 generavit filios duos.

Et expletis annis quadraginta, *apparuit illi* 30
in deserto montis Sina angelus in igne flam-
mae rubi. Moyses autem videns admiratus est 31
 visum, et accedente illo ut consideraret, facta

21 nutrit DMS g p] enutrit *rel.*

23 implerentur IKsR* p

25 fratres + suos MTR^o c d e p
 manum] manus GDMW c d p^o

27 proximo + suo ADSsKV g

29 Madiam AFI d e

21 Ex 2,5,10

23 Ex 2,11

24 Ex 2,12

26 Ex 2,13

27 Ex 2,14; L 12,14

29 Ex 2,15.22; 18,3s

30 Ex 3,2; Dt 33,16

- 32 est ad eum vox Domini dicens: *! Ego sum
Deus patrum tuorum, Deus Abraham, Deus
Isaac et Deus Iacob. Tremefactus autem Moy-*
33 *ses non audebat considerare. Dixit autem illi
Dominus: Solve calceamentum pedum tuorum;*
34 *locus enim, in quo stas, terra sancta est. Vi-*
dens vidi afflictionem populi mei, qui est in
Aegypto, et gemitum eorum audivi et descendi
liberare eos. Et nunc veni, et mittam te in
Aegyptum.
- 35 Hunc Moysen, quem negaverunt dicentes:
Quis te constituit principem et iudicem? hunc
Deus principem et redemptorem misit cum
36 manu angeli, qui apparuit illi in rubo. Hic
eduxit illos faciens *prodigia et signa in terra*
Aegypti et in rubro mari et in deserto annis
37 *quadraginta. Hic est Moyses, qui dixit filiis*
Israhel: Prophetam suscitabit vobis Deus de fra-
tribus vestris tamquam me, ipsum audietis.
- 38 Hic est, qui fuit in ecclesia in solitudine cum
angelo, qui loquebatur ei in monte Sina et
cum patribus nostris, qui accepit verba vitae

31 ad eum MTW(Th) c] > rel.
dicens DThW d dm p Aug (e)] > rel.
32 sum DSsThW c d dm g p Aug] > rel.
34 et¹ > FMOR^o d dm e g
35 iudicem + super nos GsIS*ssThW c d dm e g p
37 suscitavit AMOBTh* d e
~ vobis suscitab. codd.
audietis] audite CSSTh e^o p
ipsum aud. * > G*F

32 Ex 3,6; Mt 22,32 | 33 Ex 3,5
34 Ex 3,7.10; 2,24
35 Ex 2,14
36 Ex 7,3.10; 14,21; Nu 14,33
37 A 3,22; Dt 18,15
38 A 7,53; Ex 19,3; Dt 9,10; 32,3 O'

νοῆσαι ἐγένετο φωνὴ Κυρίου· ἐγὼ ὁ Θεὸς τῶν 32 Ex 3,6
 πατέρων σου, ὁ Θεὸς Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰα-
 κώβ. ἔντρομος δὲ γενόμενος Μωϋσῆς οὐκ ἐτόλμα
 κατανοῆσαι. εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Κύριος· λῦσον τὸ 33 Ex 3,5
 ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόπος ἐφ' ᾧ
 ἔστηκας γῆ ἁγία ἐστίν. ἰδὼν εἶδον τὴν κάκωσιν 34 Ex 3,7.10;
 τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τοῦ στεναγμοῦ 2,24
 αὐτῶν ἤκουσα, καὶ κατέβην ἐξελέσθαι αὐτούς·
 καὶ νῦν δεῦρο ἀποστείλω σε εἰς Αἴγυπτον.

Τοῦτον τὸν Μωϋσῆν, ὃν ἠρνήσαντο εἰπόν- 35 Ex 2,14
 τες· τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστήν;
 τοῦτον ὁ Θεὸς καὶ ἄρχοντα καὶ λυτρωτὴν ἀπέ-
 σταλκεν σὺν χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ
 ἐν τῇ βιάτῳ. οὗτος ἐξήγαγεν αὐτούς ποιήσας 36 Ex 7,3.10;
 τέρατα καὶ σημεῖα ἐν γῆ Αἰγύπτῳ καὶ ἐν ἐρυ- 14,21
 θρᾷ θαλάσῃ καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἕτη τεσσαεράκοντα. 37 Nu 14 33
 οὗτός ἐστιν ὁ Μωϋσῆς ὃς εἶπας τοῖς υἱοῖς Ἰσ- 37 3,22
 ραὴλ· προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει ὁ Θεὸς ἐκ τῶν 38 Dt 18,15
 ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ. οὗτός ἐστιν ὁ γενόμε- 38 Ex 19,3
 νος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ μετὰ τοῦ ἀγ- 38 Dt 9,10
 γέλου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ καὶ
 τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐδέξατο λόγια ζῶντα δοῦ-

εγεν. φωνη Κυ] ο Κς ειπεν αυτω λεγων D (syp) | Κυ] εκ
 τ. ουρανου λεγουσα E, + προς αυτον DΨsss E 2138^r 206
 440 917s 88ss 5 al. 920^r P^r | 32 και^{1.2}+ο θς 33s Ds 1518
 383^a 623-1522 pl. P^r | 33 inc. κ. εγενετο φωνη πρ. αυτον D |
 εφ] εν Ψsss E rel. pl. | 34 inc. κ. ιδων γαρ D* | αυτων]
 αυτου B D 1838 syp | αποστελω Ψsss 383ss 206ss 440^a
 917-1829 623^r P^r | 35 δικαστ. + εφ ημων SC 326ss D
 370^a 623s 256 (33 E 1891^r al.) lat¹ syph⁺ ar co | αρχοντα²]
 αρχηγον A 206 | λυτρωτ.] δικαστην S* 255 | 36 γη Αι-
 γυπτω SA E al.] -πτου D¹ 1611 522 1739 al. lat sy ar bo,
 τη Αιγ BC 242 255 38 69 sa | 37 αναστησει + Κς CΨss
 1175 E^r rel. pl. | θς + ημων 1175 E 1518 614 623s
 226sss al. ar, υμων 33ss 429s 216 431 1873^a 920 1 P |
 εμε + αυτου ακουσεσθε C 33 Ds 1611-364 257^a 1891^r
 623 pl. al. ver. | 38 εδεξατο] εξελεξατο B | λογια + θυ
 547s Iq (ζωντος) |

- Nu 14,3 39 ναι ὑμῖν, ᾧ οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν, ἀλλὰ ἀπόισαντο καὶ ἐστράφησαν
 Ex 32,1,23 40 ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον, ελπόντες τῷ Ἄαρῶν· ποίησον ἡμῖν θεοὺς οἱ προπορεύουσιν ἡμῶν· ὁ γὰρ Μωϋσῆς οὗτος, ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, οὐκ οἶδαμεν τί ἐγένετο αὐτῷ.
 Ex 32,4,6 41 καὶ ἐμοσχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ εἰδώλῳ, καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν. ἔστρεψεν δὲ ὁ Θεὸς καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς λατρεύειν τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καθὼς γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν προφητῶν·
 Jr 7,18 O' 42
 19,13
 Am 5,25ss
 μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηγάκατέ μοι ἔτη τεσσαεράκοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραὴλ, καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολὸχ καὶ τὸ ἄστρον τοῦ θεοῦ Ῥεφάν, τοὺς τύπους οὓς ἐποιήσατε προσκυνεῖν αὐτοῖς; καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα Βαβυλῶνος.
 Ex 25,40 44 ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ἦν τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς διετάξατο ὁ λαλῶν τῷ Μωϋσῆ ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον ὃν ἐώρακει· ἦν καὶ εἰσήγαγον διαδεξάμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐν τῇ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν, ὧν ἐξῴσεν ὁ Θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν πατέρων ἡμῶν, ἕως τῶν ἡμερῶν Δαυίδ· ὃς εὗρεν χάριν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ἠτήσαιο εὐ-

Gn 17,8; 48,4 45
 Dt 32,49
 Jos 3,14; 18,1

2 Sm 7,2 46
 Ps 131,5

υμιν BS 2138 257s 1838s 489 p co Iq] ημιν rel. | 39 ω] οτι D¹ Iq | απεστράφ. D¹ 69 vg | εν > Ψ^r D-257 1765^r 264s 623 rel. | 40 ουτος + ο ανθρωπος S | 42 εν τη ερημω > B* 241 | Ισρ. + λεγει Kς C | 43 θυ B D 255 307^a g syr ar sa Iq Ωq] + υμων rel. | Ραφαν 1611 917s 1898s 1827 1311, Ρομφα B (S*), Ρεμφαμ D h vg (1518 88s 920 1s al., 81 218 ar Iq) | επεκεινα] επι τα μερη D* g(er) | Βαβυλ. + λεγει Kς ο θς ο παντοκρατωρ ονομα αυτω 1611 913 431 (614 1831 syh) | 44 ην + εν 104 D* E¹ 1611ss 257 1891s 429s 440ss 1898^a 623s al. 1311 460 syh ar sa | 45 εξεωσεν S* 33 E 431 623^as 1311, salvavit h p |

dare nobis. Cui noluerunt oboedire patres nos- 39
tri, sed reppulerunt et *aversi sunt* cordibus
suis in *Aegyptum* ¹ *dicentes ad Aaron: Fac* 40
nobis deos, qui praecedant nos; Moyses enim
hic, qui eduxit nos de terra Aegypti, nescimus
quid factum sit ei. Et vitulum fecerunt in die- 41
bus illis et *obtulerunt hostiam* simulacro et
laetabantur in operibus manuum suarum. Con- 42
vertit autem Deus et tradidit eos servire *mi-*
littiae caeli, sicut scriptum est in libro Pro-
phetarum:

Numquid victimas et hostias obtulistis mihi
annis quadraginta in deserto, domus Israhel?
Et suscepistis tabernaculum Moloch, 43
et sidus Dei vestri Rempham,
figuras, quas fecistis adorare eas.

Et transferam vos trans Babylonem.

Tabernaculum testimonii fuit cum patribus nos- 44
tris in deserto, sicut disposuit illis Deus *lo-*
quens ad Moysen, ut faceret illud secundum
formam quam viderat. Quod et induxerunt, 45
susipientes patres nostri cum Iesu *in posses-*
sionem gentium, quas expulit Deus a facie
patrum nostrorum, usque in diebus David,
¹qui invenit gratiam ante Deum et petiit ut 46

39 reppuler. + eum G^cCDT dm g p^o

40 Moysi enim huic ITh c

41 diebus illis M e Ir] ~ illis dieb. rel.

43 trans Bab.] in partes Babylonis d e g p

44 cum A^cS p^o] > rel.

39 Nu 14,3 | 40 Ex 32,1.23

41 Ex 32,4.6

42 Jr 7,18 O¹; 19,13; Am 5,25ss

44 Ex 25,40

45 Gn 17,8; 48,4; Dt 32,49; Jos 3,14; 18,1

46 2 Sm 7,2; Ps 131,5

- 47 *inveniret tabernaculum Deo Iacob.* Salomon
 48 *autem aedificavit illi domum.* Sed non Excelsus in manufactis habitat, sicut propheta dicit:
 49 *Caelum mihi sedes est,*
terra autem scabellum pedum meorum.
Quam domum aedificabitis mihi, dicit Dominus?
aut quis locus requietionis meae est?
 50 *Nonne manus mea fecit haec omnia?*
 51 *Dura cervice et incircumcisis cordibus et auribus,* vos semper *Spiritui sancto* resistitis; sic
 52 ut patres vestri, ita et vos. Quem prophetarum non sunt persecuti patres vestri? Et occiderunt eos, qui praenuntiabant de adventu Iusti, cuius vos nunc proditores et homicidae
 53 fuistis, qui accepistis legem in dispositione angelorum et non custodistis.
 54 Audientes autem haec dissecabantur cordibus suis et stridebant dentibus in eum. Cum autem esset plenus Spiritu sancto, intendens in caelum vidit gloriam Dei et Iesum stantem
 56 a dextris Dei. Et ait: Ecce video caelos apertos et Filium hominis stantem a dextris Dei.
 57 Exclamantes autem voce magna continuerunt aures suas et impetum fecerunt unanimiter in
 58 eum. Et eicientes eum extra civitatem lapi-

49 scabillum G^{*}FSVB,I | 51 duri GA^oDM (p)| incircumcisi corde G^oCDT e m Aug (g h L cf Aug¹) | restitistis GADIsTThRW c g m p w Lcf Hier Aug| ita Lcf (O)] >rel. | et vos >T c dm g h t Aug | 53 dispositionem GAF^{*}ISK^r c | 55 esset + Stephanus G^e MssW (m) | 56 stantem a dextris Dei BR^oThW c e g m p t Amb Aug] ~ a dextr. stantem Dei rel.

47 3 Rg 6,1 | 48 Is 16,1s | 51 Ex 32,9; 33,3; Nu 27,14; Jr 9,26; 6,10; Is 63,10 | 52 2 Par 36,16; Mt 23,31 | 53 Ex 20; G 3,19; Hb 2,2; A 7,38 | 54 A 5,33 | 55 L 22,69; R 8,34; Hb 1,3 | 58 A 22,20

ρεῖν σκῆνωμα τῷ Θεῷ Ἰακώβ. Σολομών δὲ οἰ- 47 3 Rg 6,1
 κοδόμησεν αὐτῷ οἶκον. ἀλλ' οὐχ ὁ ὕψιστος ἐν χει- 48
 ροποιήτοις κατοικεῖ, καθὼς ὁ προφήτης λέγει 1s 66,1s
 ὁ οὐρανός μοι θρόνος, 49
 ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου.
 ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετέ μοι, λέγει Κύριος,
 ἢ τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου;
 οὐχὶ ἡ χεὶρ μου ἐποίησεν ταῦτα πάντα; 50
 Σκληροτράχηλοι καὶ ἀπερίτμητοι καρδίαις καὶ 51 Ex 32,9; 33,3
 τοῖς ὤσιν, ὑμεῖς ἀεὶ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἀν-
 τιπίπτετε, ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ ὑμεῖς. τίνα 52 Nu 27,4
 τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν; Jr 9,26; 6,10
 καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγείλαντας περὶ τῆς
 ἐλεύσεως τοῦ δικαίου, οὗ νῦν ὑμεῖς προδότες
 καὶ φονεῖς ἐγένεσθε, οἵτινες ἐλάβετε τὸν νό- 53 Ex 20
 μον εἰς διαταγὰς ἀγγέλων, καὶ οὐκ ἐφυλάξατε. G 3,19
 Ἄκούοντες δὲ ταῦτα διεπρίοντο ταῖς καρδίαις 54 5,33
 αὐτῶν καὶ ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτόν.
 ὑπάρχων δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου ἀτενίσας 55 L 22,69
 εἰς τὸν οὐρανὸν εἶδεν δόξαν Θεοῦ καὶ Ἰησοῦν
 ἐστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ, ¹ καὶ εἶπεν· ἰδοὺ 56
 θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς διηνοιγμένους καὶ τὸν
 υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν ἐστῶτα τοῦ Θεοῦ.
 κράξαντες δὲ φωνῇ μεγάλη συνέσχον τὰ ὦτα 57
 αὐτῶν, καὶ ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτόν,
¹ καὶ ἐκβαλόντες ἔξω τῆς πόλεως ἐλιθοβόλουν. καὶ 58 22,20

46 θω] οικω BS* D 429 H | 47 εαυτω C 1891 1898s 915
 1311 A | 48 inc. ο δε υψιστος ου κατοικει εν D g h (p) tpl
 co | χειροποιητ. + ναις 33ss 1518 913s 1891* 440* 88*
 623* pl. rel. ar | 49 οικοδομησατε B 1611* 1319 | τις] ποιος
 D¹ h | 51 καρδιας] τη καρδια Ψ^r E rel. pl. g h t co | 52 οι
 πατ. υμων] εκεινοι D* h | απεκτειν. + αυτους D lat(-h) |
 54 ακουσαντες D¹ h syp ar bo Lcf | 55 δε + Στεφανος Ψ
 326 614 323s 431 307* 209s | πληρ. + πιστεως κ. S 1175
 1891s 429 323s 307* syp (522 bo) | Iv + τ. Kv D h p |
 58 εκβαλ. + αυτον A 33s 242 623 489 h p t tpl vg syph^t *
 co | ελιθοβολ. + αυτον D h p t syph^t co |

- οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια αὐτῶν παρὰ
 Ps 30,6 59 τοὺς πόδας νεανίου καλουμένου Σαύλου. καὶ
 L 23,46 ἔλιθοβόλουν τὸν Στέφανον, ἐπικαλούμενον καὶ
 λέγοντα· Κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου.
 L 23,34 60 θεῖς δὲ τὰ γόνατα ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ· Κύριε,
 μὴ στήσης αὐτοῖς ταύτην τὴν ἁμαρτίαν. καὶ
 7,58; 22,20 8 τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη. Σαῦλος δὲ ἦν συνευδο-
 κῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ.
 Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς
 μέγας ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις·
 πάντες δὲ διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰου-
 11,19 2 δαίας καὶ Σαμαρείας πλὴν τῶν ἀποστόλων. συν-
 ἐκόμισαν δὲ τὸν Στέφανον ἄνδρες εὐλαβεῖς καὶ
 9,1; 22,4 3 ἐποίησαν κοπετὸν μέγαν ἐπ' αὐτῷ. Σαῦλος δὲ
 ἔλυμαίνεται τὴν ἐκκλησίαν κατὰ τοὺς οἴκους εἰς-
 πορευόμενος, σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας
 παρεδίδου εἰς φυλακὴν.
 4 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες διῆλθον εὐαγγε-
 6,5 5 λιζόμενοι τὸν λόγον. Φίλιππος δὲ κατελθὼν
 εἰς τὴν πόλιν τῆς Σαμαρείας ἐκήρυσσεν αὐτοῖς
 6 τὸν Χριστόν. προσεῖχον δὲ οἱ ὄχλοι τοῖς λεγο-
 μένοις ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ
 ἀκούειν αὐτοὺς καὶ βλέπειν τὰ σημεῖα αὐτοῦ ἐποίει.
 Mc 16,17 7 πολλοὶ γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκάθαρτα
 βοῶντα φωνῇ μεγάλῃ ἐξήρχοντο· πολλοὶ δὲ πα-

οἱ μαρτυρ.] falsi testes g p t dubl can ox Ef | αυτων> Ψ
 323s 1891* 920 pl. P^r | νεανιου + τινος D g p t syr ar |
 * 59 Iu+Xe C* 326 913 1758 323 1898-915 642 sa Ath Xq |
 60 inc. quique iam deficiens t | φωνη;μεγ.> S* | μεγ.
 +λεγων D 88s g tpl vg syr bo¹ | Ke+Iu:syh^m |εκοιμηθη
 +εν ειρηνη 1898s 460 | 8,1 μεγας+κ. θλιψις D, ~ h sa |
 αποστολ.+μον. οι εμειναν εν Ιλημ 1175 sa, D* g h t Aug |
 3 τ. οικους] τ. εκκλησιας syr | 4 διηλθ.] ηλθον S e g p t w
 Aug | λογον+τ. θυ E t w tpl vg¹ syr Aug, +circa ci-
 vitates et castella Iudaeae p w tpl (sa) | 5 την BSA 1175
 1898s 460* 69 tpl ar] > rel. | 6 ως δε ηκουον παν οι οχλοι
 ηρ. D¹* (syr) | 7 inc. πολλων Ψsss 1611-431 623^r rel.]

dabant, et testes deposuerunt vestimenta sua
 secus pedes adulescentis, qui vocabatur Saulus.
 Et lapidabant Stephanum invocantem et di- 59
 centem: Domine Iesu, suscipe spiritum meum.
 Positis autem genibus, clamavit voce magna 60
 dicens: Domine, ne statuas illis hoc peccatum.
 Et cum hoc dixisset, obdormivit in Domino.
 Saulus autem erat consentiens neci eius. 8

Facta est autem in illa die persecutio mag-
 na in ecclesia, quae erat Hierosolymis, et om-
 nes dispersi sunt: per regiones Iudaeae et Sa-
 mariae praeter apostolos. Curaverunt autem 2
 Stephanum viri timorati et fecerunt planctum
 magnum super eum. Saulus autem devastabat 3
 ecclesiam per domos intrans et trahens viros
 ac mulieres tradebat in custodiam.

8,4-25 Samaritanorum conversio

Igitur qui dispersi erant pertransibant evan- 4
 gelizantes verbum Dei. Philippus autem descen- 5
 dens in civitatem Samariae praedicabat illis
 Christum. Intendebant autem turbae his, quae 6
 a Philippo dicebantur, unanimiter audientes et
 videntes signa quae faciebat. Multi enim eo- 7
 rum, qui habebant spiritus immundos, claman-
 tes voce magna exhibant. Multi autem paraly-

60 dicens > GFsTh e h t
 peccatum + quia nesciunt quid faciunt W
 in Domino KssW p w] * > rel.
 8,3 autem M d e g] vero rel.
 tradebat] trahebat A*D g
 4 Dei ADMTsR^c c e p^c t w Aug] * > rel.

59 Ps 30,6; L 23,46
 60 L 23,34
 8,1 A 7,58; 22,20; 11,19
 3 A 9,1; 22,4
 5 A 6,5
 7 Mc 16,17

- 8 tici et claudi curati sunt. Factum est ergo
 gaudium magnum in illa civitate.
- 9 Vir autem quidam nomine Simon qui ante
 fuerat in civitate magus, seducens gentem Sa-
 10 mariae dicens se esse aliquem magnum, cui
 auscultabant omnes a minimo usque ad maxi-
 mum dicentes: Hic est virtus Dei, quae vo-
 11 catur magna. Attendebant autem eum, propter
 quod multo tempore magiis suis dementasset
 12 eos. Cum vero credidissent Philippo evangeli-
 zanti de regno Dei in nomine Iesu Christi,
 13 baptizabantur viri ac mulieres. Tunc Simon et
 ipse credidit, et cum baptizatus esset, adhae-
 rebat Philippo. Videns etiam signa et virtutes
 maximas fieri stupens admirabatur.
- 14 Cum autem audissent apostoli, qui erant
 Hierosolymis, quod recepisset Samaria verbum
 15 Dei, miserunt ad eos Petrum et Iohannem: Qui
 cum venissent, oraverunt pro ipsis, ut accipe-
 16 rent Spiritum sanctum; nondum enim in quem-
 quam illorum venerat, sed baptizati tantum
 17 erant in nomine Domini Iesu. Tunc impone-
 bant manus super illos, et accipiebant Spiri-
 18 tum sanctum. Cum vidisset autem Simon quia

8 ergo] autem CDSR

9 magus] magnus DV (p*)

~ esse se aliquem GssITTh

11 magicis *codd.*] + artibus DOR tpi

12 in] *et CAIS OKs (G d e g)

14 quod W g] quia *rel.*

recepisset MW] recepit *rel. pl.* (d e p, g)

16 Iesu + Christi A*Is d

8 J 4,40ss

9 A 5,36

12 Mt 28,19

14 A 11,1.22

16 A 2,38; 19,2-7

ραλελυμένοι και χωλοὶ ἐθεραπεύθησαν· ἐγένετο 8 J 4,40ss
δὲ πολλὴ χαρὰ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ.

Ἄνῆρ δέ τις ὀνόματι Σίμων προὔπηρχεν ἐν 9
τῇ πόλει μαγεύων και ἐξιστάνων τὸ ἔθνος τῆς Σα-
μαρείας λέγων εἶναί τινα ἑαυτὸν μέγαν, ᾧ προσ- 10
εἶχον πάντες ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου λέγοντες·
οὗτός ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ ἡ καλουμένη
μεγάλη. προσεῖχον δὲ αὐτῷ διὰ τὸ ἱκανῶ χρό- 11
νῷ ταῖς μαγείαις ἐξεστακέσαι αὐτούς. ὅτε δὲ 12 Mt 28,19
ἐπίστευσαν τῷ Φιλίππῳ εὐαγγελιζομένῳ περὶ τῆς
βασιλείας τοῦ Θεοῦ και τοῦ ὀνόματος Ἰησοῦ
Χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο ἄνδρες τε και γυναῖκες. ὁ 13
δὲ Σίμων και αὐτὸς ἐπίστευσεν, και βαπτισθεὶς
ἦν προσκαρτερῶν τῷ Φιλίππῳ, θεωρῶν τε ση-
μεῖα και δυνάμεις μεγάλας γινομένας ἐξίστατο.

Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπό- 14 3,1
στολοι ὅτι δέδεκται ἡ Σαμάρεια τὸν λόγον τοῦ
Θεοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτούς Πέτρον και Ἰωάν-
νην, οἵτινες καταβάντες προσηύξαντο περὶ αὐτῶν 15
ὅπως λάβωσιν πνεῦμα ἅγιον· οὐδέπω γὰρ ἦν 16
ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπτωκός, μόνον δὲ βεβαπ-
τισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰη-
σοῦ. τότε ἐπετίθεσαν τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτούς, 17 1 T 4,14
και ἐλάμβανον πνεῦμα ἅγιον. ἰδὼν δὲ ὁ Σί- 18

εθεραπευοντο 33 D ar | 8 εγεν. - χαρα B-A 81s al. vg^l |
χαρα τε μεγαλη εγεν. D^l g tpi syp sa, κ. εγεν. rel. | 9 εξισ-
τανων B-A 81s 1898s 467 460*] εξιστων rel. | 10 παντες
> Ψ 383s 1739^r 920 pl. P^r Ir | μεγαλου+ αυτων 2138 614
syh sa | καλουμενη > Ψ 104s 614^a 522^a 440s 88^a 489s 920
pl. L^r syp sa | 11 εξιστακ. C^{ss} E 614 440 917 1 69 H |
12 του Φ. ευαγγελιζομενου S* 1838 g | τα περι 33ss 1108-
257 1891^r 1898s 431 rel. pl. | 13 μεγαλας > Ψ 1611-913
206 917s 920 pl. L^r syh⁺ | 16 ουπω 104s 383s 206s 440s 489s
920^a 206 al. L^r | επιπεπτ.] επηληλυθος 623 1311 lat (sy)
ar co | Κυ] Χυ Ψ 623s al. 920 pl. L^r | 17 επιτιθουν As
104s P⁴⁵ D* 1611-913 623-1522 pl. 917s Iq | 18 ιδων]
θεασαμενος 104s 383s 920 pl. L^r Bas |

- μων ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν
 ἀποστόλων δίδεται τὸ πνεῦμα, προσήνεγκεν αὐ-
 19 τοῖς χρήματα ἰ λέγων· δότε καὶ μοι τὴν ἐξουσίαν
 ταύτην ἵνα ὅ ἐὰν ἐπιθῶ τὰς χεῖρας λαμβάνη
 20 πνεῦμα ἅγιον. Πέτρος δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν· τὸ
 ἀργύριόν σου σὺν σοὶ εἴη εἰς ἀπώλειαν, ὅτι τὴν
 δωρεὰν τοῦ Θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσ-
 Ps 77,37 21 θαι. οὐκ ἔστιν σοι μερὶς οὐδὲ κληρὸς ἐν τῷ λό-
 E 5,5 γῳ τούτῳ· ἡ γὰρ καρδιά σου οὐκ ἔστιν εὐθεῖα
 22 ἐναντι τοῦ Θεοῦ. μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας
 σου ταύτης, καὶ δεήθητι τοῦ Κυρίου, εἰ ἄρα ἀφ-
 Dt 29,18 23 εθῆσεταιί σοι ἡ ἐπίνοια τῆς καρδίας σου· εἰς
 Is 58,6
 Hb 12,15 γὰρ χολὴν πικρίας καὶ σύνδεσμον ἀδικίας ὄρω
 24 σε ὄντα. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπεν· δεή-
 θητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν Κύριον, ὅπως μη-
 25 δὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμὲ ὧν εἰρήκατε. Οἱ μὲν οὖν
 διαμαρτυράμενοι καὶ λαλήσαντες τὸν λόγον τοῦ
 Κυρίου ὑπέστρεφον εἰς Ἱεροσόλυμα, πολλάς τε
 κώμας τῶν Σαμαριτῶν εὐηγγελίζοντο.
 26 Ἄγγελος δὲ Κυρίου ἐλάλησεν πρὸς Φίλιππον
 λέγων· ἀνάστηθι καὶ πορεύου κατὰ μεσημβρίαν
 ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἱερουσα-
 Is 56,3-7 27 λὴμ εἰς Γάζαν· αὕτη ἐστὶν ἔρημος. καὶ ἀνα-
 στας ἐπορεύθη. καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ Αἰθίοψ εὐνοῦ-

πνα BS sa] + το αγ. P⁴⁵ rel. | 19 inc. παρακαλων κ. λεγ.
 D g p | επιθω + καγω D p | 20 ειη > 614 1874 88s 1838
 1845 Bas | 21 γαρ > D* 522 sa' | 22 Κυ] θυ 33ss 383s
 1891-1739 431* 5 920 pl. L^r tpl vg syr | 23 εν γ. πικρίας
 χολη κ. συνδεσμο D* | ορω] θεωρω Ds 2138 614 Xp |
 24 ειπεν + προς αυτους D. + παρακαλω D 1611* 614 913s
 gr syh⁺ | Κυ] θυ 33s D 1611-614 913 1758 440 2298 431
 5 927s 920 20^y 69 p syrh* | επελθη μοι τουτων τ. κακων
 D(E tpl) | ειρηκ. + (μοι) ος πολλα κλαιων ου διελιμπα-
 νεν D* syh^m (Ef) | 25 Κυ] θυ As 326 t tpl syr ar bo |
 κωμας] χωρας 1874 rt tpl vg | 26 αναστ. κ.] αναστας D
 181 | πορευθητι C D 257 181 460 | κατα] προς E 1611ss
 614 913 |

per impositionem manus apostolorum daretur Spiritus sanctus, obtulit eis pecuniam ¹dicens: 19 Date et mihi hanc potestatem, ut cuicumque imposuero manus, accipiat Spiritum sanctum. ¹Petrus autem dixit ad eum: Pecunia tua te- 20 cum sit in perditionem, quoniam donum Dei existimasti pecunia possideri. Non est tibi pars 21 neque sors in sermone isto; *cor* enim tuum *non est rectum* coram Deo. Paenitentiam ita- 22 que age ab hac nequitia tua et roga Deum, si forte remittatur tibi haec cogitatio cordis tui. In *felle enim amaritudinis et obligatione* 23 *iniquitatis* video te esse. Respondens autem 24 Simon dixit: Precamini vos pro me ad Dominum, ut nihil veniat super me horum, quae dixistis. Et illi quidem testificati et locuti ver- 25 bum Domini redibant Hierosolymam, et multis regionibus Samaritanorum evangelizabant.

8,26-40 *Aethiopsis eunuchi fides*

Angelus autem Domini locutus est ad Phi- 26 lippum dicens: Surge et vade contra meridianum ad viam, quae descendit ab Hierusalem in Gazam, haec est deserta. Et surgens abiit. 27 Et ecce vir Aethiops, eunuchus, potens Can-

20 donum] gratiam Tert Cyp Rebapt Amb
 24 Dominum] Deum AsMW c p
 25 multis region.] per multa castella g (e p)
 27 vir + quidam GsDTW. g t

20 Mt 10,8

21 A 13,10; Ps 77,37

22 Dt 29,18 O'; Is 58,6; Hb 12,15

25 L 9,52; J 4,35; A 1,8

27 Ps 67,32; Is 56,3-7; A 24,11; J 12,20

dacis reginae Aethiopum, qui erat super omnes gazas eius, venerat adorare in Hierusalem
 28 et revertebatur sedens super currum suum
 29 legensque Esaiam prophetam. Dixit autem Spiritus Philippo: Accede et adiunge te ad currum istum. Accurrens autem Philippus audivit eum legentem Esaiam prophetam et dixit:
 31 Putasne intellegis quae legis? Qui ait: Et quomodo possum, si non aliquis ostenderit mihi? Rogavitque Philippum ut ascenderet et sederet secum. Locus autem Scripturae, quam legebat, erat hic:

*Tamquam ovis ad occisionem ductus est,
 et sicut agnus coram tondente se sine voce,
 sic non aperuit os suum.*

33 *In humilitate iudicium eius sublatum est.
 Generationem eius quis enarrabit,
 quoniam tolletur de terra vita eius?*

34 Respondens autem eunuchus Philippo dixit: Obsecro te, de quo propheta dicit hoc? de se an de alio aliquo? Aperiens autem Philippus os suum et incipiens a Scriptura ista evangelizavit illi Iesum. Et dum irent per viam, venerunt ad quandam aquam; et ait eunuchus: Ecce aqua, quid prohibet me baptizari?
 37 Dixit autem Philippus: Si credis ex toto corde, licet. Et respondens ait: Credo, Filium
 38 Dei esse Iesum Christum. Et iussit stare cur-

33 generationem + autem ITW e g p t Ir
 tolletur CADIUssRTh c dm e p t Ir] -itur rel.
 de] a ADITTh dm e t Ir
 36 *quid GssI*UsK e] quis rel.
 37 *> GsA*slssK

31 (J 16,13)
 32 Is 53,7s
 35 (A 10,34; Mt 5,2)
 36 A 10,47

χος δυνάστης Κανδάκης βασιλίσσης Αιθιοπών,
 ὃς ἦν ἐπὶ πάσης τῆς γάζης αὐτῆς, ὃς ἐληλύθει
 προσκυνήσων εἰς Ἱερουσαλήμ, ἦν δὲ ὑποστρέ- 28
 φων καὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἄρματος αὐτοῦ καὶ
 ἀνεγίνωσκεν τὸν προφήτην Ἡσαΐαν. εἶπεν δὲ 29
 τὸ πνεῦμα τῷ Φιλίππῳ· πρόσσελθε καὶ κολλή-
 θητι τῷ ἄρματι τούτῳ. προσδραμῶν δὲ ὁ Φί- 30
 λιππος ἤκουσεν αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος Ἡσαΐαν
 τὸν προφήτην, καὶ εἶπεν· ἄρά γε γινώσκεις ἃ
 ἀναγινώσκεις; ὁ δὲ εἶπεν· πῶς γὰρ ἂν δυναίμην, 31 J 16,13
 ἔὰν μή τις ὀδηγήσει με; παρεκάλεσέν τε τὸν
 Φίλιππον ἀναβάντα καθίσει σὺν αὐτῷ. ἡ δὲ 32 Is 53,7a
 περιοχὴ τῆς γραφῆς ἦν ἀνεγίνωσκεν ἦν αὕτη·

Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη,

*καὶ ὡς ἄμνος ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτὸν
 ἄφωνος,*

οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ.

*ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ ἢ κρῖσις αὐτοῦ ἤρθη· 33
 τὴν δὲ γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγῆσεται;*

δι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ.

ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίππῳ εἶπεν· 34
 δέομαί σου, περὶ τίνος ὁ προφήτης λέγει τοῦτο;
 περὶ ἑαυτοῦ ἢ περὶ ἑτέρου τινός; Ἄνοιξας δὲ 35
 ὁ Φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ
 τῆς γραφῆς ταύτης εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν Ἰη-
 σοῦν. ὡς δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδόν, ἦλθον 36
 ἐπὶ τι ὕδωρ, καὶ φησιν ὁ εὐνοῦχος· ἰδοὺ ὕδωρ, 10,47
 τί κωλύει με βαπτισθῆναι; καὶ ἐκέλευσεν στή- 38

27 βασιλ. + τινος D | ος² > S*C*A D* 915 p vg | 28 ανα-
 γινωσκων (και² >) D pt vg sa | 30 προσελθων 181 460
 syp sa | 31 γαρ > E 242 440 g p r t t p l syp ar co | 32 ου-
 τως] ουτος 33 1611s 255 440 917ss 1 1319ss HL | 33 αυ-
 του² > BSA 1739 lat | δε > B-A 241 t p l vg syh sa | 34 σου]
 Ke Ψ | 36 επορευ. + συζητουντες μετ αλληλων 467 | ευ-
 νουχ. + τω Φιλιππω 489 p w | τι] τις c g p t t p l vg¹ Hil
 Aug Beda | 37 ειπεν δε ο Φιλ. ει πιστευεις εξ ολης τ.
 καρδιας εξεστιν. αποκριθεις δε ειπεν· πιστευω τ. υιον τ.

- 3 Rg 18,12 39 ναι τὸ ἄρμα, καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ
 ὕδωρ, ὃ τε Φίλιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος, καὶ ἐβάπτι-
 σεν αὐτόν. ὅτε δὲ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατος, πνεῦ-
 μα Κυρίου ἤρπασεν τὸν Φίλιππον, καὶ οὐκ εἶδεν
 αὐτόν οὐκέτι ὁ εὐνοῦχος, ἐπορεύετο γὰρ τὴν
 21,8* 40 ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων. Φίλιππος δὲ εὐρέθη εἰς Ἄζω-
 τον, καὶ διερχόμενος εὐηγγελίζετο τὰς πόλεις
 πάσας ἕως τοῦ ἔλθειν αὐτόν εἰς Καισάρειαν.
 1-29: 9 Ὁ δὲ Σαῦλος ἔτι ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ φό-
 22,3-21 ;
 26,9-20 νου εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ Κυρίου, προσελθὼν
 8,3 2 τῷ ἀρχιερεῖ ἠτήσατο παρ' αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς
 Δαμασκὸν πρὸς τὰς συναγωγάς, ὅπως εἰάν τινὰς
 εὔρη τῆς ὁδοῦ ὄντας, ἀνδρας τε καὶ γυναῖκας,
 1 C 15,8 3 δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς Ἱερουσαλήμ. ἐν δὲ τῷ
 πορεύεσθαι ἐγένετο αὐτόν ἐγγίζειν τῇ Δαμασκῷ,
 ἐξαίφνης τε αὐτόν περιήστραψεν φῶς ἐκ τοῦ οὐ-
 4 ρανοῦ, καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν ἤκουσεν φωνὴν
 λέγουσαν αὐτῷ· Σαοὺλ Σαοὺλ, τί με διώκεις;
 5,39 5 Ἐλεπεν δέ· τίς εἶ, Κύριε; ὁ δέ· ἐγώ εἰμι Ἰη-
 6 σοῦς ὃν σὺ διώκεις· ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ εἴσελ-
 θε εἰς τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεταιί σοι ὅ τι σε
 Sap 18,1 7 δεῖ ποιεῖν. οἱ δὲ ἄνδρες οἱ συνοδεύοντες αὐ-
 τῷ εἰστήκεισαν ἐνεοί, ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς,

θυ ειναι τ. Iv (E) 257ss 1891ss 1739s 307* 467 1522 g p
 r t w t r l v g^l s y h⁺ a r^l I q C y p | 39 εκ] απο Ψ E^l 1611-
 614 913 440 181sss 623s 241 1 | πνα αγιον επεπεσεν επι
 τ. ευνοιχον. αγγελος δε A 913s 1891 1739s 307* 467 p w
 (t r l) s y h⁺ a r E f | 9,1 ετι > S* 2147 920 sa^l | 2 οδου +
 ταυτης 181 1838 l a t s y p h a r | 4 διωκ. + σκληρον σοι
 προς κεντρα λακτιζειν (A 26,14) E s y p h⁺ | 5 δε² + K s
 ειπεν 104s 1611^r 206s 440s 1898ss 623 p l. 920* h s y p h
 s a (Ψ E a l. t, S 81 a l. a r b o). e t v o x a d e u m r | I c + o
 Ναζωραιος C s 104 E 917 1838s h p t t r l s y p h⁺ | διωκ. +
 σκληρον - λακτ. 431 v l t r l v g^l] + τρεμων τε κ. θαμβων
 περι τ. γεγονοτος αυτω ειπεν· Κε τι με θελεις ποιησαι;
 κ. ο Κς προς αυτον h s y h⁺ (p t t r l a r E f) | 6 και²] κακει
 1831 257 181 623s h p r t r l s y p h (1611-614) | σε > 242
 1874 489 a r |

rum, et descenderunt uterque in aquam, Philippus et eunuchus, et baptizavit eum. Cum 39 autem ascendissent de aqua, Spiritus Domini rapuit Philippum, et amplius non vidit eum eunuchus. Ibat autem per viam suam gaudens. Philippus autem inventus est in Azoto, et per- 40 transiens evangelizabat civitatibus cunctis, donec veniret Caesaream.

9,1-30 *Sauli vocatio*

Saulus autem adhuc spirans minarum et 9 caedis in discipulos Domini accessit ad principem sacerdotum ¹et petiit ab eo epistulas 2 in Damascum ad synagogas, ut si quos invenisset huius viae viros ac mulieres, vinctos perduceret in Hierusalem. Et cum iter faceret, 3 contigit ut appropinquaret Damasco, et subito circumfulsit eum lux de caelo. Et cadens in 4 terram audivit vocem dicentem sibi: Saule, Saule, quid me persequeris? Qui dixit: Quis 5 es Domine? Et ille: Ego sum Iesus, quem tu persequeris, durum est tibi contra stimulum calcitrare. Et tremens ac stupens dixit: Domine, quid me vis facere? Et Dominus ad eum: ¹ Surge et ingredere civitatem, et ibi di- 6 cetur tibi quid te oporteat facere. Viri autem 7 illi, qui comitabantur cum eo, stabant stupefacti audientes quidem vocem, neminem autem

39 autem² MssU* c d m p Aug] enim *rel.* | 9,1 aspirans AIKssR*(FD) | 2 petit GAssIO | in² > GFKr W c p | 4 persequeris + durum tibi est contra stimulum calcitrare A^cM e | 5 duram - ad eum G^cFD UOKBVRW c d m p t p l] * > *rel.* | 6 ibi Mss h p] * > *rel.*

39 3 Rg 18,12 | 40 A 21,8s | 9,1-29 A 22,3-21; 26,9-20 | 2 A 8,3 | 5 A 5,39

- 8 videntes. Surrexit autem Saulus de terra aper-
 9 illum trahentes introduxerunt Damascum. Et
 10 erat ibi tribus diebus non videns, et non man-
 11 ducavit neque bibit.
- 10 Erat autem quidam discipulus Damasci, no-
 mine Ananias, et dixit ad illum in visu Do-
 minus: Anania. At ille ait: Ecce ego, Domine.
- 11 Et Dominus ad eum: Surge et vade in vicum,
 qui vocatur rectus, et quaere in domo Iudae
 Saulum nomine Tarsensem, ecce enim orat.
- 12 (Et vidit virum Ananiam nomine introeuntem
 et imponentem sibi manus ut visum recipiat).
- 13 Respondit autem Ananias: Domine, audivi a
 14 multis de viro hoc, quanta mala fecerit sanctis
 15 tuis in Hierusalem; et hic habet potestatem a
 principibus sacerdotum alligandi omnes, qui in-
 16 vocant nomen tuum. Dixit autem ad eum Do-
 minus: Vade, quoniam vas electionis est mihi
 iste, ut portet nomen meum coram gentibus
 17 et regibus et filiis Israhel. Ego enim ostendam
 illi, quanta oporteat eum pro nomine meo pati.
- 17 Et abiit Ananias et introivit in domum et
 imponens ei manus dixit: Saule frater, Do-

10(17) Annanias ADISOB*Th* h

11 surge et] surgens G*ssI*U*sKsV*R*W c e g t

12 videt CFUs t] † in visu D (e*)

15 ~ mihi est iste ISsOW ce

10 A 10,3.17; 27,23

11 A 21,39

14 A 22,5; 1 C 1,2; 2 T 2,22

16 2 C 11,23-28; 1 Th 2,2; Ph 1,30; 2 T 3,11s;
 C 1,24

μηδένα δὲ θεωροῦντες. ἠγέρθη δὲ Σαῦλος 8
ἀπὸ τῆς γῆς, ἀνεωγμένων δὲ τῶν ὀφθαλμῶν
αὐτοῦ οὐδὲν ἔβλεπεν· χειραγωγοῦντες δὲ αὐτὸν
εἰσήγαγον εἰς Δαμασκόν. καὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς 9
μὴ βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν.

Ἦν δέ τις μαθητῆς ἐν Δαμασκῶ ὀνόματι 10 10,17; 16,9
Ἀνανίας, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἐν ὄραματι ὁ
Κύριος· Ἀνανία. ὁ δὲ εἶπεν· ἰδοὺ ἐγώ, Κύριε.
ὁ δὲ Κύριος πρὸς αὐτὸν· ἀναστὰς πορεύθητι ἐπὶ 11
τὴν ῥύμην τὴν καλουμένην εὐθεΐαν καὶ ζήτησον 21,39
ἐν οἰκίᾳ Ἰούδα Σαῦλον ὀνόματι Ταρσέα· ἰδοὺ
γὰρ προσεύχεται. καὶ εἶδεν ἐν ὄραματι ἄνδρα 12
Ἀνανίαν ὀνόματι εἰσελθόντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ
χεῖρας, ὅπως ἀναβλέψη. ἀπεκρίθη δὲ Ἀνανίας· 13
Κύριε, ἤκουσα ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ ἀνδρός
τούτου, ὅσα κακὰ τοῖς ἁγίοις σου ἐποίησεν ἐν Ἰε-
ρουσαλήμ· καὶ ὧδε ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχ- 14 1 C 1,2
ιερέων δῆσαι πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνο- 22,16; 2 T2,22
μά σου. εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Κύριος· πορεύου, 15 R 1,5
ὅτι σκεῦος ἐκλογῆς ἐστίν μοι οὗτος τοῦ βαστάσαι 25,13; 27,24
τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον ἐθνῶν τε καὶ βασιλέων
υἱῶν τε Ἰσραήλ· ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω αὐτῷ ὅσα 16 9,23.29
δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός μου παθεῖν. Ἀπ- 17 2 C 11,23-28
ῆλθεν δὲ Ἀνανίας καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν,
καὶ ἐπιθεὶς ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας εἶπεν· Σαοὺλ

7 θεωρ.] ορωντες S*, + qui loqueretur p tpl (h g), + et ait ad illos levate me de terra. et cum levassent illum nihil videbat apertis oculis hpw (Ef) | 8 ουδεν BSA* 1611^r 242 915 919 lat syph sa] ουδενα rel. | 9 ην] sic mansit h, erat ibi tpl ar (sa) bo | 11 αναστα B 1838 226* 1* gr vg¹ | ονοματι + τω γενει 307^s h p | 12 > h] ~ ανδρα εν οραματι BC 1175 bo | οραματι > SA 81 1874s lat sa | χειρα Ψ 1175 1611^r 323ss 1898s 431^s 623^r L^r | 13 ηκουσα BA 1175s E 917^s] ακηκοα rel. | απο > 1765 242 1739s | 15 ενωπιον + των BC* 1245 | 17 inc. τοτε εγερθεις Av. απηλθ. 1611^s 614 913s p (h syr) |

ἀδελφέ, ὁ Κύριος ἀπέσταλκέν με, Ἰησοῦς ὁ
 ὀφθείς σοι ἐν τῇ ὁδῷ ἢ ἤρχου, ὅπως ἀναβλέ-
 18 ψης καὶ πλησθῆς πνεύματος ἁγίου. καὶ εὐ-
 θέως ἀπέπεσαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ὡς
 λεπίδες, ἀνέβλεψέν τε, καὶ ἀναστὰς ἐβαπτίσθη,
 19 καὶ λαβὼν τροφήν ἐνισχύθη.

Ἐγένετο δὲ μετὰ τῶν ἐν Δαμασκῷ μαθη-
 20 τῶν ἡμέρας τινάς, καὶ εὐθέως ἐν ταῖς συναγω-
 γαῖς ἐκήρυσσεν τὸν Ἰησοῦν, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς
 9,1.14; 8,1; 21 τοῦ Θεοῦ. ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες καὶ
 26,10 ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ πορθησας ἐν Ἱερουσα-
 λὴμ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ
 ὧδε εἰς τοῦτο ἐληλύθει, ἵνα δεδεμένους αὐτοὺς
 18,28 22 ἀγάγη ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς; Σαῦλος δὲ μᾶλλον ἐν-
 εδυναμοῦτο καὶ συνέχυνεν τοὺς Ἰουδαίους τοὺς
 κατοικοῦντας ἐν Δαμασκῷ, συμβιβάζων ὅτι οὗ-
 23,12-29 23 τός ἐστιν ὁ Χριστός. Ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι
 ἱκαναί, συνεβουλεύσαντο οἱ Ἰουδαῖοι ἀνελεῖν αὐ-
 23,16 24 τόν. ἐγνώσθη δὲ τῷ Σαύλῳ ἡ ἐπιβουλή αὐτῶν.
 παρειροῦντο δὲ καὶ τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ
 2 C 11,32s 25 νυκτός, ὅπως αὐτὸν ἀνέλωσιν. λαβόντες δὲ οἱ
 μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτός διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν
 αὐτὸν χαλάσαντες ἐν σφυρίδι.

G 1,17ss 26 Παραγενόμενος δὲ εἰς Ἱερουσαλήμ ἐπείραζεν
 κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς· καὶ πάντες ἐφοβοῦντο
 27 αὐτόν, μὴ πιστεύοντες ὅτι ἐστὶν μαθητῆς. Βαρ-

Ις > Ψ 326 383s 255 431 489s 920* pl. L^r sa¹ | η ηρχου
 > S* 2147* | 18 τε † παραχημα C^c E 1611-364 257ss
 1891^r 1898-431 623* 1319sss L h p tpl syh ar¹ co | 19 εν-
 ισχυθη BC* 1175 P⁴⁵ 1611s 1891s 1739ss 467 | ενισχυ-
 σεν rel. | δε † ο Σαυλος 104 383ss 255 323* 88ss 623^r L^r
 tpl | τινας] ικανας P⁴⁵ h | 20 εκηρυσ. † cum omni fidu-
 * cia h Iq | 21 εν] εις SA 1898s | Ιερ. † παντας 1898s h p tpl
 syp sa | 22 ενεδυναμ. † (εν) τω λογω C E 467 h p | τους¹
 > BS* 1175 | συμβιβ. † κ. λεγων E p r | 24 αυτ. ανελωσ.]
 πιασωσιν αυτ. A 242 323 1898s | 25 αυτον οι μι.θ. νυκτ.
 Ψsss 1175 E 1611-2147 1891 pl. 1898s 431* 623^r vg¹ sy
 ar co | αυτου > 522 1758ss 307* 209* | σφυριδι SC |

minus misit me Iesus, qui apparuit tibi in via,
 qua veniebas, ut videas et implearis Spiritu
 sancto. Et confestim ceciderunt ab oculis eius 18
 tamquam squamae, et visum recepit et sur-
 gens baptizatus est: Et cum accepisset cibum, 19
 confortatus est.

Fuit autem cum discipulis, qui erant Da-
 masci, per dies aliquot. Et continuo in syna- 20
 gogis praedicabat Iesum, quoniam hic est Fi-
 lius Dei. Stupebant autem omnes, qui audie- 21
 bant, et dicebant: Nonne hic est, qui expug-
 nabat in Hierusalem eos, qui invocabant no-
 men istud, et huc ad hoc venit, ut vinctos illos
 duceret ad principes sacerdotum? Saulus au- 22
 tem multo magis convalescebat et confunde-
 bat Iudaeos, qui habitabant Damasci, affirmans quo-
 niam hic est Christus. Cum autem implerentur 23
 dies multi, consilium fecerunt in unum Iudaei,
 ut eum interficerent. Notae autem factae sunt 24
 Saulo insidiae eorum. Custodiebant autem et
 portas die ac nocte, ut eum interficerent. Ac- 25
 cipientes autem eum discipuli nocte per mu-
 rum dimiserunt eum submittentem in sporta.

Cum autem venisset in Hierusalem, tentabat 26
 se iungere discipulis, et omnes timebant eum
 non credentes quod esset discipulus. Barnabas 27

19 aliquot] - quos ADI*S e^c t
 22 multo AMssV c] > *rel.*
 23 in unum > *codd.* g h p tpl
 25 eum discipuli U^c c e g] discip. eius *rel. pl.*, >
 eum G^cU*VW

19 A 27,36
 20 G 1,16
 21 A 8,1
 22 A 18,28
 23 A 23,12-29
 24 2 C 11,32s
 26 G 1,17ss

autem apprehensum illum duxit ad apostolos et narravit illis, quomodo in via vidisset Dominum et quia locutus est ei et quomodo in
 28 Damasco fiducialiter egerit in nomine Iesu. Et erat cum illis intrans et exiens in Hierusalem,
 29 et fiducialiter agens in nomine Domini. Loquebatur quoque gentibus et disputabat cum Graecis, illi autem quaerebant occidere eum.
 30 Quod cum cognovissent fratres, deduxerunt eum Caesaream et dimiserunt Tarsum.

9,31-10,48 *Petri ministerium, Cornelius*

31 Ecclesia quidem per totam Iudaeam et Galilaeam et Samariam habebat pacem et aedificabatur ambulans in timore Domini et consolatione sancti Spiritus replebatur.
 32 Factum est autem, ut Petrus dum pertransiret universos, deveniret ad sanctos, qui habitabant Lyddae. Invenit autem ibi hominem quendam, nomine Aeneam, ab annis octo iacentem in grabato, qui erat paralyticus. Et ait illi Petrus: Aenea, sanat te Dominus Iesus Christus, surge et sterne tibi. Et continuo
 35 surrexit. Et viderunt eum omnes, qui habitabant Lyddae et Saronae, qui conversi sunt
 36 ad Dominum. In Ioppe autem fuit quaedam discipula, nomine Tabitha, quae interpretata

27 egerit] ageret CAUs

28 et³ > FSK^rW c p Hier

29 gentibus * > GssIsTTh dm g p Hier

30 eum + nocte CDO g (e p)

32 Petrum, devenire G*(D)MU^cB^cTh p*

34 sanat] sanet SUKsR^cW c p w Amb

dominus AIsTsThB^cW c g p t Amb] > *rel.*

36 Tabitha GFSssKB*Vt (ITh,DO,C e)

νάβας δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτὸν ἤγαγεν πρὸς τοὺς ἀποστόλους, καὶ διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδεν τὸν Κύριον καὶ ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν Δαμασκῷ ἐπαρρησιάσατο ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ. καὶ ἦν μετ' αὐτῶν εἰσπορευόμενος 28 καὶ ἐκπορευόμενος εἰς Ἱερουσαλήμ, παρρησιαζόμενος ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου. ἐλάλει τε καὶ 29 συνεζήτει πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς· οἱ δὲ ἐπεχείρουν ἀνελεῖν αὐτόν. ἐπιγνόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ 30 11,25; G 1,21 κατήγαγον αὐτὸν εἰς Καισάρειαν καὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν εἰς Ταρσόν.

Ἡ μὲν οὖν ἐκκλησία καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας εἶχεν εἰρήνην οἰκοδομουμένη καὶ πορευομένη τῷ φόβῳ τοῦ Κυρίου, καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπληθύνετο. 31

Ἐγένετο δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων 32 κατελθεῖν καὶ πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦντας Λύδδα. εὗρεν δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπὸν τινα ὀνόματι Αἰνέαν ἕξ ἐτῶν ὀκτῶ κατακείμενον ἐπὶ κραβάττου, ὃς ἦν παραλελυμένος. καὶ εἶπεν 34 αὐτῷ ὁ Πέτρος· Αἰνέα, ἰάταί σε Ἰησοῦς Χριστός· ἀνάστηθι καὶ στρώσον σεαυτῷ. καὶ εὐθέως ἀνέστη. καὶ εἶδον αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες Λύδδα καὶ τὸν Σάρωνα, οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν Κύριον. 35

Ἐν Ἰόππῃ δὲ τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι Ταβιθά, ἣ διερμηνευομένη λέγεται Δορκάς· αὕτη 36

28 κ. εκπορευομ. > 614ss 255 242 440 431 920 pl. | Ier. + * και Ψsss E-257 1891^r 88 1838^s 920 pl. L^r | Ku+Iv Ψsss 1518 364 pl. 88^s rel. pl. p bo | 29 Ἑλληνας A | 30 Καισαρ. 30 * +νυκτος E 1611^s 913s 431 467 g p tpi syph^s sa | αυτον^s > A Ess 242 323 88ss 467 lat | 31 αι εκκλησiai, ειχον, οικοδομουμεναι, πορευ., επληθυνοντο 104s E 1611^r 522^s 440ss 1838ss 489^r syh | 32.35 Λυδδα BSA s 326 623 463 * 1845] -δαν rel. | 34 σε + ο Ks A 1175 181 307^s 1838 vl ar sa | 35 Ασσαρωνα 33 104 206s 919-241 1-337 L^r | *

ἦν πλήρης ἔργων ἀγαθῶν καὶ ἐλεημοσυνῶν ὧν
 37 ἐποίει. ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκεῖναις ἀσθεν-
 νήσασαν αὐτὴν ἀποθανεῖν· λούσαντες δὲ αὐτὴν
 38 ἔθηκαν ἐν ὑπερῷῳ. ἐγγὺς δὲ οὔσης Λύδδας τῇ
 Ἰόππῃ οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες ὅτι Πέτρος ἐστὶν
 ἐν αὐτῇ ἀπέστειλαν δύο ἄνδρας πρὸς αὐτὸν πα-
 ρακαλοῦντες· μὴ ὀκνήσης διελθεῖν ἕως ἡμῶν.
 39 ἀναστὰς δὲ Πέτρος συνῆλθεν αὐτοῖς· ὃν παραγε-
 νόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερῷον, καὶ παρέστη-
 σαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίουσαι καὶ ἐπιδεικνύ-
 μεναι χιτῶνας καὶ ἱμάτια, ὅσα ἐπόρει μετ' αὐτῶν
 Mc 5,40 40 οὔσα ἡ Δορκάς. ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάντας ὁ Πέ-
 τρος καὶ θεὶς τὰ γόνατα προσηύξατο, καὶ ἐπιστρέ-
 ψας πρὸς τὸ σῶμα εἶπεν· Ταβιθά, ἀνάστηθι. ἡ δὲ
 ἤνοιξεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς, καὶ ἰδοῦσα τὸν
 41 Πέτρον ἀνεκάθισεν. δοὺς δὲ αὐτῇ χεῖρα ἀνέστη-
 σεν αὐτήν· φωνήσας δὲ τοὺς ἁγίους καὶ τὰς χή-
 42 ρας παρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν. γνωστὸν δὲ ἐγέν-
 ετο καθ' ὅλης τῆς Ἰόππης, καὶ ἐπίστευσαν πολ-
 10,6 43 λοὶ ἐπὶ τὸν Κύριον. Ἐγένετο δὲ αὐτὸν ἡμέρας ἰκα-
 νὰς μεῖναι ἐν Ἰόππῃ παρὰ τινι Σίμωνι βυρσεῖ.
 27,1 10 Ἄνθρωπος δέ τις ἐν Καισαρείᾳ ὀνόματι Κορ-
 Mt 8,5 νήλιος, ἑκατοντάρχης ἐκ σπείρης τῆς καλουμέ-
 2 νης Ἰταλικῆς, εὐσεβὴς καὶ φοβούμενος τὸν Θεὸν
 σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ποιῶν ἐλεημοσύνας

* 37 αυτην² > B 1898 307^a (g r t) | εν²+τω CA 33 1175 E 257ss 1891^r 917-88 307-927 38^o Ωρ | 38 δυο ανδρας > Ψ 104s 383s 536 440s 920 pl. L^r | οκνησης, ημων] οκνησαι, αυτων Ψsss P⁴⁵ 1611-216 88s 431 rel. sy ar | 39 περιεστησαν αυτον 1518 lat pl. tpi syrh ar Bas Xρ | Δορκ. + αυτη ην πληρης εργων 1898 | 40 αναστ. + εν τω ονοματι τ Κυ ημ. Iv Xv g m p r syh⁺ ar sa Cyp Amb | δε² + παραχρημα E g m p r sa | διηνοιξεν 257 5 467s
 * 489s 256s 460 | 42 εγεν. + τουτο 467 g m p tpi syr co |
 * 43 αυτον > BS* 1175 1739 216 209* | ικανας] τινας C 307^a | 10,1 τις + ην 1108-1765 242-429 88 431 489 al. 920 pl. P^r |

dicitur Dorcas. Haec erat plena operibus bonis et elemosynis, quas faciebat. Factum est 37 autem in diebus illis, ut infirmata moreretur. Quam cum lavissent, posuerunt eam in cenaculo. Cum autem prope esset Lydda ad Ioppen, 38 discipuli audientes quia Petrus esset in ea, miserunt duos viros ad eum rogantes: Ne pigriteris venire usque ad nos. Exurgens autem 39 Petrus venit cum illis. Et cum advenisset, duxerunt illum in cenaculum, et circumsteterunt illum omnes viduae flentes et ostendentes ei tunicas et vestes, quas faciebat illis Dorcas. Eiectis autem omnibus foras, Petrus 40 ponens genua oravit et conversus ad corpus dixit: Tabitha, surge. At illa aperuit oculos suos, et viso Petro resedit. Dans autem illi 41 manum erexit eam. Et cum vocasset sanctos et viduas, assignavit eam vivam. Notum autem 42 factum est per universam Ioppen, et crediderunt multi in Domino. Factum est autem, 43 ut dies multos moraretur in Ioppe apud Simonem quendam coriarium.

Vir autem quidam erat in Caesarea, nomine 10 Cornelius, centurio cohortis, quae dicitur Italica, religiosus ac timens Deum cum omni 2 domo sua, faciens elemosynas multas plebi

38 ad Ioppen g p*] ab Ioppe *codd.*

39 ei MSB^c] > *rel.*

illis² + *cum esset cum eis e m p

43 ~ quendam Simonem G-FSssK^rW

10,2 ac W] et *rel.*

40 Mc 5,40s; Mt 10,8

41 A 3,7s

42 A 19,17

43 A 10,6

10,1 A 27,1

2 L 7,5

- 3 et deprecans Deum semper; is vidit in visu
 manifeste quasi hora diei nona angelum Dei
 introeuntem ad se et dicentem sibi: Corneli.
 4 At ille intuens eum timore correptus dixit:
 Quid est, Domine? Dixit autem illi: Orationes
 tuae et elemosynae tuae ascenderunt in me-
 5 moriam in conspectu Dei. Et nunc mitte viros
 in Ioppen et accersi Simonem quendam, qui
 6 cognominatur Petrus; hic hospitatur apud Si-
 monem quendam coriarium, cuius est domus
 iuxta mare; hic dicet tibi, quid te oporteat
 7 facere. Et cum discessisset angelus, qui loque-
 batur illi, vocavit duos domesticos suos et mi-
 litem metuentem Dominum ex his, qui illi pa-
 8 rebant. Quibus cum narrasset omnia, misit illos
 in Ioppen.
 9 Postera autem die, iter illis facientibus et
 appropinquantibus civitati, ascendit Petrus in
 10 superiora, ut oraret circa horam sextam. Et
 cum esuriret, voluit gustare. Parantibus autem
 11 illis, cecidit super eum mentis excessus, et vi-
 dit caelum apertum et descendens vas quod-
 dam, velut linteum magnum quattuor initiis
 12 submitti de caelo in terram, in quo erant om-

3 is] > *codd.*

diei nona ThW] ~ nona diei *rel. pl.*

4 quid est] quis es GITRW c p (A*M)

5 quendam > d dm e g p Beda

6 hic^s - facere > C-FSssK^s d e g p*

7 parebant] adhaerebant DIO (e p)

3 A 3,1

6 A 9,43

9-48 A 11,5-17

πολλὰς τῷ λαῷ καὶ δεόμενος τοῦ Θεοῦ διὰ παν-
 τός, ¹εἶδεν ἐν ὄραματι φανερώς, ὡσεὶ περὶ ὄραν 3 3,1
 ἐνάτην τῆς ἡμέρας, ἄγγελον τοῦ Θεοῦ εἰσελ-
 θόντα πρὸς αὐτὸν καὶ εἰπόντα αὐτῷ · Κορνή-
 λιε. ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἔμφοβος γενό- 4
 μενος εἶπεν · τί ἐστίν, Κύριε; εἶπεν δὲ αὐτῷ ·
 αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέ-
 βησαν εἰς μνημόσυνον ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ.
 καὶ νῦν πέμψον ἄνδρας εἰς Ἰόππην καὶ μετά- 5
 πεμψαι Σίμωνά τινα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος.
 οὗτος ξενίζεται παρὰ τινι Σίμωνι βυρσεῖ, ᾧ 6 9,43
 ἐστὶν οἰκία παρὰ θάλασσαν. ὡς δὲ ἀπῆλθεν ὁ 7
 ἄγγελος ὁ λαλῶν αὐτῷ, φωνήσας δύο τῶν οἰκε-
 τῶν καὶ στρατιώτην εὐσεβῆ τῶν προσκαρτε-
 ρούντων αὐτῷ, καὶ ἐξηγησάμενος ἅπαντα αὐ- 8
 τοῖς ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἰόππην.

Τῇ δὲ ἐπαύριον ὁδοιπορούντων ἐκείνων καὶ 9
 τῇ πόλει ἐγγιζόντων ἀνέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα
 προσεύξασθαι περὶ ὄραν ἕκτην. ἐγένετο δὲ 10
 πρόσπεινος καὶ ἤθελεν γεύσασθαι · παρασκευα-
 ζόντων δὲ αὐτῶν ἐγένετο ἐπ' αὐτὸν ἔκστασις,
 καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνεφγμένον καὶ κατα- 11 11,5-17
 βαῖνον σκευῶς τι ὡς θύσην μεγάλην, τέσσαρσιν
 ἀρχαῖς καθιέμενον ἐπὶ τῆς γῆς, ἐν ᾧ ὑπῆρχεν 12

3 ὡσεὶ > 1518 808s ar co | περὶ > Ψ 326 383ss 181 920
 pl. L^r | 5 τινα > SΨsss E 1611-383 323ss 623^r al. d g p
 syrh* sa Ig | τ. επικαλουμενον Πητρο. Ψsss E 1611^r 323s
 88s 623^r L^r | 6 κ. αυτος εστιν ξενιζομενος 1611^a 614 d
 Xp | θαλασσ. + ος λαλησει ρηματα προς σε εν οις σωθη-
 ση συ κ. (πας) οικος σου (A 11,14) 257 88s 467, ουτος λα-
 λησ. σοι τι σε δει ποιειν 1611-913 69^m p^e tpi vg^l | 7 αυτω]
 τω Κορνηλιω Ψsss 453 88s 623^r L^r syh | 10 εγεν.^s] επε-
 πεσεν Ψsss E-255 536 440ss 623-1311 L^r tpi d lat syh
 sa | 11 καταβαιν. + επ αυτον 104s 1611 614ss 242ss 440ss
 623 al. 920^a L^r | μεγαλ.] splendidum d g p syh^m, > C
 915 Ep | αρχαις BSC^a A 1175 E-431 tpi vg bo Ωρ Cy
 Thdt] + δεδεμενον κ. rel., ~ Ψ P⁴⁵ 623ss al. g syh |

πάντα τὰ τετράποδα καὶ ἔρπειτὰ τῆς γῆς καὶ
 13 πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐ-
 14 τόν· ἀναστάς, Πέτρε, θῦσον καὶ φάγε. ὁ δὲ Πέ-
 15 τρος εἶπεν· μηδαμῶς, Κύριε, ὅτι οὐδέποτε ἔφα-
 16 γον πᾶν κοινὸν καὶ ἀκάθαρτον. καὶ φωνὴ πάλιν
 17 ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτόν· ἃ ὁ Θεὸς ἑκαθάρισεν
 18 σὺ μὴ κοίνου. τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ
 19 εὐθὺς ἀνελήμφθη τὸ σκεῦος εἰς τὸν οὐρανόν.
 Ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ διηπόρει ὁ Πέτρος τί ἂν
 εἴη τὸ ὄραμα ὃ εἶδεν, ἰδοὺ οἱ ἄνδρες οἱ ἀπε-
 σταλμένοι ὑπὸ τοῦ Κορνηλίου διερωτήσαντες
 τὴν οἰκίαν τοῦ Σίμωνος ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυ-
 λῶνα, καὶ φωνήσαντες ἐπυνθάνοντο εἰ Σίμων
 19 ὁ ἐπικαλούμενος Πέτρος ἐνθάδε ξενίζεται. τοῦ
 δὲ Πέτρου διενθυμουμένου περὶ τοῦ ὄραματος
 εἶπεν τὸ πνεῦμα· ἰδοὺ ἄνδρες τρεῖς ζητοῦσί σε·
 20 ἄλλὰ ἀναστάς κατάβηθι, καὶ πορεύου σὺν αὐ-
 21 τοῖς μηδὲν διακρινόμενος, ὅτι ἐγὼ ἀπέσταλκα
 22 αὐτούς. καταβάς δὲ Πέτρος πρὸς τοὺς ἄνδρας
 εἶπεν· ἰδοὺ ἐγὼ εἰμι ὃν ζητεῖτε· τίς ἢ αἰτία
 δι' ἣν πάρεστε; οἱ δὲ εἶπαν· Κορνήλιος ἑκα-
 τοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ φοβούμενος τὸν
 Θεόν, μαρτυρούμενός τε ὑπὸ ὄλου τοῦ ἔθρους
 τῶν Ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου ἁγίου
 μεταπέμψασθαί σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἀκοῦ-

12 τετραπ. + κ. τα θηρια CΨss 323* 431* 623^r L^r (E 69
 88s) | 15 inc. φωνησας δε παλιν D¹ | εκ δευτερου > 383
 g Amb Aug | 16 ευθυς] παλιν Ψss D 1611-1765 1891^r
 623 rel. egr syh*, > 1175 P⁴⁵ 307* d syr ar co | το
 σκευος] απαντα 1891s 1739 | 17 εαυτω + εγενετο D p |
 19 * ιδου] ηλθον syr | 18 επυθοντο BC | 19 τρεις] δυο B, > Ψ
 326 D 1611-257 536 440ss 917s 623 pl. 920 pl. L^r mp*
 syh* Amb Aug (ar) | ζητουντες BS 81 | 20 αναστα D*
 1838 vg sy ar bo | 21 inc. τοτε καταβας Ds syr | τ. ανδρ.]
 αυτους C* g ar, + απεσταλμενους απο (τ.) Κορνηλιου
 πρ. αυτον 69 H al. | ζητετε + κ. τι θελετε η D (syh) |
 22 ειπαν + πρ. αυτον D trl syr sa |

nia quadrupedia et serpentina terrae et volatilia caeli. Et facta est vox ad eum: Surge, 13 Petre, occide et manduca. Ait autem Petrus: 14 Absit Domine, quia numquam manducavi omne commune et immundum. Et vox iterum se- 15 cundo ad eum: Quod Deus purificavit, tu commune ne dixeris. Hoc autem factum est per 16 ter, et statim receptum est vas in caelum.

Et dum intra se haesitaret Petrus, quidnam 17 esset visio, quam vidisset, ecce viri, qui missi erant a Cornelio, inquirentes domum Simonis adstiterunt ad ianuam. Et cum vocassent, inter- 18 rogabant, si Simon, qui cognominatur Petrus, illic haberet hospitium. Petro autem cogitante 19 de visione, dixit Spiritus ei: Ecce viri tres quaerunt te. Surge itaque, descende et vade 20 cum eis nihil dubitans, quia ego misi illos. Descendens autem Petrus ad viros dixit: Ec- 21 ce ego sum, quem quaeritis; quae causa est, propter quam venistis? Qui dixerunt: Cor- 22 nelius centurio, vir iustus et timens Deum et testimonium habens ab universa gente Iudaeorum, responsum accepit ab angelo sancto accersire te in domum suam et audire

13 Petre + et GCF*sKV

14 omne > CFSUKB* g Amb

15 quod Amb Hier] quae *codd.* vl

~ ne commune CS^rThW c Ir Amb Hier Aug

20 itaque OB^e] + et *rel. pl.*

22 (29) arcessire Gss*ET^rR c e

23 verba abs te. Introducens ergo eos recepit
hospitio.

Sequenti autem die surgens profectus est
cum illis et quidam ex fratribus ab Ioppe co-
24 mitati sunt eum. Altera autem die introivit
Caesaream. Cornelius vero exspectabat illos con-
25 vocatis cognatis suis et necessariis amicis. Et
factum est, cum introisset Petrus, obuius venit
ei Cornelius et procidens ad pedes eius ado-
26 ravit. Petrus vero elevavit eum dicens: Surge,
27 et ego ipse homo sum. Et loquens cum illo
intravit et invenit multos, qui convenerant
28 ^ldixitque ad illos: Vos scitis quomodo abo-
minatum sit viro Iudaeo coniungi aut accedere
ad alienigenam; sed mihi ostendit Deus ne-
minem communem aut immundum dicere ho-
29 minem. Propter quod sine dubitatione veni ac-
cersitus. Interrogo ergo, quam ob causam ac-
30 cersistis me? Et Cornelius ait: A nudiusquarta
die usque ad hanc horam orans eram hora
nona in domo mea, et ecce vir stetit ante me
31 in veste candida ^let ait: Corneli, exaudita est

23 ergo W dm] igitur *rel.*

25 venit G^cCMTW c p^e] > *rel.*

adoravit + eum DSUOB^e d dm p t w

26 elevavit Sss e t] levavit *rel.*

28 sed CDIsTsThW c dm t Aug] *et *rel.*

29 accersisti FUB*W(Th) c d

30 quarta] quartana G*CADMO^eTh dm g

ad] in GssDIsTR*Th c dm e g p

25 Mt 8,8; L 5,8; Ap 19,10

28 G 2,12

σαι ῥήματα παρὰ σοῦ. εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐ- 23 11,12
τοὺς ἐξένισεν.

Τῇ δὲ ἐπαύριον ἀναστὰς ἐξῆλθεν σὺν αὐ-
τοῖς, καὶ τινες τῶν ἀδελφῶν τῶν ἀπὸ Ἰόππης
συνῆλθον αὐτῷ. τῇ δὲ ἐπαύριον εἰσῆλθεν εἰς 24
τὴν Καισάρειαν· ὁ δὲ Κορνήλιος ἦν προσδο-
κῶν αὐτούς, συγκαλεσάμενος τοὺς συγγενεῖς αὐ-
τοῦ καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους. Ὡς δὲ ἐγέ- 25
νετο τοῦ εἰσελθεῖν τὸν Πέτρον, συναντήσας
αὐτῷ ὁ Κορνήλιος πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας προσ-
εκύνησεν. ὁ δὲ Πέτρος ἤγειρεν αὐτὸν λέγων· 26 14,15
ἀνάστηθι· καὶ ἐγὼ αὐτὸς ἄνθρωπός εἰμι. καὶ 27 ^{Ap} 19,10
συνομιλῶν αὐτῷ εἰσῆλθεν, καὶ εὗρίσκει συνε-
ληλυθότας πολλούς, ἔφη τε πρὸς αὐτούς· ὑμεῖς 28
ἐπίστασθε ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ
κολλᾶσθαι ἢ προσέρχεσθαι ἄλλοφύλῳ· καί μοι ὁ
Θεὸς ἔδειξεν μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέ-
γειν ἄνθρωπον· διὸ καὶ ἀναντιρρήτως ἦλθον 29
μεταπεμφθεῖς. πυνθάνομαι οὖν· τίνι λόγῳ με-
πέμψασθέ με; καὶ ὁ Κορνήλιος ἔφη· ἀπὸ τε- 30
τάρτης ἡμέρας μέχρι ταύτης τῆς ὥρας ἡμῶν τὴν
ἐνάτην προσευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ ἰδοὺ
ἄνθρωπος ἔστη ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, καὶ 31

23 προσκαλεσαμ. E 440, εισαγαγων D lat(-g) trl syp | ουν] τοτε Ds 181, > 1829 syp ar bo | αναστας > Ψ 104s 383s 917s 1838s 920 pl. L^r | εξηλθ. + εις Καισαρειαν 33 623 | 24 προσδεχομενος αυτ. κ. ... φιλους περιεμεινεν D syh^m | 25 inc. προσεγγιζοντος δε του Π. εις τ. Κ. προδραμων εις τ. δουλων διεσαφησεν παραγεγονεναι αυτον· ο δε Κ. εκπηδησας κ. συν. D syh^m (g) | προσεκυνησ. + αυτον D* 181 pt w trl vg^l sa | 26 αναστηθι] τι ποιεις D, ρr. p w syh^m | ειμι + ως κ. συ D*s gpt w trl | 27 inc. κ. εισελθων τε κ. ευρεν D* | 28 υμεις + βελτιον D Aug^l | αλλοφυλω + ανδρι D^l syp sa | 29 μεταπεμφθ. + υφ υμων Ds 88s 623 p trl | 30 τεταρτ.] της τριτης D* | ταυτης τ.] της αρτι D | ημην + νηστευων κ. Ψsss 1175 D-536 440-491 L^r gt sa | ενατην + ωραν Ψsss 1175 1611-1891 522* 216s 917s 88* 623^r L^r | προσευχ. απο εκτης ωρας εως ενατης E | εναντιον 429s 1739s |

φησίν· Κορνήλιε, εισηκούσθη σου ἡ προσευχὴ
καὶ αἱ ἔλεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον
32 τοῦ Θεοῦ. πέμψον οὖν εἰς Ἰόππην καὶ μετα-
κάλεσαι Σίμωνα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος· οὗτος
ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος βυρσέως παρὰ θάλασ-
33 σαν. ἑξαυτῆς οὖν ἔπεμψα πρὸς σέ, σύ τε καλῶς
ἐποίησας παραγενόμενος. νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς
ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ πάρεσμεν ἀκοῦσαι πάντα τὰ
προσ τεταγμένα σοι ὑπὸ τοῦ Κυρίου.

Sap 6,8 34 Ἐπὶ
Sir 35,15
Dt 10,17
1 Sm 16,7
R 2,11 35 Ἐπὶ
J 9,31; 10,16
Ps 106,20: 36 Ἐπὶ
146,18
Is 52,7
Na 1,15
Mt 28,18
Mt 4,12-17 37 Ἐπὶ
Is 61,1 38 Ἐπὶ
Mt 3,16
Dt 21,22 39 Ἐπὶ
40 Ἐπὶ

31 ἐμνησθ.] ανεβησαν 2138s 614 913s 1838 | 32 θαλασσ.
BSA 81 P⁴⁵ 1831 431-623 1311 vg bo] + ος παραγενο-
μενος λαλήσει σοι rel. | 33 σε + παρακαλων ελθειν (σε)
πρ. ημας D p syh⁺ | εποιησ. + εν ταχει D | τ. θυ) σου
D* p i t p l vg syr sa | παρεσμεν] βουλομενοι D* g (t) t p l
syr | 35 εσται A 1522 | 36 τον+γαρ C* D¹ 1611 1518
614 p t syrh⁺ sa | ον > BS^cA 81 1611-614 1739 623 467
* lat ar co | 37 αρξαμενος B·A Ds 522 1739 181s H Ir]
-νον P⁴⁵.rel., + γαρ A D lat Ir | βαπτισμα] κηρυγμα B* |
38 ως, αυτον] ον D* v l syrh ar | ος] ως S* 33 383, ουτος
D v l, pr. syr co Ir | 39 ημεις+εσμεν 33ss 1611 pl. 206s
440ss 917s 88s 5s 489 rel. | ον+reiecerunt Iudaei syh⁺ |

oratio tua, et elemosynae tuae commemoratae sunt in conspectu Dei. Mitte ergo in Ioppen 32 et accersi Simonem; qui cognominatur Petrus; hic hospitatur in domo Simonis coriarii iuxta mare. Confestim ergo misi ad te, et tu bene 33 fecisti veniendo. Nunc ergo omnes nos in conspectu tuo adsumus audire omnia, quaecumque tibi praecepta sunt a Domino.

Aperiens autem Petrus os suum dixit: In 34 veritate comperi quia *non est personarum acceptor Deus*, sed in omni gente qui timet eum 35 et operatur iustitiam, acceptus est illi. *Verbum* 36 *misit* Deus filiis Israhel *annuntians pacem* per Iesum Christum; hic est omnium Dominus. Vos scitis quod factum est verbum per uni- 37 versam Iudaeam; incipiens enim a Galilaea post baptismum, quod praedicavit Iohannes, Iesum 38 a Nazareth, quomodo *unxit* eum *Deus Spiritu* sancto et virtute, qui pertransiit benefaciendo et sanando omnes oppressos a diabolo, quoniam Deus erat cum illo. Et nos testes sumus 39 omnium, quae fecit in regione Iudaeorum et Hierusalem, quem occiderunt *suspendentes in*

33 ergo¹ d dm] igitur *codd.* | 34 suum > G^{*}ITsV R^{*} d | 35 eum] Deum DU^{*} c g Hier | 36 Deus W dm] > *rel.* | 37 enim > D c g Hil | 39 et † in AKVs e p Ir

34 Dt 10,17; 1 Sm 16,7; R 2,11

35 J 9,31

36 Is 52,7; Na 2,1; Mt 28,18; E 2,17; 6,15

37 A 1,22; Mt 4,12-17

38 A 4,27; L 4,18; Is 61,1

39 A 1,8

40 *ligno*. Hunc Deus suscitavit tertia die et dedit
 41 eum manifestum fieri ¹non omni populo, sed
 testibus praeordinatis a Deo, nobis qui man-
 42 ducavimus et bibimus cum illo postquam re-
 surrexit a mortuis. Et praecepit nobis praedi-
 care populo et testificari quia ipse est, qui
 43 constitutus est a Deo iudex vivorum et mor-
 tuorum. Huic omnes prophetae testimonium
 perhibent remissionem peccatorum accipere per
 nomen eius omnes, qui credunt in eum.
 44 Adhuc loquente Petro verba haec, cecidit
 Spiritus sanctus super omnes, qui audiebant
 45 verbum. Et obstupuerunt ex circumcissione fi-
 deles, qui venerant cum Petro, quia et in na-
 46 tiones gratia Spiritus sancti effusa est. Audie-
 bant enim illos loquentes linguis et magnifi-
 47 cantes Deum. Tunc respondit Petrus: ¹Num-
 quid aquam quis prohibere potest, ut non bap-
 tizentur Ii, qui Spiritum sanctum acceperunt
 48 sicut et nos? Et iussit eos baptizari in nomi-
 ne Domini Iesu Christi. Tunc rogaverunt eum
 ut maneret apud eos aliquot diebus.

11,1-18 *Petri apologia*

II Audierunt autem apostoli et fratres, qui
 erant in Iudaea, quoniam et gentes receperunt
 2 verbum Dei. Cum autem ascendisset Petrus

41 praeord.] praedestinati T d e g t Ir (p)
 45 obstipuer. *codd. pl.* + qui erant CST d p Var
 48 ~ in nomine Iesu Chr. baptizari *codd.*
 apud eos DMTK^rW (I c g)] > *rel.*
 11,2 autem ascendisset M e] ~ asc. autem *rel.*
 Petrus + in GAssSssTh e

40 A 2,23; G 3,13|40s 1 C 15,4-7; A 1,3s; L 24,30.43;
 J 21,13 | 42 A 17,31; R 14,9s | 43 Is 33,24; 53,5s;
 Jr 31,34; Ez 34,16; Dn 9,24 | 46 A 2,4; 19,6; Mc 16,17|
 48 J 4,40

ἤγειρεν ἐν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ καὶ ἔδωκεν αὐτὸν 1 C 15,4-7
 ἐμφανῆ γενέσθαι, ὁὐ παντὶ τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρ- 41 J 14,19,22;
 τυσιν τοῖς προκεχειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, 15,27
 ἡμῖν, οἵτινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐ- 1,4
 τῷ μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· καὶ 42 17,31
 παρήγγειλεν ἡμῖν κηρύξαι τῷ λαῷ καὶ διαμαρ- R 14,9s
 τύρασθαι ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ ὠρισμένος ὑπὸ τοῦ 1P4,5; 2T4,1
 Θεοῦ κριτῆς ζώντων καὶ νεκρῶν. τούτῳ πάντες 43 Is33,24; 53,5s
 οἱ προφήται μαρτυροῦσιν, ἄφεςιν ἁμαρτιῶν Jr 31,34
 λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν πισ- Ez 34,16
 τεύοντα εἰς αὐτόν. Dn 9,24

Ἐτι λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα 44
 ἐπέπεσεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς
 ἀκούοντας τὸν λόγον. καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ περι- 45
 τομῆς πιστοὶ ὅσοι συνῆλθον τῷ Πέτρῳ, ὅτι καὶ
 ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκκέ-
 χυται· ἤκουον γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώσσαις 46 2,4; 19,6
 καὶ μεγαλυνόντων τὸν Θεόν. τότε ἀπεκρίθη Πέ- Mc 16,17
 τρος· μήτι τὸ ὕδωρ δύναται κωλύσαι τις τοῦ μὴ 47
 βαπτισθῆναι τούτους, οἵτινες τὸ πνεῦμα τὸ ἅγι-
 ον ἔλαβον ὡς καὶ ἡμεῖς; προσέταξεν δὲ αὐτοὺς 48
 ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ βαπτισθῆναι. J 4,40
 τότε ἠρώτησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς.

Ἦκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ 11
 οἱ ὄντες κατὰ τὴν Ἰουδαίαν ὅτι καὶ τὰ ἔθνη
 ἐδέξαντο τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. ὅτε δὲ ἀνέβη 2

40 μετα τ. τριτην ημερ. D* t | 41 αυτω + κ. συν(αν)εοτρα-
 φημεν D g p syh | νεκρ. + δι ημερων τεσσαρακονια E
 g t Ef (D sa), ~ p syh⁺ | 43 ονοματος] αιματος 307^s | 44 ε-
 πεσεν A 33 D 323 431 460 lat pl. | 45 οσοι] οι B lat(-g
 Rebapt) ar co | 46 ειπεν δε ο Π. D syp | 48 inc. τοτε 48 *
 προσεταξ. D p syp | αυτοις SA syp ar co | Iv Xu | τ.
 Kv 104 383s 917s al. 920 pl. L^r (81* D 1311 p vg¹ ai¹) |
 αυτον + πρ. αυτους D tpi syrh co Ef (88, g vg, ar) |
 11,1 inc. ακουστον δε εγενετο τ. αποστολοις κ. τ. αδελ-
 φοις εν τη Ιουδαια D syp | θυ + κ. ευλογησαν τ. θυ g p
 tpi vg¹ syh⁺ |

- 10,28; G 2,12; E 2,11 3 Πέτρος εἰς Ἱερουσαλήμ, διεκρίνοντο πρὸς αὐ-
 τὸν οἱ ἐκ περιτομῆς ἰ λέγοντες ὅτι εἰσήλθες πρὸς
 ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας καὶ συνέφαγες αὐ-
 τοῖς.
- 4 Ἀρξάμενος δὲ Πέτρος ἐξετίθετο αὐτοῖς καθε-
 10,9-48 5 ξῆς λέγων· Ἐγὼ ἤμην ἐν πόλει Ἰόππη προσευ-
 χόμενος, καὶ εἶδον ἐν ἑκστάσει ὄραμα, καταβαῖ-
 νον σκευός τι ὡς ὀθόνην μεγάλην τέσσαρσιν ἀρ-
 χαιῖς καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἦλθεν ἄχρι
 6 ἔμοῦ. εἰς ἣν ἀτενίσας κατενόουν, καὶ εἶδον τὰ
 τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἔρπετά
 7 καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. ἤκουσα δὲ καὶ φω-
 νῆς λεγούσης μοι· ἀναστάς, Πέτρε, θύσον καὶ
 8 φάγε. εἶπον δέ· μηδαμῶς, Κύριε, ὅτι κοινὸν ἦ
 ἀκάθαρτον οὐδέποτε εἰσήλθεν εἰς τὸ στόμα μου.
 9 ἀπεκρίθη δὲ ἐκ δευτέρου φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ·
 10 ἃ ὁ Θεὸς ἑκαθάρισεν σὺ μὴ κοίνου. τοῦτο δὲ ἐγέ-
 νετο ἐπὶ τρίς, καὶ ἀνεσπάσθη πάλιν ἅπαντα εἰς
 11 τὸν οὐρανόν. καὶ ἰδοὺ ἐξαυτῆς τρεῖς ἄνδρες ἐπέ-
 στησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐν ἣ ἤμεν, ἀπεσταλμένοι
 12 ἀπὸ Καισαρείας πρὸς με. εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμά μοι
 συνελθεῖν αὐτοῖς μηδὲν διακρίναντα. ἦλθον δὲ
 σὺν ἔμοι καὶ οἱ ἕξ ἀδελφοὶ οὗτοι, καὶ εἰσήλθομεν

2 *inc.* ο μεν ουν Π. δια ικανου χρονου ηθελησεν πορευθη-
 ναι εις Ιεροσολ. κ. προσφωνησας τ. αδελφ. κ. επιστηριξας
 αυτους πολυν λογον ποιουμενος δια τ. χωρων διδασκων
 αυτους ος κ. κατηντησεν αυτοις κ. απηγγειλεν αυτοις τ.
 χαριν τ. θυ. οι δε εκ περιτομης αδελφοι διεκριν. πρ. αυτ.
 D (p w tpi syh) | 3 εισηλθεν, συνεφαγεν B 33 81s P⁴⁵
 1611-614 522 431^a 623ss 467 226* L syph* ar¹] - ηλθες,
 φαγες rel. | 4 καθεξης > 383s 1838 L* bo | 7 και¹ > Ψ
 1175 D 1611^r 206 216s 917s 88s 623^r L^r sy ar | 8 οτι+
 παν 104s 383ss 917s 88s 489s 920^a L^r | κοινον + τι 913s
 1891 522 1758s 1739^a ar bo | 9 *inc.* εγενετο φωνη εκ τ.
 ουρανου πρ. με D¹ (syp) sa|δε+μοι Ψsss 1175 Ds 1611^r
 522^a 440ss 917s 623^r L^r syph ar sa | 11 ημεν BSA D¹
 255 2298 1898s 1873s 38 1 (d) dubl] ημην P⁴⁵ rel. |

* 12 ηλθεν διακριν. > P⁴⁵ D p syh |

Hierosolimam, disceptabant adversus illum, qui
erant ex circumcissione ¹dicentes: Quare in- 3
troisti ad viros praepotium habentes et man-
ducasti cum illis?

Incipiens autem Petrus exponebat illis or- 4
dinem dicens: Ego eram in civitate Ioppe 5
orans et vidi in excessu mentis visionem, de-
scendens vas quoddam velut linteum magnum
quattuor initiis summitti de caelo, et venit
usque ad me. In quod intuens considerabam 6
et vidi quadrupedia terrae et bestias et rep-
tilia et volatilia caeli. Audivi autem et vocem 7
dicentem mihi: Surge Petre, occide et man-
duca. Dixi autem: Nequaquam Domine, quia 8
commune aut immundum numquam introivit
in os meum. Respondit autem vox secundo de 9
caelo: Quae Deus mundavit, tu ne commune
dixeris. Hoc autem factum est per ter, et re- 10
cepta sunt omnia rursus in caelum. Et ecce 11
viri tres confestim adstiterunt in domo, in qua
eram, missi a Caesarea ad me. Dixit autem 12
Spiritus mihi ut irem cum illis nihil haesi-
tans. Venerunt autem mecum et sex fratres
isti, et ingressi sumus in domum viri. Narra- 13

5 mentis † meae T

6 quod] quo CAITKB*s p^c

9 ~ commune ne CAIT g p

10 omnia rursus C] ~ rurs. omnia *rel.*

11 ~ confestim tres viri *codd.*

eram] *eramus DI

12 et¹ > FSU^cTs g

vit autem nobis, quomodo vidisset angelum
 in domo sua stantem et dicentem sibi: Mitte
 in Ioppen et accersi Simonem, qui cognomi-
 14 natur Petrus, ¹qui loquetur tibi verba, in qui-
 15 bus salvus eris tu et universa domus tua. Cum
 autem coepissem loqui, cecidit Spiritus sanctus
 16 super eos, sicut et in nos in initio. Recordatus
 sum autem verbi Domini, sicut dicebat: Iohan-
 nes quidem baptizavit aqua, vos autem bap-
 17 zabimini Spiritu sancto. Si ergo eandem gra-
 tiam dedit illis Deus sicut et nobis, qui cre-
 didimus in Dominum Iesum Christum, ego
 18 quis eram, qui possem prohibere Deum? His
 auditis, tacuerunt et glorificaverunt Deum di-
 centes: Ergo et gentibus paenitentiam dedit
 Deus ad vitam.

11,19-30 *Ecclesia Antiochena, Barnabas
et Saulus*

19 Et illi quidem, qui dispersi fuerant a tri-
 bulatione, quae facta fuerat sub Stephano, per-
 ambulaverunt usque Phoenicem et Cyprum
 et Antiochiam nemini loquentes verbum nisi
 20 solis Iudaeis. Erant autem quidam ex eis viri
 Cyprii et Cyrenaei, qui cum introissent An-
 tiochiam, loquebantur et ad Graecos, annun-
 21 tiantes Dominum Iesum. Et erat manus Do-
 mini cum eis, multusque numerus credentium
 22 conversus est ad Dominum. Pervenit autem

15 cecidit S^cUBRW c d dm e g Aug] decidit *rel.*

17 credimus G^cCDSU*Ts p*

possem] possim DMO*KssThW d g

18 ~ Deus paenit ad vitam dedit *codd.*

20 et² > G^cFsSsKBW c d e g

εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός. ἀπήγγειλεν δὲ ἡμῖν πῶς 13
 εἶδεν τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ σταθέντα καὶ
 εἰπόντα· ἀπόστειλον εἰς Ἰόππην καὶ μετάπεμψαι
 Σίμωνα τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον, ὃς λαλήσει 14
 ῥήματα πρὸς σέ, ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶ-
 κός σου. ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν ἐπέπεσεν 15
 τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτοὺς ὡς περ καὶ ἐφ'
 ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. ἐμνήσθη δὲ τοῦ ῥήματος τοῦ Κυ- 16 1,5
 ρίου, ὡς ἔλεγεν· Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι,
 ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ. εἰ 17
 οὖν τὴν ἴσην δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς ὡς
 καὶ ἡμῖν, πιστεύσασι ἐπὶ τὸν Κύριον Ἰησοῦν
 Χριστόν, ἐγὼ τίς ἤμην δυνατὸς κωλύσαι τὸν
 Θεόν; ἀκούσαντες δὲ ταῦτα ἠσύχασαν, καὶ ἐδό- 18 14,27
 ξασαν τὸν Θεὸν λέγοντες· ἄρα καὶ τοῖς ἔθνεσιν
 ὁ Θεὸς τὴν μετάνοιαν εἰς ζωὴν ἔδωκεν.

Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως 19 8,1.4
 τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ διῆλθον ἕως Φοι-
 νίκης καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας, μηδενὶ λα-
 λοῦντες τὸν λόγον εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις. ἦσαν 20
 δὲ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρη-
 ναῖοι, οἵτινες ἐλθόντες εἰς Ἀντιόχειαν ἐλάλουν
 καὶ πρὸς τοὺς Ἕλληνας, εὐαγγελιζόμενοι τὸν
 Κύριον Ἰησοῦν. καὶ ἦν χεὶρ Κυρίου μετ' αὐ- 21 2,47
 τῶν, πολὺς τε ἀριθμὸς ὁ πιστεύσας ἐπέστρεψεν
 ἐπὶ τὸν Κύριον. Ἠκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ 22

13 ἀγγελ. + τ. θυ 1765 1891ss 536* | εἰποντα BSA 81 547
 bo] + αυτω rel. | αποστειλ.] πεμψον B | Ιοππ. + ανδρας
 Ψss E 1611^r 536 323^s 917^s 88^s 623-1522 pl. L^r syh | 17 ο
 θς > D Rebart Aug | θν + του μη δουναι αυτοις πνα αγ.
 πιστευσασιν επ αυτω D 467 p tpl syh⁺ Aug | 18 εδοξαζον
 Ass 326 E 206 323 917^s 88^s 623ss 920* ar | 19 Στεφανου
 Ass E 1898^s 623^s (D) | μονοις D 1518 614 1739 lat |
 20 εισελθοντ. 326 1611-614 913 1831^s 917^s 88 927* 920^s
 241* L^r lat pl. syr ar | Ἕλληνας S^oA D* 1611* Eus verss.]
 -ιστας rel. | Ιν + Χν D 1831 460^s w | 21 αυτων + του
 ιασθαι αυτους 913^s 1891ss 536* 1522 |

- 4.36 ὡτα τῆς ἐκκλησίας τῆς οὔσης ἐν Ἱερουσαλῆμ
 13.43 23 περὶ αὐτῶν, καὶ ἐξαπέστειλαν Βαρνάβαν ἕως Ἀν-
 6.5 24 τιοχείας· ὃς παραγενόμενος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν
 5.14 τὴν τοῦ Θεοῦ ἐχάρη, καὶ παρεκάλει πάντας τῇ προ-
 9,30 25 θέσει τῆς καρδίας προσμένειν τῷ Κυρίῳ, ὅτι ἦν
 G 2,11 26 ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης πνεύματος ἁγίου καὶ
 πίστεως. καὶ προσετέθη ὄχλος ἰκανὸς τῷ Κυρίῳ.
 1 P 4,16 Ἐξῆλθεν δὲ εἰς Ταρσὸν ἀναζητῆσαι Σαῦλον, καὶ
 13 1: 15,32 27 εὗρόν ἤγαγεν εἰς Ἀντιόχειαν. ἐγένετο δὲ αὐτοῖς
 21,10 28 καὶ ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ
 καὶ διδάξαι ὄχλον ἰκανόν, χρηματίσαι τε πρώ-
 τως ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς Χριστιανούς.
 Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατῆλθον ἀπὸ
 21,10 28 Ἱεροσολύμων προφῆται εἰς Ἀντιόχειαν· ἀνα-
 στας δὲ εἰς ἕξ αὐτῶν ὀνόματι Ἀγαβὸς ἐσήμα-
 νεν διὰ τοῦ πνεύματος λιμὸν μεγάλην μέλλειν
 ἔσεσθαι ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην, ἣτις ἐγένετο
 G 2,10 29 ἐπὶ Κλαυδίου. τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς εὐπο-
 ρεῖτό τις, ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν
 πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελ-
 12.25 30 φροῖς· ὃ καὶ ἐποίησαν ἀποστείλαντες πρὸς τοὺς
 πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς Βαρνάβα καὶ Σαύλου.

22 ουσης > A 33s D 383s 913ss 1891^r 917s 1838s 920 pl.
 rel. | Ἱερουσ. + τα E 623 489 X^o | Βαρναβ. BSA 81 1891
 1739 trl vg syr ar bo] + διελθεῖν rel.) 23 την² BSA 927]
 > rel. | προσμεν. + εν BΨ lat syh ar co | 24 τω Kω] > B* |
 25s ακουσας δε οτι Σ. εστιν εις Ταρ. εξηλθ. αναζητων
 αυτον. κ. ως συντυχον παρεκαλεσεν ελθειν εις Α. οιτινες
 παραγενομενοι ενιαυτον ολον συνεχυθησαν οχλον ικανον.
 κ. τοτε πρωτον εχηματισεν εν Α. οι μαθηται χριστιανοι
 * D*¹ (d g p syh^m) | 26 ολον > E sa X^o | πρωτως BS D^c
 2138^a 2147ss 216s 1829^s 38] -τον rel. | χρηστ. S* 440 |
 * 28 inc. ην δε πολλη αγαλλιασις συνεστραμμενων δε ημων
 εφη εις ... σημαινων D p w Aug | εσημαιν. B lat(-g) | με-
 γαν, οστις Ψss (D*) 1518-257 522^a 440^a 431^a 5^r L^r | ητις
 + και Ψ^r 104s E 2138-913 522^a 216s 917ss 431^a 5^r L^r |
 Κλαυδ. + καισαρος Ψ 104 1175 E 1611^r 522^r 917s 88^a
 623^r L^r sy | 29 οι μαθηται, ευπορουντο D p (syr co) |
 ωρισεν A 209^a |

sermo ad aures ecclesiae, quae erat Hierosoly-
 mis super istis, et miserunt Barnabam usque
 ad Antiochiam. Qui cum pervenisset et vidis- 23
 set gratiam Dei, gavisus est et hortabatur
 omnes in proposito cordis permanere in Do-
 mino, quia erat vir bonus et plenus Spiritu 24
 sancto et fide. Et apposita est multa turba
 Domino. Profectus est autem Barnabas Tarsum, 25
 ut quaereret Saulum, quem cum invenisset, 26
 perduxit Antiochiam. Et annum totum conver-
 sati sunt ibi in Ecclesia et docuerunt turbam
 multam, ita ut cognominarentur primum An-
 tiochiae discipuli Christiani.

In his autem diebus supervenerunt ab Hie- 27
 rosolymis prophetae Antiochiam, et surgens 28
 unus ex eis nomine Agabus significabat per
 spiritum famem magnam futuram in universo
 orbe terrarum, quae facta est sub Claudio. Dis- 29
 cipuli autem, prout quis habebat, proposue-
 runt singuli in ministerium mittere habitanti-
 bus in Iudaea fratribus. Quod et fecerunt mit- 30
 tentes ad seniores per manus Barnabae et Sauli.

22 Barnaban *codd.*

ad² DMRW dm p^o] > *rel.*

23 in^t G^oR g p^o] > *rel.*

24 ~ turba multa *codd.*

25 Barnabas A^oO e tpl] > *rel.*

Saulum + audiens autem quod ibi esset exiit quae-
 rere eum R g (p)

26 ibi > *codd.*

28 Claudio + caesare GR e p tpl Aug

29 singuli GCT d g] > *rel.*

23 A 13,43 | 24 A 6,5; 5,14

25 A 9,30

26 G 2,11; A 26,28; 1 P 4,16

27 A 13,1 | 28 A 21,10

29 G 2,10; R 15,27; 1 C 16,2; 2 C 8,12

30 A 12,25

12,1-25 *Iacobi martyrium, Petri liberatio*

- 12 Eodem autem tempore misit Herodes rex
 2 manus, ut affligeret quosdam de ecclesia. Oc-
 cidit autem Iacobum fratrem Iohannis gladio.
 3 Videns autem quia placeret Iudaeis, apposuit
 ut apprehenderet et Petrum. Erant autem dies
 4 azymorum. Quem cum apprehendisset, misit
 in carcerem, tradens quattuor quaternionibus
 militum custodiendum volens post Pascha pro-
 5 ducere eum populo. Et Petrus quidem serva-
 batur in carcere. Oratio autem fiebat sine in-
 termissione ab ecclesia ad Deum pro eo.
 6 Cum autem producturus eum esset Hero-
 des, in ipsa nocte erat Petrus dormiens inter
 duos milites vinctus catenis duabus, et cus-
 7 todes ante ostium custodiebant carcerem. Et
 ecce angelus Domini adstitit, et lumen refulsit
 in habitaculo, percussoque latere Petri, exci-
 tavit eum dicens: Surge velociter. Et cecide-
 8 runt catenae de manibus eius. Dixit autem an-
 gelus ad eum: Praecingere et calcea te caligas
 tuas. Et fecit sic. Et dixit illi: Circumda tibi
 9 vestimentum tuum et sequere me. Et exiens
 sequebatur eum et nesciebat quia verum est

3 ut apprehend. KsW (g Lcf)] adprehendere *rel.*
 4 tradens] tradensque A^cFMssKsRW c p
 custodiendum BR*W c dm g p Lcf (Ss)] custodire
 eum *rel.*

7 habitaculo + carceris SR p^o tpi
 excitavit FKssW^e] suscitavit *rel.*

8 calcia *codd.*
 galliculas CAO (Beda)
 9 eum > GsFsTsB d p

1 A 4,3 | 2 Mt 20,22s | 3 A 24,27; 25,9 | 4-10 A 5,18-23 |
 5 Ja 5,16 | 7 A 5,19; 3 Rg 19,5 | 9 A 10,17

Κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς τὰς χεῖρας κακῶσαι τινὰς τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας. ἀνεῖλεν δὲ Ἰάκωβον τὸν 2 ἀδελφὸν Ἰωάννου μαχαίρη. ἰδὼν δὲ ὅτι ἀρεσ- 3 τὸν ἔστιν τοῖς Ἰουδαίοις προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον, ἦσαν δὲ ἡμέραι τῶν ἀζύμων· ὃν 4 καὶ πιάσας ἔθετο εἰς φυλακὴν, παραδοὺς τέσσαρσιν τετραδίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτόν, βουλόμενος μετὰ τὸ πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ. ὁ μὲν οὖν Πέτρος ἔτηρεῖτο ἐν τῇ φυ- 5 J^a 5.16 λακῇ· προσειχὴ δὲ ἦν ἐκτενῶς γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν Θεὸν περὶ αὐτοῦ. Ὅτε 6 5.22^s δὲ ἤμελλεν προαγαγεῖν αὐτόν ὁ Ἡρώδης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν ὁ Πέτρος κοιμώμενος μεταξύ δύο στρατιωτῶν δεδεμένος ἀλύσειν δυοῖν, φύλακές τε πρὸ τῆς θύρας ἐτήρουν τὴν φυλακὴν. καὶ ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου ἐπέστη, καὶ φῶς ἔλαμ- 7 5.10 ψεν ἐν τῷ οἰκήματι. πατάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου ἤγειρεν αὐτόν λέγων· ἀνάστα ἐν τάχει. καὶ ἐξέπεσαν αὐτοῦ αἱ ἀλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν. εἶπεν δὲ ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν· ζῶ- 8 σαι καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου. ἐποίησεν δὲ οὕτως. καὶ λέγει αὐτῷ· περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου καὶ ἀκολούθει μοι. καὶ ἐξελθὼν ἤκολούθει, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ἀληθὲς ἔστιν τὸ γινό-

1 εκκλησ. + εν τη Ιουδαια D p w trl syh⁺ | 3 Ιουδαιοις + η επιχειρησις αυτου επι τ. πιστους D p syh^m | δε²+αι CA 33ss Ds 614 2147^s 206^s 216s 917 431^s 1873^s 920ss 808^r L^r | 4 ον και] τουτον D g bo Lcf | αυτον¹>D¹ g p | * αγαγειν As 915 1838 460 | 5 φυλακη + a cohorte regis p ros syh⁺ | εκτενωσ BSA* 33 440s lat(-p) Lcf] -νης rei., πολλη δε προσευχη ην εν εκτενεια D | πρ. τ. θν > B | 6 προσαγαγ. BSΨs 323s 5 | προς τη θυρα A | 7 επεστη + τω Πετρω D p syh⁺ sa | εν τω οικηματι] επ αυτου 1611ss | παταξας] νυξας D g Lcf | 8 περιζωσαι Ψ 326 E 1611^s 2147^s 917s 1873-218 L^r p |

- μενον δια τοῦ ἀγγέλου, ἐδόκει δὲ ὄραμα βλέ-
 10 πειν. διελθόντες δὲ πρώτην φυλακὴν καὶ δευ-
 τέραν ἦλθον ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν τὴν
 φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν, ἣτις αὐτομάτῃ ἠνοιγή-
 αὐτοῖς, καὶ ἐξελθόντες προῆλθον ῥύμην μίαν,
 καὶ εὐθέως ἀπέστη ὁ ἄγγελος ἀπ' αὐτοῦ.
 11 Καὶ ὁ Πέτρος ἐν ἑαυτῷ γενόμενος εἶπεν·
 νῦν οἶδα ἀληθῶς ὅτι ἐξαπέστειλεν ὁ Κύριος
 τὸν ἄγγελον αὐτοῦ καὶ ἐξείλατό με ἐκ χειρὸς
 Ἡρώδου καὶ πάσης τῆς προσδοκίας τοῦ λαοῦ
 12 τῶν Ἰουδαίων. συνιδῶν τε ἦλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν
 τῆς Μαρίας τῆς μητρὸς Ἰωάννου τοῦ ἐπικαλου-
 μένου Μάρκου, οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι
 13 καὶ προσευχόμενοι. κρούσαντος δὲ αὐτοῦ τὴν
 θύραν τοῦ πυλῶνος προσῆλθεν παιδίσκη ὑπ-
 14 ακοῦσαι ὀνόματι Ῥόδη, καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φων-
 ῆν τοῦ Πέτρου ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ ἠνοιξεν τὸν
 πυλῶνα, εἰσδραμοῦσα δὲ ἀπήγγειλεν ἐστάναι
 15 τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶνος. οἱ δὲ πρὸς αὐ-
 τὴν εἶπαν· μαίνη. ἡ δὲ διῆχυρίζετο οὕτως
 16 ἔχειν. οἱ δὲ ἔλεγον· ὁ ἄγγελός ἐστιν αὐτοῦ. ὁ
 δὲ Πέτρος ἐπέμενε κρούων ἀνοιξαντες δὲ εἰ-
 17 δον αὐτὸν καὶ ἐξέστησαν. κατασείσας δὲ αὐ-
 τοῖς τῇ χειρὶ σιγᾶν διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ὁ
 Κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς φυλάκῃς, εἰπέν

13,5.13; 12
12,25; 15,37

26,24

13,16

9 δια] υπο A 1758 1831 257 917-181 1838 337 H syh^m
 ar | δε] γαρ D 307* 209 g r tpi syr ar sa | 10 τ. φερ.
 -πολιν > I. syr | εξελθ. + κατεβησαν τ. ζ' βαθμους κ.
 D (p) | προσηλθ. D 209 L | 11 *inc.* τότε Πετρ. 1611 p
 syh^m | Ks] θς 1891-1758 1739s 431* p | εξειλ.] ερρυσατο
 1898-915 1827 1311 | 12 της¹ B-A 326s D 1898 1837] >
 * rel. | 13 αυτου] του Πετρου Ψ 104 E 1611* 1891* (-323)
 917s 623 pl. rel. syh bo | τ. πυλων.> D 1838 | προσηλθεν
 B^cS 209* p r tpi vg | 15 ελεγον + προς αυτην τυχον D
 syr (sa) | 16 Πετρ.> D p | επεμεν.] non cessabat sa |
 εξανοιξ. δε κ. ιδοντες αυτον D | 17 σιγαν] ινα σιγ(ασ)ωσιν
 εισηλθεν κ. δ. D p r tpi syrh⁺ | διηγησ. + αυτοις BΨ
 104 D-257 536 323ss 917-88 1829-436 808* L^r |

quod fiebat per angelum; existimabat autem
 se visum videre. Transeuntes autem primam 10
 et secundam custodiam venerunt ad portam
 ferream, quae ducit ad civitatem, quae ultro
 aperta est eis. Et exeuntes processerunt vicum
 unum, et continuo discessit angelus ab eo.
 Et Petrus ad se reversus dixit: Nunc scio 11
 vere quia misit Dominus angelum suum et
 eripuit me de manu Herodis et de omni ex-
 spectatione plebis Iudaeorum.

Consideransque venit ad domum Mariae, 12
 matris Iohannis, qui cognominatus est Marcus,
 ubi erant multi congregati et orantes. Pul- 13
 sante autem eo ostium ianuae, processit puella
 ad audiendum nomine Rhode. Et ut cognovit 14
 vocem Petri, prae gaudio non aperuit ianuam,
 sed intro currens nuntiavit stare Petrum ante
 ianuam. At illi dixerunt ad eam: Insanis. Illa 15
 autem affirmabat sic se habere. Illi autem di-
 cebant: Angelus eius est. Petrus autem per- 16
 severabat pulsans. Cum autem aperuissent, vi-
 derunt eum et obstupuerunt. Adnuens autem 17
 eis manu ut tacerent narravit quomodo Do-
 minus eduxisset eum de carcere dixitque: Nun-

9 existimabat C dm g] aestimabat *rel.*

autem] enim D*Ts d g p

11 de² > DW d

13 audiendum] videndum FSsKssW c

16 aperuissent + ostium UK^r c

17 enarravit GsFUssTh d dm e p

12 A 12,25; 13,5,13; 15,37; C 4,10; Phm 24; 2 T 4,11;
 1 P 5,13

15 A 26,24

tiate Iacobo et fratribus haec. Et egressus abiit in alium locum.

- 18 Facta autem die, erat non parva turbatio inter milites, quidnam factum esset de Petro.
- 19 Herodes autem cum requisisset eum et non invenisset, inquisitione facta de custodibus, iussit eos duci descendensque a Iudaea in Caesarem ibi commoratus est. Erat autem iratus Tyriis et Sidoniis. At illi unanimes venerunt ad eum et, persuaso Blasto, qui erat super cubiculum regis, postulabant pacem, eo quod
- 20 alerentur regiones eorum ab illo. Statuto autem die Herodes vestitus veste regia sedit pro tribunali et contionabatur ad eos. Populus autem adclamabat: Dei voces et non hominis.
- 21 Confestim autem percussit eum angelus Domini, eo quod non dedisset honorem Deo, et consumptus a vermibus exspiravit.
- 22 Verbum autem Domini crescebat et multiplicabatur. Barnabas autem et Saulus reversi sunt ab Hierosolymis, expleto ministerio, adsumpto Iohanne, qui cognominatus est Marcus.

18 ~ de Petro factum esset *codd. pl.*, Petrus factus esset de p* Lcf, † aut quomodo exisset Th p^e tpi

21 autem > AsSsTh

22 adclamabat] clamabant AM* dm g Lcf

18 A 5,21s

20 3 Rg 5,11; Ez 27,17

21 Sir 11,4

22 Ez 28,2

23 Dn 5,20

24 A 6,7

25 A 11,29; 12,12

τε· ἀπαγγείλατε Ἰακώβῳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα. καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον.

Γενομένης δὲ ἡμέρας ἦν ταραχος οὐκ ὀλίγη ἐν τοῖς στρατιώταις, τί ἄρα ὁ Πέτρος ἐγένετο. Ἡρώδης δὲ ἐπιζητήσας αὐτὸν καὶ μὴ εὐρών, ἀνακρίνας τοὺς ῥύλακας ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι, καὶ κατελθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς Καίσαρειαν διέτριβεν. ἴην δὲ θυμομαχῶν Τυρρίοις καὶ Σιδωνίοις· ὁμοθυμαδὸν δὲ παρῆσαν πρὸς αὐτόν, καὶ πείσαντες Βλάστον τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως ἤτοῦντο εἰρήνην, διὰ τὸ τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς. τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ὁ Ἡρώδης ἐνδυσάμενος ἐσθῆτα βασιλικὴν καὶ καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς. ὁ δὲ δῆμος ἐπεφώνει· Θεοῦ φωνὴ καὶ οὐκ ἀνθρώπου. παραχρῆμα δὲ ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγγελος Κυρίου ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκεν τὴν δόξαν τῷ Ἡεῶ, καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος ἐξέψυξεν.

Ὁ δὲ λόγος τοῦ Θεοῦ ἠϋξάνεν καὶ ἐπληθύνετο. Βαρνάβας δὲ καὶ Σαῦλος ὑπέστρεψαν ἐξ Ἰερουσαλήμ, πληρώσαντες τὴν διακονίαν, συμπαραλαβόντες Ἰωάννην τὸν ἐπικληθέντα Μάρκον.

18 ουκ ολιγ.] μεγας 1175 431* syp ar sa, > D g p Lcf |
 19 απαχθην.] αποκτανθην. 1) 1* syph ar bo Ef (sa) | Καισαρ. + εκει lat tpi ar co | διετριψεν A g vg | 20 δε+(ο) Ηρωδης Ψ 1175 E-1874 88* 623^r L^r syh ar | οι δε ομοθυμαδ. D syh^m ar sa, + εξ αμφοτερων τ. πολεων D (614) 808 syh⁺ | χωραν] πολιν 33 E | 21 ο> 1765 1891 88 | και > BS 1175s 1898s | 22 inc. καταλλαγεντος δε αυτου τ. Τυριοις D (syh⁺, p) | φωναι D* lat syp Lcf | ανθρωπων S* syp | 23 και + καταβας α το τ. βηματος γενομ. σκωλ. επι ζων κ. ουτως εξεψ. D (Ef) 24 θυ] Κυ B vg | 25 Σαυλ. 25 * + ος επεκληθη Παυλος (A 13,9) 614 p syh⁺ | εξ A 33 913s 1891-429 1739 1838 547 1319ss lat syph* ar co] εις rel. syh^m | Ιερ. + εις Αντιοχειαν 104 E 913s 1891-1758 1739* 1838 p tpi syp sa | επικληθεντα S 104 1175 D 1831 1739* 431 al. 1838 pl. 920 pl L^r] επικαλουμενον rel. | Μαρ. + et Lucam Cyren. (13,1) Ef |

- 11,27 13 Ἦσαν δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὖσαν ἐκ-
κκλησίαν προφῆται καὶ διδάσκαλοι ὃ τε Βαρνά-
βας καὶ Συμεὼν ὁ καλούμενος Νίγερ, καὶ Λού-
κιος ὁ Κυρηναῖος, Μαναὴν τε Ἡρώδου τοῦ τε-
10,19 2 τραάρχου σύντροφος καὶ Σαῦλος. Λειτουργούν-
των δὲ αὐτῶν τῷ Κυρίῳ καὶ νηστευόντων εἶπεν
9 15 τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· ἀφορίσαιτε δὴ μοι τὸν Βαρ-
νάβαν καὶ Σαῦλον εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι
14,23; 6,6 3 αὐτούς. τότε νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι
1 T 4,14; 5,22 καὶ ἐπιθέντες τὰς χεῖρας αὐτοῖς ἀπέλυσαν.
15,30 4 Αὐτοὶ μὲν οὖν ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου
πνεύματος κατήλθον εἰς Σελεύκειαν, ἐκεῖθεν τε
12,12,25 5 ἀπέπλευσαν εἰς Κύπρον, καὶ γενόμενοι ἐν Σα-
λαμῖνι κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἐν
ταῖς συναγωγαῖς τῶν Ἰουδαίων· εἶχον δὲ καὶ
6 Ἰωάννην ὑπηρέτην. Διελθόντες δὲ ὅλην τὴν
νῆσον ἄχρι Πάφου εὗρον ἄνδρα τινὰ μάγον
ψευδοπροφήτην Ἰουδαῖον, ᾧ ὄνομα Βαριη-
7 σοῦς, ὃς ἦν σὺν τῷ ἀνθιπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ,
ἀνδρὶ συνετῷ. οὗτος προσκαλεσάμενος Βαρ-
νάβαν καὶ Σαῦλον ἐπεζήτησεν ἀκοῦσαι τὸν λό-
2 T 3,8 8 γον τοῦ Θεοῦ. ἀνθίστατο δὲ αὐτοῖς Ἐλύμας ὁ

1 δε + τινες Ψ E-255 536 440ss 917s 88^a 623^a 920 pl. L^a syh ar | ο τε] εν οις D* p trl vg | επικαλουμ. D 2147 440 431^a | 3 προσευξαμ.+παντες D | 4 αυτοι] ουτοι Ψsss D-257 536s 917-1898 88s 623^r L^r | κατηλθ.] καταβαντες δε D¹ | 5 κατηγγειλαν D 1838 460s (81 al. L) | θυ] Κυ D¹ 623 g syp Lcf | ειχον δε] εχοντες μεθ εαυτων E bo | υπηρετουντα αυτοις D 614 p syrh^m sa, εις διακονιαν E (trl vg) | 6 inc. κ. περιελθοντων δε αυτων D* syp (ar) | ολην> Ψ 104 1518 383ss 536 440s 917s 88s 920 pl. L^r sa | ευρον + εκει C 1175 440 181 431^a 467 ar | ανδρα> 104 1518 383ss 255 206 440s 917s 88s 920 pl. L^r | ονοματι καλουμενον D, Βαριησουν A 104s 81 D 1611ss 614 206 216 917 623ss al. 1835s al. syh^m, -σου S 181 460 242 vg ar bo, -iesuban Lcf, barsuma syp Ef | Βαρ. + ο μεθερ- μνηνευεται Ελυμας E (paratus gw Lcf) | 8 Ελυμ.] Ετοι- μας D* Lcf |

13,1-14,27 *Primum iter Pauli*

Erant autem in ecclesia, quae erat Antio- 13
 chiae, prophetae et doctores, in quibus Bar-
 nabas et Simon, qui vocabatur Niger, et Lu-
 cius Cyrenensis et Manahen, qui erat Herodis
 retrarchae collactaneus, et Saulus. Ministran- 2
 tibus autem illis Domino et ieiunantibus dixit
 illis, Spiritus sanctus: Segregate mihi Saulum
 et Barnabam in opus, ad quod adsumpsi eos.
 Tunc ieiunantes et orantes imponentesque eis 3
 manus dimiserunt illos.

13,4-12 *In Cypro insula*

Et ipsi quidem missi a Spiritu sancto abie- 4
 runt Seleuciam et inde navigaverunt Cyprum.
 Et cum venissent Salaminam, praedicabant 5
 verbum Dei in synagogis Iudaeorum. Habe-
 bant autem et Iohannem in ministerio. Et cum 6
 perambulassent universam insulam usque Pa-
 phum, invenerunt quendam virum magum pseu-
 doprophetam Iudaeum, cui nomen erat Bar-
 iesu, qui erat cum proconsule Sergio Paulo 7
 viro prudente. Hic, accersitis Barnaba et Saulo,
 desiderabat audire verbum Dei. Resistebat au- 8

1 *Symeon *codd. pl. c d e g tpl*2 illis² ThW c dm (e Var)] > *rel.*segreg. AMOKVW c dm g m p Lcf] separate *rel.*ad D dm Lcf Hier] > *rel. pl.*5 Salaminam e p^e tpl (CTW)] -mina *rel.*

6 usque + ad DSsKss d

magum] magnum G*DSU*Kss p*, > g Lcf

Barieu G^eMS^eUW c dm p^e (Hier)7 *Saulo GOU dm p (d e g Lcf)] Paulo *rel.*

tem illis Elymas magus, sic enim interpretatur
 nomen eius, quaerens avertere proconsulem a
 9 fide. Saulus autem, qui et Paulus, repletus
 10 Spiritu sancto intuens in eum ¹dixit: O plene
 omni dolo et omni fallacia, fili diaboli, inimice
 omnis iustitiae, non desinis subvertere *vias*
 11 *Domini rectas?* Et nunc ecce manus Domini
 super te, et eris caecus non videns solem us-
 que ad tempus. Et confestim cecidit in eum
 caligo et tenebrae, et circuiens quaerebat qui
 12 ei manum daret. Tunc proconsul cum vidisset
 factum, credidit admirans super doctrina Do-
 mini.

13,13-52 *Antiochiae Pisidiae*

13 Et cum a Papho navigassent Paulus et
 qui cum eo erant, venerunt Pergen Pamphy-
 liae. Iohannes autem discedens ab eis reversus
 14 est Hierosolymam. Illi vero pertranseuntes Per-
 gen venerunt Antiochiam Pisidiae et ingressi
 15 synagogam die sabbatorum sederunt. Post lec-
 tionem autem legis et prophetarum miserunt
 principes synagogae ad eos dicentes: Viri fra-
 tres, si quis est in vobis sermo exhortationis
 ad plebem dicite.
 16 Surgens autem Paulus et manu silentium
 indicens ait: Viri Israhelitae et qui timetis Deum,
 17 audite: Deus plebis Israhel elegit patres nostros

12 doctrina GDM^cVThW c d dm e g p Lcf] -nam
rel.

13 erant CA^cDMTO^{*}RW c dm p] > *rel.*

14 Pergen] a Perge(n) CT d e

17 plebis + huius d e g

10 Os 14,10

11 A 9,8s; J 9,39

13 A 12,12.25; 15,38

15 A 15,21 (Hb 13,22)

17 Is 1,2; Ex 6,1.6; 12,37; Nu 14,34; Dt 1,31

μάγος, οὕτως γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ ὄνομα
 αὐτοῦ, ζητῶν διαστρέψαι τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ
 τῆς πίστεως. Σαῦλος δέ, ὁ καὶ Παῦλος, πλησ- 9
 θείς πνεύματος ἁγίου ἀτενίσας εἰς αὐτὸν¹ εἶπεν· 10
 ὦ πλήρης παντὸς δόλου καὶ πάσης ῥαδιουργίας,
 υἱὲ διαβόλου, ἐχθρὸς πάσης δικαιοσύνης, οὐ παύ-
 ση διαστρέφων τὰς δόδους τοῦ Κυρίου τὰς εὐ- Os 14,9
 θείας; καὶ νῦν ἰδοὺ χεὶρ Κυρίου ἐπὶ σέ, καὶ 11 9.8: J 9,30
 ἔσῃ τυφλὸς μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ.
 παραχρῆμα δὲ ἔπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἀγλὺς καὶ σκό-
 τος, καὶ περιάγων ἐζήτει χειραγωγούς. τότε 12
 ἰδὼν ὁ ἀνθύπατος τὸ γεγονός ἐπίστευσεν, ἐκ-
 πλησσομένος ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ Κυρίου.

Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ Παῦ- 13 12,12 25
 λον ἦλθον εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας· Ἰωάν-
 νης δὲ ἀποχωρήσας ἀπ' αὐτῶν ὑπέστρεψεν εἰς
 Ἱεροσόλυμα. Αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς 14
 Πέργης παρεγένοντο εἰς Ἀντιόχειαν τὴν Πισι-
 δίαν, καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν συναγωγὴν τῇ ἡμέ-
 ρα τῶν σαββάτων ἐκάθισαν. μετὰ δὲ τὴν ἀνά- 15 15,21
 γνωσιν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν ἀπέστει-
 λαν οἱ ἀρχισυνάγωγοι πρὸς αὐτοὺς λέγοντες
 ἄνδρες ἀδελφοί, εἴ τις ἔστιν ἐν ὑμῖν λόγος πα-
 ρακλήσεως πρὸς τὸν λαόν, λέγετε.

Ἀναστάς δὲ Παῦλος καὶ κατασεΐσας τῇ χειρὶ 16
 εἶπεν· Ἄνδρες Ἰσραηλίται καὶ οἱ φοβούμενοι
 τὸν Θεόν, ἀκούσατε. ὁ Θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου 17

πίστεως + επειδη ηδιστα ηκουεν αυτων D* (E) syh⁺ |
 10 πασης¹ > D* 383s g ar Or Lcf | του BS* 383] > rel. |
 11 επεπεσ. C 104 E-1765 1891^r 917 1898-1311 460^s L^r |
 επ αυτον > B | 12 inc. ιδων δε D¹ g tpi syr Lcf | γεγον
 + εθαυμασεν κ. Ds (g Lcf) | επιστ. + τω θω D | 13 inc.
 Παυλ. δε κ. Βαρναβας syr | αναχωρ. E 431 1838 | 14 inc. *
 Π. δε κ. Βαρν. E | τ. Πισιδιαν B-A 1175 P⁴⁵] της Πισι-
 διας rel. | ελθοντ. BS* C 81s 1611 1838 241 tpi bo | εισελθ.
 rel. | συναγωγ. + τ. Ιουδαιων 431^s | 15 λογος + σοφιας D |
 16 χειρι + σιγαν 489 d lat tpi |

- Is 1,2
 Ex 6,1.6;
 12,37.41;
 14,8
 Ex 16,35
 Nu 14,34
 Dt 1,31
 Dt 7,1
 Jos 14,2
 Jdc 2,16
 1 Sm 3,20
 1 Sm 8,5;
 10,21.24
 Ps 88,21
 Is 44,28
 1 Sm 16,12s;
 13,14
 2 Sm 7,12
 Is 11,1
 1, 3,3
 J 1,20.27
 L 3,16
 Mc 1,7
 13.46
- Ἰσραὴλ ἐξελέξατο τοὺς πατέρας ἡμῶν, καὶ τὸν λαὸν ὑψωσεν ἐν τῇ παροικίᾳ ἐν γῆ Αἰγύπτου, καὶ μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς, καὶ ὡς τεσσαρακονταετη χρόνον ἐτροποφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ καθελὼν ἔθνη ἑπτὰ ἐν γῆ Χαναὰν κατεκληρονόμησεν τὴν γῆν αὐτῶν ὡς ἔτεσιν τετρακοσίοις καὶ πενήκοντα. καὶ μετὰ ταῦτα ἔδωκεν κριτὰς ἕως Σαμουὴλ προφήτου. κἀκεῖθεν ἠτήσαντο βασιλέα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κίς, ἄνδρα ἐκ φυλῆς Βενιαμίν, ἔτη τεσσαράκοντα. καὶ μεταστήσας αὐτὸν ἠγειρεν τὸν Δαυὶδ αὐτοῖς εἰς βασιλέα, ᾧ καὶ εἶπεν μαρτυρήσας· εὗρον Δαυὶδ τὸν τοῦ Ἰεσσαί, ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου.
- Τούτου ὁ Θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατ' ἐπαγγελίαν ἤγαγεν τῷ Ἰσραὴλ σωτῆρα Ἰησοῦν, προκηρύξαντος Ἰωάννου πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ βάπτισμα μετανοίας παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραὴλ. ὡς δὲ ἐπλήρου Ἰωάννης τὸν δρόμον, ἔλεγεν· τί ἐμὲ ὑπονοεῖτε εἶναι, οὐκ εἰμι ἐγώ· ἀλλ' ἰδοὺ ἔρχεται μετ' ἐμὲ οὗ οὐκ εἰμι ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν λῦσαι. Ἄνδρες ἀδελφοί, υἱοὶ γένους Ἀβραάμ καὶ οἱ ἐν ὑμῖν

17 Ιηλ > 104s E 1611-913 536 440s 917sss 927r L^r syph|
 18 ως > Ds lat tpi syp co | ετροφοφορ. C*Ass E 242 181
 1827ss 256 dg sy ar co | 19 κατεκληροδοτησ. 81 255
 1891ss 1739s 1873s | αυτων] τ. αλλοφυλων D* syh⁺|
 20 inc. μετα ταυτα ως Ψ 104 D-1898 623 pl. rel. | ως]
 εως D*, > 614 syp bo | μετα ταυτα > D* 1611* 614 g sy
 23 * sa | 22 του] υιον D | ανδρα > B Ath, ανδρα-ος > E | 23 iñe.
 ο θς ουν απο τ. σπερμ. αυτου D | ηγαγεν] ηγειρ. C 33s
 D 1611* 614 1891r 181 307* 623* 808s g syph ar sa Xq |
 σωτηρα Iv] σωτηριαν 33ss 257ss 1891-323 917ss 88s
 920 pl. L^r | 24 παντι, λαω > Ψ 383ss 255 206 323s 917s
 88s 920 pl. L^r | 25 τι εμε] τινα με CΨ 104s D-88 1829 rel. |
 εγω + ο Xs E 88s g (323) | αξιος] ικανος 181 307* 460s |
 26 και > B P⁴⁵ |

et plebem exaltavit cum essent incolae in terra
 Aegypti, et *in brachio excelso eduxit eos ex*
ea, et per quadraginta annorum tempus *mo-* 18
res eorum sustinuit in deserto. Et destruens 19
gentes septem in terra Chanaan sorte distri-
buit eis terram eorum ¹quasi post quadringen- 20
 tos et quinquaginta annos, et post haec dedit
 iudices usque ad Samuel prophetam. Et exinde 21
 postulaverunt regem, et dedit illis Deus Saul
 filium Cis, virum de tribu Benjamin, annis qua-
 draginta. Et amoto illo, suscitavit illis David 22
 regem, cui testimonium perhibens dixit: *In-*
veni David filium Iesse, virum secundum cor
meum, qui faciet omnes voluntates meas.

Huius Deus ex semine secundum promissio- 23
 nem eduxit Israhel salvatorem Iesum, prae- 24
 dicante Iohanne ante faciem adventus eius bap-
 tismum paenitentiae omni populo Israhel. Cum 25
 impleret autem Iohannes cursum suum, dicebat:
 Quem me arbitramini esse, non sum ego, sed
 ecce venit post me, cuius non sum dignus cal-
 ceamenta pedum solvere. Viri fratres, filii ge- 26
 neris Abraham, et qui in vobis timent Deum.

20 dedit + illis CT g (e Beda)

21 Deus > GDSOR* g

22 cui DMO p] + *et rel.

25 ego + Christus CDTs e g Beda

19 Dt 7,1; Jos 14,2

20 Jdc 2,16; 1 Sm 3,20

21 1 Sm 8,5; 10,21.24

22 1 Sm 16,12s; 13,14; Ps 88,21; Is 44,28

23 2 Sm 7,12; Is 11,1

24 L 3,3

25 J 1,20.27; L 3,16

26 A 13,46

27 vobis verbum salutis huius missum est. Qui enim habitabant Hierusalem et principes eius hunc ignorantes et voces prophetarum, quae per omne sabbatum leguntur, iudicantes im-
 28 plevenerunt, et nullam causam mortis invenientes in eo, petierunt a Pilato, ut interficerent
 29 eum. Cumque consummassent omnia, quae de eo scripta erant, deponentes eum de ligno po-
 30 suerunt eum in monumento. Deus vero susci-
 31 tavit eum a mortuis tertia die; qui visus est per dies multos his, qui simul ascenderant cum eo de Galilaea in Hierusalem, qui usque nunc sunt testes eius ad plebem.

32 Et nos vobis annuntiamus eam, quae ad
 33 patres nostros repromissio facta est, quoniam hanc Deus adimplevit filiis nostris resuscitans Iesum, sicut et in Psalmo secundo scriptum est: *Filius meus es tu, ego hodie genui te.*
 34 Quod autem suscitavit eum a mortuis, amplius iam non reversurum in corruptionem, ita dixit:

27 habitant CDORW c dm t
 28 eo MU^eR^e c d g] eum *rel.*
 29 eum² D c] > *rel.*
 30 tertia die * > G*CFsSssTh d e g p
 31 usque * > g (e)
 32 eam GA^cDMUVW c d dm e p] ea *rel.*
 33 nostris] vestris CT p Hil
 34 suscitavit W d g (e) Hil] -ta^verit *rel.*

27 A 3,17; J 16,3
 28 Mt 27,22s
 29 Mt 27,59s
 30s A 1,3; 3,15; 10,40s; 1 C 15,5s
 32 A 13,23
 33 Ps 2,7; Hb 1,5
 34 Is 55,3

φοβούμενοι τὸν Θεόν, ἡμῖν ὁ λόγος τῆς σω- Ps 106,20
τηρίας ταύτης ἐξαπεστάλη. οἱ γὰρ κατοικοῦν- 27 3,17; J 16,3
τες ἐν Ἱερουσαλήμ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν τοῦ-
τον ἀγνοήσαντες καὶ τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν
τὰς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας κρι-
ναντες ἐπλήρωσαν, καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανά- 28 Mt 27,22a
του εὐρόντες ἠτήσαντο Πιλάτον ἀναιρεθῆναι
αὐτόν· ὡς δὲ ἐτέλεσαν πάντα τὰ περὶ αὐτοῦ γε- 29 Mt 27,59a
γραμμένα, καθελόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου ἔθηκαν εἰς
μνημεῖον. ὁ δὲ Θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· 30 3,15; 10,40a
ὃς ὤφθη ἐπὶ ἡμέρας πλείους τοῖς συναναβαῖσιν 31 1,3
αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς Ἱερουσαλήμ, οἵ-
τινες νῦν εἰσιν μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν.

Καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς 32
τοὺς πατέρας ἐπαγγελίαν γενομένην, ὅτι ταύ- 33
την ὁ Θεὸς ἐκπεπλήρωκεν τοῖς τέκνοις αὐτῶν
ἡμῖν ἀναστήσας Ἰησοῦν, ὡς καὶ ἐν τῷ ψαλμῷ
γέγραπται τῷ δευτέρῳ· *υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σή- Ps 2,7*
μερον γεγέννηκά σε. ὅτι δὲ ἀνέστησεν αὐτὸν 34
ἐκ νεκρῶν μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν εἰς
διαφθοράν, οὕτως εἴρηκεν ὅτι *δώσω ὑμῖν τὰ Is 55,3*

θν+ακουσατε E[ημιν] υμιν CΨ 104 P⁴⁵ E 383-256 808^r
L^r lat syph* ar bo | λογ. +ουτος C 431* 808s syh ar |
ταυτης > C 1891 917 431 t syph ar | 27 εν > C 33 326s
E 1611ss 364ss 536 216 431* 5s 1837ss lat | φωνας] γρα-
φας D*s syp | 28 ευρισκ. +εν αυτω D 1611 614 lat syh^t
co | ητησ. - αυτον] κρειναντες αυτον παρεδωκαν Πιλατω
ινα εις αναιρεσιν D*¹ | 29 γεγραμμ. +εισιν ητουντο τ.
Πιλατον τουτον μεν σταυρωσαι κ. επιτυχοντες παλιν κ.
καθελ. D* (syh^m) | ξυλου] σταυρου E syp | 30 ον ο θς
ηγειρ. D | 31 ουτος ωφθη τ. συναναβαινουσιν αυτω... εις
I. εφ ημερας πλειονας D | νυν ρr. αχρι D 1611* 614 913s
lat(-g) syh, > B E 383ss 255 536 440ss 917s 623ss 920
pl. L^r | 33 αυτων ημιν] ημων BSC*ss D lat, > bo[ημιν
>1175 2147 g sa | ως κ.] ουτως γαρ D] δευτερω] πρωτω
D g Hil | σε+αιτησαι παρ εμου κ. δωσω σοι εθνη τ.
κληρονομιαν σου κ. τ. κατασχεσιν σου τα περατα τ. γης
D syh^m | 34 αυτου+ο θς Ψ E trl syp |

- 2,27: P^a 15,10 35 *δ*σια Δαυιδ· τὰ πιστά· διότι καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει·
 36 οὐ δώσει τὸν *δ*σιόν σου *ἰ*δεῖν διαφθοράν· Δαυιδ
 μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετήσας τῇ τοῦ Θεοῦ
 3 R_g 2,29 2,10 βουλῇ ἐκοιμήθη καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πα-
 37 τέρας αὐτοῦ καὶ εἶδεν διαφθοράν· ὃν δὲ ὁ Θεὸς
 10,43 38 ἤγειρεν, οὐκ εἶδεν διαφθοράν· γνωστὸν οὖν
 ἔστω ὑμῖν, ἄνδρες ἀδελφοί, ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν
 Hb 9,9;10,1-4 ἄφεσις ἁμαρτιῶν καταγγέλλεται, καὶ ἀπὸ πάν-
 των ὧν οὐκ ἠδυνήθητε ἐν νόμῳ Μωϋσέως δι-
 39 καιωθῆναι, ἐν τούτῳ πᾶς ὁ πιστεύων δικαιου-
 40 ται· βλέπετε οὖν μὴ ἐπέλθῃ ἐφ' ὑμᾶς τὸ εἰρη-
 R 10,4 μένον ἐν τοῖς προφήταις·
 Hab 1,5 41 Ἴδετε, οἱ καταφρονηταί, καὶ θαυμάσατε καὶ ἀφα-
 νίσθητε,
 ὅτι ἔργον ἐργάζομαι ἐγὼ ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν,
 ἔργον δ' οὐ μὴ πιστεύσητε, ἐάν τις ἐκδιηγῆται
 ὑμῖν.
 42 Ἐξιόντων δὲ αὐτῶν παρεκάλουν εἰς τὸ με-
 ταξὺ σάββατον λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ ῥήματα ταυ-
 11,23 43 τα· λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς ἠκολούθησαν
 πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν σεβομένων προσ-
 ηλύτων τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ, οἵτινες

35 διότι] διο CΨ^{sss} rel. pl., > D | ἐν ἑτερῳ] ἑτερος D
 g t vg | 37 ηγειρ. + εκ νεκρων 431^a t trl | 38 ανδρες>
 1518 2147 88s t | τουτου] τουτο B* 1175 431^a 1838 al. |
 και+μετανοια D (syh⁺), > SC^s 1838 lat(-g) sa | 39 του-
 τω+ουν D 1611 614 syh^m | δικαιουται+παρα θω D 1611
 614s 257 (tsyh^m) | 40 εφ υμας> BS 33 D 1108 307^a | 41 θαυ-
 μασ.+κ. επιβλεψατε Ψ 1108 522^{sss} 536^{ss}, ~ E 1611-257
 242 88s 1873^{ss} | εργον^a> 104s D-913 1831s 323^{ss} 88s
 920 pl. L^r g p syrh] υμιν+κ. εσιγησαν D, -σεν 614 syh⁺ |
 42 αυτων] εκ τ. συναγωγης τ. Ιουδαιων 1518 383^{ss} 536
 1827 919-436 al., + εκ - Ιουδ. 257 1831 440s 917s 88s 5
 al. 920 al. | παρεκαλ. + τα εθνη Ψ 383^a 1831s 917s 88s
 5 920 pl. L^r | εις το μετ. σαββ. ηξιουν B | μεταξυ] εξης
 D, επιον 241 | ταυτα> Ψ 104s 917^{ss} 920s al. L^r (bo) |
 43 Βαρν. + αξιουντες βαπτισθηναι 614^{sss} syh⁺ |

Quia dabo vobis sancta David fidelia. ¹Ideoque 35
 et alias dicit: *Non dabis Sanctum tuum videre*
corruptionem. David enim in sua generatione 36
 cum administrasset voluntati Dei, dormivit et
 adpositus est ad patres suos et vidit corrup-
 tionem. Quem vero Deus suscitavit a mortuis 37
 non vidit corruptionem. Notum igitur sit vobis, 38
 viri fratres, quia per hunc vobis remissio pec-
 catorum annuntiatur; et ab omnibus, quibus
 non potuistis in lege Moysi iustificari, in hoc 39
 omnis qui credit iustificatur. Videte ergo ne 40
 superveniat vobis quod dictum est in prophetis:

Videte, contemptores, et admiramini et dis- 41
perdimini;

quia opus operor ego in diebus vestris,
opus quod non credetis, si quis enarraverit
vobis.

Exeuntibus autem illis rogabant ut sequenti 42
 sabbato loquerentur sibi verba haec. Cumque 43
 dimissa esset synagoga, secuti sunt multi Iu-
 daeorum et colentium advenarum Paulum et
 Barnabam, qui loquentes suadebant eis ut per-

36 in CKVsW c dm] > rel.

37 a mortuis t] * > codd.

38 *et CT e g] > rel.

40 vobis > CAMT d

41 creditis G*CFsMssBTh d e p

43 colentium + Deum DU dm e Beda

35 Ps 15,10; A 2,27

36 3 Rg 2,10; A 2,29

38 A 10,43; Hb 9,9; 10,1-4

39 R 10,4

40 Hab 1,5

43 A 11,23

44 manerent in gratia Dei. Sequenti vero sabbato
 pene universa civitas convenit audire verbum
 45 Dei. Videntes autem turbas Iudaei, repleti sunt
 zelo et contradicebant his, quae a Paulo di-
 46 cebantur, blasphemantes. Tunc constanter Pau-
 lus et Barnabas dixerunt: Vobis oportebat pri-
 mum loqui verbum Dei; sed quoniam repel-
 litis illud et indignos vos iudicatis aeternae
 47 vitae, ecce convertimur ad gentes: sic enim
 praecepit nobis Dominus:

Posui te in lucem gentium,

ut sis in salutem usque ad extremum terrae.

48 Audientes autem gentes gavisae sunt et
 glorificabant verbum Domini, et crediderunt
 quotquot erant praeordinati ad vitam aeternam.
 49 Disseminabatur autem verbum Domini per uni-
 50 versam regionem. Iudaei autem concitaverunt
 mulieres religiosas et honestas et primos ci-
 vitanis, et excitaverunt persecutionem in Pau-
 lum et Barnabam et eiecerunt eos de finibus
 51 suis. At illi, excusso pulvere pedum in eos, ve-
 52 nerunt Iconium. Discipuli quoque replebantur
 gaudio et Spiritu sancto.

44 Dei W e] Domini *rel.*

46 repulistis AMR^e d g p w Tert Hier Aug (DBR*)
 iudicatis GsFsMUOBTh^e d g p Cyp Hier Aug

47 lucem CW dm Cyp Hier] lumen *rel.*

*gentium CW] gentibus *rel.*

50 ~ religiosas mulieres *codd.*

52 quoque] vero D d g, autem e

45 A 13,50; 14,2

46 A 3,26; 18,6; Mt 10,6

47 Is 49,6

48 A 11,18; R 8,29s

50 2 T 3,11

51 A 18,6; Mt 10,14

προσλαλοῦντες αὐτοῖς ἔπειθον αὐτοὺς προσμέ-
 νειν τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ. τῷ δὲ ἐρχομένῳ σαβ- 44
 βάτῳ σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις συνήχθη ἀκοῦσαι
 τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς 45 13,50; 14,2
 ὄχλους ἐπλήσθησαν ζήλου, καὶ ἀντέλεγον τοῖς
 ὑπὸ τοῦ Παύλου λαλουμένοις βλασφημοῦντες.
 παρρησιασάμενοί τε ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας 46 3,26; 18,6
 εἶπαν· ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν
 λόγον τοῦ Θεοῦ. ἐπειδὴ δὲ ἀπωθεῖσθε αὐτὸν καὶ
 οὐκ ἀξίους κρίνετε ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου ζωῆς,
 ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη. οὕτως γὰρ ἐντέ- 47 Is 49,6
 τάλται ἡμῖν ὁ Κύριος· τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν
 τοῦ εἶναί σε εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.
 L 2,32

Ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη ἔχαιρον καὶ ἐδόξαζον 48 11,18
 τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, καὶ ἐπίστευσαν ὅσοι R 8,29
 ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον· διεφέρετο 49
 δὲ ὁ λόγος τοῦ Κυρίου δι' ὅλης τῆς χώρας. οἱ 50
 δὲ Ἰουδαῖοι παρώτρυναν τὰς σεβομένας γυναῖ-
 κας τὰς εὐσχήμονας καὶ τοὺς πρῶτους τῆς πό-
 λεως, καὶ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον καὶ
 Βαρνάβαν, καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὀρίων
 αὐτῶν. οἱ δὲ ἐκτιναξάμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν 51 18,6; Mt 10,14
 ποδῶν ἐπ' αὐτοὺς ἦλθον εἰς Ἰκόνιον, οἱ τε μα- 52
 θηται ἐπληροῦντο χαρᾶς καὶ πνεύματος ἁγίου.

θυ + εγενετο δε καθ ολης τ. πολεως διελθειν τ. λογον (τ. θυ) D E w trl syh^m | 44 εχομενω C^aA 33 E* 181 1837 | τ. λογον] Παυλου πολυν τε λογον ποιησαμενου περι τ. Κυ D | 45 τ. οχλους] το πληθος D syr ar sa | τοις + λογοις τοις Ds g syr | του > BSAs 2138s 614ss | λαλουμ. +αντιλεγοντες κ. 104 D 1611^r 917ss 1873-436 300-1525 P^r syh, εναντιουμενοι κ. E g | 46 δε > BS* D* 307^s syh co | 47 εντεταλκεν D* 181 1838 1522 Cy Thdt | 48 εχαι- 47 * ρε 1838 489 920 1319-1837 460^s L^r | επιστευσ. +τω λογω τ. Κυ 2138sss 2147sss syh | 49 δι] καθ SA 33s 1891-1831 * 1739 1898s 623ss 467sss 241 | 50 επηγειρ. +θλιψιν μεγαλην κ. D(E) | 51 κονιορτ. +απο Es 2138^s 383s 913ss 1838 241 38 808 d g syh ar bo¹ | [ηλθον] κατηντησαν D¹ | 52 πνς αγιου] ευφροσυνης 915 |

- 14 Ἐγένετο δὲ ἐν Ἰκονίῳ κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελ-
θεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων
καὶ λαλῆσαι οὕτως ὥστε πιστεῦσαι Ἰουδαίων τε
13,45 2 καὶ Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος. οἱ δὲ ἀπειθήσαντες
Ἰουδαῖοι ἐπήγειράν καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς
19,11; Hb 2,4 3 τῶν ἐθνῶν κατὰ τῶν ἀδελφῶν. ἱκανὸν μὲν
Mc 10,20 οὖν χρόνον διέτριψαν παρρησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ
Κυρίῳ τῷ μαρτυροῦντι ἐπὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος
αὐτοῦ, διδόντι σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ
4 τῶν χειρῶν αὐτῶν. ἐσχίσθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς
πόλεως, καὶ οἱ μὲν ἦσαν σὺν τοῖς Ἰουδαίοις, οἱ
14,19; 2T3,11 5 δὲ σὺν τοῖς ἀποστόλοις. ὡς δὲ ἐγένετο ὄρμη-
τῶν ἐθνῶν τε καὶ Ἰουδαίων σὺν τοῖς ἀρχουσιν
Mt 10,23 6 αὐτῶν ὑβρίσαι καὶ λιθοβολῆσαι αὐτούς, συν-
ιδόντες κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας
7 Λύστραν καὶ Δέρβην καὶ τὴν περιχώρον· κά-
κει εὐαγγελιζόμενοι ἦσαν.
3,2; 9,33 8 Καί τις ἀνὴρ ἀδύνατος ἐν Λύστροις τοῖς πο-
σιν ἐκάθητο, χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ, ὃς

1 οὕτως + πρ. αὐτοὺς D (E~) syr | ὥστε | θαυμασαι I. τε κ. E. πολυπλ. πιστευσαι E | 2 inc. οἱ δε αρχισυναγωγοι τ. Ιουδαϊων κ. οἱ αρχοντες τ. συναγωγης επηγαγον αυτοις διωγμον κατα τ. δεκαϊων κ. D E syh^m (1611 2147 g w Ef) | απειθουντ. 104 E-255 917s 88s 1827ss 920 pl. L^r | αδελφ. + ο δε K_s εδωκεν ταχυ ειρηνην D(E) g p w trl syh^m | 3 διετριβον A ar, διατριψαντες D g] + εκει E g syph⁺ co | επι^s S^{*}A] > rel. | 4 inc. ην δε εσχισμενον D syr ar | αποστολ. + κολλωμενοι δια τ. λογον τ. θυ D syh^m | 5 et iterum excitaver. persecutionem secundo Iudaei cum gentibus et lapidantes eos eiecer. eos ex civitate et fugientes pervener. in Lycaoniam in civitat. quandam quae vocatur Lystra et Derben syh^m | 6 Lyc. civitates + sicut Iesus dixerat eis LXXII h | Λυκαον. + εις C^{*} D^{*} | περιχωρον + ολην Ds lat trl | 7 ησαν + κ. επινηθη ολον το πληθος επι τη διδαχη. ο δε Π. κ. Βαρν. διετριβον εν Λυστροις D(E) h w trl | 8 εν Λυστρ. > Ds h w sa¹ | χωλος + επι 1108-2147, > Dg | αυτου + υπαρχων Ψ 104s 257sss 365ss 2147^s 917s 88s 5ss 927-436 808^s L^r co |

14,1-27 *Praedicatio in Lycaonia, reditus*

Factum est autem Iconii, ut simul introi- 14
rent in synagogam Iudaeorum et loquerentur,
ita ut crederet Iudaeorum et Graecorum co-
piosa multitudo. Qui vero increduli fuerunt 2
Iudaei suscitaverunt et ad iracundiam concita-
verunt animas gentium adversus fratres. Multo 3
igitur tempore demorati sunt fiducialiter agen-
tes in Domino, testimonium perhibente verbo
gratiae suae, dante signa et prodigia fieri per
manus eorum. Divisa est autem multitudo ci- 4
vitatatis, et quidam quidem erant cum Iudaeis,
quidam vero cum apostolis. Cum autem factus 5
esset impetus gentilium et Iudaeorum cum
principibus suis, ut contumeliis afficerent et
lapidarent eos, intellegentes confugerunt ad 6
civitates Lycaoniae Lystram et Derben et
universam in circuitu regionem, et ibi evan- 7
gelizantes erant.

Et quidam vir Lystris infirmus pedibus se- 8
debat claudus ex utero matris suae, qui num-

1 in Iconio G^oADOKTh dm e p

in AIsTh d dm e g p] > *rel.*

2 fratres + dns autem dedit cito pacem Th(D) dm
g p w

5 afficerent] adfligerent AIW

7 erant + et commota est omnis multitudo in doc-
trina eorum. Paulus autem et Barnabas morabantur
(in) Lystris Th d e w tpl Beda (h)

8 vir AKVW c g] + in *rel.*

1 A 13,14

2 A 13,45

3 A 19,11; Hb 2,4; Mc 16,20

5 A 14,19; 2 T 3,11

6 Mt 10,23; A 11,19s

8 A 3,2; 9,33

9 quam ambulaverat. Hic audivit Paulum lo-
 (8) quentem. Qui intuitus eum, et videns quia fi-
 10 dem haberet ut salvus fieret, dixit magna
 voce: Surge *super pedes tuos* rectus. Et exsi-
 11 livit et ambulabat. Turbae autem cum vidis-
 sent quod fecerat Paulus, levaverunt vocem
 suam Lycaonice dicentes: Dii similes facti ho-
 12 minibus, descenderunt ad nos. Et vocabant
 Barnabam Iovem, Paulum vero Mercurium,
 13 quoniam ipse erat dux verbi. Sacerdos quoque
 Iovis, qui erat ante civitatem, tauros et co-
 ronas ante ianuas afferens, cum populis volebat
 14 sacrificare. Quod ubi audierunt apostoli Bar-
 nabas et Paulus, conscissis tunicis suis exsilie-
 15 runt in turbas clamantes ¹et dicentes: Viri,
 quid haec facitis? et nos mortales sumus, si-
 miles vobis homines, annuntiantes vobis ab his
 vanis converti ad Deum vivum, *qui fecit cae-
 lum et terram et mare et omnia quae in eis*
 16 *sunt*, qui in praeteritis generationibus dimisit
 17 omnes gentes ingredi vias suas. Et quidem
 non sine testimonio semetipsum reliquit bene-

9 haberet fidem *codd.*

11 Paulus + signum SU

13 anteferens ad ianuas FKss(S)

15 et⁴ > GAMTsRThW c m Ir

16 ingredi + in G*FSKVsTh h p

9 Mt 9,28

11 A 28,6

15 A 10,26; Ja 5,17; Ex 20,11; Ps 145,6; Is 37,16;
 Jr 32,17

16 A 17,30

17 Ps 146,8; Jr 5,24

οὐδέποτε περιεπάτησεν. οὗτος ἤκουσεν τοῦ Παύ- 9 3,4: Mt 9,28
 λου λαλοῦντος· ὃς ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἰδὼν ὅτι
 ἔχει πίστιν τοῦ σωθῆναι, εἶπεν μεγάλη φωνῇ· 10
 ἀνάστηθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου ὀρθός. καὶ ἤλατο Ez 2,1
 καὶ περιεπάτει. οἱ τε ὄχλοι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν 11 28,6
 Παῦλος ἐπήραν τὴν φωνὴν αὐτῶν λυκαονιστὶ
 λέγοντες· οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέ-
 βησαν πρὸς ἡμᾶς. ἐκάλουν τε τὸν Βαρνάβαν 12
 Δία, τὸν δὲ Παῦλον Ἑρμῆν, ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ
 ἡγούμενος τοῦ λόγου. ὃ τε ἱερεὺς τοῦ Διὸς τοῦ 13
 ὄντος πρὸ τῆς πόλεως, ταύρους καὶ στέμματα ἐπὶ
 τοὺς πυλῶνας ἐνέγκας, σὺν τοῖς ὄχλοις ἠθέλην θύ-
 ειν. ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι Βαρνάβας καὶ 14
 Παῦλος, διαρρήξαντες τὰ ἱμάτια ἑαυτῶν ἐξεπή-
 δησαν εἰς τὸν ὄχλον, κράζοντες¹ καὶ λέγοντες· 15 10,26; Jn 5,17
 Ἐσμεν ὑμῖν ἄνθρωποι, εὐαγγελιζόμενοι Ex 20,11
 ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν ἐπὶ Ps 145,6
 Θεὸν ζῶντα, ὃς ἐποίησεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν Is 37,16
 γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· Jr 32,17
 ὃς ἐν ταῖς παρωχημέναις γενεαῖς εἴασεν πάντα τὰ 16 17,30
 ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν· καίτοι οὐκ 17
 ἀμάρτυρον αὐτὸν ἀφῆκεν ἀγαθουργῶν, οὐρανό-
 θεν ὑμῖν ὑετοὺς διδοὺς καὶ καιροὺς καρποφύ-

9 ουτος+libenter h|ηκουεν BC 104s 536 88 927ss 226 P|
 λαλ. υπαρχων εν φοβω. ατενισας δε αυτω ο Π. D| 10 φω-
 νη+σοι λεγω εν τω ονοματι τ. Κυ Ιυ Χυ CΨs 1175 Ds
 614* 1891r 1898ss 431* 467 h syrh^m ar sa | ορθος+κ.
 περιπατει D h syrh^m | και¹+ευθεως παραχρημα D(E)
 syh^m, ευθ. συν τω λογω αναστας 1838 | 12 Διαν 81s D
 1108 1739 917* LPH | 13 inc. οι δε ιερεις τ. οντος Δ. προ
 πολεως ταυρ. αυτοις... ενεγκαντες... ηθελον επιθυειν D
 (g Ef) | 14 ακουσας δε Β. κ. Π. D (g h syr) | εισεληθησ.
 104s 383s 255 323ss 917s 88s 927r Lr | 15 λεγοντ.] φω-
 νουντες D* | υμας] υμιν τ. θν D m Ir, + αποστηναι P¹⁵
 co, οπως απο... επιστρεψητε Ds g(h) tpi Ir| 17 καιτοιγε *
 S^cC^eΨ 104s 1611r 1831s 323* 623r, κ. γε P⁴⁵ Ds| αγαθο-
 ποιων D-255 323ss 917s 88s 489r Lr | υμιν] ημιν 1611s
 614ss 917 88s 226s al., αυτοις syr co, > S^cA 33 81 tpi vgl

- ρους, ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς και-
 18 δίας ὑμῶν. καὶ ταῦτα λέγοντες μόλις κατέπαυσαν
 19 τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ θύειν αὐτοῖς. Ἐπῆλθον δὲ
 2 C 11,25
 2 T 3,11 ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ Ἰκονίου Ἰουδαῖοι, καὶ πεί-
 σαντες τοὺς ὄχλους καὶ λιθάσαντες τὸν Παῦλον
 ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως, νομίζοντες αὐτὸν τεθνη-
 20 κέναι. κυκλωσάντων δὲ τῶν μαθητῶν αὐτὸν ἀνα-
 πτάς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν. καὶ τῇ ἐπαύριον
 ἐξῆλθεν σὺν τῷ Βαρνάβᾳ εἰς Δέρβην.
 21 Εὐαγγελισάμενοί τε τὴν πόλιν ἐκείνην καὶ
 Μι 28,19 μαθητεύσαντες ἱκανοὺς ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Λύσ-
 22 τραν καὶ εἰς Ἰκόνιον καὶ εἰς Ἀντιόχειαν, ἐπιστη-
 11,23: 1Th3,3
 Μι 7,14 ρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, παρακαλοῦν-
 τες ἐμμένειν τῇ πίστει, καὶ ὅτι διὰ πολλῶν θλί-
 ψων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ
 13.3: 20,17 23 Θεοῦ. χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς κατ' ἐκκλησίαν
 Ττ 1.5 πρεσβυτέρους, προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν
 παρέθεντο αὐτοὺς τῷ Κυρίῳ εἰς ὃν πεπιστεύκει-
 24 σαν. καὶ διελθόντες τὴν Πισιδίαν ἦλθον εἰς τὴν
 25 Παμφυλίαν, καὶ λαλήσαντες ἐν Πέργῃ τὸν λόγον

ἡμων] ημων A-326 1108 383-323 88s 920 pl. L^r g, αυτων
 syp sa | 18 μογισ D | κατεπαυσαν] επεισαν 917s h | αυ-
 τοις + αλλα πομενεσθαι εκαστον εις τα ιδια C 33sss 614
 2147ss 2278 88s 431^a 623ss 69 al. syh^m ar | 19 inc.
 διατριβοντων δε αυτων κ. διδασκ. επιλθον CΨ 81s Ds
 913-536 323-1827 808 al. h syh^m ar | πεισαντες] επισει-
 σαντ. D e g h syp | πεισ. τ. οχλους] διαλεγομενων αυ-
 των παρρησια επεισαν τ. οχλους αποστηναι απ αυτων
 λεγοντες οτι ουδεν αληθες λεγουσιν αλλα παντα ψευ-
 δονται C 104^a 913-2298 88s 623 pl. 241 1837^a 209 69 ar
 (33, 307^a h syh^m) + και πεισαντες τ. οχλους 104 913s
 1758 88s 623 1827 467 489s 241 | λιθοβολησαντ. A
 431^a | 20 αυτον + et cum discessisset populis ves-
 pere h (sa Ef) | Λυστραν πολιν D, ~ h | 21 ευαγγελι-
 ζομενοι A Ds 206 547 460^a PH | τ. πολιν εκεινην]
 τους εν τη πολει D h syp | 22 και + λεγοντες 1611 h tpi
 * syh^m sa | 25 εις τ. Περγην S*(A) 81 | λογον BΨ 104 D
 1611 913-216 917s 431^a 920s 919-436 808^a L^r co] + τ.
 Κυ rel. |

faciens de caelo, dans pluvias et tempora fructifera, implens cibo et laetitia corda nostra. Et haec dicentes vix sedaverunt turbas ne sibi 18 immolarent. Supervenerunt autem quidam ab 19 Antiochia et Iconio Iudaei et, persuasis turbis, lapidantesque Paulum traxerunt extra civitatem existimantes eum mortuum esse. Circum- 20 dantibus autem eum discipulis surgens intravit civitatem et postera die profectus est cum Barnaba in Derben.

Cumque evangelizassent civitati illi et do- 21 cuissent multos, reversi sunt Lystram et Iconium et Antiochiam, confirmantes animas dis- 22 cipulorum exhortantesque ut permanerent in fide, et quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei. Et cum constituis- 23 sent illis per singulas ecclesias presbyteros et orassent cum ieiunationibus, commendaverunt eos Domino in quem crediderunt, transeun- 24 tesque Pisidiam venerunt in Pamphyliam, et 25 loquentes verbum Domini in Perge descende-

17 nostra I g Leo] vestra *rel.*

19 existimantes d dm] aestimantes *codd.*

22 et + dicebant SU w (h)

24 in > GFIMO*R dm g

25 ~ in Pergen verbum Domini *codd.*

19 2 C 11,25; 2 T 3,11

21 Mt 28,19

22 A 11,23; 1 Th 3,3; Mt 7,14

23 A 13,3

26 runt in Attaliam ¹ et inde navigaverunt Antio-
 chiam, unde erant traditi gratiae Dei in opus,
 27 quod compleverunt. Cum autem venissent et
 congregassent ecclesiam, rettulerunt quanta fe-
 cisset Deus cum illis, et quia aperuisset gen-
 28 tibus ostium fidei. Morati sunt autem tempus
 non modicum cum discipulis.

15,1-35 *Concilium apostolorum*

15 Et quidam descendentes de Iudaea doce-
 bant fratres: Quia nisi circumcidamini secun-
 2 dum morem Moysi, non potestis salvari. Facta
 ergo seditione non minima Paulo et Barnabae
 adversus illos, statuerunt ut ascenderent Pau-
 lus et Barnabaset quidam alii ex aliis ad apo-
 stolos et presbyteros in Hierusalem super hac
 3 quaestione. Illi ergo deducti ab ecclesia per-
 transibant Phoenicem et Samariam narrantes
 conversionem gentium et faciebant gaudium
 4 magnum omnibus fratribus. Cum autem venis-
 sent Hierosolymam, suscepti sunt ab ecclesia
 et ab apostolis et senioribus annuntiantes

27 et² CAIsTs d dm e g] > *rel.*

15,1 de] a R* d e g

salvi fieri GssD]sTThW c d dm e g p

2 aliis] *illis CFS^cT (e) g p

3 ergo] igitur *codd.*

Phoenicem FUVTh d e] -cen *rel.*

conversionem] -sationem AF*DI-UK^rW e

4 et² † a G^cFS*^rW e

26 A 13,1s

15,1 G 5,2

2 A 11,30; G 2,1

4 A 14,27

κατέβησαν εἰς Ἀτταλίαν, κάκειθεν ἀπέπλευσαν 26 13,1^a
 εἰς Ἀντιόχειαν, ὅθεν ἦσαν παραδεδομένοι τῇ χά-
 ριτι τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ἔργον ὃ ἐπλήρωσαν. παρα- 27 1 C 16,9
 γενόμενοι δὲ καὶ συναγαγόντες τὴν ἐκκλησίαν, 11,18
 ἀνήγγελλον ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς μετ' αὐτῶν, καὶ
 ὅτι ἤνοιξεν τοῖς ἔθνεσιν θύραν πίστεως. διέτρι- 28
 βον δὲ χρόνον οὐκ ὀλίγον σὺν τοῖς μαθηταῖς.

Καί τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας ἐδί- 15 G 5,2
 δασκον τοὺς ἀδελφούς ὅτι ἐὰν μὴ περιτμηθῆ-
 τε τῷ ἔθει τῷ Μωϋσέως, οὐ δύνασθε σωθῆναι.
 γενομένης δὲ στάσεως καὶ ζητήσεως οὐκ ὀλίγης 2 11,30; G 2,1
 τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβῳ πρὸς αὐτούς, ἔτα-
 ξαν ἀναβαίνειν Παῦλον καὶ Βαρνάβαν καὶ τι-
 νας ἄλλους ἐξ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους καὶ
 πρεσβυτέρους εἰς Ἱερουσαλήμ περὶ τοῦ ζητήμα-
 τος τούτου. οἱ μὲν οὖν προπεμφθέντες ὑπὸ 3
 τῆς ἐκκλησίας διήρχοντο τὴν τε Φοινίκην καὶ
 Σαμάρειαν ἐκδιηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν
 ἔθνῶν, καὶ ἐποίουν χαρὰν μεγάλην πᾶσιν τοῖς
 ἀδελφοῖς. παραγενόμενοι δὲ εἰς Ἱεροσόλυμα 4 14,27
 παρεδέχθησαν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀπο-
 στόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀνήγγειλάν τε

Ατταλ. + ευαγγελιζομενοι αυτους D 614sss syh⁺ | 26 απ-
 επλευσαν > B* | 27 ο θς εποι. αυτοις μετα τ. ψιχων αυ-
 των D g | 28 δε + εκει 104 E-1765 1b91-7 88 623^r L^r g
 syrh co | 15,1 Ιουδ. + τ. πεπιστευκοτων απο τ. αιρεσεως
 τ. φαρισαιων Ψ 614ss 467 syh^m | nisi creditis secundum
 praedicationem Petri et sociorum eis Ef | περιτμηθ. και
 τω εθει Μωυσ. περιπατητε D syh^m sa | 2 κ. ζητησεως > *
 E 917 1898 lat(-g) trl bo | αυτους + ελεγεν γ. ο Π. μενειν
 ουτως καθως επιστευσαν δισχυριζομενος, οι δε εληλυθο-
 τες απο Ιερουσ. παρηγγειλαν αυτοις τω Π. κ. Β. κ. τισιν
 αλλοις αναβαινειν D syh^m (g w Ef) | τουτου + οπως κρι-
 θωσιν επ αυτοις D 257sss syh⁺ | 3 πασιν > 1898 467 241
 491 g | 4 απεδεχθησαν C E 614 2147-1891 522ss 536-7 *
 88s 1827ss 920^a l.^r] + μεγαλως C D 1611ss 614sss syh⁺
 sa Amb | υπο] απο BC 326s 431^a |

- 5 ὅσα ὁ Θεὸς ἐποίησεν μετ' αὐτῶν. ἐξανέστησαν δέ
 τινες τῶν ἀπὸ τῆς υἱρέσεως τῶν φαρισαίων πε-
 πιστευκότες, λέγοντες ὅτι δεῖ περιτέμνειν αὐτοὺς
 παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον Μωϋσέως.
- 6 Συνήχθησάν τε οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσ-
 7 βύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου. πολλῆς
 δὲ ζητήσεως γενομένης ἀναστὰς Πέτρος εἶπεν
 10,44; 11,15 πρὸς αὐτούς· Ἄνδρες ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐπίστασθε
 ὅτι ἀφ' ἡμερῶν ἀρχαίων ἐν ὑμῖν ἐξελέξατο
 ὁ Θεὸς διὰ τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη
 8 τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου καὶ πιστεῦσαι. καὶ
 ὁ καρδιογνώστης Θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς
 δοῦς αὐτοῖς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καθὼς καὶ ἡμῖν,
 10,34 9 καὶ οὐδὲν διέκρινεν μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν,
 10 τῇ πίστει καθάρισας τὰς καρδίας αὐτῶν. νῦν
 G 3,10; 5.1
 Mt 11,30 οὖν τί πειράζετε τὸν Θεόν, ἐπιθεῖναι ζυγὸν
 ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθητῶν, ὃν οὔτε οἱ
 πατέρες ἡμῶν οὔτε ἡμεῖς ἰσχύσαμεν βαστάσαι;
 G 2,16
 E 2,4-10 11 ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ πισ-
 τεύομεν σωθῆναι καθ' ὃν τρόπον κἀκεῖνοι.
 12 Ἐσίγησεν δὲ πᾶν τὸ πλῆθος καὶ ἤκουον Βαρ-

αυτων+κ. οτι ηνοιξεν τ. εθνεσι θυραν πιστεως C^o 104
 614s 257 1891^a 216 1827ss 547 1 460s (sa Ef) | 5 inc. οι
 δε παραγγειλαντες αυτοις αναβαινειν προ. τ. πρεσβυτερους
 εξανεστησαν (contra apostolos) λεγοντες τινες D syh^m
 (Ef) | 6 πρεσβυτ. +συν τω πληθει 614 2147ssyh | λογου]
 ζητηματος D-614 257 κ syh | 7 συζητησ. CΨ 104 Ds
 1611ss 614-913 2278^a 88s 623 pl. 920 pl. L^r | Πετρο. +εν
 πνι αγιω (D*) 614 257 syh^m | υμιν] ημιν Ψ 104 D-1765
 1891s 323 216 88s 5 pl. 920 pl. 206 al. 440-913 L^r lat syh |
 8 αυτοις¹ > E lat(-g) tpl sa Amb | αυτοις² > BSA 33 81s
 g tpl Did | 9 ουθεν B 104s 614sss 323 216 1829 927-226*
 1 al. LPH | 10 inc. κ. νυν E 536 syr Tert | 11 αλλα] αλλ' η
 2138s 614sss 917 88s | Iv +Xv CΨs 1175 D 913s 522ss
 536ss 431^a 467 69 g syr ar Ir Aug | 12 inc. συνκατατι-
 θεμενων δε τ. πρεσβυτεριον τοις υπο τ. Π. ειρημενοις
 εσιγ. D syh⁺ Ef | απαν 33 E 1891^a 2298 69, >242 1739
 1838 |

quanta Deus fecisset cum illis. Surrexerunt au- 5
tem quidam de haeresi pharisaeorum, qui cre-
diderunt, dicentes: Quia oportet circumcidi eos,
praecipere quoque servare legem Moysi.

Conveneruntque apostoli et seniores videre 6
de verbo hoc. Cum autem magna conquisitio 7
fieret, surgens Petrus dixit ad eos: Viri fratres,
vos scitis quoniam ab antiquis diebus Deus in
nobis elegit per os meum audire gentes ver-
bum evangelii et credere. Et qui novit corda 8
Deus, testimonium perhibuit dans illis Spiri-
tum sanctum sicut et nobis, et nihil discrevit 9
inter nos et illos fide purificans corda eorum.
Nunc ergo quid tentatis Deum imponere iu- 10
gum super cervices discipulorum, quod neque
patres nostri neque nos portare potuimus? Sed 11
per gratiam Domini Iesu Christi credimus sal-
vari quemadmodum et illi. Tacuit autem omnis 12
multitudo, et audiebant Barnabam et Paulum

5 quidam + viri CT

crediderant G-FMTsK^r

6 conven. autem IM d e g

7 conquisitio] quaestio CD p

~ in nobis elegit Deus *codd.*

10 Deum] Dominum Tert Hil Tyc, > U Hier
(Ambst Aug)

cervices AMR d dm] -cem *rel.* c e g p Ir Hier

11 Christi Th d g Ir Aug] > *rel.*

credimus + nos g Tert Aug, nos posse CT Ir

7 A 10,44; 11,15

9 A 10,34

10 G 3,10; 5,1; 6,13; Mt 11,30

11 G 2,16; E 2,4-10

narrantes quanta Deus fecisset signa et prodigia in gentibus per eos.

- 13 Et postquam tacuerunt, respondit Iacobus
14 dicens: Viri fratres, audite me. ¹Simon narravit quemadmodum primum Deus visitavit sumere
15 ex gentibus populum nomini suo. Et huic concordant verba prophetarum, sicut scriptum est:

- 16 *Post haec revertar
et reaedificabo tabernaculum David, quod decidit,
et diruta eius reaedificabo et erigam illud,
ut requirant ceteri hominum Dominum,
et omnes gentes, super quas invocatum
est nomen meum,
dicit Dominus faciens haec.*

- 18 *Notum a saeculo est Domino opus suum.*
19 Propter quod ego iudico non inquietari eos,
20 qui ex gentibus convertuntur ad Deum, ¹sed scribere ad eos ut abstineant se a contaminationibus simulacrorum et fornicatione et suffocatis et sanguine. Moyses enim a temporibus antiquis habet in singulis civitatibus qui eum praedicent in synagogis, ubi per omne sabbatum legitur.

12 ~ fecisset Deus *codd.*

14 Simon ADUsVThW(KM)] ~ Simeon *rel.*

16 reaedificabo¹ G^sMTTh c dm g Ir] aedific. *rel.*
decidit] cecidit CFsISsTh^e c d dm e g Ir

19 iudico] dico FS*B

Deum] Dominum ADI-TTh dm p

20 sanguine † et quaecunq. nolunt sibi fieri aliis
ne faciant D Ir (d)

13 A 21,18; G 2,9

14 L 1,68

16 Am 9,11 O'; Jr 12,15

18 Is 45,21

20 Gn 9,4; Lv 3,17; 5,2; 17,10-16

21 A 13,15

νάβα καὶ Παύλου ἐξηγουμένων ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσιν δι' αὐτῶν.

Μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτοὺς ἀπεκρίθη Ἰάκωβος λέγων· Ἄνδρες ἀδελφοί, ἀκούσατέ μου. Συμεὼν ἐξηγήσατο καθὼς πρῶτον ὁ Θεὸς ἐπέσκέπατο λαβεῖν ἐξ ἔθνῶν λαὸν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. καὶ τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, καθὼς γέγραπται·

Μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω καὶ ἀνοικοδομήσω

τὴν σκηνὴν Δαυὶδ τὴν πεπτωκυῖαν,

καὶ τὰ κατεστραμμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω

καὶ ἀνορθώσω αὐτήν,

ὅπως ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν

ἀνθρώπων τὸν Κύριον,

καὶ πάντα τὰ ἔθνη ἐφ' οὓς ἐπικέκληται τὸ

ὄνομά μου ἐπ' αὐτούς,

λέγει Κύριος ὁ ποιῶν ταῦτα ἄγνωστα ἅπ' αἰῶνος.

διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν

ἔθνῶν ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν Θεόν, ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς τοῦ ἀπέχεσθαι [ἀπὸ] τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων καὶ τῆς πορνείας καὶ πνικτοῦ καὶ τοῦ αἵματος· Μωϋσῆς γὰρ ἐκ γενεῶν

ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει

ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκόμενος.

13 αυτοὺς + αναστας Ιακ. ειπεν D syr | 14 εξελεξατο 1611-614 255 (33, E) | λαον + επι 104s 1611ss 614sss 913 1891s 1739s 88ss 1873-1 460* | 15 τουτω] ουτως D* g sa Ir | 16 κατεστραμμ. (B)S 33s 915 co] -εσκαμμ. rel. trl | * ανοικοδομησω + καθως αι ημεραι τ. αιωνος 383 440 | 17 επ αυτους > vg ar co | ο > BS* Ψ D* | ταυτα + παντα 104s 1611 913 1891 pl. 88s 623 pl. 920 pl. syrat, ~ E-614 1874 467 1310s LP syh | 18 α εστιν γνωστα απ αι. αυτου * 522sss | αιων. + εστιν τω θω παντα τα εργα αυτου 104s D 913 216 917-431 623* g trl sy Ir | 20 απο > BS 81s * P⁴⁵. D¹ 431sss 467 226 | κ. τ. πνικτου > D g Arist Ir Ambst Ef | αιματ. + κ. οσα αν μη θελωσιν αυτοις γενεσθαι ετεροις μη ποιειν D 1b91* 1522 sa Arist Ir Eus Ef |

- 22 Τότε ἔδοξε τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσ-
 βυτέροις σὺν ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκλεξαμένους ἄν-
 δρας ἕξ αὐτῶν πέμψαι εἰς Ἀντιόχειαν σὺν τῷ
 Παύλῳ καὶ Βαρνάβᾳ, Ἰούδαν τὸν καλούμενον
 Βαρσαββᾶν καὶ Σίλαν, ἄνδρας ἡγουμένους ἐν
 23 τοῖς ἀδελφοῖς, γράψαντες διὰ χειρὸς αὐτῶν
 [τάδε]. Οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἀδελ-
 φοὶ τοῖς κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ Συρίαν καὶ
 15,1 24 Κιλικίαν ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ ἔθνῶν χαίρειν. Ἐπει-
 δὴ ἠκούσαμεν ὅτι τινὲς ἐξ ἡμῶν ἐξεληθόντες
 ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγοις ἀνασκευάζοντες τὰς ψυ-
 25 χὰς ὑμῶν, οἷς οὐ διεστείλαμεθα, ἔδοξεν ἡμῖν
 γενομένοις ὁμοθυμαδόν, ἐκλεξαμένοις ἄνδρας
 πέμψαι πρὸς ὑμᾶς σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν
 26 Βαρνάβᾳ καὶ Παύλῳ, ἀνθρώποις παραδεδω-
 κόσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ
 27 Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἀπεστάλακαμεν
 οὖν Ἰούδαν καὶ Σίλαν, καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου
 Μ: 23,4 28 ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά. ἔδοξεν γὰρ τῷ πνεύ-
 ματι τῷ ἁγίῳ καὶ ἡμῖν μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσ-
 θαι ὑμῖν βάρος πλὴν τούτων τῶν ἐπάναγκας,
 29 ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων καὶ αἵματος καὶ πνικτῶν

* 22 εκλεξαμενοις 33 1611ss 614 1891sss 323 808 | επικα-
 λουμ. 104s 1611-1829 1838* 920 pl. P^r | Βαραββαν D |
 23 γρ. +επιστ εχουσαν τ. τυπον τουτον Ψ | αυτων+επι-
 στολην(κ. πειψαντες) περιεχουσαν 614sss syh^m, C D g w
 trl sa | ταδε> BS*As P⁴⁵ vg bo | πρεσβ. BS*ss 33 81 D
 lat trl sa bo¹ Ωρ Ιr Ath] + και οι rel. | αδελφ. > 2138^a

* 467 sa bo¹ Or|24 ημων]υμ. S* 383s 915 1838 69*|ημων
 + profecti sunt ad vos syh^m | εξελθ.> BS* 1175 88s ar
 Ath Χρ | υμων+ λεγοντες περιτεμνεσθαι κ. τηρειν τ.
 νομον CΨ 104s E rel. (g trl Ιr) syph ar | 25 εκλεξαμε-
 νους SC 104s D-255 917-5 920-547 al. Ιr | 26 τ. ψυχην
 D trl bo Ιr | Χυ+ εις παντα πειρασμον Ds 614sss syh^m
 Beda| 27 λογου+πολλου E|τα αυτα] ταυτα Ψ D 1611ss
 614 257 917-915 1838s syh sa, nostram sententiam Ιr|

* * 28 τουτων > A 1611 2138* 431s 610s Cl Ep Cy | 29 κ.
 πνικτων> D vg¹ Ιr Tert¹ Cyp Ambst Hier^c | πνικτου
 S^cA^c-326 Ds 1518 913s 917* 623^r 206^r L^r |

Tunc placuit Apostolis et senioribus cum 22
 omni ecclesia, eligere viros ex eis et mittere
 Antiochiam cum Paulo et Barnaba Iudam,
 qui cognominabatur Barsabas, et Silam vi-
 ros primos in fratribus, scribentes per manus 23
 eorum :

Apostoli et seniores fratres his, qui sunt
 Antiochiae et Syriae et Ciliciae fratribus ex
 gentibus salutem, Quoniam audivimus quia 24
 quidam ex nobis exeuntes turbaverunt vos
 verbis evertentes animas vestras, quibus non
 mandavimus, placuit nobis collectis in unum 25
 eligere viros et mittere ad vos cum carissimis
 nostris Barnaba et Paulo, hominibus, qui tra- 26
 diderunt animas suas pro nomine Domini nos-
 tri Iesu Christi. Misimus ergo Iudam et Si- 27
 lam, qui et ipsi vobis verbis referent eadem.
 Visum est enim Spiritui sancto et nobis nihil 28
 ultra imponere vobis oneris quam haec ne-
 cessaria: ut abstineatis vos ab immolatis si- 29
 mulacrorum et sanguine et suffocato et

22 ex eis] ex his D, ex se CT, > g
 cognominabatur CRW dmi g] -minatur *rel.*

23 manum ISK^r e

eorum † epistolam continentem haec DI^o c g w
 tpl (d)

24 evertentes] avertentes S, destruentes dg Ir

27 Sileam G^osM^oTR(I) κ)

28 ultra] amplius d e g Ir Tert Var Pac Vig
 necessaria A^oIB (Ir e p^o) -rio *rel.*

29 et² > AFIS*ThKssK*W p*

suffocato > d Ir Tert Cyp Ambst Pac Hier^o

24 A 15,1

26 A 20,24; 21,13; R 16,4

28 Mt 23,4

fornicatione, a quibus custodientes vos bene agetis. Valet.

- 30 Illi ergo dimissi descenderunt Antiochiam et, congregata multitudine, tradiderunt epistulam.
- 31 Quam cum legissent, gavisii sunt super consolatione. Iudas autem et Silas, et ipsi cum essent prophetae, verbo plurimo consolati sunt
- 32 fratres et confirmaverunt. Facto autem ibi aliquanto tempore, dimissi sunt cum pace a fratribus ad eos, qui miserant illos. Visum est autem Silae ibi remanere, Iudas autem solus
- 33 abiit Hierusalem. Paulus autem et Barnabas demorabantur Antiochia docentes et evangelizantes cum aliis pluribus verbum Domini.

15,36-18,22 *Secundum iter*

15,36-16,5 *Itineris initia Timotheus*

- 36 Post aliquot autem dies dixit ad Barnabam Paulus: Revertentes visitemus fratres per universas civitates, in quibus praedicavimus verbum Domini, quomodo se habeant. Barnabas autem volebat secum adsumere et Iohannem, qui
- 37 cognominabatur Marcus. Paulus autem rogabat eum ut qui discessisset ab eis de Pamphylia

29 fornicatione † et quae vobis fieri non vultis aliis ne feceritis DTh d p w^e tpl Ir Cyp

agitis CFISU d p* Tert

33 aliquanto DIsOR c dm (G)] * > rel.

34 > AFISsOKssW e p

37 et > DOTH d p

38 ut > G*ssDU*OTH e

32 A 11,27; 13,1

36 1 Th 3,5

37 A 12,12.25

38 A 13,13; C 4,10; 2 T 4,11

καὶ πορνείας· ἐξ ὧν διατηροῦντες ἑαυτοὺς εὖ
πράξετε. ἔρρωσθε.

Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες κατήλθον εἰς Ἄν- 30
τιόχειαν, καὶ συναγαγόντες τὸ πλῆθος ἐπέδω-
καν τὴν ἐπιστολήν. ἀναγνόντες δὲ ἐχάρησαν 31
ἐπὶ τῇ παρακλήσει. Ἰούδας τε καὶ Σίλας, 32 11,27; 13,1
καὶ αὐτοὶ προφήται ὄντες, διὰ λόγου πολλοῦ
παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς καὶ ἐπεστήριξαν·
ποιήσαντες δὲ χρόνον ἰπελύθησαν μετ' εἰρή- 33
νης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς ἀποστείλαντας
αὐτούς. Παῦλος δὲ καὶ Βαρνάβας διέτριβον 35
ἐν Ἀντιοχείᾳ, διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμε-
νοι μετὰ καὶ ἑτέρων πολλῶν τὸν λόγον τοῦ
Κυρίου.

Μετὰ δέ τινος ἡμέρας εἶπεν πρὸς Βαρνά- 36
βαν Παῦλος· ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα
τοὺς ἀδελφοὺς κατὰ πόλιν πᾶσαν ἐν αἷς κατηγ-
γείλαμεν τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, πῶς ἔχουσιν.
Βαρνάβας δὲ ἐβούλετο συμπαραλαβεῖν καὶ τὸν 37 12,12.25
Ἰωάννην τὸν καλούμενον Μάρκον· Παῦλος δὲ 38 13,13
ἤξιου, τὸν ἀποστάντα ἀπ' αὐτῶν ἀπὸ Παμφυ-
C 4,10

πορνείας + κ. οσα μη θελετε εαυτοις γινεσθαι ετεροις μη
ποιειν D 614 1891-1831 536ss 216 1522 p trl syh⁺ sa Ir
Tert (Ef) | πραξετε + φερομενοι εν τω αγ. πνι D Ir Tert
Ef | 30 απολυθ. + εν ημεραις ολιγαις D* | επιστολ. + Ιου-
δας κ. Σιλας syh⁺ | 32 οντες + πληρεις πνς σγιου D | 33 α-
ποστειλ. αυτους] αποστολους E-1 / 65 917s 88s 623 pl. 920-
436 L^r syrh ar | 34 εδοξεν δε τω Σιλα επιμειναι αυτου
C 33s 1175 D 1611s 614sss 181^a 623 pl. 1837s al. g w trl
vg¹ syh⁺ ar co Ef] + μονος δε Ιουδας επορευθη D g w
trl (Ef), + hierosolyma w Ef | 36 τινος] ολιγας Ef,
πολλας Ψ | αδελφ. + ημων Ψ 104s 257ss 88s 5s al.
920^a L^r, + τους D 1611 2138-913 431^a 919 460s | εχου-
σιν + placuit autem consilium Barnabae syh⁺ Ef |
37 εβουλευσατο Ψ 104^a 383s 1765s 917s 88s 5ss 489-
1525 L^r (D¹) | επικαλουμ. S^cCΨsss 81 D 1611-1739
917-431 1838-489 241 808s | 38 ηξιου] ουκ εβουλετο
λεγων D (e, syr) |

- λίας και μη συνελθόντα αυτοῖς εἰς τὸ ἔργον,
 39 μη συμπαρλαμβάνειν τοῦτον. ἐγένετο δὲ παρ-
 οξυσμός, ὥστε ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς ἀπ' ἀλ-
 4,36; 13,4 λήλων, τὸν τε Βαρνάβαν παραλαβόντα τὸν Μάρ-
 40 κων ἐκπλεῦσαι εἰς Κύπρον. Παῦλος δὲ ἐπιλε-
 ξάμενος Σίλαν ἐξῆλθεν, παραδοθεὶς τῇ χάριτι
 41 τοῦ Κυρίου ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν. διήρχετο δὲ τὴν
 Συρίαν καὶ Κιλικίαν ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας.
 17,14; 19,22 16 Κατήντησεν δὲ καὶ εἰς Δέρβην καὶ εἰς Λύστ-
 2 T 1.5
 Ph 2,19-22 τραν. καὶ ἰδοὺ μαθητῆς τις ἦν ἐκεῖ ὀνόματι
 Τιμόθεος, υἱὸς γυναικὸς Ἰουδαίας πιστῆς, πα-
 6,3 2 τρὸς δὲ Ἕλληνας, ὃς ἔμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν
 3 Λύστροις καὶ Ἰκονίῳ ἀδελφῶν. τοῦτον ἠθέλη-
 σεν ὁ Παῦλος σὺν αὐτῷ ἐξελθεῖν, καὶ λαβῶν
 περιέτεμεν αὐτὸν διὰ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὄντας
 ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις· ἤδεισαν γὰρ ἅπαντες
 15,23-29 4 ὅτι Ἕλληνας ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὑπῆρχεν. Ὡς δὲ διεπο-
 ρεύοντο τὰς πόλεις, παρεδίδοσαν αὐτοῖς φυλάσ-
 σειν τὰ δόγματα τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστό-
 5 λων καὶ πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις. αἱ
 μὲν οὖν ἐκκλησίαι ἐστερεοῦντο τῇ πίστει καὶ
 ἐπερίσσευον τῷ ἀριθμῷ καθ' ἡμέραν.
 18,23 6 Διῆλθον δὲ τὴν Φρυγίαν καὶ Γαλατικὴν χώ-
 ραν, κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος λα-
 εργον + εἰς ο ἐπεμφθησαν D w trl vg⁴ | συμπαρλαβεῖν
 326 Ds 383 913^a 323^a 917s 88s 489 920^a L^r | μη² -τουτον]
 τουτον μη εἶναι συν αυτοῖς 1) | 39 inc. δια τουτο εγ. syr
 Ef | αποχωρησαι E-614 (257) | τοτε B. παρλαβων...,
 επλευσεν D (c g trl sy co) | 40 Κυ] θυ CΨ 104 E-1874
 * 88^a 623 pl. L^r g trl sy ar bo | 41 εκκλησ. + παραδιδους
 * τ. εντολας των πρεσβ. D (g trl vg¹ syh^m, Ef) | 16.1 inc.
 διελθων δε τα εθνη ταυτα κατηντ. εις D (g) trl vg¹ syh^m |
 Ιουδ.] χηρας g p trl vg¹ (1838), > E Ef | 4 inc. διερχο-
 μενοι δε D g | παρεδιδουσαν] εκηρυσσον κ. παρεδιδουσαν
 αυτοις μετα πασης παρηρησις τ. Κν Ιν Χν αμια παραδι-
 δοντες κ. τ. εντολας (τ.) αποστολων κ. D syh^m | κεκρυμμ.
 104 81 1518 1765 1874ss 69 | 5 τη πιστει > D | 6 διελ-
 θοντες Ψ 104 383s 1765 1874 5ss 920-1837 al. L^r | πνς
 + μηδενι D Ef (g m) |

et non isset cum eis in opus, non debere re-
cipi. Facta est autem dissensio, ita ut disce- 39
derent ab invicem, et Barnabas quidem, ad-
sumpto Marco, navigaret Cyprum. Paulus vero, 40
electo Sila, profectus est, traditus gratiae Dei
a fratribus. Perambulabat autem Syriam et 41
Ciliciam confirmans ecclesias, praecipiens cu-
stodire praecepta apostolorum et seniorum.

Pervenit autem Deiben et Lystram. Et 16
ecce discipulus quidam erat ibi nomine Ti-
motheus, filius mulieris Iudaeae fidelis, patre
gentili. Huic testimonium bonum reddebant qui 2
in Lystris erant et Iconio fratres. Hunc voluit 3
Paulus secum proficisci et adsumens circum-
cidit eum propter Iudaeos, qui erant in illis
locis; sciebant enim omnes quod pater eius
erat gentilis. Cum autem pertransirent civita- 4
tes, tradebant eis custodire dogmata, quae
erant decreta ab apostolis et senioribus, qui
erant Hierosolymis. Et ecclesiae quidem con- 5
firmabantur fide et abundabant numero co-
tidie.

16,6-40 *Initia evangelii in Macedonia, Philippis*

Transeuntes autem Phrygiam et Galatiae 6
regionem vetati sunt a Spiritu sancto loqui

38 recipi + eum G^cADIsURTh(C) c e p | 39 qui-
dem > GADIsOTh dm e p | 40 Dei BW e g tpl] Do-
mini *rel.* | 41 praecipiens - seniorum FDSUOK^rW c
dm g tpl] * > *rel.* | 16,1 autem + in GsFsl^rBR^cThW
c dm e p | 2 bonum CFSsBW g] > *rel.* | 3 ~ genti-
lis esset *codd.* | 4 erant² DSsO dm e p^e] essent *rel.* |
6 ~ sancto Spiritu GsFS^rKVsTh d e m p

39 A 4,36; 13,4 | 16,1 A 17,14; 19,22; 2 T 1,5;
Ph 2,19-22 | 2 A 6,3 | 4 A 15,23-29 | 6 A 18,23

- 7 verbum Dei in Asia. Cum venissent autem
 in Mysiam, tentabant ire in Bithyniam, et non
 8 permisit eos Spiritus Iesu. Cum autem per-
 transissent Mysiam, descenderunt Troadem,
 9 ¹et visio per noctem Paulo ostensa est: Vir
 Macedo quidam erat stans et deprecans eum
 et dicens: Transiens in Macedoniam adiuva
 10 nos. Ut autem visum vidit, statim quaesivimus
 proficisci in Macedoniam, certi facti quod vo-
 casset nos Deus evangelizare eis.
- 11 Navigantes autem a Troade recto cursu
 venimus Samothraciam et sequenti die Nea-
 12 polim ¹et inde Philippos, quae est prima partis
 Macedoniae civitas, colonia. Eramus autem in
 13 hac urbe diebus aliquot conferentes. Die au-
 tem sabbatorum egressi sumus foras portam
 iuxta flumen, ubi videbatur oratio esse, et se-
 dentes loquebamur mulieribus, quae convene-
 14 rant. Et quaedam mulier nomine Lydia, pur-
 puraria civitatis Thyatirenorum, colens Deum,
 audivit; cuius Dominus aperuit cor intendere

13 videbatur] *putabamus

Dei DOTH* d m] > *rel.*

7 in² OW Hier e g] > *rel.*

9 et³ > FMSUTW d

10 quod FSsK^rW e] quia *rel.*

12 Philippos I*U* dm (e)] -ppis *rel.*

prima] primae Th c

conferentes] consistentes FSK^r

14 audivit] audiebat verbum CT g p (D)

9 A 18,9

13 A 13,14

14 Ap 2,18-29; J 6,44

λῆσαι τὸν λόγον ἐν τῇ Ἀσίᾳ. ἔλθόντες δὲ κατὰ 7
τὴν Μυσίαν ἐπείραζον εἰς τὴν Βιθυνίαν πορευ-
θῆναι, καὶ οὐκ εἶασεν αὐτοὺς τὸ πνεῦμα Ἰη-
σοῦ, παρελθόντες δὲ τὴν Μυσίαν κατέβησαν εἰς 8
Τρωάδα. καὶ ὄραμα διὰ νυκτὸς τῷ Παύλῳ 9
ᾧφθη, ἀνὴρ Μακεδῶν τις ἦν ἐστὼς καὶ παρα-
καλῶν αὐτὸν καὶ λέγων· διαβάς εἰς Μακεδο-
νίαν βοήθησον ἡμῖν. ὡς δὲ τὸ ὄραμα εἶδεν, 10
εὐθέως ἐζητήσαμεν ἐξελθεῖν εἰς Μακεδονίαν,
συμβιβάζοντες ὅτι προσκέκληται ἡμᾶς ὁ Θεὸς
εὐαγγελίσασθαι αὐτούς.

Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ Τρωάδος εὐθυδρομή- 11
σαμεν εἰς Σαμοθράκην, τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰς Νέα-
πόλιν, ἡ κάκεῖθεν εἰς Φιλίππους, ἣτις ἐστὶν πρῶ- 12
τη τῆς μερίδος Μακεδονίας πόλις, κολωνία
Ἦμεν δὲ ἐν ταύτῃ τῇ πόλει διατρίβοντες ἡμε-
ρας τινάς. τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλ- 13
θομεν ἔξω τῆς πύλης παρὰ ποταμὸν οὗ ἐνομι-
ζομεν προσευχὴν εἶναι, καὶ καθίσαντες ἐλαλοῦ-
μεν ταῖς συνελθούσαις γυναῖξιν. καὶ τις γυνή 14
ὄνόματι Λυδία, πορφυρόπωλις πόλεως Θυατεί-
ρων, σεβομένη τὸν Θεόν, ἤκουεν, ἧς ὁ Κύριος
διήνοιξεν τὴν καρδίαν προσέχειν τοῖς λαλουμέ-

14 Ap 2,18aa
J 6,44

λογον + τ. θυ D g m vx¹ syr bo Ef | 7 επειρ.] ηθελαν D
syr | εις] κατα 104 1675 440s 1838 920 pl. L^r | Iu > 104s
1518 522^a 440s 614ss 917s 1838^r 206 pl. sa Ef | 8 διελ-
θοντ. D syh | κατεβησ.] κατηντησ. D¹, venimus Ir | 9 εν
οραματι D¹ e syr | ωφθη] εφανη 1611-614 257s, + ωσαι
D syr sa Ef | εστως + κατα προσωπον αυτου D 614sss
syh⁺ sa | 10 inc. διεγερωθεις ουν διηγησατο το οραμα ημιν
κ. ενοησαμεν οτι D sa | αυτους] τους εν τη Μακεδ. D,
αυτοις A 33 323 181 623 al. 642 | 11 inc. τη δε επαυριον
αναχθ. απο D 614 257 syh^m | επιουση + ημερα D (lat sy) |
Νεαν πολ. BSA 1175 D^o 1739 1838s ar] Νεαπ. rel. | 12 πρω-
τη] κεφαλη D syr, prima e c trl vx¹ | τ. μεριδος] μερις
E¹ ar sa, > D 2138s 614 242 460s 913 syrh | 13 πυλης]
πολεως 104s Es 2138^r 323^r 917-181 623^r L^r sy(p)h ar bo¹ |
ενομιζομεν B-33 81 1898s 1837 69 bo (sa)] -ζετο rel., εδο-
κει D | συνεληλυθειαις D] + ημιν S^{*}C E sa, + εκει syrh⁺ |

15 νοις ὑπὸ τοῦ Παύλου. ὡς δὲ ἐβαπτίσθη καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσεν λέγουσα· εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν τῷ Κυρίῳ εἶναι, εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου μένετε· καὶ παρεβιάσατο ἡμᾶς.

19,24 16 Ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡμῶν εἰς τὴν προσευχήν, παιδίσκη τινὰ ἔχουσαν πνεῦμα πύθωνα ὑπαντῆσαι ἡμῖν, ἣτις ἐργασίαν πολλὴν παρεῖχεν

Mc 1,24.34 17 τοῖς κυρίοις αὐτῆς μαντευομένη. αὕτη κατακολουθοῦσα τῷ Παύλῳ καὶ ἡμῖν ἔκραξεν λέγουσα· οὗτοι οἱ ἄνθρωποι δούλοι τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσίν, οἵτινες καταγγέλλουσιν ὑμῖν ὁδὸν

19,13 18 σωτηρίας. τοῦτο δὲ ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. Mc 16,17 διαπονηθεὶς δὲ ὁ Παῦλος καὶ ἐπιστρέψας τῷ πνεύματι εἶπεν· παραγγέλλω σοι ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐξελθεῖν ἀπ' αὐτῆς· καὶ ἐξῆλθεν

19 αὐτῇ τῇ ὥρᾳ. ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς ὅτι ἐξῆλθεν ἡ ἐλπίς τῆς ἐργασίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοι τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν εἴλκυσαν εἰς

3 Rg 17,6 20 τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας. καὶ προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς στρατηγοῖς εἶπαν· οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν, Ἰου-

21 δαῖοι ὑπάρχοντες, καὶ καταγγέλλουσιν ἔθνη ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παραδέχεσθαι οὐδὲ ποιεῖν Ῥω-

2 C 11,25 22 μαίοις οὖσιν. καὶ συνεπέστη ὁ ὄχλος κατ' αὐ-

Ph 1,30
1 Th 2,2

15* 14 του> B D | 15 εβαπτ. + αυτη S° E 431° 919 808s syrh ar sa | και + πας D 913 522° (g) co¹ | μενετε BSA 33 81s Ds] μεινατε rel. | 16 πυθωνα H-A 326 81 D° 1837 lat pl. ar Ωρ] -ωνος P⁴⁵ rel. g trl Lcf | αυτης> D¹ 917 | κυριοις +δια τουτου D* | 17 ημιν] τω Σίλα 1829 623 1827s 226 1311 L | ανθρ.> D* g Or Lcf | καταγγ.] ευαγγελιζονται D syrh | υμιν] ημιν C-33 326s D-614-522 1758^r 917-915 623 pl. e sa | 18 ιησ. επιστρεψ δε ο Π. τω πν. κ. διαπον. D | ο> BSA P⁴⁵ | ινα εξελθης D g trl -Lcf | εξηλθ. - ωρα] ευθεως εξηλθ. D¹ | 19 ως δε ειδαν οι κυρ. τ. πεδισκης οτι απεστερησθαι τ. εργασιαις αυτων ης ειχαν δι αυτης επιλαβ. D | ειλκ.] εσυραν E¹ | 21 εθη] τα εθνη D* | 22 ο] πολυς D (κ trl Lcf) syrh | πολ. οχλος συνεπεστησαν κατ αυτ. κραζοντες D |

his, quae dicebantur a Paulo. Cum autem 15
baptizata esset et domus eius, deprecata est
dicens: Si iudicastis me fidelem Domino esse,
introite in domum meam et manete. Et coe-
git nos.

Factum est autem, euntibus nobis ad ora- 16
tionem, puellam quandam habentem spiritum
pythonem obviare nobis, quae quaestum mag-
num praestabat dominis suis divinando. Haec 17
subsecuta Paulum et nos clamabat dicens:
Isti homines servi Dei excelsi sunt, qui ad-
nuntiant vobis viam salutis. Hoc autem fa- 18
ciebat multis diebus. Dolens autem Paulus et
conversus spiritui dixit: Praecipio tibi in no-
mine Iesu Christi exire ab ea. Et exiit eadem
hora. Videntes autem domini eius quia exivit 19
spes quaestus eorum, apprehendentes Paulum
et Silam perduxerunt in forum ad principes
et offerentes eos magistratibus dixerunt: Hi 20
homines conturbant civitatem nostram, cum
sint Iudaei, et annuntiant morem, quem non 21
licet nobis suscipere neque facere, cum simus
Romani. Et cucurrit plebs adversus eos, et 22

15 et¹ + omnis CT d (g)

16 pithonis CM(T e g) Lcf

18 exire] exi Th, ut exeas d e g Lcf

21 morem] sectam CT g Lcf

22 concurrit *codd.*

15 Mt 10,40

17 Mc 1,24.34

19 A 19,25

20 A 17,6; 3 Rg 18,17

22 2 C 11,25; Ph 1,30; 1 Th 2,2

magistratus, scissis tunicis eorum, iusserunt eos
 23 virgis caedi. Et cum multas plagas eis impo-
 suissent, miserunt eos in carcerem praecipien-
 24 tes custodi, ut diligenter custodiret eos. Qui
 cum tale praeceptum accepisset, misit eos in
 interiorem carcerem et pedes eorum strinxit
 ligno.

25 Media autem nocte Paulus et Silas orantes
 laudabant Deum, et audiebant eos, qui in cu-
 26 stodia erant. Subito vero terraemotus factus
 est magnus, ita ut moverentur fundamenta
 carceris. Et statim aperta sunt omnia ostia, et
 27 universorum vincula soluta sunt. Expergefactus
 autem custos carceris et videns ianuas apertas
 carceris, evaginato gladio, volebat se interficere
 28 aestimans fugisse viñctos. Clamavit autem Pau-
 lus voce magna dicens: Nihil tibi mali feceris;
 29 universi enim hic sumus. Petitoeque lumine, in-
 trogressus est et tremefactus procidit Paulo
 30 et Silae ad pedes ¹et produens eos foras ait:
 Domini, quid me oportet facere, ut salvus fiam?
 31 At illi dixerunt: Crede in Dominum Iesum,
 32 et salvus eris tu et domus tua. Et locuti sunt

22 eos² > A*FslsTh d e

custodi + carceris CT d e g Lcf

24 strinxit FSKssW] + in *rel.*

25 orantes d g Cyp Lcf] adorantes *codd.*

26 ~ et aperta sunt statim G^rTsTh dm p
 omnia ostia DSsK^rW c] ~ ostia omnia *rel.*

27 ~ apertas ianuas *codd.* (W)

28 ~ magna voce G-FI^rKTh

~ feceris tibi mali GFMssK^rThW d e p

29 ad pedes > G*D e

31 Domino Iesu GADIsTTh* d dm

26 A 12,6.10

27 A 12,19

30 A 2,37; L 3,10

31 J 6,29; A 11,14

τῶν, καὶ οἱ στρατηγοὶ περιρήξαντες αὐτῶν τὰ
 ἱμάτια ἐκέλευον ῥαβδίζειν, πολλὰς δὲ ἐπιθέντες 23
 αὐτοῖς πληγὰς ἔβαλον εἰς φυλακὴν, παραγγεί-
 λαντες τῷ δεσμοφύλακι ἀσφαλῶς τηρεῖν αὐτούς·
 ὃς παραγγελίαν τοιαύτην λαβὼν ἔβαλεν αὐτούς 24
 εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν καὶ τοὺς πόδας
 ἠσφαλίσατο αὐτῶν εἰς τὸ ξύλον.

Κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον Παῦλος καὶ Σίλας 25
 προσευχόμενοι ὕμνουν τὸν Θεόν, ἐπηκροῶντο
 δὲ αὐτῶν οἱ δέσμιοι· ἄφνω δὲ σεισμός ἐγένετο 26 4,31
 μέγας ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ δεσ-
 μωτηρίου· ἠνεψήθησαν δὲ παραχρῆμα αἱ θύραι
 πᾶσαι, καὶ πάντων τὰ δεσμὰ ἀνέθη. ἔξυπνος 27
 δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ καὶ ἰδὼν ἀνεφγμέ-
 νας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, σπασάμενος τὴν
 μάχαιραν ἠμέλλεν ἑαυτὸν ἀναιρεῖν, νομίζων ἐκ-
 πεφευγέναι τοὺς δεσμίους. ἐφώνησεν δὲ Παῦ- 28
 λος μεγάλη φωνῇ λέγων· μηδὲν πράξης σεαυτῷ
 κακόν, ἅπαντες γὰρ ἐσμεν ἐνθάδε. αἰτήσας δὲ 29
 φῶτα εἰσεπήδησεν, καὶ ἔντρομος γενόμενος
 προσέπεσεν τῷ Παύλῳ καὶ Σίλᾳ, καὶ προαγα- 30 2,37
 γὼν αὐτούς ἔξω ἔφη· κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν
 ἵνα σωθῶ; οἱ δὲ εἶπαν· πιστεύσον ἐπὶ τὸν 31 J 6,29
 Κύριον Ἰησοῦν, καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ ὁ οἶκός
 σου. καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου 32
 A 11,14

καὶ²] τότε D syr | 23 τηρεῖσθαι D | 24 ος] ο δε D¹ syr
 sa] λαβῶν] εὐληφως Ψ 104 1611^r 323ss 917ss 88s 623sss
 489^r L^r | ἐν τῷ ξυλῷ D 206* 623s | 25 το μεσονυκτ.] με-
 σον τ. νυκτος D | 26 παραχρημα > B g Lcf] ανειθη 1611-
 913 1891* 440s 1873ss 808 209*, ανελυθη S* D* (460)|
 27 δεσμοφυλαξ + ο πιστος Στεφαναs 614 2147 | την BC
 81s D 226 trl (co)] > rel. | 29 γενομ.] υπαρχων C* Ψ D¹
 1611-614 257s 1898s 623s 927s | προσεπεσ. + πρ. τ. πο-
 δας D* cgp trl vg¹ syri⁺ bo Lcf | 30 προσαγαγ. 81
 1518 614 536 623, προσηγαγεν D | εξω + τ λοιπους ασφα-
 λισαμενος D syh⁺ (+ προσηγγισεν κ.) | 31 Iy BSA 33
 81 1765 1827 lat bo] + Xv rel. | και² + πας 33s A 1891-
 1739 431* 467 syi ar | 32 Κυ] θυ BS* 255 927 |

- 33 σὺν πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. καὶ π
λαβὼν αὐτοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυ
ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν, καὶ ἔβαπτίσθη α
34 καὶ οἱ αὐτοῦ ἅπαντες παραχρῆμα, ἀναγαγὰ
αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον παρέθηκεν τράπεζαν,
ἠγαλλιάσατο πανοικεῖ πεπιστευκῶς τῷ Θεῷ
35 Ἡμέρας δὲ γενομένης ἀπέστειλαν οἱ σ
τηγοὶ τοὺς ῥαβδούχους λέγοντες· ἀπόλυσον
36 ἀνθρώπους ἐκείνους. ἀπήγγειλεν δὲ ὁ δε
φύλαξ τοὺς λόγους τούτους πρὸς τὸν Παῦ
ὅτι ἀπέσταλκαν οἱ στρατηγοὶ ἵνα ἀπολυθῶ
37 νῦν οὖν ἐξελθόντες πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ. ¹
22,25 Παῦλος ἔφη πρὸς αὐτούς· δεῖραντες ἡμᾶς δι
σὶα ἀκατακρίτους, ἀνθρώπους Ῥωμαίους ὑ
χοντας, ἔβυλον εἰς φυλακὴν· καὶ νῦν λάθρα ἴ
ἐκβάλλουσιν; οὐ γάρ, ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ ἴ
38 ἐξαγαγέτωσαν. ἀπήγγειλαν δὲ τοῖς στρατη
οἱ ῥαβδούχοι τὰ ῥήματα ταῦτα. ἐφοβήθη
Με 8,34 39 δὲ ἀκούσαντες ὅτι Ῥωμαῖοί εἰσιν, καὶ ἐλθὼ
παρεκάλεσαν αὐτούς, καὶ ἐξαγαγόντες ἠρά
40 ἀπελθεῖν ἀπὸ τῆς πόλεως. ἐξελθόντες δὲ

συν] κ ιι Ψ 104 E 1611^r 323-1874 623 pl. 920^a L^r tr
ar bo | 33 ελουσεν+αυτους 623 467 927s 547 trl sy
oi]οοικος 1898s, +οικειοι A | 34 παρεθ. +αυτοις E la
syr ar cu | πανοικει] συν τω οικω αυτου D lat syri,
35 ημ. δε γ. συνηλθον οι στρατηγ. επι το αυτο εις τ.
ραν κ. αναμνησθεντες τ. σεισμον τ. γεγονοτα φοβ
σαν κ. απεστ. τ. ρ. λεγοντας D syh^m (Ef) | εκειν.-
* εχθες παρελαβες D 614s syh | 36 *inc.* κ. ακουσασ
εισελθων ειπεν τ. λογ. τουτον τω Π. syr (D) | εν ειρη
* D g | 37 αυτους+αναιτιους D (trl) | γαρ > 33 e g | τ
> Ds 1765 206^a 917s 1873s 920 pl. H^r | 38 ανηγγειλ
917s 88s 920 pl. P^r | τα ρημ. > 522sss | ταυτα
ρηθεντα πρ. τ. στρατηγους D (syr) | 39 *inc.* κ. πα
νομενοι μετα φιλων πολλων εις τ. φυλακην παρεκαλ
εξελθειν ειποντες· ηγνοησαμεν τα καθ υμας· οτι εστι
δρες δικαιοι D (syh⁺ Ef) | εξαγαγ. παρεκαλεσαν αυτοι
γοντες· εκ τ. πολεως ταυτης εξελθατε μηποτε παλιν
στραφωσιν ημιν επικραζοντες καθ υμων D (61
syh⁺ Ef) |

ei verbum Domini cum omnibus, qui erant in
domo eius. Et tollens eos in illa hora noctis 33
lavit plagas eorum, et baptizatus est ipse et
omnis domus eius continuo. Cumque perduxis- 34
set eos in domum suam, apposuit eis mensam
et laetatus est cum omni domo sua credens Deo.

Et cum dies factus esset, miserunt magis- 35
tratus lictores dicentes: Dimitte homines illos.
Nuntiavit autem custos carceris verba haec 36
Paulo: Quia miserunt magistratus ut dimit-
tamini; nunc igitur exeuntes ite in pace. Paulus 37
autem dixit eis: Caesos nos publice indem-
natos, homines Romanos, miserunt in carcerem,
et nunc occulte nos eiciunt? Non ita, sed ve-
niant et ipsi nos eiciant. Nuntiaverunt autem 38
magistratibus lictores verba haec. Timuerunt-
que audito quod Romani essent, et venientes 39
deprecati sunt eos et educentes rogabant ut
egrederentur de urbe. Exeuntes autem de car- 40

33 plagas] *a plagis e g Lcf

omnis domus] omnes G*FM^oOTh p*(d e g)

35 dimitte SOTHW c d dm e g] dimittite *rel.*

37 homines + cives CT e g

occulte] abscondite AO(C) dm

non + erit SU(D) p^o

39 de urbe] urbem Gss[ITsTh p

34 A 8,39; Jdc 18,6

37 A 22,25

38 A 22,29

39 Mt 8,34

cere, introierunt ad Lydiam et, visis fratribus, consolati sunt eos et profecti sunt.

17,1-15 *Thessalonicenses et Beroeenses*

- 17 Cum autem perambulassent Amphipolim et Apolloniam, venerunt Thessalonicam, ubi
 2 erat synagoga Iudaeorum. Secundum consuetudinem autem Paulus introivit ad eos et per
 3 sabbata tria disserabat eis de Scripturis ¹adaperiens et insinuans quia Christum oportuit pati et resurgere a mortuis, et quia hic est
 4 Iesus Christus, quem ego annuntio vobis. Et quidam ex eis crediderunt et adiuncti sunt Paulo et Silae, et de colentibus gentilibusque multitudo magna, et mulieres nobiles non pau-
 5 cae. Zelantes autem Iudaei adsumentesque de vulgo viros quosdam malos, et turba facta, concitaverunt civitatem et adsistentes domui Iasonis quaerebant eos producere in populum.
 6 Et cum non invenissent eos, trahebant Iasonem et quosdam fratres ad principes civitatis clamantes: Quoniam hi, qui urbem concitant
 7 et huc venerunt, ¹quos suscepit Iason, et hi omnes contra decreta Caesaris faciunt regem

2 Paulus] *Paulo

2 ~ tria sabbata TTh g
 3 ~ Christus Iesus G-FI-TThKr
 6 clamantes + et dicentes DR d g
 hi + sunt CDS-OTHW d dm p tpl
 urbem] *orbem GsFsTsKV*W d e g

1 1 Th 2,2

2 L 4,16; A 13,14

3 L 24,26s.45s; A 4,2; 13,29; 18,5; 26,23

4 A 13,43; 17,12

6 A 16,20

7 L 23,2; J 19,12

τῆς φυλακῆς εἰσῆλθον πρὸς τὴν Λυδίαν, καὶ ἰδόντες παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς καὶ ἐξῆλθον.

Διοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ τὴν 17 1 Th 2,2
Ἀπολλωνίαν ἦλθον εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου ἦν
συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων. κατὰ δὲ τὸ εἰωθὸς 2
τῷ Παύλῳ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτούς, καὶ ἐπὶ σάβ-
βατα τρία διελέξατο αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν,
διανοίγων καὶ παρατιθέμενος ὅτι τὸν Χριστὸν 3 L 24,26s 45s
ἔδει παθεῖν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν, καὶ ὅτι 13,29; 20,23
οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός, ὁ Ἰησοῦς, ὃν ἐγὼ κατ-
αγγέλλω ὑμῖν, καὶ τινες ἐξ αὐτῶν ἐπίσθησαν 4
καὶ προσεκληρώθησαν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλα,
τῶν τε σεβομένων Ἑλλήνων πλῆθος πολὺ, γυ-
ναικῶν τε τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι. ζηλώσαν- 5
τες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ προσλαβόμενοι τῶν
ἀγοραίων ἄνδρας τινὰς πονηροὺς καὶ ὀχλοποιή-
σαντες ἐθορύβουν τὴν πόλιν, καὶ ἐπιστάντες τῇ
οἰκίᾳ Ἰάσονος ἐζήτουν αὐτοὺς προαγαγεῖν εἰς
τὸν δῆμον. μὴ εὐρόντες δὲ αὐτοὺς ἔσυρον Ἰά- 6 16,20
σονα καὶ τινὰς ἀδελφοὺς ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας,
βοῶντες ὅτι οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστατώσαντες
οὗτοι καὶ ἐνθάδε πάρεισιν, οὓς ὑποδέδεκται 7 L 23,2
Ἰάσων· καὶ οὗτοι πάντες ἀπέναντι τῶν δογ- J 19,12
μάτων Καίσαρος πράσσουσιν, βασιλέα ἕτερον

40 ἦλθον D e g | ἰδοντ. τ. αδ. διηγήσαντο ὅσα ἐποίησεν
Κς αὐτοῖς παρακαλεσαντες αὐτοὺς κ. D | 17,1 διοδευσ.]
διελθόντες E | και+κατηλθον εἰς Ἀπολλωνίδα κακειθεν
εἰς Θ. D | 2 ο Παυλος D lat syr ar | διελεχθη Ψ Ds 1611-
257 2298 1898s 431^s 1837, διελεγετο 104s 255 1891^r 917ss
307^s 623 1838-241 al. LP lat | 4 ἐπίσθη.] ἐπίστευσαν 33 *
E 2147 1898-1829 lat syr bo | Σιλαια τη διδαχη πολλοι
τ. σεβομενων D | σεβομ.+και A 33 81 D 181 g | κ. γυ-
ναικες D lat syrh bo | 5 inc. οι δε απειθουντες Ιουδ. συν-
στρεψαντες τινας ανδρας τ. αγορ πονηρ. εθορυβουσαν
D(Ψ 1765s 88 623 pl. 920 pl.) | αγαγειν 104s 1765s 88s
920 pl. P^r, προσαγαγ. E 1518 614 2298, εξαγ. D 241 | 6 τι-
νας] αλλους sa¹ bo,+ αλλους E | βοωντ.+κ. λεγοντες
D g | οικουμ.+ολην 431^s syr |

8 λέγοντες εἶναι Ἰησοῦν. ἐτάραξαν δὲ τὸν ὄχλον
9 καὶ τοὺς πολιτάρχας ἀκούοντας ταῦτα, καὶ λα-
βόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ τοῦ Ἰάσονος καὶ τῶν
λοιπῶν ἀπέλυσαν αὐτούς.

- 9,25: 23,31 10 Οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως διὰ νυκτὸς ἐξέπεμψαν
τόν τε Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν εἰς Βέροϊαν, οἵτι-
νες παραγενόμενοι εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰου-
J 5,39 11 δαίων ἀπήεσαν. οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι
τῶν ἐν Θεσσαλονίκη, οἵτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον
μετὰ πάσης προθυμίας, τὸ καθ' ἡμέραν ἀνακρί-
12 νοντες τὰς γραφὰς εἰ ἔχει ταῦτα οὕτως. πολλοὶ
μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνί-
δων γυναικῶν τῶν εὐσχημόνων καὶ ἀνδρῶν οὐκ
1 Th 2,14 13 ὀλίγοι. Ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσσαλονί-
κης Ἰουδαῖοι ὅτι καὶ ἐν τῇ Βεροῖα κατηγγέλη
ὑπὸ τοῦ Παύλου λόγος τοῦ Θεοῦ, ἦλθον κάκει
14 σαλεύοντες καὶ ταρασσόντες τοὺς ὄχλους. εὐθέως
δὲ τότε τὸν Παῦλον ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ
16,1 πορεύεσθαι ἕως ἐπὶ τὴν θάλασσαν· ὑπέμεινάν
15 τε ὁ τε Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ. οἱ δὲ καθ-
ιστάνοντες τὸν Παῦλον ἤγαγον ἕως Ἀθηνῶν,

8 κ. εταρ. τ. πολιταρ. κ. τ. οχλον ακουσαντες D (1611*) g
syp | τ. οχλον] τ. πολιν E | 10 δια νυκτος > A 81 | απη-
σαν] εισηεσαν E lat trl syp (co) | 11 ευγενεις D¹ p | το >
Sss 33sss P⁴⁵ D-614 257s 255^r 1898-623 al. 226^c al. | ου-
τως + καθως Παυλος καταγγελλει 614ss g syh⁺ E f 12 πολ-
λοι] τινες D¹ | επιστ. + τινες δε ηπιστησαν D 614ss | Ελ-
ληνων κ. τ. ευσχημωνων ανδρες κ. γυναικες ικανοι επι-
στευσαν D* (383s, syp) | 13 οτι λογος θυ καταγγελη εις
Βερ. κ. επιστευσαν κ. ηλθον εις αυτην κακει D* | κ. τα-
ρασσοντ. > Ψ 326 P⁴⁵ E 1765s 917s 88s 1873-337 I.^r |
οχλους + ου διελιμπανον D. ~ syp | 14 inc. τον μεν ουν
Π. D¹ | τοτε] τον τε 2298 431* 547, > 1611s 614ss 1898s
1838 syrh sa | πορευεσθ.] απελθειν D | εως] οως Ψ 326
1611 pl. 522* 323 917s 307-1827 al. 920 pl. syh. > D
1518 440s 88s 919 al. g syp | 15 καθισταν. BA 326s (S
D*) 1898 1838s] -στωντες rel. pl. | ηγαγ] ηλθον 206^r |
Αθηνων + παρηλθεν δε τ. Θεσσαλιαν· εκωλυθη γ. εις
αυτους κηρυξει τ. λογον, λαβοντες δε D (E f) |

alium dicentes esse, Iesum. Concitaverunt au- 8
 tem plebem et principes civitatis audientes
 haec. Et accepta satisfactione a Iasone et a 9
 ceteris, dimiserunt eos.

Fratres vero confestim per noctem dimise- 10
 runt Paulum et Silam in Beroeam; qui cum
 venissent, in synagogam Iudaeorum introierunt.
 Hi autem erant nobiliores eorum, qui sunt 11
 Thessalonicae, qui susceperunt verbum cum
 omni aviditate cotidie scrutantes Scripturas,
 si haec ita se haberent. Et multi quidem cre- 12
 diderunt ex eis et mulierum gentilium hones-
 tarum et viri non pauci. Cum autem cogno- 13
 vissent in Thessalonica Iudaei, quia et Beroeae
 praedicatum est a Paulo verbum Dei, vene-
 runt et illuc commoventes et turbantes multi-
 tudinem. Statimque tunc Paulum dimiserunt 14
 fratres, ut iret usque ad mare; Silas autem
 et Timotheus remanserunt ibi. Qui autem de- 15
 ducebant Paulum, perduxerunt eum usque Athe-

8 civitatis > D d

9 accepto satis ab G^rIs*S*TsThB p (d e g)

10 advenissent G^rIsTTh

11 haberent + quomodo Paulus adnuntiabat D g

12 ~ gentilium mulierum *codd.*

13 illuc] illic CAIM*TO d p*

15 eum > GsTsS^rTh g

10 A 9,25; 23,33

11 J 5,39

13 I Th 2,14

14 A 16,1

nas, et accepto mandato ab eo ad Silam et
Timotheum, ut quam celeriter venirent ad il-
lum, profecti sunt.

17,16-34 *Paulus Athenis*

- 16 Paulus autem cum Athenis eos exspectaret,
incitabatur spiritus eius in ipso videns idolo-
17 latriae deditam civitatem. Disputabat igitur in
synagoga cum Iudaeis et colentibus et in foro
18 per omnes dies ad eos, qui aderant. Quidam
autem Epicurei et Stoici philosophi dissere-
bant cum eo, et quidam dicebant: Quid vult
seminiverbius hic dicere? Alii vero: Novorum
daemoniorum videtur annuntiator esse; quia
19 Iesum et resurrectionem annuntiabat eis. Et
apprehensum eum ad Areopagum duxerunt
dicentes: Possumus scire quae est haec nova,
20 quae a te dicitur, doctrina? Nova enim quae-
dam infers auribus nostris; volumus ergo scire,
21 quidnam velint haec esse. Athenienses autem
omnes et advenae hospites ad nihil aliud va-
cabant nisi aut dicere aut audire aliquid novi.

18 autem + *et d

16 incitabatur] concitab. g, inritabatur e Aug
idolatriae *codd.*

17 aderant] audierant FSsKssW

18 seminator verborum FSK^rW g p^e Aug (O)
eis * > d g

19.22.34 Ariopag.

17 A 13,14

18 1 C 4,12s

19 A 28,22

καὶ λαβόντες ἐντολὴν πρὸς τὸν Σίλαν καὶ τὸν Τιμόθεον ἵνα ὡς τάχιστα ἔλθωσιν πρὸς αὐτὸν ἐξήεσαν.

Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐκδεχομένου αὐτοῦς 16 τοῦ Παύλου, παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ θεωροῦντος κατείδωλον οὔσαν τὴν πόλιν. διελέγετο μὲν οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς 17 Ἰουδαίοις καὶ τοῖς σεβομένοις καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πρὸς τοὺς παρατυγχάνον- 18 τας. τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἐπικουρείων καὶ Στοι- 18 κῶν φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ, καὶ τινες ἔλεγον· τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος οὗτος λέ- 19 γειν; οἱ δὲ ξένων δαιμονίων δοκεῖ καταγγε- 20 λεῦς εἶναι· ὅτι τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν εὐηγγελίζετο. ἐπιλαβόμενοι δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τὸν 19 Ἄρειον πάγον ἤγαγον, λέγοντες· δυνάμεθα γινῶναι τίς ἢ καινὴ αὕτη ἢ ὑπὸ σοῦ λαλουμένη 20 διδαχὴ; ξενίζοντα γάρ τινα εἰσφέρεις εἰς τὰς 20 ἀκοὰς ἡμῶν· βουλόμεθα οὖν γινῶναι τίνα θέλει ταῦτα εἶναι. Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπι- 21 δημοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον ἠὲκαίρουν ἢ λέγειν τι ἢ ἀκούειν τι καινότερον.

εντολην+ παρα Παυλου D, απ αυτου E lat(-g) trl syp ar sa | επιστολην E¹ syp | οπως εν ταχει D | 16 αυτους] αυτου S* D* 460, τ. Σίλαν κ. Τιμ. 1838 1311 | θεωρουντι Ψ 426 D 1518s 383s 913ss 1758 440s 917s 88s 5 920* L^r | 17 κ. τ. σεβομ. > 522sss | και²+ τοις D 614 2147 syh^m sa (bo) | 18 Στοικ.] Στωικ. BΨ 81s 2138s 522 440s 431s * 226s 1 al. | θελη D* 1838 919, θελει 33 1518 181* 467 | οτι-ευηγγελ.> D g | 19 *inc.* μετα δε ημερας τινας επιλαβομ. D 614sss syh⁺ [αυτου] οι Ιουδαιοι του Παυλου 1838 | ηγ. αυτ. επι Αρειον παγον πυνθανομενοι κ. λ. D | λεγ.+ ου 1518 383 440s 460^c c vg¹ | δυναμ.] θελομεν sa | λαλουμ.] καταγγελλομενη D, λεγομ. 81 E | 20 εισφερει S*, φερει Ψ, φερεις D 522 914 + ρηματα D co, ~ E syrh | τινα θελει] τι αν θελοι Ψ 326 Ds 383 al. 323 al. 917s 88s al. rel. pl. | 21 δε] γαρ ar sa | επιδημ.+ εις αυτους D¹ sa, εκεισε syrh bo | τι² B-Ψ 104 1838 241 lat] > rel |

- 22 Σταθεις δε ο Παυλος εν μεσω του Αρειου
 παγου εφη· Ανδρες Αθηναιοι, κατα παντα
 23 ως δεισιδαιμονεστερους υμας θεωρω. διερχο-
 μνος γαρ και αναθεωρων τα σεβασματα υμων
 ευρον και βωμον εν ω επεγεγραπτο· Αγνωστω
 θεω. ο ουν αγνοουσιντες ευσεβειτε, τουτο εγω
 24 καταγγελλω υμιν. ο Θεος ο ποιησας τον κοσ-
 μον και παντα τα εν αυτω, ουτος ουρανου
 και γης υπαρχων κυριος ουκ εν χειροποιητοις
 25 ναοις κατοικει, ουδε υπο χειρων ανθρωπινων
 θεραπευεται προσδεομενος τινος, αυτος διδους
 26 πασι ζωην και πνοιην και τα παντα. εποιησεν
 τε εξ ενος παν εθνος ανθρωπων κατοικειν επι
 παντος προσωπου της γης, ορισας προστεταγ-
 μενους καιρους και τας οροθεσιας της κατοικιας
 27 αυτων, Ιζητειν τον Θεον, ει αρα γε ψηλαφη-
 σιαν αυτον και ευροιεν, και γε ου μακραν απο
 28 ενος εκαστου ημων υπαρχοντα. εν αυτω γαρ
 ζωμεν και κινουμεθα και εσμεν, ως και τινες
 των καθ' υμας ποιητων ειρηκασιν· του γαρ και
 29 γενος εσμεν. γενος ουν υπαρχοντες του Θεου
 ουκ οφειλομεν νομιζειν χρυσω η αργιρω η λιθω,
 χαράγματι τεχνης και ενθυμησεως ανθρωπου, το
 30 θειον ειναι ομοιον. τους μεν ουν χρονους της

22 ο> BSA 326 917s 1837 | 23 αναθεωρ.] δυστορων D* (Cl) | ο, τοιτο BS*A* 81s D lat Ωρ] ον, τουτον rel. Cl | 25 θεραπ. +ως S* 1829* 1838 d e g ar Ir Thdt, μη syp bo | και τα π. | κατα π. 104s 1611-536 440s 917-88 1827 rel., > 33 syp bo | 26 ενος | +αιματος Ψ 104s D-255 242* 440-1874 88-642 L* g syp ar Ir Ef | εθνος] γενοσ 241 al. 1518 257 18 11 206 lat syh^m Ir Cl | παντος προσωπου BsA 33 81s D 181 307* Cl | παν το προσ. rel. |

- * 27 inc. μαλιστα ζητ. D¹ | τ. θν] το θειον εστιν D Ir (g Cl), τ. Κν Ψ 1518 255 440ss 917ss 623* 920 pl. P^r | καιγε] καιτοιγε S 1891* 623s 256s (A E) | μακραν ον αφ ενος εκαστ. ημ. D* lat Ir | ημ.] υμων A*Ψ 913 1829 * 1873* 919 al. L | 28 εσμεν +το καθ ημεραν D | υμας Ir Cl Ωρ] ημας B 614 255 212 919 al. | ποιητων > D Ir | * 29 νομιζ. +ουτε D* | και] η D¹ bo Ir Did, > sa |

Stans autem Paulus in medio Areopagi 22
ait: Viri Athenienses per omnia quasi supersti-
tiosiores vos video. Praeteriens enim et vi- 23
dens simulacra vestra inveni et aram, in qua
scriptum erat: IGNOTO DEO. Quod ergo igno-
rantes colitis, hoc ego annuntio vobis. *Deus,* 24
qui fecit mundum et omnia quae in eo sunt,
hic caeli et terrae cum sit Dominus, non in
manufactis templis habitat ¹nec manibus hu- 25
manis colitur indigens aliquo, cum ipse det
omnibus vitam et inspirationem et omnia;
fecitque ex uno omne genus hominum inhabi- 26
tare super universam faciem terrae, definiens
statuta tempora et terminos habitationis eo-
rum, quaerere Deum si forte atrectent eum 27
aut inveniant, quamvis non longe sit ab uno-
quoque nostrum. In ipso enim vivimus et mo- 28
vemur et sumus, sicut et quidam vestrorum
poetarum dixerunt:

Ipsius enim et genus sumus.

Genus ergo cum simus Dei, non debemus aes- 29
timare auro aut argento aut lapidi sculptu-
rae artis et cogitationis hominis Divinum esse
simile. Et tempora quidem huius ignorantiae 30

22 superstitiosos FMSsKsRTh d dm e g Aug

24 inhabitat C-DIsTsTh c d m p lr

27 adtractent *codd. pl.* (d g, e Ir)

28 vestrorum] vestrum *codd.*

29 lapidibus FIsS^oRTh

24 3 Rg 8,27; Is 42,5; Mt 11,25; A 7,48

25 Ps 49.10ss

26 Dt 32,8; Ps 73,17

27 Is 55,6; Ps 144,18; Jr 23,23

28 Aratus, Phaenom. 5

29 Gn 1,27; Is 40,18; A 19,26

30 A 17,23; 14,16; L 24,47

despiciens Deus, nunc annuntiat hominibus, ut
 31 omnes ubique paenitentiam agant, eo quod
 statuit diem, in quo *iudicaturus est orbem in*
aequitate, in viro, in quo statuit, fidem prae-
 32 bens omnibus suscitans eum a mortuis. Cum
 audissent autem resurrectionem mortuorum,
 quidam quidem irridebant, quidam vero dix-
 33 runt: Audiemus te de hoc iterum. Sic Paulus
 34 exivit de medio eorum. Quidam vero viri ad-
 haerentes ei crediderunt; in quibus et Diony-
 sius Areopagita et mulier nomine Damaris et
 alii cum eis.

18,1-22 *Gesta Corinthi, reditus*

18 Post haec egressus ab Athenis, venit Co-
 2 rinthum; et inveniens quendam Iudaeum no-
 mine Aquilam, Ponticum genere, qui nuper
 venerat ab Italia, et Priscillam uxorem eius,
 eo quod praecepisset Claudius discedere om-
 3 nes Iudaeos a Roma, accessit ad eos. Et quia
 eiusdem erat artis, manebat apud eos et ope-
 4 rabatur; erant autem scenofactoriae artis. Et
 disputabat in synagoga per omne sabbatum
 interponens nomen Domini Iesu suadebatque
 Iudaeis et Graecis.

31 quo¹ SsW p] qua *rel.*

32 audiamus DO

33 *inc.* et sic CT e

34 Dionysius + quidam Ch (d)

18,3 erant CA^cDUKV p] erat *rel.*

4 > GA*FI*.UOKsV p

interpon. nomen dni Iesu DThW c d dm g h tpl]

*> *rel.*

31 Ps 9,8s; 95,13; 97,9; A 10,42; R 10,14

18,2 A 18,26; R 16,3ss; 1 C 16,19; 2 T 4,19

ἀγνοίας ὑπεριδῶν ὁ Θεὸς τὰ νῦν παραγγέλλει 17,23; 14,16
 τοῖς ἀνθρώποις πάντας πανταχοῦ μετανοεῖν, καθ- 31 L 24,47
 ὅτι ἔστησεν ἡμέραν ἐν ἣ μέλλει κρίνειν τὴν οὐ- Ps 9,9; 95,13;
 κουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὤρισεν, πίσ- 97,9
 τιν παρασχὼν πᾶσιν ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. R 10,14
 ἀκούσαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν, οἱ μὲν ἐχλεύ- 32
 αζον, οἱ δὲ εἶπαν· ἀκουσόμεθά σου περὶ τούτου
 καὶ πάλιν. οὕτως ὁ Παῦλος ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐ- 33
 τῶν. τινὲς δὲ ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ ἐπίστευ- 34
 σαν, ἐν οἷς καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης καὶ
 γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις καὶ ἕτεροι σὺν αὐτοῖς.

Μετὰ ταῦτα χωρισθεὶς [ὁ Παῦλος] ἐκ τῶν 18
 Ἀθηνῶν ἦλθεν εἰς Κόρινθον. καὶ εὗρών τινα 2 R 16,3ss
 Ἰουδαῖον ὀνόματι Ἀκύλαν, Ποντικὸν τῷ γένει, 1 C 16,19
 προσφάτως ἐληλυθότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ 2 T 4,19
 Πρίσκιλλαν γυναῖκα αὐτοῦ, διὰ τὸ διατεταχέναι
 Κλαύδιον χωρίζεσθαι πάντας τοὺς Ἰουδαίους
 ἀπὸ τῆς Ῥώμης, προσῆλθεν αὐτοῖς, καὶ διὰ τὸ 3 20,34; 1C 4,12
 ὁμοτέχνον εἶναι ἔμενεν παρ' αὐτοῖς, καὶ ἠργά-
 ζετο· ἦσαν γὰρ σκηνοποιοὶ τῇ τέχνῃ. διελέγετο 4
 δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν σάββατον, ἔπει-
 θέν τε Ἰουδαίους καὶ Ἑλληνας.

30 αγνοιας + ταυτης D* lat(-g) tpi | παριδων D* | απαγ- *
 γελλ. BS* 915 Ath | παντας] πασιν Ψ 104s 1611-216 917s
 88s 623 rel. syh Ir | 31 εν η μελλει > D m Aug | ανδρι
 + Iu D Ir | 32 και > D lat syrh ar, κ. παλ. > co | 34 εκολ-
 ληθησαν D¹* g | Διον. + τις D h cav | Αρεοπαγ. + ευση-
 μων D | Δαμαλις h | γυνη + τιμια E | και²-Δαμ. > D |
 ετεροι + πολλοι 1873sss 8i 8 255 h | 18,1 inc. αναχωρη-
 σασ δε απο D h | ο Παυλ. > BS 33 D lat(-h) co | 2 αυτου
 + et salutavit eos h (g w vg¹) | τεταχ. S* 33 Ds 383-913
 917s 88s 1838s al. 920 pl., προστεταχ. 522* 241 1311 808s |
 Κλαυδ. > B | Ρωμης + οι κ. κατωκησαν εις τ. Αχαιαν D*
 (h) syh^m + Paulus autem agnitus est Aquilae h syh^m |
 αυτοις] αυτω ο Π. D* | 3 inc. et quia eiusdem gentis et
 eiusd. artis syh^m | ηργαζοντο B*S* bo Ωρ | ησαν-τεχνη
 > D g¹ | 4 εισπορευομενος δε εις τ. συναγ. κ. π. α. διελε-
 γετο D h, + κ. εντιθεις το ονομα τ. Κυ Iu κ. επ. D* g h
 tpi vg¹ syh^m | δε ου μονον Ιουδ. αλλα D h |

- 17,14s 5 Ὡς δὲ κατηλθον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ὁ τε Σί-
 λας καὶ ὁ Τιμόθεος, συνείχετο τῷ λόγῳ ὁ Παῦ-
 λος, διαμαρτυρόμενος τοῖς Ἰουδαίοις εἶναι τὸν
 13,46.51; 20,26 6 Χριστὸν Ἰησοῦν. ἀντιτασσομένων δὲ αὐτῶν καὶ
 βλασφημούντων ἐκτιναξάμενος τὰ ἱμάτια εἶπεν
 πρὸς αὐτούς· τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν
 ὑμῶν· καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πο-
 7 ρεύσομαι. καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς οἰκίαν
 τινὸς ὀνόματι Τιτίου Ἰούστου σεβομένου τὸν
 Θεόν, οὗ ἡ οἰκία ἦν συνομοροῦσα τῇ συναγωγῇ.
 1 C 1,14 8 Κριῖσπος δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσεν τῷ Κυ-
 ρίῳ σὺν ὄλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τῶν Κο-
 1 C 2,3 9 ρινθίων ἀκούοντες ἐπίστευον καὶ ἐβαπτίζοντο. Εἶ-
 πεν δὲ ὁ Κύριος ἐν νυκτὶ δι' ὄραματος τῷ Παύ-
 10 λῳ· μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει καὶ μὴ σιωπήσης, ἵδιό-
 12 Jos 1,5-9
 Is 41,10; 43,5
 Jr 1,8
 J 10,16
 τι ἐγὼ εἰμι μετὰ σοῦ, καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσειαί σοι
 τοῦ κακῶσαί σε, διότι λαὸς ἐστὶ μοι πολὺς ἐν τῇ
 11 πόλει ταύτῃ. Ἐκάθισεν δὲ ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας
 ἕξ διδάσκων ἐν αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.
 12 Γαλλίωνος δὲ ἀνθυλάτου ὄντος τῆς Ἀχαΐας
 13 κατεπέστησαν ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Παύ-
 λῳ καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα, λέγοντες

5 inc. παρεγενοντο δε απο τ. Μ. τοτε Σ. D¹ (h) | λογω] πνι 104ss 393s 1891^r 917s 88s 5ssss 927^r L^r ar | συνει-
 χετο - Iv > h | 6 inc. πολλου δε λογου γινομενου κ. γρα-
 φων διερμηνευομενων αντι. D h svh^m | το αιμα - υμων^s
 > syr | απο του] αφ υμων D*, ~ h | πορευομαι D 36 L
 H h ar | 7 εκειθεν] απο τ. Ακωλα D* h (614 2147s) | Τι-
 του S E 36 453 syr ar co. > C-104 81 D*s 1611^r 242-1831
 323* 307 610 623 pl p | Ιουστ. > syr co | 8 inc. ο δε αρ-
 χισ. Κρ. επιστ. εις τ. Κν D (h) | επιστευον + δια τ. ονομα-
 τος τ. Κυ Iv Xu 614sss syh⁺ | εβαπτιζ. + πιστευοντες τω
 θω δια τ. ον. του - Xu D h | 9 εν νυκτι δι οραμ.] εν ορα-
 ματι A h syr | 11 inc. κ. εκαθ. εν Κορινθω εν. D h syrh⁺
 + ενα S syrh ar | δε + εκει 255 181 g ar sa | 12 ανθυπα-
 τευοντος Ψsss E-1874 88ss rel. pl. | τω Π | συνλαλησαν-
 τες μεθ εαυτων επι τον Π. κ. επιθεντες τ. χειρας D h
 (syh⁺) Ef | αυτον + προς τ. ανθυπατον syh⁺ (h) | 13 inc.
 καταβωωντες κ. D h (Ef) |

Cum venissent autem de Macedonia Silas 5
 et Timotheus, instabat verbo Paulus testificans
 Iudaeis esse Christum Iesum. Contradicientibus 6
 autem eis et blasphemantibus, excutiens vesti-
 menta sua dixit ad eos: Sanguis vester super
 caput vestrum; mundus ego ex hoc ad gen-
 tes vadam. Et migrans inde intravit in do- 7
 mum cuiusdam nomine Titi Iusti, colentis
 Deum, cuius domus erat coniuncta synagogae.
 Crispus autem archisynagogus credidit Domi- 8
 no cum omni domo sua, et multi Corinthio-
 rum audientes credebant et baptizabantur. Di- 9
 xit autem Dominus nocte per visionem Paulo:
Noli timere, sed loquere et ne taceas; ¹prop. 10
ter quod ego sum tecum, et nemo apponetur
tibi ut noceat te, quoniam populus est mihi
multus in hac civitate. Sedit autem ibi annum 11
et sex menses docens apud eos verbum Dei.

Gallione autem proconsule Achaiae, insur- 12
 rexerunt uno animo Iudaei in Paulum et ad-
 duxerunt eum ad tribunal ¹dicentes: Quia con- 13

6 sua DMsRTh c d dm g] > *rel.*

7 intravit] introivit I d p, venit e

9 et > IT g Ambst

10 tibi > CT e

11 ibi TR(SU) c dm] > *rel.*

apud eos] in eis CADTsTh e p

5 A 17,14s

6 A 13,46.51; 20,26

8 1 C 1,14

9 1 C 2,3

10 Jos 1,5.9; Is 41,10; 43,5; Jr 1,8; Os 2,23;

J 10,16

- tra legem hic persuadet hominibus colere Deum.
 14 Incipiente autem Paulo aperire os, dixit Gallio
 ad Iudaeos: Si quidem esset iniquum aliquid
 aut facinus pessimum, o viri Iudaei, recte vos
 15 sustinerem. Si vero quaestiones sunt de verbo
 et nominibus et lege vestra, vos ipsi videritis:
 16 iudex ego horum nolo esse. Et minavit eos a
 17 tribunali. Adprehendentes autem omnes So-
 sthenem principem synagogae percutiebant
 eum ante tribunal, et nihil eorum Gallioni
 curae erat.
 18 Paulus vero cum adhuc sustinisset dies
 multos, fratribus valefaciens navigavit in Sy-
 riam, et cum eo Priscilla et Aquila, qui sibi
 totonderat in Cenchrus caput; habebat enim vo-
 19 tum. Devenitque Ephesum et illos ibi reliquit.
 Ipse vero ingressus synagogam disputabat cum
 20 Iudaeis. Rogantibus autem eis ut ampliori tem-
 21 pore maneret non consensit, sed valefaciens,

13 suadet FM*SKs e g h
 15 et² > CD*U^cTW c p
 lege vestra g h] legis vestrae *rel.*
 17 Sost(h)enen *codd.*
 eum > GF1^oSO d e h p
 18 in^t D d e g h] > *rel.*
 totonderant CF*I-TBTh c p
 habebant AF*ISRTh p^o Beda^c
 19 disputavit GssTTh p

14 A 25,18ss
 15 J 18,31; A 23,29
 17 1 C 1,1
 18 A 21,24; Nu 6,9.18
 19 A 19,8ss
 21 R 1,10; 15,32; 1 C 4,19; 16,7; Ja 4,15

ὅτι παρὰ τὸν νόμον ἀναπειθεὶ οὗτος τοὺς ἀνθρώπους σέβεσθαι τὸν Θεόν. μέλλοντος δὲ τοῦ 14 25,18ss
 Παύλου ἀνοίγειν τὸ στόμα εἶπεν ὁ Γαλλίων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους· εἰ μὲν ἦν ἀδίκημά τι ἢ ῥαδιούργημα πονηρόν, ὧ Ἰουδαῖοι, κατὰ λόγον ἂν ἀνεσχόμεν ὑμῶν. εἰ δὲ ζητήματά ἐστιν περὶ 15 J 18,31
 λόγου καὶ ὀνομάτων καὶ νόμου τοῦ καθ' ὑμᾶς, ὄψεσθε αὐτοί· κριτῆς [γὰρ] ἐγὼ τούτων οὐ βούλομαι εἶναι. καὶ ἀπήλασεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ βήματος. 16
 ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντες οἱ Ἕλληνες Σωσθένην τὸν ἀρχισυνάγωγον ἔτυπτον ἔμπροσθεν τοῦ βήματος· καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίῳ ἐμελεν.

Ὁ δὲ Παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας ἰκανάς, τοῖς ἀδελφοῖς ἀποταξάμενος ἐξέπλει εἰς τὴν Συρίαν, καὶ σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας, κειράμενος ἐν Κεγχρεαῖς τὴν κεφαλὴν· εἶχεν 21,24
 γὰρ εὐχήν. κατήντησαν δὲ εἰς Ἔφεσον, καί 19
 κείνους κατέλιπεν αὐτοῦ, αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν διελέξατο τοῖς Ἰουδαίοις. ἐρω- 20
 τῶντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλείονα χρόνον μεῖναι, οὐκ ἐπένευσεν, ἄλλὰ ἀποταξάμενος καὶ εἰπὼν· πάλιν 21 R 1,10
 I C 4,10
 Ja 4,15

αναπειθ.] ανατρεπει 536 218s | 14 μεν+ουν 104s 917s 88s 1827s 489s 920 pl. | ω+ ανδρες D h p trl vg | ανεσχουμ. BS*A 33 326 913 1838] ηνεσχ. rel. | 15 ζ. εστιν] * ζητημα εχετε D¹ (g) | γαρ> Bss 33 D 257 lat bo | 16 απηλασ.] -ελυσεν D¹* e g h | 17 απολαβομ. D | οι Ελλην.> Bss 323 1522* p vg | 18 ετι] εκει g h | επλευσεν D | Ακ. +qui votum cum fecisset Cen. caput totondit h | προσευχην D¹ | 19 καταντησας D¹ h ar (sa), -ηνητησεν Ψ * 104ss 1611-1874 88^a 623 pl. L^r | και+τω επιοντι σαββατω εκεινους D 614sss syh⁺ sa | αυτου] εκει SA 33 326 81 Ds 255 1898s 467s | διελεξατο B-A 33 81s 242-429 536s] -λεγετο D 1873ss lat(-p) ar, -ελεχθη rel. | 20 μεναι +παρ αυτοις 104s Ds 614-1765 206s 323-1874 88s 5 pl. 920 pl. syh⁺ bo, εκει g ar sa | 21 απεταξατο, κ. ανηχθη Ψ 104ss 913s 522ss 536s 917s 88s al. | αποταξ.+αυτοις Ψ 104sss E rel. P^r | ειπων+δει με παντως τ. εορτην τ. ερχομενην ποιησαι εις Ιεροσ. παλιν δε Ψ 104sss (D*) 1611^r 206s 323^a 917-431 623^r P^r g syph (Ef) |

21,15 22 ἀνακάμψω πρὸς ὑμᾶς, τοῦ Θεοῦ θέλοντος, ἀνήχθη
ἀπὸ τῆς Ἐφέσου, καὶ κατελθὼν εἰς Καισάρειαν,
ἀναβάς καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν κατέ-
23 βη εἰς Ἀντιόχειαν. καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ
ἐξῆλθεν, διερχόμενος καθεξῆς τὴν Γαλατικὴν
χώραν καὶ Φρυγίαν, ἐπιστηρίζων πάντας τοὺς
μαθητάς.

1 C 3,6 24 Ἰουδαῖος δέ τις Ἀπολλῶς ὀνόματι, Ἀλεξαν-
δρεὺς τῷ γένει, ἀνὴρ λόγιος, κατήντησεν εἰς

19,3; R 12,11 25 Ἐφεσον, δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς. οὗτος
Ap 3,15 ἦν κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου, καὶ ζέων
τῷ πνεύματι ἐλάλει καὶ ἐδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ
περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐπιστάμενος μόνον τὸ βάπτισμα

26 Ἰωάννου. οὗτός τε ἤρξατο παρρησιάζεσθαι ἐν
τῇ συναγωγῇ. ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ Πρίσκιλλα
καὶ Ἀκύλας προσελάβοντο αὐτὸν καὶ ἀκριβέσ-
τερον αὐτῷ ἐξέθεντο τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ. βου-

2 C 3,1 27
C 4,10 λομένου δὲ αὐτοῦ διελθεῖν εἰς τὴν Ἀχαΐαν, προ-
τρειψάμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς
ἀποδέξασθαι αὐτόν· ὃς παραγενόμενος συνε-
βάλετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσιν διὰ τῆς χάρι-

9,22; 17,3 28 τος· εὐτόνως γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις διακατηλέγγετο

21s Εφεσου + τ. δε Ακυλαν ειασεν εν Εφεσω · αυτος δε ανενεχθεις ηλθεν εις Καισαρ. κ. 614 (383s) syrh^m | 22 τ. εκκλησ.] τ. αδελφους 522ssss 440s | 23 στηριζ. BsA 33 | 24 Απελλης S* 536 431s 610s ar bo | ονοματι Απολλωνιος γενει Αλ. D (33) | 25 κατηχημ. + εν τη πατριδι D (g) | τ. οδον] τ. λογον D 1891^r 431^s | του¹ > B P⁴¹ 614 242 489 | απελαλει D* g | Iu] Ky 104 440ss 917ss 88s 1827sss 489s 920 pl. P^r | 26 τ. οδον] τ. λογον 1891^r | τ. θυ > D g | συναγ. + ενωπιον παντος τ. πληθους 1898s | 27 εν δε τη Εφ. επιδημουντες τινες Κορινθιοι κ. ακουσαντες αυτου παρεκαλουν διελθειν συν αυτοις εις τ. πατριδα αυτων. συνκατανευσαντος δε αυτου οι Εφεσιοι εγραψαν τοις εν Κορινθω μαθηταις οπως αποδεξωνται τ. ανδρα D syh^m (Ef) | ος επιδημησας εις τ. Αχαιαν πολυ(ν) συνεβαλλετο εν τ. εκκλησαις D (614sss g syh) | δια τ. χαριτος > D 1611-614 lat syh |

et dicens: Iterum revertar ad vos Deo volente,
 profectus est ab Epheso. Et descendens Cae- 22
 saream ascendit et salutavit ecclesiam, et de-
 scendit Antiochiam.

18,23-21,16 *Tertium iter*

18,23-28 *Initium itineris, Apollo*

Et facta ibi aliquanto tempore, profectus 23
 est perambulans ex ordine galaticam regio-
 nem et Phrygiam confirmans omnes disci-
 pulos.

Iudaeus autem quidam Apollo nomine, Ale- 24
 xandrinus genere, vir eloquens devenit Ephe-
 sum, potens in Scripturis. Hic erat edoctus 25
 viam Domini, et fervens spiritu loquebatur
 et docebat diligenter ea quae sunt Iesu, sciens
 tantum baptisma Iohannis. Hic ergo coepit fi- 26
 ducialiter agere in synagoga. Quem cum au-
 dissent Priscilla et Aquila, adsumpserunt eum
 et diligentius exposuerunt ei viam Domini.
 Cum autem vellet ire Achaïam, exhortati fra- 27
 tres scripserunt discipulis ut susciperent eum.
 Qui cum venisset, contulit multum his, qui
 crediderant. Vehementer enim Iudaeos revin- 28

23 Galatiam MS^oUT d (Th p*)

24 genere W e Aug] natione *rel.*

25 sunt † de CDSssW d dm g (F e Aug)

26 Domini G^oCDRThW c dm e p Aug] Dei *rel.*

22 A 21,15

24 1 C 3,6; 16,12; Tt 3,13

25 R 12,11; Ap 3,15; A 19,3

26 A 18,2.18

27 2 C 3,1; C 4,10

28 A 9,22; 17,3

cebat publice ostendens per Scripturas esse Christum Iesum.

19,1-20,1 *Paulus Ephesi*

- 19 Factum est autem, cum Apollo esset Corinthi, ut Paulus, peragratis superioribus partibus, veniret Ephesum et inveniret quosdam
 2 discipulos ¹dixitque ad eos: Si Spiritum sanctum accepistis credentes? At illi dixerunt ad eum: Sed neque si Spiritus sanctus est audimus.
 3 Ille vero ait: In quo ergo baptizati estis? Qui dixerunt: In Iohannis baptismate.
 4 Dixit autem Paulus: Iohannes baptizavit baptismate paenitentiae populum dicens: in eum, qui venturus esset post ipsum, ut crederent, hoc
 5 est in Iesum. His auditis, baptizati sunt in
 6 nomine Domini Iesu. Et cum imposuisset illis manus Paulus, venit Spiritus sanctus super eos,
 7 et loquebantur linguis et prophetabant. Erant autem omnes viri fere duodecim.
 8 Introgressus autem synagogam cum fiducia loquebatur per tres menses disputans et suadens de regno Dei. Cum autem quidam indurarentur et non crederent maledicentes viam

1 ut] et FIssThW g (Hjer)

2 dixerunt > G*-FTTh d e

3 in² > SU dm

4 baptisma *codd. pl.*

6 manum GssDIOTh d dm

2 A 2,38

3 A 18,25

4 A 13,24; Mt 3,11

6 A 8,17; 2,4.11; 10,44ss; 11,15s

8 A 13,14; 18,26; 28,23.31

9 A 26,11; 2 T 1,15; Tt 3,10s; 2 C 6,17; 2 J 10

δημοσία ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν εἶναι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν.

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν Ἀπολλῶ εἶναι ἐν Κο- 19
ρίνθῳ, Παῦλον διελθόντα τὰ ἀνωτερικὰ μέρη
ἔλθειν εἰς Ἔφεσον καὶ εὑρεῖν τινὰς μαθητάς, εἶ- 2 2.38
πέν τε πρὸς αὐτούς· εἰ πνεῦμα ἅγιον ἐλάβετε
πιστεύσαντες; οἱ δὲ πρὸς αὐτόν· ἄλλ' οὐδ' εἰ
πνεῦμα ἅγιον ἔστιν ἠκούσαμεν. εἶπέν τε· εἰς τί 3
οὖν ἐβαπτίσθητε; οἱ δὲ εἶπαν· εἰς τὸ Ἰωάννου
βάπτισμα. εἶπεν δὲ Παῦλος· Ἰωάννης ἐβάπτισεν 4
βάπτισμα μετανοίας, τῷ λαῷ λέγων εἰς τὸν ἐρχό- Me 3,11
μενον μετ' αὐτόν ἵνα πιστεύσωσιν, τοῦτ' ἔστιν
εἰς τὸν Ἰησοῦν. ἀκούσαντες δὲ ἐβαπτίσθησαν 5
εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. καὶ ἐπιθέντος 6 8,17;10,44.46
αὐτοῖς τοῦ Παύλου χειρᾶς ἦλθε τὸ πνεῦμα τὸ
ἅγιον ἐπ' αὐτούς, ἐλάλουν τε γλώσσαις καὶ ἐπρο-
φήτευον. ἦσαν δὲ οἱ πάντες ἄνδρες ὡσεὶ δώδεκα. 7
Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν συναγωγὴν ἐπαρρησιά- 8
ζετο ἐπὶ μῆνας τρεῖς διαλεγόμενος καὶ πείθων τὰ
περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. ὡς δὲ τινες ἐσκλη- 9 2 T 1,15
ρύνοντο καὶ ἠπειθουν κακολογοῦντες τὴν ὁδὸν Tt 3,10a
2 C 6,17
2 J 10

28 δημοσια+διαλεγόμενος κ. D 614sss, κ. κατ οίκον E |
19,1 θελοντος δε τ. Παυλου κατα τ. ιδιαν βουλην πο-
ρευεσθαι εις Ιεροσ. ειπεν αυτω το πνα υποστρεφειν εις
τ. Ασιαν διελθων δε τα... ερχεται εις E. κ. ευρων D syh^m
(Ef) | Απελλην S* 536 431^s 610s bo | ανατολικά 460s |
2 εστιν] λαμβανουσιν τινες D* P⁴¹ syh^m sa | 3 τε+προς
αυτους 104s 383sss 323ss 1827^s 1835 pl. L^r syr sa (257
88s al.) | 4 Ιωανν.+μεν Ψ 104s E 2138^r 1758 440s 917s
88s 623 pl. 920 pl. L^r syh | μετανοιας+παντι 623 467
ar | 5 Ιυ+Χυ εις αφεισιν αμαρτιων P³⁸ D 614sss syh^t
(g syr ar sa) | 6 χειρας BSA 326 D 1518 1829 920 al.
PH] τας χ. rel. | ηλθ.] ευθεως επεπεσεν P³⁸ D | γλωσ-
σαις+aliis et intellegebant eas ita ut etiam interpre-
tarentur eas hi ipsi, quidam aut. et prophetabant syh^m
(Ef) | 7 δεκαδυο 104s 1518 614 323^s 917s 1827 al. 920
pl. P^r | 8 δε+ο Παυλος D g trl syr | συναγ.+εν δυ-
ναμει μεγαλη D syh^m | τα > BΨ 1175 D | 9 ιπσ. τινες
μεν ουν αυτων D (syr) |

- ἐνώπιον τοῦ πλήθους, ἀποστὰς ἀπ' αὐτῶν ἀφώ-
 ρισεν τοὺς μαθητάς, καθ' ἡμέραν διαλεγόμενος
 10 ἐν τῇ σχολῇ Τυράννου [τινός]: τοῦτο δὲ ἐγένετο
 ἐπὶ ἔτη δύο, ὥστε πάντας τοὺς κατοικοῦντας
 τὴν Ἀσίαν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, Ἰου-
 14,3 11 δαίους τε καὶ Ἑλληνας. Δυνάμεις τε οὐ τὰς
 τυχούσας ὁ Θεὸς ἐποίει διὰ τῶν χειρῶν Παύλου,
 5,15 12 ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας ἀποφέρεσθαι
 ἀπὸ τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ σουδάρια ἢ σιμικίνθια
 καὶ ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ' αὐτῶν τὰς νόσους, τὰ
 τε πνεύματα τὰ πονηρὰ ἐκπορεύεσθαι.
 L 9,49 13 Ἐπεχείρησαν δὲ τινες καὶ τῶν περιερχομέ-
 νων Ἰουδαίων ἐξορκιστῶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς
 ἔχοντας τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ ὄνομα τοῦ
 Κυρίου Ἰησοῦ λέγοντες· ὀρκίζω ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν
 Mc 1,34 14 ὃν Παῦλος κηρύσσει. ἦσαν δὲ τινος Σκευᾶ Ἰου-
 L 4,41 15 δαίου ἀρχιερέως ἑπτὰ υἱοὶ τοῦτο ποιοῦντες. ἀπο-
 κριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν εἶπεν αὐτοῖς·
 τὸν Ἰησοῦν γινώσκω καὶ τὸν Παῦλον ἐπίστα-
 16 μαι· ὑμεῖς δὲ τίνας ἐστέ; καὶ ἐφαλόμενος ὁ ἄν-
 θρωπος ἐπ' αὐτούς, ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν
 κατακυριεύσας ἀμφοτέρων ἴσχυσεν κατ' αὐτῶν,

πληθ. + τ. εθνων, τότε (D E 1765) syrh⁺ | το καθ D 1611-
 2147 181 | Τυροσνίου Ψ D 1898s 1845 | τινος + απο ωρας
 ε̅ εως ωρ. δεκατης D 614sss g syh⁺ (Ambst)] > BSA 33
 1739ss lat(-g) syr co | 10 εως παντες οι κατοικουντες τ.
 Α. ηκουσαν τ. λογους ... Ιουδαιοι κ. Ελλ. D* syr | 12 επι-
 φερεσθ. Ψ 326 D 1611^r 206 440s 917s 467sss 920* L^r Ef |
 εκπορευ.] εξερχεσθαι απ αυτων 104s 1611 383s 1758 440s
 917s 88s 920 pl. L^r | 14 εν οισ κ. υιοι Σκ. τινος ιερεως
 ηθελησαν το αυτο ποιησαι. εθος ειχαν τ. τοιουτους εξορ-
 κιζειν κ. εισελθοντες προς τ. δαιμονιζομενον ηρξαντο
 επικαλεισθαι το ονομα λεγοντες· παραγγελλομεν σοι εν Ιυ
 ον Π. εξελθειν κηρυσσει D syh^m (Ef) | τινος B Ds 257
 255 1891 431^r syr ar bo] τινες rel. | 15 τον^l + μεν BC^c
 E^l P⁴¹ 1611-257 181 623s syh | τινες] τινος 33 536 36
 794 | 16 εφαλομ. BS* A 1175 1835] εναλλομ. D, -αλλομ.
 rel. | αμφοτερ.] αυτων Ψ 326 383-1765 917s 453 1873^r
 L^r sy co, > E 1835 |

Domini coram multitudine, discedens ab eis segregavit discipulos cotidie disputans in schola Tyranni cuiusdam. Hoc autem factum 10 est per biennium, ita ut omnes qui habitabant in Asia audirent verbum Domini, Iudaei atque gentiles. Virtutesque non quaslibet faciebat 11 Deus per manum Pauli, ita ut etiam super 12 languidos deferrentur a corpore eius sudaria et semicinctia, et recedebant ab eis languores, et spiritus nequam egrediebantur.

Tentaverunt autem quidam et de circum- 13 euntibus Iudaeis exorcistis invocare super eos, qui habebant spiritus malos, nomen Domini Iesu dicentes: Adiuro vos per Iesum, quem Paulus praedicat. Erant autem quidam Iudaei 14 Scevae principis sacerdotum septem filii, qui hoc faciebant. Respondens autem spiritus ne- 15 quam dixit eis: Iesum novi et Paulum scio: vos autem qui estis? Et insiliens in eos homo, 16 in quo erat daemonium pessimum, et dominatus amborum invaluit contra eos, ita ut nudi

9 Domini > GA*FISsOB d p

cuiusdam > G*sFISrB p

11 quaslibet] modicas G^cCDM*TRW c dm g p

~ Deus faciebat per manus *codd.*

12 et¹] vel *codd.*

14 quidam] cuiusdam c dm, cuidam p^c

~ Scevae Iudaei *codd.*

16 in eos homo d g] ~ homo in eos *codd.*

11 A 14,3

12 A 5,15; Mc 5,28; 6,56

13 Mc 9,38; L 9,49

15 Mc 1,34; L 4,41

17 et vulnerati effugerent de domo illa. Hoc autem notum factum est omnibus Iudaeis atque gentilibus, qui habitabant Ephesi; et cecidit timor super omnes illos, et magnificabatur nomen Domini Iesu. Multique credentium veniebant confitentes et annuntiantes actus suos. Multi autem ex eis, qui fuerant curiosa sectati, contulerunt libros et combusserunt coram omnibus; et computatis pretiis illorum, invenerunt pecuniam denariorum quinquaginta milium. Ita fortiter crescebat verbum Dei et confirmabatur.

21 His autem expletis, proposuit Paulus in Spiritu, transita Macedonia et Achaia ire Hierosolymam dicens: Quoniam postquam fuero ibi, oportet me et Romam videre. Mittens autem in Macedoniam duos ex ministrantibus sibi, Timotheum et Erastum, ipse remansit ad tempus in Asia.

23 Facta est autem illo tempore turbatio non minima de via Domini. Demetrius enim quidam nomine, argentarius faciens aedes argenteas Dianae, praestabat artificibus non modicum quaestum. Quos convocans et eos qui huiusmodi erant opifices dixit: Viri, scitis, quia de hoc artificio est nobis adquisitio; et videtis et

17 gentilibus] gentibus D, graecis d g

19 eis K^rW e] his *rel.*

fuerant... sectati] gesserunt d e g Hier

20 confirmab.] confortabatur GDSOR c p Hier

21 propos.] posuit GFISOTh p

23 autem + in GAFDM

Domini > G*AlSTh e

25 ~ adquisitio est nobis *codd.*

ἵστε γυμνοὺς καὶ τετραυματισμένους ἐκφυγεῖν
 ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου. τοῦτο δὲ ἐγένετο γνωστὸν 17 5,5.11
 πᾶσιν Ἰουδαίοις τε καὶ Ἑλλησιν τοῖς κατοικοῦ-
 σιν τὴν Ἐφεσον, καὶ ἐπέπεσεν φόβος ἐπὶ πάν-
 τας αὐτούς, καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τοῦ Κυρί-
 ου Ἰησοῦ. πολλοὶ τε τῶν πεπιστευκότων ἤρχον- 18
 το ἔξομολογούμενοι καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πρά-
 ξεις αὐτῶν. ἱκανοὶ δὲ τῶν τὰ περίεργα πραξάντων 19
 συνενέγκαντες τὰς βίβλους κατέκαιον ἐνώπιον
 πάντων· καὶ συνεψήφισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν καὶ
 εὔρον ἀργυρίου μυριάδας πέντε. Οὕτως κατὰ 20 6,7; 12.24
 κράτος τοῦ Κυρίου ὁ λόγος ἠῦξανεν καὶ ἴσχυεν.

Ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ Παῦλος 21 23.11; R 1.13
 ἐν τῷ πνεύματι διελθὼν τὴν Μακεδονίαν καὶ
 Ἀχαΐαν πορεύεσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα, εἰπὼν ὅτι
 μετὰ τὸ γενέσθαι με ἐκεῖ δεῖ με καὶ Ῥώμην
 ἰδεῖν. ἀποστείλας δὲ εἰς Μακεδονίαν δύο τῶν 22 17.14; R 16.23
 διακονούντων αὐτῷ, Τιμόθεον καὶ Ἐραστον,
 αὐτὸς ἐπέσχεν χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν.

Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τάρρα- 23 2 C 1.8s
 χος οὐκ ὀλίγος περὶ τῆς ὁδοῦ. Δημήτριος γάρ τις 24 16.16
 ὀνόματι, ἀργυροκόπος ποιῶν ναοὺς ἀργυροῦς
 Ἀρτέμιδος παρείχετο τοῖς τεχνίταις οὐκ ὀλίγην
 ἐργασίαν, οὓς συναθροίσας καὶ τοὺς περὶ τὰ 25
 τοιαῦτα ἐργάτας εἶπεν· Ἄνδρες, ἐπίστασθε
 ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας ἡ εὐπορία ἡμῖν ἔσ-
 τιν, καὶ θεωρεῖτε καὶ ἀκούετε ὅτι οὐ μόνον 26

19 κατεκαυσαν E lat(-g) | 20 κατα κρατος > 614 ar (sa) |
 κρατος ενισχυσεν κ. η πιστις τ. θυ ηυξανε κ. επληθυνε D |
 21 inc. tote II. εθετο ~ D (Ef) | διελθειν A Ds 489 226
 1311 P g syp ar sa Ef | 22 χρονον + ολιγον εν τη A. D¹
 (1898s) | 23 οδου + θυ syrh⁺, Κυ d g p tpi vg¹ | 24 αρ-
 γυρους > B g | Αρτεμ. + ισως ως κιβωρια μικρα 33 915
 Xp | παρειχε A* Ds 2147 919 218 | 25 ους, και] ουτος
 D (1611* 257) g tpi syrh ar sa | εργατ.] τεχνιτας D e Ef |
 ειπεν] εφη πρ. αυτους D syp sa | ανδρ. + συντεχνιται D
 syh⁺ sa | 26 ~ ακουετε κ. θεωρ. D syp |

- Ἐφέσου ἀλλὰ σχεδὸν πάσης τῆς Ἀσίας ὁ Παῦ-
 λος οὗτος πείσας μετέστησεν ἱκανὸν ὄχλον, λέγων
 17,29 27 ὅτι οὐκ εἰσὶν θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν γινόμενοι. οὐ
 μόνον δὲ τοῦτο κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος εἰς ἀπ-
 ελεγμὸν ἐλθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγάλης θεᾶς
 Ἄρτέμιδος ἱερὸν εἰς οὐθέν λογισθῆναι, μέλλειν
 τε καὶ καθαιρεῖσθαι τῆς μεγαλειότητος αὐτῆς,
 28 ἣν ὅλη ἡ Ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται. ἀκού-
 σαντες δὲ καὶ γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ ἔκραζον
 29 λέγοντες· μεγάλη ἡ Ἄρτεμις Ἐφεσίων. καὶ ἐπλήσ-
 θη ἡ πόλις τῆς συγχύσεως, ὥρμησάν τε ὁμοθυ-
 μαδὸν εἰς τὸ θέατρον, συναρπάσαντες Γάϊον καὶ
 20,4; 27,2 Ἄρίσταρχον Μακεδόνας, συνεκδήμους Παύλου.
 30 Παύλου δὲ βουλομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν
 31 δῆμον οὐκ εἶων αὐτὸν οἱ μαθηταί· τινὲς δὲ
 καὶ τῶν Ἀσιαρχῶν, ὄντες αὐτῷ φίλοι, πέμψαν-
 τες πρὸς αὐτὸν παρεκάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν
 21,34 32 εἰς τὸ θέατρον. ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκρα-
 ζον· ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συγκεχυμένη, καὶ οἱ
 πλείους οὐκ ᾔδεισαν τίνος ἕνεκα συνεληλύθει-
 33 σαν. ἔκ δὲ τοῦ ὄχλου συνεβίβασαν Ἀλέξαν-
 δρον, προβαλόντων αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων· ὁ δὲ
 Ἀλέξανδρος κατασείσας τὴν χεῖρα ἤθελεν ἀπο-
 34 λογεῖσθαι τῷ δήμῳ. ἐπιγνόντες δὲ ὅτι Ἰου-

Εφεσ.] εως Εφεσιου D | ουτος+τις τοτε D¹* | χειρων+
 ανθρωπων 1611-2147 1827 927s 256 (syp, Ef) | 27 κιν-
 δυνευσει S D^c lat(-g) bo | λογισθησεται A Ds lat bo | τ.
 μεγαλειοτητα CΨ 104s 81 D 1611 383s 1758 440s 917s
 1827ss 920 pl. L^r | τ. μεγαλ. αυτ. > D | 28 inc. ταυτα δε
 ακουσαντ. D g trl syp ar bo | θυμιου+δραμοντες εις το
 αμφοδον εκρ. D 614sss syh^m | 29 κ. συνεχυθη ολη η πο-
 λις αισχυνης D* | πολισ+ολη Ψ 104s E-536 323-917
 1898s (431*) rel. g syph sa | 30 inc. του δε Π. βουλ. Ψ
 104^r E-1873 1845 rel. | ουκ-μαθ.] οι μαθ. εκωλυον D
 syp Ef | 31 οντες] υπαρχοντες D | 32 εκκλησ.+ολη 2298
 1898s 915 1873* 1 | 33 συνεβιβ. BSA 33 E 206-323] κατ-
 εβιβ. D*, προεβιβ. rel. | τη χειρι S^cΨ 104 D 255 181 5
 1838s | 34 επιγνοντων 1891s 206 1739 440s 307* 209* |

auditis quia non solum Ephesi, sed paene totius Asiae Paulus hic suadens avertit multam turbam dicens: Quoniam non sunt dii, qui manibus fiunt. Non solum, autem haec periclitabitur nobis pars in redargutionem venire, sed et magnae Dianae templum in nihilum reputabitur, sed et destrui incipiet maiestas eius, quam tota Asia et orbis colit. His auditis, repleti sunt ira et exclamaverunt dicentes: Magna Diana Ephesiorum. Et impleta est civitas confusione, et impetum fecerunt uno animo in theatrum, rapto Gaio et Aristarcho Macedonibus comitibus Pauli.

Paulo autem volente intrare in populum, non permiserunt discipuli. Quidam autem et de Asiae principibus, qui erant amici eius, miserunt ad eum rogantes ne se daret in theatrum. Alii autem aliud clamabant; erat enim ecclesia confusa, et plures nesciebant qua ex causa convenissent. De turba autem detraxerunt Alexandrum, propellentibus eum Iudaeis. Alexander autem, manu silentio postulato, volebat reddere rationem populo. Quem ut co-

26 sed + et F dm g

27 magnae + deae CFM^cU^{*ss} d e g p* Hier deputabitur CADIss*T d e p

29 civitas + tota e, ~ d(g)

30 permiserunt + eum MTh dm e tpl

32 enim] autem SU

33 autem² W c d e g] ergo *rel.*

~ ration. reddere *codd.*

26 A 17,29

29 A 20,4; 27,2; R 16,23; 2 C 8,19

32 A 21,30s

gnoverunt Iudaeum esse, vox facta una est
 omnium quasi per horas duas clamantium :
 35 Magna Diana Ephesiorum. Et cum sedasset
 scriba turbas dixit: Viri Ephesii, quis enim
 est hominum, qui nesciat Ephesiorum civitatem
 cultricem esse magnae Dianae Iovisque prolis?
 36 Cum ergo his contradici non possit, oportet
 37 vos sedatos esse et nihil temere agere. Ad-
 duxistis enim homines istos, neque sacrilegos
 38 neque blasphemantes deam vestram. Quod si
 Demetrius et qui cum eo sunt artifices ha-
 bent adversus aliquem causam, conventus fo-
 renses aguntur et proconsules sunt, accusent
 39 invicem. Si quid autem alterius rei quaeritis,
 40 in legitima ecclesia poterit absolvi. Nam et
 periclitamur argui seditionis hodiernae, cum
 nullus obnoxius sit, de quo possimus reddere
 rationem concursus istius. Et cum haec dixis-
 20 set, dimisit ecclesiam. Postquam autem ces-
 savit tumultus, vocatis Paulus discipulis, et
 exhortatus eos valedixit et profectus est ut
 iret in Macedoniam.

34 una est W] ~ est una *rel.*

35 turbas] turbam CD g tpl (d p*)
 enim > DS dm

37 vestram] nostram d e g

38 pro consulibus G*sA*sIS-OT h p*

40 quo + non IS^cOT h p*

38 A 13,7; 18,12

20,1 A 19,21; 2 C 2,13; 7,5

δαιὸς ἐστίν, φωνὴ ἐγένετο μία ἐκ πάντων, ὡς
 ἐπὶ ὥρας δύο κραζόντων· μεγάλη ἡ Ἄρτεμις
 Ἐφεσίων. καταστείλας δὲ ὁ γραμματεὺς τὸν ὄχ- 35
 λον φησίν· Ἄνδρες Ἐφέσιοι, τίς γάρ ἐστιν ἀν-
 θρώπων ὃς οὐ γινώσκει τὴν Ἐφεσίων πόλιν νεω-
 κόρον οὖσαν τῆς μεγάλης Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ διο-
 πετοῦς; ἀναντιρρήτων οὖν ὄντων τούτων δέον 36
 ἐστὶν ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρχειν καὶ μηδὲν
 προπετὲς πράσσειν. ἡγάγετε γὰρ τοὺς ἄνδρας τού- 37
 τους οὔτε ἱεροσύλους οὔτε βλασφημοῦντας τὴν
 θεὸν ἡμῶν. εἰ μὲν οὖν Δημήτριος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ 38
 τεχνῖται ἔχουσι πρὸς τινα λόγον, ἀγοραῖοι ἄγον-
 ται καὶ ἀνθύπατοί εἰσιν, ἐγκαλείωσαν ἀλλήλοις.
 εἰ δέ τι περαιτέρω ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ ἐννόμῳ 39
 ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθήσεται. καὶ γὰρ κινδυνεύομεν 40
 ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον, μηδενὸς
 αἰτίου ὑπάρχοντος, περὶ οὗ οὐ δυνησόμεθα ἀπο-
 δοῦναι λόγον περὶ τῆς συστροφῆς ταύτης. καὶ
 ταῦτα εἰπὼν ἀπέλυσεν τὴν ἐκκλησίαν.

Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον μετα- 20
 πεμψάμενος ὁ Παῦλος τοὺς μαθητὰς καὶ παρα- 2 C 2,13
 καλέσας, ἀσπασάμενος ἐξῆλθεν πορεύεσθαι εἰς
 Μακεδονίαν. διελθὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα καὶ 2

κραζοντες SA | μεγαλη η Α. Εφ. ^{bi} B | 35 κατασεισας Ψ
 Ds 2138s 614 1 | γραμματ.] αρχων syr, + τ. πολειως syrh⁺
 (E^f) | Ἐφεσιοι] αδελφοι S 255 | ανθρωπος Ψ D 257 440s
 917s 920^a L^r g syh sa | Ἐφεσιων] ημετεραν D E^f | μεγαλης
 + θεας 104s 257ss 323ss 917s 927^r ar | διοσπετους D 623 |
 37 τουτους + ενθαδε D 614ss syh^m ar co | θεαν D* E^c
 -614 440 915 1827s 209 P | 38 Δημητ. + ουτος D syr
 E^f | 39 περαιτερω B 33 242 1739s 1829^a 808s d g (E¹) |
 περι ετερων gel. | ζητειτε E 1891sss 429-1739 431^a 1838
 241 | τη εννομω] τω νομω D* 1827 | 40 περι τ. σημ. > D | *
 ου > D-536 1829^a 1873ss 642s lat(-p) co | αποδουν. λογ.]
 απολογησασθαι 88s | ταυτης + κ. ει ταυτα ουτως εχει 33 |
 20,1 μεταπεμψ.] -σειλαμ. 1891-1739, προσκαλεσαι. A Ψ
 104s D 1611^r 917s 623^r L^r | και + πολλα D | παρακαλεσ.
 > Ψ 257 440s 917ss 88s 927 436 al. L^r syr | πορευ. >
 D 242 1739s g | 2 δε + παντα D |

- παρακαλέσας αὐτοὺς λόγῳ πολλῷ ἦλθεν εἰς τὴν
 3 Ἑλλάδα, ἰποιήσας τε μῆνας τρεῖς, γενομένης
 ἐπιβουλῆς αὐτῷ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων μέλλοντι
 9,24; 23,13ss ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν, ἐγένετο γνώμης τοῦ
 4 ὑποστρέφειν διὰ Μακεδονίας. συνείπετο δὲ
 17,10; 19,29 αὐτῷ ἄχρι τῆς Ἀσίας Σώπατρος Πύρρου Βε-
 R 16,21 ροιαῖος, Θεσσαλονικέων δὲ Ἀρίσταρχος καὶ
 16,8 5 Ἀσιανοὶ δὲ Τυχικὸς καὶ Τρόφιμος· οὗτοι δὲ
 6 προελθόντες ἔμενον ἡμᾶς ἐν Τρωάδι· ἡμεῖς δὲ
 ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀζύμων ἀπὸ
 Φιλίππων, καὶ ἦλθομεν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν
 Τρωάδα ἄχρι ἡμερῶν πέντε, οὐ διετρίψαμεν
 ἡμέρας ἑπτὰ.
 1 C 16,2 7 Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων συνηγμένων
 2,42,46 ἡμῶν κλάσαι ἄρτον ὁ Παῦλος διελέγετο αὐ-
 τοῖς, μέλλων ἐξιέναι τῇ ἑπαύριον, καρέτεινέν τε
 8 τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου. ἦσαν δὲ λαμπά-
 δες ἱκαναὶ ἐν τῷ ὑπερώῳ οὗ ἦμεν συνηγμέ-
 9 νοι. καθεζόμενος δὲ τις νεανίας ὀνόματι Εὐ-
 τυχος ἐπὶ τῆς θυρίδος, καταφερόμενος ὑπνω
 βαθεῖ, διαλεγόμενου τοῦ Παύλου ἐπὶ πλεῖον,

παρακαλ. αυτ.] χρησαμενος D¹* | 3 μελλοντι] ηθελησεν
 D syh^m Ef | αναχθηται D | εγεν. γνωμ. του] ειπεν δε το
 πνα αυτω D g syh^m Ef | γνωμη B^oΨ 1611-1891 522^a 440s
 917ss al. 623 rel. pl. | 4 ipc. μελλοντος ουν εξιεναι αυτου
 μεχρι τ. Ασιας Σωπατρ. D (syh^m) | αχρι τ. Ασ.> BS 33
 lat(-g) co | Σωσιπατρ. 1518 383s 913s 1898s 5s 209 c g
 trl vg¹ ar co | Πυρρου> Ψ 326 1611^r 1758 917ss 919-
 209 al. syph* | Δερβ.] Δουβεριος D* g | Τιμοθ.+Εφε-
 σιος 614ss, Lystrensis syr | Ασιανοι] Εφεσιοι D sa (syh^m) |
 Τυχικ.] Ευτυχος D | 5 προελθοντ. B^o D 1108-383 257-
 1891 536 323ss 623 226^a 642 al. verss.] προσελθ. rel.]
 ημας] αυτον D¹ | 6 αχρι ημερ. π.] πεμπταιοι D | ου] οπου
 SA 33 E, εν η και D | 7 μια+πρωτη D¹ | ημων] τ. μα-
 θητων 326 257^a 1758s 1739s 917ss 88s 1838^r L^r | 8 υπο-
 λαμπαδες D | ημεν] ησαν 1518 489 1s | 9 νεανισκος 1611
 2147 | επι τη θυριδι κατεχομενος υπνω βαρει D |

20,2-21,16 *Gesta ultima et iter hierosolymitanum*

Cum autem perambulasset partes illas et 2
 exhortatus eos fuisset multo sermone, venit ad
 Graeciam; ubi cum fecisset menses tres, factae 3
 sunt illi insidiae a Iudaeis navigaturo in Sy-
 riam, habuitque consilium ut reverteretur per
 Macedoniam. Comitatus est autem eum Sopa- 4
 ter Pyrrhi Beroeensis, Thessalonicensium vero
 Aristarchus et Secundus, et Gaius Derbeus et
 Timotheus, Asiani vero Tychicus et Trophi-
 mus. Hi cum praecessissent, sustinuerunt nos 5
 Troade; nos vero navigavimus post dies azy- 6
 morum a Philippis et venimus ad eos Troa-
 dem in diebus quinque, ubi demorati sumus
 diebus septem.

Una autem sabbati, cum convenissemus ad 7
 frangendum panem, Paulus disputabat cum eis
 profecturus in crastinum protraxitque sermo-
 nem usque in mediam noctem. Erant autem 8
 lampades copiosae in cenaculo, ubi eramus
 congregati. Sedens autem quidam adulescens 9
 nomine Eutychus super fenestram, cum mer-
 geretur somno gravi, disputante diu Paulo,

3 fecisset CDMTTh c dm] fuisset *rel.*

4 comitati sunt I g

Sosipater G^oDMssRW c dm g p^o Beda

beroensis *codd. pl.*

5 sustinebant GssDMTsTh dm p

6 in dieb. quinque] iter dierum quinque CT, quin-
 tani d | diebus²] dies T d e

7 *inc.* in una GADIsORTh Aug

cum² p] > *codd.*

eis + et confirmabat animas eorum IMR^oW dm g
 w tpl

3 A 9,24; 20,19

4 A 17,10; 19,29; 16,1; E 6,21; A 21,29

5 A 16,8; 2 C 2,12

7 1 C 16,2; A 2,42.46

ductus somno cecidit de tertio cenaculo deor-
 10 sum et sublatus est mortuus. Ad quem cum
 descendisset Paulus, incubuit super eum et
 complexus dixit: Nolite turbari, anima enim
 11 ipsius in ipso. est. Ascendens autem frangens-
 que panem et gustans satisque allocutus usque
 12 in lucem sic profectus est. Adduxerunt autem
 puerum viventem et consolati sunt non mi-
 nime.

13 Nos autem ascendentes navem navigavi-
 mus in Asson inde suscepturi Paulum; sic
 enim disposuerat ipse per terram iter facturus.
 14 Cum autem convenisset nos in Asson, adsumpto
 15 eo, venimus Mitylenen. Et inde navigantes se-
 quenti die venimus contra Chium, et alia ap-
 plicuimus Samum et sequenti die venimus Mi-
 16 letum. Proposuerat enim Paulus transnavigare
 Ephesum, ne qua mora illi fieret in Asia, fes-
 tinabat enim, si possibile sibi esset, ut diem
 Pentecostes faceret Hierosolymis.

17 A Mileto autem mittens Ephesum vocavit
 18 maiores natu ecclesiae. Qui cum venissent ad
 eum et simul essent, dixit eis: Vos scitis a

9 ductus] eductus GADIsU*OTh, deduct. CT e g
 sublatus + oblatus KBVW p^c

10 ipso IM d g] eo *rel.*

11 in] ad ADI-UOTh d g Aug
 lucem + et VW(SU)

13 enavigavimus GA

14 convenissemus DOTh c (S^oU*, MR^c, W)

15 alia GsDIsTsTh d dm] + die *rel.*

16 Pentecosten *codd.*

10 3 Rg 17,21

16 A 18,21

18 A 18,19; 19,10

κατενεχθείς ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τρι-
 στέγου κάτω καὶ ἤρθη νεκρός. καταβάς δὲ ὁ 10 3 Rg 17,21
 Παῦλος ἐπέπεσεν αὐτῷ καὶ συμπεριλαβὼν εἶπεν·
 μὴ θορυβεῖσθε· ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστίν.
 ἀναβάς δὲ καὶ κλάσας τὸν ἄρτον καὶ γευσάμε- 11
 νος, ἔφ' ἰκανόν τε ὀμίλησας ἄχρι αὐγῆς, οὕτως
 ἐξῆλθεν. ἤγαγον δὲ τὸν παῖδα ζῶντα, καὶ 12
 παρεκλήθησαν οὐ μετρίως.

Ἡμεῖς δὲ προ(σ)ελθόντες ἐπὶ τὸ πλοῖον ἀνήχ- 13
 θημεν ἐπὶ τὴν Ἀσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀνα-
 λαμβάνειν τὸν Παῦλον· οὕτως γὰρ διατεταγ-
 μένος ἦν, μέλλον αὐτὸς πεζεύειν. ὡς δὲ συν- 14
 ἔβαλλεν ἡμῖν εἰς τὴν Ἀσσον, ἀναλαβόντες
 αὐτὸν ἤλθομεν εἰς Μιτυλήνην. κακεῖθεν ἀπο- 15
 πλεύσαντες τῇ ἐπιούσῃ κατηντήσαμεν ἀντικρυς
 Χίου, τῇ δὲ ἑτέρα παρεβάλομεν εἰς Σάμον, τῇ
 δὲ ἔχομένη ἤλθομεν εἰς Μίλητον. κεκρίκει γὰρ 16 18,21
 ὁ Παῦλος παραπλευσαι τὴν Ἐφεσον, ὅπως μὴ
 γένηται αὐτῷ χρονοτριβῆσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ἔσπευ-
 δεν γάρ, εἰ δυνατὸν εἶη αὐτῷ, τὴν ἡμέραν τῆς
 πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα.

Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς Ἐφεσον 17
 μετεκαλέσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας.
 ὡς δὲ παρεγένοντο πρὸς αὐτόν, εἶπεν αὐτοῖς· 18 18,19, 19,10

κατενεχθ. - υπνου > 1891 206 p | 10 συμπεριλαβ. +
 αυτον (C) 1891 sss 536-216 431* sy ar co | 11 ουτως] τοτε
 syri ar | 12 inc. ασπαζομενων δε αυτων ηγαγεν τ.
 νεανισκον D | 13 προελθ. B^cSC 2138 614s 1891^r 431^r
 808s al. L e co, κατελθοντ. D¹ g | Θασων (cf. 14) Ψ
 104 P⁴¹ 1611ss 614 257ss 917 623 38 al. LP syph (sa)|
 διατεταγμενον B* 489, εντεταλμενος C 307* | 15 ετερα]
 εσπερα B 1175 307* | Σαμον + κ. μειναντες εν Τρω-
 γυλλιω τη εχ. Ψ 104s D P⁴¹ 1611^r 1758s 323* 917-915
 5^r L^r g sy sa | ερχομ. 1175 D* 2147 1891s 206 209*.
 69 | 16 μηποτε γενηθη αυτω κατασχεσις τις D | ει-
 αυτω] εις D (H) | 17 μετεκαλεσατο] μετελεμψατο D |
 18 αυτον + ομοσε οντων αυτων A D 1898s^m lat, ομο- *
 θυμαδον E 623s 467 |

- Ὑμεῖς ἐπίστασθε, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀφ' ἧς ἐπ-
 ἔβην εἰς τὴν Ἀσίαν, πῶς μεθ' ὑμῶν τὸν πάντα
 20,3 19 χρόνον ἐγενόμην, δουλεύων τῷ Κυρίῳ μετὰ πά-
 σης ταπεινοφροσύνης καὶ δακρύων καὶ πειρασ-
 μῶν τῶν συμβάντων μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς
 20 τῶν Ἰουδαίων, ὡς οὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν
 συμφερόντων τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν καὶ διδά-
 21 ξαι ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκους, διαμαρτυρό-
 μενος Ἰουδαίοις τε καὶ Ἑλλησιν τὴν εἰς Θεὸν με-
 τάνοιαν καὶ πίστιν εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν.
 19,21 22 Καὶ νῦν ἰδοὺ δεδεμένος ἐγὼ τῷ πνεύματι
 πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλήμ, τὰ ἐν αὐτῇ συναν-
 9,16; 21,4.11 23 τήσοντα ἐμοὶ μὴ εἰδώς, πλὴν ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ
 ἅγιον κατὰ πόλιν διαμαρτύρεται μοι λέγον ὅτι
 21,13 24 δεσμὰ καὶ θλίψεις με μένουσιν. ἀλλ' οὐδενὸς
 λόγου ποιῶμαι τὴν ψυχὴν τιμίαν ἐμαυτῷ ὡς
 2 T 4,7 ἦν ἔλαβον παρὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, διαμαρτύ-
 ρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ.
 25 Καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ οἶδα ὅτι οὐκέτι ὄψεσθε
 τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖς πάντες ἐν οἷς διῆλθον

επιστασθε + αδελφοι D 623 467 | Ασιαν + ως τριετιαν
 η κ. πλειον ποταπως μεθ υμων ην παντος χρονου D |
 19 Kω + μεθ υμων C 1611-614 915 307^s syh Xρ | και^t
 + πολλων CΨ 104s 1611-1874 307^s 623 pl. L^r syh ar |
 21 δια τ. Κυ ημ. Ιυ Χυ D¹ | Ιν BΨ 326 1611s 614 216
 1874 307^s 927 920ss 226-1 al. L^r g syh sa] + Χν rel. |
 22 νυν > 2138 2147 syh | συναντησ.] συμβησομενα C
 1175 P⁴¹ 255 1891-1739 431^s | 23 κατα + πασαν D g
 syph (lat tpl) | διεμαρτυρατο S^cA 33 E¹ 181 467 | με-
 νουσιν μοι εν Ιεροσολυμ. D P⁴¹ 614 g tpl syh^t sa Or
 * Lcf | με] σε syr ar co | 24 λογον S^cA-326 D*-915 431
 rel. | ποιουμαι + ουδε εχω Ψ^t 104s E 1874 88^s rel. pl.
 syh, ~ S^c A 33 D* 1108 1873^s vg | τελειωσω BS 917 |
 μου + μετα χαρας CΨ 104^r E 1898 88^s rel. pl. syh ar |
 διακον. + τ. λογου D g Ef | παρελαβον D 1611-383
 440s 489 | διαμαρτ. + Ιουδαιοις κ. Ελλησιν D g sa Lcf
 Ef | 25 ιδου > E 1874 431 218 460s g Lcf |

prima die, qua ingressus sum in Asiam, qua-
liter vobiscum per omne tempus fuerim, ser- 19
viens Domino cum omni humilitate et lacri-
mis et tentationibus, quae mihi acciderunt ex
insidiis Iudaeorum; quomodo nihil subtraxe- 20
rim utilium, quominus annuntiarem vobis et
docerem vos publice et per domos, ¹testifi- 21
cans Iudaeis atque gentilibus in Deum pae-
nitentiam et fidem in Dominum nostrum Iesum
Christum.

Et nunc ecce alligatus ego spiritu vado in 22
Hierusalem, quae in ea ventura sint mihi igno-
rans, nisi quod Spiritus sanctus per omnes ci- 23
vitates mihi protestatur dicens quoniam vin-
cula et tribulationes Hierosolymis me manent.
Sed nihil horum vereor nec facio animam 24
meam pretiosiore quam me, dummodo con-
summum cursum meum et ministerium verbi,
quod accepi a Domino Iesu, testificari evan-
gelium gratiae Dei.

Et nunc ecce ego scio quia amplius non 25
videbitis faciem meam vos omnes, per quos

20 subtraxerim + vobis A*IsUOKsR c dm p

21 gentibus CDW, graecis d g Lcf

22 sint GsFK^{css}] sunt *rel.*

23 ~ protestatur mihi *codd.*

in Hierosolymis GA*ThW c d g Lcf, > *rel.*

24 meam > G*FDSU*Th d e

verbi MTh d dm g Amb Lcf] > *rel.*

testificari + iudaeis et graecis d g Lct

19 A 20,3

22 A 19,21

23 A 9,16; 21,4.11

24 A 21,13; 2 T 4,7

- 26 transivi praedicans regnum Dei. Quapropter
 contestor vos hodierna die quia mundus sum
 27 a sanguine omnium. Non enim subterfugi, quo-
 minus annuntiarem omne consilium Dei vobis.
 28 Attendite vobis et universo gregi, in quo vos
 Spiritus sanctus posuit episcopos regere eccle-
 29 siam Dei, quam adquisivit sanguine suo. Ego
 scio quoniam intrabunt post discessionem meam
 30 lupi rapaces in vos non parcentes gregi. Et
 ex vobis ipsis exsurgent viri loquentes perversa,
 31 ut abducant discipulos post se. Propter
 quod vigilate memoria retinentes, quoniam per
 triennium nocte et die non cessavi cum lacri-
 mis monens unumquemque vestrum.
 32 Et nunc commendo vos Deo et verbo gra-
 tiae ipsius, qui potens est aedificare et dare
 33 *hereditatem in sanctificatis omnibus*. Argentum
 et aurum aut vestem nullius concupivi, sicut
 34 ipsi scitis quoniam ad ea, quae mihi opus

26 omnium + vestrum U e

27 consilium] voluntatem T d g Lcf Hier

28 Dei] domini d e g p Ir Lcf Hier

29 rapaces FS*sKssW c] graves *rel.* d dm g Lcf
 Hier

33 et] aut G*AssIO e g

sicut * > *codd.*

26 A 18,6 | 28 Ps 73,2; 1 T 4,16; 1 P 5,2

29 Mt 7,15; 10,16; J 10,12

30 1 J 2,19; G 1,7; 4,17

31 Mc 13,35.37; 1 Th 2,11

32 Dt 33,3; E 1,18; C 1,12; Jud 24

33 Mt 10,8; 1 C 9,12; 1 Sm 12,3

34 A 18,3; 1 C 4,12; 2 C 12,13ss; 1 Th 2,9;
 2 Th 3,7ss

κηρύσσων τὴν βασιλείαν. διότι μαρτύρομαι 26 18,6
 ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ ὅτι καθαρὸς εἰμι
 ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων· οὐ γὰρ ὑπεστειλά- 27
 μην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι πᾶσαν τὴν βουλήν τοῦ
 Θεοῦ ὑμῖν. προσέχετε ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ 28 Ps 73,2
 ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο 1 T 4,16
 ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, 1 P 5,2
 ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ αἵματος τοῦ ἰδίου.
 ἐγὼ οἶδα ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου 29 Mt 7,15;
 λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμ- 10,16
 νίου, καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες 30 1 J 2,19
 λαλοῦντες διεστραμμένα τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μα- G 1,7; 4,17
 θητὰς ὀπίσω αὐτῶν. διὸ γρηγορεῖτε, μνημονεύ- 31 1 Th 2,11
 οντες ὅτι τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυ-
 σάμην μετὰ δακρύων νουθετῶν ἕνα ἕκαστον.
 Καὶ τὰ νῦν παρατίθεμαι ὑμᾶς τῷ Θεῷ καὶ 32 Dt 33,3s
 τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ τῷ δυναμένῳ οἴκο- Mt 10,8
 δομῆσαι καὶ δοῦναι τὴν κληρονομίαν ἐν τοῖς 1 C 9,12
 ἡγιασμένοις πᾶσιν. ἀργυρίου ἢ χρυσίου ἢ ἱμα- 33 1 Sm 12,3
 τισμοῦ οὐδενὸς ἐπεθύμησα. αὐτοὶ γινώσκετε 34 18,3; C 4,12
 1 Th 2,9
 2 Th 3,7^{ss}

τ. βασιλ.] το ευαγγελιον 33 1891-323 | βασιλ. + τ. Iv D
 sa, τ. Ku Iv g Lcf, τ. θυ 104ss E-1108 614-88 623 rel.
 trl vg bo | 26 inc. αχρ ουν τ. σημ. ημερας D* (Ef) | παν-
 των + υμων 104s E 1891-1739 547 808s syph ar¹ bo Ef |
 27 μη > D^{1*} 383 g syp ar Lcf | 28 προσεχ. + ουν CΨ 28 *
 326 E-1765 1891-429 1739^s 181ss 623ss al. 920^r L^r syph |
 θυ BS 1175 1611-383 1758s 917 218 vg syh* Bas Cy |
 Ku C-104 Ds 522^s 1739 1829 623 g p syh^m ar Lcf, Ku κ.
 θυ rel. | περιεποι. + εαυτω D sa Ir | 29 εγω SC*A 33
 1175s D 1891 1739 431^s lat syp (bo) Lcf | + γαρ (B) rel. |
 οίδα BSC*A 33 1175s D 255 1891-1739 431^s lat syp ar
 co | + τουτο rel. | 30 αυτων¹ > B 1522 ar co | αποστρε-
 φειν D | αυτων²] εαυτων BSA | 31 εκαστ. + υμων D-383
 1891 5 467sss 808s lat sy co | 32 υμας + αδελφοι CΨ
 104 E 257-453 1827 rel. (~ 1611 2138-383 623) | θω |
 Kω B 257 g sa¹ bo | δουναι + υμιν Ψ 104 1611-
 2298 1898^s rel. sy ar sa | πασι] τ. παντων D (sa¹), +
 αυτω η δοξα εις τ. αιωνας (τ. αιωνων) αμην 614ss
 syh⁺ | 33 ουθενος SA E] + υμων Ds ar |

- 35 ὅτι ταῖς χρεῖαις μου καὶ τοῖς οὖσιν μετ' ἐμοῦ
 ὑπηρετήσαν αἱ χεῖρες αὐται. πάντα ὑπέδειξα
 ὑμῖν, ὅτι οὕτως κοπιῶντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσ-
 θαι τῶν ἀσθενούντων, μνημονεύειν τε τῶν λό-
 γων τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ὅτι αὐτὸς εἶπεν· μακά-
 21,5 36 ριὸν ἐστὶν μᾶλλον διδόναι ἢ λαμβάνειν. Καὶ
 ταῦτα εἰπὼν, θεῖς τὰ γόνατα αὐτοῦ σὺν πᾶσιν
 37 αὐτοῖς προσηύξατο. Ἰκανὸς δὲ κλαυθμὸς ἐγέν-
 21,6; R 16,16
 1 C 16,20
 1 P 5,14 38 νετο πάντων, καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχηλον
 20,25 τοῦ Παύλου κατεφίλουσαν αὐτόν, ὀδυνώμενοι μάλ-
 λιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἰρήκει, ὅτι οὐκέτι μέλλου-
 σιν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. προέπεμπον
 δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον.
 21 Ὡς δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασ-
 θέντας ἀπ' αὐτῶν, εὐθυδρομήσαντες ἤλθομεν
 εἰς τὴν Κῶ, τῇ δὲ ἑξῆς εἰς τὴν Ῥόδον κακεῖ-
 2 θεν εἰς Πάταρα. καὶ εὐρόντες πλοῖον διαπερῶν
 3 εἰς Φοινίκην, ἐπιβάντες ἀνήχθημεν. ἀναφάναν-
 τες δὲ τὴν Κύπρον καὶ καταλιπόντες αὐτὴν
 εὐώνυμον ἐπλέομεν εἰς Συρίαν, καὶ κατήλθο-
 21,11s; 20,23 4 μεν εἰς Τύρον· ἐκεῖσε γὰρ τὸ πλοῖον ἦν ἀπο-
 φορτιζόμενον τὸν γόμον. ἀνευρόντες δὲ τοὺς
 μαθητὰς ἐπεμείναμεν αὐτοῦ ἡμέρας ἑπτὰ· οἵ-
 τινες τῷ Παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ πνεύματος μὴ
 20,36 5 ἐπιβαίνειν εἰς Ἱεροσόλυμα. ὅτε δὲ ἐγένετο ἕξα-

34 τας χρειας D* 1838 | μου + πασιν D* g | αυται] μου
 D sa, + μου syr bo | 35 παντα] πασι D* | κοπιωντα
 εδει 1611 2138 614 syh | Iv > S^o 2147s 915 623* Bas
 Xq | ουτος ειπεν μακαριος D* g | 36 αυτοις > C* 431*
 ar | 38 ω ειρηκει > D* | 21,1 inc. κ. επιβαντες ανηχθη-
 μεν, αποσπασθεντων δε ημων D* (g) | αποσπασθεντες
 BΨ E^o 206 216 209 L | Kων 33ss 1739^s 917ss 623s 1838s
 38ss 1*-69 L^r | την² > CΨs 1175 D 255 1898s 623ss |
 εξης] επιουση D | Παταρα + κ. Myra D (P⁴¹ g sa) |
 3 αναφαναντ. B*S 1518 383^o 522 429 323^s 307ss 1827
 457s d] -φανεντ. rel. | κατηλθ.] κατηχθημεν CΨ 104
 1611-257 1765-915 307^s 623 pl. rel. | 4 αυτου] αυτοις
 AE 489 L d syph co (255) |

erant et his, qui mecum sunt, ministraverunt manus istae. Omnia ostendi vobis, quoniam 35 sic laborantes oportet suscipere infirmos ac meminisse verbi Domini Iesu, quoniam ipse dixit: Beatius est magis dare, quam accipere. Et cum haec dixisset, positus genibus suis ora- 36 vit cum omnibus illis. Magnus autem fletus 37 factus est omnium, et procumbentes super collum Pauli osculabantur eum ¹dolentes maxi- 38 me in verbo, quod dixerat, quoniam amplius faciem eius non essent visuri. Et deducebant eum ad navem.

Cum autem factum esset ut navigaremus 21 abstracti ab eis, recto cursu venimus Coum et sequenti die Rhodum et inde Pataram. Et 2 cum invenissemus navem transfretantem in Phoenicen, ascendentes navigavimus. Cum ap- 3 paruissemus autem Cypro relinquentes eam ad sinistram, navigavimus in Syriam et venimus Tyrum; ibi enim navis expositura erat onus. Inventis autem discipulis, mansimus ibi diebus 4 septem; qui Paulo dicebant per Spiritum ne ascenderet Hierosolymam. Et expletis diebus pro- 5

35 verbi] verborum e g m Aug

36 ~ cum omnibus illis oravit *codd.*

21,1 Choum] Cho G^eAl p^{*}(DOTh,G^{*}, e Hier)

Patara Al^eM^{*} e Hier

2 in > CADMTsTh c g p

3 paruissemus G-FIssTsTh

Cypro U^eTRW c dm g] † et *rel.*

exposit. erat IsO^{*} dm p] ~ erat exposit. *rel.*

5 expletis] explicitis G^{*}ssT

36 A 21,5

37 A 21,6; R 16,16; 1 C 16,20; 1 P 5,14

38 A 20,25

21,4 A 21,11s; 20,23

5 A 20,36

fecti ibamus, deducuntibus nos omnibus cum
 uxoribus et filiis usque foras civitatem; et po-
 6 sitis genibus in litore, oravimus. Et cum va-
 lefecissemus invicem, ascendimus navem; illi
 autem redierunt in sua.

7 Nos vero navigatione expleta a Tyro de-
 scendimus Ptolemaidam et, salutatis fratribus,
 8 mansimus die una apud illos. Alia autem die
 profecti venimus Caesaream. Et intrantes do-
 mum Philippi evangelistae, qui erat unus de
 9 septem, mansimus apud eum. Huic autem
 10 erant quattuor filiae virgines prophetantes. Et
 cum moraremur per dies aliquot, supervenit
 quidam a Iudaea propheta nomine Agabus.
 11 Is cum venisset ad nos, tulit zonam Pauli et
 alligans sibi pedes et manus dixit: Haec dicit
 Spiritus sanctus: Virum, cuius est zona haec,
 sic alligabunt in Hierusalem Iudaei et tradent
 12 in manus gentium. Quod cum audissemus, ro-
 gabamus nos et qui loci illius erant, ne ascen-
 13 deret Hierosolymam. Tunc respondit Paulus et

6 ascendimus G^e c dm] + in *codd.*

7 expleta G^eI^eSs(O^e)] explicita *rel.*

Ptolomaida FKss(AU)

8 intrantes + in GssDI^sTsTh d dm e g p

unus > G^{*}ssIsTs e g p

9 ~ filiae quattuor *codd.*

10 quidam + vir SU*

11 virum + hunc CT Amb Vig

8 A 6,5; 8,40; E 4,11; 2 T 4,5

10 A 11,28

11 A 20,23; 21,33

13 A 20,23s; R 15,31

τίσαι ἡμᾶς τὰς ἡμέρας, ἐξελθόντες ἐπορευόμεθα
προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων σὺν γυναιξὶ καὶ
τέκνοις ἕως ἕξω τῆς πόλεως, καὶ θέντες τὰ γό- 6
νατα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν προσευξάμενοι ἁψησα-
σάμεθα ἀλλήλους, καὶ ἐνέβημεν εἰς τὸ πλοῖον,
ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.

Ἡμεῖς δὲ τὸν πλοῦν διανύσαντες ἀπὸ Τύ- 7
ρου κατηντήσαμεν εἰς Πτολεμαῖδα, καὶ ἀσπα-
σάμενοι τοὺς ἀδελφοὺς ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν
παρ' αὐτοῖς. τῇ δὲ ἐπαύριον ἐξελθόντες ἦλθομεν 8
εἰς Καισάρειαν, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκον 8,40
Φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ ὄντος ἐκ τῶν ἑπτά,
ἐμείναμεν παρ' αὐτῶ. τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες 9 2,17
τέσσαρες παρθένοι προφητεύουσαι. Ἐπιμενόν- 10
των δὲ ἡμῶν ἡμέρας πλείους κατηλθὲν τις ἀπὸ
τῆς Ἰουδαίας προφήτης ὀνόματι Ἄγαβος, καὶ ἐλ- 11 11,28
θὼν πρὸς ἡμᾶς καὶ ἄρας τὴν ζώνην τοῦ Παύλου,
δήσας ἑαυτοῦ τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας εἶπεν· τά-
δε λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· τὸν ἄνδρα οὗ ἐστιν 20,23
ἡ ζώνη αὕτη οὕτως δήσουσιν ἐν Ἱερουσαλήμ
οἱ Ἰουδαῖοι καὶ παραδώσουσιν εἰς χεῖρας ἐθνῶν.
ὡς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς 12 Mt 16,22
τε καὶ οἱ ἐντόπιοι τοῦ μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς
Ἱερουσαλήμ. τότε ἀπεκρίθη ὁ Παῦλος· τί ποιεῖτε 13

5 ἐξελθ. + οι αποστολοι απο Τυρου ηλθον εις Καισαρ. 255, > A 242 1739 | εως > S d | προσηυξαμεθα κ. ασπασαμενοι Ψ 326 1611^r 1758s 323ss 917s 88s 623^s 920 pl. L^r | τα ιδια] in domos suas sy (ar) sa | 7 κατηνησ.] * κατεβημεν S^cA E lat(-g) sy | 8 ἐξελθ. + οι περι τ. Παυλον ηλθον 326 257ss 242 522 917s 88s 1838s 920 pl. L^r, οι αποστολοι απο Τυρου 1838 1311 | κ. εμειναμ. π. αυτω ροσι v. 9 προφητ. g | 9 παρθεναι > 2147 1898 Χρ Ερ | 10 ημων] αυτων S* 1175, > BC-33 2138 257 1873 489 1 H | 11 ταδε - αγιον > 307 453 | εθνων] εχθρων 242ss | 12 εντοπιοι + τ. Παυλον D g | 13 ιησ. ειπεν δε προς ημας ο Π. D | τοτε > Ψ 104s D 1611-1874 88s 623^s 920 pl. L^r | Π. + κ. ειπεν SA 33ss E 1891^r 1873ss 919s lat syri sa |

- κλαίοντες καὶ συνθρύπτοντές μου τὴν καρδίαν;
 ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν
 20,24 εἰς Ἱερουσαλήμ ἐτοίμως ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος
 14 τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ
 Mt 26,39 ἡσυχάσαμεν εἰπόντες· τοῦ Κυρίου τὸ θέλημα γι-
 15 νέσθω. Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐπισκευα-
 16 σάμενοι ἀνεβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα· συνῆλ-
 θον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν ἀπὸ Καισαρείας σὺν
 ἡμῖν, ἄγοντες παρ' ᾧ ξενισθῶμεν Μνάσωνί τινι
 Κυπρίῳ, ἀρχαίῳ μαθητῇ.
 17 Γενομένων δὲ ἡμῶν εἰς Ἱεροσόλυμα ἀσμέ-
 15,7; G 1,19 18 νως ἀπεδέξαντο ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί. τῇ δὲ ἐπιούσῃ
 εἰσήει ὁ Παῦλος σὺν ἡμῖν πρὸς Ἰάκωβον, πάντες
 19 τε παρεγένοντο οἱ πρεσβύτεροι. καὶ ἀσπασάμενος
 αὐτοὺς ἐξηγεῖτο καθ' ἓν ἕκαστον ὧν ἐποίησεν ὁ
 Θεὸς ἐν τοῖς ἔθνεσιν διὰ τῆς διακονίας αὐτοῦ.
 15,1 20 Οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐδόξαζον τὸν Θεόν, εἰπάν-
 τε αὐτῷ· Θεωρεῖς, ἀδελφέ, πόσαι μυριάδες
 εἰσὶν ἐν τοῖς Ἰουδαίοις τῶν πεπιστευκότων,
 21 καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νόμου ὑπάρχουσιν· κατ-
 ηγήθησαν δὲ περὶ σοῦ ὅτι ἀποστασίαν διδάσκεις

κλαιοντ. κ. > S* 1175 | συνθρυπ.] θορυβουντες D* gr
 Tert Hier | δεθηναι + βουλομαι D Tert | Iu + Xu C D
 g ar Tert Cy Thdt | 14 ειποντ. + προς αλληλους D | 15 με-
 τα δε τινας ημερας αποταξαμενοι D¹ | επισκεψαμ. 255
 1874s 467 H | αναβαιν. C D 383 38 g Xp, του αναβαι-
 νειν syi | 16 συνηλθον - μαθητων > D* | αγοντ.] ουτοι
 δε ηγαγον ημας D | αρχ. μαθ.] εξ αρχ. μαθητων syrih |
 16s ξενισθ. + και παραγενομενοι εις τινα κωμην εγενο-
 μεθα παρα Μν., κακειθεν εξιοντες ηλθομεν εις Ιερ. D
 syh^m | Μναςω B 1, Ιασονι S g p, Νασωνι D* bo | 17 υπε-
 δεξ. D 1898 | 18 επιουση] επαυριον 1891-2298 | παντες
 - πρεσβ.] ησαν δε παρ αυτω οι πρ. συνηγμενοι D* sa (tr1) |
 19 inc. ους ασπασαμενος διηγειτο ενα εκαστον ως D¹ |
 εν] ενα 307* 1838 H* | 20 εδοξασαν τ. Κν ειποντες (S)
 D 88s 920 al. syh sa | εν τοις Ιουδ.] εν τη Ιουδαια D
 gr syr sa Aug, Ιουδαιων Ψ 104 1611* 1891 pl. 917s al.
 623* 920 L^r syh ar bo | παντες + ουτοι D g syr (sa) Ambst
 * Aug | 21 κατηγησαν (D*) 181, audierunt vg syih sa |

dixit: Quid facitis flentes et adfligentes cor meum? Ego enim non solum alligari, sed et mori in Hierusalem paratus sum propter nomen Domini Iesu. Et cum ei suadere non possemus, quievimus dicentes: Domini voluntas fiat. Post dies autem istos praeparati ascendebamus in Hierusalem. Venerunt autem et ex discipulis a Caesarea nobiscum adducentes secum apud quem hospitaremur Mnasonem quendam Cyprium, antiquum discipulum.

21,17-28,31 *Pauli captivitas*

21,17-26 *Paulus coram Iacobo et senioribus*

Et cum venissemus Hierosolimam, libenter exceperunt nos fratres. Sequenti autem die introibat Paulus nobiscum ad Iacobum, omnesque collecti sunt seniores. Quos cum salutasset, narrabat per singula, quae Deus fecisset in gentibus per ministerium ipsius.

At illi cum audissent, magnificabant Deum dixeruntque ei: Vides, frater, quot milia sunt in Iudaeis, qui crediderunt, et omnes aemulatores sunt legis. Audierunt autem de te quia

13 adflig.] conturbantes d g p Tert Hier
 15 in DTTh dm e] > rel.
 16 secum CMTR^c c] > rel.
 Nasonem CA*F*Ms*TKs(V) c, Iasonem G^cIORW
 (DU) dm g p
 17 exceperunt] suscep. T d e Hier
 19 ~ fecisset Deus codd.
 20 sunt^t] sint FIMSTKBR d dm Hier

14 Mt 26,42

18 A 12,17

19 A 15,4

20 A 15,1

21 A 16,3; R 10,4

discessionem doceas a Moyse eorum, qui per
 gentes sunt, Iudaeorum dicens non debere
 eos circumcidere filios suos, neque secundum
 22 consuetudinem ingredi. Quid ergo est? utique
 oportet convenire multitudinem; audient enim
 23 te supervenisse. Hoc ergo fac quod tibi dici-
 mus: Sunt nobis viri quattuor votum habentes
 24 super se. His adsumptis, sanctifica te cum
 illis et impende in illis ut radant capita; et
 scient omnes quia quae de te audierunt, falsa
 sunt, sed ambulas et ipse custodiens legem.
 25 De his autem, qui crediderunt ex gentibus
 nos scripsimus iudicantes ut abstineant se ab
 idolis immolato et sanguine et suffocato et
 26 fornicatione. Tunc Paulus adsumptis viris, postera
 die purificatus cum illis intravit in templum
 annuntians expletionem *dierum purificationis*,
 donec offerretur pro unoquoque eorum oblatio.

21,27-22,29 *Pauli comprehensio et apologia*

27 Dum autem septem dies consummarentur,
 hi qui de Asia erant Iudaei, cum vidissent
 eum in templo, concitaverunt omnem populum
 28 et iniecerunt ei manus clamantes: ¹Viri Is-

21 ~ circumcidere eos GsMORT^h dm p Aug

23 tibi > SKssW

24 scient] sciant D*KR (d) g

ambulans G*F*sIsUssKssW d p* Aug

25 iudicantes + nihil tale custodire eos nisi ut
 observent se d e g Aug Beda

26 offeretur FslssOBThW

27 de] ab GADIsR d g p

23 A 18,18

25 A 15,28s; 16,4

26 Nu 6,1-20; 1 C 9,20; 1 Mach 3,49s

28 A 6,13; Ez 44,7

ἀπὸ Μωϋσέως τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη πάντας Ἰου- 16,3; R 10,4
 δαίους, λέγων μὴ περιτέμνειν αὐτοὺς τὰ τέκνα
 μηδὲ τοῖς ἔθεσιν περιπατεῖν. τί οὖν ἐστίν; 22
 πάντως ἀκούσονται ὅτι ἐλήλυθας. Ἰτοῦτο οὖν 23
 ποίησον ὃ σοι λέγομεν· εἰσὶν ἡμῖν ἄνδρες τέσ-
 σαρες εὐχὴν ἔχοντες ἐφ' ἑαυτῶν· τούτους πα- 24 18,18
 ραλαβῶν ἀγνίσθητι σὺν αὐτοῖς, καὶ δαπάνησον
 ἐπ' αὐτοῖς ἵνα ξυρῆσονται τὴν κεφαλὴν, καὶ
 γνώσονται πάντες ὅτι ὧν κατήχηται περὶ σοῦ
 οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ στοιχεῖς καὶ αὐτὸς φυλάσσω
 τὸν νόμον. περὶ δὲ τῶν πεπιστευκότων ἔθνῶν 25 15,20.29
 ἡμεῖς ἐπεστείλαμεν κρίναντες φυλάσσεσθαι αὐ-
 τοὺς τό τε εἰδωλόθυτον καὶ αἷμα καὶ πνικτὸν
 καὶ πορνείαν. Τότε ὁ Παῦλος παραλαβῶν τοὺς 26 Nu 6,1-20
 ἄνδρας τῆ ἑχομένη ἡμέρα σὺν αὐτοῖς ἀγνισθεῖς I C 9,20
 εἰσῆει εἰς τὸ ἱερόν, διαγγέλλων τὴν ἐκπλήρω- I Mach 3,49s
 σιν τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀγνισμοῦ, ἕως οὗ προσ-
 ηνέχθη ὑπὲρ ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν ἢ προσφορά.
 Ὡς δὲ ἔμελλον αἱ ἑπτὰ ἡμέραι συντελεῖσ- 27
 θαι, οἱ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι θεασάμενοι αὐ-
 τὸν ἐν τῷ ἱερῷ συνέχεον πάντα τὸν ὄχλον, καὶ ἐπέ-
 βαλον ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας, ἰκράζοντες· ἄνδρες 28

παντας > A 33 D E lat bo | μη + οφειλειν E lat(-g) | μητε
 εν τ. εθνεσιν αυτου D* 242 1 (syih) | 22 παντως ακουσ. *
 BS C* 1175 1611ss 614 1739* 431s 610s sy ar co | παντ.
 δει συνελθειν πληθος, ακουσ. γαρ rel. lat (syi) | 23 εφ]
 αφ BS 1831 460s Ωρ | 24 γνωσι Ψ 1611-1765 323ss 1874
 623s al. 920-436 218sss L^r syr | οτι + περι C 255 1898s
 431* 1391-2298 | αλλ οτι πορευου αυτος D* | 25 εθνων
 + ουδεν εχουσι λεγειν προς σε, ημεις γαρ D g sa | απε-
 στειλ. BΨ D¹ 614 1898s 467 syh ar bo | κριναντ. + μηδεν
 τοιουτο τηρειν αυτους ει μη CΨ 104s D E-216 307* rel.
 g syh ar | πνικτον > D g | απο ειδωλοθυτων κ. αιματος
 κ. πνικτου κ. πορνειας E (1838) ver. ss. | 26 εχομ.] ερχομ.
 69 e, επιουση D | τ. ημερων > 522 1898s | εως ου] οπως
 D¹ | 27 τελειουσθαι 1611 2138-2147 | συντελουμενης
 δε τ. εβδομης ημ. D | Ιουδ. + εληλυθοτες D | συνεχεον
 παντα] συνεκινησαν τε E¹ | επιβαλλουσιν D¹ | 28 κραζ.
 + κ. λεγοντες 223 467 g |

- 6,13; Ez 44,7 Ἰσραηλῖται, βοηθεῖτε· οὗτός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ
κατὰ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου καὶ τοῦ τόπου τούτου
πάντας πανταχῇ διδάσκων, ἔτι τε καὶ Ἑλληνας
εἰσήγαγεν εἰς τὸ ἱερόν καὶ κεκοίνωκεν τὸν ἅγι-
20,4; 2Τ4,20 29 ον τόπον τοῦτον. ἦσαν γὰρ προεωρακότες Τρό-
φιμον τὸν Ἐφέσιον ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνό-
30 μιζον ὅτι εἰς τὸ ἱερόν εἰσήγαγεν ὁ Παῦλος. ἐκινή-
19,29 θη τε ἡ πόλις ὅλη καὶ ἐγένετο συνδρομὴ τοῦ λα-
οῦ, καὶ ἐπιλαβόμενοι τοῦ Παύλου εἶλκον αὐτὸν
ἔξω τοῦ ἱεροῦ, καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ θύ-
31 ραι. Ζητούντων τε αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἀνέβη φά-
σις τῷ χιλιάρχῳ τῆς σπείρης ὅτι ὅλη συγχύννε-
32 ται Ἰερουσαλήμ. ὃς ἐξαυτῆς παραλαβὼν στρα-
τιώτας καὶ ἑκατοντάρχας κατέδραμεν ἐπ' αὐτούς·
οἱ δὲ ἰδόντες τὸν χιλιάρχον καὶ τοὺς στρατιώ-
20,23; 21,11 33 τας ἐπαύσαντο τύπτοντες τὸν Παῦλον. τότε ἐγγί-
σας ὁ χιλιάρχος ἐπελάβετο αὐτοῦ καὶ ἐκέλευσεν
δεθῆναι ἀλύσει δυοσί, καὶ ἐπυνθάνετο τίς εἶη
34 καὶ τί ἐστὶν πεποιηκώς. ἄλλοι δὲ ἄλλο τι ἐπεφώ-
νον ἐν τῷ ὄχλῳ· μὴ δυναμένου δὲ αὐτοῦ γνῶναι
τὸ ἀσφαλές διὰ τὸν θόρυβον, ἐκέλευσεν ἄγεσθαι
35 αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν. ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοὺς
ἀναβαθμούς, συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν
22,22; L23,18 36 στρατιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄχλου· ἠκολούθει
γὰρ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ κράζοντες· αἴρε αὐτόν.

τοπου+αγιου C^aA | απανταχη 1891 1758 536 216 | κεκοι-
νωνηκεν B^c 1175 E 614 242s 440s 467 209* | 29 ενομισα-
μεν D¹ | 30 αι θυραι > S* | 31 συγχυνν. BS* A 33 D
lat(-g)] συγκεχυται rel. | Ιλημ+vide igitur ne faciant
seditionem syh⁺ | 32 λαβων B d | εκατονταρχας B-A
33 326 81 D*s 1837] -χους rel. | 33 τις] τι E¹ 919 1311 |
34 επεφων.] εβοων 326 383sss 323ss 181 al. 920 rel. pl.,
επεβο. Ψ 104 1108ss 1874ss 623s 69] μη δυναμενος γνω-
ναι Ψ 104s 1611-1765 1891-1874 307* 623-920 pl.] 35 βαστ.
αυτον] τ. Παυλον βαστ. D | οχλου] λαου D lat syp] 36 τ.
λαου] τ. οχλου 1611-383 913 1838 syh*, > D g | αναιρεισ-
θαι D, tollite d | αυτον] inimicum nostrum g sa, +
απο τ. ζωντων 1611 614ss |

rahelitae, adiuvate: hic est homo qui adversus
 populum et legem et locum hunc omnes ubi-
 que docens, insuper et gentiles induxit in tem-
 plum et violavit sanctum locum istum. Vide- 29
 rant enim Trophimum Ephesium in civitate
 cum ipso, quem aestimaverunt quoniam in tem-
 plum introduxisset Paulus. Commotaque est ci- 30
 vitas tota, et facta est concursio populi. Et
 apprehendentes Paulum trahebant eum extra
 templum, et statim clausae sunt ianuae. Quae- 31
 rentibus autem eum occidere, nuntiatum est
 tribuno cohortis, quia tota confunditur Hieru-
 salem. Qui statim adsumptis militibus et cen- 32
 turionibus, decurrit ad illos. Qui cum vidis-
 sent tribunum et milites, cessaverunt percutere
 Paulum. Tunc accedens tribunus apprehendit 33
 eum et iussit eum alligari catenis duabus et
 interrogabat quis esset et quid fecisset. Alii 34
 autem aliud clamabant in turba. Et cum non
 posset certum cognoscere prae tumultu, iussit
 duci eum in castra. Et cum venisset ad gra- 35
 dus, contigit ut portaretur a militibus propter
 vim populi. Sequebatur enim multitudo populi 36
 clamans: Tolle eum.

28 docens] docet D c d dm g

29 induxisset G^{*}ssDTsTh c dm e p (d)

32 decucurrit G-FIUssThK^r

33 ligari T d dm, alligare e | eum² > *codd.*

et³] aut G^cCDT c dm

36 enim] autem CM-T

29 A 20,4; 2 T 4,20

30 A 19,29

33 A 20,23; 21,11

34 A 19,32

36 A 22,22; L 23,18; J 19,15

- 37 Et cum coepisset induci in castra Paulus,
dicit tribuno: Si licet mihi loqui aliquid ad te?
- 38 Qui dixit: Graece nosti? ¹Nonne tu es Aegyptius,
qui ante hos dies tumultum concitasti et
eduxisti in desertum quattuor milia virorum
39 sicariorum? Et dixit ad eum Paulus: Ego
homo sum quidem Iudaeus a Tarso Ciliciae,
non ignotae civitatis, municeps. Rogo autem
40 te, permitte mihi loqui ad populum. Et cum
ille permisisset, Paulus stans in gradibus, annuit
manu ad plebem et, magno silentio facto,
allocutus est lingua hebraea dicens:
- 22 Viri fratres et patres, audite quam ad vos
2 nunc reddo rationem. Cum audissent autem
quia hebraea lingua loqueretur ad illos, magis
3 praestiterunt silentium. Et dicit: ¹Ego sum vir
Iudaeus, natus in Tarso Ciliciae, nutritus autem
in ista civitate, secus pedes Gamaliel eruditus
iuxta veritatem paternae legis, aemulator
4 legis, sicut et vos omnes estis hodie, ¹qui hanc

38 nonne] non ergo
22,3 aemulator existens

37 dicit] dixit RTh c dm
40 ~ hebraea lingua *codd.*
hebraica CT c e g (OD d)
22,2 loquitur G-FI^rTh p*, loquebatur D dm
3 dicit] dixit *codd.*
in¹ dm e] > *codd.*
legis²] *dei e g Beda, > CITW

38 A 5,36s | 39 A 9,11
40 A 13,16
22,1s A 7,2; 13,26 | 2 A 21,40
3-21 A 9,1-29; 26,9-20
3 A 5,34; R 10,2; G 1,14 | 4 A 8,3

Μέλλων τε εισάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολὴν ὁ 37
 Παῦλος λέγει τῷ χιλιάρχῳ· εἰ ἔξεστίν μοι εἰπεῖν
 τι πρὸς σέ; ὁ δὲ ἔφη· ἑλληνιστὶ γινώσκεις;
 οὐκ ἄρα σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιος ὁ πρὸ τούτων τῶν 38 5,36^a
 ἡμερῶν ἀναστατώσας καὶ ἐξαγαγὼν εἰς τὴν ἔρη-
 μον τοὺς τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν σικαρίων;
 εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος· ἐγὼ ἄνθρωπος μὲν εἰμι Ἰου- 39
 δαῖος, Ταρσεύς, τῆς Κιλικίας οὐκ ἀσήμου πόλεως 9,11
 πολίτης· δέομαι δέ σου, ἐπιτρέψόν μοι λαλή-
 σαι πρὸς τὸν λαόν. ἐπιτρέψαντος δὲ αὐτοῦ ὁ 40
 Παῦλος ἐστῶς ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν κατέσεισεν
 τῇ χειρὶ τῷ λαῷ· πολλῆς δὲ σιγῆς γενομένης
 προσεφώνησεν τῇ ἑβραϊδὶ διαλέκτῳ λέγων·

Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ 22 7,2; 13,26
 μου τῆς πρὸς ὑμᾶς νυνὶ ἀπολογίας. ἀκούσαντες 2 21,40
 δὲ ὅτι τῇ ἑβραϊδὶ διαλέκτῳ προσεφώνει αὐ-
 τοῖς μᾶλλον παρέσχον ἡσυχίαν. καὶ φησὶν·
 Ἐγὼ εἰμι ἀνὴρ Ἰουδαῖος, γεγεννημένος ἐν 3 3-21;
 Ταρσῷ τῆς Κιλικίας, ἀνατεθραμμένος δὲ ἐν τῇ 9,1-29;
 πόλει ταύτῃ, παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιήλ πε- 26,9-20
 παιδευμένος κατὰ ἀκριβείαν τοῦ πατρῷου νό- 5,34; R 10,2
 μου, ζηλωτῆς ὑπάρχων τοῦ Θεοῦ, καθὼς πάντες
 ὑμεῖς ἐστε σήμερον· ὃς ταύτην τὴν ὁδὸν ἐδίωξα 4 8,3

37 τω χιλιαρχω αποκριθεις ειπεν· ει D | ειπειν] λαλησαι
 D lat syr ar sa | τι > Ψ 104s D 383s 323 917s 88s 1838s
 920 pl. L^r g syr ar | 38 αρα > D lat trl syr | εξανα-
 στωσ. E | 39 εν Ταρσω τ. Κ. γεγεννημενος D¹ trl | επι-
 τρεψ.] συγχωρησαι D¹ | 40 αυτου] τ. χιλιαρχου D g sa | *
 κατεσεισ.] κ. σεισας D¹ | τω λαω] προς αυτους D syr |
 σιγης] ησυχιας D | εβραιδι] ιδια A | 22,1 μου > 2147
 lat(-p) trl syr | 2 προσφωνει Ds 1319s H lat, -εφωνη- *
 σεν 2138s 614ss 1891sss 536^r 1898sss 431^a 927s L | παρ-
 εσχ. ησυχιαν] ησυχησαν D syr | 3 εγω + μεν Ψ 104ss *
 611-1675 2298^a 917-915 623-920 pl. P^r | Ταρσ.] (vir)
 a Tarso verss. | Γαμαλιηλου B Ψ 1175 1611ss 614^a 1891
 1739s 307^a p X^o | παιδευομεν. D | τ. θυ] τ. νομου 88
 lat(-g), traditionum paternar. mearum syh⁺, > 1611
 2138-614 1845^a | 4 ος] και D syr (sa) |

ἄχρι θανάτου, δεσμεύων καὶ παραδιδούς εἰς φυ-
 5 λακὰς ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, ὡς καὶ ὁ ἀρχιερεὺς
 μαρτυρεῖ μοι καὶ πᾶν τὸ πρεσβυτέριον· παρ' ὧν
 καὶ ἐπιστολὰς δεξάμενος πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς εἰς
 Λαμασκὸν ἐπορευόμην, ἄξων καὶ τοὺς ἐκεῖσε
 ὄντας δεδεμένους εἰς Ἱερουσαλήμ, ἵνα τιμω-
 ρηθῶσιν.

- 6 Ἐγένετο δέ μοι πορευομένῳ καὶ ἐγγίζοντι
 τῇ Λαμασκῷ περὶ μεσημβρίαν ἐξαίφνης ἐκ τοῦ
 οὐρανοῦ περιεστράψαι φῶς ἱκανὸν περὶ ἐμέ,
 7 ἔπεσά τε εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἤκουσα φωνῆς λε-
 8 γούσης μοι· Σαοὺλ Σαοὺλ, τί με διώκεις; ἐγὼ
 δὲ ἀπεκρίθην· τίς εἶ, Κύριε; εἶπέν τε πρὸς
 με· ἐγὼ εἶμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος, ὃν σὺ δι-
 Sap 18,1 9 ὠκεις. οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς ἐθε-
 άσαντο, τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἤκουσαν τοῦ λα-
 16,30 10 λοῦντός μοι. ἔειπον δέ· τί ποιήσω, Κύριε; ὁ δὲ
 Κύριος εἶπεν πρὸς με· ἀναστὰς πορεύου εἰς
 Λαμασκόν, κάκει σοι λαληθήσεται περὶ πάντων
 11 ὧν τέτακται σοι ποιῆσαι. ὡς δὲ οὐκ ἐνέβλεπον
 ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ φωτὸς ἐκείνου, χειραγωγούμε-
 νος ὑπὸ τῶν συνόντων μοι ἦλθον εἰς Λαμασκόν.
 12 Ἀνανίας δέ τις, ἀνὴρ εὐλαβῆς κατὰ τὸν
 νόμον, μαρτυρούμενος ὑπὸ πάντων τῶν κατοι-

φυλακην Ψ D 431^s 460s g p tpi syrh bo | 5 αρχιερ. +
 Ανανιας 1611 614^{ss} syh⁺, et totum concilium g | εμαρ-
 τυρει B, επιμαρτ. 614^{ss}, μαρτυρησει D cav tol | απαν
 181 1873 489, ολον D | παρα τ. αδελφων D (1898) | 6 inc.
 εγγιζοντι δε μοι μεσημβριας Δ. εξ. D* | (απο τ. ουρα-
 νου) περιεστραψεν (D)E 2138s 614 | 7 Σαυλε D 1838
 lat tpi sa | διωκ. + σκληρον σοι προς κεντρα λακτιζειν
 (A 26,14) E 255 g dubl syh^m | 8 απεκρ. + κ. εωτα S syr |
 με|εμε BS* A | 9 εθ. + κ. εμφοβοι εγενοντο Ψ 104 D-1874
 88^s 1827-436 rel. (307 610s) g syh sa | 10 K_c > D 1873
 489 | περι-ποιησαι] τι σε δει ποιειν 1765 1838 209* H
 X_o | 11 ως αναστας dg syh^m sa (1611) | εβλεπον B E
 * 623 | εισηλθον 1611-2147 5 1522 e sy ar | 12 ευσεβης E
 2147 920s 919s 241-436 460^{sss}, > A lat(-g) |

viam persecutus sum usque ad mortem alligans et tradens in custodias viros ac mulieres, sicut princeps sacerdotum mihi testimonium 5 reddit et omnes maiores natu, a quibus et epistulas accipiens ad fratres Damascum pergebam, ut adducerem inde vinctos in Hierusalem ut punirentur.

Factum est autem, eunte me et appropinquante Damasco, media die subito de caelo circumfulsit me lux copiosa, et decidens in 7 terram audivi vocem dicentem mihi: Saule, Saule, quid me persequeris? Ego autem respondi: Quis es, Domine? Dixitque ad me: Ego sum Iesus Nazarenus, quem tu persequeris. Et qui mecum erant, lumen quidem viderunt, vocem autem non audierunt eius, qui loquebatur mecum. Et dixi: Quid faciam, Domine? Dominus autem dixit ad me: Surgens vade Damascum, et ibi tibi dicetur de omnibus, quae te oporteat facere. Et cum non viderem 11 prae claritate luminis illius, ad manum deductus a comitibus veni Damascum.

Ananias autem quidam, vir secundum legem testimonium habens ab omnibus cohabi-

5 inde] eos qui illic erant

4 custodiam CT g p (AO)

5 princeps] -cipes G^cCIS*TRTh c dm e

~ testim. mihi GssDIstTsTh

7 persequeris + durum est tibi contra stimulum calcitrare D dm e g

10 ~ oporteat te FKssW

12 vir + *timoratus d, pius e, metuens g habitantibus *codd.*

- 13 tantibus Iudaeis, veniens ad me et adstans
 dixit mihi: Saule frater, respice. Et ego eadem
 14 hora respexi in eum. At ille dixit: Deus pa-
 trum nostrorum praeordinavit te, ut cognos-
 ceres voluntatem eius et videres Iustum et
 15 audires vocem ex ore eius; quia eris testis
 illius ad omnes homines eorum quae vidisti
 16 et audisti. ¹Et nunc quid moraris? Exsurge et
 baptizare et ablue peccata tua, invocato nomine
 17 ipsius. Factum est autem revertenti mihi in
 Hierusalem et oranti in templo, fieri me in stu-
 18 pore mentis ¹et videre illum dicentem mihi:
 Festina et exi velociter ex Hierusalem, quo-
 niam non recipient testimonium tuum de me.
 19 Et ego dixi: Domine, ipsi sciunt quia ego eram
 concludens in carcerem et caedens per syna-
 20 gogas eos, qui credebant in te. Et cum fundere-
 tur sanguis Stephani testis tui, ego adstabam
 et consentiebam et custodiebam vestimenta
 21 interficientium illum. Et dixit ad me: Vade,
 quoniam ego in nationes longe mittam te.
 22 Audiebant autem eum usque ad hoc ver-
 bum et levaverunt vocem suam dicentes: Tolle
 de terra huiusmodi; non enim fas est eum

13 adstans] stans IMB
 14 dixit + mihi G^cSU* d
 16 et² > G^{*ss}DTO* d dm g
 20 stabam FM^s*TR*
 21 in] ad FSsKsRW g Ambst Vig
 22 eiusmodi G-FISsK^rTh

14 A 3,14; G 1,15s
 16 2 T 2,22
 17 A 9,26; 11,30; G 1,18s
 19 A 22,4
 20 A 7,58; 8,1
 21 A 9,15; 13,2; 26,16ss
 22 A 21,36; 25,24

κούντων Ἰουδαίων, ἐλθὼν πρὸς με καὶ ἐπιστὰς 13
 εἶπέν μοι· Σαοὺλ ἀδελφέ, ἀνάβλεψον. καὶ γὰρ αὐ-
 τῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέβλεψα εἰς αὐτόν. ὁ δὲ εἶπεν· ὁ Θε- 14
 ὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προεχειρίσατό σε γινῶναι 3,14
 τὸ θέλημα αὐτοῦ καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον καὶ
 ἀκοῦσαι φωνὴν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ὅτι ἔση 15
 μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους ὧν ἐώ-
 ρακας καὶ ἤκουσας. καὶ νῦν τί μέλλεις; ἀναστὰς 16 ^{1 C 1,2}
 βάπτισαι καὶ ἀπόλουσαι τὰς ἁμαρτίας σου, ἐπι- ^{2 T 2,22}
 καλεσάμενος τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Ἐγένετο δέ μοι 17 ^{9,26; 11,30}
 ὑποστρέψαντι εἰς Ἱερουσαλήμ καὶ προσευχομέ- ^{G 1,18a}
 νου μου ἐν τῷ ἱερῷ γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει.
 Ἔκαστος αὐτὸν λέγοντά μοι· σπεῦσον καὶ ἐξέλθε 18
 ἐν τάχει ἐξ Ἱερουσαλήμ, διότι οὐ παραδέχονται
 σου μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ. καὶ γὰρ εἶπον· Κύριε, 19 ^{22,4}
 αὐτοὶ ἐπίστανται ὅτι ἐγὼ ἤμην φυλακίζων καὶ ^{26,10a}
 δέρων κατὰ τὰς συναγωγὰς τοὺς πιστεύοντας ἐπὶ
 σέ· καὶ ὅτε ἐξεχύννεται τὸ αἷμα Στεφάνου τοῦ 20
 μάρτυρός σου, καὶ αὐτὸς ἤμην ἐφεστῶς καὶ ^{7,58; 8,1}
 συνευδοκῶν καὶ φυλάσσων τὰ ἱμάτια τῶν ἀν-
 αιρῶντων αὐτόν. καὶ εἶπεν πρὸς με· πορεύου, 21 ^{9,15; 13,2;}
 ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαποστελῶ σε. ^{26,16aa}
 Ἦκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου τοῦ λόγου, 22
 καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν λέγοντες· αἶρε ^{21,36}
 ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοιοῦτον· οὐ γὰρ καθῆκεν

κατοικ. + εν Δαμασκω Ψ 1175 1611^r 1891^r 1898s 431s
 P⁴¹ 623^s 226ss al. LH c tpi vg¹ syh ar sa, εκει g syp
 bo| 18 εμε BSA|εις αυτον > P⁴¹ 5 d g sa| 14 ειπεν +μοι
 P⁴¹ 1518 d tpi syp ar sa|15 αυτου 1611 2138-383 209^sss
 d lat(-g) syh ar| 16 σου > E¹ 307| αυτου] τ. Κυ 104s P⁴¹
 2147-1765 1758s 917s 88s 623^r L^r | 17 προσευχ. μου]
 προσευχομενω E 522sss 209 lat, -μενον 242s 1827s |
 18 ειδον S 431^s d | 20 εξεχυννετο B*SA (33 E al.), -χειτο
 rel. pl. | πρωτομαρτυρ. 1611 pl. 1891sss 429s 88s 458
 489 69 L syh | συνευδοκ. + τη αναιρεσει αυτου Ψ-1175
 1611-1874 88^s rel. syh ar, τ. αναιρουνσιν αυτον κ. φ. τα ιμ.
 ε. αναιρ. αυτ. syp| 21 εξαποστελλω D 1522, αποστελω B
 (E) Xφ| 22 ηκουσαν D g| καθηκει Ψ 1891ss 915 623 verss. |

- 23 αὐτὸν ζῆν. κραυγαζόντων τε αὐτῶν καὶ ῥιπ-
 τούντων τὰ ἱμάτια καὶ κονιορτὸν βαλλόντων
 24 εἰς τὸν ἀέρα, ἐκέλευσεν ὁ χιλιάρχος εἰσάγεσθαι
 αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν, εἶπας μάλιστα ἀνε-
 τάξεσθαι αὐτόν, ἵνα ἐπιγνῶ δι' ἣν αἰτίαν οὖ-
 16,37; 23,27 25 τως ἐπεφώνουν αὐτῷ. ὡς δὲ προέτειναν αὐτὸν
 τοῖς ἱμαῖσιν, εἶπεν πρὸς τὸν ἐστῶτα ἑκατόνταρ-
 χον ὁ Παῦλος· εἰ ἄνθρωπον Ῥωμαῖον καὶ ἀκα-
 26 τάκριτον ἔξεστιν ὑμῖν μαστίζειν; ἀκούσας δὲ ὁ
 ἑκατόνταρχος προσελθὼν τῷ χιλιάρχῳ ἀπήγγει-
 λεν λέγων· τί μέλλεις ποιεῖν; ὁ γὰρ ἄνθρωπος
 27 οὗτος Ῥωμαῖός ἐστιν. προσελθὼν δὲ ὁ χιλιάρ-
 χος εἶπεν αὐτῷ· λέγε μοι, σὺ Ῥωμαῖός εἶ; ὁ δὲ
 28 ἔφη· ναί. ἀπεκρίθη δὲ ὁ χιλιάρχος· ἐγὼ πολλοῦ
 κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην ἔκτησάμην. ὁ
 29 δὲ Παῦλος ἔφη· ἐγὼ δὲ καὶ γεγέννημαι. εὐθέως
 οὖν ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν ἀνε-
 16,38s τάζειν· καὶ ὁ χιλιάρχος δὲ ἐφοβήθη ἐπιγνοῦς
 ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν καὶ ὅτι αὐτὸν ἦν δεδεκώς.
 30 Τῇ δὲ ἐπαύριον βουλόμενος γνῶναι τὸ ἀ-
 σφυλές, τὸ τί κατηγορεῖται ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων,

23 κραζοντ. C 1108-2147 913 1758 323s 440s 467-489
 920 547s 256ss 1sss al. L^r | αυτων + επι πλειον 1891s
 206-1739 927 489s 1522, > D g | αερα] ουρανον D¹ g
 syp Cass | 24 αγεσθ. 33ss 2147ss 1765s 323ss 917s 88.
 920 pl. L^r | ανεταζειν D* 88s, εταζεισθ. E 1898s 69|γνω
 A 33 2147 307* X^o |κατεφωνουν As D 2138s 614s |αυτω]
 περι αυτου D g syrh bo | 25 προετεινεν 383 323s 917s ,
 623ss 1873* 919ss 1 al. P, προσετ. C D 614 257 1898s H |
 εφεστωτα 242 206s 489s 1 lat tpi syp ar | ο Παυλ. > D
 2138 614s g syh X^o | 26 inc. τουτο ακουσ. ο D lat tpi |
 εκατονταρχ. + οτι Ρωμαιον εαυτον λεγει D 614 g tpi |
 απηγγ. + αυτω D 5 g tpi syrh⁺ co | λεγων + ορα 104s
 D 1518 2147-536 323* 917s 88s 5 pl. 920* L^r tpi sa,
 > D 1611 2138-614 syh (g syp) | 27 τοτε προσ. ο χιλ.
 επηρωτησεν αυτον D | ο δε ειπεν· ειμι D g | 28 κ. απο-
 κριθεις ο χ. ειπεν· εγω οίδα ποσου κεφ. D | 29 inc. τοτε
 απεστ. D | δεδεκ. + κ. παραχημα ελυσεν αυτον 1611
 614 syh⁺ sa | 30 Ιουδ. + πεμψας 1611 614ss syh⁺ |

vivere. Vociferantibus autem eis et proicien- 23
 tibus vestimenta sua et pulverem iactantibus
 in aerem, iussit tribunus induci eum in castra 24
 et flagellis caedi et torqueri eum, ut sciret
 propter quam causam sic adclamarent ei. Et 25
 cum adstrinxissent eum loris, dicit adstanti sibi
 centurioni Paulus: Si hominem Romanum et
 indemnatum licet vobis flagellare? Quo audito, 26
 centurio accessit ad tribunum et nuntiavit ei
 dicens: Quid acturus es? hic enim homo civis
 Romanus est. Accedens autem tribunus dixit 27
 illi: Dic mihi si tu Romanus es? At ille dixit:
 Etiam. Et respondit tribunus: Ego multa 28
 summa civilitatem hanc consecutus sum. Et
 Paulus ait: Ego autem et natus sum. ¹Protinus 29
 ergo discesserunt ab illo, qui eum torturi erant.
 Tribunus quoque timuit postquam rescivit, quia
 civis Romanus esset et quia alligasset eum.

22,30-23,22 *Apostolus coram synedrio, Iudaeorum
 coniuratio*

Postera autem die volens scire diligentius 30
 qua ex causa accusaretur a Iudaeis, solvit eum,

24 et¹ + *dicens e g

25 dixit *codd.*

26 ei SU dm g] > *rel.*

27 si GKBVRThW c dm] > *rel.*

28 civilitatem VW p^c Beda] civitat. *rel.*

29 ligasset FSKssW

24 A 21,34

25 A 16,22,37; 23,27

29 A 16,38s

- et iussit sacerdotes convenire et omne concilium, et producens Paulum statuit inter illos.
- 23 Intendens autem in concilium Paulus ait: Viri fratres, ego omni conscientia bona conversatus sum ante Deum usque in hodiernum 2 diem. Princeps autem sacerdotum Ananias praecipit adstantibus sibi percutere os eius. Tunc 3 Paulus dixit ad eum: Percutiet te Deus, paries dealbate. Et tu sedens iudicas me secundum legem et contra legem iubes me percuti? 4 Et qui adstabant dixerunt: Summum sacerdotem 5 Dei maledicis? Dixit autem Paulus: Nesciebam, fratres, quia princeps est sacerdotum. Scriptum est enim: *Principem populi tui non maledices.* 6 Sciens autem Paulus quia una pars esset sadducaeorum et altera pharisaeorum, exclamavit in concilio: Viri fratres, ego pharisaeus sum, filius pharisaeorum, de spe et resurrectione mortuorum ego iudicor. Et cum haec 7 dixisset, facta est dissensio inter pharisaeos 8 et sadducaeos, et soluta est multitudo. Sadducaei enim dicunt, non esse resurrectionem neque angelum neque spiritum; pharisaei 9 autem utraque confitentur. Factus est autem cla-

1 in¹ DM Lcf] > *rel.*

2 eius] Pauli CTR g Lcf

3 ~ ad eum dixit *codd.*

5 maledicis G*ssOV

8 utrumque GsFsM^rBTh c dm p

1 A 22,1; 24,16; 2 T 1,3; Hb 13,18

2 J 18,22s

3 Mt 23,27; Ez 13,10-15; Lv 19,15

5 Ex 22,28

6 A 4,2; 22,3; 26,5

8 Mt 22,23

ἔλυσεν αὐτόν, καὶ ἐκέλευσεν συνελθεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ πᾶν τὸ συνέδριον, καὶ καταγαγὼν τὸν Παῦλον ἔστησεν εἰς αὐτούς.

Ἄτενίσας δὲ τῷ συνεδρίῳ ὁ Παῦλος εἶ- 23 22,1; 24,16
 πεν· ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ πάση συνειδήσει ἀγα-
 θῆ πεπολίτευμαι τῷ Θεῷ ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέ-
 ρας. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας ἐπέταξεν τοῖς 2 J 18,22a
 παρεστῶσιν αὐτῷ τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα. τότε 3 Mt 23,27
 ὁ Παῦλος πρὸς αὐτόν εἶπεν· τύπτειν σε μέλλει Ex 13,10-15
 ὁ Θεός, τοῖχε κεκονιαμένε· καὶ σὺ κἀθη κρί-
 νων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ παρανομῶν κε-
 λεύεις με τύπτεσθαι; οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπαν· 4
 τὸν ἀρχιερέα τοῦ Θεοῦ λοιδορεῖς; ἔφη τε ὁ 5
 Παῦλος· οὐκ ἦδειν, ἀδελφοί, ὅτι ἐστὶν ἀρχιε-
 ρεύς· γέγραπται γάρ ὅτι ἀρχοντα τοῦ λαοῦ σου Ex 22,28
 οὐκ ἔρεῖς κακῶς.

Γνοὺς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι τὸ ἐν μέρος ἐστὶν 6 4,2; 22,3; 26,5
 σαδδουκαίων τὸ δὲ ἕτερον φαρισαίων ἔκραζεν
 ἐν τῷ συνεδρίῳ· ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ φαρι-
 σαῖός εἰμι, υἱὸς φαρισαίων· περὶ ἐλπίδος καὶ
 ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι. τοῦτο δὲ 7
 αὐτοῦ εἰπόντος ἐγένετο στάσις τῶν φαρισαίων
 καὶ σαδδουκαίων, καὶ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος. Σαδ- 8
 δουκαῖοι μὲν γὰρ λέγουσιν μὴ εἶναι ἀνάστασιν Mt 22,23
 μήτε ἄγγελον μήτε πνεῦμα, φαρισαῖοι δὲ ὁμο-
 λογοῦσιν τὰ ἀμφοτέρω. ἐγένετο δὲ κραυγὴ 9

ελυσ. αυτ. > sa | 23,1 ~ ο Π. τω συνεδρ. (B) Ψ 104^r 1611-1891 323ss 917^r L^r | ημερ.] ωρας 1891-1758 1739s | 2 επεταξ.] εκελευσ. C 1891-1758 1739s 88^r | 3 παρανομ.] 2 *
 παρα τ. νομον E 1898 lat tpi ar co | 6 εκραξεν Ass 326s E-915 623 rel. | υιος φαρισαιου 104s E-429 1739-323^a 917s 1827^r L^r syh ar sa bo¹ | νεκρων > 1898 467 808 1522 Tert | εγω² > B g sa Tert | 7 ειποντ.] λαλουντος B * 1108s 257 429 209, -ησαντ. CΨ 1611 pl. 88^a 417 920 pl. L^r syh | εγεν.] επεπεσε B*, επεσε B^c 2138s | κ. σαδδουκ. > 104s 1611-2147 917ss 1827s 920 547s al. H^r | 8 μεν > B 522 440 1874 lat |

- 25,25; 5,39 μεγάλη, και ἀναστάντες τινές τῶν γραμματέων τοῦ μέρους τῶν φαρισαίων διεμάχοντο λέγοντες· οὐδὲν κακὸν εὐρίσκομεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ·
- 10 εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἢ ἄγγελος; πολλῆς δὲ γινομένης στάσεως φοβηθεὶς ὁ χιλιάρχος μὴ διασπασθῆ ὁ Παῦλος ὑπ' αὐτῶν, ἐκέλευσεν τὸ στράτευμα καταβὰν ἀρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσου αὐ-
- 18,9; 19,21 11 τῶν ἄγειν τε εἰς τὴν παρεμβολήν. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ
27,24;
28,23,31 νυκτὶ ἐπιστάς αὐτῷ ὁ Κύριος εἶπεν· θάρσει· ὡς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς Ἱερουσαλήμ, οὕτω σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώμην μαρτυρῆσαι.
- 12 Γενομένης δὲ ἡμέρας ποιήσαντες συστροφήν οἱ Ἰουδαῖοι ἀνεθεμάτισαν ἑαυτούς, λέγοντες μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν, ἕως οὗ ἀποκτείνωσιν τὸν
- 13 Παῦλον. ἦσαν δὲ πλείους τεσσαράκοντα οἱ ταύ-
- J 16,2s 14 τὴν τὴν συνωμοσίαν ποιησάμενοι· οἵτινες προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς πρεσβυτέροις εἶπαν· ἀναθέματι ἀνεθεματίσαμεν ἑαυτούς μηδενὸς γεύσασθαι, ἕως οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν Παῦ-
- 15 λον. νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ σὺν τῷ συνεδρίῳ, ὅπως καταγάγῃ αὐτὸν εἰς ὑμᾶς ὡς μέλλοντας διαγινώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ

* 9 τιν. τ. γραμματ.] (οἱ) γραμματεῖς 104s 2147-1765 242 1831ss 323ss 88s 5 pl. 920^a L^r | τῶν 1^o 2 A 33 E vg bo | διεμαχ. + προς ἀλληλους S g (h) syp Ef | ἀγγελ. + μη θεομαχῶμεν 104s 1611-536 323^a 917s 88^a 5^r l.^r sa, quid est in hoc syp | 10 γινομ. BS 33 1175 522 429 467 808 h ar Lcf] γενομ. rel. | φοβηθ.] εὐλαβηθεῖς 104s 2147-913 323ss 917ss 1873^r L^r | 11 θάρσει + Παυλε 104s 1518 2147^a 1758s 440s 917s 88s 623^r L^r hp tpi ar | 12 οἱ Ιουδ.] τινες τῶν Ιουδ. 104s P⁴⁸ 383ss 1758s 917s 88s 623 pl. L^r gh tpi vg syp sa Lcf | ἀποκτείν.] ἀνελωσι A 226^e Xq | 14 μηθενος A 489 L | γευσ. + το συνολον P⁴⁸ gh Lcf | ου] οτου P⁴⁸, αν 242 1898s 623s |

* 15 iuc. νυν ουν παρακαλουμεν τουτο ποιησατε ημιν (συγκαλεσαντες) το συνεδριον εμφανισ. τω χιλ. οπως P⁴⁸ h syh^m sa (g Lcf) | οπως + αυριον 104s 1611^r 1758s 323^a 917ss 88s 623^r L^r |

mor magnus. Et surgentes quidam pharisaeorum pugnabant dicentes: Nihil mali invenimus in homine isto: quid, si spiritus locutus est ei aut angelus? Et cum magna dissensio facta 10 esset, timens tribunus ne discerperetur Paulus ab ipsis, iussit milites descendere et rapere eum de medio eorum ac deducere eum in castra.

Sequenti autem nocte adsistens ei Dominus 11 ait: Constans esto; sicut enim testificatus es de me in Hierusalem, sic te oportet et Romae testificari.

Facta autem die collegerunt se quidam ex 12 Iudaeis et devoverunt se dicentes neque manducatu- ros neque bibitu- ros, donec occiderent Paulum. Erant autem plus quam quadraginta 13 viri, qui hanc coniurationem fecerant. Qui ac- 14 cesserunt ad principes sacerdotum et seniores et dixerunt: Devotione devovimus nos nihil gustatu- ros, donec occidamus Paulum. Nunc 15 ergo vos notum facite tribuno cum concilio, ut producat illum ad vos, tamquam aliquid

9 exsurgentes FSs*Kss e g
 pugnabant] litigabant CT e
 11 esto + Paule G^cC h p Ambst Cass
 in > G*AFIsTh dm g h p Ambst
 et > CFSU*ssKssThW c
 13 viri K^rW c] > *rel.*
 14 gustatu- ros] gustare e g Lcf (h)
 15 adducat SKssW

9 A 25,25

11 A 18,9; 19,21; 27,24; 28,23.31

12 J 16,2

14 J 16,2s

certius cognituri de eo. Nos vero prius quam
appropiet, parati sumus interficere illum.

- 16 Quod cum audisset filius sororis Pauli in-
sidias, venit et intravit in castra nuntiavitque
17 Paulo. Vocans autem Paulus ad se unum ex
centurionibus ait: Adulescentem hunc perduc
ad tribunum, habet enim aliquid indicare illi.
18 Et ille quidem adsumens eum duxit ad tribu-
num et ait: Vincit Paulus rogavit me hunc
adulescentem perducere ad te habentem ali-
19 quid loqui tibi. Apprehendens autem tribunus
manum illius secessit cum eo seorsum et in-
terrogavit illum: Quid est, quod habes indi-
20 care mihi? Ille autem dixit: Iudaeis convenit
rogare te, ut crastina die producas Paulum in
concilium, quasi aliquid certius inquisituri sint
21 de illo. Tu vero ne credideris illis, insidiantur
enim ei ex eis viri amplius quam quadraginta,
qui se devoverunt non manducare neque bi-
bere, donec interficiant eum; et nunc parati
22 sunt exspectantes promissum tuum. Tribunus
igitur dimisit adulescentem praecipiens, ne cui
loqueretur quoniam haec nota sibi fecisset.

23,23-24,27 *Paulus Caesaream deductus, coram
Felice se defendens*

- 23 Et vocatis duobus centurionibus, dixit illis:
Parate milites ducentos ut eant usque Caesa-

16 insidias] + eorum SU g h p tpl

17 ~ ad se Paulus G*SU dm g p s

18 Paulus AKssV g] + *vocans *rel.* c dm e p

20 ~ Paulum producas *codd.*

21 vero] ergo dm g (h, tpl) | ei > ADSsOK g
quam > G-FISTTh p*

22 praecip. + ei CST (g)

αὐτοῦ· ἡμεῖς δὲ πρὸ τοῦ ἐγγίσει αὐτὸν ἔτοιμοί
ἐσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν.

Ἐκούσας δὲ ὁ υἱὸς τῆς ἀδελφῆς Παύλου τὴν 16
ἐνέδραν, παραγενόμενος καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν
παρεμβολὴν ἀπήγγειλεν τῷ Παύλῳ. προσκαλε- 17
σάμενος δὲ ὁ Παῦλος ἓνα τῶν ἑκατονταρχῶν
ἔφη· τὸν νεανίαν τοῦτον ἀπάγαγε πρὸς τὸν χιλί-
αρχον, ἔχει γὰρ ἀπαγγεῖλαι τι αὐτῷ. ὁ μὲν οὖν 18
παραλαβὼν αὐτὸν ἤγαγεν πρὸς τὸν χιλιάρχον
καὶ φησὶν· ὁ δέσμιος Παῦλος προσκαλεσάμε-
νός με ἠρώτησεν τοῦτον τὸν νεανίσκον ἀγαγεῖν
πρὸς σέ, ἔχοντά τι λαλῆσαί σοι. ἐπιλαβόμενος 19
δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χιλιάρχος καὶ ἀναχω-
ρήσας κατ' ἰδίαν ἐπυνθάνετο· τί ἐστὶν ὃ ἔχεις
ἀπαγγεῖλαι μοι; εἶπεν δὲ ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι συν- 20
έθεντο τοῦ ἐρωτῆσαί σε ὅπως αὔριον τὸν Παῦ-
λον καταγάγῃς εἰς τὸ συνέδριον ὡς μέλλων τι
ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ. σὺ οὖν 21
μὴ πεισθῆς αὐτοῖς· ἐνεδρεύουσιν γὰρ αὐτὸν ἐξ
αὐτῶν ἄνδρες πλείους τεσσαράκοντα, οἵτινες ἀνε-
θεμάτισαν ἑαυτοὺς μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν, ἕως
οὐ ἀνέλωσιν αὐτόν, καὶ νῦν εἰσὶν ἔτοιμοι προσ-
δεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν. ὁ μὲν οὖν χι- 22
λιάρχος ἀπέλυσε τὸν νεανίσκον, παραγγείλας μη-
δενὶ ἐκλαλῆσαι ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρὸς με.

Καὶ προσκαλεσάμενός τινας δύο τῶν ἑκατον- 23
ταρχῶν εἶπεν· ἐτοιμάσατε στρατιώτας διακοσί-

προ - αυτον² > h | αυτον³ + εαν δεη x. αποθανειν 614s h
syh^m | 16 παρεμβ.] συναγωγήν A 1175 | 17 απαγε BS 81
1831 323 181 1838 218 | 18 με > Ψ E' 1611 5 | σοι >
B* | 20 ~ εις το σ. καταγ. τον Π. 104s 1611-1765 323ss
917s 88s 1827sss 920 pl. L^r | μελλοντων S^oΨ 1175 1611-
614 913s 242 1739s 307ss 1873sss 920s al., -οντα 104s
88s al. L^r, -οντας 255 917 467 1319s, -τες 1518 536 226ss
al. gh sy ar sa Lcf | 22 με] εμε BS 429 | 23 τινας > * *
1831 1838 lat syr ar co | τινας δυο BS 33 81] ~ δυο
τιν. rel. | στρατιωτ. + ενοπλους 2298 88s 623ss 489 h |

- ους ὅπως πορευθῶσιν ἕως Καισαρείας, καὶ ἑπ-
 24 ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτός, ἰκτῆνη τε παρα-
 στησαι, ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν Παῦλον διασω-
 25 σωσι πρὸς Φήλικα τὸν ἡγεμόνα, γράψας ἐπιστο-
 L 1,3 26 λὴν ἔχουσαν τὸν τύπον τοῦτον· Κλαύδιος Λυσίας
 21,33; 22,25 27 τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι Φήλικι χαίρειν. τὸν ἄνδρα
 τοῦτον συλλημφθέντα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων καὶ
 μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν ἐπιστάς σὺν τῷ
 22,30 28 στρατεύματι ἐξελάμην, μαθὼν ὅτι Ῥωμαῖός
 ἔστιν. βουλόμενός τε ἐπιγνῶναι τὴν αἰτίαν δι'
 18,14a 29 αὐτῶν. ὃν εὗρον ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων
 τοῦ νόμου αὐτῶν, μηδὲν δὲ ἄξιον θανάτου ἢ
 24,8 30 δεσμῶν ἔχοντα ἐγκλημα. μηνυθείσης δέ μοι ἐπι-
 βουλῆς εἰς τὸν ἄνδρα ἔσεσθαι, ἐξαυτῆς ἔπεμψα
 πρὸς σέ, παραγγείλας καὶ τοῖς κατηγοροῖς λέγειν
 τὰ πρὸς αὐτὸν ἐπὶ σοῦ. ἔρρωσο.
 31 Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται κατὰ τὸ διατεταγμέ-
 νον αὐτοῖς ἀναλαβόντες τὸν Παῦλον ἤγαγον διὰ

εις Καισ. Ψ 1611 pl. 623s 209* | εβδομ.] εκατον 1611
 614 h syh^m sa | δεξιοβολουσ A | 24 Παυλ. + νυκτος
 1611 614 (h) syh^m | διασωσ. + εις Καισ. 1611 614s syh⁺ |
 ηγεμονα + εφοβηθη γ. ο χιλ. μηποτε εξαρπασαντες αυ-
 τον οι Ιουδ. αποκτεινωσιν κ. αυτος μεταξυ εγκλημα εχη
 ως ειληφως αργυρια P⁴⁸ (614)s g p tpi dubl syh⁺ | 25 e-
 γραψε δε 614s g(p) syh^m | περιεχουσαν A 104s 2147^a
 917s 8E* 1827ss al. 920 pl. L^r lat(-g) | 27 εξειλαμ.] ερυ-
 σαμην P⁴⁸ | μαθων - εστιν] κραζοντα κ. λεγοντα εαυτον
 ειναι Ρωμαιον P⁴⁸ g | 28 δι > Ψ 1611 614 lat(-g) | κατ-
 ηγαγ. - αυτων > B* 81 | 29 νομου + Μωυσεως κ. Ιυ-
 τινος P⁴⁸ 614s g syh^m | εγκλημα + εξηγαγον αυτον μο-
 * λισ τη βια 614s g syh⁺ | 30 εις τ. ανδρα > 431^a | ανδρα
 + μελλειν 104s 1518 383^a 242 1758s 440s 917s 88s 623^r
 L^r syh | εσεσθ. + υπο τ. Ιουδαιων 104s 2147^a 2298^a 917s
 88s 623^r L^r sa (g syp, tpi ar bo) | εξ αυτης BΨ 104s 614^a
 1758s 2298^a 917s al. 623 pl. 920^a L^r syp co] εξ αυτων
 rel. | τα > BSA 33 1898s (syp), τα πρ. αυτ. > lat bo | ερ-
 31 * ρωσο] -ωσθε 917s 88s 256 1311 | PH, > BA 33 g vg¹ co |

ream, et equites septuaginta et lancearios du-
 centos a tertia hora noctis; et iumenta prae- 24
 parate ut imponentes Paulum salvum perdu-
 cerent ad Felicem praesidem. Timuit enim ne
 forte raperent eum Iudaei et occiderent, et ipse
 postea calumniam sustineret, tamquam accep-
 turus pecuniam; ¹scribens epistulam continentem 25
 haec: Claudius Lysias optimo praesidi Felici 26
 salutem. Virum hunc comprehensum a Iudaeis 27
 et incipientem interfici ab eis superveniens cum
 exercitu eripui, cognito quia Romanus est; vo- 28
 lensque scire causam, quam obiciebant illi,
 deduxi eum in concilium eorum. Quem inveni 29
 accusari de quaestionibus legis ipsorum, nihil
 vero dignum morte aut vinculis habentem cri-
 minis. Et cum mihi perlatum esset de insidiis, 30
 quas paraverunt illi, misi eum ad te denuntians
 et accusatoribus, ut dicant apud te. Vale.

Milites ergo secundum praeceptum sibi ad- 31
 sumentes Paulum duxerunt per noctem in An-

24 timuit - pecuniam D(MR c) g p] * > *rel.*

25 scribens + ei FS^cUKss p

29 nihil] nullum D

crimen *codd.*

30 paraverunt AFsO p (dm)

illij ei *codd.*

eum CMSUTRW dm g] > *rel.*

vale G^csDTTh* dm e] > *rel.*

26 A 24,3; 26,25; L 1,3

27 A 21,33; 22,25

28 A 22,30

29 A 23,6.9; 25,8.25; 26,31; 18,14a

30 A 23,20s

32 tipatridem. Et postera die, dimissis equitibus ut
 33 cum eo irent, reversi sunt ad castra. Qui cum
 venissent Caesaream et tradidissent epistulam
 34 praesidi, statuerunt ante illum et Paulum. Cum
 legisset autem et interrogasset de qua pro-
 35 vincia esset, et cognoscens quia de Cilicia, ¹au-
 diam te, inquit, cum accusatores tui venerint.
 Iussitque in praetorio Herodis custodiri eum.
 24 Post quinque autem dies descendit princeps
 sacerdotum Ananias cum senioribus quibus-
 dam et Tertullo quodam oratore, qui adie-
 2 runt praesidem adversus Paulum. Et citato
 Paulo coepit accusare Tertullus dicens: Cum
 in multa pace agamus per te, et multa corri-
 3 gantur per tuam providentiam, semper et ubi-
 que suscipimus, optime Felix, cum omni gra-
 4 tiarum actione. Ne diutius autem te protraham,
 5 oro breviter audias nos pro tua clementia. In-
 venimus hunc hominem pestiferum et concit-
 tantem seditiones omnibus Iudaeis in universo
 orbe et auctorem seditionis sectae Nazareno-
 6 rum; qui etiam templum violare conatus est,
 quem et apprehensum voluimus secundum le-
 7 gem nostram iudicare. Superveniens autem tri-
 bunus Lysias, cum vi magna eripuit eum de
 manibus nostris iubens accusatores eius ad te

32 ~ irent cum eo *codd.*

35 cum + et GAIss^cOT^h dm e
 custodire IS*OW-g

24,2 prudentiam CFM*T

3. suscepimus G*CISUOK^rThW c g p

4 oro + ut FU

6 voluimus- venire (7) * > GsA*sS-OT^h p*s

34 A 22,3

24,1 A 23,2; 25,2.15

3 A 23,26

5s A 17,6s; 21,28

νυκτός εἰς τὴν Ἀντιπατρίδα· τῇ δὲ ἑπαύριον 32
 ἔασαντες τοὺς ἵππεις ἀπέρχεσθαι σὺν αὐτῷ,
 ὑπέστρεψαν εἰς τὴν παρεμβολήν. οἵτινες εἰσελ- 33
 θόντες εἰς τὴν Καισάρειαν καὶ ἀναδόντες τὴν
 ἐπιστολὴν τῷ ἡγεμόνι, παρέστησαν καὶ τὸν Παῦ-
 λον αὐτῷ. ἀναγνοὺς δὲ καὶ ἐπερωτήσας ἐκ ποίας 34 22,3
 ἐπαρχείας ἐστίν, καὶ πυθόμενος ὅτι ἀπὸ Κιλι-
 κίας, ἰδιακούσομαί σου, ἔφη, ὅταν καὶ οἱ κατή- 35
 γοροί σου παραγένωνται· κελύσας ἐν τῷ πραι-
 τωρίῳ τοῦ Ἡρώδου φυλάσσεσθαι αὐτόν.

Μετὰ δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς 24
 Ἀνανίας μετὰ πρεσβυτέρων τινῶν καὶ ῥήτορος
 Τερτύλλου τινός, οἵτινες ἐνεφάνισαν τῷ ἡγεμόνι
 κατὰ τοῦ Παύλου. κληθέντος δὲ αὐτοῦ ἤρξατο 2
 κατηγορεῖν ὁ Τέρτυλλος λέγων· πολλῆς εἰρήνης
 τυγχάνοντες διὰ σοῦ καὶ διορθωμάτων γινομένων
 τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς σῆς προνοίας, πάντη τε 3 23,26, 26,25
 καὶ πανταχοῦ ἀποδεχόμεθα, κράτιστε Φῆλιξ, μετὰ
 πάσης εὐχαριστίας. ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πλεῖόν σε ἐγ- 4
 κόπτω, παρακαλῶ ἀκοῦσαί σε ἡμῶν συντόμως τῇ
 σῇ ἐπεικειῖα. εὐρόντες γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦτον 5 17,6
 λοιμὸν καὶ κινοῦντα στάσεις πᾶσιν τοῖς Ἰουδαί-
 οῖς τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην πρωτοστάτην τε
 τῆς τῶν Ναζωραίων αἰρέσεως, ὃς καὶ τὸ ἱερόν 6 21,28
 ἐπέειρασεν βεβηλῶσαι, ὃν καὶ ἐκρατήσαμεν, ἰπαρ' 8

32 απερχ.] πορευεσθ. Ψ 104ss 1611-1739 440s 917* 623
 pl. rel. | 34 δε+τ. επιστολην 614s g syh^m bo, +ο ηγε-
 μων 104s 1611* 2147sss 522* 440s 917s 88s 623* 1835 pl.
 L^r sa | 34s επερωτησας-εφη] επερωτησε τ. Π. εκ π. επ.
 ει; εφη Κιλιξ, κ. πυθομ. εφη ακουσομαι 614s syh^m (g) |
 24,1 πεντε] τινας A | πρεσβυτ. τινων] των πρεσβ. 104s
 383sss 522* 440s 1838s 920 pl. L^r syr co | 2 κατορθωματ.
 104ss 1108* 383sss 1891* 323* 917-915 5sss al. 920* L^r |
 γινομ. + πολλων 431* lat syr | 4 εκκοπτω 104s 242 917s
 431s L^r | σε² > 1175 1891s 1898s 431* 623 209* 69 L ar
 Xq | 5 γαρ > 2147 1522 lat(-g) | 6 και² + ευροντες 88s 5 *
 623s | εκρατησ. + κ. κατα τ. ημετερον νομον ηθελησα-
 μεν κριναι, 7 παρελθων δε

- 23,30 οὐ δυνήσῃ αὐτὸς ἀνακρίνας περὶ πάντων τούτων ἐπιγνῶναι ὧν ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ.
- 9 συνεπέθεντο δὲ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι φάσκοντες ταῦτα οὕτως ἔχειν.
- 10 Ἀπεκρίθη τε ὁ Παῦλος, νεύσαντος αὐτῷ τοῦ ἡγεμόνος λέγειν· ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα σε κριτὴν τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπιστάμενος εὐθύμως τὰ
- 21,17 11 περὶ ἑμαυτοῦ ἀπολογοῦμαι, δυναμένου σου ἐπιγνῶναι ὅτι οὐ πλείους εἰσὶν μοι ἡμέραι δώδεκα ἄφ' ἧς ἀνέβην προσκυνήσεων εἰς Ἱερουσαλήμ.
- 12 καὶ οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὐρόν με πρὸς τινα διαλεγόμενον ἢ ἐπίστασιν ποιοῦντα ὄχλου, οὔτε ἐν ταῖς
- 13 συναγωγαῖς οὔτε κατὰ τὴν πόλιν, οὐδὲ παραστῆσαι δύνανταί σοι περὶ ὧν νυνὶ κατηγοροῦ-
- 24,5 14 σίν μου. ὁμολογῶ δὲ τοῦτό σοι, ὅτι κατὰ τὴν ὁδὸν ἦν λέγουσιν αἵρεσιν οὕτως λατρεύω τῷ πατρὶ Ὁθεῷ, πιστεύων πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ τοῖς ἐν τοῖς προφήταις γεγραμμένοις,
- Dn 12,2 15 ἰἐλπίδα ἔχων εἰς τὸν Θεόν, ἦν καὶ αὐτοὶ οὗτοι προσδέχονται, ἀνάστασιν μέλλειν ἔσεσθαι δι-
- J 5,28s
- 23,1 16 καίων τε καὶ ἀδίκων. ἐν τούτῳ καὶ αὐτὸς ἀσκῶ ἀπρόσκοπον συνείδησιν ἔχειν πρὸς τὸν Θεόν

7 Λυσίας ο χιλιαρχος μετα πολλης βιας εκ τ. χειρων ημων απηγαγε, 8 κελευσας τ. κατηγορους αυτου ερχεσθαι επι σε Ψ 104 E-2147 913-216 1898-5 1838* 226 460 69 al. c(g) tpi vg¹ syph ar | 9 inc. ειποντος δε αυτου ταυτα συνεπεθ. 614 2147 syh⁺ | 10 ηγεμον. + defensio-nem habere pro se. statum autem assumens divinum dixit syh^m (Ef) | κριτην + δικαιον Ψ 104 1175 E 2147 913 1891s 2298s 1898s 431* 623 pl. 1522 syh | ευθυμοτε-ρον 326 383s 522* 440s 917s 88s 489s 920-1837 1* L^r | 11 ης + ημερας Ψ 209* | προσκυνησαι Ψ E 1611ss | 12 επι-στασ.] επισυστας. 104s 1611^r 242* 323* 917s 88* 623-1522 pl. L^r | 13 σοι > 326 1611 pl. 522s 440s 917ss 467 920-226 241-337 L^r syh co | 14 πασι > B | τον > B 1829 Xq | εν τοις > Asss 2147ss 522-429 88s 467sss 920-460 al. L^r | 15 εσεσ-θαι + νεκρων Ψ 104s E-255 206* 323-1874 88* 1873ss 920* (623s 467) sy | 16 εχων 326 1611^r 522* 440s 917ss 431* 467sss 920 pl. L^r | λεγειν] λαλειν 1611-2147 sy ar co |

venire; ¹a quo poteris ipse iudicans de omni- 8
 bus istis cognoscere, de quibus nos accusamus
 eum. Adiecerunt autem et Iudaei dicentes haec 9
 ita se habere.

Respondit autem Paulus, adnuente sibi 10
 praeside dicere: Ex multis annis te esse iudi-
 cem genti huic sciens bono animo pro me sa-
 tisfaciam. Potes enim cognoscere quia non plus 11
 sunt mihi dies quam duodecim ex quo ascendi
 adorare in Hierusalem, et neque in templo in- 12
 venerunt me cum aliquo disputantem aut con-
 cursum facientem turbae, neque in synagogis,
 neque in civitate, ¹neque probare possunt tibi 13
 de quibus nunc me accusant. Confiteor autem 14
 hoc tibi, quod secundum sectam, quam dicunt
 haeresim, sic deservio Patri et Deo meo cre-
 dens omnibus, quae in lege et prophetis
 scripta sunt, ¹spem habens in Deum, quam et 15
 hi ipsi exspectant, resurrectionem futuram ius-
 torum et iniquorum. In hoc et ipse studeo 16
 sine offendiculo conscientiam habere ad Deum

10 dicere] ut diceret CT, dicens D g Cass
 ~ esse te *codd.*
 11 mihi dies M e (D g)] ~ dies mihi *rel.*
 13 ~ accusant me *codd.*
 14 patri et Deo] patri Deo *codd. pl. c dm p s*, patrio
 Deo GOTH e

8 A 23,30; 25,5

9 A 7,1

11 A 21,17; 8,27; J 12,20

14 A 24,5

15 A 26,8.23; Dñ 12,2

16 A 23,1

- 17 et ad homines semper. Post annos autem plu-
 res elemosinas facturus in gentem meam veni
 18 et oblationes et vota, in quibus invenerunt me
 purificatum in templo, non cum turba neque
 19 cum tumultu. Quidam autem ex Asia Iudaei,
 quos oportebat apud te praesto esse et accu-
 20 sare, si quid haberent adversum me; aut hi ipsi
 dicant si quid invenerunt in me iniquitatis, cum
 21 stem in concilio, nisi de una hac solummodo
 voce, qua clamavi inter eos stans: Quoniam
 de resurrectione mortuorum ego iudicor hodie
 a vobis.
- 22 Distulit autem illos Felix certissime sciens
 de via hac dicens: Cum tribunus Lysias de-
 23 scenderit, audiam vos. Iussitque centurioni cus-
 todire eum et habere requiem nec quemquam
 24 de suis prohibere ministrare ei. Post aliquot
 autem dies veniens Felix cum Drusilla uxore
 sua, quae erat Iudaea, vocavit Paulum et au-
 divit ab eo fidem, quae est in Christum Iesum.
- 25 Disputante autem illo de iustitia et castitate

18 tumultu † et apprehenderunt me clamantes et
 dicentes tolle inimicum nostrum DTh c dm p°

19 autem > C dm (g)

20 stem] starem dm, stetissem c (g)

22 via] vi GsF*(S)UssTh*

hac MTh° c dm] > rel.

23 custodiri G*ITh*

~ prohibere de suis codd. dm e g

24 Christ. Iesum DO dm e] ~ Iesum Chr. rel.

17 R 15,25s; 1 C 16,4; G 2,10

18 A 21,27

21 A 23,6

23 A 27,3

25 J 16,8

καὶ τοὺς ἀνθρώπους διὰ παντός. δι' ἐτῶν δὲ 17 ^{R 15,25, G 2,10}
 πλειόνων ἐλεημοσύνας ποιήσων εἰς τὸ ἔθνος μου
 παρεγενόμην καὶ προσφοράς, ἐν αἷς εὐρόν με 18 21,27
 ἡγνισμένον ἐν τῷ ἱερῷ, οὐ μετὰ ὄχλου οὐδὲ μετὰ
 θορύβου. τινὲς δὲ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι, οὓς 19
 ἔδει ἐπὶ σου παρεῖναι καὶ κατηγορεῖν εἴ τι ἔχοιεν
 πρὸς ἐμέ. ἢ αὐτοὶ οὗτοι εἰπάτωσαν τί εὐρον 20
 ἀδίκημα στάντος μου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου, ἢ περὶ 21 23,6
 μιᾶς ταύτης φωνῆς ἧς ἐκέκραξα ἐν αὐτοῖς ἐστὼς
 ὅτι περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι σή-
 μερον ἔφ' ὑμῶν.

Ἀνεβάλετο δὲ αὐτοὺς ὁ Φῆλιξ, ἀκριβέστε- 22 23,26
 ρον εἰδὼς τὰ περὶ τῆς ὁδοῦ, εἶπας· ὅταν Λυ-
 σίας ὁ χιλιάρχος καταβῆ, διαγνώσομαι τὰ καθ'
 ὑμᾶς, διαταξάμενος τῷ ἑκατοντάρχη τηρεῖσθαι 23 27,3
 αὐτὸν, ἔχειν τε ἄνεσιν καὶ μηδένα κωλύειν τῶν
 ἰδίων αὐτοῦ ὑπηρετεῖν αὐτῷ. Μετὰ δὲ ἡμέρας τι- 24
 νὰς παραγενόμενος ὁ Φῆλιξ σὺν Δρουσίλλῃ τῇ
 ἰδίᾳ γυναικὶ οὔσῃ Ἰουδαία μετεπέμψατο τὸν
 Παῦλον, καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς Χριστὸν
 Ἰησοῦν πίστεως. διαλεγομένου δὲ αὐτοῦ περὶ 25
 δικαιοσύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ κρίματος

καὶ²+προς Ψ 1611 2138^a 614s vg sy ar bo | 17 παρεγε-
 νομ.> A 467 | 18 οἰς 326 2147ss 522s 323s 917ss al. 489s
 920^a L^r | 19 των απο τ. Ασ. Ιουδαιων Ψ 104 E 2138s 614s
 242 440^a 1838^a 623s (C 1175 69 al.) | δει 326 383s 917ss
 489s 920 pl. LH^r sa | εμε B-A 33 81 E 337] με rel. | 20 τι
 ει τι 1611^a 614 522ss lat(-p) syh | ευρον+εν εμοι CΨ
 104s E-1874 88^a 623ss 489 rel. lat syph ar bo | εν τω
 συνεδριω 2298 88ss 920 1 | 22 inc. ακουσας δε ταυτα ο 21 *
 Φηλ. ανεβαλ. αυτ. Ψ 104s 1611 614^a 522^a 323^a 917s 88^a
 623^r L^r sa | καταβη+ακριβεστερον 1891s 1739s | 23 αυ-
 τον] τ. Παυλον 104s 383^a 522^a 440s 917s 88s 453 1838s
 920^a L^r sy^p sa | υπηρετ.+η προσερχεσθαι 104s 1611 pl.
 522^a 323^a 917s 88 rel. L^r sa | 24 ιδια> S*C*Ψ 326 E-255
 522-429 536ss 917ss 5 920 pl. L^r | μετεπεμψ.] quae ro-
 gabat videre Paulum et audire verbum, volens igitur
 satisfacere ei accersivit Paulum syh^m |

τοῦ μέλλοντος ἔμφοβος γενόμενος ὁ Φῆλιξ ἀπεκρίθη· τὸ νῦν ἔχον πορεύου, καιρὸν δὲ μεταλαβὼν μετακαλέσομαί σε· ἅμα καὶ ἐλπίζων ὅτι χρήματα δοθήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Παύλου. διὸ καὶ πυκνότερον αὐτὸν μεταπεμπόμενος ὤμιλε αὐτῷ. διετίας δὲ πληρωθείσης ἔλαβεν διάδοχο· ὁ Φῆλιξ Πόρχιον Φῆστον· θέλων τε χάριτα καταθέσθαι τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φῆλιξ κατέλιπε τὸν Παῦλον δεδεμένον.

25 Φῆστος οὖν ἐπιβὰς τῇ ἐπαρχείᾳ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ Καισαρείας, 24.1 2 ἐνεφάνισάν τε αὐτῷ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρῶτοι τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Παύλου, καὶ παρεκά- 3 λουν αὐτὸν ἰαυτούμενοι χάριν κατ' αὐτοῦ, ὅπως 23.15 μεταπέμψηται αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ, ἐνέδραν 4 ποιοῦντες ἀνελεῖν αὐτὸν κατὰ τὴν ὁδόν. ὁ μὲν οὖν Φῆστος ἀπεκρίθη τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον εἰς Καισάρειαν, ἑαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπο- 5 ρεύεσθαι· οἱ οὖν ἐν ὑμῖν, φησὶν, δυνατοὶ συγκαταβάντες, εἴ τί ἐστιν ἐν τῷ ἀνδρὶ ἄτοπον, κατηγορεῖτωσαν αὐτοῦ.

* 25 μελλοντ. † εσεσθαι 104s 1518 383^s 522^s 440s 917ss 88s 623 pl. 920^s L^r | καιρ. δε μεταλ.] καιρω δε επιτη- δειω E lat | 26 αυτω > B p vg¹ | Παυλου † οπως λυση αυτον 326 1611 1518^r 522^s 323^s 917s 88^s 623^r L^r co | με- ταπεμπ. † secrete g Tert | ωμιλει] διελεγετο C 431^s | 27 θελων - δεδεμ.] τον δε Π. ειασεν εν τηρησει δια Δρουσιλλαν 614s syh^m | χαριτα B-A 33s 81s 1838 927 | χαριν S^cΨ E 1611^s 257 1891s 1739s 1898s 623ss 460s I. Xp, χαριτας rel. | ο Φηλιξ² > 536 547 69 | 25,1 ουν] δε 1829 g s Lcf (syp) | τη επαρχιω S^{*}A | 2 ο αρχιερευς 326 383sss 522-429 440s 917s 88s 927^s 920 pl. P^r | 3 κατ] παρ 255 242s 1739s 431 1522 can syp ar sa Xp | οδον † illi qui votum fecerant quomodo consequerentur ut in manibus suis esset syh^m | 4 τηρειται εν K. κα- γω μελλω syp | εν Καισαρεια Ψ 104s 1611-1874 431^s rel. | μελλειν > E g Lcf | 5 καταβαντ. S 255 g sa Lcf | ατοπον > 326 383 913s 522 917ss 88ss 36 489s 920 pl. L^r |

et de iudicio futuro, tremefactus Felix respon-
dit: Quod nunc attinet vade, tempore au-
tem opportuno accersam te; simul et sperans, 26
quod pecunia ei daretur a Paulo, propter quod
et frequenter accersens eum, loquebatur cum
eo. Biennio autem expleto, accepit successorem 27
Felix Portium Festum. Volens autem gratiam
praestare Iudaeis Felix reliquit Paulum vinc-
tum.

25,1-12 *Festus procurator, Paulus Caesarem ap-
pellat*

Festus ergo cum venisset in provinciam, 25
post triduum ascendit Hierosolimam a Caesa-
rea. Adieruntque eum principes sacerdotum et 2
primi Iudaeorum adversus Paulum et roga-
bant eum, postulantes gratiam adversus eum, 3
ut iuberet perducere eum in Hierusalem, insidias
tendentes ut interficerent eum in via. Festus 4
autem respondit servari Paulum in Caesarea,
se autem maturius profecturum. Qui ergo in 5
vobis, ait, potentes sunt, descendentes simul,
si quod est in viro crimen, accusent eum.

25 tremefactus DI^sTsRTh* c dm] timefactus *rel.*

25s accersiam (arc.) *codd.* c dm e g p s

26 quod¹ I] quia *rel.*

ei C^rMUTR e tpl] > *rel.*

27 Porcium G^rIS^rKVs dm e g tpl

25,2 adierunt] audierunt G^ssFT p*

3 iuberet perducere] *deduceret g (e)

in¹ CFsMTRTh c e] > *rel.*

~ eum interficerent *codd.* dm g

4 servari + quidem CMT c (g Lcf)

27 A 12,3; 25,9; L 23,25

25,2 A 24,1; 25,15

3 A 23,15s

6 Demoratus autem inter eos dies non amplius quam octo aut decem descendit Caesaream, et altera die sedit pro tribunali et iussit
 7 Paulum adduci. Qui cum perductus esset, circumsteterunt eum, qui ab Hierosolyma descenderant Iudaei, multas et graves causas obicientes, quas non poterant probare, ¹Paulo rationem reddente: Quoniam neque in legem Iudaeorum neque in templum neque in Caesarem quidquam peccavi. Festus autem volens gratiam praestare Iudaeis respondens Paulo dixit: Vis Hierosolymam ascendere et ibi de
 8 his iudicari apud me? Dixit autem Paulus: Ad tribunal Caesaris sto, ibi me oportet iudicari. Iudaeis non nocui, sicut tu melius nosti.
 9 Si enim nocui aut dignum morte aliquid feci, non recuso mori; si vero nihil est eorum, quae hi accusant me, nemo potest me illis donare.
 10 Caesarem appello. ¹Tunc Festus cum concilio locutus respondit: Caesarem appellasti, ad Caesarem ibis.

25,13-26,32 *Pauli apologia coram Agrippa*

13 Et cum dies aliquot transacti essent, Agrippa rex et Bernice descenderunt Caesaream ad
 14 salutandum Festum. Et cum dies plures ibi de-

8 Paulo DW] + autem *rel.*

9 ~ Iud. gratiam praestare *codd.* dm e

10 ibi GFMUss dm g] ubi *rel.*

12 concilio RW p] consilio *rel.*

14 ibidem morarentur CITK^rThW c (O, dm p)

6 A 22,30 | 7 L 23,10 | 9 A 24,27 | 11 A 25,21;
 26,32; 28,19 | 12 A 27,1 | 14 A 24,27

Διατρίψας δὲ ἐν αὐτοῖς ἡμέρας οὐ πλείους 6
 ὀκτὼ ἢ δέκα, καταβὰς εἰς Καισάρειαν, τῇ ἑπαύ-
 ριον καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκέλευσεν τὸν Παῦ-
 λον ἀχθῆναι. παραγενομένου δὲ αὐτοῦ περιέστη- 7
 σαν αὐτὸν οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβεβηκότες
 Ἰουδαῖοι, πολλὰ καὶ βαρέα αἰτιώματα καταφέ-
 ροντες, ἃ οὐκ ἴσχυον ἀποδείξαι, ἰ τοῦ Παύλου ἀπο- 8
 λογουμένου ὅτι οὔτε εἰς τὸν νόμον τῶν Ἰουδαίων
 οὔτε εἰς τὸ ἱερὸν οὔτε εἰς Καίσαρά τι ἤμαρτον.
 ὁ Φῆστος δὲ θέλων τοῖς Ἰουδαίοις χάριν καταθέσ- 9 24,27
 θαι, ἀποκριθεὶς τῷ Παύλῳ εἶπεν· θέλεις εἰς Ἱε-
 ροσόλυμα ἀναβὰς ἐκεῖ περὶ τούτων κριθῆναι ἐπ’
 ἐμοῦ; εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος· ἐστὼς ἐπὶ τοῦ βήματος 10
 Καίσαρός εἰμι, οὐ με δεῖ κρίνεσθαι. Ἰουδαίους
 οὐδὲν ἠδίκησα, ὡς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις.
 εἰ μὲν οὖν ἀδικῶ καὶ ἄξιον θανάτου πέπραχά τι, 11
 οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν· εἰ δὲ οὐδὲν ἐστιν
 ὧν οὗτοι κατηγοροῦσίν μου, οὐδεὶς με δύναται
 αὐτοῖς χαρίσασθαι· Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι. τότε ὁ 12
 Φῆστος συλλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου ἀπεκρί-
 θη· Καίσαρα ἐπικέκλησαι, ἐπὶ Καίσαρα πορεύσῃ.
 Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν Ἀγρίππας 13
 ὁ βασιλεὺς καὶ Βερνίκη κατήντησαν εἰς Καισάρειαν
 ἀσπασάμενοι τὸν Φῆστον. ὡς δὲ πλείους 14

6 ου> Ψ 104s E-1765 522-429 917-1829 623s 1873 38
 al. L^r | ου πλείους> 614 syph* sa | οκτω> Ψ 326 1518
 383sss 440s 917ss 88ss 623ss 489-642 L^r | 7 καταφερ.
 +κατα τ. Παύλου 104s 1611^r 522^a 917s 88s 467s 920^a
 rel. (Ψ 1891s 1739s 623s, 1838 L p sy co) | 8 inc. απο-
 λογουμ. αυτου οτι Ψ 104s 383-1874 917s 1829-1522 L^r |
 9 δε] ουν A 1891s 1739s 1898s 5s 927s sa | χαριτα A
 1898s | επ] υπ 1611 1765s 242 1758s 88s 431^a 920^a al. L^r |
 10 ηδικηκα BS 81 467 | γινωσκεις C 1518-913 642* |
 11 ουν] γαρ Ψsss 1611-257 1765s 522s 1831ss 440s 917s
 88s 1838s 920 pl. L^r lat syh sa | 12 συμβουλου 1827 L
 syi ar sa, συνεδριου CΨ 88s p | 13 ασπασομ. Ψ 81 1611^a
 383 255 307^a 489^c 226 337 al. syph ar sa |

- 24,27 ἡμέρας διέτριβον ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ βασιλεῖ
 ἀνέθετο τὰ κατὰ τὸν Παῦλον λέγων· ἀνὴρ τίς
 15 ἔστιν καταλελειμμένος ὑπὸ Φήλικος δέσμιος, περὶ
 οὗ γενομένου μου εἰς Ἱεροσόλυμα ἐνεφάνισαν
 οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων,
 16 αἰτούμενοι κατ' αὐτοῦ καταδίκην. πρὸς οὓς
 ἀπεκρίθη ὅτι οὐκ ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις χαρί-
 ζεσθαί τινα ἄνθρωπον πρὶν ἢ ὁ κατηγορούμε-
 νος κατὰ πρόσωπον ἔχοι τοὺς κατηγοροὺς τόπον
 17 τε ἀπολογίας λάβοι περὶ τοῦ ἐγκλήματος. συν-
 ελθόντων οὖν αὐτῶν ἐνθάδε ἀναβολὴν μηδε-
 μίαν ποιησάμενος τῇ ἐξῆς καθίσας ἐπὶ τοῦ βή-
 18 ματος ἐκέλευσα ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα. περὶ οὗ
 σταθέντες οἱ κατήγοροι οὐδεμίαν αἰτίαν ἔφερον
 23,29; 18,15 19 ὧν ἐγὼ ὑπενόουν πονηράν, ζητήματα δέ τινα
 περὶ τῆς ἰδίας δεισιδαιμονίας εἶχον πρὸς αὐτὸν
 καὶ περὶ τίνος Ἰησοῦ τεθνηκότος, ὃν ἔφασκεν
 20 ὁ Παῦλος ζῆν. ἀπορούμενος δὲ ἐγὼ τὴν περὶ
 τούτων ζήτησιν ἔλεγον εἰ βούλοιο πορεύεσ-
 θαι εἰς Ἱεροσόλυμα κάκει κρῖνεσθαι περὶ τού-
 21 των. τοῦ δὲ Παύλου ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆ-
 ναι αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ Σεβαστοῦ διάγνωσιν,
 ἐκέλευσα τηρεῖσθαι αὐτόν, ἕως οὗ ἀναπέμψω
 L 23,8 22 αὐτὸν πρὸς Καίσαρα. Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν
 Φῆστον [ἔφη]· ἐβουλόμην καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώ-

14 διέτριβεν 326 255 917ss 88s 467 489 920ss 547-1837
 al. P | 15 ἐνεφανισθησαν B*, +μοι E¹ lat syri ar sa |
 δικην Ψ 326 81 E-255 522* 440s 88* 1838^r L^r | 16 τινα C
 1891s 1739sss | ανθ. + εἰς ἀπώλειαν 326 1611 614* 206s
 216 917s 88* 623 pl. 920* L^r g syph⁺ sa | 17 αυτων >
 * B 181 1829 1838 209* | 18 ἐπεφερον 104s 383* 522sss
 440s 917s 88s 927ss al. P^r, υπεφερ. 536 1829 920 al. |
 πονηρων BS^o 104 81 E 1765 syi, > 326 383 255 522*
 440s 917ss 431 1827s 920 pl. P^r | 20 εγω + εἰς CΨ 104
 1175 E-2147 255 1891-429 1739s 1898s 431-5 al. 69 L |
 21 πεμψω 326 2147s 522* 440s 917ss 88s 920* P^r |
 * 22 εφη] ειπεν 522ss, > BSA 33 226 g vg¹ |

morarentur, Festus regi indicavit de Paulo dicens: Vir quidam est derelictus a Felice vinc-
 tus, ¹de quo cum essem Hierosolymis, adierunt 15
 me principes sacerdotum et seniores Iudaeo-
 rum postulantes adversus illum damnationem.
 Ad quos respondi: Quia non est Romanis con- 16
 suetudo damnare aliquem hominem, prius quam
 is qui accusatur praesentes habeat accusato-
 res locumque defendendi accipiat ad abluenda
 crimina. Cum ergo huc convenissent sine ulla 17
 dilatione, sequenti die sedens pro tribunali
 iussi adduci virum. De quo, cum stetissent ac- 18
 cusatores, nullam causam deferebant, de qui-
 bus ego suspicabar malum. Quaestiones vero 19
 quasdam de sua superstitione habebant adver-
 sus eum et de quodam Iesu defuncto, quem
 affirmabat Paulus vivere. Haesitans autem ego 20
 de huiusmodi quaestione dicebam, si vellet ire
 Hierosolymam et ibi iudicari de istis. Paulo 21
 autem appellante ut servaretur ad Augusti co-
 gnitionem, iussi servari eum, donec mittam eum
 ad Caesarem. Agrippa autem dixit ad Festum: 22

14 relictus CT g Amb.

16 ~ consuetudo Romanis *codd.*

damnare IR^c c dm, D g] donare *rel.*

18 stetissent] adstitissent DUT^h g

malum] malam AVW c g p^e

21 ad Aug. cognitionem] Aug. cognitioni FSK
 BVW

22 dixit K^rW c dm p] > *rel.*

15 A 24,1; 25,2

19 A 18,15

22 L 23,8

Volebam et ipse hominem audire. Cras, inquit, audies eum.

- 23 Altera autem die cum venisset Agrippa et Bernice cum multa ambitione et introissent in auditorium cum tribunis et viris principalibus civitatis, iubente Festo, adductus est Paulus.
- 24 Et dicit Festus: Agrippa rex et omnes, qui simul adestis nobiscum viri, videtis hunc, de quo omnis multitudo Iudaeorum interpellavit me Hierosolymis petentes et adclamantes non
- 25 oportere eum vivere amplius. Ego vero comperi nihil dignum morte eum admisisse. Ipso autem hoc appellante ad Augustum, iudicavi
- 26 mittere. De quo quid certum scribam domino, non habeo. Propter quod produxi eum ad vos et maxime ad te, rex Agrippa, ut interrogatione
- 27 facta, habeam quid scribam. Sine ratione enim mihi videtur mittere vinctum et causas eius non significare.

22 cras, inquit] ait ei Festus SU(Th, dm)

23 civitatis + et G*ADOTTh e

24 dicit I] dixit *rel.*, ait e g

petentes] petens G*AISU*OKBVThW

et³ + hic G*AssISsOKssThW

clamantes G*AFS-OKBVThW p^e s

25 ~ eum morte *codd.*

ad > G*sDIsT e g s

27 causas] causam DISTOKBRW g

23 Mt 10,18

24 A 25,2.7; 22,22

25 A 23,29

που ἀκούσαι. [ὁ δέ'] αὔριον, φησίν, ἀκούσῃ αὐτοῦ.

Τῇ οὖν ἐπαύριον ἐλθόντος τοῦ Ἀγρίππα ²³ Μτ 10,18 καὶ τῆς Βερνίκης μετὰ πολλῆς φαντασίας καὶ εἰσελθόντων εἰς τὸ ἀκροατήριον σὺν τε χιλιάρχοις καὶ ἀνδράσιν τοῖς κατ' ἐξοχὴν τῆς πόλεως, καὶ κελεύσαντος τοῦ Φῆστου ἤχθη ὁ Παῦλος. ²⁴ 25,2.7 καὶ φησιν ὁ Φῆστος· Ἀγρίππα βασιλεῦ καὶ πάντες οἱ συμπαρόντες ἡμῖν ἄνδρες, θεωρεῖτε τοῦτον περὶ οὗ ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων ἐνέτυχόν μοι ἔν τε Ἱεροσολύμοις καὶ ἐνθάδε, ^{22,22} 22,22 βοῶντες μὴ δεῖν αὐτὸν ζῆν μηκέτι. ἐγὼ δὲ ²⁵ 25 κατελαβόμεν ἡμῶν ἀξιὸν αὐτὸν θανάτου πεπραχέναι, αὐτοῦ δὲ τούτου ἐπικαλεσαμένου τὸν Σεβαστὸν ἔκρινα πέμπειν. περὶ οὗ ἀσφαλές τι γράψαι τῷ κυρίῳ οὐκ ἔχω· διὸ προήγαγον αὐτὸν ἐφ' ὑμῶν καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὅπως τῆς ἀνακρίσεως γενομένης σχῶ τί γράψω. ἄλογον γάρ μοι δοκεῖ πέμποντα δέσμιον ²⁷ 27 μὴ καὶ τὰς κατ' αὐτοῦ αἰτίας σημᾶναι.

ο δε> BSA 1175 lat co | ²³ εξοχην + ουσι 104s E-257 1765s 522^a 440-1874 88^a 623^r L^r | τοις κατ - Παυλος] qui descenderant de eparchia iussit Fest. adduci Paulum syh^m (g s sa Ef) | ηχθη] venit sy | ²⁴ ενετυχεν BΨ 383^a 242 1898s 915 1838 H lat syph | βοωντ. BSA 81 s vg] επιβοωντ. rel. | ^{24s} ενθαδε + ut traderem eum eis in supplicium sine defensione. non potui autem tradere eum propter mandata quae habemus ab Augusto. si quis autem eum accusaturus esset, dixi, ut sequeretur me in Caesaream, ubi custodiebatur. qui cum venissent, clamaverunt ut tolleretur e vita, cum autem hanc et alteram partem audissem, comperi quod in nullo esset reus mortis. cum autem dicerem: vis iudicari coram eis in Ierusalem, Caesarem appellavit syh^m (dubl)|²⁵ τουτου] τ. Παυλου B*|²⁶ κυριω + μου 242 1739s 431^a 1522 syh^t ar ho, τω καισαρι syph (sa, bo) | προσηγαγ. E 1765 2143 1845 | σχω] εχω A 81 E 1611ss 614 913s 1891s 1739 623s | γραψαι 104s E 1518 2147^a 522-429 440s 88^a 489^r L^r ar |

26 *

- 26 Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη· ἐπιτρέ-
 1 πεταί σοι ὑπὲρ σεαυτοῦ λέγειν. τότε ὁ Παῦλος
 2 ἐκτείνεις τὴν χεῖρα ἀπελογεῖτο· Περὶ πάντων
 ὧν ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ Ἀγρίπ-
 3 πα, ἤγημαι ἑμαυτὸν μακάριον ἐπὶ σοῦ μέλλων σή-
 4 μερον ἀπολογεῖσθαι, μάλιστα γνώστην ὄντα σε
 πάντων τῶν κατὰ Ἰουδαίους ἔθῶν τε καὶ ζητη-
 5 μάτων· διὸ δέομαι μακροθύμως ἀκοῦσαί μου.
 6 Τὴν μὲν οὖν βίωσίν μου τὴν ἐκ νεότητος τὴν
 ἀπ' ἀρχῆς γενομένην ἐν τῷ ἔθνει μου ἐν τε Ἱερο-
 7 σολύμοις ἴσασι πάντες Ἰουδαῖοι, προγινώσκον-
 8 τές με ἄνωθεν, ἐὰν θέλωσι μαρτυρεῖν, ὅτι κατὰ
 9 τὴν ἀκριβεστάτην αἵρεσιν τῆς ἡμετέρας θρησκεί-
 10 ας ἔζησα φαρισαῖος. καὶ νῦν ἐπ' ἐλπίδι τῆς εἰς
 τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐπαγγελίας γενομένης ὑπὸ
 τοῦ Θεοῦ ἔστηκα κρινόμενος, εἰς ἣν τὸ δωδεκά-
 11 φυλον ἡμῶν ἐν ἐκτενεῖα νύκτα καὶ ἡμέραν λα-
 12 τρεῦον ἐλπίζει καταντῆσαι· περὶ ἧς ἐλπίδος ἐγ-
 13 καλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ. τί ἄπιστον
 κρίνεται παρ' ὑμῖν εἰ ὁ Θεὸς νεκροὺς ἐγείρει;
 14 Ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα ἑμαυτῷ πρὸς τὸ ὄνομα
 15 Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία πρᾶ-
 16 ξαι· ὃ καὶ ἐποίησα ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ πολ-

23,6; Ph 3,5

28,20

24,15

9-20:

9,1-29;
22,3-21

1 Αγριππ. + ο βασιλευς 915 808s (~ 1758ss 1838) | υπερ] περι Sss 33 E-614 257-242 1739ss 88* 927* 920 L^r | λεγ.] λαλειν 1611 2138-364 257ss vg sy ar | Παυλ. + confidens et in spiritu sancto consolatione repletus syh^m | απε-
 * λογ. + ουτως 431* | 3 παντων > A 104 2147 1829 1838 920 547 bo | ηθων 1518 614 257* 522s 917s 88s 467 920 1319ss 1 460sss L^r, εθων CA 614 307 | ζητηματ. +
 * επισταμενος S^oss 33 1611 614s 1891s 431* | 4 την² > BC* 33 383 431-610 209* 69 H | παντες + οι SC^oA 104s 1518 383* 522ss 440s 917s 181s 467ss 920 pl. P^r | 6 εις 048] προς C 326 1611-429 1739-1874 431* 623s 467* 920-1837 1* L^r | ημων > 326 383 1765s 206sss 917s 88s 489s 920 pl. L^r ar | 7 ελπιζει] ελπιδι P²⁹ | βασιλευ + Αγριππα 104s 1611-1765 1891-915 623 pl. 920 pl. L^r syr, > AΨ 307 g | 10 ο] διο B |

Agrippa vero ad Paulum ait: Permittitur 26
 tibi loqui pro temetipso. Tunc Paulus, extenta
 manu, coepit rationem reddere. De omnibus, 2
 quibus accusor a Iudaeis, rex Agrippa, aesti-
 mo me beatum, apud te cum sim defensurus
 me hodie, ¹maxime te sciente omnia et quae 3
 apud Iudaeos sunt consuetudines et quaestio-
 nes; propter quod obsecro patienter me au-
 dias. Et quidem vitam meam a iuventute, quae 4
 ab initio fuit in gente mea in Hierosolymis, no-
 verunt omnes Iudaei, praescientes me ab initio, 5
 si velint testimonium perhibere, quoniam se-
 cundum certissimam sectam nostrae religionis
 vixi pharisaeus. Et nunc in spe, quae ad pa- 6
 tres nostros repromissionis facta est a Deo, sto
 iudicio subiectus, in quam duodecim tribus 7
 nostrae nocte ac die deservientes sperant de-
 venire. De qua spe accusor a Iudaeis, rex.
 Quid incredibile iudicatur apud vos, si Deus 8
 mortuos suscitatur?

Et ego quidem existimaveram, me adver- 9
 sus nomen Iesu Nazareni debere multa con-
 traria agere, quod et feci Hierosolymis et mul- 10

2 sim] sis TsR Beda
 cum sim def. me] incipiens rationem reddere c g
 Amb Beda
 3 et^t > *codd.*
 5 velint] vellent G^oR dm g
 7 quam G e g] qua *rel.*
 servientes FSTKssW
 9 Nazarei CAT p*(D,G* e)

1 A 13,16; 21,39s

5 A 23,6; Ph 3,5; 2 C 11,22; G 1,14

6 A 28,20

7 A 24,15

9-20 A 9,1-29; 22,3-21

10 J 16,2; Ap 2,10

tos sanctorum ego in carceribus inclusi, a prin-
 cipibus sacerdotum potestate accepta, et cum
 11 occiderentur, detuli sententiam. Et per omnes
 synagogas frequenter puniens eos compellebam
 blasphemare, et amplius insaniens in eos per-
 12 sequebar usque in exterarum civitates. In quibus
 dum irem Damascum cum potestate et per-
 13 missu principum sacerdotum, die media in
 via vidi, rex, de caelo supra splendorem solis
 circumfulsisse me lumen et eos, qui mecum
 14 simul erant. Omnesque nos cum decidissemus
 in terram audivi vocem loquentem mihi he-
 braica lingua: Saule, Saule, quid me perse-
 queris? durum est tibi contra stimulum calci-
 15 trare. ¹Ego autem dixi: Quis es Domine? Do-
 minus autem dixit: Ego sum Iesus, quem tu
 16 persequeris. Sed exsurge et *sta super pedes*
tuos; ad hoc enim apparui tibi, ut constituam
 te ministrum et testem eorum, quae vidisti,
 17 et eorum, quibus apparebo tibi, ¹*eripiens te*
de populo et gentibus, in quas nunc ego mitto
 18 *te, ¹aperire oculos eorum, ut convertantur a*

13 ~ simul mecum FIUW p

15 Iesus + Nazarenus MTh c dm g p^e

17 populis CAMTK^rW c p^e

nunc > G e g Aug

18 eorum] caecorum CT e Aug

11 A 8,3

16 Ez 2,1.3

17 Jr 1,7; 1 Par 16,35

18 A 20,32; Dt 33,3s; Is 35,5; 42,7.16; 61,1; E 2,2;
 C 1,12ss; 1 P 2,9

λους τε τῶν ἁγίων ἐγὼ ἐν φυλακαῖς κατέκλεισα
 τὴν παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἐξουσίαν λαβῶν, ἀναι- J 16,2
 ρουμένων τε αὐτῶν κατήνεγκα ψῆφον, καὶ κατὰ 11
 πάσας τὰς συναγωγὰς πολλάκις τιμωρῶν αὐτοὺς
 ἠνάγκαζον βλασφημεῖν, περισσῶς τε ἐμμαινόμε-
 νος αὐτοῖς ἐδίωκον ἕως καὶ εἰς τὰ ἔξω πόλεις.
 ἐν οἷς πορευόμενος εἰς τὴν Δαμασκὸν μετ' ἐξου- 12
 σίας καὶ ἐπιτροπῆς τῆς τῶν ἀρχιερέων, ἡμέρας 13
 μέσης κατὰ τὴν ὁδὸν εἶδον, βασιλεῦ, οὐρανόθεν
 ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου περιλάμψαν με
 φῶς καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους· πάντων 14
 τε καταπεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν ἤκουσα φων-
 νὴν λέγουσαν πρὸς με τῇ ἑβραϊδὶ διαλέκτῳ·
 Σαοὺλ Σαοὺλ, τί με διώκεις; σκληρόν σοι πρὸς
 κέντρα λακτίζειν. ἐγὼ δὲ εἶπα· τίς εἶ, Κύριε; 15
 ὁ δὲ Κύριος εἶπεν· ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώ-
 κεις. ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ στηθὶ ἐπὶ τοὺς πόδας 16 Ex 2,1,3
 σου· εἰς τοῦτο γὰρ ὤφθην σοι, προχειρίσασθαι
 σε ὑπηρέτην καὶ μάρτυρα ὧν τε εἶδές με ὧν τε
 ὕφθῆσομαί σοι, ἐξαιρούμενός σε ἐκ τοῦ λαοῦ 17 J^r 1,7
 καὶ ἐκ τῶν ἐθνῶν, εἰς οὓς ἐγὼ ἀποστέλλω σε, I^s Par 16,35
 ἵνα ἀνοίξαι ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, τοῦ ἐπιστρέψαι ἀπὸ 18 Dt 33,3
 I^s 35,5a

12 της + παρα CΨsss 1611-364 1765-1874 88^a 623^r L^r | *
 13 μεσουσης 1891s 1739 1522 | βασιλ. + Αγγλιπα 88s 623 *
 927s | περιαστραψαν 1758s 917 88s | 14 ημων > B 255
 1898 642 | γην + δια τ. φοβον εγω μονος 1611 614 (g)
 syh^m | ηκ. φωνην λεγ. πρ. με B-A 104 81 048 E 255
 1891s 536ss 917 pl. 623ss 1873^a 218 69 syr ar co (Ψs 326
 383 913s 323ss 431 226 38 337 H lat(-g) syh) | φων.
 λαλουσαν πρ. με κ. λεγ. rel., φων. λαλουσης (λεγουσης)
 1175 E 522-429 5 467 927 | 15 K_s > 326 1518 913s 522ss
 323ss 917ss 920s 919-256 1sss 794^a P^r | ειπεν + προς με
 E t^{pl} syr co | I_s + ο Ναζωραιος 1611 614 1891 917 1838s
 69 g syph⁺ | 16 κ. στηθι > B^{*} 048 88s 1827 syr | με BC^{*} *
 1175 048 1611ss 1891s 915 467 sy ar sa Amb Aug] >
 rel. | 17 ους + νυν lat(-e g) t^{pl} | (εξ)αποστελω (C) Ψ 81s
 1611-364 255 1891-1739 181^a 623 pl. al. PH ar co | 18 αυ-
 των] τυφλων 096 E cav tol Aug | αποστρεψ. AΨ 81 1611^r
 440s 88s 218 69 al. H, υποστρ. 326 323 917ss al. P^r |

- Is 42,7.16; 61,1
A 20,32
E2,2; C1,12sc
σκότους εἰς φῶς καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ σατανᾶ ἐπὶ τὸν Θεόν, τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ κληρὸν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πίστει τῇ εἰς ἐμέ.
- G 1,16 19 Ὅθεν, βασιλεῦ Ἀγρίππα, οὐκ ἐγενόμην ἀ-
20 πειθῆς τῇ οὐρανίῳ ὀπτασίᾳ, ἀλλὰ τοῖς ἐν Δαμασκῶ πρώτον τε καὶ Ἱεροσολύμοις εἰς πᾶσάν τε τὴν χώραν τῆς Ἰουδαίας καὶ τοῖς ἔθνεσιν ἀπήγγελλον μετανοεῖν καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν Θεόν, ἄξια τῆς μετανοίας ἔργα πράσσοντας. ἔνεκα τούτων με Ἰουδαῖοι συλλαβόμενοι ἐν τῷ ἱερῶ ἐπειρῶντο διαχειρίσασθαι. ἐπικουρίας οὖν τυχῶν τῆς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἔστηκα μαρτυρόμενος μικρῶ τε καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν ἐκτὸς λέγων ὧν τε οἱ προφῆται ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι καὶ Μωϋσῆς, εἰ παθητὸς ὁ Χριστός, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν φῶς μέλλει καταγγέλλειν τῷ τε λαῶ καὶ τοῖς ἔθνεσιν.
- 24 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογουμένου ὁ Φῆστος μεγάλη τῇ φωνῇ φησιν· μαίνη, Παῦλε· τὰ πολ-
25 λά σε γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει. ὁ δὲ Παῦλος· οὐ μαίνομαι, φησίν, κράτιστε Φῆστε, ἀλλὰ ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀποφθέγγομαι. ἐπίσταται γὰρ περὶ τούτων ὁ βασι-
26 λεύς, πρὸς ὃν καὶ παρρησιαζόμενος λαλῶ· λανθάνειν γὰρ αὐτόν τι τούτων οὐ πείθομαι οὐθέν·
27 οὐ γάρ ἐστιν ἐν γωνίᾳ πεπραγμένον τοῦτο. Ἰπιστεύεις, βασιλεῦ Ἀγρίππα, τοῖς προφήταις;
- 11,26; 1P4,16 28 οἶδα ὅτι πιστεύεις. ὁ δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν

20 εἰς > BSA τοῖ | τον + ζωντα 255 1898s 431-5 al. 69

* ar | 21 συλλαβ. BA 326 913s 522* 323-915 467-226 1sss 794* L.*] + οντα 048 rel. | 23 μελλειν S* 81 1108 1765s 323 181 489 69 PH | 24 δε + λαλουντος κ. E lat tpi | insanisti Paule insanisti h | γραμματα + επιστασθε A |

* 26 τουτω + Αγριππας syp sa | και > B 1874 88s 1838 h p tpi sy(p) i ar' bo | αυτον] σε ar | τι > BΨ 104 81 1611ss 1891-2298 431* 1838 |

tenebris ad lucem et de potestate satanae ad Deum, ut accipiant remissionem peccatorum et sortem inter sanctos per fidem, quae est in me.

Unde, rex Agrippa, non fui incredulus caelesti visioni; sed his, qui sunt Damasci primum et Hierosolymis et in omnem regionem Iudaeae et gentibus annuntiabam, ut paenitentiam agerent et converterentur ad Deum, digna paenitentiae opera facientes. Hac ex causa me Iudaei, cum essem in templo, comprehensum tentabant interficere. Auxilio autem adiutus Dei usque in hodiernum diem sto, testificans minori atque majori, nihil extra dicens quam ea, quae prophetae locuti sunt futura esse et Moyses, ¹si passibilis Christus, si primus ex resurrectione mortuorum, lumen adnuntiaturus est populo et gentibus.

Haec loquente eo et rationem reddente, Festus magna voce dixit: Insanis, Paule, multae te litterae ad insaniam convertunt. Et Paulus: Non insanio, inquit, optime Feste, sed veritatis et sobrietatis verba loquor. Scit enim de his rex, ad quem et constanter loquor; latere enim eum nihil horum arbitror. Neque enim in angulo quidquam horum gestum est. ¹Credis, rex Agrippa, prophetis? Scio quia credis. Agrippa autem ad Paulum: In modico

19 caelesti visioni R*W c dm g p (D, Kss e) | caelestis visionis *rel.* | 20 gentilibus CDITTh* | 21 tentabant + volentes me SsK*W | 22 locuti sunt CT e s | ~sunt locuti *rel.* | 25 et¹) at GsFITsTh | eloquor Gs FSsOKs p

19 G 1,16 | 20 Mt 3,8; R 15,19 | 21 A 21,30s | 22s L 24,44-47 | 23 A 17,3; 1 C 15,20; R 8,29s; C 1,18; 2 T 1,10; Mt 4,16 | 24 J 10,20 | 25 A 23,26 | 26 J 18,20 | 28 A 11,26; 1 P 4,16

29 suades me Christianum fieri. Et Paulus: Opto
 apud Deum et in modico et in magno, non
 tantum te, sed etiam omnes, qui audiunt ho-
 die, fieri tales qualis et ego sum, exceptis vin-
 30 culis his. Et exsurrexit rex et praeses et Ber-
 31 nice et qui assidebant eis. Et cum secessissent,
 loquebantur ad invicem dicentes: Quia nihil
 morte aut vinculis dignum quid fecit homo
 32 iste. Agrippa autem Festo dixit: Dimitti po-
 terat homo hic, si non appellasset Caesarem.

27,1-44 *Iter maritimum, naufragium*

27 Ut autem iudicatum est navigare eum in
 Italiam et tradi Paulum cum reliquis custo-
 diis centurioni nomine Iulio cohortis Augustae,
 2 ascendentes navem Adrumetinam incipientes
 navigare circa Asiae loca sustulimus, perse-
 verante nobiscum Aristarcho Macedone Thes-
 3 salonicensi. Sequenti autem die devenimus Si-
 donem. Humane autem tractans Iulius Paulum
 permisit ad amicos ire et curam sui agere.

29 etiam] et *codd. pl.*, > FD p

omnes W g] + hos *rel.*

audiunt + me CT e s (g h)

31 et] qui FISsK^r

27,1 ~ eum navigare *codd.*, navig.nos g Beda

et tradi] *tradiderunt Beda, -didit dm (h, g)

2 ascend. c p^e] + autem *codd.*

incipientem GssDUOKsRTh p

sustulimus] egressi sumus ADM(Th^m)

3 permisit + ei CT g p^e s

32 A 25,11

27,1 A 25,12

2 A 19,29; 20,4; C 4,10; Phm 24

3 A 24,23; 28,2.16; 27,43

Παῦλον· ἐν ὀλίγῳ με πείθεις Χριστιανὸν ποιῆσαι. ὁ δὲ Παῦλος· εὐξαίμην ἂν τῷ Θεῷ καὶ 29 ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν μεγάλῳ οὐ μόνον σὲ ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς μου σήμερον γενέσθαι τοιούτους, ὅποιος καὶ ἐγὼ εἶμι, παρεκτός τῶν δεσμῶν τούτων. Ἄνεστη τε ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ 30 ἡγεμῶν ἢ τε Βερνίκη καὶ οἱ συγκαθήμενοι αὐτοῖς, καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους 31 λέγοντες ὅτι οὐδὲν θανάτου ἢ δεσμῶν ἄξιον 23,29 πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος. Ἀγρίππας δὲ τῷ 32 Φήσιτῳ ἔφη· ἀπολελεύσθαι ἐδύνατο ὁ ἄνθρωπος 25,11 οὗτος εἰ μὴ ἐπεκέκλητο Καίσαρα.

Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν 27 25,12 Ἰταλίαν, παρεδίδουν τόν τε Παῦλον καὶ τινὰς ἑτέρους δεσμώτας ἑκατοντάρχη ὀνόματι Ἰουλίῳ σπειρῆς Σεβαστῆς. ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ Ἀδραμυτηνῷ μέλλοντι πλεῖν εἰς τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους ἀνήχθημεν, ὄντος σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου Μακεδόνης Θεσσαλονικέως· τῇ τε ἑτέρῃ 3 κατήχθημεν εἰς Σιδῶνα, φιλανθρωπῶς τε ὁ 24,23; 28,2.16 Ἰούλιος τῷ Παύλῳ χρησάμενος ἐπέτρεψεν πρὸς τοὺς φίλους πορευθέντι ἐπιμελείας τυχεῖν. καὶ 4

28 πειθη A | Χρηστιαν. S* | ποιησαι BA 33 81s 1898 syh^m] γενεσθαι rel.] 29 ευξαμ. S* 81 1518* 1838s 920sss 1 al. PLH lat(-h)co | μεγαλω] πολλω 104ss 1611-1765 1891 pl. 917s 88* 1838s 920* L^r | 30 inc. κ. ταυτα ειποντος ανεστη ο βασ. 104 1611s 614* 522* 2298* 917s 431* L^r h syh^t sa | και² + παντες 522* h | 31 αξιον B 326 1611-257 522* 323* 917s 431-5 920 pl. L^r] + τι rel.] 27,1 ημας] τους περι τ. Παυλον 69 P | inc. κ. ουτως εκρινεν ο ηγεμων αναπεμψαι αυτον Καισαρι 421 97 h trl sy(p)h^m, + et in crastinum vocavit centurionem quendam nomine Iulium et tradidit ei Paulum cum ceteris custodiis h(g syh^m) | παρεδιδου A 181 206 429 467 218 g h s syp bo | Ιουλιανος syh^m, A (3) | 2 Αδραμυτηνω B*A 33 1831s 623s 927 1 ar (bo) | Θεσσαλονικεων δε Αριστ. κ. Σεκουνδος 1611 2138* 614s syh | 3 πορευθεντα Ψ 104ss 1611* 1891 522* 323ss 917-915 1838-429 440ss rel.] 31 * 32 *

κεῖθεν ἀναχθέντες ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον
 5 διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους εἶναι ἐναντίους, τό τε πέ-
 λαγος τὸ κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν
 διαπλεύσαντες κατήλθομεν εἰς Μύρα τῆς Λυ-
 6 κίας. κακεῖ εὐρῶν ὁ ἑκατοντάρχης πλοῖον Ἀλεξ-
 ανδρινὸν πλέον εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐνεβίβασεν
 7 ἡμᾶς εἰς αὐτό. ἐν ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις βραδυ-
 πλοοῦντες καὶ μόλις γενόμενοι κατὰ τὴν Κνίδον,
 μὴ προσεῶντος ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου, ὑπεπλεύσαμεν
 8 τὴν Κρήτην κατὰ Σαλμώνην, μόλις τε παραλε-
 γόμενοι αὐτὴν ἤλθομεν εἰς τόπον τινὰ καλούμε-
 νον Καλοῦς Λιμένας, ᾧ ἐγγὺς ἦν πόλις Λυσαία.

2 C 11,25s
 Lv 16,20

9 Ἴκανοῦ δὲ χρόνου διαγενομένου καὶ ὄντος
 ἤδη ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοῦς διὰ τὸ καὶ τὴν νησ-
 τεῖαν ἤδη παρεληλυθέναι, παρήνει ὁ Παῦλος
 10 ἰλέγων αὐτοῖς· ἄνδρες, θεωρῶ ὅτι μετὰ ὕβρεως
 καὶ πολλῆς ζημίας οὐ μόνον τοῦ φορτίου καὶ
 τοῦ πλοίου ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν μέλλειν
 11 ἔσεσθαι τὸν πλοῦν. ὁ δὲ ἑκατοντάρχης τῷ κυ-
 βερνήτῃ καὶ τῷ ναυκλήρῳ μᾶλλον ἐπέειπετο ἢ
 12 τοῖς ὑπὸ Παύλου λεγομένοις. ἀνευθέτου δὲ τοῦ
 λιμένος ὑπάρχοντος πρὸς παραχειμασίαν οἱ πλεί-
 ονες ἔθεντο βουλήν ἀναχθῆναι ἐκεῖθεν, εἴ πως
 δύναιντο καταντήσαντες εἰς Φοίνικα παραχειμά-
 σαι, λιμένα τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ λίβα καὶ
 13 κατὰ χῶρον. Ὑποπνεύσαντος δὲ νότου δόξαν-

* 5 κατηλθ.] - ηχθημεν 440s 623s 241 808s] + δι' ημερων
 δεκαπεντε 1611 2138* 614 syh⁺ (h) | Myρα B 5 218 syh

* sa, Λυστραν S(A) lat(-h) tpi bo | 6 κακεισε 104 1175 917
 1829* 808 69, κακειθεν A 547| ανεβιβασ. 1611-2147 913s

* 1891-1831 536ss 440 88-1838 256 808s 1 | 8 τινα > A g
 syp | Λασσα B 33 81s 048 255 1739s 623s al. 808 69 al.
 syph* ar bo, Λασσαια S*, Αλασσα A 1898s 460 syih^m,
 (sa), thalassa vg (g s p tpi) | 9 νηστεϊαν + τ. Ιουδαιων
 λεγειν 1611 2138s 1765 (1518)| ηδη* > 489 920 v|| 10 φορ-
 του 913s 242 1739s 440s 467 226^{es} | 12 κακειθεν 326
 1611ss 614 206s 1739s 440s 917s 1838s 920 pl. P al. |
 χωρον 915 623sss ar (co) |

Et inde cum sustulissemus, subnavigavimus 4
 Cyprum, propterea quod essent venti contrarii.
 Et pelagus Ciliciae et Pamphyliae navigantes 5
 venimus Lystram, quae est Lyciae; et ibi in- 6
 veniens centurio navem Alexandrinam navigan-
 tem in Italiam transposuit nos in eam. Et cum 7
 multis diebus tarde navigaremus et vix deve-
 nissemus contra Gnidum, prohibente nos vento,
 adnavigavimus Cretae iuxta Salmonem; et vix 8
 iuxta navigantes venimus in locum quendam,
 qui vocatur Boniportus, cui iuxta erat civitas
 Thalassa.

Multo autem tempore peracto, et cum iam 9
 non esset tuta navigatio, eo quod et ieiunium
 iam praeterisset, consolabatur eos Paulus ¹di- 10
 cens eis: Viri, video quoniam cum iniuria et
 multo damno non solum oneris et navis, sed
 etiam animarum nostrarum incipit esse navi-
 gatio. Centurio autem gubernatori et nauclero 11
 magis credebat, quam his quae a Paulo dice-
 bantur. Et cum aptus portus non esset ad hie- 12
 mandum, plurimi statuerunt consilium navigare
 inde, si quomodo possent devenientes Phoe-
 nicen hiemare, portum Cretae respicientem ad
 africanum et ad corum. Adspirante autem aus- 13

8 Thalassa] Lasaea | 9 consolabatur] exhortabatur

5 Lystram] *Myrram I (h)

7 Cnidum GsU^cKV g

iuxta FD^mSsKV^s c dm p^o] secundum *rel.*

9 et² > CF*sISsKsR c dm

eos DTTh c dm g p^o] > *rel.*

11 nauclerio G-FS*OKssTh(D*)

12 Corum T] Chorum *rel.*

6 A 28,11

9 2 C 11,25s; Lv 16,29

tro, aestimantes propositum se tenere, cum sustulissent de Asson, legebant Cretam.

14 Non post multum autem misit se contra ipsam ventus Typhonicus, qui vocatur Euroa-
15 quilo. Cumque arrepta esset navis et non posset conari in ventum, data nave flatibus, fere-
16 bamur. In insulam autem quandam decurrentes, quae vocatur Cauda, potuimus vix obtinere
17 scapham. Qua sublata, adiutoriis utebantur accingentes navem, timentes ne in Syrtim inci-
18 derent, summisso vase sic ferebantur. Valida autem nobis tempestate iactatis, sequenti die
19 iactum fecerunt, et tertia die suis manibus ar-
20 mamenta navis proiecerunt. Neque autem sole neque sideribus apparentibus per plures dies et tempestate non exigua imminente, iam ablata erat spes omnis salutis nostrae.

21 Et cum multa ieiunatio fuisset, tunc stans Paulus in medio eorum dixit: Oportebat quidem, o viri, audito me, non tollere a Creta,
22 lucrique facere iniuriam hanc et iacturam. Et nunc suadeo vobis bono animo esse; amissio

13 sust. de Asson,] sust., proxime legebant

13 legebant] sublevabant CT, colligabant g

16 in TR^o c s] > *rel.*

Cauda] Claudam CTh(D*, p*)

18 valide *codd.*, valde D*, vento valido g

19 proiecerunt + in mare CMT c dm g s

20 ~ sole autem *codd.*

autem > GDR* g s

21 oportuerat CMT g s

tollere] egredi ADMRTh*(I)

16 A 27,30 | 19 Jon 1,5

21 A 27,33.38

τες τῆς προθέσεως κεκρατηκέναι, ἄραντες ἄσσον
παρελέγοντο τὴν Κρήτην.

Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἔβαλεν κατ' αὐτῆς ἄνεμος 14
τυφωνικός ὁ καλούμενος Εὐρακύλων. συναρπασ- 15
θέντος δὲ τοῦ πλοίου καὶ μὴ δυναμένου ἀντ-
οφθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ ἐπιδόντες ἐφερόμεθα.
νησίον δέ τι ὑποδραμόντες καλούμενον Κλαῦδα 16
ἰσχύσαμεν μόλις περικρατεῖς γενέσθαι τῆς σκά-
φης, ἦν ἄραντες βοθηταῖς ἐχρῶντο, ὑποζωννύν- 17
τες τὸ πλοῖον· φοβούμενοί τε μὴ εἰς τὴν Σύρ-
τιν ἐκπέσωσιν, χαλάσαντες τὸ σκεῦος, οὕτως ἐφέ-
ροντο. σφοδρῶς δὲ χειμαζομένων ἡμῶν τῇ ἐξῆς 18
ἐκβολὴν ἐποιοῦντο, καὶ τῇ τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν 19
σκευὴν τοῦ πλοίου ἔρριψαν. μήτε δὲ ἡλίου μήτε 20
ἄστρον ἐπιφαινόντων ἐπὶ πλείονας ἡμέρας, χει-
μῶνός τε οὐκ ὀλίγου ἐπικειμένου, λοιπὸν περι-
ηρεῖτο ἐλπίς πᾶσα τοῦ σῶζεσθαι ἡμᾶς.

Πολλῆς τε ἀσιτίας ὑπαρχούσης τότε σταθεῖς 21
ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν εἶπεν· ἔδει μὲν, ὧ
ἄνδρες, πειθαρχήσαντάς μοι μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ
τῆς Κρήτης κερδησαί τε τὴν ὕβριν ταύτην καὶ
τὴν ζημίαν. καὶ τὰ νῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐθυ- 22
μεῖν· ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται ἐξ

14 Ευρακυλων B*SA lat co (syi ar Ef) ευρυκλυδων B^c
1898s 36 (syph), ευροκλ. rel. | 15 επιδοντ. + τω πνεοντι
κ. συστειλαντες τα ιστια syh⁺ (1614 2138-2147 257ss
Cass Beda) | 16 Κλαυδαν 104 2138s 913 88s 623s, Καυδα *
BS^c 209* lat, Κλαυδην 326 2147ss 206* 2298-1874 431*
1827sss 920-1522 L^r | 17 βοηθειας 81 1518 1831 181 915
307* H, -θειαν S* (502 g) | το σκευος] το σκαφος 255,
τα ιστια 1611 syp ar Xp | εφερομεθα 431* syp bo |
19 τριτη + ημερα 440s 88s 623 lat syp ar bo | ερριψαμεν
Ψ 104s 1611-1765 522* 2298 917ss 623 1827 489s 920-337
794ss P^r sy, + εις (τ.) θαλασσαν 1611 2138-2147 c g p s
tr | syh⁺ sa | 20 λοιπον > B g | τ. σωζ. ημ.] τ. σωτηριας
ημων g v g syp ar | 21 τοτε > A 309 g | αυτων] ημων 1611
2138-614 | 22 ουδεμιας 1518 242 1739* 307* 69 lat syh
ar co |

23 ὑμῶν· πλήν τοῦ πλοίου. παρέστη γάρ μοι ταύ-
 τη τῇ νυκτὶ τοῦ Θεοῦ οὗ εἰμι, ᾧ καὶ λατρεύω,
 23,11 24 ἄγγελος ἰλέγων· μὴ φοβοῦ, Παῦλε· Καίσαρι
 σε δεῖ παραστῆναι, καὶ ἰδοὺ κεχάρισταί σοι ὁ
 25 Θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ. διὸ εὐ-
 θυμεῖτε, ἄνδρες· πιστεύω γὰρ τῷ Θεῷ ὅτι οὐ-
 28,1 26 τως ἔσται καθ' ὃν τρόπον λελάληται μοι. εἰς
 νῆσον δέ τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν.

27 Ὡς δὲ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ νυξ ἐγένετο δια-
 φερομένων ἡμῶν ἐν τῷ Ἀδρία, κατὰ μέσον τῆς
 νυκτὸς ὑπενόουν οἱ ναῦται προσάγειν τινὰ αὐ-
 28 τοῖς χώραν. καὶ βολίσαντες εὖρον ὀργυιᾶς εἴ-
 κοσι, βραχὺ δὲ διαστήσαντες καὶ πάλιν βολί-
 29 σαντες εὖρον ὀργυιᾶς δεκαπέντε· φοβούμενοί
 τε μή που κατὰ τραχεῖς τόπους ἐκπέσωμεν, ἐκ
 πρύμνης ῥίψαντες ἀγκύρας τέσσαρας ἤρχοντο
 30 ἡμέραν γενέσθαι. τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων
 φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου καὶ χαλασάντων τὴν σκά-
 φην εἰς τὴν θάλασσαν προφάσει ὡς ἐκ πρῶ-
 31 ρης ἀγκύρας μελλόντων ἔκτειναι, εἶπεν ὁ Παῦ-
 λος τῷ ἑκατοντάρχῃ καὶ τοῖς στρατιώταις· ἐὰν
 μὴ οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς σωθῆ-
 32 ναι οὐ δύνασθε. τότε ἀπέκοψαν οἱ στρατιῶ-
 ται τὰ σχοινία τῆς σκάφης καὶ εἶσαν αὐτὴν
 ἐκπεσεῖν.

27,21.27 33 Ἄχρι δὲ οὗ ἡμέρα ἤμελλεν γίνεσθαι, παρ-
 εκάλει ὁ Παῦλος ἅπαντας μεταλαβεῖν τροφῆς
 λέγων· τεσσαρεσκαίδεκάτῃ σήμερον ἡμέραν

23 παρεστη] εφανη syr ar sa | εἰμι + εγω SC^aA 1898sss
 36 vg ar | 27 επεγενετο A 81 lat(-g)(bo) | Ανδρια 1319*
 tr1 ar sa¹ bo | προαγαγ. S*, προαγειν 522* 440s, προσ-
 αχειν B* g, apparere lat | 28 και¹] οιτινες S* lat(-g) | κ.
 παλ. βολισ. > 206 1898 tr1 vg syr | 29 μη που] μη-
 πως (A) 326 614* 522* 2298* 917ss 88* 1827s 1873^r L^r |
 εκπεσωσι 81 1518 1891s 1739s 1827s 489 547s 808s
 ar sa | 30 εκφυγ. A 2138s 614 460s | προφασει > 1611
 2138 614 | 31 ημεις, δυναμεθα 1838s g |

enim nullius animae erit ex vobis praeterquam
navis. Adstitit enim mihi hac nocte angelus 23
Dei, cuius sum ego et cui deservio ¹dicens: 24
Ne timeas, Paule, Caesari te oportet adsistere,
et ecce donavit tibi Deus omnes, qui navigant
tecum. Propter quod bono animo estote, viri; 25
credo enim Deo, quia sic erit quemadmodum
dictum est mihi. In insulam autem quandam 26
oportet nos devenire.

Sed posteaquam quartadecima nox super- 27
venit, navigantibus nobis in Adria circa me-
diam noctem, suspicabantur nautae apparere
sibi aliquam regionem. Qui et summittentes 28
bolidem invenerunt passus viginti, et pusillum
inde separati invenerunt passus quindecim. Ti- 29
mentes autem ne in aspera loca incideremus,
de puppi mittentes ancoras quattuor, opta-
bant diem fieri. Nautis vero quaerentibus fu- 30
gere de navi, cum misissent scapham in mare
sub obtentu quasi inciperent a prora ancoras
extendere, ¹dixit Paulus centurioni et militi- 31
bus: Nisi hi in navi manserint, vos salvi fieri
non potestis. Tunc absciderunt milites funes 32
scaphae et passi sunt eam excidere.

Et cum lux inciperet fieri, rogabat Paulus 33
omnes sumere cibum dicens: Quartadecima

24 Caesari] Caesarem C, ante Caes. g s, † enim CT

25 Deo † meo FSsK^oW c dm

27 Hadria G-F*STsKBV c s

28 et¹ > G^oTsTh c dm p

bolidem CDTTh c dm g p^o] > *rel.*

29 fieri † ut sciremus an salvi esse possemus CW g

30 ~ a prora inciperent GssDTsThW p

24 A 9,15; 23,11

26 A 28,1

30 A 27,16

33 A 27,21.27

die hodie exspectantes ieiuni permanetis nihil
 34 accipientes. Propter quod rogo vos accipere
 cibum pro salute vestra, quia nullius vestrum
 35 capillus de capite peribit. Et cum haec dixisset,
 sumens panem gratias egit Deo in conspectu
 omnium, et cum fregisset, coepit manducare.
 36 Animaequiores autem facti omnes et
 37 ipsi sumpserunt cibum. Eramus vero universae
 38 animae in navi ducentae septuaginta sex. Et
 satiati cibo alleviabant navem iactantes triticum
 in mare.

39 Cum autem dies factus esset, terram non
 agnoscebant, sinum vero quendam considerabant
 habentem litus, in quem cogitabant, si
 40 possent, eicere navem. Et cum ancoras sustulissent,
 committebant se mari simul laxantes iuncturas
 gubernaculorum, et levato artemone, secundum
 aerae flatum tendebant ad
 41 litus. Et cum incidissemus in locum dithalassum,
 impegerunt navem; et prora quidem fixa manebat
 immobilis, puppis vero solvebatur a
 42 vi maris. Militum autem consilium fuit ut cus-

33 die hodie U c dm p^o] ~ hodie die *rel.*

36 adsumpserunt *codd. pl.* dm p

38 adlevabant G^{*}FsO (g)

39 esset + nautae CT dm g

40 abstulissent G^rIsTsThW c dm p^{*}

~ flatum aerae GssDIsTsThW c dm g p

41 dithal.] bithalassum *codd. pl.* g, + ubi duo maria
 conveniebant CTW

34 1 Sm 14,45; 2 Sm 14,11; Mt 10,30

35 J 6,11; 1 C 10,30; R 14,6; 1 T 4,4

36 A 9,19

προσδοκῶντες ἄσιτοι διατελεῖτε, μηδὲν προσ-
 λαβόμενοι. διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς μεταλαβεῖν ³⁴ 1 Sm 14,45
 τροφῆς· τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς ὑμετέρας σωτη- ^{2 Sm 14,11}
 ρίας ὑπάρχει· οὐδενὸς γὰρ ὑμῶν θρῖξ ἀπὸ τῆς ^{Mt 10,30}
 κεφαλῆς ἀπολεῖται. εἶπας δὲ ταῦτα καὶ λαβὼν ³⁵ J 6,11; 1 T 4,4
 ἄρτον εὐχαρίστησεν τῷ Θεῷ ἐνώπιον πάντων ^{L 22,19}
 καὶ κλάσας ἤρξατο ἐσθίειν. εὐθυμοὶ δὲ γενό- ³⁶
 μενοι πάντες καὶ αὐτοὶ προσελάβοντο τροφῆς.
 ἡμεθα δὲ αἱ πᾶσαι ψυχαὶ ἐν τῷ πλοίῳ διακό- ³⁷
 σιαι ἑβδομήκοντα ἕξ. κορεσθέντες δὲ τροφῆς ³⁸
 ἐκούφιζον τὸ πλοῖον ἐκβαλλόμενοι τὸν σῖτον
 εἰς τὴν θάλασσαν.

Ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ ἐπεγί- ³⁹
 νωσκον, κόλπον δὲ τινα κατενόουν ἔχοντα αἰγια-
 λόν, εἰς ὃν ἐβουλεύοντο εἰ δύναιντο ἐξῶσαι τὸ
 πλοῖον. καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόντες εἶων εἰς ⁴⁰
 τὴν θάλασσαν, ἅμα ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας τῶν
 πηδαλίων, καὶ ἐπάραντες τὸν ἀρτέμωνα τῇ πνε-
 ούσῃ κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλόν. περιπεσόντες ⁴¹
 δὲ εἰς τόπον διθάλασσον ἐπέκειλαν τὴν ναῦν,
 καὶ ἡ μὲν πρῶρα ἐρείσασα ἔμεινεν ἀσάλευτος,
 ἡ δὲ πρύμνα ἐλύετο ὑπὸ τῆς βίας τῶν κυμά-
 των. Τῶν δὲ στρατιωτῶν βουλή ἐγένετο ἵνα ⁴²

33 μηθεν BS* A 467 | 34 προσλαβεῖν Ψ 326 2138* 2147ssss
 242* 917s 467 920ss 226*-1837 1* L^r | μεταλ. + τινος Ψ
 1611* 614 913 623s syh sa (S*) | προς] προ BΨ 913 1898s
 915 467 | ημετερ. A 1611ss 614 913 242*ss 915 1838 547
 808 460ss LP syh | απολ.] πεσειται Ψ 104s 2138-1765
 1891* 917s 88ss 623-467 920 pl. L^r g syh sa | 35 ευχα-
 ριστησας S 1898s 38 | εσθιειν + επιδιδους κ. ημιν 1611
 614s syh⁺ sa | 36 μετελαμβάνον 614 (1611, S*) | 37 δια-
 κοσ.] ως B sa, > 522 | εξ] πεντε A, > 69 Ep Ef | 39 εγι-
 νωσκον B 2138 88s | υπενοουν 88s 489 460ss | δυνατον
 C 326 1518 383s 1765s 522* 440s 917sss 431* 927* L^r |
 εκωσαι B*C 522 88s 1319 ar co | 41 επωκειλαν B^cC^e 326
 1611-1874 431* 5 rel. | ναυν + eo ubi est syrtis syh⁺ |
 διελυετο 1611ss 614s 257s 440s 547 69 L | τ. κυματ.]
 τ. θαλασσης lat, τ. ανεμου τ. πνεοντος εις τ. αιγιαλον
 sa, > BS* A 623* ar |

- τούς δεσμώτας ἀποκτείνωσιν, μή τις ἐκκολυμ-
 43 βήσας διαφύγη. ὁ δὲ ἑκατοντάρχης βουλόμενος
 διασῶσαι τὸν Παῦλον ἐκώλυσεν αὐτοὺς τοῦ
 βουλήματος, ἐκέλευσέν τε τοὺς δυναμένους κο-
 λυμβᾶν ἀπορίψαντας πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξιέ-
 27,22-25 44 ναι, ἰκαὶ τοὺς λοιποὺς οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν, οὓς
 δὲ ἐπὶ τινῶν τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου. καὶ οὕτως
 ἐγένετο πάντας διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.
 28 Καὶ διασωθέντες τότε ἐπέγνωμεν ὅτι Μελίτη
 27,3 2 ἡ νῆσος καλεῖται. οἱ τε βάρβαροι παρεῖχον οὐ
 τὴν τυχοῦσαν φιλανθρωπίαν ἡμῖν· ἄπαντες γὰρ
 πυρὰν προσελάβοντο πάντας ἡμᾶς διὰ τὸν ὑε-
 3 τὸν τὸν ἐφεστῶτα καὶ διὰ τὸ ψῦχος. συστρέ-
 ψαντος δὲ τοῦ Παύλου φρυγάνων τι πλῆθος καὶ
 ἐπιθέντος ἐπὶ τὴν πυρὰν, ἔχιδνα ἀπὸ τῆς θέρ-
 4 μης ἐξελθοῦσα καθῆψεν τῆς χειρὸς αὐτοῦ. ὡς
 δὲ εἶδον οἱ βάρβαροι κρεμάμενον τὸ θηρίον ἐκ
 τῆς χειρὸς αὐτοῦ, πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον· πάντως
 φονεύς ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὃν διασωθέντα
 Mc 16,18 5 ἐκ τῆς θαλάσσης ἡ δίκη ζῆν οὐκ εἶασεν. ὁ μὲν
 οὖν ἀποτινάξας τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ ἔπαθεν
 14,11 6 οὐδὲν κακόν· οἱ δὲ προσεδόκων αὐτὸν μέλλειν
 πῖμπρασθαι ἢ καταπίπτειν ἄφνω νεκρόν. ἐπὶ
 πολὺ δὲ αὐτῶν προσδοκῶντων καὶ θεωρούντων
 μηδὲν ἄτοπον εἰς αὐτὸν γινόμενον, μεταβαλό-
 μενοι ἔλεγον αὐτὸν εἶναι θεόν.

43 εκκολυμβ. B g | τ. γης S 1611^a 614 | 28,1 επεγνωσαν
 C^oΨ 104s 2147-1874 431^a 623s al. 920^r L^r | Μελιτηνη B*
 lat syh ar bo | 2 αναψαντ. 104s 2147ss 522^a 323ss 917s
 431^a 927^r L^r | προσανελαμβανον S* 1611^a 614 913 209
 (Ψ) | παντας > A g sa | υφεστ. 33 917 L | δια² > S* 255
 209^ass lat | 3 τι > Ψ 326 1611-1891 522^a 323^a 917s 88^a
 1838^r L^r | διεξελθ. Ψ 326 1611ss 614 383sss 242-1831
 536-440 917ss 1873^a 920s 241-1 al. | 4 ~ το θηρ. κρεμ.
 81 048 209ss X^o | 5 αποτιναξαμενος A 33-1175 048 1611-
 2147 257^a 242 1898s 1829^a 927s L | κακον] πονηρον Ψ
 2138s 88 623, > S* | 6 εμπιμπρ. (S*) 048 242 323 1898s |

todias occiderent, nequis cum enatasset, effugeret. Centurio autem volens servare Paulum 43 prohibuit fieri iussitque eos, qui possent natate, emittere se primos et evadere et ad terram exire, et ceteros alios in tabulis ferebant, 44 quosdam super ea, quae de navi erant. Et sic factum est, ut omnes animae evaderent ad terram.

28,1-10 *Gesta in Melita insula*

Et cum evasissemus, tunc cognovimus quia 28 Melita insula vocabatur. Barbari vero praestabant non modicam humanitatem nobis. Accensa enim pyra, reficiebant nos omnes propter imbrem, qui imminebat, et frigus. Cum 3 congregasset autem Paulus sarmentorum aliquantam multitudinem et imposuisset super ignem, vipera a calore cum processisset, invasit manum eius. Ut vero viderunt barbari pendentem bestiam de manu eius, ad invicem dicebant: Utique homicida est homo hic, qui cum evaserit de mari, ultio non sinit eum vivere. Et ille quidem excutiens bestiam in ignem 5 nihil mali passus est. At illi existimabant eum 6 in tumorem convertendum et subito casurum et mori. Diu autem illis expectantibus et videntibus nihil mali in eo fieri, convertentes se dicebant eum esse deum.

43 mittere *codd.* | se in mare primos AK^r c dm (Ss p^o) | 44 erant CMTW c] essent *rel.* | 28,1 Milite *codd.* pl. g | .vocatur G-FSzOBTh* (g) | 3 calore + ignis Ss | 4 de] in FSsK^r | non sinit eum CIUKVTh dm] ~ eum non sinit | 6 et¹] *aut gs | expectant.] sperantibus *codd.*

43 A 27,3 | 44 A 27,22ss | 28,2 A 27,3 | 5 Mc 16,18; L 10,19 | 6 A 14,11

7 In locis autem illis erant praedia principis
 insulae nomine Publii, qui nos suscipiens tri-
 8 duo benigne exhibuit. Contigit autem patrem
 Publii febribus et dysenteria vexatum iacere.
 Ad quem Paulus intravit, et cum orasset et
 9 imposuisset ei manus, salvavit eum. Quo facto,
 omnes, qui in insula habebant infirmitates, ac-
 10 cedebant et curabantur, qui etiam multis ho-
 noribus nos honoraverunt et navigantibus im-
 posuerunt quae necessaria erant.

28,11-31 *Adventus in Urbe, Iudaei Romani, Pauli
 captivi praedicatio*

11 Post menses autem tres navigavimus in
 navi Alexandrina, quae in insula hiemaverat,
 12 cui erat insigne Castorum. Et cum venissemus
 13 in Syracusam, mansimus ibi triduo. Inde cir-
 cumlegentes devenimus Rhegium et post unum
 diem, flante austro, secunda die venimus Pu-
 14 teolos; ubi inventis fratribus, rogati sumus
 manere apud eos dies septem, et sic ve-
 15 nimus Romam. Et inde, cum audissent fratres,
 occurrerunt nobis usque ad Appii forum

8 eum + Dominus SU

9 facto I c g tpl] + et rel.

11 Castorum] castrorum G*A*ssIS*U*Ts*KsRTh
 W c p tpl, dioscure C^m g

12 Syracusas CAT g

14 ubi] ibi TO

dies] diebus DBTh

8 L 4,38s; 10,9; J 4,52

9 Mt 10,8; L 8,2

15 R 1,7

Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον ὑπῆρ- 7
 χεν χωρία τῷ πρώτῳ τῆς νήσου ὀνόματι Πο-
 πλίῳ, ὃς ἀναδεξάμενος ἡμᾶς ἡμέρας τρεῖς φι-
 λοφρόνως ἐξένισεν. ἐγένετο δὲ τὸν πατέρα τοῦ 8
 Ποπλίου κυρετοῖς καὶ δυσεντερίῳ συνεχόμενον
 κατακεῖσθαι, πρὸς ὃν ὁ Παῦλος εἰσελθὼν καὶ
 προσευξάμενος ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ ἰάσατο
 αὐτόν. τούτου δὲ γενομένου καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἐν τῇ 9
 νήσῳ ἔχοντες ἀσθενείας προσήρχοντο καὶ ἐθερα-
 πεύοντο, οἱ καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς 10
 καὶ ἀναγομένοις ἐπέθεντο τὰ πρὸς τὰς χρείας.

Mc 16.18

Μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας ἀνήχθημεν ἐν πλοίῳ 11
 παρακεχειμακότι ἐν τῇ νήσῳ, Ἀλεξανδρίῳ, πα-
 ρασήμῳ Διοσκούροις. καὶ καταχθέντες εἰς Συ- 12
 ρακούσας ἐπεμείναμεν ἡμέρας τρεῖς, ὅθεν πε- 13
 ριελθόντες κατηντήσαμεν εἰς Ῥήγιον. καὶ μετὰ
 μίαν ἡμέραν ἐπιγενομένου νότου δευτεραῖοι ἤλ-
 θομεν εἰς Ποτιόλους, οὓς εὐρόντες ἀδελφοὺς παρ- 14
 εκλήθημεν παρ' αὐτοῖς ἐπιμεῖναι ἡμέρας ἑπτὰ·
 καὶ οὕτως εἰς τὴν Ῥώμην ἤλθομεν. κάκειθεν 15
 οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν ἤλθον εἰς
 ἀπάντησιν ἡμῖν ἄχρι Ἀππίου Φόρου καὶ Τριῶν

7s Πουπλιῶ 81 1739s 1898 623s lat syh co | τρεῖς ημ.
 > 522s 429 1837 | ημερ. + in domo sua syrh⁺ | 8 δυσεν-
 τερια 326 81 1611^r (-383*) 242-1758 323^s 1829^s 489s 38s
 808ss 794^s, -ιως 33 048 | 9 δε] ουν 326 1611 pl. 522^s 323^s
 917s 1829^s 1838s 920-436 L^r | γενομ.] ακουσθεντος syh^m |
 και^t > B g tpi vg^l ar^l bo | 10 ημας + οσον χρονον επε-
 δημουμεν 1611 2138^s | αναγομ. + εκειθεν syrh⁺ bo | επε-
 θεντο + in navi syh⁺ | τ. χρεϊαν 104s 81 1108 383-1891 522^s
 323^s 917ss 88 467 489^r L^r syh | 11 ηχθημεν 326 383s 522s
 440s 917s 5s 1873-920 al. | 12 ημεραις τρισιν B lat |
 13 περιελοντες BS* | επιγνομ. 048 1891 917s 307ss 467
 1319s | Πουτιολ. A* lat, Ποντ. sa^l bo | 14 παρ] επ Ψ
 326 1611-1765 522^s 323^s 917s 623 pl. 920 pl. L^r | επι-
 μειναντες Ψ 1611^s 614 623s H g syh | 15 οι > B 460 | τα
 περι ημ. > lat syh | εξηλθον Ψ 33 326 1611-1874 1829
 rel. | υπαντησ. S* 1898s 808 | Αππιου 33 048 614s 1311 ar |

- Ταβερνῶν, οὓς ἰδὼν ὁ Παῦλος εὐχαριστήσας
 27,3 16 τῷ Θεῷ ἔλαβε θάρσος. Ὅτε δὲ εἰσῆλθομεν
 εἰς Ῥώμην, ἐπετράπη τῷ Παύλῳ μένειν καθ'
 ἑαυτὸν σὺν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώτῃ.
 17 Ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συγκαλέσασ-
 θαι αὐτὸν τοὺς ὄντας τῶν Ἰουδαίων πρώτους·
 συνελθόντων δὲ αὐτῶν ἔλεγεν πρὸς αὐτούς· ἐγώ,
 ἄνδρες ἀδελφοί, οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ
 λαῷ ἢ τοῖς ἔθνεσι τοῖς πατρώοις, δέσμιος ἐξ Ἰε-
 ρουσολύμων παρεδόθην εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ῥω-
 18 μαίων, οἵτινες ἀνακρίναντές με ἐβούλοντο ἀπο-
 λῦσαι διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρ-
 25,10s 19 χειν ἐν ἐμοί· ἀντιλεγόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων
 ἠναγκάσθην ἐπικαλέσασθαι Καίσαρα, οὐχ ὡς τοῦ
 26,6s 20 ἔθνους μου ἔχων τι κατηγορεῖν. διὰ ταύτην
 οὖν τὴν αἰτίαν παρεκάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ προσ-
 λαλῆσαι· εἵνεκεν γὰρ τῆς ἐλπίδος τοῦ Ἰσραὴλ
 21 τὴν ἄλυσιν ταύτην περικείμεαι. οἱ δὲ πρὸς αὐ-
 τὸν εἶπαν· ἡμεῖς οὔτε γράμματα περὶ σοῦ ἔδε-
 ξάμεθα ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, οὔτε παραγενόμενός
 τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν ἢ ἐλάλησέν τι περὶ
 24,14; L 2,34 22 σοῦ πονηρόν. ἀξιούμεν δὲ παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι
 ἃ φρονεῖς· περὶ μὲν γὰρ τῆς αἰρέσεως ταύτης
 γνωστὸν ἡμῖν ἐστὶν ὅτι πανταχοῦ ἀντιλέγεται.

16 ηλθομ.104s 1611-1765 522* 323* 917s 1829* 1838-1837
 al. L^r | εἰς + τὴν S*Ψ 1175 048 1611-614 257 2298 917s
 467 L | Ρωμ. + ο εκατονταρχος παρεδωκεν τ. δεσμιους
 τω στρατοπεδαρχω, επειτρ. δε 104s 1611 1518^r 1891 pl.
 917ss 88^r g trl sy(p)h⁺ sa | εαυτον+εξω τ. παρεμβολης
 1611 614s gr syh⁺ | 18 οιτινες + πολλα 1611 2138* 614s
 syh⁺ | 19 Ιουδ. + κ. επικραζοντων αιρεκ. εχθρον ημων
 1611 2138* 614s 1765 syh⁺ | κατηγορειν B-A 33s 81s
 242 1739 1898sss 623ss] -ρησαι rel., +αλλα ινα λυτρω-
 σωμαι τ. ψυχην μου εκ θανατου 1611 2138* 614s gr trl
 syh⁺ | 21 περι] κατα SΨ p s | απηγγ. + ημιν co, ρ. ελαλ.
 syrh⁺ | τι > 915s 920 1319s gr | 22 παρα] περι 915 H
 gr | μεν > 383 440s 917 88s 241 808 lat co | οτι π. αν-
 τιλεγεται] quod a nullo recipitur syr |

ac Tres Tabernas. Quos cum vidisset Paulus, gratias agens Deo accepit fiduciam. Cum au- 16
tem venissemus Romam, permissum est Paulo manere sibimet cum custodiante se milite.

Post tertium autem diem convocavit pri- 17
mos Iudaeorum. Cumque convenissent, dicebat eis: Ego, viri fratres, nihil adversus plebem faciens aut morem paternum vinctus ab Hierosolymis traditus sum in manus Romanorum. Qui cum interrogationem de me habuissent, 18
voluerunt me dimittere, eo quod nulla esset causa mortis in me. Contradicientibus autem 19
Iudaeis, coactus sum appellare Caesarem non quasi gentem meam habens aliquid accusare. Propter hanc igitur causam rogavi vos videre 20
et alloqui. Propter spem enim Israhel catena hac circumdatus sum. At illi dixerunt ad eum: 21
Nos neque litteras accepimus de te a Iudaea, neque adveniens aliquis fratrum nuntiavit aut locutus est quid de te malum. Rogamus autem 22
a te audire quae sentis, nam de secta hac notum est nobis quia ubique ei contradicitur.

15 et tribus tabernis *codd. pl.*

16 ~ venissemus autem *codd. pl.*

Romam † centurio tradidit vinctos praefecto p tpl, custodias principi peregrinorum g

18 esset causa W] ~ causa esset *rel. pl.*, ~ mortis esset. DOR* g p s

21 quid] aliquid DSsTh s, > O g p t

16 A 27,3

17 A 13,15; 23,1

18 A 3,13; L 23,14s

19 A 25,11; 26,32

20 A 23,6; 26,6s

22 A 17,19; L 2,34; R 10,21; Hb 12,3

- 23 Cum constituissent autem illi diem, venerunt ad eum in hospitium plurimi, quibus exponerat testificans regnum Dei suadensque eis de Iesu ex lege Moysi et prophetis a
 24 mane usque ad vesperam. Et quidam credebant his quae dicebantur, quidam vero non
 25 credebant. Cumque invicem non essent consentientes, discedebant dicente Paulo unum verbum: Quia bene Spiritus sanctus locutus est per
 26 Esaiam prophetam ad patres nostros ¹dicens:
*Vade ad populum istum et dic ad eos:
 Aure audietis, et non intellegetis,
 et videntes videbitis, et non perspicietis.*
 27 *Incrassatum est enim cor populi huius,
 et auribus graviter audierunt,
 et oculos suos compresserunt,
 ne forte videant oculis
 et auribus audiant,
 et corde intellegant et convertantur,
 et sanem eos.*
 28 Notum ergo sit vobis, quoniam *gentibus* mis-
 29 sum est hoc *salutare Dei*, et ipsi audient. Et cum haec dixisset, exierunt ab eo Iudaei multam habentes inter se quaestionem.

23 plurimi MW] plures *rel.*, multi Hier

eis] eos GADIOTh g p (s)

24 dicebantur + a Paulo MssOTh c dm (I g p)

25 nostros] vestros W p s Var

26 ad eos > GssDIstThW e g p s

27 oculis + suis CT Hier Vig

eos dm g p Hier] illos *codd.*

28 ~ ipsi et *codd.*

29 > GAsISsOK^r dm e s

23 A 19,8; 26,22s

24 A 17,4

26 Is 6,9s; Mt 13,14; J 12,39s

27 2 C 3,14

28 Ps 66,3; 97,3; A 13,46; 18,6; Is 45,5 O'

Ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν ἦλθον πρὸς αὐτὸν 23
 εἰς τὴν ξενίαν πλείονες, οἷς ἐξετίθετο διαμαρτυ-
 ρόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, πείθων τε αὐ-
 τοὺς περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀπὸ τε τοῦ νόμου Μωϋ-
 σέως καὶ τῶν προφητῶν, ἀπὸ πρωτὶ ἕως ἑσπέρας.
 καὶ οἱ μὲν ἐπείθοντο τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ 24
 ἠπίστουν· ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς ἀλλήλους 25
 ἀπελύοντο, εἰπόντος τοῦ Παύλου ῥῆμα ἓν, ὅτι
 κυλῶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐλάλησεν διὰ Ἡσαΐου
 τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν ἰ λέγων· 26

Πορεύθητι πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον καὶ εἰπὸν·

*ἀκοῆ ἀκούσετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε,
 καὶ βλέποντες βλέπετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε·*

*ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, 27
 καὶ τοῖς ὠσὶν βαρέως ἤκουσαν,*

*καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμνυσαν,
 μὴ ποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς*

καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσιν

*καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν,
 καὶ λάσομαι αὐτούς.*

γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν ὅτι τοῖς ἔθνεσιν ἀπε- 28
 στάλη τοῦτο τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ· αὐτοὶ καὶ
 ἀκούσονται.

23 ἦλθον B-A 33s 1175s 913 242 1739s 1898* 623* 1319s] ηκον rel. | αυτους+ τα 104s 383* 2298* 917s 88ss 489^r Ls al. | 24 λεγομεν. + υπο τ. Παυλου Ψ 048 c tpi vg^l, ~ gr | 25 ημων 326 1611-2147 522ss 440s 88-5 920s 919ss 808-1 460* L^r ar | 26 λεγον As 104^r 2138-614 913s 1891^r 431-5 920 1311* LH^r | ακουσητε A 33s 81 E 255 206 216* 88s 623 1827ss 1319s 69 | βλεψητε S^aA 33s E 88s 307* 1838 547 69 al. H | 27 εβαρυνθη S*, ingrassa p*, grava g | ωσιν+ αυτων SA 33 048 206 1831 1739* 88s 431* 241 808s syph ar co Ath Hier | επιστρεψουσιν As 81 048 E 1898s 1319 | ιασωμαι 81 E 2138s 2147 242 206s 440s 181s 307* 1838-489 919 1837ss 69 | 28 τουτο > 104s 048 E 614* 522* 323* 917s 88s 1873^r L^r ar | ακουσοντ.+ 29 κ. ταυτα αυτου ειποντος απηλθον οι Ιουδαιοι πολλην εχοντες εν εαυτοις συζητησιν 104s 1611-429 2298* 917ss 88-5 1838^r L^r c g p tpi vg^l syh⁺ |

Is 6,9s
 Mt 13,14
 Mc 4,12
 J 12,40

18,6; L 3,6
 Ps 66,3; 97,3

30 Ἐνέμεινεν δὲ διετίαν ὅλην ἐν ἰδίῳ μισθώ-
 ματι, καὶ ἀπεδέχετο πάντας τοὺς εἰσπορευομέ-
 νους πρὸς αὐτόν, κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ
 28,23; 1,3 31 Θεοῦ καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ Κυρίου Ἰη-
 σοῦ Χριστοῦ μετὰ πάσης παρησίας ἀκωλύ-
 τως.

30 εμεινεν Λ 104s E 2147* 1891r 917s 431* 1873r Lr |
 δε + ο Παυλος 104s 2147* 1891* 2298* 917 rel. Lr g
 tpi syh⁺ sa | δε] ουν 1611* 614 209 syh* | προς] εις
 522ss 915 5 241 460ss | αυτον + Ιουδαιους τε κ. Ελλη-
 νας 1611 2138* 614 1765 vg^l syh⁺, et disputabat cum
 * Iudaeis et Graecis gp tpi Ef | 31 Xu > S* 1611* 614s
 467 241 syh | πασης + της 048, > Ψ 1611 2138* 1739
 syph sa | ακωλυτως + dicens quia hic est Christus Ie-
 sus filius Dei, per quem incipiet totus mundus iudi-
 cari ρ tpi vg^l syh (Ef), > 913 255, + αμην Ψ 1175
 1611* 614s 257 1765 1898-5 460 vg^l syh |

Mansit autem biennio toto in suo conducto 30
 et suscipiebat omnes, qui ingrediebantur ad
 eum ¹praedicans regnum Dei et docens quae 31
 sunt de Domino Iesu Christo cum omni fidu-
 cia sine prohibitione.

30 autem + Paulus CT g
 conductu ADMUW] + disputans CTW (g tpl)
 eum + Iudaeos atque Graecos CTRW (g p tpl)
 31 quae - prohibitione] quoniam hic est Christus
 filius Dei per quem omnis mundus iudicabitur cum
 omni fiducia sine prohibitione CT (R p tpl)
 prohibitione + Amen AFRTh p^e

31 A 28,23; 1,3; 19,8; 20,20s.24; Ph 1,14; 2 T 2,9

EPISTULA
BEATI PAULI APOSTOLI
AD ROMANOS

1,1-17 *Exordium, propositio*

1 PAULUS, servus Iesu Christi, vocatus apo-
2 stulus, segregatus in evangelium Dei, ¹quod
ante promiserat per prophetas suos in Scrip-
3 turis sanctis ¹de Filio suo, qui factus est ei
4 ex semine David secundum carnem, qui prae-
destinatus est Filius Dei in virtute secundum
spiritum sanctificationis ex resurrectione mor-
5 tuorum, Iesu Christi Domini nostri; per quem
accepimus gratiam et apostolatum ad oboe-
diendum fidei in omnibus gentibus pro nomine
6 eius, in quibus estis et vos vocati Iesu Christi,
7 ¹omnibus qui sunt Romae, dilectis Dei, vocatis
sanctis. Gratia vobis et pax a Deo Patre nos-
tro et Domino Iesu Christo.

8 Primum quidem gratias ago Deo meo per
Iesum Christum pro omnibus vobis, quia fides
9 vestra annuntiatur in universo mundo. Testis
enim mihi est Deus, cui servio in spiritu meo
in evangelio Filii eius, quod sine intermissione
10 memoriam vestri facio ¹semper in orationibus
meis, obsecrans, si quomodo tandem aliquando
prosperum iter habeam in voluntate Dei ve-
11 niendi ad vos. Desidero enim videre vos, ut

4 praedest.] definitus | Iesu Christo D. nostro

1 ~ Christi Iesu AFDHRCV Amb Ambst Aug |
3 ei > F^cMRT Ir Aug | 5 accipimus A^cF^{*}C | 7 di-
lectis] in dilectione AD(F^{*}) d Ambst | 8 universo]
omni F^{*} | 9 ~ est enim mihi F

A 19,21; 23,11; 28,14.16; 2 T 1,17
1 G 1,15; A 13,2 | 2 Tt 1,2; R 16,26 | 3 R 9,5;
2 Sm 7,12; Mt 1,1; J 1,14 | 4 Ps 109,1 | 5 A 9,15;
26,16ss; R 11,13; 15,15s; 16,26 | 7 A 28,15; Nu
6,25s | 8 R 16,19 | 10 A 18,21; 19,21; R 15,23.32

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

Παῦλος δοῦλος Χριστοῦ Ἰησοῦ, κλητὸς ἀπό- 1 A19,21;23,11;
 στολος ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον Θεοῦ, ὃ 2 2Γ 1,17
 προεπηγγέλματο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν 3 A 9,15; 13,2
 γραφαῖς ἀγίαις ἵπερὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ γενο- 4 G 1,15
 μένου ἐκ σπέρματος Δαυὶδ κατὰ σάρκα, τοῦ 5 16,25s; 9,5
 ὀρισθέντος υἱοῦ Θεοῦ ἐν δυνάμει κατὰ πνεῦμα 6 Tt 1,2
 ἀγιοσύνης ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν, Ἰησοῦ Χρισ- 7 2 Sm 7,12
 τοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν 8 Ps 109,1
 καὶ ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν πίστεως ἐν πᾶσιν 9 Mt 1,1;] 1,14
 τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἐν οἷς 10 A 13,33
 ἔστε καὶ ὑμεῖς κλητοὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ, πᾶσιν 11 11,13;
 τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ ἀγαπητοῖς Θεοῦ, κλητοῖς 12 15,15s.18;
 ἀγίοις· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς 13 16,26
 ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. 14 A 9,15;
 Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου διὰ Ἰη- 15 26,16ss
 σοῦ Χριστοῦ περὶ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις 16 G 2,7.9
 ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὄλῳ τῷ κόσμῳ. μάρ- 17 1 C 1,2s
 τυς γάρ μου ἐστὶν ὁ Θεός, ᾧ λατρεύω ἐν 18 E 1,2
 τῷ πνεύματί μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐ- 19 Nu 6,25s
 τοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνεῖαν ὑμῶν ποιῶμαι
 ἵπάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, δεόμενος εἶ 20 15,23.32
 πως ἤδη ποτὲ εὐοδωθῆσομαι ἐν τῷ θελήματι 21 A18,21;19,21
 τοῦ Θεοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν 22 11

1 Xu Iv B 81 P¹⁰ 1838 c e vg¹ ar Ir Ωρ¹ Amb Aug]
 ~ Iv Xu rel. | 3 γεννωμενου 51 61* 441 syh Aug^o | του²
 -σαρκα > Mn | 4 ορισθ. Tert al.] προορισθ. lat, qui in-
 potuit syri (Ef) | 7 εν Ρωμη > G 1908 Ωρ | αγαπητοι]
 εν αγαπη G d | αγαπ. θυ > E | 8 δια Iv Xu > S* 1518]
 περι B-6 33 104s 81s D 623s 467 1835-1319sss al. 440
 1611 K] υπερ rel. | 9 μου¹] μοι Ψ Ds 1319 440s 1611 vg
 sy ar Ef | 10 ει πως] οπως 88ss 623s 440 L |

- ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευματικὸν
 2 P 1,1 12 εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς, τοῦτο δέ ἐστιν συμπα-
 ρακληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως
 13 ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ. οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν,
 15,22 ἀδελφοί, ὅτι πολλῆς προεθέμην ἔλθειν πρὸς
 ὑμᾶς καὶ ἐκωλύθη ἄχρι τοῦ δεῦρο, ἵνα τινὰ
 καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν καθὼς καὶ ἐν τοῖς
 14 λοιποῖς ἔθνεσιν. Ἑλλησὶν τε καὶ βαρβάροις,
 15 σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὀφειλέτης εἰμί· οὕτως
 τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ
 εὐαγγελίσασθαι.
 15,22 Ps 118,46 16 Οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον· δύνα-
 1 C 1,18,24 A 13,46 17 μιν γὰρ Θεοῦ ἐστιν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πισ-
 2,9s; 3,21s Hab 2,4 17 τεύοντι, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἑλληνι. δι-
 G 3,11; Ph 3,9 17 καιοσύνη γὰρ Θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ
 πίστεως εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται· ὁ δὲ δί-
 καιος ἐκ πίστεως ζήσεται.
 J 3,18ss; 16,9 18 Ἐπιδοκίμαται γὰρ ὀργὴ Θεοῦ ἀπ' οὐρα-
 2 Th 2,12 18 νοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώ-
 19-32: 19 πων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων,
 Sap 13,1-15,19 A 14,15ss 19 διότι τὸ γνωστὸν τοῦ Θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν
 Ps 18,2 20 αὐτοῖς· ὁ Θεὸς γὰρ αὐτοῖς ἐφανέρωσεν. τὰ
 Job 12,7ss Is 40,26 Hb 11,3 20 γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς
 ποιήμασιν νοούμενα καθορᾶται, ἧ τε αἰδῖος
 αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης, εἰς τὸ εἶναι αὐτοῦς
 E 4,18 21 ἀναπολογήτους, διότι γνόντες τὸν Θεὸν οὐχ ὡς
 Ap 14,7 21 Θεὸν ἐδόξασαν ἢ ἠὲ χαρίστησαν, ἀλλὰ ἐμαται-
 ώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐ-
 Jr 10,14 22 σκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία. φάσκοντες
 1 C 1,20 22
- 12 δε > A dg vg ar bo | 13 ου θελω] ουκ οιομαι D*s
 Ambst | δε] γαρ C 2143 sa | και² > G 917 460 440 | 14 εμι
 + praedicare syri | 15 και + εν D(G¹) 440s g vg¹ Ef |
 τοις εν P. > G | 16 ευαγγ. Mn B-424° 33 Ψ 81s Ds 623ss
 467 1319sss 1611 lat sy ar co Ωρ Eus Did Ef | + του Χυ
 rel. | εις σωτηρ. > G | πρωτον > Mn B G | καθως - ζησ.
 > Mn | 18 θυ > Mn 1908 | 20 αυτου¹] τ. θυ syi | αιδιος
 > L | 22 φασκοντ.] putantes syri (ar Ef) |

aliquid impertiar vobis gratiae spiritalis ad
 confirmandos vos, id est simul consolari in 12
 vobis per eam, quae invicem est, fidem vestram
 atque meam. Nolo autem vos ignorare, fratres, 13
 quia saepe proposui venire ad vos, et prohi-
 bitus sum usque adhuc; ut aliquem fructum
 habeam et in vobis sicut et in ceteris gentibus.
 Graecis ac barbaris, sapientibus et insipienti- 14
 bus debitor sum; ita quod in me, promptum 15
 est et vobis, qui Romae estis, evangelizare.

Non enim erubesco evangelium. Virtus enim 16
 Dei est in salutem omni credenti, Iudaeo pri-
 mum et Graeco. Iustitia enim Dei in eo reve- 17
 latur ex fide in fidem, sicut scriptum est: *Ius-
 tus autem ex fide vivit.*

1,18-3,20 *Omnes homines, gentes et Iu-
 daei, indigent iustificatione*

Revelatur enim ira Dei de caelo super om- 18
 nem impietatem et iniustitiam hominum eorum,
 qui veritatem Dei in iniustitia detinent, 'quia 19
 quod notum est Dei, manifestum est in illis;
 Deus enim illis manifestavit. Invisibilia enim 20
 ipsius a creatura mundi per ea quae facta
 sunt, intellecta conspiciuntur, sempiterna quo-
 que eius virtus et divinitas; ita ut sint inex-
 cusabiles. Quia cum cognovissent Deum, non 21
 sicut Deum glorificaverunt aut gratias ege-
 runt, sed evanuerunt in cogitationibus suis, et
 obscuratum est insipiens cor eorum 'dicentes 22

20 quoque >

11 ~ gratiae vobis AF*MBCV | 13 autem] enim
 FR | et² > FM°R c g | 15 et + in AF*DH d*e g | 17 re-
 velabitur F | 18 super] in F* d* e g Ambst Aug |
 Dei² F°DRBV c Ambst]* > rel. | 20 et] ac ACT c Amb
 Aug | ita > FMRCT c d e Aug | sint + ipsi F d* g Aug |
 21 glorific.] magnificaverunt FD d* Ambst Aug

13 R 15,22 | 16 1 C 1,18.24; A 13,46; Mc 8,38;
 R 2,9s; 2 T 1,8 | 17 G 3,11; Hab 2,4; Hb 10,38;
 Ph 3,9 | 18 J 3,18ss; 2 Th 2,12; C 3,5s | 19-22 Sap
 13,1-15,19 | 19 A 14,17; 17,24-28 | 20 Ps 18,2; Job
 12,7ss; Is 40,26; Hb 11,3

- 23 enim se esse sapientes stulti facti sunt. Et mutaverunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis et volucrum et quadrupedum et serpentium.
- 24 Propter quod tradidit illos Deus in desideria cordis eorum in immunditiam, ut contumeliis afficiant corpora sua in semetipsis, qui commutaverunt veritatem Dei in mendacium et coluerunt et servierunt creaturae potius quam Creatori, qui est benedictus in saecula. Amen.
- 25 tumeliis afficiant corpora sua in semetipsis, qui commutaverunt veritatem Dei in mendacium et coluerunt et servierunt creaturae potius quam Creatori, qui est benedictus in saecula. Amen.
- 26 Propterea tradidit illos Deus in passiones ignominiae. Nam feminae eorum immutaverunt naturalem usum in eum usum, qui est contra naturam. Similiter autem et masculi, relicto naturali usu feminae, exarserunt in desideriis suis in invicem, masculi in masculos turpitudinem operantes et mercedem, quam oportuit, erroris sui in semetipsis recipientes. Et sicut non probaverunt Deum habere in notitia, tradidit illos Deus in reprobum sensum, ut faciant ea,
- 27 turam. Similiter autem et masculi, relicto naturali usu feminae, exarserunt in desideriis suis in invicem, masculi in masculos turpitudinem operantes et mercedem, quam oportuit, erroris sui in semetipsis recipientes. Et sicut non probaverunt Deum habere in notitia, tradidit illos Deus in reprobum sensum, ut faciant ea,
- 28 quae non conveniunt, ¹repletos omni iniquitate, malitia, fornicatione, avaritia, nequitia, plenos invidia, homicidio, contentione, dolo, malignitate,
- 29 susurriones, ¹detractores, Deo odibiles, contumeliosos, superbos, elatos, inventores malorum, parentibus non oboedientes, ¹insipientes, incompósitos, sine affectione, absque foedere, sine misericordia. Qui cum iustitiam Dei cognovissent, non intellexerunt quoniam qui talia agunt, digni sunt

32 iustitiam] decretum | non intellexerunt >

25 mendacio AFR d e g | amen > A* m Hil Aug Pel | 27 ipsos FDM*RCT* Hier Pel | 28 notitiam *codd. pl.* | ea AKBV c d e Ambst] > *rel.* | 29 homicidiis FCT Lcf Ambst Pel | 31 absque foedere > D d g Lcf Ambst Pel (F*)

23 Ps 105,20; Dt 4,15-19; A 17,29 | 24 A 14,16 | 27 Lv 18,22; 20,13 | 28-32 R 13,13; 1 C 6,9; G 5,19ss; 1 P 4,3; Ap 21,8 | 28 E 4,18 | 32 R 6,21

εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν, καὶ ἤλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου Θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκό-
νος φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν καὶ τε-
τραπόδων καὶ ἔρπετῶν.

23 Ps 105,20
Sap 12,24;15
Dt 4,15-19
A 17,29

Διὸ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς ἐν ταῖς ἐπι-
θυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν
τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν αὐτοῖς,
οἵτινες μετήλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ ἐν
τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ
κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, ὅς ἐστιν εὐλογητὸς εἰς
τοὺς αἰῶνας· ἀμήν. Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς
ὁ Θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἳ τε γὰρ θήλειαι αὐ-
τῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν
παρὰ φύσιν. ὁμοίως τε καὶ οἱ ἄρσενες ἀφέντες
τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας ἐξεκαύθησαν
ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρσενες ἐν ἄρ-
σεσιν τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι καὶ τὴν
ἀντιμισθίαν ἣν ἔδει τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς
ἀπολαμβάνοντες. Καὶ καθὼς οὐκ ἔδοκίμασαν τὸν
Θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ
Θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθή-
κοντα, πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ πονηρίᾳ
πλεονεξίᾳ κακίᾳ, μεστοὺς φθόνου φόνου ἔριδος
δόλου κακοηθείας, ψιθυριστάς, ἰ καταλάλους,
θεοστυγεῖς, ὑβριστάς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας,
ἐφευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἰ ἀσυνέ-
τους, ἀσυνθέτους, ἀστόργους, ἀνελεήμονας· οἵ-
τινες τὸ δικαίωμα τοῦ Θεοῦ ἐπιγνόντες, ὅτι οἱ τὰ
τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσίν, οὐ

24 A 14,16

25

9,5

26

27 Lv 18,22;
20,13

28 28-32 :

13,13

1 C 6,9s

G 5,19ss

1 P 4,3

29 Ap 21,8

30

31

32 6,21

24 διο + και 33 P 1898^s 467^s 920 919^{sss} al. 206 pl. rel. syh | 26 φυσιν + χρῆσιν Ds vg ar | 27 τε] δε Ass P^{sss} Ds 181 1838 920 255^{ss} lat syih Cl Ωρ Eus Ath Xρ, > C 1827 al. co | 28 ο θς > S^{*}A 1827 1845 2 Eφ | 29 αδι-
κια + πορνεία Ψ 326s 917 rel. pl. lat sy ar | 30 κακο-
λαλ. D^l | 31 αστοργ. + ασπονδους C 33-81 917 rel. vg
ar bo (sa) | 32 επιγνωσκοντες B 81s 436 Ef | επιγν. +
ουκ ενοησαν D vg (G 823) |

μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσιν τοῖς πράσσουσιν.

- Mt 7,2; J 8,7 2 Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὃ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων· ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις· τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων. οἶδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ ἐστὶν κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας. λογίζη δὲ τοῦτο, ὃ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ
- 2 P 3,15 4 τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ; ἢ τοῦ πλούτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ Θεοῦ
- Sap 11,23 5 εἰς μετάνοιάν σε ἄγει; κατὰ δὲ τὴν σκληρότητα σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως
- Ps 61,13
Pr 24,12
Sir 16,15
Mt 16,27
2 C 5,10
J 5,29 6 δικαιοκρισίας τοῦ Θεοῦ, ὃς ἀποδώσει ἐκάστῳ
- 2 Th 1,8 7 κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν
- 1,16; 3,9 8 ζητοῦσιν ζωὴν αἰώνιον· τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας καὶ ἀπειθοῦσι μὲν τῇ ἀληθείᾳ πειθομένοις δὲ τῇ
- 9 ἀδικίᾳ, ὀργὴ καὶ θυμὸς. θλίψις καὶ στενοχωρία ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρώτον καὶ Ἑλλη-
10 ληνος. δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρώτον καὶ Ἑλληνι. οὐ γὰρ ἐστὶν προσωποληψία παρὰ τῷ Θεῷ.
- Sap 6,7s
Sir 35,15
A 10,34
1 P 1,17 11

ποιουντες, συνευδοκουντες B d g vg^l ar Or Pel (Cl^r Ef) | 2,1 γαρ^l + κριματι C* 104 88s 69 1319ss 436s 257 syh⁺ Ωρ^l Ath | 2 δε] γαρ SC 33 1852 1898 1319sss 436s 635 d vg ar co | 3 λογιζη-πρασσ.] νομιζεις ουν ο ταυτα πρασσων P | 5 εαυτω 917 88s 1838 | αποκαλυψ.] ανταποδοσεως A, + και 1739-1175 917-1845 226 pl. rel. pl. syh Ωρ Εφ | 8 μεν > BS* 1739 D*G 1898 lat co Ωρ Eus | οργη, θυμος BSA s 104s Ds 917 623s 69s 1319sss 43 vg syr ar co Ωρ Εφ] ~θυμος, οργη rel. | 9 Ιουδαιω, Ελληνι G 1898 915 1s 69 |

morte et non solum qui ea faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus.

Propter quod inexcusabilis es, o homo om- 2
nis, qui iudicas. In quo enim iudicas alterum,
teipsum condemnas; eadem enim agis quae
iudicas. Scimus enim quoniam iudicium Dei 2
est secundum veritatem in eos, qui talia agunt.
Existimas autem hoc, o homo, qui iudicas eos, 3
qui talia agunt, et facis ea, quia tu effugies
iudicium Dei? An divitias bonitatis eius et 4
patientiae et longanimitatis contemnis? ignoras
quoniam benignitas Dei ad paenitentiam te ad-
ducit? Secundum autem duritiam tuam et im- 5
paenitens cor thesaurizas tibi iram in die irae
et revelationis iusti iudicii Dei, ¹qui reddet 6
unicuique secundum opera eius: iis quidem, qui 7
secundum patientiam boni operis gloriam et
honorem et incorruptionem quaerunt, vitam
aeternam; iis autem, qui sunt ex contentione 8
et qui non acquiescunt veritati, credunt autem
iniquitati, ira et indignatio. Tribulatio et an- 9
gustia in omnem animam hominis operantis
malum, Iudaei primum et Graeci, ¹gloria au- 10
tem et honor et pax omni operanti bonum,
Iudaeo primum et Graeco; non enim est ac- 11
ceptio personarum apud Deum.

32 et Ambst] > rel. | qui^{3-4*} > A*C d* Ambst (Cyp) |
2,1 ~ alterum iudicas F cd Aug | quae] *qui ADM*
RCK* deg m Cyp | 4 *ignorans AF*MRCK* dg Cyp
Lcf Ambst Hier | 5 ~ durit. autem *codd. pl.*, tu au-
tem sec. D Cyp Lcf Aug | ~ cor impaenit. FD c Ir
Cyp Lcf Ambst Hier | 6 reddet] retribuet F* | 7s iis]
his *codd.* | 7 quaerunt] -entibus *codd.* | 8 sunt > *codd.* |
non adquiesc.] diffidunt F* d* Ambst Aug Pel (g) |
11 ~ est enim *codd.* | ~ person. acceptio *codd.*

1 Mt 7,2; J 8,7 | 4 2 P 3,9.15 | 5 Pr 24,12 | 6 Ps 61,13;
Sir 16,15; Mt 16,27; 2 C 5,10 | 8 2 Th 1,8 | 9 R 1,16;
3,9 | 11 Sap 6,8; Sir 35,15; A 10,34; 1 P 1,17

12 Quicumque enim sine lege peccaverunt, sine
 lege peribunt, et quicumque in lege peccave-
 13 runt, per legem iudicabuntur. Non enim audi-
 tores legis iusti sunt apud Deum, sed factores
 14 legis iustificabuntur. Cum enim gentes, quae
 legem non habent, naturaliter ea, quae legis
 sunt, faciunt, eiusmodi legem non habentes
 15 ipsi sibi sunt lex; qui ostendunt opus legis
 scriptum in cordibus suis, testimonium red-
 dente illis conscientia ipsorum, et inter se in-
 vicem cogitationibus accusantibus aut etiam
 16 defendentibus, ¹in die, cum iudicabit Deus oc-
 culta hominum, secundum evangelium meum
 per Iesum Christum.

17 Si autem tu Iudaeus cognominaris et re-
 18 quiescis in lege et gloriaris in Deo ¹et nosti
 voluntatem eius, et probas utiliora instructus
 19 per legem, confidis teipsum esse ducem cae-
 corum, lumen eorum, qui in tenebris sunt,
 20 ¹eruditorem insipientium, magistrum infantium
 habentem formam scientiae et veritatis in lege.
 21 Qui ergo alium doces teipsum non doces, qui
 22 praedicas non furandum furaris, qui dicis non
 moechandum moecharis, qui abominaris idola
 23 sacrilegium facis, qui in lege gloriaris per
 24 praevaricationem legis Deum inhonoras. *No-*
men enim Dei per vos blasphematur inter gen-
tes, sicut scriptum est.

12 lege² + *et AFRCTK^o g Amb Ambst Aug Pel |
 14 ea > GMRC d* g Ambst Aug Pel | ~ non habent.
 legem A | 15 ipsor.] illorum FD d* g Amb Aug | cogi-
 tationum accusantium, defendentium *codd.* | 16 Chri-
 stum + Dominum nostrum D d e m t Amb Ambst |
 18 eius * > F*MRCT d e t Aug Pel | 19 confidens A^o
 F*, - des MCT* | ~ ducem esse *codd.* | 22 abomina-
 ris] exsecraris F*D Amb Ambst | 24 in gentibus FCT

13 Mt 7,21; 1 J 3,7; Ja 1,22 | 14 A 10,35 | 16 2 T 2,8 |
 17 Ja 2,19 | 20 2 T 3,5 | 24 Is 52,5; Ez 36,20

Ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἤμαρτον, ἀνόμως καὶ 12
 ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἤμαρτον, διὰ νό-
 μου κριθήσονται· οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ νόμου 13 M: 7,21
 δίκαιοι παρὰ τῷ Θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ νόμου δι- 1 J 3,7
 καιωθήσονται· ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον 14 A 10,35
 ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῶσιν, οὗτοι νό-
 μον μὴ ἔχοντες ἑαυτοῖς εἰσιν νόμος. οἵτινες ἐν- 15
 δείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς
 καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συν-
 ειδήσεως καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν
 κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων, ἐν ἡμέρᾳ 16 2 T 2,8
 ὅτε κρινεῖ ὁ Θεὸς τὰ κρυπτά τῶν ἀνθρώπων
 κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εἰ δὲ σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ καὶ ἐπανα- 17 Ja 2,19
 παύῃ νόμῳ καὶ καυχᾶσαι ἐν Θεῷ· ¹καὶ γινώσ- 18 Ph 1,10
 κεις τὸ θέλημα καὶ δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα
 κατηχούμενος ἐκ τοῦ νόμου, πέποιθάς τε σεαυ- 19 M: 15,14
 τὸν ὁδηγὸν εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκό- L 18,9
 τει, ¹παιδευτὴν ἀφρόνων, διδάσκαλον νηπίων, 20 2 T 3,5
 ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀλη-
 θείας ἐν τῷ νόμῳ· ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον σε- 21
 αὐτὸν οὐ διδάσκεις; ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν
 κλέπτεις; ¹ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν μοιχεύεις; ὁ 22
 βδελυσσόμενος τὰ εἰδωλα ἱεροσυλεῖς; ὃς ἐν 23
 νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου
 τὸν Θεὸν ἀτιμάζεις; τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ Θεοῦ 24 Is 52,5
 δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καθὼς Ex 36,20
 γέγραπται.

13 τω > B D* 489* | 14 γαρ] δε G¹ ar Ωρ¹ | ποιωσιν B
 SA-1908 104-1852 D* 467 1319-38 436 43 Cl Ωρ] ποιη
 rel. | ουτοι] οι τοιουτοι G dt vg Ωρ¹ | 15 νομου] θυ
 1827 255 | 16 οτε] η̄ (B)A 1852 88s vg¹ syp ar sa Amb
 Ambst Aug | μου > 69 d* Tert | δια Iu Xu] εν Xω Iu
 Ωρ | ~ Xu Iu BS* 917 Rebapt, Iu > Mn | 17 ει δε] ιδε
 1739 33 326s D^c 1873^s 226ss 1319-1311 al. 242sss 440
 pl. 1108^s 383ss 506^s L^r Ωρ | 20 διδασκ. νηπιων > A |

- Jr 4,4: 9,24s 25 Περιτομή μὲν γὰρ ὠφελεῖ ἔὰν νόμον πράσσης· ἔὰν δὲ παραβάτης νόμου ᾖ, ἡ περιτομή σου ἀκροβυστία γέγονεν. ἔὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου φυλάσση, οὐχ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν λογισθήσεται;
- G 5,6 26 27 καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία τὸν νόμον τελοῦσα σὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ περιτομῆς παραβάτην νόμου. οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ Ἰουδαῖός ἐστιν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ ἐν σαρκὶ περιτομή· ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαῖος, καὶ περιτομή καρδίας ἐν πνεύματι, οὐ γράμματι, οὐ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων ἀλλ' ἐκ τοῦ Θεοῦ.
- J 8,15.39 28 3 Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέλεια τῆς περιτομῆς; πολὺ κατὰ πάντα τρόπον. πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ. ἴτι γάρ; εἰ ἠπίστησάν τινες, μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ Θεοῦ καταργήσῃ;
- Gn 49,8
Dt 30,6
C 2,11 29 4 Ἰμὴ γένοιτο· γινέσθω δὲ ὁ Θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης, καθὼς γέγραπται·
- 9,4: Dt 4,8
1 P 4,11 2 ὅπως ἂν δικαιωθῆς ἐν τοῖς λόγοις σου καὶ νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε.
- 2 T 2,13 3 εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν Θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησιν, τί ἐροῦμεν; μὴ ἀδικος ὁ Θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργήν; κατὰ ἄνθρωπον λέγω. Ἰμὴ γένοιτο· ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ Θεὸς τὸν κόσμον;
- Ps 115,11
Ps 50,6 4 7 εἰ δὲ ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι κἀγὼ

25 γαρ>69 1319 642 vg ar | πρασσ.] φυλασσης D vg ar|
27 η εκ φυσ. ακροβ.>G|28 ο>33 1852 1898 256 38 218
2138 | 29 θυ+εστιν D* vg | 3,1 η>S* G 623s 1838 323
1518 | 2 πρωτ. μεν] πρωτοι 1739(ss) Ωρ Eus Ath | γαρ
>BΨ 81 Ds 1827 467 1319sss 436 1831 43 lat syp ar bo
Xρ | επιστευθ. + αυτοις G° lat | 4 καθαπερ BSΨ Thdt|
νικησεις SA 6 33 104s 81s D 917* 1319s al. 823 1611
257s 378 | 5 οργην+αυτου S* 1835 syp co | κατα ανθρ.
λεγω] επ ανθρωπους sa | 7 δε SA 81s 623s 1319sss 642s
429 vg^l sy ar sa bo^l] *γαρ rel. |

Circumcisio quidem prodest, si legem ob- 25
 serves; si autem praevaricator legis sis, cir-
 cumcisio tua praeputium facta est. Si igitur 26
 praeputium iustitias legis custodiat, nonne prae-
 putium illius in circumcisionem reputabitur?
 et iudicabit id, quod ex natura est prae- 27
 putium legem consummans te, qui per litte-
 ram et circumcisionem praevaricator legis es?
 Non enim qui in manifesto, Iudaeus est, ne- 28
 que quae in manifesto, in carne, est circum-
 cisio; ¹sed qui in abscondito, Iudaeus est, et 29
 circumcisio cordis in spiritu non littera, cuius
 laus non ex hominibus, sed ex Deo est.

Quid ergo amplius Iudaeo est? aut quae uti- 3
 litas circumcisionis? Multum per omnem modum. 2
 Primum quidem quia credita sunt illis eloquia
 Dei. Quid enim si quidam illorum non credide- 3
 runt, numquid incredulitas illorum fidem Dei
 evacuabit? ¹Absit. Est autem Deus verax, *om-* 4
nis autem homo mendax, sicut scriptum est:

*Ut iustificeris in sermonibus tuis,
 et vincas cum iudicaris.*

Si autem iniquitas nostra iustitiam Dei com- 5
 mendat, quid dicemus? Numquid iniquus est
 Deus, qui *infert iram*? secundum hominem
 dico. ¹Absit; alioquin quomodo iudicabit 6
 Deus hunc mundum? Si enim veritas Dei in 7
 meo mendacio abundavit in gloriam ipsius,
 quid adhuc et ego tamquam peccator iudicor?

27 te qui litteram et circ. habens praevar.

26 circumcissione F*DCT d e t | **27** id > *codd.* | id -
 praeputium] naturalis praeputiatio F | **28** quae] qui
 F*T^o t | est² > *codd.* | **29** abscondito] occulto D Tert
 Or Ambst | est¹ > AMCK^s | in²] qui FD d e g Pel |
 3,1 ~ est Iudaeo AD^r | 3 evacuavit CT*K^s | 4 est¹]
 *esto g¹ Amb | 5 est F^oKV c] > *rel.* | 6 hunc > A
 MRCT g | 7 enim] autem HOZ

25 Jr 4,4; 9,24s | 26 G 5,6 | 29 Dt 30,6 | 3,2 R 9,4;
 *Dt 4,8; 1 P 4,11 | 3 2 T 2,13 | 4 Ps 115,11; 50,6

- 8 ¹et non, sicut blasphemamur, et sicut aiunt quidam nos dicere, faciamus mala ut veniant bona; quorum damnatio iusta est.
- 9 Quid ergo? praecellimus eos? Nequaquam. Causati enim sumus Iudaeos et Graecos omnes sub peccato esse, sicut scriptum est:
- 10 *Quia non est iustus quisquam,*
 11 *non est intellegens, non est requirens Deum.*
- 12 *Omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt,*
non est qui faciat bonum, non est usque ad unum.
- 13 *Sepulcrum patens est guttur eorum,*
linguis suis dolose agebant,
venenum aspidum sub labiis eorum,
- 14 *quorum os maledictione et amaritudine plenum est,*
- 15 *veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem.*
- 16 *Contritio et infelicitas in viis eorum,*
 17 *et viam pacis non cognoverunt:*
- 18 *Non est timor Dei ante oculos eorum.*
- 19 Scimus autem quoniam quaecumque lex loquitur, iis qui in lege sunt loquitur, ut omne os obstruatur et subditus fiat omnis mundus Deo;
- 20 quia ex operibus legis non iustificabitur omnis caro coram illo. Per legem enim cognitio peccati.

9 nequaquam] non simpliciter

8 aiunt] dicunt F* d* g Or Aug | ~ nos quidam codd. | 9 ergo F*D d* g] igitur rel. | 16 in viis > F | 20 ~ non iustificabitur ex oper. legis F d fg Ambst Pel | agnitio CT f

10ss Ps 13,2s | 13 Ps 5,11; 139,4 | 14 Ps 9,7 | 15 Is 59,7s; Pr 1,16 | 18 Ps 35,2 | 19 G 3,22 | 20 R 7,7; G 2,16; Ps 142,2

ὡς ἁμαρτωλὸς κρίνομαι; καὶ μὴ καθὼς βλασ- 8 6,1^a
φημούμεθα καὶ καθὼς φασὶν τινες ἡμᾶς λέγειν
ὅτι ποιήσωμεν τὰ κακὰ, ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ;
ὧν τὸ κρίμα ἔνδικόν ἐστιν.

Τί οὖν; προεχόμεθα; οὐ πάντως· προητια- 9 1,18-2,24
σάμεθα γὰρ Ἰουδαίους τε καὶ Ἑλληνας πάν-
τας ὑφ' ἁμαρτίαν εἶναι, καθὼς γέγραπται ὅτι 10 Ps 13,2^a

Οὐκ ἔστιν δίκαιος οὐδὲ εἷς,

οὐκ ἔστιν ὁ συνίων, οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν 11
τὸν Θεόν·

πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρεώθησαν· 12

οὐκ ἔστιν ὁ ποιῶν χρηστότητα ἕως ἐνός.

τάφος ἀνεωγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, 13 Ps 5,11
Ps 139,4

ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν,

ὡς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χεῖλη αὐτῶν·

ὧν τὸ στόμα ἀρᾶς καὶ πικρίας γέμει. 14 Ps 9 B,7

ὄξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέου αἷμα, 15 Is 59,7^a
Pr 1,16

σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς 16

αὐτῶν,

καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν. 17

οὐκ ἔστιν φόβος Θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφ 18 Ps 35,2

θαλμῶν αὐτῶν.

Οἶδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει τοῖς ἐν τῷ 19 2,12; G 3,22

νόμῳ λαλεῖ, ἵνα πᾶν στόμα φραγῆ καὶ ὑπόδι-

κος γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ Θεῷ· διότι ἐξ ἔρ- 20 7,7; G 2,16

γων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον 21 Ps 142,2

αὐτοῦ· διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας.

8 σι > G 1827 241 vg | 9 προεχωμ. AL, προκατεχομεν
περισσον 104 D*s Sev (1611s Ωρ Thdt) | ου παντως >
P D*s syph* Ωρ Sev | ητιασαμ. 104 Ds lat | γαρ > D¹*
syp sa¹ bo | τε + πρωτον A | 10 σι > 104 1838 920 al.
1 38 206 2 323 35 1518 | 11 σ¹ > BA 81 G | σ² > B G Iq |
ζητων B | 12 χρηστοτητα B 1739ss Ωρ] + ουκ εστιν rel. |
14 στομα + αυτων B 33 Cyp | 19 λεγει] λαλει S* d vg Ωρ |
εν] υπο syi ar sa¹ | λαλει] λεγει Ds K syp i ar co | 20 αυτου]
τ. θυ 81 927s 1319 38 206sss 323 913 | δια] εκ Mn |

- A 10,43 21 Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη Θεοῦ πε-
φανέρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ
22 τῶν προφητῶν, δικαιοσύνη δὲ Θεοῦ διὰ πίσ-
τεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς πάντας τοὺς πιστεύον-
9,19: 5,12 23 τας· οὐ γάρ ἐστιν διωστολή. πάντες γὰρ ἡμαρ-
τον καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ,
2 C 5,19 24 δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς
E 2,8
Lv 16,12 25 ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃν προέ-
1 J 2,2
θετο ὁ Θεὸς ἱλαστήριον διὰ πίστεως ἐν τῷ αὐτοῦ
αἵματι, εἰς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ διὰ
τὴν πάρεσιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων
26 ἔν τῇ ἀνοχῇ τοῦ Θεοῦ, πρὸς τὴν ἔνδειξιν τῆς
δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι
αὐτὸν δίκαιον καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως
1 C 1,29.31 27 Ἰησοῦ. ἸΠοῦ οὖν ἡ καύχησις; ἐξεκλείσθη. διὰ
ποιίου νόμου; τῶν ἔργων; οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου
G 2,16 28 πίστεως. λογιζόμεθα γὰρ δικαιῶσθαι πίστει ἄν-
29 θρωπον χωρὶς ἔργων νόμου. ἢ Ἰουδαίων ὁ
10,12 Θεὸς μόνον; οὐχί καὶ ἐθνῶν; ναὶ καὶ ἐθνῶν.
4,11s 30 εἴπερ εἷς ὁ Θεὸς ὃς δικαιώσει περιτομὴν ἐκ
3,21; 4,3 31 πίστεως καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως. νό-
Mt 5,17 μον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; μὴ γέ-
νοιτο, ἀλλὰ νόμον ἱστάνομεν.

21s τότε νομος, νυνι δικ. θυ δια πιστ. του Χυ Μη| 22 Iu
>B | εις παντας B-A Psss 81s 1898 88 5 919 263
436 43 syi ar co Cl Ωρ Aug] επι παντ. vg¹, + κ. επι
παντας rel. Genn | 3,23-4,25 > Mn | 23 δοξεως P⁴⁰ |
25 δια πιστ.>A | πιστεως SC* 1739ss Ψs Ds 88 623ss¹
547 1319sss 1611s Ωρ Eus Bas¹] της πιστ. rel. | αυ-
του¹] εαυτου B 1739 1908 Ωρ | 25s δικαιοσυνης 1[~]2 33
326 1852 G 440s | 26 Iu] Iv 33 Ψ 326 D¹ 917 1838 69s
al. 1891 440s 257 L, + Xu 1245 d* vg¹ syri ar¹ bo Thdt Ef
Ambst | 27 καυχησ. + σου G lat Ambst | πιστ. + Iu sa
(syi) | 28 γαρ SAs Ψ 326 81s Ds 623s 1319ss 436s 242
323s 203 lat syi ar co Or Ambst] ουν rel. | 29 μονων B
1873 920 38 al. 206 2 440ss 43 257 913 Cl Ath | 30 επει-
περ 33 Ps 326s D* 1827-927 920-999 255 rel. | 31 ιστα-
νομ.] ιστωμεν Ps 326s 917 al. 5ss al. 920 pl. rel. pl.
(1739s), συνισταν. 33 88 1912 623, περισταν. D* |

3,21-4,25 *Iustitia ex fide in Iesum Christum*

Nunc autem sine lege iustitia Dei manifes- 21
 tata est, testificata a lege et prophetis. Iusti- 22
 tia autem Dei per fidem Iesu Christi in omnes
 et super omnes, qui credunt in eum; non enim
 est distinctio. Omnes enim peccaverunt et 23
 egent gloria Dei, iustificati gratis per gratiam 24
 ipsius, per redemptionem quae est in Christo
 Iesu, quem proposuit Deus propitiationem per 25
 fidem in sanguine ipsius, ad ostensionem ius-
 titiae suae propter remissionem praecedentium
 delictorum ¹in sustentatione Dei, ad ostensio- 26
 nem iustitiae eius in hoc tempore; ut sit ipse
 iustus et iustificans eum, qui est ex fide Iesu
 Christi. ¹Ubi est ergo gloriatio tua? Exclusa 27
 est. Per quam legem? Factorum? Non; sed
 per legem fidei. Arbitramur enim iustificari 28
 hominem per fidem sine operibus legis. An 29
 Iudaeorum Deus tantum? nonne et gentium?
 immo et gentium; ¹quoniam quidem unus est 30
 Deus, qui iustificat circumcisionem ex fide et
 praepitium per fidem. Legem ergo destruimus 31
 per fidem? Absit; sed legem statuimus.

25 remissionem] tolerantiam

21 per legem et prophetas F*D d Aug | 22 in omnes et > AHMLKBV | in eum FD c] > *rel.* | 23 gloriam *codd. pl.* | 25 *propitiatorem FDKB Amb Ambst Hier Pel | per fidem] fidei FD Ambst Pel | 26 ~ ex fide est *codd. pl.* | Christi > AF*HMCTh | 30 est Hier] > *codd.* | iustificat FDHTh c d^e t Ir Hil Var Hier] iustificavit *rel. pl.* dm f Ambst, -cabit K g

21 A 10,43 | 24 2C 5,19; E 2,8; Tt 3,7 | 25 Lv 16,12; E 1,7; 1J 2,2 | 28 G 2,16 | 30 R 4,11s | 31 R 3,21; Mt 5,17

4 Quid ergo dicemus invenisse Abraham pa-
 2 trem nostrum secundum carnem? Si enim Abra-
 ham ex operibus iustificatus est, habet gloriam,
 3 sed non apud Deum. Quid enim dicit Scrip-
 tura? *Credidit Abraham Deo, et reputatum est*
 4 *illi ad iustitiam.* Ei autem, qui operatur, mer-
 ces non imputatur secundum gratiam, sed se-
 5 cundum debitum. Ei vero, qui non operatur,
 credenti autem in eum, qui iustificat impium,
 reputatur fides eius ad iustitiam secundum pro-
 6 positum gratiae Dei. Sicut et David dicit bea-
 titudinem hominis, cui Deus accepto fert ius-
 titiam sine operibus:

7 *Beati, quorum remissae sunt iniquitates,*
et quorum lecta sunt peccata.

8 *Beatus vir, cui non imputavit Dominus*
peccatum.

9 Beatitudo ergo haec in circumcissione tan-
 tum manet, an etiam in praeputio? Dicimus
 enim quia *reputata est Abrahae fides ad ius-*
 10 *titiam.* Quomodo ergo reputata est? in cir-
 cumcissione, an in praeputio? Non in circum-
 11 cissione, sed in praeputio. Et *signum* accepit
circumcisionis, signaculum iustitiae fidei, quae
 est in *praeputio*, ut sit pater omnium creden-
 tium per praeputium, ut reputetur et illis ad
 12 iustitiam, et sit pater circumcisionis non iis

9 beatitudo] felicitatis praedicatio

1 dicimus HRThKV | 2 operibus + legis FHThV
 c Ambst | 3 ~ script. dicit *codd.* | 4 reputatur F |
 5 vero] autem A d* ft | sec. proposit. gr. Dei * >
 AHMOCT°Th d f g t Aug | 8 imputabit AFDKBV
 c f g t | 9 tantum DUW c d* Ambst] * > *rel.* | manet
 * > AF°HO°Z°Th e f g Pel | 11 et* > DTV | 12 et¹
 ut FR Aug

2 R 3,27; E 2,9 | 3 Gn 15,6; G 3,6; Ja 2,23 | 4 R
 11,6; Ap 22,12 | 5 G 2,16 | 7 Ps 31,1s | 8 2 C 5,19 |
 9 Gn 15,6 | 11 Gn 17,10s

Τί οὖν ἐροῦμεν [εὐρηκέναι] Ἄβραάμ τὸν 4
 προπάτορα ἡμῶν κατὰ σάρκα; εἰ γὰρ Ἄβραάμ 2 3.27; E 2,9
 ἔξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα· ἀλλ' οὐ πρὸς
 Θεόν. Ἔτι γὰρ ἡ γραφή λέγει; ἐπίστευσεν δὲ 3 Gn 15,6
 Ἄβραάμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιο- G 3,6
 σούνην. τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογι- Ja 2,23
 ζεται κατὰ χάριν ἀλλὰ κατὰ ὀφείλημα· τῷ δὲ 4 11,6
 μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦν- Mt 20,7.14
 τα τὸν ἀσεβῆ, λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιο-
 σούνην, καθάπερ καὶ Δαυὶδ λέγει τὸν μακα- 6
 ρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ᾧ ὁ Θεὸς λογίζεται δι-
 καιοσύνην χωρὶς ἔργων·

μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι καὶ ὧν 7 Ps 31,1a
 ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι.

μακάριος ἀνὴρ οὐ οὐ μὴ λογίσηται Κύριος 8
 ἁμαρτίαν.

Ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν περιτομὴν 9 Gn 15,6
 ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; λέγομεν γὰρ ὅτι
 ἐλογίσθη τῷ Ἄβραάμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην.
 Ἦ πῶς οὖν ἐλογίσθη; ἐν περιτομῇ ὄντι ἢ ἐν ἀκρο- 10
 βυστία; οὐκ ἐν περιτομῇ ἀλλ' ἐν ἀκροβυστία·
 καὶ σημεῖον ἔλαβεν περιτομῆς σφραγίδα τῆς δι- 11 Gn 17,10a
 καιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστία,
 εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευ-
 όντων δι' ἀκροβυστίας, εἰς τὸ λογισθῆναι [καὶ]
 αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην, καὶ πατέρα περιτομῆς 12

1 ευρηκ. > B 1739s 1908* Ωρ Ef | ευρηκ. Αβρ. Sss Ψ 81s
 Ds 623s 467 330-263 vg syi ar, ~ Αβρ. τ. πρ. ημ. ευρεκ.
 rel. syr | προπατ. BS*C*A 6 Ψs 1175ss 623 syri ar co
 Ef Cy] πατερα rel. | 3 δε > Ds 440s lat syri ar sa | 5 ασε-
 βην S 81 Ds | 6 καθως Ds 255 | λογιζ. + εις 33 P 917ss
 88s 920 1311 1245 | 8 οὐ BS* 1739 424° D'G'] ω
 rel. | 9 περιτομην + μονον D | ακροβ. + ουκ εν περιτ.
 αλλ εν ακροβ. syi | οτι > BS 1739 D* 1827 Ωρ | 10 οντι
 > G 1874 206* vg syr | 11 περιτομην C* Ass 1908
 1852 syr ar Ωρ Χρ Ef | και² > BS*AsΨ 81 623 330
 38 218 206s 823 913 506s bo Ωρ | την] εις A 1319
 321 642 vg syph ar¹ co Ef Cy |

- Mt 3,9
1 P 2,21 τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον ἀλλὰ καὶ τοῖς στοι-
χοῦσιν τοῖς ἴχνεσιν τῆς ἐν ἀκροβυστία πίστεως
τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ.
- Gn 18,18; 13
22,17s Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραάμ
G 3,22,29 ἢ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον αὐτὸν
14 εἶναι κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως. εἰ
γὰρ οἱ ἐκ νόμου κληρονόμοι, κεκένωται ἡ πίστις
3,20; 5,13,20 15 καὶ κατήρηται ἡ ἐπαγγελία. ὁ γὰρ νόμος ὀρ-
7,8,10 γῆν κατεργάζεται· οὐ δὲ οὐκ ἔστιν νόμος, οὐδὲ
16 παράβασις. Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χά-
ριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ
τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον ἀλλὰ
καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ, ὅς ἐστιν πατὴρ
Gn 17,5 17 πάντων ἡμῶν, καθὼς γέγραπται ὅτι πατέρα πολ-
λῶν ἐθνῶν τέθεικά σε, κατέναντι οὗ ἐπίστευσεν
Is 48,13 Θεοῦ τοῦ ζωοποιούντος τοὺς νεκροὺς καὶ κα-
Gn 15,5 18 λούντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα· ὅς παρ' ἐλπίδα
ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πα-
τέρα πολλῶν ἐθνῶν κατὰ τὸ εἰρημένον· οὕτως ἔσ-
Gn 17,17 19 ται τὸ σπέρμα σου. καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει
κατενόησεν τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ἤδη νενεκρωμένον,
Hb 11,11 ἑκατονταέτης που ὑπάρχων, καὶ τὴν νέκρωσιν
20 τῆς μήτρας Σάρρας. εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ
Θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστία, ἀλλ' ἐνεδυναμώθη
21 τῇ πίστει, δούς δόξαν τῷ Θεῷ· καὶ πληροφορη-
θεὶς ὅτι ὁ ἐπήγγελται δυνατός ἐστιν καὶ ποιῆ-
4,3; Gn 15,6 22 σαι. διὸ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.

12 ~ ου τοις 88 69 1311s 1831 1518s vg syph co | στοι-
χουσα.] τυχουσα. 104 920 919 69 635 (syp Ef) | 15 δε B
S*ss 104 81s 1827 467 syh^m ar co Thdt] γαρ rel. |
16 ινα + ἡ A 436 ar (syp) | 17 επιστευσας G d syp
(Ef) | 18 εφ C* Ds | σου + ως αι αστερες τ. ουρανου κ.
το αμμον τ. θαλασσης G (Ef) | 19 πιστει + ου P-1175
1852 D-1874 915s 5 pl. 920 pl. rel. pl. vg¹ Ef | ηδη
> B 1739 G 2298 lat syph⁺ Ωρ Χρ Ef | 20 δε > 1852 G |
εδυναμωθη G 1835 | 21 και¹ > D^es lat | 22 και > B
D¹s syp ar co |

tantum, qui sunt ex circumcissione, sed et iis, qui sectantur vestigia fidei, quae est in praeputio, patris nostri Abrahae.

Non enim per legem promissio Abrahae 13 aut semini eius, ut heres esset mundi; sed per iustitiam fidei. Si enim qui ex lege, heredes 14 sunt, exinanita est fides, abolita est promissio.

Lex enim iram operatur. Ubi enim non est 15 lex, nec praevaricatio. Ideo ex fide, ut secun- 16 dum gratiam firma sit promissio omni semini, non ei, qui ex lege est solum, sed et ei qui ex fide est Abrahae, qui pater est omnium nostrum, sicut scriptum est: Quia *patrem* 17 *multarum gentium posui te*, ante Deum, cui credidit, qui vivificat mortuos, et vocat ea quae non sunt, tamquam ea quae sunt; qui 18 contra spem in spem credidit, ut fieret pater multarum gentium secundum quod dictum est ei: *Sic erit semen tuum*. Et non infirmatus est 19 fide nec consideravit corpus suum emortuum, cum iam fere centum esset annorum, et emortuam vulvam Sarrae. In repromissione etiam 20 Dei non haesitavit diffidentia, sed confortatus est fide dans gloriam Deo, plenissime sciens 21 quia quaecumque promisit potens est et facere. Ideo et reputatum est illi ad iustitiam. 22

12 iis qui non ex circumcissione tantum sunt, sed etiam sectantur

12 ~ quae est in praep. fidei AFHM*RCTTh | 16 gratiam + ut AM | et > FDMRTh c d f g | 17 credidisti FDKBV | ea¹ > AMRCTThKBV | 18 ei > A F^cHMRCTTh d g Pel | tuum + sicut stellae caeli et arena maris HUT^h* f (M^cTW dm) | 19 est F*KV Pel] > rel. | nec F*K*W c dm Ambst (Pel)]* > rel. | iam F Ambst] > rel. | 21 sciens] credens F Aug |

13 Gn 18,18; 22,17s; Hb 11,7.12 | 15 R 3,20; 5,13; 7,8.10.13; G 3,19 | 16 G 3,22.29 | 17 Gn 17,5 | 18 Gn 15,5 | 19 Hb 11,11 | 21 Gn 18,14 | 22 R 4,3

23 Non est autem scriptum tantum propter
 ipsum, quia *reputatum est illi ad iustitiam*,
 24 ¹sed et propter nos, quibus reputabitur cre-
 dentibus in eum, qui suscitavit Iesum Chris-
 25 tum Dominum nostrum a mortuis, qui *tradi-
 tus est propter delicta* nostra et resurrexit
 propter iustificationem nostram.

5,1-8,39 *Iustitiae virtus et efficacia*

5,1-11 *Pax cum Deo et spes salutis*

5 Iustificati ergo ex fide pacem habeamus
 ad Deum per Dominum nostrum Iesum Chris-
 2 tum, per quem et habemus accessum per fi-
 dem in gratiam istam, in qua stamus, et glo-
 3 riamur in spe gloriae filiorum Dei. Non solum
 autem, sed et gloriamur in tribulationibus
 scientes quod tribulatio patientiam operatur,
 4 ¹patientia autem probationem, probatio vero
 5 spem; *spes autem non confundit*, quia ca-
 ritas Dei diffusa est in cordibus nostris per
 6 Spiritum sanctum, qui datus est nobis. Ut quid
 enim Christus, cum adhuc infirmi essemus, se-
 7 cundum tempus pro impiis mortuus est? Vix
 enim pro iusto quis moritur; nam pro bono
 8 forsitan quis audeat mori. Commendat autem
 caritatem suam Deus in nobis, quoniam cum
 adhuc peccatores essemus, secundum tempus
 9 Christus pro nobis mortuus est. Multo igitur

23 ad iustitiam DTKV c Ambst]* > *rel.* | 24 Chris-
 tum TKBV c Ambst Aug] > *rel.* | a] ex FR d fg |
 5,1 ergo] igitur *codd.* | habemus DZ | 2 per fidem]
 fide AMO*C | 5 autem] vero D Tert Hil Aug¹ | 6 ut
 quid] si F* Aug | 8 ~ suam caritatem Deus *codd. pl.* |
 nobis] nos AHT^h | quoniam + si DCT c d* m Cyp
 Hil Ambst Aug | sec. tempus * > *codd.* | 9 igitur >
 F*D d dm fg t Ir Cyp Hil Ambst Aug

24 1 P 1,21 | 25 Is 53,5.12; 1 C 15,17 | 5,1 Is 53,5;
 R 3,24.28; 4,24 | 2 J 14,6; E 2,18; 3,12 | 3 Ja 1,2ss;
 1 P 1,6s | 4 Ja 1,3 | 5 Ps 21,6; A 2,17; Ph 1,10 | 8 J
 3,16; 1 J 4,10

Οὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μόνον ὅτι ἐλογί- 23 15,4
 σθη αὐτῶ, ἄλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς μέλλει λογι- 24 1 P 1,21
 ζεσθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰη-
 σοῦν τὸν Κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, ὃς παρεδόθη 25 Is 53,4s
 διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν 1 C 15,17
 δικαίωσιν ἡμῶν.

Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως εἰρήνην ἔχω- 5 3,24,28; 4,24
 μεν πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ 1s 53,5
 Χριστοῦ, δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκα- 2 E 3,12
 μεν τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ἣ ἑστή-
 καμεν, καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ
 Θεοῦ. οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς 3 Ja 1,2ss
 θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατερ- 1 P 1,5ss
 γάζεται, ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν, ἡ δὲ δοκιμὴ 4
 ἐλπίδα· ἡ δὲ ἐλπίς οὐ καταισχύνει, ὅτι ἡ ἀγάπη 5 Ps 21,6; 24,20
 τοῦ Θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ 1 Hb 6,18a
 πνεύματος ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν. ἔτι γὰρ 6
 Χριστὸς ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν [ἔτι] κατὰ και-
 ρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανεν. μόλις γὰρ ὑπὲρ 7
 δικαίου τις ἀποθνεύεται. ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγα-
 θοῦ τάχα τις καὶ τολμᾷ ἀποθνεῖν· συνίστησιν 8 J 3,16
 δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ Θεὸς ὅτι ἔτι 1 J 4,10
 ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν
 ἀπέθανεν. πολλῶ οὖν μᾶλλον δικαιοθέντες νῦν 9 1,18; 2,5,8

23 αὐτῶ + εἰς δικαιοσύνην D^cE vg¹ syp Ambst Ef |
 25 δικαιοσύνην 33 D^c 88 5 467s 263 206 Cy | 5,1 εχω-
 μεν Mn B^sS^{*}-6 33 1175ss D 1874 1912 1827s 919s 69
 1311s al. 1891 635 823s KL al. lat syp ar bo Ωρ Χρ
 Ambst] εχομ. rel. Ef | 2 τη πιστει > B Ds Or Ef | χα-
 ραν A 642* | δοξης + filiorum d g m vg | 3 καυχωμενοι
 BC (81) 1319ss 255 Tert Ωρ¹ Εφ | 5 υμων S^{*} 81* 1245 |
 6 ετι γαρ Mn S · 81 D^{*} 917 rel. pl. ar Ωρ Ερ Χρ] ει γε B
 sa (1852), ει δε L syp, ει γαρ syi bo Ef, εις τι γαρ
 D^s (lat) | ετι² Mn B-A 104 81s D^s 623 919 1319sss
 vg syh co Ωρ¹] > rel. | καιρον + τουτον syp sa Ef | 7 και
 > 69 vg syp¹ ar co Ambst | 8 συνιστησ.] manifestavit syp
 ar Ef | ~ ο θς εις ημ. Mn Ds 1827 1611 L lat sy (ar)
 Ir Ambst Χρ | ο θς > B | οτι + ει Ds syp Cyp | 9 ουν
 > Mn D^s vi ar bo Ir Ef |

- 8,7 10 ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ
 2 C 5,18a τῆς ὀργῆς. εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ
 Θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῶ
 μᾶλλον καταλλαγέμεθα ἐν τῇ ζωῇ
 11 αὐτοῦ. οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν
 τῷ Θεῷ διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρισ-
 τοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν.
 Gn 2,17; 3,19 12 Διὰ τοῦτο ὡσπερ δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρ-
 Sap 2,24 6,23 τία εἰς τὸν κόσμον εἰσηλθεν, καὶ διὰ τῆς ἁμαρ-
 τίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώ-
 πους ὁ θάνατος διήλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον.
 4,15 13 ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ, ἁμαρτία
 1 C 15,21a 14 δὲ οὐκ ἐλλογεῖται μὴ ὄντος νόμου. ἀλλὰ ἐβα-
 45.55 σίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδάμ μέχρι Μωϋσέως
 καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώ-
 ματι τῆς παραβάσεως Ἀδάμ, ὃς ἐστὶν τύπος τοῦ
 15 μέλλοντος. Ἄλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, οὕτως
 καὶ τὸ χάρισμα. εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώ-
 ματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῶ μᾶλλον ἡ χά-
 ρις τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ
 1 Γ 2,5 ἐνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς πολ-
 16 λούς ἐπερίσσευσεν. καὶ οὐχ ὡς δι' ἐνὸς ἁμαρτή-
 σαντος τὸ δώρημα· τὸ μὲν γὰρ κρίμα ἐξ ἐνὸς
 εἰς κατάκριμα, τὸ δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν παρα-
 17 πτωμάτων εἰς δικαίωμα. εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς
 παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσεν διὰ τοῦ

10 πολλῶ + οὖν 1827 syr(i) | 11 δε + τουτο Ds (syr ar) |
 καυχώμεθα 2143 69s 1319ss 255s 242 35 1518 257 378
 L, -χώμεν G | Κυ > B 1739 1912 Ef | 12 ο θανατ.² >
 Ds 1611s syh⁺ Cl | ἥμαρτον + οὕτως κ. δι' ἐνός ἀνθρ.
 ἡ ζωὴ ἦλθεν (εἰς πάντας) sa | 13 ἐνελογεῖτο S*, ἐλλο-
 γαται S^m, -γατο A, -γεῖτο 330 255 vg¹ syrih co Ambst
 Ef | 14 μὴ > 424^o 385 d* Ωρ Ambst Aug (Tert Cyp
 Vict) | 15 καὶ¹ > B syr co | πολλῶ + οὖν A 1311 syr |
 16 ἁμαρτηματος Ds 436 vg¹ syr Aug | γὰρ > G¹
 1610 syh⁺ | 17 τῷ τοῦ] ἐν 1908 vg¹ Ωρ | ἐν ἐνι
 A G (D¹) |

magis nunc iustificati in sanguine ipsius salvi
erimus ab ira per ipsum. Si enim, cum inimici 10
essemus, reconciliati sumus Deo per mortem
Filii eius, multo magis reconciliati salvi eri-
mus in vita ipsius. Non solum autem, sed et 11
gloriamur in Deo per Dominum nostrum Iesum
Christum, per quem nunc reconciliationem ac-
cepimus.

5,12-21 *Peccati primitivi deletio*

Propterea sicut per unum hominem pecca- 12
tum in hunc mundum intravit, et per peccatum
mors, et ita in omnes homines mors pertransiit,
in quo omnes peccaverunt. Usque ad legem 13
enim peccatum erat in mundo, peccatum autem
non imputabatur, cum lex non esset. Sed reg- 14
navit mors ab Adam usque ad Moysen etiam
in eos, qui non peccaverunt in similitudinem
praevaricationis Adae, qui est forma futuri.
Sed non sicut delictum, ita et donum; si enim 15
unius delicto multi mortui sunt, multo magis
gratia Dei et donum in gratia unius hominis
Iesu Christi in plures abundavit. Et non sicut 16
per unum peccatum, ita et donum; nam iudi-
cium quidem ex uno in condemnationem, gra-
tia autem ex multis delictis in iustificationem.
Si enim unius delicto mors regnavit per unum, 17

9 ~ iustificati nunc *codd.* | 12 ~ in hunc mundum
peccatum *codd.* | mors² > F dfg Amb Pac Aug |
13 imputatur HOUZ^cKBV e Pel | esset F*DLM c dm
Ambst Aug] est *rel.* | 15 gratia²] gratiam AHCTThK
c | 16 peccatum] *peccantem AHM^c-UCTTh c Aug¹
Pel | quidem F*DL Ambst Aug] > *rel.* | 17 enim †
in AHM^cRCT c dni

10 2 C 5,18ss; C 1,20ss | 12 Gn 2,17; 3,6; R 5,15ss;
6,23; 1 C 15,21s | 13 R 4,15 | 14 Gn 2,17; Os 6,7;
R 3,20; 1 C 15,45.55 | 15 R 5,12.16s; | 17 R 5,12;
Ap 20,4

multo magis abundantiam gratiae et donationis et iustitiae accipientes in vita regnabunt per unum Iesum Christum.

- 18 Igitur sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem, sic et per unius iustitiam in omnes homines in iustificationem
19 vitae. Sicut enim per inoboedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi, ita et per unius oboedientiam, iusti constituentur multi.
20 Lex autem subintravit ut abundaret delictum. Ubi autem abundavit delictum, superabundavit
21 gratia; ut sicut regnavit peccatum in mortem, ita et gratia regnet per iustitiam in vitam aeternam per Iesum Christum Dominum nostrum.

6,1-23 *Liberatio a servitute peccati*

- 6 Quid ergo dicemus? permanebimus in peccato ut gratia abundet? ¹Absit. Qui enim mortui sumus peccato, quomodo adhuc vivemus
2 in illo? An ignoratis quia quicumque baptizati sumus in Christo Iesu, in morte ipsius baptizati sumus? Consepulti enim sumus cum illo
3 per baptismum in mortem, ut quomodo Christus surrexit a mortuis per gloriam Patris, ita
4 et nos in novitate vitae ambulemus. Si enim com-

17 et² * > d f g Or | vitam ADHLRTh Ir | regnabimus FDL | 18 sic] ita UCT f (H) | 19 constituuntur FHRTh fg p Aug | 20 delictum²] peccatum F*DL d f g Ir Ambst Hier-Aug | 21 morte AF*MRCT Tert Aug | Christum > F* | 6,1 dicimus FL*MRTh* Tert | 3 ignoratis + fratres F*DL*M m t | *mortem F°D m Tert Amb Sed | 4 quomodo] quemadmodum F*L r Ir Tert Ambst Aug | ~ surrexit Christ. *codd.*

18 J 12,32; 1 C 15,21s | 19 Is 53,11; Hb 5,8 | 20 R 4,15; 6,1; 7,8 | 21 R 5,12; 6,23 | 6,1 R 3,5-8; 6,15 | 2 R 7,4ss; C 3,3; 1 P 2,24 | 3 G 3,27; 2 T 2,12 | 4 R 7,6; 2 C 5,17; G 6,15; E 4,23s; C 2,12 | 5 Ph 3,10s

ένος πολλῶ μᾶλλον οἱ τὴν περισσεῖαν τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες ἐν ζωῇ βασιλεύσουσιν διὰ τοῦ ἑνός Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἄρα οὖν ὡς δι' ἑνός παραπτώματος εἰς 18 | C 15,22
πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα, οὕτως καὶ δι'
ἑνός δικαιώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς δι-
καίωσιν ζωῆς. ὥσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς 19
τοῦ ἑνός ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν
οἱ πολλοί, οὕτως καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἑνός Ia 53,11
δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί. Νόμος δὲ 20 4,15; 7,8
παρεισηλθεν, ἵνα πλεονάσῃ τὸ παράπτωμα· οὐ
δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ
χάρις, ἵνα ὥσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ 21 6,23
θανάτῳ, οὕτως καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δι-
καιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον διὰ Ἰησοῦ Χρισ-
τοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

Τί οὖν ἐροῦμεν; ἐπιμένωμεν τῇ ἁμαρτίᾳ, 6 3,5-8
ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ; ἴμῃ γένοιτο. οἵτινες 2 1 P 4,1
ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν
αὐτῇ; ἢ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς 3 G 3,27
Χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπ-
τίσθημεν; συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπ- 4 1 P 3,21
τίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη C 2,12
Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς,
οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσω-

την δωρεαν 6s 104 88 876 Or | τ. δωρεας > B sa Ωρ¹
Iγ Xρ Ef | βασιλευουσ. 6 33s 467 919 1 330 38 635 440
823 1245 913 Xρ | 18 ενος¹ + ανθρωπου S* 1836 181 |
19 κατεστησαν P⁴⁶ | ενος² + ανθρωπου D*s r Iρ Cy
Aug | 6,1 επιμενωμεν BCs P-326 81s Ds 915s 623 69sss
al. 429s 440s 2138s 378 876] -νουμεν 181 467 226ss 242
35 1611s 257 506s 385 sy ar Genn, -νομεν S 1175 al.,
-μεινομεν 1739s 33 88 1873ss 1319ss al. L | 2 οιτινες +
γαρ G lat sy Ambst | ζησομεν BSAs P 1175 D rel. pl.
K] -ωμεν P⁴⁶ C Gs al. L | 3 αγνοειτε + αδελφοι 623 1311
1611s r syh | Iv > B 104s 1827 241 255 206 Xρ | 4 ουν]
γαρ d r vg Ωρ¹, > syr ar | δοξης] δυναμεως Ambst |

- Ph 3,10^a 5 μεν. εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι
τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως
- G 5,24 6 ἐσόμεθα· τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡ-
μῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ
τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν
- 1 P 4,1 7 ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ· ὁ γὰρ ἀποθανῶν δεδικαίωται
8 ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν Χρισ-
9 τῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν αὐτῷ, ¹εἰδό-
τες ὅτι Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι ἀπο-
Hb 9,26^{ss} 10 θνήσκει, θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει. ὁ γὰρ
G 2,19
1 P 3,18 ἀπέθανεν, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὁ δὲ
2 C 5,15 11 ζῆ, ζῆ τῷ Θεῷ. οὕτως καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυ-
1 P 2,24 τοὺς εἶναι νεκροὺς μὲν τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ
Gn 4,7 12 τῷ Θεῷ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Μὴ οὖν βασιλευέ-
Sir 18,30 τω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι εἰς
12,1 13 τὸ ὑπακούειν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ, μηδὲ παρ-
E 2,5; 5,14 ιστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὄπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρ-
1 J 3,6 14 τία, ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ Θεῷ ὥσει ἐκ
νεκρῶν ζῶντας καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὄπλα δικαιο-
5,17.21 15 σύνης τῷ Θεῷ· ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύ-
16 σει· οὐ γὰρ ἐστε ὑπὸ νόμον ἀλλὰ ὑπὸ χάριν.
Τί οὖν; ἁμαρτήσωμεν, ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ νό-
16 μον ἀλλὰ ὑπὸ χάριν; μὴ γένοιτο. ¹οὐκ οἶδατε ὅτι
J 8,34
2 P 2,19 ᾧ παριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν,
δοῦλοί ἐστε ᾧ ὑπακούετε, ἦτοι ἁμαρτίας εἰς θά-
17 νατον ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην; χάρις δὲ τῷ
Θεῷ ὅτι ἦτε δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε

5 ἀλλα] αμα G lat Ambst, ουτως syp Ef | 8 δε] γαρ P⁴⁶
G | αντω]-τω Xw D*s vg¹ syp Ef | 9 εγερθ.] αναστας
Mn lat | κυριευσει 81 623 1319 lat sy bo /r Eus Ef
* Ambst | 11 ειναι > P⁴⁶ A 33 Ds 255 r ar Tert | Iv P⁴⁶
BAs* 1852 Ds (r) vg syh sa Ωρ Tert Bas Cy] + τω Kω
ημων rel. | 12 υπακουειν + αυτη εν 33ss 1175 917* 5*
920-547 al. rel. pl. syh | τ. επιθυμ. αυτου] αυτη P⁴⁶ Ds
Iq Tert Vict, αντω 38 323s | 13 ζωντες P⁴⁶ D*s | 14 ου¹]
ουκετι Mn S* 1827 K Thdt Ef Ambst | 16 inc. η ουκ D*s
bo | εις θανατ. > 1739* D r vg¹ syp ar¹ sa Ef Ambst |

plantati facti sumus similitudini mortis eius, simul et resurrectionis erimus. Hoc scientes quia 6
 vetus homo noster simul crucifixus est, ut destruat-
 tur corpus peccati, et ultra non serviamus peccato.
 Qui enim mortuus est iustificatus est a peccato. 7
 Si autem mortui sumus cum Christo, credimus 8
 quia simul etiam vivemus cum Christo, scientes 9
 quod Christus resurgens ex mortuis iam non moritur,
 mors illi ultra non dominabitur. Quod enim 10
 mortuus est peccato, mortuus est semel; quod
 autem vivit, vivit Deo. Ita et vos existimate, 11
 vos mortuos quidem esse peccato, viventes autem
 Deo in Christo Iesu Domino nostro.

Non ergo regnet peccatum in vestro mortali 12
 corpore, ut oboediatis concupiscentiis eius. Sed 13
 neque exhibeatis membra vestra arma iniquitatis
 peccato; sed exhibete vos Deo tamquam ex
 mortuis viventes, et membra vestra arma iustitiae
 Deo. Peccatum enim vobis non dominabitur, non enim sub lege estis, sed sub gratia. 14

Quid ergo? peccabimus, quoniam non sumus 15
 sub lege, sed sub gratia? Absit. ¹Nescitis 16
 quoniam cui exhibetis vos servos ad oboediendum,
 servi estis eius, cui oboeditis, sive peccati ad mortem
 sive oboeditionis ad iustitiam? Gratias autem Deo quod fuistis servi peccati, 17

6 et] *ut *codd.* | 8 autem] enim DCT g¹ | Christo²] illo DT cr Tert Amb Ambst Aug, ipso F, eo m Hier | 9 surgens AF*HLMKB dr Pel | ex] a AFD LTh d fgr | 11 Domino nostro > *codd. pl.* | 12 ad oboediendum desideriis eius FL Or Hier Aug | 14 enim¹ + in FDCTTh gr Aug Pel | 15 peccavimus *codd. pl.* | 16 *inc.* an nescitis FDHL | oboedistis *codd. pl.* cfgrt Or Amb Ambst | ad mort. > A dr Ambst Pel

6 G 5,24; E 4,22; C 3,9 | 7 1 P 4,1.4 | 8 2 T 2,11 | 9 Ap 1,18 | 10 G 2,19; Hb 9,26ss | 11 2 C 5,15 | 12 Gn 4,7; Ps 18,13 | 13 R 12,1; 1 P 2,24 | 14 J 1,17; R 5,21 | 15 R 6,1 | 16 J 8,34; 1 P 1,14; 2 P 2,19s

oboedistis autem ex corde in eam formam doc-
 18 trinae, in quam traditi estis. Liberati autem a
 19 peccato servi facti estis iustitiae. Humanum
 dico propter infirmitatem carnis vestrae: sicut
 enim exhibuistis membra vestra servire immun-
 ditiae et iniquitati ad iniquitatem, ita nunc
 exhibete membra vestra servire iustitiae in
 20 sanctificationem. Cum enim servi essetis pec-
 21 cati, liberi fuistis iustitiae. Quem ergo fructum
 habuistis tunc in illis, in quibus nunc erubes-
 22 citis? Nam finis illorum mors est. ¹Nunc vero
 liberati a peccato, servi autem facti Deo, ha-
 betis fructum vestrum in sanctificationem, finem
 23 vero vitam aeternam. Stipendia enim peccati
 mors. Gratia autem Dei vita aeterna in Christo
 Iesu Domino nostro.

7,1-25 *Liberatio a servitute legis*

7 An ignoratis fratres, scientibus enim legem
 loquor, quia lex in homine dominatur quanto
 2 tempore vivit? Nam quae sub viro est mulier,
 vivente viro, alligata est legi; si autem mor-
 3 tuus fuerit vir eius, soluta est a lege viri. Igi-
 tur, vivente viro, vocabitur adultera, si fuerit
 cum alio viro; si autem mortuus fuerit vir
 eius, liberata est a lege viri, ut non sit adul-
 4 tera, si fuerit cum alio viro. Itaque fratres mei
 et vos mortificati estis legi per corpus Christi,

20 fuistis] eratis DCUT d Tert Aug Pel | 21 in
 illis Ambst Hier (FDL g Tert Prisc Aug)] > *codd.* |
 23 mors + est D Ambst Aug Pel | 7,1 ~ dominatur
 in homine FL d fg (D Ambst Hil Hier Aug) | 2 *vi-
 venti M d Tert | eius > HMCTTh* d fg Hil Amb
 Hier | 3 viri > HCTTh d fg Tert Hil Hier Aug

18 J 8,32.36; 1 P 2,24 | 19 R 6,13; 7,5; 8,3s | 20 R 7,5;
 1 P 1,14 | 21 Jr 12,13; 2 C 4,2; E 5,12; Ph 3,19 | 22 R 7,4;
 6,18; 1 P 1,9 | 23 R 2,7; 5,12.21 | 7,2 1 C 7,39 | 4 R 7,6;
 8,2; G 2,19; C 2,14

δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον διδα-
 χῆς, ἐλευθερωθέντες δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας ἐδου- 18 J 8,34ss
 λώθητε τῇ δικαιοσύνῃ. ἀνθρώπινον λέγω διὰ 19
 τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν. ὡσπερ γὰρ
 παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρ-
 σία καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνομίαν, οὕτως νῦν
 παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ δικαιο-
 σύνη εἰς ἁγιασμόν. ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς 20
 ἁμαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. τίνα 21 Ex 16,61ss
 οὖν καρπὸν εἶχετε τότε, ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσ-
 θε; τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων θάνατος. Ἰνυὶ δὲ ἐλευ- 22 I P 1,9
 θερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας δουλωθέντες δὲ τῷ
 Θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν, τὸ
 δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον. τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς 23 5,12.21
 ἁμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ χάρισμα τοῦ Θεοῦ ζωὴ
 αἰώνιος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

Ἡ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί, γινώσκουσιν γὰρ νό- 7
 μον λαλῶ, ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου
 ἐφ' ὅσον χρόνον ζῆ; ἢ γὰρ ὑπανδρος γυνὴ τῷ 2 I C 7,39
 ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ
 ἀνὴρ, κατήργηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. ἄρα 3
 οὖν ζῶντος τοῦ ἀνδρός μοιχαλὶς χρηματίσει, ἐὰν
 γένηται ἀνδρὶ ἐτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ,
 ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν
 μοιχαλίδα γενομένην ἀνδρὶ ἐτέρῳ. ὥστε, ἀδελφοί 4 8,2; G 2,19
 μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ
 σώματος τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἐτέρῳ,
 C 2,14

17 εκ + καθαρὰς A 321 | 18 δε] ουν S*C 81 38 218
 ar Ef | 19 δουλα¹⁻²] δουλευειν Mn G vg Ambst Aug,
 in servitutum syp (Ef) | εἰς τ. ανομ. > B 1912 syp
 Tert Ef | ουτως + και K syp ar co Tert | δουλα] οπλα
 A | τη δικαιοσ. εἰς αγ.] τω θω εν δικ. Mn | 21 το+ *
 μεν BS^c 33 D¹G¹ 1898 1838 296 1611s syh Cl Thdt |
 7,3 χρημ. + η γυνη A Ωρ¹ Χρ¹ | ανηρ + αυτης Ds
 lat syp Ambst | νομου + τ. ανδρος 33 5 vg Ambst Ef |
 4 υμας + ανδρι 1 242 440s 1518 |

- τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα καρποφορήσωμεν
 6,21; 7,7-25 5 τῷ Θεῷ. ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκί, τὰ πα-
 θήματα τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηρ-
 γεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορη-
 8,1ss; 6,2.4 6 σαι τῷ θανάτῳ. νυνὶ δὲ κατηγορήθημεν ἀπὸ
 τοῦ νόμου, ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε
 2 C 3.6 δουλεύειν ἡμᾶς ἐν καινότητι πνεύματος καὶ οὐ
 παλαιότητι γραμματος.
 3,20; 13,9 7 Τί οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἁμαρτία; μὴ
 Ex 20,14.17 20,14.17 7 γένοιτο. ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνωμεν εἰ μὴ
 Dt 5,18.21 διὰ νόμου· τὴν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ἤδειν, εἰ
 7,11; 4,15; 5,20 8 μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν· οὐκ ἐπιθυμήσεις. ἀφορμὴν
 δὲ λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς κατειρ-
 γάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν· χωρὶς γὰρ νό-
 1 C 15,56 9 μου ἁμαρτία νεκρά. ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμου
 ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς ἡ ἁμαρτία ἀνέ-
 Ja 1,15 10 ζησεν, ἡ ἐγὼ δὲ ἀπέθανον, καὶ εὐρέθη μοι ἡ ἐν-
 Lv 18,5 11 τολή ἡ εἰς ζωὴν, αὕτη εἰς θάνατον. ἡ γὰρ
 Hb 3,13 3,13 11 ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξη-
 Gn 3,13 12 πάτησέν με καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν. ὥστε
 1 T 1,8 12 ὁ μὲν νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ ἁγία καὶ δι-
 13 καία καὶ ἀγαθή. Τὸ οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ ἐγένετο
 θάνατος; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία, ἵνα φα-
 5,20 νῆ ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη
 θάνατον, ἵνα γένηται καθ' ὑπερβολὴν ἁμαρτω-
 λὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς.
 Ps 50,7 14 Οἶδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν.
 7,18; J 3,6 14 ἐγὼ δὲ σάρκινός εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν

6 αποθανοντ.] τ. θανατου Ds vg^l Ambst Aug Pel |
 ημας > B G | 7 ερουμεν + οτι Mn 33 1175 917 1836s
 88 1912 927s 794 823 sy^l | εγνωμεν] γινωσκω Mn | 8 νε-
 κρα + ην G lat sy^r ar bo Ef, ~ K | 9 εζην B | 13 εγε-
 νετο] γεγονεν 6 33 Ψ-1175 917* 623* 920-794 255 rel.
 pl., > G | ~ η αμαρτια αμαρτωλος Ds 999 ar (co) Ef
 14 γαρ] δε A D 241 L sy^h Ωρ^l Bas Thdt Aug^l | σαρ-
 κικος Pss 1852 917* 5* 920 pl. 206* 1872-385 K^r |

ut sitis alterius, qui ex mortuis resurrexit, ut
fructificemus Deo. Cum enim essemus in carne, 5
passiones peccatorum, quae per legem erant,
operabantur in membris nostris, ut fructifica-
rent morti; nunc autem soluti sumus a lege 6
mortis, in qua detinebamur, ita ut serviamus in
novitate spiritus et non in vetustate litterae.

Quid ergo dicemus? lex peccatum est? 7
Absit. Sed peccatum non cognovi nisi per
legem; nam concupiscentiam nesciebam, nisi
lex diceret: *Non concupisces*. Occasione autem 8
accepta, peccatum per mandatum operatum est
in me omnem concupiscentiam. Sine lege enim
peccatum mortuum erat. Ego autem vivebam 9
sine lege aliquando. Sed cum venisset manda-
tum, peccatum revixit. Ego autem mortuus 10
sum, et inventum est mihi mandatum, quod
erat ad vitam, hoc esse ad mortem. Nam pec- 11
catum, occasione accepta per mandatum, se-
duxit me et per illud occidit. Itaque lex qui- 12
dem sancta, et mandatum sanctum et iustum
et bonum. Quod ergo bonum est, mihi factum 13
est mors? Absit. Sed peccatum, ut appareat
peccatum, per bonum operatum est mihi mor-
tem, ut fiat supra modum peccans peccatum
per mandatum.

Scimus enim quia lex spiritalis est, ego 14
autem carnalis sum venundatus sub peccato.

6 mortis] mortui ei

4 fructificemus FDLR d fg Ambst Orig Hier] -ca-
remus *rel.* | 6 lege morientes in quo A*M Pel | 7 di-
cimus AHL*KBVTh*. Aug | 9 venisset] venit F*
d* Ir Hier Sed | 13 ~ mihi operatum est *codd. pl.* |
~ peccatum peccans FDLCT d f Ambst Aug

5 R 7,7-25 | 6 R 6,2,4 | 7 Ex 20,17; Dt 5,21; R 3,20;
13,9 | 8 R 4,15; 7,11 | 9 1 C 15,56 | 12 1 T 1,8; Ps 18,8s;
118,137 | 13 R 5,20; 1 C 15,56 | 14 J 3,6; R 7,18; 8,7

15 ¹Quod enim operor non intellego; non enim
 quod volo bonum hoc ago, sed quod odi
 16 malum illud facio. Si autem quod nolo illud
 17 facio, consentio legi quoniam bona est. Nunc
 autem iam non ego operor illud, sed quod ha-
 18 bitat in me peccatum. Scio enim quia non ha-
 bitat in me, hoc est in carne mea, bonum. Nam
 velle adiacet mihi, perficere autem bonum
 19 non invenio. Non enim quod volo bonum
 20 hoc facio, sed quod nolo malum hoc ago. Si
 autem quod nolo, illud facio, iam non ego
 operor illud, sed quod habitat in me pecca-
 21 tum. Invenio igitur legem volenti mihi facere
 22 bonum, quoniam mihi malum adiacet; conde-
 lector enim legi Dei secundum interiore[m] ho-
 23 minem, video autem aliam legem in membris
 meis repugnantem legi mentis meae, et capti-
 vantem me in lege peccati, quae est in membris
 24 meis. Infelix ego homo, quis me liberabit de
 25 corpore mortis huius? Gratia Dei per Iesum
 Christum Dominum nostrum. Igitur ego ipse
 mente servio legi Dei, carne autem legi peccati.

15 non intellego] nescio FL* d* Hier
 bonum, malum FLUKBV] > *rel.*
 16 nolo] odi FDL Ambst Aug Pel
 est > AFHMOUCTh d Aug Pel
 18ss > F*
 18.20 inhabitat AM(BV c Ambst Pel)
 20 iam OW fg Amb Ambst Hier Aug] > *rel.*
 21 quoniam] quia FL Ambst Hier
 inest malum F*L* (Ambst)
 24 infelix] miser Ir Or Amb Ambst Hil Var
 Hier¹ Aug¹

16 R 7,12 | 17 R 7,20
 18 Gn 8,21; Jr 17,9
 20 R 7,17 | 22 E 3,16
 23 G 5,17; Ja 4,1; 1 P 2,11
 24 R 6,6; 8,10
 25 1 C 15,57

ἁμαρτίαν. Ἰδὲ γὰρ κατεργάζομαι οὐ γινώσκω· οὐ 15
 γὰρ ὁ θέλω τοῦτο πράσσω, ἀλλ' ὁ μισῶ τοῦτο
 ποιῶ. εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω τοῦτο ποιῶ, σύμφημι τῷ 16 7,12
 νόμῳ ὅτι καλός. νυνὶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζο- 17
 μαι αὐτὸ ἀλλὰ ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. οἶδα 18
 γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί, τοῦτ' ἔστιν ἐν τῇ Gn 6,5; 8,21
 σαρκί μου, ἀγαθόν· τὸ γὰρ θέλειν παράκειται Jr 17,9
 μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν οὐ. οὐ γὰρ 19
 ὁ θέλω ποιῶ ἀγαθόν, ἀλλὰ ὁ οὐ θέλω κακὸν
 τοῦτο πράσσω. εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω ἐγὼ τοῦτο 20
 ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ ἀλλὰ ἡ
 οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. εὐρίσκω ἄρα τὸν νό- 21
 μον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ
 κακὸν παράκειται. συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ 22 E 3,16
 Θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον, βλέπω δὲ ἕτερον 23 G 5,17
 νόμον ἐν τοῖς μέλεσίν μου ἀντιστρατευόμενον Ja 4,1
 τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου καὶ αἰχμαλωτίζοντά με I P 2,11
 ἐν τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέ-
 λεσίν μου. Ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με 24
 ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; 6,6; 8,10
 χάρις τῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου 25 I C 15,57
 ἡμῶν. ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοῖ δουλεύω
 νόμῳ Θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἁμαρτίας.

15 ~ ποιω, πρασσω 1852 321s 1319sss 436s 635 221
 876s ar | 17 ενοικουσα BS Meth Ambst | 18 μου+το G
 38 242 Did | καλον] αγαθον G 635 | ου B-1908 104 81s
 436 ar co Meth Cy Aug] ουχ ευρισκω rel. pl., ου γινωσ-
 κω 1319sss 255 2298 | 19 θελω¹ + τουτο C 6 1149
 1518s 257 vg syh co | ου θελω] μισω F 1831 Or Thdt |
 20 εγω¹ > BC 1852 Ds 1838 1319ss 436s 440s vg ar
 Meth Xp Cy Ambst Ef | 21 οτι- παρακειται > G | 22 θυ]
 νοος B | 23 εν² > CAs 104s 81 623 226ss 1319-38 206
 296 323 823s 1611s 257 pl. al. Meth Xp Cy | 25 χαρις
 B sa Ωρ¹ Meth Ep Hier¹] + δε S^cC^o 33 Ψs 81s 88 467
 1319sss 436s bo Did¹ Cy Ef, η χαρις του θυ D lat, τ.
 Κυ G, Ιυ Xu Ir Ef, ευχαριστω τω θυ rel. | ουν] γαρ
 Mn | μεν > S* G 467 d vg | νοι+μου 1739 1908 syp
 ar co Ef | σαρκι+μου syp co Ef |

- 8,31-39
2 C 5,17
3,27; 7,23^a
- Ph 2,7
A 13,38;
15,10
Hb 7,18^a
- Mt 5,17
G 5,16.25
- G 5,17
- 6,21; G 6,8
- Mt 12,34
J 8,43
Ja 4,4
- 1 C 3,16; 12,3
- G 2,20
Ph 1,21
1 P 4,6
- 1 C 6,14
- 8 Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν Χριστῷ
 2 Ἰησοῦ. ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν
 Χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευθέρωσέν σε ἀπὸ τοῦ νόμου
 3 τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. τὸ γὰρ ἀδύνα-
 τον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκός,
 ὁ Θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώμα-
 τι σαρκὸς ἁμαρτίας καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέκρι-
 4 νεν τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί, ἵνα τὸ δικαίω-
 μα τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κα-
 τὰ σάρκα περιπατοῦσιν ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα.
 5 Οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς
 φρονοῦσιν, οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύμα-
 6 τος. τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς θάνατος, τὸ
 δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος ζωὴ καὶ εἰρήνη.
 7 διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἔχθρα εἰς Θεόν·
 τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται, οὐδὲ
 8 γὰρ δύναται. οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες Θεῷ ἀρέ-
 9 σαι οὐ δύνανται. Ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκὶ
 ἀλλὰ ἐν πνεύματι, εἶπερ πνεῦμα Θεοῦ οἰκεῖ ἐν
 ὑμῖν. εἰ δέ τις πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος
 10 οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. εἰ δὲ Χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ
 μὲν σῶμα νεκρὸν διὰ ἁμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα
 11 ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ
 ἐγείραντος τὸν Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν,
 ὁ ἐγείρας ἐκ νεκρῶν Χριστὸν [Ἰησοῦν] ζωο-

1 νυν > D 1908^m syr ar Cy | τοις > 1739 424^o g | Iv
 BS*C 1739 Ds ar co Ath Cy] + μη κατα σαρκα πε-
 ριπατουσιν AΨ 81 1319ss vg syr Ef Bas Xp] + αλλα
 κατα πνα rel. | 2 εν Xω Iv > K Tert Ef Xp | σε BS
 1739 104 G syr Tert¹ Xp¹ Ambst Aug Pel Ef] με
 rel. pl., ημας Mn Ψ syi bo Meth | 3 αμαρτιας 1~2 1912
 1836 Hipp Ef | 6 ειρηνη + δια Iv Xu τ. Ky ημων 33 |
 9 υμεις] νυν Mn | Xu] θυ 326 330s 255 206^o 440s 823 |
 10 ζωη] ζη G syr ar | 11 τον BSAs 919 440 1611s] > rel. |
 εκ νεκρ.¹ > 1739 424^o Tert Meth | εκ νεκρ. Xv S*CA
 81s 623s 2298 Cy] ~ Xv εκ νεκρ. rel. | Iv³ S*As D* 467
 263 2298 bo Hipp (~ C 104 623s vg sy ar)] > Mn rel. |

8,1-39 *Filiatio divina, certa spes gloriae*

Nihil ergo nunc damnationis est iis, qui 8
sunt in Christo Iesu, qui non secundum car-
nem ambulant. Lex enim spiritus vitae in 2
Christo Iesu liberavit me a lege peccati et
mortis. Nam quod impossibile erat legi, in quo 3
infirmabatur per carnem, Deus Filium suum mit-
tens in similitudinem carnis peccati et de pec-
cato damnavit peccatum in carne, ut iustificatio 4
legis impleretur in nobis, qui non secundum
carnem ambulamus sed secundum spiritum.

Qui enim secundum carnem sunt, quae car- 5
nis sunt sapiunt, qui vero secundum spiritum
sunt, quae sunt spiritus sentiunt. Nam pru- 6
dentia carnis mors est, prudentia autem spi-
ritus vita et pax. Quoniam sapientia carnis 7
inimica est Deo; legi enim Dei non est sub-
iecta, nec enim potest. Qui autem in carne 8
sunt, Deo placere non possunt. Vos autem in 9
carne non estis, sed in spiritu, si tamen Spi-
ritus Dei habitat in vobis. Siquis autem Spi-
ritum Christi non habet, hic non est eius. Si 10
autem Christus in vobis est, corpus quidem
mortuum est propter peccatum, spiritus vero
vivit propter iustificationem. Quod si Spiritus 11
eius, qui suscitavit Iesum a mortuis, habitat
in vobis, qui suscitavit Iesum Christum a mor-

1 iis] his *codd.* | 2 me] te D fg m Tert Ambst Aug
Pel | 3 legis AFHMRCT e Tert Ambst Hier Aug
Pel | propter peccatum ACT | 5 sunt^{3*} > *codd.* | sen-
tiunt] sapiunt AD* | 7 inimica] -citia A Hier|enim¹]
autem AMUCT | subicitur AHMRCT Hier| 9 ~ non
estis in carne FH dfg Ir Tert Hil Amb| 10 vivit] vita
AF*HMOUCTh dm

1 2 C 5,17 | 2 1 C 15,45; Ja 1,25; J 8,32 | 3 A 13,38;
2 C 5,21; Ph 2,7; Hb 7,18; 10,1s; G 3,13 | 4 R 3,31;
Mt 5,17; G 5,16.25 | 5 G 6,8; 5,19ss | 6 G 5,22-25 |
7 Ja 4,4 | 9 1 C 3,16; G 5,24 | 10 G 2,20 | 11 J 5,21;
1 C 6,14; 2 C 4,14

tuis, vivificabit et mortalia corpora vestra propter inhabitantem Spiritum eius in vobis.

12 Ergo, fratres, debitores sumus non carni, ut
13 secundum carnem vivamus. Si enim secundum
carnem vixeritis, moriemini; si autem spiritu
14 facta carnis mortificaveritis, vivetis. Quicumque
15 enim Spiritu Dei aguntur, ii sunt filii Dei. Non
enim accepistis spiritum servitutis iterum in
timore, sed accepistis spiritum adoptionis fi-
16 liorum, in quo clamamus: Abba Pater. Ipse
enim Spiritus testimonium reddit spiritui nostro
17 quod sumus filii Dei. Si autem filii, et here-
des; heredes quidem Dei, coheredes autem
Christi; si tamen compatimur, ut et conglo-
18 rificemur. Existimo enim quod non sunt con-
dignae passiones huius temporis ad futuram
gloriam, quae revelabitur in nobis.

19 Nam exspectatio creaturae revelationem fi-
20 liorum Dei exspectat. Vanitati enim creatura
subiecta est non volens, sed propter eum, qui
21 subiecit eam in spe; quia et ipsa creatura li-
berabitur a servitute corruptionis in libertatem
22 gloriae filiorum Dei. Scimus enim quod omnis
creatura ingemiscit et parturit usque adhuc.
23 Non solum autem illa, sed et nos ipsi primi-

11 vivificavit AF*HMURTh d f | propter] per f Var
Aug¹ | 13 mortificatis ADHL*MTh Ir Cyp, -cetis
FCT d g (R) | 14 ~ filii sunt Dei ALssThK-R c f Hil
Pel, fil. Dei sunt FDH d m Hier | 16 enim M c dm
Or] > *rel.* | reddet FLssRCT g | 17 conglor.] simul
glorificemur F*D d dm Lcf Amb Ambst | 20 eam
DKV c Hil Aug (Ambst)] > *rel.* | spem AFDHCT
KBV d dm Pel | 21 in>A*C | congemescit DCT(F)
Amb Aug Pel

12 R 6,18; E 4,24 | 13 Mt 18,8; 1 C 9,27; G 5,24;
C 3,5 | 14 G 4,6 | 15 2 T 1,7; G 4,5; 2 C 1,22 | 16 G 4,7 |
17 Ap 21,7; 1 P 4,13; 5,1 | 18 2 C 4,17; 1 P 1,5ss |
19 L 21,28; Ph 3,20; C 3,4 | 20 Gn 5,29; Eccl 1,2 |
21 2 P 3,13 | 22 Jr 12,4.11 | 23 R 5,3; Is 25,9

ποιήσει καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν διὰ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος ἐν ὑμῖν.

Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται ἐσμέν, οὐ τῇ 12 6,7,18
σαρκὶ τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν. εἰ γὰρ κατὰ σάρ- 13 G 6,8
κα ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν· εἰ δὲ πνεύματι E 4,22a
τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε.
ὅσοι γὰρ πνεύματι Θεοῦ ἄγονται, οὗτοι υἱοὶ 14
εἰσιν Θεοῦ. οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας 15 2 T 1,7
πάλιν εἰς φόβον, ἀλλὰ ἐλάβετε πνεῦμα υἱοθε- G 4,5a
σίας, ἐν ᾧ κράζομεν· Ἄββᾶ ὁ πατήρ. αὐτὸ τὸ 16
πνεῦμα συμμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν ὅτι ἐσ- 2 C 1,22
μέν τέκνα Θεοῦ. εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι· 17 G 4,7
κληρονόμοι μὲν Θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ Χρισ- Ap 21,7
τοῦ, εἶπερ συμπάσχομεν ἵνα καὶ συνδοξασθῶ-
μεν. Λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθή- 18 5,2
ματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δό- 2 C 4,17
ξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς.

Ἡ γὰρ ἀποκαρδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀπο- 19 C 3,4
κάλυψιν τῶν νείων τοῦ Θεοῦ ἀπεκδέχεται. τῇ 20 Eccl 1,2
γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἔκουσα, Gn 3,17ss;
ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ἐπ' ἐλπίδι, ὅτι καὶ 21 2 P 3,13
αὕτη ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας I J 3,2
τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν
τέκνων τοῦ Θεοῦ. οἶδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ 22
κτίσις συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν·
οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ 23 2 C 5,2
G 5,5

του ενοικ. αυτ. πνς SssP^o 104s 81s 1898 88 623s 1838s
1319-38 436* 206ss 1611 f ar syh co Iq¹ Cl Hipp Meth
Ath^c Cy¹ Bas¹ Xp¹ Aug¹ Vig] το ενοικουν αυτ. πνα
rel. lat syp¹ Ωρ Tert Ef | 13 τ. σωματος] τ. σαρκος Ds
lat Tert Did Εφ | 14 υιοι εισ. θυ B G vg syp Ωρ¹ Ef]
~ εισιν υιοι θυ (υιοι θ. εισ.) rel. | 15 παλιν > 33 Ψ 326
623* 491 bo¹ Ωρ¹ Ef | 17 συμπασχωμ. As 33s 326 69 216,
πασχομεν P⁴⁶ | 19-22 > Mn | 20 ουχ εκουσα] ου θελου-
σα G d vg Ir Hil | εφ P⁴⁶ B*S Ds | 21 διοτι S Ds | ελευ-
θερουται P²⁷ Ef | 22 στεναζει 33 216 323 1611 d syp ar
Ωρ¹ Ambst | οδυνει G | 23 και¹ + ημεις Ds 38 lat (sy)
ar co | κ. αυτοι¹ > P⁴⁶ |

- πνεύματος ἔχοντες ἡμεῖς καὶ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς
 στενάζομεν υἰοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπολύ-
 2 C 5,7 24 τρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν. τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώ-
 Hb 11,1 25 θημεν· ἐλπίς δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὁ
 25 γὰρ βλέπει τις, τί καὶ ἐλπίζει; εἰ δὲ ὁ οὐ βλέ-
 πομεν ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα.
 26 Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται
 τῇ ἀσθενείᾳ ἡμῶν· τὸ γὰρ τί προσευξώ-
 μεθα καθὸ δεῖ οὐκ οἶδαμεν, ἀλλὰ αὐτὸ τὸ πνεῦ-
 Ps 138,1 27 μα ὑπερεντυγχάνει στεναγμοῖς ἀλαλήτοις. ὁ δὲ
 1 C 4,5 27 ἔραυνῶν τὰς καρδίας οἶδεν τί τὸ φρόνημα τοῦ
 πνεύματος, ὅτι κατὰ Θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἁγίων.
 E 1,11; 3,11 28 Οἶδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσιν τὸν Θεὸν
 πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν
 C 1,18 29 κλητοῖς οὖσιν. ὅτι οὓς προέγνω, καὶ προώρι-
 Hb 1,6 29 σεν συμμόρφους τῆς εἰκόνης τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ,
 εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελ-
 30 φοῖς· οὓς δὲ προώρισεν, τούτους καὶ ἐκάλεσεν·
 καὶ οὓς ἐκάλεσεν, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὓς
 δὲ ἐδικαίωσεν, τούτους καὶ ἐδόξασεν.
 Ps 117,6 31 Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ Θεὸς ὑπὲρ
 Mt 1,23 31 ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; ὅς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ
 5,8; J 3,16 32 ἐφείσατο, ἀλλὰ ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν
 αὐτόν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν
 Is 50,8 33 χαρίζεται; τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν Θεοῦ;

ἡμεῖς καὶ P⁴⁶ Ssss 326 81s 623s 436 2298] > Ds syp sa,
 ἡμεῖς > B 88 1838s vg, καὶ > Ψ 462 ar Amb Ambst
 Pel, ~ κ. ημ. rel. bo | συστεναζ. D* 1610 876 | υιοθεσ.
 > P⁴⁶ Ds t Ambst Ef Pel | 24 τι > P⁴⁶ B*S* 1739 241 |
 καὶ > P⁴⁶ B 1739^m Ds lat syp bo Ωρ (Ef) | ἐλπίζει] υπο-
 μενει S*As^m 1908 241^c syp co Ef | 26 τ. ασθενειαις 6
 Ps 326s G-181 623 pl. 920-177 al. rel. pl. K^r | προσευ-
 ξωμ. B-6 104s 81 917s 915 923 1838s al.] -ευξομ. rel. pl..
 -ευχομ. G 38 | υπερεντυγχ. BS*As 424^c 81 Ds 1319sss
 2298 ar¹ Ep] + υπερ ημων rel. Ef | 28 παντα] παν P⁴⁶,
 εν παντι syp ar co | συνεργει + ο θς P⁴⁶ BA sa Ωρ¹
 Sar (syp ar bo) | 30 προωρισ.] προεγνω A | 32 ος ου-
 δε (τ.) ιδιου υιου εφ. D*s (fu^c)

tias Spiritus habentes, et ipsi intra nos gemitus adoptionem filiorum Dei exspectantes, redemptionem corporis nostri. Spe enim salvi 24 facti sumus. Spes autem, quae videtur, non est spes; nam quod videt quis quid sperat? Si 25 autem quod non videmus speramus, per patientiam exspectamus.

Similiter autem et Spiritus adiuvat infirmitatem 26 nostram; nam quid oremus sicut oportet nescimus; sed ipse Spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Qui autem 27 scrutatur corda scit quid desideret Spiritus, quia secundum Deum postulat pro sanctis.

Scimus autem quoniam diligentibus Deum 28 omnia cooperantur in bonum iis, qui secundum propositum vocati sunt sancti. Nam quos 29 praescivit et praedestinavit conformes fieri imaginis Filii sui, ut sit ipse primogenitus in multis fratribus. Quos autem praedestinavit, hos et 30 vocavit; et quos vocavit, hos et iustificavit; quos autem iustificavit, illos et glorificavit.

Quid ergo dicemus ad haec? si Deus pro 31 nobis, quis contra nos? Qui etiam proprio Filio 32 suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum, quo modo non etiam cum illo omnia nobis donavit? Quis accusabit adversus 33 electos Dei? Deus qui iustificat? ¹Quis est 34

23 Dei MKBV c] * > *rel.* | 26 nostram] orationis nostrae F* f, ~ D t Amb Ambst Pel | 28 sancti * > F^oMO*R d Lcf Pel | 29 sui MUR c f g t Amb Ambst Aug] eius *rel.* | 30 glorif.] magnificavit ADHMThK BV cdm Ambst | 31 dicimus ARBV* | 32 proprio > AHMssCTThBV t Pel | donabit F^oDC g t Pel | 33 accusavit AF*LMRZTBV* t Var | adversus > AMR CT t Pel

24 2C 4,18; 5,7; Hb 11,1 | 25 G 5,5 | 27 Zch 12,10; J 14,16s | 28 A 2,39; E 1,11 | 29 J 20,10; A 13,48; Ph 3,21; C 1,18 | 30 J 17,22; 1C 6,11 | 31 Ps 117,6 | 32 Gn 22,16; J 3,16; 1J 4,9 | 33 Job 34,29; Is 50,8s

qui condemnet? Christus Iesus, qui mortuus est, immo qui et resurrexit, qui est ad dexteram Dei, qui etiam interpellat pro nobis?
 35 Quis ergo nos separabit a caritate Christi? tribulatio? an angustia? an fames? an nuditas?
 36 an periculum? an persecutio? an gladius? ¹sicut scriptum est:

*Quia propter te mortificamur tota die,
 aestimati sumus sicut oves occisionis.*

37 Sed in his omnibus superamus propter eum,
 38 qui dilexit nos. Certus sum enim quia neque mors neque vita, neque angeli neque principatus neque virtutes, neque instantia neque
 39 futura, neque fortitudo, ¹neque altitudo neque profundum neque creatura alia poterit nos separare a caritate Dei, quae est in Christo Iesu Domino nostro.

9,1-11,36 Dei providentia erga Israhel: Dei libera electio, Dei severitas et bonitas

9 Veritatem dico in Christo, non mentior, testimonium mihi perhibente conscientia mea
 2 in Spiritu sancto, quoniam tristitia mihi magna
 3 est et continuus dolor cordi meo. Optabam enim ego ipse anathema esse a Christo pro fratribus meis, qui sunt cognati mei secundum carnem, ¹qui sunt Israhelitae, quorum

34 et > A*HM Hil Aug | qui⁴ + et AMZ e fg (Ambst) | 35 erga > AF°DHMsssCTTh e | ~ angustia an persecutio an fames *codd.* | 36 mortif.] morte adficimur (F)L d t Ir Ambst Pel (Amb Aug) | sicut] ut *codd.* | 38 angelus FD d fg Amb Ambst Aug | neque virtutes R°KBV* c] > *rel.* | fortitudines HM RCTTh | 9,2 ~ est mihi magna AFDHRC c d Ambst Hier Aug Pel | 3 ~ ipse ego AFHZCT

34 1 J 2,1; Hb 7,25 | 35 2 C 12,10 | 36 Ps 43,22; 1 C 15,30s; 2 C 4,10s | 37 J 16,33; Ap 12,11; G 2,20; E 5,2 | 38 1 C 3,21s; 1 P 3,22 | 39 J 17,26 | 9,1 (R 2,15) | 3 J 3,16; Ex 32,32; 1 C 16,22; G 1,8s | 4 Ex 4,22; Dt 7,6; 14,1s; R 3,1s; 15,27; A 2,39; 13,32

Θεὸς ὁ δικαίων; τίς ὁ κατακρινῶν; Χριστὸς Ἰη- 34 Ps 109,1
σοῦς ὁ ἀποθανῶν, μᾶλλον δὲ ἐγερευθείς, ὃς καὶ Hb 1,3; 12,2
ἔστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡ- 1 J 2,1
μῶν; τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χρισ- 35
τοῦ; θλίψις ἢ στενοχωρία ἢ διωγμὸς ἢ λιμὸς ἢ
γυμνότης ἢ κίνδυνος ἢ μάχαιρα; καθὼς γέγραπ- 36 Ps 43,22
ται ὅτι *ἐνεκεν σοῦ θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν,* 1 C 15,30e
ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς. 2 C 4,11

ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγα- 37 J 16,33
πήσαντος ἡμᾶς. πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θά- 38
νατος οὔτε ζωὴ οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαὶ οὔτε
ἐνεστώτα οὔτε μέλλοντα οὔτε δυνάμεις ἴουτε 39
ὑψωμα οὔτε βάθος οὔτε τις κτίσις ἑτέρα δυνή-
σεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ
τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.

Ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, 9
συμμαρτυροῦσης μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν
πνεύματι ἁγίῳ, ὅτι λύπη μοί ἐστιν μεγάλη καὶ 2
ἀδιάλειπτος ὀδύνη τῇ καρδίᾳ μου. ηὐχόμην 3 Ex 32,32
γὰρ ἀνάθεμα εἶναι αὐτὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ Χρισ-
τοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου τῶν συγγενῶν μου
κατὰ σάρκα, ἵοῖτινές εἰσιν Ἰσραηλίται, ὧν ἡ 4 Ex 4,22
Dt 7,6; 14,16

34 Xc] αμα δε Xc P⁴⁶ d* dubl Ir | Ic S-104 81s G 623s
1319ss 436s 1611 L vg ar bo Did Ambst Aug] >rel. Ir
Cy¹ Xc Hil | εγερευθ. †εκ νεκρων S* 33 P 104 88 467 330
43 co Did Xc | και¹ > Sss 81 1836s 460s 440ss 1518
1610 221 vg bo Did Xc Thdt | 35 τις † ουν G c vg¹ ar
Ef Pel | Xu] θυ BS 326 1845 330 206* 635 1610 sa Eus¹
Ep Eφ] † της εν Xw Iv B Or | η² > P⁴⁶ D*s 999 | 36 ως]
εις 5 330 38 | 37 τ. αγαπησαντα Ds lat Or Tert Cyp Ef
38 αγγελος Ds ar¹ Amb¹ Ambst Aug¹ | αρχαι † ουτε
εξουσαι C 104 81s 1898 1835s 1-1738 256s al. 43 1245
257 (D) vg syh⁺ Or Tert Bas Xc Eφ | 39 τις > Ds
1611 lat co Ωρ¹ Tert | δυναται 33 ar bo (Ef) | τ. Ku
CA G¹ | 9,1-33 > Mn | 1 Xw † Iv Ds Ambst Hier¹ |
2 τ. καρδιας 33 917 1898s 999 K | 3 ευχομην 6 33 1175
D 917-181 623s al. 920s al. 460-38 al. 242ss 1149 rel.
pl. K^r | των 1 2 B* | μου¹ † και syp ar | μου² † των Ds
1898 38s 206^c 491s Bas Thdt, > Ds 462 ar Or Xc Cy |

- νιοθεσία και ἡ δόξα και αἱ διαθήκαι και ἡ
 L 1,70; Mt 1 5 νομοθεσία και ἡ λατρεία και αἱ ἐπαγγελίαι, ὧν
 L 3,23-34 οἱ πατέρες, και ἐξ ὧν ὁ Χριστός τὸ κατὰ σάρκα,
 J 1,1 ὁ ὧν ἐπὶ πάντων Θεὸς εὐλογητός εἰς τοὺς αἰῶ-
 νας, ἀμήν.
 2,28; Nu23,19 6 Οὐχ οἶον δὲ ὅτι ἐκπέτωκεν ὁ λόγος τοῦ
 Θεοῦ, οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραήλ, οὗτοι Ἰσ-
 7 ραήλ. οὐδ' ὅτι εἰσὶν σπέρμα Ἀβραάμ, πάντες
 Gn 21,12 τέκνα, ἀλλ' ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα.
 G 4,23 8 τοῦτ' ἔστιν, οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκὸς ταῦτα τέκνα
 τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογί-
 Gn 18,10 9 ζεται εἰς σπέρμα. ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗ-
 τος· κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι και ἔσται
 Gn 25,21 10 τῇ Σάρρα υἱός. οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ και Ἐ-
 βέκκα ἐξ ἑνὸς κοίτην ἔχουσα, Ἰσαὰκ τοῦ πα-
 11 τρός ἡμῶν· μήπω γὰρ γεννηθέντων μηδὲ πρα-
 ξάντων τι ἀγαθὸν ἢ φαῦλον, ἵνα ἡ κατ' ἐκλο-
 12 γὴν πρόθεσις τοῦ Θεοῦ μένη, οὐκ ἐξ ἔργων ἀλλ'
 Gn 25,23 ἐκ τοῦ καλοῦντος, ἐρρέθη αὐτῇ ὅτι ὁ μείζων
 Ma 1,2s 13 δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι, ἵκαθὼς γέγραπται· τὸν
 Ἰακώβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἡσαῦ ἐμίσησα.
 Dt 32,4 14 Τί οὖν ἐροῦμεν; μὴ ἀδικία παρὰ τῷ Θεῷ;
 Ex 33,19 15 μὴ γένοιτο. τῷ Μωϋσεῖ γὰρ λέγει· ἐλεήσω ὃν
 E 2,8 16 ἂν ἐλεῶ, και οἰκτειρήσω ὃν ἂν οἰκτείρω. ἄρα
 οὖν οὐ τοῦ θέλοντος οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ
 Ex 9,16 17 τοῦ ἐλεῶντος Θεοῦ. λέγει γὰρ ἡ γραφή τῷ
 Φαραὼ ὅτι εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε, ὅπως ἐν-
 δείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου, και ὅπως διαγ-

4 η διαθηκη B Ds vi vg¹ sa bo¹ Ωρ¹ Cy | η επαγγελια
 Ds | ων 4⁵ A | 5 παντας Ir Vict Cy, παντα Tert Nov
 Ωρ Thdt | 6 Ιηλ²] -λιται Ds 88 330s lat ar Ωρ¹ Χρ Ef
 8 εστιν + οτι B^cS^cΨ 1912 69s 330-25^c 1611s sy ar co |
 9 ελευσομ. + προς σε 1852 1836s syh⁺ | 11 φαυλον] κα-
 κων 33-1175 917-177 al. rel. pl. Χρ | 12 ερρεθη + γαρ
 Ps 330 syrh^m | αυτη > D* syp | 13 καθαπερ B Ωρ¹ |
 16 ελεωντ. B*SAP 326 Ds 1898 547 999 429 209 823
 257 876] -εουντ. rel. pl., ευδοκουντ. L |

adoptio est filiorum et gloria et testamentum
et legislatio et obsequium et promissa, quo- 5
rum patres, et ex quibus est Christus secun-
dum carnem, qui est super omnia Deus be-
nedictus in saecula. Amen.

Non autem quod exciderit verbum Dei. Non 6
enim omnes qui ex Israhel sunt, ii sunt Israhelitae;
neque qui semen sunt Abrahae, omnes filii; sed 7
in Isaac vocabitur tibi semen; id est, non qui filii 8
carnis, hi filii Dei; sed qui filii sunt promissionis,
aestimantur in semine. Promissionis enim verbum 9
hoc est: *Secundum hoc tempus veniam; et erit Sar-
rae filius*. Non solum autem illa, sed et Rebecca 10
ex uno concubitu habens, Isaac patris nostri. Cum 11
enim nondum nati fuissent aut aliquid boni egis-
sent aut mali, ut secundum electionem proposi-
tum Dei maneret non ex operibus, sed ex vocan- 12
te dictum est ei: *Quia maior serviet minori*, sicut 13
scriptum est: *Jacob dilexi, Esau autem odio habui*.

Quid ergo dicemus? numquid iniquitas apud 14
Deum? Absit. Moysi enim dicit: *Miserebor* 15
cuius misereor, et misericordiam praestabo
cuius miserebor. Igitur non volentis neque cur- 16
rentis, sed miserentis est Dei. Dicit enim Scrip- 17
tura Pharaoni: *Quia in hoc ipsum excitavi te,*
ut ostendam in te virtutem meam, et ut ad-

4 obsequium] cultus

4 testamenta AHMRCTTh d fg Ambst Hil Aug
Pel | 5 est¹ > codd. | 6 quod] quo A | sunt¹ > codd. |
7 qui F*DR Aug] quia rel. | 9 enim] autem AM Aug |
10 illa] illi F*DKBV, * > rel. pl. | *concubitum F | *pa-
tre nostro AFCTTh* Pel (KBV) | 11 egissent bonum
aut malum AF*OUZCTKBV dg Ambst Aug Pel |
12 vocante] vocatione FDL* d Ambst | 15 cuius¹⁻²]
cui FDHLO*CTTh* c dg Ambst Hier Aug Pel |
17 ut² > ADMCTKBV c Hier

5 J 1,1; R 1,25; 2 C 11,3; Mt 1; L 3,23-34 | 6 R 2,28; Nu
23,19 | 7 Gn 21,12; Hb 11,18; G 3,29 | 8 G 4,23 | 9 Gn 18,
10,14 | 10 Gn 25,21,24 | 11 R 8,28 | 12 Gn 25,23 | 13 Ma 1,2s |
14 Dt 32,4; 2 Par 19,7 | 15 Ex 33,19 | 17 Ex 9,16; 9,17

- 18 *nuntiatur nomen meum in universa terra. Ergo cuius vult miseretur, et quem vult indurat.*
 19 *Dicis itaque mihi: Quid adhuc queritur?*
 20 *voluntati enim eius quis resistit? O homo, tu quis es, qui respondeas Deo? Numquid dicit figmentum ei, qui se finxit: Quid me fecisti*
 21 *sic? An non habet potestatem figulus luti ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud vero in contumeliam? Quod si Deus volens ostendere iram et notam facere potentiam suam, sustinuit in multa patientia*
 22 *vasa irae apta in interitum, ¹ut ostenderet divitias gloriae suae in vasa misericordiae, quae*
 23 *praeparavit in gloriam; quos et vocavit nos non solum ex Iudaeis, sed etiam ex gentibus,*
 24 *sicut in Osee dicit:*

*Vocabo non plebem meam plebem meam,
 et non dilectam dilectam,
 et non misericordiam consecutam misericordiam consecutam.*

- 26 *Et erit, in loco ubi dictum est eis: Non plebs mea vos,
 ibi vocabuntur filii Dei vivi.*
 27 *Esaias autem clamat pro Israhel: Si fuerit numerus filiorum Israhel tamquam arena maris,*
 28 *reliquiae salvae fient. Verbum enim consummans et abbrevians in aequitate, quia verbum brevium faciet Dominus super terram.*

18 cui F-UZ*CT cdf Amb Ambst Aug | 19 quaeritur AFHLORThKBV Ambst | 22 volens Deus *codd.* | aptata A*F*HU d (CT, Ambst) | 23 ut] *et ut O* d g Ambst Aug Pel | 25 vocavi AMU Hier Aug | et non dil. dilectam F°DRZ d* fg Ir Amb Ambst Hier] >rel. | 26 locum FLM*R | eis > AHZCT f Aug | 28 (ad)brevians FLOZ°TKBV

19 2 Par 20,6 | 20 Is 29,16;45,9; Job 33,13; Sap 15,7 |
 21 Jr 18,6; 2 T 2,20 | 22 R 2,4; Is 13,5; Jr 50,25 |
 23 C 1,27 | 24 R 3,29 | 25 Os 2,24; 1 P 2,10 | 26 Os 1,10 | 27 Is 10,22s; R 11,5

γελῆ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῆ. ἄρα οὖν 18 Ex 4,21;7,3;
9,12; 14,4.17
ὄν θέλει ἐλεεῖ, ὃν δὲ θέλει σκληρύνει.

Ἐρεῖς μοι οὖν· τί ἔτι μέμφεται; τῷ γὰρ 19
βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκεν; ὦ ἄνθρωπε, 20 Is 29,16; 45,9
Sap 12,12
μενοῦνγε σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ Θεῷ;
μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι· τί με ἐποίη-
σας οὕτως; ἢ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ 21 Jr 18,6
Sap 15,7
Sir 33,13
πηλοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι ὃ μὲν
εἰς τιμὴν σκεῦος, ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν; εἰ δὲ θέ- 22 Jr 50,25
Is 13,5; 54,16
λων ὁ Θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν καὶ γνωρί-
σαι τὸ δυνατὸν αὐτοῦ ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακρο-
θυμίᾳ σκεύη ὀργῆς κατηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν,
καὶ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτιον τῆς δόξης αὐτοῦ 23 E 1,3-12
8,29
ἐπὶ σκεύη ἐλέους, ἃ προητοίμασεν εἰς δόξαν, οὓς 24
καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων ἀλλὰ
καὶ ἐξ ἐθνῶν, ὡς καὶ ἐν τῷ Ὡσηὲ λέγει 25 Os 2,23s

Καλέσω τὸν οὐ λαόν μου λαόν μου
καὶ τὴν οὐκ ἠγάπημένην ἠγαπημένην
καὶ ἔσται ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐρρέθη αὐτοῖς 26 Os 1,10
οὐ λαός μου ὑμεῖς,
ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ Θεοῦ ζῶντος.

Ἦσαίτας δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ· ἐὰν ἦ ὁ 27 Is 10,22s
11,5
ἀριθμὸς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θα-
λάσσης, τὸ ὑπόλειμμα σωθήσεται· λόγον γὰρ συν- 28
τελῶν καὶ συντέμνων ποιήσει Κύριος ἐπὶ τῆς γῆς.

18 θελει¹] αν θελη 33 462 38 Χρ¹ Cy | θελει + ο θς D
Ωρ¹ | ελεα P⁴¹ Ds | 19 τι + ουν P⁴⁶ B Ds Or Hier Pel |
20 ω ανθρ. μενουνγε (B) S* As 81s 547 69s 2298 Ωρ¹ Cy |
~ μεν. ω ανθρ. rel. bo Ef | μενουνγε > P⁴⁶ Ds lat sa |
εποιησ.] επλασας D¹ syp | 22 ηνεγκεν > G d* (Ambst
Pel) | μακροθυμ. + εις G d* syp Ef (sa) | 23 και > P⁴⁶
B 1739^c 326 1912 623s 69s vg ar sa bo¹ Ωρ | το πλουτος
P⁴⁶ G | δοξης] χρηστοτητος P | δοξαν + αυτου 242 1872s,
ημων syh⁺ | 25 εν > P⁴⁶ B bo (Ef Aug) | και 2 3 vg¹
Tert Hier Pel | 26 ου] ω P⁴⁶ S* ar Iρ Ef Thdt | ερρεθη
αυτ.] (ε)αν κληθησονται P⁴⁶ B G d* (syp) Iρ | κληθησ.
+ ουτοι P 81 (1912 ar Ef) | 27 υπολειμμα BS* As^c 81 Eus |
καταλ. rel. | 28 συντεμν. + εν δικαιοσ. οτι λογον συν-
τετμημενον (Is 10,23) 3-1175 D-330 642 rel. K^r vg syh ar |

- Is 1,9 29 καὶ καθὼς προείρηκεν Ἡσαΐας·
*εἰ μὴ Κύριος Σαβαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα,
 ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν καὶ ὡς Γόμορ-
 ρα ἂν ὠμοιώθημεν.*
- 10,20 30 Τί οὖν ἐροῦμεν; ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δι-
 καιοσύνην κατέλαβεν δικαιοσύνην, δικαιοσύνην
- 10,2s; Is 51,1 31 δὲ τὴν ἐκ πίστεως, Ἰσραὴλ δὲ διώκων νόμον δι-
 καιοσύνης εἰς νόμον οὐκ ἔφθασεν. διὰ τί; ὅτι
- Is 8,14 32 οὐκ ἐκ πίστεως ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων· προσέκοψαν
- Is 8,14; 28,16 33 τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος, καθὼς γέγραπται·
 Mt 21,42.44 1 P 2,6 ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιών λίθον προσκόμματος καὶ
 πέτραν σκανδάλου,
 καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ κατασχνυθήσεται.
- 10 Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας
 καὶ ἡ δέησις πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν εἰς σω-
 A 22,3 2 τηρίαν. μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον Θεοῦ
 9,31s 3 ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν. ἀγνοοῦντες
 Ph 3,9 γὰρ τὴν τοῦ Θεοῦ δικαιοσύνην καὶ τὴν ἰδίαν
 ζητοῦντες στήσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ οὐχ
 Mt 5,17 4 ὑπετάγησαν. τέλος γὰρ νόμου Χριστὸς εἰς δι-
 Hb 8,13 J 3,18 καιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι.
- Lv 18,5 5 Μωϋσῆς γὰρ γράφει τὴν δικαιοσύνην τὴν
 G 3,12 ἐκ νόμου ὅτι ὁ ποιήσας ἄνθρωπος ζήσεται ἐν
 6 αὐτῇ. ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτως λέγει·

31 νο. οὐ² + δικαιοσυνης 33-1175 1852 F rel. vg syph
 ar | 32 εργων P⁴⁶ BS*Ass G 920 vg co] + νομου rel.
 Ef | προσεκοψαν P⁴⁶ BS*Ass 81 Ds 206* vg¹ syi co
 Ambst] + γαρ rel. | 33 και² + πας 33-1175 1852 D^o 5
 rel. lat syh ar | ου μη κατασχνυθη Ds | 10,1 αυτων] του
 Ιηλ 104sss 917-181 5 pl. 920-319 38^o rel. pl., + εστιν 33-
 1852 917-915 5 pl. rel. pl. vg ar | 3 την τ. θυ δικαιοσ.]
 τον θυ Mn | ιδιαν BAs 81s D 43 vg ar co Cl Ωρ Χρ Cy
 Ambst] + δικαιοσυνην P⁴⁶ rel. Iq Tert Ef | 10,5-11,32 >
 Mn | 5 νομου οτι P⁴⁶ BS^o P 104ss G rel. sy ar] γραφει
 οτι al. Ωρ | ποιησας S*As 81s D 2298 vg] + ταυτα 33*
 69* 255 syph ar, αυτα P⁴⁶ rel. | αυτη BS*Ass 33 81s vg
 ar co Ef] αυτοις P⁴⁶ rel.

et sicut praedixit Esaias: 29

*Nisi Dominus sabaoth reliquisset nobis semen,
sicut Sodoma facti essemus,
et sicut Gomorrha similes fuissetus.*

Quid ergo dicemus? Quod gentes, quae 30
non sectabantur iustitiam, apprehenderunt ius-
titiam, iustitiam autem, quae ex fide est. Israhel 31
vero sectando legem iustitiae, in legem iusti-
tiae non pervenit. ¹Quare? Quia non ex fide, 32
sed quasi ex operibus; offenderunt enim in la-
pidem offensionis, sicut scriptum est: 33

*Ecce pono in Sion lapidem offensionis, et
petram scandali,
et omnis qui credit in eum, non confundetur.*

Fratres voluntas quidem cordis mei et ob- 10
secratio ad Deum fit pro illis in salutem. Tes- 2
timonium enim perhibeo illis quod aemulatio-
nem Dei habent, sed non secundum scientiam.
Ignorantes enim iustitiam Dei et suam quaerentes 3
statuere, iustitiae Dei non sunt subiecti. Finis 4
enim legis Christus ad iustitiam omni credenti.

Moyses enim scripsit, quoniam iustitiam, 5
quae ex lege est, *qui fecerit homo, vivet in*
ea. Quae autem ex fide est iustitia, sic dicit: 6

10,1 voluntas] desiderium

31 sectans AHMU*Z Or Hier¹, persequens Aug
32 enim > AFHM-Z*CsTh d g Ambst Hier Aug
33 ponam F^mDLR c Hier
omnis > d* g Or Ambst Aug
crediderit DHLCTTh c d f g Ambst Aug
10,3 ~ Dei iustitiam *codd.*
5 iustitia FMR | homo > D f g Hil

29 Is 1,9; 13,19; Dt 29,23; Jr 49,18 | 30 R 3,21s;
10,6.20 | 31 R 10,2s; 11,7 | 32 Is 8,14 | 33 Is 28,16;
1 P 2,6; L 2,34; Mt 21,42; R 10,11; A 10,43s | 10,2 A
21,20; 22,3 | 3 R 1,17; 9,31s | 4 Mt 5,17; A 13,39 |
5 Lv 18,5; Ex 20,11; G 3,12 | 6 Dt 9,4; 30,12s; J 3,13

Ne dixeris in corde tuo: quis ascendet in cae-
 7 *lum?* id est Christum deducere, ¹ aut: *quis*
descendet in abyssum? hoc est Christum a
 8 mortuis revocare. Sed quid dicit Scriptura?
Prope est verbum in ore tuo et in corde tuo,
 9 hoc est verbum fidei, quod praedicamus. Quia
 si confitearis in ore tuo Dominum Iesum, et
 in corde tuo credideris quod Deus illum sus-
 10 citavit a mortuis, salvus eris. Corde enim cre-
 ditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad
 11 salutem. Dicit enim Scriptura: *Omnis, qui cre-*
 12 *dit in illum, non confundetur.* Non enim est
 distinctio Iudaei et Graeci; nam idem Domi-
 nus omnium, dives in omnes, qui invocant
 13 illum. *Omnis enim, quicumque invocaverit no-*
men Domini, salvus erit.
 14 Quomodo ergo invocabunt, in quem non
 crediderunt? Aut quomodo credent ei, quem
 non audierunt. Quomodo autem audient sine
 15 praedicante? Quomodo vero praedicabunt nisi
 mittantur? sicut scriptum est: *Quam speciosi*
pedes evangelizantium pacem, evangelizantium

6 ascendit *codd. pl.*

7 descendit *codd. Ambst Aug*

8 scriptura > HMRU*CTTh dm Aug

9 excitavit AHMUZKBV dm Ir Ambst Pel

a] ex FDHLOCTTh d

10 ad²] in AFHL-RZTh d f Ambst

11 crediderit DHTTh* c d* t

12 omnes] omnibus ZCT t Ambst Pel

14 credent] credunt FHORCT

7 Ps 106,26; Hb 13,20 | 8 Dt 30,14

9 A 16,31; 1 C 12,3

11 Is 28,16; R 3,22.29s; 9,33

12 A 10,34; 15,9.11; G 3,28

13 Jl 2,32; A 2,21; 7,59

14 J 9,36; Tt 1,3; Hb 11,6

15 Is 52,7; Na 1,15; E 6,15

μὴ εἶπης ἐν τῇ καρδίᾳ σου· τίς ἀναβήσεται εἰς Dt 30,12s
τὸν οὐρανόν; τοῦτ' ἔστιν Χριστὸν καταγαγεῖν.
¹ ἢ· τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον; τοῦτ' ἔστιν 7
Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν. ἀλλὰ τί λέγει; 8 Dt 30,14
ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστιν, ἐν τῷ στόματί σου καὶ
ἐν τῇ καρδίᾳ σου· τοῦτ' ἔστιν τὸ ῥῆμα τῆς πίσ-
τεως ὃ κηρύσσομεν. ὅτι ἐὰν ὁμολογήσης ἐν τῷ 9 1 C 12,3
στόματί σου Κύριον Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσης ἐν Ph 2,11
τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ Θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νε- 2 C 4,5
κρῶν, σωθήσῃ. καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιο- 10
σύνην· στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν.
λέγει γὰρ ἡ γραφή· πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ 11 Is 28,16
οὐ καταισχυνθήσεται· οὐ γὰρ ἔστιν διαστολὴ 12 A 10,34; 15.9
Ἰουδαίου τε καὶ Ἑλλήνος· ὁ γὰρ αὐτὸς Κύριος
πάντων, πλουτῶν εἰς πάντας τοὺς ἐπικαλουμέ-
νους αὐτόν· πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνο- 13 J1 2,32
μα Κυρίου σωθήσεται.

Πῶς οὖν ἐπικαλέσονται εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευ- 14
σαν; πῶς δὲ πιστεύσωσιν οὐ οὐκ ἤκουσαν; πῶς
δὲ ἀκούσωσιν χωρὶς κηρύσσοντος; πῶς δὲ κη- 15
ρύξωσιν, ἐὰν μὴ ἀποσταλῶσιν; καθὼς γέγραπ- Is 52,7
ται· ὡς ὥραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων

8 λεγει + η γραφη 33 104s D 88 1912 623s 467 1319sss
436s 242 43 1245 vg¹ syi ar bo Ωρ¹ Cy Thdt Ambst|~
εστιν το ρημα¹ Mn Ds lat ar|εστιν¹+σφοδρα 1739s Ωρ|
9 ομολογ.+ το ρημα B 1912 Cl | Kν Iv] οτι Kς Ις B 81s
syi co Cl Cy¹ Cy¹ Hil Aug | Iv Xv P⁴⁶ A Cy¹ | ~ ηγειρ.
αυτον AP 489 1 1872s 440s ar Cl Cy¹ Thdt | 11 ου+μη
Ds | 12 Ιουδαιω, Ελληνι D¹ syp | 14 επικαλεσονται B
SA Ds 2127 206s 1149 1245] -ονται P⁴⁶ rel. | πως δε¹
η πως G lat syp ar Ef | πιστευσωσ. P⁴⁶ BS 1739 Ps 326
81s Ds 920 256s 1s al. 429s 823 1245] -σουσιν rel. | ακου-
σωσ. BS^cA 33 Ψ 81 917s 88 920 1 69 330s 323 43 1245]
-σονται P⁴⁶ S* 1739 P 104s Ds 915s 623 al. 1319 al.,
-σουσιν rel. pl. | 15 κηρυξωσιν P⁴⁶ B-1739 33-326 81s D
88 al. 623* al. 920 al. 1319-38 206sss 323 43 2158 383
al. LK] -ξουσιν rel. pl. | καθαπερ B 81 | ευαγγελ.+ει-
ρηνην, των ευαγγελιζομενων Mn 6 33-1175 Ds al. 5^o
920 pl. rel. pl. lat sy ar Tert (Ir, Ef) |

- Is 53,1 16 ἀγαθά. Ἐπειδὴ οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἡσαΐας γὰρ λέγει· Κύριε, τίς ἐπίστευσεν
 Jr 12,38
 J 17,20 17 τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς, ἡ δὲ ἀκοὴ
 18 διὰ ῥήματος Χριστοῦ. ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἤκουσαν; μενοῦνγε
 Ps 18,5 εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν,
 καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ
 ῥήματα αὐτῶν.
 Dt 32,21 19 ἄλλὰ λέγω, μὴ Ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω; πρῶτος Μωϋσῆς λέγει·
 ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει,
 ἐπ' ἔθνει ἀσυνέτῳ παροργιστῶ ὑμᾶς.
 Is 65,1 20 Ἡσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ καὶ λέγει·
 εὐρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν,
 ἐμφανῆς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν.
 Is 65,2 21 πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει· ὄλην τὴν ἡμέραν
 ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα
 καὶ ἀντιλέγοντα.
 Ps 93,14 11 Λέγω οὖν, μὴ ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν
 1 Sm 12,22 αὐτοῦ; μὴ γένοιτο· καὶ γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλίτης
 Jr 31,37 εἰμί, ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς Βενιαμίν.
 Ph 3,5
 2 οὐκ ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ ὃν προέγνω.
 3 Rg 19,10.14 ἢ οὐκ οἴδατε ἐν Ἡλίᾳ τί λέγει ἡ γραφή,
 ὡς ἐντυγχάνει τῷ Θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ;
 3 Κύριε, τοὺς προφῆτας σου ἀπέκτειναν, τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν, καὶ ἐπέλειψθην

αγαθα BCAs Ds 1827 226 337 1611 Ωρ] τα αγ. P⁴⁶ rel. |
 16 ημων+κ. ο βραχιων Κυ τινη απεκαλυφθη 104 547 bo |
 17 αρα+ουν 1852 G 1912 69s 1319s| Xu] θυ A 33ss 326s
 1912 rel. pl. sy | 18 μενουνγε > G d | 19 υμας¹ αυτους S^cC
 1610 | 20 αποτολμα κ. > D*s | ευρεθ. + εν P⁴⁶ B Ds sa
 Ambst | εγενομ. + εν B D* Or | 21 κ. αντιλεγον. > G
 Hil | 11,1 τ. λαον] τ. κληρονομιαν P⁴⁶ G Amb Ambst
 Pel | αυτου¹ + ον προεγνω P⁴⁶ S^cA D* Xp Aug¹ | 2 οι-
 δαμεν 927 1099 941 | Ιηλ + λεγων S* 104ss 917* 623
 pl. 920-241 al. rel. pl. syr | 3 απεκτειναν B-1739 1908
 33s G 1912 623* 462 lat co] + και Iust rel. |

bona! Sed non omnes oboediunt evangelio. 16
 Esaias enim dicit: *Domine quis credidit audi-*
tui nostro? Ergo fides ex auditu, auditus au- 17
 tem per verbum Christi. Sed dico: Numquid 18
 non audierunt? Et quidem

*in omnem terram exivit sonus eorum,
 et in fines orbis terrae verba eorum.*

! Sed dico: Numquid Israhel non cognovit? Pri- 19
 mus Moyses dicit:

*Ego ad aemulationem vos adducam in non
 gentem,*

in gentem insipientem, in iram vos mittam.

Esaias autem audet et dicit: 20

*Inventus sum a non quaerentibus me,
 palam apparui iis, qui me non interro-
 gabant.*

Ad Israhel autem dicit: *Tota die expandi ma-* 21
nus meas ad populum non credentem et con-
tradicentem.

Dico ergo: Numquid Deus reppulit popu- 11
 lum suum? Absit. Nam et ego Israhelita sum
 ex semine Abraham de tribu Benjamin. Non 2
 reppulit Deus plebem suam, quam praescivit.
 An nescitis in Helia quid dicit Scriptura, quem-
 admodum interpellat Deum adversum Israhel?
Domine, prophetas tuos occiderunt, altaria tua 3
suffoderunt, et ego relictus sum solus, et quae-

16 oboedierunt AHM*CT | 17 Christi > fg Ambst
 Hil Pel | 18 quidem > D d* fg Ambst Pel | 20 audit
 AM* | a F^cDM^cRC Or] > *rel.* | 21 autem + quid D
 RCTK g Hil Aug Pel | contradicent. + mihi FDLU
 T c dm | 11,1 ~ reppulit Deus *codd.* | de > AFHR
 ZCTTh d Ty Ambst Aug¹ | 2 Deum] dominum F
 H*LRTh

16 Is 53,1; J 12,38; R 3,3 | 17 J 17,20 | 18 Ps 18,5;
 Mt 24,14; Mc 16,15.20 | 19 R 11,11; Dt 32,21 | 20 Is
 65,1 | 21 Is 65,2; A 13,45s | 11,1 Ps 93,14; 1 Sm 12,22;
 Jr 31,37; 2 C 11,22; Ph 3,5 | 2 R 8,29 | 3 3 Rg 19,10.14

- 4 *runt animam meam. Sed quid dicit illi divinum responsum? Reliqui mihi septem milia virorum, qui non curvaverunt genua ante Baal.*
 5 Sic ergo et in hoc tempore reliquiae secundum electionem gratiae salvae factae sunt. Si autem gratia, iam non ex operibus: alioquin gratia iam non est gratia. Quid ergo? quod quaerebat Israhel, hoc non est consecutus; electio autem consecuta est, ceteri vero excaecati sunt, ¹ sicut scriptum est: *Dedit illis Deus spiritum compunctionis, oculos ut non videant, et aures ut non audiant, usque in hodiernum diem.* Et David dicit:

*Fiat mensa eorum in laqueum et in capti-
 tionem,*

et in scandalum et in retributionem illis.

- 10 *Obscurentur oculi eorum ne videant,
 et dorsum eorum semper incurva.*

- 11 Dico ergo: Numquid sic offenderunt ut caderent? Absit. Sed illorum delicto salus est gentibus, ut illos aemulentur. Quod si delictum illorum divitiae sunt mundi, et diminutio eorum divitiae gentium; quanto magis plenitudo eorum?

- 13 Vobis enim dico gentibus: Quamdiu quidem ego sum gentium apostolus, ministerium

4 ~ responsum divin. *codd.* | genu AMRC c d* f g
 Ambst Hier Aug Pel | ante > AHMURCTTh | bahal
 AFDHMThKBV d e Ambst Pel | 5 salvae > AL* d
 Aug | 6 iam¹ > AFHLRCTTh d e Pel | 8 et > FD*
 LTh* | 9 eorum + coram ipsis DU^c Hil | 11 sic* > d*
 Ambst | delictum DL^cM^cU g Amb | est U c Amb] >
rel. | 12 deminutio DRUTh

4 3Rg 19,18 | 5 R 9,27; Jr 3,14 | 6 R 4,4; G 2,16;
 3,18 | 7 R 9,31 | 8 Dt 29,3s; Is 6,9; 29,10; Mt 13,14;
 J 12,40; A 28,26 | 9 Ps 68,23s; R 9,33 | 11 A 13,46;
 R 10,19 | 13 R 15,16; A 9,15

μόνος καὶ ζητοῦσιν τὴν ψυχὴν μου. ἀλλὰ τί λέ- 4 3 Rg 19,18
 γει αὐτῷ ὁ χρηματισμός; κατέλιπον ἐμαντιῶ ἐπ-
 τακισχιλίους ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ
 τῇ Βάαλ. οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λεϊμ- 5 9,27
 μα κατ' ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν. εἰ δὲ χάριτι, 6 G 3,18
 οὐκέτι ἐξ ἔργων, ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται χά-
 ρις. Ἔτι οὖν; ὃ ἐπιζητεῖ Ἰσραήλ, τοῦτο οὐκ ἐπέ- 7 9,31
 τυχεν, ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐπω-
 ρώθησαν, ἡ καθὼς γέγραπται· ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ 8 Dt 29,4
 Θεὸς πνεῦμα κατανύξεως, ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ Is 29,10
 βλέπειν καὶ ὠτα τοῦ μὴ ἀκούειν, ἕως τῆς σήμερον
 ἡμέρας. καὶ Δαυὶδ λέγει 9 Ps 68,23s:
 34,8

γεννηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα καὶ
 εἰς θήραν καὶ εἰς σκάνδαλον καὶ εἰς ἀντα-
 πόδομα αὐτοῖς,

οκοισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ 10
 βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διὰ παντός
 σύγκαμψον.

Λέγω οὖν, μὴ ἔπταισαν ἵνα πέσωσιν; μὴ γέ- 11 10,19
 νοιτο· ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώματι ἡ σωτηρία Dt 32,21
 τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ παραζηλώσαι αὐτούς. εἰ 12 A 13,46
 δὲ τὸ παράπτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμος καὶ
 τὰ ἡττημα αὐτῶν πλοῦτος ἔθνῶν, πόσῳ μᾶλλον
 τὸ πλήρωμα αὐτῶν.

Ἔμιν δὲ λέγω τοῖς ἔθνεσιν· ἐφ' ὅσον μὲν 13
 οὖν εἰμι ἐγὼ ἔθνῶν ἀπόστολος, τὴν διακονίαν

4 τη] τω G | 5 ουν > C 547 460s 1611s syph⁺ ar bo Ef |
 6 χαριτι] χαρις P⁴⁶ | χαρις² P⁴⁶ S*sss 1908 P 81s Ds
 263 lat ar co Ωρ] †ει δε εξ εργων, ουκετι εστιν χαρις,
 επει το εργον ουκετι εστιν εργον (χαρις B) rel. | 7 επε-
 ζητει G 623 330 lat sy ar bo Ef | τουτου 547 642 2 323
 Χρ¹ Thdt Cy | καθαπερ BS 81 | 9 αυτων † ενωπιον
 αυτων 489 syr Thdt Hil | κ. εις θηραν > 6 296 syr |
 εις σκανδ. -αυτοις] ανταποδ. αυτων εις σκανδαλον syr |
 12 > A | 13 δε BsAs 1908P 104 81s 917 623s 436 sy ar
 co] γαρ rel. pl. | ουν P⁴⁶ B-A P 81 bo] > rel. | εγω >
 A 1838 462 1319ss 255 1831 1610 ar | των εθνων P⁴⁶ |

- 1 T 4,16 14 μου δοξάζω, εἴ πως παραζηλώσω μου τὴν σάρκα
 15 καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. εἰ γὰρ ἡ ἀποβο-
 λὴ αὐτῶν καταλλαγὴ κόσμου, τίς ἡ πρόσλημ-
 Nu 15,17-21 16 ψις εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία,
 καὶ τὸ φύρμα· καὶ εἰ ἡ ῥίζα ἁγία, καὶ οἱ κλά-
 E 2,11-14 19 17 δοι. Εἰ δὲ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ
 δὲ ἀγριέλαιος ὢν ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς καὶ
 συγκοινωνὸς τῆς ῥίζης καὶ τῆς πιότητος τῆς ἐλαί-
 J 4,22 18 ας ἐγένου, ἴ μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων. εἰ δὲ κα-
 κατακαυχᾶσαι, οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βαστάζεις ἀλλὰ ἡ
 19 ῥίζα σέ. Ἐρεῖς οὖν· ἐξεκλάσθησαν κλάδοι ἵνα
 12,16 20 ἐγὼ ἐγκεντρισθῶ. καλῶς· τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλάσθη-
 σαν, σὺ δὲ τῇ πίστει ἔστηκας. μὴ ὑψηλὰ φρόνει,
 21 ἀλλὰ φοβοῦ· εἰ γὰρ ὁ Θεὸς τῶν κατὰ φύσιν κλά-
 J 15,2,4 22 δων οὐκ ἐφείσατο, οὐδὲ σοῦ φείσεται. Ἴδε οὖν
 Hb 3,14 χρηστότητα καὶ ἀποτομίαν Θεοῦ. ἐπὶ μὲν τοὺς
 πεσόντας ἀποτομία, ἐπὶ δὲ σέ χρηστότης Θεοῦ,
 ἐὰν ἐπιμείνης τῇ χρηστότητι, ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπή-
 2 C 3,16 23 σθ. κἀκεῖνοι δέ, ἐὰν μὴ ἐπιμείνωσιν τῇ ἀπιστίᾳ,
 ἐγκεντρισθήσονται· δυνατὸς γὰρ ἐστὶν ὁ Θεὸς
 24 πάλιν ἐγκεντρίσαι αὐτούς. εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ
 φύσιν ἐξεκόπης ἀγριελαίου καὶ παρὰ φύσιν ἐνε-
 κεντρίσθης εἰς καλλιέλαιον, πόσω μᾶλλον οὗτοι
 οἱ κατὰ φύσιν ἐγκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ.
 12,16 25 Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ
 I. 21,24
 J 10,16 μυστήριον τοῦτο, ἵνα μὴ ᾗτε παρ' ἑαυτοῖς φρο-

δοξασω P⁴⁶ 33 Ψ G 181 lat | 15 κοσμοῦ Ψ G syr | προλη-
 ψις C G 489* 1611 | 16 εἰ² Ef] > P⁴⁶ P* 1852 Gs 88 1912
 1319ss al. 460s 1245 ar¹ | 17 τ. ριζης κ. > P⁴⁶ D*s Iq |
 και² > BS*C 1175 623* co | 18 εἰ δε συ καυχασαι P⁴⁶ Ds
 (330 38*) | 19 ἐξεκλασθ.] εἰ κλασθησαν G d* Or | 20 εκλασθ.
 B Ds lat | υψηλα φρονει P⁴⁶ BSA 81 1898 Thdt] υψη-
 λοφρ. rel. Ωρ | 21 ἐφείσατο B-424^c P 81s 1319sss 436s
 co Ωρ] + μηπως P⁴⁶ rel. | 22 ἀποτομία, χρηστοτης P⁴⁶
 B-424^c P 81s ar co Ωρ] -μιαν, -τητα rel. | θυ² P⁴⁶ B-1739
 P 1175* D* 623* vg ar sa] > rel. | ἐπιμενης BS 1739^c Ψ
 81 D* Cl | 23 ἐπιμενωσιν BS* 1739 Ψ 81 D* 330* | 25 μη
 > A* 1898 | παρ] εν BA 1852, > P⁴⁶ 1739 424^{cs} Ψ G lat |

meum honorificabo, si quomodo ad aemulan- 14
 dum provocem carnem meam et salvos faciam
 aliquos ex illis. Si enim amissio eorum, re- 15
 conciliatio est mundi, quae assumptio, nisi
 vita ex mortuis? Quod si delibatio sancta est, 16
 et massa; et si radix sancta, et rami. Quod 17
 si aliqui ex ramis fracti sunt, tu autem cum
 oleaster esses, insertus es in illis et socius
 radices et pinguedinis olivae factus es, ¹noli 18
 gloriari adversus ramos. Quod si gloriaris, non
 tu radicem portas, sed radix te. Dices ergo: 19
 Fracti sunt rami ut ego inserar. ¹Bene, propter 20
 incredulitatem fracti sunt. Tu autem fide stas;
 noli altum sapere, sed time. Si enim Deus na- 21
 turalibus ramis non pepercit, ne forte nec tibi
 parcat. Vide ergo bonitatem et severitatem 22
 Dei: in eos quidem, qui ceciderunt, severita-
 tem, in te autem bonitatem Dei, si permanseris
 in bonitate, alioquin et tu excideris. Sed et 23
 illi, si non permanserint in incredulitate, inse-
 rentur; potens est enim Deus iterum inserere
 illos. Nam si tu ex naturali excisus es oleastro, 24
 et contra naturam insertus es in bonam oli-
 vam, quanto magis ii, qui secundum naturam,
 inserentur suae olivae?

Nolo enim vos ignorare fratres mysterium 25
 hoc, ut non sitis vobis ipsis sapientes, quia

15 amissio] reiectio

14 et] ut DOCT Ambst Aug Pel | 19 dices ALM
 V] dicis *rel.* | insererer F*LO Or Pel (D Ambst) |
 20 sta FDRZKBV c f g Aug | 22 et severitatem] es-
 se veritatem F(H) | bonitate] -tatem AFHMRZ* |
 23 incredulitatem.FMZ*V* d* | 24 ii] hi *codd.* | qui
 Aug] > *codd.*

14 1 C 9,22; 1 T 4,16 | 16 Neh 10,37; 1 C 7,14 | 17 Ps
 51,10; E 2,11s; Jdc 9,9 O' | 20 R 12,3.16; 14,4; 1 C
 10,12 | 21 Pr 28,14; Is 66,2.5; Ph 2,12 | 22 J 15,2 |
 23 2 C 3,15s | 25 R 1,13; 12,16; L 21,24

caecitas ex parte contigit in Israhel, donec pleni-
 26 tudo gentium intraret, et sic omnis Israhel
 salvus fieret, sicut scriptum est: *Veniet ex Sion,*
 27 *qui eripiat et avertat impietatem a Iacob. Et*
hoc illis a me testamentum, cum abstulero pec-
cata eorum.

28 Secundum evangelium quidem inimici prop-
 ter vos, secundum electionem autem, carissimi
 29 propter patres. Sine paenitentia enim sunt dona
 30 et vocatio Dei. Sicut enim aliquando et vos non
 credidistis Deo, nunc autem misericordiam conse-
 31 cuti estis propter incredulitatem illorum; ita et isti
 nunc non crediderunt in vestram misericordiam,
 32 ut et ipsi misericordiam consequantur. Concluserit
 enim Deus omnia in incredulitate, ut omnium
 misereatur.

33 O altitudo divitiarum sapientiae et scientiae
 Dei, quam incomprehensibilia sunt iudicia eius
 34 et investigabiles viae eius! *Quis enim cognovit*
sensum Domini? aut quis consiliarius eius fuit?
 35 *Aut quis prior dedit illi, et retribuetur ei?*
 36 *Quoniam ex ipso et per ipsum et in ipso sunt*
omnia: ipsi gloria in saecula. Amen.

12,1-15,13 *Monita et praecepta*

12,1-8 *Fidelitas et modestia*

12 Obsecro itaque vos, fratres, per misericor-
 diam Dei, ut exhibeatis corpora vestra hostiam
 viventem, sanctam, Deo placentem, rationabile

26 fieret] *erit fg (Ir Or Hil Ty) | averte AD | im-
 pietates AHMUTH, F*CT t | 28 carissimi] dilecti D
 fg Ambst Hier Aug | 32 incredulitatem ADHMZCTK^r
 d fg Ir Aug | omnibus CT ft Amb Hier Aug | 33 in-
 comprehensibilia] inscrutabilia D fm Ir Nov Amb
 Ambst Hil Hier | 36 sunt >A d m Ir Hil | saecula-
 saeculorum FDHLORCT c f m t Hil Aug | 12,1 vi-
 vam DR w Tert Amb Ambst Aug

26 Mt 23,39; Is 59,20s | 27 Jr 31,33s | 29 Hb 6,17;
 R 8,28 | 30 E 2,2s; C 1,21 | 32 G 3,22 | 33 Ps 138,6;
 E 3,8ss | 34 Is 40,13; Jr 23,18; Job 15,8; 1 C 2,16 |
 35 Job 41,2 | 36 Hb 2,10; 1 C 8,6 | 12,1 1 P 2,5

νιμοι, ὅτι πώρωςις ἀπὸ μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν ἄχρις οὗ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ, καὶ οὕτως πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται, καθὼς γέγραπται·

26 Mt 23,39
Is 59,20
Ps 13,7

ἦξει ἐκ Σιών ὁ ῥυόμενος,
ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ.

καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη,
ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

27 Jr 31,33ε
Is 27,9

κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς, κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας. ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλησις τοῦ Θεοῦ· ὥσπερ γὰρ ὑμεῖς ποτε ἠπειθήσατε τῷ Θεῷ, νῦν δὲ ἠλεήθητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ, οὕτως καὶ οὗτοι νῦν ἠπειθήσαν τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει, ἵνα καὶ αὐτοὶ [νῦν] ἐλεηθῶσιν. συνέκλεισεν γὰρ ὁ Θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπειθειαν, ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσῃ.

28

29

30

31

32 G 3,22
I T 2,4

Ὡ βᾶθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως Θεοῦ· ὡς ἀνεξεραύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. τίς γὰρ ἔγνω νοῦν Κυρίου; ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο; ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ; ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.

33 9,23; 10,12
Sap 8,1
Sir 1,3

34 Is 40,13
Job 15,8
Jr 23,18
I C 2,16
35 Sap 9,13
36 Job 41,2

Παρακαλῶ σὺν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ Θεοῦ, παραστῆσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν ἁγίαν εὐάρεστον τῷ Θεῷ, τὴν λο-

12 6,11.13; 1P2,5
J 4,24

26 ρυομεν. + και 6 33 Ψs 1175 917* rel. pl. lat sy ar sa Ef | 30 γαρ + και 33 Ψs 1175 917* 5* 920 919-794 206 rel. pl. vg sy ar Ef | 31 ουτοι] αυτοι 81 Ds 88 syh^m | νυν¹ > 103 1913 d* | νυν² BS D* bo] υστερον 33 1852 88 1912 623s 1319sss 255 sa, > P⁴⁶ rel. Ωρ | τ. παντας¹] τα παντα P⁴⁶ Ds lat | 33 και¹ > 1827 vg Nov Hil Ef | κ. γνωσεως, ως - αυτου¹ > Mn | 34 Κυ] θυ D* Iq Cyp Ef | 36 δοξα + κ. ευλογια sy Ef | αιωνας + τ. αιωνων G^c vg¹ sy Ef | 12,1 ~ τω θω ευαρεστ. S*AP 81 vg |

- E 4,23 2 γικὴν λατρείαν ὑμῶν· καὶ μὴ συσχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοός, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον.
- 1,28
E 5,10,17 3 Λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν,
- 1 C 12,11
E 4,7 4 ἑκάστῳ ὡς ὁ Θεὸς ἐμέρισεν μέτρον πίστεως. καθάπερ γὰρ ἐν ἐνὶ σώματι πολλὰ μέλη ἔχομεν, τὰ
- 1 C 12,27
E 4,25 5 δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει προᾶξιν, οὕτως οἱ πολλοὶ ἐν σώμα ἔσμεν ἐν Χριστῷ, τὸ δὲ
- 1 C 12,4 6 καθ' εἰς ἀλλήλων μέλη. ἔχοντες δὲ χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθείσαν ἡμῖν διάφορα εἴτε προφητείαν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως·
- 1 P 4,10s 7 ἢ εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ· εἴτε ὁ διδάσκων,
- Mt 6,3
2 C 8,2; 9,7 8 ἐν τῇ διδασκαλίᾳ· εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει· ὁ μεταδιδούς ἐν ἀπλότητι, ὁ προϊστάμενος ἐν σπουδῇ, ὁ ἐλεῶν ἐν ἰαρότητι.
- 1 P 1,22
1 T 1,5 9 Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος. ἀποστυγοῦντες τὸ
- Am 5,15
2 P 1,7
Ph 2,3 10 πονηρόν, κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ. τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι, τῇ τιμῇ ἀλλήλους
- Ap 3,15
A 18,25 11 προηγούμενοι, ἢ τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί, τῷ πνεύματι ζέοντες, τῷ Κυρίῳ δουλεύοντες, ἢ τῇ ἐλπίδι
- 1 Th 5,17 12 χαίροντες, τῇ θλίψει ὑπομένοντες, τῇ προσευχῇ

2 συσχηματίζεσθαι, μεταμορφουσθαι B^o(S)A 6 Ψ 81 181 623 467 489 1835s 547s 337s 462 1319-38 1891 823 1611 2138 257ss | νοος P⁴⁶ BAs 424^{os} Ds 1898 Cl Ωρ^l Cyp] + υμων rel. | 3 χαριτ. + τ. θυ 1852 5 547s 69 al. 1891 385 L t w syih ar Ef Aug | παρ ο δει φρον. > G | ~ εμερ. ο θς A 257 w syri ar | εμετρησεν 1739^o 489 491 | 4 καθαπερ] ωσπερ Ds | ~ προαξιν εχει P⁴⁶ G* lat sy ar | 5 ουτως + και 104 69s 38 642s 242 1245 syri ar bo | το P⁴⁶ B-6 P 81s Ds 1319 256] ο rel. | 7 διακονιαν] ο διακονων S^o 1852 1s 69 255 242 syi Bas | 8 ειτε²] ητοι P⁴⁶ | ειτε > P⁴⁶ Ds | 9 αποστυγ.] μισουντες G | 11 Κω] καιρω D*s Cyp Or^l Ambst Hier^o |

obsequium vestrum. Et nolite conformari huic 2
saeculo, sed reformamini in novitate sensus
vestri, ut probetis quae sit voluntas Dei bona
et beneplacens et perfecta.

Dico enim per gratiam, quae data est mihi, 3
omnibus qui sunt inter vos, non plus sapere
quam oportet sapere, sed sapere ad sobrie-
tatem, et unicuique sicut Deus divisit mensu-
ram fidei. Sicut enim in uno corpore multa 4
membra habemus, omnia autem membra non
eundem actum habent, ita multi unum cor- 5
pus sumus in Christo, singuli autem alter al-
terius membra. Habentes autem donationes se- 6
cundum gratiam, quae data est nobis, diffe-
rentes: sive prophetiam secundum rationem
fidei, ¹sive ministerium in ministrando, sive qui 7
docet in doctrina, qui exhortatur in exhor- 8
tando, qui tribuit in simplicitate, qui praeest
in sollicitudine, qui miseretur in hilaritate.

12,9-21 *Caritas*

Dilectio sine simulatione, odientes malum, 9
adhaerentes bono; caritate fraternitatis invi- 10
cem diligentes, honore invicem praevenientes,
¹sollicitudine non pigri, spiritu ferventes, Do- 11
mino servientes, ¹spe gaudentes, in tribula- 12

2 et² > A*RCT t w | placens AFMRCT t Cyp | bu-
num, beneplacitum, perfectum DO* d g m Ambst
Aug Pel | 3 gratiam + Dei F t w Aug | ~ divisit Deus
ADMCT c t w Ambst | 6 donationes + Dei diversas
F* | 10 caritate CT d f g m Aug Pel | caritatem *rel.*
(Ambst) | 11 domino] tempori d* f^c Ambst Hier^c (Cyp)

2 G 1,4; 1 P 1,14 | 3 R 15,15; E 4,7; 2 C 10,13 |
4 1 C 10,17; 12,12ss; E 4,4.16 | 5 E 1,23; 4,25; 5,30;
C 3,15 | 6 1 C 12,4.10 | 7 1 P 4,10s | 8 Mt 6,2s; 2 C
8,2; 9,7 | 9 2 C 6,6; Am 5,15 | 10 (1 Th 4,9) 1 P 2,17;
Ph 2,3* | 11 Ap 3,15; C 3,23s | 12 Ph 4,6; 1 T 2,1;
C 4,2; 5,17; L 18,1-8

13 tione patientes, orationi instantes, ¹necessita-
 14 tibus sanctorum communicantes, hospitalitatem
 15 sectantes. Benedicite persequentibus vos; be-
 16 nedicite et nolite maledicere. Gaudere cum gau-
 17 dentibus, flere cum flentibus; idipsum invicem
 18 sentientes, non alta sapientes, sed humilibus con-
 19 sentientes. Nolite esse prudentes apud vosmetip-
 20 sos, ¹nulli malum pro malo reddentes, *providentes*
bona non tantum coram Deo, sed etiam coram
 21 *omnibus hominibus*. Si fieri potest, quod ex vobis
 19 est, cum omnibus hominibus pacem habentes, ¹non
 vosmetipsos defendentes carissimi, sed date lo-
 cum irae; scriptum est enim: *Mihi vindicta, ego*
 20 *retribuam, dicit Dominus. Sed si esurierit inimi-*
cus tuus, ciba illum; si sitit, potum da illi: hoc enim
 21 *faciens, carbones ignis congeres super caput eius.*
 21 Noli vinci a malo, sed vince in bono malum.

13,1-7 *Subiectio*

13 Omnis anima potestatibus sublimioribus sub-
 dita sit; non est enim potestas nisi a Deo;
 2 quae autem sunt, a Deo ordinatae sunt. Itaque
 qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit.
 Qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem ad-
 3 quirunt. Nam principes non sunt timori boni
 operis, sed mali. Vis autem non timere potes-

13 necessitat.] -ssariis H, memoriis A d* g t Hil
 Ambst Aug Pel^o | 14 vos > AH* | 15 gaudete, flete DT
 t Sing Sed | 17 omnibus > DT d g m t Lcf Ambst Pel |
 19 vindictam *codd.*, + et DMZ*CV g Tert Amb Ambst
 Hier | 20 esurit F m Pel | congeris FHssRCTHb |
 13,1 *inc.* omnibus potest. subl. subditi estote FD d* g
 m t Ir Tert Ambst | 3 timoris H^oLRCTTh t

13 1 T 5,10; 1 P 4,9; Hb 13,2 | 14 Mt 5,44; 1 C 4,12;
 A 7,59s | 15 Job 30,25 | 16 1 T 6,17; Is 5,21 | 17 1 Th
 5,15; 2 C 8,21; Pr 20,22; 24,29 | 18 Mc 9,49; Hb 12,14 |
 19 Lv 19,18; Mt 5,32; Sir-18,1ss | 20 4 Rg 6,22; Mt 5,44;
 Pr 25,21 | 21 Mt 5,39 | 13,1 Pr 8,15 | 3 1 P 3,13s

προσκαρτεροῦντες, ταῖς χρεῖαις τῶν ἁγίων κοι- 13 Hb 13,2
 ωνοῦντες, τὴν φιλοξενίαν διώκοντες. εὐλογεῖτε 14
 τοὺς διώκοντας ὑμᾶς, εὐλογεῖτε καὶ μὴ καταρᾶσ-
 θε, χαίρειν μετὰ χαιρόντων, κλαίειν μετὰ κλαι- 15
 όντων. τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες· μὴ τὰ 16 11,20; 15,5
 ὑψηλὰ φρονοῦντες ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπα-
 γόμενοι. μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς.
 μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες· φρονοού- 17
 μενοι καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων· εἰ δυ- 18 Mc 9,50
 νατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων
 εἰρηνεύοντες. μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοί, 19 Dt 32,35
 ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ. γέγραπται γάρ·
 ἔμοι ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει Κύριος.
 ἀλλ' ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐχθρὸς σου, πώμιζε αὐτόν· ἐὰν 20 Mt 5,44
 διψᾷ, πότιζε αὐτόν· τοῦτο γὰρ ποιῶν ἄνθρακας
 πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. μὴ νικῶ 21
 ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κικόν.

Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασ- 13 Tt 3,1; J19,1
 σέσθω. οὐ γὰρ ἔστιν ἐξουσία εἰ μὴ ὑπὸ Θεοῦ, Sap 6,4
 αἱ δὲ οὐσαι ὑπὸ Θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν. ὥστε 2 Sir 17,14
 ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ τῇ τοῦ Θεοῦ δια-
 ταγῇ ἀνθέστηκεν· οἱ δὲ ἀνθεστηκότες ἑαυτοῖς
 κρίμα λήμψονται. οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσίν 3 1 P 2,13a;
 φόβος τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ ἀλλὰ τῷ κακῷ. θέλεις 3,13
 δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν

13 χρεῖαις] μνειαις D*s Or^c Thd^e Di^od Thdt¹ Hil Ambst
 Hier^c Aug Pel^c | 14 υμας > B 1739 424^s Cl Ωρ | 15 χαι-
 ροντ. P⁴⁶ BS 1739 Ds 1610 lat syh ar sa Ωρ¹ Ambst]
 † και Mn rel. syri bo Tert Amb Bas Xρ | 17 καλα †
 ου μονον ενωπιον τ. θυ αλλα κ. (A) 1852 G d m t vg Lcf
 Ambst | παντων] των P⁴⁶ A^c Ds | 19 γεγο. γαρ > Mn|
 εκδικησ. † και Mn syih⁺ ar sa Tert Cyp | 20 αλλ εαν
 B-1739 P 81s 623s 467 1319 38 255 al. vg ar co] εαν
 ουν 33 rel. pl., > αλλ P⁴⁶ Ψ Ds 436 2 | τ. κεφαλης B|
 13,1 iuc. πασαις εξουσαις υ. υποτασσεσθε P⁴⁶ D*s Iq
 Tert Ambst| υπο¹] απο Ds 88s 635 257 al. Ωρ|ουσαι †
 εξουσαι 33-1175 917-181 1827-794 206 rel. sy | 3 των
 αγ. εργων αλλα των κακ. 33 Ψ-81 917-319 38 rel. sy ar|

- 12,19
Ps 81,6 4 ποίει, και ἔξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς. Θεοῦ γὰρ
διάκονός ἐστιν σοὶ εἰς τὸ ἀγαθόν. ἐὰν δὲ τὸ κα-
κὸν ποιῆς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκῆ τὴν μάχαιραν
φορεῖ· Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν, ἔκδικος εἰς ὄρ-
5 γὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσουντι. διὸ ἀνάγκη ὑπο-
τάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργὴν ἀλλὰ και
6 διὰ τὴν συνείδησιν. διὰ τοῦτο γὰρ και φόρους τε-
λεῖτε· λειτουργοὶ γὰρ Θεοῦ εἰσιν εἰς αὐτὸ τοῦτο
7 προσκαρτεροῦντες. ἀπόδοτε παῖσιν τὰς ὀφειλάς,
Mt 22,21 τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον, τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος, τῷ
τὸν φόβον τὸν φόβον, τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμὴν.
G 5,14 8 Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀλλήλους
I T 1,5 ἀγαπᾶν· ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον νόμον πεπλή-
Ex 20,13-17 9 ρωκεν. τὸ γάρ· οὐ μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ
Lv 19,18 κλέψεις, οὐκ ἐπιθυμήσεις, και εἴ τις ἕτερα ἐν-
Dt 5,17 τολή, ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν
I C 13,4 10 τῷ· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν. ἡ
Mt 22,40 ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πλή-
ρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη.
E 5,14 11 Καὶ τοῦτο εἰδότες τὸν καιρόν, ὅτι ὥρα ἤδη
I Th 5,5ss ὑμᾶς ἐξ ὑπνου ἐγερθῆναι· νῦν γὰρ ἐγγύτερον
12 ἡμῶν ἡ σωτηρία ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν. ἡ νῦξ
προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν. ἀποθώμεθα
οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκοτός, ἐνδυσώμεθα δὲ τὰ

4 σοὶ > G¹ 462 440s Ef | το¹ > B 327 635* | εἰς ὀργην
> D^s | 5 διο (κ.) υποτασσεσθε P⁴⁶ Ds w I^r | 7 αποδοτε
P⁴⁶ BS*As 81s 048 D* 255 330 vg syi co Ωρ¹ Cyp] +
ουν rel. Ef | 8 οφειλοντες S* 1518 Ωρ¹ | 9 το] γεγραπται
G Amb, quod dixit syri (sa Ef) | κλεψ. + του ψευδομαρ-
τυρησεις SP^{ss} 81s 048 88 5 927* 226 1319-38 al. 635
440 al. 913 al. syih ar bo Xp | ετερα + εστιν S*A 33 326
81 048 462 syr ar | εν τω² > P⁴⁶ B G lat syr ar | εαυτον
33^{sss} 1175 G 1827^{ss} 69-1319 al. 206s al. 823 383 506 al. |
10 ου κατεργαζεται 33 D* 337 999 2 216 | ουν > P 88
ar Ωρ | η² > P⁴⁶ | 11 ειδοτ.] ιδοντες A 81 G¹⁰ | ημας
1739s 33 Ψs 1175 048 D* 5* rel. pl. lat syri ar sa | 12 α-
ποβαλωμεθα P⁴⁶ Ds lat | και ενδυσωμ. 33 Ψ-81 D^o rel.
pl. syrih ar | δε²] ουν P^{46*}, > P^{46c} S*P Cl¹ |

tatem? Bonum fac, et habebis laudem ex illa;
 1 Dei enim minister est tibi in bonum. Si au- 4
 tem malum feceris, time; non enim sine causa
 gladium portat. Dei enim minister est, vindex
 in iram ei, qui malum agit. Ideo necessitate 5
 subditi estote non solum propter iram, sed etiam
 propter conscientiam. Ideo enim et tributa prae- 6
 statis; ministri enim Dei sunt in hoc ipsum
 servientes. Reddite ergo omnibus debita: cui 7
 tributum tributum, cui vectigal vectigal, cui
 timorem timorem, cui honorem honorem.

13,8-14 *Dilectio et spiritus Christi*

Nemini quidquam debeatis, nisi ut invicem 8
 diligatis; qui enim diligit proximum, legem im-
 plevit. Nam *non adulterabis, non occides, non 9*
furaberis, non falsum testimonium dices, non con-
cupisces, et si quod est aliud mandatum, in
 hoc verbo instauratur: *Diliges proximum tuum*
sicut teipsum. Dilectio proximi malum non 10
 operatur. Plenitudo ergo legis est dilectio.

Et hoc scientes tempus, quia hora est iam 11
 nos de somno surgere. Nunc enim propior est
 nostra salus, quam cum credidimus. Nox prae- 12
 cessit, dies autem appropinquavit. Abiciamus
 ergo opera tenebrarum et induamur arma lu-

4 bonum] bono F | malum FD f g m w Tert Amb
 Aug Pel] male *rel.* | 5 *inc.* ideoque DCT d* f g m t w
 Ir Ambst Aug | etiam D g Ambst Aug] et *rel.* | 7 ergo
 FDRZ c d f g t Pel] > *rel.* | 8 implebit F^cHLRT d* f |
 9 non falsum test. dices > AFHCT dfg Amb Ambst
 Hier Aug Pel | sicut] tamquam FDHLORTh dfg
 Tert Lcf Hier Aug | 10 *proximo G* d e g' | 11 enim]
 autem A fg Hier Pel | propior AF*H*M*CTThK
 B* d* t | 12 adpropriavit A d^c e, -piavit FMR d* |
 induamus FDHL* dfg t Cyp Ambst Aug Pel |
 armis AH^cLTh

7 Mt 22,21 | 8 G 5,14; C 3,14 | 9 Ex 20,13-17; Lv 19,18;
 Dt 5,17-21; Mt 22,39s; Ja 2,8 | 10 1 C 13,4; Mt 22,40 |
 11 1 C 7,29 | 12 1 J 2,8; E 6,13-17

13 cis. Sicut in die honeste ambulemus, non in
 comessionibus et ebrietatibus, non in cubi-
 libus et impudiciis, non in contentione et
 14 aemulatione; sed induimini Dominum Iesum
 Christum, et carnis curam ne feceritis in de-
 sideriis.

14,1-15,13 *Infirmi et fortes*

14 Infirmum autem in fide assumite, non in
 2 disceptationibus cogitationum. Alius enim cre-
 dit se manducare omnia, qui autem infirmus
 3 est, holus manducet. Is, qui manducat, non man-
 ducantem non spernat; et qui non manducat,
 manducantem non iudicet; Deus enim illum
 4 adsumpsit. Tu quis es, qui iudicas alienum
 servum? Domino suo stat aut cadit; stabit
 autem; potens est enim Deus statuere illum.
 5 Nam alius iudicat diem inter diem, alius au-
 tem iudicat omnem diem; unusquisque in suo
 6 sensu abundet. Qui sapit diem, Domino sapit,
 et qui manducat, Domino manducat; gratias
 enim agit Deo. Et qui non manducat, Domino
 7 non manducat, et gratias agit Deo. Nemo
 enim nostrum sibi vivit, et nemo sibi moritur.
 8 Sive enim vivimus, Domino vivimus; sive mo-
 rimur, Domino morimur. Sive ergo vivimus,

13 comessionibus FGH*M dm | in⁴ > F*DG* d
 gm Ambst | 14 induite F-LThB dg Ambst Hier
 Aug | 14,2 se > AFH-Z*CT dfg Hier Aug Pel
 (Ambst) | holera DR(FT) fg Amb Ambst Hier Aug |
 manducat G d Hier Aug¹, vescitur Tert | 3 is >
 AMRTh dfg Tert Aug (Ambst) | 4 iudices *codd. pl.*
 Ambst Hier Aug | ~ suo domino *codd. pl.* | Deus +
 iterum F | 5 diem¹ + plus AFH^cMR Hier | autem
 > AFHLMRUZ*C dm e Hier Aug | 7 vivet FZ* |
 8 Domino vivimus > F*

13 L 21,34 | 14 G 3,27; 5,16; C 2,23 | 14,1 R 15,1;
 1 C 8,9 | 3 1 C 10,25ss | 4 Ja 4,11s | 5 G 4,10 | 8 G
 2,20; 2 C 5,15; 1 Th 5,10

ὄπλα τοῦ φωτός. ὡς ἐν ἡμέρᾳ εὐσχημόνως πε- 13 L 21,34
 ριπατήσωμεν, μὴ κώμοις καὶ μέθαις, μὴ κοίταις E 5,18
 καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ· ἀλλὰ ἐνδύ- 14 G 3,27
 σασθε τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ τῆς
 παρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε εἰς ἐπιθυμίας.

Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβά- 14 15,1; 1 C 8,9
 νεσθε, μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν. ὃς μὲν 2 Gn 1,29; 9,3
 πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὃ δὲ ἀσθενῶν λάχανα
 ἐσθίει, ὃ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθε- 3 C 2,16
 νείτω, ὃ δὲ μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρι-
 νέτω, ὃ Θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο. οὐ τίς 4 Mt 7,1
 εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ κυρίῳ Ja 4,11s
 στήκει ἢ πίπτει· σταθήσεται δέ, δυνατεῖ γὰρ
 ὁ Κύριος στήσαι αὐτόν. ὃς μὲν γὰρ κρίνει ἡμέ- 5 G 4,10
 ραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν·
 ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοτὶ πληροφορεῖσθω. ὃ φρο- 6
 νῶν τὴν ἡμέραν Κυρίῳ φρονεῖ· καὶ ὃ ἐσθίων
 Κυρίῳ ἐσθίει, εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ Θεῷ· καὶ ὃ 1 C 10,30
 μὴ ἐσθίων Κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ
 τῷ Θεῷ. Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῆ, καὶ οὐ- 7
 δεὶς ἑαυτῷ ἀποθνήσκει. ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ 8 G 2,20
 Κυρίῳ ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ Κυ- 1 Tb 5,10
 ρίῳ ἀποθνήσκομεν. ἐάν τε οὖν ζῶμεν ἐάν τε L 20,38

οπλα] εργα A D 88 321 | εν > P⁴⁶ | 13 μη ερισι κ. ζη-
 λοις B sa Cl Amb (1739 Cyp), > syi | Kv > B Cl | Xv >
 1739 489 547 1518 Amb | και > P⁴⁶ Ds | επιθυμιαν P⁴⁶*
 CA 1852 1 506s Ath Thdt, εν επιθυμιας G 1898 lat |
 14,1 λογισμων 81 917 623 1873* 69 38 440 43 | 2 εσθιετω
 P⁴⁶ Ds lat pl. ar | 3 εξουθεν.] κρινετω A Cl Or¹ | 4 δυ-
 νατει γ. B-A 6 104 Ds] δυνατος γ. P⁴⁶ 1739 P D^c 623*
 syh, + εστιν rel. | Ks B-AP 1852 1912 623* syp ar co |
 θς 048 rel. Ef | 5 γαρ > P⁴⁶ BS^c 1739s 33 Ψ 1175s 048 rel.
 pl. sy ar sa Ef | εν > A 81 1319 256s 255 Xp | 6 φρονει
 P⁴⁶ B-424^c P 048 Ds 38* 218 lat co Ωρ Ef] + κ. ο μη
 φρ. τ. ημ. Kω ου φρονει. rel. | και¹ > P⁴⁶ 623 241 | ευχαρ.
 γαρ] κ. ευχ. P⁴⁶ P 81s 330 323 1518 syp ar Ef | 8 απο-
 θνησκ.] -θανωμεν C 6 33 P 1175 917s 88 920 al. 2 al.
 323s 43 2138 383 al. | αποθνησκομ.] -κωμεν SC 326ss
 917s 623 al. 999 1319 38s al. 635 43 al. 1245 913-639 L]

- 9 ἀποθνήσκωμεν, τοῦ Κυρίου ἔσμέν. εἰς τοῦτο
 γὰρ Χριστὸς ἀπέθανεν καὶ ἔζησεν, ἵνα καὶ νε-
 κρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. Σὺ δὲ τί κρίνεις
 τὸν ἀδελφόν σου; ἢ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς τὸν
 ἀδελφόν σου; πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ
 βήματι τοῦ Θεοῦ. γέγραπται γάρ·
 ζῶ ἐγώ, λέγει Κύριος, ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ,
 καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ Θεῷ.
 ἄρα οὖν ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει
 τῷ Θεῷ.
 13 Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν· ἀλλὰ τοῦτο
 κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ
 ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον. οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν
 Κυρίῳ Ἰησοῦ ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι' ἑαυτοῦ· εἰ μὴ
 τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν. εἰ
 γὰρ διὰ βρώμα ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκέτι
 κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. μὴ τῷ βρώματί σου
 ἐκείνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ Χριστὸς ἀπέθανεν.
 ἴμῃ βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν. οὐ
 γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ βρώσις καὶ πό-
 σις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν
 πνεύματι ἁγίῳ· ὁ γὰρ ἐν τούτῳ δουλεύων τῷ
 Χριστῷ εὐάρεστος τῷ Θεῷ καὶ δόκιμος τοῖς ἀν-

9 απεθανεν BS*CA^s 1852 321 1319^s ar co Cy¹ X^o Cy] + κ. ανεστη rel. Ef | κ. εξησ. > G vg Ωρ¹ | ~ εξησ. απεθ. ανεστη D Ir | 10 σου¹ + εν τω μη εσθιειν Ds Ambst (Ef), σου² + εν τω εσθ. fg^o Ambst (Ef) | γαρ > 1739 424^o 1837^o | θυ BS*C*As 1852 Ds vg co Or Aug] Xu Mn rel. | 11 οτι] ει μη D*s | ~ εξομ. π. γλ. P⁴⁶ B Ds r Ωρ | 12 ουν > B 1739 424^o P* D*s syp | υμων C 81 1912 255 462 257 385 | αποδωσει B 326 Ds 999 vg Ambst X^o | τω θω > B 1739 424^o G r Cyp Aug Pel | 13 αδελφω σου syp co | προσκομμα, η > B syp ar Ef | η] εις 1852 917^s 88 547^s 69 330^s 2 440^s 383 378* | 14 Kω] Xω 33 P 1175 917-1873 69^{ss} 1311^s al. 440^s L (syi) ar | 15 γαρ] δε 33 Ψ^s 1175 917^s 927-177 al. rel. syp | 16 ουν > G 1319 (syp) ar Ef | ημων Ψ 1852 Ds 1245 lat syh sa Cl Ωρ | 18 τουτω B S*-1908 P 81^s Ds 623^s 330 lat pl. ar sa Ef] -τοις rel. Tert | τω¹ > A Ds 1311 | Xω] θω B* | δοκιμοις B G¹*

sive morimur, Domini sumus. In hoc enim 9
 Christus mortuus est et resurrexit, ut et mor-
 tuorum et vivorum dominetur. Tu autem quid 10
 iudicas fratrem tuum? aut tu quare spernis
 fratrem tuum? Omnes enim stabimus ante tri-
 bunal Christi; scriptum est enim: 11

*Vivo ego, dicit Dominus, quoniam mihi
 flectetur omne genu,
 et omnis lingua confitebitur Deo.*

Itaque unusquisque nostrum pro se rationem 12
 reddet Deo.

Non ergo amplius invicem iudicemus; sed 13
 hoc iudicate magis, ne ponatis offendiculum
 fratri vel scandalum. Scio et confido in Do- 14
 mino Iesu, quia nihil commune per ipsum, nisi
 ei qui existimat quid commune esse, illi com-
 mune est. Si enim propter cibum frater tuus 15
 contristatur, iam non secundum caritatem
 ambulas. Noli cibo tuo illum perdere, pro quo
 Christus mortuus est. Non ergo blasphemetur 16
 bonum nostrum. Non est enim regnum Dei 17
 esca et potus, sed iustitia et pax et gau-
 dium in Spiritu sancto; qui enim in hoc servit 18
 Christo, placet Deo et probatus est homini-

8 moriemur^{ter} F | 9 Christus + et AGLMOUC d
 Ir Ambst (Pel) | revixit F^mC | ~ vivorum et mort.
 FDOZ* c d w | 10 tuum¹ + in non manducando A^c
 DO* d* f g (Ambst Pel) | tuum² + in manducando
 A^cO* f (D g Ambst Pel) | Christi W dm r w Ambst
 Dei *rel.* | 11 flectetur A* L^cU c Or Ambst Aug] flect-
 tet *rel.* | 12 ~ iudicate hoc A | 13 *inc.* nam si E^m
 O*R d* r w Ambst Aug | 17 enim DOUZ c d f m r w
 Tert Ambst Hier Aug] > *rel.*

9 Ph 2,10s; Ap 1,18 | 10 A 17,31; Mt 25,31s; 2 C 5,10 |
 11 Is 45,23 | 12 Mt 12,36; G 6,5 | 13 1 C 8,1.9-13;
 Mt 7,1 | 14 Mc 7,15; A 10,15; 1 C 10,25ss; Tt 1,15 |
 15 1 C 8,11ss | 16 1 C 10,30ss | 17 1 C 8,8; C 2,16

19 bus. Itaque quae pacis sunt sectemur, et quae
aedificationis sunt in invicem custodiamus.
20 Noli propter escam destruere opus Dei; omnia
quidem sunt munda, sed malum est homini,
21 qui per offendiculum manducat. Bonum est non
manducare carnem et non bibere vinum ne-
que in quo frater tuus offenditur aut scanda-
22 lizatur aut infirmatur. Tu fidem habes? penes
te metipsum habe coram Deo. Beatus qui non
23 iudicat semetipsum in eo, quod probat. Qui
autem discernit, si manducaverit, damnatus
est, quia non ex fide. Omne autem, quod non
est ex fide, peccatum est.

15 Debemus autem nos firmiores imbecillitates
infirmorum sustinere, et non nobis placere.
2 Unusquisque vestrum proximo suo placeat in
3 bonum ad aedificationem. Etenim Christus non
sibi placuit, sed sicut scriptum est: *Impropria*
4 *improperantium tibi ceciderunt super me.* Quae-
cumque enim scripta sunt, ad nostram doctri-
nam scripta sunt, ut per patientiam et con-
5 solationem Scripturarum spem habeamus. Deus
autem patientiae et solacii det vobis idipsum
sapere in alterutrum secundum Iesum Christum,

19 custodiamus * > GORUCBV* r Or Aug

20 nolite DHO*TTh m

~ munda sunt *codd.*

offensionem FDO d f g m r Or Ambst Aug

21 offendit *codd. pl.* Ambst Pel

22 fidem + quam DUCTTh c r Aug Pel

quod] quo A*O*RU*CT Pel (d f g r Cyp Ambst Aug)

15,2 in bonum ad aedific.] in (ad) bonam aedific.
FDHO*Z* d g m Sing Hier Aug Pel

19 R 12,18; 15,2; 1 C 14,26 (1 P 3,11) | 20 Tt 1,15 |
21 1 C 8,13 | 23 Ja 4,17 | 15,1 R 14,1; 1 C 9,19; 13,7 |
2 1 C 10,33; 1 Th 5,11 | 3 Ps 68,10 | 4 1 C 9,9s; 2 T
3,16; R 4,23s | 5 R 12,16; 2 C 13,11; Ph 2,2; 4,2; 3,16

θρώποις. ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν 19 12,18; 15,2
καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους. μὴ ἔνε- 20 14,14
κεν βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ. πάν- 21 1,15
τα μὲν καθαρὰ, ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ
διὰ προσκόμματος ἐσθίωντι. καλὸν τὸ μὴ φα- 21 1 C 8,13
γεῖν κρέα μηδὲ πιεῖν οἶνον μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελ-
φός σου προσκόπτει [ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ].
σὺ πίστιν ἦν ἔχεις κατὰ σεαυτὸν ἔχε ἐνώπιον 22
τοῦ Θεοῦ. μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ
δοκιμάζει· ὁ δὲ διακρινόμενος ἐὰν φάγη κα- 23
τακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ ὁ οὐκ
ἐκ πίστεως ἁμαρτία ἐστίν.

Ὅφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθε- 15 14,1
νήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν, καὶ μὴ ἑαυ-
τοῖς ἀρέσκειν. ἕκαστος ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσ- 2 1 C 9,19;
κέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν. καὶ γὰρ 3 10,24,33
ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαντῷ ἤρεσεν· ἀλλὰ καθὼς γέ-
γραπται· οἱ ὄνειδισμοὶ τῶν ὄνειδιζόντων σε ἐπέ- 4 Ps 68,10
πεσαν ἐπ' ἐμέ. ὅσα γὰρ προεγράφη, εἰς τὴν 4 4,23s
ἡμετέραν διδασκαλίαν ἐγράφη, ἵνα διὰ τῆς ὑπο- 1 C 10,11
μονῆς καὶ διὰ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν
τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. ὁ δὲ Θεὸς τῆς ὑπομονῆς 5 Ph 3,16
καὶ τῆς παρακλήσεως δώη ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρο-
νεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν, ἵνα 6

19 διωκομ. BSA P 326 G 917-915 623 al. 547 462ss al.
206 440 al. 383 913s L | αλληλ. + φυλαξωμεν D*s m vg
Ambst | 20 απολλυε S* | 21 προσκοπτει] λυπειται S*
P | η σκανδαλιζεται η ασθενει> S*-424° 81s 048 r syp(i)
bo Ef | 22 ην B-A 048 1835 226 r vg¹ syp Or Aug Pel |
>rel. | 23 ο²] το 1739 P D* 1912 69 1319s Ωρ | εστιν+
16,25-27 A 6 33-1175 1912* 5-319 642 rel. pl. L^r ar Ωρ^o |
c. 15s> Mn | 15,2 υμων P 104 048 Ds 1827ss 547s 69-
319 206 al. 440s 1518sss 257 pl. m vg ar¹ bo Or Bas
Hier | 3 ο> 81s Ds | 4 προεγρ.] εγγραφη B 424° vg syi ar
sa Cl, + παντα B 33ss 69 330 sa Cl | εγγραφη] προε-
γραφη A 6 33-1175 048 1912 rel. | δια²> C^o 33 81 D-1827
547s 69ss al. 206ss al. 440 1518ss 203 al. lat syh co Cl
Thdt | εχωμ. + τ. παρακλησεως B Cl | 5 ~ Iy Xv S-A 6
P 81 048 F 919 69 al. 1611s r vgsypih ar bo Or Did Thdt |

ὁμοθυμαδὸν ἐν ἐνὶ στόματι δοξάζητε τὸν Θεὸν
καὶ πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

7 Διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ
Χριστὸς προσελάβετο ὑμᾶς εἰς δόξαν τοῦ Θεοῦ.

Mt 15,24
A 3,25 8 λέγω γὰρ Χριστὸν διάκονον γεγενῆσθαι περιτο-
μῆς ὑπὲρ ἀληθείας Θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς

11,30
2 Sm 22,50
Ps 17,50 9 ἐπαγγελίας τῶν πατέρων, τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέ-
ους δοξάσαι τὸν Θεόν, καθὼς γέγραπται· διὰ

τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσιν καὶ τῷ
Dt 32,43 10 ὀνόματί σου ψαλῶ. καὶ πάλιν λέγει· εὐφράνθη-

Ps 116,1 11 τε, ἔθνη, μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. καὶ πάλιν·
αἰνεῖτε, πάντα τὰ ἔθνη, τὸν Κύριον,
καὶ ἐπαινεσάτωσαν αὐτὸν πάντες οἱ λαοί.

Is 11,10 12 καὶ πάλιν Ἡσαΐας λέγει·

Ap 5,5
Gn 49,10 ἔσται ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαί,
καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν·
ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιούσιν.

13 Ὁ δὲ Θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρώσαι ὑμᾶς πάσης
χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ πε-
ρισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι ἐν δυνάμει πνεύ-
ματος ἁγίου.

14 Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ
περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοὶ ἐστε ἀγαθω-
σύνης, πεπληρωμένοι πάσης τῆς γνώσεως, δυ-

7 ημας BP 104 1852 048 D* 917s 1898 1827 467sss 1845s
321 642 206ss 2s 2298 823s 1245 257* r sa | 8 γαρ] δε
Ψ-1175 917* 1827sss 489s 920-337 321* rel. pl. sy ar¹ |
γενεσθαι BC* 1739 Ψ Ds 321 1518 Ath | Xv + Iv (~)
6 33s 104ss D* 1827-330 al. rel. sy Ef | 9 εθνεσι + Ke
(Ps 17,50) S* 33 326 1912 623 920s al. 242 823s al. 1518ss
383 1610ss w syh Xp | 11 παλιν+λεγει B Ds 1898 1
1611s r w sy co Or¹ Ef | 12 αρχει P⁴⁶ (syph) | επαινε-
σατε (Ps 116,1) 33s 104 1175 G-181 rel. pl. vg sy ar |
13 πληροφορησαι B G m r | εν παση χαρα κ. ειρηνη B
(G) | εν τω πιστευ. > Ds 506s m syi ar Vig | εις το πε-
ρισσ.> B 255 218 1245 e | 14 μου> 1739 Ds m Thdt
Ambst Aug | κ. αυτοι > P⁴⁶ Ds 1827 | της P⁴⁶ BS
1739s P 1852 623 927* 1845 330 1311 Cl] > rel. |

ut unanimes, uno ore honorificetis Deum et 6
patrem Domini nostri Iesu Christi.

Propter quod suscipite invicem, sicut et 7
Christus suscepit vos in honorem Dei. Dico 8
enim Christum Iesum ministrum fuisse circum-
cisionis propter veritatem Dei ad confirman-
das promissiones patrum, gentes autem super 9
misericordia honorare Deum, sicut scriptum
est: *Propterea confitebor tibi in gentibus, Do-*
mine, et nomini tuo cantabo. Et iterum dicit: 10
Laetamini gentes cum plebe eius. Et iterum: 11

*Laudate omnes gentes Dominum,
et magnificate eum omnes populi.*

Et rursus Esaias ait: 12

*Fruit radix Iesse,
et qui exsurget regere gentes,
in eum gentes sperabunt.*

Deus autem spei repleat vos omni gaudio et 13
pace in credendo, ut abundetis in spe et vir-
tute Spiritus sancti.

15,14-16,27 *Epilogus*

15,14-33 *Apostoli excusatio et proposita*

Certus sum autem, fratres mei, et ego ipse 14
de vobis, quoniam et ipsi pleni estis dilectione,
repleti omni scientia, ita ut possitis alterutrum

6 unianimes FDHLMO*Z*Th

9 misericordiam ADLMZ*CTThV

propterea LO* r t] propter hoc *rel.*

Domine > AFGMR d dm fg r

10 plebe] populo F g Or

11 ~ Dom. omnes gentes FDH fg r t Or Pel

12 eum c fr Ambst Aug] eo *rel.*

13 inpleat F, adinpleat m r Var

et*] in FDM* d g m Pel | in credendo > d* g m Var

6 2C 1,3; 1P 1,3 | 7 R 14,1; Phm 17 | 8 Mt 15,24;
A 3,25; Mi 7,20; Ps 88,3 | 9 R 11,30; 2 Sm 22,50 |
10 Dt 32,43 | 11 Ps 116,1 | 12 Is 11,1.10; Mt 12,21;
Ap 5,5; 22,16; Gn 49,10 | 14 Th 1,9s

15 monere. Audacius autem scripsi vobis, fratres,
 ex parte, tamquam in memoriam vos redu-
 cens propter gratiam, quae data est mihi a
 16 Deo, ut sim minister Christi Iesu in gentibus,
 sanctificans evangelium Dei, ut fiat oblatio
 gentium accepta et sanctificata in Spiritu
 17 sancto. Habeo igitur gloriam in Christo Iesu
 18 ad Deum. Non enim audeo aliquid loqui eo-
 rum, quae per me non efficit Christus in oboe-
 19 dientiam gentium verbo et factis, in virtute
 signorum et prodigiorum, in virtute Spiritus
 sancti: ita ut ab Hierusalem per circuitum usque
 20 ad Illyricum repleverim evangelium Christi. Sic
 autem praedicavi evangelium hoc, non ubi no-
 minatus est Christus, ne super alienum funda-
 21 mentum aedificarem, sed sicut scriptum est:

*Quibus non est annuntiatum de eo, videbunt;
 et qui non audierunt, intellegent.*

22 Propter quod et impediabar plurimum ve-
 nire ad vos, et prohibitus sum usque adhuc.
 23 Nunc vero ulterius locum non habens in his
 regionibus, cupiditatem autem habens veniendi
 ad vos ex multis iam praecedentibus annis,

16 et KBV c Ambst] > *rel.*

18 effecit FGM e

19 ad] in FDGHRUTh d Aug Pel

20 praedicavi] *cupide desideravi evangelizare fg,
 praedicare nisus sum Ambst

~ hoc praed. evangel. *codd.* Ambst

22 et^t > F*LO d Ambst Pel

impediabar plur.] saepe proposui (1,13) Ambst

et prohib. - adhuc c d Ambst Pel Ps. Hier] * > *codd.*

15 R 1,5; 12,3

16 Ph 2,17; R 11,13; 12,1

18 2C 3,5; 13,3

19 2C 12,12; Mc 16,17; A 15,12; 1C 2,4

20 2C 10,15s | 21 Is 52,15

22 R 1,13; 1Th 2,18; A 16,6s

23 R 1,10s; A, 19,21; 1Th 3,6

νάμενοι καὶ ἀλλήλους νουθετεῖν. τολμηρότερον 15 1,5; 12,3
 δὲ ἔγραψα ὑμῖν ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμιμνήσκων
 ὑμᾶς διὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ὑπὸ τοῦ
 Θεοῦ ἵεῖς τὸ εἶναί με λειτουργὸν Χριστοῦ Ἰη- 16 11,13; Ph2,17
 σοῦ εἰς τὰ ἔθνη, ἱερούργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ
 Θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν εὐ-
 πρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ἔχω 17
 οὖν τὴν καύχησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς
 τὸν Θεόν· οὐ γὰρ τολμήσω τι λαλεῖν ὧν οὐ κατ- 18 1,5; 2 C 3,5
 ειργάσατο Χριστὸς δι' ἐμοῦ εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν,
 λόγῳ καὶ ἔργῳ, ἑν δυνάμει σημείων καὶ τερά- 19 Mc 16,17
 των, ἐν δυνάμει πνεύματος Θεοῦ. ὥστε με ἀπὸ 2 C 12,12
 Ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ
 πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. οὐ- 20
 τως δὲ φιλοτιμούμενον εὐαγγελίζεσθαι οὐχ ὅπου 2 C 10,15
 ὠνομάσθη Χριστός, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θε-
 μέλιον οἰκοδομῶ, ἁλλὰ καθὼς γέγραπται· 21 Is 52,15
*οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ ὄψονται,
 καὶ οἱ οὐκ ἀκηκόασιν συνήσουσιν.*

Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν 22 1,13
 πρὸς ὑμᾶς· νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς 23 1,10s
 κλίμασι τούτοις, ἐπιποθίαν δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν

ἀλλήλους] ἀλλους 33 81 1898ss 489s 920s al. 206 522s
 440s 1245s 257 pl. P^r syr | 15 τολμηροτερος BA | υμιν
 BS*ss 81 1898 927 38 218 1610 bo Ωρ Χρ Aug] + αδελ-
 φοι P⁴⁶ rel. sa | ως] ουτως P⁴⁶, >sa | αναμιμησκ. P⁴⁶
 B 1912 | υπο] απο BS F 635 | 16 ειναι] γενεσθαι D¹*G¹ |
 ~ Iu Xu P⁴⁶ 6 33 Ψs 1175 D 917s 1827s 920 226-177 al.
 206 pl. 1518 pl. syri ar bo | εις τα εθνη > B | 17 την B
 81s Ds 623s 69 1319sss al.] > rel. | 18 τολμω BS^c lat
 syri ar (sa) Did Ef | λαλειν] ειπειν D¹G syr | εμου λο-
 γων εις ακοην B | 19 θυ] αγιου CAs 33 81s Ds 69 al.
 1319ss 1518 lat syih^m ar co Did Bas, > B | ωστε πεπλη-
 ρωσθαι απο I. μ. τ. Ιλλ. κ. κυκλω Ds | 20 φιλοτιμουμαι
 P⁴⁶ BP D*s | ~ οπου ουκ D*s co | 21 ~ οψοντ. οις B
 69 syi sa Cy¹ | 22 ενεκοπην Ds 330 ar | τα πολλα] πολ-
 λακις P⁴⁶ B D¹G¹ 330 | του > 1836s 623* 1835 1149
 1611s | υμας + απο πολλων ετων G 255 635 | 23 εχωνs]
 εχω Ds 69 999 242 440 |

- 24 πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ ἱκανῶν ἐτῶν, ὡς ἂν πορεύω-
 1 C 16,6 μαι εἰς τὴν Σπανίαν· ἐλπίζω γὰρ διαπορευό-
 25 ἔμπλησθῶ. νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλήμ
 A 18,21; 19,21; 20,22 26 διακονῶν τοῖς ἁγίοις. ἠὐδόκησαν γὰρ Μακεδο-
 1 C 16,1 2 C 8,1-4; 9,2 νία καὶ Ἀχαΐα κοινωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς
 27 τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ.
 9,4s; 1 C 9,11 28 ἠὐδόκησαν γὰρ, καὶ ὀφείλεται εἰσὶν αὐτῶν. εἰ
 29 γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν ἐκοινώνησαν τὰ ἔθ-
 28 νη, ὀφείλουσιν καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆ-
 30 σαι αὐτοῖς. τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας, καὶ σφραγισά-
 1,11 29 ὑμῶν εἰς Σπανίαν. οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς
 ὑμᾶς ἐν πληρώματι εὐλογίας Χριστοῦ ἐλεύσομαι.
 2 C 1,11 30 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ Κυ-
 Ph 1,27 31 ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ διὰ τῆς ἀγάπης
 C 4,3 τοῦ πνεύματος, συναγωνίσασθαι μοι ἐν ταῖς
 2 Th 3,1 32 προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν Θεόν, ἵνα ῥυσθῶ
 ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ ἡ δια-
 κονία μου ἢ εἰς Ἱερουσαλήμ εὐπρόσδεκτος τοῖς
 32 ἁγίοις γένηται, ἵνα ἐν χαρᾷ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς

ικανων BCP 326 81s 1912 623 69 1319s] πολλων P⁴⁶ rel.,
 + praecedentibus d f vg Ambst Pel (syp) | 24 αν+ουν
 Ds | Σπαν. + ελευσομαι προς υμας 6 33 Ψ-1175 917* 5
 rel. pl. syh | γαρ > G 623* lat syp ar sa | διαπορ.] πο-
 ρευομενος P⁴⁶ As¹⁸⁵² 999 | υφ]απο P⁴⁶ B(Ds 337 330s
 635 1149)| 25 διακονησαι P⁴⁶ Ds lat syp ar bo, -σων S* |
 26 ευδοκησεν P⁴⁶ B 1835 241 Or Thdt | 27 ηυδοκ. γ. κ.
 οφειλ.] οφειλ. γαρ P⁴⁶ (D)G m Ambst Pel | λειτουργ.]
 κοινωνησαι Ψ 69 436 ar | 28 αυτοις > P⁴⁶ B | 29 πλη-
 ροφορια Ds | ευλογιας P⁴⁶ B-P 81 Ds 256s 1610 lat ar¹
 co Cl Ωρ Ambst Pel Sed] + τ. ευαγγελιου του rel. (Ef) |
 30 αδελφοι > P⁴⁶ B 1913 Xρ| δια¹+ τ. ονοματος 241 206s
 L | 31 και + ινα 33 Ψ-1175 917-256 a]. 642 rel. Ef | δια-
 κονια] δωροφορια B D*s Ambst Ef | εις] εν B Ds 1611s
 Or | 32 ελθων... συναναπ. S*C-1908 33 81s 88 1912
 623 1319sss 255 1611s ar sa Ωρ] ελθω, κ. συναναπ.
 rel, κ. συναναπ. υμ. > P⁴⁶ B |

1 cum in Hispaniam proficisci coepero, spero 24
 quod praeteriens videam vos et a vobis de-
 ducar illuc, si vobis primum ex parte fructus
 fuero. Nunc igitur proficiscar in Hierusalem mi- 25
 nistrare sanctis. Probaverunt enim Macedonia 26
 et Achaia collationem aliquam facere in pau-
 peres sanctorum, qui sunt in Hierusalem. Placuit 27
 enim eis, et debitores sunt eorum. Nam si
 spiritalium eorum participes facti sunt genti-
 les, debent et in carnalibus ministrare illis. Hoc 28
 igitur cum consummavero et assignavero eis
 fructum hunc, per vos proficiscar in Hispaniam.
 Scio autem quoniam veniens ad vos, in abun- 29
 dantia benedictionis evangelii Christi veniam.

Obsecro ergo vos, fratres, per Dominum nos- 30
 trum Iesum Christum et per caritatem sancti
 Spiritus, ut adiuvetis me in orationibus vestris
 pro me ad Deum, ut liberer ab infidelibus, 31
 qui sunt in Iudaea, et obsequii mei oblatio
 accepta fiat in Hierusalem sanctis, ut veniam 32

24 *inc.* sed cum F*DO*R d*fg

25 in FDG d*fg Or] > *rel.*

26 Machedonia F*LMRCZ

in² > ALRKBV Ambst Aug¹

27 ~ eorum sunt FH fg Aug

28 ~ proficiscar per vos *codd.*

29 abundantiam FHRTTh(CT) | evangelii > *codd.*

30 ergo] igitur *codd.* | sancti * > AD-RCTTh

vestris D d fg] > *rel.*

pro me > H*KBV d*fg Or

Deum] Dominum FDLUTh dm Ambst

31 obsequii mei oblatio... in hierus.] ministerium
 meum quod hierus. defertur FR Or

accepta] acceptabilis R Var Aug

24 1 C 16,6 | 25 A 11,29; 19,21; 20,22; 24,17 | 26 1 C
 16,1; 2 C 8,1-4; 9,2 | 27 1 C 9,11; 2 C 9,12ss | 29 R 1,11 |
 30 E 6,19; C 1,8; Ph 1,27; 2 C 1,11; 1 Th 5,25; 2 Th
 3,1; Hb 13,18 | 31 A 21,13 | 32 R 1,10ss

ad vos in gaudio per voluntatem Dei et re-
 33 frigerer vobiscum. Deus autem pacis sit cum
 omnibus vobis. Amen.

16,1-24 *Salutationes et ultimae admonitiones*

- 16 Commendo autem vobis Phoeben sororem
 nostram, quae est in ministerio ecclesiae, quae
 2 est in Cenchris, ut eam suscipiatis in Domino
 digne sanctis et assistatis ei in quocumque
 negotio vestri indiguerit; etenim ipsa quoque
 adstitit multis et mihi ipsi.
 3 Salutate Priscam et Aquilam adiutores meos
 4 in Christo Iesu, qui pro anima mea suas cer-
 vices supposuerunt, quibus non solus ego gra-
 tias ago, sed et cunctae ecclesiae gentium;
 5 et domesticam ecclesiam eorum. Salutate
 Epaenetum dilectum mihi, qui est primitivus
 6 Asiae in Christo. Salutate Mariam, quae mul-
 7 tum laboravit in vobis. Salutate Andronicum
 et Iuniam cognatos et concaptivos meos, qui
 sunt nobiles in apostolis, qui et ante me fue-
 8 runt in Christo. Salutate Ampliatum dilectis-
 9 simum mihi in Domino. Salutate Urbanum
 adiutorem nostrum in Christo Iesu et Stachyn

32 Dei] Christi Iesu FD d*fg

16,1 Phoebem *codd. pl.* | in² > *codd. pl.*

2 dignae satis F(CT Or)

3 Priscillam F*L*O* Ambst Pel | ihu † et domest.
 eorum ecclesiam D dfg

5 ~ eorum eccles. *codd.*

Eph(a)enetum *codd. pl.*

7 Iuliam ADGH^eLMORKBV

cognatos † meos DO* d*fg Or Sed

8 dilectiss.] dilectum FO^e fg¹ Or, carissim. Ambst

9 Iesu > *codd.*

33 R 16,20; 1 C 14,33; 2 C 13,11; Ph 4,9; 1 Th 5,23;
 2 Th 3,16; Phm 20 | 16,1 A 18,18 | 3 A 18,2.18.26 |
 4 A 15,26; 1 J 3,16 | 5 1 C 16,19 | 7 2 C 8,23

διὰ θελήματος Θεοῦ συναναπαύσωμαι ὑμῖν. ὁ 33
 δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν· ἀμήν. 16,20

Συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν 16
 ἡμῶν, οὖσαν διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεγ- A 18,18
 χρεαῖς, ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε ἐν Κυρίῳ ἀξίως 2
 τῶν ἁγίων, καὶ παραστήτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν
 χρήζη πράγματι· καὶ γὰρ αὐτὴ προστάτις πολ-
 λῶν ἐγενήθη καὶ ἐμοῦ αὐτοῦ.

Ἀσπάσασθε Πρισκάν καὶ Ἀκύλαν τοὺς συν- 3 A 18,2s.26
 εργούς μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, οἵτινες ὑπὲρ τῆς 4
 ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέβηκαν, οἷς
 οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκ-
 κλησῖαι τῶν ἐθνῶν, καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν 5 I C 16,19
 ἐκκλησίαν. ἀσπάσασθε Ἐπαινετὸν τὸν ἀγαπητόν
 μου, ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς Ἀσίας εἰς Χριστόν.
 ἀσπάσασθε Μαρίαν, ἣτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς 6
 ὑμᾶς. ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουνιᾶν τοὺς 7 2 C 8,23
 συγγενεῖς μου καὶ συναιχμαλώτους μου, οἵτινές
 εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἱ καὶ πρὸ
 ἐμοῦ γέγοναν ἐν Χριστῷ. ἀσπάσασθε Ἀμπλιᾶ- 8
 τον τὸν ἀγαπητόν μου ἐν Κυρίῳ. ἀσπάσασθε 9
 Οὐρβανὸν τὸν συνεργὸν ἡμῶν ἐν Χριστῷ καὶ

θυ] Κυ Ιυ Β, Ιυ Χυ S*, ~ Ds | συναναπ. υμιν] αναψυξω
 μεθ υμων D(G) | 33 ειρηνης + ητω Ds lat syr ar (co) |
 υμων + 16,25ss P⁴⁶ | αμην > P⁴⁶ As G 460 436 | 16,1 δε
 > Ds ar | υμων P⁴⁶ AP Gs 1912 489s d* Pel | ουσαν
 + και P⁴⁶ BS^cC* 81 255 bo | 2 προστ. + κ. αλλων P⁴⁶,
 αυτη κ. εμου κ. αλλων πρ. Ds Pel | 3 Πρισκιλλαν 81s 489
 920s al. 206-2 440-1149 2138 257s syrp Xp Ambst Pel |
 Ιυ + κ. την κατ οικον αυτων εκκλησ. D*s (> in v. 5) |
 απ αρχης P⁴⁶ D* g | Ιουλιαν P⁴⁶ c vg bo Ambst | Ασιας]
 Αχαιας 33-1175 917* rel. pl. sy | εν Χω Ds 1872s | 6 Μα-
 ριαν BC-6 P 104 1912 919 al. 1611s 1610 ar co] -ιαμ
 P⁴⁶ rel. | ημας 33 Ψs 1175 917* 623 pl. 920sss al. rel. pl. |
 7 και² + τους P⁴⁶ B | οι -Χω] τοις προ εμου εν Χω Ιυ
 D¹s | γεγοναν BSAs] -νασιν rel. | ος... γεγονεν P⁴⁶, τοις
 προ εμου Ds Ambst | 8 Αμπλιατον P⁴⁶ B* SAs* ss G lat
 sa¹ bo] Αμπλιαν rel. | 9 Χω] Κω CΨ 326 81s Ds 623s
 1319-38 al. 206ss 1518 506s ar |

- 10 Στάχυν τὸν ἀγαπητόν μου. ἀσπάσασθε Ἀπελ-
 11 λῆν τὸν δόκιμον ἐν Χριστῷ. ἀσπάσασθε τοὺς
 ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου. ἀσπάσασθε Ἡρωδίωνα
 τὸν συγγενῆ μου· ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρ-
 12 κίσσου τοὺς ὄντας ἐν Κυρίῳ. ἀσπάσασθε Τρύ-
 φαιναν καὶ Τρυφῶσαν τὰς κοπιώσας ἐν Κυ-
 ρίῳ· ἀσπάσασθε Περσίδα τὴν ἀγαπητήν, ἣτις
 13 πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν Κυρίῳ. ἀσπάσασθε Ῥοῦ-
 φον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν Κυρίῳ καὶ τὴν μητέρα
 14 αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. ἀσπάσασθε Ἀσύγκριτον, Φλέ-
 γοντα, Ἑρμῆν, Πατροβᾶν, Ἑρμᾶν, καὶ τοὺς σὺν
 15 αὐτοῖς ἀδελφούς. ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ
 Ἰουλίαν, Νηρέα καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ
 Ὀλυμπᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἁγίους.
 16 Ἰ ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. ἀσπά-
 ζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι πᾶσαι τοῦ Χριστοῦ.
 17 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς
 διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν διδαχὴν
 ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε ποιοῦντας, καὶ ἐκκλίνετε ἀπ’
 18 αὐτῶν· οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Χρισ-
 τῷ οὐ δουλεύουσιν ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ, καὶ
 διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσιν
 19 τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ
 εἰς πάντας ἀφίκετο. ἔφ’ ὑμῖν οὖν χαίρω, θέλω δὲ

1 C 16,20
1 P 5,14

Mt 7,15
Tt 3,10

Ph 3,19
Ez 13,18
C 2,4
2 P 2,3

10 Xw] Kw 81 syr ar sa | Αριστοβολ. B* 81 G 38 218 lat
 pl. | 12 Kw 1~2 A G | 14 Ἑρμην, Ἑρμαν P⁴⁶ B-1908 P
 104s 81s Ds 623sss 69 256] ~ -μαν, -μην rel. | 15 Ιουλιαν
 C* G¹ | βηρεα κ. αουλιαν P⁴⁶ | Νηρεαν A Gs 321 | Ολυμ-
 πιαν D¹, -πειδα G¹, -iadem lat | παντας > P⁴⁶ 1611s |
 16 πασαι > 33 1175 1836-915 927* 920s 919-241 al. 206
 pl. 440* rel. pl. L | ασπαζ. -Χυ > Ds cf. 21 | 17 παρα-
 καλω] ερωτω D* | σκοπειν] ασφαως σκοπειτε Ds m PeI |
 εμαθ. + (η) λεγοντας η P⁴⁶ Ds, | και² > P⁴⁶ 917ss | εκ-
 κλινετε BS* C 1739ss Ψ 69 1311 1611s] -νατε P⁴⁶ rel. |
 18 ημων + Iu 1739 33 104s 181s 623 pl. 920s 919sss al.
 206-216 al. pl. L syr co Ef Eφ | κ. ευλογ.] κ. ευλωττιας
 460, κ. καινης απατης 1610 431, > 3381 Ds 1319s |

dilectum meum. Salutate Apellen probum in 10
 Christo. Salutate eos, qui sunt ex Aristoboli
 domo. Salutate Herodionem cognatum meum. 11
 Salutate eos, qui sunt ex Narcissi domo, qui
 sunt in Domino. Salutate Tryphaenam et Try- 12
 phosam, quae laborant in Domino. Salutate
 Persidem carissimam, quae multum laboravit
 in Domino. Salutate Rufum electum in Do- 13
 mino et matrem eius et meam. Salutate Asyn- 14
 critum, Phlegontem, Hermam, Patrobam, Her-
 men, et qui cum eis sunt fratres. Salutate 15
 Philologum et Iuliam, Nereum et sororem
 eius et Olympiadem et omnes, qui cum eis
 sunt sanctos. Salutate invicem in osculo sancto. 16
 Salutant vos omnes ecclesiae Christi.

Rogo autem vos, fratres, ut observetis eos, 17
 qui dissensiones et offendicula praeter doctri-
 nam quam vos didicistis, faciunt, et declinate
 ab illis. Huiusmodi enim Christo Domino 18
 nostro non serviunt, sed suo ventri, et per
 dulces sermones et benedictiones seducunt
 corda innocentium. Vestra enim oboedientia in 19
 omnem locum divulgata est. Gaudeo igitur in
 vobis. Sed volo vos sapientes esse in bono et

10 probum] probatum DL^aA
 domo LK c dm Ambst Sed] > AFD-UCTTh
 11 qui sunt in D. > F* Ambst
 12 Persidam *codd. pl.*
 18 huiusmodi FDGHRUCTKBV
 19 divulgata F d* Ambst Pel

13 Mc 15,21
 16 1 C 16,20; 2 C 13,12; 1 P 5,14
 17 Mt 7,15; 1 T 1,3; Tt 3,10; 2 J 10; R 6,17
 18 Ph 3,19; C 2,4; Tt 1,10; 2 P 2,3
 19 R 1,8; Mt 10,16; 1 C 14,20; Hb 5,14; Jr 4,22

20 simplices in malo. Deus autem pacis conterat
satanam sub pedibus vestris velociter.

Gratia Domini nostri Iesu Christi vobiscum.

21 Salutatur vos Timotheus adiutor meus et Lu-
22 cius et Iason et Sosipater cognati mei. Sa-
luto vos ego Tertius, qui scripsi epistolam, in
23 Domino. Salutatur vos Caius hospes meus et
universa ecclesia. Salutatur vos Erastus arcarius
24 civitatis et Quartus frater. Gratia Domini
nostri Iesu Christi cum omnibus vobis. Amen.

16,25-27 *Doxologia*

25 Ei autem, qui potens est vos confirmare
iuxta evangelium meum et praedicationem
Iesu Christi secundum revelationem mysterii
26 temporibus aeternis taciti, quod nunc pate-
factum est per Scripturas prophetarum secun-
dum praeceptum aeterni Dei, ad oboedientiam
27 fidei, in cunctis gentibus cogniti, soli sa-
pienti Deo per Iesum Christum, cui honor
et gloria in saecula saeculorum. Amen.

20 *conteret F-O*CT(R) d Ambst Pei | satanan
codd. pl.

22 vos + et GRT^c

23 Gaius *codd.* | *universae ecclesiae *codd. pl.* d f g

24 > AFG*HLMRC Ambst

amen > DT

27 soli HLRUZ^c c f Ambst Hil Aug] solo rel.

et gloria L^cZKBV c dm f] > *rel.*

amen > AR Hil Aug

20 R 15,53; Gn 3,15; 1 C 16,23 (2 C 13,13); 2 T 4,18

21 A 16,1; 17,5ss.9

22 Jr 36,18

23 A 19,29; 1 C 1,14 (3 J 1; A 19,22)

25 E 3,20; C 1,26; Jud 24s

26 2 T 1,10; 1 T 1,1 | 27 1 T 1,17; 1 P 4,11

ὑμᾶς σοφοὺς μὲν εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους 1,8; 1 C 14,29
 δὲ εἰς τὸ κακόν. ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης συντρί- 20 Mt 10,16
 ψει τὸν σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει. 15,33
 Gn 3,15

Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρισ-
 τοῦ μεθ' ὑμῶν.

Ἀσπάξεται ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μου, 21 A 16,1s;
 καὶ Λούκιος καὶ Ἰάσων καὶ Σωσίπατρος οἱ 19,22; 20,4
 Ph 2,19

συγγενεῖς μου. ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος 22

ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν ἐν Κυρίῳ. ἀσπάξε- 23 1 C 1,14
 Α 19,22

ται ὑμᾶς Γάιος ὁ ξένος μου καὶ ὅλης τῆς ἐκ-
 κλησίας. ἀσπάξεται ὑμᾶς Ἐραστός ὁ οἰκονό-
 μος τῆς πόλεως καὶ Κουᾶρτος ὁ ἀδελφός.

Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηριξάμενος κατὰ τὸ 25 E 1,9; 3,5.9
 C 1,26

εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χρισ-
 τοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰ-
 ωνίοις σεσιγημένου, φανερωθέντος δὲ νῦν διὰ τε 26 1,5; 15,18
 2 T 1,10

γραφῶν προφητικῶν κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου
 Θεοῦ εἰς ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη
 γνωρισθέντος, ἴμόνῳ σοφῷ Θεῷ, διὰ Ἰησοῦ 27 1 T 1,17
 Jud 25

19 μεν > P⁴⁶ BΨ 1852 Ds 1319ss 440 1611s L lat Cl Xq |
 20 συντριψαι A 424^o 1319 436 vg¹ Thdt | Xu > P⁴⁶ BS
 1827 1891 | η χαρις - υμων > Ds, cf. 24 | 21 ασπαζονται
 6 33 104ss 917ss 181sss 467-241 al. rel. pl. syp sa | συν-
 εργων μοι (1739) Ψ | μου¹ > B 1739 424^o | μου² + κ. αι
 εκκλησαι πασαι τ. Xu Ds | 22 Τερεντιος 7 | 23 ξενοδο-
 χος 1827 | ολαι αι εκκλησαι G Ambst, universa eccle-
 sia D c | 24 η χαρις τ. Κυ ημ. Iu Xu μετα παντων υμων
 αμην 6 Ψ 326s D^o 467 rel. vg¹ syh | 25-27 B-A 33 P
 104 81s D 88 623s 1319sss 436 lat syph co Ωρ] > Mn
 G Hier^c Ef, bis (cf. 14,23) AP 33 5 ar | 25 το κηρυγμα]
 Ku S* | ~ Xu Iu B 1739 bo | 26 τε > D lat sy Xq | προ-
 φητ. + κ. τ. επιφανειας τ. Κυ ημ. Iu Xu Ωρ Hier^c | υπα-
 κοην] υποταγην 1739 | 27 ω] αυτω P 104 81 296 ar, > B f
 syp | τ. αιωνων > P⁴⁶ BC 1739 33 1319 al. 296 L syh ar
 sa Xq Cy | αμην + 16,24 33 P 104 1319 256s 436s syp,
 αμην > 263 vg¹ Hil Aug |

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α

- 1 Παῦλος κλητὸς ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ
 A 18,17 2 διὰ θελήματος Θεοῦ καὶ Σωσθένης ὁ ἀδελφὸς ἰτῆ
 ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ τῆ οὔση ἐν Κορίνθῳ, ἡγιασ-
 μένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, κλητοῖς ἁγίοις, σὺν
 A 9,14 πᾶσιν τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ Κυ-
 ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν παντὶ τόπῳ, αὐ-
 R 1,7 3 τῶν καὶ ἡμῶν· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ
 πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
 4 Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑμῶν
 ἐπὶ τῆ χάριτι τοῦ Θεοῦ τῆ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν
 2 C 8,7,9 5 Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι ἐν παντὶ ἐπλουτίσθητε ἐν
 6 αὐτῷ, ἐν παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει, ἰκαθὼς
 τὸ μαρτύριον τοῦ Χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν,
 7 ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι,
 1. 17,30 ἀπεκδεχομένους τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ Κυρίου
 2 Th 1,7 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς
 Tt 2,13 8 ἕως τέλους ἀνεγκλήτους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυ-
 ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. πιστὸς ὁ Θεός, δι'
 Ph 1,6 9 οὔ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰη-
 1 Th 3,13;5,23 σοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.
 1 Th 5,24 10 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὀνό-
 1 J 1,3 ματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα
 Ph 2,2; 3,16

1 κλητος > A 81 D Ef | ~ Xu Iv P⁴⁶ B 33 Ds 69 lat
 pl. Xc | 2 ~ Xw Iv τη ουση εν K. P⁴⁶ B D*s | ημων >
 A 177 fu Ωρ Ambst | αυτων + τε A^css P^{ss} 181* 623^s
 920 pl. rel. pl. | 3 Xu > Mn | 4 μου > BS* Ef | τ. θυ >
 A* 326 547 Xc Cy | 6 μαρτυρ.] κηρυγμα 6s | Xu] θυ B*
 1175ss Gs 1836s 1912 623s 547s 337ss 1831 385 ar |
 8 εως τελους] τελειους P⁴⁶ (Ef) | ημερα] παρουσια Ds
 Ambst (vg) | Xu > P⁴⁶ B | δι] υφ D¹*G¹ |

EPISTULA
BEATI PAULI APOSTOLI
AD CORINTHIOS PRIMA

1,1-9 *Exordium*

PAULUS vocatus Apostolus Iesu Christi 1
per voluntatem Dei, et Sosthenes frater, ¹ec- 2
clesiae Dei, quae est Corinthi, sanctificatis in
Christo Iesu, vocatis sanctis, cum omnibus, qui
invocant nomen Domini nostri Iesu Christi in
omni loco ipsorum et nostro. Gratia vobis et 3
pax a Deo Patre nostro et Domino Iesu Christo.

Gratias ago Deo meo semper pro vobis 4
in gratia Dei, quae data est vobis in Christo
Iesu, quod in omnibus divites facti estis in 5
illo, in omni verbo et in omni scientia, ¹sicut 6
testimonium Christi confirmatum est in vobis;
¹ita ut nihil vobis desit in ulla gratia expec- 7
tantibus revelationem Domini nostri Iesu Christi,
qui et confirmabit vos usque in finem sine 8
crimine, in die adventus Domini nostri Iesu
Christi. Fidelis Deus, per quem vocati estis in 9
societatem Filii eius Iesu Christi Domini nostri.

1,10-4,21 *De contentione partium*

Obsecro autem vos fratres per nomen Do- 10
mini nostri Iesu Christi, ut idipsum dicatis

1 ~ Christi Iesu A-GMsUsCTK* | 2 nostri >
F Ambst¹ Hier | 5 quod] quia *codd. pl.* | 7 ulla] nulla
FLZ*B* d r t Pel | 8 in¹] ad AFsLRssK* t Ambst

1 A 18,17 | 2 1C 6,11; A 9,14; 22,16 | 3 R 1,7;
Ps 102,13 | 4 2C 8,1 | 5 2C 8,7.9 | 6 A 18,5 | 7 L 17,30;
Ph 3,20 | 8 Ph 1,6.10; 1 Th 3,13 | 9 R 8,17; 1 J 1,3 |
10 R 15,5

omnes, et non sint in vobis schismata, sitis
autem perfecti in eodem sensu et in eadem
11 sententia. Significatum est enim mihi de vobis,
fratres mei, ab iis, qui sunt Chloes, quia con-
12 tentiones sunt inter vos. Hoc autem dico, quod
unusquisque vestrum dicit: Ego quidem sum
Pauli, ego autem Apollo, ego vero Cephae,
13 ego autem Christi. ¹Divisus est Christus? Num-
quid Paulus crucifixus est pro vobis? aut in
14 nomine Pauli baptizati estis? Gratias ago Deo
quod neminem vestrum baptizavi, nisi Crispum
15 et Caium, ne quis dicat quod in nomine meo
16 baptizati estis. Baptizavi autem et Stephanae
domum; ceterum nescio si quem alium bap-
17 tizerim. Non enim misit me Christus bap-
tizare, sed evangelizare: non in sapientia verbi,
ut non evacuetur crux Christi.

18 Verbum enim crucis pereuntibus quidem
stultitia est, iis autem, qui salvi fiunt, id est
19 nobis, Dei virtus est. Scriptum est enim:

*Perdam sapientiam sapientium,
et prudentiam prudentium reprobabo.*

20 *Ubi sapiens? ubi scriba?* ubi conquisitor huius
saeculi? Nonne stultam fecit Deus sapientiam
21 huius mundi? Nam quia in Dei sapientia non
cognovit mundus per sapientiam Deum, placuit
Deo per stultitiam praedicationis salvos facere

10 *sententia DO*CT r Cyp Hil Hier Aug] scientia
rel. | 11 ~ inter vos sunt *codd. pl.* g Ambst | 14 Deo
+ meo FDLss*RTh*K* c dm | Gaium *codd.* | 15 sitis
AGRTh*Pel | 16 alium + vestrum DKBW c | 18 id
est nobis > A°F*DL d fg Ir Cyp Hil Ambst Aug]
~ virtus Dei *codd.* | 20 inquisitor AO*Z°CTK*W

12 1C 3,4; A 18,24 | 14 A 18,8; 19,29; R 16,23 |
16 1C 16,15ss | 17 J 4,2; A 10,48; 19,5; Mt 28,19 |
18 2C 2,15; 4,3; R 1,16 | 19 Is 29,14; Ps 32,10 |
20 Job 12,17; Is 19,11; 33,18; 44,25 | 21 Mt 11,25s

τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες, καὶ μὴ ἦ ἐν ὑμῖν σχίσματα, ἦτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῦ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ. ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, 11 ἀδελφοί μου, ὑπὸ τῶν Χλόης, ὅτι ξριδες ἐν ὑμῖν εἰσιν. λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι ἕκαστος ὑμῶν 12 3,4 λέγει· ἐγὼ μὲν εἰμι Παύλου, ἐγὼ δὲ Ἀπολλῶ, A 18,24.27 J 1,42 ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, ἐγὼ δὲ Χριστοῦ. μεμέρισται δὲ 13 Χριστός; μὴ Παῦλος ἐσταυρώθη ὑπὲρ ὑμῶν, ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε; εὐχαριστῶ 14 A 18,8 R 16,23 τῷ Θεῷ ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα εἰ μὴ Κρισπον καὶ Γάϊον· ἵνα μὴ τις εἴπῃ ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν 15 ὄνομα ἐβαπτίσθητε. ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶκον· λοιπὸν οὐκ οἶδα εἰ τινα ἄλλον ἐβάπτισα. οὐ γὰρ ἀπέστειλὲν με Χριστὸς βαπτίζειν 17 J 4,2 2,4 ἀλλὰ εὐαγγελίζεσθαι, οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα Mt 28,19 μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολυμένοις μωρία ἐστίν, τοῖς δὲ σφζομένοις ἡμῖν δύναμις Θεοῦ ἐστίν. γέγραπται γάρ· 18 2 C 4,3 R 1,16 19 1s 29,14

ἀπολλῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν,
καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω.

ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεὺς; ποῦ συζητητῆς τοῦ αἰῶνος τούτου; οὐχὶ ἐμώρανεν ὁ Θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου; ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν Θεόν, εὐδόκησεν ὁ Θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ 20 Job 12,17 Ys 19,12;33.18 21 Mt 11,25 L 8,12

12 εγω - Χυ > Mn Cl^c | 13 inc. μη μεμερ. P⁴⁶ 326 1912 467 syri ar Opt | υπερ] περι P⁴⁶ B D* | ημων 326 88s 2143 919 1319 38 al. 823ss 221 | 14 τω θω Tert Ef pl.] > BS* 1739ss bo¹ Xq | θω+μου A 33 424^c 326 81 1827 436 642s vg¹ syrih ar sa | 15 εβαπτισα Ps 326 D-181 1827^a 920 pl. rel. pl. syph* Tert Ambst Pel | 18 γαρ > P 326s 1836 216* | ο λογ. - σταυρ.] ο σταυρος Mn | ο² > P⁴⁶ B 206*s | ημιν > Mn 6 G d Val Iq Cyp Hil Ambst Pel | δυν. + κ. σοφια Mn | 19 γαρ > D¹* 489 | 20 κοσμου + τουτου 1739^cs Ψss G 181^a 623 rel. pl. vg syrih ar sa Tert Ef | 21 γαρ > Mn G 1836s 38 syi ar Cyp Ef | θυ] κοσμου P⁴⁶ 623 | ο θς] τω θω G |

Mt 12,38 22 κηρύγματος σώσαι τοὺς πιστεύοντας. ἐπειδὴ
 J 4,48
 A 17,18.32 καὶ Ἰουδαῖοι σημεῖα αἰτοῦσιν καὶ Ἕλληνες σο-
 2,14; R 9,32 23 φίαν ζητοῦσιν, ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν
 ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, ἔθνε-
 1,18; C 2,3 24 σιν δὲ μωρίαν, ἁυτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς, Ἰουδαίοις
 τε καὶ Ἕλλησιν, Χριστὸν Θεοῦ δύναμιν καὶ
 25 Θεοῦ σοφίαν. ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ Θεοῦ σοφώ-
 2 C 13,4 τερόν τῶν ἀνθρώπων ἐστίν, καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ
 Θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων.

Mt 11,25 26 Βλέπετε γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν, ἀδελφοί, ὅτι
 J 7,48
 Ja 2,1-5 οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ δυνα-

27 τοί, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς. ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου
 ἐξελέξατο ὁ Θεός, ἵνα καταισχύνῃ τοὺς σοφούς,
 καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός,

28 ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρά, ἁκαὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ
 κόσμου καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ Θεός,

R 3,27; E 2,9 29 [καὶ] τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ, ἵπως
 μὴ καυχῆσθαι πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

Jr 23,5s 30 ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς
 2 C 5,21
 J 17,19 ἐγενήθη σοφία ἡμῖν ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη τε

Jr 9,23s 31 καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις, ἵνα καθὼς γέ-
 γραπται· ὁ καυχώμενος ἐν Κυρίῳ καυχάσθω.

1,17 2 Καὶ γὰρ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον
 οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλων

G 6,14 2 ὑμῖν τὸ μαρτύριον τοῦ Θεοῦ. οὐ γὰρ ἔκρινά

22 και¹ > Mn P⁴⁶ G vg¹ syr ar co Tert Cyp Hil Ambst
 Pel Ef | σημειον 6 326 81 927s 920 226 al. 206-35 1518*
 383* rel. pl. ar | και²] οι δε P⁴⁶ sa | 23 εθνεσιν] Ελλησι
 C 1739s 326 927s 920s 919 177 206 rel. pl. Cl Ωρ¹ Eus¹ |
 24 Χς, δυναμις, σοφια P⁴⁶ co Ef | 25 ανθρωπ. 1~2 P⁴⁶ |
 εσται 1739ss | 26 γαρ] ουν D¹s 93 ar Ef, > 1311 999 |
 27 εξελεξατο 1~2 A G 915 467* 337s 2 491 | τα σοφα
 Mn | 28 αγενη] ασθενη S*, + και τα ελαχιστα Mn|και³
 > Mn P⁴⁶ S*C*As 33 1175 Ds 1611 sa¹ Ωρ Tert | 29 τ.
 θυ] αυτου Mn D*Ψ 88 623* 330 vg sy Ωρ¹ | 30 ~ ημιν
 σοφια 6 Ψss 1827-177 462 rel. pl. r sy ar co Ωρ¹ Aug
 Pel Ef | 2,1 μαρτυρ.] μυστηριον P⁴⁶ S*ssΨ 88ss 623s
 330 491 r syr bo Hipp Amb Ambst Aug Pel Ef |

credentes. Quoniam et Iudaei signa petunt, et 22
 Graeci sapientiam quaerunt; nos autem prae- 23
 dicamus Christum crucifixum, Iudaeis quidem
 scandalum, gentibus autem stultitiam, 'ipsis 24
 autem vocatis Iudaeis atque Graecis Christum
 Dei virtutem et Dei sapientiam; quia quod 25
 stultum est Dei sapientius est hominibus, et
 quod infirmum est Dei fortius est hominibus.

Videte enim vocationem vestram, fratres, 26
 quia non multi sapientes secundum carnem, non
 multi potentes, non multi nobiles; sed quae 27
 stulta sunt mundi elegit Deus, ut confundat
 sapientes; et infirma mundi elegit Deus, ut
 confundat fortia; et ignobilia mundi et con- 28
 temptibilia elegit Deus et ea quae non sunt,
 ut ea quae sunt destrueret; ut non gloriatur 29
 omnis caro in conspectu eius. Ex ipso autem 30
 vos estis in Christo Iesu, qui factus est nobis
 sapientia a Deo et iustitia et sanctificatio et
 redemptio; ut quemadmodum scriptum est, 31
qui gloriatur, in Domino gloriatur.

Et ego, cum venissem ad vos, fratres, veni 2
 non in sublimitate sermonis aut sapientiae, ad-
 nuntians vobis testimonium Christi. Non enim 2

22 et¹>FLO*Z* f g Tert Cyp Ambst Aug | 28 con-
 temptibilia + mundi F Or Amb | ea¹ DZ°KBVW r
 Ambst Aug] > rel. | 30 ~ sapientia nobis *codd. pl.* |
 2,1 per sublimitatem AFDL-Z*CTTh, cum eminentia
 Amb Ambst Sed (Hier) | testimon.] mysterium
 D r Amb Ambst Aug

22 Mt 12,38; L 1,18; J 4,48; A 17,18

23 G 5,11; 6,12; R 9,32; 1 C 2,14

24 1 C 1,18; C 2,3

25 2 C 13,4; L 7,35

26 Mt 11,25; Ja 2,5 | 28 Mt 19,30

29 R 3,27; E 2,9

30 Jr 23,5s; 2 C 5,18; J 17,19

31 Jr 9,22s; 2 C 10,17

2,1 1 C 1,17

iudicavi me scire aliquid inter vos, nisi Iesum
 3 Christum et hunc crucifixum. Et ego in in-
 firmitate et timore et tremore multo fui apud
 4 vos, et sermo meus et praedicatio mea non
 in persuasibilibus humanae sapientiae verbis,
 5 sed in ostensione spiritus et virtutis, ¹ut fides
 vestra non sit in sapientia hominum, sed in
 6 virtute Dei. Sapientiam autem loquimur inter
 perfectos, sapientiam vero non huius saeculi
 neque principum huius saeculi, qui destruun-
 7 tur; sed loquimur Dei sapientiam in mysterio,
 quae abscondita est, quam praedestinavit Deus
 8 ante saecula in gloriam nostram, quam nemo
 principum huius saeculi cognovit; si enim co-
 gnovissent, numquam Dominum gloriae cruci-
 9 fixissent. Sed sicut scriptum est:

*Quod oculus non vidit, nec auris audivit,
 nec in cor hominis ascendit,
 quae praeparavit Deus iis, qui diligunt
 illum.*

10 Nobis autem revelavit Deus per Spiritum suum;
 Spiritus enim omnia scrutatur, etiam profunda
 11 Dei. Quis enim hominum scit quae sunt homi-
 nis, nisi spiritus hominis, qui in ipso est? ita
 et quae Dei sunt nemo cognovit, nisi Spiritus

2 ~ scire me F-ZKBV* cf Amb Hier

~ Christ. Iesum AHOUZCT Ambst

4 humanae > FG*HMRUThKBV cr Amb Var

5 in sapientia] insipientia F

8¹ gloriâe] maiestatis F*D d m Hil Amb Ambst Hier

9 quod] quae CT g Pac Lcf Amb Hil Hier

sunt¹] sint A-LZCTh^oKB*V e Hier

2 G 6,14 | 3 A 18,9; 2C 10,1; G 4,13 | 4 1C 4,20 |
 5 E 1,17,19; 1Th 1,5 | 6 Ph 3,15 | 7 Mt 13,35; R 11,33;
 16,25; E 3,9ss | 8 J 1,10; L 23,34; A 13,27 | 9 Is 64,4
 (Jr 3,16; Eccl 8,1) Ja 2,5 | 10 Mt 13,11

τι εἰδέναι ἐν ὑμῖν εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ
 τοῦτον ἐσταυρωμένον. ἀγὼ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν 3 A 18,9
 φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ πολλῶ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς, 2 C 10,1
 καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν 4
 πειθοῖς σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν ἀποδείξει πνεύμα-
 τος καὶ δυνάμεως, ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν 5 E 1,17.19
 σοφίᾳ ἀνθρώπων ἀλλ' ἐν δυνάμει Θεοῦ. Σο- 6 1 Th 1,5
 φίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις, σοφίαν δὲ Ph 3,15
 οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ
 αἰῶνος τούτου τῶν καταργουμένων· ἀλλὰ λα- 7 R 16,25
 λοῦμεν Θεοῦ σοφίαν ἐν μυστηρίῳ, τὴν ἀποκε-
 κρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ Θεὸς πρὸ τῶν
 αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν, ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρ- 8 L 23,34
 χόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν· εἰ γὰρ Ja 2,1
 ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν Κύριον τῆς δόξης ἐσταύ- C 1,26
 ρωσαν. ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· 9 Is 64,4
 ἃ ὀφθαλμοὶ οὐκ εἶδον καὶ οὖς οὐκ ἤκουσεν Jr 3,16
 καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, Eccl 8,1
 ἃ ἠτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.
 ἡμῖν δὲ ἀπεκάλυψεν ὁ Θεὸς διὰ τοῦ πνεύμα- 10 Mt 13,11
 τος· τὸ γὰρ πνεῦμα πάντα ἐραυνᾷ, καὶ τὰ Pr 20,27(21)
 βάθη τοῦ Θεοῦ. τίς γὰρ οἶδεν ἀνθρώπων τὰ 11
 τοῦ ἀνθρώπου εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου
 τὸ ἐν αὐτῷ; οὕτως καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ οὐδεὶς ἔγνω-
 κεν εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ 12

2 τι + του 6 Ψss 5s 1873-177 al. 242ss 440^a 2138-378
 506^a L^r | 4 πειθοι σοφ. λογων 440s syp co Ωρ¹ Eus
 Ambst | πειθ. + ανθρωπινης CA 6 Psss 81 88s rel. vg¹
 syh bo Ωρ¹ Eus Xρ Ambst | λογοις > P⁴⁶ G¹ 206s Ath |
 αποδειξει] αποκαλυψει D* | 5 ημων 241 1518 378 Cl
 Ωρ | 6 τουτου 1^o 2 G 90 57 102 | 7 ημων] αυτου tol Ef |
 9 οιδεν 216^a 1518 | α²] οσα BA 919 Cl^r Hipp Cy¹ Cy¹
 Ep¹ | 10 δε] *γαρ P⁴⁶ B 1739s 326s 917^a 5 1319-38 69s
 sa bo¹ Cl Ωρ Bas | πνευ + αυτου 33-81 rel. lat sy ar Ef |
 11 εγνωκ.] εγνω G Bas¹ Cy¹ Ep, οιδεν 6 104 1827-177
 255ss 242 rel. L^r ar bo Tert | ανθρωπων > A 33 Ath¹
 Cy | τ. ανθρωπου² > G Eus Hil Amb Pel |

- J 16,13s πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ
 ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ χα-
 1,4 13 ρισθέντα ἡμῖν· ἃ καὶ λαλοῦμεν οὐκ ἐν διδακτοῖς
 ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς
 πνεύματος, πνευματικοῖς πνευματικὰ συγκρί-
 2,6; J 8,45; 14 14 νοντες. ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ
 14,17 πνεύματος τοῦ Θεοῦ· μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστίν,
 καὶ οὐ δύναται γινῶναι, ὅτι πνευματικῶς ἀνα-
 1 J 2,20 15 κρίνεται. ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει μὲν πάν-
 Sap 9,13 16 τα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται. τίς γὰρ
 R 11,34 ἔγνω νοῦν Κυρίου, ὃς συμβιβάσει αὐτόν; ἡμεῖς
 Is 40,13 δὲ νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν.
- J 16,12 3 Κάγω, ἀδελφοί, οὐκ ἠδυνήθην λαλῆσαι ὑμῖν
 ὡς πνευματικοῖς ἀλλ' ὡς σαρκίνοις, ὡς νηπίοις
 1 P 2,2 2 ἐν Χριστῷ. γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, οὐ βρῶμα· οὐπω
 Hb 5,12s 3 γὰρ ἐδύνασθε. ἀλλ' οὐδὲ ἔτι νῦν δύνασθε. ἔτι
 1,10s; 11,18 γὰρ σαρκικοί ἐστε. ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ
 ἔρις, οὐχὶ σαρκικοί ἐστε καὶ κατὰ ἄνθρωπον
 1,12 4 περιπατεῖτε; ὅταν γὰρ λέγη τις· ἐγὼ μὲν εἶμι
 A 18,24,27 Παύλου, ἕτερος δέ· ἐγὼ Ἀπολλῶ, οὐκ ἄνθρω-
 5 ποί ἐστε; τί οὖν ἐστὶν Ἀπολλῶς; τί δέ ἐστὶν
 Παῦλος; διάκονοι δι' ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἐκάσ-

12 ἰδωμεν P⁴⁶ 33 P Ds 1836 1912 623ss 337-69 al. 635
 2298s 383 221s L Ωρ¹ Eus Did | κοσμου + τουτου Ds
 ar bo Bas Cy | 13 α > G | πης Mn P⁴⁶ Cl Ωρ Ep Ef] +
 αγιου P 104s 88s 623-263 206 rel. | πνευματικοις] -κος
 B 33 | 14 τ. θυ > Mn 1827 255 2 440s syp Iq Cl Ωρ Tert
 Xp | 15 μεν > P⁴⁶ CA Ds lat Iq Cl Ωρ¹ Thdt | 16 Xy]
 Ky B Ds 2138 r | 3,1 σαρκικοις Psss 81 G 88s rel. | 2 επο-
 τισα + και Ds 467-241 al. rel. pl. syp ar Ef | εδυνασθε
 + βασταζειν Iq | ετι > P⁴⁶ B syp ar Cyp Ambst | 3 σαρ-
 κινου^{bis} D*s Ωρ¹, 2 P⁴⁶ | ερις + κ. διχοστασιαι P⁴⁶ 6 33
 104s D pl. 623-256 242 rel. sy Iq Cyp Ef Pel | 4 αν-
 θρωπ.]σαρκικοι P-1175 917 rel. sy | εστε + κ. κατα ανθρ.
 περιπατετε P | 5 τι^{bis}] τις P⁴⁶ C 6 Psss D¹s 88 rel. | ~
 Παυλ. Απολλ. 6 Ψss 88s rel. pl. sy ar | εστιν² > 6 Ψss
 Ds 88s 1827-256 206 rel. bo | διακονοι] αλλ η διακ.
 33-1175 917 rel. sy (Ef) | 5s.22 Απολλω G lat syp |

Dei. Nos autem non spiritum huius mundi ac- 12
cepimus, sed Spiritum, qui ex Deo est, ut scia-
mus quae a Deo donata sunt nobis; quae et 13
loquimur non in doctis humanae sapientiae
verbis, sed in doctrina Spiritus, spiritalibus
spiritalia comparantes. Animalis autem homo 14
non percipit ea, quae sunt Spiritus Dei; stul-
titia enim est illi, et non potest intellegere;
quia spiritaliter examinatur. Spiritalis autem 15
iudicat omnia, et ipse a nemine iudicatur. ¹Quis 16
enim cognovit sensum Domini, qui instruat
eum? Nos autem sensum Christi habemus.

Et ego, fratres, non potui vobis loqui quasi 3
spiritalibus, sed quasi carnalibus, tamquam
parvulis in Christo. Lac vobis potum dedi non 2
escam, nondum enim poteratis; sed nec nunc
quidem potestis. Adhuc enim carnales estis; cum 3
enim sit inter vos zelus et contentio, nonne
carnales estis et secundum hominem ambulatis?
Cum enim quis dicat: Ego quidem sum Pauli, 4
alius autem: Ego Apollo, nonne homines estis?
¹Quid igitur est Apollo? quid vero Paulus? Mi- 5
nistri eius cui credidistis, et unicuique sicut
Dominus dedit. Ego plantavi, Apollo rigavit; 6

12 huius > F*HL*MO*RZCT Nov Vict Var Vig
accipimus FD

13 spiritus + et virtutis AF*L (Amb)

14 enim est dr Hil Ambst Aug] ~ est enim *codd.*
intellegere] scire D d f g m r Amb Ambst Aug

15 et] autem DO* d g m r Hil Amb Hier Prisc Aug
> A*F*M

3,3 sit] sint DMZ r Or Amb Ambst Hier Aug (Pac)

4 dicit AFHMRZCT

estis + et secundum hominem ambulatis FO

12 J 16,13s; 1 J 4,13 | 13 J 14,26; 16,13 | 14 1 C
1,24; J 14,17 | 16 Is 40,13; R 11,34 | 3,2 1 P 2,2;
Hb 5,12s | 3 1 C 1,10s; 11,18 (Ja 3,14) | 4 1 C 1,12 |
6 A 18,4s.27

- 7 sed Deus incrementum dedit. Itaque neque qui
plantat est aliquid neque qui rigat; sed qui
8 incrementum dat Deus. Qui autem plantat et
qui rigat, unum sunt. Unusquisque autem pro-
priam mercedem accipiet secundum suum la-
9 borem. Dei enim sumus adiutores; Dei agri-
cultura estis, Dei aedificatio estis.
- 10 Secundum gratiam Dei, quae data est mihi,
ut sapiens architectus fundamentum posui; alius
autem supraaedificat. Unusquisque autem vi-
11 deat quomodo supraaedificet. Fundamentum
enim aliud nemo potest ponere praeter id,
12 quod positum est, quod est Christus Iesus. Si
quis autem supraaedificat super fundamentum
hoc aurum, argentum, lapides pretiosos, ligna,
13 faenum, stipulam, uniuscuiusque opus mani-
festum erit; dies enim Domini declarabit, quia
in igne revelabitur, et uniuscuiusque opus quale
14 sit ignis probabit. Si cuius opus manserit quod
15 supraaedificavit, mercedem accipiet. Si cuius
opus arserit, detrimentum patietur; ipse autem
salvus erit, sic tamen quasi per ignem.
- 16 Nescitis quia templum Dei estis et Spiri-
17 tus Dei habitat in vobis? Si quis autem tem-
plum Dei violaverit, disperdet illum Deus. Tem-
plum enim Dei sanctum est, quod estis vos.

8 autem plantat D Nov Amb] ~ plantat autem *rel.*
9 estis¹ > Z* d Amb Ambst Hier Aug
11 enim] autem F*G Hil
quod²] qui FGMZCTTh*KB dt Or Hier
12 hoc > F*HL*MR*Th Amb Aug
13 Domini FDZKBV cf Amb Hier Aug] * > *rel.*
17 disperdit AMRZ*, corrumpet Or Hil Hier Aug

9 Mt 13,3-9; E 2,20
10 1 C 15,10; 2 P 3,15 (R 15,20)
11 1 P 2,4ss
13 1 C 4,5; 2 Th 1,8; Ma 4,1
16 1 C 6,19; 2 C 6,16; R 8,9

τω ὡς ὁ Κύριος ἔδωκεν. ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἐπολ- 6 A 18,4,11
 λῶς ἐπότισεν, ἀλλὰ ὁ Θεὸς ἠΰξανεν. ὥστε οὔτε 7
 ὁ φυτεύων ἐστίν τι οὔτε ὁ ποτίζων, ἀλλ' ὁ αὐ-
 ξάνων Θεός. ὁ φυτεύων δὲ καὶ ὁ ποτίζων ἐν 8 4,5
 εἰσιν, ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν λήμψεται
 κατὰ τὸν ἴδιον κόπον. Θεοῦ γὰρ ἐσμεν συνερ- 9 Mt 13,3-9
 γοί· Θεοῦ γεώργιον, Θεοῦ οἰκοδομὴ ἐστε. E 2,20

Κατὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ τὴν δοθεῖσάν 10 15,10
 μοι ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων θεμέλιον ἔθηκα, ἄλ- 2 P 2,4ss
 λος δὲ ἐποικοδομεῖ. ἕκαστος δὲ βλέπεται πῶς
 ἐποικοδομεῖ. θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύνα- 11 1 P 2,4ss
 ται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς
 Χριστός. εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν θεμέλι- 12
 ον [τοῦτον] χρυσίον, ἀργύριον, λίθους τιμίους,
 ξύλα, χόρτον, καλάμην, ἕκαστου τὸ ἔργον φανε- 13 4,5
 ρὸν γενήσεται· ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει, ὅτι ἐν πυρὶ 2 Th 1,8
 ἀποκαλύπτεται, καὶ ἕκαστου τὸ ἔργον, ὁποῖόν
 ἐστίν, τὸ πῦρ αὐτὸ δοκιμάσει. εἴ τις τινος τὸ ἔργον 14
 μενεῖ ὁ ἐποικοδόμησεν, μισθὸν λήμψεται· εἴ 15
 τις τινος τὸ ἔργον κατακαήσεται, ζημιωθήσεται, αὐ-
 τὸς δὲ σωθήσεται, οὕτως δὲ ὡς διὰ πυρός.

Οὐκ οἴδατε ὅτι ναὸς Θεοῦ ἐστε καὶ τὸ πνεῦ- 16 6,19; 2C 6,1
 μα τοῦ Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν; εἴ τις τὸν ναὸν 17
 τοῦ Θεοῦ φθειρεῖ, φθερεῖ τοῦτον ὁ Θεός· ὁ
 γὰρ ναὸς τοῦ Θεοῦ ἅγιός ἐστιν, οἵτινές ἐστε
 ὑμεῖς.

10 τ. θυ > P⁴⁶ 1611 f Cl Cy Thdt | τεθεικα P-81 rel. pl. | δε¹ > P⁴⁶ D 1827 bo¹ Or Hier | 12 τουτον > P⁴⁶ BS^{*}C^{*}A 6 81 Cy Amb | χρυσιον, αργυριον BSC 1739 1175 623 1838 927 Cl Ωρ¹ Ep]-σον, -ρον P⁴⁶ rel. | 13 inc. ο ποιησας τουτο το εργον φανερος γενηται D^{*} e Ambst Pel | ημερα + Ky f vg¹ Amb Hier Aug Pel | αυτο > P⁴⁶ SΨs Ds 1912 623-177 255 rel. vg syh ar bo | 16 οικ. εν υμ. P⁴⁶ pl.] ~ εν υμ. οικει Mn B 1739 33 P 1175 917 1898s 69 Bas | 17 φθερει] φθειρει 33ss 81* D¹G¹ 1836 88s L Ef[αυτον A 326 Ds 2138* syph^m ar Iq Ef Ambst Pel | φθερει-θς] φθαρησεται Mn |

- Ap 3,17s 18 Μηδεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σο-
 φὸς εἶναι ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς
 19 γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός. ἡ γὰρ σοφία τοῦ
 κόσμου τούτου μωρία παρὰ τῷ Θεῷ ἐστίν. γέ-
 Job 5,12s γραπταὶ γάρ· ὁ δρασσομένης τοὺς σοφούς ἐν τῇ
 Ps 93,11 20 πανουργίᾳ αὐτῶν. καὶ πάλιν· Κύριος γινώσκει
 τοὺς διαλογισμοὺς τῶν σοφῶν, οὗτοι εἰσὶν μάταιοι.
 21 ὥστε μηδεὶς καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις· πάντα
 1,12 22 γὰρ ὑμῶν ἐστίν, εἴτε Παῦλος εἴτε Ἀπολλῶς
 εἴτε Κηφᾶς, εἴτε κόσμος εἴτε ζωὴ εἴτε θάνα-
 τος, εἴτε ἐνεστῶτα εἴτε μέλλοντα, πάντα ὑμῶν,
 11,3 23 ἡμεῖς δὲ Χριστοῦ, Χριστὸς δὲ Θεοῦ.
 Tit 1,7 4 Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος ὡς ὑπη-
 ρέτας Χριστοῦ καὶ οἰκονόμους μυστηρίων Θεοῦ.
 L 12,42 2 ὥδε λοιπὸν ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις ἵνα πισ-
 3 τὸς τις εὐρεθῆ. ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν ἵνα
 ὑφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας·
 Ps 142,2 4 ἀλλ' οὐδὲ ἑμαυτὸν ἀνακρίνω. ἰοὐδὲν γὰρ ἑμαυτῷ
 Sir 7,5 4 σύνοῖδα, ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίωμαι· ὁ δὲ
 5 ἀνακρίνων με Κύριός ἐστιν. ὥστε μὴ πρὸ και-
 ροῦ τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ Κύριος, ὃς καὶ
 φωτίσει τὰ κρυπτά τοῦ σκότους καὶ φανερώσει
 3,8 τὰς βουλάς τῶν καρδιῶν· καὶ τότε ὁ ἔπαινος
 γενήσεται ἐκάστῳ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ.
 6 Ταῦτα δέ, ἀδελφοί, μετεσχημάτισα εἰς ἑμαυ-
 τὸν καὶ Ἀπολλῶν δι' ὑμᾶς, ἵνα ἐν ἡμῖν μά-

18 απατατω κενους λογοις D | γινεσθω P 181 927 | 19 τω
 > C Ds 440s Ωρ¹ | 20 σοφων] ανθρωπων Mn 33 1836ss
 5 927s 1245 (326) | 21 ανθρωπω Mn G Tert Ambst Aug
 Pel Ef | 22s ημων, ημεις B 336 Ωρ Prisc | 22 υμων +
 εστιν 104s 88ss rel. | 4,2 ωδε] ο δε 1739 1836ss 623* 920s
 919-2127 1311ss 206-336 1518* L* | λοιπον + τι S* | ζη-
 τειτε P⁴⁶ SAP 104s D¹ G¹ 88 623 1838s 920ss 337ss 1319-
 1837 1891 296 2138 257 506s | 3 εις > P⁴⁶ 177 syp co |
 εις ελαχιστον] ατιμια ar Ef | 4 δε] γαρ S* 88 syp ar Ef |
 5 τι > 33 1610 d vg syp ar Ambst Pel (Ef) | ος > D*s
 * Aug Ef | 6 Απολλων BS*A 1738 462 syi] -λλω P⁴⁶ rel. |

Nemo se seducat; si quis videtur inter vos 18
 sapiens esse in hoc saeculo, stultus fiat ut sit
 sapiens. Sapientia enim huius mundi stultitia 19
 est apud Deum. Scriptum est enim: *Compre-*
hendam sapientes in astutia eorum. Et iterum: 20
Dominus novit cogitationes sapientium quoniam
vanae sunt. Nemo itaque gloriatur in homi- 21
 nibus. Omnia enim vestra sunt sive Paulus, 22
 sive Apollo sive Cephas sive mundus sive
 vita sive mors sive praesentia sive futura;
 omnia enim vestra sunt, ¹vos autem Christi, 23
 Christus autem Dei.

Sic nos existimet homo ut ministros Christi 4
 et dispensatores mysteriorum Dei. Hic iam 2
 quaeritur inter dispensatores ut fidelis quis in-
 veniatur. Mihi autem pro minimo est ut a 3
 vobis iudicer aut ab humano die; sed neque
 meipsum iudico. Nihil enim mihi conscius sum, 4
 sed non in hoc iustificatus sum; qui autem iu-
 dicat me Dominus est. Itaque nolite ante tem- 5
 pus iudicare, quoadusque veniat Dominus, qui
 et illuminabit abscondita tenebrarum et mani-
 festabit consilia cordium; et tunc laus erit uni-
 cuique a Deo.

Haec autem, fratres, transfiguravi in me 6
 et Apollo propter vos, ut in nobis discatis,

18 se] vos ADLssUT^cTh d f g t Var | 19 compre-
 hendens F* Cyp Ambst (Tert) | 20 sapient.] homi-
 num ADOZ* Hier | 21 ~ itaque nemo *codd.* | 22 sive
 Cephas > F* (D) | enim > D cd Tert Ambst Aug
 Prisc | 4,5 tempus + quid MCT^c Or Amb Pel (D
 Aug) | inluminet fg Hier Aug | abscondita] occulta
 D d Tert Or Amb Ambst Hier Aug | cordis m
 Aug Var

18 1 C 1,20-25; Ap 3,17s | 19 Job 5,12s | 20 Ps 93,11 |
 22s 1 C 1,12s | 23 1 C 11,3 | 4,1 Tt 1,7; E 3,8s | 2 L
 12,42 | 3 1 C 9,3 | 4 Ps 142,2 | 5 R 2,16; 1 C 3,8.13;
 2 C 10,18 | 6 R 12,3

ne supra quam scriptum est, unus adversus
 7 alterum infletur pro alio. Quis enim te discernit? Quid autem habes quod non accepisti? Si autem accepisti, quid gloriaris quasi
 8 non acceperis? Iam saturati estis, iam divites facti estis, sine nobis regnatis; et utinam regnetis,
 9 ut et nos vobiscum regnemus. Puto enim quod Deus nos apostolos novissimos ostendit tamquam morti destinatos, quia spectaculum facti sumus mundo et angelis et hominibus.
 10 Nos stulti propter Christum, vos autem prudentes in Christo; nos infirmi, vos autem fortes; vos nobiles, nos autem ignobiles.
 11 Usque in hanc horam et esurimus et sitimus et nudi sumus et colaphis caedimur et instabiles sumus,
 12 et laboramus operantes manibus nostris, maledicimur et benedicimus, persecutionem patimur et sustinemus, blasphemamur et obsecramus;
 13 tamquam purgamenta huius mundi facti sumus, omnium peripsema usque adhuc.
 14 Non ut confundam vos haec scribo, sed
 15 ut filios meos carissimos moneo. Nam si decem milia paedagogorum habeatis in Christo, sed non multos patres. Nam in Christo Iesu
 16 per evangelium ego vos genui. Rogo ergo vos: imitatores mei estote, sicut et ego Christi. Ideo
 17 misi ad vos Timotheum, qui est filius meus carissimus et fidelis in Domino, qui vos

8 regnastis AH^cCT^cTh d Hil Hier (Pac) | regnaretis AF^cGssRCTTh cf Hil Hier | regnaremus AGss OssCT cf Hier (Hil) | 9 quod > *codd.* | sumus+huic DHUCT c d f Tert Amb Ambst Hier Aug | 11 in] ad F*CT Amb Ambst Aug|stabiles FDL(Z*) | 13 peripsima *codd. pl.* | 16 sicut et ego Christi DHL^cTh^m | > *rel.*

7 J 3,27; R 12,6 | 8 Ap 3,17.21 | 9 R 8,26 | 10 1C 3,18 | 11 2C 11,23-27 | 12 A 13,51; 14,6; 18,3; 2Th 3,8; 1C 9,15; 2C 11,9s | 13 Dt 17,7 | 15 G 4,19 | 16 1C 11,1 | 17 1C 7,17; 14,33; Ph 2,20ss

θητε τὸ μὴ ὑπὲρ ἃ γέγραπται, ἵνα μὴ εἰς ὑπὲρ R 12,3
 τοῦ ἐνὸς φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ ἑτέρου. τίς γάρ σε 7 R 12,6
 διακρίνει; τί δὲ ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες; εἰ δὲ καὶ
 ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών; ἤδη κεκο- 8 Ap 3,17,21
 ρεσμένοι ἐστέ· ἤδη ἐπλουτήσατε· χωρὶς ἡμῶν
 ἐβασιλεύσατε· καὶ ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε, ἵνα
 καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συμβασιλεύσωμεν. δοκῶ γάρ, ὃ 9
 Θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέδει- R 8,36
 ξεν ὡς ἐπιθανατίους, ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν Hb 10,33
 τῷ κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις. ἡμεῖς μω- 10 3,18
 ροὶ διὰ Χριστόν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν Χριστῷ·
 ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί· ὑμεῖς ἔνδοξοι,
 ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πει- 11 2 C 11,23-27
 νῶμεν καὶ διψῶμεν καὶ γυμνιτεύομεν καὶ κολα-
 φιζόμεθα καὶ ἀστατοῦμεν¹ καὶ κοπιῶμεν ἐργα- 12 A 18,3; 20,34
 ζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσίν. λοιδορούμενοι εὐλο- 1 Th 2,9
 γοῦμεν, διωκόμενοι ἀνεχόμεθα,¹ δυσφημούμενοι 9,15; 2 Th 3,8
 παρακαλοῦμεν· ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου R 12,14
 ἐγενήθημεν, πάντων περίψημα ἕως ἄρτι.

Οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς 14
 τέκνα μου ἀγαπητὰ νοουθετῶν. ἐὰν γὰρ μυ- 15 G 4,19
 ρίους παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν Χριστῷ, ἀλλ' οὐ
 πολλοὺς πατέρας· ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ
 τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα. παρακαλῶ 16 11,1
 οὖν ὑμᾶς, μιμηταί μου γίνεσθε. Διὰ τοῦτο 17 Ph 2,20^{sa}
 αὐτὸ ἔπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, ὃς ἐστίν μου τέκ-
 νον ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν Κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς

6 a P⁴⁶ B-P 104 1175ss 917 1836ss 467 1319ss 635 syh
 ar co] o rel. Ef | γεγο. + φρονεῖν 33s 104s 88s rel. syph
 ar Ef | μη² > D vg | 9 γαρ + οτι Psss 88ss rel. pl. sy
 ar bo Ef | 11 γυμνιτευ. Bss Ps Ds 88 al.] -νητ. P⁴⁶ rel.]
 13 βλασφημ. B 1739s Ψss Ds 88ss rel. lat syi ar co *
 Ef | 14 νοουθετω P⁴⁶ B 6 Ψ 326 81 D-181 623 pl. 920
 226ss rel. pl. | 15 γαρ¹ > P⁴⁶ 1 sa | εν ευαγγελιω Mn|
 16 ουν] δε D¹G¹ | γινεσθε + καθως εγω Xu 104 467
 vg¹ Xq | 17 αυτο > P⁴⁶ BC 6 Ψss Ds 88ss 623* 920ss *
 pl. rel. pl. lat syp ar co |

- ἀναμνήσει τὰς ὁδοὺς μου τὰς ἐν Χριστῷ, καθὼς
 18 πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ διδάσκω. ὡς μὴ
 ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς ἐφυσιώθησάν τι-
 Ja 4,15 19 νες. ἔλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς ὑμᾶς, εἰάν ὁ
 Κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσομαι οὐ τὸν λόγον τῶν
 2,4; I. 17,20 20 πεφυσιωμένων ἀλλὰ τὴν δύναμιν· οὐ γὰρ ἐν
 21 λόγῳ ἢ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐν δυνάμει. τί
 θέλετε; ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐν ἀγά-
 πῃ πνεύματί τε πραύτητος;
- Lv 18,7s 5 "Ὅλως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη
 πορνεία ἣτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὥστε γυναῖκά
 2 τινὰ τοῦ πατρὸς ἔχειν. καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμέ-
 νοι ἐστέ, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ἀρθῇ
 3 ἐκ μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο πράξας; ἐγὼ
 C 2,5 μὲν γάρ, ἀπὸν τῷ σώματι, παρὼν δὲ τῷ πνεύ-
 ματι, ἤδη κέκρικα ὡς παρὼν τὸν οὕτως τοῦτο
 Mt 16,19; 18,18 4 κατεργασάμενον¹ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν
 2 C 13,10 Ἰησοῦ συναχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἔμοῦ πνεύμα-
 1 T 1,20 5 τος σὺν τῇ δυνάμει τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ¹ πα-
 1 P 4,6 ραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ σατανᾷ εἰς ὄλεθρον
 τῆς σαρκός, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ
 6 Κυρίου [Ἰησοῦ]. Οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν.
 G 5,9 οὐκ οἴδατε ὅτι μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα

Xω] Kω D*s, + Iv P⁴⁶ SC 1739 33 326 81 Ds 1836s
 623s 69s 440s c vg¹ syh ar bo Ambst | 19 τον πεφυσιω-
 μενον 917 1836ss 1912 5sss 460sss 256ss 378s L Ωρ |
 1 * 21 πνι] πνευματος P⁴⁶ dg¹ ar Or Var Ambst | 5,1 ακουω
 * P⁴⁶ | εθνεσ. Tert Ωρ] + ονομαζεται Psss 88 rel. sy | 2 εξ-
 αρθη 6 Ψ 623^s 920 pl. rel. pl. | πραξ.] ποιησας P⁴⁶ BPs
 Ds 88s 623^s 920 pl. rel. | 3 γαρ > 927 241 263 al. 440 vg
 Ambst Thdt | γαρ + ως Mn Ψs G 1836-1845 226-321
 al. rel. syh | ουτως > syr ar bo | 4 ημων¹ > SAΨ 255
 1611s syh⁺ Lcf | Iv BAsΨ 1175 D* 917 1836ss 429 1611s |
 + Xu P⁴⁶ rel. syh⁺ | ημων² > P⁴⁶ 1739 P 1611 vg syh |
 5 Ku Mn P⁴⁶ Tert Eus] + ημων A 33 P 104 G 181 467
 337-462 1319sss al. syph⁺ ar co Xρ Ef | Iv + Xu A 33 P
 104 Ds 467 337-462 1319sss 43 syph⁺ ar co Xρ Ef, > Mn
 P⁴⁶ B 1739 257 Tert Ωρ Eus Ep | 6 ου > Lcf Ambst Aug |

commonefaciet vias meas, quae sunt in Christo Iesu, sicut ubique in omni ecclesia doceo. Tamquam non venturus sim ad vos, sic inflati 18 sunt quidam. Veniam autem ad vos cito, si 19 Dominus voluerit, et cognoscam non sermonem eorum, qui inflati sunt, sed virtutem. Non 20 enim in sermone est regnum Dei, sed in virtute. Quid vultis? in virga veniam ad vos, an 21 in caritate et spiritu mansuetudinis?

5,1-13 *De incestuoso*

Omnino auditur inter vos fornicatio, et talis 5 fornicatio qualis nec inter gentes, ita ut uxorem patris sui aliquis habeat. Et vos inflati 2 estis et non magis luctum habuistis, ut tollatur de medio vestrum qui hoc opus fecit. Ego 3 quidem absens corpore, praesens autem spiritu, iam iudicavi ut praesens eum qui sic operatus est, in nomine Domini nostri Iesu 4 Christi, congregatis vobis et meo spiritu cum virtute Domini nostri Iesu, tradere huiusmodi 5 satanae in interitum carnis, ut spiritus salvus sit in die Domini nostri Iesu Christi. Non 6 est bona gloriatio vestra. Nescitis quia modicum fermentum totam massam corrumpit? Ex- 7

17 commonefaciat *codd.*

Iesu > AG*HMO^cCTTh

19 ~ cito ad vos *codd.*

5,1 gentes † nominatur F^cL^cR Cass
sui FHW Tert Lcf] > *rel.*

2 tolleretur AO*R α Lcf Ambst Hier Aug

4 nostri¹ > DC dm Lcf

nostri² DM d dm fg Lcf Ambst Hier Aug] > *rel.*

5 Dom. Iesu *codd. pl.* Hier Aug

6 est > *codd.*

19 A 18,21; Ja 4,15 | 20 1C 2,4 | 5,1 Lv 18,7s;
Gn 35,22 | 2 1C 5,13 | 3 C 2,5 | 4 Mt 16,19; 18,18;
2C 13,10 | 5 1T 1,20; 1P 4,6 | 6 G 5,9

purgate vetus fermentum, ut sitis nova conspersio, sicut estis azymi; etenim Pascha nostrum immolatus est Christus. Itaque epulemur: non in fermento veteri, neque in fermento malitiae et nequitiae; sed in azymis sinceritatis et veritatis.

9 Scripsi vobis in epistula: Ne commisceamini
10 fornicariis, non utique fornicariis huius mundi aut avaris aut rapacibus aut idolis serviens; alioquin debueratis de hoc mundo ex-
11 isse. Nunc autem scripsi vobis non commisceri, si is qui frater nominatur, est fornicator aut avarus aut idolis serviens aut maledicus aut ebriosus aut rapax; cum eiusmodi
12 nec cibum sumere. Quid enim mihi de iis qui foris sunt iudicare? Nonne de iis qui intus
13 sunt vos iudicatis? nam eos qui foris sunt Deus iudicabit. *Auferte malum ex vobis ipsis.*

6,1-11 *De iudiciis coram ethnicis*

6 Audet aliquis vestrum habens negotium adversus alterum iudicari apud iniquos et non
2 apud sanctos? An nescitis quoniam sancti de hoc mundo iudicabunt? Et si in vobis iudicabitur mundus, indigni estis qui de minimis
3 iudicetis? Nescitis quoniam angelos iudicabimus? quanto magis saecularia? Saecularia igitur iudicia si habueritis, contemptibiles, qui

10 servient. + aut maledicis F^oLO^{*}R

exire DLCT g^l Tert Aug

11 si quis DH c d f g Ir Tert Lcf Amb Hier Aug huiusmodi GDHRTh^o f g Ir Amb Ambst Aug

6,2 hoc > AG-RZ*CTKBV

7 Ex 12,21; 13,7; Is 53,7; 1 P 1,19s | 8 Ex 12,3-20 |
9 2 Th 3,14 | 10 E 5,3ss | 11 1 C 6,9s; 2 Th 3,6; 2 J 10 |
12 Mc 4,11 | 13 Dt 13,6; 17,7; 22,24 | 6,2 Dn 7,22; Sap 3,8; Ap 2,27; 3,21

ζυμοί; ἐκκαθάρατε τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ᾦτε νέ- 7 Ex 12,21;13,7
 ον φύραμα, καθὼς ἔστε ἄζυμοι. καὶ γὰρ τὸ πάσχα Is 53,7
 ἡμῶν ἐτύθη Χριστός. ὥστε ἐορτάζωμεν μὴ ἐν 8 Ex 12,3-20
 ζύμῃ παλαιᾷ μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρί-
 ας, ἀλλ' ἐν ἄζυμοῖς εὐλικρινείας καὶ ἀληθείας.

Ἐγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ μὴ συναναμίγ- 9 Mt 18,17
 νυσθαι πόρνοις, οὐ πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ 10 2 Th 3,14
 κόσμου τούτου ἢ τοῖς πλεονέκταις καὶ ἄρπαξιν
 ἢ εἰδωλολάτραις, ἐπεὶ ὠφείλετε ἄρα ἐκ τοῦ κόσ-
 μου ἐξελθεῖν. νῦν δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συνα- 11 2 Th 3,6
 ναμίγνυσθαι, ἐὰν τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ἢ Tt 3,10
 πόρνος ἢ πλεονέκτης ἢ εἰδωλολάτρης ἢ λοῖδορος 2 J 10
 ἢ μέθυσος ἢ ἄρπαξ, τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσ-
 θείειν. Ἴτι γὰρ μοι τοὺς ἔξω κρίνειν; οὐχὶ τοὺς 12 Mc 4,11
 ἔσω ὑμεῖς κρίνετε; τοὺς δὲ ἔξω ὁ Θεὸς κρίνει. 13
 Ἐξάρατε τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν. Dt 13,5

Τολμᾷ τις ὑμῶν πράγμα ἔχων πρὸς τὸν ἔτε- 6
 ρον κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν
 ἀγίων; ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον 2
 κρινοῦσιν; καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος, Ap 3,21
 ἀνάξιοί ἐστε κριτηρίων ἐλαχίστων; οὐκ οἴδατε 3 Sap 3,8
 ὅτι ἀγγέλους κρινοῦμεν, μήτιγε βιωτικά; βιω- 4 Dn 7,22
 τικὰ μὲν οὖν κριτήρια ἐὰν ἔχητε, τοὺς ἐξουθε-

ζυμοί] δολοι Mn D* Iq Tert (vg Ambst Pel) | 7 εκκα-
 θαρατε Mn P⁴⁶ BS* A 6 Ds 88ss 623 al. 1s 38 436ss al.
 522 al. 2138 913 876s vg syp ar co Tert Ef] + ουν rel. |
 ημων Mn Ptol Cl Qr Tert Eus Xq Cy Ef] + υπερ ημων
 P^{ss} 88 rel. sy sa | 8 πονηρ.] πορνειας G | 9 συναναμιγ-
 νυσθε D^c 489 1319s 440 1245 vg sa Ef | 10 ου P⁴⁶ BS*-6
 33 81s D 467 vg co Tert Ambst] και ου rel. | και] η
 P⁴⁶ 6 Ψ 88s 623-837 462 rel. vg sy ar co Ef | οφειλ.
 B^c 1739s Ps 81 88s 5^a 226 pl. rel. pl. | 12 μοι B-1739 33
 P 104 81 G 917 1836ss 920 1611s lat syp co Tert] + και
 rel. Ef | ουχι >, κρινατε P⁴⁶ syp co Ef | 13 εξαρατε]
 -αιρετε P⁴⁶, και εξαρειτε (326s) 88-794 206 rel. sy | 6,1 τις
 + εξ A 33 P 104s 1912 467 69s al. 1319-1311 al. 206*
 823 2138 | 2 η > 88ss 1838-177 242 rel. pl. | ει > P⁴⁶
 D | 3-6 > A |

- 5 νημένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους καθίζετε. πρὸς
 ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω. οὕτως οὐκ ἔνι ἐν ὑμῖν
 οὐδεὶς σοφός, ὃς δυνήσεται διακρίναι ἀνὰ μέσον
 6 τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ; ἀλλὰ ἀδελφὸς μετὰ ἀδελφοῦ
 7 κρίνεται, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων; ἤδη μὲν οὖν
 ὅλως ἠττημα ὑμῖν ἐστὶν ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ'
 ἑαυτῶν. διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; διὰ τί
 8 οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδικεῖτε
 9 καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ τοῦτο ἀδελφούς. ἢ οὐκ
 οἴδατε ὅτι ἄδικοι Θεοῦ βασιλείαν οὐ κληρονο-
 μήσουσιν; μὴ πλανᾶσθε· οὔτε πόρνοι οὔτε εἰ-
 δωλολάτραι οὔτε μοιχοὶ οὔτε μαλακοὶ οὔτε ἄρ-
 10 σενοκοῖται· οὔτε κλέπται οὔτε πλεονέκται, οὐ μέ-
 θυσοι, οὐ λοῖδοροὶ, οὐχ ἄρπαγες βασιλείαν Θεοῦ
 11 κληρονομήσουσιν. καὶ ταῦτά τινες ἦτε· ἀλλὰ
 ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἡγιασθητε, ἀλλὰ ἐδικαιώθη-
 12 τε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου [ἡμῶν] Ἰησοῦ
 Χριστοῦ καὶ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.
 Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει.
 πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσο-
 13 μαι ὑπὸ τινος. τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ, καὶ ἡ κοι-
 λία τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ Θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦ-
 τα καταργήσει. τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ ἀλλὰ
 14 τῷ Κυρίῳ, καὶ ὁ Κύριος τῷ σώματι. ὁ δὲ Θεὸς

1 Th 4,3ss
 15,15.20
 2 C 4,14

5 υμιν¹] υμων 326 1873ss 999 1831 440 257 vg ar co
 Ambst Ef | λεγω] λαλω B | ενι] εστιν 1739 Ds 69s Ath |
 ουδε εις 1739s Ps G 181^a 927-460 al. rel. pl., > ουδεις
 D* 467 Ωρ¹ Ath | ανακριναι S* 326 1898s 999 255 1831s
 1611 506s Ωρ | 6 τουτο] ταυτα C D^c 917 1912 547 330
 al. syh^m Thdt | απιστων + κ. ουκ επι τ. αγιων G | 7-14 >
 G | 7 ουν > P⁴⁶ S* 33 D* 462 206s 1611s lat syh⁺ | ολωσ
 > A syp | ηττημα + εν cf vg ar Cyp Ambst Aug Ef |
 κριμα S 442 460 syp co Bas | ουχι^{1,2} > co | 9 ου > B*
 88 440* | 10 θυ + ου P 104s 81 917 915s 623^a 920 pl.
 rel. pl. syp ar | 11 ημων > P⁴⁶ SA 6 Ps D 88s 623 pl.
 920-177 642 rel. Iq¹ Tert | Xu > A 6 Ψ 88s 623 pl.
 920-177 642 rel. syh⁺ sa | 12 αλλ 1² P⁴⁶ | 13 σωματι
 + ως ο ναος τ. θω κ. ο θς τω ναω Mn |

sunt in ecclesia, illos constituite ad iudican-
 dum. ¹Ad verecundiam vestram dico. Sic non 5
 est inter vos sapiens quisquam, qui possit iudi-
 care inter fratrem suum? Sed frater cum fratre 6
 iudicio contendit, et hoc apud infideles? Iam 7
 quidem omnino delictum est in vobis, quod
 iudicia habetis inter vos. Quare non magis
 iniuriam accipitis? quare non magis fraudem
 patimini? Sed vos iniuriam facitis et fraudatis, 8
 et hoc fratribus. An nescitis quia iniqui regnum 9
 Dei non possidebunt? Nolite errare: neque
 fornicarii neque idolis servientes neque adul-
 teri neque molles neque masculorum concu-
 bitores ¹neque fures neque avari neque ebrio- 10
 si neque maledici neque rapaces regnum Dei
 possidebunt. Et haec quidam fuistis; sed abluti 11
 estis, sed sanctificati estis, sed iustificati estis
 in nomine Domini nostri Iesu Christi et in
 Spiritu Dei nostri.

6,12-20 *De fornicatione*

Omnia mihi licent, sed non omnia expe- 12
 diunt; omnia mihi licent, sed ego sub nullius
 redigar potestate. Esca ventri, et venter escis; 13
 Deus autem et hunc et has destruet. Corpus
 autem non fornicationi sed Domino, et Do-
 minus corpori. Deus vero et Dominum susci- 14

11 *quidam AF*GUC r Ir Cyp Pel] quidem *rel.*
 sed iustificati estis > L*RCT*V m Ir Tert Cyp¹ Aug
 13 has] haec AFGHLMZ*CsTh d f t Prisc

5 1 C 15,34

6 2 C 6,15

7 Mt 5,39s; 1 Th 5,15; 1 P 3,9

9 E 5,5; R 1,32; G 5,19ss

11 Tt 3,3-7; 1 J 2,12

12 1 C 7,35; 10,23

13 1 Th 4,3ss

14 1 C 15,15s.20; R 8,11; 2 C 4,14

15 tavit, et nos suscitabit per virtutem suam. Nescitis quoniam corpora vestra membra sunt Christi? Tollens ergo membra Christi faciam
 16 membra meretricis? Absit. ¹ An nescitis quoniam qui adhaeret meretrici unum corpus efficitur? *Erunt enim, inquit, duo in carne una.*
 17 Qui autem adhaeret Domino, unus spiritus est.
 18 ¹ Fugite fornicationem. Omne peccatum, quodcumque fecerit homo, extra corpus est; qui
 19 autem fornicatur, in corpus suum peccat. An nescitis quoniam membra vestra templum sunt Spiritus sancti, qui in vobis est, quem habetis
 20 a Deo, et non estis vestri? Empti enim estis pretio magno. Glorificate et portate Deum in corpore vestro.

7,1-40 *De matrimonio et virginitate*

7 De quibus autem scripsistis mihi: Bonum
 2 est homini mulierem non tangere, propter fornicationem autem unusquisque suam uxorem habeat, et unaquaeque suum virum habeat.
 3 Uxori vir debitum reddat, similiter autem et
 4 uxor viro. Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir. Similiter autem et vir sui corporis potestatem non habet, sed mulier.
 5 Nolite fraudare invicem, nisi forte ex consensu

15 ~ Christi sunt AGL-UCsKBV | 16 enim > F RC Ambst | 18 omne + enim AZ^oKV | 19 sunt] est *codd.* d f g Amb Ambst Var Aug | 20 magno > d f g m Tert Lcf Ambst Hier Aug | Deum] dominum FDHLThV* m t Tert Lcf Var | 7,1 mihi > AF*-M Th r Tert | 2 fornicationes LMR d r Tert Cyp Hier Aug | 4 habeat^{bis} (A)TTh*(V^o) r t Ambst | 5 fraudare + in F^oGHUTh (Hier)

15 1 C 12,27 | 16 Gn 2,24 | 17 J 17,21s; E 5,30; 2 C 3,17 | 19 1 C 3,16; 1 Th 4,8 | 20 1 C 7,23; Ph 1,20; 1 P 1,18s | 7,2 1 Th 4,3s

καὶ τὸν Κύριον ἤγειρεν καὶ ἡμᾶς ἐξεγερεῖ διὰ R 8,11
 τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. οὐκ οἶδατε ὅτι τὰ σώματα 15 12,27
 ὑμῶν μέλη Χριστοῦ ἐστίν; ἄρας οὖν τὰ μέλη
 τοῦ Χριστοῦ ποιήσω πόρνης μέλη; μὴ γένοιτο.
 ἢ οὐκ οἶδατε ὅτι ὁ κολλώμενος τῇ πόρνη ἐν σῶμά 16 Gn 2,24
 ἐστίν; ἔσονται γάρ, φησίν, οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν.
 ὁ δὲ κολλώμενος τῷ Κυρίῳ ἐν πνευμά ἐστίν. 17 J 17,21s
E 5,30
 Ἰφεύγετε τὴν πορνείαν. πᾶν ἁμάρτημα ὃ ἐὰν 18 2 C 3,17
 ποιήσῃ ἄνθρωπος ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστίν· ὁ
 δὲ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει. ἢ 19 3,16
 οὐκ οἶδατε ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν
 ἁγίου πνεύματός ἐστίν, οὗ ἔχετε ἀπὸ Θεοῦ, καὶ
 οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν; Ἰηγοράσθητε γάρ τιμῆς· δο- 20 7,23
I P 1,18s
Ph 1,20
 ξάσατε δὴ τὸν Θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν.

Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατε, καλὸν ἀνθρώπῳ γυ- 7
 ναικὸς μὴ ἄπτεσθαι· διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος 2
 τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἔχεται, καὶ ἕκαστη τὸν ἴδιον
 ἄνδρα ἔχεται. τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφειλὴν 3
 ἀποδιδότω, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί. ἢ 4
 γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει ἀλλὰ ὁ
 ἀνὴρ· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος
 οὐκ ἐξουσιάζει ἀλλὰ ἡ γυνή. μὴ ἀποστερεῖτε 5
 ἀλλήλους, εἰ μήτι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν,

14 ἐξεγειρεῖ AP P¹¹ D* 88 1912 38 69, ἐξηγειρεν P⁴⁶ B
 1739 Ωρ Χρ | 15 ἰπρ. ἡ οὐκ 6 G 296 | ἡμῶν S* A Iρ | αρας]
 αρα 1739^c P 1175 G¹ 623s al. 330s 436s al. 206 al. 323
 257s al. Ωρ Did | 16 ἢ > Mn P⁴⁶ 6 Ψ D 88ss 623 pl.
 1s al. 206 al. 440* 1518 al. 257sss syh Tert | φησιν >
 A Tert Cyp Amb | 19 τα σώματα A^c 33 Ψ-81 917 88 5
 920 1319-38 al. 1099 43 1518 385 L al. syh ar Ωρ Meth
 Did Cy¹ Bas Ef | 20 δη] αραγε 1611 Meth, † κ. αρατε
 Mn g vg Tert Cyp Lcf Ambst Χρ, > Mn S* lat pl. syh⁺
 ar bo Iρ Tert Ωρ Ath Thdt | υμῶν Tert Ωρ Meth al.]
 † κ. εν τω πνι υμων ατινα εστιν τ. θυ Pss 88s 623-1 177
 rel. pl. sy (ar¹) | 7,1 εγραψ. † μοι A 6 Pss 1175s Dss
 88s rel. pl. vg¹ sy ar co Ωρ Ef | 2 πορνειαν G vg sy ar
 Tert Ef | εχετω 1 2 G 69 Tert | 3 οφειλην] οφειλομε-
 νην ευνοιαν 104s 88s rel. pl. sy | δε > A 255 syr ar bo
 Ωρ¹ Cyp | 5 αν > P⁴⁶ B 321 Cl |

ἵνα σχολάσητε τῇ προσευχῇ καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ
αὐτὸ ἦτε, ἵνα μὴ πειράζῃ ὑμᾶς ὁ σατανᾶς διὰ
6 τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. τοῦτο δὲ λέγω κατὰ συγ-
Mt 19,12 7 γνώμην, οὐ κατ' ἐπιταγὴν. θέλω δὲ πάντας
ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ ἑμαυτόν· ἀλλὰ ἕκασ-
τος ἴδιον ἔχει χάρισμα ἐκ Θεοῦ, ὁ μὲν οὕτως,
ὁ δὲ οὕτως.

8 Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, κα-
1 T 5,14 9 λὸν αὐτοῖς ἐὰν μείνωσιν ὡς κἀγώ· εἰ δὲ οὐκ
ἐγκρατεύονται, γαμησάτωσαν· κρεῖττον γάρ ἐστιν
7,12.25.40 10 γαμεῖν ἢ πυροῦσθαι. τοῖς δὲ γεγαμηκόσιν παρ-
Mt 5,32 10 αγγέλλω, οὐκ ἐγὼ ἀλλὰ ὁ Κύριος, γυναῖκα ἀπὸ
11 ἀνδρὸς μὴ χωρισθῆναι, — ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ,
μενέτω ἄγαμος ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγῆτω, — καὶ
ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφιέναι.

12 Τοῖς δὲ λοιποῖς λέγω ἐγώ, οὐχ ὁ Κύριος·
εἴ τις ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει ἄπιστον, καὶ αὕτη
συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν.

13 καὶ γυνὴ ἣτις ἔχει ἄνδρα ἄπιστον, καὶ οὗτος
συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτῆς, μὴ ἀφιέτω τὸν
R 11,16 14 ἄνδρα. ἡγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ
γυναικί, καὶ ἡγίασται ἡ γυνὴ ἡ ἄπιστος ἐν τῷ
ἀδελφῷ· ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά

σχολ. + τη νηστεια κ. 326 88s 623ss' 920 pl. rel. sy Ef |
ητε] συνερχησθε (P⁴⁶) 33-1175 623 pl. 920-999 642 rel.
verss. | υμων > B Cyp | 7 δε¹] γαρ B 1739s Psss 88ss
623* 920 pl. 206* 440-1872 1518* 257ss al. L^x sy ar sa |
και > 206s 385 vg syp ar co Ef | ο^{bl}* BS*-P 81 D-181 1319 |
ος P⁴⁶ rel. | 8 μεινωσ. + ουτως 104 1835 69 330, ~
C 1611 lat Meth | 9 γαμησατ.] γαμειτωσαν 81* G 88
1912 623* 919 38 al. 2 2298s 1611 378s Ep | γαμειν |
-μησαι P⁴⁶ B 1739s Psss Ds 88 1912 5s al. rel. pl. | 10 χω-
ριζεσθαι A Ds 1311 Ωρ Bas Ep¹, -ζεσθω P⁴⁶ | 11 με-
νειν αγαμον, καταλλαγηναι Ψ G lat | 13 ητις] ει τις P⁴⁶
SP Ds 489s 1845 462 256s al. 635 216* lat | ουτος] αυ-
τος Ψ 917s 1912 623* rel. pl. sy ar | τ. ανδρα] αυτον 6 Psss
88s rel. pl. syh Tert | ευδοκει P⁴⁶ B | 14 γυναικι + τη
πιστη Ds lat syp Tert Ef | αδελφω] ανδρι 104-81 88 rel.
lat sy ar Tert Ef, + τω πιστω lat syp Tert Ambst Pel Ef |

ad tempus, ut vacetis orationi; et iterum revertimini in idipsum, ne tentet vos satanas propter incontinentiam vestram. Hoc autem 6 dico secundum indulgentiam, non secundum imperium. Volo enim omnes vos esse sicut 7 meipsum; sed unusquisque proprium donum habet ex Deo, alius quidem sic, alius vero sic.

Dico autem non nuptis et viduis: bonum 8 est illis si sic permaneant sicut et ego. Quod 9 si non se continent, nubant. Melius est enim nubere quam uri. Iis autem, qui matrimonio 10 iuncti sunt, praecipio non ego sed Dominus, uxorem a viro non discedere; quod si disces- 11 serit, manere innuptam aut viro suo reconciliari. Et vir uxorem non dimittat.

Nam ceteris ego dico, non Dominus: Si 12 quis frater uxorem habet infidelem, et haec consentit habitare cum illo, non dimittat illam. Et si qua mulier fidelis habet virum infidelem, 13 et hic consentit habitare cum illa, non dimittat virum; sanctificatus est enim vir infidelis per 14 mulierem fidelem, et sanctificata est mulier infidelis per virum fidelem; alioquin filii vestri

7 enim] autem *codd.* Ambst Aug
vos] homines *codd.* Hier Aug (Ambst)
~ habet donum *codd.*

8 maneant AMCsKBV(Z)

9 ~ se non FZ* cft Amb Ambst Hier Aug

10 autem] enim AHM t

praecipio] denuntio g Tert Amb Ambst Hier

11 non] ne AF-RZ^oBV d m Aug

13 fidelis Tert] > *codd.*

14 in muliere fidei AFHMRZ*CsTh (d e g Hier
Ambst), in viro fidei Ir Hier (d f g Hier Aug)

7 Mt 19,11s; 1 C 12,11

9 1 T 5,14

10 1 C 7,12.25.40; Mt 5,32; Mc 10,11s

14 R 11,16

15 immundi essent, nunc autem sancti sunt. Quod
 si infidelis discedit, discedat; non enim servi-
 tuti subiectus est frater aut soror in huius-
 16 modi; in pace autem vocavit nos Deus. Unde
 enim scis, mulier, si virum salvum facies? aut
 17 unde scis, vir, si mulierem salvam facies? nisi
 unicuique sicut divisit Dominus, unumquemque
 sicut vocavit Deus, ita ambulet, et sicut in
 omnibus ecclesiis doceo.

18 Circumcisis aliquis vocatus est? Non ad-
 ducat praeputium. In praeputio aliquis vocatus
 19 est? non circumcidatur. Circumcisio nihil est, et
 praeputium nihil est; sed observatio mandato-
 20 rum Dei. Unusquisque in qua vocatione vocatus
 21 est in ea permaneat. Servus vocatus es? non sit
 tibi curae; sed et si potes fieri liber, magis
 22 utere. Qui enim in Domino vocatus est servus,
 libertus est Domini; similiter qui liber vocatus,
 23 est, servus est Christi. Pretio empti estis, nolite
 24 fieri servi hominum. Unusquisque in quo voca-
 tus est, fratres, in hoc permaneat apud Deum.

25 De virginibus autem praeceptum Domini
 non habeo; consilium autem do tamquam mi-
 sericordiam consecutus a Domino, ut sim fidelis.
 26 Existimo ergo hoc bonum esse propter instan-
 tem necessitatem, quoniam bonum est homini
 27 sic esse. Alligatus es uxori? noli quaerere so-
 lutionem. Solutus es ab uxore? noli quaerere

15 ~ est enim ser. sub. *codd. pl.* c Aug | eiusmodi
codd. pl. | 17 sicut²] *sic L^c, ita d g + ubique A c (D) |
 19 nihil + prode F* | 21 es] est F*Z* e | ~ liber
 fieri *codd.* | 22 similiter + et DLMO*R Amb Hier |
 24 permaneat AZ f Tert Hier] maneat *rel.* | 26 ergo]
 enim DKV d e t Hier | hoc > AU Amb Pel

15 R 14,19 | 16 1 P 3,1 | 17 1 C 7,20.24; 4,17; 14,33 |
 19 G 5,6; 6,15; R 2,25s | 22 E 6,6; Phm 16 | 23 1 C
 6,20 | 24 1 C 7,17.20 | 25 1 C 7,10.40; 1 T 1,12

ἔστιν, νῦν δὲ ἁγία ἔστιν. εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χω- 15
 ρίζεται, χωρίζεσθω· οὐ δεδούλωται ὁ ἀδελφὸς ἢ
 ἢ ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιούτοις· ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκλη- R 14,19
 κεν ἡμᾶς ὁ Θεός. τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ τὸν 16 1 P 3,1
 ἄνδρα σώσεις; ἢ τί οἶδας, ἄνερ, εἰ τὴν γυναῖκα
 σώσεις; εἰ μὴ ἐκάστω ὡς ἐμέρισεν ὁ Κύριος, 17 7,20.24
 ἕκαστον ὡς κέκληκεν ὁ Θεός, οὕτως περιπατεῖ-
 τω. καὶ οὕτως ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πάσαις δια- 4,17; 14,33
 τάσσομαι.

Περιτετμημένος τις ἐκλήθη; μὴ ἐπισπάσθω· 18
 ἐν ἀκροβυστία κέκληταί τις; μὴ περιτεμνέσθω.
 ἢ περιτομὴ οὐδὲν ἔστιν, καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐ- 19 G 5,6; 6,15
 δὲν ἔστιν, ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν Θεοῦ. ἕκαστος 20 R 2,25 7,17.24
 ἐν τῇ κλήσει ἢ ἐκλήθη, ἐν ταύτῃ μενέτω. δοῦ- 21
 λος ἐκλήθη; μὴ σοι μελέτω· ἀλλ' εἰ καὶ δύ-
 νασαι ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι. ὁ 22 E 6,5
 γὰρ ἐν Κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος ἀπελεύθερος Κυ- Phm 16
 ρίου ἔστιν. ὁμοίως ὁ ἐλεύθερος κληθεὶς δοῦλός
 ἔστιν Χριστοῦ. Ἱτιμῆς ἠγοράσθητε· μὴ γίνεσθε 23 6,20
 δοῦλοι ἀνθρώπων. ἕκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελ- 24 7,17.20
 φοί, ἐν τούτῳ μενέτω παρὰ Θεῶ.

Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν Κυρίου 25 7,40
 οὐκ ἔχω, γνώμην δὲ δίδωμι ὡς ἠλεημένος ὑπὸ 1 T 1,12s
 Κυρίου πιστὸς εἶναι. νομίζω οὖν τοῦτο καλὸν 26 10,11
 ὑπάρχειν διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν
 ἀνθρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι. Ἱδέδεσαι γυναικί; μὴ 27
 ζήτηι λύσιν· λέλυσαι ἀπὸ γυναικός; μὴ ζήτηι

15 ἢ > P⁴⁶* S*P G 623s 69 1319s 491 | ημας P⁴⁶ B 1739s
 33 Ψs Ds 915s 623* 920 pl. rel. L^r lat sy ar sa] υμας rel. |
 17 μεμερικεν (P⁴⁶*) BS* 1739 81 1845 | ~ θς, Ks 104ss
 1912 623ss rel. pl. syh Ambst, θς^{bi} Ψ 1311 255 385 bo |
 διατασσ.] διδασκω D*s lat | 18 κεκλητ.] εκληθη 104ss
 1912 623 pl. 920-321 642s 1831 rel. | 20 κλησει+εν P¹⁵ |
 22 ομοιος P⁴⁶ B-6 33s 104 1838 462 999s 263 lat syph^t
 sa] + και rel. pl., δε και 326 Ds 917-181 1 330 263 255
 1611s | ο² > P⁴⁶ | ~ Xu εστιν P⁴⁶ S* G 1835 1518 |
 24 αδελφ. > 104 241 255 206* Thdt Ef |

- L 21,23 28 γυναῖκα. ἐὰν δὲ καὶ γαμήσης, οὐχ ἥμαρτες, καὶ
ἐὰν γήμη ἢ παρθένος, οὐχ ἥμαρτεν· θλίψιν δὲ
τῇ σαρκὶ ἔξουσιν οἱ τοιοῦτοι, ἐγὼ δὲ ὑμῶν φεί-
δομαι.
- R 13,11 29 Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὁ καιρὸς συνεσταλ-
L 14,26 μένος ἐστίν· τὸ λοιπὸν ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυ-
30 ναῖκας ὡς μὴ ἔχοντες ὦσιν, καὶ οἱ κλαίοντες ὡς
μὴ κλαίοντες, καὶ οἱ χαίροντες ὡς μὴ χαίροντες,
I J 2,15ss 31 καὶ οἱ ἀγοράζοντες ὡς μὴ κατέχοντες, ἵνα οἱ
χρώμενοι τὸν κόσμον ὡς μὴ καταχρώμενοι· παρ-
32 ἀγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου. θέλω
δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι. ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ
L 14,20 33 τὰ τοῦ Κυρίου, πῶς ἀρέσῃ τῷ Κυρίῳ· ὁ δὲ
E 5,29 γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσῃ τῇ
34 γυναικί, καὶ μεμέρισται. καὶ ἡ γυνὴ ἡ ἄγαμος
καὶ ἡ παρθένος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, ἵνα
ἡ ἀγία καὶ τῷ σώματι καὶ τῷ πνεύματι· ἡ δὲ
γαμήσασα μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσῃ
35 τῷ ἀνδρί. τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν σύμ-
φορον λέγω, οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλλω, ἀλ-
L 10,39.42 λά πρὸς τὸ εὐσχημον καὶ εὐπάρεδρον τῷ Κυ-
ρίῳ ἀπερισπᾶστως.

28 γαμησ.] γημης 104ss 88-1827 467 rel. pl., λαβης
γυναικα Ds lat (syp) Tert¹ Ambst Ef | η > B G 429 |
29 αδελφ. + οτι Mn Ψ Ds 642 sy ar | το > P¹⁵ G | και
> vg syp ar bo | 30 και³ > P⁴⁶ | 31 κοσμ. + τουτον 1739^{*}
33 81 Ds lat sy sa Ωρ | τω κοσμοω τουτω 1739^c P-1175
917 rel. Tert Eus | παραχωμ. L Ωρ Bas Thdt, χω-
μενοι Ψ 1898 lat | 32 Κο] θω G vg Ωρ Tert Cyp Ambst
Hier Aug | 33 και P⁴⁶ vg sy ar co Meth Eus Bas Cy
Eφ] > Ψ 326s G 623 pl. 920 pl. rel. pl. | 34 και¹ > D^{*}
506s syp ar bo Tert Ath Amb Ambst Aug | η αγαμος
> Ψ 326s 88s 623-999 pl. 1311 rel. pl. Tert | παρθενος
BP 104 P¹⁵ 181 1912 467 1319sss 1611 lat Ωρ^c Eus] +
η αγαμος P⁴⁶ rel. | και³ > P⁴⁶ A 6 33 D¹ 1835 69 43
1611s vg¹ Amb Ambst | τω¹⁻² > 6 Ψs P¹⁵ Ds 88ss 623^{*}
920 pl. 242^{*} rel. pl. Meth¹ Bas | τα τ. κοσμου > B Tert |
35 αυτων > P¹⁵ | ευπροσεδρον > 1912 623s 1838^{*} 1845-
999 642 rel. pl. | απερισπαστους ειναι P¹⁵ |

uxorem. Si autem acceperis uxorem, non pec- 28
casti. Et si nupserit virgo, non peccavit. Tri-
bulationem tamen carnis habebunt huiusmodi.
Ego autem vobis parco.

Hoc itaque dico, fratres: Tempus breve est; 29
reliquum est, ut et qui habent uxores tam-
quam non habentes sint; et qui flent tamquam 30
non flentes; et qui gaudent tamquam non gau-
dentes; et qui emunt tamquam non possidentes,
et qui utuntur hoc mundo tamquam non utan- 31
tur; praeterit enim figura huius mundi. Volo 32
autem vos sine sollicitudine esse. Qui sine uxore
est, sollicitus est quae Domini sunt, quomodo
placeat Deo. Qui autem cum uxore est, solli- 33
citus est quae sunt mundi, quomodo placeat
uxori, et divisus est. Et mulier innupta et 34
virgo cogitat quae Domini sunt, ut sit sancta
corpore et spiritu. Quae autem nupta est cog-
itat quae sunt mundi, quomodo placeat viro.
Porro hoc ad utilitatem vestram dico, non ut 35
laqueum vobis iniciam, sed ad id quod ho-
nestum est, et quod facultatem praebeat sine
impedimento Dominum obsecrandi.

35 honestum - obsecrandi] decorum est et [iuvat
esse] assidue cum Domino sine distractione

28 peccabit AHOTH^c ft Ambst Sed

29 et > AFDRCsTh Tert Or Aug

32 autem > F d f g m Ambst Aug

33 mundi] huius mundi ADG^cU d e m Cyp Hier
Ambst

34 et^t > FDLOU^c f m Amb Ambst Aug Pel

Domini] Dei A* m Hier

sancta DCsZ* t Or Amb Hier^l] + et *rel.*

35 *inc.* hoc autem F e f g Amb Ambst Hier
observandi A*F*DGHLUZ^cCsThKBV c

29 L 14,26; R. 13,11

31 1 J 2,15ss; 1 C 9,18

33 L 14,20; E 5,29

35 1 C 6,12; 7,5; L 10,39s

36 Si quis autem turpem se videri existimat
super virgine sua, quod sit superadulta, et ita
oportet fieri; quod vult faciat; non peccat, si
37 nubat. Nam qui statuit in corde suo firmus,
non habens necessitatem, potestatem autem ha-
bens suae voluntatis, et hoc iudicavit in corde
38 suo, servare virginem suam, bene facit. Igitur
et qui matrimonio iungit virginem suam bene
facit, et qui non iungit melius facit.

39 Mulier alligata est legi quanto tempore vir
eius vivit; quod si dormierit vir eius, liberata
40 est, cui vult nubat; tantum in Domino. Bea-
tior autem erit, si sic permanserit secundum
meum consilium; puto autem quod et ego Spi-
ritum Dei habeam.

8,1-11,1 *De idolothytis et apostoli exemplo*

8 De iis autem, quae idolis sacrificantur, sci-
mus quia omnes scientiam habemus. Scientia
2 inflat, caritas vero aedificat. Si quis autem
se existimat scire aliquid, nondum cognovit
3 quemadmodum oporteat eum scire. Si quis au-
4 tem diligit Deum, hic cognitus est ab eo. De
escis autem, quae idolis immolantur, scimus

36 virginem suam AFDGLMORZ* Ambst

si²* > GH*MRTh^c g Aug

37 habens² AHMZ*TThKBV c f t Amb Hier Aug
Pel] habet *rel.*

39 legi > AGHMUCsKBV

40 habeo AFG*ORZ*Th* d*g Tert Nov Amb
Ambst Hier Aug Prisc

8,1 sacrif.] immolantur FD Ambst Sed Cass

quia] quoniam ALUZ^cCKBV d g Pel

2 autem G^cZ^cKBV c dm f] > *rel.*

4 escis] his F*

Εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ 36
νομίζει, ἔάν ἢ ὑπέρακιμος, καὶ οὕτως ὀφείλει γί-
νεσθαι, ὃ θέλει ποιείτω· οὐχ ἁμαρτάνει· γαμει-
τῶσαν. ὃς δὲ ἔστηκεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἑδραϊ- 37
ος, μὴ ἔχων ἀνάγκην, ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ
ἰδίου θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ ἰδίᾳ
καρδίᾳ, τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς ποιή-
σει. ὥστε καὶ ὁ γαμιζὼν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον 38
καλῶς ποιεῖ, καὶ ὁ μὴ γαμιζὼν κρεῖσσον ποιήσει.

Γυνὴ δέδεται ἐφ' ὅσον χρόνον ζῆ ὁ ἀνὴρ 39 R 7,2
αὐτῆς· ἔάν δὲ κοιμηθῆ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρᾳ ἐστὶν
ὅφ' θέλει γαμηθῆναι, μόνον ἐν Κυρίῳ. μακα- 40 7,25a
ριωτέρα δὲ ἐστὶν, ἔάν οὕτως μείνη, κατὰ τὴν
ἐμὴν γνώμην· δοκῶ δὲ κατὰ πνεῦμα Θεοῦ ἔχειν.

Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι πάν- 8 A 15,29
τες γνῶσιν ἔχομεν. ἢ γνῶσις φυσιοῖ, ἢ δὲ ἀγά-
πη οἰκοδομεῖ. εἴ τις δοκεῖ ἐγνωκέναι τι, οὐπω 2 G 6,3
ἔγνω καθὼς δεῖ γνῶναι. εἰ δέ τις ἀγαπᾷ τὸν 3 G 4,9
Θεόν, οὗτος ἐγνωσται ὑπ' αὐτοῦ. Περὶ τῆς βρώ- 4 10,19
σεως οὖν τῶν εἰδωλοθύτων οἴδαμεν ὅτι οὐδὲν Dt 6,4

36 ασχημον. νομιζει] ασχημονει G | γαμειτω D*s 1611s
syp ar, si nubat vg Ambst Pel | 37 εν^{bis} > P¹⁵ | αυτου
> 1739s Ψ 88ss 623^a 920 pl. 206 rel. pl. | εδραιος > P⁴⁶
G d ar Ef Ambst Aug | δε² > A 88 ar bo | ιδια καρδ.]
καρδ. αυτου Ψs Ds 88ss 623 pl. 920 pl. 242 rel. | ποιησει
P⁴⁶ B-A 33s 1175s 1836ss 547 177 Bas] ποιει rel. Ef |
38 εκγαμιζ. ^{bis} 6 Pss 623 pl. 920 pl. rel. pl. | τ. εαυτου παρ-
θεν. > 6 Ψ 1912 623 rel. pl. | ποιει] ποιησει P⁴⁶⁻¹⁵ B
1739 424^a 69 Bas | ποιησει] ποιει Psss Dss 88-177 436 rel.
vg syp ar Ambst Ef | 39 δεδεται + νομω P-81 D^c rel.
sy | κοιμηθη] αποθανη A 330 syh^m Cl Ωq Tert¹ Ath
Bas | γαμηθη G lat Tert Hier | 40 μακαρια P⁴⁶ | δε²
γαρ B 1739 424^a 33 104 1912 467 69s 256s al. syh^{*} sa
Or Amb Ambst | θυ] Χυ 33 P¹⁵ | 8,2 ει + δε Ψ 326s
Ds 88s 623ss 927-69 al. 242-1518 2138 rel. syph⁺ | εγνωκ.]
ειδεναι 1175 88s rel. pl. | τ. > P⁴⁶ Tert Hil Ambst | ουπω
ουδεπω ουδεν 326s 88s rel. pl. (Ψ Ds, syp Ef) | 3 τον
θυ > P⁴⁶ Cl (Ef) | υπ αυτου > P⁴⁶ S* 33 Cl Ef |
4 βρωσ.] γνωσεως P D¹⁺ 1836 242 |

- εἰδωλον ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς Θεὸς εἰ μὴ
 Ps 81,6: 5 εἷς. καὶ γὰρ εἶπερ εἰσὶν λεγόμενοι θεοὶ εἶτε
 J 10,34 ἐν οὐρανῷ εἶτε ἐπὶ γῆς, ὥσπερ εἰσὶν θεοὶ πολ-
 12,5s
 Ma 2,10 6 λοι καὶ κύριοι πολλοί, ἀλλ' ἡμῖν εἷς Θεὸς ὁ πα-
 C 1,16 τήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν, καὶ
 εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα
 καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ.
 10,27ss 7 Ἄλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ γνῶσις· τινὲς δὲ τῇ
 συνηθείᾳ ἕως ἄρτι τοῦ εἰδώλου ὡς εἰδωλόθυ-
 τον ἐσθίουσιν, καὶ ἡ συνείδησις αὐτῶν ἀσθενῆς
 R 14,17 8 οὔσα μολύνεται. βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ παραστή-
 Hb 13,9 σει τῷ Θεῷ· οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν ὑστερούμεθα,
 G 5,13 9 οὔτε ἐὰν φάγωμεν περισσεύομεν. βλέπετε δὲ μή-
 πως ἡ ἐξουσία ὑμῶν αὕτη πρόσκομμα γένηται
 10 τοῖς ἀσθενέσιν. ἐὰν γὰρ τις ἴδῃ σὲ τὸν ἔχοντα
 γνῶσιν ἐν εἰδωλίῳ κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνεί-
 δησις αὐτοῦ ἀσθενοῦς ὄντος οἰκοδομηθήσεται
 R 14,15 11 εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθυτα ἐσθίειν; ἀπόλλυται γὰρ ὁ
 ἀσθενῶν ἐν τῇ σῇ γνώσει, ὁ ἀδελφὸς δι' ὃν
 12 Χριστὸς ἀπέθανεν. οὕτως δὲ ἁμαρτάνοντες εἰς
 τοὺς ἀδελφούς καὶ τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνεί-
 δησιν ἀσθενοῦσαν εἰς Χριστὸν ἁμαρτάνετε. διό-
 R 14,21 13 περ εἰ βρῶμα σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν μου,
 οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν
 ἀδελφόν μου σκανδαλίσω.

θς + ετερος 104 88 rel. pl. sy Ef | 5 θεοι + κ. κυριοι D
 Ambst | 6 αλλ > P⁴⁶ B sa Ir Eus | αυτου + κ. εν πνα
 αγιον εν ω τα παντα κ. ημεις εν αυτω 0142 460 177 255
 206^c 635 Na Cy | 7 δε] γαρ P 69s 1319ss 1867 sy
 co Ambst Ef | συνηθ.] συνειδησει 104ss Ds 88 1912
 623 rel. pl. lat syph* ar | ως > 876 241 1518 | 8 υμας
 S* 33s 1836s 1912 623 1873* 920ss 1 69s al. 1099 1872s
 1518 913s | παριστησιν Psss D 1873-319 38 rel. vg sy ar
 Ambst, συνιστησιν G | ~ φαγ. περισσ., μη φαγ. υστερ.
 SA^c 6 P-1175 Dss 88 rel. Cl Tert | περισσευομεθα B
 1739 1175 Ωρ¹ | 10 σε > P⁴⁶ B G vg Ambst Aug |
 ασθενης ουσα 489 1319ss 255 lat | 11 απολλυται γαρ
 P⁴⁶ BS* 33 917 Cl¹, συν AP 104s 1898s (Ef) | κ. απο-
 λειται rel. pl. | 13 μου¹⁻² > D*s Cl Cyp |

quia nihil est idolum in mundo, et quod nullus
est Deus nisi unus. Nam etsi sunt qui di- 5
cantur dii sive in caelo, sive in terra, siquidem
sunt dii multi et domini multi, nobis tamen 6
unus Deus Pater, ex quo omnia et nos in
illum, et unus Dominus Iesus Christus, per
quem omnia et nos per ipsum.

Sed non in omnibus est scientia; quidam 7
autem cum conscientia usque nunc idoli quasi
idolothytum manducant, et conscientia ipso-
rum, cum sit infirma, polluitur. Esca autem 8
nos non commendat Deo. Neque enim si man-
ducaverimus, abundabimus, neque si non man-
ducaverimus, deficiemus. Videte autem ne forte 9
haec licentia vestra offendiculum fiat infirmis.
Si enim quis viderit eum, qui habet scientiam, 10
in idolio recumbentem, nonne conscientia eius,
cum sit infirma, aedificabitur ad manducandum
idolothyta? et peribit infirmus in tua scientia, 11
frater propter quem Christus mortuus est.
Sic autem peccantes in fratres et percutientes 12
conscientiam eorum infirmam in Christum pec-
catis. Quapropter si esca scandalizat fratrem 13
meum, non manducabo carnem in aeternum,
ne fratrem meum scandalizem.

4 est^s > *codd.* | 5 dicuntur DU Tert Ir Hil Prisc
Aug | 6 illum] illo F^oLO^oUZ* c Amb^l Ambst Var
Aug^l (f Hil Prisc Aug^l) | 7 cum^l] in F^mR c d fg Tert
Aug Pel, > *rel.* | 8 enim > AG*HLMZ*CsTh | ~
non mand. deficiem., manduc. abundab. AMZ^oCs
KBV c dm | 10 idolio] idolo ALZ^oThK(B) | idolothy-
ta] immolata F* d g Or | 11 scientia] conscientia D
OZ*B c Ambst Aug | 12 Christo *codd. pl.* Ambst Pel

5 Ps 81,6; 95,5 | 6 Ma 2,10; 1 C 12,6; E 4,5;
C 1,16 | 7 1 C 10,27 | 8 R 14,17 | 9 G 5,13; R 14,
13,20; 15,1 | 11 R 14,15 | 13 R 14,21

- 9 Non sum liber? Non sum apostolus? Nonne
Christum Iesum Dominum nostrum vidi? Nonne
2 opus meum vos estis in Domino? Et si aliis
non sum apostolus, sed tamen vobis sum; nam
signaculum apostolatus mei vos estis in Do-
3 mino. Mea defensio apud eos, qui me interro-
4 gant, haec est. Numquid non habemus potes-
5 tatem manducandi et bibendi? Numquid non
habemus potestatem mulierem sororem circum-
ducendi sicut et ceteri apostoli et fratres Do-
6 mini et Cephas? Aut ego solus et Barnabas
non habemus potestatem hoc operandi?
7 Quis militat suis stipendiis umquam? Quis
plantat vineam, et de fructu eius non edit?
Quis pascit gregem, et de lacte gregis non
8 manducat? Numquid secundum hominem haec
9 dico? An et lex haec non dicit? ¹Scriptum est
enim in lege Moysi: *Non alligabis os bovi tri-*
10 *turanti*. Numquid de bobus cura est Deo? ¹An
propter nos utique hoc dicit? Nam propter nos
scripta sunt, quoniam debet in spe qui arat
arare, et qui triturat in spe fructus percipiendi.
11 Si nos vobis spiritalia seminavimus, magnum
12 est si nos carnalia vestra metamus? Si alii po-

1 ~ sum apost... liber FDL d f g Ambst | Christum
> codd. pl. c Ambst | 2 et > AGHMCsTh Aug | 4 >
F*O | 5 ~ sororem mul. codd. pl. c d Aug | et¹ > F
Tert Hil Hier | 6 ego solus F Tert Hil Ambst Aug]
~ solus ego rel. | hoc] *non d e g Hil Aug¹ | 7 planta-
vit FZ^cKBV t Aug | de fructu(m) AFDLORV^e c d t
Ambst Aug] fructum rel. | 9 bubus codd. pl. | 10 hoc W]
> rel. Amb Ambst | 11 nos² > FLMZ* f Aug

1 1 C 15,8; A 9,3; 26,16; 22,17s

2 2 C 3,2s | 3 1 C 4,3

4 L 10,8 | 7 2 T 2,4.6

9 Dt 25,4; 1 T 5,18

10 2 T 2,6; 1 C 10,11

11 R 15,27; Ph 4,17

Οὐκ εἶμι ἐλεύθερος; οὐκ εἶμι ἀπόστολος; 9 15,8; A 26,16;
 οὐχὶ Ἰησοῦν τὸν Κύριον ἡμῶν ἐώρακα; οὐ τὸ 22,17
 ἔργον μου ὑμεῖς ἐστε ἐν Κυρίῳ; εἰ ἄλλοις οὐκ 2 2 C 3,2s
 εἶμι ἀπόστολος, ἀλλὰ γε ὑμῖν εἶμι· ἡ γὰρ σφρα-
 γίς μου τῆς ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστε ἐν Κυρίῳ.
 ἡ ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσιν ἐστίν 3
 αὕτη. Μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πιεῖν; 4 L 10,8
 μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περι- 5 J 1,42
 ἀγειν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελ-
 φοὶ τοῦ Κυρίου καὶ Κηφᾶς; ἡ μόνος ἐγὼ καὶ 6 A 4,36;
 Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν μὴ ἐργάζεσθαι; 11,22ss;14,4
 Τίς στρατεύεται ἰδίοις ὀψωνίοις ποτέ; τίς 7
 φυτεύει ἀμπελῶνα καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ οὐκ
 ἐσθίει; ἢ τίς ποιμαίνει ποίμνην καὶ ἐκ τοῦ γά-
 λακτος τῆς ποίμνης οὐκ ἐσθίει; μὴ κατὰ ἄνθρω- 8 R 3,5; G 3,15
 πον ταῦτα λαλῶ, ἢ καὶ ὁ νόμος ταῦτα οὐ λέγει;
 Ἐν γὰρ τῷ Μωϋσέως νόμῳ γέγραπται· οὐ φι- 9 Dt 25,4
 μώσεις βοῶν ἀλοῶντα. μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ 1 T 5,18
 Θεῷ; ἢ δι' ἡμᾶς πάντως λέγει; δι' ἡμᾶς γὰρ 10 2 T 2,6
 ἐγράφη, ὅτι ὀφείλει ἐπ' ἐλπίδι ὁ ἀροτριῶν ἀρο-
 τριᾶν, καὶ ὁ ἀλοῶν ἐπ' ἐλπίδι τοῦ μετέχειν.
 Εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν, μέγα 11 R 15,27
 εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσομεν; εἰ ἄλλοι 12

1 ~ αποστολ., ελευθ. Ψ 326ss Ds 1912 1873-177 al. 642s
 rel. sy | Iν+Xν P-1175 D 88s 1912 rel. pl. syph⁺ ar
 bo Ef | 2 μου της] τ. εμης P⁴⁶ Ψ 326ss Dsss 88ss rel. |
 εν Kω > D* syr Ef Xρ | 3 ~ αυτη εστιν Ψ 326ss D-
 1836 88s rel. pl. | 5 αδελφας γυναικας G ar Cl¹ Tert
 Hil Hier¹ Aug¹ | 6 εξουσ.+του Ψss 88ss rel. pl. | 7 τ.
 καρπον] εκ τ. καρπου P⁴⁶ Ψ-81 88s rel. sy ar bo|εσθιει¹
 +κ. πινει Ds | η > B 1739 1175s Ds 330s 296 1611s
 lat syh ar sa | τ. ποιμν.] αυτης Ds 255 1831 Xρ Ep|
 Ambst Aug¹, > P⁴⁶ | 8 λαλω] λεγω P⁴⁶ Ds lat | νομος
 + Μωυσεως Mn | 9 εν γαρ-γεγρ.] γεγρ. γαρ D¹s Ωρ
 Hil | φιωσ.] κημωσεις B* 1739 D*s Xρ | μη + περι
 104s D-88 337s al. lat | 10 επ ελπιδι τ. μετεχ.] της
 ελπιδος αυτου μετεχ. D*s] + επ ελπιδι Ψ 326s D^o 88^o
 623^o 920 pl. rel.pl. Xρ |

- 13.7
A 20,34s
2 C 11,9
Nu 18,8,31 13
Dt 18,1ss
L 10,7; G 6,6 14
A 18,3 15
Jr 20,9 16
4,1 17
8,9 18
Mt 20,26s 19
A 16,3; 20
21,20-26
- τῆς ὑμῶν ἐξουσίας μετέχουσιν, οὐ μᾶλλον ἡμεῖς; ἀλλ' οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ, ἀλλὰ πάντα στέγομεν, ἵνα μὴ τινα ἐγκοπὴν δῶμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ. οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν, οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ παρεδρεύοντες τῷ θυσιαστηρίῳ συμμερίζονται; οὕτως καὶ ὁ Κύριος διέταξεν τοῖς τὸ εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν.
- Ἐγὼ δὲ οὐ κέχρημαι οὐδενὶ τούτων. οὐκ ἔγραψα δὲ ταῦτα, ἵνα οὕτως γένηται ἐν ἐμοί· καλὸν γάρ μοι μᾶλλον ἀποθανεῖν ἢ — τὸ καύχημά μου οὐδεὶς κενώσει. ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστιν μοι καύχημα· ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται· οὐαὶ γάρ μοι ἔστιν ἐὰν μὴ εὐαγγελίζωμαι. εἰ γὰρ ἐκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ ἄκων, οἰκονομίαν πεπίστευμαι. τίς οὖν μού ἐστιν ὁ μισθός; ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον, εἰς τὸ μὴ καταχρήσασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.
- Ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω· καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰουδαίους κερδήσω· τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ νόμον, μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον

12 εκκοπήν SΨ 81 D* 917ss 623 al. 330s 206 al. 440s 257* |
13 τα² > P⁴⁶ Cs Psss 88ss rel. | οι²] και οι 206 1831 syp
ar bo Ef | προσεδρευ. Ψss 920s 919 88ss rel. | 15 ουδεις
κεν.] ινα τις κενωση CΨsss D^c rel. vg sy ar co Aug
Ef | 16 γαρ¹ > P⁴⁶ | ευαγγελισωμ.¹ Ds vg | καυχημα]
χαρις S* Ds (Ef) | γαρ³] δε 6 Ψs 1175 88s 623-999 206
rel. sy ar | ευαγγελισωμ.² BC Ds 177 vg | 17 μισθον+
ουκ 69 440s | 18 μου¹] μοι P⁴⁶ 6 Pss 1175 Ds 88s 1838*
460s al. rel. pl. syh ar Ef Aug | ευαγγελιον+τ. Xv P-1175
G 88ss 623-999 242 rel. sy | 19 πλειονας] παντας 1836ss
460 1611s syh* Cl Ωρ | κερδησω 19~20¹ P⁴⁶ | 20 και >
D* 69 1149 ar co Ef | ως¹ > Mn G Ωρ Tert¹ Hier |
νομον 2~3 Ψ 326s 88-460 256-1518 2138 rel. syp |

testatis vestrae participes sunt, quare non potius nos? Sed non visi sumus hac potestate; sed omnia sustinemus, ne quod offendiculum demus evangelio Christi. Nescitis quoniam qui 13 in sacrario operantur, quae de sacrario sunt edunt, et qui altari deserviunt cum altari participant? Ita et Dominus ordinavit iis, qui evangelium 14 adnuntiant, de evangelio vivere.

¹Ego autem nullo horum usus sum. Non 15 autem scripsi haec ut ita fiant in me; bonum est enim mihi magis mori, quam ut gloriam meam quis evacuet. Nam si evangelizavero, 16 non est mihi gloria; necessitas enim mihi incumbit; vae enim mihi est, si non evangelizavero. Si enim volens hoc ago, mercedem 17 habeo; si autem invitus, dispensatio mihi credita est. ¹Quae est ergo merces mea? Ut 18 evangelium praedicans sine sumptu ponam evangelium, ut non abutar potestate mea in evangelio.

Nam cum liber essem ex omnibus, omnium 19 me servum feci, ut plures lucrifacerem. Et 20 factus sum Iudaeis tamquam Iudaeus, ut Iudaeos lucrarer; iis qui sub lege sunt, quasi sub lege essem, cum ipse non essem sub lege, ut eos, qui sub lege erant, lucrifacerem; iis, qui 21

12 quare > AFMRU*Z* d g Ambst

13 in sacrariis DCs d g Ambst

et > AFDHMRUZ*Cs

altario^{bis} *codd. pl.*

participantur *codd. pl.* Ambst

15 autem scripsi R d t Ambst Aug] ~ scripsi autem *rel.*

enim] autem Hier, > DU*V Ambst Aug

20s erant] sunt D d Ambst Aug (Vig)

12 A 20,34s; 2 C 11,7.9 | 13 Nu 18,8.31; Dt 18,1ss |
 14 L 10,7; G 6,6; 2 Th 3,9 | 15 1 C 4,12; A 18,3; 2 C
 11,10 | 16 Jr 20,9; L 17,10 | 18 1 C 8,9 | 19 Mt 20,26s |
 20 A 16,3; 21,20-26

- sine lege erant, tamquam sine lege essem; cum sine lege Dei non essem, sed in lege essem Christi, ut lucrifacerem eos qui sine lege erant.
- 22 Factus sum infirmis infirmus, ut infirmos lucrifacerem. Omnibus omnia factus sum, ut
- 23 omnes facerem salvos. Omnia autem facio propter evangelium, ut particeps eius efficiar.
- 24 Nescitis quod ii, qui in stadio currunt, omnes quidem currunt, sed unus accipit bra-
- 25 vium? Sic currite ut comprehendatis. ¹Omnis autem, qui in agone contendit, ab omnibus se abstinet, et illi quidem ut corruptibilem coronam accipiant, nos autem incorruptam. Ego
- 26 igitur sic curro non quasi in incertum; sic
- 27 pugno non quasi aërem verberans; sed castigo corpus meum et in servitutem redigo, ne forte cum aliis praedicaverim, ipse reprobus efficiar.
- 10 Nolo enim vos ignorare, fratres, quoniam patres nostri omnes sub nube fuerunt, et omnes
- 2 mare transierunt, et omnes in Moyse bapti-
- 3 zati sunt in nube et in mari, et omnes ean-
- 4 dem escam spiritalem manducaverunt, et omnes eundem potum spiritalem biberunt, bibebant autem de spiritali consequente eos petra; petra
- 5 autem erat Christus. Sed non in pluribus eo-

22 omnes] *omnino aliquos

24 ut + omnes A^mDGLO* Cyp Amb

27 castigo] lividum facio d g¹ m Ir Paul

10,1 enim] autem L f Aug, > M Var Hier Aug¹
Cass

2 Moysen HLO^oU*Z*CsTh d g Hil Aug Pel

21 G 2,3; 6,2

22 2 C 11,29; R 11,14

24 2 T 4,7; Ph 3,14

25 2 T 2,4s; 4,7s; 1 P 5,4; Ja 1,12

27 R 13,14

10,1 R 1,13; Ex 13,21; 14,22

4 Ex 17,6; Nu 20,7-11; 1 P 2,4

κερδήσω· τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, μὴ ὦν ἄνο- 21 G 2,3
 μος Θεοῦ ἀλλ' ἔννομος Χριστοῦ, ἵνα κερδάνω
 τοὺς ἀνόμους· ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν [ὡς] 22 2 C 11,29
 ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω· τοῖς πᾶσιν
 γέγονα πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω. πάντα 23
 δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συγκοινωνὸς
 αὐτοῦ γένωμαι.

Οὐκ οἶδατε ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες πάν- 24 2 T 4,7
 τες μὲν τρέχουσιν, εἰς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον;
 οὕτως τρέχετε ἵνα καταλάβητε. πᾶς δὲ ὁ ἀγω- 25 2 T 2,4s; 4,7
 νιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται, ἐκείνοι μὲν οὖν
 ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν, ἡμεῖς δὲ ἄ-
 φθαρτον. ἐγὼ τοίνυν οὕτως τρέχω ὡς οὐκ ἀδή- 26
 λως, οὕτως πυκτεύω ὡς οὐκ ἀέρα δέρων· ἀλλὰ 27 R 8,13; 13,14
 ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ μὴ πως
 ἄλλοις κηρύξας αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι.

Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ 10 Ex 13,21;
 πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλην ἦσαν, καὶ
 πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διηλθον, καὶ πάντες 2
 εἰς τὸν Μωϋσῆν ἐβαπτίσθησαν ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ
 ἐν τῇ θαλάσῃ, καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν 3 Ex 16,4.35
 βρῶμα ἔφαγον, καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν 4 Dt 8,3
 ἐπιον πόμα· ἐπιον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολου-
 θούσης πέτρας, ἡ πέτρα δὲ ἦν ὁ Χριστός. ἀλλ' 5 Ex 17,6
 Sap 11,4

21 θω, Χω Ψ^{ss} 88^{ss} 623^s 927-177 al. 206-2 440^s rel. sa | τους > Ψ 326^{ss} G 88^s 623 pl. 920-1 462 rel. pl. |
 22 ως > P⁴⁶ BS^s As 1835 1611 d vg Ωρ¹ Cyp Ambst | παντως τινας] παντας Ds lat syp Prisc | 23 παντα] του-
 το Ψ 326^s 88-177 rel. pl. sy Ef, ταυτα παντα ar co |
 24 βραβ. + εγω δε λεγω υμιν G | 25 δε] γαρ c vg¹ Iq | ουν > 6 1912 623 489 K dg syh⁺ ar Iq (vg syp) |
 27 υποπιαζω P⁴⁶ 1739 Ps 326^{ss} G 88^s 623^s 920^{ss} 337-462 al. 206^s 440^s 2138^s 257 al., -πιαζω 104 D^o 181 919 al. | 10,1 γαρ Mn P⁴⁶ Ωρ Ir] δε Ψ^s 88-319 al. 242 rel. sy Aug¹ | 2 Μωυσεα P⁴⁶ | εβαπτισθησαν S^{ss} 33 104^s D-915 1827^s 1319^{sss} 1311^{ss} 43 1518^{ss} 506^s] -ζοντο P^{46*}, -ισαντο P^{46o} rel. | 3 το αυτο > S^{*} Did Xq | 3s αυ-
 το > P⁴⁶ A 181 |

- Nu 14,16.
23,30 οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν εὐδόκησεν ὁ Θεός·
κατεστρώθησαν γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ.
- Nu 11,4,34
Sap 19,11s 6 Ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς τὸ
μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν, καθὼς κάκει-
νοι ἐπεθύμησαν, μηδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε,
καθὼς τινες αὐτῶν, ὥσπερ γέγραπται· ἐκάθι-
σεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πιεῖν, καὶ ἀνέστησαν παί-
νειν. μηδὲ πορνεύωμεν, καθὼς τινες αὐτῶν ἐπόρ-
νευσαν, καὶ ἔπεσαν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ εἰκοσιτρεῖς
χιλιάδες. μηδὲ ἐκπειράζωμεν τὸν Κύριον, καθ-
ὼς τινες αὐτῶν ἐξεπείρασαν καὶ ὑπὸ τῶν ὄψεων
ἀπώλοντο. μηδὲ γογγύζετε, καθάπερ τινὲς αὐτῶν
ἐγόγγυσαν, καὶ ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ.
11 ταῦτα δὲ πάντα τυπικῶς συνέβαινον ἐκείνοις,
1 P 4,7 ἐγράφη δὲ πρὸς νοουθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ
12 τέλη τῶν αἰώνων κατήντηκεν. Ὡστε ὁ δοκῶν
13 ἔσταναι βλεπέτω μὴ πέση. πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ
εἴληφεν εἰ μὴ ἀνθρώπινος· πιστὸς δὲ ὁ Θεός,
ὃς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε,
ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβα-
σιν τοῦ δύνασθαι ὑπενεγκεῖν.
- 1 J 5,21 14 Διόπερ, ἀγαπητοί μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς
15 εἰδωλολατρίας. Ἰὼς φρονίμοις λέγω· κρίνατε

5 ο θς > Mn 257 1610 Cl | 6 ημων] ημιν Mn 326 1836ss
5s syp ar co Iq Tert Ef | 7 ειδωλολατρας γινεσθαι G 489s
1518s ar Iq Ambst Aug | 8 εκπορν., εξεπορν. Ds Xq
(1739) | εν > BS* Ds lat | τρεις] τεσσαρες 81 69 syh* ar
Iq | 9 πειραζ. Mn 33 1912 Xq | Kν] Xν Mn P⁴⁶ 1739 Ψ
Ds 88-1827 al. 919-999 206 rel. vg syph* co Iq Ωρ Ambst
Ef | εξεπειρασ. P⁴⁶ SC 1739 33s 104-81 D-181 al.] επειρ.
rel. | απωλλυντο BS 794s Cy | 10 γογγυζωμεν S 33 Ds
999 ar bo Ωρ Xq Aug | καθαπερ P⁴⁶ BSP 88 999 Ωρ]
καθως rel., +και CA 6 623ss al. 1845-177 1245 rel. sa |
11 παντα > Mn P⁴⁶ BAs 33 1175 sa Ωρ Hipp Cy¹ Cy
Bas | τυπικ.] ατυπως Mn | τυποι συνεβαινον 326 Ds 88-5
467-794 al. rel. pl. syh* Iq | προς] εις Mn S* 104 Eus |
κατηντηκεν BS 326 81 Ds 917 467] -τησεν rel. | 13 κα-
ειληφεν 1835 206s, καταλαβη G lat | εασει] αφησει Ds |
δυνασθαι +υμας Ψss 88s 623 pl. 1835-999 al. rel. pl. |

rum beneplacitum est Deo; nam *prostrati sunt in deserto.*

Haec autem in figura facta sunt nostri, ut 6 non simus concupiscentes malorum, sicut et illi concupierunt; neque idololatrae efficiamini 7 sicut quidam ex ipsis, quemadmodum scriptum est: *Sedit populus manducare et bibere. et surrexerunt ludere*; neque fornicemur sicut qui- 8 dam ex ipsis fornicati sunt et ceciderunt una die viginti tria milia. Neque tentemus Chris- 9 tum, sicut quidam eorum tentaverunt et a serpentibus perierunt; neque murmuraveritis, 10 sicut quidam eorum murmuraverunt et perierunt ab exterminatore. Haec autem omnia in 11 figura contingebant illis; scripta sunt autem ad correptionem nostram, in quos fines saeculorum devenerunt. Itaque qui se existimat stare 12 videat ne cadat. Tentatio vos non adprehendat 13 nisi humana. Fidelis autem Deus est, qui non patietur vos tentari supra id quod potestis, sed faciet etiam cum tentatione proventum, ut possitis sustinere.

Propter quod, carissimi mihi, fugite ab 14 idolorum cultura. Ut prudentibus loquor; vos 15

6 mala A Aug Ambst (d*)

7 idololat.] idolorum cultores FGL d (g Ambst Aug)

8 milia + hominum F*DG*LTh^m Ambst Aug, > AD

11 correctionem c Prisc Var Aug

finis, devenit D Ir Or Vig Aug Cass

13 *adprehendit UC d Hil Hier Pel Sed

est > DG*LR d f g Cyp Or Ambst Hier Aug Cass

faciet] faciat L*O*Z* Aug

~ cum tentatione etiam *codd.*

14 mihi > H*CsW Ambst

5 Nu 14,16.23.30 | 6 Nu 11,4.34 | 7 Ex 32,6 | 8 Nu 25,1.9 | 9 Nu 21,5s | 10 Nu 14,2.36; Hb 3,11.17 | 11 1 C 9,9s | 12 R 11,20; G 6,1 | 13 Hb 13,7; 2 P 2,9 | 14 1 J 5,21

16 ipsi iudicate quod dico. Calix benedictionis,
 cui benedicimus, nonne communicatio sanguinis
 Christi est? et panis, quem frangimus, nonne
 17 participatio corporis Domini est? Quoniam unus
 panis, unum corpus multi sumus, omnes qui
 18 de uno pane participamus. Videte Israhel se-
 cundum carnem; nonne qui edunt hostias, par-
 19 ticipes sunt altaris? Quid ergo dico? quod
 idolis immolatum sit aliquid? aut quod ido-
 20 lum sit aliquid? Sed quae immolant gentes,
daemoniis immolant et non Deo. Nolo autem
 21 vos socios fieri daemoniorum. Non potestis ca-
 licem Domini bibere et calicem daemoniorum.
 Non potestis mensae Domini participes esse et
 22 mensae daemoniorum. An *aemulamur Domi-
 num?* Numquid fortiores illo sumus?
 23 Omnia mihi licent, sed non omnia expe-
 diunt. Omnia mihi licent, sed non omnia ae-
 24 dificant. Nemo quod suum est quaerat, sed
 25 quod alterius. Omne, quod in macello venit,
 manducate nihil interrogantes propter con-
 26 scientiam. *Domini est terra et plenitudo eius.*
 27 Si quis vocat vos infidelium, et vultis ire,
 omne quod vobis apponitur manducate nihil

15 ipsi G^oZ^oKBVW c] > *rel.* | 16 calicem A*F-OUZ*
 CsThKss Pel | 17 qui] -que *codd. pl.* | pane et de
 uno calice F^oDGLssZ*T d fg Ambst | participamus
codd. | 19 aliquid² + non quod idolum sit aliquid F^o
 O*R (Tert Prisc Aug) | 20 gentes > d m Tert Ambst
 Prisc Aug | 22 aemulemur AO g | 23 mihi^{1,2} LO^o
 Z^oKss t Ambst Aug] > *rel.* | 25 venditur FL Hier |
 27 infidel.] ex infidelibus DL d fg Ambst Aug, +
 ad cenam F*DLOKBW c d fg Ambst

16 Mt 26,27; A 2,42 | 17 1 C 12,27; R 12,5 | 18 G
 6,16; Lv 7,6.15; Ex 32,5s | 19 1 C 8,4 | 20 Lv 17,7;
 Dt 32,17; Ps 105,37; Bar 4,7; Ap 9,20 | 21 2 C 6,15s |
 22 Dt 32,21 | 23 1 C 6,12; 10,33 | 25 R 14,2-10.22 |
 26 Ps 23,1; R 14,14.20 | 27 L 10,8

ὕμεις ὃ φημι. Τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας ὃ εὐλο- 16 Mt 26,27
 γοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία ἐστὶν τοῦ αἵματος τοῦ A 2,42
 Χριστοῦ; τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία
 τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ἐστίν; ὅτι εἰς ἄρτος, 17 12,27; R 12,5
 ἐν σῶμα οἱ πολλοὶ ἐσμεν· οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ
 ἑνὸς ἄρτου μετέχομεν. βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ κατὰ 18 Lv 7,6,15
 σάρκα· οὐχ οἱ ἐσθίοντες τὰς θυσίας κοινωνοὶ
 τοῦ θυσιαστηρίου εἰσίν; τί οὖν φημι; ὅτι 19 8,4
 εἰδωλόθυτόν τί ἐστίν; ἢ ὅτι εἰδωλόν τί ἐστίν;
 ἄλλ' ὅτι ἃ θύουσιν τὰ ἔθνη δαιμονίοις καὶ 20 Lv 17,7
 οὐ Θεῷ θύουσιν. οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς Dt 32,17
 τῶν δαιμονίων γίνεσθαι. οὐ δύνασθε ποτήριον Ps 105,37
 Κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον δαιμονίων· οὐ δύ- Ap 9,20
 νασθε τραπέζης Κυρίου μετέχειν καὶ τραπέζης 21 2 C 6,15a
 δαιμονίων. ἢ παραζηλοῦμεν τὸν Κύριον; μὴ Ma 1,7.12
 ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἐσμεν;

Πάντα ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάν- 23 6,12
 τα ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. μηδεὶς τὸ 24 10,33; R 15,2
 ἑαυτοῦ ζητεῖτω ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου. Πᾶν τὸ ἐν 25 R 14,2-10.22
 μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε μηδὲν ἀνακρίνον-
 τες διὰ τὴν συνείδησιν· τοῦ Κυρίου γὰρ ἡ γῆ 26 Ps 23,1
 καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. εἴ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν 27 L 10,8
 ἀπίστων καὶ θέλετε πορευέσθαι, πᾶν τὸ παρατι-
 θέμενον ὑμῖν ἐσθίετε μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ

16 ευλογ.] ευχαριστίας Gs 1319s 436 syp Iq¹ | Xu²] Ku
 Ds lat Thdt Aug | ~ ἐστίν τ. Xu² P⁴⁶ A (syp ar co) Cy
 Aug | 17 αρτου + κ. του ενος ποτηριου (D)G vg¹ Ambst
 (Pel) | 19 ~ ειδωλον (ιεροθυτον Mn), ειδωλοθυτον Mn
 33 Ψs 326 88-1827 467-177 al. rel. sy | η] ουχ Ds Tert
 Ambst Aug Prisc Pel | ἐστίν 1[~]2 P⁴⁶ S^{*}C^{*}s 33 Ψ 1912
 794 | 20 θυει^{bi} 104ss 917 88s 623 pl. 920-1 al. rel. pl. |
 τα εθνη P⁴⁶ Ef] > Mn B DG¹ m Tert Eus Ambst Aug
 Prisc Pel | 23 παντα^{1.2} P⁴⁶ Cl Ωρ Tert Ef] + μοι Ψsss
 H 1836 rel. sy ar | 24 αλλα + και 919 547s 1099 440s
 378 221 syp ar Cl Ef | στερου + εκαστος Ψss 917ss 920
 rel. sy | 26 ~ γαρ Ku P⁴⁶ Ass Pss 1175s D^{*} 1827s 1873^r
 1831 rel. | 27 ει + δε CPss H 1912 623-1 337-999 38 rel.
 sy Aug | απιστων + εις δεικνον D^{*}s vg¹ sa Ambst Ef |
 εσθ.] φαγεσθε P⁴⁶ |

- 8,7 28 τὴν συνείδησιν. ἔὰν δέ τις ὑμῖν εἴπῃ· τοῦτο
 ἱεροθυτόν ἐστιν, μὴ ἐσθίετε δι' ἐκεῖνον τὸν μη-
 29 νύσαντα καὶ τὴν συνείδησιν· συνείδησιν δὲ
 λέγω οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ ἀλλὰ τὴν τοῦ ἑτέρου.
 ἵνα τί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται ὑπὸ ἄλλης
 1 T 4,3a 30 συνειδήσεως; εἰ ἐγὼ χάριτι μετέχω, τί βλασφη-
 R 14,6 μούμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ;
 C 3,17 31 Εἴτε οὖν ἐσθίετε εἴτε πίνετε εἴτε τι ποιεῖτε,
 R 14,13 32 πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε. ἀπρόσκοποι καὶ
 9,20ss; 10,24 33 σία τοῦ Θεοῦ, καθὼς καὶ ἐγὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσ-
 κω, μὴ ζητῶν τὸ ἑμαυτοῦ σύμφορον ἀλλὰ τὸ
 4,16; Ph 3,17 11 τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσιν. μιμηταί μου γίνεσ-
 θε, καθὼς καὶ ἐγὼ Χριστοῦ.
 2 Ἐπαινῶ δὲ ὑμᾶς ὅτι πάντα μου μέμνησθε
 καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν τὰς παραδόσεις κατ-
 3 ἔχετε. Θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι ὅτι παντὸς ἀν-
 E 4,15; 3,23 3 δρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστός ἐστιν, κεφαλὴ δὲ γυ-
 Gn 3,16 ναικὸς ὁ ἀνὴρ, κεφαλὴ δὲ τοῦ Χριστοῦ ὁ Θεός.
 12,10; 14,1 4 πᾶς ἀνὴρ προσευχόμενος ἢ προφητεύων κατὰ
 κεφαλῆς ἔχων καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.
 5 πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχομένη ἢ προφητεύουσα
 ἀκατακαλύπτω τῇ κεφαλῇ καταισχύνει τὴν κε-
 φαλὴν αὐτῆς· ἐν γὰρ ἐστὶν καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἔξυ-

28 υμιν > G lat Tert Ef | ιεροθυτον P⁴⁶ BSA 6 1175 lat sa Ωρ Ps. Cl] ειδωλοθυτον rel. | τον-συνειδ. > P⁴⁶ (G Pel)|συνειδησιν+του γαρ Κυ η γη κ. το πληρωμα αυτης Ψss 88s 623^a 920-999 255ss rel. pl. syh Ef | 29 εμαυτου 104 81 H 1838s 69, σεαυτου D* g vg sy co Ambst | αλλης] απιστου G d vg¹ Sing Amb Pel | 31 ποιεετε² > P⁴⁶ G Hil Ambst | 33 ~ πασιν παντα D(s) Tert Or Cyp Ambst Pac Hier Aug | συμφορ. P⁴⁶ BS*sss 1611] -φερον rel. | 11,2 υμας + αδελφοι 33 Ψss Ds 88s 623-426 1831 rel. Ef | και > A* 1311 2 440 378 | καθως + πανταχου G d Ambst Pel | παραδοσ. + μου D*s vg Ambst | 3 του > P⁴⁶ C 1739 P-1175 G 1912 623-177 642 rel. pl. | 4 προφητ. + καλυμμα 440s | 5 εαυτης B 33s 104-81 1912 623 al. 920 al. 1831 rel. pl. |

interrogantes propter conscientiam. Si quis au- 28
 tem dixerit: Hoc immolatum est idolis, nolite
 manducare propter illum qui indicavit et
 propter conscientiam; conscientiam autem dico 29
 non tuam, sed alterius. Ut quid enim libertas
 mea iudicatur ab aliena conscientia? Si ego 30
 cum gratia participo, quid blasphemor pro eo
 quod gratias ago?

Sive ergo manducatis sive bibitis sive 31
 aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite.
 Sine offensione estote Iudaeis et gentibus et 32
 ecclesiae Dei; sicut et ego per omnia omnibus 33
 placeo non quaerens quod mihi utile est, sed
 quod multis, ut salvi fiant. Imitatores mei 11
 estote, sicut et ego Christi.

11,2-16 *De capite mulierum velando*

Laudo autem vos, fratres, quod per omnia 2
 mei memores estis, et sicut tradidi vobis,
 praecepta mea tenetis. Volo autem vos scire 3
 quod omnis viri caput Christus est, caput
 autem mulieris vir, caput vero Christi Deus.
 Omnis vir orans aut prophetans velato capite 4
 deturpat caput suum. Omnis autem mulier 5
 orans aut prophetans non velato capite de-
 turpat caput suum; unum enim est ac si de-

28 immolaticium *codd. pl.* | 29 aliena O°KBV c] infideli FDL dg Sing Amb Pel Sed, alia *rel.* | 30 ego] ergo FDO*Th* t Ambst | 31 sive³ G*HDZ*Th dg m Or Sing Hil Ambst Hier Aug] vel *rel.* | gloria A°FGLM t Amb | 32 gentilibus FssTh°KV | 11,1 et > F Or Hier | 2 per > AF*G*HTh* dg Ambst | 5 ~ est enim *codd.* [ac] atque AGLO°Z*ThKV g (F°HM d)

30 R 14,6; 1 T 4,3s | 31 C 3,17; L 13,26 | 32 R 14,13 | 33 1 C 9,20ss; 10,24; Ph 2,4 | 11,1 1 C 4,16; E 5,1; Ph 3,17 | 2 1 C 11,17.22; 2 Th 2,15 | 3 1 C 3,23; E 4,15; 5,23; C 2,10; Gn 3,16

6 calvetur. Nam si non velatur mulier, tondeatur.
 Si vero turpe est mulieri tonderi aut decal-
 7 vari, velet caput suum. Vir quidem non debet
 velare caput suum, quoniam imago et gloria
 8 Dei est; mulier autem gloria viri est. Non
 enim vir ex muliere est, sed mulier ex viro.
 9 Etenim non est creatus vir propter mulierem,
 10 sed mulier propter virum. Ideo debet mulier
 potestatem habere supra caput propter an-
 11 gelos. Verumtamen neque vir sine muliere,
 12 neque mulier sine viro in Domino. Nam sicut
 mulier de viro, ita et vir per mulierem; omnia
 13 autem ex Deo. Vos ipsi iudicate: decet mu-
 14 lierem non velatam orare Deum? Nec ipsa
 natura docet vos, quod vir quidem si comam
 15 nutriat ignominia est illi; mulier vero si co-
 mam nutriat gloria est illi, quoniam capilli
 16 pro velamine ei dati sunt. Si quis autem vi-
 detur contentiosus esse, nos talem consuetu-
 dinem non habemus, neque ecclesia Dei.

11,17-34 *De cena dominica*

17 Hoc autem praecipio non laudans, quod
 18 non in melius sed in deterius convenitis. Pri-
 mum quidem convenientibus vobis in ecclesiam,
 audio scissuras esse inter vos et ex parte

6 mulier † et *codd. pl.* | 7 suum DHO*Z*Th° cf Aug] > *rel.* | ~ est Dei *codd. pl.* | 10 potestatem] velamen Z°W c Ir Hier Aug | caput † suum FZ*T | 13 vos ipsi] in vobis ipsis F°CsTh (g) | 14 ~ vos docet FMC Tert | 15 propter velamine F* | 16 ecclesiae AF°DGLO*CK d Or | 18 ecclesiam F°GTh° W] ecclesia *rel.* | scismata F*LO* f(g Aug D) | inter vos > *codd.*

7 Gn 1,27; 5,1

8 Gn 2,22s; 1 T 2,13

9 Gn 2,18

17 1 C 11,2.22

18 1 C 1,10ss; 3,3; 14,26

ρημένη. εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται γυνή, καὶ 6
 κειράσθω· εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι
 ἢ ξύρασθαι, κατακαλυπτέσθω. ἀνὴρ μὲν γὰρ 7 Gn 1,27; 5,1
 οὐκ ὀφείλει κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλὴν, εἰ-
 κῶν καὶ δόξα Θεοῦ ὑπάρχων· ἡ γυνή δὲ δόξα
 ἀνδρός ἐστίν. οὐ γὰρ ἐστὶν ἀνὴρ ἐκ γυναικός, 8 Gn 2,22a
 ἀλλὰ γυνή ἐξ ἀνδρός· καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη 9 I T 2,13
 ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ γυνή διὰ τὸν ἄν-
 δρα. διὰ τοῦτο ὀφείλει ἡ γυνή ἐξουσίαν ἔχειν 10 Mt 18,10
 ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ τοὺς ἀγγέλους. πλὴν οὔτε 11 Ap 5,8; 8,3s
 γυνή χωρὶς ἀνδρός οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικός
 ἐν Κυρίῳ. ὡσπερ γὰρ ἡ γυνή ἐκ τοῦ ἀνδρός, 12
 οὕτως καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικός· τὰ δὲ
 πάντα ἐκ τοῦ Θεοῦ. ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε· 13
 πρέπον ἐστὶν γυναῖκα ἀκατακάλυπτον τῷ Θεῷ
 προσεύχεσθαι; οὐδὲ ἡ φύσις αὐτὴ διδάσκει ὑμᾶς 14
 ὅτι ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾶ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστίν,
 ἡ γυνή δὲ ἐὰν κομᾶ, δόξα αὐτῇ ἐστίν, ὅτι ἡ κόμη 15
 ἀντὶ περιβολαίου δέδοται αὐτῇ. Εἰ δέ τις δοκεῖ 16
 φιλόνεικος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ
 ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ Θεοῦ.

Τοῦτο δὲ παραγγέλλων οὐκ ἐπαινώ ὅτι οὐκ 17 11,22
 εἰς τὸ κρεῖσσον ἀλλὰ εἰς τὸ ἥσσον συνέρχεσθε.
 πρῶτον μὲν γὰρ συνερχομένων ὑμῶν ἐν ἐκκλη- 18 1,10ss; 3,3
 σία ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν, καὶ μέ-

6 κειρασθω + η ξυρασθω B | η ξυρασθαι > 1912 69 |
 7 γαρ > 489 1835 vg ar | η > P⁴⁶ S^{*ss} 33 104s 81 917
 rel. pl. | 10 εξουσιαν] καλυμμα vg¹ bo¹ Iq Hier Aug |
 11 ~ ανηρ, γυναικος, γυνη, ανδρος Ψ 88ss 623 pl. 920-
 177 al. rel. vg sy | 13 υμεις αυτοι D vg ar Ambst |
 14 inc. η ουδε Ψss 88ss rel. syh^m | 15 αυτη² > P⁴⁶ 6 Ψ
 Ds 5 1838s 920-177 1311^a 206^a 1872^a 2138^a 257ss 1610-
 876 | 17 παραγγελων, επαινω B(-ων) SPssH G 623^a
 920-319 rel.pl. bo] -λω, -ων Ass 33 1175 917^a 1838
 1319sss 436s vg sy ar sa Ambst, -λω -νω 81 D* |
 ησσον] ελαττον G Thdt | 18 εν υμιν > vg Ωρ Ambst |

- 1 J 2,19 19 ρος τι πιστεύω. δεῖ γὰρ καὶ αἰρέσεις ἐν ὑμῖν
 Dt 13,3 εἶναι, ἵνα καὶ οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν
 20 ὑμῖν. Συνερχομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ
 21 οὐκ ἔστιν κυριακὸν δεῖπνον φαγεῖν· ἕκαστος
 γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει ἐν τῷ φα-
 Ja 2,5a 22 γεῖν, καὶ ὃς μὲν πεινᾷ, ὃς δὲ μεθύει. μὴ γὰρ
 οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν; ἢ
 τῆς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ καταφρονεῖτε, καὶ κατ-
 αισχύνετε τοὺς μὴ ἔχοντας; τί εἶπω ὑμῖν; ἐπαι-
 νέσω ὑμᾶς; ἐν τούτῳ οὐκ ἐπαινω.
 15,3 23 Ἐγὼ γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ Κυρίου, ὃ
 Mt 26,26ss καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς ἐν
 Mc 14,22ss τῇ νυκτὶ ἣ παρεδίδοτο ἔλαβεν ἄρτον ἰκαὶ εὐχα-
 L 22,19a 24 ριστήσας ἔκλασεν καὶ εἶπεν· τοῦτό μου ἔστιν
 τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν
 Ex 24,8 25 ἐμὴν ἀνάμνησιν. ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον
 Zch 9,11 μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων· τοῦτο τὸ ποτήριον
 ἡ καινὴ διαθήκη ἔστιν ἐν τῷ ἔμῳ αἵματι· τοῦτο
 ποιεῖτε, ὡσάκις ἐὰν πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνά-
 Mt 26,29 26 μνησιν. ὡσάκις γὰρ ἐὰν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦ-
 τον καὶ τὸ ποτήριον πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ
 Hb 6,6; 10,29 27 Κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρι οὗ ἔλθῃ. ὥστε ὃς
 ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον ἢ πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ

19 εν υμιν¹ > Ds lat Tert | και² P⁴⁶ B 1739 33 D*
 69 330 vg co Ambst Ef] > rel. | εν υμιν² > C Ep |
 20 ουν > P⁴⁶ D*s | ουκ εστιν] ουκει D*s (vg Ambst) |
 21 προσλαμβ. A 104s 917 181 919 241 999 2 2138 |
 22 επαινεσω] -νω P⁴⁶ B G vg bo Ambst | 23 απο]
 παρα D | Κυ] θυ G d* | Ις + Χς 2 823 257 378 221
 Cy, > B 383 | 24 ειπεν + λαβετε φαγετε Ps 326 88-5
 1873-794 1311 rel. vg¹ sy | υμων P⁴⁶] + κλωμενον P-81
 D^o rel. sy Ambst, θρυπτομ. D*, διδομενον f* vg co |
 25 αιματι μου P⁴⁶ Cs 33 P 1175 917s 181ss 460 69
 1319-38 255 218 1867 | οσακις εαν πιν. > 81 917s 181
 460 69 642s 206s 378 | οσακ. 1~2 (26) A 5 | 26 πο-
 τηρ. + τουτο P⁴⁶ P-81 88s 623-919 999 rel. | ου + αν I |
 27 αρτον + τουτον P 104-81 I 88 623 pl. 920-919
 547ss 177 pl. rel. pl. | Κυ] Χυ 33 489 dubl |

credo. Nam oportet et haereses esse, ut et 19
 qui probati sunt manifesti fiant in vobis. Con- 20
 venientibus ergo vobis in unum, iam non est
 dominicam cenam manducare. Unusquisque 21
 enim suam cenam praesumit ad manducan-
 dum. Et alius quidem esurit, alius autem ebrius
 est. Numquid domos non habetis ad manducan- 22
 dum et bibendum? aut ecclesiam Dei contem-
 nitis et confunditis eos, qui non habent? Quid
 dicam vobis? laudo vos? in hoc non laudo.

Ego enim accepi a Domino quod et tradidi 23
 vobis, quoniam Dominus Iesus in qua nocte
 tradebatur accepit panem ¹et gratias agens 24
 fregit et dixit: Accipite et manducate, hoc
 est corpus meum, quod pro vobis tradetur;
 hoc facite in meam commemorationem. Simi- 25
 liter et calicem postquam cenavit dicens:
 Hic calix novum testamentum est in meo san-
 guine. Hoc facite, quotiescumque bibetis, in
 meam commemorationem. Quotiescumque enim 26
 manducabitis panem hunc et calicem bibetis,
 mortem Domini adnuntiabitis donec veniat.
 Itaque quicumque manducaverit panem hunc 27

19 et¹ > FH^oDOZ*Cs Tert Or Hier¹ Aug¹

et² > FHC fg Tert Cyp Hier Aug

23 Dominus + noster A^oLZ^oKss

24 accipite et mand. PKBV(Z) c t Ambst] > *rel.*

quod > AL | tradetur] frangitur d g Ambst

25 cenatum est F Cyp Ambst

bibitis AFLM^oZ^o*C d f, biberitis Z^oTKBV t Cyp

26 calicem + istum D(H)T

bibitis F*Z* d g, biberitis t Cyp Ambst

adnuntiatis AGZ*B d Cyp

27 hunc > *codd.*

19 1 J 2,10; Dt 13,4 | 22 Ja 2,5s | 23ss Mt 26,26ss;
 Mc 14,22ss; L 22,19s | 24 Ex 12,14; 13,9; Dt 16,3 |
 25 Ex 24,8; Zch 9,11 | 26 Mt 26,29 | 27 Hb 6,6; 10,29

vel biberit calicem Domini indigne, reus erit
 28 corporis et sanguinis Domini. Probet autem
 seipsum homo, et sic de pane illo edat et de
 29 calice bibat. Qui enim manducat et bibit in-
 digne, iudicium sibi manducat et bibit non
 30 diiudicans corpus Domini. Ideo inter vos multi
 31 infirmi et imbecilles et dormiunt multi. Quod
 si nosmet ipsos diiudicarem, non utique iu-
 32 dicaremur. Dum iudicamur autem, a Domino
 corripimur, ut non cum hoc mundo damnemur.
 33 Itaque, fratres mei, cum convenitis ad mandu-
 34 candum, invicem exspectate. Si quis esurit, domi
 manducet, ut non in iudicium conveniatis. Ce-
 tera autem cum venero disponam.

12,1-14,40 *De charismatibus et virtutibus*

12 De spiritalibus autem nolo vos ignorare,
 2 fratres. Scitis quoniam cum gentes essetis, ad
 3 simulacra muta prout ducebamini euntes. Ideo
 notum vobis facio, quod nemo in Spiritu Dei
 loquens dicit: anathema Iesu. Et nemo potest
 dicere: Dominus Iesus, nisi in Spiritu sancto.
 4 Divisiones vero gratiarum sunt, idem au-
 5 tem Spiritus. Et divisiones ministrationum sunt,
 6 idem autem Dominus. Et divisiones operatio-

29 iudicans DTh*, discernens FL dgt Ambst Pac
domini > A*F*GHMZ*C

30 imbecill. + sunt ALO° (Hier)

31 iudicarem FH* cdgt Aug Pac

12,2 cum > DK* d Ambst Pel

3 Iesu] Iesum FDZ° dg

dominum Iesum DLZ* dgm Or Amb Ambst Hil
Prisc Hier Aug Vig

28 Mt 26,22; 2 C 13,5 | 30 1 C 15,20; 1 Th 5,6 |
 32 Hb 12,5ss; 1 P 4,17 | 12,1 R 1,13 | 2 Hab 2,18s;
 G 4,8; 1 Th 1,9 | 3 Mc 8,39; 1 J 4,2s; 5,1; R 10,9 |
 4 R 12,6 | 5 1 C 8,6

Κυρίου ἀναξίως, ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ
 τοῦ αἵματος τοῦ Κυρίου. δοκιμαζέτω δὲ ἄν- 28 Mt 26,22
2 C 13,5
 θρωπος ἑαυτὸν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω
 καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω· ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ 29
 πίνων κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει μὴ διακρί-
 νων τὸ σῶμα. διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθε- 30 15,20
E 5,14
1 Th 5,6
 νεῖς καὶ ἄρρωστοι καὶ κοιμῶνται ἱκανοί. εἰ 31
 δὲ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα·
 κρινόμενοι δὲ ὑπὸ τοῦ Κυρίου παιδευόμεθα, 32 Hb 12,5ss
 ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν. ὥστε, ἀδελ- 33
 φοί μου, συνεργόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν ἀλλήλους
 ἐκδέχεσθε. εἴ τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω, ἵνα 34
 μὴ εἰς κρίμα συνέρχησθε. Τὰ δὲ λοιπὰ ὡς ἂν
 ἔλθω διατάξομαι.

Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ θέ- 12
 λω ὑμᾶς ἀγνοεῖν. Οἴδατε ὅτι ὅτε ἔθνη ἦτε 2 Hab 2.18s
 πρὸς τὰ εἰδῶλα τὰ ἄφωνα ὡς ἂν ἤγεσθε ἀπα-
 γόμενοι. διὸ γνωρίζω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύ- 3 Mr 9,39
1 J 4,2s
Mt 7,21
 ματι Θεοῦ λαλῶν λέγει· ἀνάθεμα Ἰησοῦς, καὶ
 οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν· Κύριος Ἰησοῦς, εἰ μὴ
 ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

Διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσὶν, τὸ δὲ αὐτὸ 4 R 12,6
E 4,4
 πνεῦμα· καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσιν, καὶ ὁ 5 12,28; E 4
 αὐτὸς Κύριος· καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰ- 6

αναξ. + τ. Κυ SΨ 326 1838sss 920 547-462 al. 242* 440
 pl. 1518sss 221* I. rel. pl. syh Ambst | 28 δε + πρω-
 τον 330 2 823, ~ S^c Ep | ανθρ.] εκαστος 33 257 Ωρ
 Χρ | 29 πινων + αναξίως 1739 P-81 Ds 1836 rel. vg
 syrih ar Ef | σωμα + τ. Κυ P-81 Ds rel. pl. vg¹ sy
 ar Ambst Aug | 31 δε P⁴⁶ BS*As 33 Ds 917sss (lat)
 γαρ rel. Ef | εκρινομεν 917* 5s 241 460 69 al. 1611
 383 378s Bas Χρ Cy | 32 του > P⁴⁶ Ass Pss 81 D-
 1827 467-177 462-1311 255 rel. | 33 μου > 424^c Ψ
 syh⁺ ar Ambst Aug | 34 ει P⁴⁶ BS*ss 33 81 Ds
 917sss 38 lat co] + δε rel. Ef | 12,1 ~ αγνο. αδελφ.
 1739 D*s lat Did | 2 οτι > 1898 1 69 K* Aug | οτε
 > G¹ 1836s 88 1827 337s al. 38 2 216 al. 2138 639s
 d syr Ambst Pel | αφωνα] αμορφα G | 3 λαλων >
 Ds Hil | Ις¹] Ιν F 1611 vg Did Cy¹, Ιν P⁴⁶ G |

- σίν, ὁ δὲ αὐτὸς Θεὸς ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν
 14,26 7 πᾶσιν. ἐκάστω δὲ δίδοται ἡ φανέρωσις τοῦ
 8 πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον. ᾧ μὲν γὰρ διὰ
 τοῦ πνεύματος δίδοται λόγος σοφίας, ἄλλω δὲ
 9 λόγος γνώσεως κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, ἑτέρω δὲ
 13,2 10 ἰαμάτων ἐν τῷ ἐνὶ πνεύματι, ἄλλω δὲ ἐνεργήμα-
 14,5; A 2,4 τα δυνάμεων, ἄλλω δὲ προφητεία, ἄλλω δὲ
 διακρίσεις πνευμάτων, ἑτέρω γένη γλωσσῶν,
 7,7; R 12,3 11 ἄλλω δὲ ἑρμηνεῖα γλωσσῶν. πάντα δὲ ταῦτα
 E 4,7 ἐνεργεῖ τὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ
 ἐκάστω καθὼς βούλεται.
 12,27; 10,17 12 Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἐν ἔστιν καὶ μέλη
 πολλὰ ἔχει, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος πολλὰ
 G 3,28 13 ὄντα ἐν ἔστιν σῶμα, οὕτως καὶ ὁ Χριστὸς· καὶ
 γὰρ ἐν ἐνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἐν σῶμα
 ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἕλληνες, εἴτε
 δοῦλοι εἴτε ἐλεύθεροι. καὶ πάντες ἐν πνεῦμα ἐλο-
 12,20 14 τίσθημεν. καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἐν μέλος
 15 ἀλλὰ πολλά. εἰάν εἴπη ὁ πούς· ὅτι οὐκ εἰμι χεῖρ,
 οὐκ εἰμι ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ
 16 ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος. καὶ εἰάν εἴπη τὸ οὖς·
 ὅτι οὐκ εἰμι ὀφθαλμὸς, οὐκ εἰμι ἐκ τοῦ σώμα-
 τος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος.

6 ο δε] και ο P⁴⁶ BC 1739 1175s 917ss 69 1319sss 436s
 Ωρ | 9 δε¹ > Mn BS* 1739 Ds lat sy ar | δε² > Mn Ds
 lat syr ar | χαρισμα Mn lat | εν] αυτω S Ps 1175 D*
 467* rel. pl. sy ar co, > P⁴⁶ | 10 ενεργεια Ds 181 Ambst
 Pel | δυναμεως P⁴⁶ Ds | δε²⁻⁴ > Mn P⁴⁶ B 1739 Ds lat
 Cl | διακρισεις P⁴⁶ BAs Ψss 81 917* 623 pl. 920-462 al.
 rel. pl. bo Ef] -κρισις rel. | γλωσσων 1[~]2 B 1836s 489
 547 256 al. 506s 385 K | 11 ~ ταυτα δε παντα Ds 181
 lat ar bo Ωρ Did¹ Bas Xρ¹ Ef | ιδια > P⁴⁶ Ds 1245 lat
 sy ar Ωρ | 12 σωματ. + του ενος Ψ 326 D 917* 467*
 920ss 226-462 436s rel. pl. Ambst Hil (Pel) | 13 παν-
 τεσ² + εις 326 917-5 467-999 rel. pl. sa | πνα] πομα 920
 177s 330 206 al. 491 1611s 378s al. syh | 16 το ους]
 ο πους P⁴⁶ |

num sunt, idem vero Deus, qui operatur omnia
 in omnibus. Unicuique autem datur manifestatio 7
 Spiritus ad utilitatem. Alii quidem per Spiri- 8
 tum datur sermo sapientiae, alii autem sermo
 scientiae secundum eundem Spiritum, alteri 9
 fides in eodem Spiritu, alii gratia sanitarum
 in uno Spiritu, alii operatio virtutum, alii 10
 prophetia, alii discretio spirituum, alii genera
 linguarum, alii interpretatio sermonum. Haec 11
 autem omnia operatur unus atque idem Spiritus
 dividens singulis prout vult.

Sicut enim corpus unum est et membra 12
 habet multa, omnia autem membra corporis,
 cum sint multa, unum tamen corpus sunt, ita
 et Christus. Etenim in uno Spiritu omnes nos 13
 in unum corpus baptizati sumus, sive Iudaei
 sive gentiles, sive servi sive liberi, et omnes
 in uno Spiritu potati sumus. Nam et corpus 14
 non est unum membrum, sed multa. Si dixerit 15
 pes: Quoniam non sum manus, non sum de
 corpore; num ideo non est de corpore? Et si 16
 dixerit auris: Quoniam non sum oculus, non
 sum de corpore; num ideo non est de cor-

9 sanitarum] curationum D f^o Tert Hil Amb Ambst
 Var Aug Sed Vig

10 prophetatio G^{*}HUCsTh f m t Aug Pel Cass

11 dividens + *propria Hier Var Aug

12 tamen > *codd.*

13 in uno spiritu² U^{*} c f Var Ambst] in > Lss^e
 U^oZ^eTKssW, in unum spiritum *rel. d g*

15s num] non *codd.* Ambst Aug Pel Sed

16 et > A d Ambst Vig

quoniam] quia *codd. pl.*

6 E 1,11; 4,6 | 7 1 C 14,26

10 A 2,4; 1 C 14,5

11 1 C 7,7; R 12,3.6; E 4,7

12 R 12,4s | 13 G 3,28

14 1 C 12,20

17 pore? Si totum corpus oculus, ubi auditus?
 18 Si totum auditus, ubi odoratus? ¹Nunc autem
 posuit Deus membra, unumquodque eorum in
 19 corpore sicut voluit. Quod si essent omnia
 20 unum membrum, ubi corpus? Nunc autem multa
 21 quidem membra, unum autem corpus. Non po-
 test autem oculus dicere manui: Opera tua
 non indigeo; aut iterum caput pedibus: Non
 22 estis mihi necessarii. Sed multo magis quae
 videntur membra corporis infirmiora esse, neces-
 23 saria sunt, et quae putamus ignobiliora mem-
 bra esse corporis, his honorem abundantiorum
 circumdamus; et quae inhonesta sunt nostra,
 24 abundantiorum honestatem habent. Honesta au-
 tem nostra nullius egent; sed Deus tempera-
 vit corpus, ei cui deerat, abundantiorum tri-
 25 buendo honorem, ut non sit schisma in corpore,
 sed idipsum pro invicem sollicita sint mem-
 26 bra. Et si quid patitur unum membrum, com-
 patiuntur omnia membra; sive gloriatur unum
 membrum, congaudent omnia membra.
 27 Vos autem estis corpus Christi et membra de
 28 membro. Et quosdam quidem posuit Deus in ec-
 clesia primum apostolos, secundo prophetas,
 tertio doctores, deinde virtutes, exinde gratias
 curationum, opitulationes, gubernationes, genera
 29 linguarum, interpretationes sermonum. Num-
 quid omnes apostoli? numquid omnes prophe-

21 autem AFG^oHLMTUKBV c d Ambst Aug Pel]
 > rel. | ~ dicere oculus *codd. pl.* | 22 necessaria H
 Th* d g Or Amb Aug Cass | 24 deerat] deest D Sed]
 25 scismata FD g Sed | sed + in DHThW cg|sint]
 sunt A*DH f | 26 glorificatur DCs Ambst Aug Pel
 Cass (d e) | 28 exinde] exin A*DG*HO*Z^oTh c Cass]
 gratia A*FLM t Ambst | interpret. sermonum > *codd.*

18 1 C 15,38 | 20 1 C 12,14 | 27 R 12,5; E 5,30 | 28ss E
 4,11s

Ἴει ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμός, ποῦ ἢ ἀκοή; εἰ 17
 ὅλον ἀκοή, ποῦ ἢ ὄσφρησις; νυνὶ δὲ ὁ Θεὸς 18
 ἔθετο τὰ μέλη, ἐν ἑκάστον αὐτῶν ἐν τῷ σώματι,
 καθὼς ἠθέλησεν. εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα ἐν μέλος, 19
 ποῦ τὸ σῶμα; νῦν δὲ πολλὰ μὲν μέλη, ἐν δὲ 20 12,14
 σῶμα. οὐ δύναται δὲ ὁ ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ 21
 χειρὶ· χρεῖαν σου οὐκ ἔχω, ἢ πάλιν ἢ κεφαλῇ
 τοῖς ποσίν· χρεῖαν ὑμῶν οὐκ ἔχω. ἀλλὰ πολλῶ 22
 μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθε-
 νέστερα ὑπάρχειν ἀναγκαῖά ἐστιν, καὶ ἃ δοκοῦ- 23
 μεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις τιμὴν
 περισσοτέραν περιτίθεμεν, καὶ τὰ ἀσχήμονα
 ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει, τὰ δὲ 24
 εὐσχήμονα ἡμῶν οὐ χρεῖαν ἔχει. ἀλλὰ ὁ Θεὸς
 συνεκέρασεν τὸ σῶμα, τῷ ὑστερουμένῳ περισσο-
 τέραν δούς τιμὴν, ἵνα μὴ ᾖ σχίσμα ἐν τῷ σώ- 25
 ματι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσιν
 τὰ μέλη. καὶ εἴτε πάσχει ἐν μέλος, συμπάσχει 26
 πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται ἐν μέλος, συγχαί-
 ρει πάντα τὰ μέλη.

Ἐμεῖς δὲ ἐστε σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέ- 27 R 12,5
 ρους. Καὶ οὗς μὲν ἔθετο ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ 28 E 5,30
 πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον
 διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις, ἔπειτα χαρίσματα
 ἰαμάτων, ἀντιλήψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσ-
 σῶν. Ἴμὴ πάντες ἀπόστολοι; μὴ πάντες προφη- 29

19 τα > B 33 G | 20 μὲν > P⁴⁶* B D* 623*ss 1845 Aug |
 23 σώματος + μελη Ds (vg) | εὐσχημοσ.] τιμὴν 33 1827
 2 | 24 ἔχει + τιμης DG¹ 177 sy | υστερουντι Mn P⁴⁶
 Ψ-81 D-263 1311 rel. pl. Ωρ | τι περισσοτερον, > τιμην B |
 25 σχισματα S 104 Ds 623ss al. 547-177 al. 206 pl. 1518
 rel. pl. ar | τα αυτα D¹G¹ ar | 26 εἴτε¹] εἰ τι B 1739 G
 1845 lat syh ar Cy, εἰ P⁴⁶ | ἐν² > P⁴⁶ BS*As 1611 |
 27 μελους D* lat syh ar Ωρ¹ Eus¹ Ep Sev Prisc Hier
 Aug | 28 θς] Κς Mn | εἴτε²] εἴτα 917-181 1912 1873^r
 242 rel., > Ds Hil Amb | γλωσσων + ερμηνεια γλωσ-
 σων 547 1611 syh ar Ambst |

ται; μὴ πάντες διδασκαλοὶ; μὴ πάντες δυνάμεις;
 30 ἢ μὴ πάντες χαρίσματα ἔχουσιν ἰαμάτων; μὴ πάν-
 τες γλώσσαις λαλοῦσιν; μὴ πάντες διερμηνεύου-
 14,1 31 σιν; ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ μείζονα.

Καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι.

13 Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ
 τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς

Mt 7,22; 17,20 2 ἤχῳ ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. καὶ ἔὰν ἔχω προ-
 φητεῖαν καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν
 τὴν γνῶσιν, καὶ ἔὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν ὥστε
 ὄρη μεθιστάναι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθέν εἰμι.

Mt 6,2 3 καὶ ἔὰν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ
 ἔὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα καυθήσομαι,
 ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι.

4 Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται ἡ ἀγάπη,
 οὐ ζηλοῖ, ἡ ἀγάπη οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦ-

Zch 8,17 O' 5 ται, οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παρ-
 Ph 2,4.21 6 οξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακόν, οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ

R 12,9 7 ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ· πάντα στέγει,
 Pr 10,12 8 πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει.
 R 15,1

1 P 4,8 8 Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε πίπτει. εἴτε δὲ προφη-
 τεῖαι, καταργηθήσονται· εἴτε γλώσσαι, παύσον-
 9 ται· εἴτε γνῶσις, καταργηθήσεται. ἕκ μέρους

31 μείζονα P⁴⁶ B-P 104s 81 623 69 vg¹ Ωρ Thdt Cy Ef] κρειττονα rel. | και > G d syp | 13,1 εαν+γαρ syi] γεγονα] εν ειμι η D*s Ambst Pel, +ως g vg syri ar co Ambst Aug Ef | 2 ιδω A 33 104 D* 1912 623 330 1311 378 Bas Εφ, οίδα G | μεθιστανειν CA 6 Ψ 1912 927^s rel. pl. | ειμι] ωφελουμαι A Amb Hier Pel | 3 εαν² > P⁴⁶ Bas | καυθησ.] κανχησωμαι P⁴⁶ BSAs*s 33 048 69 co Εφ¹ Hier^c, κανθησεται 2138 syh* | ουθεν P⁴⁶ SA 33s 104s 048 88 623s 467 | 4 η αγαπη² > 1912 Cl Or Tert Bas Xq | η αγαπη³ > B 33 104 88 623ss 467 1319ss al. 206 vg ar sa Ambst | 5 τα]+μη P^{46c}, το μη B Cl¹ | 7 στεγει + in spe syh^m | 8 πιπτει P⁴⁶ BS*C*As 33 048 Ωρ Ny] εκπιπτει rel. vg Cl Tert Bas Xq Cy | προφητεια καταργηθησεται B(A) Ef | γνωσεις καταργηθησονται SA 33 D^cs 1898s 1319-38 Tert Ny |

tae? numquid omnes doctores? Numquid omnes 30
virtutes? numquid omnes gratiam habent cu-
rationum? numquid omnes linguis loquuntur?
numquid omnes interpretantur? Aemulamini 31
autem charismata meliora.

Et adhuc excellentiorem viam vobis de-
monstro. Si linguis hominum loquar et ange- 13
lorum, caritatem autem non habeam, factus
sum velut aes sonans aut cymbalum tinniens.
Et si habuero prophetiam et noverim mysteria 2
omnia et omnem scientiam, et si habuero
omnem fidem, ita ut montes transferam, cari-
tatem autem non habuero, nihil sum. Et si 3
distribuero in cibos pauperum omnes facultates
meas, et si tradidero corpus meum ita ut ar-
deam, caritatem autem non habuero, nihil mihi
prodest.

Caritas patiens est, benigna est; caritas 4
non aemulatur, non agit perperam, non inflatur,
non est ambitiosa, non quaerit quae sua sunt, 5
non irritatur, *non cogitat malum*, non gaudet 6
super iniquitate, congaudet autem veritati;
omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, om- 7
nia sustinet.

Caritas numquam excidit; sive prophetiae, 8
evacuabuntur, sive linguae, cessabunt, sive scien-
tia, destruetur. Ex parte enim cognoscimus et 9

31 charismata] dona F*HTh° d g m Or Hier [me-
liora] maiora AGMUTH* f Or Hier | 13,1 aes] arma-
mentum DL d m t Ambst Hier Prisc Aug | 2 si>
AGssUCsThV f Aug¹ | 3 ita LDZ°KV cf Reb Aug
Sed] > *rel.* | ardeat ATh*Z* Cyp Aug¹ Cass | prode
est FMT* (Hier) | 6 iniquitatem *codd. pl.* | 8 excidit
ADMO*Z°KBV t, excidet GHO°UTH d f Tert Cyp
Ambst Sed

31 1 C 14,1 | 13,1 Ps 150,5 | 2 Mt 7,22; 17,20 |
4 R 13,10 | 5 Ph 2,4; Zch 8,17 | 6 R 12,9; 2 C 13,8 |
7 1 C 9,12; Pr 10,12; 1 P 4,8

- 10 ex parte prophetamus. Cum autem venerit quod perfectum est, evacuabitur quod ex parte est.
- 11 Cum essem parvulus, loquebar ut parvulus, sapiebam ut parvulus, cogitabam ut parvulus, quando autem factus sum vir, evacuavi quae
- 12 erant parvuli. Videmus nunc per speculum in aenigmate, tunc autem facie ad faciem. Nunc cognosco ex parte, tunc autem cognoscam,
- 13 sicut et cognitus sum. Nunc autem manent fides, spes, caritas, tria haec; maior autem horum est caritas.
- 14 Sectamini caritatem, aemulamini spiritalia, 2 magis autem ut prophetetis. Qui enim loquitur lingua, non hominibus loquitur, sed Deo; nemo enim audit, spiritu autem loquitur mysteria.
- 3 Nam qui prophetat, hominibus loquitur ad aedificationem et exhortationem et consolationem.
- 4 Qui loquitur lingua, semetipsum aedificat; qui 5 autem prophetat, ecclesiam Dei aedificat. Volo autem omnes vos loqui linguis, magis autem prophetare. Nam maior est qui prophetat, quam qui loquitur linguis, nisi forte interpretetur, ut ecclesia aedificationem accipiat.

11 ~ ut parv. loq., ut parv. sap., ut p. cogit. F DL dg Hier Faustus (Ambst Aug) autem FLZ^eW c fg Or Hier Aug] > *rel.*

12 faciem ad faciem G*H*Z*Th dg Ir Cyp Amb

13 horum W c d Ambst Hier Aug] his *codd.* g^l

14,2 nemo e. audit] quia nemo intellegit F* spiritus A^eFHLThW dg Var Aug

3 ad * > AFG^eLss*Z* dg Ambst Sed

4 aedificat 1~2 O*T* | Dei V g] > *rel.*

5 ~ vos omnes OZ^eKBVW c Ambst nisi + si FG* d | forte LU^eKBVW f] + ut *rel.*

12 Nu 12,8; 2 C 5,7 (Ja 1,23)

13 1 Th 1,3; C 1,4s; 1 J 4,16

14,1 1 C 12,31

5 Nu 11,29; 1 C 12,10; 14,13

γὰρ γινώσκομεν καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν·
 ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, τὸ ἐκ μέρους καταρ- 10
 γηθήσεται. ὅτε ἤμην νήπιος, ἐλάλουν ὡς νή- 11
 πιος, ἐφρόνουν ὡς νήπιος, ἐλογιζόμην ὡς νή-
 πιος· ὅτε δὲ γέγονα ἄνθρωπος, κατήργηκα τὰ τοῦ
 νηπίου. βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν 12 2 C 5,7
 αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον. Ja 1,23
 ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι
 καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην. νυνὶ δὲ μένει πίστις, 13 1 Th 1,3
 ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ τού-
 των ἡ ἀγάπη.

Διώκετε τὴν ἀγάπην, ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευ- 14 12,10.31
 ματικά, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε. ὁ γὰρ λα- 2
 λῶν γλώσση οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ ἀλλὰ τῷ Θεῷ·
 οὐδεὶς γὰρ ἀκούει, πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια.
 ὁ δὲ προφητεύων ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν 3
 καὶ παράκλησιν καὶ παραμυθίαν. ὁ λαλῶν γλώσ- 4
 ση ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ· ὁ δὲ προφητεύων ἐκκλησί-
 ας οἰκοδομεῖ. θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσ- 5
 σαις, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε. μείζων δὲ ὁ
 προφητεύων ἢ ὁ λαλῶν γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ
 διερμηνεύῃ, ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ.

9 γαρ] δε 917* 1873-177 al. rel. pl. | 10 τελειον + τοτε
 Ps 917* 927* 919-319 38* 206 pl. 440 rel. sy | 11 ~ ως
 νηπιος ελαλ., ... εφρον., ... ελογ. P⁴⁶ Ps 326 81 D-181
 1838* rel. pl. sy ar Tert Ambst Pel Aug | δε > BS*As
 048 D* vg bo Ωρ¹ Did Hil Hier | ~ τα του νηπ. κατηργ.
 Ds 999 823 1611s syh ar Tert Bas Ep Ambst Pel |
 12 γαρ > P Ds lat syp ar Cl¹ Ωρ¹ Ef | αρτι + ως 38
 81 D¹ 88s 623s 330 440s 257s syph⁺ ar Cl Tert Or
 Thdt Ef, > P⁴⁶ | εσοπτρου + και Ps 460ss L Iρ Ωρ Hil
 Hier | 13 inc. μενει δε, > νυνι G m syp Cl Tert Amb
 Aug | ~ τα τρια τ. πιστ. ελπ. αγ. P⁴⁶ Cl Aug | τουτ.]
 παντων 048 | 14,2 γλωσσαις Ds 467 440s ar Ef | τω >
 P⁴⁶ BS* 1739s P D*s | πνα G c^o d vg¹ Aug Var | 3 ο δε]
 ει γαρ ο G (vg Ambst) | 4 γλωσσαις D ar sa | 5 ~ υμας
 παντ. A 547 c vg¹ Ambst | μειζων] κρεισων 1912 69
 [319ss 255 ar | διερμην.] ἢ ο διερμηνευων (D*) G |

- 12.8 6 Νῦν δέ, ἀδελφοί, ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει ἢ ἐν γνώσει ἢ ἐν προφητεία ἢ ἐν διδαχῇ; ὅμως τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα, εἴτε αὐλὸς εἴτε κιθάρα, ἐὰν διαστολὴν τοῖς φθόγγοις μὴ δῶ, πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ κιθαριζόμενον; καὶ γὰρ ἐὰν ἄδηλον σάλπιγξ φωνὴν δῶ, τίς παρασκευάζεται εἰς πόλεμον; οὕτως καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὖσημον λόγον δῶτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; ἔσεσθε γὰρ εἰς αἴερα λαλοῦντες.
- 10 τοσαῦτα εἰ τύχοι γένη φωνῶν εἰσιν ἐν κόσμῳ,
11 καὶ οὐδὲν ἄφωνον· ἐὰν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι βάρβαρος καὶ
14.1-4 12 ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ βάρβαρος. οὕτως καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταί ἐστε πνευμάτων, πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε ἵνα περισσεύητε.
- 12.10 13 Διὸ ὁ λαλῶν γλώσση προσευχέσθω ἵνα διερχομηνεῦη. ἐὰν γὰρ προσεύχωμαι γλώσση, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός ἐστιν. τί οὖν ἐστιν; προσεύξομαι τῷ πνεύματι, προσεύξομαι δὲ καὶ τῷ νοί· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοί. ἐπεὶ ἐὰν εὐλογῆς

6 η^t > S 1739s 33 81 1827 547s 330 38 1518 d sy bo | εν^t > P⁴⁶ S 1739 D¹ G¹ 216 | 7 τοις φθογγ.] φθογγου B d ar bo Ambst Ef | δω] διδω P⁴⁶ 33ss 1175 917-181 1873^a 547sss 177-999 206ss 635-378 506^a L al. | 8 ~ φων. σαλπυγξ BΨ 326s Ds 1836^a 1838^a rel. pl. | 9 ευσημον D 436 | 10 τοσαυτα > D¹s | ουδεν+ αυτων Psss 917^a 1838 pl. 919-794 al. rel. pl. sy Sed | 11 ιδω P⁴⁶ A 33 81 D 181 623s 38 69 al. 206 823 2138s L | λαλουντι + μοι 104 81 1319 255 1611 sy ar sa | εν > P⁴⁶ 1739 Ds 88 242 1611s lat sy ar sa | 12 πνευματικων P m syp ar co Amb | 13 διο P⁴⁶ BS* A-P 81 Ds 467] διοπερ rel. | 14 γαρ > P⁴⁶ B 1739 G ar sa Ef | 15 προσευξομαι^{bis} (S)As 33s Ds 181ss 467 920ss al. 1891 639 | δε² > B Gs 181s 623s 255 lat ar sa Ωρ | 16 ευλογησης P⁴⁶ Ψ 326 G^a 1873-319 al. 206^a 242 rel.] + εν BS^cP 1175s D 1319sss 255 |

Nunc autem, fratres, si venero ad vos lin- 6
 guis loquens, quid vobis prodero, nisi vobis
 loquar aut in revelatione aut in scientia aut
 in prophetia aut in doctrina? Tamen quae sine 7
 anima sunt vocem dantia, sive tibia sive ci-
 thara, nisi distinctionem sonituum dederint,
 quomodo scietur id quod canitur aut quod
 citharizatur? Etenim si incertam vocem det 8
 tuba, quis parabit se ad bellum? Ita et vos 9
 per linguam nisi manifestum sermonem dede-
 ritis, quomodo scietur id quod dicitur? eritis
 enim in aëra loquentes. Tam multa, ut puta, 10
 genera linguarum sunt in hoc mundo, et nihil
 sine voce est. Si ergo nesciero virtutem vocis, 11
 ero ei cui loquor barbarus, et qui loquitur
 mihi barbarus. Sic et vos, quoniam aemula- 12
 tores estis spirituum, ad aedificationem eccle-
 siae quaerite ut abundetis.

Et ideo qui loquitur lingua, oret ut inter- 13
 pretetur. Nam si orem lingua, spiritus meus 14
 orat, mens autem mea sine fructu est. Quid 15
 ergo est? Orabo spiritu, orabo et mente;
 psallam spiritu, psallam et mente. Ceterum si 16

11 cui loquor] *qui loquitur

6 nisi FDILO*TTh*KV c d g Aug Pel] + si *rel.*

in²⁻³ > ADG(CT)BV d

in⁴ > DZ^cTK^cV e Pel

7 sonitus FDCT Ambst Cass (d)

id DOZ*BW] > *rel.*

8 paravit AF^cG*MB, praeparabit DH^c

9 aere AGOZ*Th^c(H)

10 hoc > AGHMO^cU*Th g Pel

14 oravero D e g Ambst Aug

6 1 C 12,8

9 1 C 9,26

12 1 C 14,1-4

13 1 C 12,10

14 1 C 14,26; E 5,19; C 3,16

- benedixeris spiritu, qui supplet locum idiotae, quomodo dicet Amen, super tuam benedictionem? quoniam quid dicas nescit. Nam tu quidem bene gratias agis, sed alter non aedificatur. Gratias ago Deo meo, quod omnium vestrum lingua loquor. Sed in ecclesia volo quinque verba sensu meo loqui, ut et alios instruam, quam decem milia verborum in lingua. Fratres, nolite pueri effici sensibus, sed malitia parvuli estote; sensibus autem perfecti estote. In lege scriptum est: *Quoniam in aliis linguis et labiis aliis loquar populo huic; et nec sic exaudient me*, dicit Dominus. Itaque linguae in signum sunt non fidelibus, sed infidelibus; prophetiae autem non infidelibus, sed fidelibus. Si ergo conveniat universa ecclesia in unum et omnes linguis loquantur, intrent autem idiotae aut infideles, nonne dicent quod insanitis? Si autem omnes prophetent, intret autem quis infidelis vel idiota, convincitur ab omnibus, diiudicatur ab omnibus, ¹occulta cordis eius manifesta fiunt, et ita cadens in faciem *adorabit Deum pronuntians quod vere Deus in vobis sit*.
- 26 Quid ergo est, fratres? cum convenitis, unusquisque vestrum psalmum habet, doctri-

16 qui GLMUZ*Th e f Aug Pel] quis *vel*. Ambst] dicit FGLCs Ambst | 18 meo W Ambst] > *codd.* | vestrum + *magis D Or Hier (g) | lingua] *linguis Or Hier Sed | 19 loqui + per legem DZ* Ambst (Paul)] 20 fratres + mei HUTTh f | 21 lege + enim DLCsB c Ambst Pel | 22 in signo FL Amb | 23 autem + et AZ*Cs c | 25 occulta + etiam LCs c d Amb | sit] est GLZ*CsB c d g Or Amb Vig

20 E 4,14; Ph 3,15 | 21 Is 28,11s; Dt 28,49 | 23 A 2,13 | 24s J 16,8 | 25 J 4,19; Is 45,14; Zch 8,23 | 26 1 C 11,18.20; 12,8ss

πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώ-
του πῶς ἔρει τὸ ἄμην ἐπὶ τῇ σῆ εὐχαρισ-
τία; ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδεν. Ἴσὺ μὲν γὰρ 17
καλῶς εὐχαριστεῖς, ἀλλ' ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδο-
μεῖται. εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ, πάντων ὑμῶν μᾶλ- 18
λον γλώσσαις λαλῶ· ἀλλὰ ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω 19
πέντε λόγους τῷ νοῖ μου λαλῆσαι, ἵνα καὶ ἄλ-
λους κατηγήσω, ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσση.
Ἄδελφοί, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσίν, ἀλλὰ 20 E 4,14
τῇ κακίᾳ νηπιάζετε, ταῖς δὲ φρεσίν τέλειοι Ph 3,12,15
γίνεσθε. ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται ὅτι ἐν ἑτερο- 21 Dt 28,49
γλώσσοις καὶ ἐν χεῖλεσιν ἐτέρων λαλήσω τῷ Is 28,11s
λαῶ τούτῳ, καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσονται μου,
λέγει Κύριος. ὥστε αἱ γλώσσαι εἰς σημεῖόν 22
εἰσιν οὐ τοῖς πιστεύουσιν ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις, ἢ
δὲ προφητεία οὐ τοῖς ἀπίστοις ἀλλὰ τοῖς πισ-
τεύουσιν. Ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ ἐκκλησία ὅλη 23 A 2,13
ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ πάντες λαλῶσιν γλώσσαις, εἰσ-
έλθωσιν δὲ ἰδιῶται ἢ ἀπιστοί, οὐκ ἔροῦσιν
ὅτι μαίνεσθε; ἐὰν δὲ πάντες προφητεύωσιν, εἰσ- 24 A 4,13
έλθῃ δέ τις ἀπιστος ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ
πάντων, ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων, ἵτὰ κρυπτὰ 25 J 4,19; 16,8
τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερὰ γίνεται, καὶ οὕτως Is 45,14
πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον προσκυνήσει τῷ Θεῷ, Dn 2,47
ἀπαγγέλλων ὅτι ὅτις ὁ Θεὸς ἐν ὑμῖν ἐστίν. Zch 8,23

Τί οὖν ἐστίν, ἀδελφοί; ὅταν συνέρχησθε, 26 11,18.20;
ἕκαστος ψαλμὸν ἔχει, διδαχὴν ἔχει, ἀποκάλυψιν 12,8s
E 4,12

18 θω + μου 326 917^s 623^s pl. 920ss rel. pl. | υπερ παν-
των ... λαλειν P⁴⁶ | μαλλον > lat pl. | γλωσση SA 33
Ds lat ar Ef | λαλων 326 D^s 623^c-1319 38 rel. | 19 τω
νοῖ Mn B^r Ds 917 623s 69 1319-38 43 Ny] εν τω P⁴⁶,
δια τ. νοος rel. | λαλησ. + δια τ. νομον Mn Ambst |
21 ετερων] -ροις Mn P⁴⁶ P 1175 D^s 1873 rel. sy ar
co Ωρ Ef | 23 ουν > 424^c G 623 1245 d Amb Ambst |
ελθη P⁴⁶ B G^{1*} 1311 | η απιστοι > P⁴⁶ B | 25 inc. κ.
ουτως τα Ψ 326 917^s 623^c pl. 920-319 al. rel. syh | καρ-
διας] διανοιας P⁴⁶ | 26 εκαστος P⁴⁶ BS*A-P 1175s
206s co Bas] +.υμων rel. | εχει 1^o2 A 489 337ss |

- ἔχει, γλῶσσαν ἔχει, ἐρμηνείαν ἔχει· πάντα πρὸς
 27 οἰκοδομὴν γινέσθω. εἴτε γλώσση τις λαλεῖ, κα-
 τὰ δύο ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, καὶ ἀνὰ μέρος,
 28 καὶ εἰς διερμηνευέτω. ἐὰν δὲ μὴ ἦ διερμηνευ-
 τῆς, σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ, ἑαυτῷ δὲ λαλείτω καὶ
 1 Th 5,21 29 τῷ Θεῷ. προφητῆται δὲ δύο ἢ τρεῖς λαλείτωσαν,
 30 καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν. ἐὰν δὲ ἄλλω ἀπο-
 31 καλυφθῆ καθημένῳ, ὁ πρῶτος σιγάτω. δύνασθε
 γὰρ καθ' ἓνα πάντες προφητεύειν, ἵνα πάντες
 32 μανθάνωσιν καὶ πάντες παρακαλῶνται. καὶ πνεύ-
 33 ματα προφητῶν προφήταις ὑποτάσσεται· οὐ γὰρ
 ἐστὶν ἀκαταστασίας ὁ Θεὸς ἀλλὰ εἰρήνης.
 11,3; 1 T 2,12 34 Ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων, ¹ αἱ
 E 5,21s
 Tt 2,5
 Gn 3,16
 γυναῖκες ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν· οὐ γὰρ
 ἐπιτρέπεται αὐταῖς λαλεῖν, ἀλλὰ ὑποτασσέσθω-
 35 σαν, καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει. εἰ δέ τι μανθάνειν
 θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτά-
 τωσαν· αἰσχρὸν γὰρ ἐστὶν γυναικὶ λαλεῖν ἐν
 36 ἐκκλησίᾳ. ἢ ἀφ' ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐξηλ-
 θεν, ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησεν ;
 1 J 4,6 37 Εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ πνευματικός,
 ἐπιγινωσκέτω ἃ γράφω ὑμῖν ὅτι Κυρίου ἐστὶν

εχει 3⁴ 1175 337ss 635 K | 27 και 1² 917-181 1912
 1845 K | 28 ερμηνευτης B Ds 623 1319ss 823 | 29 α-
 νακρινετωσαν Ds, διερμηνευετωσαν 1319 256 255 |
 31 ~ παντες καθ' ενα Ds 330 lat syp ar | 32 πνευμα
 Ψ* Ds 1 330 263 203 syp Ωρ¹ Nov Ef | 33 αγιων
 + διδασκω 326 G 330 1319ss 255 1831 2 440s 823
 syh⁺ | 34s post 40 Ds 88* ar Ambst Sed | γυναικ.
 Mn P⁴⁶ B-A 33sss 81 88 623s 1319sss 43 vg ar Ωρ
 Ny] + υμων rel. | επιτετραπται Mn 6 Ψ 917-181 1873*
 920 919-319 38-2 635-221 | υποτασσεσθαι Mn 1739 Ψss
 Ds 1836-999 38-2 635 rel. vg sy ar | 35 μαθειν P⁴⁶ CΨ
 326sss D-915 1873-319 al. rel. pl. | γυναιξι Ψ 326 D*
 1873-460 177-319 rel. pl. sy | 36 ~ εξηλθ. ο λογος τ.
 θυ P⁴⁶ syp | 37 γινωσκετω P⁴⁶ B 1739s Ψ 81s 1611
 Xρ | Κυ] θυ As^c Ωρ¹ | εισιν εντολαι Ψss 81 rel. vg sy
 ar Ef Ambst |

nam habet, apocalypsim habet, linguam habet,
 interpretationem habet: omnia ad aedificationem
 fiant. Sive lingua quis loquitur, secundum duos 27
 aut ut multum tres, et per partes, et unus in-
 terpretetur. Si autem non fuerit interpres, ta- 28
 ceat in ecclesia, sibi autem loquatur et Deo.
 Prophetae autem duo aut tres dicant, et ceteri 29
 diiudicent. Quod si alii revelatum fuerit sedenti, 30
 prior taceat. Potestis enim omnes per singulos 31
 prophetare, ut omnes discant et omnes exhorten-
 tur. Et spiritus prophetarum prophetis subiecti 32
 sunt. Non enim est dissensionis Deus, sed pacis. 33

Sicut et in omnibus ecclesiis sanctorum do-
 ceo, mulieres in ecclesiis taceant; non enim per- 34
 mittitur eis loqui, sed subditas esse, sicut et lex
 dicit. Si quid autem volunt discere, domi viros 35
 suos interrogent. Turpe est enim mulieri loqui
 in ecclesia. An a vobis verbum Dei processit? 36
 aut in vos solos pervenit?

Si quis videtur propheta esse aut spiritualis, 37
 cognoscat quae scribo vobis, quia Domini sunt

-
- 27 ut AGZ^cTh*KVW Ambst] > *rel.*
 et³] ut F Ambst, > Z*
 29 autem FO* g Cyp Ambst Aug] > *rel.*
 30 quod si] si autem Hier¹, et si Or Hier¹, >
 quod g Cyp Or¹
 31 omnes > H*T*Z* Ambst Hier Prisc
 32 subiectus est F^cDLRKVW dg Nov Or Var
 Hil Ambst Hier Sed
 33 et > *codd.* Ambst] doceo* > AG*M d | 34s *post*
 40 DR d fg Ambst Sed
 34 ecclesia F^cDOCs Tert Cyp Amb Ambst Hier
 35 mulieribus DZ* dg Ambst Aug Pel
-

- 29 1 Th 5,19s
 33 R 15,33; 1 C 4,17; 7,17
 34 1 C 11,3; 1 T 2,12; E 5,21s; Gn 3,16
 37 1 J 4,6; 1 C 7,10

38 mandata. Si quis autem ignorat, ignorabitur.
 39 Itaque, fratres, aemulamini prophetare, et loqui
 40 linguis nolite prohibere. Omnia autem honeste
 et secundum ordinem fiant.

15,1-58 *De resurrectione mortuorum et
 consummatione*

15 Notum autem vobis facio, fratres, evan-
 gelium, quod praedicavi vobis, quod et acce-
 2 pistis, in quo et statis, ¹per quod et salvamini,
 qua ratione praedicaverim vobis, si tenetis, nisi
 3 frustra credidistis. Tradidi enim vobis in primis
 quod et accepi, quoniam Christus mortuus est
 4 pro peccatis nostris secundum Scripturas, et
 quia sepultus est, et quia resurrexit tertia die
 5 secundum Scripturas, et quia visus est Cephae,
 6 et post hoc undecim; deinde visus est plus
 quam quingentis fratribus simul, ex quibus
 multi manent usque adhuc, quidam autem dor-
 7 mierunt; deinde visus est Iacobo, deinde apo-
 8 stolis omnibus; novissime autem omnium tam-
 9 quam abortivo visus est et mihi. Ego enim
 sum minimus apostolorum, qui non sum dig-
 nus vocari apostolus, quoniam persecutus sum
 10 ecclesiam Dei. Gratia autem Dei sum id quod
 sum, et gratia eius in me vacua non fuit, sed
 abundantius illis omnibus laboravi; non ego

15,2 nisi + si AF^cMR | 4 surrexit AG^cHUTHV
 d fg Sed | 5 hoc] haec *codd.*, + illis DUCT d f^c Ambst
 Hier Aug Pel | 7 est + et AH | 10 gratia¹] gratiam
 A*FMU* | in > F d Hil Amb Ambst Hier Aug

39 1 Th 5,20 | 40 C 2,5 | 15,1 1 C 16,13; 2 C 1,24 |
 2 1 C 15,14,17 | 3 1 C 11,23; Is 53,8s | 4 Is 54,7; Jon
 2,1; Os 6,2s; Ps 15,10 | 5 L 24,34-43; Mc 16,14;
 J 20,19; Mt 28,16 | 8 1 C 9,1; A 9,3 | 9 E 3,8; 1 T
 1,15; G 1,13 | 10 2 C 6,1; 11,5,23

ἐντολή· εἰ δέ τις ἄγνοεῖ, ἄγνοεῖται. Ὡστε, 38
 ἀδελφοί μου, ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ 39
 λαλεῖν μὴ κωλύετε γλώσσαις. πάντα δὲ εὐση- 40 C 2,5
 μόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω.

Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον 15
 ὃ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ
 καὶ ἐστήκατε, ἵδι' οὐ καὶ σῶζεσθε, τίνι λόγῳ 2 15,14
 εὐηγγελισάμην ὑμῖν εἰ κατέχετε, ἐκτὸς εἰ μὴ
 εἰκῆ ἐπιστεύσατε. παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώ- 3 Is 53,8s
 τοις, ὃ καὶ παρέλαβον, ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν
 ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς γραφάς, Is 54,7
 ἵκαὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ ἡμέρᾳ τῇ 4 Os 6,2
 τρίτῃ κατὰ τὰς γραφάς, καὶ ὅτι ὤφθη Κηφᾶ, 5 Jon 1,17
 εἶτα τοῖς δώδεκα· ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεντα- 6 Ps 15,10
 κοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ πλείονες
 μένουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ [καὶ] ἐκοιμήθησαν.
 ἔπειτα ὤφθη Ἰακώβῳ, εἶτα τοῖς ἀποστόλοις 7 L 24,50
 πᾶσιν. ἔσχατον δὲ πάντων ὡσπερ εἰ τῷ ἐκτρώ- 8 9,1
 ματι ὤφθη καὶ μοί. Ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος 9 E 3,8
 τῶν ἀποστόλων, ὃς οὐκ εἰμι ἱκανὸς καλεῖσθαι
 ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ
 Θεοῦ. χάριτι δὲ Θεοῦ εἰμι ὃ εἰμι, καὶ ἡ χάρις 10 2 C 11,5.23;
 αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ περισ- 6,1
 σότερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα, οὐκ ἐγὼ δὲ

ἐντολή > Ds Ωρ¹ Hil Ambst | 38 ἀγνοεῖται S*A*s 33
 048 G 1831 (lat) ar co Ωρ¹ Hil Ef] -εἰτε D*, -εἰτω P⁴⁶
 B rel. sy | 39 μου > P⁴⁶ B^c 1739s 33 Ψss 81 D^s 1873-
 1835 226ss al. 206 pl. 216s al. 1611ss 257ss 385 rel.
 vg ar | το^s > P⁴⁶ B 1739 | κωλύετε + εν P⁴⁶ B Ds co |
 15,1 εὐαγγελ. + μου 81 1912 330 206s ar sa | 2 εἰ κατεχ.]
 οφείλετε κατεχειν (P⁴⁶) D*s et ar Ambst | 3 καὶ > Mn
 1898 Hil Amb Ambst | ο κ. παρελαβ. > Ir Tert | 5 εἶτα]
 εἶτα SA 33 1175s 048 D-623* 69 794 al. 257 Eus Cy¹
 Χρ, κ. μετα ταυτα Ds vg syp ar Ambst | ενδεκα D*s
 330 vg¹ syh^m Ambst Pel Aug^c | 6 καὶ > P⁴⁶ BS*A*s
 D*s ver^{ss}. | 7 εἶτα] εἶτα P⁴⁶ S*As 33 1175s 048 G^s
 467 919 al. 206 1872s 1518 Ωρ Eus | 10 η^s > Ds 1245 |
 κενη] πτωχη D*s Amb Ambst Pel |

11 ἀλλὰ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ σὺν ἔμοί. εἴτε οὖν ἐγὼ εἴτε ἐκεῖνοι, οὕτως κηρύσσομεν καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε.

12 Εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς λέγουσιν ἐν ὑμῖν τινες ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν; εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται. εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα τὸ κήρυγμα

Λ 1,22; 5,32 15 ἡμῶν, κενὴ καὶ ἡ πίστις ὑμῶν. εὐρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ Θεοῦ ὅτι ἤγειρεν τὸν Χριστόν, ὃν οὐκ ἤγειρεν, εἶπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται.

6,14 15 εἰ γὰρ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται. εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις ὑμῶν, ἔτι ἔστέ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. 15,14 16 ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέντες ἐν Χριστῷ ἀπώλοντο. 17 εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἐν Χριστῷ ἠλπικότες ἐσμὲν μόνον, ἔλκεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν.

C 1,18 20 Νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπ-
Gn 3,17ss 21 ἀρχὴ τῶν κεκοιμημένων. ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου
R 5,12.18 θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτως καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται. Ἐκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι· ἀπαρχὴ Χριστός, ἔπειτα οἱ τοῦ Χρισ-

1 Τβ 4,16
Αρ 20,5

10 συν] pr. η P⁴⁶ | 12 ~ εκ νεκρων οτι P⁴⁶ D^s Ωρ | 12s εστιν 1~2 S^{*} 33 81 1898 1845 al. 206s | 14 αρα + και (Mn) S^{*} A 33 P 81 048 D¹ s 990 337sss al. 2 al. 823 383 al. K Ωρ | υμων pl. vg syp ar co Iq Tert Ef | ημων B 1739 33 81 048 D^{*} 1912 5 226s 38s al. 2 2138s 383 /r | 15 τ. θυ²] της αληθειας 048 | ειπερ - εγειροντ. > D syp Iq Tert Ambst Thdt | 17 υμων¹ + εστιν B D^{*} lat sy ar Iq Tert Ef | ετι] και ετι S^{*} A 104 81 syp ar sa, οτι ετι d Iq Tert | 19 ~ εσμ. εν Χω μον. 6 P 917^{*} 1873^{*} 920 pl. rel. pl. | 20 inc. ει δε Χς κηρυσσεται εκ νεκρ. αναστηναι απ. Mn (d) | κεκοιμημ. + εγενετο Ψss 917-915 623 pl. 920-999 436 206s 635 rel. sy Or | 22 εν τω²] δια του Mn |

autem, sed gratia Dei mecum. Sive enim ego 11
sive illi, sic praedicamus, et sic credidistis.

Si autem Christus praedicatur quod resurre- 12
xit a mortuis, quomodo quidam dicunt in vobis,
quoniam resurrectio mortuorum non est? Si au- 13
tem resurrectio mortuorum non est, neque Chris-
tus resurrexit. Si autem Christus non resurre- 14
xit, inanis est ergo praedicatio nostra; inanis
est et fides vestra. Invenimur autem et falsi tes- 15
tes Dei, quoniam testimonium diximus adversus
Deum quod suscitaverit Christum, quem non
suscitavit, si mortui non resurgunt. Nam si mor- 16
tui non resurgunt, neque Christus resurrexit.
Quod si Christus non resurrexit, vana est fides 17
vestra; adhuc enim estis in peccatis vestris. Ergo 18
et qui dormierunt in Christo, perierunt. Si in 19
hac vita tantum in Christo sperantes sumus,
miserabiliores sumus omnibus hominibus.

Nunc autem Christus resurrexit a mortuis 20
primitiae dormientium; quoniam quidem per 21
hominem mors et per hominem resurrectio
mortuorum. Et sicut in Adam omnes moriuntur, 22
ita et in Christo omnes vivificabuntur. Unus- 23
quisque autem in suo ordine; primitiae Chris-
tus, deinde ii qui sunt Christi, qui in ad-

11 enim] autem dfg Ir, igitur Ambst, ergo Aug|
praedicavimus FOCsV Sed | 14 ~ ergo est AFM,
> ergo DBW d Tert Ir Ambst Aug | inanis?] vana
F Aug¹, vacua CT cd Tert Ambst | 15 si-resur-
gunt > F^oMRZ*KBV* | 16 nam-resurg. > AF*HL
Hier | 21 quidem FMOZKV cdr Ambst Aug Cass]
enim *rel.* | 22 vivificantur A^oF*DO* t Hil Amb Hier]
23 qui², crediderunt FDORZKBV cm Hil Amb
Hier] > *rel.*

12 Mt 22,23 | 15 A 1,22 | 20 1C 15,23; C 1,18;
A 26,23 | 21 Gn 3,17ss; R 5,12,18 | 23 1 Th 4,16;
R 8,9ss; Ap 20,5

- 24 ventu eius crediderunt. Deinde finis, cum tradiderit regnum Deo et Patri, cum evacuaverit omnem principatum et potestatem et virtutem.
- 25 Oportet autem illum regnare, donec *ponat* omnes
- 26 *inimicos sub pedibus eius*. Novissima autem
- 27 *inimica* destruetur mors. *Omnia enim subiecit sub pedibus eius*. Cum autem dicat: Omnia subiecta sunt ei, sine dubio praeter eum, qui
- 28 subiecit ei omnia. Cum autem subiecta fuerint illi omnia, tunc et ipse Filius subiectus erit ei, qui subiecit sibi omnia, ut sit Deus omnia in omnibus.
- 29 Alioquin quid facient qui baptizantur pro mortuis, si omnino mortui non resurgunt? ut
- 30 quid et baptizantur pro illis? Ut quid et nos
- 31 periclitamur omni hora? Cotidie morior per vestram gloriam, fratres, quam habeo in Christo
- 32 Iesu Domino nostro. Si secundum hominem ad bestias pugnavi Ephesi, quid mihi prodest, si mortui non resurgunt? *manducemus et bibamus, cras enim moriemur*. Nolite seduci:
- 34 corrumpunt mores bonos colloquia mala. Evigilate iusti, et nolite peccare; ignorantiam enim

23 adventum FDLO*KV

26 novissime DO°UT° cr Hil Amb Ambst Hier¹

27 ei¹ >G*HM dr Ir Hil Aug Pel

28 ~ illi fuerint FLMOZCsThKV c d Hil Amb Ambst Hier Prisc Vig

et DMUBW c fr Tert Ambst] > *rel.*

Filius >G Tert Vict Hil Amb Ambst Var Prisc Aug

~ sibi subiecit *codd. pl.*

31 per GsRCs c d g Amb Hier Aug Pel] propter *rel.*

32 -prode est FRT(M) g

33 mala † sobrii estote R(F°)

34 *iuste AF-M°O°RU*CsTh g Amb Aug¹

24 Dn 2,44 | 25 Ps 109,1; Mt 22,44; Hb 10,13 |
 26 Ap 20,14; 21,4 | 27 Ps 8,7; Hb 2,6ss | 28 C 3,11 |
 30 R 8,36 | 31 2 C 4,10s | 33 Menander, Thais | 34 1 C
 6,5; R 13,11; Mt 22,29; A 26,8

τοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἵεῖτα τὸ τέλος, ὅταν 24 Dn 2,44
 παραδιδῶ τὴν βασιλείαν τῷ Θεῷ καὶ πατρί,
 ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἐξου-
 σίαν καὶ δύναμιν. δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν 25 Ps 109,1
 ἀχρι οὗ θῆῃ πάντας τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πό- Mt 22,44
 δας αὐτοῦ. ἔσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θά- 26 Ap 20,14;
 νατος. πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐ- 27 Ps 8,7
 τοῦ. ὅταν δὲ εἴπῃ ὅτι πάντα ὑποτέτακται, δῆλον E 1,22
 ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα. ὅταν 28 Hb 2,6s
 δὲ ὑποταγῆ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε καὶ αὐτὸς ὁ
 υἱὸς ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάν-
 τα, ἵνα ἡ ὁ Θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσιν.
 Ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ 29
 τῶν νεκρῶν; εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, τί
 καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ αὐτῶν; τί καὶ ἡμεῖς κιν- 30 R 8,36
 δυνεύομεν πᾶσαν ὥραν; καθ' ἡμέραν ἀποθνήσ- 31 2 C 4,10s
 κω, νῆ τὴν ὑμετέραν καύκησιν, ἀδελφοί, ἦν ἔχω
 ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. εἰ κατὰ 32 Is 22,13
 ἄνθρωπον ἐθηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ, τί μοι τὸ Sap 2,6
 ὄφελος; εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, φάγωμεν καὶ
 πίωμεν, αὖριον γὰρ ἀποθνήσκομεν. μὴ πλα- 33
 νᾶσθε· φθείρουσιν ἡθὴ χρηστὰ ὀμιλῖαι κακαί. Ménander,
 Thais
 ἐκνήψατε δικαίως καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ἄγνω- 34

24 παραδω 326 81 917-1311 255 rel. pl., -διδοι B G | του
 θυ S* 1319 | και¹ > syp sa bo¹ Ef | πασαν² > 1898 1319
 vg syh⁺ Did Ny | 25 παντας > Mn Ψ Ef | εχθρ. + αυτου
 A 33 104 048 G 88 241 syp co Tert Or Hier | 27 οτι¹ >
 P⁴⁶ B 33 d vg Hipp Did Xp Hil | υποτετακτ. + αυτω
 G vg ar co Ambst Ef | παντα³ ^ παντα¹ (28) S* 1739 1
 69 Hipp Hil | 28 και > B 1739 33 Ds 1319* vg syp sa
 Ir Ωρ Did Hil | ο υιος > Tert Hipp Hil Na Ny | τα³ >
 Mn BAss 33 81 D* 547 Hipp | 29 ποιουσιν G r | αυτων]
 τ. νεκρων 326ss 917sss 1838-319 242^r 2138 rel. syp |
 31 αποθνησκων P⁴⁶ 33 917 1912, -ομεν 321 255 ar, -οντες
 Mn | ημετεραν A 489s 1 69 38s al. 206 1611s 378 221
 385 Ωρ Thdt | αδελφ. > P⁴⁶ Ψ 326ss D-1898 623-177
 642-1518 1108 rel. | ημων > P⁴⁶ 1739 (D) | 33 φθειρ.
 + γαρ 88 1611s syh bo Ath Ef |

- R 13,11
E 5,14
6,5
A 26,8
- 35 σίαν γὰρ Θεοῦ τινες ἔχουσιν· πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λαλῶ.
- J 12,24 36 Ἄλλὰ ἐρεῖ τις· πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; 37 ποῖω δὲ σώματι ἔρχονται; Ἰ ἄφρων, οὐ δὲ σπείρεις, οὐ ζωοποιεῖται ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ· καὶ ὁ σπείρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις, ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον εἰ τύχοι σίτου ἢ τινος τῶν λοιπῶν·
- Gn 1,11 38 ὁ δὲ Θεὸς δίδωσιν αὐτῷ σῶμα καθὼς ἠθέλησεν, 39 καὶ ἐκάστῳ τῶν σπερμάτων ἴδιον σῶμα. οὐ πᾶσα σὰρξ ἡ· αὕτη σὰρξ, ἀλλὰ ἄλλη μὲν ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ σὰρξ 40 πτηνῶν, ἄλλη δὲ ἰχθύων. καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια. ἀλλὰ ἕτερα μὲν ἡ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἕτερα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων. 41 ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστέρως διαφέρει ἐν δόξῃ. οὕτως καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν. σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται 42 ἐν ἀφθαρσίᾳ. σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ. σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν 43 δυνάμει. σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν. Εἰ ἔστιν σῶμα ψυχικόν, ἔστιν 44 καὶ πνευματικόν. οὕτως καὶ γέγραπται· ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἄδὰμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν· ὁ 45 ἔσχατος Ἄδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποιουῦν. ἀλλ' οὐ πρῶτον τὸ πνευματικόν ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα 46 τὸ πνευματικόν. ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς

34 υμων 1739 181 5 489s 436 429 440s 1611 506s sy ar | λαλω] λεγω A 104s G 181 467s 920s 919-462 al. rel.· pl. syr ar | 36 ζωογονεῖται A Ωρ¹ Ep | μη-πρωτον Mn (D)G vg I^r Ωρ¹ Ambst | 39 ἀνθρώπου (Mn), κτηνους D* e ni syr Tert Ambst Aug | 40 ἡ των 1[~]2 P⁴⁶ | 41 καὶ¹ > P⁴⁶ vg co | καὶ² > vg co Ωρ Tert Ambst Aug | 44 πνευματικον 1[~]2 P 81 1 337s 263 2 635 257 | εἰ > 6 Ψ 917-181 1912 623-319 255 rel. syr | 45 οὕτως κ.] καθως G vg ar | ἀνθρwp. > B 326 919 1319 K Iq Did | Ἀδαμ² > P⁴⁶ |

Dei quidam habent; ad reverentiam vobis lo-
quor.

Sed dicet aliquis: Quomodo resurgunt 35
mortui? qualive corpore venient? Insi- 36
piens, tu quod seminas non vivificatur, nisi prius
moriatur. Et quod seminas, non corpus quod 37
futurum est seminas, sed nudum granum, ut
puta tritici aut alicuius ceterorum. Deus au- 38
tem dat illi corpus sicut vult et unicuique se-
minum proprium corpus. Non omnis caro 39
eadem caro; sed alia quidem hominum, alia
vero pecorum, alia volucrum, alia autem pis-
cium. Et corpora caelestia et corpora terres- 40
tria; sed alia quidem caelestium gloria, alia
autem terrestrium. Alia claritas solis, alia cla- 41
ritas lunae et alia claritas stellarum. Stella
enim a stella differt in claritate. Sic et resur- 42
rectio mortuorum. Seminatur in corruptione,
surget in incorruptione. Seminatur in ignobili- 43
tate, surget in gloria. Seminatur in infirmitate,
surget in virtute. Seminatur corpus animale, 44
surget corpus spiritale. Si est corpus animale,
est et spiritale, ¹sicut scriptum est: *Factus est* 45
primus homo Adam in animam viventem, no-
vissimus Adam in spiritum vivificantem. Sed 46
non prius quod spiritale est, sed quod animale,
deinde quod spiritale. *Primus homo de terra* 47

35 dicit F-OZCsThKss cdfm | -ve] autem *codd.* |
veniunt *codd.* | 38 vult FLCsBW] voluit *rel.* | 39 qui-
dem DOZ dgm t-Ambst Aug] > *rel.* | vero > *codd. pl.* |
alia³ F^cRZ*W cfm r Hier Aug] + caro *rel.* | 41 et Fs
LRCsKV cdfmr Tert Ambst Aug] > *rel.* | 42 sic]
ita FDL dgm Amb Ambst Hier Aug | 42ss surgit
FssO*Z*CsB dfm Amb Ambst Hier | 45 spiritu F
D*-RCTh dgm | vivificante LMR d m | 46 animale
LRCKBV cdfm Tert Ir Amb Ambst Aug] + est
rel. | spiritale + est DO*ZTV Iul

36 J 12,24 | 38 1 C 12,18; Gn 1,11 | 43 Ph 3,20s;
C 3,4 | 45 Gn 2,7; 2 C 3,18; J 6,63 | 47 Gn 2,7

terrenus, secundus homo de caelo caelestis.
 48 Qualis terrenus tales et terreni, et qualis cae-
 49 lestis tales et caelestes. Igitur, sicut portavimus
 imaginem terreni, portemus et imaginem cae-
 lestis.
 50 Hoc autem dico, fratres, quia caro et san-
 guis regnum Dei possidere non possunt, neque
 51 corruptio incorruptelam possidebit. Ecce mys-
 terium vobis dico: Omnes quidem resurgemus,
 52 sed non omnes immutabimur. In momento, in
 ictu oculi, in novissima tuba, canet enim tuba,
 et mortui resurgent incorrupti, et nos immu-
 53 tabimur. Oportet enim corruptibile hoc induere
 incorruptionem, et mortale hoc induere im-
 54 mortalitatem. Cum autem mortale hoc induerit
 immortalitatem, tunc fiet sermo, qui scriptus
 55 est: *Absorpta est mors in victoria.* ¹ *Ubi est mors*
 56 *victoria tua? ubi est mors stimulus tuus?* Stimulus autem mortis peccatum est, virtus vero
 57 peccati lex. Deo autem gratias, qui dedit nobis

51 resurg.] *non dormiemus, sed omnes

47 caelestis > A* d Tert Cyp Hil Aug
 48 et² > A Tert Prisc Aug
 50 autem] enim d g Ir Tert | quia] quoniam *codd.*
 51 resurgimus A^cFHRZ m Hil
 52 canit FM (g)
 tuba² UCsTh cfm Amb Var Hier Aug] > *rel.*
 resurgunt FHL^cO*R d
 53 incorruptelam AFGHRCsTh c Tert¹ Ir Amb
 Ambst Aug¹
 54 victoria] contentione(m) Tert Cyp Hil Hier
 55 victoria] contentio D Tert Cyp Hier Aug
 55s stimulus] aculeus UDCsTh (g Tert Cyp Ir
 Or Hil Amb Ambst Pac Prisc Hier Aug
 56 vero] autem FD* d g Tert Or Ambst Aug

49 Gn 5,3 | 50 1 C 6,13; J 3,6 | 51 1 Th 4,15.17 |
 52 Mt 24,31; 1 Th 4,16 | 53 2 C 5,4 | 55 Is 25,8;
 Os 13,14 | 56 R 6,14; 7,13

χοϊκός, ὁ δεύτερος ἄνθρωπος ἐξ οὐρανοῦ. οἶος 48
 ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί, καὶ οἶος ὁ
 ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι. καὶ 49 Gn 5,3
 καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φο-
 ρέσομεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου.

Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα 50 6,13
 βασιλείαν Θεοῦ κληρονομησαὶ οὐ δύναται, οὐδὲ
 ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ. Ἴδου μυσ- 51 1 Th 4,15,17
 τήριον ὑμῖν λέγω· πάντες μὲν οὐ κοιμηθησό-
 μεθα, πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα, ¹ἐν ἀτόμῳ, ἐν 52 Mt 24,31
 ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι· σαλπίζει 1 Th 4,16
 γάρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἀφθαρτοὶ, καὶ
 ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο 53 2 C 5,4
 ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐν-
 δύσασθαι ἀθανασίαν. ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο 54
 ἐνδύσῃται ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύ-
 σῃται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ γε-
 γραμμένος· κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νίκος. ποῦ 55 Is 25,8
 σου, θάνατε, τὸ νίκος; ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέν- Oa 13,14
 τρον; τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου ἢ ἁμαρτία, ἢ 56 R 7,13; 6,14

47 ανθρ.² + ο Κς A Psss 81 917 rel. sy ar (Mn), πνκος
 P⁴⁶ | ουρανου + ο ουρανιος G vg Amb Ambst Hier
 Aug | 48 επουραν.¹⁻²] ουραν. P⁴⁶ D*s | 49 και¹ > Mn Iq
 Tert Cyp Or | φορεσομεν BI 181s 919 241 38 al. 206 242
 1872s 1518 syp ar sa Iq Ef Thdt Gen] -ωμεν Mn P⁴⁶
 rel. Tert Xq, + δη P⁴⁶ | 50 δε] γαρ Mn Ds¹ Iq Tert |
 κληρ. ου δυν.] ου κληρονομησουσιν Mn G bo Iq¹ Ωρ Xq |
 κληρονομε] -ησει C* Ds lat co Meth | 51 μεν > P⁴⁶ B
 C* 1739 D* syp Ωρ | ου κοιμηθ. P⁴⁶] αναστησομεθα Mn
 D* lat Tert Aug Dam, κοιμηθ. A^c | ~ κοιμηθ., ου SC
 1739 33 G ar Did (Mn D lat), ου παντ. δε αλλαγ. P⁴⁶ A^c,
 οι παντ. A* | 52 ροπη P⁴⁶ 1739 Ds lat Ny | εγερθησ.]
 αναστησονται Mn AP Ds lat co Ωρ¹ Cy¹ Xq¹ Ep | 54 το
 1² Mn P⁴⁶ S*C* 6 1175 M 088 1912 vg bo Iq Hil
 Ambst | ~ αθανασ. κ. το φθαρτον τουτο ενδυσ. αφθ.
 A 326 ar sa Tert Ef | νεικος P⁴⁶ B 088 Tert Cyp Hil
 Hier Aug | 55 θανατε² Mn P⁴⁶ BS*s 1739 088 Ds lat
 co Iq Tert Ef Ep] αδη rel. | ~ κεντρον ... νικος Ps Ds
 917 rel. pl. sy Iq Tert¹ |

- 57 δὲ δύναμις τῆς ἁμαρτίας ὁ νόμος. τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νῖκος διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὡστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἐδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Κυρίου πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστιν κενὸς ἐν Κυρίῳ.
- 16 Περὶ δὲ τῆς λογιᾶς τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, ὥσπερ διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιήσατε. κατὰ μίαν σαββάτου ἕκαστος ὑμῶν παρ' ἑαυτῷ τιθέτω θησαυρίζων ὃ τι ἐὰν εὐδοῶται, ἵνα μὴ ὅταν ἔλθω τότε λογεῖται γίνωνται. ὅταν δὲ παραγένωμαι, οὐς ἐὰν δοκιμάσητε, δι' ἐπιστολῶν τούτους πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἱερουσαλήμ. ἐὰν δὲ ἄξιον ἦ τοῦ καμῆ πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύσονται.
- 5 Ἐλεύσομαι δὲ πρὸς ὑμᾶς ὅταν Μακεδονίαν διέλθω· Μακεδονίαν γὰρ διέρχομαι, ἵπρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν παραμενῶ ἢ καὶ παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς με προπέμψητε οὐ ἐὰν πορεύωμαι. οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἄρτι ἐν παρόδῳ ἰδεῖν· ἐλπίζω γὰρ χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ Κύριος ἐπιτρέψῃ. ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς Πεντηκοστῆς· θύρα γάρ μοι ἀνέωγεν μεγάλη καὶ ἐνεργής, καὶ ἀντικείμενοι πολλοί. Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς ὑμᾶς· τὸ γὰρ ἔργον Κυρίου ἐργάζεται ὡς καὶ ἐγώ· ἵμῃ τις οὖν αὐτὸν ἐξουθενήσῃ. προ-

A 19,1,10
2 C 2,12
C 4,3
A 14,27
Ap 3,8
Ph 2,20

1 T 4,12 11

57 δοντι P⁴⁶ 1835 226 337ss 206s 440s lat syh* ar Ef Ath Xq | 58 αγαπ. + μου P⁴⁶ | 16,1 ποιεите 330 1518ss | 2 σαββατων 1739 104sss^o 917 rel. ar bo | ευοδωται BS* 326 M 088 Ds 917* 623-1319 al. rel. pl.] -δωθη rel. | 3 εαν δοκιμ.] δοκιμαζετε P⁴⁶ | 5 διερχομ.] παρερχομαι P⁴⁶ | 6 καταμενω B 1739 424^o M | και > P⁴⁶ B 1739 M 462 syp co | 7 γαρ¹] δε Ψ 088 436 | γαρ²] δε Ψs 917-920 919-999 al. rel. | 10 καγω] εγω P⁴⁶ B 1739 424^o 1175 M syp sa | 11 ουν > Ds ar |

victoriam per Dominum nostrum Iesum Christum. Itaque, fratres mei dilecti, stabiles 58 estote et immobiles, abundantes in opere Domini semper, scientes quod labor vester non est inanis in Domino.

16,1-24 *Epilogus*

De collectis autem, quae fiunt in sanctos, 16 sicut ordinavi ecclesiis Galatiae, ita et vos facite. Per unam sabbati unusquisque vestrum 2 apud se seponat recondens quod ei bene placuerit, ut non, cum venero, tunc collectae fiant. Cum autem praesens fuero, quos probaveritis, 3 per epistulas hos mittam perferre gratiam vestram in Hierusalem. Quod si dignum fuerit ut 4 et ego eam, mecum ibunt.

Veniam autem ad vos, cum Macedoniam 5 pertransiero; nam Macedoniam pertransibo. Apud vos autem forsitan manebo vel etiam 6 hiemabo, ut vos me deducatis quocumque iero. Nolo enim vos modo in transitu videre; spero 7 enim me aliquantulum temporis manere apud vos, si Dominus permiserit. Permanebo autem 8 Ephesi usque ad Pentecosten. Ostium enim 9 mihi apertum est magnum et evidens, et adversarii multi.

Si autem venerit Timotheus, videte ut sine 10 timore sit apud vos; opus enim Domini opera-

58 opera A | 16,1 sanctis AF^oLRV* d f | 2 reponat HCT^oThKV c, ponat *rel.* | bene > A d Aug Pel | collecta A*Z* d | 4 et FDGLRT c d f Aug] > *rel.* | 5 Macedoniam AHMRCB(F) | 6 vel > D g Amb | 7 transitum AGLCB | aliquantum *codd. pl.* | 9 evidens] videns HTh* d, operosum Ambst, efficax Hier

58 2 Par 15,7; C 1,23; Ap 14,13 | 16,1 A 11,29s; 2 C 8-9; G 2,10; R 15,25ss | 2 A 20,7; Ap 1,10 | 4 2 C 8,20s | 5 A 19,21; 2 C 1,16 | 6 Tt 3,12; R 15,24 | 7 A 20,2s; 18,21 | 8 A 19,1,10 | 9 A 14,27; C 4,3; Ap 3,8 | 10 1 C 4,17; Ph 2,20

- 11 tur, sicut et ego. Ne quis ergo illum spernat; deducite autem illum in pace, ut veniat ad me; exspecto enim illum cum fratribus.
- 12 De Apollo autem fratre vobis notum facio, quoniam multum rogavi eum ut veniret ad vos cum fratribus, et utique non fuit voluntas ut nunc veniret, veniet autem, cum ei vacuum fuerit.
- 13 Vigilate, state in fide, viriliter agite et
14 confortamini. Omnia vestra in caritate fiant.
- 15 Obsecro autem vos, fratres, nostis domum Stephanæ et Fortunati et Achaici, quoniam sunt primitiæ Achaiae, et in ministerium sanctorum
16 ordinaverunt se ipsos; ut et vos subditi sitis
17 eiusmodi et omni cooperanti et laboranti. Gaudeo autem in praesentia Stephanæ et Fortunati et Achaici, quoniam id quod vobis deerat ipsi
18 suppleverunt; refecerunt enim et meum spiritum et vestrum. Cognoscite ergo qui huiusmodi sunt.
- 19 Salutant vos ecclesiae Asiae. Salutant vos in Domino multum Aquila et Priscilla cum domestica sua ecclesia, apud quos et hospitor.
- 20 ¹Salutant vos omnes fratres. Salutate invicem in osculo sancto.

12 notum vobis f. quoniam FDLOZ*Th d, significo vobis quia HUCs cf Ambst (g)] > rel. | voluntas + eius RKV c Ambst | vacuum] oportunitum F* DLTTh^m cdgr Ambst | 15 Furtunati FOUZ*(D) | et Ach. DOUK fg] > rel. | 16 eiusmodi] talibus D dgr Ambst | 18 huiusmodi FDLT r Ambst] eiusmodi rel. | 19 Asiae] Achaiae F* | Prisca AGHMR UZThKBV cr | apud quos et hospitor TBVW cfg (DL d)] > rel. | 20 ~ fratres omnes *codd. pl.* Ambst

11 1T 4,12 | 12 A 18,24 | 13 Ps 30,25 O'; E 6,10 | 15 1C 1,16; 16,17 | 16 Ph 2,29; 1Th 5,12; 1T 5,17 | 18 2C 2,13; 7,13 | 19 A 18,2.18.26; R 16,3ss; 2T 4,19 | 20 R 16,16; 2C 13,12

πέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρὸς με· ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν. Περὶ δὲ Ἀπολλῶ τοῦ ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ ἦν θέλημα ἵνα νῦν ἔλθῃ, ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ.

Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε. πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω. Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, οἴδατε τὴν οἰκίαν Στεφανᾶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας καὶ εἰς διακονίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτούς· ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσησθε τοῖς τοιούτοις καὶ παντὶ τῷ συνεργοῦντι καὶ κοπιῶντι. χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ Στεφανᾶ καὶ Φορτουναίου καὶ Ἀχαϊκοῦ, ὅτι τὸ ὑμέτερον ὑστέρημα οὗτοι ἀνεπλήρωσαν· ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἕμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν. ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς τοιούτους.

Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας. ἀσπάζεται ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας καὶ Πρῖσκα σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ.

εμε *P*⁴⁶ B 1175 Ds 1912 823 | μετὰ τ. αδ. > B | 12 Απολλῶ > S* | ἀδελφ. + δηλω ὑμιν οτι S* D*s vg¹ Ambst | οταν] εαν *P*⁴⁶ co | 13 ανδριζ. + και A 1175 D¹ 917-181 1912 460 vg co | 15 δε > S* D¹* 1912 ar | Στεφ. + κ. Φορτουνατου κ. Αχαϊκου C* G 1319ss 255 206s 1611s syh⁺ bo, κ. Φορτ. S^c 326s Ds 1836-88 vg ar Thdt | Αχ.] Ασιας *P*⁴⁶ | 16 κοπιωντι + εν Kω 81 1319ss 255, εν ὑμιν G | 17 Φουρτουν. P 326 81 917-920 919 rel. pl. | ὑμετερ.] ὑμων *P*⁴⁶ SA 6 Ψ-81 917-920 919-177 al. rel. pl. | αυτοι As M D¹ G¹ vg syr Xp | 18 γαρ + και Ds 181 lat | 19 > A | ὑμας 1~2 *P*⁴⁶ 326 69 38 206s | εκκλησι. + πασαι CP 1912 syr Xp | ασπαζετ.] -ζονται B 1739-33 326ss G^r rel. | Πρισκιλλα CA Psss D-919 547 rel. sy ar, Πρεισκας *P*⁴⁶ | εκκλησια + παρ οις κ. ξενιζομαι Ds vg¹ |

C 4,18 21
 2 Th 3,17 22
 G 1,8s
 Ap 22,20

Ὁ ἄσπασμὸς τῆ ἐμῆ χειρὶ Παύλου. εἴ τις
 οὐ φιλεῖ τὸν Κύριον, ἦτω ἀνάθεμα. *Μαράν*
 23 *ἀθά.* ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ μεθ' ὑμῶν.
 24 ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν Χριστῷ
 Ἰησοῦ.

22 K^v + ημων P 489 920 1 330 38 al. 206ss 440s
 1518 257s al. K syp co, I^v X^v Pss D^r rel., I^v 1610
 ar Tert | 23 K^v + ημων A 33 P 81 88 5 489 157s al.
 440s 378 al. vg¹ syp ar co | I^v + X^v C-1908 P^r D-920
 547 rel. pl. vg¹ sy ar co | 24 μου > A 1739 Ψ | I^v
 B 1739 33 81 M F g r Ambst] + αμην rel., γενηθητω
 γενηθητω G¹ |

Salutatio mea manu Pauli. Si quis non ²¹
 amat Dominum nostrum Iesum Christum, sit ²²
 anathema. Maran atha. ¹Gratia Domini nostri ²³
 Iesu Christi vobiscum. Caritas mea cum om- ²⁴
 nibus vobis in Christo Iesu. Amen.

²² nostrum DMOKVW c] > *rel.* | ²³ nostri > A
 GHCsW cdfg | Christi > AGHRUCsTh^o f | ²⁴ amen
 > FT fgr Ambst

²¹ G 6,11; C 4,18; 2Th 3,17; Phm 19
²² G 1,8s; Ap 22,20; 1 C 12,3

EPISTULA
BEATI PAULI APOSTOLI
AD CORINTHIOS SECUNDA

1,1-11 *Exordium*

- 1 PAULUS apostolus Iesu Christi per voluntatem Dei et Timotheus frater ecclesiae Dei, quae est Corinthi cum omnibus sanctis, qui
2 sunt in universa Achaia. Gratia vobis et pax a Deo Patre nostro et Domino Iesu Christo.
3 Benedictus Deus et Pater Domini nostri Iesu Christi, Pater misericordiarum et Deus
4 totius consolationis, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra, ut possimus et ipsi consolari eos, qui in omni pressura sunt, per exhortationem, qua exhortamur et ipsi a Deo.
5 Quoniam sicut abundant passiones Christi in nobis, ita et per Christum abundat consolatio
6 nostra. Sive autem tribulamur pro vestra exhortatione et salute, sive consolamur pro vestra consolatione, sive exhortamur pro vestra exhortatione et salute, quae operatur tolerantiam earundem passionum, quas et nos patimur;
7 ut spes nostra firma sit pro vobis,

6 exhortatione^{1,2}] consolatione | exhort.] consolamur

1 ~ sanctis omnibus *codd.* (-V*) | 3 et¹ > M* Hil Var | 4 qua] quae F*LK | 5 abundant + etiam DL RB Amb Ambst, et d gr Hier | 6 sive² - consolatione * > *codd.* | et salute² DH*LZ*T°Th dfg Ambst] * > *rel.* | operatur + in *codd. pl.* | tolerantia AFH^c-RC Th* | 7 ut D] et *rel.* | sit Z°W Ambst] est DR c Hier, > *rel.*

1 1 C 1,1 | 2 R 1,7 | 3 R 15,5; E 1,3; 1 P 1,3 |
5 Ps 33,19s; 93,19 | 6 2 C 4,15

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β

Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θε- 1 1 C 1,1
 λήματος Θεοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς τῆ ἐκ-
 κλησίᾳ τοῦ Θεοῦ τῆ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ σὺν τοῖς
 ἁγίοις πᾶσιν τοῖς οὔσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ· χάρις 2 R 1,7
 ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ
 Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου 3 R 15,5
 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν E 1,3; 1P 1,3
 καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως, ὁ παρακαλῶν 4
 ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασ-
 θαι ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει
 διὰ τῆς παρακλήσεως ἧς παρακαλούμεθα αὐτοὶ
 ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. ὅτι καθὼς περισσεύει τὰ πα- 5 Ps 33,19s;
 θήματα τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτως διὰ τοῦ 93,19
 Χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν.
 εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως 6 4,15.17
 καὶ σωτηρίας· εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς
 ὑμῶν παρακλήσεως τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομο-
 νῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχο-
 μεν. καὶ ἡ ἐλπίς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν, εἰδό- 7

1 ~ Iu Xu A 6 Ψsss rel. pl. K^r r vg syp ar bo¹ | Τι-
 μοθ. + κ. Σιλουανος Did | 4 επι] εν C 920 919 lat syp
 ar co Eus Xp Ef | δυνασθαι + και vg syph⁺ co Ambst |
 παρακαλουμ. + και Ds vg | 5 ουτως + και 33 Ds 1835
 69 436s al. vg Ωρ¹ | 6 δε > C 326 1836 1245 257 sa |
 κ. σωτηριας > B 33 614 (263) | σωτηρ. + sive consol-
 amur pro vestra consolatione vg¹ | ~ ειτε² - παρακλη-
 σεως² + κ. σωτηριας (φωστέ υμων v. 7) B 326 D-177 al.
 rel. K^r | υπομονη + πολλη 1 440ss 1245 913ss 876 | αυ-
 των] αυτου 927s 440ss 491s 1518 257s 506s 876 | 7 η-
 μων] υμων B 1319 | παθηματων 6 7 P⁴⁶ |

- A 19,23 8
 1 C 15,32
 8 τες ὅτι ὡς κοινωνοὶ ἔστε τῶν παθημάτων, οὕτως
 καὶ τῆς παρακλήσεως. Οὐ γὰρ θέλομεν ὑμᾶς
 ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς θλίψεως ἡμῶν τῆς
 γενομένης ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ὑπὲρ
 9 καὶ τοῦ ζῆν· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα
 τοῦ θανάτου ἐσχήκαμεν, ἵνα μὴ πεποιοῦτες ὦμεν
 ἐφ' ἑαυτοῖς ἀλλ' ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ ἐγείροντι τοὺς
 2 T 4,18 10 νεκρούς· ὃς ἐκ τηλικούτου θανάτου ἐρύσατο
 ἡμᾶς καὶ ῥύσεται, εἰς ὃν ἠλπίκαμεν ὅτι καὶ ἔτι
 11 ῥύσεται, συνυπουργούντων καὶ ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν
 τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων τὸ εἰς
 ἡμᾶς χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ
 ἡμῶν.
 2.17 12 Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστίν, τὸ μαρ-
 Hb 13.18
 1 C 1,17
 12 τύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν ἀγιότητι
 καὶ εἰλικρινείᾳ τοῦ Θεοῦ, οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ
 ἀλλ' ἐν χάριτι Θεοῦ, ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ,
 13 περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς. οὐ γὰρ ἄλλα γρά-
 φομεν ὑμῖν ἀλλ' ἢ ἃ ἀναγινώσκετε ἢ καὶ ἐπι-
 γινώσκετε, ἐλπίζω δὲ ὅτι ἕως τέλους ἐπιγνώ-
 5,12 14
 Ph 2,16
 14 σεσθε, καθὼς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους,

8 θελω 88 460 K ar bo Ωρ Bas | υπερ] περι Sss 33s 104
 81 Ds 1912 999 1319ss 436s 440s 1611s Ωρ Bas | γενομ.
 + ημιν 104s 917-181 1838-330 al. rel. pl. K^r sy Ef |
 10 τηλικουτων θανατων P⁴⁶ 1739^o 2005 dr (vg). sy Ωρ
 Xρ Ambst Hier Ef | ρυσεται¹] ρυεται 1739 326 M D-
 1898 1838^o 919 319 255 rel. K^r | κ. ρυσετ. > AΨ D* sy |
 εις ον >, ηλπικ. + δε 256 255 2005 sy Xρ (ar Ef) | οτι
 > P⁴⁶ B 1739 M D¹ | ετι > 104 D^{cs} 623 489 2005 | 11 η-
 μων υπ. υμων A 1898 1319 1311 1245 | εν πολλω προσ-
 ωπω P⁴⁶ 1739 424^c M G 330 (syh*) Xρ | ημων²] υμων
 P^{40*} BP F-467 920ss 460-794 al. 242-2 635^r 1518 257s
 378^o K^r | 12 αγιοτ.] απλοτητι 6 104s D-177 al. 436 rel.
 L^r lat sy | θυ¹ + και P⁴⁶ B 1739 33 Ψ M 88 241 69 206s
 vg sy ar Ef | 13 η¹ > P⁴⁶ A 33 491s 2005 ar | α > As
 D* 1912 330 321 | η² > G 547 K lat sy | η κ. επιγι-
 νωσκ. > P⁴⁶ B 104 1898 460 | οι + και 1739s Psss
 M 917-794 al. rel. pl. K^r |

scientes quod sicut socii passionum estis, sic eritis et consolationis. Non enim volumus ignorare vos, fratres, de tribulatione nostra, quae facta est in Asia, quoniam supra modum gravati sumus supra virtutem, ita ut taederet nos etiam vivere. Sed ipsi in nobismet ipsis responsum mortis habuimus, ut non simus fidentes in nobis, sed in Deo, qui suscitatur mortuos; ¹ qui de tantis periculis nos eripuit et eruit, in quem speramus quoniam et adhuc eripiet, ¹ adiuvantibus et vobis in oratione pro nobis, ut ex multorum personis eius quae in nobis est donationis, per multos gratiae agantur pro nobis.

1,12-7,16 *Apostoli cum ecclesia intima unio*

1,12-2,17 *Apostoli sinceritas et caritas in adventu differendo*

Nam gloria nostra haec est, testimonium conscientiae nostrae, quod in simplicitate cordis et sinceritate Dei, et non in sapientia carnali, sed in gratia Dei conversati sumus in hoc mundo, abundantius autem ad vos. Non enim alia scribimus vobis, quam quae legistis et cognovistis. Spero autem quod usque in finem cognoscetis, sicut et cognovistis nos ex parte,

7 quod] quoniam *codd. pl.* | 8 ~ vos ignorare AH W c d g r Tert Ambst Hier | 9 nobis ipsis *codd. pl.* | Deo] domino FDCsTh c d | 10 ~ eripuit nos *codd.* | eruet *codd. pl.* | 11 multor. pers.] multarum facierum AM Pel (HZThKBV c) | 12 cordis > *codd.* | hoc > AG*MCsTh g r | 13 legistis]*legitis Th*d | cognovistis] -noscitis AFGHMOZ*ThKBV d g r Ambst

8 A 19,23; 1 C 15,32 | 10 2 T 4,18 | 12 2 C 2,17; Hb 13,18; 1 C 1,17 | 14 2 C 5,12; Ph 2,16

quod gloria vestra sumus, sicut et vos nostra,
in die Domini nostri Iesu Christi.

- 15 Et hac confidentia volui prius venire ad
16 vos, ut secundam gratiam haberetis, ¹et per
vos transire in Macedoniam et iterum a Ma-
cedonia venire ad vos et a vobis deduci in
17 Iudaëam. Cum ergo hoc voluissem, numquid
levitate usus sum? Aut quae cogito, secundum
carnem cogito, ut sit apud me EST et NON?
18 Fidelis autem Deus, quia sermo noster, qui
fuit apud vos, non est in illo EST et NON.
19 Dei enim Filius Iesus Christus, qui in vobis
per nos praedicatus est, per me et Silvanum
et Timotheum, non fuit EST et NON, sed EST
20 in illo fuit. Quotquot enim promissiones Dei
sunt, in illo EST; ideo et per ipsum Amen
21 Deo ad gloriam nostram. Qui autem confirmat
nos vobiscum in Christo, et qui unxit nos
22 Deus, qui et signavit nos et dedit pignus
Spiritus in cordibus nostris.
23 Ego autem testem Deum invoco in animam
meam, quod parcens vobis non veni ultra Co-

14 quod] quia *codd.*

15 secundam] secundum D*MTV d

16 transirem, venirem (F)DH*CsTh* Ambst

17 ~ hoc ergo A^cFDHThB fgr Ambst (CT)

18 fuit HZ^e] fit *rel.*

non² + sed est in illo est DUZ*TTh^mBW f

19 fuit¹ + in illo DKW c

20 nostram] *per nos D^c c f* Ambst Vig

22 ~ et qui *codd.*, > qui D r Var

16 1 C 16,5s

17 2 C 5,16

20 Ap 3,14

21 1 J 2,27

22 2 C 5,5; R 8,16; E 1,13s

23 2 C 11,31; R 1,9

ὅτι καύχημα ὑμῶν ἔσμεν καθάπερ καὶ ὑμεῖς
ἡμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ.

Καὶ ταύτη τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην πρό- 15
τερον πρὸς ὑμᾶς ἔλθειν, ἵνα δευτέραν χάριν
σῆτε, καὶ δι' ὑμῶν διελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, 16 1 C 16,5s
καὶ πάλιν ἀπὸ Μακεδονίας ἔλθειν πρὸς ὑμᾶς
καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν.
τοῦτο οὖν βουλόμενος μήτι ἄρα τῇ ἐλαφρία 17 5,16
ἐχρησάμην; ἢ ἂ βουλευομαι κατὰ σάρκα βου-
λεύομαι, ἵνα ἢ παρ' ἐμοὶ τὸ ναὶ ναὶ καὶ τὸ οὐ
οὐ; πιστὸς δὲ ὁ Θεὸς ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς 18
ὑμᾶς οὐκ ἔστιν ναὶ καὶ οὐ. ὁ τοῦ Θεοῦ γὰρ 19
υἱὸς Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κη-
ρυχθεὶς, δι' ἐμοῦ καὶ Σίλουανου καὶ Τιμοθέου,
οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ οὐ, ἀλλὰ ναὶ ἐν αὐτῷ γέ-
γονεν. ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι Θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ 20 Ap 3,14
ναί· διὸ καὶ δι' αὐτοῦ τὸ ἀμὴν τῷ Θεῷ πρὸς
δόξαν δι' ἡμῶν. ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν 21 1 J 2,27
εἰς Χριστὸν καὶ χρίσας ἡμᾶς Θεός, ὁ καὶ σφρα- 22 5,5; R 8,16
γισάμενος ἡμᾶς καὶ δοὺς τὸν ἄρραβῶνα τοῦ
πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν.

Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν Θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ 23 11,31; R 1,9
τὴν ἐμὴν ψυχὴν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν οὐκέτι

14 ημων² > P⁴⁶ CsΨ D 88-177 al. rel. | Iv + Xv 1739
P-1175 M Ds al. 623 69 1319-38 al. 2 440s lat syph⁺ ar¹
co | 15 ~ ελθ. πρ. υμ. (το) προτερον 6 Ψ 917-177 al.
rel. pl. | χαριν S*-6 33 Ψ D-181 623 1835 pl. 206sss 440
rel. pl. K^r vg sy ar sa] χαραν rel. | 16 διελθ.] απελθειν
AP Ds 1319ss 436s ar syh^m | υφ] αφ P⁴⁶ 1175s Ds 467
330 635 440s | 17 βουλευομενος Ψ 326 D 1836ss 623^a
920 pl. 206 823^a 1611^a 257 pl. K^r syh | 18 εστιν] εγενετο
6 Ψsss 917-263 1311 rel. K^r | 19 ~ Xς Ις S*ssΨ 326 bo |
20 διο κ. δι αυτου] εν αυτω 6 917-88 623 pl. 920-177 al.
rel. pl. K^r | δοξαν + κ. τιμην G | τω θω πρ. δοξ.] ~ πρ.
δοξ. θυ syp ar Ef | δι² > C 081 623 1 635 L vg | 21 υμας
συν ημιν C 241 218 206ss 440 syh | | 22 ο P⁴⁶] > S*
C*A 6 33sss 81 917-88 623s 1835 69ss 1319ss al. 206s
440 1611s K Did | 23 ουκετι] ουκ G d sypih⁺ Ef |

- 1 P 5,3 24 ἦλθον εἰς Κόρινθον. οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν
 τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοὶ ἔσμεν τῆς χαρᾶς
 12,21 2 ὑμῶν· τῇ γὰρ πίστει ἑστήκατε. ἔκρινα δὲ ἑμαυτῷ
 1 C 4,21 τοῦτο, τὸ μὴ πάλιν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς ἔλθειν.
 2 εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς ὁ εὐφραίνων
 3 με εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἔξ ἑμοῦ; καὶ ἔγραψα
 τοῦτο αὐτό, ἵνα μὴ ἔλθων λύπην σχῶ ἀφ' ὧν
 ἔδει με χαίρειν, πεποιθῶς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς ὅτι
 A 20,31 4 ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἔστιν. ἔκ γὰρ πολλῆς
 7,8 θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν διὰ
 πολλῶν δακρῶν, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν
 ἀγάπην ἵνα γνῶτε ἣν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς.
 5 Εἰ δέ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν, ἀλλὰ
 ἀπὸ μέρους, ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ, πάντας ὑμᾶς.
 6 ἱκανὸν τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπιτιμία αὕτη ἡ ὑπὸ τῶν
 7 πλειόνων, ὥστε τοῦναντίον μᾶλλον ὑμᾶς χαρί-
 σασθαι καὶ παρακαλέσαι, μὴ πως τῇ περισσο-
 8 τέρα λύπη καταποθῆ ὁ τοιοῦτος. διὸ παρακαλῶ
 7,15 9 ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην· εἰς τοῦτο γὰρ
 καὶ ἔγραψα, ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ
 Mt 18,18 10 εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐστε. ᾧ δέ τι χαρίζεσθε,
 κἀγώ. καὶ γὰρ ἐγὼ ὁ κεχάρισμαι, εἴ τι κεχά-
 L 22,31 11 ρισμαι, δι' ὑμᾶς ἐν προσώπῳ Χριστοῦ, ἵνα μὴ
 πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ σατανᾶ· οὐ γὰρ αὐτοῦ
 τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν.

24 χαρας] χαριτος 1912 1835 69 1319s ar | 2,1 δε] γαρ
 P⁴⁶ B 33 1175 69 1611s 2005 r syh bo¹ | ~ ελθειν πρ.
 υμ. P⁴⁶ 1739 Ds 623s 241 330 1831 385 | 2 τις BS*ss
 81^o 1912 Cy] + εστιν rel. | 3 και + γαρ 33 81 1912 330
 2127s 436 syh⁺ sa | εγραψα + υμιν 6 104sss D-915 623^o
 rel. pl. K^x vg syr Ef | λυπην + επι λυπην 1739 104-81
 Ds 1912 467 1319sss 255 206ss lat pl. syh⁺ | 4 ~ ινα
 γνωτε τ. αγαπ. G 319 1891 r vg sy co (Ψ 88 69 ar
 Ef) | 6 η υπο τ. πλειον. > G | 7 μαλλον > BA syr
 Hier Aug | 9 εγραψα + υμιν 104 81 G Xp Thdt Ef
 ει] η BA 33, ως 1836 460, > P⁴⁶ | 10 εγω ει τι κεχα-
 ρισμαι ω κεχαρ. 6 33 Ψ 181^o rel. pl. K^x | ο > D* co
 (Tert) | ο κεχαρ. > 917s 1912 337s 255 2 491s |

rinthum; non quia dominamur fidei vestrae, 24
 sed adiutores sumus gaudii vestri; nam fide
 statis. Statui autem hoc ipsum apud me, ne 2
 iterum in tristitia venirem ad vos. Si enim 2
 ego contristo vos, et quis est qui me laetificet,
 nisi qui contristatur ex me? Et hoc ipsum 3
 scripsi vobis, ut non cum venero, tristitiam
 super tristitiam habeam de quibus oportuerat
 me gaudere, confidens in omnibus vobis, quia
 meum gaudium omnium vestrum est. Nam 4
 ex multa tribulatione et angustia cordis scripsi
 vobis per multas lacrimas, non ut contriste-
 mini, sed ut sciatis, quam caritatem habeam
 abundantius in vobis.

Si quis autem contristavit, non me contris- 5
 tavit, sed ex parte, ut non onerem, omnes vos.
 Sufficit illi, qui eiusmodi est, obiurgatio haec, 6
 quae fit a pluribus, ita ut e contrario magis do- 7
 netis et consolemini, ne forte abundantiori tris-
 titia absorbeatur qui eiusmodi est. Propter quod 8
 obsecro vos, ut confirmetis in illum caritatem.
 Ideo enim et scripsi, ut cognoscam experimen- 9
 tum vestrum, an in omnibus oboedientes sitis.
 Cui autem aliquid donastis, et ego; nam et 10
 ego quod donavi, si quid donavi, propter vos
 in persona Christi, ut non circumveniamur a 11
 satana; non enim ignoramus cogitationes eius.

24 stetistis AGHLMZ*ThB | 2,1 ipsum M*U d f
 g Pel] ipse *rel.* | tristitiam AFGMZ* d r Pel | 3 vo-
 bis^t > AH Ambst Pel | 4 habeo AFGHUCsTh Amb
 Aug | 6 sufficit] satis est r Tert Amb Ambst | 7 e
 contra F^cH*Th^m m Ambst | 9 et > ADLMO*UCs
 m r Ambst Pel Sed | 10 donatis ADHCT*Th d m Pac

24 1 P 5,3; 1 C 3,9 | 2,1 2 C 12,11; 1 C 4,21 |
 3 2 C 13,10 | 4 A 20,31; 2 C 7,8 | 9 2 C 7,15; 10,6 |
 10 Mt 10,40; 18,18 | 11 L 22,31

12 Cum venissem autem Troadem propter
 evangelium Christi, et ostium mihi apertum
 13 esset in Domino, non habui requiem spiritui
 meo, eo quod non invenerim Titum fratrem
 meum, sed valefaciens eis profectus sum in
 14 Macedoniam. Deo autem gratias, qui semper
 triumphat nos in Christo Iesu et odorem no-
 titiae suae manifestat per nos in omni loco,
 15 ¹quia Christi bonus odor sumus Deo in iis, qui
 16 salvi fiunt, et in iis, qui pereunt; aliis quidem
 odor mortis in mortem, aliis autem odor vitae
 17 in vitam. Et ad haec quis tam idoneus? ¹Non
 enim sumus sicut plurimi, adulterantes verbum
 Dei, sed ex sinceritate, sed sicut ex Deo, co-
 ram Deo in Christo loquimur.

*3,1-5,10 Muneris apostolici gloria et fiducia in
 Deo fundata*

3 Incipimus iterum nosmet ipsos commendare?
 aut numquid egemus sicut quidam commen-
 2 datitiis epistulis ad vos aut ex vobis? Epis-
 tula nostra vos estis, scripta in cordibus nos-
 tris quae scitur et legitur ab omnibus homi-
 3 nibus, manifestati quod epistula estis Christi,
 ministrata a nobis et scripta non atramento,

13 invenirem DLO*Z* d e

15 Deo + in omni loco Or¹ Hil Hier¹ Aug¹
 iis¹⁻²] his *codd.*

16 tam* > Ambst Aug¹ Sed

17 sed² > FDZ^oTh c d f g Ir Sing Ambst Pel

3,3 quod] quoniam *codd. pl.*, quia AO Ambst

12 A 14,27; 1 C 16,9; Ap 3,8

13 2 C 7,5.13; A 20,1; G 2,1.3 | 15 1 C 1,18

16 2 C 3,3s; L 2,34

17 2 C 1,12; 4,2; 1 P 4,11

3,1 2 C 5,12; A 18,27; R 16,1 | 2 1 C 9,2; J 5,36

3 Ex 24,12; 31,18; 34,1; Jr 31,33; Ez 11,19; 36,26

Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τρωάδα εἰς τὸ εὐαγγέ- 12 ^{A 14,27}
 λιον τοῦ Χριστοῦ, καὶ θύρας μοι ἀνεωγμένης ^{I C 16,9}
 ἐν Κυρίῳ, οὐκ ἔσχηκα ἀνεσιν τῷ πνεύματί μου 13 ^{A 20,1}
 τῷ μὴ εὐρεῖν με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου, ἀλλὰ
 ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἐξῆλθον εἰς Μακεδονίαν.
 Τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι 14
 ἡμᾶς ἐν τῷ Χριστῷ καὶ τὴν ὁσμὴν τῆς γνώ- ^{Sir 24,20}
 σεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι' ἡμῶν ἐν παντὶ τόπῳ·
 ὅτι Χριστοῦ εὐωδία ἔσμεν τῷ Θεῷ ἐν τοῖς σω- 15 ^{I C 1,18}
 ζομένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις, οἷς μὲν ὁσμὴ 16 ^{3,3a; L 2,34}
 ἐκ θανάτου εἰς θάνατον, οἷς δὲ ὁσμὴ ἐκ ζωῆς
 εἰς ζωὴν. καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἰκανός; ^{17 1,12; I P 4,11} οὐ γάρ
 ἔσμεν ὡς οἱ πολλοὶ καπηλεύοντες τὸν λόγον
 τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ὡς ἐξ εἰλικρινείας, ἀλλ' ὡς ἐκ
 Θεοῦ κατέναντι Θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν.

Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνειν; ἢ 3 ^{5,12; R 16,1}
 μὴ χρῆζομεν ὡς τινες συστατικῶν ἐπιστολῶν ^{A 18,27}
 πρὸς ὑμᾶς ἢ ἐξ ὑμῶν; ἢ ἐπιστολὴ ἡμῶν ὑμεῖς 2 ^{I C 9,2}
 ἔστε, ἐγγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γι-
 νωσκομένη καὶ ἀναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων
 ἀνθρώπων, φανερούμενοι ὅτι ἐστὲ ἐπιστολὴ 3 ^{Ex 24,12}
 Χριστοῦ διακονηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν, ἐγγεγραμμένη ^{31,18; 34,1}
 οὐ μέλανι ἀλλὰ πνεύματι Θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν ^{Pr 3,3; 7,3}
^{Ex 11,19;}
^{36,26}
^{Jr 31,33}

12 εἰς²] δια Ds 330 lat | θυρα μοι ην εωγμενη (D) G |
 13 μου + εν 33 D 330 | τω²] του S^{*}C^o 88s 920 1149 |
 14 τω Χω] Χω Iu (P⁴⁶) 33 69 1319sss vg ar | 16 εκ^{1,2}
 P⁴⁶ Iq Cl Ωq Hil] > Ψ 326 D-177 462-319 255 rel.
 K^r lat sy | 17 πολλοι Iq Did Bas] λοιποι P⁴⁶ P 326
 Ds 1836ss 1838s 920 1sss 999s 1891^{*} 1872^{*} 1611^{*}
 383s L^r sy ar Ef | ως² > G 181 d vg Ambst Ef | κατ-
 ενωπιον Ψss D-177 1311 rel. K^r | 3,1 συνισταν P⁴⁶
 B 33 326 D^{*} { η¹ } ει A 33ss 917sss 88s 623 pl. 920
 pl. 522^r 1518 2138 913s 203ss K^r ar (sa) | ως] ωσπερ
 A 1175s D^{*} 88 69 | υμιων + συστατικων P 104s D-
 999 255 rel. K^r sy | 2 εγγεγραμμενοι 33 378 506s |
 ημων²] υμων S 33 1912 489 440s 1245 | 3 ημων +
 και P⁴⁶ B 1739 424^o 436 206^os vg ar | γεγραμμ. 1739
 206s 440s 823 K vg Did |

πλαξίν λιθίναις ἀλλ' ἐν πλαξίν καρδίαις σαρκί-
ναις.

- 4 Πεποίθησιν δὲ τοιαύτην ἔχομεν διὰ τοῦ
2,16 5 Χριστοῦ πρὸς τὸν Θεόν. οὐχ ὅτι ἀφ' ἑαυτῶν
ἱκανοὶ ἔσμεν λογίσασθαι τι ὡς ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ'
Jr 31,31 6 ἢ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ, ὃς καὶ ἰκάνωσεν
1 C 11,25 ἡμᾶς διακόνους καινῆς διαθήκης, οὐ γράμματος
R 7,6 ἀλλὰ πνεύματος· τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτείνει, τὸ
δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ.
7 Εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου ἐν γράμμα-
σιν ἐντετυπωμένη λίθοις ἐγενήθη ἐν δόξῃ, ὥστε
Ex 34,30 μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς
τὸ πρόσωπον Μωϋσέως διὰ τὴν δόξαν τοῦ προσ-
G 3,2,5 8 ὄπου αὐτοῦ τὴν καταργουμένην, πῶς οὐχὶ μᾶλ-
λον ἡ διακονία τοῦ πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ;
Dt 27,26 9 εἰ γὰρ ἡ διακονία τῆς κατακρίσεως δόξα, πολ-
E 3,8s λῶ μᾶλλον περισσεύει ἡ διακονία τῆς δικαιο-
Ex 34,29-35 10 σύνης δόξης. καὶ γὰρ οὐ δεδόξασται τὸ δεδο-
ξασμένον ἐν τούτῳ τῷ μέρει εἵνεκεν τῆς ὑπερ-
11 βᾶλλούσης δόξης. εἰ γὰρ τὸ καταργούμενον διὰ
δόξης, πολλῶ μᾶλλον τὸ μένον ἐν δόξῃ.
12 Ἐχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα πολλῇ παρη-
Ex 34,33-35 13 σία χρώμεθα, καὶ οὐ καθάπερ Μωϋσῆς ἐτίθει κά-
λυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, πρὸς τὸ μὴ ἀτε-
νίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ κατ-

καρδίας Mn F 1912 489 2 lat syp ar co Iq Ωρ Eus Χρ
Ef | 4 εχω A | 5 λογιζεσθ. C Ds 919 177 1867 | τι >
P⁴⁶ B | εαυτων²] αυτων B G 1835 242 | 6 γραμματι αλλα
πνι 33 lat syp ar Ef | αποκτεινει B 1836^c 547 462 Ωρ Ath
Bas] -κτενει Mn P^{46c} S 1739 Ps G 181 919s 337s al. 429
1891 635 35 1611 K, -κτενει P^{46*} rel. L^r | 7 γραμματ
BD¹ G¹ 1311 | εντετυπωμ. + εν Ψ 326s 917 rel. pl. K^r df
δυνασθαι > P⁴⁶ | 9 η¹ BPs 917^s 623ss rel. pl. K^r d vg
ar bo Ef] τη P⁴⁶ al. | περισσευσει D 88 489 440 g syp
Ambst Ef | δικαιοσ. BS^{*}-424^c 33 326 81 Cy] + εν rel. K^r |
11 δοξη + κ. μη καταργουμενον Mn | 13 εαυτου SΨ 326
D 917^s 623^c pl. 226-177 242^r 1108ss 257^s K pl. | τελος]
προσωπον A 255 257 vg, τ. δοξαν του πρ. bo |

sed Spiritu Dei vivi, non in *tabulis lapideis*,
sed in *tabulis cordis carnalibus*.

Fiduciam autem talem habemus per Chris- 4
tum ad Deum, non quod sufficientes simus 5
cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis, sed
sufficientia nostra ex Deo est, qui et idoneos 6
nos fecit ministros novi testamenti, non littera,
sed Spiritu; littera enim occidit, Spiritus autem
vivificat.

Quod si ministratio mortis litteris deformata 7
in lapidibus, fuit in gloria, ita ut non possent
intendere filii Israhel in faciem Moysi propter
gloriam vultus eius, quae evacuatur; quomodo 8
non magis ministratio Spiritus erit in gloria?
Nam si ministratio damnationis gloria est, 9
multo magis abundat ministerium iustitiae in
gloria. Nam nec glorificatum est, quod claruit 10
in hac parte, propter excellentem gloriam. Si 11
enim quod evacuatur, per gloriam est, multo
magis quod manet, in gloria est.

Habentes igitur talem spem, multa fiducia 12
utimur, et non sicut *Moyses ponebat velamen* 13
super faciem suam, ut non intenderent filii

5 sumus DLT d g Ambst Aug¹

6 facit ADLO

litterae, spiritus AD(H)UCT Aug Sed

7 mortis + in D d g Or Ambst Aug Sed

8 in gloriam ADGLT c Sed

9 ministratio] ministerio AF^o d (Or Cass)

damnat. + in HThKV

12 utimur] utamur DG^oO* d g¹ Ambst Aug

5 2 C 2,16

6 Jr 31,31; 1 C 11,25; R 7,6

7 Ex 34,30

8 G 3,2.5

9 Dt 27,26; E 3,8s

10-13 Ex 34,29-35

14 Israhel in faciem eius, quod evacuatur. Sed obtusi sunt sensus eorum; usque in hodiernum enim diem, id ipsum velamen in lectione veteris testamenti manet non revelatum, quoniam in
 15 Christo evacuatur, ¹sed usque in hodiernum diem, cum legitur Moyses, velamen positum
 16 est super cor eorum. *Cum autem conversus*
 17 *fuerit ad Dominum, auferetur velamen.* Dominus autem Spiritus est. Ubi autem Spiritus
 18 Domini, ibi libertas. Nos vero omnes revelata facie gloriam Domini specularantes, in eandem imaginem transformamur a claritate in claritatem, tamquam a Domini Spiritu.

4 Ideo habentes administrationem iuxta quod misericordiam consecuti sumus, non deficimus,
 2 ¹sed abdicamus occulta dedecoris non ambulantes in astutia neque adulterantes verbum Dei, sed in manifestatione veritatis commendantes nosmet ipsos ad omnem conscientiam hominum coram Deo. Quod si etiam opertum est evangelium nostrum,² in iis qui pereunt
 3 est opertum, in quibus deus huius saeculi excaecavit mentes infidelium, ut non fulgeat illis illuminatio evangelii gloriae Christi, qui est
 4 imago Dei. Non enim nosmet ipsos praedica-

14 enim > F^cDLO^cCsB^e d Cyp Ambst Aug [15 cum] quoties D f g Amb (Cyp Aug) | 16 dominum DHTh K g] Deum *rel.* c d f Var | aufertur AFM e Cyp Amb | 18 omnes > A m Or Aug Sed | in claritate AHV | 4,1 administr.] *hanc ministrationem *codd.* Ambst | deficiamus DHUTh f g | 4 illis m] in eis G^e Var, in illis Prisc, > *codd.*

14 R 11,7,25 | 15 A 15,21 | 16 R 11,23-27; Ex 34,34 | 17 J 7,39; 8,36; R 8,2 | 18 Ex 24,17 | 4,1 2 C 3,6; 1 C 7,25 | 2 2 C 2,17; 5,11; 1 Th 2,5 | 3 1 C 1,18 | 4 Hb 1,3; E 2,2; 2 Th 2,11; C 1,15 | 5 2 C 1,24

αργουμένου. ἀλλὰ ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν. 14 R 11,7,25
 ἄχρι γὰρ τῆς σήμερον ἡμέρας τὸ αὐτὸ κάλυμμα
 ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μέ-
 νει, μὴ ἀνακαλυπτόμενον ὅτι ἐν Χριστῷ καταρ-
 γεῖται· ἀλλ' ἕως σήμερον ἤνικα ἂν ἀναγινώσκη- 15
 ται Μωϋσῆς, κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν
 κεῖται· ἤνικα δὲ ἐὰν ἐπιστρέψῃ πρὸς Κύριον, 16 R 11,23-27
 περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα. ὁ δὲ Κύριος τὸ πνεῦ- Ex 34,34
 μά ἐστίν· οὗ δὲ τὸ πνεῦμα Κυρίου, ἐλευθερία. J 7,39; 8,36
 ἡμεῖς δὲ πάντες ἀνακαλυπτιμῶν προσώπων τὴν R 8,2
 δόξαν Κυρίου κατοπτριζόμενοι τὴν αὐτὴν εἰ-
 κὼνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, Ex 16,7,10;
 καθάπερ ἀπὸ Κυρίου πνεύματος. 24,17

Διὰ τοῦτο, ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην, 4 3,6; 1 C 7,25
 καθὼς ἠλεήθημεν, οὐκ ἐγκακοῦμεν, ἄλλὰ ἀπει- 2
 πάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, μὴ περιπα-
 τοῦντες ἐν πανουργίᾳ μηδὲ δολοῦντες τὸν λό- 2,17
 γον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας 1 Th 2,5
 συνιστάνοντες ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν
 ἀνθρώπων ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. εἰ δὲ καὶ ἔστιν 3 1 C 1,18
 κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολ-
 λυμένοις ἔστιν κεκαλυμμένον, ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ 4 E 2,2s
 αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσεν τὰ νοήματα τῶν ἀπίσ- 2 Th 2,11
 των εἰς τὸ μὴ αὐγᾶσαι τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγ-
 γελίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν
 τοῦ Θεοῦ. οὗ γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν ἀλλὰ 5 C 1,15
 Hb 1,3
 1,24

14 γαρ > 326 d vg¹ Tert Cyp Ambst | ημερας > Mn Ψ
 623-177 642-1518 257^a K^r | 15 ηνικα αναγινωσκειται 1739s
 (P) Ψ 81 D^a 623 rel. pl. K^r Eus | 17 Κυ + εκει Psss G-915
 623 rel. K^r lat ar sa Ef | 18 τ. δοξαν Κυ | τ. Χν Mn | κατ-
 οπτριζομεθα οι ... μεταμορφουμενοι P⁴⁶ | δοξης + τ. Κυ
 Mn | καθωσπερ B | πνευματων Mn | 4,1 εκκακουμ. C
 1739s Ps 1175 917 88 rel. pl. K^r | 2 συνιστανοντες P⁴⁶ B
 1739 P 104 1175 436 1611s] -σταντες SC 33 326 81 Ds 88,
 -στωντες rel. | 3 και > P⁴⁶ 88 547 999 440 | 4 καταυγασ.
 C 1175 H D 1912 1319ss 255 Ωρ¹ Eus, διαυγ. Mn A 33
 104 1838s 38 642s Eus Cy¹ | αυγασ. Ιρ] + αυτοις 6 Pss
 917^a rel. K^r vg¹ sy ar bo Ef | θυ + τ. αορατου S^cP 104
 1175s 623^{cs} 1912 69 1319sss al. 206ss 1611 L syh ar |

- Χριστὸν Ἰησοῦν Κύριον, ἑαυτοὺς δὲ δούλους
 3,18: Gn 1,3 6 ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν. ἵδι ὁ Θεὸς ὁ εἰπὼν· ἐκ
 Is 9,1 σκότους φῶς λάμπαι, ὅς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρ-
 δίαῖς ἡμῶν πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς
 δόξης τοῦ Θεοῦ ἐν προσώπῳ [Ἰησοῦ] Χριστοῦ.
- 5,1: A 9,15 7 Ἐχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστρα-
 κίνοις σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως
 1,8: 7,5 8 ἡ τοῦ Θεοῦ καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν. ἐν παντὶ θλιβό-
 μενοι ἀλλ' οὐ στενοχωρούμενοι, ἀπορούμενοι
 9 ἀλλ' οὐκ ἐξαπορούμενοι, διωκόμενοι ἀλλ' οὐκ
 ἐγκαταλειπόμενοι, καταβαλλόμενοι ἀλλ' οὐκ
 1 C 15,31 10 ἀπολλύμενοι, πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ Ἰησοῦ
 ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ
 11 Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φανερωθῇ. αἰεὶ γὰρ
 R 8,36 ἡμεῖς οἱ ζῶντες εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ
 Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ
 12 ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν. ὥστε ὁ θάνατος ἐν
 ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν.
- Ps 115,10 13 Ἐχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως,
 κατὰ τὸ γεγραμμένον· ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα,
 1 C 6,14 14 καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν, ἵεἰδό-
 τες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν [Κύριον] Ἰησοῦν καὶ ἡμᾶς
 1 Th 4,14 σὺν Ἰησοῦ ἐγερεῖ καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν.
 1,3-6 15 τὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις πλεονά-

5 ~ Iv Xv P⁴⁶ SssP 326 81 D (G¹) 1611s lat syh ar Ef [Iv²] Iv Mn P⁴⁶ S*CA^c 33 491 lat co Aug | 6 o¹ > B 1739 1831 | λαμπαι Mn Ωρ Tert] -ψει P⁴⁶ BS*As 424^o D* Cl|ος> Mn 81 D*s 794 Xρ Ambst Aug|υμων C 1518ss 385 Ωρ¹ | τ. δοξης> 33 206s | τ. θυ] αυτου Mn P⁴⁶ C* 326 Ds Tert Cy | Iv> Mn BA 33 sa Tert Ωρ Ath Xρ Ef | 9 εγκαταλιμπανομ. G 330 Eus¹ Xρ | 10 του¹+ Kv Ψ 326 Ds 917sss rel. pl. K^r syh | σωματι¹ Ιρ]+ημων 048 Ds lat syp ar co I^r Tert Ef | τ. σωμασιν² S 1739 326 r vg syp Ωρ|11 αει]ει P⁴⁶ G 489 syp Ιρ Tert Ambst| 12 ο+μεν 6 Ψ 326 917^a 623^a 920 pl. rel. K^r syh⁺| 13 κα- τα το -ελαλησα > Mn | διο¹+ και S G 256 sy ar Ep Aug¹ Ef | 14 Kv> P⁴⁶ B 1739 33 1175 1912 919 r vg ar sa | συν¹] δια Ψ 326 917-181 rel. pl. K^r sy |

mus, sed Iesum Christum Dominum nostrum, nos autem servos vestros per Iesum; ¹quoniam 6 Deus, qui dixit de tenebris lucem splendescere, ipse illuxit in cordibus nostris ad illuminationem scientiae claritatis Dei in facie Christi Iesu.

Habemus autem thesaurum istum in vasis 7 fictilibus, ut sublimitas sit virtutis Dei et non ex nobis. In omnibus tribulationem patimur, 8 sed non angustiamur; aporiamur, sed non destituimur; persecutionem patimur, sed non de- 9 relinquimur; deicimur, sed non perimus; ¹sem- 10 per mortificationem Iesu in corpore nostro circumferentes, ut et vita Iesu manifestetur in corporibus nostris. Semper enim nos, qui vi- 11 vimus, in mortem tradimur propter Iesum, ut et vita Iesu manifestetur in carne nostra mortali. Ergo mors in nobis operatur, vita autem 12 in vobis.

Habentes autem eundem spiritum fidei, sicut 13 scriptum est: *Credidi, propter quod locutus sum*, et nos credimus, propter quod et loquimur; scientes quoniam qui suscitavit Iesum, et 14 nos cum Iesu suscitabit et constituet vobiscum. Omnia enim propter vos, ut gratia abundans 15

5 nostrum > AG^oHCT d f g r Aug | per] *propter D Ambst Hier Sed | 6 lucem] lumen EDHCTh c d g r t Amb Ambst Aug | ipse] qui AFG*H*UCs ThKss t, > rel. | 8 destituimur] -struimur HTh^mV | 9 derel. + humiliamur sed non confundimur DO* Sed | 10 mortificationem] mortem d g m Or Amb Ambst | in corpore nostro D d f g m t Ir Tert Or Ambst Pel | 11 semper] si D f g Tert Ambst | 14 suscitabit] -tavit AFHLMZ*TTh d | constituit FHM Z*Th g

6 2 C 3,18; Gn 1,3; Is 9,1; 2 P 1,3 | 7 2 C 5,1; A 9,15 | 8 2 C 1,8; 7,5 | 10 1 C 15,31 | 11 R 8,36 | 13 Ps 115.10 | 14 1 C 6,14; R 8,11 | 15 2 C 1,3-6

per multos in gratiarum actione, abundet in
 16 gloriam Dei. Propter quod non deficimus; sed
 licet is qui foris est noster homo corrumpatur,
 tamen is qui intus est renovatur de die
 17 in diem. Id enim quod in praesenti est momentaneum
 et leve tribulationis nostrae, supra modum in
 sublimitate aeternum gloriae pondus
 18 operatur in nobis, non contemplantibus nobis
 quae videntur, sed quae non videntur. Quae enim
 videntur temporalia sunt, quae autem non videntur
 aeterna sunt.

5 Scimus enim quoniam si terrestris domus
 nostra huius habitationis dissolvatur, quod aedificationem
 ex Deo habemus, domum non manufactam
 2 aeternam in caelis. Nam et in hoc ingemiscimus,
 habitationem nostram, quae de caelo est,
 3 superindui cupientes; si tamen vestiti,
 4 non nudi inveniamur. Nam et qui sumus in hoc
 tabernaculo, ingemiscimus gravati, eo quod
 nolumus exspoliari, sed supervestiri, ut
 5 absorbeatur quod mortale est a vita. Qui autem efficit
 nos in hoc ipsum, Deus, qui dedit nobis pignus
 Spiritus.

6 Audentes igitur semper, scientes quoniam dum
 sumus in corpore peregrinamur a Do-

15 in¹ > *codd.*

16 corrumpitur *codd. pl.* Ambst

17 sublimitatem FDGLMOUCTKB

in³ > AGH*MU* r Tert Aug

5,1 habeamus AFGH*MZKBV Hier

3 vestiti] exspoliati D f^o g (d e m Tert) Amb^o
 Ambst^o Aug^o

4 hoc MO c Hier] > *rel. pl.*

5 *effecit FO*Z* (Sed, r Aug)

6 semper + et *codd.*

16 2 C 4,10; E 3,16 | 17 R 8,17s | 18 Hb 11,1.3;
 C 1,16 | 5,1 Job 4,19; 2 P 1,13s | 2 R 8,23 | 4 1 C 15,53 |
 5 2 C 1,22; R 8,16.23; E 1,13s | 6 Hb 11,13; Ps 38,13

σασα διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν περισ-
σεύση εἰς τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ. Διὸ οὐκ ἐγκα- 16 4,10; E 3,16
κοῦμεν, ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος
διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσω ἡμῶν ἀνακαινοῦται
ἡμέρα καὶ ἡμέρα. τὸ γὰρ παραυτίκα ἐλαφρὸν 17 R 8,17a
τῆς θλίψεως ἡμῶν καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβο-
λὴν αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται ἡμῖν, μὴ 18 Hb 11,1.3
σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα ἀλλὰ τὰ μὴ
βλεπόμενα· τὰ γὰρ βλεπόμενα πρόσκαιρα, τὰ
δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια.

Οἶδαμεν γὰρ ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία 5 Job 4,19
τοῦ σκήνου καταλυθῆ, οἰκοδομὴν ἐκ Θεοῦ ἔχο- Sap 9,15
μεν, οἰκίαν ἀχειροποιήτον αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρα- 2 P 1,13a
νοῖς. καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκη- 2 R 8,23
τήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπι-
ποθοῦντες, εἴ γε καὶ ἐνδυσάμενοι οὐ γυμνοὶ 3
εὔρεθησόμεθα. καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκήνει 4
στενάζομεν βαρούμενοι, ἐφ' ᾧ οὐ θέλομεν ἐκ-
δύσασθαι ἀλλ' ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῆ τὸ 1 C 15,53
θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς. ὁ δὲ κατεργασάμενος 5 1,22
ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο Θεός, ὁ δοὺς ἡμῖν τὸν R 8,16.23
ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος. E 1,13a

Θαροῦντες οὖν πάντοτε καὶ εἰδότες ὅτι ἐν- 6 Hb 11,13
δημοῦντες ἐν τῷ σώματι ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ Ps 38,13

16 εκκακ. C 6 Ψs 917 88s 623^a 920 pl. rel. K^r | εξωθεν
Ψ D* 547^c 623 Bas Thdt | φθειρετ. 917 181 1912 5 241
642 1149 KL | εσω ημων] εσωθεν Ψ 326 917^a 623 pl.
920-177 al. rel. | 17 παραυτικα + προσκαιρον κ. 104 Ds
lat Tert | ημων > P⁴⁶ B syp X^o | υπερβολην 1^o 2 S*
C* Ψ 1898 436 K syh (syp ar) | 18 σκοπ. ημων] σκοπου-
ντες Ds | 5,1 καταλυθη + οτι P⁴⁶ Ds vg | 3 ει γε] ειπερ
Mn P⁴⁶ B 33 Ds 1912 | εκδυσαμ. Mn Ds 330 m Tert
Ambst^c X^o | 4 σκηνει + τουτω Mn 81 Ds 1912 547s
1099 1611s sy ar co Ef (38 r Tert) | βαρυνομ. Ds 919
823 2005 | εκδυσ.] ενδυσ. 1311 242 440 | θνητον + τουτο
Mn G Tert Ambst | 5 κατεργαζομ. Ds lat ar I^o Ef | θς
+ κ. χριστας ημας 927ss 2298 | ο² + και Ψss 917^a rel.
pl. K^r syh | 6 επιδημ., αποδημουμεν Ds |

- 1 C 13,12 7 Κυρίου, ἰδιὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ
8 διὰ εἰδους, θαρροῦμεν δὲ καὶ εὐδοκοῦμεν μάλ-
Ph 1,23 λον ἐκδημηῆσαι ἐκ τοῦ σώματος καὶ ἐνδημηῆσαι
9 πρὸς τὸν Κύριον. διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα, εἴτε
ἐνδημοῦντες εἴτε ἐκδημοῦντες, εὐάρεστοι αὐτῷ
A 17,31 10 εἶναι. τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ
R 2,16; 14,10 ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κο-
μίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος πρὸς ἃ
ἐπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε φαῦλον.
- 1,13; 4,2 11 Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ Κυρίου ἀνθρώ-
πους πείθομεν, Θεῷ δὲ πεφανερώμεθα· ἐλπίζω
δὲ καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερωῶσ-
3,1 12 θαι. οὐ πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν,
ἀλλὰ ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυχήματος ὑπὲρ
ἡμῶν, ἵνα ἔχητε πρὸς τοὺς ἐν προσώπῳ και-
13 χωμένους καὶ μὴ ἐν καρδίᾳ· εἴτε γὰρ ἐξέστη-
μεν, Θεῷ· εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν.
- 14 Ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς,
κρίναντας τοῦτο, ὅτι εἰς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν·
1 T 2,6 15 ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον· ἰκαὶ ὑπὲρ πάντων
R 14,7s ἀπέθανεν, ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν
ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερ-
16 θέντι. Ὡστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα οἶδαμεν
κατὰ σάρκα· εἰ καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα Χρισ-

Ky] θv Ds Ωρ¹ | 7 περιπατ. + και G c vg sy ar Ef Aug |
8 θαρρουντες C 33 1739sss 81 436 bo Ωρ Tert | εκ] απο
1912 69 1319ss 255 r vg Tert Eus, > S* 5 1831 | Ky] θv
33 D^{1*} vg ar Cl Ambst Ef | 10 δια] ιδια P⁴⁶ 623 lat(-r)
Ωρ Thdt Cyp | τα δια τ. σ.] εν τω σωματι αυτου syr ar |
τα] α, > προς α Mn D¹ G¹ φαυλον] κακον P⁴⁶ B 6 Pss
1175 917-319 206 rel. | 12 ου + γαρ 33 P 1175 048 917
rel. K^r sa | ημων] υμων -P⁴⁶ BS 33 1912 623s | μη εν]
ου C 6 Ps 326 (Ds) 917* 623 pl. 920-177 206^r rel. pl. K^r |
14 Xy] θv C 6 33 326 81 88 241 syh | οτι + ει S^c C* 6
104s 81 048 467* 226ss 69 1319ss 206 al. 440s 1518 221
al. vg ar sa Ath Bas Xp | απεθανεν 15 P⁴⁶ 242 440 |
15 απεθανεν + Xς G 206 823 r | αυτων] παντων 920 330s
206s sa | 16 ει + δε CA 6 Ψs 1175s D^c rel. K^r syh bo |

mino; per fidem enim ambulamus et non per 7
speciem, ¹audemus autem et bonam volunta- 8
tem habemus magis peregrinari a corpore et
praesentes esse ad Dominum. Et ideo conten- 9
dimus sive absentes sive praesentes placere
illi. Omnes enim nos manifestari oportet ante 10
tribunal Christi, ut referat unusquisque pro-
pria corporis, prout gessit sive bonum sive
malum.

5,11-7,1 *Apostoli zelus et devotio*

Scientes ergo timorem Domini hominibus 11
suademus, Deo autem manifesti sumus. Spero
autem et in conscientiis vestris manifestos nos
esse. Non iterum commendamus nos vobis, sed 12
occasionem damus vobis gloriandi pro nobis;
ut habeatis ad eos, qui in facie gloriantur, et
non in corde. Sive enim mente excedimus, Deo; 13
sive sobrii sumus, vobis.

Caritas enim Christi urget nos; aestiman- 14
tes hoc, quoniam si unus pro omnibus mor-
tuus est, ergo omnes mortui sunt, ¹et pro om- 15
nibus mortuus est Christus, ut, et qui vivunt,
iam non sibi vivant, sed ei, qui pro ipsis mor-
tuus est et resurrexit. Itaque nos ex hoc ne 16
minem novimus secundum carnem. Et si co-
gnovimus secundum carnem Christum, sed

8 domin.] Deum ADG-OZ* Ambst | 10 referat]
ferat d e r Lcf Aug¹, recipiat Tert Or Amb Ambst
Hil Aug¹ | corporis + sui DL^oO Cyp Amb Hier Aug |
12 ~ nos commend. *codd. pl.* | 13 excidimus FGH
ThB Ambst, excessimus Var Aug | 14 aestim.] iudi-
cantes F^mDTh^mB d g Ambst Aug | si] * > Dg Ambst
Aug Pel | 15 Christus > AFDGHMOUZ*Cs | et² >
Cs d g r Hier Aug | 16 ex hoc > A*F*L* Hier Pel

7 1 C 13,12 | 8 Ph 1,23 | 10 A 17,31; R 2,16; 14,10 |
11 2 C 4,2; 1 P 1,17 | 12 2 C 3,1 | 15 1 T 2,6; R 14,7s

17 nunc iam non novimus. Si qua ergo in Christo,
 nova creatura, vetera transierunt: ecce facta
 18 sunt omnia nova. Omnia autem ex Deo, qui
 nos reconciliavit sibi per Christum et dedit
 19 nobis ministerium reconciliationis. Quoniam qui-
 dem Deus erat in Christo mundum reconci-
 lians sibi, non reputans illis delicta ipsorum,
 20 et posuit in nobis verbum reconciliationis. Pro
 Christo ergo legatione fungimur, tamquam Deo
 exhortante per nos. Obsecramus pro Christo,
 21 reconciliamini Deo. Eum, qui non noverat pec-
 catum pro nobis peccatum fecit, ut nos effice-
 remur iustitia Dei in ipso.

6 Adiuvantes autem exhortamur, ne in va-
 2 cuum gratiam Dei recipiatis. Ait enim:

*Tempore accepto exaudivi te,
 et in die salutis adiuvi te.*

Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies
 3 salutis. Nemini dantes ullam offensionem, ut
 4 non vituperetur ministerium nostrum, sed in
 omnibus exhibeamus nosmet ipsos sicut Dei mi-
 nistros in multa patientia, in tribulationibus,
 5 in necessitatibus, in angustiis, in plagis, in
 carceribus, in seditionibus, in laboribus, in vi-

17 ergo > D* Vict Amb Hier | omnia DL^c Amb
 Or Prisc Hier Aug] > *rel.* | 18 ~ reconcil. nos *codd.* |
 mysterium F^cT | 20 reconciliari FD d gr Hil Ambst
 Hier Aug Pel | 6,1 autem LOZ^cKVW c Aug] + et
rel. | gratia AFLOZ* | 2 adiuvari AFMOZ* Cass |
 3 nostrum * > G* | 4.8 sicut] ut D t Ambst Aug |
 4 exhibeamus] commendantes d e Sing (Ambst) |

17 R 8,1,10; G 6,15; Ap 21,5; Is 43,18s; 65,17 |
 18 R 5,10; 1 C 1,30 | 19 R 3,24s; C 1,19s | 20 Is 52,7 |
 21 J 8,46; Hb 4,15; G 3,13; Ph 3,9; 1 P 2,24 |
 6,1 2 C 1,24 | 2 Is 49,8; L 4,18s | 4 2 C 4,2 | 5 2 C
 11,23-27 | 6 1 T 4,12; R 12,9

τόν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκομεν. ὥστε εἴ τις 17 R 8,1.10; 6,4
 ἐν Χριστῷ, καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, G 6,15
 ἰδοὺ γέγονεν καινά. τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ Θεοῦ 18 E 2,10.15
 τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ Χριστοῦ καὶ C 3,9s
 δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς, ὡς 19 Ap 21,5
 ὅτι Θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον καταλλάσσων Is 43,18; 65,17
 ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα R 5,10
 αὐτῶν, καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς κατ-
 αλλαγῆς. Ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν ὡς 20 R 3,24s
 τοῦ Θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν. δεόμεθα C 1,19s
 ὑπὲρ Χριστοῦ· καταλλάγητε τῷ Θεῷ. τὸν μὴ 21 J 8,46
 γνόντα ἁμαρτίαν ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, Hb 4,15
 ἵνα ἡμεῖς γενώμεθα δικαιοσύνη Θεοῦ ἐν αὐτῷ. G 3,13
 1 C 1,30
 Ph 3,9
 1 P 2,22.24
 Συνεργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ εἰς 6 1,24; 5,20
 κενὸν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ δεξιῶσθαι ὑμᾶς. λέ- 2
 γει γάρ·

καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου

Is 49,8

καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι.

ἰδοὺ νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ νῦν ἡμέρα 1 L 4,18s
 σωτηρίας. μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσ- 3
 κοπήν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία, ἄλλ' ἐν 4 4.2
 παντὶ συνιστάνοντες ἑαυτοὺς ὡς Θεοῦ διάκονοι,
 ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις,
 ἐν στενοχωρίαις, ἔν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν 5 11,23-27
 ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν

17 καινα P⁴⁶ B-As Ψ 1175 048 Ds 1898] + τα παντα
 Mn rel. pl., ~ τα π. καινα 6s 33 81 181ss 927s 920 547s
 al. 2 491s 440s 257 al. | 18 δια + Iv 6 Ψ 1836^s 623ss
 rel. pl. K^r | 19 εν² > 547s 242 2 1872ss 383 | τ. λογον]
 το ευαγγελιον P⁴⁶ (Ds) | 20 ουν > P⁴⁶ Ψ Ds Ωρ Cy |
 δεομενοι, καταλλαγηναι Ψ D^s 330 1611s (syh^m) Hil
 Ambst | 21 τον + γαρ Psss 917^s 1835 999 38 rel. K^r
 sy ar Ef | 6,1 και > 1739 33 326 917 489s 69 38 206
 2 440ss 385 sa | παρακαλουντες P⁴⁶ Ds 1912 330
 1611s | 2 ~ καιρω γ. λεγ. P⁴⁶ Ds | 3 διακονια + ημων
 Ds 330 642 1611s lat sy co Ef | 4 συνιστανοντες B
 1739 P 104 1175 048 1912 467 1611s 2005] -ισταντες
 P⁴⁶ S^{*} C 33 81 Ds 88 330 Cl, -ιστωντες rel. | αναγκ.
 + εν διωγμοις 048 206s 2005 syh |

- 1 T 4,12 6 νηστείαις, ἔν ἀγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, ἔν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει Θεοῦ, διὰ τῶν ὄπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, ἰδιὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας· ὡς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς, ὡς ἀγνοούμενοι καὶ ἐπιγινωσκόμενοι, ὡς ἀποθνήσκοντες καὶ ἰδοὺ ζῶμεν, ὡς παιδευόμενοι καὶ μὴ θανατούμενοι, ὡς λυπούμενοι ἀεὶ δὲ χαίροντες, ὡς πτωχοὶ πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες, ὡς μηδὲν ἔχοντες καὶ πάντα κατέχοντες.
- Ps 118,32 11 Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέφωγεν πρὸς ὑμᾶς, Κορινθιοὶ, ἡ καρδία ἡμῶν πεπλάτνται. οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν· τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν, ὡς τέκνοισι λέγω, πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς. Μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις· τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνης καὶ ἀνομία, ἢ τίς κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; τίς δὲ συμφώνησις Χριστοῦ πρὸς Βελιάρ, ἢ τίς μερὶς πιστῶ μετὰ ἀπίστου; τίς δὲ συγκατάθεσις ναῶ Θεοῦ μετὰ εἰδώλων; ἡμεῖς γὰρ ναὸς Θεοῦ ἔσμεν ζῶντος· καθὼς εἶπεν ὁ Θεὸς ὅτι ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω, καὶ ἔσομαι αὐτῶν Θεός, καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι λαός.
- Lv 26,12
Ex 37,27

8 ~ ευφημ. δυσφημ. 69 436 syp ar bo Ef | και³+ιδου P⁴⁶ | 9 παιδευομ.] πειραζομενοι D*s Ambst | 11 υμας + ω G¹ vg bo | ημων²] υμων BS 226s 1311 | 14 inc. και μη G d syp ar Ef Amb Ambst | δικαιοσυνης μετα ανομιας G Ef, κ. αδικιας D* | η τις] τις δε Ψ 917^a 623^a 920s 241-1 al. 206 pl. rel. pl. K pl. syh* Tert | 15 Xω 6 Ψ-81 D pl. rel. pl. K^r sy | Βελιαν Ψ D 920 69 635 1611 K syh^m, -λιαλ ε vg Tert Lcf | πιστου B 33 330 | απιστων 33 326 1898 2005 | 16 ημεις, εσμεν] υμεις, εστε P⁴⁶ C Ψ D^{cs} 623 pl. 920-1 al. rel. K pl. vg sy ar Tert | ναοι S* 1739 81 Cl | καθ. ειπ.] λεγει γαρ D*s Tert Aug¹ | αυτων] αυτοις Mn P G co Ωρ Ath | μου Mn P⁴⁶ B-1739 33s 1175s 177 69 ar Cl Ωρ] μοι rel. Tert |

giliis, in ieiuniis, ¹in castitate, in scientia, in ⁶
 longanimitate, in suavitate, in Spiritu sancto,
 in caritate non ficta, ¹in verbo veritatis, in ⁷
 virtute Dei, per arma iustitiae a dextris et a
 sinistris, ¹per gloriam et ignobilitatem, per ⁸
 infamiam et bonam famam, ut seductores et
 veraces, ¹sicut qui ignoti et cogniti, quasi ⁹
 morientes et ecce vivimus, ut castigati et non
 mortificati, quasi tristes semper autem gau- ¹⁰
 dentes, sicut egentes multos autem locuple-
 tantes, tamquam nihil habentes et omnia pos-
 sidentes.

Os nostrum patet ad vos, o Corinthii, cor ¹¹
 nostrum dilatatum est. Non angustiamini in ¹²
 nobis, angustiamini autem in visceribus ves-
 tris: eandem autem habentes remunerationem, ¹³
 tamquam filiis dico: dilatamini et vos. No- ¹⁴
 lite iugum ducere cum infidelibus. Quae enim
 participatio iustitiae cum iniquitate? aut quae
 societas luci ad tenebras? Quae autem con- ¹⁵
 ventio Christi ad Belial? aut quae pars fidei
 cum infidei? Qui autem consensus templo Dei ¹⁶
 cum idolis? Vos enim estis templum Dei vivi,
 sicut dicit Deus: Quoniam

*inhabitabo in illis, et inambulabo inter eos,
 et ero illorum Deus, et ipsi erunt mihi populus.*

6 suavitate] benignitate d g t Ambst Aug¹
 7 a² > AFGH*MOU*Z*CsTh d t Sing Ambst
 9 castigati] coerciti Aug, temptati D d g t AmbstPel
 13 habentes * > U* d e g
 tamquam KW] sicut D g Ambst
 14 inc. et nolite DLMU d f g t Amb Ambst
 15 Beliar FZ*, Beliab d e Pel
 16 dixit HCsTh Ambst
 inter eos FDOT c d g t Lcf Ambst] > rel.

7 1 C 2,4 | 9 2 C 4,10s; Ps 117,18 | 10 Ph 4,12s |
 11 Ps 118,32 | 13 1 C 4,14 | 14 E 5,7.11; Sir 13,21s |
 16 1 C 3,16; Lv 26,12; Ez 37,27

- 17 *Propter quod exite de medio eorum,
et separamini, dicit Dominus,
et immundum ne tetigeritis;*
18 *et ego recipiam vos,
et ero vobis in patrem,
et vos eritis mihi in filios et filias,
dicit Dominus omnipotens.*

7 Has ergo habentes promissiones, carissimi, mundemus nos ab omni inquinamento carnis et spiritus perficientes sanctificationem in timore Dei.

7,2-16 *Apostoli gaudium de perfecta cum ecclesia concordia*

- 2 Capite nos. Neminem laesimus, neminem cor-
3 rupimus, neminem circumvenimus. Non ad con-
demnationem vestram dico; praediximus enim
4 quod in cordibus nostris estis ad commorien-
dum et ad convivendum. Multa mihi fiducia est
5 apud vos, multa mihi gloriatio pro vobis; repletus
sum consolatione, superabundo gaudio in omni
6 tribulatione nostra. Nam et, cum venissemus in
Macedoniam, nullam requiem habuit caro nostra,
7 sed omnem tribulationem passi sumus: foris pug-
nae, intus timores. Sed qui consolatur humiles,
consolatus est nos Deus in adventu Titi. Non so-
lum autem in adventu eius, sed etiam in consola-
tione, qua consolatus est in vobis, referens nobis
vestrum desiderium, vestrum fletum, vestram
aemulationem pro me, ita ut magis gauderem.

1 ergo D g Ambst Aug] igitur *codd.* | 2 corrupimus (A)DH^oLMO d Pel | 3 vestram > *codd.* | praedixi *codd. pl.* | 5 in DB d g Tert Amb Ambst] > *rel.* | sumus D Amb Ambst] > *codd.* | 6 est † et FUVZ* | 7 solacio quo *codd. pl.*

17 Jr 51,45; Ex 20,34.41; Is 52,11; Ap 18,4 | 18 2 Sm 7,14; Is 43,6; Jr 31,9; 32,38; Os 1,10; Am 3,13 O' | 7,1 2 P 1,4 | 2 2 C 12,17; A 20,33 | 3 2 C 6,11s | 5 A 20,1s | 6 2 C 1,3s; 2,13; Is 66,2; Ps 112,6; 137,6

διὸ ἐξέλθατε ἐκ μέσου αὐτῶν
καὶ ἀφορισθῆτε, λέγει Κύριος,
καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἄπιεσθε·
καὶ γὰρ εἰσδέξομαι ὑμᾶς,
καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα,
καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέ-
ρας, λέγει Κύριος παντοκράτωρ.
ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοί, 7
καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ
σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἀγιωσύνην
ἐν φόβῳ Θεοῦ.
Χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδέ- 2 12,17
να ἐφθείραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν. πρὸς 3 A 20,33
κατάκρισιν οὐ λέγω· προεῖρηκα γὰρ ὅτι ἐν ταῖς
καρδίαις ἡμῶν ἔστε εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ συ-
ζῆν. πολλή μοι παρησία πρὸς ὑμᾶς, πολλή 4
μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν. πεπλήρωμαι τῇ πα-
ρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ
τῇ θλίψει ἡμῶν. Καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς 5 A 20,1s
Μακεδονίαν οὐδεμίαν ἔσχηκεν ἄνεσιν ἢ σὰρξ
ἡμῶν, ἀλλ' ἐν παντὶ θλιβόμενοι· ἔξωθεν μάχαι,
ἔσωθεν φόβοι. ἀλλ' ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπει- 6 1,3s; 2,13
νοὺς παρεκάλεσεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐν τῇ παρουσίᾳ
Τίτου. οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, 7
ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ἢ παρεκλήθη ἐφ'
ὑμῖν, ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν,
τὸν ὑμῶν ὀδυρμόν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ,
ὥστε με μᾶλλον χαρῆναι.

17 ἀφορισθῆτε P⁴⁶ G | λέγει K_c > 1739 K Tert | 18 ὑμεῖς
> P⁴⁶ | 7,1 πνε] πνι P⁴⁶, αιματος Mn | ἀγιωσύνης P⁴⁶ |
φοβῶ] ἀγαπη P⁴⁶ | 2 συγχωρ. 81 823 | οὐδενα 2^o 3 917-
88 1912 623^a 436 | 3 ~ εστε εν τ. καρδ. P⁴⁶ (S*) | 4 μοι¹
> P⁴⁶ | ἡμῶν] ὑμῶν P⁴⁶ G 2 440s 1518s K bo | 5 εσχεν
P⁴⁶ B G K | ~ ανεσιν εσχ. P⁴⁶ C 33 326 G 1319-38 642s
1611s 2005 Thdt | φοβος P⁴⁶ 1836 | 6 ο θς > 206s Bas
Ny Xp Thdt | παρουσια^o P⁴⁶ | 7 εμου] ἡμῶν P⁴⁶ |

- 2,4 8 Ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ,
οὐ μεταμέλομαι. εἰ καὶ μετεμελόμην, - βλέπω γὰρ
ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη εἰ καὶ πρὸς ὥραν ἐλύ-
9 πησεν ὑμᾶς, - ἴνυν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε,
ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν· ἐλυπήθητε
γὰρ κατὰ Θεόν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε ἐξ
10 ἡμῶν. ἡ γὰρ κατὰ Θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς
σωτηρίαν ἀμεταμέλητον ἐργάζεται· ἡ δὲ τοῦ
11 κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται. ἰδοὺ γὰρ
αὐτὸ τοῦτο τὸ κατὰ Θεὸν λυπηθῆναι πόσῃν κατ-
ηργάσατο ὑμῖν σπουδῆν, ἀλλὰ ἀπολογίαν, ἀλλὰ
ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ἐπιπόθησιν,
ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλὰ ἐκδίκησιν. ἐν παντὶ συνε-
12 στήσατε ἑαυτοὺς ἀγνοῦς εἶναι τῷ πράγματι. ἄρα
εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐχ ἕνεκεν τοῦ ἀδικήσαν-
τος οὐδὲ ἕνεκεν τοῦ ἀδικηθέντος, ἀλλ' ἕνεκεν
τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδῆν ὑμῶν τὴν ὑπὲρ
13 ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. διὰ τοῦτο
παρακεκλήμεθα.

- Ἐπὶ δὲ τῇ παρακλήσει ἡμῶν περισσοτέρως
1 C 16,18 μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ Τίτου, ὅτι ἀνα-
πέπαιται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν·
14 ὅτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ κατ-
ησχύνθην, ἀλλ' ὡς πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλή-
σαμεν ὑμῖν, οὕτως καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν ἡ ἐπὶ
2,9 15 Τίτου ἀλήθεια ἐγενήθη. καὶ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ

8 ἐπιστολῆ¹ *pr.* προτερα 2005 syh, + μου Ds | βλέπω] βλέπων P⁴⁶ c vg | γὰρ > P⁴⁶ B D* vg' sa Ambst | ὥρας P⁴⁶ | 10 ἐργαζ.] κατεργαζ. 1739s 33 Ψss G* 623^a rel. pl. K^r | 11 λυπηθ. + υμας 6 P-1175 D 917^a rel. pl. K^r vg (sy ar co) | ἐπιποθίαν P⁴⁶ S* 321 1611* 2005 | εἶναι + εν 6 Psss 917^a rel. pl. K^r | 12 ἀδικησαντ. + ἀλλ BS* 69 1319ss | 13 δε > P⁴⁶ 104s 81 321 1872 ar Thdt | ἡμῶν] υμῶν 1739s 104s I F¹ 623^a rel. pl. K^r bo | 14 παντα] παντοτε C 81 G 1611 2005 506s syh co | υμῶν B F¹ 1518 | η² > BS* 326 81 88 1311 | ἐπι Τίτου] πρὸς Τίτον Ps 1175 Ds 1912 69 1319ss lat syph* ar co |

Quoniam etsi contristavi vos in epistula. 8
 non me paenitet; etsi paeniteret, videns quod
 epistula illa, etsi ad horam, vos contristavit;
 nunc gaudeo: non quia contristati estis, sed 9
 quia contristati estis ad paenitentiam. Contris-
 tati enim estis secundum Deum, ut in nullo
 detrimentum patiamini ex nobis. Quae enim 10
 secundum Deum tristitia est, paenitentiam in
 salutem stabilem operatur; saeculi autem tris-
 titia mortem operatur. Ecce enim hoc ipsum, 11
 secundum Deum contristari vos, quantam in
 vobis operatur sollicitudinem, sed defensionem,
 sed indignationem, sed timorem, sed deside-
 rium, sed aemulationem, sed vindictam. In om-
 nibus exhibuistis vos incontaminatos esse ne-
 gotio. Igitur, etsi scripsi vobis, non propter 12
 eum, qui fecit iniuriam, nec propter eum, qui
 passus est, sed ad manifestandam sollicitudi-
 nem nostram, quam habemus pro vobis coram
 Deo. Ideo consolati sumus. 13

In consolatione autem nostra abundantius
 magis gavisi sumus super gaudio Titi, quia
 reffectus est spiritus eius ab omnibus vobis, et 14
 si quid apud illum de vobis gloriatus sum,
 non sum confusus, sed sicut omnia vobis in
 veritate locuti sumus, ita et gloriatio nostra,
 quae fuit ad Titum, veritas facta est. Et vis- 15

12 *vestram, quam habetis pro nobis (d e g r)

8 videns] video D d f g Ambst Aug, +enim FB fg
 11 operatur] perficit Ambst (Sed), operatus est
 d e g, perficit r Aug

12 ~ pro vobis habemus *codd.*, + ad vos FGHL
 MORCsTh cf

13 gaudio HRTh^o c Ambst] gaudium *rel.*

8 2 C 2,4

10 Mt 27,3ss; Hb 12,17; Sir 30,25

13 2 C 2,13 | 14 2 C 8,24

15 2 C 2,9; E 6,5; Ph 2,12

cera eius abundantius in vobis sunt reminiscens omnium vestrum oboedientiam, quomodo
 16 cum timore et tremore excepistis illum. Gaudeo quod in omnibus confido in vobis.

8,1-9,15 *De collectis*

8 Notam autem facimus vobis, fratres, gratiam Dei, quae data est in ecclesiis Macedoniae,
 2 quod in multo experimento tribulationis abundantia gaudii ipsorum fuit et altissima paupertas eorum abundavit in divitias simplicitatis eorum; quia secundum virtutem, testimonium illis reddo, et supra virtutem voluntarii fuerunt, cum multa exhortatione obsecrantes nos gratiam et communicationem ministerii, quod fit in sanctos. Et non sicut speravimus, sed semet ipsos dederunt primum Domino, deinde nobis per voluntatem Dei, ita ut rogaemus Titum, ut, quemadmodum coepit, ita et perficiat in vobis etiam gratiam istam.

7 Sed sicut in omnibus abundatis, fide et sermone et scientia et omni sollicitudine, insuper et caritate vestra in nos, ut et in hac gratia abundetis. Non quasi imperans dico, sed per aliorum sollicitudinem etiam vestrae caritatis ingenium bonum comprobans. Scitis enim gratiam Domini nostri Iesu Christi, quoniam propter vos egenus factus est, cum esset dives, ut

15 vobis] vos AU*Z*

reminiscentes FLMZ* (c d, D Pel)

8,1 ~ vobis facimus DHOCB(Z*) Ambst Aug

2 in multa probatione d g r Ambst Aug [fuit > *codd.*

5 domino] Deo DU fr Ambst

6 vobis ADLUKss c f g Pel] vos *rel. pl.*, nos F

7 insuper > F^cGHMORZ*CsB r

vestra in nos] *nostra in vos Or Ambst (r)

8 per] propter DL d g r Ambst Aug

etiam] *et d e r Ambst Aug

8,1 R 15,26 | 2 R 12,8 | 4 2 C 9,1; A 11,29 | 7 1 C 1,5; 16,1s | 9 Mt 8,20

περισσότερος εἰς ὑμᾶς ἔστιν ἀναμιμνησκομέ-
νου τὴν πάντων ὑμῶν ὑπακοήν, ὡς μετὰ φό-
βου καὶ τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν. χαίρω ὅτι 16
ἐν παντὶ θαρρῶ ἐν ὑμῖν.

Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν 8 R 15,26
τοῦ Θεοῦ τὴν δεδομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς
Μακεδονίας, ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἡ 2
περισεῖα τῆς χαρᾶς αὐτῶν καὶ ἡ κατὰ βάθους
πτωχεῖα αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς τὸ πλοῦτος τῆς
ἀπλότητος αὐτῶν ὅτι κατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ, 3
καὶ παρὰ δύναμιν, ἀνθαίρετοι ἑμετὰ πολλῆς πα- 4 9,1; A 11,29
ρακλήσεως δεόμενοι ἡμῶν τὴν χάριν καὶ τὴν
κοινωνίαν τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους,
ἑκαὶ οὐ καθὼς ἠλπίζαμεν, ἀλλὰ ἑαυτοὺς ἔδωκαν 5
πρῶτον τῷ Κυρίῳ καὶ ἡμῖν διὰ θελήματος
Θεοῦ, ἑεἰς τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς Τίτον, ἑνα καθ- 6
ὡς προενήρξατο οὕτως καὶ ἐπιτελέση εἰς ὑμᾶς
καὶ τὴν χάριν ταύτην.

Ἄλλ' ὡσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε, πίστει 7 1 C 1,5; 16,1a
καὶ λόγῳ καὶ γνώσει καὶ πάσῃ σπουδῇ καὶ τῇ
ἐξ ἡμῶν ἐν ὑμῖν ἀγάπῃ, ἑνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ
χάριτι περισσεύητε. Οὐ κατ' ἐπιταγὴν λέγω, 8
ἀλλὰ διὰ τῆς ἐτέρων σπουδῆς καὶ τὸ τῆς ὑμε-
τέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων. γινώσκετε 9 Mt 8,20
γὰρ τὴν χάριν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρισ-
τοῦ, ὅτι δι' ὑμᾶς ἐπτώχευσεν πλούσιος ὢν, ἑνα

16 χαίρω + οὖν 69 330 1319 255 syh^m, νυν syh^t ar Ef |
8,1 γνωρίζω 1175s 88s 919 462s 436s al. 2 al. 323ss
1518 al. syh ar bo Xc Or | 2 βάθος P⁴⁶ D 489 642 1319
440 Thdt | τ. πλουτον Ψ 326s rel. K^r | 3 παρα] υπερ
P^{ss} 917^a rel. K^r | 4 ἁγίους + δεξασθαι ημας 5 489
255 635-35 385 ar Ef Ambst | 5 ἠλπιχαμ. B 1175 330
321 436 | 6 ενηρξ. B 917 920 | 7 ημ. εν υμιν P⁴⁶ B
1739 104ss 1912 69 436 206ss 440s r syp ar sa Ef]
υμων εν ημιν rel. | περισσευσητε Ψ* D^s 88 | 8 την
στερ. σπουδην D g ar Ef Ambst Aug | δοκιμαζω D^{1*}
G¹ | 9 Xu > B | ημας C 6 181s 927s 920s 337sss al.
206ss 440 35s 378s K Ωρ Eus Xc Aug¹ |

- 10 ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ πλουτήσητε. καὶ γνώ-
 μην ἐν τούτῳ δίδωμι· τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει,
 οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι ἀλλὰ καὶ τὸ θέ-
 11 λειν προενήρξασθε ἀπὸ πέρουσι· νυνὶ δὲ καὶ τὸ
 ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, ὅπως καθάπερ ἡ προθυ-
 μία τοῦ θέλειν, οὕτως καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ τοῦ
 12 ἔχειν. εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, καθὸ ἐὰν
 13 ἔχη εὐπρόσδεκτος, οὐ καθὸ οὐκ ἔχει. οὐ γὰρ
 Pr 3,27s
 Tob 4,9
 Mc 12,43s 14 ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν θλίψις· ἀλλ' ἐξ ἰσότη-
 9,12
 Ex 16,18 15 τος ἕν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς
 τὸ ἐκείνων ὑστέρημα, ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσ-
 σευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως
 γένηται ἰσότης, ἡ καθὼς γέγραπται· ὁ τὸ πολὺ
 οὐκ ἐπλεόνασεν, καὶ ὁ τὸ ὀλίγον οὐκ ἠλαττόνησεν.
 16 Χάρις δὲ τῷ Θεῷ τῷ διδόντι τὴν αὐτὴν
 17 σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου, ὅτι
 τὴν μὲν παράκλησιν ἐδέξατο, σπουδαιότερος δὲ
 18 ὑπάρχων ἀνθαίρετος ἐξηλθεν πρὸς ὑμᾶς. συν-
 επέμψαμεν δὲ μετ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφὸν οὐ ὁ
 ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκ-
 19 κλησιῶν, οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ χειροτονηθεὶς
 ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος ἡμῶν ἐν τῇ χά-
 1 C 16,3 ριτι ταύτῃ τῇ διακονουμένη ὑφ' ἡμῶν πρὸς τὴν
 αὐτοῦ τοῦ Κυρίου δόξαν καὶ προθυμίαν ἡμῶν,

ἡμεῖς...πλουτησωμεν 88 321 206s 216* Ωρ Eus Xρ Aug |
 10 οἵτινες] οἱ G r syr | ἐνηρξασθε Ds lat syr sa | 11 τοῦ
 του 88 1912 623 489 syh | 12 εχη + τις 6 1175 467* 920
 pl. rel. pl. L^r syrh⁺ | εχει + τις D¹s | 13 υμιν BS^cC 1739
 33 81 048 38* d Cyp] + δε rel., και syr ar co | 14 γενη-
 ται¹ > P⁴⁶ 206 | 15 ο² > 81 G 88 489 255 2 440s 385 |
 16 δοντι P⁴⁶ S^o 326 Ds 920s 1 337ss al. 242s 2298s 1611s
 1610-639 L lat syr ar bo | 18 μετ αυτου] αυτω 1912 69
 1319ss 436s | εκκλησιων 19 P⁴⁶ | 19 ημων¹ + εγενετο
 D¹ 177s 330 216 ar | εν] συν P⁴⁶ S^ψ Ds 917-181 623*
 920-177 206 rel. K^r | ημων²] υμων C 5 1891 1610 |
 αυτου] αυτην 1739ss 2143 206s 2298, > BC^ψs 1175s
 D^s 88 1838 1319-38 436s 491s vg ar co | υφ ημων
 20 P⁴⁶ |

illius inopia vos divites essetis. Et consilium in 10
hoc do; hoc enim vobis utile est, qui non so-
lum facere, sed et velle coepistis ab anno
priore. Nunc vero et facto perficite, ut quem- 11
admodum promptus est animus voluntatis, ita
sit et perficiendi ex eo, quod habetis. Si enim 12
voluntas prompta est, secundum id quod habet,
accepta est, non secundum id quod non habet.
Non enim ut aliis sit remissio, vobis autem 13
tribulatio; sed ex aequalitate. In praesenti tem- 14
pore vestra abundantia illorum inopiam sup-
pleat, ut et illorum abundantia vestrae inopiae
sit supplementum, ut fiat aequalitas, ¹sicut 15
scriptum est: *Qui multum non abundavit, et
qui modicum non minoravit.*

Gratias autem Deo, qui dedit eandem sol- 16
licitudinem pro vobis in corde Titi, quoniam 17
exhortationem quidem suscepit; sed cum solli-
citor esset, sua voluntate profectus est ad vos.
Misimus etiam cum illo fratrem, cuius laus est 18
in evangelio per omnes ecclesias; non solum 19
autem, sed et ordinatus est ab ecclesiis co-
mes peregrinationis nostrae in hanc gratiam,
quae ministratur a nobis ad Domini gloriam

12 id² > AFDLMRUZ*CB r Aug

14 in + hoc FD (dg Amb Ambst Hier Aug)

15 multum + habuit DZ*B Cyp Ambst, -bet FZ^oKV

17 exhortat.] consolationem FDO^o g Ambst Aug
esset] sit FD [sua volunt.] voluntarius F dg Ambst

18 fratrem + nostrum FDLO Ambst

19 sed et] verum etiam FD g (Ambst)

est DHBW c g* Ambst Aug] > rel.

hac gratia codd. Ambst

20 et destinatum voluntatem nostram; devitantes
 hoc, ne quis nos vituperet in hac plenitudine,
 21 quae ministratur a nobis. *Providemus* enim
bona non solum *coram Deo*, sed etiam coram
 22 *hominibus*. Misimus autem cum illis et fratrem
 nostrum, quem probavimus in multis saepe sol-
 licitum esse; nunc autem multo sollicitiorem
 23 confidentia multa in vos, ¹sive pro Tito, qui
 est socius meus et in vos adiutor, sive fratres
 nostri apostoli ecclesiarum, gloria Christi.
 24 Ostensionem ergo, quae est caritatis vestrae
 et nostrae gloriae pro vobis, in illos ostendite
 in faciem ecclesiarum.

9 Nam de ministerio, quod fit in sanctos ex
 2 abundantanti est mihi scribere vobis. Scio enim
 promptum animum vestrum, pro quo de vobis
 glorior apud Macedones, quoniam et Achaia
 parata est ab anno praeterito, et vestra aemu-
 3 latio provocavit plurimos. Misi autem fratres,
 ut ne quod gloriamur de vobis, evacuetur in
 hac parte, ut, quemadmodum dixi, parati sitis;
 4 ¹ne cum venerint Macedones mecum et inve-
 nerint vos imparatos, erubescamus nos – ut non
 5 dicamus vos – in hac substantia. Necessarium

22 vos] vobis CsTh^m (d) g

23 gloriae *codd.* c Ambst

Christi] Dei Cs c Hier, domini F*

24 facie AGMORU*KBV c Ambst

9,2 mac(h)edonas *codd. pl.*

et Z^oKVW c] > *rel.*

4 ~ mecum maced. *codd.* Ambst

nos † in hac parte FDL

21 Pr 3,4 O'

23 2 C 2,13; 7,13; 12,18; R 16,7

24 2 C 7,14

9,1 2 C 8,4.20

2 2 C 8,19

3 2 C 8,24

Ἰσπελλόμενοι τοῦτο, μή τις ἡμᾶς μωμήσῃται ἐν 20
 τῇ ἀδρότῃ ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν·
 προνοοῦμεν γὰρ καλὰ οὐ μόνον ἐνώπιον Κυρίου 21
 ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων. συνεπέμψαμεν 22 P^r 3,4 O'
 δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, ὃν ἐδοκιμάσα-
 μεν ἐν πολλοῖς πολλάκις σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ
 δὲ πολὺ σπουδαιότερον πεποιθήσει πολλῇ τῇ
 εἰς ὑμᾶς. εἴτε ὑπὲρ Τίτου, κοινωνὸς ἐμὸς καὶ 23 7,13; 12,18
 εἰς ὑμᾶς συνεργός· εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπό-
 στολοι ἐκκλησιῶν, δόξα Χριστοῦ. τὴν οὖν ἐν- 24 7,14
 δεῖξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν καὶ ἡμῶν καυχῆσεως
 ὑπὲρ ὑμῶν εἰς αὐτοὺς ἐνδείξασθε εἰς πρόσω-
 πον τῶν ἐκκλησιῶν.

Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς 9 8,4.20
 ἁγίους περισσὸν μοί ἐστιν τὸ γράφειν ὑμῖν·
 οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν ἣν ὑπὲρ ὑμῶν 2 8,10
 καυχῶμαι Μακεδόσιν ὅτι Ἀχαΐα παρεσκευάσ-
 ται ἀπὸ πέρυσσι, καὶ τὸ ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισεν
 τοὺς πλείονας. ἔπεμψα δὲ τοὺς ἀδελφούς, ἵνα 3 8,24
 μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῇ
 ἐν τῷ μέρει τούτῳ, ἵνα καθὼς ἔλεγον παρε-
 σκευασμένοι ἦτε, μὴ πως ἐὰν ἔλθωσιν σὺν ἐμοὶ 4
 Μακεδόνες καὶ εὕρωσιν ὑμᾶς ἀπαρασκευάστους
 καταισχυνθῶμεν ἡμεῖς, ἵνα μὴ λέγωμεν ὑμεῖς,
 ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ. ἀναγκαῖον οὖν ἦγη- 5

20 ημας] υμας G¹ 69 440s 479 | 21 προνοουμενοι C 33
 104s 81 917^s 623^s 920 pl. rel. K pl. | γαρ > 104 917^s 623^s
 920 pl. rel. K pl. | Κυ] τ. θυ P⁴⁶ (241) | 22 πολυ> P⁴⁶
 206 | πεποιθ. + δε B | πολλη > 424^c G 421 | 23 Χυ]
 Κυ C F¹ | 24 υμων²] ημων Ψ 326 D¹* G 1912 330 263s
 385 | ενδεικνυμενοι B 33 D^s*s 1898s | 9,1 γαρ] δε syp ar,
 > C 1836 2 491s 383 | περισσοτερον P⁴⁶ | το] του 81 G
 1836s 1845 460 255 1610 | 2 το P⁴⁶ BS 6 33 1175] o rel. |
 το+εξ 6 Ψs D^s rel. pl. K^r syh | 3 επεμψαμεν D¹ g vg¹
 ar bo Aug | τουτω+ αλλ 1912 69 330 syh⁺ ar sa Thdt |
 4 πως > D^s vg | εαν > B D¹* syp sa | απαρασκ. + και D
 2 L syp ar sa | λεγω P⁴⁶ C^s* 048 Ds 547 Anibst Aug |
 ταυτη+κ. καυχησεως 6 P-1175 917^s rel. K^r sy ar Ef |

- σάμην παρακαλέσαι τοὺς ἀδελφοὺς ἵνα προέλθωσιν εἰς ὑμᾶς καὶ προκαταρτίσωσιν τὴν προεπηγγελμένην εὐλογίαν ὑμῶν, ταύτην ἐτοιμὴν εἶναι οὕτως ὡς εὐλογίαν καὶ μὴ ὡς πλεονεξίαν.
- Pr 11,24; 19,17 6 Τοῦτο δέ, ὁ σπείρων φειδομένως φειδομένως καὶ θερίσει, καὶ ὁ σπείρων ἐπ' εὐλογίαις
- R 12,8 Pr 22,8 O' 7 ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει. ἕκαστος καθὼς προήρηται τῇ καρδίᾳ, μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης· ἵλα-
- 1 Par 29,17 Sir 35,11 8 ρὸν γὰρ δότιν ἀγαπᾷ ὁ Θεός. δυνατεῖ δὲ ὁ Θεός πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν ἀντιάρκειαν ἔχοντες περισσεύητε
- 9 εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν, καθὼς γέγραπται·
- Ps 111,9 ἐσκόρπισεν, ἔδωκεν τοῖς πένησιν,
ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.
- Is 55,10 10 ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν σπέρμα τῷ σπείροντι καὶ ἄρτον εἰς βρωσιν χορηγήσει καὶ πληθυνεῖ τὸν σπόρον ὑμῶν καὶ ἀυξήσει τὰ γενήματα τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν· ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν ἀπλότητα, ἣτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν
- Os 10,12 11 εὐχαριστίαν τῷ Θεῷ. ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ μόνον ἐστὶν προσαναπληροῦσα τὰ ὑστερήματα τῶν ἁγίων, ἀλλὰ καὶ περισσεύουσα διὰ πολλῶν εὐχαριστιῶν τῷ Θεῷ·
- 1,11; 4,15 12 8,14 13 διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύτης δοξαζόν-

5 προσελθ. Ψ G¹ 1835 | εἰς] προς B 1175 Ds 181s 69 1319ss 255 1611s 2005 | προκατηγγ. Ψsss 917^a 623^a 920-794 206^r K^r | υμων > D* 2005 d vg syp | ταυτην > G ar | και² > P⁴⁶ S* G lat syp Ambst | 6 δε+λεγω f Ambst Xq | επ ευλογιας¹⁻²] -για P⁴⁶, εν -για (D)G¹ m syp ar Ef (Ambst) | εξ ευλογιας² D* Ωq Cyp Ambst | 7 προαιρειται Ψ 326 81 048 D* 181ss 623 pl. 920 pl. rel. K^r | 8 δυνατει P⁴⁶ BSC* 104 048 Ds] -ται 33 81 1912, -τος rel. | δε] γαρ Ψ D* 460 177 | 9 αιωνα+τ. -νος 1739s 326 G 547 255 K | 10 σπερμα] σπορον P⁴⁶ B D*s 436 | χορηγησαι, πληθυναι, αυξησαι 1739s Ψ G 917-915 pl. rel. pl. K^r | 11 ius. ινα εν G vg syp Cyp Ambst Xq | υμων P 1836 547s 337s al. 206s 491 1518 syh^m | τ. θω] θυ B | 12 θω] Xω B 181, εν Kω vg | 13 ius. και δια B sa |

ergo existimavi rogare fratres, ut praeveniant ad vos et praeparent repromissam benedictionem hanc paratam esse sic, quasi benedictionem, non tamquam avaritiam.

Hoc autem dico: Qui parce seminat, parce 6 et metet; et qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus et metet. Unusquisque prout 7 destinavit in corde suo, non ex tristitia aut ex necessitate; *hilarem enim datorem diligit Deus*. Potens et autem Deus omnem gratiam 8 abundare facere in vobis, ut in omnibus semper omnem sufficientiam habentes abundetis in omne opus bonum, sicut scriptum est: 9

*Dispersit, dedit pauperibus,
iustitia eius manet in saeculum saeculi.*

Qui autem administrat semen seminanti, et 10 panem ad manducandum praestabit et multiplicabit semen vestrum et augebit *incrementa frugum iustitiae vestrae*; ut in omnibus locu- 11 pletati abundetis in omnem simplicitatem, quae operatur per nos gratiarum actionem Deo. Quo- 12 niam ministerium huius officii non solum supplet ea, quae desunt sanctis, sed etiam abundat per multas gratiarum actiones in Domino, per 13

5 promissam AHLUCsThB f Ambst
tamquam] quasi *codd.*

6 dico* > AGHMC d g Aug
metet + vitam aeternam FZ*Th*B m

7 *inc.* unusq. secundum propositum cordis non
FD g Ambst Sed (Hier)
in Z^oBW] > *codd. pl.*

8 omnem > FD

in omni opere bono FL Ambst

10 augebit] amplificabit Ambst, ampliabit g¹

6 Pr 11,24; 19,17 | 7 R 12,8; Pr 22,8 O'; 1 Par
29,17 | 9 Ps 111,9 | 10 Is 55,10; Os 10,12 | 11 2 C
1,11; 4,15 | 12 2 C 8,14

probationem ministerii huius glorificantes Deum
 in oboedientia confessionis vestrae in evange-
 lium Christi et simplicitate communicationis in
 14 illos et in omnes, ¹et in ipsorum obsecratione
 pro vobis desiderantium vos propter eminentem
 15 gratiam Dei in vobis. Gratias Deo super
 inenarrabili dono eius.

10,1-13,10 *Apostoli apologia*

10,1-11 *Assertio potestatis apostolicae*

- 10 Ipse autem ego Paulus obsecro vos per
 mansuetudinem et modestiam Christi, qui in
 facie quidem humilis sum inter vos, absens
 2 autem confido in vobis. Rogo autem vos ne
 praesens audeam per eam confidentiam, qua
 existimor audere in quosdam, qui arbitrantur
 nos tamquam secundum carnem ambulemus.
 3 In carne enim ambulantes non secundum car-
 4 nem militamus. Nam arma militiae nostrae
 non carnalia sunt, sed potentia Deo ad de-
 structionem munitionum, consilia destruentes
 5 ¹et omnem altitudinem extollentem se adversus
 scientiam Dei, et in captivitatem redigentes
 6 omnem intellectum in obsequium Christi, et in
 promptu habentes ulcisci omnem inoboedien-
 tiam, cum impleta fuerit vestra oboedientia.
 7 ¹Quae secundum faciem sunt videte. Si quis
 confidit sibi Christi se esse, hoc cogitet iterum
 apud se: quia sicut ipse Christi est, ita et nos.
 8 Nam, et si amplius aliquid gloriatus fuero de
 potestate nostra, quam dedit nobis Dominus

14 in^t > AFHMCs dfg Ambst | 10,1 faciem AF*
 LZ* dr Ambst | sum DTh^o g Ambst]* > rel. | 2 vos
 F^oRZ*]* > rel. | existimo FG*LRCsB r | 4 sunt >
 codd. | 7 confidet AMCsK dg | se > GCsB r | Chris-
 ti^t + servum F df(g) Ambst | 8 nobis A^oHThB
 c f g r Ambst] > rel.

10,1 G 5,2; Mt 11,29; 1 C 2,3 | 2 2 C 10,11; 1 C
 4,21 | 4 R 13,12; 2 C 13,10; E 6,13-17 | 6 2 C 2,9 |
 8 2 C 11,16; 12,6; 1 C 5,4s; Jr 1,10; 45,4

τες τὸν Θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆς ὁμολογίας
 ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀπλό-
 τητι τῆς κοινωνίας εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς πάντας,
 ἵκαὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν ἐπιποθούντων 14
 ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ Θεοῦ
 ἐφ' ὑμῖν. Χάρις τῷ Θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγῆτῳ 15
 αὐτοῦ δωρεᾷ.

Αὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ 10 ^{1 C 2,3}
^{G 5,2}
 τῆς πραύτητος καὶ ἐπιεικείας τοῦ Χριστοῦ, ὃς
 κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ
 θαρρῶ εἰς ὑμᾶς· δέομαι δὲ τὸ μὴ παρῶν θαρ- 2 10,11; 1C4,21
 ρῆσαι τῇ πεποιθήσει ἢ λογιζομαι τολμῆσαι ἐπὶ
 τινὰς τοὺς λογιζομένους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα
 περιπατοῦντας. Ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες 3
 οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα· τὰ γὰρ ὄπλα τῆς 4 E 6,13-17
 στρατείας ἡμῶν οὐ σαρκικὰ ἀλλὰ δυνατὰ τῷ
 Θεῷ πρὸς καθάρσεις ὀχυρωμάτων, λογισμοὺς
 καθαιροῦντες ἵκαὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κα- 5
 τὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτίζον-
 τες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ,
 ἵκαὶ ἐν ἐτοίμῳ ἔχοντες ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρ- 6 2,9
 ακοήν, ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοή.

Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε. εἴ τις πέποιθεν 7
 ἐαυτῷ Χριστοῦ εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν
 ἐφ' ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτὸς Χριστοῦ, οὕτως
 καὶ ἡμεῖς. εἴαν τε γὰρ περισσότερόν τι καυχῆ- 8 ^{12,6}
^{1 C 5,4s}
 σωμαι περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν, ἧς ἔδωκεν ὁ

14 ὑμων] ημων BS* 2 491 | 15 χαρις + δε P-81 I 917r
 1831 rel. K^r f vg^l syr ar bo Ef Pel | 10,1 εἰς] δι B |
 5 αἰχμαλωτευοντες Ψ 326 1912 623s 1845 794 506s | Xu
 + αγωντες D*s | 6 πληρωθη + προτερον C 326 81 r bo
 Aug | 7 πεποιθεν] δοκει πεποιθεναι B | εφ P⁴⁶ BS 1175
 1912 823 1611s L] αφ rel. pl. | Xu] ο Χς P⁴⁶, + δου-
 λος D*s Ambst | 8 τε > P⁴⁶ B 1739 33 1175 H G 88
 1319ss 436s | γαρ + και 1739s Ψs 088 917-181 1912 623s
 920 pl. 206^r 257^s L^r syh^m | ημων > C*P syr bo Xq |

- Κύριος εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν
 9 ὑμῶν, οὐκ αἰσχυνηθήσομαι, ἵνα μὴ δόξω ὡς ἂν
 10,1 10 ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν. ὅτι αἱ ἐπι-
 στολαὶ μὲν, φησὶν, βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί, ἡ δὲ
 παρουσία τοῦ σώματος ἀσθενῆς καὶ ὁ λόγος
 13,2,10 11 ἐξουθενημένος. τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι
 οἱοί ἐσμεν τῷ λόγῳ δι' ἐπιστολῶν ἀπόντες,
 τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ.
 3,1;5,12 12 Οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρίναι ἢ συγκρίναι ἑαυ-
 τούς τισιν τῶν ἑαυτοὺς συνιστανόντων· ἀλλὰ
 αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς μετροῦντες καὶ συγ-
 R 12,3 13 κρίνοντες ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς οὐ συνιᾶσιν. ἡμεῖς
 δὲ οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα, ἀλλὰ κατὰ
 τὸ μέτρον τοῦ κανόνος οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ Θεὸς
 14 μέτρον, ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν. οὐ γὰρ ὡς
 μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς ὑπερεκτείνομεν ἑαυ-
 τούς, ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγ-
 15 γελίῳ τοῦ Χριστοῦ· οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώ-
 μενοι ἐν ἀλλοτρίοις κόποις, ἐλπίδα δὲ ἔχοντες
 R 15,20 αὐξανομένης τῆς πίστεως ὑμῶν ἐν ὑμῖν μεγά-
 λυνθῆναι κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσεῖαν,
 A 19,21 16 ἵεἰς τὰ ὑπερέκεινα ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι, οὐκ
 ἐν ἀλλοτρίῳ κανόνι εἰς τὰ ἔτοιμα καυχῆσασθαι.
 Jr 9,23s 17 Ὁ δὲ καυχώμενος ἐν Κυρίῳ καυχάσθω· οὐ γὰρ
 I C 1,31 18

Ks] θς 326 Ds 5 330 r | ο Ks + ημιν 6 104s D^a-794
 642 rel. pl., ~ Ps 330 1611s syh ar, μοι syp bo Ef | 9 ινα
 + δε 6 104 81 H 1838s 69 436s al. 206 vg syp sa | δοξω-
 μεν Ds Ambst, εκφοβουντες D g | 10 επιστ. μεν BS* 33
 326s H r] ~ I rel., μεν > P⁴⁶ | φασιν B gr vg sy (ar)
 Ef, > bo | 12 τολμω B | εγκριναι] κριναι ΨH 1912 436 |
 η συγκριν., κ. συγκριν. > P⁴⁶ | μετροουντ.] νεκρουντες
 P⁴⁶ | ου συνιασιν > vg Ef | ου² ουκ 13 D*s Ambst |
 συνιουσιν 6 Ps 326 917* 623 pl. 920 pl. rel. K^r | 13 το
 αμετρον D*s lat | εμετρισ. M 1836 794 206 dg vg |
 ημιν > G 181 547 L | αφικεσθ. G 917 460 255 2823 Ep |
 14 ου γ. ως] ως γαρ B 330* 255 2298 | ~ μη ως P⁴⁶ P
 Xq | 15 δε > M 1836 88 337s 69 2 635 2298s 1518 L |
 υμων] ημων B 38 642 1610 |

in aedificationem, et non in destructionem vestram, non erubescam. Ut autem non existimer 9
tamquam terrere vos per epistulas, – quoniam 10
quidem epistulae, inquit, graves sunt et fortes, praesentia autem corporis infirma et sermo contemptibilis, – hoc cogitet qui eiusmodi est, 11
quia quales sumus verbo per epistulas absentes, tales et praesentes in facto.

10,12-12,10 *Regula gloriationis et gloriatio*

Non enim audemus inserere aut compara- 12
rare nos quibusdam, qui se ipsos commendant;
sed ipsi in nobis nosmet ipsos metientes et
comparantes nosmet ipsos nobis. Nos autem non 13
in immensum gloriabimur, sed secundum mensuram regulae, qua mensus est nobis Deus
mensuram pertingendi usque ad vos. Non enim 14
quasi non pertingentes ad vos superextendimus
nos; usque ad vos enim pervenimus in evangelio Christi, non in immensum gloriantes in 15
alienis laboribus, spem autem habentes crescentis fidei vestrae, in vobis magnificari secundum regulam nostram in abundantiam,
etiam in illa, quae ultra vos sunt, evangeli- 16
zare, non in aliena regula in iis quae praeparata sunt gloriari. *Qui autem gloriatur, in Do-* 17
mino gloriatur. Non enim qui se ipsum com- 18

9 autem > FR d g r

11 hoc + ergo LRUZ^cCsKBV c f Pel

12 *sed ipsi in semet ipsis semet ipsos (met.) et compar. semet ipsos sibimet ipsis (LB) r (Aug)

13 qua HBW.g Pel Vig] quam *rel.*

15 in^t > F*DO* d Sed

*crescente fide vestra D (d e g)

16 iis] his *codd.*

10 2 C 11,6 | 11 2 C 12,20; 13,2.10 | 12 2 C 3,1; 5,12 |
13 R 12,3 † 15 R 15,20 | 16 A 19,21 | 17 Jr 9,23s;
1 C 1,31 | 18 1 C 4,5

mendat, ille probatus est; sed quem Deus commendat.

- 11 Utinam sustineretis modicum quid insipientiae meae, sed et supportate me. Aemulor enim vos Dei aemulatione. Despondi enim vos uni viro virginem castam exhibere Christo.
- 3 Timeo autem ne sicut serpens Evam seduxit astutia sua, ita corrumpantur sensus vestri et excidant a simplicitate, quae est in Christo.
- 4 Nam si is, qui venit, alium Christum praedicat, quem non praedicavimus; aut alium Spiritum accipitis, quem non accepistis; aut aliud evangelium, quod non recepistis, recte pateremini.
- 5 Existimo enim nihil me minus fecisse a magnis apostolis. Nam etsi imperitus sermone, sed non scientia; in omnibus autem manifestati sumus vobis.
- 7 Aut numquid peccatum feci, me ipsum humilians, ut vos exaltemini, quoniam gratis evangelium Dei evangelizavi vobis? Alias ecclesias exspoliavi accipiens stipendium ad ministerium vestrum. Et cum essem apud vos et egerem, nulli onerosus fui; nam quod mihi deerat, suppleverunt fratres, qui venerunt a

18 Deus DRTThK c d t Ambst¹ Hier] dominus *rel.*
 11,1 sustiner.] pateremini D g, portaretis d e
 2 exhibere] adsignare D g¹ Tert Firm Amb Ambst
 4 quem¹ + nos FD
 accipitis] -cepistis FHCTh^o d g r (A*DMB e)
 5 a > AD*GRC
 6 nam > *codd. pl.* d f g Hier Aug
 manifest(at)us sum *codd.* g¹ Ambst

2 E 5,26s; Ap 14,3s | 3 Gn 3,4.13 | 4 G 1,8s |
 5 2 C 12,11; 1 C 15,10; G 2,6.9 | 6 1 C 2,1s.13; E 3,4 |
 7 1 C 9,12.18; 1 Th 2,7 | 8s Ph 4,10.15 | 9s 2 C 12,13;
 1 C 9,12.15

ὁ ἑαυτὸν συνιστάνων, ἐκεῖνός ἐστιν δόκιμος, 1 C 4,5
ἀλλὰ ὃν ὁ Κύριος συνίστησιν.

Ἔοφελον ἀνεῖχεσθέ μου μικρόν τι ἀφροσύ- II
νης· ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ μου. ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς Θε- 2 E 5,26a
οῦ ζήλω, ἠεροσάμην γὰρ ὑμᾶς ἐνὶ ἀνδρὶ παρθέ-
νον ἀγνήν παραστήσαι τῷ Χριστῷ. φοβοῦμαι δὲ 3 Gn 3,4.13
μή πως, ὡς ὁ ὄφις ἐξηπάτησεν Εὐάν ἐν τῇ παν-
ουργίᾳ αὐτοῦ, φθαρεῖ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς
ἀπλότητος καὶ τῆς ἀγνότητος τῆς εἰς Χριστόν.
εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσ- 4 G 1,8a
σει ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβά-
νετε ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ
ἐδέξασθε, καλῶς ἀνεῖχεσθε. λογίζομαι γὰρ μη- 5 12,11
δὲν ὑστερηκέσαι τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων. εἰ δὲ 6 G 2,6.9
καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει, ἀλλ' 1 C 2,1a.13
ἐν παντὶ φανερώσαντες ἐν πᾶσιν εἰς ὑμᾶς. E 3,4
2,17; 4,2

Ἡ ἀμαρτίαν ἐποίησα ἐμαυτὸν ταπεινῶν, ἵνα 7 1 C 9,12.18
ὑμεῖς ὑψωθῆτε, ὅτι δωρεὰν τὸ τοῦ Θεοῦ εὐαγ-
γέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν; ἀλλας ἐκκλησίας 8 Ph 4,10.15
ἐσύλησα λαβὼν ὀψώνιον πρὸς τὴν ὑμῶν δια-
κονίαν, καὶ παρῶν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερηθεῖς 9 12,13
οὐ κατενάρκησα οὐθενός. τὸ γὰρ ὑστέρημα μου
προσανεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοὶ ἐλθόντες ἀπὸ Μα-

18 συνιστων Mn Ψ D pl. 623 pl. 920 241-177 al. 206r
1518 257* K^r | 11,1 ωφελον 33 Ψ 326 H G-181 623s 920s
69sss al. 635 35s 506s 639 KL | ανειχ.] ανεχ. M 917s
88 69 330s 1610 K, ηνειχ. 241 256 255 | τι > 6 P 104
1175s G* 623 pl. 920-177 206 pl. rel. pl. K^r r syp | 3 μη
πως] μηποτε 1739 G 206s 1611, μη D* r vg Cl | αυτου
+ουτω 1739s Ψss M 917* rel. K^r vg syp Ef | κ. τ. αγνοτ.
> 1739s Ps 1175 HM 917-181 rel. pl. syh⁺ Cl Ωρ | 4 Iv
Xv G 4 vg ar Ef Ambst | ανεχ. P⁴⁶ B 33 D* 330 206 r
Cy, ηνειχ. Ψ 489s 920 919sss al. 206s 2 491ss 1518 221
al. Xρ | 5 γαρ] δε B 177s ar | 6 δε > D* 1611 g vg syh⁺
ar bo | φανερωσαντες BS* 1739 33 M G 330] -θεις D*
vg, -θεντες rel. r | αλλ²-υμας > P⁴⁶ | εν πασιν > G r syp
Ef Ambst | 7 η + μη G r vg | εαυτον Ps Ds 1836 88
1319ss 255 429s 35 L | 9 και² > P⁴⁶ ar bo (sa Ef) |

κεδονίας. καὶ ἐν παντὶ ἄβαρῆ ἑμαυτὸν ὑμῖν
 1 C 9,15 10 ἐτήρησα καὶ τηρήσω. ἔστιν ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν
 ἐμοί, ὅτι ἡ καύχησις αὕτη οὐ φραγήσεται εἰς
 11 ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασιν τῆς Ἀχαΐας. Ἰδιὰ τί; ὅτι
 12 οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς; ὁ Θεὸς οἶδεν. Ἰδὲ δὲ ποιῶ,
 καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν θε-
 λόντων ἀφορμὴν, ἵνα ἐν ᾧ καυχῶνται εὐρεθῶ-
 17; Ph 3,2 13 σιν καθὼς καὶ ἡμεῖς. οἱ γὰρ τοιοῦτοι ψευδαπό-
 στολοι, ἐργάται δόλιοι, μετασχηματιζόμενοι εἰς
 14 ἀποστόλους Χριστοῦ. καὶ οὐ θαῦμα· αὐτὸς γὰρ
 ὁ σατανᾶς μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός.
 15 οὐ μέγα οὖν εἰ καὶ οἱ διάκονοι αὐτοῦ μετα-
 σχηματίζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης· ὧν τὸ
 10; E 6,8 τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

12,6 16 Πάλιν λέγω, μή τις με δόξη ἄφρονα εἶναι·
 εἰ δὲ μήγε, κἄν ὡς ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα
 17 κἀγὼ μικρόν τι καυχῆσωμαι. ὁ λαλῶ, οὐ κατὰ
 Κύριον λαλῶ, ἀλλ' ὡς ἐν ἀφροσύνῃ, ἐν ταύτῃ
 18 τῇ ὑποστάσει τῆς καυχήσεως. ἐπεὶ πολλοὶ καυ-
 19 χῶνται κατὰ τὴν σάρκα, κἀγὼ καυχῆσωμαι. ἡδέως
 γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων φρόνιμοι ὄντες.
 20 ἀνέχεσθε γὰρ εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις
 κατεσθίει, εἴ τις λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρεται, εἴ
 21 τις εἰς πρόσωπον ὑμᾶς δέρει. κατὰ ἀτιμίαν
 λέγω, ὡς ὅτι ἡμεῖς ἡσθενήκαμεν.

Ph 3,5 22 Ἐν ᾧ δ' ἂν τις τολμᾷ, ἐν ἀφροσύνῃ λέγω,
 τολμῶ κἀγώ. Ἰβραῖοί εἰσιν; κἀγώ. Ἰσραη-

10 εἰς ἐμε] ἐν ἐμοί G 547s 2 | 11 οὐ > B | 12 ἀφορμὴν
 1 C 2 P⁴⁶ | 13 οἱ] οὐ G¹ | 14 θαῦμα] θαυμαστον 6 Ψs M
 917-794 38^a 242 rel. K^r | ὡς ἀγγελος D* sa Ωρ Lcf
 Ap.bst | 15 οὖν > D* syp ar | 17 Kv] Xv 326, θv 102
 fr Ambst Aug, ἀνθρώπον 69 | 18 τὴν > P⁴⁶ S*As
 33-81 Ds 88 1912 1838 1835 1319-38 255 1891 2 491s
 1611s Xρ | 21 ἡσθενησαμ. 6 Psss M D pl. rel. pl.,
 † ἐν τούτῳ τῷ μερεῖ D vg¹ Ambst | δ' > D* e vg
 syp ar bo Ambst |

Macedonia; et in omnibus sine onere me vobis servavi et servabo. Est veritas Christi in me, 10 quoniam haec gloriatio non infringetur in me in regionibus Achaiae. Quare? quia non diligo vos? Deus scit. ¹Quod autem facio et faciam, ut amputem occasionem eorum, qui volunt occasionem, ut in quo gloriantur, inveniuntur sicut et nos. Nam eiusmodi pseudoapostoli sunt, operarii subdoli transfigurantes se in apostolos Christi. Et non mirum; ipse enim satanas transfigurat se in angelum lucis. Non est ergo magnum, si ministri eius transfigurentur velut ministri iustitiae; quorum finis erit secundum opera ipsorum.

Iterum dico, ne quis me putet insipientem esse, alioquin velut insipientem accipite me, ut et ego modicum quid glorier. Quod loquor, non loquor secundum Deum, sed quasi in insipientia, in hac substantia gloriae. Quoniam multi gloriantur secundum carnem, et ego gloriabor. Libenter enim suffertis insipientes, cum sitis ipsi sapientes. Sustinetis enim si quis vos in servitutem redigit, si quis devorat, si quis accipit, si quis extollitur, si quis in faciem vos caedit. Secundum ignobilitatem dico, quasi nos infirmi fuerimus in hac parte.

In quo quis audet, in insipientia dico, audeo et ego; ¹Hebraei sunt, et ego; Israhelitae

10 gloriatio DLR g Sed] gloria *rel.* | 12 gloriantur + tales F^cDHRB Sing | 13 sunt DH c d g Sing Lcf Ambst] > *rel.* | 14 mirum + cum FD g^om | in] ut F* (g, m Amb^l) | 16 putet] existimet FDLCS d g r Ambst Aug | esse > AF*DMWiZ* | et > FH*J. R* d r t* | 17 Deum] dominum AGU*T d g Hier | 21 in hac parte > AH^cMRCsThV f g r t | insipientiam AHRKBV d t Ambst

sunt, et ego; semen Abrahae sunt, et ego;
 23 ministri Christi sunt, ut minus sapiens dico,
 plus ego: in laboribus plurimis, in carceribus
 abundantius, in plagis supra modum, in mor-
 24 tibus frequenter. A Iudaeis quinquies quadra-
 25 genas una minus accepi. Ter virgis caesus
 sum, semel lapidatus sum, ter naufragium feci,
 26 nocte et die in profundo maris fui, ¹in itine-
 ribus saepe, periculis fluminum, periculis la-
 tronum, periculis ex genere, periculis ex gen-
 tibus, periculis in civitate, periculis in solitu-
 dine, periculis in mari, periculis in falsis fra-
 27 tribus; ¹in labore et aerumna, in vigiliis multis,
 in fame et siti, in ieiuniis multis, in frigore
 28 et nuditate. Praeter illa, quae extrinsecus sunt,
 instantia mea cotidiana, sollicitudo omnium
 29 ecclesiarum. Quis infirmatur, et ego non in-
 firmor? quis scandalizatur, et ego non uror?
 30 Si gloriari oportet, quae infirmitatis meae
 31 sunt gloriabor. Deus et Pater Domini nostri
 Iesu Christi, qui est benedictus in saecula, scit
 32 quod non mentior. Damasci praepositus gentis
 Aretae regis custodiebat civitatem Damasceno-
 33 rum, ut me comprehenderet; et per fenestram in
 sporta dimissus sum per murum, et sic effugi
 manus eius.

23 minus sapiens] delirans

23 sunt AGHMCs d g Aug] † et ego *rel. cft*

25 profundum AFLZ*CKB e t

31 nostri, Christi > AG g | ~ scit qui est *codd.*

33 sportam AFHL^oMCs d

demissus FTh (g Aug)

sic * > AGHRUCsKBV

23 2 C 12,11; 1 C 15,10 | 24 Dt 25,3 | 25 A 16,22;
 14,19 | 26 A 20,3 | 27 2 C 6,5; 1 C 4,12 | 28 A 20,18-21 |
 29 1 C 9,22 | 31 2 C 1,23 | 33 A 9,24s

λιταί εἰσιν; κἀγώ. σπέρμα Ἀβραάμ εἰσιν;
 κἀγώ. Ἰδιάκονοι Χριστοῦ εἰσιν; παραφρονῶν 23 I C 15,10
 λαλῶ, ὑπὲρ ἐγώ· ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν
 φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλ-
 λόντως, ἐν θανάτοις πολλάκις. ὑπὸ Ἰουδαίων 24 Dt 25,3
 πεντάκις τεσσεράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον, τρις 25 A 16,22;
 ἔραβδίσθη, ἀπαξ ἐλιθάσθη, τρις ἐναυάγησα, 14,19
 νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα· Ἰδοιοπορίαις 26
 πολλάκις, κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις ληστῶν,
 κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἔθνῶν, κιν-
 δύνους ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνοις
 ἐν θαλάσῃ, κινδύνοις ἐν ψευδαδέλφοις, Ἰἐν κόπῳ 27 δ,5
 καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ I C 4,12
 καὶ δίψει, ἐν νηστεῖαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ
 γυμνότητι· χωρὶς τῶν παρεκτὸς ἢ ἐπίστασις μοι 28 A 20,18-21
 ἢ καθ' ἡμέραν, ἢ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλη-
 σιῶν, Ἰτίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκαν- 29 I C 9,22
 δαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι;

Εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας μου 30 12,5
 καυχῆσομαι. ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου Ἰη- 31 1,23
 σοῦ οἶδεν, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι
 οὐ ψεύδομαι. ἐν Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης Ἀρέτα 32
 τοῦ βασιλέως ἐφρούρει τὴν πόλιν Δαμασκηνῶν
 πιάσαι με θέλων, καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαργάνῃ 33 A 9,24*
 ἐχαλάσθη διὰ τοῦ τείχους καὶ ἐξέφυγον τὰς
 χεῖρας αὐτοῦ.

23 λαλω] λεγω Ds 1 177 1245 lat syp ar Ef Did | ~ πλη-
 γαις, φυλακαῖς S 6 Ψsss HM G rel. syp ar bo | πε-
 ρισσοτ.², υπερβαλλ. P⁴⁶ BS* 1739 33 81 Ds 1838 38 ar
 co Ωρ¹ Hil] ~ rel. | 25 απαξ ἐλιθάσθη > P⁴⁶ | 26 πολ-
 λακ.] πολλαῖς D* syp | 27 εν¹ Ωρ] > P⁴⁶ BS 1739 Ψ Ds |
 πολλακ.^{1·2}] πολλαῖς D* vg (syp, sa Ef) | 28 επισυστασις
 Pss 1175 H^oIM 917-915 623 pl. rel. pl. K^r | μοι P⁴⁶
 BS* A 33 1175s G 330 436 d sy ar co Aug Ef] μου
 rel. | 30 μου > P⁴⁶ BH | 31 θες + του Ιηλ D* | Ιυ + Χυ
 6 P 326 H^oM D 917-177 al. 206^r 1518 al. 257^a K^r syp ar
 bo | 32 θελων > B D* vg syp ar sa Ef | 33 εν σαργ. > G¹ |

- 12 Καυχᾶσθαι δεῖ, οὐ συμφέρον μὲν, ἐλεύσομαι
 2 δὲ εἰς ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις Κυρίου. οἶδα
 ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων, –
 εἴτε ἐν σώματι οὐκ οἶδα, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώμα-
 3 τος οὐκ οἶδα, ὃ Θεὸς οἶδεν, – ἄρπαγέντα τὸν
 τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ. καὶ οἶδα τὸν
 4 τοιοῦτον ἄνθρωπον, – εἴτε ἐν σώματι εἴτε χωρὶς
 L 23,43 Ap 2,7 5 τοῦ σώματος οὐκ οἶδα, ὃ Θεὸς οἶδεν, – ἴδι ἠρπά-
 11,30 6 γη εἰς τὸν παράδεισον καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥή-
 10,8; 11,16 7 ματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι. ὑπὲρ τοῦ
 τοιούτου καυχῆσομαι, ὑπὲρ δὲ ἑμαυτοῦ οὐ καυ-
 8 χήσομαι εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις [μου]. ἐὰν γὰρ
 9 θελήσω καυχῆσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων, ἀλή-
 θειαν γὰρ ἐρῶ· φείδομαι δέ, μή τις εἰς ἐμὲ
 λογίσηται ὑπὲρ ὃ βλέπει με ἢ ἀκούει ἐξ ἐμοῦ.
 Job 2,6 7 Καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων – διὸ ἵνα
 μὴ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκί,
 ἄγγελος σατανᾶ, ἵνα με κολαφίζῃ, ἵνα μὴ ὑπερ-
 8 αἴρωμαι. ὑπὲρ τούτου τρίς τὸν Κύριον παρ-
 9 ἐκάλεσα, ἵνα ἀποστῇ ἀπ' ἐμοῦ. καὶ εἰρηκέν
 μοι· ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ δύναμις ἐν
 4,7-16 ἀσθενείᾳ τελεῖται. Ἡδιστα οὖν μᾶλλον καυχῆ-

1 inc. εἰ καυχ. S^o 326 81 H 1319s vg sa Ambst | δεῖ] δη 326 M 917s 915 1838 226ss al. 206ss 35s 1518sss 257 pl. K pl., δε SΨ D^{1*} 1898 (syh⁺) | συμφερον μεν] -φερει μοι 6 Ψss (81) H 917 rel. pl. K^r syh | δε P⁴⁶ BSAs 33s 1175s HM G 1319ss vg ar co Ef] γαρ rel. | 3 σωματι +ουκ οιδα 33 G 255 2 X^o | χωρις P⁴⁶ B D^{*} Meth] εκ-τος rel. | ουκ οιδα > B sa Ir Ω^o Meth | 5 ου] ουδέν P⁴⁶] μου > P⁴⁶ B 1739 424^o 33 D^{*} 460 2005^{*} sy ar co Ef | 6 ακουει+τι P⁴⁶ Psss D 917ss 181s 623 rel. K^r syh bo Ef | 7 inc. και ινα μη υπεραιρ. τη syp ar sa Ef] διο BSAs 33 1175s G 69 1319ss bo] * > P⁴⁶ I^o Or rel. | σαρκι+μου G vg syp (co) | σατανα Mn P⁴⁶ BS*As 424^o Ds lat co Ω^o Tert] σαταν I^o rel. | ινα μη υπεραιρ.² P⁴⁶ sy ar co Tert Cyp Amb Ambst Hier Ef] > S^{*}A 33 Ds 547^{*} vg¹ I^o X^o | 8 inc. κ. υπερ A syp ar Ω^o Thdt Ef | 9 δυναμ.¹ Mn P⁴⁶ BS*A* 424^o Ds lat sa Ω^o Tert] +μου rel. I^o Ef] τελειται BS*A Ds 623] -ειονται rel. | μαλλον > 88 623 vg |

Si gloriari oportet, non expedit quidem, 12
 veniam autem ad visiones et revelationes Do-
 mini. Scio hominem in Christo ante annos 2
 quattuordecim, sive in corpore nescio sive
 extra corpus nescio, Deus scit, raptum huius-
 modi usque ad tertium caelum. Et scio huius- 3
 modi hominem sive in corpore sive extra cor-
 pus nescio, Deus scit, ¹quoniam raptus est in 4
 Paradisum et audivit arcana verba, quae non
 licet homini loqui. Pro huiusmodi gloriabor, 5
 pro me autem nihil gloriabor nisi in infirmi-
 tatibus meis. Nam et si voluero gloriari, non 6
 ero insipiens, veritatem enim dicam; parco
 autem, ne quis me existimet supra id, quod
 videt in me aut aliquid audit ex me.

Et ne magnitudo revelationum extollat me, 7
 datus est mihi stimulus carnis meae, angelus sa-
 tanae, qui me colaphizet. Propter quod ter Do- 8
 minum rogavi ut discederet a me; et dixit mi- 9
 hi: Sufficit tibi gratia mea; nam virtus in infir-
 mitate perficitur. Libenter igitur gloriabor in in-

1 quidem] mihi DO* d g Ambst Sed
 2 nescio¹ > DH^cUW Aug Pel
 2.5 eiusmodi AGHLMRCTh d Amb Aug
 4 arcana] ineffabilia G^c Or Amb Hier Aug, inau-
 dita D g Sed, non edicenda Or (d e)
 licebat AZ^cTh*KBV
 6 quis + *in AGH^cOCs d g
 aliquid > *codd. pl.*
 7 qui DR c Cyp Or Amb Hier Aug] ut *rel.*
 colaph. + ne extollar Ambst Hil Hier (D Cyp Amb)

4 Ap 2,7; 1. 23,43

5 2 C 11,30

6 2 C 10,8; 11,16

7 Job 2,6

9 L 1,35; R 1,16; Dt 3,26 O'

firmitatibus meis, ut inhabitet in me virtus
 10 Christi. Propter quod placeo mihi in infirmita-
 tibus meis, in contumeliis, in necessitatibus, in
 persecutionibus, in angustiis pro Christo; cum
 enim infirmor, tunc potens sum.

12,11-13,10 *Causa et finis apologiae*

11 Factus sum insipiens, vos me coegistis.
 Ego enim a vobis debui commendari; nihil
 enim minus fui ab iis, qui sunt supra modum
 12 apostoli, tametsi nihil sum. Signa tamen
 apostolatus mei facta sunt super vos in omni
 patientia, in signis et prodigiis et virtutibus.
 13 Quid est enim, quod minus habuistis prae ce-
 teris ecclesiis, nisi quod ego ipse non gravavi
 14 vos? Donate mihi hanc iniuriam. ¹Ecce tertio
 hoc paratus sum venire ad vos, et non ero
 gravis vobis. Non enim quaero quae vestra
 sunt, sed vos. Nec enim debent filii parentibus
 15 thesaurizare, sed parentes filiis. Ego autem
 libentissime impendam et superimpendar ipse
 pro animabus vestris; licet plus vos diligens
 16 minus diligar? Sed esto: ego vos non gravavi,
 17 sed cum essem astutus, dolo vos cepi. Num-

10 meis DO g Or Hier] > *rel.*

11 ~ debui a vobis FDHMRZ*CsK

fui] feci F^oRT d g Ambst

modum + valde D (g Ambst)

tamen etsi ARZ*Th

12 apostolatus mei DKBVW c g] apostoli *rel.*

super] inter D d e g Pel, in vobis Ambst

patientia] potentia ACs c

in² > *codd.*

14 non vos gravabo D d e Ambst (g r)

15 autem] enim AC Or

licet > D d g r Ambst

σομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα ἐπισκηνώσῃ
ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ. διὸ εὐδοκῶ ἐν 10
ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγ-
μοῖς καὶ στενοχωρίαις ὑπὲρ Χριστοῦ· ὅταν γὰρ Ph 4,13
ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι.

Γέγονα ἄφρων· ὑμεῖς με ἠναγκάσατε. ἐγὼ 11 11,5
γὰρ ὄφειλον ὑφ' ὑμῶν συνίστασθαι. οὐδὲν γὰρ
ὑστέρησα τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδὲν
εἰμι. τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατηργάσθη 12 R 15,19
ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ, σημείοις τε καὶ τέ-
ρασι καὶ δυνάμεσιν. τί γὰρ ἔστιν ὃ ἠσώθητε 13 11,9
ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ
οὐ κατενάρκησα ὑμῶν; χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδι-
κίαν ταύτην. Ἴδου τρίτον τοῦτο ἐτοίμως ἔχω 14 13,1
ἔλθειν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ καταναρκήσω· οὐ γὰρ
ζητῶ τὰ ὑμῶν ἀλλὰ ὑμᾶς. οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ
τέκνα τοῖς γονεῦσιν θησαυρίζειν, ἀλλὰ οἱ γονεῖς
τοῖς τέκνοις. ἐγὼ δὲ ἡδιστα δαπανήσω καὶ ἐκδα- 15 Ph 2,17
πανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν. εἰ περισ-
σοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶ, ἦσσον ἀγαπῶμαι; Ἔστω 16
δέ, ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς· ἀλλὰ ὑπάρχων
πυνοῦργος δόλω ὑμᾶς ἔλαβον. μή τινα ὧν ἀπ- 17

μου² > B 1739 424^c 1912 syh ar bo Iq | 10 εν³] και P⁴⁶
S* Ωρ | και P⁴⁶ BS* 326 1175 1838 Ωρ¹ (206s ar)] εν
rel. Tert | δυν. ειμι] δυνατω G | 11 αφρων + καυχω-
μενος Pss 1838^a 920 pl. rel. L^r sy Ef | αναγκαζετε P⁴⁶ |
υφ > B* D¹* 216* 1610 | γαρ + τι P⁴⁶ B | 12 inc. αλλα
τα σημ. 88 1912 69 436 (G 330) bo | μεν] μεντοι 1739 81
1319-38 206s 323 1518 385 lat | υπομονη + εν 6 Pss 917-974
242^r 1611^r K^r co | 13 ησώθητε P⁴⁶ BS* 6 33 D*] ελατ-
τώθητε G, ητηθηθ. rel. | αδικιαν] αμαρτιαν G¹ | 14 τουτο
> Ps D 917^a 623^a 919-337 2 al. 323ss al. 257 pl. K^r | κα-
ταναρκ. + υμων Psss I 917-181 920 pl. rel. K^r vg sy ar co
(Ds 38*) | 15 δαπαν. + κ. εκδαπανησω D* Ambst | ει P⁴⁶
BS* A 33 G vg sy co] + και rel., > D r Ambst | αγαπω S*
A 33 917 330 216* 1245 (co Ef)] -πων P⁴⁶ rel. | 16 εγω
+ δε G 2005 syh | εβαρησα P⁴⁶, κατεναρκησα S 104 81
G 467 920 69 206 1245 257 Xq Ef | υμας¹] υμων S 81 G
38* Xq |

8,6.16ss 18 ἔσταλκα πρὸς ὑμᾶς, δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς; παρεκάλεσα Τίτον καὶ συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν· μήτι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς Τίτος; οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν; οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσιν;

3,1; 2,17 19 Πάλαι δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα. κατέναντι Θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν· τὰ δὲ πάντα, 20 ἀγαπητοί, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς. φοβοῦμαι γὰρ μή πως ἐλθὼν οὐχ οἴους θέλω εὔρω ὑμᾶς, κἀγὼ εὐρεθῶ ὑμῖν οἶον οὐ θέλετε, μή πως ἔρις, ζῆλοι, θυμοί, ἐριθειᾶι, καταλαλιαί, ψιθυρισμοί, 2,1; 13,2 21 φυσιώσεις, ἀκαταστασίαι· μή πάλιν ἐλθόντος μου ταπεινώσῃ με ὁ Θεός μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ πενήθῃσω πολλοὺς τῶν προσημαρτηκότων καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ ἣ ἔπραξαν.

12,14 13 Τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς· ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων καὶ τριῶν σταθήσεται πᾶν 2 ῥῆμα. προείρηκα καὶ προλέγω, ὡς παρὼν τὸ δεύτερον καὶ ἀπὼν νῦν, τοῖς προσημαρτηκόσιν καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πάλιν οὐ φείσομαι, ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν

17 δι' αὐτοῦ > G r vg | 19 inc. ου παλαι P⁴⁶ | παλαι] παλιν P^{ss} D¹ 917-1835 919-794 642 rel. K^r sy^p ar bo | 20 γαρ] δε 104 1912 69 al. sy^h m | ερεις BPs 1175s D-623 920sss al. 206s al. 440ss 1518 383s K pl. vg sy^h sa | ζηλος P⁴⁶ BA 33 326 Ds sy^p ar bo Ef | ακαταστασαι > G X^o | 21 ελθοντα με, > με (pros ταπειν.) 1739s Ψ^{ss} 917-181 rel. K^r | ταπεινωση SAsΨ 623ss 920 919sss al. 429s 2ss 35 1611s 257 506s K X^o] -ωσει P⁴⁶ rel.] μου² > 2005 r vg sy^h + Tert | 13,1 inc. ιδου τριτον A 6 33 326s 81 88 467 337s al. 206ss al. 440s 1518 221s 385 vg | ερχομ.] ετοιμως εχω ελθειν A 1319 sy^p + | υμας + ινα S* 1835 378 g sy ar | και] η S 181 255 1831 378 vg co | 2 προειρηκα + γαρ D 440 sa Ambst | ως > D sy^h ar | νυν + γραφω P^{ss} 917-263 255 rel. K^r sy^p ar sa | εις το > P⁴⁶ G vg sy^p ar | 3 επει] οτι G, ει Ω^o Mel Ep Cy, η Mn cf vg Ω^o Bas Cy¹ |

quid per aliquem eorum, quos misi ad vos, circumveni vos? Rogavi Titum et misi cum 18 illo fratrem. Numquid Titus vos circumvenit? nonne eodem spiritu ambulavimus? nonne iisdem vestigiis?

Olim putatis quod excusemus nos apud 19 vos? Coram Deo in Christo loquimur; omnia autem, carissimi, propter aedificationem vestram. Timeo enim ne forte cum venero, non 20 quales volo, inveniam vos; et ego inveniar a vobis, qualem non vultis; ne forte contentiones, aemulationes, animositates, dissensiones, detractationes, susurrationses, inflationes, seditiones sint inter vos; ne iterum cum venero, humiliet 21 me Deus apud vos, et lugeam multos ex iis, qui ante peccaverunt et non egerunt paenitentiam super immunditia et fornicatione et impudicitia, quam gesserunt.

Ecce tertio hoc venio ad vos: *In ore duo- 13 rum vel trium testium stabit omne verbum.* Praedixi et praedico, ut praesens et nunc 2 absens iis, qui ante peccaverunt et ceteris omnibus, quoniam si venero iterum, non parcam. An experimentum quaeritis eius, qui in 3

19 ~ vestram aedificat. *codd.*

20 ~ non qualem FL Ambst

21 iis] his *codd.*

inmunditiam, fornicationem, impudicitiam F(H)ThK

13,1 venio] paratus sum venire F

2 praesens + secundo DO^o g r Aug, bis FGMR UCs f, vobis AHC*Th

3 an] *quia d e g^l r Aug, quoniam g^l Ambst

17 2 C 7,2 | 18 2 C 8,6.16ss

20 2 C 10,2.11; 1 C 4,6

21 2 C 2,1; 13,2

13,1 2 C 12,14; Mt 18,16; 1 T 5,19

2 (G 1,9) 2 C 12,21 | 3 R 15,18

me loquitur Christus, qui in vobis non infir-
 4 matur, sed potens est in vobis? Nam etsi cru-
 cifixus est ex infirmitate, sed vivit ex virtute
 Dei. Nam et nos infirmi sumus in illo, sed vi-
 5 vemus cum eo ex virtute Dei in vobis. Vosmet
 ipsos tentate si estis in fide, ipsi vos probate.
 An non cognoscitis vosmet ipsos quia Chris-
 tus Iesus in vobis est? nisi forte reprobis estis.
 6 Spero autem quod cognoscetis, quia nos non
 sumus reprobis.

7 Oramus autem Deum ut nihil mali faciatis,
 non ut nos probati appareamus, sed ut vos
 quod bonum est faciatis, nos autem ut re-
 8 probi simus. Non enim possumus aliquid ad-
 9 versus veritatem, sed pro veritate. Gaudemus
 enim, quoniam nos infirmi sumus, vos autem
 potentes estis. Hoc et oramus vestram con-
 10 summationem. Ideo haec absens scribo, ut non
 praesens durius agam secundum potestatem,
 quam Dominus dedit mihi in aedificationem
 et non in destructionem.

13,11-13 *Epilogi*

11 De cetero, fratres, gaudete, perfecti estote,
 exhortamini, idem sapite, pacem habete, et
 Deus pacis et dilectionis erit vobiscum.

Christi F^cDRC O_x Aug Pel | vobis¹] vos AFCs
 Th d f | 4 infirmitate + nostra DOR Amb Ambst |
 vivet AB*V r | vivimus FHRZCsKBV cr Pel | 5 vos
 ipsos²*ADMKBV f | 6 cognoscitis FH*RThKBV d |
 7 autem + ad F^cR gr Aug | appareamus D gr Ambst
 Aug Sed] pareamus *rel.* | sumus AH*OT d gr |
 9 quoniam] quando *codd.* | 10 destruction. + vestram
 DT ct | 11 ~ dilect. et pacis AGHRUZCsTh f

4 Ph 2,7s | 5 1 C 11,28; G 6,4 | 8 A 4,20; 1 C 13,6 |
 10 2 C 2,3; 10,4.8.11 | 11 Ph 3,1; 4,4; R 15,33

ἔμοι λαλοῦντος Χριστοῦ, ὃς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀ-
σθενεῖ ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν. καὶ γὰρ ἐσταυ- 4 Ph 2,7s
ρώθη ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῆ ἐκ δυνάμεως Θεοῦ.
καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ ζήσο-
μεν σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως Θεοῦ εἰς ὑμᾶς.
Ἐαυτοὺς πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, ἐαν- 5 1 C 11,28
τοὺς δοκιμάζετε. ἢ οὐκ ἐπιγινώσκετε ἑαυτοὺς
ὅτι Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν ὑμῖν ἐστίν; εἰ μήτι ἀδό-
κιμοί ἐστε. ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε ὅτι ἡμεῖς 6
οὐκ ἐσμὲν ἀδόκιμοι.

Εὐχόμεθα δὲ πρὸς τὸν Θεὸν μὴ ποιῆσαι 7
ὑμᾶς κακὸν μηδέν, οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φα-
νῶμεν, ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν ποιῆτε, ἡμεῖς
δὲ ὡς ἀδόκιμοι ὦμεν. οὐ γὰρ δυνάμεθά τι 8 1 C 13,6
κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας.
χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ 9
δυνατοὶ ᾗτε· τοῦτο· καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν
κατάρτισιν. Διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὸν γράφω ἵνα 10 2,3; 10,11
παρῶν μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι κατὰ τὴν ἐξου-
σίαν ἣν ὁ Κύριος ἔδωκέν μοι εἰς οἰκοδομὴν 10,4.8
καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν.

Λοιπὸν, ἀδελφοί, χαίρετε, καταρτίζεσθε, πα- 11 Ph 3,1; 4,4
ρακαλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε, καὶ
ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ'

4 γὰρ BS* 1739 33 P 104ss 81s Ds 1838s 1319sss 2s |
+ει Mn rel. Hipp Ωρ | εν] συν SA G 1311 r syp bo |
ζησομεθα 6 Ψ 326 917* 623 pl. rel. pl. K^r | συν] εν P⁴⁶
33 D* 1311 g Xρ | εις υμας > B D^c r ar Xρ | 5 εαντ. δο-
κιμαζ. > A | ~ Xς Ις SAs P 326ss G 927 330 1831 vg
ar co | εστιν > P⁴⁶ B 33 D* 462 Cl Xρ | μητι +αρα 88
1912 330 436 642 syh⁺ | 6 επιγνωσεσθε 33 310 1319-38 |
7 ευχομαι 1739s Ψ 326 917-181 rel. pl. K^r sy | ουχ ινα]
ινα μη Ψ 917 181 623 69ss 38 2005 506 639 KL | 9 γαρ]
δε 330 378 syp, > D^c 917 1836ss 623s 462s 383 K
ar | τουτο + δε 6 Pss 917-226 206^r 1518 1108s 257
rel. K^r | 10 ~ μη παρων Ds 242 1518 lat syp ar co |
11 ιησ. το λοιπον P D^c 1611 2005 257 Xρ | το αυτο
φρον. > A |

- 1 C 16.20 12 ὑμῶν. Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν ἀγίῳ φιλήματι. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες.
- 13 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν.

12 ~ φιλ. αγιω P⁴⁶ AΨ 326 81 G 69 1319s 1872s
 1245 383 378 506 L vg X_o | 13 Κυ + ημων 5 489
 69 330 1831 440 35 vg syp ar co Did Bas X_o | υμων
 + αμην Psss D 917 rel. K^r vg sy ar' |

Salutate invicem in osculo sancto. Salutant 12
vos omnes sancti.

Gratia Domini nostri Iesu Christi et ca- 13
ritas Dei et communicatio sancti Spiritus sit
cum omnibus vobis. Amen.

12 ~ sancti omnes AFDHLMRUR*CsTh

13 ~ spiritus sancti A Amb Ambst Vig

sit > AFRZCsKBV (Hier)

amen > R fg

12 1 C 16,20; R 16,16

EPISTULA
BEATI PAULI APOSTOLI
AD GALATAS

1,1-10 *Exordium*

- 1 PAULUS apostolus non ab hominibus neque per hominem, sed per Iesum Christum et Deum Patrem, qui suscitavit eum a mortuis,
2 ¹et qui mecum sunt omnes fratres ecclesiis Galatiae. Gratia vobis et pax a Deo Patre et
3 Domino nostro Iesu Christo, qui dedit semetipsum pro peccatis nostris, ut eriperet nos de praesenti saeculo nequam secundum voluntatem Dei et Patris nostri, cui est gloria in saecula saeculorum. Amen.
4
5
6 Miror quod sic tam cito trasferimini ab eo, qui vos vocavit in gratiam Christi in aliud
7 evangelium, quod non est aliud, nisi sunt aliqui, qui vos conturbant et volunt convertere evangelium Christi. Sed licet nos aut angelus de caelo evangelizet vobis praeterquam
8 quod evangelizavimus vobis, anathema sit. Sicut praediximus, et nunc iterum dico: Si quis vobis evangelizaverit praeter id, quod acce-

2 ecclesiae WiZ* | 3 patre + nostro (> p. Domino) FDHMORWiTTh c Ambst Aug | 4 nostris > Wi* | eriperent A* | de > M | 5 est * > Wi Ambst | 6 transferemini AFDMOWiKss | gratia FZ* | 7 nisi + si FM d Cyp | evertere Wi, subvertere CTc | 8 quod > O*Cs d Lcf

1 G 1,11s | 3 R 1,7 | 4 G 2,20; Mt 20,28; 26,42; 1 T 2,6; Tt 2,14; 1 J 5,19; A 2,40; Hb 10,9s | 7 A 15,1.24 | 8 1 C 16,22; 2 C 11,4 | 9 G 5,3

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ

Παῦλος ἀπόστολος, οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων 1 1,11
 οὐδὲ δι' ἀνθρώπου ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ
 καὶ Θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νε-
 κρῶν, ἵκαὶ οἱ σὺν ἔμοι πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκ- 2
 κλησίαις τῆς Γαλατίας· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη 3 R 1,7
 ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ
 Χριστοῦ, τοῦ δόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ τῶν ἁμαρ- 4 2,20; 1 T 2,6
 τιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέλθῃ ἡμᾶς ἐκ τοῦ αἰῶνος 5 Tt 2,14
 τοῦ ἐνεστῶτος πονηροῦ κατὰ τὸ θέλημα τοῦ 6
 Θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς 7
 αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

Θαυμάζω ὅτι οὕτως ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ 6
 τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι Χριστοῦ εἰς ἕτε-
 ρον εὐαγγέλιον, ἵδ' οὐκ ἔστιν ἄλλο, εἰ μὴ τινές 7 A 15,1.24
 εἰσιν οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς καὶ θέλοντες μετα-
 στρέψαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. ἀλλὰ καὶ 8 1 C 16,22
 ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται
 ὑμῖν παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα
 ἔστω. ὡς προειρήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω· εἰ 9
 τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνά-

1 ἀνθρωπου] -πων 440s 823 1518 Ωρ Χρ Cy | κ. θυ
 πατρ. > Mn | 2 παντες > 1319 2005 syh⁺ | 3 ημων >
 P⁴⁶ 917 927 547 999 1319 206s 941 43 Χρ | Κυ+ημων
 P⁴⁶ B 1739s 104 1175 H Dsss 181ss 623^o 1835 pl. 206^r
 1518^o 257 pl. KL al. verss. | 4 υπερ BS^c 6s 33 326ss H
 1836sss 1827ss 927ss 337ss 330s 1319-38 al. 2 440s al.
 1611 257s] περι P⁴⁶ rel. | ενεστωτ.] τουτου syp ar bo Ef,
 > 927 sa | 6 ουτως > G¹ 1 | ημας P⁴⁶* 33 H syh^m | χα-
 ριτι + Iv 326 D syh⁺ | Xu > Mn P⁴⁶ GF*¹ Tert Cyp
 Vict Lcf (Ef) | 7 ο αλλο παντως ουκ εστ. κατα το ευα-
 γελιον μου Mn | 8 ουρ. + αλλως Mn | ευαγγελισηται Mn
 SA 104 81 1898 ar Ωρ Ath Cy¹ Tert Lcf Ef | υμιν¹ >
 Mn S*Ψ G 1912 255 Eus Tert Vict Lcf | 9 προειρηκα
 S* 489 1831 syp Χρ |

- 1 Th 2,4 10 θεμα ἔστω. Ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν Θεόν; ἢ ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; εἰ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἦμην.
- 11 Γνωρίζω γὰρ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ ὅτι οὐκ ἔστιν κατὰ
- 12 ἄνθρωπον· οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτὸ οὔτε ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκα-
- 13 λύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφήν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ
- A 8,3; 26,4-20
A 22,3 14 Θεοῦ καὶ ἐπόρθουν αὐτήν, καὶ προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρως ζηλωτῆς ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων.
- R 1,1; Jf 1,5 15 Ὅτε δὲ εὐδόκησεν ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρός μου καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ
- 2,7; Mt 16,17 16 ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοί, ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ
- 17 προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι, οὐδὲ ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλὰ ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν, καὶ πάλιν ὑπέ-
- A 9,26 18 στρεψα εἰς Δαμασκόν. Ἐπειτα μετὰ τρία ἔτη ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα ἱστορῆσαι Κηφᾶν, καὶ
- 19 ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε· ἕτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον
- Mt 13,55 20 τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου. ἃ δὲ γράφω ὑμῖν,

10 εἰ + γὰρ P 104 917-462 642 rel. syp Ef | 11 γὰρ BS^c 33 Ds lat sa] δε P⁴⁶ rel. sy ho | ἀδελφοί > 1739 424^c P 177 330 206 823 | 12 ουτε] ουδε SAs 33-81 D*s 88 623s 69 1319-38 al. Xq Cy | 13 επορθ.] επολεμου G | 15 ευδοκ. P⁴⁶ B G 920s 919 1611 vg syph⁺ Eus¹ Xq] + ο θς rel. | 16 ευαγγελισωμ. P⁴⁶ D* | προανεθεμην 104 1836 623 635 | 17 ανηλθ.] απηλθ. B Ds 1836 915 462 206 383 syph^m, ηλθον P⁴⁶ vg sa | 18 ~ ετη τρια P⁴⁶ B 6 Ψs Ds 917 rel. pl. | Κηφαν P⁴⁶ BS*As 424^c 33 1912 467 920^a 823 syph^m co] Πετρον rel. Ef | 19 ουκ ειδον] ειδ. ουδενα Ds lat Ambst |

pistis, anathema sit. Modo enim hominibus 10
suadeo an Deo? An quaero hominibus pla-
cere? Si adhuc hominibus placerem, Christi
servus non essem.

1,11-24 *Paulus apostolus a Deo vocatus*

Notum enim vobis facio, fratres, evange- 11
lium, quod evangelizatum est a me, quia non
est secundum hominem; neque enim ego ab 12
homine accepi illud neque didici, sed per re-
velationem Iesu Christi. Audistis enim conversa- 13
tionem meam aliquando in Iudaismo, quoniam
supra modum persequabar ecclesiam Dei et
expugnabam illam, et proficiebam in Iudaismo 14
supra multos coetaneos meos in genere meo,
abundantius aemulator existens paternarum
mearum traditionum.

Cum autem placuit ei, qui me segregavit 15
ex utero matris meae et vocavit per gratiam
suam, ¹ut revelaret Filium suum in me, ut 16
evangelizarem illum in gentibus, continuo non
adquievi carni et sanguini, neque veni Hiero- 17
solymam ad antecessores meos apostolos; sed
abii in Arabiam et iterum reversus sum Da-
mascum. Deinde post annos tres veni Hieroso- 18
lymam videre Petrum, et mansi apud eum die-
bus quindecim. Alium autem apostolorum vidi 19
neminem nisi Iacobum fratrem Domini. Quae 20
autem scribo vobis, ecce coram Deo quia non

10 an¹] aut *codd. pl.* d Ambst Pel | an² T] aut *rel.*
d g Ambst Hier Pel | 11 enim] autem FWiW Ambst
Pel | 12 illud] aliud R | 14 meos > AHL*MO*RZ*Cs
d g | 15 ex] de *codd.* | vocavit + me R | 16 evan-
gelizem F*L^c Ir Hier Vig | 17s hierosolyma R, -mam
rel. | Arabia AH*L^c | 19 autem > Wi

10 1 Th 2,4 | 11 1 C 15,1 | 12 E 3,3 | 13 A 9,21 |
26,4-20 | 14 A 22,3 | 15 R 1,1; A 9,15; 13,2; Jr 1,5;
Is 49,1 | 16 G 2,7; Mt 11,27; 16,17 | 18 A 9,26 | 19 Mt 13,55

21 mentior. Deinde veni in partes Syriae et Ci-
 22 liciae. Eram autem ignotus facie ecclesiis Iu-
 23 daeae, quae erant in Christo; ¹ tantum autem
 auditum habebant: Quoniam qui persequebatur
 nos aliquando, nunc evangelizat fidem, quam ali-
 24 quando expugnabat, et in me clarificabant Deum.

2,1-21 *Paulus ab apostolis agnitus*

2 Deinde post annos quattuordecim iterum
 ascendi Hierosolymam cum Barnaba, adsumpto
 2 et Tito. Ascendi autem secundum revelationem
 et contuli cum illis evangelium, quod praedico
 in gentibus, seorsum autem iis, qui videbantur
 aliquid esse, ne forte in vacuum currerem aut
 3 cucurrissem. Sed neque Titus, qui mecum erat,
 cum esset gentilis, compulsus est circumcidi;
 4 ¹ sed propter subintroductos falsos fratres, qui
 subintroierunt explorare libertatem nostram,
 quam habemus in Christo Iesu, ut nos in servi-
 5 tutem redigerent. Quibus neque ad horam cessi-
 mus subiunctione, ut veritas evangelii permaneat
 6 apud vos; ab iis autem, qui videbantur esse ali-
 quid, quales aliquando fuerint, nihil mea inter-
 est. Deus personam hominis non accipit; mihi
 enim qui videbantur esse aliquid nihil contule-
 7 runt. Sed e contra cum vidissent quod creditum
 est mihi evangelium praepetii, sicut et Petro

23 nunc+autem Kss | 2,1 et> FWi*Z* | 2 evangel.
 + dei FL | 2.6 iis] his *codd.* dg | aliquid esse] esse
 maiores DOWi g Pel, * > AGH*M Hier Aug | 4 prop-
 ter subintrod. autem R dg Ambst Aug | 5 quibus
 neque > K d Ir Tert Vict Ambst | subiunctioni *codd.*
 dg Ir Ambst | 6 accepit FLMZ* | esse aliquid? >
 AMRCs r Hier¹ Pel | 7 e contrario AFDL r Aug |
 et LW] > *rel.* dg r Ir Ambst Hier

21 A 9,30; 11,25 | 22 1 Th 2,14 | 23 G 1,13; A 9,21 |
 2,1 A 15,2 | 2 G 2,6.9 | 3 A 16,3 | 4 A 15,1.24 | 5 G
 3,1 | 6 Dt 10,17; Job 34,19; Sap 6,8; Sir 35,15s; A
 10,34; R 2,11; E 6,9; C 3,25; 1 P 1,17 | 7 G 1,16;
 A 9,15; 15,12; 22,21

ἰδὸν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ὅτι οὐ ψεύδομαι. ἔπειτα 21 A 9,30
 ἦλθον εἰς τὰ κλίματα τῆς Συρίας καὶ τῆς Κι-
 λικίας. ἡμην δὲ ἀγνοούμενος τῷ προσώπῳ ταῖς 22
 ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας ταῖς ἐν Χριστῷ. μόνον 23 1,13
 δὲ ἀκούοντες ἦσαν ὅτι ὁ διώκων ἡμᾶς ποτε νῦν
 εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν ἣν ποτε ἐπόρθει, καὶ 24
 ἐδόξαζον ἐν ἑμοὶ τὸν Θεόν.

Ἐπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀνέ- 2 A 15,2
 βην εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ Βαρνάβα, συμπαρα- 2 C 2,13
 λαβῶν καὶ Τίτον. ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν, 2
 καὶ ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω
 ἐν τοῖς ἔθνεσιν, κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσιν,
 μή πως εἰς κενὸν τρέχω ἢ ἔδραμον. ἀλλ' οὐδὲ 3 A 16,3
 Τίτος ὁ σὺν ἑμοί, Ἕλληνας ὄν, ἠναγκάσθη πε-
 ριτομηθῆναι. διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδ- 4 A 15,1,24
 ἀδέλφους, οἵτινες παρεισῆλθον κατὰσκοπῆσαι
 τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν Χριστῷ Ἰη-
 σοῦ, ἵνα ἡμᾶς καταδουλώσουσιν· οἷς οὐδὲ πρὸς 5 A 15,2,5
 ὄραν εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ
 εὐαγγελίου διαμείνη πρὸς ὑμᾶς. ἀπὸ δὲ τῶν 6 Sap 0,8
 δοκούντων εἶναι τι, – ὅποιοί ποτε ἦσαν οὐδὲν
 μοι διαφέρει· πρόσωπον ὁ Θεὸς ἀνθρώπου οὐ
 λαμβάνει – ἑμοὶ γὰρ οἱ δοκοῦντες οὐδὲν προσ-
 ἀνέθεντο, ἀλλὰ τὸναντίον ἰδόντες ὅτι πεπίσ- 7 A 9,15;
 τευμαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας καθὼς 15,12; 22,21
 Πέτρος τῆς περιτομῆς, – ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέ- 8

τ. θυ] Κυ 33s 2005 syh* | 21 της² > S* 33 547s 330
 1611 2005 | 22 ταις²] της D¹* 460 177 823 g | 23 επορ-
 θει] επολεμει G | 2,1 παλιν > Mn bo Ir Xc | 2 ανεθεμ.]
 ανεβαλομην G | ~ εδραμον η τρεχω Mn Tert | 4 ινα+
 μη G | καταδουλωσωνται 6 Ψs 1175 917* rel. pl. | 5 οἷς
 > Mn syr | οἷς ουδε > D* Ir Tert Vict Ambst Hier° Pel |
 τ. υποταγη > P⁴⁶ | διαμενη A G 181 1912 1 460 330 |
 6 ο > BC 1739s 326 Dsss 181 623 pl. 920 919-462 206-
 1149 1518* 383-876 Kʳ | ~ ανθρ. θς Ψ 69s Vict Aug |
 δοκουντες+ειναι τι G (co) Ambst | 7 ειδοτες P⁴⁶ C 33s
 1836 5 337s 69 330 823 | περιτομης 7^8 S* G 794 |

- τρω εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς ἐνήργησεν
 9 καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη, – καὶ γνόντες τὴν χάριν
 J 1,42 τὴν δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς καὶ
 Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες στῦλοι εἶναι, δεξιὰς ἔδω-
 καν ἐμοὶ καὶ Βαρνάβα κοινωνίας, ἵνα ἡμεῖς εἰς
 A 11,29; 10 τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν· μόνον τῶν
 12,25 πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν, ὃ καὶ ἐσπούδασα
 αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι.
 11 Ὅτε δὲ ἦλθεν Κηφᾶς εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ
 πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην, ὅτι κατεγνωσμένος
 A 10,15.28 12 ἦν. πρὸ τοῦ γὰρ ἔλθειν τινὰς ἀπὸ Ἰακώβου με-
 τὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν· ὅτε δὲ ἦλθον, ὑπέ-
 στελλεν καὶ ἀφώριζεν ἑαυτόν, φοβούμενος τοὺς
 13 ἐκ περιτομῆς. καὶ συνυπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ
 λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε καὶ Βαρνάβας συναπήχ-
 14 θη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει. ἀλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ
 ὀρθοδοοῦσιν πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελί-
 ου, εἶπον τῷ Κηφᾷ ἔμπροσθεν πάντων·
 Εἰ σὺ Ἰουδαῖος ὑπάρχων ἐθνικῶς καὶ οὐχὶ
 Ἰουδαϊκῶς ζῆς, πῶς τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις Ἰου-
 15 δαῖζειν; Ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι καὶ οὐκ ἐξ
 A 15,10s 16 ἐθνῶν ἁμαρτωλοί, εἰδότες δὲ ὅτι οὐ δικαιοῦται
 R 3,20.28; 4,5; 11,6 ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου ἐὰν μὴ διὰ πίστεως
 E 2,8 Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν

9 χάριν + τ. θυ syh⁺ Ambst Thdt | Ιακ. κ. Κηφ. B^rI rel.
 (Πετρ. P⁴⁶) | Πετρ. κ. Ιακ. Mn Ds Tert Or Ambst Hier
 Ef] κ. Κηφ. > A | κοινων. > Mn | ημεῖς + μεν S^a-6 104s
 D 88 5 467 330 263s 206s 440s al. 1611 1245s 378 syh |
 11 (14) Κηφας (P⁴⁶) B-1739 424^o 33sss 1175s 181 467
 1319sss al. 2005 vg syph^m ar co] Πετρος rel. Tert Ef |
 12 τινὰ P⁴⁶ d e g^o | ἦλθεν P⁴⁶ BS 33 1175 D*s 623s 920
 al. 1149 1610 | 13 καὶ² > P⁴⁶ B 1739 1610 vg bo | Ιου-
 δαιοὶ + παντες S* | Βαρναβα(v) συναπαχθηναὶ 1739 P
 206s | 14 κ. ουχι ιουδ. > P⁴⁶ 917 d Vict Ambst¹ Ef |
 πως P⁴⁶ B-1739 33-81 Ds 1838 69s 1319-38 al. vg syp
 ar co Ef] τι rel. | 15 ιουδαιοὶ + οντες P⁴⁶ | 16 δε > P⁴⁶
 Ass 33-104 917^a 623 pl. 920-462 rel. pl. syp ar co | ~
 Xv Iv BA 33 Vict Aug | ~ Iv Xv P⁴⁶ B 1739 33
 1175 H 206*s 1611 2005 syp sa Ef |

circumcisionis, qui enim operatus est Petro 8
in apostolatum circumcisionis, operatus est et
mihi inter gentes, et cum cognovissent gra- 9
tiam, quae data est mihi, Iacobus et Cephas
et Iohannes, qui videbantur columnae esse,
dexteris dederunt mihi et Barnabae societatis,
ut nos in gentes, ipsi autem in circumcisionem;
tantum ut pauperum memores essemus, quod 10
etiam sollicitus fui hoc ipsum facere.

Cum autem venisset Cephas Antiochiam, 11
in faciem ei restiti, quia reprehensibilis erat.
Prius enim quam venirent quidam a Iacobo, 12
cum gentibus edebat; cum autem venissent,
subtrahebat et segregabat se timens eos, qui
ex circumcisione erant. Et simulationi eius con- 13
senserunt ceteri Iudaei, ita ut et Barnabas du-
ceretur ab eis in illam simulationem. Sed cum 14
vidissem quod non recte ambularent ad veri-
tatem evangelii, dixi Cephae coram omnibus:

Si tu, cum Iudaeus sis, gentiliter vivis et
non iudaice, quomodo gentes cogis iudaizare?
Nos natura Iudaei et non ex gentibus pecca- 15
tores. Scientes autem quod non iustificatur 16
homo ex operibus legis, nisi per fidem Iesu
Christi, et nos in Christo Iesu credimus, ut

9 Petrus et Iac. et Iohann. FDL dg Tert Vict Pel
circumcisione HR c Vict Pel

11 Cephas] Petrus F^oDL dgr Tert Vict Ambst
Hier Aug

12 edebant F

13 in illa simulatione A^{*}FHLCsTh d Hier

14 vivis et non iudaice Z^oKBW Pel] ~ et n. iud.
vivis *pl.* fgr Hier Aug

16 autem > F^{*} | iustificabitur^t FR Fulg

*credidimus F^oGH^oRC d Amb Hier Aug

iustificemur ex fide Christi et non ex operibus legis, propter quod ex operibus legis *non*
 17 *iustificabitur omnis caro*. Quod si quaerentes
 iustificari in Christo, inventi sumus et ipsi peccatores, numquid Christus peccati minister est?
 18 Absit. ¹Si enim quae destruxi, iterum haec aedifico, praevaricatorem me constituo. Ego enim
 19 per legem legi mortuus sum, ut Deo vivam;
 20 Christo confixus sum cruci. Vivo autem iam non ego, vivit vero in me Christus. Quod autem nunc vivo in carne, in fide vivo Filii Dei, qui dilexit me et tradidit semet ipsum pro me.
 21 ¹Non abicio gratiam Dei. Si enim per legem iustitia, ergo gratis Christus mortuus est.

3,1-9 *Iustitia non ex lege, sed ex fide*

3 O insensati Galatae, quis vos fascinavit non oboedire veritati, ante quorum oculos Iesus Christus praescriptus est in vobis crucifixus?
 2 Hoc solum a vobis volo discere: ex operibus legis Spiritum accepistis an ex auditu fidei?
 3 Sic stulti estis, ut cum spiritu coeperitis, nunc carne consummemini? Tanta passi estis sine
 4 causa? si tamen sine causa. Qui ergo tribuit vobis Spiritum et operatur virtutes in vobis,
 6 ex operibus legis an ex auditu fidei? Sicut scriptum est: *Abraham credidit Deo, et reputatum est illi ad iustitiam*.

17 si + ex operibus legis DWi | 18 reaedifico A U°KssW r Hier, aedificabo Wi | instituo F | 19 cum Christo DWi g Sed | 20 se ipsum F*-OWiZ r | 21 gratis Christ. HCsThKs] ~ *pl.* | 3,1 non oboed. veritati > F-U°Wi d g r | oboed.] credere B | proscript. FDR d r | in vobis] et R, > AFM r Aug | 2 ~ volo a vobis AMRWiZ* d g | 3 ut > A* dg Ambst] consum(m)emini R c r Vict Aug] -mamini *pl.* | 6 scriptum est FLTh fg Ambst] > *rel.*

19 R 7,6.11s | 20 G 1,4; J 13,1; 17,23; 1 J 3,16 | 3,6 Gn 15,6; R 4,3; Ja 2,23

ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως Χρισ-
 τοῦ καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου, ὅτι ἐξ ἔργων νό- 17
 μου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ. εἰ δὲ ζητοῦν-
 τες δικαιωθῆναι ἐν Χριστῷ εὐρέθημεν καὶ αὐτοὶ
 ἁμαρτωλοὶ, ἄρα Χριστὸς ἁμαρτίας διάκονος;
 μὴ γένοιτο. Ἐἰ γὰρ ἂ κατέλυσα ταῦτα πάλιν οἰ- 18
 κοδομῶ, παραβάτην ἑμαυτὸν συνιστάνω. ἐγὼ 19
 γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον ἵνα Θεῷ ζήσω. R 7,6
 Χριστῷ συνεσταύρωμαι. Ἰζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῆ 20 1,4
 δὲ ἐν ἔμοι Χριστός· ὁ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν J 13,1; 17,23
 πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀγαπήσαν-
 τός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἔμοῦ. Οὐκ 21
 ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ νόμου
 δικαιοσύνη, ἄρα Χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν.

Ὡ ἀνόητοι Γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκανεν, 3
 οἷς κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς Χριστὸς προεγράφη
 ἑσταυρωμένος; τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' 2
 ὑμῶν, ἐξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε ἢ ἐξ
 ἀκοῆς πίστεως; ὣς ἀνόητοί ἐστε; ἐναρξά- 3
 μενοι πνεύματι νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε; τοσαῦτα 4
 ἐπάθετε εἰκῇ; εἴ γε καὶ εἰκῇ. Ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν 5
 ὑμῖν τὸ πνεῦμα καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν,
 ἐξ ἔργων νόμου ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; καθὼς 6 Ga 15,6
 Ἄβραάμ ἐπίστευσεν τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ R 4,3
 εἰς δικαιοσύνην. γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίσ- 7
 τεως, οὗτοι υἱοὶ εἰσιν Ἄβραάμ.

16 οτι²] διότι CPs 326s H 917^a 623 pl. 920-794 al. 263^a
 206^r 1108ss 257 rel. | 18 παραβατ. + νομου sy Ef | συν-
 ιστημι Ψ 326 917 915 623^a 920-319 255 rel. | 20 ο Χς
 326 G 1836 1912 623s 460 | τη τ. θυ κ. Χυ του αγαπησ.
 P⁴⁶ B D*s | αγαπησ.] εξαγορασαντ. Mn | 3,1 εβασκα-
 νεν Tert Aug] + τη αληθεια μη πειθεσθαι CP-1175
 917 rel. ar | εσταυρ. B-1739 33sss 1175s 88 1838
 1319ss 43 [vg¹ syr ar co] + εν υμιν rel. | 4 και >
 P⁴⁶ ar sa | 5 νομου + το πνα ελαβετε A 1610 | 6-9 >
 Mn | 6 καθως + γεγραπται G | 7 υιοι εισιν P⁴⁶ BS*
 326 81 Vict Xq] ~ εισ. υιοι rel. |

- Gn 12,3; 18,18
A 3,25 8 Προϊδοῦσα δὲ ἡ γραφή ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοῖ τὰ ἔθνη ὁ Θεός, προενηγγελίστατο τῷ Ἀβραάμ ὅτι ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη.
- R 4,16 9 ὥστε οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ. Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσίν, ὑπὸ κατάραν εἰσίν· γέγραπται γὰρ ὅτι ἐπικατάρατος πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει πᾶσιν τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τοῦ ποιῆσαι αὐτά. ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιούται παρὰ τῷ Θεῷ δῆλον, ὅτι ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται. ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὁ ποιήσας αὐτά ζήσεται ἐν αὐτοῖς. Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρης τοῦ νόμου γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα, ὅτι γέγραπται· ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου, ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραάμ γένηται ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως.
- 15 Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω. ὅμως ἀνθρώπου κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ ἢ ἐπιδιατάσσεται. τῷ δὲ Ἀβραάμ ἐρρέθησαν αἱ ἐπαγγελίαι καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. οὐ λέγει· καὶ τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός· καὶ τῷ σπέρματι σου, ὅς ἐστιν Χρισ-
- Dt 27,26 10
- Hab 2,4
R 1,17 11
- Hb 10,38 12
- Lv 18,5
R 10,5 13
- R 8,3
2 C 5,21
Dt 21,23 14
- Gn 12,7;
13,15; 17,7;
22,18; 24,7 16

8 προιδουσα] praesciens sy ar Ef (Iq) | δε] γαρ P syr Xq | προενηγγελισται 1739 D* Ωq | 10 εξ εργ. νομου] υπο νομον Mn | γεγρ. - πιστεως 12 > Mn | οτι (P⁴⁶) B-1739 33-104 1175s Ds 88 330 1319-38 al. 206 1611* 2005 syr ar] > rel. | εμμενει + εν C 33 326 Ds 917-181 1873* 920 pl. rel. pl. | εγγεγραμμ. B Cy¹ | 11 δηλον + γεγραπται γαρ D(G) syr | 12 αυτα + ανθρωπος 326 917* 623* 920 pl. rel. pl. L^r syh^m | 13 οτι γεγρ.] γεγρ. γαρ S 1739s 33ss 917 rel. syr bo Iq | 14 ινα¹-Iu > Mn | ~ Iu Xw BS syr | επαγγελ.] ευλογιαν Mn P⁴⁶ Ds 88 489 Tert Ambst Ef | τ. πνε] πνευματικην Mn | 15 προκεκυρωμ. C 33s 330 43 | 15-25 > Mn | 16 δε > Ds vg | ος P⁴⁶ I pl.] σ 81 D¹ Tert Ir Ambst Aug]

Cognoscite ergo quia qui ex fide sunt, ii 7
sunt filii Abrahae. Providens autem Scriptura 8
quia ex fide iustificat gentes Deus, praenun-
tiavit Abrahae, quia *benedicentur in te omnes*
gentes. Igitur qui ex fide sunt, benedicentur 9
cum fidei Abraham.

3,10-29 *Christus legis maledictum et ser-
vitutem aufert*

Quicumque enim ex operibus legis sunt, 10
sub maledicto sunt. Scriptum est enim: *Ma-
ledictus omnis, qui non permanserit in omni-
bus, quae scripta sunt in libro legis ut faciat*
ea. Quoniam autem in lege nemo iustificatur 11
apud Deum manifestum est, quia *iustus ex*
fide vivit. Lex autem non est ex fide, sed 12
qui fecerit ea vivet in illis. Christus nos red- 13
emit de maledicto legis factus pro nobis ma-
ledictum, quia scriptum est: *Maledictus omnis*
qui pendet in ligno, ut in gentibus benedictio 14
Abrahae fieret in Christo Iesu, ut pollicitatio-
nem Spiritus accipiamus per fidem.

Fratres, secundum hominem dico, tamen 15
hominis confirmatum testamentum nemo sper-
nit aut superordinat. Abrahae dictae sunt pro- 16
missiones *et semini* eius. Non dicit: Et semi-
nibus, quasi in multis, sed quasi in uno: *Et*
semini tuo, qui est Christus. Hoc autem dico, 17

7 sunt¹ > r Tert Aug | 8 pronuntiavit LTh d |
10 non > AL* | faciant F | 12 vivit FGLR g | 13 red-
imit AL | omnis + homo M (Pel) | pependit F*LT
ct (Tert) | pollic.] benedictionem d g t Ambst Var |
15 spernit] irritum facit D r Ambst Aug

8 Gn 12,3; 18,18; Sir 44,20; A 3,25 | 9 R 4,16 |
10 Dt 27,26; Ja 2,10; Mt 5,19 | 11 G 2,16; Hab 2,4;
R 1,17; 3,21s; Hb 10,38 | 12 Lv 18,5; R 10,5 | 13 Dt
21,23; R 8,3; 2 C 5,21 | 15 Hb 9,17 | 16 Gn 12,7;
13,15; 17,7s; 22,18; 24,7

- testamentum confirmatum a Deo, quae post
 quadringentos et triginta annos facta est lex
 non irritum facit ad evacuandam promissionem.
 18 Nam si ex lege hereditas, iam non ex promissionem.
 Abrahae autem per repromissionem donavit Deus.
 19 Quid igitur lex? Propter transgressionem
 posita est, donec veniret semen, cui promiserat,
 ordinata per angelos in manu mediatoris.
 20 Mediator autem unius non est, Deus autem
 21 unus est. Lex ergo adversus promissa Dei?
 Absit. Si enim data esset lex, quae posset vivificare,
 22 vere ex lege esset iustitia. Sed conclusit Scriptura
 omnia sub peccato, ut promissio ex fide Iesu Christi
 daretur credentibus.
 23 Prius autem quam veniret fides, sub lege
 custodiebamur conclusi in eam fidem, quae re-
 24 velanda erat. Itaque lex paedagogus noster fuit
 25 in Christo, ut ex fide iustificemur. At ubi venit
 26 fides, iam non sumus sub paedagogo. Omnes enim filii
 Dei estis per fidem, quae est in
 27 Christo Iesu. Quicumque enim in Christo baptizati
 28 estis, Christum induistis. Non est Iudaeus neque
 Graecus, non est servus neque

17 irritum MUKW c f] inritam *pl.*

18 ex repromissione *codd. pl.*

19 transgressionem LW Pel (r Aug)
 repromiserat W c (d g Pel)

20 unius] unus¹ A*GU*

21 possit FGMWiTh g Aug

22 repromissio FDLTh Hier¹

24 fuit] erat FL Aug

Chr. + Iesu FDL Ambst Aug g (d)

26 quae est > *codd. pl.* d g r Aug Pel

17 Ex 12,40 | 18 R 11,6 | 19 R 5,20; A 7,38.53;
 Hb 2,2; Dt 33,2 O' | 21 R 8,2ss | 22 R 3,9-19; 11,32 |
 23 G 4,3; 1 P 1,5 | 25 R 10,4; Hb 8,13 | 26 J 1,12;
 R 8,17 | 27 R 6,3s; 13,14 | 28 R 10,12; 1 C 12,13

τός. τοῦτο δὲ λέγω· διαθήκην προκεκυρωμένην 17 Ex 12,40
 ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ὁ μετὰ τετρακόσια καὶ τριάκον-
 τα ἔτη γεγονώς νόμος οὐκ ἄκυροί, εἰς τὸ κατ-
 αργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν. εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἢ 18 R 11,6
 κληρονομία, οὐκέτι ἐξ ἐπαγγελίας· τῷ δὲ Ἀβ-
 ραὰμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται ὁ Θεός.

Τί οὖν ὁ νόμος; τῶν παραβάσεων χάριν 19 R 5,20
 προσετέθη, ἄχρις οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπήγ- A 7,38.53
 γελται, διαταγεῖς δι' ἀγγέλων, ἐν χειρὶ μεσίτου. Hb 2,2
 ὁ δὲ μεσίτης ἑνὸς οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ Θεὸς εἰς 20
 ἔστιν. ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ 21 R 8,2ss
 Θεοῦ; μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνά-
 μενος ζωοποιῆσαι, ὄντως ἐκ νόμου ἂν ἦν ἡ δι-
 καιοσύνη. ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάντα 22 R 3,9-19;
 ὑπὸ ἁμαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰη- 11,32
 σοῦ Χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν.

Πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν ὑπὸ νόμον 23 4,3
 ἐφρουρούμεθα συγκλειόμενοι εἰς τὴν μέλλουσαν 1 P 1,5
 πίστιν ἀποκαλυφθῆναι. ὥστε ὁ νόμος παιδα- 24
 γωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως
 δικαιωθῶμεν. ἔλθούσης δὲ τῆς πίστεως οὐκέτι 25 R 10,4
 ὑπὸ παιδαγωγόν ἔσμεν. Πάντες γὰρ υἱοὶ Θεοῦ 26 I 1,12
 ἔστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ὅσοι 27 R 8,17
 γὰρ εἰς Χριστόν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύ-
 σασθε. οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλληγ, οὐκ ἔνι 28 R 6,3; 13,14

17 κεκυρωμ. 424^o G 255 vg Cy | θυ + εις Xv 104s
 D^o 623^o 920-794 1311 rel. pl. sy ar | 19 παραβασ.
 χαριν] πραξεων P⁴⁶ (> προσετ.) G (d) Iq Ambst |
 ετεθη D^s vg co Cl Ωρ Εf | ου] αν B 33 1912 Cl
 (1891 1245) | 21 τ. θυ > P⁴⁶ B d Vict Ambst | ον-
 τως] αληθεια G | εκ νομου] εν νομω P⁴⁶ B Cy | αν
 > I)s 623s 2 491s | 22 τι > Ψ 81 G K | 23 συγκλειομ.
 P⁴⁶ BSA s 33sss 1175s Ds 1838 330 255] -κεκλεισ-
 μενοι rel. | 24 γεγον.] εγενετο P⁴⁶ B Cl¹ | Xv + Iv
 1175 D^s 88 1912 1838 1319sss (sy) ar Iq Ωρ¹ Ambst |
 26 υιοι εστε τ. πιστεως Mn | της > P⁴⁶ P 5 919 Cl
 Cy | πιστ. Iv Xv P⁴⁶ (Xv Iv) 1739 917 206s syp sa
 Εf | 28 ουκ ενι¹⁻³] ουκετι P⁴⁶ |

- R 10,12
1 C 12,13
- δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ·
πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἔστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
- 3,7; R 9,7 29 εἰ δὲ ὑμεῖς Χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα
ἔστε, κατ' ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.
- 4 Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος
νήπιός ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει δούλου κύριος
2 πάντων ὄν, ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστὶν καὶ
οἰκονόμους ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ πατρὸς.
- 3,23; 5,1
C 2,20
E 1,10
- 3 οὕτως καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἦμεν νήπιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα
4 τοῦ κόσμου ἡμεῖθ' ἀδουλωμένοι. ὅτε δὲ ἦλθεν
τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς
τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, γενό-
3,13.26 5 μενον ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγο-
R 8,15 6 ράσῃ, ἵνα τὴν υἰοθεσίαν ἀπολάβωμεν. Ὅτι δὲ
ἔστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ
υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν, κράζον· Ἀβ-
3,29; R 8,16 7 βὰ ὁ πατήρ. ὥστε οὐκέτι εἰ δοῦλος ἀλλὰ υἱός·
εἰ δὲ υἱός, καὶ κληρονόμος διὰ Θεοῦ.
- 8 Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες Θεὸν ἐδουλεύ-
9 σατε τοῖς φύσει μὴ οὖσιν θεοῖς. νῦν δὲ γνόντες
Θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ Θεοῦ, πῶς
ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ
στοιχεῖα, οἷς πάλιν ἄνωθεν δουλεύειν θέλετε;
R 14,5
C 2,16
- 10 ἡμέρας παρατηρεῖσθε καὶ μῆνας καὶ καιροὺς
2 J 8 11 καὶ ἐνιαυτούς. φοβοῦμαι ὑμᾶς μή πως εἰκῆ
κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς.

28 απαντ. B^{cs}A | υμεις εστε Χυ Ιυ P⁴⁶ S^{*A}, > γαρ P⁴⁶ |
29 Χυ] εις εστε εν Χω Ιυ D(G, syi) Aug | τ. Αβρ. σπερ-
μα > Mn | 4,3 inc. ετι κατα ανθρωπον λεγω Mn | 4 γε-
νομ.¹ P⁴⁶ Iq Tert Cl Ωρ] γεννωμ. 917s 88ss 919s 1 436s
206 2 al. 323 823 2005 K sa Ef | γεν.² - νομον > Mn |
6 υιοι + θυ Ds sa | ο θς > B 1739 sa | υμων 6 33ss 326
81 1836-915 rel. pl. L syp bo Ef | τ. υιου > P⁴⁶ | κραζον]
εν ω κραζομεν G | 7 δια θυ] θυ δια Χυ S^cC^o 6 P 104ss
D 917^s rel. pl. syp(i) | 8 τοις εν τη φυσει ουσιν Mn |
φυσει > K d Ir Vict | 9 δουλευσαι BS | 10 παρατηρουν-
τες P⁴⁶ | ~ ενιαυτ. κ. καιρ. Ds 920 r Aug | 11 υμας¹ >
Ψ 2 1867 syp | εκοπιασα P⁴⁶ 1739 |

liber, non est masculus neque femina. Omnes enim vos unum estis in Christo Iesu. Si autem 29 vos Christi, ergo semen Abrahae estis, secundum promissionem heredes.

4,1-31 *Legis servitus, evangelii libertas*

Dico autem: Quanto tempore heres parvulus est, nihil differt a servo, cum sit dominus omnium, sed sub tutoribus et actoribus 2 est usque ad praefinitum tempus a patre. Ita 3 et nos cum essemus parvuli, sub elementis mundi eramus servientes. At ubi venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum factum ex muliere, factum sub lege, ¹ut eos, qui sub 5 lege erant, redimeret, ut adoptionem filiorum reciperemus. Quoniam autem estis filii, misit 6 Deus Spiritum Filii sui in corda vestra clamantem: Abba, Pater. Itaque iam non est servus, 7 sed filius. Quod si filius, et heres per Deum.

Sed tunc quidem ignorantes Deum, iis qui 8 natura non sunt dii serviebatis. Nunc autem cum 9 cognoveritis Deum, immo cogniti sitis a Deo, quomodo convertimini iterum ad infirma et egena elementa, quibus denuo servire vultis? Dies 10 observatis et menses et tempora et annos. Timor 11 meo vos, ne forte sine causa laboraverim in vobis.

28 vos + in R | unum > F* | 29 vos omnes unum estis in Christo Iesu FDL d Ambst Aug¹ Pel | 4,1 a > A*G*MCT* | 2 tutorib.] curatoribus DO*Wi Ambst Sed, procur. r Aug | 3 elementis + huius FDLOWiZ d g r Amb Ambst Hier Aug | 4 factum¹] natum F DLTv m Cyp Amb Var Beda^o | 6 autem > F Hil Pel | filii + dei FHLUZ* d g Hil Var Hier Aug Pel | vestra RW Aug¹] nostra *codd. pl.* | 7 est] es ARC KB Pel, estis servi ... filii D | 8 iis] his *codd.* | 9 sitis] estis DHRUZCs d g Pel | ~ elementa egena A*

29 G 3,7; R 9,7 | 4,3 G 3,23; 5,1; C 2,20 | 4 E 1,10; Gn 3,15 | 5 G 3,13.26 | 6 Mc 14,36; R 8,15 | 7 G 3,29; R 8,16s; Ap 21,7 | 10 R 14,5; C 2,16 | 11 2 J 8

- 12 Estote sicut ego, quia et ego sicut vos,
 13 fratres, obsecro vos. Nihil me laesistis. ¹Scitis
 autem quia per infirmitatem carnis evangeli-
 14 zavi vobis iam pridem, et tentationem vestram
 in carne mea non sprevisistis neque respuistis,
 sed sicut angelum Dei excepistis me, sicut
 15 Christum Iesum. Ubi est ergo beatitudo ves-
 tra? Testimonium enim perhibeo vobis, quia,
 si fieri posset, oculos vestros eruissetis et de-
 16 dissetis mihi. Ergo inimicus vobis factus sum
 17 verum dicens vobis? Aemulantur vos non bene;
 sed excludere vos volunt, ut illos aemulemini.
 18 Bonum autem aemulamini in bono semper, et
 19 non tantum cum praesens sum apud vos, fi-
 lioli mei, quos iterum parturio, donec formetur
 20 Christus in vobis. Vellem autem esse apud vos
 modo et mutare vocem meam, quoniam con-
 fundor in vobis.
- 21 Dicite mihi qui sub lege vultis esse: le-
 22 gem non legistis? Scriptum est enim, quoniam
 Abraham duos filios habuit, unum de ancilla
 23 et unum de libera. Sed qui de ancilla secun-
 dum carnem natus est, qui autem de libera
 24 per repromissionem. Quae sunt per allegoriam
 dicta. Haec enim sunt duo testamenta, unum

12 sicut¹+et AFGHLORWi d Ambst¹ Hier Aug¹ |
 obsecro autem vos FL | vos²>M | 13 autem>D d gr
 Vict Ambst Aug Pel | 15 possit FL g. potest R. potuis-
 set HMOUThWiZ Ambst Hier | 18 *bonum est (autem)
 aemulari d e (g) r Vict Amb Aug | in bono] in bonum
 HZ*Th, > D Ambst Pel | 20 mutarem FL g

- 12 2 C 2,5 | 13 A 16,6; 1 C 2,3
 14 A 14,11s | 16 Is 63,10; Am 5,10
 17 G 1,7 | 19 1 C 4,15
 21 G 4,9; 3,23
 22 Gn 16,15; 21,2.9
 23 R 9,7ss; Gn 17,16
 24 G 5,1; R 8,15; Hb 12,18-24

Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι καὶ γὰρ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί, 12 2 C 2,5
 δέομαι ὑμῶν. οὐδέν με ἠδικήσατε. Ἰοῖδατε δὲ 13 A 16,6
 ὅτι δι' ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην 1 C 2,3
 ὑμῖν τὸ πρότερον, καὶ τὸν πειρασμὸν ὑμῶν ἐν 14 A 14,11a
 τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ ἐξεπτύσατε,
 ἀλλὰ ὡς ἄγγελον Θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς Χριστὸν
 Ἰησοῦν. Ἰποῦ οὖν ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν; μαρ- 15
 τυρῶ γὰρ ὑμῖν ὅτι εἰ δυνατὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς
 ὑμῶν ἐξορύξαντες ἐδώκατέ μοι. ὥστε ἐχθρὸς 16 Am 5,10
 ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων ὑμῖν; ζηλοῦσιν ὑμᾶς 17 1,7
 οὐ καλῶς, ἀλλὰ ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα
 αὐτοὺς ζηλοῦτε. καλὸν δὲ ζηλοῦσθαι ἐν καλῶ 18
 πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναί με πρὸς
 ὑμᾶς, Ἰτέκνα μου, οὓς πάλιν ὠδίνω μέχρις οὗ 19 1 C 4,15
 μορφωθῆ Χριστὸς ἐν ὑμῖν. ἤθελον δὲ παρεῖναι 20
 πρὸς ὑμᾶς ἄρτι καὶ ἀλλάξαι τὴν φωνήν μου,
 ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν.

Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, 21 4,9; 3,23
 τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε; γέγραπται γὰρ ὅτι 22 Gn 16,15;
 ἸΑβραὰμ δύο υἱοὺς ἔσχεν ἕνα ἐκ τῆς παιδίσ- 21,2,9
 κης καὶ ἕνα ἐκ τῆς ἐλευθέρης. ἀλλ' ὁ μὲν ἐκ 23 R 9,7ss
 τῆς παιδίσκης κατὰ σάρκα γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ 24 Gn 17,16
 τῆς ἐλευθέρης διὰ τῆς ἐπαγγελίας. Ἰτινά ἐστὶν 24 5,1
 ἀλληγορούμενα· αὐταὶ γὰρ εἰσὶν δύο διαθήκαι,

13 δε] γαρ syp, > Ds 436 823 r ar | 14 υμων] > S^cC*
 104s 81 5 1838s 69 38ss syp ar, μου P⁴⁶ Ps 1175 917^a
 rel. sa | εν P⁴⁶ BS* A 424^c 33 D*s] τον εν rel. Ef] ουδε
 εξεπτ. > P⁴⁶ | 15 που] τις P 326 D 917-181 1873-794 206
 rel. syh* | εξορυξ. + αν 6 104s G rel. pl. | 16 ωστε + εγω
 D*s Cyp | υμων] υμιν 1739 d g vg sy ar co Ωρ Eus Ef]
 17 ζηλουσιν + γαρ 1898 1827 | ζηλουτε + ζηλουτε δε τα
 κρειττω χαρισματα (1 C 12,31) D*s Vict Ambst | 18 δε
 + το P 104 D^s 5^a 920-1 al. rel. pl. L^r | ζηλουσθε BS 33
 Ωρ | 19 τεκνα Mn BS* 1739 062 Ds 330 Tert] -via rel.
 ar | 21 ακουετε] αναγνωσχετε 1175 Ds 1838 436 642 lat
 syi ar sa (bo¹) | 23 μεν > P⁴⁶ B vg | γεγενηται P⁴⁶ 33
 D^{1*} 69^a 330 syh^m | εκ^s > P⁴⁶ | δια της] δι P⁴⁶ Sss 33s
 81 623s 440s 506s Cy | 24 εισιν + αι S*Ψ 623 491 Ωρ¹
 Cy Xρ | διαθηκαι] ostensiones Mn |

μία μὲν ἀπὸ ὄρους Σινᾶ, εἰς δουλείαν γεννῶ-
 25 σα ἣτις ἐστὶν Ἐγγύριον. τὸ δὲ Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν
 τῇ Ἐραβίᾳ· συστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλήμ,
 Hb 12,22 26 δουλεύει γὰρ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς. ἡ δὲ
 ἄνω Ἱερουσαλήμ ἐλευθέρη ἐστίν, ἣτις ἐστὶν
 Ia 54,1 27 μήτηρ ἡμῶν. γέγραπται γάρ·

*Εὐφράνθητι, στείρα ἢ οὐ τίκτουσα,
 ὄψον καὶ βόησον, ἢ οὐκ ᾠδίνουσα·*

*ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου
 μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα.*

4,23 28 ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαὰκ ἐπαγγελίας τέκνα
 Gn 21,9 29 ἐστέ. ἀλλ' ὡσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς ἐδί-
 Gn 21,10.12 30 ωκεν τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτως καὶ νῦν. ἀλλὰ τί λέ-
 J 8,35 γει ἡ γραφή; *ἔκβαλε τὴν παιδίσκη καὶ τὸν υἱὸν
 αὐτῆς· οὐ γὰρ μὴ κληρονομήσει ὁ υἱὸς τῆς παι-
 3,29 31 δίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρης. διό, ἀδελφοί,
 οὐκ ἐσμὲν παιδίσκη τέκνα ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρης.*
 4,5.31 5 Τῇ ἐλευθερίᾳ ἡμᾶς Χριστὸς ἠλευθέρωσεν.
 A 15,10 στήκετε οὖν καὶ μὴ πάλιν ζυγῶ δουλείας ἐν-
 ἔχεσθε.

2 C 10,1 2 Ἴδε ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περι-
 3 τέμνησθε, Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει. μαρ-

25 δε¹ P⁴⁶ BA 1175 D¹ 623s 69 1319ss 506s t syih^m co
 Ambst] γαρ rel. Ef | δε¹ P⁴⁶ SC 1739 33* G rt vg¹ sa Or
 Ambst] + Αγαρ rel. | συστοιχει δε] συστοιχουσα D*s 1610
 rt vg Ambst | γαρ] δε 6 Ψ 917-181. 1838* 920s al. 206
 rel. (syp), > syi | 26 εστιν 1~2 S* Ωρ¹ Vict | μητηρ Mn
 P⁴⁶ BS*C* 1739ss 33 Ψ Ds 88 623s 1611* lat syph^m co
 Iq Ωρ Tert Ambst Ef] + παντων rel. t syi I^r Eus |
 27-30 > Mn | 28 ημεις, εσμεν Sss Ψss 81 062 917s al.
 623* 920 pl. rel. vg syp ar bo | 30 μη > P⁴⁶ G 88 69 255
 1831 | κληρονομησει P⁴⁶ BS 33s 326ss H D 917-915 489*
 177s 69s al. 1872 257ss] -ση rel. | τ. ελευθερας] μου
 Ισαακ Ds t Vict Ambst Hier Aug | 31 διο Mn BS 1739
 424* 33 H D* 467 1319sss ar] ημεις δε Cs 1175s 88 623s
 38 218 t bo Hier Cy, αρα P⁴⁶ rel. pl. Ef | 5,1 inc. τη
 ελευθ. ουν ἡ 326 917 rel. pl., ἡ ελευθ. Mn G lat ar Ef |
 ηλευθερωσ.] εξηγορασεν 1611 syh* | ουν > D 1912 69
 vg syh | ανεχεσθε D* 917 460 69 al. 383 |

quidem in monte Sina in servitutem generans,
 quae est Agar. Sina enim mons est in Ara- 25
 bia, qui coniunctus est ei, quae nunc est Hie-
 rusalem, et servit cum filiis suis. Illa autem, 26
 quae sursum est Hierusalem, libera est, quae
 est mater nostra. Scriptum est enim : 27

*Laetare sterilis, quae non paris;
 erumpe et clama, quae non parturis;
 quia multi filii desertae
 magis quam eius, quae habet virum.*

Nos autem, fratres, secundum Isaac promissio- 28
 nis filii sumus. Sed quomodo tunc is, qui 29
 secundum carnem natus fuerat, persequabatur
 eum, qui secundum spiritum, ita et nunc.
¹Sed quid dicit Scriptura? *Eice ancillum et 30*
filium eius; non enim heres erit filius ancillae
cum filio liberae. Itaque, fratres, non sumus 31
 ancillae filii, sed liberae.

5,1-26 *Vera libertas*

Qua libertate Christus nos liberavit. State 5
 et nolite iterum iugo servitutis contineri.

Ecce ego Paulus dico vobis quoniam, si 2
 circumcidamini, Christus vobis nihil proderit.

5,1 qua libertate] libertati

25 iunctus A* Hier, consonat d g
 suis] eius AGRKss Pel

26 *inc.* quae autem surs. est dr Amb Ambst Aug

27 sicut script. est F* | sterelis AFM(Z)

exclama FGH*LT r Aug¹

28 vos ... estis d g t Vict Amb Ambst Ty

29 is DH Or] > *rel.*

30 filio liberae] f. meo Isaac DO* d g t Vict
 Ambst Hier Aug

5,2 prodest FLR Hier

26 Hb 12,22 | 27 Is 54,1 | 28 G 4,23; R 9,8 | 29 Gn
 21,9 | 30 Gn 21,10.12; J 8,35 | 31 G 3,29 | 5,1 G 4,5.31;
 A 15,10 | 2 2 C 10,1

- 3 Testificor autem rursus omni homini circumciden-
 4 ti se, quoniam debitor est universae legis
 5 faciendae. Evacuati estis a Christo, qui in lege
 6 iustificamini, a gratia excidistis. Nos enim spi-
 7 ritu ex fide spem iustitiae exspectamus. Nam
 8 in Christo Iesu neque circumcisio aliquid valet
 9 neque praepotium, sed fides quae per carita-
 10 tem operatur.
- 7 Currebatis bene; quis vos impedivit veri-
 8 tati non oboedire? Persuasio haec non est ex
 9 eo, qui vocat vos. Modicum fermentum totam
 10 massam corrumpit. Ego confido in vobis in
 11 Domino, quod nihil aliud sapietis; qui autem
 12 conturbat vos, portabit iudicium quicumque
 13 est ille. Ego autem, fratres, si circumcisionem
 14 adhuc praedico, quid adhuc persecutionem pa-
 15 tior? Ergo evacuatum est scandalum crucis.
 16 Utinam et abscendantur qui vos conturbant.
- 13 Vos enim in libertatem vocati estis fratres;
 14 tantum ne libertatem in occasionem detis car-
 15 nis, sed per caritatem Spiritus servite invi-
 16 cem. Omnis enim lex in uno sermone imple-

12 abscendantur] se abscindant

3 rursus *codd.*, > DU* d g Vict Ambst

5 spiritum FK

7 oboed. + nemini consenseritis DLZ g Lcf Hier°

8 haec FThW c] vestra D Lcf Ambst Hier Pel,

> *rel.*

non > d Lcf Vict Hier° Pel

eo] Deo T Lcf Ambst Hier° Pel, a Deo D

10 portavit AFG*H*LMT

11 adhuc^t > DLB d g Vict Ambst Hier Pel

12 et > F°DRWi Ambst

13 ~ carnis detis FDH·OWi Amb Aug Pel

spiritus > *codd.* | servite + in FGZ°Th Var Pel

14 completur M°

3 G 1,9 | 6 G 6,15; 1 C 7,19; R 2,25 | 8 G 1,6 |
 9 1 C 5,6 | 10 G 1,7; 2 C 11,15 | 11 1 C 1,23 | 12 Ps
 11,4 | 13 1 P 2,16; R 7,8 | 14 Lv 19,18; Mt 22,39;
 R 13,9

τύρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνο-
 μένῳ ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆ-
 σαι. κατηγορήθητε ἀπὸ Χριστοῦ οἵτινες ἐν νόμῳ 4
 δικαιούσθε, τῆς χάριτος ἐξεπέσατε. ἡμεῖς γὰρ 5
 πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκ-
 δεχόμεθα. ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομή 6 6,15; 1 C 7,19
 τι ἰσχύει οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι' ἀγά-
 πης ἐνεργουμένη.

Ἐτρέχετε καλῶς· τίς ὑμᾶς ἐνέκοψεν τῇ ἀλη- 7
 θεΐᾳ μὴ πείθεσθαι; ἡ πεισμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ κα- 8 1,6
 λουήσαντος ὑμᾶς. μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυ- 9 1 C 5,6
 μοῖ. ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν Κυρίῳ ὅτι οὐδὲν 10 1,7
 ἄλλο φρονήσετε· ὃ δὲ ταράσσων ὑμᾶς βαστά- 2 C 11,15
 σει τὸ κρίμα, ὅστις ἐὰν ᾖ. Ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, εἰ 11 1 C 1,23
 περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; ἄρα
 κατήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ. Ὁφε- 12
 λον καὶ ἀποκόψονται οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς.

Ἐμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· 13 1 P 2,16
 μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκί,
 ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις. ὃ 14 R 13,8ss
 γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἐνὶ λόγῳ πεπλήρωται, ἐν τῷ· C 3,14
 Lv 19,18

3 πάλιν > 1739 Ds 206s syi ar Vict Ambst Hier Aug
 Xp | ποιησαι] πληρωσαι Mn 436 440s 1611 ar syh Ef |
 5 εκδεχομεθα P⁴⁶ S* 1739 Ωρ | 6 γαρ > P⁴⁶ 326 G* 462 |
 Iu > Mn B Cl | ενεργουμενης P⁴⁶ Ψ 642 | 7 τη > BS* A
 33* 062 | πειθ. + μηδενι πειθεσθαι G Lcf Vict Hier^o |
 8 ουκ > D* Ωρ Vict Lcf | 9 ζυμοι] δολοι Mn D* (lat)
 Tert Vict Lcf Bas | 10 εγω + δε P⁴⁶ C* P 81 G 88 1611
 ar Ef, γαρ bo | εν Κω > B Xp^l | φρονησ. + ην εχει η
 αληθεια τ. Xv G^m Fⁱ | η] ειη 81 917 623 462 | 11 ειτι >
 D's ar sa Vict Ambst Hier Ef | σταυρου + τ. Xv CA
 326 81 218 bo | 12 οφελ.] αρα P⁴⁶ | αποκοψωνται P⁴⁶ Ds
 1835 vg Tert, + παντες syh⁺ | 13 γαρ] δε G^l 436 sy Aug
 Xp Ef | ελευθεριαν + υμων 1912 69s 1319ss syh⁺ ar
 Ef, ημων sa | σαρκι + δωτε G vg (syp ar co Ef) | δια τ.
 αγαπ.] τη αγαπη τ, πνς 104 Ds sa Bas | 14 νομος] λογος
 1175 337ss 383 639 KL, + εν υμιν Mn D*s Vict Ambst |
 ενι λογω] ολιγω 1611 syh* Ef | πληρουται Ps Ds 917s
 623 al, 920 pl. rel. K vg ar Ef | εν τω > Mn D*s vg |

15 ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. Ἐἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπὸ ἀλλήλων ἀναλωθῆτε.

5,25 16 Λέγω δέ, πνεύματι περιπατεῖτε καὶ ἐπιθυ-

R 7,15.23 17 μίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε. ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ

Ja 4,5
1 P 2,11

τῆς σαρκός· ταῦτα γὰρ ἀλλήλοις ἀντίκειται, ἵνα

R 8,14 18 μὴ ἂ ἐὰν θέλητε ταῦτα ποιῆτε. εἰ δὲ πνεύματι

1 C 6,9a 19 ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον. φανερὰ δὲ ἐστὶν

τὰ ἔργα τῆς σαρκός, ἅτινά ἐστιν πορνεία, ἀκα-

20 θαρσία, ἀσέλγεια, ἰδωλολατρία, φαρμακεία,

ἔχθραι, ἔρις, ζῆλος, θυμοί, ἐριθειῖαι, διχοστασίαι,

E 5,5 21 αἰρέσεις, ἠφθόνιοι, μέθαι, κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια

Ap 22,15

τούτοις, ἃ προλέγω ὑμῖν καθὼς καὶ προεῖπον,

ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν Θεοῦ

E 5,9 22 οὐ κληρονομήσουσιν. ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύμα-

τός ἐστὶν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία,

23 χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, ἠραυῆτης, ἐγκρά-

1 T 1,9 24 τεια· κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἐστὶν νόμος. Ἐοὶ δὲ

R 6,6; C 3,5
1 P 2,11

τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν

τοῖς παθήμασιν καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις.

5,16; R 8,4 25 Εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν.

Rh 2,3 26 μὴ γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλους προκαλού-

6 μενοι, ἀλλήλοις φθονοῦντες. Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ

14 αγαπησαι ... ως εαυτον P⁴⁶ | 17 γαρ² P⁴⁶ BS* 33 Ds lat ar Ωρ Ef] δε rel. | 18 ουκ] ουκετι S^cC 326 81 330 38 syh Did | 19 εστιν² + μοιχεια 6 Ψ^{ss} D^s 1838^s rel. pl. syh ar Iq Cyp | 20 ερις BSAs D^s 489s 226 999 al. 2 440s al. 1611 257 al. ar Ef] ερεις Mn rel. | ζηλος B 1739 33s D¹ G¹ syp ar] ζηλοι Mn rel. | 21 φθονοι Mn P⁴⁶ BS 33 81 218 2005 876 sa Iq Cl Ωρ Χρ Aug] + φονοι rel. | και² > P⁴⁶ BS* 1739 G¹ vg syp ar sa Tert Cyp | 23 πραυτης P⁴⁶ B-As 33s 1175] -οτης rel. | εγκρατ. + αγνεια Ds lat Iq Cyp Ambst Bas | 24 Iu > Mn P⁴⁶ 6 Ψ^s 81 D^s 927^s 920-462 206 rel. vg syp ar Ef | 25 ει ζωμεν] ζωμ. ουν Ψ 2005 sy Ef | και > P⁴⁶ G d | στοιχομεν 1739 D¹ 1898s 38 al. 242 383 KL | 26 προσκαλουμ. P 326 Ds 623s 1 al. 206^s 242 1518 383 257 L |

tur: *Diliges proximum tuum sicut te ipsum.*
 Quod si invicem mordetis et comeditis, vi- 15
 dete ne ab invicem consumamini.

Dico autem: Spiritu ambulate, et desideria 16
 carnis non perficietis. Caro enim concupiscit 17
 adversus spiritum, spiritus autem adversus
 carnem; haec enim sibi invicem adversantur,
 ut non quaecumque vultis illa faciatis. Quod 18
 si spiritu ducimini, non estis sub lege. Mani- 19
 festa sunt autem opera carnis, quae sunt for-
 nicatio, immunditia, impudicitia, luxuria, ¹ido- 20
 lorum servitus, veneficia, inimicitiae, conten-
 tiones, aemulationes, irae, rixae, dissensiones,
 sectae, ¹invidiae, homicidia, ebrietates, com- 21
 messationes, et his similia; quae praedico vobis,
 sicut praedixi, quoniam qui talia agunt regnum
 Dei non consequentur. Fructus autem Spiritus 22
 est caritas, gaudium, pax, patientia, benigni-
 tas, bonitas, longanimitas, ¹mansuetudo, fides, 23
 modestia, continentia, castitas. Adversus huius-
 modi non est lex. Qui autem sunt Christi, carnem 24
 suam crucifixerunt cum vitiis et concupiscentiis.
 Si spiritu vivimus, spiritu et ambulemus. 25

6,1-10 *Admonitiones speciales*

Non efficiamur inanis gloriae cupidi invi- 26
 cem provocantes, invicem invidentes.

14 diligis AFGMR | 16 desiderium AFGCs g¹ Hier¹ |
 perficiatis e t Aug¹ Sed, ne perfeceritis Aug | 17 sibi
 > AGHURBV d g Hier¹ Aug¹ | 19 fornicationes in-
 munditiae F^oR Cyp Aug | impudicitia DMZKW d g
 Lcf Hier^o Aug] > *rel.* | 20 beneficia ZL^oM d t | sectae]
 hereses F(R) d g Ir Cyp Lcf Ambst Hier Aug | 21 eb-
 rietas R t | 22 patientia > AFMB | ~ longan. bonit.
 benignitas *codd.* | 23 mansuet. > AFMWiZ | castitas
 > AFMRWiZ | 24 ~ Chr. sunt F g Aug | suam * >
 AGLWi d g t Cyp Hier¹

16 G 5,25; 1 P 2,11 | 17 R 7,15.23; Ja 4,5; 1 P 2,11 |
 18 R 8,14 | 19 1 C 6,9s | 21 E 5,5; Ap 22,15 | 22 E
 5,9 | 23 1 T 1,9 | 24 R 6,6; 8,9; C 3,5; 1 P 2,11 |
 25 G 5,16; R 8,4 | 26 Ph 2,3

6 Fratres, et si praeoccupatus fuerit homo in
 aliquo delicto, vos, qui spirituales estis, huius-
 modi instruite in spiritu lenitatis considerans
 2 te ipsum, ne et tu tenteris. Alter alterius onera
 3 portate, et sic adimplebitis legem Christi. Nam
 si quis existimat se aliquid esse, cum nihil sit,
 4 ipse se seducit. Opus autem suum probet unus-
 quisque, et sic in semetipso tantum gloriam
 5 habebit et non in altero. Unusquisque enim
 6 onus suum portabit. Communicet autem is, qui
 catechizatur verbo, ei qui se catechizat in om-
 7 nibus bonis. ¹Nolite errare: Deus non irridetur.
 Quae enim seminaverit homo, haec et metet.
 8 Quoniam qui seminat in carne sua, de carne
 et metet corruptionem; qui autem seminat in
 9 spiritu, de spiritu metet vitam aeternam. Bo-
 num autem facientes non deficiamus; tempore
 10 enim suo metemus non deficientes. Ergo dum
 tempus habemus, operemur bonum ad omnes,
 maxime autem ad domesticos fidei.

6,11-18 *Epilogus*

11 Videte qualibus litteris scripsi vobis mea
 12 manu. Quicumque enim volunt placere in carne,
 hi cogunt vos circumcidi, tantum ut crucis
 13 Christi persecutionem non patiantur. Neque

1 ~ instr. huiusmodi ADHZ d g m Ambst Hier Pac
 Pel | lenit.] mansuetudinis FDOWi d g Ambst Hier
 Aug¹ Pel | 3 ~ sit nihil ARZBV | 4 iu² > A | 6 verbo
 W c Hier Aug Pel] verbum *rel.* | ei] et R | 9 ~ suo
 enim A* | non deficientes] non fatigati D d e, in-
 fatigabiles r Ambst Aug | 12 enim FLRKB⁶V c] > *rel.*
 d g r Ambst Aug Pel | ~ placere volunt F Sed | crucis]
 in cruce FL Aug (r, g)

1 Mt 13,15; 1 C 4,21; Ja 5,19 | 2 1 C 9,21 | 4 2 C
 13,5 | 5 R 14,12; 1 C 3,8 | 6 L 10,7; 1 C 9,14 | 8 R
 8,13; J 6,63; 3,6 | 9 2 Th 3,13; Hb 12,3 | 10 2 P 1,7 |
 12 G 5,11; Ph 3,18

προλημφθῆ ἄνθρωπος ἐν τινι παραπτώματι, Mt 18,15
Sir 8,6
 ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον
 ἐν πνεύματι πραύτητος, σκοπῶν σεαυτὸν, μὴ
 καὶ σὺ πειρασθῆς. Ἄλλήλων τὰ βάρη βαστά- 2 E 4,32
 ζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε τὸν νόμον τοῦ
 Χριστοῦ. εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναι τι μηδὲν ὧν, 3
 φρεναπατᾶ ἑαυτὸν. τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκι- 4 2 C 13,5
 μαζέτω ἕκαστος, καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον τὸ
 καύχημα ἔξει καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον· ἕκαστος 5 R 14,12
 γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει.

Κοινωνεῖτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον 6 1 C 9,14
 τῷ κατηχοῦντι ἐν πάσιν ἀγαθοῖς. Μὴ πλανᾶσθε, 7
 Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται. ὃ γὰρ ἐὰν σπείρη ἄν-
 θρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει· ὅτι ὁ σπείρων εἰς 8 R 8,13
J 6,63; 3,6
 τὴν σάρκα ἑαυτοῦ ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθο-
 ράν, ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα ἐκ τοῦ πνεύ-
 ματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον. τὸ δὲ καλὸν ποιοῦν- 9
 τες μὴ ἐγκακῶμεν· καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν 2 Th 3,13
 μὴ ἐκλυόμενοι. Ἄρα οὖν ὡς καιρὸν ἔχωμεν, ἐρ- 10 2 P 1,7
 γαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ
 πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως.

Ἴδετε πηλίκους ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ 11
 ἐμῇ χειρὶ. Ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν 12 5,11
Ph 3,18
 σαρκί, οὗτοι ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι,

1 προσληφθῆ 460 642s 242 | ανθρ. + εξ υμων Ps 623
 69s syrh⁺ ar sa Did | σκοπων + εκαστος G d Cyp Vict |
 εαντους, υμεις πειρασθητε syr ar, αυτος πειρασθη G
 d (D) | 2 αναπληρωσατε Mn B G lat syri co, αποπλη-
 ρωσατε P⁴⁶ | 3 ει γαρ] ειπερ P⁴⁶ | 4 εκαστος > P⁴⁶ B
 sa¹ | 5 γαρ] δε 33 Ψ 1 440s | 7 μη > Mn Tert | ο, του-
 το] α, ταυτα Mn P⁴⁶ Ds lat Hier | 8 εις τ. σαρκα] τη
 σαρκι G¹ | σαρκος + αυτου Ds 255 bo Xq | 9 εκκακ.
 BSA 33 326 81 D* 69] εκκακ. rel. | θερισομεν Mn BA
 6 D 18³⁶s 88ss 1838s al. 69s al. 43 383ss L^r] -σωμεν
 rel. | 10 εχωμεν B*S 6 33 104s 1827 177* 69 2298ss
 221] -ομεν P⁴⁶ rel. | εργαζομ. B^cA 6 Psss 623 920s 69
 1319 al., -σωμεθα P⁴⁶ (1836s 88 1912) | 11 ηλικους
 P⁴⁶ B* 33 |

- μόνον ἵνα τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ μὴ διώκονται.
 13 οὐδὲ γὰρ οἱ περιτεμνόμενοι αὐτοὶ νόμον φυλάσ-
 σουσιν, ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, ἵνα
 1 C 1,31; 2,2 14 ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχῆσονται. ἐμοὶ δὲ μὴ
 γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ
 Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος
 5,6; 1 C 7,19 15 ἔσταύρωται καὶ γὰρ κόσμῳ. οὔτε γὰρ περιτομὴ
 τί ἐστίν οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις.
 P^s 124,5; 16 καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοιχήσουσιν, εἰρήνην
 127,6
 Ph 3,3 ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος, καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ
 Θεοῦ.
 2 C 4,10 17 Τοῦ λοιποῦ κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω·
 Ph 3,10 ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί
 μου βαστάζω.
 18 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
 μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί· ἀμήν.

12 Xv + Iv P⁴⁶ B 1175 69 | 13 περιτετμημενοι P⁴⁶ B
 6 104 1873 460ss 69sss al. 522ss 440ss 1518 1108ss 257
 506ss L al. | θελουσ.] βουλονται CA 81 | 14 καυησασ-
 θαι A D* K | καγω + τω 1739s Ψss 81 917* 5 rel. |
 15 inc. εν γαρ Xω Iv ουτε Sss 6 P 104s 81 D^r 206^r 1518
 rel. vg syh⁺ ar bo Ef | εστιν] ισχυει Psss 917* 1838* rel.
 syh* | 16 στοιχουσ. C*As Ds 88 1912 sy ar bo Vict
 Ambst Hier Aug Ef | 17 inc. τ. δ' αλλων ειηη κοπους
 Mn | Iv P⁴⁶ BC*A 33 f vg¹ syih Ωρ] Xv Mn Ps 1175s
 1319ss 255 ar bo Tert Ny, Kv (ημων) Iv Xv S D*s 1838
 69 sa Ef, Kv Iv D^c rel. pl. vg¹ | 18 ημων > S 1739 P
 1836 623 69 | Xv > P 181 920 | αμην > G sa Vict Ambst |

enim qui circumciduntur legem custodiunt;
 sed volunt vos circumcidi, ut in carne vestra
 glorientur. Mihi autem absit gloriari, nisi in 14
 cruce Domini nostri Iesu Christi, per quem
 mihi mundus crucifixus est, et ego mundo. In 15
 Christo enim Iesu neque circumcisio aliquid
 valet neque praeputium, sed nova creatura.
 Et quicumque hanc regulam secuti fuerint, pax 16
 super illos et misericordia et super Israhel Dei.

De cetero nemo mihi molestus sit; ego 17
 enim stigmata Domini Iesu in corpore meo
 porto.

Gratia Domini nostri Iesu Christi cum spi- 18
 ritu vestro, fratres. Amen.

13 circumcid.] -cisi sunt d g r Vict Ambst Hier
 Aug Pel

~ vestra carne R d g r Vict Ambst Aug Sed

14 mihi² > R

15 in Chr. enim Iesu > r Ambst Hier Aug | valet]
 *est d g r Vict Ambst Hier Aug

16 et³ > HThB Vict

dei] domini d e g¹ Vict, > T Hil

17 domini (D) HThW Ambst Hier Aug] > rel.

18 Amen > L*Z g Vict Ambst Pel

14 1 C 1,31; 2,2

15 G 5,6; 1 C 7,19; 2 C 5,17

16 Ps 72,1; 124,5; 127,5; Ph 3,3

17 2 C 4,10

18 Ph 4,23

EPISTULA
BEATI PAULI APOSTOLI
AD EPHESIOS

1,1-2 *Exordium*

1 PAULUS apostolus Iesu Christi per vo-
luntatem Dei omnibus sanctis, qui sunt Ephesi,
2 et fidelibus in Christo Iesu. Gratia vobis et
pax a Deo Patre nostro et Domino Iesu
Christo.

1,3-14 *Laudes divinae pro redemptione
in Christo*

3 Benedictus Deus et Pater Domini nostri
Iesu Christi, qui benedixit nos in omni bene-
4 dictione spiritali in caelestibus in Christo, sic-
ut elegit nos in ipso ante mundi constitutio-
nem, ut essemus sancti et immaculati in con-
5 spectu eius in caritate. Qui praedestinavit nos
in adoptionem filiorum per Iesum Christum in
ipsum secundum propositum voluntatis suae,
6 in laudem gloriae gratiae suae, in qua grati-
7 ficavit nos in dilecto Filio suo. In quo habemus
redemptionem per sanguinem eius, remissio-
nem peccatorum secundum divitias gratiae eius,
8 quae superabundavit in nobis in omni sapien-
9 tia et prudentia; ut notum faceret nobis sa-

1 ~ Christi Iesu AGZC Ambst

~ sanctis omnibus *codd.*

3 Christo + Iesu DOWiZ Vict Sed

4 immacul.] inreprehensibiles D Pel

6 filio suo > AG Hier^o Sed | 7 gratiae] gloriae CsVf

1 A 18,19ss; 19,1-40; C 1,1s | 2 C 1,2 | 3 2 C 1,3;
E 2,6 | 4 E 5,27; J 15,16.19; 17,6.24; R 8,29 | 5 J
1,12; 1 J 3,1 | 6 C 1,13 | 7 C 1,14.20; E 2,7; 3,16;
R 3,25 | 8 C 1,9

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ

Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θε- 1 R 1,7
λήματος Θεοῦ τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσιν [ἐν Ἐφέ- 1 C 1,2
σῳ] καὶ πιστοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· χάρις ὑμῖν 2 C 1,1
καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου 2 C 1,2
Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου 3 2,6
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πά-
σῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν
Χριστῷ, καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ κα- 4 J 15,16;
ταβολῆς κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους 17,24
κατενώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ, ἵπροορίσας ἡμᾶς 5 5 27
εἰς υἰοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς αὐτὸν, R 8,29
κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, ἵεις 6 J 1,12
ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ ἧς ἐχαρίτω-
σεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἡγαπημένῳ, ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν 7 Mt 3,17
ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφε- C 1,13
σιν τῶν παραπτωμάτων, κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς
χάριτος αὐτοῦ, ἧς ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν 8 2,7; 3,8.16
πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρονήσει ἵγνωρίσας ἡμῖν τὸ 9 C 1,14.20

Πρ. Λαοδικεῖς Mn | 1 ~ Xu Iv P⁴⁶ B 33 P D 330 2005 vg¹
syh sa Ωρ Ambst | ἁγίοις + πωσιν S^a AP 326 81 1838s 436
vg bo Ambst Hier | τοῖς² > P⁴⁶ D | ἐν Ἐφεσῳ > Mn
P⁴⁶ B^s S^a 1739 424^c Ωρ Bas | Xu 2 ~ 3 P⁴⁶ | 3 κ. πατηρ
> B Hil | Ku + κ. σωτηρος S^a | Xω + Iv D^c 1836s 1319ss
436s 1611 2005 1867 K syh sa Ath | 4 ἐν αὐτῳ] εαυτω
G¹ 255 Did | 5 ~ Xu Iv B | δια > P⁴⁶ | 6 ης] ἐν η Ψss
D^a 623^a 920 pl. rel. vg ar | ἡγαπ. + υιω αὐτου Mu Ds
vg¹ syh⁺ sa Ωρ Ambst Hier¹ Pel | 7 εσχομεν S^a Ψ D¹ *
co Iq | χαριτ.] χρηστοτητ. A 460 al. 1319ss al. bo Cy |
9 γνωρισαι G d vg Hil Ambst Aug |

- 3,9; R 16,25 μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ, κατὰ τὴν εὐ-
 G 4,4 10 δοκίαν αὐτοῦ, ἣν προέθετο ἐν αὐτῷ ἵεις οἰκο-
 C 1,16 νομίαν τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν, ἀνακεφα-
 λαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ, τὰ ἐπὶ
 C 1,12 11 τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς· ἐν αὐτῷ, ἵεν
 R 8,28 ῶ καὶ ἐκληρώθημεν προορισθέντες κατὰ πρό-
 θεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βου-
 12 λὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς
 εἰς ἔπαινον δόξης αὐτοῦ τοὺς προηλπικότας ἐν
 C 4,30 13 τῷ Χριστῷ· ἵεν ῶ καὶ ὑμεῖς, ἀκούσαντες τὸν
 C 1,5s λόγον τῆς ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτη-
 ρίας ὑμῶν, ἐν ῶ καὶ πιστεύσαντες ἐσφραγίσ-
 2 C 1,22;5,5 14 θητε τῷ πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ, ὃς
 ἐστὶν ἄρραβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν εἰς ἀπο-
 λύτρωσιν τῆς περιποιήσεως, εἰς ἔπαινον τῆς
 δόξης αὐτοῦ.
- C 1,4,9 15 Διὰ τοῦτο καὶ γὰρ, ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς
 πίστιν ἐν τῷ Κυρίῳ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην
 C 1,3 16 τὴν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, οὐ παύομαι εὐχα-
 R 1,9 ριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν μνεῖαν ποιούμενος ἐπὶ τῶν
 C 1,10 17 προσευχῶν μου, ἵνα ὁ Θεὸς τοῦ Κυρίου ἡμῶν
 Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῆς δόξης, δώῃ ὑμῖν
 πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως ἐν ἐπιγνώ-
 18 σει αὐτοῦ, πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς

αυτου¹ > P⁴⁶, αυτ.² > Mn Ds | 10 Xω + δια τ. θυ Val Iq |
 επι¹] εν As 33-81 G^s 623sss 69s 1319sss 436ss 2s 440ss
 378 K Ωρ | 11 εκληρωθ.] εκληθημ. A Ds 635 | προθεσ.
 + τ. θυ 104 1175s Ds 88 al. 1319-38 al. ar sa Ambst
 Pel | τα > D^s 460ss 2005 | 12 αυτου + κ. τ. χαριτος
 syh⁺, > Mn D^s | εις τον Xν Mn | τω > G 1 | 13 τ. σω-
 τηρ. υμων > Mn | υμων] ημ. Ψ 917 330 255 al. 1872
 1611 2005 | και² > Mn Ds 1912 syp ar¹ bo Iq Did Vict
 Ambst | εσφραγισθη B | 14 ος SΨs D 88ss 823^s 226 241-
 319 206^r rel. pl. vg] ο P⁴⁶ rel. | της² > S 1739 33 1835 |
 15 την 2 3 P⁴⁶ BS* As 33s 81 256 bo Aug | 16 πανσομ.
 D¹ sa Vict] + μεν syh⁺ | μνειαν + υμων 6 Psss D^c. 920
 919-177 38^s rel. vg syp ar co | 17 δω B 1739 Cy |

cramentum voluntatis suae secundum beneplacitum eius, quod proposuit in eo ¹in dispensatione plenitudinis temporum, instaurare omnia in Christo, quae in caelis et quae in terra sunt, in ipso. In quo etiam et nos sorte vocati sumus praedestinati secundum propositum eius, qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suae, ut simus in laudem gloriae eius nos, qui ante speravimus in Christo. In quo et vos, cum audissetis verbum veritatis, evangelium salutis vestrae, in quo et credentes signati estis Spiritu promissionis sancto, qui est pignus hereditatis nostrae, in redemptionem acquisitionis, in laudem gloriae ipsius.

1,15-23 Gratiarum actio et preces pro fidelibus

Propterea et ego audiens fidem vestram, quae est in Domino Iesu, et dilectionem in omnes sanctos ¹non cesso gratias agens pro vobis, memoriam vestri faciens in orationibus meis, ¹ut Deus Domini nostri Iesu Christi, pater gloriae, det vobis spiritum sapientiae et revelationis in agnitione eius; illuminatos ocu-

9 bonum placitum *codd. pl.* | **10** dispensatione D LKssW c Vict Hil Hier Aug] -nem *rel.* | restaurare DCs d Vict Pel, instaurari F Aug | **11** et nos > AF DMRWiZV Amb Aug | **12** nos DHW Tert] > *rel.* | **13** credent.] crescentes Wi | estis + in M Var | **14** ad-quisit.] adoptionis D d g Vict Var | ipsius] eius A | **15** domino] Christo MOZ Aug¹, + Christo D d g Vict | **16** vobis + et D | **17** sapient.] patientiae D | **18** illuminat. + habere D t Ambst

9 E 3,9; R 16,25

10 G 4,4; Tt 1,3; C 1,16

11 C 1,12; E 3,11; R 8,28

13 C 1,5s; 1 T 2,4; E 4,30 | **14** 2 C 1,22

15 C 1,4.9; Phm 4s

16 R 1,9; C 1,3

los cordis vestri, ut sciatis quae sit spes vo-
 cationis eius et quae divitiae gloriae heredi-
 19 tatis eius in sanctis, et quae sit supereminens
 magnitudo virtutis eius in nos, qui credimus,
 secundum operationem potentiae virtutis eius,
 20 ¹quam operatus est in Christo suscitans illum
 a mortuis et *constituens ad dexteram suam*
 21 in caelestibus ¹supra omnem principatum et
 potestatem et virtutem et dominationem et
 omne nomen, quod nominatur non solum in
 22 hoc saeculo sed etiam in futuro. Et *omnia*
subiecit sub pedibus eius, et ipsum dedit caput
 23 supra omnem ecclesiam, quae est corpus ip-
 sius et plenitudo eius, qui omnia in omnibus
 adimpletur.

2,1-22 Gratia vocationis in unum corpus Christi

2 Et vos, cum essetis mortui delictis et pec-
 2 catis vestris, in quibus aliquando ambulastis
 secundum saeculum mundi huius, secundum
 principem potestatis aëris huius, spiritus qui
 3 nunc operatur in filios diffidentiae, in quibus
 et nos omnes aliquando conversati sumus in
 desideriis carnis nostrae, facientes voluntatem
 carnis et cogitationum, et eramus natura filii
 4 irae sicut et ceteri: Deus autem, qui dives

18 eius⁴] vestrae D | et DGMOZ] > *rel.* | 19 vobis
 qui creditis D d Ambst Pel | credidimus AFMRBV]
 21 etiam] et ADGLUZB, > F* | 22 *omnia ecclesiae
 AGH*UBV(FZ) g Hier Aug | 23 et DUW Ambst
 Prisc Pel] > *rel.* | 2,1 et² > AM | 2 filiis DZ d g Lcf
 Hil | 3 voluntates GDOWiZ, voluptates F d e Tert
 Ambst

18 Dt 33,3s; C 1,10ss | 19 C 1,11; 2,12 | 20 Ps 109,1 |
 21 C 1,16; 2,10 | 22 E 4,15; Ps 8,7; Mt 28,18; C 1,18 |
 23 C 1,19; 1 C 12,27; E 4,10 | 2,1 C 1,21; 2,13 | 2 E 5,6;
 6,12; C 1,13 | 3 C 3,6; J 3,36

καρδίας ὑμῶν, εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς τίς ἐστὶν ἡ
 ἐλπίς τῆς κλήσεως αὐτοῦ, τίς ὁ πλοῦτος τῆς δό-
 ξης τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς ἁγίοις, καὶ τί 19 2 C 13,4
 τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς
 ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ
 κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ἣν ἐνήργηκεν ἐν τῷ 20
 Χριστῷ ἐγείρας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ καθίσας
 ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἵππεράνω 21 C 1,16; 2,10
 πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ
 κυριότητος καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου
 οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ 4,15
 μέλλοντι· καὶ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας 22 Ps 8,6a
 αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν ἔδωκεν κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα Mt 28,18
 τῇ ἐκκλησίᾳ, ἣτις ἐστὶν τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλή- C 1,19
 ρωμα τοῦ τὰ πάντα ἐν παῖσιν πληρουμένου. 1 C 12,27
 4,10

Καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμα- 2 C 1,21; 2 13
 σιν καὶ ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν, ἐν αἷς ποτε περι- 2 6,12; Tt 3,3.
 επατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου, J 12,31
 κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, τοῦ C 1,13
 πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς
 ἀπειθείας· ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς πάντες ἀνεστράφη- 3
 μέν ποτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν,
 ποιοῦντες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν C 3,6
 διανοιῶν, καὶ ἡμεῖς τέκνα φύσει ὀργῆς ὡς
 καὶ οἱ λοιποί. ὁ δὲ Θεὸς πλούσιος ὢν ἐν 4

18 καρδίας] διανοίας 255s 635 2298 Cy¹ Thdt | υμων
 > P⁴⁶ Mn B 1739 33 ar Cy | εἰς το εἰδ. υμ.] ἵνα οἰδατε
 G (lat bo) | αὐτου¹ + και 6 Ps 326 917^a rel. syp ar
 bo Ef | 19 υμας 33s 104 Ds 467 69s 1311s 1831 r
 Vict Ambst Ef | 20 ἐνηργηκεν BA 81 88 Cy¹] -γησεν
 P⁴⁶ rel. | ἐκαθίσεν 6 Ps 326 D^a 623^c 920-69 al. rel.
 pl. | καθίσας + αὐτον SA 33 81 467 330 256 38 al.
 296 1610 sy ar co Ωρ Eus Amb Hier | ουρανοῖς B
 1912 1319ss 255 syp bo Vict Hil Ef | 21 ~ ἐξουσ. κ.
 αρχης B | 2,1 ἁμαρτ.] ἐπιθυμῖαις B | υμων > Ψ 917 88
 623-177 al. 206^r 1518 1108ss K^r | 3 κ. ἡμεῖς > G L |
 παντες > 33 81 206s 378 syp sa | 4 ἐν > S^a 218 1611 |

- ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἣν ἠγά-
 L 15,24.32 5 πησεν ἡμᾶς, καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς πα-
 5,14; R 6,13 ραπτώμασιν συνεζωοποίησεν τῷ Χριστῷ, - χά-
 R 8,10 6 ριτί ἐστε σεσωσμένοι, - καὶ συνήγειρεν καὶ
 Ph 3,20 συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ
 1,7 7 Ἰησοῦ, ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσιν τοῖς ἐπερ-
 χομένοις τὸ ὑπερβάλλον πλοῦτος τῆς χάριτος
 αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰη-
 G 2,16 8 σοῦ. τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ πίσ-
 τεως, καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν, Θεοῦ τὸ δῶρον·
 Tt 2,14 9 ἴουκ ἐξ ἔργων, ἵνα μὴ τις καυχῆσθαι. Ἰαυτοῦ
 10 γὰρ ἐσμεν ποίημα, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰη-
 1 C 1,29 σοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς προητοίμασεν ὁ
 Θεὸς ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν.
 5,8 11 Διὸ μνημονεύετε ὅτι ποτὲ ὑμεῖς τὰ ἔθνη
 ἐν σαρκί, οἱ λεγόμενοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λε-
 R 9,4 12 γομένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου, ὅτι
 1 Th 4,13 ἦτε τῷ καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς Χριστοῦ, ἀπηλλο-
 τριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ξένοι
 τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες
 Is 57,19; 13 καὶ ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ. νυνὶ δὲ ἐν Χριστῷ Ἰη-
 52,7 σοῦ ὑμεῖς οἱ ποτε ὄντες μακρὰν ἐγενήθητε ἐγ-
 C 1,20 γὺς ἐν τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸς γὰρ
 Is 9,5; G 3,28 14 ἐστὶν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὃ ποιήσας τὰ ἀμφότερα
 C 2,14 ἐν καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, τὴν
 15 ἔχθραν, ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ ἴτον νόμον τῶν ἐν-

αυτου > D*s 2143* 1867 Ambst Aug, αυτ. ην > P⁴⁶ |
 ηγαπ.] ηλησεν P⁴⁶ | 5 νεκρους + εν B ar Ef | τ. παρα-
 πτωμασιν] τ. αμαρτιας D(G) lat, τ. σωμασιν P⁴⁶ + κ.
 τ. επιθυμιας B | συνεζ. + εν P⁴⁶ B 33 ar co Vict Amb
 Ambst Xq Ef | Xω + οὐ τη D*(G) vg¹ Vict Amb Ambst
 Aug | 6 εν Xω Iv > Vict Hil | 7 Iv 6 7 S*, Iv > D*s
 Vict | τον υπερβαλλ. πλουτον Psss 917 rel. | 8 σεσωσμ.
 εσμεν D* syp | 10 Xω Iv] Kω G d | αυτοις] αυτω syh* |
 11 διο > Mn 104 1311 | μνημονευοντες Mn G¹ d | υμεις οι
 ποτε G Or | 12 ητε + εν P⁴⁶ 6 P-81 917* rel. | κοσμο +
 τουτω G vg¹ Vict Ambst | 13 του > P⁴⁶ B | 14 αυτου > Mn |

est in misericordia, propter nimiam caritatem
 suam qua dilexit nos, ¹et cum essemus mortui ⁵
 peccatis, convivificavit nos in Christo, cuius
 gratia estis salvati, ¹et conresuscitavit et con- ⁶
 sedere fecit in caelestibus in Christo Iesu; ut ⁷
 ostenderet in saeculis supervenientibus abun-
 dantes divitias gratiae suae in bonitate super
 nos in Christo Iesu. Gratia enim estis salvati ⁸
 per fidem, et hoc non ex vobis; Dei enim do-
 num est, ¹non ex operibus, ut ne quis glorietur. ⁹
 Ipsius enim sumus factura, creati in Christo ¹⁰
 Iesu in operibus bonis, quae praeparavit Deus
 ut in illis ambulemus.

Propter quod memores estote, quod ali- ¹¹
 quando vos gentes in carne, qui dicimini prae-
 putium ab ea quae dicitur circumcisio in carne
 manu facta; quia eratis illo in tempore sine ¹²
 Christo, alienati a conversatione Israhel et hos-
 pites testamentorum promissionis, spem non
 habentes et sine Deo in hoc mundo. Nunc ¹³
 autem in Christo Iesu vos, qui aliquando eratis
 longe, facti estis prope in sanguine Christi.
 Ipse enim est pax nostra, qui fecit utraque ¹⁴
 unum et medium parietem maceriae solvens,
 inimicitias in carne sua, legem mandatorum ¹⁵

4 nimiam] multam D d g Ambst Hier Aug | suam
 > d g Amb Ambst Aug | 5 in > AF-RWiZBV | estis
 salvati] sumus salvi facti D(C)s r Aug | 8 enim > Wi
 Var Hier Aug | 11 vos + qui eratis EMOU° Amb
 (WiB) | dicebamini DWi* d f Hier | 12 quia] qui F
 DMOR | ~ in illo t. FLRZ*, ~ in t. illo DMO | hoc
 > AMR | 14 est enim AFRZB | macheriae AFMWiB |
 inimicitiam (16) UZ*(FWiB) Or Ambst Hier

4 1P 1,3; Tt 3,4ss | 5 E 5,14; R 6,13; L 15,24,32 |
 6 R 8,10,30; Ph 3,20s | 7 E 1,7; A 15,11 | 8 R 3,24;
 9,16; 11,6; G 2,16 | 9 1C 1,29 | 10 C 1,10; Tt 2,14 |
 11 E 5,8 (R 11,17) | 12 E 4,18; R 9,4; 1 Th 4,13 |
 13 Is 57,19; C 1,20 | 14 Is 9,5; C 2,14s

decretis evacuans, ut duos condat in semet ipso
 16 in unum novum hominem faciens pacem, et
 reconciliet ambos in uno corpore Deo per cru-
 17 cem interficiens inimicitias in semet ipso. Et
 veniens *evangelizavit pacem vobis, qui longe*
 18 *fuistis, et pacem iis, qui prope*; quoniam per
 ipsum habemus accessum ambo in uno Spiritu
 19 ad Patrem. Ergo iam non estis hospites et
 advenae, sed estis cives sanctorum et domes-
 20 tici Dei, superaedificati super fundamentum
 apostolorum et prophetarum, ipso summo an-
 21 gulari lapide Christo Iesu; in quo omnis aedi-
 ficatio constructa crescit in templum sanctum
 22 in Domino, in quo et vos coaedificamini in
 habitaculum Dei in Spiritu.

3,1-21 *Paulus minister mysterii divini*

3 Huius rei gratia ego Paulus vinctus Christi
 2 Iesu pro vobis gentibus, ¹si tamen audistis
 dispensationem gratiae Dei, quae data est mihi
 3 in vobis, quoniam secundum revelationem no-
 tum mihi factum est sacramentum, sicut supra
 4 scripsi in brevi; prout potestis legentes intel-
 legere prudentiam meam in mysterio Christi;
 5 ¹quod aliis generationibus non est agnitum filiis

15 mandator. + *in HWiTh d gr Vict Amb¹ Aug¹ |
 semet ipsum *codd. pl.* | uno novo hom. DW m Vict
 Or Ambst | 17 et¹] ut B | iis] his *codd.* | 20 ~ Iesu
 Chr. D Vict Hier | 21 aedific. constr.] structura com-
 paginata D Amb (Ambst) Pel | in³ > DWi | 22 spi-
 ritu + sancto LUCsKss c f Hier¹ | 3,1 vinctus + sum
 Wi | 3 supra] ante D g (Ambst) Pel, > Wi Hier |
 5 est agnit.] fecit notum D d g Vict Ambst Var Hier

15 2 C 5,14,17 | 16 C 1,20,22 | 17 Is 52,7; Zch 9,10;
 E 6,15 | 18 E 3,12; J 4,23; R 5,2 | 19 E 3,6 | 20 Mt 16,18;
 28 19s; Is 28,16 (C 2,7); 1 C 3,11; Hb 12,22s; 1 P 2,6 |
 21 C 2,19 | 22 1 P 2,5 | 3,1 Ph 1,7,13; C 1,24 | 2 C
 1,25; 1 C 4,1 | 3,5 E 1,9s; C 1,26

τολῶν ἐν δόγμασιν καταργήσας, ἵνα τοὺς δύο C 2,14
 κτίση ἐν αὐτῷ εἰς ἓνα καινὸν ἄνθρωπον ποιῶν 2 C 5,17
 εἰρήνην, καὶ ἀποκαταλλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν 16 C 1,20.22
 ἐνὶ σώματι τῷ Θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ, ἀποκτείν-
 νας τὴν ἐχθρὰν ἐν αὐτῷ. καὶ ἐλθὼν εὐηγγελί- 17 Is 57,19
 σατο εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν καὶ εἰρήνην Zch 9,10
 τοῖς ἐγγύς· ὅτι δι' αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγω- 18 3,12
 γὴν οἱ ἀμφοτέροι ἐν ἐνὶ πνεύματι πρὸς τὸν
 πατέρα. ἄρα οὖν οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάρ- 19 3,6
 οἰκοι, ἀλλὰ ἐστὲ συμπολίται τῶν ἁγίων καὶ οἰ- Hb 12,22a
 κειοὶ τοῦ Θεοῦ, ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θε- 20 Mc 16,18
 μελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντος Is 28,16
 ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ, ἐν ᾧ πᾶσα 21 C 2,19
 οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὕξει εἰς ναὸν
 ἅγιον ἐν Κυρίῳ, ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσ- 22 1 P 2,5
 θε εἰς κατοικητήριον τοῦ Θεοῦ ἐν πνεύματι.

Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ 3 Ph 1,7.13
 Χριστοῦ Ἰησοῦ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν – εἴ γε C 1,24a
 ἡκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ
 τῆς δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς, ὅτι κατὰ ἀποκά- 3 1,9a
 λυψιν ἐγνωρίσθη μοι τὸ μυστήριον, καθὼς προ- C 1,26
 ἔγραψα ἐν ὀλίγῳ, πρὸς ὃ δύνασθε ἀναγινώσ- 4
 κοντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ
 τοῦ Χριστοῦ, ὃ ἑτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη 5 C 1,26

15 εν δογμ. > P⁴⁶, εν > Mn | εαυτω Mn 6 Ψ 81 Ds 917
 1738 436 rel. pl. | καιν.] κοινον P⁴⁶ G¹ | 16 εν εαυτω G
 88 823 lat | 17 ημιν 547s 642 206 35 1518 | ειρηνην²>
 6 Ψss 81 917-462 206 rel. syr | 19 ουν > P⁴⁶ 1739 Ψ
 G Ωρ | εστε² > Mn 6 Ps 326 81 917-1845 218 rel. syr
 ar Ef | 20 κ. προφητ. > Mn 4 | ακρογων. + λιθου Mn
 D*s lat Iq Ωρ¹ Eus¹ Xq | 21 πασα + η S^{ss} 1739^{es} 326
 81 88 1912 623ss 257 Ωρ¹ | 22 θυ] Xu B | 3,1 ~ Iv Xu
 1311 206s 1611 syr ar Xq Cy Ef Amb Hier | Xu] Kv
 CΨ | Iv > S* Ds 623s 1319ss 255 440 1610 sa Vict
 Amb|εθνων+κεκαυχημαι 88 1912 623s 436, πρεσβευω
 D 467 | 3 οτι > P⁴⁶ B d sa¹ Vict Ambst | inc. κατα
 αποκαλ. γαρ G | εγνωρισεν 326 1912-794 255 rel. pl. K^r
 rel. pl. | 4 μυστηριω] ευαγγελιω 489 547 |

- τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη
 τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ προφήταις ἐν
 2,13.18^a 6 πνεύματι, εἶναι τὰ ἔθνη συγκληρονόμα καὶ σύσ-
 σωμα καὶ συμμετοχα τῆς ἐπαγγελίας ἐν Χρισ-
 C 1,25.29 7 τῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου, οὗ ἐγενήθη
 διάκονος κατὰ τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος τοῦ
 Θεοῦ τῆς δοθείσης μοι κατὰ τὴν ἐνέργειαν
 1 C 15,9^a 8 τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ
 1,7; G 1,16 πάντων ἁγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη, τοῖς ἔθνε-
 σιν εὐαγγελίσασθαι τὸ ἀνεξιχνίαστον πλοῦτος
 R 16,25 9 τοῦ Χριστοῦ, καὶ φωτίσαι πάντας τίς ἡ οἰκο-
 C 1,26^a νομία τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ
 τῶν αἰώνων ἐν τῷ Θεῷ τῷ τὰ πάντα κτίσαντι,
 1 P 1,12 10 ἵνα γνωρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξου-
 R 11,33 σίαις ἐν τοῖς ἐπουρανίοις διὰ τῆς ἐκκλησίας ἡ
 C 1,26 1,11 11 πολυποίκιλος σοφία τοῦ Θεοῦ, κατὰ πρόθεσιν
 τῶν αἰώνων ἣν ἐποίησεν ἐν τῷ Χριστῷ Ἰη-
 J 14,6 12 σοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παρη-
 Hb 4,16 σίαν καὶ προσαγωγὴν ἐν πεποιθήσει διὰ τῆς
 R 5,2 C 1,24 13 πίστεως αὐτοῦ. διὸ αἰτοῦμαι μὴ ἐγκακεῖν ἐν
 ταῖς θλίψεσίν μου ὑπὲρ ὑμῶν, ἥτις ἐστὶν δόξα
 ὑμῶν.

5 αποστολ. > B Ambst | πνι + αγιω 81 330 206s 2 440s
 491s 1518 383 Ef | 6 επαγγελ. P⁴⁶ B-A 33s 1175s D*
 927 1319sss 255 vg syp ar co Ωρ Χρ] + αυτου rel. |
 Iu > 6 Ψ 326 Ds 623 pl. 920-794 al. rel. syh⁺ | 7 εγενο-
 μην C 6 326 917* 623 pl. 920-794 al. rel. pl. | την δοθει-
 σαν 1739s Ψ 917* 623 pl. 920-794 al. rel. | αυτου] τ. θυ
 P⁴⁶ | 8 αυτη + τ. θυ G, + εν Mn 1739s Ψ 326s 917* rel.
 pl. | τον αν. πλουτον Mn P-1175 917 rel. | 9 παντας >
 S*A 1739 424^c Cy Hil Ambst Aug | αιωνων + κ. απο
 τ. γενεων G syh | εν > Mn S* | κτισαντι + δια Iu Xu P
 104s 917-319 38 rel. syh⁺ | 10 νυν > Mn G lat sy Ωρ |
 ~ ινα δια τ. εκκλ. γνωρ. η πολυποικ. σοφ. τ. θυ τ. αρ-
 χαις syp Ef | 11 τω 1 2 G | 12 και] εις G Ambst | 13 εκ-
 κακ. C 1739s P-1175 D^c-177 462-38 436 rel. | υμων²)
 ημων P⁴⁶ C 33 P 81s 1912 467 69 1311 ar¹ |

hominum, sicuti nunc revelatum est sanctis
 apostolis eius et prophetis in Spiritu, ¹gen- 6
 tes esse coheredes et concorporales et con-
 participes promissionis eius in Christo Iesu per
 evangelium, cuius factus sum minister secun- 7
 dum donum gratiae Dei, quae data est mihi
 secundum operationem virtutis eius. Mihi om- 8
 nium sanctorum minimo data est gratia haec,
 in gentibus evangelizare investigabiles divitias
 Christi, ¹et illuminare omnes, quae sit dispen- 9
 satio sacramenti absconditi a saeculis in Deo,
 qui omnia creavit; ¹ut innotescat principatibus 10
 et potestatibus in caelestibus per ecclesiam
 multiformis sapientia Dei, ¹secundum praefini- 11
 tionem saeculorum, quam fecit in Christo Iesu
 Domino nostro, in quo habemus fiduciam et 12
 accessum in confidentia per fidem eius. Propter 13
 quod peto ne deficiatis in tribulationibus meis
 pro vobis, quae est gloria vestra.

5 sicut FDLORWiZ

6 ~ esse gentes *codd.* Ambst
 eius DKssW c fg Vict Ambst Hil] > *rel.*

7 sum + ego FDMOWiZ Vict

8 ~ minimo sanctorum F, minimo omn. sanct.
 DMOWi dg Vict Or Ambst Hil Hier Aug
 ininvestigab. FGH^eMR^e Hier Pel, incomprehens.

LC Vict, inaestimab. Ambst

10 principibus *codd.* d Ambst Aug
 sapientiae FDH-U*WiCsThK f Ambst

12 confidentiam FHLMU*ZTh

13 vestra] mea HZ

6 E 2,13.18s | 7 C 1,25.29

9 R 16,25

10 1 P 1,12; R 11,33

11 E 1,11

12 Hb 4,16; R 5,2

13 C 1,24; 2 T 2,10

- 14 Huius rei gratia flecto genua mea ad Patrem
 15 Domini nostri Iesu Christi, ex quo omnis pa-
 16 ternitas in caelis et in terra nominatur, ¹ut
 det vobis secundum divitias gloriae suae, vir-
 tute corroborari per Spiritum eius in interio-
 17 rem hominem, Christum habitare per fidem in
 cordibus vestris, in caritate radicati et fun-
 18 dati, ut possitis comprehendere cum omnibus
 sanctis, quae sit latitudo et longitudo, et sub-
 19 limitas et profundum; scire etiam superemi-
 nentem scientiae caritatem Christi, ut implea-
 mini in omnem plenitudinem Dei.
- 20 Ei autem, qui potens est omnia facere su-
 perabundanter quam petimus aut intellegimus,
 secundum virtutem, quae operatur in nobis,
 21 ipsi gloria in ecclesia et in Christo Iesu in
 omnes generationes saeculi saeculorum. Amen.

4,1-16 *Admonitio unitatis*

- 4 Obsecro itaque vos ego vinctus in Domino,
 ut digne ambuletis vocatione, qua vocati estis,
 2 ¹cum omni humilitate et mansuetudine, cum
 3 patientia supportantes invicem in caritate, ¹sol-
 liciti servare unitatem Spiritus in vinculo pacis.
 4 Unum corpus et unus Spiritus, sicut vocati

16 virtutem FDGLMRKss c d Ambst
 interiore homine ADL-Wi(Z)Cs Ambst Aug
 17 ~ habitare Christ. *codd.* d Tert Lcf
 18 sublimitas] altitudo D dg Ir Vict Amb Ambst
 20 abundanter super quam F^cR
 21 ~ in Chr. Iesu et in eccl. DR dg Vict Ambst
 saeculi > O*Cs f Vict | Amen > L Vict Vig
 4,1 vos+fratres DHU^cCsTh | vocationem M*U*Z*
 2 sufferentes D dg Vict Var Ambst Hier Aug
 4 sicut + et FZ* dg Vict Hier, et vos Cs c Hil

16 E 1,7; 6,10; C 1,11; 1P 3,4 | 17 J 14,23; C 1,23;
 2,7 | 18 C 2,2s | 20 R 16,25ss; E 1,19; C 1,29 | 4,1 1 Th
 2,12; C 1,10; Ph 1,27 | 2 C 3,12 (Mt 11,29) | 3 C
 3,14s | 4 C 3,15; R 12,5

Τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς 14
 τὸν πατέρα, ἕξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς 15
 καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται, ἵνα δῶ ὑμῖν κατὰ τὸ 16 1,7; 6,10
 πλοῦτος τῆς δόξης αὐτοῦ δυνάμει κραταιωθῆναι C 1,11
 διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω ἄνθρω-
 πον, κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως 17 J 14,23
 ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἐν ἀγάπῃ ἐρριζωμένοι C 1,23; 2,7
 καὶ τεθεμελιωμένοι, ἵνα ἐξιχύσητε καταλαβέ- 18 C 2,2
 θαι οὖν πᾶσιν τοῖς ἁγίοις τί τὸ πλάτος καὶ μῆ-
 κος καὶ ὕψος καὶ βάθος, γνῶναί τε τὴν ὑπερ- 19 C 2,3
 βάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ,
 ἵνα πληρωθῆτε εἰς πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ Θεοῦ.

Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπερ- 20 R 16,25ss
 εκπερισσοῦ ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν κατὰ τὴν C 1,29
 δύναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν, αὐτῷ ἢ δόξα 21
 ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς πά-
 σας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰῶνων· ἀμήν.

Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν Κυ- 4 C 1,10
 ρίῳ ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλή-
 θητε, μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραύ- 2 C 3,12
 τητος, μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων
 ἐν ἀγάπῃ, σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἐνότητα 3 C 3,14a
 τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης.
 Ἐν σῶμα καὶ ἐν πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐκλήθητε 4 C 3,15
 R 12,5

14 πατερα + τ. Κυ ημων Ιυ Χυ Ψ 104 D* 623s 467ss
 920 rel. vg sy ar Ef Eφ Ambst | 15 ουρανω P 104
 81 181 1827 241 436 1518 syph^m Meth Bas Ep Cy |
 16 δωη 6 Pss D 917-177 38 rel. | τον πλουτον cf. 3,8 |
 18 υψος, βαθος P⁴⁶ BC 33s 326ss 1 Ds 927 69 330
 256ss al. lat ar co Ωρ¹ Ef Vict Aug] ~ βαθ. υψ. rel.
 Eφ | 19 ~ αγαπην τ. γνωσεως A 917 206ss 2147 Ath |
 πληρωθητε εις] πληρωθη P⁴⁶ B 33 (462) | 20 υπερ
 > P⁴⁶ Ds lat | 21 και > Pss^{os} 917-794 al. rel. sy Ef |
 ~ εν Χω Ιυ κ. τη εκκλ. D*s Vict Ambst | 4,2 πραυ-
 τητ. BSC 33s 256] πραοτητ. rel. | 3 ειρην.] αγαπης
 1 206* 2147 K | 4 και² > B 326 489 226* vg syr co
 Cyp Firm | εκληθη P⁴⁶, εκληθημεν syh^m |

- J 10,16 5 ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν. εἰς Κύριος,
 I C 8,6; 12,6 6 μία πίστις, ἐν βάπτισμα. εἰς Θεὸς καὶ πατὴρ
 πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων καὶ ἐν
 R 12,3,6 7 πᾶσιν. Ἐνὶ δὲ ἐκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ
 I C 12,11
 Ps 67,19 8 τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ. διὸ λέγει.
 C 2,15 ἀναβὰς εἰς ὕψος ἠχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν,
 ἔδωκεν δόματα τοῖς ἀνθρώποις.
 J 3,13 9 τὸ δὲ ἀνέβη τί ἐστὶν εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη εἰς
 10 τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς; ὁ καταβὰς αὐτός
 ἐστὶν καὶ ὁ ἀναβὰς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐ-
 ρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα.
 I C 12,28 11 Καὶ αὐτὸς ἔδωκεν τοὺς μὲν ἀποστόλους,
 A 21,8 τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστάς, τοὺς
 I P 2,5 12 δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους, πρὸς τὸν καταρ-
 2 T 3,17 τισμὸν τῶν ἁγίων εἰς ἔργον διακονίας, εἰς
 13 οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, μέχρι
 καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἐνότητα τῆς
 πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ,
 C 1,28 εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πλη-
 I C 14,20 14 ρώματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα μηκέτι ὦμεν νήπιοι,
 Hb 13,9 κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ
 τῆς διδασκαλίας ἐν τῇ κυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων,
 ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν μεθοδεῖαν τῆς πλάνης.
 1,22; 5,23 15 ἀληθεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν
 C 1,18

6 και¹ > 919 syp co Iq¹ Ωρ¹ Eus Xq | και³ > B Vict |
 πασιν + ημιν Mn Ψ 326 Ds 917 181 1838 al. 920 rel.
 vg sy ar Iq Ef Ambst | 7 ημων] υμων B 33 1836 5
 489 460 38, > 917 256 255 | η > B 1739s P* 082 Ds
 467* 1 635 1611 257 L | 8 αιχμαλωτευσας A 917 1912
 489 1311 206 2 1518 L | εδωκ. Mn P⁴⁶ S^{*}C^{*}A 33
 Ds 88 1838s 296 lat co Ir Lcf Ambst] και εδ. rel. |
 τοις] εν G 181 2 Eus Hil Hier | 9 κατεβη P⁴⁶ S^{*}C^{*}A
 33 81sss Ds bo Thdtion Iq Ωρ Eus¹ Tert Lcf Hil
 Hier Aug] + πρωτον rel. | μερη > P⁴⁶ Ds syp Iq¹ Ωρ
 Eus¹ Tert Vict Lcf Hil | 10 παντων > P 1319 206* sa
 Ath¹ | 13 του 1[~]2 G Lcf | πληρωματ.] σωματος syh^m |
 14 ηπιοι A | πλανης + τ. διαβολου A | 15 αληθευ. δε |
 αληθειαν δε ποιουντες G vg Lcf Ambst Hier Aug |

estis in una spe vocationis vestrae. Unus Do- 5
 minus, una fides, unum baptisma. Unus Deus 6
 et Pater omnium, qui est super omnes et per
 omnia et in omnibus nobis. Unicuique autem 7
 nostrum data est gratia secundum mensuram
 donationis Christi. Propter quod dicit: *Ascen-* 8
dens in altum captivam duxit captivitatem,
dedit dona hominibus. Quod autem ascendit, 9
 quid est, nisi quia et descendit primum in in-
 feriores partes terrae? Qui descendit, ipse est 10
 et qui ascendit super omnes caelos, ut imple-
 ret omnia.

Et ipse dedit quosdam quidem apostolos, 11
 quosdam autem prophetas, alios vero evan-
 gelistas, alios autem pastores et doctores ¹ad 12
 consummationem sanctorum in opus ministerii,
 in aedificationem corporis Christi, donec oc- 13
 curramus omnes in unitatem fidei et agnitio-
 nis Filii Dei, in virum perfectum in mensuram
 aetatis plenitudinis Christi; ut iam non simus 14
 parvuli fluctuantes et circumferamur omni vento
 doctrinae in nequitia hominum, in astutia ad
 circumventionem erroris. Veritatem autem fa- 15

6 est O*(DT° Ambst)] > *rel.*

8 ascendit DR t Tert Hier (Vict Aug)

9 quia] quod AD

primum * > A*H d g Vict Lcf Hil Hier Aug

infer. partes] inferiora D d g Ir Tert Vict Lcf
 Hil Ambst Hier

10 adimpleret DHU°CsTh Lcf Aug Pel

11 autem¹] quidem A*

doctores] magistros D Vict Ambst Hier

13 agnitionem DOWiZ^m Ambst Aug

14 circumferamus FMO | vento] verbo F*

circumvent.] machinationem D Aug, remedium
 d g Or Vict Lcf Ambst Pel

5 J 10,16 | 6 1-C 12,6 | 7 R 12,3.6; 1 P 4,10 | 8 Ps 67,19;
 C 2,15 | 9 J 3,13 | 11 1 C 12,5.28ss; A 21.8 | 12 2 T 3,17;
 1 P 2,5 | 13 C 1,28 | 14 1 C 3,1s; 14,20; Hb 5,13; 13,9;
 Sir 5,11 | 15 E 1,22; C 1,18

cientes in caritate crescamus in illo per om-
 16 nia, qui est caput Christus, ¹ex quo totum
 corpus compactum et connexum per omnem
 iuncturam subministrationis, secundum opera-
 tionem in mensuram uniuscuiusque membri,
 augmentum corporis facit in aedificationem sui
 in caritate.

4,17-5,20 *Sanctitas christiana*

17 Hoc igitur dico et testificor in Domino,
 ut iam non ambuletis, sicut et gentes ambu-
 18 lant in vanitate sensus sui, tenebris obscura-
 tum habentes intellectum, alienati a vita Dei
 per ignorantiam, quae est in illis propter cae-
 19 citatem cordis ipsorum. Qui desperantes semet
 ipsos tradiderunt impudicitiae, in operationem
 20 immunditiae omnis in avaritiam. Vos autem
 21 non ita didicistis Christum, si tamen illum au-
 distis et in ipso edocti estis, sicut est veritas
 22 in Iesu, deponere vos secundum pristinam con-
 versationem veterem hominem, qui corrumpitur
 23 secundum desideria erroris. Renovamini autem
 24 spiritu mentis vestrae ¹et induite novum ho-
 minem, qui secundum Deum creatus est in
 iustitia et sanctitate veritatis.

25 Propter quod deponentes mendacium *lo-*
quimini veritatem unusquisque cum proximo

15 caritatem F | 16 et] est Cs

secund. operat. > d f g Vict Lcf Amb Ambst

17 et² > AFDMWiZ*

18 vita] via DO^oUThBW c Amb Hier

19 avaritia AFRZBV, et avaritiae D d g Ambst

22 *inc.* deponite vos Z^oKss Vict, et deponatis D
 m Ambst

prist.] priorem D d m Vict Ambst Hil Hier Aug

24 inducite F* | veritatis] et veritate DL* Cyp Hil

16 C 2,19 | 17 R 1,21; C 2,4 | 18 E 2,12; C 1,21;
 1 P 1,14 | 19 C 3,5 | 22 C 3,9; G 6,8; 1 P 2,11; 4,3 |
 23 R 12,2 | 24 R 6,4; C 3,10 | 25 Zch 8,16; C 3,8

τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ, Χριστός, ἵξ οὖν 16.c 2,10
 πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συμβι-
 βαζόμενον διὰ πάσης ἀφῆς τῆς ἐπιχορηγίας
 κατ' ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἑνὸς ἑκάστου μέρους
 τὴν αὔξησιν τοῦ σώματος ποιεῖται εἰς οἰκοδο-
 μὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ.

Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν Κυρίῳ, 17 R 1,21
 μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν καθὼς καὶ τὰ ἔθνη C 2,4,6
 περιπατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοῦς αὐτῶν, ἐσκο- 18 2,12; C 1,21
 τωμένοι τῇ διανοίᾳ ὄντες, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς I P 1,14
 ζωῆς τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὔσαν
 ἐν αὐτοῖς, διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐ-
 τῶν, οἵτινες ἀπηληγότες ἑαυτοὺς παρέδωκαν 19 C 3,5
 τῇ ἀσελγείᾳ εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν
 πλεονεξίᾳ. ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν 20
 Χριστόν, εἴ γε αὐτὸν ἠκούσατε καὶ ἐν αὐτῷ ἐδι- 21
 δάχθητε, καθὼς ἐστὶν ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ,
 ἵἀποθέσθαι ὑμᾶς κατὰ τὴν προτέραν ἀναστρο- 22 R 8,13; C 3,9
 φὴν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν φθειρόμενον G 6,8
 κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης, ἀνανεοῦσθαι δὲ 23 R 12,2
 τῷ πνεύματι τοῦ νοῦς ὑμῶν ἵκαὶ ἐνδύσασθαι τὸν 24 Gn 1,26
 καινὸν ἄνθρωπον τὸν κατὰ Θεὸν κτισθέντα ἐν
 δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας.

Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος λαλεῖτε ἀλήθειαν 25 Zch 8,16
 ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ, ὅτι ἐσμὲν ἀλ- C 3,8

η > 1739 Ds Cl | κεφ. + ο Psss D* rel. pl. | Xς] τ. Xv
 P⁴⁶ | 16 κατ ενεργ. > G d Iq Vict Lcf | μελους CA 88
 1319ss vg syb bo Xq Ef | εαυτ.] αυτου S Ds 460ss 69
 206 1611 2005 | 17 τα I Ef] + λοιπα Psss 917 pl. *
 623-319 al. 206 pl. rel. syb ar Eφ | 18 εσκοτωμ. P⁴⁶ *
 BSAs 33 Ψ 1175s 082 Ath] -ισμενοι rel. | 19 απηλι-
 κοτες Ds 257 lat syb ar Iq | εν πλεονεξια] κ. πλεονεξιας
 326 Ds sy Cl Ambst | 22 τ. επιθυμιαν D Tert Vict
 Lcf | 23 ανανεουσθε P⁴⁶ 33 D^o 1912 489 337s 69 al. *
 635 383 lat syb | δε + εν B 1739 33s 1835 Xq, > Ψ G |
 24 ενδυσασθε P⁴⁶ BS D^o 1912 489 337sss 635 257s
 506 K lat (syb) Cl' Eus | οσιου. κ. αληθεια D*s 1898
 Cyp Lcf Amb | 25 μετα του] προς τον Mn S* |

- Ps 4,5 26 λήλων μέλη. ὀργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε·
 Ja 1,19a ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν,
 27
 I Th 4,11 28 Ἰμῆδὲ δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ. Ἰὸ κλέπτων
 μηκέτι κλεπτέτω, μᾶλλον δὲ κοπιάτω ἐργαζόμε-
 νος ταῖς ἰδίαις χερσὶν τὸ ἀγαθόν, ἵνα ἔχη με-
 ταδιδόναι τῷ χρεῖαν ἔχοντι. πᾶς λόγος σαπρὸς
 C 3,16a; 4,6 29 ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω, ἀλλὰ
 εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας, ἵνα
 1,13; Is 63,10 30 δῶ χάριν τοῖς ἀκούουσιν. καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ
 πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ Θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε
 C 3,8 31 εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως. πᾶσα πικρία καὶ θυ-
 μὸς καὶ ὀργὴ καὶ κραυγὴ καὶ βλασφημία ἀρ-
 Mt 6,14; 32 θήτω ἀφ' ὑμῶν σὺν πάσῃ κακίᾳ. γίνεσθε δὲ
 18,22-35
 C 3,12a εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὐσπλαγχνοὶ, χαριζόμενοι
 ἑαυτοῖς, καθὼς καὶ ὁ Θεὸς ἐν Χριστῷ ἐχαρί-
 Mt 5,48 5 σατο ὑμῖν. γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ Θεοῦ ὡς
 C 3,12 2 τέκνα ἀγαπητά, ἰκαὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθ-
 5,25; G 2,20 2 ὡς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ὑμᾶς καὶ παρέ-
 Hb 10,10
 C 3,13 δωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν
 Ps 39,7 τῷ Θεῷ εἰς δομὴν εὐωδίας.
 Ex 29,18
 Ex 20,41 3 Πορνεία δὲ καὶ ἀκαθαρσία πᾶσα ἢ πλεονεξία
 4,19; C 3,5 3 μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἁγίοις,
 4,29; C 3,8 4 ἰκαὶ αἰσχροῦτης καὶ μωρολογίας ἢ εὐτραπελίας,
 5 ἢ οὐκ ἀνῆκεν, ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία. τοῦτο

* 26 τω > BS*A 1739* | 28 ἰδίας S*A 104 1175s D 1912 1838s 69s 1319ss al. 206ss 1611 K (1836ss Ambst sy ar co)] > P⁴⁶ rel. t | τ. ιδ. χερσι > 1739s 424^o 33s Cl | 29 χρείας] πιστεως D*s 1836ss vg¹ Tert Ambst Bas
 32 * Ny | 30 τ. θυ > 920 255 2 Tert Ep Xp | 32 δε] ουν 1175s D*s, > B 1739s 104* 1836s 88 1827s 927ss 226* 263 ar bo] ημιν B 1739 33 Ψs 1175 D¹ 917-226 999ss 206^o 440 pl. 1518sss 257 pl. rel. vg syp ar | 5,2 ημας P⁴⁶ 1739s 33 Ψs D-915 623 rel. pl. vg syp ar | υμων B 547
 * 69s co Ωρ Vict Ambst | 4 και¹] η AΨs 81 D*s lat sa Iq Ambst | και² BS^o 6 Ψ 1836^o 623^o 920s 919-319 642 rel. pl. syp bo] η rel. Ambst | α ουκ ανηκ.] τα ουκ ανηκοντα Ψ 326 D-177 al. 642 rel. |

suo; quoniam sumus invicem membra. *Irasci-* 26
mini et nolite peccare; sol non occidat super
 iracundiam vestram. Nolite locum dare dia- 27
 bolo. Qui furabatur iam non furetur, magis 28
 autem laboret operando manibus suis quod
 bonum est, ut habeat unde tribuat necessita-
 tem patienti. Omnis sermo malus ex ore vestro 29
 non procedat, sed si quis bonus ad aedificatio-
 nem fidei, ut det gratiam audientibus. Et no- 30
 lite contristare Spiritum sanctum Dei, in quo
 signati estis in diem redemptionis. Omnis ama- 31
 ritudo et ira et indignatio et clamor et blas-
 phemia tollatur a vobis cum omni malitia.
 Estote autem invicem benigni, misericordes, 32
 donantes invicem sicut et Deus in Christo do-
 navit vobis. Estote ergo imitatores Dei, sicut 5
 filii carissimi, ¹et ambulate in dilectione, sicut 2
 et Christus dilexit nos et tradidit semet ipsum
 pro nobis *oblationem et hostiam Deo in odo-*
rem suavitatis.

Fornicatio autem, et omnis immunditia aut 3
 avaritia nec nominetur in vobis, sicut decet
 sanctos, aut turpitude aut stultiloquium aut 4
 scurrilitas, quae ad rem non pertinet; sed ma-
 gis gratiarum actio. Hoc enim scitote intelle- 5

25 sumus + in A | 26 irascem. O*WiBV, + autem
 F g m Tert Vict | 28 suis > ADG OWiZ*Th Tert
 Ambst Sed | retribuatur FL*MT t | patientibus DR m
 Ambst | 29 ex] de DOT m t Ir Cyp Vict Ambst Hier|
 fidei] opportunitatis AF*GHRTTh t Hier, + opport.
 F*MCTh^m | 30 diem HMCKss d ft Cyp Ambst Var
 Aug] in die *rel.* | 31 tollatur] auferatur DWi m Tert
 Cyp Vict Ambst Hier | 32 vobis] nobis AF*GHUZ
 Th^o | 5,2 nos] vos D fm Vict Aug | se ipsum AG
 LMZKss | 4 non > A* | pertinent ARCS c g Vict
 Ambst Hier

26 Ps 4,5; Ja 1,19s | 28 1Th 4,11 | 29 E 5,4; C 3,17;
 4,6 | 30 E 1,13; Is 63,10 | 31 C 3,8 | 32 Mt 6,14; 13,22:35;
 C 3,12s; 1C 13,5.7 | 5,1 Mt 5,48; C 3,12 | 2 Ex 29,18;
 E 5,23; G 2,20; Hb 10,10 | 3 C 3,5 | 4 E 4,29; C 3.8

gentes quod omnis fornicator aut immundus
 aut avarus, quod est idolorum servitus, non
 habet hereditatem in regno Christi et Dei.
 6 Nemo vos seducat inanibus verbis; propter
 haec enim venit ira Dei in filios diffidentiae.
 7 ¹Nolite ergo effici participes eorum. ¹Eratis enim
 8 aliquando tenebrae, nunc autem lux in Do-
 9 mino; ut filii lucis ambulate. ¹Fructus enim
 10 lucis est in omni bonitate et iustitia et veri-
 11 tate, ¹probantes quid sit beneplacitum Deo; ¹et
 nolite communicare operibus infructuosis tene-
 12 brarum, magis autem redarguite. Quae enim
 in occulto fiunt ab ipsis, turpe est et dicere.
 13 Omnia autem quae arguuntur a lumine ma-
 nifestantur; omne enim quod manifestatur
 14 lumen est. Propter quod dicit:

*Surge qui dormis, et exsurge a mortuis,
 et illuminabit te Christus.*

15 Videte itaque, fratres, quomodo caute am-
 16 buletis, non quasi insipientes, ¹sed ut sapien-
 tes, redimentes tempus, quoniam dies mali
 17 sunt. Propterea nolite fieri imprudentes, sed in-
 18 tellegentes quae sit voluntas Dei. Et nolite inebriari vino, in quo est luxuria, sed implemini

5 fornicator + aut inpudicus DHCs | 7 ergo] enim
 D, > U* Cyp | 10 quid] quod ACs^o | 11 autem + et
 AFGMRZ* d Tert Ambst | 12 et] etiam DWi Vict
 Ambst, > Z*CsKV Tert Hier | 14 inluminavit AOR
 Z*, continget Hier^o Aug, continges Christum d e Or
 Vict Ambst | te LU*TW] tibi *codd.* Amb | 17 fieri]
 effici D d e Vict Lcf Ambst Hier | Dei A*DZCW]
 domini *rel.* Lcf | 18 est -| omnis AT Ambst Aug |
 impleamini DHWiW c Hier Pel

5 G 5,21; 1 C 6,9s; Ap 21,8; 22,15 | 6 E 2,2; R 1,8;
 2,8s | 7 2 C 6,14 | 8 E 2,11,13; Ja 1,17; 1 P 2,9; J 12,36 |
 9 G 5,22 | 10 E 5,17; R 12,2 | 11 R 13,12; J 16,8ss |
 12 R 1,24 | 13 J 3,20s | 14 R 13,11; Is 26,19 | 15 C
 4,5 | 17 E 5,10; R 12,2 | 18 Pr 20,31 O'; L 21,34

γὰρ ἴστε γινώσκοντες, ὅτι πᾶς πόρνος ἢ ἀκά- 1 C 6,9a
 θαρτος ἢ πλεονέκτης, ὃ ἐστὶν εἰδωλολάτρης, C 3,5
 οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χρισ- G 5,21
 τοῦ καὶ Θεοῦ. Μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς 6 R 1,18
 λόγοις· διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ C 2,4,8
 ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας. μὴ οὖν γίνεσθε 7
 συμμέτοχοι αὐτῶν. ἦτε γὰρ ποτε σκότος, νῦν 8 2,11,13
 δὲ φῶς ἐν Κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτὸς περι- L 16,8
 πατεῖτε, – ὃ γὰρ καρπὸς τοῦ φωτὸς ἐν πάσῃ 9 I P 2,9
 ἀγαθωσύνη καὶ δικαιοσύνη καὶ ἀληθεία, – δο- J 12,36
 κιμάζοντες τί ἐστὶν εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ, καὶ 10 5,17; R 12,2
 μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις ἀκάρποις τοῦ 11 J 16,8
 σκότους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε, ἵνα γὰρ κρυφῆ 12 R 1,24
 γινόμενα ὑπ’ αὐτῶν αἰσχρόν ἐστὶν καὶ λέγειν.
 τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανε- 13 J 3,20a
 ροῦται· πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον φῶς ἐστὶν.
 διὸ λέγει· 14 Is 26,19; 60,1
 Ἔγειρε, ὁ καθεύδων, R 13,11; 6,13
 καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, 2,5
 καὶ ἐπιφανῶσει σοὶ ὁ Χριστός.
 Βλέπετε οὖν ἀκριβῶς πῶς περιπατεῖτε, μὴ 15 Mt 10,16
 ὡς ἄσοφοι ἀλλ’ ὡς σοφοί, ἔξαγοραζόμενοι τὸν 16 C 4,5
 καιρὸν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραὶ εἰσιν. διὰ 17 5,10; R 12,2
 τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνίετε τί τὸ
 θέλημα τοῦ Κυρίου, καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνω, 18 Pr 23,30a
 ἐν ᾧ ἐστὶν ἄσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύ- L 21,34

ὁ ἴστε] εστε P 917^a 623^a 920 pl. 206 pl. rel. pl. syp (Tert
 Ambst) | ο] ος 6 AP 104s 81 D 917sss 623^a 920 pl. 206^r
 1518 pl. 257^a K^r | φωτος] πης Ψss 917-462 al. rel. syh |
 10 Kω] θω 1175s D*s 296 lat Lcf Ambst | 13 φανερουν-
 ται A 88 623s 920 69 2 491 1518 383 203 L | 14 επιψαυ-
 σεις τ. Xu D* Xq^o Thdt^o Or Vict Ambst (Hier^o) | 15 ουν
 † αδελφοι S^oA vg bo | ακριβ. πως P⁴⁶ BS* 1739 33 104
 1175s 048 1898 1311s 218 Ωq Xq] ~ πως ακριβ. rel. |
 17 συνιεντες Ps 104ss 917-462 al. rel. (D*s) | θελημα]
 φρονημα S* | Kυ] θυ A 81 460ss al. 794s al. 257 d syp
 bo Ef, Xu P⁴⁶ | 18 αλλα † μαλλον 1912 467 69s al. ar]

- C 3,16 19 ματι, λαλοῦντες ἑαυτοῖς ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις
Ps 32,24 καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ἄδοντες καὶ ψάλλοντες
C 3,17 20 ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ Κυρίῳ, εὐχαριστοῦντες
πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου
1 P 5,5 21 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ, ὑπο-
τασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Χριστοῦ.
Gn 3,16
C 3,18 4,1 22 Αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὑποτασσέσ-
1 P 3,1-7
1 C 11,3 23 θωσαν ὡς τῷ Κυρίῳ, ὅτι ἀνὴρ ἐστὶν κεφαλὴ
C 1,18 τῆς γυναικὸς ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκ-
24 κλησίας, αὐτὸς σωτὴρ τοῦ σώματος. ἀλλὰ ὡς ἡ
ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ Χριστῷ, οὕτως καὶ αἱ
C 3,19 25 γυναῖκες τοῖς ἀνδράσιν ἐν παντί. Οἱ ἄνδρες,
ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς
ἠγάπησεν τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν
Tt 3,5 26 ὑπὲρ αὐτῆς, ἵνα αὐτὴν ἀγιάσῃ καθαρῖσας τῷ
Ps 44,14s 27 λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι, ἵνα παραστήσῃ
2 C 11,2 αὐτὸς ἑαυτῷ ἔνδοξον τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ἔχου-
σαν σπίλον ἢ ῥυτίδα ἢ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ'
28 ἵνα ᾦ ἁγία καὶ ἄμωμος. οὕτως ὀφείλουσιν καὶ
οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας ὡς τὰ
ἑαυτῶν σώματα. ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα
29 ἑαυτὸν ἀγαπᾷ. οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ
σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλὰ ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐ-

19 εν¹ P⁴⁶ B 1739s 33s 462 d vg] > rel. | πνευματικ. +
εν χαριτι A, > P⁴⁶ B d Ambst | κ. ψαλλ. > Ψ 69ss al.
823 | εν² > P⁴⁶ BS* 1739 Ωρ | τ. καρδιας S^oAP Ds 88
1319ss 330 lat syh^m ar co Bas Ef | 20 παντων] υμων G |
~ πατρι κ. θω P⁴⁶ 1175 Ds 69s ar Vict | 21 Xu] θυ
81 467ss 920s 919-177 al. 206 pl. rel. pl. | 22 υποτασ-
σεσθε Mn Ψ 326 D-462 al. rel. pl.. > P⁴⁶ B Cl Hier^o |
23 ~ κεφ. εστιν Mn B 69s 436s al. vg Bas | αυτος] κ.
αυτ. εστιν 6 Psss 917 rel. syr ar, + ο S*As 33 1836
38 2005 Cl | 24 ως] ωσπερ 326 917-462 al. rel. pl.,
> BΨ 88 Ambst | τοις + ιδιοις APsss 917 rel. f |
25 γυναικ. + εαυτων 6 104ss D¹ 917-263 al. rel. verss.
(~ 1739 Ps), υμων G | 27 αυτος] αυτην Ψ 326 917-462
999 rel. | 28 και P⁴⁶ BA 33s 1175 Ds 256 1831 1611
2005 lat syh co Cl] > rel. |

Spiritu sancto, loquentes vobismet ipsis in psal- 19
 mis et hymnis et canticis spiritalibus, can-
 tantes et psallentes in cordibus vestris Do-
 mino, ¹gratias agentes semper pro omnibus, in 20
 nomine Domini nostri Iesu Christi Deo et Patri.

5,22-6,9 *Officia domestica*

Subiecti invicem in timore Christi. 21

Mulieres viris suis subditae sint, sicut Do- 22
 mino; ¹quoniam vir caput est mulieris, sicut 23
 Christus caput est ecclesiae, ipse salvator
 corporis eius. Sed sicut ecclesia subiecta est 24
 Christo, ita et mulieres viris suis in omnibus.
 Viri, diligite uxores vestras, sicut et Christus 25
 dilexit ecclesiam et se ipsum tradidit pro ea,
¹ut illam sanctificaret mundans lavacro aquae 26
 in verbo vitae, ut exhiberet ipse sibi glorio- 27
 sam ecclesiam non habentem maculam aut
 rugam aut aliquid huiusmodi, sed ut sit sancta
 et immaculata. Ita et viri debent diligere uxo- 28
 res suas ut corpora sua. Qui suam uxorem di-
 ligit se ipsum diligit. Nemo enim umquam car- 29
 nem suam odio habuit, sed nutrit et fovet

sancto DOW c Amb¹ Hier¹ Aug] > *rel.*

20 ~ patri et Deo D dg Vict Var

21 subiecti + in F*G

22 subiectae ACT Amb Hier

23 sicut + *et FDL dg Tert Vict Amb Ambst Hier

24 sed > F | sicut] ut AGMRUBV Vict Hier

25 viri + similiter F | semet ipsum FDHCs Vict
 Ambst Hier

26 mundans + eam F^oDR Cyp Aug

vitae DUZ^cKssW c] * > *rel.*

27 huiusmodi DOT Or Ambst Aug] eiusmodi *rel.*

29 odio habuit] odit D Vict Ambst Hier

19 C 3,16; Ps 32,2s; 1 C 14,15,26 | 20 C 3,17 |
 21 1 P 5,5 | 22 Gn 3,16; C 3,18; 1 P 3,1 | 23 1 C 11,3;
 C 1,18 | 25 C 3,19 | 26 Tt 3,5 | 27 Ps 44,12; 2 C 11,2

30 eam, sicut et Christus ecclesiam, ¹quia mem-
bra sumus corporis eius, *de carne eius et de*
31 *ossibus eius. Propter hoc relinquet homo pa-*
trēm et matrem suam et adhaerebit uxori
32 *suae, et erunt duo in carne una.* Sacramen-
tum hoc magnum est, ego autem dico in Chris-
33 to et in ecclesia. Verumtamen et vos singuli,
unusquisque uxorem suam sicut se ipsum dili-
gat, uxor autem timeat virum suum.

6 Filii, oboedite parentibus vestris in Domino,
2 hoc enim iustum est. *Honora patrem tuum et*
matrem tuam, quod est in mandatum primum in
3 promissione, ¹*ut bene sit tibi et sis longaevus*
4 *super terram.* Et vos, patres, nolite ad iracun-
diam provocare filios vestros, sed educate illos
5 in disciplina et correptione Domini. Servi oboe-
dite dominis carnalibus cum timore et tremore,
6 in simplicitate cordis vestri, sicut Christo, ¹non
ad oculum servientes, quasi hominibus placentes,
sed ut servi Christi, facientes voluntatem
7 Dei ex animo, cum bona voluntate servientes,
8 sicut Domino et non hominibus, ¹scientes quoniam
unusquisque quodcumque fecerit bonum

31 relinquit FLO*Z*Th* | suam * > DCs d fg | 32 ecclesiam L* de Tert Cyp | 33 uxorem suam W Vict Aug] ~ *rel.* | uxor] mulier D dg Vict Ambst Hier Aug | autem + *ut *codd. pl.* Ambst. | suum UZ°Kss W] > *rel.* | 6,1 filioli Wi | ~ *est iustum FGHRCS Th d fg | 2 tuam > AFGLRUZ*Cs | promissione] repromiss. DLWi c Hier Aug, promissionem F(L)Z | 4 vos D m Pel] > *rel.* | 5 cum + omni HTh | sicut + in DCV* | 6 placeatis AHMUCsTh Pel | Dei] Christi D | 8 quicumque D |

30s E 1,23; 1 C 6,15; Gn 2,23s; Mt 19,5s | 32 Ap 19,7 | 6,1 C 3,20 | 2 Ex 20,12 | 3 Dt 5,16 | 4 C 3,21; Pr 2,2; 3,11; Dt 6,7.24s; Ps 77,3s | 5-8 C 3,22-25; 1 T 6,1s; Tt 2,9s; 1 P 2,18 | 6 1 C 7,22 | 8 2 C 5,10

τήν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς τὴν ἐκκλησίαν, ἵδι 30 1,23
 μέλη ἔσμεν τοῦ σώματος αὐτοῦ. ἀντὶ τούτου κα- 31 1 C 6,15
 ταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα
 καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ,
 καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. τὸ μυστήριον 32
 τοῦτο μέγα ἐστίν, ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν Ap 19,7
 καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ' 33
 ἑνὶ ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω
 ὡς ἑαυτόν, ἣ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα.

Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν 6 C 3,20
 ἐν Κυρίῳ· τοῦτο γάρ ἐστιν δίκαιον. Ἱτίμα τὸν 2 Ex 20,12
 πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα, ἣτις ἐστὶν ἐντολὴ Sir 3,9
 πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ, ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἔση 3 Dt 5,16
 μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ οἱ πατέρες, 4 C 3,21
 μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλὰ ἐκτρέφετε Pr 2,2; 3,11;
 αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου. Οἱ δοῦ- 5 Dt 6,7.20-25
 λοι, ὑπακούετε τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις μετὰ Ps 77,4
 φόβου καὶ τρόμου ἐν ἀπλότητι τῆς καρδίας C 3,22-25
 ὑμῶν ὡς τῷ Χριστῷ, μὴ κατ' ὀφθαλμοδουλίαν 6 Tt 2,9s
 ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ὡς δοῦλοι Χριστοῦ ποι- 1 P 2,18
 οῦντες τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐκ ψυχῆς, μετ' εὖ- 7
 νοίας δουλεύοντες ὡς τῷ Κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώ-
 ποις, εἰδότες ὅτι ἕκαστος εἴαν τι ποιήσῃ ἀγαθόν, 8 2 C 6,10

29 Xc Mn P⁴⁶ BsA Ψ^r D^{*s} 623ss al. 919s 69 1319ss al.
 440s 1611 257 al. vg syp ar co Ef] Ks rel. | 30 > Mn|
 αυτού P⁴⁶ BS^{*}Ass 33 81 co Meth Or] +εκ τ. σαρκος αυ-
 του κ. εκ τ. οσσεων αυτ. rel. Iq | 31 τουτου] ταυτης Mn|
 τον. την¹ > B D^{*s} | πατερα Mn P⁴⁶ BS 424^o 33 81 D^{*s}
 218 1611 lat ar] +αυτου rel. | μητερα+αυτου P 104 1175
 1611 vg syp ar co | κολληθησ. Mn S^o D^{cs} Ep | πρ. την
 γυν.] τη γυναικι Mn P⁴⁶ S^oAss 33s 81 D^{*s} 1311 69s
 Meth | 32 εις² > Mn B 489s 920 337 440s K Iq Cyp |
 33 αγαπα P D^{1*} 1611 | 6,1 εν Kω > Mn B D^{*s} Cl Tert
 Cyp | 2 σου > Mn 330 | μητερα+σου P 81 G 69 263 296s
 syp co | εστιν > B 181 | 5 της > S 1739 424^o 489 330 206
 440s 1518 221 Ωρ | Kω A 33 Ψ 326 L bo Xp | 7 ως > Ψ
 326 D^o 623s 920 794s 206 2 1872-35 221ss KL Ambst |
 ανθρωπω B 1175 | 8 εαν τι P⁴⁶ B 1739 917-177 al. 206ss
 440s 1611^s 383ss (Ψ 88 5 919s al. 429 2 257)] ο εαν rel. |

- C 4,1
 2 Par 19,6s
 A 10,34
 9 ἐλεύθερος. Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτούς, ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν, εἰδότες ὅτι καὶ αὐτῶν καὶ ὑμῶν ὁ Κύριός ἐστιν ἐν οὐρανοῖς, καὶ προσωποληψία οὐκ ἔστιν παρ' αὐτῶ.
- 1 C 16,13
 1 J 2,14
 4,14
 2 C 10,4
 10 Τοῦ λοιποῦ, ἐνδυναμοῦσθε ἐν Κυρίῳ καὶ
- 11 ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς
- 2,2; J 14,30
 12 στήναι πρὸς τὰς μεθοδεῖας τοῦ διαβόλου· ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, ἵνα
- C 1,13
 1 P 5,8s
 13 δυνηθῆτε ἀντιστήναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ
- Is 11,5; 59,17
 L 12,35
 1 P 1,14
 1 Th 5,8
 Sap 5,18s
 14 καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι στήναι. στήτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὄσφυν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ καὶ
- Is 52,7;
 40,3,9
 15 ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, καὶ ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν ἐτοιμασίᾳ τοῦ
- 1 P 5,9
 1 J 5,4
 16 εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης, ἐν πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα
- 1 Th 5,8
 Is 59,17;
 11,4; 49,2;
 51,16
 Os 6,5
 17 τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα σβέσαι· καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθε, καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύματος, ὃ ἐστιν ῥῆμα

κομισεται P⁴⁶ BS*As P D*s 1827 177 1611] -ιεται rel. | 9 αυτων κ. υμ.] υμων αυτ. (6) G*6 23 pl. 920-226 al. rel. | ουρανω S 1739 104 1912 467 256s 255 | παρα (τω) θω D*s (1836) | 10 του λοιπου BS*As 33 1175s 1 467 436] το λοιπον rel., + αδελφοι μου S^c 6 P 104s (Gs) rel. | 11 προς-στηναι] εν η στωμεν Mn | 12 υμιν P⁴⁶ BΨ 81 D*ss 241 255 206 1518 sy Ef Lcf Ambst | σκοτους Cl ΩQ Eus Tert Ef] + τ. αιωνος Psss 81 917^s rel. pl. syh⁺ | εν τ. επουραν.] υποκατω τ. ουρανων syr ar sa, > P⁴⁶ | 13 στηναι > D*G¹ | 14 ουν > D*s ar Cyp Ath | περιεζωσμ. Ds 1912 | 15 υποδυσαμ. 326 917 915 489s 226 69 al. 206 440 1518 257 203s | 16 εν¹] επι A 6 Ψ 326 81 D-177 al. rel. syr ar Or Xp Ambst | δυνασθαι D*s | τα² > P⁴⁶ B D*s | 17 δεξασθε > Mn D*s Cyp¹ Vict Lcf |

hoc recipiet a Domino, sive servus sive liber.
 Et vos, domini, eadem facite illis remittentes 9
 minas, scientes quia et illorum et vester Do-
 minus est in caelis, et personarum acceptio
 non est apud eum.

6,10-20 *Fortitudo in pugna*

De cetero, fratres, confortamini in Domino 10
 et in potentia virtutis eius. Induite vos arma- 11
 turam Dei, ut possitis stare adversus insidias
 diaboli. Quoniam non est nobis colluctatio ad- 12
 versus carnem et sanguinem, sed adversus
 principes et potestates, adversus mundi rec-
 tores tenebrarum harum, contra spiritalia ne-
 quitiae in caelestibus. Propterea accipite arma- 13
 turam Dei, ut possitis resistere in die malo
 et in omnibus perfecti stare. State ergo suc- 14
 cincti lumbos vestros in veritate, et *induti lori-*
cam iustitiae, ¹ et calceati *pedes in praeparatione* 15
evangelii pacis; in omnibus sumentes scutum 16
 fidei, in quo possitis omnia tela nequissimi
 ignea extinguere. Et *galeam salutis* adsumite, 17
 et gladium spiritus, quod est verbum Dei,

8 recipiet DZ* Amb Hier Pel] percipiet *vel.* | 9 vos
 > AG^cLU* d g Hier | illis] ad illos O^c d m Ambst
 Hier, servis Cs | eum] Deum FDUKW c d g m Pel
 Sed | 11 *inc.* et induite FR | induimini Z* Ambst |
 armatura G^cHLWiZ*ThB, arma AFG*MRCs d g m
 Lcf Ambst | stare] resistere LO m | insidias] remedia
 Lcf, -dium d | 12 quon. W Amb Ambst Hier] quia
codd. | nequitia FLMZ* | 13 armatura FGssRWiTh
 g^c, arma ADMCs d g* m Vict Lcf Prisc Hier | 14 in-
 duite DHMZ* V | lorica FDG* LWiZ* Th Ambst
 Prisc, -ca AG^cO^cW f Vict Hier Aug | 15 calciate HZ^cB
 Vig | 16 ignita L Tert Ambst Aug, candentia d m
 Cyp Lcf Var (CT g)

9 C 4,1; 2 Par 19,6s; A 10,34; R 2,11

10 1 C 16,13; 1 J 2,14 | 11 R 13,12

12 E 2,2; C 1,13; 1 P 5,8s; J 14,30 | 13 Sap 5,18-21

14 Is 11,5; 59,17; L 12,35; 1 Th 5,8

15 E 2,17; Is 52,7; 40,9; A 10,36 | 16 1 P 5,9; 1 J 5,4

17 Is 11,4; 49,2; 51,16; Os 6,5; Hb 4,12

18 ¹ per omnem orationem et obsecrationem
 orantes omni tempore in spiritu et in ipso
 vigilantes in omni instantia et obsecratione pro
 19 omnibus sanctis, ¹et pro me, ut detur mihi
 sermo in apertione oris mei cum fiducia no-
 20 tum facere mysterium evangelii, pro quo le-
 gatione fungor in catena, ita ut in ipso au-
 deam, prout oportet me loqui.

6,21-24 *Epilogus*

21 Ut autem et vos sciatis quae circa me sunt,
 quid agam, omnia vobis nota faciet Tychicus,
 carissimus frater et fidelis minister in Do-
 22 mino, quem misi ad vos in hoc ipsum, ut co-
 gnoscatis quae circa nos sunt, et consoletur
 corda vestra.

23 Pax fratribus et caritas cum fide a Deo
 24 Patre et Domino Iesu Christo. Gratia cum
 omnibus, qui diligunt Dominum nostrum Ie-
 sum Christum in incorruptione. Amen.

19 adapertione DO^o g Vict Ambst | cum fiducia]
 in confidentia D Vict Hier, exerte Ambst | myste-
 rium] sacramentum D dg | 20 legationem FHLO*
 RZ* | 21 ~ nota fac. vobis FH f(d Ambst), nota
 vobis fac. *codd. pl.* | 22 et] ut FD | consolantur LTg¹ |
 23 patre + nostro FDL^oZ^oKssW | 24 incorruptionem
 A*FLZ* r | Amen > A*GO fg Ambst Hier

18 Mt 26,41; C 4,2s; Jud 20

19 A 4,29; C 4,3s; 2Th 3,1 | 20 2C 5,20; C 4,4

21 C 4,7; Ph 1,12; A 20,4; 2 T 4,12; Tt 3,12

22 C 4,7s | 24 1 P 1,8

Θεοῦ, ἵδιὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως, προσ- 18 Mt 26,41
ευχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ ἐν πνεύματι, καὶ εἰς C 4,2a
αὐτὸ ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκαρτερήσει καὶ Jud 20
δεήσει περὶ πάντων τῶν ἁγίων, καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, 19 C 4,3
ἵνα μοι δοθῆ λόγος ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός 2 Th 3,1
μου, ἐν παρησίᾳ γνωρίσαι τὸ μυστήριον τοῦ A 4,29
εὐαγγελίου, ἵυπὲρ οὗ πρεσβεύω ἐν ἀλύσει, ἵνα 20 2 C 5,20
ἐν αὐτῷ παρησιάσωμαι ὡς δεῖ με λαλῆσαι. C 4,4

Ἵνα δὲ εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς τὰ κατ' ἐμέ, τί 21 A 20,4
πράσσω, πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικὸς ὁ ἀγα- C 4,7
πητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος ἐν Κυρίῳ, 2 T 4,12
Ἰὸν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα 22 C 4,7s
γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν καὶ παρακαλέση τὰς καρ-
δίας ὑμῶν.

Εἰρήνη τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀγάπη μετὰ πίσ- 23
τεως ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς καὶ Κυρίου Ἰησοῦ
Χριστοῦ. ἡ χάρις μετὰ πάντων τῶν ἀγαπών- 24 1 P 1,8
των τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν
ἀφθαρσίᾳ.

18 αυτο + τουτο 6 P 326 917^a rel. pl. | αγρυπ. + παν-
τοτε Ds syr Vict Bas | προσκαρτ. κ. > D*s Vict [περι]
υπερ 1175s D*s 69 255 al. syh* | 19 τ. ευαγγελιου >
B Gs¹ Vict Ambst Ef | εν αυτω] αυτο P⁴⁶ B | 21 κ.
υμεις > P⁴⁶ 33 | παντα > D*s syr Ef Vict | 22 παρα-
καλεσητε 33 88 794 | 23 αδελφοις] αγιοις P⁴⁶ | αγα-
πη] ελεος A | 24 χαρις] χαρα syi | αφθαρσια + αμην
Pss D 917^r 920 pl. rel. syh ar¹ bo¹ |

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ

- 1 C 1,2
1 T 3,1,8
1
Παῦλος καὶ Τιμόθεος δοῦλοι Χριστοῦ Ἰη-
σοῦ πᾶσιν τοῖς ἁγίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τοῖς
οὔσιν ἐν Φιλίπποις σὺν ἐπισκόποις καὶ διακό-
- R 1,7
2
νοις· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς
ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
- R 1,8
1 C 1,4
3
Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ μνεῖα
- 4
ὑμῶν, πάντοτε ἐν πάσῃ δεήσει μου ὑπὲρ πάν-
των ὑμῶν μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν ποιούμενος
- 5
ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον ἀπὸ
- 2,13
1 C 1,6ss
6
τῆς πρώτης ἡμέρας ἄχρι τοῦ νῦν, πεποιθῶς
αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον
ἀγαθὸν ἐπιτελέσει ἄχρι ἡμέρας Χριστοῦ Ἰησοῦ·
- 7
καθὼς ἐστὶν δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ
πάντων ὑμῶν, διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ
ὑμᾶς, ἐν τε τοῖς δεσμοῖς μου καὶ ἐν τῇ ἀπολογίᾳ
καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου συγκοινωνοῦς
- R 1,9
2 C 1,23
1 Th 2,5
8
μου τῆς χάριτος πάντας ὑμᾶς ὄντας. μάρτυς
γάρ μου ὁ Θεός, ὡς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν
- 9
σπλάγχνοις Χριστοῦ Ἰησοῦ. καὶ τοῦτο προσεύ-

1 ~ Iv Xu 6 33^r G 88s 1838-1 999 rel. vg sy ar Ef |
 συνεπισκοπ. B^c D^e al. ar X^o Euth Cass | 3 inc. εγω μεν
 ευχ. τω Kω ημ. D^s Ambst (Pel) Cass | 4 παση + τη
 S^{*} 104 547s 69 1518 | χαρας + και G 2005 | δεησιν +
 μου 104 1912 489 38 1518 2005 L syh | 5 της > 1739^{es}
 Ψss Ds 917sss 1838ss 920 rel. | 6 ~ Iv Xu SAs 33s
 1175s G 181 920 226s 1311ss al. 206 440ss al. 1611
 2005 257 K | 7 καρδια + μου K syri co Ef | εν³ >
 A Ds | 8 μου] μοι Ψ - 81 Ds 489 436s 1319ss 1611
 2005 lat syri ar Ef Ambst Pel] + εστιν AP 104-81
 D 917 rel. | ~ Iv Xu 104 81 F-920 919-337 al. 206-
 1518 1108ss 257 K^r sy bo Pel] Iv > syi |

EPISTULA
BEATI PAULI APOSTOLI
AD PHILIPPENSES

1,1-11 *Exordium*

PAULUS et Timotheus servi Iesu Christi 1
omnibus sanctis in Christo Iesu, qui sunt Phi-
lippis cum episcopis et diaconibus. Gratia 2
vobis et pax a Deo Patre nostro et Domino
Iesu Christo.

Gratias ago Deo meo in omni memoria 3
vestri, semper in cunctis orationibus meis pro 4
omnibus vobis cum gaudio deprecationem fa-
ciens ¹super communicatione vestra in evan- 5
gelio Christi a prima die usque nunc, confi- 6
dens hoc ipsum, quia qui coepit in vobis opus
bonum perficiet usque in diem Christi Iesu,
sicut est mihi iustum hoc sentire pro omnibus 7
vobis, eo quod habeam vos in corde et in
vinculis meis et in defensione et confirmatione
evangelii, socios gaudii mei omnes vos esse.
Testis enim mihi est Deus, quomodo cupiam 8
omnes vos in visceribus Iesu Christi. Et hoc 9

1 ~ Christi Iesu DWiZK d Hier Pel | 3 gratias +
quidem D, *inc.* ego quidem grat. d fg Ambst Pel |
5 communicationem vestram FDHssUZCsKssZ dgr |
Christi G^eZ^eKssW] > *rel.* | 6 quia + is DWi d g Pel |
vobis + in F | ~ Iesu Chr. AD g | 7 iustum] dignum
FM | ~ in corde vos ALOWiZ* g Pel | 8 Iesu Christi
DF f] ~ *rel.*

A 16,12-40; 20,6; 1 Th 2,2 | 1 1 C 1,2; 1 T 3,1,8;
A 20,28 | 2 R 1,7 | 3 R 1,8; C 1,3 | 6 Ph 2,13; 1 C 1,6ss;
1 Th 5,24 | 7 E 3,1; 4,1; C 4,18; Phm 9-13; 2 T 1,8;
2,9 | 8 R 1,9; 1 Th 2,17; 3,11

oro ut caritas vestra magis ac magis abundet
 10 in scientia et in omni sensu, ¹ut probetis po-
 tiora, ut sitis sinceri et sine offensa in diem
 11 Christi, repleti fructu iustitiae per Iesum Chris-
 tum in gloriam et laudem Dei.

1,12-26 *De apostoli causa et evangelii statu*

12 Scire autem vos volo, fratres, quia quae
 circa me sunt, magis ad profectum venerunt
 13 evangelii; ita ut vincula mea manifesta fierent
 in Christo in omni praetorio et in ceteris om-
 14 nibus, et plures è fratribus in Domino confi-
 dentes vinculis meis abundantius auderent sine
 15 timore verbum Dei loqui. Quidam quidem et
 propter invidiam et contentionem, quidam au-
 tem et propter bonam voluntatem Christum
 16 praedicant; quidam ex caritate scientes quo-
 niam in defensionem evangelii positus sum.
 17 Quidam autem ex contentione Christum ad-
 nuntiant non sincere, existimantes pressuram
 18 se suscitare vinculis meis. ¹Quid enim? Dum
 omni modo sive per occasionem sive per veri-
 tatem Christus adnuntietur; et in hoc gaudeo,
 19 sed et gaudebo. Scio enim quia hoc mihi pro-
 veniet ad salutem per vestram orationem et

9 in¹ + omni OZW Pel | in² AHMOZThVW Ambst
 Pel] > rel. | 10 sincereres *codd.* | offensione FIDHLCs
 Th d f g¹ r | Christi + Iesu D f g | 11 fructus F^oR,
 -tum d g r Sed | ~ Christum Iesum AF-MUZ*CsTh
 Ambst | gloriam + mihi D | Dei] mihi g Ambst | 12 ~
 volo vos DWi | circa me sunt > Cs* | evangelii pro-
 venerunt CsTh f (D, Ambst) | 13 omnibus] homini-
 bus HCsTh^m | 14 et] ut Z^oKss | confid. + in FMKB |
 audere AFG*Z | 15 autem] enim HCsTh | et¹ > F^o
 DMWi r Aug Pel | 16 defensione DU^oZ*CsKB d g
 Vict | 17 se suscit.] resuscitare FHLTh^o | 19 ad D
 Z^oKssW] in *rel.*

9 Phm 6 | 10 R 2,18; 1 Th 5,23; Jud 24 | 11 E 5,9;
 J 15,5; Ja 3,18; E 1,6.12.14; Mt 5,16 | 12 Ph 1,25 |
 13 E 3,1.13 | 17 R 2,8 | 18 Ph 2,17s | 19 Job 13,16 O';
 2 C 1,11

χομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, 10 R 2,18; 12,2
1 Th 5,23
Hb 5,14
ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ ἀπρόσκοποι εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, πεπληρωμένοι καρπὸν δικαιοσύνης 11 E 5,9;
1,6.12.14
J 15,8
τὸν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον Θεοῦ.

Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοί, ὅτι 12
τὰ κατ' ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν, ὥστε τοὺς δεσμούς μου φανε- 2 T 2,9
13 4,22; E 3,1
ροὺς ἐν Χριστῷ γενέσθαι ἐν ὄλῳ τῷ πραιτορίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, καὶ τοὺς πλείονας τῶν 14
ἀδελφῶν ἐν Κυρίῳ πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου περισσοτέρως τολμᾶν ἀφόβως τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ λαλεῖν. τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον 15
καὶ ἔριν, τινὲς δὲ καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν Χριστὸν κηρύσσουν. οἱ μὲν ἔξ ἀγάπης, εἰδότες 16 1,7
ὅτι εἰς ἀπολογίαὶν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι, οἱ 17
δὲ ἔξ ἐριθείας τὸν Χριστὸν καταγγέλλουσιν, οὐχ ἄγνῶς, οἰόμενοι θλίψιν ἐγείρειν τοῖς δεσμοῖς μου. ἴτι γάρ; πλὴν ὅτι παντὶ τρόπῳ, 18 2,17a
εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ, Χριστὸς καταγγέλλεται. καὶ ἐν τούτῳ χαίρω· ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι. οἶδα γὰρ ὅτι τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς 19 Job 13,16 O'
2 C 1,11
σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως καὶ ἐπιχορη-

9 ετι > 69 vg syi sa | περισσευση BΨ 81* D 489s 920 69 635 2298 | 11 καρπων, των Ψ 88s 467* 919-337 al. 206s al. 440* 1518* 913 rel. sy ar | τον > B 88 2005 | δια + πιστεως syh^t | δοξαν + θυ P⁴⁶ | θυ] Xu D¹*, εμοι P⁴⁶, μοι G | 12 τα] το G¹ 2005 syh^m | 13 εν¹ + τω S* 1739 436 | 14 τ. θυ] Ku G, > P⁴⁶ 1739 917-181 1838sss 920-460 al. rel. syh^t Ambst | 15 δι ευδοκ.] δια λογου δοξαν Mn | 17 εριθ. + ηδη κ. τινες εξ αγωνος Mn | τον > BS^c 1739 G | εγειρ.] επεγειρ. P 1175s D^c 330, επιφερειν 6 Ψ 927-319 206 pl. rel. | 18 τι γαρ-τροπω] ουδεν μοι διαφερει Mn | πλην > B 2143 | οτι > Ψ 326 D 917 623-226 al. 206^r 1611* 257 pl. K^r syh | 19 γαρ] δε P⁴⁶ B 1739 69s 440 sa Ambst (Ef) |

- 20 γίας τοῦ πνεύματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὴν
 1 P 4,16 ἀποκαραδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου ὅτι ἐν οὐδενὶ
 αἰσχυνηθήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παρρησίᾳ ὡς πάν-
 1 C 6,20 τοτε καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται Χριστὸς ἐν τῷ
 σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου.
 G 2,20 21 Ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν Χριστὸς καὶ τὸ ἀποθα-
 R 1,13 22 νεῖν κέρδος. εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκί, τοῦτό μοι
 καρπὸς ἔργου, καὶ τί αἰρήσομαι οὐ γνωρίζω.
 3 Rg 19,4 23 συνέχομαι δὲ ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων
 2 C 5,8 εἰς τὸ ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι, πολλῶ
 24 γὰρ μᾶλλον κρείσσον· τὸ δὲ ἐπιμένειν τῇ σαρ-
 25 κὶ ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς. καὶ τοῦτο πεποιθῶς
 οἶδα, ὅτι μενῶ καὶ παραμενῶ πᾶσιν ὑμῖν εἰς
 τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ χαρὰν τῆς πίστεως,
 26 ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισσεύῃ ἐν Χριστῷ
 Ἰησοῦ ἐν ἔμοι διὰ τῆς ἐμῆς παρουσίας πάλιν
 πρὸς ὑμᾶς.
 C 1,10 27 Μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ
 1 T 2,12 πολιτεύεσθε, ἵνα εἴτε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς
 E 4,3 εἴτε ἀπὼν ἀκούω τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν
 ἐνὶ πνεύματι, μιᾷ ψυχῇ συναθλοῦντες τῇ πίστει
 28 τοῦ εὐαγγελίου, καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ
 ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων, ἧτις ἐστὶν αὐτοῖς ἔν-
 δειξις ἀπωλείας, ὑμῶν δὲ σωτηρίας, καὶ τοῦτο
 29 ἀπὸ Θεοῦ· ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ,

~ Xu Iv Ds Vict | 20 καραδοκ. G, παραδοσιν 1836
 35 | 23 πολλῶ] ποσῶ D*s Vict Pel | γαρ > S* Ps D-
 794 al. 206^r K^r vg syp ar Ef | κρείσσον + existimo ar
 Ef | 24 επιμειναι B 81 226 436s 1611 2005 Cy] + εν
 B 1739 104-b1 D* 920 241ss 321-794 al. 206^r 1611* 257ss
 K^r | 25 συμπαραμενω P 326 917* 623^c-462 al. rel. |
 χαραν] χαριν syh^m | πιστεως + υμων S* syi | 26 πε-
 ρισσευση D 920 1311 429 2005 | 27 ακουω BS*PD*
 927 547 38 436 sa] -σω rel. | 28 εστιν αυτοις B-A 33
 1175s Ds 467 1319-38 al. 440 vg] αυτοις μεν εστ. rel.
 pl. | υμων BSA 33-81 226 1319sss 1611 2005 syp
 ar Ef] ημιν C* D's 88 623 491s Vict, υμιν rel. pl. |
 29 ημιν A 88 1912 |

subministrationem Spiritus Iesu Christi ¹secun- 20
 dum expectationem et spem meam, quia in
 nullo confundar; sed in omni fiducia sicut
 semper, et nunc magnificabitur Christus in
 corpore meo sive per vitam sive per mortem.

Mihi enim vivere Christus est et mori lu- 21
 crum. Quod si vivere in carne, hic mihi fruc- 22
 tus operis est, et quid eligam ignoro. Coarctor 23
 autem e duobus: desiderium habens dissolvi
 et esse cum Christo, multo magis melius, ¹per- 24
 manere autem in carne, necessarium propter
 vos. Et hoc confidens scio quia manebo et 25
 permanebo omnibus vobis ad profectum ves-
 trum et gaudium fidei, ut gratulatio vestra 26
 abundet in Christo Iesu in me per meum ad-
 ventum iterum ad vos.

1,27-2,18 *Unitatis et fervoris exhortatio*

Tantum digne evangelio Christi conversa- 27
 mini, ut sive cum venero et videro vos, sive
 absens audiam de vobis quia statis in uno
 spiritu unanimes collaborantes fidei evangelii,
¹et in nullo terreamini ab adversariis, quae illis 28
 est causa perditionis, vobis autem salutis, et
 hoc a Deo; quia vobis donatum est pro Chris- 29

21 ~ vivere enim A*

22 operis > F*DU*

23 esse cum Chr. D Tert Vict Hier Aug] ~ *rel.*

24 *necessar. RUCW d [g] + est *rel.*

25 ~ vestr. profectum DWi d g Vict Ambst Pel

27 digne + in FM Vict | in >GM dñi Cass

unianimes AFDGsMssWiZ (2,2.20)

fide FGssRUCs d g Pel, cum fide D Vict Ambst

28 illis est W] > est DWi, ~ est illis *rel.*

29 datum est CsW Or Amb

to, non solum ut in eum credatis, sed ut
30 etiam pro illo patiamini ¹idem certamen ha-
bentes, quale et vidistis in me et nunc audis-
tis de me.

2 Si qua ergo consolatio in Christo, si quod
solacium caritatis, si qua societas spiritus, si
2 qua viscera miserationis, implete gaudium
meum ut idem sapiatis, eandem caritatem ha-
3 bentes, unanimes, idipsum sentientes, ¹nihil
per contentionem neque per inanem gloriam,
sed in humilitate superiores sibi invicem ar-
4 bitrantes, non quae sua sunt singuli conside-
rantes, sed ea quae aliorum.

5 Hoc enim sentite in vobis, quod et in
6 Christo Iesu, qui cum in forma Dei esset, non
rapinam arbitratus est esse se aequalem Deo,
7 sed semet ipsum exinanivit formam servi acci-
piens in similitudinem hominum factus et ha-
8 bitu inventus ut homo. Humiliavit semet ipsum
factus oboediens usque ad mortem, mortem au-
9 tem crucis. Propter quod et Deus exaltavit
illum et donavit illi nomen, quod est super
10 omne nomen, ut in nomine Iesu *omne genu*
flectatur caelestium, terrestrium et infernorum,

30 eundem F-HMO*RZ*CsTh Pel | qualem FH
MZ*CTh* | 2,1 qua²] quod A* | qua²] quid AFGH^o
MRCs, quae ZBV | miserationis] et miserationes AG*
LMCsK d g Vict Ambst | 2 sapiatis + omnes D m
Vict Pel | unanimes A-H^oOZ*C | id ipsum] unum D
L d g m Vict Hil Ambst Aug | 3 humilitatem mentis
D m Ambst Aug Pel, sensus fg Vict | 4 considerant.]
quaerentes LWiCs, cogitantes D m Amb Pel, con-
templantes Hil Ambst | sed + et AFGMU^oTh^oKB |
5 Iesu + completum est D | 7 similitudine HC dg
m Tert Cyp Or Vict Nov Hil Amb Ambst Aug |
9 quod. est > A*GHO*Z*Cs d Aug, ut sit M Cyp|

29 A 5,41; Hb 5,10 | 30 A 16,22ss | 2,2 R 15,5 |
3 G 3,26; R 12,10 | 4 1 C 10,24.33 | 6 J 1,1s; 17,5 |
7 Is 53,3.11; Mt 20,28; 2 C 8,9; Hb 2,14.17 | 8 Hb
2,9; 5,8; 12,2; J 10,17; R 5,18s | 9 A 2,33; E 1,21;
Hb 1,3s | 10 Is 45,23; J 5,23; Ap 5,12ss

οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν ἀλλὰ καὶ τὸ
ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν, τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες 30 A 16.22
οἷον εἶδετε ἐν ἐμοὶ καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί.

Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν Χριστῷ, εἴ τι πα- 2
ραμύθιον ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία πνεύματος,
εἴ τις σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμοί, ἵ πληρώσατέ μου 2
τὴν χαρὰν ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγά-
πην ἔχοντες, σύμψυχοι, τὸ ἐν φρονούντες, ἵ μη- 3 G 5,26
δὲν κατ' ἐριθείαν μηδὲ κατὰ κενοδοξίαν, ἀλλὰ R 12,10
τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερ-
έχοντας ἑαυτῶν, μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστοι σκο- 4 I C 10,24.33
ποῦντες, ἀλλὰ καὶ τὰ ἑτέρων ἕκαστοι.

Τοῦτο φρονεῖτε ἐν ὑμῖν ὃ καὶ ἐν Χριστῷ 5
Ἰησοῦ, ὃς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων οὐχ ἀρπαγ- 6 J 1,1s; 17,5
μὸν ἠγήσατο τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ, ἀλλὰ ἑαυτὸν 7 Gn 1,27; 3,5
ἑκένωσεν μορφὴν δούλου λαβών, ἐν ὁμοιώματι
ἀνθρώπων γενόμενος· καὶ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς
ἄνθρωπος ἑταπείνωσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπή- 8 Hb 12,2; 5,8
κοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. διὸ 9 J 10,17
καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσεν καὶ ἔχαρίσατο A 2,33
αὐτῷ τὸ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πάντων ὄνομα, ἵνα ἐν τῷ E 1,21
ὀνόματι Ἰησοῦ πάντων γόνυ κάμψη ἐπουρανίων Hb 1,3s
καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων, καὶ πάντα γλώσσα 10 Is 45,23
J 5,23
Ap 5,13
11

30 οιον] on 6 941 ar bo. + και Ds vg Ambst (C*) | 2,1 τι] τις 33 D* 181 920s 177 L | τις³] τι 1739 181 226 69s 429 440s | 2 ἐν] αυτο S*CA 33 81 I 467 vg syi ar | 3 μηδε] η 6 Ps 326 D-226 241-177 38 rel. syp | κατα²] > P⁴⁶ 6 Ps D-177 642 rel. Ambst | προηγουμ. P⁴⁶ D 917 pl. 623s 794s 1319ss 491 2005 K | υπερεχοντες Ψ Ds | 4 εκαστοι BAΨs 81 G 462 vg] -ος P⁴⁶ rel. | σκοπειτε Ψ 326 917-181 915-319 642 rel. pl., -ειτω 489 1611 2005 K sy Eφ | και > D*s 440 Tert | τ. ετερου syp ar co Eφ | εκαστος 6 326 917-337 206 rel. | 5 τουτο+γαρ P⁴⁶ 1739s P 104ss D-1873 920 pl. rel. vg Ambst | φρονειτε P⁴⁶ Bss*As 33 1175s Ds 218 vg syp co Ambst Cy] -εισθω rel. Eφ | 6 το > P⁴⁶ G Eus Did | 7 ανθρωπων] -που Mn P⁴⁶ syri co Cyp Or Hil | 8 αχρi D*s | 9 το¹ P⁴⁶ B-1739 33 2 Hipp Ωρ Eus¹] > rel. | ονομα¹ +εις G¹ | 10 Iv+Xv S* 81 1912 5 330 255 383 syh⁺ ar Xρ¹ Cy |

ἐξομολογήσεται ὅτι Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ πατρός.

12 Ὡστε, ἀγαπητοί μου, καθὼς πάντοτε ὑπακούσατε, μὴ ὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον ἀλλὰ νῦν πολλῶ μᾶλλον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου, μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε.

1 P 1,17
Ps 2,11

13 Θεὸς γὰρ ἐστὶν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας.

J 15,5
2 C 3,5
1 Th 2,13

14 πάντα ποιεῖτε χωρὶς γογγυσμῶν καὶ διαλογισμῶν,

1 P 4,9
1,10; Mt 5,14;
10,16

15 ἵνα γένησθε ἄμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι. τέκνα Θεοῦ ἀμωμα μέσον γενεᾶς σκολιᾶς καὶ διστραμμένης, ἐν οἷς φαίνεσθε ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ,

E 5,8
Dt 32,5
A 2,40

1 Th 2,19
Is 49,4; 65,23
G 2,2

16 ἰλόγον ζωῆς ἐπέχοντες, εἰς καύχημα ἔμοι εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον

17 οὐδὲ εἰς κενὸν ἐκοπίασα. Ἀλλὰ εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ τῆς πίστεως

18 ὑμῶν, χαίρω καὶ συγχαίρω πᾶσιν ὑμῖν· τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ὑμεῖς χαίρετε καὶ συγχαίρετέ μοι.

19 Ἐλπίζω δὲ ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ Τιμόθεον ταχέως πέμψαι ὑμῖν, ἵνα καὶ ἐγὼ εὐψυχῶ γνοῦς τὰ

20 περὶ ὑμῶν. οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον, ὅστις

21 γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει· οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ Χριστοῦ Ἰησοῦ.

22 τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ

1 C 16,10
2 T 4,10,16
G 4,17

11 ἐξομολογήσεται. C-489 329* 206 242ss 440s 491* 1108ss 257 pl. L | X₅ > G 1898 Nov Or Hil Ambst Eus Did | 12 αγαπ.] αδελφοι A | ως > B 33 177 syp ar co Ambst | εν¹ > S* G d vg¹ | αλλα + και (547) 462 330 1518s 2005 378 Ef | εν τη απουσια μου > G | 13 θς] ο θς Ψss 917s 489 920-226 1-462 al. rel. | ημιν 1739s 2 Ωρ | 14 γογγυσμου 1836s 88 256 255 216-1518 syp (ar co Ef) | 15 γενησθε] ητε A D*s lat sy bo | αμωμα B-A 33 88* 218 Cl Cy] αμωμητα rel. | μεσον] εμμεσω Ψ 326 917-319 206 rel. | 16 καυχησιν D | 17 κ. συγχαίρω > S* | 19 Kω] Xω C 1739 D*s 1912 429s | υμιν] προς υμας D¹* 330 vg syp ar | 21 ~ Iu Xu Ssss 33 81 Ds 330 lat syp ar |

¹et *omnis lingua confiteatur* quia Dominus 11
Iesus Christus in gloria est Dei Patris.

Itaque, carissimi mei, sicut semper oboe- 12
distis, non ut in praesentia mei tantum, sed
multo magis nunc in absentia mea, cum metu
et tremore vestram salutem operamini. Deus 13
est enim, qui operatur in vobis et velle et
perficere pro bona voluntate. Omnia autem 14
facite sine murmurationibus et haesitationibus:
¹ut sitis sine querela, et *simplices filii Dei*, 15
*sine reprehensione in medio nationis pravae
et perversae*, inter quos lucetis sicut luminaria
in mundo, verbum vitae continentes ad gloriam 16
meam in die Christi, quia non in vacuum cucurri
neque *in vacuum laboravi*. Sed et si immolor 17
supra sacrificium et obsequium fidei vestrae,
gaudeo et congratulor omnibus vobis. Idipsum 18
autem et vos gaudete et congratulamini mihi.

2,19-30 *De Timotheo et Epaphrodito*

Spero autem in Domino Iesu Timotheum 19
me cito mittere ad vos, ut ego bono animo
sim, cognitis quae circa vos sunt. Neminem 20
enim habeo tam unanimem, qui sincera affec-
tione pro vobis sollicitus sit. Omnes enim quae 21
sua sunt quaerunt, non quae sunt Iesu Christi.
Experimentum autem eius cognoscite, quia sicut 22

12 in¹ > FDMOR d g Ambst | metu] timore D d g
Ambst Aug, + et timore Z^oBV | 13 vobis] nobis D*
R Hier Aug | 15 simplices + sicut DWi c^o Cyp Ambst
Hier | lucete DO^o Cyp | 17 et²] in FLM | 19 Iesu +
Christo F*DTh d g Vict Ambst | ~ cito me A-Z* |
21 quae sua sunt] sua FRZ^oBV d Cyp Aug | sunt²
> L d f g Ambst Aug Vig | ~ Chr. Iesu FGMRU
Z*TKss Ambst Pel | 22 autem] enim LM

11 R 10,9 | 12 1 P 1,17; 2 P 1,5 | 13 Ph 1,6; 1 Th 2,13 |
14 1 P 4,9; 1 T 2,8 | 15 Ph 1,10; Mt 10,16; 5,14ss;
Dn 12,3; Sap 3,7 | 16 1 Th 2,19; Is 49,4; 65,23; G 2,2;
1 Th 3,5 | 17 2 C 12,15; R 15,16; Ph 1,18 | 18 Ph
3,1; 4,4 | 20 1 C 16,10 | 21 2 T 4,10.16; G 4,17

- 23 patri filius, mecum servivit in evangelio. Hunc
 igitur spero me mittere ad vos, mox ut videro
 24 quae circa me sunt. Confido autem in Domino,
 quoniam et ipse veniam ad vos cito.
 25 Necessarium autem existimavi Epaphrodi-
 tum fratrem et cooperatorem et commilitonem
 meum, vestrum autem apostolum, et ministrum
 26 necessitatis meae, mittere ad vos; quoniam
 quidem omnes vos desiderabat et maestus
 erat, propterea quod audieratis illum infirma-
 27 tum. Nam et infirmatus est usque ad mortem,
 sed Deus misertus est eius; non solum autem
 eius, verum etiam et mei, ne tristitiam super
 28 tristitiam haberem. Festinantius ergo misi illum
 ut viso eo iterum gaudeatis, et ego sine tris-
 29 titia sim. Excipite itaque illum cum omni
 gaudio in Domino et huiusmodi cum honore
 30 habetote, quoniam propter opus Christi usque
 ad mortem accessit tradens animam suam, ut
 impleret id quod ex vobis deerat erga meum
 obsequium.

3,1-21 *Praemonitio contra iudaizantes*

- 3 De cetero, fratres mei, gaudete in Domino.
 Eadem vobis scribere, mihi quidem non pi-
 grum, vobis autem necessarium.

22 evangelium FGM dg¹ Ambst | 23 ad vos Z^o
 WKss] vobis D, > rel. | 24 et > D c Pel | ~ cito
 veniam ad vos D | 25 autem² > A | et³ > R | 26 au-
 dieritis F^cC^cORWi | 27 et¹ > F g | et² > DOWi f |
 non solum autem eius > Ambst | 29 ~ in domino
 cum omni gaudio D d fg Vict Ambst Pel | huius-
 modi DCs d Ambst | habete H*L d e g Ambst |
 30 accessit in incertum D (Vict), in interitum Ambst |
 erga] circa D d Vict Ambst | 3,1 domino + fratres D

24 Ph 1,25; Phm 22 | 25 Ph 4,18 | 29 1 C 16,16 |
 3,1 Ph 2,18; 4,4; 2 C 13,11

τέκνον σὺν ἔμοι ἐδούλευσεν εἰς τὸ εὐαγγέλιον.
 Τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω πέμψαι ὡς ἂν ἀφίδω 23
 τὰ περὶ ἐμὲ ἐξαντιῆς· πέποιθα δὲ ἐν Κυρίῳ 24 1,25
 ὅτι καὶ αὐτὸς ταχέως ἐλεύσομαι.

Ἐναγκαῖον δὲ ἠγησάμην Ἐπαφρόδιτον τὸν 25 4,18
 ἀδελφὸν καὶ συνεργὸν καὶ συστρατιώτην μου,
 ὑμῶν δὲ ἀπόστολον καὶ λειτουργὸν τῆς χρείας
 μου, πέμψαι πρὸς ὑμᾶς, ἵνα ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν 26
 πάντας ὑμᾶς, καὶ ἀδημονῶν, διότι ἠκούσατε
 ὅτι ἠσθένησεν. καὶ γὰρ ἠσθένησεν παραπλή- 27
 σιον θανάτῳ. ἀλλὰ ὁ Θεὸς ἠλέησεν αὐτόν, οὐκ
 αὐτὸν δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐμέ, ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ
 λύπην σχῶ. σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμψα αὐτόν, 28
 ἵνα ἰδόντες αὐτόν πάλιν χαρῆτε καὶ γὰρ ἀλυπό-
 τερος ὢ. προσδέχεσθε οὖν αὐτόν ἐν Κυρίῳ 29 1 C 16,16
 μετὰ πάσης χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιούτους ἐντίμους
 ἔχετε, ὅτι διὰ τὸ ἔργον Χριστοῦ μέχρι θανά- 30
 του ἠγγισεν παραβολευσάμενος τῇ ψυχῇ, ἵνα
 ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα τῆς πρὸς με
 λειτουργίας.

Τὸ λοιπὸν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν Κυρίῳ. 3 2,18; 4,4
 τὰ αὐτὰ γράφειν ὑμῖν ἔμοι μὲν οὐκ ὀκνηρόν,
 ὑμῖν δὲ ἀσφαλές.

22 εἰς το εὐαγγ.] εν τ. δεσμοις του εὐαγγ. C | 23 αφιδω
 P⁴⁶ B⁷⁵ SA 33 81 D⁸s 88] απιδω rel. | 24 ελευσ.+ προς
 υμας S⁷⁵ss P 326 88 547s 330 38 vg syr bo X⁹ E¹f | 25 και
 1² D⁸* Vict Ambst | 26 υμας+ ιδειν S⁷⁵ss 33-81 I D
 88 467 920 919s 337-462 1319-38 206ss 216 491s 257s
 sy ar bo | οτι ησθεν.] αυτον ησθενηκεναι D⁸s lat | 27 θα-
 νατου BS⁷⁵P 104 81 927s 920ss al. 1872sss 257 378s X⁹ |
 λυπηνη²] λυπη 88 489 547 206 2 440 1611 Thdt | εχω D⁸s
 1898s 330 | 28 ουν] δε 33 G | 29 προσδεξασθε S⁷⁵Ass 104
 81 915 1319sss 436s | 30 Χυ] Κυ SA 33sss 81 330 38
 1611 2005 syh ar bo | μεχρι] εως Ds | παραβολ. P⁴⁶ B
 SA 1175 Ds 88 2298 491] -βουλευσ. rel. | ψυχη+αυτου
 G lat syr co E¹f | πληρωση B 920 460ss 296s 2298ss 506s
 639 | με] εμε P⁴⁶ S⁷⁵* 104 1827 241 263 440s 1518 221 |
 3,1 τα αυτα] ταυτα S⁷⁵P G¹ co | δε+το 88 1838-489
 920 241-462 al. 206s 323^a 1108ss 257ss L al. |

- Ap 22,15 2 Βλέπετε τοὺς κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς
 R 2,29 3 ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομήν. ἡμεῖς γάρ
 ἐσμεν ἡ περιτομή, οἱ πνεύματι Θεοῦ λατρεύον-
 τες καὶ καυχώμενοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ οὐκ
 C 11,18.22 4 ἐν σαρκὶ πεποιθότες, καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποι-
 θησιν καὶ ἐν σαρκί. Εἴ τις δοκεῖ ἄλλος πε-
 ποιθέναι ἐν σαρκί, ἐγὼ μᾶλλον· περιτομῇ δε-
 ταήμερος, ἐκ γένους Ἰσραήλ, φυλῆς Βενιαμίν,
 A 26,5 L 1,59; 2,21 5 Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων, κατὰ νόμον φαρισαῖ-
 6 ος, ἰκατὰ ζῆλος διώκων τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ
 δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ γενόμενος ἄμεμπτος.
 Mt 13,44.46 7 Ἄλλ' ἅτινα ἦν μοι κέρδη, ταῦτα ἤγημαι διὰ
 8 τὸν Χριστὸν ζημίαν. ἀλλὰ μὲν οὖν γε καὶ
 ἠγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ ὑπερέχον
 τῆς γνώσεως Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου μου,
 R 3,21s 9 δι' ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθην, καὶ ἠγοῦμαι σκύ-
 βηλα [εἶναι], ἵνα Χριστὸν κερδήσω ἰκαὶ εὐρεθῶ
 ἐν αὐτῷ, μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νό-
 μου, ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως Χριστοῦ, τὴν ἐκ
 R 6,3ss; 8,17 G 6,17 10 Θεοῦ δικαιοσύνην ἐπὶ τῇ πίστει, τοῦ γνῶναι
 αὐτὸν καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ
 καὶ τὴν κοινωνίαν τῶν παθημάτων αὐτοῦ, συμ-
 μορφιζόμενος τῷ θανάτῳ αὐτοῦ, εἴ πως κατανα-

3 θυ] θω S^oP D* 1319s 436s al. lat pl. syph* Ωρ Thdt,
 > P⁴⁶ | 4 και > Dss 255 206ss 491s 1610 ar sa | τις +
 δε G Lcf, γαρ syr | ἄλλος] ἄλλως 33 G¹ 915 1835s 69,
 > 181 460 syr Lcf | 6 ζῆλος P⁴⁶ BS* A I D*^{ss}] -λον
 rel. | εκκλησ. + θυ G 464 vg Aug | 7 ἀλλ > P⁴⁶ S* A
 33 81 G d Lcf Cy | ~ μοι ην B 440s 1518 221 L d f
 vg | 8 γε > BΨ 326 D-181 489 920-177 206s 242* 323*
 1518s 383sss 221* K^r | και > S* 1739s 920 436 vg co
 Ωρ | μου] ημων AP 88 330 1891 1872s 1611 vg¹ syih
 ar sa¹ Ef DidBas Lcf | ειναι² > BS* 33 D*s vg syr ar
 bo Ef Tert Ambst | Χν + μονον syi Ef | 9 δικ. μη εμην
 ηδη την εκ νομου αλλα τ. δι αυτου εκ θυ Mn | πιστεως
 + Ιυ 337s 1319ss 1518 vg¹ syh⁺ bo¹ | 10 την² > P⁴⁶ B
 S* As 1912 330 218 | των > P⁴⁶ BS* | συμμορφουμ. 6
 Ψss 917 rel., συνφορτιζομ. G d Lcf I^r |

Videte canes, videte malos operarios, videte concisionem. Nos enim sumus circumcisio, qui spiritu servimus Deo et gloriamur in Christo Iesu et non in carne fiduciam habentes, quamquam ego habeam confidentiam et in carne. Si quis alius videtur confidere in carne, ego magis: ¹circumcisus octavo die, ex genere Israhel, de tribu Benjamin, Hebraeus ex Hebraeis, secundum legem pharisaeus, ¹secundum aemulationem persequens ecclesiam Dei, secundum iustitiam, quae in lege est, conversatus sine querela.

Sed quae mihi fuerunt lucra, haec arbitratus sum propter Christum detrimenta. Verumtamen existimo omnia detrimentum esse propter eminentem scientiam Iesu Christi Domini mei, propter quem omnia detrimentum feci et arbitror ut stercora, ut Christum lucrificiam ¹et inveniar in illo non habens meam iustitiam, quae ex lege est, sed illam, quae ex fide est Christi Iesu, quae ex Deo est iustitia in fide ¹ad cognoscendum illum et virtutem resurrectionis eius et societatem passionum illius, configuratus morti eius, ¹si quo modo

3 ~ Deo servimus *codd.* | carnem MZV Ambst | 4 et > ZBV dfg | carnem¹ FMZ | 5 *inc.* concisionem accepi D, concisione dg Lcf Aug Ambst | octava *codd.* dg | octavi diei (g) Ambst Aug | 8 verumtamen + *et AMCSKB dg Ambst Aug | existimo | arbitror DM d(g) Lcf Ambst | mei | nostri MZ^oT^oB | 9 ~ Iesu Chr. DHLWi Lcf Aug¹, > Iesu AFRU Z^oCsKss dfg Ambst Aug¹ Pel | 10 cognoscendum MRZCsV d Vict Ambst Aug | agnosc. *rel.* Lcf | societ. | communicationem D dg Lcf Ambst Aug | configur. | cooneratus dg Ir Lcf (Vict)

2 Ap 22,15 | 3 R 1,9; 2,29; G 6,16 | 4 2 C 11,18,22 | 5 R 11,1; A 23,6; 26,5 | 6 G 1,13s; A 8,3 | 7 Mt 13,44,46 | 8 E 3,17ss | 9 R 3,21s | 10 E 1,19s; R 6,3ss; 8,17; G 6,17

occurram ad resurrectionem, quae est ex mor-
 12 tuis. Non quod iam acceperim aut iam perfectus
 sim; sequor autem, si quomodo comprehendam
 in quo et comprehensus sum a Christo Iesu.
 13 Fratres, ego me non arbitror comprehendisse.
 Unum autem: quae quidem retro sunt obli-
 vicens, ad ea vero quae sunt priora extendens
 14 me ipsum, ¹ad destinatum persequor, ad bra-
 vium supernae vocationis Dei in Christo Iesu.
 15 Quicumque ergo perfecti sumus hoc sentiamus;
 et si quid aliter sapitis, et hoc vobis Deus reve-
 16 labit. Verumtamen ad quod pervenimus ut idem
 sapiamus et in eadem permaneamus regula.
 17 Imitatores mei estote, fratres, et observate
 eos qui ita ambulant, sicut habetis formam
 18 nostram. Multi enim ambulant, quos saepe di-
 cebam vobis, nunc autem et flens dico, ini-
 19 micos crucis Christi; quorum finis interitus,
 quorum Deus venter est, et gloria in confu-
 20 sione ipsorum, qui terrena sapiunt. Nostra
 autem conversatio in caelis est, unde etiam
 salvatorem exspectamus Dominum nostrum Ie-
 21 sum Christum, qui reformabit corpus humili-
 tatis nostrae configuratum corpori claritatis

12 quomodo W c Aug] > *rel.* | 13 compreh. +
 adhuc FLM Cyp Ambst Pel | extendens me] adpetens
 D f^e Amb Pel | ipsum Z KssW] > *rel.* | 15 sumus* >
 AGHUWiCTh f g^m | sapitis] sentitis F*DLM Hil
 Ambst Hier | 16 et] ut LZ*C | in eadem perman.]
 in eo ambulemus D Vict Ambst Sed | regula > D d g
 Vict Ambst Pel Sed | 17 nostram] nos AG d Vict
 Pel | 18 quos] quod LT Lcf¹ | 19 est* > AGHRCsTh
 g Vict¹ Aug | confusione] pudendis D Ambst Aug |
 20 nostrum* > AUZ^cCsBV d g m | 21 configur.] con-
 forme D m Ir Or Hil Amb Ambst Hier Aug | clari-
 tatis] gloriae D d g m Tert Vict Hil Amb Ambst Hier

11 L 20,35; A 4,2; Ap 20,5s | 12 1 T 6,12 | 13 L 9,62 |
 14 1 C 9,23; 2 T 4,7s | 15 1 C 2,6 | 16 G 6,16 | 17 1 Th
 1,7; 1 P 5,3 | 18 G 5,11 | 19 R 16,18; 2 T 3,4; Os 4,7 |
 20 E 2,6; C 3,1s; Hb 9,28; | 21 1 C 15,43.53; R 8,29

τήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν. οὐχ 12 1 T 6,1.
 ὅτι ἤδη ἔλαβον ἢ ἤδη τετελείωμαι, διώκω δὲ
 εἰ καὶ καταλάβω, ἐφ' ᾧ καὶ κατελήμφθην ὑπὸ
 Χριστοῦ Ἰησοῦ. ἀδελφοί, ἐγὼ ἑμαυτὸν οὐπω 13
 λογίζομαι κατειληφέναι· ἐν δέ, τὰ μὲν ὀπίσω
 ἐπιλανθανόμενος τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινό-
 μενος, κατὰ σκοπὸν διώκω εἰς τὸ βραβεῖον τῆς 14 1 C 9,24
 ἄνω κλήσεως τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 2 T 4,7
 Ὅσοι οὖν τέλειοι, τοῦτο φρονῶμεν· καὶ εἴ τι ἐτέ- 15 1 C 2,6
 ρως φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ Θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύ-
 ψει· πλὴν εἰς ὃ ἐφθάσαμεν, τῷ αὐτῷ στοιχεῖν. 16 G 6,16
 Συμμιμηταί μου γίνεσθε, ἀδελφοί, καὶ σκο- 17 1 C 11,1
 πεῖτε τοὺς οὕτω περιπατοῦντας καθὼς ἔχετε 1 Th 1,7
 τύπον ἡμᾶς. πολλοὶ γὰρ περιπατοῦσιν οὕς 1 P 5,3
 πολλάκις ἔλεγον ὑμῖν, νῦν δὲ καὶ κλαίων λέγω,
 τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, ὧν τὸ 18 1 C 1,23
 τέλος ἀπώλεια, ὧν ὁ θεὸς ἡ κοιλία καὶ ἡ δόξα G 6,12
 ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπίγεια φρονοῦν-
 τες. ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρ- 20 E 2,6; C 3,1s
 χει. ἐξ οὗ καὶ σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα Κύριον Hb 12,22
 Ἰησοῦν Χριστόν, ὃς μετασχηματίζει τὸ σῶμα
 τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν σύμμορφον τῷ σώματι 21 1 C 15,43-53

11 την εκ] των 1739*^s Ψ 326 (G) 917-319 206^r 1108^{ss} 257
 K^r bo | 12 ελαβ. + η ηδη δεδικαιωμαι P⁴⁶ D*^s I^r Ambst |
 και¹ > P⁴⁶ S* 326 D*^s 1912 623* vg syp ar co Tert Vict
 Hil Ambst Ef | και² > D¹*^s sy ar co Tert Ef | Xu] Ky
 1611 1867 syh* | Iv > B 33 D*^s 2298 Cl Tert Vict Hil
 Ambst | 13 ουπω] ου P⁴⁶ B 1739^s Ψ 326 G 88 623^s al.
 920-226* al. 206^s 440^s al. 257^s K lat syp ar co Tert Vict
 Xq Ef | τοις δε] εις δε τα D*^s lat | 14 εις] επι 6 P 104
 D rel. pl. | ανω κλησ.] ανεγκλησιας Tert Oec^o | τ. θυ
 > G 181 Cl Nov Vict | του, εν Xω Iv > P⁴⁶ | 15 τελειοι
 + εν Xω Iv G | φρονουμεν S 326 1836^s 506^s L Cl | 16 εφ-
 θασατε P¹⁶ | στοιχ. + κανονι το αυτο φρονειν Ps 326 917
 177 al. rel. sy | ~ το αυτο φρον. κ. τω αυτω (καν.)
 στοιχ. 104 1175^s (Ds) 467 436 al. lat ar | 18 γαρ + aliter
 syh* | λεγω + βλεπετε P⁴⁶ | 20 γαρ] δε 88 436 vg sypⁱ
 h^m ar sa Cl Ωq Eus Xq Ambst Ef | 21 ημων Mn Iq Tert
 Ωq¹ Eus Ambst syi co] + εις το γενεσθαι αυτο 33-326
 917 rel. syp ar Vict Aug |

τῆς δόξης αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα.

2 C 1,14
1 Th 2,19s

4 Ὡστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ στέφανός μου, οὕτως στήκετε
2 ἐν Κυρίῳ, ἀγαπητοί. Εὐοδίαν παρακαλῶ καὶ
Συντύχην παρακαλῶ τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν Κυρίῳ.

1,27
Ap 3,5;
20,13ss; 21,27
Ex 32,32
Is 68,29
L 10,20

3 ναὶ ἐρωτῶ καὶ σέ, γνήσιε σύζυγε, συλλαμβάνου
αὐταῖς, αἵτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθλησάν
μοι μετὰ καὶ Κλήμεντος καὶ τῶν λοιπῶν συν-
εργῶν μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς.

3,1; 2 C 13,11
Hb 10,37
Ja 5,8s
Ps 144,3
Mt 6,25-34
C 4,2
1 P 5,7
J 14,27
C 3,15

4 Χαίρετε ἐν Κυρίῳ πάντοτε· πάλιν ἐρῶ, χαί-
5 ρετε. τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώ-
6 ποις· ὁ Κύριος ἐγγύς. Ἰμῆδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν
παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστί-
ας τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωρίζεσθω πρὸς τὸν
7 Θεόν. καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάν-
τα νοῦν φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ

R 12,17

8 νοήματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Τὸ λοιπόν,
ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δί-
καια, ὅσα ἀγνά, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὐφημα,
εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λογί-
9 ζεσθε. ἃ καὶ ἐμάθητε καὶ παρελάβετε καὶ ἠκού-
σατε καὶ εἶδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσσετε· καὶ
ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.

1 Th 5,23
R 16,17;
15,33
1 C 14,33

10 Ἐχάρην δὲ ἐν Κυρίῳ μεγάλως ὅτι ἤδη
ποτὲ ἀνεθάλατε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν· ἐφ' ᾧ
11 καὶ ἐφρονεῖτε, ἠκαιρεῖσθε δέ. οὐχ ὅτι καθ' ὑστέ-
ρησιν λέγω· ἐγὼ γὰρ ἔμαθον ἐν οἷς εἰμι αὐτ-

1 ἀγαπητοί + μου B 33 1912 sy co, > D* 209 Vict |
2 Εὐωδ. P 81 917 915 623 1873ss 1835ss 462 255 al. |
3 σε > P⁴⁶ | και² > Ds 1611 378 lat syr ar Ambst | λοι-
πων - ων] συνεργ. μου κ. των λοιπων ων P¹⁶ S* | 7 θυ] Xv syh^m Amb Cy¹ | νοήματα] σωματα G d mt Vict
Pel, + κ. τα σωματα P¹⁶ | Χω] Kω P⁴⁶ | 8 επαινος +
επιστημης D*s vg¹ Ambst | 10 ανεθαλατε P⁴⁶, εθα-
λατε D* | το του G |

suae, secundum operationem, qua etiam possit subicere sibi omnia.

4,1-9 *Commendatio pacis et perfectionis*

Itaque, fratres mei carissimi et desideratissimi, gaudium meum et corona mea, sic state in Domino, carissimi: Evodiam rogo et Syntychen deprecor idipsum sapere in Domino. Etiam rogo et te, germane compar, adiuva illas, quae mecum laboraverunt in evangelio cum Clemente et ceteris adiutoribus meis, quorum nomina sunt in libro vitae.

Gaudete in Domino semper, iterum dico: gaudete. Modestia vestra nota sit omnibus hominibus: Dominus prope est. ¹Nihil solliciti sitis; sed in omni oratione et obsecratione cum gratiarum actione petitiones vestrae innotescant apud Deum. Et pax Dei, quae exsuperat omnem sensum, custodiat corda vestra et intellegentias vestras in Christo Iesu. De cetero, fratres, quaecumque sunt vera, quaecumque pudica, quaecumque iusta, quaecumque sancta, quaecumque amabilia, quaecumque bonae famae, si qua virtus, si qua laus disciplinae, haec cogitate. Quae et didicistis et accepistis et audistis et vidistis in me, haec agite, et Deus pacis erit vobiscum.

4,10-20 *Gratiarum actio*

Gavisus sum autem in Domino vehementer, quoniam tandem aliquando refluistis pro me sentire, sicut et sentiebatis, occupati autem

²¹ operat. + suam F*DM Ambst Aug | ^{4,1} desiderant. *codd.* d f g Ambst | meum > DGWi d g Vict Ambst Aug | ² Eu(c)hodie *codd. pl.* | ³ te + carissime DT Pel | ⁷ sensum] intellectum D g Vict Aug¹, mentem m Or Amb Ambst Sed | intelleg.] corpora vestra D d g m Vict Pel | ⁸ disciplinae > R | ⁹ pacis + et dilectionis M Sing Pel

¹ 2 C 1,14; 1 Th 2,19s | ³ Ps 68,29; L 10,20; | ⁴ Ph 3,1 | ⁵ Hb 10,37; Ja 5,8s | ⁶ Mt 6,25-34; R 12,12 | ⁷ J 14,27; C 3,15 | ⁸ R 12,17 | ⁹ R 6,17; 16,20; 1 Th 5,23

- 11 eratis. Non quasi propter penuriam dico; ego enim didici, in quibus sum, sufficiens esse.
- 12 Scio et humiliari, scio et abundare; ubique et in omnibus institutus sum, et satiari et
- 13 esurire, et abundare et penuriam pati. Omnia
- 14 possum in eo, qui me confortat. Verumtamen bene fecistis communicantes tribulationi meae.
- 15 Scitis autem et vos, Philippenses, quod in principio evangelii, quando profectus sum a Macedonia, nulla mihi ecclesia communicavit in
- 16 ratione dati et accepti, nisi vos soli; quia et Thessalonicam semel et bis in usum mihi misistis. Non quia quaero datum, sed requiro
- 18 fructum abundantem in ratione vestra. Habeo autem omnia et abundo, repletus sum, acceptis ab Epaphrodito quae misistis, *odorem suavitatis*,
- 19 hostiam acceptam, placentem Deo. Deus autem meus impleat omne desiderium vestrum secundum divitias suas in gloria in Christo Iesu.
- 20 Deo autem et Patri nostro gloria in saecula saeculorum. Amen.

4,21-23 *Epilogus*

- 21 Salutate omnem sanctum in Christo Iesu.
- 22 Salutant vos qui mecum sunt fratres. ¹Salutant vos omnes sancti, maxime autem qui de Caesaris domo sunt.
- 23 Gratia Domini nostri Iesu Christi cum spiritu vestro. Amen.

12 et¹ > RWi c | institutus] imbutus D d g Or Ambst Aug | et abundare² > A | 15 vos > D | 16 et¹ in D, + in M d g Ambst | in usum mihi] usibus meis D (g) r Ambst | 17 rationem vestram *AF-MRZ* g Ambst | 18 acceptis] accipiens D d g Or Pel | misistis + in FDOUWiW Or Ambst | 19 gloriam FHZ* Th | 23 nostri > A d g

12 2C 6,10 | 13 2C 12,10; 2T 4,17 | 14 Hb 10,33 | 15 2C 11,9 | 17 1C 9,11 | 18 Ph 2,25; Ex 29,18; Ez 20,41 | 22 Ph 1,13 | 23 G 6,18

άρκης εἶναι. οἶδα καὶ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ 12 2 c 6,10
 περισσεύειν· ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσιν μεμύημαι,
 καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν, καὶ περισσεύειν καὶ
 ὑστερεῖσθαι. πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί 13 2 c 12,10
 με. πλὴν καλῶς ἐποιήσατε συγκοινωνήσαντές 14 ^{2 T} 4,17
 μου τῇ θλίψει. Οἴδατε δὲ καὶ ὑμεῖς, Φιλιππή- 15 2 c 11,9
 σιοι, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον
 ἀπὸ Μακεδονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινώ-
 νησεν εἰς λόγον δόσεως καὶ λήμψεως εἰ μὴ ὑμεῖς
 μόνοι, ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκη καὶ ἄπαξ καὶ δις 16
 εἰς τὴν χρεῖαν μοι ἐπέμψατε. οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ 17 1 c 9,11
 τὸ δόμα, ἀλλὰ ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεο-
 νάζοντα εἰς λόγον ὑμῶν. ἀπέχω δὲ πάντα καὶ 18 Ex 29,18
 περισσεύω· πεπλήρωμαι δεξάμενος παρὰ Ἐπα- Ex 20,41
 φροδίτου τὰ παρ' ὑμῶν, ὁσμὴν εὐωδίας, θυσίαν 2,25
 δεκτὴν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ. ὁ δὲ Θεός μου πλη- 19
 ρώσει πᾶσαν χρεῖαν ὑμῶν κατὰ τὸ πλοῦτος αὐτοῦ
 ἐν δόξῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. τῷ δὲ Θεῷ καὶ πατρὶ 20
 ἡμῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰη- 21
 σοῦ. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί.
 ἀσπάζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ 22 1,13
 οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας.

Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ 23
 τοῦ πνεύματος ὑμῶν· ἀμήν.

13 με + Xw 6 P-81 G rel. sy Ωρ | 15 δε > P⁴⁶ D¹* 917
 69 1611 syh ar Ef Thdt|μονον P⁴⁶, > A* | 16 εις > P⁴⁶
 A 104s 81 D* 1912 467 330 syri ar Vict Ambst | μοι]
 μου P D L g (syri) ar co Ambst Aug Ef | 17 επιζητω
 1² P⁴⁶ | 18 πεπληρ. + δε P⁴⁶ | υμων + πεμφθεντα
 (D*)s vg syr sa Cyp Vict Ambst Ef, + εις 33 467 Ef |
 19 πληρωσαι 1739s Ψ-81 D*s 547s 69s 1319-38 1891
 440s 1518s 913ss lat Xp Cy Vict Ambst | τον πλουτον
 Ψsss 917 rel. pl. | 20 η > 917 489 337s 1867 | 22 δε >
 33 81 256s 1831 43 L syr ar bo Thdt Ambst Ef | 23 Κυ
 + ημων P⁴⁶ P D¹ 88s 5 489 920 241s 206-1891 383 vg
 sy co Thdt Ambst | τ. πνε] παντων Ψ 917ss 915-462
 rel. pl. L syr|αμην > B 1739s G 1836 syi sa Ambst Xp |

ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ

- E 1,1
R 1,7
E 1,2
1
2
3
4
5
6
7
- Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θε-
 λήματος Θεοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς ἰτοῖς
 ἐν Κολοσσαῖς ἀγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν
 Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πα-
 τρὸς ἡμῶν.
 Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ τοῦ Κυ-
 ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πάντοτε περὶ ὑμῶν
 προσευχόμενοι, ἀκούσαντες τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν
 Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην ἣν ἔχετε εἰς πάν-
 τας τοὺς ἀγίους ἰδιὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκει-
 μένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἣν προηκούσατε
 ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου ἰτοῦ
 παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ
 κόσμῳ ἔστιν καρποφορούμενον καὶ αὐξανόμε-
 νον καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκού-
 σατε καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐν
 ἀληθείᾳ· καθὼς ἐμάθετε ἀπὸ Ἐπαφρᾶ τοῦ

1 ~ Iu Xu 6 104s I D¹ 917-1518 257 rel. sypⁱ ar Ef
 2 Κολασσ. (P⁴⁶) 1739s 33-326 81 I 917^a 623^a 920 pl. 206-
 242 al. 440ss 1611^r K^r | Xω + Iu A 33 104 D^{*s} 1838s
 lat syp bo | ημων + κ. Ku Iu Xu Sss 6 104s I 88s 1838
 920 547ss 206^r 1108ss 257^a K^r ar¹ bo (P syh^{*}) | 3 και
 τω D^{*s} 2005, > BC^{*} 1739 dg syp co Ef Ambst Aug |
 Xu > B 1739 | περι] υπερ B 33s 81 D^{*s} 1838s 547 69s
 296 co | 4 Xω] Kω S^{*A} | ην εχετε] την 1739s Ψ 917^a
 623ss al. 920s 241-177 242 rel. pl. syp, > B | 5 ηκουσατε
 Mn 919 vg sa | 6 κοσμοω + και 6 Ψ Gs 181 623 al. 920
 pl. 206 rel. vg syp Ef Ambst | κ. αυξανομ. > 6 917sss
 623^a 920sss 1-177 242 pl. 216^a 1108ss 257^a KL al. | ~
 αυξαν. καρποφορ. sy ar Ef | 7 καθως + και 1739s Ψsss
 917-256 206^r K^r |

EPISTULA
BEATI PAULI APOSTOLI
AD COLOSSENSES

1,1-8 *Exordium*

PAULUS apostolus Iesu Christi per voluntatem Dei et Timotheus frater ¹eis, qui sunt ²Colossis, sanctis et fidelibus fratribus in Christo Iesu. Gratia vobis et pax a Deo Patre nostro et Domino Iesu Christo.

Gratias agimus Deo et Patri Domini nostri Iesu Christi semper pro vobis orantes, audientes fidem vestram in Christo Iesu et dilectionem, quam habetis in sanctos omnes ¹propter ⁵spem, quae reposita est vobis in caelis, quam audistis in verbo veritatis evangelii, ¹quod pervenit ad vos, sicut et in universo ⁶mundo est et fructificat et crescit sicut in ¹vobis ex ea die, qua audistis et cognovistis gratiam Dei in veritate, sicut didicistis ab ⁷

¹ Iesu Chr. HUCsW] ~ *rel.* | ² eis] his *codd.* d f g Ambst Pel | Colossenses DL^c, -sis HU*Z*Th Pel | gratia ◊ gratias (3) F*Z* | et domino Iesu Chr. > *codd.* d Ambst | ³ domino nostro Iesu Chr. F, > Z^c Kss c d g Aug Pel | ⁴ audita fide vestra D Ambst Sed | ~ *omnes sanctos FDL-R d f g Ambst | ⁵ vobis > F | ⁶ et > DM*Z* | sicut + et DR g Ambst Aug | in vobis] et nobis F | ~ qua aud. die AU*Z^cBV Pel

¹ E 1,1 | ² E 1,2; R 1,7 | ⁴ E 1,15; Phm 5; 1 C 13,13; 1 Th 1,3 | ⁵ 1 P 1,4; E 1,13.18; Hb 6,18s | ⁶ T 1,3.16; E 1,13 | ⁷ C 4,12; Phm 23

Epaphra carissimo conservo nostro, qui est
8 fidelis pro vobis minister Christi Iesu, qui
etiam manifestavit nobis dilectionem vestram
in spiritu.

1,9-23 *Christi excellentia et opus*

9 Ideo et nos, ex qua die audivimus, non
cessamus pro vobis orantes et postulantes ut
impleamini agnitione voluntatis eius, in omni
10 sapientia et intellectu spiritali, ut ambuletis
digne Deo per omnia placentes, in omni opere
bono fructificantes et crescentes in scientia
11 Dei, in omni virtute confortati secundum po-
tentiam claritatis eius in omni patientia et
12 longanimitate cum gaudio ¹gratias agentes Deo
Patri, qui dignos nos fecit in partem sortis
13 sanctorum in lumine, qui eripuit nos de po-
testate tenebrarum et transtulit in regnum
14 Filii dilectionis suae, in quo habemus redemp-
tionem per sanguinem eius, remissionem pec-
catorum.

15 Qui est imago Dei invisibilis, primogenitus
16 omnis creaturae, quoniam in ipso condita sunt
universa in caelis et in terra, visibilia et invi-

7 cariss. † et ZTh | Iesu * > D e g Ambst Pel |
9 impleam. † in A*DCs | *agnitionem HLR g | 10 ambu-
bul. † in dilectione FM | in² > A | 11 clarit.] gloriae
L^o d g Ambst Var | 12 deo † et DHTTh Var Pel,
> AG d Ambst | dignos nos fecit] vocavit nos D
d f g Ambst Var Pel | 14 per sang. eius] et DLWi
Z*B, in HR (Pel), > rel. | 15 omnis] omni AMZ^c,
universae D g Amb Ambst Aug | 16 quoniam] quia
codd. | universa † et A | et¹ † quae L^o Vict Vig

8 R 15,30 | 9 E 1,8s.15ss; Ph 1,9 | 10 E 1,17; 2,10;
4,1; Ph 1,27 | 11s E 1,11.18s; 3,16 | 12 A 20.32; 1P 1,4 |
13 E 1,6.21; 2,2; L 22,53 | 14 E 1,7 | 15 Hb 1,3;
2C 4,4; Ap 3,14; J 1,18; 1 T 6,16 | 16 J 1,3.10; E 1,10.21

ἀγαπητοῦ συνδούλου ἡμῶν, ὃς ἔστιν πιστὸς 4,12
 ὑπὲρ ἡμῶν διάκονος τοῦ Χριστοῦ, ὃ καὶ δη- 8
 λώσας ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν πνεύματι.

Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκού- 9 E 1,8a. 15aa
 σαιμεν, οὐ παυόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχόμενοι Ph 1,9
 καὶ αἰτούμενοι ἵνα πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν
 τοῦ θελήματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συν-
 ἔσει πνευματικῇ, περιπατῆσαι ἀξίως τοῦ Κυ- 10 E 1,17; 2,10;
 ρίου εἰς πᾶσαν ἀρεσκείαν, ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ 4,1
 καρποφοροῦντες καὶ αὐξανόμενοι τῇ ἐπιγνώσει Ph 1,27
 τοῦ Θεοῦ, ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι κατὰ 11 1 C 1,5
 τὸ κράτος τῆς δόξης αὐτοῦ εἰς πᾶσαν ὑπομο- E 1,18a; 3,16
 νῆν καὶ μακροθυμίαν, μετὰ χαρᾶς ἑὐχαρισ- 12 E 1,11.18
 τοῦντες τῷ πατρὶ τῷ ἰκανώσαντι ἡμᾶς εἰς τὴν
 μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτί· ὃς 13 2,15; L 22,53
 ἐρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους καὶ E 2,2; 6,12;
 μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγά- 1,6s
 πης αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν, τὴν 14 E 1,7
 ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν.

Ὅς ἔστιν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου, 15 Hb 1,3
 πρωτότοκος πάσης κτίσεως, ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσ- 2 C 4,4
 θη τὰ πάντα τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ 16 1 T 6,16
 ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὄρατα καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε J 1,3 10,18
 E 1,10.21

ημων²] υμων C 1739 33ss 1174s 181ss 489s 920-1 al.
 rel. pl. d vg sy ar co Ef Ambst | 9 και αιτουμενοι >
 B K | τη επιγνωσει I D^c 69s 436 440 | 10 περιπατ. +
 υμας Pss 917^a 623-177 al. 206 rel. | Κυ] θυ 81 c dm vg
 syr | εις την επιγνωσ. 326 D^c 917^a 623 pl. 920-462 rel.
 pl., εν τη επ. S^c 6 Ψs 1175 330 1612 2005 | 12 ευχαριστ.
 + αμα P⁴⁶ B | τω¹ + θω και C^c 6 104s 81^e I 181s 467sss
 1319^a 429s 2s 440ss 2005^e 257s al. vg¹ syh⁺ Ambst (S 69
 syr ar Or, G) | ικανωσ.] καλεσαντι 33 1175 D^s 436 ar
 sa Ambst Pel. καλεσ. κ. ικανωσ. B | υμας BS 1739 P
 104 467 547 337s 440 syh^m ar¹ sa Did Ef Ambst Pel |
 14 εσχομ. B 635 co Ef | απολυτρ. + δια τ. αιματος αυ-
 του 1912 2143 330 255 206 491ss 1518 2005 383 al. syh
 ar Thdt Ef | 15 πρωτοτοκος-εκτισται (16) > Mn | 16 τα²⁻³
 > P⁴⁶ BS^{*} 1739s 33s (D^s 69, Ψ) Ωρ¹ Cy |

- 17 Pr 8,25^{ss}
E 1,22 θρόνοι είτε κυριότητες είτε αρχαι είτε εξου-
 18 1,15; E 1,22;
4,15; 5,23
A 4,2; 26,23
Ap 1,5 σίαι· τὰ πάντα δι' αὐτοῦ και εἰς αὐτὸν ἔκτισ-
 19 C 2,9; E 1,23
J 1,16 ται. και αὐτός ἐστιν πρὸ πάντων και τὰ πάντα
 20 E 1,7,10;
2,13^{ss}
1 J 2,2 ἐν αὐτῷ συνέστηκεν, και αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ
 τοῦ σώματος, τῆς ἐκκλησίας· ὅς ἐστιν ἀρχή,
 πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται ἐν
 21 E 2,1.12;4,18
R 5,10 πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων, ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησεν
 22 E 2,11.14.16;
5,27 πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι· και δι' αὐτοῦ ἀπο-
 καταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτόν, εἰρηνοποιήσας
 23 Mc 16,15
1 T 3,16
E 3,17
11b 3,14 διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, δι' αὐτοῦ
 εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
 24 E 3,1.13 Και ὑμᾶς ποτε ὄντας ἀπηλλοτριωμένους και
 ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονη-
 ροῖς, νυνὶ δὲ ἀποκατήλλαξεν ἐν τῷ σώματι τῆς
 σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου, παραστήσαι
 ὑμᾶς ἁγίους και ἀμώμους και ἀνεγκλήτους κατ-
 ἐνώπιον αὐτοῦ, εἴ γε ἐπιμένετε τῇ πίστει τεθε-
 μελιωμένοι και ἑδραῖοι και μὴ μετακινούμενοι
 ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ ἠκούσατε,
 τοῦ κηρυχθέντος ἐν πάσῃ κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν
 οὐρανόν, οὗ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος διάκονος.
 24 E 3,1.13 Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν ὑπὲρ ὑμῶν,
 και ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων
 τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώ-

17 τα > 33* Ds | εν > P⁴⁶ G | 18 εστιν² + η P⁴⁶ B 1739s
 104 81 467 296 216 | απαρχη 33 917 1898s Xp | εκ >
 P⁴⁶ S* Iq¹ Eus Ef | 19 πληρωμα + τ. θεοτητος 1311
 255 823 vg¹ ar Eus (Ef) | 20 δι αυτου² > B 1739 81 I D*s
 467 436s L lat ar sa Ωρ Ef Ambst | της > P⁴⁶ B 919
 1831 | 21 τ. διανοιας υμων (P D*)G, d Iq Hil Ambst
 Pel (αυτου) | 22 αποκατηλλαγητε P⁴⁶ B 33 Ef, -αλλα-
 γεντες D*s Iq (Ambst) | τ. σαρκος > Mn | θανατου +
 αυτου SAs 326 81 88 467s 920 330 38 255 206ss 35 1518
 257s al. syph⁺ ar co Iq Ef | 23 και² > P⁴⁶ 33 489 | παση
 + τη 1739s Pss 81 1912 1836s 623* 920 pl. rel. | διακον.]
 κηρυξ. κ. αποστολος S*P, pr. A syh^m | 24 inc. ος νυν
 Ds lat Ambst Pel | παθημ. + μου S^c 81 1912 226 330
 38 440ss 2005 1867 syh ar sa Xp | υπερ¹ > S* 69* L |

sibilia, sive throni, sive dominationes, sive principatus sive potestates: omnia per ipsum, et in ipso creata sunt, ¹et ipse est ante omnes, et 17 omnia in ipso constant. Et ipse est caput corporis ecclesiae, qui est principium, primogenitus ex mortuis, ut sit in omnibus ipse primatum tenens. quia in ipso complacuit omnem plenitudinem inhabitare, et per eum reconciliare 20 omnia in ipsum, pacificans per sanguinem crucis eius, sive quae in terris, sive quae in caelis sunt.

Et vos cum essetis aliquando alienati et 21 inimici sensu in operibus malis, nunc autem 22 reconciliavit in corpore carnis eius per mortem, exhibere vos sanctos et immaculatos et irreprehensibiles coram ipso; si tamen permanetis 23 in fide fundati et stabiles et immobiles a spe evangelii, quod audistis, quod praedicatum est in universa creatura, quae sub caelo est, cuius factus sum ego Paulus minister.

1,24-2,23 Apostoli sollicitudo et praemotio contra falsos doctores

Qui nunc gaudeo in passionibus pro vobis 24 et adimpleo ea, quae desunt passionum Christi in carne mea pro corpore eius, quod est ec-

16 in ipso] in ipsum

19 plenitud. + divinitatis FDMOU^oWiT | habitare ADHOWiZ*B f g Tert Vict Hil Ambst] + corporaliter FMT Pel | 20 reconciliari A^oHL^oOCsB g | ~caelis, terris FORWiK f(g) Hil Amb Ambst Pel | 21 sensus FDLMWiZ* d g Tert Hil Pel] + eius D Wi d m Hil Ambst Pel | 22 exhibete D m Aug | ir-repreh.] sine crimine D d g Ir

17 Pr 8,25ss; E 1,22; Hb 1,3 | 18 E 1,22; 4,15; 5,23; A 26,23; 1 C 15,20; R 8,29; Ap 1,5 | 19 C 2,9; E 1,23; J 1,14.16 | 20 E 1,7.10; 2,13ss; 1 J 2,2 | 21 E 2,1.12; 4,18; R 5,10 | 22 E 2,13-18; 5,27; Ph 2,15 | 23 E 3,17; Hb 3,14; Mc 16,15; 1 T 3,16; R 10,18 | 24 E 3,1.13; Ph 2,17; 1 Th 3,10; A 9,16

25 clesia, cuius factus sum ego minister secundum
 dispensationem Dei, quae data est mihi in vos,
 26 ut impleam verbum Dei: mysterium, quod abs-
 conditum fuit a saeculis et generationibus,
 27 nunc autem manifestatum est sanctis eius, ¹qui-
 bus voluit Deus notas facere divitias gloriae
 sacramenti huius in gentibus, quod est Christus
 28 in vobis, spes gloriae, ¹quem nos annuntiamus,
 corripientes omnem hominem et docentes om-
 nem hominem in omni sapientia, ut exhibeamus
 29 omnem hominem perfectum in Christo Iesu, in
 quo et laboro, certando secundum operationem
 eius, quam operatur in me in virtute.

2 Volo enim vos scire qualem sollicitudinem ha-
 beam pro vobis et pro iis, qui sunt Laodiciae,
 et quicumque non viderunt faciem meam in
 2 carne, ¹ut consolentur corda ipsorum, instructi
 in caritate et in omnes divitias plenitudinis
 intellectus, in agnitionem mysterii Dei Patris et
 3 Christi Iesu, in quo sunt omnes *thesauri sa-*

25 ~ minister ego FM
 vos] vobis DL-RWiZKss c g
 26 fuit] est Z* g Amb Pel | et] in FM
 manifestum DOUT* ft Hil | sacramenti] mysterii
 D d g Ambst Pel
 28 omnem hom.² > FLMRT d f g Ambst Pel
 29 quo] *quod g¹
 certando] contendens D Pel Sed
 2,1 scire + fratres D
 pro²] de D Pel, > L* g | iis] his *codd.*
 Laodic A*Z*(D)
 2 agnitione AFHLORU*Z*KV c. ad cognoscen-
 dum mysterium D Pel (Ambst) | patris et > Hil Pel
 et²] + domini HTh dm, > AFGL*MRWiZKss c f

25 E 2,2.7s | 26 R 16,25s; E 3,3.5.9s; 1 C 2,7
 27 E 1,18; 3,9; 1 P 1,21
 28 E 4,13; C 3,16
 2,1 C 4,12; Ap 1,11; 3,14
 2 E 3,18s; C 1,26s
 3 Is 45,3; Pr 2,3s; 1 C 1,24.30

ματος αὐτοῦ, ὃ ἐστὶν ἡ ἐκκλησία, ἧς ἐγενόμην 25 E 3,2.7s
 ἐγὼ διάκονος κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ Θεοῦ τὴν
 δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ
 Θεοῦ, τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ 26 R 16,25s
 τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν – νῦν δὲ ἐφα-
 νερώθη τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, οἷς ἠθέλησεν ὁ Θεὸς 27 I T 1,1
 γνωρίσαι τί τὸ πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ μυστη-
 ρίου τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅς ἐστιν Χριστὸς ἐν
 ὑμῖν, ἡ ἐλπίς τῆς δόξης· ἣν ἡμεῖς καταγγέλλομεν 28 1,22
 νουθετοῦντες πάντα ἄνθρωπον καὶ διδάσκοντες
 πάντα ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστή-
 σωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον ἐν Χριστῷ· εἰς 29 Ph 4,13
 ὃ καὶ κοπιῶ ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν
 αὐτοῦ τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναί ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω 2
 ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ καὶ ὅσοι οὐχ
 ἐώρακαν τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκί, ἵνα πα- 2 1,26; E 3,18s
 ρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν, συμβιβασθέντες
 ἐν ἀγάπῃ καὶ εἰς πᾶν πλοῦτος τῆς πληροφορίας
 τῆς συνέσεως, εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ
 Θεοῦ, Χριστοῦ, ἢ ἐν ᾧ εἰσιν πάντες οἱ θησαυροὶ 3 1,27; 1s 45,3
 Pr 2,3s
 E 3,19
 I C 1,24.30

25 εγω + Παυλος S*A 33s 1912 241 330 ar | 26 νυν δε] ο νυν 1175 H 467 489 69 436 syh* ar Cl Did | εφαν.] εγνωρισθη 2005 syh* | αγιοις] αποστολοις G | 27 τις ο πλ. SsPss 81 489 337ss al. 1891 440ss Xp Cy | τουτου] τ. θυ D*s 1831 Eus Hil Ambst, αυτου ar Cy | ος] ο P⁴⁶ BAss 33s G lat | 28 παντα ανθρ.* > 33 236 D*s 88 330 257 sa Cl | σοφια + πνευματικη G d | Χω + Ιν 6 P-1175 917-919 547-263 al. 206 rel. vg (syp) ar sa | 2,1 γαρ] δε H 88 467 489 69s 1319sss syh^m | Λαοδικ. + κ. των εν Ιεραπολει 104 88s 467 330 823 syh⁺ | εωρα- καν P⁴⁶ BS*.6 33s 1175s 048 D* 927 263] -ρακασιν rel. | 2 συμβιβασθεντων Ψs 81 G-915 623-794 al. 206 rel. | παντα πλουτον P-1175 D rel. | παν + το CA 424^c 33 81 (D*) | θυ Χυ P⁴⁶ B Hil] > Χυ 6s P H 1912 sa^l. θυ ο εστιν Χς D* Var Aug Pel (Ef), θυ (πατρος) εν Χω (Ιν) 33 ar Cl Ambst, θυ πατρος (τ.) Χυ (S*)CA 048 sa^l bo, θυ και πατρ. και του Χυ (Ψ)ss 917^a 623 pl. 1835 pl. 206^a 323^a 1518 1108s 913^a K^r sy(p)h⁺ |

- R 16,18
E 4,17; 5,6 4 τῆς σοφίας καὶ γνώσεως ἀπόκρυφοι. Τοῦτο δὲ λέγω ἵνα μηδεὶς ὑμᾶς παραλογίζηται ἐν πιδανολογία. εἰ γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἶμι, χαίρων καὶ βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ὑμῶν.
- E 4,17 6 Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν
E 3,17
2,20.22 7 τὸν Κύριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε, ἑρριζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ καὶ βεβαιούμενοι ἐν τῇ πίστει καθὼς ἐδιδάχθητε, περισεύοντες ἐν εὐχαριστίᾳ. Βλέπετε μὴ τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου καὶ οὐ κατὰ Χριστόν· ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς, καὶ ἔστε ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας, ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῆς σαρκός, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ Χριστοῦ, Ἰσυνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ βαπτίσματι, ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. καὶ ὑμᾶς νεκροὺς ὄντας τοῖς παραπτώμασιν καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρκὸς ὑμῶν, συνεζωοποίησεν ὑμᾶς

J 1,14.16

E 1,21

1 P 3,21
R 2,293,1; R 6,4
E 1,19a

E 2,1.5

4 δε > P⁴⁶ BS^{*}A^{*} 81 1898 1831 1611 sa Ambst Aug | μηδεὶς] μη τις 6 Ψ^{ss} G-915 623-177 642 rel. | 7 εν² > B 33 326 81 H D^{*} 1873^{sss} 1319^{sss} vg | τη > CA I 917^{sss} 623s 1311 | περισσευ. S^{*}sss 33 1175s I 88 1912 623s 69s 263s 635 vg¹] + εν αυτω S^c D^{*} 1 e f vg¹ syh^m, εν αυτη 048 rel. Ambst Ef | 8 και¹] ως Mn | 10 ος] ο P⁴⁶ B 33 Ds¹ Hil | αρχης κ. εξουσ.] εκκλησιας D^{1*} (S^{*}) | 11 σωματ. + τ. αμαρτιων Ψ^{ss} 917-547 1-462 1311 rel. syr | 12 βαπτισμω P⁴⁶ BS^c 1739 424^c D^{*}s 1319^{ss} | συνηγερθημεν C Or | 13 οντας BS^{*}Ψ^s 1175s D^c 1912 467 489 226^{ss} 1319-38 323 35 al.] + εν P⁴⁶ rel. | υμας²] ημας P⁴⁶ B 33 88 1 337^{ss} 206^{ss} 2 491s 1245, > S^c P^{ss} Ds 467 547s al. 216 1518 2005 vg ar Tert |

scientiae et scientiae absconditi. Hoc autem 4
dico, ut nemo vos decipiat in sublimitate ser-
monum. Nam etsi corpore absens sum, sed 5
spiritu vobiscum sum gaudens et videns or-
dinem vestrum et firmamentum eius, quae in
Christo est, fidei vestrae.

Sicut ergo accepistis Iesum Christum Do- 6
minum, in ipso ambulate ¹radicati et superae- 7
dificati in ipso et confirmati fide, sicut et di-
dicistis, abundantes in illo in gratiarum actione.
Videte ne quis vos decipiat per philosophiam 8
et inanem fallaciam secundum traditionem ho-
minum, secundum elementa mundi, et non se-
cundum Christum; quia in ipso inhabitat omnis 9
plenitudo divinitatis corporaliter, et estis in 10
illo repleti, qui est caput omnis principatus
et potestatis; in quo et circumcisi estis circum- 11
cisione non manu facta in exspoliatione corporis
carnis, sed in circumcisione Christi; consepulti 12
ei in baptismo, in quo et resurrexistis per fi-
dem operationis Dei, qui suscitavit illum a
mortuis. Et vos cum mortui essetis in delictis 13
et praepudio carnis vestrae, convivificavit cum

3 et scientiae > R Amb

4 decip.] circumveniat D d Ambst Aug Pel
subtilitate (A)FDGHL*MWiTh d Ambst Pel

5 vestrum + et supplens id quod deest utilitati
fidei vestrae T Ambst (H Pel)

6 ~ Chr. Iesum AGHRWiZB f Ambst Pel
dom. + nostrum DOZCsThKss c Aug

7 in illo ZKV] > *rel.*

actionem FHLMRZ* d

9 habitat F*DLssZ d f Cyp Amb Ambst

11 exspoliationem F*B Cyp Ambst Hier
sed > AFLORBV d f g Ambst Aug

12 operat.] resurrectionis Cs

13 ~ essetis mort. FM | vivific. D g Ambst

4 R 16,18; E 5,6 | 5 1 C 5,3; Ph 1,27; 2,12 | 7 E 2,20ss;
3,17; Jud 20 | 8 E 5,6; C 2,20 | 9 C 1,19; 2,17; J 1,14,16 |
10 E 1,21s | 11 R 2,29; 1 P 3,21 | 12 C 3,1; R 6,4;
E 1,19s | 13 E 2,1.5

- 14 illo donans vobis omnia delicta, ¹delens quod
adversus nos erat chirographum decreti, quod
erat contrarium nobis, et ipsum tulit de medio
15 adfigens illud cruci ¹et exspolians principatus
et potestates traduxit confidenter palam trium-
phans illos in semet ipso.
- 16 Nemo ergo vos iudicet in cibo aut in potu
aut in parte diei festi aut neomeniae aut sab-
17 batorum, ¹quae sunt umbra futurorum, corpus
18 autem Christi. Nemo vos seducat volens in hu-
militate et religione angelorum, quae non vi-
dit ambulans, frustra inflatus sensu carnis suae
19 ¹et non tenens caput, ex quo totum corpus
per nexus et coniunctiones subministratum et
constructum crescit in augmentum Dei.
- 20 Si ergo mortui estis cum Christo ab ele-
mentis huius mundi, quid adhuc tamquam vi-
21 ventes in mundo decernitis? Ne tetigeritis ne-
22 que gustaveritis neque contrectaveritis, quae
sunt omnia in interitum ipso usu, secundum
23 *praecepta et doctrinas hominum*. Quae sunt
rationem quidem habentia sapientiae in super-
stitione et humilitate, et non ad parcendum

14 decretis AG g Ambst Aug | 15 et¹ > *codd.* | exspol.
+ se carne DWi (g) Hil Aug Paulin Pac | confiden-
tem F*M^o, fiducialiter D Aug Pel (g¹) | 18 humilita-
tem A*LM, | non > dm Tert Lcf Ambst | ambulans]
extollens se g Amb Ambst Pel, + extollens se D m |
19 construct.] coniunctum Cs Hier | crescit in tem-
plum sanctum in Dom. (E 2,21) Cs(HTh) | 20 ergo
> *pl.* | huius > AGHU*B d | in + hoc FDLM d
Ambst Pel | 21 tetigeris, gustaveris, contrectaveris
AGU*C (g, d Tert) | 22 interitu *codd. pl.* | 23 humi-
litate + cordis D m Amb Aug Pel (d fg Hil, Ambst) |
~ ad non AFLMORZCs f

14 E 2,14s; 1 P 2,24 | 15 E 1,21 | 16 R 14,1-12;
1 T 4,3s | 17 Hb 8,5; 10,1 | 18 C 2,23 | 19 E 1,22;
2,21; 4,15s | 20 C 2,8; G 4,3.9 | 21 1 T 4,3s | 22 Is
29,13; Mt 15,9; Tt 1,14 | 23 C 2,18; R 14,17

σὺν αὐτῷ, χαρισάμενος ἡμῖν πάντα τὰ παρα-
πτώματα, ἐξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον ¹⁴ E 2,14a
τοῖς δόγμασιν ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν, καὶ αὐτὸ ¹ P 2,24
ἦρκεν ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυ-
ρῷ· ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσί- ¹⁵ I,13; L 11,22
ας ἐδειγμάτισεν ἐν παρρησίᾳ, θριαμβεύσας αὐ-
τοὺς ἐν αὐτῷ.

Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει ἢ ἐν ¹⁶ R 14,1-12
πόσει ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς ἢ νομηνίας ἢ σαβ-
βάτων, ¹⁷ Hb 8,5; 10,1
ἃ ἔστιν σκιά τῶν μελλόντων, τὸ δὲ σῶ-
μα τοῦ Χριστοῦ. μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβεύετω ¹⁸ 2.23
θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκείᾳ τῶν
ἀγγέλων, ἃ ἐώρακεν ἐμβατεύων, εἰκῆ φυσιού-
μενος ὑπὸ τοῦ νοῦς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ οὐ ¹⁹ E 2,21; 4,15a
κρατῶν τὴν κεφαλὴν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα διὰ
τῶν ἀφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ
συμβιβαζόμενον αὔξει τὴν αὔξησιν τοῦ Θεοῦ.

Εἰ ἀπεθάνετε σὺν Χριστῷ ἀπὸ τῶν στοι- ²⁰ G 4,3.9
χείων τοῦ κόσμου, τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογ-
ματίζεσθε· ²¹
²² ἢ μὴ ἄψη μηδὲ γεύση μηδὲ θίγης, ἃ ²¹
²² ἔστιν πάντα εἰς φθορὰν τῇ ἀποχρήσει, κατὰ ²² Is 29,13
²³ Mt 15,9
τὰ ἐντάλματα καὶ διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων;
ἅτινά ἐστιν λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν ἐθελο-
θρησκίᾳ καὶ ταπεινοφροσύνῃ καὶ ἀφειδίᾳ σώ- ²³ R 13,14
¹ T 4,3

συν] εν P⁴⁶ 104 81 467 460ss 69 330 642, > 1912 635* |
ημιν] υμιν S^c 6 P 326 1912 467 547s 69s al. 206* 323
1518 L vg Tert | παραπτωμ. + ημων D* syp ar co |
14 ηρεν D*s 489 919 206 2 216 1518 2005 383 Ωρ | 15 τ.
αρχας κ.] τ. σαρκα G Nov Hil (Amb Aug) | 16 η'] και
Mn P⁴⁶ B 1739 syp sa' bo Ωρ' | νεομην. Mn B 81 G
915s 330 242 2005 | σαββατω G' 1898 69s, -του Mn D^c |
17 α P⁴⁶ I] ο Mn B G d m Aug | το δε-αγγελων (18)
> I | 18 των + μελλοντων S* | α + μη S^cs Ps 326s (G)
917-919 al. 462-1245 rel. vg syih ar Aug | 19 κεφαλην
+ Χν D* 2:05 syh ar Nov | 20 ει + ουν (S*) 326 915
920 919ss 1319ss 206s 2ss 440s 823s 1518-378 syh Thdt
Aug. γαρ syp | τι + παλιν D¹*G ar Ef (vg Ambst) |
23 ταπεινοφροσ. + τ. νοος G d bo Hil Ambst Pel | και²
> P⁴⁶ B 1739 Or Hil Amb Ambst Pel |

ματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινι πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκός.

- 2,12 Ps 109,1 3 Εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὐ ὁ Χριστός ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ
- Mt 6,33 2 καθήμενος, τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς
- R 6,2 3 γῆς. ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ Θεῷ. ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ἡμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.
- 1 C 15,43 Ph 1,21 G 2,20 4
- R 6,6; 8,13 E 4,19; 5,3,5 5 Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακὴν, καὶ
- E 5,6 6 τὴν πλεονεξίαν ἣτις ἐστὶν εἰδωλολατρία, δι' ἧς ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς
- 7 ἀπειθείας· ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιεπατήσατέ ποτε, ὅτε ἐζῆτε ἐν τούτοις. νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργὴν, θυμόν, κακίαν, βλασφημίαν,
- E 4,25-31; 5,4 8
- E 4,25,22 9 αἰσχρολογίαν ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν. μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους, ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν
- E 4,24 10 ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν, ὅπου οὐκ ἔστι Ἕλλην καὶ Ἰουδαῖος, περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος, Σκύθης, δοῦλος, ἐλεύθερος, ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσιν Χριστός.
- Gn 1,27 G 3,28 11
- 12 Ἐνδύσασθε οὖν, ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ ἅγιοι

1 εστιν > S* 547s 255 1099 221 | ανω 1~2 P⁴⁶ | 3 τω² > 326 917s 623s 920 177s al. 242 2 440 al. 639s K | 4 υμων P⁴⁶ S-6 33 104 D*s 467* 462s 1319sss 296 506ss vg ar bo Eus Ny Did Xq | συν αυτω > A 218 Ny | 5 μελη + υμων A 6 P 104s D-915 920 rel. vg syp ar co Iq Cl¹ Ωq¹ Ambst Ef | κακην > P⁴⁶ G Hil | 6 α] ο C* D*s ar, δια ταυτα γαρ P⁴⁶ | επι-απειθειας * > P⁴⁶ B sa Cl Cyp Ambst Ef | 7 τουτ.] αυτοις 1739s 104s G 1836-915 794 al. 206* 1108ss 257* K^r | 8 κ. υμεις > S* sa (syp bo) | υμων + μη εκπορευεσθω G co (Ambst Pel) | 9 αυτου + κ. τ. επιθυμιας syh⁺ | 11 ενι + αρσεν κ. θηλυ (G 3,28) D*s Amb Aug Pel | τα > S*ss 33 H 436 296 257 Cl |

corpori, non in honore aliquo, ad saturitatem carnis.

3,1-17 *Vita secundum Christum*

Igitur, si consurrexistis cum Christo, quae 3
sursum sunt quaerite, ubi Christus est in dextera
Dei sedens; quae sursum sunt sapite, non quae 2
super terram. Mortui enim estis, et vita vestra 3
est abscondita cum Christo in Deo. Cum Chris- 4
tus apparuerit, vita vestra, tunc et vos appa-
rebitis cum ipso in gloria.

Mortificate ergo membra vestra, quae sunt 5
super terram: fornicationem, immunditiam, li-
bidinem, concupiscentiam malam et avaritiam,
quae est simulacrorum servitus, ¹propter quae 6
venit ira Dei super filios incredulitatis, in qui- 7
bus et vos ambulastis aliquando, cum viveretis in
illis. Nunc autem deponite et vos omnia: iram, 8
indignationem, malitiam, blasphemiam, turpem
sermonem de ore vestro. Nolite mentiri invicem, 9
exspoliantes vos veterem hominem cum actibus
suis ¹et induentes novum, eum qui renovatur in 10
agnitionem secundum imaginem eius, qui creavit
illum; ubi non est gentilis et Iudaeus, circum- 11
cisio et praeputium, barbarus et Scytha, ser-
vus et liber, sed omnia et in omnibus Christus.

Induite vos ergo sicut electi Dei, sancti et 12

satur. + et diligentiam Amb Ambst (D) | 1 con-
resurrexist. AF*LM | cum > AGC (Pel) | 2 supra F*
GM | 4 apparuit M | et > FH* | 6 in fil. diffidentiae
FLM (d) g | 7 viveritis ADH*MZ*B f | 8 vestro +
non procedat F^cDB g, ne emiseritis MU f | 10 in-
duite D m Ambst Aug Pel | agnitionem + Dei D^c
dm Aug | 11 est + mascul. et femina iudaeus et
graecus D Amb Pel (d g Sing)

1 Ps 109,1; C 2,12 | 2 Ph 3,20; Mt 6,33 | 3 R 6,2ss |
4 1 C 15,43; Ph 3,20; 1 J 3,2 | 5 R 6,6; 8,13; E 4,19;
5,3,5 | 6 E 5,6 | 7 E 2,2; Tt 3,3 | 8 E 4,25s.29; 5,4 |
9 E 4,22; R 8,13 | 10 E 4,24 | 11 G 3,28; 1 C 15,28 |
12 1 P 2,9; E 4,2.32

dilecti, viscera misericordiae, benignitatem, hu-
 13 militatem, modestiam, patientiam, ¹supportantes
 invicem et donantes vobismet ipsis, si quis ad-
 versus aliquem habet querelam; sicut et Do-
 14 minus donavit vobis, ita et vos. Super omnia
 autem haec, caritatem habete, quod est vin-
 15 culum perfectionis. Et pax Christi exsultet in
 cordibus vestris, in qua et vocati estis in uno
 16 corpore, et grati estote. Verbum Christi ha-
 bitet in vobis abundanter, in omni sapientia
 docentes et commonentes vosmet ipsos, psalmis,
 hymnis et canticis spiritalibus, in gratia can-
 17 tantes in cordibus vestris Deo. Omne, quod-
 cumque facitis in verbo aut in opere, omnia
 in nomine Domini Iesu Christi, gratias agentes
 Deo et Patri per ipsum.

3,18-4,6 *Officia erga alios*

18 Mulieres, subditae estote viris, sicut oportet,
 19 in Domino. Viri, diligite uxores vestras et no-
 20 lite amari esse ad illas. Filii, oboedite parentibus
 per omnia; hoc enim placitum est in Domino.

13 support. † in LM
 vobismet] vobis AGL*OUWiCsB d g Pel
 14 vos † facite D d f^o g m Ambst Pel
 habete] habentes FLZ^o, * > AGH d fg Ambst Aug
 15 exsultet] abundet D d g
 grati] gratia DWiZ*Ks Pel^o
 16 ipsos † in DOWi Amb
 et² F^oDL Amb] > *rel.*
 17 domini † nostri DOW m Amb
 Christi > AGUWiCsB Ambst Pel
 18 viris † vestris DUWi d fg Aug
 19 vestras > FGHLOWiCK c
 20 parent. † vestris D | per omnia > D

13 Mt 6,14; 17,17; E 4,32; 5,2 | 14 R 13,8.10; E 4,3s]
 15 Ph 4,7; R 12,5; 1 C 12,13 | 16 E 4,29; 5,19 | 17 1 C
 10,31; E 5,20 | 18 E 5,23-6,9; 1 P 2,18-3,7 | 19 1 P 3,7

καὶ ἠγαπημένοι, σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ, χρηστό-
 τητα, ταπεινοφροσύνην, πραύτητα, μακροθυ-
 μίαν, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων καὶ χαριζόμενοι ἑαυ-
 τοῖς, ἐάν τις πρὸς τινα ἔχη μομφήν· καθὼς καὶ
 ὁ Κύριος ἐχαρίσατο ὑμῖν οὕτως καὶ ὑμεῖς. ἐπὶ
 πᾶσιν δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, ἧ ἔστιν σύνδεσμος
 τῆς τελειότητος. καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ βρα-
 βευέτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλή-
 θητε ἐν ἐνὶ σώματι· καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε.
 ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικεῖτω ἐν ὑμῖν πλου-
 σίως, ἐν πάσῃ σοφίᾳ διδάσκοντες καὶ νουθε-
 τοῦντες ἑαυτοὺς, ψαλμοῖς, ὕμνοις, ᾠδαῖς πνευμα-
 τικαῖς ἐν χάριτι ᾄδοντες ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν
 τῷ Θεῷ. καὶ πᾶν ὃ τι ἐὰν ποιῆτε ἐν λόγῳ ἢ
 ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι Κυρίου Ἰησοῦ,
 εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ πατρὶ δι' αὐτοῦ.
 Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ἀνδράσιν, ὡς
 ἀνῆκεν ἐν Κυρίῳ. Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυ-
 ναῖκας καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς. Τὰ τέκ-
 να, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν κατὰ πάντα, τοῦτο

1 P 2,9
E 4,2.32; 5,1

13 Mt 6,14; 18,27
E 4,2.32; 5,2
G 5,14

14 2,13; R13,8s
E 4,3s

15 Ph 4,7
I C 12,13.27

16

E 5,19

17 I C 10,31

E 5,20

18 3,18-4,1
E 5,22-6,9
19 I P 2,18-3,7

20

12 και > B 1739s 33 1319 | οἰκτιρῶν 326 917 5s 794
 38s 255s 2s 216s al. 1518s 257 506s K | 13 Ks P⁴⁶ BA
 Ψ 1175 D*s 1835 255 lat] θς S* 1149 (38 ar Aug), Xs
 rel. | υμεῖς + ποιεῖτε D*s (syp) sa Cl Ambst (Pel) |
 14 ο BCss 33s 1319*sss vg Cl Xp (S* 81 D*)] ητις rel. |
 τελειοτ.] ενοτητος D*s Ambst Pel | 15 Xv] θυ 6 33
 Ψss 917-1518 257 rel. Ambst | ενι > P⁴⁶ B 1739 sa |
 16 Xv] θυ C*s 33 104 1873* 337s 263 al. 2 440 al., Kv
 S*I Cl | ψαλμ. και υμν. και 6 Ψss 81 917-319 al. 206^r
 1518 257* K^r syp ar co | εν³ + τη P⁴⁶ BS^c 1739s D*s
 1319sss 1611 2005 | εν χαριτι > C^c 326 1838 1 462 255 |
 τη καρδια Ψ 917* 623* 1835-462 al. rel. pl. | θω] Kω
 P⁴⁶ Ψss 917* rel. pl. | 17 και > D*s 429 vg | Kv >
 Cs D¹*s 177 | Iv + Xv Sss 1175 D*s 1827 337ss
 1610 | θω + και 33 Ψsss D rel. | 18 τοις + ιδιοις 6
 1175 915s 920 pl. 206^r 257* K^r | ανδρ. + υμων D*s
 1827 syph⁺ ar co | 19 γυναικας + υμων C^c D*s 330
 vg¹ syph⁺ ar bo Ambst Pel, εαυτων S^c 1175 88 | πα-
 ραπικραιν. C^c 181s 623 794 1149 K |

- 21 γὰρ εὐάρεστόν ἐστιν ἐν Κυρίῳ. Οἱ πατέρες, μὴ
 22 ἐρεθίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν. Οἱ
 δοῦλοι, ὑπακούετε κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα
 κυρίοις, μὴ ἐν ὀφθαλμοδουλίαις ὡς ἀνθρωπ-
 23 τὸν Κύριον. ὃ ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε
 24 ὡς τῷ Κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις, εἰδότες ὅτι
 ἀπὸ Κυρίου ἀπολήμψεσθε τὴν ἀνταπόδοσιν
 R 12,11 τῆς κληρονομίας. τῷ Κυρίῳ Χριστῷ δουλεύετε·
 25 ὁ γὰρ ἀδικῶν κομίσεται ὃ ἠδίκησεν, καὶ οὐκ
 R 2,11 4 ἔστιν προσωποληψία. Οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον
 Lv 25,43,53 καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχεσθε, εἰδό-
 τες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε κύριον ἐν οὐρανῷ.
 1 Th 5,17 2 Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες
 E 6,18 Ph 4,6 3 ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ, προσευχόμενοι ἅμα καὶ
 R 15,30 E 6,18s 2 Th 3,1 1 C 16,9 3 ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ, προσευχόμενοι ἅμα καὶ
 E 6,20 4 ὁ καὶ δέδεμαι, ἵνα φανερώσω αὐτὸ ὡς δεῖ με
 E 5,15s 5 λαλῆσαι. Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω,
 1 Th 4,12 6 τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι. ὁ λόγος ὑμῶν πάν-

20 εν] τω 326 81 489 547s 206 al. 323 1518 876 bo (sa)
 Cl | 21 ερεθιζ.] παροργιζετε Sss 33s 104sss 917-915 623s
 927-321 206r 1108ss 257ssss syh^m | 22 κατα παντα >
 P⁴⁶ 81 38* 436 642s sa | Kv] θυ P⁴⁶ 6 104 917-920 919-
 462 al. 206r 1518 257 pl. K | 23 inc. και παν ο τι εαν 6
 Ψss 917-181 623* 920 pl. rel. pl. syp | Kw + δουλευον-
 τες A 88 330 491s 440 (co) Cl | και > P⁴⁶ B 1739 177
 sa | ουκ + ως syp ar | 24 Kv] θυ 1611 2005 syh* | απο-
 λημψ. BS*C* 33 326 D 920s 337ss al. 242 2 491 1245]
 λη(μ)ψεσθε P⁴⁶ rel. | κληρ. τ. Κυ Χυ ω δουλ. G d Ambst]
 τω P⁴⁶ B-As 33s 81 D*s 88 1912 vg co] + γαρ rel. |
 25 γαρ] δε 6 Ψ 326 917* 623 pl. 920-794 al. rel. syp |
 κομειται S*sss 33 81 I D* 915s 1838s 920-177 999 rel.
 pl. | προσωπολημ. + παρατω θω I G vg' ar (bo) Ambst]
 4,1 παρεχετε C 88 337ss 206 2s 216 257 Cl | ουρανους
 6 Ψ 1175 D* 623ss al. 920-177 al. rel. | 2 προσκαρτε-
 ρουντες 33 I 69 | εν 1 ^ 2 S* | εν ευχαρ. > D* Cyp
 Ambst | 3 λογου + εν παρησια A | Χυ] θυ B* 1319
 L sa | ο] ον B G | δεδεμ.] δεομαι 81 88 919 257 |
 5 εξαγορ. + οτι αι ημεραι πονηραι εισιν 440 |

Patres, nolite ad indignationem provocare filios 21
 vestros, ut non pusillo animo fiant. Servi, oboe- 22
 dite per omnia dominis carnalibus, non ad
 oculum servientes, quasi hominibus placentes,
 sed in simplicitate cordis timentes Deum.
 Quodcumque facitis, ex animo operamini sic 23
 ut Domino et non hominibus; scientes quod 24
 a Domino accipietis retributionem hereditatis.
 Domino Christo servite. Qui enim iniuriam 25
 facit, recipiet id quod inique gessit, et non
 est personarum acceptio apud Deum. Domi- 4
 ni, quod iustum est et aequum, servis prae-
 state scientes quod et vos Dominum habetis
 in caelo.

Orationi instate, vigilantes in ea in gra- 2
 tiarum actione, orantes simul et pro nobis, 3
 ut Deus aperiat nobis ostium sermonis ad lo-
 quendum mysterium Christi, propter quod etiam
 vinctus sum, ut manifestem illud ita ut oportet 4
 me loqui. In sapientia ambulate ad eos, qui 5
 foris sunt tempus redimentes. Sermo vester 6

21 parentes DOWiZ f
 indignat.] iracundiam FLssZ*Th g^l Pel, iram d
 Ambst

22 deum] dominum *codd.* fg Ambst Pel Sed

24 domini Christi Iesu cui servitis D d (fg) Ambst

25 apud Deum > AGC d

4,1 quod DB cf Ambst] quoniam *rel.*

caelis FLM d fg Ambst Pel

2 instate] instantes O^cZ* Or, insistite Hier

in ea > F*L*MT

3 sermonis] verbi FLM g Amb Ambst Pel
 mysteria A

4 illud] illum FDLMKW

5 sapientiam A*Z*Cs

23 R 12,11 | 25 R 2,11 | 4,1 Lv 25,43.53 | 2 R 12,12;
 E 6,18s | 3 R 15,30; A 14,27; 1 C 16,9; 2 C 2,12 |
 4 E 6,20 | 5 E 5,15s | 6 E 4,29; Mt 5,13; 1 P 3,15

semper in gratia sale sit conditus, ut sciatis quomodo oporteat vos unicuique respondere.

4,7-18 *Epilogus*

- 7 Quae circa me sunt omnia vobis nota faciet Tychicus carissimus frater et fidelis minister et conservus in Domino, quem misi ad vos ad hoc ipsum ut cognoscat, quae circa
8 vos sunt et consoletur corda vestra, cum Onesimo carissimo et fideli fratre, qui ex vobis est. Omnia, quae hic aguntur, nota facient vobis.
- 10 Salutatur vos Aristarchus concaptivus meus et Marcus consobrinus Barnabae, de quo accepistis mandata; si venerit ad vos, excipite illum, et Iesus, qui dicitur Iustus; qui sunt ex circumcissione; hi soli sunt adiutores mei in
12 regno Dei, qui mihi fuerunt solacio. Salutatur vos Epaphras, qui ex vobis est, servus Christi Iesu, semper sollicitus pro vobis in orationibus, ut stetis perfecti et pleni in omni voluntate
13 Dei. Testimonium enim illi perhibeo quod habet multum laborem pro vobis et pro iis qui
14 sunt Laodiciae et qui Hierapoli. Salutatur vos Lucas medicus carissimus et Demas. Salutate fratres qui sunt Laodiciae et Nympham et

8 cognoscat, vos] -catis, nos DWiK d g Hier^l, cognoscant F* | 9 ~ est ex vobis *codd.* d f g Ambst Pel | faciet AOWiZ^cCKss Ambst (Pel) | 10 excip.] suscip. FDLMWi Pel | 11 mei > AGHRUCs | 12 stetit] sitis DO Pel | 13 enim > DC | iis] his *codd.* | Laodiciae (15) DWiZ* | Hierop. F*MWiZ* | Hierapoli + omnes D Pel

7 E 6,21; Ph 1,12 | 8 E 6,22 | 9 Phm 10 | 10 A 27,2; 12,12; 4,36; 18,27 | 12 C 1,7; 2,1 | 13 C 2,1 | 14 Phm 24; 2 T 4,11.10 | 15 R 16,5; 1 C 16,19

τοτε ἐν χάριτι, ἄλατι ἠρτυμένος, εἰδέναι πῶς
δεῖ ὑμᾶς ἐνὶ ἑκάστῳ ἀποκρίνεσθαι.

E 4,29
Mc 9,50
I P 3,15

Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικός 7
ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος καὶ
σύνδουλος ἐν Κυρίῳ, ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς 8
εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν καὶ
παρακαλέση τὰς καρδίας ὑμῶν, σὺν Ὁνησίμῳ 9
τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν ἐξ
ὑμῶν· πάντα ὑμῖν γνωρίσουσιν τὰ ὧδε.

E 6,21;
A 20,4

E 6,22

Phm 10

Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ὁ συναιχμάλω- 10
τὸς μου καὶ Μάρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρνάβα, περὶ
οὗ ἐλάβετε ἐντολάς, - ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, δέξασ-
θε αὐτόν, - καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Ἰούστος, 11
οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς οὗτοι μόνοι συνεργοὶ εἰς
τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν
μοι παρηγορία. ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς ὁ ἐξ 12
ὑμῶν, δοῦλος Χριστοῦ Ἰησοῦ, πάντοτε ἀγωνι-
ζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα
σταθῆτε τέλειοι καὶ πεπληροφορημένοι ἐν παντὶ
θελήματι τοῦ Θεοῦ. μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ ὅτι ἔχει 13
πολὺν πόνον ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ
καὶ τῶν ἐν Ἱεραπόλει. ἀσπάζεται ὑμᾶς Λουκάς 14
ὁ ἰατρὸς ὁ ἀγαπητὸς καὶ Δημᾶς. Ἀσπάσασθε 15
τοὺς ἐν Λαοδικείᾳ ἀδελφοὺς καὶ Νυμφᾶν καὶ

A 19,29
20,4; 27,2
12,25,15,37

12 1,7

14 2 T 4,10
Phm 24

7 τα + δε S* syr ar Ef | 8 γνωτε, ημων BS*A 33s 1175s
048 D*s 88 467 69s 1319sss 296 syi ar sa Thdt Hier
Ef] γνω, υμων P⁴⁶ rel. | 9 γνωρισ. P⁴⁶ BS^cPs 81 D*s
88 69s 1611] -ιουσιν 048 rel. | ωδε + πραττομενα G d
vg Hier (Ambst) | 10 εντολας] επιστολας syh^m | δεξασ-
θαι 1739 33 1175 048 D¹G¹ 181 1319ss 1611 2005 |
11 συνεργοι + μου D*s 1898 vg¹ ar Ωρ Ambst] + εισιν
P D*s 1898 330 (vg) | 12 Ιυ > P⁴⁶ 1739s Ψ Ds 917s
915 623ss 1873-177 999 rel. pl. sy Ambst | σταθητε P⁴⁶
BS* 1739 81 1912 38 218] ητε 462 999 1518 257 syh^m,
στητε rel. | πεπληρωμ. P⁴⁶ 6 Ps 326s 917-1827 1873-794
38 rel. syih* | 13 πολυν πονον] ζηλον πολυν 33 Ψ 326 917
rel. pl. sy | πονον] κοπον D*s, ποθον 104 1912 467 255
al., αγωνα 1739ss | 14 ο αγαπητ. > 33 1898 642 syi |

- R 16,5 16 τὴν κατ' οἶκον αὐτοῦ ἐκκλησίαν. καὶ ὅταν ἀναγνώσθῃ παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολή, ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ Λαοδικέων ἐκκλησίᾳ ἀναγνώσθῃ, καὶ τὴν
Phm 2 17 ἐκ Λαοδικείας ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνῶτε. καὶ εἶπατε Ἀρχίππῳ· βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν Κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς.
1 C 16,21 18 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου, μνημονεύετέ μου τῶν δεσμῶν. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν.
2 Th 3,17

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α

- A 15,40 1 Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκ-
16,19; 17,1,15 κλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν Θεῷ πατρὶ καὶ Κυ-
2 Th 1,1 ρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη.
2 Th 1,11 2 Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ πάντων ὑμῶν, μνεῖαν ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ὑμῶν, ἀδιαλείπτως ἠμῶν, ἀδιαλείπτως ἠμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ καὶ πα-
1 C 13,13 3 τρὸς ἡμῶν, ἰεῖδοτες, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ
C 1,4s 5 Θεοῦ, τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν, ὅτι τὸ εὐαγγέλιον
Ap 2,2 ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον,
2 T 2,13

15 αυτου] αυτων Sss 33s 104sss 048 88 1912 5s al. 1845 1319-1211 255ss 296 2298 syi bo, αυτης B 1739ss syih* sa | 16 η επιστολη + αυτη 1845 69s 1319ss al. 1831 syri co Ambst, > B | Λαοδικεων B 1739s Ψs 1175s^c 181s 623 pl. 920s 999-38 rel. pl.] -καιων al. | και⁴ > D* 440 Ambst | 17 βλεπετε 33 G¹ | 18 υμων P⁴⁶ 048] + αμην P-1175 D 917 1898sss 5^r rel. vg sy ar bo |

1,1 πατρι + ημων A 81 69s r ar Did | ειρηνη + απο θυ πατρος ημων κ. Κυ Ιυ Χυ SA 6 33s 104ss 81 I D 917 rel. syih bo | 2 μνειαν BS*Asss 33 81 263 255 ar] + υμων rel. Ef Ambst | 3 ελπιδος > A | 5 ευαγγ. + τ. θυ SC | εις] προς C^s Ds 1827 547s 38 Xq | μονω 81 D 489 241 1311 642 1518 K |

quae in domo eius est ecclesiam. Et cum lecta 16 fuerit apud vos epistula haec, facite ut et in Laodicensium ecclesia legatur; et eam, quae Laodicensium est, vos legatis. Et dicite Arch- 17 ipso: Vide ministerium, quod accepisti in Domino, ut illud impleas.

Salutatio mea manu Pauli. Memores estote 18 vinculorum meorum. Gratia vobiscum. Amen.

EPISTULA

BEATI PAULI APOSTOLI

AD THESSALONICENSES PRIMA

1,1-10 *Exordium*

PAULUS et Silvanus et Timotheus ecclesiae Thessalonicensium in Deo Patre et Domino Iesu Christo. Gratia vobis et pax.

Gratias agimus Deo semper pro omnibus 2 vobis memoriam vestri facientes in orationibus nostris sine intermissione, memores operis fidei 3 vestrae et laboris et caritatis et sustinentiae spei Domini nostri Iesu Christi ante Deum et Patrem nostrum¹ scientes, fratres dilecti a Deo, 4 electionem vestram: quia evangelium nostrum 5

15 ecclesiam GOKVW cdm(dg Ambst)] -sia *rel.* | 16 haec > *codd.* d f g Pel | in > ORT | ecclesiae OUB | apud vos legatur FV | 18 gratia + domini nostri (Iesu Chr.) FDM^cOWiZB

1,1 patre + nostro DMO r Ambst | domino + nostro RZ | pax + a deo patre nost. et dom. Iesu Chr. FLM (d) | 2 vestri > ALUV | 3 memores] reminiscetes D g¹ Pel | coram deo et patre nostro D g Ambst Pel

16 1 Th 5,27 | 17 Phm 2 | 18 1 C 16,21; Ph 1,7
1 A 17;1-13; 15,22.27.32.40; 16,1; 2 Th 1,1 | 2 1 Th 2,13; 2 Th 1,11 | 3 1 C 13,13; C 1,4s; Ap 2,2 | 4 2 Th 2,13 | 5 1 C 2,4s

non fuit ad vos in sermone tantum, sed et in virtute et in Spiritu sancto et in plenitudine multa, sicut scitis quales fuerimus in vobis
 6 propter vos. Et vos imitatores nostri facti estis et Domini, excipientes verbum in tribulatione multa cum gaudio Spiritus sancti; ita ut facti sitis forma omnibus credentibus in
 7 Macedonia et in Achaia. A vobis enim dif-
 8 famatus est sermo Domini, non solum in Macedonia et in Achaia, sed et in omni loco fides vestra, quae est ad Deum, profecta est, ita ut non sit nobis necesse quidquam loqui.
 9 Ipsi enim de nobis adnuntiant qualem introitum habuerimus ad vos, et quomodo conversi estis ad Deum a simulacris, servire Deo vivo
 10 et vero, ¹et expectare Filium eius de caelis, quem suscitavit ex mortuis, Iesum, qui eripuit nos ab ira ventura.

2,1-16 *Apostoli praedicatio Thessalonicae*

2 Nam ipsi scitis, fratres, introitum nostrum
 2 ad vos, quia non inanis fuit; sed ante passi et contumeliis affecti, sicut scitis, in Philippis, fiduciam habuimus in Deo nostro loqui ad
 3 vos evangelium Dei in multa sollicitudine. Exhortatio enim nostra non de errore neque de
 4 immunditia neque in dolo, ¹sed sicut probati sumus a Deo ut crederetur nobis evangelium,

5 et¹ > AFDHZ*Th Pel Vig | in⁵ > AUB Pel |
 6 et² + ipsius D r Ambst Pel | 7s Mached. *codd. pl.* |
 8 diffam. est] innotuit D g¹ | et² M Ambst] > *rel.* |
 profecta est] exiit D d g¹ Pel | 9 habuimus U d g r |
 servire] ut serviatis D Pel (Ambst) | 2,2 passi + multa DO*Z* | affecti] afflicti D d f Ambst | Philippis + quam HTh | deo] domino FHZThBW d e Pel

6 A 13,52 | 7 Ph 3,17; 2 Th 3,9 | 8 R 1,8 | 9 A 14,15;
 1 C 12,2; J 17,3 | 10 1Th 5,9; Tt 2,13; A 17,31;
 R 5,9 | 2,1 1Th 1,5,9, 2 Th 3,7 | 2 A 16,20-24; 17,1-5 |
 4 1 T 1,11; G 1,10; Jr 11,20

ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει καὶ ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ
 ἐν πληροφορίᾳ πολλῇ, καθὼς οἴδατε οἷοι ἐγενή-
 θημεν ἐν ὑμῖν δι' ὑμᾶς. καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡ- 6 1 C 4,16
 μῶν ἐγενήθητε καὶ τοῦ Κυρίου, δεξάμενοι τὸν A 13,52
 λόγον ἐν θλίψει πολλῇ μετὰ χαρᾶς πνεύματος
 ἁγίου, ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς τύπον πᾶσιν τοῖς 7 4.10:2 Th 3,9
 πιστεύουσιν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ. Ph 3,17
 ἀφ' ὑμῶν γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ Κυρίου οὐ 8 R 1,8
 μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ Ἀχαΐᾳ, ἀλλ' ἐν
 παντὶ τόπῳ ἡ πίστις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν Θεὸν
 ἐξελέλυθεν, ὥστε μὴ χρεῖαν ἔχειν ἡμᾶς λαλεῖν
 τι· αὐτοὶ γὰρ περὶ ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν ὅποιαν 9 A 14,15
 εἴσοδον ἔσχομεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπεστρέ- I C 12,2
 ψατε πρὸς τὸν Θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων δουλεύ- J 17,3
 ειν Θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, καὶ ἀναμένειν τὸν 10 Tt 2,13
 υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν ἤγειρεν ἐκ τῶν A 17,31
 νεκρῶν, Ἰησοῦν τὸν ῥυόμενον ἡμᾶς ἐκ τῆς ὀρ-
 γῆς τῆς ἐρχομένης.

Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοί, τὴν εἴσοδον ἡ- 2 1,5,9
 μῶν τὴν πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν, ἄλλὰ 2 2 Th 3,7
 προπαθόντες καὶ ὑβρισθέντες καθὼς οἴδατε ἐν A 16,20-24;
 Φιλίπποις ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ Θεῷ ἡμῶν 17,1-5
 λαλῆσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ
 ἐν πολλῷ ἀγῶνι. ἡ γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ 3
 ἐκ πλάνης οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας οὐδὲ ἐν δόλῳ,
 ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσαμεθα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πισ- 4 1 T 1,11
 τευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον οὕτως λαλοῦμεν, οὐχ G 1,10

εν⁴ > BS 33 r co | εν⁵ > S-424^c 33s 104 81 048 917 1898 |
 6 Ku] θυ A | 7 τυπους Sss Ps 326s D^{ess} 88-2127 rel. pl.
 syh | 8 γαρ > S* 1912 489 | Ku] θυ S* 181 1912 330*
 1611 2005 203 syh* ar co¹ | και B 1739s 33 917 547 69 2s
 1518s 257 378ss r Xp] + εν τε rel. | τι + αυτοις 81 1319
 255 syh sa | 9 υμων B 81 927 547s 330 206sss 635 491ss
 d sa | 10 των² > Cs 88 1319 K ar Eus | εκ³] απο C 6 Ψss
 D-915 623-1518 1108ss 257* K^r | 2,2 θω + πατρι 206s |
 3 ουδε² B-6 33s 326ss Ds 1912 467 1835s 330 38 506s |
 ουτε rel. |

- Jr 11,20 ὡς ἄνθρωποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ Θεῷ τῷ δοκι-
 A 20,33 5 μάζονται τὰς καρδίας ἡμῶν. οὔτε γὰρ ποτε ἐν
 Mc 12,40 2 P 2,3 λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν, καθὼς οἴδατε, οὔ-
 6 τε ἐν προφάσει πλεονεξίας, Θεὸς μάρτυς, ἴοῦτε
 J 5,41.44 ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἀπ' ὑμῶν
 7 οὔτε ἀπ' ἄλλων, δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι ὡς
 Χριστοῦ ἀπόστολοι. ἀλλὰ ἐγενήθημεν ἥπιοι ἐν
 μέσῳ ὑμῶν, ὡς εἰάν τροφὸς θάλπη τὰ ἑαυτῆς τέκ-
 8 να· οὕτως ὁμειρόμενοι ὑμῶν εὐδοκοῦμεν μετα-
 δοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ ἀλ-
 λά καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχάς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν
 9 ἐγενήθητε. μνημονεύετε γάρ, ἀδελφοί, τὸν κόπον
 1 C 4,12 ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον· νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐρ-
 A 20,34 γαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τίνα ὑμῶν
 ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ.
 10 ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ Θεός, ὡς ὀσίως καὶ δικαί-
 A 20,31 ὡς καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγενή-
 E 4,1 11 θημεν, καθάπερ οἴδατε ὡς εἶνα ἕκαστον ὑμῶν
 Ph 1,27 12 ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ ἵπαρακαλοῦντες ὑμᾶς
 2 Th 1,5 1 P 5,10 καὶ παραμυθούμενοι καὶ μαρτυρόμενοι εἰς τὸ
 περιπατεῖν ὑμᾶς ἀξίως τοῦ Θεοῦ τοῦ καλοῦντος
 ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν.
 1,2; G 1,11 13 Καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν
 2 Th 2,13 τῷ Θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον

4 ἀλλα² BS*sP Ds 38 218 216] + τω rel. | 5 εν² > BS^c
 * 33 1912 462 1319s 263 206s 506s Cl | 7 νηπιοι BS*C*
 I Ds 1912 623s 69 38s 206s 491 vg bo Cl¹ Ωρ¹
 Ambst (Ef) | 8 μειρομ. 326^o 547s 330 255 206 242
 2 440s 2298 1518 2005 257 Eus Xp Cy | ηυδοκ. B,
 ευδοκησαμεν 33 81 vg | 9 τ. κοπων, τ. μοχθων P 547s
 177 216 1518 506s cav tol | νυκτος + γαρ 104 917-181
 623 pl. 920-794 206^r 1108ss 257ss 203^s K^r syh^m ar |
 10* 10 υμεις + γαρ H 917 919 69s (Ef) | 11 αυτου PH
 1898 919 | 12 κ. μαρτυρ. > AP | περιπατησαι 6 Ψ
 917-181 620-177 642 rel. | καλεσαντος SA 326 177 38
 218 1831 1611 2005 vg syph* ar co | 13 και¹ BSAss
 1175s 920 1611 2005 syh bo Ambst Pel] > rel. |

ita loquimur non quasi hominibus placentes,
 sed Deo qui probat corda nostra. Neque enim 5
 aliquando fuimus in sermone adulationis, sicut
 scitis, neque in occasione avaritiae, Deus testis
 est, nec quaerentes ab hominibus gloriam 6
 neque a vobis neque ab aliis, cum possemus 7
 vobis oneri esse ut Christi apostoli, sed facti
 sumus parvuli in medio vestrum, tamquam si
 nutrix foveat filios suos. Ita desiderantes vos 8
 cupide volebamus tradere vobis non solum
 evangelium Dei, sed etiam animas nostras,
 quoniam carissimi nobis facti estis. Memores 9
 enim estis, fratres, laboris nostri et fatigationis,
 nocte ac die operantes, ne quem vestrum gra-
 varem, praedicavimus in vobis evangelium
 Dei. Vos testes estis et Deus quam sancte et iu- 10
 ste et sine querela vobis, qui credidistis, fuimus;
¹sicut scitis, qualiter unumquemque vestrum, 11
 sicut pater filios suos, ¹deprecantes vos et conso- 12
 lantes testificati sumus ut ambularetis digne Deo,
 qui vocavit vos in suum regnum et gloriam.

Ideo et nos gratias agimus Deo sine in- 13
 termissione, quoniam cum accepissetis a nobis

7 possemus ZKVW c d Or Ambst Aug Pel] pos-
 sumus F, possimus *rel.*

vobis > *codd.* d f g Ambst Pel

honeri LMZ*Cs g¹, honori DOWi g¹, in gratia F*

8 cupide - vobis] cupimus communicare vobiscum
 F(D)M d (g Or Ambst Hier)

9 laborem nostrum et fatigationem AFDGMOWi
 Z*B d g Ambst Pel Sed

ac] et AFGLMWi-V f g¹ Ambst

10 vos + autem DO, enim U*Z*B

11 sicut² D] tamquam *rel.*

12 testific. sumus] et testificantes D d g Pel

5 Mc 12,40; A 20,33; 2 P 2,3 | 6 J 5,41.44 | 7 2 C 11,9 |
 8 A 20,24 | 9 1 C 4,12; A 20,34; 2 C 11,27 | 10 A 20,26 |
 11 A 20,31; 1 C 4,15 | 12 E 4,1; C 1,10; Ph 1,27; 1 Th 4,1

verbum auditus Dei, accepistis illud, non ut
 verbum hominum, sed, sicut est vere, verbum
 14 Dei, qui operatur in vobis, qui credidistis. Vos
 enim imitatores facti estis, fratres, ecclesiarum
 Dei, quae sunt in Iudaea in Christo Iesu, quia
 eadem passi estis et vos a. contribulibus ves-
 15 tris, sicut et ipsi a Iudaeis, ¹qui et Dominum
 occiderunt Iesum et prophetas, et nos perse-
 cuti sunt, et Deo non placent, et omnibus ho-
 16 minibus adversantur, prohibentes nos gentibus
 loqui ut salvae fiant, ut impleant peccata sua
 semper; pervenit enim ira Dei super illos us-
 que in finem.

2,17-3,13 *Apostoli sollicitudo et gaudium
 de fidellum amore et constantia*

17 Nos autem, fratres, desolati a vobis ad tem-
 pus horae, ad spectu non corde, abundantius
 festinavimus faciem vestram videre cum multo
 18 desiderio; quoniam voluimus venire ad vos,
 ego quidem Paulus et semel et iterum, sed
 19 impedivit nos satanas. Quae est enim nostra
 spes aut gaudium aut corona gloriae? Nonne
 vos ante Dominum nostrum Iesum Christum
 20 estis in adventu eius? vos enim estis gloria
 nostra et gaudium.

3 Propter quod non sustinentes amplius pla-
 2 cuit nobis remanere Athenis solis, et misimus

13 illud U^cZ^oWKss c] > *rel.* Ambst Pel | 14 *inc.*
 vos autem fratres D Pel (Ambst) | 15 et + ipsum
 D (d) | 16 praevent *codd. pl.* dg Ambst Pel Sed |
 enim] autem DG dg (Ambst) | 18 iterum] bis D dg |
 19 Christum > AGLMRThB d Pel | adventum AF
 H-OZ*B | 3,1 soli DL^cU^o fg Ambst Pel

13 1 Th 1,2; G 1,11; Ph 2,13 | 14 G 1,22; A 17,13 |
 15 A 2,23; 4,23.29; 13,50; 14,2.5s.19 | 16 Mt 23,32s |
 17 R 1,11.13 | 19 Ph 2,16; 4,1; 2 Th 1,4 | 3,1 A 17,14s

ἀκοῆς παρ' ἡμῶν τοῦ Θεοῦ ἐδέξασθε οὐ λόγον
 ἀνθρώπων ἀλλὰ καθὼς ἐστὶν ἀληθῶς λόγον
 Θεοῦ, ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύου-
 σιν. ὑμεῖς γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελφοί, 14
 τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰου-
 δαίᾳ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι τὰ αὐτὰ ἐπάθετε
 καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἰδίων συμφυλετῶν, καθὼς
 καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, τῶν καὶ τὸν 15 A 2,23; 7,52
 Κύριον ἀποκτεινάντων Ἰησοῦν καὶ τοὺς προ-
 φήτας, καὶ ἡμᾶς ἐκδιωξάντων, καὶ Θεῷ μὴ
 ἀρεσκόντων, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναντίων,
 κωλύόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσιν λαλῆσαι ἵνα σω- 16 Gn 15,16
 θῶσιν, εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἁμαρ- Mt 23,32a
 τίας πάντοτε. ἔφθασεν δὲ ἐπ' αὐτοὺς ἡ ὀργὴ
 εἰς τέλος.

Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, ἀπορφανισθέντες ἀφ' 17
 ὑμῶν πρὸς καιρὸν ὥρας προσώπῳ οὐ καρδίᾳ,
 περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑ- R 1,11,13
 μῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ. διότι ἠθελή- 18
 σαμεν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν Παῦλος καὶ
 ἄπαξ καὶ δῖς, καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ σατανᾶς.
 τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπίς ἢ χαρὰ ἢ στέφανος καυ- 19 Ph 2,16; 4,1
 χήσεως - ἢ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς - ἔμπροσθεν τοῦ Κυ- 2 Th 1,4
 ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ; ὑμεῖς 20
 γὰρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν καὶ ἡ χαρά.

Διὸ μηκέτι στέγοντες εὐδοκήσαμεν καταλειφ- 3 A 17,14a
 θῆναι ἐν Ἀθήναις μόνοι, καὶ ἐπέμψαμεν Τιμό- 2

~ ἀληθ. ἐστὶν BS* 1739 33 326 2005 | ἀληθ. > S* | 14 θυ] Xu 1611 syrh* | τα αὐτα] ταυτα A 462 330 1311 2 | ιδίων] Ιουδαιων 635 1245* syh^m | 15 Ιν > Mn 177 Ωρ' Χρ' | τους + ιδιους Mn Ψss 917sss 623-319 255 rel. syr | 16 τας αμαρτ. > B 330 2127s 1611 | εφθακεν B D* 330 2127s 1611 2005 | οργη + τ. θυ Ds 1835 vg Ambst Prisc | 18 διο Ψs 917-88 623-177 al. 206^r 1518 1108ss 257* K^r | 19 Ιν + Xu 326 G 1912 489 547s 69s 1319ss 255 296s 2 440s 491s 378 506s vg ar sa bo¹ Tert | 3,1 διοτι B |

- Α 16,1 θεον, τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ διάκονον τοῦ Θεοῦ
 ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ στηριῆσαι
 ὑμᾶς καὶ παρακαλέσαι ὑπὲρ τῆς πίστεως ὑμῶν
 Ε 3,13 3 ἵνα μὴ μὴδὲνα σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλίψεσιν ταύταις.
 2 T 3,12
 2 Th 1,4; 3,2 4 αὐτοὶ γὰρ οἴδατε ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα· καὶ γὰρ
 Α 14,22 ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν ὅτι μέλλομεν
 θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ οἴδατε.
 Ph 2,16 5 διὰ τοῦτο καὶ γὰρ μηκέτι στέγων ἔπεμψα εἰς τὸ
 γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν, μή πως ἐπείρασεν ὑμᾶς
 ὁ πειράζων καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν.
 Α 18,5 6 Ἐπεὶ δὲ ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀφ'
 ὑμῶν καὶ εὐαγγελισαμένου ἡμῖν τὴν πίστιν καὶ
 τὴν ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε μνησίαν ἡμῶν
 ἀγαθὴν πάντοτε, ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν καθ'
 2 Th 1,4 7 ἀπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς, διὰ τοῦτο παρεκλήθημεν,
 ἀδελφοί, ἐφ' ὑμῖν ἐπὶ πάσῃ τῇ ἀνάγκῃ καὶ θλί-
 8 ψει ἡμῶν διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως, ὅτι νῦν ζῶμεν,
 9 ἐὰν ὑμεῖς στήκετε ἐν Κυρίῳ. τίνα γὰρ εὐχαρισ-
 τίαν δυνάμεθα τῷ Θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ
 ὑμῶν ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ἣν χαίρομεν δι' ὑμᾶς ἔμ-
 10 προσθεν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, νυκτὸς καὶ ἡμέρας
 ὑπερεκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ
 πρόσωπον καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς
 πίστεως ὑμῶν;
 2 Th 2,16 11 Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν καὶ ὁ Κύ-
 ριος ἡμῶν Ἰησοῦς κατευθύνει τὴν ὁδὸν ἡμῶν

2 διακονον] συνεργον B 33 D e ar Ambst | τ. θυ + κ.
 συνεργον ημων 104ss (G) 917 rel. pl. syph⁺ Ef, > B |
 παρακαλ. + υμας 1175 917-915 623⁺ 920 al. 1-177 al. 206^r
 1108ss 257⁺ syp | 4 και² > G d syp-co Ef Ambst | 5 ημων]
 υμων 33 81 917s 1912 38ss 218 bo | 6 παντοτε > 1611
 2005 syh⁺ bo | 7 παρακεκλημεθα A 218 | ημων + και
 A D¹ | πιστεως + et super dono spiritus Iesu Christi
 syh^m | 8 στηκητε S* D 547 35 1518 2005 257 Xp Thdt |
 9 θω] Kω S* D¹s bo | ~ ανταποδ. τω θω 1873⁺ 462 206*
 1611 2005 257 syp ar co Ef | θυ] Κυ S* 81 | 11 Ις + Χς
 6 104-81 (D) G-263 206 rel. vg¹ syp ar bo Ambst |

Timotheum fratrem nostrum et ministrum Dei
 in evangelio Christi ad confirmandos vos et
 exhortandos pro fide vestra, ut nemo movea- 3
 tur in tribulationibus istis; ipsi enim scitis
 quod in hoc positi sumus. Nam et cum apud 4
 vos essemus, praedicebamus vobis passuros nos
 tribulationes, sicut et factum est et scitis.
 Propterea et ego amplius non sustinens nisi ad 5
 cognoscendam fidem vestram, ne forte tentave-
 rit vos is qui tentat, et inanis fiat labor noster.

Nunc autem veniente Timotheo ad nos a 6
 vobis et adnuntiante nobis fidem et caritatem
 vestram, et quia memoriam nostri habetis bo-
 nam semper desiderantes nos videre, sicut et
 nos quoque vos; ideo consolati sumus, fratres, 7
 in vobis in omni necessitate et tribulatione
 nostra per fidem vestram, quoniam nunc vi- 8
 vimus, si vos statis in Domino. Quam enim 9
 gratiarum actionem possumus Deo retribuere
 pro vobis in omni gaudio, quo gaudemus prop-
 ter vos ante Deum nostrum, nocte ac die abun- 10
 dantius orantes, ut videamus faciem vestram
 et compleamus ea quae desunt fidei vestrae?

Ipse autem Deus et Pater noster et Do- 11
 minus noster Iesus Christus dirigat viam nos-

2 Dei] domini F | confirm.] confortandos FGL d,
 ut confirmet, D Pel | exhortandos] deprecetur D
 Ambst (Pel) | 4 praedicabam. FDHUZ*TB Ambst
 Pel, -cavimus MRC dg | 5 noster] vester HT f |
 6 fidem > M*T | et⁴ DHLUThB Ambst Pel | 7 tri-
 bul.] pressura D Ambst Pel | ~ vestr. fidem ADR-
 B dg Ambst Pel | 9 Deo] domino DHL g Pel |
 10 ac DHCsTh f] et *rel.* | 11 noster² L*Z*W dg
 Ambst] > *rel.* | Christus > AGRU*Z^cCs d Pel

3 A 14,22; 2 Th 1,4 | 4 2 Th 3,10 | 5 Ph 2,16; Ap
 2,10 | A 18,5 | 7 2 Th 1,4 | 10 C 1,24 | 11 2 Th 2,16s

12 tram ad vos. Vos autem Dominus multiplicet
 et abundare faciat caritatem vestram in in-
 vicem et in omnes, quemadmodum et nos in
 13 vobis; ad confirmanda corda vestra sine que-
 rela in sanctitate ante Deum et Patrem nos-
 trum in adventu Domini nostri Iesu Christi
 cum omnibus sanctis eius. Amen.

4,1-12 *Admonitio sanotificationis*

4 De cetero ergo, fratres, rogamus vos et
 obsecramus in Domino Iesu, ut quemadmodum
 accepistis a nobis quomodo oporteat vos am-
 bulare et placere Deo, sic et ambuletis ut
 2 abundetis magis. Scitis enim quae praecepta
 3 dederim vobis per Dominum Iesum. Haec est
 enim voluntas Dei, sanctificatio vestra; ut abs-
 4 tineatis vos a fornicatione, ut sciat unusquis-
 que vestrum vas suum possidere in sanctifica-
 5 tione et honore, non in passione desiderii,
 6 sicut et gentes, quae ignorant Deum, et ne
 quis supergrediatur neque circumveniat in ne-
 gotio fratrem suum, quoniam vindex est Do-
 minus de his omnibus, sicut praediximus vobis,

12 dominus > A*
 multiplicat FM
 caritate MCK dm Pel, in caritate DOWi d
 vestram T] > *rek* d g Ambst Pel
 13 ante] coram D Tert Ambst
 adventum AFDH-OThB d
 Christi > AGU* d Amb Ambst
 4,1 ~ vos oporteat A-Z^cBV
 sic et ambuletis c] *sicut et ambulatis *codd.* d
 (Ambst) Pel
 2 dederimus AFHMOCsTh, dedimus D d g (Pel)
 4 sanctificatione + debere D (Pel)
 6 et^t H^cZKVW] ut d fg Ambst Pel

12 2 Th 1,3 | 13 1 C 1,8; Ph 1,10; 2 Th 1,7.10; Zch 14,5 |
 4,1 2 Th 3,6 | 3 1 Th 5,23; 1 P 1,16 | 4 1 C 6,13.15 |
 5 Jr 10,25; Ps 78,6; G 4,8; E 2,12; 4,18 | 6 Ps 93,2

πρὸς ὑμᾶς. ὑμᾶς δὲ ὁ Κύριος πλεονάσαι καὶ 12
 περισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάν-
 τας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς, ἵνα εἰς τὸ στη- 13 Ph 1,10
 ρίξαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἀγιω- 2 Th 1,7.10
 σύνη ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν ἐν
 τῇ παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ μετὰ
 πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ.

Λοιπὸν οὖν, ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ 4 2 Th 3,6
 παρακαλοῦμεν ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ, ἵνα καθὼς
 παρελάβετε παρ' ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περι-
 πατεῖν καὶ ἀρέσκειν Θεῷ, καθὼς καὶ περιπα-
 τεῖτε, ἵνα περισσεύητε μᾶλλον. οἴδατε γὰρ 2
 τίνας παραγγελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ
 Κυρίου Ἰησοῦ. Τοῦτο γάρ ἐστιν θέλημα τοῦ 3 5,23
 Θεοῦ, ὁ ἁγιασμός ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ 7 Tob 4,13
 τῆς πορνείας, εἰδέναι ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ 4 Hb 10,10
 σκοεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ, μὴ ἐν 5 1 P 1,16
 πάθει ἐπιθυμίας καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ 1 C 6,13.15
 εἰδότα τὸν Θεόν, τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ πλεο- 6
 νεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ,
 διότι ἕκδικος Κύριος περὶ πάντων τούτων, καθ-
 ὼς καὶ προείπαμεν ὑμῖν καὶ διεμαρτυράμεθα. Ps 93,2

12 Kc] θς A, + Iς D*s | 13 ~ τ. καρδ. υμ. 1739 Ds 1319ss
 255 1611 2005 lat | αμεμπτως B 33 104 81 1319ss 255
 2 1867 L vg | αγιωσ.] δικαιωσνη A 81 38 218 | Iv + Xv
 6 Ψs Gs 1912 927s 241-319 al. 206s 242sss 440* 1518*
 257 al. L | αυτου + αμην S*A 81 D* 1827 69 218 635
 2005 vg bo | 4,1 inc. το λοιπον B° 5s 927s 462 255 206ss
 635s 35 1518 257s al. Xq | ουν > B* 1739 33 1175 917-
 88 623 1873* 69 1319-38 1831 257 syp ar bo | ινα¹ B 33
 D*s 1912 69s 1319ss 506s lat syp ar co Ambst] > rel. |
 καθως κ. περιπατ. > 1739 Ψ 1175 917 623-177 al. 206^r
 1518 257* K^r syp | 2 γαρ + αδελφοι μου syh⁺ | δεδωκ. S
 1739 69s 436s, παρεδωκ. Ds 88 257 | Ku + ημων D*s
 syp bo Xq Ambst | Iv + Xv G 206ss 1611 221 sy Xq |
 3 εστιν + το A G 241 436 1518 506s K Cl Ωq | της]
 πασης S°Ψ 1149 syp Ef, ρr. πασ. 104 G°F | 4 ειδεναι + ενα
 B° D° 330 2005 | 6 εκδικ. + ο 1739* Ψ-81 G-915 623 rel. |

- 2 Th 2,13s 7 οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ
 L 10,16 8 ἀλλ' ἐν ἁγιασμῷ. τοιγαροῦν ὁ ἀθιτῶν οὐκ ἄν-
 Ez 36,27; 37,14 θρωπον ἀθιτεῖ ἀλλὰ τὸν Θεὸν τὸν καὶ διδόντα
 τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον εἰς ὑμᾶς.
- J 13,34 9 Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρεῖαν ἔχετε
 Jr 31,33s γράφειν ὑμῖν· αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοὶ ἐστε
- 2 Th 3,4 10 εἰς τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους· καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ
 εἰς πάντας τοὺς ἀδελφούς τοὺς ἐν ὅλῃ τῇ Μακε-
 δονίᾳ. Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, περισ-
 E 4,28 11 σεύειν μᾶλλον, καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν καὶ
 2 Th 3,8.12 πράσσειν τὰ ἴδια καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς χερσὶν
 C 4,5 12 ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν παρηγγείλαμεν, ἵνα περι-
 1 C 5,12s πατῆτε εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἔξω καὶ μηδενὸς
 χρεῖαν ἔχητε.
- 1 C 15,20 13 Οὐ θέλομεν δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ
 E 2,12 τῶν κοιμωμένων, ἵνα μὴ λυπῆσθε καθὼς καὶ
- R 14,9 14 οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. εἰ γὰρ πιστεύ-
 1 C 15,3s.12 ομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη, οὕτως
 καὶ ὁ Θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ
- 1 C 15,51: 15 ἄξει σὺν αὐτῷ. Τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν
 7,10.25 λόγῳ Κυρίου, ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλει-
 πόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ Κυρίου οὐ μὴ
- 1 C 15,23.52 16 φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας. ὅτι αὐτὸς ὁ Κύ-
 2 Th 1,7 ριος ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου καὶ ἐν

8 και > BA 33 I D^c 88 467 337ss al. 242 440 491 1610ss
 d syri bo Ambst | διδοντα BS*I Ds 1912 467 337ss
 635s 221 Ωρ Did] δοντα rel. | ημας As 917 1912 547
 337s 1518s syh | 9 εχομεν S^c 1739ss Ψs Ds 88 1912 927
 1845s al. 216 1611 2005 lat syh Ambst, ειχομ. BI am|
 γραφεισθαι 81 H 1319ss 436s 1518|10 αυτο + και B|τους²
 > S*A Ds 999 218 | 11 ταις BS^c 1739ss Pss 1175 D*^s
 623*ss 489s 794s 1319ss 2005 vg sy ar co Tert Bas Xρ
 Ambst] + ιδιαις rel. | καθως + και 33 69s 1319s 1611
 2005 L syh ar | 13 θελω 1 794 2138 506s sy ar Eus|
 κεκοιμημ. 6 Ψs Dss 88s 623-1518 1245s 257* K^r ar Hipp
 Ef | 14 ~ ο θς και B 1739 330 1611 2005 syh | κεκοι-
 μημεν. G | 15 Κυ²] Iu B, Xu Mn |

et testificati sumus. Non enim vocavit nos Deus 7
in immunditiam, sed in sanctificationem. Itaque 8
qui haec spernit, non hominem spernit, sed
Deum, qui etiam dedit Spiritum suum sanctum
in nobis.

De caritate autem fraternitatis non necesse 9
habemus scribere vobis; ipsi enim vos a Deo
didicistis ut diligatis invicem. Etenim illud fa- 10
citis in omnes fratres in universa Macedonia.
Rogamus autem vos, fratres, ut abundetis magis
et operam detis ut quieti sitis et ut vestrum 11
negotium agatis et operemini manibus vestris,
sicut praecepimus vobis, et ut honesteambu- 12
letis ad eos, qui foris sunt et nullius aliquid
desideretis.

4,13-5,11 *De Christi adventu*

Nolumus autem vos ignorare, fratres, de 13
dormientibus, ut non contristemini sicut et ce-
teri, qui spem non habent. Si enim credimus 14
quod Iesus mortuus est et resurrexit, ita et
Deus eos, qui dormierunt per Iesum, adducet
cum eo. Hoc enim vobis dicimus in verbo 15
Domini, quia nos, qui vivimus, qui residui
sumus in adventum Domini, non praeveniemus
eos, qui dormierunt. Quoniam ipse Dominus 16
in iussu et in voce archangeli et in tuba Dei

7 nos] vos D g* | immunditia, sanctificatione AF
HL*OWiCs(MR) d f g Ambst Hier | 8 spernet² FM |
nobis] vobis AFMO*RZ^cCsV g | 9 habuimus AZ*
BW | diligatis + in FM d | 10 ~ fac. illud *codd.* d f g
Ambst Pel | 11 ut²>ACs|praecipimus DMORWiB g |
12 et > DHLB d g m Ambst Pel | 13 ~ ignor. vos
FM | 14 adducit FLMZ* g¹

7 2 Th 2,13s | 8 L 10,16; Ez 36,27; 37,14 | 9 J 13,34;
R 12,10; 1 P 1,22; 2 P 1,7 | 10 2 Th 3,4 | 11 2 Th 3,12;
E 4,28; A 20,25 | 12 C 4,5 | 13 2 Th 2,1-12; 1 C 15,20 |
14 1 Th 5,10; R 14,9 | 15 1 C 7,10; 15,51 | 16 Mt 24,30s
1 C 15,52; 2 Th 1,7

descendet de caelo, et mortui, qui in Christo
 17 sunt, resurgent primi. Deinde nos, qui vivimus,
 qui relinquimur, simul rapiemur cum illis in
 nubibus obviam Christo in aëra et sic semper
 18 cum Domino erimus. Itaque consolamini invi-
 cem in verbis istis.

5 De temporibus autem et momentis, fratres,
 2 non indigetis ut scribamus vobis. Ipsi enim
 diligenter scitis quia dies Domini sicut fur in
 3 nocte, ita veniet. Cum enim dixerint pax et
 securitas, tunc repentinus eis superveniet in-
 teritus, sicut dolor in utero habenti, et non
 4 effugient. Vos autem, fratres, non estis in te-
 nebris, ut vos dies illa tamquam fur compre-
 5 hendat; omnes enim vos filii lucis estis et
 filii diei, non sumus noctis neque tenebrarum.
 6 Igitur non dormiamus sicut et ceteri, sed vi-
 7 gilemus et sobrii simus. Qui enim dormiunt,
 nocte dormiunt, et qui ebrii sunt, nocte ebrii
 8 sunt. Nos autem, qui diei sumus, sobrii simus,
 induti lorica[m] fidei et caritatis et galeam

16 descendit FLMZ*Th*

resurgunt FL d

17 qui relinquimur] -quemur HU*Z*TKB, reliqui
 sumus F*LR, > D fg m Amb Ambst

Christo] *domino AFGM-V(D)

18 consolam. + in FGZ* d (Pel)

his verbis FM d(g) Ambst Pel

5,1 scribam FHMZ*CTh f

3 dixerint + homines DWi

dolor + partus DLT g Ambst (Pel)

habentis DL*(Wi)KV d fg

5 diei] dei FM*CW d | et non estis noctis FDM.
 Th fg (d Ambst Pel)

6 et¹ > AGHMORWiCs f Ambst

8 sumus² FGHMORZ*CsB d g

17 J 14,3 | 5,1 Mt 24,36 | 2 Mt 24,42ss; 2 P 3,10;
 Ap 3,3; 16,15 | 3 Jr 6,14; Mt 24,39; L 21,34s | 5 R 13,12;
 E 5,9 | 6 R 13,11; 1 P 5,8 | 8 E 6,14-17; Is 59,17

σάλπιγγι Θεοῦ, καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ ἀναστήσονται πρῶτον· ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι ἅμα 17 σὺν αὐτοῖς ἄρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου εἰς ἀέρα· καὶ οὕτως πάντοτε J 12,26; 17,24 σὺν Κυρίῳ ἔσόμεθα. Ὡστε παρακαλεῖτε ἀλ- 18 λήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις.

Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελ- 5 Mt 24,36 φοί, οὐ χρεῖαν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι· αὐτοὶ 2 Mt 24,43ss 2 P 3,10 γὰρ ἀκριβῶς οἴδατε ὅτι ἡ ἡμέρα Κυρίου ὡς κλέπ- Ap 3,3; 16,15 τῆς ἐν νυκτὶ οὕτως ἔρχεται. ὅταν δὲ λέγωσιν· 3 Jr 6,14 εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς Mt 24,39 ἐφίσταται ὄλεθρος ὡσπερ ἡ ὄδιον τῆ ἐν γαστρὶ J 16,21s L 21,34 ἐχούσῃ, καὶ οὐ μὴ ἐκφύγωσιν. ὑμεῖς δέ, ἀδελ- 4 φοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς κλέπτῃς καταλάβῃ· πάντες γὰρ ὑμεῖς υἱοὶ φω- 5 R 13,12 τός ἐστε καὶ υἱοὶ ἡμέρας. Οὐκ ἐσμὲν νυκτός E 5,9 οὐδὲ σκότους· ἀρα οὖν μὴ καθεύδωμεν ὡς οἱ 6 λοιποὶ, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν. οἱ γὰρ 7 καθεύδοντες νυκτός καθεύδουσιν, καὶ οἱ μεθυσ- κόμενοι νυκτός μεθύουσιν. ἡμεῖς δὲ ἡμέρας 8 ὄντες νήφωμεν, ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως E 6,14-17 καὶ ἀγάπης καὶ περικεφαλαίαν ἐλπίδα σωτη- Is 59,17

16 εγερωθησ. 1611 Eus Bas Cy¹ Thdt | πρωτοι Mu D*s 88 lat Eus Ambst | 17 οι περιλειπομενοι > G Tert Amb Ambst Meth Ef | υπαντησιν D*s | τ. Κυ] τω Χω D*s m vg¹ Tert Hil¹ Or | παντοτε] παντες D* | συν²] εν B | 18 τουτοις + τ. πης 255 242 | 5,1 χρεια εστιν G ar Tert Ambst Ef | γραφειν S 330 38 | 2 η > BS 1739ss 33s 81 Ds 1836 | 3 δε] γαρ Ps 326ss 917-920 919 rel. vg Ef, > S*A 33 G syp ar bo Iq Tert Or Ambst Hier | επισταται BS 33 326 467 69*s 263 L | αυτοις επιστ.] φανησεται G¹ d Aug | εκφευξονται D*s vg | 4 ημερα + εκεινη G d vg syh Ambst Ef | 5 γαρ > 917-181 623* 920 547s 337 al. 206 242* 216 pl. 383* K^r | εσμεν] εστε D*s e syp sa Ambst Pel | 6 ως + και 6 P-81 D-794 999 rel. vg¹ syh ar co Ef | νηφωμεν P⁴⁶ | 7 μεθυσοντες B Cl¹ | 8 κ. αγαπ. > S* 1912 |

- 1,10 9 ρίας. ὅτι οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ Θεὸς εἰς ὀργὴν ἀλλὰ
2 Th 2,14 εἰς περιποίησιν σωτηρίας διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν
4,14; R 14,8s 10 Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἀποθανόντος περὶ ἡμῶν,
ἵνα εἴτε γρηγορῶμεν εἴτε καθεύδωμεν ἅμα σὺν
Jud 20 11 αὐτῷ ζήσωμεν. Διὸ παρακαλεῖτε ἀλλήλους καὶ
οἰκοδομεῖτε εἰς τὸν ἕνα, καθὼς καὶ ποιεῖτε.
1 C 16,16 12 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, εἰδέναί τοὺς
1 T 5,17 κοπιῶντας ἐν ὑμῖν καὶ προῖσταμένους ὑμῶν ἐν
13 Κυρίῳ καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς, καὶ ἡγεῖσθαι
αὐτοὺς ὑπερεκπερισσοῦ ἐν ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον
2 Th 3,6.11.15 14 αὐτῶν. εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς. Ἰ Παρακαλοῦμεν δὲ
ὑμᾶς, ἀδελφοί, νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, πα-
ραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν
Pr 20,22 15 ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας. ὁρᾶτε μὴ
R 12,17 τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινὶ ἀποδῶ, ἀλλὰ πάν-
1 P 3,9 τοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς
Ph 4,4 πάντας. Πάντοτε χαίρετε, ἠδιαλείπτως προσ-
R 12,12 16 πάντας. Πάντοτε χαίρετε, ἠδιαλείπτως προσ-
C 4,2 17 εὔχεσθε, ἠἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε· τοῦτο γὰρ θέ-
E 5,20 18 λημα Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς. τὸ
1 C 14,30.39 19 πνεῦμα μὴ σβέννυτε, προφητείας μὴ ἐξουθε-
1 C 14,1 20 νεῖτε. πάντα δὲ δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε.
1 C 14,29 21 ἀπὸ παντὸς εἶδους πονηροῦ ἀπέχεσθε.
1 J 4,1
Job 1,1.8; 2,3 22 Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἀγιάσαι ὑμᾶς
2 Th 3,16 23 ὀλοτελεῖς, καὶ ὀλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ
ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρου-

9 ~ ο θς ημας B 1835 69s | Xu > B sa Ambst | 12 προ-
ιστανομ. SAP³⁰ | 13 και] ωστε G d vg syp Ambst | ηγεισθε
B 1739 Ψ 326 81 88 623 337s 69 38 242s 216 1245 221ss
al. sy ar bo | υπερεκπερισσως B 326 D*s 999, εκ περισσου
P³⁰ | εαυτοις] αυτ. SPss 81 P³⁰ Dss 920sss 206s al. 440s
al. 1611 2005 383 al. | 15 διωκετε + και BPss 1175s
P³⁰ 917-181 489-177 255 rel. vg¹ syh | 16 χαιρετε + εν
τω Kω G c m Ambst | 18 γαρ + εστιν A D*s (88 69 2127s) |
Iv > 1912 38 642 506s L sa¹ Pel¹ | 19 ζβενν. B* Ds |
21 δε > S*A 33 104 81 88 1912 467s 547s al. 216* 35
1518 1610sss syp ar bo Ωρ Tert Ambst Xρ Ef | δοκι-
μαζοντες 6 1873* 547s 337 206s 2 440s 1518s 2005
257 378-221 K al. syh* |

spem salutis; quoniam non posuit nos Deus in 9
 iram, sed in acquisitionem salutis per Dominum
 nostrum Iesum Christum, qui mortuus est pro 10
 nobis, ut sive vigilemus sive dormiamus, simul
 cum illo vivamus. Propter quod consolamini in 11
 vicem et aedificate alterutrum, sicut et facitis.

5,12-22 *Monita particularia*

Rogamus autem vos, fratres, ut noveritis eos, 12
 qui laborant inter vos et praesunt vobis in Domi-
 no et monent vos, ¹ut habeatis illos abundantius 13
 in caritate propter opus illorum, pacem habete
 cum eis. Rogamus autem vos, fratres, corripite 14
 inquietos, consolamini pusillanimes, suscipite in-
 firmos, patientes estote ad omnes. Videte ne quis 15
 malum pro malo alicui reddat, sed semper quod
 bonum est sectamini in invicem et in omnes.

¹Semper gaudete. ¹Sine intermissione orate. 16
 In omnibus gratias agite; haec est enim vo- 17
 luntas Dei in Christo Iesu in omnibus vobis. 18

¹Spiritum nolite extinguere. ¹Prophetias nolite 19
 spernere. Omnia autem probate; quod bonum 20
 est tenete. Ab omni specie mala abstinete vos. 21
 22

5,23-28 *Epilogus*

Ipse autem Deus pacis sanctificet vos per 23
 omnia, ut integer spiritus vester et anima et

9 adquisit.] operationem DWi Pel | 11 in invic. G
 LCs | 12 noveritis] cognoscatis D Ambst (d g) | 13 cum
 eis] inter vos D Ambst | 14 pusillianimes AFGMRU d
 Ambst | 15 inc. et Cs t | in¹] et A*F*DO*RWi, et
 in A*F*GOCsThBV | 16 gaudete + in domino DKV
 g m Ambst (Pel) | 18 ~ enim vol. Dei est A-OWiZB |
 20 prophetiam FHM | 22 ~ vos abstinete FMR | 23 ut
 FDMZKssW Amb Hier Pel] et al. d f g Tert ¹Ambst

9 1 Th 1,10; 2 Th 2,14 | 10 1 Th 4,14; R 14,8s |
 11 R 15,2; Jud 20 | 12 1 C 16,16.18 | 14 2 Th 3,6.11.15 |
 15 Pr 20,22; R 12,17; 1 P 3,9 | 16 Ph 3,1; 4,4 | 17 R
 12,12; C 4,2 | 18 E 5,20 | 19 1 C 14,30 | 20 1 C 14.1-5.
 24s.39 | 21 Ph 1,10; R 2,18; 1 J 4,1 | 22 Job 1,1.8;
 2,3 | 23 2 Th 3,16; Hb 13,21

corpus sine querela in adventu Domini nostri
 24 Iesu Christi servetur. Fidelis est qui vocavit
 25 vos, qui etiam faciet.
 26 ¹Fratres, orate pro nobis. ¹Salutate fratres om-
 27 nes in osculo sancto. Adiuro vos per Dominum
 ut legatur epistula haec omnibus sanctis fratribus.
 28 Gratia domini nostri Iesu Christi vobis-
 cum. Amen.

EPISTULA

BEATI PAULI APOSTOLI

AD THESSALONICENSES SECUNDA

1,1-12 *Exordium, gratiarum actio et ad-
 precatio*

1 PAULUS et Silvanus et Timotheus ec-
 2 clesiae Thessalonicensium in Deo Patre nostro
 et Domino Iesu Christo. Gratia vobis et pax
 a Deo Patre nostro et Domino Iesu Christo.
 3 Gratias agere debemus semper Deo pro
 vobis, fratres, ita ut dignum est, quoniam su-
 4 percrevit fides vestra et abundat caritas
 uniuscuiusque vestrum in invicem; ita ut et
 nos ipsi in vobis gloriemur in ecclesiis Dei
 pro patientia vestra et fide et in omnibus

23 adventum FDLMO*^{RZ}*T d | nostri > F | 24 est
 + Deus ORW(D) Ambst | 27 haec > AGHCTh d g |
 28 vobiscum] cum omnibus vobis DHOWiZ* | amen
 > AR*C fg Ambst

1,1 in Deo - Christo > Wi* | 3 ~ Deo semper *codd.*
 d fg Ambst (Pel) | ita ut] sicut D d fg Ambst Aug
 Pel | vestrum AHORTH^cK] omnium vestr. *rel.* d fg
 Ambst Pel | 4 et¹ > AK d g Ambst Aug | vestra
 > D | et³ > *codd.* d fg Ambst Pel

24 1 Th 2,12; 1 C 1,9; 10,13 | 25 R 15,30; 2 Th 3,1 |
 26 1 C 16,20 | 27 C 4,16

1,1 1 Th 1,1 | 2 R 1,7 | 3 2 Th 2,13; 1 Th 1,2s |
 4 2 C 7,4; Ap 1,9; 1 Th 2,19; 3,2a

σία τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τηρη-
 θείη. πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει. 24 1 C 1,9
 2 Th 3,3
 Ἀδελφοί, προσεύχεσθε καὶ περὶ ἡμῶν. 25 2 Th 3,1
 Ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελφούς πάντας ἐν φι- 26 1 C 16,20
 λήματι ἁγίῳ. Ἐνορκίζω ὑμᾶς τὸν Κύριον 27
 ἀναγνωσθῆναι τὴν ἐπιστολὴν πᾶσιν τοῖς ἀδελ-
 φοῖς.
 Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ 28
 μεθ' ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β

Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ 1 1 Th 1,1
 ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν Θεῷ πατρὶ ἡμῶν
 καὶ Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰ- 2 R 1,7
 ρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς καὶ Κυρίου Ἰησοῦ
 Χριστοῦ.

Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ Θεῷ πάντοτε 3 2,13; 1Th1,2s
 περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι
 ὑπεραυξάνει ἡ πίστις ὑμῶν καὶ πλεονάζει ἡ
 ἀγάπη ἐνὸς ἐκάστου πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλή-
 λους, ὥστε αὐτοὺς ἡμᾶς ἐν ὑμῖν ἐγκauχᾶσθαι ἐν 4 2 C 7,4
 ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς
 ὑμῶν καὶ πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν
 1 Th 2,19;
 3,2,7
 Ap 1,9

23 Κυ + κ. σωτηρος, > Iv Mn | 24 ημας As 81 sa Ωρ|
 ποιησει + τ. ελπιδα υμων βεβαιαν 104 1845 206ss | 25 και
 B 1739 33 104s 81 D* 1912 69s 38 1611 2005 syh ar
 Xρ] > rel. Ambst | 27 ενορκιζω P⁴⁶ BAss 33 D* 1912
 489 462 330 1831 440] ορκιζω rel. | τοις BS* Ds 1835
 1311 sa Ef Ambst] + αγιοις rel. | 28 αμην > B 1739 424^c
 33 D*s 1845 440 491s sa Ambst |

1,1 θω + και S* 436 635 | 2 πατρος B 1739 33s D
 1912 919] + ημων I rel. Ambst Pel | 4 καυχασθαι 1739s
 Ψsss Ds 181-226 241-330 319-1610 221^a K^r Ef |

- 1 Th 2,12 5 καὶ ταῖς θλίψεσιν αἷς ἀνέχεσθε, ἔνδειγμα τῆς
Ph 1,28
L 21,36
δικαίας κρίσεως τοῦ Θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναι
ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ὑπὲρ ἧς καὶ πάσ-
Ap 18,6s
R 12,19 6 χετε, εἴπερ δίκαιον παρὰ Θεῶ ἀνταποδοῦναι
Mt 25,31 7 τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς θλίψιν ἰκαὶ ὑμῖν τοῖς θλι-
1 Th 3,13;
4,16
βομένοις ἄνεσιν μεθ' ἡμῶν, ἐν τῇ ἀποκαλύψει
τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων
R 2,8 8 δυνάμεως αὐτοῦ ἔν πυρὶ φλογός, διδόντος ἐκ-
Is 66,15
Jr 10,25
Ps 78,6
1 P 4,17
δίκησιν τοῖς μὴ εἰδόσιν Θεὸν καὶ τοῖς μὴ ὑπα-
κούουσιν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰη-
Is 2,10.19.21 9 σοῦ, οἵτινες δίκην τίσουσιν ὄλεθρον αἰώνιον
ἀπὸ προσώπου τοῦ Κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης
I Th 3,13 10 τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν
C 3,4
Ps 88,8; 67,36
Is 49,3;
2,11.17
τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσιν
τοῖς πιστεύσασιν, ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον
I Th 1,2s 11 ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. Εἰς ὃ
καὶ προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς
ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως ὃ Θεὸς ἡμῶν καὶ πλη-
ρώσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθωσύνης καὶ ἔργον
Is 24,15; 12 πίστεως ἐν δυνάμει, ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα
66,5
Ma 1,11
τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ἐν
αὐτῷ, κατὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ Κυ-
ρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

ταῖς > P D*s | ενεχεσθε B (bo) | 5 καὶ > F¹* 1 242 440
491 syr co | 6 παρα + τω A 1836 1319ss 38 242 1611
1245 506s | 7 Κυ + ημων 330 L syr ar co Ir | Iv + Xu
917 1319ss 255 1831 L syr | 8 inc. καὶ ἐν Mn G d Iq
Tert | διδ.] ἐρχομένου εἰς Mn | ~ φλογὶ πυρός BΨ D¹s
1912 330 1611 2005 506 vg syph* ar co Tert Ef, > Mn |
διδους Ψ D*s 330 1611 2005 | Iv + Xu SA 326 81 G 1912
337ss 69 al. 206ss 491 35 1518 383* al. lat syr ar sa¹
Ef Ambst | 9 ολεθριον Mn A 33 81 467 330 255 296s 1611
2005 Ef | 10 ενθαυμασθ. D*s | 11 κλησ. + υμων G syr
ar, αυτου vg Ambst Pel Ef | ημων] υμων 1175 D^c 1836s
1 69s 1891 2298 KL, > D* 1319ss 436s sy | ευδοκ.] επι-
θυμιαν 33 | 12 Iv¹ + Xu As 33s 326 G 467s 38 436s
296s 35* 1518s 2005 378-203 vg sy ar Ef Xq | καὶ
υμεις - Xu > G |

persecutionibus vestris et tribulationibus, quas
 sustinetis, ¹in exemplum iusti iudicii Dei, ut
 digni habeamini in regno Dei, pro quo et pa-
 timini; si tamen iustum est apud Deum retri- 6
 huere tribulationem iis, qui vos tribulant, et 7
 vobis, qui tribulamini, requiem nobiscum in
 revelatione Domini Iesu de caelo cum angelis
 virtutis eius ¹in flamma ignis dantis vindictam 8
 iis, qui non noverunt Deum et qui non oboe-
 diunt evangelio Domini nostri Iesu Christi;
 qui poenas dabunt in interitu aeternas a facie 9
 Domini et a gloria virtutis eius, cum venerit 10
 glorificari in sanctis suis et admirabilis fieri
 in omnibus, qui crediderunt, quia creditum est
 testimonium nostrum super vos, in die illo. In 11
 quo etiam oramus semper pro vobis, ut dig-
 netur vos vocatione sua Deus noster et im-
 plectat omnem voluntatem bonitatis et opus fidei
 in virtute, ut clarificetur nomen Domini nostri 12
 Iesu Christi in vobis, et vos in illo secundum
 gratiam Dei nostri et Domini Iesu Christi.

4 vestris > T Tert | 5 iusti > R

in² > AGO*RZ* g Tert Ambst Var Pel

6 tribulat.] retributionem DHORZTTh t | iis] his
codd.

7 dom. nostri I. Chr. DO(R)WiZ* | 8 iis] his *codd.*

9 dabunt] solvent Wi^o g¹ Ambst, luent D

interitum AHCsTh*W f, interitum aeternum (Wi^o)

g Ambst

a² > F*MZV e

11 dignetur vos] dignos vos habeat D Aug (g
 Ambst)

noster > AGHTh d Vig

12 clarif.] magnific. D g, glorific. ZB Sed

~ Dei et dom. nostri DT(B) t Pel

5 1 Th 2,12; Ph 1,28 | 6 R 12,19; Ap 18,6s

7 1 Th 3,13; 4,16

8 R 2,8; 1 P 4,17s; Is 66,15; Jr 10,25; Ps 78,6

9 Is 2,10.19.21

10 C 3,4; Is 49,3; 2,11.17 (Ps 67,30; 88,8)

11 1 Th 1,2s | 12 Is 24,15; 66,5; Ma 1,11

2,1-17 *De secundo Christi adventu et Antichristo*

- 2 Rogamus autem vos, fratres, per adventum
 Domini nostri Iesu Christi et nostrae congre-
 2 gationis in ipsum, ut non cito moveamini a
 vestro sensu neque terreamini, neque per spi-
 ritum neque per sermonem neque per epistu-
 lam tamquam per nos missam, quasi instet dies
 3 Domini. Ne quis vos seducat ullo modo; quo-
 niam nisi venerit discessio primum, et revela-
 4 tus fuerit homo peccati, filius perditionis, ¹qui
 adversatur et extollitur supra omne, quod di-
 citur Deus aut quod colitur, ita ut in templo
 Dei sedeat ostendens se tamquam sit Deus.
 5 Non retinetis quod, cum adhuc essem apud
 6 vos, haec dicebam vobis? Et nunc quid deti-
 7 neat scitis, ut reveletur in suo tempore. Nam
 mysterium iam operatur iniquitatis; tantum ut
 qui tenet nunc teneat, donec de medio fiat.
 8 Et tunc revelabitur ille iniquus, quem Domi-
 nus Iesus interficiet spiritu oris sui et destruet
 9 illustratione adventus sui eum, cuius est ad-
 ventus secundum operationem satanae in omni
 10 virtute et signis et prodigiis mendacibus ¹et

2 ~ sensu vestro FM d Ambst, vestro > G*LZ^c
 sermonem] verbum DG Or Ambst Hier
 missam > AGRZ^c d

4 Dei > F

5 retinetis + memoria D g¹ Aug

adhuc > ARU*B d Tert Aug

essemus AF*MZ*ThB

dicebamus AF*MThB, -bantur d Ambst Pel

7 ~ nunc tenet FDM d Tert Ambst Pel Sed

teneant F*LMZ*

8 illustr.] -strationem Z*Th, illuminatione D (g)
 Or Hier Aug

9 et¹ > ARZ*Cs Pel | 10 et > A Ambst

1 1 Th 4,13-17 | 2 2 Th 3,17 | 3 1 J 2,18; 4,1ss |
 4 Dn 11,36; Ex 28,2 | 7 A 20,29 | 8 Is 11,4; Ap 19,15
 (Job 4,9) | 9 Ap 13,13s | 10 2 C 4,3s; 1 T 2,4

Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρ- 2 1 Th 4,13-17
 ουσίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ
 ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτόν, εἰς τὸ μὴ ταχέως 2
 σαλευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοῦς μηδὲ θροεῖσ-
 θαι, μήτε διὰ πνεύματος μήτε διὰ λόγου μήτε
 δι' ἐπιστολῆς ὡς δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν 3,17
 ἡ ἡμέρα τοῦ Κυρίου. μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ 3 1 T 4,1
 κατὰ μηδένα τρόπον· ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστα- 1 J 2,18; 4,3
 σία πρῶτον καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς J 17,12
 ἀμαρτίας, ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ὁ ἀντικείμενος 4 Dn 11,36
 καὶ ὑπερραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον Θεὸν Ez 28,2
 ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτόν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ
 καύσασιν, ἀποδεικνύντα ἑαυτὸν ὅτι ἐστὶν Θεός.
 Οὐ μνημονεύετε ὅτι ἔτι ὧν πρὸς ὑμᾶς ταῦτα 5
 ἔλεγον ὑμῖν; καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε, εἰς τὸ 6
 ἀποκαλυφθῆναι αὐτόν ἐν τῷ αὐτοῦ καιρῷ. τὸ 7 A 20,29
 γὰρ μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας·
 μόνον ὁ κατέχων ἄρτι ἕως ἐκ μέσου γένηται.
 Ἐκείνῃ τὴν ἀποκαλυφθῆσεται ὁ ἄνομος, ὃν ὁ Κύ- 8 Is 11,4
 ριος Ἰησοῦς ἀνελεῖ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος Job 4,9
 αὐτοῦ καὶ καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρου- Ap 19,15,20
 σίας αὐτοῦ, οὗ ἐστὶν ἡ παρουσία κατ' ἐνέργειαν 9 Mt 24,24
 τοῦ σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις καὶ Ap 13,11ss
 τέρασιν ψεύδους ἠκαὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ ἀδικίας 10 2 C 2,15; 4,3

1 ερωτω ar Tert | ημων¹ > BΨ 330 syh | 2 νοος + υμων
 D 330 lat syph⁺ sa Ef Ambst | μηδε] μητε 33-81 917^a
 623^a 920 pl. rel. | Κυ] Χυ 1175 917-181 623^a 920s 919-
 177 al. 206^a 216sss 1518 1108^a 257-1610 221^a K^r | 3 α-
 μαρτ. Iq Hipp Ef Ambst Pel] ανομιας Mn BS 1739s
 104s 81 1912 256ss 436s 506s ar co | 4 κ. υπεραιρομ. > S* |
 τ. θυ + ως θν 326s 917-181 623^a 1835 pl. rel. sy Iq Ef
 5 ων] εμου οντος D* Ambst | 6 εαυτου BS^o 1739s Ψs
 1175 Ds 1836-915 623sss 920-226 1-177 206^a 440ss al.
 1611^a 257s al. K^r | 8 Ις > B 1739s Ψ 326s 917^a 623^a 920
 pl. 206-1610 221^a | ανελοι (S*) 1739 33 Ds, αναλωσει 6
 Ψ 326s 917sss 623^a 920ss 919-462 rel. | 10 απατη + της
 Ps 326s D 1898s 1838-489 920 pl. rel. pl. | αδικιας +
 εν 6 Pssss 1836ss 623 rel. syh Hipp |

- τοῖς ἀπολλυμένοις, ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς.
- R1.28; 2T 4,4 11 καὶ διὰ τοῦτο πέμπει αὐτοῖς ὁ Θεὸς ἐνέργειαν
- 12 πλάνης εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτούς τῷ ψεύδει, ἵνα κριθῶσιν ἅπαντες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ ἀλλὰ εὐδοκήσαντες τῇ ἀδικίᾳ.
- 1,2; E 1,4 13 Ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ Θεῷ
Dt 33,12
1 Th 2,13; 4,7 πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί ἠγαπημένοι ὑπὸ Κυρίου, ὅτι εἶλατο ὑμᾶς ὁ Θεὸς ἀπαρχὴν εἰς σωτηρίαν ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος καὶ πίστει
- 1 Th 4,7; 5,9 14 ἀληθείας, εἰς ἃ ἐκάλεσεν ὑμᾶς διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἡμῶν, εἰς περιποίησιν δόξης τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἄρα οὖν, ἀδελφοί,
- 3,6 15 στήκετε καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἃς ἐδιδάχθητε εἴτε διὰ λόγου εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν.
- 1 C 16,13 16 Αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ [ὁ] Θεὸς ὁ πατὴρ ἡμῶν, ὁ ἀγαπήσας ἡμᾶς καὶ δούς παράκλησιν αἰωνίαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν
- 17 ἐν χάριτι, παρακαλέσαι ὑμῶν τὰς καρδίας καὶ στηρίξαι ἐν παντὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ ἀγαθῷ.
- C 4,3 3 Τὸ λοιπὸν προσεύχεσθε, ἀδελφοί, περὶ ἡμῶν,
1 Th 5,25 ἵνα ὁ λόγος τοῦ Κυρίου τρέχη καὶ δοξάζεται
- 2 καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων· οὐ γὰρ

11 και > 424° D vg syp bo Xp Ef | πεμψει P-81 917-181 915 rel. vg¹ ar co Ambst | *inc.* δια τουτο εσται αυτ. ενεργεια Mn | 12 παντες BPs 326s 1) 917-462 al. rel. pl. | ευδοκ. + εν A 6 P-81 104 917-181 623* 920 al. 1-177 319-436 rel. pl. | 13 υπο + του SAΨ 326 81 467 69 | ημας S* 326 D 38 242 lat ar | απαρχην BAs 33s 326 81 G¹ 1912 241 256s 255 1611 vg syh bo Did Cy Amb] απ αρχης rel. | 14 ο BAss 33 Ψsss D 917s 623-177 1319-1311 rel. pl. syp co Ef Ambst] + και rel. | ημας BA D* 330 38 f | 16 ~ Xς Ις B 1739 | και¹ > S* 1898 | ο² B S* 1739 33 1175 D 1898 623s al. 794 1610 KL] > rel. | ο³] και Ass P-81 I 917 rel. vg¹ syh | 17 στηριξ. + υμας 326s 917* 623* 920s 1-177 al. 206-1518 257* K^r co | 3,1 Ku] θυ 33s G 927s vg¹ Xp |

in omni seductione iniquitatis iis qui pereunt; eo quod caritatem veritatis non receperunt, ut salvi fierent. Ideo mittet illis Deus operatio- 11 nem erroris, ut credant mendacio, ¹ut iudicentur 12 omnes, qui non crediderunt veritati, sed consenserunt iniquitati.

Nos autem debemus gratias agere Deo sem- 13 per pro vobis, fratres dilecti a Deo, quod elegerit vos Deus primitias in salutem in sanctificatione spiritus et in fide veritatis; in qua 14 et vocavit vos per evangelium nostrum in acquisitionem gloriae Domini nostri Iesu Christi. Itaque, fratres, state et tenete traditiones, quas 15 didicistis sive per sermonem sive per epistolam nostram. Ipse autem Dominus noster Iesus 16 Christus et Deus et Pater noster, qui dilexit nos et dedit consolationem aeternam et spem bonam in gratia, ¹exhortetur corda vestra et 17 confirmet in omni opere et sermone bono.

3,1-15 *Admonitiones*

De cetero, fratres, orate pro nobis ut sermo 3 Dei currat et clarificetur, sicut et apud vos, ¹et ut liberemur ab importunis et malis homi- 2

11 *inc.* et DHT^h fg Ir Tert Ambst Aug Pel | mittit AFLMRUZ*B Ir Tert Cyp | 12 credid.] credunt D OR | 13 dilectissimi D g Amb Pel | a Deo > D | vos DO] nos *rel.* d f Pel | primitias] ab initio D d g Amb Ambst Var Pel | sanctificationem Z* Ambst Var Pel | in³ > *codd.* | 14 qua] quam DW c Ambst | et * > D R d Ambst Pel Vig | nos Z* d f Vig | adquisit.] constitutionem D g Sed | 15 tradit. † nostras D d Ambst Pel | sermonem] verbum D fg Ambst Var Pel | 16 Deus > Cs | et² > DLMUZ*CsThKss c fg Pel | noster] Domini D, > L Pel Vig | gratiam FMOWi Z*KB Pel | 17 exhort.] consoletur F^oDR g Amb Ambst | 3,1 Dei AUVW g | domini *rel.* | 2 import.] iniquis D d g Aug Pel

11 R 1,24s.28; 2 T 4,4 | 12 R 1,18 | 13 Dt 33,12; 1 Th 1,4; 2,13; 4,7; 1 P 1,2 | 14 1 Th 4,7; 5,9; R 8,29s | 15 2 Th 3,6; 1 C 11,2; 16,13 | 16 1 Th 3,11s | 3,1 R 15,30; 1 Th 5,25; C 4,3 | 2 Is 25,4 O'

3 nibus; non enim omnium est fides. Fidelis autem Deus est, qui confirmabit vos et custodiet a malo. Confidimus autem de vobis in Domino, quoniam quae praecipimus et facitis et facietis. Dominus autem dirigat corda vestra in caritate Dei et patientia Christi.

6 Denuntiamus autem vobis, fratres, in nomine Domini nostri Iesu Christi, ut subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinate et non secundum traditionem, quam acceperunt a nobis. Ipsi enim scitis quemadmodum oporteat imitari nos, quoniam non inquieti fuimus inter vos neque gratis panem manducavimus ab aliquo, sed in labore et in fatigatione nocte et die operantes, ne quem vestrum gravaremus. Non quasi non habuerimus potestatem, sed ut nosmet ipsos formam daremus vobis ad imitandum nos. Nam et cum essemus apud vos, hoc denuntiabamus vobis, quoniam si quis non vult operari, nec manducet. Audivimus enim inter vos quosdam ambulare inquiete nihil operantes, sed curiose agentes. Iis autem, qui eiusmodi sunt, denuntiamus et obsecramus in Domino Iesu Christo, ut cum silentio ope-

fides + firma DO | 3 Deus F^oLOKW d Sed] dominus *rel.* | est > F^{*}DMWi g Ambst Pel | 4 ~ in dom. de vobis D d g Ambst Pel | praecep. FHMO^oRUZ^oThKssW c Ambst Pel | facitis] fecistis g Pel (D) | 6 subtrah.] separetis D Sing Pel, recedatis Cyp | inordinate] inquiete FL^m(D) d g Lcf Aug Pel | accepistis FMU^{*} g^l Sing Ambst | 7 enim > A | 8 in + omni Cs | in² > *codd.* | 10 denunt.] praecipiebamus D d g Ambst Aug | 11 audimus AGR | ambulantes A g | 12 iis] his *codd.* | denuntiam.] praecipimus D d g Aug. Pel

3 1 C 1,9; 10,13; 1 Th 5,24 | 4 2 C 7,16 | 6 R 16,17; 1 Th 5,14; Mt 18,17 | 7 1 Th 2,1; 1 C 4,16s; Ph 3,17 | 8 1 Th 2,9; A 20,34s; 1 C 4,12 | 9 Mt 10,10 | 10 1 Th 3,4; 4,11; Gn 3,19 | 11 1 T 5,14 | 12 2 Th 3,8

πάντων ἢ πίστις. Πιστὸς δὲ ἐστὶν ὁ Κύριος, 3 1 Th 5,24
 ὃς στηρίξει ὑμᾶς καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονη-
 ροῦ. πεποιθήσαμεν δὲ ἐν Κυρίῳ ἕφ' ὑμᾶς, ὅτι 4 1 Th 4,10
 ἃ παραγγέλλομεν καὶ ποιεῖτε καὶ ποιήσετε. 2 C 7,16
 G 5,10

Ὁ δὲ Κύριος κατευθύνει ὑμῶν τὰς καρδίας 5
 εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τὴν ὑπομο-
 νὴν τοῦ Χριστοῦ.

Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι 6 Mt 18,17
 τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, στέλλεσθαι 1 Th 5,14; 4,1
 ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπα-
 τοῦντος καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἣν παρε-
 λάβοσαν παρ' ἡμῶν. αὐτοὶ γὰρ οἶδατε πῶς δεῖ 7 1 Th 2,1; 1,5s
 μιμεῖσθαι ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἤτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν,
 οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρά τινος, ἀλλ' 8 1 C 4,12
 ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ νύκτα καὶ ἡμέραν ἐργα- 1 Th 2,9
 ζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν. οὐχ 9 Mt 10,10
 ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς τύ- 1 Th 1,6s
 πον δῶμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς. καὶ 10 Gn 3,19
 γὰρ ὅτε ἤμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν 1 Th 3,4; 4,11
 ὑμῖν, ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσ-
 θιέτω. ἀκούομεν γὰρ τινὰς περιπατοῦντας ἐν 11 1 Th 5,14
 ὑμῖν ἀτάκτως, μηδὲν ἐργαζομένους ἀλλὰ περι-
 εργαζομένους. τοῖς δὲ τοιοῦτοις παραγγέλλομεν 12 1 Th 4,11
 καὶ παρακαλοῦμεν ἐν Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ
 ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι τὸν ἑαυτῶν ἄρτον

3 ἐστὶν > G 226* 2 syh⁺ | K₅] θς A D*s 1912 1891 c f
 vg¹ Ambst | ος + καὶ A 69s 256 255 syh⁺ ar | στηρ.]
 τηρησαι G¹ | 4 παραγγελλ. + υμιν A 33s 104sss G rel.
 sy ar, + κ. ποιησατε B G¹ | και¹ > S*As D 1311 1831 |
 κ. ποιησατε > G¹ 1912 920 919 635 1867 | 6 ημων¹ > B
 D* Cyp | παρελαβοσαν S*A 33 (D*) 88 1827 1845 2005]
 -βετε B 104 G 436 1611 syh ar, -βον rel. | παρ] αφ B |
 8 εφαγ.] ελαβομεν 920 547s 460 642 2 635 440 1872 |
 νυκτος, ημερας BS 33 104 81 G 1912 1845 256s 1611
 2005 | 12 δια τ. Κυ ημ. Ιυ Χυ (Ψ) 326s 917-181 623*
 920 pl. 206^r 1108-1610 221* K^r |

- G 6,9 13 ἐσθίωσιν. Ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, μὴ ἐγκακήσητε
 1 C 5,9.11 14 καλοποιοῦντες. εἰ δέ τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ
 ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον σημειοῦσθε,
 1 Th 5,13s 15 μὴ συναμιγνυσθαι αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῇ· καὶ
 μὴ ὡς ἐχθρὸν ἠγεῖσθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε ὡς
 ἀδελφόν.
 1 Th 5,23 16 Αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος τῆς εἰρήνης δώη ὑμῖν
 τὴν εἰρήνην διὰ παντός ἐν παντὶ τρόπῳ. ὁ Κύ-
 ριος μετὰ πάντων ὑμῶν.
 2,2; 1 C 16,21 17 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου, ὃ ἐστὶν
 18 σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ· οὕτως γράφω. ἡ
 χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ
 πάντων ὑμῶν.

13 εγκακ. B*SA 326 (D) 69] εκκακ. rel. | καλον ποι.
 G 242 1518 2005 257 | 14 υμων B 326 81 69s 263 2
 216* | σημειουσθαι SP Ds 623s 642 | συναμιγνυσθαι
 BSA 33 Ψ 326s D¹G¹ 88 623s 547 1319 440 df co
 Pel] -σθε rel. | 15 και > 1739 D Tert Ambst Pel |
 16 K⁵] θς G 1912 1319 642 1610 Ambst | τροπω]
 τοπω A* 33 D*s lat | 18 ημων > G | υμων BS* 1739ss
 33 1836 462 co Ambst Pel] †αμην rel. |

rantes suum panem manducent. Vos autem, 13
 fratres, nolite deficere beneficientes. Quod si 14
 quis non oboedit verbo nostro per epistulam,
 hunc notate et ne commisceamini cum illo, ut
 confundatur; et nolite quasi inimicum existi- 15
 mare, sed corripite ut fratrem.

3,16-18 *Epilogus*

Ipse autem Dominus pacis det vobis pacem 16
 sempiternam in omni loco. Dominus sit cum
 omnibus vobis.

Salutatio mea manu Pauli, quod est sig- 17
 num in omni epistula; ita scribo. Gratia Domini 18
 nostri Iesu Christi cum omnibus vobis. Amen.

13 benefac. † in Chr. Iesu dom. nostro Z^oV | 14 oboe-
 dierit Z^oKssW c | ne KVW] non *rel.* d g Pel | con-
 fundatur] erubescat D g Amb Aug Sed | 15 non.].
 existimetis D d g Ambst Aug Pel | 16 dominus.
 Deus DGOW fg Ambst | sit > *codd.* d fg Ambst |
 18 Amen > FR*Z* Pel

13 G 6,9 | 14 2Th 3,6; 1C 5,9ss | 15 1Th 5,14 |
 16 1Th 5,23; R 15,33 | 17 2Th 2,2; 1C 16,21; C 4,18 |
 18 Ap 22,21

EPISTULA
BEATI PAULI APOSTOLI
AD TIMOTHEUM PRIMA

1,1-2 *Exordium*

1 PAULUS apostolus Iesu Christi secundum
imperium Dei Salvatoris nostri et Christi Iesu
2 spei nostrae ¹Timotheo dilecto filio in fide.
Gratia, misericordia et pax a Deo Patre et
Christo Iesu Domino nostro.

1,3-20 *De vera doctrina tuenda*

3 Sicut rogavi te ut remaneres Ephesi, cum
irem in Macedoniam, ut denuntiares quibus-
4 dam ne aliter docerent neque intenderent fa-
bulis et genealogiis interminatis, quae quae-
5 tionibus praestant magis quam aedificationem
Dei, quae est in fide. Finis autem praecepti
est caritas de corde puro et conscientia bona
6 et fide non ficta. A quibus quidam aberrantes
7 conversi sunt in vaniloquium, ¹volentes esse
legis doctores non intellegentes neque quae
8 loquuntur neque de quibus affirmant. Sci-
mus autem quia bona est lex, si quis ea legi-
9 time utatur; sciens hoc quia lex iusto non est
posita, sed iniustis et non subditis, impiis et
peccatoribus, sceleratis et contaminatis, parricidis
10 et matricidis, homicidis, ¹fornicariis, mas-

1 ~ Chr. Iesu^t F-Z^oCsKss fg Ambst | et > FDMZ*
(Pel) | 2 gratia + et DTZ* c Sed | et^t > F*G d g
Ambst (Pel) | 3 ut²] et ARKss | 5 autem] enim FM
m Aug (Ambst) | 9 ~ iusto lex RZBV d fg Ambst,
iusto n. est lex FLssWi Pel | contaminatis] profa-
nis DB d g Or Lcf Ambst Pel

1 1 C 1,27 | 2 Tt 1,4; 2 T 1,2 | 4 1 T 4,7 | 5 R 13,10;
G 5,6; 2 C 6,6; 2 T 1,5 | 6 1 T 6,4.20s; 2 T 2,16.18 |
8 R 7,12.16 | 9 G 5,23; R 1,28

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α

Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ κατ' ἐπι- 1 C 1,27
 ταγὴν Θεοῦ σωτῆρος ἡμῶν καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ
 τῆς ἐλπίδος ἡμῶν Ἰτιμοθέω γνησίω τέκνω ἐν 2 Tt 1,4
 πίστει· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς
 καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

Καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέ- 3 A 20,1
 σω πορευόμενος εἰς Μακεδονίαν, ἵνα παραγγεί-
 λης τισὶν μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν Ἰμηδὲ προσέχειν 4 4,7
 μύθοις καὶ γενεαιλογίαις ἀπεράντοις, αἵτινες ἐκ-
 ζητήσεις παρέχουσιν μᾶλλον ἢ οἰκονομίαν Θεοῦ
 τὴν ἐν πίστει. τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν 5 R 13,10
 ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδήσεως ἀγα-
 θῆς καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου, ὧν τινες ἀστοχή- 6 6,4.20s
 σαντες ἐξετράπησαν εἰς ματαιολογίαν, θέλοντες 7
 εἶναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ νοοῦντες μήτε ἄ λέ-
 γουσιν μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται. Οἶδα- 8 R 7,12.16
 μεν δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος, ἐάν τις αὐτῷ νομί-
 μως χρῆται, Ἰεἰδὼς τοῦτο, ὅτι δικαίω νόμος οὐ 9
 κεῖται, ἀνόμοις δὲ καὶ ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσι
 καὶ ἁμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις καὶ βεβήλοις, πατρο-
 λώαις καὶ μητρολώαις, ἀνδροφόνοις, Ἰπόρνοις, 10

1 ~ Iv Xu¹ Ass 33 104ss I 917-69 330sss 263^a 206^r
 257^a K^r vg¹ syp ar bo Ef | επιταγ.] επαγγελίαν S | σω-
 τηρ.] πατρός P 216* | κ. Ku Iv Xu S 6 326s 917-915 623^a
 920 pl. 206^r 257^a K^r | 2 πατρ. + ημων 6 Ps 326 917-
 1319 al. rel. sy sa Ef Ambst | 4 ζητησεις 1739s Psss
 D-181 915s 623-69 330 pl. rel. Iq | οικονομ.] οικοδομην
 D* g vg syph^m Iq Ambst | 5 αγαθης > G¹ sa | 8 χρη-
 σται AP 1245 Cl |

- 6,3 ἄρσενοκοίταις, ἀνδραποδισταῖς, ψεύσταις, ἐπι-
 6 15 11 καλῖα ἀντίκειται, κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δό-
 ξης τοῦ μακαρίου Θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ.
 A 9,15 12 Χάριν ἔχω τῷ ἐνδυναμώσαντί με Χριστῷ
 1 C 15,9a Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἠγή-
 G 1,13-16
 13 σατο θέμενος εἰς διακονίαν, τὸ πρότερον ὄντα
 βλάσφημον καὶ διώκτην καὶ ὑβριστήν. ἀλλὰ
 ἠλεήθην, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ·
 14 ὑπερεπλεόνασεν δὲ ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν
 μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς ἐν Χριστῷ Ἰη-
 15 σοῦ. πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄ-
 L 15,2: 19,10 ξιος, ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσ-
 μον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ.
 16 ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθην, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρώτῳ
 ἐνδείξηται Ἰησοῦς Χριστὸς τὴν ἅπασαν μακρο-
 θυμίαν πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πισ-
 R 16,27 17 τεύειν ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον. Τῷ δὲ
 Jud 25 βασιλεῖ τῶν αἰώνων, ἀφθάρτῳ ἀοράτῳ μόνῳ
 Θεῷ, τιμῇ καὶ δόξᾳ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώ-
 νων· ἀμήν.
 6,12: Jud 3 18 Ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι,
 τέκνον Τιμόθεε, κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ σὲ
 προφητείας, ἵνα στρατεύῃ ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν

11 *inc.* τη κατα H D* 263 lat ar Ambst Bas | 12 *inc.*
 και χαριν 326 D 917sss 623-462 al. rel. pl. Lcf Ambst |
 ενδυναμουντι S* 33 467 337s 330 2 sa Ep | με + εν D*
 g ar Ef Ambst, > S* 330 | 13 το SAsss 33 Ψ 1175s I
 Ds 88 623s 920 330 436s 1518* Cy] τον rel. | οντα + με
 AΨ 81 g Ath | 15 πιστος] ανθρωπινος Ambst Hier^c
 Aug | 16 πρωτον Ψss H 88 1912 623s 69s 330s 206*
 440 1518 1245s L, > D* Ambst | Ις Χς S 6 P 917sss
 1835-462 al. rel. syp ar co Ef] ~ Χς Ις al. pl., > Χς
 1739 G | μακροθυμ. + αυτου D syp co Ef | 17 αφθα-
 τω] αθανατω D* lat syh^m Tert Nov Ambst (G) | μονω
 + σοφω 6 33s 104sss 917 rel. syh | 18 παρατιθημι
 1836 547s 330s 256 |

culorum concubitoribus, plagiariis, mendacibus
et periuris, et si quid aliud sanae doctrinae ad-
versatur, quae est secundum evangelium glo- 11
riae beati Dei, quod creditum est mihi.

Gratias ago ei, qui me confortavit Christo 12
Iesu Domino nostro, quia fidelem me existi-
mavit ponens in ministerio, qui prius blas- 13
phemus fui et persecutor et contumeliosus;
sed misericordiam Dei consecutus sum, quia
ignorans feci in incredulitate. Superabundavit 14
autem gratia Domini nostri cum fide et dilec-
tione, quae est in Christo Iesu. Fidelis sermo 15
et omni acceptione dignus quod Christus Iesus
venit in hunc mundum peccatores salvos fa-
cere, quorum primus ego sum. Sed ideo mi- 16
sericordiam consecutus sum, ut in me primo
ostenderet Christus Iesus omnem patientiam
ad informationem eorum, qui credituri sunt
illi in vitam aeternam. Regi autem saeculorum 17
immortali, invisibili, soli Deo honor et gloria
in saecula saeculorum. Amen.

Hoc praeceptum commendo tibi, fili Timo- 18
thee, secundum praecedentes in te prophetias,
ut milites in illis bonam militiam ¹habens fi- 19

10 et¹>codd. | concubitoribus † puerorum stupra-
toribus D (g¹) | periuriis FLRZ* f* g Ambst | 12 inc.
et gratias D d Lcf Ambst (Pel) | ministerium D d g
Lcf Ambst | 13 primus FD r (g) | contumel.] iniurio-
sus D d r Cyp Lcf Aug | Dei > ADHLOssCsKssWi
Z* d f g r Cyp Lcf Ambst Aug | misericordia MKss |
14 autem > AR Sed | 15 fidelis] humanus r Ambst
Var Aug | quod] quia codd. | 16 primum FDH-OB,
> d Ambst Aug¹ (Pel) | informat.] deformationem
AG Pel, exemplum FDM d g Ambst | 17 immortalis
† et HCSTh* | solo beato Deo D

10 1 T 6,3; 2 T 1,13; Tt 1,9.13; 2,1s | 11 1 T 6,15;
Tt 1,3 | 12 A 9,15; 26,11; 1 C 15,9s; G 1,13-16 |
13 A 3,17 | 15 1 T 3,1; 4,9; 2 T 2,11; Tt 3,8; L 19,10 |
17 R 16,27; Jud 25 | 18 1 T 4,14

dem et bonam conscientiam, quam quidam
 20 repellentes circa fidem naufragaverunt, ex qui-
 bus est Hymenaeus et Alexander quos tra-
 didi satanae, ut discant non blasphemare.

2,1-15 *De oratione et mulierum subiec-
 tione*

2 Obsecro igitur primum omnium fieri obse-
 crationes, orationes, postulationes, gratiarum
 2 actiones pro omnibus hominibus, pro regibus
 et omnibus, qui in sublimitate sunt, ut quie-
 tam et tranquillam vitam agamus in omni
 3 pietate et castitate. Hoc enim bonum est et
 4 acceptum coram Salvatore nostro Deo, qui
 omnes homines vult salvos fieri et ad agni-
 5 tionem veritatis venire. Unus enim Deus, unus
 et mediator Dei et hominum homo Christus
 6 Iesus, qui dedit redemptionem semet ipsum pro
 7 omnibus, testimonium temporibus suis; in quo
 positus sum ego praedicator et apostolus, ve-
 ritatem dico, non mentior, doctor gentium in
 fide et veritate.

8 Volo ergo viros orare in omni loco levan-
 9 tes puras manus sine ira et disceptatione. Si-
 militer et mulieres in habitu ornato, cum ve-
 recundia et sobrietate ornantes se, et non in
 tortis crinibus aut auro aut margaritis, vel

20 discant] disciplinam accipiant D d Tert¹ |
 2,1 primo A-GL-Z^o r Hil Amb | omnium + hortare
 D Pel (g Hil Ambst, Z* d) | 2 in²] cum d Lcf Aug¹ |
 3 salvat.] salutaris GHCTh d Lcf Pel (Ambst) | 4 ad]
 in F*MB d g¹ m r (Ambst) Aug | 6 omnibus] multis
 FM Vig, + cuius test. temp. s. datum est D(Wi)Z*
 d g Ambst (Pel) | 9 ordinato DWi m r Ambst Pel |
 et³ > codd. d f g r Cyp Ambst Hier Pel

19 2 T 4,7; 1 T 3,9; 6,10 | 20 2 T 2,17; 1 C 5,5 |
 2,1 R 12,12; Ph 4,6 | 3 1 T 1,1; 4,10 | 4 Ez 18,23;
 2 P 3,9; 2 T 3,7 | 5 R 3,29s; Hb 12,24 | 6 G 1,4;
 2,20; Mt 20,28; Tt 2,14; 1 J 2,2; Ap 1,5 | 7 2 T 1,11;
 G 2,7s | 8 Ph 2,14 | 9 1 P 3,3ss

στρατείαν, ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, 19 3,9; 6,10
 ἦν τινες ἀπώσαμενοι περὶ τὴν πίστιν ἐναυά-
 γησαν· ὧν ἔστιν Ὑμέναιος καὶ Ἀλέξανδρος, 20 2 T 2,17
 οὓς παρέδωκα τῷ σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσιν μὴ 1 C 5,5
 βλασφημεῖν.

Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι 2 Ph 4,6
 δεήσεις, προσευχάς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας ὑπὲρ
 πάντων ἀνθρώπων, ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων 2
 τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἡρεμον καὶ ἡσύ-
 χιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμ-
 νότητι. τοῦτο καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον 3 1,1; 4,10
 τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, ὃς πάντας ἀνθρώπους 4 Ez 18,23
 θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλ- 2 P 3,9
 θεῖν. εἰς γὰρ Θεός, εἰς καὶ μεσίτης Θεοῦ καὶ 5 R 3,29s
 ἀνθρώπων, ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς, ὃ δούς 6 Hb 12,24
 ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων, τὸ μαρτύριον 6 G 1,4; 2,20
 καιροῖς ἰδίους· εἰς ὃ ἐτέθη ἐγὼ κῆρυξ καὶ 7 Tt 2,14
 ἀπόστολος, ἀλήθειαν λέγω, οὐ ψεύδομαι, διδάσ-
 καλος ἔθνῶν ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ.

Βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας 8
 ἐν παντὶ τόπῳ ἐπαίροντας ὀσίους χεῖρας χωρὶς
 ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ. Ὡσαύτως γυναῖκας 9 1 P 3,3ss
 ἐν καταστολῇ κοσμίῳ, μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφρο-
 σύνης κοσμεῖν ἑαυτάς, μὴ ἐν πλέγμασιν καὶ

1 παρακαλεῖ D*s Hil Ambst Pel | παντων¹ > G Ωρ¹ |
 εντευξεις > I | 2 ενσεβ.] ευλαβεια P 1891 | 3 τουτο S*
 Asss 33 81 623 co Cy] + γαρ rel. r | 6 οὐ το μαρτ. καιρ.
 ιδ. εδοθη D*s Ambst (Pel; 436 syp) | 7 εις ο] εν ω G
 vg | inc. ο επιστευθη εν εγω A | λεγω + εν Xω S* 33 326
 D¹⁰ 917-915 623ss al. 226 1s 999sss 206ss 257-203 K^r
 ar (Pel) | πιστει] γνωσει S 917 1835, πνι A | 8 οσιας 33
 H 177 241s 429 1245 Ωρ¹ | διαλογισμων S^o 424^o 33 81
 H G 1873 547 330 256s 206s 242s 1518 1245s 378 sy
 Ωρ¹ Eus | 9 ωσαντως + και 1739s Ψss D-915 623 rel.
 r vg sy ar bo Ambst | κοσμως S^o 1739 33 H Dss 256
 Ωρ, -μια 547 2 323 1518 | και²] η 6 Ψss 81 917 rel. r
 vg syh Cl Ambst, > 33s H 436 ar Ef |

- 5,10 10 χρυσίῳ ἢ μαργαρίταις ἢ ἱματισμῶ πολυτελεῖ,
 ἀλλ' ὁ πρέπει γυναῖξιν ἐπαγγελλομέναις θεο-
 E 5,22 11 σέβειαν, δι' ἔργων ἀγαθῶν. Γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μαν-
 1 C 14,34 12 θανέτω ἐν πάσῃ ὑποταγῇ· διδάσκειν δὲ γυναικὶ
 Gn 3,16 οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ αὐθεντεῖν ἀνδρός, ἀλλ' εἶναι
 Gn 1,27; 2,7,22 13 ἐν ἡσυχίᾳ. Ἄδὰμ γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη, εἶτα Εὐά.
 1 C 11,8s 14 καὶ Ἄδὰμ οὐκ ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ ἔξαπατη-
 Gn 3,6 2 C 11,3 15 θεῖσα ἐν παραβάσει γέγονεν· σωθήσεται δὲ διὰ
 Sir 25,33 τῆς τεκνογονίας, ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει καὶ
 ἀγάπῃ καὶ ἀγιασμῶ μετὰ σωφροσύνης.
- A 20,28 3 Πιστὸς ὁ λόγος· εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται,
 Tt 1,6s 2 καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον
 ἀνεπίλημπτον εἶναι, μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα, νη-
 φάλιον, σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτι-
 3 κόν, ἴμῃ πάροινον, μὴ πλήκτην, ἀλλὰ ἐπιεικῆ,
 1 Sm 2,12 4 ἄμαχον, ἀφιλάργυρον, ἴ τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς
 προϊστάμενον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ
 5 πάσης σεμνότητος, ἴ— εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴκου
 προστῆναι οὐκ οἶδεν, πῶς ἐκκλησίας Θεοῦ ἐπι-
 6 μελήσεται; — μὴ νεόφυτον, ἵνα μὴ τυφωθείς
 5,10 7 εἰς κρίμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου. δεῖ δὲ καὶ
 2 C 8,21 μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, ἵνα
 μὴ εἰς ὄνειδισμὸν ἐμπέσῃ καὶ παγίδα τοῦ δια-
 βόλου.

χρυσῶ S 6 Ψ 326 D 917-915 623 pl. 206^r 257^s L^r | 10 ο] ὡς 919 255s syp ar Cyp Ef | 14 ἀπατηθ. 6 326 917-915 623 489-226 1-462 al. 206^r 1611^r K^r | 15 σωφροσ. + κ. συνεσεως 1611 2005 syh^m, ~ 1245 | 3,1 πιστος] ἀνθρωπινος D* gm Ambst Aug Sed | 2 νηφαλεον 6 P 104ss Gss 623 al. 920sss 1sss al. 206 pl. 440 491s 1611sss 257ss 221^s K^r | 3 πληκτ. + μὴ αἰσχροκερδῆ 104s 489s 241ss 330ss al. 206s 522s 440s 491s 1611sss 257ss 221s syh^m | 4 προϊστάνομενον S | 6 ἐμπεση + κ. παγίδα 1739 81 1912 1827 547s L | 7 δε + αὐτον 6 Psss 1175 D 917-915 623 rel. K^r | ~ εχειν καλην Ds 927 489 vg Sing Ambst |

veste pretiosa, sed quod decet mulieres pro- 10
mittentes pietatem per opera bona. Mulier in 11
silentio discat cum omni subiectione. Docere 12
autem mulieri non permitto neque dominari
in virum, sed esse in silentio. Adam enim pri- 13
mus formatus est, deinde Eva. Et Adam non 14
est seductus, mulier autem seducta in prae-
varicatione fuit. Salvabitur autem per filiorum 15
generationem, si permanserit in fide et dilec-
tione et sanctificatione cum sobrietate.

3,1-13 *De ecclesiae ministris*

Fidelis sermo: Si quis episcopatum deside- 3
rat, bonum opus desiderat. Oportet ergo episco- 2
pum irreprehensibilem esse, unius uxoris virum,
sobrium, prudentem, ornatum, pudicum, hospi-
talem, doctorem, ¹non vinolentum, non percusso- 3
rem, sed modestum, non litigiosum, non cupi-
dum, ¹sed suae domui bene praepositum, filios 4
habentem subditos cum omni castitate. Si quis 5
autem domui suae praeesse nescit, quomodo ec-
clesiae Dei diligentiam habebit? Non neophy- 6
tum, ne in superbiam elatus in iudicium inci-
dat diaboli. Oportet autem illum et testimonium 7
habere bonum ab iis, qui foris sunt, ut non in
opprobrium incidat et in laqueum diaboli.

10 pietat.] pudicitiam A, castitatem HWiTh*B(D)
m r Cyp Pel | per bonam conversationem FDMB r
Cyp Aug Pel | 12 mulierem FM d | 13 prior figura-
tus A | 15 regenerationem F*M (Pel) | permanserint
ADGCV fg^e Hier¹ Aug¹ | 3,1 fidelis] humanus dg¹ m
Ambst Hier^e | sermo + (est) et omni accept. dignus
DWi | 2 pudicum Z^eKssW c] > rel. | 4 sed > codd.]
inc. suam domum bene regentem DB dg m Ambst
Hier | 6 superbia AFLMZ*B dg | 7 iis] his codd.
dfg Ambst Pel

10 1 T 5,10 | 11 1 C 14,34; Gn 3,16 | 13 1 C 11,3.8s;
Gn 1,27; 2,7.22 | 14 Gn 3,6.13; Sir 25,33; 2 C 11,3 |
15 1 T 5,14 | 3,1 A 20,28 | 2 Tt 1,6s; 1 T 3,12 |
7 1 T 5,10; 2 C 8,21

8 Diaconos similiter pudicos, non bilingues,
 non multo vino deditos, non turpe lucrum
 9 sectantes, habentes mysterium fidei in con-
 10 scientia pura. Et hi autem probentur primum
 11 et sic ministrent nullum crimen habentes. Mu-
 lieres similiter pudicas, non detrahentes, so-
 12 brias, fideles in omnibus. Diaconi sint unius
 uxoris viri, qui filiis suis bene praesint et suis
 13 domibus. Qui enim bene ministraverint, gradum
 bonum sibi adquirent et multam fiduciam in
 fide, quae est in Christo Iesu.

3,14-4,16 *De haereticis impugnandis*

14 Haec tibi scribo sperans me ad te venire ci-
 15 to; si autem tardavero, ut scias quomodo oporteat
 te in domo Dei conversari, quae est ecclesia
 Dei vivi, columna et firmamentum veritatis.
 16 Et manifeste magnum est pietatis sacramentum,
 quod manifestum est in carne,
 iustificatum est in spiritu,
 apparuit angelis,
 praedicatum est gentibus,
 creditum est in mundo,
 assumptum est in gloria.
 4 Spiritus autem manifeste dicit, quia in no-
 vissimis temporibus discedent quidam a fide

8 diacones FRWi g | pudicos] graves D d Amb
 (Pel) | ~ vino multo DHRTTh d g Ambst | 12 diaco-
 ni H] -nes *rel.* | praesunt *codd. pl.* | 13 ~ sibi bonum
 AM-V | adquirunt FDHMOUWiZ*BV d fg Ambst
 Pel | et - Iesu > F* | 14 me > AGHL d | ~ venire
 ad te *codd. pl.* d Pel | 16 in^s + hoc DLO*Wi d Hil
 Ambst (Pel) | in^s - gloria > F* | 4,1 autem > Wi Nov
 Aug¹ | recedent D dg Ambst Pel, discend. (A*)L*M*Wi

8 1 T 3,12; Ph 1,1; A 6,3 | 9 1 T 3,16 | 11 Tt 2,3/
 12 1 T 3,2,8 | 15 E 2,19-22; Hb 3,6 | 16 1 T 3,9;
 J 1,14; Mc 16,19; E 2,10; C 1,6 | 4,1 J 16,13; 2 T
 3,1; 2 P 3,3; Jud 18; 1 J 2,18,26; 4,1; 2 Th 2,3

Διακόνους ὡσαύτως σεμνούς, μὴ διλόγους, 8 Ph 1,1; A 6,3
 μὴ οἴνω πολλῷ προσέχοντας, μὴ αἰσχροκερδεῖς,
 ἔχοντας τὸ μυστήριον τῆς πίστεως ἐν καθαρῷ 9
 συνειδήσει. καὶ οὗτοι δὲ δοκιμαζέσθωσαν πρῶ- 10
 τον, εἶτα διακονεῖτωσαν ἀνέγκλητοι ὄντες. γυ- 11 Ti 2,3
 ναϊκας ὡσαύτως σεμνάς, μὴ διαβόλους, νηφαλί-
 ους, πιστὰς ἐν πᾶσιν. διάκονοι ἔστωσαν μιᾶς γυ- 12 2,2
 ναικὸς ἄνδρες, τέκνων καλῶς προϋστάμενοι καὶ
 τῶν ἰδίων οἴκων. οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαν- 13
 τες βαθμὸν ἑαυτοῖς καλὸν περιποιοῦνται καὶ
 πολλὴν παρησίαν ἐν πίστει τῇ ἐν Χριστῷ
 Ἰησοῦ.

Ταῦτά σοι γράφω ἐλπίζων ἔλθειν πρὸς σε 14
 τάχιον· ἐὰν δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῆς πῶς δεῖ ἐν 15 E 2,19-22
 οἴκῳ Θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἣτις ἐστὶν ἐκκλησία
 Θεοῦ ζῶντος, στῦλος καὶ ἐδραῖωμα τῆς ἀλη-
 θείας. καὶ ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶν τὸ τῆς 16 J 1,14; 16,10
 εὐσεβείας μυστήριον·

ὃς ἐφανερώθη ἐν σαρκί,
 ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι,
 ὤφθη ἀγγέλοις,
 ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν,
 ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ,
 ἀνελήμφθη ἐν δόξῃ.

R 1,4
 Mc 16,19

Τὸ δὲ πνεῦμα ῥητῶς λέγει ὅτι ἐν ὑστέροις 4 2 T 3,1
 καιροῖς ἀποστήσονται τινες τῆς πίστεως, προσ- 2 P 3,3
 Jud 18
 1 J 2,18

8 σεμνους > S* 1836 181* 460 | διλογ.] διαλογ. 623*
 69 | 9 κ. καθαρὰς συνειδησεως S* | 10 εἶτα] καὶ ου-
 τω D* vg Ambst Pel (syp ar) | 12 καλῶν 81 D1* |
 14 πρὸς σε > 1739ss G1 263 255 syi ar sa | ταχιον S
 1739s 326s Dc-915 623 rel.] ἐν ταχει al. | 15 δεῖ + σε
 D* f vg syi ar Ωρ Ef Ambst Pel | 16 ος] ο D* g
 vg syh* Hil Ambst Aug Pel, θς ScCa 6 Psss 81
 Dc 917 rel. K^r Did Ny | 4,1 υστερ.] εσχατοις 33 lat co
 Ath1 Thdt Ambst Lcf Pel | τινες + απο 206 1149 |
 πιστεως + ορθης 255 |

- έχοντες πνεύμασιν πλάνοις καὶ διδασκαλίαις
 2 δαιμονίων, ἔν ὑποκρίσει ψευδολόγων, κεκαυσ-
 Gn 9,3
 1 C 10,30s 3 τηριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν, κωλύόν-
 των γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ἃ ὁ Θεὸς
 ἔκτισεν εἰς μετάλημψιν μετὰ εὐχαριστίας τοῖς
 Gn 1,31
 A 10,15 4 πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν. ὅτι πᾶν
 κτίσμα Θεοῦ καλόν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον μετὰ
 5 εὐχαριστίας λαμβανόμενον. ἀγιάζεται γὰρ διὰ
 λόγου Θεοῦ καὶ ἐντεύξεως.
 6 Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς καλὸς
 ἔση διάκονος Χριστοῦ Ἰησοῦ, ἐντρεφόμενος
 τοῖς λόγοις τῆς πίστεως καὶ τῆς καλῆς διδασ-
 1,4; 6.20
 2 T 2.16.23
 Tt 1,14; 3,9 7 καλίας ἢ παρηκολούθηκας. τοὺς δὲ βεβήλους
 καὶ γραώδεις μύθους παραιτοῦ. γύμναζε δὲ
 6,6 8 σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν. ἡ γὰρ σωματικὴ γυμ-
 νασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος· ἡ δὲ εὐ-
 σέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγελίαν
 1,15 9 ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης. πιστὸς
 10 ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος· εἰς τοῦτο
 γὰρ κοπιῶμεν καὶ ἀγωνιζόμεθα, ὅτι ἠλπίκαμεν
 2,3s ἐπὶ Θεῷ ζῶντι, ὃς ἐστὶν σωτὴρ πάντων ἀν-
 θρώπων, μάλιστα πιστῶν.
 11
 Tt 2,15 12 Παράγγελλε τοῦτο καὶ δίδασκε. μηδεὶς σοι
 τῆς νεότητος καταφρονεῖτω, ἀλλὰ τύπος γίνου
 τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ,
 13 ἐν πίστει, ἐν ἀγνεΐᾳ. ἕως ἔρχομαι πρόσεχε τῇ
 πλανῆς P 104 917 915 5 489s 226s 69s 255 206 440 1518
 1245s 1867 vg ar Ef | και> D* Nov Hil Lcf Ambst Pel |
 2 κεκαυτηρ. C 33-81 I Ds 1836* 1838-226 al. 206* 216-
 1149 1518 1108s 257 1610 K^r I^o Cl Ω^o | 6 ~ Iv Xu 1739s
 Ψs 489s 920 919-337 al. 206s al. 440* 1518 1108* 383* L^r
 syr | παρηκολουθησας C G 1319 2005 | 7 δε²> P D*
 1835 462 vg co | 8 επαγγελιας 104 917s 181ss 623 226
 69s 242 2 440 al. 1610 K syh^m | 9 πασης> S* | 10 γαρ
 † και 104s G* 1838-462 al. 206* 257* K^r | αγωνιζ. S*ss
 33 Ψ-1175 G^l 88 1912 1518-1245 Cy] ονειδιζομ. rel. |
 μαλιστα † δε 88 489 547s 206s 1518 sa^l Cl | 12 αγαπη
 † εν πνι P 326 1836ss 623-547 69-336 1518 257* K^r |

attendentes spiritibus erroris et doctrinis dae-
 moniorum, in hypocrisi loquentium mendacium, 2
 et cauteriatam habentium suam conscientiam
¹prohibentium nubere, abstinere a cibis, quos 3
 Deus creavit ad percipiendum cum gratiarum
 actione fidelibus et iis, qui cognoverunt veri-
 tatem. Quia omnis creatura Dei bona est, et 4
 nihil reiciendum quod cum gratiarum actione
 percipitur; sanctificatur enim per verbum Dei 5
 et orationem.

Haec proponens fratribus bonus eris mi- 6
 nister Christi Iesu, enutritus verbis fidei et
 bonae doctrinae, quam assecutus es. Ineptas 7
 autem et aniles fabulas evita, exerce autem
 teipsum ad pietatem. Nam corporalis exerci- 8
 tatio ad modicum utilis est, pietas autem ad
 omnia utilis est, promissionem habens vitae
 quae nunc est et futurae. Fidelis sermo et 9
 omni acceptione dignus. In hoc enim laboramus 10
 et maledicimur, quia speramus in Deum vivum,
 qui est Salvator omnium hominum, maxime
 fidelium.

Praecepte haec et doce. 11

Nemo adulescentiam tuam contemnat, sed 12
 exemplum esto fidelium in verbo, in conver-
 satione, in caritate, in fide, in castitate. Dum 13

3 prohibentes Or Aug¹ Faust Pel | iis] his *codd.* |
 4 est D Hier Aug] > *rel.* d f g Ambst Pel | 6 ~ Iesu
 Chr. A Ambst Aug | 7 aniles] inanes DLOWi f g |
 autem² Z^oKVW c dm f g] > *rel.* Ambst Pel | 8 futu-
 ra F | 10 speravimus FGHMRTh | 11 haec > F^o |
 12 exempl.] forma g Sing Ambst

3 Gn 9,3; 1 C 10,30s; C 2,23; 2 T 3,7
 4 Gn 1,31; Mt 15,9; A 10,15; R 14,14 | 6 2 T 2,15
 7 1 T 1,4; 6,4.20; 2 T 2,16.23; Tt 1,14; 3,9
 8 1 T 6,6 | 9 1 T 1,15
 10 1 T 1,1; 2,3s
 12 1 C 16,11; Tt 2,15; Ph 3,17

venio, attende lectioni, exhortationi et doctri-
 14 nae. Noli negligere gratiam, quae in te est,
 quae data est tibi per prophetiam cum im-
 15 sitione manuum presbyterii. Haec meditare, in
 his esto, ut profectus tuus manifestus sit om-
 16 nibus. Attende tibi et doctrinae, insta in illis.
 Hoc enim faciens et teipsum salvum facies
 et eos, qui te audiunt.

5,1-6,2 *Praecepta de variis statibus*

5 Seniore[m] ne increpaveris, sed obsecra ut
 2 patrem; iuvenes ut fratres; ¹anus ut matres;
 3 iuenculas ut sorores in omni castitate. Vi-
 4 duas honora, quae vere viduae sunt. Si qua
 autem vidua filios aut nepotes habet, discat
 primum domum suam regere et mutuam vi-
 cem reddere parentibus; hoc enim acceptum
 5 est coram Deo. Quae autem vere vidua est
 et desolata, speret in Deum et instet obse-
 6 crationibus et orationibus nocte ac die. Nam
 7 quae in deliciis est, vivens mortua est. Et hoc
 8 praecipe ut irreprehensibiles sint. Si quis au-
 tem suorum, et maxime domesticorum curam
 non habet, fidem negavit et est infideli de-
 terior.

9 Vidua eligatur non minus sexaginta anno-
 10 rum, quae fuerit unius viri uxor, ¹in operibus
 bonis testimonium habens, si filios educavit,
 si hospitio recepit, si sanctorum pedes lavit,

13 lectioni + et FM^oRZ^{*}BW | et > *codd.* dfg Pel |
 14 presbyteri DLWiZ^oV | 16 eos > AFGLCs | 5,4 quae,
 viduae, habent, discant (A^{*} g) D | 5 speravit AF
 GLZ^o Aug (MRV), sperat DHO^{*}UWiZ^{*}CsThKB dfg
 Pel | instat *codd.* dfg Ambst Pel | ac] et FHMCs
 d f Pel | 8 infidelibus D

14 1 T 1,18; 5,22; A 6,6; 13,3; 2 T 1,6 | 15 Ph 1,25 |
 5,1 Lv 19,32 | 2 Tt 2,3 | 5 L 2,37; 18,7; Jr 49,11 |
 10 1 T 2,10; 3,7; Hb 13,2; J 13,14

ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ. μὴ ¹⁴ 5,22
 ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοὶ ^{A 6,6; 8,17}
 διὰ προφητείας μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ ^{2 T 1,6}
 πρεσβυτερίου. ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι, ¹⁵
 ἵνα σου ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ πᾶσιν. ἔπεχε ¹⁶
 σεαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ, ἐπίμενε αὐτοῖς·
 τοῦτο γὰρ ποιῶν καὶ σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς
 ἀκούοντάς σου.

Πρεσβυτέρω μὴ ἐπιπλήξης, ἀλλὰ παρακάλει ⁵ Lv 19,32
 ὡς πατέρα, νεωτέρους ὡς ἀδελφούς, ἵπρεσβυ- ²
 τέρας ὡς μητέρας, νεωτέρας ὡς ἀδελφὰς ἐν
 πάσῃ ἀγνεΐᾳ. Χήρας τίμα τὰς ὄντως χήρας. ³ 5,5
 εἰ δέ τις χήρα τέκνα ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθανέ- ⁴
 τωσαν πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν καὶ
 ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις· τοῦτο γὰρ
 ἐστὶν ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. ἡ δὲ ὄντως ⁵ Jr 49,11
 χήρα καὶ μεμονωμένη ἤλπιεν ἐπὶ Θεὸν καὶ ^{L 2,37; 18,7}
 προσμένει ταῖς δεήσεσιν καὶ ταῖς προσευχαῖς
 νυκτὸς καὶ ἡμέρας· ἡ δὲ σπαταλῶσα ζῶσα τέ- ⁶
 θνηκεν. καὶ ταῦτα παράγγελλε, ἵνα ἀνεπίλημ- ⁷
 πτοι ᾧσιν. εἰ δέ τις τῶν ἰδίων καὶ μάλιστα οἰ- ⁸
 κείων οὐ προνοεῖ, τὴν πίστιν ἤρνηται καὶ ἐστὶν
 ἀπίστου χειρῶν.

Χήρα καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἐξή- ⁹
 κοντα γεγονυῖα, ἐνὸς ἀνδρὸς γυνή, ἵἐν ἔργοις ¹⁰ Hb 13,2
 καλοῖς μαρτυρουμένη, εἰ ἐτεκνοτρόφησεν, εἰ ἔξε- ^{A9,36; J13,14}
 νοδόχησεν, εἰ ἀγίων πόδας ἐνιψεν, εἰ θλιβο-

14 πρεσβυτερον S* 69 1319 harl^c | 15 ἢ + εν Ps 326s
 917-915 623 rel. | 16 προσεχε 6s 33 88 436 206ss | 5,1 ως
 πατερα > S* | 4 εγγονα Ψss 88 1912 623s 920s 794 |
 μανθανετω 1319 df vg^l Ambst Pel | καλον και αποδ.
 εστιν 69s 642 440s 1610, εστ. καλ. κ. 330 2 323 ar
 sa^l bo | 5 επι S*CPs 81 048 G 1912] + τον rel. | θν]
 Ky S* 81 D^l* (Ambst) Aug Pel | 7 και > S^c sy ar
 co | 8 ιδιων + οικων 462 | μαλιστα SA 1739 Ψ I Dss
 1912 1835] + των rel. | προνοεεται S* 104 I Ds 1838
 1873* 255 K | 10 ετεκνοφορησεν G^l |

- μένοις ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ἐπηκο-
 11 λούθησεν. νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ· ὅταν
 γὰρ καταστρηνιάσωσιν τοῦ Χριστοῦ, γαμεῖν
 Ap 2,4 12 θέλουσιν, ἔχουσαι κρίμα ὅτι τὴν πρώτην πίσ-
 2 Th 3.11 13 τιν ἠθέτησαν. ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσιν
 περιερχόμεναι τὰς οἰκίας, οὐ μόνον δὲ ἀργαὶ
 ἀλλὰ καὶ φλύαροι καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ
 1 C 7,9 14 μὴ δέοντα. βούλομαι οὖν νεωτέρας γαμεῖν,
 τεκνογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδεμίαν ἀφορμὴν
 15 διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λαιδορίας χάριν. ἤδη
 16 γάρ τινες ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ σατανᾶ. εἴ
 τις πιστὴ ἔχει χήρας, ἐπαρκεῖτω αὐταῖς, καὶ μὴ
 βαρεῖσθω ἢ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις
 ἐπαρκέσῃ.
 R 12,8 17 Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς
 τιμῆς ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν
 Dt25,4; 24,15 18 λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ. λέγει γὰρ ἡ γραφή·
 1 C 9,9
 L 10,7 βούν ἀλοῶντα οὐ φιμώσεις· καὶ ἀξιος ὁ ἐργά-
 Dt 19,15 19 τῆς τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. κατὰ πρεσβυτέρου κατ-
 2 C 13,1
 Mt 18,16 ηγορίαν μὴ παραδέχου, ἐκτὸς εἰ μὴ ἐπὶ δύο
 20 ἢ τριῶν μαρτύρων. Τοὺς ἁμαρτάνοντας ἐνώ-
 πιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον
 L 9,26 21 ἔχωσιν. διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ
 Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων ἵνα
 ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς προκρίματος, μηδὲν ποιῶν

14 νεωτερ. + χηρας 326 81 181*s 1912 1827 547s 462
 206ss 1518 257 378 221 Xp | 16 τις + πιστος η 6 P-1175
 D 917 rel. sy Ambst (Pel) | επαρκεισθω SA 33 1175
 048 G 920 256 296 | επιβαρεισθω 81 917 1836 181 |
 17 διδασκ.] αληθεια I | 18 ~ ου φιμ. βουν αλ. CA 33sss
 1175s I 048 1827ss 547 69s 256ss 436 218 296 vg syp
 ar co Ef Ambst | φιμ. D^m] κημωσεις D | κ. αξιος] αξ.
 γαρ G bo¹ Ambst | τ. μισθου] τ. τροφης S* | 19 κατα-
 δεχου 1311 2 635 823 | εκτος-μαρτ. > Cyp Ambst Hier^o
 (Pel) | 20 τους + δε AD*(G) 1311 fg ar Bas | 21 Xv Iv
 SA 6 33s 81 D*s 915 1838 256s 255 r lat co Cl Cy¹ Bas
 Ambst, ~ Ψ 1739 1175 F 915 ar] Kv Iv Xv rel. |

si tribulationem patientibus subministravit, si
 omne opus bonum subsecuta est. Adulescen- 11
 tiores autem viduas devita; cum enim luxu-
 riatae fuerint in Christo, nubere volunt ¹ha- 12
 bentes damnationem, quia primam fidem irri-
 tam fecerunt. Simul autem et otiosae discunt 13
 circumire domos, non solum otiosae, sed et
 verbosae et curiosae loquentes quae non oportet.
 Volo ergo iuniores nubere, filios procreare, 14
 matresfamilias esse, nullam occasionem dare
 adversario maledicti gratia. Iam enim quaedam 15
 conversae sunt retro satanan. Si quis fidelis 16
 habet viduas, subministret illis, et non gravetur
 ecclesia, ut iis, quae vere viduae sunt, sufficiat.

Qui bene praesunt presbyteri, duplici ho- 17
 norē digni habeantur, maxime qui laborant in
 verbo et doctrina. Dicit enim Scriptura: *Non* 18
alligabis os bovi trituranti. Et: *Dignus est*
operarius mercede sua. Adversus presbyterum 19
 accusationem noli recipere, nisi sub duobus aut
 tribus testibus. Peccantes coram omnibus argue, 20
 ut et ceteri timorem habeant. Testor coram 21
 Deo et Christo Iesu et electis angelis, ut
 haec custodias sine praeiudicio, nihil faciens

11 enim > D(Z*) | 13 circumire AFDGRU d Hier
 Aug Pel | 14 iuveniores AFHssWZB | 15 retro +
 post DOWi d g° (Ambst Pel) | 16 quis] qua AGHO
 UWi | fidelis + vel si qua fidelis FDLMZ°CsThKss
 c d Amb Ambst Pel | et] ut AD d Ambst Aug Pel |
 iis] his *codd.* | 17 et + in AW m | 18 infrenabis A-H
 MsUZCsThKss dr Ambst Hier | mercedem suam
 A*FHMT h d r | 19 nisi sub] exceptis D f° g Ambst
 Pel | aut] et AGMsWiK Prisc | nisi - testibus > Ambst
 Hier° Pel | 20 peccantem AUZ*Cs (Ambst)] + autem
 DL d fg Hier Pel | et > F*-LOZ*Cs Ambst Pel |
 21 angelis + eius F°LOB dm Hil Hier

12 Ap 2,4 | 13 2 Th 3,11 | 14 1 T 2,15; 1 C 7,9 | 17 R 12,8;
 1 C 16,16 | 18 Dt 24,15; 25,4; 1 C 9,9; L 10,7 | 19 Dt 19,15;
 Mt 18,16; 2 C 13,1 | 20 G 2,14 | 21 L 9,26

22 in alteram partem declinando. Manus cito ne-
 23 mini imposueris neque communicaveris pec-
 24 catis alienis. Teipsum castum custodi. ¹Noli
 adhuc aquam bibere, sed modico vino utere
 propter stomachum tuum et frequentes tuas
 25 infirmitates. Quorumdam hominum peccata ma-
 nifesta sunt praecedentia ad iudicium, quos-
 dam autem et subsequuntur. Similiter et facta
 bona manifesta sunt, et quae aliter se habent,
 abscondi non possunt.

6 Quicumque sunt sub iugo servi dominos
 suos omni honore dignos arbitrentur, ne nomen
 2 Domini et doctrina blasphemetur. Qui autem
 fideles habent dominos, non contemnant, quia
 fratres sunt, sed magis serviant, quia fideles
 sunt et dilecti, qui beneficii participes sunt.
 Haec doce et exhortare.

6,3-21 *Ultima monita et praecepta*

3 Si quis aliter docet et non acquiescit sanis
 sermonibus Domini nostri Iesu Christi et ei,
 4 quae secundum pietatem est, doctrinae, ¹su-
 perbus est, nihil sciens, sed languens circa
 quaestiones et pugnas verborum, ex quibus
 oriuntur invidiae, contentiones, blasphemiae,
 5 suspiciones malae, ¹conflictationes hominum

21 alteram D dm r] aliam *rel.* d f g Pel

22 inponas r Tert Pac | 23 ~ vino modico *codd.*
 tuum > d r Hier¹ Aug Pel

25 similiter + autem DOWiKW f g Sing Or

6,2 contemnat FM* d f

qui²] quia OZ^cKss c (Pel)

hortare A dm g¹

4 superbus] inflatus d g m r Lcf Ambst

est > *codd.* f g

22 1 T 1,14; 2 J 11; Ap 18,4 | 6,1 E 6,5; C 3,22ss;
 Tt 2,9s | 2 Phm 16 | 3 G 1,6-9; 1 T 1,10; 2 T 1,13 |
 4 1 T 6,20; 2 T 2,14 | 5 2 T 3,8; 4,4; Tt 1,14

κατὰ πρόσκλισιν. Χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπι- 22 4,14
 τίθει, μηδὲ κοινώνει ἁμαρτίαις ἄλλοτρίαις·
 σεαυτὸν ἄγνὸν τήρει. Μηκέτι ὑδροπότηι, ἀλλὰ 23
 οἴνῳ ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὸν στόμαχον καὶ τὰς
 πυκνάς σου ἀσθενείας. Τινῶν ἀνθρώπων αἱ 24
 ἁμαρτίαι πρόδηλοί εἰσιν προάγουσαι εἰς κρίσιν,
 τισὶν δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν. ὡσαύτως καὶ τὰ 25
 ἔργα τὰ καλὰ πρόδηλα, καὶ τὰ ἄλλως ἔχοντα
 κρυβῆναι οὐ δύνανται.

Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους 6 E 6,5; Tt 2,9;
 δεσπότης πάσης τιμῆς ἀξίους ἠγείσθωσαν, ἵνα
 μὴ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ διδασκαλία βλασ-
 φημῆται. οἱ δὲ πιστοὺς ἔχοντες δεσπότης μὴ 2 Phm 16
 καταφρονεῖτωσαν, ὅτι ἀδελφοί εἰσιν, ἀλλὰ μᾶλ-
 λον δουλευέτωσαν, ὅτι πιστοὶ εἰσιν καὶ ἀγαπη-
 τοὶ οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβανόμενοι. Ταῦτα
 δίδασκε καὶ παρακάλει.

Εἴ τις ἑτεροδιδασκαλεῖ καὶ μὴ προσέρχεται 3 G 1,6-9
 ὑγιαίνουσιν λόγοις, τοῖς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰη- 2 T 1,13
 σοῦ Χριστοῦ, καὶ τῇ κατ' εὐσέβειαν διδασκα-
 λία, ἰτετύφωται, μηδὲν ἐπιστάμενος, ἀλλὰ νοσῶν 4
 περὶ ζητήσεις καὶ λογομαχίας, ἐξ ὧν γίνεται
 φθόνος, ἔρις, βλασφημίαι, ὑπόνοιαι πονηραί,
 ἰδιαπατριβαὶ διεφθαρμένων ἀνθρώπων τὸν 5 2 T 3,8; 4,4
 Tt 1,14

προσκλισιν S 81 424° 048 1827 919 337 241 1867] -κλι-
 σιν rel. | 23 στομαχον + σου 6 326s 048 D°-181 915 rel.
 vg sy co Ef | 24 ανθρωπ. > Ψ* 226* 69 | 25 ωσαυτως
 + δε A 81 G 1319 1311 Ωρ | προδηλα SA-424° Ψ 1175
 048 330* 225 296] + εἰσιν 33s Ds 88 623s al. 337s 256s
 al. 2 440 1518, εστιν rel. | δυναται S 1739s 326 Gss
 1827s 489s 69 436 1831 1518° 257 K al. | 6,1 δουλοι]
 -λου G, -λειας 1836 r syp ar sa Ef | θυ] Ku 33 D* 330
 lat pl. Ambst | 2 εχοντας A 326 I Ds 181 623s 489 69
 794 | οτι αδελφοι εἰσιν > S* | ευεργεσιας] ευσεβειας G¹
 181 | 3 προσεχεται S* 1912 d vg Ambst Pel | 4 γι-
 νονται 81 547 330 r vg ar bo, γεννωνται D* g Lcf |
 φθονοι D* 547 330 r lat bo | ερεις 1175s Ds 88 330
 256 L lat syh co Ambst |

- νοῦν καὶ ἀπεστερημένων τῆς ἀληθείας, νομι-
 4,8; Ph 4,11s 6 ζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέβειαν. ἔστιν δὲ
 Hb 13,5 πορισμὸς μέγας ἢ εὐσέβεια μετὰ αὐταρκείας·
 Eccl 5,14 7 οὐδὲν γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, ὅτι
 Job 1,21 8 οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα. ἔχοντες δὲ διατρο-
 Sap 7,4ss φὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθησόμεθα.
 Pr 30,8 9 οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν ἐμπίπτουσιν εἰς πει-
 Pr 23,4; 28,22 ρασμὸν καὶ παγίδα καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοή-
 E 5,5 10 θρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν. ῥίζα γὰρ
 πάντων τῶν κακῶν ἔστιν ἡ φιλαργυρία, ἧς τι-
 νες ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστε-
 ως καὶ ἑαυτοὺς περιέπειραν ὀδύναις πολλαῖς.
 2 T 2,22 11 Σὺ δέ, ὦ ἄνθρωπε Θεοῦ, ταῦτα φεῦγε· δί-
 ωκε δὲ δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγά-
 1 C 9,25s 12 πην, ὑπομονήν, πραῦπαθίαν. ἀγωνίζου τὸν
 2 T 4,7 καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ τῆς αἰω-
 νίου ζωῆς, εἰς ἣν ἐκλήθης καὶ ὁμολόγησας
 τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύ-
 J 18,33-37; 13 ρων. παραγγέλλω ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τοῦ ζωο-
 19,11 γονοῦντος τὰ πάντα καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ
 Mt 27,11 μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου τὴν καλὴν
 14 ὁμολογίαν, τηρῆσαί σε τὴν ἐντολὴν ἀσπιλον
 ἀνεπίλημπτον μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ Κυρίου

5 απεστραμμ. D* | ευσεβ. + αφιστασο απο τ. τοιουτων
 Psss 917-181 916s rel. sy ar Ef Ambst (Pel) | 7 κοσ-
 μον + δηλον 6 P-1175 D^c 917 rel. vg syrh^m. αληθες
 D* m Ambst | 8 διατροφην 1739 P D-1836 181 623s
 1835s 226* 1149 K lat syr ar co Ambst | 9 παγιδας 33
 Cy Eφ | παγ. + τ. διαβολου D*s 1610 m vg¹ Amb
 Pel Thdt | πολλας + και 048 547 (1836) | 10 πολλαις]
 ποικιλ. S*H | 11 ανθρ. + του 6 P-81 D^c 623^c rel. | ευ-
 σεβ. > S* sa¹ | πραυπαθ.] πραοτητα 6 33 Ψ 326 917-
 462 999 rel. (S^c 104 1175 D* 88 436) | 12 ην + και 81
 467 919s 177 69s 2s 440 r syh⁺ | 13 παραγγ. + σοι AP
 326ss D 917 rel. r vg sy ar bo Tert Cy¹ | ζωοποιουντ.
 S 6 326 917-181 920-2127 206* 1518 257* K^r | 14 σε > D*
 Did | ασπιλ. + και D syr Ef |

mente corruptorum et qui veritate privati sunt,
 existimantium quaestum esse pietatem. Est au- 6
 tem quaestus magnus pietas cum sufficientia.
 Nihil enim intulimus in hunc mundum; haud 7
 dubium quod nec auferre quid possumus. Ha- 8
 bentes autem alimenta et quibus tegamur, his
 contenti simus. Nam qui volunt divites fieri, 9
 incidunt in tentationem et in laqueum diaboli
 et desideria multa inutilia et nociva, quae
 mergunt homines in interitum et perditionem.
 Radix enim omnium malorum est cupiditas, 10
 quam quidam appetentes erraverunt a fide et
 inseruerunt se doloribus multis.

Tu autem, o homo Dei, haec fuge, sectare 11
 vero iustitiam, pietatem, fidem, caritatem, pa-
 tientiam, mansuetudinem. Certa bonum certa- 12
 men fidei, apprehende vitam aeternam, in qua
 vocatus es et confessus bonam confessionem
 coram multis testibus. Praecipio tibi coram 13
 Deo, qui vivificat omnia, et Christo Iesu, qui
 testimonium reddidit sub Pontio Pilato, bonam
 confessionem, ut serves mandatum sine macula 14
 irreprehensibile usque in adventum Domini nos-

5 qui + a FLMKVW c (Pel, dg) | pietatem +
 discede ab eiusmodi DLWiT^e m Cyp Lcf Ambst
 Pel | 7 haud] aut A*FHMWiZ*C | quod] quia AWiZ
 BV f, verumtamen FLM(D Ambst) | 8 sumus *codd.*
 (-MW) d fg | 9 in² > *codd.* | diaboli > A Cyp Ambst
 Hier¹ Aug | multa + et DWiZCsV Aug¹ | 10 cupi-
 ditas] avaritia FM r Ambst Hier¹ Aug¹ | 11 o > F
 HLM m r Ambst Aug | 12 certare A*DGILMWi^e
 dg (Pel) | confessus + es FDMO d dm g Ambst
 Pel | 14 inreprehensibilem FG-M t | in] ad Ambst
 Var Aug

6 1 T 4,8; Ph 4,11s; Hb 13,5 | 7 Job 1,21; Eccl
 5,14 | 8 Pr 30,8s | 9 Pr 23,4; 28,22; L 12,15 | 10 E 5,5 |
 11 2 T 3,17; G 5,22 | 12 1 C 9,25s; 2 T 4,7 | 13 Mt 27,11;
 J 18,33-37; 19,9ss

15 tri Iesu Christi, quem suis temporibus ostendet beatus et solus potens, Rex regum et
 16 Dominus dominantium, qui solus habet immortalitatem et lucem inhabitat inaccessibilem quem nullus hominum vidit, sed nec videre potest, cui honor et imperium sempiternum. Amen.

17 Divitibus huius saeculi praecipe non sublime sapere, neque sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo, qui praestat nobis omnia
 18 abunde ad fruendum, ¹bene agere, divites fieri in bonis operibus, facile tribuere, communicare,
 19 thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant veram vitam.

20 O Timothee, depositum custodi, devitans profanas vocum novitates et oppositiones falsi
 21 nominis scientiae, quam quidam promittentes, circa fidem exciderunt.

Gratia tecum. Amen.

15 quem] qui F*M | ostendit FHMOWiZ*B Aug Pel | 16 habitat DLMOWiZ*KV d dm Tert Hil Amb Ambst Aug (Pel), habitans (> et¹) AGHUZ*CsTh e fg (F) | ~ vidit nullus hom. AFGMOUWi f | 17 sublime] superbe ADB g m¹Or Ambst Pel | vivo > A FGHMOUWiZ fg (Pel) | 18 ~ operib. bonis *codd.* | 20 Timotheae AFHM(Z*)B | vitans F*M | 21 amen > DGL*MWi d g Ambst (Pel)

15 1 T 1,11; Ap 17,14; Dt 10,17 | 16 Ex 33,20; J 1,18; C 1,15 | 17 R 12,16; Ps 61,11; L 12,20; Ja 1,10 | 19 Mt 6,20 | 20 1 T 4,7; 2 T 1,14 | 21 1 T 1,6; 2 T 2,18

ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἦν καιροῖς ἰδίους δεῖξει 15 1,11
 ὁ μακάριος καὶ ὁ μόνος δυνάστης, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀρ 17,14
 βασιλευόντων καὶ Κύριος τῶν κυριευόντων, ὁ Δε 10,17
 μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, 16 Ex 33,20
 ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων οὐδὲ ἰδεῖν δύναται·
 ᾧ τιμὴ καὶ κράτος αἰώνιον· ἀμήν.

Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παράγ- 17 Ps 61,11
 γελλε μὴ ὑψηλοφρονεῖν, μηδὲ ἠλπικένοι ἐπὶ L 12,20
 πλούτου ἀδηλότητι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ παρέχοντι R 12,16
 ἡμῖν πάντα πλουσίως εἰς ἀπόλαυσιν, ἀγαθοερ- 18
 γεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους
 εἶναι, κοινωνικούς, ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς 19 Mt 6,20
 θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται
 τῆς ὄντως ζωῆς.

Ὡ Τιμόθεε, τὴν παραθήκην φύλαξον, ἐκτρε- 20 4,7; 2 T 1,14
 πόμενος τὰς βεβήλους κενοφωνίας καὶ ἀντιθέ-
 σεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως, ἣν τινες ἐπαγ- 21 1,6; 2 T 2,18
 γελλόμενοι περὶ τὴν πίστιν ἠστόχησαν.

Ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν.

16 ἀθανασ. + και D* syp bo Tert Ambst Pel Did | και
 > P 104 G 88 920 462 330 323 1611* | 17 εν-αιωνι] του
 νυν αιωνος D vg syp co Ambst | υψηλα φρ. S 81 I |
 πλουτω I D 1* 623* 330 38 218 | επι² SA sss 33 sss 1175 s
 D*s 1912 1827s 547s 1319-38 436s 1611* 1610 Bas] εν
 rel. | τω² > S Ds 1912 330 1319 263 | θω + τω ζωντι
 326 D 917-226 1-319 206^r K^r sy | τα παντα APs I 69s
 256 38 | παντα > 81* G | 18 καλοις] αγαθοις I | 19 απο-
 θησαυριζειν D vg Ambst | οντως] αιωνιου 6 P 326 917-
 177 206^r 1518 257* K^r, + αιωνιου 1175 467 69 296 |
 20 παρακαταθηκ. 326 917 489 920 al. 2 440ss 1872s
 1245 1864 | καινοφων. G lat ar Ef, κοινωνιας 917 | 21 μεθ
 υμων SA 33s 81 G 1311] μετα σου rel., + αμην S^c 6
 P-1175 917-915 623 rel. vg sy ar¹ | η χαρις-υμων > sa |

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β

- 1 Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θε-
 λήματος Θεοῦ κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν
 2 Χριστῷ Ἰησοῦ Ἰτιμοθέῳ ἀγαπητῷ τέκνῳ· χάρις,
 ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς καὶ Χριστοῦ
 Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.
- A 23,1; 24,16 3 Χάριν ἔχω τῷ Θεῷ, ᾧ λατρεύω ἀπὸ προ-
 Ph 3,5 γόνων ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον
 ἔχω τὴν περὶ σοῦ μείαν ἐν ταῖς δεήσεσίν μου
 4 νυκτὸς καὶ ἡμέρας, ἔπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνη-
 μένος σου τῶν δακρῶν, ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ,
 A 16,1 5 ὑπόμνησιν λαβὼν τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίσ-
 τεως, ἣτις ἐνώκησεν πρῶτον ἐν τῇ μάμμῃ σου
 Λωτῶδι καὶ τῇ μητρὶ σου Εὐνίκη, πέπεισμαι δὲ
 ὅτι καὶ ἐν σοί.
- I Th 5,19 6 Δι' ἣν αἰτίαν ἀναμιμνήσκω σε ἀναζωπυ-
 I T 4,14 ρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ Θεοῦ, ὃ ἐστιν ἐν σοὶ διὰ
 R 8,15 7 τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου. οὐ γὰρ ἔδω-
 κεν ἡμῖν ὁ Θεὸς πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνά-
 R 1,16 8 μεως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ. μὴ οὖν
 ἐπαισχυνθῆς τὸ μαρτύριον τοῦ Κυρίου ἡμῶν

1 ~ Iu Xu A 1739 326 I 917 88s 489 226 1-69 al. 206*
 440 pl. 1518 257 913-203 L. al. syr ar Ef | επαγγελίας
 S 440 | 2 αγαπητω] γνησιω εν πιστει 33 (330) | πατρ.
 + ημων 326 330 syh⁺ Ef | και + Ku S* 33 489 69 (syr)|
 ~ Iu Xu S* 1739 33 489 69 syr Ef | 3 θω + μου 33 D*
 330 sa Ωρ Ambst | 4 επιποθω G | 5 λαμβανων 6 P 326
 D 917 rel. pl. bo | 6 υπομιν. Ψ D 256 255 1518
 1245s | χαρισμα] θελημα S* | θυ] Xu A | 8 ημων +
 Iu Xu 104 1245 syh⁺ Ambst, > S* 104 |

EPISTULA
BEATI PAULI APOSTOLI
AD TIMOTHEUM SECUNDA

1,1-5 *Exordium*

PAULUS apostolus Iesu Christi per vo- 1
luntatem Dei secundum promissionem vitae,
quae est in Christo Iesu, Timotheo carissimo 2
filio. Gratia, misericordia, pax a Deo Patre et
Christo Iesu Domino nostro.

Gratias ago Deo, cui servio a progenito- 3
ribus in conscientia pura, quod sine intermis-
sione habeam tui memoriam in orationibus
meis nocte ac die ¹desiderans te videre, me- 4
mor lacrimarum tuarum, ut gaudio implear,
¹recordationem accipiens eius fidei, quae est in 5
te non ficta, quae et habitavit primum in avia
tua Loide et matre tua Eunice, certus sum
autem quod et in te.

1,6-18 *Admonitio intrepidae praedicationis secundum exemplum apostoli*

Propter quam causam admoneo te ut re- 6
suscites gratiam Dei, quae est in te per im-
positionem manuum mearum. Non enim dedit 7
nobis Deus spiritum timoris, sed virtutis et
dilectionis et sobrietatis. Noli itaque erubes- 8
cere testimonium Domini nostri neque me

1 ~ Chr. Iesu *codd.* d f g Ambst Pel | 2 filio > R* |
gratia et miser. et DOWi | 3 deo + meo FD-H-O
d Ambst Var (Pel) | quod DW c d dm Ambst] quam
rel. | intermissionem FMZ* | 5 non ficta > R d e |
Loidae HRWiZ*CK d | Eunic(h)ae DRWiTKB(Z*) |
7 ~ deus nobis DWiZ* | 8 me > A*DG

2 1 T 1,2; 2 J 3 | 3 R 1,9; Ph 3,5 | 4 2 T 4,9,21 |
5 1 T 1,5; A 16,1 | 6 1 T 4,14; 1 Th 5,19 | 7 R 8,15;
Ap 21,8 | 8 R 1,16; Ph 1,7

vinctum eius, sed collabora evangelio secun-
 9 dum virtutem Dei, qui nos liberavit et vo-
 cavit vocatione sua sancta, non secundum opera
 nostra, sed secundum propositum suum et
 gratiam, quae data est nobis in Christo Iesu
 10 ante tempora saecularia. Manifesta est autem
 nunc per illuminationem Salvatoris nostri Iesu
 Christi, qui destruxit quidem mortem, illumi-
 navit autem vitam et incorruptionem per evan-
 11 gelium, in quo positus sum ego praedicator
 12 et apostolus et magister gentium. Ob quam
 causam etiam haec patior, sed non confundor.
 Scio enim cui credidi et certus sum quia po-
 tens est depositum meum servare in illum diem.
 13 Formam habe sanorum verborum, quae a me
 audisti in fide et in dilectione in Christo Iesu.
 14 Bonum depositum custodi per Spiritum sanc-
 tum, qui habitat in nobis.
 15 Scis hoc, quod aversi sunt a me omnes,
 qui in Asia sunt, ex quibus est Phigellus et
 16 Hermogenes. Det misericordiam Dominus One-
 siphori domui, quia saepe me refrigeravit et
 17 catenam meam non erubuit, sed cum Romam
 18 venisset, sollicitate me quaesivit et invenit. Det

9 sua FLssWiK dm f Aug] > *rel.* d g Ambst Pel

10 manifesta Wi Pel

12 etiam > FG*M

servare] custodire D g Ambst Pel

13 habes RZ*, habens Z^cKBV d Ambst Hier

in² > *codd.* f g Ambst Pel

14 vobis F*

15 scis † enim DR (Ambst Pel)

Philetus V^o Pel

17 venissem ADL^o (Ambst) Pel

requisivit L Or Pel

9 Tt 3,5 | 10 R 16,26; Tt 2,11; 1 C 15,55ss; Hb
 2,14 | 11 1 T 2,7 | 12 2 C 4,2 | 13 1 T 1,10 | 14 1 T
 6,20 | 15 2 T 4,16 | 16 2 T 4,19 | 17 A 28,30

μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ, ἀλλὰ συγκακοπά-
 θησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν Θεοῦ, ⁹ Ti 3,5
 σώσαντος ἡμᾶς καὶ καλέσαντος κλήσει ἁγία, οὐ
 κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν ἀλλὰ κατὰ ἰδίαν πρόθεσιν
 καὶ χάριν, τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν Χριστῷ Ἰη-
 σοῦ πρὸ χρόνων αἰωνίων, φανερωθεῖσαν δὲ νῦν ¹⁰ R 16,26
I C 15,55.57
Hb 2,14
 διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ
 Ἰησοῦ, καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον φωτί-
 σαντος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγ-
 γελίου, εἰς ὃ ἐτέθη ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστολος ¹¹ I T 2,7
 καὶ διδάσκαλος. δι' ἣν αἰτίαν καὶ ταῦτα πάσ- ¹²
 χω, ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι, οἶδα γὰρ ὅτι πε-
 πίστευκα, καὶ πέπεισμαι ὅτι δυνατός ἐστιν τὴν
 παραθήκην μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέ-
 ραν. ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαινόντων λόγων ὧν ¹³ I T 6,3
Ti 2,1
 παρ' ἐμοῦ ἤκουσας ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ
 ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. τὴν καλὴν παραθήκην φύ- ¹⁴ I T 6,20
 λαξον διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦντος
 ἐν ἡμῖν.

Οἶδας τοῦτο, ὅτι ἀπεστράφησάν με πάντες ¹⁵ 4,16
 οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὧν ἐστιν Φύγελος καὶ Ἐρμο-
 γένης. δῶκε ἔλεος ὁ Κύριος τῷ Ὀνησιφόρου ¹⁶ 4,19
 οἴκῳ, ὅτι πολλακίς με ἀνέψυξεν καὶ τὴν ἄλυσίν
 μου οὐκ ἐπαισχύνθη, ἀλλὰ γενόμενος ἐν Ῥώμῃ ¹⁷
 σπουδαίως ἐζήτησέν με καὶ εὔρεν. δῶκε αὐτῷ ὁ ¹⁸

⁹ καλεσ. † ημας 489 177 1319 1311 syp co Ef | κλησει
 † αυτου vg syh^m Ef | ¹⁰ σωτηρ.] Ky Ψ 81 218 syh^m
 Ωρ Ef | Xu Iv S^{*}A D^{*} 1898 2005 sa Anibst] ~ Iv Xu
 rel, θυ I | ¹¹ και² > CP 642 1518 | διδασκ. S^{*}A 33 1175]
 † εθνων rel. verss. Ef Ambst | ¹² και¹ > S^{*} sypⁱ co
 Ef | μου > D¹* 489 206 | ^{12.14} παρακαταθηκ. 489s 547
 (241 69 al.) 2 216s 35 1245 1867 | ¹⁴ ενοικ. εν] δοθεντος
 33 Ψ Cy¹ Amb¹ | ¹⁵ Φυγελλος A 917-181 1912 623ss
 489s 920 547ss al. 206^r 1611 257 378sss | ¹⁶ επησχ. S^{*}
 241 337 256 206s 242 216s 2005 257 221 K Ωρ Bas |
¹⁷ σπουδαιως SC 1739ss 33s104 1175s Ds 1838]-οτερωσ
 A 88 256s 255, -οτερον rel. | ανεζητ. C Ωρ¹ |

- Jud 21 Κύριος εὐρεῖν ἔλεος παρὰ Κυρίου ἐν ἐκείνῃ
 τῇ ἡμέρᾳ. καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διηκόνησεν,
 βέλτιον σὺ γινώσκεις.
- 2 Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χά-
 2 ριτι τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ ἃ ἤκουσας παρ'
 ἔμου διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου
 πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ
 1,8; 4,5 3 ἑτέρους διδάξαι. συγκακοπάθησον ὡς καλὸς
 4 στρατιώτης Χριστοῦ Ἰησοῦ. οὐδεὶς στρατευό-
 μενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματεῖαις,
 4,8 5 ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ. ἐὰν δὲ καὶ
 ἀθλῇ τις, οὐ στεφανοῦται ἐὰν μὴ νομίμως
 1 C 9,7,10 6 ἀθλήσῃ. τὸν κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον
 7 τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν. νόει δὲ λέγω· δώ-
 σει γάρ σοι ὁ Κύριος σύνεσιν ἐν πᾶσιν.
- R 1,3; 2,16 8 Μνημόνευε Ἰησοῦν Χριστὸν ἐγῆγερμένον ἐκ
 1 C 15,4,20 νεκρῶν, ἐκ σπέρματος Δαυὶδ, κατὰ τὸ εὐαγγέ-
 2 Sm 7,12 λιον μου· ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν ὡς
 E 3,1,13 9 κακοῦργος, ἀλλὰ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ οὐ δέδεται.
 Ph 2,17; 1,12s
- C 1,24 10 διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκλεκτούς,
 ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσιν τῆς ἐν Χριστῷ
 11 Ἰησοῦ μετὰ δόξης αἰωνίου. Πιστὸς δὲ λόγος·
 2 C 4,11 12 εἰ γὰρ συναπεθάνομεν, καὶ συζήσομεν. ἴει
 Mt 10,33 ὑπομένομεν, καὶ συμβασιλεύσομεν. εἰ ἀρνησό-

18 ελεον D^e 917 623 920 919 794 al. 1891 K | Kw Ψ D^e
 Thdt | παρα Ku > P 241 Tert Ef | διηκον. + μοι 1836
 69s 330 256 fg vg¹ syrih ar co Ef (Ambst Pel) | 2,2 α
 ηκουσας] ακουσας G¹ | ικανοι] δυνατοι K | 3 inc. συ ουν
 κακοπαθ. 6 Ψ 326 917sss 623-2127 655 rel. syh* | ~ Iu
 Xu 1739s 326s 1898sss 623-319 al. 206^r 1518 257^a K^r syri¹
 4 στρατευομ. + τω θω G vg Cyp Ambst (Pel) | 5 αθλη]
 ητης 33 917 623 ar sa Ef | 7 δ] α 6 Ψ-81 048 D 917 rel. |
 δωη 6 Psss 81 917 2138 257^a K^r | 9 ω + και G¹ | 10 αιω-
 νιου] ουρανιου vg syih^m ar sa Ambst Pel | 11 λογος +
 και πασης αποδοξης αξιος (1 T 1,15) 1311 206ss (048) | συ-
 ζησωμ. CPsss 1836ss 1912 623 1835s 69 263 440 378 L]
 + αυτω 048 | 12 συμβασιλευσωμ. C-Ψ 1836 623 263 383
 378 L | αρνουμεθα 1739s P 326 D^a 623 pl. 920 pl. rel. |

illi Dominus invenire misericordiam a Domino in illa die. Et quanta Ephesi ministravit mihi, tu melius nosti.

2,1-13 *Omnia pro Christo sustinenda*

Tu ergo, fili mi, confortare in gratia, quae 2
est in Christo Iesu, et quae audisti a me per 2
multos testes, haec commenda fidelibus homi-
nibus, qui idonei erunt et alios docere. Labora 3
sicut bonus miles Christi Iesu. Nemo militans 4
Deo implicat se negotiis saecularibus, ut ei
placeat, cui se probavit. Nam et qui certat 5
in agone non coronatur nisi legitime certa-
verit. Laborantem agricolam oportet primum 6
de fructibus percipere. Intellege quae dico; da-
bit enim tibi Dominus in omnibus intellectum.

Memor esto Dominum Iesum Christum re- 8
surrexisse a mortuis ex semine David secun-
dum evangelium meum, in quo laboro usque 9
ad vincula, quasi male operans, sed verbum
Dei non est alligatum. Ideo omnia sustineo 10
propter electos, ut et ipsi salutem consequantur,
quae est in Christo Iesu, cum gloria caelesti.
Fidelis sermo: Nam si commortui sumus, et 11
convivemus; si sustinebimus, et conregnabi- 12

18 apud deum D, dominum g¹ Or Ambst Pel |
mihi DLUZ^oCsTh c dm fg] > rel. d f Ambst | ~ me-
lius tu AGHORWiZ* d fg Ambst | 2,1 mi] mihi FM
Ambst, carissime mihi D (Pel) | 2 audistis F t | 4 im-
plicat] obligat D(RB) Cyp Ambst | 6 percipere LO
RWiKV c d fg] accipere rel. | 7 ~ intellect. in om-
nibus FDM d g Ambst Pel | 8 dominum > AGHL
ORZ^o d fg Ambst Pel | Christ. > R | 9 alligatum +
in me D | 10 et > FWi | caelesti] aeterna D d g |
12 sustinemus AHL*OWiZKss g Ambst Pel, tolle-
ramus D (d) Cyp Aug

18 Jud 21 | 2,2 2 T 3,14 | 3 2 T 1,8; 4,5 | 6 1 C 9,7,10 |
8 R 1,3; 1 C 15,4,20 | 9 A 21,33; 16,29; E 3,1,13; C 1,24;
Phm 1,9-13; 2 T 1,16 | 10 Tt 1,11 | 11 1 T 1,15; R
6,3s; 2 C 4,11 | 12 R 8,17; 1 P 4,13

13 mus; si negaverimus, et ille negabit nos; ¹si non credimus, ille fidelis permanet; negare seipsum non potest.

2,14-4,8 *Haeretici confutandi*

14 Haec commune testificans coram Domino. Noli contendere verbis, ad nihil enim utile
15 est nisi ad subversionem audientium. Sollicite cura teipsum probabilem exhibere Deo, operarium inconfusibilem, recte tractantem verbum
16 veritatis. Profana autem et vaniloquia evita; multum enim proficiunt ad impietatem, ¹et sermo eorum ut cancer serpit, ex quibus est
18 Hymenaeus et Philetus, qui a veritate exciderunt dicentes resurrectionem esse iam factam, et subverterunt quorundam fidem. Sed firmum fundamentum Dei stat habens signaculum hoc: *Cognovit Dominus qui sunt eius*, et discedat ab iniquitate omnis, qui nominat nomen Domini. In magna autem domo non solum sunt vasa aurea et argentea, sed et lignea et fictilia; et quaedam quidem in honorem, quaedam autem in contumeliam. Si quis ergo emundaverit se ab istis, erit vas in honorem sanctificatum et utile Domino ad omne opus bonum paratum.

12 negabimus AGRUCs (Pel) | 13 manet AGLR CsTh g | 14 ~ verbis contendere *codd.* d f (g Ambst Pel) | enim c d dm fg Cyp Ambst Aug] > *codd.* Pel] est > AFORUWiZ | nisi > AG d | 15 inconfus.] inreprehensib. RK Sing, non erubescens D g Aug] 16 et > AFHMR Pel | inaniloquia AFM-B fg¹ Pel] proficiunt DOTH dm] -cient *rel.* d f Ambst | 18 esse DFMOWi d g] > *rel.* f (Pel) | subvertunt *codd.* pl. dg Ambst Pel | 19 stetit AF-RWiZ* | nominat] invocat Z*KB | 20 quaedam 1 2 F | contumelia FMR Pel | 21 mundaverit AFLUT d f] honore DLRUZ^cBV d f Pel

13 R 3,2s; Nu 23,19 | 14 1 T 4,7 | 15 1 T 4,6; Tt 2,7s; L 12,42 | 16 1 T 4,7; 6,20 | 17 1 T 1,20 | 18 1 T 1,6 | 19 Is 28,16s; Nu 16,5; J 10,14; Ap 21,27 | 20 1 C 3,12; R 9,21 | 21 2 T 3,17

μεθα, κάκεινος ἀρνήσεται ἡμᾶς. εἰ ἀπιστοῦ- 13 R 3,2s
μεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει, ἀρνήσασθαι γὰρ
ἑαυτὸν οὐ δύναται. Nu 23,19

Ταῦτα ὑπομίμησκε, διαμαρτυρόμενος ἐνώ- 14 I T 6,4
πιον τοῦ Θεοῦ μὴ λογομαχεῖν, ἐπ' οὐδὲν χρή-
σιμον, ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκουόντων. σπού- 15 I T 4,6
δασον σεαυτὸν δόκιμον παραστῆσαι τῷ Θεῷ,
ἔργατην ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτομοῦντα τὸν λό-
γον τῆς ἀληθείας. τὰς δὲ βεβήλους κενοφω- 16 I T 4,7
νίας περιῖστασο· ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκόψουσιν
ἀσεβείας, καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα 17 I T 1,20
νομὴν ἔξει· ὧν ἔστιν Ὑμέναιος καὶ Φίλητος,
οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἠστόχησαν, λέγοντες 18
τὴν ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι, καὶ ἀνατρέπουσιν
τὴν τινῶν πίστιν. ὁ μέντοι στερεὸς θεμέλιος 19 Nu 16,5,26
τοῦ Θεοῦ ἔστηκεν, ἔχων τὴν σφραγίδα ταύτην·
ἔγνω Κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ, καὶ ἀποστήτω
ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνομα Κυ-
ρίου. ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἔστιν μόνον 20 I C 3,12
σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ
ὀστράκινα, καὶ ἃ μὲν εἰς τιμὴν ἃ δὲ εἰς ἀτι-
μίαν. ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τού- 21
των, ἔσται σκεῦος εἰς τιμὴν, ἡγιασμένον, εὖ-
χρηστον τῷ δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν
ἡτοιμασμένον. 3,17

13 γαρ > S^c 917^a 623s 467^a 920ss 241-177 38s 1891-491
35ss 1518 257-378 506sss K^r d vg syh ar sa Tert Ambst
Ef | 14 θυ SC 1175 I G 1912 241 69 330 436 1891* 216
1518 383 1610 221 syh^m ar co Ef] Ky 048 rel. | λογομα-
χει C*s 048 d g vg sa Amb Ambst Pel | επ S*-6 Ψss 81
G 330] εις rel. | ουδενι G 330 | 15 θυ] Xω AL | 16 και-
νοφων. G d m Lcf Ambst Aug | ασεβεις D* 1912 623
2005 K sa | εξει] εχει 048 | 18 την² > S 33 G | 19 θυ] Ky
S* | Κς + παντας S* | 21 εσται σκευος > S* | ηγιασμε-
νον S*C^a 33 048 Ds 1845^c 462 38 436 syr bo Ef Or¹
Ambst Xp Thdt Aug] + και rel. Ωρ | εις²] προς 1175s
Ds 1912 547 1611 2005 |

- 1 T 6,11; 1,5 22 Τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε, δίωκε δὲ δικαιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην μετὰ τῶν ἐπικαλουμένων τὸν Κύριον ἐκ καθαρᾶς
- 1 T 4,7 23 καρδίας. τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι γεννῶσιν μάχας.
- Tt 1,7 24 δοῦλον δὲ Κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι ἀλλὰ ἥπιον
- 1 T 2,4 25 εἶναι πρὸς πάντας, διδακτικόν, ἀνεξίκακον, ἔν
- πραύτητι παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους, μὴ ποτε δῶη αὐτοῖς ὁ Θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπί-
- 26 γνωσιν ἀληθείας, καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος, ἐξωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.
- 1 T 4,1 3 Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις
- R 1,29ss 2 ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί. ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρωποι φίλαντοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχά-
- 3 ριστοι, ἀνόσιοι, ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι,
- Ph 3,19 4 ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι, ἀφιλάγαθοι, ἠεροδόται, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας τὴν δὲ δύ-
- Mt 7,15.21 5 ναμιν αὐτῆς ἠρηνημένοι· καὶ τούτους ἀποτρέπου.
- R 2,20
Tt 1,16
- Mt 23,14 6 ἐκ τούτων γὰρ εἰσιν οἱ ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας καὶ αἰχμαλωτίζοντες γυναικάρια σεσωρευμένα
- Tt 1,11
- 2,25 7 ἁμαρτίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις, ἅπαντοτε μανθάνοντα καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν

22 δε² > Ψ 5 1835 1319 256 206* 1611 bo¹ | μετα + παντων CA 33 104s 81 I G 1912 547 330 38 1518* syh co Xp | 24 νηπιον D¹G¹ | 25 εν] συν G d vg Or | πραῦτ. S-424^c 33s 1175s Ds 88 1912 330 256s 436s 1518* Bas Xp] πραοτ. rel. | δωη S*ss Ψs 81 Ds 1835 547 330] δω rel. | μετανοιαν > S* | αληθ. + ελθειν A | 3,1 γινωσκετε A 33 G 462 38 ar¹ | 2 αχαρ.] αχηστοι C* 69 K | 3 ~ ασπονδοι αστοργοι D¹ 69s 256 255 g Xp Ambst | ασποנד. > syr (S 431, syi) | 6 ενδυοντ. P 226^c 35 | αιχμαλωτιζ. S-104 1175s Ds 917 88ss 1827-489 226s 794ss al. 206s 216 1872s 1518* 1867 Ωρ Xp] -τευοντες rel. pl. | αμαρτ. + πολλαις 1518* syh | επιθυμ. + κ. ηδοναις A 1245s syh Thdt |

Iuvenilia autem desideria fuge, sectare vero 22
iustitiam, fidem, spem, caritatem et pacem
cum iis, qui invocant Dominum de corde puro.
Stultas autem et sine disciplina quaestiones de- 23
vita sciens quia generant lites. Servum autem 24
Domini non oportet litigare, sed mansuetum
esse ad omnes, docibilem, patientem, ¹cum mo- 25
destia corripientem eos, qui resistunt veritati,
ne quando Deus det illis paenitentiam ad cognos-
cendam veritatem, et resipiscant a diaboli la- 26
queis a quó captivi tenentur ad ipsius voluntatem.

Hoc autem scito, quod in novissimis die- 3
bus instabunt tempora periculosa. Erunt ho- 2
mines seipsos amantes, cupidi, elati, superbi,
blasphemi, parentibus non oboedientes, ingrati,
scelesti, ¹sine affectione, sine pace, criminato- 3
res, incontinentes, immites, sine benignitate,
¹proditores, protervi, tumidi et voluptatum 4
amatores magis quam Dei, habentes speciem 5
quidem pietatis, virtutem autem eius abne-
gantes. Et hos devita; ¹ex his enim sunt, qui 6
penetrant domos et captivas ducunt mulier-
culas oneratas peccatis, quae ducuntur variis
desideriis semper discentes et numquam ad 7

22 spem, et > *codd.* d f g Ambst Pel | iis] his *codd.* |
23 evita F*M Cyp | 25 veritati > AGHLRZCsBV dg
Pel | ~ det illis deus *codd. pl.* d f g Ambst Pel | ignos-
cendam F* | 26 captivi ORCs g¹ Sing Aug] capti
rel. d f g¹ Ambst Pel | 3,1 scitote g Aug, scio Wi d,
scit R | 2 erunt Z*Cs d dm m Cyp Lcf Aug¹] + enim
g Hier¹ Aug¹, et erunt *rel.* f Ambst | inoboedientes
A-GMOZ^oThKss e g | 4 et > *codd.* | voluptatum AF
GLMRB dm f Lcf Hier Aug, voluntatum DOWi gm |
5 ~ quidem speciem A dm | quidem > D dg Lcf
Ambst Aug

22 G 5,22; 1 T 6,11 | 23 1 T 4,7 | 24 Tt 1,7; 3,2;
Mt 12,19s | 25 1 T 2,4 | 3,1 1 T 4,1 | 2 R 1,29s | 4 R
16,18; Ph 3,19 | 5 Mt 7,15.21; 15,7s; Tt 1,16 | 6 Mt
23,14; Tt 1,11

8 scientiam veritatis pervenientes. Quemadmodum autem Iannes et Mambres restiterunt Moysi, ita et hi resistunt veritati, homines
 9 corrupti mente, reprobi circa fidem, ¹sed ultra non proficient; insipientia enim eorum manifesta erit omnibus, sicut et illorum fuit.

10 Tu autem assecutus es meam doctrinam, institutionem, propositum, fidem, longanimitatem,
 11 dilectionem, patientiam, ¹persecutiones, passiones, qualia mihi facta sunt Antiochiae, Iconii et Lystris; quales persecutiones sustinui,
 12 et ex omnibus eripuit me Dominus. Et omnes, qui pie volunt vivere in Christo Iesu, persecutionem patientur. Mali autem homines et seductores proficient in peius errantes et in
 14 errorem mittentes. Tu vero permane in iis, quae didicisti et credita sunt tibi, sciens a
 15 quo didiceris, et quia ab infantia sacras litteras nosti, quae te possunt instruere ad salutem
 16 per fidem, quae est in Christo Iesu. Omnis scriptura divinitus inspirata utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad
 17 erudiendum in iustitia; ut perfectus sit homo Dei, ad omne opus bonum instructus.

8 Iannes ADLR-V Aug (Ambst Pel) | Iambres R Aug | resister. RWi, restituer. F*D*M | 10 ~ doctrin. meam FLM | 11 Ic(h)onio F*LMRZ°BV(D) d fg Ambst Pel | et > *codd.* f Ambst Pel | eripuit me Cs dm] ~ *rel.* fg Pel | liberavit D d Ambst Sed | 12 volunt pie AFGL-UZ-V d f(g) Ambst Pel | 14 iis] his *codd.* | 15 possint AGHU* d Pel | 16 utilis est] et utilis A FG* d eg, > est MORWi | corrigendum A-GM-WiCsTh d f Pel | 17 bonum > A*

8 Ex 7,11,22; 1 T 6,5; A 7,51 | 11 A 13,50; 14,5; Ps 33,20 | 12 Mt 16,24; A 14,22 | 13 1 T 4,1; A 20,29s | 14 2 T 2,2 | 15 J 5,39; Ps 118,99; A 22,3 | 16 2 P 1,19ss; R 15,4; 1 Mach 12,9 | 17 1 T 6,11

ἀληθείας ἐλθεῖν δυνάμενα. ὃν τρόπον δὲ Ἰαν- 8 Ex 7,11.22
1 T 6,5; 1,12
νῆς καὶ Ἰαμβρῆς ἀντέστησαν Μωϋσεῖ, οὕτως
καὶ οὗτοι ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι
κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν
πίστιν. ἄλλ' οὐ προκόψουσιν ἐπὶ πλεῖον· ἢ 9
γὰρ ἄνοια αὐτῶν ἐκδηλος ἔσται πᾶσιν, ὡς καὶ
ἢ ἐκείνων ἐγένετο.

Σὺ δὲ παρηκολούθησάς μου τῇ διδασκαλίᾳ, 10
τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ μακρο-
θυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ, ἰ τοῖς διωγμοῖς, 11 A 13,50;
14,5.19
Ps 33,19s
τοῖς παθήμασιν, οἷά μοι ἐγένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ,
ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις· οἷους διωγμοὺς ὑπ-
ἤνεγκα, καὶ ἐκ πάντων με ἐρύσατο ὁ Κύριος.
καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες ζῆν εὐσεβῶς ἐν 12 A 14,22
Sir 2,1
Χριστῷ Ἰησοῦ διωχθήσονται. πονηροὶ δὲ ἄν- 13 1 T 4,1.15
θρωποι καὶ γόητες προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον,
πλανῶντες καὶ πλανώμενοι. σὺ δὲ μένε ἐν οἷς 14 2,2
ἔμαθες καὶ ἐπιστώθης, εἰδὼς παρὰ τίνων ἔμα-
θες, καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους [τὰ] ἱερὰ γράμματα 15 J 5,39
Ps 118,99
οἶδας, τὰ δυνάμενά σε σοφίσει εἰς σωτηρίαν
διὰ πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. πᾶσα γρα- 16 2 P 1,19ss
R 15,4
φή θεόπνευστος καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκα-
λίαν, πρὸς ἐλεγμὸν, πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς
παιδείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ, ἵνα ἄρτιος ἦ ὁ 17 2,21
1 T 6,11
τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν
ἐξηρτισμένος.

8 Μαμβρης G lat Ambst | 9 διανοια A 330 | 10 παρηκολουθησας Sss 33 326 917] -κας rel. Xp Euth^o. ηκολουθησας G | μοι D' 1845 | τη αγαπη > A 1827 Ef | 11 εγενοντο A 81 1836 623 460 255 1245 1867 | Αντιοχ. + α δια τ. Θεκλαν επαθεν 181 | 12 Ιυ > 326 181 635 1245 syh Eus Ath Xp | 14 τινων SC*As 33 1175s G 1611^o d Ambst Pel Ef] τινος rel. vg Hil Aug | 15 τα' > SC^o 33 1175 D*s 1912 Cl Ep | 16 ελεγχον Ps 326 D 917-915 623ss 467-1311 642 rel. | 17 αρτιος] τελειος D* | εξηρτημ. G 917 623 1835 794s 255 2 2298s 1518 1867 Cl |

- A 10,42
R 14,9s
1 P 4,5
- 4 Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ, τοῦ μέλλοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νεκρούς, καὶ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ· κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως ἀκαίρως, ἔλεγξον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ.
- A 20,20.31
- 2
- 1,13; 1 T 4,1
- 3 ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας ἑαυτοῖς ἐπισωρεύουσιν διδασκάλους κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν, καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοήν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπήσονται. σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσιν, κακοπάθησον, ἔργον ποιήσον εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον.
- 1 T 4,7
2 Th 2,11
- 4
- 2,3; E 4,11
- 5
- Ph 2,17
- 6 Ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἀναλύσεώς μου ἐφέστηκεν. τὸν καλὸν ἀγῶνα ἠγώνισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν ἠτήρηκα. λοιπὸν ἀπόκειται μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ Κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτής, οὐ μόνον δὲ ἔμοι ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ.
- 1 C 9,24
1 T 6,12
Ph 3,14
1 P 5,4
Ja 1,12
Ap 2,10
- 7
- 8
- 4,21; 1,4
C 4,14
- 9
- 10 Ἰσπούδασον ἐλθεῖν πρὸς με ταχέως. ἸΔημᾶς γὰρ με ἐγκατέλιπεν ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλονίκην, Κρήσ-

1 διαμαρτ. + ουν εγω (Ψ) 326 917-915 623 pl. 920-226 1-462 al. rel. syh | και¹ + (τ.) Κυ Ιυ Χυ 1739* 33 Ψ 326s 917-181 915 623-462 al. 206* 257 rel. sy Ef | κριναι 6 33 81 G 241 794 38 216 Thdt | και³] κατα Psss 81 917-38 436 rel. sy ar sa (Ambst) | 2 ~ ακαιρ. ευκαιρ. C | ~ παρακαλ. επιτιμ. S* G 69s lat co Ωρ Ambst | 3 κατα] προς P D vg Ambst | τ. ιδ. επιθυμ. S*-1739 33* Ds 88 1912 623-467 547s 69 436s 1831 296 1611* Thdt] ~ τ. επιθυμ. τ. ιδ. rel. | επισωρευουσ. Ψ 440 Ef | 5 κακοπαθ. + ως καλος στρατιωτης Χυ Ιυ Α | 8 ο² > 33 181 623 489 226* 462 330 1319 | ο δικ. κριτης > I | πασι > 1739 424* D* lat syr Ambst | 9 ταχιον I 33 |

Testificor coram Deo et Iesu Christo, qui 4
iudicaturus est vivos et mortuos, per adven-
tum ipsius et regnum eius: praedica verbum, 2
insta opportune, importune, argue, obsecra,
increpa in omni patientia et doctrina. Erit 3
enim tempus, cum sanam doctrinam non sus-
tinebunt, sed ad sua desideria coacervabunt
sibi magistros prurientes auribus, ¹et a veri- 4
tate quidem auditum avertent, ad fabulas au-
tem convertentur. Tu vero vigila in omnibus, 5
labora, opus fac evangelistae, ministerium tuum
imple. Sobrius esto.

Ego enim iam delibor, et tempus resolu- 6
tionis meae instat. Bonum certamen certavi, 7
cursum consummavi, fidem servavi. In reliquo 8
reposita est mihi corona iustitiae, quam reddet
mihi Dominus in illa die iustus iudex, non
solum autem mihi, sed et iis, qui diligunt ad-
ventum eius.

4,8-18 *Nuntii et mandata*

Festina ad me venire cito. ¹Demas enim 9
me reliquit diligens hoc saeculum et abiit 10
Thessalonicam, Crescens in Galatiam, Titus in

1 ~ Chr. Iesu *codd.* | et* HZ*T c d dm g Zeno] ac
rel. f | per] et *codd.* d f g Ambst Pel | 3 ad] secundum
FM g Cyp Aug | 5 vigila] sobrius esto D d g Ambst |
sobrius esto >AGHL*-U*WiZ*Cs d Pel | 6 delibor]
-lebor HOWiZ°ThV, immolor DR g Cyp Or Hier Aug |
~ meae resolutionis A-GLRCs d f | 7 ~ certavi cer-
tamen MF | ~ certamen bonum DOWi d Amb Ambst
Pel | 8 in reliquo] de cetero D d g Or Hier¹ Aug |
iis] his *codd.* | 9 venire ad me AFGL-WiZCKss d g
Ambst | 10 dereliquit A-MR-V d f g Ambst Pel |
Galliam A

1 A 10,42 | 2 A 20,20.31 | 3 1 T 1,10; 2 T 1,13 |
4 1 T 6,5; Tt 1,13s; 2 Th 2,11s | 5 A 21,8; E 4,11 |
6 Ph 2,17; 2 P 1,14 | 7 1 T 1,18; 6,12; Hb 12,1; 1 C
9,25; A 20,24 | 9 2 T 4,21; 1,4 | 10 C 4,14; Phm 24

- 11 Dalmatiam. ¹Lucas est mecum solus. Marcum
adsume et adduc tecum; est enim mihi utilis
12 in ministerium. Tychicum autem misi Ephesum.
13 Paenulam, quam reliqui Troade apud Carpum,
veniens affer tecum et libros, maxime autem
14 membranas. Alexander aerarius multa mala
mihi ostendit; *reddet illi Dominus secundum*
15 *opera eius.* Quem et tu evita; valde enim
restitit verbis nostris.
16 In prima mea defensione nemo mihi adfuit,
sed omnes me dereliquerunt; non illis impu-
17 tetur. Dominus autem mihi adstitit et confor-
tavit me, ut per me praedicatio impleatur, et
audiant omnes gentes; et liberatus sum de
18 ore leonis. Liberavit me Dominus ab omni
opere malo et salvum faciet in regnum suum
caeleste, cui gloria in saecula saeculorum. Amen.

4,19-22 *Epilogus*

- 19 Saluta Priscam et Aquilam et Onesiphori
20 domum. ¹Erastus remansit Corinthi. Trophi-
21 mum autem reliqui infirmum Mileti. Festina ante

11 ministerio FDMOWi g Vig
13 adfers FG* d Ambst (Pel, M)
tecum > AGHLORWiZ* d g Ambst Hier
14 reddat AFGLMR Ambst Pel
15 verbis] sermonibus HTh Aug
16 me > A*D
reputetur AFLMOWiZ*CsKB Pel
17 impletur Z°KBV Ambst Pel
18 liberavit FDGJWiZBV g] *liberabit AHC Ambst
regno suo FM f | cui + est R, sit d e
saeculorum > OWi (Ambst)
amen > F Pel
19 Priscillam FDLMOWiZ*V° g Ambst

11 C 4,14,10; A 13,5 | 12 A 20,4; E 6,21; C 4,7 |
14 1 T 1,20; 2 Sm 3,39; Ps 27,4; 61,13; Pr 24,12 |
16 2 T 1,15 | 17 Ps 21,22; Dn 6,22; 2 T 2,11 | 19 A
18,2; 2 T 1,16 | 20 A 19,22; 20,4; 21,29

κῆς εἰς Γαλατίαν, Τίτος εἰς Δαλματίαν. Λου- 11 A 15,37
κᾶς ἔστιν ὁ μόνος μετ' ἐμοῦ. Μᾶρκον ἀναλαβὼν C 4,10.14
ἄγε μετὰ σεαυτοῦ· ἔστιν γάρ μοι εὐχρηστος εἰς
διακονίαν. Τυχικὸν δὲ ἀπέστειλα εἰς Ἔφεσον. 12 A 20,4
τὸν φελόνην, ὃν ἀπέλιπον ἐν Τρωάδι παρὰ 13 C 4,7
Κάρπῳ, ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ βιβλία, μάλισ-
τα τὰς μεμβράνας. Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς πολ- 14 1 T 1,20
λά μοι κακὰ ἐνεδειξάτο· ἀποδώσει αὐτῷ ὁ Κύρι- 2 Sm 3,39
ος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· ὃν καὶ σὺ φυλάσσου· 15 Pr 24,12
λίαν γὰρ ἀντέστη τοῖς ἡμετέροις λόγοις.

Ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ οὐδεὶς μοι παρ- 16 1,15
εγένετο, ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέλιπον· μὴ αὐ-
τοῖς λογισθεῖη. ὁ δὲ Κύριός μοι παρέστη καὶ 17 Ps 21,22
ἐνεδυνάμωσέν με, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πλη- Dn 6,21.28
ροφορηθῇ καὶ ἀκούσωσιν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ 1 Mach 2,60
ἐρύσθη ἐκ στόματος λέοντος. ῥύσεται με ὁ 18 A 23,11;
Κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ καὶ σώσει 27,23
εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον· ᾧ ἡ
δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

Ἄσπασαι Πρισκᾶν καὶ Ἀκύλαν καὶ τὸν 19 A18,2; R16,3
Ὀνησιφόρου οἶκον. Ἐραστός ἔμεινεν ἐν Κο- 1,16
ρίνθῳ, Τρόφιμον δὲ ἀπέλιπον ἐν Μιλήτῳ ἀσθε- 20 A 19,22;
νοῦντα. Σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν. 21 20,4; 21,29

10 Γαλατ. pl. Ir Ef] Γαλλίαν SC 104s 81 919 263s* 436
vg¹ Eus | Δελματ. C 1739 104 181 623s 2 635 440, Δερμ.
A 1311 | 11 ἀγαγε A 104 1912 623 1319 1311 378 Thdt |
13 φαίλον. 1739 326 1838 241ss 999 255ss 242-296 440ss
1611 rel. | μάλιστα + δε D* 489 69s vg sa Ambst | 14 α-
ποδωη Ps 326 1836ss 623-226 al. 206^r K^r d vg sa Ambst |
o² > 489 216 K | 15 αντεστη S*ss 33 1175 Ds] ανθεστη-
κεν rel. | 16 συμπαραγεγενετο 1739s Pr D 917* 1835 rel.
Eus¹ Xq¹ | 17 πληρωθη 81 G 88 489 462 256 1891 |
ακουση Ψ 917-915 920-226 al. rel. | 18 ipc. και ρυσε-
ται Ps 326 D^e 917-181 623 rel. sy Ef (G) | 19 ασπασασ-
θε Ψ I | Πρισκίλλαν 1912 1827 436s 206s 2 635 323ss
1245 378 506 g vg¹ sy bo Ambst Xq | Ακυλ. + κ. Λεκ-
τραν τ. γυναικα αυτου κ. Σημαιαν κ. Ζηνωνα τ. υιους
αυτου 181 460 |

Ἀσπάζεται σε Εὐβουλος καὶ Πούδης καὶ Λίνος καὶ Κλαυδία καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες.

22 Ὁ Κύριος Ἰησοῦς μετὰ τοῦ πνεύματός σου. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ

- 1 Παῦλος δοῦλος Θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ
Χριστοῦ κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν Θεοῦ καὶ ἐπί-
2 γνωσιν ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν ἑπ' ἐλπίδι
ζωῆς αἰωνίου, ἣν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευδῆς Θεὸς
3 πρὸ χρόνων αἰωνίων, ἐφανερώσεν δὲ καιροῖς
ἰδίοις τὸν λόγον αὐτοῦ ἐν κηρύγματι ὃ ἐπι-
στεύθη ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν
4 Θεοῦ, Τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν·
χάρις καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς καὶ Χριστοῦ
Ἰησοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν.
5 Τούτου χάριν ἀπέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα
τὰ λείποντα ἐπιδιορθώσῃ καὶ καταστήσῃ κατὰ
πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγὼ σοι διαταξάμην,
6 ἑῖς τίς ἐστὶν ἀνέγκλητος, μιᾶς γυναικὸς ἀνὴρ,

E 1,9a
1 T 1,1.11

G 2,1ss
2 C 2,13;
7,7-15;
8,6; 12,18
1 T 1,2

1 T 3,2ss

21 ασπαζονται G ar | Σπουδης D¹ 181 460 1311 440 |
παντες > S* 33 | 22 Ις + Χς C 6 Ps 326ss D 917-2138
257* K^r vg sy ar bo Ambst, > S* 1739 33 G 330 | η
χαρις μεθ υμων] ερρωσ(ο) εν ειρηνη αμην D* dubl, > 330
sa Ambst | υμων] σου syp ar bo¹, + αμην S^c P-1175
917-915 623 rel.

1,1 δε > 330* 440 823 bo | ~ Χυ Ιυ A 205 syh sa,
> Ιυ D¹* | 2 επ] εν H G 1319 256 | 4 και¹] ελεος A 6
104s 81 917-2127 642 rel. pl. (1739 1845 syh, 1245s) |
και² + Κυ 6 P 104s D^c-226 241-2127 1311 rel. sy ar¹
Ef | 5 απελιπ. S* 1739 424^o Ψ 33 D 1 255 218] -ειπον
Cs P 104 1175 H Gs 88 623 920ss 256ss 35 1518* L,
κατελιπον rel. | επιδιορθωσης A Ψ (D*s) 5 |

hiemem venire. Salutant te Eubulus et Pudens et Linus et Claudia et fratres omnes.

Dominus Iesus Christus cum spiritu tuo. 22
Gratia vobiscum. Amen.

EPISTULA
BEATI PAULI APOSTOLI
AD TITUM

1,1-4 *Exordium*

PAULUS servus Dei, apostolus autem Iesu 1
Christi secundum fidem electorum Dei et agni-
tionem veritatis, quae secundum pietatem est
in spem vitae aeternae, quam promisit qui 2
non mentitur Deus ante tempora saecularia,
manifestavit autem temporibus suis verbum 3
suum in praedicatione, quae credita est mihi
secundum praeceptum Salvatoris nostri Dei,
Tito dilecto filio secundum communem fidem. 4
Gratia et pax a Deo Patre et Christo Iesu
Salvatore nostro.

1,5-16 *De Ecclesiae ministris*

Huius rei gratia reliqui te Cretae, ut ea, 5
quae desunt, corrigas et constituas per civitates
presbyteros, sicut et ego disposui tibi. Si quis 6
sine crimine est, unius uxoris vir, filios habens

21 salutatur AFGHMR-Z^cCsThKss d f Ambst | Eubulus FG*HM(R)WiZ^cCsThKss d g Ambst (Pel) | 22 nobiscum AFGHZCsBV | gratia - amen] vale in pace amen D d (Ambst)

1,1 ~ Chr. Iesu FDLMRUT Ambst Pel | 2 saecularia] aeterna D d g¹ Hil Aug¹ | 3 autem > WiV | Dei > F*R* | 4 dilecto] carissimo D d g¹ | 5 et² > H-MUZ* d f g Lcf Hier¹ (Pel) | ~ tibi disposui *codd.* d f g Ambst Hier Pel

1 1 T 6,3 | 3 E 1,9s; 1 T 1,1.11 | 4 G 2,1.3; 2 C 2,13; 1 T 1,2 | 5 A 14,23 | 6 1 T 3,2ss

fideles, non in accusatione luxuriae aut non
 7 subditos. Oportet enim episcopum sine cri-
 mine esse sicut Dei dispensatorem, non su-
 perbum, non iracundum, non vinolentum, non
 8 percussorem, non turpis lucri cupidum, ¹sed
 hospitem, benignum, sobrium, iustum, sanc-
 9 tum, continentem, ¹amplectentem eum, qui se-
 cundum doctrinam est, fidelem sermonem, ut
 potens sit exhortari in doctrina sana et eos,
 qui contradicunt, arguere.

10 Sunt enim multi etiam inoboedientes, vani-
 loqui et seductores, maxime qui de circum-
 11 cisione sunt; ¹quos oportet redargui, qui uni-
 versas domos subvertunt docentes quae non
 12 oportet turpis lucri gratia. Dixit quidam ex
 illis, proprius ipsorum propheta:

Cretenses semper mendaces, malae bestiae,
 ventres pigri.

13 ¹Testimonium hoc verum est. Quam ob cau-
 sam increpa illos dure, ut sani sint in fide,
 14 ¹non intendentes Iudaicis fabulis et mandatis
 15 hominum aversantium se a veritate. Omnia
 munda mundis; coinquinatis autem et infide-
 libus nihil est mundum, sed inquinatae sunt
 16 eorum et mens et conscientia. *Confitentur se*

7 turpilucris AFGMRWi (d Lcf Aug) | 8 ~ sanctum
 iustum AO | 9 amplectentem]obtinentem m Hil Hier |
 sit + et AFGHMOU*ZCsThKB d g | arguere] revin-
 cere d g¹ m Hil Lcf Ambst Hier | 10 etiam F*Mg¹
 m Lcf] et A*GRWiZCsKV d fg¹, > A°DHLOThB
 dm Ambst Aug | 11 turpilucris FLR | 12 ipsorum] eo-
 rum ACKVW c d g¹ Ambst Hier Aug | ventris FL
 MOUWiKss c g¹ | 13 dure] acriter d g¹ Or Lcf Hier |
 15 est T dm Ambst¹ Aug] > *rel.* | 16 *inc.* et conf. FM

7 A 20,28; 1 C 4,1; 2 T 2,24; 1 P 5,2 | 9 Tt 2,1; 1 T 1,10 |
 10 1 T 1,6; R 16,18 | 11 2 T 3,6; 1 P 5,2 | 12 Epimeni-
 des, de oraculis | 13 2 T 4,2 | 14 1 T 4,7 | 15 Mt 15,11;
 R 14,20; 1 T 4,3s | 16 2 T 3,5; Ps 13,1.3

τέκνα ἔχων πιστά, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἄσωτίας ἢ
 ἀνυπότακτα. δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλη- 7 1 C 4,1
 τον εἶναι ὡς Θεοῦ οἰκονόμον, μὴ αὐθάδη, μὴ 2 T 2,24
 1 P 5,2
 ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχρο-
 κερδῆ, ἵ ἀλλὰ φιλόξενον, φιλάγαθον, σώφρονα, 8
 δίκαιον, ὄσιον, ἐγκρατῆ, ἵ ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ 9 2,1
 τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ 1 T 1,10
 2 T 4,3
 παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαινούσῃ
 καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν.

Εἰσὶν γὰρ πολλοὶ ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι 10 R 16,18
 καὶ φρεναπάται, μάλιστα οἱ ἐκ τῆς περιτομῆς,
 ἵ οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν, οἵτινες ὅλους οἴκους ἀνα- 11 2 T 3,6
 τρέπουσιν διδάσκοντες ἅ μὴ δεῖ αἰσχροῦ κέρ- 10,12
 1 P 5,2
 δους χάριν. εἶπέν τις ἐξ αὐτῶν ἴδιος αὐτῶν 12 Epimenides,
 de oraculis
 προφήτης· Κρηῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία,
 γαστέρες ἀργαί. ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθῆς. 13 2 T 4,2
 δι' ἣν αἰτίαν ἔλεγε αὐτοὺς ἀποτόμως, ἵνα
 ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ πίστει, μὴ προσέχοντες Ἰουδαϊ- 14 1 T 4,7
 κοῖς μύθοις καὶ ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρε-
 φομένων τὴν ἀλήθειαν. πάντα καθαρὰ τοῖς κα- 15 Mt 15,11
 16 R 14,20
 θαρτοῖς· τοῖς δὲ μεμιαμμένοις καὶ ἀπίστοις οὐ-
 δὲν καθαρὸν, ἀλλὰ μεμιάνται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς
 καὶ ἡ συνείδησις. Θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, 16

8 φιλόξενον] -πτωχον 336 | 9 και¹ > Ψ 81 256 2 1245 f
 co Ef Lcf A mbst | εν - υγιαινουση] τους εν παση θλιψει A |
 ελεγχειν + μη χειροτονειν διγαμους μηδε διακονους αυ-
 τους ποιειν, μηδε γυναικας εχειν εκ διγαμιας μηδε προσερ-
 χεσθωσαν εν τω θυσιαστηριω λειτουργειν το θειον. τους
 αρχοντας τ. αδικοκριτας κ. αρπαγας κ. ψευστας κ. ανε-
 λεημονας ελεγχε ως θυ διακονος 460¹ | 10 πολλοι + και
 1739s Ps 326 I D* 920s 1-330 al. 296^r 1518sss 257sss 876s
 vg | ανυποτακτ. + και P G 467 337 206ss al. 323ss 1518
 378 syr bo | μαλιστα + δε C 81 D¹ 88 sa | 11 χαριν + τα
 τεκνα οι τ. ιδιους γονεις υβριζοντες η τυπτοντες επιστομι-
 ζε κ. ελεγχε κ. νουθετει ως πατηρ τεκνα 460¹ | 12 ειπεν +
 δε S* 81 G 1827 bo Ef | 13 εν > S* | 14 ενταλμασιν G
 Thdt | 15 παντα + μεν Ψss 917sss 88 rel., γαρ syr bo |
 μεμιασμ. 917* 489 920 919ss 1-69 al. 242 rel. | 16 ειδε-
 ναι] ιδειν syi |

- 2 T 3,5 τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ
 1 J 2,3ss ἀπειθεῖς καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.
 1 T 6,3 2 Σὺ δὲ λάλει ἃ πρέπει τῇ ὑγιαίνουσῃ δι-
 2 T 1,13 2 δασκαλίᾳ· πρεσβύτας νηφαλίους εἶναι, σεμνοὺς,
 1 T 5,1 2 σώφρονας, ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ,
 1 T 3,11 3 τῇ ὑπομονῇ· πρεσβύτιδας ὡσαύτως ἐν κατα-
 4 πστήματι ἱεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους, μηδὲ οἴνω
 4 πολλῶ δεδουλωμένας, καλοδιδασκάλους, ἵνα σω-
 φρονίζωσιν τὰς νέας, φιλόανδρους εἶναι, φιλοτέχ-
 5 νους, ἵσώφρονας, ἀγνάς, οἰκουροὺς, ἀγαθὰς,
 E 5,22 5 ὑποτασσομένας τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ
 Tob 10,13 5 λόγος τοῦ Θεοῦ βλασφημηται.
 6 Τοὺς νεωτέρους ὡσαύτως παρακάλει σω-
 1 T 4,12 7 φρονεῖν ἵπερὶ πάντα, σεαυτὸν παρεχόμενος
 1 P 5,3 7 τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἀφθο-
 1 P 2,15 8 ρίαν, σεμνότητα, ἵλόγον ὑγιῆ ἀκατάγνωστον,
 ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῆ μηδὲν ἔχων λέγειν
 E 6,5 9 περὶ ἡμῶν φαῦλον· δούλους ἰδίοις δεσπόταις
 1 T 6,1 9 ὑποτάσσεσθαι ἐν πᾶσιν, εὐαρέστους εἶναι, μὴ
 1 P 2,18 9 ἀντιλέγοντας, ἵμὴ νοσφιζομένους, ἀλλὰ πᾶσαν
 1,3 10 πίστιν ἐνδεικνυμένους ἀγαθὴν, ἵνα τὴν διδασ-
 10 καλίαν τὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ κοσμῶ-
 10 σιν ἐν πᾶσιν.

16 και² > S* co | 2,1 α πρέπει > 33 | 2 πρεσβυτεροὺς
 330 2 440 823 506s | νηφαλεοὺς Psss D 917-181 1912 623-
 467 920s 1-2127 38* 206 pl. 440s 1149ss 257* K^r | 3 ιε-
 ροπρεπει C 33 104 81 H^c 69s 263s 257 506s syrih Cl
 Bas | μηδε S*-6 104 1175s syr] μη rel. | 5 οικουργ. S*ss
 33 I Ds 623 177 330] -ουρους rel. Cl | θν + κ. η διδασ-
 καλια C 623 1827 1845^c syh ar | 7 αδιαφθορ. S^c 326
 917sss 1912 1838* 920-547 1-330 440ss 336s 1518 1108-913
 1610* L^r, αφθονιαν G¹ 88s sa | αφθορ. + αγνειαν C 88s
 256s 436ss 1518* syh ar | σεμνοτ. + αφθαρσιαν Ψss 917*
 489 920s al. 241-2127 206-2 635 rel. | 8 υγιη + και 2005
 Iq | υμων A 5 Thdt | 9 δουλοι D*, υποτασσεσθωσαν D^c |
 10 μη] μηδε C^c 33 D¹ G¹ 88 623s 506s | πιστιν > S* 33 |
 αγαθ.] αγαπην 33 |

nosse Deum, factis autem negant, cum sint abominati et incredibiles et ad omne opus bonum reprobī.

2,1-3,11 *Officia singulorum*

Tu autem loquere quae decent sanam doctrinam: Senes ut sobrii sint, pudici, prudentes, sani in fide, in dilectione, in patientia; anus similiter in habitu sancto, non criminatrices, non multo vino servientes, bene docentes, ut prudentiam doceant adulescentulas, ut viros suos ament, filios suos diligant, prudentes, castas, sobrias, domus curam habentes, benignas, subditas viris suis, ut non blasphemetur verbum Dei.

Iuvenes similiter hortare ut sobrii sint. In omnibus teipsum praebe exemplum bonorum operum, in doctrina, in integritate, in gravitate, verbum sanum, irreprehensibile, ut is qui ex adverso est, vereatur nihil habens malum dicere de nobis. Servos dominis suis subditos esse, in omnibus placentes, non contradicentes, non fraudantes, sed in omnibus fidem bonam ostendentes, ut doctrinam Salvatoris nostri Dei ornent in omnibus.

16 sunt A*FGC | 2,1 decent DW Amb Aug] decet *rel.* dfg Ambst | 2 in¹ > AGMORWiZ*B | in²⁻³ > (AR)GOWiZ*B d Ambst (Pel) | 3 ~ vino multo *codd. pl.* dfg Ambst Pel | servientes] deditas (F)R | 4 ~ diligant, ament FLM (Ambst) | suos² K VW g] > *rel.* d f Ambst | 5 ~ sobrias castas FMWi g, sobrias pudicas D Pel | sobrias > AR d f | ~ suis viris AWiZ^c g (Ambst) Pel | 7 in integritate] integritatem AG d g¹, + in castitate F^cH*RB | 8 in verbo sano D(F) Sing Hier] sanum + et F^cDRs] irreprehensibilem AFLMO^cRWi d g Lcf | ~ dicere malum FDMOKWi Lcf | 10 salutaris AFGL*M | ~ salvatoris dei AV

1 1T 1,10; 6,3; 2T 1,13 | 2 1T 5,1 | 3 1T 3,11 | 5 E 5,22; 1C 14,34 | 7 1T 4,12; 2T 2,15; Ph 3,17 | 8 1P 2,15 | 9 E 6,5; C 3,22ss

11 Apparuit enim gratia Dei Salvatoris nostri
 12 omnibus hominibus ¹erudiens nos, ut abne-
 gantes impietatem et saecularia desideria so-
 brie et iuste et pie vivamus in hoc saeculo,
 13 ¹expectantes beatam spem et adventum gloriae
 magni Dei et Salvatoris nostri Iesu Christi,
 14 ¹qui dedit semetipsum pro nobis, ut nos redi-
 meret ab omni iniquitate et mundaret sibi
 populum acceptabilem, sectatorem bonorum
 15 operum. Haec loquere et exhortare et argue
 cum omni imperio. Nemo te contemnat.

3 Admone illos principibus et potestatibus
 subditos esse, dicto oboedire, ad omne opus
 2 bonum paratos esse, ¹neminem blasphemare,
 non litigiosos esse, sed modestos, omnem osten-
 3 dentes mansuetudinem ad omnes homines. Era-
 mus enim aliquando et nos insipientes, incre-
 duli, errantes, servientes desideriis et volupta-
 tibus variis, in malitia et invidia agentes,
 4 odibiles, odientes invicem. Cum autem benigni-
 tas et humanitas apparuit Salvatoris nostri
 5 Dei, non ex operibus iustitiae, quae fecimus
 nos, sed secundum suam misericordiam salvos
 nos fecit per lavacrum regenerationis et reno-

11 apparuit] inluxit D d Lcf Ambst Hier
 enim] autem R
 nostri + in F, > AGLO*RUWi d Ambst (Pel)
 13 spectantes F | 14 acceptab.] abundantem d g
 Vict¹ Lcf Ambst Aug
 15 et¹ + haec F*HM
 3,2 sed > A*LZC
 3 enim] ergo FM, autem OWi
 ~ et nos aliquando *codd.* f Or (Ambst) Pel
 insip. + et F-MRWiZ*CsThKB d Lcf Aug Pel
 voluntatibus DLOWi
 4 ~ dei nostri FM Ambst Aug

11 2 T 1,10 | 12 E 1,4; 1 J 2,16 | 13 1 C 1,7; Ph 3,20;
 1 Th 1,10 | 14 1 T 2,6 Ps 129,8; Ex 19,5; Dt 14,2; E 2,10 |
 15 1 T 4,12 | 3,1 R 13,1-7; 1 P 2,13 | 2 2 T 2,23s; Ph 4,5 |
 3 E 5,8; C 3,7; 1 P 4,3; R 1,28 | 4 Tt 2,11; Pr 8,3 |
 5 Dt 9,5; E 2,4.8s; 2 T 1,9; J 3,5

Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σωτήριος 11
 πᾶσιν ἀνθρώποις, ἵ παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα ἀρνη- 12 E 1,4
 σάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυ- 1 J 2,16
 μίας σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζή-
 σωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, προσδεχόμενοι τὴν 13
 μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιράνειαν τῆς δόξης τοῦ
 μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χρισ-
 τοῦ, ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώ- 14
 σθῆται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας καὶ καθαρῶς
 ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν καλῶν ἔργων.
 Ταῦτα λάλει καὶ παρακάλει καὶ ἔλεγχε μετὰ 15
 πάσης ἐπιταγῆς· μηδεὶς σου περιφρονεῖτω.

Ὑπομίμησε αὐτοὺς ἀρχαῖς ἐξουσίαις ὑπο- 3
 τάσσεσθαι, πειθαρχεῖν, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν
 ἐτοίμους εἶναι, ἵ μηδένα βλασφημεῖν, ἀμάχους 2 Ph 4,5
 εἶναι, ἐπιεικεῖς, πᾶσαν ἐνδεικνυμένους πραύτητα
 πρὸς πάντας ἀνθρώπους. Ἡμεν γάρ ποτε καὶ 3
 ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύον-
 τες ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν κακίᾳ
 καὶ φθόνῳ διάγοντες, στυγητοί, μισοῦντες ἀλλή-
 λους. ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλανθρωπία 4
 ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, οὐκ ἐξ ἔργων 5
 τῶν ἐν δικαιοσύνῃ ἃ ἐποιήσαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ
 κατὰ τὸ αὐτοῦ ἔλεος ἔσωσεν ἡμᾶς διὰ λουτροῦ
 παλιγγενεσίας καὶ ἀνακαινώσεως πνεύματος

11 γαρ > 104 460 69s 330 1311 2 440 823 | η² > SC*As
 D*s 256 38* Cy¹ | η σωτηρ.] τ. σωτηρος ημων G lat co
 Ep (Cy¹ Ambst, Ef | 13 ~ Xu Iv S*G co, > Xu 1739 |
 15 λαλει] διδασκε A | σου + τ. νεοτητος Ψ | καταφρον.
 P 919 1242 440 1518 | 3,1 υπομιμν. + δε A, inc. και
 syp ar Ef | αρχ. + και P 326 81 917* 5ss 927* 920 rel.
 dg vg sy ar co Ambst | υποτασσ. + και G syp ar Bas |
 πειθαρχ. + και A syp ar bo Ef | 2 ενδεικνυσθαι S ar
 Ef | πραυτ. S*-P 104 1175s 88 256] πραοτ. rel. | 3 ανοη-
 τοι + και D (syp) Ωρ Ef | απειθεις > 33 Ψ | 5. α] ων
 Psss 917 rel. Ath Did Cy¹ | τον ... ελεον Ψ 326 917-181
 467* 920-2127 642 rel. | ανακαιν. + δια D*s Lcf syh* |

- J1 2,28 6 ἁγίου, οὗ ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως διὰ Ἰη-
 R 3,24 7 σοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, ἵνα δικαιω-
 θέντες τῇ ἐκείνου χάριτι κληρονόμοι γενηθῶ-
 μεν κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου.
 3,14 8 Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ περὶ τούτων βούλομαι
 σε διαβεβαιοῦσθαι, ἵνα φροντίζωσιν καλῶν ἔρ-
 γων προϊστασθαι οἱ πεπιστευκότες Θεῷ. ταῦτά
 1 T 4,7 9 ἔστιν καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις. μω-
 ρὰς δὲ ζητήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ ἔρεις καὶ
 μάχας νομικὰς περιίτασο· εἰσὶν γὰρ ἀνωφελεῖς
 2 J 10
 Mt 18,15ss 10 καὶ μάταιοι. αἵρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν
 1 T 6,4a 11 καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι
 ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος καὶ ἁμαρτάνει ὧν αὐτο-
 κατάκριτος.
 2 T 4,12
 E 6,21 12 Ὅταν πέμψω Ἀρτεμᾶν πρὸς σὲ ἢ Τυχι-
 κόν, σπούδασον ἐλθεῖν πρὸς με εἰς Νικόπολιν·
 A 18,24
 I C 3,5a 13 ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι. Ζηνᾶν τὸν
 νομικὸν καὶ Ἀπολλῶν σπουδαίως πρόπεμψον,
 2,14; E 4,28s
 Mt 7,19 14 ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπη. μανθανέτωσαν δὲ καὶ
 οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προϊστασθαι εἰς τὰς
 ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι.
 15 Ἀσπάζονται σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες. ἄσπα-
 2 C 5,16 σαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει.
 Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν.

6 σωτηρος] Ky P 104 81 | 8 φροντιζουσιν I | εστιν +
 τα Ps 917-181 467* 920 919-319 330sss 206r 257r K^r |
 9 γενεαλογ.] λογομαχίας G | εριν S*Ψ D¹G¹ 999 ar
 Ef Ambst | 10 ~ μίαν νουθ. κ. δευτεραν Ψ (D)s 1245s |
 κ. δευτερο. > 1739 Ωρ¹ Tert Cyp Lcf Amb Ambst |
 11 εξεστραπτ. A G 88 1245s | 13 Απολλων S 81 H*
 D^o 917 5 1319 1311 383 639 Ambst] -λλωνα G, -λλω
 rel. | σπουδαιως] ταχαιως G¹ | λιπη S 81 D* 177 69s
 1891 216 1611* 257ss 506* | 15 ασπασασθε A | χαρις
 + τ. Ky D, τ. θυ G vg Ambst Pel | υμων] μετα τ.
 πνς σου 33, + κ. μετα τ. πνς σου 81 | υμων 048] +
 αμην S^o Psss H D^o rel. vg sy ar¹ bo |

vationis Spiritus sancti, quem effudit in nos 6
abunde per Iesum Christum Salvatorem nos-
trum, ut iustificati gratia ipsius heredes simus 7
secundum spem vitae aeternae.

Fidelis sermo est, et de his volo te con- 8
firmare, ut curent bonis operibus praeesse qui
credunt Deo. Haec sunt bona et utilia homi-
nibus. Stultas autem quaestiones et genealo- 9
gias et contentiones et pugnas legis evita;
sunt enim inutiles et vanae. Haereticum homi- 10
nem post unam et secundam correptionem
devita sciens quia subversus est, qui eiusmodi 11
est, et delinquit, cum sit proprio iudicio con-
demnatus.

3,12-15 *Epilogus*

Cum misero ad te Artemam aut Tychicum, 12
festina ad me venire Nicopolim; ibi enim sta-
tui hiemare. Zenam legisperitum et Apollo 13
sollicite praemitte, ut nihil illis desit. Discant 14
autem et nostri bonis operibus praeesse ad
usus necessarios, ut non sint infructuosi.

Salutant te qui mecum sunt omnes, saluta 15
eos, qui nos amant in fide.

Gratia Dei cum omnibus vobis. Amen.

6 infudit FM | ~ Chr. Iesum AHZ* Ambst | 7 iu-
stificati + in F | simus] efficiamur D d Lcf Ambst
Hier Aug | 8 curent] curam habeant FM d | credunt +
in FM d Hier | 10 correctionem FW Hier | 11 cum
sit > AGHLRWiZCsThB Ambst (Pel) | 12 Arthemam
ADHLRWi(Z*B f, V) Ambst | aut] vel FM d | Tythi-
cum FH(DRWi) | 13 Zenam AD(Wi) d g Ambst |
ut] et AZ | 14 nostris FGHMRUTV] + omnes D |
15 eos] omnes ORWis*B, > AFM f (Pel) | amen >
FRWi Ambst Pel

6 J1 2,29; A 2,4.17 | 7 R 3,24 | 8 Tt 3,14; 1 T 1,15 |
9 1 T 4,7 | 10 Mt 18,15ss | 11 1 T 6,4s | 12 E 6,21;
2 T 4,12 | 13 A 18,24; 1 C 3,5s; 3 J 6 | 14 Tt 2,14;
E 4,28s; Mt 7,19; 2 P 1,8 | 15 2 C 5,16

EPISTULA
BEATI PAULI APOSTOLI
AD PHILEMONEM

- 1 PAULUS vinc-tus Christi Iesu et Timotheus
frater Philemoni dilecto et adiutori nostro,
2 ¹ et Appiae sorori carissimae, et Archippo
commilitoni nostro, et ecclesiae, quae in domo
3 tua est. Gratia vobis et pax a Deo Patre nos-
tro et Domino Iesu Christo.
- 4 Gratias ago Deo meo semper memoriam,
5 tui faciens in orationibus meis, audiens cari-
tatem tuam et fidem, quam habes in Domino
6 Iesu et in omnes sanctos, ut communicatio
fidei tuae evidens fiat in agnitione omnis operis
7 boni, quod est in vobis in Christo Iesu. Gau-
dium enim magnum habui et consolationem
in caritate tua, quia viscera sanctorum requie-
verunt per te, frater.
- 8 Propter quod multam fiduciam habens in
Christo Iesu imperandi tibi quod ad rem per-
9 tinet, propter caritatem magis obsecro, cum
sis talis, ut Paulus senex, nunc autem et vinc-

1 ~ Iesu Chr. A-HMOUWiZ^e-V d Pel | et² > AUV
Pel | 2 Appiae DZ (Pel) | carissimae > AG*ssORZ*
CstThB dfg Pel | ~ est in domo tua FMZ* | 4 pro
memoriam F* | 5 ~ fidem et carit. DOWiB(F*M) d
Ambst Pel | 6 evidens] *efficax g, operatrix Hier |
agnitionem ADOUWiZ*TKB Ambst | operis FM]
> rel. d f Ambst Pel | quod] quae DL^oRK dg Ambst
Pel | nobis FDLMRZ*Cs d Ambst Pel | quod-vobis
> AUWiZ^oV, quod est > ZB f | 7 habuimus FDM
d Pel | caritatem tuam F | 8 habentes F*GHMWi
Z*TThV (Pel) | 9 sis] es FM, *sim t

1 E 3,1; Ph 1,7; Phm 9s | 2 C 4,17; 2 T 2,3; R 16,5 |
3 R 1,7 | 4 R 1,8; 1 Th 1,2 | 5 C 1.3s.9 | 6 G 5,6;
Ph 1,9 | 7 2 C 7,4

ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ

Παῦλος δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ Τιμό- 1 E 3,1
 θεος ὁ ἀδελφὸς Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συν-
 εργῶ ἡμῶν ἰκαὶ Ἀφρία τῇ ἀδελφῇ καὶ Ἀρχ- 2 C 4,17
 ίππῳ τῷ συστρατιώτῃ ἡμῶν καὶ τῇ κατ' οἶκόν
 σου ἐκκλησίᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ 3 R 1,7
 πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου πάντοτε μνεΐαν σου 4
 ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, ἀκούων 5 C 1,3s. 9
 σου τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν ἣν ἔχεις πρὸς
 τὸν Κύριον Ἰησοῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους,
 ὅπως ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου ἐνεργῆς γέ- 6 Ph 1,9
 νηται ἐν ἐπιγνώσει παντὸς ἀγαθοῦ τοῦ ἐν ὑμῖν
 εἰς Χριστόν. χαρὰν γὰρ πολλὴν ἔσχον καὶ πα- 7 2 C 7,4
 ράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγγνα Phm 20
 τῶν ἁγίων ἀναπέπαιται διὰ σοῦ, ἀδελφέ.

Διό, πολλὴν ἐν Χριστῷ παρησιάν ἔχων ἐπι- 8
 τάσσειν σοὶ τὸ ἀνῆκον, διὰ τὴν ἀγάπην μᾶλλον 9
 παρακαλῶ, τοιοῦτος ὢν ὡς Παῦλος πρεσβύτης,

1 δεσμ.] αποστολος D*, δουλος 323 | ~ Iu Xu 1739
 D* 917 623 489 547s 177 al. 206s 1872 1245s L vg sy
 ar Xp | αγαπητω + αδελφω D* Ambst (Pel) | 2 Αφρια
 Ψ D*, Αμφ. G 1311 913 sa | αδελφη] αγαπητη Ψ 326
 917 rel. sy (Ambst), > syph⁺ | 5 ~ πιστιν, αγαπην 1739
 D 69s 256 syp ar sa Ambst Pel | προς] εις CA 33 048
 D* 263 | Iu + Xu D* 635 | 6 οπως] ινα πως G | κοινο-
 νια] διακονια S* 917.623 | παντος + εργου G 1827 321
 1518 257s 221 | του > CA 33 048 | υμιν S 1739 33ss G
 5s 467 69s 999 256 al. 296 323 823s 1518* 1867 verss.]
 ημιν 048 rel. syh^m Ambst | Xu + Iu 1739 Psss 81 623*
 1835 pl. rel. lat sy ar Pel | 7 χαριν Ps 326 917-489
 547-2127 al. 242-2 440* 1518 257* K^r | ~ εχομεν πολλ.
 Ψ 326 917* 623* 919 pl. 1831^r 1518sss 257 rel. (syp, D
 467) | επι] εν D* 547 L vg Pel | 9 αγαπην] αναγκην A |
 πρεσβ. + ως οιδας syp |

- C 4,9 10 νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ, ἰ παρακαλῶ
 1 C 4,15
 G 4,19 σε περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς
 11 δεσμοῖς, Ὀνήσιμον, ἰ τὸν ποτέ σοι ἄχρηστον, νυ-
 12 νὶ δὲ καὶ σοὶ καὶ ἐμοὶ εὐχρηστον, ὃν ἀνέπεμ-
 ψά σοι. [σὺ δὲ] αὐτόν, τοῦτ' ἔστιν τὰ ἐμὰ σπλάγ-
 Ph 2,30 13 χνα [προσλαβοῦ]. ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸς ἐμαν-
 τὸν κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ μοι διακονῆ ἐν τοῖς
 2 C 9,7 14 δεσμοῖς τοῦ εὐαγγελίου. χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώ-
 1 P 5,2 μης οὐδὲν ἠθέλησα ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς κατὰ
 ἀνάγκην τὸ ἀγαθὸν σου ἦ ἀλλὰ κατὰ ἐκούσιον.
 15 τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ὦραν, ἵνα
 1 T 6,2 αἰώνιον αὐτόν ἀπέχης, ἰ οὐκέτι ὡς δοῦλον ἀλλὰ
 16 ὑπὲρ δοῦλον ἀδελφὸν ἀγαπητόν, μάλιστα ἐμοί,
 πόσῳ δὲ μᾶλλον σοὶ καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν Κυ-
 17 ρίῳ. εἰ οὖν με ἔχεις κοινωνόν, προσλαβοῦ
 18 αὐτόν ὡς ἐμέ. εἰ δέ τι ἠδίκησέν σε ἢ ὀφείλει,
 G 6,11 19 τοῦτο ἐμοὶ ἐλλόγα· ἐγὼ Παῦλος ἔγραψα τῇ
 2 Th 3,17 ἐμῇ χειρὶ, ἐγὼ ἀποτίσω· ἵνα μὴ λέγω σοι ὅτι
 Phm 7 20 καὶ σεαυτὸν μοι προσοφείλεις· ναί, ἀδελφέ,
 ἐγὼ σου ὀναίμην ἐν Κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου
 τὰ σπλάγχνα ἐν Χριστῷ.
 21 Πεποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι,
 22 εἰδὼς ὅτι καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ λέγω ποιήσεις. ἅμα δὲ

~ Iu Xu Ψ 326 D^{ca} 623^a 920 pl. rel. pl. vg sy ar | 10 on
 +εγω A 1845 69 189 1635 1611^a syh | δεσμ +μου C 1739^c
 Psss 917-489 920 69 al. rel. sy ar co | 11 και¹ S* 33 104
 G 226*ss 1831 216 2298 lat syp] > rel. | 12 επεμψα 048
 D*s 1 69 38 1831 1610 Ambst (Pel) | σοι > 1739 Ps 326
 81 D^a-181 1912 rel. vg¹ Ambst | συ δε > S*C*A 6 33
 (Ψ) | ~ αυτον προσλαβου 048 1827 920 | προσλαβου
 > S*A 33 G¹ Ωρ | 14 εκουσιον + σου syp sa | 16 αλλ
 +ως 330 642 440 823 bo (ar) | δουλον 1[~]2 G | αδελφ.
 > S* 1319 1311 | 18 σε > 33 104 2005 K syh ar | οφει-
 λει +τι G¹ | ελλογα S*ss 33s 104 1175s 048 Ds 1831]
 -γει rel. | 19 αποδωσω D* (lat) | προσοφειλ +εν Kω
 D* | 20 Xω] Kω 6 326 917-181 623 al. 920s 462-2127
 al. 1831^r 257 rel. vg¹ | 21 α] ο 6 Ψ 326 D^a 623^a 920 pl.
 206^r 1518 1108ss 913ss al. K^r vg syp ar sa Pel |

tus Iesu Christi: Obsecro te pro meo filio, 10
 quem genui in vinculis, Onesimo, ¹qui tibi ali- 11
 quando inutilis fuit, nunc autem et mihi et
 tibi utilis, ¹quem remisi tibi. Tu autem illum 12
 ut mea viscera suscipe; quem ego volueram 13
 tecum detinere, ut pro te mihi ministraret in
 vinculis evangelii; sine consilio autem tuo nihil 14
 volui facere, uti ne velut ex necessitate bonum
 tuum esset, sed voluntarium. Forsitan enim ideo 15
 discessit ad horam a te, ut aeternum illum
 reciperes, iam non ut servum, sed pro servo 16
 carissimum fratrem, maxime mihi, quanto
 autem magis tibi et in carne et in Domino?
 Si ergo habes me socium, suscipe illum sicut 17
 me. Si autem aliquid nocuit tibi aut debet, 18
 hoc mihi imputa. Ego Paulus scripsi mea manu: 19
 ego reddam, ut non dicam tibi, quod et te-
 ipsum mihi debes: ¹ita frater. Ego te fruar in 20
 Domino: Refice viscera mea in Domino.

Confidens in oboedientia tua scripsi tibi 21
 sciens quoniam et super id, quod dico, facies.

9 ~ Christi Iesu DHWiZ*Th Ambst | Christo F|
 10 pro] de AGLT g¹ Ambst Pel | 11 et¹ > DL d f
 Ambst | mihi et tibi DKBW dm f Hier] ~ tibi et mihi
 rel. dg Pel (Ambst) | 12 tibi DOZ^oKV c d g Hier]
 > rel. f Ambst (Pel) | ut] id est AFG-WiZ^o (V, f g),
 † id est FMB | ~ viscera mea FMOUWi f | 13 re-
 tinere FMOWi dg Ambst Pel | 15 secessit FM Ambst |
 horam] tempus D g¹ | ut † in DWi d Ambst Sed |
 16 ut] sicut FDM Hier | pro] plus AHOWiZ*CsB |
 et¹ > FM* | carne] caritate F*M | 20 itaque FMZ*B |
 te > A* | domino^s] Christo FLMZ*Th d f g Ambst
 H Pel | 21 in] de D^oOWiZ^o, > AD*GLRUZ*CsB f |
 oboedientiae tuae F*M (H, d Ambst, Pel) | et > D
 L d Ambst (Pel)

10 C 4,9; 1 C 4,15 (G 4,19) | 11 2 T 4,11 | 12 Phm 7.20 |
 13 Ph 2,30 | 14 1 C 9,16s; 2 C 9,7; 1 P 5,2 | 16 1 T
 6.2; 1 C 7,22 | 17 R 15,7 | 19 G 6,11 | 20 Phm 7.12 |
 21 R 16,19

- 22 Simul autem et para mihi hospitium; nam spero per orationes vestras donari me vobis.
 23 Salutat te Epaphras concaptivus meus in
 24 Christo Iesu, ¹ Marcus, Aristarchus, Demas et Lucas, adiutores mei.
 25 Gratia Domini nostri Iesu Christi cum spiritu vestro. Amen.

 EPISTULA

 BEATI PAULI APOSTOLI
 D HEBRAEOS

 1,1-4 *Epistolae propositio*

- 1 MULTIFARIAM multisque modis olim
 2 Deus loquens patribus in prophetis, novissime, diebus istis locutus est nobis in Filio, quem constituit heredem universorum, per quem
 3 fecit et saecula; qui cum sit splendor gloriae et figura substantiae eius portansque omnia verbo virtutis suae, purgationem peccatorum faciens sedet ad dexteram maiestatis in excelsis; tanto melior angelis effectus, quanto differentius prae illis nomen hereditavit.

24 Aristharcus FHMTThKss | et > ADWiZV d Ambst Pel

1,1 multifari(a)e ADHMWiZBV Sed | et multis A-Z° Amb Aug | patrib. + nostris DWi Sed | 3 -que GHCV] quoque *rel.* Aug Vict Sed | sedit ADRZ* d

22 Ph 1,25; 2,24; Hb 13,18s | 23 C 1,7; 4,12 | 24 A 12,12; 27,2; C 4,10.14; 2 T 4,10 | 25 G 6,18; 2 T 4,22
 1,2 Hb 2,3; 9,26; Ps 2,8; Mt 21,38; J 1,3; C 1,16; 1 P 1,20 | 3 Sap 7,25s; 2 C 4,4; C 1,17; Hb 9,14.26; Mc 16,19 | 4 E 1,21; 1 P 3,22; Ph 2,9

καὶ ἐτοίμαζέ μοι ξενίαν· ἐλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν. Ph 1,25; 2,24

Ἀσπάζεται σε Ἐπαφρᾶς ὁ συναιχμάλωτός μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἸΜάρκος, Ἀρίσταρχος, Δημᾶς, Λουκᾶς, οἱ συνεργοί μου. 23 C 1,7; 4,12 24 C 4,10.14

Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν· ἀμήν. 25 G 6,18 2 T 4,22

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ

Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ Θεὸς ἰλαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις ἔπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, ὃν ἔθηκεν κληρονόμον πάντων, δι' οὗ καὶ ἐποίησεν τοὺς αἰῶνας· ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ χαρακτήρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καθαρισμόν τῶν ἁμαρτιῶν ποιησάμενος ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς, τοσοῦτω κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων, ὅσῳ διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα. Ps 2,8; J 1,3 C 1,16 Mt 21,38 Ps 109,1 2 C 4,4 C 1,15 Hb 9,14-26 Mc 16,19 Sap 7,26 Ph 2,9

23 ασπαζονται 104s 1836ss 1912 623* 919-319 al. 206r 383* K^r f | 25 Κυ+ημων Cs 6 326 D 917-69 al. 206r * 1518 257* K^r lat syp ar^l co | αμην > A 6 33 326 81 D* 1319 ar^l sa bo^l |

1,1 πατρασιν+ημων P^{46c} 1836ss 999 syp ar co Xc Ef | 2 εσχατων Ψ 2298 1518 1245s d sy Ωρ^l Cy | και > P⁴⁶ | εποιησ. τ. αιων. P⁴⁶ BSA 33 1175 I D* 69 lat syp Ωρ^l Eus Ath Ef] ~ τ. αιωνας επ. rel. | 3 φανερων B* Sar | αυτου²] δι αυτου P⁴⁶, + δι' εαυτου 1739s Ψss 88 rel. sy co (D* 256s 2005) Ath Xc Aug | αμαρτ.+ημων 33 Ψss D^o 1836 rel. syp ar sa bo^l | 4 των > P⁴⁶ B |

- Ps 2,7 5 Τίνι γὰρ εἶπέν ποτε τῶν ἀγγέλων·
 2 Sm 7,14 υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε·
 5,5; A 13,33 καὶ πάλιν·
 ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα,
 καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν;
- Dt 32,43 O' 6 ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς
 R 8,29 τὴν οἰκουμένην, λέγει·
 Ps 96,7 καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι Θεοῦ.
- Ps 103,4 7 καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει·
 ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα,
 καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα.
- Ps 44,7a 8 πρὸς δὲ τὸν υἱόν·
 ὁ θρόνος σου, ὁ Θεός, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ
 αἰῶνος, καὶ ἡ ῥάβδος τῆς εὐθύτητος ῥάβδος
 τῆς βασιλείας σου.
- 9 ἠγάπησας δικαιοσύνην καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν·
 διὰ τοῦτο ἔχρισέν σε, ὁ Θεός, ὁ Θεός σου
 ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου.
- Ps 101, 26ss 10 καὶ·
 σὺ κατ' ἀρχάς, Κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας,
 καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσιν οἱ οὐρανοί.
 11 αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις·
 καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται,
 12 καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἐλίξεις αὐτούς,
 ὡς ἱμάτιον καὶ ἀλλαγῆσονται.
 σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλεί-
 ψουσιν.
- Ps 109,1 13 πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἴρηκέν ποτε·
 Mt 22,44 κάθου ἐκ δεξιῶν μου,
 ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν
 ποδῶν σου;

7 ἀγγελ.¹ + αὐτοῦ D* 1912 Xp | 8 τ. αἰωνος > B 33 | και -
 ραβδ.²] ραβδ. ευθ. η ραβδ. 6 P-81 rel. (lat sy ar) | σου²
 αὐτοῦ P⁴⁶ BS | 9 ἀνομίαν] ἀδικίαν SA 33 919 226 38
 218 Cy¹ | 12 ἐλιξ.] ἀλλαξ. S* D* 919 lat ar Tert Ath
 Bas | ὡς ἱματιον P⁴⁶ BSAs D*] > rel. |

1,5-2,18 *Christus angelos praecellens, hominibus per omnia assimilatus*

Cui enim dixit aliquando angelorum: 5

Filius meus es tu, ego hodie genui te?

Et rursum: *Ego ero illi in patrem,*

et ipse erit mihi in filium?

Et cum iterum introducit primogenitum in orbem terrae, dicit;

Et adorent eum omnes angeli Dei.

Et ad angelos quidem dicit: 7

*Qui facit angelos suos spiritus,
et ministros suos flammam ignis.*

Ad Filium autem: 8

*Thronus tuus, Deus, in saeculum saeculi;
virga aequitatis, virga regni tui.*

Dilexisti iustitiam et odisti iniquitatem; 9

*propterea unxit te Deus, Deus tuus
oleo exsultationis prae participibus tuis.*

Et: *Tu in principio, Domine, terram fundasti,* 10
et opera manuum tuarum sunt caeli.

Ipsi peribunt, tu autem permanebis, 11

*et omnes ut vestimentum veterascent,
et velut amictum mutabis eos, et mutabuntur;* 12
tu autem idem ipse es, et anni tui non deficient.

Ad quem autem angelorum dixit aliquando: 13

*Sede a dextris meis,
quoadusque ponam inimicos tuos scabellum
pedum tuorum?*

5 loquens] locutus est DMZ Amb | patre A-MZ^oB | filio AB d | 7 flam. ignis] ignem urentem DWiB d | 8 saeculi + et ADZ^o d | 9 exultat.] laetitiae FDM | 11 omnia AFM | veterascent AFDZB d | 12 mutabis] involves FD(Wi)Z* | eos + ut vestimentum FM | ipse > A-M | 13 quoadusque] donec FM d

5 Ps 2,7; Hb 5,5; A 13,33; 2Sm 7,14 | 6 R 8,29; Dt 32,43 O'; Ps 96,7 | 7 Ps 103,4 | 8 Ps 44,6s | 10 Ps 101,26ss | 12 Is 34,4; Ap 6,14; 20,11 | 13 Hb 10,13; Mt 22,44; Ps 109,1

14 Nonne omnes sunt administratorii spiritus, in ministerium missi propter eos, qui hereditatem capient salutis?

2 Propterea abundantius oportet observare nos ea, quae audivimus, ne forte pereffluamus.

2 Si enim qui per angelos dictus est sermo, factus est firmus, et omnis praevaricatio et inoboedien-

3 tia accepit iustam mercedis retributionem, quomodo nos effugiemus, si tantam neglexerimus salutem? quae cum initium accepisset enarrari per Dominum, ab eis, qui audierunt in nos

4 confirmata est, contestante Deo signis et portentis et variis virtutibus et Spiritus sancti distributionibus secundum suam voluntatem.

5 Non enim angelis subiecit Deus orbem
6 terrae futurum, de quo loquimur. Testatus est autem in quodam loco quis dicens:

*Quid est homo quod memor es eius,
aut filius hominis quoniam visitas eum?*

7 *Minuisti eum paulo minus ab angelis,
gloria et honore coronasti eum
et constituisti eum super opera manuum tuarum.*

8 *Omnia subiecisti sub pedibus eius.*

In eo enim quod omnia ei subiecit, nihil dimisit non subiectum ei. Nunc autem necdum

9 videmus omnia subiecta ei. Eum autem, qui modico quam angeli minoratus est, videmus Iesum propter passionem mortis, *gloria et ho-*

14 capiunt FMB | 2,1 effluamus ADRZ^oV | 2 estⁱ
> FM d | 3 nos²] nobis FDM^od, vobis M*Z | 5 Deus
> FMRZ*B d | 6 quis] quidam DWiB, > FMZ* d |
7 minorasti FMR d | gloriam et honorem FMZ*B* |
8 ~ ei omnia A-WiBV | 9 angelis FMR

14 Dn 7,10; Mt 18,10; Ps 33,8; 90,11 | 2,1 A 8,6.12 |
2 A 7,38.53; G 3,19 | 3 Hb 10,29; 12,25; A 10,37 |
4 Mc 16,20; A 5,12; 2 C 12,12; 1 C 12,4.11 | 5 Hb 6,5;
E 1,21 | 6s Ps 8,5ss | 8 1 C 15,27 | 9 Ph 2,8s

οὐχὶ πάντες εἰσὶν λειτουργικὰ πνεύματα εἰς 14 Dn 7,10
 διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας Ps 33,8; 90,11
 κληρονομεῖν σωτηρίαν;

Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως προσέχειν ἡμᾶς 2
 τοῖς ἀκουσθεῖσιν, μή ποτε παραινωμεν. εἰ γὰρ 2 A 7,38.53
 ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, G 3,19
 καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρακοὴ ἔλαβεν ἔν-
 δικον μισθαποδοσίαν, πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα 3 10,29; 12,25
 τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας; ἥτις ἀρχὴν
 λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ Κυρίου, ὑπὸ τῶν
 ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη, συνεπιμαρ- 4 Mc 16,20
 τυροῦντος τοῦ Θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασιν καὶ I C 12,4.11
 ποικίλαις δυνάμεσιν καὶ πνεύματος ἁγίου με-
 ρισμοῖς κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν.

Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξεν τὴν οἰκουμένην 5
 τὴν μέλλουσαν, περὶ ἧς λαλοῦμεν. διεμαρτύ- 6 Ps 8,5ss
 ρατο δέ πού τις λέγων·

τί ἐστιν ἄνθρωπος ὅτι μιμήσκη αὐτοῦ,
 ἢ υἱὸς ἀνθρώπου ὅτι ἐπισκέπη αὐτόν;
 ἠλάττωσας αὐτόν βραχὺ τι παρ' ἀγγέλους, 7
 δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν,
 πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ. 8 I C 15,27
 ἐν τῷ γὰρ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα οὐδὲν ἀφῆ-
 κεν αὐτῷ ἀνυπότακτον. νῦν δὲ οὐπω ὁρῶμεν
 αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα· τὸν δὲ βραχὺ τι 9 Ph 2,8s
 παρ' ἀγγέλους ἠλαττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν
 διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου δόξῃ καὶ τιμῇ

14 διακονίας B sa Ωρ¹ | 2,1 > 1739 M | 2 αγγελου L
 Ef | 3 δια] υπο 1912 623 1845 69 sy ar Ef | 4 συνμαρτυρ. B |
 τε > 1739 33s 81 M 489 919s^{cs} 38 635 35 1245s 1867 Ωρ
 Χρ | αυτου] του θυ D^{1*} | μερισμοι I | 5 υπεταξ. + ο θς
 C 81 f vg¹ | 6 τι] τις P⁴⁶ C*P 104 81 917 1319s 1891 d
 bo | 7 αυτον² + κ. κατεστησας αυτον επι τα εργα τ. χειρων
 σου S-104 81 D* 1836* 623s 547s 69s al. 2 440s 823 1518*
 1867 verss. | 8 τω γαρ BS 1739 Ψ MD] ~ γαρ τω P⁴⁶ rel. |
 αυτω¹ > B d syh⁺ ar | αυτω τα παντα¹ > P⁴⁶ | τα² > P⁴⁶ |

ἑστεφανωμένον, ὅπως χάριτι Θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσῃται θανάτου.

R 11,36 10 Ἐπρεπεν γὰρ αὐτῷ, δι' ὃν τὰ πάντα καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα, τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθημάτων τελειῶσαι. ὃ τε γὰρ ἀγιάζων καὶ οἱ ἀγιαζόμενοι ἔξ ἑνὸς πάντες· δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφούς αὐτοὺς καλεῖν, λέγων· ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε.

Is 8,17s 13 καὶ πάλιν·
2 Sm 22,3 ἐγὼ ἔσομαι πεποινθῶς ἐπ' αὐτῷ.
καὶ πάλιν·

ἰδὸν ἐγὼ καὶ τὰ παιδιά ἃ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός.
2,17; 2 T 1,10 14 ἐπεὶ οὖν τὰ παιδιά κεκοινώνηκεν αἵματος καὶ σαρκός, καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετέσχευ τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτ' ἔστιν τὸν 15 διάβολον, ἡ καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους, ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας. οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, Is 41,8s 16 ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραάμ ἐπιλαμβάνεται. ὅθεν Ps 21,23 17 ὄφειλεν κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι, Ph 2,7 ἵνα ἐλεήμων γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν Θεόν, εἰς τὸ ἰλάσκεσθαι τὰς ἁμαρτίας 4,15 18 τοῦ λαοῦ. ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθεῖς, δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι.

4,14 3 Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν Ἰησοῦν, πιστὸν ὄντα Nu 12,7 2

9 χάριτι P⁴⁶ pl.] χωρὶς 1739* 424^c M Ωρ¹ Or^c Eus Amb Hier^c Thd Thdt Oec^{nostr} | 10 παντα 1~2 syi | 14 ~ σαρκ. κ. αιματ. 6 Ψ-81 917-319 462-256 38^c 206^r 257^c K^r sy E f | αυτων+παθηματων D* syi Eus¹ Thdt | 15 τουτους | παντας syi | 17 ταις αμαρταις A 33 623s 913 Ath | 3,1 Iv + Xv Ψsss 917-1319 al. rel. sy ar E f |

nore coronatum, ut gratia Dei pro omnibus gustaret mortem.

Decebat enim eum, propter quem omnia et 10 per quem omnia, qui multos filios in gloriam adduxerat, auctorem salutis eorum per passionem consummare. Qui enim sanctificat et qui sancti- 11 ficantur, ex uno omnes. Propter quam causam non confunditur fratres eos vocare dicens:

*Nuntiabo nomen tuum fratribus meis, 12
in medio ecclesiae laudabo te.*

Et iterum: *Ego ero fidens in eum.* 13

Et iterum: *Ecce ego et pueri mei, quos dedit mihi Deus.*

Quia ergo pueri communicaverunt carni et 14 sanguini, et ipse similiter participavit eisdem, ut per mortem destrueret eum, qui habebat mortis imperium, id est diabolum, et libera- 15 ret eos, qui timore mortis per totam vitam obnoxii erant servituti. Nusquam enim angelos 16 adprehendit, sed *semen Abrahae adprehendit*. Unde debuit per omnia fratribus similari, ut 17 misericors fieret et fidelis pontifex ad Deum, ut repropitiaret delicta populi. In eo enim, in 18 quo passus est ipse et tentatus, potens est et eis qui tentantur auxiliari.

3,1-4,13 *Christus Moyse dignitate superior postulat fidem*

Unde, fratres sancti, vocationis caelestis par- 3 ticipes, considerate apostolum et pontificem

10 *passiones AZ^eV Faustin | consummari DWiZ^e BV Ruf Sed | 11 qui¹-omnes > F | 13 ~ mihi dedit A-MRWiZV d | 14 ~ sang. et carni AFMZ* (d) | 15 et] ut F | liberare F*M | 17 debuit + et A* | simile AFMR(DWiZ*) | repropit.] expiaret D d | 18 et¹ > *codd.* d | et² > FM-Z* d*

10 R 11,36; Hb 5,8s; 12,2; A 3,15 | 11 Hb 10,10; J 17,19; Mt 25,40; J 20,17 | 12 Ps 21,23 | 13 Is 8,17; 2Sm 22,3; Is 8,18 | 14 2T 1,10; J 12,31; Ap 12,10; 1C 15,55s | 16 Is 41,8s | 17 Hb 2,14; Ps 21,23; Hb 4,14; 5,1 | 18 Hb 4,15 | 3,1 Hb 4,14

- 2 confessionis nostrae Iesum, qui fidelis est ei
 qui fecit illum, sicut et *Moyses in omni domo*
 3 *eius*. Amplioris enim gloriae iste prae Moyse
 dignus est habitus, quanto ampliorem honorem
 4 habet domus, qui fabricavit illam. Omnis nam-
 que domus fabricatur ab aliquo; qui autem
 5 omnia creavit Deus est. Et *Moyses* quidem *fi-*
delis erat *in tota domo eius* tamquam *famulus*
 in testimonium eorum, quae dicenda erant.
 6 Christus vero tamquam Filius in domo sua;
 quae domus sumus nos, si fiduciam et gloriam
 spei usque ad finem firmam retineamus.
 7 Quapropter sicut dicit Spiritus sanctus:
Hodie si vocem eius audieritis,
 8 *nolite obdurare corda vestra, sicut in ex-*
acerbatione
secundum diem tentationis in deserto,
 9 *ubi tentaverunt me patres vestri,*
 10 *probaverunt et viderunt opera mea* ¹*qua-*
draginta annis.
 Propter quod *infensus fui generationi huic*
et dixi: Semper errant corde;
ipsi autem non cognoverunt vias meas,
 11 *sicut iuravi in ira mea:*
Si introibunt in requiem meam.
 12 Videte, fratres, ne forte sit in aliquo vestrum
 cor malum incredulitatis discedendi a Deo
 13 vivo, sed adhortamini vosmet ipsos per singu-

2 eius] illius AFMWi-V | 3 ~ habitus est *codd.* |
 quanto + magis F^oR | illum F*M | 4 est > A-Z* d |
 6 firmum AZ^oV | 9 probaverunt + me DWi | 10.17 an-
 nos. FR(MWi) | offensus FDM | 12 discendi FV

2 Nu 12,7 | 6 Hb 10,21; E 2,19; C 1,23; Hb 6,11;
 10,24 | 7 Ps 94,8-11 | 8 Ex 17,7; Nu 20,2-5 | 11 Nu
 14,21ss | 12 Hb 12,15; 2 Th 2,3 | 13 1 Th 5,11; R 7,11;
 2 Th 2,10

τῷ ποιήσαντι αὐτόν, ὡς καὶ Μωϋσῆς ἐν ὄλω
 τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. πλείονος γὰρ οὗτος δόξης παρὰ 3
 Μωϋσῆν ἡξίωται, καθ' ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει
 τοῦ οἴκου ὃ κατασκευάσας αὐτόν. πᾶς γὰρ 4
 οἶκος κατασκευάζεται ὑπὸ τινος, ὃ δὲ πάντα
 κατασκευάσας Θεός. καὶ Μωϋσῆς μὲν πιστὸς ἐν 5
 ὄλω τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ὡς θεράπων εἰς μαρτύριον
 τῶν λαληθησομένων, Χριστὸς δὲ ὡς υἱὸς ἐπὶ 6 E 2,19
 τὸν οἶκον αὐτοῦ· οὐ οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς, εἴαν [περ] C 1,23
 τὴν παρρησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος
 [μέχρι τέλους βεβαίαν] κατάσχωμεν.

Διό, καθὼς λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον · 7 Ps 94,8-11

σήμερον εἰάν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε,
 μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ 8 Ex 17,7
 παραπικρασμῷ Nu 20,2-5

κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ,
 οὐ ἐπείρασαν οἱ πατέρες ὑμῶν ἐν δοκιμασίᾳ 9
 καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου ἑτεσσαράκοντα ἔτη. 10

διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ ταύτῃ
 καὶ εἶπον· αἰεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ·
 αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδοὺς μου,
 ὡς ὄμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου · 11 Nu 14,21ss
 εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου.

Βλέπετε, ἀδελφοί, μὴ ποτε ἔσται ἐν τινὶ ὑμῶν 12
 καρδία πονηρὰ ἀπιστίας ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ
 Θεοῦ ζῶντος, ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ' 13 I Th 5,11

2 ολω > P⁴⁶⁻¹³ B co Amb Cy | 3 ~ δοξης ουτος P¹³ 33-81 M 917-177 al. 206^r 257^a K^r | 4 παντα P⁴⁶ BSC*Asss 33 D* 88 K] τα παντα rel. | 6 ου] ος P⁴⁶ 1739ss M D* [at] εαν P¹³ B 1739 33s M D*, καν S* | μεχρι τελους βεβ. > P⁴⁶⁻¹³ B sa Lcf Amb | 8 παραπικρ.] πικρασμω S | 9 επειρ. P⁴⁶⁻¹³ BS*ss 33 1175s D* sa Cl Lcf Ef] + με rel. | εν δοκιμ.] εδοκιμασαν με 6 Ψss 917-1319 1311 rel. | 10 διο > Ψ 623 489 1835 462 206* | ταυτη] εκεινη CPsss 81 917-263 1311^r rel. sy ar bo | εν τη καρδια αυτων· διο ουκ P¹³ (sy co) | 13 παρακαλεσατε P¹³ |

- ἐκάστην ἡμέραν, ἄχρις οὗ τὸ σήμερον καλεῖται, ἵνα μὴ σκληρυνθῆ τις ἐξ ὑμῶν ἀπάτη τῆς ἁμαρτίας. μέτοχοι γὰρ τοῦ Χριστοῦ γεγόναμεν, ἕάνπερ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν. ἐν τῷ λέγεσθαι·
- σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ.*
- Ex 17,1ss 16 Ἰτίνας γὰρ ἀκούσαντες παρεπίκραναν; ἀλλ' οὐ πάντες οἱ ἐξεληθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωϋσέως; τίσιν δὲ προσώχθισεν τεσσαράκοντα ἔτη; οὐχὶ τοῖς ἁμαρτήσασιν, ὧν τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ; τίσιν δὲ ὥμοσεν μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ εἰ μὴ τοῖς ἀπειθήσασιν; καὶ βλέπομεν ὅτι οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν δι' ἀπιστίαν.
- Ps 94,11 4 Φοβηθῶμεν οὖν μὴ ποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ 2 δοκῆ τις ἐξ ὑμῶν ὑστερηκένοι. καὶ γὰρ ἔσμεν εὐηγγελισμένοι καθάπερ κἀκεῖνοι· ἀλλ' οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐκείνους μὴ συγκερασμένους τῇ πίστει τοῖς ἀκούσασιν. Εἰσερχόμεθα γὰρ εἰς τὴν κατάπαυσιν οἱ πιστεύσαντες, καθὼς εἶρηκεν·
- ὡς ὥμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου· εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου, καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γενηθέντων. εἶρηκεν γὰρ που περὶ τῆς ἑβδόμης οὕτως· καὶ κατέπαυσεν ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ*
- Gn 2,2 4
- 13 ~ ἐξ ὑμων τις B⁶ 326 D 917sss 623-547 330ss al. 206-522 635-2138 257* K^r | 14 υποστασεως] πιστεως 424^c, +αυτου A 88 1912 623ss vg Hier | 17 αμαρτ.] απειθησασιν A 1908 Ef | 18 απειθ.] απιστησ. P⁴⁶ | 4,2 συγκερασμενος S d vg¹ syp sa Lcf Ef | τ. ακουσαντων 104 D* 1611 2005, ακουσθεισιν 1912 (syi) Thdt | 3 εισερχωμ. CA 33 69* | γαρ] ουν SCAs 104 1175s M 1898 330 2127ss 436s 2005 1867 |

los dies, donec Hodie cognominatur, ut non obduretur quis ex vobis fallacia peccati. Participes enim Christi effecti sumus, si tamen initium substantiae eius usque ad finem firmum retineamus. Dum dicitur: 15

*Hodie si vocem eius audieritis,
nolite obdurare corda vestra, quemadmodum
in illa exacerbatione.*

¹Quidam enim audientes *exacerbaverunt*; sed non universi qui profecti sunt ex Aegypto per Moysen. Quibus autem *insensus est quadraginta annis*? nonne illis, qui peccaverunt, quorum cadavera prostrata sunt in deserto? Quibus autem *iuravit non introire in requiem ipsius*, nisi illis, qui increduli fuerunt? Et videmus quia non potuerunt introire propter incredulitatem. 16 17 18 19

Timeamus ergo ne forte, relicta pollicitatione introeundi in requiem eius, existimetur aliquis ex vobis deesse. Etenim et nobis nuntiatum est, quemadmodum et illis; sed non profuit illis sermo auditus, non admistus fidei ex iis, quae audierunt. Ingrediemur enim in requiem qui credidimus, quemadmodum dixit: 4 2 3

*Sicut iuravi in ira mea,
si introibunt in requiem meam:*

et quidem operibus ab institutione mundi perfectis. Dixit enim in quodam loco de die septima sic: *Et requievit Deus die septima ab* 4

13 quis] qui F*R | 16 universi] omnes DRWi | ex] ab AFDRWiZ^cBV | 18 illi F*M | 19 introire + in requiem ipsius FssWiZB | 4,1 aliqui AFM | 2 admixtis A-MWiZ^cBV, admixti Z*, -tus R(d Lcf)| iis] his *codd.* | 3 perfect.] factis ADR-B | 4 in > A-MZss| dominus A

14 R 11,22; Hb 3,6; 6,11; 11,1 | 15 Hb 3,7 | 16 Ex 17,1ss | 17 Nu 14,29; 1C 10,10 | 18 Nu 14,22s | 4,1 Ps 94,11 | 3 Hb 3,11 | 4 Gn 2,2

5 *omnibus operibus suis.* Et in isto rursum: Si
 6 *introibunt in requiem meam.* Quoniam ergo
 superest introire quosdam in illam, et ii qui-
 bus prioribus adnuntiatum est, non introierunt
 7 propter incredulitatem, iterum terminat diem
 quendam, Hodie, in David dicendo, post tan-
 tum temporis, sicut supra dictum est:

*Hodie si vocem eius audieritis,
 nolite obdurare corda vestra.*

8 Nam si eis Iesus requiem praestitisset, num-
 9 quam de alia loqueretur posthac die. Itaque
 10 relinquitur sabbatismus populo Dei. Qui enim
 ingressus est in requiem eius, etiam ipse re-
 quievit ab operibus suis, sicut a suis Deus.

11 Festinemus ergo ingredi in illam requiem,
 ut ne in id ipsum quis incidat incredulitatis
 12 exemplum. Vivus est enim sermo Dei et effi-
 cax et penetrabilior omni gladio ancipiti, et
 pertingens usque ad divisionem animae ac spi-
 ritus, compagum quoque ac medullarum, et
 discretor cogitationum et intentionum cordis.
 13 Et non est ulla creatura invisibilis in conspectu
 eius, omnia autem nuda et aperta sunt oculis
 eius, ad quem nobis sermo.

**4,14-5,10 *Christus pontifex magnus a Deo
 constitutus***

14 Habentes ergo pontificem magnum, qui pe-
 netravit caelos, Iesum Filium Dei, teneamus
 15 confessionem. Non enim habemus pontificem,

4 omnibus > FMZ* | 6 ~ quosd. introire A-RZss |
 ii] hii A-MWi(RZss) | 7 dicendo + sic, > sicut F(M) |
 8 alio F*M, > die F* | 9 sabbatissimus DM | 10 ab¹
 + omnibus R | 12 ~ enim est dei sermo AFMRZss |
 13 autem] enim FM, > Wi | 14 teneamus et con-
 fessionem eius F | 15 pontific. > A*

7 Hb 3,7; Ps 94,8 | 8 Dt 31,7; Jos 22,4 | 10 Gn 2,2;
 Ap 14,13 | 11 Ps 94,11 | 12 Jr 23,29; Is 49,2; E 6,17;
 Ap 1,16; 2,16; 19,15; 1 C 4,5 | 13 Sap 1,6 | 14 Hb 2,17;
 3,1; 5,5.10; 6,20; 7,26; 8,1; 9,11; 10,23 | 15 Mt 4,1-11;
 26,41; L 22,28; Hb 2,17s

ἐβδόμη ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ. καὶ ἐν 5 Ps 94,11
 τούτῳ πάλιν· εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν
 μου. ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεται τινὰς εἰσελθεῖν εἰς 6
 αὐτήν, καὶ οἱ πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ
 εἰσῆλθον δι' ἀπειθειαν, πάλιν τινὰ ὀρίζει ἡμέ- 7 3,7; Ps 94,8
 ραν, σήμερον, ἐν Δαυίδ λέγων μετὰ τοσοῦτον
 χρόνον, καθὼς προεῖρηται·

σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε,
 μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν.

εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυσεν, οὐκ ἂν 8 Dt 31,7
 περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας. ἄρα 9 Jos 22,4
 ἀπολείπεται σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ. ὁ 10 Gn 2,2
 γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ καὶ Ap 14,13
 αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὡς-
 περ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ Θεός.

Σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν 11
 κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγ-
 ματι πέση τῆς ἀπειθείας. Ζῶν γὰρ ὁ λόγος 12 Jr 23,29
 τοῦ Θεοῦ καὶ ἐνεργῆς καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶ- Is 49,2
 σαν μάχαιραν δίστομον καὶ διῆκνούμενος ἄκρι E 6,17
 μερισμοῦ ψυχῆς καὶ πνεύματος, ἁρμῶν τε καὶ J 12,48
 μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν Ap 19,15
 καρδίας· καὶ οὐκ ἔστιν κτίσις ἀφανῆς ἐνώπιον 13
 αὐτοῦ, πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα
 τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος.

Ἔχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν διεληλυθότα 14 3,1; 6,20;
 τοὺς οὐρανούς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, κρα- 7,26; 8,1;
 τῶμεν τῆς ὁμολογίας. οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα 15 9,11

5 ει] η 33 I, > P¹³ 1739 81 D* 1912 623 1319 642 2 440 |
 6 απειθ.] απιστιαν P⁴⁶ S* vg ar Ef Cy | 7 ημερ.] καιρον
 Ψ, > P⁴⁶ | ειρηται 6 917-920 919-2127 255-1518 1108s
 rel., προειρηκεν B 1739 256s 330 436s | 8 αυτους] αυτος Ψ
 489 920 919 547s 206 242 2298 1518 257 | 9 > S* | 10 απο¹
 + παντων S^c D¹* 1611 2005 syh Cy | 11 εισελθ. + αδελφοι
 D* | απιστίας P⁴⁶ 1611 2005 vg | 12 εναργης B Hier¹ |
 πνευμ.] σωματος 547 38 2 1245 | ενθυμησεως C* I D*
 Ωρ¹ | 14 μεγα A 33 917 1912 1319 216* 1245 |

- 2,17^s μὴ δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, πεπειρασμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα χωρὶς ἁμαρτίας. προσερχώμεθα οὖν μετὰ παρησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεος καὶ χάριν εὖρωμεν εἰς εὐκαιρον βοήθειαν.
- 1 J 3,21 16
R 3,25
- 5 Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν Θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας
- 4,15 2 ὑπὲρ ἁμαρτιῶν, μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσιν καὶ πλανωμένοις, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περιέκειται ἀσθένειαν, ἵ και δι' αὐτὴν ὀφείλει, καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτως καὶ περὶ ἑαυτοῦ προσφέρειν περὶ ἁμαρτιῶν. καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμὴν, ἀλλὰ καλούμενος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καθὼς περ καὶ Ἀαρών. Οὕτως καὶ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασεν γεννηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν·
- Lv 9,7; 16,6 3
- Ex 28,1
Sir 45,7s. 19s 4
- Ps 2,7
1,5; A 13,33 5
- Ps 109,4
Hb 7,1-28 6
- υἱός μου εἰ σὺ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει·
- σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.
- Mt 26,39-46 7 ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ δεήσεις τε καὶ ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σῶζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων προσενέγκας καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, ἵ καιπερ ὢν υἱός, ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθεν τὴν ὑπακοήν, καὶ τελειωθεὶς ἐγένετο
- Ph 2,8 8
- Is 45,17
J 17,1,5 9

15 πεπειρασμ. P⁴⁶ BSAs D Ωρ¹ Χρ¹ -αμεν. rel. | 16 προσερχομ. 6 P 104 81 88s 623 927s 920ss 337s 263s 255s 206* 635 440 2298ss 1518 1245s 383 378 | χάριν + αυτου syh⁺ ar¹ Χρ (Ef) | ευρωμεν > B | 5,1 τε > P⁴⁶ B D^c | 3 δια ταυτην 6 Ψss 917-181 915-1319 255-1518 2138s 257* K^r | εαυτοι] αυτου P⁴⁶ B D* 2005 Thdt | 4 καθαπερ 1739s Pss 81 917 rel. | και² > D* lat syp co Cy | 5 γενεσθαι A 1912 623 Cy¹ Cy | 6 συ + ει P⁴⁶ P 5 1835 794 38s 2005 lat syh ar Cy¹ | Μελχισεδεχ A 1311 vg | 7 ικεισιας I |

qui non possit compati infirmitatibus nostris, tentatum autem per omnia pro similitudine absque peccato. Adeamus ergo cum fiducia ad 16 thronum gratiae, ut misericordiam consequamur et gratiam inveniamus in auxilio opportuno.

Omnis namque pontifex ex hominibus ad- 5 sumptus pro hominibus constituitur in iis, quae sunt ad Deum, ut offerat dona et sacrificia pro peccatis, qui condolere possit iis, qui 2 ignorant et errant, quoniam et ipse circumdatus est infirmitate; et propterea debet, quem- 3 admodum pro populo, ita etiam et pro semet ipso offerre pro peccatis. Nec quisquam 4 sumit sibi honorem, sed qui vocatur a Deo tamquam Aaron. Sic et Christus non semet 5 ipsum clarificavit ut pontifex fieret, sed qui locutus est ad eum:

Filius meus es tu, ego hodie genui te.

Quemadmodum et in alio loco dicit: 6

Tu es sacerdos in aeternum, secundum ordinem Melchisedech.

Qui in diebus carnis suae preces supplicationesque ad eum, qui possit illum salvum facere a morte, cum clamore valido et lacrimis offerens exauditus est pro sua reverentia. Et 8 quidem, cum esset Filius Dei, didicit ex iis, quae passus est, oboedientiam, et consumma- 9

16 gratiae] gloriae F^cR | 5,1.2.8 iis] his *codd.* | 2 qui ignoranter errant AZ*B | 3 quemadm. + et AFMR Zss | et² > AFMZ^{ss} | 5 sic] ita F*M | 6 loco FDC V] > A* | 7 ~ salvum illum ARsZ^{ss} | ~ a morte facere *codd.* | a mortuis Z* | offerens + et *codd.* d | est > AFMZ^v | 8 Dei > A^cZss d

16 Hb 10,22; R 3,25; E 3,12; 1 J 3,21 | 5,1 Hb 8,3 | 2 Hb 4,15; 7,28 | 3 Lv 9,7; 16,6 | 4 J 3,27; Ex 28,1 | 5 Hb 4,14; Ps 2,7; Hb 1,5; A 13,33 | 6 Hb 7,1-28; Ps 109,4 | 7 Mt 26,39-46 | 8 Hb 2,10; Ph 2,8 | 9 Is 45,17; J 17,1.5

tus factus est omnibus obtemperantibus sibi
 10 causa salutis aeternae, appellatus a Deo *pontifex iuxta ordinem Melchisedech*.

5,11-6,20 *Correptio lectorum*

11 De quo nobis grandis sermo et ininterpre-
 tabilis ad dicendum, quoniam imbecilles facti
 12 estis ad audiendum. Etenim cum deberetis ma-
 gistri esse propter tempus, rursus indigetis ut
 vos doceamini quae sint elementa exordii ser-
 monum Dei, et facti estis quibus lacte opus
 13 sit non solido cibo. Omnis enim, qui lactis
 est particeps, expers est sermonis iustitiae;
 14 parvulus enim est. Perfectorum autem est so-
 lidus cibus, eorum qui pro consuetudine exer-
 citatos habent sensus ad discretionem boni ac
 6 mali. Quapropter intermittentes inchoationis
 Christi sermonem ad perfectiora feramur, non
 rursus iacentes fundamentum paenitentiae ab
 2 operibus mortuis et fidei ad Deum, ¹baptis-
 matum doctrinae, impositionis quoque manuum
 ac resurrectionis mortuorum et iudicii aeterni.
 3 Et hoc faciemus, si quidem permiserit Deus.
 4 Impossibile est enim eos, qui semel sunt
 illuminati, gustaverunt etiam donum caeleste
 5 et participes facti sunt Spiritus sancti, ¹gusta-
 verunt nihilominus bonum Dei verbum, virtu-
 6 tesque saeculi venturi, ¹et prolapsi sunt, rursus
 renovari ad paenitentiam, rursus crucifigentes

10 a deo] ab eo D | 11 ~ grandis nobis *codd.* | sermo + est RZ | interpretabilis AF*D-Z^c(B) | 12 rur-
 sus FDMWi | 14 ac] et D d | 6,1 perfectionem *codd.*
 (d) | iacentes A*, facientes F*D | 4 ~ sunt facti A-
 WiV | 6 ~ renovari rurs. *codd.* | rursus ADWiZ*

10 Ps 109,4 | 11 Hb 6,12 | 12 1 C 3,1ss; 1 P 2,2 |
 13 E 4,14 | 14 Ph 1,10; R 16,19; Gn 2,17; 3,5 |
 6,1 Hb 9,14 | 2 A 6,6; 8,17; 19,6 | 4 Hb 10,26s;
 Mt 12,31; 1 J 5,16 | 5 1 P 2,3; Hb 2,5 | 6 2 P 2,21;
 Hb 10,29; 1 C 11,27

πᾶσιν τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ αἷτιος σωτηρίας
αἰωνίου, προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀρχιε- 10
ρεὺς κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.

Ps 109,4

Περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμή- 11
νευτος λέγειν, ἐπεὶ νωθροὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς.
καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν 12
χρόνον, πάλιν χρεῖαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς
τινα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ
Θεοῦ, καὶ γεγόνατε χρεῖαν ἔχοντες γάλακτος,
καὶ οὐ στερεᾶς τροφῆς. πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γά- 13
λακτος ἀπειρος λόγου δικαιοσύνης, νήπιος γάρ
ἐστιν· τελείων δέ ἐστιν ἡ στερεὰ τροφή, τῶν 14
διὰ τὴν ἔξιν τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἔχόν-
των πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ. Διὸ 6
ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ Χριστοῦ λόγον ἐπὶ
τὴν τελειότητα φερώμεθα, μὴ πάλιν θεμέλιον
καταβαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων
καὶ πίστεως ἐπὶ Θεόν, ἰβαπτισμῶν διδαχῆς, 2
ἐπιθέσεώς τε χειρῶν, ἀναστάσεώς τε νεκρῶν, καὶ
κρίματος αἰωνίου. καὶ τοῦτο ποιήσομεν, ἐάν- 3
περ ἐπιτρέπη ὁ Θεός.

6,12

12¹ C 3,1^{ss}
1 P 2,2

13 E 4,14

14 Ph 1,10
R 16,19
Gn 2,17

9,14

Ἄδύνατον γὰρ τοὺς ἀπαξ φωτισθέντας γευ- 4
σαμένους τε τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου καὶ
μετόχους γεννηθέντας πνεύματος ἁγίου ἰκαὶ κα- 5
λὸν γευσαμένους Θεοῦ ῥῆμα δυνάμεις τε μέλ-
λοντος αἰῶνος, ἰκαὶ παραπεσόντας, πάλιν ἀνα- 6
καινίζειν εἰς μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς

4 10,26^s
Mt 12,31
1 J 5,16

5 1 P 2,3

10 θυ + συ ει P⁴⁶ | αρχιερ. + εις τ. αιωνα 88 1912
69s 255 syh⁺ ar bo | 11 ο > P⁴⁶* P D* 1319 | 12 δι-
δασκεσθαι 1912 462 d syh^m Ωρ¹ | τινα > 1739 co |
και³ > P⁴⁶ B^cS^{*}C 1739 33 81 1319 vg bo Ωρ Cy |
13 γαρ² + ακμην D* Ωρ¹ | 6,1 φερομ. 6 P D¹* 917s
88 1912 623s 462sss 440s 491s 1245 383 K | 2 διδα-
χην P⁴⁶ B d | τε² > B 33s D* 1319 | 3 ποιησομ. P⁴⁶
Bs 1739s 33 88 5s 489s 920 919s 69 al. 206sss 216
1518 221 K al. lat co Xp] -ομεν rel. | 4 γεννηθ. A
489 69 1311 440 | 6 ανασταυρ. εαυτ.] abnegantes syh^m]

- τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ παραδειγματίζοντας.
 Gn 1,11s 7 γῆ γὰρ ἡ πιοῦσα τὸν ἐπ' αὐτῆς ἐρχόμενον πολ-
 λάκις ὑετὸν καὶ τίκτουσα βοτάνην εὐθετον
 ἐκείνοις δι' οὓς καὶ γεωργεῖται, μεταλαμβάνει
 Gn 3,17s 8 εὐλογίας ἀπὸ τοῦ Θεοῦ· ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας
 καὶ τριβόλους ἀδόκιμος καὶ κατάρας ἐγγύς, ἧς
 τὸ τέλος εἰς καῦσιν.
 9 Πεπείσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοί, τὰ
 κρείσσονα καὶ ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ καὶ οὕτως
 10,32ss 10 λαλοῦμεν. οὐ γὰρ ἄδικος ὁ Θεὸς ἐπιλαθέσθαι
 τοῦ ἔργου ὑμῶν καὶ τῆς ἀγάπης ἧς ἐνεδείξασθε
 εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διακονήσαντες τοῖς ἀγίοις
 3,14; Ph 1,6 11 καὶ διακονοῦντες. ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἕκαστον
 ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν πρὸς
 12 τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄρχι τέλους, ἵνα
 μὴ νωθροὶ γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πί-
 στεως καὶ μακροθυμίας κληρονομούντων τὰς
 ἐπαγγελίας.
 Gn 22,16s 13 Τῷ γὰρ Ἀβραὰμ ἐπαγγειλάμενος ὁ Θεός,
 Sir 44,20 ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς εἶχεν μείζονος ὁμόσαι, ὡμο-
 14 σεν καθ' ἑαυτοῦ, ἰλέγων· εἰ μὴν εὐλογῶν εὐ-
 15 λογήσω σε καὶ πληθύνων πληθυνῶ σε· καὶ
 οὕτως μακροθυμήσας ἐπέτυχεν τῆς ἐπαγγελίας.
 Ex 22,10 16 ἄνθρωποι γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος ὁμνύουσιν,
 καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίω-
 17 σιν ὁ ὄρκος. ἐν ᾧ περισσότερον βουλόμενος ὁ
 Θεὸς ἐπιδείξει τοῖς κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας
 R 11,29 τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ ἐμεσίτευσεν

* 7 και² > D* 241* 642 1518 lat syr ar co Ef | του > Ψ
 D* 5 642 323 1611 2005 378s Ωρ¹ | 9 αγαπ.] αδελφοι S*
 Ψ r sy (257) | 10 και + τ. κοπου 326 917-319 1311-1518
 257* K^r bo | 11 πληροφορ. + τ. πιστεως 33 | ελπιδ.] πισ-
 τεως I 1867 | αχρι τελους > 104 69 | 14 η μην 1739s Ψ
 81 917-181 1827-2127 al. 206-1245 257 rel., ει μη C D^o
 lat Amb | 16 ανθρ. P⁴⁶ SA 6 Ψ 1175s D* 1518* 1610
 * r vg] + μεν rel. | ~ αντιλογ. αυτ. P⁴⁶ D sy ar | 17 πε-
 ρισσοτερως B | ~ ο θς βουλ. P⁴⁶ D f |

sibimet ipsis Filium Dei et ostentui habentes.
 Terra enim saepe venientem super se bibens 7
 imbrem, et generans herbam opportunam illis,
 a quibus colitur, accipit benedictionem a Deo;
 proferens autem spinas ac tribulos reproba 8
 est et maledicto proxima, cuius consummatio
 in combustionem.

Confidimus autem de vobis dilectissimi me- 9
 liora et viciniora salutis, tametsi ita loquimur.
 Non enim iniustus Deus, ut obliviscatur operis 10
 vestri et dilectionis, quam ostendistis in nomine
 ipsius qui ministrastis sanctis et ministratis.
 Cupimus autem unumquemque vestrum eandem 11
 ostentare sollicitudinem ad expletionem spei
 usque in finem, ut non segnes efficiamini, ve- 12
 rum imitatores eorum, qui fide et patientia
 hereditabunt promissiones.

Abrahae namque promittens Deus, quoniam 13
 neminem habuit, per quem iuraret, maiorem,
 iuravit per semet ipsum, *'dicens: Nisi benedi-* 14
cens benedicam te, et multiplicans multiplicabo
te. Et sic longanimiter ferens adeptus est re- 15
 promissionem. Homines enim per maiorem sui 16
 iurant, et omnis controversiae eorum finis ad
 confirmationem est iuramentum. In quo abun- 17
 dantius volens Deus ostendere pollicitationis
 heredibus immobilitatem consilii sui, interpo-

6 ipsis] ipsi FM
 7 germinans Z*
 accepit AF*RZ*
 9 salutis F^cDMZ*
 10 ostenditis R
 16 sui] sibi F^cDR
 iuramenti F*MZ*

7 Gn 1,11s | 8 Gn 3,17s; Mt 7,16; 13,7 | 10 Hb
 10,32ss | 11 Hb 3,6; Ph 1,6 | 12 Hb 5,11 | 13 R 4,20;
 Gn 22,16s | 16 Ex 22,10 | 17 R 11,29; 15,8; Hb 10,23

18 suit iusiurandum, ut per duas res immobiles,
 quibus impossibile est mentiri Deum, fortissi-
 mum solatium habeamus, qui confugimus ad
 19 tenendam propositam spem, quam sicut ancho-
 ram habemus animae tutam ac firmam et in-
 20 cedentem usque ad interiora velaminis, ubi
 praecursor pro nobis introivit Iesus, secundum
 ordinem Melchisedech pontifex factus in ae-
 ternum.

**7,1-28 *Christus sacerdos secundum ordi-
 nem Melchisedech***

- 7 Hic enim *Melchisedech, rex Sa'em, sacer-
 dos Dei summi, qui obviavit Abrahae regresso*
 2 *a caede regum et benedixit ei, cui et decimas*
omnium divisit Abraham: primum quidem qui
 interpretatur rex iustitiae, deinde autem et rex
 3 Salem, quod est rex pacis, ¹ sine patre, sine
 matre, sine genealogia, neque initium dierum
 neque finem vitae habens, adsimilatus autem
 Filio Dei, manet sacerdos in perpetuum.
 4 Intuemini autem quantus sit hic, cui et de-
 cimas dedit de praecipuis Abraham patriarcha.
 5 Et quidem de filiis Levi sacerdotium accipien-
 tes mandatum habent decimas sumere a po-
 pulo secundum legem, id est a fratribus suis,
 quamquam et ipsi exierint de lumbis Abrahae.
 6 Cuius autem generatio non adnumeratur in eis,

18 propositam] promissionis F^oR | 19 habeamus
 F*WiZ* | ad] in AFMZV d | 20 introit AM, -iit F
 ZV | Melchisedec A | 7,2 et¹ > codd. | qui] quia
 F*M | 4 et > F*M | 6 ab > AFM-Z*B

18 Nu 23,19; 1Sm 15,29; R 5,5 | 19 Lv 16,2.12 |
 20 Hb 4,14; 5,6; Ps 109,4 | 7,1 Gn 14,17-20 | 3] 7,27;
 Ps 109,4 | 4 Gn 14,20 | 5 Lv 18,21

ὄρκῳ, ἵνα διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, ¹⁸ Nu 23,19
 ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι Θεόν, ἰσχυρὰν πα-
 ράκλησιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς
 προκειμένης ἐλπίδος· ἦν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ¹⁹ Lv 16,2,12
 ψυχῆς ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν καὶ εἰσερχομέ-
 νην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος, ὅπου ²⁰ 5,6; Ps 109,4
 πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦς, κατὰ
 τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς
 τὸν αἰῶνα.

Οὗτος γὰρ ὁ Μελχισεδὲκ, βασιλεὺς Σαλήμ, ⁷ Gn 14,17-20
 ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ὁ συναντήσας Ἀβ-
 ραάμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέ-
 α ν καὶ εὐλογήσας αὐτόν, ᾧ καὶ δεκάτην ἀπὸ ²
 πάντων ἐμέρισεν Ἀβραάμ, πρῶτον μὲν ἐρμηνευ-
 ὄμενος βασιλεὺς δικαιοσύνης, ἔπειτα δὲ καὶ βα-
 σιλεὺς Σαλήμ, ὃ ἔστιν βασιλεὺς εἰρήνης, ἁπά- ³
 τωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος, μήτε ἀρχὴν ἡμε-
 ρῶν μήτε ζωῆς τέλος ἔχων, ἀφωμοιωμένος δὲ
 τῷ υἱῷ τοῦ Θεοῦ, μένει ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές.

Θεωρεῖτε δὲ πηλίκος οὗτος, ᾧ καὶ δεκάτην ⁴
 Ἀβραάμ ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινίων ὁ πατριάρ-
 χης. καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν Λευὶ τὴν ἱερα- ⁵ Nu 18,21
 τεῖαν λαμβάνοντες ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκα-
 τοῦν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τοῦτ' ἔστιν τοὺς
 ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ ἐξεληλυθότας ἐκ τῆς
 ὀσφύος Ἀβραάμ· ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος ἐξ ⁶

18 ψευσ. + τον P⁴⁶ S^{*sss} 33s 1827 436 1245s Eus¹ Ath
 Did Xp | εχομεν 6 P 104s 917-623 927s 919 69 1319sss
 218 823 383 K al. | καταφυγ. 326 81 794*s 255 al. 2
 440 1518 383 2005 378 506 | 19 ασφαλην CsP D* 88|
 7,1 ο² P⁴⁶] ος Bss^c A 33 I D 794 436s 1831 K | βασιλ.
 + οτε εδιωξε τ. αλλοφυλους κ. εξειλατο Λοιτ μετα πα-
 σης αιχμαλωσιας 460 456 | αυτον + κ. ευλογηθεις υπ
 αυτου (D*) 330 440 823 | 2 απο > D* vg | παντος
 P⁴⁶ B | ~ εμερ. απο παντ. S 1739 1518* Xp | Αβρ.
 + ο πατριαρχης syh⁺ | 4 ουτος > 1739 424^c D^{1*} |
 και > P⁴⁶ B 1739 D* 1311 r syr co. Ef | 5 τουτ
 εστιν > B* |

αὐτῶν δεδεκάτωκεν Ἀβραάμ, καὶ τὸν ἔχοντα
 7 τὰς ἐπαγγελίας εὐλόγηκεν. χωρὶς δὲ πάσης
 ἀντιλογίας τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλο-
 8 γεῖται. καὶ ὧδε μὲν δεκάτας ἀποθνήσκοντες
 ἄνθρωποι λαμβάνουσιν, ἐκεῖ δὲ μαρτυρούμενος
 9 ὅτι ζῆ. καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν, δι' Ἀβραάμ καὶ
 10 Λευὶ ὁ δεκάτας λαμβάνων δεδεκάτῳται· ἔτι
 γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ τοῦ πατρὸς ἦν ὅτε συνήντη-
 σεν αὐτῷ Μελχισεδέκ.

Ps 109,4 11
 Hb 7,18s

Εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευιτικῆς
 ἱερωσύνης ἦν, – ὁ λαὸς γὰρ ἐπ' αὐτῆς νενομο-
 θέτηται – τίς ἔτι χρεῖα κατὰ τὴν τάξιν Μελχι-
 σεδέκ ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα καὶ οὐ κατὰ τὴν
 12 τάξιν Ἀαρῶν λέγεσθαι; μετατιθεμένης γὰρ τῆς
 ἱερωσύνης ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσις γίνε-
 13 ται. ἐφ' ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα, φυλῆς ἐτέρας
 μετέσχηκεν, ἀφ' ἧς οὐδεὶς προσέσχηκεν τῷ θυ-
 14 σιαστηρίῳ. πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ Ἰούδα ἀνατέ-
 ταλκεν ὁ Κύριος ἡμῶν, εἰς ἣν φυλὴν περὶ ἱε-
 ρέων οὐδὲν Μωϋσῆς ἐλάλησεν.

Gn 49,10 14
 Is 11,1

15 Καὶ περισσότερον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ
 κατὰ τὴν ὁμοιότητα Μελχισεδέκ ἀνίσταται ἱερεὺς
 16 ἕτερος, ὃς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκίνης γέ-
 γονεν ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου.

5,6; Ps 109,4 17 μαρτυρεῖται γὰρ ὅτι σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα

6 Αβρ. P⁴⁶ Bss 33 D* 920 460 218] τον Αβρ. rel. | ευλο-
 γησεν C^{ss} P 104s 81 2143 263 242 383 X^o | 9 Λευ(ε)ις
 B^SC*As 81 I | 10 ετι γαρ > S* | αυτω P⁴⁶ Bss* 1739
 Ψ D* 919 263s 242 1611 1245 506s] + o rel. | 11 ην > B
 1611 1245 | νενομοθετητο Ψ 326s D^c 1836ss 1838^a 920^a
 206^r 1518 257^r K^r | 12 και νομου > B | 13 μετεσχεν P⁴⁶
 προσεσχηκεν] -χεν P⁴⁶ C.As 33 81 1835, μετεσχεν P 1912
 623* | 14 ημων + I^c 33 104 2127 | ιερεων P⁴⁶ Bss*As
 33s 81 D* 1691 r vg ar co] ιερωσυνης rel. Ef | 15 την > B
 1739 | 16 σαρκικης 6 Ψ^{ss} 917^a 623^a 547s 69-1319 al.
 522s al. 440-913 al. | 17 μαρτυρει C 326s 917-1319 al.
 rel. syp | συ + ει P⁴⁶ P 326 917s 1912 623ss 794s 1319
 al. 635 440s 1611 1245 383 K al. (21) |

decimas sumpsit ab Abraham, et hunc, qui habebat repromissiones, benedixit. Sine ulla 7 autem contradictione, quod minus est a meliore benedicatur. Et hic quidem decimas morientes homines accipiunt, ibi autem contestatur quia vivit. Et, ut ita dictum sit, per 9 Abraham et Levi, qui decimas accepit, decimatus est; adhuc enim in lumbis patris erat, 10 quando obviavit ei Melchisedech.

Si ergo consummatio per sacerdotium Leviticum erat, populus enim sub ipso legem accepit, quid adhuc necessarium fuit *secundum ordinem Melchisedech* alium surgere sacerdotem et non secundum ordinem Aaron dici? Translato enim sacerdotio, necesse est ut et 12 legis translatio fiat. In quo enim haec dicuntur, de alia tribu est, de qua nullus altari praesto fuit. Manifestum est enim quod ex 14 Iuda ortus sit Dominus noster, in qua tribu nihil de sacerdotibus Moyses locutus est.

Et amplius adhuc manifestum est, si secundum similitudinem Melchisedech exurgat alius sacerdos, qui non secundum legem mandati carnalis factus est, sed secundum virtutem vitae insolubilis. Contestatur enim, quoniam 17

8 contestatus AFDWi

9.11 accipit DWi

11 fuit] est Wi d, > A-RZ*

exsurgere DWiB

12 et > FDRZ*B

13 altario *codd. pl.*

14 est^t > AGHC d

sit] est A d

15 exsurget AFM, -geret DWi, -gere R, exsurrexisset V

11 Hb 7,18s; 8,6

14 Gn 49,10; Is 11,1; Mt 1; Ap 5,5

17 Hb 5,6

tu es sacerdos in aeternum, secundum ordinem
 18 *Melchisedech*. Reprobatio quidem fit praecedentis mandati propter infirmitatem eius et
 19 inutilitatem; nihil enim ad perfectum adduxit lex, introductio vero melioris spei, per quam
 20 proximamus ad Deum. Et quantum est non sine iureiurando, — alii quidem sine iureiurando
 21 sacerdotes facti sunt, hic autem cum iureiurando per eum, qui dixit ad illum: *Iuravit Dominus et non paenitebit eum: tu es sacerdos in aeternum,* — in tantum melioris testamenti sponsor factus est Iesus. Et alii quidem plures facti sunt sacerdotes, idcirco quod morte
 24 prohiberentur permanere; hic autem eo quod maneat in aeternum, sempiternum habet sacerdotium. Unde et salvare in perpetuum potest accedentes per semetipsum ad Deum semper vivens ad interpellandum pro nobis.

26 Talis enim decebat ut nobis esset pontifex, sanctus, innocens, impollutus, segregatus a peccatoribus et excelsior caelis factus, qui non habet necessitatem cotidie, quemadmodum sacerdotes, prius pro suis delictis hostias offerre deinde pro populi; hoc enim fecit semel
 28 se ipsum offerendo. Lex enim homines constituit sacerdotes infirmitatem habentes; sermo autem iurisiurandi, qui post legem est, Filium in aeternum perfectum.

22 tanto Z^eB (d) | sponsus D | 25 perpetuo FM | accedens Z^eV | nobis] eis A-Z^eB (d) | 27 ~ cotidie necessit. *codd.* (d) | populo F^eDRZ^eB | ipsum > *codd.* d

18 R 8,3; Hb 9,9; 10,1s.4.11; 13,9 | 19 Hb 6,18 | 21 Ps 109,4 | 22 Hb 8,6.10; 9,15-20; 10,29; 12,24; 13,20 | 24 Hb 13,8 | 25 Hb 11,6; 10,14; R 8,34; 1 J 2,1 | 26 Hb 4,14; 1,3 | 27 Lv 16,6.11.15 | 28 Hb 5,1s

κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. ἀθέτησις μὲν γὰρ 18
 γίνεται προαγούσης ἐντολῆς διὰ τὸ αὐτῆς
 ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές, οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ 19 9,9
 νόμος, ἐπεισαγωγή δὲ κρείττονος ἐλπίδος, δι'
 ἧς ἐγγίζομεν τῷ Θεῷ. Καὶ καθ' ὅσον οὐ χωρὶς 20
 ὀρκωμοσίας, – οἱ μὲν γὰρ χωρὶς ὀρκωμοσίας
 εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες, ὁ δὲ μετὰ ὀρκωμοσίας 21 Ps 109,4
 διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν· ὤμοσεν Κύριος,
 καὶ οὐ μεταμεληθήσεται· σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν
 αἰῶνα, – κατὰ τοσοῦτο καὶ κρείττονος διαθήκης 22 8,6; 12,24
 γέγονεν ἕγγυος Ἰησοῦς. Καὶ οἱ μὲν πλείονές 23
 εἰσιν γεγονότες ἱερεῖς διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι
 παραμένειν· ὁ δὲ διὰ τὸ μένειν αὐτόν εἰς τὸν 24
 αἰῶνα ἀπαράβατον ἔχει τὴν ἱερωσύνην· ὅθεν 25 R 8,34
 καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσ-
 ερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ Θεῷ, πάντοτε ζῶν
 εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν.

Τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν καὶ ἔπρεπεν ἀρχιερεὺς, 26 4,14
 ὄσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν
 ἀμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γε-
 νόμενος· ὃς οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν ἀνάγκην, 27 I.v 16,6.15
 ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, πρότερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων
 ἀμαρτιῶν θυσίας ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν τοῦ
 λαοῦ· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ ἑαυτὸν ἀν-
 ενέγκας. ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν 28 Ps 2,7
 ἀρχιερεῖς ἔχοντας ἀσθένειαν, ὁ λόγος δὲ τῆς
 ὀρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον υἱὸν εἰς τὸν
 αἰῶνα τετελειωμένον.

19 ἐγγίζωμ. A 104 69 256 al. | 21 συ + εἰ P⁴⁶ 1739
 P 326 D 917 623ss 1835s 2005 383 K lat Ωρ | αἰωνα +
 κατα τ. ταξιν Μελχ. Ass Psss D rel. sy Ωρ Eus Ef | εἰς
 τ. αἰωνα > S* | 22 και BS*C* 1831 2298 35 1610] >
 P⁴⁶ rel. | 23 ~ ιερ. γεγον. CAs 33 D 1611 2005 257 Cy |
 24 ιερωσυν.] ιερατιαν D* | 26 και P⁴⁶ BAsD 1518* sy ar¹
 Eus] > rel. sy | 27 ο αρχιερευ(ς) D¹* | θυσιας > P⁴⁶ |
 προσενεγκας SA 33 I 1835 2127s 436s Cy | 28 ~
 καθιστ. αρχιερ. ανθρωπους P⁴⁶ D | ιερεις I D* e r vg E f |

- 4,14; Ps 109,1 8 Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις· τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ
 Nu 24,6 O' 2 θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τῶν ἁγίων λειτουργὸς καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθι-
 5,1 3 νῆς, ἣν ἐπηξεν ὁ Κύριος, οὐκ ἄνθρωπος. Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται· ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ
 4 τοῦτον ὃ προσενέγκῃ. εἰ μὲν οὖν ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ' ἂν ἦν ἱερεὺς, ὄντων τῶν προσφερόντων
 C 2,17 5 κατὰ [τὸν] νόμον τὰ δῶρα· οἵτινες ὑποδείγμα-
 Ex 25,40 6 τι καὶ σκιᾷ λατρεύουσιν τῶν ἐπουρανίων, καθὼς κεχρημάτισται Μωϋσῆς μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνήν. ὄρα γάρ, φησιν, ποιήσεις πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει.
 7,22; 12,24 6 Νυνὶ δὲ διαφορωτέρας τέτυχεν λειτουργίας,
 2 C 3,6 7 ὅσῳ καὶ κρείττονός ἐστιν διαθήκης μεσίτης, ἣτις ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγγελίαις νενομουδέτηται.
 Jr 31,31-34 8 εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος, οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος. μεμφόμενος γὰρ αὐτοὺς λέγει·
 ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει Κύριος,
 καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινὴν,
 Ex 19,5s 9 οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν

1 επι] εν A 1912 | ουραν.] υψηλοις 33 Eus Cy | 2 Ks P⁴⁶ BS 1739 33 D* 1835 sa Eus Xq¹] + και rel. | 4 ουν P⁴⁶ BSAsss 33s 1175s D* 1835 2127ss 436s lat bo] γαρ rel., δε sa, > syr | αρχιερ. 104 88 69s | οντων + τ. ιερων Ψss 917-1319 al. rel. | τον > P⁴⁶ BS*A 33 1319 38 436 1611 2005 Thdt | 5 ποιησεις > P⁴⁶ | 6 τετυχηκ. 1739s 33-326 88 547 256s 206ss 216s 1245s 257s al., τετευχεν BS^o D^o 623 pl. 920s 794s al. 635 2298ss 506sss | και > D¹* 69s 436 K | 7 δευτερ.] ετερας B* | 8 αυτους] -τοις P⁴⁶ BS^o 1739s 104 917-181 623* 920 919-330 al. 206^r 257* K^r | λεγει 1~2 P⁴⁶ | 9 εποιησα] διεθεμην (Jr 31,33) 1827 1149 1245s syh* bo (syr ar) Thdt |

8,1-13 *Christus tabernaculi veri et testamenti melioris minister*

Capitulum autem super ea quae dicuntur: 8
Talem habemus Pontificem, qui consedit in
dextera sedis magnitudinis in caelis, sancto- 2
rum minister et tabernaculi veri, quod fixit
Dominus et non homo. Omnis enim pontifex 3
ad offerendum munera et hostias constituitur;
unde necesse est et hunc habere aliquid, quod
offerat. Si ergo esset super terram, nec esset 4
sacerdos, cum essent qui offerrent secundum
legem munera, ¹qui exemplari et umbrae de- 5
serviunt caelestium, sicut responsum est Moysi,
cum consummaret tabernaculum: *Vide, inquit,*
omnia facito secundum exemplar, quod tibi
ostensum est in monte.

Nunc autem melius sortitus est ministerium, 6
quanto et melioris testamenti mediator est,
quod in melioribus repromissionibus sancitum
est. Nam si illud prius culpa vacasset, non uti- 7
que secundi locus inquireretur. Vituperans enim 8
eos dicit:

Ecce dies venient, dicit Dominus,
et consummabo super domum Israhel, et
super domum Iuda testamentum novum,
non secundum testamentum, quod feci pa- 9
tribus eorum

2 dominus] deus R d

3 offerenda AFDM-Z^cB d

est] esse A

4 essent † alii D | offerent FMW

5 consummasset DWiB

6 sancitum D] sanctum AFM-V

8 veniunt AFRWi Amb

9 fecit, adpraehendit F*M(Z*) d

1 Hb 4,14; Ps 109,1 | 2 Nu 24,6 O' | 3 Hb 5,1 |
5 Hb 9,23; 10,1; C 2,17; Ex 25,40 | 6 Hb 7,22; 12,24 |
8 Jr 31,31-34; Hb 10.16s | 9 Ex 19,5s

- in die, qua adprehendi manum eorum ut
educerem illos de terra Aegypti,
quoniam ipsi non permanserunt in testa-
mento meo ;
et ego neglexi eos, dicit Dominus.*
- 10 *Quia hoc est testamentum, quod disponam
domui Israhel
post dies illos, dicit Dominus :
Dando leges meas in mentem eorum,
et in corde eorum superscribam eas,
et ero eis in Deum,
et ipsi erunt mihi in populum.*
- 11 *Et non docebit unusquisque proximum suum
et unusquisque fratrem suum dicens :
Cognosce Dominum ;
quoniam omnes scient me
a minore usque ad maiorem eorum ;*
- 12 *quia propitius ero iniquitatibus eorum,
et peccatorum eorum iam non memorabor.*
- 13 *Dicendo autem novum veteravit prius. Quod
autem antiquatur et senescit prope inter-
itum est.*

9,1-10,18 Christus per sui ipsius oblationem sempiternae salutis auctor

- 9 Habuit quidem et prius iustificationes cul-
2 turae et Sanctum saeculare. Tabernaculum
enim factum est primum, in quo erant cande-
labra et mensa et propositio panum, quae
3 dicitur Sancta. Post velamentum autem secun-

eorum²] illorum *codd.* | 10 est > ARZV d | dispono
DWi | mente F^cDMWiB | corda Z^cV (d) | 11 et²
>F*M | cognoscite Wi | 12 eorum²] illorum *codd. pl.* |
9,1 iustificationis F^cMR | 2 erant] inerant A-MWi
ZV | quae] quod RV

ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐ-
τῶν ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου,
ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου,
καὶ γὰρ ἠμέλησα αὐτῶν, λέγει Κύριος.

ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἦν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ 10

Ἰσραὴλ

μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας, λέγει Κύριος,
διδούς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν,
καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς,
καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς Θεὸν
καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι εἰς λαόν.

καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πολίτην 11
αὐτοῦ

καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων·
γινῶθι τὸν Κύριον,

ὅτι πάντες εἰδήσουσίν με

ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου αὐτῶν.

ὅτι ἴλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, 12

καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι.

ἐν τῷ λέγειν καινὴν πεπαλαίωκεν τὴν πρώτην. 13 R 10,4

τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον ἐγγὺς ἀφα-
νισμοῦ.

Εἶχε μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη δικαιώματα 9

λατρείας τό τε ἅγιον κοσμικόν. σκηνὴ γὰρ 2 Ex 25,23.30

κατεσκευάσθη ἡ πρώτη, ἐν ἣ ἢ τε λυχνία καὶ

ἡ τράπεζα καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων, ἣτις

λέγεται Ἅγια. μετὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέ- 3 Ex 26,33

εν ημερα > 1739* | ημεραις B | εν² > P⁴⁶ 1739 1912 920 2 |
10 διαθηκη + μου AΨ D¹ bo | γραψω P⁴⁶ BΨ ar co |
11 διδαξη ετερος P⁴⁶ | πολιτην] πλησιον P 81 1912 226s
38 642s 206ss 35 1518 257 vg syhᵐ | μικρου + αυτων
326 917-915 489 920 919s 1-177 al. 206* 216-491 1108*
257* Kᵣ pl. | αυτων 11 ∪ αυτ.¹ 12 P⁴⁶ | 12 αυτων² + κ.
τ. ανομιων αυτων A 6 Psss D-330 al. rel. syh ar |
9,1 και > P⁴⁶ B 1739 489 547 38 206* 216* syp co |
πρωτη + σκηνη 326 81 88s 5s 489s 919 69sss al. 206ss
al. 440s al. 1518 257s 506s al. | 2 αρτων + κ. το χρυσ.
θυματηριον B | αγια + αγιων P⁴⁶ A D Or |

- Ex 16,33;
25,16.21
Nu 17,25 4 τασμα σκηνη ἢ λεγομένη ἽΑγια ἸΑγίων, χρυ-
σοῦν ἔχουσα θυμιατήριον καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς
διαθήκης περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ,
ἐν ἣ ἰτάμνος χρυσοῦ ἔχουσα τὸ μάννα καὶ ἡ
ῥάβδος ἸΑαρὼν ἡ βλαστήσασα καὶ αἱ πλάκες
Ex 25,18;
26,34 5 τῆς διαθήκης, ὑπεράνω δὲ αὐτῆς Χερουβιμ
δόξης κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον· περι ὧν
οὐκ ἔστιν νῦν λέγειν κατὰ μέρος.
- Nu 18,3s 6 Τούτων δὲ οὕτως κατεσκευασμένων εἰς μὲν
τὴν πρώτην σκηνην διὰ παντὸς εἰσίασιν οἱ ἱε-
Ex 30,10
Lv 16,2.14s 7 ρεῖς τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες, εἰς δὲ τὴν δευ-
τέραν ἅπαξ τοῦ ἔνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεὺς, οὐ
χωρὶς αἵματος ὃ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν
10,19 8 τοῦ λαοῦ ἄγνοημάτων, τοῦτο δηλοῦντος τοῦ
πνεύματος τοῦ ἁγίου, μήπω πεφανερῶσθαι τὴν
τῶν ἁγίων ὁδὸν ἔτι τῆς πρώτης σκηνηῆς ἐχού-
10,1s 9 σης στάσιν· ἦτις παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐν-
εστηκότα, καθ' ἣν δῶρά τε καὶ θυσίαι προσφέ-
ρονται μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειῶ-
Lv 11,2;
15,18
Nu 19,13 10 σαι τὸν λατρεύοντα, μόνον ἐπὶ βρώμασιν καὶ
πόμασιν καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς, δικαιώματα
σαρκὸς μέχρι καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα.
- 10,1 11 Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν
μελλόντων ἀγαθῶν, διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειο-
τέρας σκηνηῆς οὐ χειροποιήτου, τοῦτ' ἔστιν οὐ
12 ταύτης τῆς κτίσεως, οὐδὲ δι' αἵματος τράγων
καὶ μόσχων, διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος εἰσῆλθεν

4 χρυσ. - και > B (cf. 9,2) | 5 χερουβ(ε)ιν P⁴⁶ BS D
255 vg sa | κατασκιάζον P⁴⁶ A 33s 1912 2127s | ενεσ-
τιν S* | 9 ητις + πρώτη D* | ενεστηκ. + καθεστηκεν
104 1739 1836ss 69s 436s 440 491s 2005 | ην BSAs 326s
424° 33 D* 88 1912 5 2127sss 255 1518° vg] on rel. |
10 βαπτισμ. + και BS^oΨ 326s 917-1319 al. 206 rel. |
δικαιώματα P⁴⁶ BS^o Ass 33s 81 I D* 1912 2127ss 436
syp ar co] -μασιν rel. | 11 μελλοντων Sss-81 I rel. pl. vg
syh^m ar co Ef Eus Cy Xp¹] γενομεν. (P⁴⁶) B 1739 D*
1611 2005 d e syrih* Cy¹ | μείζονος] κρείττονος 1739 |

dum tabernaculum, quod dicitur Sancta sanc-
torum, aureum habens thuribulum et arcam 4
testamenti circumtectam ex omni parte auro,
in qua urna aurea habens manna, et virga
Aaron, quae fronderat, et tabulae testamenti,
superque eam erant Cherubim gloriae obum- 5
brantia propitiatorium, de quibus non est modo
dicendum per singula.

His vero ita compositis, in priori quidem 6
tabernaculo semper introibant sacerdotes sa-
crificiorum officia consummantes; in secundo 7
autem semel in anno solus pontifex non sine
sanguine, quem offert pro sua et populi igno-
rantia; hoc significante Spiritu sancto, nondum 8
propalatam esse sanctorum viam, adhuc priore
tabernaculo habente statum. Quae parabola est 9
temporis instantis, iuxta quam munera et hos-
tiae offeruntur, quae non possunt iuxta con-
scientiam perfectum facere servientem, solum- 10
modo in cibis et in potibus et variis bap-
tismatibus et iustitiis carnis usque ad tempus
correctionis impositis.

Christus autem adsistens pontifex futurorum 11
bonorum per amplius et perfectius tabernacu-
lum non manufactum, id est, non huius crea-
tionis, neque per sanguinem hircorum aut vi- 12
tutorum, sed per proprium sanguinem introivit

4 qua + una A* | 5 erant > *codd.* d | Cherubin
codd. | ~ modo non est AHRZV d | 7 offerebat D,
offerat Wi | et + pro F | 8 propal.] prolatam DRZ |
10 et² + in Z | baptismis AFMWiZV, -matis DB |
correctionis RZ* | 12 aut] et AFMWi^r d

4 Ex 25,16.21; 16,33; Nu 17,25 | 5 Ex 25,18;
26,34 | 6 Nu 18,3s | 7 Ex 30,10; Lv 16,2.14s |
8 Hb 10,19 | 9 Hb 10,1s; 7,18s | 10 Lv 11,2; 15,18;
Nu 19,13 | 11 Hb 4,14; 10,1 | 12 Hb 9,28; 13,20;
Is 45,17; Dn 9,24

- semel in Sancta, aeterna redemptione inventa.
 13 Si enim sanguis hircorum et taurorum et cinis vitulae aspersus inquinatos sanctificat ad emundationem carnis, quanto magis sanguis Christi, qui per Spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo, emundabit conscientiam nostram ab operibus mortuis ad serviendum Deo viventi?
- 15 Et ideo novi testamenti mediator est, ut morte intercedente in redemptionem earum praevaricationum, quae erant sub priori testamento, repromissionem accipiant qui vocati sunt aeternae hereditatis. Ubi enim testamentum est, mors necesse est intercedat testatoris.
- 17 Testamentum enim in mortuis confirmatum est, alioquin nondum valet, dum vivit qui testatus est. Unde nec primum quidem sine sanguine dedicatum est. Lecto enim omni mandato legis a Moyse universo populo, accipiens sanguinem vitulorum et hircorum cum aqua et lana coccinea et hyssopo, ipsum quoque librum, et omnem populum aspersit ¹ dicens: *Hic sanguis testamenti, quod mandavit ad vos Deus.*
- 21 Etiam tabernaculum et omnia vasa ministerii sanguine similiter adpersit: Et omnia pene in sanguine secundum legem mundantur, et sine sanguinis effusione non fit remissio.

14 emundavit ARsBV(FMZ) d | vestram *codd.* | 15 earundem DWiZ* | priore *codd. pl.* | accipiat F M | 16 est¹ > AFDM^r d | 18 nec DGHV] ne AFM Z*C | 19 a Moyse] Moisi D(R) | Moysen FM | hyssopo AFR^r | 22 ~ mundantur sec. legem *codd.* d | fusione AFGMZ* e | fit] fuit FM

13 Lv 16,3.14s; Nu 19,9.17 | 14 1 P 1,18s; 1 J 1,7; Ap 1,5 | 15 Hb 7,22; G 3,19; R 3,25; 1 T 2,5 | 19 Ex 24,3ss; Lv 14,4; Nu 19,6 | 20 Ex 24,6ss; Mt 26,28 | 21 Lv 8,15.19 | 22 Lv 17,11; E 1,7; 1 J 1,7

ἐφάπαξ εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν εὐρά-
 μενος. εἰ γὰρ τὸ αἷμα τράγων καὶ ταύρων καὶ 13 Lv 16,3.14s
 σποδὸς δαμάλεως ῥαντίζουσα τοὺς κεκοινωμέ-
 νους ἁγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότη-
 τα, ἴπρόσω μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὃς διὰ 14 I P 1,18s
 πνεύματος αἰωνίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἅμω-
 μον τῷ Θεῷ, καθαρῶς τὴν συνείδησιν ὑμῶν
 ἀπὸ νεκρῶν ἔργων εἰς τὸ λατρεύειν Θεῷ ζῶντι. 6,1

Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καινῆς μεσίτης 15 12,24; 1 T 1
 ἐστίν, ὅπως θανάτου γενομένου εἰς ἀπολύτρω-
 σιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων
 τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς αἰ-
 ωνίου κληρονομίας. ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνα- 16
 τον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου· διαθήκη 17
 γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, ἐπεὶ μήποτε ἰσχύει
 ὅτε ζῆ ὁ διαθέμενος. Ὅθεν οὐδὲ ἡ πρώτη χω- 18
 ρὶς αἵματος ἐγκεκαίνισται. λαληθείσης γὰρ πά- 19 Ex 24,3ss
 σης ἐντολῆς κατὰ [τὸν] νόμον ὑπὸ Μωϋσέως
 παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μόσχων
 καὶ τῶν τράγων μετὰ ὕδατος καὶ ἐρίου κοκκίνου
 καὶ ὑσσώπου, αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα Lv 14,4
 τὸν λαὸν ἐράντισεν, ἰλέγων· τοῦτο τὸ αἷμα τῆς 20 Nu 19,6
 διαθήκης ἧς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ Θεός. καὶ
 τὴν σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουρ- 21 Lv 8,15.19
 γίας τῷ αἵματι ὁμοίως ἐράντισεν. καὶ σχεδὸν 22 Lv 17,11
 ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον,
 καὶ χωρὶς αἱματεκχυσίας οὐ γίνεται ἄφεςις.

13 ~ ταυρων ... τραγων C 33sss 81 917s 181ss 623
 460 69 794ss 2127-1611 257* K^r syh ar Ef Ath Cy|
 14 αἰωνίου] αγίου C^eP 326 81 D* 88 547 462 206 216
 35 lat syi¹ bo Did X^o Ef | θω 1~2 P⁴⁶ | ημων As*P
 D* 1912 5 241 38 218 1831 378 506 K syp bo Ef Ath
 Thdt | ζωντι+κ. αληθινω AP 104 bo X^o | 16 διατιθεμ.
 I 917s 88 1912 5 794 2127s 38 552s | 17 μηποτε] μη
 τοτε S* D* | 19 τον¹ P⁴⁶ S^oss 33s 81 D* 1912 489s 547s
 2127ss 255 1518* L | κ. τ. τραγων > P⁴⁶ S^o 1739 Ψ
 917sss 623ss 547s 1319 al. 242 2298 1518* 506s KL sy|

- 8,5 23 Ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς τούτοις καθαρῖζεσθαι, αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια κρείττοσιν θυσίαις παρὰ ταύτας.
- 9,11s; 1J 2,1 24 οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα εἰσῆλθεν ἅγια Χριστός, ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανόν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ
- 25 Θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν· οὐδ' ἵνα πολλάκις προσφέρῃ ἑαυτὸν, ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ
- 9,12 26 ἅγια κατ' ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι ἄλλοτρίῳ, ἐπεὶ
1 C 10,11
G 4,4 ἔδει αὐτὸν πολλάκις παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. νυνὶ δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων εἰς ἀθέτησιν τῆς ἁμαρτίας διὰ τῆς θυσίας
- Gn 3,19 27 αὐτοῦ πεφανέρωται. καὶ καθ' ὅσον ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦ
- 10,10-14 28 το κρίσις, ὡς καὶ ὁ Χριστός, ἅπαξ προσ-
Is 53,12
Ph 3,20
2 T 4,8
1 P 2,24 ενεχθεὶς εἰς τὸ πολλῶν ἀνεγκεῖν ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς ἁμαρτίας ὀφθήσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν.
- 8,5; 7,19 10 Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ' ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις ἃς προσφέρουσιν εἰς τὸ διηνεκὲς οὐδέποτε δύναται τοὺς
- 2 προσερχομένους τελειῶσαι· ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐπαύσαντο προσφερόμεναι διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἁμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας ἅπαξ
- Lv 16,21 3 κεκαθαρισμένους; ἀλλ' ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις
10,11 4 ἁμαρτιῶν κατ' ἐνιαυτὸν· ἀδύνατον γὰρ αἷμα
23 καθαρίζεται 1739 424° D | 25 ἁγια + τ. ἁγιων S° 1912 489 69s ar sa | 26 τῆς¹ SA 33s 104 1175s] > P⁴⁶ rel. | τ. ἁμαρτίας] ἁμαρτιῶν D¹* Aug (Ωρ¹) | 28 σωτηρ. + δια πιστεως AP 81 1898 (1611) syh, ~ 69s 256ss 436s 440 823 | 10,1 οὐκ αὐτην] κ. την P⁴⁶ Ef | ας] αἰς H D* 88 623ss 1873s 547 263 257 L, > P⁴⁶* A 33 1611 2005 sy ar | διηνεκες + αι A° 1319 1245s syh ar Ef | δυναται] -νανται Ssss 424° 33s 104 1175s D° 1912 489 920s 177sss al. 522 296° 440° 1611° 257 913-639 sy ar co Or Ef | 2 οὐκ > 1739 H* 263 206s 1245s vg¹ syh Ef | οὐκ αν] καν P⁴⁶ 1518 | 3 ενιαυτ. + γινεται D* 330 440 823 vg ar Ef |

Necesse est ergo exemplaria quidem caelestium his mundari, ipsa autem caelestia melioribus hostiis quam istis. Non enim in manufacta Sancta Iesus introivit exemplaria verorum sed in ipsum caelum, ut appareat nunc vultui Dei pro nobis, neque ut saepe offerat semet ipsum, quemadmodum pontifex intrat in Sancta per singulos annos in sanguine alieno; alioquin oportebat eum frequenter pati ab origine mundi: nunc autem semel in consummatione saeculorum ad destitutionem peccati per hostiam suam apparuit. Et quemadmodum statutum est hominibus semel mori, post hoc autem iudicium, sic et Christus semel oblatus est ad multorum exhaurienda peccata, secundo sine peccato apparebit expectantibus se in salutem.

Umbram enim habens lex futurorum bonorum, non ipsam imaginem rerum, per singulos annos eisdem ipsis hostiis, quas offerunt indesinenter, numquam potest accedentes perfectos facere: alioquin cessassent offerri: ideo quod nullam haberent ultra conscientiam peccati cultores semel mundati: sed in ipsis commemoratio peccatorum per singulos annos fit. Impossibile enim est sanguine taurorum et hir-

24 manu factis sanctis AFMssBV(Z) | introiit *codd. pl.* | verorum] verborum F(M), virorum G^oH | 26 destructionem DRWiB | 28 est > *codd. pl.* | se > FR | 10,1 umbra FRZ* | ~ bonor. futur. *codd.* | 2 alioquin + non AFZB, nonne DWi, nondum R, nec d | 4 sanguinem FMZ* |

23 Hb 8,5 | 24 Hb 9,11s | 26 1C 10,11; G 4,4; 1P 1,20; Hb 1,3 | 27 Gn 3,19 | 28 Hb 9,12; 10,10-14; R 6,10; 1P 2,24; Is 53,12; Ph 3,20; 2T 4,8 | 10,1 Hb 8,5; 7,18s; C 2,17 | 3 Lv 16,21 | 4 Hb 7,18s; 10,11; Is 1,11ss

5 corum auferri peccata. Ideo ingrediens mundum dicit:

Hostiam et oblationem noluisti, corpus autem aptasti mihi;

6 *holocaustomata pro peccato non tibi placuerunt.*

7 ¹ *Tunc dixi: Ecce venio.*

In capite libri scriptum est de me:

Ut faciam, Deus, voluntatem tuam.

8 Superius dicens: *Quia hostias et oblationes et holocaustomata pro peccato noluisti, nec placita sunt tibi, quae secundum legem offeruntur,*

9 ¹ *tunc dixi: Ecce venio, ut faciam, Deus, voluntatem tuam,* aufert primum, ut sequens

10 statuatur. In qua voluntate sanctificati sumus per oblationem corporis Iesu Christi semel.

11 Et omnis quidem sacerdos praesto est cotidie ministrans et easdem saepe offerens hostias, quae numquam possunt auferre peccata.

12 Hic autem unam pro peccatis offerens hostiam in

13 sempiternum *sedet in dextera Dei*, de cetero expectans *donec ponantur inimici eius scabellum*

14 *pedum eius*. Una enim oblatione consummavit in

15 sempiternum sanctificatos. Contestatur autem nos et Spiritus sanctus. Postquam enim dixit:

5 autem > FM

aptasti] perfecisti B

6.8 holocaustom. *codd. pl.*] + et *codd. pl.*

6 placuer.] placuit AFMRV d, placebit WiB

7 capitulo F

9 dixit A-M d

10 ~ Chr. Iesu F-Z*B] + in AFMRZB f

12 sedit AMRs(Z)V

14 unam oblationem RZss(FM)

15 autem nos] et nobis D(WiZ* d)

ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας. Διὸ 5 Ps 39,7ss
εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον λέγει·

θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας,
σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι·

ὀλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ εὐδό- 6
κησας, ἵ τότε εἶπον· ἰδοὺ ἤκω, 7
ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ,
τοῦ ποιῆσαι ὁ Θεὸς τὸ θέλημά σου.

ἄνωτερον λέγων ὅτι θυσίας καὶ προσφορὰς καὶ 8
ὀλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἠθέλησας
οὐδὲ εὐδόκησας, αἵτινες κατὰ νόμον προσφέ-
ρονται, ἵ τότε εἶρηκεν· ἰδοὺ ἤκω τοῦ ποιῆσαι τὸ 9
θέλημά σου. ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον ἵνα τὸ δεύτερον
στήσῃ. ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι ἐσμὲν διὰ τῆς 10 9,12,28
προσφορᾶς τοῦ σώματος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐφάπαξ.

Καὶ πᾶς μὲν ἱερεὺς ἕστηκε καθ' ἡμέραν 11 Ex 29,38
λειτουργῶν καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις προσφέρων Hb 10,1,4
θυσίας, αἵτινες οὐδέποτε δύνανται περιελεῖν
ἁμαρτίας. οὗτος δὲ μίαν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσ- 12 10,14
ενέγκας θυσίαν εἰς τὸ διηνεκὲς ἐκάθισεν ἐν
δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος ἕως τε- 13 Ps 109,1
θῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν
αὐτοῦ. μιᾷ γὰρ προσφορᾷ τετελείωκεν εἰς τὸ 14 10,12
διηνεκὲς τοὺς ἁγιαζομένους. Μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν 15
καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· μετὰ γὰρ τὸ εἰρηκέναι·

5 σωμα] ωτα syh^m | 6 ολοκαυτωμα P⁴⁶ D | ευδοκ.]
εξητησας (Ψ) 1836 623* syr | 7 γεγορ. + γαρ P⁴⁶ D^{1*} |
σου + ηβουληθησ αν I | 8 θυσιας, προσφορας S^{*ss}
33s 1175 D^{*} 337 38 lat syr ar bo] -ιαν, -ραν I rel. |
9 ποιησαι + ο θς S^o 1739 104 81 1912 489 919-462
2127^a 206^r 913^a L^{*} vg syph⁺ ar | 10 εσμεν + οι 326
917-915 623-927 920-919 177-2127 al. 242^r 257^a K^r |
σωματ.] αιματος D^{*} | 11 ιερευς P⁴⁶⁻¹³ Ef Xq Euth^a *
αρχιερευς CsP 104 917-88 623s al. 920 69ss al. 206ss
216^{*} 221 syph⁺ ar sa Cy | 12 ουτος] αυτος 104s *
917^a 623-467 920-69 al. 206^r 257^a L^r | εκ δεξιων A
104 Ath | 15 ειρηκ. P⁴⁶⁻¹³ S-6 33ss 1175s D 1912
2127-38 1518^a lat sy co Ef] προειρηκ. rel. |

- 8,10 16 *Jr* 31,33 αὕτη ἡ διαθήκη ἦν διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς
μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει Κύριος·
διδούς νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν,
καὶ ἐπὶ τὴν διάνοιαν αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς,
8,12 17 καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν
Jr 31,34 18 οὐ μὴ μνησθήσομαι ἐτι. ὅπου δὲ ἄφεις τού-
των, οὐκέτι προσφορὰ περὶ ἁμαρτίας.
Mt 27,51 19 Ἔχοντες οὖν, ἀδελφοί, παρησίαν εἰς τὴν
9,8 20 εἴσοδον τῶν ἁγίων ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ, ἣν ἐν-
εκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν διὰ
τοῦ καταπετάσματος, τοῦτ' ἔστιν τῆς σαρκὸς
Zch 6,11^{ss} 21 αὐτοῦ, καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ,
Nu 12,7
4,16 22 προσερχώμεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν πλη-
Ex 36,25
E 5,26 ροφορία πίστεως, ῥεραντισμένοι τὰς καρδίας
ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς καὶ λελουσμένοι τὸ
4,14 23 σῶμα ὕδατι καθαρῷ· κατέχωμεν τὴν ὁμολογί-
αν τῆς ἐλπίδος ἀκλινῆ, – πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγελιά-
13,1 24 μενος, – ἰκαὶ κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσ-
3,13; 10,37 25 μὸν ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων, μὴ ἐγκαταλεί-
ποντες τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος
τισίν, ἀλλὰ παρακαλοῦντες, καὶ τοσοῦτω μᾶλλον
ὄσφ βλέπετε ἐγγίζουσιν τὴν ἡμέραν.
6,4-8 26 Ἐκουσίως γὰρ ἁμαρτανόντων ἡμῶν, μετὰ
1 T 2,4 τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκέτι
Is 26,11 O 27 περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία, φοβερὰ δέ

16 αυτη + δε P¹³ D^{1*} vg Amb | τ. διανοιαν P^{46.13} S-6
33s 104 1175s I D^{1*} 1912 1827 547 vg] των διανοιων rel.
Ef | 17 inc. υστερον λεγει 1739 104 1912 489 547s 69s
al. 242 216 1518 1610ss ar sa syh^m (1611 2005 syh*) |
αυτων¹ > P^{46.13} 33s 81s D* lat | μνησθω P⁴⁶ Psss 917
rel. | 18 τουτων > S* r syp ar | ουκει + opus est syp
ar Ef | 22 τω σωματι P 1898 623 460s 1319ss 38*
206* 2 440 1149s 378 | 23 κατεχομ. 6 Psss 917 181*
623s 1835ss 69s al. 1891 440 1518 1245 383 378 |
ελπιδ.] πιστεως Ψ 1898 1245, + ημων S* vg syp |
24 εκ παροξισμού P⁴⁶ | 25 παρακαλ. + εαυτους 33
1610 syp | οσον S* 242 1518 K | 26 γαρ > P⁴⁶ | αμαρ-
τίας P⁴⁶ 81* D 206 |

Hoc autem testamentum, quod testabor ad illos 16 post dies illos, dicit Dominus, dando leges meas in cordibus eorum, et in mentibus eorum superscribam eas; et peccatorum et iniquitatum 17 eorum iam non recordabor amplius. Ubi autem horum remissio, iam non est oblatio pro peccato.

10,19-12,29 *Exhortatio perseverantiae in fide*

10,19-39 *Dei iustitia, fidelium constantia*

Habentes itaque, fratres, fiduciam in introitu 19 Sanctorum in sanguine Christi, quam initiavit 20 nobis viam novam et viventem per velamen, id est carnem suam, ¹et sacerdotem magnum 21 super domum Dei, accedamus cum vero corde 22 in plenitudine fidei, aspersi corda a conscientia mala et abluti corpus aqua munda, teneamus 23 spei nostrae confessionem indeclinabilem, fidelis enim est qui repromisit ¹et consideremus 24 invicem in provocationem caritatis et bonorum operum, non deserentes collectionem nostram, sicut consuetudinis est quibusdam, sed consolantes, et tanto magis quanto videritis adpropinquantem diem.

Voluntarie enim peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis, iam non relinquitur pro peccatis hostia, terribilis autem quaedam 27

16 mentibus V] mente AFMR, -tes DB, -tem f, sensibus H | 18 est > codd. f | 20 vivent.] venientem DZ* | 21 super] ad DWi, in domo Z* d | 24 et¹ + non F | 25 ~ est consuetud. codd. (f) | 26 derelinquitur FM | 27 quaedam] quidam FM

16 Hb 8,10; Jr 31,33 | 17 Hb 8,12; Jr 31,34 | 19 Mt 27,51 | 20 J 14,6 | 21 Zch 6,11ss; Nu 12,7 | 22 Hb 4,16; Ez 36,25; E 5,26 | 23 Hb 3,1.6; 4,14; 1 C 1,9; 1 Th 5,24 | 24 Hb 13,1 | 25 2 Th 2,1; Hb 10,37 | 26 Hb 6,4-8; 2 T 3,7; 2 P 2,21 | 27 Is 26,11 O'

exspectatio iudicii, *et ignis aemulatio, quae con-*
 28 *sumptura est adversarios.* Irritam quis faciens
 legem Moysi sine ulla miseratione *duobus vel*
 29 *tribus testibus moritur.* Quanto magis putatis
 deteriora mereri supplicia qui Filium Dei con-
 culcaverit *et sanguinem testamenti pollutum*
 duxerit, in quo sanctificatus est, et spiritui gra-
 30 *tiae contumeliam fecerit?* Scimus enim qui
 dixit: *Mihi vindicta, et ego retribuam.* Et ite-
 rum: *Quia iudicabit Dominus populum suum.*
 31 Horrendum est incidere in manus Dei viventis.
 32 Rememoramini autem pristinos dies, in qui-
 bus illuminati magnum certamen sustinuistis
 33 passionum: et in altero quidem opprobriis et
 tribulationibus spectaculum facti, in altero au-
 34 tem socii taliter conversantium effecti. Nam et
 vinctis compassi estis, et rapinam bonorum
 vestrorum cum gaudio suscepistis cognoscentes
 vos habere meliorem et manentem sub-
 35 stantiam. Nolite itaque amittere confidentiam
 vestram, quae magnam habet remunerationem.
 36 Patientia enim vobis necessaria est, ut volun-
 tatem Dei facientes reportetis promissionem.
 37 *Adhuc enim modicum aliquantulum,*
qui venturus est veniet et non tardabit.

28 testibus > A | 30 vindictam ADR^r d f | et > A
 FMR | retrib.] reddam AFM-WiZ^oV d (f) | 33 ex-
 spectaculum FM | conversant. + estis DWiZ | 36 ut]
 et FMR | 37 aliquantulumque DZ*, quantulum AG
 R f] + donec DWiZ*d | tardavit AFMRZ*

28 Nu 15,30; 35,30; Dt 17,6 | 29 Ex 24,8; Hb 2,3;
 19,25.29; Mt 26,28 | 30 Dt 32,35s; Ps 134,14; R 12,19 |
 31 Hb 12,29; L 12,5 | 32 Hb 6,4.10 | 33 1 C 4,9 |
 34 Mt 6,20; 19,21.29 | 35 Hb 11,6 | 36 Hb 6,12 |
 37 Hb 10,25; Is 26,20; Hab 2,3; L 21,28; Ja 5,8

τις ἐκδοχὴ κρίσεως καὶ πυρὸς ζῆλος ἐσθλίων
 μέλλοντος τοὺς ὑπεναντίους. ἀθετήσας τις νόμον 28 Nu 15,30;
 Μωϋσέως χωρὶς οἰκτιρῶν ἐπὶ δυοῖν ἢ τρισὶν 35,30
 μάρτυσιν ἀποθνήσκει· πόσω δοκεῖτε χείρονος 29 2,3
 ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ κα-
 ταπατήσας καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν Ex 24,8
 ἡγησάμενος, ἐν ᾧ ἡγιασθη, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς
 χάριτος ἐνυβρίσας. οἶδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα· 30 Dt 32,35s
 ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω. καὶ πάλιν· Ps 134,14
 κρινεῖ Κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ. φοβερὸν τὸ ἐμ- R 12,19
 πεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος. 31 12,29

Ἄναμιμνήσκεσθε δὲ τὰς πρότερον ἡμέρας, 32 6,4
 ἐν αἷς φωτισθέντες πολλὴν ἀθλησιν ὑπεμείνατε
 παθημάτων, τοῦτο μὲν ὄνειδισμοῖς τε καὶ θλί- 33 1 C 4,9
 ψεσιν θεατριζόμενοι, τοῦτο δὲ κοινωνοὶ τῶν
 οὕτως ἀναστρεφομένων γενηθέντες. καὶ γὰρ 34
 τοῖς δεσμίοις συνεπαθήσατε, καὶ τὴν ἀρπαγὴν
 τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέ-
 ξασθε, γινώσκοντες ἔχειν ἐαυτοὺς κρείσσονα Mt 6,20;
 ὑπαρξιν καὶ μένουσαν. Μὴ ἀποβάλητε οὖν τὴν 19,21-29
 παρρησίαν ὑμῶν, ἣτις ἔχει μεγάλην μισθαπο-
 δοσίαν. ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρεῖαν, ἵνα τὸ θέ- 35 11,6
 λημα τοῦ Θεοῦ ποιήσαντες κομίσησθε τὴν ἐπαγ-
 γελίαν. 36 6,12; L 21,19

ἔτι γὰρ μικρὸν ὄσον ὄσον,
 ὁ ἐρχόμενος ἤξει καὶ οὐ χρονιεῖ.

37 10,25
 Is 26,20
 Hab 2,3
 L 21,28
 Ja 5,8

27 ζηλος > I | 28 οικτιρ. + κ. δακρυων D* syh+ | 29 πο-
 σω + μαλλον K d r vg (Ef) | 30 ανταποδωσω + λεγει
 Ks A 104s 81 917-1319 1311 rel. r syh ar | 32 ημερ.
 + υμων P¹³ S* 1739 33 1175s 1912 69s 436 bo | 34 δεσ-
 μοις P¹³ A 33 104 81° 424° H D* 1912 241 635
 1245s vg sy ar co Ef Xq] -μοις P⁴⁶ Ψ 81* 256, -μοις
 μου rel. (d) | εαυτοις Ψss D¹ 917sss 489 920 pl. 206^r
 257 rel. | υπαρξιν P⁴⁶ S* A 33 104 1175 D* lat co
 Cl Ωρ¹] + εν ουρανοις rel. Ef | 37 γαρ > P¹³ | οσον²
 > P⁴⁶* 6 326 917 181s 623 920 547 436s al. 429s 823 1245s
 1610 r Eus | οσον οσον ο] οθεν D¹* | χρονισει P⁴⁶⁻¹³ S* D*

- Hab 2,4 38 ὁ δὲ δίκαιός μου ἐκ πίστεως ζήσεται,
R 1,17
G 3,11 καὶ ἐὰν ὑποστειλήται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχὴ
μου ἐν αὐτῷ.
- 39 ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν,
ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.
- 3,14; 2 C 5,7 II Ἔστιν δὲ πίστις ἐλπίζομένων ὑπόστασις,
2 πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων. ἐν ταύτῃ
Gn 1 3 γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. Πίστει νο-
οῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι Θεοῦ,
εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων τὸ βλεπόμενον γερονέ-
Gn 4,4 4 ναι. Πίστει πλείονα θυσίαν Ἄβελ παρὰ Κάϊν
Mt 23,35 προσήνεγκεν τῷ Θεῷ, δι' ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι
δίκαιος, μωρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ
τοῦ Θεοῦ, καὶ δι' αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι λαλεῖ.
Gn 5,24 5 Πίστει Ἐνώχ μετετέθη τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον,
Sap 4,10
Sir 44,16 καὶ οὐχ ἠύρισκετο διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ Θεός.
πρὸ γὰρ τῆς μεταθέσεως μεμαρτύρηται εὐαρε-
7,25; 10,35 6 στηκέσαι τῷ Θεῷ· χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον
εὐαρεστῆσαι· πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχό-
μενον τῷ Θεῷ, ὅτι ἔστιν καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν
Gn 6,8s. 7 αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται. Πίστει χρηματι-
13-22; 7,1
R 4,20;
3,22.24 σθεις Νῶε περὶ τῶν μηδέπω βλεπομένων, εὐλα-
βηθεὶς κατεσκεύασεν κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ
οἴκου αὐτοῦ, δι' ἧς κατέκρινεν τὸν κόσμον, καὶ
τῆς κατὰ πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος.
- Gn 12,1.4 8 Πίστει καλούμενος Ἄβραάμ ὑπήκουσεν ἐξ-
ελθεῖν εἰς τόπον ὃν ἤμελλεν λαμβάνειν εἰς
38 μου¹ P⁴⁶ SAs 33 257s H* 1898 1831 r vg ar sa] > P¹³
I rel. syi co | πιστ. + μου D* 1518* sy Eus | 39 υποστο-
λης > P⁴⁶ | 11,1 ~ πραγ. αποστασις P¹³ | 2 ταυτη] αυτη
P¹³ 104 1908 | 3 τα βλεπομενα 6 Ψss 81 917-263 1311 sss
206 rel. K^r vg sy ar Ef | 4 τω θω > P¹³ Cl | του θυ] τω
θω S*A 33 104ss D* 1836 1311 | λαλει P⁴⁶⁻¹³ SAss 33 81
88 623 256ss al. 206 323 1610] -ειται rel. | 5 μετετεθηκεν
P⁴⁶ S* 326 D^c 256 491 1611 383 506s (623s 337 257) | με-
ταθεσεως + αυτου Ψss 917-263 642 rel. syh ar Ef | 6 τω
> S* 33 326 I D^c 1912 489 Ath | 8 πιστει + ο P⁴⁶ As 33 D*
467 2127s vg ar co] εις¹ P⁴⁶ S*A 33-81 D* 920] + τον rel. |

iustus autem meus ex fide vivit. 38
quod si subtraxerit se, non placebit ani-
mae meae.

Nos autem non sumus subtractionis filii in per- 39
 ditionem, sed fidei in acquisitionem animae.

11,1-40 *Testes fidei efficacis*

Est autem fides sperandarum substantia 11
 rerum, argumentum non apparentium. In hac 2
 enim testimonium consecuti sunt senes. Fide 3
 intellegimus aptata esse saecula verbo Dei, ut
 ex invisibilibus visibilia fierent. Fide plurimam 4
 hostiam Abel quam Cain obtulit Deo, per
 quam testimonium consecutus est esse iustus
 testimonium perhibente muneribus eius Deo,
 et per illam defunctus adhuc loquitur. Fide 5
 Henoch translatus est ne videret mortem, *et*
non inveniebatur, quia transtulit illum Deus;
 ante translationem enim testimonium habuit
placuisse Deo. Sine fide autem impossibile est 6
 placere Deo. Credere enim oportet accedentem
 ad Deum quia est et inquirentibus se remu-
 nerator sit. Fide Noe responso accepto de iis, 7
 quae adhuc non videbantur, metuens aptavit
 arcam in salutem domus suae, per quam dam-
 navit mundum, et iustitiae, quae per fidem
 est, heres est institutus.

Fide qui vocatur Abraham oboedivit in lo- 8
 cum exire, quem accepturus erat in heredita-

39 filii > ARZ* d f | 11,1 sperandorum AFMR | pa-
 rentum AFMZ*(Z°BV f) | 2 haec FM | sunt + nostri
 DWi | seniores f d | 3 non ex visibil. D | 5 Enoc FD
 Wi | habebat AFMRZ° | 6 Deo > AV d | sit] fit AF
 MRZ°BV, > DZ* f | 7 institut.] constitutus D f,
 factus Z, + effectus Z°V | 8 qui vocatur] *cum vocaretur

38 Hb 2,4; R 1,17; G 3,11 | 39 L 21,19; 1P 1,9 |
 11,1 Hb 3,14; 2C 4,18; 5,7; R 8,24 | 2 Hb 11,39 |
 3 Gn 1 | 4 Gn 4,4; Mt 23,35 | 5 Gn 5,24 | 6 R 10,14 |
 7 Gn 6,8s.13-22; 7,1; 9,1; R 3,22.24 | 8 Gn 12,1.4

- 9 tem, et exiit, nesciens quo iret. Fide demoratus est in terra repromissionis tamquam in aliena, in casulis habitando cum Isaac et Iacob
 10 coheredibus repromissionis eiusdem. Exspectabat enim fundamenta habentem civitatem, cuius
 11 artifex et conditor Deus. Fide et ipsa Sarra sterilis virtutem in conceptionem seminis accepit, etiam praeter tempus aetatis quoniam fidelem
 12 credidit esse eum qui repromiserat. Propter quod et ab uno orti sunt, et hoc emortuo, *tamquam sidera caeli in multitudinem et sicut harena, quae est ad oram maris innumerabilis.*
 13 Iuxta fidem defuncti sunt omnes isti, non acceptis repromissionibus, sed a longe eas adspicientes et salutantes et confitentes, quia *peregrini et hospites* sunt super terram. Qui enim haec dicunt, significant se patriam inquirere.
 15 Et si quidem ipsius meminissent de qua exierunt, habebant utique tempus revertendi. Nunc autem meliorem appetunt, id est caelestem. Ideo non confunditur Deus vocari Deus eorum; paravit enim illis civitatem.
 17 Fide *obtulit Abraham Isaac, cum tentaretur, et unigenitum* offerebat, qui susceperat

9 moratus AFM^cZ*CB f | alienam DZ* | 11 Sarra *codd. pl.* | sterelis AFRZV | in] et FM | eum > A-Wi BV f | promiserat A-WiB f | 12 hoc > FM | hac emortua DWi* | 13 isti] iusti FD | 15 ipsius] illius AFM RZss d f (Wi) | 16 caelestis F(M)

- 9 Gn 23,4; 26,3; 35,12
 10 Ap 21,14.19s; Hb 12,22
 11 Gn 17,19; 21,2; R 4,19s
 12 Gn 15,5; 22,17; 32,12; Ex 32,13
 13 Hb 11,39; Gn 49,18; Ps 38,13; 1 Par 29,15; Gn 23,4; 47,9; 1 P 1,1; 2,11
 16 Ex 3,6; Mt 22,32; J 14,2
 17 Gn 22; Ja 2,21

κληρονομίαν, καὶ ἐξῆλθεν μὴ ἐπιστάμενος ποῦ
 ἔρχεται. Πίστει παρώκησεν εἰς γῆν τῆς ἐπαγ- 9 Gn 23,4;
 γελίας ὡς ἄλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας, 26,3; 35,12
 μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ τῶν συγκληρονόμων
 τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς· ἐξεδέχετο γὰρ τὴν 10
 τοὺς θεμελίους ἔχουσαν πόλιν, ἧς τεχνίτης καὶ
 δημιουργὸς ὁ Θεός. Πίστει καὶ αὐτὴ Σάρρα 11 Gn 17,19;
 δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβεν καὶ 21,2
 παρὰ καιρὸν ἡλικίας, ἐπεὶ πιστὸν ἠγήσατο τὸν 12 R 4,19
 ἐπαγγειλάμενον. διὸ καὶ ἅψ' ἐνὸς ἐγενήθησαν, 13 Gn 15,5;
 καὶ ταῦτα νενεκρωμένου, καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ 22,17;32,12
 οὐρανοῦ τῷ πλήθει, καὶ ὡς ἡ ἄμμος ἡ παρὰ
 τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης ἡ ἀναρίθμητος.

Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ 13 Ps 38,13
 κομισάμενοι τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόρρωθεν 1 Par 29,15
 αὐτὰς ἰδόντες καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ ὁμολογή- Gn 23,4; 47,9
 σαντες ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοὶ εἰσιν ἐπὶ τῆς 1 P 1,1; 2,11
 γῆς. οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες ἐμφανίζουσιν ὅτι 14
 πατρίδα ἐπιζητοῦσιν. καὶ εἰ μὲν ἐκείνης ἐμνη- 15
 μόνεον ἅψ' ἧς ἐξέβησαν, εἶχον ἂν καιρὸν ἀνα-
 κάμψαι· νῦν δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τοῦτ' 16 Ex 3,6
 ἔστιν ἐπουρανίου. διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς Mc 12,26s
 ὁ Θεὸς Θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν· ἠτοίμασεν
 γὰρ αὐτοῖς πόλιν.

Πίστει προσενήνοχεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ 17 Gn 22
 πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερεν ὁ Ja 2,21
 9 πιστει] καὶ D* | παρωκησ. + Αβρααμ P 104s D^c 1836 Sap 10,5
 69 330 1319 al. 429 242 440 491s 1245 | 11 Σαρρα + στει- Sir 44,21
 ρα ουσα P 1912 489 1319ss 1311ss 1518* 1610 sy ar,
 στειρα P⁴⁶ Ψs D* 378, η στειρα 1739 81 D^c 88 1827 69s
 vg co | ελαβ. + εις το τεκνωσαι P 81 D* 69s 436 1245s
 syh ar | ηλικιας + ετεκεν P 104s 917-642 206 rel. K^r
 sy ar Ef | 12 εγεννηθ. SΨ 1739 D^c 1898-915 1838* 920
 rel. pl. sy ar co | η παρα το χειλ. > P⁴⁶* Ψ D* | 13 κομισ.]
 λαβοντες P⁴⁶ 1739 Ψs D 1898sss 623-263 642 rel., προσ-
 δεξαμενοι A | 15 μνημονεουσιν P⁴⁶ S* 1739* Ψ 81 (D*)
 436 2005 | εξεβησ. P⁴⁶ S*As 33s 1175s D* 919 436]
 εξηλθον rel. | 17 Αβρ. > P⁴⁶ Ψ 2005 syh⁺ |

- Gn 21,12 18 τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος, πρὸς ὃν ἐλαλήθη
 R 4,17 19 ὅτι ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα, ἰλογισά-
 μενος ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ
 Θεός· ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο.
- Gn 27,27ss. 20 Πίστει καὶ περὶ μελλόντων εὐλόγησεν Ἰσαὰκ
 Gn 48,15a; 21 τὸν Ἰακώβ καὶ τὸν Ἡσαῦ. Πίστει Ἰακώβ ἀ-
 39s
 47,31 ποθνήσκων ἕκαστον τῶν υἱῶν Ἰωσήφ εὐλό-
 γησεν, καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς
 Gn 50,24 22 ῥάβδου αὐτοῦ. Πίστει Ἰωσήφ τελευτῶν περὶ
 τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσεν
 καὶ περὶ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο.
- Ex 2,2 23 Πίστει Μωϋσῆς γεννηθεὶς ἐκρύβη τρίμηνον
 ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ, διότι εἶδον ἀστεῖον
 τὸ παιδίον, καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα
 Ex 2,10s 24 τοῦ βασιλέως. Πίστει Μωϋσῆς μέγας γενόμε-
 νος ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραῶ,
 25 ἰμᾶλλον ἐλόμενος συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ
 Θεοῦ ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν,
 13,13 26 ἰμῆζονα πλοῦτον ἠγησάμενος τῶν Αἰγύπτου
 10,34s
 Ps 88,51s; 27 θησαυρῶν τὸν ὀνειδισμόν τοῦ Χριστοῦ· ἀπέ-
 68,10
 Ex 2,15;12,51 27 βλεπεν γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν. Πίστει κατ-
 ἔλιπεν Αἴγυπτον, μὴ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν
 τοῦ βασιλέως· τὸν γὰρ ἀόρατον ὡς ὄρων ἐκαρ-
 Ex 12,12s 28 τέρησεν. Πίστει πεποίηκεν τὸ πάσχα καὶ τὴν
 πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὁ ὀλοθρευθῶν
 Ex 14,22.27 29 τὰ πρωτότοκα θίγῃ αὐτῶν. Πίστει διέβησαν
 Jdt 5,12s
 Sap 10,18s τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς γῆς, ἧς

18 οτι > P⁴⁶ Ps D* 917 1318ss 206 | 19 δυναται A
 D^c 256 255 1518^r | 20 καιⁱ P⁴⁶ As 33 81 D* 88 919
 69s 38 216* lat] > rel. | 22 τελευτ. + και P⁴⁶ | 23 δια-
 ταγμα] δογμα A 623 | βασιλ. + πιστει μεγας γενομε-
 νος Μωυσης ανειλεν τ. Αιγυπτιον κατανοων τ. ταπει-
 νωσιν τ. αδελφων αυτου D*E 1827 | 26 Αιγυπτου] εν
 Αιγυπτω A 33 104s 489s 920 226*ss 69 al. 206^r 1518
 1245s 257s al. Cyⁱ Χρ, Αιγυπτιων 38 vg | 29 γης P⁴⁶
 As 33ss 1175s D* 1912 1835 1319ss 255 1518^r vg
 syp ar co Xp] > rel. Ef |

repromissiones, ¹ad quem dictum est: *Quia in* 18
Isaac vocabitur tibi semen; arbitrans quia et a 19
 mortuis suscitare potens est Deus; unde eum
 et in parabolam accepit. Fide et de futuris be- 20
 nedixit Isaac Iacob et Esau. Fide Iacob mo- 21
 riens singulos filiorum Ioseph benedixit et
adoravit fastigium virgae eius. Fide Ioseph 22
 moriens de profectioe filiorum Israhel memo-
 ratus est et de ossibus suis mandavit.

Fide Moyses natus occultatus est mensibus 23
 tribus a parentibus suis, eo quod vidissent ele-
 gantem infantem, et non timuerunt regis edic-
 tum. Fide Moyses grandis factus negavit se 24
 esse filium filiae Pharaonis, magis eligens 25
 affligi cum populo Dei, quam temporalis pec-
 cati habere iucunditatem, maiores divitias aes- 26
 timans thesauro Aegyptiorum improprium
 Christi; adspiciebat enim in remunerationem.
 Fide reliquit Aegyptum non veritus animosi- 27
 tatem regis; invisibilem enim tamquam videns
 sustinuit. Fide celebravit pascha et sanguinis 28
 effusionem, ne qui vastabat primitiva tangeret
 eos. Fide transierunt mare rubrum tamquam 29
 per aridam terram, quod experti Aegypti de-

19 arbitrans] cogitans Aug, certum aestimans d
 a mortuis] mortuos DWi
 parabola A-Wi f
 21 adoravit + super D(Wi)
 23 edictum + fide magnus fact. Moys. occidit
 Aegyptium considerans dolorem fratrum suorum d e
 26 thesauros FM(R d)

18 Gn 21,12 | 19 R 4,17
 20 Gn 27,28s; 39s
 21 Gn 48,15s; 47,31 | 22 Gn 50,24
 23 Ex 2,2 | 24 Ex 2,11s; A 7,23
 26 Ps 68,10; 88,51s; Hb 10,34s
 27 Ex 12,51 | 28 Ex 12,12s
 29 Ex 14,22,27

30 vorati sunt. Fide muri Hiericho corruerunt cir-
 31 cuitu dierum septem. Fide Rahab meretrix
 non periit cum incredulis, excipiens explora-
 tores cum pace.
 32 Et quid adhuc dicam? Deficiet enim me
 tempus enarrantem de Gedeon, Barac, Samson,
 33 Iephte, David, Samuel, et prophetis; qui per
 fidem vicerunt regna, operati sunt iustitiam,
 adepti sunt repromissiones, obturaverunt ora
 34 leonum, ¹ exstinxerunt impetum ignis, effuge-
 runt aciem gladii, convaluerunt de infirmitate,
 fortes facti sunt in bello, castra verterunt ex-
 35 terorum, ¹ acceperunt mulieres de resurrectione
 mortuos suos. Alii autem distenti sunt non sus-
 cipientes redemptionem, ut meliorem inveni-
 36 rent resurrectionem. Alii vero ludibria et ver-
 bera experti, insuper et vincula et carceres;
 37 ¹ lapidati sunt, secti sunt, tentati sunt, in occi-
 sione gladii mortui sunt; circuierunt in melotis,
 in pellibus caprinis, egentes, angustiati, adfflicti;
 38 ¹ quibus dignus non erat mundus: in solitu-
 dinibus errantes, in montibus et speluncis et
 39 in cavernis terrae. Et hi omnes testimonio fidei
 40 probati non acceperunt repromissionem, Deo

30 ruerunt AFMRB d f | circumiti A, -cuiti F^cM,
 girati d | 31 Raab *codd. pl.* | pace + et alia via ei-
 ciens F^c | 32 narrantem] -rando Amb, -randi Aug |
 David + et A-MWiZB | Samuhel *codd. pl.* | pro-
 phetis + ananias, azarias, misahel, daniel, helias,
 helisaeus Z(W^c) | 33 devicerunt AF(D)RZ^cBV d |
 34 evaluerunt d Amb | 36 et² > DWiZ | 37 secti sunt
 > F* | circumierunt AZV d | 38 in²] et AFMWi, +
 et DRZB

30 Jos 6,20 | 31 Jos 2,11s; 6,17.23 Ja 2,25 | 32 Jdc
 6,11; 4,6; 15,20; 12,7 | 33 Jdc 14,6; 1Sm 17,34s;
 Dn 6,23; 14,39 | 34 Dn 8,23ss; Is 38 | 35 3 Rg 17,23;
 4 Rg 4,36; 2 Mach 6,18-7,42 | 36 Jr 20,37s | 37 2 Par
 24,21; Mt 23,37 | 39 Hb 11,2.13

πειραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι κατεπόθησαν.

Πίστει τὰ τεῖχη Ἱεριχῶ ἔπεσαν κυκλωθέντα 30 Jos 6,20

ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας Πίστει Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ 31 Jos 2,11s;
6,17.23
Jn 2,25
συναπόλετο τοῖς ἀπειθήσασιν, δεξαμένη τοὺς
κατασκόπους μετ' εἰρήνης.

Καὶ τί ἔτι λέγω; ἐπιλείψει με γὰρ διηγού- 32 Jdc 6,11; 4,6;
15,20; 12,7
1 Sm 12,11
μενον ὁ χρόνος περὶ Γεδεών, Βαράκ, Σαμψών,

Ἰεφθάε, Δαυίδ τε καὶ Σαμουὴλ καὶ τῶν προ- 33 Jdc 14,6
1 Sm 17,34s
Dn 6,22s
φητῶν, οἱ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασι-
λείας, ἠργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἑπαγ-
γελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων, ἔσβησαν

δύναμιν πυρός, ἔφυγον στόματα μαχαίρης, ἐδυ- 34 Dn 6,22s
ναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυ-
ροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων.

ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς 35 3 Rg 17,23
4 Rg 4,36
2 Mach 6,18-
7,42
αὐτῶν. ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προσδε-
ξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀνα-
στάσεως τύχωσιν. ἕτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ

μαστιγῶν πείραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ 36 Jr 20;37;38
φυλακῆς ἐλιθάσθησαν, ἐπρίσθησαν, ἐπειράσθη-

σαν, ἐν φόνῳ μαχαίρης ἀπέθανον, περιῆλθον 37 2 Par 24,21
ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμε-

νοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, ὧν οὐκ ἦν 38
ἄξιος ὁ κόσμος, ἐπὶ ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ
ὄρεσιν καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὄπαῖς τῆς γῆς.

Καὶ οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίσ- 39
τεως οὐκ ἔκομίσαντο τὴν ἑπαγγελίαν, τοῦ Θεοῦ 40

29 κατεποντισθησαν 104 1912 467 489 920 Xp Thdt | 31 η
+ επιλεγομενη S* Ep | απιστησ. P⁴⁶ | υποδεξαμ. 920 642
1518 | 32 ~ γαρ με P⁴⁶ 1739s P 104-81 I D^c rel. Cl | γαρ
> Ψ 1912 216* | των+αλλων 81 69 sy ar co Thdt Amb
Ef | 34 εδυναμωθ. P⁴⁶⁻¹³ S* A D* 1912 1831 | ενεδυναμ. rel. |
35 γυναικας P¹³ S* A D 1912 | αναστασ.² | επαγγελιας 1739 |
37 επρισθησ. επειρασθ. P¹³ A 1739s Ψs D^c 917 rel. pl. d
vg ar bo (syi) Ωρ Χρ Thdt Amb Ef Ep¹ | ~ πειρ. επρισθ.
S 33s 326ss 1611 2005 L syh, * > P⁴⁶ syp sa | 39 ουτοι
> P⁴⁶ Cl | τας επαγγελιας A 436 1611 sa bo¹ Eus |

περὶ ἡμῶν κρεῖττον τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσιν.

- 10,36 R 7,21 12 Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς, τοσοῦτον ἔχοντες περι-
 κείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὄγκον ἀποθέ-
 μενοι πάντα καὶ τὴν εὐπερίστατον ἁμαρτίαν,
 1 C 9,24 δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν
 2,10 2 ἀγῶνα, ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν
 καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμέ-
 νης αὐτῷ χαρᾶς ὑπέμεινεν σταυρὸν αἰσχύνης
 Ps 109,1 καταφρονήσας, ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ
 Nu 16,37 O' L 2,34 3 κεκάθικεν. ἀναλογίσασθε γὰρ τὸν τοιαύτην
 ὑπομεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς ἑαυτὸν
 ἀντιλογία, ἵνα μὴ κάμητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν
 ἐκλυόμενοι.
 4 Οὔπω μέχρις αἵματος ἀντικατέστητε πρὸς τὴν
 Pr 3,11s 5 ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι, καὶ ἐκλέησθε τῆς
 παρακλήσεως, ἣτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται·
*νιέ μου, μὴ ὀλιγώρει παιδείας Κυρίου,
 μηδὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος·*
 Ap 3,19 6 *ὃν γὰρ ἀγαπᾷ Κύριος παιδεύει,
 μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται.*
 Sir 30,1 7 Ἴεις παιδείαν ὑπομένετε· ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέ-
 ρεται ὁ Θεός· τίς γὰρ υἱὸς ὃν οὐ παιδεύει
 Ps 72,14s 8 πατήρ; εἰ δὲ χωρὶς ἐστε παιδείας, ἧς μέτοχοι
 γεγονάσιν πάντες, ἄρα νόθοι καὶ οὐχ υἱοὶ ἐστε.

1 > ουν P⁴⁶ | τηλικουτον S*I | τρεχομ. P^{ss} 917s 88ss
 920ss 462ss 1891 635 440 491 1518 1245 383 378 K |
 2 υπεμειν. + τον P⁴⁶⁻¹³ D* ar sa Cy¹ | τ. θυ > S | 3 γαρ]
 ουν 917 255 d syp ar Ef | εις εαυτον > ar sa Ef | εαυτον
 AP f vg¹] αυτους P⁴⁶⁻¹³ S^c 33 1739*, εαυτους S* 81 D*
 1319*ss vg¹ syp bo, αυτον rel. | υμων > P⁴⁶⁻¹³ 1739 69s
 642 206* | εκλελυμενοι P⁴⁶⁻¹³ 1739 D* | 4 ουπω + γαρ
 D¹* 440 491s L syh ar co | αγωνιζ. P⁴⁶⁻¹³ 69 1245s |
 5 μου > 81 D* 88 69 255 206ss Cl¹ Ωρ | 6 παιδευει 7
 P^{46*} | 7 εις P¹³ S^rI D pl. 489 920 pl. 206ss al. 440 pl.
 1518* 913ss 221* L verss.] ει rel. Ef | γαρ S*AP 104
 I 256 vg syp sa Bas] + εστιν rel. | 8 δε + και I |

pro nobis melius aliquid providente, ut non sine nobis consummarentur.

12,1-13 *Christi exemplum, Dei benigna intentio*

Ideoque et nos tantam habentes impositam 12
nubem testium, deponentes omne pondus et
circumstans nos peccatum, per patientiam cur-
ramus ad propositum nobis certamen, adspi- 2
cientes in auctorem fidei et consummatorem
Iesum, qui proposito sibi gaudio sustinuit cru-
cem, confusione contempta, atque in dextera
sedis Dei sedet. Recogitate enim eum, qui ta- 3
lem sustinuit a peccatoribus adversum semet
ipsum contradictionem ut ne fatigemini animis
vestris deficientes.

Nondum enim usque ad sanguinem resti- 4
tistis adversus peccatum repugnantes, et obliti 5
estis consolationis, quae vobis tamquam filiis
loquitur dicens :

*Fili mi, noli negligere disciplinam Domini,
neque fatigeris, dum ab eo argueris.*

*Quem enim diligit Dominus castigat, 6
flagellat autem omnem filium quem recipit.*

¹In disciplina perseverate. Tamquam filiis vobis 7
offert se Deus; quis enim filius, quem non
corripit pater? Quod si extra disciplinam estis, 8
cuius participes facti sunt omnes, ergo adul-

40 non] ne AFMRZB f(d) | 12,1 tantum AWiB |
ad > AFMWiBV f | 2 sedit A-WiV* d | 3 ipsum]
ipsum AFMZ | 4 enim > AFMss*B d f | adversum A
DR | 5 consolationes FMZ(d) | 7 se > AFM-V d f

12,1 1 C 9,24; 2 T 4,7

2 Hb 2,10; A 3,15; Mt 25,21; Ph 2,8; Ps 109.1

3 Nu 16,37 O'; L 2,34; G 6,9

4 Hb 10,32-36

5 Pr 3,11s

6 1 C 11,32; Ap 3,19

8 Ps 72,14s

9 teri et non filii estis. Deinde patres quidem
 carnis nostrae eruditores habuimus et reve-
 rebamur eos; non multo magis obtemperabi-
 10 mus Patri spirituum et vivemus? Et illi qui-
 dem in tempore paucorum dierum, secundum
 voluntatem suam erudiebant nos; hic autem
 ad id quod utile est in recipiendo sanctifica-
 11 tionem eius. Omnis autem disciplina in prae-
 senti quidem videtur non esse gaudii, sed
 maeroris, postea autem fructum pacatissimum
 12 exercitatis per eam reddet iustitiae. Propter
 quod *remissas manus et soluta genua erigite,*
 13 *et gressus rectos facite pedibus vestris,* ut non
 claudicans quis erret, magis autem sanetur.

12,14-29 *Fidelitas erga gratiam et promissionem divinam*

14 Pacem sequimini cum omnibus et sanctimo-
 15 niam, sine qua nemo videbit Deum; contemplan-
 tes ne quis desit gratiae Dei: *ne qua radix ama-
 ritudinis sursum germinans impediatur* et per il-
 16 lam inquinentur multi. Ne quis fornicator aut
 profanus ut Esau, qui propter unam escam *ven-*
 17 *didit primitiva* sua. Scitote enim quoniam et
 postea cupiens hereditare benedictionem, repro-
 batus est; non enim invenit paenitentiae locum,
 quamquam cum lacrimis inquisisset eam.

18 Non enim accessistis ad tractabilem montem
 et *accensibilem ignem et turbinem et caligi-*
 19 *nem et procellam.* *et tubae sonum et vocem*

9 habuimus erudit. *codd.* (d) f | eos > ARZ d f |
 non > A* | 11 reddit FDM^oB d f, reddidit AM* |
 13 gressos FM | quis > AZB d | 14 sanctimonia A
 R f | dominum AFDZ f | 16 primitivas, suas DWi
 (Z) | 18 montem > *codd.* d f | accessib. RWiBV f

9 Nu 16,22 | 11 2C 4,17s; J 16,20; Ja 3,18; 1 P
 1,6s | 12 Is 35,3 | 13 Pr 4,26 O' | 14 Ps 33,15; Mt 5,8s;
 R 12,18; 14,19; 1 J 3,2 | 15 Hb 3,12; 4,1; Dt 29,18 O';
 A 8,23 | 16 Gn 25,33s | 17 Gn 27,30-40 | 18 Ex 19,12-18;
 Dt 4,11 | 19 Ex 19,16.19; 20,19; Dt 5,23

εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρα εἶχο- 9 Nu 16,22
 μεν παιδευτὰς καὶ ἐνετρεπόμεθα· οὐ πολὺ μᾶλ-
 λον ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμά-
 των καὶ ζήσομεν; οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέ- 10 Sir 7,25
 ρας κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς ἐπαίδευον, ὁ δὲ ἐπὶ
 τὸ συμφέρον εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἀγιότητος
 αὐτοῦ. πᾶσα μὲν παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν 11 2 C 4,17s
 οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι ἀλλὰ λύπης, ὕστερον δὲ
 καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνασμέ-
 νοις ἀποδίδωσιν δικαιοσύνης. Διὸ τὰς παρει- 12 Is 35,3
 μένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα ἀνορ-
 θώσατε, καὶ τροχιάς ὀρθὰς ποιήσατε τοῖς ποσὶν 13 Pr 4,26 O'
 ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῆ, ἰαθῆ δὲ μᾶλλον.
 Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων καὶ τὸν 14
 ἁγιασμόν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν Κύριον,
 ἵ ἐπισκοποῦντες μὴ τις ὕστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος 15
 τοῦ Θεοῦ, μὴ τις ῥίζα πικρίας ἀνω φύουσα ἐνοχλήῃ
 καὶ διὰ ταύτης μιανθῶσιν οἱ πολλοί, μὴ τις 16
 πόρνος ἢ βέβηλος ὡς Ἡσαῦ, ὃς ἀντὶ βρώσεως
 μιᾶς ἀπέδοτο τὰ πρωτοτόκια ἑαυτοῦ. ἴστε γὰρ 17
 ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομήσαι τὴν εὐ-
 λογίαν ἀπεδοκιμάσθη, μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ
 εὔρεν, καίπερ μετὰ δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν.
 Οὐ γὰρ προσεληλύθατε ψηλαφωμένῳ καὶ 18 Ex 19,12.
 κεκαυμένῳ πυρὶ καὶ γνόφῳ καὶ ζόφῳ καὶ
 θυέλλῃ ἵ καὶ σάλπιγγος ἤχῳ καὶ φωνῇ ῥημά- 19 Ex 19,16.19;
 20,19
 Dt 5,23

9 πολυ + δε P⁴⁶⁻¹³ S^c 1739 D | ζησωμ. 326 920 69s 1311
 642 1245 K | 10 εις το > S* | 11 μεν¹ S* 1739 33s 1175
 1836 919s* 256 d Or] δε P⁴⁶⁻¹³ D^c rel. pl., > 104 048
 D^{1*} 917 460 | 13 ποιειτε P⁴⁶ S* 33s 917 1831 Ωρ | 15 δι
 αυτης P⁴⁶ A 6s 33s 104 1175s 1912 1873* 1319-38 436s
 642s 1518* Cl | οι SA 33 104-81 88 1912 1311 436 218
 635 1518* Cl] > P⁴⁶ rel. | 16 τας πρωτοτοκειας P⁴⁶ |
 εαυτου S*ss D^c 920] αυτων I, αυτου rel., > P⁴⁶ ar Cl |
 18 ψηλαφ. P⁴⁶ Sss 33 1175s 1908 048 1898 467 d vg¹
 syp co Or] + ορει rel. Ef | ζοφω] σκοτει P⁴⁶ Ψ, -τω
 S^c 1739s 1175 917-915 920-999 255 rel. K^r |

- των, ἧς οἱ ἀκούσαντες παρητήσαντο μὴ προσ-
 Ex 19,13 20 τεθῆναι αὐτοῖς λόγον. Ἰούκ ἔφερον γὰρ τὸ
 διαστελλόμενον· *κἂν θηρίον θίγη τοῦ ὄρους,*
 Dt 9,19 21 *λιθοβοληθήσεται.* καί, οὕτω φοβερόν ἦν τὸ
 φανταζόμενον, Μωϋσῆς εἶπεν· *ἐκφοβός εἰμι*
 Ap 14,1 22 καὶ ἔντρομος. ἀλλὰ προσεληλύθατε Σιών ὄρει
 G 4,26
 Ap 5,11; 21,2 καὶ πόλει Θεοῦ ζῶντος, Ἰερουσαλήμ ἐπουρα-
 L 10,20 23 νίῳ, καὶ μυριάσιν ἀγγέλων, πανηγύρει ἰκαὶ ἐκ-
 κλησία πρωτοτόκων ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρα-
 νοῖς, καὶ κριτῇ Θεῷ πάντων, καὶ πνεύμασι
 9,15; 11,4 24 δικαίων τετελειωμένων, καὶ διαθήκης νέας με-
 Gn 4,10
 I P 1,2 σίτη Ἰησοῦ, καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ κρεῖττον
 λαλοῦντι παρὰ τὸν Ἀβελ.
 2,2s; 10,28s 25 Βλέπετε μὴ παραιτήσησθε τὸν λαλοῦντα.
 εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ἐξέφυγον ἐπὶ γῆς παραιτη-
 σάμενοι τὸν χρηματίζοντα, πολὺ μᾶλλον ἡμεῖς
 Agg 2,6 26 οἱ τὸν ἀπ' οὐρανῶν ἀποστρεφόμενοι· οὐ ἦ
 φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσεν τότε, νῦν δὲ ἐπήγ-
 γελται λέγων· *ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σείσω οὐ μόνον*
 Ps 95,9ss 27 *τὴν γῆν,* ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν. τὸ δὲ *ἔτι ἅπαξ*
 28 *δηλοῖ τὴν τῶν σαλευομένων μετάθεσιν ὡς πε-*
ποιημένων, ἵνα μείνη τὰ μὴ σαλευόμενα. Διὸ
βασιλείαν ἀσάλευτον παραλαμβάνοντες ἔχωμεν
χάριν, δι' ἧς λατρεύωμεν εὐαρέστως τῷ Θεῷ,

19 μη > S*P 048 467 | 20 λιθ. + η βολιδι κατατοξευ-
 θησεται 2 440 823 | 21 εμφοβ. 1739 M 489 547s 255 Thdt]
 εκτρομ. S D* | 22 και¹ > D* Hil | 23 ~ εν ουρ. απογεγορ.
 917-915 623* 920 pl. 206^r 1518* 383* K^r | πνευματι D* bo |
 24 τον] το P⁴⁶ L, το του syr ar co Ef Bas | λαλουντι] τι
 048 | 25 εφυγον 1739s Ψs M (D) 917-263 206 rel. | πολυ
 Sss 33 104 1175 M D* 226] πολλω P⁴⁶ rel. | οι >, απο-
 στρεφομενον P⁴⁶ | ουραγου 1739 424^c M 623 489 920 547
 216s 1518 | 26 σεισω P⁴⁶ S-424^c 33 1175 I 1912 436 vg syr
 ar co Ef] σειω rel. | 28 εχομεν P⁴⁶* S 6 33-1175 1912
 623ss 927ss 920 547 69ss 1319sss al. 206 al. 323 1518
 257s 506s lat Ath | λατρευωμ. CA 6 33 104 D 181 1912
 623 256sss L Xq Cy, -σωμεν P⁴⁶ | ευαρεστ.] ευχαρισ-
 τως D¹* 1912 |

verborum, quam qui audierunt excusaverunt se, ne eis fieret verbum. Non enim portabant 20 quod dicebatur: *Et si bestia tetigerit montem, lapidabitur*. Et ita terribile erat quod videba- 21 tur. Moyses dixit: *Exterritus sum* et tremebundus. Sed accessistis ad Sion montem, et 22 civitatem Dei viventis, Hierusalem caelestem et multorum milium angelorum frequentiam ¹et 23 ecclesiam primitivorum, qui conscripti sunt in caelis, et iudicem omnium Deum, et spiritus iustorum perfectorum, et testamenti novi me- 24 diatorem Iesum, et sanguinis adspersionem melius loquentem quam Abel.

¹Videte ne recusetis loquentem. Si enim illi 25 non effugerunt recusantes eum, qui super terram loquebatur, multo magis nos, qui de caelis loquentem nobis avertimus. Cuius vox movit 26 terram tunc, nunc autem repromittit dicens: *Adhuc semel, et ego movebo non solum terram, sed et caelum*. Quod autem *adhuc semel* di- 27 cit, declarat mobilium translationem tamquam factorum, ut maneat ea quae sunt immobilia. Itaque regnum immobile suscipientes, habemus 28 gratiam, per quam serviamus placentes Deo

20 quod dicebatur] monentem d | 21 videbatur] dicebatur F^oRB | 22 decem milibus laetantium angelorum Amb (Aug) | 24 sparsionem A-M(V) df | 25 avertimur AFMZ f | 26 nunc] modo A-RB f | et¹ > AFMV df | 28 habeamus R

20 Ex 19,13 | 21 Dt 9,19

22 Ap 14,1; Hb 11,10; 13,14; Ph 3,20; Ap 5,11

23 L 10,20; 2 T 4,8; Ap 6,10

24 Hb 7,22; 9,15; 1 P 1,2; Gn 4,10; Hb 11,4

25 Hb 2,3; 10,28s

26 Jdc 5,4s; Ps 67,9; Agg 2,6

27 Ps 95,9ss

28 L 1,74; R 1,9

29 cum metu et reverentia. Etenim *Deus* noster
ignis consumens est.

13,1-17 *Varia monita*

13 Caritas fraternitatis maneat in vobis. ¹Et
² hospitalitatem nolite oblivisci; per hanc enim la-
3 tuerunt quidam, angelis hospitio receptis. Memen-
tote victorum tamquam simul vincti, et labo-
rantium tamquam et ipsi in corpore morantes.
4 Honorabile conubium in omnibus et torus im-
maculatus. Fornicatores enim et adulteros iu-
5 dicabit Deus. Sint mores sine avaritia, contenti
praesentibus; ipse enim dixit: *Non te deseram*
6 *neque derelinquam*. Ita ut confidenter dicamus:
Dominus mihi adiutor,
non timebo quid faciat mihi homo.

7 Mementote praepositorum vestrorum, qui
vobis locuti sunt verbum Dei, quorum intuen-
8 tes exitum conversationis imitamini fidem. Iesus
Christus heri et hodie, ipse et in saecula.

9 Doctrinis variis et peregrinis nolite abduci.
Optimum est enim gratia stabilire cor, non
escis, quae non profuerunt ambulanti in eis.
10 Habemus altare, de quo edere non habent po-
11 testatem, qui tabernaculo deserviunt. Quorum
enim animalium *infertur sanguis pro peccato*
in Sancta per pontificem, horum corpora *cre-*
12 *mantur extra castra*. Propter quod et Iesus,
ut sanctificaret per suum sanguinem populum,

1 in vobis > AFMB d | 2 latuer.] placuerunt FM
RZ*ss f | 6 adiutor + est ADZB d f | 8 Iesu Christi
d Amb¹ | hodie + idem ipse est D (d Amb) | 9 ~ enim
est AFM d | stabiliri AFB f (Z d) | inambulantibus A

29 Hb 10,31; Is 33,14; Dt 4,24; 9,3 | 13,1 1 Th 4,9 |
2 R 12,13; 3 J 8; Gn 18,3; 19,2s | 3 Hb 10,34; 11,36s;
Mt 25,36 | 4 1 C 5,13; E 5,5 | 5 Ph 4,11; 1 T 6,6 Dt 31,6.8 |
6 Ps 117,6 | 7 Hb 13,17.24 | 8 Ap 1,17 | 9 E 4,14; R 14,17 |
10 Hb 8,4s | 11 Lv 16,27 | 12 J 19,20; Mt 21,39

μετὰ εὐλαβείας καὶ δέους· καὶ γὰρ ὁ Θεός 29 Is 33,14
Dt 4,24; 9,3
 ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον.

Ἡ φιλαδελφία μενέτω. ἰ τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπι- 13 1Th4,9;2P1,7
 λανθάνεσθε· διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες ξενί- 2 R12,13;1P4,9
Gn18,3; 19,2s
 σαντες ἀγγέλους. μιμνήσκεσθε τῶν δεσμίων ὡς 3 Mt 25,36
 συνδεδεμένοι, τῶν κακουχουμένων ὡς καὶ αὐτοὶ
 ὄντες ἐν σώματι. Τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσιν καὶ ἡ 4 G 5,19.21
E 5,5
 κοίτη ἀμίαντος· πόρνους γὰρ καὶ μοιχοὺς κρινεῖ
 ὁ Θεός. Ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος, ἀρκούμενοι τοῖς 5 Dt 31,6.8
Jos1,5; 1T6,6
 παροῦσιν· αὐτὸς γὰρ εἶρηκεν· οὐ μὴ σε ἀνῶ οὐδ' οὐ
 μὴ σε ἐγκαταλίπω· ὥστε θαρροῦντας ἡμᾶς λέγειν· 6 Ps 117,6
Κύριος ἐμοὶ βοηθός, οὐ φοβηθήσομαι·
τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος;

Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες 7 13,17.24
 ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὧν ἀνα-
 θεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς μι-
 μεῖσθε τὴν πίστιν. Ἰησοῦς Χριστὸς ἐχθὲς καὶ 8 1 C 3,11
Ap 1,17s
 σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.

Διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ παραφέ- 9 E 4,14
2 C 1,21
R 14,17
 ρεσθε· καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιουῦσθαι τὴν καρ-
 δίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ
 περιπατήσαντες. Ἐχομεν θυσιαστήριον ἐξ οὗ 10 8,4s
 φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ λα-
 τρεύοντες. ὧν γὰρ εἰσφέρεται ζώων τὸ αἷμα 11 Lv 16,27
περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ ἅγια διὰ τοῦ ἀρχιερέως,
 τούτων τὰ σώματα κατακαίεται ἔξω τῆς παρ-
 εμβολῆς. διὸ καὶ Ἰησοῦς, ἵνα ἁγιάσῃ διὰ 12 Mt 21,39
J 19,17.20
 τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαόν, ἔξω τῆς πύλης

28 μ. αιδους κ. ευλαβ. 6 33 Ψss 917-919 255 rel., ~
 1739 D^o | 29 και] K^s D* | 13,4 εν πασι > 1836 1912*
 460 38* Eus Did Cyⁱ Ep | γαρ P⁴⁶ SAsP 1175s M D*
 429 L vg¹ co] δε rel. | 6 ημας > P⁴⁶ 1739 Ψ M | βοη-
 θος S*C* 1739 33s lat syp co] + και P⁴⁶ rel. | 7 προη-
 γουμ. D* | 8 εχθες P⁴⁶ SC*AsIM D*] χθες rel. | και¹
 > P⁴⁶* 69 | ο > P⁴⁶ | αιωνας + αμην D* | 9 περιφερ.
 Ψ 88 5 920 547 2 440 378 K L | περιπατουντ. P⁴⁶ S*A
 D* 1912 | 10 εξουσιαν > M D* | 12 πυλης] παρεμβολης
 P⁴⁶ P. πολεως 436 syp Thdt¹ |

- 11,26; 12,2 13 ἔπαθεν. τοίνυν ἔξερχόμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω
 τῆς παρεμβολῆς τὸν ὄνειδισμόν αὐτοῦ φέροντες.
- 11,10; 12,22 14 οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσιν πόλιν, ἀλλὰ τὴν
 μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν. δι' αὐτοῦ οὖν ἀνα-
 φέρωμεν θυσίαν αἰνέσεως διὰ παντός τῷ Θεῷ,
 τοῦτ' ἔστιν καρπὸν χειλέων ὁμολογούντων τῷ
 ὀνόματι αὐτοῦ. τῆς δὲ εὐποιίας καὶ κοινωνίας
 μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐ-
 αρεστεῖται ὁ Θεός. Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις
 ὑμῶν καὶ ὑπέικετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν
 ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ὡς λόγον ἀποδώσοντες·
 ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσιν καὶ μὴ στενά-
 ζοντες· ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν τοῦτο.
- 2 C 1,12 18 Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν· πειθόμεθα γὰρ
 ὅτι καλὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσιν καλῶς
 23,1; 24,16 19 θέλοντες ἀναστρέφεσθαι. περισσοτέρως δὲ πα-
 ρακαλῶ τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχιον ἀποκατα-
 σταθῶ ὑμῖν.
- Is 63,11; 55,3 20 Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νε-
 κρῶν τὸν ποιμένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν ἐν
 Zeb 9,11 20 αἵματι διαθήκης αἰωνίου, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰη-
 Jr 32,40
 Ez 37,26
 J 10,12
 1 P 2,25 21 σοῦν, καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἀγαθῷ εἰς τὸ
 ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν ἐν ἡμῖν τὸ εὐ-
 άρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ,
 ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

13 ἐξερχομ. P 326 D¹ 1836 181^a 623 1835ss 337s 38 al.
 242 635 1872s 1245 378 K | 15 ουν > P⁴⁶ S*Ps D* syr |
 αναφερομ. P 917s 88 920 69ss 1319ss al. 242s 2 440s
 491s 1518 2005 378 506 K | 16 ευεργεταται M | 17 υπει-
 κεσθε I | αποδωσ. + περι υμων D* syr ar co Xq | 18 πε-
 ποιθηαμεν 6 Ψss I D^c rel. pl. | 20 Iv + Xv 33 Ψs D*
 623^{cs} 547s 337s 1891 al. 323 vg¹ syr ar¹ bo Ef | 21 παν-
 τι SΨ D* 1518^a vg bo] + εργω rel. Ef | αυτου¹ + αυτω
 S*C*As^m 33* 81 Ny, αυτο P⁴⁶ | ημιν P⁴⁶ S 1739 33
 Ψss 81 D* 917 181 1912 927s 920 1845ss al. 1311sss
 635 32 Is 506ss K syr ar co] υμιν rel. | τ. αιωνων > P⁴⁶
 C^cΨs D 547 69s 1319ss 255s 242 1245s ar Thdt |

extra portam passus est. Exeamus igitur ad 13
 eum extra castra improperium eius portantes.
 Non enim habemus hic manentem civitatem, 14
 sed futuram inquirimus. Per ipsum ergo offe- 15
 ramus *hostiam laudis semper Deo*, id est *fruc-*
tum labiorum confitentium nomini eius. Bene- 16
 ficentiae autem et communionis nolite oblivisci;
 talibus enim hostiis promeretur Deus. Oboedite 17
 praepositis vestris et subiacete eis. Ipsi enim
 pervigilant quasi rationem pro animabus vestris
 reddituri, ut cum gaudio hoc faciant, et non
 gementes; hoc enim non expedit vobis.

13,18-25 *Epilogus*

Orate pro nobis; confidimus enim quia bo- 18
 nam conscientiam habemus in omnibus bene
 volentes conversari. Amplius autem deprecor 19
 vos hoc facere, quo celerius restituar vobis.

Deus autem pacis, qui eduxit de mortuis 20
 pastorem magnum ovium in sanguine testa-
 menti aeterni, Dominum nostrum Iesum Chris-
 tum, ¹ap¹tet vos in omni bono, ut faciatis eius 21
 voluntatem, faciens in vobis quod placeat coram
 se per Iesum Christum, cui est gloria in sae-
 cula saeculorum. Amen.

12 portam] civitatem Tert | 14 futura FM | 16 be-
 neficientiae AZB | promeretur Ds] placetur Deo Aug |
 17 subiacete FM(D) | 19 quo] ut quo AFMZ(B f quod) |
 20 Christum > AFM | 21 ~ volunt. eius *codd.* d f |
 in² > AM* | vobis] omnibus B | placuit F | est > A
 FMZ | amen > FB

13 Hb 11,26; 12,2 | 14 Hb 12,22

15 Ps 49,14.23; Is 57,19; Os 14,3; 1 P 2,5

16 Ph 4,18

17 1 C 16,16; Ez 3,18; Hb 13,7

18 R 15,30; 2 C 1,12; A 23,1

20 R 15,33; Is 63,11; 55,3; Zch 9,11; Ez 37,26;
 1 P 5,4; Hb 7,22; 9,12

- 22 Rogo autem vos, fratres, ut sufferatis verbum solacii. Etenim perpaucis scripsi vobis.
 23 Cognoscite fratrem nostrum Timotheum dimissum: cum quo, si celerius venerit, videbo vos.
 24 Salutate omnes praepositos vestros et omnes sanctos. Salutant vos de Italia fratres.
 25 Gratia cum omnibus vobis. Amen.

EPISTULA CATHOLICA
 BEATI IACOBI APOSTOLI

1,1 *Inscriptio*

- 1 IACOBUS Dei et Domini nostri Iesu Christi servus duodecim tribubus, quae sunt in dispersione, salutem.

1,2-18 *De tentationibus*

- 2 Omne gaudium existimate, fratres mei, cum
 3 in tentationes varias incideritis, scientes quod
 4 probatio fidei vestrae patientiam operatur. Patientia autem opus perfectum habet, ut sitis perfecti et integri in nullo deficientes.
 5 Si quis autem vestrum indiget sapientia, postulet a Deo, qui dat omnibus adfluenter et
 6 non improperat, et dabitur ei. ¹ Postulet autem in fide nihil haesitans; qui enim haesitat, si-

22 ut > A | perpauca D | 23 Timoth. † vobis FM |
 24 fratres > AFMZ | 25 amen > FZ^c

1,1 tribus F*JB ff | 2 temptationibus variis AF s (Hila) | ~ vestrae fidei M | 4 habeat *codd.* ff s |
 5 sapientiam ADZ*B*V | 6 enim] autem FZ ff

22 Ja 1,21; A 13,15 | 23 A 16,1 | 24 Hb 13,7
 1,1 1P 1,1; A 15,23 | 2 R 5,3ss; 1P 1,6; Sir 2,5 |
 3 1P 1,7 | 5 Pr 2,3-6 | 6 Mc 11,24; Sir 1,36

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε τοῦ 22 Ja 1,21
 λόγου τῆς παρακλήσεως· καὶ γὰρ διὰ βραχέων
 ἐπέστειλα ὑμῖν. Γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν 23
 Τιμόθεον ἀπολελυμένον, μεθ' οὗ ἔαν τάχιον
 ἔρχηται ὄψομαι ὑμᾶς.

Ἀσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν 24 13,17
 καὶ πάντας τοὺς ἁγίους. Ἀσπάζονται ὑμᾶς
 οἱ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας.

Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν· ἀμήν. 25

ΙΑΚΩΒΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Ἰάκωβος Θεοῦ καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ 1 I P 1,1
A 15,23
 δοῦλος ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ δια-
 σπορᾷ χαίρειν.

Πᾶσαν χαρὰν ἠγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν 2 R 5,3ss
I P 1,6
Sir 2,5
 πειρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις, γινώσκοντες 3 I P 1,6s
 ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως κατεργάζεται
 ὑπομονήν. ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, 4
 ἵνα ᾗτε τέλειοι καὶ ὀλόκληροι, ἐν μηδενὶ λει-
 πόμενοι. Mt 5,48

Εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας, αἰτείτω 5 Pr 2,3-6
 παρὰ τοῦ διδόντος Θεοῦ πᾶσιν ἀπλῶς καὶ μὴ
 ὄνειδίζοντος, καὶ δοθήσεται αὐτῷ. αἰτείτω δὲ 6 Mc 11,24
Sir 1,36
 ἐν πίστει, μηδὲν διακρινόμενος. ὁ γὰρ διακρι-

22 ανεχεσθαι 33 Ψ 81 D* 181 1873 462s 38ss al. 429
 vg syh ar | 23 ημων P⁴⁶ S*^{sss} 33 104sss D* 88 1912
 69s 436 635 vg syr ar co] > rel. | 24 και - αγιους
 > P⁴⁶* | 25 υμων] τ. αγιων D* | αμην > P⁴⁶ S* 33 I fu sa |
 1,1 θυ + πατρος 206ss | Κυ + ημων vg syr bo | 2 ηγησ.]
 sit vohis sy bo | 3 τ. πιστεως > B^o 453 ff (syh) | 5 μη]
 ουκ 307^s 467 920-1 460-69 al. 242 440s 383^s K^r | 6 δια-
 κρινομ.¹ + οτι ληψεται 206ss |

- νόμενος ἔοικεν κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ
 7 καὶ ῥιπιζομένῳ. μὴ γὰρ οἰέσθω ὁ ἄνθρωπος
 ἑκεῖνος ὅτι λήμψεται τι παρὰ τοῦ Κυρίου,
 8 ἄνῆρ δίψυχος, ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς
 2,5 9 ὁδοῖς αὐτοῦ. Καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ τα-
 1 P 1,24
 Sir 6,2; 14,18
 Is 40,6s 10 πεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ, ὁ δὲ πλούσιος ἐν τῇ
 ταπεινώσει αὐτοῦ, ὅτι ὡς ἄνθος χόρτου παρε-
 11 λεύσεται. ἀνέτειλεν γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ καύ-
 σωνι καὶ ἐξήρανε τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄνθος
 αὐτοῦ ἐξέπεσεν καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου
 αὐτοῦ ἀπώλετο· οὕτως καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς
 πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται.
- Dn 12,12
 2 T 4,8
 1 P 5,4
 1 C 9,25
 Ap 2,10 12 Μακάριος ἄνῆρ ὃς ὑπομένει πειρασμόν, ὅτι
 δόκιμος γενόμενος λήμψεται τὸν στέφανον τῆς
 ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο ὁ Κύριος τοῖς ἀγαπῶσιν
 Sir 15,12-21 13 αὐτόν. Μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω ὅτι ἀπὸ
 Θεοῦ πειράζομαι· ὁ γὰρ Θεὸς ἀπειραστός ἐστιν
 R 7,7s 14 κακῶν, πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα. ἕκαστος δὲ
 πειράζεται ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος
 R 7,10 15 καὶ δελεαζόμενος· εἴτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα
 τίκτει ἁμαρτίαν, ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα
 ἀποκυεῖ θάνατον.
- 1 J 1,5
 Mt 7,11 16 Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. Ἡ πᾶσα
 δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον ἄνωθέν
 ἐστιν καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φωτῶν,
 παρ' ᾧ οὐκ ἔστι παραλλαγή ἢ τροπῆς ἀποσ-
 1 J 1,13
 1 P 1,23 18 κίασμα. βουληθεὶς ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀλη-

7 τι > SC* 36ss 429s | Xu] θυ A* ar Xp | 8 ανηρ +
 γαρ 88 1837 syh⁺ ar Cy Xp | 9 ο¹ > BΨ ar | 11 καυσωνι
 + αυτου 88s ff syr | αυτου¹ > 429 1611ss syh | αυτου²
 > B 1827 206 | 12 ανηρ] ανθρωπος AΨ | ο Kc] ο θς
 323ss 1175 547 1852 255 ps vg, > BSAs 81 P²³ 794
 206* ff ar co | 13 απο] υπο S 206ss 1611ss | 15 κυει 88s
 1319 Cy | 17 ενι] εστιν SP 1873s 241 808s 206ss 440
 1245 2147 | αποσκιασματος BS* P²³ 614 ff bo | 18 inc.
 αυτος βουληθ. 1898s syh⁺ | βουλ. + γαρ 2298 1898s
 (p) z | απεκυ.] εποιησεν 206ss 1518 614 378 syh |

milis est fluctui maris, qui a vento movetur
 et circumfertur. Non ergo aestimet homo ille 7
 quod accipiat aliquid a Domino. Vir duplex 8
 animo inconstans est in omnibus viis suis. Glo- 9
 rietur autem frater humilis in exaltatione sua;
¹dives autem in humilitate sua, quoniam sicut 10
flos faeni transibit; exortus est enim sol cum 11
 ardore, et *arefecit faenum, et flos eius decidit,*
 et decor vultus eius deperiit; ita et dives in
 itineribus suis marcescet.

Beatus vir qui suffert tentationem, quon- 12
 iam cum probatus fuerit, accipiet coronam
 vitae, quam repromisit Deus diligentibus se.
 Nemo cum tentatur, dicat quoniam a Deo 13
 tentatur; Deus enim intentator malorum est,
 ipse autem neminem tentat. Unusquisque vero 14
 tentatur a concupiscentia sua abstractus et il-
 lectus. Deinde concupiscentia cum conceperit, 15
 parit peccatum; peccatum vero cum consum-
 matum fuerit, generat mortem.

Nolite itaque errare, fratres mei dilectissimi. 16
 Omne datum optimum et omne donum per- 17
 fectum desursum est, descendens a Patre lu-
 minum, apud quem non est transmutatio, nec
 vicissitudinis obumbratio. Voluntarie enim ge- 18

7 accipiet ff s | 8 duplici F ff | est > AFJMZ* ff s |
 10 humiliatione D | 11 marcescit FDHJMC (ff) s |
 12 quoniam] quia AJ s | 13 quoniam] quia F | ten-
 tatur²] temptor GH*B*V | autem] enim D Hila |
 15 dehinc AD, dein FJBV | 16 dilecti Z ff, > J^o |
 18 enim > FDZ^o ff s

9 Ia 2,5 | 10 1 P 1,24; Sir 6,2; 14,18 | 11 Is 40,6s |
 12 Dn 12,12; 2 T 4,8; 1 P 5,4; 1 C 9,25; Ap 2,10 |
 14 R 7,7s | 15 R 7,10 | 17 1 J 1,5; 3,3; Mt 7,11 |
 18 J 1,13; 1 P 1,23

nuit nos verbo veritatis, ut simus initium aliquod creaturae eius.

1,19-2,26 *De fide viva*

- 19 Scitis, fratres mei dilectissimi. Sit autem
omnis homo velox ad audiendum, tardus au-
20 tem ad loquendum et tardus ad iram. Ira
21 enim viri iustitiam Dei non operatur. Propter
quod abicientes omnem immunditiam et abun-
dantiam malitiae, in mansuetudine suscipite in-
situm verbum, quod potest salvare animas ves-
22 tras. Estote autem factores verbi, et non
23 auditores tantum fallentes vosmet ipsos. Quia
si quis auditor est verbi et non factor, hic
comparabitur viro consideranti vultum nativi-
24 tatis suae in speculo; consideravit enim se et
25 abiit et statim oblitus est qualis fuerit. Qui
autem perspexerit in legem perfectam liber-
tatis, et permanserit in ea, non auditor obli-
viusus factus, sed factor operis, hic beatus in
facto suo erit.
- 26 Si quis autem putat se religiosum esse
non refrenans linguam suam, sed seducens cor
27 suum, huius vana est religio. Religio munda
et immaculata apud Deum et Patrem haec

~ aliq. initium A

19 dilecti AFDG* ff s Hila

21 verbum + Dei AD

24 se + ipsum D

25 lege perfecta A-Z(V) Hila, perfectae B
in ea > FZBH ff p s

27 religio + autem AD ff Hila

19 Eccl 7,9; Sir 5,13

20 E 4,26

21 C 3,8; 1 P 2,1

22 Mt 7,21.26; R 2,13

25 Ja 2,12; R 8,2; J 13,17

26 Ps 33,14

θείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχὴν τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων.

Ἴστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. ἔστω δὲ πᾶς 19 Eccl 7,9
Sir 5,13
 ἄνθρωπος ταχύς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδύς εἰς τὸ
 λαλῆσαι, βραδύς εἰς ὀργήν· ὀργὴ γὰρ ἀνδρός 20 E 4,26
 δικαιοσύνην Θεοῦ οὐκ ἐργάζεται. διὸ ἀποθέ- 21 C 3,8
1 P 2,1
 μενοι πᾶσαν ῥυπαρίαν καὶ περισσεΐαν κακίας
 ἐν πραύτητι δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον τὸν
 δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν. γίνεσθε 22 Mt 7,21
R 2,13
 δὲ ποιηταὶ λόγου, καὶ μὴ μόνον ἀκροαταὶ πα-
 ραλογιζόμενοι ἑαυτούς. ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς λό- 23
 γου ἐστὶν καὶ οὐ ποιητῆς, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ
 κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ
 ἐν ἐσόπτρῳ· κατενόησεν γὰρ ἑαυτὸν καὶ ἀπε- 24
 λήλυθεν, καὶ εὐθέως ἐπελάθετο ὁποῖος ἦν. ὁ δὲ 25 2,12; R 8 2
J 13,17
 παρακύψας εἰς νόμον τέλειον τὸν τῆς ἐλευθε-
 ρίας καὶ παραμείνας, οὐκ ἀκροατὴς ἐπιλησμο-
 νῆς γενόμενος ἀλλὰ ποιητῆς ἔργου, οὗτος μα-
 κάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται.

Εἴ τις δοκεῖ θρησκὸς εἶναι, μὴ χαλιναγω- 26 Ps 33,14
 γῶν γλῶσσαν αὐτοῦ ἀλλὰ ἀπατῶν καρδίαν
 αὐτοῦ, τούτου μάταιος ἢ θρησκεία. θρησκεία 27
 καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ

τινα > 88s 453 1838 209 ff | αὐτου] εαυτου S^{ss} 1739 33
 1175 88s 242 | 19 ιστε] ωστε Ps 917-181 307* 1838* rel.
 pl. syh* | εστω ργ. και A 33 81 | δε Bss 1739 33s* 226
 1852 co] > rel. | 20 ου κατεργαζ. C* 323ss 33ss 1175
 1898* 1838* 920s al. rel. pl. | 21 περισσειαν] -ευμα A 33|
 πραυτ. + σοφιας P 1852 | 22 λογου] νομου C^o 88s 467
 242 1518 378 | ~ ακροαται μονον B 206ss 1611ss 614
 ffs vg ar co | 23 οτι > A 1739 33 81 915 s bo | λογου]
 νομου C^o 88s 1838s 209 216* 378 | 24 γαρ] δε 1611ss 614
 378 syh*, > 206 429 ff | 25 παραμεινας + εν αυτω vg
 syph⁺ ar co | ουκ B-2298 33 104sss 1852 ffs vg | ουτος
 ουκ rel. | 26 ει + δε C 1739s 33s 1175 0173 88 69 ffs vg
 syp bo| ειναι + εν υμιν Ψ 917* 1838 pl. 920-216 1518 614
 pl. rel. | χαλινων B | αὐτου¹] εαυτου BP 1175 0173 1827
 1518* 614 pl. [αὐτου²] εαυτου BC 489 2138 1852| 27 θρησκ. *
 + γαρ A 88s 1891 syp, δε ff syph⁺ co Ep |

αὕτη ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανούς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.

1 C 2,8
Sir 42,1

2 Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν προσωπολημψίαις ἔχετε τὴν πίστιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς δόξης. εἴαν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῆτι, ἐπιβλέψητε δὲ ἐπὶ τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπρὰν καὶ εἶπητε· οὐ κάθου ὧδε καλῶς, καὶ τῷ πτωχῷ εἶπητε· οὐ στήθι ἐκεῖ ἢ κάθου ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν μου, οὐ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν;

Hb 10,25

1 C 1,26
L 12,21

5 Ἀκούσατε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. οὐχ ὁ Θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς τῷ κόσμῳ πλουσίους ἐν πίστει καὶ κληρονόμους τῆς βασιλείας ἧς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν; ὑμεῖς δὲ ἠτιμάσατε τὸν πτωχόν. οὐχ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν ὑμῶν, καὶ αὐτοὶ ἔλκουσιν ὑμᾶς εἰς κριτήρια; οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσιν

1,12

Lv 19,18
Mt 22,39

8 τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ' ὑμᾶς; εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε βασιλικὸν κατὰ τὴν γραφήν· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν,

Dt 1,17

9 καλῶς ποιεῖτε. εἰ δὲ προσωπολημπτεῖτε, ἄμαρ-

1 ~ τ. δοξης τ. Κυ 206s 1831 1518-1245 614 syh, τ. δοξης > 33 429 sa | 2 εις + την Ass 33s 104 81 917-1758 * 1852 rel. K^r | 3 επιβλεψ. δε BC 1739s Ps 1175 226 218 206sss 1611^s 614] κ. επιβλ. rel. s co | ειπητε¹ + αυτω P 917^r 1831^s 383^s K^r p s vg¹ sa | καθου² + ωδε SC^o 917-642 1831^s 440s 383^s K^r | υπο] επι B^o 323s 33ss 808ss 206 429 1518^s 614 syh ar sa (bo)] υποποδ. + τ. ποδων A 33 s vg sy Aug | 4 inc. και ου 917-915 623^r 242s 216^s 383^s K^r | 5 του κοσμου C^oA^o 33 Ψ 81 917-429 440s 1518^r K^r syr ar co] βασιλ.] επαγγελιας S^{*}A | επηγγ. + ο θς 1611ss vg syh | 6 ουχι C^{*}AΨ 88ss 1758 2138s 614 | υμων] υμας S^{*}A 21S | 7 ουκ] και A 33 Ψ 81 206 1518-1245 614 syh | 8 τας γραφας 323 vg co |

est: Visitare pupillos et viduas in tribulatione eorum et immaculatum se custodire ab hoc saeculo.

Fratres mei, nolite in personarum acceptione habere fidem Domini nostri Iesu Christi gloriae. Etenim si introierit in conventum vestrum vir aureum anulum habens in veste candida, introierit autem et pauper in sordido habitu, ¹et intendatis in eum qui indutus est ³ veste praeclara et dixeritis ei: Tu sede hic bene; pauperi autem dicatis: Tu sta illic, aut sede sub scabello pedum meorum; nonne iudicatis apud vosmet ipsos et facti estis iudices cogitationum iniquarum?

Audite, fratres mei dilectissimi, nonne Deus ⁵ elegit pauperes in hoc mundo divites in fide et heredes regni, quod repromisit Deus diligentibus se? Vos autem exhonorastis pauperem. ⁶ Nonne divites per potentiam opprimunt vos, et ipsi trahunt vos ad iudicia? Nonne ipsi ⁷ blasphemant bonum nomen, quod invocatum est super vos? Si tamen legem perficitis ⁸ regalem secundum Scripturas: *Diliges proximum tuum sicut teipsum*, bene facitis; ⁹ si autem

et⁴ > FJV ff s

2,1 acceptionem FZ

2 conventu vestro AFJBV p

3 ei > FJZ ff

scabellum D(J s)

5 promisit ADGV

8 diligis AFJMZ*

1 1 C 2,8; Sir 42,1

2 Hb 10,25

5 1 C 1,26; L 12,21; Ap 2,9

6 1 C 11,22

7 1 P 4,14

8 Lv 19,18; Mt 22,39; R 13,9

9 Dt 1,17

personas accipitis, peccatum operamini, redar-
 10 guti a lege quasi transgressores. Quicumque
 autem totam legem servaverit, offendat autem
 11 in uno, factus est omnium reus. Qui enim dixit:
Non moechaberis, dixit et: *Non occides*. Quod
 si non moechaberis, occides autem, factus es
 12 transgressor legis. Sic loquimini et sic facite
 sicut per legem libertatis incipientes iudicari.
 13 Iudicium enim sine misericordia illi, qui non
 fecit misericordiam; superexaltat autem mise-
 ricordia iudicium.
 14 Quid proderit, fratres mei, si fidem quis
 dicat se habere, opera autem non habeat?
 15 Numquid poterit fides salvare eum? ¹ Si autem
 frater et soror nudi sint et indigeant victu
 16 cotidiano, dicat autem aliquis ex vobis illis:
 Ite in pace, calefacimini et saturamini; non
 dederitis autem eis quae necessaria sunt cor-
 17 pori, quid proderit? Sic et fides, si non ha-
 18 beat opera, mortua est in semet ipsa. Sed
 dicet quis: Tu fidem habes, et ego opera
 habeo. Ostende mihi fidem tuam sine ope-
 ribus, et ego ostendam tibi ex operibus fidem
 19 meam. Tu credis quoniam unus est Deus:

10 offendit DJ

11 occides²] -das BV p, -dis Z*
 es] est JZ*

13 fecerit AD, facit J^cMZB
 superexultat FGH*J (p)
 iudicio AssMBV Aug Hila

15 et¹] aut AFJ^r p Hila
 sunt, indigent FJ

16 ex] de A-JZss
 caleficam. AV(DB) Hila
 corporis AGHJMC ff p s

18 operam J ff, -as s

10 Mt 5,19 | 11 Ex 20,13s; Dt 5,17s | 12 Ja 1,25 |
 13 Mt 5,7; 18,29,34; 25,45s | 14 Mt 7,21; 21,29 |
 16 1 J 3,17 | 18 G 5,6 | 19 Mc 5,7

τίαν ἐργάζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς
 παραβάται. ὅστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον τηρήσῃ, 10 Mt 5,19
 πταισῆ δὲ ἐν ἐνί, γέγονεν πάντων ἔνοχος. ὁ 11 Ex 20,13a
 γὰρ εἰπὼν· μὴ μοιχεύσῃς, εἶπεν καί· μὴ φο- Dt 5,17s
 νεύσῃς. εἰ δὲ οὐ μοιχεύεις, φονεύεις δέ, γέγο-
 νας παραβάτης νόμου. οὕτως λαλεῖτε καὶ οὕτως 12 1,25
 ποιεῖτε ὡς διὰ νόμου ἐλευθερίας μέλλοντες κρί-
 νεσθαι. ἡ γὰρ κρίσις ἀνέλεος τῷ μὴ ποιήσαντι 13 Mt 5,7;18,30.
 ἔλεος· κατακαυχᾶται ἔλεος κρίσεως. 34; 25,45s
 Τί τὸ ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν λέγῃ 14 Mt 7,21;21,29
 τις ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ ἔχη; μὴ δύναται ἡ πίστις
 σῶσαι αὐτόν; ἐὰν ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ 15
 ὑπάρχωσιν καὶ λειπόμενοι τῆς ἑφημέρου τρο-
 φῆς, εἶπη δὲ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν· ὑπάγετε ἐν 16 1 J 3,17
 εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε, μὴ δῶτε
 δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί τὸ ὄφε-
 λος; οὕτως καὶ ἡ πίστις, ἐὰν μὴ ἔχη ἔργα, νεκρά 17
 ἐστὶν καθ' ἑαυτήν. ἀλλ' ἔρεϊ τις· σὺ πίστιν ἔχεις, 18 G 5,6
 κἀγὼ ἔργα ἔχω· δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου χωρὶς
 τῶν ἔργων, κἀγὼ σοι δεῖξω ἐκ τῶν ἔργων μου
 τὴν πίστιν. σὺ πιστεύεις ὅτι εἷς ἐστὶν ὁ Θεός; 19 Mc 5,7

10 τηρηση Bss 1175 915 1852] τελεσει 1739s Ψ 81 436,
 πληρωσει A 206sss 1518-1245 614, τηρησει rel. | πταιση
 B-A 33s 326s 88s 2138] -σει rel. | 11 μοιχευσεις, φονευ- *
 σεις Ψ 81 917-1738 al. 429* 1518 rel. pl. K^r sa | εγενου
 αποστατης A | 13 ανιλεως 181 5 1838s 1845s 1 436 642 12 *
 al. 206ss 1852* 383 378 L| κατακαυχασθω Ass^c 33 1175s,
 + δε S^cA 33 81 1898s 915 ff vg syh, γαρ bo | 14 το > BC*
 1175 | 15 εαν+δε CA 33-1175 489-1738 al. 206sss 1891-
 1245 614* K^r syh bo, γαρ sa | και] η A 81 436 808ss ar|
 λειπομ. Bss 1175 1838 1852 378 K] +ωσιν rel. | 16 και
 ειπη A 1739s Ps 81 808ss K ff vg syp bo (sa) | το > BC*
 1175 | 18 χωρις] εκ 917-181 307-218 1831 1518 383ss K^r | *
 εργων¹ +σου CΨ 1175 917-181 307-218 1831* 1852 383*
 K^r | πιστιν³+μου AΨ 917sss 307-218 1831-216 383*
 K^r s co | 19 εις εστιν ο θς SA 1739s ps vg syp ar co
 Cy] ~ εις (ο) θς εστ., BC 1175s 206sss 1518-614 syh,
 ~ ο θς εις εστ. rel. | ο > B 1739s Ψ 1829 69 1319ss
 1311 206sss 1518-614 913 |

καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσιν καὶ φρίσσουν.

- 20 Θέλεις δὲ γνῶναι, ὦ ἄνθρωπε κενέ, ὅτι ἡ
 Gn 22,9s.12 21 πίστις χωρὶς τῶν ἔργων ἀργή ἐστιν; Ἀβραὰμ
 Hb 11,17 ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀν-
 ενέγκας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστή-
 22 ριον; βλέπεις ὅτι ἡ πίστις συνήργει τοῖς ἔργοις
 αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη,
 Is 41,8 23 ἰκαὶ ἐπληρώθη ἡ γραφή ἡ λέγουσα· ἐπίστευ-
 Gal 5,6; R4,3 σεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ
 2 Par 20,7 εἰς δικαιοσύνην, καὶ φίλος Θεοῦ ἐκλήθη. ὁρᾶτε
 J 8,39; R 4,12 24 ὅτι ἐξ ἔργων δικαιούται ἄνθρωπος καὶ οὐκ ἐκ
 Hb 11,31 25 πίστεως μόνον. ὁμοίως δὲ καὶ Ῥαὰβ ἡ πόρνη
 Jos 2,4.15; οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς
 6,17 26 ἀγγέλους καὶ ἑτέρα ὁδῶ ἐκβαλοῦσα; ὥσπερ
 2,17 γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρὸν ἐστίν,
 οὕτως καὶ ἡ πίστις χωρὶς ἔργων νεκρά ἐστίν.
 1,19 3 Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί
 μου, εἰδότες ὅτι μείζον κρίμα λημψόμεθα.
 1,26 2 Ἐπολλὰ γὰρ πταίομεν ἅπαντες· εἴ τις ἐν λόγῳ
 Sir 14,1;25,11 οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνὴρ, δυνατὸς χαλινα-
 3 γωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ σῶμα. εἰ δὲ τῶν ἵππων
 τοὺς χαλινοὺς εἰς τὰ στόματα βάλλομεν εἰς τὸ
 πείθεσθαι αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα αὐ-
 4 τῶν μετάγομεν. ἰδοὺ καὶ τὰ πλοῖα, τηλικαῦτα

20 * 20 ἀργή BS* 323 ff s vg ar sa] νεκρά rel. | 22 συνεργει S*A 2138* ff s | 23 δε > P²⁰ Ψ 623 547 206 429 1518-1245 614 L ff vg syp ar co | φίλος] δούλος 206sss 1518-614 syh* | 24 ορατε + τοινυν 917-915 467-1522 242^r 383* K^r | 25 δε > C 33 88s 623 919 ff vg syp ar co | ἀγγελ.] κατασκοπους C 1739s 917 88s 1827 808ss 913 KL ff syrh^m ar co | 26 γὰρ > B 1175 syp ar | χωρὶς² P²⁰ BSΨ 81 917^r 206 429s 1611-614] + των rel. | 3,1 ληψεσθε 436 (p)s vg co Aug Hila | 2 δυναμενος S 1827 * 460s 206sss 1245s 614 co Cy | 3 εἰ δε] ἰδε CP 1175s 88 307* 489s 920s ai. 808-1518 al. 614 913* al. syp ar sa | το στομα A 33 81 88s 623 1837s 1518 syp ar | εἰς² Bss 1739 Ψ] προς rel. | 4 πλοια + τα B |

Bene facis; et daemones credunt et contremiscunt.

Vis autem scire, o homo inanis, quoniam 20 fides sine operibus mortua est? Abraham pater 21 noster nonne ex operibus iustificatus est, *offerens Isaac filium suum super altare?* Vides 22 quoniam fides cooperabatur operibus illius, et ex operibus fides consummata est? Et suppleta 23 est Scriptura dicens: *Credidit Abraham Deo, et reputatum est illi ad iustitiam, et amicus Dei* appellatus est. Videtis quoniam ex ope- 24 ribus iustificatur homo, et non ex fide tantum? Similiter et Raab meretrix, nonne ex operibus 25 iustificata est suscipiens nuntios et alia via eiciens? Sicut enim corpus sine spiritu mor- 26 tuum est, ita et fides sine operibus mortua est.

3,1-12 *De linguae custodia*

Nolite plures magistri fieri, fratres mei, 3 scientes quoniam maius iudicium sumitis. In 2 multis enim offendimus omnes. Si quis in verbo non offendit, hic perfectus est vir; potest etiam freno circumducere totum corpus. Si autem 3 equis frena in ora mittimus ad consentiendum nobis, et omne corpus illorum circumferimus. Ecce et naves, cum magnae sint et a ventis 4

19 contremescunt AFJMZ^{ess} ff p s Hila | 20 mortua] otiosa A^e.V s (ff) | 22 et > F | 25 similiter + autem *codd.* ps | per aliam viam M ff Hila | 26 mortuum AH] emortuum FDBV p | 3,2 ~ circumd. freno A | corpus + suum DJ | 3 equis AZ] equorum *rel.* p | frenos *codd.* ff p

21 Gn 22,9s.12; Sir 44,21; Hb 11,17 | 23 Gn 15,6; Is 14,8; R 4,3; Jdt 8,22; 2 Par 20,7 | 24 J 8,39; R 4,12 | 25 Jos 2,4; 6,17; Hb 11,31 | 26 Ja 2,17 | 3,1 Ja 1,19 | 2 Ja 1,26; Sir 14,1; 25,11 | 3 Ps 31,9

validis minentur, circumferuntur a modico gu-
 5 bernaculo ubi impetus dirigentis voluerit. Ita
 et lingua modicum quidem membrum est, et
 magna exaltat. Ecce quantus ignis quam mag-
 6 nam silvam incendit! Et lingua ignis est,
 universitas iniquitatis. Lingua constituitur in
 membris nostris, quae maculat totum corpus,
 et inflammat rotam nativitatis nostrae inflam-
 mata a gehenna.

7 Omnis enim natura bestiarum et volucrum
 et serpentium et ceterorum domantur et do-
 8 mita sunt a natura humana; linguam autem
 nullus hominum domare potest, inquietum ma-
 9 lum, plena veneno mortifero. In ipsa benedici-
 mus Deum et Patrem, et in ipsa maledicimus
 homines, qui *ad similitudinem Dei* facti sunt.
 10 Ex ipso ore procedit benedictio et maledictio.
 11 Non oportet, fratres mei, haec ita fieri. ¹Num-
 quid fons de eodem foramine emanat dulcem
 12 et amaram aquam? Numquid potest, fratres
 mei, ficus uvas facere, aut vitis ficus? Sic ne-
 que salsa dulcem potest facere aquam.

3,13-5,6 *De vera sapientia et spiritu
 mundi*

13 Quis sapiens et disciplinatus inter vos?
 Ostendat ex bona conversatione operationem

4 circumfer. † autem FBV ff p | 5 exaltat ADG
 BV] exultat FHJZC | quantus] modicus D Hila,
 pusillus J (ff) | 7 et³] etiam FDZss p | domata AD
 Z Hila, dominata J | 9 Deum] dominum DJ ff |
 ad † imaginem et M | 12 uvas AFBV] olivas DG
 HJMC ff

5 Sir 11,34 | 6 Sir 5,15s; Mt 15,11 18s; 12,36s |
 8 Ps 139,4; Sir 19,17 | 9 Gn 1,27; Sir 51,30 | 10 E 4,29 |
 12 Mt 7,16ss | 13 Ja 2,18; 1 P 2,12

ὄντα καὶ ὑπὸ ἀνέμων σκληρῶν ἐλαυνόμενα, μετ-
 άγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου, ὅπου ἡ ὄρμη
 τοῦ εὐθύνοντος βούλεται. οὕτως καὶ ἡ γλῶσσα 5 Sir 11,34
 μικρὸν μέλος ἐστὶν καὶ μεγάλα αὐχεῖ. ἰδοὺ
 ἡλικὸν πῦρ ἡλικὴν ὕλην ἀνάπτει. καὶ ἡ γλῶσσα 6 Mt 15,11.18a
 πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας, ἡ γλῶσσα καθίστα- 12,36a
 ται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα ὄλον τὸ Pr 16,27
 σῶμα καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως
 καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης.

Πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν, 7 Gn 9,2
 ἐρπειῶν τε καὶ ἐναλίων δαμάζεται καὶ δεδάμα- Ps 8,8s
 σται τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ, τὴν δὲ γλῶσσαν 8 Ps 130,4
 οὐδεὶς δαμάσαι δύναται ἀνθρώπων· ἀκατά- Sir 19,17
 στατον κακόν, μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου. ἐν αὐτῇ 9 Gn 1,27
 εὐλογοῦμεν τὸν Κύριον καὶ πατέρα, καὶ ἐν Sir 51,30
 αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ γεγονότας· ἐκ τοῦ αὐτοῦ στό- 10
 ματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα. οὐ χρεῖ,
 ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτως γίνεσθαι. μήτι ἡ 11
 πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρῦει τὸ γλυκὺ καὶ τὸ
 πικρὸν; μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, συκῆ ἐλαίας 12
 ποιῆσαι ἢ ἄμπελος σῦκα; οὔτε ἄλυκὸν γλυκὺ
 ποιῆσαι ὕδωρ.

Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; δειξάτω 13 2,18
 1 P 2,12

αν > P²⁰ BS | βουλεται BS 81 1835 218 L | 5 ουτως]
 ωσαντως A 81 808s | μεγαλα αυχει P²⁰ BC*sP 81 1829
 (verss.)] μεγαλαυχει rel. | ηλικον] ολιγον A*s^{ss} 33 Ψs
 917* 1838 rel. ff syr ar co | 6 αδικ. + ουτως 33s 917-642 *
 206* 440s 383* L^r syh | γενεσ. + ημων S 88 p vg syr |
 7 ~ δεδαμ., δαμαζ. P²⁰ C 1739 1525 323ss ar | 8 δαμασαι
 δυν. P²⁰ BC 1739s (ff vg)] ~ δυν. δαμ. SA 33ss 1175 915
 623s 69 206 498s 1518* K, ~ δυν. ανδρ. δαμ. rel. | ακα-
 ταστατον BSA 1739 326s K co] -σχετον rel.] 9 Kν] θν 104
 917* 1838-1245 614* K^r vg co | γεγενημενους A 33 623s
 808s | 12 συκα BC*A 1175 88s 623 206 2138s syh* ar sa]
 + ουτως rel. | ουτε BCs 1175 623 206* 2138s L] ουδεμια
 πηγη αλυκ. και Pss 917-1245 614* K^r | 13 inc. ει τις 927s
 1831 2298 | τις > 1874s 36 920sss 1 460ss K |

- E 4,31 14 ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν
 πραύτητι σοφίας. εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε καὶ
 ἐριθείαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε
 1,5.17 15 καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας. οὐκ ἔστιν
 αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη, ἀλλὰ ἐπί-
 16 γειος, ψυχικὴ, δαιμονιώδης· ὅπου γὰρ ζῆλος
 καὶ ἐριθεία, ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον
 17 πρᾶγμα. ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἀγνή
 ἔστιν, ἔπειτα εἰρηνικὴ, ἐπεικὴς, εὐπειθής, μεσ-
 τῇ ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος,
 Hb 12,11 18 ἀνυπόκριτος. καρπὸς δὲ δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ
 Is 32,17 σπείρεται τοῖς ποιούσιν εἰρήνην.
 Mt 5,9
 R 7,23 4 Πόθεν πόλεμοι καὶ πόθεν μάχαι ἐν ὑμῖν;
 1 P 2,11 οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρα-
 2 τευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν; ἐπιθυμεῖτε,
 καὶ οὐκ ἔχετε· φονεύετε καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ
 δύνασθε ἐπιτυχεῖν· μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε. οὐκ
 3 ἔχετε διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς. αἰτεῖτε καὶ οὐ
 λαμβάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς
 L 6,26 4 ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε. μοιχαλίδες, οὐκ
 R 8,7 οἴδατε ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα τοῦ Θεοῦ
 1 J 2,15 ἔστιν; ὃς ἐὰν οὖν βουλήθῃ φίλος εἶναι τοῦ
 Ex 20,3.5 5 κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ καθίσταται. ἡ δο-
 Mt 6,24 κεῖτε ὅτι κενῶς ἡ γραφὴ λέγει· πρὸς φθόνον
 G 5,17

14 δε + αρα A 1739s 33s 81 | τ. καρδιας S 323s 1525 440s
 ff's vg sy ar bo | καυχασθε A 1829 547 69 1319ss 206
 1891 255 | ~ (κατα) της αληθ. κ. ψευδ. S 33 syp | 16 ἐρι-
 θεια] ερεις C 1739 P 1175 915 | εκει + και SA 33 81
 1525 syp | 17 καρπων + εργα C 323 | αδιακριτ. + και
 104 917-181 1838^r 242-1518 614^s K^r syp | 4,1 ποθεν²
 > 917-431 1838^r 1831-216 383^s K^r s vg syp | ~ εν υμιν
 και. AΨ 623s ar¹ Cy (syp) | 2 πολεμ. + και C 323 Ps
 1175 88s 307^s 623s 1873ss 547s 206sss 614 913ss ff's
 vg¹ syp ar bo | 3 αιτειτε + δε 1739 33ss 1175s 623s
 69 808ss | 4 inc. μοιχοι κ. μοιχαλ. Ψ 917-1245 614^s K^r
 syh | κοσμου¹ + τουτου S ps vg syp ar Hila | ουν
 > 323 33 81 917 88s 927ss 1319ss 206s 1518 1108^s L |

suam in mansuetudine sapientiae. Quod si ze- 14
 lum amarum habetis, et contentiones sint in
 cordibus vestris, nolite gloriari et mendaces
 esse adversus veritatem. Non est enim ista sa- 15
 pientia desursum descendens, sed terrena, ani-
 malis, diabolica. Ubi enim zelus et contentio, 16
 ibi inconstantia et omne opus pravum. Quae 17
 autem desursum est sapientia, primum quidem
 pudica est, deinde pacifica, modesta, suadibilis,
 bonis consentiens, plena misericordia et fruc-
 tibus bonis, non iudicans, sine simulatione.
 Fructus autem iustitiae in pace seminatur fa- 18
 cientibus pacem.

Unde bella et lites in vobis? Nonne hinc? 4
 ex concupiscentiis vestris, quae militant in mem-
 bris vestris? Concupiscitis et non habetis, oc- 2
 ciditis et zelatis et non potestis adipisci, li-
 tigatis, et belligeratis et non habetis, propter
 quod non postulatis. Petitis et non accipitis, 3
 eo quod male petatis, ut in concupiscentiis ves-
 tris insumatis. Adulteri, nescitis quia amicitia 4
 huius mundi inimica est Dei? Quicumque ergo
 voluerit amicus esse saeculi huius, inimicus Dei
 constituitur. An putatis quia inaniter Scriptura 5
 dicat: Ad invidiam concupiscit spiritus, qui

14 sint] sunt FBV p Hila. > ADJM ff's | 15 enim
 > AJMZ ff's | 17 bonis consent. > AG | non > FJ
 M^cB* p | 4,1 inter vos A | hinc > AC | 2 habebitis^{1,2}
 J (ff) | postulastis MV s Hila | et⁵ > FGBV* | 3 ac-
 cipiatis ABV*s | 4 constituetur MZ*B | 5 an] aut
 FJ^r ff p s

14 E 4,31 | 15 Ja 1,5.17

17 Hb 12,11

18 Is 32,17; Mt 5,9

4,1 R 7,23; 1 P 2,11

4 L 6,26; R 8,7; 1 J 2,15

5 Ex 20,3.5; Mt 6,24; G 5,17

- 6 habitat in vobis? Maiorem autem dat gratiam.
 Propter quod dicit: *Deus superbis resistit, hu-*
 7 *milibus autem dat gratiam.* Subditi ergo estote
 Deo, resistite autem diabolo, et fugiet a vobis.
 8 Adpropinquate Deo, et adpropinquabit vobis.
 Emundate manus, peccatores; et purificate cor-
 9 da, duplices animo. Miseri estote et lugete et
 plorate; risus vester in luctum convertatur et
 10 gaudium in maerorem. Humiliamini in con-
 spectu Domini, et exaltabit vos.
 11 Nolite detrahere alterutrum, fratres. Qui de-
 trahit fratri, aut qui iudicat fratrem suum, de-
 trahit legi et iudicat legem. Si autem iudicas
 12 legem, non es factor legis, sed iudex. Unus
 est legislator et iudex, qui potest perdere et
 liberare. Tu autem quis es, qui iudicas pro-
 ximum?
 13 Ecce nunc qui dicitis: Hodie aut crastino
 ibimus in illam civitatem et faciemus ibi qui-

5 habitat ADBV] inhabitat FM
 7 ergo] igitur AFJZss s Hila, > D ff
 8 adpropiate M^eZs
 Deo AMC] domino FDGHJMZBG
 purific.] sanctificate D ff
 10 vos + in tempore tribulationis M
 11 fratres + mei MZ
 12 est + enim J^eMZss (Hila)
 13 ~ quidem ibi AFJMBV p

6 Pr 3,34 O'; Job 22,29; Mt 23,12; 1 P 5,5; L 14,11
 7 E 6,12; 1 P 5,8s
 8 Zch 1,3; Is 1,16
 10 L 14,11; 18 14; 1 P 5,6
 12 Mt 7,1; R 2,1; 14,4
 13 Pr 27,1; L 12,19s

ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα ὃ κατώκισεν ἐν ἡμῖν; μεί- 6 Pr 3,34 O'
ζονα δὲ δίδωσιν χάριν. διὸ λέγει· ὁ Θεὸς ὑπερ- Job 22,29
ηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χά- Mt 23,12
ριν. Ἰὺποτάγητε οὖν τῷ Θεῷ· ἀντίστητε δὲ 7 L 14,11
τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν· ἐγγίσατε I P 5,5
τῷ Θεῷ, καὶ ἐγγιεῖ ὑμῖν. καθαρῖσατε χεῖρας, 8 E 6,12
ἁμαρτωλοί, καὶ ἀγνίσατε καρδίας, δίψυχοι. τα- I P 5,8s
λαιπωρήσατε καὶ πενθήσατε καὶ κλαύσατε· ὁ 9 L 6,25
γέλως ὑμῶν εἰς πένθος μεταστραφήτω καὶ ἡ
χαρὰ εἰς κατήφειαν. ταπεινώθητε ἐνώπιον Κυ- 10 I P 5,6
ρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς. L14.11; 18,14

Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί. ὁ κα- 11
ταλαλῶν ἀδελφοῦ ἢ κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
καταλαλεῖ νόμου καὶ κρίνει νόμον· εἰ δὲ νόμον
κρίνει, οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου ἀλλὰ κριτῆς.
εἰς ἔστιν ὁ νομοθέτης καὶ κριτῆς, ὁ δυνάμενος 12 Mt 7,1
σῶσαι καὶ ἀπολέσαι· σὺ δὲ τίς εἶ, ὁ κρίνων R 2,1; 14,4
τὸν πλησίον;

Ἄγε νῦν οἱ λέγοντες· σήμερον ἦ αὔριον 13 Pr 27,1
πορευσόμεθα εἰς τήνδε τὴν πόλιν καὶ ποιήσο- L 12 19s

5 κατώκησ. P 917-919 1-1522 206 rel. K^r ver^{ss}. | υμιν
2136 614 ff^s vg Hila | 6 θς] K^s 5 1319 1831 913s ar |
χαριν 1~2 P 81 L | 7 δε > Ps 917 36 5 489s 920 460s
1311s 383ss 255s KL | ἐγγισει B | 8 αγιασατε 206 1518
K* | 9 και² > SA | κ. κλαυσατε > 307^s ff^{syp} | μετατρα-
πητω B 1739s P 206s 1518^s | 10 ταπειν. + ουν S | Κυ]
θυ 1739s 1873 460s bo | 11 αδελφοι + μου A 33 81 1827
794 255 sy co | ο + γαρ 1311 206-242 1518-1245 614
378 syp bo | η] και Ψ 917^s 623 489 920-242 440s 383sss
K^r ff | ουκ] ουκετι 1739 Ps 1175 69 K | 12 ο¹ > BP 1175 *
88s 1525 | κ. κριτης > Ψ 917s 1873^s 920sss 547-1738
al. 1891 1518 383 | ο κρινων B^r 915 5 927 69 218 206
429 1518-614 255s | ος κρινεις rel. | πλησιον] ετερον
917^s 467-642 1831-216 383sss K^r ar, + οτι ουκ εν αν-
θρωπω αλλ εν θω τα διαβηματα ανθρωπου κατευθυνε-
ται 307s K (Euth) | 13 η] και A 917^s 1838ss 489-1765
K^r syh | πορευσωμ. CAΨ^{ss} 81 1829sss 1873-1845 1-794
al. 242ss 1611ss 614 K al. | ποιησομ. B 1739s P 917
307-920 919-794 al. 1758 383 255] -σωμεν rel. |

- μεν ἐκεῖ ἐνιαυτὸν καὶ ἐμπορευσόμεθα καὶ κερ-
 L 12,20 14 δήσομεν· οἵτινες οὐκ ἐπίστασθε τὸ τῆς αὔριον.
 Ps 38,5a ποία γὰρ ἡ ζωὴ ὑμῶν; ἀτμὶς γάρ ἐστε ἢ πρὸς
 ὀλίγον φαινομένη, ἔπειτα καὶ ἀφανιζομένη.
 A 18,21 15 Ἄντι τοῦ λέγειν ὑμᾶς· ἐὰν ὁ Κύριος θελήσῃ,
 καὶ ζήσομεν καὶ ποιήσομεν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο.
 16 νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονείαις ὑμῶν·
 L 12,47 17 πᾶσα καύχησις τοιαύτη πονηρὰ ἐστίν. Ἰεῖδοτι
 19,41; 16,22ss οὖν καλὸν ποιεῖν καὶ μὴ ποιοῦντι, ἁμαρτία
 R 14,23 αὐτῷ ἐστίν.
 L 6,24 5 Ἄγε νῦν, οἱ πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες
 Sir 5,1 ἐπὶ ταῖς ταλαιπωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις.
 M^c 6,19 2 ὁ πλοῦτος ὑμῶν σέσηπεν, καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν
 Pr 16,27 3 σπητόβρωτα γέγονεν, ὁ χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἄρ-
 γυρος κατίωται, καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς μαρτύ-
 ριον ὑμῖν ἔσται καὶ φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν
 ὡς πῦρ. ἐθήσαυρίσατε ἐν ἐσχάταις ἡμέραις.
 Lv 19,13 4 Ἴδου ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῶν ἀμησάντων
 Dt 24,14s τὰς χώρας ὑμῶν ὁ ἀπεστερημένος ἀφ' ὑμῶν
 Ma 3,5 κράζει, καὶ αἱ βοαὶ τῶν θερισίντων εἰς τὰ
 Is 5,9 5 ὦτα Κυρίου σαβασθ εἰσεληλύθασιν. ἐτρυφή-
 Job 31,38ss σατε ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐσπαταλήσατε, ἐθρέψατε
 Tob 4,15 Sir 21 6 6 τὰς καρδίας ὑμῶν ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς. κατεδικά-
 L 16,19,25 Jr 12,3

ἐκεῖ > A 33 81 218 1758 s Cy | ενιαυτον BS 1739s P
 * 307^a 241 38 lat co Hier] + ενα rel. | 14 το] τα Ass 33s
 1175s 206 1518 378, > B | γαρ¹ > BS* 241^c 1518 2138* s
 614 syh ar | η¹ > B | ατμης γ. εστε > S* | γαρ² > A 33
 s vg bo | εστε] εστιν 1829 623s 226ss 206sss 440s 1518
 255 L lat (syp) co | η² > B 323s P 1175 88 | επειτα κ.
 αφαν. > 1175 307^a 460 syh | 15 θελη BP 81 808s 206ss
 1518^a 614 Cy | ζησωμ. 1739s 33 Ψ^r 1829-88 1838s 920
 pl. 242^a 1611s 614 rel. | 16 κατακαυχ. S 1739s | πασα+
 ουν 206sss 1518-1245, γαρ 808ss | 17 ποιειν > 226* 323
 syp ar | 5,1 επερχομ. + υμων S 623 1838 (syp ar) co | 3 υμων²
 BS* Ψ 917-915 467-1518 383^a L^r ff s vg syp ar bo] + ο ιος
 al. | 4 αφυστερημ. B* S | εισεληλυθαν BP 1175s (A 1852) |
 5 και > A Ψ 81 1758 bo¹ Cy | καρδ.] σαρκας Ψ 917 181 218
 syp | υμων BS* A 33s 104 1852 ff m s vg co] + ως rel. |

dem annum et mercabimur et lucrum facie-
 mus, ¹qui ignoratis quid erit in crastino Quae 14
 est enim vita vestra? vapor est ad modicum
 parens et deinceps exterminabitur; pro eo ut 15
 dicatis: Si Dominus voluerit. Et: Si vixerimus,
 faciemus hoc aut illud. Nunc autem exsultatis 16
 in superbiis vestris. Omnis exsultatio talis ma-
 ligna est. Scienti igitur bonum facere et non 17
 facienti, peccatum est illi.

Agite nunc, divites, plorate ululantes in mi- 5
 seriis vestris, quae advenient vobis. Divitiae 2
 vestrae putrefactae sunt, et vestimenta vestra
 a tineis comesta sunt. Aurum et argentum 3
 vestrum aeruginavit, et aerugo eorum in testi-
 monium vobis erit et manducabit carnes ves-
 tras sicut ignis. Thesaurizastis vobis iram in
 novissimis diebus. Ecce *merces* operariorum, 4
 qui messuerunt regiones vestras, quae fraudata
 est a vobis, *clamat*, et clamor eorum *in aures*
Domini sabaoth introivit. Epulati estis super 5
 terram et in luxuriis enutristis corda vestra *in*

14 erit FDHJC] sit AGZs Hila
 crastino G] crastinum A-JZss s
 ~ enim est A-JZss
 et ABV] > F-Z
 exterminatur FJZ s
 5,1 age A*F]*
 vestris > AFJMZ s
 3 vobis² ABV] > AFDJM ff s
 iram > FJMZ ff s
 4 qui fraudatus est AFDMZ s
 eorum] ipsor. A-JZ s
 introiit FJZ^cV p

14 L 12,20; Ps 38,6s; J 9,41 | 15 A 18,21 | 17 L 12,47;
 R 14,23 | 5,1 l. 6,24; Sir 5,1 | 2 Mt 6,19 | 3 Pr 16,27 |
 4 Lv 19,13; Dt 24,14s; Is 5,9; Ma 3,5; Job 31,38ss;
 Tob 4,15; Sir² 21,6 | 5 L 16,19.25; Jr 12,3

6 *die occisionis*. Addixistis et occidistis iustum, et non restitit vobis.

5,7-20 *Exhortationes et consilia varia*

- 7 Patientes igitur estote, fratres, usque ad adventum Domini. Ecce agricola exspectat pretiosum fructum terrae patienter ferens donec
8 accipiat *temporaneum et serotinum*. Patientes igitur estote et vos et confirmate corda vestra; 9 quoniam adventus Domini adpropinquavit. ¹ Nolite ingemiscere, fratres, in alterutrum, ut non iudicemini. Ecce iudex ante ianuam adsistit.
10 Exemplum accipite, fratres, exitus mali, laboris et patientiae, prophetas, qui locuti sunt in
11 nomine Domini. Ecce beatificamus eos, qui sustinuerunt. Sufferentiam Iob audistis, et finem Domini vidistis, quoniam *misericors Dominus est et miserator*.
12 Ante omnia autem, fratres mei, nolite iurare, neque per caelum neque per terram neque aliud quodcumque iuramentum. Sit autem sermo vester: est, est; non, non; ut non sub iudicio decidatis.
13 Tristatur aliquis vestrum? oret; aequo animo est? psallat. ¹ Infirmatur quis in vobis? in-

6 adduxistis DZV | et¹ > Ar p s | et² > FDGH ff s | resistit ADZV ff | 7 temporivum F*GZ^cCB | 8 igitur > AFD*J^r p | et¹ > BV | et² > AJZ | 9 ingemescere AFJZ^cBss ff p s Hila | 10 exitus mali > AFJZss (ff) Hila | 11 eos > AFJ-V ff | ~ est dominus A-ZV p Hila | 12 sermo vester] vestrum F(DJ)Z (ff) | 13 *inc.* si autem tristatur D(M) | est] et *codd.* p Hila

6 Pr 3,34 O'; Os 1,6 O' | 7 Dt 11,14; Jl 2,23; Zch 10,1; Jr 5,24; L 21,19; Hb 10,36 | 8 Hb 10,25; 1 Th 2,16; 3,13 | 10 Mt 5,12 | 11 Dn 12,12; Ps 102,8; 110,4; Job 1,21s | 12 Mt 5,34-37 | 13 Ps 49,15; C 3,16 | 14 Mc 6,13

σατε, ἐφρονεύσατε τὸν δίκαιον· οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν.

Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοί, ἕως τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου. ἰδοὺ ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τίμιον καρπὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν ἐπ' αὐτῷ, ἕως λάβῃ [ὑετὸν] *πρόϊμον καὶ ὄψιμον*. μακροθυμήσατε καὶ ὑμεῖς, στηρίζετε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ Κυρίου ἤγγικεν. μὴ στενάζετε, ἀδελφοί, κατ' ἀλλήλων, ἵνα μὴ κριθῆτε· ἰδοὺ ὁ κριτῆς πρὸ τῶν θυρῶν ἔστηκεν. ὑπόδειγμα λάβετε, ἀδελφοί, τῆς κακοπαθίας καὶ τῆς μακροθυμίας τοὺς προφήτας, οἳ ἐλάλησαν ἐν τῷ ὄνόματι Κυρίου. ἰδοὺ *μακαρίζομεν τοὺς ὑπομείναντας*. τὴν ὑπομονὴν Ἰωβ ἠκούσατε, καὶ τὸ τέλος Κυρίου εἶδετε, ὅτι *πολύσπλαγχνός ἐστιν ὁ Κύριος καὶ οἰκτίρων*.

Πρὸ πάντων δέ, ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε, μήτε τὸν οὐρανὸν μήτε τὴν γῆν μήτε ἄλλον τινὰ ὄρκον· ἦτω δὲ ὑμῶν τὸ ναὶ ναί, καὶ τὸ οὐ οὐ, ἵνα μὴ ὑπὸ κρίσιν πέσητε.

Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσευχέσθω· εὐθυμεῖ τις; ψαλλέτω. Ἄσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλη-

Pp 3,34 O'
Os 1,6 O'
Sap 2,12-20

Dt 11,14
Jl 2,23
Zch 10,1
Jr 5,24
L 21,19
Hb 10,36
Hb 10,25.37
1 Th 2,16;
3,13

Mt 5,12

Dn 12,12
Ps 102,8; 110,4
Job 1,21s
Tob 2,12

12 Mt 5,34-37

2 C 1,17

13 Ps 49,15
C 3,16

Mc 6,13

6 δικαιον + και 307^a 614 syh | 7 υετον] καρπον S 1175 255 ff syh^m bo, > B 1739s 048 (69) vg ar | 8 μακροθυμ. * + ουν S 453 255 L syr | Κυ + ημων 206s 1518^a 614 378 syr sa | 9 αδελφοι + μου A 33 1175s 048 808s s syr co | 10 αδελφ. + μου S 323 917-88 1873^a 920 pl. 1891 440s 383sss K^r syr co | μακροθυμ. + εχετε S^c 048 181^c 623s (A 33 Ψ 917) | εν > A 33 Ψss 81 917ss 1838ss 920^a 1831^a 1518 3s3s al. K^r | 11 υπομενοντας 33 917sss 1873^r 1831 rel. K^r | τελος] ελεος 323^as 1175 1525 | ιδετε A 323s 33 104sss 917s 181-1873 920 460sss al. 1891 1518 383 al. K^r | πολυευσπλαγχ. 917 915 1 642 1831s 1518 614 | ο K^c > 323 917^a 1838ss 489-1758 1831-1518 383sss K^r | 12 δε² + ο λογος S* 88s 1838s^c 255 syr bo | υπο κρισ. BSA 1739 33 1898ss 226 209 ff vg sy co] εις υποκρισιν rel. |

- σίας και προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν ἀλείψαντες
 Mc 16,18 15 αὐτὸν ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου. και ἡ
 εὐχή τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα, και ἐγε-
 ρεῖ αὐτὸν ὁ Κύριος· κὰν ἁμαρτίας ἢ πεποιηκῶς,
 16 ἀφεθήσεται αὐτῷ. ἔξομολογεῖσθε οὖν ἀλλήλοις
 τὰς ἁμαρτίας, και εὐχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως
 ἰαθῆτε. πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργου-
 3Rg17,1:18,1 17 μένη. Ἡλίας ἄνθρωπος ἦν ὁμοιοπαθῆς ἡμῖν,
 L 4,25 και προσευχῇ προσηύξατο τοῦ μὴ βρέξαι, και
 Sir 48,2s οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς τρεῖς και
 A 14,15 μῆνας ἕξ. και πάλιν προσηύξατο και ὁ οὐρα-
 3 Rg 18,42 18 νὸς ὑετὸν ἔδωκεν και ἡ γῆ ἐβλάστησεν τὸν
 καρπὸν αὐτῆς.
 G 6,1 19 Ἄδελφοί μου, εἴαν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῆ
 ἀπὸ τῆς ἀληθείας και ἐπιστρέψῃ τις αὐτόν,
 Ps 50,15 20 γινωσκέτω ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλά-
 Pr 10,12 νης ὁδοῦ αὐτοῦ σώσει ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ θανάτου
 1 P 4,8 και καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν.

14 αυτον² > BP 88s 453 ff | τ. Ku > B | 15 προσευχη
 P 81 460 440s | αφεθησονται 323ss P 1898 69 1618* ff
 vg sy ar co XQ | 16 ουν > 33 917ss 88s 489^r 1831^s 383sss
 K^r | τ. αμαρτ. B-A 1739 33^r 048 181 623s al. 808ss 206ss
 1518^s 614 255 ff vg syh Eus | παραπτωματα rel. | προσ-
 ευχ. BA 915 1525 Εφ | 17 βρεξαι + υετον 323ss 623s
 * 1845 614 syh^m | 19 μου > 323 917 1827 920s 919-1738
 al. 1831s L al. | ημιν 323s 33 Ψ 1175 915 623s 241 429
 1891 1852 | απο + της οδου S 33 81 307^s 623s 467 808s
 1831i syr ar bo | επιστρ. τις] επιστρεψητε (Ψ) 1518-1245
 * syh | 20 γινωσκετε B 69 1518 syh, > Ψ ff sa | αυτου²
 > 323 Ψ 1175s 917-915 1827 rel. K^r sa | αμαρτ. + αμην
 1898s 1518^s 614 1765 378 syh |

ducat presbyteros ecclesiae, et orent super eum
 ungentes eum oleo in nomine Domini; et oratio 15
 fidei salvabit infirmum, et alleviabit eum Do-
 minus; et si in peccatis sit, remittentur ei.
 Confitemini ergo alterutrum peccata vestra et 16
 orate pro invicem, ut salvemini; multum enim
 valet deprecatio iusti assidua. Helias homo erat 17
 similis nobis passibilis, et oratione oravit ut
 non plueret super terram, et non pluit annos
 tres et menses sex. Et rursum oravit; et cae- 18
 lum dedit pluviam, et terra dedit fructum suum.

Fratres mei, si quis ex vobis erraverit a 19
 veritate, et converterit quis eum, ¹scire debet 20
 quoniam qui converti fecerit peccatorem ab er-
 rore viae suae, salvabit animam eius a morte
 et *operiet multitudinem peccatorum.*

15 allevabit A(F)J-V p Hila
 dimittuntur DJMZ, remittetur AB
 18 rursus AJ*
 20 viae] vitae D | operit F-MBV (ff) p Hila
 peccatorum + suorum D

15 Mc 16,18
 17 3 Rg 17,1; L 4,25; A 14,15
 18 3 Rg 18,42
 19 G 6,1
 20 Ps 50,15; Pr 10,12; 1 P 4,8

EPISTULA
BEATI PETRI APOSTOLI
PRIMA

1,1-2 Inscriptio

1 PETRUS apostolus Iesu Christi electis
advenis dispersionis Ponti, Galatae, Cappado-
2 ciae, Asiae et Bithyniae ¹ secundum praescien-
tiam Dei Patris, in sanctificationem Spiritus,
in oboedientiam et aspersionem sanguinis Iesu
Christi. Gratia vobis, et pax multiplicetur.

*1,3-12 Excellentia spei et salutis chri-
stianae*

3 Benedictus Deus et Pater Domini nostri
Iesu Christi, qui secundum misericordiam suam
magnam regeneravit nos in spem vivam per
4 resurrectionem Iesu Christi ex mortuis, in he-
reditatem incorruptibilem et incontaminatam
et immarcescibilem, conservatam in caelis in
5 vobis, qui in virtute Dei custodimini per fidem
in salutem, paratam revelari in tempore no-
6 vissimo. In quo exultabitis, modicum nunc si
7 oportet contristari in variis tentationibus, ut
probatio vestrae fidei multo pretiosior auro,
quod per ignem probatur, inveniatur in lau-
dem et gloriam et honorem in revelatione

2 sanctificatione JZss p Hila | sparsionem D s,
aspersione p Hila, -nis J | 3 ~ magn. miser. suam
A-Z^{ess} p s Hier Hila Var Cl^h | ~ Chr. Iesu² FBV |
4 immarcescib. MB, > Z s Oros | in³ > A | 6 exul-
tabitis F^oDHC] exultatis AF*GJ^r | 7 pretios. + sit
codd. p Hila Fulg | revelationem ADHMCss

1 Ja 1,1 | 2 R 8,29; Hb 12,24 | 3 1 P 1,23; Ja 1,18;
E 2,4; Tt 3,5 | 4 C 1,12 | 5 1 C 2,5; J 10,28; 17,11;
R 5,3ss | 6 R 5,2; 2 C 4,17; 5,10; Hb 12,11; Ja 1,2 |
7 Ja 1,3; Pr 17,3; Sap 3,6; Sir 2,5; Ma 3,3; R 2,7.10

ΠΕΤΡΟΥ Α

Πέτρος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκλεκ- 1 Ja 1,1
 τοῖς παρεπιδήμοις διασποραῖς Πόντου, Γαλα-
 τίας, Καππαδοκίας, Ἀσίας καὶ Βιθυνίας, ἑκατὰ 2 R 8,29
 πρόγνωσιν Θεοῦ πατρός, ἐν ἁγιασμῷ πνεύμα-
 τος εἰς ὑπακοὴν καὶ ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ
 Χριστοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη.
 Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου 3 1,23; Ja 1,18
 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ
 ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζωσαν δι'
 ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν, εἰς 4 C 1,12
 κληρονομίαν ἀφθαρτον καὶ ἀμίαντον καὶ ἀμά-
 ραντον, τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς εἰς ὑμᾶς
 ἰτούς ἐν δυνάμει Θεοῦ φρουρουμένους διὰ πίσ- 5 J 10,28; 17,11
 τεως εἰς σωτηρίαν ἐτοιμὴν ἀποκαλυφθῆναι ἐν
 καιρῷ ἔσχατῳ. ἐν ᾧ ἀγαλλιᾶσθε, ὀλίγον ἄρτι, 6 5,10; R 5,2
 εἰ δέον ἐστίν, λυπηθέντες ἐν ποικίλοις πειρασ-
 μοῖς, ἵνα τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως πο- 7 Pr 17,3
 λυτιμότερον χρυσίου τοῦ ἀπολλυμένου, διὰ
 πυρὸς δὲ δοκιμαζομένου, εὐρεθῆ ἑὶς ἔπαινον
 καὶ δόξαν καὶ τιμὴν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ
 Sir 2,5

1 εκλεκτ. + και S* sy | Ασιας > S* 1175 048 1838 | x. Βι-
 θυνιας > B* 1175 | ~ ελεος αυτου 323 33 1175 048 431
 69 206s 1518* 614 Cy | ζωσαν] ζωης 1852 398 0142 p
 syp bo Aug, > s | 4 ~ αμαραντ. αμιαντ. S 1319 Cy |
 εν+τοις Ψ 1898 206s 1518 2138s 614 378 | 5 ετοιμως S* |
 6 εστιν+ημας 048, > BS* 1518-1245 | λυπηθεντας S* *
 1175 048 88s 307* 623* 1838s 1835s 460s 808ss 429*s
 1518* 383 255 L | 7 δοκιμον 429 378 | πολυτιμιωτερ. *
 323ss 81 1829s 88 307* 1838 al. 920 pl. 206* 1518-1245
 614 913 255s | δεδοκιμασμενου, > δε 323 917sss 88ss
 1827s 226 255 Cl |

J 17,20; 20,29 8 Χριστοῦ· ὃν οὐκ ἰδόντες ἀγαπᾶτε, εἰς ὃν ἄρτι
 2 C 5,7
 2 T 4,8 μὴ ὀρῶντες πιστεύοντες δὲ ἀγαλλιᾶσθε χαρᾷ
 R 6,22 9 ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένῳ, κομιζόμενοι τὸ
 τέλος τῆς πίστεως ὑμῶν σωτηρίαν ψυχῶν.

Mt 13,17 10 Περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν καὶ ἐξηραύ-
 L 10,24 νησαν προφῆται οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος

Ps 21; Is 53 11 προφητεύσαντες, ἐραυνῶντες εἰς τίνα ἢ ποῖον
 L 24,26 καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα Χριστοῦ
 προμαρτυρόμενον τὰ εἰς Χριστὸν παθήματα

E 3,10 12 καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας· οἷς ἀπεκαλύφθη
 L 2,13 ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς, ὑμῖν δὲ διηκόνουν αὐτά, ἃ
 νῦν ἀνηγγέλη ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων
 ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ ἀποσταλέντι ἀπ' οὐρα-
 νοῦ, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακλῆσαι.

L 12,35 13 Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας
 E 6,14 ὑμῶν, νήφοντες, τελείως ἐλπίζετε ἐπὶ τὴν φε-
 ρομένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χρισ-

R 12,2 14 τοῦ. ὡς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ συσχηματιζόμενοι
 E 2,3; 4,17s ταῖς πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις,
 15 ἀλλὰ κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον καὶ αὐ-

Lv 11,44; 19,2; 20,7 16 τοῖ ἁγιοὶ ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε, διότι
 γέγραπται· ἅγιοι ἔσεσθε, ὅτι ἐγὼ ἅγιός [εἰμι].

P 88,27
 Jr 3,19 17 καὶ εἰ πατέρα ἐπικαλεῖσθε τὸν ἀπροσωπολήμ-
 Ma 1,6
 Mt 6,9 πτως κρίνοντα κατὰ τὸ ἐκάστου ἔργον, ἐν φόβῳ
 R 2,11
 Sap 6,8 τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν χρόνον ἀναστράφητε,

Is 52,3 18 ἰεῖδότες ὅτι οὐ φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ,
 1 C 6,20; 7,23
 4,3 ἐλυτρῶθητε ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς

8 ἰδόντες Bss 323ss 1175 218 429 1852 383 913 p s vg
 sy ar sa Iq] εἰδοτες 048 rel. | ορῶντ. + πιστευετε 441
 r vg¹ Pol Jr Aug | ἀγαλλιετε BC* 1175 808* 1852 Ωq|
 9 * 9 ὑμῶν > B 1 sa Cl Or Ath Aug | 10 ημας 33 206s 378
 12 * K s Ath Cy | 11 Xu > B Ath | 12 εν > BA 33 Ψ 623
 16 * 436 218 r vg | 13 χαρην Ψ syh | 16 διοτι] οτι SC | γεγο-
 + οτι B 69 | εσεσθε B-A 33 Ψ^r 88s 307-5 467s 808ss
 206ss 1611ss 614] γινεσθε L al., γεν. rel. | οτι] διοτι S
 1175s 181 1845 Cl | ειμι > BSA* 218 1525 Cl | 18 φθαρ-
 του αργυριου S* |

Iesu Christi, ¹quem cum non videritis, diligitis, 8
in quem nunc quoque non videntes creditis,
credentes autem exsultabitis laetitia inenarrabili
et glorificata, reportantes finem fidei vestrae 9
salutem animarum.

De qua salute exquisierunt atque scrutati 10
sunt prophetae, qui de futura in vobis gratia
prophetaverunt ¹scrutantes in quod vel quale 11
tempus significaret in eis Spiritus Christi, prae-
nuntians eas, quae in Christo sunt passiones
et posteriores glorias, quibus revelatum est 12
quia non sibimet ipsis, vobis autem ministra-
bant ea, quae nunc nuntiata sunt vobis per eos,
qui evangelizaverunt vobis, Spiritu sancto misso
de caelo, in quem desiderant angeli prospicere.

1,13-2,10 *Vita propter Deum sancte agenda*

Propter quod succincti lumbos mentis ves- 13
trae, sobrii perfecte sperate in eam quae of-
fertur vobis gratiam, in revelationem Iesu
Christi; quasi filii oboedientiae non configurati 14
prioribus ignorantiae vestrae desideriiis; sed se- 15
cundum eum, qui vocavit vos, sanctum et
ipsi in omni conversatione sancti sitis, quon- 16
iam scriptum est: *Sancti eritis, quoniam ego
sanctus sum.* Et si patrem invocatis eum, qui 17
sine acceptione personarum iudicat secundum
uniuscuiusque opus, in timore incolatus vestri
tempore conversamini, scientes quod non cor- 18
ruptibilibus auro vel argento redempti estis
de vana vestra conversatione paternae tradi-

8 creditis > FM s | credentes > Z Ir¹ | exultatis F
JZss pr(s) | 9 anim. + vestrarum AF^cDH r | 11 sign. +
qui erat DZ^c ps Fulg (r) | 12 sibimet] sibi F^r p | vobis³] vos JM r Cl^b | 15 ~ sancti in om. convers. *codd.* pr
Amb | 16 estote ADZC pr | quoniam³] quia et AGH
M(DJ, p) | 18 non + in JV | ~ arg. vel auro FDMZC

8 J 20,29; 2 C 5,7 | 9 R 6,22 | 11 Ps 21; Is 53 | 12 E 3,10 |
13 L 12,35 | 14 R 12,2 | 16 Lv 11,44; 19,2; 1 Th 4,3 |
17 Ps 88,27; Jr 3,19; Sap 6,8; R 2,11 | 18 1 C 6,20; 1 P 4,3

19 tionis, sed pretioso sanguine quasi agni im-
 20 maculati Christi et incontaminati, praecogniti
 quidem ante mundi constitutionem, manifestati
 21 autem novissimis temporibus propter vos, qui
 per ipsum fideles estis in Deo, qui suscitavit
 eum a mortuis et dedit ei gloriam, ut fides
 22 vestra et spes esset in Deo; animas vestras
 castificantes in oboedientia caritatis, in fraterni-
 tatis amore simplici, ex corde invicem diligite
 23 attentius; renati non ex semine corruptibili,
 sed incorruptibili per verbum *Dei vivi et per-*
 24 *manentis* in aeternum: quia

omnis caro ut faenum,

*et omnis gloria eius tamquam flos faeni:
 exaruit faenum, et flos eius cecidit;*

25 *verbum autem Domini manet in aeternum.*

Hoc est autem verbum, quod evangelizatum
 est in vos.

2 Deponentes igitur omnem malitiam et om-
 nem dolum et simulationes et invidias et
 2 omnes detractiones, sicut modo geniti infan-

19 ~ incontam. et immaculati FDJBV p Cl^b

20 ~ constit. mundi A-JZss p Cl^b

22 oboedientiam AZss Hila
 diligentes MV^e

23 vivi > M

in aeternum > F*GJ^r p Hier Hila

24 ut > A*V Hila

eius² GH^eCBV] > AFD

cecidit F

25 verbum² + dei D

est + a me M

vos] vobis AssMZ p

2,1 invidias] invidiam Hila, insidias D

19 Is 53,7; Hb 9,14 | 20 R 16,25s; E 1,4 | 21 J 14,6;
 R 4,24; C 1,27 | 22 1J 5,1 | 23 Dn 6,26; J 1,13;
 Ja 1,18 | 24 Is 40,6s; Ja 1,10s | 25 Is 40,6ss | 2,1 E 4,22;
 Ja 1,21 | 2 1 C 3,2; Hb 5,12s

πατροπαραδότου, ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἄμνοῦ 19 Is 53,7
 ἁμώμου καὶ ἁσπίλου Χριστοῦ, προεγνωσμένου 20 R 16,25s
 μὲν πρὸ καταβολῆς κόσμου, φανερωθέντος δὲ E 1,4
 ἐπ' ἐσχάτου τῶν χρόνων δι' ὑμᾶς ἰτοὺς δι' αὐτοῦ 21 J 14,6
 πιστεύοντας εἰς Θεὸν τὸν ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ R 4,24
 νεκρῶν καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥστε τὴν πίστιν C 1,27
 ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς Θεόν. Τὰς ψυχὰς 22 1 J 5,1
 ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας εἰς
 φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον, ἐκ καθαρᾶς καρδίας
 ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς, ἀναγεγεννημένοι 23 Dn 6,26
 οὐκ ἐκ σπορᾶς φθαρτῆς ἀλλὰ ἀφθάρτου διὰ J 1,13
 λόγου ζῶντος Θεοῦ καὶ μένοντος. διότι Ja 1,18
 24 Is 40,6s
 Ja 1,10s

πᾶσα σὰρξ ὡς χόρτος,

καὶ πᾶσα δόξα αὐτῆς ὡς ἄνθος χόρτου·

ἐξηράνθη ὁ χόρτος,

καὶ τὸ ἄνθος ἐξέπεσεν·

τὸ δὲ ῥῆμα Κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα. 25 Is 40,8s
 τοῦτο δὲ ἐστὶν τὸ ῥῆμα τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς
 ὑμᾶς.

Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα 2 E 4,22
 δόλον καὶ ὑποκρίσεις καὶ φθόνους καὶ πάσας Ja 1,21
 καταλαλιάς, ὡς ἄρτιγέννητα βρέφη τὸ λογικὸν 2 1 C 3,2
 Hb 5,12s
 Mt 18,3

20 ανεγνωσμ. S* | εσχάτων P 917-431 1838-1837 206* *
 440s 1518 383ss K^r vg I^r | τ. χρόνου S* | χρόν.] ημερῶν
 1175 1838 69 | ημας A 33 431 623 489 919 242 | 21 *πισ-
 τους BA vg | 22 ἀληθ.] ἀγαπῆς vg, + δια πνευ 323 P *
 1175 917-1311 206*-1245 614* K^r m ar¹ | καθαρὰς > BA
 1852 255 vg | 23 σπορας] φθορας Sss 255 | μενοντ. +
 εἰς τ. αἰῶνα P 1175 917-522 440-1108 614* K^r vg syp |
 24 ὡς¹ > S^cA 33 Ψ 307* 1838 436 206sss 440s 1611ss *
 614 255 K syp^h* ar¹ | αὐτῆς] αὐτοῦ S*, ἀνθρώπου Ps
 917-915 1838s 489-218 1831-1518 383* K^r | ἄνθος² + αὐ-
 του CP 1175 88* 1838^r 1831 1852 383ssK^r | 25 το ῥημα
 το > A | 2,1 υποκρισιν BS^c syp Cl Or Aug | φθον.]
 φονους B 1175 | πασας > A syp Cl Or Aug | πασαν
 καταλαλιαν S* 88s 1837 (syp) ar co Cl Or Aug | 2 λο-
 γικ. + και 33 642 206 429s 1611ss 614 378 vg sy ar
 Ωρ Cy |

- ἄδουλον γάλα ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξη-
- Ps 33,9 3 θῆτε εἰς σωτηρίαν, εἰ ἐγεύσασθε ὅτι χρησιὸς ὁ
- Ps 117,22 4 Κύριος. πρὸς ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα,
Is 28,16
Mt 21,42 ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν ἀποδοκιμασιμένον παρὰ
A 4,11
2,9 5 δὲ Θεῷ ἐκλεκτὸν ἔντιμον, καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι
E 2,21s ζῶντες οἰκοδομεῖσθε οἶκος πνευματικὸς εἰς ἱε-
R 12,1 ράτευμα ἅγιον, ἀνενέγκαι πνευματικὰς θυσίας
- Is 28,16 6 εὐπροσδέκτους Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. διότι
R 9,33 περιέχει ἐν γραφῇ·
- ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιών λίθον ἀκρογωνιαῖον
ἐκλεκτὸν ἔντιμον,
καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ μὴ καταισχυνηθῆ.
- Ps 117,22 7 Ἐγὼ οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν· ἀπιστοῦσιν δὲ
Mt 21,42 λίθος ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος
- Is 8,14 8 ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας ἰκαὶ λίθος προσκόμ-
R 9,33 ματος καὶ πέτρα σκανδάλου· οἱ προσκόπτουσι τῷ
- Is 43,20s 9 λόγῳ ἀπειθοῦντες, εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν. ὑμεῖς δὲ
Ex 19,6:23,22 γένος ἐκλεκτὸν, βασιλείον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον,
A 26,18
2 C 4,6
E 5,8
Ph 2,15
Ap 1,6
Oss 1,6,9: 10 τὸν αὐτοῦ φῶς· οἳ ποτε οὐ λαός, νῦν δὲ λαὸς
2,1.23 Θεοῦ, οἱ οὐκ ἠλεημένοι, νῦν δὲ ἐλεηθέντες.
R 9,25

εἰς σωτηρ. > 917 431 623 489-919 1ss al. 1891 1518 L^r |

- * 3 εἰ BS^aA 915 436] εἰπερ rel. | χριστος 2298 33 917-181 5sss 920ss 1-69 38sss 242s 1611s 614 255 KL |
- 5 * 4 υπο] απο C 323s 1898 1611 1852 | 5 οἰκοδομ. BA^a 33 Ψ 917-431 1873ss 920-1311 206* 1518-2147 K^r] εἰποικοδ. rel. | εἰς > 33s 917-181 1873-522 440-1245 614* K^r vg sy | πνευματικας > S syr^l | θω BS^aCAss 33 Ψss] τω θω
- * rel. | 6 εν] η C 323s 1175s 181ss 1827s 808-1831 1611* 614 255 ps vg, † τη P 917ss 920 pl. al. | ~ εκλεκτ. ακρογων. BC 1175 307* 69 ar bo | αυτον S* 81 917s 181 642 206 378 (vg) | 7 ημιν S* | απειθουσιν AsP 917-181 307* 1838^r 1831-1108 614 rel. syr | λιθος BS^a A 623 1838 1518 al. 913s s vg] λιθον rel. | 8 λιθον 431 453 489 69 1891 1765 | πετραν S 431 1891 1765 | οι] οσοι C* 323ss 1175 307-5 69 808 206 429 1611* 614 378 syh | απιστουντ. B ps vg sa | εἰς ην παρεσκευασαν εαυτους ταξιν κ. ετεθ. 206sss 614 |

tes, rationabile sine dolo lac concupiscite, ut
 in eo crescatis in salutem; si tamen *gustastis* 3
quoniam dulcis est Dominus. Ad quem acce- 4
 dentes lapidem vivum ab hominibus quidem
 reprobatum, a Deo autem electum et hono-
 rificatum, et ipsi tamquam lapides vivi super- 5
 aedificamini, domus spiritalis, sacerdotium
 sanctum, offerre spiritalis hostias accepta-
 biles Deo per Iesum Christum. Propter quod 6
 continet Scriptura:

*Ecce pono in Sion lapidem summum angu-
 larem, electum, pretiosum;*

et qui crediderit in eum, non confundetur.

Vobis igitur honor credentibus, non credenti- 7
 bus autem *lapis, quem reprobaverunt aedifi-
 cantes, hic factus est in caput anguli, ¹et lapis 8
 offensionis et petra scandali his, qui offendunt
 verbo nec credunt in quo et positi sunt. Vos 9
 autem *genus electum, regale sacerdotium, gens
 sancta, populus acquisitionis, ut virtutes ad-
 nuntietis eius, qui de tenebris vos vocavit in
 admirabile lumen suum. Qui aliquando non 10
 populus, nunc autem populus Dei, qui non
 consecuti misericordiam, nunc autem miseri-
 cordiam consecuti.**

2 rationabiles FJ^cZss p | ration. -| et ADC Hila |
 3 tamen > F*JBV* | est > FJ*B*V | 4 accidistis D |
 5 domos spiritalis (AV)MZ^cB p Hila | 6 electum +
 probatum M | ponam M^r | et + omnis AF^cD s | eum]
 eo AJZ ps | confunditur A* | 8 his > F*Z*s | quo]
 quod JZ^oV* | 10 populus¹ + dei M Hila | non² +
 aliquando F^c(Z) | consecuti²] secuti A*(D)

3 Ps 33,9 | 4 Ps 117,22; Mt 21,42; A 4,11 | 5 E 2,21s;
 4,12; R 12,1; Hb 13,15s | 6 Is 28,16; Mt 21,42; R 9,33 |
 7 Ps 117,22; Mt 21,42 | 8 Is 8,14s; R 9,32s | 9 Is 43,20s;
 Ex 19,6; 23,22 O'; Ap 1,6; 5,10; 20,6; J 1,9; 12,46;
 E 5,8; 2 C 4,6; Ph 2,15 | 10 Os 1,6.9s; 2,23s; R 9,25

2,11-3,12 *Infideles bono exemplo docendi*

- 11 Carissimi, obsecro vos tamquam *advenas*
 et *peregrinos* abstinere vos a carnalibus desi-
 12 deriis, quae militant adversus animam, ¹con-
 versationem vestram inter gentes habentes bo-
 nam, ut in eo, quod detrectant de vobis tam-
 quam de malefactoribus, ex bonis operibus vos
 considerantes glorificent Deum *in die visita-*
tionis.
- 13 Subiecti igitur estote omni humanae crea-
 turae propter Deum: sive regi quasi praece-
 14 lenti, sive ducibus tamquam ab eo missis ad
 vindictam malefactorum, laudem vero bonorum;
 15 quia sic est voluntas Dei, ut beneficientes ob-
 mutescere faciatis imprudentium hominum igno-
 16 rantiam; quasi liberi et non quasi velamen
 habentes malitiae libertatem, sed sicut servi
 17 Dei. Omnes honorate, fraternitatem diligite,
 Deum timete, regem honorificate.
- 18 Servi, subditi estote in omni timore dominis,
 non tantum bonis et modestis, sed etiam dys-
 19 colis. Haec est enim gratia, si propter Dei
 conscientiam sustinet quis tristitias, patiens in-
 20 iuste. Quae enim est gloria, si peccantes et

11 vos¹ G] > A-J*Zss | 12 detractant FG*HB Hila,
 detrahunt ADCV p | 13 igitur > AF(D)JZss p Hila |
 14 malorum A | 16 ~ malit. habent. FZ | 17 regem
 + autem DZ | 18 estote > F*J*V* | dominis + vestris
 DZ p | discolis AFMBV p, -colatis D Hila, diffi-
 cilioribus J, deficientibus Z* | 19 gratia + apud deum
 D | ~ conscientiam dei *codd.* p | Dei > Hila | 20 ~
 gloria est *codd.* p Hila

11 Ps 38,13; Hb 11,13; G 5,16.24 | 12 1 P 3,1.16;
 Mt 5,16; Ja 3,13 | 13 R 13,1-7; Tt 3,1 | 15 Tt 2,8 |
 16 G 5,13 | 17 R 12,10; Pr 24,21; Mt 22,21 | 18-3,7 E
 5,22-6,9; C 3,18-4,1; Tt 2,9 | 19 R 13,5 | 20 1 P 3,9.17;
 4,13s; L 6,32s

Ἀγαπητοί, παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ 11 Ps 38,13
 παρεπιδήμους ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυ- G 5,17.24
 μιῶν, αἵτινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς· E 2,19
 τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες Ja 4,1
 καλὴν, ἵνα ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακο- 12 Mt 5,16
 ποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν ἔργων ἐποπτεύοντες δο- Ja 3,13
 ξάσωσιν τὸν Θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς. Is 10,3
 Ὑποτάγητε πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν 13 R 13,1-7
 Κύριον· εἴτε βασιλεῖ ὡς ὑπερέχοντι, ἢ εἴτε ἡγε- Tt 3,1
 μόσις ὡς δι' αὐτοῦ πεμπομένοις εἰς ἐκδίκησιν 14
 κακοποιῶν, ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν· ὅτι οὕτως 15
 ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἀγαθοποιούντας φι- 3,16
 μοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν·
 ὡς ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες 16 G 5,13
 τῆς κακίας τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὡς Θεοῦ δοῦ-
 λοι. πάντα τιμήσατε, τὴν ἀδελφότητα ἀγαπᾶ- 17 R 12,10
 τε, τὸν Θεὸν φοβεῖσθε, τὸν βασιλέα τιμᾶτε. Pr 24,21
 Mt 22,21
 Οἱ οἰκέται, ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ 18 E 6,5; Tt 2,9
 τοῖς δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ
 ἐπιεικέσιν ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς. τοῦτο γὰρ 19
 χάρις, εἰ διὰ συνείδησιν Θεοῦ ὑποφέρει τις
 λύπας, πάσχων ἀδίκως. ποῖον γὰρ κλέος, εἰ 20

11 παρεπιδ. + τ. κοσμου τουτου 206sss 1611 614 378 | *
 απεχεσθε Cs 33s 81 88s 623s 460 808 1891 440 1518
 913 255s L syp bo Did Cyp Hila, + απο C* 323 307 |
 12 inc. παρακαλω δε κ. τουτο την 206 429 614 378 | *
 εχοντ. > B | καλων + υμων 206s 1611s 614 1765 syp ar
 co Cyp | εποπτευσαντ. AsP 81 917-431 623r 1831r 1518
 383r Kr | 13 υποταγ. + ουν 323ss P 1175 917-919 rel.
 pl. syh | 14 εκδικησ. + μεν 323ss P 1175 307r 1838ss
 226 460ss 206ss 1891 440r syh+ | 15 αγαθοποι. + υμας *
 C 323s 1175 69 440s 1852 | αγνωσ.] εργασιαν 460s 1891
 Cl | 17 αγαπησατε 88s 489-547 al. 242 Kr | 18 υποτασ- 18 *
 σομ. + ητε 206ss 1611 614 | δεσποτ. + υμων S syp co |
 19 χαρις + παρα (τω) θω C 323ss 1175 88s 1873 206 *
 440 1518 614 (33 Ψ 307r 378) sy ar Eφ | θυ] αγαθην
 C 323ss 1175 88s 307r 206sss 440-614 378 sy ar, +
 αγαθην A* 33 Ψ (81) |

- 3,14.17:4,13s
Mt 5,10 ἁμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε;
ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιοῦντες καὶ πάσχοντες ὑπομε-
21 νεῖτε, τοῦτο χάρις παρὰ Θεῶ. εἰς τοῦτο γὰρ
Mt 16,24
J 13,15 ἐκλήθητε, ὅτι καὶ Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ὑμῶν,
ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμόν, ἵνα ἐπακολου-
Is 53,9 22 θήσητε τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ· ὃς ἁμαρτίαν οὐκ
J 8,46
2 C 5,21 ἐποίησεν οὐδὲ εὐρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι
23 αὐτοῦ· ὃς λωιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσ-
χων οὐκ ἠπεῖλει, παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι
Is 53,12 24 δικαίως· ὃς τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνήνεγ-
1 J 3,5
R 6,11
Hb 9,28 κεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον, ἵνα
ταῖς ἁμαρτίαις ἀπογενόμενοι τῇ δικαιοσύνῃ ζή-
5,4 25 σωμεν, οὐ τῷ μώλωπι λάθητε. ἦτε γὰρ ὡς πρό-
Is 53,6
Ez 34,5
J 10,12 βата πλακώμενοι, ἀλλὰ ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ
τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν ὑμῶν.
E 5,22 3 Ὅμοίως αἱ γυναῖκες, ὑποτασσόμεναι τοῖς
Tt 2,5 ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα καὶ εἴ τινες ἀπειθοῦσιν τῷ
λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἄνευ
2,12 2 λόγου κερδηθήσονται, ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν
3 φόβῳ ἀγνὴν ἀναστροφήν ὑμῶν. ὧν ἔστω οὐχ

- * 20 κολαζομ. S 323 P 206 2138 r syr ar | υπομενεῖτε¹]-
-ενετε S^c 323ss Ψ 307^c 5 69 460 206 440 1518 614 pr
vg | υπομενεῖτε²] -ενετε 1739s 69 440 pqr vg | τουτο
* + γαρ A 33 1175 307 1873^c 436 209 614 913 bo¹ | 21 και
> A 81 1611s syh sa Cy | επαθεν] απεθανεν SΨ 917
307-5 256ss 218 429 913 syr ar Amb Cy | ημων 323
33s 917^c 623 pl. 920-337 al. 256-440 614^a K^r syr bo
* Tert Εφ | 23 ελοιδορει S* vg syr co | αντελοιδ. + τυπ-
τομενος ουκ αντετυπτε Can. Apost. Ir Amb Max|judic.
* se iniuste Cl^h p vg Cyp Hila (Εφ) | 24 υμων B 1319
1758 | μωλ. + αυτου (Is 53,5) S* 917-181 1838s 927^c
920 pl. 1831^a 38s 255s L^r co | ιαθημεν (Is 53,5) 81 917
* 88s 1319 (syh) | 25 ητε γαρ > B q r | πλανωμενα C
323ss Ψ 81 917ss 88^a 1838 rel. K^r | ημων 323 917 547
* 69^a 38 808s 242 1518 2138s L | 3,1 ομοιως + και 460s
216 255s vg sy ar bo | αι > BS* A 2298 | και > B 241
206sss 1611ss 614 q r syr ar co | κερδηθησονται 1829
* 307^a 5s 920s 241 337 206 242 440 1765 syh | 2 εποπ-
τευοντ. S* 323s 206 |

colaphizati suffertis? Sed si bene facientes patienter sustinetis, haec est gratia apud Deum. ¹In hoc enim vocati estis, quia et Christus ²¹ passus est pro nobis vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia eius. Qui *peccatum* ²² non fecit, nec inventus est dolus in ore eius; ¹qui cum malediceretur, non maledicebat; cum ²³ pateretur, non comminabatur; tradebat autem iudicanti se iniuste. Qui *peccata nostra ipse* ²⁴ pertulit in corpore suo super lignum, ut peccatis mortui iustitiae vivamus; *cuius livore sanati estis*. Eratis enim *sicut oves errantes*, ²⁵ sed conversi estis nunc ad pastorem et episcopum animarum vestrarum.

Similiter et mulieres subditae sint viris ³ suis, ut et si qui non credunt verbo, per mulierum conversationem sine verbo lucrifiant, considerantes in timore castam conversationem ² vestram. Quarum non sit extrinsecus capilla- ³

patienter] *et patientes AssM(J,ZV r) | gratia] gloria F | ²¹ nobis F] vobis AD]Zss Amb | ~ rehnq. vobis AD]° r Cyp Amb Aug | ²² ~ dolus invent. A DM Cyp Amb Aug | ipsius F Max | ²³ ~ se iudic. A Cyp, se iudici iudic. se p | *iuste Z* r Fulg | ²⁴ vivamus FBV] -eremus A(D)J Hila | sanati sumus Hila | ²⁵ episc.] vis(s)itatore[m] DZ r Amb | ^{3,1} et¹ > F]Z r Aug | sint > F*] | ~ suis viris AF | ² castam] sanctam V, > B Hila | ³ ~ sit non *codd.* p r Hila | capillaturae F-M Hila, capillorum implicatio Z pr Cyp¹ Fuig

²¹ Mt 16,24; Mc 10,21

²² Is 53,9; 2 C 5,21; J 8,46

²³ 1 P 3,9; Jr 11,20; J 8,50

²⁴ Is 53,4s.11s; J 1,29; 1 J 3,5; Hb 9,28; R 6,11.18; 1 C 1,30; 2 C 5,21

²⁵ Is 53,6; Ez 34,5; Mt 18,12ss; J 10,11s.16; 1 P 5,4

^{3,1} 1 C 14,34 | ² 1 P 2,12

³ Is 3,16-24; 2 T 2,9-15

tura aut circumdatio auri aut indumenti ve-
 4 stimentorum cultus; sed qui absconditus est
 cordis homo, in incorruptibilitate quieti et
 modesti spiritus, qui est in conspectu Dei lo-
 5 cuples. Sic enim aliquando et sanctae mulie-
 res sperantes in Deo ornabant se subiectae
 6 propriis viris. Sicut Sarra oboediebat Abrahae
dominum eum vocans, cuius estis filiae bene-
 facientes et non pertinentes ullam perturbatio-
 7 nem. Viri, similiter cohabitantes secundum scien-
 tiam, quasi infirmiori vasculo muliebri impartien-
 tes honorem, tamquam et coheredibus gratiae
 vitae, ut non impediatur orationes vestrae.

8 In fine autem omnes unanimes, compa-
 tientes, fraternitatis amatores, misericordes, mo-
 9 desti, humiles; non reddentes malum pro malo
 nec maledictum pro maledicto, sed e contrario
 benedicentes, quia in hoc vocati estis, ut be-
 nedictionem hereditate possideatis.

10 *Qui enim vult vitam diligere
 et dies videre bonos,
 coërceat linguam suam a malo,
 et labia eius ne loquantur dolum:*

4 ~ cordis est A-JBV p | qui² DC Hila] quod AF
 J^eM*BV | locuplex AF^eZss Hila | 5 domino AHC
 (Aug¹) | 6 timentes AFJMBV pr Hila | et n. pertim.
 > Z | 7 vaso AFM*(DZ) Hila | inpertinentes DV*,
 impercipientes M | et > DGHC p Amb Aug Hila |
 non] ne A-MBV p Amb | 8 finem FD, fide AHMC
 BV p Hila, summa rei Z* | unianimes FDZ* | mo-
 desti C] * > AFJMBV Hila | 9 nec] vel AFD-ZV
 p, et Hila | 10 et¹ + cupit F^eDZ p | ~ videre dies
 A-JZss p Cl^h Hila | eius] sua F^eD, > F*

4 (E 3,16)|6 Gn 18,12; Pr 3,25 | 7 1 Th 4,4| 8 R 12,6;
 15,5; Ph 2,3s | 9 Mt 5,44; R 12,14; 1 Th 5,15; 1 P 2,23|
 10 Ps 33,13-17; Ja 1,26

ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τριχῶν καὶ περιθέσεως χρυ- 1s 3,18-24
 σίων ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος, ἀλλ' ὁ κρυπ- 1 T 2,9-12
 τὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ 4
 πραέος καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὃ ἐστὶν ἐνώπιον
 τοῦ Θεοῦ πολυτελής. οὕτως γάρ ποτε καὶ αἱ ἅγαι 5
 γυναῖκες αἱ ἐλπίζουσαι εἰς Θεὸν ἐκόσμουν ἑαυ-
 τὰς, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν. ὡς 6 Gn 18,12
 Σάρρα ὑπήκουσεν τῷ Ἀβραάμ, κύριον αὐτὸν Pr 3,25
 καλοῦσα· ἧς ἐγενήθητε τέκνα ἀγαθοποιοῦσαι
 καὶ μὴ φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν. Οἱ ἄν- 7 E 5,25
 δρες ὁμοίως, συνοικοῦντες κατὰ γνῶσιν ὡς ἀσ-
 θενεστέρῳ σκεύει τῷ γυναικείῳ, ἀπονέμοντες
 τιμὴν ὡς καὶ συγκληρονόμοις χάριτος ζωῆς, εἰς
 τὸ μὴ ἐγκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς ὑμῶν.

Τὸ δὲ τέλος πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς, 8 R 12,16
 φιλάδελφοι, εὐσπλαγχνοὶ, ταπεινόφρονες, ἢ μὴ 9 2,23
 ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἢ λοιδορίαν ἀντὶ Mt 5,44
 λοιδορίας, τοῦναντίον δὲ εὐλογοῦντες, ὅτι εἰς 1 Th 5,15
 τοῦτο ἐκλήθητε, ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε.

ὁ γὰρ θέλων ζωὴν ἀγαπᾶν 10 Ps 33,13-17
 καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς,
 παυσάτω τὴν γλῶσσαν ἀπὸ κακοῦ Ja 1,26
 καὶ χεῖλη τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον,

3 εκπλοκης 88s 453 226s 337 429 440 614 | τριχων > C *
 Ψ 1852 ar sa Cl | και] η C q r vg syp Cyp | 4 και > S*
 522 | ~ ησυχίου κ. πραεως B p q r vg bo Hila | 5 αγαι
 > Ψ 919 460 ar | εις] επι SP 917-431 623* 919-1837
 242s 383 913 K^r | 6 υπηκουεν BΨ 69 p q r vg ar Aug |
 πτωσιν 33s 917-431 1827s | 7 οι > B | συνοικουν.] συνο- *
 μιλουντες S* (r) | συγκληρονομοι CsΨss 81 917* 1873^r
 206* 216 1518-1245 614* K^r, + ποιικλης SC^aA 623s
 206sss 1518-1245 383s syh Hier | ζωσης 1829 1827
 1319 242 440s K | ταις προσευχαις B syp ar | 8 τα-
 πεινοφρ.] φιλοφρονες 917ss 88* 1873-1311 1831* 440s
 383ss K^r | 9 ευλογ. + ειδοτες 917-88 623-1245 614* L^r
 syh^m | εκληρωθητε 917 1898s 1838 | 10 γλωσσ. + αυτου
 S 917 1838* 5^r 1831ss 440 rel. K^r | χειλη + αυτου P 917*
 1827-1758 440s 1518 383ss K^r |

- 11 ἐκκλινάτω δὲ ἀπὸ κακοῦ καὶ ποιησάτω
ἀγαθόν,
ζητησάτω εἰρήνην καὶ διωξάτω αὐτήν·
- 12 ὅτι ὀφθαλμοὶ Κυρίου ἐπὶ δικαίους
καὶ ὧτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν,
πρόσωπον δὲ Κυρίου ἐπὶ ποιούντας κακά.
- 13 Καὶ τίς ὁ κακῶσων ὑμᾶς, εἰ τοῦ ἀγαθοῦ
2,20 14 ζηλωταὶ γένησθε; ἀλλ' εἰ καὶ πάσχετε διὰ
Mt 5,10
Is 8,12 δικαιοσύνην, μακάριοι. τὸν δὲ φόβον αὐτῶν
1,3 15 μὴ φοβηθῆτε μηδὲ ταραχθῆτε, Κύριον δὲ τὸν
Is 8,13
Fr 27,11 Χριστὸν ἀγιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἔτοι-
C 4,6 μοι ἀεὶ πρὸς ἀπολογίαὶν παντὶ τῷ αἰτοῦντι
16 ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος, ἀλλὰ μετὰ
2,12 πραΰτητος καὶ φόβου, συνείδησιν ἔχοντες ἀγα-
θήν, ἵνα ἐν ᾧ καταλαλεῖσθε καταισχυνθῶσιν οἱ
ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν ἐν Χριστῷ
3,14; 2,20 17 ἀναστροφήν. κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποιούντας, εἰ
θέλοι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, πάσχειν ἢ κακο-
2,21-24 18 ποιούντας. ὅτι καὶ Χριστὸς ἄπαξ περὶ ἁμαρ-
R 6,10
E 3,12 τιῶν ἀπέθανεν, δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα ὑμᾶς
II: 9,28;
10,10

11 δε > SC^c 323ss 33s 917^r 1831ss 440s 383s K^r | 12 κακα
+ του εξολοθρευσαι αυτους εκ γης 206-242 1611ss 383s
255 syh | 13 ει... γενοισθε B | ζηλωται] μιμηται P 917^r
* 1638-1837 242s 440s 383 913 K^r | 14 inc. ει δε S^cA
1739s 33 81 623ss 436 | πασχητε 489s 457 69 38 522
383 L, -ετε Ψ 241 206sss 1518-1245 614 | μακαρ. + εστε
S 255 (ar co) | μηδε ταραχθ. > BL | 15 Xv Cl] θv P 81
917^r 206s 242s 440ss 383sss K^r | αει > A 917 88s 808
syp ar | απαιτ. S^cA 36 | ελπιδ. + κ. πιστεως 2147 378
* (syp) | 16 αλλα > Ps 917^r 1838-1311 206-242 440s 383ss
K^r syp | καταλαλ. B 1739s Ψ 1175 (307) 429 522 1518-
614] καταλαλωσιν υμων ως κακοποιων rel. syph⁺ bo
(vg ar) | αγαθην] αγνην C 1175 syh^m | 17 θελοι > 321
* syp sa | 18 αμαρτ. BP 917-181 489-919 241-1311 1518
383ss K^r vg (syp sa) | + υπερ ημων rel. pl. (υμων AΨ
206-242 440s 1611s ar) | απεθαν.] επαθεν BP 81 917-
181 307^r 467 242s 440s 1518 2147 K^r | υμας BPsss 917-
181 920 Is 69ss al. 206sss 440s 1611^r 383 al. syph^{*}
ar] ημας rel. |

Declinet a malo et faciat bonum, 11
inquirat pacem et sequatur eam;
Quia oculi Domini super iustos, 12
et aures eius in preces eorum;
Vultus autem Domini super facientes mala.

3,13-4,19 *Christus honorandus in passionibus, divinum iudicium et Dei gloria in omnibus spectanda*

Et quis est qui vobis noceat, si boni aemu- 13
 latores fueritis? Sed et si quid patimini prop- 14
 ter iustitiam, beati. *Timorem autem eorum*
ne timueritis et non conturbemini. Dominum 15
 autem Christum sanctificate in cordibus vestris,
 parati semper ad satisfactionem omni poscenti
 vos rationem de ea, quae in vobis est, spe;
 sed cum modestia et timore conscientiam ha- 16
 bentes bonam, ut in eo quod detrahunt vobis
 confundantur, qui calumniantur vestram bonam
 in Christo conversationem. Melius est enim 17
 bene facientes, si voluntas Dei velit, pati quam
 male facientes, quia et Christus semel pro pec- 18
 catis nostris mortuus est, iustus pro iniustis,

11 declinet + autem A^{ess}M-V p Hila
 persequatur F*V

12 in] ad F^oM p Hila

13 est qui > DZ p Aug

14 beati + eritis DM (p) Hila

15 fide et spe Z Aug Maximin Fulg, ~ F*D
 spes J

16 detrahunt GH Hila] + de *rel.* p

17 ~ velit vol. dei *codd.* p

18 nostris FD^c Hila] > AFMBV

13 R 8,34; Tt 2,14

14 1 P 2,20; Mt 5,10; Is 8,12

15 Is 8,13; C 4,6

16 1 P 2,12

17 1 P 2,20; 3,14

18 R 6,10; Hb 7,27; 9,28; 10,10; 1 P 2,21-24

ut nos offerret Deo, mortificatus quidem carne,
 19 vivificatus autem spiritu. In quo et his, qui in
 carcere erant, spiritibus veniens praedicavit,
 20 ¹qui increduli fuerant aliquando, quando expec-
 tabant Dei patientiam in diebus Noë, cum fa-
 bricaretur arca, in qua pauci, id est octo ani-
 21 mae salvae factae sunt per aquam. Quod et
 vos nunc similis formae salvos facit baptisma,
 non carnis depositio sordium, sed conscientiae
 bonae interrogatio in Deum per resurrectio-
 22 nem Iesu Christi, ¹qui est in dextera Dei, de-
 glutiens mortem, ut vitae aeternae heredes ef-
 ficeremur, profectus in caelum, subiectis sibi
 angelis et potestatibus et virtutibus.

4 Christo igitur passo in carne, et vos eadem
 cogitatione armamini; quia qui passus est in
 2 carne desiit a peccatis; ut iam non desideriiis
 hominum, sed voluntati Dei, quod reliquum
 3 est in carne vivat temporis. Sufficit enim prae-
 teritum tempus ad voluntatem gentium con-
 summandam his, qui ambulaverunt in luxuriis,
 desideriiis, vinolentiis, comesationibus, potatio-
 4 nibus et illicitis idolorum cultibus. In quo ad-

3 ad... consummandam] perpetrasse

18 mortificatos ADG^oBV Hila | quidem > AFGM
 BV Hila | vivificatos A^oDG^oMB(V) p Hila | 19 car-
 cere + conclusi D Hila, incl. Z, vincti p | 20 *expec-
 tabat dei clementia A, patientia FJ Var, sustineret
 Cl^h | 21 similes JM Hila | facit FDG] fecit AV, fac-
 ciet B | 22 dei + patris V, | deglut. - effic. > F*J | 4,1 in²
 CH Hila] > rel. | desit AD | 2 ~ homin. desid. A-J
 Zss p Hila | voluntate F*D*G*JBV, volumptati p |
 3 his > A-JZB p | com(m)is(s)ationib. FJZ | 4 ammi-
 rantur ABV, peregrinantur JM, obstupiscunt Z* (p)

19 1 P 4,6 | 20 Gn 7,5.23 | 21 E 5,26; Hb 10,22 |
 22 E 1,21s; Ps 109,1; A 1,10; Mc 16,19 | 4,1 R 6,2,7;
 2 C 5,14s | 2 1 J 2,16s | 3 E 2,2s; 1 C 6,9ss; Tt 3,3

προσαγάγη τῷ Θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρκί,
 ζωοποιηθεὶς δὲ πνεύματι ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν 19 4,6
 φυλακῇ πνεύμασιν πορευθεὶς ἐκήρυξεν, ἀπει- 20 Gn 7,7.18
 θήσασιν ποτε, ὅτε ἀπεξεδέχετο ἡ τοῦ Θεοῦ μα- Sap 10,4
 κροθυμία ἐν ἡμέραις Νῶε κατασκευαζομένης 2 P 3,9
 κιβωτοῦ, εἰς ἣν ὀλίγοι, τοῦτ' ἔστιν ὀκτώ ψυχαί,
 διεσώθησαν δι' ὕδατος. ὁ καὶ ὑμᾶς ἀντίτυ- 21 E 5,26
 πον νῦν σώζει βάπτισμα, οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις Hb 10,22
 ῥύπου ἀλλὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα
 εἰς Θεόν, δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅς 22 E 1,20s
 ἔστιν ἐν δεξιᾷ Θεοῦ, πορευθεὶς εἰς οὐρανόν, Ps 109,1
 ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἐξουσιῶν καὶ C 1,16
 δυνάμεων. A 1,10

Χριστοῦ οὖν παθόντος σαρκὶ καὶ ὑμεῖς τὴν 4 R 6,2.7
 αὐτὴν ἔννοιαν ὀπίσασθε, ὅτι ὁ παθὼν σαρκὶ
 πέπαυται ἁμαρτίας, εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων 2 1 J 2,16s
 ἐπιθυμίαις ἀλλὰ θελήματι Θεοῦ τὸν ἐπίλοι-
 πον ἐν σαρκὶ βιώσαι χρόνον. ἀρκετὸς γὰρ ὁ 3 E 2,2s;
 παρεληλυθὼς χρόνος τὸ βούλημα τῶν ἐθνῶν Tt 3,3
 κατειργάσθαι, πεπορευμένους ἐν ἀσελείαις,
 ἐπιθυμίαις, οἰνοφλυγίαις, κώμοις, πότοις καὶ 1,18
 ἀθεμίτοις εἰδωλολατρείαις. ἐν ᾧ ξενίζονται μὴ 4

τω θω > B | 19 φυλακη] τω αδη 1518 2138 614 378 syr *
 Ath, + κατα(κε)κλεισμενοις C 88s 1838s 255 p vg¹ Ωρ¹
 Hila | 20 οτε] οτι 81 206 syh^m | απεξεδ.] απαξ εδεχετο
 917 467 69 1319, -χοντο p vg¹ | την τ. θυ μακροθυμιαν
 S* vg¹ Ωρ | ολιγοι BSA 623 467 226 383 vg Cyp Aug]
 -γαι rel. | 21 ημας P 1829* 1873^r 206* 1611ss 614 913* *
 K^r | 22 θυ BS*Ψs] του θυ rel. | + deglutiens mortem
 ut vitae aeternae heredes efficeremur lat Aug | 4,1 πα- *
 θοντ.] αποθανοντος S*, + υπερ υμων S* 547 69 1758
 440s 1852 2147* syr, ημων A^r 917-226 al. 794-206 429*
 1518 rel. pl. | αμαρτιας BS^c vg syr | 2 ανθρωπον S* |
 θυ] ανθρωπου S* | 3 γαρ + υμιν S* 104ss 88s 920 al.
 440s 255s bo, ημιν C 33ss 917-181 307* 623^c-1873 1sss
 69 al. 242s 383 913 L | χρον. + του βιου P 917* 1838-
 1311 1831* 440s 1518s 913* | το θελημα, κατεργασασθαι
 P 917-431 1838^r 1831-216 1518s 383 255 K^r | πορευο-
 μενους S 1311 1765 |

- συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ἁσωτίας
- A 10,42 5 ἀνάχυσιν, βλασφημοῦντες· οἱ ἀποδώσουσιν λό-
R 14,9s γον τῷ ἐτοίμως ἔχοντι κρῖναι ζῶντας καὶ νε-
2 T 4,1
3,19 6 κρούς. εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖς εἰηγγελίσθη,
R 8,10 ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκί, ζῶσι
1 C 5,5 δὲ κατὰ Θεὸν πνεύματι.
- 1 C 10,11 7 Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικεν· σωφρονήσατε οὖν
1 J 2,18
Pc 10,12 8 καὶ νήψατε εἰς προσευχάς. πρὸ πάντων τὴν εἰς
1,22; Ja 5,20 ἑαυτοὺς ἀγάπην ἔκτενῆ ἔχοντες, ὅτι ἀγάπη
1 C 13,7
Hb 13,2 9 καλύπτει πλῆθος ἁμαρτιῶν· φιλόξενοι εἰς ἀλλή-
10 λους ἄνευ γογγυσμοῦ· ἕκαστος καθὼς ἔλαβεν χά-
L 12,42 ρισμα, εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες ὡς καλοὶ
R 3,2; 12,7 11 οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος Θεοῦ. εἴ τις λαλεῖ,
ὡς λόγια Θεοῦ· εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος ἧς
1 C 10,31 χορηγεῖ ὁ Θεός· ἵνα ἐν πᾶσιν δοξάζεται ὁ Θεὸς
διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἔστιν ἡ δόξα καὶ τὸ
κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.
- 1,6s 12 Ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώ-
σει πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένην, ὡς ξένου
A 5,41; Ja 1,2 13 ὑμῖν συμβαίνοντος, ἀλλὰ καθὸ κοινωνεῖτε τοῖς
R 8,17 τοῦ Χριστοῦ παθήμασιν χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ
2 T 2,12 ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ χαρῆτε ἀγαλλι-
2,20 14 ὤμενοι. εἰ ὄνειδίζεσθε ἐν ὀνόματι Χριστοῦ,
A 5,41; Is 11,2 μακάριοι, ὅτι τὸ τῆς δόξης καὶ τὸ τοῦ Θεοῦ
Ps 88,51s

4 βλασφημ.] κ. βλασφημουσιν S*C* 323s 1175s 1852

* syr ar sa | 5 οι αποδ. λογ. > S* | ετοιμω, > εχοντι 1739 |
εχοντι κριν.] κρινοντι BC*Ψ (81) 206sss 2138 1852 614

* 378 | 8 παντων B-A 33 Ψss vg ar sa] + δε rel. | καλυπει
SP 917 181 1873-38 1831* 216 383 255s L^r (sa) | 9 γογγυ-
γυσμων P 917 1836ss 307* 1838* 1835-1311 242s 440

11 * 1518 383 K^r | 10 χαρισμα + απο θυ 1852 syrh⁺ | 11 ης]
ως P 917 1836ss 920 547-999 206^r 614ss K^r | εστιν
> A 33 81 489 808ss 255 ar | τ. αιωνων > 1739 623

* 69 206s 1518 614 qr vgⁱ syh arⁱ | 14 δοξης BΨ 917-
181 920* 1831s 440s 383 K^r vg syr Cl Tert] + κ. δυνα-
μεως al. Cl^b | και το > 88s 1838 206sss 1518s 2138-614
1765ss lat sy Did | θυ + ονομα και 206ss 1518* 614s
378 (ar, syh) |

mirantur non concurrentibus vobis in eandem luxuriae confusionem blasphemantes. Qui reddent rationem ei, qui paratus est iudicare vivos et mortuos. Propter hoc enim et mortuis evangelizatum est, ut iudicentur quidem secundum homines in carne, vivant autem secundum Deum in Spiritu.

Omnia autem finis appropinquavit. Estote itaque prudentes et vigilate in orationibus. Ante omnia autem mutuam in vobismet ipsis caritatem continuam habentes, quia *caritas operit multitudinem peccatorum*. Hospitales invicem sine murmuratione. Unusquisque sicut accepit gratiam, in alterutrum illam administrans, sicut boni dispensatores multiformis gratiae Dei. Si quis loquitur, quasi sermones Dei; si quis ministrat, tamquam ex virtute, quam administrat Deus, ut in omnibus honorificetur Deus per Iesum Christum, cui est gloria, et imperium in saecula saeculorum. Amen.

Carissimi, nolite peregrinari in fervore, qui ad tentationem vobis fit, quasi novi aliquid vobis contingat; sed communicantes Christi passionibus gaudete, ut et in revelatione gloriae eius gaudeatis exsultantes. Si exprobramini in nomine Christi, beati eritis; quoniam quod est honoris, gloriae et virtutis Dei, et qui est

6 in^s > FJZ Aug¹ | 7 adpropinquabit AF^oMV p Hila* | 8 autem > ADJZ p Hila | vosmet ipsos A(F) DJ p Hila | cooperit ADZC p Fulg | 10 accipit AD | 11 si quis-dei > F* | saeculorum > AF p r | amen > FDCBV Hila | 12 peregrin.] mirari F^oD Cyp Beda | in fervore] *ustionem Tert, ardorem Cyp | 13 revelationem AZB*, -tionibus r | 14 eritis > FJ-R r | quod est -vos] gloriae dei spiritus in vobis A-J Hila (pr, TertCl^b)

5 A 10,42; 2 T 4,1 | 6 1 P 3,19; R 8,10 | 7 1 C 10,11; 1 J 2,1s; 1 P 1,13 | 8 Pr 10,12; Ja 5,20; 1 C 13,7; 1 P 1,22 | 9 Hb 13,2 | 10 L 12,42 | 11 R (3,2) 12,7; 2 C 2,17; 1 C 10,31; E 3,17 | 12 1 P 1,6s | 13 A 5,41; Ja 1,2; R 8,17; 2 T 2,12 | 14 Ps 88,51s; 1 P 2,20; Is 11,2; L 10,6

15 eius Spiritus super vos requiescit. Nemo autem
 16 vestrum patiatutur ut homicida aut fur aut
 17 Deum in isto nomine. Quoniam tempus est ut
 18 incipiat iudicium a domo Dei. Si autem primum
 19 a nobis, quis finis eorum, qui non credunt Dei
 20 evangelio? Et si *iustus vix salvabitur, impius
 21 et peccator ubi parebunt?* Itaque et hi, qui pa-
 22 tiuntur secundum voluntatem Dei, fideli Creatori
 23 commendent animas suas in benefactis.

5,1-11 *Monita varia*

5 Seniores ergo, qui in vobis sunt, obsecro
 6 consenior et testis Christi passionum, qui et
 7 eius quae in futuro revelanda est gloriae com-
 8 municator: pascite qui in vobis est gregem
 9 Dei, providentes non coacte, sed spontanee se-
 10 cundum Deum, neque turpis lucri gratia, sed
 11 voluntarie; neque ut dominantes in clericis, sed
 12 forma facti gregis ex animo. Et cum appa-
 13 ruerit princeps pastorum, percipietis immar-

14 requiesc. † (quod) ab aliis (quidem) blasphema-
 15 tur, a vobis autem honorificatur ADC (F^mZ p r Cyp)|
 16 autem] enim AFJM | ut] quasi AFJ^r p r Hila | ma-
 17 leficus DJ p Tert Cyp | 17 est > AFJZB^m Cl^b | a¹
 de *codd.* p Hila | 18 iustus † quidem DBV hr Aug¹
 Fulg | parebit Jss Amb, apparebit D Fil | 19 com-
 20 mendant A-JZss Hila | 5,1 ergo > DZ | 2 ~ est in
 21 vobis *codd.* p | coacto FJZ^m, coacti MZ^mB^m Var, coactos
 22 ADB^mV m Hila] spontaneos D, -tanei B^m] 3 clericis DJ
 23 formae AFJM(Z)BV p Hila | facti] estote D hr | gregi
 24 AssM^r Hila] † et F^mJ^mB | 4 percipietis p r Hila |
 25 inmarcessibiles M^m, -is M^m

16 A 11,26; 26,28; Ph 1,20 | 17 Jr 25,29 (Ez 9,6)
 2 Th 1,8; Hb 3,6 | 18 Pr 11,31 O¹; L 23,31 | 19 Ps 30,6;
 L 23,46 | 5,1 2 J 1; R 8,17; Ap 1,9; Mt 17,1-5; 2 P
 1,16s | 2 J 10,12; 21,16; A 20,28, 1 T 3,2-7 (Ez 34)|
 3 Ph 3,17; 2 C 1,24 | 4 1 P 2,25; 1 C 9,25; Hb 13,20

πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς ἀναπαύεται. μὴ γάρ τις 15
 ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεὺς ἢ κλέπτης ἢ κακο-
 ποιὸς ἢ ὡς ἀλλοτριεπίσκοπος· εἰ δὲ ὡς Χριστι- 16 A 11,26
 ανός, μὴ αἰσχνέσθω, δοξαζέτω δὲ τὸν Θεὸν Ph 1,20
 ἐν τῷ ὀνόματι τούτου. ὅτι ὁ καιρὸς τοῦ ἄρξασ- 17 Ez 9,6
 θαι τὸ κρίμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ· εἰ δὲ Jr 25,29
 πρῶτον ἀφ' ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθούν- 2 Th 1,8
 των τῷ Θεοῦ εὐαγγελίῳ; καὶ εἰ ὁ δίκαιος 18 Pr 11,31 O'
 μόλις σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἀμαρτωλὸς ποῦ L 23,31
 φανεῖται; ὥστε καὶ οἱ πάσχοντες κατὰ τὸ θέ- 19 Ps 30,6
 λημα τοῦ Θεοῦ πιστῶ κτίστη παρατιθέσθωσαν L 23,46
 τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἐν ἀγαθοποιίᾳ.

Πρεσβυτέρους οὖν τοὺς ἐν ὑμῖν παρακαλῶ 5 2 J 1; R 8,17
 ὁ συμπρεσβύτερος καὶ μάρτυς τῶν τοῦ Χριστοῦ Ap 1,9
 παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελλούσης ἀποκαλύπτει-
 θαι δόξης κοινωνός, ποιμάνετε τὸ ἐν ὑμῖν 2 J 10,12; 21,16
 ποιμνιον τοῦ Θεοῦ ἐπισκοποῦντες μὴ ἀναγκασ- Phm 14
 τῶς ἀλλὰ ἐκουσίως κατὰ Θεόν, μηδὲ αἰσχρο- Tt 1,11
 κερδῶς ἀλλὰ προθύμως ἰμῆδ' ὡς κατακυριεύ- A 20,28
 οντες τῶν κληρῶν, ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ 1 T 3,2-7
 ποιμνίου. καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρχιποίμενος 3 2 C 1,24
 Mt 20,25ss
 L 22,25
 Ph 3,17
 4 2,25
 Hb 13,20
 1 C 9,25
 2 T 4,8

επαναπ. AΨ 81 1838 206s 2138s 614 378, επαναπεπαυ-
 ται 1739* 33 88 623 al. 808ss 1831 440s 383-255 Eφ|
 αναπ. † κατα μεν αυτους βλασφημειται, κατα δε υμας
 δοξαζεται 323s P 917* 467-1 460-1311 242r 1611s 913*
 K^r p r vg^l syh⁺ sa bo^l | 15 κακοπ.] κακουργος 1739 1175
 307* 206s 1518-614 378 | αλλοτριος επισκοπ. AΨ 181
 1838 69 Eφ| 16 ονοματι] μερει P 917-181 431* 1838-1738
 al. 206r 1518 383s K^r | 17 υμων S^{*}A^c 453 623s 467 69
 1758s 1518 | τω † λογω S^{*} 623s 467 1758 1831 | 18 ο²
 †δε B 1611ss 614 syh ar | 19 θυ †ως 323 33ss 917-1837 *
 206r 1518r K^r syr | αγαθοποιαις A-81 88s 623s 1837ss
 440s h pr vg sy ar | 5,1 ουν > 323ss P 1175s 917-307 623 *
 1873r 242s 216 1518 pl. 255s K^r syh⁺ bo | τους > BA
 206 1518s 1245r | ο^l] ως P 1827ss 1 1311s al. 206 429
 1108 913 syh ar sa Eφ | 2 επισκοπ. > BS^{*} 323 33 | κατα
 θυ > B 917ss 88 431r 1838r 1831* 1518 383 913ss K^r syr|
 μηδε] μη A 1838 242 1518^c 913 255 L h q r syr ar Cyp|
 3 > B | τον κληρον 917s 88s 1827 1891 383 h r Cyp |

- κομεισθε τὸν ἁμαράντινον τῆς δόξης στέφανον.
- 5 Ὅμοίως, νεώτεροι, ὑποτάγητε πρεσβυτέροις.
 πάντες δὲ ἀλλήλοις τὴν ταπεινοφροσύνην ἐγ-
 κομβώσασθε, ὅτι ὁ Θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσ-
 σεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν.
- 6 Ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα
 τοῦ Θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ, ἵπασαν
 τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιρίψαντες ἐπ' αὐτόν, ὅτι
 8 αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν. Νήψατε, γρηγορήσατε.
 ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος ὡς λέων ὠρυόμενος
 9 περιπατεῖ ζητῶν τίνα καταπιεῖν· ὃ ἀντίστητε
 στερεοὶ τῇ πίστει, εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθη-
 μάτων τῇ ἐν τῷ κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπι-
 10 τελειῖσθαι. Ὁ δὲ Θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέ-
 σασ ὑμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν Χρισ-
 1,6 τῷ, ὀλίγον παθόντας αὐτὸς καταρτίσει, στηριξεί,
 11 σθενώσει, θεμελιώσει. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ
 κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.
- 12 Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ,
 ὡς λογίζομαι, δι' ὀλίγων ἔγραψα, παρακαλῶν
 καὶ ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθὴ χάριν

4 τ. δοξης > 1829 1838 460s 38 | 5 ομοι. + δε S* 33 Ψ 1175 1898s 307* 241 206sss 440s 1518* 614 378 (h p syh) | αλληλ. + υποτασσομενοι P 917* 5-1245 614* K^r syh | 6 καιρω + επισκοπης A 33ss 1898s 623sss 913 h p r vg syh⁺ bo Eφ | 7 επιριψατε 0206 917s | ημων S* 33 1829 * 431 241s | 8 ο] οτι ο S^o 323ss 33 Ψ 1175 623 69 1758ss 1518-2147 K^r h p r verss. | ο διαβ. 0206 33 | περιερχεται 226^o 206s 1831 1611ss 614 378 | τινα > 0206 BΨ 1175 Or | καταπιη A 88ss 36 1838* 547ss 794ss * * 206ss 440s 1852^r al. | 9 τω BS 920] > 0206 rel. | 10 ημας 0206 1873 489 1518 K p q vg syp | Xω 0206 BS 206 429 1518-1245 614s 255 syh⁺] + Iu rel. h p r | καταρτισαι 323 P 1829sss 1838-1245 614, + νμας Ps 917-181 1838-216 1518ss 383* K^r syh⁺ | θεμελιωσει > 0206 * BAΨ 1827 2143 h p vg | 11 η δοξα και > BAΨ 2298 vg | τ. αιωνων > B 307* ar bo^l | αμην > 1838 q r ar^l | 12 ~ τ. αδελφ. τ. πιστου 33 206 429 1518-1245 h q r Cyp |

cescibilem gloriae coronam. Similiter, adules- 5
centes, subditi estote senioribus. Omnes autem
invicem humilitatem insinuate, quia *Deus su-*
perbis resistit, humilibus autem dat gratiam.

Humiliamini igitur sub potenti manu Dei, 6
ut vos exaltet in tempore visitationis, omnem 7
sollicitudinem vestram proicientes in eum, quon-
iam ipsi cura est de vobis. Sobrii estote et 8
vigilate, quia adversarius vester diabolus tam-
quam leo rugiens circuit quaerens quem de-
voret; cui resistite fortes in fide scientes ean- 9
dem passionem ei, quae in mundo est, vestrae
fraternitati fieri. Deus autem omnis gratiae, 10
qui vocavit nos in aeternam suam gloriam in
Christo Iesu, modicum passus ipse perficiet,
confirmabit solidabitque. Ipsi gloria et impe- 11
rium in saecula saeculorum. Amen.

5,12-14 *Conclusio*

Per Silvanum fidelem fratrem vobis, ut ar- 12
bitror, breviter scripsi obsecrans et contestans,
hanc esse veram gratiam Dei, in qua statis.

5 similiter + et M hp | autem] enim BV | 8 et
FBV Hila] > ADJZ hr Lcf | vigil. + ex animo ex-
citamini D(F^m) | 9 fortes] firmes Lcf | in^t > AF p |
eadem passionum F*(J)M*Z*B*, has eadem passio-
nes (r) Lcf | mundo] omni hoc saeculo (r) Lcf | fra-
ternitatis AZ^c | 10 suam > D | consolidabit V | -que
A Hila] > FDJ*B | 11 gloria et > A-J*BV | 12 ~ vo-
bis fid. fr. AF(J)MZ | frat.] patrem J | statis DF^c r]
state *rel.* Hila

5 Tt 2,6 (1 T 5,1); Pr 3,34 O'; Ja 4,6; L 14,11

6 Job 22,29; Ja 4,10

7 Ps 54,23; Mt 6,25; Ph 4,6

8 Ps 21,14; Ja 4,7; 1 Th 5,6

9 E 6,11ss.16

10 1 Th 2,12; 5,24; 1 P 1,6; 2 P 1,3; Ap 19,9

12 A 15,27; Hb 13,22

13 Salutatur vos ecclesia, quae est in Babylone coë-
 14 lecta, et Marcus filius meus. Salutate invicem
 in osculo sancto.

Gratia vobis omnibus, qui estis in Christo
 Iesu. Amen.

EPISTULA
 BEATI PETRI APOSTOLI
 SECUNDA.

1,1-2 *Inscriptio*

1 SIMON Petrus servus et apostolus Iesu
 Christi, iis qui coaequalem nobiscum sortiti
 sunt fidem in iustitia Dei nostri et Salvatoris
 2 Iesu Christi. Gratia vobis et pax adimpleatur
 in cognitione Dei et Christi Iesu Domini nostri :

1,3-11 *In agnitione Christi omnia bona
 et introitus in regnum Christi*

3 quomodo omnia nobis divinae virtutis suae,
 quae ad vitam et pietatem donata sunt, per
 cognitionem eius, qui vocavit nos propria glo-
 4 ria et virtute, per quem maxima et pretiosa no-
 bis promissa donavit, ut per haec efficiamini
 divinae consortes naturae, fugientes eius, quae

13 babilonia aeclesia D(Z, p) | ecclesia > FJ hr
 Hila | conelecta AM, cum electa F*BV(J), electa D
 hr | 14 Iesu > FDJZBs r Fulg | amen > ADJZBV*
 Hila Fulg

1,1 iis] his *codd.* p | nobiscum] nobis A-Z h p r Voc.
 gent. | 2 agnitione A, cognitionem F*Z*, recognitio-
 ne(m) hr | Dei et Chr. Iesu C] > AFJ^r Hila | 3 sunt]
 est A-JZBs | quem] quam A h, quae F*Z | 4 dona-
 vit] donata sunt DC h | consortis F*JB*

13 A 12,12,25; Ap 14,8 | 14 1 C 16,20
 1,1 Mt 4,18; L 22,31; J 1,40; A 15,7ss; E 2,14-22; 3,6;
 Tt 2,13 | 2 Jud 2; C 1,9s | 3 1 P 2,9; 2 C 4,4,6 | 4 2 C 7,1

τοῦ Θεοῦ, εἰς ἣν στήτε. Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἢ ἐν 13 A 12,12.25
 Βαβυλῶνι συνεκλεκτῇ καὶ Μᾶρκος ὁ υἱός μου. 2 T 4,11
 ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγάπης. 14 I C 16,20
 Εἰρήνη ὑμῖν πᾶσιν τοῖς ἐν Χριστῷ.

ΠΕΤΡΟΥ Β

Συμεὼν Πέτρος δοῦλος καὶ ἀπόστολος Ἰη· 1
 σοῦ Χριστοῦ τοῖς ἰσότημον ἡμῖν λαχοῦσιν πίσ-
 τιν ἐν δικαιοσύνῃ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ σωτῆ- Tt 2,13
 ρος Ἰησοῦ Χριστοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη 2 Jud 2
 πληθυνθείη ἐν ἐπιγνώσει τοῦ Θεοῦ καὶ Ἰησοῦ
 τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

Ὡς πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ 3 I P 2,9
 τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης διὰ
 τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς ἰδίᾳ δόξῃ
 καὶ ἀρετῇ, δι' ὧν τὰ τίμια καὶ μέγιστα ἡμῖν ἐπ- 4 2 C 7,1
 αγγέλματα δεδώρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε
 θείας κοινωνοὶ φύσεως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν

εστηκατε Ps 1829s 307* 1838-216 1518-1245 614-1765 K^r |
 13 Βαβυλ.] Ρωμη 1518 2138, + εκκλησια S 88 p syp ar
 (q vg) | 14 αγαπ.] αγιω 88s 453 623s 808ss 913ss p vg *
 syp, + αγιω 1827 bo¹ | Xω BAΨ 307* 1838 218 q r vg¹
 syp co¹] + Iv rel.] + αμην S 323s^{es} 104s 917-2147 255s
 K^r h p r vg sy ar bo¹

1,1 Σιμων B 33 Ψ 81 917 181ss 623 1827ss 919 69 242 *
 1518-1245 383ss lat syi co | θυ] Κυ SΨ syp bo | 2 τ. θυ *
 και > 429 522 1518s 614ss 378 sa | και² + σωτηρος 88s
 1837 | Iv + Xu SA 323s Ψ 917ss 88* 1836ss 457 206-242
 1518^r L sypⁱ ar bo | 3 ως + τα SA 33 Ψ 81 623s 1518s *
 614 Did | προς + τ. θν και S* 33 1108 | ιδια - αρετη]
 δια δοξης κ. αρετης B 323 1175 917-181 623ss 1873^r
 1831ss 440s 1611 383sss K^r | 4 τιμια - ημιν B 489s m *
 syh] ~ τιμ. ημ. κ. μεγ. S 917s 181 920s 919ss 794-1311
 1837ss 242s 440s 383 913s, ~ μεγ. κ. τιμ. η. rel. vg
 syf ar bo | ημιν] υμιν A 88s syh^m |

- G 5,6.22 5 τῷ κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς. καὶ αὐτὸ τοῦτο
 Jud 3 δὲ σπουδὴν πᾶσαν παρεισενέγκαντες ἐπιχορη-
 γήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετὴν, ἐν δὲ
 6 τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν, ἐν δὲ τῇ γνώσει τὴν
 ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν ὑπομονήν,
 G 6,10 7 ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν, ἔν δὲ τῇ
 εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ
 8 τὴν ἀγάπην. ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρχοντα καὶ
 πλεονάζοντα οὐκ ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάρπους καθίσ-
 τησιν εἰς τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρισ-
 1 J 2,9.11 9 τοῦ ἐπίγνωσιν. ᾧ γὰρ μὴ πάρεστιν ταῦτα,
 τυφλὸς ἐστὶν μυωπάζων, λήθην λαβὼν τοῦ κα-
 10 θαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ ἁμαρτιῶν. διὸ
 μᾶλλον, ἀδελφοί, σπουδάσατε βεβαίαν ὑμῶν
 τὴν κλησὶν καὶ ἐκλογὴν ποιῆσθαι· ταῦτα γὰρ
 J 3,5; 10,7 11 ποιοῦντες οὐ μὴ πταισῆτέ ποτε. οὕτως γὰρ
 πλουσίως ἐπιχορηγηθήσεται ὑμῖν ἡ εἴσοδος εἰς
 τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ
 σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ.
- 1 J 2,21 12 Διὸ μελλήσω αἰεὶ ὑμᾶς ὑπομιμνήσκω περὶ
 Jud 5 12 τούτων, καίπερ εἰδότας καὶ ἐστηριγμένους ἐν
 2 C 5,1 13 τῇ παρουσίᾳ ἀληθείᾳ. δίκαιον δὲ ἡγοῦμαι, ἐφ' ὅ-
 σον εἰμὶ ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι, διεγείρειν
 J 21,18a 14 ὑμᾶς ἐν ὑπομονῇσει, εἰδὼς ὅτι ταχινή ἐστὶν ἡ
 ἀπόθεσις τοῦ σκηνώματός μου, καθὼς καὶ ὁ

ἐν ἐπιθυμία BA 917^s 489^r 1831s 440s 383-255 L^r h]την...
 ἐπιθυμίαν S Hier. ἐπιθυμίας καὶ C 323ss 33 al. | 5 inc.
 κ. αὐτοὶ δε A 1827 h vg | πᾶσαν > C 206sss 1518 2138s
 syh⁺ | ἡμῶν C 917 181 | 7 ἀγάπην + ἐν δε τη ἀγάπη τ.
 παρακλησιν 181 | 8 γὰρ + ἐν 917 181s 489 242 | υπαρχ.]
 παροντα AΨ 623 1838 p vg | 9 ἀμαρτηματων SAsss
 1175 307^s al. | 10 σπουδ. ινα ... ποιητε SA 1175 307-5 al.
 1845 206sss 440s 1518-2147 | σπουδ. (ινα) + δια τ. καλων
 εργαων SA-467 1845 206sss 1518-614 lat syifh co | ποτε
 > AΨ | II η > SΨ 216* | κ. σωτηρος > 88s 489 206sss |
 12 μελλησω] ουκ αμελησω 81 917-216 1518 1108^r K^r
 syf | αει > P 1175s 917 | 13 εν² + τη SAΨ 623 | 14 σκη-
 νωμ.] σωματος 056 440s syf ar sa |

in mundo est, concupiscentiae corruptionem. Vos autem curam omnem subinferentes ministrante in fide vestra virtutem, in virtute autem scientiam, in scientia autem abstinentiam, in abstinentia autem patientiam, in patientia autem pietatem, in pietate autem amorem fraternitatis, in amore autem fraternitatis caritatem. Haec enim si vobiscum adsint et superent, non vacuos nec sine fructu vos constituent in Domini nostri Iesu Christi cognitione. Cui enim non praesto sunt haec, caecus est et manu tentans, oblivionem accipiens purgationis veterum suorum delictorum. Quapropter, fratres, magis satagite ut per bona opera certam vestram vocationem et electionem faciatis; haec enim facientes non peccabitis aliquando. Sic enim abundanter ministrabitur vobis introitus in aeternum regnum Domini nostri et Salvatoris Iesu Christi.

1,12-21 *Gloriosus adventus Christi certo futurus*

Propter quod incipiam vos semper commovere de his, et quidem scientes et confirmatos vos in praesenti veritate. Iustum autem arbitror, quamdiu sum in hoc tabernaculo, suscitare vos in commonitione; certus quod velox est depositio tabernaculi mei, secundum quod et

4 corruptionem JZ | 5 omnem > A* | 7 autem² > Z*ss Hila | 8 enim] autem omnia A | si > F|-B h| nec] et FM Hila | cognitionem M (h)p | 10 agite AZ* | bonam operam JB*V g | vestram > J | 11 subministr. D (h) | 12 et² > DM | vos² > ADG*MC ghp | veritatem J | 14 certus + sum DM Hila | velocissima D | erit D p, sit JM^c Hila

5 Ph 2,12; G 5,6.22 | 7 1Th 4,9; 1 P 1,22 | 8 Tt 3,14 | 9 Dt 28,28s; 1 J 2,11 | 11 J 3,5 | 12 Jud 5; 1 J 2,21; R 15,15 | 13 2C 5,1; 2 P 3,1 | 14 2T 4,6 (J 21,18)

- Dominus noster Iesus Christus significavit mihi.
 15 Dabo autem operam et frequenter habere vos post obitum meum, ut horum memoriam faciatis.
- 16 Non enim doctas fabulas secuti notam fecimus vobis Domini nostri Iesu Christi virtutem et praesentiam, sed speculatores facti illius
 17 magnitudinis. Accipiens enim a Deo Patre honorem et gloriam, voce delapsa ad eum huiusmodi a magnifica gloria: *Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui, ipsum*
 18 *audite*. Et hanc vocem nos audivimus de caelo allatam, cum essemus cum ipso in monte sancto.
 19 Et habemus firmiorem propheticum sermonem, cui bene facitis attendentes quasi lucernae lucenti in caliginoso loco, donec dies elucescat,
 20 et lucifer oriatur in cordibus vestris, hoc primum intellegentes quod omnis prophetia Scripturae propria interpretatione non fit. Non enim voluntate humana allata est aliquando prophetia, sed Spiritu sancto inspirati locuti sunt sancti Dei homines.

2,1-22 Magistri mendaces Dominum negantes et vitiiis dediti iudicio obnoxii

- 2 Fuerunt vero et pseudoprophetae in populo, sicut et in vobis erunt magistri mendaces,

14 mihi + per revelationem DM p | 15 et] ut F^o D p | habere + possitis etiam D(F^m) | 16 doctas] commentitias h p, indoctas Z^oV | facimus FM p | praescientiam DMBV, et pr. > A Hila | 17 a² > F-Z | mihi + bene F^m Hila | complacuit FV | in quo bene sensi Aug h | ipsum audite > A-JZ h | 19 lucescat AssZ h Aug Hila, inluc. GBV p, eluc. C | 21 ~ homines dei D h | 2,1 vero] enim g

15 L 9,31 | 16 J 1,14; L 9,43 | 17 Dn 7,14; Mt 17,5; Ps 2,7; Is 42,1 | 21 2 T 3,16s; 1 P 1,11s; A 28,35; L 24,45 | 2,1 Mt 24,24; 1 T 4,1; Jud 4; A 20,28; Dt 13,1ss

Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐδήλωσέν μοι.
σπουδάσω δὲ καὶ ἐκάστοτε ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν 15
ἐμὴν ἔξοδον τὴν τούτων μνήμην ποιῆσθαι.

Οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἐξακολουθή- 16
σαντες ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ'
ἐπόπται γεννηθέντες τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος. J 1,14
λαβὼν γὰρ παρὰ Θεοῦ πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν 17 Mt 17,5
φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιαῦδε ὑπὸ τῆς μεγαλο-
πρεποῦς δόξης· οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγα- Is 42,1
πητός, εἰς ὃν ἐγὼ εὐδόκησα. καὶ ταύτην τὴν 18
φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐξ οὐρανοῦ ἐνεχθεῖσαν
σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ. καὶ ἔχομεν 19
βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον, ὃ καλῶς
ποιεῖτε προσέχοντες ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν αὐχ-
μηρῷ τόπῳ, ἕως οὗ ἡμέρα διαυγάσῃ καὶ φωσ-
φόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν· τοῦτο 20
πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι πᾶσα προφητεία γρα-
φῆς ἰδίας ἐπιλύσεως οὐ γίνεται· οὐ γὰρ θελή- 21 2 T 3,16s
ματι ἀνθρώπου ἠνέχθη προφητεία ποτέ, ἀλλὰ
ὑπὸ πνεύματος ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν
[ἅγιοι] ἀπὸ Θεοῦ ἄνθρωποι.

Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφηταὶ ἐν τῷ 2 Mt 24,11-24
λαῷ, ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, I T 4,1
Dt 13,1ss
Jud 4

15 σπουδαζω S 69 syf ar, -δασατε 1518 2138 syf^l | υμας *
+ ταυτα και 206s 522 1518^a 614 378 (syf ar^l) | μνημ.]
μνειαν 33s 623s 460s 378 | 17 παρα + του SCΨ 206s 522 *
1518^a | αγαπητ. + μου B co | ~ αγ. μου ουτος εστιν B |
εγω > 33 Ψ 467 206 1611^a 614 syf ar^l | ευδοκ. + ipsu
audite p vg^l | 18 εξ] εκ του SAΨ 81 623 467 | εν τω *
αγ. ορει BC* 33 1175 2138 1852 h ar | ενεχθ. + αντω
242 syf h⁺ | 19 οδ + η S 33ss 81 181s 623 467 69 ar co |
εωσφορος 206 2138 1852 614 syh^m | 20 γραφη προφη- *
τειας 206ss 522 1611ss 614 378 hp | 21 αγιοι > B 323ss *
P 1175 917^a 206 429 2138 614 syh ar | απο > SA 33 Ψ
917^r 1758 1831 1891 440s 1518ss 1245 383 470^a | ~θυ
αγιοι C 1739s 241 1852 2147 | 2,1 λαω + εκεινω 206s
1831 522 1611^a 378 syh |

- οἵτινες παρεισάξουσιν αἱρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι, Is 52,5 2 ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ταχινήν ἀπώλειαν. καὶ πολλοὶ ἑξακολουθήσουσιν αὐτῶν ταῖς ἀσελγείαις, δι' οὓς ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας βλασφημηθήσεται.
- R 16,18 3 καὶ ἐν πλεονεξία πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπο-
1 Th 2,5 3 ρεύσονται· οἷς τὸ κρίμα ἔκπαλαι οὐκ ἄργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ νυστάζει.
- Jud 6 4 Εἰ γὰρ ὁ Θεὸς ἀγγέλων ἀμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ σιροῖς ζόφου ταρταρώσας παρ- 3,6; Gn 8,18 5 ἔδωκεν εἰς κρίσιν τηρουμένους, καὶ ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὄγδοον Νῶε δικαιοσύνης κήρυκα ἐφύλαξεν, κατακλυσμὸν κόσμῳ
- Gn 19,25 6 ἀσεβῶν ἐπάξας, καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ Γο-
Jud 7 6 μόρρας τεφρώσας καταστροφῇ κατέκρινεν, ὑπό-
7 δειγμα μελλόντων ἀσεβεῖν τεθεικῶς, καὶ δίκαιον Λῶτ καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν
8 ἀσελγείᾳ ἀναστροφῆς ἐρύσατο, – βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ ὁ δίκαιος ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς ἡμέ- Ex 9,4 8 ραν ἕξ ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις
- 1 C 10,13 9 ἐβασάνιζεν, – οἶδεν Κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμοῦ
Ap 3,10 9 ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολα-
Jud 7s.16 10 ζομένους τηρεῖν, μάλιστα δὲ τοὺς ὀπίσω σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μiasμοῦ πορευομένους καὶ κυριό-

εαυτ.] αυτοῖς B* 1175s 69 1319 206 429 1611ss | 2 οδος] δοξα S^cA 398 sa | 3 εκπορευο. S* 915 467 | νυσταξει Ψ 1829ss 307 1838-489 1835-1522 206sss 440s 1611ss 614ss
* K^r ar co | 4 σ(ε)ιροῖς B-A 81 917] -ραις rel. | ζοφοῖς S^cA 181 1838 (Ψ) | τηρουμ.] κολαζομενους τηρειν SC^o 81 623s 1838 436 218 255 h p vg | 5 κηρ.] φυλακα 1829 1319 38^o | κοσμου Ψ 206 1611 2138 614, -μον S* 1319
* 378 | 6 καταστροφη > BC* 1739 1175 bo | καταστρ. κατεκρ.] κατεστρεψεν P 1852 | ασεβεσι BP 1175 206 1108s 614 | 7 Λωθ B* h p vg | 8 ο > B | ανομ.] αθεσμοις Ψ 917 181 623s 255 Eφ | 9 πειρασμων S* 1175s 917 36 209* 69 1311 206s 1611* 383sss syh bo Eφ | δε + πεφυλακισμενους S* | 10 επιθυμιας C 323ss P 1175 307-5 1873 241 522 1611* 614 378 syf^l h ar bo |

qui introducent sectas perditionis, et eum, qui emit eos, Dominum negant superducentes sibi celerem perditionem. Et multi sequentur eorum 2 luxurias, per quos via veritatis blasphemabitur, 1 et in avaritia fictis verbis de vobis negotia- 3 buntur; quibus iudicium iam olim non cessat, et perditio eorum non dormitat.

Si enim Deus angelis peccantibus non pe- 4 percit, sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit cruciandos in iudicium reservari; et originali mundo non pepercit, sed 5 octavum Noë iustitiae praeconem custodivit, diluvium mundo impiorum inducens; et civi- 6 tates Sodomorum et Gomorrhaeorum in cinerem redigens eversione damnavit, exemplum eorum qui impie acturi sunt ponens; et ius- 7 tum Loth oppressum a nefandorum iniuria ac luxuriosa conversatione eripuit – adspectu enim 8 et auditu iustus erat, habitans apud eos, qui de die in diem animam iustam iniquis operibus cruciabant –: novit Dominus pios de tentatione 9 eripere, iniquos vero in diem iudicii reservare cruciandos; magis autem eos, qui post carnem 10 in concupiscentia immunditiae ambulant dominationemque contemnunt. Audaces, sibi pla-

1 inducent AD, subinducunt h, introducunt FJM| superdoc. F*Z*, superinduc. F^c (h) | 2 sequuntur A| blasphematur F*, -etur J | 3 factis F*Z* p | 4 rugientibus AD Hila Beda^c, ruentibus MB, carceribus caliginis Aug Fulg^l (h*p*) | ~ in iudicium cruciand. A JZss (FM, ph, Hila)| cruciandos F*DG g | 6 Gomorrae *codd. pl.* | 7 iniuria] iniusta F^cD| luxur.] in pudica C p| ac] a ZB* | ac luxur. > A-M | eruit ADJZ p | 8 diem de die F*B(J*) | 9 deus FB | ~ crucian. reserv. Ass J*M^r p | 10 carnem + alteram F^mD Hila | ambulabant D(M)

2 Is 52,5; R 16,18; C 2,4 | 4 Jud 6; Job 4,18 | 5 2 P 3,6; Gn 8,18 | 6 Gn 19,25; Jud 7 | 8 Ez 9,4 | 9 1 C 10,13; 2 T 4,18; Ap 3,10; Jud 6 | 10 Jud 7s.16

- centes, sectas non metuunt introducere blasphemantes; ubi angeli, fortitudine et virtute cum sint maiores, non portant adversum se execrabile iudicium.
- 12 Hi vero velut irrationabilia pecora naturaliter in captionem et in perniciem in his quae ignorant blasphemantes in corruptione sua peribunt, percipientes mercedem iniustitiae, voluptatem existimantes diei delicias; coinquinationes et maculae deliciis affluentes, in conviviis suis luxuriantes vobiscum, oculos habentes plenos adulterii et incessabilis delicti; pellicientes animas instabiles, cor exercitatum avaritia habentes, maledictionis filii; dereliquentes rectam viam erraverunt secuti viam Balaam ex Bosor, qui mercedem iniquitatis amavit, correptionem vero habuit suae vesaniae: subiugale mutum animal hominis voce loquens prohibuit prophetae insipientiam. Hi sunt fontes sine aqua et nebulae turbinibus exagitatae, quibus caligo tenebrarum reservatur.
- 18 Superba enim vanitatis loquentes pellicunt in desideriis carnis luxuriae eos, qui paululum

10 *introducere*] *facere* AF^mD, *facile* Z, > JMV | 11 *se*] *eos* D | 12 *sua* + *et* AFJZ*B | 13 *voluntatem* A Hila | *iniustitiae*] *iniquitatis* D | *coinquinationis* ADBV p Hila | *conviviis* FM | *suis* > AD | 14 *adulterio* AFJZ Hila, -iis D | *incessabiles* FZ*B Hila, -li A | *delicto* A(Z*) Hila | *avaritiae* F-B g p | 15 *secuti* + *sunt* A | *ex*] **fili* | 16 *animal* > AFJZB p Hila | *in homin.* A-B p | 18 *superbia* AF^cDB Hila | *pellicent* A(F*)D], -tes Hila

11 Jud 9

12 Jud 10; Ps 48,13

13 Jud 12 | 14 1 P 4,1

15 Jud 11; Dt 23,5; Nu 22,7; Ap 2,14

16 Nu 22,28

17 Jud 12s | 18 Jud 16

τητος καταφρονούντας. τολμηταὶ ἀνθρώποι, δόξας οὐ τρέμουσιν βλασφημοῦντες, ὅπου ἄγγελοι 11 Jud 9
ἰσχύϊ καὶ δυνάμει μείζονες ὄντες οὐ φέρουσιν
κατ' αὐτῶν παρὰ Κυρίῳ βλάσφημον κρίσιν.

Οὗτοι δέ, ὡς ἄλογα ζῶα γεγεννημένα φυ- 12 Jud 10
σικὰ εἰς ἄλωσιν καὶ φθοράν, ἐν οἷς ἀγνοοῦσιν
βλασφημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν καὶ φθα-
ρήσονται, ἰαδικούμενοι μισθὸν ἀδικίας· ἡδονὴν 13 Jud 12
ἡγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφήν, σπίλοι καὶ
μῶμοι, ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν

συνευωχούμενοι ὑμῖν, ὀφθαλμοὺς ἔχοντες μεσ- 14
τοὺς μοιχαλίδος καὶ ἀκαταπαύστους ἀμαρτίας,
δελεάζοντες ψυχὰς ἀστηρίκτους, καρδίαν γεγυμ-
νασμένην πλεονεξίας ἔχοντες, κατάρας τέκνα·

ἰκαταλείποντες εὐθείαν ὁδὸν ἐπλανήθησαν, ἐξα- 15 Nu 22,7
κολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ τοῦ Βοσόρ, Ap 2,14
ὅς μισθὸν ἀδικίας ἠγάπησεν, ἔλεγγιν δὲ ἔσχεν Jud 11
ἰδίας παρανομίας· ὑποζύγιον ἄφωνον ἐν ἀν-
θρώπου φωνῇ φθεγγόμενον ἐκώλυσεν τὴν τοῦ

προφήτου παραφρονίαν. οὗτοί εἰσιν πηγαὶ ἄν- 17 Jud 12a
υδροὶ καὶ ὀμίχλαι ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμεναι,
οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους τετήρηται. ὑπέρογκα 18 Jud 16
γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι δελεάζουσιν ἐν

11 παρα Kω > A 33 Ψ 81 1898s 431 453 1873 808s 206 429 *
1611ss 614 vg syh⁺ co Eφ | 12 οἱ αυτοὶ S 920 255 | *
φθορησ. BS*C*A^r-81 1852] καταφθαρ. rel. | 13 ἀδι- *
κουμ. BS*P -1175 1852] κομιουμενοι rel. Eφ | ἀπαταις] *
αγαταις BA^cΨ 623ss 1611 p vg syh^m ar sa Eφ Hila,
αγνοιας 323s 424^o | 14 μοιχαλιας SA | ἀκαταπαστ. BA *
1898 467 457 1 429, ἀκαταπαυστου 323ss 33 181 489
242 p vg¹ syh bo | 15 καταλιπ. B^cC 81 917 307 1873- *
241 209^a 206-255 K^r | Βεωρ B(S*) 453 syf ar sa | ος *
>, ἠγαπησαν B(S*) ar | 16 ἀνθρώποις BΨ 1611ss (sa) | *
παραφροσνην Ψ 431 453 623s 255 | 17 και > 81 917s
489-226 209sss 794-642 206-1891 440s 1518 913s K^r
syf | ομιχλαι] νεφελαι, 917ss 88 1838^r 206-216 1518ss
383 913s K^r syf | σκότους BSΨ 1175 vg syf co Hila] *
† εις τ. αιωνα rel. |

- ἐπιθυμίαις σαρκὸς ἀσελγείαις τοὺς ὀλίγως ἀπο-
 19 φεύγοντας τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφομένους, ἐλευ-
 θερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι
 ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς· ὧ γὰρ τις ἠττηται,
 τούτῳ καὶ δεδούλωται.
- 20 Εἰ γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα τοῦ κόσ-
 μου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ Κυρίου καὶ σωτῆρος Ἰη-
 σοῦ Χριστοῦ, τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλακέντες ἠτ-
 τῶνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χείρονα τῶν
 21 πρώτων. κρεῖττον γὰρ ἦν αὐτοῖς μὴ ἐπεγνω-
 κέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, ἢ ἐπιγνοῦσιν
 ὑποστρέψαι ἐκ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς ἀγίας
 22 ἐντολῆς. συμβέβηκεν αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παρ-
 οϊμίας· κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα,
 καὶ ὄψις λουσαμένη εἰς κυλισμὸν βορβόρου.
- 3 Ταύτην ἤδη, ἀγαπητοί, δευτέραν ὑμῖν γράφω
 1,13 ἐπιστολήν, ἐν αἷς διεγείρω ὑμῶν ἐν ὑπομνήσει
 Jud 17 2 τὴν εἰλικρινῆ διάνοιαν, μνησθῆναι τῶν προει-
 ρημένων ῥημάτων ὑπὸ τῶν ἀγίων προφητῶν
 καὶ τῆς τῶν ἀποστόλων ὑμῶν ἐντολῆς τοῦ Κυ-
 3 ρίου καὶ σωτῆρος, τοῦτο πρῶτον γινώσκον-
 1 T 4,1 Jud 18 τες, ὅτι ἐλεύσονται ἐπ' ἔσχατων τῶν ἡμερῶν

18 ἀσελγείας 1739 Ps 1175 642 206 440 1611 p vg syfh
 bo Hila | ὀλίγως] οὕτως S^cC 323ss P 1175s 1873^r
 242s 440s 1518s 1245^r K^r ar | 19 υπαρχ.] οντες Ass|
 * και > BS* 33 623 co | 20 ει] οι 323 81 206 1518 Εφ|
 K^v B 917^a 1833-1837 242-216 1518 383 K^r] + ημων al.]
 * 21 ~ αυτοις ην AP 1175 69 | υποστρεψ. BC 323ss P
 1175 307 610s 1852 255] επιστρ. 917-915 1873 920^a,
 εις τα οπισω ανακαμψαι SA 33 Ψ^{ss} 81 048 623s 1838s
 Εφ (206 429s 1611ss 614 913s) | εκ BC 323ss P 1175
 * 917^a 1838^r 242s 440s 1518 614 255s K^r] απο rel. | 22 συμ-
 βεβ. BS^aA* 81 920 436 ar sa] + γαρ vg bo Aug Εφ.
 δε rel. | το εξερ.] τον εμετον 206sss 1611^a 614 378 Εφ
 Χρ | κυλισμον BC* 323ss 33 1175 206 429 1611^a 1765]
 -μα 048 rel. | 3,1 ηδη] ecce vg sa Hila | 3 προγινωσκ.
 C* 1175 | εσχατου 323 917-915 307^a 1838s 920-1837
 242s 440s 1518 383sss K^r syfh(i) (C* 81) |

effugiunt, qui in errore conversantur, ¹liberta- 19
tem illis promittentes, cum ipsi servi sint cor-
ruptionis; a quo enim quis superatus est, huius
et servus est.

Si enim refugientes coinquinationes mundi 20
in cognitione Domini nostri et Salvatoris Iesu
Christi, his rursus implicati superantur, facta
sunt eis posteriora deteriora prioribus. Melius 21
enim erat illis non cognoscere viam iustitiae,
quam post agnitionem retrorsum converti ab
eo, quod illis traditum est sancto mandato.
¹Contigit enim eis illud veri proverbii: *Canis* 22
reversus ad suum vomitum; et: *Sus* lota in
volutabro luti.

**3,1-16 *Doctrina de parusia et consumma-
tione contra irrisores, admonitio***

Hanc ecce vobis, carissimi, secundam scribo 3
epistolam, in quibus vestram excito in com-
monitione sinceram mentem, ut memores sitis 2
eorum quae praedixi verborum a sanctis pro-
phetis et apostolorum vestrorum praecepto-
rum Domini et Salvatoris. Hoc primum scien- 3
tes, quod venient in novissimis diebus in de-

19 ~ sint servi D p

superatur D | et > D

20 impliciti FJMB* g p Hila, inplexi in diliciis D

22 enim > A | illud] res Aug

luti] caeni D Aug

3,1 vobis † iam D

~ excito vest. A-JZss p

commonitionem AF^ejsB, -motionem F*V

2 a sanctis prophetis FDV] verb. sanctorum pro-
phetarum A(G)ZC p Hila

19 J 8,32.34; R 6,16s | 20 Mt 12,45 | 21 L 12,47s;
Mt 21,32; Jud 3 | 22 Pr 26,11 | 3,1 2 P 1,13 | 2 Jud 17 |
3 1 T 4,1; Jud 18

- ceptione illusores iuxta proprias concupiscen-
 4 tias ambulantes, ¹ dicentes: Ubi est promissio
 aut adventus eius? ex quo enim patres dor-
 mierunt, omnia sic perseverant ab initio crea-
 5 turae. Latet enim eos hoc volentes, quod caeli
 erant prius et terra de aqua et per aquam con-
 6 sistens Dei verbo; per quae ille tunc mun-
 7 dus aqua inundatus periit. Caeli autem, qui
 nunc sunt, et terra eodem verbo repositi sunt,
 igni reservati in diem iudicii et perditionis
 impiorum hominum.
- 8 Unum vero hoc non lateat vos, carissimi,
 quia unus dies apud Dominum sicut mille anni,
 9 et *mille anni sicut dies unus*. Non tardat Do-
 minus promissionem suam, sicut quidam ex-
 istimant, sed patienter agit propter vos nolens
 aliquos perire, sed omnes ad paenitentiam re-
 10 verti. Adveniet autem dies Domini ut fur, in
 quo caeli magno impetu transient, elementa
 vero calore solventur, terra autem et quae in

-
- 3 deceptionem AZ^oV
 4 patres + nostri F^mD p Hila
 5 prius + ante diluvium Hila
 6 quem F*Z p
 7 servati FDJB Hila | die DJ g p
 8 domin.] deum DZ Hier, patrem Hila
 ~ unus dies² D Hier Hila
 9 promiss. suam] promissis AFDZ^cBs, promissio-
 nes Hila, promissi G
 quidam + tarditatem C p Aug Fulg
 sicut quidam existimant > A-JZBV
 10 sicut AZ Hila | fur + in nocte F^mD
 qua FssZ^cB p Hila
 transeunt AJ*Z* Hila, transcurrent p Aug
 terra - exurentur GC] > AFJZBs Pel Hila
-

4 Is 5,19; Ez 12,22; Mt 24,48 | 5 Mt 24,38; Gn 1,2.6.9;
 Ps 23,2 | 6 2 P 2,5; Gn 7,21 | 7 2 P 3,10 | 8 Ps 89.4 |
 9 Hab 2,3; Sir 35,22; 1 T 2,4 | 10 Mt 24,43s; 1 Th
 5,2s; 2 P 3,7; Ap 6,14; 16,15; Is 66,16

ἐν ἐμπαιγμονῇ ἐμπαῖκται κατὰ τὰς ἰδίαις ἐπι-
 θυμίας αὐτῶν πορευόμενοι 'καὶ λέγοντες' ποῦ 4 Is 5,19
 ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ; ἀφ' Ex 12,22
 ἧς γὰρ οἱ πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα οὕτως Mt 24,48
 διαμένει ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως. λανθάνει γὰρ 5 Mt 24,38
 αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν ἔκ- Gn 1,2.6.9
 παλαι καὶ γῆ ἐξ ὕδατος καὶ δι' ὕδατος συν- Ps 23,2
 εστῶσα τῷ τοῦ Θεοῦ λόγῳ, δι' ὧν ὁ τότε 6 2,5; Gn 7,21
 κόσμος ὕδατι κατακλυσθεὶς ἀπώλετο· οἱ δὲ 7 3,10
 νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ τῷ αὐτῷ λόγῳ τεθη-
 σαυρισμένοι εἰσὶν πυρὶ τηρούμενοι εἰς ἡμέ-
 ραν κρίσεως καὶ ἀπωλείας τῶν ἀσεβῶν ἀν-
 θρώπων.
 Ἐν δὲ τοῦτο μὴ λανθανέτω ὑμᾶς, ἀγαπη- 8 Ps 89,4
 τοί, ὅτι μία ἡμέρα παρὰ Κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη
 καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία. οὐ βραδύνει 9 Hab 2,3
 Κύριος τῆς ἐπαγγελίας, ὡς τινες βραδύτητα I T 2,4
 ἡγοῦνται, ἀλλὰ μακροθυμεῖ εἰς ὑμᾶς, μὴ βου- Sir 35,22
 λόμενός τις ἀπολέσθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς με-
 τάνοιαν χωρῆσαι. Ἦξει δὲ [ἡ] ἡμέρα Κυρίου ὡς 10 3,7
 κλέπτῃς ἐν ἧ ὅ οὐρανοὶ ῥοιζηδὸν παρελεύσον- I Th 5,2a
 ται, στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσεται, καὶ γῆ Mt 24,29.35
 Ap 20,11

εν εμπαιγ. > 917ss 88ss 623 rel. bo | 4 πατερες + ημων
 206sss 1611* p dubl sysh co Hila | 5 και + η CP 0156 *
 915 255 | συνεστωτα S*Ψ, -στωσης B | 7 αυτω] -του SC *
 917-88 431* 623ss 467* 1831ss 440 1518 614sss K^r sysh |
 εισιν + εν C 323ss P 0156 307* syi | απωλ.] ασεβειας A |
 8 αγαπ.] αδελφοι 81 623 378 | παρα > 915 1838 206 *
 429 1611* ar | Kω] Κυ S 915 1838, θω z syi | 9 ως -
 ηγουνται > Ψ vg^l Hila | εις] δι SA 33 623s 206 242
 1611* 378 p vg syf sa | ημας Ψ 917sss 431* 1838-547
 1 al. 206-216 614-1765 K^r | τινα 33s 1852 vg^l syfar
 bo Hila | 10 η^t > BC 1739 Ψ 81 0156 36-623 489 256 *
 1611 Cy | κλεπτ. + εν νυκτι P 81 307* 920-216 1518-
 1245 614ss 378 K^r dubl syh | ουρανοι + μεν S 33
 431s 610s 1838s 808s 614 378 | λυθησονται AΨs 81
 917-431 36 623-206 242-1852 383* K^r | κ. γη - ευρεθ.
 > 1891 vg^l Hila |

- 11 καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα εὐρεθήσεται. Τούτων οὕτως πάντων λυομένων ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς
- Is 34 4 12 ἐν ἀγίαις ἀναστροφαῖς καὶ εὐσεβείαις, προσδοκῶντας καὶ σπεύδοντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ Θεοῦ ἡμέρας, δι' ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσονται καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τήκεται.
- Jud 5
A 3,19
- Is 65,17;66,22 13 καινοὺς δὲ οὐρανοὺς καὶ γῆν καινὴν κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ.
- Ap 21,1
- 1 C 1,7s 14 Διό, ἀγαπητοί, ταῦτα προσδοκῶντες σπουδάσατε ἄσπιλοι καὶ ἀμώμητοι αὐτῷ εὐρεθῆναι
- Jud 24
- R 2,4 15 ἐν εἰρήνῃ καὶ τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν μακροθυμίαν σωτηρίαν ἠγεῖσθε, καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος κατὰ τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν, ὡς καὶ ἐν πάσαις ἐπιστολαῖς λαλῶν ἐν αὐταῖς περὶ τούτων· ἐν αἷς ἐστὶν δυσνόητά τινα, ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν ὡς καὶ τὰς λοιπὰς γραφὰς πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπόλειαν.
- 1 C 3,10
- Mc 13,5.9.33 17 Ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοί, προγινώσκοντες φυλάσσεσθε, ἵνα μὴ τῇ τῶν ἀθέσμων πλάνῃ συν-

ευρεθῆσ. BS 323s* P 1175 0156 1852 K syh^m ar] ουχ ευρ. syfⁱ sa, αφανισθησον. C, κατακαησον. 81 623s, *-καησεται rel. syih* | II τουτων B 323ss 1829 1873 2143 919 206ss 1611* 614 syh*] + δε CP 1175 623s, ουν rel. syh^m | υμας] ημας S* 917 1898 5 226 209 1518, > B 1175 | 12 κ. σπευδ. > S* 623 | σπευδ. + εις 255 p vg syf co Hila | τακησεται C 1175 307* 2298 1852 614 (Ps 1838), λυθησονται 1611ss | 13 ~ καιν. γην SAsss 33 81 623s 218 p vg ar Hila | κατα] και A vg sa | τα επαγγελματα SAΨ 623 1838 p vg syh co | ενοικει A 33 429 522 1611ss 614 | 14 αμωμοι A 33 915s 623 1838 808s 206sss 2298 1611* 614 255 | 15 ημων > P 307 610s 1845 | 16 πασαις BCA 33-326 431 623s 255s] + ταις rel. | αις] οις C 917-915 307* 1873-226 1-1837 242s 440s 1518 614 1765* K^r | στρεβλωσουσιν C* 323ss P 642 1611* 2138 1765 | 17 ουν] δε syi sa boⁱ | αγαπ.] αδελφοι 1838 p vg bo Hila |

ipsa sunt opera exurentur. Cum igitur haec 11
omnia dissolvenda sint, quales oportet vos esse
in sanctis conversationibus et pietatibus, ¹ ex- 12
spectantes et properantes in adventum diei Do-
mini, per quem caeli ardentes solventur, et
elementa ignis ardore tabescent? *Novos* vero 13
caelos et novam terram secundum promissa
ipsius exspectamus, in quibus iustitia habitat.

Propter quod, carissimi, haec exspectantes, 14
satagite immaculati et inviolati ei inveniri in
pace. Et Domini nostri longanimitatem salutem 15
arbitremini, sicut et carissimus frater noster
Paulus secundum datam sibi sapientiam scripsit
vobis, ¹ sicut et in omnibus epistulis, loquens 16
in eis de his, in quibus sunt quaedam difficilia
intellectu, quae indocti et instabiles depravant,
sicut et ceteras Scripturas, ad suam ipsorum
perditionem.

3,17-18 *Epilogus*

Vos igitur fratres praescientes custodite, ne 17
insipientium errore traducti excidatis a propria

11 ~ haec igitur *codd.*
~ esse vos ADJZ p Aug (M)
12 adventu AJ
diei dom.] diei Dei FC, Dei Z p*, > dom. BV,
Dei diei GJ g
quam *codd.* g Aug
13 secundum] et AFJ^r | ex promisso Hila
ipsius] illius DJ
14 satis agite A-JZ* | ei > DJ Hila
15 arbitramini AFDJZBs p Hila
16 et³ > FJ | ipsorum > F^c Hila
17 transducti A-M*ZBs Hila

12 A 3,19s; Is 34,4
13 Is 65,17; 66,22; R 8,21; Ap 21,1
14 1 C 1,7s; Jud 24
15 R 2,4; Ap 2,21; 1 C 3,10
17 Mc 13,5.9.23

18 firmitate. Crescite vero in gratia et in cognitione Domini nostri et Salvatoris Iesu Christi. Ipsi gloria et nunc et in diem aeternitatis. Amen.

EPISTULA
BEATI IOHANNIS APOSTOLI
PRIMA

1,1-4 *Exordium*

1 QUOD fuit ab initio, quod audivimus, quod vidimus oculis nostris, quod perspeximus et manus nostrae contrectaverunt de verbo vitae:
2 ¹ et vita manifestata est, et vidimus et testamur et adnuntiamus vobis vitam aeternam, quae
3 erat apud Patrem et apparuit nobis; quod vidimus et audivimus, adnuntiamus vobis, ut et vos societatem habeatis nobiscum, et societas nostra sit cum Patre et cum Filio eius
4 Iesu Christo. Et haec scribimus vobis, ut gaudeatis et gaudium vestrum sit plenum.

18 gratiam F Hila | cognitionem F, agnitione D | die AD, dies J, via Hila | in² > FZBs Aug Fulg | ~ dom. n. Iesu Chr. et salv. J(Z)B

1,1 quod²] et A Amb¹ (D Aug) | tractav. D Aug Hila, palpaver. Hier, tem(p)taver. AJM | 2 est+ nobis D | 3 audiv. + et AD Hila | adnuntiam. + et GJZ BV Aug¹ | sit > Amb¹ | 4 scripsim. ADJZ Hila | gaudeatis et > AD-Z* Aug Hila | *nostrum AFDZB p

18 Jud 25; E 4,13; Ph 3,8

1,1 J 1,1,14; 15,27; 20,27; 1 J 2,13; A 1,3s; 4,20; L 24,39 | 2 J 1,4; 1 J 4,9 | 3 Mt 13,17; 1 J 1,7; J 17,21ss | 4 J 15,11; 2 J 12; 2 C 1,14

απαχθέντες ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου στηριγμοῦ, αὐ- 18
ξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ Κυρίου
ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. αὐτῷ ἡ Jud 25
δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν αἰῶνος. ἀμήν.

ΙΩΑΝΝΟΥ Α

Ὁ ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἐώρακα- 1 J 1,1,14;
μεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα καὶ 15,27;20,27
αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν, περὶ τοῦ λόγου
τῆς ζωῆς, - ἡ καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ἐώρα- 2 J 1,4
καμεν καὶ μαρτυροῦμεν καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν
τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἣτις ἦν πρὸς τὸν πα-
τέρα καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν, - ὃ ἐώρακαμεν 3 Mt 13,17
καὶ ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλλομεν καὶ ὑμῖν, ἵνα J 17,21^{aa}
καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε μεθ' ἡμῶν. καὶ ἡ
κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ
μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. καὶ 4 J 15,11; 16,24
ταῦτα γράφομεν ἡμεῖς, ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ᾖ J 12
πεπληρωμένη.

18 αυξανεσθε CP 1175s 1829 1898s 307* 255 | δε > P *
81 206 429 1611ss 614 ar | γνωσει] πιστει P 1175 69 |
Χυ + κ. θυ πατρος 1898s.1873 1891s 1611* 614 255 (206
1831) sy^h | ημερας 1835 522 2138 sy^h | ημερ. αιωνος]
τους αιωνας τ. αιωνων 623 1838 bo | αμην > B 1739*
1175 522 440

1,2 και² + ο B 917 | εωρακ. + κ. ακηκοαμεν 1836 181 |
3 ~ ακηκοαμ. κ. εωρ. S, + και S 489 | και² > 917ss 88s
307* 1838-216 1518* K^r vg sy^h + co | δε > C* 323ss P
81 917 431 453 206 429 1611 1852 1765 vg sy^h ar sa |
4 ημεις] υμιν CA^e 1175s rel. vg sy^{ri} ar co | υμων CA^{sss}
P 81 88s 307*-1873 547s 460ss al. 206sss 1518-1245 614
1765* K sy^h ar bo | πεπληρ. + εν ημιν C* (sy^p) |

- 5 Καὶ ἔστιν αὕτη ἡ ἀγγελία ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ Θεὸς φῶς ἔστιν καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν οὐδεμία.
- Ja 1,17 2,4; J 3,21 6 Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ σκότει περιπατῶμεν, ψευδόμεθα καὶ οὐ ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν. ἐὰν δὲ ἐν τῷ φωτὶ περιπατῶμεν, ὡς αὐτός ἐστιν ἐν τῷ φωτί, κοινωνίαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων, καὶ τὸ αἷμα Ἰησοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας.
- Hb 9,14 Ap 1,5; 7,14 7
- Pr 20,9 8 Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν, καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν.
- Pr 28,13 9 ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἐστιν καὶ δίκαιος, ἵνα ἀφῆ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας
- 5,10 10 καὶ καθάριση ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας. ἐὰν εἴπωμεν ὅτι οὐχ ἠμαρτήκαμεν, ψεύστην ποιοῦμεν αὐτόν, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν.
- R 8,34 Hb 7,25 J 14,16 2 Τεκνία μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν, ἵνα μὴ ἀμάρτητε. καὶ ἐὰν τις ἀμάρτη, παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα, Ἰησοῦν Χριστὸν δίκαιον· καὶ αὐτὸς ἰλασμός ἐστιν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου.
- C 1,20 11,51s 2
- 3 Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐγνώκαμεν
- 1,8 4 αὐτόν, ἐὰν τὰς ἐντολάς αὐτοῦ τηρῶμεν. ὁ λέγων

5 επαγγελια (S*) C 323ss 33s 81 1898s 5ss 69 436 206sss 440s 1611-383 255s syri ar bo¹ | απαγγελλ. 88ss 453 206s 2138 614 | ~ ουκ εστιν εν αυτω B 33 81 69 Ωρ¹ | 7 αλληλ.] αυτου A ar Tert Cl Did. τ. θυ p z syi | Iv + Xu Asss 33 1175s 917^r 1831-216 1518 614^{*} K^r vg¹ syh | καθαρισει 242 440s 1852 (323) ar¹ co Aug | 8 αληθ. + τ. θυ 206sss 1611 2138 614 378 syh | 9 αμαρτ.²] + ημων SCΨ 81 307-5 467 206sss 1611 1852 614 255s p vg syp ar co Aug | καθαρισει C^oA 33 917 181ss 1319 38 1852 255s | 2,1 πατερα] θν ar Eus Did (Tert) | 2 μονων B 424^c 917s 226 1 38 255 Ωρ | 3 τηρησωμεν Ψ, φυλαξωμεν S* |

1,5-2,28 *Deus lux, nos filii lucis (fuga peccati, amor proximi, odium mundi, vera fides)*

Et haec est adnuntiatio, quam audivimus 5
ab eo, et adnuntiamus vobis, quoniam Deus
lux est, et tenebrae in eo non sunt ullae. Si 6
dixerimus quoniam societatem habemus cum
eo et in tenebris ambulamus, mentimur et
veritatem non facimus. Si autem in luce am- 7
bulamus, sicut et ipse est in luce, societatem
habemus ad invicem, et sanguis Iesu Christi,
Filii eius, emundat nos ab omni peccato.

Si dixerimus quoniam peccatum non ha- 8
bemus, ipsi nos seducimus, et veritas in nobis
non est. Si confiteamur peccata nostra, fidelis 9
est et iustus, ut remittat nobis peccata nostra
et emundet nos ab omni iniquitate. Si dix- 10
erimus quoniam non peccavimus, mendacem
facimus eum, et verbum eius non est in nobis.

Filioli mei, haec scribo vobis, ut non pec- 2
cetis. Sed et si quis peccaverit, advocatum ha-
bemus apud Patrem, Iesum Christum iustum;
et ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non 2
pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius
mundi.

Et in hoc scimus quoniam cognovimus eum, 3
si mandata eius observemus. Qui dicit se nosse 4

5 audimus AF | 6 ~ non fac. verit. *codd.* p Aug
Hila | 7 ad invicem] ad lucem D, cum deo Z p |
ambulem. FDJZ* Fulg Hila | Christi > FssCBV |
mundat AJ p Fulg Hila, purgat Z (Aug) | ab > A |
9 est + dominus D (Hila) | ~ fid. et iustus est A
BV Tert | nostra² > JZ | 10 faciemus A*GZC h Aug¹ |
2,1 et > AD | autem > D Hila

5 1J 3,11; Ja 1,17 | 6 J 3,21; 1J 2,4.11 | 7 1J 1,3;
Hb 9,14; Ap 1,5; 7,14 | 8 Pr 20,9 | 9 Pr 28,13 | 10 1J
5,10 | 2,1 R 8,34; Hb 4,15; 7,25; J 14,16 | 2 1J 4,10;
R 3,25; C 1,20; J 1,29; 3,14ss; 11,51s | 4 1J 1,6.8; 4,20

- eum et mandata eius non custodit, mendax
 5 est, et in hoc veritas non est. Qui autem ser-
 vat verbum eius, vere in hoc caritas Dei per-
 perfecta est; et in hoc scimus quoniam in ipso
 6 sumus. Qui dicit se in ipso manere, debet
 sicut ille ambulavit et ipse ambulare.
- 7 Carissimi, non mandatum novum scribo
 vobis, sed mandatum vetus, quod habuistis ab
 initio. Mandatum vetus est verbum, quod au-
 8 distis. Iterum mandatum novum scribo vobis,
 quod verum est et in ipso et in vobis, quia
 tenebrae transierunt, et verum lumen iam lucet.
- 9 Qui dicit se in luce esse, et fratrem suum
 10 odit, in tenebris est usque adhuc. Qui diligit
 fratrem suum, in lumine manet, et scandalum
 11 in eo non est. Qui autem odit fratrem suum,
 in tenebris est et in tenebris ambulat et ne-
 scit quo eat, quia tenebrae obcaecaverunt ocu-
 los eius.
- 12 Scribo vobis, filioli, quoniam remittuntur
 13 vobis peccata propter nomen eius. Scribo vo-
 bis, patres, quoniam cognovistis eum, qui ab
 initio est. Scribo vobis, adolescentes, quoniam

4 et² > DJ h | 4s hoc] eo A | 5 et > *codd.* h p
 Aug | 6 et + sic D | 8 ~ est verum *codd.* (h*) p | ve-
 re Z* h* | et¹ > Z* h Aug | quia] quoniam A-Z p |
 vobis] nobis Hila | transeunt Z*V | ~ lumen verum
 AFD]ZB h p | 10 permanet ZBs h p Lcf | 11 quia]
 quoniam *codd.* p Cyp Lcf Aug | 12 remittentur A |
 13 scripsi¹ M | ~ est ab initio D

5 J 14,21.23; 1 J 5,3; 4,18

6 J 13,15

7 1 J 2,24; 3,11; J 13,34; Mt 5,17

8 R 13,12; J 1,5; 8,12; 9,5; 13,34

9 1 J 2,4; 2 P 1,9

10 R 14,13.15; J 11,9

11 J 11,10; 12,35; 1 J 1,6

12 1 C 6,11 | 13 1 J 1,1; J 1,1

- ὅτι ἔγνωκα αὐτόν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ
τηρῶν, ψεύστης ἐστίν, καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια
οὐκ ἔστιν· ὃς δ' ἂν τηρῇ αὐτοῦ τὸν λόγον, 5 5,3
ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ τετελείω-
ται. ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ ἐσμεν.
ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν ὀφείλει καθὼς ἐκεί- 6 J 13,15
νος περιεπάτησεν καὶ αὐτὸς οὕτως περιπατεῖν.
- Ἀγαπητοί, οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, 7 J 13,34
ἀλλ' ἐντολὴν παλαιὰν ἣν εἶχετε ἀπ' ἀρχῆς· ἡ
ἐντολὴ ἡ παλαιὰ ἐστίν ὁ λόγος ὃν ἠκούσατε.
πάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ὃ ἐστίν ἀλη- 8 R 13,12
θὲς ἐν αὐτῷ καὶ ἐν ὑμῖν, ὅτι ἡ σκοτία παράγεται
καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαίνει. Ὁ λέγων 9 4,20
ἐν τῷ φωτὶ εἶναι καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν
ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστίν ἕως ἄρτι. ὁ ἀγαπῶν τὸν 10 R 14,13.15
ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον
ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. ὁ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν 11 J 11,10;12,35
αὐτοῦ ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστίν καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περι-
πατεῖ, καὶ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία
ἐτύφλωσεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.
- Γράφω ὑμῖν, τεκνία, ὅτι ἀφέωνται ὑμῖν αἱ 12 1 C 6,11
ἁμαρτίαι διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. γράφω ὑμῖν, 13
πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. γράφω
ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι νενικήκατε τὸν πονηρόν. 1,1; J 1,1
5,4s

4 ὅτι > CP-1175 917-181 307* 1873-1837 242-216 1518ss
383sss L rel. | και² > Ass 33s h | εν τουτω > S 38 | η
> Ψ 915 623 808 440 1852 378 | αληθ. + τ. θυ S 104
467 | 5 αληθως > 323s 424c | 6 ουτως > BA 88ss 453-5
436 808ss h p sa Cl Cyp Cy Aug | 7 αγαπ.] αδελφοι 1175
917s 1838 489 920-1311 206-216 1518 383sss K^r | ηκουσ.
+ απ αρχης 1175s 917-181 307* 1838-1311 206-216 1518-
1245 614* K^r | 8 αληθες + και S 1838 vg | υμιν²] ημιν
Asss P 1827 1845 69 436 1518 h syh^m Hier Hila | σκο-
τια] σκια A | 9 μισων + ψευστης εστιν και S 307* 614
378 K ar Cyp | 11 εστιν] μενει P 88s | 12 τεκνα 917 1898
915, παιδια 323ss | υμιν²] υμων Ψ 917 307 489 69 206
1611 614 255 L co (syp ar) | 13 γραφω²] εγραψα 1739 623 |

- 14 ἔγραψα ὑμῖν, παιδία, ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα.
ἔγραψα ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρ-
E 6,10 χῆς. ἔγραψα ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι ἰσχυροί ἐστε
Ap 12,11 καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει καὶ νενική-
Ja 4,4 15 κατε τὸν πονηρόν. Μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον μη-
δὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ. ἐάν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον,
Pr 27,20 16 οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς ἐν αὐτῷ. ὅτι πᾶν
Ja 4,16
It 2,12 τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς καὶ ἡ
ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἡ ἀλαζονεία τοῦ
βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρὸς, ἀλλὰ ἐκ τοῦ
Mt 7,21 17 κόσμου ἐστίν. καὶ ὁ κόσμος παράγεται καὶ ἡ
I P 4,2 ἐπιθυμία αὐτοῦ· ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ
Θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.
- Mt 24,5,24 18 Παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἐστίν, καὶ καθὼς ἠκού-
I P 4,7
I C 10,11 σατε ὅτι ὁ ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντίχρι-
στοι πολλοὶ γεγόνασιν· ὅθεν γινώσκομεν ὅτι
A 20,30 19 ἐσχάτη ὥρα ἐστίν. ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθον, ἀλλ' οὐκ
I C 11,19 ἦσαν ἐξ ἡμῶν· εἰ γὰρ ἐξ ἡμῶν ἦσαν, μεμενή-
κεισαν ἂν μεθ' ἡμῶν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῶσιν
I C 2,27 20 ὅτι οὐκ εἰσὶν πάντες ἐξ ἡμῶν. καὶ ὑμεῖς χρίσμα
I C 2,15 21 ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἁγίου, καὶ οἴδατε πάντες. οὐκ
ἔγραψα ὑμῖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ'
2 P 1,12 ὅτι οἴδατε αὐτήν, καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς
ἀληθείας οὐκ ἔστιν.
- 22 Τίς ἐστὶν ὁ ψεύστης εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος ὅτι
Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ Χριστός; οὗτός ἐστιν ὁ

14 εγραψα¹] γραφω 1175s 1829ss 88ss 467^r 242s 216
1518 1108ss 383sss K^r p vg Aug | τον²] το B sa | τ. θυ
> B sa | 15 πατρ] θυ CA 33 808s z | 16 βίου] κοσμου
sy (Eφ) | 17 αυτου > Ass 33 623 h ar sa | αιωνα + quo-
modo (sicut) deus (ipse) manet in aeternum p Cyp Lcf
Aug (Hila) | 18 ου¹ > A 460s 1852 L | ο > BS^{*}C 1739
Ψ 623s Ωρ Ep | 19 εξ. ημ. ησαν BCΨ 206 429s 1611^{*}
614 378 sy^r ar co] ~ ησ. εξ. ημ. rel. Ir Tert | φανερωθη
206 1831 1611 2138 sy^hm | παντες > 206 1831 1611
2138 sy Ir Ep | 20 και² > B h sa | παντες BSP 1838
1852 ar sa Hier] -τα rel. | 21 παν > C (sa) |

vicistis malignum. Scribo vobis, infantes, quon- 14
iam cognovistis Patrem. Scribo vobis, iuvenes,
quoniam fortes estis, et verbum Dei manet in
vobis, et vicistis malignum. Nolite diligere 15
mundum neque ea quae in mundo sunt. Si
quis diligit mundum, non est caritas Patris
in eo; quoniam omne, quod est in mundo, 16
concupiscentia carnis est et concupiscentia ocu-
lorum et superbia vitae; quae non est ex
Patre, sed ex mundo est. Et mundus transit 17
et concupiscentia eius. Qui autem facit volun-
tatem Dei manet in aeternum.

Filioli, novissima hora est, et sicut audi- 18
stis quia antichristus venit: et nunc antichristi
multi facti sunt; unde scimus, quia novissima
hora est. Ex nobis prodierunt, sed non erant 19
ex nobis; nam si fuissent ex nobis, perman-
sissent utique nobiscum; sed ut manifesti sint
quoniam non sunt omnes ex nobis. Sed vos 20
unctionem habetis a Sancto et nostis omnia.
Non scripsi vobis quasi ignorantibus veritatem, 21
sed quasi scientibus eam, et quoniam omne
mendacium ex veritate non est.

Quis est mendax, nisi is, qui negat quon- 22
iam Iesus est Christus? Hic est antichristus,

14 scripsi¹⁻² M(ADJ) | quoniam] quia AJBV | pa-
trem + scribo vobis patres quoniam cognovistis eum
qui ab initio est F(D)JZBs (h)p Aug | iuvenes] adu-
lescentes FJZ* hp | ~ in vobis manet *codd.* (hp)
Aug | 16 ~ in mundo est ADM Aug | est² > DJ Hila,
~ *post* oculorum FGM p | 17 transibit ADV(Z h)
Cyp Zeno | 18 antechr.¹⁻² F*DZ* h | et nunc] nunc
autem ADMZC p, et > FGJB h Aug | quia] quo-
niam JZ hp | 19 mansissent F Cyp Amb | sint] fiant
FD(Z h) | 21 *inc.* quia non F | 22 is > A, his F*JZ p |
Iesus + non AD-Z p p Ambst Aug

14 1J 5,4s; Ap 12,11 | 15 1C 7,31; Ja 1,27; J 5,42 |
16 Pr 27,20; Tt 2,12; Ja 4,16 | 17 1C 7,31; 1P 4,2;
2P 3,11 | 18 1P 4,7; Ap 22,6s.10ss; 2J 7 | 19 A 20,30;
1T 4,1; 2P 2,t; Jud 4; 1C 11,19 | 20 1J 2,27; 1C
2,15 | 21 2P 1,12 | 22 1J 2,18

- 23 qui negat Patrem et Filium. Omnis qui negat Filium nec Patrem habet, qui confitetur
 24 Filium et Patrem habet. Vos quod audistis ab initio in vobis permaneat. Si in vobis permanserit quod audistis ab initio, et vos in
 25 Filio et Patre manebitis. Et haec est reprobatio, quam ipse pollicitus est nobis, vitam aeternam.
 26 Haec scripsi vobis de his, qui seducunt vos.
 27 Et vos unctionem, quam accepistis ab eo, maneat in vobis. Et non necesse habetis ut aliquis doceat vos; sed sicut unctio eius docet vos de omnibus, et verum est, et non est mendacium. Et sicut docuit vos, manete in eo.
 28 Et nunc filioli manete in eo, ut cum apparuerit, habeamus fiduciam et non confundamur ab eo in adventu eius.

2.29-4,6 *Deus pater, nos filii Dei (in iustitia, caritate fraterna, fide in Iesum Christum)*

- 29 Si scitis quoniam iustus est, scitote quoniam et omnis, qui facit iustitiam, ex ipso natus est.
 3 Videte qualem caritatem dedit nobis Pater,

23 qui² + autem D | qui²-habet > Z Hila
 24 ~ ab init. audist. *codd.* h p Aug
 25 promissio AZ* h | ipse] ille D
 vobis AF h | vita aeterna D
 26 his] eis FJ h p
 27 manete in eo \wedge 28 DBV
 28 adventum F*(Z)
 29 scitis] sciatis J | et > AZ h Aug

23 1 J 4,15; 2 J 7,9; J 5,23; 8,19; 16,3
 24 1 J 2,7; 3,24
 27 1 J 2,20; J 14,26; Jr 31,34; 2 C 1,21
 28 1 J 3,2; 4,17; C 3,4
 29 1 J 3,7.10; 4,7
 3,1 J 1,12s; 16,3; 1 J 5,20; E 1,5; R 8,14ss

ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ τὸν
 υἱόν. πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱὸν οὐδὲ τὸν πα- 23 4,15; J 5,23;
 τέρα ἔχει· ὁ ὁμολογῶν τὸν υἱὸν καὶ τὸν πατέρα 15,23
 ἔχει. ὑμεῖς δὲ ἤκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν με- 24 2,7
 νέτω. ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνη ὁ ἀπ' ἀρχῆς ἤκούσατε,
 καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ υἱῷ καὶ ἐν τῷ πατρὶ μενεῖτε.
 καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία ἣν αὐτὸς ἐπηγγεί- 25
 λατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον.

Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν πλανώντων 26
 ὑμᾶς. καὶ ἡμεῖς τὸ χρῖσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ 27 2,20
 μένει ἐν ὑμῖν, καὶ οὐ χρεῖαν ἔχετε ἵνα τις δι- J 14,26; 16,13
 δάσκη ὑμᾶς· ἀλλ' ὡς τὸ αὐτοῦ χρῖσμα διδάσκει Jc 31,34
 ὑμᾶς περὶ πάντων. καὶ ἀληθὴς ἐστὶν καὶ οὐκ
 ἐστὶν ψεῦδος, καὶ καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς, μένετε
 ἐν αὐτῷ. Καὶ νῦν, τεκνία, μένετε ἐν αὐτῷ, ἵνα 28 3,2; 4,17
 ἐὰν φανερωθῇ σχῶμεν παρρησίαν καὶ μὴ αἰσ-
 χυνθῶμεν ἀπ' αὐτοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ.

Ἐὰν εἰδῆτε ὅτι δίκαιός ἐστιν, γινώσκετε ὅτι 29 3,7,10
 καὶ πᾶς ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην ἐξ αὐτοῦ γε-
 γέννηται. Ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν 3 5,20; J 1,12s;
 16,3

23 υιον² + κ. τ. υιον Cyp | εχει 1² 1175 917-431 1838-
 436 206s 440s* 1518 913ss K^r z | 24 υμεις + ουν 1175s
 1829 218 242-216 1518 614* K^r, και sy bo¹ | ηκουσ.¹⁻²
 ακηκουατε S | ~ πατρι... υιω S 88s 623s 460s 808 2298
 255 syp | 25 υμιν B 241 69* h vg¹ | αιωνιαν B | 26 ταυτα
 + δε S 1852 syp | 27 χρισμα¹] χαρισμα B 1611 | μενει]
 μενετω 323ss 33ss 181 453 623s 467s 69 808s 206 429
 1611* 614 255ss h p vg syh | ως > B 1838 1891 | αυτου²
 αυτο A 33^r 1829 919* 242-216 1518 614s 913ss K^r |
 χρισμα²] πνα S* bo Cy, χαρισμα 33 255 | μενειτε 1175s
 917s 307* 1873-1837 242-216 1518 383^r K^r | 27s αυτω
 1² S 1175 917 467 1 460*s 69 206 429s K* | 28 εαν]
 οταν 1175 917* 1827-1837 206-216 1518-1245 614* K^r |
 εχωμεν S* 1175 917ss 88s 623ss 1873* 920 pl. 206-216
 1518-1245 614* K^r | 29 και > B 1175s 917-1827 al. 920-
 1837 242-216 1518 383* K^r syh ar co | γεγενητ. P 1829
 1838s 489 919 1 69 al. 206 429 1611 614 913s syh* |
 3,1 εδωκ. Asss 33s 81 917s 436 808s 1518 L | υμιν BΨ
 81 623 920 69* 38 242 2147 K |

- ὁ πατήρ ἵνα τέκνα Θεοῦ κληθῶμεν, καὶ ἔσμεν.
 διὰ τοῦτο ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ἡμᾶς, ὅτι οὐκ
 2 ἔγνω αὐτόν. Ἀγαπητοί, νῦν τέκνα Θεοῦ ἔσμεν,
 καὶ οὐπω ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα. οἶδαμεν ὅτι
 3 ἐὰν φανερωθῆ ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὁψο-
 μεθα αὐτόν καθὼς ἐστίν. καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν
 4 ἐλπίδα ταύτην ἐπ' αὐτῷ ἀγνίζει ἑαυτόν, καθὼς
 5 ἐκεῖνος ἀγνός ἐστιν. Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρ-
 τίαν καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ, καὶ ἡ ἁμαρτία
 6 ἐστὶν ἡ ἀνομία. καὶ οἴδατε ὅτι ἐκεῖνος ἐφανε-
 ρώθη, ἵνα τὰς ἁμαρτίας ἄρῃ, καὶ ἁμαρτία ἐν
 7 αὐτῷ οὐκ ἔστιν. πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ μένων οὐχ
 ἀμαρτάνει· πᾶς ὁ ἀμαρτάνων οὐχ ἑώρακεν αὐ-
 τὸν οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν.
 8 Τεκνία, μηδεὶς πλανάτω ὑμᾶς· ὁ ποιῶν τὴν
 δικαιοσύνην δίκαιός ἐστιν, καθὼς ἐκεῖνος δί-
 καιός ἐστιν· ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν ἐκ τοῦ δια-
 βόλου ἐστίν, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ διάβολος ἀμαρτά-
 νει. εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἵνα
 9 λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου. Πᾶς ὁ γεγεννημέ-
 νος ἐκ τοῦ Θεοῦ ἁμαρτίαν οὐ ποιεῖ, ὅτι σπέρμα
 αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει· καὶ οὐ δύναται ἁμαρτά-
 νειν, ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται.
 10 Ἐν τούτῳ φανερά ἐστὶν τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ
 καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου· πᾶς ὁ μὴ ποιῶν
 δικαιοσύνην οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ μὴ

κ. εσμεν > 1175s 917-431 1873r 242-216 1518 614 255s
 Kr | υμας S*P 1175s 917-181 1873-226 1-1837 242-216
 913 255 Kr | 2 εσομεθα 1~2 917 181ss 226* | οιδαμ.
 + δε 1175 917* 1827-1245 614-1765 Kr syp co | 5 οιδα-
 μεν S 1898s ar sa¹ bo¹ Fulg | αμαρτιας BAss 33s 623s
 436 1852 h p vg syh ar bo Tert Fulg] +ημων rel. | 6 πας²
 και π. 226 209 1852 vg syp ar | 7 τεκνια] παιδια CAss
 33ss 623s syh^m bo Lcf, + μου 307* 206* 614 syp sa | 8 ο¹
 + δε A 88s 1838 489 bo (ar) Lcf | λυθη P | 10 ποιων
 δικαιοσ. h pr z] ων δικαιος Ψ m vg syh^m sa Ωρ Cyp Lcf
 Aug | ποιων + την CAsss P 81 1829 623s 489 920
 460sss 1891 1518 255 K |

ut filii Dei nominemur et simus. Propter hoc mundus non novit nos, quia non novit eum. Carissimi, nunc filii Dei sumus, et nondum ² apparuit quid erimus. Scimus quoniam cum apparuerit, similes ei erimus; quoniam videbimus eum sicuti est. Et omnis, qui habet hanc ³ spem in eo, sanctificat se, sicut et ille sanctus est. Omnis, qui facit peccatum, et iniquitatem ⁴ facit; et peccatum est iniquitas. Et scitis quia ⁵ ille apparuit, ut peccata nostra tolleret, et peccatum in eo non est. Omnis, qui in eo manet, ⁶ non peccat; et omnis, qui peccat, non vidit eum nec cognovit eum.

Filioli, nemo vos seducat. Qui facit iusti- ⁷ tiam, iustus est, sicut et ille iustus est. Qui ⁸ facit peccatum, ex diabolo est; quoniam ab initio diabolus peccat. In hoc apparuit Filius Dei, ut dissolvat opera diaboli. Omnis, qui ⁹ natus est ex Deo, peccatum non facit, quoniam semen ipsius in eo manet, et non potest peccare, quoniam ex Deo natus est.

In hoc manifesti sunt filii Dei et filii dia- ¹⁰ boli. Omnis, qui non est iustus, non est ex Deo, et qui non diligit fratrem suum; quoniam ¹¹

¹ non novit¹⁻²] ignorat, ignoravit D | sumus AGJ
ZCB h

² scimus + hoc D | sicut FD

³ ~ spem hanc *codd.* h p Aug (Tert)

⁵ quia] quoniam A-Z h p Hila

nostra > *codd.* p Hila (Aug)

⁶ et > JZ h p Tert Aug | videt FD p Hila

⁸ peccat] peccavit D

¹⁰ est iustus] facit iustitiam DZ h p r

ex A] de FssZBs h p r

sum + non est de deo D

² 1 J 2,28; R 8,17; 2 C 3,18; Ph 3,21; Mt 5,8; Ex 34,29 |
³ Hb 12,14 | ⁴ 1 J 5,17 | ⁵ Is 53,4s.9; J 1,29; 1 P 2,24 |
⁶ R 6,14 | ⁷ 1 J 2,29 | ⁸ J 8,44; Ap 12,7ss | ⁹ 1 J 5,18; 3 J 11

- haec est adnuntiatio, quam audistis ab initio,
 12 ut diligatis alterutrum. Non sicut Cain, qui ex
 maligno erat, et occidit fratrem suum. Et prop-
 ter quid occidit eum? Quoniam opera eius ma-
 ligna erant, fratris autem eius iusta.
- 13 Nolite mirari fratres, si odit vos mundus.
 14 Nos scimus quoniam translati sumus de morte
 ad vitam, quoniam diligimus fratres. Qui non
 15 diligit, manet in morte; omnis, qui odit fra-
 trem suum, homicida est. Et scitis quoniam
 omnis homicida non habet vitam aeternam in
 semet ipso manentem.
- 16 In hoc cognovimus caritatem Dei, quon-
 iam ille animam suam pro nobis posuit; et nos
 17 debemus pro fratribus animas ponere. Qui
 habuerit substantiam huius mundi et viderit
 fratrem suum necessitatem habere et cluserit
 viscera sua ab eo, quomodo caritas Dei ma-
 18 net in eo? Filioli mei, non diligamus verbo
 19 neque lingua, sed opere et veritate. In hoc
 cognoscimus quoniam ex veritate sumus, et
 in conspectu eius suadebimus corda nostra.

11 audivimus F Aug | diligamus AFZ h p r Aug |
 alterutr.] invicem Z(D) h r Aug | 12 qui > AFGZ h
 Lcf | propter quid] ideo Z(D) | 13 nos AF h p r Lcf
 Aug | hic mundus Z h p r, ~ D | 14 ad] in *codd.* h p
 Hila | 15 semet ipso] se A-M h r Cyp Lcf Aug |
 16 cognoscim. DJ r | dei > FDG*J r Aug | ~ pro
 nobis an. suam *codd.* h p r (Lcf) Aug | frat. + nostris
 FDB p | anim. + nostras FBV, animam J h | 17 hu-
 ius > AFJBV Aug Hila | necesse AGJMC° | perman-
 et D h | 18 mei > AD h r Aug | verbo + tantum
 D (h) p r Aug | neque] et DJ h p Aug | 19 suademus
 ADJ*M p r Hila (Aug), -eamus F*G*J°

11 1J 2,7 (1,5) | 12 Gn 4,8 | 13 Mt 5,11; J 15,18s;
 17,14ss | 14 J 5,24; 1J 2,11 | 15 Mt 5,21s; J 8,44 |
 16 J 10,11; 13,1.14; 15,13; Ph 2,17 | 17 1J 4,20; Ja 2,16;
 Dt 15,7 | 18 Ja 1,22; 2,15s

ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ 11 J 13,34; 15,12
 ἀγγελία ἣν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν
 ἀλλήλους· οὐ καθὼς Κάϊν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν 12 Gn 4,8
 καὶ ἔσφαξεν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· καὶ χάριν τίνος
 ἔσφαξεν αὐτόν; ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν,
 τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια.

Μὴ θαυμάζετε, ἀδελφοί, εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ 13 Mt 5,11
 κόσμος. ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ 14 J 5,24; 15,18s
 τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς
 ἀδελφούς· ὁ μὴ ἀγαπῶν μένει ἐν τῷ θανάτῳ.
 πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνθρωποκτό- 15 2,11
 νος ἐστίν, καὶ οἴδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος Mt 5,21s
 οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν ἑαυτῷ μένουσαν. J 8,44

Ἐν τούτῳ ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖ- 16 J 13,1; 15,13
 νος ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκεν· καὶ G 2,20
 ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς
 θεῖναι. ὅς δ' ἂν ἔχη τὸν βίον τοῦ κόσμου καὶ 17 4,20; Dt 15,7
 θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρεῖαν ἔχοντα καὶ
 κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, πῶς ἡ
 ἀγάπη τοῦ Θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ; Τεκνία, μὴ 18 Ja 1,22; 2,15s
 ἀγαπῶμεν λόγῳ μὴδὲ τῇ γλώσσει, ἀλλὰ ἐν ἔργῳ
 καὶ ἀληθείᾳ. ἐν τούτῳ γνωσόμεθα ὅτι ἐκ τῆς 19
 ἀληθείας ἐσμέν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πείσομεν

11 επαγγελια Ss 1739s Ps 1898s 547 460 206 429 1611*
 614 255 syh sa¹ bo Did Lcf | 13 inc. και μη Ss* 323ss
 P 424^{es} 307^a 467 rz syr ar | αδελφ. + μου 1175s 917-
 88 1838-1837 206* 1108ss 614* K^r co | 14 αδελφους +
 ημων SΨ syr sa | αγαπων BSAss 33 623 547 1852 h pr
 vg ar bo Did Lcf Aug | + τ. αδελφον rel.] + αυτου P
 915 467^c 547s 69 206sss 1518-1245 614 378 sy sa | 15 εαυ-
 του B | εαυτω] αυτω B 33 1829 307* 920 547 69 38 1518
 1852 614 913 255 K al. | 16 αγαπ. + τ. θυ h vg¹ ar¹
 (Ambst Var) | τιθεναι 1175 917-431 1838-216 1518-1245
 614* K^r | 18 τεκνια + μου 917-431 1827-1837 242 440s
 1518 614* K^r p vg syr co | τη > S Ps 915 623s 1808ss
 242 255 Cl | εν > 88s 307-5 1 460s 808ss 2298 1518 383
 255 K h pr vg I Ila | 19 εν BA 623s 808ss h p vg syh
 bo] και εν rel. | γνωσσομεν 1175 917 623^r 1831* 1518
 al. 383 K^r p vg, -μεθα 1852 (syh) |

- 20 τὴν καρδίαν ἡμῶν, ὅτι ἐὰν καταγινώσκη ἡμῶν ἢ καρδία, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ Θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν καὶ γινώσκει πάντα. ἀγαπητοί, ἐὰν ἢ καρδία μὴ καταγινώσκη, παρηρησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ὃ ἐὰν αἰτῶμεν λαμβάνομεν ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν.
- Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, ἵνα πιστεύσωμεν τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, καθὼς ἔδωκεν ἐντολήν ἡμῖν. καὶ ὃ τηρῶν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ. καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ πνεύματος οὗ ἡμῖν ἔδωκεν.
- Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα εἰ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστὶν, ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον. Ἐν τούτῳ γινώσκετε τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ· πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστὶν, καὶ πᾶν πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ τὸν Ἰησοῦν

R 5,1s
Hb 4,16

Mc 11,54

J 6,29; 15,17

4,13

R 8,9

1 Th 5,21
Mc 7,15

1 C 12,3

2,18; J 8,47

τ. καρδιαν BA*ss Ψ h syp Aug] τας καρδ. rel. | 20 οτι² > A 33 436 808ss h pr vg ar bo Aug | 21 αγαπητ.] αδελφοι S 1838 | καρδια BAss 424° 33 Ψ 88 436 1852 Ωρ¹ Aug] † ημων rel. (Eφ) | καταγιν. BC 441 Ωρ Aug] † ημων rel. | εχει B 323s Ψ, εχωμεν 33 181 915 Lcf | 22 αιτωμεθα SΨ Ωρ (Eφ) | απ] παρ 1175 917° 1827° 920 pl. 1831° 1518 385 rel. | 23 πιστευωμ. Sss 33sss 623s 1838 241 206sss 1891-614 1765° K^r | πιστ. τω υιω αυτ. Iv Xw 33 81 307° 808ss 2138 | ημιν > 1175 917-431 1873-1738 al. 242° 1518 1245s 383sss K^r | 4,1 παντα τα πν. K, παν πνα Ψ | 2 γινωσκεταιΨ 1175 1898-431 1873-241 al. 206-242 522-1518 1108ss 383ss K pl. vg syp, -χομεν S* 206sss 1611 255 ar bo | εληλυθεναι B (pr vg) Thdt | 3 μη ομολογ.] λυει 1739^m p vg Iq Cl Or Tert Lcf Aug Socr^c | τον > S 917s 623ss 920s al. 1831ss 216 1518 1765s K^r | Iv BAsss 32-81 436 206ss 1611° pr vg syp ar¹ bo¹ Iq] † Kν S, Xν rel. pl. | Iv (Xν) † εν σαρκι εληλυθота SP rel. sy ar |

Quoniam si reprehenderit nos cor nostrum, 20
 maior est Deus corde nostro et novit omnia.
 Carissimi, si cor nostrum non reprehenderit 21
 nos, fiduciam habemus ad Deum; et quid- 22
 quid petierimus accipiemus ab eo, quoniam
 mandata eius custodimus, et ea quae sunt
 placita coram eo, facimus.

Et hoc est mandatum eius, ut credamus 23
 in nomine Filii eius Iesu Christi et diligamus
 alterutrum, sicut dedit mandatum nobis. Et 24
 qui servat mandata eius in illo manet, et ipse
 in eo; et in hoc scimus quoniam manet in
 nobis de Spiritu, quem dedit nobis.

Carissimi, nolite omni spiritui credere, 4
 sed probate spiritus si ex Deo sint; quoniam
 multi pseudoprophetae exierunt in mundum.
 In hoc cognoscitur spiritus Dei: omnis spiritus 2
 qui confitetur Iesum Christum in carne venisse,
 ex Deo est; et omnis spiritus, qui solvit Ie- 3

20 nos > Aug¹ | nostrum > FJMB

21 nostrum > FJ* | habebimus J

22 quidquid] quodcunque A-M p Hila

quoniam] si D | custodim.] servamus r

24 dedit nobis AC] ~ nobis dedit FDJBV

4,1 sint] sunt r, est J | in + hunc D p (r, Aug)
 mundo F

2 confitebitur M

~ venisse in carne D

20 L 18,13; J 21,17; 1 C 4,4s; Mt 26,75

21 1 J 5,14; R 5,1s; Hb 4,16

22 Mt 7,7; Mc 11,24; J 14,13; 15,16; 16,23s

23 J 3,18; 6,29; 13,34; 15,17

24 1 J 2,24; 4,13; J 6,56s; R 8,9

4,1 1 Th 5,21; 4,1; Mt 7,15

2 1 C 12,2s; J 16,14

3 J 8,47; 1 J 2,18; 2 J 7

sum, ex Deo non est, et hic est antichristus,
 de quo audistis quoniam venit, et nunc iam
 4 in mundo est. Vos ex Deo estis, filioli, et vi-
 cistis eum, quoniam maior est qui in vobis est,
 5 quam qui in mundo. Ipsi de mundo sunt; ideo
 6 de mundo loquuntur, et mundus eos audit. Nos
 ex Deo sumus. Qui novit Deum audit nos, qui
 non est ex Deo non audit nos; in hoc cogno-
 scimus Spiritum veritatis et spiritum erroris.

4,7-5,17 *Deus caritas, nostra caritas (vera caritas fratrem diligit, Christum agnoscit, mundum vincit, fiduciam roborat).*

7 Carissimi, diligamus nos invicem, quia
 caritas ex Deo est. Et omnis, qui diligit, ex
 8 Deo natus est et cognoscit Deum. Qui non
 diligit, non novit Deum, quoniam Deus ca-
 9 ritas est. In hoc apparuit caritas Dei in no-
 bis, quoniam Filium suum unigenitum misit
 10 Deus in mundum, ut vivamus per eum. In hoc
 est caritas, non quasi nos dilexerimus Deum,
 sed quoniam ipse prior dilexit nos et misit
 Filium suum propitiationem pro peccatis nos-
 tris.
 11 Carissimi, si sic Deus dilexit nos, et nos
 12 debemus alterutrum diligere. Deum nemo vi-
 dit unquam. Si diligamus invicem, Deus in

3 de quo] quem CM p r, quod AFGJ

4 eum AV] eos F-B r

7 nos] in V, + in B, > A-M p Aug

quia] quoniam *codd.* p r

9 in² + hunc BV p Aug

10 dileximus F

prior > AFJBV r Lcf Aug

11 si sic] sicut BV p

4 1 J 5,5; Mt 12,29 | 5 J 15,19 | 6 J 8,47 | 7 1 J 2,29 |
 8 1 J 4,16 | 9 1 J 1,2; J 3,16 | 10 J 15,12; 1 J 4,19;
 2,2; R 3,25; 5,8 | 11 Mt 18,33; R 13,8; 1 C 13 | 12 J 1,18

ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔστιν· καὶ τοῦτό ἐστιν τὸ τοῦ
ἀντιχρίστου, ὃ ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν
τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἤδη. Ὑμεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστε, 4 5,5
τεκνία, καὶ νενικήκατε αὐτούς, ὅτι μείζων ἐστὶν Mt 12,29
ὁ ἐν ὑμῖν ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ. αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσ- 5 J 15,19
μου εἰσὶν· διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσιν
καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν ἀκούει. ἡμεῖς ἐκ τοῦ Θεοῦ 6 J 8,47
ἐσμεν. ὁ γινώσκων τὸν Θεὸν ἀκούει ἡμῶν· ὃς
οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἀκούει ἡμῶν. ἐκ
τούτου γινώσκομεν τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας
καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης.

Ἀγαπητοί, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὅτι ἡ ἀγά- 7
πη ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστὶν, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ
τοῦ Θεοῦ γεγέννηται καὶ γινώσκει τὸν Θεόν. 2,29
ὁ μὴ ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τὸν Θεόν, ὅτι ὁ 8 4,16
Θεὸς ἀγάπη ἐστίν. ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ 9 J 3,16
ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ
τὸν μονογενῆ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν κόσ-
μον, ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ. ἐν τούτῳ ἐστὶν 10
ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι ἡμεῖς ἠγαπήσαμεν τὸν Θεόν,
ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς καὶ ἀπέστειλεν 2,2
τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἰλασμόν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν R 5,8
ἡμῶν.

Ἀγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ Θεὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, 11 Mt 18,33
καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀλλήλους ἀγαπᾶν. Θεὸν 12 J 1,18
οὐδεὶς πώποτε τεθέαται· ἐὰν ἀγαπῶμεν ἀλλή-
λους, ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν μένει, καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ

ex > 1175 917 1836ss 307* 1873* 1 913 Kl. | ακηκοαμεν
S 623s | 4 εκ τ. κοσμου 460ss 1891 | 6 ημων 1^2 A
917 209ss L | εκ τουτ.] εν τουτω A 81 p vg syp ar co
Fulg | 7 αγαπων + τ. θν A, fratrem p r dem tol
Fulg (sa¹) | 7s θν 1^2 S* 1838 642 | 8 ου γινωσκει
A 33 81 88s 623s 1837s 218 ar sa (r Fulg) | 9 inc.
και οτι εν 323s 88s 307* 467 | ο θς > 307* 1s 1765
ar¹ Aug | 10 αγαπη + του θυ S sa | ηγαπηκαμ. B
323s Ψ | απεσταλκεν S | 11 ~ ο θς ουτως 206 429
1611* 614 1765 ar (co) |

- 3,24; R 5,5 13 ἐν ἡμῖν τετελειωμένη ἐστίν. ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν,
 J 3,17; 4,42 14 ὅτι ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν ἡμῖν. καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα καὶ μαρτυροῦμεν ὅτι ὁ πατήρ
 5,5 15 ἀπέσταλκεν τὸν υἱὸν σωτήρα τοῦ κόσμου. ὃς ἐὰν ὁμολογήσῃ ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ
 4,8 16 Θεῷ. καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν. ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ Θεῷ μένει, καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ μένει.
 2,28 17 Ἐν τούτῳ τετελείωται ἡ ἀγάπη μεθ' ἡμῶν, ἵνα παρησῖαν ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅτι καθὼς ἐκεῖνός ἐστιν καὶ ἡμεῖς ἐσμεν ἐν τῷ
 R 8,15 18 κόσμῳ τούτῳ. φόβος οὐκ ἐστίν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ' ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον, ὅτι ὁ φόβος κόλασιν ἔχει, ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ.
 4,10 19 Ἡμεῖς ἀγαπῶμεν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς. ἐὰν τις εἴπῃ ὅτι ἀγαπῶ τὸν Θεόν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν· ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ἐώρακεν, τὸν Θεὸν ὃν οὐχ ἐώρακεν οὐ δύναται ἀγαπᾶν.

12 εν ημιν τετελ. εστ. Asss 33 81 623s 69 206 429 1611* 614] ~ τετελ. εν ημ. εστ. BS, ~ tet. εστ. εν ημ. rel. | 13 εδωκ. A 1739s Ps 88 623s 1837 218 1518 Ath Bas | 14 εθεασαμ. Asss Ψ 81 623s 436 255 | 15 ομολογη A 623s | Iς + Xς B m ar¹ (Tert) | 16 πιστευομεν A 33 vg¹ | μενει² > A 33 36 623ss 436 808s 1831 440s^o 1518-614 255 p vg | μενει 1 ~ 2 206 429 syr | 17 αγαπη + τ. θυ 460s 255 p r tol co¹, αυτου 378 syr ar | μεθ ημ.] εν ημιν (S) 547 p r ar¹ Aug | εσμεν] εσομεθα S 2138 (sa bo¹) | 19 ημεις + ουν A 33 5 467 489 69 242 p r vg syr | αγαπωμ. BAss 915 5 1852 614] + τ. θυ S 33 81 1837* 206 429s 1518-1245 378 p vg¹ sy ar bo, αυτον rel. | αυτος] ο θς A 33 81 453 623s 1837 p vg | πρωτον 1175 917 1836sss 453 623s 1845 1 206 429 2138 syh* | 20 οτι > S 1319 r Aug | ου BS 323s Ψ 1873 206 429 1611* syh sa Cyp] πως rel. |

nobis manet, et caritas eius in nobis perfecta
 est. In hoc cognoscimus quoniam in eo ma- 13
 nemus, et ipse in nobis, quoniam de Spiritu
 suo dedit nobis. Et nos vidimus et testifica- 14
 mur, quoniam Pater misit Filium suum Salva-
 torem mundi. Quisquis confessus fuerit quoniam 15
 Iesus est Filius Dei, Deus in eo manet, et
 ipse in Deo. Et nos cognovimus et credidimus 16
 caritati, quam habet Deus in nobis. Deus
 caritas est, et qui manet in caritate, in Deo
 manet, et Deus in eo.

In hoc perfecta est caritas Dei nobiscum, 17
 ut fiduciam habeamus in die iudicii; quia sicut
 ille est, et nos sumus in hoc mundo. Timor 18
 non est in caritate; sed perfecta caritas foras
 mittit timorem, quoniam timor poenam habet,
 qui autem timet, non est perfectus in caritate.

Nos ergo diligamus Deum, quoniam Deus 19
 prior dilexit nos. Si quis dixerit quoniam di- 20
 ligo Deum, et fratrem suum oderit, mendax
 est. Qui enim non diligit fratrem suum quem
 videt, Deum quem non videt quomodo potest

13 cognoscimus] intellegimus A-M p
 14 suum AD]CBV] > FG
 15 quisque J, quicumque A r Aug
 16 credimus ADBV p Aug
 caritati + dei A*D
 17 dei > *codd.* Aug (Hier)
 ~ nobiscum caritas A
 19 deum] invicem AD, > FJM r Aug
 20 oderit] odit D | videt^t + cotidie D

13 1 J 3,24; R 5,5
 14 J 1,14; 3,17; 4,42; Mt 17,5
 15 1 J 2,23; 5,1.5
 16 1 J 4,8s; J 3,16; 6,69
 17 1 J 2,28; 2 C 3,12
 18 R 8,15; 1 J 2,5
 19 1 J 4,10
 20 1 J 2,4; 3,17; 4,12; 1 P 1,8

- 21 diligere? Et hoc mandatum habemus a Deo,
 ut qui diligit Deum diligat et fratrem suum.
 5 Omnis qui credit quoniam Iesus est Chris-
 tus, ex Deo natus est. Et omnis, qui diligit
 eum qui genuit, diligit et eum qui natus est
 2 ex eo. In hoc cognoscimus quoniam diligimus
 natos Dei, cum Deum diligamus et mandata
 3 eius faciamus. Haec est enim caritas Dei, ut
 mandata eius custodiamus; et mandata eius
 4 gravia non sunt. Quoniam omne, quod natum
 est ex Deo, vincit mundum; et haec est vic-
 toria, quae vincit mundum, fides nostra.
 5 Quis est, qui vincit mundum, nisi qui credit
 6 quoniam Iesus est Filius Dei? hic est, qui ve-
 nit per aquam et sanguinem, Iesus Christus;
 non in aqua solum, sed in aqua et sanguine.
 Et Spiritus est, qui testificatur quoniam Chris-
 7 tus est veritas. Quoniam tres sunt, qui testi-
 monium dant in caelo: Pater, Verbum et Spi-
 8 ritus sanctus, et hi tres unum sunt. Et tres
 sunt, qui testimonium dant in terra: Spiritus,
 9 et aqua et sanguis, et hi tres unum sunt. Si

21 ~ a deo habemus BV | a deo AJBV r Hila] ab
 eo FDGMC p, ipso Lcf Aug | 5,1 est¹ > D | diligit
 1(2 F | eum qui genuit] genitorem D h r Fulg Vig,
 patrem Hila | et² > A-J | 4 vicit¹ F | mundum 1(2 M* |
 vestra M | 5 vicit F | 6 sanguinem + et spiritum GC
 (Ambst) | sanguine + et spiritu GC, ~ Ambst | spiri-
 tus est] spiritu D | testificantur J | Christus²] *spiritus
 r Rebapt Amb | 7 quoniam] quia A-J p | 7s vg¹ Eug
 Fulg, ~ 8-7 CTV^m m r Var Prisc Vig | * > in caelo - in
 terra, hi A-J*MBV p Rebapt Aug Euch Hila | 8 tria
 sunt quae... haec tria in unum... 7 tria sunt quae...
 haec tria unum sunt in Christo Iesu Prisc | aqua
 sanguis et caro, et tres in nobis sunt Var

21 Mt 22,37-40

5,1 1 J 4,15s; J 8,42; 1 P 1,22s

3 1 J 2,5; J 14,15; 2 J 6; Mt 11,30

4 J 16,33; 1 J 2,14

5 1 J 4,4.15

6 J 19,31s; 15,26

καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα 21 Mc 12,29ss
ὁ ἀγαπῶν τὸν Θεὸν ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν
αὐτοῦ.

Πᾶς ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χριστὸς 5 4,15s
1 P 1,22s
ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν
γεννήσαντα ἀγαπᾷ καὶ τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐ-
τοῦ. ἐν τούτῳ γινώσκουμεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ 2
τέκνα τοῦ Θεοῦ, ὅταν τὸν Θεὸν ἀγαπῶμεν καὶ
τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ποιῶμεν, αὕτη γὰρ ἐστὶν ἡ 3 J 14,15.23s;
15,10
Mt 11,30
ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν
καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν. Ἰδι πᾶν 4 2,13s
J 16,33
τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ Θεοῦ νικᾷ τὸν κόσμον·
καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον,
ἡ πίστις ἡμῶν.

Τίς δέ ἐστιν ὁ νικῶν τὸν κόσμον εἰ μὴ ὁ 5 4,4.15
πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ;
οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι' ὕδατος καὶ αἵματος καὶ 6 J 19,34s
πνεύματος, Ἰησοῦς Χριστός· οὐκ ἐν τῷ ὕδατι
μόνον, ἀλλ' ἐν τῷ ὕδατι καὶ ἐν τῷ αἵματι· καὶ
τὸ πνευμά ἐστιν τὸ μαρτυροῦν, ὅτι τὸ πνευμά
ἐστὶν ἡ ἀλήθεια. ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες, 7
ἰ τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὸ αἷμα, καὶ οἱ τρεῖς 8

21 απ αυτου] απο τ. θυ A r vg¹ | 5,1 γεννησ. † αυτον
206 522 1611 2138 614 sa | και² > BΨs 048 r vg¹ sa Hil
Aug | τον²] το S 69 1319 | 2 ποιωμ. B 323s Ψ 81 623ss
467 1837^a 206 522 1611^a 614 r vg syp ar sa bo¹] τηρω-
μεν rel. | τηρωμεν 2~3 A 917 1 38 1891 | 4 υμων 81
048 917ss 88s 1873-226 794-1311 242s 440s 383 L^r |
5 δε > AΨ 1175-431 623sss 489^r 1891 440s 383sss vg
sa | εστιν² † ο Xς 33 255 bo¹ | 6 ~ πνς κ. αιματος 81
88s 623s 1845 1852 255 ar | κ. πνς > B 1175 917-431
1873-547 1-1311 242 440s 1518 383 913 378 pr vg¹ syp |
μονω B 81 | εν³ > S 81 917s al. 467 920 pl. 206^e 1518
614 1765 K^r | ~ αιματι κ. υδατι 323s P 88s 1838s 69[#]
383 255 ar | το πνα²] Xς 61 p vg | 7 οτι † οι S 206s
2138 | μαρτυρουσιν Ψ 1852 255 | μαρτυρουντ. † εν τ.
ουρανω πατηρ λογος κ. πνα αγιον. κ. ουτοι οι τρεις
(εις το) εν εισιν. κ. τρεις εισιν οι μαρτυρ. εν τη γη
61 629 vg¹ Prisc Var VictV Fulg Cass |

- J 5,32.36; 8,18 9 εις τὸ ἓν εἰσιν. εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία τοῦ Θεοῦ μείζων ἐστίν, ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Θεοῦ, ὅτι με-
- R 8,16
1 C 15,15
Ap 12,17 10 μαρτύρηκεν περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ ἔχει τὴν μαρτυρίαν ἐν αὐτῷ. ὁ μὴ πιστεύων τῷ Θεῷ ψεύστην πεποιήκεν αὐτόν, ὅτι οὐ πεπίστευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν ἣν μεμαρτύρηκεν ὁ Θεὸς περὶ τοῦ υἱοῦ
- 11 αὐτοῦ. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεός, καὶ αὕτη ἡ ζωὴ
- J 3,36 12 ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐστίν. ὁ ἔχων τὸν υἱὸν ἔχει τὴν ζωὴν· ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει.
- J 20,31 13 Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν, ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ἔχετε αἰώνιον, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ
- 3,21s
J 14,13; 16,23 14 υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ παρηγορία ἣν ἔχομεν πρὸς αὐτόν, ὅτι ἐὰν τι αἰτῶμεθα κατὰ
- 15 τὸ θέλημα αὐτοῦ ἀκούει ἡμῶν. καὶ ἐὰν οἶδαμεν ὅτι ἀκούει ἡμῶν ὁ ἐὰν αἰτῶμεθα, οἶδαμεν ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἃ ἠτήκαμεν ἀπ' αὐτοῦ.
- Mt 12,31
Hb 6,4ss 16 Ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἁμαρτάνοντα

το > 1898 r vg Rebapt (Var) | 9 των ανθρ.] του θυ S* |
 οτι²] ην Ps 104^r 917^s 1838^r 206-1108 614^s K^r | 10 μαρτυρ.¹
 + τ. θυ A 33 81 623s 467 436 808s 216^c 255 p r vg bo |
 εαυτω S 323ss Ψs 917-431 623-1873 226 69 206-1245 614
 378 vg | θω] υιω Ass 81 623s al. 241 436 808s 1891 1518
 255 p vg syh^m (378 ar co) | 11 ~ ο θς ημιν B 323ss 69
 216 1611 614 syh | 12 υιον¹ + τ. θυ 1838s 206sss 1611
 614 | 13 ινα-αιωνιον > 88 1838 919 1837 522 | υμιν... θυ
 BSA 2298 33 88 623sss 919 436s 429 2138 p r vg sy (ar)
 co] υμιν τ. πιστευουσιν εις... θυ, ινα ειδ. ... αιωνιον κ.
 ινα πιστευητε rel.] + εις το ονομα τ. υιου τ. θυ 323ss Ps
 1898 307^s 489 920ss al. 206-1611 383 913 378 Kl. | τοις
 πιστευ.] οι πιστευοντες S^cA 33 81 453 623ss 436, > 1739
 Ψ 1175 | 14 τι > A 33 81 1845 69 2138 049 | θελημα]
 ονομα A | 14s ημων 1[~]2 S^cA 460^s 38^s | 15 οιδαμ.¹]
 ιδωμεν S^c Ψ 917 | οτι² + εαν S^cΨ | απ BS 33 104s 81
 623s 436 1852] παρ rel. | 16 ιδη] οιδεν 1838 p r vg Tert
 Hil Amb Aug Hila |

testimonium hominum accipimus, testimonium Dei maius est; quoniam hoc est testimonium Dei, quod maius est, quoniam testificatus est de Filio suo. Qui credit in Filium Dei, habet 10 testimonium Dei in se. Qui non credit Filio, mendacem facit eum, quia non credit in testimonium, quod testificatus est Deus de Filio suo. Et hoc est testimonium, quoniam vitam aeter- 11 nam dedit nobis Deus. Et haec vita in Filio eius est. Qui habet Filium, habet vitam; qui 12 non habet Filium, vitam non habet.

Haec scribo vobis, ut sciatis quoniam vi- 13 tam habetis aeternam, qui creditis in nomine Filii Dei. Et haec est fiducia, quam habemus 14 ad eum, quia quodcumque petierimus secundum voluntatem eius, audit nos. Et scimus 15 quia audit nos quidquid petierimus; scimus quoniam habemus petitiones quas postulamus ab eo. Qui scit fratrem suum peccare pecca- 16

9 quod maius est > F | suo + quoniam¹ - maius est² F | quoniam²] quia ADJBV p r | est⁴ + deus D | 10 filium] filio AssBV h r | quia] quoniam AFJM p | credit³ A^cGV Hila] credidit³ A*FDJM p | filio] filium Hila | in testimonio *codd.* p | 11 quoniam] quia D | est² > AJ | 12 filium¹ + dei C p r | filium² + Dei A^c.V h r | 13 scribo FBV r] scripsi ADJ p | habetis] habebitis D | dei] eius M | 14 est > F | habeamus D | 15 quia] quoniam AFJ p, quomodo D | 16 *inc.* si quis scit D

9 J 5,32.36; 8,18; 10,37s

10 R 8,16; Ap 12,17; 1 C 15,15; J 3,33; 5,37

12 J 3,36; 5,40; 10,10.28

13 J 20,31 (3 J 9)

14 1 J 3,21s; J 14,13; 15,16; 16,23s

16 Mt 12,31; Hb 6,4ss; 10,26-29; J 9,41; 16,22ss

tum non ad mortem, petat, et dabitur ei vita peccanti non ad mortem. Est peccatum ad
 17 mortem: non pro illo dico ut roget quis. Omnis iniquitas peccatum est, et est peccatum ad mortem.

5,18-21 *Epilogus*

18 Scimus quia omnis, qui natus est ex Deo, non peccat; sed generatio Dei conservat eum,
 19 et malignus non tangit eum. Scimus quoniam ex Deo sumus, et mundus totus in maligno
 20 positus est. Et scimus quoniam Filius Dei venit et dedit nobis sensum, ut cognoscamus verum Deum et simus in vero Filio eius. Hic est verus Deus et vita aeterna.
 21 Filioli, custodite vos a simulacris. Amen.

EPISTULA

BEATI IOHANNIS APOSTOLI

SECUNDA

1 SENIOR Electae dominae et natis eius, quos ego diligo in veritate, et non ego solus, sed et omnes qui cognoverunt veritatem,

petit AB*V, petet FJM, + pro eo D | dabitur ei vita D(M)B^o] dabit ei vitam *rel.* p r Tert Hil Amb Aug | peccantibus AJ (r) | quis > A-M r Aug | 17 peccatum² + non J Gelas | 18 quia] quoniam A-M h r | 20 ~ deum verum BV | verum deum] quod est verum r | eius + Iesu Christo D p r Hil Amb Aug Fulg | 21 amen > AJ^r p r Aug
 1 seniores J* | eius filiis D

17 1 J 3,4 | 18 1 J 3,9; J 17,15 | 19 G 1,4; J 8,47 |
 20 J 17,3; Ap 3,7; J 1,18; R 9,5 | 21 1 C 10,7.14
 1 1 P 5,1; 3 J 1; 2 J 13; J 8,32

ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσῃ, καὶ δώσει αὐτῷ ζωὴν, τοῖς ἁμαρτάνουσιν μὴ πρὸς θάνατον. ἔστιν ἁμαρτία πρὸς θάνατον· οὐ περὶ ἐκείνης λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ. πᾶσα ἀδικία ἁμαρτία ἐστίν, καὶ ἔστιν ἁμαρτία οὐ πρὸς θάνατον. 17

Οἶδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐχ ἁμαρτάνει, ἀλλ' ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ Θεοῦ τηρεῖ ἑαυτόν, καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἄπτεται αὐτοῦ. 18 3,9; J 17,15

οἶδαμεν ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐσμεν, καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται. οἶδαμεν δὲ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἦκει, καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν, ἵνα γινώσκομεν τὸν ἀληθινόν· καὶ ἐσμὲν ἐν τῷ ἀληθινῷ, ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ. 19 G 1,4 J 8,47

οὗτός ἐστιν ὁ ἀληθινὸς Θεὸς καὶ ζωὴ αἰώνιος. 20 J 17,3 K 9,5

Τεκνία φυλάξτε ἑαυτὰ ἀπὸ τῶν εἰδώλων. J 1,18

21 1 C 10,14

ΙΩΑΝΝΟΥ Β

Ὁ πρεσβύτερος ἐκλεκτῆ κυρία καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, οὓς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐγὼ μόνος ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν 1 1 P 5,1; 3 J 1

αιτήσεις, δώσεις S*, δοθησεται vg¹ syp bo (sa) Tert | δοσει + deus p Tert Hil Amb | τω αμαρτανοντι 1758ss 1611* 614 255 p vg syh ar Tert Amb Hier | ερωτησης S* ar bo¹ | ερωτ. + τις 307* 1827s 808ss 614 μ vg¹ Tert Cl | 17 ου > 33 623 1852 pr vg syh ar sa Tert | 18 ο γεννηθ. εκ] η γεννησις 2138 (1852) pr vg syh Hier | *αυτον BA* 242 2138 1852 pr vg bo Hier | 20 δε BS 1175 917-431 1873-1311 242s 440s 1518 383s bo] και rel. pl., > P 81 1838 547 209* L Aug | τον] το S* r sa | αληθιν. + θν Asss 33 917s 623-467 436* 206-522 1611-2147 K p vg ar bo Did Bas Aug | Ιυ Χω > A vg | η ζωη η P 1175s 1898-2143 226ss 69 1311s 522 1518 2147 syh | 21 εαυτους S*As 33 81 1898* 623* 226ss 436* 206-522 1611^r K | ειδωλων + αμην P 1175s 917-181 307* 489-241 69sss 206-1518 al. 614 pl. K^r vg¹

1 και²] (εγω) δε A 1852 syf (L), > Ψ |

- J 8,31 2 ἀλήθειαν, διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν
 3 ἡμῖν, καὶ μεθ' ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα. ἔσται
 I T 1,2 μεθ' ἡμῶν χάρις ἔλεος εἰρήνη παρὰ Θεοῦ πα-
 τρός, καὶ παρὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ
 πατρός, ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ.
 4 Ἐχάρην λίαν ὅτι εὑρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου
 περιπατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς ἐντολὴν ἐλά-
 I J 2,7 5 βομεν παρὰ τοῦ πατρός. καὶ νῦν ἐρωτῶ σε,
 κυρία, οὐχ ὡς ἐντολὴν γράφων σοι καινὴν, ἀλλὰ
 ἣν εἶχομεν ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους.
 6 καὶ αὕτη ἔστιν ἡ ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν
 κατὰ τὰς ἐντολάς αὐτοῦ. αὕτη ἡ ἐντολή ἐστίν,
 καθὼς ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ περι-
 πατῆτε.
 I J 2,18; 4,1ss 7 Ὅτι πολλοὶ πλάνοι ἐξηλθον εἰς τὸν κόσμον,
 οἳ μὴ ὁμολογοῦντες Ἰησοῦν Χριστὸν ἐρχόμενον
 ἐν σαρκί. οὗτός ἐστιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντίχρι-
 G 4,11 8 στος. βλέπετε ἑαυτοὺς, ἵνα μὴ ἀπολέσητε ἃ ἤρ-
 I J 2,23 9 γάσασθε, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβητε. πᾶς
 ὁ προάγων καὶ μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ

Is αληθ. 1^o 2 323s Ψ 307* 1838 1611-614 syh* | 2 με-
 νουσαν] ουσαν 323s 33 642s, ενοικουσαν A. > 424^o | 3 εσται
 + γαρ 048 | εσιω 88s p vg | εσται - ημων > A 2138 1852
 1765s | υμων 048 623s 1835s 209-69 440s 1518 913 378
 K p vg¹ syh ar bo¹ | [παρα¹] απο S* 1898-915 920ss 256s
 1518s 255 | παρα² + Ku S 33 1175 917-181 307-1311
 206-1245 614-1765 K^r syf ar bo | 4 ελαβον S 33 | 5 ~
 εντ. καινην γρ. SAsss 33 Ψss 81 048 623s 69 1837* 1518-
 614 255 p vg Lcf | εχομεν 1873 489 226 1891 440s 1518
 913 | 6 αυτη² + δε 048 467 | ~ εστιν η εντολη SP 1175
 048 917* 1838-1311 al. 206-1518 614 pl. K^r Lcf | εστιν²
 + ινα SAsss 33 623s 920 69 614 1765s K p vg syf ar
 co | ινα² > 323ss 33 81 307-5 436 429 614ss K p vg ar
 co | 7 εισηλθον P 33 1175 917s 1873-1311 206-1518 913*
 K^r | ο² > S 88 489s is 218 378 | ουτοι εισιν οι πλανοι
 κ. οι αντιχρ. 1898 378 syh^m Lcf | 8 αυτους 1838 KL Iq
 Lcf | απολεσωμεν, ειργασαμεθα. απολαβωμ. P 1175 917s
 1873-1311 206-1518 383 L^r Lcf Hila (B syh^m sa) |
 9 προαγων BSA vg¹ co] παραβαινων rel. Lcf |

¹propter veritatem, quae permanet in nobis et ²
nobiscum erit in aeternum. Sit vobiscum gra- ³
tia, misericordia, pax a Deo Patre et a Christo
Iesu Filio Patris in veritate et caritate.

Gavisus sum valde, quoniam inveni de filiis ⁴
tuis ambulantes in veritate, sicut mandatum
accepimus a Patre. Et nunc rogo te, domina, ⁵
non tamquam mandatum novum scribens tibi,
sed quod habuimus ab initio, ut diligamus
alterutrum. Et haec est caritas, ut ambulemus ⁶
secundum mandata eius. Hoc est enim man-
datum, ut quemadmodum audistis ab initio,
in eo ambuletis.

Quoniam multi seductores exierunt in mun- ⁷
dum, qui non confitentur Iesum Christum ve-
nisse in carnem; hic est seductor et anti-
christus. Videte vosmet ipsos, ne perdatis quae ⁸
operati estis, sed ut mercedem plenam acci-
piatis. Omnis, qui recedit et non permanet in ⁹

² propter veritatem > F
manet J

³ nobiscum AJBVC p* | a² > AJ
caritate + vera D

⁴ accepimus] accip. D

⁶ hoc mandatum est AFGM m (Lcf)

⁷ confitetur (A*)DJ* p
venientem in carne A-J(MBV Lcf)
antechristus F*D

⁸ quae] quod M Lcf

⁹ recedit G] praecedit (A)FssBV m p^c, credit C
permanet¹] manet AFDG*JM m p Lcf

² J 5,38; 8,31.44; 1 J 2,4

³ 1 T 1,2; 2 T 1,2

⁴ 3 J 3

⁵ 1 J 2,7; J 13,34

⁶ 1 J 5,3

⁷ 1 J 2,18.23; 4,1ss

⁸ G 4,11; Ruth 2,12

⁹ 1 J 2,23; 3 J 9

doctrina Christi, Deum non habet; qui per-
manet in doctrina, hic et Patrem et Filium
10 habet. Si quis venit ad vos et hanc doctri-
nam non affert, nolite recipere eum in domum
11 nec Ave ei dixeritis. Qui enim dicit illi Ave,
communicat operibus eius malignis.

12 Plura habens vobis scribere, nolui per char-
tam et atramentum; spero enim me futurum
apud vos et os ad os loqui, ut gaudium ves-
trum plenum sit.

13 Salutant te filii sororis tuae Electae.

EPISTULA

BEATI IOHANNIS APOSTOLI

TERTIA

1 SENIOR Gaio carissimo, quem ego di-
ligo in veritate.

2 Carissime, de omnibus orationem facio
prosperare te ingredi et valere, sicut prospere
3 agit anima tua. Gavisus sum valde venientibus
fratribus et testimonium perhibentibus veritati

9 hic (et) filium et patrem *codd.* m | 10 domu A |
10s have F(J) m | nec] neque D Hila, et Lcf |
11 eius] illius A^mFDBV p, > A*J | malig. + ecce
praedixi vobis ut in diem domini nostri non con-
fundamur (m) p^o | 12 cartam A*F^oV p^o, per atram.
et in epistola p* | apud] ad FB p | ~ futurum me
BV | 13 elect.] ecclesiae F, + eccles. p, + amen F
M, + gratia tecum amen J p^o

1 seniores J | veritate + caritatis FJV | 2 *inc.* ideo
in omn. F* | per omnia D

10 2 Th 3,6; 3 J 8; 3 Rg 13,16s | 11 1 T 5,22; Ap 18,4 |
12 G 4,20; 3 J 13; 1 J 1,4 | 13 2 J 1

1 (A 19,29; 20,4) 2 J 1 | 3 2 J 4

Χριστοῦ Θεὸν οὐκ ἔχει. ὁ μένων ἐν τῇ διδαχῇ,
 οὗτος καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει. εἴ τις 10 ^{2 Th 3,6}
 ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ ^{3 J 8}
 φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ χαί- ^{3 Rg 13,17}
 ρειν αὐτῷ μὴ λέγετε· ὁ λέγων γὰρ αὐτῷ χαίρειν 11
 κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς.

Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν οὐκ ἐβουλήθην 12 3 J 13
 διὰ χάρτου καὶ μέλανος, ἀλλὰ ἐλπίζω γενέσθαι
 πρὸς ὑμᾶς καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσαι, ἵνα
 ἡ χαρὰ ἡμῶν ἦ πεπληρωμένη.

Ἀσπάζεται σε τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς σου τῆς 13
 ἐκλεκτῆς.

ΙΩΑΝΝΟΥ Γ'

Ὁ πρεσβύτερος Γαίῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ 1 2 J 1
 ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ.

Ἀγαπητέ, περὶ πάντων εὐχομαί σε εὐοδοῦσ- 2
 θαι καὶ ὑγιαίνειν, καθὼς εὐοδοῦται σου ἡ
 ψυχὴ. ἐχάρην γὰρ λίαν ἐρχομένων ἀδελφῶν 3 2 J 4
 καὶ μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς σὺ

διδαχῆ² + τ. Xv Ps 1175 917-1245 614 rel. p bo¹, αὐτου
 syfh⁺ Lcf | ~ υιον, πατερα Asss 33 81 69 1837 vg¹ ar |
 11 γαρ > 81 88s 1837 255 ar sa bo¹ | αὐτω > 1829 489s
 920 919s* 1ss 38 1891 K | 12 εχω S*A*ss 81 915s |
 γραψαι A 93 436 | ελπίζω γαρ Ass 33 81 307* 5 436* p
 vg ar bo | γεν.] ελθειν P 1175 917-915 307* 1838-1311
 206-1518 913 255 K^r p syf ar sa | υμων BAsss 33 81
 623s 547s 256s 429s 1518 255 p vg bo | ~ πεπληρ. η
 BS 1852 p vg | 13 ασπαζεται σε] saluta syh | τ. εκλεκτ.]
 τ. εκκλησιας 307 321 (p) fu, χαρις μετα σου 1758ss iuv
 (syf¹ h⁺ ar), + αμην 323ss 1175 917-181 307* 1838-
 1311 206 rel. K^r vg¹ sy

3 γαρ 048 pl.] > S 33 5 1838 808ss 2138 1765 p
 vg ar sa bo¹ | συ > A 327 |

4 ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖς. μειζοτέραν τούτων οὐκ
 ἔχω χαράν, ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν τῇ ἀλη-
 5 θεῖα περιπατοῦντα. Ἀγαπητέ, πιστὸν ποιεῖς
 ὃ ἐὰν ἐργάσῃ εἰς τοὺς ἀδελφούς καὶ τοῦτο ξέ-
 6 νους, οἷ ἐμαρτύρησάν σου τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον
 ἐκκλησίας, οὓς καλῶς ποιήσεις προπέμψας ἀξι-
 7 ως τοῦ Θεοῦ· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόματος ἐξῆλθον
 8 μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν ἐθνικῶν. ἡμεῖς
 οὖν ὀφείλομεν ὑπολαμβάνειν τοὺς τοιούτους,
 ἵνα συνεργοὶ γινώμεθα τῇ ἀληθείᾳ.

Τι 3,13

A 20,35
1 C 9,12,15Hb 13,2
2 J 10

Μι 20,27

9 Ἐγραψά τι τῇ ἐκκλησίᾳ· ἀλλ' ὁ φιλοπρω-
 τεύων αὐτῶν Διοτρεφῆς οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς.
 10 διὰ τοῦτο, ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα
 ἃ ποιεῖ λόγοις πονηροῖς φλυαρῶν ἡμᾶς, καὶ
 μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις οὔτε αὐτὸς ἐπιδέ-
 χεται τοὺς ἀδελφούς καὶ τοὺς βουλομένους κω-
 λύει καὶ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει.

1 J 3,6.9 11

J 19,35; 21,24 12

Ἀγαπητέ, μὴ μιμοῦ τὸ κακὸν ἀλλὰ τὸ ἀγα-
 θόν. ὁ ἀγαθοποιῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστίν· ὁ κα-
 12 κοποιῶν οὐχ ἑώρακεν τὸν Θεόν. Δημητρίῳ
 μεμαρτύρηται ὑπὸ πάντων καὶ ὑπὸ αὐτῆς τῆς

4 τουτων 048 pl.] ταυτης 323s 424c 181s 69 1837ss 1758ss
 383c syf ar co | εχων B* 1829 1838 | χαριν B 2298 2143
 1891 vg bo Hila | τη > SC^c 323ss Ps 048 917 rel. pl. |
 5 πιστως 1838 p vg | εργαζη AΨ 1611 2138 | τουτο] εις
 τους P 33 1175 917-1311 808-1245 614* K^r | 6 τη + αλη-
 θεια κ. 1611 2138 614 378 syh | ενωπ. + πασης syfh⁺ |
 ποιησας προπεμψεις C ar | ποιεις 323s 453 1311 Hier
 Hila | αξιους 1898 1838 ar¹ | 7 ονοματ. + αυτου Ψ 181ss
 547 69 808 440s 378 syfh⁺ | εθνων P 1175 917s 307-1311
 808-1518 614sss 255s K^r | 8 απολαμβανειν P 1175 917*
 1838-1311 808-1245 614-1765 K^r | γενωμ. 323 048 88-5
 460s 1311ss 429s 1611* 614 378 K | της αληθειας 623s
 1611 2138 614 378 vg sa | αληθ.] εκκλησια S*A | 9 εγρα-
 ψας B sa bo¹ | τι] αν S^c 33 81 1898s 431* 1873 436*
 2138 614* p vg Hila, > P 917ss 623 pl. 920s 919-1311
 206-1518 1245s | 10 φλυαρ. + εις C p vg co | βουλομ.]
 επιδεχομενους C 323s p vg¹ syfh^m ar sa (bo) | 11 ο²+
 δε 69 242 1852 913 L p bo¹ (syh ar) | 12 της + εκκλη-
 σιας κ. της C syfh^m ar |

tuae, sicut tu in veritate ambulas. Maiorem 4
 horum non habeo gratiam, quam ut audiam
 filios meos in veritate ambulare. Carissime, 5
 fideliter facis quidquid operaris in fratres, et
 hoc in peregrinos, qui testimonium reddide- 6
 runt caritati tuae in conspectu ecclesiae;
 quos benefaciens deduces digne Deo. Pro 7
 nomine enim eius profecti sunt nihil acci-
 pientes a gentibus. Nos ergo debemus susci- 8
 pere huiusmodi, ut cooperatores simus veritatis.

Scriptissem forsitan ecclesiae; sed is, qui 9
 amat primatum gerere in eis, Diotrophes, non
 recipit nos. Propter hoc si venero, commonebo 10
 eius opera, quae facit verbis malignis garriens
 in nos; et quasi non ei ista sufficiant, neque
 ipse suscipit fratres et eos, qui suscipiunt,
 prohibet et de ecclesia eicit.

Carissime, noli imitari malum, sed quod 11
 bonum est. Qui benefacit ex Deo est, qui
 malefacit non vidit Deum. Demetrio testi- 12
 monium redditur ab omnibus et ab ipsa veri-

4 maius... gaudium D^mT p | ambulantes A-M
 Hila | 6 perhibuerunt F | benefaci(e)s deducens (A)
 FJ^eM m p*, -facitis D, deduxisti Hila | 7 eius > A
 FJM m p | gentilibus FMssCBV | 8 sumus F*J^e | ve-
 ritati J | 9 is] his F p, si D, > M | Diotrepes (A*)
 J-V p Hila | recepit FB | 10 commoneam AF(D)J-V
 p Hila | nec AFM p | suscepit F | suscipiunt] cu-
 piunt AFD Hila | prohibuit D | eiecit (D)BV | 11 ca-
 rissimi nolite D | videt A d | deum] eum BV

- 6 1 C 16,11; Tt 3,13
 7 1 C 4,12; 9,15
 8 Mt 10,41; Hb 13,2; 2 J 10
 9 Mt 20,27; 2 J 9
 10 Mt 23,13
 11 1 J 3,6.9
 12 J 19,35; 21,24

- tate, sed et nos testimonium perhibemus; et
 nosti quoniam testimonium nostrum verum est.
 13 Multa habui tibi scribere, sed nolui per
 14 atramentum et calamum scribere tibi. Spero
 autem protinus te videre, et os ad os loque-
 mur.
 15 Pax tibi. Salutant te amici. Saluta amicos
 nominatim.

EPISTULA CATHOLICA
 BEATI IUDAE APOSTOLI

- 1 IUDAS Iesu Christi servus, frater autem
 Iacobi, his qui sunt in Deo Patre dilectis et
 2 Christo Iesu conservatis et vocatis. Miseri-
 cordia vobis et pax et caritas adimpleatur.
 3 Carissimi, omnem sollicitudinem faciens
 scribendi vobis de communi vestra salute, ne-

12 sed > A-JBV
 nos + autem F
 nostis D
 13 habeo, nolo J (d)
 ~ scribere tibi *codd.* d Hila
 14 loquimur FM*, loqui M^e
 15 saluta + tu DBV p
 per nomen A-M, nominatos p
 1 sunt > *codd.* p Hila
 dilectis] electis Hila
 ~ Iesu Chr. A-J p Lcf
 et² > AFJM Lcf

13 2 J 12
 1 Mt 13,55; Mc 6,3; L 6,16; J 14,22; Ja 1,1; 1 J 5,18
 2 2 P 1,2
 3 2 P 1,5; 2,21; 2 T 4,7

ἀληθείας· καὶ ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ οἶδας J 19,35
ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν ἀληθὴς ἐστίν.

Πολλὰ εἶχον γράψαι σοι, ἀλλ' οὐ θέλω διὰ 13² J 12
μέλανος καὶ καλάμου σοι γράφειν· ἐλπίζω δὲ 14
εὐθέως σε ἰδεῖν, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλή-
σομεν.

Εἰρήνη σοι, ἀσπάζονται σε οἱ φίλοι. ἀσπά- 15
ζου τοὺς φίλους κατ' ὄνομα.

ΙΟΥΔΑ

Ἰούδας Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς 1 Mt 13,55
δὲ Ἰακώβου, τοῖς ἐν Θεῷ πατρὶ ἡγαπημένοις
καὶ Ἰησοῦ Χριστῷ τετηρημένοις κλητοῖς· ἔλεος 2 1 P 1,2
ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ ἀγάπη πληθυνθείη. 2 P 1,2

Ἀγαπητοί, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γρά- 3 1 T 1,18
φειν ὑμῖν περὶ τῆς κοινῆς ἡμῶν σωτηρίας, ἀνάγ- 2 P 1,5; 2,21

οἶδατε 33s 1175 917 181 1838-1311 206-1245 913ss K^r
13 εχω 048 255 sa, εχων bo | γραψαι σοι] ~ σοι γρ. 048,
γραφειν, > σοι^t P 33 1175 917s 1838s 489s 920 pl. 206-
1518 614sss 378 L^r | ου θελω] ουκ εβουληθην A (323)
p vg | 14 ~ γραφειν σοι AsssΨs 81 048 808s 1611^a 913s
K | ~ ιδειν σε S P-1175 917^a 1838-1738 794-1765 K^r |
λαλησωμ. 307 610s 467 226 1319s 255 K | 15 φιλοι]
αδελφοι A 33 81^a 1827 69 436^s syh^m | ασπασαι S 048
1898s 1837 | φιλους] αδελφους 453 1611 2138 syh, +
singulos syf ar | ονομα + αμην 1836 307^a 1838s 1837
1852 614 378 L vg^l

1 ~ Xu Iv P 1175 1838 489 920s 919 808s 242 440s
1518 K | τοις + εθνεσιν 323s 1611^a 614 syf h ar | ηγαπ.]
ηγιασμενοις P 1175 917-181 1838^a 920 919-1518 1245
913 255s K^r | ~ Xω Iv Ψ 88s 1838 1835 1852 255 vg |
και - τετηρημενοις > 1898 1611 1765 syh | 2 ειρηνη +
εν Kω 1611 2138 614s 378 syh | κ. αγαπη > 1175 917-
431 1831 378 | 3 ημων] υμων 1838 69 2298 p vg bo, *
> P 1175 917-181 489-38 808-1518 1245s 913s K^r | σω-
τηρ + κ. ζωης SΨ (1611 2138 syh) |

- κην ἔσχον γράψαι ὑμῖν παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἀπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις πίστει.
- G 2,4
2 P 2,1s 4 παρεισέδυσαν γάρ τινες ἄνθρωποι, οἱ πάλαι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρίμα, ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν χάριν μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν καὶ τὸν μόνον δεσπότην καὶ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀρνούμενοι.
- Nu 14,35
1 C 10,5
2 P 1,12 5 Ὑπομνησαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι, εἰδότας ἀπαξ πάντα, ὅτι [ὁ] Κύριος λαὸν ἐκ τῆς Αἰγύπτου σώσας τὸ δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύσαντας ἀπέλεσεν, ἀγγέλους τε τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν ἑαυτῶν ἀρχὴν ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον εἰς κρίσιν μεγάλης ἡμέρας δεσμοῖς
- J 8,44
2 P 2,4,9 6 αἰδίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν· ὡς Σόδομα καὶ Γόμορρα καὶ αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις, τὸν ὅμοιον τρόπον τούτοις ἐκπορνεύσασαι καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω σαρκὸς ἐτέρας, πρόκεινται δεῖγμα πυρὸς αἰωνίου δίκην ὑπέχουσαι.
- Gn 19,4-25
2 P 2,6,9 7 Ὅμοίως μέντοι καὶ οὗτοι ἐνυπνιαζόμενοι σάρκα μὲν μαιίνουσιν, κυριότητα δὲ ἀθετοῦσιν,
- 2 P 2,10 8 δόξαις δὲ βλασφημοῦσιν. ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε τῷ διαβόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ Μωϋσέως σώματος, οὐκ ἐτόλμησεν κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας, ἀλλὰ εἶπεν· ἐπιτιμήσαι σοι Κύριος. οὗτοι δὲ ὅσα μὲν οὐκ
- Dn 12,1 9
- Zch 3,2
2 P 2,11
2 P 2,12 10

* 4 παρεισεδυθησ. B | χαριτα BA | δεσποτ. + θν 323s Ps 917-431 623sss 489-460 69-38 206-522 1518-1765 K^r syf|

* 5 δε] ουν C 323s Ψ ar Lcf, > 36 bo^l | ειδοτ. + υμας BS 1175 917-181 1838-1311 206* 614 913 K^r | απαξ post Ks SΨ 88s 1845 323s 1611 385ss 1765* syfh ar (sa, bo) | παντα] τουτο 1175 917-181 307* 489-216 1518 rel. | ο > SC*Ψ 104s | Ks] Iς BAsss 33 81 88 vg co, ο θς C^o 623s 1845 p syf ar Lcf | ὁ τε] δε A 181 1 38* 218 1611 2147 378 p vg syh | δεσμ. + αλυτοις κ. 33 | ζοφον + α-

* γριων αγγελων Cl, αγιων m Lcf | 7 τουτοις > 1836-915 8 * 1845 vg ar sa | 8 κυριοτητας S 1845 ar sa Or | 9 δε] τε B vg Cl | επιτιμ. + εν B* 323s | σοι + ο S 1 1311 242 1611 2147 378 | Ks] θς S* 323s |

cesse habui scribere vobis deprecans super-
certari semel traditae sanctis fidei. Subintro- 4
ierunt enim quidam homines qui olim prae-
scripti sunt in hoc iudicium, impii Dei nostri
gratiam transferentes in luxuriam et solum
Dominatorem et Dominum nostrum Iesum
Christum negantes.

Commonere autem vos volo scientes semel 5
omnia, quoniam Iesus populum de terra Ae-
gypti salvans, secundo eos, qui non credide-
runt, perdidit; angelos vero, qui non servave- 6
runt suum principatum, sed dereliquerunt suum
domicilium, in iudicium magni diei vinculis
aeternis sub caligine reservavit, sicut Sodoma 7
et Gomorrha et finitimae civitates simili modo
exfornicatae et abeuntes post carnem alteram
factae sunt exemplum ignis aeterni poenam
sustinentes.

Similiter et hi carnem quidem maculant, 8
dominationem autem spernunt, maiestatem au-
tem blasphemant. Cum Michael archangelus 9
cum diabolo disputans altercassetur de Moysi
corpore, non est ausus iudicium inferre blas-
phemiae, sed dixit: *Imperet tibi Dominus.* ¹Hi 10

3 sanctae DJ p

sanctis fidei] societati Lcf

4 iudicium] iudicio Hila | impii > D

et* > A*F, et Dominus > V

6 diei] dei F p* Lcf

~ diei magni BV

7 modo + harum D, ~ p (Lcf) | sunt + in D

8 maiestates FBV

9 Mic(h)ahel F(JMB)

4 G 2,4; 2 P 2,1s

5 2 P 1,12; Nu 14,35; 1 C 10,5

6 2 P 2,4.9; J 8,44; 1 C 6,3; Ap 20,1

7s Gn 19,4-25; 2 P 2,6.10

9 Dn 10,13.21; 12,1; Ap 12,7; 2 P 2,11; Zch 3,2

- autem quaecumque quidem ignorant, blasphemant; quaecumque autem naturaliter tamquam muta animalia norunt, in his corrumpuntur.
- 11 Vae illis, quia in via Cain abierunt et errore Balaam mercede effusi sunt et in contradic-
- 12 tione Core perierunt. Hi sunt in epulis suis maculae, convivantes sine timore, semet ipsos pascentes, nubes sine aqua, quae a ventis circumferuntur, arbores autumnales, infructuosae,
- 13 bis mortuae, eradicatae, ¹fluctus feri maris despumantes suas confusiones, sidera errantia, quibus procella tenebrarum servata est in aeternum.
- 14 Prophetavit autem et de his septimus ab Adam Enoch dicens: Ecce venit Dominus in
- 15 sanctis milibus suis ¹facere iudicium contra omnes et arguere omnes impios de omnibus operibus impietatis eorum, quibus impie egerunt, et de omnibus duris quae locuti sunt
- 16 contra Deum peccatores impii. Hi sunt murmuratores querulosi, secundum desideria sua ambulantes, et os eorum loquitur superba, mirantes personas quaestus causa.

10 ~ ignor. quidem D | 11 quia] qui FBV Hila | in¹ > AFJ-V p Hila | viam D Lcf Hila | in² > AssMB p Hila | contradictionem Lcf Hila | 12 maculati conviventes D (p*) | bis > Prisc | 13 dispumant. J*BV | ~ in aetern. servata est AF(D)J p (Lcf) | conservata BV, reservata D Prisc | 14 et > ABV Hila | de > F*J | veniet D Hila | in sanctis m. s.] cum multis mil. nuntiorum suor. adNov | 15 arguere] perdere adNov | impios + et arguere omnem carnem adNov | duris + verbis (eorum) D p Hila, + verbis impiis adNov | c. Deum] c. eum *codd.* p, de Deo adNov | 16 querel(l)osi *pl.* m p Hila | superbiam ADMBV p Hila, -bia FJ | illorum AFJBV p

10 2 P 2,12 | 11 Gn 4,8; Dt 23,5; 2 P 2,15; Nu (22ss) 16

12 Ez 34,8; 2 P 2,13.17 | 13 Is 57,20; 2 P 2,17

14 Gn 5,21s; Zch 14,5 | 15 Mt 25,31; Ma 3,13

16 2 P 2,10.18; Jud 18; I.v 19,15

οἶδασιν βλασφημοῦσιν, ὅσα δὲ φυσικῶς ὡς τὰ
 ἄλογα ζῶα ἐπίστανται, ἐν τούτοις φθείρονται.
 οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Καὶν ἐπορεύθη- 11 Gn 4,8
Nu 31,16;
16,1-35
2 P 2,15
 σαν, καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύ-
 θησαν, καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κορὲ ἀπώλοντο.
 Οὗτοί εἰσιν οἱ ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες 12
 συνευωχούμενοι ἀφόβως, ἑαυτοὺς ποιμαίνοντες,
 νεφέλαι ἄνυδροι ὑπὸ ἀνέμων παραφερόμεναι,
 δένδρα φθινοπωρινὰ ἄκαρπα δις ἀποθανόντα
 ἐκριζωθέντα, κύματα ἄγρια θαλάσσης ἐπαφρί- 13 Is 57,20
2 P 2,17
 ζοντα τὰς ἑαυτῶν αἰσχύνας, ἀστέρες πλανῆται,
 οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα τετήρηται.
 Προεφήτευσεν δὲ καὶ τούτοις ἑβδομος ἀπὸ 14 Gn 5,21
Dt 33,2
Zch 14,5
Mc 8,38
 Ἀδὰμ Ἐνώχ λέγων· ἰδοὺ ἦλθεν Κύριος ἐν
 ἀγίαις μυριάσιν αὐτοῦ, ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάν- 15
 των καὶ ἐλέγξει πάντας τοὺς ἀσεβεῖς περὶ πάν-
 των τῶν ἔργων ἀσεβείας αὐτῶν ὧν ἠσέβησαν
 καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν ὧν ἐλάλησαν Ma 3,13
 κατ' αὐτοῦ ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς. Οὗτοί εἰσιν γογ- 16 2 P 2,10.18
 γυσταὶ μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν
 πορευόμενοι, καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρ-
 ογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα ὠφελείας χάριν.

12 εἰσιν + γογγυσταὶ μεμψιμοιροὶ κατὰ τ. ἐπιθυμίας αυ-
 των πορευόμενοι S^cC^c 1827 ar sa | οἱ > 1175 917-181
 489-1311 808-1518 383ss K^r | αγαπ.] απατ. (2 P 2,13)
 CA 88s 460ss | υμων] αυτων A p vg syf ar | συνευωχ.
 + υμιν C 323 88s 467 1845 ar co | υπο ανεμ.] παντι ανε-
 μω S 104 378 Lcf | παραφερομενοι BΨ 1845 1852 |
 18 απαφριζ. C 323ss 33 81 431 623s 216 1611* | πλανη- *
 τεσ B 808* | 14 επροφητ. B* 33 (S) | εν μυρ. αγιων αγ- *
 γελων SΨ 1836 181ss 1838 1845 1837 co Ef (syf ar)|
 αυτου > SΨ 1852 syf ar | 15 παντ. τ. ασεβ.] πασαν ψυχην *
 SΨ 1852 syf sa | ασεβεις¹ + αυτων 1175 917-431 1838*
 920s 547-1311 206 522 1518-2147 K^r | ασεβειας > SC
 323ss 1829 307* 1845 255 syf ar sa | σκληρων + λογων
 SC 323ss 33 81 88s 307* 1838 226 218 1611* 614 2147
 p syf ar sa Hila | 16 αυτων¹] εαυτων C 323ss P 1175 *
 917 467 226-1738 1319ss 429 1518 913 255 L |

- 2 P 3,2 17 Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, μνήσθητε τῶν ῥημάτων τῶν προειρημένων ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ
- 1 T 4,1 18 Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι ἔλεγον ὑμῖν
2 P 3,3 ἔπ' ἐσχάτου τοῦ χρόνου ἔσονται ἐμπαῖχται κατὰ τὰς ἑαυτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι τῶν ἀσεβειῶν. Οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες, ψυχικοί, πνεῦμα μὴ ἔχοντες.
- 1 C 2,14 19
- C 2,7 20 Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς τῇ ἁγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει, ἐν πνεύματι
1 Th 5,11 21 ἀγίῳ προσευχόμενοι, ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ Θεοῦ τηρήσατε, προσδεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου
22 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ζωὴν αἰώνιον. καὶ
Am 4,11 23 οὓς μὲν ἐλέγγχετε διακρινομένους, οὓς δὲ σφύζετε
Zch 3,2ss Ja 5,19s Ap 3,4 ἐκ πυρὸς ἀρπάζοντες, οὓς δὲ ἐλεᾶτε ἐν φόβῳ, μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐσπιλωμένον χιτῶνα.
- R 16,25 24 Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι ὑμᾶς ἀπταιστούς καὶ στήσαι κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ
1 Th 5,23 Ph 1,10 2 P 3,14 25 ἀμώμους ἐν ἀγαλλιάσει, μόνῳ Θεῷ σωτῆρι

* 18 ὑμιν + ὅτι CAsss 33s 104s 917-256 436 rel. K^r | ἐν ἐσχάτω χρ. (P) 1175 917-915 1838-1311 808-1518 614^a K^r | του > BC^Ψ | εσοντ.] ελευσοντ. S^cC^aAsss 33 81 431^a 623s 1837 614^a p vg Did | εαυτων] αυτ. S^{*}Ψ 1611 2138 | 19 αποδιορ. + εαυτους C 323 88s 623s 1838s 808s 440s
* 1611 378 m p vg Hila | 20 ὑμων] ημων C 323s 1175 307^a
* 927 1 1311 429s 1852 383 K, > 460s | 21 τηρησωμεν B
* C^{*}Ψ 1845 1611 syf h bo | 22 (δια)κρινομ. δε ελ. *post* αρπαξ. (23) syf h sa Cl Hier Cass | ελεγγχετε C^{*}Asss 33 81 1898s 623s 436s 1611 m p vg ar bo Εφ Hila] ελεατε B SC^aΨ 88s 1845 255, ελεειτε rel. syf h sa | διακρινομενοι
* P 1175 917s 307^a 1827-38 808-1518 2138s 614^a K^r | 23 ους δε > B | ~ εν φοβω σωζετε P 1175 917ss 88s 920-1311 808-1245 614-1765 | ους δε ελεατε > CP 1175 1829 36 1827 920-1518 2138 rel. | ελεατε] ελεγγχετε 88s 307^a 1838s
* 927ss 2147 | 24 υμας] αυτους P 917s 1827 920 pl. 206 242-1518 2138^r K^r | και + ασπιλους (κ.) C 323s 88s 307^a 467sss 1845 1611 255s sy ar | εν αγαλλιασει > syf |
* 25 μονω + σοφω (R 16,27) P 1175 917ss 431^a 5-1873 920 pl. 206-1518 2138s K^r |

Vos autem, carissimi, memores estote verborum, quae praedicta sunt ab apostolis Domini nostri Iesu Christi, qui dicebant vobis, quoniam in novissimo tempore venient illusores secundum desideria sua ambulantes in impietatibus. Hi sunt, qui segregant semet ipsos, animales, Spiritum non habentes.

Vos autem carissimi superaedificantes vosmet ipsos sanctissimae vestrae fidei, in Spiritu sancto orantes, vosmet ipsos in dilectione Dei servate, expectantes misericordiam Domini nostri Iesu Christi in vitam aeternam. Et hos quidem arguite iudicatos, illos vero salvate de igne rapiantes, aliis autem miseremini in timore, odientes et eam, quae carnalis est, maculatam tunicam.

Ei autem, qui potens est vos conservare sine peccato et constituere ante conspectum gloriae suae immaculatos in exultatione in adventu Domini nostri Iesu Christi, soli Deo

17 nostri > FBV

18 qui] quia FDJ

novissimis temporibus M

~ sua desideria *codd.* m p

in impietatibus] impietatum AFMBV(J) m

19 segregantes Hila | semet ipsos > FJM Lcf

21 ipsos vos A(F)J-V p | domini + Dei D

conservate D | expectantes - aeternam > AFJM m

22 hos] eos M p, vos D

diudicatos (D) p, iudicantes g

23 aliis] illis m | autem] vero Hila

timorem F | odientes] -tem F, audientes g

et FG] > ADJCBV p

24 potens est] potest ADG g

in adventu D. n. Iesu Christi > A-M p

17 2 P 3,2 | 18 1 T 4,1; Jud 16; 2 P 3,3 | 19 1 C 2,14 | 20 C 2,7; 1 Th 5,11; E 6,18 | 21 2 T 1,18 | 23 Ja 5,19s; Am 4,11; Zch 3,2ss; Ap 3.4 | 24 R 16,25; 1 Th 5,23; Ph 1,10; 2 P 3,14

Salvatori nostro, per Iesum Christum Dominum nostrum, gloria et magnificentia, imperium et potestas ante omne saeculum et nunc et in omnia saecula saeculorum. Amen.

25 nostrum † cui AD Hila
 et¹ > A-JBV p
 omnia saecula Hila | et³ > F
 et⁴ > B
 saeculorum DG] > AFJBV Hila

25 R 16,27; 1 T 1,17; 2 P 3,18

ἡμῶν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν
 δόξα μεγαλωσύνη κράτος καὶ ἐξουσία πρὸ παν-
 τὸς τοῦ αἰῶνος καὶ νῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς
 αἰῶνας· ἀμήν.

R 16,27
 1 T 1,17
 2 P 3,18

ἡμων 1^o2 P 1175 917s 1838s 920 pl. 2061-518 2138s
 K^r | ἡμων + ω S* (bo) Hila | δοξα + και P 1175 917s
 88* 1838ss 920 pl. 206ss 242-1518 1108ss 614sss 378
 K^r co | προ - αιωνος > P 1175 1873-436 642-216 1518
 1108ss 614 255 | και² > Ψ 431* 489s 1835 242 2147
 378 ar¹ | νυν + και αι 33 307* 1837 2147 378 | παν-
 τας > S 1836 36 bo | αιωνας + τ. αιωνων 33 915 L
 p vg syh^m bo |

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

- 1,19; 22,6
Dn 2,28^a 1 Ἀποκάλυψις Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Θεὸς δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει, καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἰωάννῃ,
- 1,9; 6,9
3,11; 22,7.10 2 Ἴδὺς ἐμαρτύρησεν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅσα εἶδεν. Μακάριος ὁ ἀναγινώσκων καὶ οἱ ἀκούοντες τοὺς λόγους τῆς προφητείας καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα· ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς.
- 4,8; Ex 3,14^a
Is 11,2^a 4 Ἰωάννης ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ ὁ ὧν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ πνευμάτων ἃ ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ μάρτυς ὁ πιστός, ὁ πρωτότοκος τῶν νεκρῶν καὶ ὁ ἀρχὼν τῶν βασιλείων τῆς γῆς. Τῷ ἀγαπῶντι ἡμᾶς καὶ λύσαντι ἡμᾶς ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ
- 3,1; 5,6
Ps 88,28.38
2,13; 3,14;
19,16; 7,14
C 1,18
Hb 9,14 5 Ἰκαὶ ἐποίησεν ἡμᾶς βασιλείαν, ἱερεῖς τῷ Θεῷ
- 5,10
1 P 2,5.9
Ex 19,6
Is 61,6 6

1 αποκαλ. + τ. Κυ ημων ^{280 1678 181} | δουλους] αγιοις S* | 2 τ. θυ > ^{215*} | ειδεν + κ. ατινα εισιν κ. (ατινα) χρη γενεσθαι μετα ταυτα ^{219 254 259-283 104^r 239 42^s 60^r} | 3 μακαριοι οι αναγινωσκοντες 2344 469 co Hier | τ. λογον S Q 1854 ^{280 242 582 217} ar¹ | λογους + τουτους C | προφητ. + ταυτης 2344 1611 ^{262s 104^r 376 g vg sy co Vict} | 4 απο¹ + (τ.) θυ 2329-94 ^{253s 598 226s 231^s 217s 172^r 469-456} | α] των AS ^{236 234^s}, + εστιν 254 ^{262s 220s 1678 259-283 104^r 35^r} | 5 βασιλειων S* ar^{1s} | αγαπησαντι P 94s ^{262ss 1678 259 283 172-424 459^s 60^r} | λουσαντι Qsss 1006sss ^{262ss 280 1678 259 257 265 172^r 104^r 82 35^r g vg co} | εκ Csss ^{219 1854s 254 262 220s 1678 259-226 215^s 267-283}] απο rel. | ημων > A ^{259-2186 267^s 104^r} | 6 ημιν A 2344 P¹⁸ 1854 ^{262^s 42^r}, ημων C 2329 1611 ^{248 h vg¹} | βασιλεις + και 254 ^{259^r 231 214-283} | βασιλειον ιερατευμα 2351 69ss ^{226 42^r} |

APOCALYPSIS

BEATI IOHANNIS APOSTOLI

1,1-3 *Inscriptio*

APOCALYPSIS Iesu Christi, quam dedit **1** illi Deus palam facere servis suis, *quae oportet fieri* cito, et significavit mittens per angelum suum servo suo Iohanni, qui testimonium per- **2** hibuit verbo Dei et testimonium Iesu Christi, quaecumque vidit. Beatus qui legit et audit **3** verba prophetiae huius et servat ea, quae in ea scripta sunt; tempus enim prope est.

1,4-3,22 *Pars prima*

1,4-20 *Epistula introductoria*

Iohannes septem ecclesiis, quae sunt in Asia. **4** Gratia vobis et pax ab eo, *qui est*, et qui erat, et qui venturus est, et a septem spiritibus, qui in conspectu throni eius sunt, et a Iesu **5** Christo, qui est *testis fidelis*, primogenitus mortuorum et *princeps regum terrae*, qui dilexit nos et lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo, **1** et fecit nos *regnum, et sacerdotes Deo* et **6**

1 deus] dominus D | **2** qui testificatus est verbum dei D, contestatus Z | **3** et qui audiunt AFJZV*(M g) | huius > FV* g h Pr | servant AFJZV (Pr) | ea²] illa A | **4.9** Iohannis AD(J)Z* Pr | **6** nostrum regnum AFM*Z t (V h) | et² > A-JZ h t

1 Ap 1,19; 4,1; 22,6; Dn 2,28s.45 | **2** Ap 1,9; 6,9; 12,11.17; 19,10 | **3** Ap 3,11; 22,7.10 | **4** Ap 1,8; 4,8; 3,1; 4,5; 5,6; Ex 3,14s; Is 11,2s (Zch 3,9) | **5** Ps 88,38.28 | Ap 2,13; 7,14; 19,16; C 1,18; 1 J 1,7; 2,2; 4,10; R 5,8s | **6** Ap 5,10; Ex 19,6; Is 61,6; 1 P 2,5.9; 4,11

Patri suo: ipsi gloria et imperium in saecula
7 saeculorum. Amen. ¹*Ecce venit cum nubibus,
et videbit eum omnis oculus, et qui eum pu-
pugerunt. Et plangent se super eum omnes
tribus terrae.* Etiam, Amen.

8 Ego A et Ω, principium et finis, dicit
Dominus Deus, *qui est et qui erat et qui
venturus est, omnipotens.*

9 Ego Iohannes frater vester et particeps in
tribulatione et regno et patientia in Christo
Iesu, fui in insula, quae appellatur Patmos
10 propter verbum Dei et testimonium Iesu. Fui
in spiritu in dominica die et audivi post me
11 vocem magnam tamquam tubae, ¹dicentis: Quod
vides, scribe in libro et mitte septem ec-
clesiis, quae sunt in Asia, Epheso et Smyr-
nae et Pergamo et Thyatirae et Sardis et
Philadelphiae et Laodiciae.

12 Et conversus sum ut viderem vocem, quae
loquebatur mecum. Et conversus vidi septem

amen > D

7 nubibus + caeli D g

pupug.] confixerunt D Pr

eum³] eo F, eos D, > Z*

9 Christo > AFZ^o g

appell.] vocatur D

Pathm. AMZ^oV h g t, Paphmos F

10 ~ die domin. DZ* h, dominico DM t Pr

11 quae - Asia* > codd. h g t Pr

Ephesum, Zmyrnam, Pergamum, Thyatiram, Fil-
adelfiam, Laodiciam (AFD)JMZ g (h)

12 sum] respexi h Cyp Pr | conversus² > h Cyp Pr

7 Dn 7,13; Mt 24,30; 26,64; J 19,37; Zch 12,10ss

8 Ap 1,4; 2,8; 4,8; 21,6; Is 41,4; Am 4,13 O'

9 Mt 20,23; 1 P 5,1; Ap 1,2

10 Ap 4,2; 2,15; 1 C 16,2; A 20,7

12 Ap 1,20; 2,1; 14,14

καὶ πατρὶ αὐτοῦ, αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος
εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν. Ἴδου ἔρχεται 7 Dn 7,13
μετὰ τῶν νεφελῶν, καὶ ὄψεται αὐτὸν πᾶς ὀφθαλ- Zch 12,10.14
μὸς καὶ οἵτινες αὐτὸν ἐξεκέντησαν, καὶ κόψονται J 19,37
ἐπ' αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. ναί, ἀμήν. L 23,27a

Ἐγὼ εἰμι τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦ, λέγει Κύριος 8 Ex 3,14
ὁ Θεός, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ Is 41,4
παντοκράτωρ. Am 4,13 O'
1,4; 4,8; 21,6

Ἐγὼ Ἰωάννης, ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ συγκοι- 9 Mt 20,23
νωνός ἐν τῇ θλίψει καὶ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ I P 5,1
ἐν Ἰησοῦ, ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ
Πάτμῳ διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν μαρ-
τυρίαν Ἰησοῦ. ἐγενόμην ἐν πνεύματι ἐν τῇ 10 4,2; 1,15
κυριακῇ ἡμέρᾳ, καὶ ἤκουσα ὀπίσω μου φωνὴν
μεγάλην ὡς σάλπιγγος ἰεγουύσης· ὁ βλέπεις 11
γράψον εἰς βιβλίον καὶ πέμψον ταῖς ἑπτὰ ἐκ-
κλησίαις, εἰς Ἐφεσον καὶ εἰς Σμύρναν καὶ εἰς
Πέργαμον καὶ εἰς Θυάτειρα καὶ εἰς Σάρδεις
καὶ εἰς Φιλαδέλφειαν καὶ εἰς Λαοδίκειαν.

Καὶ ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν ἧτις 12 1,20; 2,1;
ἐλάλει μετ' ἐμοῦ· καὶ ἐπιστρέψας εἶδον ἑπτὰ 14,14

τ. αἰωνα S* 261 syf | τ. αἰωνων > AP¹⁸ P 258 214^a 792s
582 42^r | 7 νεφελ. + τ. ουρανου 262s 226 g sa Εφ Αρ | οψον-
ται S 1611 259^a 267s sy ar bo Vict | αὐτου² > S* | κοψ.]
οψονται 2344 582 h ar¹ bo | επ > S* 2351 792s 582
h bo, επ αὐτον > 1s 228^a | 8 ω + αρχη κ. τελος S* 2329ss
1854 254 259^r 223-283 250 172^r g vg bo Be | 9 κοινωνος
1006^a 314-792 104^r 18-627 227-506 325 rel. | και² + εν τη
P 219 254 262s 259^a. 245 267-283 104^r | Iv¹ CS* 1611 253
220^a g Dion Ps. Amb Pr, + Χω rel. | και⁴ CA 1611ss
262s 220s 1s 226 214^a 172^r ar² Pr] + δια rel. | Iv² S^c Ps
219 1611 262s 220^a 259ss 598-226 231s 215^a 250 gh vg Dion
Αρ] + Χυ rel. | 10 inc. εγω εγεν. Α (g), κ. εγεν. syf ar sa |
11 λεγουσ. + εγω ειμι το α κ. το ω, ο πρωτ. κ. ο εσχατ.
κ. P 219 254 220 259-273 267-283 104^r 367s | ο βλεπ. >
S* | εκκλ. + ταις εν Ασια 226 vg¹ bo | Μυραν 240^a 262s
243s | 12 και¹ + εκει 2351 Q 1006^a 258 223 664^a 242-792
104^r 469 rel. | λαλει Α, ελαλησεν P 1611ss 259-257 231^a
792 104^r 110 |

- Ez 1,26; 8,2; 9,2.11 O' 13 λυχνίας χρυσᾶς, καὶ ἐν μέσῳ τῶν λυχνιῶν
 2,1; Dn 7,13; 10,5s ὅμοιον υἷον ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον ποδήρη
 καὶ περιεζωσμένον πρὸς τοῖς μαστοῖς ζώνην
 Dn 7,9; 10,6 14 χρυσᾶν. ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες λευ-
 2,18; 19,12 καὶ ὡς ἔριον λευκὸν ὡς χιών, καὶ οἱ ὄφ-
 Ez 1,24; 43,2 15 θαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλόξ πυρός, καὶ οἱ πόδες
 2,18; 14,2 αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ ὡς ἐν καμίνῳ πε-
 πυρωμένοι, καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὑδά-
 1,20 16 των πολλῶν, καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ αὐτοῦ
 2,1.12.16; 19,15 ἄστéρας ἑπτά, καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ῥομ-
 Hb 4,12 φαία δίστομος ὀξεῖα ἐκπορευομένη, καὶ ἡ ὄψις
 Jdc 5,31 αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ.
 Is 44,6; 48,12 17 Καὶ ὅτε εἶδον αὐτόν, ἔπεσα πρὸς τοὺς πό-
 Dn 8,17s; 10,8s. 15ss δας αὐτοῦ ὡς νεκρός· καὶ ἔβηκεν τὴν δεξιάν
 αὐτοῦ ἐπ' ἐμὲ λέγων· Μὴ φοβοῦ· ἐγὼ εἰμι ὁ
 10,6 18 πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος· καὶ ὁ ζῶν, καὶ ἐγενό-
 μην νεκρός, καὶ ἰδοὺ ζῶν εἰμι εἰς τοὺς αἰῶ-
 νας τῶν αἰώνων, καὶ ἔχω τὰς κλεῖς τοῦ θα-
 Is 48,6 O' 19 νάτου καὶ τοῦ ᾄδου. γράψον οὖν ἅ εἶδες καὶ
 Dn 2,28s ἅ εἰσὶν καὶ ἃ μέλλει γενέσθαι μετὰ ταῦτα. τὸ
 Ma 2,7 20 μυστήριον τῶν ἑπτὰ ἀστέρων οὓς εἶδες ἐπὶ

13 των CA P 1611 254 220* 259-257 265 231-743 h syf co
 Vict Prisc] + επτα rel. | λυχν. + τ. χρυσων 172 pl. VictAp/
 ομοιωμα A z syf sa Iq | υιω CA P 2351 1854ss 240 254
 262* 259sss 598r 223ss 209s 214-283 385-141 227 808 506
 432r [μαζοις A 1006s 254 260 257s 35r] χρυσαν CAS*]-σην
 rel. | 14 λευκαι + και Q 172r 385sss 18r 337* 452r, > 262s
 792 h ar Ty¹ | λευκον > 2329 110s h syf sa Iq Cyp Prisc
 Pr | ως²] κ. ως 2329 219 250 110s lat syf sa Iq Ps. Amb|
 15 πεπυρωμενης CA, -μενω S 262s 209s 250 469 248 g h vg|
 16 εχων] ειχεν S* 219 172* 250* g h z Cyp Vict Be, εχει Iq
 Prisc, > A | χειρι > 254 262s 226 215 267 920-808 60 lat sa
 Cyp Vict Pr | αστερες A | φαινων 1611 267* ho Jr Prisc|
 17 προς] εις S 2329 219 254 262s 42* | επεθηκ. S 2329 259s 1
 260 214s 35r h Cyp| αυτου + χειρα S^c 219 1854 254 259-283
 35r syf co | μη φοβου > S* | πρωτος]-τοτοκος A | 18 και¹
 > S* sa bo¹ | εγενομ. + ως 2329 280* | αιωνων + αμην
 S^c 2329s 1006sss 181 260ss 226s 314 rel. sy | 19 ουν >
 258ss 1s 228* 250 336* | μελλει] δει μελλειν S* |

candelabra aurea ¹et in medio septem cande- 13
 labrorum aureorum *similem Filio hominis, ves-*
tilum podere et praecinctum ad mamillas zona
 aurea, *caput* autem eius et *capilli erant can-* 14
didi tamquam lana alba et tamquam nix, et
oculi eius tamquam flamma ignis, et pedes 15
eius similes aurichalco, sicut in camino ardenti,
et vox illius tamquam vox aquarum nullarum.
 Et habebat in dextera sua stellas septem, et de 16
 ore eius gladius utraque parte acutus exhibat,
 et facies eius sicut sol lucet in virtute sua.

Et cum vidissem eum, cecidi ad pedes eius 17
 tamquam mortuus. Et posuit dexteram suam
 super me, dicens:

Noli timere: *ego sum primus et novissi-*
mus, et vivus et fui mortuus et ecce sum 18
vivens in saecula saeculorum, et habeo claves
mortis et inferni. Scribe ergo quae vidisti, et 19
quae sunt et quae oportet fieri post haec. Sa- 20
cramentum septem stellarum, quas vidisti in

13 septem > A* h Cyp Ir Vict Prisc Pr | aureorum >
 A-JZ h Cyp Ir Pr | poderem A Cyp Ir, pudore D | zonam
 auream A-JZV h Cyp Ir Pr | 14 autem > DZ* | eius
 > A*D | et²] aut F h Cyp, vel M, > A* | tamquam³]
 velut *codd.* (h) g t | 15 orichal. AM (t), aeric. F, au-
 ric. JZ^cV g Pr | in camino ard.] de fornace ignea h
 Cyp Ty (Prisc) | 16.20 stillas AF* | 16 exiebat *codd.*
 h g t Cyp Ir Pr | lucet] fulget D | 17 eum > D | 18 et
 vivus > F g Pr | sum > D | 19 et¹ > A | inferorum
 Cyp Ir Ty Pr

13 Ap 15,6; Dn 10,5s

14s Dn 7,9; Ap 2,18; 19,12

15 Ez 1,24; 43,2; Ap 14,2

16 Ap 1,20; 2,1; 3,1; 2,12; 19,15.21; 17,2

17 Dn 8,17s; 10,8s.15ss; Is 42,8; 48,12; Mt 17,7;
 Ap 2,8; 22,13

18 Ap 10,6; Hb 7,25; 13,8; Mt 16,19

19 Dn 2,28s; Is 48,6 O' | 20 Ap 1,12.16

dextera mea, et septem candelabra aurea: septem stellae angeli sunt septem ecclesiarum, et candelabra septem septem ecclesiae sunt.

2,1-7 *Epistula ecclesiae Ephesinae*

2 Angelo Ephesi ecclesiae scribe:

Haec dicit, qui tenet septem stellas in dextera sua, qui ambulat in medio septem
2 candelabrorum aureorum: Scio opera tua, et laborem et patientiam tuam, et quia non potes sustinere malos et tentasti eos, qui se dicunt apostolos esse et non sunt, et invenisti eos
3 mendaces; et patientiam habes et sustinuisti
4 propter nomen meum et non defecisti. Sed habeo adversum te, quod caritatem tuam
5 primam reliquisti. Memor esto itaque unde excideris, et age paenitentiam et prima opera fac; sin autem, venio tibi et movebo candelabrum tuum de loco suo, nisi paenitentiam
6 egeris. Sed hoc habes, quia odisti facta Nicolaitarum, quae et ego odi.

7 Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat ecclesiis: Vincenti dabo *edere de ligno vitae*, quod est *in Paradiso Dei* mei.

20 stellae] sigilla A | ecclesiarum + sed Z* h Pr |
2,1 *inc.* et angelo MV g Pr | 2 tuam > AD t Pr |
potest A*M* | esse > A-J | 4 habeo + aliquid Z* |
adversus A-JZV g t | te + pauca Dg | 5 prima] priora
Cyp Pr | opera + tua g Pr | tibi + cito DZ* Ty Pr |
7 dabo + ei AFGJMC (Cyp) Pr

2,1 Ap 1,13.16.20

2 Ap 2,9.13.19; 3,1.8.15; 2,9; 3,9; 1 Th 1,3; 2 C 11,13ss; 2 P 2,1

4 Ap 2,14.20; 1 T 5,12

5 Ap 2,16.21s; 3,3.19 | 6 Ap 2,14s.20

7 Ap 2,11.17.26.29; 3,5s.12s.21s; 21,7; 22,2; Gn 2,9; 3,22.24 (Ez 31,8s)

τῆς δεξιᾶς μου, καὶ τὰς ἑπτὰ λυχνίας τὰς χρυσᾶς· οἱ ἑπτὰ ἀστέρες ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσιν, καὶ αἱ λυχνίαι αἱ ἑπτὰ ἑπτὰ ἐκκλησίαι εἰσίν.

Τῷ ἄγγέλῳ τῆς ἐν Ἐφέσῳ ἐκκλησίας γράψον· 2 1,13.16.20

Τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν τῶν χρυσῶν· οἶδα τὰ ἔργα σου 2 2,9.13.19; 3,1.8.15 1 J 4,1
καὶ τὸν κόπον σου καὶ τὴν ὑπομονὴν σου, καὶ ὅτι οὐ δύνη βαστάσαι κακοὺς, καὶ ἐπείρασας τοὺς λέγοντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους καὶ οὐκ εἰσίν, καὶ εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς· καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, 3
καὶ ἐβάστασας διὰ τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐ κεκοπίακας. ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι τὴν ἀγάπην 4 2,20
σου τὴν πρώτην ἀφῆκας. μνημόνευε οὖν πόθεν 5 2,16.21s; 3,3.19
πέπτωκας, καὶ μετανόησον καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποίησον· εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν μὴ μετανοήσης. ἀλλὰ τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς τὰ 6 2,14s.20 Ps 138,21
ἔργα τῶν Νικολαιτῶν, ἃ καγὼ μισῶ.

Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει 7 2,11.17.26; 3,5.12s; 22,2 Gn 2,9; 3,22.24 Ez 31,8s O'
ταῖς ἐκκλησίαις. Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὃ ἐστὶν ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ Θεοῦ.

εν τη δεξια A 2344 1611 598 255 g h vg syh ar sa Pr Be |
λυχνιαι + ας ειδες P 69s 254 259 598-257 223ss 209-283
216 82s 35r syf bo | 2,1 της] τω CA 1854 syf ar³ | εν Εφ.]
Εφεσιων 220 1s 231s 274 228 h ar^{1s} | λεγει + Κς 172-522
239 | αυτου + χειρι S* bo, ~ 172r ar | 2 σου² > CA P
219 1854 94s 253 598 223-274 35r g z Aug | αποστολ. CAS*
Ps 253 598 337ss] + ειναι rel. pl. g | 3 εβαπτισας 259s 1s
228* | εβαστ. + με P 223 209* 274 104r | ου > 254 220*
259s 1s 267-283 | 4 αφηκες CS* 1841 | 5 μνημονευσον
2329 1854 220* 598 | εκπεπτωκας P 219 254 258 280* 259-
283 104r 808 35r | σοι Csss Ps 1854 253 250 469 g vg syf
co Hier] + ταχυ rel. ar³ | 6 α > Λ | α-μισω > 243ss 808 |
7 ταις + επτα A(C) | αυτω > S 257 223ss 209* 35r vg syf
ar³ Ap | εν μεσω τ. παραδεισου 254 259-226 223-283 172r
35r co | θυ + μου Q 1611 223 273 172r g vg ar co Pr Be |

- 1,11,17s
Is 44,6; 48,12 8 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σμύρνη ἐκκλησίας γράψον·
Τάδε λέγει ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ὃς
- 3,9; Ja 2,5
2 C 11,14s 9 ἐγένετο νεκρὸς καὶ ἔζησεν· οἶδά σου τὴν θλιψιν καὶ τὴν πτωχείαν, ἀλλὰ πλούσιος εἶ, καὶ τὴν βλασφημίαν ἐκ τῶν λεγόντων Ἰουδαίους εἶναι ἑαυτούς, καὶ οὐκ εἰσὶν ἀλλὰ συναγωγή τοῦ σατανᾶ. μὴ φοβοῦ ἃ μέλλεις πάσχειν. ἰδοὺ μέλλει βάλλειν ὁ διάβολος ἐξ ὑμῶν εἰς φυλακὴν ἵνα πειρασθῆτε, καὶ ἔξετε θλιψιν ἡμερῶν δέκα. γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς.
- Dn 1,12,14
Mt 10,28
2 T 4,8 10 τοῦ σατανᾶ. μὴ φοβοῦ ἃ μέλλεις πάσχειν. ἰδοὺ μέλλει βάλλειν ὁ διάβολος ἐξ ὑμῶν εἰς φυλακὴν ἵνα πειρασθῆτε, καὶ ἔξετε θλιψιν ἡμερῶν δέκα. γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς.
- 3,11 11 Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῆ ἔκ τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου.
- 20,14 12 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Περγᾶμω ἐκκλησίας γράψον·
Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστομον τὴν ὀξεῖαν· οἶδα ποῦ κατοικεῖς, ὅπου ὁ θρόνος τοῦ σατανᾶ· καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν μου καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις Ἀντίπας ὁ μάρτυς μου ὁ πιστὸς μου, ὃς ἀπεκτάνθη παρ' ὑμῖν, ὅπου ὁ σατανᾶς
- 1,16; 19,15
Hb 4,12
Is 49,2 13 κατοικεῖ. ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἔχεις

8 της] τω A 2305 1734 ar³ | εν Σμυρ.] Σμυρναίων (1) ²¹⁴ ar^{2a} | πρωτοτοκος A | 9 σου Cs Ps 1854s ²⁵³ lat syf co Pr Be] + τα εργα κ. rel. syp ar | εκ > 2351 1854s 254 ²⁵³ ²⁵⁹⁻²⁶⁴ 792 35^r | Ιουδαιων CS*s 2329 ²⁵⁰ ar³ | 10 μη CA-Q ²⁴⁰ 254 ^{220s} ²⁶⁷ ^{251s} 627s ar bo] μηδεν rel. | βαλειν (S*) 2329s Qs 1854-²⁴⁰ ^{220s} 1s ^{257s} ²²³ ²¹⁴⁻⁷⁴³ 314-256 792s 104-²⁴⁸ 935-1859 368-456 | εχετε C ²⁵³ ²⁵⁹⁻²¹⁸⁶ 2286 ²²⁶ ²³¹ ²⁵⁰ (A 2344 P²¹⁹) | ημερας 2351 Qss 1611sss ²²⁰ ²⁶⁵ ²⁴² 314-792 469-456 | 13 οйда Csss Ps 1854 ²⁵³ ^{220s} ²⁵⁰ vg syf ar co] + τα εργα σου κ. rel. | και³ CA 2329 1854 ²⁵³ ^{280s} ²⁵⁰ vg syf ar¹] > rel. | ημερ. CA 2329 ²⁵³ ²⁸⁰ 1678 ²⁶⁵ syf co] + (εν) αις rel. | Αντιπας > 367 syh ar co | μου⁴ CA 2351 ^{269s} ²⁵³ ²⁵⁰ syh] > rel. | πιστος + οτι πας μαρτυς πιστος 254 ²⁵⁹ ²⁶⁵ ^{231s} syf | 14 κατα σου > S* | οτι > C 1854s ²⁵³ ^{280s} vg¹ Pr | εχει A |

2,8-11 *Epistula ecclesiae Smyrnaeae*

Et angelo Smyrnae ecclesiae scribe: 8

Haec dicit *primus, et novissimus*, qui fuit mortuus et vivit: Scio tribulationem tuam et paupertatem tuam, sed dives es; et blasphemaris ab his, qui se dicunt Iudaeos esse et non sunt, sed sunt synagoga satanae. Nihil horum timeas quae passurus es. Ecce missurus est diabolus aliquos ex vobis in carcerem ut tentemini, et habebitis tribulationem diebus decem. Esto fidelis usque ad mortem, et dabo tibi coronam vitae.

Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat ecclesiis: Qui vicerit non laedetur a morte secunda.

2,12-17 *Epistula ecclesiae Pergamena*

Et angelo Pergami ecclesiae scribe: 12

Haec dicit qui habet rhomphaeam utraque parte acutam: Scio ubi habitas, ubi sedes est satanae, et tenes nomen meum et non negasti fidem meam. Et in diebus illis Antipas testis meus fidelis, qui occisus est apud vos, ubi satanas habitat. Sed habeo adversus te pauca, 14

8 Zmyrnae *codd.* t | revixit D Pr | 9 sunt⁸ > D | 10 eorum AZ* Cyp Pr | zabalus A | aliquos > *codd.* | 11 laeditur FJ*Z* | 12 tropheam J, rumpheam flammam D | utraque] ex utraque V g | 13 inhabitas F | illis > AFJ^r g | Antiphas (D)JM Ty Pr, antiquis Z* | meus] mei F^cD Ty

8 Ap 1,11,17s; Is 44,6

9 Ap 3,9; Ja 2,5; 1 C 1,26ss; 2 C 11,14s

10 Mt 10,28; Dn 1,12,14; Ap 3,11; 1 C 9,25; 2 T 4,8

11 Ap 1,7; 20,14; 21,8

12 Ap 1,16; 19,15; Is 49,2; Sap 18,16; Hb 4,12

13 Ap 3,8; 14,12; 1,5

14 Ap 2,20; Nu 31,16; 2 P 2,15; Jud 11

quia habes illic tenentes doctrinam Balaam,
 qui docebat Balac mittere scandalum *coram*
 15 *filiis Israel, edere et fornicari*. Ita habes et
 16 tu tenentes doctrinam Nicolaitarum. Similiter
 paenitentiam age; si quo minus veniam tibi
 cito et pugnabo cum illis in gladio oris mei.
 17 Qui habet aurem, audiat quid Spiritus di-
 cat ecclesiis: Vincenti dabo manna absconditum
 et dabo illi calculum candidum, et in calculo
 nomen novum scriptum, quod nemo scit, nisi
 qui accipit.

2,18-29 *Epistula ecclesiae Thyatirenae*

18 Et angelo Thyatirae ecclesiae scribe:
 Haec dicit Filius Dei, qui habet *oculos*
tamquam flammam ignis, et pedes eius similes
 19 *aurichalco*. Novi opera tua et fidem et ca-
 ritatem tuam et ministerium et patientiam
 tuam et opera tua novissima plura prioribus.
 20 Sed habeo adversus te pauca, quia permittis
 mulierem Iezabel, quae se dicit propheten, do-
 cere et seducere servos meos, *fornicari et*

14 quia] quoniam V, > AssJZ | 15 similiter. A |
 16 venio F g t, veniat V | tibi > D | 17 aures ZV
 g Pr | dabo^t DV g] + ei AFJZ* Pr | 18 tamquam]
 ut FDMZ* Pr | flamma FJ Pr | oricalcho A (t), aeri-
 calco F, auricalco DZ Pr, virichalco M | 19 tuam^t >
 AFDZV g t Pr | ~ carit. et fidem *codd.* g t Pr (Ty) |
 patient. + et longanimitatem D | 20 pauca] multa
 D (g) t Cyp Pr, > *rel.* | mulierem] uxorem tuam
 Cyp Pr | Hiezabel AJZV(F), Zezabel DM t Ty Pr |
 prophetas Z^eV, profetissam g Ty Pr | profeten esse
 et seducit D

15 Ap 2,6

16 Ap 2,5; 1,16; 2,12

17 Ap 2,7; 3,12; 19,12; Is 62,2; 65,15

18 A 16,14; Ap 1,14s; Dn 10,6 | 19 Ap 2,2

20 Ap 2,4; 3 Rg 16,31; 4 Rg 9,22, Nu 25,1s; Ap 2,14

ἐκεῖ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν Βαλαάμ, ὃς ἐδίδασκεν τῷ Βαλὰκ βαλεῖν σκάνδαλον ἐνώπιον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, φαγεῖν εἰδωλόθρυτα καὶ πορευεῖσαι. οὕτως ἔχεις καὶ σὺ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν τῶν Νικολαιτῶν ὁμοίως. μετανόησον οὖν· εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι ταχὺ καὶ πολεμήσω μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόματός μου.

Nu 31,16;
25,1a
Jud 11

Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου, καὶ δώσω αὐτῷ ψῆφον λευκὴν, καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ ὁ λαμβάνων.

15 2,6
16
2,12; 1,16

Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Θυατείροις ἐκκλησίαις γράψον·

17 Ps 77,24
Is 62,2; 65,15
3,12

Τάδε λέγει ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς φλόγα πυρός, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ· οἶδά σου τὰ ἔργα καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν διακονίαν καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ τὰ ἔργα σου τὰ ἔσχατα πλείονα τῶν πρώτων. ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι ἀφεῖς τὴν γυναῖκα Ἰεζάβελ, ἣ λέγουσα ἑαυτὴν προφήτιν, καὶ διδάσκει καὶ πλανᾷ τοὺς

Dn 10,6
1,14s

20 2,4,14
3 Rg 16,31
4 Rg 9,22
Nu 25,1a

εκει > 2329 258 228* co | εδιδ. CA 1854 35* (Q 181 ar co) |
+ εν rel. | τω Βαλακ > S* | Ιηλ + και 2351 Q^{ss} 1006*
258 242 267* 314-922 920 386-506 | 15 ομοίως] ο μισω
20* 181-226 231 228*, + ο μισω P 259^{ss} 598 223 256s 42
35* | 16 ουν > S 2329^{ss} 69s 280* 223* 214* 228* 35r g vg
syh ar sa¹ ho Pr | 17 αυτω¹ + φαγειν (απο) P 2351s
69^{ss} 254 259-283 172-620 808 42* 35r g, > S 61* vg syf |
του¹] εκ του S 219 226 273 250 469 367 | δωσω αυτω² >
S 220 | 18 της] τω A 2305 syf ar^{2*} Pr | εκκλησιας > A
ar¹ | αυτου¹ > A 219 220* 259 267* g vg syf Pr | φλοξ
S 219 181 260^{ss} 226 fu Pr | 19 κ. τ. διακον. > S* 260^{ss} 792 |
πλειονα] χειρονα 91s 256 | 20 σου + πολυ S 219 254 598*
265 231* 250 35 g syf ar^{2*}, πολλα 214s dubl Cyp Amb Ty |
ολιγα 1 vg¹ | γυναικα σου A Q^{ss} 1006^{sss} 265 223 214-743
172r 82 rel. ar^{1*} Cyp | η λεγουσα CsS* 2329 253] τ. λεγου-
σαν P 260 257 209* 267*, η λεγει rel. | και¹ - πλανα] δι-
δασκειν κ. πλανασθαι vg Cyp Pr |

- ἐμοὺς δούλους πορνεῦσαι καὶ φαγεῖν εἰδωλό-
 21 θυτα. καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα μετανοήσῃ,
 καὶ οὐ θέλει μετανοῆσαι ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς.
 22 ἰδοὺ βάλλω αὐτὴν εἰς κλίνην, καὶ τοὺς μοιχεύ-
 οντας μετ' αὐτῆς εἰς θλίψιν μεγάλην, ἔαν μὴ
 μετανοήσουσιν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῆς. καὶ τὰ
 τέκνα αὐτῆς ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ· καὶ γνώσονται
 πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι ὅτι ἐγὼ εἰμι ὁ ἔραυνῶν νε-
 φροὺς καὶ καρδίας, καὶ δώσω ὑμῖν ἐκάστῳ κατὰ
 24 τὰ ἔργα ὑμῶν. ὑμῖν δὲ λέγω τοῖς λοιποῖς τοῖς ἐν
 Θυατείροις, ὅσοι οὐκ ἔχουσιν τὴν διδαχὴν ταύ-
 την, οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν τὰ βαθέα τοῦ σατανᾶ,
 ὡς λέγουσιν· οὐ βάλλω ἐφ' ὑμᾶς ἄλλο βᾶρος·
 3,11 25 πλὴν ὃ ἔχετε κρατήσατε ἄχρις οὗ ἂν ἦξω.
 26 Καὶ ὁ νικῶν καὶ ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ
 ἔργα μου, δώσω αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν,
 12,5 27 ἰκαὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾶ, ὡς τὰ
 Ps 2,8s 28 σκεύη τὰ κεραμικὰ συντριβεται, ὡς κἀγὼ εἴλη-
 φα παρὰ τοῦ πατρός μου, καὶ δώσω αὐτῷ τὸν
 3,6.13.22 29 ἀστέρα τὸν πρωϊνόν. Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω
 τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.
 3 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας
 γράψον·
 5,6; 1,16 Ἔαδε λέγει ὁ ἔχων τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ
 Θεοῦ καὶ τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας· οἶδά σου τὰ ἔργα,
 2 ὅτι ὄνομα ἔχεις ὅτι ζῆς, καὶ νεκρὸς εἶ. γίνου

21 οὐκ ηθελησεν A Ty Pr | μετανοηση-νοησαι S* 258
 280s 259s 260r | 22 κλινην] φυλακην A | αυτης²]-των 2344
 219 1854 598-743 792 vg¹ | 23 και¹ > A 336 co | υμων]
 αυτου 2329 Q 220 1778 2302 792s vg¹ ar³ co, -των 258 ar² |
 24 βαλω S 2329-61 258 259-1 792s 935 180-452 60r vg
 sy¹ ar^{1a} co | 25 αχρι CS 2329 69s 177 452* (1611 253),
 εως A | αν ηξω] ανοιξω Qss 1006s 258 242 314s 91-217
 336 82-452 42r | 26 επι > S* | 27 συντριβησεται 2329s Qss
 1611r 253s 260r 223-743 314 172r 336 rel. vg sy(f)h sa,
 συντριπει αυτους ar^{1a} bo | 3,1 της] τω 219 Q sy ar³ Pr |
 επτα¹ > 2344 181 215 | οτι²] και Qss 1611-94 314-792 82rel. |

manducare de idolothytis. Et dedi illi tempus 21
 ut paenitentiam ageret, et non vult paenitere
 a fornicatione sua. Ecce mittam eam in lec- 22
 tum, et qui moechantur cum ea, in tribulatione
 maxima erunt, nisi paenitentiam ab operibus
 suis egerint. Et filios eius interficiantur in morte, 23
 et scient omnes ecclesiae, quia ego sum *scru-*
lans renes et corda; et dabo *unicuique* ves-
 trum *secundum opera sua*. Vobis autem dico
 et ceteris qui Thyatirae estis: Quicumque non 24
 habent doctrinam hanc et qui non cognove-
 runt altitudines satanae, quemadmodum dicunt,
 non mittam super vos aliud pondus; tamen id, 25
 quod habetis, tenete donec veniam.

Et qui vicerit et custodierit usque in finem 26
 opera mea, dabo illi potestatem *super gentes*,
 et *reget eas in virga ferrea*, et *tamquam vas* 27
figuli confringentur, sicut et ego accepi a Patre 28
 meo, et dabo illi stellam matutinam. Qui ha- 29
 bet aurem, audiat quid Spiritus dicat ecclesiis.

3,1-6 Epistula ecclesiae Sardensis

Et angelo ecclesiae Sardis scribe: 3

Haec dicit qui habet septem spiritus Dei,
 et septem stellas: Scio opera tua, quia nomen
 habes quod vivas, et mortuus es. Esto vigi- 2

idolothytis] sacrificio g Cyp Pr, idolis immolata Ty |
 21 dedit JZ* | paeniteri AFJMZ^cV | 22 et ecce
 Z^cV | mitto *codd.* t | in tribulationem maximam, >
 erunt A(F)DJZ^cV (g) Cyp Pr | ~ egerint ab ope-
 ribus suis AF(D)J^r g (Pr) | 23 mortem AF*JV |
 sua] vestra AFJ^r g t Cyp Pr | 24 et^t > AFJZV
 g t Pr | et^s > AFJ^r g t Pr | 26 et^s + qui A-J g
 Pr | illi] ei A Pr | 27 eas] illas A-JZV | et^s > A-
 JZV Pr | 28 illi] -is D (t) | 29 aures Z^cV Ty | 3,1 et
 septem stellas > J

21 2 P 3,15 | 23 Jr 11,20; Ps 7,10; 61,13; 2 C 5,10;
 11,15; Ap 20,12; 22,12; Mt 16,27 | 25 Ap 3,11 |
 26 Ps 2,8s | 27 Ap 12,5; 19,15 | 28 Ap 22,16 |
 29 Ap 2,7 | 3,1 Ap 1,4.16; 2,2

- lans et confirma cetera, quae moritura erant.
 Non enim invenio opera tua plena coram Deo
 3 meo. In mente ergo habe qualiter acceperis
 et audieris, et serva et paenitentiam age. Si
 ergo non vigilaveris, veniam ad te tamquam
 4 fur, et nescies qua hora veniam ad te. Sed
 habes pauca nomina in Sardis, qui non in-
 quinaverunt vestimenta sua, et ambulabunt
 mecum in albis, quia digni sunt.
 5 Qui vicerit, sic vestietur vestimentis albis,
 et non delebo nomen eius de libro vitae et
 confitebor nomen eius coram Patre meo et
 6 coram angelis eius. Qui habet aurem, audiat
 quid Spiritus dicat ecclesiis.

3,7-13 *Epistula ecclesiae Philadelphenae*

- 7 Et angelo Philadelphiae ecclesiae scribe:
 Haec dicit Sanctus et Verus, qui habet
clavem David, qui aperit, et nemo claudit;
 8 *claudit, et nemo aperit:* ¹ Scio opera tua. Ecce
 dedi coram te ostium apertum, quod nemo

3 accepisti g | et audieris] et audisti D g t Ty, > F
 et serva > D
 ad te¹ AV g] > FDMZ*
 4 qui] quae D g Pr
 ambulabunt GC g] -lant AFZ^eV, -laverunt D Ty Pr
 6 aures Z^eV Ty
 7 cludit^{bis} AFD
 claud.¹ † et FDZ g t Ty Pr
 8 apertum] patens g, > D

2 Ez 34,4; L. 22,32

3 Ap 2,5; 16,15; Mt 24,43; 1 Th 5,2

4 Jud 23

5 Ap 2,7; 4,4; 6,11; 7,9; 19,8.14; 13,8; 17,8; 20,12.15;
 21,27; Ex 32,32s; Ps 68,29; L 10,20; Ph 4,3

6 Ap 2,7

7 Ap 6,10; 19,11; 1 J 5,20; Is 22,22; Job 12,14;
 Mt 16,19

8 Ap 2,2.13; 4,1; A 14,27; 1 C 16,9; 2 C 2,12

γρηγορῶν, καὶ στήρισον τὰ λοιπὰ ἃ ἔμελλον Ex 34,4
 ἀποθανεῖν· οὐ γὰρ εὗρηκά σου τὰ ἔργα πε-
 πληρωμένα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ μου. μνημόνευε 3
 οὖν πῶς εἴληφας καὶ ἤκουσας, καὶ τήρει καὶ 3,19
 μετανόησον. ἔὰν οὖν μὴ γρηγορήσης, ἦξω ὡς 16,15
 κλέπτῃς, καὶ οὐ μὴ γνῶς ποίαν ὥραν ἦξω ἐπὶ 1 Th 5,2
 σέ. ἀλλὰ ἔχεις ὀλίγα ὄνόματα ἐν Σάρδεσιν ἃ Mt 24,43
 οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ περιπα- Jud 23
 τήσουσιν μετ' ἐμοῦ ἐν λευκοῖς, ὅτι ἄξιοί εἰσιν.
 Ὁ νικῶν οὕτως περιβαλεῖται ἐν ἱματίοις 5 4,4; 6,11;
 λευκοῖς, καὶ οὐ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ 7,9,13
 ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ ὁμολογήσω τὸ Ex 32,32a
 ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ πατρός μου καὶ ἐνώ- Ps 68,29
 πιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. Ὁ ἔχων οὖς ἀκου- Ph 4,3
 σάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Mt 10,32
 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφείᾳ ἐκκλη- 7 Is 22,22
 σίας γράψον· Job 12,14

Τάδε λέγει ὁ ἅγιος, ὁ ἀληθινός, ὁ ἔχων τὴν
 κλεῖν Δαυὶδ, ὁ ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς κλείσει, καὶ
 κλείων καὶ οὐδεὶς ἀνοίγει· οἶδά σου τὰ ἔργα· 8
 ἰδοὺ δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἠνεωγμένην, 1 C 16,9

2 στηριξ. Ss Qss 94s 1778s 259-245 267-283 792-620 18s,
 τηρησον 219 1611 214 935 808-201 42r | εμελλες απο-
 βαλλ. 69 1611 240 209s 314-217 110 227 180s | τα2 > CA |
 3 ουν1 > S 2329 69 336 628 620 g syf ar1a Vig Pr | και
 1 3 Qss 1006s 258 209 242 217s 82-506 325 2 | γρηγορ.]
 μετανοησης S* ar3 Pr | ηξω1 + επι σε S 219sss 1006r
 258s 259-226 231s 228 rel. g vg1 sy ar3 | γνωση S 2329s
 Qss 1006sss 258 172r 82-456 | 4 α]οι 219 254 220 259r
 231-246 228 vg Tert Pr | 5 ουτως CAS*s 2329s 1006 94
 80 181 265 223s 792 628 82s 429 18 141 920 452 35r g vg
 sy ar2 co] -τος rel. | ενωπιον1] εμπροσθεν S 1611 | 7 της]
 τω ar3 Pr | ~ αληθ. ο αγιος AS | Δαυιδ] αδου 257 267* 251
 250 104 620 ar1, παραδεισου ar3 | κλεισει CAS 2329s Qss
 1006sss 258 275 91-217 104 rel. bo Iq] δυναται κλεισαι
 ar sa, κλειει rel. lat sy Hipp Pr | κ. κλειων] αυτην ει μη
 ο ανοιγων..... ανοιξει Qss 1006sss 258 242 91-792 104-582
 82 rel. | και2 > A 219 280s sa Iq | ανοιξει Ss 2329 220
 223 743 314 250 218r 141 42 bo Iq Ωρ Hil | 8 ιδου] κ.
 ιδου 2344 1611 1732 sy |

ἦν οὐδεὶς δύναται κλεῖσαι αὐτήν· ὅτι μικρὰν
 ἔχεις δύναμιν, καὶ ἐτήρησάς μου τὸν λόγον
 9 καὶ οὐκ ἠρνήσω τὸ ὄνομά μου. ἰδοὺ διδῶ
 ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ σατανᾶ, τῶν λεγόν-
 των ἑαυτοὺς Ἰουδαίους εἶναι, καὶ οὐκ εἰσίν,
 ἀλλὰ ψεύδονται· ἰδοὺ ποιήσω αὐτοὺς ἵνα ἤξου-
 σιν καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιον τῶν ποδῶν
 σου, καὶ γνῶσιν ὅτι ἐγὼ ἠγάπησά σε. ὅτι
 10 ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μου, καὶ γὰρ
 σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ τῆς
 μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης,
 11 πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. ἔρ-
 χομαι ταχύ· κράτει ὃ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ
 τὸν στέφανόν σου.

12 Ὁ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν στῦλον ἐν τῷ ναῷ
 τοῦ Θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι, καὶ
 γράψω ἐπ' αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ μου καὶ
 τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ Θεοῦ μου, τῆς καινῆς
 Ἱερουσαλήμ ἡ καταβαίνουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
 ἀπὸ τοῦ Θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ καινόν.

13 Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς
 ἐκκλησίαις.
 14 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ ἐκκλησίας
 γράψον·

15 Τάδε λέγει ὁ ἀμήν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ
 ἀληθινός, ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ Θεοῦ· Ἰοῖδά

ην] και 1854ss 1s 237. 228^a | αυτην > Ss 1006^e 254 598
 223^a 274 g vg ar^{2a} Pr Ap | τ. λογον] τα εργα 240 265 227^a
 1859 | το στομα] τ. νομον 253 | 9 διδω CA] δεδωκα Ss
 sa, δωσω vg ho, διδωμι rel. g Ty | ιδου²] και 219 254
 259-273 237s 267 251sss | γνωση S 69s 1094 (2351792) ar³
 sa Pr, γνωσονται 219 254 223^a 469 vg syf | 10 οτι] και A
 2344 | τηρησω > S | πειρασ. + παντας ar^{1a} bo | 11 inc.
 ιδου ερχ. 219 214^s vg¹ ar^{1a} Ty | μη λαβη τις ταχυ 104^r |
 12 επ αυτον > C 215 | μου 2 3 181s 227 628s* syh (247s
 792 218) | η καταβαινει 219sss 1006sss 258s 223 273-264
 314 rel. | 14 αληθιν. + και S syf ar | αρχη] απαρχη 214s |
 κτισεως] εκκλησιαις S*, πιστεως 935^a 386^a |

2,9
 Is 60,14;
 49,23; 45,14;
 66,23; 43,4

13,10
 Hb 10,36
 J 17,6.11s
 2 T 2,12

1,3; 2,5.10

Ez 48,35
 Is 62,2; 65,15

14,1; 22,4;
 21,2; 19,12

C 4,13-16
 Ps 88,38
 Pr 8,22
 J 1,3
 C 1,15

potest claudere; quia modicam habes virtutem et servasti verbum meum et non negasti nomen meum. Ecce dabo de synagoga satanae, 9 qui dicunt se Iudaeos esse et non sunt, sed mentiuntur; ecce faciam illos *ut veniant et adorent ante pedes tuos*, et scient quia *ego dilexi te*. Quoniam servasti verbum patientiae 10 meae, et ego servabo te ab hora tentationis, quae ventura est in orbem universum tentare habitantes in terra. Ecce venio cito; tene quod 11 habes, ut nemo accipiat coronam tuam.

Qui vicerit, faciam illum columnam in templo Dei mei, et foras non egredietur amplius; et scribam super eum nomen Dei mei et *nomen civitatis Dei mei novae Hierusalem*, quae descendit de caelo a Deo meo, et *nomen meum novum*. Qui habet aurem, audiat quid Spiritus 13 dicat ecclesiis.

3,14-22 *Epistula ecclesiae Laodicensae*

Et angelo Laodiciae ecclesiae scribe: 14

Haec dicit Amen, *testis fidelis et verus*, qui est *principium creaturae Dei*. Scio opera 15

cludere AF* | servas D | 9 dabo + tibi J | scient M g, scio D, scies Pr | 10 sustinuisti verbum sustinentiae D | ~ te servabo AJZ^e g t | in terra > D | terram AJZ^eV g | 11 ecce > AJZ g Pr | 12 descendet FJ | mei 2~3 F t | meum > F t | 13 aures FZ^e | 14 Laudac. D (Pr), -doc- J | amen + qui est D (Pr)

9 Ap 2,9; Is 60,14; 45,14; 49,23; 43,4; Ps 85,9

10 Ap 13,10; J 17,6; L 21,19; 2 T 2,12

11 Ap 1,3; 2,25; 22,7.12.20; 2,10

12 Ap 2,17; 7,15; 14,1; 21,2; 2,10; Ez 48,35; Is 62,2; 65,15

13 Ap 2,7

14 C 2,1; 4,13-16; 1,15; Ps 88,38; J 1,3; Pr 8,22

15 Ap 2,2

- tua quia neque frigidus es neque calidus;
 16 utinam frigidus esses, aut calidus. Sed quia
 tepidus es et nec frigidus nec calidus, inci-
 17 piam te evomere ex ore meo. ¹Quia dicis: quod
 dives sum et locupletatus et nullius egeo;
 et nescis quia tu es miser et miserabilis et
 18 pauper et caecus et nudus. Suadeo tibi emere
 a me aurum ignitum probatum ut locuples fias
 et vestimentis albis induaris, et non appareat
 confusio nuditatis tuae, et collyrio inunge ocu-
 19 los tuos ut videas. Ego quos amo, arguo et
 castigo. Aemulare ergo et paenitentiam age.
 20 Ecce sto ad ostium et pulso; si quis audierit
 vocem meam et aperuerit mihi ianuam, in-
 trabo ad illum et cenabo cum illo, et ipse
 mecum.
 21 Qui vicerit, dabo ei sedere mecum in thro-
 no meo, sicut et ego vici et sedi cum Patre
 22 meo in throno eius. Qui habet aurem, audiat
 quid Spiritus dicat ecclesiis.

4,1-20,15 *Pars II*4,1-11 *Visio maiestatis divinae et curiae caelestis*

- 4 Post haec vidi: et ecce ostium apertum
 in caelo, et vox prima, quam audivi tamquam
 tubae loquentis mecum dicens: Ascende huc,

16 quia + iam D, quoniam Pr | 17 dices A*F |
 locuplet.] ditatus g Cyp | 18 a me > J | ungue DM Cyp
 Pr | 19 ~age paenit. D Pr | 20 mihi > A-JZ^cV g | in-
 troibo *codd.* | 21 ei] illi D | mecum > D | sicut -
 meo² > J* | 4,1 et¹ > FZ* Pr Ty | tuba F

17 Os 12,8; 1 C 4,8

18 Is 55,1; 1 P 1,7; Ap 4,4; 16,15

19 Pr 3,12; Hb 12,6; 1 C 11,32

20 Mc 13,35; Ja 5,9; L 12,36; 22,29s; J 14,23

21 Ap 2,7; Mt 19,28; 1 C 4,8; 6,2; Ap 22,3

22 Ap 2,7

4,1 Ex 19,16; Dn 2,29.45; Ap 1,1.10.19

- σου τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ οὔτε ζεστός. 2,2; R 12,11
 ὄφελον ψυχρὸς ἢς ἢ ζεστός. Ἰούτως ὅτι χλιαρὸς 16
 εἶ, καὶ οὔτε ζεστός οὔτε ψυχρὸς, μέλλω σε ἐμέσαι
 ἐκ τοῦ στόματός μου. ὅτι λέγεις ὅτι πλούσιός εἰμι 17 Os 12,8
 καὶ πεπλούτηκα καὶ οὐδὲν χρεῖαν ἔχω, καὶ οὐκ
 οἶδας ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος καὶ ἔλθεινός καὶ
 πτωχὸς καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός. συμβουλεύω 18 I P 1,7
 σοι ἀγοράσαι παρ' ἐμοῦ χρυσίον πεπυρωμένον
 ἐκ πυρός, ἵνα πλουτήσης, καὶ ἱμάτια λευκά, ἵνα
 περιβάλη, καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνη τῆς
 γυμνότητός σου, καὶ κολλούριον ἐγχεῖσαι τοὺς
 ὀφθαλμούς σου, ἵνα βλέπῃς. ἐγὼ ὅσους ἐάν 19 Pr 3,12
 φιλῶ ἐλέγχω καὶ παιδεύω· ζήλευε οὖν καὶ με-
 τανόησον. Ἰδοὺ ἔστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ 20 Mc 13,33ss
 κρούω· ἐάν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου καὶ
 ἀνοίξῃ τὴν θύραν, εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτὸν
 καὶ δειπνήσω μετ' αὐτοῦ καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ.
 Ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ καθίσει μετ' ἐμοῦ 21 Mt 19,28
 ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς καὶ ἐνίκησα καὶ ἐκάθ- 22,3
 ισα μετὰ τοῦ πατρὸς μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ.
 Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς 22
 ἐκκλησίαις.
- Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ θύρα ἠνεωγ- 4
 μένη ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἦν
 ἤκουσα ὡς σάλπιγγος λαλούσης μετ' ἐμοῦ, λέγων· 7
 Dn 2,29.45
 1,1.10.19

15 ει > S* | ζεστος 1~2 A 1006 1678 259s 1s 260ss 242
 251 | 16 ουτως] αλλα 792 vg Pr Be | κ. - ψυχρος > 1778
 792 60 g ar^{1a} Pr | ουτε¹ C 2329 219 61^{ns} 254 258sss 259^a
 226s 231^a 214.237 93 808s] ου rel. | μελλω σε εμεσαι] παυσε
 S* | 17 οτι² > S P 2351-254 253s 259^r 274 242 267-283
 792 104 336-1859 386^a 452 rel. | ουδεν CA 1854 253
 259ss 598.217 ar³ Be] -νος rel. | 18 αισχυνη] ασχημοσυνη
 P 219 254 260.245 792 104^r 35*, ακτημοσυνη (comment.)
 254 260ss 226 | 19 ζηλωσον S P 219 254 253 220^a 259.283
 314.217 104^r 110^a 35^r | 20 θυραν² + και Ss 0169 2329s Qss
 1006ss 258 181 314-424 82-42 325 rel. syf ar³ | 4,1 και² +
 ιδου Ss 0169* 94 Pr | λεγων] λεγουσα S^o P 219 1854 254
 220 259^a 265-283 42^a 35^r, λεγουσης 104^r |

- ἀνάβα ὧδε, καὶ δείξω σοὶ ἃ δεῖ γενέσθαι μετὰ
 1,10 2 ταῦτα. Ἐὐθέως ἐγενόμην ἐν πνεύματι· καὶ ἰδοὺ
 Ez 1,26; 10,1 θρόνος ἔκειτο ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τὸν θρόνον
 Is 6,1; Ps 46,9 3 καθήμενος, καὶ ὁ καθήμενος ὅμοιος ὄρασει
 Ez 1,26ss 3 καθήμενος, καὶ ὁ καθήμενος ὅμοιος ὄρασει
 λίθῳ ἰάσπιδι καὶ σαρδίῳ, καὶ ἰρις κυκλόθεν
 τοῦ θρόνου ὅμοιος ὄρασει σμαραγδίνῳ.
 Is 24,23 4 Καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου θρόνοι εἴκοσι τέσ-
 3,4; 4,10 4 σαρες, καὶ ἐπὶ τοὺς θρόνους εἴκοσι τέσσαρας
 πρεσβυτέρους καθημένους περιβεβλημένους ἐν
 ἱματίοις λευκοῖς, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν
 Ex 19,16 5 στεφάνους χρυσοῦς. καὶ ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπο-
 Ez 1,13 5 ρεύονται ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί· καὶ
 8,5; 11,19; 16,18; 1,4 5 ἐπτὰ λαμπάδες πυρὸς καιόμεναι ἐνώπιον τοῦ
 Zch 4,2 5 θρόνου, ἃ εἰσὶν τὰ ἐπτὰ πνεύματα τοῦ Θεοῦ.
 Ez 1,5,18; 10,1 6 καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου ὡς θάλασσα ὑαλίνη
 Is 6,1 6 ὁμοία κρυστάλλῳ· καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου
 καὶ κύκλῳ τοῦ θρόνου τέσσαρα ζῶα γέμοντα
 Ez 1,10; 10,14 7 ὀφθαλμῶν ἔμπροσθεν καὶ ὀπισθεν. καὶ τὸ ζῶ-
 7 ὄν τὸ πρῶτον ὅμοιον λέοντι, καὶ τὸ δεύτερον
 ζῶον ὅμοιον μόσχῳ, καὶ τὸ τρίτον ζῶον ἔχων
 τὸ πρόσωπον ὡς ἀνθρώπου, καὶ τὸ τέταρτον
 Is 6,2a; 41,4 8 ζῶον ὅμοιον ἀετῷ πετομένῳ. καὶ τὰ τέσσαρα
 Ez 1,18; 10,12 8 ζῶα, ἐν καθ' ἑνὲς αὐτῶν ἔχων ἀνά πτέρυγας
 Ez 3,14 8 ἑξ, κυκλόθεν καὶ ἔσωθεν γέμουσιν ὀφθαλμῶν·

2 καθήμενος 2³ 69 1854 1006^r 253sss 259-424 336-
 1597 325 rel. | 3 σαρδινῶ P 219 1854s 254 259sss 598
 257s 231s 242 228^a 82^a 141^{*} 337s 367^r g Be | ιρις] ιερεις
 AS* 2329 214^a ar^{1a} | ὁμοίως ὀρασις σμαραγδινῶν Q 1006^a
 242 91-217 82-456 | θρόνου 3⁴ S* 2351* | 4 θρόνοι]-νους
 AS 253 280^a 273ss 1888^r | θρόνους + εἶδον 220^a 60^r ar³ |
 ~ εἴκοσι τεσσ. θρον. πρεσβυτ. A 1854 | εν > A P 1854 265
 231^a 214^a 35 | ἱματίοις > S 2329 1854 280^a 250 ar³ | 5 α A
 S^a P 219 1611 253 281^a 226 231s 217s 386sss] αι rel. | τα
 > 2344 Q 1006sss 258 223^r 228^a 314-424 582 rel. | ενω-
 πιον 5⁶ S* 265 680 628 456 | 7 ως > 2351-61 1611sss
 258 265 267^a 314-217 172^r 469^a 385^r Iq | ἀνθρώπος Ps 253^a
 259-226 231-237 104^r 35^r | 8 καθ εν] εκαστον S 2329 220^a
 syf | κυκλοθ. + κ. εξωθεν Qss 257s 243s, > syf ar³ | κ.
 εσωθεν > 254 220s 226 215 243ss |

et ostendam tibi quae oportet fieri post haec. Et statim fui in spiritu, et ecce sedes posita 2 erat in caelo et *supra sedem sedens*. Et qui 3 sedebat similis erat aspectui lapidis iaspidis et sardinis, et *iris erat in circuitu sedis* similis visioni smaragdinae.

Et in circuitu sedis sedilia vigintiquattuor, 4 et super thronos vigintiquattuor seniores sedentes circumamicti vestimentis albis et in capitibus eorum coronae aureae. Et de throno 5 *procedebant fulgura et voces et tonitrua* et septem lampades ardentes ante thronum, qui sunt septem spiritus Dei. Et in conspectu sedis 6 tamquam mare vitreum simile crystallo, *et in medio sedis et in circuitu sedis quattuor animalia plena oculis* ante et retro. Et animal 7 primum simile leoni, et secundum animal simile vitulo, et tertium animal habens faciem quasi hominis, et quartum animal simile aquilae volanti. Et quattuor animalia singula eorum 8 habebant alas senas, et in circuitu et

feri + cito Z°

2 et¹ > *codd.* g Pr

3 sardini AFMV Vict, sardino g

hiris FJ t

visionis zmar. A(D)J, aspectu zmaragdino g

4 circumamictos AFJZV (g) t

coronas aureas A-JZV g t¹ Ty

5 procedunt AFJ^r g | fulgora AJMZ* g Vict

qui G*] quae AFDZ g t

6 ante + se JZ* · Pr

7 quasi] similem Vict | volantis FM* t

per circuitum Vict

2s Ap 1,10; 10,1; Ez 1,26ss | 4 Ap 4,10; Is 24,23; Ap 3,4s.18 | 5 Ez 1,13; Ex 19,16; Ap 8,5; 11,19; 16,18; Zch 4,2 | 6 Ez 1,5.18.22.26; Ap 15,2 | 7 Ez 1,10; 10,14 | 8 Is 6,2s; Ez 1,18; 10,12; Ap 1,4.8; 11,17; 16,5; Ez 3,14

intus plena sunt oculis, et requiem non habebant die ac nocte dicentia:

Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus omnipotens, qui erat et qui est et qui venturus est.

9 Et cum darent illa animalia gloriam et honorem et benedictionem *sedenti super thronum, viventi in saecula saeculorum,* ¹ procidebant vigintiquattuor seniores ante sedentem in throno et adorabant viventem in saecula saeculorum et mittebant coronas suas ante thronum dicentes:

11 Dignus es, Domine Deus noster, accipere gloriam et honorem et virtutem, quia tu creasti omnia, et propter voluntatem tuam erant et creata sunt.

5,1-14 *Liber signatus et Agnus*

5 Et vidi in dextera *sedentis supra thronum librum scriptum intus et foris, signatum* sigillis septem. Et vidi angelum fortem praedicantem voce magna: Quis est dignus aperire librum et solvere signacula eius? Et nemo poterat neque in caelo neque in terra neque subtus terram aperire librum neque respicere

8 habeb.²] -bent FZV | ac] et FJMZV | 10 procedebant ADZ^oV t, procident F(M) | adorabunt JMZ* | mittent AFJMZ* g | 11 domine † et A | 5,1 dexteram A*MZ* Hil | super AFDZ Cyp Pr | foras FZ* | 2 fortem] validum Hil, † et A, > D | praeconantem Vict | 3 neque¹ > *codd.* g | neque²] et M, > J

9 Is 6,1; Ps 46,9; Dn 4,31; 6,26; 12,7

10 Ap 4,4; 5,5-14; 7,10-13; 11,15ss; 14,3; 19,1-7

11 E 3,9; Ap 6,1; 7,1

5,1 Ap 4,2; Is 6,1; 29,11; Ez 2,9s; Ap 10,2

2 Ap 10,1

καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς λέγοντες· Ἅγιος ἅγιος ἅγιος Κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἦν καὶ ὁ ὢν καὶ ὁ ἐρχόμενος.

Is 6,3
1,4

Καὶ ὅταν δώσουσιν τὰ ζῶα δόξαν καὶ τιμὴν καὶ εὐχαριστίαν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, πεσοῦνται οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ προσκυνήσουσιν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ βαλοῦσιν τοὺς στεφάνους αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, λέγοντες·

9 Is 6,1; Ps 46,9
Dn 4,31;
6,26; 12,7
10 5,5-14

Ἄξιός εἰ, ὁ Κύριος καὶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, λαβεῖν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν, ὅτι σὺ ἔκτισας τὰ πάντα, καὶ διὰ τὸ θέλημά σου ἦσαν καὶ ἐκτίσθησαν.

Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ ὀπισθεν κατεσφραγισμένον σφραγῖσιν ἑπτά. καὶ εἶδον ἄγγελον ἰσχυρὸν κηρύσσοντα ἐν φωνῇ μεγάλῃ· τίς ἄξιός ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καὶ λύσαι τὰς σφραγίδας αὐτοῦ; καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ οὐδὲ ἐπὶ τῆς γῆς οὐδὲ ὑποκάτω τῆς γῆς ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό.

5 Is 6,1; 29,11
Ps 46,9
Ex 2,9a

αγιος^{61a} 258s 141 1734, 71a 253 1678, 81a S* 223 221 385,
91a Q 273 314-424 82ss 429^a 935^a 808 180^a 367 rel. [ο θς]
Σαβαωθ 231^a 214^a 104^r ar¹ | 9 δωσωσιν S 2351 Qsss 280
259ss 598^r 231 209^a 274 104^r | τα + τεσσαρα 172^r syf bo |
δοξαν > S* | αιωνων + αμην S 2329 240^a 257 syf ar¹ |
10 inc. κ. πεσ. S ar² | αιωνων + αμην S 2329 226 209^a
217 syf ar¹ | βαλλουσ. S* 254 181 231 215 229^a 922 620
248 | 11 ο Κς κ.] Κε 219 254 220^a 281s 598^r 231-283 792
104^a 42sss, pr. Κε S | ημων + ο αγιος 2351 Qss 1006sss
258 223 242 251^a 314-424 469 rel. [σου ουκ Qss* 220^a 273ca |
5,1 εσωθεν] εμπροσθ. S | οπισθ.] εξωθ. P 2351ss 1854-
240 254 257s 209-456 g vg syf ar bo Hil Pr Be | 2 ειδον +
αλλον 2329 250 172^r syf Hil | 3 ουρανω + ανω 2351 Qss
1006sss 258s 228^a 314-792 218-456 syh | γης + κατω 228^a
386sss | γης 1 2 S 1854 181 223 274 227 386sss |

- 4 καὶ ἐγὼ ἔκλαιον πολὺ, ὅτι οὐδεὶς ἄξιος εὐρέθη
 Gn 49,9s 5 ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό. καὶ εἷς
 Is 11,1.10 ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγει μοι· μὴ κλαῖε· ἰδοὺ
 22,16 ἐνίκησεν ὁ λέων ὁ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἡ ῥίζα
 Δαυίδ, ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καὶ τὰς ἑπτὰ σφρα-
 γίδας αὐτοῦ.
- Is 53,7; 11,2 6 Καὶ εἶδον ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν
 J 1,29.36 τεσσάρων ζώων καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων
 Zch 4,10 ἄρνιον ἑστηκὸς ὡς ἐσφαγμένον, ἔχων κέρατα
 4,5 ἑπτὰ καὶ ὀφθαλμοὺς ἑπτὰ, οἳ εἰσιν τὰ ἑπτὰ
 7 πνεύματα τοῦ Θεοῦ ἀπεσταλμένοι εἰς πᾶσαν τὴν
 Ps 140,2 8 γῆν. καὶ ἦλθεν καὶ εἴληφεν ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ
 14,2; 15,2; 8,3s 8 καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου. Καὶ ὅτε ἔλαβεν
 τὸ βιβλίον, τὰ τέσσαρα ζῶα καὶ οἱ εἴκοσι τέσ-
 σαρες πρεσβύτεροι ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ ἄρνιου,
 Ps 32,3; 143,9 9 ἔχοντες ἕκαστος κιθάραν καὶ φιάλας χρυσᾶς γε-
 μούσας θυμιαμάτων, αἵ εἰσιν αἱ προσευχαὶ τῶν
 ἀγίων. καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν λέγοντες·
 Ἄξιός εἰ λαβεῖν τὸ βιβλίον καὶ ἀνοῖξαι τὰς
 σφραγίδας αὐτοῦ, ὅτι ἐσφάγης καὶ ἠγόρασας
 τῷ Θεῷ [ἡμᾶς] ἐν τῷ αἵματί σου ἐκ πάσης
 Ex 19,6 10 φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους, καὶ
 Is 61,6 ἐποίησας αὐτοὺς τῷ Θεῷ ἡμῶν βασιλείαν καὶ
 6; 20,6; 22,5 ἱερεῖς, καὶ βασιλεύσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς.

4 αυτο 3 A 2329 1854 250 582 248 522 367* | εγω >
 S P 219 1611 253 280 259 231s g sy ar³ sa¹ Hil | πολλοι
 253 1778 259.1 260ss, παντες bo | ανοιξαι + κ. αναγνωσαι
 1854 259.245 237 267 792s 522 248 | 5 ο² +ων 259s Is 267
 217, > S 2329 69 1611 1006s 253 280 217 | και² + λυσαι
 S 267 vg ar Ap | 6 ειδον] ιδου και A, + και ιδου 273 172r
 469 vg Ap | εσφραγισμ. 220 231 267 283 251 244 680 ar¹ |
 επτα³ P²⁴] > A 1611 1006s 280 259.257 209 250 469 |
 7 ειληφ. + το βιβλιον 1006s 231-205 104r 469 808 syf co
 Hipp Cyp | 8 αι] α S 219 61 1006s 257 265 792s syh |
 9 ημας > A | 10 αυτους] ημας 792 g vg¹ ar¹ sa | βασιλειαν
 AS 2329 1854s* 280 250 469 lat syf ar³ co Hipp] -λεις
 rel. | ιερατειαν S | βασιλευουσ. A 2329 Qss 1611sss 254
 258ss 281 260 237 242s 792 218 104s 469 385 18 227r
 325*, -σομεν vg¹ ar¹ Pr Be |

illum. Et ego flebam multum, quoniam nemo 4
dignus inventus est aperire librum nec videre
eum. Et unus de senioribus dixit mihi: Ne 5
fleveris, ecce vicit *leo* de tribu *Iuda*, *radix*
David, aperire librum et solvere septem sig-
nacula eius.

Et vidi: et ecce in medio throni et quat- 6
tuor animalium et in medio seniorum, agnum
stantem tamquam occisum, habentem cornua
septem et oculos septem, qui sunt septem
spiritus Dei, missi in omnem terram. Et venit 7
et accepit de dextera sedentis in throno librum.
Et cum aperuisset librum, quattuor animalia 8
et vigintiquattuor seniores ceciderunt coram
agno habentes singuli citharas et fialas au-
reas plenas odoramentorum, quae sunt oratio-
nes sanctorum, et cantabant canticum novum, 9
dicentes:

Dignus es Domine accipere librum et ape-
rire signacula eius, quoniam occisus es et red-
emisti nos Deo in sanguine tuo ex omni tribu
et lingua et populo et natione, et fecisti nos 10
Deo nostro regnum et sacerdotes; et regna-
bimus super terram.

5 dixit A Cyp] dicit FJZV g Pr | solvere > *codd.*
(g) Cyp Pr Ty | 6 septem^s > A*FDZ* g | omnem
terr.] orbem terrarum D Cyp Pr | 7 in] de FZV |
librum > A*G*JZ* | 8 cithar.] thiaras F | fiol. D |
9 cantant *codd.* g | cant. novum DMV] ~ nov. can-
ticum *rel.* Pr | domine] + deus Z*, > A-J* Cyp Pr |
10 nos] eos AGC Cyp | *regnabunt AFJ^r g Cyp

5 Gn 49,9s; Hb 7,14; Is 11,1.10; Ap 22,16; R 15,12

6 Is 53,7; J 1,29; Zch 4,10

8 Ap 4,10; 14,2; 15,2; 8,3s; Ps 140,2

9 Ap 14,3s; 4,11; 7,9

10 Ap 1,6; 20,6; 22,5; Ex 19,6; Is 61,6

- 11 Et vidi et audivi vocem angelorum multorum in circuitu throni et animalium et seniorum; et erat numerus eorum milia milium
 12 ¹dicentium voce magna:

Dignus est Agnus, qui occisus est, accipere virtutem et divinitatem et sapientiam et fortitudinem et honorem et gloriam et benedictionem.

- 13 Et omnem creaturam, quae in caelo est et super terram et sub terra et quae sunt in mari et quae in eo, omnes audivi dicentes:
 Sediti in throno et Agno benedictio et honor et gloria et potestas in saecula saeculorum.
 14 ¹Et quattuor animalia dicebant: Amen. Et vigintiquattuor seniores ceciderunt in facies suas et adoraverunt viventem in saecula saeculorum.

6,1-8,1 *Solutio septem sigillorum*

- 6 Et vidi quod aperuisset Agnus unum de septem sigillis, et audivi unum de quattuor animalibus dicens tamquam vocem tonitru: Veni et vide. ¹Et vidi: et ecce *equus albus*, et qui sedebat super illum habebat arcum et data est ei corona et exivit vincens ut vinceret.

11 eorum+dena D | 12 ~ voce magna dicent. Z^oV g | divinitatem] divitias g Ty Pr Fulg | 13 et²+ quae Z^o Ty | sub terra AG^cCV] sub terram JZ, > FDG | eo] ea AFG*VJZ, + sunt Z^oV g | 14 vig. quattuor > A FJMZ g Ty | in facies suas DV] > rel. | viv. - saeculorum D] * > rel. | 6,1 aperuit g | signaculis AGJ^r g | dicentem *codd.* g | et vide Vict] > AGJ^cC | 2 et vidi > DFZ* Vict Ty Pr

11 Ap 7,11; Hb 12,22; Dn 7,10; 3 Rg 22,19

12 Ap 5,9; Is 53,7; 1 Par 29,11

13 Ph 2,10; 1 T¹ 1,17 | 14 Ap 4,10

6,1 Ap 5,1s; 6,7

2 Zch 1,8; 6,1ss; Ap 19,11

Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν 11 3 Rg 22,19
 κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν ζώων καὶ τῶν πρεσ- Dn 7,10
 βυτέρων, καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες
 μυριάδων καὶ χιλιάδες χιλιάδων, λέγοντες φωνῇ 12
 μεγάλη· Ἐξοὺς ἐστὶν τὸ ἀρνίον τὸ ἐσφαγμένον Is 53,7
 λαβεῖν τὴν δύναμιν καὶ πλοῦτον καὶ σοφίαν 1 Par 29,11s
 καὶ ἰσχὺν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν.

Καὶ πᾶν κτίσμα ὃ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς 13 Ph 2,9s
 γῆς καὶ ὑποκάτω τῆς γῆς καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσ-
 σης ἐστίν, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα, ἤκουσα
 λέγοντας· Τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ καὶ τῷ 4,11
 ἀρνίῳ ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ
 κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα ἔλεγον· Ἀμήν, καὶ οἱ 14 4,10; 19,4
 πρεσβύτεροι ἔπεσαν καὶ προσεκύνησαν.

Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξεν τὸ ἀρνίον μίαν ἐκ 6 5,1s; 4,6;
 τῶν ἑπτὰ σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ τῶν 5,6.8
 τεσσάρων ζώων λέγοντος ὡς φωνῇ βροντῆς·
 ἔρχου. καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός, καὶ ὁ 2 Zch 1,8;
 καθημένος ἐπ' αὐτὸν ἔχων τόξον, καὶ ἐδόθη αὐ- 6,1ss
 τῷ στέφανος, καὶ ἐξῆλθεν νικῶν καὶ ἵνα νικήσῃ,

11 ηκουσα + ως S 219s 1854r 258s 1778 265 237 267-283
 104-456 60r syf ar¹ sa | μυριαδ. μυριαδων κ.> 281* 1s
 g vg Pr | 12 λεγοντων 240 258s 265 250 628 227* vg | αξιος
 A | εσφραγισμ. 220 214 267s 242 459 | 13 γης 1 2 S 2329
 69ss 240 253s 181 257s 231 267* 250 227* vg¹ ar^{1s} bo | θα-
 λασα. + α 219s 259.226 231r 250 1872 35r | εστιν> S 1611*
 254 220* 265 214.237 792 808 g syh ar co | παντας 2351
 94 258* 226s 209s 214s 91-217 104r 469-385 1835r 227* 386-
 456 35 pl. vg Pr Be | λεγοντα A 254 598 257 267*, -των 231
 172r | 14 ελεγ.] λεγοντα το Q(ss) 258 223 314s 275-217 82
 110-429 18r 386 rel. | οι + εικοσι τεσσ. 226 922 vg¹ Ps.
 Amb Pr | 6,1 οτε] οτι 2351 Qss 240 258 257-256 247s 267*
 314-217 172r 469 rel. vg ar^{1s} | φωνην S 219 1854 1778 265
 242 919 506 lat ar, -νης P 253s 259.257 265 214* 314* 227 |
 ερχου + κ. ιδε S 2329 Qss 240 258 209* 242 267-620 469-
 456 g vg¹ syf Pr | 2 κ. ειδον > 2329 Qsss 240 254 258s 242
 314r 172r 82-506 325* | εξηλθ. + ο A 253 ar² | ινα νικηση]
 κ.ενικησεν S co, + κ. ενικ. 219 256 217 ar¹ Pr |

- 4,7 3 Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν δευτέραν, ἤκουσα τοῦ δευτέρου ζώου λέγοντος· ἔρχου.
- Zch 1,8; 6,2 4 καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος ἵππος πυρρός, καὶ τῷ καθήμενῳ ἐπ' αὐτὸν ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τὴν εἰρήνην ἐκ τῆς γῆς καὶ ἵνα ἀλλήλους σφάξουσιν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα μεγάλη.
- 4,7 5 Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν τρίτην, ἤκουσα τοῦ τρίτου ζώου λέγοντος· ἔρχου. καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος μέλας, καὶ ὁ καθήμενος
- Zch 6,2 6 ἐπ' αὐτὸν ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζώων λέγουσαν· χοῖνιξ σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖς χοίνικες κριθῶν δηναρίου· καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσης.
- 4,7 7 Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν τετάρτην, ἤκουσα φωνὴν τοῦ τετάρτου ζώου λέγοντος· ἔρχου. ¹καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος γλωρός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ, ὄνομα αὐτῷ ὁ θάνατος, καὶ ὁ ἄδης ἠκολούθει μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐξουσία ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς, ἀποκτεῖναι ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς.

O^s 13,14
Ez 5,12
14,21; 29,5;
33,27; 34,28
Jr 15,3

3 ερχου + κ. ιδε 209^s 267^s 792 172^r 469 141 808-201 367^s
g vg¹ syf Vict Pr | 4 inc. κ. ειδον κ. ιδου S 267^s 172^r(bo)|
πυρος A Pss Qsss 240s 258s 1778s 259s 1s 257s 231-205
229s 314-620 110sss 18^r 227-42 60s|αυτω¹> AS^o253 216 g
Pr Be|5 ερχου + κ. ιδε S 2329 Qss 1006 240 258 209^s 242
267^s 314-456 vg¹ Pr | κ. ειδον > 2329s Qsss 240 254 258s
237 228s 314-424 82-456 g vg¹ syf sa|6 ως Csss Psss 1854
280^s 598^s 226s 231^r 314 664^s lat] > rel. | κριθης 2351-
61 240 258^s 260^s 223 214^r 314 rel. lat syf ar co | ~ οινον
ελαιον 219 1854 g vg syf Pr Be|7 φωνην > C Pss Q-1611
240s 253ss 226 314-456 g syh ar bo Pr Be | ερχου + κ.
ιδε S Qss 240 258 209^s 267-283 314^r 469-35 g vg syh Pr
Be|8 κ. ειδον > 2329s Qsss 240 254 258s 228^s 314-425 82-
808 180-456|αυτου¹> C P 1611 254 253 280s 259^r 209^s|
o²> CS 1854-240 253 265 223^s 1719 227^s 60^r ar|μετ αυτου]
αυτω S 2329s Q^r 258s 209^s 267-283 314-424 82-456|αυτοις]
αυτω 2329-1854 240s 258s 209^s 267 rel. verss. Pr Be |

Et cum aperuisset sigillum secundum, au- 3
divi secundum animal dicens: Veni et vide.

1 Et exivit alius *equus rufus*; et qui sedebat 4
super illum, datum est ei ut sumeret pacem
de terra, et ut invicem se interficiant, et datus
est ei gladius magnus.

Et cum aperuisset sigillum tertium, audivi 5
tertium animal dicens: Veni et vide. Et ecce
equus niger, et qui sedebat super illum, ha-
bebat stateram in manu sua. Et audivi tam- 6
quam vocem in medio quattuor animalium di-
centium: Bilibris tritici denario, et tres bili-
bres hordei denario, et vinum et oleum ne
laeseris.

Et cum aperuisset sigillum quartum, au- 7
divi vocem quarti animalis dicentis: Veni et
vide. Et ecce equus pallidus, et qui sedebat 8
super eum, nomen illi Mors, et Infernus seque-
batur eum; et data est illi potestas super quat-
tuor partes terrae, interficere gladio, fame et
morte et bestiis terrae.

3.5.7.9.12 aperuit g

3.5.7 et vide > AFG*J

4 alius] alter Vict | illum † et D

interficerent F | ei² D] illi *rel.*

5 illum] eum *codd. pl.* g | habens Vict

6 dicentem AZ^o

denario¹⁻²] † uno D Pr (JZ* g)

vinum, oleum † meum D

ne] nec A

8 *inc.* et vidi AF Pr

inferus AGM^cC

super eum AFD g Pr Ty] de super GCV

eum²] illum D g

6 4 Rg 6,27; 7,1

8 Os 13,14; Jr 14,12; 15,2s; Ez 5,12; 14,21; 29,5;
33,27

- 9 Et cum aperuisset sigillum quintum, vidi
 subtus altare animas interfectorum propter ver-
 bum Dei et propter testimonium, quod ha-
 10 bebant; et clamabant voce magna dicentes:
 Usquequo Domine, sanctus et verus, non iu-
 dicas et non vindicas sanguinem nostrum de
 11 iis, qui habitant in terra? Et datae sunt illis
 singulae stolae albae, et dictum est illis ut
 requiescerent adhuc tempus modicum, donec
 compleantur conservi eorum et fratres eorum,
 qui interficiendi sunt sicut et illi.
- 12 Et vidi cum aperuisset sigillum sextum,
 et ecce terraemotus magnus factus est, et sol
 factus est niger tamquam saccus cilicinus, et
 13 luna tota facta est sicut sanguis, et *stellae de*
caelo ceciderunt super terram, sicut ficus emittit
 14 grossos suos cum a vento magno movetur; et
 caelum recessit sicut *liber involutus*, et omnis
 15 mons et insulae de locis suis motae sunt; et
 reges terrae et principes et tribuni et divites
 et fortes et omnis servus et liber absconde-

9 ~ quint. sig. *codd.* (-C) g (Cyp Vict Pr) | subtus] sub DZ* Cyp Pr | propter² > D g Cyp Pr | 10 non 1[∧]2 D | non² > A-M Cyp Amb Pr | iis] his *codd.* g Cyp Pr | super terram A | 11 illis¹] illi V, > FJZ | singulis g Cyp Pr | ~ tempus adhuc *codd.* | impleantur *codd. pl.* g, impleatur numerus conservorum M Cyp | eorum 1[∧]2 F | 12 vidi + et AZ | ecce > *codd.* (-V) g Vict | ~ factus est mag. *codd.* g | tota > D* Pr | 13 de caelo] caeli AJMZ, > FD Vict Pr | mittit AJ^r(F) | a > ADJZ*Pr | 14 motatae sunt de loc. suis D

9 Ap 20,4; 14,18; 16,7; 1,2

10 Ap 3,7; Zch 1,12; Ps 78,10s; Gn 4,10; Hb 12,23; Dt 32,43; 4 Rg 9,7

11 Ap 3,4s; 7,9.13s; Mt 23,32

12 Ap 8,12; Is 13,10; 50,3; Ez 32,7s; Jl 2,30s; A 2,20; Mt 24,29

13 Is 34,4

14 Hb 1,12; Ap 16,20; 20,11

Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν πέμπτην σφραγίδα, 9 14,18; 16,7
 εἶδον ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν
 ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ
 τὴν μαρτυρίαν ἣν εἶχον. καὶ ἔκραξαν φωνῇ 10 Zch 1,12
 μεγάλη λέγοντες· ἕως πότε, ὁ δεσπότης ὁ ἅγιος Ps 78,5.10
 καὶ ἀληθινός, οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα Dt 32,43
 ἡμῶν ἐκ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς; καὶ 11 3,4s; 7,9.13s
 ἐδόθη αὐτοῖς ἑκάστῳ στολὴ λευκή, καὶ ἐρρέθη Mt 23,32
 αὐτοῖς ἵνα ἀναπαύσωνται ἔτι χρόνον μικρόν,
 ἕως πληρωθῶσιν καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ
 οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ μέλλοντες ἀποκτένεσθαι
 ὡς καὶ αὐτοί.

Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν 12 Is 13,10
 ἕκτην, καὶ σεισμὸς μέγας ἐγένετο, καὶ ὁ ἥλιος Ex 32,7s
 ἐγένετο μέλας ὡς σάκκος τρίχινος, καὶ ἡ σελήνη J1 2,30s
 ὅλη ἐγένετο ὡς αἷμα, καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐ- L 21,25
 ρανοῦ ἔπεσαν εἰς τὴν γῆν, ὡς συκῆ βάλλει τοὺς 13 Is 34,4; 13,10
 ὀλύνθους αὐτῆς ὑπὸ ἀνέμου μεγάλου σειομένη,
 καὶ ὁ οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς βιβλίον ἐλισσό- 14
 μενον, καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος ἐκ τῶν τόπων
 αὐτῶν ἐκινήθησαν. καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ 15 Ps 47,5s; 2,2
 οἱ μεγιστᾶνες καὶ οἱ χιλιάρχοι καὶ οἱ πλούσιοι Is 24,21; 34,
 καὶ οἱ ἰσχυροὶ καὶ πᾶς δοῦλος καὶ ἐλεύθερος 12;2,10.19.21
 ἔκρυσαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς πέ- Jc 4,29

9 ψυχας + τ. ἀνθρώπων Ss 219 254 280s 259.245 267.283
 35r | μαρτυρ. + τ. αρνίου 2351 Qss 240s 258 273r 267s 228s
 314r 104r rel. syh, αυτου ar2s Cyp Pr, Iu syf Be, Iu Xu
 172r | 10 εκδικησεις S 2329 | 11 εκαστω > 2351 Q 1854
 240 258 314r 82-506 325s | μικρον > Qss 240 94 258 314
 rel. | πληρωθωσιν CA 2344 g vg sy ar co] -ρωσωσιν S P
 rel. pl., -ρωθη ο αριθμος Cyp Cass Be | 12 ειδον > 94
 792 110-141 227s | και2 + ιδου A vg1 Pr | ολη > 2344 Ps
 1611ss 254 259-245 237 314s 172r 522 141 35r | 13 τ. ουρα-
 νου] τ. θυ A, > 1854 792 fu Vict Pr Be | βαλλει] -ουσα S
 2351 1854s 94 253 209s 172r 336s 469 18s 808 42s | σειομ.]
 σαλευομενη A 181 | 14 ελισσομενος S 1854 258s 209s 267-
 216 91-217 336 325s | νησος] βουνος S | 15 ελευθ.] πας ελ.
 S219 254 220s 259-743 469 ar2 bo | κ. ελευθ. > S* ar3 |

- Os 10,8 16 τρας τῶν ὄρεων· καὶ λέγουσιν τοῖς ὄρεσιν καὶ
 L 23,30 ταῖς πέτραις· πέσετε ἐφ' ἡμᾶς καὶ κρύψατε ἡμᾶς
 ἀπὸ προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου
- || 2,11.31 17 καὶ ἀπὸ τῆς ὄργῆς τοῦ ἀρνίου, ὅτι ἦλθεν ἡ
 So 1,14.18 ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὄργῆς αὐτῶν, καὶ τίς δύ-
 Ma 3,2 ναιται σταθῆναι;
 R 2,5
- Ez 7,2; 37,9 7 Μετὰ τοῦτο εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους ἐστῶ-
 Dn 7,2 τας ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦν-
 Zch 6,5 τας τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς, ἵνα μὴ
 Mt 24,31 πνέῃ ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσ-
 2 σης μήτε ἐπὶ πᾶν δένδρον. καὶ εἶδον ἄλλον
 ἄγγελον ἀναβαίνοντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχον-
 τα σφραγίδα Θεοῦ ζῶντος, καὶ ἔκραξεν φωνῇ
 μεγάλη τοῖς τέσσαρσιν ἀγγέλοις οἷς ἐδόθη αὐτοῖς
 3 ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, λέγων·
 μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν μήτε τὴν θάλασσαν μήτε
 τὰ δένδρα, ἄχρι σφραγίσωμεν τοὺς δούλους τοῦ
 Ez 9,4.6 Θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. Καὶ
 14,1.3 4 ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων, ἑκα-
 τὸν τεσσεράκοντα τέσσαρες χιλιάδες ἐσφραγισ-
 μένοι ἐκ πάσης φυλῆς υἱῶν Ἰσραὴλ·
 5 ἐκ φυλῆς Ἰούδα δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισ-
 μένοι,
 ἐκ φυλῆς Ῥουβὴν δώδεκα χιλιάδες,
 ἐκ φυλῆς Γὰδ δώδεκα χιλιάδες,

16 πεσατε A Pss 280 1678 214^r 104^s 469 | τ. θρονω S Qss
 240 314-617 217 172^r 104^r 82 699-456 | 17 η μεγαλη > 69s
 325^s | αυτων CSs 2329 1854s 94s 253 220^s lat syar³ | 7,1 μετα
 CA 2351 1854 1006s 253 lat ar sa Pr] και μετα rel. [ταυτα
 2344 P 219 61 254 259^r 209 283 227^s g vg syh co Pr Be |
 τ. γης² > 254 220 237 228^s 792 syf bo | επι τ. γης > A |
 παν Ss 219 1854 280^s 259.283] > A 2329 1611, τι rel. | αυ-
 τοις > 2329 1854 231^s 214^r 180^s lat | 3 αχρι Cs(S) P 1006s
 254 253 259.257 256s 35 Ωρ] αχρισ αν 219 94 226 214^s, αχρ.
 ου rel. pl. | 4 ηκουσαν S | εσφραγισμενοι] -νων 2351 Qss
 242 314-620 82.248 386-506 | Ρουβ(ε)ιμ 219 69s 1611 258^s
 1-283 91^r 172s 1862ss 104^r 93 18s 227s 808sss 35^r | 5-8 χι-
 λιαδες + εσφραγισμενοι 226 231s g vg¹ ar^{1s} Be |

runt se *in speluncis et in petris montium, et* 16
dicunt montibus et petris: Cadite super nos
et abscondite nos a facie sedentis super thro-
num et ab ira Agni, quoniam venit dies mag- 17
nus irae ipsorum, et quis poterit stare?

Post haec vidi quattuor angelos stantes 7
super quattuor angulos terrae tenentes quat-
tuor ventos terrae, ne flarent super terram ne-
que super mare neque in ullam arborem. Et 2
 vidi alterum angelum ascendentem ab ortu
 solis, habentem signum Dei vivi, et clamavit
 voce magna quattuor angelis, quibus datum
 est nocere terrae et mari ¹ dicens: Nolite no- 3
 cere terrae et mari neque arboribus, quoad-
 usque *signemus* servos Dei nostri *in frontibus*
 eorum. Et audivi numerum signatorum cen- 4
 tum quadraginta quattuor milia signati, ex
 omni tribu filiorum Israhel.

Ex tribu Iuda duodecim milia signati, 5
 ex tribu Ruben duodecim milia signati,
 ex tribu Gad duodecim milia signati,

15 in² A g Pr] > *rel.*

16 et dicunt] dicentes Pr, et dixerunt D
 nos² > D

cadete AJZ* Pr

stare] adstare ante illum Pr

7,1 supra¹ AMZ^o

super²⁻³] in Pr

ne flaret ventus ADJMZ, non spiret g

2 et] neque F-Z* g t Pr

5-8 ex] de g | signati¹⁻¹⁰ > FGZ* Pr

15 Ap 19,18; Is 2,10ss; 24,21 (Mc 6,21)

16 Os 10,8; Ps 46,9; I. 23,30

17 Jl 2,11.31; So 1,14; Ma 3,2; 1 Th 1,10

7,1 Ez 7,2; 37,9; Jr 49,36; Dn 7,2; Zch 6,5; Mt 24,31

3 Ap 9,4; Ez 9,4.6

4 Ap 14,1.3

- 6 ex tribu Aser duodecim milia signati,
 ex tribu Neptholim duodecim milia signati,
 ex tribu Manasse duodecim milia signati,
 7 ex tribu Simeon duodecim milia signati,
 ex tribu Levi duodecim milia signati,
 ex tribu Issachar duodecim milia signati,
 8 ex tribu Zabulon duodecim milia signati,
 ex tribu Ioseph duodecim milia signati,
 ex tribu Benjamin duodecim milia signati.
 9 Post haec vidi turbam magnam, quam di-
 numerare nemo poterat ex omnibus gentibus
 et tribubus et populis et linguis stantes ante
 thronum et in conspectu Agni, amicti stolis
 10 albis, et palmae in manibus eorum, et clama-
 bant voce magna dicentes:
 Salus Deo nostro, qui sedet super thronum,
 et Agno.
 11 Et omnes angeli stabant in circuitu throni
 et seniorum et quattuor animalium, et ceci-
 derunt in conspectu throni in facies suas et
 12 adoraverunt Deum¹ dicentes:
 Amen. Benedictio et claritas et sapientia,
 et gratiarum actio, honor et virtus et fortitudo
 Deo nostro in saecula saeculorum, Amen.

6 neptalim F^r g Pr | symeon *codd. pl.* g

ijsacar g, isachar Pr

9 et ecce turba multa Vict | omni gente et ex
 omni tribu et populo et lingua Cyp Pr

tribus et populus F*Z*

ante thron.] in conspectu throni Cyp Pr

et erant amicti Cyp Pr

stolas albas A-JZ* g t Cyp Vict Pr

10 sedit A*Z* | voce magn.] magno clamore Cyp

11 Deum] eum D t

12 actio † et *codd.* g t Pr

9 Ap 6,11; Gn 15,5; Ap 5,9

10 Ap 12,10; 19,1; Is 6,1

11 Ap 4,4.10; 5,11; 11,16

12 Ap 4,11; 5,12

ἐκ φυλῆς Ἀσὴρ δώδεκα χιλιάδες, 6
 ἐκ φυλῆς Νεφθαλὶμ δώδεκα χιλιάδες,
 ἐκ φυλῆς Μανασσῆ δώδεκα χιλιάδες,
 ἐκ φυλῆς Συμεὼν δώδεκα χιλιάδες, 7
 ἐκ φυλῆς Λευὶ δώδεκα χιλιάδες,
 ἐκ φυλῆς Ἰσσαχάρ δώδεκα χιλιάδες,
 ἐκ φυλῆς Ζαβουλὼν δώδεκα χιλιάδες, 8
 ἐκ φυλῆς Ἰωσήφ δώδεκα χιλιάδες,
 ἐκ φυλῆς Βενιαμὶν δώδεκα χιλιάδες ἔσφρα-
 γισμένοι.

Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ ὄχλος πολὺς, 9
 ὃν ἀριθμῆσαι αὐτὸν οὐδεὶς ἐδύνατο, ἐκ παντὸς
 ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν, ἑστῶ- 5,9
 τες ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἄρ-
 νίου, περιβεβλημένους στολὰς λευκάς, καὶ φοί-
 νικες ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν. καὶ κράζουσιν φω- 10
 νῆ μεγάλη λέγοντες·

Ἡ σωτηρία τῷ Θεῷ ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ 4,11
 τῷ θρόνῳ καὶ τῷ ἄρνιῳ.

Καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι εἰστήκεισαν κύκλῳ 11 5,11; 11,16
 τοῦ θρόνου καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσ-
 σάρων ζώων, καὶ ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ θρό-
 νου ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν
 τῷ Θεῷ, λέγοντες· 12 5,13

Ἀμήν, ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία
 καὶ ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις καὶ
 ἡ ἰσχὺς τῷ Θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
 αἰώνων· ἀμήν.

6 Νεφθαλι S vg¹ sy Be | 8 ~ Βενιαμ. Ιωσηφ S ²15 |
 9 ειδον οχλον πολυν A vg syf(sa) bo Cyp Vict Pr | αυτον
 > 2329 Q ²40ss ²58s 598 ²23 ²14-336 582 rel. | εστωτας
 2329s Q-²40 ²53s ²14^r 314-2349 919-456 | φοινικας S*s
 2351 Qss ²40s ²58 ²23 ²14^r 314^r 336-506 325* 60^r | 10 κρα-
 ζοντες 1 ²67* sy sa¹ bo | τω καθημενω > S* ²31s | αρνιω
 † εις τ. αιωνας τ. αιωνων αμην S* | 11 τα προσ.] προσω-
 πον ²59* ²67* | 12 αμην 1 ∩ 2 ²15-²47 582 | και 2 ∩ 3 A
²80* ²57 792 ar³ |

- 13 Καὶ ἀπεκρίθη εἰς ἕκ τῶν πρεσβυτέρων λέγων μοι· οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς λευκὰς τίνες εἰσὶν καὶ πόθεν ἦλθον; καὶ εἶρηκα αὐτῷ· κύριέ μου, σὺ οἶδας. καὶ εἶπέν μοι· οὗτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης καὶ ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν καὶ ἔλεύκαναν αὐτὰς ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἁρνίου. διὰ τοῦτό εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ, καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου σκηνώσει ἐπ' αὐτούς. οὐ πεινάσουσιν ἔτι οὐδὲ διψήσουσιν ἔτι, οὐδὲ μὴ πέση ἐπ' αὐτούς ὁ ἥλιος οὐδὲ πᾶν καῦμα, ὅτι τὸ ἁρνίον τὸ ἀνά μέσον τοῦ θρόνου ποιμανεῖ αὐτούς καὶ ὀδηγήσει αὐτούς ἐπὶ ζωῆς πηγᾶς ὑδάτων· καὶ ἐξαλείψει ὁ Θεὸς πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.
- 8 Καὶ ὅταν ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν ἑβδόμην, ἐγένετο σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς ἡμιώριον.
- 2 Καὶ εἶδον τοὺς ἑπτὰ ἄγγέλους οἱ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἐστήκασιν, καὶ ἐδόθησαν αὐτοῖς ἑπτὰ σάλπιγγες. Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἦλθεν καὶ ἐστάθη ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου ἔχων λιβανωτὸν χρυσοῦν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα πολλὰ, ἵνα δώσει

13 εἰσιν > 259^a 226 | 14 μου > A 254 1s 209^a g ar 1^a sa bo¹ Cyp Be | επλυν.] επλατυναν 2329 1854 240 253 1s 242 469s 627-2349 919^a 935-1859 386^r 42^r | αυτας > 2351 Qss 240ss 258s 242 2314-175 | 15 σκηνωσει επ] γινωσκει S* | 16 ετι¹ > S 219 257 243ss z vg sy co Cyp Pr | ετι² > P 1006s 254 F 253 280^a 259 181^r 231s 209^a 228^a 792 172^r 141 | πεσειται 2329 254 F 280^a 237 228^a | παν > F 280s (314^a) sa¹ ar | 17 ποιμινει 240 258 242 314-242 172 1888^r 82-506 325^a | οδηγει 240 258 242 314-217 172^r 336-456 432s | ζωης] ζωσας 2344 2329 254 F 253 280^a 259-598 237 267-283 920 | εξαλ.] εξελει 181 598^r 231s ar^{1a} | υδατων αυτων 254 220 259s 1s 267^a Ty | 8,1 οταν CA 1611ss] οτε rel. ημιωρον CA 2344 180^a 452 | 2 εδοθη A 240 F 280 260^a 792 172s 429^a 18ss 227^a ar | 3 το θυσιαστηριον¹ A Ps 219 1854ss 253 259s 1^r 223^r 792 110^a | δωση 2329s Qsss F 209ss 214^a 267-283 314s 91s 104^r 336 82-1734 60ss, δω 69s 1006s 253 |

Et respondit unus de senioribus et dixit 13
 mihi: Hi, qui amicti sunt stolis albis, qui sunt
 et unde venerunt? Et dixi illi: Domine mi, tu 14
 scis. Et dixit mihi: Hi sunt, qui venerunt de
 tribulatione magna et *laverunt stolas suas* et
 dealbaverunt eas in sanguine Agni. Ideo sunt 15
 ante thronum Dei et serviunt ei die ac nocte
 in templo eius, et qui sedet in throno, habi-
 tabit super illos. *Non esurient neque sitient* 16
amplius, nec cadet super illos sol neque ullus
aestus, quoniam Agnus, qui in medio throni 17
 est, *reget illos et deducet eos ad vitae fontes*
aquarum, et absterget Deus omnem lacrimam
ab oculis eorum.

Et cum aperuisset sigillum septimum, fac- 8
 tum est silentium in caelo, quasi media hora.

8,2-14,20 *Septem tubae*

8,2-12 *Tubae 1-4*

Et vidi septem angelos stantes in conspectu 2
 Dei, et datae sunt illis septem tubae. Et alius 3
 angelus venit et stetit ante altare habens thu-
 ribulum aureum, et data sunt illi incensa multa,

13 et dixit] *dicens codd.* Cyp Pr | 14 mi > D*
 Cyp Pr | veniunt F | dealbav.] candidas ... fecerunt
 D g Cyp Pr | 15 super thronum D (g) Cyp | illos]
 eos DZ* Cyp Pr | 16 nec] neque *codd.* g Cyp Pr |
 illos] eos D Cyp Pr | ullus aestus] ullum aestum
 patientur Cyp Pr | 17 eos] illos DZ* g | ab] ex AF Cyp
 Pr | 8,1 ~ sept. sigillum D | 3 turabulum AF J*Z* Pr

13 Ap 4,4

14 Ez 37,3; Dn 12,1; Mt 24,21; Ap 3,10; 22,14;
 1 J 1,7

15 Ap 3,12; 11,19; 14,15.17; 15,5.8; 16,1.17; 21,22

16 Is 49,10; Ps 120,6

17 Ap 5,6; Ez 34,11ss.23; Jr 2,13; Ps 22,2; Is 25,8;
 Mt 5,5; Ap 21,4

8,1 Zch 2,13; Hab 2,20

3 Am 9,1; Ap 14,18; 5,8

- ut daret de orationibus sanctorum omnium super altare aureum, quod est ante thronum Dei.
- 4 Et ascendit fumus incensorum de orationibus
5 sanctorum de manu angeli coram Deo. Et accepit angelus thuribulum et implevit illud de igne altaris et misit in terram, et facta sunt tonitrua et voces et fulgura et terraemotus
6 magnus. Et septem angeli, qui habebant septem tubas, praeparaverunt se ut tuba canerent.
- 7 Et primus angelus tuba cecinit, et facta est grando et ignis mixta in sanguine, et missum est in terram, et tertia pars terrae combusta est, et tertia pars arborum concremata est, et omne faenum viride combustum est.
- 8 Et secundus angelus tuba cecinit, et tamquam mons magnus igne ardens missus est in mare, et facta est tertia pars maris sanguis,
9 et mortua est tertia pars creaturae eorum, quae habebant animas in mari, et tertia pars navium interiit.
- 10 Et tertius angelus tuba cecinit, et cecidit de caelo stella magna, ardens tamquam facula, et cecidit in tertiam partem fluminum et in
11 fontes aquarum; et nomen stellae dicitur Ab-

de > AJMZ* Pr | de orat.] quae sunt orationes F, orationes g | ante thronum] in conspectu F (Pr) | dei > ADM g Pr | 4 sanctorum + omnium super alt. aur. q. e. in consp. Dei (cf. 3) et ascendit F | deo] dno D (Pr) | 5 turab. F Pr | fulgora AFJZ Pr | magnus > FDZ* g Pr | 6 paraverunt *codd.* g | ut tubicinerent F | 7 commixta Pr | sanguinem A g Pr | concrem.] combusta *codd.* g | 9 creaturae-animas] piscium D Pr | eorum > *codd.* | habent AF*JMZ* g | in mari > AFJ^r Pr | 10 tertiam] terram in F

4 Ps 140,2 | 5 Lv 16,12; Ez 10,2; Ap 4,5 | 7 Ap 16,2; Ex 9,23ss; Sap 16,22; Sir 39,35; Ez 38,22 | 8 Ap 16,3; Ex 7,20s | 10 Ap 16,4; (Is 14,12; Dn 8,10)

- ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων πάντων ἐπὶ τὸ θυ-
σιαστήριον τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου.
καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων ταῖς προσ- 4 Ps 140,2
ευχαῖς τῶν ἁγίων ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου ἐν-
ώπιον τοῦ Θεοῦ. καὶ εἴληφεν ὁ ἄγγελος τὸν λιβα- 5 Lv 16,12
νωτόν, καὶ ἐγέμισεν αὐτὸν ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ θυ-
σιαστηρίου καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένον-
το βρονταὶ καὶ φωναὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ σεισμός. 11,19; 16,18
- Καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ σάλ- 6
πιγγας ἠτοίμασαν ἑαυτοὺς ἵνα σαλπίσωσιν.
- Καὶ ὁ πρῶτος ἐσάλπισεν· καὶ ἐγένετο χά- 7 Ez 38,22
λαζα καὶ πῦρ μεμιγμένα ἐν αἵματι καὶ ἐβλήθη J1 2,30
εἰς τὴν γῆν· καὶ τὸ τρίτον τῆς γῆς κατεκάη, Ex 9,23-26
καὶ τὸ τρίτον τῶν δένδρων κατεκίη, καὶ πᾶς
χόρτος χλωρὸς κατεκάη.
- Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ὡς 8 Jr 51,25
ὄρος μέγα πυρὶ καιόμενον ἐβλήθη εἰς τὴν θά-
λασσαν· καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης
αἷμα, καὶ ἀπέθανεν τὸ τρίτον τῶν κτισμάτων 9 Ex 7,20a
τῶν ἐν τῇ θαλάσῃ, τὰ ἔχοντα ψυχάς, καὶ τὸ
τρίτον τῶν πλοίων διεφθάρησαν. 16,3
- Καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἔπε- 10 Is 14,12
σεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀστὴρ μέγας καιόμενος ὡς Dn 8,10
λαμπάς, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν ποταμῶν
καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων. καὶ τὸ ὄνομα 11 16,4

5 ~ αστραπ. φωναὶ A 2329 F 253 280^s 242 336 syh|σεισ-
μοι 2351 260^s 209^s 237 228^s 628|6 οι² > S 1854 F 253
598 265 256s 336^s 517|εαυτους] αυτους AS* 2351 2138 |
7 πρωτος + αγγελος 2329 219 254 F 220^s 598 257s 214-
283 g vg ar^{1s} sa¹ bo Pr Be| μεμιγμενον Ss P 219 254 258s
1778s 259^r 209^s 267-283 680|εν > 219 254 F 1678 259^r
231s 209^s 792 | 8 αγγελος > S syf | πυρι > Qss 240 258
242 314^r 104 rel. syf ar^{1s} Ty|τριτον + μερος 172^r lat ar
co Ty Pr|9 τριτον + μερος Ss 219 1611 172^r lat ar co
Ty Pr | εν τη θαλ. > 259-2186 z am ar^{1s} | τ. εχον-
των 254 231s 237 228^s | ψυχην S 209^s syf ar co Ty |
10 και⁴-υδατων > A |

τοῦ ἀστέρος λέγεται ὁ Ἄψινθος. καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῶν ὑδάτων εἰς ἄψινθον, καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανον ἐκ τῶν ὑδάτων, ὅτι ἐπικράνθησαν.

16,8; 6,12 12
Ex 10,21

Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον τοῦ ἡλίου καὶ τὸ τρίτον τῆς σελήνης καὶ τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων, ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν καὶ ἡ ἡμέρα μὴ φάνη τὸ τρίτον αὐτῆς, καὶ ἡ νύξ ὁμοίως.

14,6; 9,12; 13
11,14; 12,12

Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ἑνὸς αἰετοῦ πετομένου ἐν μεσουρανήματι λέγοντος φωνῇ μεγάλη· Οὐαὶ οὐαὶ οὐαὶ τοῖς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς ἐκ τῶν λοιπῶν φωνῶν τῆς σάλπιγγος τῶν τριῶν ἀγγέλων τῶν μελλόντων σαλπίζειν.

8,10; 20,1 9

Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ εἶδον ἀστέρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεῖς τοῦ φρέατος τῆς ἀβύσσου.

Gn 19,28
Ex 19,18
Jl 2,2.10

Ἔκαστος ἠνοιξεν τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου· καὶ ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ φρέατος ὡς καπνὸς καμίνου μεγάλης, καὶ ἐσκοτώθη ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἄηρ

Ex 10,12.15
Sap 16,9

ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ φρέατος. καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθον ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἐξουσία ὡς ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς

Ex 9,4
7,3

γῆς. καὶ ἐρρέθη αὐταῖς ἵνα μὴ ἀδικήσουσιν

11 ο > S 2329 69 254 253 220^s 259-598 257 256 237 267 283
217s 104^s 808 | αψινθιον S* 2344 vg¹ Ty | εις] ως S 2329s
F 280^s h syf bo Pr | αψινθιον S 2329 1611 F 280^s 260^s 214^s
91 242 104^r 110^s lat syf | 12 ινα σκοτ.] κ. εσκοτισθη 172^r
syf ar Ty | μη φανη] ουκ εφαιεν 172^r syh ar¹ sa | 13 ενος >
S 260ss 628 ar² co | αετου] αγγελου P 254 359s 1^s 209-283
104-336 ar² | μεγαλη + τρις 260^s 223 214^s 104^s 60^r (sa) |
ουαι³ > 2329 254 280 259 1ss 267s 228^s | τ. κατοικουσι A
Ps 219 280^s 259.251 228^s 104-336 35^r lat | 9, Γ αστερας,
πεπτωκοτας S* 2329 256 1094 | αβυσσου I 2 S Qss 1611
240 253s 598 209^s 314-217 82-456 syf ar co | μεγαλης]
καιομενης 2351 Qss 240 265 223 314-217 172^r 469-456
60^r, + καιομ. 219 253 220^s g syf ar³ | εσκοτωθη A 0207
69s 1006s 181 598 257 265 | 3s αυτοις (S 2329) Qss 280
260ss 792 104 (172^r) 680 935^s |

sinthium; et facta est tertia pars aquarum in absinthium, et multi hominum mortui sunt de aquis, quia amarae factae sunt.

Et quartus angelus tuba cecinit, et percussa est tertia pars solis et tertia pars lunae et tertia pars stellarum, ita ut obscuraretur tertia pars eorum, et diei non luceret pars tertia et noctis similiter.

8,13-9,12 *Tuba quinta, Vae primum*

Et vidi et audivi vocem unius aquilae volantis per medium caeli dicentis voce magna: Vae, vae, vae habitantibus in terra de ceteris vocibus trium angelorum, qui erant tuba canituri.

Et quintus angelus tuba cecinit, et vidi stellam de caelo cecidisse in terram, et data est ei clavis putei abyssi. Et aperuit puteum abyssi, et ascendit fumus putei, sicut fumus fornacis magnae; et obscuratus est sol et aër de fumo putei. Et de fumo putei exierunt locustae in terram, et data est illis potestas, sicut habent potestatem scorpiones terrae; et praecipuum est illis ne laederent faenum terrae,

11 absinthius ADZ^oV g Pr, -sentius F(JZ*), -tus G homines FM Pr

12 ita > A-Z* g | ut minus lucerent Pr nocte FZ*V, nox AJss* g Pr

13 caelum AFJ^r g | unum angelum ut aquilam volentem Pr, unam aquilam vol. Vict

in terram JZ, super terram A g, terram Pr vocibus + tubae A-M

9,1 terra F | ei Pr] illi *codd.*

1s abyssi 1^o2 ADZ*

3 putei FV] > AD-Z* g Pr

4 praecipuum] dictum g Ty Pr

laeder.] delerent J, nocerent g Pr

12 Ap 16,8; 6,12; Ex 10,21 | 13 Ap 14,6; 9,12; 11,14; 12,12 | 9,1 Ap 16,10; 8,10; 9,11; 20,1 | 2 Gn 19,28; Ex 19,18 | 3 Ex 10,12.15; Sap 16,9 | 4 Ap 7,3; Ez 9,4

neque omne viride neque omnem arborem,
 nisi tantum homines, qui non habent signum
 5 Dei in frontibus suis. Et datum est illis ne
 occiderent eos, sed ut cruciarent mensibus
 quinque; et cruciatus eorum ut cruciatus scor-
 6 pii, cum percutit hominem. Et in diebus illis
 quaerent homines mortem et non invenient
 eam, et desiderabunt mori et fugiet mors
 ab eis.
 7 Et similitudines locustarum similes equis
 paratis in proelium; et super capita earum
 tamquam coronae similes auro et facies earum
 8 tamquam facies hominum. Et habebant capillos
 sicut capillos mulierum, et *dentes earum sicut*
 9 *dentes leonum* erant. Et habebant loricas sicut
 loricas ferreas, et vox alarum earum sicut vox
 curruum equorum multorum currentium in bel-
 10 lum. Et habebant caudas similes scorpionum,
 et aculei erant in caudis earum, et potestas
 11 earum nocere hominibus mensibus quinque. Et
 habebant super se regem angelum abyssi, cui

suis > ADJZ*C g | 5 *inc.* et praeceptum est Ty,
 et dictum est eis D g Pr | cruciarentur *codd. pl.* Pr,
 -cientur M g | ut² A* | 6 et¹ > AZ* g | desiderabant
 Z*V(J), concupiscent Ty, cupient M g | eis] ipsi
 AMZ, illis V g | 7 earum¹] eorum A*Z* Pr | coronas V |
 tamquam²] sicut *codd.* g Ty Pr | 8 sicut capill. > F |
 dentes² > AFJMZ*V g Ty Pr | 9 alarum] pennarum g
 Ty | curruum + et D | equorum m. currentium > M |
 10 et aculeos in capite earum Ty | erant > AD-Z* g |
 et³ > AFMZ*V g | nocere] ledere Ty (Pr) | 11 habent
 F Pr | angelorum A*JZ*

6 Job 3,21; L 23,30

7 Jl 2,4 | 8 Jl 1,6

9 Jl 2,5

10 Ap 9,19

11 Ap 9,1s; 11,7; 17,8; 20,1ss

τὸν χόρτον τῆς γῆς οὐδὲ πᾶν χλωρὸν οὐδὲ πᾶν 7,3
 δένδρον, εἰ μὴ τοὺς ἄνθρωπους οἵτινες οὐκ
 ἔχουσιν τὴν σφραγίδα τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῶν μετ-
 ὧπων· καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν 5
 αὐτούς, ἀλλ' ἵνα βασανισθῆσονται μῆνας πέντε·
 καὶ ὁ βασανισμὸς αὐτῶν ὡς βασανισμὸς σκορ-
 πίου, ὅταν παίσῃ ἄνθρωπον, καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις 6 Job 3,21
 ἐκείναις ζητήσουσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον L 23,30
 καὶ οὐ μὴ εὕρῃσουσιν αὐτόν, καὶ ἐπιθυμήσουσιν
 ἀποθανεῖν καὶ φεύγει ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν.

Καὶ τὰ ὁμοιώματα τῶν ἀκρίδων ὅμοιοι 7
 ἵπποις ἠτοιμασμένοις εἰς πόλεμον, καὶ ἐπὶ τὰς JI 2,4
 κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι ὅμοιοι χρυσῷ, καὶ Sap 16,9
 τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀνθρώπων.
 Ἰκαὶ εἶχον τρίχας ὡς τρίχας γυναικῶν, καὶ οἱ 8 JI 1,6
 ὀδόντες αὐτῶν ὡς λεόντων ἦσαν, καὶ εἶχον 9 JI 2,5
 θώρακας ὡς θώρακας σιδηροῦς, καὶ ἡ φωνὴ
 τῶν πτερύγων αὐτῶν ὡς φωνὴ ἀρμάτων ἵππων
 πολλῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον, καὶ ἔχουσιν 10 9,19
 οὐρὰς ὁμοίας σκορπίοις καὶ κέντρα, καὶ ἐν ταῖς
 οὐραῖς αὐτῶν ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἀδικῆσαι τοὺς
 ἄνθρώπους μῆνας πέντε. ἔχουσιν ἐπ' αὐτῶν βα- 11 9,1s; 11,7
 σιλέα τὸν ἄγγελον τῆς ἀβύσσου, ὄνομα αὐτῷ

ουδε 1[∞] 2 S 680 z ar^{1s} sa¹ Ty | ανθρ. + μονους 253 60^r z
 vg ar Cass|τ. θυ > 259.226 231s 214^s 35 z ar² Ty|5 αυτοις
 AS 1611 253 280 1678 259^s 792 104^s 35*] -ταις rel. |6 ευρω-
 σιν A 2344 P 1854 1006s 253 259ss 260.242 172^r 35 | φευ-
 ξεται 2329s Qsss 240ss 258 223 209-743 314-456 60^r g vg
 sy ar bo Ty Pr |7 ομοια] -οιοι Ss 226 792, ομοιωματα A |
 ως¹ > 280^s 259 226 215 792 bo Ty¹ Be | ομοιοι χρυσω]
 χρυσοι 0207 Qss 240 258s 223s 242 314^r 104-456 60^r |9 ως
 θωρακ. > 0207 1611s 226 242 792 110-141 808 |10 ειχον
 220^s 267^s g vg Ty | ομοιοις AS 69 231 275 792 808 367 35*,
 -ως 257s 273s h bo | η εξουσια αυτων] εξουσιαν εχουσι
 (του) 2329 Qss 240s 258s 223 236^r 314^r 336^s 469-456 60^r |
 II inc. και εχουσ. P 1854 259.273 214^r 172^r lat syf ar Pr
 Be | επ αυτων] εαυτων S ar³ sa | εχουσαι, > τον Q 240
 94 223 314-617 792 628-456 60^r | ονομα αυτω] ω ονομα
 2344 P⁴⁷ 94 h vg (S sy sa, bo) |

- 8,13; 11,14 12 ἔβραϊστὶ Ἐβαδδῶν, καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει Ἀπολλύων. Ἡ οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν· ἰδοὺ ἔρχεται ἔτι δύο οὐαὶ μετὰ ταῦτα.
- 8,3; Ez 30,1ss 13 Καὶ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἤκουσα φωνὴν μίαν ἐκ τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου
- Gn 15,18 14 τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, λέγοντα τῷ
Dt 1,7
Jos 1,4
16,12 ἔκτῳ ἄγγέλῳ, ὁ ἔχων τὴν σάλπιγγα· λύσον τοὺς τέσσαρας ἀγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ πο-
- 8,7-12 15 ταμῷ τῷ μεγάλῳ Εὐφράτῃ. καὶ ἐλύθησαν οἱ τέσσαρες ἄγγελοι οἱ ἠτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν καὶ ἡμέραν καὶ μῆνα καὶ ἑνιαυτόν, ἵνα ἀποκτείνωσιν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων. καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν στρατευμάτων τοῦ ἵππικοῦ δισμυριάδες μυριάδων, ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν.
- 17 Καὶ οὕτως εἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὄρασει καὶ τοὺς καθημένους ἐπ' αὐτῶν, ἔχοντας θώρακας πυρίνους καὶ ὑακινθίνους καὶ θειώδεις· καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς κεφαλαὶ λεόντων, καὶ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται
- 18 πῦρ καὶ καπνὸς καὶ θεῖον. ἀπὸ τῶν τριῶν πληγῶν τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἐκ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ καπνοῦ καὶ

ελληνιδι S 209^a, ελληνιστι 254 253 226 | ~ εχει ον. Ss P⁴⁷ 219 582 g | Απολλ. + latine habens nomen exterminans h vg Prisc Pr | 12 ερχονται S^cs 0207 Ps 219sss 94s 253 220^a 259-598 257s 214^a 267^a 172^r 808 506 | ετι + και 0207 219 1854 598 214^a 1732, > 254 220^a 259-256 267-283 ar bo | δυο] η δευτερα 104^a ar¹⁻³ bo | 13 και¹ > Ss P⁴⁷ 69s 258 664 469 syf co | φωνης μιας S^c 226 267^a 469^e, ενος 2329 | μιαν-κερατων > S* | των A(S^c)s P⁴⁷ 0207 1611 94 253 280^a 214^a 808 g vg¹ syh co] + τεσσαρων rel. | 14 εκτω > A 598 284 | 15 κ. ημερ. > S 1s | ινα + μη S | 16 ιππικου] ιππου 240 258 242 91-217 172^r 336^a 82-808 180-456 60^r | δυο μυριαδων μυριαδας S 280^a 265 243ss) | δις > 2329 Qss 1611^r 253ss 223 237 242 267^a 228^a 91-93 110 rel. | 17 ουτως > 2329 254 253 220^a ar^{1a} bo Pr Be | ιππους] ιππικους 2351 Qss | 18 inc. κ. απο 94 258 vg¹ sy ar bo Be | τριων > S ar^{1a} | πληγων > 259-226 231s 209^a 792 |

nomen hebraice Abaddon, graece autem Apollyon, latine habens nomen Exterminans. Vae 12 unum abiit, et ecce veniunt adhuc duo vae post haec.

9,13-11,14 *Vae secundum*

9,13-21 *Tuba sexta*

Et sextus angelus tuba cecinit; et audivi 13 vocem unam ex quattuor cornibus altaris aurei, quod est ante oculos Dei, ¹ dicentem sexto an- 14 gelo, qui habebat tubam: Solve quattuor angelos, qui alligati sunt in flumine magno Euphrate. Et soluti sunt quattuor angeli, qui 15 parati erant in horam et diem et mensem et annum, ut occiderent tertiam partem hominum. Et numerus equestris exercitus vicies 16 milies dena milia; et audivi numerum eorum.

Et ita vidi equos in visione et qui sede- 17 bant super eos, habebant loricas igneas et hyacinthinas et sulphureas, et capita equorum erant tamquam capita leonum, et de ore eorum procedit ignis et fumus et sulphur. Et 18 ab his tribus plagis occisa est tertia pars hominum de igne et de fumo et sulphure, quae

apollion AFZ* Ty Pr, apalion D

nomen habet D, habet MZ* | ebraice armageddon Ty, in graeca lingua habet nomen perdens g, latine perdens Ty | 12 et > A-J g

13 vocem unam] unum g Cyp Ty Pr | unam] unum AFJ^r

quattuor > *codd.* g | altaris] arae Ty Pr,

ante oculos] in conspectu Cyp Ty

14 Euphrate *codd.*, -ten g Ty Pr

15 erant] sunt M g, > D (Ty)

16 et² > AFJ^r g Cyp Ty Pr

17 habentes AFDMss Cyp Pr

iacinth. AZV, iacinctinas g Ty, spineas Pr

eorum] ipsorum *codd.* g

18 et¹ > *codd.* g Cyp | de² > A-Z^oV

12 Ap 8,13 | 13 Ap 16,12; 14,18; Ex 30,1ss | 14 Ap 16,12 (Gn 15,18; Dt 1,7) | 15 Ap 8,11

- 19 procedebant de ore ipsorum. Potestas enim equorum in ore eorum est et in caudis eorum. nam caudae eorum similes serpentibus habentes capita, et in his nocent.
- 20 Et ceteri homines, qui non sunt occisi in his plagis, neque paenitentiam egerunt de operibus manuum suarum, ut non adorarent *daemonia et simulacra aurea et argentea et aerea et lapidea et lignea, quae neque videre*
- 21 *possunt neque audire neque ambulare,* ¹ et non egerunt paenitentiam ab homicidiis suis neque a veneficiis suis neque a fornicatione sua neque a furtis suis.

10,1-11 *Libellus apertus*

- 10 Et vidi alium angelum fortem descendentem de caelo amictum nube, et iris in capite eius, et facies eius erat ut sol, et pedes eius
- 2 tamquam columnae ignis; et habebat in manu sua libellum apertum: et posuit pedem suum dextrum super mare, sinistrum autem super
- 3 terram, et clamavit voce magna, quemadmodum cum leo rugit. Et cum clamasset, locuta
- 4 sunt septem tonitrua voces suas. Et cum lo-

qui procedebat ex *codd.* (g), quod exiit Cyp Ty Pr
19 nam + et A

eorum³] ipsorum DM g, illorum FJZ*
serpent.] scorpionibus D

20 ceteri] reliqui Cyp Ty | his > F

adorent AGJM g Cyp Pr

21 benefic. AF*, nequitiis Pr

10,1 iris] arcus Pr, + erat FD (Vict)

columna *codd.* Ty

2 librum g Vict Ty Pr | super¹] supra JZ^oV g

19 Ap 9,10 | 20 Ap 16,9.11.21; Is 2,8.20; Dn 5,4.23;
Ps 113,4; 134,15ss | 21 4 Rg 9,22 | 10,1 Ap 5,2; 18,1;
4,3; 1,16; Mt 17,2 | 2 Ap 5,1; 10,8 | 3 Jr 25,30;
Am 1,2 | 4 Ap 10,8; Dn 8,26; 12,4.9

τοῦ θείου τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν. ἡ γὰρ ἐξουσία τῶν ἵππων ἐν τῷ στό- 19
ματι αὐτῶν ἐστὶν καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν· αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν ὅμοιοι ὄφεσιν, ἔχουσαι κεφαλὰς, καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσιν.

Καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, οἱ οὐκ ἀ- 20 Is 2,8.20;17,8
εκτάνθησαν ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, οὐ με- Dn 5,4.23
τενόησαν ἐκ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα Ps 114,4;
μὴ προσκυνήσουσιν τὰ δαιμόνια καὶ τὰ εἰδῶλα 134,15ss
τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ χαλκᾶ καὶ τὰ 16,9.11.21
λίθινα καὶ τὰ ξύλινα, ἃ οὔτε βλέπειν δύνανται 1 C 10,20
οὔτε ἀκούειν οὔτε περιπατεῖν, καὶ οὐ μετενόη- 21 4 Rg 9,22
σαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν οὔτε ἐκ τῶν φαρμα-
κειῶν αὐτῶν οὔτε ἐκ τῆς πορνείας αὐτῶν οὔτε
ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν.

Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαί- 10 5,2; 4,3
νοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλην,
καὶ ἡ ἴρις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ τὸ πρόσ- 1,15s
ωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ
ὡς στῦλοι πυρός, καὶ ἔχων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ 2 5,1
βιβλαρίδιον ἠνεωγμένον. καὶ ἔθιγεν τὸν πόδα
αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ
εὐώνυμον ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἔκραξεν φωνῇ με- 3 Jr 25,30
γάλῃ ὡσπερ λέων μυκᾶται. καὶ ὅτε ἔκραξεν, Os 11,10
ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν φωνάς. (Am 1,2; 3,8)

19 τ. ἵππων] αυτων 254 1778 259s 1-226 | και¹ - αυτων² >
219 254 1678 259r 231 | ηδικουσαν 254 220* | 20 ου C 2344 *
2351 1854 1006sss 258 257s 223 214* 267 rel. ar² sa Be |
ουδε S P⁴⁷ Qss 253 220* lat sy ar¹⁻³ bo. ουτε A al. | κ. τα
χαλκα > 240 258 314r 104r 82 110-456 | 21 πορν.] πονη-
ριας AS* 280* | αυτων 3 4 P⁴⁷ syf sa Pr | 10,1 αλλον >
PQss 240ss 253s 1s 223* 214r 228* 314-256 82 rel. | η > S^c P
219 94 253ss 259r 231s 209* 214-743 217s 104* | ιρις] θριξ S* |
τ. κεφαλην CA 275 | 2 εχων] ειχεν 219 94s 259.226 223ss
209 214* 267* 792 218 104* 60r, εχει 260sss 245 35 | βιβλι-
δαρ. 219 69s 161 1ss 253 220* 260* 265 209* 214r 35r, βιβλιον
P⁴⁷ Q 1854 314r 172r 336-456 | τ. δεξιον > C | 3 > αι S*
1611 94 259s 1s 267* 275 104* | επτα > P⁴⁷ 243ss |

- Dn 8,26; 12,4.9 4 Καὶ ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί, ἤμελλον γράφειν· καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν· σφράγισον ἃ ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί, καὶ μὴ αὐτὰ γράψῃς.
- Dt 32,40 5 Καὶ ὁ ἄγγελος, ὃν εἶδον ἐστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἤρην τὴν χεῖρα αὐτοῦ τὴν δεξιὰν εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ὤμοσεν ἐν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ὃς ἔκτισεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, ὅτι
- Gn 14,19.22
Neh 9,6
Ex 20,11
Ps 145,6
Dn 12,7
Am 3,7
Dn 9,6.10
Zch 1,6
11,15; 17,17
A 3,21 7 χρόνος οὐκέτι ἔσται, ἀλλ' ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ ἑβδόμου ἀγγέλου, ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, καὶ ἐτελέσθῃ τὸ μυστήριον τοῦ Θεοῦ, ὡς εὐηγγέλισεν τοὺς ἑαυτοῦ δούλους τοὺς προφήτας.
- 10,4.2 8 Καὶ ἡ φωνὴ ἦν ἣκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, πάλιν λαλοῦσαν μετ' ἐμοῦ καὶ λέγουσαν· ὕπαγε λάβε τὸ βιβλίον τὸ ἠνεωγμένον ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ἀγγέλου τοῦ ἐστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ
- Ex 2,8; 3,1ss 9 τῆς γῆς. καὶ ἀπῆλθα πρὸς τὸν ἄγγελον, λέγων αὐτῷ δοῦναί μοι τὸ βιβλαρίδιον. καὶ λέγει μοι· λάβε καὶ κατάφαγε αὐτό, καὶ πικρανεῖ σου τὴν κοιλίαν, ἀλλ' ἐν τῷ στόματί σου ἔσται γλυκὺ ὡς μέλι. καὶ ἔλαβον τὸ βιβλαρίδιον ἐκ τῆς

4 inc. κ. ηκουσα οσα ελ. P⁴⁷ bo | οτε] οσα S²³⁴ 432 g Ty Pr | α] οσα S P⁴⁷ 94 | μη - γραψ.] μετα ταυτα γραφεις 219 259^r 223^s 214-743 35^r | 5 εστωτα > 220 1778s 216* 792 18s g sa¹ | τ. δεξιαν > A 219 259ss 2186ss 2286^s 35 g vg syf bo¹ | 6 εν¹ > S* P⁴⁷ 2329s Qsss 240ss 258^s 91 792 172^r 336-456 | και³ αυτη² > A | και 3⁵ 259-60 2286s 231s | αυτη 1² S* 220 1778s 223 209^s 243ss 469 522 g syf ar³ sa Pr | εσται P⁴⁷] εστιν S* 141 ar¹ | 7 τελεσθη 2351ss 1854 254 259.283 792 104^s | 8 inc. κ. ηκουσα φωνην 104^s vg¹ ar³ Pr | λαλουσα, λεγουσα 2351 1854 240ss 258^s 209-424 336 rel. | βιβλιον CA 69-1841 253] βιβλιδαρ. 219 258^s * 260ss 209^s 214^r 314 rel., βιβλαριδ. al. | 9 δουναι] δος P's 219 253 220^s 259.226 223-237 267.283 60^r | βιβλιον S P⁴⁷ 1854 1006s 253 280^s, βιβλιδαρ. 219ss 1611 258^s 209^s 314 rel. | κοιλ.] καρδιαν A2 329 280^s | 10 βιβλιον S Q 1854 258^s 314-617 792-469 385^r 227-456, -λιδιον P⁴⁷, -λιδαρ. 219 69 al. |

cuta fuissent septem tonitrua voces suas, ego scripturus eram, et audivi vocem de caelo dicentem mihi: Signa quae locuta sunt septem tonitrua, et noli ea scribere.

Et angelus, quem vidi stantem super mare 5 et super terram, *levavit manum suam ad caelum et iuravit per viventem in saecula saeculorum, qui creavit caelum et ea quae in eo sunt, et terram et ea quae in ea sunt, et mare et ea quae in eo sunt*, quia tempus non erit amplius; sed in diebus vocis septimi angeli, cum coeperit tuba canere, consummabitur mysterium Dei, sicut evangelizavit per servos suos prophetas.

Et audivi vocem de caelo iterum loquentem mecum et dicentem: Vade et accipe librum apertum de manu angeli stantis super mare et super terram. Et abiit ad angelum 9 dicens ei ut daret mihi librum. Et dixit mihi: Accipe librum et devora illum, et faciet amaricari ventrem tuum, sed in ore tuo erit dulce tamquam mel. Et accepi librum de manu an- 10

4 cum loc. fuissent] quae locuta sunt g Ty Pr
voces suas + et M, > AF(D g Ty Pr)

mihi > codd. g Ty Pr
et³ Z g Ty Pr] > A-JZ^oV

5 angelum AFGJMZ^{*}C Pr | vidisti JZ^{*}

5.8 supra^{1,2} codd. pl. g

6 eo¹] illo AFMZ^oV g

~ ampl. non erit codd. g, iam non erit Ty Pr

7 canere + et A, + tunc D | consummatum est Ty

8 inc. et vox quam audivi de AF(J)Mss

et³ > AFJ^r g

9 dicit codd. Pr, ait g

librum² > A-JZV g Ty (Pr)

amaricare codd., amarum g Pr, amaritudinem Ty

5 Dt 32,40; Dn 12,7 | 6 Ap 1,18; Gn 14,22,19; Ex 20,11; A 4,24 | 7 Ap 11,15; 17,17; L 1,70; A 3,21 | 8 Ap 10,4.2 | Ez 2,8; 3,1ss

geli, et devoravi illum; et erat in ore meo
tamquam mel dulce; et cum devorassem eum,
11 amaricatus est venter meus. Et dixit mihi:
Oportet te iterum prophetare gentibus et po-
pulis et linguis et regibus multis.

11,1-14 *Duo testes*

11 Et datus est mihi calamus similis virgae,
et dictum est mihi: Surge, et metire templum
2 Dei et altare et adorantes in eo. Atrium au-
tem, quod est foris templum, eice foras, et ne
metiaris illud, quoniam datum est gentibus,
et civitatem sanctam calcabunt mensibus qua-
3 draginta duobus. Et dabo duobus testibus meis,
et prophetabunt diebus mille ducentis sexa-
4 ginta amicti saccis. Hi sunt *duae olivae* et
duo *candelabra in conspectu Domini terrae*
5 *stantes*. Et si quis voluerit eos nocere, ignis
exiet de ore eorum et devorabit inimicos eo-
rum; et si quis voluerit eos laedere, sic oportet
6 eum occidi. Hi habent potestatem cludendi
caelum, ne pluat diebus prophetiae ipsorum;
et potestatem habent super aquas convertendi

10 illum] eum AFJV g Ty Pr | 11 dicit A^o-Z^oV g
Ty, dicunt A^{*}GZ^{*}C | ~ pop. et gentib. *codd.* g (Pr)|
11,1 et dict. est mihi] dicens AFJ^r g Ty Pr, stabat
angelus dicens mihi D | 2 metieris FJZV(D) Pr|
illud] eum *codd.*, > Ty Pr | quadrag. + et FZ^{*} Ty|
3 saccos A-J, sacco MZ^{*} | 4 duo¹ AZ^{*} Ty Pr | et
duo candel. > F | 5 ~ eos voluerit AFJ^r Ty¹, eis
nocere vol. D | devoravit AJM | 6 cludendi AFJ |
pluat + in F Ty Pr

11 Jr 1,10 (Dn 3,4)

11,1 Ez 40,3; Ap 21,15

2 Zch 12,3 O'; Is 63,18; Ps 78,1; 1 Mach 1,41s;
4,38; Dn 8,10; L 21,24; Ap 11,3; 12,6.14; 13,5

3 Ap 11,2 | 4 Zch 4,3.11-14

5 4 Rg 1,10ss; 2 Sm 22,9; Jr 5,14; L 9,54s

6 3 Rg 17,1; Ja 5,17; Ex 7,17.19s; 1 Sm 4,8

χειρὸς τοῦ ἀγγέλου καὶ κατέφαγον αὐτό, καὶ ἦν ἐν τῷ στόματί μου ὡς μέλι γλυκύ· καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτό, ἐπικράνθη ἡ κοιλία μου. καὶ λέγουσίν μοι· δεῖ σε πάλιν προφητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς καὶ ἔθνεσιν καὶ βασιλεῦσιν πολλοῖς.

11 Jr 1,10; 25,3f
Dn 3,4; 7,14

Καὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ, λέγων· Ἔγειρε καὶ μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ. καὶ τὴν αὐλὴν τὴν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ἔκβαλε ἔξωθεν καὶ μὴ αὐτὴν μετρήσης, ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσιν, καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν πατήσουσιν μῆνας τεσσαράκοντα δύο. καὶ δώσω τοῖς δυσὶν μάρτυσίν μου, καὶ προφητεύουσιν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα περιβεβλημένοι σάκκους. Οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἐλαῖαι καὶ αἱ δύο λυχνίαι αἱ ἐνώπιον τοῦ Κυρίου τῆς γῆς ἐστῶτες. καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλει ἀδικῆσαι, πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν· καὶ εἴ τις θελήσῃ αὐτοὺς ἀδικῆσαι, οὕτως δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι. οὗτοι ἔχουσιν τὴν ἐξουσίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανόν, ἵνα μὴ ὑετὸς βρέχη τὰς ἡμέρας τῆς προφητείας αὐτῶν, καὶ ἐξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων στρέφειν αὐτὰ εἰς αἷμα καὶ

11 Ez 40,3
Zch 2,1s
2 C 6,16

2 Zch 12,3 O'
Is 63,18
Ps 78,1
Dn 8,10
L 21,24

3 12,6,13; 13,5
11,2

4 Zch 4,3.11-14

5 4 Rg 1,10
2 Sm 22,9
Jr 5,14

6 3 Rg 17,1
Ex 7,17-20
1 Sm 4,8

εγεμισθη η κ. μ. πικρίας S^c 2329 1854 g z ar¹ Ty Ps. Amb^l
11 λεγει Ps² 19 1854s 94s² 53² 20^s 259-237 267-1094 104^s
35^r | 11,1 ραβδω + κ. εισηκει ο αγγ. S^c 2329s Qss² 223
172^r 93 60^r sy ar Vict Be | 2 εξωθεν¹ A P⁴⁷ pl.] εσωθεν
S^{*} 2329 94s² 259 181^s 228^s 660 250s Vict syf|εξωθεν² AS^c
219 69-1841 254 253 259-257 256^s 214-274 172^r 42^s 35^r] εξω
2344 P⁴⁷ rel., εσω S^{*}|3 περιβεβλημενους AS^{*} Ps Q² 65
231^s 214-274 267^s 91 617 104^s 227^s|4 δυο 1² 253 259-226
256s Vict | Κυ] θυ 219 1854 259-226 231-237 35|εστωτες
Css 2329ss Qss 1611 314-424 336-582 82s 429^r 386^s 452^r]
-σαι rel. Hipp | 5 ει τις²]η τις CS^{*} 1006^{*} 1, οστις 220^s
syf ar co|θεληση AS]-λησει P⁴⁷ 2329s 1611ss 1778, θε-
λει rel. pl. Hipp | ουτως > A | 6 την¹ CA P 2351 1611
1841 253 280^s 273] > rel. Hipp|αυτα > 259-226 231s Ty|

πατάξει τὴν γῆν ἐν πάσῃ πληγῇ ὅσακις ἐὰν θελήσωσιν.

13,1.7; 17,8
Dn 7,3.7.21

7 Καὶ ὅταν τελέσωσιν τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσει μετ' αὐτῶν πόλεμον καὶ νικήσει αὐτούς καὶ

16,19
Is 1,9s
L 13,34

8 ἀποκτενεῖ αὐτούς. καὶ τὸ πτώμα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς πόλεως τῆς μεγάλης, ἣτις καλεῖται πνευματικῶς Σόδομα καὶ Αἴγυπτος, ὅπου

9 καὶ ὁ Κύριος αὐτῶν ἐσταυρώθη. καὶ βλέπουσιν ἐκ τῶν λαῶν καὶ φυλῶν καὶ γλωσσῶν καὶ ἔθνῶν τὸ πτώμα αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἡμισυ, καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν οὐκ ἀφίουσιν τε-

Ps 104,38
J 16,20

10 θῆναι εἰς μνήμα. καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς χαίρουσιν ἐπ' αὐτοῖς καὶ εὐφραίνονται, καὶ δῶρα πέμπουσιν ἀλλήλοις, ὅτι οὗτοι οἱ δύο προφηταὶ ἐβασάνισαν τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ

Ex 37,5.10
Gn 15,12

11 τῆς γῆς. καὶ μετὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας καὶ ἡμισυ πνεῦμα ζωῆς ἐκ τοῦ Θεοῦ εἰσῆλθεν ἐν αὐτοῖς, καὶ ἔστησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ φόβος μέγας ἐπέπεσεν ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας

4 Rg 2,11

12 αὐτούς. καὶ ἤκουσαν φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης αὐτοῖς· ἀνάβατε ὧδε· καὶ

7 οτε ²⁵⁹⁻⁵⁹⁸ ²³⁷ ^{267sss} ^{228*} | θηριον + το τεταρτον
A | αυτους 1[~]2 ²¹⁹ ^{259r} ^{231s} 172 | 8 τα πτωματα Ss P⁴⁷
1854s 94s ^{258*} ²⁵⁹⁻²⁸³ 792 172r 680s 35r g vg syf ar sa
Vict Pr | αυτων¹ + εασει ^{214*} 432 | iacebunt g vg¹ ar (Be) |
μεγαλης + αταφα ^{214*} | 9 το πτ.] τα πτωματα 2344 Ps
²¹⁹ ^{240ss} ^{258*} ²⁵⁹⁻²⁸³ 792 35r | αφησουσ. S^o 69s ²⁵³ ²⁶⁰
2286 664 175 256 792 620s 104s 935 325 g syf ar bo Pr |
μνηματα S^o 209ss vg syf ar sa Ty Pr | 10 χαρησονται 254
²⁵³ ^{220*} ^{267*} g vg syf ar² co | ευφρανθησονται 2329 Qss
94s ^{258*} ²²³ ^{267*} 314-²¹⁷ 172 rel. g vg syf co Pr | πεμ-
πουσιν S* P ²¹⁹ 598 ^{214r} bo Ty, δωσουσιν Qss ^{258s} ²⁶⁷⁻
²¹⁷ 336-177 42* | 11 τας > Ss P ²¹⁹ 1854 254 ^{220*} ²⁵⁹ 181-
²²⁶ ^{223*} ^{243ss} ²⁵¹ 808 367 35r | ημισυ AS* | εν αυτοις A
2344 2329ss 1854 1006sss ^{260r} syf] αυτοις C P 1611 ²⁵³
^{220*} ²⁵⁹⁻⁵⁹⁸ ^{231s}, *εις αυτους S P⁴⁷ ²⁵⁸ 314-²¹⁷ 172r
336-177 42r | 12 ηκουσα P⁴⁷ pl. g ar co] -σαν C^{ss}* P ²⁵³
429^o ²⁴⁹ vg syf Be | εθεωρ.] εμετρησαν P⁴⁷ |

eas in sanguinem et percutere terram omni
plaga quotiescumque voluerint.

Et cum finierint testimonium suum, *bestia*, 7
quae *ascendit de abyssu, faciet adversum eos*
bellum et vincet illos et occidet eos. Et corpo- 8
ra eorum iacebunt in plateis civitatis magnae,
quae vocatur spiritaliter Sodoma et Aegyp-
tus, ubi et Dominus eorum crucifixus est. Et 9
videbunt de tribubus et populis et linguis et
gentibus corpora eorum per tres dies et di-
midium; et corpora eorum non sinent poni in
monumentis. Et inhabitantes terram gaudebunt 10
super illos et iucundabuntur et munera mit-
tent invicem, quoniam hi duo prophetae cru-
ciaverunt eos, qui habitabant super terram. Et 11
post dies tres et dimidium *spiritus vitae* a
Deo *intravit in eos. Et steterunt super pedes*
suos, et timor magnus cecidit super eos, qui
viderunt eos. Et audierunt vocem magnam de 12
caelo dicentem eis: Ascendite huc. Et ascen-

7 adversus illos *codd.* g, cum eis Ty Pr

8 iaceb. DVZ g] iacent J, > A*F, ponit Pr
iacebunt *post* magnae A^cC (Ty)

et³] etiam g, > D

9 ~ pop. et trib. AFJ^r g Ty Pr, ~ pop. et gent.
et trib. et ling. D

sinent g Pr] sinunt *codd.* Ty

10 illis AJZV

iocundab. AMV Pr, epulabuntur g, -lantur Ty

inhabitant terram FD Pr (MZ* g), habitantes Ty

11 intrabit, stabunt, cadet D(V), steterunt, cecidit

g Ty (Pr) | accidit F

videbant F g, videntes, cecidit super eos Ty

12 illis *codd.* g, > Ty

~ huc in caelum D

7 Dn 7,3.7.21; Ap 13,1.7; 9,11; 17,8

8 Ap 16,19; Is 1,9s; L 13,33s

10 J 16,20

11 Ez 37,5.10; Gn 15,12

12 Ap 4,1; 4 Rg 2,11

- derunt in caelum in nube, et viderunt illos
 13 inimici eorum. Et in illa hora factus est terraemotus magnus, et decima pars civitatis cecidit, et occisa sunt in terraemotu nomina hominum septem milia, et reliqui in timorem sunt missi et dederunt gloriam Deo caeli.
- 14 Vae secundum abiit, et ecce vae tertium veniet cito.

11,15-21,8 *Vae tertium*

11,15-19 *Tuba septima*

- 15 Et septimus angelus tuba cecinit et factae sunt voces magnae in caelo dicentes:
 Factum est regnum huius mundi Domini nostri et Christi eius, et *regnabit in saecula saeculorum, Amen.*
- 16 Et viginti quattuor seniores, qui in conspectu Dei sedent in sedibus suis, ceciderunt in facies suas et adoraverunt Deum dicentes:
- 17 Gratias agimus tibi Domine Deus omnipotens, qui es et qui eras et qui venturus es, quia accepisti virtutem tuam magnam et
 18 regnasti. Et *iratae sunt gentes*, et advenit ira tua et tempus mortuorum iudicari, et reddere mercedem servis tuis prophetis et sanctis et

13 in¹ > DV | die] hora g Ty Pr | occisi ADMZ^o V g Pr | in²] de F, a Pr | terrae moto A*F*Z* | timore FDMZ^oV Pr, agoniam Z* | conterriti sunt g, timuerunt Ty | 14 et> FZ g Ty Pr | ecce>F | 15 regnavit AFJZ* g | amen C] >rel. g Ty Pr | 16 sedilibus D | 17 ~ tibi agimus A*DM Z*Ty | et qui venturus es Ty]* >rel. Cyp Pr | et quia F, quod g Cyp Pr, quoniam Ty | tuam >D | 18 tempus quo de mortuis iudicetur Cyp Ty (g) | iudicare FMZ*, > Pr

13 Ez 38,19s | 14 Ap 8,13; 9,12; 12,12

15 Dn 2,44; 7,14.27; Zch 14,9; Ex 15,18; Ps 2,2; 9,16

16 Ap 4,4.10; 7,11

17 Am 4,13 O'; Ex 3,14; Is 41,4; Ap 4,8

18 Ps 2,1.5; 45,7; 98,1; 113,13

ἀνέβησαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἔθεώρησαν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν.

Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐγένετο σεισμὸς μέγας, καὶ τὸ δέκατον τῆς πόλεως ἔπεσεν, καὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὀνόματα ἀνθρώπων χιλιάδες ἑπτὰ, καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο καὶ ἔδωκαν δόξαν τῷ Θεῷ τοῦ οὐρανοῦ.

Ἡ οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν· ἰδοὺ ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ἔρχεται ταχύ. 14 11,15; 9,12; 12,12

Καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἐγένοντο φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγοντες· Ἐγένετο ἡ βασιλεία τοῦ κόσμου τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. 15 Dn 2,44; 7,14.27 Zch 14,9 Ex 15,18 Abd 2) Ps 2,2; 10,16

Καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι, οἱ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καθήμενοι ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν, ἔπεσαν ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ Θεῷ, λέγοντες· 16 4,4.10; 7,11

Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ὅτι εἴληφας τὴν δύναμίν σου τὴν μεγάλην καὶ ἐβασίλευσας. καὶ τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν, καὶ ἦλθεν ἡ ὀργή σου καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν κριθῆναι καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς προφήταις καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά 17 4,8 Am 4,13 O' Ex 3,14 Is 41,4 18 15,1; R 2,5 Ps 2,1.5.12; 45,7; 98,1; 113,13 Am 3,7 Dn 9,6.10 Zch 1,6

13 και¹ > Qss 94 258^a 314^r 336^a 82-456 sa | ωρα] ημερα 2329 Qsss 258s 598 223 214^r 267^a 314 rel. g sa | εμφοβοι] εν φοβω S 2351 69s 180^a (ar^{1a} bo)|14 απηλθ.] παρηλθ. S 214^a|15 λεγοντες A 2351 Qss 253 336^a 82-1859 337s 452^a | -γουςαι P⁴⁷ rel. | εγενοντο αι βασιλειαι 219 259 1-2286 265 209^a 228^a 104ss | αιωνων + αμην Ss 94 181 220^a 141 | 16 οι¹ > AS* 253 276 | οι² > A P⁴⁷ Qss 1006^a 254 259^r 256s 209^a 743 275 104s sa | Cyp | ενωπ. + τ. θρονου 2351 Qss 94s 258s 314-217 172-620 82-456 | καθηνται CS^a P⁴⁷ 1611sss 253 syf (ar), οι καθηντ. S* Q 94 258 314-456 | 17 ο Kς S P⁴⁷ 598^a | ην + και CS* P⁴⁷ fu bo + κ. ο ερχομενος 219 1006^a 226s Es 209^a 214^r 35^r | 18 ωργισθη S P⁴⁷ |

σου, τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις, καὶ διαφθεῖραι τοὺς διαφθείροντας τὴν γῆν.

3 Rg 8,1,6 19
2 Par 5,7
Ex 9,24; 19,16
15,5; 4,5
11,19; 16,18

Καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ ὁ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὤφθη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ, καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ καὶ σεισμός καὶ χάλαζα μεγάλη.

12 Καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ, γυνὴ περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφα-

Is 66,7
Mi 4,10

2 λῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα, καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα, καὶ κράζει ὠδίνουσα καὶ βα-

12,9; Dn 7,7

3 σανιζομένη τεκεῖν. Καὶ ὤφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἰδοὺ δράκων πυρρὸς μέγας, ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα καὶ ἐπὶ

Dn 8,10

4 τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ἑπτὰ διαδήματα, καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν. καὶ ὁ δράκων ἔστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης τεκεῖν, ἵνα ὅταν τέκη τὸ τέκνον αὐτῆς

2,27; 19,15
Is 66,7
Ps 2,9

5 καταφάγη. καὶ ἔτεκεν υἱόν, ἄρσεν, ὃς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ ἠρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ

11,2a
Mt 2,13

6 πρὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ. καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει ἐκεῖ τόπον ἡτοιμασ-

18 τ. μικροὺς κ. τ. μεγ. Cs S^s P⁴⁷ 2329s | διαφθειραντας C 2344 2329² 19 1854s 94 181 Es 273 282 91 242 1862^r 104^a 35 pl. | 19 o² CA 2329s 69s 1841s 254 220^a 273 172^r g h ar bo¹] > Ss P⁴⁷ rel. | αὐτοῦ¹] τ. θυ S 254 280^a 226 251 227 386sss h, (τ.) Kv 2344 P⁴⁷ 2351 Qss 258s 223 267 255^a 314^r 336^a 248s 180-456 60^r sa Vict | κ. σεισμός > Qss 258 314^r 104^r rel. | 12,1 περιβλεπομένη A | 2 και² C(A)Ss P⁴⁷ 1006^a 253 220s g h vg¹ syfar Ty] > rel. Hipp Be | εκραζεν C 258s 223 209^a 267^a 314^r 218 616^a 336 82-248 18^a 227^a al. vg¹ syh ar, -ξεν Qss 280 628 al. g | 3 πυρρος C 2344 Qs 1854ss 240 258 259s 1s 2286s 231 209s 214^a 267s 314sss 217s al. | 5 αρσεν CA] αρρενα Ss P⁴⁷ rel. | ηρπαγη Ss 240 257 2302 223 214 216 385 386^a 60^r Hipp | 6 ειχε 254 220^a h vg sy ar¹ | εκει¹ > C 2351s 69s 1611 254 220^a 259-2286 792 336sss 808 vg ar^{1a} co Pr Be |

timentibus nomen tuum pusillis et magnis, et exterminandi eos, qui corruperunt terram.

Et apertum est templum Dei in caelo, et 19
visa est *arca testamenti* eius in templo eius,
et facta sunt fulgura et voces et terraemotus
et grando magna.

12,1-18 *Mulier et draco*

Et signum magnum apparuit in caelo: Mu- 12
lier amicta sole, et luna sub pedibus eius, et
in capite eius corona stellarum duodecim. Et 2
in utero habens, *clamabat parturiens et cru-*
ciabatur ut pariat. Et visum est aliud signum 3
in caelo: et ecce draco magnus rufus habens
capita septem et cornua decem, et in capiti-
bus eius diademata septem, et cauda eius tra- 4
hebat tertiam partem stellarum caeli et misit
eas in terram; et draco stetit ante mulierem,
quae erat paritura, ut cum peperisset, filium
eius devoraret. Et peperit filium masculum, qui 5
recturus erat omnes gentes in virga ferrea;
et raptus est filius eius ad Deum et ad thro-
num eius, et mulier fugit in solitudinem, ubi 6

18 extermin.] disperdere Cyp, corrumpere Ty
19 dei] domini D*M Ty Pr
sunt tonitrua et D, voces et tonitrua (h) Ty Pr
12,1 appar.] paruit A, visum est h Ty Pr, †
mihi D
coronam F*JZ*
2 clamat CJ Ty, -avit Z* g, et clamans A
cruciat *codd.* Ty
3 rufus] roseus Ty | eius] suis AD^rg, eorum Ty
~ sept. diademata *codd.* h g
4 trahebant DJ
5 erit A-JZV g, est h Ty Pr
deum] dominum D

19 Ap 15,5; 3 Rg 8,1.6; 2 Par 5,7; Ex 9,24; 19,16;
Ap 4,5 | 12,2 Is 66,7ss; Mi 4,10 | 3 Ap 13,1s; Dn 7,7 |
4 Dn 8,10 | 5 Ap 19,15; 2,27; Ps 2,9 | 6 Mt 2,13;
Ap 11,2

habebat locum paratum a Deo, ut ibi pascant eam diebus mille ducentis sexaginta.

- 7 Et factum est proelium magnum in caelo: Michael et angeli eius proeliabantur cum dra-
8 cone, et draco pugnabat et angeli eius; et non valuerunt, neque locus inventus est eorum am-
9 plius in caelo. Et proiectus est draco ille magnus, *serpens* antiquus, qui vocatur *diabolus* et *satanas*, qui seducit universum orbem, et proiectus est in terram et angeli eius cum illo
10 missi sunt. Et audivi vocem magnam in caelo dicentem:

- Nunc facta est salus et virtus et regnum Dei nostri, et potestas Christi eius, quia proiectus est accusator fratrum nostrorum, qui accusabat illos ante conspectum Dei nostri die ac
11 nocte. Et ipsi vicerunt eum propter sanguinem Agni et propter verbum testimonii sui, et non
12 dilexerunt animas suas usque ad mortem. Propterea laetamini caeli et qui habitatis in eis. Vae terrae et mari, quia descendit diabolus ad vos habens iram magnam, sciens quod modicum tempus habet.
- 13 Et postquam vidit draco quod proiectus esset in terram, persecutus est mulierem, quae

6 habet AFJ^r g Ty Pr | eam] illam *codd.* g | 7 magnum > A-JZV h Ty Pr | Mic(h)ahel AFJ Pr, Michiel D | praevaluerunt J | ~ amplius eorum AJV | 9 et³ > *codd.* h Pr | 10 in] de DM g Pr | dei¹⁻²] domini AJV (2 Ty) | 11 eum] illum *codd.* g | animam suam AGJM g h Pr | 12 modic.] breve h Ty | modic. tempus] magnam t. non D | 13 draco > D | esset] est ADJZV g Ty

7 Dn 10,13.21; 12,1; Jud 9

8 (Ap 20,11; Dn 2,35)

9 L 10,18; Ap 20,2; Gn 3,1.14s; Zch 3,1s

10 Ap 4,11; Mt 28,18; Job 1,9ss; 2,4s; L 22,31

11 1J 2,14; Ap 7,14; 1,2; R 8,37; Mt 16,25

12 Is 44,23; 49,13; Ap 8,13

μένον ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ τρέφωσιν αὐ-
τὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐξήκοντα.

Καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ Μι- 7 Dn 10,13.21;
χαήλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ τοῦ πολεμῆσαι μετὰ 12,1
τοῦ δράκοντος. καὶ ὁ δράκων ἐπολέμησεν καὶ
οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ, ¹καὶ οὐκ ἴσχυσαν, οὐδὲ τόπος 8
εὐρέθη αὐτῶν ἔτι ἐν τῷ οὐρανῷ. καὶ ἐβλήθη 9 L 10,18
ὁ δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, ὁ καλού- J 12,31
μενος Διάβολος καὶ ὁ Σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν Gn 3,1.14s
οἴκουμένην ὄλην, ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, καὶ οἱ ἄγ- Zch 3,1s
γελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν. καὶ ἤκου- 20,8
σα φωνὴν μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ λέγουσαν· 10 11,15

Ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ Job 1,9s
ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ Zch 3,1
Χριστοῦ αὐτοῦ, ὅτι ἐβλήθη ὁ κατήγορος τῶν L 22,31
ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν αὐτῶν ἐνώπιον
τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυκτός. καὶ αὐτοὶ 11 12,17; 7,14
ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀρνίου καὶ R 8,37
διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας αὐτῶν, καὶ οὐκ
ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι θανάτου. διὰ 12 Is 44,23; 49,13
τοῦτο εὐφραίνεσθε, οὐρανοὶ καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς
σκηνοῦντες. οὐαὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν,
ὅτι κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ὑμᾶς ἔχων θυμὸν
μέγαν, εἰδὼς ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει.

Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς 13
τὴν γῆν, ἐδίωξεν τὴν γυναῖκα ἣτις ἔτεκεν τὸν

εκτρεφ. 2344 Q 94 258 314-242 104-2349 919-1859 386
rel. Hipp | 7 του¹ > Ss P⁴⁷ 2329 Q^{sss} 94 253^a 259s 1-226
209-456 | 8 ἰσχυσεν A 1854 94s* 258s 314-201 452r 60r |
τοπος] τότε S* | αυτω 61s 253s 257s 223 209^a 314-456 60r,
-τοις S^c 219 E 256s 35 ar | ετι > S^c 253 226 214^a 104^a 141 syf
ar sa | 9 μετ αυτ. εβληθ. > 214^a 203s | 10 Xu] Ku C | κατε-
βληθη 219 254 259r E^r 267.254 217 367 35sss 261sss | κατ-
ηγωρ A | αυτων] -ους A P⁴⁷ P 219 254 280^a 259-226 E 231-
264 792 180 | 11 αιμα] ονομα 214^a | 12 κατασκην. C, κατοι-
κουντ. Ss 257 228^a 216 792 385^a 227^a 203s | ουαι + τ. κατοι-
κουσι 254 1s 237 228-254 | γην] αγαπην A | μεγαν > S ar¹¹ |
13 εδιωκεν (S*) 1854 253 1778s g, απηλθεν εκδιωξαι P⁴⁷ |

- 12,6 14 ἄρσενα. καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ αἱ δύο πέ-
 ρυγες τοῦ ἄετοῦ τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς
 τὴν ἔρημον εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, ὅπου τρέφε-
 ται ἐκεῖ καιρὸν καὶ καιροὺς καὶ ἡμῖσι καιροῦ
 Dn 7,25; 12,7
 15 ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφεως. καὶ ἔβαλεν ὁ ὄφης
 ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὀπίσω τῆς γυναικὸς
 ὕδωρ ὡς ποταμόν, ἵνα αὐτὴν ποταμοφόρητον
 16 ποιήσῃ. καὶ ἐβοήθησεν ἡ γῆ τῇ γυναικί, καὶ
 ἤνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς καὶ κατέπιεν τὸν
 ποταμόν ὃν ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ στόματος
 14,12; 16,15 17 αὐτοῦ. καὶ ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ τῇ γυναικί,
 1 J 5,10
 13,7; Gn 3,15 καὶ ἀπῆλθεν ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν λοιπῶν
 τοῦ σπέρματος αὐτῆς, τῶν τηρούντων τὰς ἐντο-
 λὰς τοῦ Θεοῦ καὶ ἔχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰη-
 18 σοῦ· καὶ ἐστάθη ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης.
 11,7; 17,3.9.12 13 Καὶ εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖ-
 Dn 7,7
 12,3 13 νον, ἔχον κέρατα δέκα καὶ κεφαλὰς ἑπτὰ, καὶ
 ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα, καὶ
 ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ὀνόματα βλασφημίας.
 Dn 7,4ss 2 καὶ τὸ θηρίον ὃ εἶδον ἦν ὅμοιον παρδάλει,
 καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς ἄρκου, καὶ τὸ στόμα
 αὐτοῦ ὡς στόμα λέοντος. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ
 δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ τὸν θρόνον
 17,8 3 αὐτοῦ καὶ ἐξουσίαν μεγάλην. καὶ μίαν ἐκ τῶν

14 αἱ > Ss P⁴⁷ 2329s Qsss 94^{258s} 260sss 223 209^s 214
 314-1862 336 rel. syf ar co | οπως τρεφεται 2351 Qss
 1611 94s 258s 223 209^s 267^s 314-256 172-922 582s 82-808
 180-456 60^r | εκει > 227s g h vg co Pr | 15 ταυτην P 254
 259s 1^r 231^r 242 267^s 228^s 680s | 16 η γη² > P⁴⁷ 219 172^r
 628 141 180^s 452 g ar³ (bo) Vict Pr | 17 επι > C P⁴⁷ Pr |
 επιλοιπων S | Iu] του Iu 2329 Q^c 1s 228^s 104^s 110 93 141, τ.
 θυ S*, + Xu vg¹ ar¹ bo¹ Pr | 18 εσταθη C-P⁴⁷ 2351 61s 265
 209^s 172 1888s 628s lat syh ar^{1s} Ty Pr] -θην rel. | 13,1 αυ-
 του¹] -των S* 104s 261 | ονοματα A 2344 2351-1611 94s
 253^s Esss 209^s 314 rel. g vg¹ syh Ty¹] -μα Ss P⁴⁷ rel. |
 2 ην > P⁴⁷ 219 259.226 231s 209^s 242 228^s 792 g ar^{1s} |
 στομα² > 1854 1006 220^s 260ss 226 628 syf ar^{1s} Vict Be |
 λεοντων S 2351 69s 1611 syh | μεγαλην + εδωκεν αυτω A^c |

peperit masculum: et datae sunt mulieri alae 14
 duae aquilae magnae, ut volaret in desertum
 in locum suum, ubi alitur per *tempus et tem-*
pora et dimidium temporis a facie serpentis.
 Et misit serpens ex ore suo post mulierem 15
 aquam tamquam flumen, ut eam faceret trahi
 a flumine. Et adiuvit terra mulierem, et ape- 16
 ruit terra os suum, et absorbit flumen, quod
 misit draco de ore suo. Et iratus est draco 17
 in mulierem, et abiit facere proelium cum re-
 liquis de semine eius, qui custodiunt mandata
 Dei et habent testimonium Iesu Christi. Et 18
 stetit supra harenam maris.

13,1-18 *Duae bestiae*

Et vidi de mari bestiam ascendentem, ha- 13
 bentem capita septem et cornua decem, et
 super cornua eius decem diademata, et super
 capita eius nomina blasphemiae. Et bestia, quam 2
 vidi, similis erat pardo, et pedes eius sicut pe-
 des ursi, et os eius sicut os leonis. Et dedit
 illi draco virtutem suam et potestatem mag-
 nam. Et vidi unum de capitibus suis quasi 3

14 ~ duae alae *codd.* (g) h Ty Pr | in² > D | 15 ~
 aquam post mul. F | 16 absorbit] devoravit D |
 17 proelium] bellum g Ty Pr | custodiunt] servant
 Ty, observ. Pr | et³ + qui A | Christi > A-Z^oV g |
 18 steti GMC | super ADMZV Ty | harena Z^oV |
 13,1 mare AFMZ | ascendent. + et A | nomen FZ*
 Ty Pr | 2 bestiam AFM g Pr | pedes² > *codd.* g Pr |
 suam + et sedem suam g Ty, tronum suum Pr |
 3 vidi > AGJMZ*C g Pr | suis] eius FZ^oV Ty, > D Pr

14 Is 40,31; Ap 12,2; Dn 7,25; 12,7

17 Gn 3,15; Ap 14,12; 1,2; 1 J 5,10

13,1 Ap 11,7; 17,3.9.12; 12,3; Dn 7,3.7

2 Dn 7,4ss

3 Ap 2,13; 17,8

occisum in mortem, et plaga mortis eius curata est.

Et admirata est universa terra post bestiam.
 4 Et adoraverunt draconem, qui dedit potestatem bestiae, et adoraverunt bestiam dicentes: Quis similis bestiae, et quis poterit pugnare
 5 cum ea? Et datum est ei *os loquens magna* et blasphemias, et data est ei potestas facere
 6 menses quadraginta duos. Et aperuit os suum in blasphemias ad Deum, blasphemare nomen eius et tabernaculum eius et eos qui in caelo
 7 habitant. Et est datum illi *bellum facere cum sanctis et vincere eos*. Et data est illi potestas in omnem tribum et populum et linguam, et
 8 gentem. Et adoraverunt eam omnes, qui inhabitant terram, *quorum non sunt scripta nomina in libro vitae Agni, qui occisus est ab origine mundi*.

morte FDJV Ty, ad mortem Pr
 post] secuta Ty, ad Pr
 4 qui] quia AFDV (Pr), quoniam Ty
 5 os loquens] loqui F, os loqui Z*
 et AFMZ g] > *rel.* Ty
 blasphemiae AFZV, blasphemare g, magnam
 blasphemiam Ty
 ei 1² Pr
 mensibus D Ty Pr
 6 blasphemia A Pr, -miam g Ty
 7 ~ datum est *codd.* g (Ty Pr)
 eos] illos *codd.* g
 illi] ei *codd.* g Pr | in] super Ty
 8 adorabunt eum A-Z* g
 habitant ADJ g (Ty)
 non est scriptum nomen Ty (Pr)

5s Dn 7,8.11.25; 11,36; Ap 12,2

7 Ap 11,7; Dn 7,21

8 Ap 3,5; 20,15; Ps 68,29; Is 53,7

κεφαλῶν αὐτοῦ ὡς ἐσφαγμένην εἰς θάνατον, καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐθεραπεύθη.

Καὶ ἐθαύμασεν ὅλη ἡ γῆ ὀπίσω τοῦ θηρίου, ¹καὶ προσεκύνησαν τῷ δράκοντι, ὅτι ἔδω- 4
κεν τὴν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ, καὶ προσεκύνησαν τῷ θηρίῳ λέγοντες· τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ, καὶ τίς δύναται πολεμῆσαι μετ' αὐτοῦ; καὶ 5
ἔδόθη αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ βλασφημίας, καὶ ἔδόθη αὐτῷ ἐξουσία ποιῆσαι μῆνας τεσεσράκοντα δύο. καὶ ἤνοιξεν τὸ στόμα αὐ- 6
τοῦ εἰς βλασφημίας πρὸς τὸν Θεόν, βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνοῦντας. καὶ ἔδόθη 7
αὐτῷ ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν ἁγίων καὶ νικῆσαι αὐτούς, καὶ ἔδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν καὶ λαὸν καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος. καὶ προσκυνήσουσιν αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦν- 8
τες ἐπὶ τῆς γῆς, οὐ οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα [αὐτοῦ] ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἁρνίου τοῦ ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

Dn 7,8.11.25;
11.36

11,7; Dn 7,21

3,5; 17,8
Dn 12,1
Ps 68,29
Is 53,7

εσφραγισμ. 2329* 1854s 260sss 237 267s 228* 664 616s
336 38sss|εθαυμασθη A(P⁴⁷) 219 259.226 E 231* 214.264
(C) | εν ολη τη γη 219 259.226 E 231ss 214.283 | 4 θηριω
1 2 219 259ss 226s E 231s 209* 242 267* 680, 1 3 P⁴⁷ |
το θηριον 2 A 61 214* 792 141 920 | και 3 > 94 258 260ss
314r 104 336-506 325* | δυνατος 2351 Qss 94 314.217 104-
1734 808 rel. | 5 βλασφημιας CSs P⁴⁷ 1611-94 253 281
1s 265 217 336* 386 201 vg] -μα A 2329 219 254 280* 214*
267* 172r, -μιαν rel. pl. Iq|εξουσια + πολεμον 2329 Q
254 258s Es 209* 317 rel. bo, > S*s 242 792| 6 βλασφη-
μιας Css P⁴⁷ 1854 1006sss 1 598 231 172 1888r z] -μιαν
rel. Iq | αυτου 3 Iq] + και S* P 219 Q* 254 253ss 1778s 259r
E 231.283 792 172 vg ar co /r Ty | 7 εδοθη 1 2 Cs P⁴⁷
P 69s 254 253 259.226 231s 242 267* 228* 227 ar^{1s} sa Iq | και
4 5 P⁴⁷ 219 1006 259r 231s ar^{1s} bo Ty | 8 αυτον] αυτω
Ss P 219 1854r 253 220 259.245 267* 228* 792 172 104* 469
35r|οθ] CA 2344 1854 253 280* Iq]ων rel.|τα ονομ. S P⁴⁷
2329 1611sss 254 1s 260ss 265 E* 792|αυτου CA 2344 1854
253 280* Iq] -των S* P⁴⁷ 2329 1611sss 258 260* 265 syh, >
rel.|εσφραγισμ. 253 220 1s 231 214 237 664 336 808 Ty|

- ^{14,12}
^{Jr 15,2}
^{Mt 26,52}
- 9 Εἴ τις ἔχει οὖς, ἀκουσάτω. ¹ εἴ τις εἰς αἰχμαλω-
 10 σίαν, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει· εἴ τις ἐν μαχαίρῃ
 ἀποκτενεῖ, δεῖ αὐτὸν ἐν μαχαίρῃ ἀποκτανθῆναι.
 Ὡδέ ἐστὶν ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν ἁγίων.
- 16,13 11 Καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς
 γῆς, καὶ εἶχεν κέρατα δύο ὅμοια ἀρνίῳ, καὶ
 13,1-7 12 ἐλάλει ὡς δράκων. καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώ-
 του θηρίου πᾶσαν ποιεῖ ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ
 ποιεῖ τὴν γῆν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας
 ἵνα προσκυνήσουσιν τὸ θηρίον τὸ πρῶτον, οὗ
 16,14 13 ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. καὶ
^{Mt 24,24}
^{2 Th 2,9s} ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ ἐκ τοῦ
 οὐρανοῦ καταβαίνειν εἰς τὴν γῆν ἐνώπιον τῶν
 19,20 14 ἀνθρώπων· καὶ πλανᾷ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ
^{Dt 13,2ss} τῆς γῆς διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι
 ἐνώπιον τοῦ θηρίου, λέγων τοῖς κατοικοῦσιν
 ἐπὶ τῆς γῆς ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θηρίῳ, ὃς ἔχει
 15 τὴν πληγὴν τῆς μαχαίρης καὶ ἔζησεν. καὶ ἐδόθη
 αὐτῷ δοῦναι πνεῦμα τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου,
 ἵνα καὶ λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου, καὶ ποιήσῃ

10 εἰ τις¹ - υπαγει A 2344 am fu | *inc.* εἰ τις εχει αιχμαλ.
 υπαγει ²⁵⁸ Es ²⁷³ ^{267*} 314-256 792 104^r 82 699 rel. | εἰς
 αιχμ.¹ +απαγει 2351 1854 172^r g sy sa *Ir Pr*, > CS
 P⁴⁷ Ps 1611sss 254 ²⁵³ ²²⁰ 181 598-226 ^{231s} 209-242 ar¹
 Iq|αποκτεινει S 1611 ^{214*} g syf Iq, *αποκτανθησαι,> δεῖ
 A, > 69s ²⁵⁸ 314^r 82-177 42sss 456 | ενμαχαιρη > 69s
²⁵⁸ 314^r 469-177 452* 42^r|11 δυο> 2344 209* 314^r 469-42
 325^s | 12 εποιει¹ ^{280*} vg syh ar bo Hipp *Ir Be*, ποιη-
 σει^{bis} 172^r syf | εποιει² 2329s Qss Es ^{267*} 314-²¹⁷ 104s
 469-456 60^r vg syh ar co Hipp| 13 ποιησει 1006 ^{260ss}
^{231s} 172^r syf ar³ sa bo¹ Ty, εποιει E* ²¹⁶ vg¹ ar^{1s} bo¹
 Pr | ποιη>, καταβαινη Qss 209* ²¹⁶⁻²¹⁷ 104 rel. sa
 (Hipp) | 14 πλανησει am syf co *Ir*, +τ. εμους ⁵⁸ Es
²⁷³ 314-²¹⁷ 469-1734 808 rel. | ος CA 2344 P⁴⁷ P ²¹⁹
 Q 61s ^{259s} ²⁶⁰⁻²²⁶ E ^{231*} ^{214^r} 172* Hipp] ο rel. | εχει]
 ειχεν 2351 Qss 1006sss ²⁵⁸ 2259 ²²³ 209* ^{267*} 314^r 104
 rel. | 15 αυτω P⁴⁷] αυτη Cs P* syf | θηριου 1³ C
²⁵³ 181 ²¹⁵, 1² 69s 2302 ^{214*} ²¹⁶ 617 336^s sy ar bo
 Hipp, τη εικονι του ποιησαι οσοι εαν P⁴⁷ |

Si quis habet aurem audiat.¹ Qui in cap-⁹
 tivitatem duxerit, in captivitatem vadet; qui¹⁰
 in gladio occiderit, oportet eum gladio occidi.
 Hic est patientia et fides sanctorum.

Et vidi aliam bestiam ascendentem de terra,¹¹
 et habebat cornua duo similia Agni et loque-
 batur sicut draco. Et potestatem prioris bestiae¹²
 omnem faciebat in conspectu eius; et fecit ter-
 ram et habitantes in ea adorare bestiam pri-
 mam, cuius curata est plaga mortis. Et fecit¹³
 signa magna, ut etiam ignem faceret de caelo
 descendere in terram in conspectu hominum.
 Et seduxit habitantes in terra propter signa,¹⁴
 quae data sunt illi facere in conspectu bestiae,
 dicens habitantibus in terra, ut faciant imagi-
 nem bestiae, quae habet plagam gladii et vixit.
 Et datum est illi ut daret spiritum imagini¹⁵
 bestiae, et ut loquatur imago bestiae et faciat

9 aures FZ Ty Pr

audiat + quid spiritus dicat D

10 duxerit DV g] > AFM, captivitatem 1~2 Ty

vadit AFJM g, cadet D

eum + in FJ Ty

11 ~ agni similia Ty | agno D g

12 fecit] facit FZ* g Ty, > Pr

inhabitantes Fr Pr (Ty)

eam AF Ty

13 facit F Ty

14 seducit Fr g, -cet A

in terra¹] terram AFZ(V) Pr

15 *inc.* et dictum est Pr | imagini] simulacro Ty

bestiae + ut moveatur et D

~ ut et *codd.* | loqueretur Pr

10 Jr 15,2; Mt 26,52; Ap 14,12

11 Ap 16,13

12 Ap 13,1-7

13 Dt 13,2ss; Mt 24,24; 2 Th 2,9ss

14 Ap 19,20; 20,3.8

15 Ap 15,2; Dn 3,5s

ut *quicumque non adoraverint imaginem* bes-
 16 tiae, occidantur. Et faciet omnes pusillos et
 magnos, et divites et pauperes, et liberos et
 servos habere characterem in dextera manu
 17 sua aut in frontibus suis; et ne quis possit
 emere aut vendere, nisi qui habet characterem,
 aut nomen bestiae aut numerum nominis eius.
 18 ¹Hic sapientia est. Qui habet intellectum,
 computet numerum bestiae. Numerus enim
 hominis est et numerus eius sescenti sexa-
 ginta sex.

14,1-5 *Electi cum Agno*

14 ¹Et vidi, et ecce Agnus stabat supra mon-
 tem Sion, et cum eo centum quadraginta quat-
 tuor milia habentes nomen eius et nomen
 2 Patris eius scriptum in frontibus suis. Et au-
 divi vocem de caelo tamquam vocem aquarum
 multarum et tamquam vocem tonitruum magni,
 et vocem, quam audivi, sicut citharoedorum
 3 citharizantium in citharis suis. Et *cantabant*

adoraverit, occidatur (A)F-Z*V g, adorabant, oc-
 ciderentur Pr

16g character. AF(J)V, notam D^m Ty Pr

16 sua] eorum Ty, > *codd.* Pr

17 caract. nominis bestiae (A)FDMZCV (Pr)

aut² (J) g Ty] et Pr, * > *rel.*

18 ~ est sap. DZ* g Ty (Pr)

eius + est *codd.* g

14,1 agnum stantem Cyp (g Pr) | super FD t Ty,
 in Cyp Pr

eo Cy Ty Pr] illo *codd.* g

habentia D

2 cithariz. + voce magna D

16 Ap 16,2; 14,9.11; 19,20; 20,4

18 Ap 17,9; 15,2; 3 Rg 10,14; Esd 2,13

14,1 Ap 7,3s; 3,12; 22,4; Ez 9,4

2 Ez 1,24; 43,2; Ap 1,15; 5,8

3 Ap 5,9; Ps 32,3; 39,4; 143,9; Is 42,10

[ἵνα] ὅσοι ἐὰν μὴ προσκυνήσωσιν τῇ εἰκόγι τοῦ
θηρίου ἀποκτανθῶσιν. καὶ ποιεῖ πάντα, τοὺς μι- 16 19,20; 20,4
κροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ τοὺς πλουσίους καὶ
τοὺς πτωχοὺς, καὶ τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς
δούλους, ἵνα δῶσιν αὐτοῖς χάραγμα ἐπὶ τῆς χει-
ρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς ἢ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐ-
τῶν, καὶ ἵνα μὴ τις δύνηται ἀγοράσαι ἢ πωλῆ- 17
σαι εἰ μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα τὸ ὄνομα τοῦ
θηρίου ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ.

Ἔσθι ἡ σοφία ἐστίν. ὁ ἔχων νοῦν ψηφι- 18 17,9; 15,2
σάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ θηρίου· ἀριθμὸς γὰρ
ἀνθρώπου ἐστίν. καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ ἑξακό-
σιοι ἑξήκοντα ἕξ.

Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ τὸ ἀρνίον ἐστὸς ἐπὶ 14 Ez 9,4
τὸ ὄρος Σιών, καὶ μετ' αὐτοῦ ἑκατὸν τεσσαερά-
κοντα τέσσαρες χιλιάδες ἔχουσαι τὸ ὄνομα αὐ-
τοῦ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμ-
μένον ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. καὶ ἤκουσα 2 Ez 1,24; 43,2
φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς φωνὴν ὑδάτων
πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῆς μεγάλης, καὶ ἡ
φωνὴ ἦν ἤκουσα ὡς κιθαρῶδῶν κιθαριζόντων
ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν. καὶ ᾄδουσιν ὡς ᾠδὴν 3

ἵνα² A Ps 219 1006² 237s 104² 203s 517 vg sy sa Hipp] >
rel. | ποιήσει αποκατανθῆναι 2351 69s (ar³ sa) Iq | τη
εικ.²] τ. εικονα A 259s 1s 2259 237s 267² 228² 104 | 16 ποι-
ήσει S^o 2329 1854 226 vg syf ar^{1a} co Iq Vict | χαραγματα
P⁴⁷ 2351 Qss 94 E^a 314-217 104 rel. sa | τ. μετωπων P⁴⁷
219 Q 1854 253² 259 598-283 680s 227² 35^r g vg ar³ Pr |
17 και > CS* 1611 214² 228² 792 syf ar³ co Iq Hipp Ty |
χαρ. τ. θηριου η το ονομα αυτου η S 220² co (P⁴⁷ ar³) |
το ονομα] τ. -ματος C 598 2302 257 792 vg syf Iq Pr |
18 κ. -αυτου] εστιν δε P⁴⁷, > S 228² syf | εξηκ.] δεκα C
ar³ Iq^c Ty^c | εξ] πεντε 2344 | 14,1 το¹ > P⁴⁷ P 219 1854
259-256 209² 215s 243ss 267² 228² 217 218^r | αυτου¹ + αριθ-
μος Q 94 258 314-456 | ονομα 1 2 P 253 1 265 ar¹ | 2 και
2 3 2344 214² | φωνης^{1er} 2259 | η φωνη ην] φωνην P⁴⁷
Ps 61 254 253 259-226 231² 214^r 228² 469 | ως³ + φωνην
P⁴⁷ 253 | 3 αδοντων 253 2259 267² sy bo | ως CA 1006²
254 259s 1-2286 265 256s 214^r 35 syf Be] > 2344 P⁴⁷ rel.]

- Ps 32,3; 39,4;
95,1; 143,9
Is 42,10 καινήν ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τῶν
τεσσάρων ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ οὐ-
δεὶς ἐδύνατο μαθεῖν τὴν ᾠδὴν εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν
τεσσεράκοντα τέσσαρες χιλιάδες, οἱ ἠγορασμέ-
νοι ἀπὸ τῆς γῆς. οὗτοι εἰσιν οἱ μετὰ γυναι-
κῶν οὐκ ἐμολύνθησαν· παρθένοι γάρ εἰσιν. οὗ-
τοι οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἄρνίῳ ὅπου ἂν ὑπάγῃ.
οὗτοι ἠγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀπαρ-
χή τῷ Θεῷ καὶ τῷ ἄρνίῳ, καὶ ἐν τῷ στόματι
αὐτῶν οὐχ εὐρέθη ψεῦδος· ἄμωμοί εἰσιν.
- 2 C 11,2 4
E 5,27
Ja 5,9
Ja 1,18
Ps 31,2 5
Is 53,9
So 3,13
8,13 6 Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον πετόμενον ἐν μεσ-
ουρανήματι, ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον εὐαγ-
γελίσει ἐπὶ τοὺς καθημένους ἐπὶ τῆς γῆς καὶ
ἐπὶ πᾶν ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ
7 λαόν, ἰλέγων ἐν φωνῇ μεγάλη· φοβήθητε τὸν
Θεὸν καὶ δότε αὐτῷ δόξαν, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα
τῆς κρίσεως αὐτοῦ, καὶ προσκυνήσατε τῷ ποιή-
σαντι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ θάλασσαν
καὶ πηγὰς ὑδάτων.
- Ps 145,6
Ex 20,11
Dn 4,27 8
18,2; Is 21,9
Jr 51,7s Καὶ ἄλλος δεύτερος ἄγγελος ἠκολούθησεν
λέγων· ἔπεσεν ἔπεσεν Βαβυλῶν ἡ μεγάλη, ἣ
ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ ὕμνου τῆς πορνείας αὐτῆς
πεπότικεν πάντα τὰ ἔθνη.

4 ουτοι εισιν > A 209ss | ουτοι² + εισιν 2329-61 1006^r
Es 273 rel. syf ar³ bo Pr | ουτοι³ + υπο Iu 2351 Qss 1611
94s 258s Es 273 314 217 104 rel. syh | απ αρχης S 260
2286 336^s co Pr Be, > ar¹ | 5 ψευδος] δολος 1 237 228^s |
αμωμοι Cs P 1854 253 259ss 598-226 E 231^s g vg¹ Be] +
γαρ 2344 P⁴⁷ 2259 rel. | 6 αλλον > S* P⁴⁷ 219-1854 94s
258^s 259-226 209^s 215 267-792 104-452 42^r sa | ευαγγελισα-
σθαι SP⁴⁷ 2329 219 1854 280^s 226 223ss 214^s 792 218^r 60^r |
επι¹ C-P⁴⁷ Ps 1854s 253 280^s 218^r syf] > rel. | καθημ.]
κατοικουντας A 2344 69s 254 E 231^s 214^r 792, + τ. κατ-
οικ. 219 259sss 260^s 209^s 228^s | 7 θν] Kν Qss 94 258s 314^r
218 rel. vg | προσκυν. αυτον τ. ποιησαντα Q^{css} 258 214^s
314^r 469-456 | 8 δευτερος > 69s 598 239 z vg Vict Ty¹ |
αγγελος > S* P⁴⁷ 1854 1006^s syf | λεγων 8 9 S* 325 |
επεσε² > CSP Qsss 94s 253 220^s 231s 214 314^r 218-367 bo |
πεποτ.] πεπτωκαν SP⁴⁷ (1854) ar³ co Pr |

quasi *canticum novum* ante sedem et ante
 quattuor animalia et seniores, et nemo poterat
 dicere canticum nisi illa centum quadraginta
 quattuor milia, qui empti sunt de terra. Hi 4
 sunt, qui cum mulieribus non sunt coinquinati;
 virgines enim sunt. Hi sequuntur Agnum quo-
 cumque ierit. Hi empti sunt ex hominibus pri-
 mitiae Deo et Agno, et *in ore eorum non* 5
est inventum mendacium; sine macula enim
 sunt ante thronum Dei.

14,6-20 *Iudicii adnuntiatio et exsecutio*

Et vidi alterum angelum volantem per me- 6
 dium caeli, habentem evangelium aeternum,
 ut evangelizaret sedentibus super terram et
 super omnem gentem et tribum et linguam
 et populum, ¹ dicens magna voce: Timete Do- 7
 minum et date illi honorem, quia venit hora
 iudicii eius, et adorare eum, *qui fecit caelum*
et terram, mare et fontes aquarum.

Et alius Angelus secutus est dicens: *Ce-* 8
cidit, cecidit Babylon illa magna, quae a vino
irae fornicationis suae potavit omnes gentes.

3 quasi] tamquam D, > g t Pr | 4 se non coinqui-
 naverunt Cyp Pr | hi² + qui AZ, + sunt qui D Cyp
 Ty Pr | abierit ADJZ* g, vadit t Cyp Pr | homin.]
 omnibus A*FJMZ* Pr | primitiae] ab initio t Ty, ab
 exordio Pr | 5 eorum] ipsor. *codd.* g Ty | enim > A*
 FMZ^oV g Ty | *ante thr. dei > A-JZV g t Ty Pr |
 6 caelum *codd.* g t (Cy Ty Pr) | sedent.] habitanti-
 bus D Ty | 7 dicentem AD t Cyp Pr | metuite po-
 tius Cy Pr | deum *codd.* (t) Cyp Pr | terram + et
 AJM g Cyp | mare + et omnia quae in eis sunt D
 Z^oV Cyp | 8 irae > Ty F | potionavit AFD, bibe-
 runt D^m g, ceciderunt universae civit. Pr

4 2C 11,2; 1C 7,34; Ap 5,9; Ja 1,18 | 5 Ps 31,2; Is 53,9;
 So 3,13 | 6 Ap 8,13 | 7 Ap 15,4; Eccl 12,13s |
 8 Ap 16,19; 17,2,5; 18,2-24; Is 21,9; Dn 4,27; Jr 51,7s

- 9 Et tertius angelus secutus est illos dicens
voce magna: Si quis adoraverit bestiam et
imaginem eius et acceperit characterem in
10 fronte sua aut in manu sua, et hic bibet de
vino irae Dei, *quod mixtum est mero in calice
irae ipsius*, et cruciabitur igne et sulphure in
conspectu angelorum sanctorum et ante con-
11 spectum Agni; *et fumus* tormentorum eorum
ascendet in saecula saeculorum, nec habent re-
quiem die ac nocte, qui adoraverunt bestiam
et imaginem eius, et si quis acceperit charac-
terem nominis eius.
- 12 Hic patientia sanctorum est, qui custodiunt
13 mandata Dei et fidem Iesu. Et audivi vocem
de caelo dicentem mihi: Scribe: Beati mortui,
qui in Domino moriuntur. Amodo iam dicit
Spiritus, ut requiescant a laboribus suis; opera
enim illorum sequuntur illos.
- 14 Et vidi, et ecce nubem candidam, et *super
nubem* sedentem *similem Filio hominis*, ha-
bentem in capite suo coronam auream et in
manu sua falcem acutam.

9 tertius ang. Z Pr] ~ ang. tert. A^cM Ty, alius
angelus tertius A^{*}-J (g) | adoratur g Cyp Ty Pr
10 biberit FZ^v
qui mixtus (A)FJ^r, mixto g Cyp Pr
11 ~ in saec. -orum ascendit AFJZ, -det MV g
Cyp Ty (DGC)
habebunt Cyp Ty Pr | adorant g Cyp Ty Pr
12 hic] haec D Pr | est > F
13 mihi > AFJ^r Ty
14 supra FZ g
~ filio hom. similem D

9 Ap 13,16 | 10 Is 51,17; Ps 74,9; Ap 15,7; 16,19;
19,20; 21,8; Jr 25,15; Ez 38,22 | 11 Is 34,9s; Ap 19,3;
13,16 | 12 Ap 12,17; 2,13; L 8,15 | 13 Mt 11,28s;
Is 57,2; Hb 4,10 | 14 Dn 7,13; 10,16; Mc 4,29

Καὶ ἄλλος ἄγγελος τρίτος ἠκολούθησεν αὐ- 9 13,12-17
 τοῖς λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· εἴ τις προσκυνεῖ
 τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμβά-
 νει χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ ἢ ἐπὶ τὴν
 χεῖρα αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς πίεται ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ 10 16,19; 19,20
 θυμοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ κεκερασμένου ἀκράτου ἐν
 τῷ ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, καὶ βασανισθή-
 σεται ἐν πυρὶ καὶ θείῳ ἐνώπιον ἀγγέλων ἁγίων
 καὶ ἐνώπιον τοῦ ἄρνιου. καὶ ὁ καπνὸς τοῦ 11 Is 34,9s
 βασανισμοῦ αὐτῶν εἰς αἰῶνας αἰώνων ἀναβαί-
 νει, καὶ οὐκ ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἡμέρας καὶ νυκ-
 τὸς οἱ προσκυνοῦντες τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα 13,16
 αὐτοῦ, καὶ εἴ τις λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ
 ὀνόματος αὐτοῦ.

Ἔωδε ἡ ὑπομονὴ τῶν ἁγίων ἐστίν, οἱ τη- 12 13,10; 12,17
 ροῦντες τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν πίστιν
 Ἰησοῦ. Καὶ ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λε- 13 Is 57,2
 γούσης γράψον· μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν Κυ-
 ρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπάρτι. ναί, λέγει τὸ πνεῦ-
 μα, ἵνα ἀναπαήσονται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν·
 τὰ γὰρ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν.

Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ νεφέλη λευκὴ, καὶ ἐπὶ 14 Dn7,13;10,16
 τὴν νεφέλην καθήμενον ὅμοιον υἱὸν ἀνθρώπου,
 ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν
 καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὀξύ.

9 αυτοῖς] αὐτῶ A ar¹ bo¹ Pr | τ. χειροσ 2329 1611 94
 2259^{267*} | 10 ἐν τῷ ποτ.] ἐκ τοῦ ποτ. A 104^r 469 | βασαν-
 ισθησονται A 2344²¹⁹ 69s 1006^{*} 110 | τ. ἁγίων ἀγγ. Q
 254²⁵⁸ 1s 598^r 231sss²¹⁴ rel. pl., > ἁγίων A 2344²⁸² 792
 808 bo | 12 ἐστίν + ὠδε 254²⁵⁹⁻²⁸³ 104-620 35^r | τ. τη-
 ρουντων S²¹⁹ 1611-240^{220*} 469 | 13 Kω] Xω CP 1854 792
 Be | ναί > S* P⁴⁷ 336^{*} ar bo | ἀναπαησ. C^{ss} P⁴⁷] -παυσον-
 ται 2329^{219s} 258²⁵⁹ 181s²⁶⁰ 2286 - E* 231s²¹⁵ 228^{*} 217s
 104-336, -σονται 2344 rel. pl.] γὰρ C-P⁴⁷ Ps 1854-94²⁵³
 220^{*} 265 792 203s g vg syh ar³ sa Aug Pr] δε rel | 14 κ.
 ειδον > S 1854 2349 syf | υἱὸν CP⁴⁷ 219^{253*} 259ss 209^{*}
 267^{*} 664-617 792 172-239 808 35^r | ἐχοντα S* P⁴⁷ 254²⁵³
 280^{*} 243sss 935 808 452^c-456 g vg Ty¹, ἐχον CS^o 218 141 |

J1 3,13 15 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ, κρά-
 ζων ἐν φωνῇ μεγάλη τῷ καθήμενῳ ἐπὶ τῆς νεφέ-
 Mc 4,29 λης· πέμψον τὸ δρέπανόν σου καὶ θερίσον, ὅτι ἦλ-
 θεν ἡ ὥρα θερίσαι, ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς
 16 γῆς. καὶ ἔβαλεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῆς νεφέλης τὸ
 δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ.

17 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ
 ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὄξύ.

14,15 18 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ θυσιασ-
 J1 3,13 τηρίου, ὁ ἔχων ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρός, καὶ ἐφώ-
 νησεν φωνῇ μεγάλη τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον
 τὸ ὄξύ λέγων· πέμψον σου τὸ δρέπανον τὸ ὄξύ
 καὶ τρύγησον τοὺς βότρυας τῆς ἀμπέλου τῆς
 19,15 19 γῆς, ὅτι ἤκμασαν αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς. καὶ ἔβα-
 λεν ὁ ἄγγελος τὸ δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν,
 καὶ ἐτρύγησεν τὴν ἀμπελον τῆς γῆς καὶ ἔβαλεν
 εἰς τὴν ληνὸν τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ τὸν μέγαν.

J1 3,13 20 καὶ ἐπατήθη ἡ ληνὸς ἕξωθεν τῆς πόλεως καὶ
 Is 63,3 ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι τῶν χαλινῶν
 τῶν ἵππων, ἀπὸ σταδίων χιλίων ἑξακοσίων.

15 Καὶ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ
 μέγα καὶ θαυμαστόν, ἀγγέλους ἑπτὰ ἔχοντας

16,17; 12,1,3;
 11,18
 Lv 26,21

15 ναου] ουρανου ^{219 94s 253 259-83 104r ar^{2s}}] ηλθεν +
 σου ^{219 281^s E 231^s 242 228^s} | η ωρα θερ.] ο θερισμος
 P⁴⁷ | θερισαι] τ. θερισμου S 254 220^s 792 ar¹ co | 16 τ.
 νεφελης AS ^{219 1611 254 220^s 598 226 242 267^s 336*}] τη
 νεφελη Qss 104s 82-248 18^s 935^s 227^r 203ss 325^s, την
 -λην 2344 rel. | 17 του²] αυτου P⁴⁷ 598-226 231s 209^s 242, >
 104^r | 18 εξηλθεν > A P⁴⁷ 1611 253 598^s 245* 242 g vg¹ |
 ο CA 2329 g vg sy] > 2344 P⁴⁷ rel. | εφων. + εν 2329 69s
 1611 94 228-664 469-1597 | φωνη AS Q 1006^s 253 220^s
 2302 216 227^s 180^s syf ar^{1s} sa] κραυγη P⁴⁷ rel. ar³ | λεγων
 > 60ss 242 233 336 261s syf | ηκμασεν η σταφ. τ. γης Qss
 258 314-217 172^r 469-456 | 19 εις τ. γην] επι τ. γης S 220^s
 (P⁴⁷ 1611) | τ. μεγαν C P Qss 258s 181-226 E^s 228 314^r
 469-456 35 pl. (A 2329 94s) | τ. μεγαλην rel. pl., τ. μεγα-
 λου P⁴⁷ 219 1611 syh | 20 μεχρι P⁴⁷ | διακοσιων S* 203
 syf, quingentis g | εξω ^{219 1854 254 220-226 E 231-283 792}

Et alius angelus exivit de templo clamans 15
voce magna ad sedentem super nubem: *Mitte*
falcem tuam et mete, *quia venit hora ut me-*
tatur, quoniam aruit messis terrae. Et misit 16
qui sedebat super nubem falcem suam in ter-
ram, et demessa est terra.

Et alius angelus exivit de templo, quod 17
est in caelo, habens et ipse falcem acutam.

Et alius angelus exivit de altari, qui ha- 18
bebat potestatem supra ignem; et clamavit
voce magna ad eum, qui habebat falcem acu-
tam, dicens: *Mitte falcem tuam acutam* et
vindemia botros vineae terrae, quoniam ma-
turae sunt uvae eius. Et misit angelus falcem 19
suam acutam in terram, et vindemiavit vineam
terrae et misit in lacum irae Dei magnum; *et* 20
calcatum est lacus extra civitatem, et exivit san-
guis de lacu usque ad frenos equorum per
stadia mille sescenta.

15,1-16,21 *Septem phialae*

Et vidi aliud signum in caelo magnum et 15
mirabile, angelos septem habentes plagas sep-

15 alter *codd.* g, > Ty

nubem + dicens D

16 messa ADGJMC Ty (Pr), messuit terram FV,
demessus est terram h

17 alius > D

18 exivit > A-JV g Pr

habebat¹] habet *codd.* g, habens Ty Pr

ad eum > A*FGMC Ty

~ ad eum voce magna D

habebat²] habet A*DV, habenti Ty

19 acutam > *codd.* g h Ty

20 calcatum est torcular Ty (Pr)

de laco F] de torculari Ty, inde Pr

a stadiis m. quingentis g | mille > A*

15 J1 3,13; Mc 4,29; J 4,35 | 18 Ap 6,9; 8,3.5; 9,13;
16,7 | 19 Ap 19,15 | 20 J1 3,13; Is 63,3 | 15,1 Ap 12,1.3;
11,18; 16,17; Lv 26,21

tem novissimas quoniam in illis consummata est ira Dei.

- 2 Et vidi tamquam mare vitreum mixtum igne, et eos qui vicerunt bestiam et imaginem eius et numerum nominis eius, stantes
3 super mare vitreum, habentes citharas Dei ¹et *cantantes canticum Moysi servi Dei* et canticum Agni dicentes:

Magna, et mirabilia sunt opera tua, Domine Deus omnipotens, iustae et verae sunt
4 *viae tuae, Rex saeculorum. Quis non timebit te, Domine, et magnificabit nomen tuum?* quia solus pius es, quoniam *omnes gentes venient, et adorabunt in conspectu tuo*, quoniam iudicia tua manifesta sunt.

- 5 Et post haec vidi, et ecce apertum est templum *tabernaculi testimonii* in caelo, et exierunt septem angeli habentes septem plagas de templo, vestiti lino mundo et candido et
7 praecincti circa pectora zonis aureis. Et unum de quattuor animalibus dedit septem angelis

2 tamquam] sicut Ty, velut Pr, > F | eius¹] illius *codd.* g | supra FJMV g | eius²] illius DV | 3 sunt^{1,2} > *codd.* g t (Ty) | tuae + domine J g | saecul.] caelorum A, gentium g, omnium gent. Pr | 4 te > A FJ g Ty Pr | domine > J* h g Ty Pr | magnificavit AFJ | pius] sanctus g Ty | es > A*J | manifestata AMV (g) h t Pr | 5 et¹ > J Ty | et² > A* Ty | 6 septem² > A | lino] lapide AFMV, linteamen J(D) g h t, linum mundum (g) Ty | et³ > *codd.* Ty | 7 unus ex AFJsV(D) h t Ty

2 Ap 4,6; 13,15.18; 5,8

3 Ex 15,1.11; 34,10; Dt 32,4; Ap 5,9.12; Ps 110,2; 139,14

4 Jr 10,6s; 16,19ss; Ps 85,9; Ap 14,7

5 Ex 40,34

6 Ap 1,13

7 Ap 4,6ss

πληγὰς ἑπτὰ τὰς ἑσχάτας, ὅτι ἐν αὐταῖς ἐτε-
λέσθη ὁ θυμὸς τοῦ Θεοῦ.

Καὶ εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλίνην μεμιγμέ- 2 4,6; 13,15.16
νην πυρί, καὶ τοὺς νικῶντας ἐκ τοῦ θηρίου καὶ
ἐκ τῆς εἰκόνοσ αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ
ὀνόματος αὐτοῦ ἐστῶτας ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν
ὑαλίνην, ἔχοντας κιθάρας τοῦ Θεοῦ. καὶ ᾄδου- 3 Dt 32,4
σιν τὴν ᾠδὴν Μωϋσέως τοῦ δούλου τοῦ Θεοῦ Jos 14,7
καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ ἀρνίου, λέγοντες· 5,9.12
Ex 15,1
34,10
Ps 110,2;
138,14;144,17

Μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σοῦ, Κύριε
ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀληθιναι
αἱ ὁδοί σου, ὁ βασιλεὺς τῶν ἐθνῶν. τίς οὐ μὴ 4 Jr 10,6.7
φοβηθῆ, Κύριε, καὶ δοξάσει τὸ ὄνομά σου; ὅτι
μόνος ὁσῖος, ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ἤξουσιν καὶ
προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου, ὅτι τὰ δικαιώ-
ματά σου ἐφανερώθησαν.

Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς 5 11,19
τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ 6 Ex 40,34
ἐξῆλθον οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ
πληγὰς ἐκ τοῦ ναοῦ, ἐνδεδυμένοι λίνον κα-
θαρὸν λαμπρὸν καὶ περιεζωσμένοι περὶ τὰ
στήθη ζώνας χρυσαῖς. καὶ ἐν ἑκ τῶν τεσσάρων 7 Lv 26,21
ζώων ἔδωκεν τοῖς ἑπτὰ ἄγγέλοις ἑπτὰ φιάλας 1,13
4,6ss; 14,10

1 ταυταις 254 598^r E^r 215 1876^r 35 | 2 εκ² > S P⁴⁷ 2329
262 220 104^r | αυτου¹ + *κ. εκ τ. χαραγματος αυτου 219
262 259^r E 231-283 172^r 42^s 35 | εχοντας + *τας Q 254
258sss 209^s 91-217 172-385 18^s 386-456 | κιθαρ. + Ky S |
3 βασιλευ, > ο S* 1854 94 267^s 469-141 808 [εθνων]
αιωνων (1 T 1,17) CS*s P⁴⁷ 1611-94 1778 469 vg sy sa¹ |
4 τις σε ου μη φοβ. P⁴⁷ 2329 254 280^s 273s (S 1854) | φοβ.
+ σε Q 94 Es 314 rel. pl. vg sy co | οσῖος] αγιος Qss
1006-94 258 265 273* 267^s 314 rel. | παντα τα εθνη] παν-
τες Qss 258 314-808 180-456 | σου² + Ke A 1006^s 257s
209^s | 5 και + ιδου 2344 h vg ar³ ho Ty Pr | 6 οι² > Ss
P⁴⁷ Q 1854ss 254 262s 1ss 265 E 231s 214 243^s 267^s 242
227 | ναου] ουρανου 280 223 469 1957^r, εκ τ. ναου >
Qsss 94 258s 314-424 18-808 180-456 | λινον] λιθον CA
262s 220ss^m vg¹ Ps. Amb | 7 εν > S* P⁴⁷ 280 259^r 231s
214-283 104^r 239 | εδωκαν P⁴⁷ 231s, εδοθη ar^{1a} |

- χρυσᾶς γεμούσας τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶν-
 8 τος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. καὶ ἐγεμί-
 3 *Ex 40,32s* *Rg 8,10* *Is 6,4* *Ez 44,4* *σθη ὁ ναὸς καπνοῦ ἐκ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ καὶ*
Is 66,6 *Ps 68,25* *Jr 10,25* *So 3,8* *15,7* *16* *Καὶ ἤκουσα μεγάλης φωνῆς ἐκ τοῦ ναοῦ λε-*
Dt 28,35 *Ez 9,10s* *2* *Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος καὶ ἐξέχεεν τὴν φιά-*
Ex 7,17-21 *3* *Καὶ ὁ δεύτερος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς*
Ex 7,19-24 *Ps 77,44* *4* *Καὶ ὁ τρίτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς*
Ps 118,137; *144,17* *Ex 3,14* *Dt 32,4* *Is 40,26* *Ps 78,3* *5* *ἐγένετο αἷμα. Καὶ ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν*
6 *ὕδατων λέγοντος· δίκαιος εἶ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν,*
6 *ὁ ὄσιος, ὅτι ταῦτα ἔκρινας. Ἰὸτι αἷμα ἁγίων καὶ*

αιωνων + αμην S 181 226 209^s 215 syf bo | 8 ναος + εκ τ. P⁴⁷ Q^{ss} 258 314-459 469-808 180-456 | επτα² > P 259-1 598^r E^{sss} 214-264 233 35^r g | 16,1 εκ τ. ναου] εκ τ. ουρα-νου 42^s vg^l ar³ co Ty Be, > Q^{ss} 258 314-256 792 104-506 325^s ar^l | επτα > P 1854 254 258^s 259 181^s 598-257 E^{sss} 267^s 792 35^r | τ. θυ > 259 1 598-226 | 2 πρῶτος + αγγελος 219 254 181 257^s 214^r 792 172^r ar^{1s} bo Ty Pr | ~ πονηρ. κ. κακον S P⁴⁷ 280^s sa | 3 δευτερος C^{ss} P⁴⁷ Ps 1854-94 262^s h vg^l ar³ sa Pr] + αγγελ. 2344 rel. | ζωης CA 1611] ζωσα Ss P⁴⁷ P 219^s 254 262^s 220^s 259-283 104^r 35^r sy sa, > rel. ar^{1s} bo Pr | 4 τριτος + αγγελ. 2344 219 254 220^s 259-283 172^r 35^r sy ar^{1s} bo Ty Pr | 5 ο²]ος P⁴⁷ 2329 Q^{ss} 242^s 82-2349 919 141^{sss} 227^s 180-506 | ην + και P⁴⁷ 1006^s 262^s 1 257^s 228^s | ο³ > CA P⁴⁷ Ps Q-1611 1841^s 257^s 228^s 91-217 172-459 336-2349 919^r 808 180-456 | 6 αιματα^l S 219 336^s | αγιον C 260^{ss} 233 1094 |

septem phialas aureas, plenas iracundiae Dei viventis in saecula saeculorum. *Et impletum est* 8 *templum fumo a maiestate* Dei et de virtute eius, *et nemo poterat introire* in templum, donec consummarentur septem plagae septem angelorum.

Et audivi vocem magnam de templo di- 16 centem septem angelis: Ite et effundite septem phialas irae Dei in terram.

Et abiit primus et effudit phialam suam 2 in terram, *et factum est vulnus saevum et pessimum in homines*, qui habebant caracterem bestiae, et in eos, qui adoraverunt imaginem eius.

Et secundus angelus effudit phialam suam 3 in mare, *et factus est sanguis* tamquam mortui, et omnis anima vivens mortua est in mari.

Et tertius effudit phialam suam super flu- 4 mina et super fontes aquarum, *et factus est sanguis*. Et audivi angelum aquarum dicen- 5 tem: Iustus es, Domine, qui es et qui eras sanctus, qui haec iudicasti, ¹quia sanguinem 6

septem³ > F | fiolas D | iracundia FJ, ira g h t Ty Pr | 8 a maiestate] claritatis Ty | de > DJ Ty Pr | introire] intrare g Ty Pr | 16,1 et² > M g Ty Pr | fundite D | 2 et⁴ g Ty Pr] ac *codd.* | pessim.] pestiferum J | habent FJMV Pr | caracter F | in³ > F² DGJC | 3.8.10.12 angelus > AFJsV (g h Pr) | 5 aquar.] quartum FV g Pr | domine > AFJsV g h Ty Pr | qui³ quia ADM g Ty Pr

8 Ex 40,32s; 3 Rg 8,10 Ez 44,4; Is 6,4

16,1 Ps 68,25; Is 66,6; Jr 10,25; Ap 15,7

2 Ap 8,7; Dt 28,35; Ex 9,10s

3 Ap 8,8; Ex 7,17-21

4 Ap 8,10; Ex 7,19-24; Ps 77,44

5 Ex 3,14; Dt 32,4; Ps 118,137; 144,17; Is 41,4

6 Is 49,26; Ps 78,3; Sap 11,7

- sanctorum et prophetarum effuderunt, et sanguinem eis dedisti bibere; digni enim sunt.
- 7 Et audiivi alterum ab altari dicentem: *Etiam, Domine Deus omnipotens, vera et iusta iudicia tua.*
- 8 Et quartus angelus effudit phialam suam in solem, et datum est illi aestu adfligere homines et igni; et aestuaverunt homines aestu magno et blasphemaverunt nomen Dei habentis potestatem super has plagas, neque egerunt paenitentiam ut darent illi gloriam.
- 9 mines et igni; et aestuaverunt homines aestu magno et blasphemaverunt nomen Dei habentis potestatem super has plagas, neque egerunt paenitentiam ut darent illi gloriam.
- 10 Et quintus angelus effudit phialam suam super sedem bestiae, et factum est regnum eius tenebrosum, et commanducaverunt linguas suas prae dolore ¹et blasphemaverunt Deum caeli prae doloribus et vulneribus suis, et non egerunt paenitentiam ex operibus suis.
- 11 suas prae dolore ¹et blasphemaverunt Deum caeli prae doloribus et vulneribus suis, et non egerunt paenitentiam ex operibus suis.
- 12 Et sextus angelus effudit phialam suam *in flumen illud magnum Eufraten* et siccavit aquam eius, ut praepararetur via regibus *ab ortu solis*. Et vidi de ore draconis et de ore bestiae et de ore pseudoprophetae spiritus tres
- 13 *ortu solis*. Et vidi de ore draconis et de ore bestiae et de ore pseudoprophetae spiritus tres

6 effuder. g Ty Pr] fuderunt *codd.*

ut digni sunt AGJMV, quia digni sunt morti D

7 alterum > FDMV Ty

ab altari] de alt. DMC, > A, altare F, aram Ty
dicentem DC g Ty Pr] dicens AFJsV

8 aestus F

adfligere DV] adficere *codd. pl.* g, urere Ty

et³ > FD Ty, in g

11 et²] ac D

~ dolor. suis M (g), > suis¹ F | et vulneribus > Ty

12 illum AM Pr

praepararetur AD (g) Pr

7 Ap 9,13 | 8 Ap 8,12 | 9 Ap 16,11.21; 9,20s |
10 Ap 9,1; Ex 10,21; Is 8,21s | 11 Dn 2,20 | 12 Ap 9,13s;
Is 11,15s; 44,27; 41,2.25 | 13 Ap 12,9; 13,1.11; 20,10;
3 Rg 22,21ss; Ex 8,3

προφητῶν ἐξέχεαν, καὶ αἷμα αὐτοῖς δέδωκας
 πιεῖν· ἄξιοί εἰσιν. Καὶ ἤκουσα τοῦ θυσιαστη- 7 9,13; 19,2
 ρίου λέγοντος· ναί, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκρά-
 τωρ, ἀληθινὰ καὶ δίκαια αἱ κρίσεις σου. Ps 18,9s

Καὶ ὁ τέταρτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ 8 8,12
 ἐπὶ τὸν ἥλιον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυματίσαι
 τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρὶ. καὶ ἐκαυματίσθησαν 9 16,11.21;
 οἱ ἄνθρωποι καῦμα μέγα, καὶ ἐβλασφήμησαν 9,20s
 τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ τοῦ ἔχοντος τὴν ἐξουσίαν
 ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας καὶ οὐ μετενόησαν δοῦ-
 ναι αὐτῷ δόξαν.

Καὶ ὁ πέμπτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ 10 Ex 10,21
 ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου· καὶ ἐγένετο ἡ βα-
 σιλεία αὐτοῦ ἐσκοτωμένη, καὶ ἐμασῶντο τὰς
 γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου. καὶ ἐβλασφήμη- 11 16,9
 σαν τὸν Θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐ-
 τῶν καὶ ἐκ τῶν ἐλκῶν αὐτῶν, καὶ οὐ μετενό-
 ησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν. Dn 2,19

Καὶ ὁ ἕκτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ 12 Gn 15,18
 τὸν ποταμὸν τὸν μέγαν τὸν Εὐφράτην· καὶ ἐξη-
 ράνθη τὸ ὕδωρ αὐτοῦ, ἵνα ἐτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς
 τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου. Καὶ 13 Jr 50,38
 εἶδον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ δράκοντος καὶ ἐκ
 τοῦ στόματος τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τοῦ στόματος
 τοῦ ψευδοπροφήτου πνεύματα τρία ἀκάθαρτα
 12,9; 13,1.11
 Ex 8,3
 3 Rg 22,21s

7 ηκουσα + εκ 2329 Q^{259s} 1²³⁷ 267-283 ar^{2s} | 8 τεταρτ. +
 αγγελ, S⁸ 2329 1854 94s^{220s} 259-216 172r 82 18ss 386sss
 35r vg syf ar^{1s} co Ty | αυτω > P⁴⁷ 227s | 9 εβλασφ. οι
 ανθρωποι Q^{ss} 94* 258 Es²²⁸ rel. | το ονομα] ενωπιον
 A (1006s) bo¹ | 10 πεμπτ. + αγγελ. 2344 2329²¹⁹ 258*
 259-283 172r 35r, > 259-1 | εσκοτισμενη S^c Q 1611 231s
 215s 1876-264 792 367 456 | 11 εβλασφημουν P⁴⁷ 280s g
 ar¹⁻³ sa|και 2 3 S^{231s} 256 172 ar³ Ty | εκ τ. εργ. αυτ.
 > S g ar¹ Be | 12 εκτος + αγγ. 2344 2329²¹⁹ 280s 181
 598-743 172r 336s 367 35r g vg syf ar bo Ty | τον CAP⁴⁷
 2329 1611-94 253s 181s 226 267-283 792 172r 110] > rel. |
 ανατολων A²¹⁹ 254 262 220 1s 260ss E.²⁴² 228s 808 35r |
 13 εκ του 1 2 C 180s 325s 261 Prisc, 1 3 S* |

- 13,13; 19,19 14 ὡς βάτραχοι· εἰσὶν γὰρ πνεύματα δαιμονίων ποιῶντα σημεῖα, ἃ ἐκπορεύεται ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς οἰκουμένης ὅλης, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον τῆς ἡμέρας τῆς μεγάλης τοῦ
- 3,18 15 Θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. Ἴδου ἔρχομαι ὡς κλέπτῃς· μακάριος ὁ γρηγορῶν καὶ τηρῶν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῇ καὶ
- 1 Th 5,2 16 βλέπωσιν τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ. καὶ συνήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον τὸν καλούμενον ἔβραϊστὶ Ἀρμαγεδών.
- Jdc 5,19.31 16
4 Rg 9,27;
23,29
Zch 12,11 17 Καὶ ὁ ἔβδομος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἀέρα· καὶ ἐξῆλθεν φωνὴ μεγάλη ἐκ τοῦ ναοῦ [τοῦ οὐρανοῦ] ἀπὸ τοῦ θρόνου λέγουσα·
- 10,7; 11,15 18 γέγονεν. καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί, καὶ σεισμός ἐγένετο μέγας, οἷος οὐκ ἐγένετο ἀφ' οὗ ἄνθρωποι ἐγένοντο ἐπὶ τῆς
- 4,5;8,5;11,19 18
Ex 19,16
Dn 12,1 19 γῆς, τηλικούτος σεισμός οὕτω μέγας. καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ αἱ πόλεις τῶν ἐθνῶν ἔπεσαν. Καὶ Βαβυλῶν ἡ μεγάλη ἐμνήσθη ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ δοῦναι αὐτῇ τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς
- 11,8; 14,10 19
Dn 4,27
Is 51,17
Jr 25,15 20 αὐτοῦ. καὶ πᾶσα νῆσος ἔφυγεν, καὶ ὄρη οὐχ
- 6,14; 20,11 20
Ex 9,23 21 εὐρέθησαν καὶ χάλαζα μεγάλη ὡς ταλαντιαία

ως βατρ.] ωσ(ει) βατραχους S* P⁴⁷ 219 94s 262s 220 808, + εκπορευθεντα 214^r, > 259.257 | 14 δαιμωνων 94s Esss 209.283 35^r | α εκπορ.] εκπορευεσθαι S* P⁴⁷ 219 1006-94 280^s 259-257 E 231s 214-283 104^r 60^r | 15 ερχεται S* 220^s syf | 16 συνηγαγον S syh | Μαγεδων 214^s 314^r 469-506 325^s (Q 1611 262s) | 17 εβδ.+αγγ. S^c 2329 1854 1006^s 254 258 259.283 217 172^r 35^r g syf ar bo Ty Pr | μεγαλη > A 219 259-226 231s 209^s 743 | τ. ναου > 219 1854 254 259-226 E* 231s 214^r 743 228^s ar^{2s} | τ. ουρανου] τ. θυ S, > A 2344 P⁴⁷ 2329 69s 1611-240 262s 280^s 265 vg sy ar¹ co Pr | θρονου + τ. θυ 227^s 386^s | 18 εγενετο¹ > Q 258s 267^s 314-456 fu | ανθρ. S P⁴⁷ 2329 219-240 262s 259ss 260^r E 231s 214^r 35] οι ανθρ. rel. pl. | ανθρωπος εγενετο 254 bo¹, ~ 220^s ar¹ | 19 η πολις τ. ε. επεσ. S* 792 syh | θυ + του S 214^r | το > S 1854 1006^s 262s | τ. οργης > 69s 253 g ar³ | 21 ως > S* 94 141 Pr |

immundos in modum ranarum. Sunt enim spi- 14
ritus daemoniorum facientes signa et procedunt ad reges totius terrae congregare illos in proelium ad diem magnum omnipotentis Dei.

1 Ecce venio sicut fur. Beatus qui vigilat et 15
custodit vestimenta sua, ne nudus ambulet, et videant turpitudinem eius. Et congregabit 16
illos in locum, qui vocatur hebraice Herma-
gedon.

Et septimus angelus effudit phialam suam 17
in aërem, et exivit vox magna de templo a
throno dicens: Factum est. 1 Et facta sunt ful- 18
gura et voces et tonitrua, et terraemotus factus
est magnus qualis numquam fuit, ex quo ho-
mines fuerunt super terram, talis terraemotus
sic magnus. Et facta est civitas magna in tres 19
partes, et civitates gentium ceciderunt, et *Ba-
bylon magna* venit in memoriam ante Deum,
dare illi *calicem vini indignationis* irae eius.
Et omnis insula fugit, et montes non sunt in- 20
venti. Et grando magna sicut talentum descen- 21

14 et] qui Ty, > AJM

procedunt AFJ*V, exeunt Ty Pr

~ dei omnipot. *codd.* g (Ty), dei > D

15 felices qui vigilabunt Cyp | videatur turpitudi-

D, videat turpit. suam Pr (Cyp)

turpidinem F

16 congregavit AFMV g Pr

hebraeicae AF

Hermagedon AJ(DM), Magedon FV, Armage-
don al.

18 factus est > F Pr

19 memoria FV, in mentem deo venit Ty, recor-
data est, sub conspectu Dei venit Pr

illi] ei *codd.* g Ty Pr

eius] Dei D, suae Ty Pr, > g

14 Ap 13,12; 11,7 | 15 Mc 13,33-37; 1 Th 5,2; Ap 3,18 |
16 Jdc 5,19; 4 Rg 9,27; 23,29; Zch 12,11 | 17 Ap 10,7;
11,15; Is 66,6 | 18 Ap 4,5; Ex 19,16; Dn 12,1 | 19 Dn 4,27;
Is 51,17; Jr 25,15; Ap 14,10 | 20 Ap 6,14; 20,11 |
21 Ap 16,9; Ex 9,23

dit de caelo in homines, et blasphemaverunt Deum homines propter plagam grandinis, quoniam magna facta est vehementer.

17,1-19,10 *Meretricis interitus*

17 Et venit unus de septem angelis, qui habebant septem phialas, et locutus est mecum dicens: Veni ostendam tibi damnationem meretricis magnae, quae sedet *super aquas multas*, ¹*cum qua fornicati sunt reges terrae*, et *inebriati sunt* qui inhabitant terram de vino prostitutionis eius. Et abstulit me in spiritu in desertum. Et vidi mulierem sedentem super bestiam coccineam, plenam nominibus blasphemiae, habentem capita septem et cornua decem. Et mulier erat circumdata purpura et coccino et inaurata auro et lapide pretioso et margaritis, habens poculum aureum in manu sua plenum abominatione et immunditia fornicationis eius. Et in fronte eius nomen scriptum, *mysterium: Babylon magna, mater fornicationum et abominationum terrae*. Et vidi mulierem ebriam de sanguine sanctorum et de sanguine martyrum Iesu. Et miratus sum cum vidissem illam admiratione magna.

21 ~ homines deum *codd.* g (Ty Pr) | *magnificata* est D*G* | 17,1 habebat FM^e g, qui habeb.] habentibus Cy Ty Pr | est, dicens > D | sedit M, sedentis Cyp Ty Pr | 2 habitant D Ty | 3 ~ desertum (-to) FMV g Pr, in spir. *codd.* g Pr (Ty Cyp) | 4 mulier > D | abominationum ADMV (Cyp) Ty Pr | immunditiae A^eM Cyp, Pr -tiarum D Ty, + et FD Cyp | 6 ~ cum vidissem admirat. sum, > et³, illum D

1 Ap 15,1; Jr 51,13

2 Is 23,17; Ap 14,8; 18,3; Jr 25,15s

3 Dn 7,7; Ap 13,1

4 Ez 28,13.16; Jr 51,7

5 Ap 14,8; 2 Th 2,7; Dn 4,27 | 6 Ap 18,24

καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους,
καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν Θεὸν ἐκ 16,9
τῆς πληγῆς τῆς χαλάζης, ὅτι μεγάλη ἐστὶν ἡ
πληγὴ αὐτῆς σφόδρα.

Καὶ ἦλθεν εἰς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν 17 15,1
ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ Jr 51,13
λέγων· δεῦρο, δεῖξω σοι τὸ κρίμα τῆς πόρνῆς
τῆς μεγάλης τῆς καθημένης ἐπὶ ὑδάτων πολλῶν,
'μεθ' ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ 2 Is 23,17
ἐμεθύσθησαν οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ 14,8; 18,3.9
οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς. καὶ ἀπήνεγκέν με εἰς 3 Dn 7,7
ἔρημον ἐν πνεύματι. καὶ εἶδον γυναῖκα καθη-
μένην ἐπὶ θηρίον κόκκινον, γέμον ὄνόματα 13,1
βλασφημίας, ἔχον κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέ-
κα. καὶ ἡ γυνὴ ἦν περιβεβλημένη πορφυροῦν 4 Ez 28,13.16
καὶ κόκκινον, καὶ κεχρυσωμένη χρυσίῳ καὶ Jr 51,7
λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις, ἔχουσα ποτήριον
χρυσοῦν ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς γέμον βδελυγμά-
των καὶ τὰ ἀκάθαρτα τῆς πορνείας αὐτῆς, καὶ 5 2 Th 2,7
ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆς ὄνομα γεγραμμένον, μυσ- 14,8; 16,19
τήριον, Βαβυλῶν ἡ μεγάλη, ἡ μήτηρ τῶν πορ- Dn 4,27
νῶν καὶ τῶν βδελυγμάτων τῆς γῆς. καὶ εἶδον 6
τὴν γυναῖκα μεθύουσαν ἐκ τοῦ αἵματος τῶν 18,24
ἁγίων καὶ ἐκ τοῦ αἵματος τῶν μαρτύρων Ἰησοῦ.
καὶ ἐθαύμασα ἰδὼν αὐτὴν θαῦμα μέγα.

αυτη 1611 258s 214r 228o 314o 175 104s 82ss 935e 227s
386o 325o | 17,1 εκ > S 1006o 265 214r Hipp | λεγων +
μοι 2344 1854 259-265 209-283 | τ. υδατων των P⁴⁷ Qss
94s 258s 223 314r 104-456 60r | 2 επορν.] εποιησαν πορ-
νειαν S 1778s | 3 εν > 258 82-506 456 | γεμοντα AS*
Ps 262s Hipp|ονοματων 2344 240 262s 259ss 2186-226
223-743 314-424 35r|βλασφημιας > Hipp | εχοντα S P
253, εχων A 2329 259* 598s 2286 226 215 243ss 267s 244
217 104o 469 248 429 919 808 261|4 αυτης²] τ. γης 2329
Qss 1611 262ss 314-217 336-456 Hipp (Cyp Pr), + τ. γης
S co | 6 εκ¹ > Ps Qs 1854 94 262ss 91-617 616o 336o 82-
456 Hipp|εκ τ. αιματ.¹] τω αιματι S* 220 1778s Tert|Iv
2344] > 219 1854 259-226 231s 267o 1859 ar² |

- 7 Καὶ εἶπέν μοι ὁ ἄγγελος· διὰ τί ἐθαύμα-
 σας; ἐγὼ ἐρῶ σοι τὸ μυστήριον τῆς γυναικὸς καὶ
 τοῦ θηρίου τοῦ βαστάζοντος αὐτήν, τοῦ ἔχοντος
 Dn 7,3; 12,1 8 τὰς ἑπτὰ κεφαλὰς καὶ τὰ δέκα κέρατα. τὸ θη-
 ρίον ὃ εἶδες ἦν καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ μέλλει ἀνα-
 13,1ss; 3,5; 17,11 βαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπά-
 γει· καὶ θαυμάσονται οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς
 20,15; 21,27 γῆς, ὧν οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα ἐπὶ τὸ βιβλίον
 τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, βλέπόντων
 τὸ θηρίον ὅτι ἦν καὶ οὐκ ἔστιν καὶ παρέσται.
 13,18.1 9 Ὧδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν. αἱ ἑπτὰ κεφα-
 λαὶ ἑπτὰ ὄρη εἰσὶν, ὅπου ἡ γυνὴ κάθηται ἐπ'
 10 αὐτῶν. καὶ βασιλεῖς ἑπτὰ εἰσιν· ἰοὶ πέντε ἔπε-
 σαν, ὃ εἷς ἔστιν, ὃ ἄλλος οὐπω ἦλθεν, καὶ
 17,8; 19,20 11 ὅταν ἔλθῃ ὀλίγον αὐτὸν δεῖ μείναι. καὶ τὸ θη-
 ρίον ὃ ἦν καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ αὐτὸς ὄγδοός
 ἔστιν, καὶ ἐκ τῶν ἑπτὰ ἔστιν, καὶ εἰς ἀπώλειαν
 13,1; 17,16 12 ὑπάγει. καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες δέκα βα-
 Dn 7,20.24 σιλεῖς εἰσιν, οἵτινες βασιλείαν οὐπω ἔλαβον,
 ἀλλὰ ἐξουσίαν ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβά-
 13 νουσιν μετὰ τοῦ θηρίου. οὗτοι μίαν γνώμην
 ἔχουσιν, καὶ τὴν δύναμιν καὶ [τὴν] ἐξουσίαν
 Dt 10,17 14 αὐτῶν τῷ θηρίῳ διδώσιν. οὗτοι μετὰ τοῦ ἀρνίου
 Dn 2,47 πολεμήσουσιν, καὶ τὸ ἀρνίον νικήσει αὐτούς, ὅτι
 19,16.14 Κύριος κυρίων ἔστιν καὶ βασιλεὺς βασιλέων, καὶ
 οἱ μετ' αὐτοῦ κλητοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί.

8 υπαγει A 1611 ^{262s} ²²⁶ ²⁵⁶ ^{267sss} 1094 Iq Hipp Pr] -γειν rel., + αει ζητουν τινα καταπιη (1 P 5,8) ²³⁷ ⁷⁴³ ^{228*} | θαυμασθησονται A P 1611, εθαυμαζον vg^l, θαυμαζουσι Hipp|κατοικ. τ. γην Qss ^{258s} ^{228*} ^{172sss} ³³⁶⁻⁴⁵⁶ | τα ονοματα Ss ²³²⁹ ²⁵⁴ ²⁵⁹⁻⁷⁹² ^{104*} ^{35*} | βλεποντες ²¹⁹ ²⁵⁴ ^{E*} ^{228*} ⁷⁹² ⁸⁰⁸ ^{35*} Hipp | παρεστιν S^o ²¹⁹ ¹⁸⁵⁴ ²⁵⁹ ^{181*} ^{236*} ^{244*} ³³⁶ g syf, παρην ar^l | 10 πεντε] επτα ar^l | επεσαν + και ²⁵⁸ ^{1s} syf ar bo (Pr)[εστιν + και ²⁵⁸ ^{228*} ^{vg} ar bo^l Vict | 11 αυτος] ουτος S Q 1006-94 ^{258s} ^{172*} ¹⁰⁴⁻¹⁸⁵⁹ ³⁸⁶⁻⁴⁵⁶ | 12 ουπω] ουκ A fu | 13 την² > A Q 1006* ²²⁰ ^{91*} ⁶¹⁶⁻¹⁷³⁴ ⁸⁰⁸ ³³⁷⁻⁴⁵⁶ | δωσουσιν 94 ^{214*} ^{vg^l} bo Iq (Hipp) Pr |

Et dixit mihi angelus: Quare miraris? Ego 7
dicam tibi sacramentum mulieris et bestiae,
quae portat eam, quae habet capita septem et
cornua decem. Bestia, quam vidisti, fuit et non 8
est, et *ascensura est de abyso* et in interitum
ibit; et mirabuntur inhabitantes terram quo-
rum non sunt scripta nomina in libro vitae
a constitutione mundi, videntes bestiam, quae
erat et non est. Et hic est sensus, qui habet 9
sapientiam. Septem capita septem montes sunt,
super quos mulier sedet, et reges septem sunt.
Quinque ceciderunt, unus est et alius nondum 10
venit, et cum venerit, oportet illum breve
tempus manere. Et bestia, quae erat et non 11
est et ipsa octava est et de septem est, et
in interitum vadit. *Et decem cornua*, quae vi- 12
disti, *decem reges sunt*, qui regnum nondum
acceperunt, sed potestatem tamquam reges una
hora accipient post bestiam. Hi unum consi- 13
lium habent et virtutem et potestatem suam
bestiae tradent. Hi cum Agno pugnabunt, et 14
Agnus vincet illos, quoniam Dominus domi-
norum est et Rex regum, et qui cum illo sunt,
vocati, electi et fideles.

7 ~ tibi dicam *codd.* Ty | quae²] qui A*FJ | ~ de-
cem cornua FD g | 8 bestiam AF* Pr | et²> D | mi-
rabantur AF | quae] quia AJM, quoniam Ty | est +
et advenit g, et adhuc ventura erit Ty (Pr) | 9 ha-
bet + in se D | 10 ~ et unus est, alius M, > et Ty |
11 interitum] perditionem Cyp Ty Pr | vadet A-J^esV,
ibit Prisc | 12 nondum] non F | accipient] -unt AF
JM Ty Pr | 13 ~ trad. bestiae D | tradunt A, dant
g Ty | 14 vocati + et DGJ(M) Ty Pr | vocati > g |
~ fideles et rex regum D

8 Ap 17,11; 9,11; 13,1ss; Dn 7,3

9 Ap 13,18

11 Ap 17,8; 19,20

12 Ap 17,16; 13,1; Dn 7,20.24

14 Dt 10,17; Dn 2,47; Ap 19,16.19.14

- 15 Et dixit mihi: Aquae, quas vidisti ubi meretrix sedet, populi sunt et gentes et linguae.
- 16 Et decem cornua, quae vidisti in bestia, hi odient fornicariam et desolatam facient illam et nudam, et carnes eius manducabunt et ipsam igni concremabunt. Deus enim dedit in corda eorum ut faciant quod placitum est illi, ut dent regnum suum bestiae donec consummentur verba Dei. Et mulier, quam vidisti, est civitas magna, quae habet regnum super reges terrae.
- 18 Et post haec vidi alium angelum descendentem de caelo, habentem potestatem magnam, et terra illuminata est a gloria eius. Et exclamavit in fortitudine dicens: *Cecidit, cecidit Babylon magna* et facta est *habitatio daemoniorum* et custodia omnis spiritus immundi et custodia omnis volucris immundae et odibilis; quia *de vino irae fornicationis eius biberunt omnes gentes, et reges terrae cum illa*

15 aquae] -as AFJsV adNov Pr | meretrix + illa Cy Ty

populi + et turbae g (Cyp) Ty Pr

16 in bestia] et bestiam *codd.* g Pr, > Ty

17 ut¹ + non FV

~ illi placit. est AFJsV Pr, sententiam eius Ty darent D, et tradere Pr

18 mulierem FV Ty | reges] gentes D

18,1 a > A Pr | gloria] claritate Ty Pr

2 *in forti voce AFJsV, magna et forti D g Pr daemon.] draconum D

immundi + et omnis bestiae immundae g (Pr) et odib. > A-JV Ty

3 *inc.* et quia A | *de ira, > vino *codd.*, de ira vini g

15 Ap 17,1; Is 8,7; Jr 42,2; 51,13 | 16 Ap 17,12s | 17 Ap 10,7 | 18 Ps 2,2; 88,28; Ap 18,10 | 18,1 Ap 10,1; Ez 43,2 | 2 Ap 14,8; Is 13,21; Jr 50,39 | 3 Is 23,17; Jr 25,15.27; Na 3,4

Καὶ λέγει μοι· τὰ ὕδατα ἃ εἶδες, οὗ ἡ πόρ- 15 17,1; Is 8,7
νη κάθηται, λαοὶ καὶ ὄχλοι εἰσὶν καὶ ἔθνη καὶ Jr 47,2; 51,13
γλῶσσαι. καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες καὶ τὸ 16 17,12a; 18,8
θηρίον, οὗτοι μισήσουσιν τὴν πόρνην, καὶ ἡρη-
μωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν καὶ γυμνήν, καὶ τὰς
σάρκας αὐτῆς φάγονται, καὶ αὐτὴν κατακαύ-
σουσιν ἐν πυρὶ. ὁ γὰρ Θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρδί- 17
ας αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνώμην αὐτοῦ, καὶ ποιῆ-
σαι μίαν γνώμην καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῶν
τῷ θηρίῳ, ἄχρι τελεσθῆσονται οἱ λόγοι τοῦ Θε- 10,7
οῦ. καὶ ἡ γυνὴ ἦν εἶδες ἔστιν ἡ πόλις ἡ μεγάλη 18 18,10
ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλείων τῆς γῆς.

Μετὰ ταῦτα εἶδον ἄλλον ἄγγελον καταβαί-
νοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα ἐξουσίαν μεγά- 18 10,1; Ez 43,2
λην, καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ.
Ἴκαὶ ἔκραξεν ἐν ἰσχυρᾷ φωνῇ λέγων· Ἔπεσεν 2
ἔπεσεν Βαβυλῶν ἡ μεγάλη, καὶ ἐγένετο κατοικη-
τηριον δαιμονίων καὶ φυλακὴ παντὸς πνεύ-
ματος ἀκαθάρτου καὶ φυλακὴ παντὸς ὀρνέου
ἀκαθάρτου καὶ φυλακὴ παντὸς θηρίου ἀκα-
θάρτου καὶ μεμισημένου, ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου 3 Is 23,17
τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πέπωκαν πάν- Jr 25,15,27;
τα τὰ ἔθνη, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ' αὐ- 51,7
Na 3,4

15 ειπεν A vg sy ar^{2s} co Pr | ειδες + κ. η γυνη E ^{231s}
^{216r} | 16 και²] επι vg¹ syf | γυμνην + ποιησουσιν αυτην
Q^{os} ²⁵⁸ Es 664-617 172-18 935^s 808 rel. | εν > S P Q
172^r 469 141 ²²⁷ lat ar Pr Be | 17 και 1[∩]2 A 2329 94s
^{214r} ^{228sss} 792 g vg Ty | τελεσθωσιν 2329 Qss 1611^r
^{258s} ^{228s} ^{216r} 172-177 42^r | μεγαλη] τ. θυ 920^s | βασιλεων
+ επι Q^o 104s 336 469-2349 919^r ²²⁷⁻⁴² 325^s | 18,1 φωνη
+ μεγαλη ^{259r} ^{267s} ^{228s}, κ. μεγ. ²¹⁹ ^{280s} 209^s g Hipp |
επεσεν² > S Qsss 94 ²⁶² ^{258s} 598 ²³¹ ²¹⁶⁻⁶¹⁷ ²¹⁷ ^{218r}
336-456 ar co | ακαθαρτ. + κ. μεμισημενου A ²⁸⁰ 336^s
g ar³ Hipp | φυλακη 2[∩]3 A ²¹⁹ 1611 209^s 18s Hipp | κ.
φυλ.³-μεμισημ.² A 2329 1611 254 ²⁵³ ^{218r} g syh (sa Pr) |
* > rel. | 3 του 1[∩]2 CA 1611 ^{262s} | ~ τ. θυμου τ. οινου
P ²¹⁹ 254 ²⁵⁹⁻²⁸³ 172ss 35^r ar Pr | τ. θυμου > 1854 792
syf Er | πεπωκαν CA ²³¹, -πωκασιν S Qss 1611ss ^{220ss}
²⁵⁶ 209^s 67^s ²¹⁷ 104-429 18-452 42^r Hipp |

- τῆς ἐπόρευσαν, καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ στρήνου αὐτῆς ἐπλούτησαν.
- 4 Καὶ ἤκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν· ἐξέλθατε ὁ λαός μου ἐξ αὐτῆς, ἵνα μὴ συγκοινωνήσητε ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῆς, καὶ ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε· ὅτι ἐκολλήθησαν αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ. καὶ ἐμνημόνευσεν ὁ Θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς.
- 5 ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε· ὅτι ἐκολλήθησαν αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ. καὶ ἐμνημόνευσεν ὁ Θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς.
- 6 ἀπόδοτε αὐτῇ ὡς καὶ αὐτὴ ἀπέδωκεν, καὶ διπλώσατε τὰ διπλᾶ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς· ἐν τῷ ποτηρίῳ ᾧ ἐκέρασεν κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν.
- 7 ὅσα ἐδόξασεν αὐτὴν καὶ ἐστρηνίασεν, τοσοῦτον δότε αὐτῇ βασανισμόν καὶ πένθος· ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς λέγει ὅτι κάθημαι βασίλισσα καὶ χήρα οὐκ εἰμὶ καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω· διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἤξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος καὶ πένθος καὶ λιμός, καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται, ὅτι ἰσχυρὸς Κύριος ὁ Θεὸς ὁ κρίνας αὐτήν.
- 8 χήρα οὐκ εἰμὶ καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω· διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἤξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος καὶ πένθος καὶ λιμός, καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται, ὅτι ἰσχυρὸς Κύριος ὁ Θεὸς ὁ κρίνας αὐτήν.
- 9 Καὶ κλαύσονται καὶ κόψονται ἐπ' αὐτήν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς οἱ μετ' αὐτῆς πορευέσαντες καὶ στρηνιάσαντες, ὅταν βλέπωσιν τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν ἐστηκότες διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, λέγον-
- 10 τῆς πυρώσεως αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν ἐστηκότες διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, λέγον-

στρηνου C 262 280 259s 1s 237 267-283 808 149 | 4 ἐξελθε C Qss 1611 94 253s 280 181 91 172-456 Cyp Pr | 5 ἐμνημον. + αὐτῆς 258 Es 792 172 82-1859 180-506 35r | 6 ἀπέδωκ. + υμιν 219 254 253 259-617 172ss 42 35r g vg¹ ar Ty | διπλα + ὡς κ. αὐτῆ (κ.) Q 258 260ss 209 469-1859 386-506 325s | 7 εαυτην S^c 2329 219r 220 205-743 216-217 172r 469 110s 452 60r | κ. πένθος¹ > 2344 259s 1*s 260 257s E^{ss}s 267 35r | κάθημαι] καθιω Qss ar^{1s}, καθως 82-808 180-506 325 8 ημερα] ωρα 69s 792 m Cyp Pr | K_c > A 1006 253 vg | ο θς > 262s 220 314-256 141 227 syf ar¹ Pr Ap | 9 κλαουσουσιν C P 240 258 257 223 214 314-620 110 141-1859 386-506 367 rel. Hipp | κλαυσ. + αὐτην P 219 1854 254 259r E 231 214-743 | κ. στρηνιασ. S* 456 Ty | πυρωσ.] πτωσεως S* |

fornicati sunt, et mercatores terrae de virtute deliciarum eius divites facti sunt.

Et audivi aliam vocem de caelo, dicentem: 4
Exite de illa populus meus, ut ne participes sitis delictorum eius et de plagis eius non accipiatis. Quoniam pervenerunt peccata eius usque 5 ad caelum, et recordatus est Dominus iniquitatum eius. Reddite illi sicut et ipsa reddidit 6 vobis et duplicate duplicia secundum opera eius, in poculo, quo miscuit, miscete illi duplum. Quantum glorificavit se et in deliciis 7 fuit, tantum date illi tormentum et luctum: quia in corde suo dicit: Sedeo regina et vidua non sum et luctum non videbo. Ideo in una 8 die venient plagae eius, mors et luctus et fames, et igne comburetur, quia fortis est Deus, qui iudicabit illam.

Et flebunt et plangent se super illam reges 9 terrae, qui cum illa fornicati sunt et in deliciis vixerunt, cum viderint fumum incendii eius, longe stantes propter timorem tormentorum 10

sunt 1[∩]2 J | 4 de caelo > F | ut] et JV Pr | ne] non D g | particeps sis et ne perstringaris plagis Cyp Pr | 5 peccata] delicta Cy Pr | domin.] deus FV Ty, + deus Cyp Pr | 6 ideo reddet ei dupla, et in quo poculo miscuit duplum remixtum est ei Cyp (Pr) | illis J | et¹ > F^r | vobis > A-J | quo] quod ADJV | miscete AF*JsV | 7 in tantum dabitur ei cruciatus et luctus Cyp (Ty) Pr | tormentorum D | video D | 8 iudicavit AFMV Pr, -cat D g | 9 delic. + eius J

4 Is 48,20; 52,11; Jr 50,8; 51,6.9.45; 2 C 6,17; 1 T 5,22; 2 J 11

5 Gn 18,20s

6 Jr 50,15.29; Ps 136,8

7 Is 47,7s

8 Is 47,9; Jr 50,31-34

9 Ap 17,2; 18,18; Ez 26,16; 27,30-35; Is 23,17; Ps 47,5ss

10 Ap 18,17; Ez 26,17; Jr 51 8

eius dicentes: Vae, vae, civitas illa magna Babylon, civitas illa fortis, quoniam una hora venit iudicium tuum.

- 11 Et negotiatores terrae flebunt et lugebunt super illam, quoniam merces eorum nemo emet
 12 amplius: merces auri et argenti et lapidis pretiosi et margaritae et byssi et purpurae et serici et cocci, et omne lignum thyinum et omnia vasa eboris et omnia vasa de lapide pretioso et aeramento et ferro et marmore,
 13 ¹ et cinnamomum et odoramentorum, et unguenti et turis et vini et olei et similiae, et tritici et iumentorum et ovium et equorum et redarum et mancipiorum et animarum
 14 hominum. Et poma desiderii animae tuae discesserunt a te, et omnia pingua et praecleara perierunt a te, et amplius illa iam non invenient.
 15 Mercatores horum, qui divites facti sunt ab ea, longe stabunt propter timorem tormentorum eius flentes ac lugentes ¹ et dicentes:

10 tuum] suum D, eius g

11 negotiat.] mercatores g Ty Pr

emet + et D

12 mercedem DV Ty, mercem AMV g

margariti A, -tis FV, -tarum g Pr

sirici FV(J) Pr

13 cinnam. + et amomum AFJMV (D, g)

et⁸ > AF

redarum AD^r g, raed. F, rhedae Ty, vehicula Pr

14 poma] + tua, > tuae AFJss (Pr)

desiderii] concupiscentiae Ty Pr, discessit *pl.*

clara AGJVC Pr, splendida g Ty

15 horum] hominum V | 15.19 divites facti] ditati Ty

ac] et FD Ty Pr

11 Ez 27,36.31

12s Ez 27,12s.22

14 Ez 27,36.31; Ap 18,3

16 Ap 17,4

τες· οὐαὶ οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, Βαβυλῶν ἡ πόλις ἡ ἰσχυρά, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἦλθεν ἡ κρίσις σου.

Καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς κλαίουσιν καὶ πενθοῦσιν ἐπ' αὐτήν, ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν οὐδεὶς 11 Ez 27,36.31
ἀγοράζει οὐκέτι, γόμον χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ
λίθου τιμίου καὶ μαργαριτῶν καὶ βυσσίνου καὶ 12 Ez 27,12s.15s
πορφύρας καὶ σιρικοῦ καὶ κοκκίνου, καὶ πᾶν
ξύλον θύϊνον καὶ πᾶν σκεῦος ἔλεφάντινον καὶ
πᾶν σκεῦος ἐκ ξύλου τιμιωτάτου καὶ χαλκοῦ
καὶ σιδήρου καὶ μαρμάρου, καὶ κιννάμωμον 13
καὶ ἄμωμον καὶ θυμιάματα καὶ μύρον καὶ λί-
βανον καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον καὶ σεμίδαλιν καὶ
σῖτον καὶ κτήνη καὶ πρόβατα, καὶ ἵππων καὶ
ῥεδῶν καὶ σωμάτων, καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων. καὶ 14
ἡ ὀπώρα σοῦ τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς ἀπῆλ-
θεν ἀπὸ σοῦ, καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ
λαμπρὰ ἀπώλετο ἀπὸ σοῦ, καὶ οὐκέτι οὐ μὴ
αὐτὰ εὐρήσουσιν.

Οἱ ἔμποροι τούτων, οἱ πλουτήσαντες ἀπ' αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν φόβον 15 Ez 27,36.31
τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς κλαίοντες καὶ πενθοῦν-

10 οὐαὶ² + οὐαὶ 172^s syf. > 2329^s 219 598.226 231^s ar² |
οτι > 2344 bo¹ | μιαν ὥραν A 1611^s 262^s 265 273 | 11 κλαουσ.
κ. πενθησ. 2329^s 219^{sss} 94^s 1778 314.217 172-459 469-
456 vg syf ar^{2s} co Hipp [επ αντ.] εφ εαυτους 259^{ss} 598^s
E 231^s, -τοις 219 254 1 226 236-283 | 12 μαργαριτων S
1611^{sss} 280^s 226^s 792 172^s sy ar¹ Pr] -τας C P Hipp,
-ταις A bo¹, -του rel. | κ. πορφυρας > A | σιρικοῦ C^{ss}
Ps Q 1854 1006 598 E 217 1888 104^s 922^s 620 627^s 141
Hipp] συρικοῦ 219 262 258 181 226 231 214 216 792
386^s, σηρικ. rel. | ξυλου] λιθου A 1006^s 273^s 628^s vg
Ps. Amb | κ. μαρμαρ. > S 1^s | 13 κινναμωμου (S) Q^sss
62^s 209^s 314 664 91^s 792 680^r 82 919 935^{ss} 227 808
Hipp | κ. αμωμ. > S^s Q^{sss} 1006^sss 254 262^{sss} 259^s 1^s
257 265 223 209^s 237 267.283 664^r 104 rel. vg¹ Hipp | 14 απω-
λοντο S(2339) 223 792 172^s 104^r lat syh co, απηλθεν 2329
219 1854 259.247 228^s 248 | ευρησ 2329-1854 1006^r 258^s 260
214-743 314^r 104^r 821-2349 919-456 Hipp¹, -ησεις 1^s 257^s
231 209^s 228^s 35^r g ar Ty Pr | 15 τουτων] σου Hipp (Pr) |

- 17,4 16 τες, ἰλέγοντες· Οὐαὶ οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ περιβεβλημένη βύσσινον καὶ πορφυροῦν καὶ κόκκινον, καὶ κεχρυσωμένη ἐν χρυσίῳ καὶ λίθῳ
- Is 23,14 17 τιμίῳ καὶ μαργαρίτῃ, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἡρημώθη
Ez 27,27ss ὁ τοσοῦτος πλοῦτος. καὶ πᾶς κυβερνήτης καὶ πᾶς ὁ ἐπὶ τόπον πλέων καὶ γαῦται καὶ ὄσοι τὴν θάλασσαν ἐργάζονται, ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν ἰκαὶ ἔκραζον βλέποντες τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς λέγοντες· τίς ὅμοια τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ; καὶ ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ ἔκραζον κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, λέγοντες· Οὐαὶ οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ἣ ἔπλούτησαν πάντες οἱ ἔχοντες τὰ πλοῖα ἐν τῇ θαλάσῃ ἐκ τῆς τιμιότητος αὐτῆς, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἡρημώθη. Εὐφραίνου ἐπ' αὐτῇ, οὐρανὲ καὶ οἱ ἅγιοι καὶ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ προφῆται, ὅτι ἔκρινεν ὁ Θεὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς.
- 18,9 18 καὶ ἔκραζον βλέποντες τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς λέγοντες· τίς ὅμοια τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ; καὶ ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ ἔκραζον κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, λέγοντες· Οὐαὶ οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ἣ ἔπλούτησαν πάντες οἱ ἔχοντες τὰ πλοῖα ἐν τῇ θαλάσῃ ἐκ τῆς τιμιότητος αὐτῆς, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἡρημώθη. Εὐφραίνου ἐπ' αὐτῇ, οὐρανὲ καὶ οἱ ἅγιοι καὶ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ προφῆται, ὅτι ἔκρινεν ὁ Θεὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς.
- Dt 32,43 20 καὶ ἔκραζον βλέποντες τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς λέγοντες· τίς ὅμοια τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ; καὶ ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ ἔκραζον κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, λέγοντες· Οὐαὶ οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ἣ ἔπλούτησαν πάντες οἱ ἔχοντες τὰ πλοῖα ἐν τῇ θαλάσῃ ἐκ τῆς τιμιότητος αὐτῆς, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἡρημώθη. Εὐφραίνου ἐπ' αὐτῇ, οὐρανὲ καὶ οἱ ἅγιοι καὶ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ προφῆται, ὅτι ἔκρινεν ὁ Θεὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς.
- Is 44,23 21 καὶ ἔκραζον βλέποντες τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς λέγοντες· τίς ὅμοια τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ; καὶ ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ ἔκραζον κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, λέγοντες· Οὐαὶ οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ἣ ἔπλούτησαν πάντες οἱ ἔχοντες τὰ πλοῖα ἐν τῇ θαλάσῃ ἐκ τῆς τιμιότητος αὐτῆς, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἡρημώθη. Εὐφραίνου ἐπ' αὐτῇ, οὐρανὲ καὶ οἱ ἅγιοι καὶ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ προφῆται, ὅτι ἔκρινεν ὁ Θεὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς.
- Jr 51,48 21 καὶ ἔκραζον βλέποντες τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς λέγοντες· τίς ὅμοια τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ; καὶ ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ ἔκραζον κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, λέγοντες· Οὐαὶ οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ἣ ἔπλούτησαν πάντες οἱ ἔχοντες τὰ πλοῖα ἐν τῇ θαλάσῃ ἐκ τῆς τιμιότητος αὐτῆς, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἡρημώθη. Εὐφραίνου ἐπ' αὐτῇ, οὐρανὲ καὶ οἱ ἅγιοι καὶ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ προφῆται, ὅτι ἔκρινεν ὁ Θεὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς.
- Ez 26,21 21 Καὶ ἦρεν εἰς ἄγγελος ἰσχυρὸς λίθον ὡς μύλον μέγαν, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν λέγων· Οὕτως ὀρμήματι βληθήσεται Βαβυλῶν ἡ μεγάλη πόλις, καὶ οὐ μὴ εὐρεθῆ ἔτι. καὶ φωνὴ κιθαρῶδῶν καὶ μουσικῶν καὶ αὐλητῶν
- Is 24,8 22 ἡ μεγάλη πόλις, καὶ οὐ μὴ εὐρεθῆ ἔτι. καὶ φωνὴ κιθαρῶδῶν καὶ μουσικῶν καὶ αὐλητῶν
Ez 26,13

16 inc. κ. λεγει Ps 219 1611 94s 262ss 280^a 257 265 214-283 217s 172-922 469-2138 227^a 35^r vg syf ar Hipp Ty | ουαι² + ουαι 172^r bo¹, > Qss 94 258 214 336-456 60 | βυσσον Qss 258 267^a 104^a 469-367 | εν > A Ps Qss 1006sss 262sss 273 314-456 | μαργαριτη Css Ps 1611sss 262s ar³ (Hipp) Pr] -ταις rel. | 17 τοπον] τ. πλοιων P 219 254 259-260 257^a E^r 236-264 792 284^a 35^r Hipp Ty, ποντον 582 469 vg bo Pr | πλεων (ο) ομιλος Is (228^a) | 18 εκραξαν CA Ps 1611sss 280s 598 172^a g vg bo¹ Hipp Ty | βλεπ.] λεγοντ. S* 265 217* | καπνον] τοπον A 1611 vg | πολει + ταυτη C 2329 680s vg syh ar co Ty | 19 εκραξαν CA 2329 256 459 sy ar³ bo¹ Hipp Be | κλαι. κ. πενθ. > A Is 231 792 | ουαι² + ουαι 172^r, > S 219 1854 1006^a 699 180-506 | αγιοι] αγγελοι syh (Hipp¹) | 20 κ. οι² > C 219 259^r 280^a E 256^r 743 664 808 g vg¹ ar Ap | 21 ισχυρος > AS* 792 | λιθον + ισχυρον S*, ~262s 259 141 149 | μυλικον C, -ινον A 262s | ετι + εν αυτη S Qss, εν σοι 209^a | 22 και¹ > S 2321 1s |

Vae, vae civitas illa magna, quae amicta erat
 bysso et purpura et cocco et deaurata erat
 auro et lapide pretioso et margaritis; quon- 17
 iam una hora destitutae sunt tantae divitiae.
 Et omnis gubernator et omnis, qui in lacum
 navigat *et nautae, et qui in mari operantur,*
 longe steterunt ¹ et clamaverunt videntes locum 18
 incendii eius dicentes: Quae similis civitati
 huic magnae? *Et miserunt pulverem super ca-* 19
pita sua et clamaverunt flentes et lugentes
 dicentes: Vae, vae civitas illa magna, in qua
 divites facti sunt omnes, qui habebant naves
 in mari de pretiis eius; quoniam una hora de-
 solata est. Exsulta super eam, caelum et sancti 20
 apostoli et prophetae, quoniam iudicavit Deus
 iudicium vestrum de illa.

Et sustulit unus angelus fortis lapidem 21
 quasi molarem magnum et misit in mare di-
 cens: Hoc impetu mittetur Babylon civitas illa
 magna, *et ultra iam non inveniatur.* Et vox 22
 citharoedorum et musicorum et tibia canen-

16 byssino AFM(J) Pr (g Ty)

16-19 dicentes [∩]D | erat²] est AJsV g, > F | de-
 aurata] ornata Ty, culta Pr

17 omnes², navigant DM

lacum] *locum AFJV(M) g | in illum locum navi-
 gabant g

in mari] maria AJM, mari F, mare Ty

19 lugent. + et AGJCV g (Pr)

illa > AFJM g | illa magna > D

habent *codd.* g Ty Pr

20 sancti + et AFJsV Pr

vestrum] nostrum g, verum D, > Ty

21 mittitur F, demolietur Pr

~ magna illa civ. FDJV, illa m. c. A Ty

17 Ez 27,27ss | 18 Ez 27,32; Is 34,10 | 19 Ez 27,
 30-34; 26,19 | 20 Dt 32,43; Is 44,23; Jr 51,48 | 21 Ez 26,21;
 Jr 51,63s | 22 Is 24,8; Ez 26,13

tium et tuba *non audietur in te amplius*, et
 omnis artifex omnis artis non invenietur in te
 amplius, et vox molae non audietur in te am-
 23 plius, et lux lucernae non lucebit in te am-
 plius, et vox sponsi et sponsae non audietur
 adhuc in te; quia mercatores tui erant prin-
 cipes terrae, quia in veneficiis tuis erraverunt
 24 omnes gentes. Et in ea sanguis prophetarum
 et sanctorum inventus est et omnium, qui in-
 terfecti sunt in terra.

19 Post haec audivi quasi vocem turbarum
 multarum in caelo dicentium:

Alleluia: Salus et gloria et virtus Deo
 2 nostro est, quia vera et iusta iudicia sunt
 eius, qui iudicavit de meretrice magna, quae
 corrupit terram in prostitutione sua, et vin-
 dicavit sanguinem servorum suorum de mani-
 bus eius.

3 Et iterum dixerunt: Alleluia. *Et fumus eius*
 4 *ascendit in saecula saeculorum*. Et ceciderunt
 seniores vigintiquattuor et quattuor animalia,
 et adoraverunt Deum sedentem super thronum,
 5 dicentes: Amen, alleluia. ¹ Et vox de throno
 exivit dicens:

22 te¹] ea FC(V) g | te²] ea CV | amplius 1² F |
 te³] ea FCV | 23 in te¹] tibi *codd.* g Pr | benefic. A
 F*] | 19,1 vocem + magnam *codd.* g, magnarum Ty
 (Pr) | turbarum FGJM (g) Ty Pr] tubar. ACV, aqua-
 rum D | salus] laus AM | 2 ~ eius sunt DMV g |
 qui] quia F*M g Pr (Ty) | eius²] tuis A | 4 deum
 > D | amen + et J Beat

23 Jr 7,34; 16,9; 25,10; Is 23,8; 47,9

24 Ap 6,10; 17,6; 18,20; 19,2; Mt 23,35ss; Jr 51,49
 19,1 Ap 4,11

2 Ps 18,10; 118,137; Dt 32,43; Ap 16,7

3 Ap 14,11; Is 34,9s

4 Ap 4,10; Is 5,14; 6,1

5 Ps 21,24; 133,1; 134,1; 114,13

καὶ σαλπιστῶν οὐ μὴ ἀκουσθῆ ἔν σοι ἔτι, καὶ
 πᾶς τεχνίτης πάσης τέχνης οὐ μὴ εὐρεθῆ ἔν σοι
 ἔτι, καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ ἀκουσθῆ ἔν σοι ἔτι,
 ἰ καὶ φῶς λύχνου οὐ μὴ φάνη ἔν σοι ἔτι, καὶ 23 Jc 7,34;16,9;
 φωνὴ νυμφίου καὶ νύμφης οὐ μὴ ἀκουσθῆ ἔν 25,10
 σοι ἔτι· ὅτι οἱ ἔμποροὶ σου ἦσαν οἱ μεγιστᾶ- Is 23,8; 47,9
 νες τῆς γῆς, ὅτι ἐν τῇ φαρμακείᾳ σου ἐπλανή-
 θησαν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐν αὐτῇ αἷμα προ- 24 6,10; 17,6;
 φητῶν καὶ ἀγίων εὐρέθη καὶ πάντων τῶν ἐσφαγ- 19,2
 μένων ἐπὶ τῆς γῆς. Mt 23,35.37
 Jr 51,49

Μετὰ ταῦτα ἤκουσα ὡς φωνὴν μεγάλην 19 11,15
 ὄχλου πολλοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ λεγόντων· Ps 103,35

Ἄλληλούϊα· ἡ σωτηρία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ
 δύναμις τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ὅτι ἀληθινὰ καὶ δί- 2 16,7; 6,10
 καιαὶ αἱ κρίσεις αὐτοῦ· ὅτι ἔκρινεν τὴν πόρνην 4 Rg 9,7
 τὴν μεγάλην ἣτις ἐφθειρεν τὴν γῆν ἐν τῇ πορ- Ps 18,9s;
 νείᾳ αὐτῆς, καὶ ἐξεδίκησεν τὸ αἷμα τῶν δούλων 118,137
 αὐτοῦ ἐκ χειρὸς αὐτῆς. Dt 32,43

Καὶ δεύτερον εἶρηκαν· Ἄλληλούϊα· καὶ ὁ 3 Ps 103,35
 καπνὸς αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν Is 34,10
 αἰώνων. καὶ ἔπεσαν οἱ πρεσβύτεροι οἱ εἴκοσι 4 5,14
 τέσσαρες καὶ τὰ τέσσερα ζῶα, καὶ προσεκύνη-
 σαν τῷ Θεῷ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ λέ-
 γοντες· ἀμήν, ἀλληλούϊα. καὶ φωνὴ ἀπὸ τοῦ 5 Ps 21,23s;
 θρόνου ἐξῆλθεν λέγουσα· 113,13; 133,1;
 134,1

πασης τεχν.> AS bo|ετι 1^3 syf ar^3, 1^2 ar^4|ετι 2^3
 S 94 ^20 ^60 2286 ^14 ^82 ^28^ 792 172^ 336^ 385^ 18^
 ^27^ syh|ετι^3^28 ετι^1 A 2329 ^37 172^ 628 452^, ετι^3^28
 ετι^2 ^19 181 ^14^ Ty|και^3 + φωνη C 2329 93 620^ syf ar^4
 Hipp | 24 εσφραγισμ. ^20 ^31 ^28^ 808 452|19,1 ihc. κ.
 μετα 2344 ^19 ^20^ ^59-^83 367 rel. syf ar|ως>^19 94s
 ^20^ ^59-E^ ^31s 209^ ^67-^83 792 104^ 935^ g sy ar sa^1 Ty|
 δοξα + κ. η τιμη 2329 ^19 254 ^59^ 209^ ^67^ 172s syh
 ar^1 | τ. θυ] Kω τω θυ 254 1s ^37s ^29^ | 2 πορνην] πολιν
 69 1611 94 1678 ^23 209^ ^29 792 986|ητις-γην > 598-^26
 ^31s|εφθειρ.] εκρινεν A 325|4 θρονου ^19 1611 94s ^58s
 ^59-^56 209^ ^14 792 336^ 93 ^27-201 35^|5 απο] ex Ss ^19
 94s ^59-^56 ^14-792 35^|θρονου] ουρανου Qss ^43s Pr|

Ανεῖτε τῷ Θεῷ ἡμῶν, πάντες οἱ δοῦλοι αὐ-
τοῦ, [καὶ] οἱ φοβούμενοι αὐτόν, οἱ μικροὶ καὶ
οἱ μεγάλοι.

11,15.17 6 Καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ καὶ
Dn 10,6 ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βρον-
Ez 1,24; 43.2 τῶν ἰσχυρῶν, λεγόντων·
Ps 92,1;96,1; 98,1

Ps 117,24 7 Ἡμεῶν ὁ παντοκράτωρ. χαίρωμεν καὶ ἀγαλλιῶ-
μεν, καὶ δῶμεν τὴν δόξαν αὐτῷ, ὅτι ἦλθεν
21,2.9 ὁ γάμος τοῦ ἄρνιου, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἠτοί-
Is 61,10 8 μασεν ἑαυτήν, καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἵνα περιβάλη-
ται βύσσινον λαμπρὸν καθαρὸν· τὸ γὰρ βύσσι-
νον τὰ δικαιώματα τῶν ἁγίων ἐστίν.

L 14,15 9 Καὶ λέγει μοι· γράψον· μακάριοι οἱ εἰς τὸ
δεῖπνον τοῦ γάμου τοῦ ἄρνιου κεκλημένοι.
καὶ λέγει μοι· οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοὶ τοῦ
22,8s 10 Θεοῦ εἰσιν. καὶ ἔπεσα ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν
A 10,25s αὐτοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ. καὶ λέγει μοι· ὄρα
μή· σύνδουλός σου εἶμι καὶ τῶν ἀδελφῶν σου
12,11.17 τῶν ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ· τῷ Θεῷ
προσκύνησον. ἡ γὰρ μαρτυρία Ἰησοῦ ἐστίν τὸ
πνεῦμα τῆς προφητείας.

6,2; 1,5; 3,14 11 Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν ἠνεωγμένον, καὶ
Ez 1,1 ἴδου ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν
Ps 95,13 καλούμενος πιστὸς καὶ ἀληθινός, καὶ ἐν δικαι-

τω θω C^{ss} Ps ²¹⁹ss^s ²⁵⁹ss E ²³¹* ²³⁴⁻²⁴⁷] τ. θν rel. |
καὶ² > CS P sa | 6 ὡς¹ > 1006 254 ²⁵⁹⁻²²⁸⁶ ²²⁶ ^{231s} ²³⁷*
67-275 792 172* g Pr | ὡς² > A ²⁶² ²⁵⁷ 386sss Ty | K_ς >
²¹⁹ ²⁵⁴ 1678 ²⁵⁹⁻²²⁶ E ^{231ss} 209* ²⁶⁷* 110 | ημων > A
1006* 254 1s 792 syf ar³ co | 7 ἀγαλλιωμεθα Q^{ss} ^{258s}
²⁵⁹ ²²³ ²²⁸⁻⁷⁹² 616 rel. | δωσομεν AS^c ²⁵³ ²⁶⁵ ²⁴² ²⁶⁷*,
-σωμεν Ps ²⁶² ^{259ss} ²⁶⁰⁻²²⁶ ^{231s} ²¹⁴* | 8 λαμπρον + και
Q^{sss} ^{258s} ²²³ 314-424 336 82-456 | 9 γραπον > ^{259s} 1-226
^{231s} ^{231s} ²³⁷ 792 | τ. γαμου > S* P ²¹⁹ ²⁵⁹⁻²²⁶ ^{231s} 209-212
336* g ar³ bo | κ. λεγει μοι² > S* ²¹⁹ ²²⁰* 314 522 | 10 μη
+ ποιησης 1006* ²⁶⁵ ²⁷³ ²¹⁷ g vg (ar^{1s} Cyp Ty) | σου² +
και ²⁵⁹* 209* ²³⁷, > S* ^{243ss} 314 | 11 καλουμ. S 2329
²¹⁹⁻⁹⁴ ²⁶²* ²⁶⁵ ²²⁸* 172^r 104 rel. verss. Iq Ωq] > rel. |

*Laudem dicite Deo nostro omnes servi eius,
et qui timetis eum pusilli et magni.*

Et audiui quasi vocem turbae magnae, et sicut 6
vocem aquarum multarum, et sicut vocem to-
nitruorum magnorum dicentium:

Alleluia, quoniam *regnabit Dominus Deus*
noster omnipotens. Gaudeamus et exultemus 7
et demus gloriam ei, quia venerunt nuptiae
Agni, et uxor eius praeparavit se. Et datum 8
est illi ut cooperiat se byssino splendenti et
candido. Byssinum enim iustificationes sunt
Sanctorum.

Et dixit mihi: Scribe: Beati, qui ad ce- 9
nam nuptiarum Agni vocati sunt. Et dixit mihi:
Haec verba Dei vera sunt. ¹ Et cecidi ante pe- 10
des eius, ut adorarem eum. Et dicit mihi: Vide
ne feceris; conservus tuus sum et fratrum tuo-
rum habentium testimonium Iesu. Deum adora.
Testimonium enim Iesu est spiritus prophetiae.

19,11-21 *Duae bestiae a Verbo Dei devictae*

Et vidi caelum apertum, et ecce equus al- 11
bus, et qui sedebat super eum vocabatur Fi-
delis et Verax, et cum iustitia iudicat et pug-

6 tubae *codd.* Ty (Pr) | *tonitruum AFJsV Pr | 7 glo-
riam] claritatem Cyp Pr, honorem g | 8 byssinum,
> et² AFJsV g (t) Pr | 9 dicit^{1,2} *codd.* t (g Ty Pr) |
~ vera dei A(FD)JV g, verba F, vera et iusta Pr |
10 conservus + enim g Ty, quoniam conserv. Ambst
Pr | adora] adorantium D | enim > J | 11 vocabat.]
-catur F g, > V | verax + vocatur A-J | cum > A-J(V) t
Ty Pr | iustitiam F t, iusta V (Pr)

6 Ez 1,24; 43,2; Ap 11,17; Ps 92,1; 96,1; 98,1

7 Ps 117,24; Ap 21,2,9; Mt 22,2; E 5,32

8 Ap 19,14; Is 61,10; Mt 22,11s

9 Ap 1,3; 14,13; 21,5; L 13,29; Mt 22,2

10 Ap 22,8s; A 10,25s; 1 P 1,11

11 Ez 1,1; Sap 18,15; 2 Mach 10,29; 11,8; Ps 95,13;
Is 11,4s

- 12 nat. Oculi autem eius sicut flamma ignis, et
 in capite eius diademata multa, habens nomen
 13 scriptum, quod nemo novit nisi ipse. Et vesti-
 tus erat veste adpersa sanguine: et vocatur
 14 nomen eius Verbum Dei. Et exercitus qui
 sunt in caelo sequebantur eum in equis albis,
 15 vestiti byssino albo et mundo. Et de ore eius
 procedit gladius ex utraque parte acutus, ut
 in ipso *percutiat gentes*. Et ipse *reges in*
virga ferrea, et ipse *calcat torcular* vini fu-
 16 roris irae Dei omnipotentis. Et habet in vesti-
 mento et in femore suo scriptum: *Rex re-*
gum et Dominus dominantium.
- 17 Et vidi unum angelum stantem in sole, et
 clamavit voce magna dicens omnibus avibus,
 quae volabant per medium caeli: Venite et
 18 congregamini ad cenam magnam Dei, ut man-
 ducetis carnes regum et carnes tribunorum

12 autem > F t | multa + erant D (t) | 13 vestem
 aspersam A-JV (g t Cyp Pr) | sanguinem F*, san-
 guineam Cyp | vocabatur FV t Prisc Ty¹, dicitur Cyp
 Ty¹ | 14 byssinum alb. mundum, > et AF(D)JV (g)
 t Cyp Pr | 15 eius] ipsius *codd.* g t | procedit] exhibe-
 bat Cyp Pr | ex utraq. parte] utrimque Cyp, bis Ty
 Amb Aug, > *codd.* g t Ty Cyp¹ Tyc¹ | eos AssMV (g)
 Pr | calcabit D Pr | 16 in²] super F Ty | suo +
 nomen novum D, nomen Pr Ty | dominorum Cyp |
 17 volant D g Ty | et³ > *codd.* g Ty

- 12 Ap 1,14; 2,17; Dn 10,6
 13 Is 63,1s; J 1,1.14
 14 Ap 17,14; 19,8; 4,4
 15 Ap 1,6; 2,12.16.27; 14,19s; Ps 2,9; Is 11,4;
 63,3; Jl 3,13
 16 Dt 10,17; Dn 2,47; Ap 17,14; 1 T 6,15
 17 Ez 39,4.17-20; Mt 24,28
 18 Ap 6,15

οσύνη κρίνει καὶ πολεμεῖ. οἱ δὲ ὄφθαλμοὶ 12 1,14; 2,17s;
 αὐτοῦ φλόξ πυρός, καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ 3,12
 διαδήματα πολλά, ἔχων ὄνομα γεγραμμένον ὃ Dn 10,6
 οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ αὐτός, καὶ περιβεβλημένος 13 Is 63,1s
 ἱμάτιον βεβαμμένον αἵματι, καὶ κέκληται τὸ ὄνο- J 1,1
 μα αὐτοῦ ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ. καὶ τὰ στρα- 14 17,14
 τεύματα τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἠκολούθει αὐτῷ ἔφ'
 ἵπποις λευκοῖς, ἐνδεδυμένοι βύσσινον λευκὸν 19,8
 καθαρὸν. καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύε- 15 1,16; 14,19
 ται ῥομφαία ὀξεῖα, ἵνα ἐν αὐτῇ πατάξῃ τὰ ἔθνη· 12 5; Ps 2,9
 καὶ αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· Is 11,4; 63,3
 καὶ αὐτὸς πατεῖ τὴν ληνὸν τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ J1 3,13
 τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. καὶ 16 Dt 10,17
 ἔχει ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ ἐπὶ τὸν μηρὸν αὐτοῦ Dn 2,47
 ὄνομα γεγραμμένον· βασιλεὺς βασιλέων καὶ κύ- 17,14
 ριος κυρίων. 1 T 6,15

Καὶ εἶδον ἓνα ἄγγελον ἑστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ, 17 Ez 39,4.17-20
 καὶ ἔκραξεν ἐν φωνῇ μεγάλη λέγων πᾶσιν τοῖς
 ὀρνέοις τοῖς πετομένοις ἐν μεσουρανήματι· δεῦτε
 συνάχθητε εἰς τὸ δεῖπνον τὸ μέγα τοῦ Θεοῦ,
 ἵνα φάγητε σάρκας βασιλέων καὶ σάρκας χι- 18 6,15

12 αὐτου¹ + ως A 1006 280^s 265 228^s 172^r 469 lat sy ar
 co Ir Cyp Hier Ty | ονοματα γεγραμμ. α S^c 336s 582s
 325s ar, + κ. ονομα γεγραμ. Qsss 1006^s 258s 260 223 267-
 283 217 172^r 82-506 367 456 rel. | 13 βεβαμμ.] ρεραντισμ.
 Ps 219 Ωρ¹, ερραντισμ. 1006^s 1678 265 256ss 172^s (262s)
 Ωρ¹ Hipp, περιγεραμμ. S* | καλειται 219 254 262s 280^s
 259-226 E-792 616-620 35^r g vg¹ sy ar³ Iq Pr | 14 τα²
 P 1854 1006^s 254 280 226 Es 91^s 1862^r 82^s 385-935 808-
 42 456^r] * > rel. | τ. ουρανου 219 227^s g syf ar Iq (260 110^s) |
 εφωπποι πολλοι, > λευκοις 219 181 598-226 E* 231s 214^r |
 λευκοβυσσινον 1006^s | λευκον + και S 259s 1s 257^s 267^s
 459^s 935^s 456 g syf ar^{1s} sa Ωρ | 15 ρομφαια + διστομος
 2329 Qsss 1006^s 258 223 267-456 60^r vg¹ syh Tert Cyp
 Hil Pr | τ. θυμου > g sy ar³ bo¹ Cyp Pr | 16 επι 1 2 A
 Cass | 17 ενα] αλλον S 219 262s 265 282 792 syf ar sa¹
 bo Ps. Amb, > 2329 Q-1611 94 258 257s 214^r 336-456 syh
 ar¹ sa¹ Ty | εν² S Qsss 260s 2286 172^s 104s 922 469^s
 385-456] > rel. | συναχθ. > 219 253 259s E 231s 209^s Pr |

- 17,12^{ss} 19 και μεγαλων. Και ειδον το θηριον και τους
 16,14.16 βασιλεις της γης και τα στρατεύματα αυτων
 Ps 2,2 συνηγμένα ποιησαι τον πολεμον μετα του καθ-
 ημένου επι του ιππου και μετα του στρατεύ-
 Is 30,33 20 ματος αυτου. και επιάσθη το θηριον και μετ'
 13,1.11-17; αυτου ο ψευδοπροφήτης ο ποιήσας τα σημεία
 20,10 ενώπιον αυτου, εν οίς επλάνησεν τους λαβόν-
 Dn 7,11.26 τας το χάραγμα του θηριου και τους προσκυ-
 νούντας τη εικόνη αυτου· ζώντες εβλήθησαν οι
 δύο εις την λίμνην του πυρός της καιομένης
 Ez 39,17.20 21 εν θείω. και οι λοιποι απεκτάνθησαν εν τη
 ρομφαία του καθημένου επι του ιππου τη εξελ-
 θούση εκ του στόματος αυτου, και πάντα τα
 θρνεα εχορτάσθησαν εκ των σαρκων αυτων.
 9,1.11 20 Και ειδον αγγελον καταβαίνοντα εκ του
 Zch 3,1 ουρανου, έχοντα την κλειν της αβύσσου και
 2 P 2,4 2 αλυσιν μεγάλην επι την χειρα αυτου. και εκρά-
 Jud 6 τησεν τον δράκοντα, τον οφιν τον αρχαιον, ος
 Gn 3,1 12,9 εστιν διάβολος και ο σατανᾶς, και εδησεν αυ-
 2 Th 2,9s 3 τον χίλια ετη, και εβαλεν αυτον εις την αβυσ-
 σον, και εκλεισεν και εσφράγισεν επάνω αυτου,
 ινα μη πλανήση ετι τα εθνη, αχρι τελεσθῃ τα

18 παντων > ^{259s} 1s ²⁶⁷⁻²⁸³ 808 syf ar¹ co | 19 τον AS
 Q^{ss} ^{280s} 91 242 104s 336-2138 935^s 227^s 180-456] >
 rel. | 20 μετ αυτ. ο S ²¹⁹ 1854s* 254 ^{262s} 280^s 257 ²¹⁴⁻²⁸³
 35^r] οι μετ αυτου A ²¹⁷ 2349, ο μετ αυτου rel. | τ. εικονα
 S* 1611 ^{262s} 280^s 1732 ^{227s}, το χαραγμα Q | βληθησον-
 ται ²¹⁹ 254 ^{258s} ²⁵⁹⁻²²⁶ 205 ²⁶⁷⁻²⁸³ | τ. καιομενης AS
 P 598 ²⁵⁷ 231s vg Ty] την - μενην rel. | 20,1 ειδον + αλ-
 λον S^o ²⁵³ ²¹⁷ syf ar^{1a} sa¹ Ty | εν τη χειρι S 1611 ^{220s} | 2 *ο
 οφισ* ο αρχαιος A ^{280s} sy bo¹ | ο διαβ. S 2329 69 1611 18s
^{262s} ²¹⁴ pl. 337^s 325^s 60^r | ος] ο S ^{280s} ²⁵⁰ | σαταν. + ο πλα-
 νων τ. οικουμ. ολην Qs 94 ^{258s} Es 209^s ^{267s} 172 rel. syh |
 ε εκλεισ.] εδησεν ^{259s} ^{231s} ^{214r} Ap | πλανα Qss 94 ^{258s}
²²³ ^{228s} ²¹⁶ rel. | ετι > 254 ^{259s} E ^{231s} 209^s ²³⁷ bo Ty¹ |

et carnes fortium, et carnes equorum et sedentium in ipsis, et carnes omnium liberorum et servorum, et pusillorum et magnorum. Et 19 vidi bestiam et reges terrae et exercitus eorum congregatos ad faciendum proelium cum illo, qui sedebat in equo, et cum exercitu eius. Et 20 adprehensa est bestia et cum ea pseudopropheta, qui fecit signa coram ipso, quibus seduxit eos, qui acceperunt characterem bestiae et qui adoraverunt imaginem eius. Vivi missi sunt hi duo in stagnum ignis ardentis sulphure. Et ceteri occisi sunt in gladio sedentis super 21 equum, qui procedit de ore ipsius; et *omnes aves saturatae sunt carnibus eorum.*

20,1-6 *Prima resurrectio et regnum millennarium*

Et vidi angelum descendentem de caelo 20 habentem clavem abyssi et catenam magnam in manu sua. Et adprehendit draconem, serpentem antiquum, qui est *diabolus et satanas*, et ligavit eum per annos mille; et misit eum 3 in abyssum et clausit et signavit super illum, ut non seducat amplius gentes, donec consum-

18 ac serv., ac magnor. Ass(M)V | 19 qui] quae D] et⁴ > F | cum illo ~ cum ea (20) J | 20 ea] illo AF MV Pr, illa D g Ty | pseudoprophetae FV Ty | ipsa DJ | ~ qui et AFJV | adorant AFJsV g | stagnum + magnum D | sulphuris D | 20,1 catena magna J Ps. Aug | magnam > Vict Aug | 2 adpreh.] tenuit g Vict Ty Aug | dracon + et D | zabulus D | 3 clusit AJ g Ps. Aug | seducat] seduceret Vict Aug

19 Ps 2,2; Ap 16,14.16; 17,12ss

20 Ap 13,1.13s.16; 16,13; 17,11; 2 Th 2,8; Nu 16,33; Dn 7,11.26; Is 30,33

21 Ez 39,17.20

20,1 Ap 9,1.11; Jud 6

2 Ap 12,9; Gn 3,1; Zch 3,1

3 Ap 9,11; 13,13; 2 Th 2,9s

mentur mille anni; et post haec oportet illum solvi modico tempore.

- 4 Et vidi sedes, et sederunt super eas, et *iudicium datum est illis*; et animas decollatorum propter testimonium Iesu et propter verbum Dei, et qui non adoraverunt bestiam, neque imaginem eius, nec acceperunt characterem eius in frontibus aut in manibus suis, et vixerunt
5 et regnaverunt cum Christo mille annis. Ceteri mortuorum non vixerunt, donec consummentur mille anni. Haec est resurrectio prima.
6 Beatus et sanctus, qui habet partem in resurrectione prima; in his secunda mors non habet potestatem, sed erunt sacerdotes Dei et Christi et regnabunt cum illo mille annis.

20,7-15 *Ultima pugna, secunda resurrectio, iudicium*

- 7 Et cum consummati fuerint mille anni, solvetur satanas de carcere suo et exhibit et seducet gentes, quae sunt super *quattuor angulos terrae, Gog et Magog*, et congregabit eos in proelium, quorum numerus est sicut
8 harena maris. Et ascenderunt *super latitudinem terrae* et circuierunt castra sanctorum et ci-

et¹ > A-M g Ps.Aug Ty
4 sederunt] -entes D Ty
decoll.] occisorum g Cyp Vict Ty
eius² > JM g Ty
et vixer.] hii omnes vix. D, > Vict Aug
6 prima + et V | consummati] finiti Ty Aug
7 et] sed A
solvitur F
exivit, congregavit AF(D), exiet g Ty
8 circumierunt AFJsV, circumdederunt Ty, cinxerunt Vict Aug

4 Dn 7,9.22.27; Mt 19,28; 1 C 6,2; Ap 6,9; 13,16 |
6 Ap 5,10; Is 61,6 | 8 Ap 13,13s; Ez 7,2; 38,2.9.15

χίλια ἔτη· μετὰ ταῦτα δεῖ λυθῆναι αὐτὸν μικρὸν χρόνον.

Καὶ εἶδον θρόνους, καὶ ἐκάθισαν ἐπ' αὐ- 4 Dn 7,9.22.27
τούς, καὶ κρίμα ἐδόθη αὐτοῖς, καὶ τὰς ψυχὰς L 22,30
τῶν πεπελεκισμένων διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ I C 6,2
καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐ 6,9
προσεκύνησαν τὸ θηρίον οὐδὲ τὴν εἰκόνα αὐ- 13,16
τοῦ καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ χάραγμα ἐπὶ τὸ μέτω-
πον καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν· καὶ ἔζησαν καὶ
ἐβασίλευσαν μετὰ τοῦ Χριστοῦ χίλια ἔτη. οἱ 5 I C 15,23
λοιποὶ τῶν νεκρῶν οὐκ ἔζησαν ἄχρι τελεσθῆ 1 Th 4,16
τὰ χίλια ἔτη. αὕτη ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη. Ἰμα- 6
κάριος καὶ ἅγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστά-
σει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων ὁ δεύτερος θάνατος
οὐκ ἔχει ἐξουσίαν, ἀλλ' ἔσονται ἱερεῖς τοῦ Θεοῦ
καὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ βασιλεύσουσιν μετ' αὐτοῦ
τὰ χίλια ἔτη.

Καὶ ὅταν τελεσθῆ τὰ χίλια ἔτη, λυθήσεται 7
ὁ σατανᾶς ἐκ τῆς φυλακῆς αὐτοῦ, καὶ ἐξελεύ- 8 Ez 7,2;
σεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν ταῖς τέσσαρσιν 38,2.9.15s
γωνίαις τῆς γῆς, τὸν Γὼγ καὶ Μαγώγ, συνα- 13,13s
γαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον, ὧν ὁ ἀριθμὸς
αὐτῶν ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης. καὶ ἀνέ- 9 Hab 1,6
βησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, καὶ ἐκύκλευσαν Jr 11,15; 12,7
τὴν παρεμβολὴν τῶν ἁγίων καὶ τὴν πόλιν τὴν Ps 86,2; 77,68
4 Rg 1,10
Ez 38,22; 39,6
Zch 12,9

4 πεπολημενων A | οιτινες] ει τιν. S 237 229 | ου] ουν ου
S^o | χαραγμα + αυτου 226 vg co, τ. θηριου 1006^a 265 273
217s 469 | ετη 4 5 S 69s 94 262ss 104-699 110-452 325^a |
5 inc. κ. οι Q 1854 1006^a 254 220^a 259-273 214-283 216^r
616^a 203sss 35^r | νεκρων] ανθρωπων Q 617 217s 616^a,
eorum Vict Aug Pr | 6 μετ αυτου] μετα ταυτα (2329)
91 242 336s 620 82s 110^a 18^r 808-506 325^a | τα S 2329
Qss 1611 94 253 220^a 273s 227^a 386sss ar³ co] > rel.]
7 inc. κ. μετα τα χ. Qss 258 209^a 91 104-469 110-429 18-
456 ar^{1a} | οτε ετελεσθησαν Is 228^a | 8 πλανησαι + παντα
S 253 1778 256 214^r syf | τ. γης > S* | Μαγωγ + και S
259ss 598^r E 231s 209-743 216^a 217s 616ss 808 35 | ως η]
ωσει 1611 254 262ss 209^a 228^a 91 217 104-248 935-1597 42^r |

- ἠγαπημένην· καὶ κατέβη πῦρ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκ
 τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατέφαγεν αὐτούς· καὶ ὁ διά-
 βολος ὁ πλανῶν αὐτοὺς ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην
 τοῦ πυρός καὶ θείου, ὅπου καὶ τὸ θηρίον καὶ
 ὁ ψευδοπροφήτης, καὶ βασανισθήσονται ἡμέ-
 ρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
 Καὶ εἶδον θρόνον μέγαν λευκὸν καὶ τὸν
 καθήμενον ἐπ' αὐτοῦ οὐ ἀπὸ τοῦ προσώπου
 ἔφυγεν ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανός, καὶ τόπος οὐχ εὐ-
 ρέθη αὐτοῖς. καὶ εἶδον τοὺς νεκρούς, τοὺς με-
 γάλους καὶ τοὺς μικρούς, ἐστῶτας ἐνώπιον τοῦ
 θρόνου, καὶ βιβλία ἠνοιχθήσαν· καὶ ἄλλο βι-
 βλίον ἠνοιχθή, ὃ ἐστὶν τῆς ζωῆς· καὶ ἐκρίθη-
 σαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς
 βιβλίοις κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. καὶ ἔδωκεν ἡ
 θάλασσα τοὺς νεκρούς τοὺς ἐν αὐτῇ, καὶ ὁ θά-
 νατος καὶ ὁ ἄδης ἔδωκαν τοὺς νεκρούς τοὺς ἐν
 αὐτοῖς, καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα
 αὐτῶν. καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ἄδης ἐβλήθησαν
 εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. οὗτος ὁ θάνατος
 ὁ δεύτερός ἐστιν, ἡ λίμνη τοῦ πυρός. καὶ εἴ-
 τις οὐχ εὐρέθη ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς γεγραμ-
 μένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός.
 Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινήν· ὁ
 γὰρ πρῶτος οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ ἀπῆλθον,

9 ἀπο τ. θυ > A 94 253 280^a 214^r Ty Aug¹ | πυρ τ. πυρος
 10 S* | 10 εἰς τ. -αιωνων > 259-226 231s (280^a 267sss) |
 11 επ] επανω S 220^a | αυτου AS 2329 1611sss 253 220^a
 1s] αυτω 598^a 265 267^a 792 680, αυτον rel. pl. | του AS
 Ps 1611ss 792s] > rel. | 12 τους² -μικρους > 1s 82-452
 325^a | 12 θρονου] θυ 259s 1s 237 267^a 522, + τ. θυ 228^a |
 ηνοιχθ.] ηνοιξαν 2329 1854 94 82-506 456 | 13 εδωκαν]
 -κεν A 214 91 242 104 680s 82 | 14 πυρος 1 2 94 262ss
 259-257 E 231s 209s 216 792s 452 ar¹ sa¹ bo Ty¹ Aug Pr,
 η λιμνη τ. πυρος > syf ar³ Ty | 15 τω βιβλιω Qss 94 258
 216-217 172^r 336s 469-456 | 21,1 πρωτη > 1854 385 42 ar
 bo Jr Aug | απηλθεν P 1854 216 792 172^a 522 82 699 808
 506 517, παρηλθεν 259-1 598^a E 680 336^a (265 256) | |

vitatem dilectam. Et descendit ignis a Deo de 9
caelo et devoravit eos; et diabolus, qui se-
ducebat eos, missus est in stagnum ignis et
sulphuris, ubi et bestia ¹ et pseudopropheta 10
cruciantur die ac nocte in saecula saeculorum.

Et vidi thronum magnum candidum et se- 11
dentem super eum, a cuius conspectu fugit
terra et caelum, et locus non est inventus eis.
Et vidi mortuos magnos et pusillos stantes in 12
conspectu throni; et libri aperti sunt, et alius
liber apertus est, qui est vitae; et iudicati
sunt mortui ex his, quae scripta erant in libris
secundum opera ipsorum. Et dedit mare mor- 13
tuos, qui in eo erant; et mors et infernus de-
derunt mortuos suos, qui in ipsis erant; et
iudicatum est de singulis secundum opera ip-
sorum. Et infernus et mors missi sunt in stag- 14
num ignis. Haec est mors secunda. ¹ Et qui 15
non inventus est in libro vitae scriptus, mis-
sus est in stagnum ignis.

21,1-22,5 *Pars III. Consummatio*

21,1-8 *Novus mundus et nova civitas Hierusalem*

Et vidi caelum novum et terram novam. 21
Primum enim caelum et prima terra abiit, et

9 ~ de caelo a deo D g Vict Ps.Aug | et⁵) est F |
10 pseudoprophetae FMV Vict Ty, -tis AJ] + *et
AFJMV g Ty Pr Aug | 11 aspectu FM g Ty, fa-
cie adNov Ty Aug | inventus + ab codd., in D^m g |
12 vidi > D | erant scripta et iudicatum est de singulis
sec. op. D | iudicati sunt singuli adNov Aug | opera |
facta m Amb Aug | 13s inferus AFJV | 13 dederunt
> D | suos > codd. | 14 ~ mors sec. est codd.] + *stagnum
ignis codd. g | 15 ~ est inventus codd. g Ps.Aug Ty

9 Hab 1,6; Jr 11,15; Ps 77,68; 4 Rg 1,10.12; Zch 12,9;
Gn 19,24; Ez 38,22 | 10 Ap 14,10s; 16,13 | 11 Dn 7,9;
Ap 6,11; 16,20; Ps 113,7.3; 2 P 3,7.10; Dn 2,35 |
12 Dn 7,10; Jr 17,10; Ps 68,29; Ap 3,5; 2,23 | 13 J 5,28s;
Ap 21,4 | 14 1 C 15,26.54s; Is 25,8 | 15 Ap 20,12; 19,20;
Mt 25,41 | 21,1 Is 65,17; 66,22; 2 P 3,13; Ap 20,11

- 2 mare iam non est. Et ego Iohannes vidi *sanctam civitatem Hierusalem* novam descendentem de caelo a Deo, paratam *sicut sponsam ornatam*
 3 viro suo. Et audivi vocem magnam de throno dicentem: *Ecce tabernaculum Dei* cum hominibus, *et habitabit cum eis. Et ipsi populus eius erunt*, et ipse Deus *cum eis erit* eorum
 4 Deus; *et absterget Deus omnem lacrimam ab oculis* eorum, et mors ultra non erit neque luctus neque clamor neque dolor erit ultra, quia prima abierunt.
 5 Et dixit *qui sedebat in throno: Ecce nova facio omnia*. Et dixit mihi: Scribe, quia haec
 6 verba fidelissima sunt et vera. Et dixit mihi: Factum est, ego sum α et ω , initium et finis. Ego *sitienti dabo de fonte aquae vitae gratis*.
 7 Qui vicerit, possidebit haec, et *ero illi Deus*,
 8 *et ille erit mihi filius*. Timidis autem et incredulis et execratis et homicidis et fornicatoribus et veneficis et idololatriis et omnibus

2 *inc.* *et civit. sanct. hier. novam vidi A-M g Ty Ps. Aug (Aug) Pr | 3 habitat F | 4 quia] quae *codd.*, enim g. > Ty | 5 dicit *codd.* Ty, ait g | mihi > AJM g Pr Ps. Aug Ty | verba + dei J | sermones fideles Ps. Aug Ty Aug | 6 est + et FV | vitae] *vivae AF MV g (Cyp) | gratis > F | 7 > A* | 8 timidis] dubiis m Pr | infidelibus g Pr | excaecatis A | fornicariis D Pr | idolatr. *codd.* g | omnib.] hominibus \cap

2 Is 52,1; 61,10; G 4,26; Hb 11,10.16; 12,22; Ap 3,12; 21,9s; 19,7s

3 Zch 2,14; Ez 37,27; 2 C 6,16; Is 8,8; J 1,14

4 Ap 7,17; 20,14; Is 65,19.17; Jr 31,16

5 Is 43,19; Ap 19,9; 22,6; 2 C 5,17

6 Ap 16,17; 1,8; 22,17; Is 55,1; Zch 14,8; J 7,37

7 2 Sm 7,14; Ps 88,27s; Zch 8,8

8 Ap 22,15; 2 T 1,7; R 1,28; Is 30,33; Ap 14,10; 2,11; E 5,5s

καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι. καὶ τὴν πόλιν τὴν 2 Is 52,1; 61,10
 ἁγίαν Ἱερουσαλήμ καινὴν εἶδον καταβαίνουσαν Hb 11,10.16;
 12,22
 G 4,26
 19,7s; 21,9s
 ἔκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἠτοιμασμένην
 ὡς νύμφην κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. καὶ 3 Zch 2,10
 ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ θρόνου λεγού-
 σης· Ἴδου ἡ σκηνὴ τοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν ἀν-
 θρώπων, καὶ σκηνώσει μετ' αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ
 λαοὶ αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς ὁ Θεὸς μετ' αὐ-
 τῶν ἔσται, καὶ ἐξαλείψει πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν 4 7,17;20,14
 Is 25,8;35,10;
 65,19.17
 Jr 31,16
 ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ ὁ θάνατος οὐκ ἔστιν ἔτι,
 οὔτε πένθος οὔτε κραυγὴ οὔτε πόνος οὐκ ἔσται
 ἔτι· ὅτι τὰ πρῶτα ἀπῆλθον.

Καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ· 5 4,2
 Is 43,19
 2 C 5,17
 Ἴδου καινὰ ποιῶ πάντα. καὶ λέγει· γράψον, ὅτι
 οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοὶ εἰσιν. καὶ 6 Is 55,1
 Zch 14,8
 1,8; 22,17
 J 7,37
 εἶπέν μοι· γέγοναν. ἐγὼ τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦ,
 ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. ἐγὼ τῷ διψῶντι δώσω
 ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δωρεάν. ὁ 7 2 Sm 7,14
 Ps 88,27s
 2,7; Zch 8,8
 νικῶν κληρονομήσει ταῦτα, καὶ ἔσομαι αὐτῷ
 Θεὸς καὶ αὐτὸς ἔσται μοι υἱός. τοῖς δὲ δειλοῖς 8 Gn 19,24
 Is 30,33
 Ez 38,22
 καὶ ἀπίστοις καὶ ἐβδελυγμένοις καὶ φονεῦσιν
 καὶ πόρνοις καὶ φαρμακοῖς καὶ εἰδωλολάτραις 22,15

1 τ. θαλασσαν ουκ ιδον ετι A | 3 θρονου AS 94 vg Iq
 Amb Aug] ουρανοῦ rel. | λαοι AS 2329 Q 61 94 262s
 280* 259 256 214r 228* Iq] λαος rel. | εσται + αυτων (ο) θς
 A 2329 1854sss 262s vg sy(f)h Iq Ty | 4 εξαλειψει +
 ο θς A 61 1006s 258 259s 1s 265 267-283 172* vg Tert,
 απ αυτων Q 61 258 172* 82-429 18-1859 386-456 | εκ AS
 1841 217s 469 co] απο rel. | απηλθεν S 2329 Q 1854 262*
 216 275 616* 336* 82 627s 385* 1835* 808-456 | 5 τ. θρο-
 νου 2329 94 1ss 265 223 209* 228* 792s | λεγει A 2329
 Q 61ss 94 262s 172* 104-1734 808-456] + μοι rel. | αλη-
 θιν. + τ. θυ 2329 Q 61* 91 456 | 6 ειπεν] λεγει S 280*
 ar¹ Iq | γεγοναν AS^c 1778s] -νασιν 1006s 254 262s 220
 265 469 syf Iq, -ve 228* 386sss, -να rel. | εγω¹ + ειμι A
 1006s 254 262ss 280* 280 265 g vg Ty | 7 κληρον.] δωσω
 αυτω Q 61 94 258 216-456] αυτων θς κ. αυτοι εσονται μοι
 υιοι 1854 259s 1s 260 226s 245 214* 228*, ar¹ | 8 απιστ. +
 κ. αμαρτωλοις 2329 Q 61s 258s 223 209* 228-792 rel. sy]

- καὶ πᾶσιν τοῖς ψευδέσιν τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ
 20,14 λίμνῃ τῇ καιομένῃ πυρὶ καὶ θείῳ, ὃ ἐστὶν ὁ
 θάνατος ὁ δεύτερος.
- 15,1.6s; 19,7
 Lv 20,21 9 Καὶ ἦλθεν εἰς ἕκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν
 ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας τῶν γεμόντων τῶν ἑπτὰ
 πληγῶν τῶν ἐσχάτων, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ
 λέγων· δεῦρο, δείξω σοὶ τὴν νύμφην τὴν γυ-
 ναῖκα τοῦ ἄρνιου. καὶ ἀπήνεγκέν με ἐν πνεύ-
 ματι ἐπὶ ὄρος μέγα καὶ ὑψηλόν, καὶ ἔδειξέν
 21,2 μοι τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλήμ καταβαί-
 νουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἔχουσαν
 Is 58,8; 60,1s.19
 21,23 11 τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ· ὁ φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος
 λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὡς λίθῳ ἰάσπιδι κρυσταλλί-
 ζοντι· ἔχουσα τεῖχος μέγα καὶ ὑψηλόν, ἔχουσα
 Ex 48,31-35 12 πυλῶνας δώδεκα, καὶ ἐπὶ τοῖς πυλῶσιν ἀγγέ-
 λους δώδεκα, καὶ ὀνόματα ἐπιγεγραμμένα, ἃ
 Ex 28,21 13 ἐστὶν τῶν δώδεκα φυλῶν νιῶν Ἰσραήλ. ἀπὸ
 ἀνατολῆς πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ βορρᾶ πυλῶνες
 τρεῖς, καὶ ἀπὸ νότου πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ δυσ-
 F 2,20 14 μῶν πυλῶνες τρεῖς. καὶ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως
 Hb 11,10 ἔχων θεμελίους δώδεκα, καὶ ἐπ' αὐτῶν δώδεκα
 ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ ἄρνιου.
- Ex 40,3.5 15 Καὶ ὁ λαλῶν μετ' ἐμοῦ εἶχεν μέτρον κάλα-
 11,1 μον χρυσοῦν, ἵνα μετρήσῃ τὴν πόλιν καὶ τοὺς

ψευσταις A verss. | εἰς εκ] ο πρωτος 220^s 172^s | εκ > 1006
 254 259-257 265 E 231-283 617 172^s 141 | τ. γεμοντων AS*
 Ps 94 280s 259ss 598-257 E 231^s 214^s 250 469 | τ. γεμουσας
 rel. | 10 πολιν + τ. μεγαλην 1854 254 259-283 216ss 217
 616^s 42s 35^r | θυ 10 11 A 262 218 680 429s | 11 δοξαν
 + απο S g Iq | ως λιθω > 94s 220^s 259^s 260-226 E 231^r
 267^s 250 104^s ar^{1.3} | 12 επι τ. πυλωνας S 94 280^s | δωδεκα
 1 2 A 2286 E* 231s 242 228^s 250 fu syh Pr | ονοματα
 αυτων S 1778s syf | εστιν + (τα) ονοματα A 2329 Q 61-
 1841 94 262^r 216-104 336-456 g vg sy ar³ co Ty | 13 ανα-
 τολων Q 61 94s 258s 216-617 218-506 367 rel. | ~ δυσμων,
 νοτου A 94 260 2286 242 | 14 εχων A Ps Q 1006 258 259-1
 598 2286 231 214 pl. 251 217s 616 104^s 522 808 180 177 | εχον
 rel. | 15 μετρον > 259-226 231s 237 242 28^s bo^s Ps. Amb |

mendacibus, pars illorum erit in stagno *ardenti igne et sulphure*, quod est mors secunda.

21,9-22,5 *Civitatis descriptio, electorum beatitudo*

Et venit unus de septem angelis habentibus phialas plenas septem plagis novissimis et locutus est mecum dicens: Veni, et ostendam tibi sponsam, uxorem Agni. *Et sustulit me in spiritu in montem magnum et altum et ostendit mihi civitatem sanctam Hierusalem* descendentem de caelo a Deo habentem *claritatem Dei*, et lumen eius simile lapidi pretioso tamquam lapidi iaspidis sicut crystallum. Et habebat murum magnum et altum habentem portas duodecim, et in portis angelos duodecim, et nomina inscripta, quae sunt nomina duodecim tribuum filiorum Israhel. *Ab oriente portae tres, et ab aquilone portae tres; et ab austro portae tres, et ab occasu portae tres.* Et murus civitatis habens fundamenta duodecim, et in ipsis duodecim nomina duodecim apostolorum Agni.

Et qui loquebatur mecum, habebat mensuram harundineam auream, ut metiretur civi-

9 mecum] mihi D t* | et³ > *codd.* g t Cyp Pr Ps. Aug Ty | sponsam] novam nuptam Cyp Pr | 11 et > *codd.* g Ps. Aug Ty | iaspidi A^e J g Pr | 12 habentem] -bens *codd.* g | et in portis angel. duod. > FJ | angulos AMV(D) Pr Ty | scripta F^r g Pr, superscripta Ty | ~ occasu austro A (Pr) | 14 duodecim³ > t Pr Ps. Aug Ty | apostol. + et FM Pr | in ipsis] super ea g Pr Ps. Aug Ty | 15 (h)arundinem FDJV g Pr

9 Ap 15,1.6s; Lv 16,21.24.28; Ap 19,7

10 Ez 40,2; Is 52,1; Ap 21,2; Mt 4,8

11 Ap 21,23; Is 58,8; 60,1s.19

12 Ez 48,31-35; Dx 28,21; 39,14

14 E 2,20; Hb 11,10

15 Ez 40,3.5; Zch 2,6; Ap 11.1

- 16 tatem et portas eius et murum. Et civitas in
quadro posita est, et longitudo eius tanta est
quanta et latitudo; et mensus est civitatem de
harundine aurea per stadia duodecim milia; et
longitudo et altitudo et latitudo eius aequalia
17 sunt. Et mensus est murum eius centum qua-
draginta quattuor cubitorum, mensura homi-
18 nis, quae est angeli. Et erat structura muri
eius ex lapide iaspide; ipsa vero civitas aurum
19 mundum simile vitro mundo. Et fundamenta
muri civitatis omni lapide pretioso ornata. Fun-
damentum primum, iaspis, secundum sapphi-
rus, tertium calcedonius, quartum smarag-
20 dus, ¹ quintum sardonyx, sextum sardius,
septimum chrysolithus, octavum beryllus, no-
num topazius, decimum chrysoprasus, unde-
cimum hyacinthus, duodecimum amethystus.
21 Et duodecim portae duodecim margaritae sunt
per singulas, et singulae portae erant ex sin-
gulis margaritis, et platea civitatis aurum mun-
dum tamquam vitrum perlucidum.
22 Et templum non vidi in ea. Dominus enim
Deus omnipotens templum illius est, et Agnus.

murum + civitatis D, + eius g t Pr Ty | 16 eius¹
> F | aurea > *codd.* g t Pr | et³ > *codd.* g t Ty | ~
latit. et altit. ADMV g t Pr | et altit. > FI t | eius²
> DV g | 17 murus AF t, -ros DMV(J) Pr, -rum g |
18 iaspidis D (t) | auro mundo AFJsV, ex auro m.
D t Pr | similis D t Pr | 19 et > *codd.* (g) Ty | ias-
pidis FMV (t) | secundus, tertius etc. *codd.* g Pr |
calcedon. AC, carced. F(JV), carcedon Ty | zmarag.
JM g (t) | 20 sardius ADJ, -donius FM, -dion g t | bi-
rullus D | topadius A, -axinus Pr | chrysoliprasus
V, chiropasus D | amethystus D | 21 ex singul.] sin-
gulae F | plateae F t

πυλῶνας αὐτῆς καὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς. καὶ ἡ πόλις ^{16 Ex 43,16; 48,10a}
 τετράγωνος κεῖται, καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς ὅσον τὸ
 πλάτος. καὶ ἐμέτρησεν τὴν πόλιν τῷ καλάμῳ
 ἐπὶ σταδίων δώδεκα χιλιάδων· τὸ μῆκος καὶ τὸ
 πλάτος καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἴσα ἐστίν. καὶ ἐμέ- ¹⁷
 τρησεν τὸ τεῖχος αὐτῆς ἑκατὸν τεσσαράκοντα
 τεσσάρων πηχῶν, μέτρον ἀνθρώπου, ὃ ἐστὶν ἀγ-
 γέλου. καὶ [ἦν] ἡ ἐνδῶμησις τοῦ τείχους αὐτῆς ^{18 Tob 13,21}
 ἴασπις, καὶ ἡ πόλις χρυσίον καθαρὸν ὅμοιον
 ὑάλῳ καθαρῷ. οἱ θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς ^{19 Is 54,11a}
 πόλεως παντὶ λίθῳ τιμίῳ κεκοσμημένοι. ὁ θε-
 μέλιος ὁ πρῶτος ἴασπις, ὁ δεύτερος σάπφειρος,
 ὁ τρίτος χαλκηδών, ὁ τέταρτος σμάραγδος, ὁ ²⁰
 πέμπτος σαρδόνυξ, ὁ ἕκτος σάρδιον, ὁ ἕβδομος
 χρυσόλιθος, ὁ ὄγδοος βήρυλλος, ὁ ἔνατος το-
 παζιον, ὁ δέκατος χρυσόπρασος, ὁ ἐνδέκατος
 ὑάκινθος, ὁ δωδέκατος ἀμέθυστος. καὶ οἱ δώ- ^{21 22,2}
 δεκα πυλῶνες δώδεκα μαργαρίται· ἀνὰ εἰς ἕκα-
 στος τῶν πυλώνων ἦν ἕξ ἐνὸς μαργαρίτου. καὶ
 ἡ πλατεῖα τῆς πόλεως χρυσίον καθαρὸν ὡς ὑα-
 λοῦ διαυγῆς.

Καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ· ὁ γὰρ Κύ- ^{22 7,15aa}
 ριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ ναὸς αὐτῆς ἐστίν,
 καὶ τὸ ἄρνιον. καὶ ἡ πόλις οὐ χρεῖαν ἔχει τοῦ ²³

αὐτῆς 1^o 2 Q 61s 258 E^s 616 104-452 42 rel. | 16 ὅσον +
 και A 1611ss 259 181 260^r 231s 228^s 792s 469 141 vg syh
 ar^{2s} | πολιν + εν P 254 259-226 E 231-283 216-256 217s
 616^s 35 | σταδίου A Ps Q 1854sss 94s 258^s 265 223 216-
 217 250 616 rel. | 17 ἐμετρ. > Q 61s 258s 209^s 216ss 91-
 617 218^r 82-456 | 18 ἦν > AS^s P 1611 262s 228^s g syf ar
 Ty | ἐνδῶμησις A(S) 2329 1854 258s 9:35] ἐνδομ. rel. |
 ὁμοια 254 258 259^r 231-242 228^s 792 680s 141 35 | 19 ἴασπ.
 και οι S* 94 254 262ss 280 259-273 215-283 35^r vg¹ sy ar
 bo | πρῶτος] εἰς S | 20 σαρδιος (2329) 94s 262s 220^s 259-
 226 E-283 217s 218s 104^s 35^r | τοπαδιον S* syh¹ bo |
 21 δωδεκα² > S* 230 bo Pr | ἦν + ὡς PQ 61 1611 214^r |
 22 ο γαρ] οτι ο S* Iq | παντοκρ. + ο A 280 1678 469 |
 23 πολιν + αυτη 258s syh |

- 22,5; Is 24,23
60,1.19a ἡλίου οὐδὲ τῆς σελήνης, ἵνα φαίνωσιν αὐτῆ· ἡ
γὰρ δόξα τοῦ Θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν, καὶ ὁ λύχ-
Is 60,3.5 24 νος αὐτῆς τὸ ἄρνιον. καὶ περιπατήσουσιν τὰ
ἔθνη διὰ τοῦ φωτός αὐτῆς, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς
Is 60,11 25 γῆς φέρουσιν τὴν δόξαν αὐτῶν εἰς αὐτήν. καὶ
Zch 14,7 οἱ πυλῶνες αὐτῆς οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας·
22,5 26 νῦν γὰρ οὐκ ἔσται ἐκεῖ. ἰκαὶ οἴσουσιν τὴν δόξαν
Is 52,1 27 καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἐθνῶν εἰς αὐτήν. καὶ οὐ
20,15 μὴ εἰσελθῆ εἰς αὐτήν πᾶν κοινὸν καὶ ὁ ποιῶν
Dn 12,1 βδέλυγμα καὶ ψεῦδος, εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι
Ps 68,29 ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἁρνίου.
Ph 4,3
- Ex 47,1.8 22 Καὶ ἔδειξέν μοι ποταμὸν ὕδατος ζωῆς λαμ-
Zch 14,8 πρὸν ὡς κρύσταλλον, ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ θρό-
21,21 2 νου τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἁρνίου. ἐν μέσῳ τῆς
Ex 47,12 πλατείας αὐτῆς καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν καὶ
Gn 2,9; 3,22 ἐκεῖθεν ξύλον ζωῆς ποιοῦν καρποὺς δώδεκα,
2,7 κατὰ μῆνα ἕκαστον ἀποδιδόν τὸν καρπὸν αὐ-
Zch 14,11 3 τοῦ, καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν
ἔθνῶν. ἰκαὶ πᾶν κατάθεμα οὐκ ἔσται ἐτι. καὶ
ὁ θρόνος τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἁρνίου ἐν αὐτῇ
ἔσται, καὶ οἱ δοῦλοι αὐτοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ,
Ps 16,15; 41,3 4 ἰκαὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα
Mt 5,8 3,12

φαινωσιν + εν S^c 265 223 237 35^r g vg bo Pr [~ αυτη γαρ η Q 61ss 94 258 91 242 104^r 82-456|24 φερουσ.] οισουσιν 280 g vg bo Amb Pr, -ροντες sy sa | αυτω (τ.) δοξαν κ. τιμην τ. εθνων εις Q 61sss 258 216.217 336^a 82-456| 26 αυτην + ινα εισελθωσιν 2329 Q 61ss 254 258s 228^a 216-792 336^a 93-456 | 27 ο S* 1854 258^a 209^a 336^a 82-180 42^r] > rel. | ποιων + ωσει S* [αρνιου] ουρανου S, > 253 Iq | 22,1 ποταμον + καθαρον 254 220^a 259ss 2186-226 Es 256-283 216-792 616^a 680s 203s 35^r syf | 2 εκειθ.] εντευθεν P 61 1611 94s 280^a 259-283 792s 218ss 808 35^r | μηνα + ενα 280^a 259s 1-226 E 256^r 267-283 336 | αποδιδους S Q 61sss 94 258^a 2286^r E^a 214^r 91 792s 218ss 104^r 82 699 429-227 1597 rel., -διδοντα 1 664, -διδον 1006s 1094s 616^a | ξυλου + καταγγελλεται 216^a 175 217 616^a | 3 ετι] εκει 2329 94s 220^a 259s 1 2286s E-283 664-792 616^a 104s 35^r | λατρευουσιν Q 1854s 262 220 1678 181 257^a 231s 267 664 175ss 792 424 680s 82 699sss 18 935 227 337s 456 |

Et civitas non eget *sole neque luna* ut luceant 23
 in ea; nam claritas Dei illuminavit eam, et lu-
 cerna eius est Agnus. *Et ambulabunt gentes in* 24
lumine eius, et reges terrae afferent gloriam
 suam et honorem in illam. *Et portae eius non* 25
claudentur per diem; nox enim non erit illic.
Et afferent gloriam et honorem gentium in 26
 illam. *Non intrabit in eam aliquod coinquina-* 27
tum aut abominationem faciens et mendacium,
 nisi qui scripti sunt in libro vitae Agni.

Et ostendit mihi *fluvium aquae vitae* splen- 22
 didum tamquam crystallum, procedentem de
 sede Dei et Agni. *In medio* plateae eius et 2
ex utraque parte fluminis lignum vitae, adfe-
 rens fructus duodecim, per menses singulos
 reddens fructum suum, et folia ligni ad sani-
 tatem gentium. *Et omne maledictum non erit* 3
amplius, sed sedes Dei et Agni in illa erunt,
 et servi eius servient illi. *Et videbunt faciem* 4
eius, et nomen eius in frontibus eorum. Et 5

23 luceat J t Pr Ty | in ea] ea A, illi g, ei t Pr |
 inluminabit DV, -at t Pr | 24 ambulat F | per lu-
 men AFJ g Ty Pr | 25 cludentur FJ | erit] est F | 27 non]
 nec AF, et non g Pr | intravit AFJ, intrat Ps.
 Aug | ea AJV(F) g Pr Ty | aliquid *codd.* | aut] et F-
 M g Pr Ty, > AV | ~ faciens abomin. *codd.* Ty Pr (g) |
 22,1 flumen F g Pr Ps. Aug | vitae AFMG g Pr |
 2 et¹ > F | singula reddentia A*FJ | 3 sed] et *codd.*
 g Ps. Aug Ty | 4 eorum + scriptum erit D

23 Is 24,23; 60,1.19s; Ap 21,11; 22,5

24 Is 60,3.5; Tob 13,13s

25 Is 60,11; Zch 14,7, Ap 22,5

27 Is 52,1; 2 P 3,13; Ap 20,15; 3,5; Ph 4,3;
 Ps 68,29

22,1 Ez 47,1.7; Zch 14,8; Jl 3,18

2 Ap 21,21; 2,7; Ez 47,12; Gn 2,9; 3,22; Jr 3,17

3 Zch 14,11; Ap 3,21

4 Ps 16,15; 41,3; Mt 5,8; Ap 14,1

nox ultra non erit, et non egebunt lumine lucernae, neque *lumine solis*, quoniam *Dominus Deus illuminabit illos, et regnabunt in saecula saeculorum.*

22,6-21 *Epilogus*

6 Et dixit mihi: Haec verba fidelissima sunt et vera. Et Dominus Deus spirituum prophetarum misit angelum suum ostendere servis
7 suis quae oportet fieri cito. Et ecce venio velociter. Beatus, qui custodit verba prophetiae libri huius.

8 Et ego Iohannes, qui audivi et vidi haec. Et postquam audissem et vidissem, cecidi ut adorarem ante pedes angeli, qui mihi haec
9 ostendebat. ¹Et dixit mihi: Vide ne feceris: conservus enim tuus sum et fratrum tuorum prophetarum et eorum, qui servant verba prophetiae libri huius: Deum adora.

5 egent D, indigebunt Ps.Aug | lumen^{1,2} A g Pr | lumine² > V | inluminat AJV Ty, lucebit super Pr |

6 fidelia g, sermones fideles et veri Ty, fidelissimi Pr | ~ et vera sunt AFJV g | Deus > Ty | spiritum F Pr, -tu D g] omnipotens A

7 libri > D Amb

8 et¹ > A FD Pr | audissem] audivi D g | vidissem + eum Ty, audio et video g | haec² + omnia J | 9 dixit D] dicit AFJV g Ty | enim] quia Cyp Pr, > AFDV | prophetiae Cyp Pr] > AFDJV Ty | libri huius 9 ~ 10 F g |

5 Ap 21,25; Is 60,19; Dn 7,18.27; Ap 5,10; 7,16; Ps 138,12

6 Ap 21,5; 19,11; Nu 27,16 (1 C 14,32) Ap 1,1; Dn 2,28

7 Ap 12,20; 3,11; 1,3

8 1 J 1,1.3; Ap 19,10

αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. καὶ νῦν οὐκ 5 Is 60,19
21,25;
ἔσται ἔτι, καὶ οὐκ ἔχουσιν χρεῖαν φωτὸς λύχνου
καὶ φωτὸς ἡλίου, ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς φωτιεῖ
ἐπ' αὐτούς, καὶ βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰώνων.

5,10
Dn 7,12,27

Καὶ εἶπέν μοι· οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ 6 Dn 2,28
Nu 27,16
1 C 14,32
21,5; 1,1
ἀληθινοί, καὶ ὁ Κύριος ὁ Θεὸς τῶν πνευμά-
των τῶν προφητῶν ἀπέστειλεν τὸν ἄγγελον
αὐτοῦ δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι
ἐν τάχει. ἰκαὶ ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ. μακάριος 7 Is 40,10
12,20;
3,11; 1,3
ὁ τηρῶν τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βι-
βλίου τούτου.

Κἀγὼ Ἰωάννης ὁ ἀκούων καὶ βλέπων ταῦ- 8 19,10
1 J 1,1,3
τα. καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ ἔβλεψα, ἔπεσα προσκυ-
νῆσαι ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἀγγέλου τοῦ
δεικνύοντός μοι ταῦτα. καὶ λέγει μοι· ὄρα μὴ· 9
σύνδουλός σου εἰμι καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν
προφητῶν καὶ τῶν τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ
βιβλίου τούτου· τῷ Θεῷ προσκύνησον.

5 ετι AS Ps 1006s 262s 250 218ss 469 g vg ar³ co Amb
Pr] εκει rel. pl. ar², > Q 61ss 258s 82-456 | ουκ εχουσι
χρεϊαν] ου χρεϊα Q 61ss 258s 104^r 82-227 1859-456 | φω-
τος¹ AS 1006s 94 280^s 273^s 275 469] φως 2329 262s 234-
247 242 250, > rel. | φωτος²] φως A Ps 262s 259ss 598^s
E 231^s 214^r 664-217 250 co | ηλιου > Q 61ss 258 104^r 110-
456 | φωτισει A Ps 1006s 181 598 257 250 469, -ζει 226
214-792 616^s g vg¹ sy | επ AS 2329 1006s 94 280^s 250
218ss g lq Pr] > rel. | 6 ειπεν] λεγει Q 61ss 94 258s 223
218ss 104^r 82 rel. g ar⁴ | ο¹ AS 2329 61 1611 262s 265
233 218 syf co] > rel. | πνευμ. των] αγιων 254 259^r E
231s 209-283 | απεστ. + με S* 1006s 280^s 452^s syh sa |
αυτου 1 2 1854 82-227 386-506 325^s | 8 βλεπ. κ. ακουων
S 2329 1006s 254 280^s 259ss 2186^r 231^r 214^r 228^s 216-217
616^s 469 35 syf bo Pr | και³ + οτε Q 61ss 258 209s 104^r
82-429 2349-1734 808 180-517 | εβλεπον A 2329 262s,
ειδον Q 61ss 258s 209s 792 218ss 104^r 82-141 227-456 |
9 μη + ποιησης 1006s 265 217s 469 g vg Cyp Aug Pr |
σου¹ + γαρ 2329 ar^{1s} vg Cyp Aug | λογους + τ. προ-
φητειας 220 217 1859 vg¹ ar^{2s} bo¹ Pr | λογους 9 10 792
582 520 261 |

- 10,4; 1,3 10 Καὶ λέγει μοι· μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους
Dn 8,26;12,4 τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου· ὁ καιρὸς
Dn 12,10 11 γὰρ ἐγγύς ἐστιν. ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι, καὶ ὁ
ῥυπαρὸς ῥυπανθήτω ἔτι, καὶ ὁ δίκαιος δικαιο-
Ps 27,4;61,13 σύνην ποιησάτω ἔτι, καὶ ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω ἔτι.
Jr 17,10 22,7; 3,11; 12 Ἴδου ἔρχομαι ταχύ, καὶ ὁ μισθός μου μετ'
2,23 ἔμοῦ, ἀποδοῦναι ἑκάστῳ ὡς τὸ ἔργον ἐστὶν αὐ-
1;10,10; R2,6 τοῦ. ἐγὼ τὸ ἄλφα καὶ τὸ ὦ, ὁ πρῶτος καὶ ὁ
Is 44,6; 48,12 13 ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. μακάριοι οἱ πλύ-
Hb 13,8 14 νοντες τὰς στολὰς αὐτῶν, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία
7,14; 2,7 αὐτῶν ἐπὶ ξύλον τῆς ζωῆς καὶ τοῖς πυλῶσιν
Gn 49,11; 2,9; 3,22 εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν. ἔξω οἱ κύνες καὶ οἱ
21,8.27 15 φαρμακοὶ καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ
1 C 6,9s εἰδωλολάτραι καὶ πᾶς φιλῶν καὶ ποιῶν ψεῦδος.
R 1,28
1,1s; 5,5 16 Ἐγὼ Ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρ-
Is 11,1.10 τυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις. ἐγὼ
L 1,78 εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος Δαβὶδ, ὁ ἀστὴρ ὁ
λαμπρὸς ὁ πρωῖνός.
- Zch 14,8 17 Καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν· ἔρ-
21,6; R 8,23 χου. καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω· ἔρχου. καὶ ὁ διψῶν
Is 55,1 ἐρχέσθω, ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ ζωῆς δωρεάν.
J 7,37

11 ρυπαρευθητω 2329 Q 61 1006s 262s 220s 259ss 598ss
223 256s 214-283 216-617 104r 469-1734 1859 rel. (1611
209s) | ετι 1^2 A 2186 262 258 257 231 250 218r, 1^3 1 |
δικαιουσ. ποι.] δικαιωθητω 254 220 1778s 260 257 214r |
ετι 2^3 226 256 680s 935 | 12 εκ. κατα τα εργα αυτου
(R 2,6) 214r 792 250 vg syf ar co Pr | εστιν AS 220s
2209s 230 250 syh] εσται rel. pl., > 469 syf | 13 εγω +
ειμι 275 273 469 g vg ar^1 (co) | ~ (η) αρχη κ. (το) τελος
ο πρωτος κ. 254 258 259r 223s 209-283 216r 35r | 14 οι πλυν.
- αυτων AS 1006s 253s (250 104s sa)] οι ποιουντες τ. εν-
τολας αυτου rel. g sy ar bo Tert Cyp Ty, εντολ. εμου
267s Be | 15 πας + ο 94s 220s 259-226 E 256-283 216r
218-922 | ~ ποιων κ. φιλων S 216ss 91-217 616s g sa
Hipp | 16 ετι] εν A 2329 1006s 94s 220 1778s 214r 275
469 g vg ar co Ty, > 259r E 256 209s 267-283 216-617 |
~ πρωινος ο λαμπρ. 216s 217s 91r 284s 110s | πρωινος
+ ο αυτος 2186 228s | 17 ερχεσθω + και 254 250 (2329)
vg^1 ar^1s sa Be |

Et dicit mihi: Ne signaveris verba pro- 10
phetiae libri huius; tempus enim prope est.
Qui nocet noceat adhuc, et qui in sordibus 11
est sordescat adhuc, et qui iustus est iusti-
ficetur adhuc, et sanctus sanctificetur adhuc.
Ecce venio cito, *et merces mea mecum est,* 12
reddere unicuique secundum opera sua. Ego 13
sum A et Ω, *primus et novissimus,* princi-
pium et finis. Beati, qui *lavant stolas* suas in 14
sanguine Agni, ut sit potestas eorum in ligno
vitae, et per portas intrent in civitatem. Foris 15
canes et venefici et impudici et homicidae
et idolis servientes, et omnis, qui amat et facit
mendacium.

Ego Iesus misi angelum meum testificari 16
vobis haec in ecclesiis. Ego sum radix et ge-
nus David, stella splendida et matutina.

Et spiritus et sponsa dicunt: Veni. Et qui 17
audit, dicat: Veni. Et *qui sitit veniat,* et qui
vult accipiat *aquam vitae gratis.*

10 prope] in proximo Cyp Pr, proximum Ps. Aug
Ty | 11 qui perseverant nocere noceant Cyp Pr | et
iustus iustitiam faciat AFDJV (g) Ps. Aug Be, iustus
aut. iustiora faciat adhuc, similiter et sanctus sancti-
ora Cyp Ty Pr | adhuc² > J | 12 *inc.* et ego venio
D Pr | 13 sum > AF Cyp Pr Ps. Aug | 14 beati qui
faciunt mandata eius ut g | felices eos qui faciunt
praecepta eius ut... super lignum Cyp (Pr Ps. Aug Ty) |
in sang. agni > AFJV | per portas] portis AF(JV) |
15 foris autem remanebunt Pr Fulg (adNov) | in-
pudicitiae, > et homicidae F | 16 David + et stella
et spl. D | 17 spirit.] sponsus D Ps. Aug¹ | et⁴ > A
DJV Pr Ps. Aug | et⁵ > A Pr Ps. Aug

10 Ap 10,4; 1,3; Dn 8,26; 12,4

11 Dn 12,10 | 12 Ap 3,11; 2,23; Is 40,10; Ps 27,4;
61,13; Jr 17,10; Mt 16,27; 2 C 5,10

13 Ap 1,8,17; Is 44,6; 48,12

14 Ap 7,14; 2,7; Gn 2,9; 3,22

15 1 C 6,9s; R 1,28; E 5,5; Ap 21,8.27 (Ph 3,22)

16 Ap 1,1; 2,28; 5,5; Is 11,1.10; Nu 24,17

17 Ap 21,6; Is 55,1; Zch 14,8; J 7,37

- 18 Contestor enim omni audienti verba prophetiae libri huius: Si quis *apposuerit ad haec*, apponet Deus *super illum plagas scriptas in*
- 19 *libro isto*. Et si quis diminuerit de verbis libri prophetiae huius, auferet Deus partem eius de libro vitae et de civitate sancta et de his quae scripta sunt in libro isto.
- 20 Dicit qui testimonium perhibet istorum: Etiam venio cito. Amen. Veni Domine Iesu.
- 21 Gratia Domini nostri Iesu Christi cum omnibus vobis. Amen.

18 enim] ego AFJV^o g Pr Ps.Aug Ty, > D
 apponet] apponit A, -nat Ps.Aug
 19 deminuerit A, dempserit D g Pr Ps.Aug Ty
 20 dicet F, dixit Ty
 perhibuit J
 21 cum omnibus vobis] supra sanctos g
 vobis] hominibus D, > A
 amen > FJ g

18 Dt 4,2; 29,19; Ap 15,1.6
 19 Gn 2,9; 3,22; Ap 2,7; 22,2.14
 20 Ap 3,11; 1 C 16,22
 21 2 Th 3,18; R 16,20.24; 1 C 16,23

Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι τοὺς λό- 18 Dt 4,2; 29,19
 γους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου· ἐάν
 τις ἐπιθῆ ἑπ' αὐτά, ἐπιθήσει ὁ Θεὸς ἐπ' αὐτὸν
 τὰς πληγὰς τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ
 τούτῳ. καὶ ἐάν τις ἀφέλῃ ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ 19 2,7; 22,2.14
 βιβλίου τῆς προφητείας ταύτης, ἀφελεῖ ὁ Θεὸς Gn 2,9; 3,22
 τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς καὶ
 ἐκ τῆς πόλεως τῆς ἁγίας, τῶν γεγραμμένων ἐν
 τῷ βιβλίῳ τούτῳ.

Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα· ναί, ἔρχομαι ταχύ. 20 3,11
 Ἄμην, ἔρχου Κύριε Ἰησοῦ. 1 C 16,22

Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ μετὰ πάντων 21 2 Th 3,18
 τῶν ἁγίων. ἀμήν. R 16,20.24

18 ἐπιθήσει] -σαι 1854 94 258 Es 273 469-248 18r 1859 rel. |
 τας¹ + επτα Q 254 259s 2186r Er 267-283 216-217 616^a
 35r | 19 λογων + τουτων S 1778s Amb | τ. βιβλιου >
 226 792 935 g am ar^{1a} Amb Ty | αφελει] -λοι 1854
 94 220 1778s 223 267^a 218r 82-429 18r 1859-1597 42
 456 35r | 20 αμην + ναι 1854 253ss Es 256s 214-264
 250 218^a 104r 469 rel. ar, > 2329 94 1778s 2186 230 228^a
 250 g syf ar³ co Ty Pr, αμην-Iu > ar¹ Ty | Iu + Xe
 S^o 2329 1611 254 258s 1778s 259-226 E 231s 209-283
 216r 386^a 42s 456 ar^{2a} bo Ps. Amb Be | 21 > ar¹ Ty
 Pr Ap | Κυ + ημων 258 257 205 282 267 582 g vg sy
 ar^{2a} co Ps. Amb Be | Iu AS 1611 262s 469 608 452^a
 60 261 sa¹] + Xu rel. | παντων > S 2329 g | τ. αγιων]
 υμων vg¹, > A vg¹ Be | αμην > A 1006s 259s 2186 598
 226s 256 231s 214^a g fu Be |

Sectiones et Canones Eusebii ad Mt

1,3	1,1	43,5	6,7	85,2	10,14	127,5	12,38
2,10	1,17	44,6	6,14	86,5	10,16	128,5	12,39
3,5	1,18	45,10	6,16	87,1	10,17	129,5	12,43
4,10	1,19	46,5	6,20	88,2	10,19	130,2	12,46
5,7	2,5	47,5	6,22	89,10	10,23	131,2	13,1
6,10	2,7	48,5	6,24	90,3	10,24	132,5	13,12
7,3	3,1	49,5	6,25	91,10	10,25	133,1	13,13
8,1	3,3	50,2	7,1	92,2	10,26	134,5	13,16
9,5	3,4	51,5	7,3	93,5	10,27	135,2	13,18
10,5	3,7	52,10	7,6	94,2	10,33	136,10	13,24
11,1	3,11	53,5	7,7	95,5	10,34	137,2	13,31
12,5	3,12	54,5	7,12	96,5	10,37	138,5	13,33
13,10	3,13	55,5	7,13	97,3	10,39	139,6	13,34
14,1	3,16	56,10	7,15	98,1	10,40	140,10	13,36
15,2	4,1	57,5	7,16	99,10	10,41	141,1	13,53
16,5	4,2	58,5	7,17	100,6	10,42	142,1	13,57
17,6	4,11	59,3	7,21	101,10	11,1	143,2	14,1
18,4	4,12	60,5	7,22	102,5	11,2	144,2	14,3
19,7	4,13	61,5	7,24	103,2	11,10	145,6	14,6
20,6	4,17	62,2	7,28	104,5	11,11	146,3	14,13
21,2	4,19	63,2	8,1	105,5	11,12	147,1	14,15
22,6	4,21	64,3	8,5	106,10	11,14	148,6	14,22
23,1	4,23	65,5	8,11	107,5	11,16	149,2	14,23
24,10	5,1	66,5	8,13	108,5	11,20	150,4	14,23
25,5	5,2	67,2	8,14	109,10	11,23	151,10	14,28
26,10	5,5	68,5	8,19	110,5	11,25	152,6	14,32
27,5	5,4	69,2	8,23	111,3	11,27	153,2	14,34
28,5	5,6	70,1	9,1	112,3	11,27	154,6	15,1
29,10	5,7	71,2	9,9	113,10	11,28	155,10	15,12
30,5	5,11	72,2	9,10	114,2	12,1	156,5	15,15
31,2	5,13	73,2	9,12	115,10	12,5	157,6	15,19
32,2	5,14	74,2	9,18	116,2	12,9	158,5	15,24
33,10	5,17	75,10	9,27	117,4	12,14	159,6	15,25
34,5	5,18	76,2	9,35	118,10	12,15	160,6	15,29
35,10	5,19	77,6	9,36	119,5	12,22	161,4	16,1
36,5	5,25	78,5	9,37	120,7	12,23	162,5	16,2
37,10	5,27	79,2	10,1	121,2	12,24	163,6	16,4
38,5	5,39	80,2	10,2	122,2	12,25	164,2	16,5
39,10	5,41	81,10	10,5	123,2	12,31	165,6	16,7
40,5	5,44	82,2	10,8	124,10	12,33	166,1	16,13
41,5	5,46	83,2	10,11	125,5	12,35	167,10	16,17
42,10	6,1	84,5	10,12	126,10	12,36	168,2	16,20

169,6	16,22	216,4	21,22	263,6	24,43	310,1	26,64
170,2	16,24	217,2	21,13	264,2	24,44	311,6	26,65
171,10	16,27	218,10	21,18	265,5	24,46	312,2	26,65
172,2	16,28	219,2	21,33	266,5	24,47	313,1	26,67
173,6	17,10	220,1	21,45	267,5	24,48	314,1	26,69
174,2	17,14	221,5	22,1	268,10	25,1	315,1	26,71
175,5	17,19	222,10	22,11	269,2	25,14	316,2	26,75
176,2	17,22	223,2	22,15	270,5	25,15	317,2	27,1
177,10	17,24	224,6	22,34	271,2	25,29	318,1	27,2
178,2	18,1	225,2	22,41	272,5	25,30	319,10	27,3
179,2	18,6	226,2	22,46	273,10	25,31	320,1	27,11
180,6	18,8	227,10	23,1	274,1	26,1	321,4	27,12
181,10	18,10	228,5	23,4	275,6	26,3	322,2	27,15
182,5	18,12	229,2	23,5	276,1	26,6	323,4	27,16
183,5	18,15	230,10	23,8	277,4	26,12	324,10	27,19
184,10	18,16	231,5	23,12	278,2	26,14	325,1	27,20
185,7	18,18	232,5	23,13	279,4	26,21	326,1	27,22
186,10	18,19	233,10	23,15	280,1	26,22	327,10	27,24
187,5	18,21	234,5	23,24	281,2	26,23	328,1	27,26
188,10	18,23	235,10	23,24	282,6	26,24	329,4	27,27
189,6	19,1	236,5	23,25	283,10	26,25	330,6	27,30
190,2	19,9	237,5	23,27	284,1	26,26	331,1	27,32
191,10	19,10	238,5	23,29	285,2	26,27	332,1	27,33
192,2	19,13	239,10	23,32	286,6	26,30	333,4	27,34
193,2	19,16	240,5	23,34	287,4	26,31	334,1	27,35
194,2	19,21	241,5	23,37	288,6	26,31	335,1	27,37
195,2	19,22	242,2	24,1	289,1	26,33	336,1	27,38
196,10	19,28	243,2	24,3	290,6	26,35	337,6	27,39
197,5	19,28	244,1	24,9	291,1	26,36	338,2	27,41
198,2	19,29	245,10	24,10	292,6	26,36	339,2	27,44
199,2	19,30	246,6	24,14	293,4	26,38	340,2	27,45
200,10	20,1	247,6	24,15	294,1	26,39	341,6	27,46
201,2	20,17	248,2	24,16	295,1	26,39	342,2	27,48
202,6	20,20	249,2	24,19	296,2	26,40	343,1	27,50
203,2	20,24	250,6	24,20	297,4	26,41	344,2	27,51
204,4	20,28	251,2	24,21	298,6	26,42	345,10	27,51
205,2	20,29	252,6	24,22	299,4	26,45	346,2	27,54
206,2	21,1	253,2	24,23	300,1	26,47	347,6	27,55
207,7	21,4	254,6	24,24	301,2	26,48	348,1	27,57
208,2	21,6	255,5	24,25	302,1	26,51	349,1	27,59
209,1	21,9	256,5	24,27	303,10	26,52	350,6	27,61
210,10	21,10	257,5	24,28	304,1	26,55	351,10	27,62
211,1	21,12	258,2	24,29	305,6	26,56	352,1	28,1
212,10	21,14	259,2	24,30	306,1	26,57	353,2	28,4
213,5	21,15	260,6	24,36	307,4	26,58	354,2	28,8
214,6	21,17	261,5	24,37	308,2	26,59	355,10	28,9
215,6	21,21	262,5	24,40	309,6	26,60		

APPENDIX

—

LECTIONES VARIANTES
EX PAPYRIS RECENTER INVENTIS

Catalogus papyrorum

*quarum lectiones in hac appendice exhibentur
(et supplementum ad catalogum p. 28*-29*)*

<i>Signum</i>	<i>Aetas</i>	<i>Ubi asservetur</i>	<i>Quid circiter contineat</i>
<i>p11</i>	s. 7	Leningrad	1 C 1-7
<i>p44</i>	s. 6/7	New York	Mt 17.18.25; J9.10.12
<i>p47</i>	s. 3	Dublin	Ap 9
<i>p49</i>	s. 3	New Haven	Eph 4.5
<i>p53</i>	s. 3	Ann Arbor	Mt 26; A 9.10
<i>p54</i>	s. 5/6	Princeton	Ja 2.3
<i>p55</i>	s. 6/7	Wien	J 1,31-33.35-38
<i>p59</i>	s. 7	New York	J 1.2.11.12.17.18.21
<i>p60</i>	s. 7	New York	J 16-19
<i>p62</i>	s. 4	Oslo	Mt 11,25-30
<i>p63</i>	s. 5/6	Berlin	J 3.4
<i>p64</i>	s. 2/3	Barcelona	Mt 3.5 (hucusque <i>P67</i>)
		Oxford	Mt 26
<i>p65</i>	s. 3	Firenze	1 Th 1.2
<i>p66</i>	s. 2/3	Cologne/Dublin	J 1-21
<i>p67</i>		(cf. <i>P64</i>)	
<i>p68</i>	s. 7?	Leningrad	1 C 4
<i>p69</i>	s. 3	Oxford	L 22
<i>p70</i>	s. 3	Oxford/Firenze	Mt 11.12
<i>p71</i>	s. 4	Oxford	Mt 19
<i>p72</i>	s. 3/4	Cologne (1,2P/nunc in Bibl. Vaticana)	1,2 P; Jud
<i>p73</i>	s. 6/7	Cologne	Mt 25.26
<i>p74</i>	s. 7	Cologne	A; Ja; 1,2P; 1,2,3,J; Jud
<i>p75</i>	s. 2/3	Cologne	L 3-24; J 1-15
<i>p76</i>	s. 6	Wien	J 4
<i>p77</i>	s. 2/3	Oxford	Mt 23
<i>p78</i>	s. 3/4	Oxford	Jud
<i>p79</i>	s. 7	Berlin	Hb 10
<i>p80</i>	s. 3	Barcelona	J 3
<i>p81</i>	s. 4	Trieste	1 P 2.3
<i>p82</i>	s. 4/5	Strasbourg	L 7
<i>p83</i>	s. 4/5	Strasbourg	Ap 9.10
<i>p86</i>	s. 4	Köln	Mt 5
<i>p87</i>	s. 3	Köln	Phm
<i>p88</i>	s. 4	Milano	Mc 2
<i>p89</i>	s. 4	Firenze	Hb 6
<i>p90</i>	s. 2	Oxford	J 18.19
<i>p91</i>	s. 3	Milano/Macquarie	A 2
<i>p92</i>	s. 3/4	Cairo	E; 2 Th
<i>p93</i>	s. 5	Firenze	J 13
<i>p94</i>	s. 5	Cairo	R 6
<i>p95</i>	s. 3	Firenze	J 5

Evangelium secundum Matthaeum

1,20 γεννηθεν] ον Prtev | 21 δε + σοι sysc Prtev.

2,9 εσταθη] εστη Prtev | επανω ου ην το παιδιον] επανω του παιδιου D vl, επι την κεφαλην του παιδιου Prtev | 16 διετους] διετιας D* Prtev | κατωτερω] κατω D lat Prtev | 23 Ναζαρα P⁷⁰.

3,15 αυτω] προς αυτον P⁶⁴ S W pl.

5,13 μωρανθη] μαρανθη P⁸⁶ pl. lat gg bo | εξω + και P⁸⁶ ΔDW ΘΣΓΠ | 22 ειχη > P⁶⁴ | 28 αυτην¹ > P⁶⁴ S* 440 Tert Cl Ωρ¹, αυτης S^c 372 399 I^r M al.

11,25 εκρυψ. P⁶² | 27 επιγιν.¹] γιν. P⁷⁰.

12,4 εφαγεν P⁷⁰.

19,17 τηρησον] τηρει P⁷¹ vid.

23,30 αυτων κεινωνοι ~ P⁷⁷ | 34 εγω > P⁷⁷ D 124 13 788 | 37 ηθελησα] -ληκα P⁷⁷.

24,14 τουτο το ευαγγελιον] το ευαγγ. τουτο P⁷⁰ D 1223 Eus Cy | εν ολη τη οικουμενη] εις ολην την -μενην P⁷⁰ S al. lat.

26,22 αυτων > P⁶⁴ vid. | 31 διασκορπισθησονται P⁶³ | 36 ου + αν P⁶³ vid. | 39 προσελθ. P⁶³ | μου > P⁶³*.

Evangelium sec. Marcum (1-7)

Lectiones codicis 1342

1,4 Ιωανν. + ο | 5 παντες + και | 8 εν¹ > | 11 σοι | 13 εκει > | 14 τ. βασιλειας > | 16 παραγων | 21 εδιδασκεν + αυτους | 22 γραμματ. + αυτων | 23 inc. ευθυς ην | 27 τι εστιν τουτο | 28 πανταχου | 29 εξελθων | 34 Χν ειναι | 38 εξηλθον | 40 οτι] Κε | 44 μηδεν > .

2,2 εν οικω | 5 τεκνον > | 5.9 αφιενται | σου | 9 περιπατει | 10 ~ επι τ. γ. αφιεναι | 11 περιπατει | 12 οίδαμεν | 15 γινεται | 16 τι > | κ. πινει > | 17 εις μετανοιαν > | 18 οι φαρισαιοι¹ | 20 εν εκεινη τη ημ. | 21 ιματιον παλαιον | ρησσει | απ αυτου | 22 ρηγγυνται | 23 διαπορευεσθαι.

3,2 παρετηρουντο | 3 ξηραν | 4 απολεσαι |
 19 Ισκαριωθ | 20 ερχεται | 25 δυνησεται | 29 εσται |
 31 *inc.* κ. ερχονται | κ. αι αδελφαι > | 35 του θυ] τ. πα-
 τρος μου.

4,4 του ουρανου > | 5 τα πετρωδη | 6 και οτε ανετει-
 λεν | 7 απεπνιξαν | 8 εν *ter* | 10 ηρωτων | 11 λεγει |
 τ. θυ] των ουρανων | 15 αρπαζει | 18 αλλοι εισιν > |
 ακουσαντες | 19 η μεριμνα | 20 εν *ter* | 21 τεθη |
 23 ακουειν > | 30 εν τινι | 33 πολλαις > | 40 ουπω |
 41 οι ανεμοι.

5,1 ηλθεν | 2 υπηνητησεν | 3 μνημασι | 4 πολλακις > |
 5 ~ μνημ. κ. εν τ. ορεσ. | 9 λεγει αυτω | 10 αυτον | πολ-
 λα > | 11 μεγαλων | 12 παντ. αι δαιμονες > |
 14 απηγγειλαν | 21 εις Γεννησαρετ | 23 ζηση |
 38 ερχονται | 41 κουμ | εγερθητι | 42 ωσει.

6,1 ερχεται | 2 ταυτα παντα | γινομενα | 11 υμων + τ.
 λογου | αυτοις *sine addit.* | 12 εκηρυξαν | 18 Φιλιππου |
 22 ηρεσεν | 27 ενεγκαι | 39 ανακλιθηναι | 41 παρατιθωσ. |
 43 κοφινων πληρωματα | 49 οτι... εστιν | ανε-
 κραξ. + απο τ. φοβου | 51 εκ περισσου > | 52 αλλ' ην |
 53 εις Γεννησαρ. | 54 αυτον + οι ανδρες τ. τοπου |
 55 χωραν | 56 ηψαντο.

7,2 εμεμψαντο > | 3 κ. κλινων > | 5 κοιναις | 8 κ.
 αλλα - ποιειτε] κ. χαλκιων | 13 τ. λογον] τ. εντολην |
 14 παλιν | 15 τα εκ τ. ανθρωπου εκπορευομ. | 16 > *vers.* |
 17 την παραβολην | 18 κ. υμεις > | ου¹] ουπω | εξωθεν
 > | τ. ανθρωπον] το στομα | 24 ηλθεν | ορια |
 26 συραφοινικισσα | 27 *inc.* κ. ελεγεν | 28 εσθιουσιν υπο-
 κατω της τραπ. | το παιδ. βεβλ. | κ. το δαιμ. εξεληλυθος |
 31 ηλθε δια Σιδωνος εις | 32 μογγιλαλον | τας χειρας |
 33 απο] εκ | 35 ευθεως > | ηνοιγησαν | και² + ευθεως.

Evangelium secundum Lucam

1,28 ευλογ. - γυναιξιν *Prtev* | 29 δε + ακουσασα
Prtev | διελογιζ. + εν εαυτη λεγουσα *Prtev* | 35 υπιστου]
 θυ *Prtev Iust* | γεννωμ. αγ. κληθ. *Prtev* | υιος θυ] υιος
 υπιστου *Prtev Iust* | 43 τουτο > *Prtev* | εμε *Prtev*.

2,1 απογραψασθ. *Prtev*.

3,36 τ. Καιναμ > P⁷⁵vid.

5,1 *inc.* και εγ. εν P⁷⁵ | 2 ~ δυο πλοια P⁷⁵ D Θ m. | 9 η] ων P⁷⁵.

6,1 εν σαββ. διαπ. P⁷⁵vid. | 22 υμας² > P⁷⁵vid. D | 25 ουαι² + υμιν P⁷⁵ D al. vg | 26 οι πατ. αυτ. > P⁷⁵ | 33 γαρ P⁷⁵ | 34 εστιν > P^{45.75} B 700 e | 37 δικαζετε P⁷⁵ B 579 | δικασθητε P⁷⁵vid. B 280 | 42 πως δυν. P⁷⁵ | 45 αυτου¹ > P⁷⁵ | 48 δια το - αυτην P⁷⁵.

7,6 επεμψεν φιλ. P⁷⁵ | 7 ιαθητω P⁷⁵ | 28 γαρ > P⁷⁵vid. | 38 τοις δακρυσιν > P⁸² 157.

8,5 αυτο] αυτα P⁷⁵ (B) 21 16 273 | 6 κατεπεσ. P⁷⁵ | την > P⁷⁵ | 7 αυτο] αυτα P⁷⁵ 472 | 16 ινα - φως > P⁷⁵ B | 19 παρεγενετο P⁷⁵ | 20 σου¹ > P⁷⁵ | 22 αυτος > P⁷⁵ | ανεβη P⁷⁵ | 25.26 και³ και P⁷⁵ | 26 Γερασην. P⁷⁵ | 28 Ιησου > P⁷⁵ 579 D al. | 29 παρηγγειλεν P⁷⁵ B Θ al. | 30 Ις τι P⁷⁵ | λεγιων] λεγειων P⁷⁵ m. | 32 βοσκομενη P⁷⁵ | 35 εξηλθον P⁷⁵ | 37 Γερασηνων P⁷⁵ | 40 εν δε τω P⁷⁵ | 41 του > P⁷⁵vid. | 43 ιατροις - βιον > P⁷⁵ | 45 Πετρ. · επιστ. P⁷⁵ | 49 μηκετι P⁷⁵ | 54 αυτ. δε κρατ. P⁷⁵.

9,9 ουτος > P⁷⁵ | 23 καθ ημεραν P⁷⁵ | 27 αυτου P⁷⁵ | 28 ~ Ιακ. Ιωαν. P⁷⁵ | 35 εκλελεγμ. P⁷⁵ | 38 εβοησεν P⁷⁵ | 39 μογις P⁷⁵ | 47 ειδως P⁷⁵vid. | 48 εστιν P⁷⁵ | 49 εκωλυομ. P⁷⁵ | 62 προς αυτον > P⁷⁵.

10,1 δυο¹ P⁷⁵ | 7 αυτου. P⁷⁵ | 11 ημων > P⁷⁵ | 14 εν τ. κρισ. P⁷⁵ | μη-υψωθηση P⁷⁵ | καταβηση P⁷⁵ | 17 δυο P⁷⁵ | 24 ακουσαι + μου P⁷⁵ B 0124 | 27 της, και¹ > P⁷⁵ B | 31 κατα συντυχιαν P^{75c} | 33 ιδων εσπλ. P⁷⁵ | 38 εν δε P⁷⁵ | εις τ. οικ. > P⁷⁵ | 39 η > P⁷⁵ | 41 Κς P⁷⁵ | 42 ενος δε ε. χρεια P⁷⁵ | αυτης] απ αυτης P⁷⁵.

11,10 ανοιγεται P⁷⁵ B D | 11 αιτησει πατ. ο υιος P⁷⁵ | αρτον-η > P⁷⁵ | μη²] και P^{45.75} B 544 | 12 μη > P⁷⁵ | 14 και αυτο ην > P^{45.75} B S al. | 22 αυτου¹ > P^{45.75} D | 24 ευρισκ. + τοτε P⁷⁵ | 25 ευρ. σεσαρ. P⁷⁵ | 27 ταυτα > P⁷⁵ | 33 ουδε - μοδ. > P⁷⁵ | φεγγος] φως P⁷⁵ | 46 αυτοι + υμεις P⁷⁵ B | υμων > P⁷⁵ | 48 μαρτ. εστε] μαρτυρειτε P⁷⁵ | οικοδομειτε. P⁷⁵ | 50 εκκεχυμ.] εκχυνομενον P⁷⁵.

12,4 αποκτεινοντων $P^{45.75}$ B | **7** μη φοβ. P^{75} | **18** παντα τ. σιτ. κ. τα αγ. μου P^{75c} , σιτον + μου P^{75*} | **20** αιτουσιν P^{75} | **21** εαυτω P^{75} | **22** αυτου > P^{75} | **25** πηχυν. P^{75} | **27** αυξ. - νηθει P^{75} | **28** αμφιεζει P^{75} | **31** αυτου > P^{75} 892 | **38** εισιν εκ. P^{75} | **39** ερχ. ουκ P^{75} | **40** υμεις γιν. P^{75} | **45** τε] τι P^{75} | **54** επι P^{75} | **56** ου δοκιμ.] ουκ οιδατε δοκιμαζειν P^{75} .

13,2 τοιαυτα P^{75} | **5** μετανοητε P^{75} B S^c al. | ομοιως P^{75} | **19** μεγα > P^{75} | **21** ενεκρυψεν P^{75} | **22** Ιεροσολ. P^{75} | **24** θυρας P^{75} | **25** Κε ανοιξ. P^{75} | **27** λεγω P^{75*} , λεγων P^{75c} | οιδα ποθ. P^{75} | **28** οψησθε P^{75} | **33** ερχομενη P^{75} | **34** την - πτερυγ. > P^{75} | **35** υμων. P^{75} | ηξει οτε > P^{75} .

14,1 των² > $P^{45.75}$ B S | **3** λεγων· εξεστιν P^{75} | **5** υιος P^{75} | **8** εις γαμους > P^{75} b sa | **16** εποiei P^{75} | **17** εισιν. P^{75} S* L 579 ΘR | **26** δε > P^{75} a e r¹ | **28** θελει P^{75} | **31** υπαντησ. P^{75} | **32** τα προς > P^{75} vl | **34** ουν P^{75} .

15,13 παντα P^{75} | **16** γεμισ. - αυτου] χορτασθηται P^{75} | **21** σου². P^{75} | **29** πατρι + αυτου P^{75} B D A al. lat | εριφιον P^{75} | **32** εξησεν P^{75} .

16,9 εκλιπη P^{75} | **21** υμετερ. P^{75} | **16** μεχρι P^{75} | **19** πλουσιος + ονοματι Νευης P^{75} | **26** εν P^{75} | οi² > P^{75} | **30** πορευθη] εγερθη P^{75} | **31** αναστη] εγερθη P^{75} 579.

17,1 πλην ουαι P^{75} | **6** ταυτη > P^{75} S L 579 D syc bo | **11** αυτον > P^{75} B S 33s 579 | **12** απηνητησ. P^{75} | **14** αυτοις + θελω καθαρισθητε και ευθεως εκαθαρισθησαν P^{75c} (Mc 1,41s; Lc 5,13) | **23** απελθητε μηδε > P^{75} B al. sa | **24** εν τη ημερα αυτου > P^{75} | **28** καθως P^{75} | **33** περιποιησ. P^{75} .

18,12 αποδεκατευω P^{75} | **16** προσεκαλεσατο P^{75} | **18,18-22,4** vacat P^{75} .

22,10 εις ην $P^{75vid.}$ | **19.20** habet P^{75} | **30** καθησθε $P^{75vid.}$ | **31** inc. Σμ. P^{75} | **41** προσευξατο P^{75} | **42-45** λεγων - προσευχης > $P^{69vid.}$ | **43s** > P^{75} | **47** προσηρχετο P^{75} 1579 1187 | ηγγισ. - αυτον] εγγισας επιλησεν τον Ιν $P^{69vid.}$ | **55** περιαψ. P^{75} | **58** Πετρος P^{75}] > P^{69} | εφη² P^{75}] ειπεν P^{69} D Θ A m. | **61** Κς - Πετρω P^{75}] Πετρ[ος ενεβλ. αυ]τω P^{69} | και²] τοτε P^{69} | λογου] ρηματος $P^{69.75}$ | **64** αυτον² > P^{75} | **68** αποκριθητε. P^{75} .

23,5 και > P⁷⁵ | 8 ικανων χρονων P⁷⁵ | 11 ανεπ.]
 επεμψεν P⁷⁵ | 17 > P⁷⁵ | 19 βληθεις P⁷⁵ | 21 σταυρου^{bis}
 P⁷⁵ | 26 Σιμωνα τινα Κυρηναιον ερχομενον P⁷⁵ | 28 ο >
 P⁷⁵ | 29 ιδου > P⁷⁵ | εθρεψ. P⁷⁵ | 30 πεσετε P⁷⁵ B S* D
 Θ A m. | 34 ο δε-ποιουσιν > P⁷⁵ | 35 Χς + ο υιος P⁷⁵ |
 36 ενεπαιξαν P⁷⁵ | 38 γραμμ. - εβραιοις > P⁷⁵ | 39 λε-
 γων P⁷⁵ | 42 εις την βασ. P⁷⁵ | 44 ηδη P⁷⁵ | 45 τ. ηλ.
 εκλιπ. P⁷⁵ | 49 αυτω¹ P⁷⁵ | 50 υπαρχων + και P⁷⁵.

24,4 απορεισθ. P⁷⁵ | εσθητι αστραπτουση P⁷⁵ |
 12 *habet* P⁷⁵ | 17 εσταθησαν P⁷⁵ | 19 Ναζαρην. P⁷⁵ |
 21 ηλπικαμεν P⁷⁵ | 24 και³ > P⁷⁵ | 26 δοξαν P^{75c}] βασι-
 λειαν P^{75*} | 28 προσεποιησ. P⁷⁵ | πορρωτερον P⁷⁵ | 29 ηδη
 P⁷⁵ | 32 εν ημιν > P⁷⁵ | 36 αυτος εστη P⁷⁵ | κ. λεγει -
 υμιν. P⁷⁵ | 37 θρογηθεντ. P⁷⁵ | 38 δια > P⁷⁵ | τη καρδια
 P⁷⁵ | 39 μου² > P⁷⁵ | σαρκας P⁷⁵ | 40 *habet* P⁷⁵ |
 42 μερος · P⁷⁵ | 44 τοις P⁷⁵ | 47 επι] εν P⁷⁵ 1194 | και²]
 εις P⁷⁵ | αρξαμενον P⁷⁵ | 48 υμεις μαρτυρες P⁷⁵ | 49 ιδου
 > P⁷⁵ | αποστελλω P⁷⁵ | πολει εως P⁷⁵ | 50 αυτ. εως
 P⁷⁵ | προς P⁷⁵ | 51 και ανεφ. - ουρ. P⁷⁵ | 52 προσκυν. αυτ.
 P⁷⁵ | 53 αιν. και > P⁷⁵ | θεον. P⁷⁵ (αμην >).

Evangelium secundum Johannem

1,3 ουδε εν P⁷⁵] ουδεν P⁶⁶ | εν. P⁷⁵ (P⁶⁶ prob.) | 7 μαρ-
 τυριον P⁷⁵ | 13 εγεννηθησαν P⁶⁶] εγεννηθησαν P⁷⁵ |
 15 ον ειπον P^{66.75} | 16 οτι P^{66.75} | 17 χαρις + δε P⁶⁶ |
 18 μονογ. P⁶⁶] ο μονογ. P⁷⁵ | 19 προς αυτον > P^{66.75} |
 21 τι P⁷⁵] τις P⁶⁶ | συ Ηλ. ει · P^{66.75} | 22 τις P^{66*}] συ
 τις P^{66c.75} | 26 λεγων > P⁷⁵ 1^r 124 e | στηκει] εστηκεν
 P⁶⁶ CW Θ A m., εισηκει P⁷⁵ al. | 27 εγω P^{66c} >
 P^{66*.75} | αξιος] ικανος P^{66.75} | αυτου] *post* υποδ. P⁶⁶ |
 28 εν Βηθανια εγεν. P⁷⁵] ~ εγεν. εν Βηθανια P⁶⁶ S v| |
 32 ως] ωσει P⁶⁶ m. Prtev VIII, 1 | 33 εν υδ.] εν τω
 υδ. P⁶⁶ S 1 | 35 παλιν > P⁷⁵ | ο > P⁷⁵ B | 36 θυ + ο
 αιρων τ. αμαρτ. τ. κοσμου P^{66*} | 37 ~ αυτου μαθ.
 P^{66.75}, ~ μαθ. αυτ. P⁵⁵ | 38 ακολ. + αυτω P⁶⁶ |
 42 *inc.* ουτος ηγαγ. P^{66c} | εμβλ. + δε P⁷⁵ Δ 892 Θ al. |
 Ιωαννου P^{66.75} | 46 ο P^{66c.75*} > P^{66*.75c} | 47 Ις] ο Ις
 P^{66.75} SW Θ A pl. | 49 ει + αληθως P^{66*} 1241 | βα-
 σιλ. ει P⁷⁵] ει ο βασιλ. P⁶⁶ | 50 υποκατω της συκης]

υπο την συκην P^{66} | μειζονα P^{66} , μειζων P^{75} | 51 υμιν οψεσθε $P^{66.75}$.

2,1 εν + τη P^{75} | 2 και¹ P^{66c} > P^{66*} 579 al. v^l | 4 και¹ > P^{75} S* m. | 5 αν] εαν $P^{66.75}$ W 565 1^r 124 473 al. | 10 ~ τον καλον οινον πρωτον P^{75} 892 e a | 11 εποησ. αρχ.] πρωτην αρχ. εποησ. P^{66*} (S*) f q | 12 αδελφοι + αυτου P^{66c} S W Θ A pl. | εμεινεν P^{66c} | 13 εγγυς + δε P^{66} | εις Ιερ. ο Ις] ~ ο Ις εις Ιερ. $P^{66.75}$ L 1241 (A) al. | 14 βοας] τας βοας P^{75} 213 | 15 ποιησας + ως $P^{66.75}$ | τα κερματα $P^{66c.75}$ | ανεστρ. P^{75}] κατεστρ. P^{69} , ανετρ. P^{66} | 16 εντευθ. + και P^{66} | 17 εστιν + οτι $P^{66.75}$ | 18 ημιν > P^{75} L | 24 ο > $P^{66.75}$ B L | αυτον¹ > P^{75} al.

3,4 ο > P^{75} B Ψ L 579 083 0125 W Θ 28 al. | ~ γενν. ανθρ. P^{66} 245 | 12 πιστευσετε P^{66}] πιστευετε P^{75} 579 083 al. lat^l | 15 εν αυτω] επ αυτω P^{66} L, εις αυτον P^{63} | εις αυτον + μη αποληται αλλα P^{63} | 16 αυτου > $P^{66.75}$ | εις αυτον $P^{66.75*}$] επ αυτον P^{75c} Ψ 083 | 19 το¹ > P^{66*} 472 | 20 τα εργα αυτου] ~ αυτου τα εργα P^{75} 1241 W 565 1^r m. | αυτου + οτι πονηρα εστιν P^{66} | 23 και¹ + ο P^{66} | 25 Ιουδαιων P^{66} | 27 ουδε εν $P^{66.75}$ B 472 Xp | 28 μοι > P^{75} | ειπον + οτι $P^{66.75}$ 700 | 31 επ. παντ. εστ.² > P^{75} | 33 μαρτυριαν + ουτος P^{66c} | 34 διδωσιν + ο θς P^{80vid} .

4,1 Κς $P^{66.75}$ | 5 ο P^{75}] ου P^{66} C*DWΘm. | Ιακωβ + τω $P^{66.75}$ BS | 7.9.10 πειν] πειν $P^{66.75}$ B* S* C* al. | 9 ου γ. - Σαμ. $P^{63.66.75.76}$ | 11 η γυνη P^{66}] > P^{75} | 12 δεδωκεν $P^{66.75}$ C 69 al. | 16 αυτη $P^{66.75}$ (om. ο Ις) | 25 οιδαμεν P^{66c} | 29 α] οσα $P^{66.75}$ | 30 εξηλθ. + ουν P^{66} | 34 παιησω $P^{66.75}$ | 35 ετι > P^{75} | θερισμον ηδη. P^{75} | 37 > P^{75} (ex homoeot.) | ο αληθ. P^{66} | 39 α P^{75} BSC*] οσα P^{66} DWΘA pl. | 42 τε] δε P^{66} D 124 al. v^l | σην λαλιαν] λαλιαν σου P^{75} B | 47 προς αυτον > P^{75} | 50 ον P^{75}] ω P^{66} | αυτω > P^{75} | 51 δουλοι + αυτου $P^{66.75}$ BCWΘA pl. | αυτω P^{75}] + και απηγγ. P^{66} | παις αυτου $P^{66*.75}$] υιος σου P^{66c} | 52 παρ αυτων > P^{75} | ωραν + εκεινην P^{75} | 53 πατηρ + αυτου P^{66} C 13^r 1241 e f | οτι + εν P^{66} S^cWDΘA m. | 54 δε $P^{66.75}$ BC*WG al.] > SDΘ 13^r A rel. | εποησ. δευτ. σημειον P^{75} .

5,1 η > P^{66.75} | 2 επι τη πρ. κολ. P^{66.75} BC(L)W
 (DΘA) 1^r 13^r m. (επι] εν LDΘA al.) | Βηθσαΐδα P⁷⁵,
 Βηθσαΐδαν P^{66*}, Βηθσαΐδα P^{66c} | 3 εκδεχ. - κιν. > P^{66.75} |
 4 > P^{66.75} | 6 πολυν εχει χρ. P^{66*}, πολυν ηδη εχει χρ.
 P^{66c}, πολυν χρ. ηδη εχει P⁷⁵ | 10 κραβαττον + σου P^{66.75}
 SC*WDΘ | 12 ουν P⁷⁵] > P⁶⁶ | αυτον > P⁷⁵ | 15 ει-
 πεν] ανηγγειλεν P^{66.75} BWΘA al., απηγγ. 33 Δ D 21
 13^r al. | 17 Ις P⁶⁶] > P⁷⁵ | 19 ο Ις P⁶⁶] > P⁷⁵ | 25 οί²
 > P⁶⁶ S* | 28 ακουσουσιν] ακουσαντες P⁹⁵ | 36 μειζων
 P⁶⁶ | αυτα²] ταυτα P⁶⁶, > P⁹⁵ | 37 αυτος P⁶⁶] εκεινος
 P^{75.95} | 44 θυ > P^{66.75} | 47 πιστευσετε P^{75c}] - ευετε
 P^{66.75*}.

6,2 εθεωρουν P^{66c}] εθεωρων P⁷⁵, εωρων P^{66*} | 3 ο >
 P⁶⁶ | εκαθεζετο P⁶⁶ SD | 5 αγορασωσιν P⁷⁵ | 7 απε-
 κριθη + ουν P⁶⁶ | τι P⁶⁶] > P⁷⁵ | 10 δε¹] ουν P⁶⁶ DG
 lat, > P⁷⁵ | 11 εδωκεν P⁶⁶ | και - 35 ερχομ. *vacat* P⁶⁶ |
 14 α εποηησεν σημεια P⁷⁵ B | 17 εληλ. - ο Ις] προς αυτους
 εγεγονει ο Ις P⁷⁵ | 23 πλοια P⁷⁵ B (S) W | 24 ανεβ. P⁷⁵ |
 40 τουτο - θελημα > P^{66*} (*prob. ex homoeot.*) | γαρ >
 P⁷⁵ | εγω P⁷⁵] > P⁶⁶ DA al. | 42 νυν P⁷⁵] ουν P⁶⁶ |
 44 ο πατηρ + μου P⁶⁶ | 52 σαρκα + αυτου P⁶⁶ | 55 αλη-
 θης^{bis} P^{66c.75}, -ως P^{66*vid.} | 57 απεσταλκεν P⁶⁶ D al. |
 58 εξ P⁷⁵ BCT 892 1241] εκ του P⁶⁶ rel. | καταβαινων
 (P^{66*}) | 62 θεωρησητε P⁶⁶ | οπου] ου P⁶⁶ DΘ | 64 ~ τι-
 νες εξ υμων P⁶⁶ 029 28 1424 m. | πιστευσουσι P^{66*} | εξ
 αρχης] απ αρχ. P⁶⁶ S | τινες² - και > P^{66*} e syn | τις ην ο
 μελλων αυτον παραδιδοναι P⁶⁶ S | 66 τουτου + ουν P⁶⁶ |
 69 ο αγιος] ο Χς ο αγ. P⁶⁶ | 71 εις P⁷⁵ BC*D] + ων
 P⁶⁶ SC² WΘ pl.

7,1 και > P⁶⁶ | 3 ~ σου τα εργα P^{66.75} B | 4 αυτος]
 αυτο P^{66*} | 8 ουπω²] ουδεπω P⁶⁶ | 9 αυτοις] αυτος P⁶⁶ |
 12 πολυς > P^{66*} | τω οχλω P⁶⁶ | 13 περι αυτου ελαλει
 P⁶⁶, ελ. υπερ αυτου P^{75vid.} | 14 μεσαζουσης P⁶⁶ | 17 του
 > P⁶⁶ SD | 23 νομος + ο P⁶⁶ Θ Π | 24 κρινετε² P^{66.75} |
 27 ελθη P⁶⁶ G | 28 ουν] δε P⁶⁶ | αληθινος] -θης P⁶⁶ S
 544 | 29 απεσταλκεν P⁶⁶ | 30 εζητουν ουν P^{66c.75}] οι δε
 εζ. P^{66*} S | ουδεπω P⁶⁶ | 34.36 ευρησ. + με P⁷⁵ |
 36 υμεις > P⁶⁶ Θ | 37 προς εμε P⁷⁵ B] > P^{66*} S* |
 37.38 πινετω. ο πιστευων P⁶⁶ | 39 ου] ο P⁷⁵ B al. | πι-
 στευσαντες P^{66.75vid.} | πνευμα P^{66c.75}] + αγιον P^{66*} |

40 *inc.* πολλοι εκ P^{66*} | ακουσ. + αυτου P^{66*} S* D Θ |
 42 ουχ $P^{66.75}$ | του > P^{66} D al. | 44 επεβαλλεν P^{66*} ,
 εβαλεν P^{75} | 46 ανθρωπ. 1[^]2 $P^{66c.75}$ | 50 το προτερον
 P^{66}] το > P^{75} | 52 ο προφ. P^{66} (*lacuna in P⁷⁵*) |
 7,53-8,11 > $P^{66.75}$.

8,11 κρινω P^{75} | 12 ο¹ > P^{75} B | 16 αληθης P^{66} |
 22 εγω > P^{75} | 23 και ελεγεν] ελεγεν ουν P^{66} S* |
 24 ουν > P^{66} | 25 ελεγ. ουν] και ελεγον P^{66} | Ις + ειπον
 υμιν P^{66c} | 26 εχων P^{66} e | 28 ουν P^{66*} B T W] + αυ-
 τοις $P^{66c.75}$ | Ις + οτι $P^{66.75}$ B | ουδε εν P^{66} | 33 πως] και
 πως P^{66} N 69 | 34 αυτοις > P^{75} | ο¹ > $P^{66.75}$ B | 36 ουν
 > P^{75} | εστε P^{66} | 38 ηκουσατε] εωρακατε P^{66} | υμων >
 $P^{66.75}$ | ποιειτε] λαλειτε P^{75} | 39 εστε $P^{66.75}$ | εποιειτε P^{75}
 B^c] ποιειτε P^{66} | αν > $P^{66.75}$ | 41 γεγεννημεθα P^{75}] γε-
 γεννημεθα P^{66} | 42 εγω γαρ εκ] εκ γαρ P^{66} | εξηλθον]
 εξεληλυθα P^{66} | ουδε] ου P^{66} D Θ 69 v1 | απεσταλκεν P^{66} |
 46 μοι > P^{66*} | 51 θεωρηση] ιδη P^{66} 1093 |
 52 ειπον + ουν P^{75} | λεγεις + οτι P^{75} | 53 οστις] οτι
 P^{66*} D a | 54 δοξασω $P^{66c.75}$] δοξαζω P^{66*} | ημων
 $P^{66c.75}$] υμων P^{66*} | 55 ομ. υμιν P^{75}] υμων ομοιος P^{66} |
 57 εορακεν σε P^{75} .

9,4 με] ημας $P^{66.75}$ | 8 γειτονες + αυτου P^{66*} |
 9 οτι¹ > P^{66} S W v1 | εκεινος + δε P^{66} S* C^c 33 892s
 13^r A al. v1 | οτι² > P^{66} S^c L v1 | 10 πως ουν $P^{66c(?)}$
 S C Ψ L 0124 D Θ al. a ff² 1] πως P^{75} B m. | 11 ο¹ >
 P^{75} C 579 Θ al. | οτι P^{66}] > P^{75} | 15 και¹ > P^{66*} 1241
 69 al. lat | 17 συ τι P^{75} D W Θ A pl. | 18 οτου] ου P^{66*}
 D | του αναβλεψαντος > P^{66*} | 19 επηρωτησαν P^{66} D
 053 | 20 δε] ουν $P^{66.75}$ | 21 αυτον ηρωτ.] αυτος P^{75} S* |
 23 εχει + και P^{66} A | 26 παλιν > P^{75} | 27 ουχ > P^{66} |
 τι + ουν P^{75} B | 28 δε] γαρ P^{66} | του > P^{66} | 29 ημεις
 + δε P^{66} | 30 εν τουτω] τουτο P^{66} | 33 θεου + ο ανθρω-
 πος P^{66} | 35 αυτω P^{66}] > P^{75} | 36 απεκριθη - εστιν] και
 τις εστιν εφη P^{75} , απεκρ. εκ. και τις εστιν (+ εφη P^{66*})
 P^{66} | 37 εκεινος] αυτος P^{66} | 38.39 ο δε - Ις > P^{75} .

10,3 προβατα²] προβατια P^{66} | 6 τινα ην α] τι P^{66*} |
 7 ουν > P^{66*} e | παλιν > P^{66} | αυτοις > P^{75} | η θυρα] ο
 ποιμην P^{75} sa | 8 προ εμου P^{66}] > P^{75} | 10 εχωσιν
 1[^]2 P^{66*} | περισσοτερον $P^{44.75}$ | 15 τιθημι] διδωμι P^{66} |
 16 αγαγειν] συναγαγειν P^{66} Clem | γενησεται P^{66} |

22 τότε $P^{66c.75}$] δε $P^{66*vid.}$ | 25 αυτοις > P^{66} | 26 εμων $P^{66c.75}$] + καθως ειπον υμιν οτι P^{66*} | 27 ακουουσιν] ακουει P^{75} D A m. | 29 ος-εστιν] ος εδ. (+ μοι P^{66c}) μειζων π. εστιν P^{66} , ος εδωκε [*circ. 10 litt.*]των μει[2 *litt.*]ν εστιν P^{75} | μου² > $P^{66.75}$ | 31 εβαστ. P^{75}] + ουν P^{66} | 32 πατρος + μου $P^{66.75vid.}$ | ποιον + ουν P^{66} | 34 απεκρ. Ις και ειπεν αυτ. P^{66} (D) | 36 του > $P^{45vid.66*}$ SW D al. | 38 πιστευετε] -ευσατε P^{66} | 39 ουν > $P^{75vid.}$

11,2.19.28.31.32.45 Μαριαμ P^{75} B (v. 2.45 $P^{75vid.}$), Μαρια P^{66} *ubique* (*sed* v. 32 Μαριαμ P^{66c}) *et* P^{75} B *ad* v. 20 | 5 αυτης > P^{66*} | 7 τοις μαθηταις] αυτοις P^{66*} | 12 σωθησεται] εγερθησεται P^{75} | 18 η P^{66} > $P^{75vid.}$ | 19 τας περι] την $P^{66.75}$ | αυτων > $P^{66.75}$ | 20 οικω + εαυτης P^{66} | 22 *inc.* αλλα και P^{66} | 27 Κε + πιστευω P^{66} | 29 εγειρεται P^{66}] ηγερθη P^{75} | ερχεται P^{66}] ηρχετο P^{75} | 30 εν] επι $P^{45.66}$ Θ 13^r | 31 δοξαζοντες P^{75} , λεγοντες P^{66} | 32 αυτω > P^{66} | 33 συνεληλυθοτας $P^{45vid.66}$ | αυτη] συν αυτη P^{66} | εταραχθη (εβριμησατο P^{66*7}) τω πν. ως εμβριμωμενος P^{66c} | 39 Κε > P^{66} | 41 οφθαλμους + αυτου P^{66c} 33 D 69 1241 al. | 44 αυτον² $P^{66.75}$ | 45 και θεασαμενοι] εωρακοτες $P^{45.66}$ D vl (*vacat* P^{75} *usque ad* v. 48) | ο BC*D] α $P^{45.66*vid.}$ SLW Θ A lat pl., οσα P^{66c} 473 | 46 ο > P^{66} | 49 τις > P^{66} 1241 | Καϊφας $P^{45.75vid.}$ D lat sa | 50 υμιν P^{66} | 51 εκεινου > P^{66} D | 52 εσκορπ. P^{66} | 53 εβουλευσ. $P^{66.75}$ | 54 εις² > P^{66} | πολιν > P^{66*} sys | διετριβεν P^{66c}] εμεινεν $P^{66*.75}$ γ¹ | 57 εντολην P^{66} .

12,1 Λαζαρος + ο τεθνηκως P^{66} | ο² > P^{66} B (S*) 124 | 3 ναρδου > P^{66*} | 8 εχετε 1[^]2 P^{75} | 11 υπηγον, και > P^{66} | επιστευον] επιστευσαν P^{66} 69 | 13 εκραυγασαν P^{66} B* | εκραυγ. + λεγοντες P^{66} | και³ > P^{66} D Θ 1^r 213 al. | 16 τότε > P^{66*} | 17 οτε] οτι P^{66} | 18 και > $P^{66*.75}$ | 22 και παλιν > $P^{66c.75}$ | ερχεται², και⁴ > P^{66} | Ανδρεας + δε P^{66} | 23 αποκρινεται $P^{66.75}$ | 25 απολλυει $P^{66.75}$ | 26 εαν² + δε P^{66c} 579 | πατηρ + μου P^{66c} Θ 13^r lat | 29 ελαλησεν P^{66} 1241 | 30 γεγονεν] ηλθεν P^{66} | 31 τουτου¹ > P^{66*} | 32 παντα P^{66} | 34 ανθρωπου 1[^]2 P^{75} | 35.36 ως] εως P^{66} | 36 ο P^{75}] > P^{66} | 38 ον ειπεν > P^{75} | 40 επωρωσεν] επηρ. $P^{66.75}$ SW | και² + μη P^{66*} |

43 ηπερ P^{66} *vid.] υπερ P^{66c} | 46 πας > P^{66} * B 047 |
47 μη > P^{66c} | φυλ. + αυτα P^{66} 1689 c¹.

13,1 ηλθεν] ηκει P^{66} (13,2-8 vacat P^{75}) | 5 πο-
δονιπτηρα P^{66} | 6 και > P^{66} | εκεινος > P^{66} | 7 αρτι] αρ
 P^{66} *, γαρ P^{66c1} , τι (aut αρτι?) P^{66c2} W | 9 μου > P^{66} |
10 ποδ. + μονον P^{66} | (13,10-14,8 vacat P^{75}) | 12 ανα-
πεσων P^{66} | 15 γαρ > P^{66} * | 16 μειζων² > P^{66} * |
18 τινας] ους P^{66} | μου] μετ εμου P^{66} | 20 λαμβανει²
+ και P^{66} * | 21 ο > P^{66} * | 24 κ. λεγει-λεγει²] πυθε-
σθαι τις αν ειη περι ου λεγει (ειπεν P^{66c}) P^{66} |
25 επιπεσων P^{66} | 26 ουν ο > P^{66} | βαψω... και] βαψας
 P^{66} | επιδωσω P^{66} | βαψας ουν] και εμβαψας P^{66} Δ (D)
W Θ al. | λαμβανει και > P^{66} | 31.32 εν αυτω 1[^]2 P^{66} |
33 οτι > P^{66} | εγω > P^{66} 579 W | 33.34 λεγω αρτι]
λεγω· πλην αρτι P^{66} .

14,2 οτι > P^{66} * | 4 τ. οδον] και τ. οδ. οιδατε P^{66} * |
5 και > P^{66} | 7 εγνωκατε P^{66} | αν ηδειτε] γνωσεσθε P^{66} |
εωρακατε + αυτον P^{66} S Δ D W Θ A Γ pl. lat |
9 εωρακεν + και P^{75} lat Tert | και² > $P^{66.75}$ vid. | 10 λεγω
 P^{75}] λαλω P^{66} | ο³ > $P^{66.75}$ | αυτος P^{75}] αυτου P^{66} |
11 αυτα P^{66c}] αυτου P^{66} *vid.⁷⁵ B | 12 πορευομαι] -ευσο-
μαι P^{75} | 14 εγω] τουτο P^{75} , τουτο εγω P^{66c} | 16 μεθ
υμ. εις τ. α. η P^{75} B b | η] μενη P^{66} | 17 αυτο^{1.3}] αυτον
 P^{66} * | αυτο² P^{66c}] > P^{66} *.75 | υμεις γνωσκετε $P^{66.75}$ |
εσται $P^{66.75}$ vid. | 19 ζησεσθε P^{66}] ζησετε P^{75} | 21 αγα-
πηθησεται] τηρηθησεται P^{75} | 22 και¹ > P^{66} *.75 | 23 εισ-
ελευσομεθα P^{66} * | 26 πεμψει + υμιν P^{66c} .

15,4 μενη] μεινη P^{66} | ουδε-μενητε] κα[ι ο ε]ν εμοι
μενων P^{66} | 6 μενη P^{66} | 7 μεινη] μενη P^{66} * L 579 157 |
υμιν² > P^{66} | 8 πολυν] πλειονα P^{66} | γενησθε P^{66} vid. |
εμοι] μου P^{66} D* lat | 10 μου² > P^{66} * e | τ. πατρος τ.
εντ. P^{66} B a b ff² | 13 τις > P^{66} | 14 α P^{66} | 16 υμας²
> P^{66} | 17 ινα > P^{66} * D e | 18 μισει] εμισησε P^{66} *,
εμισει P^{66c} | 21 ποιουσιν P^{66} | 22 αυτων > P^{66} | 24 και³
> P^{66} D vl.

16,7 εαν δε πορ. πεμψω αυτον προς υμας > P^{66} * |
14.15 και αναγγελοι υμιν 1[^]2 P^{66} S* | 16 με². P^{66} |
18 ~ τι εστιν τουτο P^{66} Bs 33 Lss D* ls al. | ο λεγει >
 P^{66} | το > P^{66} vid. | 19 ηθελον] ημελλον P^{66} | 21 ωρα]

ημερα P⁶⁶ | 22 εξετε P⁶⁶ | 26 περι υμων > P⁶⁶vid. |
32 ιδου > P⁶⁶ | 33 εν τω κοστω θλιψιν εχετε > P⁶⁶vid.
(*homoeot.*?).

17,1 υιος δοξ. P⁶⁰vid. | 3 απεστ.] [...]πεμψας P⁶⁶ |
6 εδωκας¹] δεδωκας P⁶⁰ (*vacat* P⁶⁶) | εδωκας² P⁶⁶ |
11 ινα - ημεις P⁶⁶vid.] > P⁶⁶* | 12 σου] μου P⁶⁶* |
13 αυτοις P⁶⁶ | 14 κοσμου | ^2 P⁶⁶*, ~ καθως εγω εκ
του κοσμου ουκ ειμι P⁶⁶vid. 1241 al | 19 εγω P⁶⁰ >
P⁶⁶vid. | και² > P⁶⁶* 544 e a b c | 21 πιστευση P⁶⁰] -ευη
P⁶⁶ | 24 ο P⁶⁰ | 25 πατερ P⁶⁹ SCWDΘ I^r 13^r pl.

18,2 Ιουδας > P⁶⁶vid. | αυτου > P⁶⁶* | 4 εξηλθεν εξω
και λεγει P⁶⁰, εξελθων ειπεν P⁶⁶vid. (*propter spatium*) |
5 ο Ις > P⁶⁰ | ο παραδιδους αυτον > P⁶⁶*vid. | 10 ωτιον
P⁶⁶vid. | 13 απηγαγ. P⁶⁰vid. | του εν. εκ. > P⁶⁰ | 15 μα-
θητης | ^2 P⁶⁶ | ο δε - αρχ. > P⁶⁶* | 16 ο αλλος >
P⁶⁶vid. | ος ην γνωστος του αρχιερεως P⁶⁶ | 20 ο >
P⁶⁶ | ελαλησα P⁶⁶ | 25 Πετρος + μετ αυτου P⁶⁰ | 29 κα-
τα P⁶⁶ | 31 αυτον² > P⁶⁶vid. | 33 παλιν εις το πρ. P⁶⁶] ~
πρ. παλιν P⁶⁰ | ο Πιλ. - Ιησ. > P⁶⁰ | 34 απεκρινατο P⁶⁶ |
απο σεαυτ. P⁶⁶ | συ > P^{60.66}* | 35 μητι] μη γαρ P⁶⁶ | 36 αν
οι εμοι ηγωνιζοντο] οι εμ. ηγων. αν P⁶⁰ B^c S Ψ L W
33 l | 37 ει συ ~ P⁶⁰ | εγω¹ > P⁶⁰vid. | 39 ουν + ινα P⁶⁰ |
40 παλιν + παντες P⁶⁶vid. | λεγοντες > P⁶⁶*.

19,1 ελαβεν P⁶⁶] λαβων P⁶⁰ S W | 4 εξηλθεν ουν
P⁶⁶c] και εξ. P⁶⁶*vid., > ουν P⁶⁰ | εξω > P⁶⁰vid. | οτι αι-
τιαν εν αυτω ουχ ευρ. P⁶⁶vid.⁹⁰vid. | 5 και λεγ. - ανθρ. >
P⁶⁶ | 6 εκραυγασαν] εκραξαν P⁶⁰ S* | σταυρωσον²] αυτον
P⁶⁰vid.⁹⁰vid. S B Θ, > P⁶⁶*vid. | αυτον υμεις ~ P^{66.90}
L W Ψ 054 | 7 αυτω > P^{66.90} SW 565 | νομον²
P⁶⁶] + ημων P⁶⁰vid. | 12 Ιουδαιοι > P⁶⁰ | 14 ην ως >
P⁶⁶* | 15 ουν εκ. > P⁶⁶, οι δε εκραυγασαν λεγοντες
P⁶⁰ | 16 παρελαβ. ουν] ο[ι δε...πα]ραλαβοντες P⁶⁶ | τον
Ιν] αυτον² P⁶⁶, + απηγαγον P^{60.66}vid. | 17 και - εξηλθεν
> P⁶⁶* | 23 οτε εσταυρ. P⁶⁶ | 25 Μαρια η του Κλωπα
και > P⁶⁰vid. (*homoeot.*?) | 28 ινα - γραφη > P⁶⁶* |
τελειωθη P⁶⁶c | 38 και επετρ. ο Πιλ. > P⁶⁶.

20,15 ο¹ > P⁶⁶ | 17 πατερα + μου P⁶⁶ | 18 αγ-
γελλουσα P⁶⁶*] απαγγ. P⁶⁶c | εωρακα P⁶⁶ | 25 [τους] τυ-
πους P⁶⁶ | 30 μαθητ. + αυτου P⁶⁶.

21,6 ευρησετε + οι δε - βαλουμεν (Lc 5,5) P^{66} (ρημα-
τι] ονοματι P^{66} vid.) | **18** αλλοι ζωσουσι P^{69} vid. | αποισουσιν
 P^{69} vid.

Actus

1,15 αδελφ.] αποστ. P^{74} vid.

2,31 του Χρυ > P^{91} | **36** οτι και Κν] οτι Χρν P^{91} |
Χρν] Κν P^{91} vid. | **43** εγινετο² + εν Ιερ. φοβος τε ην μεγας
επι παντας· και P^{74} vid.

7,58.59 ελιθοβολουν 1 \cap 2 P^{74} vid.

9,21 οι ακουοντες > P^{74} 642 | **28** κ. εκπορευομ. >
 P^{74} | **30** αυτον² > P^{74} | **32** Λυδδαν P^{74} vid. | **35** Λυδδαν
 $P^{63.74}$ | τον¹ > P^{63} S* | Σαρωνα $P^{63.74}$ | **37** εν² + τω
 $P^{63.74}$ | **42** της > P^{63} BC* | **43** αυτον > P^{63} .

10,19 τρεις P^{74} | **37** αρξαμενος + γαρ P^{74} | **48** δε αυ-
τους] τε αυτοις P^{74} .

11,12 διακριν.] ανακριν. P^{74} | **26** συναναχυθηται P^{74} |
πρωτον P^{74} | **28** μελλειν > $P^{45.74}$ 88 1311 522 1739 al.

12,4 φυλασσειν αυτον > P^{74} 1311 | **13** υπακουσαι]
υπαντησαι P^{74} | **25** επικληθεντα] επικαλουμενον P^{74} .

13,6 Βαριησου P^{74} | **14** ελθοντες] εισελθ. P^{74} | **23** σω-
τηρα Ιν] σωτηριαν P^{74} | **47** εις² > P^{74} | **49** δι] καθ P^{74} .

14,17 υμιν > P^{74} | υμων] ημων P^{74} | **25** εν + τη
 P^{74} | λογον + του θυ P^{74} E g.

15,2 κ. ζητησεως > P^{74} | **4** υπο P^{74} | **16** μεταστραμμ.]
-εσκαμμ. P^{74} | **18** γνωστα απ αιων.] γνωστον απ αιωνος τω
Κω το εργον αυτου P^{74} | **20** απο P^{74} | **22** εκλεξαμενοις
 P^{74} | **24** εξελθοντες P^{74} | **28** τουτων > P^{74} | **29** πνικτου
 P^{74} | **41** τας εκκλησ.] τους αδελφους P^{74} .

16,1 και 1 \cap 2 P^{74} | **15** μενετε P^{74} | και παρεβ. ημας
> P^{74} | **36** δεσμοφυλαξ] αρχιδεσμ. P^{74} | **37** εκβαλλ.] πα-
ρακαλουσιν P^{74} .

17,4 και προσεκληρ. > P^{74} | σεβομ. + και P^{74} | **18** ευ-
ηγγ. + αυτοις P^{74} S^c A 33sss E m. lat | **27** και γε] καιτοι
 P^{74} | **28** υμας] ημας P^{74} | **29** χρυσιω η αργυριω P^{74} (S)AE
al. | και ενθυμ. ανθρωπ. > P^{74} | **30** παραγγ. P^{74} .

18,6 και βλασφ. > *P⁷⁴* | **15** ζητημα *P⁷⁴* Ψ 33ss m. |
19 κατηντησε *P⁷⁴* | αυτου] εκει *P⁷⁴*.

19,40 ου > *P⁷⁴*.

20,18 αυτον + ομοσε οντων αυτων *P⁷⁴* | **24** λογου ποι-
ουμαι] λογον εχω ουδε ποιουμαι *P⁷⁴* | **28** θυ] Κυ *P⁷⁴*.

21,7 κατηντησ.] κατεβημεν *P⁷⁴* | **21** παντας > *P⁷⁴* |
22 ακουσ.] δει συνελθειν πληθος, ακουσ. γαρ *P⁷⁴* | **40** εβρ.]
ιδια *P⁷⁴*.

22,2 προσεφωνησεν *P⁷⁴* | **3** ταυτη > *P⁷⁴* | **12** ευλαβης
> *P⁷⁴*.

23,2 επεταξ.] παρηγγειλεν *P⁷⁴* | **7** φαρισαιων και >
P⁷⁴ | **9** των 1[^]2 *P⁷⁴* | **15** διαγινωσκ.] διακρινειν *P⁷⁴* |
22 ενεφαν.] ελαλησας *P⁷⁴* | **23** τινας > *P⁷⁴* | **30** ερρωσο
> *P⁷⁴* vid. | **31** δια νυκτος > *P⁷⁴*.

24,5 πασιν > *P⁷⁴* | **21** εστως > *P⁷⁴* | **25** μεταλαβων]
ευρων *P⁷⁴*.

25,18 πονηραν *P⁷⁴* | **22** εφη *P⁷⁴* | **26** σχω] εχω *P⁷⁴*.

26,3 ζητηματ. + επισταμενον *P⁷⁴* | **4** την³] μου *P⁷⁴* |
12 της > *P⁷⁴* A 096 E 1898 181 al. | **13** ουρανοθεν >
P⁷⁴ | **16** με > *P⁷⁴* | **21** συλλαβ. + οντα *P⁷⁴* | **26** ουθεν
> *P⁷⁴* S^c A 33 E 1898s al. | **31** αξιον + τι *P⁷⁴* |
32 Αγρ. - εφη > *P⁷⁴* | ο ανθρ. ουτος > *P⁷⁴*.

27,5 Μυρα] Λυστραν *P⁷⁴* | **6** κακειθεν *P⁷⁴* | Αλασσα
P⁷⁴ | **16** Καυδα *P⁷⁴* | **36-38** τροφης 1[^]2 *P⁷⁴*
(εκουφ. + δε *ut vid.*).

28,31 του Κυ] της βασιλειας *P⁷⁴* | παρρησ.] σωτηριας
P⁷⁴.

Rom.

6,11 Ιυ + τω Κω ημων *P⁹⁴* vid. | **21** το + μεν *P⁹⁴*.

1 Cor.

1,20 συνζητ. *P¹¹* BSCDA | κοσμου + τουτου *P¹¹*.

4,6 Απολλω *P¹¹* | **13** δυσφημ.] βλασφημ. *P⁶⁸* | **17** αυ-
το > *P⁶⁸*.

5,1 εθνεσιν + ονομαζεται *P⁶⁸* | **2** πραξ.] ποιησας *P⁶⁸*.

Eph.

4,17 περιπατει · *P⁴⁹* | **18** εσκοτωμ. *P⁴⁹* | διανοια ·
P⁴⁹ | **23** δε + εν *P⁴⁹* | **26** τω > *P⁴⁹* | **28** ιδιαις >
P⁴⁹vid. | **32** υμιν] ημιν *P⁴⁹*.

5,4 και² *P^{46.49}*.

1 Th.

2,7 νηπιοι *P⁶⁵* | **10** πιστευουσιν] πιστευασιν *P⁶⁵* lat,

Philm.

25 του Κυ Ιυ Χρυ μετα του πνευματος] μεθ *P⁸⁷* | αμην
 > *P⁸⁷vid.*.

Heb.

6,7 τον επ αυτης ερχομενον πολλακις] πολλ. τον επ αυτ.
 ερχ. *P⁸⁹* Ψ | **17** βουλομενος ο θς] ο θς βουλομενος *P⁸⁹*.

10,11 πολλακις > *P⁷⁹* | **12** ουτος] αυτος *P⁷⁹* D^c K L.

Jacobi Epistula

1,27 ασπ. - τηρειν] υπερασπιζειν αυτους *P⁷⁴vid.*.

2,3 καθου² + ωδε *P⁷⁴vid.* | **11** εγενου αποστατης *P⁷⁴* |
12 νομου] λογου *P⁷⁴* | **18** εχεις > *P⁶⁴* | σου > *P⁶⁴* ff |
20 αργη] κενη *P⁷⁴*.

3,3 το στομα *P⁶⁴* | **6** ολον το σωμα > *P⁷⁴*.

4,12 κ. κριτης > *P⁷⁴* | **14** γαρ¹ *P⁷⁴*.

5,8 μακροθυμ. + ουν *P⁷⁴* | **19** αληθ.] οδου *P⁷⁴* | **20** γι-
 νωσκειτω οτι > *P⁷⁴*.

1 Petri

1,6 εν ω αγαλ.] αγαλλιασαντες *P⁷²* | **7** δοκιμον *P⁷²* |
9 υμων *P⁷²vid.* | **12** εν > *P⁷²* | **16** εσεσθε *P⁷²* | οτι] διοτι
P⁷² | ειμι *P⁷²* | **20** εσχατων χρονων *P⁷²* | **21** πιστευοντας
P⁷² | **22** καθαρας *P⁷²* | **24** χορτου > *P⁷²*.

2,3 ει *P⁷²* | **5** οικοδομ. *P⁷²* | θω] τω θω *P⁷²* | **6** ακρογ.
 εκλεχ. *P⁷²* | **11** απεχεσθε *P⁷²* | **12** δοξασ. + υμων *P⁷²* |

15 αγνωσ.] αγνοϊαν P^{72} | 18 και² > P^{72} 81 69 1319
614 | 19 θεου] αγαθην θεου P^{72} | 20 κολαζομ. P^{72} | υπο-
μενειτε^{1,2}] -μενετε P^{72} | 21 και > P^{81} | επαθεν] απεθανεν
 P^{81} | 23 δε + τον τοπον P^{81} vid. 11575 sa | 24 υμων
 P^{72} | 25 πλανωμενα P^{72} .

3,1 αι > P^{81} | και > P^{81} | 2 εποπτευοντ. P^{72} | 3 τρι-
χων > P^{72} | 7 οι > P^{81} | και > P^{81} | 14 μηδε ταραχθ.
> P^{72} | 16 καταλαλεισθε P^{72} | 18 αμαρτ. + υπερ υμων
 P^{72} | μεν > P^{72} A* Ψ vg¹ | 19 πνευματι P^{72} 614 2412 |
21 ο > P^{72} S* al.

4,1 παθ. σαρκι P^{72} | 5 λογον > P^{72} | ετοιμω P^{72} |
εχοντι > P^{72} | 8 καλυψει P^{72} | 11 τ. αιωνων > P^{72} |
14 δοξ. και το του θυ πνευμα P^{72} | επαναπεπαυται P^{72} |
19 αγαθοποιαις P^{72} .

5,1 τους > P^{72} | 8 ο] οτι ο P^{72} | καταπιη P^{72} | 9 ω
> P^{72} | στερεοι] εδραιοι P^{72} | τω P^{72} | 10 Χω + Ιυ P^{72} |
11 η δοξα και το > P^{72} | τ. αιωνων > P^{72} |
14 ειρηνη-Χω > P^{72} .

2 Petri

1,1 Σιμων P^{72} | 2 και² > P^{72} | 3 ιδια-αρετη] δια
δοξης κ. αρετης P^{72} | 4 ~ επαγγ. ημιν P^{72} | την εν τ. κ.
επιθυμιαν (sic) φθοραν P^{72} | 15 σπουδαζω P^{72} | 17 ~ ο
υιος μου ο αγ. μου ουτος εστιν P^{72} | 18 εν τω αγ. ορει
 P^{72} | 20 προφ. και γραφη P^{72} | 21 αγιοι > P^{72} .

2,4 σειραις P^{72} | 6 καταστρ. > P^{72} | κατεκρινεν] κα-
τεπρησεν P^{72} mg vid. | ασεβεσι P^{72} | 11 παρα Κυριου P^{72} |
12 γεγεν. > P^{72} | 13 αδικουμ. P^{72} | τρυφης P^{72} | 14 με-
στους > P^{72} | 15 καταλιπ. P^{72} | ος > P^{72} | ηγαπησαν
 P^{72} | 16 ανθρωποις P^{72} | 20 Κυ + ημων P^{72} | 21 υπο-
στρεψ. P^{72} | 22 κυλισμον P^{72} .

3,5 συνεστωσης P^{72} | 7 των > P^{72} | 8 ετη 1 ^ 2 P^{72}
S 467 | 10 η¹ > P^{72} | ευρεθησ. + λυομενα P^{72} | 11 τουτ.
ουτως P^{72} | υμας P^{72} c] > P^{72} *.74 | 18 αμην. P^{72} .

Judae Epistula

3 ποιουμ.] ποιησαμενος P^{72} | γραφειν] του γρ. P^{72} S |
 ημων P^{72} | **4** χαριν] χαριτα P^{72} | και² > P^{78} 38 | **5** βου-
 λομαι + αδελφοι P^{78} | ειδ. απαξ παντας P^{72} | ο Κς] θς Χς
 P^{72} | **7** υπεχουσαι] επεχουσαι P^{78} 1611 2138 1765 |
8 ουτοι] αυτοι P^{78} | μεν > P^{72} | δοξας] δοξαν P^{78} 1799 |
13 απαφριζ. P^{72} | **14** επροφητ. P^{72} | εν αγιων αγγελων
 μυριασιν P^{72} | **15** παντ. τ. ασεβ.] πασαν ψυχην P^{72} | περι
 1² P^{72} | **16** αυτων¹] εαυτων P^{72} | **18** υμιν + οτι P^{72} |
 του > P^{72} | **20** εποικοδομουντες - πιστει] τη εαυτων
 αγιοτητι (*mendum pro* αγιωτατη?) πιστει ανοικοδομεισθε
 P^{72} | προσευχ. + εαυτοις P^{72} | **21** τηρησωμεν P^{72} |
22.23 ελεγχ. - φοβω] εκ πυρος αρπασατε, διακρινομενους
 δε ελεειτε εν φοβω P^{72} | **23** εσπιλωμενον] εσπιλωμενοι
 P^{72} | **24** φυλ. - αμωμ. P^{74} vid.] στηριξαι ασπιλους αμωμους
 αγνευομενους απεναντι της δοξης αυτου P^{72} | **25** σωτηρι
 > P^{72} | δια Ιυ - του αιωνος] αυτω δοξα κρατος τιμη δια Ιυ
 Χυ τ. Κυ ημ. · αυτω δοξα και μεγ. P^{72} .

Apocalypsis

9,20 τα⁷ > $P^{49.85}$ vid. 2329 1854.

10,7 δουλους + και $P^{47.85}$ S 2344 2329 | **9** μοι² >
 P^{85} | και καταφαγε αυτο] αυτο κ. καταφ. $P^{47.85}$ S* 2344.

ADDENDA ET CORRIGENDA

- p. 40a Mt 13,9.10.11: *numeri vv. respective in linea superiore ponantur.*
- 89a Mt 25,13 *appar.: dele L in l. 5.*
- 124b Mc 4,29 *appar.: transpone 29 in l. 13 ante παραδοι.*
- 159a Mc 11, 8 *appar.: loco κοψαντ. in l. 1 lege κοψαντ. - αγρων.*
- 166b Mc 12,38 *appar.: loco 329 in l. 9 lege 482.*
- 594b 2 C 1,20: *lege ἀμῆν.*
- 609a 2 C 9,12: *lege ἐστίν.*
- 720b H 7,1: *lege τῶν βασιλέων.*
- 720b H 7,1 *appar.: loco βασιλ. in l. 5 lege βασιλεων.*
-

INDEX

	PAG.		PAG.
DEDICATIO	3*	Προς Θεσσαλονικεις α'	669
PRAEFATIO	5*	Προς Θεσσαλονικεις β'	678
PROLEGOMENA	9*	Προς Τιμοθεον α'	684
Κατα Ματθαιον	1	Προς Τιμοθεον β'	695
Κατα Μαρκον	109	Προς Τιτον	703
Κατα Λουκαν	187	Προς Φιλημονα	708
Κατα Ιωαννην	306	Προς Εβραιους	710
Πραξεις Αποστολων	393	Ιακωβου επιστολη	740
Προς Ρωμαιοις	510	Πετρου α'	752
Προς Κορινθιοις α'	551	Πετρου β'	764
Προς Κορινθιοις β'	592	Ιωαννου α'	772
Προς Γαλατας	620	Ιωαννου β'	784
Προς Εφεσιοις	634	Ιωαννου γ'	786
Προς Φιλιππησιοις	649	Ιουδα	788
Προς Κολοσσαεις	659	Αποκαλυψις Ιωαννου	793
Sectiones et Canones Eusebii ad Mt			853
Appendix: Lectiones ex papyris			855
Addenda et corrigenda			874
Index			875

CORRIGENDA

<i>Pagina</i>	<i>Linea</i>	<i>Legitur</i>	<i>Legatur</i>
27*	1	Propag.	Vat.
3a	-2	Δαυίδ	Δαυίδ
33b	13	Elias	Helias
34b	6	Βηθ	Βηθ-
40a	-3	(Mt 13,9.10: <i>numeri vv. respective in linea superiore ponantur</i>)	
45a	-7	παρα	παρα-
81a	12	ἔξωθεν	ἔξωθεν
105a	13	σφόδρα	σφόδρα
137b	-6	quoquot	quotquot
169a	10	Θεός	Θεός
171a	-4	τι	τί
171b	6	(Mc 13,37: <i>num. v. in lin. sup. ponatur</i>)	
202b	9	Ἦρ	Ἦρ
202b	10	Ἰωρίμ	Ἰωρίμ
253a	3	πράκτωρι	πράκτορι
384a	6	quidew	quidem
399a	-7	(A 2,35: <i>num. v. in lin. sup. ponatur</i>)	
416b	-2	Μωϋσης	Μωϋσῆς
450a	14	Barnabaset	Barnabas et
516b	-7	ὁφ	ὁφ-
534a	-4	audierunt.	audierunt?
540b	13	ἐμοί	ἐμοί
541a	15	ἑτέρα	ἑτέρα
544b	-3	Θεός	Θεός
547a	11	(R 15,28: <i>num. v. in lin. sequenti ponatur</i>)	
558b	5	χωρίς	χωρίς
558b	-1	ὅς	ὅς
565a	15	και	ἰκαι
594b	-7	ἀμήν	ἀμήν
603b	15	augustiamini	angustiamini
609a	9	Θεός	Θεός
609a	-4	ἐστίν	ἐστίν

<i>Pagina</i>	<i>Linea</i>	<i>Legitur</i>	<i>Legatur</i>
609b	10	et	est
634b	-8	αὐτὸν	αὐτόν
644b	12	ἀκάρποις	τοῖς ἀκάρποις
704b	-3	δέ	δὲ
711a	13	Θεός	Θεός
719a	15	ἄρχι	ἄχρι
720b	13	ν	ων
720b	14	πρώτον	πρῶτον
734b	2	Ἰεριχὼ	Ἰεριχὼ
741a	-3	φωτῶν	φώτων
801a	9	κάγῳ	κάγῳ

Reeditio photomechanica
Ex typographia Pontificiae Universitatis Gregoriana
Romae, 23 decembris 1991

